CONSILIA LVDOVICI ROMANI.

EXCELLENTISSIMI IVRIS VTRIVSQVE PROFESsoris domini Ludouici Pontani Romani consilia: quæ multorum excellentissimorum uirorum diligentia nuperrimè emendata: pluribus etiam exemplaribus undecunque collectis decorata. Cum summarijs unamquamque sententiam, prout materijs congruit, indicantibus in capite insertis & appositis, quæ unumquemque, tam pontificij quàm cæsarei Iuris professorem facilè perficient. Indicem quoque materiarum omnium in capite insertum facile reperies.

Lugduni apud Iacobum Giuntam.

1545

Tabula perutilis tam iuris canonici quam ciuilis professoribus consiliorum accuratissimi necnon promptissimi Ludouici Pontani de Roma: conclusiones singulas: maxime in summariis ante consilia contentas comprehendens: nouiter secundum ordinem alphabeticum fabrefacta: ut quilibet solers facile ipsorum consiliorum thesaurum dignoscat: literam alphabeti sub qua dubia contingunt aspiciendo.

De litera A.

Tabula singularium materiarum

prorogare

De litera.B.

De litera.C.

Tabula singularium materiarum

Consensus

De litera D.

De litera F.

Fideiussor

Inferior

De litera L.

¶De litera M.

Tabula singularium materiarum

¶ De litera N.

Nepos

De litera O.

Probandum

¶ De litera Q.

¶ De litera R.

De litera T.

De litera V.

FINIS.

¶ Consilia ꝛ allegatiões clarissimi ac famosissimi iuris vtriusq̃ illuminatoris dñi Ludouici romani apostolice sedis ꝓtonotarij ꝛ sacri apostolici palatij causarũ Auditoris. Et primo loco Florentie reddita incipiunt feliciter.

Consilium primum.

1 Femine ad feudi successionem regulariter nõ admittuntur.
2 Fallit tribus modis nu. 2.
3 Femina an sit capax feudi existentibus masculis.
4 Femina priuata feudo: an sint priuati eius descendentes.
5 Feudum an legari vel donari possit irrequisito domino.
6 Feudum antiquum an ex noua inuestitura mutet naturam: ꝛ an in eo habeat locum ius accrescendi.

In christi nomine Amen.

Visis in facto ꝓpo-
sito deductis ꝛ allegatis ad hui⁹ cõsul-
tatiõis terminationẽ vidẽdũ est primo
de iure ipsius Isabette sororis Federici
Frãciscbini fratrũ. An ipsa vna cũ fra-
1 trib⁹ inspecta prima inuestitura, admit-
ti debeat ad feudi successionẽ. † Ubi cõ-
siderãdũ est ad feminas ad feudi succes-
sionẽ regulariter nõ admitti vt i.c.i. an
mut⁹ vel aliter imperfect⁹. C. q feu. da. pos. c. i. §. hoc vero notãdũ. de
gra. suc. in feu. c. i. ꝛ in. c. feudũ. si de feu. fue. cõtro. ꝛ de alie. feud. pa-
2 terni. c. i. † Fallit trib⁹ modis vcꝫ nisi sit feudum femineum. de nat.
succes. feu. c. i. de fi. na. ex matri. ad mor. c. ij. vel vbi hoc expsse actum
sit vt succedat vel ꝛ tertio nisi dñs eam nouiter inuestiat ꝛ hec ha-
bent quemadmo. feu. ad se. per ti. c. i. ¶ Item eo casu quãdo expres-
sum actũ est vt femina in feudum succedat põderãdus est inuesti-
ture tenor. Aut enĩ inuestitus fuit pater eo pacto vt sui descen-
dẽtes masculi ꝛ femine feudũ habere possint. tunc licet videãtur
3 pariter inuitari tã mascul⁹ q̃ femina † attamen ex rigorosa feudo-
rũ cõsuetudine masculo existẽte femina perpetuo cẽset exclusa.
Hic est casus de suc. feu. c. i. §. filia vero. ꝛ in tit. q̃m vel abbatẽ. c. i.
qn etiã de capitaneo qui curiã vendi. c. similiter. Aut inuestitura
fuit ꝓ se suisq; heredibus legitimis masculis ꝛ his deficientibus
ꝓ feminis ꝛ tũc femine tanq̃ tẽporaliter excluse nõ aũt perpetuo
ad feudũ deficientibus masculis admittunt. hoc probatur in. c. i.
de inuestitura quã Titius acce. a sempro. ꝛ in. c. i. de eo q sibi ꝛ he-
re. suis. ¶ Ex qbus oĩbus infert ad propositũ dictã Isabettam
ꝓpter fratrũ masculorũ existentiam inspectis inuestiture verbis
4 a iure feudi exclusam censeri. † Ex quo infertur ad secundum du-
biũ videlicet Jacobum filium Isabette tãquam ex feminea linea
descẽdẽtẽ similiter exclusum fore de gradi. suc. in feu. c. i. vbi casus
5 ꝛ in dicto. § hoc aũt notãdum qui feu. da. pos. † Nec ius dicti Ja-
cobi fortificare habet legatũ ei factum per franciscum fratrem fe-
derici. Nõ enĩ potuit dictus federicus aliquid extraneo legare vel
in eũdẽ alio modo alienare de iure dicti feudi irreqsito domino.
vt in. c. i. §. donare. qualiter olim feu. alie. poterat. de ꝓhi. alie. feu.
per fede. cap. i. vbi plene ad propositũ nostrum maxime in gl. sup
ver. alienare. que incipit. Si aũt alienauerit. Cum ergo quo ad di-
ctum Fed. dictus iacobus fuerit extrane⁹. C. de rei vxo. act. l. vnica.
§. extraneũ. ergo. Uerbum enim heres in feudali materia ꝓlatũ
ꝓ filio masculo accipit nõ pro extraneo herede. vt in capitulo pri-
mo de alie. feu. ꝛ quod no. ff. ad treb. l. ex facto. §. si. ꝛ in. l. ꝓ herede.
§. qd tamẽ. ff. de acqui. heredi. per Bar. ꝛ Spec. in tit. de feu. §. quo-
niam. ver. xxvi. ¶ Ex qbus omnibus restat concludendũ dictam
dominã Isabettam eiusq̃ filium a iure dicti feudi exclusos fore.
Et hec dicta sufficiãt de primo huiusmodi ꝯsultatiõis articulo.
6 ¶ † Tertio videndũ est an due femine federici filie iam defuncti
an ꝑ tempus aliquod supstes fuit frãciscus frater eius ad dictũ
feudũ admittantur. In quo est aduertendum an volumus dictũ
feudũ censeri paternum aut nouum hoc est nouiter a fratrib⁹ ac-
qsitum ratione secunde inuestiture quã dominus episcopus eam
inclusit. ¶ Primo quidẽ casu scꝫ dum paternum est dicto dictas
feminas dicto federico nõ successisse i feudo paterno. exclusis eñ
filiabus alter frater aut successionis aut accrescẽdi iure admittit
ad portionẽ alterius decedentis. de feu. marchie. capitulo fina. et
ꝓbatur in dicto capitulo primo de gradi. suc. in feu. ¶ Omissa di-
sputatione Bar. in. l. mihi ꝛ titio. ff. de verborũ obligatio. ꝛ Bal.
in capitulo primo. §. ꝛ quia ibi dum dicit. Sed hic quero vtrũ fra-
ter fratri feu. da. po. Aut est feudum nouum ꝛ tunc nisi pacto vel
cõsuetudine aliud inducat inter fratres nõ est locus iuri accrescẽ-
di aut successionis nec filie admittuntur sed in dominũ feudi re-
cidit de duobus fratri. de nouo beneficio inuest. capitulo primo ꝛ
in dicto capitulo primo. versi. qd ita de gra. suc. in feu. ¶ Ex qbus
infero ad huius consultationis propositum quod cum dictum
feudum paternum dicatur inspecto tenore prime inuestiture me-
rito sequitur quod portio dicti federici iure accrescendi aut suc-
cessionis exclusis eius filiabus pertinuerit ad dictum Franciscbi-
nũ eius germanum. non habet obstare secũda inuestitura quam
dicti germani insimul habuerũt a dicto domino episcopo: qꝛ ꝑ
eam non inducitur nouum feudum sed confirmatio primi feudi
paterni. quando enim durante feudo paterno secunda inuestitu-
ra petitur ex ea nouum non inducitur feudum sed paterni con-
firmatio ꝛ sic paternum remanet. casus est de vasal. decrep. eta. c. i.
¶ Concludamus ergo absq; pluri sermone dictum feudum iure
integro ad dictum dominum iure rediisse ex quo nec dictus Ja-
cobus nec dicte puelle ad eius successionem admittãtur ex supra
notatis manifestatur.

Consilium secundum.

1 Appellatio censetur deserta si forma data per constitutionẽ
municipalem non sit seruata per appellantem ad sedẽ apostolicã.
Adde numero secundo.

¶ In Christi nomine amen.

1 Visis mihi ꝓpositis in dubio in quo que-
rit † an appellatio ꝑ sempronium
ad sedem apostolicam interposita debeat deserta cen-
seri inspecto tenore constitutionum municipalium in
ea appellatione non obseruato. Et dicendum videtur quod sic
inspecta primo conclusione statuti Boñ. disponentis casum quẽ-
cunq; a statuto non decisum ciuili iure terminandum esse. Ac cũ
in casu questionis ꝓposite statutum positum sub rubrica de cau-
sa appel. non disponat vt ex se patet. ergo recurrendũ erit ad ius
ciuile quo cautum erit appellationem ad primũ superiorẽ omis-
so medio debere interponi. ff. de appellatio. l. imperatores. ff. de of-
fic. proconsul. l. solet. §. legatos. in autent. de man. princip. §. si tibi.
Positoq; quod ad primum superiorem interposita non sit nihi-
lominus ad eum ad quem considerato gradus ordine ius ciuile
interponi volebat talis appellatio deuoluta censetur. ff. de appel.
l. i. §. si quis in appellatione. ¶ Ex quibus infero ad casum ꝓpo-
site ꝯsultationis qd lꝫ appellatio interposita fuerit ad summum
pontificẽ attamen ad reuerendissimum dominum legatũ qui in
Boñ. est ordinari⁹ deuoluta censet. ¶ Ex quo sequitur q̃ cũ in eo
nõ fuerit dispositio ꝓuisionis obseruata q̃ emanauit a reuerẽdis-
simo domino do. Le. Car. vulgariter nuncupato de fisco tũc lega-
to Boñ. videlicet qꝛ post eã interpositã. l. sex dies nõ fuit petita cõ-
mitti vt dicta voluit ꝓuisio merito talis appellatio deserta sit iu-
2 dicanda. † Exẽplo ei⁹ q̃ dicimus appellationẽ iure ciuili iudica-
ri desertã si post eã non interuenerit solennitas requisita videli-
cet apostolorũ petitio infra. xxx. dies. C. de appel. l. quoniam. ꝛ. l. iu-
dicib⁹. ff. de libel. dimis. l. i. Nec predictis ob. si dicatur dictam ꝓui-
sionẽ nõ loqui in casu nostro. vcꝫ vbi ad papam interposita est ap-
pellatio. qm de hoc loqui non potest. ꝛ si expressim loqueretur nõ
valeret cũ inferioris lex superiori preiudicaret qd est negãduꝫ. xx.
di. inferior. ff. de mino. l. minor aũt magistrat⁹ extra de ma. ꝛ obe.
c. cũ inferior. Itẽ quia talis prouisio diceret appellationem ad su-
periorẽ fieri non posse q̃ legatus constituens non potuerit statue-
re nec directe nec indirecte ꝑ ea q̃ no. Bar. in. l. si. ff. de aqua plu. ar.
ꝛ in. l. ols populi. ꝛ Cy. in. l. appel. C. de ap. Bar. in. l. si. C. de senten.
ꝛ in. l. si. C. de tẽp. ap. ꝛ in constitutione. C. in. §. quibus. ꝛ in. l. heres
meus. §. qui in fraudem. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ in. l. i. in aliquibus
lec. C. de cõsti. prin. ꝛ in. l. i. ff. de offi. prefec. vr. Et quod not. canoni-
ste. c. venientes. extra de iureiuran. ꝛ ibi per Innoc. ꝛ plene ꝑ Joan.
and. in. c. si. extra de appel. li. vi. in nouella eo maxime qꝛ non vide-
tur legato quãcunq; generali summus pontifex dare eã potestatẽ
ꝑ quã sue iurisdictioni preiudicare possit. ff. quod vi aut clam. l. ꝓ-
hibere. §. plane ꝛ qd ibi ꝑ bar. facit. ff. de pecu. le. l. si peculium. §. si-
cut. ff. de cura. furi. l. si. ꝛ. l. ab agnato. ¶ Item quia non videt pa-
pa legatũ sibi in iurisdictiõe ꝓponere facit extra de iureiuran. ca.
petiit io. C. de excu. tuto. l. humanitatis. ¶ Itẽ vltimo quia per ver-
ba dicte ꝓpositionis dicentia ad quẽcũq; appellat ꝛc. nõ videt
inclusus papa cum in dubio superioris autoritas videatur exce-
pta vt in preallegato capitulo venientes. ff. ad municip. l. si. in ꝓn.
¶ Ad hec omnia respondetur eadem non esse vbi predicta lega-
ti prouisio iuuaret municipali constitutione Boñ. per ipsum põ-
tificem approbata que disponit iura ciuilia obseruanda esse vbi
ius municipale in disponẽdo deficiat. Quãobrem cum ꝓfata pro-
uisio non aliud disponat quã ius ciuile principaliter videlicet q̃
licet appellatio interposita est ad quẽcunq; superiorẽ attamẽ ad
ipsum deuolui debeat vt supra dictũ est ꝑ dictũ. §. si quis in appel-
latione merito valida ex quo papa ius ciuile in Bononiẽsi ciuita-
te voluit obseruari quem clarum est sue iurisdictioni voluisse ꝓiu-
dicare ad hoc. ff. de iuris. om. iu. l. est receptũ. ñ. qd. ñ. nos si compe-
tenti. facit qd no. Inno. in capitulo primo. ad fi. extra de transac.
Ex quibus concluditur quod cum prouisionis tenor nõ fuit ob-
seruatus: quia non petitũ appellationem interpositam infra sex
dies a reuerendissimo domino legato cõmitti talem appellatio-
nem desertam esse iudicandam fore.

Consilium. iij.

1 Frater an teneatur cõmunicare fratri ꝓprio nomine empta
licet bona cõmuniter pro indiuiso possederint.

Vide Gozadin... cons. 101.

flisco

In christi nomine amen.

1 VIso themate † predicto respōdet q cum
dubitat si ambo industrio-
sus erat vel dictus Jacobus: dicimus autem Bar. non:
vt est in casu pposito tunc et licet ipsorū bona sint in-
diuisa attamen ex propria pecunia frater emisse presumitur arg.
fur. vij. l. allegatorum nec fratri cōmunicare tenetur ne qd eis suis
laboribus et prospera fortuna accidit hoc ad fratres perueniens
lucrosum eis accrescat. verba sunt litere insti. per quas perso. nob.
acqui. §. igitur liberi. ad hoc. C. fami. ercis. l. certam. C. de colla. l. si.
Et predicta sunt verba Spec. in tit. de iudi. §. sequitur videre versi.
vt autem. Circa hoc tu simplex canonista et in ver. qd cū defuncto
patre plures filij remanēt. Et vt hoc dicere debeamus in casu pro
posito plures nos rationes cogunt. Primo quia ipse frater talia
bona pprio nomine emit vt ex serie instrumenti luculēter appa-
ret inde sibi et non alteri acquisiuit: nec alia persona in instrumē-
to intelligatur. ff. de ver. oblig. l. ita stipulatus. §. grisogonus. C. de
dot. promis. l. si pro te cum si. hocq multo magis dicendum est q
et si cōmuni pecunia emisset dumtamen proprio nomine talia bo-
na sibi quesita fratribus communicanda non veniunt. C. si quis
alteri vel sibi. l. si quis aliena. ff. pro socio. l. si vnus ex socijs. §. si qd
vnus ex socijs. vbi pro hoc tex. multum not. hoc erit tamen quod
alter socius seu cum frater ad partem pecunie aget et non ad par-
tem bonorum ad hoc. C. communia veri. iudi. in l. si patruus. ff. de
admini. tut. l. titium et meuium. §. altero. et qd ibi no. per Bar. ad
hoc propositum. C. de rei vendi. l. si ex pecunia. et quod pulchre et
eleganter not. Bal. in l. cum duobus. §. si fratres. ff. pro socio. et in
d. l. si patruus. C. communia veri. iudi. Item hoc dicendum per
suadet tex. no. in l. ij. C. pro so. vbi etiam si communi noie fundus
emptus sit et non constat ex qua pecunia attamen cōmunicādus
non venit nisi primo pretium ipsi emptori refundatur: qr multū
signanter no. ibi Bar. et huius est ratio: qr indubio semper res ex
pecunia soluentis empta presumitur. l. si ven ter. §. si. ff. de priuileg.
cred. quod maxime pcedit in casu vez vbi res empta fratri acqui-
renda est et sic coniuncte persone: qr si extraneo acquirenda veni-
ret tunc pecunia eius cui acquiritur et non soluentis empta psu-
mitur vt est tex. singu. C. de pig. l. super hypothecis qui est finalis
attamen in casu consultationis proprio et nō alieno nomine res
empta est. Item qr vnus ipsorū tantū erat industriosus alter
non tempore emptionis et acquisitionis et sic dictus Jacobus ex
sua substantia quesiuisset presumat iuxta no. in simili per Accur.
C. de bo. que libe. l. cum oportet. in glo. et qd no. extra de peen. de. c.
j. xij. q. j. c. si quacūq. et qd ibi not. per glo. pro quibus facit qd not.
Inno. extra de testa. c. cū in officijs. et per Bal. post glo. C. de episc.
et cle. aut. licentiam. Ideo dicendum est dicta bona et pecunias ad
dictum Jacobum et eius filiam et heredem predictam in totum et
insolidum spectare. et dicto Bartholomeo de ozellis nullum ius
in dictis bonis acquisitis competere: qr etiam si communi nomi-
ne dictus Jacobus emisset nummodo non constet ex qua pecu-
nia ex propria ipsius emptoris empta presumitur rationibus et
iuribus predictis.

Consilium. iiij.

1 Uerba ab idiotis et vulgaribus prolata intelligi debent se-
cundum communem consuetudinem vulgi. et nu. 6. Si vero a sta
tutarijs et iurisperitis prolata fuerint: inspicienda erit consuetu-
do loquendi iurisperitorum. nu. 2. hanc opi. refellit. nu. 5.
3 Pupillus an dicatur intestatus decedere.
4 Uerba statuti dum dicunt ab intestato et c. loquūtur in ablatiuo
casu: et per consequens conditionaliter.
7 Statuentium principalis ratio attendenda est ad considerandū.
an lex odium contineat vel fauorem.
8 Statutum verificatur proprie attento communi vsu loquendi.

In Christi nomine amen.

SEntētiam prefati consultoris exi-
mij teneo pluri-
morum doc. iudicio comprobatam maxime Baran. l. ij
j. ff. de suis et legi. Et in consilio qd incipit. In nomine
domini amen. In ista questione facit dubiū tex. qui est. ff. de suis
et le. l. j. et c. et Bal. in c. j. de suc. feu. in vsi. feu. et in cōsilio qd incipit.
In christi noie amē. si mater non extat vel extat. et in l. intestato. ff.
1 de legi. tut. teneret contrarium. Primo ratione † qr quādo ver-
ba proferunt ab idiotis et vulgaribus tunc intelligi debet sm cōem
2 cōsuetudinē vulgi. vt. C. de dona. ante nupt. l. cū adu. † Secus qñ a
statutarijs et iurisperitis vt in casu pposito: tūc enim inspiciēdū
erit qualis sit cōsuetudo loquēdi iurisperitorū. ff. de exic. l. si vietā
in prin. Et qd not. glo. ff. de testa. tut. l. qd si nepos. et C. fami. erci. l.
quoties. et ita intelligitur secundum eum. l. libellorum. §. quod ta-
men cassius. de lega. iij. l. cum delamonis. §. asinā. ff. de fun. instruc.
et qd habetur in l. labeo. ff. de sup. le. et in l. in vsu iure. et l. xigurij. ff.
3 de verbo. signi. † vnde cum iurisperiti aperte dicant pupillum nō
proprie intestatum appellari. vt patet in dicta. l. j. de suis et legit. et
in d. l. intestatus. ff. de verb. sig. et in l. cum antiquioribus in quadā gl.
C. de iure delib. ergo in statuto pposito idē dicendū est. s. vt pupillū
nō cōprehēdat cū sm ius cōe dz interpretari. extra de cōsue. c. cum
dilect. extra de ele. nō resi. c. ad audientiā. et c. cū dilect. C. de no. l.
ij. C. de iure delib. §. in cōputatiōe in glo. ff. de vi pub. l. cesar cū si. nec
ob. sm cū qd Bar. dicit in l. j. esse tex. qd et iurisc. pupillū deceden-
tem intestatū appellāt ibi dū dicit. Sz hos quoq p intestatis et c.
Respondet enim qd ibi iuriscōsultus nō attestat de cōi loquēdi
vsu peritorum sz disponit qd vbi tractat de fauore rōnabili vt est
in legibus loquentibus de successione intestati que pariter vocāt
agnatos et cognatos lex pupillū intestatum interpretat. hec enim
interpretatio benigna est. ergo admittenda. ff. de condi. et demon.
l. in his. ff. de insti. pecu. l. sed si alia. C. de bo. q lib. l. nō sine. cum si. c.
preterea. et ibi tex. dicit pro intestatis accipere debemus. vñ aliud
est esse tale aliud haberi pro tali. ff. de ver. ob. l. meuia. ff. de adult. l.
si maritus. §. legis iulie. et qd ibi no. Secūdo principaliter idē
dicit qd cū absurdissimū esset matre tot casibus excludi a luctuo-
sa filij hereditate et sic tale statutū esset quodāmodo cōtra ius na-
turale. ff. de inoff. test. l. nā et si parētib. ff. vnde lib. l. scripto. cum si.
merito debet strictissime interpretari. ff. de legi. l. quoties nomen
cum si. Aliter enim dicēdo esset quedā extēsio de casu improprio
ad pprium que fieri non debet maxime in odiosis vt est statutum
prepositū. ff. de fonte. l. j. §. hoc interdictum. de bo. lib. l. patronus.
4 §. si quis cum esset. cum simi. † Tertio idē dicit qd verba statuti
dum dicunt ab intestato et c. loquunt in casu ablatiuo. et per con-
sequēs cōditionaliter. ff. de cōdi. et demō. l. a testatore. ff. de vsu. l. cui
ctis agris. Unde dicunt conditionalia statuti verba verificari ve-
re et proprie et nō improprie. Hec enim est cōditionalis natura. ff.
de cōdi. et demon. l. meuius. et l. qui heredi. ex quibus cōcludit sta-
tutū prepositū nō debere intelligi decedēte pupillo. Sed quia
alias etiā cōsulēdo secut fui Bart. sniam. iō idē sequēdo respon-
5 deo rōnibus Bal. † Nec obst. primum nec enim verum dicit salua
reuerētia eius et verba a iurisperitis plata sm cōem loquēdi vsum
vulgi interpretāda sunt glo. habemus extraordinarias quib est
in dubio inherēdum. extra de rescrip. c. nōnulli. circa prin. et eo. ti.
c. statutū. lib. vj. preterea et claros habemus tex. a iuris cōsultissimis
prolatos qui et pupillum decedentē intestatum appellāt. C. de im-
pube. et ali. substi. l. ij. C. de testa. mili. l. in testamento. Ex quibus
negari nō pōt et hūc esse cōem vsum loquēdi peritorum vt et inte-
statum pupillum appellent. vnde et posito qd verū dicat do. Bal.
attamē statutū eo modo quo Bar. dicit interpretandū erit quin-
imo attēto qd cōiter maxima pars populi cōdentis statutum vul
garis est et nō perita vt docet experiētia. Merito dicēdum est qd
sm cōem vsum loquēdi coiū statutū interpretabit ex theorica di-
6 cētis † qd quoties a vulgari profert verbū in quo cadere pōt inter-
pretatio tam iuris cōis q cōis vsus loquēdi fiet interpretatio ex
cōi vsu loquēdi omissa iuris cōis interpretatiōe. ff. de verb. obl. l. si
stipulatio ista. §. hi quoq. vbi hoc colligit ex glo. et ibi no. p Bar.
et expresse no. Inno. extra de testi. c. cū clamor. alo cū in sili. ad si. et
7 c. cū cām. † nō ob. scōa. illud cū negat. s. tale statutum esse odiosum
inspiciēdo principalem statuentium rationem que attendēda est
ad considerandum an lex fauorem contineat vel odium. ff. de con
di. inde. l. qui exceptionem. facit. l. rogasti. et l. si quis nec causam. ff.
si cer. pet. fuit eñ huius constitutionis ratio agnationis fauor vt
colligitur in simili per doc. et maxime per Cyn. et Jo. an. in addit.
Spe. in rubrica de succes. ab intest. et ex. l. j. ver. publice. ff. de vē. ispi.
Preterea ex quo cōmunem vsum loquēdi tam peritorū q vulga
riū supra pbauit sequit manifeste q et si odiosum sit qd tamē ne-
gatur attamē interpretationē recipiat p iura allegata. Nec ob.
tertiū qr et similiter nō verum est semper cōditionem proprie et ve
re verificari debere nō autem improprie vt patet exemplum. ff. de
condi. et demon. l. iulianus. de lega. j. l. huiusmodi. §. si ita legatum.
8 et eo. ti. l. si fundum sub conditione. §. si titio. † quinimo et attento
cōmuni loquēdi vsu supra relato proprie statutum verificabitur.
Ex quibus omnibus cōcludendum puto vna cū prefato eximio
doctore consultore scilicet statutum Aretinum sibi prepositū pu
pillo decedente ad matris exclusionem verificari.

Consilium. v.

1 Uerbum clusum: cōi bonon. consuetudine: continet tantum
inferiorem et subterraneā partem domus.
2 Interpretatio contractus: in quo de aliquo dubitatur: venditori nociua et emptori proficua facienda est.
3 Res ibi deputata ad eū vsum ad quē est principaliter deputata.

In christi nomine Amen.

VIso puncto Dubijsq resultātib dicendū
videt inspectis verbis ipsius
contractus initi inter. R. venditorē et c. emptorē clusum tā
tū nō aūt tarellū ac qcqd ipsa domus vsq ad tectū cōti-
net venditū videri. Hoc primo pz ex verbis instrumēti vbi dr vēdi-
1 dit vnū clusum domus cupate et tarallate et c. † Pōdero enim v-
bum clusum qd cōi bononiēsium cōsuetudine que attēdēda est p
cōtractus interpretatione. ff. de fun. instr. l. cū delamonis. §. asinā.
de leg. iij. l. librorū. §. qd tñ cassius. at qd plene no. ff. de supp. lega. l.
labeo.

labeo.continet tñ inferiorē ꝛ subterraneā partē domus.ergo vē-
dito ipso clauso non videtur vēdita reliqua pars domus vez a ta-
xello supra;sez cum hoc non patiant verba contractus a quibus
non est recedendum.ff.de ver.oblig.l.stipulatus est opus.ff.loca.l.
cum plures.§.lege dicta.de leg.iij.l.non aliter cū simi.¶ Preterea
hoc secundo manifestat ex eiusdem contractus verbis dū dicant
formaliter deputatū ad vsum stabuli ꝛ canape que verba nō pos-
sunt referri ad superiorē partem domus sed ad ipsum clausum tñ
qđ ad hoc erat deputatū.ergo cum dicta verba in tali parte non
verificent p cōsequens nec cōtractus dispositio ad hoc.ff.depos.l.
j.§.si conuenerit ꝛ in regula contractus.de regu.iur.¶ Hoc idem
tertio euidēter ostendit ex eo qđ vēditor multo tēpore non tamē
per decem annos dicta parte domus ex qua orit controuersia an
vendita videat vius est ac si sua fuisset.¶ Quarto vendita nō vi-
det cum ex postfacto in bonis ipsius vēditoris reperta fuerit.ad
hoc accedat.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.superuacuuz est.
Et faciunt que no.de acqui.here.l.si is qui bonis.¶ In ꝯtrariā
tamē partem inclinō que his non obstantibus verior videt.pro-
ex consinibus ab vtraqz parte datis que quidē est intra se tam clau
sum ꝙ taxellum ipsius domus continet ꝛ si totū nō continerent
aliter verificari non possent.Unde cū quicquid sit inter demōstra
ta confinia venditum videatur.C.de euic.l.sed si fines.ff.de censi.l.
forma.ꝛ qđ ibi no.de leg.iij.l.patronus.§.i.ꝛ.ij.Nec ob.qđ dicitur
qđ vēditor de alijs cōfinibus intellexit.ꝙ sint hi de qbus emptor.
2 †Cum enim in contractu de aliquo dubitatur interpretatio ven-
ditori nociua ꝛ emptori proficua facienda est.ff.de pac.l.veterib⁹.
ff.de contrahen.empt.l.in lege.ꝛ.l.ea que.§.fi.ꝛ.l.labeo.eodem tit.
Hoc secundo ostenditur ex verbis eiusdem contractus dicentib⁹
omnia vendita censeri que inter predictos cōtinentur fines.Sed
talis pars domus superior ita est vt contineantur.ergo censendū
vt est vēditum esse ꝛ hoc vt aliquid operent predicta verba vltra
ius commune de leg.i.l.si quando.C.de inoffi.testa.l.si quando.de
priuil.si papa lib.vi.cum simi.¶ Non obst.in contrariam partem
supradictam.primum videlicet qđ vendidit clausum domus capa
te ꝛ taxellate ꝛc.non enim sequitur vendidit clausum.ergo nō aliā
partem domus quam venditam esse manifestatur ex inferiorib⁹
verbis contractus ꝛ maxime ex appositione confinium vt ꝓdicti.
Unde debemus dicere qđ consequentia declarant precedentia et
contra de leg.i.l.si seruus plurium.§.fi.de here.insti.l.qui non mi-
litabat.§.lucio.l.cum in testamento.§.fi.cum si.Non obs.secūdum
fundamentum qđ capitur ex illis verbis deputatum ad vsum ca
nape ꝛ stabuli ꝛc.quia illud verbum deputatum non determina
tur ex qua in instrumēto nō est perfecte literis scriptum sed vlti-
ma pars ipsius dictionis cū pūcto descripta est ita pōt dicere de-
terminate ꝛ deputate ꝛ sic referri ad verbum dom⁹ sicut determi
natū ꝛ deputatū ꝛ sic referri ad verbū clausum ꝛ habebit dicta re-
latio hūc censum qđ vēdidit clausum dom⁹ determinate ꝛ deputa
te ad vsum canape ꝛ stabuli.Nec ob.si dicat ꝙ superior pars do-
mus nō erat ad hūc vsum determinata ꝛ sic talis relatio fieri non
3 pōt.†Rñdeo qđ ex quo principaliter tota domus ex quo partem
supiorē habeat quā aliquando vsus fuit venditor attñ deputata
fuit ad dictum vsum pōt dici tota ad illū deputata:quia res de-
putata esse dicit ad eū vsum:ad quem principaliter determinata
est lz aliquando ad aliū vsum cōuertatur.ff.de aur.ꝛ ar.leg.l.ꝙuis
ꝛ.l.quintus.facit de leg.iij.l.hoc legatū.ꝛ.l.legatis seruis.§.si vn⁹
cum simi.Et talis interpretatio facienda in hoc dubio cū nociua
sit venditori vt dici.Non ob.tertium qđ dicitur allegandu.§.sup
uacuū.quia potest responderi primo qđ lz post vēditionem vsus
fuerit venditor dicta re ꝛc.tñ potest intelligi eum vsum fuisse pre-
cario nomine ipsius emptoris ꝛ tunc non habet locum.§.supua-
cuum sm Bal.qui ita illum declarat in.l.i.C.de dona.ante nupt.
Uel potest responderi qđ ꝑmiserit dictus emptor vt illa re vēdi-
tor vsus fuerit familiariter in re quam inuicē habebat ꝛ sic ꝙ vē-
ditor in re sua vsus nō fuerit.ar.eorum que not.ff.de acquirē.pos.
l.qui iure familiaritatis.ꝛ facit qđ habetur in.l.i.ꝛ.ij.C.de repud.
heredi.¶ Ex quibus omnibus restat concludēdū non solum clau
sum sed etiā quālibet domus supficiē in dicta venditione venisse.

Consilium.vi.

1 Simplex intimatio autoritate iudicis facta censetur legiti-
me facta.

¶ In Christi nomine amen.

1 Quod dicta †intimatio laudi fctā dñe Mag
dalene dicat legitime facta pri-
mo pbat ex statuto ipsius ciuitatis aut prouisiōe qui-
bus est cautum vt intelligatur forte intimationē legi-
time factā qđ intimans denūciat facta summaria mētione laudi
aut alterius instrumenti qđ est penes talem tabellionē ꝛc.Unde
cum ita facta fuerit intimatio in casu nostro dicatur legitime fa-
cta ex quo tenor prouisiōis fuit obseruatus.¶ Scđo hoc proba-
tur iure communi quo dispositū est sufficere vt intimatio laudi
aut sententie dicatur legitime facta qđ intermminatū fuit laudū
esse latū ꝛ contra se latum.vt no.Inno.in.c.i.in.i.colū.vt lite non
contest.ꝛ glo.ordi.in.c.cōcertatiōi.super ver.scient.de appel.in.vi.
Tertio hoc probat per tex.in.l.si cōmunia de le.ff.vbi legitime cē-
set simplex intimatio iudicis autoritate facta absqz ostensiōe ali
cuius instrumenti quē tex.ad hoc singulariter ponderat Bar.in
l.nō solum.§.morte.ff.de no.ope.nun.¶ Nec predictis ob.si dicat
predictam intimationem nō valuisse:qꝛ nō fuit facta a psona cu-
ius intererat.C.de rescin.ven.l.si maior.ꝛ qđ not.C.de rei vendi.l.si
fundum.quia respondeo ꝙ imo fuit facta a persona cuius inter-
erat.vez primo ab ipso laudante ne sui preceptum esset clusoriuz
ff.de iudi.l.si pretor.ff.ne qd in lo.pub.l.pe.¶ Item ꝛ quia secun-
do intimatū fuit ab ipso iudice Aquile:cui⁹ intimatio valuit cū
a bono viro facta fuerit cui credendū est lz sua non interesset scđm
glo.no.in.l.titio fundus.ff.de cōdi.ꝛ demon.facit.ff.cōmo.l.argen
tum.Non ob.de.cām.quia dispositio illius cesset ꝑpter prouisio-
nem.¶ Item secundo qꝛ si nunqꝫ esset ꝓuisio cessaret dispositio
dicte cle.vbi intimatio fieret iudicis autoritate vt est in casu nr̄o
per dictam.l.fi.¶ Item tertio quia forte dispositio dicte cle.non
vēdicat sibi locū in casu nr̄o vbi videtur sufficere intimari simplr
laudatum esse absqz eo qđ intimet qđ cōtra se p tex.in.l.i.§.fi.ff.qñ
appel.sit.quicquid dicat glo.in.d.c.concertationi quam ob rem
non video cur dicta intimatio non censeatur legitime facta.

Consilium.vij.

1 Guardia cui culpa:dolus aut negligentia non potest impu-
tari:an teneatur ad emendam damni de nocte dati.adde nu.5.
2 Communis fama habens originem ex verisimilibus presumptio-
nibus facit aliqualem probationem induci.
3 Probatio inducitur ex pluralitate presumptionum.
4 Uniuersitatis aut collegij homines reijciuntur a probandis his
in quibus de per se singulorum damnum aut commodum vertit.
6 Seruus licet incidet in penam si dño occiso auxiliū non prestitit
attamen excusatur si de nocte occisus fuit.rationem huius vide
ibidem.
7 Custos licet teneatur de dāno dato in re custodita:attamē nō te-
netur quando damnum non sua negligentia datum fuit.
8 Nauta tenetur de damno dato rebus naui immissis.secus si dam
num incidit aliquo casu qui non potuerit videri.
9 Stante statuto qđ cōmunitates teneātur dāna emendare:nō te-
nebuntur absentes ꝛ alij quibus culpa dolus aut negligentia nō
potest imputari.
10 Possessor fundi vbi res ex maris tempestate iniecte fuerunt tene
tur de damno circa res dato:si domino fundi sciēte:secus si igno
rante datum fuit.

¶ In christi nomine amen.

1 Visis necessarijs †in facto presupposi-
to quo queritur an
guardia sancte Marie statuto de emēdatiōe dāni da
ti ꝑsupposito teneatur.Quinto mutio ad emendatio
nem damni sibi illati ex combustione sue domus posite in dicta
guardia.Dicendum videtur dictam guardiam non teneri.Pri-
mo quia sumus in casu statuti priuilegiati disponentis qđ si pro
bari poterit certus malefactor qui dānū dederit tūc guardia nō
teneatur.At cum in casu de quo queritur hoc probetur vt mani-
festabitur ex infra dicēdis ꝑrime ergo verbis statuti seruienduz
est.ff.qui.ꝛ a qui.l.ꝑsperit.ff.de exercito.l.i.§.si is qui nauem.de le.
iij.l.nō aliter.ꝛ.l.ille aut ille.§.cū in verbis.¶ Quod aūt de certo
malefactor probet ex pluribus presumptionibus coniunctis ma
nifestatur.¶ Primo qꝛ probari pōt ex confessione coloni ipsius
petie terre super qua posita erat dicta domus ac communi fama
qđ idem colonus inimicus habebat capitalem.ꝛ sic cum non cō-
stet de certo damnum dante presumit is inimicus dānum dedisse
in odium dicti coloni.vt p.l.i.§.cum aliqs.ff.de questioni.Elegan
ter voluit Spec.in ti.de ꝑsum.§.i.circa medium tertie colūne.Et
idē Bar.in.l.fi.ff.de questiu.¶ Scđo ex alia causa idē manife-
statur vez ex confessione.Titij q erat inimicus capitalis ipsi⁹ sem
pronij dicentis absente eū parte coram duobus.s.testibus se illud
dānum dedisse.que quidē cōfessio in criminalibus facit indiciuz
aut presumptionē ex quib⁹ tortura resultat.ff.de adul.l.capite qn
2 to in glo.facit.ff.de edi.edict.l.qro.§.fi.†Tertio hoc deducitur ex
communi fama existente dictum Titium commisisse dānum que
cum habeat originem ex verisimilibus ꝑsumptionibus supra no-
tatis aliqualem ꝓbationem inducit:vt patet ex nu.in.l.iij.§.eius-
dem.ff.de testi.ꝛ in.c.veniens.extra to.vbi plene.ff.de execu.tuto.l.ij.
§.etas.ꝛ de questio.l.de minore.§.tormenta.Ex quibus omnibus
simul coniunctis puto plenā ꝓbationē resultare dictū Titiū dā-
3 nū dedisse.†ex pluralitate eīm ꝑsumptionū ꝓbatio inducit.ff.ad
sille.l.excipiunt.ꝛ.d.§.etas.in gl.extra de emp.ꝛ vē.c.ad nostra.ex-
de pig.c.illo vos.ꝛ qđ ibi no.p.Inno.que omnes ꝑsumptiones li-
cet sint diuersi generis attamen iungunt ad hoc probādum cum
res nostra que probationi subijcit difficulter probatur:vt pz qa
damnū de nocte datū fuit.facta aūt de nocte difficulter probātur
l.si cū exceptiōe.§.in hoc in glo.ff.qđ me.cau.Et iō ꝑsumptiōes lz
diuersi generis ꝯiungunt ad hoc ꝓbandum.vt extra de proba.cū

causam extra de testi.c.preterea. Licet aliis soleat dubitari an diver-
se pbationū species cōiungātur ad probationē faciendā de quo
in dicto.§.etiā.et.d.c.veniēs.ff.de iureiurā.l.admonendi.C.de reb.
4 cre.l.in bone fidei.C.qui nunc.e.tute.l.fi. ¶ †Illud tamen subiicio
tales presumptiones ad cōmittendū malefactorē non posse pro-
bari per homines dicte guardie.homines em̄ vniuersitatis aut
collegii reijciuntur a probandis his in quibus de per se singulo-
rū dānū vertitur aut cōmodum iuxta plene no.vna cum glo.ff.de
rer.diui.l.in tantum.§.vniuersitatis.ff.de in ius vocan.l.sed si hac
§.q manumit.C.de testi.l.parētes.et qd ibi per Cy.et alios extra eo.
ti.cū nuncius et qd ibi plene ponunt canoniste. Verumtamē est qd
familiares hominū dicte guardie in testes admittentur ad ea p-
banda casu quo honeste sint et bone estimationis vt elegāter not.
Inno.extra de testi.c.in literis.qui ita limitat.l.ij.et qd ibi not.C.
eo.vbi et Bal.hoc ponit.C.eo.tit.et qd ibi no.spe in titu.de teste.§.
j.versi.item excipitur qd est domesticus. ¶ Aduertendum tamen
est qd presupposito sine preiudicio veritatis qd non esset pbatum
de certo malefactore attamen omnino puto guardiam predictam
nō teneri ex quo damnū de nocte datum fuit et sic tēpore quo ho-
mines guardie in dolo aut aliqua culpa nō fuerunt vel etiam in
5 negligentia prouidendi qd damnum non daretur†ex quo vt dixi
dānum de nocte datum fuit et sic delictum fuit cōmissum tali tē-
pore quo licuit ignorare vt.d.§.in hac moueor aliquib' similib'.
6 Primo ex.l.i.§.occisorum.ff.ad sill.vbi†licet seruus in penam in-
cidat si dño occiso auxilium nō prestat attamē excusatur si de no-
cte occisus fuit ea ratione qz domini offensam tali tpe ignorasse
cōmissam iuste potuit. Et ibi questionē nostram videt terminare
Bar. Scdo p.l.si quis in graui.§.subuenitur.ff.eo.titu.et.l.si ideo.
C.de his qui.vt indig.vbi excusatur seru' in penā incidens si dño
auxiliū nō prestitit qū aliqua iusta cā subest cum a negligētia dolo
aut culpa excusans.et in.d.l.si ideo Bal.nostrā questionē videtur
7 terminare.†Tertio ex eo qd in simili dicim' de custode q lz tenea
tur de dāno dato in re custodita.ff.loca.l.si mercedē.ff.de offic.pro
fec.vigi.l.iij.§.ex facture.et qd ibi no.et quod habetur in.l.fin.p do.
Ang.ff.de custo.reo.attamē nō tenet quando damnum sua negli-
gentia nō intercedente datum fuit vt.ff.loca.l.si quis domū.§.im-
perator Antonius.et quod plene in hoc passu dicit Albe.de rosa
8 te disputādo in suo tractatu statutorū in scda pte.q.viij.†Quar
to ar.eius dicimus de natura qui licet teneatur de dāno dato in
rebus in naui immissis attamē non tenetur qū dānū incidit ali-
quo casu qui non potuerit preuideri.ff.nau.cau.sta.l.idem ait.§.
9 sed si gratis.†Quinto ar.eius qd in fili terminat alberic' in scda
pte statutorū.q.lxxxiii.vbi dicit qd si stāte statuto qz cōitates teneā
tur dāna emēdare nō tenebunt absentes et alij quib' culpa dolus
aut negligētia non pōt imputari.cū ergo in casu nro aliqua non
possit culpa dolus aut negligētia hoib' dicte guardie imputari i
ipso dāno dato ex quo ignorarūt dū committebat rōne tpis quo
cōmissum fuit ergo cōcludēdū est eos nō teneri.sciam em̄ et igno-
rātiā volum' obligari dicit lex.C.de tabula.l.generali.li.x.et in.l.fi.
ff.de decre.ab or.fac.ff.de pen.l.methodorū.C.de fal.mo.l.j.circa fi-
10 nē facit.ff.de publi.l.cōitatē.§.dñs.†Preterea hoc videt decisum
quod dico ut aliij ex glo.ordi.in.l.ne qd sup ver.a possessorib'.ff.de
incē.rui.et naufra.vbi dicit possessorē fundi vbi res est maris tem-
pestate iniecte fuerūt teneri dicunt ipsarū rerū de dāno circa res
dato si dño fundi sciēte secus si ignorāte datū fuit. Cū ergo ita sit
in casu nro:ergo p hac sentētia bene faciūt vba ipsi' statuti dicē-
tia hoies guardie nō teneri de dāno dato qū datū fuit tpe guerre
aut eo mō quo aduersus dantes potuit resisti. Cū ergo hos duos
casus statutū excipiāt vī merito excepisse casum sibi similē qualis
est nr vbi aduersus dānū nō potuit pruideri neqz resisti.ad qd pro-
bādo allego glo.ordi.C.de pc'i.mi.l.ob eo. Ex qb' oib' restat con-
cludendum hoies dicte guardie nō teneri ad emēdā dicti damni
dicto Quinto mutio.

Consilium.viij.

1 ¶ Confessio extraiudicialis an ad torturā indicium faciat.
2 Confessio corā iudicibus facta nō tñ in forma iudicij videlicet nō
pro tribunali sedentib' non habet vim plene pbationis. Habet
tamen bene vim indicij p tortura sufficientem.
3 Emptores possessionū an iurisdice cōtradicāt venditori pretium
p re vendita petenti allegātes se prius velle hre fideiussores de du
pla prestāda in casu euictiōis. Quod nō nisi in limine cōtractus
immineat euictio.vel nisi hoc expresse actum sit ad primum.

¶ In christi nomine amen.

Viso facto pposito ceterisqz necessarijs breuiter di-
cēdū est dum querit an rayneri' de pāteis ce-
terique tormētis subiiciēdi sint p inuestigāda veritate ac
vt ea suppellectilia reperiant p qb' ser laurēti' fili' dñe
Pdle de artolarna actionem intētat. Breuiter dicendū est qd sic
cū per iura procedāt indicia ex qbus vt sufficiētib' ad torturā de-
1 ueniri pōt ergo et c.†Primū qdē indiciū est extra iudicialis cōfes-
sio dicti Raynerij qua manifestat eū habere notitiā de trāspor-
tatiōe suppellectiliū q quidē confessio indiciū facit ad torturam
2 ff.de adult.l.capite quīto. ¶ Scdm qdē indiciū est†cōfessio coram
ipsis iudicib' facta nō tñ in forma iudicij sed corā eis vt corā pri-
uatis.vez nō p tribunali sedētib' q lz nō hz vim plene pbationis
vt.l.iubemus.et qd ibi p glo.C.de lib.cau.et.C.de agri.et censi.l.cum
scimus lib.xi.attamen vim indicij p tortura sufficiēti obtinet vt
cōi opi.in pallegatis locis cōcludit.et in.c.at si clerici.extra de iu-
di. ¶ Tertiū qdē indiciū est Raynerū reptū fuisse in mendacio
cū dixerit se nunqz dicta suppellectilia habuisse postea ɔtrariū p
batū fuerit de pte dictorū suppellectiliū.et hoc vez quē reptū dre in
mēdacio inter maxima indicia ad torturā posuit Bart.in.l.fi.ff.
de qstio.per.l.vn'.§.vestes.eo.titu.et p.c.literas.extra de presump.
¶ Quartū quidē indiciū qd cū pdictis ocurrit est cōmuna ɔsue-
tudo ac vt ita loquar domesticitas quā dictus Rayneri' habue-
rit in domo dicte dñe Perle. Unde dicta ɔdicta suppellectilia ex
portata ad qd qdē indiciū cōprobādū facit.ff.loc.l.dom' horreorū
et.ff.de fun.instru.l.si ita in fi.extra de psump.c.quosdā.et.c.quanto.
¶ Ex his cōcludit quo ad primū dictū Raynerū ex dictorum indi-
ciorū pluralitate qstionē subiici posse iuxta plene no.in.d.l.fi.ff.de
questioni. ¶ Quātū ad scdm quo querit an dict' Raynerius re-
petere possit alimēta pstita dicte dñe Perle. Breuiter dicendū est
qz nō qz ex quo pbat dictū Raynerū dum dicta dña Perla erat
in domo sua percepisse fruct' et reddit' ex possessionibus dicte dñe
Perle merito dicendū est dictū Raynerū psumi eidē dñe Perle
de bonis eiusdē expēsas fecisse nō aūt de suis.et id alimētorū nō e
dit repetitio p quo allego casum notabilē.ff.de neg.ges.l.nesennī'.et 1
3 vna cū glo.sup v.exhibuisse ibi dū dicis si vo dubitet et c. ¶ †Quo
ad tertiū quo qrit an ēptores possessionū dicti Laurētij iuridicē
ɔdicāt dicto Laurētio prēciū rerū vēditarū petēti allegātes se pri'
velle habere fideiussores de dupla prestāda in casu euictionis. Di-
cēdū est qz nō cū tales fideiussores vt prestent peti nō possint nisi
in limine cōtractus immineat euictio vel nisi hoc expresse actū sit
ad primū.C.de euic.l.si post pfectam.de peric.et com.rei ven.l.ha-
bitationū.§.fi. ¶ Ad scdm.ff.de euic.l.eptori.ff.de cōtrahēd.empt.
l.pacta. Sed hec duo in casu nro nō interueniūt.ergo concluden-
dum est dictos emptores ad pretij solutionē cogi posse et Monti-
nense statutum decidit mihi transportatum.

Consilium.ix.

1 ¶ Partē cōdēnatā statuto termino obstāte reductiōe ad arbi-
triū boni viri petere nō posse ex quo sibi casum dedit impotentie.

¶ In christi nomine Amen.

Quod pars cōdemnata volēs post decēdium
laudū ad arbitriū bōi viri redu-
cere nō ɔtineat sub statuto decē reductionis ad arbi-
triū boni viri videt facere qz in cōpromisso iuratū fuit
de nō petendo reductionē dicti laudi.ergo sequit qd ei nō currat
decendiū statuto determinatū.qz nō valēti agere seu reductionem
petere termin' nō currit ipso iure aut in effectū.C.de anna.excep.
l.i.et.ij.ff.de iudi.§.sed si agant.C.de inoffic.testa.l.cōtra maiores.ff.
de offi.pcō.l.senatus.de serui.rusti.predio.l.et attilianus extra de
prescript.c.cum non liceat.ff.ex qui.cau.ma.l.sed et si pretorē cū fi.
sed ita est in casu nostro ppter iuramentum.ergo et c. In contra-
rium est rei veritas.qz regula supradicta locum habet nisi pars
condemnata casum sibi dederit impotenti aut non valenti redu-
cere.tunc em̄ impotētia tanqz sua culpa causata ei non pdest qz
terminus currat ad hoc.ff.si qs cau.l.ij.§.si qs tñ.et qd dicimus in
simi.qū culpa precedit casum nō excusare.ff.cōmodat.l.si vt certo
§.sed interdū et.l.in reb'.§.i.ff.loca.l.videam'.§.si hoc.et.l.si merces
§.culpa.C.de nau ti.feno.l.cū pponas.ff.solu.matr.l.penul.in prin
cip. ¶ Sz ita est in casu nostro ergo non excusat dicta pars quin
sibi terminus statuti nō currat et sic reductionē petere non possit.
Quod aūt ipse sibi casum ipotētie dederit quare infra decē dies
non pōt reducere ostendit duab' rationibus. Primo qz iurauit
se nolle reducere etiā pretextu enormissimi dāni.ergo sibi causam
impotētie dedit quare infra temp' reducere nō potuit. Scdo qz
et posito qd non obstāte iuramēto.qz voluisset petere absolutionē
velle reducere.attamen sibi imputādum est quare ita cito abso'u-
tionem non petijt qz postea supfuisset de tempore decē dierum ad
imponēdā reductionē dicti laudi.qz forte fuisset causa absolutio-
nis expedita infra sex dies vel septē.et sic restituisset sibi p interpo-
1 sitionē reductionis duos vel quatuor dies. ¶ †Ex qbus cōcludit
dictā ptē ɔdēnatā statuto termino obstāte reductionē petere non
posse ex quo sibi casum dedit ipotētie aut infra dictū tps nō valē-
ti reducere. Preterea qd est de quo dubitat qz clarū esse videt di-
ctam ptē ɔdēnatā a reductione laudi penitus exclusam. Ex q mi-
hi p ptē psupponit aduersam ptē ɔdēnatā post latū laudū termi-
nū postulasse ad satisfaciēdū in eo ɔtentis. Ergo per hoc vt redu-
ctiōi renūciasse cū per acceptationē termini ad satisfaciendū sibi
excludat appellatiōis beneficiū. Casus est.l.no.et singularis quam
ibi summat Bal.vez.l.ad solutionē.C.de re iudi.ergo et c.

Consilium.x.

1 ¶ Fructus naturales extantes in buscis et pratis post officium
pertinent ad emptorem tanqz pars ipsorum buscorum:in dubio
vero

vero inspicitur tempus quo pretium solui debet.

In christi nomine amen.

1 Questionis pposite decisio ex duobus iuri-
bus colligit. Primo ex .l. fruct⁹. C.
de ac. ep. Scdo ex .l. iulian⁹. §. si locat⁹. ff. e. ti. Tertio col
ligit ex his q no. bar. ⁊ ibi optim⁹ tex. ff. de iure fis. l. fi. ⁊
ex his q dicit Bal. in. d. l. fruct⁹. Videt. n. primo dicedu q ptiu ptie
vedite dictor buscor diuidi debeat p rata tpis hoc e p eo tpe q
debet ptiu post factu affictu dicto hebreo p illo dictu ptiu ad illu
ptinet. Pro tpe aute anteriori reliqua ps ptineat ad dictu cbe. et
hac opi. tz gl. in. d. l. iulian⁹. §. si locat⁹. ff. de act. emp. In contra-
rium tn lz magna sit autoritas glo. vr rei veritas. uno qd dictu p-
tiu cu solui debeat post tps post q factu fuit affictu dicto hebreo
ad eunde in toto ptinere debeat vr pbari posse duabus ronibus.
Primo qr pfecto 9tractu eptiois. ⁊ per 9ns affici q in nro casu
similis enptioi est fruct⁹ ode ad emptore seu affictatore pertinere
debeat. C. de act. emp. l. fruct⁹. C. de vsu. l. ii. in gl. ⁊ pbat. ff. de peric.
⁊ comodo. rei ven. l. necessario. §. qd si pedete. ff. de in die adiec. l. iiii. sz
fructus dictor buscor q cosistit in soluedo ptiu venit exigendus
post affictu dicti hebrei. ergo ad eu debet pretium ptinere. In se
cuda rone hic euidenter ostedit. Certu eni est q ptiu q debet est in
obligatioe ac in exactioe rone fructuu naturaliu pcedetiu ac exi
stentiu i dictis buscis ac pratis affictatis dicto hebreo. Sz fruct⁹
tales pendentes ac existetes in dictis buscis sunt hebrei tanq ps
ipsoru buscor. vt. ff. de ac. ep. l. iulianus. §. si fructib⁹. ff. q l fran. cre
di. l. fi. §. penul. ff. de rei ven. l. fructus pendetes. ergo ptiu qd p eis
dat ad hebreu ptinere dz qd eni ex meo redigit meu e regulariter.
ff. de peti. here. l. ⁊ ancillar. ff. de pen. l. qd procurator ex re. cu simi.
Tertio p hoc vr casus in. l. fi. in fi. ff. de iure fis. vbi vt sciat an p
tiu qd redigit ex fructib⁹ prius veditis p dnm rei q nuc vendita e
⁊ ex qua dicti fruct⁹ vediti colligunt debeat ee noui eptoris vel
veditoris inspicit tps q ptiu illud solui dz. Si eni postq res in do
miniu emptoris trasiata est solui debeat illud emptori attribuit
casus est no. illi⁹. l. in fine. Quaobre dicedu puto ptiu ptis vendite
dictor buscor ad dictum hebreu integro iure spectare. dumodo
post tps dicti affictu dicto hebreo veniat soluedu. Nec ob. tex. in. d.
§. locat⁹. qr lz ibi tex. dicat veditore debere pcipere pesiones ptiu.
attame dicam qd illud postmodum emptori restituat sm forma.
dicte. l. in fi. de iur. fis. ⁊ hoc secundum Dy.

Consilium. xi.

1 Statutum qd potestas teneatur pro facto sue familie quo-
modo intelligatur. ⁊ nu. 2. ⁊ 3.
2 Argumenta a contrario sensu in statutis non habent locum in
casibus a iure communi prouisis.

In Christi nomine amen.

1 In preposita qstioe breuiter vr dicedum
statutu Bon. no obesse olim
dno potestati qd p facto sue familie teneat. Primo
qr dictu statutu no decidit casum qui post fctas cridas
aut banimenta no interuenit omodo scripture solemnitas ab eo
acqsita. ergo casus omissus iuris cois dispoi subiaceat. ff. so. ma.
l. si cu dote. in pn. ff. de codi. ob cau. l. si extrane⁹. C. de insti. ⁊ subsi.
2 l. iii. ⁊ qd plene hr in. l. gall⁹ de lib. ⁊ posthu. † Scdo qr posito qd
puideret de tali casu: tn puidet a 9rio sensu. ⁊ argumeta a cotra-
rio sensu in statutis locu no hnt i casu e iure coi puisa: qualis est
nr. Et plene de hoc de. ff. de test. l. q testo. §. mulier. ff. de testi. l. ex eo.
C. de condi. insert. l. ii. de fur. l. apud antiquos ⁊ in vulgata. l. con-
3 uenticulam. C. de epis. ⁊ cleri. † Hoc ergo supposito videndu est
qd de iure coi ad qd rndeo expressum sup hac qone positis p bart.
in. l. i. §. familie. ff. de publica. Quo du qrit an ptas teneat p facto
familie. Dicedu est qd aut familia cotrahit aut delinqt circa offi
ciu sibi comissum ⁊ p illo ptas tenet: vt. d. §. familie. ff. furti aduer
sus nau. l. ii. insti. de obli. q ex qsi delic. §. fin ⁊ . ff. nau. cau. p totum.
Aut deliqt seu contrahit extra officiu sibi comissum ⁊ sic in facto
alieno ab offo. ⁊ p illo ptas no tenet: vt ibide no. ⁊ l. l. quoties in
prin. §. i. ff. de nou. a. pdicta tn distinctio Bar. itelligeda e qn p fco
familie ciuiliter tm 9uenit: sec⁹ si criminaliter qr tali casu no ipse
sz delinquens familia obligat ac 9uenit sm gl. qua Bal. reputat
singulare in. l. obseruare. §. pficisci. ff. de offi. proco. cui ego tn addo
cosocia extra de resti. spoli. c. cu ad sede. oi aut casu q supra dixi po
testate ex facto familie teneri intelligedu est nisi ptas illu ex cuius
facto tenet exhibeat. tuc tn ipse remanet liberat⁹ ille est casus. ff. de
pub. l. cu exhibuissent ⁊ no. Bart. in. d. §. familie. ⁊ si creditori exhi
bito satisfacere non posset luat in corpus. ff. de iurisd. om. iudi. l. si
q id qd. ff. de in ius vo. l. vlti. ff. de pet. l. i. ad fi. C. de serui. fugit. l. q-
cuq. extra de do. ⁊ 9tu. c. fratre l fi. Vn infero qd si statutu diceret
potestate p sue familie facto teneri certis solenitatib⁹ no fuatis
qd illud statutu interpretadu est nisi ptas famulu p quo tenet ex
hibeat ex preallegatis cum si exhibuisset maxime. qr vt vulgariter
dr statutu a iure coi interptatione recepit. vt in vulgata. l. ii. C. de
nox. C. de iure delib. l. fi. §. in coputatione. ff. de pub. l. cesar. extra de
9sue. c. cu dilect⁹. Ex qb⁹ cocludo ptate predicto statuto non in
cludi maxime si falsum p quo conuenitur exhibeat.

Consilium. xii.

1 Municipalis cositutio cotra iurameti vinculu fundata su-
per aliqua naturali eqtate: vt puta qr annullaret iuramentum per
minore super cotractu impositum: eo qr minores in patria illa vt
plurimum soliti sunt decipi tali casu: an teneat dicta cosio q tunc
vim continet apostolici.
2 Iuramentum an possit remitti per partes vt euitetur periuriu.
3 Iurameta a summo pontifice remitti possunt ⁊ sup eis dispesari.
4 Obligatio an oriatur ex contractu minoris celebrato no seruata
solennitate requisita a statuto.
5 Minor asserens se maiore: an no obstante medacio possit allegare
nullitatem contractus.
6 Solennitas que requiritur in contractu principali requiritur ⁊
in eiusdem ratificatione.

In christi nomine amen.

Viso facto pposite ceterisq consiliis ac copio-
se ⁊ subtilr allegatis ne sepissime
sup hac qone 9sulta atq allegata repetam studio bre
1 uitatis. † Pro decisioe pposite qonis videdu est an
municipalis costo 9tra iurameti vinculu fundata sup aliqua na-
turali eqtate. vt puta qr annullaret iurametu p minore sup 9tra
ctu impositu eo qr minores in patria illa vt plurimu soliti sunt
decipi tali casu teneat dicta 9sto q tunc vim cotinet apostolia. ff.
de iure pa. l. adigere. §. qutus. ⁊ primo qd sic pbat tonevcz ne iurame
tum tuc sit iniqtatis vinculu. C. de nup. aut. qd tis in gl. ⁊ de iure-
iur. c. quato. xxii. q. iiii. c. inter cetera. Ite qr ⁊ ius naturale si sci-
uisset iusta cam iurameti tollendi hoc facile 9stituisset. vt pz extra
de iureiur. c. si vero ⁊ c. ex nos. i. ⁊. ii. c. breui. ⁊ c. qrela. ⁊ c. cu quida
⁊ c. puenit. Vn tuc municipalis 9sto no dicit tollere ius naturale
seu diuinu. q est vt iurameta seruent. sz id limitari ⁊ iterptari qd
pz. C. si 9 ius vel vti. pub. l. fi. in gl. ff. de costi. prin. l. i. in gl. Scdo hoc
pbat. C. de arbi. aut. decernimus. ff. ad muni. l. vle. ff. q satisd. coga.
l. fi. C. de no nu. pecu. l. fi. circa mediu. ff. de capti. ⁊ postlimi. §. capti
uus. ver. ⁊ id cum gl. sup ver. habuerit de leg. i. si qs inquilin⁹. §. fi.
2 in qbus oib⁹ lex iuxta ca iuramentu annullet. † Tertio qr si pars
iurametu 9uetioe remittere pot adeo qd no incidant in piuriu si
no seruet qd iuratu est: vt pbat de iureiur. c. i. extra de vsur. c. 9sul-
tatis. ⁊ facit qd no. bar. ff. de no. ope. nu. l. i. §. ⁊ post opis. Et ponit
Jo. an. extra de spo. c. preterea. ⁊ spe. in ti. ii. §. nuc ondendu vers. hoc
quoq ⁊ tagit Jo. an. i addi. Spe. i ti. de iud. qrta pte. §. seqt in ad-
ditione q incipit vidi dubitari. ergo pot iurametu ipm remitti ⁊
tolli p statutu naturali iustitia psuadete. ad hoc. ff. de pac. l. no im-
possibile. ff. de reg. iur. l. nec ptorio. ⁊ l. neq pignus ⁊ ponit glos. C.
de decre. decurio. li. x. in rub. Aut talis 9sto annullare vult nulla
iusta ca pcedete ⁊ tuc dico qd no pot. Primo qr iurat res spiritua
lis de q no pot se itromittere ius ciuile. ad qd extra de ordi. cog. c.
tua extra de iud. c. ii. ⁊ in extra de ord. cog. c. cotingit cu si. Scdo
qr inuitat qs stante costitutiois validitate ad delinquedu cu via
piuriis aperiret qd esse no dz. ff. de pac. do. l. 9uenire. §. i. ff. de pac. l.
si vn⁹. §. illud nulla. ff. de iureiu. l. iii. in pn. extra de iureiu. cu cotin-
gat cu si. Tertio qr inferior lege superioris que est vt iurameta
seruent tollere qd ee no dz extra de maio. ⁊ obe. cu inferior. xxi. di.
inferior est de mino. l. minor aut magistrat⁹ cu si. Et hec distinctio
sumpta est ex his q dicit Bar. in. l. oes populi. ff. de iustit. ⁊ iure. ⁊
Bar. in aut. vulgata sacrameta ⁊ in. c. i. §. ite sacrameta de pac. iu-
ra. fir. ⁊ in. l. no dubiu. C. de leg. ⁊ in repetitioe. l. ii. de rescin. vend. et
in. l. nec patronus. C. de ope. li. ⁊ in. l. fi. id ad concludendum. C. de
reb. cre. Et in dictis Pet. de ancha. in ca. canonu extra de consti. lz
nulli⁹ ita pfecte ponat vt hic ponit. Resultat ergo ex predictis
clara decisio valida fore dicta costone marchiana q p indirectum
in effectu vires iurameto tollit disponedo qd 9ct⁹ p minore init⁹
no seruata statuti solenitate etia si iurametu iteruenit cesseat p do
lu extortu maxie qr vt mihi psupponit p summu potifice 9firma-
3 ta fuit † q ptate hz iurameta remittere ⁊ sup eis dispesare. Ite ⁊ ea
de interptari. xvi. q. vi. Ang. ⁊ Spec. in preall. loco ⁊ qd plurale hr
c. qrto. c. petitio in. ii. gl. extra. de iureiura. ⁊ in. c. veru. ⁊ c. veniens. ⁊
c. debitores eo. ti. extra de ele. venerabile ad fi. Vn dicendu est adeo
iurameto taq illicite sup 9ctu q dolo init⁹ fingit pstito absolutio
ne peti posse ⁊ petita iuridice cocessaz fuisse p ea q habent i vulga
to. c. cu 9tingat ⁊ c. si vo eo. ti. ⁊ c. qnis ⁊ c. lz mulieris de pac. ⁊ de
iureiur. in. vi. ⁊ qd hr in. l. emptioe. C. plus valere q agit. vna cum
4 gl. † Nec dicendu est late iurametu hac cotractum validasse. Primo
qr costitutio. 3. narrata. ⁊ valida repugnat. Scdo qr ex tali contra
ctu rone solenitas statuti non seruate vt plene in allegationibus
deductu est no est orta neq ciuilis neq naturalis obligatio q vl-
tra deducta i allegatioib⁹ pbo qr cu ex forma statuti in quolibet
contractu minoris requirat insinuatio ergo isinuatioe non inter
posita naturalis non oritur obligatio nedum ciuilis est casus sin
gularis in. l. sancimus. C. de donationi. ibi dum dicit pro non scri
pto vel intellecto et cetera. quomodo ergo potuit iuramentum
confirmationem inducere cum no reperiat quid confirmabit

non video. Et hoc quod contractus non insinuatus nõ firmetur
iuramẽto tenuit Fede. de senis in suis consilijs. Idem Bald. C. de
sac. san. ec. l. illud. Ad duo autẽ que allegant cõtra prefatã decisio
nẽ vz ꝙ interuenerit ꝓprie vocis iuramẽtũ quo asseruit se maio
rẽ: z sic ꝑ ꝯñs nõ vendicet sibi locũ statuti p̄dicti dispositio p ti. C. si
5 minor se maio. dix. marie in. l. si alteri⁹. ¶ Rñdẽdũ est breuiter lz
multum laborant in hoc allegationes ostẽdẽ ꝙ ille ti. ac etiã illa. l.
locũ sibi vẽdicãt si minor ꝗ se iurãdo ma. asseruit velit petere re
scissionẽ ꝯctus bñficio restõnis in integrũ tũc eñ suo mẽdacio pu
nit z hoc nõ p̄õt. sec⁹ vbi vellet dicere ꝯtractũ nullũ rõne solẽnita
tis municipalis in minoris ꝯtractu reqsite nõ obseruate tũc eñ
lz se maiorẽ iurauerit hoc p̄õt dicta ergo. l. si alterius excludit quẽ
a bñficio nullitatis ꝯctus allegãde. Istud est singulare vbũ Ioã.
an. qui refert ita disputatũ fore z nescio alibi in addi. Spe. ꝗ inci
pit ad hec z ea ꝗ p̄missa sunt. Cũ ergo in casu preposito ꝗ olim
fuit minor lz maiorẽ se iurauerit velit dicere ꝯctum nulla rõne so
lẽnitatis statutarie nõ seruate. nõ aũt petere restitutionẽ merito
sibi. d. l. si alterius nõ ob. ¶ Ad primũ ergo obiectũ enarrandum
sufficiat autoritas Io. an. ꝗ ita limitat dictã. l. si alterius. per plu
rimas rõnes quas referre esset supfluũ cũ ibi videri possint. plu
res aũt rñsiones in allegationibus ad dictã. l. si alterius. date hic
6 nõ interfero tanꝗ superfluas. ¶ Ad scdm aũt ꝙ obijcit. vz ad
ratificationẽ dicti ꝯtract⁹ factã esse vltra dicta in allegationib⁹
rñdeo ꝙ cũ hic p̄supponat eadẽ factã esse in minori etate. ergo
sequit ꝙ nulla fuit: cũ solẽnitas statuti nõ fuerit obseruata. ea eñ
solẽnitas que reqrit in cõtractu principali requirit z in eiusdem
ratificatiõe. C. de nup. l. si vt ꝓponis. ff. de ritu nupt. l. nuptie. facit
ꝙ no. Inn. de emp. z vẽ. c. cũ dilecti. z Io. an. de reb. ec. nõ alie. c. cũ
laicis. Hocqꝫ maxime negari non p̄õt q: dictã ratificationẽ quasi
ꝯctũ appello quo obligat ratificãs ad nõ cõueniẽdũ cõtractui ra
tificatio. Certũ aũt est statuta circa ꝯtract⁹ minor certas solẽni
tates disponẽtia extẽdi etiã ad quasi ꝯct⁹. cũ eadẽ sit rõ vt voluit
Bart. recte intelligẽti in. l. mutũ. §. si. z. l. minor. ff. de acq. he. l. apõ
iulianũ. ff. ex q. cau. in pos. ea. qõ cõprobat bal. in rubrica. C. de pac.
z qõ no. idẽ in repetitiõe. l. pactus ne peteret z in. l. i. de ꝯtra. in. tu.
z hoc p gl. que est in aut. sacramenta puberũ. z in. d. §. Itẽ sacramẽ
ta z in. l. iij. §. ꝯtrar. ñ. ff. de ꝯtra. iudi. tu. ꝗ dẽs dispositionẽ dicte
aut. sacramẽta. extẽdũt ad quasi ꝯctus pp idẽtitatẽ rõnis. ¶ Re
linquit ergo clarissime cõcludẽdũ casum de quo in pũcto nullatenus
initiũ fouere. Nec mirett quisꝗ si plures rõnes ad hec ꝯpro
bãda nõ allegani. z maxi: Bar. in. l. si qs pro eo. z. l. si seius z ange
rius. Fede. de senis in ꝗ plurimis ꝯsilijs. Canonistas z marie dñs
Ant. in halle. c. cũ cõtingat. Dia enim hec z alia ꝗ plura in ꝯsilijs
z allegationib⁹ cũ puncto transmissis reperiẽtur. Hec aũt ꝗ dixi
noua sunt ad illorum comprobationem.

Consilium. xiij.

1 ¶ Filia municipali iure a successione intestati exclusa aliquib⁹
extantibus: si ea testamento paterno preterito fuerit: nec testamẽ
tum nullum dicere vel contratabulare potest.
2 Pactum qõ neuter fratrũ certa predia nec inter viuos nec in vlti
ma voluntate alienare possit: an valeat.

¶ In christi nomine amen.

1 Idem videtur mibi de iure cõcludẽdũ qõ per supra cõsulẽtes cõ
clusum est. Illud tñ primo ꝯsulẽti addendũ est qõ suã
conclusionẽ primã que est qõ filia femina municipali
iure a successiõe intestati exclusa aliquibus extãtib⁹ si ea testamẽ
to paterno p̄terita fuerit nec testamẽtũ nullũ dicere vel contrata
bulare potest. etiã firmat Bal. ꝗ ita dicit se cõsuluisse in. l. posthu
mus. §. si quis ex his. ff. de inoffic. testa. primo per. §. illũ. scdo per. l.
nõ est ambigẽdũ. §. vbicũꝗ. ff. de bo. pos. vbi est principale funda
mentũ cõsulẽtis ad qõ facit no cõtra eũdẽ vbi hic etiã firmauit
in. l. iij. C. de lib. p̄te. z qõ idem no. in. l. si quis filiũ. C. de inoffi. testa.
2 Itẽ inquãtũ primo consulens in secũdo puncto principali con
cludit valuisse pactũ. vt neuter fratrũ certa predia nec inter viuos
nec in vltima voluntate alienare possunt. Addendũ est qõ aut di
cta cõuẽtio inter predictos inita fuit. vt nulla bona per aliquẽ eo
rum alienare possint modo predicto ac etiam quod in perpetuũ
talis cõuẽtio valitura sit. z tũc clarũ reputo illã nõ valuisse marie
per. l. lz cũ alio in predicto cõsilio allegata. C. de pac. qõ fortifica
tur similit: q: si nõ valet cõuẽtio ꝙ bonor diuisio in perpetuũ iter
vtrũꝗ fieri nõ possit z sic ꝙ in ꝑpetuũ societas duret cũ p hãc vi
deat impediri liberũ arbitriũ. vt habet casus no. in. l. in hoc iudi
ciũ. §. si cõuenerit. ff. cõi diui. z pro soci. l. nulla. ergo z ita dicamus
in p̄posita qõne de qua querit eadẽ nõ valuisse cũ z similr testamẽ
ti factio impediat. Aut cõuentũ fuit qõ determinata p̄dia et i vl
tima volũtate eorundem in extraneis alienari nõ possint. z tũc di
cẽdũ est hoc valuisse arguẽdo de dispositiõe testatoris ad dispo
sitionem cõtrahẽtiũ qui statuere p̄õt vt certa predia ab eodẽ reli
cta de suo nomine atqꝫ genere exire nõ debeãt. z p cõsequẽs extra
neis nõ posse relinqui de leg. iij. l. is qui cũ plures. de leg. ij. l. peto.
C. eo. tit. l. vnũ ex familia. §. si fundũ. versi. qõ si talia. z. l. cũ pater. §.
fideicõ. z de ꝯdi. z demõ. l. libertus. de. le. i. filiusfami. §. cum pater.

Consilium. xiiij.

1 ¶ Laudum cõtinens in prima parte obligationem: in scda ab
solutionem: debet sortiri effectum quo ad absolutionem.
2 Verba laudi aut sententie improprientur vt aliquid operentur.
3 Iudex si dicat condemno talem: imo absoluo talis sententia cen
setur absolutoria vt vltimi verbi.

¶ In christi nomine Amen.

1 Idem de iure cõcludendũ puto qõ. s. per
precedentes ꝯsultores ꝯclu
sum extitit. aut enim verba illa absolutiõis facte a dño
Thoma de quo in pũcto fuerũt vba arbitratorũ lau
dantiũ aut partiũ. Primo casu dicẽdũ est verba dicte absolutionis
porrigi ad obligationes illas de qbus in laudo fit mẽtio ac etiaz
quib⁹ Iacob⁹ de quo in pũcto vtute laudi est obligat⁹ dicto dño
Thome. z per ꝯsequẽs dictũ dñm Iacobũ absolutũ cẽseri. Pri
mo q: si hic nõ dicerent⁹ verba illa absolutionis nõ possent aliud
2 opari: qõ est absurdũ. Plerũꝗ enim videmus verba laudi aut
sentẽtie vt aliqd operent improptiari. ff. famil. ercis. puto in glos.
ac etiã extẽdi similr vt aliqd opent. Unde alibi elegãter dicit lra
qõ si iudex declarat quẽ mittẽdũ esse in possessionẽ edificij illo aũ
immissionẽ actualẽ cẽtẽ vt eiusdẽ sñie mittet pars in possessionẽ
ruderũ atqꝫ soli. z hoc vt sñia lata ludibrio nõ sit z aliquid opet
dicit tex. de dã. i. l. si finita. §. si iam ruerit. ¶ Itẽ scda rõne q: lz dicti
arbitratores primo voluerũt dictũ Iacobũ esse obligatum dicto
Thome: attñ postea eũdẽ voluerũt intelligi absolutũ ab eodem
3 z sic vltima vba sñie spectãda sunt. Unde si iudex dicat cõdẽno
talem: imo absoluo: talis sñia censet absolutoria vt vltimi vbi ad
hoc induco. ff. de manu. testa. l. si stichus imo pãphilus. hoc est qõ
voluit gl. decreti. xvi. q. ij. c. admonere. z. c. qd ergo. z hui⁹ habuit
recordationẽ bal. ne proc. C. in. §. quib⁹. ¶ Scdo casu si volum⁹ in
telligere dicta verba absolutionis fuisse partiũ. Similr dicẽdũ esse di
ctũ Iacobũ cẽseri absolutũ a dicto dño Thoma de his ꝗ in lau
do cõtinent. Ex quo vt mihi p̄supponit dicta vba nullã aliã abso
lutionẽ operari possent. qõ nõ est dicẽdũ: cũ vt plurimũ videam⁹
verba vt aliqd operent extẽdi atqꝫ improptiari. vt. s. dixi. z ꝓbat
ff. de fun. instru. l. fund⁹ qui locat⁹. ff. ad trebel. l. heredibus. §. iu⁹.
ff. de condi. z demon. l. quibus diebus. §. dñs. ff. de lib. z posth. l. ti
tius. co. tit. l. si quis posthumos in. i. glo. no. z ideo cõcludo put su
pra alij concluserunt.

Consilium. xv.

1 ¶ Statuto disponẽte potestatem teneri ex delicto familie intel
gendũ est ciuiliter non autem criminaliter. adde nu. 3.
2 Pena corporalis pro alio solui non potest.
4 Statutum denegans audientiam an habeat vim annullationis
contractus postea facti: z quid si dicat qõ non proponens suã pe
titionem infra quattuor dies vlterius non audiantur.
5 Promittẽs se presentare aliquẽ toties quoties opus fuerit: libe
ratur bina presentatione facta.

¶ In christi nomine amen.

Plura sunt que querunt. Primũ an ꝙ nõ
est fuata forma statuti hoc si
teneat olim ptãs p debitis ꝯtractis p suã familiã. Et
qd de iure cõi. ¶ Scdm an posito qõ teneat intelligat
obligat⁹ pro debitis contractis p suã familiã ante tps sui officij.
¶ Tertio an teneat p illis q dederũt p dictis debitis ꝯctis per
familiam suã petitiones in syndicatu post terminũ assignatũ ad
porrigendũ eas. ¶ Quarto an obsit dicto potestati promissio fa
1 cta se p̄sentaturũ in iudicio toties quoties opus fuerit. ¶ Quo
ad primũ nihil dicẽdũ puto cũ illi⁹ dubij decisio plene ponatur i
primo ꝯsilio dicto dño ptãti p me reddito vbi cõclusi cõsilio. ij. eũ
dem non teneri nec vigore statuti: nec vigore iuris cõis. Illud tñ
addo ꝙ statuto disponẽte ptãte teneri ex delicto familie intelligẽ
2 dũ est ciuiliter: nõ aũt criminalr: pena eñ corporalis p alio solui
non p̄õt. C. ad turpil. l. ij. de fideius. l. si a reo. §. qõ vul. facit. ff. de in
terro. l. q seruum. nec potest qs se ad hoc obligare fm gl. ordi. xvj.
3 q. v. c. cũ homo. z ita terminat bal. i. repetitiõe. §. p̄cisa. ¶ Quo
aũt ad fm indubitãter tenẽdũ est ptãtẽ nõ teneri. Et si statutũ di
ceret eũdẽ teneri p debito familie intelligẽdũ est p ꝯctu sui officij
tpe: nõ aũt añ. Itẽ terminat Bar. z Bal. ff. de test. mili. l. titius. ar.
l. in delictis. §. si extrane⁹. ff. de noxa. tñ et q: statutũ disponẽs ꝯtra
ius cõe quo cauet nemine p alieno debito teneri vt in toto tit. C.
ne fi. p pa. z ne vxor p mari. z. c. de nullus ex vicarijs. l. i. li. xi. C. de of
agro deser. l. hac diffinitiõe. eo. li. C. de decu. l. pudendũ li. x. z. l. i. de
exac. tribu. e. li. in aut. vt nõ fiant pig. §. i. cũ si. ergo stricte intelligẽ
dũ ẽ vt l. vulgatis iurib⁹. l. qsqd astrigẽde. z. l. iij. §. hec vba. z. l. i. §. si
4 his q nanc. z. l. nõ ast. ¶ Quo ad tertiũ dicẽdũ est ꝙ aut statutũ
denegat audientiã odio persone: vt puta in bãnito absqꝫ p̄fixiõe
termini: z tũc an ꝓcessus fact⁹ cũ eodẽ sit null⁹. Et istũ passuz nõ
examino: q: nõ attingit nram dubitationẽ. Sz dicẽdũ est vt p Io.
an. q refert disputationẽ Ia. de are. l. ti. de sen. §. in sta. circa p̄n. i ad
di. ꝗ icipit est sciẽdũ ꝙ Alberic⁹ Galeoti p Bart. de fideius. l. cum

lege

lege.ff.ad treb.l.i.ff.de iureiu.l.nã ꝛ postea.i pn.p Bal.C.de le.l.nõ
dubiũ in fi.col.ff.so.ma.l.cũ mulier.ꝛ plene in disputatione sua q̃
incipit statuto cauet qd̃ fenerator.p Ang.C.de bo.vacã.l.si vacan-
tia.ꝛ p do.Ant.extra de rescri.sup litis.Ant statutũ qs dicit qd̃ si
nõ pposuerit petitionẽ suã vltra quatuor dies de cetero nõ audia
tur vt ẽ in casu ꝯsultatiõis pposite.Et tũc aut petitio aut pcessus
postea fact⁹ sit nullus ipo iure.Dicẽdũ est elegãter fm Bal.in.d.
l.nõ dubiũ in vlti.col.ꝛ in.l.si cũ.in princi.ff.si qs cau.qd̃ aut de la-
psu tpis impedietis ampli⁹ audiri ꝯstat iudici.ꝛ tũc pcessus nul-
lus est nec ex ea sentẽtia seq põt.ad hoc.ff.de excu.tut.l.scire opꝫ.§.
ꝯsequẽs.C.co.ti.l.quinquaginta.C.vt oẽs tã ciuiles.l.i.ꝛ qd̃ hr̃.l.p
perandum.in princ.C.de iudi.Aut de tali lapsu tpis nõ ꝯstat ipsi
iudici.ꝛ tũc dicẽdũ est pcessum eẽ aliquẽ ꝛ sñiam seq posse.Impu
tet eñ sibi pars q̃ de lapsu tpis nõ opposuit.ꝛ ita tenet Bar.ff.de
pe.l.absentẽ.ꝛ sentit.ff.ad turpil.l.i.§.accusationẽ.quẽ seqt̃ Bal.ff.
si qs in ius.l.ij.Ex qb⁹ resultat decisio ad tertiũ dubiũ qd̃ cũ pro
curator olimdñi potestatis exceptionẽ lapsus tpis opposuerit co
ram syndicatorib⁹ pcessus postmodũ fact⁹ ac sñia si qua lata est
5 vires nõ obtinet.¶†Quo ad quartũ breuiter dicẽdũ est vba illa
qbus ptãs obligauit se representatum toties quoties opus fuerit
eidem non obesse adeo qd̃ post terminũ a statuto pfixũ virtute eo
rũdem se presentare teneat.Si eñ pmittit qs se aut aliũ psentari
toties quoties opus fuerit liberat bina presentatione facta istud
voluit singlr̃ Ang.ff.de oã.infec.l.si finita.in priu.ff.de custo.reo.l.
ij.§.qui exhibendi.ff.de ser.l.in oõne.ff.de eden.l.veluti.§.hec vox.
ꝛ hoc fundat p tex.l.fideicõmissa.§.si qs dect.de lega.iij.Scdo per
relationem vꝫ vt euitet infinitas ne cõtingat virtute talium ver-
borum fieri plurimas representationes ar.l.q bona.§.fi.ff.de dãn.
infec.de rescrip.c.cum in multis.lib.vj.cũ si.¶Seqtur ergo cõclu
dendum autoritate dñi Ang.quã p nũc in iudiciis obseruandaꝫ
existimo dictum olim potestatem virtute dictorum verborũ non
obligatum vltra binam representationem.

Consilium.xvj.

1 ¶Filia dotata paterno testamento potest agere ad supplemen
tum legitime non obstante constitutione municipali.
2 Statutum loquens de fratribus intelligitur de fratribus natu-
ralibus ꝛ non de consobrinis.
3 Interpretatio semper dꝫ fieri iusta:ꝛ equitati naturali consona.
4 Statuti dispositio ꝛ mens constringitur: extenditur ꝛ declarat
ex prefationibus ipsius.ꝛ nu.6.
5 Agnatio conseruatur per masculos.

¶In Christi nomine amen.

1 Viso themate Consultatiõis mihi ppo-
site ceterisq deductis.†Ui
detur primo dicendũ fore filiã paterno testõ dotatam
ad supplemẽtum legitime agere posse nõ obstãte mu-
nicipali constitutione.§.narrata.Videt enim illã intelligendam
esse de fratribus carnalibus ipsi⁹ filie.nõ autem testatoris ea pri-
ma ratione:qr vba intelligẽda sunt fm personã ad quã referunt
ff.de vsu ꝛ habit.l.plenũ.§.equitij.ff.de testa.milita.l.ex militari.ff.
2 de iudi.l.ꝛ si susceperit.§.libertũ.ff.de ali.leg.l.pe.†Constat aũt v-
ba statuti ipsi⁹ de fratrib⁹ loquẽtia refert ad filias ergo vbũ illud
fratres ibidẽ de fratrib⁹ filie nõ aũt testatoris intelligẽdũ est.Il-
lud tñ nõ est omittẽdũ de fratrib⁹ carnalib⁹ debere intelligi sta-
tutum hoc nõ aũt consobrinis ꝛ vbũ illud in potiori significato
intelligam⁹ vt expssim gl.terminat.C.de inoffic.te.l.fratres.ff.e.ti.
l.i.quarũ Bar.nõ habuit recordationẽ idẽ terminãs in.l.lucius.
§.qñtũ.de lega.iij.p.l.iuriscõsultus.§.ij.ꝛ.iiij.ff.de gradi.nec etiam
Bal.idẽ referẽs se ꝯsuluisse in.c.i.de feu.marchi.in fi.qd̃.in verfi.si
3 feu.†firmat etiam supra posita conclusio alia rõne:qr interptatio
iusta ꝛ naturali ꝯsona eqtati semp fieri dꝫ.ff.de condi.ꝛ de.in his
C.de bo.q lib.l.nõ sine.ff.de cõsti.pec.l.ꝫ si alia.ff.de excu.tuto.l.sci-
re opꝫ.§.sufficit.q̃ iniquissima esset si municipalẽ cẽsurã suprapo
sitam interpretaremur intelligendã fore in fratrib⁹ testatoris:qr
p eã sequemur filiarũ exclusionẽ quarũ in successiõe paterna pma
causa est.C.cõi diui.aut.in successione.cũ si.qd̃ esset absurdũ.vñ se-
quit statutũ hoc a iure quo vtimur exorbitãs ꝛ ꝫ.l.maximũ vitiũ
inquantũ possibile est ad ius cõmune reduci debere.extra de con
sue.c.cũ cãm.C.de nox.l.ij.C.de iure delib.l.fi.§.in cõputatione.in
glo.ff.de pub.l.cesar.ꝛ cõsequenter dictã filiã p testatoris fratrem
intẽdo legitime supplemẽto nõ excludi vigore dicti statuti.¶In
3eium tñ vt rei veritas p cui⁹ fundamento duo principalia mihi
4 capio.†Primũ vꝫ ipsius statuti prefationẽ ex qua eiusdẽ disposi
tio ac mens ꝯstringit:extendit atq declarat ad primũ.ff.de verb.
ob.l.titia.§.idẽ rñdit.ff.de pac.l.itẽ qr.§.idẽ rñdit.Ad scdm gl.no.
ff.de iudi.l.i.in gl.sup ver.cõsentientes.ibi oñ dicit.si q̃ras ꝛc.ff.de
condi.inde.l.degãter.in gl.ꝛ qd̃ no.Innocẽ.extra de arbi.§.inno-
tuit.ff.de here.insti.l.quoties.§.ꝫ si cũ primũ.¶Ad tertium.ff.de
ori.iur.l.i.de here.instit.l.pactũ cuius.ꝛ q̃ est si.qd̃ dicit singlr̃.glo.
C.ne li.in vna eadẽq cã.l.i.dicẽs tex.dubiũ declarari debere ex ru-
brica precedẽti.ac etiam interpretari qr multũ singlr̃ no.ibi Bal.
ad qd̃ etiã dicit gl.singlaris.C.de cap.ciuiũ censib⁹ imponẽda.l.i.
lib.xij.vbi qñ rubrica est gñalis tex.etiam debet generaliter intelli
gi lꝫ aliqñ cõtra.vt no.gl.in aut.de inces.nup.circa pnci.ꝛ insti.de
ob.q ex quasi delic.circa pn.¶Ex qua qdẽ prefatiõe infero qd̃ cũ
in eo sit posita statuti rõ.s.vt seruent vltime volũtates testatoris ꝛ
sic testatoris fauore qd̃ etiã cõi iure psuadet.ff.de interro.actio.l.ꝛ
qr.ff.quẽadmo.test.ap.l.ver negare.in aut.de nup.§.disponat.C.de
sacrosan.eccle.l.i.C.de testa.l.qm indignũ.ff.de here.instit.ex facto
proponebatur ibi.ꝛ faciebat qdem tñ volũtas defuncti.C.de ne
ce.ser.l.iij.cũ si.ꝛ predicta rõ ac etiã prefatio pariter sibi locũ ven
dicat in oĩ vltima voluntate testatoris siue disponat per eã inter
fratres ei⁹ siue inter eiusdem filios.ergo vendicat sibi locũ dispõ
ob ipsius rõnis idẽtitate arguẽdo.ff.de pac.l.q dictũ.ff.de iur.pa.
l.adigere.§.quis.ff.ad.l.aquil.l.illud.ff.de vb.obl.l.a titio cũ simi.
¶Itẽ ꝛ qr ex dicta rõne statuti mẽs restringit atq ampliat.ff.de
le.ij.l.cũ pr.§.dulcissim⁹.ff.de acq.pos.l.si is q aio.cũ glo.ff.de iur.et
5 fac.igno.l.pe.ver.ꝛ lꝫ.†Scdm aũt qd̃ principalr̃ cõsidero est psum
pta rõ ex ipsius statuti mẽte collecta quare id disposuerit sorores
a petendo supplemento legitime excludi stantibus fratrib⁹ quã
plerique docto.assignauerunt.ꝛ maxime Cy.C.ad.l.iul.de adult.l.i.
ꝛ.C.que sit lon.consue.l.i.vꝫ vt p masculos ꝯseruaret agnatio.in-
sti.de legi.agna.suc.in prin.ff.de ven.inspi.l.i.de leg.i.l.ab oib⁹.cir-
ca prin.C.de questi.l.super statu.que quidem agnatio per familia
rum diuitias conseruatur:cum ꝛ per id conseruet.eorũdẽ hono-
stas q̃ inopia periret.in aut.de testi.l.scimus.ff.de testi.l.iij.in prin.
ff.de priuil.credi.l.si creditores.C.de suspec.tu.l.pietas.q̃ qdem rõ
cũ pariter locũ habeat in fratrib⁹ ipsius testatoris quos eiusdem
ꝯseruat agnatio sicut ꝛ eiusdẽ filijs.ergo eadẽ in vtroq est statuti
dispositio.Que qdẽ statuti rõ meli⁹ quẽ per aliquẽ ponit p Io.
an.in addi.Spec.in ti.de suc.ab intesta.in.i.col.in addi.q incipit
est sciẽdũ qd̃ Iaco.de are.Tertiũ aũt qd̃ cõsiderat est qd̃ statutuꝫ
superius disposuerit qd̃ extantibus filijs legitimis masculis filia
femina dotata aliqd in bonis pris nõ petat ratione supplementi
legitime vltra id qd̃ eidẽ relictũ esset.ꝛ sic pꝫ qd̃ statutũ pño casu
disponit filiã feminã extãtibus filijs testatoris masculis.ꝛ sic eius
fratrib⁹ ad successionẽ paternã nõ admittat.Et hec est prima ps
ipsi⁹.postmodũ aũt scda ps eiusdẽ statuti disiungit.alias subiun-
git qd̃ mulier femina dotata ꝛ maritata non potest aliqd petere
cõtra fratres carnales nisi inquantum relictũ eidẽ fuerit.Cum er
go prima pars statuti disposuerit quid de filia femina extantib⁹
suis fratribus opꝫ scdã intelligi qd de eadẽ extãtibus fratrib⁹
testatorum alias nihil operetur.quod est absurdũ.ff.de legat.i.l.si
quãdo.C.de inoffi.test.l.si qñ extra de priui.si papa.li.vi.generalis
eñ clausula in scda pte statuti posita refert ad ea de qbus in pria
specialiter erat prouisum.ff.de verb.obli.l.doli clausula.ff.de pe.l.
sanctio legũ.de alimẽ.leg.l.alimẽta.§.basilice.ꝛ.l.stichus nutricis.
6 †Ultio qr cũ statutũ idistincte loquat de fratrib⁹.ergo de vtroq
fratre tam filie q̃ testatoris intelligendũ est ad hoc.ff.de publ.l.de
pretio.cum infinitis vulgarib⁹ ꝛ hoc suadet mẽs ipsius statuti ex
supradictis rõnibus collecta q̃ attẽdenda est lꝫ forte verba aliud
suaderent.ff.de excu.tuto.l.scire opꝫ.ver.ꝫ ꝛ si maxime.ꝛ qd̃ plene
habetur.ff.de legi.l.cõtra legẽ.cũ se.ff.de leg.iij.l.nomẽ debitoris.§.
fi.Et hoc dicendum suadet testatoris voluntas qd̃ prohibuit di-
ctam filiaꝫ vltra relicta sibi plus petere ab eiusdem testatoris fra
tribus institutis.Ubi sciendum est qd̃ licet qd̃ predictã prohibi-
tionem de plus non petendo a patre facta ciuili iure non impe-
diret filia supplementũ legitime petere.vt in aut.de cũ de ap.cog.
§.ceterũ.ibi oñ dicit si certis rebus iussi fuerint cõtẽti.quẽ text.ad
hoc signãter no.Bal.C.de inoffic.testa.l.omnino.attamẽ censetur
pro habita vigore municipalis ꝯstitutionis.§.posite.¶Ex qbus
oibus concludo dictam filiã ad supplemẽtũ agere nõ posse ꝯtra
fratres testatoris stãte preallegata cõstõne nec illud tango qd̃ ad
pñs tãgendum esset vꝫ an p statutũ possit tolli legitima.qr licet
de hoc dubitetur vt per Dy.de re.iu.c.indultũ.in.vi.per Cyn.C.de
empt.l.sancimus.p Bar.ff.de condi.ꝛ demon.l.titio centũ.§.titio.
per Bal.C.de epi.ꝛ cle.l.cũ leg.C.de bo.que lib.l.fi.ꝛ plenius q̃ ali
bi.ff.de iusti.ꝛ iu.l.i.§.ius naturale.ꝛ p Io.an.in preallc.ti.de suc.
ab intest.in addi.attamen in hoc omnes concordant quod ꝛ au-
geri ꝛ minui posset.ꝛ dicit tex.extra de testa.c.raynutius.ibi oum
dicit secundum consuetudinem Thusculane ciuitatis ꝛc.qr non
est alibi secundum abbatem.

Consilium.xvij.

1 ¶Ius fideicõmissi conditionalis vel in diẽ incertũ si fideicom-
missarius añ euẽtũ conditionis vel anteq̃ incert⁹ dies eueniat de-
cedat:ius fideicõmissarie substitutionis non transmittit.

¶In christi nomine amen.

1 Viso puncto †Mihi proposito ceterisq
ꝯtentis breuiter vr̃ filiũ dicti
Andree ad suos filios ius substõnis nõ trãsmisisse.si
ue eñ dicta substõ de eo facta fuerit pupillaris indu-
bitatũ est q eã nõ trãsmisit.ff.de acq.here.l.toties.ff.de suis ꝛ le.l.
si ex plurib⁹.ff.de vul.ꝛ pu.l.q liberis.§.hec vba ꝛ.l.ꝫ si plures.in pn.
aut fuit fideicõmissaria.ꝛ tũc lꝫ antiq̃ fuerit dubitatio an fideicõ

missum purũ nõ agnitũ ad heredes trãsmittat de quo plene p gl.
et Bar. in l. cũ filio de leg. i. et in l. iij. C. de fideicõ. et in l. cogi. §. idem
neratius. et in l. postulãte. in prin. ff. ad treb. attñ illud est indubita
tissimũ q ius fideicõmissi cõditionalis vel in diẽ incertũ vt est in
casu nostro si fideicõmissarius añ euẽtũ cõditionis vel añq incert⁹
dies eueniat decedat ius fideicõmissarie substõnis nõ trãsmittit.
C. de cadu. tol. l. vnica. §. sin aũt sub cõdõne. ff. de mi. l. in cãc. §. pom
ponius. et qđ hoc sit verũ pbat manifesta rõne. certũ enĩ est legata et
fideicõmissa quo ad dieĩ cessionẽ et trãsmissionẽ equarari. vt in d.
§. sin aũt sub cõdõne. et in l. iij. §. i. ver. idẽ dicendũ. ff. de adimen. lega.
Sed legatũ factũ Titio post mortẽ Sẽpronij nõ trãsmittit p Ti
tium ad heredẽ si añ mortẽ Sẽpronij decedat. vt. l. heres meus. §. i.
ff. de condi. et demon. ff. qñ dies le. ce. l. si cum heres. et ti. l. huiusmo
di. ver. nã tale ergo dicẽdum est in dicta substõne de filijs Andree
de vspertis si eã fideicõmissariã esse psupponam⁹ qđ cũ facta fue
rit post mortem filiarum ius dicte substitutionis in heredẽ suuz
non transmisit. et ita puto de iure dicendum fore.

Consilium. xviij.

1 ¶ Substõnis fideicõmissarie cum plures sint grad⁹ an qlibet
possit detrahere quartã: et si substõ est facta vltimo moriẽti. an ille
partes pdefunctos restituere teneat: et an prĩo vocati possint pa
cisci aliquid in preiudicio scđo vocatorum. adde nu. 2. 3. et 4.

¶ In christi nomine amen.

1 Visa facti †narratiõe mihi pposita p hmõi
cõsultatiõis habẽda veritate dicen
dũ est p euidẽtia pmi et scđi gradus substõnis de qua
ad psens tractãdum est a patrefamilias in presenti te
stamento facte fideicõmissariam censeri debere. et hoc clare cuiq
patet. vnde si. A. heres institutus ab intestato succedẽs vt in auth.
defuncto. C. ad tertu. et in auth. cessante. C. de legi. here. teneret resti
tuere eius coheredi ex dispõne dicti patrisfamilias dimidiã por
tionis obuenientis dicto. A. ex hereditate dicti patrisfamilias di
midiamq eiusdem sibi iure debito retinere sicq dicta restitutio
subtracta quarta trebellianica cũ ea vt dixi portio fideicõmissi in
re restituẽda veniat. ff. ad l. fal. l. in singulis. et ad trebe. per totum.
Idẽq erit mortuo dicto. B. absq filijs virtute eiusdẽ prime sub
stitutionis q portio eiusdẽ hereditatis iure substitutionis de eo
facte a patrefamilias sibi obueniẽtis restituenda erit dicto. C. de
tracta prius. vt dixi quarta. nisi tot fructus dicta portione pcepta
sint qđ ad quartã ascẽderint. tunc enim quarte detractio denegat
ff. ad treb. l. in fideicõmissaria. vbi plene de hoc decedẽte autem di
cto. C. tertio herede instituto ex quo casus scđe substitutiõis eue
nit: qr oẽs instituti decesserũt. tũc filij dicti. C. ex dispositione dicti
patrisfamilias iure fideicõmissarie substitutiõis de eo facte habe
bũt portionẽ hereditatis dicti. C. eorũ pris de hereditate pfisfa
milias sibi obueniẽte iure substõnis et hoc qr secũdus substitutio
nis casus euenit. ergo dispõni testatoris standũ est. ff. de legat. iij. l.
non aliter. et l. ille aut ille. §. cũ in verbis. ff. de vulg. et pu. l. si mater. §. i.
2 ¶ †Una tñ cadit h dubitatio: vtz an in dicto fideicõmisso relicto
filij dicti. C. omnib⁹ institutis moriẽtib⁹ et per cõsequẽs dicto. C.
tanq vltimo moriẽte veniat nõ solũ portio quã dict⁹. C. iure insti
tutionis habuit a patrefamilias facte filijs restituenda. sed etiaz
veniant eisdem iure fideicõmissi restituẽde alie portiones quas di
ctus. C. eorũ pater habuit ab. A. et. B. coheredibus institutis dece
dentib⁹ pur iure fideicõmissi. ¶ Et vr prima facie dicẽdũ esse qđ
dicti filij iure fideicõmissi habeãt tñ portionẽ dicti. C. eoz pris q
sibi obuenit iure instõnis nõ aũt alĩs iure fideicõmissi obueniẽtis
de leg. iij. l. si titius. ff. ad tre. l. marcellus. §. liberis quidã. et qđ not.
C. de fideicõmis. l. cũ iure maxime p Ang. ad si. ¶ Contrariũ tñ est
veritas: qr quãtũcũq portionẽ dicti filij vltimo substituti oibus
decedẽtib⁹ petere possũt iure fideicõmissi. Et ita expressim termi
nat Bart. ff. ad treb. l. scenola in vltimo dubio. vbi respondet ad
iura allegata primo et ideo dicendũ vidi. ¶ Ex quibus cõcludit
circũscripta dispositione dicti patrisfamilias testãtis filios dicti.
C. secundo loco substitutos ex quo casus substõnis venit: qr oẽs
instituti iã decesserũt ad vniuersam hereditatẽ dicti patrisfami
3 lias iure fideicõmissi vocãdos fore. ¶ †Nunc aũt vidẽdũ est qd iu
ris sit inspecta cõuẽtione inter. A. et. B. et. C. principaliter institu
tos. et. D. cõtracta. An eadẽ cõuẽtio pindicet filijs dicti. C. quo mi
nus portionẽ illã hereditatis dicti patrisfamilias q est penes di
ctũ. D. et que inspecto testõ puenire debeat ad dictos filios iure fi
deicõmissi petere nõ possint. ¶ Et vr primo dicendũ qđ dicta cõ
uẽtione nõ obstante possint filij dicti. C. vẽdicare portionẽ here
ditatis apud. D. donationis titulo cõstitutã: cũ res restõni subia
cẽtes. vt in casu nřo nemine posset p heredes rogatos alienari qn
imo et impleta cõdõne fideicõmissi possint fideicõmissarij portionẽs
seu res illas alienatas vẽdicare absq impedimẽto prescriptionis
longi tpis. C. cõia de leg. l. fi. §. sz qr. et aut res q ibi posita. ¶ In cõ
trariũ tñ vr rei veritas id psupponẽs q heres restituere grauat⁹
quartã alienare põt. ff. ad tre. l. marcell⁹. §. res q. ¶ Cũ ergo istorũ
triũ heredũ institutorũ quilibet diuersa hereditate diuisiõe legali
de qua insti de here. insti. §. hereditatis. ff. e. tit. l. si alicuiũ. §. heredi
tas habet tertiã partẽ hereditatis hoc est quatuor vncias et si eaz
quilibet dicto. D. donauerit quartã ptẽ sue ptis: vtz vnã vnciam
nõ vr posse dictos filios lz fideicõmissarios dictã donationẽ reuo
care per dictũ. §. res que. et hoc quo ad dictã quartam hereditatis
dicto. D. per heredes primo donatã quatenus autẽ vltra dictam
quartã q licite donari nõ potuit habuisset dict⁹. D. de hereditate
dicti patrisfamilias vr posse dictos filios iure fideicõmissi succe
4 dentes licite vendicare p dictã. l. fi. §. sed qr. ¶ †Cõtrariũ tñ est ve
rius qr cũ psupponat filios dicti. C. acceptasse hereditatẽ pater
nã tenent cõuẽtionẽ p patrẽ initã ratã habere. ff. de iure do. l. si ego
§. i. cũ si. nec videt posse aduocare etiã iure proprio portionẽ illam
quã vendicare vellẽ a dicto. D. etiã si inuẽtariũ fecerit. Et apparet
ex eo qđ de paterna substantia tñ remaneat quãtũ sit illa portio
quam voluit vendicare. et hec pbant ex tex. cũ glo. C. de rei vend. l.
cum a matre. ff. de vsuca. l. cũ vir predium et qđ ibi no. per Bart. et
qđ habet. C. de iure deli. l. fi. §. in cõputatione. de regu. iur. l. ex qua
persona. quinimo alia rõne nõ possunt heredes dicti. C. facere vt
dicto. D. portionẽ sibi donatã alias postmodũ sibi veniẽtes habe
re nõ liceat hoc auferri cũ dictus. C. solenni stipulatiõe pmiserit
dicto. D. oĩa et singula in cõtractu inter ipsum et heredes conuen
to firma perpetua et rata habere et nec per se nec per alium conue
nire que stipulatio cũ in effectu cõtineat qđ stipso habere licere et
illa etiam obliget heredes pmittentis. ff. de verbo. obl. l. stipulatio
ista habere licere. ver. sed si se. et §. quesitũ. et §. sicut. et §. sz quatenus
in glo. magna ergo et ista sũt transire debet per cõsequẽs heredes
obligare. ¶ Unde concludo filios dicti. C. nullatenus a dicto. D.
aliquã portionẽ in hereditate dicti patrisfamilias vẽdicare posse
dum paternã hereditatẽ acceptauerint et inuentarium nõ fecerint
siue cum fecerint et tanta apud eos paterna substantia remaneat
quanta fuisset portio quam a dicto. D. vendicare vellent.

Consilium. xix.

1 ¶ Emphyteosi cõcessa cum hoc qđ post mortem Iac. Io. Pe. et
Titij reuertatur ad ecclesiam: an dicatur ante mortem omnium.
2 Ius accrescendi an locum habeat in emphyteosi.

¶ In christi nomine Amen.

1 In casu questionis †ppositẽ videtur
indubitãter pos
se dici portionem emphyteosis cõtingentẽ Ioãnem de
quo in puncto post eius mortẽ sine filijs decedentẽ ad
ecclesiã nõ reuerti. qđ primo pbo autoritate Spe. qui questionez
hanc in terminis ponẽs ita decidit in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver.
lxix. querit ea rõne: qr cũ dictũ fuerit qđ post mortẽ Io. Ja. Pet.
et aliorũ nominatorũ tũc dicta emphyteosis ad ecclesiaz reuertat
ergo cũ omnes mortui nõ sint lz alter tñ illius portio ad ecclesiam
nõ reuertit: cũ nõdum extiterit conditio mortis oĩm q cõtract⁹
verba requirũt. alias in argu. ff. de in ius vo. vt cant. l. fi. Et prefata
sua decisio videt ex tribus similibus posse pbari. ¶ Primo ex ca
su. l. qui vos. ff. de vul. et pu. vbi substitutio facta duobus inuicem
substitutis post mortẽ amboz nõ vẽdicat sibi locũ in portiõe vni⁹
sed expectari debet mors vltimo decedẽtis in portione cuius repe
rietur portio primi. ita ergo in casu nostro cũ dictũ fuerit qđ post
mortẽ eorũ de quibus in puncto debeat emphyteosis ad ecclesiaz
redire merito portio vnius primo decedẽtis ad ecclesiam non re
uertit: sz debet expectari mors omniũ. vt tota ad eãdẽ reuertatur.
Ex quo ita manifestant verba cõtractus cũ in casu nostro etiã pe
dici quẽadmodũ in prima dictos Iac. et Pe. aliosq ex quo in eo
dem gradu in iure dicte emphyteosis sunt cõiũcti videri quasi ad
inuicẽ substitutos quẽadmodũ in sili dicit tex. in duob⁹ heredib⁹
in eodẽ gradu institutis in. l. titio et meuio. §. iulianus. de lega. ij.
¶ Hoc ẽt scđo pbat ex. l. si pater impuberes. ff. de vul. et pu. vbi ẽt
substitut⁹ inuicẽ substituẽtis vr substitut⁹ vocari post mortẽ am
borũ inuicẽ substitutoz ergo ita in casu nřo dõm est q ẽt ad ius
dicte emphyteosis aliquo mõ venire nõ possit nisi post mortẽ oĩz
dictoz eodẽ gradu cõiũctoz cũ videant quasi ad inuicẽ substituti.
vt. s. dixi et ad hoc faciunt que in sili dicit Bar. in l. quidã testamẽ
2 to penlã. ff. de vul. et pup. l. singulis. et l. titia. §. seia. de le. ij. ¶ †Ter
tio ostendit dictio tũc in pdicto cõtractu posita. vtz qđ post mor
tẽ Io. Iac. et alioz tunc dicta emphyteosis ad ecclesiã reuertatur
q qdẽ dictio significat extremitatẽ ac vltimũ tẽpus post mortem
omniũ eueniẽs. ff. de condi. et demon. l. si is legatũ. §. fi. et qđ habet
de predicta dictiõe maxime per gl. in. l. lecta. ff. si cer. pet. Nec ob. p
dicte decisioni si quis vellet dicere q ex ea sequit q in emphyteosi
habet locũ ius accrescẽdi qđ est falsuz. vt patet ex late no. maxime
per Bar. ff. de ver. ob. l. si mihi et Titio. et per Spe. in loco pallega
to. et Bal. in auth. si quas ruinas. de sa. san. ecle. et latius in. l. vnica.
C. quando nõ peten. par. qr respõdet vt Bald. dicit in d. l. vnica. qđ
hoc procedit nisi pactũ in cõtrarium factũ fuerit ar. l. rebus. C. de
rerũ pmu. Sz cũ ita sit in casu nostro: qr saltem tacite dictũ pactuz
fuit initũ ex quo etiã voluit q post mortẽ oĩm tũc ẽphyteosis ad
eam reuertat ergo et hoc quia eadem est natura taciti et expressi. ff.
si cer. pe. l. cũ qđ. ff. loca. l. que ad certũ tẽpus si. Unde cõcludo appro
bando sñiam Spe. etiam in dicta emphyteosi nullũ sibi ius ven
dicare posse

dicare posse nisi post mortem omnium de quibus in puncto.

Consilium.xx.

1 ¶ Statutū bonoñ. qd duo vel tres debeāt eligi ad cõparationē
literarū faciendā: nõ hꝫ locū in causis pupilloꝝ: qꝛ sufficit si vnꝰ eli
gatur stāte altero statuto qd in causis pupilloꝝ procedaꝛ summa
rie simpliciter ⁊ de placito sola facti veritate inspecta. ⁊ nu. 3. ⁊ 8.
2 Cõclusione facta in causa nihil nec iuris nec facti produci potest.
4 Iuramentum an possit testibus remitti per partes.
5 Depositio absq3 iuramento quibus in casibus admittatur.
6 Statutū quo simpliciter prouidetur circa causas pupilloꝝ de
rogat solennitati iuris ciuilis ⁊ statutorum. ⁊ nu. 7.
9 Solennitas conclusionis in causa tolli videtur per verba consti
tutionis: cum ⁊ ipsa sit de iure ciuili.

¶ In Christi nomine amen.

VIso puncto Et statuti copia in causis pu
pilloꝝ prouidēte vꝛ indubi
tāter posse dici relationē factā ꝑ tabellionē sup cõpa
ratiõe. scripturarū referētē ꝓtito de quo in puncto va
1 lidam iure cēseri. ¶ † Duo cū tñ sunt obstātia. Primū qꝛ facta
fuit absq3 iuramēto ꝑ ipsum tabellionē sup cõparatione scriptu
rarū referentē ꝓtito. qd quidē iuramentū iure cõi requiraꝛ. C. de
fi. instru. l. cõparationes. ¶ Scḋo qꝛ cū ex forma statuti Bonoñ.
debeāt duo vel tres eligi ad literarū cõparationē faciendā. in ca
su aūt nostro vnꝰ tñ electus fuit. ergo cõparatio vꝛ nulla. ⁊ ꝑ cõñs
dicit relationē nõ valere cū forma statuti seruata non fuerit. ff. de
trāsac. l. cum hi. §. si ꝓtoꝛ. ff. ad exhi. l. sꝫ ⁊ si qs. §. iulianus. cum sim.
2 ¶ † Tertio qꝛ relatio fuit facta ꝑ tabellionē cõparentem hoc mõ
vꝫ. credo scripturā illā esse de manu talis tabellionis: sed nõ scri
bas relationē: donec mihi fuerit solutū etiā post cõclusum in cau
sa. dictꝰ tabellio declarauit se relationē fecisse. attñ nõ ꝑpter hoc
dicta relatio validaꝛ. Post cõclusionē cū in causa nihil nec iuris
nec facti produci põt aut allegari. extra de cau. pos. ⁊ ꝓprie. c. pa
storalis. ⁊ qd ibi ꝑ Inno. ⁊ ꝑ Bal. C. de ap. l. ne causas. C. de rela. l.
fi. ⁊ tex. iuncta gl. in auꝛ. de testi. §. qꝛ nõ multi. ⁊ in auꝛ. vt cum de
3 ap. cog. ¶ † Ad primū cū respondet qd lꝫ de iure cõi requiraꝛ iu
ramētū. attamē cū statutū de quo. s. disponat in causis pupilloꝝ
procedi posse omissa iuris solēnitate: ꝑ cõsequēs tūc iuramentū
nõ requiriꝛ. ⁊ hoc operaꝛ natura dictoꝝ verboꝝ quoꝝ virtute
causa in sui processu fm ius gentiū omissa iuris ciui. solennitate
tractari dꝫ. istud voluit Bart. ff. de do. l. si filius. ⁊ in extrauag. ad
reprimēdā sup ver. videbiꝛ: vbi plene per eūdem de natura dicto
rum verboꝝ de quo etiā in. l. 1. ff. de testa. mil. ⁊ plenius ꝑ Lapum
in suis allegationibꝰ in ordine meo. xxxiii. vel. xxxii. quē tñ si quis
velit reperire requirat allegationū tabulā in rubrica de verbo. si.
¶ Qd aūt procedat dictū Bart. vꝫ qd existēte tali statuto stetur
4 dicto absq3 iuramēto tria suadēt. ¶ † Primo qꝛ per ptes remitti
põt testi iuramētū extra de testi. c. tuis. ⁊ glo. ff. de fer. l. 1. ⁊ l. ii. C. de
iura. calū. ergo ⁊ statuto ad hoc. ff. de pac. l. nõ impossibile. ff. de re.
iur. l. neq3 pig. ⁊ l. neq3 ex pretorio. ⁊ glo. in rub. C. de decre. decu. li.
5 x. ¶ † Secundo qꝛ in casu nostro deponit ipse tabellio de creduli
tate vbi fm glo. opi. depositio absq3 iuramento admittitur. vt in
l. 1. de ven. inspici. ⁊ l. iurciur. C. de testi. ⁊ l. neminē. C. de aduo. diuer.
iudi. ⁊ plene in. c. proposuisti. extra de prob. maxime per do. Ant.
6 ¶ † Tertio qꝛ dictus tabellio electus fuit a partibus: vt depone
ret id qd sibi videreꝛ: quo casu absq3 iuramēto dispositio procedit
fm Bar. ff. de do. prelcg. l. theopompus. quicqd dixit glo. in. l. hac
edictali. §. hic illud. C. de secun. nup. ⁊ Ange. in. l. de pupillo. §. qui
opus. ff. de no. ope. nun. ⁊ in. l. si vacantia. C. de bon. vacā. lib. x. Non
ob. fm qꝛ statutū quo specialiter ꝓuideꝛ circa causas pupillorum
derogēt solēnitati iuris ciui. ⁊ statutoꝝ ergo recte dici potuit suf
7 ficere si cõparatio ꝑ vnū tñ facta fuit. † lꝫ cū ⁊ de iure cõi qñ dicto
peritoꝝ in arte stari dꝫ eligi debeant q discernāt: qñ ciuitas illis
peritis abūdet: vt in. d. l. 1. ff. de ven. inspi. ⁊ qd ibi no. ꝑ Bar. ⁊ per
eundē in. l. semel. C. de remil. lib. xii. attñ qñ vnꝰ tñ in illo negocio
peritus esset tūc sufficit illius dictū. ⁊ ipsiꝰ tñ electio: vt in auꝛ. de
8 nõ alie. §. qd aūt. fm Bar. in preal. locis. † Preterea ⁊ hoc coadiu
nāt verba illa cõstitutionis qd procedi põt summarie simplr̃ ⁊ de
plano sola facti veritate inspecta ꝑ quē qdē verba iudicii forma
ac strepitus remittiꝛ. vt plene habeꝛ in cle. sepe. de verbo. sig. Et in
dicta extrauagan. ad reprimendā super ver. summarie. ⁊ in certis
verbis per Bart. ⁊ in. c. exhibita. ⁊ qd ibi not. extra de iudi. ⁊ per
Bal. in repe. l. nequicq̃. §. plane. ff. de offi. procõsul. ⁊ ꝑ eundem in
l. iudices. C. de iudi. Et maxime ad hoc dicendū inclināt illa ver
ba sola facti veritate inspecta ⁊c. que aliquid plus operātur quā
dicta verba summarie ⁊ simpliciter: vt plene habetur per dom. de
9 Rota in decisionibus nouis. decisione. xxxiii. † Non obst. tertium
qꝛ ⁊ per verba constitutionis videtur tolli solennitas conclusio
nis in causa cum ⁊ illa sit de iure ciuili: vt in dictis iuribꝰ. ad hoc
c. alle. no. Preterea ⁊ licet quo ad partes in causa cõclusum fuerit
iudex ex officio equitate motus pro eruenda veritate partes inter
rogare poterit ac petere acta iudicii declarari fm Bald. in. l. 1. C.
sen. rescin. nõ pos. qꝛ ad hoc alleg. Spec. in tit. de dispu. ⁊ alle. circa

prin. ⁊. ff. de interrog. acti. l. vbicūq3. ꝓterea q declarat nõ aliqd no
ui faciat. ff. de test. l. heredes palā. §. si qs post. Nec obst. qd tabellio
referēs dixerit verba que superiꝰ dicta fuerūt: qꝛ dūmodo relatio
in actis scripta fuerit nõ potuit ꝑpter nõ habitā adhuc salariū
illā annullare. annullatio enim ⁊ actoꝝ cancellatio nõ spectat ad
tabellionē: sꝫ ad iudicē cū partiū cõsensu tantū. ff. de re iudi. l. acta.

Consilium.xxi.

1 ¶ Libellus ad cētū sibi debita ex cā depositi ⁊ postea in ꝓcessu
iudicii probat cõmodatū: sententia ex eadē instantia fieri potest.

¶ In christi nomine amen.

ITa de iure dicēdum arbitroꝛ vt. s. ꝑ clarum
doc. cõsultū est. Posito enim sꝫ nõ
cõcesso qd falsum est vt. s. cõclusum est qd duo instrumē
ta de quibꝰ in puncto ad que se refert. Helias hebreus
petēdo a Iacobo cētū trigintaduos ducatos fuissent sublata vi
gore aliarū cõpositionū postea factarū inter dictū Heliā ⁊ Vitū
atq3 Rentiū patrē dicti Ioachini cõreos: attñ qꝛ ꝓbaꝛ ꝑ dictum
Heliā nõ obstā. sublatiõe dictoꝝ instrumētoꝝ: nihilominꝰ cētum
trigintaduos ducatos deberi pur ex causa mutui vel depositi nõ
curo. ¶ Dico dictū Rentiū aduersariū dicti Helie cõdēnādū esse
ex quo summa petita certa est ⁊ ꝓbatū est cā deberi. lꝫ tñ nõ ex il
lis instrumētis ad que sit relatio. qꝛ illa sublata sunt. sꝫ ex aliis. vt
puta ex quātitate summe cõtēte in tertio istrumēto de quo in pūn
cto vna cū vsuris postea excrētibꝰ hanc summā ꝓbatū sit deberi
hoc probaꝛ in gl. in ver. cõstitutionibꝰ. l. admonēdi. ff. de iureiu. l.
vt liberū. C. de colla. quas multū no. Bar. in. d. l. admonēdi. ⁊ fa
cit qd no. bal. in. l. 1. apud aliquos. ff. C. de epis. ⁊ cler. ¶ Ex quibus
patꝫ qd lꝫ scriptura ad quā ꝑpter certā sentētiā fit relatio nõ repe
riat actū si certū sit illā summā deberi ex alia scriptura vel actio
1 modo cõdēnatio sequi dꝫ etiā ex eadē instātia. ¶ † Scḋo hoc idē
probaꝛ in simili ex dicto Spe. in tit. de sen. pla. §. qualiter versi. qd
si quis libellat ad centū sibi debita ex cā depositi ⁊ postea in pro
cessu iudicii ꝓbat cõmodatū snīa ex eadē instātia fieri potest. Sic
ergo in casu nostro si qs agit ad summā sibi debitā pro resto sum
me cõtēte in tali instrumēto: lꝫ ex illo ad qd fit relatio nil debeaꝛ:
attamē si ꝓbatū est deberi ex alio cõdēnatoria sequi dꝫ ar. eius qꝫ
s. dicit Spe. de quo tñ dicto dicēdū est vt ꝑ eūdē tit. de actio. ⁊ pe
ti. §. sequiꝛ ver. hoc quoq3 notādū. ⁊ ver. hoc quoq3 ꝓtermittendū
cum pluribus sequētibus vsq3 ad ver. itē sciās. ⁊ in ti. de iuris. om.
iudi. §. deseruit. ver. sed nūquid libellus. ⁊ per do. Ang. extra de iu
di. c. examinata. in vltima charta. ⁊ pe. col. Unde per omnia idem
concludo quod supra conclusum est per prefatum consulentem.

Consilium.xxii.

1 ¶ Renunciatio filie facta patri in bonis emphyteosis an no
ceat mortuo patre ⁊ etiam fratribus: ⁊ finita linea an potius in
ipsam renouari debeat quam in vxorem fratris.
2 Renūciatio an extendaꝛ ad futura ꝑpter implicitā scīētiā. nu. 4.
3 Renunciatio facta intuitu certarum personarum an illis deficiē
tibus esset renunciatio.
5 Conductor conqueri non potest si finito sue cõductionis tempo
re locator alteri edes locat quam sibi nisi hoc expresse actum fue
rit in locatione prime conductionis.
6 Agnatus magis proximus admittitur in reuocatione alienati
feudi per agnatum suum proximum facta alteri agnato non ita
proximo. ⁊ hoc etiaꝫ oblato pretio quod agnatus emēs prestitit:
dummodo reuocatio post mortem alienantis petatur.

¶ In christi nomine Amen.

PRo proposite mihi cõsultationis habē
da veritate vidēda sūt plu
1 ra. ¶ † Primo an renūciatio oīs iuris cõpetētis ⁊ cõ
petituri in bonis emphyteoticis pro beatrisia facta va
luerit vel nõ. ¶ Scḋo si valuerit an mortuo Ioāne eiꝰ patre Frā
cisco fratre Saphingianoq3 Frācisci filio eius nepote dicte bea
trisie ius aliqd in bonis emphyteoticis renūciatione nõ obstāte
incipiat cõpetere ex quo inferꝛ ad veritatē tertii dubii an Bea
trisia bñ agat ad expulsionē colonoꝝ inquilinoꝝq3 in bonis ēphy
2 teoticis existētiū. ¶ † Ultimo que preferaꝛ in renunciatione dicte
emphyteosis: an beatrisia ipsius Saphingiani amita in cuius per
sona ipsa emphyteosis finita est: an vero imperialis eiusdem Sa
phingiani genitrix. Et ad primum dicendum videtur dictam re
nunciationē validā non fuisse. Certum enim est: qꝛ cum pater sibi
suisq3 filiis emphyteosim stipulaꝛ successiuo ordine stipulari vi
detur vt primo sibi totaliter emphyteosis competat. Deinū post
eius obitum filii filieq3 simul ad eandem admittantur iuxta ea q̃
plene habentur per Bar. Bal. ⁊ alios in. l. qd dicitur. de verb. ob.
licet tñ secus sit i feudis. vbi si pater stipulatur pro se filiis mascu
lis atq3 feminis. filia femina non pariter in emphyteosi cum filiis
admittitur. Sed demum quibuscunq3 masculis decedentibus vt
in. c. i. §. quinetiā. eþm vel abbatem. in vsibus feudorum. extra de
suc. feu. c. i. eo. lib. Unde cū tpe dicte renunciationis. qꝛ viuente pa
tre facte dicte domine Beatrisie nullatenus in emphyteosis ius
cõpetebat sequitur qꝛ nõ renunciauit iuri presenti. sed competitu

ro.qđ fieri nõ permittit.ff.de suc.edic.l.j.§.decretalis.de re.iu.l.que
pōt.§.qđ qs.de acq.here.l.qui superstitis.ꝛ.l.is pōt.de le.iij.l.si ita
scripti.§.si sub cõditione.¶ Cõtrariũ tñ verius sentio:qꝛ in casu
ꝓposito non tñ simplex renũciatio interuenit:sed pactũ ꝑ qđ iu-
ri futuro renunciari pōt.C.de pac.l.j.ff.e.l.ꝛ hꝰ.§.filiã.¶ Scđo qꝛ
interuenit iuramẽtum ꝙ renunciationẽ futuri iuris valida.extra
de pac.c.quis.in.vj.C.de col.l.pretiũ.in glo.sm vnã opinionẽ quē-
admodũ etiã vigore iudicij validat.ff.de acq.here.l.is qui heres.
3 ꝛ.l.in pluriũ in gl.ff.de ca.bo.dã.l.j.in gl.ꝛ hec de primo.¶ †Quo
ad scđm primo dicendũ videt post mortẽ Saphingiani aliorũq;
dictã Beatrisiã nõ obstãte renũciationis validitate ad ius dicte
emphyteosis aspirare posse.Et primo qꝛ dicta renunciatio facta
fuit intuitu certarũ personarũ de quibꝰ in renunciationis instro
per beatrisiã ergo eis cessantibus ius renunciatiõis reconualescit.
C.de pac.l.si actionem.vbi casus notabilis.de leg.iij.l.paulo calli-
macho.§.pomponius.vbi idẽ colligi rõne inmẽti.¶ Scđo qꝛ ꝛ si
paciscar iurando me de cetero emphyteotica bona nõ petiturũ
attamen noua causa superueniẽte:vt puta qꝛ a superiori de ẽphy
teosi fuerim renocatus non obstante renunciatione ad petitionẽ
eiusdẽ aspiro.casus est singularis qui hãc qõnẽ vꝫ decidere extra
de renũ.cã inter.P.gaufredi.facit.ff.de bo.q̃ lib.l.patronus non
aluerit.Et est rõ qꝛ ipsum iuratũ pactũ ad ea de quibꝰ cogitatũ
nõ fuit nõ extẽdit.C.de trãsac.l.si deferta.ꝛ.l.sub ꝑtextu specierũ.
ꝛ.l.age cũ geminiano.ꝛ qđ in singulis.no.ff.co.ti.l.cum.§.idem.ff.
de inoffi.testa.l.iur.decedens.ff.de peti.here.l.legitimã.ff.de acq̃rẽ.
here.l.claudius.C.ad velle.l.iubemus.Unde cum in casu proposi-
to causa ob quã initum fuit pactum de nõ petendo per dictam
beatrisiam cessauit propter obitum eorũ de quibus in instrumẽ-
to quorũ intuitu facta est ꝛ noua superueniat causa:vꝫ qꝛ nullꝰ
eorum superest dicendũ videt eadem admitti debere ad ius dicte
emphyteosis.Et hanc cõclusionẽ specialiter faciunt que no.bar.
in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obli.in.x.col.ꝛ Bal.in.d.l.
pactum qđ dotali.C.de colla.¶ In cõtrariũ tñ sententiã inclino.
Et primo dictã beatrisiã ad ius emphyteosis admitti non debe-
re probat acceptilatio ꝛ aquiliana stipulatio in contractu ipsius
renunciationis apposite que quidem ius omne ipsi beatrise cõ-
petẽs seu spẽ competituri iuris effectualiter atq; ipso iure abstu-
lerũt ꝛ extinxerunt.ff.de so.l.pe.insti.qui.mo.tolli.ob.§.j.qđ quidẽ
ius extinctum ex nulla penitus causa potest reuiuiscere.ff.de solu.
l.qui res.§.aream.C.de repu.here.l.fin.¶ Scđo probant illa cõ-
tractus verba renuncians iuri competenti ꝛ competituro ꝛc.
¶ Cum enim clare ostensum sit renunciationẽ valuisse qđ opera
retur illa iuris cõpetitio ꝛc.Si ex aliqua superueniẽti causa ius
dicte emphyteosis nũc petere possit.qđ est absurdum de leg.l.j.si
quasi.de priuile.si papa cum si.ergo ꝛc.Verbis ergo ipsius instru-
menti quo cõtrouersiã hãc clarissime reddũt.ff.de fideius.l.stipu-
latus eo opus.ff.loca.l.cum impuberes.ꝛ.l.dicta.ff.de dam.infect.
l.iij.§.toties.ff.de acqui.here.l.si seruum quis.§.non dicimus.ff.de
testa.mili.l.cõsil.cum simi.Non obstat supradictis maxime.l.dicta
si actionem.ꝛ.d.c.cum inter.Illa enim loquuntur quãdo simpli-
citer interuenit pactum de non petendo seu regressum non ha-
bendo ad ius aliqđ.debent enim intelligi verba illa pactiõis sub
sistente super causa illa ob quã pactum de nõ petendo initũ fuit
non autem cessante ad hoc.ff.loca.l.quero.§.inter locatorem.de v̾
bo.oblig.l.qui seruum.ꝛ sic intelligi debent rebus ita stantibus
vt erant tempore illo quo pactũ initũ fuit.ff.de cond.ob cau.l.qđ
seruus.in gl.proposita ergo nostra questio loquitur eo casu quo
non tantum pactio de nõ petendo interuenit:sed ꝛ renũciatio iu
ris competituri vna cũ acceptilatione quo casu renuncians:licet
renũciationis causa esset idẽ ius aspirare nõ pōt per supradicta.
ꝛ hoc est expressum in terminis nostris firmat Bal.in.d.l.si actio
nem.eo quoq; casu maxime procedit dicta decisio.quia renũciãs
saltem implicite scire poterat ius sibi ex aquilia causa de futuro
competiturũ ex qua implicita sciẽtia etiã ad illud ius renũciatio
extendit:vt expressim firmat do.Ang.in.d.l.tres fratres.per text.
iuris in.l.qui iure militari.ff.de testa.milita.¶ Concludo ergo in
hoc dictam beatrisiam in petitione dicti iuris emphyteotici nul
4 lum ius recte pretẽdere posse.¶ †Ex quo resultat decisio ad ter-
tium:vꝫ causam nullitatis agere ad expensionem inquilinorum
supradictorũ ex quo enim nõ habet ius in emphyteoticis bonis
possunt ipsi inquilini beatrisie dicere quo ad te liberas habemus
edes.ff.si serui.ven.l.loci corpus.§.cõpetit.ff.de rei ven.l.si.repellat
ergo iudex ex offõ eadem ratione actione carentẽ ineptumq; lace
ret libellum.C.de transac.l.vbi pactum in gl.C.ve que desunt ad-
uo.partium.l.vnica.ff.de offi.asses.l.j.ff.de bo.que lib.l.qui cũ ma-
ior.§.si presens.in glo.C.de sa.ꝛ paga.l.sicut extra de offi.vica.c.j.ꝛ
qđ ibi per Inn.li.et enim dicta beatrisia si ius haberet:vt qlibet
alius singulus successor voluntarius regulariter nõ teneret stare
colono.ff.loca.l.si quis domus.§.j.ꝛ.l.qui fundũ.de leg.j.l.nihil.§.
si.ꝛ plene per Bar.in.l.si filio.§.si vir.sol.mat.ꝛ per Bal.post glo.
in.l.diuortio.in prin.eo.tit.ꝛ p eundẽ post Cy.in.l.emptorẽ.C.loc.
ꝛ per canonistas.extra.ne prel.vi.suas.c.si.attamẽ nũc fileat ex quo

5 nullum ius habeat.†Quo ad vltimũ videnda sunt duo.Primo
an superior ad quẽ reuersa est emphyteosis eo casu quo velit eam
recõcedere debeat potius renocare proximoribus illius in cuius ꝑ
sona emphyteosis est finita quã alijs.ꝛ dicẽdũ videt in superioris
arbitrio esse:cui recõcedere velit nõ habita cõsideratione illorum
proximorũ.ꝛ hoc primo videt probari in.l.ne cui.C.loc.vbi cõdu-
ctor cõqueri nõ pōt si finito sue cõductiõis tpe locator alteri edes
locat quã sibi nisi hoc expressim actũ fuerit in locatiõe prime con
ductiõis.¶ Scđo probat in.l.dudũ.C.de cõtrahen.emp.vbi inu-
tile conquerunt proximi participatione dñij ac etiã consanguini-
tate cõiuncti si vẽditor alijs potius quã eis predia vẽdit nisi hoc
cõsuetudine aut municipali lege fuisset inductũ ꝑ.c.cõstituentes.ff.
de in integ.resti.ꝛ in fi.ꝛ in casu.l.sancimus.§.sinaũt ampliore.C.
de do.Si ergo ius petẽde renouationis.aut in eos alienatiõis nõ
habent illi quorum prima cã in conductione fuit aut in tali em-
phyteosi.ita cõsequenter eorũ proximiores nõ vident habere q illo
rũ respectu ius in dicta emphyteosi habere pretẽdunt.Et hoc ex
vulgari regula nemo plus iuris.¶ Contrariũ est verius vꝫ.ꝛ ita
se hꝫ cõis opi.de qua per bar.ff.de priui.cre.l.j.ꝛ in.l.j.§.permitti-
te.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.Nec obstant illa duo iura primo allega
ta:qꝛ loquuntur vbi petentes eis locari aut vẽdi nullũ ius pretẽde
bãt in bonis volẽtiũ relocare vel vẽdere nisi anterioris cõditiõis
in casu.l.ne cui.ꝛ proximitas in casu.l.dudũ.Nos aũt loquimur
casu quo proximior ex illorũ in quorũ persona est emphyteosis fi
nita hoc ius pretendũt.vꝫ qꝛ antecedẽti tpe eorũ predecessores vel
le dominiũ ipsius emphyteosis habuerint quo casu ex equitate vi
dẽdũ est superiorẽ ad quem emphyteosis est reuersa potius debere
hos proximiores in emphyteosi renouare quã alios extraneos
sm Bar.in ꝑfatis locis.Et hoc primo probat ꝑ iura feudorũ ibi-
dẽ ꝑ eũ allegata.¶ Scđo hoc probat in simili in.l.ij.ꝛ.l.fi.C.de lo-
ca.predi.ciui.lib.xi.vna cũ glo.vbi illi emphyteotice potius cuius
tpe finito emphyteosis ad rẽpublicã est reuersa dꝫ ipsa respubli-
ca eãdem renouare ꝙ alij pro eadẽ mercede.ꝛ sic eiꝰ successoribus
dicendum puto vt beneficiũ hoc a principe concessum.lꝫ benigne
interpretemur.ff.de consti.prin.l.beneficiũ extra de do.c.cum dile-
ctus.¶ Tertio hoc idẽ probatur ex singulari verbo.Bart.in.l.j.
ad fi.C.de metallarijs per illũ tex.lib.xi.vbi colonꝰ volẽs agri fru-
ctus vẽdere lꝫ suos dꝫ pro equali pretio proprietario illius fundi
potius vẽdere quã alteri.Idẽ ergo erit in quocũq; ꝓprietarij suc
cessore.¶ Quarto ad hoc optime facit tex. iunctũ no.in.l.iubemꝰ.
§.ꝛ filios aduocatorũ.C.de aduo.diu.iu.vbi si aduocati ꝑpetue ele
cti in reipublice patrocinũ eorũ filij superstites ac doctores potius
eligi debent ab ipsa republica quã alij extranei.In quibꝰ oĩbus
casibꝰ iõ predicti alijs preferunt qꝛ eorũ predecessores vtile dñium
aut ius habuerũt ꝑdictis casibꝰ lꝫ morte extinctum.Unde in eo-
dem potius preferri debeãt predecessorum proximiores successores
quam alij extranei secus est in casu dicte.l.ne cui.ꝛ.d.l.dudum.vbi
nullum ius pretẽdebat nisi simplicis cõductiõis.aut proximitatis
ꝛ ad predicta benefacit qđ habet.ff.de pac.l.iperatorẽ.¶ Ultimo
ad hoc spãliter induco.l.si emptiõe.ff.de mino.vbi si minori vẽdi-
ta fuit domus cũ pacto adiectiõis in diẽ ipse oĩbꝰ preferri debet
equali pretio eo qꝛ eiꝰ intererat domũ illã habere qꝛ suorũ fuerat
maiorũ ad qđ.ff.de in diẽ adiec.l.lꝫ.ꝛ.l.necesse.Ecce ergo qđ potẽ-
tius ius in emẽdo lꝫ ipse minor eo cõsiderato qđ ꝓprietas illius
domꝰ penes eiꝰ maiores mãsit que quidẽ affectio satis lege consi-
deraĩ.C.de admi.tut.l.lex que tutores.ff.si qđ in fran.pa.l.j.§.sed
si in rẽ.ff.de bo.que lib.l.libertus.ita ergo pariter cõcludamus in
casu ꝓposito vt in emphyteosis recõcessione illi ꝑ superiorẽ ꝑferri
debeãt qui proximiores sunt successores quã eorũ in quorũ persona
emphyteosis finita est.¶ Et ꝓ hac sńia accedat not.tex.in.l.fi.§.
finaũt in tpe statuto.C.de iure do.impet.vbi si creditor effectꝰ dñs
rei sibi pignorate ex principis gratia velit rem illã quã olim iure
pignoris possidebat vendere illi suo debitori.cuius primo res illa
fuerat ꝓ equali ꝑtio vẽdere cogitur.ꝛ cõsequẽter eius heredi aut
successori.Hoc ergo nõ alia ratione est nisi vt res illius dñij reuer
tatur cuius primo erat.Ita ergo cõtir dicendũ vꝫ in ꝓposito casu
vt eiꝰ successores in cõsanguinitatis linea preferri dicamꝰ.qꝛ eius
in cuius persona generatio ꝛ cõseqnẽter emphyteosis finita fuit
5 proximiores fuerint.¶ †Illud tñ nõ omittẽdo qꝛ prefatũ ius re-
nouationis penes proximiores existẽs anno solũ duraturũ est nõ
aut vlterius.¶ Itẽ elegãter declaro sńiam do.Bart.ꝛ allego ca-
sum qui ad hoc iudicio meo nõ est alibi.in.c.titius.si de feu.fu.cõ-
trouer.inter do.ꝛ agna.¶ Scđo est videndũ quis preferatur in
petendo renouatione emphyteosis in ipsa Beatrisia amita dicti
Saphingiani an vero imperialis eius heres etiã mater.vbi dico
clarũ videri imperialẽ preferri:qꝛ eius in cuius persona emphy-
teosis finita est proximior Beatrisia:qꝛ mater.ergo ꝛ omissis iu-
ribus ꝛ allegationum vere subtiliũ ac elegantium mihi transmis
sarum hoc dico per.l.pero.§.fratre.de leg.ij.ꝛ.l.cum ita.§.in fidei-
com.eo.titu.C.de ver.sign.l.fi.ff.ad trebel.l.heredes mei.§.fina.que
iura hoc decidũt in simili.Secundo allego text.singularem in.c.
titius.si de feu.fuer.controuer.inter do.ꝛ agna.vbi magis proxi-
mus agnatus

mus agnat⁹ admittit ad reuocationē alienati feudi per agnatū
suū proximū facta alteri agnato. nō ita primo. ⁊ hoc etiā nō obla
to precio qd̄ agnat⁹ emēs presitit dūmodo reuocatio post mortē
alienātis petat. qui casus nō est alibi. pꝫ ergo ibi qd̄ primior ad
mittit ad reuocationem alienati feudi que reuocatū dño eidē po
tius feudū reuocare dꝫ quā alteri vt ibi habet cōiuncta glo. in. d.
§. pmittit q̄ est singulariter notādū. Cōcludo ergo impertalē in
renouatiōe emphyteosis tanq̄ primiorē preferri beatrise amice.

Consilium. xxiij.

1 Statuta a cōmuni vsu loquendi interpretationem recipiūt
cum statuti forma seruata non fuit. ⁊ non a iure communi.
2 Instrumenti appellatione an contineatur scriptura priuata.

In christi nomine amen.

1 Nescio †quid dubitationis cōtineat questio. sta
tuti de quo i pūcto mētio est facta: duos
tñ ptinet casus cessionē pꝛohibētes inter quos nō est is
de quo agit. vt pꝫ ex supradictis p clarissimū ꝯsulētē.
Casus ergo noster a statuto omissus remanet in iuris cōis di
spositiōe. C. de insti. ⁊ substi. l. si mater. ⁊ qd̄ ibi no. ff. de lib. ⁊ post. l.
cōmodissime. extra de rescrip. susceptū. lib. vi. Et qd̄ plene de hoc
habet in. l. gallus. §. qd̄ si tñ. de lib. ⁊ post. Valuit ergo cessio per
Rapha. facta do. marco de canedulo saltem iure cōi. l. ab anasta
sio. ⁊. l. p diuersas. C. man. Clare cū cōstat dictū Rapha. fore ciuē
ferrariēn. cū pars aduersa hoc asserat in libello. C. de lib. cau. l. cuꝫ
precū. De cuius intellectu p bart. C. q accu. nō pos. l. si magnū. ff. fa.
erc. l. q familie. ⁊ hoc maxime pcedit: qꝛ dict⁹ libell⁹ reproductus
fuit in iudicio agitato cū dicto dño marco p quā reproductionē
videt reproducēs oia ibi cōtēta fateri vera esse fm̄ Inno. extra de
exc. ep. c. cū venerabilis. ⁊ plene per Bal. C. de his q. vt indig. l. alio
2 ⁊ hoc de primo. †Quo ad scd̄m an appellatiōe instrumenti cō
tineat scriptura priuata ⁊ videt sic ex gñalitate. l. i. ff. de fi. instru.
⁊. l. iconomū. §. instrumēto. ff. de ver. si. Scd̄o p id qd̄ dicit Spec. in
titu. de disla. §. nūc dicam⁹ ver. Itē no. qd̄ cū ibi sub dato termino
ad producēdū oia instrumēta includit etiā pductio priuate scri
pture. Cōtrariū tñ verius in casu nostro p elegāter dicta supe
rius. Nec ob. dictū Spe. qꝛ loquit in verbis plane a iuris perito
qui fm̄ pprias verborū significationes ac iuri cōsonas interpre
tāda fm̄ Bal. de suc. feu. c. ad qd̄. ff. de cuic. l. si ita quis ad fi. ⁊. l. si di
cerū in princ. ff. de testa. tu. l. qd̄ si nepotes in glo. Et ideo est qd̄ ap
pellatiōe instrumēti a inexperito plati venit ēt scriptura priuata
cū de ppria significatiōe veniat. nos sum⁹ in verbis statuti. que a
cōi vsu loquēdi interpretationē recipiūt. ff. de v. sig. l. in vsu iur. ⁊. l.
annunculus. l. i. Preterea ⁊ statutū loquēs de exclusione debitoris
instrumēti reqrit pceptū iudicis creditori fieri. vt infra certū ter
minū instrumēta producat. alr̄ postea nō audiat iuxta. l. diffama
ri. C. de inge. ⁊ manumis. ⁊. l. mācipioꝝ. ff. de adēp. leg. ⁊. l. papinia.
§. in glo. ff. de ino. si. testa. que statuti forma in casu nostro seruata
non fuit ergo cessat eius dispositio. ff. de transactio. l. cum hi. §. scri
ptoꝝ. ff. ad exhibendū. l. iulianus. §. sed ⁊ si quis. Unde per omnia
concludo quod per supra consulentem conclusum est.

Consilium. xxiiij.

1 Filius institutus alio preterito tacente testamentum nulluꝫ
dici non potest. ex quo iniuria solius preteriti tacentis est: qui in
stitutionis titulo a patre honoratus non fuit.
2 Rescissio testamenti causata per querelam etiam ab alio intenta
tam ex persona illius intentantis ad alios transit.

In christi nomine Amen.

Postmodū aūt instātie q̄ me rogabat vt ali
qd̄ sup istis dubijs dicerē. Dico
iddēdo ad suprapositū cōsiliū quo ad quesitū dubium
p est: An testm̄ dñe catharine ruptū ꝑteritione posthu
mi. C. de cōtrata. ⁊. l. i. C. de posthu. here. instit. ff. de iniust. testa. l. i. ⁊
l. posthumi. cū si. Posset dici nullū p filios eiusdē fratris posthu
mi institutos posthumis ipsis tacētibus atq; approbātib⁹ testm̄
qd̄ ista questio tractat p Spe. in titu. de test. §. i. v. sꝫ pone berta ⁊c.
1 †Ubi tenet filiū īstitutū alio ꝑterito tacēte testm̄ nullū dicere nō
posse ex quo iniuria solius ꝑteriti tacētis est q institutionis titu
lo a patre honorat⁹ nō fuit. iuxta. l. filiū. ff. de leg. ꝑstan. allegat idē
p decisiōe. l. papi. in prin. ff. de inof. test. in rōne sui dū dicit: ipsius
eñ iniuria est ⁊c. Ubi filio nolēte querelare paternū testm̄. sꝫ in to
tum approbare pr̄ eius ad q̄relādū nō admittit: qꝛ solius filij est
iniuria. vt ibi nec ob. fm̄ eādē. l. si post mortē. §. si. de ꝯtra. ⁊. l. filium.
ff. de lib. ⁊ posthu. ⁊. l. i. in fi. ff. si tabule test. nulle extabūt. vbi suus
institut⁹ bñficio ꝑteriti ⁊ preterito tacēte pōt ꝯtra tabulas intētare.
qꝛ illa. l. loquit in bñficio iuris ꝑtorij qd̄ cū eqtate vitat. vt. l. equis
simū. ff. de secū. ta. facile de vna psona ad aliā trāsit. sec⁹ in bñficio
iuris ciuilis. vt est in ius dicēdi nullū qꝛ sicut q̄rela qd̄ est iuris ci
ui. bñficium de vna persona ad aliā nō transit. vt. d. l. papi. vbi fm̄
dispositionē. l. posthum⁹. §. si. cū. l. seq. ff. de inoffi. test. si quis filiuꝫ.
C. eo. Ita ⁊ insdicēdi nullum arguendo ex ratione. d. l. papi. vt. s.
Aduertendū tñ qꝛ lꝫ ⁊ idē videat velle Bart. vt pꝫ ex dictis p
superius cōsulētē. attamē dictū hoc nō videtur pcedere. Nec obst.
qd̄ dicit Spe. qd̄ beneficiū iuris ciui. rescissiuū aut annullatiuum
testamēti nō egredit personā: qꝛ hoc est falsum. per. l. posthum⁹.
2 §. si quis ex his. ff. de inoffi. test. †vbi rescissio testamēti causata per
querelā etiā ab alio intentatā ex psona illius intentātis ad alios
trāsit. ⁊ sic idē videm⁹ esse in bñficio iuris pretorij qd̄ maxime pro
cedit in casu nostro qꝛ ex fratrib⁹ institutis l minori q̄titate erat
ius q̄situ a principio succedēdi equalr̄ pꝑter posthumi ꝑteritio
nem vt in aut. vt cū de app. cog. §. fine igit. merito ius hoc q̄situ in
stituto facto ipsi⁹ ꝑteriti auferri non pōt. ff. de pac. l. si. ⁊ qd̄ plene
habet in. d. l. post mortē. §. si. C. de iure do. l. cū a socero. ff. de verbo.
obli. l. qui rome. §. flauius. ⁊ qd̄ ibi no. Nec ob. d. l. papi. qꝛ ibi non
erat exheredatiōe filij quesitū ius querelādi. in si. patri sꝫ filio tñ
vt ibi cū alijs. s. allegatis. In casu aūt nostro erat q̄situ ius fa
cti instituto ex psona fratris ꝑteriti vt. d. §. fine igit ergo facto eius
dem auferri non pōt. ff. de pac. l. si cū fundū. cū alijs. s. alle. Un̄ di
cēdo idē qd̄ prim⁹ cōsulēs sequor opi. Iaco. de bel. quā etiā firmat
Ang. reprobato spe. in. d. l. papi. Et hec p nūc sufficiāt: qꝛ alijs ne
gotijs quāplurimis grauatus nō potui ad hec perfecte attēdere.

Consilium. xxv.

1 Duplex gerēs exercitiū duplex distinctū salariū petere pōt.
2 Salarium sicut minuitur labore minuto sic geminato aut crescē
te labore salarium geminari aut crescere debet.

In christi nomine amen.

Visso facto mihi pposito videt dici posse titiū qui
se pro garzone vi vulgariter dicim⁹ apothece
locauit. Si postmodū effect⁹ tabellio quā plurima vt
in pūctis propoīt illius apothece dñis instrumēta cōfe
cerit de illis salariū petere posset. vt etiā qlibet tabellio pōt. ff. de
va. ⁊ extraor. cog. l. i. §. illud quoq;. ff. de edēd. l. argētarius. in ver. o
ob. similes in glo. extra de rescript. c. statutū. §. notariū. lib. vi. C. de
vsu. eos. §. sup. extra de simo. c. i. ⁊ qd̄ ibi per Inn. Nec ob. qd̄ dr̄ pre
dictū titiū habere quolibet anno a pdictis dñis salariū. x. libraꝝ
qꝛ tale salariū est sibi tñ vt apothece garzoni deputatū ⁊ sic nō vt
tabellioni: cū hec duo sint diuersa. ff. de pact. l. si vn⁹. §. añ oia. ff. de
aqua plu. arc. l. si prius in prin. Itē qd̄ predict⁹ titius duplex sa
lariū habere debeat. Primū qꝛ duplex gessit exercitiū. s. apothece
1 ⁊ tabellionatus. ⁊ clarū est †qd̄ duplex gerēs exercitiū duplex di
stinctū salariū petere pōt. vt in aut. vt iud. sine quoquo suffra. §. il
lud pncia. cū glo. sup ver. duplex vbi est casus. C. de aduo. diuer. iu.
l. binos. ⁊ qd̄ ibi p Bald. ff. de cōdi. ⁊ de. l. q duob⁹. ⁊ ibi p eundem.
⁊ tāgit in. l. si ad scribatū. C. de appel. ⁊. l. iij. C. cōmunia de leg. ⁊ qd̄
2 no. Jo. an. in nouella. extra de re iud. c. cū olim †Sicut enim qñ mi
nuit labor dꝫ minui salariū. ff. de annu. le. l. seio amico in prin. ⁊ q̄
ibi p Bal. Ita geminato aut crescēte labore salariū geminare dꝫ
vt. d. §. illud. ⁊. d. l. duobus. vbi sunt casus. vt pꝫ in ppria materia.
l. si. C. de prin. agen. in rebus. lib. xij. vna cū glo. in ver. exēplaria. vbi
tabellio instrumētū cōficiens vnū salariū pro prima scriptura
habere dꝫ. aliud aūt pro exēplatura tanq̄ duplici labore grauet.
⁊ ibi est tex. no. ⁊ hoc ad primū. Quo aūt ad scd̄m an dict⁹ titius
repetat expēsas quas fecit in ponēdo in memorialibus instrumē
tis que p dominis cōfecerat. ⁊ breuiter dico qd̄ sic. qꝛ hoc casu vti
liter est gestū dominorum negotiū. ergo sumptus faciens repetit
ab eisdē. ff. de nego. gest. l. conuentionalem. ⁊. l. serui vltro. ff. de iud.
sol. l. si quis apud. §. in hac. ⁊ qd̄ ibi plene tractatur. Ex quibus
omnibus breuiter concludo heredes dicti titij petere posse a do
minis salarium instrumentorum confectorum ⁊ sumptus factos
proponendo eadem in memorialibus. ⁊ quod in heredibus est cō
clusum idem per supradicta concludo in fratre dicti titij.

Consilium. xxvi.

1 Donatio reciproca de omnibus bonis presentibus ⁊ futuris
reseruata certa summa pro facultate testandi an valeat maxime
si non sit insinuata sed iurata. ⁊ an talis donatio reuocetur: ꝓpro
pter ingratitudinem possit reuocari: ⁊ quid si est clausula qd̄ tot
sint donationes quot res.
2 Insinuatio requiritur tam in donatione inter cōiunctos quā in
donatione inter extraneos.
3 Donatio remuneratoria non eget insinuatione.
4 Donatio iurata insinuatio non eget.
5 Donans beneficio legis si vnquā. renūciare possit vide duas opi
niones. nu. 6. 7.
8 Donatio mera pretextu ingratitudinis reuocatur donatio vero
remuneratoria non. ⁊ nu. 10.
9 Donatio an possit reuocari si est dictum qd̄ pretextu ingratitudi
nis non possit reuocari. ⁊ an tale beneficium transeat ad filios.
Donatio tanq̄ inofficiosa qū possit p filios reuocari. vide ibidē.
11 Feudum an possit alienari inuitis vasallis.

In Christi nomine amen.

1 Piro †Decisiōe eoꝝ de qbus dubitat plura sunt vi
dēda. primū an donatio mutue facta p nobi
les ⁊ potētes viros Guidonē de mōtempello ⁊ nicolaū
de alta villa oīm bonoꝝ presentiū ⁊ futurorum. reser
uatis tamen apud eorum quelibet duobus millibus florenis de

quibus libera sit eisdē testi factio valida debeat iudicari. ¶ Ubi
prio est aduertendū qd ista fuit donatio inter viuos cuius effect⁹
post mortē est collat⁹. ff. de do. l. ii. §. si pecuniā. C. de in. do. l. si stipu-
latio. ff. de pact. dota. l. cū marit⁹. §. fi. Itē ꝛ valida: lz fuerit dubita-
tio an valeat donatio bonorū oim presentium ꝛ futurorum. nihi-
lo penes donāte reseruato de qua p Bar. ꝛ Bal. ꝛ alios in. l. fi. C.
de pac. Et per eundē Bar. ꝛ ibi p Ang. in. l. stipulatio hoc modo
cōcepta. de ver. ob. ꝛ in quodam suo consilio qd incipit. Paterfa
milias. ꝛ per do. Ang. in publica disputatiōe sua q̄ incipit. In re-
fulgēti. ꝛ bar. in. l. cū duobus. §. idē respōdit societatē nō posse. ff.
p socio attamē nulla dubitatio esse pōt quare nō valeat ꝛ presen-
tiū ꝛ futurorū. dūtamē aliqd reseruaꝫ pro testando vt est in casu
nro tali cū casu testamēti factio nō tollit cū bona remaneāt de q-
bus qs testet. ꝛ hinc est qd olim bonorū presentiū donatio valeat.
firmat glo. in. d. l. fi. C. de pac. ꝛ est casus in. l. si qs argētū. §. lz ꝛ si qs
ꝛ. C. de dona. cū spereꝫ quis in futurū alia lucrari ex quibus testa
ri non pōt. l. si defunctus. C. arbit. tut. ff. de sepa. ꝛ. l. si creditores. in
fi. ¶ Item ꝛ duplici ratione in casu pposito donatio magis vali
da redditꝫ. primo qꝛ hec donatio mutuo intercessit inter vtrūqꝫ p̄
dictorum nobilium ꝛ sic nemo ex eis videꝫ: cū grauamē vni⁹ gra-
uamine alteri⁹ recōpēsaꝫ. C. de transac. l. fideicō. C. de inoffi. test. l. si
pꝫ puelle. qꝛ vterqꝫ miles erat quib⁹ qdē militib⁹ licitū est p viam
cōtract⁹ disponere de mutua successiōe adinuicē fienda. C. de pac.
2 l. lz inter. p̄supposita ergo validitate donatiōis quo ad se. ¶ †Se-
cundo videndū est an ipsa nulla reddaꝫ ex insinuationibus defe-
ctu ꝛ maxime an donatio dicti nicolai de qua dubitaꝫ ad p̄sens ꝛ
videꝫ qd sic. cū excedat summā quingētorū aureorū. C. de do. l. san-
cimus. ꝛ tam in donatione inter cōiūctos q̄ in donatione inter
extraneos insinuatio requiraꝫ vt. l. data. C. eo. tit. Nec videꝫ qd ha-
beat hoc tollere cautela in cōtractu donationis apposita: vcꝫ qd
tot intelligantꝫ esse particulares donatiōes quot quelibet ipsarū
summam quingentorū nō excedat: lz enim diuersitas summarum
inducat diuersitatē ac donationū pluralitatem: qñ diuersis tēpo
ribus sunt facte vt. d. l. sancimus. §. si qs. C. de do. ꝛ ideo nulla ear
quingentorū summā nō excedēs insinuatiōe nō indiget. vt ibidē
attū qñ in eodē instrumēto sunt facte tot donatiōes singulariter
vt est in casu nostro insinuatio reqritꝫ qꝛ omnes reputantꝫ vna
rōne eiusdē actus donādi eiusdē loci eiusdē tp̄is. ad hoc. ff. de do.
cau. mor. l. senatus. §. ꝛ est olim opi. de qua per Spe. in spi. de do. §.
j. ver. quid si aliquid. per Bar. ff. eo. tit. l. modestinus. ꝛ per Bald.
in. d. l. si quis. ꝛ. l. illud. C. de sacrosan. ec. ¶ His tamē non obstanti
bus contrariū est verius. primo qꝛ donatio istius Nicolai fuit re-
muneratoria habito respectu ad precedentē donationem Guido
3 nis. ff. man. l. si vero nō remunerādi. §. inde papinianus †que qui-
dem remuneratoria donatio insinuatione nō indiget. C. de dona.
ante nup. auten. eo decursu. ꝛ. l. fi. ad princ. cum glo. C. de iure dot.
4 ¶ †Secūdo qꝛ dicta donatio fuit iurata quo quidē casu lz sit du
bitatio an donatio nō insinuata valideꝫ iuramento. qd disputat
fede. de senis in suis cōsiliis. cōsi. ccxcv. ꝛ per Bart. in. d. l. modesti-
nus remissiue. ꝛ Bar. in. d. l. illud attamen hoc tenet Jo. in addi.
in tit. de instru. edi. §. porro. ver. sed qd si renuncians iurauit qꝛ co
getur iurans ad obseruantiā iuramenti per. c. cū contingat. extra
de iureiur. ꝛ. c. licet. eo. titu. lib. vi. ¶ Cōcludo ergo quo ad hoc se-
cundum predictam donationem ex defectu insinuationis nullā
non posse cēseri. ¶ Ad tertiū aūt quo queritur an donatio dicti
nicolai annullata fuerit seu rupta per natiuitatē sequentis filior
ipsi⁹ nicolai. ꝛ videꝫ qd sic per. l. si vnqꝫ. C. de reuo. do. vbi est casus
Contrarium tñ puto verius. Et pro huius dubñ determinatiōe
5 est aduertēdum †an donās beneficio dicte. l. si vnqꝫ. renūciare pos-
sit. ꝛ in hoc reperio duas opi. Prima fuit Jo. an. i supradicto tit.
ꝛ in predicta addi. ver. hoc aūt certū est tenentes qd non ea ratio-
6 ne: †qꝛ lex illa non est inducta in fauorem donantis ꝛ renūciātis
sed filiorū tantū ergo renunciari nō pōt. C. vt in pos. leg. l. ii. ꝛ pe. ꝛ
qd ibi not. ff. ad. l. fal. qd de bonis. ad fi. Et ex hac opi. sequitꝫ qd si
pater donat oīa bona hoc pacto qd per donationē posthumi do-
natio non rumpatur aut annulleꝫ qd hoc nō obstāte annullabiꝫ
qꝛ benefic. o. dicte. l. si vnqꝫ. annullātis donationē natiuitate post-
7 humi donās renūnciare nō potuit. ¶ †Scd̄a fuit opi. Bar. in. l. ti
tia. §. imperator. de le. ii. tenētis de directo contrariū. ꝛ eū seqꝫ bal.
in. l. j. ad fi. in ṽ. deinde q̄ro pꝫ donauit. C. de inoffi. do. ꝛ mouentꝫ se
rōne: qꝛ reuocatio que fit p. l. si vnqꝫ fit ex p̄sumpta volūtate donā
tis ppter liberos. ad qꝫ all. c. pe. xvii. q. iii. Et firmat expsse gl. in. d.
l. si vnqꝫ. ergo pōt donās expsse ꝫdicendo ꝛ renūciando bñficio di
cte. l. hic potuit. vt magis expssam quā tacitā eiusdē volūtatē atte-
damus. Et hāc opi. puto veriorē. primo qꝛ ea sola videꝫ esse illius
l. rō. vcꝫ p̄sumpta volūtas donātis q̄ est in bonis suis nō pponat
extraneū filio. C. de fideicō. l. cū accutissimi. C. de insti. ꝛ substi. l. ge-
neraliter. in fi. ff. de condi. ꝛ demō. l. cū auus. ff. de pact. l. tale pact. §.
fi. vbi est singularis casus. ¶ Scd̄o si vera est opi. Jo. an. sequereꝫ
qꝫ nō posset pꝫ sine fraude creditōs oīa bona sua alienare si posthu-
mus postea nascēs ꝫtradiceret qꝫ est falsum. ff. si qs a parēte fuerit
manumissus. l. vsqꝫ nō adeo. Et regula est. l. in re mādata. C. mād.

ti. lz tali casu posset nascēs filius vsqꝫ ad debitā bonorū subsidiū
donationē illā reuocare vt. j. diceꝫ. ¶ Cōcludo ergo cū opinione
Bar. ꝛ maxie hoc casu in quo nulla videꝫ esse dubitatio cū dona-
tio ista fuerit remuneratoria. vt. s. dixi. In qua quidē donatione
cōcludit Bal. multū notāter in. d. l. si vnqꝫ. legē illam non habere
locū. qꝛ dictū puto verissimū. Et cōprobo rōnib⁹. Primo qꝛ. d. l.
si vnqꝫ procedit ponēdo specialē ꝛ singularē casum reuocāde do-
nationis ergo debēt vba ei⁹ dū de donatiōe loquiꝫ stricte ꝛ pro-
prie intelligi vcꝫ de vera ꝛ liberali donatione. ff. de do. l. filiusfa. ff. si
ager. vec. vel emphi. pet. a. l. j. §. qui in ppetuū nō aūt de donatione
remuneratoria que nō est ppria donatio sꝫ ob cām vt. l. j. ff. eo. tit.
¶ Scd̄o hoc pbaꝫ similib⁹ quibus regula mere donatiōis nō hꝫ
8 locū in donatione remuneratoria. ¶ †Primo qꝛ lz mera dona-
tio p̄textu igratitudinis reuoceꝫ inst. de do. §. sꝫ sciēdū. C. de reuo.
do. l. fi. attū ingratitudine nō reuocaꝫ donatio remuneratoria. ff.
de do. l. si pater. §. vlti. vbi est casus no. vna cū gl. super vers. irreuo-
cabilis. ¶ Scd̄o qꝛ video donationē remuneratoriā non rescindi
p̄textu met⁹ in ea adhibiti lz mera donatio. vt qlibet ali⁹ cōtra-
ctus rescindeꝫ. casus est notabilis. ff. qd met⁹ cau. l. metū. §. sed si qꝫ
tamen intelligēdū vt ibi not. ¶ Tertio qꝛ lz donās habeat bene-
ficium: vt nō conueniaꝫ vltra quā facere possit. vt. l. inter eos. §. is
quoqꝫ cū fi. ff. de re iud. Attū hoc hꝫ locū duntaxat mera ꝛ simplici
donatione nō aūt donatione remuneratoria fm Ange. eleganter
in. l. cū tñ. ff. eo. tit. In hoc ꝫcludo qd cum beneficio dicte. l. si vnqꝫ
renunciatū fuerit: vt ex serie donationis patꝫ hoc mō. Primo qd
Nicolaus ꝓuidit qd si decederet supstite aliquo filio donatio lo-
cum nō haberet post mortē suā sꝫ post mortē filii. Si autē decede-
ret cū filiis fratris tali casu voluit donationē firmā esse feminis
nō obstan. hac tñ pactione qd is ad quē res Nicolai ex donatio-
ne perueniret teneꝫ filias eiusdē cōpetēter dotare fm formā. l. si fi-
lie. de leg. ii. ff. de iure do. l. cū post. §. gener. ꝛ. l. quero. eo. tit. merito
bñficiū dicte. l. filiab⁹ non ꝓficiat maxime cū dicta donatio fuerit
remuneratoria in qua. d. l. nullo modo locum hꝫ per supradicta.
9 ¶ †Quo ad quartū quo queriꝫ an dicta donatio pōt in totū vel
quantū ad legitimā reuocari vt inofficiosa p dictas filias. Breui
ter dicendū est fm cōclusionē Bar. in. d. l. titia. §. imperator. ꝛ. d. l.
j. C. de inoffi. do. qd cū donatio dicti Nicolai fuerit inofficiosa re
tñ nō aūt cōsilio vel fraude. vt patꝫ qꝛ fuit remuneratoria. id vsqꝫ
ad debitā bonorū subsidiū pōt tñmodo reuocari. vt. d. l. j. ꝛ. l. cum
donationib⁹. C. de inof. do. ꝛ h̄ nisi dicte filie p̄fuā iudiciū appro-
bassent: qꝛ tunc i nihilū reuocassent. vt. d. l. cū donationib⁹. vbi cū
aliud remedium locum hꝫ q̄rela inofficiose donatiōis excludiꝫ. vt
l. fili⁹. C. de inoffi. do. ꝛ hec de quarto. ¶ Quito posset dubitari an
donatio isti⁹ Nicolai pōt p̄textu ingratitudinis reuocari. Videꝫ
cū primo dicēdū qd nō ex quo renunciauit in donationis instrō
bñficio reuocādi p igratitudinē ergo ꝛc. C. de pac. l. si qs in cōscri-
bēdo. C. de epis. ꝛ cle. l. si qs in cōscribēdo. Cōtrarium tñ est verius.
10 ¶ †Primo qꝛ dicta donatio fuit remuneratoria ergo reuocari
nō pōt p ingratitudinē. vt. d. l. si pꝫ. Scd̄o qꝛ renunciatio facta bñ
ficio reuocādi ppter igratitudinē est nulla ex quo p̄beret occasio
nem delinquendi qd est incōueniēs. ff. de pact. l. cōuenire. ff. de iure
iur. l. iii. in prin. C. de indi. vidu. l. ii. ff. de pac. l. si null⁹. §. si illud nul-
la cū si. ꝛ ita firmat spe. in tit. de do. §. j. ṽ. qd si actū est in donatiōe
ꝛ Bal. in. l. fi. C. de pac. ¶ Tertio qꝛ ꝛ si igratitudo ꝫ dictū Nico-
laū fuisset cōmissa attū beneficiū ppter ingratitudinē reuocādi
ad heredes nō trāsmittiꝫ. l. fi. C. de reuo. do. ff. ad trebe. l. j. §. vlti. et de
11 inoff. test. l. omnino cū fi. ꝛ hoc de quīto. ¶ †Sexto ꝛ vlti. pōt etiā
dubitari de alienatiōe quā nicodem⁹ fecit de suis vasallis an illa
eis inuitis fieri poterit. ꝛ lz sit dubitatio an vasalli possint de p se
eis inuitis alienari de qua p gl. ff. de fideicō. li. l. inuitus. ꝛ p Bal. in
l. ii. C. de do. ꝛ p Cy. in. l. j. C. de nouā. ꝛ per eūdem in. c. ex eadē. de le.
Contra. in vsi. feud. ꝛ p alios in. c. de capitaneo qui curiā vendidit.
Attū illud est certū qd cum vniuersitate hoc est cū aliis castris in
quib⁹ sunt alienari ꝛ in alios trāsferri oīno pñt. Ad hoc. ff. de cō-
trahē. em. l. in modicis. ff. de acq. rer. do. l. quedā. ꝛ ita concludiꝫ in
predictis locis. cū ergo ita fuerit in casu nostro. ergo ꝛc. Alia aūt
sunt clarissima ꝛ ideo omitto. ¶ Cōcludo igitur filiū do. Guido
nis recte dicere casum euenisse cum decesserit Nicodemus ꝛ dom.
Anto. absqꝫ masculis filiasqꝫ predictorum q̄rela inofficiose do-
nationis: vt alio remedio hanc donationem reuocare non posset
licet ad supplementum legitime possint agere nisi expresse renun
ciauerint. C. de inoff. testa. l. si quando. §. generaliter.

Consilium. xxvii.

1 ¶ Feudi dominus an possit disponere de feudo infeudati.
2 Feudo an possit vasallus renunciare inuito domino.
3 Feudū ad ecclesiā reuersū ep̄s alteri infeudare pꝫ sine solēnitate.
4 Obligatus alicui aliquid vendere potest eū interpellare vt emat
statuto tñ eidem certo termino infra quem terminum debet expe-
ctare.

¶ In Christi nomine Amen.

1 Viso themate mihi pposito ceterisqꝫ ꝫtē-
tis. ¶ †Primo vidēdum est
an tenuerit

an tenuerit ꝯcessio feudi facta per dñm Papieñ. de nobilibus de
Montaña. ꝛ in hoc breuiter dicendum est q̄ sicut enim nobi-
les de salario nullū ius habebāt in. d. feu. q̄ determinato tpe suc-
cessurā a dño nō petierūt. vc3 infra annū ꝛ diē. vt in. c. j. que fuit
prima cā amit. bñfi. ꝛ in. c. j. de capi. Conradi. Et q̄ dr̄ in inuestitu-
re forma plene habet̄ p gl. magnā sup ver. fidilitate. in. c. vi. p quos
fiet inuestitura. ꝛ tūc clarū est q̄ dñs de feudo libere disponere po-
tuit. ff. si q̄s a parēte fue. manumis. l. vsq̄ adeo. C. mā. l. in re māda-
ta. cū si. Aut aliq̄d ius habebāt ꝛ tūc similr̄ valuit feudi concessio
facta p. d. dñm epm dictis nobilib⁹ de mōtaña: q̄r in hac feudi cō-
cessiōe ꝯsenserūt dicti nobiles de salario. vt p3 ex instrumētis er-
2 go ꝛc. vt in. c. si inter pares. §. ex eadē. l. descēdit. de le. Cōra. ¶ †Itē
ex eo maxie dicta cōcessio valuit. q̄r Oldrad⁹ de lāpugnano feuda
tari⁹ dicti feudi renūtiauit ius eiusdē sibi cōpetēs in manib⁹ di-
cti ꝯsentiētis: l3 si fuisset inuit⁹ non potuisset ita indistincte dict⁹
Cōra. renūciare dictū feudū. s3 cū distinctione q̄ no. p glo. ordi. de
capi. vasal. q̄ ꝯtra cōstitutionē lothari. ꝛ in. c. j. §. callidis. in gl. sup
ver. amittāt. de ꝓhibi. feudi aliena. p Fed. ꝛ Bart. in. l. locū quo
ff. de aqua plu. ar. ꝛ p Bal. in proe. feu. p̄supposita ergo ꝯcessionis
3 feudalis validitate. ¶ †Scdo videndū est an p literas transmis-
sas a dicto dño epo ipsis feudatariis nobilib⁹ de mōtaña videat̄
concessa licentia vt ipsi alienare seu trāsferre possint dictū feudū
in dictos nobiles de salario. ꝛ certe l3 dicta litera sigillo epi sigil-
lata ꝓbet volūtatē dicti dñi epi in his q̄ in ea descripta sunt. ff. de
po. l. publia. ff. de cōsti. pecu. l. titius. ꝛ p ea que plene dicunt̄ in. d. c.
post cessionē extra de ꝓba. p glo. p alios ꝛ p Inno. in. c. j. in magna
glo. extra de fi. instr. ꝛ in. l. si qua p calūniā. p glo. ꝛ doc. C. de episc.
ꝛ cle. ꝛ. l. si publicanus. §. j. ff. de pub. ꝛ q̄ ibi p Bar. Attñ clarum
puto q̄ p verba dicte litere licentiā feudū aliēādi nō fore cōces-
sum. sunt enī verba ipsius litere inspiciēda. ff. lo. c. l. cū in plures. §.
lege dicta. ff. de fidein. l. stipulatus es. opus. ff. de dā. infec. l. iiij. §. to
tios. cū si. Sed verba litere dicūt q̄ dictus dñs laudat ꝛ cōsulit
q̄ feudū primo sibiipsi resignet̄ ꝛ post p eūdem ꝯcedet̄ nobilibus
de salario. ergo p3 q̄ p verba hec laudam⁹ ꝛ cōsulim⁹ in litera
apposita sunt verba cōsilij que necessitatē nō importāt. de le. ij. l. cū
pater. §. mādo. de leg. iij. l. fideicommis. §. si ita. ꝛ in. c. nā cōcupiscē-
tiā de ꝯstit. ꝛ ibi plene p do. An. de verbis importātibus cōsiliū ꝛ
necessitatē. ¶ Cōcludēdo ergo quo ad hoc scdm q̄ vasallus feu-
dū sine dñi volūtate alienare nō pōt. de ꝓhi. alie. p Fed. c. j. de ꝓhi.
alie. feu. p lothariū. c. j. ꝛ. c. j. que fuerit prima cā amit. qui. mo. feu.
amit. c. j. ad fi. ꝛ per verba dicte litere nō videat̄ dñs suā volūtatē
aut licentiā pñstitisse merito nō possint nobiles de salario ad hoc
cōpellere nobiles de mōtaña vigore cōtract⁹ iter eos initi. ¶ Ter
tio videndum est an ipsi nobiles de salario possint ad arbitrium
boni viri reducere declarationē quā doctores electi sup cōtrouer-
sia litere fecerūt vel an ab eadē possit appellari. ꝛ q̄r nō clare colli-
git̄ in puncto an isti fuerūt electi vt arbitratores ideo opus est di-
stinctione aut enī cōmissum fuit q̄ scdm suā conscientiā declara-
rēt ꝛ tūc dico q̄ de dicta declaratione nō pōt vlteri⁹ referri q̄stio
fm gl. or. in. c. statutū. §. assessores. sup ver. cōsciētiā. de rescri. lib. vj.
que tñ intelligēda est fm aliā in cle. j. de iure pat. ꝛ vt plene exami-
nat bal. in. l. j. C. de re. cre. aut dictū fuit q̄ vt arbitratores declara
re deberēt. ꝛ tūc eorū declaratio reduci pōt ad arbitriū boni viri
l. si societatē. §. arbitrorū. cū. l. seq. ff. pro so. extra de treug. c. quta-
uallis. ꝛ q̄ ibi plene no. dūtaxat fm opi. Spe. reducat̄ dictum lau-
dū infra decēniū ꝛ ita t3 in tit. de arb. §. sequit̄. v̄. s3 quo iure. ꝛ hoc
ad instar appellatiōis a sñia iudicis. C. de ap. aut. hodie. extra. e. ti.
c. cor. lib. vj. quā tñ opi. pro nūc nō examino. aut dictū fuit q̄ pro-
cederet vt arbitri ꝛ tūc de iure ciuili ab eorū sñia appellari non
pōt. ff. de arb. l. diē ꝓferre. §. stari. C. e. ti. l. j. v̄. in casu spāli vc3 qn̄ est
arbiter iuris in. l. spāli. C. de iu. ꝛ in. c. ab arbitris. de offi. dele. in. vj.
Itē ꝛ in alio casu. l. arbitro. ff. q̄ satis. cog. fm vnā lec. Item ꝛ alio
quē ponit bar. ibidē. l. nemo pōt. ff. de leg. j. l3 de iure ca. sñia talis
arbitri possit peti p superiorē corrigi ꝛ emēdari. vt in. c. ij. ꝛ q̄ ibi
no. plene extra de arbi. ꝛ habet̄ gl. in. c. extra de iu. ij. q. vj. c. statuētē.
in eadē q̄ōne quā spāliter vt plurimū ad h̄ allegat bal. maxie. in. l.
cū quidā de le. ij. ꝛ in. l. j. C. de arb. dūmtñ infra decēniū fuerit recla
matū aut petitū corrigi ad instar appellatiōis a sñia iudicis p. d.
aut. hodie. ¶ Cōcludo ergo quo ad hoc tertiū dictos nobiles de
salario vlteri⁹ reclamādi seu reductionis nō habere ex q̄ decēniū
est elapsū. ¶ Quarto dubitat̄ an ex quo vltima ꝓstatiōe facta
per dictos nobiles de Mōtaña. Dicit̄ q̄ nō obstāte aliquo lapsu
tpis parati sunt recipere pecuniā ꝛ obseruare ꝓmissa. verum illa
verba nō obstāte ipoitēt q̄ q̄ncūq̄ possint dicti nobiles de sala-
rio petere restitutionē dicti feudi offerēdo p̄tiū determinatū. non
ob. termino. xviij. mēsiū de quo in ꝯtu iter eosdē apparet elapso.
In quo breuiter dicēdū est q̄ ex quo h̄ vltima ꝓstatio fcā fuit
post lapsum terminū. x. ꝛ. viij. mēsiū. adeo videnť dicti nobiles de
mōtaña a dicto termino recessisse adeo ēt si post lapsum terminū
vellēt illi de salario feudū redimere possent. ad h̄ in specie adduci
tur de. l. cōmissoria. l. post diē. C. de pac. inter emp. ꝛ vē. l. ꝯmissorie.
Attñ dicti nobiles de mōtaña sunt vigore huius vltime ꝓstatio
nis perpetuo obligati. vt dictis nobilib⁹ de salario q̄ncūq̄ vole
tib⁹ dictū feudū redimere teneanē illud tradere. Et in h̄ rndēdū
est duob⁹ modis. ¶ Primo fm bar. post Dy. singu. in. l. q̄ rome. §.
4 coheredes. de vb. ob. dicētē p illā sing. tex. q̄ qo h iam obligat⁹ ali-
quid alicui vēdere possum eū tuci pdlare vt emat itamn eidē ter
mino duoꝝ mēsiū. j. quē terminu debeo expectare. ¶ Scdo pote-
rāt dicti nobiles ꝯ illos de salario etiā alia via tueri. eo q̄r l3 illi de
mōtaña post terminū ꝯtct⁹ reqsiuerint illos de salario q̄ p̄tiū de-
terminatū soluerēt ꝛ eis feudu restituerēt: nō tñ aliquo termino
adiecto. j. quē dēret soluere: q̄r h̄ intelligit̄ dūtñ. j. modicū tps mo
rā purgādo soluerint. ꝛ h̄ voluit gl. in vna solutiōe. j. l. amiu⁹. ff. de
mu. quā bar. ibi multū not. ¶ Cōcludo ḡ q̄ ad h̄ vltimū p̄dictos
nobiles de mōtaña liberatos eē ab obligatiōe retardatiōis dicti
feudi. vl̄ si. j. modicū post vltimā ꝓstationē dicti nobiles de sala
rio morā purgātes nō soluerūt. vl̄ si dicti nobiles de mōtaña post
interpellationē aut ꝓstationē vltimā factā p duos mēses expe-
ctarūt: ꝛ hoc scdm casuū diuersitatē: quam quisq̄ pro se colligat.

Consilium. xxviij.

1 Tutor ꝓcurare d3 vt pupillaris pec. ūia i legitimū q̄stū vtili-
tatē pupillo afferat alr̄ vt negligēs ꝛ culpabilis ad iterēe ꝯuenit̄.
2 Tutor remotus an possit cōueniri pro administratione tutoris
in eius locum suffecti.
3 Tutor an possit debitum liquidum remittere.

¶ In christi nomine amen.

Visa facti serie ceterisq̄ contentis in presenti dubitatione dicendū vr̄ dū querit̄ An. d. legitimus tutor. B. pupilli teneat̄ ex quo pecu-
niā dicto pupillo ꝓuenientē ex hereditate auie sue in
emptione prediorum nō cōuertit aut mercatori ad licitū q̄stū nō
dedit. ꝛ sic vtilitatē pupilli non ꝓcurauit ad q̄ tenet̄. vt. l. si. C. de
admi. tu. ꝛ. l. gñaliter. ꝛ. l. a tutorib⁹. ꝛ. l. tutori. ff. eo. tit. ꝛ. l. in prin.
ff. de tute. ꝛ rō distra. cū si. q̄ sic. vt primū p3 in. l. tutor q̄ repertoriū.
§. q̄ post. ff. de admi. tut. ꝛ q̄ ibi p bart. ꝛ p eūdē. Ubi hoc tenet in
l. diu⁹. ff. ad. l. fal. l3 enī pecunia pupilloꝝ hodie ad vsuras dari nō
possit. vt in aut. nouissime. ꝛ in aut. vnde sumit̄. C. de admi. tutor.
1 Attñ †ꝓcurare d3 tutor vt pupillaris pecunia in legitimum q̄stū
vtilitatē pupillo afferat alr̄ vt negligēs ꝛ culpabilis ad interesse
cōuenit̄. ff. de admi. tut. l. ita aūt. §. gessisse. ꝛ. d. l. j. in p̄n. de tute. ꝛ ra
tio. distra. ꝛ. d. l. tutor q̄ repertoriū. §. q̄d ḡ. C. de admi. tut. l. de his. C.
2 arbi. tut. l. quicq̄d cū si. ꝛ hoc de primo. †Quo aūt ad scdm an ipse
prim⁹ tutor recte ꝯueniat̄ a pupillo ad. xx. que dicit ex bonis auie
sibi deberi iure tacite obligatiōis ex administratiōe tutele per di-
ctā auiā geste iuxta. l. ꝓficio. C. de admi. tut. ꝛ. l. si negociū. ꝛ. l. dabi-
mus. §. ij. ff. de priui. credi. q̄ q̄dē. xxx. fuerūt deposita p dictū tutorē
apud quendam aliū. Rūdeo q̄ nō. Primo q̄r certum est q̄ ad.
xx. que sunt de dicta summa ipse nō pōt vlteri⁹ ꝯueniri ex q̄ depo
sitari⁹ tutori nouo ipsi⁹ pupilli soluit cui solui potuit. ff. de sol. l.
q̄ si forte. §. sunt q̄dē. ꝛ rō tutor ipse q̄ ad hāc summā a pupillo nul
liter cōuenit̄ ex quo alio p eo. (l3 ignorāter) soluente liberat̄. ff. de
neg. gest. l. soluēdo. ff. de sol. l. si p me. ꝛ. l. solutionē ꝛ iudicatū. vñ di-
cta. xx. semel exacta iterū exigi nō pñt. h̄ enī bona fides nō patit̄. de
re. iur. bona fides in. vj. ꝛ. l. bona fides. ff. e. ti. q̄ aūt ad. x. que ex dicta
summa restāt similr̄ nō pōt cōueniri: eo q̄r illa remisit ꝛ relaxauit
eidē depositario nou⁹ tutor ipsi⁹ pupilli: nec in aliq̄ de hoc se ipe
diuit tutor ille deponens iam remot⁹. ergo ex administra. sequen.
tēpore post remotionē p nouū tutorē remot⁹ tutor ille nullo mō
cōuenitur. ff. de suspec. tut. l. decreto. ff. de admi. tut. l. a tutoribus.
§. officiū. ꝛ. l. tutores qui post. C. de arbi. tu. l. tutor post. C. de peric
3 tu. l. si. †Illud aūt certū q̄ dicta remissio liq̄di debiti per ipsum
nouū tutorē facta nulla fuit ex quo pupillo ꝓiudicare nō potuit
C. de pac. l. pactū curatoris. C. de transac. l. preses. ff. de pac. ꝛ. l. im-
peratores. ꝛ. l. contra virū. ff. de admi. tuto. l. tutor. ff. de transac. l.
nulli. cū si. nec dictā remissionē validauit iudicis decretū iuxta. l.
ait pretor. §. pnitere. ff. de mino. fuit enī illud decretū nullū: q̄r ex
causa falsa appositū. ff. de fideicō. li. l. cū vero. §. soluendū. ff. de tut.
ꝛ cu. da. ab his. l. sere egresse. ꝛ. l. tutor. si petit⁹. C. de predi. min. ꝛ. l. si
preses. ff. de acqui. pos. iuste possidet. ꝛ ibi per Bar. nec dicat quis
q̄ de dictis. xxx. debet pupillus ille tantum. xv. habere. Ex quo in
reliquis. xv. confusa est obligatio per additionē hereditatis pro
ea parte pro qua est heres. C. de pac. l. debitori. ff. de solu. l. stichum.
§. aditio. ꝛ. ff. de fideius. l. si debitori creditor. cū si. q̄r rñdeo q̄ imo
confusa est propter cōfectū inuētariū a pupillo. C. de iure delib. l.
fin. §. si nō ꝛ q̄ plene habet̄ in. d. l. debitori. Ex quibus cōcludo di-
ctū primum tutorem nullo modo conueniri posse ad. xx. q̄r illa se-
mel nouo tutori soluta fuerūt nō ad. x. q̄r ad illorū remissiōe aut
donatione per nouū tutorē facta tutori iam remot⁹ periculū nō
sentit. vt. d. l. si. C. de peri. tu. cum aliis alle. Itē concluditur dictam
remissionem per nouum tutorem factam nullam esse.

Consilium. xxix.

1 Priuilegium considerandum est ex mente concedentis.
2 In dubio ille prefertur in quo dispositionis mens magis presum-
ptiue quam in alio verificatur.

¶ In christi nomine amen.

1 In causa maiori hispanien. †Si qs rōne con-
spiciat mētē actionē ipsius regie con-
cessionis ac priuilegij quocunqȝ nōietur que conside-
rande sunt extra de priuil.c.q̄to.ꝛ.c.porro.ꝛ.c.recepim⁹
qd̄ iudicatur⁹ erit nepotē patruo p̄ferendū. Due enim fuerūt rō-
nes huius regie largitionis in Petrū affan. directe. Prima pp
benemerita ipsius Petri in ipsum regē collata vt de hoc in regia
cōcessione apparet q̄ quidē rō magis in nepote cōcludit q̄ in pa-
truo vt enim presupponit ipsius nepotis pr̄ bello fauore publice
vtilitatis ac ipsi⁹ regie initio interempt⁹ fuit. Unde magna ex b
merita per ipsum nepotis patrem filiūqȝ primogenitū in ipsum
regē collata esse vident. Igit quēadmodū huius materia si p ipm
nepotē collata fuissent patri suo p̄ficerent in spē nr̄a vt pbat.ff.
de excu.tut.l.bello amisso.ff.de vaca.ꝛ excu.mu.post prin. Ita ꝛ ecō-
uerso ipsi⁹ p̄ris benemerita nepoti filioqȝ suo p̄fuerint vt patruo
p̄feratis plurimū videm⁹ ob p̄rna benemerita filios etiā remune
rari vt ptz.ff.de vetera.l.iij.C.de aduo.diuer.iudi.l.nouū.vsi.filius
asit.ꝛ.l.petitionē.v.filij⁹.co.ti.C.de aduo.diuer.iudi.l.iubemus.vsi.
ꝛ filius. ¶ Scd̄a qdē ratio fuit vt p hāc largitionē ipsi⁹ regis me-
moria ppetuo cōseruaret in descēdentes ipsius Petri ꝛ hoc pro-
hibitiōe alienatiōis per regē in hac concessione posita que pro-
hibitio ideo emanauerit vt descendentes petri memoriā nō alie-
nātes sed regale munus frequētius inspiciētes ipsius donatiōis
memoriā strictius cōseruarent. verba sunt litere in cle.vnica.vers.
qr cuius domū de relig.ꝛ vene.san. ¶ Hec autem rō filr magis in
nepote ɔcludit q̄ in patruo. magis aūt p nepotē ipsi⁹ petri q̄ eiu-
dē filiū seruo gētiū pōt regis memoria ɔseruari.ff.de v.sig.l.liber
ad fi.cū ipse tāq̄ iunior nāli ac ciuili rōne suo p̄sono viuere p̄esu
mat.ff.de re.du.l.cū pubere.ꝛ.l.q duos.§.cū i bello.ꝛ.§.fi.ff.ad tre.
l.ex facto.§.si qs aūt. ¶ Cōcludo ergo q̄ cū ipsi⁹ regis mens atqȝ
rō q̄ ex mēte colligit magis verificet in nepote q̄ in patruo meri-
2 tō nepos ipse in maiora prefert. †Ille eī p̄fert in dubijs in quo d
spōsētis mēs magis p̄sumptiue q̄ in alio verificat hoc pbat extra
de test.requisiti.C.de epi.ꝛ cle.l.si qs ad declinādū.§.finalt amplio-
res ꝛ in aut.de eccle.ti.§.si qs aūt in noīe.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.q̄ ɔdi-
tio.§.vl.ff.de leg.ij.l.si qs fun.§.si inter duos ɔiūcta add. Ja.d are.

Consilium.xxx.

1 ¶ Pactum nudum an saltē de iure canonico pducat actionē.
2 Tempus non est de substantia actus.
3 Testium singularis probationes inanes reddit.

¶ In christi nomine amen.

Viso casu presentis qōnis inter Marcū pelli
parū minorē cōuentū ꝛ Mancio-
nū magētē: ac visis allegatiōib⁹ mihi porrectis: omisso
eo sup quo principale fundamentum allegationū ver
1 tit †an saltē de iure canonico nudum pctū producat actionē. de
quo in.c.j.de pac. vide text. not. in.c. iuramenti.xxij.q.v. vbi bonus
tex. Et de eius intellectu late p Bal. in repetitiōe sua.l.pctōs.ad fi.
l.C.de pac.ꝛ in.l.cū qs.C.de iu.ꝛ fac.igno. ¶ Breuiter dicendū est
hūc Marcū esse in casu victorie ꝛ absolutionis cū testes adducti
actoris intētionē nō pbauerint: cū sint per oīa in suis dictis sin-
gulares. ergo ꝛc.C.de edē.l.q accusare.ꝛ de pb.c.ex lr̄is.extra vt ec.
2 bñf.c.j.cū si. †Et qd̄ singulares fuerint clare indicat attestationū
percūctatio: lȝ eī tpis varietate i qua ipsi diuersi sunt attestatio-
nes nō vicient: eo qr in casu nr̄o tps nō est de subā act⁹.ff.de tes.
l.ob carmē.§.si testes.in gl.in.l.ij.§.idē labeo.ff.de aqua plu.arc.in
glo.ff.ad tu.l.prius in glo.C.de test.l.testiū in glo.ꝛ qd̄ vtrobiqȝ p
legistas.extra eod.tit.c.cū cām.ꝛ qd̄ ibi p Inn.ꝛ p eundē extra de
accu.c.qualr ꝛ qñ.attñ eorūdem singularitas ꝛ diuersitas in alio
3 inanes reddūt probatiōes. †Sunt eī singulares in eo qd̄ est de sub
stātia vēditionis seu reuēditiōis: vt est in casu nr̄o: vȝ in p̄tio ipsi⁹
rei.ff.de ɔ.emp.l.ij.§.sine p̄tio.insti.de emp.ꝛ vē.§.si p̄tiū cū si. vnus
eī testis pduct⁹ vȝ Rascumbeu⁹ dicit p̄tiū reuēditiōis fuisse no-
nagintaqȝ.ꝛ sic isti duo eāq̄ varij i depositiōe p̄tij reijciunt. vt
d.l.ob carmē.§.si testes.cū ibi no. extra de elect.ꝛ.c.cū dilecti. extra
de accu.cū dilecti.iij.q.ix.que cū si. Quidā autē ali⁹ testis.v. Car-
lus filr attestationē suā reddit inutilē: eo qr lȝ deponat ɔuēsionē
reuēditiōis fuisse factā nō deponit de quātitate p̄tij promissi: ꝛ sic
deficit in eo qd̄ est substātiale ɔct⁹. Ūn vt dixi testis isti⁹ plene de-
ponētis ac variātis totale negotiū depositio reddit penit⁹ inutilis
fm gl.ordi.ꝛ no.in.l.lucius.ff.de his q no.infa. Et ita determinat
elegāter do. Bal. pprie in casu qōnis nr̄e l.l.i.C.de re.alie.nō alie.
Depositionē aūt p̄mi testis omitto eo qr ipse i sua depositiōe vni
cus repit igit nulla est.C.de te.l.iurisiurādi.in fi. extra.e.c.lȝ diuer
si.cū si. ¶ Cōcludo ergo ipsum Marcū cōuentum absoluēdū esse
cum de actoris intentione neqȝ clare neqȝ plene pbatum fuerit.

Consilium.xxxi.

1 ¶ Testator mandans qd̄ heres soluat quascunqȝ prestantias
impositas legatarie debet intelligi de prestantijs que soluit vigo-
re crediti qd̄ habebat legataria cum defuncto.ꝛ nu.2.
3 Testatoris verba impropriantur vt voluntas nō sit frustratoria.

¶ In christi nomine Amen.

Visis his que.s.narrant circa id de quo queri
tur vȝ an Nicola⁹ heres Angeli te-
neat vigore scd̄i legati suppositi dn̄e Bauilie legata-
rie.ꝛ vxor dicti testatoris soluere nō solū prestātias di-
cte Bauilie impositas tam rōne ppter matrimonij quā sibi lega-
ti: sed etiā sibi impositas respectu crediti. vȝ eo qr tanq̄ creditrix
dicti heredis hȝ cōtra eūdē actionē vt soluant prestātie p eā solu-
1 te tā respectu sui patrimonij quā sibi legati. †Et breuiter dicendū
est qd̄ sic. Habet eī hoc legatū duo capita. ¶ Primū qd̄ teneat
dict⁹ heres soluere dn̄e Bauilie prestātias sibi īpositas ob bona
legata. Et hoc est primū qd̄ cuiqȝ datū est p heredē seruari debe-
re. ¶ Itē qd̄ teneat soluere p̄stātias dicte dn̄e bauilie ex quacūqȝ
cā impositas. Et hoc est scd̄m ex quo obligat ille heres ad soluen-
dum has prestantias dn̄e Bauilie impositas respectu dicti credi-
2 ti. †Ex quo eī legādo in scd̄a pte dicti legati testator est vsus ver-
bis vniuersalibus. scȝ quacūqȝ cā ꝛc.ff.de procura.l.quacūqȝ rōne.
ff.si qs in ius vo.l.ex quacūqȝ.C.de ser.fu.l.quicūqȝ. qd̄ plene habe-
tur in.l.hoc arti.ff.de he.insti.ad idē.ff.ad.l.aqui.l.sed ꝛ si.l.quecū-
qȝ.cū si. merito videnf oēs ꝛ quecūqȝ p̄stātie solute includi cum di-
cta verba vniuersalia hoc casu restitutionē nō recipiāt de leg.iij.
l.iulianus.ff.de aur.ꝛ arg.leg.l.pediculis.§.labeo.C.mā.l.a procu-
ratoribus.cū si. Nō pōt ergo esse dubitatio de eo qd̄ clare testator
sub verbis legati cōprehēdi voluit. de leg.iij.l.non aliter.ꝛ.l.ille
aut ille.§.cū in verbis.ꝛ.l.ligni.§.offilius.ibi sed si voluntas testa-
toris nō restringat ꝛc. Nescio ergo qd aliud in hoc dicā cū casus
questionis in iuris subtilitate nō sit positus sed ipsius testatoris
volūtate que clarissima est quā cū.l.sequē.ꝛ obseruari p̄cipiat in
aut.de nup.§.disponat.ff.de here.insti.l.ex facto pponebat. ver. ex
rerum.ibi ꝛ faciet qdē totū volūtas defuncti ꝛc.C.de necess.seruis
l.iiij.in prin.C.de testa.l.qm indignū.ff.de cōdit.ꝛ demō.l.pater se-
uerinā.§.conditionū.ꝛ.l.in conditionib⁹ primū locū.cū infinitis
similibus merito eandē heres seruabit ad quā seruandā astrict⁹
est hereditatis aditione ex qua vna cū creditorib⁹ legatarijs con-
traxisse dicit.ff.ex q.cau.in pos.ea.l.apud iul.in fi.ff.de act.ꝛ oblig.
l.ex maleficijs.§.heres.insti.de oblig.que ex quasi contrac.§.heres.
ff.de acq.he.l.more.cū si. Quinimo ꝛ aliter dicēdo esset testatoris
volūtas in casu hoc inutilis qd̄ est euitandum. de le.ij.l.titia cum
testamēto.§.ibi non sic interpretandū scripturā vt fideicōmissum
inutile fiat ꝛc.ff.de re.dub.l.quotiens.cum si.cū ꝛ testatoris videa-
mus verba extendi ꝛ īpropriari ne eius voluntas reddat inutilis
vt in infinitis iuribus videm⁹. vt.l.fi.C.de posthu.her.insti.ff.e.tit.
l.titius.§.lucius.ꝛ.l.gallus.§.ꝛ qd si im.de lega.ij.l.si ita qs.ꝛ.l.cum
filius.§.heres.ff.ad treb.l.heredis.§.vl.ff.de libe.ꝛ posthu.l.si quis
posthu.in glo.j. dum opponit de leg.fideicōmissum.ff.de condi.ꝛ
demon.ff.de vsufru.le.l.generali.cōiuncta glo.no.in.d.l.pediculis
§.itē cū querit.ff.de aur.ꝛ ar.leg. Cū ergo casus noster clarissimus
reddatur ex ipsius testamenti verbis ignoro qd opus sit dubitan-
te cum quilibet sani capitis heredē teneri assereret ad soluendum
dicte dn̄e Bauilie prestātias sibi impositas respectu dicti crediti.

Consilium.xxxij.

1 ¶ Intestatus decessisse an dicatur is qui infans (cui testamēti
factio interdicitur) decessit.
2 Uerbū in cōstitutiōe positū duas habēs significatiōes vnā pprie
aliam scd̄m vsum loquēdi: si hec cōstitutio facta fuerit ab idiotis:
illam significationē accipere debemus quā cōmunis vsus loquen
di habet. Secus si statuentes iurisperiti fuerint. Et nu.3.
4 Cōstitutio vt cognoscatur an sit fauorabilis vel odiosa ipsius sta
tuti principalis ratio consideranda est.
5 Mater an excludatur a successione filij ab auo paterno.
6 Ablatiui absolute a potēte disponere plati: dispositionē īducūt.
7 Testator sic dicens. Instituo filiū ꝛ si sine liberis decesserit substi-
tuo talē. virt⁹ illoȝ verboȝ: si sine liberis decesserit ꝛc. erit qd̄ libe-
ris extantibus videtur testator ipsos liberos substituto preferre.
7 Relatio fctā ad psonas scd̄m ɔditionē psone itellectū recipere dȝ.
9 Legitima an filijs per statutum auferri possit.
10 Testator licet totam hereditatem restitui iubeat: attamē non vi-
detur detractionem trebellianice prohibuisse.

¶ In Christi nomine Amen.

Visa municipali ɔstitutione ceterisqȝ
prepositis mihi ɔsul
tationis dubitatio dependet principaliter ex tribus.
1 †Primo an is qui infans decessit cui interdicitur te-
stamenti factio dicatur ab intestato decedere ita qd̄ statutum re-
quirens exclusionem iuris maternequ linee personam ab intesta-
to decedere locum in eo habet. Et in hoc reiectis antiquorū opi-
nionibus quas ad plenum recitat Albericus de ro. in suo solen-
ni tractatu statutorum reperio duas opin. vna fuit Barto. in.l.j.
de su.ꝛ legi. dicētis qd̄ licet scd̄m propriā significationem intesta-
tus proprie appelletur qui cum testamētum possit facere testatus
non est vt ibi.ꝛ.l.intestatus.ff.de verb.sig. Et habetur plena ꝛ in-
tegra glo.in.l.cum antiquioribus sup ver.premisso.C.de iu.delib.

Attamen

Attamē attēto cōi vsu loquēdi maxime tuscorum etiā intestatus
dic occupari pōt qui decedēs testamēti factionē iure ꝓhibēte nō
habuit ⁊ ex hoc infert qḋ lȝ alr̄ statuta debeāt in ꝓpria ⁊ stricta
significatiōe intelligi.ff.de neg.ge.l.iij.§.hec verba.ff.de fun.l.i.§.ß
interdicti.cū infinitis similib⁹ attā ex q̄ cōis vsus loquēdi repu-
gnat ꝗ preferī ꝓprie significationi.ff.de leg.iij.l.libroꝝ.§.cū casti⁹.
ff.de suppel.leg.l.labeo.ff.de fun.instr.l.cū delanionis.§.asinā.ſm
illū statuta interpretāda sunt ⁊ ideo cōstitutio de qua.§.in casu
ꝓposito locū habebit non in matris exclusionē. ¶ Pro hac opi.
Bar.induco tex.in.l.in testō ibi intestate filie.C.de test.mil.⁊.l.he-
reditatē.⁊ in.l.testati filiū.C.de impu.⁊ alijs sub.vbi litera ēt intesta-
tum appellat cui decedēti ꝓhibitū est testāi.vñ nō solū ex cōi vsu
loquēdi:sed etiā ex naturali iure infans etiā itestat⁹ dici poterit.
3 ¶ †Scḋa fuit opi.Bal.in ti.de suc.feu.in vsi.feu.q de directo ad-
uersat Bar.dicēs qḋ qñq3 verba ꝓferunt ab idiotis ⁊ vulgarib⁹
⁊ tūc intelligunt grosso mō.ad hoc.C.de do.añ nup.l.si cū añ.alle
go gl.in.l.qḋ si nepotes.ff.de testa.tute.⁊.l.quotiēs.ff.fa.erci.qñq3
verba proferuntur a statutarijs iurisperitis:⁊ tūc nō est aspicien
dum qualr̄ idiote loquant:ȝ qualr̄ iuriste:nihil alle.ego allego
tex.notab.in.l.legitimi ibi nō tñ vt vulg⁹ opinat.ff.de cui.igitur
cū iuriste hoc verbū intestat⁹ accipiāt modo supra posito statutū
ita erit interpretandū. Preterea absurdissimū esset dicere ꝙ in
tot casibus iur⁹s excluderet luctuosa filij hereditate ɔtra natura
lem equitatē.l.nā si nepotē.alr̄ ⁊ si parētib⁹.ff.de inoffi.test. Unde
verba debēt stricte interpretari.ff.de leg.l.qḋ vero.cum si. Et hoc
ſm eundē locū sibi vēdicat vbi statutū esset odiosum. Secus vbi fa
uorabile:qr̄ tūc ⁊ sub verbo intestat⁹ intestabilis cōprehēderetur
vt pȝ in.l.si infanti.C.de iur.deli. Istā eandē opi.ipse firmauit in
4 l.in testō.ff.de leg.iij. ¶ †Quid ergo dicem⁹ aduertendū qr̄ in hoc
casu verior est opi.Bar. Primo qr̄ cessat fundamentū Bal.cum
in tali ciuitate nō fiant cōstitutiones a peritis sed ab idiotis.vñ
sequit qḋ cum ab eius verbū in ɔstitutione apponit habēs duas
significatiōes vnā ꝓprie aliā ſm cōem vsum loquēdi:vt est in casu
proposito illā capere debemus quā cōis vsus loquēdi hȝ attenta
qualitate statuentiū. ¶ Ad hoc quidā allegāt dictū Bar.in.l.sti-
pulatio ista.§.hoc quoq3.de ver.obli.ego allego singulare dictum
Inno.cuius fuit hoc originalr̄.extra de testi.c.cū clamor ad fin.in
ver.si aūt.pōt intelligi ⁊c.⁊eo.ti.c.cū causam.ibi dum dicit. Intelligo
dictū huius textus. Scḋo qr̄ nō est verū qḋ dicit bald.qḋ statuta a
peritis facta debēt ſm interpretationē iurisperitoꝝ intelligi:qa
sermo ſm cōem vsum loqūedi cū debeat statutū ciuitati vbi factū
est conuenire hoc voluit glo.extra de rescript.c.nōnulli. Nec obst.
d.l.si dictū.qr̄ illa loquit de interpretatione.l.generalis.nos autē
loquimur de interpretatione.l.particularis. Et ita debēt intelligi
5 verba Inn.extra de v̄.si.c.olim. ¶ †Tertio qr̄ hoc statutū attēta
eius vnica ratione:quā infra subdā in scḋo dubio que sola reddi
pōt ⁊ indubitata ex qua licitū est arguere:lȝ nō sit scripta.ff.de re
milita.l.milites agrum.quam ad hoc alleg.Bald.in.l.maximum
vitium.C.de libe.prete.melius tamē probat in gl.vlti.l.quamuis.
C.de fideicōmis.potest dici fauorabile nō autem odiosum.⁊ ideo
ampliandū scḋm qḋ in hoc vult Bal.maxime in.d.l.intestato.de
reg.iur.alr̄ odiosa.li.vi.cū si.C.de in ius vocan.ſ.veniā.cuȝ simi.in
glo. ¶ Ad cōsiderādū aūt an ɔstitutio odiosa sit fauorabilis est
considerandū ipsius statuti principalis ratio.ff.de condi.inde.l.
qui exceptionē.⁊ qḋ ibi no. ¶ Ex quibus quo ad primū cōcludo
hanc municipalē cōstitutionē casum huc cōprehēdere.l.vt mater
6 excludi infante aut pupillo decedēte. ¶ †Scḋo principaliter du-
bitatur an mater ex capite statuti.§.narrati excludit a successiōe
filij ab auo paterno. Et lȝ de iure ɔmuni clarū sit in aut.defūcto
in corpore.C.ad tertu.attamē de municipali iure credo ɔtrariuȝ.
Et primo arguo a rubrica ipsius statuti qua licitū est arguere cū
censeatur esse tex.scḋm glos.in proemio.vi.lib.super ver.titulus.⁊
aliā de pe.dist.i.§.hec aūt verba.in.i.gloss.⁊.l.i.C.ne in vna eadēq3
causa.⁊ aliam in rubri.ff.si quis testa.li.esse ius. Dicit enim verba
eius sic interpretata.succedāt descendentes ex linea materna defi-
cientibus ascendentib⁹ ⁊ descēdētibus ex linea paterna.pondero
7 enim verba illa deficientibus ⁊c. †Clarū enī est qḋ ablatiui abso-
lute prolati a potēte disponere inducūt dispositionē.de lega.iij.l.
fideicōmissa.§.cum esset.de leg.in.l.si seruus.§.qui margaritam.ff.
ad.l.fal.l.qui in ratione.§.nā ⁊ si.sed casus ille ablatiuus deficien
tibus descendētibus ⁊c.platus fuit ab habēte potestatē disponē-
di.ergo disponit qḋ si descēdentes extāt seu ascēdētes ex linea pa-
terna.⁊ ita patern⁹ auus excludit matrē. ¶ Scḋo arguo ad id in
autoritate Bar.⁊ Bal.p quos in terminis nostris quasi hoc fuit
decisum in.l.i.§.fideicōmissa.ver.nūc ad ꝓpositū.ff.de contra ta.ex
l.ij.§.si duo.ff.de col.bo.⁊.l.ij.§.ad videndū.ff.ad tertu. In quibus
Bar.dixit qḋ lex dicēns qḋ extātibus agnatis mater nō succedit.
inducit dispositionē ⁊ excludit matrē extātibus agnatis. Et hoc
per iura illa in quibus.h.d.qḋ idē sequit Bal.in.l.cōuētio nulla.
C.de epi.⁊ cle.⁊.l.seruo.§.si testator.de leg.i.per illum tex. ¶ Item
quarto in proposito si statuti rubrica dicit sic formaliter interpre
tandū.succedāt ascendētes ⁊ descēdētes ex linea paterna.videtur
dare disponere qḋ extātibus ex linea paterna materna linea non
succedat. ¶ Tertio hoc idē probat sic.quādo illa dispositio sit cō
tēplatione alterius lȝ expressa verba ad illū nō dirigant.tamē eū
cōpetit actio.§.si testator.⁊.l.si cui.§.si tertio.eo.tit.nō solū.§.i.⁊.l.
aurelius.§.pe.de libe.leg.l.peto.§.i.de leg.iij.l.si filius.§.si papinia.
⁊.§.item papinianus.ff.fa.erc. Sed hec municipalis dispositio fa
cta fuit contēplatione ascēdentiū:vt ex verbis constitutionis pȝ
ergo eisdē totū ius ɔpetit vt matrē excludāt. ¶ Quarto qḋ auus
paternus in toto excludat matrē euidētissime ex tex.ipsius ɔstitu
tionis sic dicētis formaliter. ¶ Itē si qua ꝑsona decesserit ab inte
stato sine filijs legitimis ⁊ ascēdētib⁹ ex linea paterna ⁊c.⁊ arguo
8 sic. †Certū est qḋ si testator dicit sic. Instituo filiuȝ ⁊ si sine liberis
decesserit substituo talē:virtus illoꝝ verborū si sine liberis decesse
rit ⁊c.erit qḋ liberis extātibus videt testator ipsos liberos substi-
tuto preferre.hic est casus.l.lucius.ad si.vbi dicit prudēs cōsiliū te-
statoris animaduertit.ff.de hered.insti.l.filiusfa.§.cū qs.de le.i.l.ex
facto.⁊.§.vlt.a contrario sensu.ff.ad tre.ergo idem ex omnimoda
idētitate rationis dico qḋ in casu ꝓposito qḋ vis illorum verboꝝ
in statuto appositoꝝ:vȝ si decesserit sine ascēdētib⁹ sic qḋ extan-
tibus ascēdentibus mater in totū excludat per predicta iura vbi
de hac dubitatione videtur casus dictaq3 hereditas filij ascēdēti
auo paterno in totū applicet ex regula disponēte qḋ qñ aliqs pri
uatur lucro cōtēplatione alterius illi lucrū applicat ex cuius cō-
templatione priuat.C.de legi.l.si legatari⁹.⁊.d.§.si duo.C.de suis
⁊ legi.l.si defunct⁹.⁊ qḋ no.Barto.in.l.vxorem.§.heres de leg.iij.⁊
9 Bal.in.l.fi.C.de indi.vidui. ¶ †Quinto illud idē sic deducit.rela-
tio facta ad ꝑsonas scḋm cōditionē ꝑsone dȝ recipere intellectuȝ.
ff.de vsu.⁊ habi.l.plend.§.equitij.ff.de indi.l.sed ⁊ si susceperit.§.li
beris.ff.de testa.tutē.l.ex militari.§.pe.ff.de iniust.testa.l.si quis ex-
heredatos.§.irritū. Sed cōstat qḋ ascēdētes ad quos fit relatio ꝑ
illa verba si decesserint sine ascendentibus ⁊c.sunt huius cōditio
nis qḋ statuētes videtur eos preferre voluisse linee materne ea ra-
tione vt conseruetur agnatio.vt insti.de legi.agna.suc.in princip.
ff.de ven.inspi.l.i.de leg.i.l.ab omnib⁹.circa prin.C.de questio.l.su-
per statu.que ratio in hoc statuto assignat per Cy.in.l.i.C.que sit
lon.cōsue. Et meli⁹ p Jo.an.in addi.Spec.in tit.de suc.ab intest.
in.i.col.in additione que incipit est sciēdū qḋ Jac.de are.ergo ⁊c.
¶ Sexto ad idē sic.qñ aliqui in aliqua constitutionis pte simul ve
rificant ac equiparant dispositū postea in vno censet dispositū in
reliquo.hic voluit gl.C.de fur.l.si quis seruo.ff.de legi.l.qḋ vero.ex
tra de elece.c.quāuis ad si.lib.vi.iuncta gl.⁊ in.c.i.in si.in glo.extra
de postu.prela.facit.C.de indic.vidui.l.fi.sed statutum in princip.
equiparat ascēdentes ⁊ descendētes fratrē sororē ac eorū filios ad
hoc vt alij agnati transuersales admittant ad tres partes.ergo si
postmodū in totalē matris exclusionē admitti fratrē sororē defū-
cti ac eoꝝ filios videat etiā idē statutū esse in ipsi⁹ defuncti ascen
dētibus quos primo cū dictis fratre ⁊ sorore inuicē copulauerat.
Et in hoc expressim est tex.no.in aut.post fratres la.i.C.de legi.he-
re.ibi dum dicit cū pares sint ⁊c.vbi bal.singulariter colligit hoc
notabile formaliter. No.qḋ quoties duo parificant qui excludit
per vnū excludit p aliū qḋ est mēti tenendū scḋm eū. ¶ Septimo
hoc dictū ꝓbatur:qr̄ si mater excludit a successiōe filij in totū exi-
stēte filio sororis ipsi⁹ defuncti q nō est ꝓpe agnat⁹ lȝ iura agna-
tionis habeat vt est tex.q hoc ꝓbat ⁊ ibi p Bal.in.l.maximmus
C.de legi.here.⁊ eundē in.l.lege.xij.C.eo.tit. Et plenius per eūdem
in.c.i.an filius vel agnat⁹ in vsi.feud.ergo quāto magis debemus
dicere eādē excludi per auū paternū qui verus est agnatus ⁊ pro-
ximior. ¶ Octauo hoc idē ꝓbatur:qr̄ si agnati remotioris grad⁹
excludūt matrē in totū quāto magis auus paternus ⁊ ꝓximior
agnatus nec deterioris ɔditionis sit ꝓximior quā remotior.C.de
bo.ma.l.si viua matre.ad hoc qḋ not.Bal.in.l.nemo.C.de in ius
vocan.ff.ad tertul.⁊.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.⁊.l.quod non.
ff.de legi.⁊ Joan.an.in addi.dicti tit.de succes.ab intesta.dicentis
statutū excludēs a successione filiā feminā in fauorē masculi vide-
ri excludere neptē ex filia tanq3 remotiorem.pro hoc qḋ no.Bart.
in dicta.l.fi.§.vidēdum.ff.ad tertul.dicens statutum excludens fa
uore agnatorum matrem videri excludere auiam maternam ⁊ re-
motiorē. ¶ Ex quib⁹ omnib⁹ cōcludo ex mente dicti statuti ꝓce-
dere qḋ paternus auus totaliter matrē excludat a filij successiōe.
Ex his pȝ qḋ pro decisione huius questionis dubitationis non
est necesse venire ad passum illū an in statutis habeat locū a ɔtio
censu ⁊ an ex maioritate vel identitate rationis inducat correctio
ex quo.vt.§.cōclusum ipse ex expressa statuti dispositione vocatur
dum in eo dicit deficiētibus descēdētibus. Et hoc in rubrica. Et
10 si sine ascendentib⁹ decesserit ⁊ hoc inter. ¶ †Tertio principalr̄
dubitat an lȝ mater ꝓpter existentiā aui priuet in totū a successio
ne filij.nihilominus cōsequi debeat legitimā sibi debitā:vbi est ad-
uertēdū qḋ lȝ antiqua fuerit dubitatio an p statutū posset filiis
legitima auferri de qua per Dy.in.c.indultum.de regu.iur.in.vi.
⁊ per Fed.de se.in suis consilijs.⁊ per Joan.andreā in additio.in
dicto titu.de succes.ab intesta.⁊ per domi.de rota in decisionibus
nouis decisione.xvij.⁊ per.l.in.l.sancimus.C.de nuptijs.⁊ pe.

Bar.in.l.titio centum.ff.de cõdi.et demon.et per Bal.in.l.cum lege.C.de epis.et cle.Et in.l.fi.in ver.ipsum aũt.C.de bo.que libe.Et p canonistas extra de testa.c.raynutius.attamẽ an p statutũ possit in totũ tolli legitima parentibus debita ex bonis filij hoc non est dubitabile dicẽdum est qd sic.ita decidit Bal.et neminẽ habemus in cõtrarium.in.l.ius naturale.ff.de iusti.et iur.eo qr dicta legitima nõ vr de iure naturali deberi sz de iure ciuili et positiuo fm eũdẽ:vt p bar.in.l.de emancipatis.C.de leg.he.vbi ipe expsse colligit hoc notabile.Not.qr parẽte succedere filio nõ est de iure naturali sed poti' ciuili et positiuo vt pz:qr põt talis successio mutari et variari q̃ si eẽt de iure naturali nõ posset.in sti.de leg.tute.agna.ad fi.Et in sti.de iu.na.§.sz naturalia.ff.de vsufr.ea.rer.l.ij.cũ fi.Cũ ergo statutũ dicat qr exñte ascẽdẽte mr in nullo succedat:ergo cã legitima puanit.Qui.n.oẽ dicit nihil excludit.de le.iij.l.iulianus.C.mã.l.a pcur.cũ fi.Nec ob.si dicat qd lz statutũ puet matrẽ a successiõe ex toto:attñ nõ vr cã puare legitima q̃si in his vbis legitia nõ ppehẽdat vt in filij vbi fili' expssim legitie renũciet ex gnalib' vbis renũciasse nõ vr vt dicit tex.no.in.l.si qñ.§.gñaliter.C.de inof.
11 te.† Itẽ lz testõr gñalit loquẽdo oẽs totãq3 hereditatẽ restitui iubeat.attñ nõ vr detractionẽ trebellianice phibuisse vt est casus in.l.si totã.et l.lucius.§.heres institut'.et l.si heres ab eo.ad treb.p q̃ iura reprobo gl.singlarẽ altr dicẽt in.l.decẽ.ff.de fideic.li.qr imo rñdeo qr imo necesse est in casu nr̃o pposito fm pñe statuti mrẽm totaliter excludẽs debere et intelligi exclusionẽ ltie.alr eñ hec pe nihil oparet:neq3 adderet pñe q̃ diuerso cãu disponit mrẽz lz exclusam attñ ltia nõ puari qd est absurdũ.de le.i.l.si qñ.de priuile.si papa.li.vi.cũ fi.Cõcludo ergo matrẽ superstitẽ ano etiam ad legitimam ex bonis filij detrahendam aspirare non posse.

Consilium.xxxiij.

1 Inuestiture tenor nãc feu.repugnãs sp ad lrãm seruand' est.

In Christi nomine Amen.

1 Viso †inuestitur tenore pñctoq3.d.narrato breuit dicẽdũ dñaz Luciã martini filiã in iure feudi aliis trãsuersalib' lz agnatis d gb' l pũcto potiorẽ oẽ cẽsendã.lz.n.filia femia regłr l feudo nõ succedat.q feu.da.pos.c.i.§.b aũt.et l.c.quẽadmodũ feudũ ad filiã ptinat.attñ fallit in trib' casib'. Prĩo vbi feudũ fuerit femineũ debẽdo femi.e.c.i.i vsi.feu.de natu.suc.feu.c.i. Scdo vbi feudũ ad nullũ seruitiũ sit 9cessum fm bal.in.d.c.i.§.et qr.q feu.da pos.in pe.col.ad b allegãtẽ.c.si cui militi.C.de exco.in vsi.feud. Tertio nisi b exprimat vt.d.§.b ãt.et de suc.feu.c.i.§.filia.de grad.suc.in feu.c.i.et de eo q suis he.masculis et femis.c.i.an mut' vel aliter inupfect'.c.i.illõ tñ addito qr est notãdũ qr et si pf eo tenore feudũ recipiat vt eius descẽdẽtes masculi et femie habeñt illud possint masculo supstite femie nõ admittentñ.cpm vel abbatẽ.c.i.v.gnetiã in vsi.feu.et.d.c.ij.§.filia.no.de suc.feu.co.li.et qr bñ p bart.in.l.iureiurã.§.si liberi.ff.de ope.li. Nũc q̃ ad ppositũ cũ inuestiture tenor dicat masculis descẽtib' ius dicti feudi in femias debeñ trãsferri merito ipe si excludenñ a trãsuersalib' agnatis q̃rũ vltia cã ẽl feudi successiõe vt l.c.i.de na.suc.l feu.imo ipe his agnatis erũt potiores.inuestiture eñ tenor sz feudi nãc repugnãs sp ad lrãm seruãd' est vt dicit tex.no.de duob' frib' inestitis a capitãeo.c.i.ibi pp tenorẽ inuestiture etc. Nec pdictis ob.qr remãserit ex petro 9sorte Martini q ambo feudũ receperũt nãlis fili' qr clarũ ẽ nãle q̃tũcũq3 ltatũ nisi i rescripto 9primañ in feudo nõ succedere si de feu.fue.cõtro.inter do.et ag.c.naturalẽ.Cõcludo ergo dictam dominam Luciã quibuscũq3 exclusis iure successionis ad feudum aspirare posse.

Consilium.xxxiiij.

1 Fili' nãlis et legitimat' a pñe pterit' põt testũ nullũ dicere.

In christi nomine Amen.

1 Licet †naturalis fili' nedũ legitimat' si a pñe pterit' fuerit aut exheredat' neq3 nullũ neq3 inofficiosũz testm dicere põt fm gl.or.in.l.i.l pñ.sup v.nãles.ff.de 9tra.et in.l.si q̃ illustris.in gl.iij.ibi forte non fm quosdã.C.ad sena.cõsul.orfi.p gb' tex.in.l.humanitatis.ibi si hoc s.nãlis pñvolnerit.C.de na.li.Attñ si nãlis ipse legitimatus fuerit et a pñe in testõ pterit' vt l cãu nr̃o pposito is 9tabulare testamẽtũ poterit vt.d.l.i.in pñ ff.de 9tab. Itẽ est nullũ dicere ad instar filij legitimi preteriti.ff.de iniust.testa.l.i.et l.filio pterito cũ nãlis fili' si legitimeñ nihil a legitĩs filiis differat vt in aut.q.mo.na.ef.le.ff.illã qdẽ ibi nil a legitimis filiis differẽtes etc.Et in aut.q.mo.na.effi.sui.§.et qñ ibi nil dissimilis legitimis etc.et expssi' ptz eo.tit.§.reliq ibi facũt.n.eos efficiẽtes legitimos et dam' hře ẽt successiões illas q̃s habẽt q ab initio legitimi sunt.Et pbanñ.n.in.l.q l puincia.§.diu' ibi pinde ac si legitie cõcepti fuissent.ff.de ritu nup. Cõcludo ergo ex pdictis Jo.baronẽ filiũ naturalẽ ac legitimatum a patre preteritum testamentum nullum dicere posse.

Consilium.xxxv.

1 Stipulatio in ẽphyteosiz fcã ab aliquo p suis filiis et nepotib' ad renouãdũ etc.an fus dcẽ ẽphy.suo nepoti legañ valeat.et.n.2.
3 Masculinum concipit femininum in materia indifferẽti et fauorabili que vtriq3 competit.
4 Renunciatio seu repudiatio patris ipsius emphyteosis:an filiis preiudicare possit.

In christi nomine amen.

1 Visa facti †serie inibi pposita dubitatio pncipalis illa esse videñ:an magister Michael monasterio emphyteosim stipulatus p suis filiis et nepotib' ad renouãdũ etc.ius dicte emphyteosis suo nepoti legare voluerit.In quo est aduertẽdũ qd hec stipulatio p michaelẽ facta p se et suis filiis nepotib' etc.intelligi debeat ordine successiuo vt pmo ad patrẽ.scdo ad filios.tertio ad nepotes pgrediañ.ad hoc de leg.ij.l.cũ ita.§.in fideic.ff.eo.tit.l.peto.§.fratre.et l.cũ pr.§.a te peto.a 9rio sensu.ff.ad trebel.l.heredes mei.§.peto.q̃ melior est ad b ppositũ quã quelz allegata.Et qd pleni' et clari' in specie nr̃a dr p gl.Bar.Bal.et alios et l.gall'.§.i.de li.et posth. Hoc q̃ psupposito posit in hac qõne plres dubitatiões cõ-
2 tingere. † Prima an dicta emphyteosis trãsire possit in dictos filios lz nõ heredes.Et in hoc est gl.fin.qd no.in.l.etiã.ff.sol.ma.q̃ hoc firmat p.§.emphyteosim.in aut.de nõ alie.quã sequiñ bal.ibi et in.l.ij.C.de suis et le.lz bar.9 l.d.l.gall'.§.i. Scda dubitatio an appellatiõe filiorũ et nepotũ in hoc ẽphyteosis 9trũ 9pchẽdantur filie et nepotes.et sic an masculinũ cõcipiat femininũ:et Bar.in.l.i.de vb.si.et alij in.l.gcũq3.C.de ser.fu.videanñ velle qd sic ponẽdo re-
3 gulã indistincte †qd in materia indifferẽti q̃ 9gruit vtriq3 et fauorabili masculinũ 9cipiat femininũ.vt.l.si qs ita.ff.de test.tut.et l.si ita scriptũ.de le.ij.cũ si.attñ archi.xvij.q.iiij.c.si qs suadẽte q̃ bal.alle.in.d.l.gall'.tenuit 9trũ p.l.veterũ cũ sua materia.ff.de pac.rñdẽdo ad.l.alle.q̃ loquiñ in testis in qb' sit plena interptatio.de re.iu.l.in testis.de do.c.cũ dilect'.sec' in 9ctib' in qb' vba pferẽte in-
4 terptanñ.vt.d.l.veterib'.et l.labeo.ff.de 9hẽ.empt.cũ si. † Tertia dubitatio an renũciatio seu repudiatio pris si q̃ fcã fuisset de iure ipsi' ẽphyteosis potuisset filiis piudicare.et in b dicẽdũ ẽ vt p Dy.et ang.in.l.apd iulianũ.§.si tuti'.de le.i.p bal.in aut.si q̃s ruinas.C.de sa.san.ec.vbi alle.Spe.et l.q se pris.C.vñ li.in.i.col.et bñ facit qd dicit in vsi.feu.de his q feu.da.pos.c.i.§.et qr vidẽ.l.si.i.col.et qd habeñ p bar.in simili in.l.cũ a socero.C.de iur.do.et p Inno.in addi.in tit.de insi.edi.Nemo ãt mireñ si pdictas dubitatiões nõ examinanñ.qr nõ attingũt pncipalr nostre dubitatiõis ppositũ q̃ ẽ vt dixi an magister Michael.ius dcẽ emphyteosis sue nepti legare potuerit.Ad qd breuiter rñdeo qd siue dicamus dictã emphyteosim spectare ad filios vt filios fm opi.bart.in.d.l.gall'.§.i.et in.l.si nõ sortẽ.§.libert'.de cõdi.inde.et in.l.iureiur.§.si liberi.ff.de oper.libe.siue spectare ad filios vt heredes fm opi.bal.l.d.l.ij.qd legare potuerit.rẽ eñ ac heredũ ius legatori(alr testatori)legare põt insti.de leg.§.nõ solũ.de leg.ij.l.si qs seruũ.in prin.et teneñ hrẽs ad res prestãdã seu ius 9cedẽdũ ex quo hz nec rei estimationẽ pstat.de le.ij.l.vnũ ex familia.§.si rẽ.de quo vt ibi not.p q̃ intra hec dubitatio decidiñ. Cõcludo ergo absq3 dubio hunc magistrũ michaelem nepti suprapositẽ ius emphyteosis legare posse.et p 9sẽs neptis heredẽ molestare posse filios et heredes dicti magistri michaelis.Ex quibus patet non necessarium ad alia dubia responderi.

Consilium.xxxvi.

1 Filiusfa.absq3 patris cõsensu in iudicio regulr esse non põt.
2 Abbas absq3 cõuẽtus assensu monasterij bona alienare non põt.

In christi nomine amen.

Visa discptatiõe inter rusticanũ et priorẽ scti bertoli breuiter q̃ 9 rusticanũ allegañ nihil videnñ obstare.cinquã tñ eñ primo allegañ defect' ipsi' tracta t' in alienatiõe ecclesiasticarũ rerũ requisit' iuxta c.dudũ.extra de re.ec.nõ alie.li.vi.Hoc minime ipsi alienatiõi repugnat.Primo autoritate gl.ad ppositũ ordinẽ in.c.potuit.extra de loca.in gl.mag.sup ver.potuisset dum dicit sed et si vnus sit sacerdos dicẽtis solũ rectorẽ in ecclesia absq3 capitulo existẽte illõ idẽ cõpzehẽdo agit qd ageret prelat' vna cũ ipsi' capli cõsensu si capitulũ haberet.Et hãc licentiã duob' similib' cõprobo.† Pri-
1 mo qr lz filiusfamilias absq3 patris licẽtia in iudicio esse nõ põt regulariter.vt.l.cũ nõ solũ.§.necessitatẽ.C.de bo.q̃ li.Attñ patre nõ existẽte vt p se habilis iudiciũ experieñ.ff.de iudic.l.si lõgius.§.si fili'.ff.si cer.pe.l.si famil.mariti.ff.de procu.l.si filiusfa.ad princi.Preterea scdo qr videmus in simili decisum qd et si statutũ dicat per mulieres cõtrahi nõ posse absq3 duorũ cõsensu illis nõ extãtibus ipsa ex se 9het idẽ et si ex iniusta cã 9dicẽtib'.Et hoc determinat Bar.in.l.si cũ dotẽ.§.eo aũt.so.ma.p illũ tex.et Bal.C.de trãsac.l.trãsactione.de le.i.l.turpia.§.i.et l.in 9uẽtione.C.de nup.arg.l.multa nõ cõmitteñ.ff.de cõdi.et demõ.lz tuti' sit tali casu iudicem
2 interponendo decretum adiri per ea que infra dicenñ. † Quinimo istã alienationẽ impediri nõ posse aperte probañ p tex.c.i.de re.eccle.nõ alie.p quẽ suppleñ gl.in.d.c.potuit.lz eñ nõ possit abbas monasterio presidẽs absq3 tractatu et cõuẽt' assensu ipsius monasterij bona alienare.Et dicto.c.dudũ.extra de his que si.a prela.c.tua.C.de sa.san.eccl.aut.hoc ius.Itẽ et absq3 consensu epi.xij.q.ij.abbatibus.et c.se.et c.placuit.xvij.q.iiij.in vendicationibus.Attamen si abbas ipse monachis aut conuentu careat.superioris sui

consensu

consensu sufficiet in dicta alienatiõe. vt est casus in dicta de. j. Cũ ergo ita actũ fuerit in casu proposito vt ex presenti serie manifestat cũ in alienatione p dictũ priorẽ facta habit⁹ fuerit tractat⁹ z post modũ prestitus cõsensus per cõmissarium hoc deputatum a domino legato in hoc potestatẽ habente: cui supplicatũ fuit per dictum do. priorẽ. Ideo nõ video quid validitati huius alienatiõis repugnet. Preterea ad hoc accedat glo. f. ordi. xij. q. ij. si qua de rebus. vbi licet capitulũ absente episcopo rẽ ecclesie alienare nõ possit. vt ibi z. xij. q. ij. si quis eps. attñ iminente necessitate alteri⁹ superior autoritas defectũ epi supplebit allegat. d. gl. in ar. C. qui ad mi. l. honorũ. C. de iure delib. l. si infanti. vbi iudicia decretũ supplet tutoris autoritatẽ ita gl. hic tractus p cõmissariũ adhibit⁹ z eius lnia cõiunctus defectũ supplevit p tex. in d. c. j. z ar. gl. in d. c. si q̃ de reb⁹. ¶ Ultio ad hoc in fini accedũt q̃ no. Inn. extra de trãsac. c. statuimus. z in. c. j. extra de his que fi. a prela. sine consensu. Et q̃ no. Spe. in ti. de sta. mo. c. j. ver. xxx. queritur. z bald. in. l. j. z si furiose C. de emp. ¶ Ex quibus oibus ad hoc primum cõcludo absq pluri defectuũ tractatu qui per priorẽ dicto rustigano opponit nil obstare. Quo ad secundum breviter me expedio ex quo satis p primum consulentẽ dictũ est illud addens qd tex. l. si pupillor. §. i. ff. de re. cor. p quẽ ipse principaliter scdi dubii decisionẽ fundat fuit ad hoc primo induct⁹ ex iunctiõe di. quẽ bar. refert in repetitiõe. l. creditores. circa finem quarte col. C. de pigno.

Consilium. xxxvij.

1 ¶ Exemptio subditorũ a domini iurisdictione z potestate ob nimiam ipsius sevitiam iusta est.
2 Cõstitutiões approbate per sedẽ apostolicã ex rigore cuiuscũq; etiã gñalissimi arbitri cõcessi corrigi z immutari nõ pñt. Adde nu. 3.
4 Lite aut appel. pẽdẽte iuri suo quasi possessiõis qs privari nõ dz.

¶ In christi nomine amen.

Viso puncto supra narrato z allegatiõib⁹ egregii viri iuris vtriusq; doc. do. Jo. de trib⁹ principaliter dubitat. Primo an iuste dicat̃ tinctorũ supplicatio ob quã induceret̃ eorũ exẽptio ad iurisdictionẽ artis lane cui subiiciũt̃ a retro municipalibus ẽ positis. ¶ Scdo an reverendissim⁹ in xpo pater z dñs do. legatus de iure habeat ptãtem eis cõstõnib⁹ derogare p sedẽ apostolicam approbatis. ¶ Ex quibus luculẽter appareat artem tinctorie esse mẽbrũ subiectũ arti lane. ¶ Tertio an posito sed nõ cõcesso qd lis pendeat inter hoies artis lane z alios artis tinctorie ille artis lane ipediant̃ proseq edificiũ in territoriũ eor incohoatũ
1 † Quo ad primũ est breviter advertendũ q aut iustis ex causis superior arbitrio examinãdi hec exceptio a iurisdictiõe petit̃ z h casu 9cedẽda est hic casus. C. de offi. prosul. l. offici despõsi. p hoc inducit̃. ff. de his q sunt sui vl alie. iur. l. j. §. dicim⁹ p quẽ tex. ibi dicit do. bal. q ob nimiã sevitiã dñi iusta est subditor exẽptio ab ei⁹ iurisdictiõe ac ptãte p q̃ tex. ibi. c. ti. §. sz h tpe. d. sz z maior. vbi p h est cas⁹ aut exẽptiõis petitio ex iniustis falsisq; causis postulat̃ z tũc superior supplicationẽ reiiciet supplicãtesq; nullaten⁹ audiet ac eos dẽ ad eorũ remittet superiorẽ vt hoc pbat̃ l auth. de mã. pri. §. si tibi quoq; certũ. d. z nõ pmittere. d. si vo cũ te nõ audierit. z in auth. vt differẽtes iudices. §. si q vero existimão. ¶ Cũ ergo ita sit ẽ casu p posito q fraudulẽtis iniustisq; causis supplicãtes hãc exẽptionẽ petãt. agiẽ benignissim⁹ ac prudentissim⁹ superior supplicationem hanc reiiceredz. ff. de pag. z sacrifi. l. fiat. Quinimo z h nova societas quã facere intẽdũt artifices tinctorie iniusta est cũ p eã mẽbrũ ipsi⁹ artis tinctorie a suo recederet capite. vcz ab arte lane q nõ lz. ex. de presci. c. cũ si liceat. nõ tñ si 9firmari petat̃ p superiorẽ 9firmãda nõ est p supradicta imo si facta z 9gregata reperit̃ a superioris ptinet offiõ vt ea ãnulleti ac penit⁹ dicat̃. ff. d colle. illi. l. j. C. d epi. z cle. l. 9vẽticulã de pa. iura. fir. c. j. §. 9vẽticulas ẽ vsi. feu. C. de monopolis. l. vnica. z q hr l. l. j. ff. q cuiusq; vniver. Et q hr p Inn. i. c. dilecta. extra d ex
2 ces. pla. z hec d prio. Quo ad sz breviter dicẽdũ q reservata pro omni suprema potestate z iurisdictiõe existẽte apo reverendissimũ patrẽ dñm nostrum do. Legatum cui me semper z perpetuo subiicio. Ipse has cõstitutiones per sedẽ Apostolicã approbatas tollere vel infirmare nõ posse demõstrat̃ ex tribus vel quatuor. ¶ Primo q per hoc tolleret̃ ius dicte arti lane quesitũ ex eius 9stitutionibus qd per eum fieri nõ posset princeps absq; iusta z legitima cã ad hoc qd le. z no. maxime p bar. ff. de polli. l. roti⁹. ff. q z a qui. l. si privat⁹. ff. de privile. cre. l. antiochẽnsium. ff. cõia prediorũ. l. venditor. §. si cõstat. ff. de rei vendi. l. itẽ si verberatum. ff. de eui. l. lucius. Et no. Inn. extra de consti. c. que in ecclesiarũ. Et Bal. in. l. rescripta. C. de preci. impera. offe. z plene no. in. l. fi. C. si cõtra ius vel vtili. publi. ¶ Secũdo q hec constitutiones per sedem Apostolicaz fuerunt approbate z ab ipsa date z facte esse censeantur vt. l. z q. cum si. ff. de iur. om. iudi. merito inferior eas tollere nõ potest. ad hoc. ff. de mino. l. mi. autẽ magistrat⁹. extra de ma. z obe. c. cum in
3 ferior. de ele. c. le. j. cũ cõcor. ibi alle. per glo. ¶ † Tertio q ex vigore cuiuscũq; etiã generalissimi arbitri cõcessi statuta iaz facta corrigi z immutari nõ pñt. nisi correctionis causa de novo superveniat que non erat tpe cõditi statuti vel saltẽ ignorabatur. hic est casus z no. idẽ Bar. in. l. ambitiosa. in. §. cõsti. de decre. ab or. fa. Quarto z vltimo q dicta immutatio aut correctio cõstitutionũ per sedez Apostolicã cõfirmatarũ z p cõsequẽs cõcessarũ fieri nõ põt pretextu etiam generalissime ptãtis vt supra dixi nisi hoc a sede apostolica spãliter cõmissũ fuerit. Iste ẽ casus singularis z ibi hoc summe no. Bar. in. l. hoc q necessario. §. sed si q̃ earundẽ cõstitutionũ. ibi dũ dicit q z ipm spãliter zc. C. de offi. pfecti. pto. vbi lz pfect⁹ legẽ condere põt vt z ipe priceps vt ibidẽ. Itẽ z 9stõnes vt z legat⁹ de latere vt. l. c. fi. extra de offi. leg. Attñ idẽ mutare nõ põt 9stõnes pcedẽtib⁹ 9stõnib⁹ 9trias vel derogãtes eisdẽ vt ibi est casus notabilis z optim⁹ ad ppositũ nrm. ¶ Cõcludo ergo q̃ ad hz 9stõnes artis lane neq; tolli neq; innovari debere. ¶ Quo ad tertiũ q satis dcm est i pcedẽtib⁹ allegatiõib⁹. ergo nõ multũ insistã. Illõ tñ addo qd ex q̃ hoies artis lane sunt in q̃si possessiõe 9stituẽdi i edificiũ
4 iam inceptũ merito nõ dñt ipediri iceptũ pseq. fcã z pẽdente lite aut appellatiõe iure suo quasi possessiõis privari qs nõ dz vt primum probatur extra de li. pen. c. j. scdm. ff. nil no. appel. pen. l. j. §. j. ver. ergo z abstinere. z hec sufficiant.

Consilium. xxxviij.

1 ¶ Statutum dicens instrumentum mãdari debere executioni contra debitorem: etiam cessionarium comprehendit.
2 Citatio interrumpit prescriptionem.
3 Prescriptio decẽnii inducta per statutũ in locũ prescriptiõis. xxx. an. eandẽ hz naturã quã illa in cuius locũ inducta est.

¶ In Christi nomine amen.

1 In casu pposito approbo q̃ cõsulta fuerit per egregiũ vtriusq; iuris doc. pau. † Et q̃ ad primũ qõnis passum dico verissimũ esse statutũ dicẽs instrumẽtũ mãdari debere executiõi 9 debitorẽ cõprehẽdere z cessionariuz. ie. n. lz largo mõ creditor dicat̃. vt. l. ij. C. de dona. attñ 9siderãdo statuti pfationẽ ex q̃ ipsi⁹ finalis rõ colligit̃. ff. de he. insti. l. fi. ff. de or. iuris. l. j. z qd habet̃ p bar. i. extravagã. ad reprimẽdã. l. d. ne ex cor. statuti hui⁹ bñficiũ 9cessum fuit cause agẽde z non psone. s. vt lites breviores efficiant̃ iuxta. l. quidã existimaverãt. ff. si cer. pe. C. de iudi. l. pperãdũ. ff. de no. oper. nun. l. j. §. z post opis. extra de op. c. cordi. li. vi. z merito in eũ cessionarium in quẽ transit litis psecutio transire dz z statuti bñficiũ. ff. de excep. l. exceptionesq; psone. ff. de pac. l. si tibi. §. pactũ. de reg. iur. l. in oib⁹ causis id observat̃ z ita i specie nra vltra allegata in pcedẽti cõsi-
2 lio. terminat bal. in. l. j. ff. si cer. pe. z hec de prio. ¶ † Circa scdz breviter dicẽdũ est dictã pscriptionẽ introductã fore per missionẽ in possessionẽ ex pmo decreto ex quo tñ missio fcã fuit psumitẽ intervenisse citatio q̃ lõgissimi tpis pscriptionẽ interrũpit vt in pcedẽti 9silio dcm est. Nec ob. qd hec sit pscriptio lõgi tpis. s. x. an. q rñdeo qd ex quo statutũ subrogavit tps hoc pscriptiõis loco prescriptiõis lõgissimi tpis ergo eodẽ mõ hec lterrũpi intelligit̃ q̃ ad eã in cui⁹ locũ est surrogata iuxta. l. si eũ. §. iniuriar. ff. si qs caut. l. q id qd. ff. de do. z. l. j. §. hec actio. cũ infinitis similibus. ff. si quis testa. lib. Et ita in terminis qõnis vr pp tie firmare Bar. lz prius 9silena vadat p ar. ff. p emptore. l. ij. §. si rẽalie. Et ad hoc qd eleganter ponit do. Bald. in. c. j. quo tẽp. miles investi. feu. petere pos. in vsi. feu. vbi q̃rẽdo de passu illo dubitabili q ponitur in. l. fi. C. in q. cau. in integr. resti. nõ est neces. z in. c. cõstitutus. extra de in integr. resti. per Inn. z p Bar. in. l. etiã vi. ff. de mino. s. an pscriptio statutaria currat minori. dicit elegãter debere adverti in locũ cui⁹ pre
3 scriptiõis edite a iure cõi statutũ surroget pscriptionẽ illã. † Itẽ et idẽ in spẽ nra terminat Bal. in. l. supvacuã. C. de tẽ. in inte. re. vbi p illũ tex. dicit qd pscriptio decẽnii inducta statutũ in locũ pscriptionis. xxx. an. eandẽ hz naturã quã illa in cui⁹ locũ est inducta. z in dicta. l. supvacuã. de hoc est tex. ¶ Quo ad tertiũ z vltimũ nõ est per me insistendum q per precedẽtem consultorem ad plenum ambo declarantur.

Consilium. xxxix.

1 ¶ Statutũ pbibitoriũ absolute loquens comprehendit subditum existentem in alieno territorio: z hoc si talis cõstitutio favorem persone prohibite contineat.
2 Dispositio an sit favorabilis an odiosa vt cognoscatur cõsiderãda est principalis ratio que disponentem movet an favorem vel odium concernat.
3 Bona dicunt̃ sub illius iurisdictiõe esse in cuius territorio sunt.

¶ In christi nomine amen.

1 In preposita † qõne nobilis z excelsi viri. do. Nicolai de robertis q̃ est an municipalis 9stõ Regine civitatis vñ ipse oriũdus erat p eũ extra territoriũ reginũ testãtẽ fuerit observãda in legatis sue vxori factis. ¶ Circa q̃ versat̃ dicta cõstõnis dispositio. dicendũ est qd sic. Primo autoritate. bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. trin. z fid. ca. z. l. ex castrẽ. ff. de castrẽ. pec. quã sequit̃ pet. de anch. i repetitiõe. c. canonũ in. rix. chartas. extra de cõstitu. dicẽs statutũ prohibitoriũ absolute loquẽs 9prehẽdere subditũ existentẽ in alieno territorio si talis 9stitutio 9tineat favorẽ psone pbibite sicut est in casu nro: fore viri inducãdu ne vxori vltra

quā titatē legare possit. & hoc ne ab ea amore mutuo spoliet. iuxta l. cū sequē. ff. de do. inter vi. & vro. ¶ Secūdo q: potestas statuēdi inter suos subditos territorio nō arcetur. ff. de offi. eius cui man. est iuris. l. fin. C. de epis. & cle. l. si quis in hoc extra de cler. nō resi. c. me. & c. fi. ¶ Tertio q: si papalis aut imperialis lex suos subditos ligat vbicunq; se cōferāt. vt in. l. ij. C. de cōmer. & merca. & l. ij. C. de vectigal. C. de lega. l. leges sacratissime. extra de cōsti. c. fi. ergo & statutū statuētis subditos vbicūq; existētes. ar. de administratiōe tu. l. si duo. ¶ Quarto q: si sñia psona afficiēs vinculo interdictiōis excōmunicatiōis infamie vel alio quocunq; vbiq; vim suā extendit etiā in alieno territorio. ff. de post. l. ex ca. in gl. iiij. q. v. c. q̄sq; & p arch. vij. q. i. si quis psbyter ergo siľr imo forti⁹ vř hoc posse statutū in quo tacitus vř expressus ↄsensus ppľi adesse psumit. ff. de leg. l. de qb⁹. ff. ad municip. l. qui minor. ¶ Quinto q: video in filii interdictū bonorū pdigo facti cū vbicūq; in alieno territorio ↄbendo ligare. ff. de iterdi. & relega. l. relegatoꝝ. §. iterdicere. ff. de v. ob. l. is cui. ff. de test. ergo ita siľr effect⁹ phibitiu⁹ ipsi⁹ statuti ligare debuit suū ciuē et vbicūq; testātē. Et hoc teneo lz bal. in. d. l. cūctos populos. i hoc expsse teneat ↄriū negās fundamētū Bar. dicētis illud statutū esse fauorabile vt. s. dixi. quum est odiosum fm cū cū p eū arcet libera testi factio ergo &c. vt insti. de lege fusi. a canina. in prin. & vlterius pz fm eūdē q: qđ inter vinos ius est inter quos ius e͂ fauorabile. Donatio phibita in vltima volūtate reputaƭ odiosū. & iđ inter cōiuges statuit. l. vl. vltimā volūtatē valere. ff. si qn aliquē testa. phibu. l. fi. §. cū ergo sit odiosum & iđ restringēdū ad limites territoꝝ ipsoꝝ statuēdi de re. iur. c. odia. in. vi. ff. de li. & posthu. l. cū quid ¶ Ad hoc cū pōt rñderi qđ imo tale statutū est fauorabile lz phi

2 beat liberā testi factionē. ¶ †Vt sit ergo cognoscam⁹ an dispositio sit fauorabilis an odiosa ↄsiderāda est principalis rō q̄ mouet disponētē an cōcernat fauorē vel odiū. ff. de ↄdi. inde. l. qui exceptiones. facit. ff. si cer. pe. l. si qs nec cāu. & l. rogasti. in prin. Sz rō q̄ mouet statuētē in casu pposito cōcernit fauorē & ↄmodū ipsius mariti sine mutuo amore spoliet. ergo talis ↄstō dr fauorabilis vt in pdicta l. qi exceptionē. Preterea p interdictū de bonis factū pdigo eidē interdicit testi factio. & de testa. l. is cui. Et tñ hoc nō obstā. ↄsiderādo principalē rōnē interdicti q̄ est ne pdigus oīa dilapidet ff. de curatorio. l. i. tale interdictū dr fauorabile vt pbaƭ in. d. l. i. & d. l. is cui. de ver. obl. qđ tñ nō est verū si procederet dcm Bal. Unde quo ad hoc pimū ↄcludo hāc municipalē cōstōnē regine ciuitatis

3 includere suū alieno territorio testātē. ¶ †Scđo pricipalr vidēdū est an dicta phibitoria ↄstō extēdat ad bona sui ciuis i alieno territorio existentia. Et vř dicēdū fore qđ nō. Pmo q: illa bona dicūtur sub alti⁹ iurisdictiōe esse i cui⁹ territorio sunt. ad hoc. C. de san. eccle. l. iubemus nullā manere. nā naue extra de fo. cōp. c. postulasti. & p Inn. ergo regulariter statutū lz ciuē sibi subditū habeat. nec tñ ad bona eiusdē in alieno territorio existētia nō videtur posse trahi aut extēdi q: in eis deficit iurisdictio q̄ est cā efficiēs & extēsiua ipsius statuti. de hoc extra qui fi. sint leg. p venerabilē cū ibi not. p Inn. & alios & qđ no. p Bart. in. d. l. cūctos populos. vbi pz qđ legatio facta p pricipē tñ ad bona sui territorij trahiƭ nō ad existētia in alieno. ¶ Scđo q: sicut statutū nō trahiƭ neq; pōt includere psonā nō subiectā extra de consti. c. cū. & c. sancte. Marie. extra de cōba. cle. c. fi. ff. de tute. l. etiā. ff. de tu. & cu. da. ab his. l. i. i fi. ff. de con. fr. em. l. naturali. C. qui tu. dare pñt. l. neq; ergo siľr nec trahiƭ neq; pōt includere bōa sibi nō subiecta sz aliene iurisdictionis. His tñ nō ob. hētibꝰ ↄriū puto veri⁹ secūdus sniaz bar. hic tenētis in. d. l. cūctos populos. Et cū ↄsiderādū q̄liter statutū statuit principaliter & directe circa bona sui subditi in alieno territorio existētia. & tūc nō vz rōne caretie iurisdictiōis quā in eis noscit nō hēc cū extra suū territoriū hr loco priuati. ff. de offi. presi. l. iij. Pro hoc pmo est regula. l. extra territoriū. de iu. om. iud. & c. vt alar. §. statuta. ff. de ↄdi. extra de offi. dele. c. vl. l. i. §. sz si quid. & l. fin. spāliter induco. l. iurisperitos. §. cū dicta. & l. illud. ff. de excu. tuto. vbi licet iudex personā pupilli subiectā habeat: attamen statutio aut datio tutoris ab eo facta directo & expssa in bonis que pupill⁹ habet in alieno territorio nulla est ipso iure vt probatur in dictis iurib⁹. & est expssa glo. d. §. item qui testamēto. aut principaliter & directo statuit circa personam sibi subiectā vt est in casu nostro vbi effectus prohibitionis ipsius statuti delegando vxori dirigitur pricipaliter in psonā ipsius mariti. & tunc dico statutum extendi ad bona alibi sita. Pro hoc iducit dno infra. l. l. ppter litem. §. lz. ff. de excu. tu. l. fi. C. eo. ti. vbi tutor simpliciter daƭ a suo iudice pupillo hꝫ ei bona i diuersis territoriis censeƭ datus et ad bona territorij iudici nō subiecti. Ratio est q: sñia dirigiƭ principalr in psonā i cuius ↄsequētiā veniūt et bona alterius territorij. ad hoc. ff. de iudi. l. si cui. dimissus. §. et actat⁹. cū tutor principaliter detur psone & nō rei. ff. de sta. tu. l. q: persone instit. eo. titu. §. certe & qđ habeƭ. C. de nup. l. in copulādis. ¶ Scđo pro hoc tex. in. l. magis puto. §. illud queri. ff. de re. eorum. vbi decretum iudicis principaliter prestantis auctoritatem pupillo distrahendi trahitur etiaz ad bona alterius territorij que in consequentiam veniunt ad ipsius personā. ¶ Tertio pro hoc. l. cum vnus. §. is qui. cū glossa. ff. de bonis aut. iudi. pos. ff. de re iudi. l. a diuo pio. §. i. ff. de iudi. l. argentarium. §. nomine. C. e. ti. l. pperādū. §. sinaūt re⁹ extra de fo. cōpet. c. romana. §. ↄtentes. li. vi. vbi iudicis sñia ↄ cōdēnatū pmulgata trahiƭ ad bona alteri⁹ territorij si iudex ↄdēnatus eā sibi exeq debere referi pferet. ¶ Ultīo p hoc rō Bar. h tenētis in. d. l. cūctos populos. s. qđ hoc statutū phibitiuū emanās in fauorē phibiti extēdendū est ad bona alteri⁹ territorij sicut est interdictū bonoꝝ pdigo per iudicē factū tanq̄ fauorabile extēdiƭ et ad bona in territorio existentia p dictā. l. is cui. & l. galloꝝ. §. interdicte. Nō ob. simplex auctoritas Bar. de sali. dicētis in. d. l. cūctos populos. dictū Bart. locū nō habere vbi vir trāstulisset domiciliū ad aliū locū in quo simile statutū nō esset: nā de bōis ibi existētib⁹ putat qđ posset vxori fieri legatū: q: illa nō sunt affecta neq; psona de eis est probibita. ita dicit simplr nihil allegādo. Pmo q: imo sunt affecta vt pz ex supradictis. ¶ Scđo q: imo psona est phibita q: lz domiciliuz alibi transtulerit ntñ nō pōt renūciare proprio loco originis vt dicitur. ff. ad municipa. l. assumptio. in princ. Mutatio enim domicilij nō eximit ciuē a iurisdictiōe ciuitat⁹ originarie. ff. de decu. l. i. ff. de mu. & ho. l. q. origie. in pri. Itē q: hoc habeo qđ cū diuersa sunt statuta originis & domicilij poti⁹ est in ipso iure originarie ciuitatis standū. ff. ad municipa. l. libertus. §. cum simul. Et hoc qđ attēdi debeat statutum originis & nō domicilij terminat Albe. de rosa. d. l. cunctos populos argum. l. nulli. C. de epis. & cle. ¶ Ex omnibus ergo pdictis ↄcludo regine ciuitatis cōstōnē ad bona alterius territorij extendi in presenti dubitatione.

Consilium. xl.

1 ¶ Filia dotata a pře vel matre auo vř pauo mřno vř přno excludit a successiōe bonoꝝ suorū ascēdētiū: q̄ totalr ad masclos deuēit

2 Mascul⁹ si ex forma statuti feminis pferaƭ in successiōe materna eo ipso qđ hereditatē maternaz adit hereditas desinit hereditas appellari. & appellaƭ pprium patrimoniū heredis adeūtis. adde nu. 3.

4 Statutū exclusiuū filiarū feminarū a successiōe ascēdentiū extātibus masculis: excludit etiā descēdentes ex filiabus vez nepotes.

5 Leges due etiā si altera sit posterior altera q̄n pñt ad inuicē cōcordari cū aliqua distinctione: ita q̄ vna intelligaƭ fm alterā: sunt ad concordiam reducende: & correctio euitari debet.

6 Frater si decedit ab intestato extantibus fratre vterino tm: & alio fratre cōsanguineo tm hoc est paterno in successione fratris in bonis a materna linea quesitis pfertur maternus frater: & in paternis prefertur paternus: in aliis pariter succedunt.

¶ In christi nomine amen.

Uisis ac discussis pdicto & ↄsilēmb⁹. s. positis i qđ ne ¶ tente iter fratrē Bartholomeū auū maternū & petrū auū přnū ¶ Pmo videndū ē an petr⁹ au⁹ přnus ex psona nepotis sui infantis q decessit cui ipse successit p aut. defuncto. C. ad tertu. admittaƭ ad petēdū medietatem bonorum dñe Madine auie mřne dicti infantis. Et circa intel

1 lectū pmi statuti. s. narrati dicētis qđ filia dotata a pře vel mře auo vel pauo mřno vel přno excludaƭ a successiōe bonoꝝ suoruz ascēdentiū q̄ totalr deuenit ad masclos fimitto dno. Pmo qđ cū

2 †mascul⁹ ex forma statuti feminis pferaƭ i successiōe mřne eo ipso q: hēditatē mřnā adit hereditas dēsinit hēditas appellari & appellaƭ pprium patrimoniū hēdis adeūtis. ff. de vul. & pu. l. sz si plres. §. filia. ff. de acq. pos. l. i. §. veteres. ff. de acq. here. l. heres p seruū i glos.

3 Et quo elegāter infert do. Bald. in. l. si vna vox & alias incipit si mře vna. C. de suis & le. q: stāte statuto qđ mulier nupta extra propriū territoriū nō succedit i mediolanēsi patrimonio qđ si antequā nubat pře hereditati se immisceat nupta postmodū extra mediolanēse territoriū paternā hēditatē statuti vigore nō admittit: eo q: illa p aditionē desinit eē hereditaria & efficiƭ pprium filie patrimo

4 niū. p tex. in. d. §. filio. ¶ †Scđo fimitto qđ pdictū statutū exclusiuū filiarū feminarū a successiōe ascēdentiū extantib⁹ masculis excludit etiā descēdentes ex filiab⁹: vez nepotes. Illa est firma cōclusio Cy. in. l. i. C. q̄ sit lon. cōsue. bar. in. l. ij. §. videndū. ff. ad tertul. in l. liberoꝝ in vltima charta in ver. q̄ro qđ si filia dotata decessit. ff. de ver. sig. bal. in. l. qđ do. ff. de legi. in. l. maximū vitiū. C. de li. prete.

5 Et ponit in. l. non solū. §. de viro. ff. sol. ma. & in. l. illam. C. de colla. ¶ Et ex hoc scđo sequiƭ qđ aut iste nepos ex cui⁹ psona au⁹ paternus vult venire venit ad successionē dñe Madine sue auie materne

6 ex psona mřis. Et hoc nō pōt q: ipsa est exclusa extāte filio. & sic hereditaƭ q̄ nō potuit adire nō potuit trāsmittere. C. de cad. tollē.

7 l. vnica. §. in nouissimo. C. de iure delibe. l. quoniā. cū fi. Aut venit ex psona sua. & similiter nō potest q: vt mater fuit exclusa ita & ipsa excludiƭ ab adita hereditate materna. ex cōi opi. doc. & Bar. in. d. l. liberoꝝ. Sequiƭ ergo qđ cū nepos ius querende hereditatis nullo mō habuit nō potuit in auū přnū trāsmittere. ff. de acq. re. do. l. traditio. & in regula nemo plus iuris. de reg. iur. aut dict⁹ nepos vult venire ad successionē hereditatis adite q: illa adita esse desijt ex quo est adita p filiū masculū excludentē matrē ipsi⁹ nepotis. Sz vult venire ad successionē ipsi⁹ sui matrē suaz excludentis & ↄcurrere in hac successione cū auo materno fm formā dicte aut. defuncto. & tūc nō pōt q: dispositioni iuris cōis est derogatū

ex forma

ex forma secundi statuti supra positi de successiõe ascendentiũ di
scẽtis descendentes defuncte psone venire ad eius successioñe ex
cludẽdo sorores defuncte psone ꝛ earũ descẽdẽtes ẽt masculos. Se
cũdo principalr dubitat an in dote materna in hereditate hui⁹
nepotis repta ex ɔsuetudine. l. dos a patre. C. so. mat. q̃ etiã not. in
ii. a. C. de colla. Et ex bonis materni aui pcedente matern⁹ auus
patrao pferatur dũ de nepotis successiõe querit: licet in aliis pa
riter succedãt p auc. defũcto p̃ alle. Et i hoc reperio duas opinio-
nes. ¶ Una fuit bar. dicentis auũ maternũ in tali dote pferri in.
l. post doté. in finalib⁹ verbis. ff. so. mat. ꝛ in. l. qḋ satis. C. de bo. q̃
lib. dicẽs de hoc esse casum singularẽ in. d. l. qḋ satis. in. ij. respõso.
¶ Scḋa fuit Bald. in dicta auc. defuncto. dicentis hodie iure no
uissimo hoc locũ nõ habere cũ dicta auc. defuncto i hoc corrigat
dictã. l. qḋ satis. ex quo simplr dispõit parẽtes nepoti pariter suc-
cedere nõ habita distinctione rerũ aequan ex linea paterna vl̃ ma
terna dos aut alia bona pcesserũt. igit ꝛc. C. de testa. l. sancim⁹. cũ
5 ſi. ¶ † Breuiter ego puto opinionẽ Bart. veriorẽ. Et pelo rideo
ad rationẽ dñi bal. ꝙ regula est qḋ qñ due leges ẽt ſi altera sit po-
sterior altera possit adinicẽ cõcordari cũ aliqua distinctiõe: ita
qḋ vna intelligat sm alterã. sunt ad cõcordiã reducẽde. ꝛ euitari
dz correctio. ff. de legi. l. nã posteriores. C. de inoffi. do. l. vnica. not.
glo. in. l. sciendnm. q sa. da. co. ꝛ in auc. offerat. C. de li. cõtesta. ꝛ qḋ
hr p Cy. in simili. C. de ſi. inst. l. ia exercẽdis. imo ꝛ plus ꝛ ſi poste-
rior lex ɔtineat clam nõ obstãte qnacũq; alia lege nõ tollit quomi
nus adhuc sit fiẽda interpretatio vel cõcordia ſi fieri põt sm glos.
ord. in auc. de here. que ab intest. circa prin. sup versi. euacuat⁹. ꝛ p
bar. in. d. l. sciendũ. ꝛ in extra aa. ad reprimẽdã sup v̈. nõ ob. Mo-
do ad ppositũ ex quo dispositio dicte. l. qḋ satis. s. exceptis bonis
q̃ aliena alteri⁹ ex parentib⁹ principalr pueniũt. ergo ex quo hec
cõcordia fieri põt fiẽda est ꝛ correctio euitari. C. de app. l. pcipim⁹
extra de dec. c. cũ expediat. in. vi. cũ ſi. Preterea hoc cõprobo trib⁹
6 similibus. ¶ † Pmo qꝛ video qḋ ſi frater decedit ab intestato extãti-
bus fratre vterino tñ ꝛ alio fratre cõsanguineo tñ hoc est pater
no in successiõe fratris in bonis a materna linea q̃sitis pfert ma-
ternus frater. ꝛ in paternis pfert patern⁹ frater. in aliis succedũt
pariter: hoc pbatur in. l. emãcipatis. C. de legi. here. in. l. sancim⁹.
C. de suc. ꝛ firmat gl. ab oĩb⁹ approbata in auc. itaq;. C. e. ti. ¶ Se-
cũdo qꝛ video qꝛ vbi mater hz diuersorũ maritorũ bona. ꝛ ex di-
uersis matrimoniis diuersos liberos liberi primi mrĩmonĩ ma-
tre decedente pferunt in bonis maternis q̃sitis ex primo mrĩmo-
nio. ꝛ liberi scẽdi i bonis scḋo in aliis pariter succedũt. Isti sunt
casus notabiles in versi. femine. ꝛ in. l. cum aliis. C. de secun. nupt.
¶ Tertio qꝛ video in simili ꝙ ſi mutuo pecuniã cãpsori vt emat
pdia ꝛ tandem de dicta pecunia p cõiũcta vel extranea psona pre
dia emat. ꝙ ego pferor qbuscũq; aliis creditoribus ẽt anterioib⁹
i ista re ẽpta: qꝛ ex mea pecunia mutuata pcessit. iste casus est. l. no
tabilis in. l. vlt. C. de pig. Cui⁹ itellectũ ad plenũ examinat bald. C.
de iure do. l. I reb⁹. licet hoc sit dubiũ p ea q̃ no. Bar. ꝛ ipe in. l. ſi cũ
doté. §. ſi. ff. sol. ma. allegãdo. l. qdã fundũ. ff. de in rẽ ver. ꝛ idẽ bart.
in. l. neutri. §. in bonis. ff. de priui. credi. ꝛ idẽ Bald. in. l. p debito.
C. de bo. auto. iudi. pos. ꝛ in. l. pe. C. de actio. ꝛ ob. in. l. ſi. C. commo.
ꝛ in. l. vlti. depo. ¶ Ex qbus omnib⁹ cõcludo auum maternuz in
successione nepotis preferri paterno in materna dote que a dicto
auo processit.

Consilium. xlj.

1 ¶ Appellans ab executione an debeat inserere causam.
2 Appellationibus duabus interpositis vna voce alias in scriptis
que sit prosequenda.
3 Appellanti lz prime appellationi renũciando ad scḋam transire.
4 Appellatio duos effectus parit sententie vez rescissionem: ꝛ cau-
se deuolutionem ad iudicem ad quem.
5 Appellatio geminata que dicatur: ꝛ an possit eodẽ numero mul-
tiplicari.

¶ In christi nomine amen.

1 In presenti † consultatione primo videndũ est an ab ipsa executione potue-
rit appellari. ꝛ videt nõ posse nisi mod⁹ excedat. pbat
extra de app. nouit. extra de re iudi. c. ad cõsultationez.
ff. de app. l. ab executore. C. quorũ appel. non re. l. ab executore. In
quo tñ notãdũ quod ꝛ ſi appellet a snia qua pnũciatur sentẽtia
executioni mãdata esse. sit quedã interlocutoria habẽs vim diffi-
nitiue: vt no. p do. Ang. in. l. stipulationem. ff. de verb. obli. ꝛ in. d.
l. ab executore. ff. de appella. ꝛ per Bald. in dicta. l. ab executore. C.
quorũ app. Et facit quod no. Bar. ff. de cõfes. l. nõ fatetur. Quam
ob rem nõ vr̃ necessariũ causam debere exprimi ꝛ sic p ɔñs nec ab
interlocutoria. s. sniam executioni mãdandam esse que vim diffi-
nitiue habet. ar. eius qḋ eleganter dicit Jo. an. extra de appel. c. p
uenit ꝛ refert Bald. in. l. maioribus. C. de his qui. vt indig. dicens
oĩa q̃ obseruãtur in appellatione a diffinitiua esse in appellatiõe
ab interlocutoria q̃ habet vim diffinitiue. tamẽ in hoc casu est cõ
trariũ. Si enim appellatur ab executore qꝛ modum excedit in ap-
pellatione sigillatim exprimẽda est cã grauaminis ꝛ mod⁹ ipsius
excessionis: vt no. Bar. in. d. l. ab executore. ¶ Ex quibus quo ad
primũ ɔcludẽdũ est hãc appellationẽ quã imoleñ. huius cause ad
uersarij interposuerunt coram dño legato Romandiole nullam
esse. Primo qꝛ appellatũ fuit ab ipsa executione a qua appellari
nõ potuit expressa causa q̃ requirit in appellatiõe ista lz supradi-
2 cta ꝛ ea q̃ no. in. c. romana. §. qḋ ſi. de app. in. vi. ¶ † Scḋo videndũ
est an psupposito sed nõ cõcesso qḋ appellatiões facte p dictos ad
uersarios valide fuerint dicti aduersarij licite psequi potuerunt
appellationẽ tertiã in scriptis factã nõ obstãtibus duab⁹ primis
appellatiõibus q̃ vna voce fuerunt interposite in quo duo pmit
tẽdũ est qḋ lz glossatores iuriscivilis tenuerint appellationẽ ab
interlocutoria sufficeret vna voce interponi vt no. accur. in. l. ij. ff.
de app. recip. l. j. in ſi. de app. Ut tamẽ iure nouissimo constitutum
est dictã appellationẽ in scriptis redigendã esse. vt extra de appel.
c. cordi. li. vi. hoc tamẽ non est hic necessariũ disputare cũ ex forma
cõstitutionũ romãdiole derogatũ sit iuri canonico vbi dicit suffi
cere appellationẽ vna voce interponi. Igit videdũ est an dictus
appellãs psequi debuerit primã an scḋam an tertiã. ꝛ primo vide-
tur dicendũ qḋ cũ dictus appellãs plures interposuerit appella
tiones in ei⁹ sit electiõe an primã an scḋam an tertiã psequi velit
3 Primo hoc pbat per tex. C. de appel. l. ſi quis libellos. † vbi lz ap-
pellantẽ prime appellatiõi renũciãdo ad scḋam trãsire. ad qḋ fa-
cit qḋ no. in. c. interposita. §. deniq;. extra de app. qꝛ actus ille ap
pellãdi pẽdet a volũtate ipsi⁹ appellantis. sue enĩ ptãtis est hic vt
patet. Uñ ꝛ sicut dicimus in similib⁹ actib⁹ qui depẽdẽt extra vo
luntatẽ ipsi⁹ faciẽtis inspici debere quã voluerit hre in q eosdẽ plu
res facit vt pz ex no. p Bar. ꝛ alios scribẽtes in. l. ſi qs. in pn. testa-
mẽti. de le. ij. ꝛ in. l. ſi mihi ꝛ tibi. in. §. in legatis. ff. de legi. j. Ita et
in simili dicam⁹ sic i ptãte appellãtis est ſi plures ab eadẽ snia ap
pellatiões interiecit quã pseq velit. ꝛ hoc tenẽt dñi de rota in eoz
antiqs decisiõib⁹ decisiõe. ccccc. sequẽdo Inn. ꝛ Jo. an. extra de ap
pel. c. bone. q̃s ẽt sequut⁹ fuit do. bal. in. l. app. lz do. Ant. de bu. in
c. dilecte. eo. ti. teneat scḋam appellationẽ prime quẽadmodũ sm
testũ primo derogat: vt in. §. posteriora cũ simili. Insti. q. mo. test.
infir. ¶ Quib⁹ tñ nõ ob. p veritate ɔtriũ est dicẽdũ. Primo qꝛ vo-
luit hoc autoritas Bart. in. l. cũ pcurator. §. ſi idone⁹. ff. de no. op.
nũc. quẽ ibi sequit doc. illustris do. Jo. de imo. Quod qdẽ dictuz
4 plurib⁹ corroborat ratiõib⁹. † Primo qꝛ appellatio ab ipsa snia
duos parit effectus. Prim⁹ est rescissio ipsi⁹ snie: vt. l. j. in ſi. ff. ad
turpil. ꝛ qḋ plene no. in. l. furti. C. de transi. l. ſi cã cognita. ¶ Scḋs
est deuolutio ipsi⁹ cause ad iudicẽ ad quẽ. vt extra de app. c. cũ in
oĩbus. ꝛ c. sup eo. cũ ſi. Hos aũt effect⁹ prima appellatio p dictos
aduersarios impleuit. Igit frustratorie interposita est scḋa appel
latio ergo nulla: ꝛ vt nulla nõ sequenda. ff. de re iudi. l. preses imo
punitur appellans q frustratoriã interposuit appellationẽ vt pa
tet. C. de app. l. eos. §. ne temere. C. de epis. aud. l. ij. ꝛ extra de app.
l. ſi quis prouocatiõe. Item a scḋo qꝛ qḋ p primã appellationẽ fa-
ctum est p scḋam fieri nõ potuit. vt no. gl. in simili. ff. de pac. l. ſi vn⁹
§. pactus ne peteret gl. mag. ibi dũ dicit qꝛ primũ iam fecit quod
fieri a sequenti nõ põt. Preterea snia in totũ per primã appella-
tionẽ rescissa fuit: ergo vltim⁹ rescindi nõ potest. ff. de iniust. testa.
l. cum ꝛ ſi sub cõditione. §. rumpẽde. Ceterũ decẽ dies dantur isti
ad deliberandũ super appellatione. sed qui appellauit iam deli-
berauit. ad hoc. ff. de acqui. her. l. quandiu. ergo frustra adiecta est
secunda deliberatio per secundam appellationez. ff. de do. prele. l.
j. in ſi. ff. de ac. emp. l. j. in. ſi. Ex quibus oĩbus cõcluditur secundaz
seu tertiaz appellationẽ vt frustratoriã seu temerariã partes pro
sequi nõ potuisse. sed prima tantum prosequi debeant. nec ob. ra-
tiones seu argumenta supra pro prima parte inducta. primo nõ
ob. l. ſi quis libellos. ibi sm intellectum gl. loquitur litera qñ per
errorem ad vnum iudicem appellatũ erat qui cognitionez appel
lationis non habeat merito ibi erat vt secundo appellari possit.
Item ꝛ sm aliũ intellectũ glo. loquit ibi litera qñ scḋa appella
tio interposita fuit ad diuersum iudicez a primo. Et sic patet per
illũ tex. nihil facere. Satis enĩ diuersa est a casu q̃õnis nostre. Non
ob. scḋm argumẽtũ. Aliud enĩ est in testõ aliõ i appellatiõe. testa-
mẽtũ enĩ dependet a sola deponẽtis volũtate cui libera p legẽ cõ
ceditur facultas etiã millies disponendi. C. de sacr. sanct. eccles. l. j.
en auc. de nup. §. disponat cũ simi. secus in appellatiõe vbi cõside-
ratur actus tñ triũ psonar; scilicet appellantis appellati iudicis
a quo ꝛ iudicis ad quẽ. Cui quidem appellatiõi renũciari nõ po
test in preiudiciũ ipsius appellati: vt no. Cy. quẽ ibi sequit Bald.
in. l. p hãc circa finem. C. de temp. appel. ꝛ in. d. l. ſi quis libellos. Et
qḋ no. p canonistas in. d. c. interposita. §. illa. Et maxime p do. an-
to. de bu. Nec huic cõclusioni ob. text. in. c. bone. extra de app. xxxi.
q. ij. latius vbi narrat quem appellatiões plures geminasse. Illis
enĩ tex. põt dupliciter respõderi. Primo qꝛ illa geminatio appel-
lationũ eodem instanti interposita fuerit vt puta dicẽdo. Appel
lo appello appello. quo casu vna tñ iudicatur appellatio: lz in in
stãti geminata ad hoc qḋ elegãter no. glo. de pig. ac. l. ſi ɔuenerit. ꝛ
tex. i cle. q̃dã de ap. nos aũt loquimur qñ diuersis tpib⁹ h appella
5 tio geminata fuit. ¶ † Ut scḋo rñdeo ꝙ lz pmittat appellationẽ

geminari.attā nō declarat quā pseq̄ui teneat. Et sic nihil ad casū
questionis nostre. Preterea ⁊ hec appellatio nō dr̄ esse geminata
q: scḋa ⁊ tertia nulla fuerūt vt supra clare ꝓbatū fuit nec gemina
tum id dr̄ cū ipse scḋs actus ex quo geminatio inducit nullus est
de facra.nō .t.c.i.⁊ l3 quis hāc cōclusionē impugnando argueere
posset ⁊ no.p Bar.in.d.§.oñs clerici.mō negādo istas appellatio
nes fuisse geminatas. P̄ io q: prima nulla fuit ex quo in scriptis
porrecta nō est:qḋ requiritur in appellatiōe in interlocutoria vt
supra notatū est. Itē q: scḋa q̄ interposita fuit viua voce reserua
ta bñficio appellādi in scriptis fuit vna cū tertia q̄ in scriptis inter
posita est adeo q illa tertia appellatio in scriptis facta trahat ad
secundā q̄ eo mō interposita fuit vt supra dixi. Et ita voluit Bar.
in.d.§.si oñs p.l.asse toto.ff.de her.insti.facit.ff.de testa.l.vnū.cum
quo cōcordat Archi.ij.q.vi.c.appellatiōe vt refert do. Anto.in.d.
c.directa circa fi. Et sic optime fuit pseq̄utū tertiā appellationem
pseq̄uendā. Hec em̄ nō ob. Bart.em̄ loquit in eo casu quo necessa
riū est appellationē in scriptis debere redigi. Igit hoc casu nō est
nisi vnica appellatio q: illa scḋa nō erat in sui esse pfecto ⁊ ideo p
tertiā in scriptis interpositā pficit. ⁊ ita recte intuēti loquit Bar.
nostra aūt qḋ satis diuersa ē ad illius terminis qm̄ p primā appel
lationē viua voce interpositā pfectū erat oē id qḋ p appellationē
pfici debebat cū ex forma cōstōnū nō reqreret scriptura. Vñ scḋa
⁊ tertia fuerūt temerarie interposite.quāobrē appellans eas pseq
nō debuit.qḋ corroborat p id qḋ elegāter dicit do.bal.in.l.eos.§.
apłos.C.de app.dicēs qḋ rōne tollēde supflue ⁊ onerose verbosita
tis nō pōt appellatio eodē numero multiplicari.ad hoc.C.eo.tit.
l.ampliorē.§.in refutatorijs. Itē ⁊ rōne tollende infirmitatis.§.i.
de le.iij.l.si deicōmissa.§.si qs decē.ff.de ver.ob.l.qui bis idē.cum si.
Ex quib⁹ verbis patet qḋ illa tertia appellatio ratione tollēde
infinitatis vt nimie vbositatis.vt dixi.vt nulla reijci debeat ⁊ nō
p partē pseq̄ui. Et ex his omnibus certo certius dicendū fore cō
cludit hoc vmolen.patris aduerse primā appellationē pseq̄ui de
buisse ⁊ male egisse si tertiam proseq̄uti sunt.

Consilium.xlij.

Exceptio nullitatis an possit opponi per vxorē contra dona
tionem factā in se clausulā guarentigie cōtinentē.⁊ nu.2.⁊.5.
3 Statutum loquens de guarentigiato cōtractu: intelligi debet de
valido ⁊ non de nullo.
4 Iudex ex ꝓprio officio nulliter seu calūniose agentē repellere dʒ.

In christi nomine amen.

V Isis que egregie ⁊ elegāter cōsulta sunt p supra
scriptos cōsultores eximios in casu ꝓposi
1 to.† An exceptio nullitatis possit opponi p vxorē ɔtra
donationē factā i se clausulā guarētigie ɔtinētē. Bre
uiter vr̄ dicēdū qḋ nō: cū statutū ꝓhibeat opponi oēm exceptionē
doli etiā quācūq̄ aliā ⁊ sic gn̄alib⁹ vbis vtit merito oēm exceptio
nem vr̄ includere ⁊ nullā excludere.de le.iij.l.iulian⁹.C.mandati.l.
2 a pcuratore.cū si. † In ɔtriū tn̄ breuiter est rei veritas.considero
em̄ qḋ aliqn̄ statutū ꝓhibet ɔ guarētigiatū ɔctū vr̄ oēm exceptio
nē.⁊ tunc nō vr̄ excludere quin exceptio nullitatis opponi possit.
Et maxime si illa nullitas ꝓueniat ex defectu psone ɔhentis cui⁹
cōsensum lex ipugnat.hoc ꝓbat ex tex.not.in.l.scire opꝫ.§.vlti.ff.
de excu.tu.vbi est casus no.q: ⁊ si ɔtra iudicis sniaʒ nulla exceptio
posset opponi poterit exceptio nullitatis ꝓueniētis ex defectu iu
dicātis pro quo cōmuniter allegat vulgaris glo.in cle.de sequest.
pos.⁊ fru.⁊ hoc est qḋ voluit Bald.in.l.diu⁹.ff.de test.mili.in.l.et
3 C.de execu.rei iudi.⁊ in.l.si absentis.C.si certū pe.† Et hoc funda
tur rōne:ꝓrio q: statutū loquens de guarētigiato cōtractu intelli
gi debet de valido ⁊ nō de nullo.ff.de ɔta.l.nō putauit.§.nō quis
ff.quēadmodū testa.aper.l.ta.§.testiū.ff.de re iudi.l.iiij.§.cōdēna
tū.qui satis.co.l.ij.§.qḋ ait ꝑtor.iūcta gl.sup ver.facultates. Scḋo
q: nullo existente ɔctu vel instrō nulla est guarētigie clausula. Re
scisso em̄ principali ɔctu rescissa ⁊ annullata esse q̄libet cl'a intelli
gitur habēs se p modū accessoriū ⁊ ad dictū ɔctū vt est guarētigia
ſm gl.notabilē ⁊ ordi.in.l.si patronus.§.patronus.sup ver.firma
na.ff.si quid in frau.pa.licet aliā alleget consultor ſm bal. Ali
quādo statutū expresse ꝓhibet exceptionē nullitatis ɔtra instrm̄
opponi seu cōtractū guarētigiatū vt est in casu nostro ⁊ in termi
nis deducetur. Et tūc dico quod hic non obstante poterit oppōi
illa nullitatis exceptio que prouenit ex facto seu prouisione illius
instrumenti seu contractus. Hoc primo fundo ex eo quod dicit
elegāter bar.ad propositum in.l.i.ff.de no.oper.nunc.in.vi.oppo.
vbi l3 cōtra nouū opus nūciantē nō pōt in ipso nūciatiōis actu p
eū cui nūciatur opponi exceptio qḋ nūcians nulliter nūciat eo q:
nō hʒ ius nūciandi vt.l.ꝑtor ait.§.ait ꝑtor.ff.de nou.op.nūc. Attñ
hoc est verū ſm eū vbi.ā.qm̄ manifeste nō apparet nūciantē ius nō
hr̄e.sec⁹ si manifeste certitudinalr̄ appareat nūciantē ius nō hr̄e
vt qm̄ nouū op⁹ fructuari⁹ dño nūciat q ius nūciādi nō hʒ:q: tūc
tali casu pōt oppōi ⁊ illa nūciatio sperni:vt ħ doctū ipse ꝓbat p.l.i.§.
vlti.ff.e.ti.⁊ p gl.l.de pupillo.§.ipositiuā sup v.facit.e.tit. Scḋo
ꝓbo p gl.singularē ad ħ ꝓpositū singulr̄ no.old.i q̄dā suo ɔsilio
extra volumina.l.l.i.§.hoc interdictū.v.fine supme sup v.inspectū.
ff.de tab.exhibē.vbi lʒ ɔuētus interdicto illo de tabulis exhibēdis
nō possit opponere exceptionē q: iḋ non exhibet.q: tabula hoc est
instrm̄ est ipfectū ⁊ nullius vtilitatis.vt.l.si qs legatū.de fal.attñ
hoc est verū ſʒ gl.allegatā qn̄ ipfectio ⁊ vitiū ipsi⁹ instrumēti cēnt
abscōsa ⁊ occulta.secus si cēnt in apto vt ex facie instri appareret.q:
tūc oppōi poterit ſm palle.gl. Tertio hoc idē ꝓbat ex eo qḋ ad
ꝓpositū dicit bal.i.l.ex pdījs.C.de euic.vt lʒ statutū oēm exceptio
nē oppōni poterit exceptio nulla q̄ euenit ex natura ⁊ inspectiōe
ipsi⁹ instri ant ɔctus. Ad hoc all.q no. Bart.in.l.eū q ita.§.q ita.
ff.de v.obli.⁊ bene facit.l.q̄ro.§.inter locatorē.ff.loca.⁊ qḋ nota.in
4 l.i.C.de vsufru. † Quarto q: psupposito qḋ tn̄ est falsissimū per
supradicta q exceptio nullitatis ex ispectiōe act⁹ apparēs nō pōt
oppōi.attñ iudex ex ꝓprio officio repellere dʒ nulliter agentē seu
calūniose ſm do. Bal.⁊ facit qḋ dicit idē i rubrica.C.de iudi.liber
ta.⁊ eleganter in Rubrica de manumissiōibus.allegās glos.in.l.i.
§.vt q̄ desunt adno.⁊ bñ facit alia in.l.cū maior.§.si pris sup v.ex
calūniā.ff.de bo.liber.⁊ q no. Inno.in.c.q̄ in eccle.de ɔsti.⁊ in.c.i.
extra de offi.vica.⁊ Bar.in pealle.l.i.ff.qḋ vi aut clā. Nec obstant
huiꝰcō verba statuti dicētis qm̄ ɔ ɔctū instrm̄ possit fieri p mo
dū actiōis vel officij iudicis.q: intelligo iplorati a pte:nō autē de
officio iudicis ex se supplētis ⁊ nulliter agētem repellētis. Et hoc
vt statuta inquātū possibile est ad ius cōe reducant ex cla.l.ij.C.d
nota.l.si.§.in ɔputatiōe in gl.C.de iure deli.l.cesar.ff.de publi.ex
tra de ɔsuetu.c.cū dilectus. Ex predictis ergo clare apparet qḋ
lʒ statutū excludat exceptionē nullitatis:attñ ɔtra hāc dōationē
mulier opponere poterit nullitatē que resultat ex fa.ie ipsius cō
tractus donatiōis: cū eo ipso vt dr̄ vxor donat viro ex sui facie illa
5 donatio est nulla vt in toto tit.de dona.inter vir.⁊ vxo. † Itē est
aduertēdū ad aliud.q: forte posset dici q ex verbis ipsius statuti
apparet.qḋ licet ꝓhibere exceptionē nullitatis.attñ intendit pro
hibere tātū nullitatē illā que est velata ⁊ quā ꝓbari oportet vt cō
tractus reddatur nullus.non aūt nullitatē illā q̄ est facie ipsi⁹ re
sultat ꝓbatione nō indiget: vt est in casu nostro.⁊ hoc probat:q:
ꝓhibet dictū statutū opponi exceptionē doli metus vel aliā intel
ligo.s.similē predictis exceptionibus que ad hoc vt reddāt cōtra
ctū nullū oportet q illud qḋ est velatū ⁊ occultū.s.dolū vel metū
probari.ff.de ꝓba.l.quoties.§.qui dolū.C.de dolo.l.dolū ⁊ q hoc
sit verū probat ex glo.notabili ⁊ ordinaria in.l.fugitiui.C.de ser.
fugi.sup ver.aut quolibet alio. Dicitur em̄ in tex.ibi puniat quis
tāta pena vel alia gl.intelligit.s.simili.⁊ q ita debeat suadet qua
litas relatiōis ⁊ qualitas alternatiue dictiōis.vt.ff.de vi.tri.⁊ ol.
lega.l.si.§.cui dulcia.ff.de re.du.l.a prima.hoc idē qḋ dico ꝓbatur
expresse ex casu.c.sedes de rescriptis.⁊ cle.nō pōt.de procu.vbi qḋ
dictū statutū debeat ita intelligi videt casus. Ex quib⁹ omni
bus restat cōcludendū hoc statutū nō debere intelligi q excludat
exceptionē illius nullitatis que resultat ex facie ⁊ inspectiōe act⁹.
vt cōtingit punctualiter in casu nostro.⁊ si dure aut iniqssime cer
uicis assessor habens intellectū statuti tot ⁊ tantis iurib⁹ appro
batū nolit sequi nō poterit negare sniam domi. Bal.in pealleg.
rubrica de manumissis.

Consilium.xliij.

1 Bona acquisita post mortem patris non veniunt communi
canda cum fratribus: sed solummodo profectitia in quibus cēse
tur solum inducta societas.⁊ nu.2.
3 Renunciatio naturalium ⁊ legitimarum filiarum facta bōis pa
ternis vtrum ipsis naturalibus prosit.
4 Extare filios ⁊ non posse succedere: ⁊ non extare paria sunt.
5 Donatio facta per militem concubine iuramento firmata valet.
6 Naturalis etiā legitimus nō succedit in feudo: nisi expresse dicat.
7 Cautele ad relinquendum si ijs spurijs ⁊ naturalibus.

In christi nomine amen

1 AD primū quesitū breuiter dicendū est Frāci
scū bona per eū acq̄sita nō cōicare
debere ſʒ ꝑcipue esse hodierno iure q̄ vtimur q̄ cautuʒ
est profectitiū tn̄ peculiū cōicandū seu ɔferendū fore:
nō aūt q filios acquisita in noīe aduenticiꝫ peculiū castrensis aut
quasi castrēs.C.de colla.l.fin.ff.fami.ercis.l.certū.insti.p quas per
so.no.acqui.§.hec aūt quesita per hūc Franciscū cōicanda nō ve
niunt post paternā mortē. Nō ob.cōis aut societas q̄cū fratribus
post mortē paternam habita est q: per illā tātum cēsetur inducta
societas in bonis paternis. Nō em̄ in his q̄ quisq̄ eorū propria lu
cratur industria.ff.pro socio.l.cum duobus.§.item rn̄dit fratres.
2 ⁊ hec de primo. † Ad secūdū an dicta bōa possit hic Francisc⁹
donare suis filijs naturalib⁹.licet em̄ filijs spurijs aut incestuosis
non possit pater donare.vt.l.i.⁊.ij.C.de natu.lib.⁊ qḋ not.in.l.qui
testamentum.ff.de proba.per glo.⁊ doc.⁊ in.l.si is qui ex bonis.ff.
de vul.⁊ pupi.maxime per bar.⁊ p spe.in ti.de su.ab inte.qḋ patre
filijs naturalibus donare pōt est casus.ff.de his que in frau.cred.
l.omnes.§.⁊ ibidem hoc firmat Bart.⁊ vr̄ probari in.l.lucius.ff.
mā. Vñ nō est dubitandū an dicta bona his naturalibus donare
3 possit per supradicta. Et hoc de secundo. † Quo ad tertiū verū
renunciatio naturaliū ⁊ legitimarum facta bonis paternis pro
desset:

4 deffet ipsis naturalibus vt dicendum qđ sic† q: paria sunt filios
nō extare vel extare ⁊ nō posse succedere.ff.de ꝯra.l.4.§.fin.ff.de bo.
l.si necesse.§.si deportatꝰ.Sed filiabꝰ ⁊ parentibꝰ nō extantibꝰ pōt
pater naturalis totā suā substātiā naturalibꝰ vel inter viuos lar
giri vel testamento relinquere vt in aut.lꝫ.C.de natu.lib.⁊ aut.vñ
sumit ergo siliter pōt extantibꝰ filiabꝰ ⁊ nō potētibꝰ succedere vi
gore renūciationis facte bonis pñnis cū iuramēto extra de pac.c.
quāuis.li.vi.⁊ no.C.de colla.l.pactū.⁊ lꝫ hoc sit nouū.attñ pdicta
rōne puto verissimū dātñ nō ꝯstet dictas filias i fraudē renūciasse.
5 se.¶† Ad quartū rñdēdū est clarū esse donatiōes legataqꝫ i pro
priam ꝯcubinā collatas validas fore.ff.de dona.l.affectiones.⁊.l.
donatiōes i ꝯcubinā de leg.iij.q ꝯcubinā.qđ tñ nō pcedit si do-
nās sit miles.C.de dōa.inter vi.l.ij.vñ puto imo clarū est qđ lꝫ di-
ctus Frācisꝯs nō sit verus miles ꝫm ea q̄ ponit gl.magistra.in.l.
pe.ff.ex qui.cau.ma.attñ q: quotidie in armorū versatur exercitio
siliter ipse donare nō pōt ex quo extitit idētitas rōnis.ergo ⁊c.ar
gu.extra de trāsla.prelat.c.inter corporalia extra de ꝯsti. transla.
ff.ad.l.aqui.l.illud.cū si.Itē q: iura in militibꝰ loquentia locūꝫ si-
bi vendicare videnꝫ in his magnificis dominis q ꝯtinuis armo-
rū dediti sunt exercitijs.ff.de testa.milit.l.rescripta.facit.C.eo.ti.l.
scrinearios.Aduertēdū tñ q: puto qđ sicut ꝫꝫ opi.de qua p bart.
ff.de fideius.l.si qs p eo.ff.ad.l.fal.l.seius ⁊ augerius.⁊ per Bald.
in.l.i.ff.de dona.inter vir.⁊ vxor.⁊ in.l.cum multe.C.de dona.ante
nup.⁊.l.si qs inquilinus.§.si.de leg.i.Et p do.Ant.extra de iure-
iurā.c.cū contingat.q refert Fedēricū de senis in suis ꝯsilijs do-
natio inter vi.⁊ vx.firmaꝫ iuramētū.Ita donatio inter Frācisꝯ
⁊ suā ꝯcubinā cū inter eas nulla sit differentia iure ciuili nisi quo
ad honorē de le.iij.l.itē legatū.§.paruit.C.de verb.sig.l.massarius.
6 alias.l.pellias.¶† Ad qntū clarū est qđ naturalis et legitimus
nō succedit in feudo nisi expresse dicaꝫ vt in.c.naturales.si de feu-
7 do fuerit ꝯtro.¶† Quo ad vltimū qđ queriꝫ de cautelis relinqnē
dis filijs spurijs ⁊ nālibꝰ breuiter multe cautele traduntꝫ p bar.i.l.
si.ff.de his qui.vt idig.l.ita fidei.ff.de iure fis.l.is qui duos.ff.d li.le-
ga.l.cog.§.is qui insolidū.ff.ad trebel.p bal.in.l.i.ad finē.C.pro so.
l.intētus.C.de here.insti.l.si ita quis de leg.ij.⁊ in.d.l.i.C.de na.Et
tandem securiores ex eis sunt tres.¶ Prima illa quā firmiter ap
probauit in tertio q̄sito.s.qđ renūcieꝫ bonis paternis p filias cū
iuramēto vt ibi dixi.¶ Secūda qđ legitimenꝫ qm̄ perinde est ac
si a principio nati legitimi essent quo ad ius succedendi.ff.de ritu
nup.l.qui in prouincia.§.diuus.Et in aut.q.mo.na.effi.leg.§.reli-
qui.¶ Tertia cautela est vt eis relinquaꝫ p alimētis ad q̄ prestā-
da nedū naturalibus sed etiā spurijs pater teneꝫ.C.de incest.nup.
aut.ex cōplexu ⁊ ibi plene no.extra de eo q dux.in matrimo.c.cum
haberet.⁊ per Bar.in.l.si quis liberis.ff.de li.agno.

Consilium.xliiij.

1 ¶ Confessiones sine causa an probet.Et quid si est iurata nu.3.
2 Exceptio numerate pecunie ppetuo perponi potest.Similiter et
non numerate dotis:cum eadem sit ratio.
4 Confessio recepte dotis inter virum ⁊ vxorem emanans iuramē-
to non firmatur.
5 Statutū qđ decedente vxore vir lucreꝫ dimidiā dotē qd lucreꝫ cū
mulier dat iura viro nihil expsso.Et qd cū tradit se ⁊ sua.Et qd
cū nulla sit mētio de rebus.Et quid cū ꝯstitueꝫ dos incerta.Et
quid cum extant filij ex primo matrimonio.
6 Omne dicens nihil excludit.

¶ In christi nomine amen.

1 Ex supra †narrato themate vnū eliciꝫ dubiū.an
ꝯfessio ꝯstāte mr̄imōio iurata emanās
i maritꝰ ꝯfiteꝫ se cētū noīe dotis recepisse ab vxore q̄ i
veritate nō recepit aliquē effectū operereꝫ.¶ Circa qđ ē
aduertēdū ad distinctionē dñi bal.sup hoc dubio quā hic recito
aliqbꝰ p me additis i.l.i.C.de do.añ nup.⁊ do.Cy.i.l.qđ de suo.C.
de do.cau. Aut enī ꝯfiteꝫ maritꝰ spe future nūeratiōis aut aīo do
nādi aut dubitaꝫ.¶ Primo casu aut sumꝰ.i.tpa qbꝰ ꝯcediꝫ facltas
opponēde exceptiōis nō nūerate dotis de qbꝰ in.l.si.⁊ aut.ibi po-
sita.C.d dote cau.nō nūerat.i.⁊ tūc maritꝰ poterit agere ꝯ vxorē vt
dotē illā numeret quā confessus est se recepisse.hic est tex.C.de do-
tis pmis.l.si volūtate. Aut sumꝰ extra tpa.⁊ tūc nō poterit mari-
tus agere.qr si post dicta tpa vxore aut eiꝰ herede ꝯ eum agēte ad
dotis ꝯfesse repetitionē maritꝰ nō pōt excipere de dote nō solu
ta vt in.d.l.si.⁊.d.aut.ergo multominꝰ agere arg.a ꝯtrario sensu
l.i.§.qđ ait.ff.de supficie.de reg.iu.l.inuitꝰ.§.cui damꝰ secꝰ putarē
de canonica eqtate.scđm quā dicit dy.in.c.locupletari de reg.iur.
2 in.vi.† exceptionē nō nūerate pecunie ppetuo posse opponi ⁊ per
ꝯñs ita nō nūerate dotis cū eadē sit rō ⁊c.ff.ad.l.aq.l.i.ſ.ff.de verb.
ob.l.a titio.¶ Scđo casu pncipali qñ aīo donādi dcā ꝯfessio ema
nanit est aduertēdū:q: aut pmoriꝫ vxor ⁊ heres vxoris nihil pete-
re pōt.Infirmata enī fuit donatio q̄ a pricipio nulla fuit mortua
priꝰ donataria.ff.de do.inter vi.cū hic status.§.si ambo. Aut pre-
moritur maritus in mr̄imonio ⁊ talis donatio tūc est ꝯfirmata
⁊ valida cum confessio dotis recepte loco ficte traditionis habea
tur qua interueniente donatio donantis morte ꝯfirmaꝫ vt.l.pa

piniamus.ff.de do.inter vi.iuncta gl.si.C.de do.cau. Aut dubitaꝫ
quis eorum predecesserit ⁊ p ꝯñs donatio valida.ff.de do. inter vi.l.
cū hic status.§.si ambo.preallē.ff.de re.du.l.si inter virū.¶ Tertio
casu quo dubitaꝫ.⁊ nūc ex distinctione Bal.sup hoc mēbro capio
triuntum mēbrū decidens propositū qōnis nostre videlicet qñ du
bitaꝫ an maritus ꝯfessus fuerit spe future numeratiōis . an vero
aīo donādi.Et tunc si ꝯiuges sunt paris nobilitatis ac ignobi-
litatis dicendū ꝫm pfatū do.Bal.qđ cū tali casu psumiꝫ ꝯfessio
facta animo donādi p no.in.d.l.si voluntate.⁊ melius p text.l. qui
testiū.ff.de pba.⁊.l.cū qs decedens.de le.iij.vbi ꝯfessio facta inter
personas prohibitas inducit presumptionē donationis.Igiꝫ ta
li casu dicēdū est p dīa idē qđ supra dictū est qñ clare patet qđ aīo
donādi confessio emananerit.Et cū ibi dictū fuerit donationem
premoriente vxore vt ꝯtingit in casu nostro pposito exinde vna
voce narratis inualidā cēseri p dictū.§.si ambo.⁊ dictā.l.si inter
3 virū.†merito dicendū est qđ cū ita sit in casu pposito vbi vxor vi-
uente marito predecessit talem ꝯfessionē psumptam donationē
inducentē aliquē effectū nō operari.Nec ob.hanc ꝯfessionē fuisse
iuratā q: vt in terminis qōnis nostre clare ⁊ elegāter decidit do.
4 Cy.referens pe.in.l.i.ad fi.C.de sac.san.ec.talis† confessio recepte
dotis inter vi.⁊ vxo.emanās iuramēto non firmatur.⁊ ita sequiꝫ
Bart.in.d.l.cū qs decedēs.§.titia.idē Bal.in.l.si creditorū in lecx.
antiqua.C.de fideicōmis.a quo̅ iātorum doctorum ꝯsilia sfami capitis ect
q i iudicādo recederet q̄ qdē doc.autoritas dnabꝰ firmaꝫ rōnibꝰ.
¶ Primo q: eoipso qđ qs pverba de pterito ꝯtendēdo iurat se do
tem recepisse quā nō recepit vt in casu nostro eoipso qđ iurat est
periurus eo q: falsum iurat.Et merito tale iuramentū robur ꝯ
fessioni nō adijcit vt pꝫ ex no.de iureiur.c.cum nos.in.ij.gl.cū con
cor.ibi alleg.¶ Secūda rō est q: tale iuramētū fuit interpositū sup
simulata ⁊ ficta ꝯfessiōe siliter iuramēto nō firmaꝫ ꝫm glo. iuris
ciuilis in.l.emptiōe.C.plus valere quod agitur.Non ob. huic de-
terminationi cōis opiñ.que est qđ donatio inter vir.⁊ vxor. iura-
mento firmetur de qua p Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.in.l.
seius ⁊ augerius.ff.ad.l.fal.per Bal.in.l.cū multe.C.de dona.ante
nup.⁊ in.l.i.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.⁊.l.si quis inquilinus.§.si.de
leg.i.per do.An.in.c.cū contingat.extra de iureiurādo. qui refert
Federi.de senis:q: illa opposi.pōt procedere vbi iuramētum esset
depositum super donatione vera:⁊ vbi vera interuenisset tradi-
tio.secus vbi interuenisset super eo qđ est falsum.vꝫ super ꝯfes-
sione pecunie recepte que in veritate recepta non est:⁊ vbi princi-
paliter interponit sup confessione simulata.nō aūt donatione:q:
tunc predictis efficacibus rationibus talis ꝯfessio non debet va-
lidari iuramēto nec in vi confessionis.Et hoc est clarū p tex. in.l.
indubitati.C.de nō nu.pec.Nec vi donatiōis p supradicta.⁊ hec de
primo.¶ Superuenit postmodū ex informatiōe ꝯsiliū petētis no
ua dubitatio.s.qd deberet lucrari scđs maritꝰ dicte vxoris prede-
cedētis stante ꝯstitutione qđ vxore predecedēte lucreꝫ vir medie-
tatē dotis.In quo breuiter est dīm qđ aliqñ ꝯtrahiꝫ mr̄imoniū
cū certa dote.⁊ hic est casus indubitabilis igiꝫ nō insistēdū.Aliqñ
ꝯtrahiꝫ matrimoniū cū his v̄bis do tibi mea iura nō aliter exp̄s-
so titulo dotis:⁊ tūc noīe dotis omnia vxori bona data intelligū
tur per tex.no.ff.de iu.do.l.qđ aūt simpliciter intellectū.⁊ nō con-
siderādo suppletionē glos.⁊ ex hoc resultat qđ pcedente vxore me
dietatē bonorum vxoris tanq̄ in dote datorum vir lucraꝫ.Aliqñ ꝯhiꝫ
talibꝰ verbis.Trado tibi me ⁊ mea:⁊ tunc an intelligaꝫ oīm bo-
norū fuisse dos ꝯstituta vel nō dicendū est vt p gl.ff.de iure do.l.
mulier bona.⁊ p Bar.in disputatiōe sua mulier est quedā ⁊ qui-
dem habēs amplā matrimoniū.de qua mētionē facit in.l. . peñ.ff.
so.ma.⁊ p Bal.in.l.nulla.C.de iure do.Aliqñ ꝯtrahiꝫ matrimo-
niū nulla facta mētiōe de rebꝰ.⁊ qd videaꝫ in dotē datū vt statu-
tū locū habeat.Dicēdū est similiter vt in locis pri.p doc.⁊ p bal.
in.l.si.C.de sen.q̄ sine cer.quāti.⁊ in aut.res q̄.C.cōia de leg. Aliqñ
ꝯtrahiꝫ matrimoniū cū dote incerta ⁊ hic est casus noster vt i vi
na voce asseriꝫ.Et tūc dicēdū est qđ declarari ⁊ ꝯstitui debet dos
magna vel parua ꝯsiderata qualitate vtriusqꝫ coniugis ⁊ ipsius
vxoris facultatibus.de leg.iij.l.si filie.ff.de iure do.l.q̄ro.⁊.l.cū post
§.gener.qua declaratiōe facta lucrabiꝫ maritus medietatē dotis
declarate:⁊ hoc si nō existētibꝰ filijs ex pmo matrimonio decessit
vxor:si nañ aliqbꝰ existētibꝰ decessisset tūc statutū est interpretādū
ex dispositiōe.l.hac edictali.C.de secū.nup.s.qđ nō maꝰ lucrū de
dicta dote pcipiat scđs maritꝰ q̄ pcipiat vnꝰ ex filijs pmi mr̄imo
nij etiā minꝰ de bonis maternis habēs quā alij.⁊ ita iterpretādo
dictū statutū tꝫ Bar.⁊ cōiter oēs i.d.l.hac edictali.i pnc.p qndā
glo.q̄ ibi est.a quorum opi.nō est recedēdū.⁊ ponit idē Bal.in.l.vni-
ca.C.de inoffi.do.⁊ Ang.in aut.de nup.§.q: do.¶ Ex qbꝰ conclu
do hūc scđm virū attēta dispositiōe ꝯstōnis de dotis lucro pnidēte
tñ pdecedēte vxore lucrari debere q̄tū vnꝰ ex filijs pmi mr̄imonij
ēt minꝰ q̄ alij habēs de dicta dote pceperit nō obstāte ipsiꝰ mari-
ti ꝯfessiōe dotis recepte de cuiꝰ inualiditate in pncipio dictū e.ꝫ.
5 ¶† Post hec pacta pductū fuit mihi statutū mutinēse de lucro
dotis disponēs marito applicādo pdecedēte vxore cuiꝰ v̄ba recte i
tuēti decidūt qđ nō ob.superexistētia filiorum primi mr̄imonij maritꝰ

scõs oz bẽe medietatẽ dotis p̃decedẽte vxore sine liber;ex eodẽ mfi
monio natis.p̃io em ponde.o p̃ma statuti verba dicentia. Uxo
re defuncta cognita in matrimonio absq; liberis ex eodez matri
monio maritus medietatẽ dotis lucretur q̃ verba cũ in casu ꝓpo
sito verificentur vbi predecessit vxor nullis penes scõm maritum
relictis liberis.ergo oz verificari statuti dispositio.ff.de acc.l.bos
accusare.§.oĩbus.ff.loca.l.cuz in plures.§.lege dicta.ff.de fideiuss.
l.stipulatus est opus.cũ si. ¶ Nec predictis ob.si dicat̃ statutũ hoc
esse interpretandũ atq; restringendũ ex dispositione dicte.l.hac
edictali.z p eundẽ Bal.in.d.l.vnica C.de inoff.do.z in.l.ea leg.C.
de condi.ob cãm ad q̃.l.ij.C.de nora.ff.de public.l.cesar.C.de iure
deli.l.si.§.in cõputatiõe in glo.extra de cõsue.c.cum dilectus extra
de de.nõ resi.c.ad audientiã.z.c.cũ dilectus.q: video q̃istã inter
pretationẽ ac restitutionẽ excludũt eiusdẽ statuti verba circa finẽ
posita formaliter dicẽtia. Eo semp saluo q̃ vxore defuncta in ma
trimonio in omni casu si maritus nõ habuerit filios ex ea medie
tatẽ dotis lucret̃. Attẽdenda ergo sunt illa verba ol casu violẽtia
p̃ vbũ illud vniuersale oẽ ĩcludere lucrũ dotis siue superstĩtib⁹
6 filiis ex p̃io mr̃imõio siue nõ p vulgatã regulã †qui oẽ dicit nihil
excludit zc.C.mã.l.a p̃curatore de leg.iij.l.iulian⁹.cũ si. Et q̃ hec
vltĩa statuti ita vba intelligẽda sint ex eo mãifestat̃ q: alr̃ dicẽdo se
q̃ret̃ q̃ nihil aderet p̃iun.o statuti vbis idẽ disponentib⁹ q̃ vltĩa
q̃ nõ est dicendũ de leg.i.l.si quĩ de p̃imi.si papa.li.vi.cũ si. Ex qb⁹
ꝯcludit̃ q̃ cũ clara sint statuti verba violẽtia derogare dispositiõi
dicte.l.hac edictali.q̃fieri potuit illa inducit dispositionẽ iuris ci
uilis tñ ergo zc.inst.de legi.agn.a.tute.§.fi.z in.l.oẽs populi.ff.de
iusti.z iure. Et firmat expresse Bald.l.l.vnica.C.de inoff.do.meri
to interp̃tatione nõ indigẽt nec restrictiõe alia s; put iacẽt tenaci
ter obseruãda de leg.iij.l.nõ aliter z.l.ille aut ille.§.cũ in verb⁹.ff.
de exercito.§.si is qui nauẽ. Et decisio bar.z bal.in p̃all.locis locũ
habeat quã ꝯstõ simplr̃ loqueret̃.sec⁹ aũt vbi oĩ casu vellet maritũ
lucrari q̃a cũ tũc tũ operet̃ hec gñalis aut vl'is dispositio regulr̃
q̃ ad quãlibet ei⁹ spẽz q̃ntũ specialis quo ad suã spẽm tñ.ff.d
admi.tu.l.si duo de le.iii.l.si chorus.merito p idẽ habet̃ ac si statu
tũ specialiter exp̃ssisset q̃ ẽt exñtibus filiis ex p̃io mr̃imonio scõs
marit⁹ p̃decedente vxore medietatẽ dotis lucretur.ex qb⁹ oĩb⁹ re
stat cõcludẽdũ ĩ casu ꝓposito supradictis nõ ob.medietatẽ dotis
lucrari debere hunc maritũ. ¶ Ludouicus Põtanus de Roma.

Consilium.xlv.

1 Adiectio cause per iudicem ad precedentem sentẽtiam facta
an nouam sententiam constituat q̃ non.
2 Sententia quando nõ apparet ex qua causa lata fuerit p̃sumit̃
lata ex ea causa quia non probatur.
3 Sententie due concordes an possint fieri in eadem instantia.

¶ In Christi nomine amen.

1 Uper eo †q̃ q̃rit̃ an cãe adiectio p iudicez ad
p̃cedẽtẽ sniaz fcã nouã sniaz ꝯstituat
vl' nõ. Breuiter est dicẽdũ vt ex hac cãe adiectiõe volum⁹
dicere iudicis sniaz declaratã ex q̃ cã lata fuit: z tũc hec
declaratio nouã sniaz nõ ꝯstituit.s; declaratio illa vna cũ declara
ta snia eodẽ tp̃e fingit̃ emanasse. Ita singulariter ꝓp̃ie ad ꝓposi
tũ nr̃m terminat Jo.an.in addi.spe.in ti.de test.§.nũc videndũ.v.
hec not.in addi.q̃ incipit.plus dico.z hoc ar.hẽdes palã.§.i.ff.de
test.vbi q̃ iã dictũ declarat nih.l noui ꝯstituit. Et ibi habẽt̃.ꝯcor.
ad idẽ extra de dila.c.litere extra de accu.c.cũ dilecti.hoc tñ dictũ
p̃ncipaliter p eũdẽ fortificat̃ ex.l.asse toto.ff.de here.istu.ff.de ꝯdic.
inst.l.institutio.ff.de ꝯdi.z demõ.l.si ita scripsero. ¶ Ex hoc ergo
capite cõcludit̃ male z inepte appellare appellantẽ ab hac decla
ratione tanquã nouã z secũdam sententiã cõstituere cum hec de
claratio trahat̃ ad tempus sententie declarate z snia z declaratio
fuit votã vnũ per p̃calle.dictũ Jo.an.q̃ in hoc est notandũ. Aut
ex hac adiectione volumus dicere iudicis snie fore aditũ z tũc est
aduertẽdũ q̃ tũc est vã regula.l.ius ciuile.ff.de iusti.z iu.q̃ qui ad
dit vl' detrahit nouã tẽ facere q̃a p additionẽ vl' detractionẽ auge
tur vel minuit̃. Ita formaliter ibi dicit do.Bal.s; vt stati ꝓbo ex
hac adiectiõe cãe ad sniam eius effectus nõ minuit̃ nec auget̃ er
go additio istã nouã sententiã nõ cõstituat s; trahat̃ ad sniam iã
latã z dicat̃ vnũ cũ ea verbo Bald.ibi q̃ aiũt p dictã additionẽ nõ
augeat̃ nec diminuat̃ effect⁹ clare p; q̃ cã adiecta ad sniam decla
ratoriã fuit:q: cõparitio non fuerit legitie facta.z sic in effectu q:
2 actor nõ ꝓbauerat. †Sed clarũ est q̃ snia q̃n non apparet ex q̃ cã
lata fuerit p̃sumitur lata ex ea cã q: nõ probat̃.ff.de excep.r.ei iu.
l.si qs ad exhibẽdum in glo.ord.ff.de cõd.idc.l.iulian⁹ z ibi p bar.
exp̃ssio ergo isti⁹ cause que tacite inerat nihil noui oz operari.C.de
fideiuss.l.nõ recte de le.i.l.hec vba.cũ si. Uñ ex hoc alio capite si vo
lumus dicere hãc adiectionẽ cause venire p modũ additiõis similiter
cõcludit̃ non induci ex noua snia. S; h additio fit vnũ cũ snia iã
3 lata ex q̃ aliquẽ effectũ non induxit. † ¶ Ulteri⁹ duab⁹ rõnib⁹ ꝯclu
dentib⁹ probo per hãc additionẽ nõ induci secũdam sniaz. Et ꝑ.
q: certũ est q̃ in eãdẽ instãtiã nõ p̃nt ferri due sñie et admuicẽ cõ
cordãtes ea rõne q: p̃ria snia lata finita est instãtia.C.de iud.l.rem
nõ nouã. Uñ si scõa dicat̃ lata nulla instãtia pendente ꝯ.l.platu

C.de sen. Ista fuit elegãs ratio z determinatio Bart.ff.de exce.rei
iud.l.duob⁹ in si.ff.de re iud.l.i.z.C.quã ꝓuo.nõ est ne.l.i.q̃ est vul
garis ad h̃ q̃ vt h adiectio cause poti⁹ sit valida q̃ nulla poti⁹ oz
dici additio vel declaratio ad p̃cedẽtem.z sic totalr̃ vna cũ p̃ria q̃
dicat̃ noua snia q̃ si diceret̃ eẽt nulla vt ex sup̃iorib⁹ p;.ff.de re.iu.
l.quoties.cũ si. ¶ Cõcludo ergo ex p̃dictis p hãc scõaz cause adie
ctionẽ nõ iduci scõaz z nouã sniam s; declarationẽ vel additionẽ
ad p̃mã q̃ ambo nil noui iducãt s; dicat̃ vnũ ex mẽbris p̃me snie.

Consilium.xlvi.

1 Iuramenti absolutio cõcedi nõ debet: cum nihil operetur.
2 Extranea persona de iure tertij disceptare nõ potest.
3 Uxor a dotis repetitione nõ excluditur: dũmodo mariti culpa in
non recipiendo fuerit: non sua.

¶ In christi nomine amen.

1 In cause †dñe Camille filie quondã magistri
Joãnis de curionibus ex vna partes
Ualerani d curiõib⁹ ex altera ĩdubitãter dicẽdũ puto
absolutionẽ a iuramẽto p dictã dñam Camillã ĩplora
tã cõcedi nõ debere cũ cõcedẽda nõ sit q̃n ꝯcessa nullũ operaretur
effectũ.ad hoc.C.de ꝓba.l.ad ꝓbationez.extra de simo.c.per tuas
ad si.ibi q̃a z si ꝓbata esset zc.extra de offi dele.c.cuz cõtingit. S;
ita est in casu ꝓposito vt.ĩ.clare deducet̃.ergo zc.q̃aũt ita sit a suf
ficienti p̃tiũ enumeratiõe ꝓbat̃. Aut enĩ hec mulier posito qd ab
soluta esset agere vult cõtra dictũ Ualeranũ p pecuniis dotalib⁹
de qb⁹ est cõtrouersia.z tũc nõ põt:q: eãdẽ agentẽ excluderet ꝯfes
sio petri mariti sui qua ꝯfessus est sibi solutã eẽ sm se habuisse z re
cepisse dicte pecunie q̃ntitatẽ z p consequẽs oblatio illa extincta z
soluta est qua mediãte potuisset Ualeran⁹ cõueniri ex illis instru
mẽtis vbi s q̃ acceptilationẽ significãe eãdẽ liberationẽ opanet̃ q̃ ad
obligationis dissolutionez qua opat̃ solutio insti.q.mod.tol.ob.
§.itẽ p acceptilationẽ.ff.de accep.l.i.§.petro.posito q̃ hec pecunia
2 q̃ cõfessa fuit in veritate nõ esset recepta p p̃fatũ Petrũ †attñ nõ
posset in casu ꝓposito p dictã mulierẽ agentẽ replicari.de nõ nu
me.pec. Primo q: esset disceptare de iure tertij vz p̃dicti Petri
mariti qd p extraneã p̃sonã fieri nõ põt.ff.si ager vecti.vl' emphi.
peta.l.ij.ff.si serui.ven.l.loci co:p⁹.§.cõpetit.ff.de p̃script.xxx.ann.l.
si quis emptiõis.s; hoc sup illis.ff.de excepe.rei iud.l.ij.cũ ibi plo
ne no.p Bar.C.de ser.fugi.l.cũ seruũ cuz ibi no.p do.bal. ¶ Scõo
q: posito vt.ĩ.dicebã dictã dotẽ eẽ acceptilatã tũc clarũ est qd cõ
tra acceptilationẽ exceptio nõ nume.pecu.opponi nõ põt.de acce
ptila.l.si acceptilatũ.§.inter vbi casus notabilis. Aut p̃dicta Ca
milla vellet agere cõtra heredes magistri Joã.de curionib⁹ quos
sibi obligatos p dictis pecuniis dotalib⁹ h mulier delegauit in
fra.l.delegare.ff.de noua.p̃dicto Ualerano.z tũc etiã clarũ est qd
nõ põt:cũ mulier delegans nullas penes se retinuerit actiões cõ
tra predictos heredes debitores obligatores.C.de noua.l.ij.z.iij.
in vltio respõso z merito sine actiõe nõ poterit experiri.ff.de neg.
ge.l.si pupil.§.sed si ego.ff.de admi.tu.l.quoties.§.si is q tpali.de
verb.obliga.l.si titius cũ ibi plene no.p Bar. Aut vult agere con
tra Petrũ maritũ suũ.z nunc similiter dicẽdũ est qd agere non
poterit constante matrimonio.§.si constan.ff.solu.ma.z.l.vbi ad
huc.C.de iure do. ¶ Soluto autẽ morte mariti clarũ est hoc iura
3 mento nõ obstante eã repetiturã.sol.mat.p totum.ff.z.C. †Nec ob.
mulieri agenti si maritus opponat se dotẽ nõ recepisse a dicto va
lerano q: ex quo in culpa fuit cõfitendo se recepisse qd nõ recepit
in veritate ipsius mariti culpa precedente dotis recepte periculũ
ad maritũ p̃tinet non vxorẽ. Nec excludit̃ vxor a dotis repetitione
dũmodo mariti culpa in nõ recipiẽdo fuerit.z nõ sua vt est in ca
su ꝓposito hec ꝓbant̃ ad literã.ff.so.ma.l.mentia.l.pe.in p̃nc.z.§.si
vir.ff.de in.do.l.si extraneus.z.l.dote z.l.debitor.z.l.vir ab ea.ff.de
pac.dota.l.ob res.§.fi.cũ ibi no. ¶ Ite vltio nõ obstat id qd allega
tur absolutionẽ esse cõcedendã p̃dictã a predicto iuramẽto vt pos
sit agere ad petendã dictã dotẽ a p̃dictis heredib⁹ quos p̃ri⁹ obli
gatos habebat eo q: aliter q: ipsa dotẽ suã p̃cipere nõ posset cum
marit⁹ nõ soluẽdo sit. ¶ Ad hoc enĩ r̃ndet̃ q: cũ actio quã contra
p̃dictos heredes habebat extincta fuerit mediante delegatiõe de
eis facta ex inopia mariti resuscitari non põt.ff.de solu.qui res.§.
arcã.de cõse.dist.iiij.quorũ nec ẽ verũ qd p̃dicta mariti inopia det
vxori casum resuscitãde actiõis ꝯ p̃dictos heredes cũ p̃dictũ p̃icu
lũ ex inopia sibi resultãs ad eã p̃tineat.ad hoc.ff.de so.l.pupill.§.
soror.facit.ff.de her.vel ac.vẽ.l.si nomẽ.maxime si añ ꝯtractũ mr̃i
moniũ cõtraxerit.cũ tũc sibi ĩputãdũ sit.ff.mã.l.inter cãs.§.abse
se.ff.de dã.infec.l.qui bona.ff.de dã.infect.l.q bona.ff.de illo.C.de
spõsa.l.fi.cũ si. Ex qb⁹ oĩb⁹ vl' clarissime cõcludẽdũ de p̃dicta ab
solutiõe iuramẽti frustra tractari:q: l; ꝯcessa esset.attñ nullũ opa
retur effectum in concedenda vxori actione ad repetendũ dictas
dotales pecunias a Ualerano seu p̃dictis heredibus.vel a mari
to constante matrimonio per supradicta.

Consilium.xlvii.

1 Cõfederatus cũ regẽ Francie: z Angelie: cui potius parere oz:
si ab ambobus requisitus fuerit.z nu.7.
2 Aduocatus pro certo feudo vel annuo salario promittens patro
cinium

cinium vni monasterio: idem postea cōtraxit cum alio: si illa duo
monasteria litigant inuicem cui patrocinari debeat.
3 Uasall⁹ duoꝝ dñoꝝ si ambo bella gerāt cui auxiliū pstare dbeat.
4 Captiuus duorū secundū consuetudinē gentis armigere: si simul
ab vtroqꝫ vocatur: cui potius parere teneatur.
5 Subiectus pluribus ciuitatibus: si eodem tpe vocatur ab illis ad
munera realia siue personalia cui parendum sit.
6 Ligius (quod idem est qḋ legalitatē seruans in fidelitate ac auxi
liis prestandis) an quis possit esse duorum insolidum.
7 Confederatus principis potest cū altero iuratam confederatio
nem facere: saluo tamen principis iure.

¶ In christi nomine amen.

1 Visis †necessariis pro habēda veritate thematis
mihi pposti videndū est. An vtraqꝫ confe
deratio per comitē ꝫctā cū rege Francie ꝙ cū rege An
glie equali iure censeat. an vero vna sit potior alia. Cir
ca quod videtur dicendū fore cōfederationē comitis cū Francoꝝ
rege cōtracta alteri preferenda esse. Et hoc ex pluribꝰ. Pmo rōne
notissima cū ille iure preualeat q secū cōtendentē tpe puenit. C. q
po. in pi. ha. l. ij. z l. si fundū. ff. e. ti. l. potior. extra de re. iud. q prior.
lib. vj. z l. quoties. ff. eo. ti. extra de ꝓben. cū q. lib. vj. ¶ Scḋo idem
probatur ex preuētiōis aut preoccupationis iur. Certū eñ est qḋ
duobus equale ius habentibꝰ occupātis aut alio mō puenientis
potior validiorqꝫ cōditio est de le. j. l. si pluribꝰ extra eo. ti. c. si duo
lib. vj. ff. de in ius vocā. l. ij. z l. quicunqꝫ. ff. de iudi. l. si quis cau. l. ij.
municipalis. Sed serenissimus rex Francorū preuenit in iur. hoc
cōfederationis serenissimū regē Anglie cū prefatus comes confe
derationē regis Gallici operis auxiliumqꝫ prius comprobauerit
ergo eius ius potius est censendum. ¶ Tertio hoc extenditur: qr
duobus ius circa idē ptendētibus is pferendꝰ est q potentiꝰ ius
habet. ff. de re iudi. l. contra pupillū. §. q z moius. extra de appe. c.
si duobꝰ. facit. ff. de sta. ho. l. queritur de leg. iij. l. seruis legatis. §. si
vni optime. Ad propositū nostrū. ff. ad municip. l. liberta. §. cū si.
Sed prefati regis Francorū ius est potētius rōne prioritatis tpis
z actualis puentiōis. ergo eius ꝫfederatio est pferenda. ¶ Quar
to illud idem vr̄ casus infra allegandus decidere. hoc eñ notū est
qḋ ex hac cōfederatiōe oritur personalis obligatio ad faciendum
vt puta ad prestanda auxilia in bellis. Sꝫ certū qḋ in obligatiōe
personali ad faciēdū ille est potior in iure qui prior fuit in tpe vt
dicit casus notabilis q psens dubiū quasi decidit. ff. loca. l. in ope
2 ris ergo zc. ¶ †Ultimo hoc manifeste ostendit autoritate doc. in
simili. in aliis qōnibus decisis hunc casum decidentiū. Et primo
quia decisione qōnis que cōiter ponitur in. c. hieni. z. c. veniens.
de iureiur. Et p Spe. in ti. de aduo. §. i. ver. qḋ si aduocatus quam
etiā late disputat Jo. an. in regula ꝫctus de reg. iu. li. vj. in mercu.
scꝫ de aduocato q p certo feudo vel annuo salario cōuenit patro
ciniū vni monasterio idē postea cōtraxit cū alio si illa duo mona
steria litigāt inuicē cui patrocinari debet: z decidit in monaste
rium iuuādū qḋ iustā cām fouet non aūt iniustā. C. de indi. l. rē nō
nouam. In dubio aūt primum iuuare tenetur. Et hoc per rōnes
3 primo allegatas. z sic ius primi potentius est iure scḋi. ¶ †Se
cundo ad idem inducit qḋ de eo qui est effectus vasallus duorum
dñorū qḋ esse pōt. vt extra de re. iu. cle. pastoralis. §. alias. ver. rur
sus. z extra de neg. prela. c. grandi. ff. de op. lib. l. duorū libertus cui
eorū cū ambo bellant auxiliū pstare debeat. quaꝫ late ponit Spe.
in tit. de feu. §. ij. ver. xij. z ver. se. vbi deciditur qḋ stante quali. iur.
vtrunqꝫ aut neutrum iuuabit cū inuicem cōcurrentes se inuicem
impediant. ff. de vsuf. l. quoties. z quasi casus in specie nostra. ff. de
ope. lib. l. eo. tpore. §. si patrono. Aut poterit vasallus p ius gra
tificationis alteri se offerre. ar. ff. de reli. l. fina. ff. de accu. l. si plures
de leg. ij. l. si qs seruū. §. si inter duos. z quasi casus. ff. ad sil. l. si quis
graui. §. si cū oēs. iur. autē vnius ex dñis prior in tpe iure alterius
de rigore iur. illud est verius sm eandē vt potiꝰ ius circa auxiliū
zque cū alia primꝰ habeat dñs immediatꝰ quaꝫ scḋs mediatꝰ vt
hoc probat de prohi. feu. alie. per Federi. c. imperialē. §. illud. z. l. in
opis. z bene facit. l. vi. qr tua. circa fin. ibi prima opa z extra q de.
4 vel vo. c. veniens. ¶ †Tertio idē probat ex qōne quā disputando
decidit bal. z plene refert in. l. in adoptionē. C. de adop. s. de capti
uo duorū sm cōsuetudinē gētis armigere q simul ab vtroqꝫ voca
tur. cui potiꝰ parere teneat. Et decidit qḋ si litere capientiū simul
captiuo psentant sic illius est primo obediēdū q prio apta est. quasi
p aperturā inducta fuerit preuētio aut iuris poccupatio. Et hoc
per. d. l. plurali. z. d. l. si quis postea. z cum aliis. ll. prius allegatis.
Sinaūt ius vniꝰ ex captiuātibꝰ puenit ius alteriꝰ tpe ius pmi est
potēnꝰ. z illi parēdū est p tex. notabilē in. d. l. in opis. cū aliis alle.
5 ¶ †Ulti° hoc manifeste deducit ex glo. pegrina singulare ad pre
sentē dubitationē in. l. ciues. C. de incolis. li. x. vbi late disputās de
subiecto plibꝰ ciuitatibus si eodem tpe vocat ab illis ad munera
realia vel psonalia cui parēdū sit. decidit qḋ habēti ius potentiꝰ
tpe puentiōis aut origine vel nobilitate vt primū z scḋm superio
ribꝰ est deductū. Et tertiū pbat l. d. l. ordinē. §. cū simul. z ꝗrtū in
aut. de here. z fal. §. si qs aūt in autē. de defen. ciui. §. interim. ff. de

na. lib. l. si qs. Ex qbus oibus vr̄ cōcludēdū fore collegationē seu
cōfederationē p dictū comitē initā cū rege Francorū alia cū rege
6 anglicorū ꝫtracta potiorē cēseri. ¶ †Breuiter tñ nō insistēdo isup
uacuis qḋ nostra decisa est per Jo. an. in. c. recolētes i gl. sup v. oīs
extra de sta. mo. in nouella. z in psalle. ti. de feu. i addi. l. o. §. ij. in ver.
decimo qritur. vbi querēs an quis pōt esse insolidū duorū ligius
qḋ idē est qḋ legalitatē seruās i fidelitate ac auxiliis pstādis deci
dit sꝫ Host. qḋ sic. Erat tñ ligiꝰ z ꝫfederatꝰ cū tertio saluo iure p
mi z scḋi z hoc dicit pbari in. c. cū te. z in. c. veniēs. extra de iureiu.
vbi dicit quasi casus. ¶ Ego aūt hoc idē cōfirmo tribꝰ similibus
Primū vꝫ ex tex. in. c. imperialē. §. si. de pbi. feu. alie. p Fed. z in. c.
7 j. de noua forma fideli. in vsi. feud. vbi habetur †qḋ ligius vel cōfe
deratus principis cū altero pōt iuratā cōfederationem facere sal
uo tñ principis iure. ¶ Scḋo a sili est tex. l. in cōcedēda. cum se. ff.
de aqua plu. arc. z. l. lucio. cū se. ff. de aqua quo. z esti. vbi ius aque
ducēdi iur. seruitutis p dñm cōcessum vni pōt z scḋo concedi alte
ro solo tñ iure primi. ¶ Tertio p tex. in. l. diner. C. q po. in pig. ha.
vbi eadē res pmo pignorata pōt pignorari scḋo saluo tñ iure pri
mi. ¶ Ex qbꝰ oibꝰ quo ad hoc pmū ꝫcludo ambas ꝫfederatiōes
p pfatū comitē ꝫctas validas cēseri. sed in scḋa tacite iure prime cō
federatiōis semp intelligi repetitū. Et ideo prima hec ꝫfederatio
scḋa validior est cēsenda. z hoc de isto articulo cōsultatiōis dixisse
8 sufficiat. ¶ †Quo ad scḋm breuiter est dicēdū pdictū comitē vtri
usqꝫ regis respectu in pace inter eos inita fore cōprehensum. Qui
libet enim ex his regibꝰ pro se z suis cōfederatis pacē cōtraxisse
sed iste vtrique regi est cōfederatus. vt late ex supradictis manifestū
est ergo in pace vtriusqꝫ respectu cōprehenditur. ¶ Ex quo am
borū verba de cōfederatis generaliter loquuntur. ff. de le. pstan. l.
l. §. generaliter. ff. de testa. mili. l. in fraudem. §. si. ff. de lega. iij. l. non
aliter. z. l. ille aut ille. §. cum ex verbis. cum si.

Consilium. xlviij.

1 ¶ Represalie an possint concedi si iudex cui scribitur de exequē
da sententia negligat.
2 Constitutio florentina disponens qḋ ad instantiam cuius credi
toris procedi possit de quo forensi intelligenda sit.

¶ In christi nomine amen

1 Inspectis †ꝫ cōsultus p do. eximios clare vr̄
dici posse represalias de iure nō posse
pcedi p ciuitatē florētiē ꝫ lucanos. Nō eñ potest dici de
negata iustitia si snīa nulla varsis ex causis de qbus. s.
nō fuit ad petitionē Danielis executiōi p lucanū iudicē mādata.
Iure eñ suadēte huius snīe manifeste nulle executio potuit de
negari. ff. de re. iu. l. iiij. §. ꝫdēnatū. z. l. sicū nulla. C. si ex fal. istru. l. iu
dicati. ff. de iudi. l. si pretor. §. marcellum ergo iure vtēs assessor nō
pōt dici iniuriā iniustitiāve intulisse. ff. de iniu. l. iniuriaꝝ. §. i. z. §.
quo iure. C. ad. l. iul. rep. l. si. §. z licet. ¶ Qḋ aūt nulla fuerit tripli
citer pbat. ¶ Pmo ex defectu iurisdictiōis snīam pferētis. C. si a
nō cōpe. iudice. l. si. C. qui ve. tut. pos. l. neqꝫ. z. l. si. ff. de iuri. om. iud.
¶ Scḋo ppter snīam exobicatiōis in ipm iudicē Florētinū prola
tā. extra de re iud. ad probandū extra de excep. c. exceptionē ad fi.
extra de offi. vica. c. i. in fi. li. vj. Et est notādū nō posse dici iurisdi
ctionē iudicis florētini p lucanū ciuē pꝛogatā fuisse. Pmo qr erat
exobicatus iudex ille ergo pars in eū ꝫsentire nō potuit vt iudica
ret. C. de iuri. om. iud. l. priuatorū. ¶ Scḋo qr posito sed nō conces
so q exobicatꝰ nō fuerit nihilominꝰ dici nō pōt dicta iurisdictio
prorogata. aut eñ ciuis lucanꝰ nō cōparuit qr nō citatꝰ. z tūc clarū
est nō fuisse prorogatā iuris. que ad sui esse cōsensū reqrit. ff. de iu
di. l. cōsensisse. aut nō cōparuit sꝫ cōtumax fuit z tūc similiter proga
tionē ꝫtumacia nō iducit. vt no. Inn. i. c. innotuit. extra de eo q fur.
or. rece. z qḋ no. bal. i. l. i. gesta. C. de re iu. in qōne q icipit qro nunqd
p actis presumat aut dē iuris. prorogatā fuisse p pcu. ipsiꝰ luca. z
tūc similiter est idē cū absqꝫ spāli mādato ptātē prorogādi pcu. nō
habet sm Inn. in. c. de causis. z in. c. cū olim abbas extra de off. de
2 le. nec pdictis ob. †florētina ꝫstō disponēs q ad istātiā ciuis credi
toris possit procedi cōtra forensem. qr rīdeo q tale statutū intel
ligēdū est de casi forēse q sortitus sit ibi forū rōne ꝫctus domicilij
vel delicti iuxta. l. heres absens. ff. de iud. z. l. i. C. vbi de cri. agi opꝫ
extra de fo. ꝫpe. c. si. z. c. romana. §. ꝫhētes. li. vj. z in antiqs genera
lis eñ dispositio nō trahit ad ea q circa statuentes nō hīt ptātē
specialiter disponēdi. ff. ad muni. l. incꝰ. §. pe. ff. de his q i fran. cre.
l. si pater. ff. de feu. fue. ꝫtro. inter do. z agna. c. in generali. Sꝫ florēti
na cōstō cēt nulla forēsēꝫ nullo mō foꝝ sortitū ad suū traheret iu
risdictionē. z hoc ex defectu carētie ptātis. vt no. bar. de incē. rui. z
nau. l. ne qd. ff. z i vulgari. l. oēs ppli. z Bal. i psal. l. heres absēs l. §.
si qs tutelā z pleniꝰ i repet. l. a qbus i. v. q. ij. ptis pncipalis. ff. de le
gi. arg. d. l. extra territoriū est si. ergo zc. Itē nō pōt dici lucanum
ptātē neglexisse iustitiā ministrare. ob qḋ negligētiā ex represalie iu
ste pcedi possunt sm Bal. in. c. i. de mili. vasal. q ꝫtu. est in vsib. feu.
p illū tex. ad hoc valde notabilē qr rīdeo q hic nō pōt dici negle
ctū iustitiā ministrasse ex quo danielē iustitia nō fouebat petēdo
executionē snīe nulle. vt supiꝰ est deductū. Et vbi nō est substātia
iustitie nō pōt eē qlitas negligētie circa eā administrādā. vbi eñ de

ficit subiectũ nõ põt eẽ qualitas.ff.si cer.pe.l.et° q̃ in ꝑpitua.ad fi.
ff.de acq.pos.l.põpo.in fi.⁊.l.j.C.de condi.ob cãm.¶ Preterea p̃
suppositũ:s3 nõ ꝯcesso q̃ iniustitia foret p dicto daniele sit nega
bo p̃fatuz p̃ndẽtem lucanũ ꝯstitutũ fore in negligẽtia ministrande
iustitie. Illa em̃ interpretatio negligẽtiã inducit q̃ debito tpe facta
fuit.ff.de vb.obl.l.filius.§.fi.ff.de solu.l.si solutur° iuxta glo.sup v.
tulerint.ff.de vsuf.l.mora.C.de sol.l.obsignatione. Sed hic floẽti
nus debito loco neq̃q̃ eq: nõ iudice pro tribunali sedẽte quo lo
co ⁊ tpe ⁊ iudex regni d3 vt iustitiã ministret.ff.qui ap.si.l.j.§.ad
eũdi. Lucanũ p̃toẽ adiuit pro petẽda iustitia.ergo ⁊c. Circa reli
qua me non extendo. satis em̃ abunde per prefatos dominos scri
ptũ fuit. Cõcludit ergo florentinũ iudicẽ ꝯ Lucanũ ciuẽ respectu
neglecte aut denegate iustitie represalias non posse tribuere.

Consilium.xlix.

1 Instituti pro duabus partibus ⁊ granati restituere pro rata
nõ possunt cogi ab instituto pro alia parte ad solutionẽ eris alie
ni: sed sufficit cautio indemnitatis.
2 Cautio simplex sufficit vbi agitur de paruo damno.
3 Dotiũ deductio que fieri debet de tertia parte scdo loco insti
tutorũ an cedat lucro institutorũ primo loco pro duabus tertiis.

¶ In christi nomine amen.

INspectis testamẽti verbis ceterisq; substãtia
lib° circa id de quo principalr̃ q̃rit
1 an filij dñi liuorcti istituti † p duab° ptib° granatiq; hẽ
ditario oneris p̃tẽ exsoluere q̃ vt testator potuisse laco
re.ff.fami.erci.l.si filie.§.item papinianus.de le.iij.cum vno.ff.de
pac.l.auus nepus. Et q̃ plenissime no.p bar.ff.de vb.obl.l.conti
nuus.§.fi.possint p alios hẽdes eodẽ testõ istitutos ꝯpelli: vt p̃di
ctũ onus iniũctũ exsoluãt. An vo sufficiãt p dictos heredes.s.fi
lios dñi liuorcti granatos p̃stare aliis heredib° cautionẽ ꝯserua
2 tiõis indẽnitatis. ¶ † Dicẽdũ est hãc cautionẽ hẽre sufficere p ca
su3 expssũ.ff.fami.erci.l. si filie.§.papinian°. Nec hoc mez videri
d3 vbi em̃ tractat de puo dãno et em̃ cautio offerret sufficit simpli
ce cautionẽ p̃stari.ff ad tre.l.q ita.§.j.ad fi.ibi propter fragilitatez
cautiõis a ꝯtro sensu ⁊c. In casu aũt proposito de paruo p̃iudicio
dictorũ coheredũ cuilibet cautio idẽnitat; offert.tractat ergo ⁊c.
¶ Qd aũt hoc sit verũ p3 q: et dictis coheredib° granatis dictũ
onus eris alieni nõ existẽtib° soluẽdo nõ poterit ꝯ alios heredes
regressus haberi.ad hoc de leg.ij.l.legatorũ petitioni operabit q̃
dicte indẽnitatis cautio q̃ ex futuro euẽtu nõ poterũt dicti here
des nõ granati rõne p̃textu oneris exsoluendi aliqd dãnũ pati vt
pbatur p iura loquẽtia de hoc verbo indẽnitatis in.l.paterfa.ff.
de do.p̃lega.⁊.ff.p socio.l.si vnus ex sociis in princ.⁊ expssi° in
l.aliud est capere in.§.j.ff.de vb.signi. Et qd dicitur per bart.in.l.
3 j.C.de his qui in fraud.cred.⁊ in rubrica.C.de ver.signi. ¶ † Quo
ad scdũ quo queritur an dotiũ deductio q̃ fieri debet de tertia
parte scdo loco institutorũ integre cedat lucro institutorũ p̃io
loco p duabus tertiis. Breuiter dicendũ est q̃ sic. Licet em̃ vbi te
stator vnũ solũ instituit certorũ bonorũ exceptatio per testatorẽ
facta nihil operaret ne cõtingat quẽ p pte testatũ decedere.iuxta
regulã.l.ius nostrum.ff.de reg.iur.⁊.l.j.§.si ex fundo.⁊.l.quoties.§.
si duo.ff.de here.institu.⁊.ff.de vulgar.⁊ pupilla.l.coheredi.§.fina.
Attamẽ vbi testator vnũ heredẽ instituit in duab° ptib° aliũ i ter
tia: vt cõtingit in casu nostro tũc detractio aliquarũ rerũ s̃m testa
toris volũtatẽ de dicta sua pte fiẽda lucro aliorũ coheredũ cedit.
Ita est glo.expressa ad tex.relata in.l.si ita quis heres institut° fue
rit excepto fundo.ff.de here.insti. Unde quo ad hoc scdm dotẽ ex di
cta tertia parte detrahendã lucro d3 cedere aliorũ coheredũ pri
mo loco pro duabus tertiis institutorum.

Consilium.l.

1 Cõfirmatio act° põt iteruẽit ex internallo: s3 heretũ statuti.n.2.
3 Administratores qui possint transigere pacisci donare.

¶ In christi nomine amen.

1 IDem in † prefata cõsultatione sentiẽs q̃.ꝯ.cõ
sulẽtes eximij. Ad p̃mũ addã q̃ l3 qñ
p act° validitate regrit decreti interpositio debeat illud
incõtinẽti interponi ⁊ an̄ ipsi° act° p̃fationẽ s̃m gl.or.ff.
de iud.l.ait sep v.auditur: non esse q incipit.s3 cur sec°.ff.de minio. Et
Inn.i.c.cũ dñi extra de reb.ecc.nõ alie.p.l.magis puto.§.ne passiz.
cũ se.ff.de here.eorũ.de quo tñ plene p barto.in.l.q̃cũq3.ff.de bo.q̃ lib.
2 ¶ † Attñ qñ validitatẽ regrit superior; ꝯfirmatio.vt est i casu pro
posito tũc illa et ex internallo seq põt vt no.in.c.cũ vos extra de his
q̃ fi.a p̃la.xx.q.ij.si qua de reb° extra de iure pa.c.cura. ¶ Ex qbus
ad p̃mũ cõcludit ipsi° act° ꝯfirmationẽ ex internallo a magnifi
3 co ⁊ excelso dño lucio ꝯfirmatã validãq; cẽseri. ¶ † Quo ad scdm
breuiter dicẽdũ est qd l3 regulr̃ legitimis administratorib° nõ sit
pmissa in dñorũ p̃iudiciũ dõatio seu alia p̃iudicialis trãsactio vt
p̃timũ p3.ff.de cura.fu.l.ab agnato.ff.de pcu.l.pcurator tuto.ff.de
dona.l.filiusfa.attñ pbabiliter dici põt ⁊ q̃ trãsigere poterũt vbi
resultat dñorũ vtilitatis: vt est in casu pposito: superius deductis
p alios cõsultores.s̃m glos.or.ff.de trãsac.l.nulli. Itẽ ⁊ vbi de ipso
rũ dñorũ iustitia vehementer dubitatur secundũ glo.in.l.contra
iur.§.si filius.sup v.vel et ampli°.ff.de pac. ¶ Itẽ dicẽdũ vr̃ q̃ et re
mittere possint dñis debita vbi de exigẽda ipotẽtia manifestũ est
at et vbi i debiti exactiõe maiores sumpt° currerẽt q̃ esset vtilitas
debiti postmodũ exacti.vt hec ambo ex supra notatis i supplica
tiõe porrecta magnifico dño Lucano ꝯcurrũt i casu pposito. Et
p̃mũ illorũ pbat a simili et° q̃ dicim° ꝯstitutũ tributorẽ exacto
rez paupi subdito collectã remittere posse s3 gl.C.de anno.tribu.
l.un.li.x.l.fi.c.xi.vbi hoc expssim firmat Ang. Et s̃m pbat ex tex.
no.C.e.xi.l.mediterranee.vbi idẽ dicat bar. ¶ Rursus vr̃ q̃ ⁊ vbi
suadet dñi vtilitas ac aliqua iusta cã possit p tutorẽ aut administra
torẽ aliã dõatio fieri ex ipsi° dñi bonis.⁊ p̃mũ p3 in.l.fi.ff.de cu
ra.furi. Et scdm pbat extra de dona.c.p tuas.vbi remuneratiõis
grã pmissa est p̃lato donatio bonorũ ecclie.nõ tñ i excessiua q̃titate
ad qd facit.ff.si qd in frau.pa.l.vlt° libert°. Ita ergo in ppos
to pmissa est donatio bonorũ pupilli remuneratiõis grã ipsi pu
pilli fautorib° sedẽ q̃ circa exigẽda ipsi° debita fauorabilis extri
tere. Quinimo ⁊ si p honore pupilli ⁊ dignitate ꝯseruãda pmissa
est tutorib° nõ excessiua dõatio vt.l.j.§.j.ff.de tut.⁊ rõnib° distra
hẽdis q̃tomagis p ipsi° vtilitate eadẽ pmittant nemo est q dubi
tat. Ex qb° q̃ ad hoc s̃m ꝯcludit iuste fieri posse ⁊ deberi p magni
ficũ dñm Lucanũ dicti actoris ꝯfirmationẽ.i qua pmissa est dõa
tio debitorum.⁊ remissio ac trãsactio iusta suadẽte causa. De ter
tio nihil ad presens me impedio.

Consilium.li.

1 Sniam nullã iudex d3 reijcere parte non opponẽte nec debet
nullitatem ad primum remittere si ipsa debet exequi.⁊ nu.2.
3 Iudex minor aut p sniam maioris vel paris infringere nõ põt.

¶ In christi nomine amen.

ATtẽtis his q̃ narrant in p̃cto vr̃ dici posse qd
in casu pposito nullitas snie notoria p
ad ner factũ allegata cũ allegatiõe op° fuerit l3 nõ pba
tiõe s̃m gl.cle.appellãti.d app.nõ tñ excusationẽ impe
diat iuxta plene no.ff.de re iu.l.iii.§.ꝯdẽnatũ ⁊ i.l.fi.C.de de.cog.
⁊.l.iudicati.C.ex fal.inst. Et p Inn.i.c.cũ i iure.ex de offi.dele.in.l.
si p̃tor.§.marcell°.ff.de iudi.⁊ in cle.j.de re iud. Et p bald.in.l.vna.
C.ne liceat in vna eadẽq; cã.⁊ in.l.ij.§.ibidem.ff.ad exhiben. Sed
1 etiã totaliter perimat.nec sit opus iudicez † Lucanũz pro sentẽtie
executione postulantium remittere nullitatis causam ad iudicem
Florentinum iuxta plene not.in.l.a diuo pio.§.sententiaz.ff de re
iud.⁊ aliis iurib° p superiorẽ allegatis qñ illa loquũt illa nullitas
est velata ⁊ altiorẽ regrit idaginẽ.sec° vbi esset notoria vt in termi
nis nris expsse firmare vr̃ do.bal.in.l.ab executiõe.C.q̃rũ app.non
reci.v.l3 nũqd exceptio nullitatis suspẽdit.vbi expsse terminat ca
sum nrm.⁊ facit qd idẽ not.in.d.l.vnica.C.ne li.in vna ea.q; cã.in
ver.in cui°.c.vbis. ¶ Ro.p̃io rõnẽ vbi idẽ vr̃ firmari allegãdo ea
q̃ dicit gl.l.vbi pcm.C.de trãsac.qd est et fundamẽtũ primi cõsulẽ
2 tis. Et ego istud idẽ ꝯprobo ex duob°. P̃rio ar.ei° qd dicimus in
fili q̃ l3 regulariter noui opis nũciatio et iuste facta vlteri° edifi
cari ipediat nisi p̃io p iudicẽ ꝯdicibaliter fuerit remissa. Et hoc
qñ nõ clare ꝯstat de nõ iure ipsi° nunciãtis ⁊ in.l.p̃tor ait.§.j.ver.
q ergo fecit.eũ3 si.ff.de no.ope.nũ.attñ qñ notorie cõstat de nõ iu
re ipsi° nunciãtis ⁊ p ꝯñs denũciatiõis nullitate põt is cui nun
ciatũ est spernere nunciationẽ absq; eo qñ remittat cognitionez
iustitie ad iudicẽ.vt hoc elegãter scribit bar.in.l.j.in.ij.co.ff.de no.
ope.nun.allegãs p hoc tex.eiusdẽ in.§.vsufructuari°.⁊ in.l.de pu
pil.§.j.positiuo.sup ver.facit.c.ti. Ita ergo vr̃ i casu pposito qd cũ
cõstat de nullitate snie notoria possit snia sperni ⁊ executio dene
3 gari absq; alia remissiõe nullitatis. ¶ † Scda rõ ꝯtra volunt doct.
qd sit necesse sniaz exequẽti remitterẽ casuz nullitatis opposite ad
p̃mumz iudicẽ vt possit ipse cognoscere ẽ illa s3 Inno.in.d.c.de ce
tero.⁊ bar.in.l.a diuo pio.§.sniam.q: aut dicẽdo.s.q̃ exequẽs co
gnoscere posset ⁊ iudicare sequeret qd minor iudex vel par posset
infringere sniaz maioris vel paris ꝯ.l.nã ⁊ magistrat°.ff.de arbi.
⁊.l.minor aũt.ff.de mino.de ma.⁊ obe.cũ inferior.ff.ad trebel.l.ille
a q̃.§.tẽpestiuũ cũ si.qd ẽ absonũ. S3 h̃ rõ cessat i casu pposito: eo
q: nõ ẽ necesse de nullitate aliter cognoscere cũ ex ipsi° snie inspectiõe
surgat nullitas notoria de p se ergo ⁊c. Nõ.n.h̃ casu iudex ipse Lu
canuz sniã nullã iudiciali cognitiõe declarat s3 ipsa snia ex sui facie
scripaz notorie nullã reddit ar.ff.d iti.actuq; priua.l.veteres.ad fi.
q̃ rõne et si ps de nullitate snie nõ opponeret iudex ex offõ supple
ret reijciẽdo hãc calũniosã petitionẽ snie nulle.ad hoc qd no.inn.
ex de offi.vica.c.j.ad fi.⁊ gl.in.l.q cũ maior.§.q pfia.sup v.succurre
rendũ.ff.de bo.li.mox° facit qd no. Bar.i.l.cũ q ita.§.q ita.de ver.
oblig.⁊.l.vn°.§.pactus ne peteret.ff.de pac.⁊.l.lecta.ff.si cert.pete.
¶ Ex quib° cõcludo iudicẽ Lucanũ sine alia cognitiõis nullita
tis remissione posse sentẽtie executionẽ denegare secundũ expres
sam mentem do. Bal.in.d.l.ab executione.

Consilium.lij.

1 Edificare an liceat fortilicium in re communi.⁊ nu.2.
3 Pacta in se naturalẽ iustitiã ⁊ equitatẽ habẽtia p principẽ facta
cum subditis seruanda sunt: neq; nisi iusta causa infringenda.
4 Edificare an semper liceat in suo.⁊ nu.5.

In christi

¶ In christi nomine amen.

In questione. Magnificorũ dñorum dñi Antonij & dñi Joãnis ludouici de fisco duo principalr̃ sunt videnda. Primo vtrũ prefatus dñs Joan. Ludouic⁹ quoddã nouum fortilicium facere potuerit licite in terra burgi valistarij inter ipsos dños olim 9dicẽte dicto. d. Anto. & p̃ter ipsius cõsensum & voluntatem. Scđo posito qđ licite stãte cõdione facere nõ potuerit dictũ fortilicium vtrũ facta diuisiõe de dicta terra burgi & ei⁹ boñ⁹ inter prefatos dños p̃fatus. d. Joã. Ludo. & eius fratres in dicto loco vbi nũc ipsum fortilicium nouũ est aut alio qui in partẽ ipsi Joan. Ludo. & fratrib⁹ obuenerit possit nouũ fortilicium facere inuito ipso dño Anto. & omnib⁹ que sibi in partẽ obuenerint in dicto burgo vali
1 starij. ¶ †Et quo ad p̃mũ indubitãter dõm vr̃ dictum fortilicium stãtibus terminis suprapositis edificare non potuisse. In re etenim cõi potior fuisse videt̃ cõditio dñi Ant. p̃hibẽtis maxime vbi aliqđ interesse p̃tendit̃ in casu p̃posito inferi⁹ deducet̃. extra de re. iu. c. in re cõi. li. vj. ff. cõi di. l. sabinus. cũ ibi plene no. ff. de seruit. vr. pre. l. parietem. cũ ergo interesse pretendat prefat⁹. d. Ant. quare dictũ fortilicium edificare nõ potuerit. s. vt seruet̃ fides contra vasallis p̃stita de nouis fortilicijs nõ edificãdis quã fallere grauissimũ ac maximũ dedecus est cuiqз claro viro. ff. man. l. quintus. ff. de cõsti. pec. l. j. manifeste sequit̃ qđ p̃hibitio dicti. d. Ant. ad dictũ nouũ fortilicium edificãdũ hũc Jo. Lud. ĩpotẽtẽ cõstituit p casum expressuз in spẽ nr̃a l. l. sed si inter me & te. §. si. ff. de ser. vr. pre. & qđ plene not. in l. re cõi fistulã. & l. quidã biber⁹. in p̃n. §. parietẽ. ff. e. ti. Quo aũt inre fiat ei⁹ fortilicij iniuste edificari demolitio an p̃pria autoritate an vo actiõe intẽta de h̃ fuit ad me q̃sitũ. Sз hui⁹ veritas intuẽti p3 ex predictis p Bar. in. l. j. §. minoratio. ff. de no. ope. nun. & in. d.
2 l. in re cõi. ff. de ser. vr. pre. ¶ †Quo ad scđm videt̃ prefatũ. d. Joan. Lud. nouum fortilicium edificare posse in parte dicti burgi valistarij sibi ex diuisione cõtingente. Et hoc p duo iura. ¶ Primo per tex. in. l. si ita. §. j. ff. de vsu & habi. vbi p̃prietarius & per 9sẽs ius habẽs in re põt etiã inuito fructuario vel vsurario hoĩs in re illa ponere ipsi⁹ rei custodia faciẽda. Et eadẽ ratiõe videt̃ qđ nouũ fortilicium ad castri custodiã edificari põt. ¶ Scđo q2 si permissum est p̃fecto p̃torio nimie magnitudinis ciuitates aut castella existẽtia p̃pter sui magnitudinẽ nõ bene custodiri apta ad talẽ modũ minuẽdo deducere vt possint p paucos bñ seruari fm tex. no. in. l. in noĩe dñi in. ñ. charta. l. §. si vo p q̃busdaз in ṽ. interea vo. ff. de offi. p̃fec. p̃to. & Africe. ergo rõnis idẽtitate cõcessum videri dз p̃fato. d. Joan. Ludo. fortilicia in sua portiõe cõstruere ex qb⁹ illa dз custodiri. ¶ Tertio ad hoc faciũt no. p Jnn. in. c. cũ eccl̃a. extra de imu. ec. & qđ no. p Cy. & bal. l. C. de sum. tri. ¶ His tñ nõ ob. l 9trium se hз v̄itas l casu p̃posito ex duob⁹ p̃ncipaliter. Primo non põt nec prefatus. d. Jo. Lud. infringere cõuẽtiões p boĩes dicti burgi valistarij habitas cũ reuerẽdissimo. d. cardinali de fisco cui⁹ ipe Joã.
3 Lud. est heres ¶ †Ex qb⁹ q̃dẽ cõuẽtionib⁹ deducit̃ l dicto castro fortilicia cõstrui nõ posse & h̃ p̃mo p̃bat̃ p Cy. & Bald. C. de here. l. digna vox. ad finẽ vbi dñt qđ pacta in se nãlem iustitiã & equitatẽ hñtia p p̃ncipẽ facta cũ subditis seruãda sunt neqз nisi iusta cã infringi. p tex. ex̃pssum ex̃ de p̃bationib⁹. c. j. bene fact. ff. de pn. l. cesar. C. de do. inter vi. & vxo. l. pe. Jstud idẽ plenius vult idem Bal. in. l. q se patris. C. vñ liberi p tex. i. l. fũdi. C. de fundo p̃fimo. lib. vi. Si ergo summus p̃nceps nõ p̃t cõuẽtiões a se factas ĩfrigere q̃to minus ali⁹ ĩferior. d. poterit qnimo & h̃ clarũ vr̃ ex his q̃ plene no. p Jnn. in. c. q̃ in eccliarũ ex̃ de cõsti. p Bar. ff. de p̃ui. cred. l. antiocẽsium. de polli. l. toties. ff. q & a q. l. si p̃uat⁹. ff. cõia pred. l. venditor. §. si cõstat. & qđ idẽ no. in p̃ma cõstõne. ffor ũ. & Bal. in. l. rescripta. C. de p̃ci. imp. off. & qđ hr̃ in. l. fi. C. si contra ius vel vti. pu. ff. de eui. l. lucius. ff. de rei ven. l. itẽ si ṽberatũ. & p glos. ex̃ de here. c. fi. in. vi. Jn qb⁹ oĩb⁹ p3 p̃ncipẽ nisi ex iusta cã ius alteri q̃sitũ auferre nõ posse. ergo multominus hũc dñm Jo. Lud. q seruare dз hãc cõuẽtionẽ de nõ edificãdis fortilicijs tãq̃ equã & nõ 9 leges & bonos mores. C. de pac. l. pacta q̃ cõtra. ff. co. ti. l. iuris gẽtiũ. §. pretor ait. cũ si. Scđo principaliter q2 lз regulariter licitũ sit in suo facere quicqd velit. ff. de ser. vr. pre. l. impatores. & l. cũ eo. cũ si. Attñ h̃ est verum nisi principaliter aĩo nocẽdi alteri aliqd fiat in re p̃pria. ff. de aqua pl̃u. ar. l. j. §. deniqз. ff. de dã. infe. l. fluminũ. §. si cũ. H. sequenti & se. sз h̃ do. Joan. Lud. si fortilicium cõstrueret cõstituere p̃sumeret̃ p̃ncipalr̃ aĩo nocendi. d. Ant. vt. j. dicet̃ ex eo q2 ex nulla cã necessarium erat vt
5 mihi diuina voce asserit̃ hoc fortilicium cõstituere ergo &c. ¶ †Tertio qđ h̃ sit verũ p̃bat̃ ex tex. ff. de ope. pu. l. op⁹ nouũ. & c. pisanis. extra de resti. spo. cũ ibi no. & p Jnn. iũcta fi. in ṽ. hoc tñ. & in. l. per p̃uinciã. C. de edifi p̃ua. iũcta gl. in qb⁹ oĩb⁹ ẽ ex̃pssum noua castra vl̃ fortilicia facere cũ iniuria vl̃ emulatiõe alteri⁹ q̃ p̃sumi eo ip̃o q̃ illa cõstruit & ñ sũt necessaria ad custodiã castri sз gl. or. l. d. §. fi. ¶ Ex qb⁹ oĩb⁹ cõcludit̃ p̃fatũ. d. Jo. Lud. de nouo fortilicium cõstruere ñ posse l portiõe sibi obuenietẽ l castro dci burgi valistarij.

Consilium. liij.

1 ¶ Emptor an possit inuito venditore facere bannimenta qđ si quis pretendat interesse super re empta cõpareat &c. Et an iudex possit tũc statuere terminũ ad docẽdũ de iure suo. Adde nu. 2. & 3.

¶ In christi nomine amen.

1 Visis thebemate p̃narrato ac statuti dispõne & mõ & forma alienatiõis bonoꝝ &c. vnũ est l quo dubitat̃. s. an emptor emptione p̃fecta possit inuito venditore bannimẽtis p̃positis fm qđ dicte cõstõnis ratio requiri publice notificare qđ quicũqз sit q in talib⁹ reb⁹ per eum emptis p̃cedat aliqđ ius hẽre cõpareat. j. terminuз assignatum de suo iur. ostẽsurus alr̃ postea nõ audiet̃. ¶ Super quo breuiter nobз est qđ aut cõsideramus ius cõe aut ius municipale. Primo quidem casu dicẽduз est qđ aut icit venditor quosdã specialr̃ ius sibi ex tali venditiõe p̃uenieõs diffamare dicẽdo euз iniuste emisse: q2 ab eo emit q ius nõ hз & tunc poterit ipse emptor a iudice impetrare vt terminũ statuat specialr̃ ius suũ diffamãtib⁹. j. quẽ cogant̃ de suo iure docuisse: quo elapso nõ audient̃. C. de remis. pi. l. si eo tpe. ff. de ope. le. l. mãcipiorũ extra de resti. spo. c. j. in. vi. & l. c. cum in tua extra qui ma. acc. pos. C. qui accu. non pos. l. si ea. Jstud voluit Jnno. extra de offi. ordi. c. conquerente. dicens remedium. l. diffamari. C. de inge. manu. locũ habere etiã in diffamatione ciuili: vt est casus nr̃ & de illius. l. materia idẽ Jnn. posuit extra de cõsti. c. cuз olim ad fi. & in. c. j. extra de cõfir. vti. vel inuti. & in. c. lator. & in. c. cũm que extra qui fil. sint le. & per legistas in. l. titia. ff. de accu. & pro hoc etiam accedat dictũ Spec. in ti. de emptio. & vẽ. §. nunc dicẽdum restat. ver. vlti. no. cum duob⁹ sequen. vbi cõtra eum qui alteri nũciat ne talem rem emat a Titio vel ne talẽ rẽ vẽdat q2 ius non hз dat remedium qđ. s. dixi subdens vlterius dño rei qui ab alio in suo iure diffamat̃ cõpetere actionẽ de dolo & interesse cõtra diffamantem aut actionẽ l factuз ñ habito respectu ad diffamãtẽ de dolo. & dcm̃ illud Spec. est decisio q̃ōnis quã Bal. reliquit indecisam. l. de pupil. §. si is cui. ff. de no. ope. nun. lз ibi se remittat ad dicẽdum in. §. si quis ipsi pretori in eadeз. l. in quo puto eum errasse: q2 voluit se remittere ad dicẽda p euз in. l. ñ soluз. §. morte in examinatiõe p̃te statẽis p̃hibitorie. e. ti. Et ex ibi dictis alia decisio colligit̃ ad qđ nẽ Spe. & Bar. ¶ Jtẽ & alia decisio cõprehẽdi põt ex dictis eiusdẽ l. l. j. §. hui⁹ aũt iterdicti. ff. vti pos. dũз declarat dcm̃ Jnn. i. c. ñ. ex̃ de lite. re. aut ipe vẽditor nullã sui iuris sentit facere diffamationem & tunc clarũ vr̃ q̃ nõ possit a iudice qđ. s. dcm̃ ẽ impetrare: q2 fm h̃ inuitos cogeret agere & ius eorũ i iudicio d̃ducere. qđ fieri nõ põt. C. vt nemo inuit⁹. l. j. C. de vsu pu. l. fi. cũ si. Quinimo vr̃ qđ nõ tñ venditor nõ possit hoc ĩpetrare: sз ẽt iudex ipe nõ p̃t hoc 9cedere fз gl.
2 or. i. l. papinian⁹. §. si q̃s post. ff. de inof. te. ¶ †Ex qb⁹ attẽta iuris cõis dispõne cõcludit̃ emptorẽ p̃dictum terminũ statu impetrare nõ posse nisi p̃cedẽte diffamatiõe. Sed attẽta ipsi⁹ statuti dispõne posita sub rub. de forma & mo. alie. bonoꝝ & eoꝝ securitate l versi. si aũt nihil fecerit. p3 clare. Dõз est qđ põt ipe emptor ẽt nullo p̃cedẽte diffamatione cridas & bãnimẽti fm formã dicti statuti mittere cõtinẽtes q̃ñ si q̃s sit volẽs dicere qđ talis vẽditio iure fcã ñ fuerit itra tñ terminũ post modũ nõ audiẽdũ tidẽ silẽtium ĩponẽdo. ¶ Cũ q̃ de hac dubitatiõe sit casus statuti eã rõne fundari nõ ẽ vlterius dubitãdũ. C. de fur. l. ancille. de le. iij. l. ille aut ille. §. cuз l verbis. ad id aũt statuẽdũ potuit statuẽtes duplex rõ mouere. s. litiuз finis: & euitatio: ne res dñia lcerta cẽnt. vt l fiũ ista duo mouerũt in rescõsultum i. l. ff. de vsuc. & l. fi. ff. p suo. insti. de vsuc. in p̃n. nec dicta bãnimẽta p emptorẽ vt fiãt posse impetrare vẽditiõi impedit p̃hibitio p̃mo q2 h̃ bãnimẽtorũ bñficiuз a iure municipali emptori indultuз nõ est sibi p vẽditorẽ auferẽdũ de re. iu. li. vi. ¶ Jtẽ frustratoria vr̃ ipsius venditoris p̃hibitio & ideo sp̃nẽda: q2 nullum ius hз auferẽdi emptori beneficium qđ statutum sibi cõcedit. ff. de pu. l. si q̃s p̃hibuerit. ff. de fideiussoribus. l. si fideiussor creditori. C. de rescin. vendi. l. si fundum. ¶ Ex quib⁹ omnibus concludit̃ emptorẽ etiam venditore inuito impetrato posse vt dicte cride aut bãnimẽ
3 ta fiant. ¶ †Aduertendum tñ puto q2 citatio eorum qui se ius habere pretendunt tunc fm formam statuti per cridas & bannimenta fieri põt quando incerte essent persone ius p̃tẽdentes quãdo aũt certe essent: tunc specialiter & nominatim ille sunt citãde: nec sufficeret generalis citatio per bãnimẽta aut vocem preconis. vt hec distinctio p̃bat̃ in. l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. iuncto. c. fi. de elec. li. vj. Et habet̃ per Jnn. extra de maio. & obe. c. fi. extra de p̃cura. c. in nostra. & per Bald. in. l. si quis ita heres instituat̃. el grande. ff. de here insti. & in. l. nam ita diuus. ff. de adoptio. & qđ habet̃ in aut. si omnes. C. si vt se ab here. absti. & per eundem in. l. si curatorum. C. de iure delibe. Ludouicus Pontanus.

Consilium. liiij.

1 ¶ Actus nullus an ex superueniente consensu aut ratificatione conualescat.
2 Cõtractus null⁹ rõne certe forme aut solẽnitatis omisse ex superueniẽte cõsensu nõ cõualescit. Sec⁹ si superuenire 9sensus p̃sone cuius fauore solẽnitas illa omissa respiciat: q2 tũc cõualesceret. nu. 3.
4 Dolus atqз fraus ex enormi lesione presumitur.
5 Solennitatis requisite omissio in cõtractu minoris vehementer doli presumptionem inducit.
6 Qualitas actũ exercẽtis multũ i p̃sumẽdo dolo ac fraude operat̃.

¶ In christi nomine amen.

VIsis circa id De quo queritur luculenter ac
subtiliter allegatis per quos-
dam insignes aduocatos in prefato dubio an contractus ipse
venditionis per Iacobum in minori etate cum aduersario consum
matus iam plurium doc. iudicio nullus reddit^9 consequenter ratificationem eius
dem Iacobi factam in. xv. die post minorem etatem validet aut confir-
1 metur. ¶ † Dicendum videtur quod licet materia hec an actus nullus ex su-
peruenienti consensu ante ratificatione conualescat sparsim tractetur in
multis maxime per legistas in. l. si quis mihi bona. §. iussus. ff. de acq.
here. Et in. l. si a me. ff. de aqua plu. ar. et. l. obligari. §. tutor. ff. de au-
to. tu. ff. de seruit. rusti. pred. l. per fundum. C. ad mace. l. fi. et in. l. obser-
uari. §. post hec de of. proco. In quibus per dominum Bal. et precedentes in. c. si
quis vnlos de feu. sine culpa non amittendo. et in. l. cum non solum. §. neces
sitatem et. l. quicumque. C. de bo. que li. et in. l. j. C. qui admitti. Et in rub. §.
de exercito. et in. l. j. C. qui pro sua iuris. et in. l. j. ad fi. C. si a non compe.
iud. dum alle. gl. in. l. instar. C. de inr. fis. et. l. si late. C. com. vtriusque iu-
di. l. x. et in. l. si iur. §. si iure. ff. de excep. rei iu. vbi per Bar. et canoni
stas in. c. non firmatur de re. iu. li. vi. in gl. et Inn. in. c. prudentiam extra
de offi. dele. et in. c. cundum. ad fi. extra de reb. eccle. non alie. et in. c. cum
consuetudinis extra de eo qui duxit in matri. et per gl. in. c. proposuit ex-
tra de conung. seruorum. et in. c. auditis. et. c. quod sicut de elec. extra de iu-
re patr. c. extra. xij. q. ij. si qua de reb^9 et in. c. cum vos extra de his que
fi. a prelato. ver. et per dominum Ant. Verum in proposita dubitatione ratifi
2 catio supradictum contractum debuit confirmasse. ¶ † Et primo quia licet regu-
la dicatur contra contractum nullum ratione certe forme aut solennitatis omis
se ex superueniente consensu non conualescere secundum Inno. in preal. c. con-
dum ad fi. et. d. c. prudentiam. et glo. or. et fi. in. c. quod sit. de elec. lib. vi. que
3 probatur per. d. c. auditis. et no. Cy. in. l. cum antea. C. de arbi. ¶ † Verum
illa verba nisi solennitas illa que non adhibita actus est nullus determi-
nate persone fauorem respiciat tunc enim eiusdem consensu superueniente actus
nullus ratione solennitatis omisse conualescit secundum doctrinam Bar. in. l. j.
§. sed si filius. de le. iij. que probatur per. l. filio preterito. ff. de iniust. test. et. l.
si impubes. in fi. ff. de cur. edic. ¶ Sed in casu proposito ipsa solennitas
ex municipali iure in minori contractu adhibenda commodique fauore in
ducta fuit. vt ex ipsius consilii prefatio apparet iuxta. l. j. ff. de ori.
iu. et. l. fi. ff. de here. insti. ergo actus nullus ob eius omissionem super-
ueniente consensu potuit conualescere. ¶ Secundo idem probatur quia actus perpetuam
causam prohibitionis habens eo quia continue durat impedimentum nouo
consensu non valet confirmari vt in. d. c. non firmiter et in. c. ij. extra de eo
qui du. in ma. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. Verum si temporalia sint
hec duo in ipso actu. s. prohibitionis causa vel impedimentum temporali prohi
bitione cessante aut impedimento ac nouo superueniente consensu
actus confirmabitur. vt probatur in. l. j. et. ij. C. si maior factus ra. habue-
rit. et in. c. j. de desponsa. impu. li. vi. ¶ Sed in casu proposito temporalis est
prohibitionis constitutio si non potest contrahi cum minoribus minori etate existen
te nisi cum solennitatibus ergo et cetera. Consensus superueniens cessante prohi-
bitione temporali actum tunc initum conualidat. ¶ Tertio ista pars verifi-
catur ex casu in terminis nostris in. l. ij. C. si maior fa. sine decreto factam
alienationem. vbi contractum venditionis prediorum a tutore factum esse nullum quia
sine prediis decreto. vt in toto tit. de re. cor. et. C. de predi. minor. et in
l. lex que tutores. C. de admini. tut. sequens confirmatio in minori etate
facta validat. ita ergo in proposito sequens ratificatio in maiori eta
te contractum venditionis in minori etate nullum ratione solennitatis omisse con-
ualidat. vnde videtur casus in terminis propositis. Contrarium puto ve-
rius. Cum enim contractus relatio venditionis contractibus actus cum dolo per casum
commisso initus fuerit merito ratificatio Iacobi in maiori etate qui
dolum commissum presumitur ignorasse ex regula. l. vers^9. ff. de pb. que igno-
rantia suo probatur iuramento tanquam quod consistens in animo secundum gl. iur.
ciui. insti. de act. §. alie. et in. l. si cui. §. idem. ff. de accu. et per Bart. ff. de
vsuca. l. celsus. et est casus in. c. si non aliqua extra de sen. excom. et habe-
tur per glo. contra in. c. significasti. lo primo. in versi. si ita. extra de ho-
mi. eundem conualidare non potuit per casum expressum in. l. j. C. si ma. fac.
ra. habu. vna cum gl. vbi hoc expresse dicitur. quod autem hoc casu contrahentes
4 in dolo fuerint ex pluribus manifeste deducetur. ¶ † Primo: quia in
prefata venditione fuit lesus predictus Iacobus vltra dimidium iusti pretii
Unde ex enormi lesione dolus presumitur atque fraus secundum tex. no. de his
que in frau. cre. l. omnes. §. lucius. ff. de pecu. l. summa cum ratione. et ponit
d. Bal. in. c. j. §. item sacramenta. in. iiij. col. de pa. iura. fir. in vsi. feud.
vbi formaliter dicit sic ad casum nostrum. ¶ Item presumitur dolus contra
minorem commissus ex enormi ipsius lesione et quia facit venditionem de omnibus
ipsius bonis vel renunciat beneficiis sibi debitis. C. de colla. l. pactum
non ex enormitate facti presumitur consilium. facit quod no. Bar. in. l. vi. ff. de
pacto. stip. vbi ipse dicit quod arbitrator presumitur in dolo si enormiter
lesit ita dicatur in proposito. de hoc. ff. de transa. l. cum his. §. in causa cum
5 sequen. et hec Bal. ¶ † Secundo idem colligitur ex non obseruata statuti
solennitate in contractu minoris. cum dicit glos. ord. in. l. j. C. de fide
instru. et iur. haste fis. lib. x. super ver. mala fide quod requisite solenni-
tatis omissio vehementem doli presumptionem inducit pro qua facit
c. qui contra iura. de re iu. lib. C. de agri. et ce. li. xj. l. quemadmodum.
¶ Tertio similiter doli presumptionem causat hunc venditionis contractum
in occulto esse celebratum. Istud probatur. ff. de admi. tuto. l. non; existi-
mo. ff. de ri. nup. l. si. extra de elec. quia propter. ad fi. C. de interdi. ma. l.
j. in gl. x. no. Inn. extra vt eccle. bene. c. vt nostrum. vbi alle. concor.
6 ¶ † Quarto idem probatur vt in viua voce asseritur excessiua ipsius cau-
se nequitia qui ibi per eum initis fraudes atque dolos intermiscere
assuescit. multum etenim et in presumendo dolo ac fraude actum exer-
centis qualitas operatur ex regula iur. qui semel malus. Et tradit
no. glo. or. in. l. in ciuile. in ver. lucidatis. C. de fur. et in. l. cum allegas
C. de vsu. que probatur ex. l. fi. §. vl. ff. de act. et obli. et in. l. vnica. C. si quis
impera maledix. ibi ex personis dicta pensamus et cetera. Et facit. C. de si
ca. l. j. in glo. sup ver. non occidendi aio. Ex quibus omnibus satis equum est
arbitrari casum in celebratione dicti contractus in dolo extitisse cum
in dictis perspicuis presumptionibus dolus de iure communi probatus esse
videatur. C. de do. l. dolum. Ac etiam ex forma Marchionis constitutionis
posita sub rubrica de simulatis contractibus dicentis ad dolum et simulatio
nem aut fraudem probandam stari debere per iudicantem verisimilibus indiciis
ac presumptionibus considerata persona locorum et temporum conditionibus ac
qualitatibus et aliis verisimilibus coniecturis. videturque dicta constitutio iur.
foueri per. d. l. dolum. Ac etiam quia ex pluribus presumptionibus potest quis le
gitime condemnari. vt probatur. ff. ad sil. l. excipiuntur. §. de proba. l. fina. et no.
Inn. extra de emp. et ven. c. ad nostram. extra de pig. c. illo vos. et quod not. gl. in
l. ij. §. etas. ff. de questio. l. fi. Ex quibus omnibus restat concludendum prefatam rati-
ficationem in maiori etate celebratam contractu venditionis in minore eta
te facto quia dolus cause intercessit robur non attulisse Iacobo ipso
ignorante dolum fuisse commissum per. d. l. j. cum gl. C. si maior fa. Ex
istis autem recte intuenti patebit responsio a primo loco alle.

Consilium. lv.

1 ¶ Iudicare non debet quis aliter: quam in se iudicari vellet.
2 Donatio mera liberalis pro coequatione partium non cadit.

¶ In christi nomine amen.

SI volumus dicere hunc Bar. teneri do. Franci-
ture donationis prouenientes ex arbitra
torum laudo clare dici potest hanc donationem nullam esse sine petitum
compromissum attendamus a quo ptas arbitratorum resultat.
vt. l. non distinguemus. ff. de off. ar. sine iuris communis dispositione nulla que pro-
batur ex capite compromissi: quia si illud inspiciam continet verba denotantia ar
bitrium bo. viri cuius officium non fuit condemnare ad donandum. seu arbitrari
arbitrio regulato ratione prout bonus vir et diligens prefa. facturus esset. ff. de
contrahen. em. l. hec venditio. ff. loca. l. sed si in leg. ff. pro socio. l. si societatem. §. ar-
bitra. ci. l. se. ff. de ope. li. l. si libertus iurauerit. cum si. Ideo non debet bonus vir
1 aliter iudicare † quam in se iudicari vellet. dicit tex. no. ff. de fo. l. j. et ponit
bal. C. de his que pene nomine l. vnica. circa principium. quod autem in dicto compromis
so adiiciantur etiam verba denotantia arbitrium boni viri prout ibi dum dixit prout
videbitur et placuerit ambo. non hoc boni viri arbitrium importat. vt de primo
probatur. ff. de fideic. li. l. fideicommissaria libertas. et de secundo probatur in. l.
thayo. §. sororem. ff. e. ti. et posuit Bar. in extrauagante. ad reprimendum. super verbo
videbitur. et in. l. si sic. de le. j. amplius et posito quod prefatis arbitratoribus
concederetur facultas laudandi per verba significantia libere voluntatis: attamen etiam
non potuissent ad donandum condemnare. ff. de do. l. filiusfa. ff. man. l. cre-
ditor. §. lucius. ff. de pac. l. iurisgentium. ff. de cn. fu. l. ab agnato. et. l. fi. extra de of.
vica. l. vi. et no. Cy. et Bal. C. de dotis promis. l. si cui ea. et hoc facit quod
no. Bar. in dicta extrauaganti. in ver. preal. et in. d. l. filiusfa. et in. l. cum aqui-
liana. ff. de transac. et. l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. et glo. or. in cle.
sepe. de ver. sig. et per Bal. C. de arb. l. cum antea. et probatur expresse in. l.
cum filius. ad fi. iuncta. l. j. ff. de testa. mili. ¶ Ex secundo autem capite. s.
extrinsecus communis dispositione manifeste probatur in. l. si de meis. §. recepis-
se. ff. de arbi. vbi habes potestatem arbitratoris parum ledendi pro bono pacis et
concordie. non autem excessiue. extra de iurtiu. quintanallis. cum ibi no. et
quod no. Bar. in. l. fi. ff. de preto. stip. vbi in casu singulari. c. nisi esset. extra
2 de prebe. ¶ † Predictis tamen non obstantibus est aduertendum quod dicti ar
bitratores non condemnarunt prefatum Bar. ad dandum dicte. d. Francisce
iure donationis: sed pro partium coequatione. vt ex verbis laudi directo ma
nifestatur. In hac quidem datione pro partium coequatione mera et liberalis
donatio non cadit. vt probatur ex litera ad nostrum propositum notanda. ff. de
condi. et demon. l. si ita legatum. maxime quia potuit dicta datio fieri etiam
absque eo quod cadat donatio vt. l. fi. ff. de condi. ob causam. ¶ Ex qui-
bus concluditur vna cum superiori consultore dictum Bar. obligari dicte
domine Francisce ex laudi dispositione ad quantitatem in eo comprehensam.

Consilium. lvi.

1 ¶ Substitutio in vnum tantum casum concepta: an ad alium extendi possit.
2 Substitutio facta per hec verba: et dictum. H. filio meis decedentibus
substituo si tunc extabit et viuet: et si predictus. H. in rerum natura non fue
rit substitutio. an debeat intelligi quod substitutio. non habeat effectum:
si. H. extitit: licet postea decesserit.
3 Expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.
4 Verba testamenti ita intelligenda sunt vt aliquid operentur: quinim
mo ob hanc causam improprientur. Et nu. 5.

¶ In Christi nomine amen.

1 IN casu proposito † videtur prima fron
te dicendum fore sub-
stitutionum de Marchobino factam prefato Galeaz-
mo et eius descendentibus totaliter expirasse. Et pri-
mo propter ipsius substitutionis verba in vnum tantum casum
concepta

cōcepta que ad aliū porrigi aut extēdi nō debēt.ff.de vul.ꝛ pupil.
l.si ita quis.ꝛ.l.ꝓuis.ꝛ.l.si mater.§.i.cū ibi no.p gl.¶Cū ergo cō
cepta fuerit substitutio de dicto Marchobino si dict⁹ Gulielm⁹
ī rerū natura nō foret vt testamenti serie luculēter deducit:ꝛ sic fue
rit vulgaris cōcepta in vnū caput.s.impotētie.C.de insti.ꝛ subst.l.
si.ꝗ nō est tradēda ad aliū casuz:qm̄ in rerū natura eēt hēditatēq3
adiuisset ꝛ infra pupillarē etatē dēcederet aut post qb⁹ casibus vo
caret dictus Marchob.aut vi pupillaris aut fideicōmissarie sm̄
2 casuū diuersitatē.¶†Scdo idē pbat ex tacita repetitiōe illius di
ctionis tunc extremi tpis determinatiue.vt in.l.si is.§.vlt.ff.de cō
di.ꝛ demon.apposite in substitutione facta de dicto Guli.testato
ris filiis ꝛ eorū descendentib⁹.vt ex verbis testamenti apparet di
centibus.Et dictū Guli.eius filiis substituit si tunc extabit ꝛ su
peruenit.hoc est tpe mortis testatoris aut dicentium filiorum quā
in dicto intelligi tacite repetitam in substitutione de dicto mar
cobino facta vt sit sensus.Et dictus Guliel.tunc in rerum natu
ra non extaret substituit Marchobi.qm̄ tacitam repetitionem
fieri posse illud suadet:qꝛ substō illa Marchobini ī alterius sub
stitutionis locū succedit.h̄ est eo casu ꝗ substitutio Gulid.locū nō
haberet.ergo cū eadem tpis determinatione facta intelligit.vt in
fili dicimus in stipulatiōe nouāte succedēte in locū prime nouate
In ꝗ vt plurimū qualitas dies atq3 cōditio prio inherens repeti
ta intelligant de vb.obl.l.q sic.de noua.l.si stichū.§.i.ꝛ.l.aliā.cum
ibi plene no.p bar.qꝺ idē euenit ī scḋa stipulatiōe penali pme vni
ta atq3 subiūcta vt ꝛ in ea dies pme stipulatiōis adiect⁹ repetit⁹
intelligat.ff.de pe.le.l.in pn̄.Illud idē etiā euenit ꝛ in rñsiōe ime
diate secuta post ꝓcedētē interrogationē.Si eīm ita iterrogauero
pmittis dare decē simul die augusti.ꝛ rn̄deat pmitto tacite dictū
tps intelligitē repetitū l3 exp̄ssum nō fuerit.isti de inu.sti.§.pterea.
Dicta nāq3 ī ꝓcedētib⁹ ꝓfatiōib⁹ in sequentib⁹ repetita intelligant
ff.de ver.ob.l.titia.§.ita rn̄dit.ꝛ.l.si ita stipulat⁹.§.grisogonus cu3
ibi plene no.p Bar.ff.de pac.l.itaq3.§.idē iulianus.Ex qbus seqt
qꝺ cū dict⁹ Gul.supuixerit eo tpe quo testator ꝛ ei⁹ filii decesserūt
merito defecerit substō dicti Marcho.cum cōditio illa adiecta.s.
3 si tunc Guliel.non extaret defecit.¶†His tñ nō obst.puto Iciam
sētēm veriorē.Pria rōne qꝛ qñ dicta in ꝓcedentib⁹ tacite inheret
illa expressa nūq̄ in sequēti repetita intelligunt.Hic est casus.ff.
de cōdi.ꝛ d.mō.l.si in dīe.§.vlt.ꝛ h̄ ex eo:qꝛ expressio eorum ꝗ tacite
insunt nihil operat de leg.i.l.hec vba.C.de fideius.l.nō recta.Sed
verba illa in substōne de dicto Guliel.facta adiecta.s.si tūc dictus
Gul.supuiuet tacite inhereant cū institōnis aut substitutiōis titu
lis in vni.n̄ ē nō aūt mortuū cadāt vt.C.de cad.tol.l.vnica.§.pro
scḋo.ergo nō debent in sequenti substōne Marchobini intelligi
repetita.¶Scḋa:qꝛ nūq̄ī sequēti dispositiōe repetita itelligūtur
ea ꝗ illā annullarēt aut inutilē redderēt.ff.de do.ꝓle.l.cū vulgari.
ff.de fideicō.liber.l.ñ.ad fi.de le.i.l.si quis a filio.§.i.ꝛ.l.talis scriptu
ra cū ibi no.maxime per Bar.¶Sed si dicta determinatio tpis
tacite repetita esse intelligatur in substōne de dicto Marcobino
facta vitiaret caput fideicōmissarie substōnis de dicto Marcho
bino facte dicto Guliel.vt.s.prime deducet.ergo ꝛc.qꝺ autē vitia
ret patet:qꝛ si dicta substitutio sic diceret.ꝛ si dictus Guilel.tunc
in rerum natura non extaret substituit Marchobinum esset hec
substitutio vulgaris tm̄ concepto in caput impotētie hoc est eo ca
su quo dictus Guliel.hereditatē apprehendere non pōt.In quo
quidem casu nemini dubiū est fidei cōmissariā substōnem locū nō
habere.cū tm̄ post aditā hereditatē locū eā sibi vendicet.de leg.i.
4 imperator.in pn̄.C.de fideicō.l.ab ea.ꝛ.d.l.hec vba.cū si.¶†Ter
tio:qꝛ ita sunt intelligēda verba ipsi⁹ testamēti vt aliqd operent
de le.i.l.si.quinimo ob hāc cām impropriant aliquando.de le.iii.l.
titia.§.caius.de cōdi.ꝛ demō.l.tribus dnob⁹.§.dn̄s.ff.ad treb.l.ho
redibus.§.vlt.Sed si hāc repetitionē factam esse intelligeremus
verba illa vulgariter pupil.ꝛ per fideicom.per que substituitur
Marchobinus nihil operarenē imo repugnantiā in se cōtinerēt
vt ex superiorib⁹ p3 ꝛc.semper etenim testatoris vba iuste ac sm̄
veritatem interpretanda sunt adeo vt in se repugnantiam nō con
tineaut.ff.de condi.ꝛ demō.l.in his iunctis his que no.Bart.in.l.
si.§.idem querit.ff.de condi.inde.ꝛ.l.vbi repugnantia.ff.de re.iur.
¶Quarto qꝛ si testator filiis suis quos ceteris predilexit vt p3 ex
honorabili titulo in stōnis eis collato vt.l.filium.ff.de leg.prestan.
non solum vulgariter substituit verum ꝛ post eorum mortem iure
fideicommissi restitutionis onere grauatos esse voluit vt ex testa
menti verbis apparet.Idem multomagis credendum est voluisse
facere in secundis tertiisq3 heredib⁹ nominatis quos minus eum
predilegere ius presumit.ff.de condi.ꝛ demon.l.publius.ff.de vul.
ꝛ pup.l.coheredi.§.qui discretas.melius.ff.de vsufru.l.quoties.et
l.ei qui.ff.de here.insti.Et qꝺ dicit per Bart.ꝛ Bald.in.l.gallus.
§.etiam.ff.de libe.ꝛ posth.¶Quinto ꝛ vltimo illud idem manife
statur ex alia testamenti particula qua idem testator dicto dn̄o
Guliel.legans possessiones quasdā in eis eundē fideicōmisso gra
nauit.vt ergo in filiis testator dictum Guliel.libere testari voluit:
ita pari ratione dicendū est eundem testatorē voluisse de ceteris
bonis que sibi reliquit.eos enī casus quos idētitas rationis asso
ciat eadem complectit determinatio ff.ad.l.aquil.l.illud.de verb.
ob.l.a titio.¶Si ergo hanc substitutionē Marchobini volum⁹
5 dubiaz dicere l3 in rei veritate sit in dubia:ex precedēte tñ scriptu
ra quod sequit supra relatā declarationem assumere dz.de leg.i.l.si
seruus plurium.§.ii.ff.de here.insti.l.cum in testa.§.vlt.ꝛ.l.qui non
militabat.§.lucio.Nec huic determinationi obstāt que superius
in negatiuā partē dicta sunt.nō tñ verū est qꝺ vulgaris illa substō
in caput impotentie tm̄ cōcepta aliū etiā casum sc3 volūtatis non
cōprehēdat vt.l.gall⁹.§.ꝛ qd si tm̄.de li.ꝛ post.cōcludēdū ergo ꝛc.

Consilium.lvii.

1 ¶Clausula reuocatoria alicuius legis vl' statuti:catenus legem
vel constitutionem reuocare videt quatenus cum ipsa lege reuocā
te repugnantiam continet:ꝛ non plus.Et nu.2.
3 Legi antique per nouissimam non derogatur.

¶In christi nomine amen.

In causa vertēte iter cōitatē cortoñ.ꝛ quosdam
hebreos cū in plerisq3 dubiis satis ex
tense p alios cōsultū extiterit ergo ne alios sepissime di
cta repetā studio breuitatis solū illud vidēdū est an vn
decimū ca.positū inter cōuētiōes ipsorū hebreorū habitas cū cla
rissima ac potētissima cōitate Florentie concedēs ipsis hebreis qꝺ
mutuare possīt sup re mobili nō obstāte quacūq3 ꝓhibitione aut
ordinamēto Idicētib⁹ tollat reformationē eiusdē cōitatis editā3.
Mcccxv.totaliter ꝛ maxime inquātū dicit formaliter qꝺ nullus
iudeus vel hebreus cuiusq3 loci originari⁹ audeat aliquos Ictus
1 vsurarios aut instrā facere ꝛc.¶†Breuiter dōm est qꝺ non.Pri
mo ex theorica Bar.in ex̄tra.ad repri.sup ver.non obstan.dicentis
qꝺ clausula reuocatoria alicui⁹ legis vel statuti caten⁹ legē vel cō
stitutionē reuocare vr̄ q̄tenus cū ipsa lege reuocāte repugnantia3
cōtinet ꝛ nō in plus.Primo qꝛ l3 nihil alleget allego tex.iūcta gl.
quā in hoc ibi Bal.reputat singularē in.l.vnicā.§.his tm̄ mō ibi
dū dicit ea inefficat q̄tenū ad eā partē remaneat ꝛc.C.de lati.li.tol.
2 ¶†Scḋo allego glo.aliā singularē in aut.de here.ab intesta.circa
pn̄.super versi.vacantib⁹ dicentem clausulā reuocatoriam legis
vel statuti caten⁹ legē reuocare q̄ten⁹ Idicit.nō aūt legē illā vel le
gis illius particulā que iusta interpretatiōe a legis correctiōe sal
uari pt.cum itaq3 in casu ꝓposito dicta reformatio in hoc tantu3
reperiat contraria illi.xi.c.qꝛ illud vbi permittit hebreos fenerari
super re mobili illa ꝓhibet generaliter loquendo.ergo in hoc tm̄
debet intelligi prefata reformatio.non aūt in eo qꝺ dicta reforma
tio ꝓhibet instrā seu chartas feneratitias fieri:cum in hoc inter
ista duo nulla repugnantia reperiē.vt ex scripture inspectione lu
culenter deducit.¶Scḋo communi regula tradita in.l.vnica.C.
de inoff.dot.ꝛ in aut.offeratur.C.de lit.conte.in.l.sciendum.ff.qui
3 satis.co.ꝛ in.l.cum expediat.de elec.li.vi.dicente †qꝺ quotiescunq3
lex antiqua per aliquem distinctionem aut interpretationem re
duci pōt ad concordiam cum dispositione legis noue tūc reducē
de sunt nec antique per nouissimam derogat.Sed dispositio di
cte reformationis saltem in parte optime reduci pōt ad cōcordiā
cum hoc.xi.c.hoc modo.s.qꝺ pmissum sit iudeo fenerari super re
mobili.vt dn̄t verba dicti capituli sed nō cū instrō vel charta vt lo
quitur dicta reformatio.ergo ꝛc.¶Ex predictis ergo concludit
qꝺ vigore dicte reformatiōis ꝓhibētis qꝺ cū chartis seu istrumen
tis fenerari possit quecunq3 instrā seu charte feneratitie p dictos
hebreos facte ipo iure nulle reddunē.C.de legi.l.nō dubiū.cu3 si.et
iō Iūr q̄cūq3 obligatiōes ipis instrīs cōscripte.ꝛ h̄ pbat ex eo qꝛ si
cut donās aut pignorās istrm̄ aut chirographū ius i.d.instro cō
tētū donasse legasse aut pignorasse intelligit.pmū p3 in.l.i.C.de do
na.ꝛ i.l.seruū filii.§.cū q chirographū.de le.i.ꝛ.l.qm̄ chirographū
de le.iii.¶Tertiū.C.q ex pi.ob.pos.l.ñ.ita vt Ixnorū eadem sit disci
plina facta p statutū instrī annullatiōe seu chirographi quecūq3
obligatiōes ī eo cōtētē nulle esse intelligant.ꝛ hoc exp̄ssus vult bal.
l.d.§.cū dicēs argumēto iuriū allegatorū statutū annullās chiro
graphū vel instrm̄.ob non solutā gabellā intelligi etiā annullare
quācūq3 obligationē ī eo cōtētā.¶Ex ꝓdictis ergo cōcludit ꝓdi
ctos hebreos qb⁹ tm̄ sup re mobili fenerari cōcessu3 fuerit fen⁹ ex
ercere nō potuisse cū instrīs aut chartis obligatoriis vigore dicte
reformatiōis ꝓhibitiue cui nōdū ē derogatū vt supi⁹ ostēsu3 fuit.

Consilium.lviii.

1 ¶Substitutus in re certa per verbū communem vniuersum
per iura accrescendi capiat.
2 Filius(etiam infans)decedēs paternā hereditatem non aditam
in quoscunq3 etiam extraneos transmittit.Et nu.3.
4 Restitutio i itegrū sit itra tps ꝓfixū ob defectū iudicis ordinarii po
stulari nō potuerit i itegrū restō aduersus lapsū tpis postulari pt.

¶In christi nomine amen.

1 Ipsis †narratis ī pacto ꝗ ad pmū q̄rit dōm qꝛ l3 pri
ma fronte videatē dictū Bariol.auunculum in
certis reb⁹ dictis īfantib⁹ substitutū iure accrescēdi vni
uersum capere posse p.l.coheredi.§.si.ff.de vul.ꝛ pu.nihilominus
Iriū arbitror ex ꝗ hec substō:quo casu substō de dicto Bartholo
meo facta fuit p vbū cōe substitutio.ꝗ casu substō ī re certa p ius ac

Vltra Bar et c
d.l. centurio
non ipsa con
ualerimus.

crescẽdi ad vniuersum nõ trahit vt expresse firmat Bar.ff.de vul.& pup.l.centurio.per text.ibi no.in.l.cogi.§.gñaliter.ff.ad trebel.nec obſt.d.§.vltimus.l.coheredi.qm̃ illius dispositionis locus est vbi p vba directa subſtõ facta fuit secus vbi p vba cõia vt in casu proposito vbi facta fuit p vbũ subſtituo qd̃ quidẽ cõe est nõ aũt directũ ff.de vul.& pu.l.iam hoc iure.ṽ.sed si aliter.hec aũt plenius not.Dy. quẽ in hoc cõiter seq̃r i.d.§.& gñalr.& ex his cõcludit dictũ auũculũ solũ bona sibi relicta ex cõstõne habiturũ nõ aũt reliqua.& hec
2 de p̃io.¶ †Quãtũ ad scdm.An hereditas p̃ma dictis infantibus delata nõ tñ adita trãsmittaẽ ad q̃dã dñam mattheã q̃ sibi ex forma cõstõnis.Multigarie successionẽ recte vẽdicat.Breuiter dõm qd̃ sic qm̃ cõi oium opi.hoc firmatũ est.qd̃ bñficio suitatis filius ẽt infans decedẽs p̃mã hereditatẽ nõ aditã i quoscũq3 trãsmittit ẽt extraneos vt pbat in.l.fi.§.fin aũt ppetuo.C.de cura.furi.l.l.apd hostes.C.de suis & legi.l.l.in.de iur.libel.ff.de te.mili.lex militari. §.vl.cũ.l.se.ff.ad tert.l.fi.§.si qo adita firmat Bar.quẽ oẽs sequuntur excepto Bal.in.d.l.si infanti.& in.l.vẽtre.ff.de acq.here.& ple
3 ne no.in.l.vnica.§.in nouissimo.C.de ca.tol.& h̃ scdo.¶ †Quantũ ad tertiũ quo q̃rit.An l3 dicti isantes hereditatẽ sororis q2 si aditã nõ trãsmiserũt i dictã.d.Mattheã nihilominus trãsmiserunt bñficiũ restõnis in i tegrũ ad eũdẽ heredẽ.Breuiter ista qd̃ dubitabilis est & formaẽ p Bar.ff.de reb.du.l.q duos p Bal.in.l.vnica.§.i nouissimo p̃allegato & in.d.l.si infanti.p Ang.& in.l.nõ solũ.ff.de in ite.resti.& plene de hoc i.l.pomp.ff.de acq.here.& in.l.i.C.de resti. mili.Cõis tñ oim snia cui adherere debem9 est saltẽ restõnis bñficium in integrũ i heredẽ trãsmitti p tex.l.d.l.q duos.& p text.in.d.l. pomp.nec ob.ista l.d.l.infanti.dũ dicit oẽs hereditates ad eum devolutas & nõ agnitas ita intelligi quasi ab initio nõ essent ad eũ delate &c.q2 illud verũ habito respectu ad ius cõe nõ aũt ad bñficium restõnis in integrũ cõpetẽs aduersus aditionẽ omissaz.vba eñ.l.gñaliter loquẽtia in dubio ius cõe nõ aũt spãle bñficiũ restõnis cõsiderare videnẽ quimo sp id a gñalitate exceptuatũ vr̃ pbaẽ
4 extra de separationib9.l.i.§.quesitum.& hoc de tertio.¶ †Quo ad quartũ quo q̃riẽ an p̃fate dñe Matthee cõcurrerit quadriennale tps petẽde restõnis cõsiderato qd̃ non fuerit iudex ordinarius in terra mutiliano a quo in integrũ restõ peti posse.Breuiter dõm qd̃ si in integrũ restõ.i.tps p̃fixũ ob defectũ iudicis ordinarij postulari nõ potuerit i integrũ restõ aduersus lapsum tpis postulari põt.ff.ex quib.cau.ma.l.sed & si per errorem.in prin.& in ver.sed etiam si magistratus.ff.de offi.presi.l.senatus.C.de temp.appella. aut.item si appellatione.cum ibi no.

Consilium.lix.

1 ¶ Edictũ qd̃ quicũq3 originarius ciuitatis alicuius existens extra ciuitatem:an licitum sit.
2 Bonorum publicatiõ:ᵹpenã imponere nemini:l3 nisi meri imperij iurisdictionẽ habentib9.Limitationem huius vide nu.3.&.4.
5 Edictum aut municipalis lex ignorantes non ligat.
6 Cõmissio per superiorem facta officiali vt probeẽ:non sufficiunt sola verba officialis:sed committentis litere requiruntur.
7 Leges donationem annullantes ob defectũ insinuationis locum non habent in donatione p principẽ priuato factã.Et nu.10.&.11.
8 Donatarius securus est neq3 cõueniri põt pro donatis rebus iure aliquo:si p̃nceps aut augusta aliqd suo erario applicatũ dõauit.
9 Possidens alieno nomine & dicens qd̃ possidebat suo:si cõuincatur an amittat possessionem.
10 Sententia iudicis reprobata:nullus ex partis cõfessione effectus oritur neq3 parti vtilitas prouenit.
12 Testis dictum suum incontinenti corrigere potest.
13 Pene legalis euitande causa an liceat penitere quandocũq3 ante sententiam.Et nu.14.

¶ In Christi nomine Amen.

AD discutiendũ veritatẽ ꝓposite q̃ōnis p̃io illud ĩspiciendũ est an illustris & excelsus dñs dñi dñs pãdulphus in iure licito edictũ ꝓposuerit quo cautũ est vt q̃cũq3 originarius ciuitatis Fani extra ipsaz ciuitatẽ aut eius comitatũ exĩns re
1 uerti debeat.i.terminũ in edicto prefixũ.¶ †In quo breuiter dicẽdũ vr̃ q̃sic q2 iustũ habuit edictũ illd̃ rõne.i.ciuitas illa adiectione hoĩm replicaẽ aut amplieẽ.ff.de bo.dã.l.cũ rõ.§.l3 & diu9 adrianus.ff.so.ma.l.i.ff.de iur.do.l.i.&.l.pe.C.de in di.vidui.Scda ne cogitent originariã ciuitatẽ cuius sp potior cã est.ff.ad munic.l.libertus.§.prescriptio.ff.de incolis.l.ciues.li.x.cum ibi no.per glo.ord. suam ordinariũ ciuib9 denudari ql3 alibi domiciliũ constituere possint vt.l.assumptio.§.iure pen.ff.ad munic.&.l.domicilium.eo. ti.Atrñ iuri originis renũciare nõ põt.vt.d.l.assumptio.in p̃n.& C.de munic.& origi.l.origine.li.x.Ceterum ꝑ ip̃sius edicti iustificatiõe vr̃ casus.in.l.vl.C.de decre.ab.or.fa.vbi approbat iurisconsultus munici.cõstõnem qua cautũ erat ne qs extra ꝓprium municipiũ agere aut stare debeat.hoc etiã vr̃ determinare casus.l.nisi aliter restringaẽ i.a.l.q pro vulgaris.C.de off.p̃fe.vrb.vbi prefectus vrbis ad originarium ciuitatẽ iure licito reuocat originarios in prouincia cõsistens & pro hoc.l.relegatorũ.§.interdicere.cum ibi not. p Bar.ff.de interdic.& releg.Cũ igiẽ ex his clare pateat edicto.s. relato iur.autoritate suffragari merito ei pareñdũ fuit nõ tñ cũ iusto superioris precepto parẽdũ est sed etiã vbi dubitareẽ an iustũ vel iniustũ esset.xxiii.q.i.c.qui culpaẽ extra de temp.or.c.ad aures & de ma.& obe.c.si.cũ ibi no.per gloss.extra de cle.ex.mi.c.illud.Et
2 hec de p̃io.¶ †Scdo põt ꝓbabiliter dubitari.An prefatus dñs Paudulphus potuerit suo edicto nõ parẽtes ob inobediẽtiã bonorum publicatiõe eius fisco applicandorũ efficere.In quo dõm videẽ qd̃ cũ nulli liceat penã bonorũ publicationis imponere nisi his q in summa administratiõis sunt positi p̃tatez h̃ eñ meri imperij iurisdictionẽ hñtib9 in.l.i.C.ne sine iussu prin.Igiẽ prefatus dñs Pãdulphus vicariatus offõ fungẽs ꝓ sanctissimo dño nr̃o in fanẽsi ciuitate hãc penã posse imponere cũ vicarijs meri imperij iurisdictio attributa nõ videaẽ.C.de offi.eius q vi.alte.gere.l. ij.iũcta gl.mãdata eñ gñaliter iurisdictione ea q̃ meri iperij sunt nõ trãsferenẽ de off.eius cui mã.est iuris.l.i.in p̃n.nec ea fit q̃ in signũ priuilegij singularissimo sunt tm̃mõ principi reseruata extra de off.dele.c.q trãslationẽ q̃ ibi not.i gl.& extra.de exces.p̃la.c.sicut vnire Et plenius p spe.in ti.all.§.nũc ostẽdẽdũ.& p Bal.in.l.rescripta.C.de p̃ci.impe.offe.ex quib9 vr̃ non posse p̃fatũ dñm Pãdulphum sibi inobediẽtes multare nisi iuxta formã.l.eos.C.de modo multã.¶ His tñ nõ obstantib9 in 3riũ se h3 veritas.Prio q2 cum cõiter in eos quib9 summus põtifex suarũ ciuitatũ vicariatũ i tẽpalibus cõcedit &.vltimi supplicij bonorũ publicatiõis trãsferat iu
3 risdictionẽ vt 3suetudo manifestat.†Ideo dõm est q2 & si concessa alicui vt vicario gñali iurisdictiõe nõ veniũt ea q̃ meri aut misti sunt imperij.vt.d.l.i.atrñ venire itelligiẽ iurisdictio publicatiõis bonorũ & vltimi supplicij cũ ista duo ex cõsuetudine cuilibet vicario summus põtifex cõcedat.hic est tex.no.& singularis in.c.quanto.ver.& si quidem extra de offi.deleg.¶ Scdo q2.d.l.i.ff.de off.eius locum sibi vẽdicat iure ciuili.Iure aũt canonico qd̃ in pontificali cõcessione attẽdẽdum vr̃ vicarij & locũ tenentis meri & misti imperij iurisdictionẽ exercere p̃st.Ad hoc extra de rapto.l.archiepiscopũ.extra ne cle.vel mo.c.fi.li.vi.& expressim no.d.Bal.in aut.sed nouo iure.C.de seruis fugi.Adde qd̃ not.Bart.l.cũctos ppl'os.C.de sum.tri.& Federic.de senis in fine suorũ vbi ponit de habẽtib9 vicariũ in tp̃alibus a romana eccl'ia.¶ Ex his ergo quo ad h3 cõcludiẽ licite in obedientes pena publicatiõis bonorũ prefatũ dñz
4 posse puniri†qd̃ ex eo manifestius ostendiẽ q2 si iussione principũ contẽdẽtes iure ciuili vltimo supplicio afficiunẽ:vt in.l.quas gratias.ad fi.C.de offi.p̃fe.Afri.& in.c.ñ.extra de ma.& obe.& de penis imposita iure canonico hr̃ p gl.ordi.in.c.in gñali.de elec.li.vi. ergo multomagis puniri posse pena publicationis bonorum.ar. ff.de penis.l.in seruorum.§.vlt.l3 aũt tex.in.d.l.quas gratias in.d. c.ñ.de principe loquaẽ.atrñ attendenda vr̃ & ad eius vicarios qui personam principis representant:vt eleganter dicit text.in.l.i.in fi.C.de off.vica.cũ etiam principis vicarius eiusdem dicaẽ imago: vt in.l.etiam.C.de appel.qẽqd in predictis not.Bart.in.l.filius.ff.
5 de le.& hec de scdo.¶ †Tertio videndum est an dña Lasia ex cuius persona dña Joannacinus heres prefati edicti ignorantiã allegans in penã cõstitutam inciderit.In q̃ dõm videẽ q2 non ex cõi regula dictante edictum aut municipalẽ legem ignorãtes non ligare.vt in.d.l.si.ff.de decre.ab or.fa.& in aut.vt fac.no.const.C.de tabula.l.fi.lib.x.extra de consti.c.cognoscentes.de postula.prela.c.i. in.lxxxij.dist.proposuisti.i.presumiẽ aũt ignorãtia ipsius dñe Lasie Prio ex regula.l.verius.ff.de prob.& in.c.ignorãtia.de reg.iu.lib. vi.¶ Scdo rõne absentie eiusdẽ a ciuitate Fani cũ edictũ promulgaretur presumitur enim absens a ciuitate ea que ibi fiũt ignorare.ff.de excu.tuto.l.plane.C.de fal.mo.l.i.in versi.non largissime. qui ma.acc.pos.c.cum in tua.¶ Cõtrarium tñ est veritas.Prima q2 ex quo domina Lasia post promulgationem editi ad ciuitatem reuersa fuerit vbi publice sciebatur illud fuisse propositũ merito sequitur ignorantiã eũ allegare non posse que ? si allegatur quasi supina excusationem non inducit.ff.de iur.& fac.igno.l. nec supina.& hoc ex duobus.¶ Primo q2 ex quo postmodũ fuit in ciuitate non est tollerabilis edicti ignorantia sed scientia presumitur.ix.distictio.quis nesciat.¶ Scdo q2 sibi aut sue dñe denũciata fuit ipsius edicti substantia ex quib9 scientia etiaz causatur C.de peri.tuto.l.si tutor.in glos.¶ Tertio q2 ex quo fuit edictum illud publice promulgatum:non fuit ipsi ꝓbabilis ignorantia sed potius presumptiua scientia.xvi.di.q2 hec ar.ff.de institoria.l.& si pupillus.§.p̃scribere.¶ Quarto q2 ex quo vt mihi asseriẽ dicta dña lasia l3 absens.attamen in loco vicino fuit dicte ciuitati.ergo potius scientiam presumam q̃ ignorantiam.extra de presump.c. quosdam.&.c.quãto.Ex quib9 quo ad tertium concludiẽ.allegatiõe ignorantie nõ refragante edicto supra relato astrictam fuisse.
6 & hoc de tertio.¶ †Quinto videndum est.nũquid & credendũ fuerit ipsius potestas Fanensis simplici verbo dicentis sibi commissum fore a prefato dño.Pandulpho vt promulgatio ipsis edicti fuerit.In quo vr̃ primo dicendũ qd̃ nõ cũ ad probandũ commissionẽ officiali p superiorem factã sola eius verba nõ sufficiant sed cõmittẽtis litere requiranẽ.C.de mã.prin.l.i.C.de iure fis.l.prohibitum.

bitum.lib.x.l.i.C.de superindic.C.de diuer. inof.l.pbatorias.et in
aut.de colla.§.cos.col.ix.C.de epis.et cle.l.si quis per calum.vbi per
d.Bal. In cōtrarium tñ se hz veritas. Primo qr cū psfatus dñs
potestas clarissima sit atq3 illustris persona merito de cōmissio-
ne sibi facta suo verbo credit.ad.ē.xcvij.dist.nobilissimis extra de
priuil.c.cū olim.cū ibi notatis. Ad qd facit qr in sūi dicit canoni
ste an credat legato de eo qr dicit sibi cōmissuz viue vocis oraculo.
de q p Spe.in ti.de le.§.supest.v.sz si.et per Jo.an.in.c.i.de of.le.lib.
vi.et Lapum de castel.in suis allegationibus alle.xxxiiij.et alleg.xv.
¶ Scdo qr posito qr vert nō foret nrm nihilomin° solo vbo ptā
tis credēdū ex q ita se hz cōsuetudo in psata ciuitate q pbationez
innalidā redit validā extra de si.instr.c.cū dilect°.vbi est casus ad
7 ppositā nrm. Et hoc de quarto. ¶ † Quinto vidēdū est an valuit
donatio p psfatū.d.Pandulphū facta Antonello de bonis olī3
dñe Lasie fisco ipsi° dñi applicātis. Et vdm vr primo donationez
ipsam nullā cē ex quo summā.l.trāscendēs insinuationē regrebat
iure cōi.vt.C.de dona.quasi p totū. Cōtrariū tñ est verum: qr leges
donationē annullātes ob defectū insinuatiōis locū nō hnt i dona
tiōe p pncipē priuato factā.vt.l.sanci.et aut.ibi posita.C.de dona.
nec ēt eo casu q reges in suis regnis aut dñi in suis ciuitatib° do
nationē puato faciūt vt i casu pposito. Ita cōcludit notāter Jo.
an.in addi.Spe.in ti.de instru.edi.§.porro.q incipit hec subscri-
ptio.in v.mulieris aūt vr ea rōne qr dñi in suis ciuitatibus vicem
pncipis obtinēt et ptātez eorū hnt que summo pncipi reseruat.ad
hoc extra de v.sig.c.sup quibusdā.§.ptor. et qd no.Bar.istud dicēs
ff.de cap.l.hostes.et in.l.relegati.ff.de pe.in.l.ambitiosa.ff.de decre.
ab or.fa.et Bal.in.l.sanci.C.de do.et in.c.i.§.itē sacramēta.de pa.iu.
fir.in vsi.feud. In hoc ergo cōcludit insinuationis defectu dona-
tionem validā censeri et zñr psfatā dñam Lasiam z Antonellū
8 nulliter agere. ¶ † Sexto vidēdū est ab posito sed nō cōcesso qr pre
fata donatio fuerit innalida nihilomin° psfat° donatari° secur°
sit ex quo in eū collata fuit donatio per psatū dñz Pandulphū.
Breuiter dicendum est qd sic.in.l.oēs.et.l.bene a zenone.C.de qua
dri.pscri.vbi securus est donatarius: neq3 cōueniri pōt: p dona-
tis reb° iure aliquo: si princeps aut augusta aliquid suo erario ap
plicatum donauit. Unde agere volēs fiscū.nō aūt z donatarium.
intra quadriennū actionem intētat. Cū igit psfatus dñs Pan
dulphus vicariatum hñs ex spāli pontificis cōmissione in psata
Ciuitate locū principis obtineat: ac etiam fiscū habeat merito.d.
l.oēs.et.d.l.bene a zenone.etiā sibi locū vēdicāt in donatiōe per eū
facta psfato Antonello.qd verū fore maxime ex eo ptz: qr si he ci
uitates que superiorē nō recognoscūt.aut q merū et mistū impiuz
pscripserant iisdem per oīa vtunt prerogatiuis quib° et summ°
princeps.vt not.Bar.in.l.C.de bo.va.li.x.et in.l.ex quibusdam.in
princ.de iur.fisc. Et qd no.in.l.i.ff.de dā.infe.et superius dixi.ergo
idem ex ratiōis idētitate dicēdū est in psfato dño qui ex summi
pontificis voluntate vicariat° offō fungens in ciuitate Fani iura
9 hz fiscalia et summū pōtificē representat.vt superi° dixi. ¶ † Quo
ad vltimū an ex dispositione.l.fi.ff.ne rei vendi.debeat in psatam
dñam Joānā possessio rerū donatarū trāsferri at Antonello au-
ferri: vt is ex suo mēdacio puniat cū negauerit se possidere. ¶ Di-
cēdū ē qd nō. Primo ideo qr sic disposuit pdicta.l.fi.qr p negatio
nem rei cōuenti trāsferebat in agentē onus pbādi reū ipm possi-
dere.vñ cum probationis onere grauet in hoc eum voluit releua-
re vt statim qd probauerit cōuentū possidere in eū possessio trans
ferat lz de dñio nō cōstiterit.hec aūt rō sumit in.l.eū qui.ff.de iure
iur. Sed cū in casu proposito cesset ipsa rō vt.s.deducet ergo cesset
l.illius dispositio.ff.de pac.qd dictū extra de ap.c.cum cessante.cuz
si.qd aūt rō cesset manifestat qr ex cōfessiōe p Antonellū facta in
suis exceptionibus in quib° asseruit se dictas res possidere titulo
donatiōis etc.que qdē cōfessio reuocari nō pōt errore nō pbato.ff.
de confe.l.non fatet.C.de iu.et fac.l.error.extra de cōfes.l.fin. Satis
releuari vr aduersarius agēs ab onere aliter pbandi cōfessionem
penes cōuentum esse. Ut eū asseratis in libello contra actorem stat
C.de lib.ca.l.cū precum.ff.rē ra.ha.l.ne satisda.ff.fa.er.l.q familie.
ita et asseris in exceptionib° z reū sm Bart.ff.de cōfes.l.certū.§.si
10 qs absente. ¶ † Scdo principaliter me mouet qr dispositio psate.
l.locū sibi vendicat nisi negatiua confessio que fuit in casu ppos
to p iudicis sñiam reprobata aut annullata foret. Ex partis eñi
confessione iudicis sñia reprobata nullus effectus oritur neq3 par
ti prouenit vtilitas vt eleganter no.Inn.extra de iureiur.c.mulie-
ri.qd no.dignum reputat Bal.in.l.si quis in hoc genus.C.de epi.
et cle.ac in casu pposito reprobata fuit confessio per quā asserebat
Antonellus se non possidere ve ibi deducet.ergo etc. ¶ Quod aūt
reprobata fuerit patet qr iudex in presenti causa mandauit respō
deri interrogationibus saluo iure impertinentium: et nō admit-
tendarum: quib° si rñderet pronunciauit haberi pro nō rñso. At
cum illa interrogatio p agentē facta si Antonellus possideret su
perflua foret et zñr nō admittenda: cū nō fiant iudiciales interro-
gatiōes nisi quatenus op° est vt.ff.de interro.act.l.i. Ex quo cum
stabat ex pcedēte cōfessiōe Antonelli possessionē penes eundē fore
11 Igit zñr dici dz cōfessionē ex sñia reprobatā. ¶ † Tertio pncipa

liter moueor qr.l.illa fin.locū sibi vēdicat nisi re° pnladuct° añ ne-
gationē reuocauerit priusq3 fuerit de mēdacio p agētē cōuict° sm
gl.vltimā cōiter approbatā in.d.l.fi. Cū aūt ita euenerit in casu p
posito vt ex actis apparet.igit etc. ¶ Qd aūt poterit dicta negatiu-
12 ua cōfessio p Antonellū reuocari tria suadet. ¶ † Primo qr sicut te
stis incōtinēti dictū suū corrigere pōt.ex de test.co.c.pterea. Ita et
pars incōtinēti reuocat rñsionē positiōi factā sz gl.in.c.cū impos-
tionibus in v.iusta cā.de iura.calū.alias de iureiur.li.vi.lz eñ re-
spōdēti penitere si nulla captio ex ei° pnia sit actionis.ff.de inter-
13 ro.ac.l.de etate.§.celsus.vbi in pposito nro est casus. ¶ † Scdo qr
ad euitandā penā lz añ cōsummatū delictū factā negationē p po-
nitētiam reuocari sm tex.no.in.c.de non nu.pe.aut.z qui ppriam
et no.insti.de nct.§.itē mitta.et in.c.i.§.porro.que fuit prima causa
hñ.amit.in vsi.feu.et ponit Bar.in.l.z negātes.C.ad.l.aq.et in.l.ea
14 que.C.de cōdi.inde. ¶ † Tertio qr cū h pena sit legalis merito lici
tū est vt et in aliis sñibus ad euadēdā penitere in quib° euadēdis
q3 sufficit pnia ante sñiam q3 añ litem cōtesta.vt primum
pz.C.loca.l.cōductorem.C.vñ vi.l.nō ab re.ff.de bo.q li.l.qui cum
maior.§.accusasse.et p Bar.ff.de fru.l.q ea mente.et ibi probat.ff.de
in ius vo.l.q uis.C.de iur.om.iu.l.in criminali.C.de episco.et cle.
aut.statuim°.iūctis his q ad declarationē dictorū iuriū no.gl.or.
in.c.si diligenti in v.pdant.ex de fo.cōpe. ¶ Ex his q ad vltimum
cōcluditur penam.d.l.fin.locum non habere in psato Antonello.

Consilium.lx.

1 ¶ Mandatū ad accusandum qñ dicatur sufficiens: et quando
quis dicatur habere sufficiens mandatum.
2 Mandatum generalissimum non capit ea per que posset dñs in
penam induci.

¶ In Christi nomine amen.

1 Mandatū † mihi ostensum insufficiens fore
ad deducenda in accusatione ppos
ta duo spāliter probant. Primo qr illd insufficiēs mā
datum esse dicit quo mediante dñs compelli non pōe
ad rata habenda aut confirmanda ea que per pcuratorem gesta
sunt. Illud probat ex glos.or.et singulari.xxi.q.i.c.relatio.quā ap-
probant canoniste extra de dila.c.pposuit.et Bal.in.l.in cause.in
prin.in aliquib° lec.ff.de pen.lz eadem glo.idem aliter retulerit et
male.eo.ti.l.si pcurator.ad fi.dicentem id mandatū illud vbi adie
cta est clausula dñm se ratum habiturū quicquid p pcuratorem
legitime factū fuerit sufficiēs fore qr semp cōstituens poterit nol-
le ratū habere per pcuratorem.at eñ dicendo illud legitime factū
non fore. Cū ergo ita sit in casu pposito cum dñs possit dicere vel
le ratum habere accusationem per pcuratorem institutā dicēdo
se non intellexisse vt per mandatariū accusatio institueret respe-
ctu cessationis et fuge factarū de mēse Octobris sed alio tpe facta
rum.igit etc. ¶ Qd aūt possit in hac supra relata accusatione con
stituens dñs cōtradicere eandē volēdo ratam habere manifestat
qr non fuit in mādato expressum cuius tpis fugam vel cessationē
deberet pcurator in accusatione deducere.ergo pōt dñs dicere se
nolle hāc deductionē tpis ratam habere. Non eñ pōt constituens
astringi ad ratū habendū id qd vltra mandati formā censet pro-
curator gessisse vt.d.l.si procurator.C.de procura.et.l.i.§.igitur.ff.de
2 exerci.ff.man.l.diligenter.C.de neg.gest.l.vlt.cū ibi no. ¶ † Secūdo
idē deducit: qr q̄tūcūq3 in generalissimo mandato nō veniunt ea
per que cōstituēs incidere posse in penā sue delictū.ff.de condi.in-
debi.l.si procurator.ff.qd quisq3 iu.l.i.§.si pcurator.ff.de his que
in frau.cre.l.si pf.et.l.si quis iussum.ff.de dam.infec. Sed propter
appositionē tpis arrepte fuge aut cessationis. Item pp ter appo-
sitionem debitarum pecuniarum in appositione deductaruz dñs
incidere posset in penaz vt.j.parabitur.ergo ad ea in accusatione
ponenda hoc mandatum insufficiens censendū est. ¶ Quod aūt
ob predicta in penam posset incidere probat.ponamus eñ fugaz
per partē aduersam illo tpe obreptā non esse. Item ponamus fal
so debitricem dici partē aduersam in aliquib° pecuniarum quan
titatibus in accusatione deductis: ac qd probari non possit has
quātitates deberi nonne predictis casib° incidet in penam Flore
tinam statuti de non pbante deductam in accusatione clarissimū
est qd sic. Cū itaq3 pateat dictū mandatum neq3 plenū neq3 suffi-
ciens reputari debere qr nō expressum aut certificatum fuit quo
tempore delictum fuge commissum in accusatione proponi debe-
ret cuius tpis expressio specialiter in accusatione requirit.ff.de ac
cus.l.libellos.merito concludit procuratorem non plene neq3 suf-
ficienter per dictum mandatū instructum qualiter accusatio in-
stituenda esset ex iudicis officio ab accusando reiiciendū foro ne
contingeret adulteriores actus frustratorie procedi.et istud no.gl.
or.in.c.i.de elec.li.vi.ponderata per Bald.in.l.exceptionem.C.de
prob.pro qua optime deducit qd no.Bar.in.l.pretor ait.§.de feu.
ff.ex qui.cau.in pos.ea.et in.l.si finita.§.iulianus.de dam.infec.et in
l.i.§.vsus si finita.de procura.lz d.glos.extra casum nostrū limitet
Bal.in.l.inter.§.alieno.de dam.infec.

Consilium.lxi.

1 ¶ Citatio partium an sit necessaria in prolatione laudi.

2 Opinio vnius singularis seruari non debet: vbi contraria cõmuniter obseruatur.
3 Consuetudo illius terre vbi controuersia est circa litium determinationem seruanda venit.
7 Fideiussor idoneus dicitur ille qui eiusdem fori est.
9 Ciues ex priuilegio effecti: oibus fauoribus et cõmodis potiunt quibus et ipsi ciues originarii.
10 Jure cõi agens non satisdat nisi qd litem contestabitur vsq ad duos menses: et qd persistat vsq ad finem cause: et de soluendo expensas si litem iniuste mouisse apparuerit.

Jn christi nomine amen.

1 Licet †mihi magna semp fuit dubitatio quaz ex
opi. iur. pbet autoritas i dubitatiõe becvul
gari q agitat ad pñs. Uerũ in casu pposito magis mi
bi placet sñia Bal. de cu. et bal. volẽtiũ nõ requiri prinam
citationẽ aut psentiã i laudi arbitratoris platiõe. Jste motis
rõnib⁹. Primo qr vbi nõ ea totã apud aliquẽ in iudicii forma pcedit partis psñtia aut citatio i sñie platiõe nõ requirit dũmõ talis
sit casus i quo ius ipsi⁹ ptis saluũ ac reseruatũ itelligit. Jstud
pbabiliter no. in l. ille a quo in prin. et l. recusare in prin. iũcta glo.
ff. ad trebe. Et l. l. si cui. circa finẽ. vbi di nõ esse necesse vocare eũ. ff.
de fideicõ. lib. Jtẽ ex sñia glossatoris in l. iij. §. cã cognita. ff. de bo.
pos. approbata p Bar. ibi et in l. j. C. quoz bono. Bal. C. q admit.
in rubrica. et in l. j. i fi. c. si. dicẽtis ideo in decernẽdo olim aut odie
agnoscẽda bonoz possessiõe ẽt 3 tabulas nõ reqri ptis citationez
aut psñtiã: qr tũc forma iudicii non seruet. vt. ff. de bo. pos. l. seruus.
et in d. l. fi. et insti. c. ad finem. Jtẽ qr ius ipsius heredis aut alterius
cui tanq magis primo successio delata est semper saluũ taciteq
reseruatũ intelligit. vt. ff. de le. prestã. l. filium. §. si quis. et in d. l. iij. §.
bonorũ in gl. Cũ itaq ita sit in casu pposito vbi corã ipo arbitra
tore forma iudicii nõ seruet. extra de iureiu. qñtauallis. per Jnno.
Jtem vbi semp ius ptis ex laudo lese saluũ et reseruatũ itelligit cũ
ibi supsit facultas reductiõis ad arbitriũ bõi viri. vt. l. si societatẽ.
§. arbitrorũ. et in l. vnde si nerue. ff. pro socio. ergo et c. Scdo hoc
ipsum pbat qr eo casu vbi nõ pcedit in forma iudicii citatio aut
psñtia nõ reqrit qr si ps pñs adesset is cui qstionẽ terminãdi ptãs
tributa est ex ipsi⁹ partis psñtia nõ aliter determinatur⁹ esset quã
primo suo alo cõcepisset. Jstud arguit ex l. nõ si cui. §. quis seruum
ibi dũ dicit et si in ea cã videbit vt si pñs esset et c. ff. de fideicõ. liber.
et ex eo qd no. Bar. in l. eopõpne. ff. de do. prele. vbi i iõ non valt requiri psñtiam partis dum declaratio volũtatis testatoris ab eo sit
cuius dicto testator stare voluit. Jtẽ nec reqri in relatione agrimẽ
sorum iudici fiẽda qr partis psñtia in 3riam sñiam hos relatores
trahere non potuisset ac cũ ita sit in pposita qstione vbi arbitrator ipe ad dotis declarationẽ assumptus qr ipsorũ compromittentiũ diuitias ceterasq qualitates notissimas hz nõ aliter etiã ex ptiũ psñtia dotis quãtitatẽ declaret q diuitie ac dignitatis vtriusq
coniugis qualitate pensata et sm formã l. quero. et l. cum post. §. ge
ner. ff. de iure do. de le. iij. l. cum filie. igit et c. Tertio partem istã
vehementissime cõprobat cõis consuetudo pisana prefatã sñiam
Guli. et Bal. vsq in hodiernum diem cõprobans: nec requirens
in platione laudi ipsius partis citationẽ. Cum etenĩ prefatam sen
tentiam quotidie Pisis crescere incalescereq videas merito illa
seruanda nõ est. ff. de his qui no. infa. l. athletas ibi et gñaliter ita
omnes opinant. ff. de acq. here. l. pro herede. §. papi. ibi vulgo putare quosdam. C. de ve. iure enucle. l. j. §. nulla itaq. ver. cũ hoc tñ:
et ff. de fun. instr. l. quesitũ. §. sed si fundus ibi quã sñiam quotidie
accrescere et incalescere videmus vbi melior tex. est pro hoc qui sic
2 in iure quicqmid primi cõsulentes allegent. †Non enĩ debet seruari vnius singularis opinio vbi cõtraria cõiter obseruatur. ff. de se
na. l. j. in fi. ibi qd nec vnq relatũ est nec vnq receptũ. ff. de legib. l.
minime. et l. si de interpretatione. et hoc maxime verũ est si opinio
cõiter approbata apud legũ pceptorẽ cõcor sit. qualis est hec. ff. de
dã. infe. l. si edibus. ibi etiam est plane vestrorũ pceptorum hec sñia
et c. vbi est tex. optimus lz aliter primi cõsulentes allegent. nec precidentibus illud refragat qd Florentina constitutione pbata est
sententia Bar. et Petri que cõsequenter in vniuerso eius comita
tu et districtu seruanda est vt. C. de ve. iure enu. l. j. §. nulla itaq in
ver. scdm Sabini et Juliani scripturã. ff. de legi. l. de quib⁹. et insti.
de satisda. in fi. abi cũ necesse est omnes prouincias et c. ff. de post. l.
ex ea. in glos. que incipit ar. qr cõsuetudo vbi est gl. optima. Rñdet
enĩ illud pcedere nisi saltem ex tacito superioris ciuitatis cõsensu
alia in castris aut ciuitatib⁹ sibi subiectis obseruet cõstitutio aut
3 cõsuetudo vt est in casu pposito. †Tũc enĩ circa ipsarũ litiũ determi
nationẽ seruãda est ipsi⁹ terre vbi cõtrouersia est consuetudo. ff. de
testi. l. iij. §. vlti. insti. de iureiur. §. vlti. vbi mos iudiciorum. extra de
eo qui mit. in pos. cã rei seruãde. c. cũ venisset circa prin. et qd plene
no. ẽi. di. illud. et in rub. extra de cõsue. per Jnno. et alios. et in. c. qd
clericis. extra de fo. compe.

Consilium lxii.

1 Constitutio florentina de satisdando iudicio sisti per procura
torem: intelligit nisi per cõstituentem satisdatũ nõ fuerit. Et n. 8.
2 Interpretatio illa non admittenda est ex qua constitutio intellectum reciperet quo mediante quis ad superfluam satisdationem
prestandam grauaretur. Et nu. 3. et 4.
5 Uerborum plurium insimul coniunctorum natura est vt vnuz ex
alio declarationem et restitutionem assumat.
6 Regula per exceptionem declaratur.

Jn christi nomine amen.

Florẽtina 3stõ q allegat ad pñs ad repellendũ a iudicio pcuratorẽ magnifici
et excelsi viri dñi Baptiste pp nõ psñita satisdatiõe itelligẽda est vbi pcurator rei cõuẽti p ipm cõstituẽt a sa
1 tisdãdi onere d iudicio sisti et iudicato soluẽdo n releuaret. †Ta
li etenĩ casu is pcurator ad satisdationẽ hãc vigẽd⁹ est tã ex ipsius
cõstõnis forma q cõi iure quo vtit. C. de satisda. l. j. in fi. insti. e. tit. ad
fi. C. de cõsor. e. li. l. ii. ad fi. ff. de pcu. l. si defunctus. in fi. Ubi aũt ipse
reus cõstituẽs pcuratorẽ a satisdãdi onere releuasset: vt cõtingit i
casu pposito: tũc nõ est ipe pcurator rei p suo pcuratore facta suf
ficiẽs iu. insti. de satisda. §. si nõ aliqs. vbi expressa lra qd aũt psata
cõstõ hũc pati. debeat intellectũ plura manifestãt. Primo qr diceret
qd et is rei pcurator satisdationẽ de iudicio sisti et iudicato soluẽdo pstare cõpelleret p quo ipe dñs satisdedit ex vi psate cõstõnis
tria resultarẽt icõuenientia. Primũ qd ipa cõstõ derogaret dispõni
iuris cõis volẽtis vt supra relatũ est nõ teneri pcuratorẽ ad satisdã
dũ cũ p eo dñs satisdederit: qd nõ est dicẽdũ cũ semp sit ita in terptãda cõstõ: vt quo ad min⁹ pt ius ciuile ledat. C. de noxa. l. ii. C. de
iure deli. l. fi. §. et. cõputatiõe i gl. ff. de pub. cõia. extra de cõsue. cũ di
2 lectus. et de cle. nõ resi. c. ad audiẽtiã. et c. cũ dilectus. Scdo qr sequeret qr et ipa cõstõ taliter itellecta ad supfluã satisdationẽ pcuratorẽ ipm arctaret. qr siliter nõ est dicẽdũ. Nunq enĩ admittenda
est ea interpretatio ex qua cõstõ itellectũ reciperet quo mediãte qs
ad supfluã satisdationẽ pstãdã grauaret. vt. ff. vt in pos. le. l. j. §. fi. et l.
fi. is a quo l pu. eo. ti. et i d. l. si defunct⁹ in fi. i vlti. gl. ibi dũ dicit su
puacuis cautiõib⁹ et c. Satis aũt supuacua ipa scda pcuratoris satisdatio diceret: ex quo ipsi agẽti p pmã satisdationẽ a reo cõsti
3 tuẽte p pcuratore psñita cõsulutũ est. †Tertio qr seqret qr excluderet a dfensiõe qs si a remota ac longinq regiõe veniẽs pcurator
cõstitut⁹ ad defendẽdũ dñm i florẽtina ciuitate satisdare nõ posset ex q i eadẽ ciuitate icognit⁹ facultatẽ satisdãdi nõ hz: cũ nemi
nẽ iueniat p eo satisdare volẽtẽ qr a iure psumit vt. ff. de iud. l. ij. §.
si dubitet. ff. q satisd. co. l. q de die. §. iube. et l. fideiussor. §. si necessaria. qd siliter satis iniquũ est et incõuenientissimũ. qr sm hanc inter
4 pretationẽ psatã cõstõnẽ itelligẽdã fore cẽseo. †Nõ enĩ icõueniẽs et
iniqua sz humana et equa iterpretatio ipsis cõstõnib⁹ admittenda est. C. de bo. q li. l. nõ sine. C. de fideicõ. lib. l. cũ inter veteres. C. qui
bo. ce. pos. l. vlti. ff. de re. iu. l. quoties nihil. ff. de cõdi. et demon. l. in
his. ff. de legi. l. benignus. cũ si. Ceterũ qr et hic quem supra dixi sit
ipsius cõstõnis itellect⁹. s. vt ipe pcurator rei tũc demũ satisdet cũ
p eo p 3stituẽtẽ satisdatio psñita nõ fuerit ex duob⁹ clarissime sua
det. Primo qr cõstõnis vba sunt hec qr nullus syndic⁹ econom⁹ vel
pcurator vel defensor alicu⁹ rei cõuẽti audiat nisi prio et ãte satis
det p idoneos fideiussores et c. Ubi põderãdũ est qr et ipa 3stõ de de
fensore locuta est q ẽt et is di q sine mãdato alteri⁹ defensionẽ assumit et cõsequẽter is p q satisdat. Ex hoc igit vbo declarari vr
ipsos cõstituẽtes itellexisse de eo solũ pcuratorẽ qui dñs a satisdã
5 di onere nõ releuauit. †Ea enĩ natura pluriũ vborũ isimul 3iũctoꝝ
est vt vnũ ex alio declarationẽ et restitutionẽ assumat vt pmũ pz. ff.
de le. i. l. si seru⁹ pluriũ. §. fi. extra de rescri. sedes. de pen. q ad agendũ. li. vi. eo. ti. de. nõ pt de le. iij. l. nummis. cum si. sm. ff. de vi. tri. et ole.
leg. l. fi. §. cui dulcia. ff. p socio. l. duo societatẽ coierunt. §. fi. et l. sed si
adñciat. Scdo clari⁹ ex eiusdẽ statuti serie. prio enĩ ponit ipa re
gula. s. qr null⁹ pcurator et alij quos. s. retuli audiant nisi prius satisdet. Scdo ponit exceptio i v. saluo qr. s. qcũq dicens sic formalr
saluo qr si qcũq inueniret corã dicto officiali et nõ posset seu allegaret nõ posse dare vt. s. de et exigit et voluerit stare i carcerib⁹ audiat et admittat ei⁹ pcurator et defensor ac si dicto satisdatio legitime facta foret et c. Clare itaq pz ex vbis illis exceptiõis. s. saluo
q qcũq cõueniret corã dicto officiali et nõ posset seu allegaret nõ
posse se satisdare corã officiali et c. qr si hec nõ allegat reus 3stituẽs
sz p eo pcurator satisdet talis sufficiet satisdatio vt ea mediãte a
6 limine iudicii nõ repellat lz aliã satisdationẽ ipse nõ psñiterit. †Ex
vbis etenĩ exceptiõis alibi regulã iureconsult⁹ ipe declarat. ff. de pe
nu le. l. nã qd liqde. §. fi. Unde et ita in casu pposito regulã p sñã exce
ptionẽ declarare nemo negabit. nec pdictis ob. si diceret psatã cõstõnẽ p fiẽda satisdatiõe reqrere legitiõs fideiussores qlis nõ est h
7 dñs Baptista 3uẽtus cũ diuersi sit fori. †Jlle etenĩ idone⁹ fideiusor ẽt di q eiusdẽ fori ẽ. vt. ff. q satisd. co. l. si fideiussor. et qd not. glos.
or. in l. neq femina. in ver. nõ põt. ff. de pcura. ad hoc allegata per
Bal in l. ii. C. p quas pso. no. acq. Rñdet enĩ qr imo et eiusdem fori
esse cẽset prefatus dñs Baptista ex quo ob concessum sibi priuilegium ciuis Florentinus effectus est hic autem locũ sibi vẽdicauit
si voluimus dicere prefatum dñm Baptistam fore reum. Siue velimus eum dici agentem ex quo sua iura in modum principalis
petitionis

8 petitidis pposuit nō aūt exceptidis.¶ †Itē ꝗ qi mattheū aduer-
sariū in iudiciū puocauit ex qb⁹ actor in pfata lite cōstitut⁹ vſ.vt
pnunū pbaſ l.cū dilect⁹.extra de or.co.ſcdm.ff.de iud.l.i trib⁹ ꝗ l
c.tor⁹.§.i oi.extra de ver.ſi.Tūc dubitaſ an ex ſcdo capitē eiuſdem
cōſtōnis dicētis formalr ꝙ ſi qs forēſis ꝗ nō ſuppoſit⁹ iuriſdictōi
Florētie agere voluerit ꝯ aliquē aliū ſuppoſitū niſi prio ſatiſdede
rit de iudicio ſiſti ꝗ de iudicato ſoluēdo teneaſ pfat⁹.d.Baptiſta
aut alius p eo cōparēs ſatiſdare.ꝗ breuiter dōm eſt ꝙ nō qr l ciſ
ceſſant vba cōſtōnis ergo ceſſat cōſtō.ff.de aq quo.ꝗ eſti.l.i.§.logē.
ff.de admi.tu.l.ita aūt.ff.de dā.iſe.l.iiij.§.toties.ff.de acqui.here.l.ſi
ſeruum qs.§.nō dicit.ff.ſo.ma.l.ſi vo.§.de viro.¶ Qd aūt ceſſante
verba clarū eſt cū pfat⁹.d.Baptiſta ſit ex pūilegio Florētin⁹ ergo
9 forēſis nō eſt vt ex ſe ptʒ.†Iſti aūt ciues ex pūilegio effecti oīb⁹ bis
cōmodis fauoribuſqꝫ potiunſ qb⁹ ꝗ ipi ciues originarij:dū tñ fa
uores illi ex ipſius ciuitatis cōſtōnib⁹ pueniāt vt no.p Bar.ff.de
adul.l.ſi maritus.§.iulie.ꝗ ꝙ idē no.ff.de vſuca.l.ſi is q p emptore.
ꝗ l.l.filio quē pf.ff.de lib.ꝗ poſt.ꝗ ꝙ de iſtis ciuib⁹ ex pūilegio not.
d.Bal.in.l.ij.C.de iure au.ann.ꝗ in.l.ſi filius.ff.ſi cer.pe.ꝗ.l.ſi rufi-
nus.C.de teſt.mi.ꝗ.l.i vrbe.ff.de ſta.ho.ꝗ.l.ſi nō ſpāli.C.de teſt.ꝗ in
L.oēs ppli.ff.de iuſt.ꝗ iu.ꝗ in aut.habita.C.ne ſi.p pa.ꝗ.l.ꝙ fauore.
C.de legi.ꝗ l.l.cū oratore.ff.de excu.tu.ꝗ Bar.l.l.i.ff.ad munic.ꝗ in.l.
ij.§.ſi emācipat⁹.ff.de ſta.ꝗ in.l.i.C.de pūil.eoꝝ q in vrbe conſtan.
li.xi.Igiſ caſus iſte remanet i iuris cōis diſpōne.ff.de cond.ind.l.
ſi extraneus.de li.ꝗ poſt.l.cōmodiſſime.ff.ſo.ma.l.cū dotē.extra de
10 reſcrip.c.ſuſceptū.li.vi.†Iure aūt cōi agēs nō ſatiſdat niſi qd litē
cōteſtabiſ vſqꝫ ad duos mēſes:ꝗ qd pſiſtat vſqꝫ ad finē cāe ꝗ de ſol-
uēdo expēſas ſi apparuit litem iniuſte moueſſe.ꝗ hec habent.C.de
epiſ.ꝗ cle.aut.gnāliter.C.de lit.cōte.aut.libellū.§ tñ ſatiſdationes
hodie minime exigunſ:qꝛ ex cōſuetudine ſublate ſunt ſm gl.ordi.
inſti.de ſatiſda.§.ſed hodie in ver.ſatiſdationem.Procurator aūt
prefati.d.Baptiſte ſimiliter ſub eiuſdē ſtatuti verbis nō cōprehen
ditur.eū quo ad eum illa cōſtōnis verba intelligi nō debeant qñ
per cōſtituentē p eo ſatiſdatio pſtita eſt.¶ Cōcludo ergo in caſu
propoſite conſultationis ſatiſdationem per prefatum dnm Ba-
ptiſtam aut eius procuratorem preſtari non debere.

Conſilium.lxiij.

1 ¶ Confeſſio incidens aut enunciatiua inter dnm ꝗ alium ema-
nans qd talem cōſtituerit in pcuratorem:ipſi cōſtituto ad ſe pcu
ratorem probandum proderit.Limitatur nu.2.
3 Producens inſtrumentū videſ fateri omnia que in eo cōtinētur.

¶ In chriſti nomine amen.

Olū eſt videre ad hoc vt pdictus Jacobus poſſit
vti bñficio dicti ſtatuti ꝯ heredes Antonij
exigentes pcuratorio noīe ipſius Jacobi dn pbatū ſit
1 Antoniū fuiſſe pcuratorē dicti Jacobi.¶ †Et breuiſ
dicendū ꝙ ſic qi incidēter cōfeſſus eſt ipe Ant.ſe pcuratorē fuiſſe
quēadmodū ḡ incidēs:aut enūciatiua cōfeſſio inter dnm ꝗ aliuʒ
emanās qd talē cōſtituerit pcuratorē ipi cōſtituto pdeſt ad ſe p-
curatorē pbādū vt eſt text.ſingu.ff.rē ra.ha.l.ne ſatiſdatio.§ ꝗ ita
ecōuerſo incidens cōfeſſio dicti Anto.q facta fuit in caſu pponto
inter eū ꝗ officialē i dn⁹ dictāſ ꝙ ipe pcurator ē ꝯſtitut⁹ ad pbādū
illū eē pcuratorē ꝗ h vt l iudiciis circa actū pbatiōis vtriuſqꝫ liti
gātiū parſit cōdō.de re.iu.c.i iudiciijs.ꝗ i.c.nō lʒ.li.vi.ff de exce.c.
2 cū iter.C.de fruc.ꝗ li.expē.l.ſi.†Scdo idem ad literā pbaſ ex deter
minatiōe Spec.in ppoſitis terminis in ti.de pcura.in.§.rectequ
cōſtituētis.v.allud quoqꝫ notādū ē.dicētis ꝙ lʒ enūciatiua aut i ci
dēs ꝯfeſſio q qs inter ſe ꝗ aliū pcuratorē cōfeſſus non pbat eū eē
pcuratorē in ſui fauorē ar.ff.de interro.ac.l.de etate.§.i.nihilomin⁹
pbat ꝯ eū ꝗ in ſui odiū ad h alle.C.de ꝯhē.ꝗ cōmi.ſtip.l.optima.
Et ita dicit debere itelligi q notauit l ti.de pba.§.ſi.v.ſʒ pone iu-
dex.ꝗ l ti.de iſtru.edi.§.reſtat v.i ſumma.Nec ob.ſi dicaſ no.ſpe.de
here.ꝗ itelligi talē icidētē ꝯfeſſionē fidē facere ſolū q ad ꝯhētes:nō
aūt q ad tertiū:qꝛ h eſt falſuʒ p tex.expreſſuʒ l.o.l.ne ſatiſdatio.vñ
ex ei⁹ dicto iūcta.l.illa qd h occidiſ ꝙ aūt ipſe Anto.pcuratorē ſe
aſſeruit pbaſ ex actiōe pecuniarū mōtia ꝗ fecit non eñ aliter ex
forma ſtatuti exigere potuiſſet ꝗ l pcuratorē ſe allegaſſet ꝗ docuiſ
3 ſet.†Itē ad id pbādū ſatis adminicularet pductio dicti montis.
Cū eñ ipe inſtrm illō pduxerit p qd cōſtabat eū eē pcuratorē ad
exigēdum:qꝛ aliter ſibi ſolutū nō eſſet:ḡ vſ oia q ex inſtrō ꝯprehē-
danſ cōfeſſus fuiſſe ꝗ ꝯſeq̄r cōfeſſus ſe pcuratorē eſſe vt no.Inno.
ff.de exce.c.cū venerabilis.ꝗ ff de cē.c.cū olim.ꝗ Bal.C.de his q.vt
indi.¶ Ex qb⁹ cōcludiſ eū pbatū ſit dictū Antoniuʒ pcuratorē
fuiſſe.¶ I-ē ꝗ pagas mōtis ꝗ exegiſſe eū exactio pbeſ p publicos
libros plenā pbationē facietes.vt in.l.ceſus.ff.de pba.ꝗ in aut.ad
hec.C.de fide inſtru.ꝗ in.c.ad audiētiā.ff de pſcrip.merito poſſit
dictus Jacob.ꝯ heredes dicti Antonij vti bñficio pmiſſi ſtatuti.

Conſilium.lxiiij.

1 ¶ Dos filie relicta ꝗ p eandem nō agnita:ad alterā ſororē here-
dem tranſmittitur:nō ſolum iure ſuitatis:verum etiam qꝛ hec in
re certa inſtituta loco legatarie habeſ q ad trāſmiſſionē.Et nu.3.
2 Dos ſi loco legitime ſuccedit ꝗ in legitimā imputanſ:remouēdū
etiam quolibet grauamē:dies aut conditio ei adiecta:vt legatum
purum ꝗ tranſmiſſibile remaneat.

¶ In chriſti nomine amen.

1 Ec †Dnātica p dote iure relicta ipſi filie p eādeʒ
etiā nō agnita ad alterā ſororē ſuā heredē tranſ
miſſa eſt ſiue iure ſuitatis per.l.vnicā.§.nouiſſimo.C.de
cadu.tol.l.iij.C.de iure delí.l.ex militari.§.ſi.ff.de mili.
teſt.l.apud hoſtes.C.de ſuis ꝗ legi.ff.de acq.here.l.ſi quis filium.§.
i.ꝗ.l.vētre.vbi plene p Bar.ſiue qꝛ hec in re certa inſtituta loco le-
gatarie hr q ad trāſmiſſionē.ff.de her.inſt.l.ex facto.C.eo.ti.l.quo
ties.cū ibi no.p Bar.q qdē legataria relictū ēt nō agnitū ad here
dē trāſmiſit.ff.qñ dies le.ce.dii p totū.de le.ij.l.cum pf.§.ſurdo.ꝗ in
d.l.vnica.ſi.aūt.Nec huic ſnie refragaſ dotē hāc in die incertam
relictā fore.igiſ nō trāſmittenda ſi decedat predicta filia ante dici
euentum per.d.§.ſi.aūt.ff.de condi.ꝗ demon.ꝗ.l.heres meus.§.i.ff.
2 qñ dies le.ce.l.ſi cum heres.ꝗ.l.huiuſmodi verſi.nam tale.†quia re
ſpōdeo ꝙ cū hec dos ſuccedat loco legitime ac in legitimā impu-
tatur.C.de inof.teſta.l.qm nouella.Cōſequens eſt ꝙ quolibet gra-
uamen dies aut cōditio ei adiecta remoueatur.C.de inof.teſt.l.qm
in prioribus.vnde legatum purū ꝗ tranſmiſſibile remaneat.ꝗ ita
tenet Bar.in eo qd ſuccedat loco legitime ſi grauamen vel condi
tio eiuſdē adiciaſ in.l.titio centū.§.titio genero.de cōdi.ꝗ demō.
ꝗ Jo.an.in addi.Spe.in rub.de ſta.mo.Item nec reſuſcitatur gra
uamē relicto dotis adiectū in perſonā heredis dicte ſororis p.l.cū
patronus.de le.ij.cū alijs per doctiſſimū conſulentē elegantiſſime
allegatis.qm illa ꝗ qd ex ea inferſ intelligenda eſt eo caſu quo ſi
grauamē reſuſcitareſ poſſet per eū i cuius pſona reſuſcitaſ imple
ri.ſec⁹ aūt ſi adimpleri nō poſſet vt manifeſte cōtingit in caſu pro
poſito qm tūc debeſ ꝗ trāſmittiſ relictū etiā ſi adimpleri nō poſ-
ſet grauamē ex quo p eū ad quē trāſmittiſ nō ſtat quare non im-
pleatur ſed p caſum cōtingentē in pſona eius cuius dʒ implere.C.
de inſtitu.ꝗ ſubſti.l.i.ff.de cōdi.ꝗ demon.l.iure ciuili.Hec aūt oīa
colligo ex mente dñi Bal.expreſſim in caſu ppoſite queſtionis in
l.gñaliter.C.de epiſ.ꝗ cle.ꝗ qd idem no.C.de bo.que lib.l.non ſine.
3 ꝗ hec de primo.¶ †Quo ad aliud aūt quo quereſ an vltra relictū
pōt prefata ſoror heres legitimā ſororis decedentis petere.Dicen
dum eſt qd nō:qꝛ cū hoc dotis relictū aſcendat ad quantitatem le
gitime ipſi ſorori debite cōſequens eſt vt in locum legitime ſucce-
dat ergoqꝫ a petitione legitime excluſa ſit ipſa ſoror.ꝗ eius heres.
C.de inoff.te.l.qm nouella.eo enim iure ſorori ſue ſororis heres vti
debet qua vſa fuiſſet ipſa decedens ſoror.ff.de re.iu.l.heredem.eo.
ti.c.cum quis in uno.li.vi.

Conſilium.lxv.

1 ¶ Procuratores ad agenda rei publice negotia conſtituti:metā
poteſtatis eis conceſſe tranſgredi non potuerunt.
2 Solennitas eadem in ipſius actus reuocatione requiritur que in
eiuſdem celebratione.
3 Statuta antiqua corrigi aut immutari non poſſunt ab his quib⁹
tributa eſt ſtatuendi poteſtas:niſi noua cauſa ſuperuenerit q tem
pore conditi ſtatuti ignorabatur.
4 Verba enunciatiua diſpoſitionem non inducunt.Et hoc quādo
verum ſit vide nu.5.ꝗ.7.
6 Statuta cui magis equparari debeāt ꝯtractui an vltime volūtati.
8 Seu dictione in cōſtitutione poſita:in copulatiuam conuertitur.
Eius tamen dictionis natura diſiunctiua eſt nu.9.

¶ In chriſti nomine amen.

Iſo themate ppoſito circa id de quo qriſ vʒ an
potuit pfat⁹ Ser Chriſtoforus p dños antia
nos ꝗ capitaneum Seneñ.ciuitatis ab offō remoueri.
1 †Videſ prima frōte dicendū qd non.primo qꝛ cū nō cen
ſeanſ prefati dñi antiani dicte ciuitatis tacite pcuratores ad agē
da rei publice negotia cōſtituti.C.de decu.l.procuratores.lib.x.vbi
eſt caſus notabilis iuncta gloſ.Cōſequens eſt vt metam poteſta-
4 tis eis cōceſſe tranſgredi non potuerūt.adeo ꝙ ſi tranſgreſſio fa-
cta fuerit vt ita p eos geſtum nullū arbitrari debemus.C.de pro-
cur.l.ſi pcurator.ff.de exercito.l.i.§.igiſ prepoſitio.ff.manda.l.di-
ligenter.extra de reſcript.c.cū dilecta.de offic.dele.c.venerabili.de
confir.vti.vel inuti.c.examinata.Iſtud autem gloſ.in noſtro pro-
poſito ordinaria expreſſim loquens de ciuitatum prioribus.ff.de
pe.l.item magiſtri.pro qua faciunt que plene no.d.Bart.ff.de de-
cre.ab or.fa.l.ambitioſa.¶ Cum igiſ ex aliqua Seneñ.conſtitu-
tione non reperiaſ ipſis ſolis dñis Antianis ius remotionis offi
cialium attributum.ergo ꝗc.Hec autē procedūt ſi loquamur in
ſpecto Seneñ.cōſtōnum tenore.iure autem cōi idem videſ eſſe di-
2 cendum.†Hoc enim primo probaſ preſupponendo regulam illā
videlicet.eam ſolennitatis obſeruationem requiri in ipſius actus
reuocatione que in eiuſdem celebratione requiriſ.ff.de teſta.l.he-
redes palam.§.ſi qs poſt.ff.de ſpon.l.ſi puelle.ff.de ritu nup.l.nu-
ptie.C.de nup.l.ſi vt proponis.Et no.in ppoſito.d.Bald.C.de te-
ſta.l.omnium.ꝗ in ti.de pace cōſtan.in.x.col.in ver.nos romanorū
ꝗ in.l.ex placito.C.de rerum pmutatio.cum intereſſe.Et ipſa offi-
cialiuʒ creatiōe iure cōi nō ſolū antiquorū autoritatē requiri:ſed
ꝗ ipſi⁹ cōcilij ciuitatis cōſenſum.¶ Scdo illud principaliter tenet

glos.or.in auk.de desen.ciui.§.vitiū illud.in ver.remouēdi.Non eñ
videntur p̄fati dñi antiani p̄tatē habuisse ea tollere atq; annullare
que p ipius ciuitatis oportuna cōsilia firmata que constituta fue-
runt etiā si eisdem grauissima iurisditio tributa fuisset.hoc p̄mo
probat p id qd in fili ex p̄curatorē a dño mādatū ḡnale habentes
non posse tollere aut immutare ea q̄ a dño statuta sunt nisi ex si su
3 peruenientia noue cause.ff.mā.l.si hominē.†Scdo q2 ex vigore cu-
iuscūq; generalis arbitrij non possunt ipsi quib⁹ ḡnaliter statuen
di p̄tās tributa est ea statuta que iā facta fuerūt corrigere aut im-
mutare nisi noua cā supuenerit que tpe cōditi statuti ignorabat
vt terminat Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decr.ab or.fa.⁊ in.l.constōne
C.§.qbus.⁊ q̄ no.d.Bart.in.l.nulli.C.de sen.p tert.in.l.forma.C.de
offic.prefec.p̄to.⁊ per cle.ij.de elec.cū cōcor.ibi alle.in glos.Cū igit
in ipsa renocatione seu cassatiōe nō fuerit formalis solēnitas ob-
seruata.s.q2 nō interuenit cōciliū ipius ciuitatis autoritas 2ñs est
vt hanc cassationē esse nullā cēseamus.ff.de decre.ab ord.fa.l.ij.ff.
de appel.l.si cōstat.Nō eñ solum lex annullat electionē officialis
aut eiusdē renocationē ex supra relata regula ex defectu solennita
tis iure cōi inducte s3 et ex defectu solēnitatis inducte longeua cō-
suetudine ciuitatis.ff.de decu.l.nō tm̄.C.de iur.fis.l. supercandum.
li.x.iūcta.l.actuarios.C.de numerarius ⁊ actua.li.xij.Supradictis
tñ refragantib⁹ in casu p̄posite cōsultatiōis puto sniaz 2trā vero
rē.Primo q2 quēadmodū potuissent p̄fati dñi Antiani ex vi aut.
eorū declarare ex noua 2stōne.s.subijciēda p̄dictā cassationē seu
ab officio remotiōe facere ita ⁊ nunc pariter poterūt.Hec etenī de
claratoria cōstitutio nouissime edita nihil noui īduxit.¶ Sed au
toritatē hāc olī p̄fatos dños Antianos habuisse significat.retro
eñ trahit hec declaratio ⁊ fingit vno eodēq; momēto cū declarata
autoritate emanasse.vt p̄missū pt3.ff.de test.l.heredes palā.§.i.cū
cōcor.ibi allega.¶ Scd3 aūt elegāter ponit.d.Jo.an.in add.spec.
in.ti.de test.§.nūc videdū.v.hoc no.in add.q̄ īcipit pl⁹ dico.Scdo
hoc ipm probat:q2 vt expssim casus in p̄fata declaratoria cōstitu-
tione igit negatoria reddit premissa dubitatio.C.de fur.l. ancille.
ff.de carbo.l.qd labeo.Qd aūt hoc ita sit probat p̄mo ex p̄emis-
sis declaratorie constitutione verbis circa principium formaliter
dicentibus prouiderūt ordinauerunt ⁊ deliberauerūt qd p̄dicta
omnia ⁊ singula fieri potuerint ⁊ valeāt teneant in omnibus ⁊c.
4 ¶ †Notāda igit sunt predicta verba q2 cum superius circa ipius
cōstitutionis principium mētio de remotiōe predicta habita fue
rit.ergo verba illa predicta omnia ⁊ singula fieri potuerūt ⁊c.que
remotionem hāc sub eorū ḡnalitate cōprehendunt:eiusdē sunt re
motionis validatiua.Scdo hoc ipm lucuētēr deducit ex eiusde3
constōnis verbis paulo post alia supra verba narrata suppositis
formaliter dicentib⁹.Item q2 quicūq; notarius fuit vl' est vel erit
remotus p offiti dñorū Antianorū ⁊ capitanei populi ⁊ cōis Se
narum seu p oportuna cōsilia populi ⁊ cōis Senarū ⁊c.que qui
dem verba similiter inducunt decisionē p̄fate dubitatiōis ipsosq;
Antianos prefatā remotionē fiendi autoritatē habuisse.nec huic
sententie refragatur id qd dici posset premissa verba enarratiua
5 fuisse ac enunciatiua.†Igitur ex eisdem dispositionē non induci
neq; videri autoritatē hanc per eandem Antianis concessam:⁊ in
constitutionum enunciatiuis verbis probat.de priuile.c.si pape.
li.vi.Et in cle.i.de proba ⁊ per Barto.ubi hec allegantem in.l.ex
hac scriptura.ff.de dona.pōt enim dupliciter respōderi.Primo
q2 illud qd dicit verba enunciatiua dispositionem non inducunt
verum est nisi in eo actu quo apposita sunt geminata fuerit.Istd
quo ad contractus probat ex tex.singulari quem ad hoc solemni-
ter no.Bar.in.l.cum scimus.in ver.finaliter scriptura.C.de agric.et
censi.li.xi.In testamētis aūt probat ex casu in p̄posito singulari
fm.d.Bald.ibidē in.l.pamphilo.§.p̄pposituum.de le.iij.vbi verba
6 volūtatis enūciatiua atq; geminata dispositionē inducūt.¶ †Cū
igitur verba predicta in casu cōstitutiōis p̄posite geminata fue-
rint vt pt3 p̄mo in v.q2 predicta oīa ⁊ singula fieri potuerunt.⁊ se
cūdo eundē verborū effectus reperit in p̄fato verbo.Itē qd qui
cūq; notarij ⁊c.Igit h cōstitutiōis vba vt geminata dispositionē
induxerunt.Hec aūt equiparatio quā p̄rime feci de testamentis
ad ipsas cōstitutiones recta est ⁊ colligit ex snia Bar.ff.de regula
catoniana.l.i.⁊ d.Bal.illud expressum volentis in glos.super ver.
dicto ver.nos romanorū.p hoc allegant no.p Pe.⁊ Cy.C.cōia de
leg.l.i.⁊.c.q2 cōctis.de concess.preben.li.vi.l3 alibi hoc indecisum reli-
querit ipse Bar.s.cui magis equiparari debeant statuta 2tcui vel
7 vltime volūtati.l.l.suus quoq;.§.3 ⁊ filio.ff.de he.insti.¶ †Secūdo
ad idem principaliter r̄ndetur q2 regula illa qd verba enunciati-
ua dispositionē nō inducūt.vera est nisi ex mente ipsorū cōstituē-
tium cōtrarium appareat:q2 tunc ⁊ l3 verba ex se decisionē nō im-
portent:attēdendi o3 mēs cōstituētis q̄ decisionē per ea voluit
denotari.ff.de exer.tuto.l.scire oportet.in versi.sed ⁊ si maxime ad
id est.ff.de ver.sig.l.nominis ⁊ rei.§.verbum ex legibus.ff.de ritu
nup.l.libertum.§.senatus.ff.de legi.iij.l.iij.in prin.ff.sol.ma.l.cum
mulier.cū si.nō eñ mēs verbis:sed vba statuentiū menti adaptan
da sunt ⁊ deseruire debent.extra de ver.sig.intelligēda.⁊.c.p̄terea.
⁊.c.in his.cum si.Sed cum ex mente statuentium que ex ipsius cō-
stitutionis p̄fatione colligit.vt.l.subijciet.ff.de orig.iur.l.i.ff.de
here.insti.l.si.appareat per verba illa dispositionem importatiuo
luisse.ergo ⁊c.qd aūt hec mens cōstituentium fuerit probat aper-
te ex predicte p̄fationis verbis dicentibus formaliter volentes
omnem dubitationē que circa hec posset cōtingere remouere ⁊c.
Notanda igit predicta p̄fationis verba q2 p̄supponūt hec de-
clarationē cōstitutionem emanasse ad tolliendam dubietatem que
cōtingere posset in eo an predicta remotio per solos Antianos cū
capitaneo fieri potuerit.cōsequenter ergo ex predictis resultat di-
cendum per prefata verba l3 dispositionē importari neq; p̄posite
3 determinationi illud refragat qd de †verbum illud seu in cōstitu-
tione appositū cōuerti in dictionē ⁊ copulatiuam vt sit sensus q2
ad predictā cassationē fiendā requirat tam Antianorū q̄ cōsilia-
riorū ciuitatis autoritas ad qd nec eorū alterū sufficiat p.l.si here-
9 di plures.ff.de cōdi.insti.l.cum hi.§.si p̄tor.ff.de transac.†Istud et
minime verū censeo cū etenī huius dictiōis natura disiūctiua sit
vt de eius natura plene tractat Bar.in.l.si qs ita.ff.de au.⁊ argen.
leg.⁊ plene no.in.l.cū qs decedens.§.si.de le.iij.⁊ p Cy.in.l.cum qui
dam.C.de ver.sig.merito nō est ad improprietatē trahēda de leg.
iij.ille aut ille.§.cum in verbis.⁊.l.non aliter.maxime vbi mens
ipsius constitutionis repugnat vt cōtingit in casu p̄posito s3 qd
probatur ex plene superius monstratis.

Consilium.lxvi.

1 ¶ Utile per inutile in specialibus ⁊ diuiduis non vitiatur.
Limitat.nu.2.

¶ In christi nomine amen.

1 Visio ferimie gnta Januarij dñe vestras lras insi
mul recepi qb⁹ lectis stati calamū assumpsi vt
iussistis Et p affirmatiua pte q2 electio illa p triennū
facta 2 formā statuti.saltē p āno valeat.p̄mo facit cōis
regla volēs q2 in separabilib⁹ ⁊ diuiduis vtile p inutile nō vitiet.
de re.iu.vtile.C.de do.l.sancim⁹.ff.si cer.pet.l.certi condictio.§.qm̄.
ff.de vsur.l.pecunie.extra de arbi.c.cū tpe.extra de p̄ebē.c.cū dile-
ctus.⁊ in.c.nisi.C.de trāsac.l.si ex falsis.C.qn̄ p̄uo.nō est ne.l.certa
rōne.C.de re iud.l.ij.⁊ qd ibi.no.in gl.ad p̄positū nostrū loquit in
snia.⁊ in.l.i.C.de erro.cal.⁊ in.l.i.C.si aduer.rem iu.cū ibi no.per.d.
Bal.cū infinitis similibus.At cū in casu p̄posito sumus in re di-
uidua ⁊ separabili.s.ipsorū annorum numero.ff.de aqua quoti.et
esti.l.i.§.idē ait.§.trebatius.ergo ⁊c.¶ Et ad hoc faciunt in simili
tres doc.decisiōes.Primo Jo.an.in.c.vl.de pe.⁊ remis.li.vi.⁊ glo.
ibi indulgentie ab ep̄o in ecclesiis cōcesse si statutū ḡnalis concilij
in eo saltem valent qd ipse episcopus dare poterat.Scdo eiusdē
doc.decisio.in.c.ea que fiunt de re.iu.eo.li.in gl.vbi si iudex qui in
decem tm̄ iudicare pōt in.xx.iudicat valet saltem snia in.x.Tertia
decisio Bal.in aut.si quas ruinas.circa princ.C.de sac.sanc.ecclē.
2 ¶ †His tñ non ob.puto 2trium fore verius.pondero eñ verba sta
tuti dicētis.⁊ si 2 fiat sit nulla ⁊c.que quidē verba dant formā ipsi
electioni faciendē.vt no.probat.in tex.l.non ibi.dum dicit ⁊ aliter
non fieri.iunctis his que ibi no.Bart.C.de venden.re.ciuitatū.li.
xi.Illud autem certū est ex theorica Bal.in.l.grece.§.illud.ff.de fi-
deiuss.p illum tex.q2 vbicūq; respectu forme actus est indiuiduus
⁊ inseparabilis l3 sit diuiduus respectu essentie semp vtile p inuti
le vitiat.cū aūt in casu p̄posito actus iste electiōis indiuiduus sit
respectu forme l3 diuiduus respectu substantie tpis attamen non
in totum valet.Et ita dicendum puto.

Consilium.lxvij.

1 ¶ Sententia lata extra tps cōpromissi est nulla.Silr lata vtraq;
parte absente.Item lata vno ex arbitris absente ⁊ non citato.
2 Actor reum pretēdens obligatū ex causis in statuto ibo declaratis
tis si petat a reo fideiussorē de iudicato soluēdo:antoq; reus in ali
quo audiatur talem fideiussorem prestare debet.Et nu.4.
3 Verbis constitutionis cessantibus:cessat ⁊ constitutio.
4 Act⁹ vani ⁊ elusorij ne gerant corā iudice:ipse iudex ex p̄prio offō
et nomine petēte suppleat:aduersariuz a limine iudicij repellēdo

¶ In Christi nomine Amen.

Visio themate p̄narrato ac Lucana 2stōne circa d
cisionē p̄posite dubitatiōis qua querit an ex
forma p̄dicte cōstōnis debeat p̄nunciari Colinus ru
pisse ⁊ nō obseruasse sniam arbitralē.¶ Breuiter dicē
dū est p̄nunciari nō debere.Primo circūscripta dispositiōe statuti
positi sub rub.de nō impediendo p̄nunciationē nisi in certis casi
bus volentē q2 opposita exceptiōe nullitatis 2 ipsam sniam iudi-
cē nō posse p̄nūciare cōdēnatū rupisse atq; obseruasse ⁊c.cū itaq;
in casu p̄posito h nullitatis exceptio opponat vt.l.prime subiū-
ga3.Igit snia sup nō obseruātia laudi aut ruptura seq nō pōt cla
1 rū aūtē p̄fatū laudū seu sniaz nullā fuisse.¶ †Primo q2 lata extra
tps 2promissi ḡ nulla.ff.de arbi.l.si cū dies.§.extra.C.qn̄ p̄uo.non
est neces.l.cū nō eo die.cū si.¶ Scdo q2 lata vtraq; pte abūte ergo
nulla.ff.de arbi.l.diem pferre.§.si qs litigatorū.¶ Tertio q2 lata
vno ex arbitris abūte ⁊ nō citato ergo nulla.ff.de arbi.l.si in tres.
⁊.l.sicuti.l3 sec⁹ i h vitio dispositū reperiat i iure canonico.in.c.ij.de
arbi.li.vi.q2 nō est cōsiderādū i ciuitate lucana.¶ Scdo p̄ncipali-
ter idem

ter idē probaṫ qꝛ p̄dicta ꝯstitutio volēs pronūciari posse sup non
obseruātia aut ruptura req̄rit p̄ obseruāda sui dispōne sniam q̄
p̄cessit fuisse validā. Etenī si esset nulla vt i casu p̄posito nō posset
dici rupta. Nō eñ rūpi pōt qđ nullū est. ff. de inis. ru. ⁊ ir. te. l. nam
⁊ si sub ꝯditione ver. post defectū. ff. de capi. di. l. libertos. §. fi. Simi
liter dici nō pōt nō obseruata qꝛ arbitralis snia q̄ nulla est obserua
tionē nō mereṫ ⁊c. ideo in penā p̄pter nō obseruationē nō incidit
ff. de arb. l. iij. in prin. ⁊ l. pedius. §. fi. ⁊ l. si cū dies. §. compromisso.
⁊ §. si arbiter. ⁊ §. sꝫ si in aliquā. ff. de do. exce. l. apud celsum. §. item
q̄riṫ. ¶ Cū igiṫ i casu p̄posito censeaṫ ipsi⁹ ꝯstōis v̄ba cū snia nul
la sic vbi cōstō aliquā req̄rit. ergo cessat eiusdē dispō. ff. de aq̄ quo
ti. ⁊ esti. l. i. §. loquitur. ff. de admi. tu. l. ita aūt. ff. de dā. infect. l. iiij. §.
totiens. ff. so. ma. l. si vo. §. de viro. Et hec de p̄io. ¶ Quo ad scđm q̄
q̄riṫ an p̄fatus Cola possit admitti ad opponēdas has exceptio
nes nō p̄stita satisdatione de iudicato solnēdo fm formā ꝯstōnis
2 posito sub rubrica de fideiussore dādo p̄ reū: volentis † qđ si actor
reū p̄tēdēs obligatū ex causis i statuto alio declaratis petat a reo
fideiussorē de iudicato solnēdo anteq̄ reus in aliquo audiaṫ talem
fideiussorē p̄stare debeat. Breuiter dicēdū est eum admitti posse et
satisdatione nō p̄stita ex quo in p̄cto p̄ponit de his exceptiōib⁹
p̄ Colā oppositis ad exclusionē agētis incōtinēti posse ꝯstare nec
eas altiorem indaginē req̄rere. Et istud p̄io p̄baṫ qꝛ v̄ba ipsi⁹ cō
stitutionis dicētia q̄ actore p̄tēdēte reū habere obligatū ⁊ petēte
ab eodē fideiussore de indicato solnēdo ⁊c. intelligo iuste et legiti
me p̄tēdēte non aūt nulliter ⁊ iniuste vt p̄baṫ ex statuti dispōne. ff.
de ꝯra. l. nō putauit. §. nō queuis. in fi. de le. p̄st. l. sꝫ si mortis. §. ea āt
legata sola ⁊ qđ i eis no. p̄ bar. Cū aūt in p̄posito nulla et iniusta
sit p̄tēsio ipsi⁹ agētis ⁊ obligationē p̄tendētis qm̄ nulla est snia ex
qua obligationē p̄tēdit. extra de causis superius demonstratis.
3 † Et sic cessant ipsius ꝯstōnis verba. ergo eiusdē cessat dispositio.
Scđo idē p̄baṫ ex iuribus simili⁹. lꝫ eñ disponat lex caueri de
bere fideicōmissario seu legatario de restōne fideicommissi aut le
gati in diē vel sub ꝯditione relicta fiēda. attñ illud interp̄taṫ eē
verū vbi certū est validū fore legatū vel fideicōmissum. Ubi autē
euidēs foret legatū nullū fore aut fideicōmissum tūc lex p̄hiberet
heredē a cautione onerari posse. ff. vt legatoꝝ seu fideicōmissoꝝ
no. caue. l. hec stipulatio. §. fi. ff. vt in pos. le. l. i. §. si debitorem. ⁊ §. ei
cui. ff. de pen. l. nō cogēdum. §. fi. ff. de arb. l. nō distinguemus. §. pe.
4 † Ita igiṫ interp̄tādū est statutū p̄positū: lꝫ eñ dicat reū nō esse
audiendū nisi satisdationē de iudicato solnendo p̄stiterit actore
petēte qui eū obligatum habere p̄tēdit attñ illud intelligēdū est
nisi eius cōuentus incontinenti ⁊ altiori indagine necessaria non
existente per oppositionē sue exceptionis iudici manifestū faciat
actorē contra eū nullā obligationis causam habere: talem aūt in
terpretationē fieri debere suadet qꝛ constitutio hec ad derogatio
nē iuris cōis prodita est volentis reum cōuentū principaliter cō
parentē ad satisdationē de iudicato solnēdo non cōpelli ve insti.
de satisda. §. sed hec hodie. ergo inquantū possibile est ad concor
diā ⁊ paritatē cū iure cōi reducēdū. extra de cle. nō re. c. ad audien
tiā. ⁊ c. cum dilectus. extra de cōsue. C. de nova. l. ij. C. de iure deli. l. fi.
§. in cōputatione. Tertio hoc ipso ipsum probaṫ ⁊ fortius q̄ si q̄n
aliqua extraordinaria satisdatio induceret ac necessaria vt est hec
a cōstitutione inducta p̄ter iuris cōis dispōnē illā nunq̄ p̄stari ne
cesse est vbi ꝯstat tū a quo petiṫ satisdatio idoneū p̄timoniū atq̄
substantiā possidere lꝫ dispositio indistincte ac simpliciter loquiṫ
vt ex text. in. l. creationibus. §. fi. aūt. iuncta glo. in ver. sufficiente
C. de epi. au. ⁊ in. l. i. §. si magistratus. ver. sed ⁊ si satis non exigit et
l. quicūq̄. C. de fun. patrimo. li. xi. cū ibi no. per Bart. ergo quāto
magis dicendū est illā prestari debere vbi cōstat manifestā nullam
esse causam ob quam prestari debeat vt in casu proposito p̄fecto
5 vento sani capitis est qui de hoc dubitaret. ¶ † Ultimo hoc ipsm
s. q̄ ad satisdationē reus vrgendus nō sit ipsi iudici ex suo officio
faciendū esse etiā nemine petēte demōstrat q̄ elegāter no. glo. Jo.
an. in. c. i. in ver. absentia. de elec. li. vi. quā sequitur do. bal. in. l. exce
ptione. C. de p̄ba. ⁊ ang. in. l. inter quos. §. aliena. ff. de dā. infecto.
Dicēs q̄ ad euitandū qđ nō sint elusorij ac vani actus coram iudi
ce gerēdi iudex ex p̄posito officio etiam nemine petēte suppletad
uersariū a limine iudicij repellēdo qđ etiā probāt nostre glo. iuris
ciuilis in. l. i. de offi. assesso. ⁊ in. l. i. C. vt que des. aduo. ⁊ in. l. qui cum
maior. §. si libertum. in versi. cum calumniosa. ff. de bo. liber. ⁊ in. l.
vbi pactum. C. de transac. que probanṫ per casum in. l. fi. in fin. C. vt
nemo priuatus. ⁊ per. l. sicut. C. de sacri. paga. ⁊ not. Innocen. in. c.
examinata extra de iudi. ⁊ in. c. j. ad fin. extra de offi. vica. ⁊ spe. in
ti. de p̄mo ⁊ scđo decre. in. §. sequiṫ videre in ver. qđ si cōstat iudici.
Cum autem in casu p̄posito elusoria ac superuacua foret ipsa satis
datio si p̄staretur: ex q̄ in nihilo ꝯuēt⁹ agēti obligatus est. igiṫ ne illa
p̄stet: iudex ex suo officio facere debebit ne p̄statio satisdationis ab
eo demandata superflua foret atq̄ elusoria. cū eñ ipsi iudici manife
ste ꝯstet ex exceptiōib⁹ p̄ reū oppositis actorē seu nulliter petitio
nē p̄ponere qua petiṫ ve satisdeṫ: merito ipse ex p̄prio officio nullo
petēte actorē hūc satisdationē petentē a limine iudicij repellet etiā
si reus ipse cōuētus ex forma statuti opponere nō posset exceptio

nē aliquā pagētē. hoc p̄baṫ ex his que elegāter no. Inno. in. c. cum
olim. extra de censi. cui⁹ verba refert. d. Ant. extra. de ꝯsue. c. cū dile
ctus. ⁊ Bal. in rub. §. de ma. ad finē. dicēs q̄ ⁊ si ex alicuius consti
tutionis forma reo exceptionis aut defensionis posito denegetur:
attñ ex p̄prio offō iudex nulliter agētē a limine iudicij repellet. p̄
quo dico est casus. ff. de pe. her. l. plane. ⁊ bñ facit. ff. e. tit. l. fi. ¶ Ex
q̄bus oībus ꝯcludo reū ipsum conuentum etiā satisdatione non
prestita admittendū esse ad impediendum pronunciationē quā
ipse agens promulgari postulat.

Consilium. lxviij.

1 ¶ Cōpromissum paternarū questionū factum in filiā an frau
de carere possit. ⁊ nu. 4. ⁊ 6.
2 Gesta p̄ personā alieno iuri subiectā domini volūtate gesta p̄sū
muntur.
3 Ius presumit ex enormi lesione fraudem atq̄ dolū interuenisse.
5 Fraudis atq̄ doli suspicione carere videntur ea que iure fiunt.
7 Sententia per filium familias iudicem in paternis questionibus
prolata an fraudis suspicione careat.
8 Dolo facere non presumitur ille qui suo iure vtitur.

¶ In Christi nomine Amen.

VIsis mihi p̄positis in p̄senti dubitatione dicen
dū vṫ ex plurib⁹ argui posse compromissum
1 hoc † q̄ inter patrē ⁊ emācipatā filiā celebratū est frau
dis suspiciōe nō carere. P̄rio etenī hoc indicat quali
tas p̄sone ipsius in quē extitit cōpromissum q̄ cum famulatus ser
uitio sic subiectus ea oīa q̄ arbitratus fuit ipsius patris dn̄iq̄ sui
2 iussu p̄cedēte voluisse arbitratus fuisse p̄sumiṫ. † Iuris eñ presum
ptio est vt ea q̄ p̄ alieno iuri subiectā p̄sonā gesta sunt dn̄i volūta
te gesta fore vīr. ff. de mino. l. iij. extra de testi. cōstitutus. ⁊ qđ not.
Bar. in. l. de pupillo. §. si qs ipsi p̄tori. ff. de no. ope. nū. hic resultat
dispositio volētis iuste vt suspectū recusari posse eū delegatū q̄ al
terius seruitio subiectus est cū is aut timore aut dn̄i suasionibus
sui domini volūtate ius dicere p̄sumiṫ extra. de off. dele. c. insinuā
te. extra vt li. non cōte. c. accedēs. li. ij. extra. de ap. c. ex insinuatione.
Scđm principale imuiste fraudis cū ipso laudo suasiuū est enor
mis lesio qua grauatus est parēs ipse ex laudo per famulū p̄rola
to q̄ ex ipsa ꝯdēnatione laudo adiecta manifestaṫ cū filie sue cōdē
3 natus fuerit in quātitate duoꝝ milliū florenoꝝ. presumit eñ ius
ex enormi lesiōe fraudē atq̄ dolū interuenisse. C. de dolo. l. si supsti
te. ver sane. extra. de renūcia. super hoc ⁊ not. Bar. in vulgari. §. ar
bitroꝝ. ⁊ in. l. vltima. ff. de preto. stipu. ⁊ do. Bal. in. c. i. §. itē sacra
menta. de pa. iura. firmā. in vsi. feu. illud dicens p̄. l. oēs. §. luci⁹. ff. de
his que in frau. credi. ⁊. l. summa cum rōne. ff. de pecu. Tertium ve
ro principalius ipsius frau. suasiuum est fm ꝯpromissum inter ma
trē ⁊ p̄fata filiā initā paucis interpositis diebus. Et ꝯtr quia in
cōtinēti post laudū ex p̄io cōpromisso p̄latū inter patrē initū se
dictā filiā ex quo quidē scđa prefata filia sue matri extitit cōdēna
ta in ea pecunie quātitate in qua ipsi filie parēs condēnatus exti
4 terat. ¶ † Et his eñ duobus cōpromissis laudisq̄ quoꝝ vnū in
cōtinenti post aliud latū est fraus interuenisse p̄sumiṫ. p̄. l. si vēter
§. in bonis. ff. de pri. cre. ⁊ c. officij. etra. de elec. q̄ cum ipse maritus
directe in suā vxorē donationē cōferre nō possit. ff. ⁊ C. de do. inter
vi. ⁊ vxo. p̄ totū. neq̄ etiā p̄ interpositā p̄sonā ⁊ ꝯtr mediante filia
ipsa emācipata vt. l. iij. §. nō tñ ⁊. l. si spōsus. §. ⁊ gñaliter. ff. de do.
inter vi. ne colore q̄sito lex fraudeṫ. vt. l. sulpici⁹. alias incipit mu
lier q̄ ad cōem. ff. co. ti. merito hunc modū ad fraudandū legis di
spositionē inuenerit. s. vt ipse filie sue vigore cōpromissi cōdēnat⁹
existat in excessiue pecunie quātitate ac postmodū in eadē ipa alia
matri cōdēneṫ ex alterius cōpromissi vigore vt ꝯtr illud qđ dire
cto iure vxori a marito cōsequi nō pōt id saltē in directo cōsequaṫ
ꝯ regulā iuris cum qđ vna via. de re. iu. li. vi. cum si. ¶ His tñ non
refragantibus puto ꝯtriam sulam veriorē. s. hic ambo lauda nulla
fraudis suspitione argui posse. ad ostendendū aūt hoc verū fore
illud primo p̄supponēdū arbitror satis ꝯgruenter patrēfamilias
agere si intra domū studeat terminari controuersias inter ipm et
filias si q̄ orte fuerint. C. de pa. po. l. cōgruētius. in prin. C. an seruus
ex suo fac. l. fi. ibi domi cōueni ⁊c. ¶ Scđo q̄ ex verbis illis in pri
mo ac scđo cōpromisso adiectis. s. q̄ possint arbitratores electi al
te ⁊ basse disponere ⁊c. eisdē p̄tās attributa est enormiter ledendi
partē alterā re ipsa dūtamē dolus absit atq̄ fraus. Illa eñ est ho
rū verboꝝ natura quā. ꝯ. posui vt refert Bal. in. l. ⁊ in maioribus
C. de app. ⁊ in. c. i. §. inter pares alias. c. inter pares. de le. contra. in
vsi. feu. dicunt Inno. ⁊ Joā. an. in. c. humilis. extra de ma. ⁊ obe. lꝫ
regulariter arbitratio in parua solū quātitate vt cōpromittentes
ad cōcordiā reducat p̄tātē ledēdi habeat. vt. l. si de meis. §. recepis
se. ff. de arb. Et no. casus extra. de p̄bē. in fi. ¶ Tertio ex quo com
promittentes tā in proprio q̄ in scđo cōpromisso ideo se cōpetere
asserunt: qꝛ inter eos vertunṫ lites ⁊ q̄ones ergo stari dꝫ instro cō
promissi asserēti q̄onē inter eos donec ꝯtriū p̄beṫ. C. de p̄ba. l. cum
p̄recib⁹. C. de ꝯbē. ⁊ cōmitten. stip. l. optimā. ff. de p̄ba. l. qđā quasi.
¶ Ex q̄bus quidē presuppositis ac etiā ex r̄nsionibus ad obiecta
clare manifestaṫ prefata snia fraudulēta nō cēseri. Nō eñ obs. p̄io

mũ qđ erat fraudis aliqualr suasiuuz.cuz etem fuerit ipse pf i con
promittẽdo i famulum iuris ɔsiliuz secut⁹. Igit ɔñr dici nõ dz ex
5 hoc fraudẽ psumi posse.†fraudis eñi atq doli suspitiõe carere vi
dent oĩa q̃ iure fiũt.ff.de iniur.l.iniuriaꝝ actio.§.i.ꝛ.§.que iure. Uel
scdo principalr rñderi põt ad pmũ obiectuz per reductionez ad
absurdum:qm̃ si verum esset qđ superius de famulo dictum fuit
6 tria sequerent absurda.ℂ† Primuz q cõpromissum paternaruz
qõnũ filiuz factuz nunq̃ fraudis suspicione caret:qđ falsum est.ff.
7 de arbi.l.quinetiã.ℂ† Scdm qđ snia per filiumfami.iudicẽ in pa
ternis qõnib⁹ plata nunq̃ fraudis suspitione caret.qđ similr ab
sonuz est.ff.de iurisdi.om.iudi.l.qui iurisdictioni.ff.de iudi.l.l pri
natis.ℂ Tertio qđ snia lata per famuluz vnius ex litigãtib⁹ tãq̃
impudicuz delegatuz lz alterius partis famulũ sciẽter litigantes
ipsi cõsenserint nunq̃ similiter fraudis suspitiõe careret:qđ dictũ
absonũ foret per dictuz.c.insinuante. Amplius nõ ob.qđ secundo
loco dictuz fuerat fraudis suspicionẽ iducere.cũ etenim ex pfatis
verbis alte ꝛ basse ꝛc.ptãtem ipsi arbitratores habuerint etiaz re
ipsa enormiter ledẽdi dũtamen ex animo vt predixi:merito ex quo
suo iure enormiter ledere potuit dolo ac iniuria lesisse nõ presumi
8 tur.†Nullus enim videt dolo facere qui suo iure vtitur.text.est de
reg.iur.l.nullus videt.Cuz enim due sint presumptiones quarum
vna inclusiua altera exclusiua doli ꝛ fraudis:exclusiuam non aũt
inclusiuaz attendimus.ff.pro soci.l.merito.C.ad.l.cor.de sica.l.i.C.
de peti.here.l.ii.iunctis glo.ℂ Postremo nec obstat qđ vltimo lo
co dictuz fuit:lz enim ex secundo laudo vigore secundi cõpromissi
lato cõdemnata fuit filia matri ad quãtitatẽ duoꝝ millium:atta
men non obstã.hoc sequitur qđ dolus aut fraus aliqua presumi
possint.ℂ Legitimuz enim fuit cõpromissum ex quo instrumẽtuz
asserit questiones precessisse cui in dubio standum vt supra dixi.
ℂ Item ꝛ legitimum laudũ cuz ex sepius repetitis verbis potue
rit arbitrator ipse enormiter filiam ledere vt superius demõstra
tum est.qui ergo doluz aut fraudẽ in his que legitime gesta sunt
interuenisse asserit hoc probabit.ff.de probati.l.quotiens.§.qui do
lum.C.de dolo.l.dolum.cum si.ꝛ hec de primo.ℂ Quo ad secun
dum an valida sint illa ambo lauda de quibus querit non video
qđ eoꝝ validitati repugnet.ℂ Primo enim validũ extitit cõpro
missum respectu harũ questionum q̃ in ipsum deducte sunt. Pri
mo quia he erant dubie ꝛ consequẽter non clare de quibus com
promissum fieri non posset vt probat extra de arbi.c.exposita.de
trãsac.l.si causa cognita.ꝛ.l.qui diuersa. In qbus per Cy.ꝛ Bal.
ꝛ eundem Bal.in.l.cũ proponas.C.de re.credi.ꝛ in.l.ancille.C.de
fur.ꝛ.ff.de transa.l.post rem.ꝛ.l.eleganter.ff.de cõdi.inde.in quib⁹
per Bar.ℂ Itẽ hec controuersie que inter hos extabãt nõ erant hec
de quib⁹ cõpromitti nõ põt que enumerantur.ff.de arbi.l.nõ distil
guemus.§.iulianus.ꝛ.§.de liberali. Item ex neutra parte hoc cõ
promissum claudicabat.ergo validuz.ff.de arbi.l.si de meis.in pn.
quimo nec innalidũ erat cõpromissum pfatã respectu psonarũ in
quos cõpromissum extiterat. Primus enim arbitrator famulus
fuit. Scds agnatus mris in quos cõpromitti põt exemplo filii in
quem de priuo qõnibus cõpromittit vt.d.l.quetiã.ff.de arb.quin
imo nec inualidũ respectu cõpromittẽtiũ vt pz.ꝛ ex his ɔñr infert
ad laudi validitatẽ. Nõ ẽi video q̃ capite inualidũ appellari possit.

Consilium.lxix.

1 Legata pro anima dicuntur legata ad pias causas.ꝛ nu.2.
3 Judicis officiuz a quolibet de populo põt implorari vt executor
ad pias causas per testatorem relicta executioni mandare cogat.
4 Executor debet exequi infra annuz a die monitionis epi volunta
tem defuncti:aliter deuoluitur ad epm̃ executio.ꝛ nu.5.
6 Executoris officium ad heredem non transit.
7 Petẽtes executiões relictoꝝ ad pias causas habẽt electionez an
agere velint ɔ executorẽ an vero cõtra heredẽ penes quẽ bõa sunt.
8 Prescriptio quadraginta annorũ sola ecclesijs opponi potest.
9 Missio in possessionẽ qñ valida censeatur:vel non.
10 Sententia quecũq primi vel secundi decreti ex inepto libello pro
lata nulla est ipso iure.
11 Judex ex proprio officio libellum ineptum reijcere atq lacerare
debet etiam parte opponente.
12 Judices ad missionem ex primo decreto pcedere nõ debẽt nõ pre
missa legitima eorum citatione.
13 Nuncius aut executor cui immissionis ex primo decreto executio
demandatur:si extra commissionis tenorem immissionem faciat
nullum est quod agit.
14 Missio in possessionem qñ impediat per tertiũ contradictorem.

ℂ In christi nomine amen.

VJso qõnis themate mihi pposito ceterisq docu
ctis p substãtia veritatis habenda in casu p
posito q̃dã sunt specialr pmittẽda. Prio qđ relictũ cõ
structiõis capelle apđ ecclia scti Augustini scdm ppriũ
testatorẽ Hẽricuz ac ẽt scdm emẽdi missalis p dcã ecclia scti Augu
stini ptij cẽtũ flore.scdm scdm testatorẽ Minũ heredẽ ꝛ cõmissarium
1 pfati Hẽrici †dicũr legata ad pias cãs vt pbat scdm Spe.in ti.de in
stru.edi.§.nũc vo aliqua.ver.ꝛ scias qđ inter relicta allegãtẽ.c.fin.
extra.de te.ꝛ pbat ex his q̃ no.bar.ff.ad.l.fal.l.lineã margaritarũ.
Itẽ deducit aptius q talia psumunt p testatores legata p anima
2 †Omne aũt relictũ pro aĩa dr relictum ad pias cãs.vt.ff.de le.ii.l.si
qs titio.l gl.ibi dũ dicit.coꝝ aĩe prissime subleuent quẽ tex.ad hoc
3 põderat.d.Bal.in aut.siir.C.ad.fal.l.ꝛ in.l.i.C.de sa.san.ec.ℂ†Se
cũdo pncipalr pmittẽdũ q põt qlibet de pplo iudicis officiuz im
plorare p qđ cogat executor ad pias cãs p testatorẽ relicto executiõi
mãdare scdm tex.singularẽ i aut.de ec.ti.in.§.si aũt qui hec facere.ibi
oñ dicit.ꝛ oi alia licẽtia sit hmõi monere qõnẽ ꝛ studere modis oĩ
bus vt cãe pie cõpleant.ꝛ no.p spe.l.d.§.nũc vo aliqua i v.sz nõne
qlibet de populo ꝛ facit de le.i.l.ciuitatib⁹.in ver.ad honorem ad
4 sui ipsius.†Tertio pmitto q si testõr tpe nõ apposito mãdat suo
heredi quẽ executorẽ ɔstituit debere capellã in aliq̃ ecclesia consti
tuere:q dz tale pceptũ ɔstruẽde capelle infra annũ a die monitio
nis p epm̃ siẽde p ipm heredẽ.atq fideicõmissariũ executiõi mãde
ri quo elapso ipsius cõstructionis executio ad epm̃ deuoluit vt in
aut.de eccle.ti.aut.qs edificationẽ ꝛ.§.si qs aute p redemptionem
cũ sequenti iuncto.c.nos quidẽ.ꝛ de testa.ꝛ qđ no.e.ti.c.si heredes
ꝛ.c.Joãnes.ꝛ.c.tua nobis.ꝛ qđ no.in.l.nulli.ꝛ.l.ꝛ si qs ad ordinã
dã.C.de epis.ꝛ cle. Illud clare sequit Fede.de senis in opere suoruz
consiliorum cõsilio ꝛ refert Bal.in.l.vnica.C.de his que pe.no.
5 ℂ†Quarto pmitto qđ cũ pro fiẽda executiõe emptionis missalis
p deputatos emptores ex mãdato scdm testõris nõ reperiat tps ali
qđ spãliter determinatũ vt pz qz aliqñ iura astringũt executores
exeq test.sua volũtatẽ infra quinquẽniũ aliqñ infra annũ aliqñ infra
sex mẽses cõsiderãdo qualitatẽ iniũcte executiõis vt pz i pallegata
aut.in.d.§.si qs aũt p emptiõe merito dici poterit q epi vel iudi
cis secularis arbitrio illud tps i casu pposito potuit ɔstitui ad q
ff.de iure deli.l.i.l si.ff.de offi.actoris.l.i.C.expilatores.extra de offi.
dele.c.de causis.vel etiã poterit ꝛ ipe eps bina monitiõe scdm testa
toris executorẽ monere quib⁹ post has negligẽtib⁹ exequi ad epm̃
deuolueẽ executio vt probat in aut.lz.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ in preal leg.
§.si aũt q hoc facere ꝛ sunt ex mẽte spe.in sepius allegato.§.ver.il
6 lud etiã q̃rit ad finẽ ipsi⁹.ℂ†Quinto pmitto q offĩ executionis
nõ transmittit in heredẽ scdm cõem ꝛ verã opi.positã per glo.extra
de testi.c.vlti.lib.vi.ꝛ per Spe.in pallegato.§.in ver.insuper que
rendũ est verũ hoc offi.ꝛ per ar.ff.de ali.ꝛ ci.lega.l.a filio.ꝛ Bald.
in.l.id q pauperib⁹.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ in.l.si cui bonis.ff.de cura.fu
7 rio. Sexto pmitto †qđ habẽt petẽtes executores relictorũ ad pias
causas electionẽ an agere velint ɔ executores an vero contra here
dem penes quẽ sunt bona.ff.de leg.i.l.si a pluribus.cum concor.ibi
allegatis in glo. Et no.spe.in pallegato.§.ver.sed qualr subuenie
tur.ꝛ hec si durat potestas exequẽdi:vt puta qz tempus nõ fuerit
elapsum.alias enim si ad episcopum deuoluta esset executio non
cõtra heredem aut executorẽ experiri possumus cum iam priuati
officio exequẽdi fuerint ex superius dictis executionem fieri petẽ
8 dum est:vt preallc.c.nos quidem.†Ultimo premitto sacrosanctis
eccle.solam quadraginta annorũ prescriptionẽ opponi posse:pro
cuius quidem tpis lapsu prescriptuz etiã intelligit ex actione lega
torũ ꝛ hereditatũ que ad pias causas relicte sunt:qualia fuerunt
hec que in pposita cõsultatione narrant vt ex dictis id primo pre
misso dilucide manifestat. Primũ hoꝝ probat extra de pscrip.c.
de quarta.ꝛ.c.ad aures.ꝛ eo.ti.c.fin.lib.vi.C.de sa.san.ec.aut.quas
actiones canonizata.xvi.q.iii.quas actiones. Scdm probat text.
9 in aut.de eccle.ti.§.pro tpalibus.vbi est casus rotundus.ℂ†Qui
bus ita ppositis aggredior primuz quesituz pposite cõsultatiõis.
An missio ex primo decreto facta per ptãtẽ Lucignani in bonis
quibusdã olim existẽtib⁹ in hereditate dictorum Hẽrici ꝛ Mini:
nũc aũt ex istius causis adiudicatis cõi Lucignani ac etiã qbusdã
creditoribus heredis filiuz dicti Mini ad petitionẽ syndici san
cti Augustini libellantis ɔtra ppponentes ipsius Mini vt ei⁹ he
redes ac etiam ab eisdẽ petẽtes relicta per Hẽricuz ꝛ Minũ facta
apud ecclesiã sancti Augustini iure valida cẽseat vel non. In quo
dicẽdũ vr illã nullã fuisse plurib⁹ rõnib⁹. Prima cũ pfati relicto
ruz exactiõi pscriptũ esset cursu tpis.xl.annorũ.vt.d.§.pro tpalib⁹
ꝛ ex vltimo pmissis apparet.ergo hoc primũ decretũ ex nulla cau
sa interpositũ ꝛ incõmodũ nullũ ius habẽtis nullũ sit ipso iure.ff.
de bo.au.iu.pos.l.cũ vnus ver.plane si is qui postulauit.ibi dũ di
cit qui nihil egit talis postulatio.ergo.ꝛc.ff.ne vis fiat ei.l.i.§.hec v
ba.ver.proinde. Quinimo hoc confirmat ex eo qđ dicimus decre
tũ ex falsa causa interpositũ nullũ reddi.ff.de fideicõ.liber.l.cum ve
ro.§.subuentũ.C.de pdi.mi.l.i.ꝛ si prefes.ff.de rebus eoruz.l.magis
puto.§.maneat.ff.de carbo.edic.l.iii.cũ.§.puberi.ꝛ plene not.bart.
in.l.sele.egresse.ꝛ.l.tutor si petitus.ff.de tuto.ꝛ cura.da.ab his.ꝛ in
10 l.iuste possidet.ff.de acq.pos.ℂ†Item presupposito qđ ipsa lega
toꝝ exactio nõ esset pscriptione extincta:etsi ꝛ scdm clarissime p
bat ipsam immissionẽ nullã fuisse:qz certũ est qđ quecũq sentẽtia
primi vel secũdi decreti ex inepto libello prolata nulla est ipso iu
re:scdm glo.singularẽ apud legistas insti.de ob.in prin.sup ver.scdm
in finalib⁹ verbis quã põderat dñs Bal.i.l.actiõi.C.de re.credi.et
in.l.post.ꝛ in.l.ex hoc iure.ff.de insti.ꝛ iure.pro qua ego allego ca
sum in.l.nisi finita.in.§.si ad hunc iuncta glo.ff.de tute.ꝛ ratio.di
stra.vbi

stra. vbi nulla ē snia absolutoria lata sup inepto libello cui⁹ lepti
tudo resultat ex actiōe in congruo tpe proposita. ꝛ facte. l. j. §. j. ff. si
mēsor fal. mo. dix. ꝛ in. l. si pponat. ff. de inuen. ꝛ. l. fi. ff. de li. ꝛ post
hu. Et id pōt ipsa exceptio inepti libelli sp ꝛ qñcꝙ opponi per ca-
sum hm vnā lec. de emp. ꝛ ve. c. cū dilecti. ꝛ. l. libellorum. §. ꝙ si libelli
ff. de accu. q̄ iūcta ad hoc all. do. Bal. in. l. iij. C. de procu. ꝛ in. l. fi. §. si
absens. ff. si ex noxa. cā agatur. ꝛ no. Cy. in. l. edita. C. de edē. ¶ Dic
aūt libellus ppositus p pfatū syndicū ineptus fuit vt infra statim
subiūgit. igit snia immissiōis nulla. Hec aūt ineptitudo ex eo re-
sultat qꝛ fuerūt eius verba directa p relictoꝝ fiēda exactiōe ꝯ eum
ꝯ quē dirigi nō debebat vt manifestaē ex eo qꝛ isti pnepotes here-
des pfati Mini relicta in testō ad pias causas exequi nō poterāt
qꝛ nō vt executores cū ipsi noiati non fuerint nec ve heredes Mi
ni relicti executoris ab Henrico qꝛ nō transit in heredes ipsius exe
cutiōis offm: vt ex supra pmissis ostendit vt plene p Bart. in. d. l. a
filio. ¶ Debebat eñ ipsius syndici petitio ad epm dirigi ad quē
deuoluta fuit executio ex lapsu tpis p dictū. §. nos. qdē vt in pmis-
11 sis manifestatū fuit. Et ex his sequit † ꝙ ipse iudex hūc ineptū li-
bellū pprio ex officio reĳcere atꝙ lacerare debuerit etiā parte non
opponēte. quimo ꝛ magis ea in ꝯtumacia existēte vt pnimum pꝫ
in. l. j. ff. de off. asse. ꝛ in. l. j. C. vt que desunt aduocatis. ꝛ in. l. sicut. C.
de sacri. paga. Et not. Inno. extra. de iud. c. examinata. de off. vic.
c. j. Et habemus glos. in. l. q cū maior. §. libertū. in ver. calumniosa
ff. de bo. lib. Et pbatur in. l. fi. C. vt nemo priua. scdm eleganter po-
nit Spe. in ti. de primo decre. in. § sequit videri qui est in ordine se
cūdus in verbo qd si cōstat iudici. pro quo qd no. Bart. in. l. iiij. §.
12 hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infec. ꝛ Bal. in. l. fi. C. de app. ¶ † Tertio
hanc immissionē nullā fuisse vehemētissime manifestat illa ratio
qꝛ nō debēt iudices admissionem ex primo decreto pcedere nō pre
missa legitima coꝝ citatione q ex tali immissione ledi potuissent
C. vnde vi. l. meminerint. ꝛ. l. fi. C. si per vim vel alio modo. ff. de re
iud. l. de vnoquoꝙ. ff. de adop. l. ita diuus. ꝛ not. Spe. in ti. de pri-
mo decre. §. iam de effectu. ver. sed quid si iudex. Non eñ hꝫ in pin-
dicium possessionis non tm̄ de iure sed etiā de facto possidētis ali
quid pronūciari nisi eo citato. §. si cōtra publicas pnunciationes
l. si de certa. iuncto. c. in literis. extra de resti. spo. ꝛ not. Inno. extra
de ma. ꝛ obe. c. inter quatuor. ꝛ. c. cum olim. extra de priui. In casu
autem proposito missio facta fuit in bonis iam adiudicatis fisco
ꝛ quibusdā aliis creditoribus ve supra retuli illis Mini inter ci-
tatis ergo ꝛc. Ex qua quidem ratione sequit ꝙ quēadmoduꝫ snia
primi decreti nulla fuit ex predictis ita ꝛ missio ex ea secuta. ff. de re
iud. l. si cum nulla. Itē sequitur ꝛ aliud qd quēadmodum de facto
immissus fuit hic syndicus in possessionē dictoꝝ bonoꝝ ex primo
decreto ita ꝛ de facto immissio ipsa reuocāda est. ff. de euic. l. si mi-
nor. ꝛ no. Inno. extra. de elec. c. querelā. ꝛ spec. in preal. ver. sed quid
si iudex. quēad. eñ facilis fuit in mittēdo: ita facilis esse dꝫ immis-
sionē reuocādo. ff. si mulier vētris no. l. j. §. ꝛ hoc edictum ibi. dꝫ eñ
pretor quēadmodum facilis ꝛc. tutius tñ erit ipsuꝫ syndicuꝫ reuo
catione ipsius missiōis citari p ea q̄ not. in. d. l. si de certa. ꝛ p ea que
13 dicit Bal. allegādo glo. decreti. C. de pac. l. pacto quo penaꝫ. † Vl-
timo eādē immissioneꝫ nullā fuisse manifestissime probaē qꝛ nun
cius aut executor cui immissionis ex primo decreto executio de-
mandaē si extra cōmissiōis tenorē immissionē faciat nulluꝫ est qd
agit. extra de off. dele. c. venerabili. de rescrip. c. cū dilecta. de pben.
cui de non. li. vi. ꝛ probaē in simili eius qd dicimus de iudice dele-
gato: cuius snia nulla est si sup aliis reb⁹ pnūciatꝙ sup his in qui
bus delegatus est. vꝫ. l. j. C. si a nō cōpe. iu. sed is nūcius extra com-
missiōis. tenorē ipm syndicū in possessionē ex primo decreto immi
sit cū sibi cōmissum fuerit qd mitteret in possessionē ex primo de-
creto in bonis q̄ remāserunt in hereditatib⁹ dicti quōdā Henrici
ꝛ Mini. Hec aūt bona sunt extra illā hereditatē cum adiudicata
fuerint fisco ꝛ qbusdā creditorib⁹ vt supra dixi. ergo ꝛc. ꝛ hec suf-
14 ficiāt de prīo hui⁹ ꝯsultatiōis articulo. ¶ † Quo ad scdm quo que
rit an pdictis bonis iā adiudicatis fisco pōt imissio ex scdo decre
to fieri in psonā pdicti syndici: vel hāc fieri impediat ꝯdictio pro-
curatoris fisci ꝛ pdictoꝝ creditoꝝ cui antea hec bona adiudicata
fuerāt. ¶ Dicēdū est hāc immissionē impediri ex pdicta obiectio
ne. ¶ Prīo ex prima rōne in examinatiōe precedētis articuli posi-
ta. ¶ Scdo qꝛ terti⁹ ꝯdictor allegās ius ex adiudicatione pueniēs
impediet i casu pposito immissionē ex scdo decreto fieri posse ve
puta ex. l. a diuo pio. §. si sup rebus cū ibi plenissime no. p Bart. ff.
de re iu. ꝛ in. l. ob maritoꝝ. C. ne vxor. p ma. Et not. Inno. extra. de
testi. c. veniēs. ꝛ in. c. cū nostris. de cōces. pbē. ꝛ per spe. in ti. de primo
decre. §. restat. ver. qd si apud. ¶ Tertio. qꝛ in his bonis que in cau
sa iudicati data sunt immissio vnius nō pdest aliis imo prior in
tpe potior est iure. vt in. l. cū rēpublicā. C. q po. in pi. ha. ꝛ not. bart.
i. l. cū vnus. ff. de bo. au. iudi. pos. ꝛ Bal. C. eo. ti. l. fi. Sed ipsum cōe
ac alii creditores prius immissi fuerunt ex scdo decreto in dicti bo
nis. ergo in illis ĩsdem nō est fiēda missio. Scdo ex persona pfati
syndici qꝛ hi primi iure potiores sunt: qꝛ tpe priores per. d. l. cū rem
publicā. ¶ Ex qbus oib⁹ supest clarissime ꝯcludendū exactionem
pfatoꝝ relictoꝝ exticiā esse ac missionē ex prīo decreto ꝛ petitionē
immissionis ex scdo per syndicum petitam nullo iure fundari.

Consilium. lxx.

1 ¶ Feudum concessum sub annuo censu licet proprie feudum nō
dicatur tamen naturam feudi debet. ꝛ nu. 2.
3 Feudum reuersum ad dominum per linea finitam an potius de-
beat infeudari proximioribus: ꝙ extraneis pullire.
4 Rei vendicatio nō cōpetit cōtra se possidere negantem. Sed si de
mēdacio conuincaē eidē possessio aufertur: ꝛ cōuincēti attribuit.
5 Ignorātia ridentis an excuset eundē a pena. l. fi. ff. de rei vendi.
6 Dispositio. d. l. fi. ff. de rei ven. an locū habeat in negāte: statim ne-
gationē reuocāte: prius ꝙ actor in pbationis onere grauetur.
7 Trāslatio ista possessionis nūꙗ fiat in ipsum agentē absꙗ eo ꙗ
de nouo pro hoc detur libellus aut lis contestetur.
8 Contrariorum eadem est disciplina.
9 Actor in vno granatus in alio releuetur.
10 Probatio vera ita resultat ex rñsionibus ad positionē contra rñ
dentem: sicut ex verbis positis in libello contra libellantem.
11 Probatio possessionis ex quibus induci possit. ꝛ nu. 12. 13.
14 Probatio per famā ꙗ quis talē rem pro sua ꝛ tanꙗ sua posside-
bat non probat dominium.

¶ In Christi nomine amen.

Visis themate ꝛ qōne supra positis ac allegationi
bus seu ꝯsiliī exēplo post suppositis circa p-
1 positā consultationē illud in primis vidēdū est. † An
noua feudi vel emphyteosis concessio de castro linari
facta domino Carolo p epm sarranatēsem iure valida fuit vel nō.
Sup quo habeē dicendū est ꙗ ant ipse eps corporalē ipsius castri
nactus fuit possessionē. qꝛ reuersuꝫ est dictū castrum ad epatū ob
canonē nō solutū seu finitā lineā ꝛ tūc singulariter fuit opi. d. Io.
de ligna. in. c. que in ecclesiarū. extra de cōsti. ꙗ ipsius feudi de ca-
stro facta cōcessio valida dicaē nisi interueniente solēnitate. c. sine
exceptione. xij. q. ij. que quidem snia sola eius auctoritate probata
nulla autem efficaci ratione suffulta. ergo falsa fore vr. Primo p
tex. c. ij. extra de feu. i distincte dicētis rē ecclesiasticā infeudari con-
suetā ꝛ si ad ecclesiā reuertaē ob supra relatas causas nouiter in-
feudari posse nec ibidē mentio aliqua de illius solēnitatis inter-
uenientia facta est. cum igitur indistincte loquatur canonis lator
consequenter ꝛ ipsius canonis dispositio simpliciter ac indistin-
cte intelligenda est. ff. de publi. l. de pretio. cum si. Secundo princi-
paliter illam opinionem veram non fore expressim probari vide-
tur per tex. c. j. de cle. qui inuest. fecit. in vsib. feu. vbi aperte demon-
stratur ecclesie possessionē rei cōsuete infeudari ꝛ ad ecclesiā re-
uerse adeptum fuisse qd probatur ex verbis litere ibidem si posses
sio rei fuerit penes eum ꝛc. Et nihilominus tex. illam nouam in-
feudationem fiendam nullam requirit solemnitatem ergo conse-
quens est vt nec nos eam requiri recte possumus dicere. Expres-
sisset etenim legislator si illam obseruari voluisset. C. de cadu. tol.
l. vnica extra de deci. c. ad audientiā in. cum similibus. Aut ipsius
castri consueti infeudari ad ecclesiā reuersi episcopus nonduꝫ cor
poralem possessionem apprehendit vt in casu nostro contigisse ve
sm thema ppositū. ꝛ tūc noua vertiē dubitatio qꝛ noua infeuda-
tio in psona pfati domini Caroli p dñm epm facta valida fuit vt
in. c. j. in princ. q feu. da. pos. in vsi. feu. ꝛ eo. li. epm vel abbatē. c. j. et
in pall. c. j. de feu. ¶ Hec aūt pcedūt si infeudatio de dicto castro
facta est qꝛ cū aperte ex themate nō ostēdaē an cōcessum fuerit ca-
strū illud i feudū vel emphyteosim igiē dico pdictis etiā si in em-
phyteosim hoc cōcessum fuerit locū fore cū ꝛ res ecclesiastica regi
ita demū in emphyteosim cōcedi pōt si ita solita est ꝯcedi nō autē
aliter. extra de re. ec. nō alie. l. vlt. ꝛ in aut. de non alienando. §. alie-
nationes. ꝛ in aut. de alie. ꝛ emphy. p totū. Rectius aūt puto di-
cēdū fore hoc pprie feudū nō fore cōcessum fuerit dictū castrum
sub soluēdo cēsu pecuniario. qd nō est de natura ꝛ substantia ipsi⁹
feudi. ꙗ ad sui formā requirit solū seruitiū psonale ꝛ pstationē fi-
delitatis vt demōstraē ex feudi demōstratione posita in. c. j. in glo.
sup ver. libellarie. de pa. constan. r. col. ꝛ in. l. liberti libertecꙗ. C. de
2 ope. li. vide Bal. ibi. † Istud tñ ponderādū est qd ꝛ lꝫ feudum hoc
pprie nō sit: attñ si de feudo in isto facta est mētio tale ꝯditiona-
tū feudū. i. cōditionē soluēdi cēsus hñs feudi naturā sortiē. Ex eis-
dē modis admittiē quibus ꝛ verū feudū. de feudo non habēte p-
priam naturā feudi. c. j. ꝛ in. c. feudū ea lege. si de feu. feu. cōtrouer.
inter do. ꝛ agna. in vsi. feu. Istud autem recte intuenti est de mente
3 spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxxv. Et hec de primo. † Quo
ad scdm quo queri posset. An pfato dño Carolo aliqd piudiciuꝫ
illatum fuerit ex posteriori noua concessione per prefatum dñm
facta in persona Gulielmi de nomais qui in se dicti castri posses-
sionem continuauit. ¶ Prima fronte dicēdū vr qd sic. Primo ex
eo qꝛ licite vr facta fuisse dicta cōcessio cū ꝛ si emphyteosis seu feu
dum ob finitā generationē ad cōcedētem reuersa fuerit cogi pōt
superioris officio ipse dñs aliis ex eadē linea existentibus cū fini-
ta generatione nouiter illa cōcedere sm Bar. ff. de aqua quoti. et
esti. l. j. §. permittitur. ꝛ in. l. iij. ff. de priui. credi. ad hoc allegantem in
ar. c. j. p quos fiet inuesti. in vsi. feu. cū aūt ita acciderit in casu pro-

posito qꝫ concessum fuit castrū hoc in feudū prefato do. Gulli. qui
est de eadē progenie qua ꝛ Jo. post innouationē ergo ꝛc. ¶ Scdo
principalr hoc ipsum dici suadet id qd in simili dicim⁹ potiorē in
iure epi censeri eū cui scdo loco res vendita est ꝛ tradita: quam is
cui primo loco solum vendita est. C. de rei ven. l. quoties. ita igit in
casu proposito potior censendus ritis cui secundo innouatū atqꝫ
traditū castrum fuit ꝙ is cui primo solū innouatum. ¶ His ta-
men non refragantibus cōtraria sniā verior est. Primo ex cōi feu
dorum natura que est vt ꝛ semel de feud. innestitus nō existēte iu-
sta causa dissepitari nō pōt per infeudantē de natura feu. sine cul-
pa nō admittendi. c. j. quo tpe miles inuestiturā petere debet. c. j. §.
si quis fecerit. de leg. cōradi. c. j. §. ex ea. ¶ Secūdo per tex. in. c. j. §. fi.
de noua forma fidelitatis. vbi tex. dicit qd facta inuestitura dimo
do cogēdus est dñs inuestitum in vacuā possessionem mittere qꝫ si
differat omnem vtilitatē infeudato prestiturus est. ¶ Tertio istā
sententiam sequit glo. ordi. fi. de feu. cōtrouer. fue. inter do. ꝛ agna.
expressuꝫ dicēs preallegata. l. quoties. in feudi locū nō esse. Nō ob.
no. per. d. Bart. in preallég. l. j. §. permittit. qꝫ pōt dici illam veram
nō esse vt alias cōsultus late super hoc respondi apud Ariminuꝫ
vel aliter dici poterit illam sententiā Bar. intelligi debere si agna-
ti eiusdem progiriei. f. annū cōcessionē de nouo sibi fieri impetra-
uerunt. anno enim perimit ius illud resultās ex snia Barto. ꝛ pro
hoc in simili allego tex. singularē in. c. titi⁹. si de feu. fue. controuer.
inter do. ꝛ agna. ¶ Ceterū tertio pōt dici illud dictū Bar. veruꝫ
esse re integra ꝛ nemini adhuc cōcessiōe facta. Secus aūt si alteri
antea fuit arg. prealle. c. j. de inuestitura nec ob. secundo. l. illa quo
nos. qr̄ locum nō habet in feud. vt proxime dictū est. ¶ Uel secū-
do aliter illius dispositio minime locū vendicat in cōtractu de re
ecclesiastica celebrato vt eleganter demonstrat ex sententia. Jo. an.
in. c. ꝯtinebatur. extra de his que fi. a prela. sine consen. ca. Ecclesia
enim que cultrix ꝛ auctrix est iustitie non patitur cōtra iustitiam
fieri in se vel in alterum: vt bellissime dicit tex. in. c. j. ver. sed diuer-
suꝫ. de alie. feu. in vsi. feu. Itē illusionē in suis cōtractibus fieri pro
hibet. de renū. c. le. cū illusio. Et predictis locus est siue in feudum
siue in emphyteosim castruꝫ illud cōcessum fuerit. Idē eñ vtroqꝫ
casu dicendum est ex eorum contractuum plurima similitudine.
Ex quibus quo ad hoc secūdū concludit ob secundā innouatio
4 nē nullum preiudiciū prefato dño Carolo illatum fore. † Quo ad
ter uū quo querit an prefatus dñs Carolus quo ad presens actor
effici debeat de pretore possessor beneficio. l. fi. ff. de rei vendi. eo qꝫ
suo mendacio conuictus fuit Marcus cōuentus asserens se alio
nomine possidere: cū ꝛ suo noie antea possiderit ex ipsius dñi Ca-
roli probationibus luculēter deducitur. Dicendū est qꝫ innat in-
tellectū illius. l. fi. plene discutere qꝫ casum habet quotidianū. ergo
premittendū: qꝫ. l. illa breuiter hoc intēdit ꝯtra negantē se posside
re rei vendicatio nō cōpetit. sed si de mēdacio cōuincat eidē posses
sio aufert ꝛ ꝯuincēti attribuit. h. d. Circa huius intellectuꝫ quero
5 quatuor ex qbus veritas manifestabit in casu ꝑposito. † Primo
vtrū ignorātia respondētis excuset eundē a pena. l. illius. ad hoc
idē respondet glo. qd sic. Ego idē teneo primo per casum in simi-
li singulare in. c. vasallus feudum qd sciēs. si de feu. fue. controuer.
inter do. ꝛ agna. vbi licet negotio vasalli negantis feudū sit causa
perditionis ipsius: tamen verum est nisi ignorāter negauerit vbi
ibi notanter dicit. ¶ Scdo ex regula dicēte scientiā nō aūt ignorā
tiam debere puniri. C. de tabula. l. generali. lib. x. ff. de decre. ab or.
fa. l. fi. ff. de acti. ꝛ ob. l. ex maleficijs. C. longe minus. de consti. c. ve
animarꝫ. lib. vj. cum si. ¶ Tertio qꝫ lex illa ꝓsupponit aduersariuꝫ
in mēdacio cōuinctū qd quidē mendaciū presupponit dolum. ff.
de nora. l. electio. §. neqꝫ. ff. qd cum eo. l. sed si ex parte. §. interdum.
Ignorantia aūt ductus dolo excusatur. C. ad. l. fauiā. de pla. l. pla
gijs. C. de his qui sibi l testa. ascribūt. l. senatus. ff. de li. cau. l. igitur
§. j. ff. de arb. l. j. §. fi. cū si. igit cessat illius rei rō merito ꝯsr dispositio. ff. de pac. l. qd dictum. de ap. c. cū cessante. C. de epis. ꝛ cle. l. gene-
6 raliter cū simi. ¶ † Scdo principaliter quero an dispositio dicte. l.
fi. locū habeat in negāte. q tñ statim suā negationē reuocauit an-
teꝙ actor in probationis onere grauaret. Ad hoc rñdet ibi gl. qd
nō ego aūt ideo teneo. Primo qꝫ. d. l. fi. ideo sic disposuit qꝫ per ne
gationē rei cōuenti transferebat in agentē onus probandi reum
ipsum possidere. Unde cū in onere probationis grauaret in hoc
eundē voluit releuari vt statim qd probauit cōuentū possidere in
eum possessio transferat: licet aliter de dñio nō cōstiterit. Hec aūt
ratio sumitur in. l. cū qui. ff. de iureiurā. Sed cum in casu proposi-
to cesset ipsa ratio qꝫ incontinenti reuocatus est penitentia. igit
cessat eiusdem dispositio. vt in. l. qd dictum. cum alijs allegatis. qd
autem potuerit prefata negatio incōtinēti per aduersariū reuoca
ri quatuor suadent. ¶ Primo qꝫ sicut testis incōtinenti dictū suū
corrigere potest. extra de testi. co. c. preterea. Ita ꝛ pars incontinen
ti reuocaret responsionem positionū factam fm gl. ordi. in. c. cum
in positionibus. in ver. iusta causa. de iureiurā. lib. vj. quā elegan-
ter ponderat do. Bal. in repetitione. l. edita. C. de edē. Scdo qꝫ ad
euitandam penam lꝫ ante consummatum delictum factam nega-
tionē per penitentia reuocare fm tex. notabilē. C. de nō nu. pe. aut.
contra ꝗ propitiā. Et no. gl. insti. de ac. §. itē mista. ꝛ in. c. j. §. porro
que fuit prima causa benefi. amit. in vsi. feu. Et per do. Bald. in. l.
cōtra negantem. C. ad. l. aquil. ꝛ in. l. ea que. C. de ꝯdi. indé. ¶ Ter-
tio qꝫ cum hec sit pena legalis merito licitū est vt in alijs similib⁹
ad eā euadendam penitere in quibus euadēdis qñqꝫ sufficit peni
tentia ante sententiaꝫ. qñqꝫ ante litem cōte. vt primū pꝫ. C. de loca. l.
conductores. C. vnde vi. l. non abore. ff. de bo li. l. qui cum maior. §.
accusasse. ꝛ per Bart. ff. de fur. qui ea mēte. scdm ꝑbat in. l. electio.
§. neqꝫ. ff. de nora. ff. de in ius vo. l. quamuis. C. de iur. om. iudi. l. in-
criminali. C. de episc. ꝛ cleri. aut. statuimus. iunctis his que ad de-
clarationē dictorū iuriū no. glo. in. c. si diligenti. in ver. perdant ex
tra de foro cōpe. ¶ Tertio quia lꝫ respondēti interrogationi ad-
uersarij eius responsionem reuocare si nulla captio ex eius presen
tia sit actionis. ff. de interrog. ac. l. de etate. §. celsus. vbi in nostro
proposito allego notabilem casum. vltimo ad hoc accedunt nota.
7 in simili. l. qui se obtulit. ff. de rei vendi. ¶ † Tertio principaliter
quero nunquid translatio ista possessionis fiat in ipsum agenteꝫ
absqꝫ eo qd de nouo pro hoc detur libellus aut lis cōtestetur glo.
no. in aut. de trien. ꝛ semis. in. §. illud. el. ñ. dixit qd sic ꝛ eam cōiter
sequunt doc. post Bar. in. d. l. fi. ea ratione qꝫ fm verā opi. hec pos-
sessionis translatio sit iudicis officio vt probat ex tex. dicte. l. l ver.
per iudicem ergo libellus alius non requirit per id qd plene not.
glos. in rubrica. ff. de interrog. actio. ꝛ qd plenissime super hoc no.
per Bar. in. l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de offi. procon sul.
ꝛ in. l. iiij. §. hoc autem iudicium. ff. de dam. infec. ꝛ per canonistas
extra de offi. iudi. c. ñ. Ego autem idem teneo hoc comprobans ex
quadam regula quam singulariter colligit Bal. in. l. supplicare.
in ver. pro cuius condēnatio. C. vt li. pen. dicens qd vbicūqꝫ pena
resultat ex aliquo emergenti in iudicio seu qd in iudicio emergē
tis dictum seu agitatum est nunquā illius pene appositio requi-
rit nouum libelluꝫ aut lit. conte. per prefata verba illius tex. qꝫ est
singu. ꝛ facit qd idem do. Bald. no. in. l. j. in. iiij. col. C. de iudi. ꝛ qd
no. Bar. in. l. si quis reum. in fi. q. ff. de custo. reo. Cum igit in casu
proposito pena ista priuatiōis possessionis resultet ex facto in iu-
dicio emergenti: quia ex negatione cōuenti. ergo ꝛc. ¶ Secundo
principaliter istud idē probo qꝫ istā penā debere imponi constat
iudici ex probationibus ipsius actoris ex quib⁹ resultat notoriū
fm Inno. extra de appel. c. ex insinuatione. In notorijs aūt iuris
ordo nō reqrit extra de iureiurā. c. ad nostrā igit nec libellus neqꝫ
lit. conte. ¶ Ultimo quero an dispositio dicte. l. fi. locū habeat qñ
reus cōuentus negauit se suo noie possidere confessus est ante qd
alieno possidebat postmodū aūt de mēdacio ꝯuictus est qꝫ pagō-
teꝫ probat qd suo noie possidet. ꝛ hic est casus cōsultatiōis mihi ꝓ
posite. In quo breuiter dicendū vꝫ qd sic. Primo qꝫ ista est snia
Spe. hoc casu. l. illā intelligētis in titulo de primo ꝛ scdo decre. §.
restat. ver. qd si nominas. ꝛ Bar. ꝛ Bal. in. l. ij. C. vbi in rem acti. ꝛ
p eundē Bal. in. d. l. fi. quorū omniū sniam ego sequor cum duab⁹
8 cōprobās rōnib⁹. Primū qꝫ certū est † cōtrariorū eandē esse disci-
plinā. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. j. insti. eo. ti. circa prin. ꝛ
plene hocar. hoc examinat Bart. in. l. inter stipulantē. §. sacrā. de
ver. ob. Sed casum legis habeo qd si quis cōuētus tanꝙ rē alienā
possidens dixerit se possidere suā: ꝛ postmoduꝫ de hoc mendacio
cōuincat: qꝫ probatuꝫ sit per agētem qd illam possideat vt alienā
ꝯuētus de suo mēdacio in hoc punit qd possessio penes eū existēs
in agentem trāsfert: lꝫ de suo iure aliter nō probauerit ipse actor.
¶ Hic est text. in aut. item possessor. C. qui po. in pig. ha. ꝛ in aut.
vnde sumitur. Ita ergo necessario dicendum est in casu cōtrario,
scꝫ quādo cōuenit quis vt noie suo possidēs. Ipse autem allegat
qd alieno si de hoc postmodū mēdacio conuētus fuerit. ¶ Scdo
principalr probo qꝫ ratio dicte. l. fi. vna est vt reus ex suo mēdacio
9 puniat. ¶ Alia est † vt actor qui in vno grauatus fuit scꝫ in pro-
bādo: in alio releuet: scꝫ in trāslatione possessionis per eū fienda
per dictam. l. eum. Sed iste ambe rōnes ita pariter concurrunt in
casu proposito sicut ex quolibet alio vt ex se manifestuꝫ est. igitur
necessario dicēdū qd eadē in vno quoqꝫ casu locū sibi vēdicat di-
spositio. ff. ad. l. fal. l. illō. ff. de ver. ob. l. a titio cū si. Ita vltra alios
oēs solēniter examino materiaꝫ dicte. l. fi. ¶ Ex qbus oībus absqꝫ
pluri superest cōcludēdum in tertio casu proposito in prefatum
do. Corolum debere transferri possessionem beneficio dicte. l. fin.
absqꝫ alio ordine iudicij. cum Marcum cōuentum de mendacio
conuicerit qd vertebatur allegando se alieno nomine possidere
que conclusio ex eo maxime verissima est: qꝫ non pōt dici dictum
Marcum hoc ignoranter dixisse. Item quia ipse idem allegatio
nem illam incontinēti non reuocauit. ꝛ hec de tertio. Quo ad vl-
timum quo querit an sufficienter probauerit dñs Carolus Mar
cum hunc suo noie possedisse illud castrū. Breuiter dicendum est
qd sic. ¶ Primo ex ꝑductione missionū poictū Marcum factaꝫ
positionibus in alia olim instātia factis in quib⁹ asseruit se possi
10 dere prefatum castrum vt suū. Certū autem est † qꝫ ita ex respōsio-
nibus ad positionē resultat vera probatio ꝯtra rñdētē sicut ex ver
bis positis in ipso libello ꝯtra libellantē. C. de li. cau. l. cum preci.
ff. rem ra. ha. l. ne satisdatio. ff. famil. ercisc. l. qui familie. seu expositis in

tis l exceptionib⁹ ȝ capſētē ſm Bar.ff.de cōfeſ.l.certū.§.ſi quis ab-
ſente.⁊ in.l.ij.in fi.C.vt nemo priua.cū eadē in vno quoqȝ boꝝ ca-
ſuum ratio concurrat ¶Scdo qꝛ pbatū eſt predictū Marcū ex
ipſo caſtro fruct⁹ iuriſdictionales pcepiſſe ſuo noīe vt penas mul
ctas ⁊ ſimilia Ex quo qdē pbata eſt quaſi poſſeſſio iuriſdictio-
nis in dicto caſtro vt ⁊ in ſili pbaꝛ poſſeſſio fundi atqȝ domus ex
pceptione fructuū ſ.n pēſionis.vt in.l.q in vniuerſas.§.qđ p colo-
nū.ff.de acq.poſ.⁊ in.l.pomponius.ff.qui. mo.vſufr.amit.ff.de ſol.
l.titia.C.de agri.⁊ cē.l.l.in b⁹.li.xi.C.ſinitū reg.l.ſi quis iūcta gl.in v.
ſintaꝛ.Et ad hoc accedūt q̄ no.bar.in.l.vl.ff.ſo.ma.dicens multas
tales dici fructus iuriſdictionales.p.l.multaꝝ.C.de mō.mul.cum
11 alijs.¶Tertio qꝛ pbatū eſt Marcū q̄dā p̄dia dicti caſtri vt dn̄s
⁊ poſſeſſoꝛ locaſſe ſeu in emphyteoſim fundū ȝceſſiſſe.Jllud autē
clariſſimū eſt qđ ex hoc affictu ſeu locatiōis in ſiſo vna cū pceptiōe
p̄dictoꝝ fructuū inducta eſt ipſius poſſeſſiōis pbatio.vt p gl.⁊ ca
noniſtas extra de fi.inſtru.c.inter dilectos.de re in. cum Ber.Et
ponit Spe.l ti.de loc.l v.nūc aliq̄ l v.lvij.⁊ Bar.in.l.rē legatā.ff.de
adi.le.Bal.in.l.pbationē.C.loc.⁊ pbaꝛ.in.l.q̄uis.§.ſi ȝductoꝛ.ff.
12 de acq.poſ.¶†Quarto qꝛ pbatū eſt p̄fatū marcū miſiſſe bannum
generale vt dn̄m ⁊ poſſeſſorē:vt pȝ ex verbis ipſius bāni p fiendo
curſu brauij in p̄fato caſtro linari.Qui quidē actus ſimiliter idu-
cit probationem quaſi poſſeſſionis iuriſdictionis dicti caſtri vt
not.Jnno.extra de capel.mo.c.dilectus.⁊ refert Bald.in.l.ij.C.de
ſer.⁊ aqua.De qua qdē pbatione quaſi poſſeſſiōis iuriſdictiōis ⁊
eiuſdē acqſitione idē Jnno.ponit.in.c.mulieris.⁊.c.olim.⁊.c.ex p-
te.extra.de reſti.ſpo.⁊ in.c.bone extra de poſtu.prela.⁊ in.c.quere-
lā.extra.de elec.⁊ in.c.lȝ cām.extra de pba.d.Pe.de ancb.pleniſ-
ſime in repetitiōe.c.ſine poſſeſſione.de re.iu.li.vi.⁊ Bart.ff.de iti.
actuqȝ pri.l.j.§.ſi qs hoc interdicto.Et per Bal.in.o.l.ij.⁊ in.l.nō
13 epiſtolis.C.de pba.¶†Quinto qꝛ pbatū extitit p̄fatū Marcū in
p̄fato caſtro iuſticiā vt dn̄s miniſtraſſe.⁊ relinquētes coercuiſſe:q̄
oīa ſunt iuriſdictionis ac meri imperij.ff.de iuriſ.om.iud.l.impe-
riū.cū ibi not.Ex qb⁹ reſultat p̄dicte quaſi poſſeſſionis pbatio:vt
no.Jnno.extra de pba.c.lȝ cām.Ex his oīb⁹ luculēter probata vꝛ
poſſeſſio ipſius caſtri.Jtē ⁊ quaſi poſſeſſio iuriſdictionis eiuſdem
cū nō ex īfinitis actib⁹ ſȝ ſolū ex duob⁹ inducaꝛ acqſitio quaſi poſ-
ſeſſionis iuriū incorporaliū ac ēt iuriſdictiōis ȝſtr ipſi⁹ quaſi poſ
ſeſſiōis pbatio.Tex.allego ſingularē.in.c.j.§.ſi non vaſallus.Jbi
cū duob⁹ vel trib⁹ geris acceptionib⁹ quaſi poſſideat.qđ ſit inue-
ſtitura in vſib⁹ feudoꝝ qcqd dixerit Jnno.quē refert Bal.in p̄al-
le.l.ij.¶Ultimo qꝛ pbata eſt fama cōis dictā p̄fatū marcū repu-
tatū fuiſſe vt dn̄m ⁊ poſſeſſorē dicti caſtri.q̄ qdē fama cū originem
habeat ex vniuerſalib⁹ ſupra notatis aliquā pbationē inducit.ff.
de teſti.l.iiij.ff.eiſdē p gl.extra co.ti.c.venies.cum ibi plene no.ff.de
excu.tu.l.ij.§.etas.⁊ plene p Bart.in.l.de minoꝛ.§.tormenta.ff.de
q̄ſtio.q̄ maxime vi pcedat in pbatione poſſeſſionis ⁊ dn̄ij:quoꝝ
pbatione vehemēter fame pbatio operaꝛ.C.de pba.l.ppuetatis
14 ff.de ne.ge.l.ac q vera.§.cū me abſente in glo.¶†Aduertendū eſt
qđ lȝ pbeꝛ famā fore q̄ tale caſtrū qs p ſuo poſſideat:attū ex hoc
nō reſultat pbatio dn̄ij ſȝ poſſeſſiōis ſolū ſm Jnno.extra.de pre-
ſum.c.illud ad fi.¶Cui⁹ dictū vꝛ pbari in.l.ſi is ad quem.ff.de ac-
qui.he.Cū igiꝛ nō potuerit p̄fat⁹ marcus ſibiipſi cām mutare poſ
ſeſſiōis noua cā nō ſupueniēti vt.ff.de acqr.poſ.l.iij.§.illud quoqȝ
⁊ in.l.cū bona fide.§.qđ ſcriptū.C.eo.ti.l.cū nemo.C.loc.l.ad pro-
bationē.ff.de vſuca.l.nō ſola.§.q̄ vulgo merito ȝcludendū ſupeſt
qđ cū dilucide ex p̄dictis pbatum fuerit ipſum ſuo noīe poſſediſſe
nō pōt idē hodie allegare noua non ſuperueniēte cauſa alieno ſe
nomine poſſidere.⁊ hec ſufficiant pro preſenti.

Conſilium.lxxi.

1 Uſuſfructus legatus filiabus debetur:licet poſt earū mortem
inſtitutus ſit heres.
2 Preſcriptiōe ſublatū dici nō pt q̄ fuit l actu ⁊ potētia cauſatum.
3 Conſequens qui vult:neceſſario ⁊ antecedens.
4 Jnſtitutus ſub conditione:pēdente ea:poterit bonorum poſſeſ-
ſionem petere.
5 Legata debentur per prohibitionem falcidie a teſtatore factam
etiam hereditate non adita.
6 Remedio iuris extante:ad remedium facti recurrendum non eſt.

¶Jn Chriſti nomine Amen.

Viſis dubijs propoſitis ac elegātiſſime cō
ſultis p egregiū doc.d.Pau.
de ca.vt pȝ in ȝſi.ſuo.cccxxxviij.⁊ do.Florianū de ſan
cto Petro omiſſo pmo dubio ſup quo ſatis pulchre
tactū eſt per primum conſulentem venio ad ſm cui⁹ deciſio pēdet
ſubſtantialiter ex hoc qđ infra ſubd.i.¶Primo em inſtituit teſta
toꝛ tres filias ſuas certa quātitate naſciturasqȝ ex eiuſdē quibus
decedētib⁹ ſubſtituit ⁊c.prout in teſtamēti ſerie apparet.Demum
inſtituit vniuerſaliter filiū ſuū naſcituroſqȝ quoꝝ altero decedē-
te ſubſtituit ſuperuenientes.¶Si vero contigerit oēs eius filias in
pupillari etate:vel quandocunqȝ decedere tunc voluit eius filias
ē.inſtitutas.⁊ vſumfructum reliquit omniū bonoꝝ ſuoꝝ equa-
liter inter ſe diuidendū ⁊ poſt mortē earūdē cū proprietate cōſoli-
dari qbus dībus ſupra ſcriptis obueniētib⁹ ſubſtituēdis eius here
dib⁹ vulgariter pupillariter ⁊c.filios tā natos quam naſcituros
andre.de vſbertis.⁊ ſic patet quod teſtatoꝛ ſubſtituit iſtos vltimo
loco nolatos tā poſt mortē filiaꝝ qbus vſumfructū reliquit quaȝ
ēt poſt mortē filioꝝ.Et q̄ hoc ſit verū elegāter pbaꝛ ex tactis per
1 primū ȝſulentē in ſcđo dubio quāobrē hec omitto.†Ex his lucu-
lēter deducitꝛ q̄ cadimus in illā q̄ōnē.Si relictus eſt vſuſfructus
dictis filiab⁹ oīm bonoꝝ ⁊ poſt eaꝝ mortē inſtitutus eſt heres vt
fuit hic.nā ſubſtituti fuerūt de qb⁹ l puncto.An tale legatū nō ce
dat niſi ab adita hereditate.C.de cad.tol.l.vnica.§.excepto.ff.qñ
dies leg.ce.l.j.⁊.ij.Sed hereditas nō poſſet adiri niſi poſt mortem
vxoris vt pȝ hec ȝſtitutio eſt conditionalis.ff.de cōdi.⁊ de.l.heres
meus ⁊ qñ dies leg.ce.l.ſi cui⁹ heres.ff.de her.inſti.l.q filio.in prin.
cū ſi.qꝛ poſt mortē eius cui relictus eſt vſuſfructus hereditas tñ
adiri pōt ergo nullū legatū collatū in tp̄s quo deſinere dȝ.ff.de
vſufru.l.titio cū mouet.ff.de vſufru.le.l.vſuſfructus.Preterea.⁊ hic
vꝛ perplexitas ⁊ ȝtrarie iplicatio ergo inutile legatū.ff.de cōdi.
inſti.l.ſi titius.de ver.ob.l.ſi titius.de reg.iur.l.vbi repugnantia.
Primū pȝ qꝛ vt ſupra dixi inſtitutio eſt facta cōditionaliter poſt
mortē vſufructuarie.de cōditio.⁊ demō.l.dies fundus.⁊ de condi.
inde.l.nā ⁊ ſi cū moriar.⁊ ſic legatū nō pōt adiri ante aditionem.
poſt mortē aūt factā minus qꝛ ea fienda venit poſt mortem vſufru
ctuarie reſpectu cuius tp̄is teſtatoꝛ nō poſſet legare vſumfructum
etiā ſi vellet.vt.ll.ſ.allega.Et qꝛ non pōt qđ incipere eo caſu quo
debet finiri.ff.de ma.teſta.l.libertas.C.de condi.⁊ de.l.heres meus
§.quāuis cū ſi.⁊ hāc partē vꝛ tenere Jo.an.in addi.Spe.in ti.de
pig.§.ij.in addi.que incipit.Si vſuſfructus debebaꝛ Bal.tñ in.l.
extraneū.C.de here.inſti.referēs Dy.in ȝſilijs tenet tale legatū va
lere dicēs qđ tali caſu is cui relict⁹ eſt vſuſfructus pōt de facto vel
frui.⁊ demū hereditate adita retro fingeꝛ iuridice vſum eſſe.ff.de
conditio.inſti.l.mulier.§.ſi qs hereditariū.⁊ cū non ſit q ei tradat
accipiat p iudicis officiū.ff.de pet.here.l. hereditas.in fi.vel etiam
ppria autoritate intrabit tanq̄ in poſſeſſionē vacantē non ſit ȝdi-
cēs.ad hoc de le.ij.l.titia cum teſtamēto.§.j.⁊ qđ no.C.de legi.l.non
dubiū.Tenet ergo Bal.tale legatū valere ⁊ mortē vſufru.ſpectā
2 dam eſſe.¶†Et ex hac ſeqtꝛ deciſio p̄dicti ſcđi dubij.vȝ q̄ Joa-
chinus vnus ex alijs ſe ⁊ Andree ſubſtitutos adire nō poterit he
reditatē ante exiſtentē ȝditionē de qua ſupra.Nec dicaꝛ dicte adi-
tioni p̄ſcriptū fore.xxx.annis.cū nō poſſit dici id p̄ſcriptiōe ſubla-
tū qđ nō fuit in actu ⁊ potētia cauſarum.ff.de iure do.l.tali.Facit
ff.de inin.teſta.l.nam ⁊ ſi ſub cōdōne.§.rūpēdo.de ver.ob.l.decem.
Aliā tñ opi.poſuit idē Bald.in.l.id qđ pauperib⁹.C.de epi.⁊ cle.
dicēs tale legatū valere ſed inſtitutionē nō eſſe cēſendā cōditiona-
3 lē.†qꝛ q vult cōſequens vult neceſſario antecedēs.de pcu.l.ad rem
mobilē.⁊.l.ad legatū.de ſpon.l.oratio.cū ſi.Sed inſtitutio eſt an
cedēs.⁊ legatum ȝñs.vt inſti.de legi.§.ante heredis.C.de fideiuſ.l.
cū q̄.ff.de his qui in teſta.delē.l.proxime.ibi calphurnius.ff.de iu-
re codi.l.ſi.inſti.de fideicom.here.§.in primis de le.j.hec verba cum
ſi.ergo ex quo teſtatoꝛ voluit deberi legata pure ex eius mente re-
ſultat inſtitutio pura.⁊ ſic ȝcluditꝛ diē mortis de medio reijciendū
eſſe.Hoc idē tenuit.in.l.filius a patre.ff.de li.⁊ poſth.p glo.que eſt
ibi.Et ex hoc ſeqtꝛ ſi eſt verū alia deciſio ad ſcđm dubiū q̄ cū ta-
lis ȝditio reijciaꝛ de medio ⁊ inſtitutio cēſeaꝛ pura dicto Jacobi
no ius eſſe nō ampli⁹ in adeundo hereditatē.ex quo p̄ſcriptū eſt
ſpatio.xxx.annoꝝ ſm veram opi.gl.⁊ doc.in.l.lȝ.C.de iure deli.⁊.l.
cū antiquioribus co.tit.⁊.l.vnica.C.qñ non pe.par.⁊.l.q̄din.la.j.ff.
de acq.he.⁊ p ȝñs dictā hereditatē ȝcludiꝛ venire ad ſuccedentes
ab inteſtato cū ſubſtitutus lapſu tp̄is ſit excluſus ⁊ maioꝛ ſic exclu
ſus ⁊ maioꝛ ſit excluſio inducta tp̄e q̄ repudiatione.vt.l.facta.§.
ſi qs bonoꝝ ⁊ ibi p Jacob.de are.ad treb.ergo ⁊c.de acqui.here.l.
in pluriū.ff.de condi.inſti.l.ſi.cū ſi.Aliam opi.poſuit.in.l.ſi qs in-
ſtituatur la grande de heredi.inſtituen.Concludens per illum
text.qđ licet interim heres inſtitutus viuente fructuario non ſit
heres:attamē adminiſtrare poterit hereditatē pro bonis conſer-
uandis ⁊ pro vtilitate creditorum petita bonoꝝ poſſeſſio ſm for-
mam dicte.l.ſi qs inſtituatur.Pro quo facit.ff.de acq.here.in fin.
ff.de peti.here.l.diuus.⁊ ſic limitat dcā in.d.c.extraneum.Ultima
4 fuit opi.dn̄i Ange.in.l.miles ita.ff.de mili.teſta.dicētis†quod inſti
tutus ſub cōditione.vȝ poſt mortē pendente ea poterit petere bo
noꝝ poſ.p preallegata.l.ſi qs inſtituaꝛ ⁊ p talē cōditionem cedet
dies talis legati ſicut ſi hereditas eſſet adita que opinio nullo mō
mihi placet quia bonoꝝ poſ.que petiꝛ ex forma dicte.l.quis inſti-
tuatur qs non efficiꝛ heres vt ibi ſed habetur tanq̄ heres in his
duob⁹ que ſupra dixit Bal.vt ibidē ⁊ in.l.j.§.ſi ſub conditione.ff.
de ſecū.tab.ergo nō opatur hoc qđ Ange.dicit.cū ad confirmatio
nem dependentie ex teſtamēto requiraꝛ vera teſtamenti confirma
tio q̄ inducitꝛ per ipſam hereditatis aditionē.vt.ff.de ſtipu.ſeruo-
rū.l.ſi ſeruus inuenie ⁊ caſſie pe.in ſi.ff.de cōtratab.l.filium.ſȝ cum
exheredatio.de reg.l.ſi nemo.ff.de bo.que li.l.ſi patronus.§.ex te-
ſtamēto.cū ſi.Que cōditio in caſu ang.nō inducitur effectualiter
niſi eueniente ȝditione vt plene no.in.d.§.ſi ſub conditione.⁊ iđ
videꝛ mihi indubitatiſſime tenēdū fore tale lgatū vſufructuale et

pmissū aut cōmodū vertere.ff.de here.insti.l.si quis solidum.vbi
4 hoc ista ratione firmat do.Bal.†Ipse eñ bannitus quo ad hono
res ⁊ cōmoda ciuis esse desinit si teneamus sententiā Bart.in.d.
l.fi.ff.de leg.non aūt quo ad incōmodum seu preiudicia. Pro hoc
allego not.text.in.l.ij.§.nemo.iuncta glo.in verbo.crimi.ad fi.ff.de
capi.dimi.⁊ hoc idem.ff.de interdic.⁊ rele.l.relegatorum.ad fi.Et
quod elegāter notabat Bal.in.l.j.C.de lib.li.x.⁊ in.l.j.C. de digni.
lib.xij.dicēs per.d.l.j.notabilē per sententiā nobilitate priuatū;in
telligi priuatū quo ad honores ⁊ cōmoda:non aūt quo ad preiu
dicia ⁊ incōmoda.Itē fallit ibi iniunctū officium tale sit qd cele
riter ⁊ in breui tēpore expediri possit.cū quo etiā concurrat prefa
tum incommodum.Hoc probo qr sicut immunitas a muneribus
psonalib⁹ cōcessa nō tribuit excusationē ab acta officij qd pōt bre
uiter expediri scđm not.text.C.de decur.l.decurio.li.x.Ita ⁊ mul
to magis bānū inductū hanc excusationem tribuere non debet.
Aut enim officiū iniunctum onerosum est vel le:⁊ tunc illud subi
re cogendus est.Et si ciuitatē introire nō posset per substitutum
seruiet.ff.de pollī.l.de publicationibus.Hec autem locum vendi
cant ipso in bāno existente:postmodum vero rebannitus ad que
cunq; ciuitatis officia eligi pōt.ff.de mu.⁊ ho.l.⁊ q originem.§.si
metallū cum ibi no.per Bar.qd no.in.l.quid.§.pena grauior.ff.de
infa.cū ibi no.per glo.ipsi persone possidēti.⁊ doc.in.l.j.C.de his
q in auxiliū da.sunt.li.x.¶ Est ⁊ secūdus casus principalis.s.qd
aut imponunt ipsi bānito onera persone iniuncta in rebus quas
hodie vulgariter prestātias appellam⁹ aut collectas.Et hic est ca
sus noster sup quo iuxta propositū dicēdum est qd nō potuit pre
dictus bānitus his onerib⁹ grauari qd euidenter probat.Impo
nunt eñ prestantie iste pro rebus.⁊ eū q fruct⁹ ex re percipit inse
quunt.Primū.s.possessori licet etiam nō directo dño imponant
ff.de censi.l.cum possessor.ff.de pac.l.inter debitorē.C.sine cen.vel re
li.l.fi.ff.de impē.l.neq; ff.ad municipa.l.lucius.§.idē rñdit constan.
cū ibi no.Itē probo ex snia gl.singularis in.l.j.C.de an.tribu.lib.
5 x.dicentis†colonū ad prestātias seu collectas teneri tanq̄ fructus
percipientē:nō aūt verū dñm.Tertio pbat ex his q dicit.d.Bal.
in vsi.feu.p quos fiet inuesti.c.j.volēs feudatariū vtiliter dñm ad
collectas rōne feudalis rei obligari:nō aūt dñm directo.Quarto
pbat ex.l.quo.ff.de vsufru.le.⁊.ff.de vsufru.l.hacten⁹.§ voluit fru
ctuariū obligari ad collectas rōne fructuarie rei:non aūt ipsum
proprietarium.His aūt oīb⁹ locus est nō solū si loquamur i colle
ctis aut prestātijs futuro tpe imponēdus sz etiā si pterito tpe im
posite fuerūt.pro illis etenī pteritis ꝫ nouū etiā possessorē agēdū
est.ff.de publi.l.iperatores.i pn.Et qd dicit gl.iuris canonici idē
cōcludēs i decimis pteriti tpis p antiquū dñm nō solutis.l.c.tua
nobis.⁊ in.c.pastoralis.ad fi.extra de deci.Et late disputādo con
cludit do.Fede.de senis in suis cōsi.cōsilio.lxxij.¶ Concludit igit
ex pdictis prefatū bānitū collectari aut pstātiari nō potuisse neq;
cōtra eandē ex collectis ante bānū impositis agi potuisse.Dicum
illa bona p qb⁹ hec collectarū onera imponunt aut pri⁹ imposita
fuerūt in fiscū trāslata sint bānitus ipse possessor esse desijt.Igitē
ab onere collectarū seu prestātiarū exēplū fore iudicandum est.Et
hec sufficiant de presentis cōsultationis articulo mei reliquis nō
extendens:qm satis egregie per primū consulentem discussa sunt.

Consilium.lxxiiij.

1 ¶ Nauis dñs ex solo negotio seu exercitio ad qd prepositus est
conueniri potest:non autem ex alio diuerso exercitio.
2 Ex serui negotiationi prepositi facto solus preponens ipsum con
ueniri debet:non alius qui non presupposuit.

¶ In christi nomine amen.

Miror cur tanta verborum prolixitate vsus fuerit
primus consultor eximius circa primam ⁊ ij
dubitationē.†Aduertendū eñ censeo.Aut eñ dicere vo
4 lumus neminē dominorū teneri de robaria cōmissa p
Petrū carbelenū nauis magistrū cōstitutum Et hoc est clarissi
mū:⁊ tali confirmat rōne.Qr ex solo negotio seu exercitio ad qd
magister nauis preposit⁹ est eiusdē nauis dñs conueniri pōt:non
aūt ex alio diuerso exercitio.ff.de exercito.l.j.§.non aūt ex oi.vsq;
ad.§.ergo pposito.inclusiue.ff.de insti.l.quicunq;.§.non tñ cū in
stitutore.⁊.l.in eū.§.seruū.vbi sunt tex.in ppria materia.Certo aūt
cert⁹ est hūc Petrū vt magistrū nauis gnaliter prepositū iuxta
formā.l.j.§.magistrū.ff.de exercito.nō videri vt gñalis prepositio
nis ad exercēdas piraticas robarias prepositus fore.cū in genera
li mādato delictum vel dolus nō includant.ff.qd qsq; iur.l.iij.§.si
pctra.ff.de dā.infe.l.si gs missum.§.i.ff.de his qui in fraud cre.l.si
pf.ff.mā.l.creditor.§.lucius cū aliis p primū cōsulentē alleg.¶ Ex
hoc igit capite clarissime cōcludit pfatos nauis dños ex hac roba
ria cōueniri potuisse.Sinaūt volum⁹ presupponere non aūt fir
mare pfatos nauis dños ex robaria cōueniri posse.Tunc clarissi
me dico p plures legū casus solūmodo Nicolaū ipogiari dicte na
uis dñm p parte quarta p hūc Petrū solus nauis gubernationi
pposuit ex hac robaria teneri.nō aūt hos Florētinos trib⁹ ex pri
bus nauis dños q huic prepositioni de Petro facte cōsensum nō
pstarūt.Istud pdo probat ex tex.in.l.si cōis seruus.⁊.l.si ex duo
bus.ff.de noxa.⁊ in.l.si familia.§.⁊ si seruus.ff.si fami.furtū fec.dica
tur.Ex qbus dicit ex delicto cōis serui aut familie cōmisso vno ta
tum ex dñis seruū aut aliū ex familia preponēte.Illū solū pponē
tem aut habētē teneri non alium cuius nullus in hoc fuit consen
sus.Scđo idē pbat in.l.fi.ff.qd iussu ⁊ in.l.si in rē.ff.de in rem vers
2 so†Ibi ex facto serui negotiationi ppositi solus pponens dñs cō
uenit nō aūt alter q non pposuit.Tertio per tex.ad hoc quelibet
alio meliore.ff.pro socio.l.de illo.§.fi.qui incipit.si seruus vni⁹ cū
l.sequenti.Vbi si ex cōis vnus solus ex sociis aliquē pposuerit is
solū ex male gestis per ppositū obligat⁹ est neq; alteri socio pjudi
ciū infert imo si nō pponēs socius aliqd dānū senserit facto ppo
siti tale dānū totale a pponēte cū socio cōsecutur⁹ est.Quarto illud
probat estimatione Albe.galeoti in simili in Margarita sua in
ti.de syndico.in pe.q.dicētis ptē vniuersitatis ⁊ cōsequēter nō to
tam cōstituēti.syndicū ad ipsi⁹ vniuersitatis negotia ex facto syn
dici obligatā fore nō aūt partē aliquā in ipsa syndici cōstitutione
nō interuenientem.Et hoc per tex.no.in.l.j.circa prin.ff.de ma.cō
ne.Vltimo ad hoc accedat.l.cū plures.§.i.ff.de exercito.¶ Ex pre
dictis ergo ꝯcludēdū est qd si dicere volum⁹ nō tñ vere hos nauis
dños ex robaria cōmissa per Petrū magistrū obligatos censeri
ipsum tñ preponentē obligari nō aūt dictos Florētinos qui ppo
sitioni nō īterfuerunt.⁊ hec sufficiāt de primo dubitatiōis articu
lo.¶ Scđo aūt ⁊ tertio nō aliud adiūgo nisi qd decisio tertie du
bitationis per ipsum primū ꝯsulētē posita est in terminis pposite
q̄ōnis recte terminat do.Bal.in addi.quas cōposuit.ff.nouo.in.l.
ij.§.itē si in facto.ff.de verb.obl.per.l.si per imprudentiā.ff.de euic.l.
excep.ff.de fideius.cū aliis per ipsum cōsulentē superius allegatis.

Consilium.lxxv.

1 ¶ Falcidia de quibuscunq; donationib⁹ causa mortis vel aliis
etiam si inter viuos contracte fuerint:dūmtamen morte confirmē
tur detrahi potest.
2 Mortis causa donatio quo ad essentiā ⁊ sui validitatē p omnia
vltime voluntati comparanda est.

¶ In christi nomine amen.

1 Nescio †qua ex re tāta verbor superfluitate vsi fue
rint pfati dñi ꝯsultores.Primo enim ad
hui⁹ dubitationis decisionē id primo psuppono qd de
quibuscūq; donationib⁹ cā mortis vel aliis etiā si inter
viuos cōtracte fuerūt.vt est hec de quo in pposito vertit qd.dūm
morte cōfirmat falcidia detrahi pōt.Hic est casus.C.ad.l.fal.l.in
donationibus.lz superiores alia iura allegēt.Hinc est qd singulr
do.Joan.an.in addi.Spe.in ti.de do.in.§.j.in.c.j.in addi.que inci
pit.hoc scias qd donatio dicit de donatione inter patrē filiū i po
testate inter viuos facta falcidiam detrahi posse ar.dicte.l.in do
nationib⁹ cū illa ex morte etiā cōfirmationē accipiat.C.de inoffi.
2 dona.l.ij.¶ †Scđo principaliter pmitto qd hec mortis causa do
natio quo ad essentiā ⁊ sui validitatē p oīa vltima volūtati cōpa
rāda vt expresse probat in.l.vnica.ad fi.C.de cad.tol.⁊ in.l.que sub
cōditiōe.§.hoc edictū.ff.de ꝯdi.insti.C.de dona.cau.mor.l.fi.Nunc
ad ppositum an si donatrix his verbis fuit vsa.vz dono.cā mor
tis oīa ⁊ singula bona mea pleno iure Sempronio videat prohi
buisse falcidiā per heredē detrahi.Intrepide teneo qd nō lz glos.
fi.l.decē.ff.de fideicō.lib.videat tenere ꝯtrium in simili quā ꝯsequi
Bar.in.l.centurio.in.x.col.in ver.vel si testator dixerit qñcunq; fili⁹
meus decesserit sic.ff.de vul.⁊ pu.⁊ Bal.in dicta aut.sz cū testator
⁊ facit qd no.p do.Ang.in.l.dāni.§.cū parietē.ff.de dā.infec.⁊ qd
idē Bart.no.in.l.serui electione.§.fi.de leg.j.⁊ qd not.in glos.in.l.si
prior.ff.solu.ma.⁊ tex.in.l.nemo.§.a me.ff.de leg.ij.Hāc aūt sniam
quā cōtra prefatos firmā probo per casus.l.expressos ⁊ primo per
l.j.§.inde neratius.⁊ in.l.qui totā.ff.ad treb.vbi psupponit iuris
cōsultus testatorē formaliter expssisse qd heres totā hereditatem
restituere deberet ⁊ tñ asserit ibidē legislator qd nihilomin⁹ heres
falcidia detrahere potuerit.¶ Scđo hoc ipsū probat in.l.ita tñ.
§.treb.⁊ in.l.si heres ab eo.§.si totam.⁊ in.l.lucius.§.heres institu
tus.ff.eo.ti.vbi mandauerat testator formaliter heredi per hec ver
ba q totā hereditatē vxori restitueret.⁊ nihilomin⁹ negat ibi illō
iurisconsultus p hec verba totā videri detractionē treb.tacite phi
bitā fore.¶ Tertio principaliter huic snie cōtra prefatam glo.re
perio conformē do.Ang.de perusio in.l.ij.§.ad filiarum.C.qñ ⁊ q.
quar.pe debe.li.x.⁊ in aut.de here.⁊ fal.in illo vbo vñ fumit aut.
sed cū testator.C.ad.l.fal.⁊ in.d.aut.sed cum testator.lz non allega
uit istos tex.quos ad hoc ego notaui:sed solum se fundauit i rōne
qua motus est secundus supra cōsultore scz qr cum tex.dicat expres
sim.ergo tacita prohibitio q̄ resultare vr p pdicta verba totā oēm
aut integrā ⁊c.In vltima volūtate posita nō inducit phibitiōē
detractionis falcidie.Igit a rōnis idētitate necessario idē cōclu
dendū cēseo.⁊ ex eisdē verbis adiectis in mortis causa donatione
falcidie detractionē phibitā nō videri ipsi heredi donatricis.ar.
l.illud.ff.ad.l.aql.ff de v.ob.l.a titio cū si.⁊ ex eo maxime qr iste do
natiōes cāe quo ad sui essentiam ac validitatem vltime voluntati
cōparande sunt vt pbat ex tex.no.in.l.j.§.j.ff.de tute.⁊ ra.di ⁊ supe
ri⁹ extitit demōstratū.⁊ hec de psenti articulo cōsultatiōis dixisse

sufficiant. Nec me in aliis extendam opus est qm̃ quo ad ea per fu-
tertus plene consultum fuit.

Consilium.lxxvi.

Iuramentum habet vim iudicij.

Dominus vna cum procuratore cõparẽs: intelligit comparere solum vt assistat cause sue qđ põt facere tanq̃ quilibet alius cuius interest: vt si contra eum principaliter iudicium non fundetur.

3 Exceptio altiorem indaginem requirens: nunq̃ in executione opponi potest.

4 Executio instrumenti equiparatur executioni sententie.

5 Probari possunt per iuramentum ea que consistunt in animo: ex quo aliter difficilis est eorum probatio.

6 Exceptio de iure fisci opponi non potest tertium.

7 Exceptio non obseruati ɔtcus nõ põt opponi in executione sñie.

8 Exceptionem admissio si ꝛ inquantum quid operatur.

9 Executionẽ sententie nulla litis pendentia ĩpedit neq̃ retardat.

In christi nomine amen.

In causa nobilis viri Salomonis de scottris plura sunt consideranda. Primũ an ipse vigore instrumẽti guarentigiati actionẽ intentare potuerit ɔ nobilẽ virum Andreã de pactis absq̃ eo qđ facta fuerit sibi cessio p notariũ stipulãtẽ. Ad hoc breuiter videor q sibi actio sine cõcessione acqsita fuerit. Si eni validã psupponam9 ipsius notarij stipulationẽ qđ est necesse fateri vt plene no. Ioan. an. in.c.quãq̃ de vsu.li.vi. Et Inno.in.c.ondũ.de ɔuer.cõiu.bar. ff.rẽ pu.sal.fore.l.ij.ꝛ.l.nõ alr.ꝛ his verbis.de adop.p Bal.ꝛ eundem in.l.ij.C.p quas perso.no.acqui.in.l.i.ff.de inst.ꝛ in.l.i.ff.de ma. ɔue. Sequit necessario dicto salomoni tanq̃ ei cui9 interest actio nõqsitã fore absq̃ alia cessione.ꝛ hoc operat clausula guarentigie in instrõ opposita. Et ita terminat Bar.in suo ɔsilio qđ incipit Gulielmus.ꝛ in.l.possessio.§.si possessio.ff.de acq.pos. Item ꝛ virtute iuramẽti in instrõ appositi transfusa fuit actio in eundẽ salomonẽ etiã sine cessione. Istud voluit.d.Bal.in.l.pactum qđ dotali
1 C.de collis.ꝛ pbat clare rõne.† Quia iuramentum hz vim iudicij ff.de iureiur.l.nã postea.§.si is qui p pali. Sed ex stipulatione iudiciali querit vtilis sine cessione.l.vicẽ.§.i.ff.de pcu.ergo ex stipulatione iurata. Ex pmissis ɔcludit dicto Salomoni p petitione salarij ɔ ipm Andreã actionẽ sine cessione qsitã fore ac etiã ea intẽtata p eũdẽ peti posse instrm guarẽtigiatũ executioni mandari. Nõ eni solũ habẽs directã actionẽ ex instrumẽto executionẽ puenientẽ ex clausula garẽtigie importare põt etiam ex eodẽ instrõ habẽs actionem vtilẽ. Ista est firma ɔclusio do.Bar.in.l.i.C.de act.ꝛ ob.quẽ videatis dño.ꝛ h c de pꝛio. Quo ad scdm quo dr acta facta in causa Salomonis p ser Mariottum nulliter agitata fore qt facta p pcuratorẽ iã reuocatũ ppter cõparationẽ ipsius dñi in iudicio factã postq̃ ɔstituerat pcuratorẽ dictũ Mariottũ. Ex qua qdẽ cõparitiõe posteriori resultat tacita reuocatio.de pcu.si quem li.vi. Ad idẽ.ff.de pcu.l.si qs cũ pcuratorio. Sed breuiter dicendũ est nõ ob.ista Salomonis cõparitiõe Mariottũ nõ intelligi reuocatũ ꝛ hoc hĩ ratiõne. Quia vt clare pz ex actis in hec cã agitatis q̃ reuerẽtia vestra respiciat.nũq̃ quãn cõparuit ipse Salomõ qn etiam pñs esset dictus Mariottus.ergo sequit manifestissime ipm
2 ex cõparitione dñi nõ reuocatũ.† qñ eni cõparet dñs vna cũ pcuratore intelligit ipse cõparere solũ vt assistat cause sue qđ põt facere tanq̃ qlibet cuius interest.ꝛ si ɔ eũ principaliter iudiciũ nõ fundetur. C.de liti.auẽ.nũc si heres.ff.de inof.test.l.si suspecta.in glo.or. Nõ aũt intelligit cõparere vt pcuratorẽ q vna secũ presens est reuocet iste est casus notabilis ꝛ in pposito singularis.ff.de pcur. l.paulus rñdit.quẽ videatis dño. Nec ob.d.c.siquem.qr dz intelligi qñ solus dñs cõparuisset.nõ aũt cũ pcuratore per.d.l. Paulus q̃ est notabilis ad hoc. Itẽ dici euidẽtissime põt q ꝛ posito q ipse pcurator fuerit reuocatus qđ tñ falsissimũ est p supradicta. Attñ ex quo ipse post reuocationẽ cãm assumpsit sciẽte ipso Salomone ꝛ nõ ɔdicẽte vr eius pcuratoris mãdatũ reuocatum ꝛ restauratum. Ita est glo.ord.ꝛ singularis q̃ ita clare intelligit dictum.c.si quẽ. in.§.q mutuã.§.non ideo minus.in ver.restaurauerit.ad si.ff.man. Facit qđ no. Inno.extra de rescrip.c.ex parte decani. Barto.ff.de exce.rei iu.l.si mr.§.hoc iure.ꝛ videatis illã gloss.q̃ tollit omnẽ dubitationẽ. Quo ad tertiũ quo qrit an põt pfato Salomoni salariũ petẽti opponi p Andreã exceptio cõpẽsationis ꝛ nõ obseruatoꝝ capitulorũ. Quo ad primũ de exceptione cõpensationis breuiter dicẽdũ est q nõ lz eni hec cõpẽsatio opponi possit in executiõe sñie.ff.de cõpẽ.l.cum militi.in.c.i.C.eo.ti.l.ij. Attñ id est verũ qñ illa cõpẽsatiõis exceptio altiorẽ nõ reqrat indaginẽ qualis est hec q̃ opponit.sed incõtinẽti dilucidari põt. Ita firmat Bart.in
3 l.aufert.§.g cõpẽsationẽ.ff.de iure fisci.ꝛ hñ † qr nũq̃ in executione opponi põt exceptio altiorẽ indaginẽ reqrens.ff.ad exhi.l.iij.§.ibi di.ff.ve in pos.le.l.si is a quo. Et plene p Bart.in.l.iiij.§.condẽnatũ.de re iu.vbi ɔcordãtie. Hoc manifestissime pz ex statuto volẽte q ad retardãdũ executionẽ instrumẽti nulla exceptio possit opponi nisi aliq̃ q̃ pbarent p publicũ instrm. Sz ista p instrm pbari nõ possunt vt ex se pz.ergo ꝛc. Nec ob.q cõpensationis exceptio nõ sit propria exceptio. Et rẽ ra.ha.l.amplius nõ peti.cũ ibi no.per Bart.ꝛ glo. Inno.extra de excep.c.cũ inter.ergo a statuto tanq̃ ad cãm impropriam nõ trahendo cõprehendat. Sz põt opponi.ff.de ne.ge.l.iij.§.hec verba.ff.de fonte.l.i.§.hoc interdictum.de elect. in de.quo circa.cũ si. Respõdet eni q ꝛ si remaneremus in terminis iuris cõis attñ hec exceptio opponi nõ posset qr cũ pur hãat hoc instrm paratã executionẽ ex forma statuti nõ poterit ista cõpensa-
4 tio tanq̃ altiorẽ requirẽs indaginẽ opponi p supradicta.† Equiparat eni hic executio instrumẽti executioni sñie hm Bart.in.l.cum vnus.ff.de bo.au.iu.pos.ꝛ Bald.in.l.si.C.eo.ti.sed si in executione sñie nõ põt opponi vt supra dixi ergo nec in executiõe instrumẽti ꝛ hoc de tertio. Quo ad quartũ an in executiõe pdicta põt opponi exceptio nõ obseruatorũ capitulorũ. Breuiter ꝛ clare dicendũ qđ nõ.ꝛ anteq̃ hoc aggrediar aduertẽda sunt duo. Primũ q ex quo prefatus Salomõ p testes pbauit gñalẽ obseruationẽ capitulor: Dico q alia capitula spãlia eũ obseruasse qr minuta ꝛ cõtinẽtia difficultatem pbandi pbari posse per iuramẽtũ ꝛ si administratio magni sit põderis. Pro hoc allego duos tex.clare hoc volentes.vnũ in.l.si qs p redemptione.C.de dona.in si.ver.q si aliquẽ Aliũ in.l.si.in si.ver.finaũt.C.de in.domi.impe.cum igit ibidẽ sint
5 casus rotũdi nõ est amplius dispurandũ. Põt tñ hec cõclusio aliter ɔfirmari.† Primo ex his q cõsistũt in aĩo etiã si magni sunt põderis pbari posse p instrm ex quo aliter difficilis est eorũ pbatio gl. habemus iuris ciuilis insti.de act.§.alie.ff.de accu.l.si cui.§.hisdẽ. Canoniste habẽt tex.in extra de sentẽ. excõ.c.si vero aliquis extra de homi.c.significasti.vbi est optima glo.in ver.si ita est q̃ allegat oẽs cõcordantias. Scdo idẽ pbat qr rõne difficultatis pbat eius testimonium q alias a testificãdo rejceret vt pbat extra.de elect.c. cũ dilecti.tñcta glo.sup ver.si tres.vbi cõcor.extra de arbi.c.ij. iuncta glo.sup ver.cognouerit extra de testi.c.dilecta.iij.q.iij.item in criminali.ver.idẽ serui.C.de here.l.qm ad si.ff.de testi.l.ob carmen §.si ea.C.de repu.l.cõsensu.§.sup.C.de admi.tuto.l.lex que tutores. Ergo pariformiter dicẽdũ q rõne difficultatis admittat ea pbatio q̃ alias nõ admitteret. Tertio ad hoc qđ not. Innoc.extra de ver.sig.c.veniẽs.cuius dictũ refert do.Bal.C.de sa.sac.ec.l.conuenticulã.ꝛ auẽ.quas actiões.C.de rei vẽ.l.cũ superuenerint. Volẽs qđ lz alias realiter fama de p se nõ faciat plenã pbationẽ hm plene no. p glo.ff.de testi.l.iij.§.eiusdẽ.ꝛ.l.de minore.§.tormenta.ff.de qđ.per Bar.per gl.ꝛ canonistas extra.de testi.c.veniẽs. Attñ quorũ difficilis est pbatio fama plene probat. Igit ita in pposito sufficiat hoc difficultas casu pbatio p iuramentũ.maxime p text.in.d.l.si qs et d.l.si. Nec pmisse ɔclusioni ob.l.thesaurus.ff.ad exhi.ꝛ.l.si.§.in computatione de iure deli.cũ ibi no.qr illa loquunt vbi facilis esse probatio nõ aũt.vbi difficilis vt ex superiorib9 est ostensum. Scdo est pmittẽdũ qđ supposito nõ tñ ɔcesso q posset allegari istud instrumentũ nõ esse liquidatũ ꝛ ɔñr diceret executionem non mereri. Istud ɔñs est euidẽter falsum. Est eni clara doctrina Bart.in.l. i.de lega.ij.in.l.i.ff.de edẽ.ꝛ.in.l.pinde.§.notandũ.ff.ad.l.aquil.in aliquib9 lec. Bal.in.l.si causam.C.de execu.rei iudic. Instrumenti guarentigiati nõdũ liquidati executio peti põt cuius liqdatio in
6 causa petite executionis fieri põt. † Tertio principaliter attendo hec capitula obseruata non fuisse nõ posse p Andreã aliquo modo opponi. Ex ista eni nõ obseruãtia capituloꝝ nullũ ius modi quereret Andree sed tñ fisco Florẽtino. Igitur ipse de iure tertij in fisco opponere nõ põt.ff.si serui.vẽ.l. loci corpus.§.competit C.de rei ven.l.si.ff.de exce.rei iudi.l.ij.C.de ser.fugi.l.cum seruum.et qđ vbiq̃ plene no.p Bart.ꝛ Bal.ꝛ glo.expresse dicẽs de iure fisci non posse per tertiũ opponi in.l.is consequenter.§.i.ff.fa.erc.posito tñ sed nõ concesso qđ ex ista nõ obseruãtia ius aliqđ queritur ipsi andree: attamen clarissime dico istam exceptionem nõ obseruãtie in casu proposito opponi nõ posse. Primo quia vt dixi exe-
7 cutio instrumẽti eqparat executioni sentẽtie.† Sed in executione sentẽtie nõ põt opponi exceptio nõ obseruati ɔtractus vt firmissime in.l.si duo patroni.§.si quis iurauerit.ff.de iureiurã.ꝛ Bal.in l.peremptorias.C.sen.rescin.non pos.ꝛ in.l.p hanc.C.de tẽ.app.lz fuerit allegatus contra Bar. Reuerẽtia vestra tñ vidit qđ firmabat idẽ igit nec in executiõe sentẽtie. Itẽ scdo q istud in casu pposito sit verũ pbo euidẽtissime. Certissimũ qđ nõ aliud est opponere exceptionẽ nõ obseruati ɔtractus q̃ exceptionẽ idebiti.s.pecunia tibi nõ debet qr nõ obseruasti promissa. Sed certũ qđ istã exceptionẽ non posset opponere hic Andreas obstãte sibi statuto.sed habet soluere velit nolit. Postea repetere poterit ordinario iudicio si probabit indebitũ vt est firma ɔclusio Bar.in.l.i.§.hoc interdictum.ff.qđ vi aut clã.in.l.iulianus.ff.de condi.inde.ꝛ.in.l.si fine. in prin.ff.rẽ ra.haberi.per.c.debitores.extra.de iureiur.ꝛ sentitur Bal.in.l.i.C.de condi.inde.ꝛ in.l.i.C.q met9 cã.ergo ꝛc. † Pre-
8 terea tertio quod non possit opponi probatur alia liquidissima ratione. Statutum Florentinum quo si qua exceptio opponatur contra instrumentum garentigatum illa admittatur nisi probetur per publicum instrumentum. Sed hec exceptio per publicum instrumentum non probatur sed solum testibus igitur ꝛc.ꝛ ad ista est impossibile responderi. Non obstat illud in quo pars aduersa

facit

facit maximū fundamētū.s.q̄d hec exceptio opponi pōt:q̄ venit
ex natura cōtract⁹ nascit̄ ex eo q̄nātūcunq̄ igit̄ statutū omnē exce
ptionē remouerit: nō tñ itelligit̄ remouere hāc scdm do. Bald.in
l.si absentes.C.si cert.peta.⁊ in.l.fi.C.de legiti.⁊ aut.presente.C.de
fideicō.⁊ clarius in.l.ex predus.C.de ei⁹ arg.no.p bar.in.l.eū qui
ita.§.q ita.de ver.obli. Ista cū truffe sunt ⁊ somnia. Primo q̄ in
d.l.fin.⁊ in.d.l.si causam.⁊.l.si absente.nihil de hoc dicunt.sed dicit
q̄d pōt opponi q̄ instrumentū a principio est innalidū: ⁊ bene q̄
si nō tenet instrumentū q̄d est principale.clausula guarentigie ac
cessoria annullat̄.l.i.fi.ff.de cōsti.pecu.q̄d dictū minime cadit in ca-
su p̄posito cū oēm in se validitatē habeat instrumēti. Id aūt q̄d
dicit in.l.fi.ii ex prediis ⁊ in.d.aut.p̄sente.falsum est: ⁊ probat̄ ma-
nifestissime ex his q̄ supradixi. Preterea ⁊ attēdatis amore dei:q̄
ista est rñsio notabilissima. Dico q̄d Bal.istud nō dicit: ⁊ primo
d̄z intelligi scdm ea q̄ ipse alleg.in dubio. Ipse aūt pro fundamē-
to suo allegat no.p Bart.in.l.eū q ita. Sed vt poteris clarissime
videre Bal.ibi nō dicit. Sed dicit q̄d oppositio illi⁹ pōt suppleri
p iudicē parte etiā nō opponēte ⁊ non dicit aliud. Unde ita p̄cise
recte intuēti est intelligēd̄us Bal.⁊ hoc p̄pter iura q̄ alle. Sz cer-
tū est in casu p̄posito q̄d iudex nō posset istā exceptionē supplere
nō p̄bata:q̄ statutū est in executiōe instrumēti tollit defensionē:
vt de se p̄z.ergo officiū iudicis scdm claram notā Bar.in.d.l.i.§.
hoc interdictū quē poteris videre. Preterea posito q̄d Bald.di-
ceret ad q̄d alle.q̄d est falsissimū. Tñ in casu nostro nō h̄z locū q̄d
dicit q̄d requirit̄ ex statuto.q̄d hec exceptio p̄bet̄ p instrumentū
q̄d hic nō est:cū tñ p̄bet̄ p testes.igit̄ ⁊c. Et ad istud nō pōt rñde-
ri.q̄nimo ⁊ dato sz nō cōcesso q̄d ista exceptio opponi posset.attñ
p̄cedere oppositio si nō reqreret altiorē indaginem vt ex se p̄z.er-
go ⁊c.predictū.§.ibidē.⁊.d.§.cōdēnatū. Et ad hoc non pōt rñde-
ri. Preterea nō ob.q̄d d̄r q̄d q vult opponere cōuētus ꝯ instrumē-
tum guarētigie d̄z opponere infra.xv.dies.q̄ verba.quicq̄d ⁊c.si-
gnificant voluntatem abstractam ab oī arbitrio boni viri.de leg.i.
l.si sic.de leg.iii.l.fideicom.§.quanquam.q̄ ista verba debēt intel-
ligi dūmmodo opponat̄ talis exceptio de cui⁹ oīmoda veritate pos
sit cōstare infra dictos.xv.dies. Istud decidit̄ elegāter ex his que
no.Bar.ff.vt in pos.le.l.si is a quo. Sed de ista nō posset vere con-
stare.i.infra tps igit̄ nō d̄z iudex illā admittere:q̄ cū nō posset cō
stare.i.dictū terminū ꝯ̄r nō posset vtilis esse exceptio opponen-
ti.ergo nō admittēda ⁊ admissa nihil relevaret extra.de offi.dele.
c.cū cōtingat.cū si.⁊ ita sunt itelligēda verba statuti lz generalia:
cū capiāt restrictionē a iure cōi.C.de nox.l.ii.de iure delib.l.fi.§.in
cōputatione.extra de cōsue.cū dilect⁹.de publi.l.cesar.⁊ extra.de
cle.nō resi.c.cū dilect⁹.⁊.c.ad audientiā.ff.de mu.⁊ ho.l.vt grada-
tim.§.sz si lege.⁊ iste est ver⁹ intellect⁹ illi⁹ statuti lz eū nō viderim
nec dici pōt hanc dilationē prorogari:cū dilatio a statuto p̄fixa p
iudicē minime possit p̄rogari scdm rectā terminationē Bald.in
aut.iubem⁹.C.de iud.⁊ in.c.i.de mili.vasal.q cōtumax est p glo.ibi
de hoc no.⁊ in.l.de die.ff.q satisd.co.⁊ in aut.q semel.C.quo ⁊ qñ
9 iudex. ¶ † Quo ad vltimū an exceptio litis pēdentis opponi pos
sit. Breuiter dicendū q̄d executionē snie nulla litis pēdētia ipedit
neq̄ retardat scdm Inn.elegāter.extra de offi.dele.c.cū in iure.q̄d
cōprobat bal.i.l.vna.C.si plures vna sen.⁊ moder.i.d.§.ꝯdēnatum.

Consilium.lxxvii.

1 ¶ Difficultas intelligit̄ allegata cū per iuramentū probatur.
2 Difficultas que causatur facto alterius non debet allegari.
3 Exceptiones ⁊ probationes que ⁊ quando non admittuntur.
4 Instrumentum publicū dicitur quod est rogatum per tabellio-
nem partibus presentibus.

¶ Allegationes ad predicta.

Pater reuerende Quia nuper audiui
quedā p aduocatos
aduersus ⁊ cōtra Salomonē allegata. Igit̄ op⁹ est rñ-
sione. Dicunt etenī primo q̄d posito q̄d potuissent pro
bare singula administrationis negotia p iuramētū rōne difficul-
tatis.attñ hec probatio admitti nō debuit cū difficultas non fue
rit allegata p eundē.q̄d requirebat̄.ff.de adul.si adulteriū cum in
1 cestu.§.idē pollioni. † Aduertendū est dico hāc esse truffam ⁊ q̄d
ridiculū ⁊ dupliciter rñdet̄. Primo q̄ presupposito q̄d hec diffi-
cultas debuisset allegari:q̄d tñ est falsum.vt.j.dicet̄. Dico allega-
tā fuisse allegatione tacita q̄d est eiusdē virtutis cuius expressa.ff.
loca.l.q ad certū cū si. Eo etenī ipso q̄d Salomō iurauit tacite al
legasse videt̄ hāc difficultatē: q̄ cū nō potuisset hec p̄batio p iura
mentū q̄d est ꝯ̄s aliter admitti neq̄ valere nisi precessisset diffi-
cultas q̄d est antecedēs ꝯ̄s est vt nolēdo ꝯ̄s videat̄ antecedens
allegasse.ff.de acqui here.l.illud.ff.de procu.l.ad legatū.⁊.l.ad rem
mobilē.cū si. Presumit̄ enī predictus salomō voluisse facere pro-
2 bationem de iure validam.ff.de testa.mili.l.iii.cū si. ¶ † Scdo rñ-
deo ⁊ aduertatis:q̄ est notabilis responsio. Illud enī quod d̄r
q̄d necesse erat difficultatē que idē proderat allegari per.d.§.idez
pollioni p̄cedit qñ difficultas ex meo facto oriet̄. Secus autem si
hec difficultas mihi p̄ficua causaret̄ ex facto alteri⁹:vt p̄ctualr
cōtingit i casu nostro:q̄ causat̄ facto eoꝝ qui absunt ⁊ per quos

poterāt probare: tunc enim talē difficultatē necesse nō est allegare.
Istud probat̄ ex casu ad hoc singulari.ff.de his qui in frau.cre.l.
oēs.§.lucius.⁊ ita si mihi nō credat̄ limitat Bal.d.scdm.§.idē pol
lioni per tex.d.§.lucius.in.l.cū qd.ff.si cer.pe.quem rogo videatis
oīno:q̄ tollit presentē dubitationē. Nō ob.tertiū q̄d allegat̄.s.stā
dū nō fore iuramēto dicti salomonis q̄ reprobatū est p probatio
nes Andree ergo ⁊c.C.de re iud.l.i.p hu.C.si aduersus.lib.l.i.per
3 Ja.de are.⁊ vtrobiq̄ p Bal. † Respōdet̄ enim clarissime q̄d cum
exceptiōes ⁊ p̄bationes Andree fuerint admisse cū hac adiectiōe
si ⁊ inquātū iudex tenebat̄ ⁊c.ꝯ̄s est q̄d cū de iure admitti nō de
buerint vt demonstratū est ex his que heri plenissime scripsi p̄di-
ctas probationes ex virtute illorū verborū sq̄nātū de iure ⁊ can
nullata fuisse sm no.p bart.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fa.
⁊ in.l.p̄tor ait.§.si cōtrouersia.ff.de dā.infec.vbi declarantur que
idē dixit in.l.si q̄s.de leg.i. Et p Bal.in.l.i.C.qui admit.⁊.l.edita.
C.de edē.⁊ merito tales p̄bationes vt nulle iuramētū salomonis
nō reprobāt. Allegat̄ vlteri⁹ salomonē frustra agere cū totū sala-
riū acceperit.medietatē enim pecunie recepisse p̄bat̄ ex cōfessione
sua.reliquū vero ex libro suo scribani.ad hec rñdet̄ ⁊ clarissime q̄d.
confessio salomonis ⁊ attestatio scribani vt scit reuerentia vestra
deponūt solū de vna receptione.s.medietatis pecunie:nō aūt vn⁹
de vna pecunie medietate alter de altera. Et q̄d hoc sit verū p̄ba-
tur manifestissime:q̄ dū petit̄ p salomonē residuū salarii obiicit̄
per Andreā exceptio cōpensationis ergo vr̄ Andreas tacite cōfi
teri se adhuc medietatē nō soluisse.⁊ illud est luce clari⁹.de re.iur.
c.exceptionē obiiciēs.li.vi.cū ibi no.p dy.ff.de excep.l.nō vtiq̄ per
Bar.extra de excep.c.cū venerabilis.per Jo.an.⁊ alios. Preterea
est solēniter aduertēdū q̄ liber scribani in casu p̄posito nullā pro
bationē reddit cōtra salomonē.vt enī notauit reuerētia vr̄a:statu
tū vult exceptionē solutiōis executiōi instrumēti appositā per in-
4 strumētū publicū probari ⁊ nō aliter. † Liber aūt rōnū scribani
nō est instrm publicū vt est casus rotund⁹ si recte pōderet̄ in.l.cen
sus ⁊ munimēta publica iuncta lec.glo.dū dicit.vel pōt dici vt lo
quat̄ ⁊c.ff.de p̄ba.ergo ⁊c. Est enī liber ipsi⁹ scribani priuata scri
ptura:ap.aūt publici instrumēti p̄uata scriptura nō cōtinet̄ vt est
casus ⁊ ibi per Bar.in.l.i.C.de iura.ca.quē rogo videatis omnino
Illud enī solū dicit̄ instrumentū publicū q̄d est rogatū p tabel
lionē p̄tibus presentib⁹ vt est firma cōclusio Bar.quā oīno vide
te in.l.si liberatoris.ff.de regu.iur.⁊ in.l.si quis legatum.ff.de fal.

Consilium.lxxviii.

1 ¶ Alienatio bonorum pro dote assignatorum an valida sit.
2 Verba statuti de contractu loquentia de valido contractu intelli
genda sunt.

¶ In christi nomine Amen.

1 Licet † cōi iure quo vtimur valida dici possit alie
natio bonoꝝ pro dote assignatoꝝ facta per
dñam Caroliā in Carolū de marignis inspecta ipsius
alienatiōis cā.s.p̄pter habenda alimēta sibi ac marito
pauperib⁹ per.l.q̄uis cū.l.seq.ff.so.ma. Attñ p̄supposita eiusdem
alienationis nullitate eo q̄ in eadē non interuenit forma seu so
lēnitas Florētini statuti in huiusmodi alienātibus requisita que
quidē nō adhibita alienationis actus ipso iure reddit̄ nullus.ff.
de transac.l.cum hi.§.si pretor.ff.ad exhiben.l.iulia.§.sz si q̄s cum
2 aliis si. ¶ † Breuiter dicendum de dicto alienationis cōtractu ga
bellam solui non debere. Licet enim statutum generaliter loquat̄
q̄d de quolibet cōtractu gabella solui debeat attñ intelligēda est
huiusmodi dispositio ꝯtractu existēte valido. De cōtractu eteniz
nullo seu inualido qualis est noster gabella solui nō debet. Ita in
terminis est casus rotundus.C.de renun.l.ii.ibi hoc dicit Bal.in
ver.⁊ eo.qui tex.singularis est ad hoc p̄positum.iustissima autez
videtur hec terminatio.verba enim statuti de cōtractu loquentia
de valido contractu intelligenda sunt:non autem de inualido ⁊
nullo.nullus enim cōtractus nō dicit̄.ff.quēad.testa.aperi.l.ii.ad
fi.ff.de re iudi.l.iiii.§.condēnatum.ff.de contra tabu.l.nō putauit.
§.non quenis.cū ibi no. Unde statuti verba ad improprium casum
trahenda non sunt.ff.de nego.gest.l.iii.§.hec verba.ff.de fonte.l.i.
§.hoc interdictū.de elec.quo circa in cle.cum si. Quintimo ⁊ posi-
to q̄d cōtractus iste fuerit validissimus:attñ q̄ recissus fuit ipsi⁹
Caroli voluntate clarissime dicitur gabellam non fore soluendā.
Statutum est volens de contractu gabellam solui debere. Intelli
gi debet de contractu persistente non autē de rescisso.ita in p̄priis
terminis proposite questionis terminauit Cy.⁊ Bal.C.commu-
nia de le.l.fi.§.sed nostra. Ex quibus omnibus cōcluditur gabellā
de predicto contractu non soluendam.

Consilium.lxxix.

1 ¶ Falcidia an de donatione causa mortis detrahi possit.
2 Verba pleno iure maxime sunt efficacie.⁊ nu.5.
3 Filii carnalium accipiunt carnalis patris hereditatem integraz.
4 Heres licet grauatus sit de restituendo quicquid ad eum perue-
nerit:nō tamen ex illis verbis quicquid ad eum ⁊c.tacita p̄hibitio
detractionis trebellianice resultat.

¶ In christi nomine Amen.

1 Totum †fundamẽtũ iam cõsolentiũ ptẽ oppo
sitã.s.falcidiã de donatiõe cã mortis de
trahi nõ posse ↄsistit in illis verbis pleno iure in dicta
donatiõe appositis per que dicũt falcidiã p donãtem
ꝓhibitã videri. Ego aũt psistẽs in eo qd prius cõsului clarissimi
altero ex dictis vbis pleno iure ꝓhibita falcidiã nõ videri. imo
2 his non obstantib⁹ eiusdẽ detractioni locũ fore. †Aduertẽdũ enĩ
cẽseo qd lʒ verba ista pleno iure maxime sint efficacie vt eoꝝ inter
pretatio plenissĩ me ponit per glo. ⁊ doct. in. c. cũ ⁊ plãtare. §. in ec
clesiis. extra de priuile. quãq̃ primi ↄsulẽtes allegauerint: attñ me
nunq̃ cõparuisse memini p verba ista ꝓhibitionẽ falcidie tacite
denotari: imo manifeste oppositũ legimus in verbis consilii q̃ tã
3 te sont importãtie quante hec verba pleno iure. †⁊ ad hoc allego
tria necessaria cõcludẽtia. primo tex. in. l. ij. §. ad filioꝝ. C. qño ⁊ q.
quar. ps debe. li. x. Ibi enim in pri. dicit qd filij carnalis accipiũt
carnalis pris hereditatẽ integrã. Postmo tñ aũt in fi. eiusdẽ lite
re: lʒ in prin. verbũ integrũ fuerit appositũ sobiũgit formalr nul
laq̃ pte diñuta habere sancim⁹. Notãdũ igit ex ꝑdictis vbis qd hec
verba integrã portionẽ vel hereditatẽ etiã nõ induxissent tacitaʒ
ꝓhibitionẽ diminutiõis quarte ptis curialiũ collegio debite ex
legis beneficio nisi iubiuncta fuissent ꝑdicta verba nullaq̃ parte
diminutũ ⁊c. Si enim aliter diceremus sequeret verba hec supflue
apposita fore. ex quo p verbũ integrũ idẽ denotabat q nõ est dicẽ
dũ cũ imo sẽp aliqd debeãt operari prima cõstitutiõe. C. §. qb⁹.
de lega. i. l. si qñ. de priui. si papa. li. vi. Est ergo ibi casus necessario
cõcludẽs terminationẽ nostri ↄsilij ita subtiliter ↄsideratã. ¶ Se
cundo principalr idẽ demonstrat ex tex. l. si qs ad declinandã legẽ
falcidiã cũ desideraret totã suã sobstãtiã pro redemptione capti
uorũ relinquere eos ipsos captiuos scripsit heredes ⁊c. Notãduʒ
igit q ibi probat singulariter qd ⁊ si testator instituisset titiũ he
redẽ eundẽq̃ grauasset fideicõ. onere de tota sua substantia capti
uis restituẽda nõ fuisset inducta ex illis verbis tota etiam quarte
detractio. ⁊ ideo ibi per principẽ ponit qd ad declinãdã falcidiã
capiti directi heredes instituti. Est igit idẽ ꝑdictus casus pro prior s
4 sue terminatione. ¶ †Tertio idẽ luculẽter demonstrat ex tex. cũ
iuncta gloss. not. in. l. cũ inmiuʒ. C. de fideicõmis. vbi lʒ grauat⁹ fuis
set heres de restituẽdo quicqd ad eũ puenisset non tñ ex illis vbis
qcqd tacita ꝓhibitio detractionis treb. resultat. Si ergo per ista
verba integrã totã vel qcqd nõ inducta est ꝓhibitio detrahende
falcidie vina necessitate cõcludit nec etiã inducit p verba hec ple
no iure: cũ eadẽ in omnib⁹ sit rõ. ergo eadẽ iuris dispositio. ff. ad
l. agl. l. illud. ff. de ver. sig. l. a titio. cũ si. Nec ꝑfate cõclusioni obstat
tex. in. l. i. C. ad. l. fal. ⁊ in. l. si spõsus. §. fi. ff. de dona. inter vir. ⁊ vxo.
⁊ in aut. de here. ⁊ fal. §. si nõ expressim ver. finaũt. In qbus vr di
ci qd tũc datũ vr plene legatũ seu integrum qñ falcidia detracta nõ
fuit. ergo ↄtrã ex illis iurib⁹ dici posse vr q si testator seu donata
rius mãdat pleno iure satisfieri tacitaʒ restringere ꝓhibitionem.
ad prima etenĩ duo iura clarissime respondet. qd illa loquũtur de
iure antiquo. quo detractio ipsa cõtra testatoris voluntatẽ fiebat
ff. ad. l. fal. l. tina. Et ideo nimirũ si dicebat plenarie testatoris vo
luntatẽ adimpleri si detractio non fiebat. ⁊ sic scdm voluntatẽ he
res satisfaciebat. Secus aũt iure hodierno in quo non magis ple
ne volũtati testatoris satisfit si nõ detrahit q̃ si detrahit: qr cũ ho
die possit per euidẽ detractio ꝓhiberi vt in aut. sed cũ testator. C.
ad. l. fal. Si non ꝓhibuit tacite pmisisse videt. iura sunt vulgaria
5 †Nec ob dictus ver. finaũt. qñ ibi ad plenoʒ dixit legislator lega
ta esse soluta. id est nõ detracta falcidia. qr in eadẽ cõstitutione di
cebat manifeste falcidiã duʒ legata soluta fuerãt p heredẽ nõ fuis
se detractã. Preterea ⁊ verbũ ad plenuʒ ibi in litera positũ enon
ciatiuũ est. narrat cõtinentiã facti. ergo non inducit decisionẽ qd
verba pleno iure importẽt ꝓhibitionẽ detractionis vt primum
ꝓbat. in. d. c. si papa. ⁊ in de. i. de ꝓb. cuʒ ibi no. Scdõ ꝓbat i. l. vni
ca. C. qñ nõ pet. p. in tertia lectura. ¶ Vltimo istã partẽ clare seq
tur elegãs Bld. in cõsiliis suis. con. cclvi. ad plenuʒ hoc examinat.
Ex quibus oibus prioris cõsilij verificatio euidẽter demõstrat. ac
etiã visum pʒ ad rõnes ↄsulẽtiũ aduersaʒ ptẽ q deuiarũt a trami
te veritatis. Hec aũt sunt q̃ addidi ad rõnes ꝑmoꝝ doc. in no
stra sentẽtia cõcordes factas. ¶ Ludouicus Pontan⁹ de Roma.

Consilium. lxxx.

1 ¶ Supplicatio remotionis facta p tutores ⁊ executores: qr pro
prijs negotijs impediti alienis a testatore cõmissis vacare nõ pñt
extenditur generaliter ad quoslibet executores. ⁊ nu. 2.

¶ In christi nomine amen.

Confirmanda pfecto est superioris docto.
rũmĩ clarissima conclu
1 sio †aduertẽduʒ eniʒ prio censeo iusta cã suffultã fuisse
ipsaʒ remotiõis supplicationẽ p dictos tutores ac exe
cutores porrectã q̃ illa fuit qr ꝓprijs negotijs ipediri alienis a te
statore cõmissis vacare nõ pñt. ff. d. ꝓc. l. filius. §. fi. cũ. l. seq. qd icipit
vel hereditas. C. de excu. tu. l. si vt allegas. Itẽ ⁊ iustitia fuit scã remo
tiõis p potẽtissimos ac excelsos dños Florẽtinos q̃ illa fuit: qr gu
bernatores a testatore electi negligẽtia vtebãt circa reꝝ ac bonoꝝ ad
ministrationẽ. C. de admi. tu. l. si. in prin. C. de procu. l. cum qui res
agit heredũ. ff. vbi pupil. edu. deʒ. ff. de suspe. tut. l. iij. §. q ob signitiẽ.
ff. de aut. tu. l. si tutor velit. cũ ibi plene not. C. de epis. ⁊ cle. aut. lʒ ⁊
2 in aut. vñ sumit. †Cũ ergo querit an reformatio iuxta pmissa nõ
tñ ad tutores ⁊ curatores virtutẽ remotiuaʒ operet sed ad ipsos
executores quoslibet testamẽto designatos extendat. Breuiter di
cendũ est qd sic. Primo qr ipsi⁹ supplicatiõis que remotio patit
per dños facta designatio referri deʒ ad precedentẽ remotionis in
ipsa supplicatione positã ⁊ scdm illã in dubio intelligi ⁊ iterꝑtari
C. de diuer. rescri. l. i. extra de fi. instr. c. cũ ter dilectos. §. porro. in versi.
si q̃uis ex forma petitionis iũcta glo. allegãte cõcordantias. ff. de
interrog. act. l. si defensor. §. q iterrogatus. insti. de inuti. stip. §. pre
terea. Sʒ porrecta petitio executores certos ⁊ generalr quoslibet
remoueri postulabat. Igit ⁊ illoꝝ remotionẽ statuisse videtur ex si
gnatiõe subseqñte dñoꝝ reformatio vt euidẽs est in oibus ac per
oia iuxta ꝑdictã petitionẽ seu supplicationẽ. cũ in dicta supplica
tione petat quorũdam executoꝝ spẽliter ac alioꝝ gñaliter remo
tio. Igit clarissime dici deʒ ⁊ in reformatiõe seu dñorum supplica
tione omniũ executoꝝ remotionẽ cõstitutã fore. In scriptura enĩ
se referẽte oĩa posita esse cẽsent que in scriptura ad quã fit relatio
legont. ff. de cõdi. insti. l. institutio talis. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. si ita
scripsero. ff. de here. insti. l. asse toto. Si ergo ipsa reformatiõe ipsa
generalis executorũ remotio statuit. Cõseqñs est vt eiusdẽ tenor
diligẽtissime obseruet. ⁊ consequẽter remotio ex ea subsequẽs ex
tra de priuile. c. porro. ⁊. c. cũ ⁊ plãtare. Sunt enĩ ita ipsius gratie
remotiue ad ius facta verba intelligẽda vt aliquid per dominos
facta gratia ipsius supplicãtibus cõcessisse intelligat. extra de pri
uile. c. in his ad finem. ff. ad muni. l. i. ad fi. ¶ Ex quibus omnibus
manifeste cõcludit ꝑdictã dñorum gratiã seu reformationẽ remo
tiuam ad quoslibet executores generaliter extẽdi. ¶ Ludouicus
pontanus de Roma veriusq̃ iuris doc. famosissimus.

Consilium. lxxxi.

1 ¶ Locorum diuersitas non arguit patrimonij diuersitatem in
ipso priuato cuius tamen vnum patrimonium esse potest.

¶ In Christi nomine amen.

Quod reliqua hereditas dicto ser Antonio iure
institutionis relicta cuius institutio est fa
cta caduca per ius accrescẽdi veniet ad dictã dominaʒ
Franciscam. Est casus expressus in. l. vnica. §. pro scdo
C. de cadu. tol. Hoc aũt ꝓcedit si dicam⁹ ipsam dñam Frãciscam
aliqua cõiunctione cõiũctã fore ipsi ser Antonio. Si aũt velim⁹
tandẽ fore disiunctã: qd est verius: per not. in. l. re cõiuncti. de leg.
iij. ⁊ in. l. vnica. §. his ita. C. de cad. tol. Idẽ etiã dicendum censeo. s.
reliquã hereditatẽ relictã ipsi ser Antonio in dictã dominã Frã
ciscam puenire debere. Ex quo nullus in institutione cõiunctus
ipsi ser Antonio reperitur. Casus est in. d. l. vnica. §. his ita. C. de
cad. tol. Facit. ff. de here. insti. l. quo loco. §. si iam mortuo. Nec pre
misse cõclusioni obstat si dicat ius accrescẽdi in ꝓposito casu locũ
nõ habere tanq̃ diuersa sint ipsius testatoris patrimonia in qui
bus facte sont institutiones. C. de testa. mili. l. i. ⁊. ij. arguẽdo a loco
rum diuersitate in quib⁹ posita sunt testatoris ipsius bona per
id qd habet. ff. de iodi. l. fideicõ. §. tractatum. ff. de here. insti. l. ex fa
1 cto proponebat. Hoc enĩ negabat vt falsom. †⁊ locoruʒ diuersitas
non arguit patrimonij diuersitatẽ ipso priuato. cuius tñ vnũ esse
põt patrimoniũ. ff. de excu. tu. l. iurisperit⁹. §. cũ diũdus. Licet se
cus de milite iudicem⁹ cui patrimonij diuersitas adesse põt. ff. de
testamẽ. mili. l. si certarum. §. inilian⁹. ⁊ in. d. l. i. C. de testa. mili. Iteʒ
non ob. si dicamus huic dñe Francisce tanq̃ institute in re certa
⁊ que ↄseqñter loco legatarie habet. C. de here. insti. l. quoties nõ
accresceret hereditatẽ dicto ser Antonio relictã. tum quia nullo
modo cõiuncta est qd est formale de iure accrescẽdi. tum qr diuer
so iure venit adita ser Antonio cum ipsa sit legataria. ⁊ ser An
tonius heres. igit ⁊c. ff. de bo. pos. l. sed cum patro. Ad hoc respõ
detur qd imo heres ex re certa quo ad ius accrescẽdi veri heredis
loco habet. ff. de here. instituẽ. l. i. §. si ex fundo. ⁊. l. quoties. §. si duo
⁊ prenotatur in. d. l. ex facto proponebat ⁊ in. d. l. quoties. C. de he
re. insti. Item qr ⁊ ad disiũctos vbi nullus cum instituto coniun
ctus reperitur portio effecta caduca vadit. Casus in. d. §. his ita. s.
plurieš allegato. ¶ Ex quibus cõcludit ius heredi dicti ser Ant.
effectum caducum ad dictam dominam Francis. pertinere.

Consilium. lxxxii.

1 ¶ Statuti intelligẽtia naturali significatiõi subiecta ẽ nõ ciuili.
2 Verba habeatur reputetur fictionem non veritatem denotant.
3 Exceptio ex aliquibus precise: firmat regulam in alijs.
4 Penitus verbum cuius nature sit.

¶ In christi nomine amen.

Quo ad id qd querit an Andreas bonauẽture
cõpelli possit ad cõpromissum p Tho
masiũ pauli Prima frõte dicendom videt qd sic. Pri
mo qr sufficit verba statuti naturaliter verificari posse
1 licet nõ ciuiliter. †Naturali enim significationi statuti intelligen
tia est

tia est subiecta non autem ciuili. C. de his qui veni. eta. impe. l. fi.
na. de condi. ⁊ demonstra. l. fideicō. de legat. ii. §. si ita qui. §. vlt. Con-
stat aūt verba ꝯstitutiōis de cōiunctione loquētia naturalr̄ in ipso
Thomasio verificari posse vt īfra ꝓbabit̄ ergo in eodē verificabi
tur statuti dispositio. ff. de dam. īfect. l. iiij. §. toties. ff. de accu. l. hos
accusare. §. oībus. ¶ Qđ aūt naturalr̄ verificari possint ostēditur
manifeste q̄ reformatio magnifice dn̄ationis Florētine cōstitnēs
hūc thomasiū quo ad dictū Andreā p extraneo reputari debere
cognitionis ius ex agnatione descēdens ⁊ naturalr̄ inter dictum
Andreā ⁊ thomasiū existēs tollere nō potuit. ff. de pac. l. ius agna
tionis. ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. Princeps etenī ⁊ ꝯsr̄ dn̄a-
tio p̄ri apis locū tenētis naturale ius agnatiōis tollere nō pōt cū
sit immutabile. ff. de capi. dimi. l. eos. ff. de vsufruct. earum re. que vsu
cōsu. l. ij. insti. de legi. agna. gen. ⁊ ciui. §. sz hec. ⁊ insti. de succes. que
ab intesta. §. adoptiui vero ⁊ emancipati. ff. de penis. l. qdā serui.
2 ¶ †Scđo quidē probat̄ idē q̄ dict⁹ Thomasi⁹ ex dicta reforma-
tione ficte reputat̄ extrane⁹ quo ad dictū Andreā nō aūt vere vt
euidēter manifestat̄ ex ipsi⁹ reformatiōis verbis sz habeat̄ repu-
tet̄ ⁊c. Que verba fictionē denotāt nō aūt veritatē. ff. de regu. iur. l.
iur. ciuili. de cōdi. ⁊ demō. l. iure ciuili ⁊ p bar. in. l. si is q p empto
re. ff. de vsuca. in. iiij. col. dum ponit verbis fictionē denotantibus
Dispositio ergo statuti quam possibile est verificari si sumamus
verba in naturali significatiōe nō dz excludi seu tolli ex ficta nois
impositiōe qualis est hec in ꝓposito ocurrēs. ff. de negot. gest. l. iij.
§. hec vba. ff. de fonte. l. i. §. hoc iterdicio. de elec. cle. quo circa. His
eñ nō refragātib⁹ cōtra sententia mihi plz prefatum Andreā ad
cōpromissum ex statuti dispositione per Thomasiū hunc cōpelli
nō posse. Primo q̄ qñ ciuilis dispositio ius ipsum agnatiōis seu
ꝯiunctionis inter agnatos totaliter oīa bñficia agna. ciuili dispo
sitione cōcessa ⁊ ab ea puenītia tollere itelligit̄. Hoc primo ꝓbat̄
in ipso filio in ptāte cū emācipatiōe seu capitis diminutione ius
agnationis inter eū ⁊ patrē existēs perimit̄ vt insti. de legi. agna.
tute. §. sed agnationis quidē ius. ff. de suis ⁊ legi. l. i. §. si filius. ⁊. l. si
capitis diminutione. Nā emācipat⁹. iure legis. xij. tabularū a pa-
terna successione excludit̄ non ex alio nisi q: desinebat suus esse ⁊
agnat⁹. insti. de exhere. libe. §. emācipat⁹. insti. de succes. q̄ ab intest.
§. emācipati. Itē scđo probat̄ in alio agnato qui si aliqua capitis
diminutione ciuilē pdit agnationē ⁊ bñficia ciuili iure agnatio-
nis cōcessa amittere intelligit̄. ff. vn̄ legi. l. i. ⁊. l. legitimis. Ita igit̄
in proposito cū cōpromissi bñficiū ipsis agnatis seu cōiūctis mu
nicipali cōstitutione cōcedat̄. Dicendū est eū qui ex reformatione
dn̄orum qualis est Thomasi⁹ cōiunctionis seu agnationis iura
3 amisit ⁊ cōpromissi cōpulsiui bñficiū amisisse. ¶ †Scđo idē pro-
batur ex verbis predicte reformationis volentis in oībus ⁊ p oīa
dictū Thomasiū ab Andrea extraneū reputari. Que quidem ge
neralissima verba hūc particularē cōpromissi casum ꝯprehēdunt
qui cū omne dicit nihil excludit ⁊c. C. mā. l. a ꝓcuratore. de leg. iij.
l. iulian⁹. C. sine cen. vel reli. l. oēs. extra de maio. ⁊ obe. c. solite. cum
si. ⁊ ꝓbat̄ in specie in. l. ij. §. furiosus. ff. de iure codi. vbi de hoc ver-
bo omnib⁹ ⁊ p oīa melior tex. est q̄ sit in iure. ¶ Tertio idē ꝓbat̄
expressius reformatiōis serie que cū duos tm̄ casus a ꝑdicta genera
litate excipiat. In quib⁹ vult ipm̄ thomasiū reputari Andree cō
iunctū. ergo in alijs oībus casib⁹ intelligit̄ generalitatē ꝯfirmasse
volentem reputari extraneū. Exceptio eñ aliquib⁹ precise firmat
regulā in alijs. ⁊. l. aut. de nō alie. §. vt aūt. ff. de legi. l. in his. in glo.
4 vbi sunt cōcordātie. †Ultimo istud ꝓbat̄ ex ipsius reformationis
verbis ibi dum dicit penit⁹ separatus ⁊c. Cuius verbi natura est
omnimodā agnationis seu coniunctiōis remotionē inter dictos
Thomasiū ⁊ Andreā vt probatur in. d. c. j. de postu. prelat. lib. vj.
in ver. penitus. C. de testi. l. nullū penit⁹. Sicut ex verbo illo indu-
cta est omnimoda coniunctionis separatio. ¶ Sequitur ex hoc
alijs suprapositis concludendum Andream predictum ad com-
promittendum vrgeri non posse. Ludo. Pon.

Consilium. lxxxiij.

1 ¶ Instrumentū vel scriptura edi vel exhiberi non dz. nisi duo
copulatiue ꝓbent̄. Primū qđ ad mādatū ei⁹ q̄ scripturā sibi edi
postulat ea descripta fuerat. Scđm q̄ sua edi īterfit. Adde. nu. 3.
2 Uel dictionis natura est vt inter diuersa ponatur.

¶ In christi nomine amen.

1 Licet †iure cōi quo vtimur instrumentū vel scri-
ptura edi vel exhiberi non debeat nisi duo
copulatiue probent̄. Primo qđ ad mādatū ei⁹ q̄ scri-
pturā sibi edi postulat eadē scripta fuerat. Sm̄ qđ sua
edi interest. de edē. l. ꝑtor. §. i. co. ti. l. vlt. vbi plene p do. Bald. attā
cōtrariū dicēdū vr̄ i casu ꝓposito stāte ipsi⁹ ciuitatis statuto cu-
ius vba sunt. Quilibet ptās capitane⁹ ⁊ iudex ad petitionē cuius
libet cuius interest vel interesse diceret̄ teneat̄ habētē librū cogere
2 vt ipsum librū exhibeat. †pōderāda est eñ illa dictio vel cuius na
tura est vt iter diuersa ponat̄. ff. de re. du. l. ij. C. p quas pso. no. acq.
l. ij. de verb. sig. l. cū quidā. ¶ Ex huius igit̄ dictionis natura vi-
dēter pōt statutū velle qđ siue vere īterfit vt īstrumētū petēti eda-
tur: siue simplr̄ nuda allegatione īteresse dicat̄ īstrumētū edendū
est. Cum igit̄ is de quo querit̄ dicat̄ suo interesse vt scriptura eda
tur. Consequēter necessario dicendū est ex dispositione ꝑfati sta-
tuti illā edi debere lz de interesse nō noceat̄. nec premisse sententie
ob. si dicat̄ verbum illud statuti vel interesse ⁊ debere subintelligi
vt probet̄ p id qđ in simili no. glo. in. l. si pri⁹. ff. de no. oper. nun.
in ver. egisse. Et hāc subauditionē fieri debere vt statutū ad cōso
nantiaz cū iuris cōis dispositiōe suprapositā reducamus allegat
C. de nor. l. ij. C. de iure deli. l. fi. §. in cōputatione. ff. de pub. l. celar.
extra. de cōsue. c. cū dilect⁹. extra. de cle. nō resi. c. ad audientiaz. ⁊. c.
cū dilect⁹. q: rn̄deo id verū fore nisi statutū primo positum primo
premisisset iuris cōis dispositione vt in eo statuto de quo dubita-
3 tur actū est. Cū ibidē dicat̄ †qđ cuiuslibet cuius iterfit instrumētū
edi debere ⁊c. tūc eñ sequētia illa vba vel interesse dicatur ad hoc
vt nō sunt supnacua ⁊ aliqd addāt iuris cōis dispositiōi statuto
reale itelligēda sunt vt facta simplici iteresse allegatione scriptu-
ra sua iteresse allegāti edi debeat. ar. de lega. j. l. si qi. C. de inof. test.
l. si qñ. de priui. c. si papa. li. vj. Item optime aduertat̄ q: ex causis
allegatis p ser Joā. in quib⁹ me nō extendo vere ⁊ manifeste ꝯstat
sui clientuli interesse qđ scripture edant̄. Cui⁹ quidē interesse pro-
batio p solū iuramētū interesse alligātis efficit̄ scđm qđ expressim
decidit Bart. in. l. de tabulis. ad finē. ff. de tabu. exhiben. quem vi-
deatis omnino. ¶ Ex quo etiam recte cōcluditur clientulo Ser
Joan. ipsam scripturam exhiberi debere eoipso qđ idez sua inter
esse vt exhibeatur offert se probaturum per iuramentum.

Consilium. lxxxiiij.

1 ¶ Inuentariū infra legitimum tēpus nō cōfectū est inualidū.
2 Tempus conficiendi inuentarium quando inchoetur.

¶ In christi nomine Amen.

1 Circa †id quo querit̄ an validū sit inuentarium
confectū per Bernardū de portinarijs sue
matris ex testamēto heredem ea potissime rōne q̄ non
fuit infra tps lege ꝑfixū initiatū atq; cōsummatū illud
id videndū est. s. a die notitie delate hereditatis. an vō a die adite
cursus mensis infra quē inuentariū initiari dz scđm. l. vl. §. sinaūt
dubius. C. de iure deli. initiū assumat. ¶ In qua quidē dubitatio
ne tres principalr̄ sunt opi. ¶ Prima glos. in. d. §. sinaūt dubius.
2 in ver. delatū †dicentis tēporis lapsū a die adite hereditatis in-
choari ⁊ hoc per. §. si vō postq̄ eiusdē. l. ¶ Scđo fuit opi. Joā. an.
referētis Richar. malūbrā in tit. de instr. edi. §. dictū. in ver. huius
aūt inuētarij. in additione que incipit. hoc aūt teneas. volētes pre
fatū cursum initiari die quo heres delatam scit sibi hereditatem.
Illud aūt primo ꝓbat tex. in. d. §. sinaūt dubius in verbo delataz.
Scđo autoritate glossatorū. hoc vltimo loco volētiū in aut. sz cū
testator. in ṽ. his cessantibus. C. ad. l. fal. Tertio q: si vera esset opi.
volēs mēsis cursuz initiari tm̄ a die adite duo sequerent̄ absurda
igit̄ ⁊c. Primū nimia dilatio in ipsi⁹ inuētarij cōfectione que cau
sari posset nō adeūdo hereditatē. Scđm q̄ in plurib⁹ circūuenrī
posset vter: se ptz dispositio dic. l. si. circa confectionē inuentarij di
sponēs que ambo euitāda sunt vt primū ptz. C. de temp. ap. l. ij. C.
de dila. l. i. cū si. ⁊ scđm. ff. de trāsac. l. cum hi. §. si cū lis. ff. de rei ven-
di. l. in fundo. cū si. Nec huic sententie refragat̄ scđm eundē dict⁹
§. si vero postquā. qm̄ ille subaudiri ac suppleri dz scđm ꝑcalle. §.
sinaūt dubius. qui euz precedit lz eñ hec sit probatissimi doctoris
opi. attamē simplr̄ assumpta falsissima mihi videtur: quia contra
casum in. d. §. si vero postquā. si nō aliter subintelligat̄. ¶ Itē con
tra eā est casus expressior in ea. l. i. §. donec ita subtiliter inductus
vez qđ si añ aditā hereditatē cederet dies conficiēdi inuētarij ꝓui-
sio dilationis inducta per dictū. §. donec. s. ne heres infra inuenta
rij cōfectionez inueniat̄ fore frustratoria: qm̄ cōueniri nō pōt nisi
probet̄ hereditatē agnouisse. C. si vt se ab here. absti. l. i. ff. so. mat. l.
si cū dotē. §. trāsgrediamur. ff. de acq. here. l. necessarijs. cū ibi plene
not. Minime aūt dicendum cēseo positionē ꝑfati. §. donec nuga
torie emanasse. ff. de indi. l. si ꝑtor. prima cōsti. C. §. quibus. igit̄ ⁊c.
Quāobrē tertia fuit opi. bar. cōīter obseruata cū consideratio est
equissima in. d. §. sinaūt dubi⁹. has opiniones cōcordātes lz Joā.
an. nō alleget distiguēdo qđ aut hēs i nō adeūdo nulla vtit̄ mali-
tia seu malignitate aut dolo. ⁊ tm̄ tps cōficiēdi instrumētū inuēta
rij a die adite hereditatis initiū sumat. ⁊ hoc casu vera sit senten-
tia glossatoris p dictū. §. si vō postq̄. veteri⁹ inducēs in simili. l. iij.
§. si qs heredi. ff. de sta. libe. ⁊. l. si dic. ff. de condi. ⁊ demō. Aut heres
malitiose ⁊ dolose ⁊ in alioꝝ detrimentuz ipsam hereditatis adi
tionē differt: ⁊ tūc ipse mēsis ex die scientie delate hereditatis nō
expectata aditione initiū assumat: ⁊ hoc casu ꝓcedat opi. Jo. an.
Hoc aūt scđz mētē p eū cuz sua nuda autoritate roborat̄ ex duo
bus. Primo ex vulgari. s. ne contingat heredi huic ex suo dolo ac
malitia patrimoniū afferri. extra. de do. ⁊ contu. c. i. cū si. Scđo p
id qđ dicim⁹ in simili. s. qđ lz ꝯ conditionale debitū p prescriptio
nem sumat initiū nisi demū post cōditionis euentuz. C. de prescri.
xxx. an. l. cū notissimi. §. illud aūt plusq̄. C. cōia de le. l. vlti. §. sinaūt
auaritie. Attamen illud verū nisi talis conditio esset: cuius imple
mentuz in ptāte creditoris foret: vt puta q̄ potestatiua: tūc eñ si
implementuz per creditorē negligentie differat̄ prescriptio sumit

initiū etiā conditione pendēte.ff.si omis.causa testa.l.j.§.qui sub
cōditiōe.⁊ ita ibidē per illū text.elegāter tradūt Bn.de cu.⁊ bal.
⁊ per cū.Bal.C.eo.ti.l.pe.Jn igit in proposito.Posito enim q̄ ve
ra sit ipsius opinio ipsius mensis lapsum initiū sumere a die adi
te.Uł tā istud verū nisi negligētia doloq̄ differatur aditio.qr tūc
predicta ante hereditatis aditionem huius mensis lapsos sumat
initium.nec huic sententie refragatur motiuū.d.Baldi dicentis q̄ ⁊
si maligne heres aditionē differat nihilominus cursus mensis a
die adite incipit ex eo qd̄ scdm eundē dicta malignitas alia pena
purgatur per dictā.l.si.Igit nō debet secundario alia pena purga-
ri.ne de eodē bis puniatur.ff.nau.cau.l.iȝ.§.vlti.ff.de accu.l.senatus.
extra eo.ti.c.de his.cū si.Illud enim salua tanti doctoris reueren
tia nō est verum:qm̄ per dictā.l.si.§.licētia.in ver.illo valet punitur
solū malignitas heredis que versatur in eo q̄ in inuētarij cōfectio-
ne malitiose res hereditarias omittit opponere de cuius maligni-
tatis pena etiā habetur.ff.ad.l.fal.paulus.⁊ beneficio.l.hereditariū.
ad fi.vt vbiq̄ per Bal.⁊ per eundē.C.ad.l.fal.aut.sed cū testator.⁊
per Bal.in.d.l.si.§.cū igit.⁊ in aut.de here.⁊ fal.§.si vero nō fece-
rit.Non aūt illa malignitas punitur.de quo in casu pposito.Veri-
ficata igitur opi.Bar.que apud oēs cōis est.Sequit in casu ppo
sito manifeste cōcludendū q̄ cū prefatus Bernardus dolo ac ma
lignitate hereditatis additionē actu distulerit vt inferius ostēdet
merito cursu tēporis initiādi inuētarij a die sciētie sibi delate he-
reditatis initiū sumpsit.Quā ob rē cū inuētariū infra legitimuȝ
tps nō fuerit cōfectū neq̄ initiatū vt clarissimū est.Necessario cō
sequēs est vt illud inualido censeamus ac etiā nullū.text.est in.d.l.
fi.§.cū vero postq̄.⁊ in.d.§.nō vero si fecerit.in aut.de here.⁊ falc.
¶ Qd̄ aūt dolo per eundē hereditatis aditio fuerit delata pbat
ex scriptura ex qua luculēter apparet qd̄ ideo hereditatis aditio
cōsilio habito distulit vt fructus ante aditā hereditatē ex reb' he
reditarijs prouenientes sibi tanq̄ heredi applicarentur q̄ nō foret si
hereditatē admisisset cū tūc legatariorū lucro fructus ipsi cessissent
de leg.j.l.nihil.§.vlti.⁊.l.si tibi homo.§.cū seruus.⁊.l.seruo legato
in prin.vbi per Bar.de leg.ij.l.qd̄ seruos.in glos.ff.de vsu.l.heren-
nius.⁊ per Cy.in.l.j.⁊ si.C.de vsu.⁊ fruc.Lu.Ludo.Pon.

Consilium.lxxxv.

1 ¶ Stipendium merito consequitur ille qui pro tempore suum
obsequium prestitisse reperitur.

¶ In christi nomine Amen.

Euidenter ostenditur dicto vicario capita so-
lidorū nondū lata sñia solui pos-
se nō refragātia decreto primo ponderādo ipsaȝ decre
ti rōnē que fuit:vt ideo dicta capita nō nisi post latam
sñiam soluerentur ne eis solutis cōtingeret sñiarū plationes retar-
dari aut fraudari.qua quidē rōne cessante ⁊ eius decreti disposi-
tio cessat.ff.de pac.l.qd̄ dictū.C.de epi.⁊ cler.l.gñaliter.de appel.c.
cū cessante.Cū itaq̄ ex ptestatione que protestātis vicarii animū
declarauit.ff.de negot.gest.l.nesennius.ff.de reli.⁊ sump.fu.l.si qs.§.
opȝ.⁊.§.plerūq̄.manifeste declaret eundē sñiam velle pferre neq̄
per se stare quominus ea proferatur.Igit etiā ea non probata pro
cōmissiōe ac labore pterito solidorū capita soluenda sont.¶ Scdo
idē ostenditur:qr eū cessante decreti dispositiōe ex quo eius rō cessat
persistamus in dispositiōe iuris cōis quo vtimur.Igit clare dicē
dū est predictū dñm vicariū solidorū capita debere recipere p sui
laboris remuneratione.ex quo per ipsum nō stat quominus sñia
1 proferatur.¶ Primo qr iustū est vt is stipendiū cōsequatur qui p tpe
suū reperitur pstitisse obsequiū vt occurrit i casu pñti vt dicit pū-
ctualiter littera.xi.q.iij.c.caritatē.¶ Scdo qr illud probatur.ff.loca.
l.operas.C.de cōdic.ob cau.l.aduocationis.⁊ magis in specie de-
ciditur.ff.de assesso.l.diē functo.¶ Tertio hoc inde in terminis p-
posite qōnis terminat gl.in.c.statutū.§.assessorem.in ver.cōiter.de
rescrip.lib.vi.per ea que not de var.⁊ extraor.cogni.l.j.§.diuus.⁊
in.l.coneronterfia.ff.manda.⁊ in.l.j.C.de suffra.¶ Quarto hoc de-
terminat Spec.in ti.de salarijs.§.j.versi.quid si conclusio in nego
tio.⁊ in ti.de assesso.§.salariū.circa pñ.in versi.valet legat'.¶ Ex
quibus cōcludit predicta solidorū capita nonduȝ lata sententia
prefatum vicarium consequi potuisse ex quo per eum retardata
eius prolatio non fuit.

Consilium.lxxxvi.

1 ¶ Jus tunc demū ex innominato cōtractu oritur:qn̄ ex parte de-
bentis implere id qd̄ conuenerat:impletum est.
2 Jnnominatus contractus iudicari debet scdm regulas illius no
minati cōtractus cui magis adherere aut comparari potest.
3 Regula volens ius rei in emptorem non transferri pretio nō so-
luto:in quibus contractibus sibi locū vendicet.⁊ nu.8.
4 Jnnominatus contractus is dicitur de cuius nomine dubitatur
5 Cōtractū emptiōis in dubijs arbitramur:si pciū expssum fuerit.
6 Trāslatio dñij nō est de natura emptionis:sed simplex traditio.
7 Cessio realis differt a promissione facta de cedendo.
9 Cessio non producit effectum nisi precio soluto.
10 Cessio ex preciū paruitate simulata censetur.
11 Scriptura inter duos celebrata:tertio extraneo prodesse non dȝ.
12 Cessio maxime vbi pecunia interuenit emptioni similis est.
13 Actio domino queritur sine cessione ex actibus iudicialibus per
procuratorem celebratis.
14 Actio absenti fieri non potest.

¶ Jn christi nomine Amen.

Viso questionis themate pposito circa pñtis cō
sultationis articulum.vbi primo queritur an
salua remāserit pristina actio Bernardo creditori cō
tra Jacobū debitorē nō refragāte cōpositione quadā
celebrata inter dictū Bernar.ac quēdā colū ciuē pisanū.Omissis
supfluis studio breuitatis dicendū vr̄ qd̄ sic.Ad qd̄ ostēdenduȝ
a sufficiēti ptiū enumeratiōe arguitur.Verba em̄ pfate cōpositiōis
ita formaliter loquūt.Jdeo volo ego Bernar.vtilitatē atq̄ inutili-
tatē cuiusdā nominis debitoris mei ad colū ptinere:qr dȝ mihi cē
tum.Aut volumus ex pfatis vbis emptionis cōtractū in ipso de
bitoris nomine tūc fore.⁊ tūc clarissimū censeo ius dicti nominis
⁊ ↄsequēter actionē ↄ cū cōpetētē penes Ber.hucusq̄ extitisse.Nō
em̄ alteri' empti nois aut cuiusq̄ rei in emptorē trāsfert nisi solu
tum fuerit cōuentū pretiū.aut de eo habita fides.insti.de rei vē.§.
vēdite.ff.de actio.em.l.iulia.§.offerri.ff.de here.vel ac.vend.l.here-
ditatis vēdite.Jn pñti aūt casu nunq̄ cōuentum pretiū p coluȝ
solutū fuit.Igit iuris aut actiōis trāslatio facta nō esse censet sȝ
penes vēditorē firma remanet.Aut ipsam cōpositionē ↄtū inno
minatū appellari volumus.s.ius ipsius nois trāsfero vt des cētū
fm̄ sñiam glossatoris.vt.l.j.C.de ac.⁊ obli.Et tūc pariter idem ar
1 bitror dicendū ⁊ manifestet hoc ex tribus.¶ † Primo qr tunc de-
mum ex innominato ↄtu ius oritur qn̄ ex pte debētis iplere id qd̄ ↄue
nerat impletū est.ff.de re.pmuta.l.ex placito.Sed in pposita qōne
ex ipsi' coli pte impletū nō fuit qd̄ ipleri cōuenerat qr pecunia nō
2 soluta.ergo ⁊c.¶ † Scdo qr quēlibet inominatū ↄtū iudicare de
bemus fm̄ regulas illi' nominati ↄtus cui magis adherere aut
cōparari vr̄.ff.de pscri.verb.l.naturalis.§.sed facio.ff.deposti.l.j.
§.si qs seruū.ff.cōmo.l.cū qui.§.j.Sed ↄtus iste do vt des magis
equiparare vr̄ cōtractui emptiōis quā alteri ergo regula dicti.§.
vēdite dispositiones circa nominatū emptiōis ↄtractū ⁊ ad huc
3 innominatū ↄtum extēdenda est.¶ † Tertio qr ipsi'.§.vēdite re
gula volēs pretio non soluto ius rei in emptorē nō trāsferri locū
sibi vēdicat in quocūq̄ ↄtu innominato in quo de pecunia soluē
da cōuenerit.s.vt ius prius ex illo nō trāsferatur in soluere debentē
quā solutū fuerit.Sed interim apud aliū firmū maneat glo.alle
gatur' ordinariā in.l.cū pponas.C.de dolo.quā pbat do.Bar.in
l.si seruus.§.loca.ff.de furt.reiectis ↄtis in.l.traditionibus.C.de
pac.⁊.l.j.si.C.de re.pmu.⁊ ita cōi refert opi.Cū igit per dictū colū
pecunia cōuenta soluta non fuerit in suis nois dicti Jaco.debito
ris in eū translatū nō fuit.sed hucusq̄ penes Bernardū firma ex
titit.Aut volum' ↄtū hunc cōditionalē cēseri.vt puta cedo tibi
nomen debitoris.si cētū dederis.⁊ tunc idē similiter qd̄ in predictis
casib' qr pecunia nō soluta nulla est dicto ↄtractu resultat iuris
4 trāslatio.ff.de here.vel ac.ven.l.multū interest.¶ † Si quis aūt po
stulauerit qs ↄtr' iudicari debeat inter pdictas ptes.Prima frō
te dicendō videtur innominatū cōtractū hūc esse cēsendū.qm̄ em̄ de
cōtract' nomine dubitatur is innominatus estimand' est.ff.de esti-
ma.act.l.j.ff.de prescrip.ver.l.si gratuitā.iuncta glo.Ad hoc nota
bile tenet cōtrariū ⁊ male iudicio meo p precalle.iura voluit Bal.
in proe.lec.sue sup vsibus feudorū ad plenū reprobat' per moder
nos.ff.de dona.l.aristo.Verius mihi tñ videtur si presentē cōtractū
emptionis cōtractū fore censeamus.Ex eo aūt solo moueor qr in
5 eo pretij mentio facta est.† Contractuȝ aūt emptionis in dubijs
arbitramur si pretiū expressum fuerit.C.de predi.l.vlti.lib.x.de doli
excep.l.apud celsum.§.sed cū legitimo.glo.super verb.accepto p-
tio ⁊ per Bar.in sua disputatione incipiēte publicamus.Et per
eundē Bal.in.d.l.per diuersas.Nec premisse conclusioni refraga-
tur qd̄ dici posset imo prefatū ↄtractū innominatū cēseri cum cō
uenerit de dāda pecunia ⁊ ↄtr de ipsius dñio transferēdo insti.de
6 act.§.sic itaq̄.† De natura aūt emptionis nō est dominij trāslatio
sed simplex traditio.ff.de cōtrahē.emp.l.rem alienā.ff.de acquirē.
emp.l.ex empto.lȝ cōtrariū de natura innominati cōtract'.ff.de
cōdi.ob cau.l.vl.cū ibi no.Videtur em̄ qd̄ lȝ vēditor rem emptoris
facere non teneatur attamen emptor pecuniā emptoris tenet facere
vt in.d.l.ex empto.§.emptor.Diuersitatis aūt ratione eleganter
no.Bar.in.l.qui cōcubinā.§.heres.de le.iij.¶ Ex hoc igit capite
cōcludam' in predictū colū qui solo cēde pecunie iplemēto nō pue
rit ius nominis ipsius debitoris aut ius etiā actionis translatuȝ
nō esse sȝ penes Bernardū firmū extitisse.Certū si qs querere ve-
lit prout a me quesitū fuit an ex pfata cōpositione inter pdictos
celebrata esse videatur per Bernarduȝ actiones sibi cōpetētes cōtra
7 prefatuȝ Jacobū dicto Colo.Dicēdū etiā existimo qd̄ sic.¶ † Pri
mo qr ex prima priuata scriptura ad finem sui dom formaliter di
cit.Eio debio ad ogni sue richesta far lo pcuratore ⁊c.manifeste
sine demōstratur cōtra ipsum Bernar.solum dicto colo promissio
nem fecisse de cedēdo actiones cōtra Jaco.cōpetētes nō aūt easdē
realiter cessisse.Igit cessio inducta non est.sed ea fieri requirit vt

de reddendo

de reddēdo pmisso absoluat.ff.ad.l.fal.l.si a seruo.p barto.Uaria
cū iudicant nec aubo.s.realis cessio ⁊ de cedēdo pmissio.ff.de v.
ob.l.si penā.extra de elec.c.pe.li.vj.§ in pposito est optima.Nec p
missie cōclusiōi refragat imo ex ipsa priuata scriptura iductā fore
actionū cessionē.Hoc aūt suaderi ex eiusdē vbis dictib⁹ formalr
Ho facto cōpositione ⁊ pacto col pdicto Colo che tuti li supradi
cti denari appartēgano a lui.e similmēte ogni vtile e dāno che de
cto seguisse.e che niēte piu nabbia affare ⁊c.¶ Ex quib⁹ qdē vbis
videt ipse ber.Colum loco sui supposuisse.⁊ ꝯsequēter actiōes ex
cessiōe trāslatas fore.ff.ad treb.l.q quadraginta.ff.q po.in pig.ha.
l.si puor.§.si titio.cū ibi no.⁊ p bar.ff.de no.ope.nū.l.i prouinciali.
§.i.⁊ p do.Ange.ff.de pac.l.si ꝯuētore.Rndet cū pfata vba hunc
intellectum necessario pati debere.s.vt oīs vtilitas atq; inutilitas
que sequeret ex lētādā actione nōdū cessa Colo p ipm Ber.ꝯ di
cum Jaco.ad ipsum Colū ptinere debeat:nō aūt ipsi bernardo.
Probat aūt psens itellect⁹ ex aperto casu.l.iij.§.vēditor actiōis.
ff.de here.vel ac.ven.Si cū ꝯrariū intellectū admitteremus seque
retur qd pmissio de cedēdo p sequētia vba iportata superfluo appo
sita fuisset ⁊ nihil operaret cū iam pcedentia cessio facta fuisset:
qd nō est dicendū.de leg.i.l.si qū.de priui.si papa.li.vj.ff.ad muni.
l.j.ad fi.⁊ si diceret qd imo dict⁹ intellect⁹ admittēdus sit qa vtro
rumq; vborū aliqs pōt esse effect⁹.s.vt prima vba vtiliū actionum
8 cessionē denotēt.†Scda aūt pmissione cessionis exercitu dictarū
que apud cedentē semp firme manent.ff.de pecu.l.si q ergo casus
C.de here.vl ac.ven.l.emptor.ff.p so.l.iij.Rndet qd cū is itellectus
quē supra pbaui p dictā.l.vēditor actionis rei de qua agit aptior
vt ex se manifestū est.Igit is amplectend⁹ nō aūt ꝯri⁹ quē respui.
ff.de reg.iur.l.quoties idē sermo.ff.de verb.oblig.l.quoties.cum si.
¶ Scdo principaliter ⁊ si cessionē factā presupponere nō aūt con
cedere velim⁹:attñ eadē nulla fuit ex nō sequuta solutione pmisse
9 pecunie p prefatū Colū.†Nō eīn aliter cessio pducit effectū ac ius
in iudiciuz deducibile nisi fuerit vera promissi pretij numeratio
adeo qd nō sufficiat sola ꝯfessione cōstare.C.mā.l.p diuersas.l.ab
10 anastasio.C.ne liceat potēti.l.ij.cū ibi not.¶ †Tertio psupposita
cessio simulata censenda est ex pretij paruitate accessam actionē
respectu habito.vt.d.l.p diuersas.in glo.ar.ff.de transac.l.cū hi.in
§.modus.⁊ qd p Bar.C.de fur.l.in ciuile.ff.de do.l.post cōtractuz.
Ex hac igit simulata cessione nullū ius in Colū trāslatū est.sꝫ idē
apud Bernar.firmū māsit.ff.de ꝯtrahē.emp.l.nuda.ff.de actio.⁊
oblig.l.ꝯctus.ff.de aqua plu.ar.l.emptor.C.de distrac.pig.l.⁊ qui
sub imagie.¶ Quarto psupposita cessio nō obest dicto Bernar.
quo min⁹ actiones saltē directas efficaciter contra Jac.intētare
possit cū nulla p eundē adhuc ipsi Colo solutio facta fuerit.C.de
noua.l.iij.In hac tñ ratione nō multū insisto:qa tollit in casu pre
11 supposito ex no.p Bar.in.l.facta.§.si heres.ff.ad treb.¶ †Quin
to nō videt ipsa cessio pbari posse in fauorē ipsius Jaco.per pri
uatā scripturā inter Bernar.⁊ Colum celebratā ex doctrina In
nocen.dicētes in.c.i.extra de fi.instru.p.T.C.res inter alios acta
scripturā inter duos celebratā tertio extraneo pdesse non debere.
ad idē.ff.de edē.l.i.§.i.cum ibi no.Hoc tñ lꝫ grādis sit Innoc.au
toritas nō firmo sed dicendū vt p Bart.ff.de iureiur.l.admonen
di.Et plenius in suo cōsilio incipiēte.titius ⁊ seius venerāt ad di
uisionē.⁊ per Bal.in rubri.C.de fi.instr.in prima scriptura princi
palis mēbri de scriptura extraiudiciali.¶ Sexto dici nō pōt sal
tem ex vbis dicte scripture manu eiusdē Bernar.confecte ipsius
actionis cessionē inductā fore.qm ⁊ si qua inducta fuisset:attamē
nulla iudicāda est qm in absentē tpe quo facta fuit scriptura col
lata diceret.Actiōis aūt cessio absenti fieri nō pōt.Hoc aūt qua
12 tuor rationib⁹ ostēdit.¶ †Primo qa cessio maxime vbi pecunia
interuenit vt in proposito casu emptioni similis est.ff.de fideiuss.
l.cum is.Emptio aūt absenti fieri nō pōt nisi nuncius interuene
rit aut epistola.In omni etem contractu in quo amborū partiū
cōsensus exigit vnū ex his trib⁹ necessariū est.ff.de actio.⁊ obli.l.
cōsensu.ff.de do.l.absenti.C.co.tit.l.nec ambigi.⁊.l.nec ignorans.
¶ Tertio qa si specialē eā in cessione actionū resultāte in ꝯsequē
tiam restitutiōis hereditatis vt ea absenti fieri possit.ff.ad treb.
l.restituta ver.sed ⁊ si verbo.vbi noto tex.singularē.Igit in alijs
in ꝯtrarium est ius cōe.ff.de legi.l.ius singulare.cū si.¶ Ultimo hoc
sequit Joā.an.in hoc referēs disputationē Petri de cerne ius in
addi.Spec.in.ti.de ces.act.§.ꝯtr.in scda additione quā etiā retu
lit Bald.in.d.l.p diuersas ⁊ in.d.l.i.C.de actio.⁊ obli.⁊ lꝫ in ꝯtra
rium extet sniā glossatoris.ff.de pcu.l.in cā.§.vlti.ea tñ quā retu
lit cōis est opinio a qua si quis recedat insani capitis est.ff.de re
iud.l.cū platis.¶ Ultimo cessio omnis euanuit si qua facta fue
rit propterea qd cōpromisse dictus Colus vt simplex procurator
ipsius Bernar.Igit aut vtiles actiones cesse in ipm Bernardū
translate sunt.ar.ꝯ⁹ qd no.in simili.ff.de acq.pos.l.si rem aliquaꝫ.
⁊.l.ad pbationē.Aut sole vigore directarū actionū compromisse
videtur penes cedentē existentiū.C.de pcura.l.qui stipendia.C.de
here.vel actione vendi.l.emptor.ff.de solu.l.si duo.cum vbiq; not.
maxime per Bart.¶ Ex quib⁹ omnib⁹ absq; pluri cōcludamus
quascūq; cōtra Jaco.cōpetens penes Bernardū firmas reman

sisse.non autem in dictū Colum iure cessionis translatas fuisse ⁊
hec de primo dicte cōsultationis articulo dicta sufficiāt.¶ Quo
autē ad scdm quo querit an dicto laudo actio dicto Bernardo
absq; cessione dicta fuerit.breuiter ex plurib⁹ dicēdū est quod sic.
13 ¶ †Primo qa ex actib⁹ iudicialibus per procuratorē celebratis
actio dño sine cessione querit.ff.de pcura.l.in cause.ff.de pto.stip.
l.pretorie.Ita etiā ex actib⁹ vigore cōpromissi celebratis cū cōpro
misso ad iudiciorū instar terminent.ff.de arb.l.i.extra eo.tit.c.cuꝫ
14 dilectus.¶ †Qd aūt quo ad actionū translationē absq; cessione
equiparatio ex iudicijs ad alia admittat ex eo manifeste ostendit
qd elegāter tradit Bar.in.l.pfessio.ff.de acqui.pos.⁊ in suo cōsilio
incipien.gebellinus volēs qd quēadmodum ex iudiciali actu per
procuratorē domino actio absq; cessione querit.Ita ex ea guarē
tigiato instrumēto quod iudicio aut sententie equiparamus.vt
no.idem Bar.in.l.cum vnus.ff.de bon.aut.iud.pos.⁊ Bald.C.eo.
tit.l.vl.Scdo idem principaliter ostēdit qa fuit prefatum com
promissum super iure dicto Bernardo cōpetenti celebratū.Igit
ex laudo inde orto actio sine cessione inde orta est.C.ad exhib.l.pe.
¶ Tertio qa cum sit absens ipse Colus neq; facile reperiri possit
igitur ⁊ sine cessione vtiles transferunt.ff.de dam.infect.l.dāni.§.
vl.C.de actio.⁊ obli.l.i.C.ad treb.l.sanci.ff.de insti.l.i.ad fin.¶ Ex
quibus absq; pluri cōcludamus tam vigore ex laudo quesite quā
ptinenti actionis in psonā dicti Bernar.durāte ipsum Bernar.
licite contra Jaco.experiri posse.Igitur capturā de dicto Jaco
bo ad postulationē Bernardi cōcessam iure validā cēseri debere.

Consilium.lxxxvij.

1 Uendenti rem meaꝫ si scienter consentio:ex ipsius consensus
accommodatione hoc mihi preiudicium infertur.qd a vēditiōis
annulatione aut excipiendi iure excludor si emptor rē penes me
existentem petat.Simile nu.2.
3 Exceptio illa que cedendi obstat:⁊ que solum ex persona sua pro
uenit cessionario obijci non potest.Ad idem.nu.4.
5 Scienti ⁊ consentienti dolus non infertur.

¶ In Christi nomine amen.

Circa id de quo querit an Petr⁹ dominici con
tra bertociū vt nomē debitoris sibi vendi
tum ipso Bertocio consentiente actionē iure licite in
tentare possit sibi cessam per fratrē vēturā ordinis mi
norum pretendentē hūc bertociū obligatū.habere ad prestandaꝫ
annuā quantitatem dicto Bertocio vt dixi tam cessione actiōis
quam venditiōi sui nominis principaliter consentiēte ac sciēte se
1 dicto fratri minori obligatū non esse.¶ †Reiectis superfluis dicē
dum puto qd sic quatuor rationibus.Prima que sumit ex ratio
nis idētitate.⁊ talis est.Ponat enim qd vēdēti rem meā ac inuē
dendi nō habenti nec mihi preiudicare valenti scienter cōsentio.
certum est tūc ex ipsius cōsensus accōmodatione hoc mihi preiu
diciuꝫ inferri.qd a vēditionis annullatione excludor aut excipiē
di iure si emptor rem penes me existentē petat.ff.de euic.l.qui cuꝫ
ex parte.de lega.i.l.si fundū per fideicōmissum.⁊.l.i.§.nihil.§.i.de
leg.ij.l.codicillis.§.insulam.Ita ergo a rationis paritate in casu
proposito est dicēdū qd si me ⁊ nomē debitoris vēdendi qui in ve
ritate me debitorem non esse sciebā venditioni cōsentio aut actio
nem cōtra me cedi cōsentio cū sciret me nulla actione ipsi cedēti
teneri p accōmodationē ꝯsensus huiusmodi exceptionē cōtra eū
cui passus sum me vt nomē debitoris vēdi aut actionē nō cōpetē
tem cōtra me cedi:opponere nō possum:qa per cōsensum cedenti
aut vendēti prestitū exceptionis ius intelligor amisisse.ff.de edi.
edic.l.queritur.§.si venditor.C.de admi.tuto.l.cum quidam.ff.de
2 pig.l.fideiussor.§.i.ff.de pigno.act.l.caius.cum simi.¶ †Secūdo
idem probatur alio simili.Fingamus enim qd qui mihi creditor
non est me vt debitorem suo creditori deleget.Item ego sciēs ber
tocium suū debitorem nō esse huic delegationi cōsensum accom
modē:manifestū tūc erit qd exceptionē illā qua delegāti potuisset
opponere.s.me debitorem nō esse opponere nō potero ei cui facta
est delegatio.qa per consensum delegatiōi de me facte prestitū ex
ceptionē quācunq; videor remisisse.ff.de noua.l.si quis derogaue
rit.⁊.l.si non debitore.⁊.l.doli mali.⁊.l.qui se de here.versicu.cum
sciunt.ff.de condi.ob cau.cum ibi plene no.per Dynū ⁊ Bar.Ita
igitur in proposito casu a paritate rationis dicendum est qd si ce
denti contra me actionē consentio sciens cū contra me actionem
non habere aut alicui me vt nomen debitoris sui vendenti cōsen
tio sciens me debitorem suum nō fore.exceptionē illā quā a prin
cipio opponere potuissem cōtra cedentē aduersus me actionē aut
contra vendentē me vt sui debitoris nomen opponere nō potero
cōtra eū cui facta est cessio aut vēditio.cū illā amiserim per cōsen
sus accommodationem.¶ Tertio idem principaliter probat:qa
clarissimuꝫ est quod exceptio illa que opponi potuisset cōtra fra
trem cedentē aut nomen debitoris vendentem causatur solum ex
ipsius fratris persona que ad acquisitionem annui redditus ob
quem in casu proposito facta fuit cessio aut venditio inhabilis re
3 putatur scdm cle.exiui.de verbo.signifi.†Unde clarius extat qd ex
ceptio illa que cedēti obstat.⁊ que solum ex persona sua prouenit

cessionario obijci nõ põt. vt firmat glo. or. referens Bar. bñr. in. c.
ſ. de iure pat. li. vi. maxie ſi ex cã onerosa cessio facta est. ⁊ cõsentiēte
eo ↄtra quē cessio facta fuit. vt est in terminis ꝓposite qõnis. ⁊ no.
Bar. in ꝓalle. l. doli mali. ⁊ in. l. apud celsū. in. §. ſʒ cũ legitia. ff. de
doli excep. ⁊ Bald. in. l. ſi cũ do. §. ſi pr̃ sol. mat. ⁊ in. l. p diuersas. C.
manda. ⁊ in. l. qui stipēdia. C. de pcu. ⁊ tu. l. q ſe debere. ff. de condi.
ob cau. ⁊ in. l. ſi qs in rē suā. ff. de pcu. ⁊ i. l. ſi cũ emptore. ff. de pac. ⁊
plenius ꝙ alibi i sua solenni disputatione que incipit statuto ca-
uetur qd fenerator. ⁊ no. in. l. emptor. C. de here. vel ac. ven. cũ glos.
⁊ per Dy. in. c. ſi qs in ius. de reg. iur. li. vi. ⁊ Spe. in ti. de procura.
sequit ver. ſi exercitus. ⁊ ver. ſʒ nunqd. ⁊ in tit. de cessi. ac. §. i. vñ. il-
4 lud etiā querit. ergo ⁊c. ¶ †Quarto idē clarissime demonstrat sic
qñ aliciu caueo per scripturā in proposito casu me daturū id ad
qd scio me nullo iure teneri cautio illa validissima ē nec exceptio
indebiti ↄtra agentē ex ea opponi pōt. ff. ſi qs cau. l. ſʒ ⁊ ſi qs. §. vl.
C. ad. l. fal. l. fin. ff. de dã. infec. l. dãni. §. cũ pariet. ff. de dona. l. ſi pa-
tronus. Ubi plene per Bar. ſed in ꝓposita questione sciēter ↄsen
tiēdo mādato fratris ꝓmissi ꝑfato Petro id ad qd sciebā me nul
lo iure teneri igit ꝓmissio valida nec exceptiõe aliqua actionē ex
ea intentans repelli pōt. qd aũt sciā me nullo iure teneri clarum
cuilibet reputari dʒ qꝛ cõiter iuris statutũ scit fr̃es minores an-
nue quātitatis nõ fore capaces. Igit ⁊ ego iure ꝑsumor. ff. de iur.
⁊ fac. igno. l. pe. de post. pla. c. i. C. de peti. tu. l. ſi tutor in glo. extra q
ma. accu pos. c. cũ in tua. Itē ⁊ ꝓposito qd nõ sciam tñ scire debeo
qd iuris est ⁊ cõiter oẽs sciũt. parua aũt sunt scire ⁊ scire debere. ff.
ſi cer. pe. l. qd te mihi. supina ergo ⁊ crassa h̃ casu ignorātia foret
aut affectata que ꝓdesse nõ pōt vt primū probatur. ff. de iur. ⁊ fac.
igno. l. nec supina. ff. de incest. nupt. l. q cõiter. ff. ſi quis omis. causa
testa. l. i. §. preteriuit. extra de tēpo. ord. c. i. li. vi. extra de clandes. de-
spon. c. cũ inhibito. ¶ Ex predictis igit ↄcludi pōt predictũ Pe-
trũ ↄtra dictũ bertociũ: cuius nomē vt debitoris venditum fuit:
aut ↄtra quē actio cessa fuit ipso bertocio sciēte aut scire debēte se
cedēti aut vendēti obligatam non fore actionem licite intentare
posse adeo qd Petrus nulla exceptione per ipsuʒ bertociũ exclu
di pōt. Nec ꝑmisse conclusioni refragat gl. or. in. d. §. ſed cũ legiti-
ma. dicens cessionario doli exceptionem obstare que ipsi cedenti
obijci potuisset: qñ per ipsum in querēda actione dolus adhibit⁹
5 est ¶ †Sed cũ in proposita cõsultatione per ipsuʒ fratrē cedentē
aut vendentem in querenda actiõe aut annua quantitate cõmis-
sus fuerit dolus: qꝛ spe cuiusdam discipline discende dolo berto-
cium induxit ad promittendam annuam quātitatē. igit ⁊c. Rñ-
det enim qd cũ ꝑfat⁹ bertoci⁹ sciret aut scire deberet: vt ꝑmissum
est: ꝑfatum frm annui redditus fore incapacē. Igit ei sciēti vel con-
sentiēti dolus inferri non potuit. de re. iu. sciēti. lib. C. de transact.
l. donat omibus. cũ ſi. Preterea dicta ꝓmissio annue quantitatis
non emanauit spe discēdi artificij ſed ob remuneratione ipsius iā
edicto vt ipsius bertocij priuata scriptura attestatur. igitur ⁊c.

Consilium. lxxxviij.

1 Comparitio in iudicio qñcunqꝫ cum vnius adiectiõis qua-
litate fit per aliquem: iudiciuʒ illud sibi non preiudicat respectu
alterius qualitatis.
2 Compromissum non potest esse de eo de quo non est lis nec esse
speratur.
3 Cõpromissum quantũcunqꝫ generale nõ extēditur ad euenientia
pendente compromisso aut ad futura. ſed presentia tantuʒ.
4 Clausula illa ex quantũcunqꝫ alia ⁊c. in compromisso aut laudo
posita: quomodo intelligatur.

¶ In christi nomine amen.

TRibus rõnib⁹ ostendit euidēter sn̄iam ꝑmi cõ
sultoris clarissimi firmatā ꝑ mihi ma-
iorem atqꝫ honorabilē vir᷑ oĩm Melli doctorē eximiū
1 fore clarissimū. ¶ †Primo qꝛ vt. ꝯ deducta est cõpro-
missum fuit ꝑ dñam Lisam vt heredē ꝑris. ergo ↄpromissum lau
dūqꝫ i de sequutū i materna hereditate sibi obesse nõ pōt. qñcūqꝫ
enim cũ vni⁹ adiectiõis qualitate fit per aliquē cõparitio in iudi
cio: iudiciū illud sibi nõ ꝑiudicat respectu alteri⁹ qualitatis. ff. de
his q. vt indig. l. tutorē. ff. de inof. test. l. fili⁹ nõ impedit. ⁊. l. aduer-
sus. §. tutores. Idē igit dicēdū est in ↄpromisso qꝛ iudicio eqpara-
2 tũ est. ff. de arbi. l. i. ¶ †Scdo qꝛ de eo nõ pōt esse cõpromissum de
quo nõ est lis nec esse sperat. C. de trāsac. l. ij. extra de arbi. c. exposi-
ta. ff. de trāsac. l. post rē. cũ ibi no. ⁊ i infinitis locis per doc. q̃ omit
to. Sed in hereditate materna nõ erat lis tpe facti cõpromissi nec
ēt sperabat ergo de ea nõ potuit fieri ↄpromissuʒ. Si nõ cõpromis
sum ergo nec laudũ. ff. de arbi. l. nõ distinguem⁹. §. de officio. extra
3 e. ti. c. cũ dilect⁹. ¶ Tertio qꝛ gñale quātũcũqꝫ ↄpromissum nõ ex
tēdit ad euenientia pēdēte ↄpromisso aut ad futura: ſʒ pñtia tm̃. ff.
de arb. l. de his. vbi est casus. ⁊ ꝓbat arguēdo de iudicijs ad cõpro
missa. ff. d iudi. l. nõ quēadmodū. ⁊. l. nõ pōt videri. Sʒ tpe facti cõ-
promissi dñiū materne hereditatis nõ fuerat adhuc q̃situ dñe dñe
Lise ſʒ i futurū q̃rēdū ꝑ ius adeūdi qd habeat: ergo hec bona m̃r-
na hereditatis nõdū tūc q̃sita ſʒ q̃rēda nõ potuerūt venire i cõpro
missum ꝑ casum expssum in. d. l. de his. ſi nõ ↄpromissum ergo nec
4 in laudū ꝑ tert. in. d. c. cũ dilect⁹. d. §. de officio. †Nec obstāt ꝑmisse
cõsultatiõis v̄ba illa apposita ex quacūqꝫ alia cā ⁊c. Qꝛ licet dixi
natura cõpromissi sciat se extēdere tm̃ ad pñtia nõ āt ad superuenie
tia aut futura. per. d. l. de his. ↄñs vt cũ illa ex quacunqꝫ alia ⁊c.
in. d. cõpromisso aut laudo apposita ſm narrata cõni intelligat. ff.
loca. l. ſi vna. in pn. ff. de ꝑscri. ver. l. ſi insulā. de vsu. l. ſi stipulatus de
cõsti. pe. l. vl. ff. de dam. infec. l. dãni. §. cũ pariet. cum ſi. Debet ergo
intelligi de iurib⁹ cõpetētib⁹ de ꝑsenti ex quacunqꝫ alia cā iaʒ de
ducta ad effectum nõ ad deducēda vt erat in proposito casu ius
adeūde hereditatis materne noudū ad actū deductū. Si enĩ non
spectat ad iudicē tract⁹ futuri tpis. ff. de vsu. l. i. §. i. ⁊ ad. l. nõ quem
admodū. ⁊ plene no. ff. pro so. l. pro socio. arbiter ita nec arbitruʒ.
per. d. l. de arb. ⁊. d. l. de his. Ex quibus omnibus idē mihi conclu
dendum videtur qd per prefatum patrem conclusum extitit.

Consilium. lxxxix.

1 Bona q̃ hʒ vniuersitas aut collegiũ ex collegiatorũ propria
substātia: ipo collegio dissoluto diuidēda sunt inter collegiatos.
2 Pecunia data per eos quorũ merces salue sunt: ei cuius merces
in mare proiecerunt vt sue merces saluarentur: debet recuperatis
electis mercibus restitui. Et nu. 3.
4 Beneficij tenor ⁊ v̄ba tenacissime obseruari debēt. Et eiusdē v̄ba
in dubio debēt semp aliqd opari. nu. 5. Neqꝫ recedēdū est a v̄borūʒ
significatiõe i eodē positor: nisi aliter ↄstet ↄcedentē sensisse. nu. 6.
7 Uerba illa nihil inde propterea rehabiturus ⁊c. denotant de na-
tura sua causam remotam.
8 Dubitādo de interpretatione verborum beneficij a continua cõ-
suetudine recedendum non est.
9 Creditor qui magis soluendo cecidit maiorem portionem conse-
quetur eo qui in minori creditor est.

¶ In christi nomine amen.

VIsis his q̃ narrant i facto ꝓposito ac act⁹ huiꝰ
questiõis ac vtriusqꝫ ptis allegatiõib⁹ cuius
dem q̃stionis dubitatio in hoc mihi residere vr̃. ſ. Jo.
Borducij vult cũ ceteris hoĩnib⁹ Cõfalonisq soluе
rant prestātias integras tres itegre ꝑstātie reddite sunt ita ⁊ sibi
tres itegre reddant q̃ nõ itegrā ꝑstātiā sibi iposiā soluit ſʒ tertiā
partem integre sibi iposite. ⁊ hoc ex quodā bñficio sibi ↄcesso. q̃ri
tur an iustitie huius Jo. petitio conformis videat. Breuiter dico
qd nõ: qꝛ imo petere dʒ ꝑstantiā sibi reddi ꝓ rata cõsiderāda ſm
tertiā partē quā soluit. nõ aũt ſm integrā ꝑstātiā quā soluisse nõ
dicit. ¶ Hoc aũt plurimis similib⁹ ꝓbat. Primo ex eo qd dicim⁹
1 †qd bona q̃ hʒ vniuersitas aut collegiũ ex collegiator ꝓpria sub-
stātia ipo collegio dissoluto diuidēda sunt īter collegiatos per. l.
iij. ff. de colle. illi. ꝓ rata ↄsiderāda ſm eā quantitatē quā quilibet
collegiator collegio ↄtribuit: nõ āt dʒ diuidi vt tm̃ ↄsequat is q
min⁹ quā is qui plus contribuit. hic est casus. ff. e. ti. l. i. in ſi. ſm
2 vnā lec. quā ꝓbat Dy. Itē ⁊ Bar. ff. e. ti. l. sodales. ¶ †Scdo ex eo
qd dr̃ qd pecunia data ꝑ eos quor merces salue sunt ei cuius mer
ces in mari iniecte sunt vt alior res salue maneant dʒ recuperatis
illis electis merc ib⁹ a priori dñio ꝑ eundē restitui soluentib⁹ cuili-
bet cor ſm portionē que singulariter soluta fuerit ꝑ eosdem: non
aũt fienda est equalis atqꝫ par inter oẽs restitutio. hic est casus. ff.
ad. l. rho. de iac. l. i. §. ſi res que. iuncto. §. iacture summaʒ. †Tertio
probat ex eo qd dicim⁹ qd quēadmodū cuilibet de villa pro emē-
dādo dãno i suo territorio illato tertio extrāeo iponi dʒ collecta
pro rata ex patrimonij cuiuslibet quātitate ↄsideraiā. vt probat
in. l. ſi. C. de naufra. lib. xi. ⁊ no. etiam Bar. in. l. ne quid. ff. de incen.
rui. ⁊ nau. ⁊ Spe. in ti. de cap. §. i. v̄. ſʒ pone vniuersitatē ⁊ ꝑ eundē
Bar. in. l. iiij. §. ſi actor. ff. de re iud. ⁊ ꝓbat in. l. etiam. C. de execu. rei
iudi. Ita ecõuerso q̃buslibet soluētib⁹ singulariter dʒ restitui per
eum cui dãnum emēdatum est ipsa rehabitur⁹ ſi illā tm̃ pro rata
quā soluit ↄsequutus est ⁊ sic in proposito repeteret iste Jo. ſ. pro
tertia nõ aũt pro prestātia integra quā ipe nõ soluit beneficij sibi
cõcessi contēplatione. Hec aũt cõclusio verissima foret eo pro veri
tate posito qd Joānes predictus aliquid posset petere sibi reddi
per cõfalonem. ¶ Est igit discutiēdũ an verba reformatiõis seu
beneficij ipsi cõcessi formaliter dicentia ad perdēdũ ⁊ lucrũ cõis
nihil ꝓpterea rehabiturus ⁊c. excludant eundē a petitione dicte
tertie. Uidet prima frõte dicendũ qd nõ. ¶ Primo qꝛ ſi ita prefa
tum beneficiū interpretaremur sequeret qd beneficij verba que la-
tissime in fauorem eius cui concessum est interpretanda sunt. ff. de
consti. prin. l. beneficium. C. de bo. vacan. l. ſi quando. libro. xij. extra
de donatio. c. cum dilecti. non autem contra. C. de testa. mili. l. ſi in
finis. ff. eo. l. ſi a milite. §. i. Item ⁊ beneficiū quod in fauorē ipsius
Joannis concessum reuerteretur in odiū ⁊ contra eundem inter
pretaretur vt infra probabitur qd est cõtra ꝑalleg. iure. ⁊ cõtra. l.
qd fauore. C. de legi. ff. e. tit. l. nulla. ff. ad cab. l. iij. §. dñ seuerus. cum
simi. ¶ Qd aũt in eiusdē odiũ reuerteret ⁊ cõtra eundē interpre-
taretur ꝓbaret ex eo qꝛ ibi primo nõ impetrato beneficio dictus
Joan. soluens integrā prestantiā duas tantũ tertias partes ami
sisset: nõ aũt aliam tertiam. Itē ⁊ vbi hoc casu aliquid potuisset a
Confalone recuperare ob cõtributionē factā propter non soluen

tes malpagos

tes malpagos nūc ſi ſuo vtat̄ beneficio totuʒ qḋ ſoluerit pdet. nec
a cōfalone aliqd recuperaturus eſt. Eſt igit̄ interp̄tatio hec reijcien
da. alia aūt admittēda p quā ius ſperātis ſaltē in aliquo conſer
uabit̄. non aūt totaliter tollere. ff. ne qd in lo. pu. l. ij. §. merito. ⁊ §.
ſi qs a principe. C. de emā. lib. l. ne auus. de reſcri. que ius lib. vi. ex
tra de off. dele. c. ſup eo. Hec aūt interp̄tatio talis erit. ſ. qḋ vba illa
oīa īportāt ſolū pditionē īntereſſe qḋ dict⁹ Jo. percipiſſet a cōitate
rōne ſolute p̄ſtātie ſi illa vba appoſita nō fuiſſent. nō aūt pditio
nem iuris recuperādi a cōfalone id qḋ p̄dict⁹ Joā. p reſiduis ſol
uiſſet. ¶ His tñ non obſtātib⁹ ꝯrā ſententiā amplector vt veriorē
pmittētes quatuor vulgaria: cū dubitationē hic ſpecialia iura
4 nō habeāt p que decidi poſſet. Primū † qḋ bñficij tenor ac vba te
naciſſime obſeruari debēt. de priuile. cū ⁊ plātare ad fi. ⁊ c. porro.
5 ⁊ c. preſbiter. ¶ Scḋm † qḋ einſdē vba in dubio debent ſemp aliqd
opari. extra de priui. c. cuʒ tn his. ff. ad munici. l. i. ad fi. C. de inoffi.
6 teſt. l. ſi qñ. de leg. i. l. ſi qñ. de priui. ſi papa. li. vi. ¶ Tertiū † qḋ nul
latenꝰ eſt recedēdū a verbor̄ ſignificatiōe in codē poſitorū niſi ali
ter cōſtet ꝯcedentē ſenſiſſe. extra de deci. c. ad audiētiā. extra de vb.
ſig. c. trāſmiſſum. vbi cōcor. p gl. de le. iij. l. nō aliter. ⁊ l. ille aut ille.
§. cū in verbis. ¶ Quarto ꝙ q acceptat bñficiū ſibi cōceſſum acce
ptare intelligit̄. imo ita tenet̄ cū ſingulis ſuis qualitatib⁹ ⁊ oneri
bus ad hoc. C. de cad. tol. l. vnica. §. pro ſcḋo ver. neqꝫ em̄ ferendus.
ff. de pac. l. contra iur. §. fi. eī. l. ſeq. ff. de manumiſ. l. caius. Nunc ad
propoſitū verba illa bñficij ſupra narrata duas habēt particula
res. ¶ Primo qḋ dict⁹ Jo. habēs bñficiū ſoluēdi tertiā partē ve
re preſtantie dictā partē ſoluēdi ad lucrū cōis. ¶ Scḋo qḋ ſoluat
ad perdendū nihil inde ꝑpterea rehabiturus. ¶ Primuʒ igit̄. ſ.
ius petēdi intereſſe cōitate qḋ ſolet cōcedi p ſoluta preſtantia pdit
ipſe Joānes vigore illor̄ verbor̄ ad lucrū cōis. ergo concludēter
ſequit̄ ꝙ neceſſario qḋ verba illa ſequētia. ſ. ad pdendū nihil ide
propterea indicant amiſſionē iure petēdi id qḋ petere potuiſſet a
confalone: ꝙ probat̄. ¶ Primo qꝛ ſi aliter diceremus ſequeret̄ qḋ
verba hec ſupflua poſita forēt ⁊ nihil oparent̄: qḋ eſt cōtra ſcḋaʒ
regulā ſupra poſitaʒ ſumptā ex. d. c. in his. ⁊ d. l. i. ad fi. ¶ Scḋo qꝛ
ſi aliter diceret̄ recederem⁹ ab ipſi⁹ bñficij tenor ⁊ verbor̄ eiuſdē
ſignificatione. qḋ eſt ꝯ primā ⁊ tertiā regulas ſupra poſitas ſum
ptas ex iurib⁹ ibi allegatis. qḋ aūt hoc ſit verū probat̄: qꝛ illa ver
ba nihil inde ꝑpterea rehabiturus ⁊c. ex natura ſui proprie ſigni
ficāt amiſſionē iuris petēdi id qḋ petere potuiſſet Joānes a cōfa
lone: qḋ ꝓbat̄ ex duob⁹. Primo quia illa vba. nihil inde ꝑpterea
rehabitur⁹ ⁊c. reſpectu cōitatis ſupflue fuiſſent appoſita qꝛ ꝗ cōe
nunquā ſoluit principalē p̄ſtātie ſortē ſꝫ intereſſe pro ea cuius in
tereſſe petitio ſublata erat per illa verba lucrū cōis ⁊c. Neceſſario
ergo ſequit̄ ꝙ alia. ſ. inde nihil ꝑpterea rehabiturus. īferāt amiſ
7 ſionē iuris petēdi a Confalone. † Scḋo qꝛ vba illa. ꝑpterea ⁊c. de
notāt de natura ſui cauſam remotā. C. ſi ſeruus extero. l. i. C. de le
gi. l. nō dubiū. vbi p Bar. C. de act. emp. l. ex annali. ⁊ ibi p Bald.
Sed in nulla alia cā remota verificari pñt predicta verba niſi in
8 redditione que fit a cōfalone. igit̄ ⁊c. ¶ † Ultimo prefatā iterpre
tationē ad ipſa bñficij vba ꝯpetebat ꝯtinua cōſuetudo a quo dū
de interp̄tatione dubitat̄ non eſt recedēdū. ff. de legi. l. de interp̄ta
tione. l. minime. que vt mihi narrat̄ ipſa verba in talibus bñficijs
appoſita ita interp̄tata eſt vt predictū eſt. ſcḋm quā qdē ꝯſuetudi
nem bñficia interp̄tationē ac itellectū recipiunt vt no. gl. or. in. c. i.
in ver. adēpta. ad fi. qd ſit iueſti. in vſi. feu. ⁊ in. c. i. in v. bñficium. de
ca. cura. eo. li. ⁊ ꝓbat̄ exp̄ſſe in. l. ſi pri⁹ in. §. placuit. ff. de aqua plu.
ar. cū igit̄ acceptauerit ipſe Jo. ſibi cōceſſum beneficiū ꝯñs eſt vt
hāc qualitatē in eo cōtentā. ſ. vt id qḋ ſoluerit a cōfalone nō repe
tat neceſſario ratā habere videant̄ p dictaʒ l. vnicā. §. p ſcḋo. cum
alijs in vltima regula. ſ. poſita allegatis. ⁊ ꝯtr qḋ vna cū ipſo cō
falone tacite cōueniſſe videat̄ petēdo ab eo quicꝗ̄ reſpectu dicte
tertie qm̄ ſoluit: que qdē tacita cōuētio aut pactū abſenti ⁊ igno
rāti Cōfaloni ꝓfuit. C. de pact. l. poſt vēditionē. ⁊ l. ſi creditores. ff.
de trāſ. l. ⁊ poſt rem. §. i. ¶ Ex quib⁹ oībus cōcludēdū ſupeſt p̄fatū
Jo. totaliter a ſua petitiōe in ſingulis capitulis excludendū fore
nihilqꝫ p̄textu ei⁹ tertie ptis vere p̄ſtātie quā ſoluit cōſecuturū fo
re. Penultimo idē manifeſtiſſime ꝓbat̄. Certū em̄ eſt qḋ pecunia
quā inter ſe diuidūt homines de cōfalone p eis ſoluētes dicūtur
eſſe creditores. Deciſum aūt habeo qḋ qñ pecunia ſeu debitorū
bona ad plures eiuſdē creditores puenīūt illi inter eoſdē diuiden
da ſunt nō equalit̄: ſꝫ pro rata ei⁹ pecunie quā quiſqꝫ creditorum ſol
9 uendo credidit. † quāobrem is q magis ſoluēdo credidit maiorē
portionē cōſequet̄ eo q i minori ꝗ̄titate creditor eſt. Jlla determi
net gloſ. in. l. pretoris officiū. in. §. ſi plures. in ver. poſſeſſionē. ⁊ in
l. ſi finita. §. cum autem. in ver. quaſi in totum. ff. de dam. infecto. cu
ius verba preſentem punctualiter terminant queſtionem.

Conſilium. ⁊c.

1 ¶ Minor compromittens ſtante enormi leſione ex laudo. an
admittatur ad poſtulandum in integrum reſtitutionem.
2 Reclamatio omnem modum reprehendit per quem quis inuo
cat iudicis auxilium.
3 Minor communi iure aut conſtitutione legitimatus ad actum
aliquem: an in integrum reſtitutio ſibi data intelligatur.
4 Conſtitutionis verba ciuiliter intelligenda ſunt: ⁊ ita interpretā
da vt quam minus fieri poteſt ius commune ledant.
5 Doli exceptio opponi poteſt contra agentez ex ſententia arbitri
licet ab eadem appellari non poſſit.
6 Conſtitutio prohibens de iniquitate contra laudum dici poſſe:
de qua iniquitate intelligi debeat.

¶ In chriſti nomine Amen.

1 Viſo † themate q̄ſtionis materie ꝓpoſite quo que
ritur an minor cōpromittens ſtāte enormi le
ſione ex laudo laſo admittat̄ ad poſtulādū in integrū
reſtitutionē cōſtitutiōe quadā mihi oſtēſa nō refragā
te. ¶ Prima frōte dicendū vꝫ qḋ nō. Primo qꝛ ⁊ reclamari non
tantū appellari ab ipſo laudo p ꝯſtitutionē ꝓhibet̄. Igit̄ in inte
2 grū reſtitutio ꝓhibita eſt. † reclamatio em̄ omnē modū reprehen
dit p quē qs inuocat iudicis auxilium. ff. de admi. tu. l. ſi minores
actū. in glo. ⁊ qḋ ibi no. p Bar. reſtitutio aūt in integrū eſt huiuſmo
di. ff. de mino. l. qḋ ſi minoris. §. vi. igit̄ ⁊c. Scḋo qꝛ eadē ꝯſtitutio
prohibet quē dicere aut ꝓbare ſe ex laudo leſum aut grauatū. igi
tur ⁊c. neceſſario in cōſequentiā p̄dictā reſtitutionē aduerſus lau
dum ꝓhibuiſſe vꝫ. Duo em̄ ad obtinendā reſtitutionē ꝓbare cō
uenit. Primo minorē etatē. Scḋo leſionē aut grauamen. ff. de mi
no. l. ex facto. §. ſciēdum. ff. de iureiu. l. naʒ ⁊ poſtea. §. ſi minor. Sed
ex cōſtitutionis verbis hec ꝓbatio admitti nō pōt. igit̄ ⁊c. ¶ His
tamē nō refragātib⁹ cōtrariū eſt verū. Primo qꝛ ex ipſius cōſtitu
tionis p̄fatione ex qua eiuſdē mēs intētione colligit̄. ff. de here. in
ſti. l. vi. ff. de ori. iur. l. i. manifeſta oſtēdit cōſtitutionē ipſam pupil
lorū fauore inductā eſſe. igit̄ ei⁹ ꝯtrarij vel ꝯ odiū operari nō dꝫ. C.
de legi. l. qḋ fauorē. ff. eod. ti. l. nulla. ff. de carb. edic. l. iij. §. diui. ⁊c. ff.
de cōdi. ⁊ demō. l. cū tale. in. §. falſam. ff. de adimen. leg. l. legata. de
lega. i. l. legatū inutiliter. in odiū aūt dicta cōſtitutio verteret̄ ſi be
neficiū reſtitutionis cōi iure minori cōceſſum eidē denegaret̄ igi
tur ⁊c. Nec premiſſe cōcluſioni refragat̄ qḋ dici poſſet imo reſtitu
tionē cōcedi nō debere ex eo qḋ ſi hec cōcluderet̄ ludibrio facta fo
ret ipſa cōſtitutio legitimās pupilli perſonā ad cōpromittēdū cū
ſemper laudū inde ſequutū in integrū reſtitutione poſtulata re
ſcindi poſſet. qḋ non eſt dicendū. ff. de iudi. l. ſi pretor. ff. ne quid in
lo. pu. l. ij. ¶ Ad hoc em̄ reſpōdet̄ qḋ imo ſatis operaret̄ p̄dicta cō
ſtitutio qꝛ vbi iure cōi cōpromiſſum per minorem factū ipſo iure
nullū fuiſſet. ff. de arbi. l. iij. ⁊ l. ſi pupillus. Nūc ſtante cōſtitutione
3 validū erit per integrum tñ reſtitutionē reſtituendū. † Preterea ⁊
cōis eſt cōcluſio qḋ lꝫ minor pſona ad aliquē actū cōi iure aut cō
ſtitutione legitimet̄: nō tamē in integrum reſtitutio ſibi delegata
intelligit̄ ſcḋm glo. or. ex qua ita cōſuluit Bald. in. l. vnica. C. ſi de
momen. poſ. fue. appel. ⁊ in. l. ait pretor. in prin. in glo. ſuper verbo
quicqd aliud. ff. de mino. iūcta gloſ. c. ex parte. extra de reſti. ſpo. ⁊
c. ſi. de iudi. lib. vi. ⁊ elegāter hoc probat̄ per do. Bald. in aut. ſi ca
ptiui. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in. l. cū lege. ff. de arbi. ⁊ per Jo. an. in addi.
Spe. in ti. de reſt. in inte. §. quis aūt. in addi. que incipit. ſaluo qḋ
dicit. eod. ti. l. pe. ¶ Scḋo principaliter hec ſententia comprobat̄
ex eo qḋ in ſimili dicit do. Bal. in. l. cum antea. C. de arb. referendo
diſputationē Jo. cal. quā etiā refert Joā. an. in ti. de arbi. in. §. ſe
quit̄. in addi. que icipit. clarius ſic formal̄ clauſula dicēs: qḋ quā
cunqꝫ cōpromittētes poteſtatē ei in quē cōpromiſſum eſt dederūt
eorū alterū ledēdi in parua vel in magna quātitate pro libito vo
lūtatis. ⁊ tñ nō ꝓhibet̄ enormiter leſus reductionem petere ad arbi
triū boni viri. in quacunqꝫ em̄ generalitate verbor̄ enormis leſio
accepta intelligit̄. ff. de op. li. b. l. ſi libert⁹ ita. ff. mādati. l. ſi creditor
§. lucius. C. de do. pmiſ. l. iij. qḋ firmauit do. Ange. in diſputatiōe
ſua incipiēte duo inuicē litigātes. Jta ergo in ꝓpoſita queſtione
dicendū puto equparandū ſtatutū cōuentiōi. iuxta. l. nō ipoſſibile
ff. de pac. qḋ lꝫ ꝯſtitutio p̄ns ptātē grauādi alterū ex cōpromittēti
bus ipſi arbitratori tribuat ex quo de grauamine aliqd dici ꝓhi
beī nō itelligit̄ ꝓhibuiſſe i integrū reſtitutionē reſpectu enormis
4 leſionis minori illate. † Sūt em̄ ipſi⁹ ꝯſtitutionis vba ciuiliter nō
aūt iudaice itelligēda. ff. de ſerui. l. ſi cui. ⁊ ita iterpretāda vt quā
minus fieri pōt ius cōmune ledāt. C. de nora. l. ij. C. de iure delib. l.
fi. §. in computatione. in glo. ff. de pub. l. ceſar. de mu. ⁊ ho. l. vt gra
datim. §. ſed ſi lege. extra de cōſue. c. cū dilect⁹. extra de cle. non reſi.
c. ad audientiā. ⁊ c. cū dilect⁹. Satis enim iſta cōſtitutio operat̄ ſi
vbi prius cōmuni iure modice cōpromittētes ledere potuiſſet. ff.
de arbi. l. ſi de meis. §. recepiſſe. Nūc cōſtitutionis vigore potuerit
ledere mediocriter. Jtē ⁊ qḋ vbi prius reſtitutio in integrū reſpe
ctu mediocris leſionis: licet vero minime reſtitutio implorari po
tuiſſet. ff. de i inte. reſti. l. ſcio. nūc iplorari nō poterit niſi reſpectu
enormis. ¶ Tertio principaliter dico qḋ ⁊ preſuppoſito nō tamē
conceſſo qḋ in integr. reſti. peti. non poſſit attamen contra agen
tem ex dicto laudo poterit per pupillum doli exceptio opponi:
5 hoc ꝓbat̄ ex eo qḋ i ſimili dicit̄ † cōtra agētē ex ſnīa arbitri. oppo
ni poſſe doli exceptionem: licet ab eadem non poſſit appellari. ff.
de arbit. l. iij. iuncta gloſ. l. diem proferre. §. ſtari. ff. eodē. ¶ Quar
to idem probatur ex eo qḋ dicit domi. Bald. in. d. l. cum antea. vo

lens cōtra laudū exceptionē doli opponi posse p dicta iura licet
per dicta iura ꝓhibeat reductio ad arbitriuʒ boni viri. Ita ergo
dicēdo in ꝓposito casu ex rōnis idētitate qd scʒ ꝓdicta ꝯstō ꝓhi-
beat ⁊ appellationē ⁊ reclamationeʒ. Item ⁊ de grauamine ꝓba
tione aduersus laudū: nō tñ intelligat ꝓhibita oppositio doli ex
ceptionis cōtra agentē ex laudo. Predictis igit veris existētibus
manifeste sequit qd ⁊ pōt per ꝓfatū minorē peti corā iudice decla
rari ꝯtra laudū ipsum exceptionem doli sibi cōpetere. ⁊ hoc ex re
gula posita in. l. si cōmendat. ff. de fideius. ⁊ in. l. laurēti⁹. §. centum. ff.
de li. le. ⁊ in. l. si finita. §. elegāter. ff. de dā. infec. per Bart. dicētē qd
pars exceptiōe tuta petere pōt vt per iudicē declaret se nō teneri
6 aut sibi exceptionē competere. ¶ † Item probat hoc ex his que in
simili no. Bart. in. l. que sub cōditione. §. vl. ff. de ꝯdi. insti. ⁊ in. l. si
expressum ff. de appel. Nec ꝑmissis ob. si dicat predictis locum nō
fore: q2 statutū ꝓhibet de iniquitate ꝯtra laudū dici posse: igit cō
sequēter de dolo. Respōdet enim cōstōnis verba intelligēda fore
de ea iniquitate que aliūde q̄ ex dolo ꝓuenit. ⁊ si de iniqtate dolo
prouenientē intelligeret delinquēdi occasio ab ipsa cōstōne intro
duceret ꝯtra. l. cōuenire. ff. de pac. dot. ⁊. ff. de iureiur. l. iiij. de pact.
l. si vnus. §. illud nulla. cū si. Quinimo ⁊ si statutum de iniquitate
dolo causata itelligere velim⁹ illud nō valebit. ꝯstō ⁊ eñ peccatū
nutriēs aut inducēs vt hic esset valida non censet: vt ⁊ cōsuetudo
extra de consue. c. fi. ⁊ no. Hosti. in summa sua. in ti. qui fi. sint leg.
§. nunc videndū in ver. sed qd si imperator. ⁊ Bal. in. l. eā quā. C. de
fideicō. ¶ Si quis aūt diceret qd dol⁹ in presenti laudo vertatur:
cū nullus dol⁹ appareat: rñdeo arbitratorē ꝓsumi dolose laudū
tulisse ob enormē lesionē quā ex prolato laudo sensit minor: vt ꝓ-
bat. C. de dolo. l. si supstite in ver. sanc extra de renū. c. super hoc. ⁊
expssum notat Bar. in. l. vl. ff. de pretio. sti. ⁊ Bald. in. c. i. §. itē sacra-
menta. de pa. iura. fir. in vsi. feu. ¶ Ex quibus pōt concludi prefa-
tum minorem enormiter lesum aduersus laudū in integrū resti
tutionem petere posse. aut contra agentē ex laudo doli exceptio
ne vti posse vel petere per iudicem declarari sibi contra laudum
doli exceptionem competere.

Consilium. xxj.

1 ¶ Contractus venditionis vt substantiet ⁊ perficiatur: ⁊ vt ex
eo dñium transferatur: pcetij solutio ac rei traditio requiruntur.
adde nu. 2. 3. ⁊. 4.

5 Probatio presumptiue concludens an sufficiat ad cōdemnatio
nem. ⁊ nu. 6.

7 Testes deponentes cōtractum emptionis initum: de pretio autē
non recordantes: an probent in aliquo in toto vel in nihilo.

8 Emptor (venditionis cōtractū ꝓcedēte) si in rei vēdite possessiōe
reperiatur: ex precedente vēditionis titulo nactus fuisse videtur.

9 Dubitatio sequentis contractus ex precedentibus prefationib⁹
declaranda est.

10 Iuramentū deferendū fore semiplene probanti in defectū alteri⁹
semiplene ꝓbationis procedit qñ semiplena probatio vere vl' ne-
cessario concludit.

11 Diuersorū actuū ꝓbationes iungi nō possunt a diuersis ꝓbate
ad constituendam claram ⁊ perfectam probationem.

12 Probans se dñm reus conuentus an debeat dñs declarari.

¶ In christi nomine Amen.

Visis ac perunctatis in ꝓsenti cā mihi trāsmissis circa ꝓposite qōnis ꝯsultationē quā ex ipso rum actitatorū rimatiōe potui colligere qua querit an per testes ꝓductos p Ioānē albidinū reū cōuētuʒ probet emptionē possessionū eaꝝ de quibus in ꝓpositis actis ipsi
1 Albidino factā fore quattuor sunt specialiter ꝑmittēda. † Primū
qd aut ipse reus probat has possessiones sibi per annibalem ac
Iungiolum vēditas pretiūq3 solutū ac earū traditionē secutam
que omnia necessaria sunt ad substātiandū perficiēdūq3 vēditio-
nis cōtractū: vt ex eo dñium trāsferat. vt primum pz insti. de emp.
⁊ vē. §. ꝓtiū. ff. eo. l. ij. §. i. ⁊. l. pacta cōuenta. Scōm pz. ff. de ac. empt.
l. iulianus. §. offerri. instit. de re. diui. §. per traditionē. ⁊. §. vendite
tancta. l. ex stipulatiōe. ff. de ac. pos. Et dʒ absolutoria seq sñia pro
2 ipso reo a petitiōe ipsius Annibalis agētis. ⁊ hoc est clarū. † Illa
tñ dubitatio in ꝓsenti posset queri an ꝓdictis probatis dʒ is reus
nō tñ absolui: sʒ dñs p iudicis sniam declarari. et si hoc vltimuʒ
nō petat. in qua plures fuerūt veterū sñie discordātes. ⁊ ꝑma fuit
decisio glo. in. l. circa. ff. de ꝓba. Scda Inno. ⁊ Host. ꝯtradicentiū
in. c. ex cōquestione. de resti. spo. Tertia Bald. in. l. cū papinianus.
C. de sen. ⁊ in. l. sʒ ⁊ si possessori. ff. de iureiur. ⁊ tetigit etiā Io. an. in
addi. in ti. de ꝓba. §. probare aūt v. sʒ vbi vtraq3 in addi. q incipit
nō video ꝑindiciū. prefatā tñ dubitationē attingere non arbitror
necesse vt ostēdet ex. s. dicēdis. aut p dictū reū ꝓbatū est emptionē
factā ac secutā traditionē. nō tñ ꝓcij solutionē que nō ꝓsumit nisi
probet. l. i. ff. de ꝓba. C. de sol. l. vltra. ⁊ tūc cōdēnari dʒ emptor ad
soluēdū ꝓtiū ⁊ ipsi venditori faciendum. de ac. emp. l. ex empto. §.
3 emptor. ¶ † In rex ꝑnti dubitatiōe oriri posse an si ꝯstaret de ꝓ-
tio vñ vlat icertitudo ex iudicis officio volūtarie iterposito illō d
clarari debeat adeo qd sup eā certā sñiam ferre cōtingeret: in qua
fuerūt cōtrarie sñie Bal. in. l. si qd ex pāpbila. de le. ij. Et hāc qōeʒ
dubitationē. nec in ꝓsenti discutere necesse putaui. vt ex. s. dicēdis
ostēdet. aut nihil horū ꝓbatū est p ipsum reū possidētē. ⁊ tūc aut
nec agens Iacob⁹ ꝓbauit rē ad se ptinere: ⁊ tali casu a petitione
actoris absoluēdus est reus etiā si iniuste possideat. C. de rei ven.
l. si. pōt eñ is reus dicere quo ad agentē liberas se possessiones ha
bere. ff. de rei ven. l. loci corpus. §. cōpetit. Aut p agētem dñium re
rum ad se ptinere ꝓbatū est ⁊ tūc dʒ per iudicē snīa declaratoria
dñij ipsi⁹ agētis ꝓmulgari quēadmodū in reali iudicio fert. ff. de
4 rei ven. l. ex diuersa. ff. si serui. vē. l. sicuti. §. sed si queratur. ¶ † Scdo
videndū occurrit an sufficiat an ꝓnunciatio quecunq3 seq posset
probationes ipsi⁹ ꝓsumptiue cōcludere. Ista dubitatio tangit p
Bar. in. l. i. ff. si cer. pe. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. in. l.
fur est manifest⁹. ff. de fur. ⁊. l. certū. §. sed si fundū. ff. de confes. per
Bal. in. l. neq3 natales. ⁊. l. fi. C. de ꝓba. ⁊ in. l. ij. C. de senten. que sine
cer. quā. ⁊ in. l. si. ff. de her. insti. l. metū. C. qd met. cau. in. l. qd tutela.
C. de in integ. resti. in. l. i. C. de collu. dete. indi. l. data. C. q accu. non
pos. ⁊ in. c. i. §. si tres vel plures. de pa. te. ⁊ in. l. conuenticulaʒ. C. de
5 epis. ⁊ cle. arti. i. † an sufficiat testi reddere ꝓsumptiuā cām scientie:
vt puta scio q2 vicinus. ⁊ in. l. vna. C. de cōfes. an dubitatiōe illa an
sufficiat ad ꝓbādū dñiū de presenti testē deponere talē fuisse dñm
⁊ per Io. an. in addi. in ti. de ꝓba. §. videndū. ver. xviij. p idicia indu
bitata ⁊ p spe. in ti. de ꝓsump. §. i. de teste ꝓbāte Titium occidisse
Caiū p redditionē cause q2 visus fuit qs cū gladio sanguinolēto
trāsire. ⁊ q2 inimic⁹ ⁊c. de quo ēt per bar. in. l. vl. ff. de questio. ⁊ per
An. C. eo. ti. de tormētis ⁊ p dñm Ant. in. c. quoties. extra de test.
6 ¶ † Ego aūt in eo soleo sic dicere ⁊ rectissime iudicio meo qd ali-
qñado ipsa ꝓbatio ꝯcludit p ꝓsumptionē iuris ⁊ de iure. vt in ca
su. l. antique. C. ad velle. l. si. Car. aute. Et iste est casus idubitat⁹ q
sufficit ipsam ꝓbationē scōm hāc ꝓsumptionē ꝯcludere. Sunt eñ
tales legū ꝓsumptiōes liqdissime. C. de peri. tuto. l. si tutor. in glo.
de leg. i. l. ʒ iperator. Aliqñ vo cōcludit ꝓbatio nñ p ꝓsumptionē
iuris vt q2 dicit adulteriū fore cōmissum reddit rōnem dicti q2 vi
di solū cū sola: nudū cū nuda. Et ponit alios similes act⁹ ex qb⁹
lex presumit adulteriū vel carnalē copulā intercessisse. ⁊ tūc suffi-
cit ꝓbationes p has legū ꝓsumptiones ⁊ similes cōcludere. extra
de presump. c. literis. ⁊. c. tertio loco. extra de testi. c. preterea. ff. de
adul. l. ij. ad fi. p bal. ⁊. l. sine possidētis. C. de ꝓba. que loquit in ca-
su diuerso ab istis. Aliqñ vero cōcludit p ꝓsumptionē aliquā idu
etam ex actuū frequētatione ⁊ reiteratione: ⁊ q2 frequēter ⁊ facile
sic accidit. vt puta si volo ꝓbare talē cōtractuʒ vsurariū eo q2 fre-
quētissime vidi cōtrahentē similes ꝯctus facere vel ꝓbare rem pe-
nes te esse ex furto cōmisso frequētissime video penes te ex tali de-
licto res fore. ⁊ tūc sufficit sʒ hāc ꝓsumptionē proba. cōcludere. C.
de proba. l. neq3 natales. in glo. ordi. ⁊ in. l. cū allegas in glo. ff. C. de
vsu. ⁊ in. l. ciuile. C. de fur. in glos. ord. Aliqñ vero ꝓbatio cōcludit
sm aliquā presumptioneʒ que potest actui qui queritur probari
adesse ⁊ nō adesse neq3 de facili neq3 frequēter illi actui iest. ⁊ tunc
non sufficit si ꝓbatio sm illam probationē concludat. ⁊ ita ꝓbat
in. l. matrem. C. de ꝓba. ⁊ in. l. nō hic. C. vnde cog. ideo tali casu du-
bia probatio non releuat probantē. extra de proba. c. in presentia.
7 ¶ † Tertio videndum occurrit an testes deponentes emptionis
cōtractū initū fuisse pretij tñ quantitatē nō ꝓbantes: eo q2 obliti
fuerāt dictū emptionis cōtractū ꝓbent in aliquo in totum vel in
nihilo. Videt eñ prima frōte dicendū fore dictā emptionē per te-
stes ipsos nullaten⁹ fore ꝓbatā. Possunt eñ ꝓbare ipsm emptio-
nis cōtractū hac forma. Primo deponere cōtractū ipsum cōi cō-
sensu initū esse. Scdo rem emptā fuisse traditā pretiū certū fuisse
solutū. aut habitā de eo fidē ⁊ ꝯsequēter clare ꝓbare singula ipsi⁹
emptiōis substātialia que. s. narraui. ⁊ hec forma in ipsa emptio
ne probanda tradita est p Spe. in ti. de teste. §. nūc tractandū ver.
quid ergo si qs ꝯctus substantiā tanq̄ in vno ex substātialib⁹ de-
ficiens ꝯñs est vt ei⁹ depositiōis in nullo credi debeat. hoc arguit
ex sñia glo. ff. de his q no. ifa. l. luci⁹. in ver. debeāt volentis testi in
nihilo credendū fore nō plene singulā substantiā negotij deponē
ti. Istā dubitationē a nemine tactā cōpleri nisi a do. Bal. in. l. i. C.
de reb. nō alie. dicēte emptionē fore probatā q2 lʒ de pretio nō ap-
pareat attamen iustū pretiū iuris presumptione interuenisse pre-
sumitur de lega. i. ⁊. l. si a quo. ¶ Qd aūt iustū sit pretiū boni viri
arbitrio declarabit cōsyderato quantū vēdi possit homini sciēti
ipsius rei empte cōditionē ⁊ qualitatē. ff. ad. l. fal. pretia rerum. ff.
de cōdi. fur. l. si seruus ad trebel. l. i. ff. de dona. causa mor. ¶ Item
considerata quantitate annui redditus ex ipsa re soliti percipi si
sit immobilis. C. de rescinden. vendi. l. ij. in glos. vbi allegat plura
iura. C. eodem titu. l. si quis ita dicit. realis ⁊ tantus doctor cui⁹
autoritati pro nunc acquiesco. ¶ Vltimo est videndum an per te
stes a Bidino productos probata fuerit earum possessionum em
ptio de quibus ad presens controuersia agitatur super quo reie-
ctis superfluis et depositionibus quorumdam testium vt ex se
manifestissimum est probantibus principium facio in Ioan. de
maricellis. Iste enim saltem presumptiue harū possessionuʒ ven-
ditionem probare videtur: licet enim se ignorare dicat an posses-
siones

stiones de quib⁹ cõtrouersia ẽ fuit ille vere de qb⁹ celebrat⁹ fuit em
ptiõis 3ct⁹ inter ptes: attamẽ pbat emptionis 3ctũ inter easdem
initũ esse iuris psumptiõe illi⁹ probatio 3cludere videt qd posses
siões illas quas ad psens possidet ipse Bidinus ꝛ psentẽ contro-
uersiã inducẽtes fuit vere ille de qb⁹ venditio facta fuit. est enĩ iu-
8 ris clara psumptio † qd si venditionis 3ctu precedente ego emptor
in rei vẽdite possessione reperiat qd possessionẽ hanc ex preceden-
te venditionis titulo nact⁹ fuit videor: ꝛ ipsius venditoris volun-
tate glos. est ordi. ff. de rei ven. l. quedã mulier. quam cõiter proba-
mus post Bart. in. l. cũ solus. ff. de vsuca. per casum in. l. ij. C. de ac.
pos. ¶ His tamẽ nõ refragãtib⁹ 3riã amplector sñiam. s. vt testis
hic ipsarum possessionũ venditionẽ nullo modo probet. licet enĩ
venditionẽ precessisse probet attamẽ non probat possessiones hos
ob quas lis agitatur ex illa vẽditione quesitas fuisse ex quo illud
se ignorare dicit. Nec obstat sñia glossatoris in. d. l. quedã mulier
per text. in. d. l. ij. Illa enĩ intelligẽda est vbi 3stat rẽ quã possideo
illam esse quam emi. Ubi aũt hoc ignoratur vt pposito casu tunc
predicta presumptio tadẽ nõ põt. cũ enĩ clare nõ cõstet de subiecto
sup quo ipsa presumptio fundabat nõ põt in eadẽ psumptiõis q̃
litas fundari vbi enĩ subiectũ nõ est vel de eo non 3stat nulla fun-
dari põt qualitas. ff. si cer. pe. l. eius qui in prouincia. ad fi. de acq.
pos. l. pomponi⁹ ad fi. C. de 3di. ob tur. cau. l. j. cũ fi. Cũ itaq̃ dubia
vt ex se manifestum est neq̃ concludẽs sit huius testis pbatio me-
rito probare volentẽ nõ releuat. vt in. d. c. in pñtia. ꝛ in. d. l. nõ hoc
ꝛ. d. l. matrẽ. cũ fi. Trãseamus nũc ad scdm testẽ. s. Monaldinum
masimaldocij. Iste quidẽ testis solus est q harũ possessionum vẽ
ditionẽ probare vr̃. Primo etenim pbat inter has partes litigã-
tes tractatũ precessisse de dictis possessionibus vẽdẽdis postmo-
dũ aũt probat venditionẽ sequutã fuisse inter easdẽ: lʒ ergo nõ p-
bat clare fuisse sequutã harũ possessionũ venditionẽ de quibus li
tigat: attamẽ illud psumptiue 3cludit iuris psumptione que ex p
cedẽti 3ctu causat. Est enĩ iuris elegãs psumptio qd ꝛ si de sequẽ-
tis 3ctus qualitate aut noie dubitet: qualitas aũt nominis ei⁹ du
bij 3ctus talis psumi aut iudicari debeat qualis fuit illa q̃ ex cõ-
tractu dubiũ contractũ pcedentẽ colligebat. Illud firmat elegan
ter glossator in. l. j. in ver. consentiẽtes. ff. de iudi. ꝛ in. l. elegãter ad
prin. in ver. idẽ puto. ff. de cõdi. inde. idẽ Innoc. extra de arbi. c. in-
9 notuit. ¶ † Ex pcedẽtib⁹ enĩ prefationib⁹ sequentis 3ctus dubita
tio declaranda est. de verbo. obliga. l. titia. §. idẽ respõdit. de leg. j. l.
si seruus pluriũ. §. fi. de pac. l. itẽ q̃ §. idẽ iulianus. ¶ Secundo idẽ
probatur ex eo quod eleganter no. Bart. in. l. qui in aliena. §. si is
qui. ff. de acqui. here. per tex. illũ. ꝛ. l. qui seruum. ff. de interrog. act.
dicens qd si inter te ꝛ me cõtractus pcesserit de emẽdo rem nomi-
ne meo ꝛ tu postmodũ emas simpliciter meo nomine nõ adiecto.
eandẽ tamen emptionem ita precedens tractatus declarat vt tu
meo nomine emisse psumaris. quã sententiã limitare approbat.
d. Bal. C. mã. l. si literas. ¶ Tertio hoc idẽ pbat ex eo qd idẽ bal.
no. in. l. multũ interest. C. si qs alteri vel sibi. dicẽs psatis rõnib⁹ qd
si inter te ꝛ me tractat⁹ precedat de occidẽdo Seium ꝛ post illum
Seij occisio simplr noie nullo expsso sequat psumit occisio facta
fore ei⁹ noie de quo in tractatu mẽtio habita est. ad qd accedat q
no. Bar. infra de priuileg. cre. l. si vẽter. §. in bonis mẽsurarij. ꝛ qd
no. idẽ do. Bal. in. l. quoties. §. sʒ si cũ primũ. ff. de here. insti. Cũ igi
tur in pposita qõne pbet pcedẽs 3ctus vbi mẽtio facta est de ven-
dẽdo possessiões ob quas litigat merito lʒ postmodũ emptio pro
bet nõ tñ earũdẽ actũ illarũ ẽptio facta fuisse psumit ex quo de il-
lis vẽdẽdis tractatus pcessit. Hic igitur solus testis est qui harũ
vẽditionũ psumptiuã factã fuisse probat q cũ neminẽ cõtestẽ ha-
beat 3ñs est vt eius solius depositio Bidino pro futura nõ sit. C.
de test. l. iurein. extra. e. tit. c. lʒ vniuersis. Nec etiã putarem ob hãc
semiplenã pbationẽ psumptiuã eidẽ Bidino iuramẽtum deferẽ-
dũ esse in defectũ plene pbationis Id enĩ qd tñ. de re. l. in bone fi-
10 dei. ff. de iureiur. l. admonẽdi. extra. e. ti. c. fi. † Iuramẽtũ deferendũ
fore semiplene probãti in defectũ alteri⁹ semiplene pbatiõis pce
dit qñ semiplena pbatio vere vel necessario cõcludit. Secus autẽ
si cõcluderet ꝛ psumptiue tũc iuramẽtũ deferẽdo nõ putarẽ ꝛ ista
vr̃ fuisse sñia gl. in. l. iij. §. j. ad fi. in v̄. lenio. ff. de mino. ꝛ in. l. nõ est ve
risimile. ff. qd me. cã. ¶ Itẽ pcedit dicta regula nisi dicta semiple-
na pbatio aliqua psumptiõe minorari possit in casu pposito cõ-
tingere statim demõstabit. qñ nec tũc iuramẽtũ deferẽdũ est vt ele
ganter no. gl. in. l. j. C. q̃ aduer. quos. Pro quo lex sioно patroni.
ad pn. ꝛ qd ibi not. ff. de iureiu. qd aũt hec semiplena pbatio mi-
nuat aliqua psumptiõe clare ondit q̃ allegat ipse Bidinus has
possessiones sibi venditas fuisse pretio librarũ centũ septuaginta
cũ in veritate valerent mille vt in actis mihi narratũ extitit: qnõ
est psumẽdũ. imo in 3triũ laborat psumptio que est vt quis suũ
iactare nõ presumat. ff. de proba. l. cũ de indebito. cũ fi. ¶ Acceda-
mus nũc ad depositionẽ p dñam Dianã ꝛ dñaʒ Catharinã testes
in pñti cã pductos. Iste aũt similiter nullã pbãt emptionẽ harũ
possessionũ pcessisse. lʒ pbãt solũ p ipsum Bidinũ solutionẽ actã
fuisse dñe Frãcisce centũ septuaginta librarũ non autẽ pbat ex cã
emptiõis dictarũ possessionũ hic Bidinus vt delegatus debitor
ipsi creditori Francisce soluerit Item ꝛ an mãdato ipsorum An
nibalis ꝛ Iungioli qui vẽditores allegantur. Hec igitur pbatio
vt dubia ꝛ nõ cõcludens nil vtilitatis ipsi Bidino allatura est p
dictũ c. in presentis. cũ fi. ¶ Nec predictis refragat qd dici posset
hanc dispositionẽ ipsarũ dñarum mulierũ solutionẽ probantiũ
coniungendam esse cũ pbatiõe precedẽtis testis cuius depositio-
nem. §. examinaui probãtis ipsos Annibalẽ ꝛ Iungiolũ mãdasse
prefato Bidino qd dictas cẽtũ. lxx. libras ex cã ẽptiõis dictarũ pos
sessionum debitas prefate dñe Frãcisce solueret vt sit ex his simul
iunctis pfecta probatio resultaret probans huic dñe Francisce p
Bidinũ solutã fuisse dictã pecuniã ex cã emptionis dictarũ pos-
sessionũ ꝛ hic ar. cõtra q̃ no. Bar. ꝛ alij in. d. l. admonẽdi. ꝛ Dy. in. l.
ij. ad fi. ff. de excu. tut. Et qd no. in. l. pprietatis. C. de pba. ꝛ in. l. j. C.
q nu. tute. Ubi tractat an duę pbationes diuersi generis simul iũ
gant ad clarã pbationẽ constituendã. Istud enĩ in proposito ca-
su est falsum. Est enĩ cõsiderãdũ qd iste depositiões a diuersis pro
11 bate faciunt probationẽ diuersorũ actuũ. † Clarũ aũt est diuerso-
rũ actuum probatiões iungi nõ posse a diuersis probatas ad cõ-
stituendã clarã ꝛ pfectã probationẽ. Istud primo probat ex casu sin
gulari: vt. c. cũ dilect⁹. extra de suc. ab intesta. vbi abbas ille pbaue
rat p testẽ vnũ de honorũ oblatione actualiter facta monasterio ꝛ
p plures alios probauerat ipsius partis cõfessionẽ cõfitẽtis se ob-
lationẽ honor monasterio fecisse. ꝛ tñ tex. ibi singulariter decidit
qd iste vnus testis est singularis. Unde abbas per eũ nihil proba-
bat sed solũmodo probabat per alios testificãtes super oblatiõis
confessione que plures erant. Est ergo ibi singularis casus qd se-
miplena probatio vnius actus nõ surgat probatiõi plene alteri⁹
actus diuersi. ꝛ illum text. ad hoc singulariter ponderat Bal. in. l.
testium ad fi. C. de testi. De cuius etiã intellectu notanter locutus
fuit in. l. vnica ad prin. C. de cõfes. Secũdo idẽ pbatur autoritate
do. Bal. in simili in. l. cũ antiquitas. C. de testa. l. eleganter dicentis
per. l. illam dicta testium probãtium vnam testamẽti partẽ ꝛ aliã
aliorum probantiũ reliquam non debere simul iungi ad perficiẽ-
dam perfectam totius testamẽti probationẽ ex quo sunt pbatio-
nes diuerse ꝛ diuersorum actuũ testamenti. Tertio idem probat
ex eo quod idẽ dicit in. l. obserua. C. quorum app. dicens qd stante
cõstitutione qd si quis iuerit de tali loco ad talẽ locum pede mul
tetur si duo testes sunt q deponunt se vidisse eundẽ ire vsq̃ ad p-
tem dimidiã qd non debẽt iste attestationes simul iũgi vt probẽt
itineris vnitatem ꝛ accessum de loco ad locũ. ꝛ 3ñr loc⁹ sit penali
3stitutiõi. Quarto idẽ pbat ex eo qd no. Cy. in. l. ij. C. q̃ sit lõ. cõsu.
volens qd ad inducendã perfectam probationẽ inducte cõsuetu-
dinis nõ debẽt iungi probationes diuersorum testium quorũ duo
pbarent vnum actũ consuetudinis inducttiuũ: aliũ aliũ diuersum
similiter cõsuetudinẽ inducentẽ. ꝛ hoc nõ ex alio q̃ cõiungi nõ de-
bens diuersorũ actuũ pbatiões ad vnã plenã cõficiendã. De hui⁹
vltimi dicti veritate declaro me ex plene dictis per do. Ant. super
hoc extra de testi. c. lʒ ex quadã. ¶ Ultimo illa est theorica Io. cal.
qd refert ꝛ sequitur idẽ Ant. in. c. veniẽs. extra de testi. volẽtes di-
uersas probationes ꝛ diuersorũ actuũ insimul iũgi nõ debere ad
12 plenã probationem cõstituendam. ¶ † Ex his ergo cõcludendũ
relinquitur prefatũ Iacobum Annibalis dictarum possessionũ
dominũ debere declarari pro parte dimidia ex quo p parte dimi
dia se dominũ probare potest. ꝛ hoc ex positiõe vna quem dictus
Bidinus facit vbi ponit pdictas possessiones de quibus est 3tro
uersia titulo hereditario spectasse ad Iungiolũ ꝛ Annibalẽ pa-
trem dicti Iacobi. cũ enĩ ex sua positione cõfiteant hũc Annibalẽ
pro dimidia parte dictarũ possessionũ dñm fuisse ex ea cõfessione
que ex positiõe resultat probari arbitror dictum Ia. pro dimidia
fuisse dominum quẽadmodũ ꝛ pater fuit. tex. in. l. sine possidetis.
C. de proba. per quem tex. ita firmat do. Bal. in. l. vna. C. de confes.
in. vij. char. in ver. vlterius quero. pone cõfessus fui ꝛc. allegando
Dy. hoc tenent in gl. ff. de confes. l. certum. §. sed si fundum. in cau-
sam in. c. preterea. extra de transac.

Consilium. cxij.

1 Sententia lata per vnũ ex consulibus est nulla cum omnes
incepissent cognoscere alijs non citatis. Et nu. 2.
3 Statuta odiosa inquantum possibile est restringenda sunt.
4 Uerba statuti mentionem facientia de mercatore: verificãtur etiã
in feneratore qui mercator nõ est: sed mercatori similis. ꝛ sic de re-
liquis artificis.
5 Statutũ in nõ subditos iurisdictiõi statuẽtiũ disponere nõ põt.
6 Statuta maxime odiosa ad casum fictum non extenduntur.

¶ In christi nomine amen.

1 Indubitatissimã iustitiam fouere vr̃ dñs Baptista ꝛ qd
possit pnũciari cessans ꝛ fugitiu⁹ vt postulat tria ma-
nifestissime clarũ reddũt. ¶ Primo q̃ sñia lata p cõsulẽs
mercantie ex qua petit pnũciatio cessionis ꝛ fuge nulla ẽ q̃ lata
aliqb⁹ eorũ absentib⁹ ꝛ nõ citatis marie cũ oẽs icceperũt de lite co
gnoscere. ff. de re iud. l. põpo. als incipit si vni ꝛ. l. due ex trib⁹. C. qñ
pro. nõ est neces. l. cũ magistrat⁹. extra de of. dele. c. cãm mrimonij

extra de arbi.c.i.li.vi.& qd vbiq3 plene.no.ergo dicta snia nullo nõ
potuit parere ius pducibile in iudiciũ.ff.de regu.iur.l.si tñ nulla.
2 &.l.iiij.§.pdẽnatũ.ff.de pe.l.ij.ad fi.†Scdo q2 posito qd snia valeda
foret nõ tñ põt peti vigore statuti pñũciari cessans & fugitiu9:qd
pbaẽ.Primo q2 statutũ in hac materia loquens disponit solum
in mercatorib9 & artificib9 matriculatis vel non matriculatis sed
dñs Baptista nõ est hmõi ergo verba statuti cessant & gñr ei9 dis-
positio.ff.de dã.infec.l.iiij.§.toties.ff.de admi.tut.l.ita aũt.ff.de adq
quori.& esti.l.i.§.loquiẽ.ff.de acq.here.l.si seruũ quis.§.nõ dixit.ff.
de accu.l.hic accusare.§.oib9 cũ si.Nec huic cõclusioni obstãt dicẽ-
tia & quecũq3 alia persona nõ matriculata &c.q2 intelligẽda sunt
& quecunq3 alia.i.sili mercatori aut artifici.¶Hoc primo probaẽ
in.l.si fugitiui.§.de serui.vbi tex.dicit libra auri puniaẽ vel quacũ-
q3 alia gl.supplet sili.¶Sexto probaẽ in auẽ.ex testõ.C.de coll.vbi
tex.dicit ex testamẽto & abintestato cessat dotis & aliorũ donatorũ
collatio &c.glo.supplet aliorũ datorũ.i.ob causam & similiũ datis
ob cãm dotis.¶Tertio probaẽ in.l.i.§.nõ semp.ff.de polli.vbi gl.
ad tex.dicentẽ vel ob aliã cãm supplet similẽ.¶Quarto pbatur
q2 precedẽtia specialia hmõi sunt virtutis qd semp clausulã seqnẽ
tẽ restringũt ad causas similes specificatas.extra de rescri.c.sedes
de procu.c.qui ad agendũ li.vi.ff.de vi.tri.& ole.le.l.si.§.cui dulcia
& qd no.ff.si quis cau.l.sed si quia.§.quesitum.facit ad predicta.ff.
de re.du.l.i.¶Cũ igitur dominus Baptista non sit mercator nec
artifex nec predictis silis.igitur in dispositione dicti statuti cõpre
3 hendi nõ põt.†Hanc autẽ interpretationẽ ad pdictũ statutũ fieri
suadet q2 illud odiosum.igitur restringẽdũ quantũ possibile est
de re.iu.odia.li.vi.de li.& post.l.cũ quidã.C.de in ius vocã.l.venia.
in gl.& maxime quia reperio do.Bal.in odiosis statutis similiter
loquentibus hãc interpretationẽ admitti dic in.d.l.si fugitiui.et
l.conuenticulã.C.de epis.& cle.& in.l.ij.C.de proba.qd si statutũ di-
cat talis puniatur pena cẽtum vel quacũq3 alia intelligi debet de
simili non autem de diuersa.Et si dicatur in qua persona nõ ma-
triculata simili mercatori aut artifici verificãtur verba illa statuti
4 †Respondeo qd habito respectu ad mercatorem verificanẽ in fe-
neratore qui mercator nõ est sed mercatori similis sm tex.singula
rem in.l.quesitam.§.idem rñdit domo.ver.sed ipse papinianus.l.
mẽsor aff.ff.de fun.instruc.cui9 nõ meminit bart.in.l.legatũ.§.si ex
officio.de le.iij.¶Itẽ habito respectu ad artificẽ verificabũtur in
magistro aptatore lapidũ qui artifex non est s3 artifici similis sm
5 gl.fin.in.l.lex que tutores in ver.labore.C.de admi.tu.¶†Tertio
illud manifestissime probaẽ q2 l3 do.Baptista sit cui9 ex puilegio
Florẽtin9 tñ intelligiẽ ciuis quo ad fauores nõ aũt quo ad odia:
vt no.Bar.in.l.i.&.iij.§.emancipatus.ff.de contrata.l.i.C.de priuil.
cre.li.x.& bal.in.l.si rufinus.C.de testa.mili.& in auẽ.habita.C.ne fi.
pro pa.quo igiẽ ad odia est forẽsis nõ ciuis si ergo est forẽsis vt est
clarũ ergo statutũ odiosum Florentie quale est qd narraẽ in ppo
sito cũ nõ cõprehendit q2 si vellet nõ posset.statuta enim in nõ sub
ditos iurisdictioni statuẽtiũ disponere nõ pñt.ff.de iuris om.iud.
l.fi.& no.bar.in.l.ne qd de incẽ.rui.& nau.& in.l.omnes populi.& Bal.
in hac rẽa.ff.de iudic.& in repe.l.de quibus.ff.de legi.¶Cõcludiẽ qd
hic generalis statuti dispositio nõ trahiẽ ad dñm Baptistã tãq3
forensem q2 in generali sermone nunq3 presumiẽ voluisse pprehẽdi
circa q̃ non haberet specialẽ potestatẽ.ff.de his q̃ in frau.credi.l.si
pater.ff.ad muni.l.lucius.§.pe.ff.de immu.re.ad ciui.cod.tit.l.ij.si
de feu.proner.c.in generali.¶Et no.io.an.in.c.vlti.de immu.ec.
li.vi.in nouella.Preterea posito sed nõ cõcesso qd dñs bap.verus
ciuis esset ẽt quo ad odia:tñ est ciuis fictus habita consideratiõe
originis pprie vt cõcludit do.bal.in.l.ij.C.de iur.an.ann.qui limi-
tat Bar.aff dicẽtẽ in.l.si is q p emptore & plene in suo cõsilio qd
6 incipit:an fact9 ciuis p statutũ &c.†Statuta autẽ maxime odiosa
ad casum fictũ nõ extenduntẽ.ff.de neg.gest.l.iij.& hec vba.ff.de fon
te.l.i.§.hoc interdictum de elec.cle.quo circa.& plene no.ff.de lib.&
posthu.l.gall9.§.quid si is.&.§.qd si tãtũ.&.§.qd si is.de lib.& post.
&.l.i.§.lex fal.ff.ad.l.fal.Preterea statutũ odiosum loquẽs de ciue
in genere:vt in casu pposito vel in specie nõ trahiẽ ad ciuẽ extra
de priui.vt est do.bap.sed ad ciuẽ naturaliter tantũ.C.de his qui
ve.eta.impe.l.vl.& optime facit.c.naturales.si de feu.cõtro.fue.Et
ita limitari debẽt que scribit Bar.in.l.si marit9.§.legis iulie.ff.de
adul.Ex quib9 clarissime cõcluditur ex forma prefati statuti non
posse prefatũ dñm bapti.pronũciare cessantem & fugitiuum.& ita
est mera veritas sicut deus est.

Consilium.xciij.

1 Debitoris principalis absentia operaẽ vt ad bonorum posses
sores perueniri possit ipsius absentis debitoris excussione non fa
cta.Et numero.2.
2 Fiscus banniti debitoris verus heres non est:sed impropie loco
heredis habetur.Limitatur nu.6.
3 Fiscus fideiussor de iure antiquo cõueniri põt bonis sibi per cõfi-
scationem applicatis anteq3 reus principalis excutiatur.
4 Similitudo de fisco respectu fideiussoris ad fiscũ bonorũ possessoris
valet.
5 Tutor an idone9 sit vel si necesse ẽ ipsm iudicẽ declarare vel pñũciare.

¶In christi nomine Amen.

1 Visis †q̃ superius cõsulta sunt circa pmissa3 cõsul
tationẽ pma frõte dicẽdũ vr sniaz cõ Carolũ
& dñaz Nicolã pmulgatã validã extitisse.l3 psuppona
tur pncipalis debitoris excussionẽ factã nõ fuisse.aut fa
ctã s3 illegitime:cũ i pposito casu excussio nõ videaẽ necessaria fuis
se neq3 q̃ ad ipm Hugonẽ Io.qd aũt Hugo.psonã necessario non
fuerit pbaẽ ex quatuor.¶Prio q2 tpe quo agitatũ fuit iudiciu3
cõ ipos bonorũ possessores absens erat a ciuitate Senarũ ipse Hu
go Io.clarũ ãt est qd absentia principalis debitoris operaẽ vt ad
bonorũ possessores pueniri possit ipsi9 absẽtis debitoris excussiõe
facta vt no.gl.in auẽ.hoc si debitor de pig.p tex.in auẽ.de fideius.§.
i.&.ij.igiẽ &c.Scdo ex vulgato qd dicimus in simili etiã excussione
nõ facta ad fideiussorẽ pueniri posse qñ certũ est principalẽ debi-
torẽ nõ esse soluẽdo.ff.de ver.ob.l.decẽ.ff.si cer.pe.l.vlti.§.si cũ Seio.
ff.de pac.l.nisi dũtaxat.Ita igitur in pposito cũ certũ foret prefa-
tum Hugonẽ Ioãnẽ soluẽdũ non fore cũ cõstaret quocũq3 suum
patrimoniũ cõfiscatum.igiẽ excussiõe nõ premissa ad hos bonorũ
possessores pueniri potuit.¶Tertio q2 in psona ipsi9 Hug.erat
extincta naturalis & ciuilis obligatio.vt.j.pbabiẽ:igiẽ nec excus-
sio necessaria qñ vbi nõ reperiẽ subiectũ obligatiõis ipossibile est
reperiri qualitatẽ fiende excussiõis.ff.si cer.pe.l.cũ is qui in puin-
ciam ad fin.C.de conditio.ob cau.l.i.ff.de acqui.poss.pomponius.
¶Quod aũt extincta fuerit obligatio q̃cũq3 manifestũ est ex cõi
opi.volente qd deportatiõe aut bãno quo cõi cõsuetudine vtiẽ bo
norũ publicatione secuta & naturalis ciuilis obligatio extingaẽ
ipsi9 bãniti aut deportati psona in fiscũ trãsferenda.vt plene not.
ff.de fideius.l.si debitori deportato.&.l.vbicũq3.ff.de duo.reis.l.vlt.
& plene examinat do.Bald.in.l.tam mandatori.C.de nõ nu.pecu.
¶Vltimo q2 l3 excussio facta nõ fuerit:attñ sufficiẽs fuit ratiõe
absentie seu pronũciari cõ eũdẽ put pnũciatu3 fuit.s.vt primo ad
bona mobilia secũdo ad immobilia &c.pueniretẽ vt cõcludũt Ia.
but.& Barto.in.d.auẽ.hoc si debitor.Ceterũ q2 nec quo ad fiscum
ipsum excussio necessaria fuit ex duobus pbari videẽ.Primo ra-
tione difficultatis maxime que foret in cõueniendo ipsum fiscum
quam difficultatẽ aliter necesse probare non est cum ex ipsa mani-
festetur.Clarũ autẽ est rõne difficultatis que in cõueniendo est p
iure posse ad fideiussores & gñr in simili ad bonorũ pos.etiam pn
cipali nõ excusso.ff.qui satis.cog.l.ij.& in.l.si stipulat9 fuero te sisti
2 in.§.possum.in gl.sup ver.tui9.ff.de ver.ob.&c.†Scdo q2 ipse fisc9
ipsi9 bãniti debitoris verus heres nõ est s3 impropie loco heredis
hẽ.sm gl.si.ff.de iure fis.l.nõ intelligiẽ.§.cũ ex cã.in gl.sup ver.per-
tinẽter.& plene not.ff.de fideius.l.inter eos.§.si.de noua.l.quoties.
§.vlti.C.ad.l.iul.de vi.l.tutores.ff.ad sil.cum & fisco.& in quãpluri-
bus aliis.Est aũt pprie bonorũ possessor:vt probaẽ.ff.de iure fis.l.
i.§.an bona clarũ aũt est bonorũ possessores excuti nõ debere:vt in
d.auẽ.hoc si debitor.igiẽ &c.Premissis tñ nõ refragãtib9 teneo p
fati cõsultoris sniam cõtriã veriorẽ qd imo ipsi9 fisci fuit excussio ne
3 cessaria.l3 nõ ipsi9 Hugo.¶†Prio q2 clarũ est l ipm fiscũ passiue
quascũq3 obligationes trãsfusas fore qb9 astringebaẽ dict9 Hu-
go.vt in.d.l.cũ a fisco.& in.d.l.tutores.C.de fideius.l.i.ff.de ali.& ci.
lega.l.ij.ff.de cap.dimi.l.tutelas.& maxime obligatio dotis qua is
Hugo astringebaẽ.C.ad.l.iul.ma.l.quisq3.extra de her.c.decreuit.
li.vi.Igiẽ si locũ ipsi9 Hugo.quo ad passiuas obligatiõis fiscus
ingrediaẽ:ergo eodẽ iure vti d3 quo & dict9 Hug.vsus fuisset.ff.de
re.iur.l.q in ius.c.ti.c.is q in ius lib.vi.cũ aliis vulgaribus.¶Cla-
rũ aũt est qd necessaria fuisset ipsi9 Hugo.excussio anteq3 pueniri
potuisset ad bonorũ possessorẽ.igiẽ & ita necessaria excussio ipsius
fisci.¶Scdo q2 fisc9 di eo iure vtiẽ q̃ extrane9 heres sm doctrinã
glossatoris in.l.i.C.de bo.li.& qd no.Bar.ff.de interdic.& rel.cũ q.
S3 certũ est qd q̃cũq3 extrane9 heres veri debitoris pncipalis ex-
cussus fuisset anteq3 puẽtũ fuisset ad bonorũ possessores.vt i.d.auẽ.
hoc si debitor in fi.Igiẽ & necesse est fiscũ excuti eo mõ quo ẽtneu3
4 heredẽ.¶†Tertio p hoc vr mihi casus rotũd9 in fili in auẽ.psen-
te iũcta.l.nõ recte.sup qua auẽ.poniẽ.C.de fideius.in.d.l.non recte.
in prio rñso est casus qd de iure antiquo cõueniri põt fisc9 fideius
sor bonis sibi p cõfiscationẽ applicatis anteq3 re9 principalis excu
tiaẽ.Postmodũ aũt dicta auẽ.psente.ius nouissimũ cõtinẽs dicit
legem.C.de fisco cõueniẽdo.loquentem locum habere eo casu quo
fieri nõ posset principalis debitoris excussio.vt puta q2 absens vel
aliter.vbi autẽ esset pñs & habilis ad excutiẽdũ determinat debi-
torẽ prius excutiendũ esse.& sic legi.C.de fisco loquenti locum non
fore.ptz ergo clare dictã auẽ.ita intelligi in fisco debere.quẽadmo
dũ & lex.C.loquiẽ q2 in.l.noua.l.antiquã interpretãte aut declarã
te intelliguntẽ repetita oĩa ea q̃ in se cõtinet lex antiqua interpta
ta aut limitata.ff.de cõiũgẽ.cũ emã.l.liberis.§.nihil.& in auẽ.de fi.
ante dotalia instru.na.ad fi.sed lex antiqua.s.l.nõ recte.loqtur in
fisco.ergo.d.auẽ.psente.l fisco etiã loqui vr.Ex hac ergo subtili in
ductiõe noto casum singularẽ in.d.auẽ.presente.s.q2 quẽadmodũ
necesse est principalẽ debitorẽ excuti anteq3 ad fideiussores puenia
tur ita & similiter necesse ẽ fiscũ excuti ipsi9 debitoris locũ igredie
5 tem.†Si igiẽ ita est in fisco respectu fideiussoris cõsequens est vt
idem

idē dicam⁹ in illi in fisco fore bonorū possessoris.hec oīa sunt similitu
do pbat ex glo.or.in.d.aut.hoc si debitor.vbi arguit de excussione
principalis debitoris respectu fideiussoris ad executionē principa
6 lis debitoris respectu bonorū possessoris. ¶ †Ex pdictis igitur cō
cludit necessariā fuisse ipsi⁹ fisci excussionē anteꝗ ad possessores
bonorū perueniret. Nec est verū qḋ superi⁹ dictū fuit ipm fiscum
heredē nō esse sꝫ bonoꝝ possessorē: qm in obligationib⁹ iam con
tractis ante cōfiscationē: qualis est accidēs in casu pposito fisc⁹ p
oīa loco heredis habet: vt pbat in.d.l.quoties.in.§.fi.vbi etiā hoc
firmat do.Bar. Et hec de huiusmodi cōsultatiōis articulo dicta
7 sufficiāt. ¶ Quo ad scḋꝫ an sup ipsa excussiōe necessaria fuerit sal
tē declaratoria pnūciatio omissis opi.p primū consultorē relatis
idē mihi cōcludēdū videt qḋ ꝛ p eūdē cōclusūꝫ fuit. Illā eīn snīaꝫ
quā cōiter tenemus.s.pnunciationē necessariā fore fundo p qua
tuor iura. Primo p text.in.l.tutores a patruo.ff.de cōfir.tut.vbi ꝛ
post discussionē factā an tutor idone⁹ sit vel nō necesse est ipm iu
dicē declaratiue pnunciare illū fore vel nō fore idoneū. Scḋo per
text.in.l.nō tm̄.§.senatus.ff.de fideicō.lib.vbi ꝛ quantūcūqꝫ causa
quare heres abest iusta sit.attamen necesse est pretorem declarare
illam iustā fore. Tertio per text.in.c.cū scḋm.ad fin.de here.lib.vj.
per quem probatur quod in quocūqꝫ actu in quo alias sententia
non esset necessaria semper necessaria est saltem declaratoria pnū
ciatio. Licet igitur in casu proprio non foret necessaria sententia
dictās ad bonorum possessores perueniri posse vel nō: attamē per
dictum.c.cum secūdū.necessaria est sententia declaratoria dictās
excussionem fore legitime vel non legitime factam. ¶ Ex quibus
omnibus concluditur idem quod per precedentem cōclusum est
omissis aliīs que per eundē consultorem dicta fuerunt.

Consilium.criij.

1 ¶ Promissio vsurarū aliꝫ solutarū ppter carentiā pecunie a
debitore debite valida est earumqꝫ exactio fieri potest.
2 Pecunia quotiescūqꝫ p debitorē creditori ex plurib⁹ causis obli
gatum soluit ꝛ simpliciter in dubio: semper in grauiorē a duorio
rem ꝛ primā mutui causam soluta videtur.
3 Ea que p nostros pcuratores facim⁹ p nosipsos facere videmur.
4 Procurator solus an possit ius per ipsum quesitum domino cō
tra tertium absqꝫ domini consensu auferre.
5 Auferendi ius alteri ex meo facto quesitū maiorē autoritatē ha
beo: quam auferendi quod alio per se factum est.
6 Cōsensus creditoris in alienatiōe rei pignorate: qn̄ null⁹ reddat.
7 Verba illa saluis manētibus ꝛc.qn̄ actus nullitatē inducant.
8 Officiales a principe ad vēdēdas alicui⁹ ciuitatis gabellas depu
tati: intelligitur eis cōcessa potestas qḋ solito more vendant.
9 Dn̄s semp in mādato videtur ea venire velle sine qbus impossibi
liter seu difficulter mandatum explicari non potest.

¶ In christi nomine amen.

1 VIsis †his que narrātur i pmissa cōsultatiōe et su
peri⁹ cōsultis p doc.eximiū nullū p pfecta
eiusdē decisione premittendū censeo qḋ ꝛ supiori cōsi.
narratū extitit.s.cābia cōi mercatorū cōsuetudine vsi
tata premissa fore. Ad qḋ pbādū vltra primo alleg.allego gl.ord.
in.l.iij.C.de exerci.ad hoc ēt ibi pōderatā p.d.Bal. ¶ Itē scḋo qḋ
ꝛ pmissio vsurarū aliꝫ solutaꝫ propter carētiā pecunie a debito
re debite valida ē earūqꝫ exactio fieri pōt.vt pbat extra de fideius.
c.cōquest⁹.ꝛ.c.puenit ꝛ no.Inn.extra de vsu.c.ij.nō tm̄ vt vsure sꝫ
vt interesse petunt cui⁹ quidē petitio vtroqꝫ iure pmissa est.ff.pro
socio.l.sociū q meo.C.de sum.tri.l.cūctos populos.C.de ac.empt.
l.iurabit.ff.co.ti.l.iulianus.§.ex venditio.in glos. Firmata igitur
2 ipsarū cōuētionū validitate. ¶ †Ad primū quo qrit an pecunia
Nicolao de barbadoris soluta poterit interueniēte dn̄i Pau.p
curatore conuerti non solum in cōputum quatuor miliū pro pa
ce receptorū.sed etiā in cōputū octingentorū postmodū p empto
emptorū. Prima fronte dicendum videt dictā pecuniam solum
in cōputū quatuor miliū cōuertendā fore nō aūt octigētorū. ꝛ hoc
probatur ex trib⁹. ¶ Primo qꝛ quotiescūqꝫ per ipsum debitorē
creditori ex plurib⁹ cāis oblīatū ex plurib⁹ causis pecuniā soluit.
ꝛ simplr in dubio sp i grauiorē ac duriorē ꝛ primā mutui cām so
luta videt.ff.de solu.l.ceterū.ꝛ.l.si qs ex famosa.ꝛ.l.cum pluribus.
In pposito autem grauior duriorqꝫ videt ipsa cā quatuor miliū
respectu qn̄titatis. Itē ꝛ pria mutui cā.vt hec oīa ex se patent.igit
ꝛc. ¶ Scḋo qꝛ cū ex plurib⁹ causis qs debitor extitit quaruꝫ vna
debitor cū fideiussore est in reliqua sine in cā causam solo simplex
in dubio facta videt.ad quā qs cū fideiussore oblīat.ff.de sol.l.ma
gis.in vl.rn̄so. In pposito aūt casu pro oblōne quatuor miliū cō
stituti erant fideiussores.pro reliqua vero oblōne nō. Igit in ipaꝫ
oblōnis cām cui fideiussor accessit in dubio soluta pecunia ꝯuer
sa intelligitur. ¶ Tertio ꝛ hic luculenter ondit ex ipsa conuētio
nis forma inita inter pfatū Nico.recipienda cōputari debeāt in
summā ipsorū quatuor miliū p dicta pace mutuorū.stādū est er
go cōuētioni hoc manifeste dictāti.ex cōuētiōe enī ꝯtrus legē ac
cipiūt.l.i.§.si conuenit.depositi.de reg.iur.l.ꝯtrus.cū si. Et maxi
me inter mercatores a qbus pcipue bonā fidem ac merā equita
tē iuris pretermissa subtilitate obseruari cōsueuit.ff man.l.quint⁹ ꝛ
ꝛ.l.si fideiussor.§.quedam.cū ibi no.p Bar.ꝛ per Bal.C.eo.tit.l.si
p eo. Premissis tn̄ nō refragantibus ꝯtrariam sniam quem ꝛ prim⁹
consultor secutus fuit iure censeo veriorem ea sola ꝛ indubitatis
sima rōne q̄ est qꝛ cū.d.Nico.ipsam solutam pecuniā nō solum in
summā quatuor miliū ꝛ in summā octingētoꝝ ꝯuerterit. Quam
qdē cōuersionē ipe do.Pau.vt procurator a dn̄o Anto.substitu
tus ac etiā ab heredibus dicti Georgij principaliter cōstitutus ꝛ
spālitur ad saluādā rōnē cū pdicto Nico.ratā habuerit ꝑ ꝯn̄s est
necessaria vt dicam⁹ hāc pecunie cōuersionē ab ipso herede dn̄o
3 Georgij principalr debitori dictaꝝ pecuniaꝝ facta videri. †Ea
eīn q̄ p nostros pcuratores facimus p nosipsos facere videmur vt
in regula q palium.de re iu.li.de manumis.vindi.l.si pater ex pro
uincia.ff.de acqr.pos.l.qḋ meo.ff.de solu.l.q mandat.ꝛ.l.solutā.de
so.de sen.exc.c.mulieres.ꝛ qḋ plene no.ff.de iniur.l.nō solū.§.si mā
dato.ꝛ.l.sꝫ si vnus.§.seruus me⁹.cū infinitis si. Et expresse in casu
pposito.no.Bal.in.d.l.cū ex plurib⁹. Istud darū est ex pluribus
causis existētē debitorē eligere posse in quā mutui cām solutā pe
cuniā ꝯuertere velit.ff.de solu.l.j.ꝛ.l.paulus.ꝛ.§.paulus.C.eo.ti.l.i.
igit sequitur necessario ꝛ in dictā cām octingētorū ex q pcuratoris
ꝛ ꝯūr principalis debitoris cōsensus accessit solutā pecuniā cōuer
sam intelligi. ¶ Premisse tn̄ decisioni duo difficillime refragari vi
4 dent. ¶ †Primo qꝛ cū ipse dn̄s Ant.primo pcurator ꝯstitut⁹ cō
uētionē cū ipso Nic.celebrauerit in fauorē nō solū principalis de
bitoris.sꝫ etiā fideiussorū qḋ qcūqꝫ pecunia p Nicolaū recipiendo
in summā quatuor miliū florenorū solū cōuertet merito cōseque
ter ex dicta conuētione ius illud ipsis fideiussoribus quesitū vr.s.
vt pecunia in summā quatuor miliū solummō ꝯuerti possit ꝛ nō
octingētorū. Clara aūt manet iuris regula qḋ qs ex procuratoris
facto dn̄o ꝯ tertiū principalr qsitum ipsi dn̄o per pcuratorē solū
auferri nō pōt nisi ipsi⁹ domini accedente cōsensu vt in ppria ma
teria pbatur expresse in.l.certi ꝯdictio.§.si minimus.in prima gl.
ff.si cer.pe.iuncta.l.id quod nostrum.ff.de reg.iur.licet post cōsul
tor ad hoc alleget iura in diuerso casu loquētia.vt ex se pꝫ.s.l.i.ff.
de pac.ꝛ.l.si post mortē.§.vlti.ff.de contra ta.ꝛ.l.stichum.§.vlt.ff.de
noua. Huic tamē obiectioni ista subijcit rn̄sio.s.dicte iuris regule
locū fore eo casu quo res in eadem cā in eodēqꝫ statu permaneret.
Vbi aūt noua superueniret cā post ius cōuētione procuratoris cō
stituenti qsitū: tūc clarissimū vr.ꝛ p procuratorē conuenientē tale
ius dn̄o ex cōuētione qsitum auferri posse etiā ipsius dn̄i nō acce
5 dēte cōsensu. †ꝛ istud pbo qꝛ maiores mihi vires esse debēt in au
ferendo ius alteri ex meo facto qsitū: qꝫ in auferendo qḋ ab alio p
se factū est arg.ff.de fideicō.lib.l.si filius.§.erit embeiano.de leg.ij.
l.qḋ pn̄ti.ꝛ.l.si tā auguste.ff.de cap.ꝛ postli.reuer.l.si quid libello.
Sꝫ cū habeo qḋ pcurator ꝯstitut⁹ noua cā superueniente id im
mutare potest qḋ a dn̄a spāliter est pmissum.ff.mā.l.si hoiem.ergo
noua supueniēte cā illḋ ēt mutare poterit qḋ sua ope actū est. Cū
itaqꝫ in pposita qōne post ipsam cōuētionē noua cā supuenerit.s.
emptionis drapporū. Igit ꝯūr potuit ts dn̄s paul⁹ vt substitut⁹
a dn̄o Anto.ꝛ cōstitut⁹ ab heredib⁹ dn̄i Georgij ius illud qsitū p
nonā auferre cōuentionē. Si igit hoc potuisset pfat⁹ do.An.ꝯn̄s
est vt ꝛ idē poterit ipe dn̄s Pau.diuersis respectib⁹ substitutus ꝛ
cōstitut⁹.cū eadē ambo habuerint potestatē.vt ex se notū ē. ¶ Ce
terum puto.qḋ ꝛ solū in fauorem dn̄i antonij: nō autem fideiusso
ris cōuenerit ipse dn̄s Anto.cū prefato Nicolao qḋ ipsa pecunia
solū in summā quatuor miliū cōuerteret qḋ recte pbat.qꝛ ipse so
lus dn̄s Georgi⁹ cōstituēs pecunias Nicolao delatas p suū pcu
ratorem solui mādat. Igit cōuētio secuta in quā cām cōuerti de
beat noīe dn̄i Georgij solutionē mandātis recepta videat.nō aūt
fideiussoris solutionē nō mādātis.ff.de acq.her.l.q aliena.§.si is q
cū ibi no.ꝛ bal.in.l.si lras.C.mādati.ꝛ in.l.multū interest.si quis
6 alteri vel sibi. ¶ †Scḋo principaliter refragat qḋ lꝫ dicta rō lau
data velit cōuersionē dicte pecunie fieri in summā octingētorū tn̄
qꝛ in re cōtinere vr repugnantiā ꝛ p plixitatem.vt infra deducet.
igitur nulla.ff.de re.iu.l.vbi repugnātia.ff.de cōdi.insti.l.titius.ff.
de ver.ob.l.si titius.repugnātiā ac pplixitatē in se contineat clare
deducit hoc mō. Cōsentit eīn primo do.Pau.cōuersiōi solute pe
cunie in summā octingētorū p dictū Nic. Postmodū aut subdit
saluis remanētib⁹ cōuētionib⁹ inter dictā Nico.ꝛ dn̄m Ant.cele
bratis. Ex qb⁹ qdē vltimis verbis repugnātia inducit ꝛ perplexi
tas. Aut eīn vult dictus dn̄s Pau.ratū habere cōputationē pecu
nie in summam octingentorū. ꝛ tunc necesse est vt dicam⁹ a cōuē
tione celebrata cum do.Anto.quera t vt soluenda pecunia in sum
mam quatuor miliū ꝯuerteretur repertū intelligi.aut volumus
saluas remanere ipsius domini Anto.ꝯuentiones.ꝛ tunc necesse
est fateri hanc ꝯuersionem in summa octingentorum fieri nō pos
se obstante valida ꝯuentione dicti dn̄i Anto.claram igitur hanc
6 repugnantiam aut perplexitatem videmus. †Ex quibus hāc con
uersionem necesse est vitiari per supra allegata.hanc etiam cōclu
sionem specialiter probat tex.singularis in hoc iudicio meo in.l.si
debitor.§.in venditione.ff.qui.mo.pi.vel hypo.sol.vbi consensus
creditoris in alienatione rei pignorate nullus redditur neqꝫ ius

pignoris soluit si ita creditor dixit cōsentio in hac pignoris alie
natione saluo iure mei pignoris necq̃ alia.vt ex tex.ibidē p̄z.nul
lus redditur p̄dict⁹ cōsensus nisi qr repugnātia est in ipsi⁹ cōsen
tiētis loq̄la.aūt eñ vult p cōsensum ius pignoris solui fm.l.pau.
ff.co.tit.ꝛ tūc necesse est cām pignoris sibi salua nō ee.Aut vo vult
ius sui pignoris solui ex alienatiōe ꝛ tunc necesse est pignoris cāz
7 saluā fore.†Nunc tñ obiectiōi rñdet talr.s.ꝙ id qḋ supra dcm̄ fuit
verba illa saluis remanētib⁹ ꝛc.inducere act⁹ nullitatē p̄cedit qñ
ipa v̄ba ad vnū tm̄ casum referri possent vbi aūt ad plures tunc
nō inducit actus vitiato sed ita referri debent vt ambo.s.reserua
tio ꝛ cōsensus in se valeāt hic est casus recte intuēti.de leg.iii.l.co
dicillis.§.insulā.de leg.i.l.si fundū p fideicōmissum.cū ibi no.Ita
eñ vnūquodq̃ actū intelligere debemus vt valid⁹ reddat:non aūt
inualidus.ff.de re.du.l.quoties.ff.de test.mili.l.iii.cū aliis vulgari
bus.Clarū autē est verba illa saluis remanentibus ꝛc.p.d.Pau
lum in saldo rationis apposita referri posse ad plura capitula in
conuentione dicti Antonii enarrata vt quilibet ipsius conuētio
nis scripturam videns intuebitur.Igitur non fuit referenda ad
illum casum ad quem relata conuersionē ipsam in summā octin
gentorū per Paulum ratificatā vitiaret.ꝛ hoc per.d.§.insulā vbi
est tex.optimus.¶Ex quibus omnibus concluditur prefatam cō
clusionem in summā octingentorū factā.Item per Paulū ratifi
catam iure validam debere censeri.hec aūt omnia cōfirmari vidē
tur ex eo qr ex duabus clausulis appositis in instrumēto procura
tionis domini pauli a do.Georgio suscepte videtur dictus dom.
Pau.mandatum cū libera ꝛ specialissimum habuisse ad saldan
dum eo modo quo fecit rationem cum predicto Nicolao.Et prio
ex clausula qua promisit se ratum do.Georgius habiturū qḋ per
ipsum Paulū in saldando rationē gestum foret:que quidē clau
sula speciale mandatū importat:ꝛ cū libera fm glos.ordi.iur.ca
nonici extra de arbi.c.per tuas.extra de transact.c.cum cōtingat.
extra de reli.domi.c.cum dilectus.ꝛ per legistas.ff.de procura.l.si
p̄curatorem absentem.ꝛ per canonistas extra de iura.calū.c.pe.ꝛ
Bar.ff.de offi.p̄cu.cesa.l.i.in fi.Est ꝛ scḋa clausula q̄ similiter mā
datū cū libera ꝛ speciale importat.s.illa per quem promisit dict⁹
domin⁹ Georgi⁹ dicto domino Paulo circa ipsum rationis sal
duz facere posse quicquid ꝛ ipse domin⁹ principalis facere posset
vt probatur.ff.mandati.l.creditur.§.lucius extra de dilat.c.expo
suit.cum ibi not.ꝛ per Bart.in.l.procurator cui libera.ff.de pro
cu.ꝛ per Archid.in.c.i.de rescrip.lib.vi.Et hec dicta sufficiant de
primo huius consultationis articulo.¶Quo ad scdm quo que
ritur an potuerint dicti p̄curatores fideiussores.de quibus in p̄fi
cto ipsi.Nicolao obligare ad cambia prouisiōis ꝛ interesse.Dicē
dum vr̄ qḋ sic qr videnṫ ipsi cōstituentes tacite eorum procuratori
bus mādasse vt ipsam pecuniam mutuo fm cōsuetudinē religio
nis recipiant.Sec hec Florentine religionis consuetudo est vt ad
cambia prouisiones ꝛ interesse pecuniam mutuo dent igitur ꝛc.
8 ¶†Quod autem ita videatur mandasse pluribus arguiṫ rationi
bus.Primo ex eo qḋ no.Bar.in.l.i.C.de pascuis publicis vel pri
ua.li.xi.per finalia verba ipsi⁹ tex.dicens qḋ ꝛ si deputenṫ officia
les a principe ad vendendas alicuius ciuitatis gabellas.eis intel
ligitur concessa potestas qḋ solito more vēdāt adeo qḋ circa soli
tum vendendi modū aliqd in venditiōe statuat vt agat.¶Scḋo
qr ēt video ipsius principis mandatum a consuetudine regulari
adeo quod scḋm illam extentionem recipiat ac restōnem extra de
cōsue.c.fi.lib.vi.extra de cōsan.ꝛ affi.c.qḋ dilectio.¶Tertio idem
etiam videmus in testatoris mandato heredi directo.vt ex regio
nis consuetudine intellectū recipiat ampliatiuū aut restrictiuuz
de.le.i.seru⁹ plurīū.§.fi.de leg.iii.l.numis.Quarto ꝛ qr posito qḋ
hi p̄curatores nō expressissent de soluendis cambiis aut prouisio
ne nihilominus tacite illud vr̄ expressum p̄texta cōsuetudinis.ꝫ.
dicte qḋ ibi ex cōsuetudine inducitur.ꝛ si nō exprimaeṫr tacite in
cōtractu expressum intelligitur.ff.de regu.iur.l.semper in stipula
tionibus.ff.de edil.edic.l.qḋ si nolit.§.qui assidua.ff.de aqua plu.
arcē.l.si prius.§.placuit.ff.de dam.infec.l.si finita.C.de fideius.l.fi.
ff.de vsu.l.i.in princi.vbi est casus in specie nostra.ꝛ no.Barto.C.
de iur.fi.l.super creandis.lib.x.Igitur ꝯñs est necessario qḋ ꝛ si ex
pressa fuerint hec de consuetudine introducta constituentes ꝯtra
dicere nō possint expressioni eorū que tacite insunt ꝛc.de legat.i.l.
9 hec verba.C.de fideius.l.nō recti.¶†Ultimo qr semp vr̄ ipse dn̄s
ea in mādato venire velle sine quibus impossibiliter seu difficul
ter mandatū explicari nō possit.ff.de procu.l.ad rē mobilē.ꝛ.l.que
ad legatū cum infinitis vulgaribus:sed sine maxima difficultate
que impossibilitas reputaṫ.ff.de sol.l.si alieni.ff.de vsu.l.si vsufru
ctuarius.§.si in vinariis.nō potuisset procurator has pecunias re
perisse absq̃ solutione cābiorum prouisionis ꝛ interesse ergo ꝛc.

Consilium.xcv.

1 Donatio presentium ꝛ futurorum bonorum an valeat.

¶In christi nomine Amen.

1 Viso †prius donationis instro ac p̄posite q̄ōnis the
mate circa id quo q̄riṫ an donatio olim bonoꝝ
facta p Nerii Caroli ser Frācisco nepoti suo pōt p ipsi⁹

Nerii filiā tāq̃ inofficiosa reuocari.Breuiter prio p̄mittēdū est ꝙ
licet inter nostros maiores dubitatio fuerit:an donatio p̄ntium
futurorum bonorū valeat.de qua.C.de pac.l.vlt.ff.de verb.ob.l.sti
pulatio hoc mō cōcepta.C.de pac.cōuē.l.hereditarias.ꝛ disputa
uit.d.Ant.cui⁹ disputatio incipit.Iure fulgēti solio ꝛ catm̄ illḋ
clarissimū est p̄ntiū tm̄ bonorū donationē.vt fuit in casu proposi
to validā censeri.casus est.C.de dona.l.si qs argentū.¶Cū igiṫ q̄
ritur an lz valida possit per testatoris filiā qr inofficiosa reuocari
in totū.an vero quo ad legitimā ipsi filie debitā.Breuiter dicēdū
est qḋ lz qñ donatio re ꝛ cōsilio inofficiosa fuit:si facta est ipsis li
beris p donātem solum vsq̃ ad legitimā reuocaṫ vt.l.si liqueat.C.
de inoffi.dona.ꝛ in auṫ.vnde si parens.C.de inoffic.testa.si aūt ē ex
traneis reuocaṫ in totū ar.l.si libertus.in fi.de iure pa.Aūt qr in
casu p̄posito donatio ipa re solū nō aūt fraudis cōsilio inofficio
sa fuit.vt.i.p̄babiṫ.Igiṫ solūmodo vsq̃ ad legitimā p filiā reuoca
ri pōt hic est casus ꝛ oīum doc.cōclusio.C.de inoffi.dona.l.i.de le.
ii.l.titia.§.imperator qḋ aūt re nō aūt fraude inofficiosa fuit p̄z
manifeste qr nō dolo aut fraudandi p̄posito inducens est is vnus
donandum sz ad remunerationem bene meritorū seruitiorū sibi
a donatario impēsorū vt ex ipsius donationis in instrumenta lu
culēter ostendiṫ.licet tñ dubitari posset an benemerita ipsa p ipsz
donationis instrumētū p̄bata intelligant ex his que no.Barto.
in.l.si forte.ff.de castren.pe.ꝛ in.l.p diuersos.C.man.ꝛ in.l.si dona
tione.C.de colla.ꝛ per do.Bal.in.l.si tibi pecuniam.ff.si cert.pet.
Aūt sufficit eadem p testes p̄bare.C.de fide instru.l.in exercēdis.
cum si.hoc aūt quod dixi.s.donationē ipsam vsq̃ ad legitimā re
uocari posse:verū foret vbi filia ipsa dotē nō habuisset.que vt mihi
proponitur ad integram legitimā ascendit qñ tunc dos loco legi
time succedit.C.de inoffi.test.l.qm̄ nouella.C.de colla.l.illud.C.de
rei vxo.ac.l.vnica.§.videamus.vbi casus est qḋ si filia dotē ad inte
gram legitimā ascendētē accepit legitime petitiōe totaliter exclu
ditur.Quare ꝯcludo in p̄posito casu qḋ aut filia si dotē eo modo
suprapositio accepit p̄n̄am donationē in nihilo reuocabit.Aut si
nō recepit vsq̃ ad legitimam nō aūt in totū reuocationi loc⁹erit.
Similiter nec reuocari poterit donatio presens ob nō factā insi
nuationē qñ remuneratoria donatio vt fuit in p̄posita.q.insinua
tione nō indiget.ff.de dona.l.aquilius regulus.ꝛ plene not.ff.eo.
tit.l.modestinus.

Consilium.xcvi.

1 Actiōe iniuriarū an teneaṫ dicens alicui verbū iniuriosum quod tamen verum est.

2 Spuriū aut illegitime natū aliquem dicere infamia est.

3 Actio iniuriarū nō daṫ nisi ꝯ illū qui animū iniuriandi habuit.

4 Animus talis presumitur qualia verba aut facta sunt.

5 Conuicii veritas non eximit ab actione iniuriarum:sed qḋ absit voluntas vel libido iniuriandi.

6 Iniuriosum atq̃ inhumanum est defectus nostros detegi.

¶In christi nomine amen.

1 Super †eo quo q̄riṫ in actione iniuriarū cōueni
ri pōt do.Carol⁹ p̄supposito ꝙ vez dixe
rit in hoc.s.ꝙ Marc⁹ de angusel in crimē falsi incide
rit ꝛ ꝯñr illud q̄ q̄riṫ an dicēs alicui v̄bū ꝯtumeliosuz
qḋ tñ ē verū teneaṫ actione iniuriaꝝ l q̄ diuerse fuerūt opi.¶Pri
ma aūt negatiua ꝙ iniuriarū actiōe nō teneaṫ.p tex.in.l.si non co
ꝛ.l.si qdē.C.de iniu.ꝛ hoc siue v̄bū illud cōtumeliosum in iudicio
siue ex̄ dicaṫ hāc aūt sniām firmauit glossator insti.de iniur.circa
pn.ff.e.ti.l.eū q nocēt.¶Scḋa vero opi.fuit hosti.in summa sua.
e.ti.§.ꝯ q̄s.vbi dr̄ distinguere an p̄ferre ꝯtumeliosū v̄bū p̄ueniat
ex culpa ei⁹ cui dr̄.ꝛ tūc illud p̄ferēs iniuriarū actione nō teneaṫ
sine culpa.vt qr vocauit quē bastardū.ꝛ tūc teneaṫ.ar.lvi.di.nasci
2 facit.C.de na.lib.l.legē.†Dicere eñ quē illegitime fore natū ꝛ ꝯñr
spuriū q̄dā infamia est.vt not.p Azo.in summa de infamib⁹.ꝛ re
fert do.Bal.in.l.bone fidei.C.de re.cre.ꝯ infamātem iniuriarum
actio cōpetit.ff.de iniu.l.itē apḋ labeonē.§.cōuicii cū aliis infinitis
igiṫ ꝛc.¶Tertia vero fuit opi.qḋ aut illḋ ꝯuiciū seu iniuriosum
v̄bū p̄ferṫ in iudicio.aut extra.si in iudicio nō teneṫ iniuriarum
actiōe si extra sic.ꝛ hec vr̄ fuisse opi.Io.theutonici viri elegātissi
mi glossatoris decreti.q.i.c.si peccauit.in folonedicte.l.cum q.ff.de
iniur.¶Quarta vo fuit opi.qḋ aut illud ꝯuiciū seu cōtumeliā ex
pedit reipublice fieri notā.ꝛ tūc siue p̄ueniat culpa illi⁹ ꝯ quē pro
ferṫ vt homicidiū vel sine culpa vt qr leprosus ē qḋ expedit rei
publice detegi pp ꝯtagiosum morbū ꝛ tūc si verū est illud dicens
iniuriarū nō teneṫ.ff.de iur.l.qḋ rei publice.Aut vo cōuiciū illud
seu ꝯtumeliosum v̄bū nō expedit reipublice detegi vt puta qr di
caṫ quē bastardū ꝛ tūc ēt si id qḋ p̄ferṫ verū est iniuriarū actiōe
teneṫ p̄ferēs.Defect⁹ eñ nostros detegi inhumanū atq̃ iniurio
sum est.C.qñ ꝛ q.quarta ps.de leg.fi.§.i.in versi.qd eñ.lib.x.Iste ve
ro sunt opi.quas in hoc passu reperio.mihi vero in p̄nti questio
ne aliter ꝯsiderandū vr̄.s.qḋ aut cōuiciū seu cōtumeliosum verbū
quod verum est in iudicio profertur aut extra.¶Primo casu si
in iudicio profertur.ꝛ verum probatur illud proferens iniuriaꝝ
actione cōueniri nō pōt hoc aūt probatur.C.de iniur.l.si quidem.

C.de lib.

C.de li.causa.l.si tibi seruitute.ff.de iniur.l.si deliberate.arg.a 2rio
sensu.Nõ eñ videt qs vim aut iniuriã facere si suo iure vtit̃ ⁊ ordi
naria expedit rõne.ff.de iniur.l.iniuriarum actio.§.i.⁊.§.quo iure
ff.de reg.iur.l.facti.§.non videt.¶ Scdo vero casu qñ extra iudi
ciũ.aut ad iniuriosum qd pfert.licet verũ in famoso libello appo
situ esse tũc pferẽs iniuriarũ.ac et capitali pena tenet.C.de famo.
libel.l.i.⁊ qd ibi no.glo.Si vero sine libello iniuriosum siue con
rumeliosum verbũ pferat tunc aut illud dicitur ex causa aut sine
cã.si ex causa puta correctionis:qd potest quãdoq; dici etiã publi
ce.iuxta illud peccãtẽ corã omnibus argui.xi.dist.illo.vel dicat co
rã superiore.licet nõ in iudicio ea intentiõe vt iste puniat.⁊ eius
de pena sit aliis in exẽplũ.C.ad.l.iul.repe.l.i.C.ad.l.fauiã.de plagi.
l.qui seruos.ff.de pe.l.aut facta.§.si.ij.q.vij.qi pp̃ter.Nam ad hoc
expedit peccata nocentiũ non fieri.vt dicit.d.l.eũ qui ne maleficia
remaneãt ipunita.ff.ad.l.aquil.l.ita vulnerat⁹.ff.de pu.l.citatio.§.
qd illicite.ff.de iudi.l.si longi⁹.Aut dicat vt a primis nocumentũ
auferat corporale vt puta ille cõtra quem profert vult prodere ci
uitatem.vel est leprosus vel simile.vel vt auferat nocumentũ spiri
tuale.vt qi est occultus heretic⁹.⁊ posset simplices de facili decipe
re vel est excõmunicatus.⁊ dicit vt rubore confusus peniteat.nam
tũc potest manifestare ne deteri⁹ cõtingat in corde vel dicat quez
fore bastardũ vt ab hereditate remoueat.alias pmotione extra q
fi.sint legi.c.lator.⁊ de pur.ca.c.accedẽs ⁊ omnib⁹ istis causis cum
hoc qd iniuriosum est dicat ex cã ⁊ nõ animo iniuriãdi dicẽs aut
pferẽs iniuriarũ nõ tenet.d.l.eũ q.cã si.C.de epi.⁊ cle.l.dic nulli in
3 fin.de iniur.l.qd reipublice.†Dnius aũt dicti sit potissima rõ:qa
actio iniuriarũ nõ dat nisi cõtra illũ q aĩum iniuriãdi habuit.C.
de iniuriis.l.si nõ cõuitij.probat aũt animus presumptiõe vbi vl
4 facti.†talis eñ anim⁹ presumit qualia verba sunt aut facta.ff.de
suppel.leg.l.qd labeo.ff.de tuto.⁊ cur.da.ab his.l.scire.C.de insti.⁊
substi.l.reprehendẽda.extra de homi.c.significasti.ad fi.ff.ad.l.cor.
de sic.l.i.§.diu⁹.C.e.ti.l.eũ q.⁊ no.in.d.l.si nõ 2uicij.⁊ qd no.gl.ordi.
ff.ex q.cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.qd si latitare.ff.de doli exceptio.
l.apud celsum.Sz iuste cause suprapo site tollũt pſumptionẽ hãc
ex verbis resultantẽ.s.qd iniuriãdi aĩo verba illa expressa fuerint.
argu.C.ad.l.fauiam.de plagi.l.plagij.ff.de lib.cã.l.igit.§.post.ff.de
arbi.l.i.ad fi.Igit cũ aĩum iniuriandi suprapo site cãe tollẽt.ve=
culẽter appareret ex duob⁹.Primo qi verũ dicit iniuriosa verba
dicẽs.Scdo qr cum cãm dicẽdi habuit iniuriarũ actiõe dicens nõ
tenebitur.Uoluntate eñ ac pposito distinguũtur ac 2siderantur
maleficia ipsa.ff.de fur.l.q iniurie.extra de sen.excom.c.cũ volũtate
ff.de sica.l.diu⁹.imo qp plus est qñq; cã nec vera iuste sz iniusta psu
mit facere verba que alias de sui natura sunt iniuriosa nõ esse di
cta iniuriandi aĩo.adeo qd nec iniuriarũ actio dat.vt.ff.de iniur.
l.itẽ apud labeonẽ.§.si qs astrolog⁹.Si aũt sine cã hoc iniuriosuz
aut cõuiciosum verbũ.⁊ verũ pferat:vt puta qi in rixa.⁊ sic iniu
riãdi cã.⁊ tũc etiã si sit verũ tenebit dicẽs iniuriarũ actiõe siue cõ
uiciũ illud pueniat ex culpa:siue sine culpa illi⁹ 2 quẽ profertur.
Adest eñ hoc casu illud qd est substãtiale iniuriarũ actiõe.s.iniu
riãdi anim⁹.Iniuria eñ ex affectu faciẽs cõstituit.ff.de iniu.l.illud.
§.i.⁊ in.d.l.si nõ cõuicij.Nec est dicendũ qd sola cõuicij aut iniurio
si vbi veritas quẽ ab iniuriarũ actiõe eximatur.C.de postul.l.qsqs
ff.de offic.rec.puin.l.iustissimos.ibi dñ dicit.Si vo voces fuerint
5 vt per ibidẽ ⁊c.†Et sic pz qñ ad hoc vt quis ab iniuriarũ actione
eximat nõ requirit veritas cõuicij.sed qd absit libido vel volũtas
iniuriãdi.Nõ eñ debet aliquis alterius infamiã aut defectũ sine
6 cã detegere.†Defect⁹ eñ nostros inhumanũ atq; iniuriosum est
detegi vt.d.l.ij.C.qñ ⁊ q.quarta pars debeat.li.x.lz eñ tali casu fa
ctũ vel dictũ bonũ sit ⁊ vtile in se detegi.si cũ malo mõ ⁊ aĩo dete
gendi detegens punit.xv.q.v.s.delegãtes.nã xp̃m crucifigi bonum ⁊
vtile fuit qr per hoc redẽpti sumus:tñ faciẽtes digne puniti sunt
qr malo animo fecerit.vt ibi.⁊ plene no.in.c.i.de collu.dete.in gl.
super ver.qualitas.sicut ecõtra dicimus non curari si dictũ vel fa
ctũ sit malũ in se dũ tamen iniuriãdi volũtas absit cum tũc iniu
riarũ actio nõ dat vt.d.l.illud.§.i.⁊ se.Mens eñ ⁊ volũtas ma
gis sunt attendẽda qp factũ ad hoc vt quid maleficiũ dicat.vel nõ
ff.de sic.l.diuus.ff.de furt.l.verũ.⁊.d.l.q iniurie.⁊.d.§.si qs astrolo
gus.xiiij.q.v.si qd interuenisti.⁊.xv.q.vi.c.i.l fi.Et h distinctio quã
fecit in hac materia veritatem ponere videtur quam etiaz sequit
elegans ⁊ subtilis doc.Oldr.in suis cõsilijs.licet non ita late.cõsi.
lij.Et ita intelligo que sup hoc tetigerũt Gul.de cu.⁊ Bal.i.l.vlt.
ff.qd qsq; iur.¶ Ex quibus concludit iuxta thema proposite que
stionis.qd cum dictus dñs carolus dictũ crimen falsitatis qd ve
rum presupponit in personam ipsius Marci obiecerit corã ma
gnifico ⁊ excelso domino prudentissimo domino Carolo de mala
testis.Aut etiam in iudicio non animo iniuriam inferendi dicto
Marco sed vt per hec habilius consequeretur qd supplicauit pre
dicto domino ⁊ sic iniuriandi animus ⁊ iusta causa exprimendi
subfuit merito iniuriarum actione conueniri non possit.Et hoc
ex eo:quia maxime intererat reipublice tale crimen detegi pp̃ter
penam que inde fisco applicanda venit per dictam legem cum
qui nocentem.⁊ dictam.l.quo reipublice.

Consilium.cxvij.

1 ¶ Iniuria tunc ex cõuicio descendere dicitur quando cum vo
ciferatione contra bonos mores ad infamiam alicuius dictũ est
aliqd per vnum vel per plures in cetu aut hominũ multitudine.
2 Falsum deferens quẽadmodũ actiõe iniuriarũ punit:ita per idẽ
titatẽ rõnis is q aliqd falsum extraiudiciũ notificauit puniri dz.

¶ In christi nomine amen.

Viso themate prenarrato sup eo q̃ queritur an ipse
Bon⁹ Iacobi saltẽ iniuriarũ cõueniri pos
sit a Leonardo cenobij ex eo qd eũdẽ diffamauit quali
ter ipse notificator extiterat qd mercantie misse ad ciui
tatẽ panormitanã per simonẽ neapolitanũ ciuẽ ipsi⁹ neapolitani.
erãt nõ aũt Catalanorũ.Breuiter dicendũ est qd ipse 2ueniri nõ
1 põt iniuriarũ actione.vt ex cõuicio descendẽte.†qm tũc ex cõuicio
iniuria descendente dr qñ cũ vociferatiõe cõtra bonos mores ad
infamiã vel ad inuidiã alicuius dictũ est aliqd p vnũ vel per plu
res in cetu aut hominũ multitudine:vt hec aperte mõstrant in.l.
apud labeonẽ.§.cõuiciũ vsq; ad.§.si quis astrolog⁹.ff.de iniur.lz
igitur ex cõuicio iniuriarum actio oriat.vt in.d.§.cõuiciũ.⁊ insti.
eo.ti.§.iniuria.C.eo.ti.l.si non cõuicij.attñ in proposito casu ex cõ
uicio iniuria ⁊ cõsequẽter iniuriarũ actio nõ oritur cũ ea que su
perius dicta sunt conuiciũ cãntia non interuenerunt.An autem
actio iniuriarum orient ex maledicto ad diffamationẽ ipsi⁹ Leo
nardi per dictũ bonũ.Dicẽdũ est qd sic per tex.in.d.l.itẽ apud la
beonẽ.§.ex his apparet.ff.de iniu.Nõ eñ solum iniuria facto sed
⁊ vbo cõmittit.vt in.d.§.2uiciũ.⁊ in.d.§.ex his.⁊.d.§.iniuria.⁊qd
hoc sit verũ probat qr nõ ex alia cã presumitur pfatus Bonus de
ipsa notificatiõe dictũ Leonardum diffamasse nisi vt eiusdẽ lede
ret opinio arg.no.in.d.l.si nõ conuicij.⁊ in.l.i.C.ad.l.cor.de sic.ex
tra de presump.c.i.Clarum autem est iniuriarũ actionem oriri ex
his verbis que minuende nostre opinionis cã prolata sunt.C.de
2 iniur.l.si nõ est nunciator.¶ †Scdo probatur aliter qr quẽadmo
dũ iniuriarũ actiõe punit is q falsum detulit.C.de calũ.l.nostris.
⁊.d.l.si nõ es nũciator.⁊ plene no.in.d.l.si nõ cõuicij.⁊.l.eũ qui no
centẽ.ff.de iniur.Ita ⁊ per identitatem rationis puniri debet is
q aliquid falsum extra iudiciũ notificauit.vt in proposito casu
cõtingit.⁊ pbat in simili.C.de iniur.l.qui liberos.⁊.l.si quidẽ.Et
quibus quo ad primũ 2cluditur prefatũ Bonũ iniuriarũ actiõe
cõueniri posse.Quo ad scdm quod querit qualiter ipsa iniurie
estimatio parti iniuriate applicãde fieri debeat.Ista fuit qd glos
sarũ.ff.de iniur.l.ex corne.⁊ in iniuriarũ estimatio.vbi per Bart.
insti.eo.ti.§.preterea.⁊ per Cy.in.d.l.si non cõuicij.⁊ Spec.in ti.de
iniur.§.i.ver.in hac aũt actiõe.Cõis tñ opin.est qd iniurie estima
tio siue agat actione pretoria siue ciuili fiat p iuramentũ actoris
taxãdũ postmodum iudicis officio prout ei visum fuerit.Hec aũt
op[...]õne pbat insti.de iniur.C.pena.ff.eod.l.cõstõnib⁹.⁊ a simi eius
qd dicim⁹ de iuramẽto in litẽ iudicis arbitrio taxãdo.in.l.videa
mus.⁊ per totũ.ff.de in litem iurã.potest autẽ circa estimationem
ipsi⁹ iniurie referre se actor ad dãnũ ⁊ lucrũ sm verã opi.gl.in.d.
l.iniuriarũ estimatio.vt puta dicere vellẽ pti⁹ passus esse mñ dãnũ
quã istã iniuriã.vel nolle esse tñ lucrat⁹ ⁊ qd ista iniuria mihi fcã
nõ foret hec aũt pcedũt quãdo querit qño iniuriarũ actio possit
ad vindictã intentari.Tunc eñ ad vindictã dicitur intentata qñ
ad estimationem cõtumelie agitur aut iniurie sm gl.or.in.l.ij.§.
emãcipat⁹ fili⁹.ff.de colla.bo.quã probat do.bar.in.l.ptor edixit.
§.si dicatur.ff.de iniur.Dũ aũt querit an iniuriarũ criminaliter
agi põt Breuiter dicendũ est qd sic.ff.de iniur.l.fi.eo.ti.Pena au
tẽ imponenda erit pro iudicis arbitrio vt in dictis iuribus 2side
rando atrocẽ aut atrociorẽ iniuriã ex qualitate psone inferẽtis.⁊
eius cui illata est.item loco tpe aliisq; circunstantijs.C.de iniur.l.
atrocẽ insti.e.§.atrox.ff.eo.ti.l.pretor edixit.§.atrocem.ff.de pen.l.
aut facta.⁊ hec de secundo.

Consilium.cxviij.

1 ¶ Princeps confirmans actum qui ipso iure nullus erat:eũdẽ
actum fecisse dicitur.
2 Constitutio principis volens qd si decedat pater ipsi in quem le
galis donatio collata est cũ filij legitimis.illa ad primogenitum
pertranseat:an ad filias extendatur.
3 Masculinum in materia indifferente inter masculum ⁊ feminã
prolatum semper femininum concipit.

¶ In christi nomine amen.

1 Quoad ſtid de quo primo q̃rit verũ dicta dispõ
extẽdat ad pfat ãdonationẽ postea p re
gẽ 2firmatã.Breuiter dicẽdũ est qd sic.Primo ea rõne.
qr qñ pnceps 2firmat actũ q ipso iure null⁹ erat ipe a
ctũ aliqñ 2ficere dr sm.d.Iac.de bel.in aut.de mã.pn.§.leteri Bar.
ff.de iurisdi.om.iu.l.⁊ qr.Bal.C.de re.pmu.l.ex placito pbatã.per
tex.ff.de adop.l.adoptio nõ iure fctã.⁊ i.l.legata inutiliter.ff.de adi
mẽ.le.clarũ aũt ẽ qd ⁊ si pncipis 2firmatio nõ intercessisset dona
tio ipsi⁹ terre p patrẽ in nalẽ filiũ fuisset nulla.vt infra deducetur.
Igit sequr qd pnceps ipe 2firmãs donationẽ ipsam fecisse dicat
Qd aũt nulla fuisset pbat qr lz iure cõi donatio inter patrẽ ⁊ filiũ

nalē valida cēseat. ff. mād. a. l. hnc⁹. ff. de his q̄ i frau. cre. l. oēs. §. lucī⁹ atti illud pcedit nisi pr̄ donet ea q̄ filijs post mortē suam ex principio dispositione acqrere venirent. vt terra hec de qua donatio facta fuit. tali etēn casu nō pōt pr̄ i filio. ꝛ pīudiciū de illa disponē. de suc. feu. c. j. Et qd̄ no. bar. ff. de op. lib. l. iurisiurandi. §. si liberi. ꝛ bal. i aut. si q̄s. C. de sac. san. ꝛ hoc primū pcedit si dicere tenorē principalis cōcessionis dicere hāc terrā donatā fuisse patri p se ꝛ suis filijs. Ceterum si dicat p se ꝛ suis heredib⁹: idē dicendū est qr ꝛ naturalis filius paternā nō capit hereditatem. C. de na. li. aut. lz. ꝛ in aut. q. mo. na. effi. sui. §. si q̄s aūt defunctus. ¶ Scdo hec principalis decisio probaſ ex casu. l. edibus. §. qd̄ si filius. ff. de donat. vbi dr̄ qd̄ ꝛ ipse paternā rē filius donat patri cōfirmāti perinde est ac si pater donasset. Igiſ pr̄ ipse donasse dr̄. Ita igiſ in proposito si donationē quā potuisset inferior ex sua autoritate in aliūz cōtulisse princeps ipse ꝯfirmat. perinde est ac si pnceps donasset. Igiſ ipse donasse dr̄. In. d. ergo. §. q si fili⁹ casus hoc ē decidēs. ¶ Ex his igitur quo ad primū inferſ clara decisio qd̄ ipsius principis cōstitutio de qua in themate ad ipsam donationē p eūdē cōfirmatā extē-

2 ditur. ¶ † Quo aūt ad scdm quo queriſ an ipsius principis ꝯstō volens qd̄ si decedat pater ipse in quez regalis donatio collata est cū filijs legitimis illa ad primogenitū pertrāseat ad filias extēdatur. Breuiter dicendū est qd̄ ꝛ existēte ipsius pr̄is cōsuetudine q in illis terris p principē cōcessis succedāt femine. vt de iure cōi est C. de libe. prete. l. in ꝑinū vitiū. Itē exñte ipsi⁹ patrie cōsuetudine qd̄ ꝛ primogenito defuncto secūdo genit⁹ succedat. qm̄ d̄ iure cōi cōtrariū est. vt elegāter determinat. d. Bal. in. c. j. de fi. na. ex matrimonio ad morga. contrac. in vsi. feu. dicens qd̄ regnū Sicilie qd̄ ex pacto primogenito differſ secūdo genit⁹ nō capit aut priogenito sine herede defuncto. qr de primogenito loquiſ pcñ nō de scdo igitur ꝛc. C. ad tre. l. iubem⁹. ad fi. quā tñ determinationē ad presens nō examino maxime qr nō ē necessaria i pposito casu. cū ꝛ ex ipsa principis ꝯstōne euidēter ondaſ qd̄ filijs legitimis nō extantibus vult regiā donationē ad se reuerti. ergo nō extātib⁹ neqz prīo neqz secūdo genito primo mortuo. ex quo p verba pluralis numeri locuta est. ff. de test. l. vbi numer⁹. hec aūt decisio probaſ prīo ex eo q in terminis nr̄is dicit do. Bal. ff. de sta. ho. l. in multis. volēs qd̄ et si cōsuetudo primogenito regnū deferat. ꝛ ad primogenitā extēdēda est masculo nō exñte cū in talib⁹ fm̄ eūdē masculinū ꝛ femininum cōcipiat. ita ergo in pposito cū ipsi⁹ illustrissimi regis castelle intētio fuerit vt. s. pbatū extitit. qd̄ primogenito nō exñte regina donatio i alios filios trāsferaſ. Igiſ ꝯñs est vt ad exñtes filias

3 extendi debeat. ¶ † Scdo idē pbaſ ex regula dicēte q ꝙñ masculinum in materia indifferēte inter masculū ꝛ feminā pferſ semp cōcipit femininū. ff. de testa. tutel. l. si q̄s ita. ff. de ver. sig. l. j. Sz hec de qua tractaſ eadez est de iure cōi. vt ex sr notū est igiſ ꝛc. ¶ Tertio ex eo qd̄ verissime dr̄ in fauorabilius masculinū femininū cōcipere. de leg. ij. l. si ita sit scriptum. de leg. ij. l. q duos muros. Sz casus iste cōtinet fauorē igiſ ꝛc. ꝛ ita cōcludo omissa vlteriori examinatione illius brocardi ad presens necessarij an masculinū cōcipiat femininū. de quo p glo. de elec. c. in generalib⁹. li. vi. ꝛ plenissime p Archi. xvij. q. iiij. c. si quis suadente. que refert do. Bald. ff. de libe. ꝛ postbu. l. gallus per Cy. ꝛ Bal. C. de ser. fug. l. quinqz. ꝛ per eundem bal. in. d. l. in multis per Jaco. bu. C. vnde vi. l. si quis in tantam. ꝛ in. d. l. si quis id quod. ff. de iurisd. om. iud. ꝛ per Bar. in. d. l. j. ff. de verbo. sig.

Consilium. xcix.

1 ¶ Plures sub dictiōe aliq̄ collectiua noīati: a distīcto sñs tertio spāſr noīato: illi sub collectiua dictiōe cōprehēsi p vna tm̄ pte admittanſ: alio specialiter noīato p alia pte admisso. Exēpla ponit numero eo. versi. scdo idē ꝛ duobus seq. Adde. nu. 4.

2 Familia verbum positū in. §. lucius. l. titius test. ff. de le. ij. distributiue ꝛ i vnū quēqz de familia singularit̄ itelligiſ: nō aūt collectiue.

3 Verbū vires: in eodē. §. lucius. positum quomodo intelligatur.

¶ In christi nomine amen.

1 Viso ī pposite q̄stiōis themate circa id q̄ q̄riſ quot voces cōsules artis speciarie: ꝛ quot voces heredes instituti a ꝯsilio testatore intelligānſ hr̄ in fienda distributiōe p maritādis puellis fm̄ ipsius testōris voluntatem. ¶ Breuiter dicendum est ipsos cōsules artis p vna voce tm̄ admitti debere: heredes aūt instituti p duobus fm̄ qd̄ testator ipse disposuit. Hoc aūt prīo pbaſ ex regula volente qd̄ qñ plures sub dictiōe aliqua collectiua nominanſ lz his adiūgaſ terti⁹ spāliter noīat⁹. tñ illi sub collectiua dictiōe cōprehēsi p vna tm̄ parte admittanſ alio spāliter noīato p alia pte admisso. ff. de vsufruc. accre. l. si q̄s titio. ꝛ heredibus ꝛ. l. si q̄s mulieri. cū liberis. ff. de heredi. in sti. l. interdū. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. si pater filio. ꝛ plene not. C. eo. ti. l. vl. Ex qua regula doc. in sili casu termināt q̄ōnem. ꝛ maxime Bal. in aut. cā que fit cū monacho. C. de epis. ꝛ cle. dicētes electione aliqua commissa capitaneo ꝛ prioribus capitaneum pro vna voce admitti debere. omnes autem priores sub collectiua dictione comprehensos pro reliqua. ¶ Secundo idem in simili videtur probari. C. de appel. l. q̄ñ iudicea. iuncta gl. super ver. soluturo vbi si iudex ob aliqd̄ cōmissum. Itē ꝛ aliquorū officialiū officius in quātitate aliqua cōdemnanſ officiales illi sub collectiua cōprehensi nō plus soluēt q̄ ipse solus iudex soluisset. ꝛ sic p vna pte tñ omnes cōdēnati intelligātur. ¶ Tertio idē pbatur ex. de rescrip. c. pastoralis. cū ibi not. vbi oīno vide maxime Abb. in. c. si. ipsius principij. Vbi si in diuersis literis diuersi iudices p decisione cause cōstituanſ. in vna aūt lr̄arū ꝯstituātur quattuor. in alia vo duo: parē tñ habebūt vocē isti diuersis lr̄is cōstituti. qm̄ quattuor vnius vocis loco habebunſ. alteri vero duo loco alterius. ¶ Quarto ad idē accedat de. si plures. de iur. pa. c. pastoralis. ꝛ qd̄ ibi not. extra de cōces. preben. vbi ꝛ si ad capitulū ecclīe plures canonicos continens. Itē ꝛ ad prelatū eligendi potestas ptineat ad oēs in capitulo existētes sub collectiua dictione cōprehēsi vnā tñ vocē hr̄e cēsentur epo aliā habituro. ¶ Vltimo aūt idem pbari vr̄ extra de elec. c. scriptum. cū ibi no. p Inn. vbi ꝛ si ad duas ecclesias electio pertineat: in quarū vna plures sint canonici. in alia vero numerus minor quarū tñ ambo ecclesiaꝝ capitula potestatē habebūt. Capitulum cū numero maius p vna sola voce admitteſ quā ē voce ꝑparem habebit caplm̄ pauciores cōtinēs.

2 ¶ † Nec huic ꝯclōni refragatur tex. in. l. lucius. §. titius testa. de le. ij. vbi verbū collectiuū familia distributiue. ꝛ in vnūquēqz de familia singlr̄ intelligi nō āt collectiue vt tota familia vni⁹ loco habeaſ: qr rñderi pōt fm̄ Dy. quicqd Pe. dixerit relat⁹ per modernos in. d. l. vl. C. de lpū. ꝛ alijs substi. q spāle sit vigore familie testatoris. vt collectiuū verbū contra propriā significationē distributionē singularē fecisse itelligaſ vt ꝛ alias ex cōiectura mēte testōris ꝯ propriū significatū dictio

3 ipsa interpretaſ. C. de insti. ꝛ sub sti. l. generalr̄. in prin. † Vel verius dicēdū est illū tex. pfate decisioni nō ꝯdicere. imo p eūdē illū verificari. qm̄ verbū illud ad viriles positū in si. dici. §. lucius. intelligēdum est vt familia oīs collectiue sumpta virilē hz. ꝛ scia pariter virilē nō aūt qd̄ vnusqsqz de familia singulariter ꝯsideraſ⁹ virilem de p se ꝛ iste vr̄ intellect⁹ ad. §. illum. ꝛ hec sufficiant de ipsorū cōsu-

4 lū voce. † Dū aūt queriſ quot voces ipsi heredes habere intelligantur. Breuiter dicendū est qd̄ lz si testōr dixisset distributionē fiendam per consulem ꝛ heredes. ꝛ sic oēs collectiue nominasset tali casu heredes admissi fuissent p vna voce. sicut ꝛ cōsules p supradicta. Atti qr testator expsse cauit vt duas voces haberent heredes. Dico eos p duabus vocib⁹ admittendos. Ista eñ fuit clara testatoris intētio: qr ex verbis percipiſ. ergo illa seruāda nō aūt ab ea recedendū est de le. iij. l. nō aūt. ꝛ. l. ille. aut ille. §. cū in vbis. ꝛ in aut. de nup. §. disponat cum si. Cū eñ ipsas voces cōcesserit testator heredibus p verba numeralia. vt puta p verbum duas. merito intelligitur concessisse singlr̄. vt in. d. l. interdum. §. j. ff. de hered. instim. ¶ Ex qbus cōcludo pfatos cōsules p vna voce admittendos fore heredes autem pro duabus fm̄ testatoris ipsius voluntatem.

Consilium. c.

1 ¶ Acta per precedentem rectorem in agitatis causis facta edi ꝛ produci debent secundo successore.

2 Exceptio in vno: in alijs regulam confirmat.

3 Defensio absqz satisdatione admitti nō debet.

¶ In Christi nomine amen.

In pnti cā doctor eximie videndum est an constō volēs qd̄ a die deuatiōis actoꝝ pnti pcedenti vsqz ad diē resignatiōis earūdē sede de nouo rectori sequēti nō currāt interim tpa aliqua ipsi iudici aut ptib⁹ locuz habeat in pnti dubitatiōe q̄ ex statuti forma. J. octo dies fieri dz: lz olim de iure antiquo. J. bienniū fieri posset. C. de app. l. in offerēdis. C. de temp. ap. l. nemo. ꝛ. l. fi. §. in his. aūt cū cōstō locū habuit. ꝛ tūc cū illi dies octo vtiles adhuc lapsi nō essent tpe pntate app. Igitur ꝯñr potuit ipsa appellatio pntari. Aut constō locum habuit ꝛ tūc cum lapsus fuerit ipe pntādi termin⁹ ergo appellatio deserta cum nō debito tpe sed post pnta. C. de temp. app. l. fi. ad fi. ꝛ aut. ei q. ¶ Qd̄ aūt locū nō habuerit ꝛ cōsequenter qd̄ interim añ actoris resignationem tp̄s pntationis cucurrerit ondiſ manifeste. ¶ Prīo cōsidērando tacitā ꝛ presumptiuā rōnem statuti a qua ēt nō expressa non arguiſ qñ vnica ꝛ sola reddi pōt. ff. de re mili. l. milites agrū. C. de fideius. l. quāuis simpliciter in glo. Et not. do. Bal. in. l. maximū vitiū. C. de lib. pte. ¶ Nō aūt qua cōstō voluit qd̄ tpa nō currerent ante actorū resignationē nouo rectori fiendā

1 illa sola esse potuit † qr omnia acta p precedentem rectorē in agitatis causis facta edi ꝛ reproduci debent coram scdo suo successore. C. de eden. l. is apud quem. vbi est glo. or. ꝛ ibi p Bart. adeo qd̄ añ ipsorum actorū productionē ipse successor causam in pretorio agitatam decidere non poterit. ꝛ sic decidit posito qd̄ recte diffiniat snīa nulla vt p Barto. in. d. l. fi. Et qd̄ idē no. ff. de cōdi. ꝛ demōst. l. multum interest. Et plene p. d. Bald. C. de fur. l. falsus. ꝛ. l. gñaliter §. his pntib⁹. C. de re. credi. ꝛ not. in extra. de offi. deleg. c. cum olim. Et pbaſ. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hec aūt. ibi dum dicit cōstare liquere dz qn ipsori pnidit igiſ statutū tp̄s currere nō debere ipsi. patri. qr impedita est agitatam cām coram nouo rectore sequi ob ipsius rectoris impedimentū q impediſ de cā cognoscere ob non factā adhuc restōnem actoꝝ p sup adicta fundatur. igitur ipsius

statu tē

statuti rõ in iuris cõis dispõne volentis impedimẽto agere tẽpus nõ currere saltem in effectu aduersus lapsum temporis restõne cõcessa.l.4.in fi.ff.de iudi.l.ij.§.in oibus.ff.de offi.pref.l.senatus.C.de adul.l.fi.in fi.ff.ex q.cau.in pos.ea.l.sed z si per pretorẽ.in prin.z.§.pretor.ait.ff.de excu.tu.t.l.si cũ ipse.in prin.Et plene no.in ipsius appellationis materia in.d.aut.ei q.enim seq.C.de tem.ap.Sed in casu propositẽ qõnis cesset ipsius statuti rõ.qm in ipsa appellatione interposita nulla acta facta fuerũt corã preterito rectore quorum oblatio cadat iter im.z resignatio futuro rectori fiẽda.Et ob hoc adhuc nõ factã resignationẽ ipsi rectori imparti põt de ipsa appellatiõe cognoscere.ergo cessat dispõ cõstõnis.ff.de pac.l.qõ dictus extra de appel.c.cũ cessante.C.de epis.z cle.l.gñaliter.Scdo idẽ manifestat qz cõstõ ista iuris cõis dispõni derogat.vt de se manifestũ est.Igit nõ extẽdenda vltra casum de quo loquitur.sz potius restringẽda.z sm ius cõe interptãda extra de ɔstic.c.cũ dilect°.C.de noxa.l.ij.C.de iur.deli.l.fi.§.in cõputatiõe.cũ si.Sz cõstõ ipsa loquit tm̃ eo casu quo cũ corã pcedẽti rectore z acta in eadẽ facta.Itez z illa oblata igit nõ est extẽdẽda ad p̃ntem casum qñis vbi in ipsa appellatione nulla acta corã precedẽti rectore facta fuerũt z ɔ̃sr cadere nõ põt eorũ oblatio seu resignatio.ff.de verb.obl.l.decẽ.cũ si. Vñ seqt qõ casus iste a statuto omissus i iuris cõis dispõne remanet.ff.sol.mat.l.fi.cũ dotẽ.ff.de lib.z postb.l.cõmodissime.z.l.gall°.§.qd si tm̃ vbi plene not.de rescri.c.susceptũ.li.vi.Iure aũt cõi clarũ ẽ potuisse corã nouo rectore statim post palatiũ introitũ z p̃stitũ iuramẽtũ potuisse appellationẽ p̃ñtari cũ post p̃dicta duo eo ipso iurisdictionẽ cẽseat habere.ff.de offic.p̃fec.augustalis.l.j.z qõ no.ff.de off.p̃si.l.z si forte.z.l.obseruare.§.post hec.ff.de off.pcons.z no.do.bal.C.de iurisdi.om.iudi.l.p̃uatorũ.ergo clare seqũt qõ dictus terminus cucurrit.qz dici nõ põt aliquo mõ eum fuisse impedimẽtũ p̃ñtare. Preterea hoc clarissimũ est ex ipsius cõstõnis scriptura in qua vn° sol° casus excipit a iuris cõis regula q̃ tpe ñ currũt añ actorũ resignationẽ et si in illo casu p precedẽtẽ rectorez neqz acitatũ neqz cognitũ extiterit.s.accusatio testiũ de falso.Igitur necessario seqtur qõ in oibus aliis vidcat statutũ confirmasse regulã iuris cõis volẽtis nouũ rectorẽ post ingressum territorij p̃stitũ iuramẽtũ z itroitũ palatij iurisdictionẽ exercere posse.vt.s.

2 pbatũ est.† Exceptio eñi in vno in aliis regulã cõfirmat.ff.de legi.l.in his cũ ibi no.ex qb° clare seqtur octo dierũ tpa ad p̃ñtandu3 appellationẽ interponẽti cucurrisse.ex quo nullo impedimẽto detẽt° est quare nouo rectori et añ resignationẽ p̃ñtare nõ potuerit. põt etiã ipsa appellatiõis p̃ñtatio etiã tpe quo cãrũ cognitio phibita est.vt puta feriato fieri.C.de fe.l.i.extra de appel.si appellatio

3 in gl.tacta.l.miles.§.sexaginta.ff.de adul.z hec de primo. †Quo ad sm clarũ est defensione absqz satisdatione admitti nõ debere.ff.iudi.sol.l.si ad defensionẽ.ff.de reg.iur.l.si eo.in.§.nemo.cum si. Nec sufficit ipsam satisdationem post conclusum in cã p̃ñtari cũ conclusio in causa sit totius cognitionis terminus.adeo qõ post ipsam nõ sit cognoscere.sed cognitũ est vt no Archi.z Ioan.and. in nouel.in.c.fi.de in inte.resti.li.vi.vnde dicit Inno.extra de cau.pos.c.pastoralis.post cõclusum in causa nil produci pbari aut allegari posse qõ sit iuris aut facti.cuius dictũ Bar.z Bal.in infinitis locis sequuntur.z oẽs legiste.Quinimo nec satisdatio prestita in cã principali duret in cã appellationis ex duabus. Prio qz satisdatio corã vno iudice prestita non durat corã diuerso.ff.de iudi.l.nõ a iudice.§.si quis alio.ff.iudi.sol.l.iij.in prin. Scdo qz satisdatio in vna cã prestita nõ durat in alia.ff.iud.sol.cũ lite mortua. Tertio qz sicut satisdatio de iudicio sisti mutatione iudicis z cãs extinguitur.z principali lite finita.ff.de fideius.l.grece.§.post litem.Et in aut.de his q ingredi.ad ap.circa si.prin.Ita z satisdatio iudicatũ solui.adeo qõ non durat in cã appellationis.vt in.l.cũ apud.ff.iudi.sol.de satisda.§.si vero aliqs Ita firmat Bar. in.d.l.cũ apud.z oẽs in.l.ij.C.de procu.z bal.plene in.l.iulianus.ff.qui satisda.cog. Quarto qz sicut satisdatio de iudicio sisti.extinguit finita cã vbi prestita est adeo qõ nõ duret in cã appellatiõis.vt.s.dixi.Ita etiam finitur satisdatio de defendendo.Hic est casus expressus in.l.cum querebatur.in prin.z ibi hoc firmat Bar.ff.iudi.sol.z hec sufficiant.

Consilium.cj.

1 Soluere ad diem certum si mihi teneris: z qz non soluisti ab his sub vsuris z cambijs mutuam pecuniam recepi: teneris mihi vsuras z multomagis cambia soluta que licita sunt resarcire.

In christi nomine amen.

1 PRoposite † ɔsultationis qõ in hoc consistit. An portionarij galearũ q ad certã diẽ tenent soluere cã pecunie q̃ntitatẽ: de qua conuenit patron° earũdẽ si ex eo qz nõ soluerũt oportuit patronos mutuã pecuniã sub cãbijs accipe teneant ipsis patrõis ad cãbia p eos soluta reddẽda.z breuiter dicẽdũ qõ sic. Prio qz hec fuit cõuẽtio expssa inter ipsos portionarios.z ɔ̃sr si ex inobseruãtia capitulorũ q̃ in eo versat.qz debito tpe pecunia soluta non fuit p̃soni aliqõ dãnũ incurrerũt illud resarciri dz:cũ igit i dãnũ currerit qz pp̃ter nõ receptũ debito tpe pecuniã eadẽ mutuo sub cambijs acceperũt merito ex cõuẽtionis forma q̃ seruãda est cambia hec reperi possunt.ff.depos.l.i.§.si cõuenerit.ff.de reg.iur.l.ɔtius. Secundo istud clare determinat Inn.extra de vsu.c.ij.z seqtur do.Bal.C.eo.ti.l.vsuras dicens qõ si mihi teneris ad idem certu3 soluere qz nõ soluisti ab his sub vsuris z cambijs mutuã pecuniã recepi teneris mihi vsuras z multomagis cãbia soluta que licita sunt resarcire.allegat casum extra de fideiusso.c.peruenit.z.c.ɔstitutus. Tertio idẽ probatur qz quotiescunqz ego vt id quod in ɔtu celebrato deuenit adimpleam pecuniam sub vsuris aut cambijs accipio.tu aũt in mora es aut negligentia adimplẽdi cõtractũ ex pte tua semp tũc ad vsuras aut cãbia ex° pecunie quã p adimplendo ɔtu mutuo assumpsi teneris.Iste est casus singularis in.l.lucius titius accepta pecunia cum.l.seq.ff.de ac.emp.sm vnaz lecturãm Vbi p soluẽdo precio empte rei.z sic pro implẽdo ɔtu ex parte mea pecuniã mutuo sub vsuris assumpsi.tu aũt vẽditor negligens sis tradendo rem venditã.aut morosus.z sic implendo ɔtũ ex pte tua ad vsuras eius pecunie teneris quã pro soluendo p̃tio accipio sic itaqz in pposito cũ ob nõ solutã in determinatã diẽ pecuniã per ipsos portionarios i.ɔ̃si patroni sub cãbijs pecunias acceperũt vt adimplerẽt q° eis ex cõuẽtionis forma incumbebat.s.vt galeas ad portũ ac negligẽtes portionarij ad obseruandũ id q° eis ex cõuentionis forma incumbat.s.vt pecuniam certo die soluerẽt ad reddẽda ipsa soluta per patronos cãbia obligati.

Consilium.cij.

1 Constitutio lucana volẽs post decẽniũ solutionem per solu3 iuramentum probari posse: quomodo intelligatur.

2 Constitutio peccati inductiua nulla est ipso iure.

3 Iuramentum cuius probationi dicit statutum stari debere reprobari potest per contrariam probationem.

4 Debitor proprie est qui exceptione repelli non potest.

5 Simulationis difficilima est probatio.

6 Mulierum genus plerunqz auarissimum est.

In christi nomine amen.

SUper eo qõ primo querit An vxor petri ab eodẽ heres instituta absolui debeat a petitiõe heredũ Nicolai ex eo qz vt presupponitur lapso decennio dictũ Petrũ aut eius patrẽ soluisse intra nie statẽ lucane ciuitatis cõstõne qõ elapso.x.ãnis heres seu p̃ncipalis debitor admittat ad iurãdũ qõ debitũ solutũ extiterit.Dicẽdũ est qõ nõ arguendo a sufficienti partium enumeratiõe.Aut eñi iurauit ipsa vxor z heres ser Guidonẽ ptẽ ipsi° Petrj soluisse Iacobo qui iã sua iura cesserat Nicolao z eorũ heredib°.Et tunc liberationem aut absolutionẽ consecuta nõ est.eo qz dicta ɔstõ iurantem post decenniũ debitũ soluisse liberãs intelligẽda est eo casu quo iuret soluisse ei cui fuerat obligat° aut alis ex mãdato suo. C.de solu.l.inuito.ff.de neg.gest.l.soluẽdo.Sz ipsi Iacobo qui ia3 iura cesserat ad totale cõmodũ cessionarij ipe ser Guido iam obligat° nõ erat.nec solutio fieri poterat p eũdẽ scientem iura cessa fore scõm cõem opi.Ia.de are.z bar.in.l.facta.§.si heres.ff.ad treb.ita saluãtiũ q diuersimode notant in.l.nomẽ.C.q res pig.z.l.fi.C.de trãsact.z in.l.si cũ emptorẽ.ff.de pact.z in.l.ij.C.de noua.qcqd dixerit do.Bal.in.l.j.C.de actio.z ob.igit zc.Aut iurat ipsa vxor solutionẽ factã fuisse p Petrum cõiugẽ z testatorem suum z tunc omnõdo eadẽ precisa rõ que est in casu superiori cõcludit.z in hoc ex iuramẽto liberationẽ nõ seqũi.Ex quo ipe petrus sciebat post morte3 suam si ipse sine filijs decederet cessa fore iura Nicolao fratri z eius heredibus.ergo frustratorium est repetere.Presumitur autem scientia inter Guidone z petro fuisse de cessione facta per dictum Iacobũ Nicola z eius heredibus ex mutua coniunctione z cõsanguinitate.ff.vñ cog.l.octaui.C.de in inte.resti.mi.l.de tutela cum si.Aut vero vult iurare ipsa vxor z heres solutionẽ factam fuisse ipsi Nicolao.cuius heredes agũt.z tunc ipsa ad iurandũ admitti nõ põt.qz lucana cõstõ admittit solutiõis pbationẽ p solũ iuramẽtũ post decẽniũ cuius quidẽ decennij cursum inchoari verissime intelligo a die quo efficax actio orta est creditori ad agendum.C.de prescrip.xxx.an.l.cũ notissimi.§.illud.C.cõi de leg.l.fin.§.finasit auaritiã.ff.de pca.l.quesitũ.§.pe.C.de iur.do.l.fi.In casu aũt proposito cũ a die quo actio cõpetere cepit ipsius Nicolai heredibus lapsum nõ sit decẽniũ.vt ex se notũ est.Igitur cessant ipsius cõstõnis verba.z ɔ̃sequẽter dispõ.ff.de aqua quoti.z esti.l.j.§.loquit.ff.de dã.infec.l.iiij.§.toties.ff.de acq.here.l.si seruũ quis.§.mõ dixit.ff.de admi.tut.l.ita aũt.z d si. Secũdo p̃ncipaliter aduertendũ qz z posito qõ lapsum fore decenniũ qõ tñ falsum est.vt supra clarissime est deductum.attñ nõ videt virtute huius iuramẽti in quo deducta fuit solutio dictã vxorẽ liberationẽ aut solu

1 tionẽ cõsequi debere.eo † qz lucana cõstõ volẽs post decenniũ solutionẽ p solũ iuramẽtũ pbari posse intelligenda est eo casu quo dubitatur an solutio fctã fuerit.aut de solutionẽ nõ apparet.Satis eñi inducit cõstõ ista hoc casu vt voluntarium iuramentũ ipsius debitoris qõ nullã cõi iure quo vtimur pbationẽ faceret.ff.de iur.iur.l.ait pretor.circa prin.ver.nec frustra.plenã ex constitutionum volũtate pbationẽ inducit.vbi aũt certũ alias foret solutionẽ factã

non esse. vt est in casu pro posito. vt inferius deducetur. Putarē p
fecto recusum ne dici poss ex eo ipsi⁹ debitoris iuramēto liberatio
nem aut solutionem induci non debere. et hoc plura suadēt. Pri-
mo quia ex quō si expresse dictaret constitutio qd post decennium
possit debitor q uē certum est nō soluisse iurare solutū esse nulla est
ipso iure vt ex duob⁹ clare probat. Primo qꝛ induceret et nutri-
2 ret peccatum. † Clarū aūt est cōstitutionē peccati inductiuā nullā
fore extra de consue. c. fi. extra de resti. spo. c. literas. in versi. non pt.
et qd ibi no. gl. et no. Joā. an. in. c. fi. de excep. lib. vi. et Bart. in. l. ōēs
populi. ff. de iusti. et iur. nō alia rōne ꝯcludētes nullū esse statutū qꝙ
elapso decēnio creditor nō pōt audiri nisi qꝛ inductiuū est pcti. et
elegāter no. Host. in summa in ti. q fi. fint legi. §. nūc videndū ver.
qd si imperator. et bal. in. l. eā quā. C. de fidei cō. dicētes qꝙ qꝛ nulla est
cōstō inductiua peccati igit nulla ēt foret ꝯstō principalis spurios
ad successionem admittēs: cū frequētissima crimina adulterii in
ducerent ergo nō intelligit cōstō ipsa hoc tacite voluisse. Si etem
nō pōt expresse multominus tacite. ff. si cer. pe. l. cum qd. ff. loca. l. q
ad certū. cū si. Jmo nō intelligit cōstō ipsa hūc pñtē casum in sua
generali locutione voluisse cōprehēdi: cū nō potuisset specialiter
illud disponere. ergo p sermonē gñaliter loquētē fieri non possent
si de feu. fue. cōtro. inter do. et agn. c. in generali. ff. de his q in fran.
cre. l. si pater. ff. ad munici. l. luci⁹. §. pe. et no. Joā. an. in. c. ōēs. de im-
mu. eccle. lib. vi. in nouella. Scdo pbat idem apertissime. quia si
nulla est ipso iure ꝯsuetudo inducēs pbationē supfluā p iuramen
tū extra de pba. c. i. Ubi est casus singularis ꝗto magis a fortiori
dicēdū est nullā fore cōstōnem iuramenti ad plenā probationē in-
ducentē ex quia piuriū sequeretur vt foret in pposito casu. Ter
tio nō est verisimile cōstituētes ea inducere voluisse ex quib⁹ ma-
nifesta piurii induceret occasio. C. de indic. vidui. l. ii. ad fi. C. de ar.
l. ne in arbitris. in pn. ff. de cōdi. insti. l. q sub cōditione. Itē nō psu
ma velle ea lucra facere q ex piurio sequerent. C. de re. cre. l. vlt. ubi
ex huiōi piurio lucrū ei succederet etc. Ultimo qꝛ et cōis ē doctor
cōclusio qd lz pstito voluntario iuramēto nō aūt necessario nil vl-
terius queri possit. vt. l. i. ff. de iureiur. l. nō erit. §. dato. et l. admonen-
di. cū si. attū qñ ex ꝯstōnis dispōne plena probatio p iuramentū in
ducit. et tunc et de veritate iuramēti queri pōt. et ꝯtrariū pbari
maxime ex magna cā. ff. de in lit. iuran. l. videamus. §. item videndū
iuncta. l. fi. ff. eo. ti. et hoc pbatur ex trib⁹. Primo per id qd not.
gl. or. in. c. fi. de tēp. or. li. vi. Dic qd lz ad probādū ignorātiā stetur
iuramento de elec. c. vt circa. et c. nū li. lib. vi. et de sent. excō. c. si vero
aliquis. ff. de accu. l. si cui. §. eisdem. in glo. attamē talē iuramētum
reprobari poterit per contrariam probationē. Scdo per id qd
no. Joā. an. in. c. qꝛ ppter extra de elec. vbi licet tex. dicat de impedi
mento stari iuramento illud allegātis in. c. continebatur. extra de
despō. impu. vbi licet dicatur virum probare posse p iuramētū se
carnaliter vxorē cognouisse. Tñ si vxor poterit p ꝯtriā pbationē iurām
3 reprobare. allegat qd habetur extra de pba. c. pposuisti. † Ulius
ista fuit cōis doc. opi. Et primo Tācre. in solēni libri qōnū signāī
in ti. de pba. q. v. Jac. bu. in. l. i. C. si aduer. lib. in. l. si tutor. C. de peri.
tu. in. l. ꝯ negātē. C. ad. l. aq. vbi in hoc alle. Azo. Ange. in. l. qui bo-
na. §. dāni. ff. de dam. infec. l. qui instituere. ff. de rei ven. volens iura
mentum cuius probationi dicit statutum stari debere reprobari
posse per ꝯtriam probationē. et maxime per confessionem per quā
reprobari pōt per id qd per alias pbationes reprobari nequit sz
gl. or. in aut. de equa. do. §. illud. et no. Inn. in. c. plerique. extra de im
mu. eccl. Cum itaque in pposito casu confessa fuerit in inuētario
ipsa vxor ꝯuenta hereditatem. S. Guidonis debitricem mansisse
in quātitate que petit. cui quidem inuētario cōtra facientem stat
vt in. l. fi. C. de arbi. tute. Igitur quo ad hoc primo clara remanet
conclusio ipsum statutū iuramentalē probationem inducens sibi
nō opitulari cū ipsum iuramentū p eiusdem confessionem repro-
bari possit. Nec premisse ꝯclusioni refragat verū esse qd in inuen-
tario ba. s. dictā hereditatē debitricem māsisse sed eidem ex cōstō-
nis forma exceptione cōpetere qꝛ intelligēda sunt ipsius inuētarii
verba in potiori et proprio significato. vt in. §. q in perpetuū cū si.
4 † Sed proprie debitor est qui exceptione repelli nō pōt. ff. de verb.
sig. l. debitor. ff. de lib. cau. l. vel obligatus. cum si. qd maxime verum
est in pposito casu cum ipsius inuētarii verba in dubio ꝯ cōficiē-
tē interpretanda sunt. ff. de contrahen. emp. l. si in lege. ff. de pact. l.
veteribus cū sua materia. nec dicat quis hanc cōclusionē nō posse
procedere eo qꝛ cōstitutio nō surrogauit iuramētū loco pbatiōis
sed loco acte solonis. cū et iuramentū vicem solonis obtineat. vt. l.
iusiurādum in locū la picola. ff. de iureiur. Ceterum aūt est proba
tionem in cōtrarium non accipere. C. de rei vxo. ac. l. vnica. vnde of
fingitur vt in glo. Aut enī procedit ꝯstō p modum fictionis. et tunc
habeo ppositū qꝛ nō potuit. neqꝫ psumit voluisse ipsa ꝯstō debi-
torem iurare posse se voluisse eo casu qua p cōfessionem demōstra
tur. vt ex superioribus est ostēsum. Aut procedit per modū presum
ptionis iuris et de iure. et tūc etiam clarū est qd ꝯ illam probatio
p cōfessionem admictit. vt no. gl. sing. in. d. §. illud. et Inno. in. c. qꝛ
plerique aut procedit p modū probatiōis. Et tunc clarum est p su-
perius late posita. illud per cōtrariā probationē reprobari posse.

Et hec dicta sufficiant in huius primo consultationis articulo.
Quo ad scdm quo queritur an probata fuerit simulatio ꝯtc⁹
depositi initi inter. S. Guidonē et prefatū Jaco. Breuiter dicen-
dū est qꝙ simulationis difficilima sit pbatio. vt pbādi modus ple
ne tractatur per Bar. in suo cōsilio incipiente Petrus nicole de
varina. et in. l. post ꝯctum. ff. de dona. et plenius per dnm Bal. C. de
pact. l. pacta nouissima. C. si quis alteri vel sibi. l. multum interest.
C. plus valere qd agitur. l. emptiōe. et l. i. Ultrā in pposito casu nul
latenus ex factis probationib⁹ ꝯctus ipse redditur simulat⁹. stat
enī in dubio semper presumptio pro initio. C. de proba. l. cum preci-
bus. C. de ꝯhen. et cōmittē. stipu. l. optimam. Et si verū esse psumit
qd dictus tabellio attestatus est se vidisse in facto quātitatem flo-
renorum duorū millium depositā. De quibus pecunie in sacco p bar.
ff. de condi. et demon. l. cū seruus. Plenius per dominum Bal. in
5 rubrica. C. de fide instru. in. v. col. † et licet ipsum Jac. credentē fuisse
virū auarissimū plerūque infinitā pecunie ꝗtitatē donare vix pbat
hoc esse etc. C. de proba. l. matrē. extra. c. ti. cū in pria. C. vnde cogna.
l. nō hoc. videmus enī plerūque mulierū genus auarissimū. ff. de do.
inter vi. et vxo. l. si stipulata. ff. ad velle. l. sed si ego. C. de dona. ante
nup. l. si a sponso infinita donare. Itē nec ꝯctum simulatū reddit
probatio illa qꝙ ipse Jac. in filios. S. Guidonis donationē confe-
rens id nō habebat in patrimonio. qꝛ et alienam pecuniam habe
re potest illāque donare. ex qua quidem donatiōe titulus p donato
cambitur. ff. de dona. l. in edibus. §. donari. ff. pro dona. per totum
hec sufficiant de secundo.

Consilium. ciii.

1 Cum tractat de ꝯseruatiōe iuris realis: vt est emphyteosis nō
refert quo soluatur aut quo aut cuius noīe dūmodo solutum sit.
2 Solutio cēsus aut canōis fctā p ius nō habētē noīe suo pdest ius
habenti. quo ad cōseruationem emphyteosis aut fundi cēsuarii.
3 Emphyteosis reuocatio facta vni ex fratribus an prosit aliis si il
la erat reuersa ad dominum per canonem non solutum.
4 Purgatio more: post executionem factam a lege vel homine: fieri
non potest.
5 Emphyteota an videatur tacite reuocatus per receptionem ca-
nonis factam a domino.
6 Emphyteoticus contractus scripturam non requirit.

In Christi nomine amen.

Viso proposite questionis themate ceterisque deduc-
tis p eiusdē determinatione illud primo exa
minādum est. s. An solutio canonis facta per. S. Nico
laum in Uagnē profuerit Guidoni Paulo et Philip
po ad quos ex paterna dispōne emphyteosis trāsiuit. In quo bre
uiter dicendum qꝙ aut soluit. S. Nicolaus vt pcurator et tunc cla
rū est igitur vlteriori determinatione nō indiget aut soluit vt ne-
gotiorū gestor nomine dicti Philippi et filiorū eius. et tūc dicēdū
hanc canonis solutionē dictis Guidoni Paulo et Philippo p-
desse. ff. de nego. gest. l. soluendo. et l. q vtiliter. ad fi. Quando enī
tractatur de cōseruatione iuris realis. vt est hic emphyteosis sem
per factū negotiorum gestoris mihi pdest ad cōseruationē ac retētio
nem. ff. quēad. ser. amit. l. vsum. ff. de vsufr. l. arborib⁹. §. q tñ. aut so-
lutus est p. S. Nicolaū dictus canō noīe suo. et ipo fundū emphy-
teoticū iniuste possidente. Et tūc an hec canonis solutio pfatis p
sit ad quos in veritate ius ēphyteoticū spectat dubitatio est. Ui
detur enī prima frōte dicendū qꝙ ex quo ipse. S. Nicolaus nomine
suo soluēs quo ad se soluit indebitū. igit hec indebiti solutio pro
alium noīe suo facta creditori vere soluere debēti prodesse non pt
1 ff. de cōdi. inde. l. si spōte. §. i. Et qd no. in. d. l. q vtiliter. §. fi. † Cō-
trarium tñ est veritas. qꝛ vbi tractatur de ꝯseruatiōe iuris realis.
vt est emphyteosis nō refert quo soluat aut quo aut cui⁹ noīe dū-
modo solutū sit. vt. d. l. arboribus. §. q tñ. et ratius pbat. ff. quēad.
ser. amit. l. q fundū. Scdo p hoc est qñ in terminis casus singula-
2 ris in. l. forma. §. si tñ ego. ff. de cēsi. clare determinās † qꝙ solutio cē-
sus aut canonis facta per ius nō habētē noīe suo prodest ius ha-
bēti quo ad cōseruationē emphyteosis aut fundi censuarii. Ter-
tio hec in terminis est aperte decisio andr. cassi de pisis Guliel. de
cu. et Bal. eos referētis in. d. l. arboribus. §. qui tamē. et in. l. solenni-
tatib⁹. C. de rei ven. Itē etiā firmat Specu. in ti. de loca. §. nunc ali-
qua. ver. lxxxii. licet nō istis rationibus moueātur. Et hec de prio.
3 † Quo ad tm quo querit an reuocatio emphyteosis facta in p
sonā ipsius philippi tm vni ius ex filiis dicti Matthei preiudica-
uerit in dicta emphyteosi viri dicti Guidonis Pauli alteri⁹ filii.
Breuiter dicendū omissa prosecutiōe illius examinationis: quā
in suis ꝯsiliis posuere excellētissimi dñi mei doctores Perusini. s.
infra quātū tps mora seu negligentia cōmissorū in solutiōe cano-
nis purgari pōt. de qua plene per gl. et alios extra de loca. c. potuit
et per Joā. and. in. c. fi. extra de frigi. et malefi. et per legistas in aut.
qui rem. C. de sacrosan. eccle. et per Spec. in titu. de loca. in. §. nunc
aliqua. ver. lxxxiii. Itē omissa examinatione illius dubitatio
nis an domino canonē ab emphyteota recipiēte postqꝫ ēphyteo-
sis in cōmissum incidit possit vlterius ipse emphyteota expelli an
vo videat dominus iuri expellendi renūciasse. de quo per glosī. in
d. c. potuit.

d.c.potuit.& in.l.ij.C.de iure emphy.Et p Spec.in.d.§.nūc aliqua
in ver.xxxiij.qm̄ hec examinare necesse non est.qm̄ cum postq̄ ipsa
res emphyteotica in cōmissum incidit propter negligentiam ca-
nonis nō soluti p dictos filios fuerit renouata emphyteosis in p-
sonam vnius ex dictis tm̄.& sic facta fuerit executio iuris appellā
di & alteri cōcedēdi emphyteosim que in cōmissum inciderat.Ḡns
est vt nullo mō mora purgari possit in p̄iudiciū eius cui scd̄o loco
4 cōcessio facta eit.Stat em̄ vere iuris cōclō † qd̄ post executionē factā
a lege vl ab hoīe purgatio more fieri nō p̄t.l.is cui.& plene no.bar.
in.l.si insulā.in.iij.& iiij.q.ff.de ver.ob.Est em̄ ponderandū q̄ post
factā renouationē emphyteosis in p̄sonā solius Philippi cū ipse
idē cessauit soluere p triennium si recte tpa numerant.& ḡñr res in-
cidit i cōmissum.& reuersa est ad cōcedētē.vn̄ ptās est sibi illata ite
rato cū velit renocare.C.lo.l.ne cui.Itē scd̄o ponderādū est postq̄
dicta res in cōmissum incidit in p̄sonā ipsius Philippi ipsi cōce
denti sua volūtate debit⁹ canon solutus est per dictū.S.Nicolaū
5 noīe primi renouātis & filiorū eius soluentē.† Dis ergo veris exi-
stētibus p̄dictis p̄misse cōsultationis in hoc cōsistit.s.an p receptio
nē canonis soluti per dictū.S.Nicolaū tacite videat ipse superior
solutionē recipiēs ipsis filijs primi renouātis fratribusq̄ emphy
teosim nouiter cōcessisse.videtur em̄ prima fronte dicendū qd̄ nō.
ex eo q: ḡctus emphyteotic⁹ scripturā requirit.C.de iur.emphy.l.
ij.& plene no.de cens.c.j.lib.vj.& in.l.post q̄ bona fide.C.de pac.& la
ti⁹ per Spe.in tit.de instru.edic.§.restat.ver.sz vbi nūc ponant ca-
sus oēs in qb⁹ necessaria est scriptura.ergo necessario ḡns est vt ex
aliquo actu inducat nullus em̄ cōtractus scripturā necessario de-
siderans ex actu aliquo tacite induci pōt.hic est casus.l.itē querit
§.qui impleto.ad si.ſm intellectū do. Bal.ad illū in tit.de pa.con
stan.iiij.colum.in glo. ¶ His tñ nō refragātib⁹ cōtrariā snīam in
re veriorē censeo primo q: & ḡctus qui solo cōsensu explicari pōt
nō solū vborū expressione inducit sz & tacite inductus vr.Si act⁹
interueniant ipsi contractui conformes.ff.de pac.l.item q:.ff.de
act.& ob.l.quibuscūq̄.sed emphyteosis cōtractus est huiusmodi
vt pbat sumpto ar.de locatiōe ad emphyteosim in.d.l.qbuscūq̄
iūcto.§.adeo insti.loca.Itē & interuenit actus vere emphyteosis
cōformis vt puta canonis receptio igit &c. ¶ Scd̄o pbat: q: quē-
admodū ex patientia quā prestat dn̄s vt ipse cōductor post finitū
cōductionis tps in ipa re ḡducta maneat tacita noua locatio in-
ducitur.vt in.d.l.itē querit.§.q ipleto.& in.l.q ad certū.ff.e.ti.Igit
a rōnis paritate p canonis receptionē vr noua emphyteosis cōces
sio induci. ¶ Tertio qd̄ quēadmodū ob canonis receptionē p su
piorē factā ab eo q ob nō solutū canonē ab emphyteosi ceciderat
tacite renouatio p̄cedētis emphyteosis inducit ſm cōmunē snīaz
glossarū in.c.potuit.& in.d.l.ij.& Spec.in.d.§.nūc aliqua ver.sic.vbi
Bar.l.post diē.ff.de le.cōmis.l.cōmissorie.C.de pac.inter empt.Ita
& a rōnis idētitate idē ḡtractus pp receptionē canonis induci dz
noua celebratio.& ita teneo.Nec ob.qd̄ sup.ius de scriptura dictū
fuerat.q: & hodierna cōi cōsuetudine derogatū est dispōni dicte
6 l.ij.† Cū & emphyteoticus contractus absq̄ scriptura fiat.vt not.
Spe.in.d.§.nunc aliqua in ver.quinto querit.que quidē cōsuetu-
do seruāda est cū ipsa instrī solennitas minime posset.extra de si.
instru.c.cū dilectus.& qd̄ no.de tabula.l.generali.lib.x.& in aut.vt
p̄po.no.impa.in p̄n.p glo.p̄terea & d.l.j.nō phibet ipsum emphy-
teoticū ḡctū sine scriptis fieri posse ergo vr fore pmissuz.ff.ex qui.
cau.ma.l.nec nō.§.qd̄ eis.C.de relig.l.statuas.ff.de p̄cura.l.mutua.
§ cū q̄rit.extra de transla.c.inter corporalia.circa medium. ¶ Ex
quib⁹ cōcludit qd̄ cū per dictā renouationē in p̄sona Philippi
factam nō fuerit p̄iudicatū iuri ipsius Guidonis Pauli merito
idē post mortē dicti Philippi emphyteosim pcipere dz & hic ex
cēa adiecta in emphyteotica cōcessione facta pri eor.s.q̄ vno filio
rū p̄cedente portio illius in aliū deueniat.qd̄ quidē pactū vali-
dum fuit.arguēdo de feudo ad emphyteosim pbatur in.c.j.ad si.
de suc.feu.& in.c.j.§.si duo fratres de feu.marchie.& de fratrib⁹ de
nouo beneficio inuesti.c.j.& q̄ no.Bar.ff.de ver.obli.l.si mihi & ti-
bi Bal.C.de sac.san.eccle.aut.si quas ruinas.& in.l.vna.C.qn̄ non
pe.par.& in.l.vnica.§.in.j.C.de cadu.tollē.videtur enim ipse pristi-
ne emphyteosis renouatio aut eiusdē tacita reconcessio in dubio
fieri cum eisdem clausulis & qualitatibus vt probatur in.d.§.qui
impleto.cum infinitis similibus.

Consilium.ciiij.

1 ☞ Statuta de cessantibus & fugitiuis loquētia vt locū habeāt
an necessarium sit vtrāq̄ cōcurrere qualitatē.scilicet cessationis &
fuge:an vero vnam tantum adesse sufficiat.Et nu.3.
2 Statuti dispositio diuersa quotiescunq̄ ad cōcordiā reduci po-
test semper correctionem euitemus.
4 Et dictio de sui natura diuersa coniungit.
5 Rubrū nō attēdit cum nigrum loquit generalius:sic nec ecōtra.
6 Attestatio inualida patris consensu validari potest.

Pater reuerēde Solū sup eo allegatu-
rus sum q̄ per ḡcura-
1 torē mihi porrectū est.† Illud āt stat in hoc.An statu-
ta de cessantib⁹ & fugitiuis loquētia vt locū habeāt ne-
cesse sit vtrāq̄ ḡcurrē q̄litatē.s.cessatiōis & fuge.an v̄o vnā tm̄ adesse
se sufficiat.s.cessationis.In quo prima frōte dicēdū vr vtrāq̄ cō-
currere debere cū ipsa rubrica ex qua dubitatiuū tex.p̄ntis consti-
tutiōis declarari cōuenit.ff.de in diē adiec.l.imperatores.& not.glo.
in.l.vna.C.ne liceat in vna eadēq̄ cā tertio ḡuocare.& in.c.ij.& in
c.iudex ab aplica.de offi.dele.lib.vj.de rescri.p̄t.tibi qui gratiam.&
in.l.si.ff.de eo per quē fac.est hec ambo copulet p dictionē & igitur
vtriusq̄ cōcursus necessario vr.ff.de ḡdi.insti.l.si heredi plures.et
qd̄ plene de illi⁹ dictiōis natura no.Bar.in.l.j.ff.de iusti.& iur.et
ista est sola rō:lz friuola que hanc snīam suadere vr.Si qs tñ re-
cte intueri velit ḡtrium receptissime sentiet.Et ad hoc pbādū facio
fundamentū vnū qd̄ predicore deducebā.s.q: cōstō in hac cessan-
tiū materia varie loquatur cū q̄ꝗ̄ copulatiue q̄ꝗ̄ disiunctiue
adeo qd̄ ex eadē vera ipsius verbi cessans declaratio tolli nō pōt.
Igit necessario ḡns est vt ex p̄senti ḡstōne resultans dubitatio ex
cōi iure declarationē assumat.de noua.l.ij.C.de iure li.l.si.§.cum
in cōputatione.ff.de publ.l.cesar.ff.de mu.& ho.l.vt gradatim.§.si.
lege.extra de cōsue.c.cū dilectus.extra de cle.non resi.c.ad audien-
tiam.& c.cū dilect⁹.Clarū aūt est & cōi iure illū cessantē dici qui in
ciuitate agit.& si extra nō aufugiat.vt est tex.apertus in.l.cum qui
ff.de priuile.credi.l.cū qui &c.Preterea & aliter luculenter ex ipsi⁹
constitutiōis inspectione colligit eiusdē dispositionē locū habere
etiā si cessatio in ciuitate Florentie facta fuerit p verba illa statuti
dicētia formalr vel de ciuitate Florentie &c.Cū ergo predicta ver-
ba denotēt solū cessionē in ciuitate.vt intelligenti p̄z.Igit & scd̄o
necessario ḡns est vt & simplex cessatio absq̄ fuga sufficiat.qm̄ ali-
ter dicendo semp sequeretur vba ipsius constitutionis de cessatio
ne in ciuitate disponētia nihil operari ḡ.l.si qn̄ de leg.j.C.de inof.
test.l.si qn̄.ff.ad muni.l.j.de rescrip.si papa.lib.vj.extra de priuileg.
c.in his.cum si. ¶ Itē & foret talis statuti dispō quo ad hoc eluso
ria.quod similiter nemo dixerit.ff.ne quid in lo.pub.l.vlt.ff.de in-
di.l.si pretor.extra de elec.cōmissa.lib.vj.Preterea & tertio summe
est ponderandū qd̄ prima pars statuti loquit de cessatiōe siue fu-
ga ibi dū dicit in vel de &c.Vn̄ lz scd̄a pticula loquat copulatiue
de cessatione & fuga.nō tñ est p̄sumendū ipsos cōstituentes se icō-
tinenti voluisse corrigere:sz potius voluisse qd̄ ipsa statuti dispō
locū habeat siue ambe partes interueniant copulatiue.vel vna ea
rū disiūctiue.Hoc aūt probat ex trib⁹.Primo:q: sicut testator se
incōtinēti corrigere nō p̄sumit.ff.de cōdi.& demon.l.nā adeo.Ita
nec statuētes.vt illā.l.extendāt.Cy.& bal.in.l.si.C.p quas p̄so.nob.
ac.Scd̄o p id qd̄ in sili no.gl.ad p̄positū singulare.xxxiiij.di.c.fra
ternitas.dicēs q̄ & si diuersa iura diuersimode in eadē materia lo
quant qd̄ vtriusq̄ iuris dispositio in materia illa pariter sibi ven
dicat locū.& ſm vtriusq̄ iuris dispositionē eadē materia est intel-
ligenda.& si alia nō allegarentur glo.illa p̄sentē dubitationē deci-
2 dit.Tertio † q: quotiescūq̄ statuti dispositio diuersa ad cōcordiā
reduci pōt semp correctionē euitamus.C.de inoffic.dot.l.vnica.de
elec.c.expediat.li.vj.& in prima cōsti.C.§.qbus & qd̄ no.de lit.ḡtest.
aut.offeratur.ff.qui satisd.cog.l.sciendū.& in aut.de here.que ab-
intesta.circa prin.in glo.super ver.vacātibus & qd̄ no.Bar.in ex-
trauagan.ad reprimēdā.super ver.non obstan.sed ambe cōstōnis
3 dispositiones p̄dicto mō saluari possunt.igit &c. ¶ † Preterea et
si pur dicere velim⁹ sufficere vnā qualitatē adesse.s.cessatiōis.tunc
dicēdū erit vba ipsa cōstōnis copulatiue loquētia p dictionem &.
exponenda fore per dictionē vel.p ea que habent in.l.generalr.C.
de cōdi.insti.Et ad interp̄tationē sequentium & clarū intellectuz
potius sunt inspiciēda p̄cedentia q̄ sequētia de leg.iij.l.qsqo.ff.qn̄
di.le.ce.l.filium.de lega.j.l.si seruus pluriū.§.fin. ¶ Sed dispositio
statuti que loquit procedit disiunctiue.ergo illa attendēda ad de
clarationē expositionis sequentis copulatiue loquentis.maxime
q: precedens dispositio vt p̄ridie viua voce dicebam de dicti verbi
expositione locuta fuit principaliter & dispositiue.ac etiam ma-
gis plene sequens autem enunciatiue.igit &c.Cum enim super eo
dem diuersimode statuta loquant recurremus ad dispositionem
magis plene loquentem & illa seruanda est vt eleganter no.do.bal.
4 ff.de here.insti.l.si ita scriptum.per illū tex. ¶ † Ultimo aduerten-
dum.q: & si dicta copulatiua dictio &:non exprimatur p vel imo
in propria significatione permaneat.Attñ concludendum est vt
verificetur statuti dispositio vnam solam qualitatem sufficere re-
periri.lz em̄ hec dictio & de natura sui diuersa cōiūgat.vt de iure
& fact.ign.in rubrica.& C.e.ti.l.ea tamen adiectio.de lega.iij.Attñ
quando plura copulat p̄ncipaliter & per se nō respectiue ad aliud
in vno quoq̄ procedit dispositio.nec est concursus amborum co-
pulatiuorū necessarius vt probatur.ff.ad.l.cor.de sica.l.j.ad princ.
5 Sed ita est in casu proposito.ergo &c.† Non obst.ratio supra fa-
cta de rubrica copulatiue loquente.Illa enim procedunt nigro
ipsius rubri existente dubio.Ubi autem nigrum clarius dispone
ret & generalius quam rubrica.vt in casu proposito & tunc tex.at
tendamus nō aūt rubricā per ea que ad propositum no.gl.de in-
ces.nup.in prin.Et insti.de ob.que ex quasi malefi.in princ.Stat
igit clara & firma cōclusio ipsius cōstitutionis dispositioni locuz
esse etiam si sola cessationis qualitas insit & deducta fuerit p p̄sa-

tas veridicas rōnes qb° impossibiliter rñsio dari pōt.lз in casu p
posito per ꝓcuratorē nr̄i dictuli deducta fuerit vtraqꝫ qualitas ꝛ
plene ꝛ elegātissime cū deponāt nr̄i testes de visu dicentes vidisse
Ludouicū cassasse ꝛ aufugisse que qdē visus ꝓbatio oībus alijs
pfectior est.vt insti.de gradi.cog.§.fi.in gl.C.de test.l.testiū.Vñ nō
6 solū ꝑsumptiue sз et necessario ipsi ꝯcludunt.†Preterea optime
aduertat reuerētia vestra qꝛ ꝛ aliq ptis aduerse testes tres vel duo
soliūiter deponūt pro nobis dicētes se credere qꝫ dict° Ludouic°
nō esset soluere creditorib°.ꝛ qd se custodiat que qdē attestatiōes lз
de credulitate tn̄ per ptē aduersam eā ꝓducētē ratificate fuerint
hꝫ ꝓductiōe merito ꝯ easdē nr̄am fundāt intentionē.C.de li.cau.l.
cū ꝑcū.ff.rem ra.ha.l.ne satisda.ff.fami.er.l.qui familie.Clarū aūt
est inualidā attestationē ptis ꝯsensu validari posse.vt no.Innoc.
extra de testi.c.cū clām.Sup qnib° qdē approbationibus ac testiū
attestationibus me vlterius nō extendo:qꝛ vt vidit reuerentia ve
stra ꝛ menti tenet ego super his plenissime allegaui.

Consilium.cv.

1 Libellus potest sustineri ex vna causa cū duas cōtinet qua
rum vna est sustenabilis.
2 Ratum habens delictum suo nomine perpetratum ita punitur
vt mandans.
3 Pena statuti puniēs facientē maleficia:etiā fieri facientē punit.

In christi nomine amen.

1 Viso †themate ꝓposito ꝛ allegatiōes quo ad pri
mū quo querit an libell° accusatiōis p Ma
riotū ꝓduct° valid° censeri debent.Breuiter dicēdum
est qꝫ sic.qn̄ cū duplex accusatiōis cā ipso libello qꝫ ap
ponit sufficit libellū ex vna sustentari posse.licet non ex alia.ff.de
appel.l.appellāti.ad fi.ꝛ.l.scio.§.nō solere.extra de probatio.c.licet
cām.ꝛ qd no.ff.de re iud.l.diuus.C.de eden.l.edita.lз ergo concedi
posset excusationē nō posse sustentari ex vna ꝓpositarū causarū
scilicet ex illa qꝫ Gabriel instrm̄ debiti post solutionem factā Ma
rioto nō restituit attamē tolerari posset ex alia scilicet qꝛ vs° fuit
per se vel aliū ipso instrumēto ad petendū iterū debitū iam solu
tū.Dicendū accusationē ipsam validā censeri.Nec huic sn̄ie refra
gatur allegatio illa qd etiā ex hac validari nō possit.qꝛ nō est ap
posita qualitas in libello per statutū puniriunз requisita.s.qꝫ vsus
fuerit is Gabriel eodē instrō fraude atqꝫ dolo.que qdē apponi de
buit p deducta in ipsis allegationib°.Duplex cū daf rn̄sio.Pri
mo qꝫ vbicūqꝫ quis accusat qꝫ in aliqd faciendo deliquerit nūqꝫ
reijcienda imo admittēda est accusatio.lз in ea nō fuerit fraudis
ac doli qualitas exquisita ſm gl.singularē.in.l.ex maleficijs.§.lon
ge min°.ff.de ac.ꝛ ob.ex qua hāc theoricā assumpsit.d.Bal.in.l.j.
in.iiij.charta.C.qui accu.nō pos.cū ergo casu ꝓposito intentet ac
cusatio sup delicto in faciēdo cōmisso.s.vsus instri ad repetitionē
debiti iam soluti qd quidē delictū est tā ex forma statuti ex se pa
tet:qnā ex forma iuris cōis hoc appellāris crimē stellionat°.vt pз
ff.man.l.si fideiussor.§.in oīb°.ff.man.quē text.Bal.ad hoc reddit
singularem.in.l.sub spē.C.de re iud.ergo ꝛc.Ceterum scdo dici
potest probabiliter.qꝫ cū Mariotus hūc puniri petat ſm statu
ti formam videtur presumptiue concludere talem vtentem dolo
vsum fuisse.ex quo statutum hoc dolū pene incursum requirit.cla
rissimum autem est sufficere libellum presumptiue concludere.ff.
de his que in frau.cre.l.omnes.§.lucius.per Barto.ff.de confes.l.
certum.§.sed si fundū.que regula etiam locū habet in criminali
bus vt no.Cy.in.l.nec crimi.C.de fal.ꝛ ag.in.l.ij.C.vi bo.rapt.ꝛ hec
2 de primo.†Quo ad scdm quo queritur an in ꝓposito ipse Ga
briel pena statuti puniri possit cū hoc instrō nō de per se:sз p aliū
vsus fuit.Breuiter arbitror qꝫ sic.qꝛ cū prefatus Gabriel ratifica
uerit ipsius vtentis hoc instrō nomine suo iudicium assistēdo de
posito pecunie ad petitionē ipsi° suo noīe vtētis facto ꝛ nō cōtra
dicēdo ipsius ꝓcuratoris petitioni ex quibus ratificatio inducit
tur etiā ad puniendum acta vt primū patet.ff.de dolo.l.nō tantū
verbis.ff.rē ra.ha.scdm.ff.eod.tit.l.quo cū.in glossella parua.ꝛ est
casus in propria specie in.c.cū in positionib° in fi.secūdo rn̄so.de
iureiu.lib.vi.ergo ꝯn̄s est necessario ipsum puniri debere cū ratū
habens delictū suo noīe ꝑpetratū ita puniatur vt mādans.extra
de sen.ex.c.mulieres.cū ibi no.ff.de vi ꝛ vi.ar.l.i.§.quoties per glo.
ꝛ Bar.ꝛ eundem in.l.nō solum.§.si mādato.ff.de iniu.ꝛ est hodie
casus in.c.cum quis.extra de sent.ex.lib.vi.Quod aūt hoc sit ve
rissimum tria manifestissime comprobant.Primo qꝛ quis vti ali
qua re dr̄.ꝛ si per aliū vtatur casus est formaliter.in.l.j.§.is cuius.
§.pe.ff.de tri.actuqꝫ priua.cū igitur locus sit verbis statuti ergo ꝛ
idem dispositioni.ff.de dā.infec.l.iiij.§.toties.ff.de admi.tuto.l.ita
aūt.cū fi.Scdo qꝛ semper in statutis ille intellectus est admitten
dus quem ipsi statuentes admitterent si viuerent ſm glo.singula
rē.ff.de pac.l.tale pactū.§.fi.Sed nemo sani capitis negaret statuē
tes rn̄suros fuisse qꝫ sic si interrogati fuissent.An pena illius sta
tuti locū habeat in vtente instrō per aliū.Igit ſm hūc intellectū
debemus statuentis verba interpretari.Tertio idem ꝓbatur:qꝛ
qn̄ statutum disponit idem quasi in aliquo casu qd ius cōe vt est
in casu proposito.vt pз in.d.§.in oībus.tunc si ius cōem dispōnē
suā in casu illo emanatā velle trahere ēt ad casum fictū.tūc statuti
dispō ēt ad fictū casum trahit.Iste est notabilis casus.i.c.ad au
dientiā.ꝛ.c.cū dilect°.extra de cle.nō resi.sed certū ex infinitis legū
casibus qꝫ ius cōe volēs vtentē falso instrō ad repetitionē debiti so
luti puniri:vt de stellionatu crīe.vt.d.§.in oībus locum habere ēt
in vtente per aliū:ꝛ sic trahi ad casū fictū.vt est casus in.d.c.cū in
positionibus in.l.si qs id qd.ff.de iuris.om.iudi.ꝛ in alijs iuribus
que alle.Bart.in.l.nō solū.§.si mādato.ff.de iniur.ꝛ.l.sз si minus.
§.seruus me°.ff.de iniu.Igit ꝛ statutū ad hūc casum trahet.ꝛ ista
est firma ꝛ pura veritas ꝛ sine pluri ista in casu qōnis nr̄e ad lram
est decisio clara do.Bar.in.l.quēadmodū.C.de agri.ꝛ cēsi.li.xi.di
centis formaliter qd vbi extēsio statuti ad casum improprium tēdit
ad fauorē reipublice.Ita debemus cōstōnē extendere.ac si esset fa
uorabilis.ꝛ ideo cū pertineat ad reipublice fauorē delicta puniri.ff.
3 ad.l.aql.l.ita vulneratus.cū fi.†Igit pena statuti puniēs facientem
maleficia puniet fieri faciēs.ff.de iuris.om.iud.l.si id qd.Hec sunt
formalia verba eius.Cū itaqꝫ sit casus noster cū delictū puniat pe
na fisco applicāda.ꝛ sic in reipublice fauorem merito militāt vba
Bar.que cū p̄sentem casum decidāt nō est vlterius qd.ꝛ ex his icte
intuēti clara dat rn̄sio ad ea que in oppositū vr̄ dicere Bar.in.l.is
qui pro emptore.ff.de vsu.ꝛ in.l.hec verba.ff.de adult.ꝛ in.l.j.§.de
fecisse.ff.de vi ꝛ vi ar.ꝛ aliqñ in.l.non eo min°.C.de accu.ꝛ hoc de
scdo.Quo ad tertiū quo querit an solutio debiti ꝓbata sit per
exemplum sumptū a notario de instrō solutiōis rogato.Breuiter
dicendū est qꝫ sic.Iura cū volētia copie seu exemplo nō debere li
mitantur nisi illa illudve sumpta sumptūve fuerit manu notarij
cōficiētis originale vt est in casu ꝓposite qōnis.ita no.Bart.in.l.
si qs ex argētarijs.§.fi.ff.de eden.Et lз idē cōtrariū tenuerit in.l.j.
§.si qs in dubijs.ff.de secun.tabu.Attū tenēdū est qd dicit primo
loco qꝛ illud sequit Bart.in aut.si quis in aliquo.C.de edē.vel ex
posito qꝫ verius foret dictum eiusdē in.§.si qs in duobus.tn̄ pro
batur dicta solutio clarissime per quoddam exemplum sumptū
ex archiuo publico ꝛ libris communis qꝫ quidem plenam reddit
probationem.vt est casus in aut.ad hoc.C.de fide instrumē.Et fir
mat.do.Bal.in.l.gesta.ad fi.C.de re iud.allegādo.c.ad audientiā.
extra de prescrip.Ex quibus concluditur dictum Gabrielem pe
nam statuti incurrisse.

Consilium.cvi.

1 Scriptura non requiritur ad contractus validitatem.
Sed ideo ea fit vt qd actum est facilius probetur.
2 Societas generalis facit vt omnia censeantur communicata pre
ter incorporalia ꝛ male acquisita.
3 Societas finitur morte alterius contrahentium:nec valet pactū
contrarium.
4 Minor minorē ad diuisionē ꝓuocare nō potest.limitat ibidem.

In christi nomine amen.

1 Viso †themate prenarrato circa primū quo queri
tur.Vtrum dicta societas cōtracta corā testi
bus absqꝫ scriptura valida fuerit.Breuiter dicendum
qꝫ sic.Nullus enī regulariter contractus vel sui validi
tatē scripturā requirit:sed ideo ea fit vt qd actum est facilius ꝓbe
tur.ff.de pigno.l.contrahitur.ff.de fi.instru.l.pe.C.de pac.l.pactum
2 quod bona fide.ꝛ qd plene no.in.c.j.de censi.lib.vi.†Quo ad
secundum vtrum omnia sociorum bona ex generali societate in
telligantur communicata.Breuiter dicendum qd sic nedum pre
sentia:sed etiam futura.ff.pro so.l.si societatem vniuersarum.ꝛ.l.si
quis societatem.exceptis tamē his bonis que ex inhonesta ac tur
pi causa acquisita sunt.ff.pro so.l.cum duobus.§.vlti.cum.l.qꝫ etiā
que est sequens.Hec tamen differentia est qꝫ ex contractu societa
tis generali presentium rerum corporalium dominium sine tradi
tione transit in alterum ex socijs.ff.e.l.j.§.in societate.In corpora
lium autem rerum aut earum que post celebratam societatem ac
quisita sunt dominium sine traditione nō trāsferatur.ff.e.l.ea ve
ro.ꝛ.d.lege si societatem.ꝛ.l.si quis societatem.ꝛ hec de secundo.
3 †Quo ad tertium an per mortē vnius ex socijs vt ipsa societas
finita.Breuiter dicendum est qꝫ sic cum morte vnius ex socijs re
gulariter societas finitur neqꝫ in heredem transeat ex conuentiōe
defuncti.ff.eo.ti.l.sociū qui in eo.§.j.ꝛ.l.actione.§.morte.C.eo.ti.l.
tandiu.In quibus probatur primum.Secundum autem proba
tur.ff.eo.l.adeo.ꝛ.l.nemo potest quinimo nec valeret ipsa cōuētio.
vt societas in eternū vltra mortem duraret cum esset hoc liberta
tem supremi iudicij auferre.ff.e.l.cum duobus.§.idem rn̄dit socie
tatem.ꝛ.l.nulla.ff.quemadmo.cōi diui.l.in hoc iudicio.§.si conue
niat.Et hoc de tertio.Quo ad quartū.s.vtrū vn° ex socijs pos
sit ꝓuocare ad diuisionē bonorū ipsos minores defūcti socij hēdes
4 anteqꝫ fiat inuētariū p tutores eorū.Breuiter dicēdū †qꝫ licet regulr
minor minorē ad diuisionē ꝓuocare nō pt.nisi in eo casu quo prio
vn° maior eos ꝓuocasset.qꝛ tūc ꝛ ipe inter se diuidere pn̄t.vt sin
gulariter terminat glossator.in.l.inter pupillos.ff.de admi.tu.vel
nisi vni ex minorib° diuisio vtilis esset:vt qꝛ alter minor exosus ēēt
ꝛ male vite:vt elegāter no.Bar.ex tex.l.si ꝯuenerit cū.l.se.ff.p soc.
Vel tertio nisi minor minorē nō ad diuisionem ꝓprietatis.sed
possessionis

possessionis vel fructuum ꝓuocauerit.vt singlr ꝓbat̃ ex.l.Lucius Titius.ꝛ seia.ff.fami.ercis.iuncta.l.iubem⁹ nulli.post pn.C.de sac. san.ec.ꝛ no.bar.in.l.i.ff.de re.co.Item in ꝓposito casu maior minorē ad diuisionē iure relicto ꝓuocare pōt.Nec tūc in alienatione necessaria est ꝓtoris autoritas.vt ꝓbat̃.ff.de re.cor.l.i.ꝛ.l.si pupillorū.C.de predi.mi.l.pe.Ceterū ꝛ in predicta diuisione tutor interuenire poterit ꝗ lȝ añ inuētarij ↄfectionē administrare nō possit vt in.l.tutor ꝗ repꝛtoriū.ff.de admi.tu.ꝛ plene no.C.eo.ti.l.tutores vel curat.Attñ ea facere posset ante ↄfectionē q̄ de necessitate inuēta cōfectionē inuētarij ꝓcedūt vt est ꝑscrutator rerū pupillarꝫ q̄ in inuētario ponēde sunt.vt.d.l.tutor.ꝛ.d.l.tutores.ita not.Bar. in.d.l.tutor.ad fi.per tex.in.l.aristo.ff.de acq.her.Clarū aūt est hāc diuisionē finite societatis inuētarij cōfectionē precedere debere ex duob⁹.Primo qꝛ finita societate incōtinēti ius adest intentanti actionē cōi diuidūdo.vt rerū in societate finita existētium diuisio fiat.ff.p so.l.actione.§.si post distrīctam.Scdo qꝛ si ante inuētarij actionē res nō diuiderent̃ res in inuentario describi non possent cum certum non esset que res ipsius minoris sint totaliter vt ex se patet igitur ꝛc.ꝛ hoc de quarto.ex cuius decisione patet necessarium non fore reliquas dubitationes discutere.

Consilium.cvij.

1 Alienatio rei ꝓprie libere fieri pt ꝛ irreq̄sito ꝛ inuito ↄsorte.
2 Prohibitio legis ꝛ testatoris equiparatur.

In Christi nomine amen.

1 Circa †id quo q̄rit̃ an statutū ꝓhibēs ꝓprie domus alienationē nisi ↄsors reqrat̃ cū prefixiōe termini ab eodē deputati ad eādē si velit locū habeat in necessaria alienatione ad quā qs ex laudo compellit̃.Dicēdū vr̃ ꝙ nō.Primo qꝛ cū hec ↄstō sit ↄ iuris cōis dispositionē dictē liberā fore rei ꝓprie alienationē ꝛ inuito ꝛ irrequisito ↄsorte vt est casus.C.de ↄhē.emp.l.dudū.Igit̃ ↄñs est vt restringat̃ ad vnū casum tm̄.s.alienationis volūtarie:de qua tm̄ ipsa ↄstō sensisse vr̃ vt infra ꝓbabit̃.nō aūt necessarie.ff.de leg.l.qd ↄ rōnē.de fil.ꝑsby.c.i.lib.vi.de reg.iur.c.q̄ a iure.co.li.cū aliis similibus. Scdo qꝛ in necessaria alienatiōe q̄ vertit̃ in ꝓposita qōne cessant verba prefate constitutionis:vt infra ꝓbabit̃.Igitur ↄñs est vt eiusdem cesset dispositio.ff.sol.ma.l.si vero.§.de viro.ff.de dam. infec.l.iiij.§.toties.de acqr.her.l.si seruū ḡ.§.non dixit.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.l.i.§.loquitur.de pac.l.qd dem̄.cū si.Qd aūt cessent oñ dicatur.qꝛ illa semper est exceptiōis natura.vt regulā generaliter loquutē ad certum eanꝫ declaret.ff.de penu.lega.l.naȝ qd liquide. in.§.fi.ff.de vi.tri.ꝛ ole.leg.l.fi.§.cui dulcia.non āī ꝙ sub regula cōprehendi faciat ea que alias nō cōprehenderent̃.ff.de vsufru.leg. l.generali.§.vxori.sed verba ipsius ↄstitutionis exceptionē denotātia posita in ver.nisi ꝗ alienare voluerit ꝛc.vt manifeste ostdit̃ ex vbo voluerit.In alienatiōe tm̄ volūtaria loquit̃ Igit̃ necessario fatēdū est qd ipsa statuti rōa eradēs nullū alienare posse nisi consors requirat̃ in volūtaria nō aūt necessaria alienatiōe loquatur.
2 †Tertio idē ostēdit̃ qꝛ ꝓhibitio legis ꝛ testatoris eqparat̃.ff.de manumis.l.seru⁹ hac.sȝ illud ē clarꝫ ꝙ testatoris dispō alienationē certe rei ꝓhibēs fauore certarū ꝑsonarū alienationē sub se necessario nō includit.de leg.iij.§.pr̃ filiū.in prin.de leg.ij.l.peto.§.ꝑdiuȝ.de le.i.l.filiussa.§.diui.ff.de admi.tuto.l.qdā decedens.§.vsqꝫ adeo qs alīs ē sub.l.pr̃ in telā.Igit̃ dicēdū ꝙ nec dicti statuti dispositio ad necessariā alienationē extendat̃.ꝛ ad hoc simil̄r accedat.l.alienationē.ff.fami.erc.l.diuus.ff.de peti.here.In quibus duabus probatur aperte ꝙ legis prohibitio alienationem impediens ad alienationē necessariā nō extēdit̃.Ultimo hoc idem probat̃:qꝛ posito q̄ is qui in puncto proponitur consortem requisisset isqꝫ eam domum ad quā dādum dictus Antonius cōdemnatus est emere voluisset non posset qꝛ cū obligatus sit dictus Antonius ad domum dandā.ꝛ sic ad dñium transferandū.insti.de act.§.sic itaqꝫ ↄñs est vt ad estimationē domus obligatio nō succedat.de verbo. obli.l.vbi aūt nō apparet.§.vlti.ꝛ in.l.si seruum.§.sequitur.et.§. affect⁹.Cum igit̃ ex supra ꝓmissis frustratoria ac supuacua fuisset ipsa ↄsortis reqsitio cū ꝛ si emere voluisset nō potuisset.ↄñs est vt dicamus nō ꝑsumi statuētes de hac superuacua reqsitiōe sensisse. sȝ de ea tm̄ ex qua effect⁹ surgere pōt.ff.vt legatorū seu fideicōmissorū noīe caueat̃.hic stipulatio.in.§.diu⁹.ꝗ tex.ad hoc est optim⁹. facit.ff.vt in pos.le.l.si is a quo.§.i.Ex q̄bus cōcludendū ꝑdictā domū absqꝫ ↄsortis reqsitiōe p do.An.alienari potuisse in dictā dñam Catherinā adeo ꝙ si postmoduȝ vocā dña Catherina aliena re velit ꝓmū solū pictā statuti obseruare tenebit̃ scȝ de ↄsortis reqsitiōe cū terminis mēsis:nō aūt sm̄ loquētē de termino annorꝫ triū ↄcedēdorꝫ ↄsorti ad redimēdū qñ ↄsortis reqsitio añ alienationē nō processisset.ꝛ ꝙ ↄclō ista sit verissima casus est i ꝑdicto statuto in ṽ.glibet insolutū accipiēs.In cui⁹ intellectu qꝛ clari⁹ nō insistēdū.

Consilium.cviij.

1 Arbiter de his tantum rebus ꝛ controuersiis que ab initio fuerunt quando compromiserant iudicare potest:non de his que postea superuenerunt.

In christi nomine amen.

Idem in proposita consultatione dicendū videt̃ qd ꝑ superiorē consulentem extense cōclusum fuit ad administrata cū tutorio nomine per dictū Bartholomeuȝ primum laudum se nō extēdit:quoniam licet cōpromissum inter bartolomeū Salibenē generale fuerit.attñ ꝓsecutio coram arbitratoribus fuit.specialis de diuisione hereditatis ꝑne tm̄:nō aūt a domino ꝓsecuta extēdi pōt.ff.de arbi.l.si cū dies.§.plenū.C.de iudi.l.ij.nisi in casu.ff.de arbi.l.de reb⁹.Ad fruct⁹ aūt mōtis p bartholomeū acceptos a dolo occultatos ꝛ pecunias exactas a debitoribus dicti Salibeni.ꝛ per eundem Bartholomeū dolo occultatos simpliciter primum laudū se non extendit.omnia enim hec post ipsum prolatum euenerunt.Et sic de futuro.Unde aut enim volumus dicere qd hoc laudū ad predicta se extendat:qꝛ hoc ipsi laudantes expꝛesse voluerunt ꝛ hoc est falsum cum tractus futuri tēporis nō spectet ad ipos.ff.de vsu.l.i.§.p soc.l.pro socio arbiter.
1 C.de sent.q̄ sine cer.quā.l.i.cū ibi no.cū infinitis silib⁹.†De his cū rebus ꝛ cōtrouersiis arbiter iudicare potest que ab initio fuissent qñ cōpromiserūt nō de his q̄ postea superuenerūt.ff.de arbit. l.de his rebus.vbi est expressuȝ.Aut volumus dicere ipsos laudātes hoc potuisse ex expꝛsa potestate in hoc sibi a partibus concessa dū in eos cōpromiserūt de oībus litibus vertentib⁹ ꝛ q̄ verti possent.ꝛ hoc similiter est falsum.Nō eñ in arbitratores vt arbitratores de futuris verbis cōpromitti potest.ff.de iudic.l.non quemadmodum de re iudic.c.abbate sane.lib.vi.Ita nec arbitrium qd est sibi simile.ff.de arbi.l.i.extra co.tit.cum dilecti.ꝛ hoc est qd firmat Spec.in ti.de arbi.§.vlt.ṽ.qd ergo si compromissum est de cōtrouersiis.Quinimo nec predicta in sȝ laudū venire potuerūt quāqꝫ enim illud fuerit generale.attñ ꝓsecutio spālis fuit.s.super diuisione dictorꝫ bonorꝫ hereditariorum.Unde laudum non prosecuta extendi non potest vt est casus expressus in.d.§.plenum.nec refragatur generalis absolutio posita in dicto secundo laudo:qm̄ sicut in predictis occultatis non prosecutis ꝛ cōsequenter per laudantes non cognitis nō potuissent etiā si voluissent ipsi laudātes spāliter iudicare ad instar iudicis cui qñ nihil ↄstat nihil mādare pōt.vt no.Inno.de sen.exc.in.c.solet.Nec dicēdū est ꝙ voluerint in generalibus verbis absolutionis comprehendi que nō potuissent specialiter terminare.ff.de his q̄ in frau.cre.l.pater.ff.ad municip.l.lucius.§.imperatores.ff.de admi.rer.ad ci.ptī.l.curatores. §.fin.Similiter nec generalis quietatio ad predicta extendi pōt qm̄ quātūcunqꝫ generalis vt nūqꝫ extenditur ad dolose occultata per dictum bartholomeum ipso Salibene ignorante.ff.de pact.l. tres fratres.ff.de transac.l.cum aquiliana.ꝛ.l.qui cum tutoribus. C.de transac.l.sub pretextu specierum cum ibi plene no.quod maxime verum est ex eo:qꝛ dicta quietatio fuit his mādantibus qui hoc mādare minime potuerūt.vt no.Bar.in.d.l.cum aquiliana. et ego allego casum.ff.de contraria tute.ac.l.iij.§.contrarium.Ex quibus idem per omnia concludit quod per precedentem cōclusum fuit ꝛ quia satis extense ego amplius non insisto.

Consilium.cix.

1 Seruitutē patiēs iponi rei sue pt licite qd annuatī recipere.

In christi nomine amen.

In proposita consultatione tria principaliter sunt videnda.Primum an legitima rōne ac iure subsistat petitio spectabilis militis domi.Caroli agentis contra Senensem cōitatem ad lib.xxv.put in libello deductū est.In q̄ breuiter dicendū videt̃ quod sic cum enim dicta communitas seruitutem aqueductus de pꝛo muniminie ꝛ mūdatura foncarū circa muros ciuitatis existētium consensu actorum predecessorum dicti domini caroli imposuit aqueductum ꝛ hregnali cuiusdam molendini dictorum predecessorum ꝛ successiue domini Caroli.
1 †Igitur iustum fuit vt aliquid mercedis seu pretij loco ob dictam seruitutis impositionem dandum annuatim statueretur predictis actoribus ad eorum successoribus.quando enim aliquid vtilitatis ex re mea rei alterius priuate reipublice offertur pretium seu quid illi priuato a re publica tribuēdū est.s.cōia ꝑdi.l.vēditor.§.si cōstat.ff.de capti.l.mulieri opus salinarū.in.l.ij.C.p quibus causis serui premium accip. libertatis.Ex q̄bus quo ad primū ↄcludit̃ iure subsistere ꝓmissionē a cōitate factā de libris.xx.ob aquā in vtilitatē foncarū ducendā ꝛ adductā ad ꝑsens dñi caroli.ergo obseruāda fore.C.de pact. l.p actū qd ↄ.ff.c.l.iuris gentiū.§.ꝑtor ait.cū ipse princeps ea que pollicetur seruaturus sit de na.feud.c.i.in vsi.feud.de proba.c.i.Et not.Bald.C.de leg.l.digna vox.ꝛ hoc de primo.Quo ad scdm quo q̄rit̃ an p ꝓbationē diutine ꝑstationis dictarū.xx.librarū precedente legitimo titulo.vt.ā.probatū est scā p dcm̄ carolū sit eiusdē fundata intentio a deo declarare debeat dictā cōitatē teneri ad libras.xxv.Breuiter dicendū est ꝙ sic ex vulgari.l.dicente ꝙ ad ꝓbādū qd tertio deberi annuatim in futurū ex precedenti titu.legitimo ꝛ habili sufficie ꝓbari diuturnam probationē cuȝ illius tituli legitimi expressione factam.Hec aūt ↄclusio capit̃ ex.l.cū de lrē verso.ff.de vsu.ꝛ hanc eādē veram esse eiusdē.l.materia late tra-

ctata demonstrat in.l.si certis annis.C.de pac.et in.c.puenit.extra
de ceñs.cũ itaq; ita pbatũ fuerit in pposito casu. Igitur ec.huic
igitur pbationi satis adminiculat probatio fame deponẽtis cõ-
munitatẽ pfatã sic solitã fore soluere anterioribus tẽporib⁹. Aut
enĩ hoc de quo querit ita vetustũ factũ est qd memoriã hominũ
trãscendat. Et tũc nedũ q fama adminiculet. imo plenã inducit
probationẽ.vt not. Inno.extra de verb.signi.c.veniẽs.extra de iu-
ra.calũ.c.cum in cã.et qd no.do.Bald.C.de sa.san.eccle.aut.quas
actiones.C.de epis.et cler.l.cõuenticulã.C.de rei ven.l.cũ sup veri⁹.
Aut est nouũ negotiũ: et tũc fama aliis adminiculat pbationib⁹
per ea que plene not.de test.l.iij.§.eiusdẽ.C.de re.cõi.l.in bonefidei
de furti.n.l.admonẽdi.ff.de questio.l.minore.§.tormẽta.per Bart.
extra de testi.c.veniens. Et hec de secundo. ¶ Quo ad tertiũ quo
querit an pdictus dñs Carolus teneat ita dictũ aqueductũ ma-
nutenere ppriis sumptib⁹ quod in alta nõ intret dictas foueas.
Breuiter dicendum est qd nisi expresse aliter appareat non tenet
iure cõi dictus dñs Carolus.hoc qd dicit suis sumptibus facere.
Expressa etenim est iure conclusio qd excepta seruitute oneris fe-
rendi nõ debet is cuius res seruientem debet aliqd impendere.vt
apti⁹ rei cui seruit⁹ debet ipsi pstet seruit⁹.sed solã patientiã pre-
stare tenet.vt recte probat.ff.de seruit.l.quoties.ff.de seruitu.vrba.
predi.l.cũ debere colũnam.ff.si ser.ven.l.et si forte.§.etiam.vbi con-
cordantie.et breuiter videt pro hac conclusione casus expressus in
l.in summa.§.apud alfenũ.ff.de aqua plu.ar.scdm lec.Joã.positã
in glo.super ver.vicinam que communiter tenetur. Hoc autẽ ma-
xime in casu proposito verum est qr hui⁹ manutentionis de qua
querit omis officialis ad fouearũ custodiam deputat⁹ assumpsit.
Unde dicto dño Carolo imputari non debet si ipse ita hũc aque
ductum non manutenuerit qd in alta nõ intrauerit.ff.de reg.iur.
lege culpa est immiscere. Ex quibus patet ad omnia precedentia
responsum fore.

Consilium.cx.

1 ¶ Delictum si cum aliqua qualitate penam aggrauante dedu-
catur vt puta crimen furti cum qualitate manifesti ec.debet ab-
solutoria sententia sequi qualitate non probata.
2 Probatio si nõ cõcludit scdm qualitatem crediti in libello dedu-
ctam: sententia absolutoria non condemnatoria sequi debet.
3 Clausula super quibus omnibus et singulis intendunt inquirere
veritatem ec.est clausula diuisiua.
4 Qualitas certi temporis: vt puta noctis: habens delictum et eius
penam aggrauare: quando deducitur in iudicio: semper illa put
deducta fuit formaliter est probanda.

¶ In christi nomine amen.

Questio consultationis pposite in ea vulgari et
quotidiana dubitatione residere vr. an
scz sup deducto delicto nõ noctis qualitate in ipsa ac-
cusatiõe vel inquisitiõe deducta qualitate nõ probata
snĩa absolutoria sequi debeat. que quidẽ dubitatio in varijs locis
tractari repit.et p Ja.de are.et Cy.in.l.ij.C.de pba.plene per Joã.
an.in addi.in tit.de accu.et inq.in rub.p bar.ff.de adul.l.denũciasse.
in.§.qui tñ sibi referẽtẽ alteros antiquos doc.hoc tractãtes per
eũdẽ in suo cõsilio qd incipit accusat⁹.p bal.in.d.l.ij.C.de proc.et in
l.i.C.q acc.nõ pos.et in.l.edita.in prima receptiõe sua.C.de edẽ.et in
l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his q no.infa.quorũ oĩz cõis est opi.
absolutoriã snĩam pferẽdã ẽe in pposito casu plurib⁹ iurib⁹ et rõ
nib⁹ qs nõ refero.qr habent p eos in dictis lec.ordinarijs locis.&
1 alle.et istã cõem snĩam ego sequor. Prio isto sic habes eñ † qd si de
lictũ cũ aliqua qualitate penã aggrauãtẽ deducat.vt puta crimẽ
furti cũ qualitate manifesti dz absolutoria snĩa seq qualitate nõ
pbata. iste aũt est casus in.l.qd ergo.§.pena grauior.ver.nã ex fur
to.ff.de his q no.infa.sm Cy.in addi.qd et bal.ibi approbat. Ita
ergo in pposito cũ deductũ fuit delictũ in ipsa inqsitione cum no-
ctis qualitate penã ipsius delicti in duplo aggrauante presuppo-
sito illam pbatam nõ fore absolutoria pferenda est. Istud idem
scda rõne pbat: qr si qñ sup delicto cũ die quo cõmissum fuit iudi
ciũ deducto dit deducta nõ pbata absolutoria snĩa exequi dz.vt
firmat Bal.in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.ex eo qr si astringens
ad qd pbãdũ: qd tñ pbare non erat necesse illo pbato succubuit.
vt.ff.de instit.l.habebat.extra de pba.c.lz cãm.et qd plene no.ff.de
re iudi.l.diui⁹.et extra eo.ti.c.abbate sane.lib.vi.ff.de except.rei iud.
l.ante edẽ.§.actiones.ff.de app.l.qd ergo vbi p Bar. Et tamen ipsa
diei appositio delicti penam nõ aggrauat. ergo quanto magis si
deducat qualitas ad quã inquirens se restrinxit.vt infertus dedu-
cetur.delicti penã aggrauãs nõ pbetur debet absolutoria seq ne-
mo est qui nesciat. Ceterũ tertio pbat: qr nunquã snĩa condemna
toria sequi potest ex ipsa inquisitione formata sup delicto excepta
publica diffamatiõe 9 inqsitiõ nõ pcedẽte et pbato delicto excepta
pbatiõe p cõfessionẽ si ipse inqsitus in inqsitione non pcedere op-
ponat.vt in casu pposito exceptũ fuit. Iste est casus singularis in
c.i.et.ij.de accu.li.vi. Sed in casu pposito tñ publica diffamatio 9
inqsitiõ pcedebat de delicto qualificato cũ noctis qualitate.non
aũt de nõ qualificato.ergo ex pbationib⁹ ex quib⁹ infert simplex

delictũ nõ qualificatũ nõ pot sequi 9tra inqsitũ cõdẽnatoria ipso
opponente.sz absolutoria tñ cuz super non qualificato delicio in
famia inquisitionẽ nõ precesserit.vt singulariter pbatur in.d.c.ij.
extra de accu.li.vi.et ista est 9cludẽs rõ in pposita qõne. Quinimo
et quarto idẽ alr probat.qr ibi ecõtrariũ non reperit determinatũ
in criminalibus more priuatorum iudicatorũ procedẽdũ est.ff.de
2 pe.l.absente. † Sed in similibus clariũ eo q absolutoria snĩa seq dz
nõ autẽ cõdẽnatoria si probatio nõ 9cludit sm qualitatem credi-
ti in libello deductam.ff.de pac.dota.l.helisius marcellus.ff.de in-
stito.l.hẽbat.et not.Spe.in ti.de teste.§.i.ver.sed pone egi.et in tit.
de sen.§.qualiter ver.quid si lis.et plene no.Joã.an.in addi.in tit.
de act.et petit.§.sequitur. Hoc quoq; nõ est pereundũ vt in.c.exa-
minata.extra de iudi.referẽs vba Spe.in ti.c.ti.§.de seruitu.versi.
qd si libell⁹. Igit idẽ dicẽdũ vr in criminalib⁹.s.q lz pbationes
cõcludant super delicto.si tñ non pbant qualificatũ delictũ put
deductum fuit. ¶ Dicendum est in proposito casu absolutoriam
sequi debere. Nec predicte sententie refragat q not.do.Bald.in
pcalle.l.ij.C.de proba.et in.d.l.i.C.qui accu.non pos.dicens cõem
doc.sententiam non videre veram ouz procedit per inquisitionẽ
3 † et hoc solum virtute illius clausule cõmuniter in ea solite oppo
ni.s.super quibus omnibus et singulis intendũt inquirere verita
tẽ ec.que est clausula diuisiua. Unde sufficit alterũ probari.s.deli-
ctum sine qualitate cum inquirens tunc non inquirat connexe: sz
diuisiue.quia potest primo responderi sm eundẽ in palle gatis lo
cis.s.q dicta clausula inducat diuisionẽ et separationẽ remouẽdo
cõnexitatẽ in alijs qualitatib⁹ quã qualitate tẽporis adiecta quo
niã qlitas delicto annexo sm tũ et pene aggrauatiua nõ intelligit
respectu ei⁹ clausule fore diuisa ab illo delicto imo cõnexa manet.
4 ¶ † Quã cũ certa tpis qlitas.vt puta noctis.vt in casu pposito in
iudicio deducit hũs delictũ et eius penã aggrauare semp illa put
deducta fuit formalr est pbanda.ff.de ince.rui.et naufra.l.j.§.vlti.
cũ.l.seq. Uel pot aliter dici.s.qd salua reuerẽtia tãti doctoris ista
sua theorica nõ est vera. Primo qr cũ hec clausula.in quib⁹ oib⁹ et
singulis sit qdã clausula accessoria et coherens pncipalr deductis
in ipsa inqsitiõe merito dz informari et interptari atq; intellectũ
recipere a principali ipsius inqsitionis capite et fundamento quẽ-
admodũ dubia substitutio ipsi⁹ instõnis accessoria et eidem cohe-
rẽs intellecto atq; claritatẽ recipit ex ipsa instõne q est ipsi⁹ testa-
mẽti caput et fundamentũ.C.de ipu.et ali.subsi.l.i.ff.e.et.l.si plures
sunt instituti.cũ igit primũ ipsi⁹ inqsitiõis fundamẽtũ.s.delictuz
fuerit deductũ 9nexe et copulatiue cũ qlitate.s.noctis ergo verba
illa.in qb⁹ oibus et singulis intelligi debẽt.s.cõnexe et copulatiue
nõ aũt separatim.magis enĩ 9gruẽs est q ex pncipali informatio
nẽ capiãt ac fomẽtũ declaratiuã accessoria cle quã eã.ar.ff.de vul.
et pup.l.ex pupilla.C.de pac.l.si pacto quo penã.cũ ibi not.preterea
ẽt sicut dubia narratio ex clara 9clusiõe libelli intellectũ recipit.ac
declarationẽ.ff.de lib.le.aureli⁹.§.sticho.et ibi no.Bar.ita et econ-
uerso dubia cõclusio intellectũ recipit ex clara narratione.vt pro
bat.ff.de interro.act.l.si fideiussor.§.interrogatur.C.de diuer.re-
scrip.l.j.insti.de inuti.stipu.§.preterea.extra de fide instru.c.inter
dilectos.§.preterea. Cum igitur clara sint principalia ipsius in-
quisitionis narratiua fundamenta connexa et copulata scilicet de
lictum cum noctis qualitate.ergo verba illa super quibus ec.que
quodã modo sunt ipsius inquisitionis cõclusio dubia in intelle-
ctu eius an.cõnexim an separatim intelligi debeant in dubio in
telligi debeant copulatim et connexim. Ex quibus concludo Pi-
sanum prãtem recte in proposito casu absolutoriam protulisse.

Consilium.cxi.

1 ¶ Ciuitates priuate non fisci priuilegijs.sed iuribus tantũ pri-
uatorum vtuntur.

¶ In christi nomine amen.

Uiso puncto ac 9silijs sup ĩco redditis in qõne p
senti mihi cõmissa qua querit an hoies cõsa-
lõis leocorni ad se aduocare possint pecunias quasdã
p giumẽtũ exactas ex pmutatiõe creditorũ mõtis et pa
gis eiusdẽ quas quidẽ pecunias giumentus sibiipsi soluit tãquã
creditori. Breuiter dicendũ videt dictũ giumentũ a petitione di-
cti confalonis absoluendũ fore infrascriptis rationib⁹ et iurib⁹.
1 † Primo quia licet fiscus communis Florẽtie bona oia ex forma
cõstitutionis hypothecã habeat pro prestãtijs imponendum.et sic
eo iure vtatur quo fiscus reipublice romanorum.qui quidez simi-
liter pro censib⁹ et tributis bona habet annexa titulo hypothece.
C.qui cau.pi.vel hypo.ta.ibi.l.i.C.si pp pub.pẽs.l.i.l.si.quo qdem
iure ipse fiscus Florentie non vteretur si hoc statum non foret.sicut
nec alia priuata ciuitas que nõ fisci priuilegijs sed iuribus tantũ
vtitur priuatorum.ff.ad munici.l.simile.ff.de verbo.sig.l.eum qui
vectigal.ff.qui po.in pi.ha.l.si specialiter.ff.ad mace.l.interest.et
expressum in casu proposito no.glo.in.l.ij.C.in qui.cau.pi.vel hy-
po.contrahi. ¶ Item licet ipse fiscus Florẽtinus tãq hypothecã
pretendens reuocare posset ab alijs creditoribus pecuniam per
debitorẽ solutam consumptã vel non cõsumptam.C.de iure dolibe
ran.l.si.§.licentia.C.de priuil.fis.l.pecunia.et.ff.de iure fis.l.differre
§.vltimo

§.vltimo.licet quedã glo.in.l.qui aūt.§.sciētiā in versi.edictū.ff.de
his que in frau.credi.senserit qd fiscus credit etiã hypothecã nō
ꝓtendēs reuocare posset priuilegio speciali aliis creditorib⁹ solu-
tam:quēadmodum ⁊ alii priuilegiati creditores.ff.de pecu.l.ex fa
cto ad fi.ff.q̄ cū eo.l.sed an hic.Attamē dictis priuilegiis nō vtit
ipse confalonus pro fiscali debitore respectu datiorum ipsi fisco
soluens.Et hoc euidēter ostendit.An enī vult confalonus dictā
pecuniam reuocare a giumēto tanquam creditor hypothecari⁹
ꝑ.o.§.licētia.⁊ hoc nō.Posito enī eo.fiscus hypothecã gnalē etiã
cōprehēdētē credita montis in bonis ipsius debitoris ꝑstātiã ha-
buerit pro quo debitore solutū est per dcm̄ cōfalonū.qd tamē fal
sum est ex quadam reformatione mihi ostensa que a dicta g̃nera
li hypotheca credita montis excipit.attamen in ius ipsius hypo
thece nō succedit dictus confalonus ex quo de succedendo expres
se in locum fisci quo ad dictā hypothecã non cauit.C.de his que
in priorum cre.lo.succedunt.l.i.⁊.ii.C.de priui.fis.l.si cū pecuniam.
Ex hoc ergo capite cōcludit confa⁹ ꝯmūm:quia hypothecam nō
comprehendentem reuocare non posset aut ē pecuniam reuoca-
re vult aut petere nō excōicari eo q̄ prior creditor ipso clemente
aut giumēto est.Et tunc similiter non potest.q̄ ⁊ prior creditor
si hypothecam non pretendat non potest a posteriori creditore eã
pecuniam circa quã vt sibi solueretur ipse posterior creditor sem
per vigilauit.ff.de his que in frau.credi.l.pupillus.ad fin.iuncta
gl.in verbo reuocet.C.de iure deli.l.fi.§.⁊ si prefatam.Aut vult re-
uocare ea.quia dictat creditorem dicto giumento seu clementi in
soluēdo significatū fore.quo quidē casu cōdictio aut cōis petitio
cōpetit.ff.de bon.aut.iud.pos.l.si nō expedierit.§.i.⁊ qd plene not.
in.d.l.pupill⁹.⁊ hoc similr est falsum.q̄ tūc dr debitor vni ex credito
rib⁹ gratificasse qñ plurib⁹ instātibus vni spāliter ex soluerit fm
theoricā Nicolai de matare.⁊.d.Bal.in.d.l.fi.§.si ꝑfatā.ad fin.qd
in casu ꝓposito nō allegat igit ⁊c.Cōcludit ergo ex predictis qd
cū dict⁹ clemēs solicit⁹ fuit sibiipsi soluēdo qd potuit.q̄ a suo de-
bito ꝓcurator ꝯstitut⁹ ad soluēdū quo casu quidē casu ē sibiipsi
soluere pt.vt ⁊ in tutore dicim⁹ in.l.fistulas.§.fundū.de cōtrahē.
emp.de quo ad procuratorē ar.ꝓcedit.vt.ff.de ꝯtrahē.emp.§.vlti.
Et no.Bar.in.l.ii.ad fi.ff.de stip.seruo.merito dict⁹ ꝯfalon⁹ hāc
sibiipsi solutā pecuniā nullo iure reuocare possit p supra ꝓbata.

Consilium.cxii.

1 Peruenire verbum in testamentis appositū quid importet.
2 Verba illa:velle suum ⁊c.liberam denotant voluntatem.
3 Ratione aliqua suadente qd clausula in fine posita ad quedam
ex precedentibus referri non debeat:tunc nunq̄ ad illa in quib⁹
ratio oppositum suadet referenda est.

In christi nomine Amen.

Visa premissa dubitatione dicendum videtur qd
credita mōtis legata per testatorem domine
Francisce sorori sue spectant ad Florentinum hospita
le ad qd post vitam omniū legatariorum ipse testator
voluit dicta credita peruenire.Cum enim post singula legata de-
scripta testator illam adiecerit clausulam.quod post vitam dicto
rum legatariorum.⁊ cuiuslibet eorum voluit dicta credita perue-
nire ad quoddam Hospitale de Florentia.⁊ consequenter vide-
tur dictum hospitale per fideicōmissum singulis legatariis sub-
1 stituere voluisse.†vt in ꝓposito importat natura verbi peruenire
in testō appositi.de le.iii.l.fideicōmissa.§.hec verba.ff.ad tre.l.he-
redes.§.cū ita.⁊.l.hēdib⁹.§.vlt.⁊ p bar.plene.ff.de vul.⁊ pup.l.cen-
turio.⁊ bal.l.i.vi.C.de sac.san.ec.merito vr ⁊ huic dn̄e Frācisce sub
stituisse ꝑfatū hospitale iure fideicōmissi.Hec enī ꝑticula testi fi-
deicōmissi denotās post singula legata descripta ad ꝑsonā olum
legatariorum referēda est.ff.de li.⁊ posth.l.iii.§.filios.C.de libe.ꝓter.l.
i.⁊ qd plene no.extra de app.c.ii.regris.Ex qb⁹ ꝯcludēdū vr ꝑdi-
ctam dn̄am Franciscā nō potuisse in preiudiciū hospitalis substi
tuta credita sibi legata titulo donationis in aliud hospitale trās
ferre.C.cōia de leg.aut.res que.His tamen non refragantibus
cōtrariū verius arbitror.Cōsiderandū enī est testatorē legato cre-
diti mōtis facto dn̄e Francisce testatorem ea scripsisse verba.s.q̄ de
ꝑdictis creditis possit facere totaliter velle suū.Et sic ꝯstituit di-
ctam dominā Franciscā legatariā dictorum creditorum cum ple
2 na ⁊ libera ꝑtāte ab ol viri arbitrio abstracta.†Illa enī verba vel-
le suum.apposita liberā denotāt voluntatē de leg.iii.l.fideicōmis-
sa.§.quāq̄.de le.ii.l.cū qdā.de le.i.l.sed si sit legatū.de fideicō.li.l.fi-
deicōmissaria libertas.Et ꝯñter potestatem alienandi tribuunt.
dicte dn̄e Frācisce cū vniuscuiusq̄ rei libere factus dn̄e ꝓut in ca-
su ꝓposito accidit in re illa prout vult moderator est ⁊ arbiter.C.
man.l.in re mandata.ff.si quis a parente fuerit manumissus.l.nō
vsq̄ adeo.Non ob.qd supradictum fuerat clausulam illam fidei-
cōmissi etiam ad personam dicte dn̄e Francisce referendam fore.
3 †Ad hoc etiā r̄ndet:q̄ quotiescūq̄ aliqua rō suadet q̄ clausu
la in fine posita ad quā ex ꝑcedētib⁹ referri nō debeat.tunc nunq̄
ad illa in quibus rō oppositum suadet referenda est.Istam do-
ctrinam tradidit Imperator in.d.l.i.C.de libe.ꝓteri.Sed in casu
proposito rō que infra demōstrabitur suadet quod fideicōmissa

clausula ad dictam dominam Franciscam nō referatur igitur ⁊c.
Prima autem ratio hoc suadens est illa.qd si qñ clausula in fi
ne posita referretur ad quedam dispositio in illis ad q̄ referretur
efficeretur inutilis tūc nūq̄ relatio fienda est.ff.de do.prele.l.cum
vulgari facit.ff.de fideicō.lib.l.fi.§.vlt.ff.de lega.l.si quis a filio.in
secundo responso.⁊.l.seruo alieno.§.si impubere.⁊ no.Bar.de le.
i.l.talis scriptura.Sȝ in proposito casu si relatio particule de-
notantis fideicommissum fieret ad legatum domine Francisce te-
statoris dispositio inutilis redderetur inquantum voluit dictam
dominam Franciscam de dicto legato totaliter posse facere velle
suum:cum tunc non posset.quia non potest in preiudiciū fideicō
missarie alienare vt in dicta aut.res que.Item extat secunda ra-
tio suadens dictam relationem fieri non debere.s.q̄a si illa fieret
resultaret absurdū.s.q̄ ipse testa͞tor incontinēti seipsum correxisset
qd est nō dicendum.ff.de condi.⁊ demon.l.nam ad ea.qd autem se
correxisset patet q̄ vbi primo dedit ipse potestatē totaliter facien
di velle suum de dicto legato ipsi dn̄e Francisce:nūc cū sibi substō
nem fideicommissariam in dicto legato facit dictam reuocat po-
testatem ex quo tacite ꝓhibet alienationem per dictā aut.Ex
quibus omnibus licet etiam alia dici possent cōcluditur ipsa cre
dita montis legata domine Frācisce remanere debere apud illud
hospitale cui ipsa donauit nō autē ꝑuenire debere ad hospitale
fideicōmissariū substitutū.Quid aūt iuris sit de aliis legatis cre-
ditorum p ipsum testatorem aliis factis non est opus dicere quā cla-
ra testatoris dispositio dictat illa post ipsorum legatariorū mor-
tem ad substitutum hospitale peruenire debere.

Consilium.cxiii.

1 Actus aliquis si licito ac illicito iure fieri potest:presumēdū
est licito iure factum fuisse.
2 Possessionis causam nemo sibi mutare potest:noua causa extrin
secus non superueniente.
3 Furtū ꝓprie rei cōmitti non pt adeo vt ex eo actio furti noscatur.
4 Furtum nō solum verbo sed rei aliene cōtractatione aīo lucrādi
inuito domino facta furtum committitur.
5 Puniri vt quis possit ex cōfessione duo spāliter requirunt.scȝ vt cō
fessio nature nō repugnet:⁊ q̄ ipsa confessio non sit impossibilis.

In Christi nomine amen.

Pro decisione casus tria sunt specialiter
premittenda.Primo qd
Florentine communitati sal distribuendū inter comi-
tatiuos p ꝓpria castra mittenti recte accidit pro dereli-
cto rē propriā habenti.sicut enī ipse donatiōis cōtractum celebra-
re videtur cū eo q̄ rē postmodū ꝓ derelicto habitā occupauit:vt
instit.de rer.diui.§.hoc amplius.ff.de acq.rer.do.l.qua ratione.§.
hoc autem amplius.ff.de stip.seruo.l.qd seruus stipulat⁹ est.Ista
Florentina cōmunitas que pretium ex precepto sale habitura est
cum quolibet postea sal in proprios vsus recipiente emptiōis cō
tractum celebrare videtur.ex quo dominiū resultat translatio.ff.
de actio.emp.l.ex emp.insti.de re.diui.§.vendite.⁊.§.per traditio
1 nem.†Secundo qd cum actus aliquis licito ac illicito iure fie
ri potest presumendum est licito iure factum fuisse.ff.de furt.l.cuȝ
creditore.⁊.l.si socius cum ibi not.ff.pro so.l.merito.C.de petit.he-
re.l.ii.Tertio quod tamen actus aliquis aliqua temporis par
te licite ⁊ aliqua illicite ⁊ punibiliter fieri potest presumendum
est illud factum fuisse de tempore quo licitum fieri fuit.ff.de noui
oper.nun.l.non solum.ver.sed ⁊ probari.vt per Bar.C.de prob.l.
matrem per.d.Bal.ff.de neg.gest.l.cum actum.cum ibi not.Nunc
ad ꝓpositū cū repiat puerū Thomasii inquisitū id sal qd furto
dr subtraxisse in portione sibi tanq̄ comitatiuo ascripsisse.Et cō
sequēter in eū dicti salis dn̄ium trāslatū fuisse ex quodā quasi cō-
tractu emptiōis inter cōitatē ⁊ ipm resultātē.igit hui⁹ salis cuius
dn̄ium in eū trāslatū fuit p eūdē furtū fieri nō potuit lȝ ꝯtractiōe
interueniēte.ꝓprie etenī rei furtū fieri reqr̄ nō dr.ist.de ob.q̄ ex de
lic.nascū.§.aliq̄s.ff.de fur.l.cū q.§.si emptorē.ff.de vsuc.l.sequit.§.si
rē.ꝑ ēpto.l.si rē.cū si.Hoc aūt cū maxie verū ex eo maxie ōndit:q̄a
nō est indicādū p ea q̄ tertio.s.ꝑmissa sunt cū tractationē in inq-
sitiōe deductā ⁊ cōfessatā eo tempore factā fuisse qd furti suspicio
nem posset inducere.s.ante assumptam sibi Petro salis portio-
nem sed post factam ascriptionem ⁊ sic actio nō sit causa suspicio
nis furti.Ceterū ⁊ qd in ꝑdicto sale furtū cōmitti nō potuerit
illud vehemēter arguit q̄ cū primū possideret dict⁹ petr⁹ sal ipm
vt dominus ex cā emptionis per supra primo loco dicta:nō pote-
rat scdo idem possidere vt fur.nemo enim causam possessionis si-
bi mutare potest noua causa extrinsecus nō superueniēte.q̄ in ꝓ-
posito casu nō superuenit.ff.de acqr.pos.l.iii.§.illud.⁊.l.qui bona.
2 §.qd scriptū.C.eo.⁊.l.cū nemo.†Quinimo idē euidēter arguitur
impossibile esse aliquem ꝓprie rei furtū cōmittere adeo vt ex eo
proprie cū furto nūcupato actio furti nascatur nisi res illa apud
aliū in ea ius pretendentem fuerit.ff.de fur.l.si is q.⁊.l.creditor.§.
dn̄s.non enim furtū ꝯmitti pōt nisi tertia sit ꝑsona:cui illud fiat
ff.e.l.falsus.§.qui alienū.⁊.§.si qd sponte.ff.si quis teste.l.i.§.sceuo-
la.Sed in proposito casu penes neminem ius habentem sal illud

erat.sed solū apud ipm petrū.¶ Itē nemini furtū fieri poterat,
qr sal ipm qd dr furto subtractū p ipm petrū ipsi' petri est ēptio-
4 nis iure.ergo ⁊c.† Nec verū esse pōt q ex ea sola cōfessione:qr cōfes
sus est is petr' furtū ɔmisisse.q furtū cōmissuz fuerit:qm nō solo
verbo sed rei alienē ɔtractiōe alo lucrādi inuito dn̄o fcā furtū cō
mittitur.vt ex diffinitione furti ostēditur.ff.de furt.l.j.inst.de ob.q
ex quasi deli.§.furtū.iūcta.l.si quis vxori.§.neq vbo.⁊.l.inficiādo
in prin.de fur.In casu vero ꝓposito res ipsi' petri ꝓpria erat.igi
tur ⁊c.¶ Ex qb' oibus euidēter cōcludit ratificatā p petrū cōfes
sionē suā qua cōfessus est se ꝓprij salis furtū fecisse eidē nullo mō
5 nocere posse.† Ad hoc enī vt ex ɔfessiōe qs puniri possit duo spā
liter reqsita sunt qbus deficiētib' nullū ex ɔfessiōe p̄iudiciū resul
tat primū q cōfessio nature nō repugnet.ff.de interro.acti.l.cōfes-
sionibus.Sm q ipa cōfessio non sit impossibilis.ff.ad.l.unde nera-
tius.§.si.⁊ no.glo.magistralis.C.de cōfes.l.vna.¶ Sed in ꝓposito
casu hec ambo deficiūt.vt.j.ꝓbabit.igit ɔfessio nō p̄iudicialis.
¶ Primū em̄ cōfessio nature non repugnet q deficiat manifeste
demōstrat.qr ɔfitet furtū ɔmisisse in re que sua est neq ad aliquē
aliquo iure spectat q ɔtra naturā furti est cū furtū aliene nō aūt
ꝓp rei ɔtrectationē fit:vt.d.l.j.⁊.d.§.furtū.¶ Scdm aūt q ɔfessio
sit impossibilis ex eo ostendit cum cōfiteor me in re mea qn desijt
mea esse furtū cōmisisse q similiter impossibile est cū furtum fieri
nō pōt nisi sit qui illud fiat.vt.d.§.qui alienū.In casu aūt p'o ꝓpo-
sito nullus est nisi Petr' cui per seipsum furtū fieri nō pōt.ergo.
¶ Ex quibus omnibus certo certius fore cōcluditur dictum Pe
trū ab inquisitione absoluendū fore eo qr res illa in qua furtum
commisisse cōfitebatur propria erat.Et consequenter furtum ca-
dere non poterat.Itē quia sua ratificata confessio iuri repugnat
⁊ nature per supra probata.

Consilium.cxiiij.

1 ¶ Rei debendi si plures constituerentur:⁊ tamen in rei verita-
te ad vnum peruenit pecunia:alij sunt loco fideiussorum habēdi:
⁊ fideiussorum beneficio gaudent.Et nu.2.limitat.nu.3.⁊.4.
5 Duntaxat dictionis que sit natura.

¶ In christi nomine amen.

1 Visis † .3.cōsultis per eximios pres ⁊ dn̄os meos
quo ad primum dicendū vr̄ obligationē di-
ctorū de rocha ⁊ mutigliana fideiussore obligationi
subiectā fore.¶ Primo per id qd elegāter no.Gui.de
cu.per.l.sz iulianus alle.Itē si filius.§.idem aūt si duos.ff.ad ma-
cedo.arguēs per illum tex.⁊ quod si plures rei debēdi constituerē
tur:vt in casu proposito videtur a itamen si in rei veritate ad vnū
peruenit pecunia quod alij sunt loco fideiussorū habendi ⁊ fide-
iussorum beneficio suadēt.ad quod etiā alle.gl.in aut.de fideius.§.
j.que incipit.nota differentiam.licet igit in proposito casu omnes
de rocha ⁊ mutigliana vna cum domino Georgio se principali-
ter obligasse videantur.Attamen ex quo pecunia ad dictum do-
minum totaliter peruenit loco fideiussorum habēdi sunt.¶ Se-
cundo principaliter idem suaderi videtur:quia negari non pōt
quin dubiū sit an dicti de multigliana sint principaliter obligati
2 an vero accessorie vt fideiussores.¶ † Hoc igit existente dubio di-
cendum est quod cum tantum ad dictum dominum Georgiū pe
cunia ꝑuenerit ipsi fideiussores estimādi sint.⁊ ad hoc allego glo.
quā ego singulariter no.in.d.l.sed Iul.§.si duos filios.sup ver.ad
quā.dicentem quod ibi aliquibus obligatis dubium est an qui-
dam ex eis fideiussores sint principaliter obligati illi ad quos ni-
hil de pecunia peruenit.vt fideiussores intercessisse videt.¶ Ter-
tio illud idem quasi in terminis videtur consuluisse Bar.in quo
dam suo cōsilio qd incipit.tertius promittit illud ad quod alius
quando a me mutuo accepit dare tenetur censendi sunt secundo
loco promittentes vt fideiussores.quando ad eos nihil de mutua
ta pecunia peruenit allegās ad hoc no.ff.ad velle.l.vir vxori.§.vlt.
3 ¶ † His tamen non obstantibus cōtrarium est veritas.Ponde-
randum enim est quod isti omnes vna cum domino Nicolao.et
Ioā.de bardoris se principaliter obligarunt.vt ex scripturarum
serie luculenter ostēditur.Ex quo igitur expressa est obligationis
qualitas non potest eadē in' dubio refragari.s.an fideiussoris sit
vel principalis.de lega.tertio.lege non aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cuz
in verbis.Ex quibus apparet solutio ad glossam illam ⁊ consiliū
Bartoli Non obst.dictum Gulielmi de cuneo:quoniam illud est
falsum vt ipsemet attestat.quando enim plures principaliter se
obligant eadem semper firma manet obligatiōis qualitas adeo
vt omnes sint in obligatione principales licet ad vnum tantum
ex eis pecunia peruenerit.Hic est casus expressus.C.si cert.pet.l.j.
4 si vero singuli.† licet sit bene verum qd hi ad quos pecunia nō ꝑ-
uenerit implorare possint vt eorū sumptib' actio dirigat contra
eum ad quem peruenit pecunia.vt no.Bart.ff.de duo.re.l.ij.§.ibi
duo allegans tex.ff.commo.l.vnde queritur quem dicit se nescire
alibi.Sed ad idem Bal.allegat notanter.l.cum in plures.§.vesti-
menta.ff.loca.nec videt ibi dici posse dictos de mutigliana ⁊ ro-
cha esse correos debendi.quoniam vt elegāter diffinit Bar.⁊ in.l.
vlt.ff.de duo.re.plures rei debendi sunt quando plures insolidū
debent idem vere vel ficte ex vna eademq cā principaliter ⁊ ex vo
luntate.Hec autem in diffinitione posita in casu proposito nō cō
currūt.igitur ⁊c.¶ Quod aūt idem sit ꝓbat.qm isti nō insolidū.
sz pro rata obligati sunt.vt ex ipsa obligatiōis scriptura deduci-
tur igitur nō sunt rei.ff.de duo.re.l.reos.§.cū in tabulis.¶ Item
nō idem respectu numeri est in solutiōe.quoniā aliq octuaginta
aliq centū qnquaginta dn̄t.igit nō correi.ff.de duo.re.l.si id quod
in prin.Nec videt dici posse ipsos esse cōstitutores.qm illi cōstitu-
tores dn̄r qui tantū post obligationē accipiunt se tamē principa-
liter obligantes.ff.de consti.pecu.l.iuncta.l.sed si citerio.⁊ quasi p
totū.In casu autem proposito omnes principaliter se insimul cū
domino Georgio obligarūt ergo superest primi consultatoris in
hoc posita conclusio.⁊ per me multomagis clarissima reddita qd
dicti de mutigliana ⁊ de rocha nō possunt aliter dici nisi plures
de per se principaliter obligati.Et hec de pr̄io.¶ Quo ad secun-
dum quo queritur an potuerunt dicti de rocha ⁊ multigliana p
eorum procuratores pro taxatis quātitatibus ad cābia obligari.
¶ Dicendū est qd sic tū per supradicta dominis cōsulētib' tum
etiā qr in generali mādato ea veniūt que sunt de cōsuetudine cō-
stituentiū.vt.l.vel vniuersorū.de pigno.acti.ff.de ver.si.l.que semꝑ
ses.§.vlti.⁊ no.Bar.in.l.j.C.de pascu.pu.vel priua.lib.xj.vel de con
suetudine ciuitatis vt no.Bart.in.l.si fraudatus.ff.de his que in
frau.credi.⁊ Bald.in.l.j.C.si propter pub.pen.per tex.l.missi opi-
natores.C.de exac.tri.lib.x.Clarū autē est in ciuitate Florentie vbi cō
tractus mutui per ꝓcuratores celebratus est de generali consue-
tudine fore vt sub cambijs ⁊ ꝓuisionibus pecunie mutuent.Igi-
tur videtur dictus ꝓcurator ex vi taciti mandati potuisse dictos
statuentes ad cambia obligare secundū ciuitatis consuetudinem
ff.de vsu.l.j.in prin.ff.de admi.tut.l.tutor.qui repertoriū.§.ex cete-
5 ris de lega.j.l.apud Iulianum.§.in vsurarū.Nō ob.† predictio ta-
xatiua dictio duntaxat ex qua videtur tacita prohibitio resulta-
re.s.quod non possit dictus procurator vltra quātitatē octuagin
ta pro quolibet dictos constituentes obligare.ff.de adimen.leg.l.
iij.§.cum Titio.quoniam natura taxatiue dictionis hec est qd si
cut excludit ab eo cōtractu in quo dictio ipsa opponit extranea
penitus ⁊ remota.ita iuncta ad ipsum contractum penitentia in
cludat.vt bellissime dicit tex.in cle.exiui.§.cum autem natura.de
verb.sig.Cum ergo ex consuetudine Florentine ciuitatis ad con-
tractum mutue pecunie pertineat receptio cambij prouisionem.
Igitur quo ad secūdum dare concluditur dictionem illam dun-
taxat non obesse quin dicte procuratores eorū constituentes obli
gare potuerint.Et hec de secundo.¶ In tertio autem me non ex
tendo:quoniam in alio cōsilio per me in hac materia reddito sa-
tis plene ⁊ seriose respondi quod sensi.¶ Quo ad quartum scili-
cet posito sed non concesso quod virtute mandatorum illi de mu
tigliana ⁊ de rocha non potuerint obligari ad cambia ⁊ interesē
An saltē virtute mandati dn̄i georgij potuerit ipe dn̄s Georgius
obligari adeo qd inuitis ipsis de mutigliana potuerit ipe Nico.
pr̄io sibi satisfecisse de dictis cābijs de pecunia dicti dn̄i.In quo
breuiter dicendū quod sic.Pr̄o per ea q ꝓxime dicta sunt.Secū-
do quia aut voluerunt dicere dicti de mutigliana se fore fideiusso
res.⁊ tunc nihil repugnat quare dominus Georgius principali
obligatus non possit in duriorem causam ⁊ in plus q eius fide-
iussores cum hoc iure permittatur.ff.de fideius.l.grece.§.illud.⁊.l.
fideiussores ⁊ in partem.⁊.l.hi qui accessiones.Aut volunt prout
veruz est dicere se fore principaliter obligatos pro rata:cū ⁊ dictū
dn̄m Georgiū insolidū ⁊ tūc nihil repugnat.quare dn̄s Ant.nō
potuerit in pl' obligari q alij de rocha vna cū eo obligati:dispa
riter tn̄:qd aūt inuitis ipsis de mutigliana possit pecunia ipsius
dn̄i Georgij satisdationē cābiorum per Nicolaum cōueniri.Pro
batur pr̄o ex inspectione ipsius scripture dictas obligationes cō
tinentis.tum etiam qr hoc iure communi expressum est in.l.j.C.de
solu.⁊.l.in his.§.eadē.ff.eo.ti.Et hoc de quarto.¶ In vltimo au-
tem me nō extendo:qr passus clarissimus est.ac etiam quia abūde
per precedentes dictum fuit.

Consilium.cxv.

1 ¶ Laudū latum super crimine ⁊ causa meri imperij non valet.
2 Grauiorarет ea que specialē expressionem desiderant:in generali
potestatis concessione non veniunt.nu.3.
4 Arbitrator non potest penam ex se apponere vt eius meru laudū
seruetur nisi hoc a partibus concedatur.

¶ In christi nomine amen.

1 Viso † compromisso ⁊ laudis inde sequutis a scdo
laudo initiū sumēdo.vbi qrit an illud value
rit dum ꝓnunciatum est de offensis ⁊ illatis hinc inde
vulneribus fieri debere inter ipsas partes compromit
tentes.Dicendū vr̄ lz ipsi in quos cōpromissum extitit vt arbitri
iuuxissent tale laudū non valeret:eo qr latum super crimine ⁊ cā
meri imperij de qua cōpromitti nō pōt:vt in arbitriū:vt.ff.de ar-
bi.l.nō distinguem'.§.Iulian'.extra de in inte.restit.c.respōnis cā
attamē quia vt ex ipsius laudi inspectione apparet.ipsi in quos
cōpromissum extitit vt arbitratores laudarunt.Igitur laudum
quoniam

quoniam τ de cã meri imperij.vt in arbitratorem compromitti
pōt quando talis est super qua licita est transactio.iuxta.l.transi-
gere.C.de transac.vt firmat Bart.in.d.l.Julianus.τ in.l.fi.C.vbi
τ apud quē tacito tñ prius huius dicti autore qui fuit Joā.an.in
addi.in tit.de arbi.§.restat.circa princi.ad hoc allegãtis.c.quinta
uallis.extra de iur.τ qd no.glo.in.l.pe.ff.de arbi.Hec autem vera
essent vbi specialiter questio fiende pacis vel nō in cōpromissum
deducta foret.Sʒ cũ ꝓposita questione solũ generale cōpromissuʒ
2 factũ extiterit:nō aũt de pace aliqd specialiter expressum.†Igitur vi-
dendũ in generali cōpromisso hoc venisse videaᵗ qd ipsi arbitra-
tores potestatē laudãdi habeãt pacē inter partem fieri debere.In
qua breuiter dicendũ videᵗ ex duobꝰ.Primo qꝛ in gñali potesta-
tis cōcessiōe nō veniunt grauiora.τ ea q̄ specialē expressionē desyde-
rãt.de pcu.de.nō pōt.extra eo.ti.c.qui ad agendũ.lib.vi.Sed po-
testas fiēde pacis:vt in alterũ videaᵗ collata specialē desiderat ex
pressionē.vt elegãter firmat Spe.cui neminē hucusq̄ aduersantē
comperi.in tit.de procura.§.ij.ver.xxij.τ in tit.de edē.τ pa.τ.§.i.vi-
hoc quoq̄.¶Preterea igitur talis potestas fiende pacis ipsis ar
bitratoribus ex cōpromissi generaliter tributa nō videᵗ.¶Quin
imo secundo istud idē alia suadetur ratione.qꝛ facere pacem non
pertinet ad pecuniarum estimationem:sed ad iniurie τ rancoris
remissionem τ ad animuʒ refertur cum pax sit iniurie τ vindicte
remissio vt no.Rof.in summa sua in tit.de treu.τ pa.Et Bar.in
quodam suo consilio qd incipit declarationē questionis predicte
inuestigandum est.Et Bald.referens Archidia.in.l.prima.ff.de
pac.τ in.l.fideicommisso.C.de transac.consequenter igitur pax di
ci esse non potest in patrimonij administratione:certum autē est
ea q̄ ex patrimonij administratiōe sunt in generali potestatis cō-
cessione nō venire.ff.de ritu nup.l.generali.C.de nup.l.in copulan
dis.C.de mann.l.nec mulierem.cum ibi no.Igitur non venit po-
testas laudandi sed pacē fieri debere.¶Tertio idē demonstratur
3 quia facere pacem est quoddã quasi transigere concordare.† Cla
rum autem est per generalem concessionem non videri concessuʒ
transigendi potestatem.C.de procuratore.l.mandato generali.C.
de transac.l.transactionis placitum.ergo nec potestatem mandã
di pacem fieri.Et hec de primo.¶Quo ad secũdũ quo queritur
an validũ extiterit primum laudum quo arbitratores iusserũt
vnum ex compromittentibus cētum alteri dare debere.Breuiter
dicēdum quod non quoniam vnicuiq̄ recte intuēti manifeste ap
parebit dictorum centũ solutionem per ipsos laudantes rōne pe
ne mandatum fore vt ex eius metu vna pars alteri pacem redde-
ret.Et hec tria euidenter demonstrant.Primo qꝛ nullo mō ꝓba
ri pōt in cōpromittentē illum ad hec soluenda cōdēnatũ alteriꝰ
cōpromittentis debitorem esse.Non ergo rōne precedentis debiti
sed ratione pene tantũ ꝓsumi pōt ipsos laudantes hoc mãdasse.
¶Scdo qꝛ per sm laudum manifeste annullaᵗ precula illa primi
laudi cōdēnatoria in certi casu quo pax sequaᵗ.¶Igiᵗ a ↄtrario
sensu secũdi laudi:qꝛ ar.validũ est in sententiis affirmatiuis.vt.ff.
de excep.rei iu.l.si inter me τ te.ff.de procu.l.pōpo.§.sed τ his.not.
do.bal.allegãs Inn.in repe.l.tale pacũ.§.qui ꝓuocauit.ff.de pact.
videnᵗ ipsi laudãtes statuisse qꝛ in casu nō facte pacis sit locus pe
ne centum.¶Tertio idem arguit vicinitas tpis primi laudi cuʒ
secundo argumen.ff.de priui.credito.l.si ventris.§.in bonis men-
sularij.extra de elec.c.officij.¶His ergo premissis nũc ad propo-
sitũ sic.si nulla est principalis dispositio secũdi laudi quo ad pa-
cem.Igitur necessario nulla est sibi accessoria scilicet penalis de cē
tum.C.de legi.l.nō dubium.ff.si quis cau.l.iij.in prin.Et disputã-
do hoc firmat gl.ord.ff.si quid in frau.credito.l.si patronus.§.pa
tronum per.l.pater.ff.de euic.Et est expressum qd vbi laudũ nul-
lum est aut iniquum licet non pareat petitioni pene locus nō est
cum in eam nō incurratur de doli excep.l.apud celsum.§.itē que-
ritur.C.de arbi.l.iij.τ.l.fina.ff.eod.l.ita demum.τ.l.si cum dies.§.si
intra τ.l.si pupillus.τ.l.cũ lege.ceterum posito sine ꝓiudicio qꝛ prin
cipalis laudi dispositio.s.de pace esset valida:attñ hec dispositio
de pena nihilominus est nulla.qꝛ per arbitratores in ipso laudo
4 apposita vltra potestatem a partibus sibi concessam.†Nō eñ pt
arbitrator ipse penam ex se apponere.vt eius metu laudum seruetᵗ
nisi hoc a partibus concedatur.ff.de arbi.l.arbiter intra tertiam.
τ.l.quid tamen.§.fi.cũ ibi no.per Bar.¶Vltimo posito sine ꝓiu-
dicio qꝛ hec condemnatio de centum non esset facta rōne pene ni-
hilominus τ ipsum primum laudum nullũ est quoniam excēdũt
suã potestatē arbitratores ad laudãdũ sup illis centũ l qbꝰ nũq̄
lis fuit nec q̄stio cũ nulla causa debiti appareret ex qua insurgere
posset.igiᵗ τc.Nulli eñ est ipsiꝰ arbitratoris laudũ aliud dari vel
fieri mãdat q̄ illud de quo lis erat vel contentio.ff.cōi diuid.l.ar-
bor.§.de vestibulo.extra de ꝓben.c.nisi essent per locũ a spãli.τ ita
recte terminat do.Bar.in.l.cũ aqliana.ff.de trãsac.¶Ex qbꝰ oi-
bus ad vtriusq̄ laudi nullitatē cōcludiᵗ.nec ꝓmissis refragaᵗ mu
nicipalis dispositio ꝓhibēs ↄ lauda cuiuscũq̄ exceptiōis appo-
sitionē.qꝛ nũq̄ ex verbis quãtũcũq̄ gñalibus censeᵗ prohibita ex-
ceptio nullitatis ꝓuenientis ex defectu ptãtis ipsorũ arbitrator
vt in nostra q̄stiōe cōtingit p plene supra ꝓbata.Et hec est termi-
natio gloss.in cle.i.de seques.pos.τ fruc.pro qua est tex.not.ff.de ex-
ceptio.rei.l.scire oportet.§.vltimo.

Consilium.xcvi.

1 ¶Cōstitutio superioris autoritate ↄfirmata:nō potest sine eius
dem consensu tolli aut reuocari.
2 Inferior nō pōt ea constituere per que superioris ledatur factuꝫ.
3 In potestate quãtũcunq̄ amplissima ea nō veniunt que ipsi po-
testatem hanc concedentes facere non possent.

¶In christi nomine Amen.

VIsis necessariis in ꝓposita cōsultatione.circa id
quo queriᵗ an electio Philippi de prato p
ipsos reformatores aretii celebrata.τ per amplissimos
d.Florētinos cōfirmata cassari potuerit p priores ciui
tatis aretine.Aut circunscripta dispositiōe iuris cōis.Aut ex vi
ptãtis eis cōcesse p ipsos reformatos.Dicendũ indubitanter ar-
bitror qd nō.Si eñ iuris cōis dispositionē cōsideramus dicendũ
qd aut electio dicti Philippi facta fuit tantũmodo p priores ci-
uitatis Aretij.Et tunc si de hac electione specialē constitutionē
fecerint cũ illa fuerint superiorum autoritate cōfirmata vt in ꝓ-
posito themate manifestaᵗ.Clarũ est sequentē priorē illã reuoca-
re nō posse.Prio qꝛ cōstitutio in quasi ↄtctũ trãsiens.vt hec fuit fa-
cta respectu dicti Philippi nunq̄ reuocari pōt.ff.de decre.ab or.
fa.l.qd semel.Et no.Bar.ff.de inst.τ iure.l.omnes populi.ff.de ex.
mu.l.hi q se patris.ff.de dolo.l.si cũ vim.Inn.de iudic.c.nouit.Et
Jo.an.in addi.Spe.in ti.de cēsi.Et plene do.An.extra de consti.
1 cũ.M.Scdo †qꝛ dicta ↄstitutio superiorũ autoritate cōfirmata
nō potest sine eorundem consensu tolli aut reuocari:vt not.plene
bar.in.d.l.oēs populi.τ Bal.in.l.omni.C.de testa.τ in.c.i.in gl.su
per ver.nos romanorũ de pa.cōstan.τ in.l.ex placito.C.de rer.per-
mu.Et no.gl.or.in aut.de defen.ciui.§.interim illud in vsic.remo-
uendi.Tertio qꝛ cum hanc electionem ipsi priores fecerint auto-
ritate eis cōcessa a magnificis dominis florentinis nō possunt eã
dem sequentes cessare aut reuocare.vt expresse innuit bart.in ter-
minis nostris in.l.ij.ff.de opti.lega.Cuius ratio est qꝛ cũ autorita
te superiorum hoc ipsi priores statuerint non ipsi hoc fecisse videñ-
tur:sed illi quorũ autoritate hoc factum est de preben.hi g.lib.vi.
ff.qd cuiusq̄ vniuer.no.l.item eorum.§.si decurionē.cum si.quam-
obrē hi sequētes priores cōstitutionē hãc quodãmodo a superio-
ribus editam reuocare nō possunt.ff.de mino.l.minor aũt magi-
stratus.de maio.τ obe.cũ inferior.xxv.dist.inferior.C.de legi.l.fi.de
2 elec.cle.ne romani cum si.†Non enim potest ea inferior cōstituere
per q̄ supioris ledatur factum.extra de iureiur.veniēs.ff.de aqua
plu.ar.l.pe.Si aũt p modũ cōuētiōis hec electio celebrata fuerit
idem dicēdũ est prio:qꝛ ↄuētionē aut cōtractũ p ꝓcedēs priores iu
re officij ac vtiliter factũ sequentes priores seruare tenentur.extra
ne ꝓla.vi.sinas.c.fi.maxime si fuerit illiꝰ supioris autoritate firma
tum.extra de transact.c.veniēs.Vbi in terminis nostris est casus.
Hec aũt locũ hñt si q̄raᵗ an iur.cōis dispositione posito qd priores
hanc electionē fecissent possent sequētes in officio reuocare.Si ve-
ro aũt queratur an possint hoc ex vi ptãtis cōcesse p dictos reforma
tores cuius tenor narraᵗ in themate etiã dicēdũ qꝛ nō.Prio qꝛ p
quãtũcũq̄ ptãtē generalissimã eis cōcessaʒ circa ipsius capitanea
tus officiũ iam alteri specialiter q̄sitũ tollere possint.quasi in termi-
nis firmat Bart.ff.de testa.mili.l.dotalē.p text.illũ.τ.l.cũ filius in
fi.e.ti.Scdo qꝛ in vigore cuiusq̄ etiã liberalissimi arbitrij eis con-
cessi in statuēdo circa ꝓdictũ officiũ.illud qd iam statutũ extitit p
ꝓdictos reformatores circa dictũ officiũ in ꝑsonã dicti Philippi
tolli aut mutari nō pōt sm qd firmat Bart.ff.de decre.ab or.fa.l.
ambitiosa.vt in prĩa ↄstitutiōe.C.i quibꝰ.τ bal.in.l.nulli.C.de sen.
quorũ decisio ꝓbaᵗ.ex.l.si hohem.ff.mada.τ ex.l.forma.C.de offi.pf.
3 pto.¶†Tertio qꝛ in quãtacũq̄ amplissima ptãte ea nō veniũt q̄
ipsi ptãtē hãc cōcedentes facere nō possent:et si vellent.ff.de his q̄
in frau.credi.l.si pf.ff.ad municipa.l.Lucius.§.penul.ff.qd vi aut
clam.l.prohibere.§.plane.Sʒ manifestum est qd si dñi Florentini
vt ꝓdicti reformatores cessare vellent electionē iam de Philippo
celebratã non possent.vt prime ostendeᵗ.ergo nec vr hoc voluisse
cōprehendi in gñali ptãte circa ꝓdictũ officiũ prioribus aretinis
cōcessa.qd antē ipsi nō possent:qꝛ cũ ex predicta cōuētione celebra
ta inter predictos dños τ reformatores.ad ꝓdictũ Philippũ re-
sultauerit ↄctus locationis quinq̄nalis quo ad ꝓstãdas p ipsum
opas circa exercitiũ ꝓdicti officij si his Philippus suas operas
locare ↄsueuerit.vt in.l.si pecuniã in ꝓn.iũcta gl.ff.de cōd.ob tur.
cau.si aũt locare nō ↄsueuerit resultauerit ↄctus inoiatꝰ.vt in.l.
naturalis.§.at cũ do.ff.de ꝓscrip.ver.Igitur ab hoc ↄctu ipsi po-
tentes dñi q̄tũcũq̄ principis vicē gerētes recedere nō pñt:sʒ eius-
dem obseruatiōi subijciunᵗ vt est casus de na.feu.c.i.τ in.c.i.de pro
ba.no.d.Bal.ff.de legi.l.princeps.Quinimo τ nedũ ipsi:sed etiaʒ
successores obseruare cōpelluntᵗ ea que per ipsos dños ac princi-
pes.iuste.non aũt iniuste aut conditionaliter celebrata sunt.vt de
primo est text.in.c.abbate sane.de re iudic.libro.vi.τ in.c.ij.innota
gl.in ver.graues.extra de dona.in.c.i.de solu.τ not.Bart.in.l.pro-
hibere.§.plane.ff.quod vi aut clam.τ Cyn.C.de legi.l.digna vox.τ

Bal.ff.de cõsti.prin.l.j.De scdo est tert.extra de pca.c.ij.xij.q.ij.de pca.extra de do.c.pe.ꝛ in.c.cū ad hoc in glo.in vers.pdecessor.extra de cle.nõ resi.tertio est tex.in.c.j.q succe.tene.in vsi.feu.Ultio predi ctā sniam verā esse ostēdūt ipsi⁹ dñi Florētini vba in dicta confir matiōe electiōis opposite declarātia potestatē cōcessam ipsis prio rib⁹ aretinis ad electionē ipsius Philippi nullaten⁹ extendi de bere Ex quib⁹ omnibus cōcludendum superest ipsam electionē per prefatos priores aretinos nulla tenus cessam esse.

Consilium.cxvij.

1 Fortuito ꝛ nō ex proposito presens existens maleficio a iure communi non punitur: nec delinquens reputatur.

In Christi nomine amen.

Ex pmissa statuti pticula loquēs de pena ei⁹ q nō vul nerauit itelligit solū de eo q ex sola sui assistentia nō ad actū vulnerū pcedēdo auxiliū vulnerāti pbet ꝛ cōsequēter ꝙ cōprehēdat pdictū Joānē manifeste pro

2 bat: qꝛ aut volum⁹ mēte ipsi⁹ cōstitutiōis eē in puniēdo illū q for tuito nō aūt ex pposito pñs extitit maleficio. Et hoc est absurdū cū hic a iure cōi nō puniat nec delinquēs reputet.xxiij.q.vlti.c.si quatuor.in si.vbi tex.ad lrām ꝛ pbat in.l.j.circa pn.in vl.ꝛ magis est ne puniat ꝛc.ff.ad sil. Aut volum⁹ intelligere qd puniat iste ex arrupto pn⁹ nō tāꝙ auxiliū delinquēti pbēs sꝫ tāꝙ ille q potuit impedire ne maleficiū cōmitteret ꝛ nō ipediuit ꝛ hoc siłr falsum cū pp.hoc nō factū a iure cōi qs nō puniat.vt plene no.ff.de regu. iur.l.culpa caret.ꝛ in.c.quāto.extra de sen.excō.ꝛ plene no.gl.xxiij. q.iij.nō inferēda.ꝛ.c.q pōt.ꝛ.c.si.no.de sen.excō.c.delicto.lib.vj.Et no.dist.in.c.nō est sine culpa.de reg.iu.lib.vj.Et no.Bar.ff.ꝙ m.et. cau.l.metū in.§.sꝫ lꝫ notat Moder.ff.de iust.ꝛ iu.l.vt vim.aut vo lum⁹ intelligere statutū loq de pena ei⁹ q ex pposito ꝛ armat⁹ in decēs sola sui pñtia est vñ maleficiū cōmittit.ꝛ iste est ver⁹ statuti intellect⁹.qm iur.cōi sola pñtia ex pposito cp̄is ꝛ auxiliū pstatio nē inducit ꝛ pñr delictū.vt no.Inn.extra de cle.pcus.c.cōtinentia refert do.Bal.C.de serui.fugi.l.j.C.de epi.ꝛ cle.l.raptores.opat er go hec pfati statuti pticula qō vbi aliter iur.cōi dubitatio est an opē pstās ea pena puniat qua pncipalr maleficiū cōmittens de quo plene bř in.l.C.de nili aggerib⁹ nō rūpendis.ꝛ in.d.l.q opē.ꝛ d.c.sicut dignū. Nūc ex clara statuti mēte aliter puniet opē pbens aliter maleficiū cōmittēs.ꝙ qdē a statuto impositā omissa ea que in.cōis est seq.ꝛ iponere dꝫ iudex ve pꝫ ex his que in pposito not. Spe.ꝛ Jo.an.in addi.ita decidētes in tic.de pena temere liti.in.§. j.ver.sꝫ querit vtrū leges.ꝛ Bar.in.l.j.ff.vi bo.ra.Bal.in.l.cū.C.de fur.in.l.orta.C.q accu.nō pos.ꝛ in.l.cū mulier.ff.sol.matr.in.l.non est nouū.ff.de legi.ꝛ plene not.C.de sepul.vio.l.qui sepulchra.ff.de act.ꝛ obli.l.quoties.ff.de remdi.l.qui cū vno.§.qui post.Ex qbus idē cōcludit ꝙ per supiorē cōclusum est.s.ꝙ dictus Jo. Jacobi dꝫ condēnari pro dicto auxilio ꝛ fauore mille librarum fm formam predicti statuti in dicto ver.qui vero percusserit.

Consilium.cxviij.

1 Pr maiorē presumit habere charitatē ad filios ꝙ ad vxorē.

2 Uerba testatoris dicētis relinquo vxorē meā dñam ꝛc.nō impor tāt dominiū: sed quandā preeminentiā vxori concessam in domo post mortem viri sicut ante mortem preeminens erat.

3 Uerco inuentarium non conficiens incidit in suspitionem furti rerum hereditariarum.

In christi nomine amen.

Quo ad primū quo qrit cui⁹ virtutis sint vba legati ex qb⁹ dña Frācisca relicta ē dña ꝛ vsufructua ria hereditatis mariti quādiu vitā seruauerit vidualē hibere extantib⁹ institutis ac etiā substitutis. Breuiter dicēdū est reuēra cōi opi.vulgaris glossatoris posita in.l.j.C.si mu. secūdo nup.ꝙ seq vr post Cy.ibi ꝛ Spe.in ti.q si.sint le.§.j.vers.qd si vir.ꝛ bar.in.l.titia.§.si.de le.ij.ꝛ bal.in.l.si.C.de indi.vidui.ꝙ pre

1 dicta dña Frācisca iure dicti legati solū alimēta cōsequit† fauore etiā filior ad quos pr maiorē charitatē hře pſumit ꝙ ad vxorē. C.de insti.ꝛ sub ti.ꝛ sub.l.cū qdā pgnātē.ꝛ.C.de fideius.l.cū accentis

2 simi.ff.de pac.l.tale pactū.§.vl.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.cū au⁹.†vba illa testatoris dicētis relinquo vxorē meā dñam ꝛc.nō iportāt dñium sꝫ quādā pemīnētiā vxori cōcessam in domo post mortē viri sicut añ mortē peminēs erat.ff.re.amo.l.ij.ff.ad sil.l.j.§.si vir.ita ꝫ hoc v bū dñaꝫ iterpretamur ex cōi vsu loquēdi quo hoīes vxores appel lāt.ff.de an.le.l.titia.§.q Marco.ꝙ ēt suadet: qꝛ cū pdict⁹ testōr fi lios ac filias testō suo heredes īstituit nō est verisimile eūdē voluis se vxorē hře rerū dñiū ꝛ illū quē heredē instituit i vnā heredē fore ff.de an.le.l.iij.§.si ita. Ex qb⁹ quo ad primū cōcludit fm opin. gl.Bar.ꝛ cōem dictā dñam vxorē fructuariā relictā filijs institu tis sola alimēta pceptura. Et hec de pmo. Quo ad fm quo qrit an dicta dña frācisca ꝗ cōuenit vt administrate tutele rōne reddat cōt ex filiab⁹ testōris: cui⁹ negotia gessit tāꝙ tutrix testamētaria in ali quā penā incurrerit eo quia inuētariū añ assumptā tutelā nō cōfe cit neqꝫ ēt librū rōnū. Breuiter pmittēdū ꝙ ipsa inētariū añ susce ptā tutele administrationē cōficere debuit.ff.de admi.tu.l.tutor q rep̄torium.C.eo.ti.l.tutorē. Itē ꝛ librū rōnū.ff.de tu.ꝛ ra.dis.l.j.§. officio. Pena āt pdicta nō cōficiētis hec est.s.ꝙ nō cōficiēs inē.do losam suspitionē incurrerit.vt in.d.l.tutor q reptoriū.ꝛ in.l.iiij.c.

3 tutores.ff.de suspec.tu.ꝗ qdē suspitio hec est† ꝙ sicut heres inuēta riū nō cōficiēs incidit in suspitionē furti rerū hereditariarū iure cōi ita psumēte.vt in aut.de he.ꝛ fal.§.sancim⁹.ita ꝛ a sili tutor inci dit in suspitionē furti rer pupillariū si inētariū nō cōficiat.ꝗ qdē iuris psumptio cū liqdissima sit pbatio.C.de peri.l.si tutor.in gl. de leg.j.l.ꝫ imparor.merito ipe assessor arbitret an stante hac iuris vehemēti psumptiōe ipsa nutrix inuētariū nō cōficiēs torture sub ijci possit si hereditarie res in quib⁹ ipsi pupilli pupille ve institu ti sunt nō reperiant. Scda vo pena illa est ꝙ ipsa tutrix inuēta riū nō cōficiēs librū ve rōnū in carcerib⁹ cām dicit de suspec.tut.l. iiij.§.tutores.quā qdē carceris penā lꝫ ipa mulier cōi iu.nō subeat in aut.sꝫ hodie.C.de offi.diuer.iu.nihilomin⁹ fauore tutele spāle ē vt capi ꝛ carcerari pōt fm ꝙ no.Bar.i.l.si qd sub cōdōne.ff.de tes. tue.in aut.matri ꝛ auie.C.qn mulier tute.offi.fun.pos. Tertia qdē est pena ꝙ ppetuā ifamie notā icurrit.vt ē casus in.d.l.si.C.ar. tu. Quarta qdē pēa est ꝙ ea inētariū nō cōficiēte l licē iurari pt p pupillā iā maiorē effectā estimādo suū iterēē scꝫ licē quāti sua in terest inētariū eē cōfectū pper bona ꝛ res q amisse pdite ve appa rēt vt est casus in.d.l.tutor q reptoriū.ꝛ no.in.d.l.j.§.offm.ꝛ est ca sus.C.de in litē in.l.alio.ꝛ qsi p toti. Ex qb⁹ oīb⁹ cōcludēdū supest penas tutricis inētariū ac rōnū librū nō cōficiētis eas eē.s.vt psum ptio iuris cō eā existat d subtractiōe rerū pupillariū ex qua iudex arbitret an eadē torture subijcere possit. Itē in vinculis cām dicit Quinimo ꝛ infamie notā incurrit. Ultimo contra eā iurat in litem per ꝙ iuramētum venit estimandū pupille ipsius interesse. qō versatur in eo quod non est confectum inuentarium.

Consilium.xlviij.

1 Mādatū ad pias cās re integra morte mādātis nō expirat.

In christi nomine amen.

1 In pña cōclusiōe pcedētis cōsilij dubius reddor: †qm certū est tutorē ꝛ executorē equipari.vt pꝫ ex snia glossatoris in.l.pe.ꝛ is si.de tute.ꝛ not.Bart.in.l.an cun ptiōe.§.si.ff.de cō.em.ꝛ Bal.e.ti.l.cū ipe. Sꝫ clarū est mā datū tutoris in aliū sup pupillari negotio collatū tutoris morte finiri.vt in.l.si per epistolā.ff.de acq.here.vbi est casus.ergo ꝛ mā datū dñi Philippi executoris testamētarij alios executores cōsti tuētis re integra eiusdē morte finiri dꝫ. Preterea ꝛ mādatū plati: cui⁹ officiū necessariū est pcuratorē p sua ecclia cōstituētis ipi pre lati morte re integra finit.de procu.cle.vlt.vbi est casus.ergo ꝛ rō nis paritate ita dꝫ finiri mādatū dicti dñi philippi executores cō stituētis re integra decedētis cū ita necessariū sic dicto plato pcu ratores pro re ecclesie cōstituere: ne negligētia notet.sicut ēt neces sariū fuit huic dño Philippo executores cōstituere.pmissis tñ nō refragātib⁹ cōclusionē pcedētis cōsilij firmo nō alia rōne nisi qꝛ di ctū mādatū collatū ad pias cās.quo casu spāle est vt re integra mā datū morte nō expiret.ꝛ hoc per tex.singularē in cle.exitie.§.eo ca su.de ver.sig.ꝙ ad hoc pōderauit do.Bal.in aut.si qua mulier.C. de sac.san.ec. Circa scōm vero dubium nō opus est.vt me exten dam.quoniam plene per precedentes tactum est.

Consilium.xlix.

1 Constitutiones odiose sunt restringende: ꝛ inquātū possibi le est ad ius commune reducende.

2 Minor.xxv.annis an iuris cōis dispositione pro priuato debito possit capi ꝛ incarcerari. Diuersas opi.vide nu.3.ꝛ.4.

5 Cōstitutiōe cōcedēte debitorē capi posse an capi possit ꝛ ei⁹ heres.

In christi nomine amen.

1 Circa primū quo querit †an vigore Florētie cōstō nis pmittētis ꝛ pcuratorē exigen.ꝛ eius he redē capi posse ob cōsequēdū exactū debitū Sergiu⁹ q dā minor annis.xxv.hřs patrui sui poterit pria fronte dicēdū vr ꝙ sic. Prio qꝛ ꝛ cū cōstō gñaliter loquuta fuerit cōñs est. vt ꝛ tā minores ꝙ maiores cōphēdat de admi.tut.l.si sine.§.luci⁹.et de in ite.resti.c.cōstitut⁹. Cōtraria tñ snīa verior est ea potissima ra tiōe qꝛ cū hec cōstō odiosa sit carcerationē pmittēs.ergo restringē da fm iuris cōis regulā.ꝛ cōñs est vt eadē inquātū possibile est ad ius cōe reducam⁹.extra de cōsue.c.cū dilect⁹.extra de cler.nō resi.c. ad audiētia.C.de nora.l.ij.C.de iure de.l.si.§.in cōputatiōe.adeo vt de psona ad capiēdū habili fm ius cōe eā cōstōnē intelligam⁹.ff.de mu.ꝛ ho.l.vt gradatim.§.sꝫ si lege.C.de sac.san.eccle.l.j.quāobrem

2 †videdū est an iuris cōis dispositiōe minor annis.xxv.pro priua to debito capi ꝛ carcerari possit. In hac autem dubitatiōe duas

3 opiniones cōperio. †Prima fuit opi.Bar.in suo tractatu de carceribus.circa finē.dicentis minorē iure cōi posse capi per text. C.de custo.reo.l.vlti.dicentē carcerū custodem carceratorū etates prescripta oīe iudicij manifestari debere: cuius quidem etatis ap pellatiōe minor ꝛ maior etas cōprehendit. Salua tñ in hoc Bart. autoritate.l.illa nihil pbat iudicio meo: qꝛ intelligēda est vt eta tes carceratorum custos ipsi iudici ostēdat descriptas scilicet ad capiēdum habilium aut ideo eorū nō autē inhabiliū qualis mi nor est.vt inferius deducet. Ideo autem carceratorū etates lex iu dici notas

dici notas esse voluit: qr non ita exactam custodiã in carcerato se
ne a custode fieri volet qualem & in iuuene adhibere debet.ff.cõ-
mo.l.si vt certo in.§.custodiam. ¶ Itẽ qr si perspiciat senio confe
ctuz in carceribus existere id ciuitatis principi nunciabit q forte
pietate motus dimitti faciat: quemadmodum inquit iureconsul
4 tus.ff de penis.l.in metallum. ¶ †Secũda igit fuit opinio Ang.
in repetitione sua.l.nemo carcerem.ff.de exact.tribu.li.x.Zrium
affirmantis.s.qd minor ipse pro priuato debito carcerari nõ põt
quam quidem sententiam his rationibus sequor. ¶ Primo quia
ad hoc vt quis pro debito carcerari possit precedens requirit cõ-
tumacia: vt probatur in.d.l.nemo carcerez. Et expressius probat
in.l.consentaneum.C.quomodo & quando iudex.secundum vnũ
intellectum hut.& Bal. clarum autem est minorem contumacem
vere constitui non posse: cum ipse se defendere nequeat.vt.ff.de re
iudi.l.contra pupillum.& l.acta.in fi.ff.de bo.aut.iudi.pos.l.si mi-
nor.C.si aduer.rem iudic.l.cum & minores.& manifeste pbatur.ff.
de mino.l.minor etiam si quasi contumax.cum glo.sua.: igitur &c.
¶ Secunda qr si minores in ius vocari permissum nõ est simpli-
citer & indiffinite.vt.ff.de in ius voc.l.neqꝫ impuberes.igitur neqꝫ
verbaliter neqꝫ psonaliter in ius vocari pmissum est.argumento
sumpto ex.l.de pretio.cum si.de publi. ¶ Tertio: qr ante pro pri-
uato debito quis carcerari non potest q̃ bonorũ pcedat excussio.
vt no.glo.in.l.iij.§.tutores.ff.de suspec.tu.quã sequit Bart.in.d.l.
nemo carcerem. Sed in proposita questione bonorꝫ excussio non
processit igitur captura fieri non potuit. ¶ Ultimo qr si ponderẽ
tur dicte constitutionis verba non ex alio capturam incontinẽti
peruenire posse volunt nisi vt facilius celeriusve suum debitũ qs
cõsequeret: sed & facillime ac celerrime hic capi faciens dictũ Her
ginum sibi debitum a patre suo consequi potuit cuz ipse vt cura
tor Hergini existẽs sibi nec soluere potuerit.vt.l.fistulas.§.fundũ.
ff.de ꝯtrahẽ.emp. Et qd no. Bar.in.l.ij.in fi.ff.de stipu.seruo.igi-
tur &c. ¶ Ex quibus concludo minorem hunc neqꝫ ex forma cõsti
tutionis cum de habili ad capiendum intelligatur neqꝫ ex forma
iuris cõmunis capi potuisse. Et hec de primo omissa in ea dubi-
tatione Bar.posita in.l.postulante.in prin.ff.ad.treb.& l.si decesi-
5 serit.ff.qui satisda.cogan.† que est an constitutione concedẽte de-
bitorẽ capi posse possit & eius heres capi. Hoc enim colligitur ex
verbis pfate ꝯstõnis concedẽtis & debitorẽ & eius heredem capi.
¶ Quo ad scdm quo qrit an dict⁹ Sylvester capi faciẽs priuat⁹
extiterit sibi debitor: qr cum & curator legitimus curã dicti Her-
gini nepotis sui assumpsisset id qd sibi debitũ erat nõ mãifestat.
¶ Breuiter dicẽdum est qd sic attẽta iur.cõis dispõne.vt est casus
in aut.nuloris debitor.C.q tut.da.pos.q quidẽ locũ hꝫ & in tutore
legitimo qualis est hic patruus.vt pbatur ex tex.illius aut.in fi.&
ex tex.in aut.vñ sumit.in.§.& hec dicamus & est doctorꝫ omniũ cla
rissima snia neqꝫ huic cõclusioni refragat Florẽtina cõstitutio tũ
hi extẽsa: qm illa loquit tñ in tutore aut curatore testamẽtario vo
lẽs qd illi corꝫ debita nõ admittãt vt ex seipsa pdicta ꝯstõ euidẽ
ter demõstrat. Primo ex ṽbis nigri. Scdo ex ṽbis rubrice de tu-
tore aut curatore testõ solũmodo loqnẽtis.fꝫ quã declaranda est
ambigua lrã ipsius tex.fm qd no.gl.in.l.j.C.ne fideius.do.dẽ.& in
l.j.C.ne li.in vna eadẽqꝫ cã.& in.l.j.C.de cap.cẽsuũ ciuib⁹ imponẽ-
da.li.xi.& de peni.di.j.in.§.hec aũt verba.& plene no.in proe.sexti
in glo.sup ver.titulis. Et per Spe.& Jo.an.in ti.de disputa.& al-
le.§.si.ad fi.& in.l.j.ff.si cer.pe.nec ob.sist pfate cõsti.verbum dicens
qd quilibet tutor dari possit aut curator neqꝫ eius debitum amit
tat &c.quoniã ex verbo illo dare manifeste colligit cõstitutionem
illã in datiuo tutore loqui.nõ aũt i legitimo vt est Sylvester pdi
ctus cum legitimos tutores nemo det sed lex ipa facit.ff.de legiti.
tuto.l.legitimos.in prin. ¶ Ultimo neqꝫ enim refragat alia ꝯstõ
Florẽtina dicẽs oẽm curã esse legitimã testamẽtariã & datiuã quẽ
admodũ tutelaz. Illa enim loquit derogatiue ad ius cõe solũ: in
hoc.s.vt quẽamodũ tutor testõ iur.cõi nõ cõstituitur.ff.de cõfir.tu.
l.j.in fi.insti.de cura.l.dant.hoc aũt ex eo pbat.qr ex verbis dicte
cõstitutiõis apparet eos in modo & ordine dãdi parificales non
aũt in aliis: lꝫ ergo ex pmissa ꝯstitutiõe tutoris ac curatoris datio
in hoc parificata sit.nõ tñ i alio parificata intelligit.s.quẽadmo-
dũ testamẽtarius tutor debitum nõ admittit aut datiuũ.ita nec
curator legitimũ.glo.enim in.l.si quis seruo.C.de furt.in.l.qd vo-
ro.ff.de legi.& in.c.que ꝯtra certaz.de elec.lib.vi.& in.c.ꝗuis.eo.tit.
lib.vi.dicens qd dispositio noua superueniens in vno ex parificatis
extẽdit ad aliud debẽt intelligi vbi in vtroqꝫ parificatorũ eadem
est ratio alias autem secus fm glo.or.in.c.quãq̃.de elect.lib.vi. Sꝫ
nõ est eadẽ ratio in tutore legitimo que est in testamentario & da-
tiuo igit &c. ¶ Qd autem non sit eadẽ ratio pꝫ qr ideo cõstitutio
voluit tutoris testamẽtarii aut datiui debitum amitti quia eorũ
fides approbata est a testatore aut iudice.vt insti.de satisda.tut.§.
j.ff.de cura.furi.l.si furioso puberi.in fi.que quidẽ rõ in legitimo
non cadit.vt ex se patet. ¶ Ex quibus oĩbus quo ad hoc scdm ꝯclu
dit prefatũ Sylvestrũ suo priuari debito eo qr illõ in eius assum
ptione non manifestauit adeo qd casum huc scdꝫ dispositionem
dicte aut.decidimus: qr cũ a statuto omissus sit in iur.cõis dispo
sitione remanet.ff.so.matri.l.si cum dotem.de condi.ob cau.l.si ex-
traneus.ff.de li.& posthu.l.cõmodissime.& in.c.si susceptũ.de rescri.
li.vi.cum si. ¶ Cum enim cessent cõstitutionis verba in tutore le-
gitimo vt ex predictis ostẽsum est igitur cessat dispositio.ff.de dã.
infec.l.iiij.§.totiẽs.ff.de aqua quo.& esti.l.j.§ loquit.ff.de acquirẽ.
here.l.si seruum quis iu.§.non dixit.cum si.qd maxime verum est
ex eo: qr ea sola ratio a qua non expresse argui potest.ff.de re mili.
l.miles agrum.C.de fideicom.l.ꝗuis simpliciter in glo.ĩ.reddita
ob quã constitutio tutori testamẽtario aut datiuo circa debitum
non amittendum cessat in legitimo.vt dixi superius igitur cessat
eiusdem dispositio.ff.de pac.l.qd dictum.C.de epis.& cle.l.genera-
liter.de appel.c.cum cessante.cum aliis si.

Consilium.cxxi.

1 ¶ Debitor salua manente pignoris aut hypothece causa rẽ ob
ligatam alienare potest.
2 Per contrahentium specialem conuentionẽ nunq̃ in dubio re-
cessum intelligitur a beneficio statuti generaliter inducto.

¶ In Christi nomine amen.

CIrca primũ placet mihi conclusio dñorũ.s.con-
sulentiũ. Licet enĩ cõi iure quo vtimur di-
uisionis titulus itẽ & emptionis pfuerit dicto magi-
1 stro Alexã.lꝫ habitus ab aloisio debitore† cum & pos-
sit debitor salua manente pignoris aut hypothece cã rem obliga
tam alienare.ff.de pig.ac.l.si cõuenerit.§.si fundus.C.de pig.l.de-
bitorẽ.& iu.l.res pignoris.C.de remis.pig.& de distrac.pign.l.si de-
bitor.C.vt in pos.leg.l.si post.q̃. Atteñ refragãte cõstitutione Florẽ
tina nihil pficit cũ habitus sit ab Aloisio debitore post debituz
per eũ a Nerio & aliis sociis cõtractũ. Nec pmisse cõclusioni obiici
põt si dicat factã fuisse nouationẽ prie oblõnis cui annexa erat ta
cita oblõ hypothece ex forma statuti p aliud saldũ aut scripturã
eiusdẽ debiti post interuenientẽ.aut ipso iure.aut ope exceptionis
per no.gl.in.l.ij.ff.de noua.& in.l.si.C.eod.ti.& doc.in.l.valerianus
ff.de pto.stip.glo.Bar.vbicꝫ vr sequi maxime in.l.si pecuniã.ff.si
cer.pet.lꝫ sibi ipsi ꝯtrarius extiterit in eo.ti.l.certi ꝯdictio.§.si nu-
mos.qm manifeste deducit qd nullo mõ neqꝫ de iure antiq̃ neqꝫ
nouissimo in terminis ppositis qõnis precedentis obligatiõis no
uatio est inducta iure antiquo.probat qm ex ipso stat regula qd si
stipulatio scda nõ plus cõtineat q̃ prima sed minus aut tantũdẽ
nõ inducit nouatio nisi exp̃sse sit actũ vt primũ pbat in.l.q vsum-
fructũ.ff.de verb.ob.& in.l.si pupill⁹.§.vlti.ff.de noua.scdm.ff.de ṽ.
ob.l.quis his idez.aut ergo secũda stipulatio in terminis nostris
tñdẽ cõtinet.& tũc nõ est inducta nouatio.vt.d.l.qui his.aut mi-
nus & tunc idẽ.vt.d.l.qui vsumfructum.in.d.l.si pupillus.minus
autem in hac secũda venire videt qr prima obligatio habet tacite
insertam clausulã guarentigie quam nõ habet scda licet Bar.in
l.qui actiõis.ff.de fideius.dixerit propter clausulam guarentigie
nõ contrahi obligationem in plus sed efficacius.iure aũt nouis-
simo similiter nõ est inducta nouatio qr ex ipso nunq̃ inducitur
nisi illud expresse agat: vt in.d.l.si.C.de noua.& insti.qui.mod.tol.
obligatio.§.pterea. Quintimo nec simpliciter obstat si diceret hãc
primam obligationem ex sequuta sententia esse notatam quoniã
per sententiam nec in reali nec personali iudicio nouatio indu-
citur vt primum probatur.ff.de excep.rei iudi.l.duobus.secundũ
C.de iudi.l.j.& ff.de fun.instruc.l.nepoti. Solum enim hoc ex ipsa
sententia obligationis cõfirmatiua resultat qd prima actiõe no-
uiter intentata potest ipsa allegari ad probandum agentis inten
tionẽ.vt no.Full.de cu.in.l.ait ptor.§.deniqꝫ.ff.de iureiu.& Bal.
in.l.si.l si.pn.C.de vsu.rei iu. Et hec de pmo dicta sufficiãt. ¶ Quo
ad scdm etiã mihi placet pcedentiũ conclusio.s.vt dicamus dictũ
magistrum Alexãdruz in cã hypothece succumbere debere tanq̃
possessorem. Nec huic sentẽtie obiici põt qd dicit recessum videri
ab hypotheca tacite inducta vi constitutionis per specialem pro
uisionem ipsorꝫ cõtrahentiũ quoniã & quãdo specialis cõtrahen
tium conuentio idem per omnia contĩnet qd ipsius.l.prouisio.vt
in terminis proposite questionis nõ dicit per conuentionem cõ-
trahẽtium legis prouisio tolli: sed potius ipsa manifestari.casus
est notabilis.ff.man.l.qui mutuam. Preterea & clara est determi-
2 natio Pet.& Bal.in.l.si.C.de repu.heredi.in vltima qõne† qr per
specialẽ cõuentionẽ ꝯhentiũ nunq̃ in dubio recessum intelligit a
beneficio statuti gñaliter inducto.vt est i terminis nostris. Et ad
pdicta optie facit qd no.idẽ do.Bal.in.l.vbi adhuc.C.de iure do.
Ceterũ nec ob.qd dicitur hãc debiti obligationẽ iure hypothece
nõ esse suffultam qm de eo apparet publica scriptura scꝫ sentẽtia
quo casu negat cõstitutio ipsa qd debitũ de quo apparet scriptu-
ra mercatorꝫ hãc tacitã obligationẽ hypothece.quoniaz respõde
tur cã ꝯstitutiõis particulã loqui de ea publica scriptura q̃ ꝯsen
su vtriusqꝫ cõtrahẽtis cõfecta est.nõ aũt de snia que solius iudicã
tis nititur autoritate.quemadmodũ enim pcedens cõstitutionis
pars de priuata scriptura loquitur que vtriusqꝫ consensu cõfic.
Ita & alia pars que sequit de publica scriptura loquẽs de eodez
modo ꝯfecto intelligẽda est cũ vna constitutiõis pars sequẽte du-
biam atqꝫ iniquam declarat.ff.de peti.here.l.vtrum.ff.ad.l.aquil.

l.quemadmodū. Intellectū eñ ambiguoꝝ verborum comprehēdimus ex ipsa vicinitate scripture.ff.de here.insti.l.quon militabat.§.lucio.cum ſi. Et hec de scđo. In tertio nihil addo: quia clarum ⁊ satis dictum est per precedens consultores.

Consilium.cxxij.

1 ¶ Presumēdū nō ē quē viā eligere ad sua iudicia subuertenda.

¶ In christi nomine amen.

Circa id qđ effectualiter querit an codicillaris clausula rupto testō ꝑteritione posthumorum operet effectū.vt venietes abintestato teneantur hereditatem restituere heredibus in testamento institutis.omissa opinione gl.in aut.ex cā.C.de li.ꝑte.⁊ antiquoꝝ docto. quos refert Spe.in ti.de instru.edi.§.compēdiose in ver.breuiter ⁊ Bald.in.l.ex ea scriptura.§.vlti.ff.de test.opi.Bar.in.l.j.in.vj.q.ff.de iure codi.fuit ꝙ aut testō: de natis posthumab⁹ quas nō nominauit cogitauit tpe ꝯditi testamēti vt q: sciebat vxorē esse pregnātē.⁊ tūc dicta clausula ꝑ futura verba cōcepta ⁊ ſi non valebit aut valere potuerit iure testamēti ⁊c.qđ qdē ꝟbū futurā testamēti rupturā respicit de leg.ij.l.ſi ita qs in pn.eius effectus est vt directā institutionē ad fideicōmissariam trahat.⁊ hoc p tex.in.d.l.ex ea.scriptura.§.vlt.⁊ p.l.cōquerebat.ff.de testa.mil.⁊.l.posthumus §.ſi paganus.ff.de iniu.test.⁊.l.ſi patroni.§.vlt.ſm vnam lect.ff.ad treb.⁊ ita etiā idē Bar.tenuit in dicta aut.ex cā.ad ſi.⁊ in suo cōsilio incipiēte viso testō dñe Cie ⁊c. Aut testō: tpe cōditi testamēti de posthumabus nascituris nō cogitauit quia vxorē sterilē habebat qua mortua ex scđa postmodū accepta posth.ꝓcurauit vt cōtingit in ꝓposito casu.⁊ tūc dicta clausula scđm eūdē non operat trāslationē institutiōis directe in fideicōmissariam ꝓpter superuenietiā liberoꝝ sed cēset fideicōmissuz hoc reuocatū p.l.nūꝗ.C.de reuo.dona.⁊.l.tale pactū.§.ſi.ff.de pac. ¶ Ita allega.ad idem.l.sicut certi.⁊.l.ſi cū vel in vtero.C.de testa.milit. Nō eñ est verisimile qđ ſi testator de liberis cogitasset legata aliqua aut fideicōmissa fecisset maxime que vniuersam sorberent hereditatē. Et ꝙ ꝯñr ꝑponere voluisset extraneos sue posteritati.ad hoc.d.l.tale pactū §.vltimo.C.de fideicom.l.cū acutissimi.C.de insti.⁊ substi.l.generaliter.⁊.l.vlt.ff.de cōdi.⁊ demon.l.cū auus.quāobrem quecunꝗ fideicommissi aut legati exactio euanescit.ar.ff.de iur.codicil.l.q graui.⁊.l.pe.de le.ij.l.cū pater.§.cū estimaret. Videam⁹ igitur an in ꝓposito casu censeat ipse testator tpe cōditi testamēti de posthumibus postmodum natis cogitasse. Prima eñ frōte dicendū vr̄ qđ non ea prima rōne q: vxori sue quam sterilem esse sciebat ꝗ plurima legauit:eo q: sibi eam superuiuere putabat.⁊ ꝯñr nulla erat sibi spes filioꝝ. Non eñ presumendum est eum testatorem de tristi euentu sue vxoris cogitare qđ turpe est.de verb.obli.l.inter stipulantem.§.sacram. Ceterū idē scđa rōne deducitur quia ⁊ ſi testator de nascituris liberis cogitasset eos ꝑfecto potius instituisset quā extraneos duabus rōnibus. ¶ Prima ne agnatiōe preteritoꝝ posthumoꝝ suū vltimum iudicium rumperet.ff.de iniu.testa.l.iij.cum ſi.C.de ꝯea.l.posthumo.C.de postb.heredi.instit.l.j.

1 † Non eñ presumendū est quem viam eligere ad sua iudicia subuertenda.ff.de testa.mili.l.iij.maxime cū nostra cuiuslibet intersit cum testamento decedere.ff.quēad.testa.aperian.l.vel negare.ff.de interro.ac.l.⁊ quia. Scđo q: manifestissime ſi nascituros sibi posthumos cogitasset in eos magis ꝗ in extraneos honorabilem institōis titulum cōtulisset.ar.d.l.generaliter.⁊.d.l.cum acutissimi cum aliis allegatis. Cum itaque supra probatis constet de nascituris posthumis testatorem non cogitasse ꝯñs est vt concludam⁹ reiēta ꝑmissa opi.ex vi eiusdem clausule directam heredū institutionē in fideicōmissum non esse translatam. ¶ Premissis tñ non refragantibus ꝯtrium puto veri⁹.l3 eñ testator ipse non cogitauerit aliquos sibi posthumos instituturos.tamē sufficit ꝙ in genere cogitauit aliquos sibi in futuruz nasci posse. Et qđ quis nasceretur ⁊ ꝯñr testm̄ rumperetur voluit suam vltimam voluntatem in vi codicilloꝝ sustentari.ad hoc.ff.de testa.mili.l.qui iur.mili.⁊ qđ no.Bar.C.de trāsac.l.sub pretextu.⁊ in.l.cum aquiliana.ff.eo.ti.⁊ qđ habet in.c.i.de cōsti.li.vj. Censetur autem ita in genere cogitasse ex appositione illoꝝ verboꝝ.ſi non valebit aut valere potuerit iure testamenti ⁊c.⁊ qđ ita ſit probat:q: nō presumit testator in vanum loqui voluisse.ff.de proba.l.cum tacitum.cū ſi.vñ cogitauit possibile fore aliquez posthumum sibi in futurū nasci.cuius natione testamentum non obstante eius preteritione nūc validū.l.i.§.ex his apparet.ff.de iniuſ.testamen.tunc rumpet.quare expressit qđ ſi tunc cū natus erit non valebit iur.testi valebit eo modo quo pōt.⁊ sic ſi heredis instō iure directo non subsistat saltem valeat iur.fideicōmissi grauando dictos posthumos nascituros de restituendo hereditatē venientibus abintestato.⁊ hec fuit sententia Bal.in propositis terminis ⁊ vera per supradicta in dicta aut.ex causa.⁊.l.vl.C.de codicil.ꝙ autem hec opi.Bal.in proposita questiōe vera ſit ex pluribus in facto ꝯsistētibus ꝓbat. ¶ Primo q: post ꝯditū testm̄ ⁊ suprascriptas posthumas vixit testator per annos plures in qb⁹ testator testm̄ mutare potuisset ſi voluisset quare cū non mutauerit ꝑsumitur in eadē voluntate decedere voluisse.ff.de testa.mili.l.tractabatur.ff.de excu.tut.l.athlete.§.certe remissionē in gl.⁊ qđ no.Bar.ff.de vulg.⁊ pu.l.ex conelia.⁊ qđ no.in.l.ſi mrī.C.de inof.test.⁊ ꝯñr ꝯstōnē directā valere in vi fideicōmissi l3 iure directo valere nō possit. ¶ Scđo idem arguit ex eo qđ ꝑsuppositū est q: cū pluries post nat⁹ posthumas requisit⁹ foret testō: vt vltimā ꝯderet voluntatē rūdit se iam cōdidisse. ¶ Et sic euidenter apparet voluisse dictū testm̄ in vi codicillaris clausule sustētari cū tāꝗ doctus solēnis sciret testm̄ rōne posthumarū ruptū esse. ¶ Hec ergo in tētio ꝗ colligit ex his extra testm̄ dictis.ff.de testa.l.heredes palā.§.sed ſi notā.de leg.i.l.ſi seruus plurium.§.ſi.de le.iij.l.vxori sue.cū ſi. ¶ Ad validitatē vltime sue voluntatis diligēter consideranda est.ff.de he.insti.l.quo loco.§.ſi iā mortuo. Nec refragat terminanom ꝑdicte decisio Bart.ꝗ.relata.quia illa vera est ſi testō: de posthumab⁹ nascituris nec in specie nec in genere cogitasset sed in casu nr̄o cogitauit in genere saltez qđ supra ostēsum est p verba illa ſi nō valebit ⁊c.ꝗ quidē generalis cogitatio sufficit p.d.l.q iure militari.cū aliis allegatis neꝗ etiā obstāt iura allegata p Bar.q: ad illa oīa rūdet p Bal.in dicta aut.ex cā ⁊ in.d.l.ſi.ego nō refero q: cōiter scripta habet. ¶ Ex qbus olb⁹ quo ad hoc primū ꝯcludit dictas filias postmodū natas vi codicillaris clausule cogēdas fore ad ꝯstituendā hereditatē dictis heredibus institutis detracta legitima. An aūt detracta trebellianica nunc non examino q: celerrime scribere sum coactus. ¶ Quo ad scđm quo ꝗrit an legata ex tali testamēto debita sint ⁊ teneant nō obstāte ipsius ruptura ꝓpter ꝑteritionē posthumarū. Breuiter Bar.in.l.filio ꝑterito.⁊ Nic.de matheſi.quē refert Bart.in.d.aut.ex cā.cōcludūt legata sustētari vbi testō: de nascituris posthumab⁹ cogitasset.p dictā aut.ex cā.⁊.l.generaliter.§.ex testamento cū glo.ff.de fideicom.liber. Secus aūt e contrario quia presumitur qđ ſi cogitasset legatis nō onerasset hereditatem:sed potius opulentam apud posthumos dimisisset.ergo tali casu ipsa nō ꝯseruātur.per.d.aut.ex causa.ar.d.l.qui graui.⁊.d.l.pe.ff.de iu.codi.⁊.d.l.cū pater.§.cū estimaret.⁊.d.l.ſi nūꝗ.licet cōtra hoc vltimū membrū videat tex.iūcta glo.ff.de manu.testa.l.ſi vxorem pregnantem. Bald.aūt in.d.l.titius.ff.de lib.⁊ posth.distinxit inter legata que fiūt cā necessitatis.vt puta ea ꝗ fiūt p male ablatis ⁊ vsuris.⁊ ille semp cōseruent.q: sunt tanꝗ ex alienū ⁊ legata volūtatis liberaliter ꝓcedentia.⁊ in his seruat opi.Bar.aliqb⁹ additis. ¶ Ex quibus ad ꝓpositum casum infert ꝙ cū saltē in genere de nascituris posthumabus cogitauerit testō: merito legata illa cōseruant per dictā aut.ex cā.ac etiā ab ipsis heredibus institutis ad quos fideicō.hereditas trāsit solui debeāt.C.ad tre.l.vlt.⁊.l.ij.vbi plene not.maxime p Bal.⁊ in.l.marcellus.ff.eo.ti. Sicut eñ voluit testator ꝑdictos heredes grauare etiā ſi directo iure institutionis succederent ita etiam censet nūc grauare voluisse.ff.de iudi.l.ſi qs cū nullum.licet succedāt iure fideicōmissi.de le.iij.l.per emancipationē. Et qđ no.Bar.in.d.§.cū estimaret. Ex quibus quo ad scđm concluditur d. eta legata cōseruari ac a dictis heredibus instituta soluenda esse. Et hec de secundo.

Consilium.cxxiij.

1 ¶ Pecunia soluēda ex constitutione aliqua:an inspici debeat tempus condite constitutionis ⁊ scđm estimationem pecunie ꝗ illo tempore currebat:an vero tempus solutionis fiende adeo vt de pecunia tunc communiter currente solutio fiat:siue post constitutionem pecunia ſit mutata augmentatiue siue diminutiue. Et nume.2.

3 Minor aduersus longissimi temporis prescriptionem restituit.

4 Regule standū est in dubio:vbi nō reperitur specialis exceptio.

5 Restitutio an detur monasterio post quadriennium ad restitutionem datum.

6 Restitutio dat ecclesie cōtra contractus ex quibus enormis lesio resultat Itē contra sententias iudiciales aut arbitrales.nu.7.

8 Solutum plus debito ignoranter tanꝗ indebitum omni iure repeti potest.

9 Restitutio quid ſit.

¶ In christi nomine amen.

Circa primū dubiū quo ꝗrit an de iure cōi interueniēte mutatione deterio:a none monete Turonē.possit abb.scti Antonij ⁊ suū monasterium liberari soluēdo de pecunia noua Turo.cōiter nūc currente vel alia loco illius surrogata:licet in bonitate extrinseca deteriorata.

1 Aduertēdum † qđ hec materia mutationis monete variis locis exacta reperitur. Et primo per Spe.in tit.de oblig.⁊ solu.§.nunc aliqua ad ſi.⁊ ibi.per Jo.an.in addi.⁊ per canonistas in.c.cū canonicas ⁊ i.c.olim extra de cē.⁊ in.c.ij.extra de iure.⁊ in c.olī3 extra ꝺ iur.⁊ i.c.ꝗto.extra de iureiu.⁊ i cle.ij.de dec.⁊ p Old.in trib⁹ suis ꝯsiliis inferi⁹ allegandis.p Cy.in.l.minoꝝ.C.in qui.cau.in inte.resti.non est ne.p Bar.ff.ſi cer.pet.l.cū qd.⁊.l.qđ te mihi.ff.de so.l.paulus.p Bald.in.l.acceptā.C.de vsu.in.l.ij.C.cōia de le.⁊ in.l.illud.C.de sacrosan.ecc. ¶ Quātū aūt ad casum ꝓpositū3 cōsiderandū est ꝙ dicta quantitatis pecunie debet p Abbatē sancti Antonij ex lege quadam seu cōstitutione Bonifacij.qua ex re

videndum

videndū est an qñ pecunia soluēda venit ex cōstitutione aliqua in-
spici debeat tps cōdite cōstōnis et scdm estimationē pecunie q̄ illo
tpe currebat solutio fiat. An vero tps solutionis fiēde adeo vt de
pecunia tūc cōtēt currēte solutio fiat sine post cōstōnē pecunia sic
mutata augmētatiue vel diminutiue. In quo pma frōte dicēdū
vr̄ inspici debere tps cōdite cōstōnis. Hoc aūt pbat sumpto argu-
mēto ab equiparatione qd in iure pbabile est. Aut enim cōstōnē
equiparam⁹ testō et tunc quēadmodū pecunia ex testō soluēda est
considerari debet contingente mutatione in eius solutiōe tēpus
testamēti per l. vxorē. §. ex testō. de legat. iij. et l. aurelius. §. testō. de
lib. leg. Et expssim terminat Old. in suis cōsiliis. consi. xxxi. Ita et
qñ soluēda venit ex cōstōne. Hoc aūt et scdo pba. et si eqparem⁹ cō-
stitutionē ipam snie cū et hec eqparatio pbabilis videat. ff. de ma
numiss. sernus hac cū. et tūc qñ ex snia solutio fieri dz considerari
dz mutata pecunia ipsius snie tps nō solutiōis. Et idē Oldr. ter-
minat equiparādo sniaz testō in cōsilio suo. xiij. ¶ Tertio idem
principaliter pbatur facta equiparatione cōtract⁹ ad cōstōnē. Cū
enim ex cōtractu pecunia debet semp tacite actū intelligit vt in ea
dem bonitate intrinseca. aut estimatione pecunia det que erat tē-
pore obligationis contracte. ff. si cer. pet. l. cum quid. ff. de noua. l.
fundum cornelianū cum si. Hec aūt procedūt si dicat hanc pecu-
niā deberi vt ex cōstitutiōe. Si naūt dicam⁹ deberi vt ex rescripto
quodā ani pcepto: tunc in terminis pposite qōnis decidit Oldr.
in suis cōsiliis cōsi. cclxviij. attēdi debere tps pcepti. aut ordinatio-
nis papalis. nō aūt solutiōis fiende primo arguēdo de testō ad re
scriptū. scdo p text. in d. c. cū canonicis. et d. c. olim. de cēsi. ¶ Pre-
missis tñ nō refragātibus cōtrariū puto verius vt snie dicam⁹ hāc
ordinationē bonifacij vim cōstitutionis obtinere sine nudi pcepti
cōtingēte mutatione pecunie solui debeat habito respectu ad tē-
pus solutiōis. nō aūt ordinatiōis. Hoc aūt si velimus tenere pre-
missaz ordinationē vim cōstitutiōis habere pbat q: lz Bar. dubi-
tauerit in. l. suus quoqz. §. sed si filio. ff. de here. insti. an statuta eq-
parent cōtui vel vltime voluntati. attñ ipe idez in. l. i. in pc. q. ff. de
regula catoniana sensisse videt equiparari debere vltime volūta-
ti qd expsse firmat do. Bal. in. c. i. in glo. super ver. nos romanorū
de pa. constan. x. col. allegando aui. in. c. q: cunctis. de cōces. prebē.
et que no. Pe. et Cy. C. cōmunia de legat. l. si. et idē etiā expsse firma-
uit in. l. quoties. C. de fideicom. in lec. antiqua quicqd idē dixerit
in. l. i. ff. si cer. pet. Si ergo ex pmissa autoritate vera est hec snia cō-
stitutionē vltime volūtati equiparare: non autem contractui cō-
sequenter resultat hec decisio qd quēadmodū qñ pecunia ex vl: ia
voluntate debet fienda est solutio habito respectu ad tps quo so-
lutio fit: non autem ad tps testamēti: vt est casus multū notabilis
ff. de aur. et ar. leg. l. cum certū. in ver. pretiū psentis tpis. Licet con
trariū supra tenuerit Oldra. et male. nō memor illius. l. ita et dicen
dū erat quādo ex ipsa cōstōne pecunie deberet. Secundo principa
liter ista in terminis nostris est decisio Spe. ad literā in dicto tit.
de ob. et solu. §. nūc aliqua. ad fi. et eā sequit Bald. in. d. l. illud. in fi.
C. cō. de le. et Moderni in. d. c. quāto. extra de iureiu. Huius autem
duplex assignat rō. Prima q: cōstitutio ipsa cōtinue loquit. C. de
here. l. arriani. vnde contingente mutatione pecunie post eadem
de illa et ipsa cōstitutio loqui intelligitur. Secūda q: mutata pe-
cunia intelligitur ad nouā mutationem mutata cōstitutio. C. qui
admit. l. pen. C. de rei vxo. acti. l. vnica. §. i. cum si. ¶ Tertio ista de-
cisio pbari videtur ex text. in. d. c. ij. extra de mal. et in. d. c. olim. ex-
tra de iniur. Si nautem dicamus hanc ordinationem nō vim con
stitutionis sed meri precepti obtinere. et tunc licet Oldra. dixerit
attendi debere tempus ipsi⁹ ordinationis. Primo per tex. in cle.
ij. de deci. vbi hoc expresse deciditur scdm intellectū Paul. de elia
za. Secundo quia statutum et rescriptum equiparantur vt recte
intuenti not. Innocen. de rescrip. c. causam que. et videt sentire gl.
in. l. si procuratorē. §. et si ignorantes. in ver. igitur. ff. manda. Sed
quando pecunia ex statuto debetur tempus solutionis considera
tur ergo et c. quando ex rescripto idem dicendum est. Nō ob. iura
Oldra. in dicto consilio allegata in. l. vxorem. §. testamēta et dicta.
l. cum quid. quoniam ille. §. testamēta. nihil facit vt ex se patet. lex
autem cum quid loquitur quando pecunia debetur ex contractu
nos autem quando ex rescripto qd modo cōtractui equiparatur
sed aut vltime voluntati per supradicta quibus duobus casibus
tempus solutionis consideratur non autem ordinationis vt su-
pra conclusio. ¶ Ex quibus omnibus quo ad hoc primum infer-
tur conclusio hanc solutionē pecunie fieri debuisse et potuisse de
moneta secundum tempus solutionis current. non autem secun-
dum tempus constitutionis. aut precepti vel rescripti. Hoc autē
maxime verū est q: psupponit cōsuetudinē fore vt omnes illi qui
olim censum recipiebāt ad monetā librarū Turonen. antiquorū
nūc recipiāt in totidē librā monete in tpe currētis. cōsuetudo igit
gēris prouincie aut ciuitatis morib⁹ firmata nulla debet cuiusqz
libidine violari. turpis enim est ois ps vniuerso suo nō congruēs
dicit tex. viij. di. que cōtra mores. de spon. duo. c. tuas dudū quisqz
reb⁹ pterelictib⁹ sicut vult. vt metas cōsuetudinis bonū inter quos
versat excedat. aut velut intēperans aut velut supstitiosus dānari
dz. dicit tex. xli. di. qsqs. Preterea et roman⁹ pōtifex caput ecclesie
solutionē quā olim recipiebat de Turonē. pūis hodie recipit i mo
neta vsuali seu currēti. Vñ succedit tex. l. d. c. tuas dudū. et in. c. ba-
silicas. de cōse. di. i. et in. c. nolite. xi. di. dicēs satis indignū esse quem
quā illud refutare q bti Petri sedē seq viderit et docere vnū iudi-
cat. l. oēs eā cōsuetudinē seq debere quā Romana suscepit sedes q̄
caput est orbis. C. de ve. iur. enucle. l. i. §. cū itaqz. insti. de satisda. ad
fi. ff. de leg. l. de quib⁹. Hoc aūt maxie verū in exactiōe pecunie faciē
da cū in eis ceteris partib⁹ viri ecclesiastici debēt esse laicis beni-
gniores. Et hui⁹ etiā rōne velut improbi exactores videant incris
2 tpalib⁹ ibiare dicit tex. de cēsi. ex pte. de peni. c. fuā. ¶ † Quo ad scdz
quo querit verū abbas mōtis maioris possit petere sibi solui sm
estimationē antique monete vigore allegate prescriptionis. xl. an
norū qua dicat cōpletā fore ex eo qd dictis tpalib⁹ cōtinue sibi solu
ta fuit pecunia sm estimationē antique monete. Dicēdū vr̄ hanc
prescriptionē prima fronte videri legitime fuisse cōpletā. Primo
q: vr̄ habuisse sufficientē titulū. s. ordinatiōis et concessionis dicti
dñi Bonifacij q qdē titulus iustā parat cām prescribēdi vt pz ex
no. extra de pscript. c. veniēs. de puil. c. cū psone. li. vi. et sic nō ob. qd
hr̄ i. c. i. de pscri. e. li. ¶ Itē habuisse vr̄ bonā fidē ex duob⁹. ¶ Pri-
mo q: credidit Bonifaciū cōcessisse q nō cōcessit. s. vt solutio fieret
cōtinue sm antiquā monetā nō obstā. mutatiōe supueniente et sic
erat i facto. ¶ Scdo q: credidit de moneta aliq cōtinue solutionē
fieri debere et si bonifacius hic nō expssisset et sic enarrauit in iure
vt patet ex supra lata ostēsiōe. Quorū qdē duorū errorū misturā. s.
iuris et facti effectus est vt causent bonam fidē. ff. de vsuca. l. si fur.
§. i. Itē et paruerit causam pscribēdi sm gl. no. ff. pro dona. l. si vir
et sic nō ob. c. ij. de re. iu. li. vi. et c. vl. cū si. extra de prescri. Quinimo
vr̄ q et lz nō in facto errasset dictus abbas sz solū in iure nihilo-
minus iuris error lz alias ad prescriptionē non sufficit. ff. de vsu-
ca. l. nunqz. In casu pposito sufficere videt primo q: d. l. nūqz. di-
cens iur. errorem non sufficere ad inchoandum vsucapionem nō
videtur loqui in prescriptione quadraginta que de iu. forum nō
erat cognita. vt not. gl. in. l. qui occidit. ff. ad. l. nō solum: que alias
incipit Iulianus. ff. qui. et cau. in pos. ea. et concordantes allegat
Barto. in. l. in omnibus. ff. de acti. et ob. et. ff. de no. oper. nunti. l. pre
tor ait. et. §. hec interdictum. videtur procedere nisi esset error iu-
ris probabilis qualis est in casu presenti vbi abbas montis ma-
ioris pro se habet probabilem opinio. Oldra. quoniam tunc er-
ror talis sufficere videtur quia equiparatur errori facti probabi
li. arg. no. extra de consue. c. cum dilectus. et quod no. Ioan. And.
in. c. i. de postu. prela. et ita limitant moderni dictam. l. nunqz. in. c.
si diligenti. extra de prescrip. ¶ Ceterum videtur qd si dicta cōces-
sio bonifacij nō causaret iustū titulum ad inijciendā prescriptio-
nem quadragenariam nihilominus etiā pscriptio processisse vi-
detur. Sufficit enim qd abbas putauerit ex illa concessione seu or
dinatione verum titulum resultare et talem sufficere. quoniam ex
hoc iuris errore minus iustus titulus causatur qui ad prescri-
ptionē sufficit. vt no. Bar. in. c. de quarta. et. c. si diligenti. extra de
prescri. licet contrarium videatur tenere in. c. apostolice. extra de
dona. et in. c. ij. in fi. per glo. de his que fi. a prela. ¶ Presupposito
igitur sed nō concesso qd hec prescriptio cōfirmata fuerit super-
est vt discutiamus an dicto abbati monasterij sancti Antonij cō
tra ipsam restitutio concedatur. Et in hoc reperio duas opi. vna
fuit glos. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. et in. c. auditis
de in integ. resti. quas sequi videatur Specu. in eo. titu. §. ij. ver. vt
autem tenentes ecclesiam non restitui ea ratione ne contrarium
dicēdo lex ludibrio posita foret contra. l. si pretor. ff. de iudi. et. l. si.
ff. ne quid in loc. pub. de elec. c. commissa. lib. vi. ¶ Item ne lex ver
bis et non rebus imposita censeatur. C. communia de leg. l. ij. in fi.
Contrariam autem sententiam tenuit glos. in aut. de eccle. titu. §.
pro temporalibus. et illam sequitur Inno. extra de transa. c. con-
tingit. et in summa sua in titu. de in integ. resti. in ver. verum. i. ver.
prescriptiones. Et Pau. in. d. clemē. i. et Bartol. in. d. auten. quas
actiones. et dominus Ant. in. d. c. auditis. Et hanc opi. in dubiis
veriorem credo etiā sequendā tanqz ecclesie fauorabilem. ff. de reli.
l. sunt persone. ad fi. et probatur. ¶ Primo per text. in. d. c. i⁹. extra
de in inte. resti. vbi dicit tex. Ecclesiā iuris minoris semp debere il
lesam seruari. q̄ quidē dictio semp idē importat qd omni casu. ff.
3 de iur. immu. l. semp. ff. qd vi aut clā. l. semper. ff. solu. mat. l. i. † Sed
certū est minorez aduersus longissimi tpis pscriptionē restitui. vt
in. l. vlt. C. in qui. cau. i. integ. re. nō est ne. et in. l. si. C. de prescrip. xxx.
annorū. et l. ait pretor. ff. de mino. ergo et ecclesia restituitur. ¶ Se-
cundo pbatur per tex. in. d. cle. i. de in inte. resti. vbi tex. indistincte
dicit ecclesiā aduersus tpis lapsum restitui debere. ergo cū simpli
citer et indistincte loquat intelligendū est qd concedat restōnē ad
uersus lapsum etiā lōgissimi tpis. ad hoc. ff. de pub. l. de ptio. extra
4 de ma. et obe. c. solite. cū si. ibi allegatis. ¶ Tertio idē probat: † q:
in dubio standū est regule. vbi nō reperit specialis exceptio. ff. de
pen. l. mutus. §. cū qritur. ff. de testi. l. i. cū si. Sed regula est qd eccle
sia illesa seruat omni casu quo et minor. vt in. d. c. i. Itē q restituit
aduersus tpis lapsum. vt in. d. cle. i. neqz reperitur specialiter exce-

ptum qđ ecclia aduersus pscriptionē lōgissimi tpis nō restituat.
igit ⁊c. ¶ Quarto hoc idē pbat: qr si restituit ecclia ꝯ pscriptiōes
respiciētes statutū iudiciorū. vt in. d. c. auditis. ⁊ l. c. cū venissent. e.
ti. ergo ⁊ pariter restituēda est aduersus pscriptiōes extraiudicia
les cum non sit assignare rationē diuersitatis. ergo ⁊c. ff. de vb. ob
lig. l. a titia. cū si. ¶ Ultimo qr si nō diceremꝰ aduersus pscriptio
nē. xl. annoꝝ ecclesiā restitui sequeret qđ quasi aduersus nullā p
scriptionē extraiudicialē restitueret ecclia exceptis his pscriptio
nibus quas no. Host. in. d. c. j. qđ probat. qr non restitueret aduer
sus pscriptionē. x. vel. xx. an. qr cū ꝯ eā talis prescriptio nō currat
xvi. q. iij. §. pōt. circa pn. extra de pscrip. c. ad aures. ⁊ c. de quarta.
cū ibi not. non est necessaria restō. ¶ Itē qr nō restituit aduersus
vsucapionē triēnij qm̄ scđm opi. Host. ⁊ veriorē in qua nūc nō in
sisto quā posuit in. d. c. talis vsucapio aduersus ecclesiā nō currit.
in quā partē etiā vr̄ inclinare glo. xvi. q. iij. §. quas actiōes. ad fin. ⁊
Spe. in ti. de in integ. resti. §. j. ver. sic etiā dubitat. ⁊ plene not. mo
dern. extra de rescrip. c. illud. talis vsucapio ꝯ ecclesiā non currit.
igit restō nō est necessaria. Ex quibꝰ oībus quo ad hoc scđm con
cludo restōnē dicto monasterio ac abbati aduersus cursum ppoli
te pscripnōis ꝯcedi debere. istō ob. rō gl. l. d. c. auditis. supra rela
ta: qr nō potest dici pscriptionē ꝯ quā iura restōnē cōcedunt fru
stratorie fuisse inductā. Quinimo magni effectus est cū ⁊ si infra
terminatū tps pscriptiōi restitutionē ecclesia nō postulauit am
plius postulare non poterit ꝯn̄r cum effectu pscriptio decursa in
5 telligit. C. de temp. in integ. resti. l. vlt. cū si. ¶ † Sz circa idem vidē
dum restat. An post lapsum quadriēnij qđ dat ad restitutionē vt
in. d. l. fi. ⁊ in. d. c. j. de resti. in inte. li. vi. ⁊ in dicta de. l. monasterium
ac abbas restōnes postulās dʒ audiri. Breuiter dicendum est qđ
sic: quoniam ex rōnabili causa que contingit in casu proposito. vt
puta: qr ꝯtingit enormissima lesio. vt ex se pʒ lapsus quadriennij
ecclesie restōne petenti nō refragat. vt est tex. in. d. c. j. in fi. de in in
teg. restit. lib. vi. quem ita exponit ibi Jo. an. in. c. ad nostrā. extra
de re. ec. non alie. ⁊ in. c. cū ex literis. extra de in integ. resti. ¶ Ulti
mo dici potest quod ⁊ posito sed non cōcesso qđ ex speciali benefi
cio ecclesie indulto restō aduersus pscriptionē longissimi tpis nō
concederetur. Nihilominus sibi tanq̄ ignoranti. vt clarū est pre
scriptionē cōtra se decursam concederet restitutio ex generali cau
sa. l. j. ff. ex qui. can. ma. secundū Bar. notanter in. l. j. si quis autem.
ff. de iti. actuq̄ priua. quod tamen generaliter fuit dictum Spe. lʒ
a nemine alleget in ti. de prescrip. §. iij. ver. colonus. Et videt sen
sisse glo. in. l. sicut in ver. militia. C. de prescrip. xxx. ann. Et videtur
probari in. l. si partem. §. si per fundū. in gl. super ver. non vtendo
sibi quemadmodū seruit. amit. Et sequitur Ange. in. l. vl. C. de pre
scrip. lon. temp. Et hec de secūdo dubitabilis articulo dicta suffi
ciant. ¶ Quo ad tertiuʒ quo queritur. an licet non possit abbas
ex prescriptione aliquid consequi: nihilominꝰ possit petere vt se
cūdū estimationē antique monete solutio fiat preterita secundum
quorūdam sententiarū arbitramentaliū in presenti cōtrouersia
latarum. Breuiter dicēdum quod licet presupposita sententiaruʒ
validitate Abbas montis maioris suū consequeretur obtentum
nihilominus Abbas sancti Antonij aduersus illas restitutionē
in integrū peti potest non obstante lapsu quadriennij pp̄ter enor
mem lesionem inde resultantem. vt viua voce precipio. Hoc autē
6 primo clarum est † quia sicut contra contractus ex quibꝰ resultat
enormis lesio ecclesia restituitur. vt in. d. c. j. in antiqs. ⁊ in. d. c. ad
7 nostram. † Itē ⁊ sicut contra sententias iudiciales aut arbitrales
vt in. d. c. cum ex literis. ⁊ in. c. eū. eo. ti. per Inn. ⁊ Jo. an. ita etiam
videt restitui debere aduersus sententiam arbitratoris cum illa
dicatur quasi trāsactionis cōtractus. vt in aut. de iudi. §. si vo cō
tigerit. C. de iudi. Nec huic ꝯclusioni refragat si dicit dictas sentē
tias fuisse p abbatē legitime approbatas. qm̄ ista sua approbatio
etiā cū iuramēto nō tollit ecclesie in inte. restōnē fm gloss. or. ⁊ no.
in. c. in ver. ꝯctum. de in inte. resti. lib. vi. quā sequit do. Bald. in. l.
generaliter. C. de re. credi. ⁊ no. Ho. in summa sua in ti. de in inte.
resti. §. in quibꝰ ver. itē in ꝯctibus. ⁊ hec de tertio. ¶ Quo ad vlti
mum quo q̄rit quomō succurrat abbati scti Antonij. circa id qđ
pdecessores sui plus debito soluerūt si nō ponit aliqd cōsequi vl
tra estimationē monete currentis tpe fiende solutionis. Breuiter
8 dicēduʒ qđ plura sunt remedia. ¶ Primū qđ solutū plus debito
ignorāter tanq̄ omni iure indebitū repetatur. vt in toto titu. ff. ⁊
C. de ꝯdi. inde. extra de solu. c. fi. Scđm vt illud qđ plus debito est
solutū cōpēset cū solutionibꝰ fiēdis per eū in futurū dicto abbati
mōtis maioris. ff. de negot. gest. l. iij. §. pupillus. C. de compē. l. vlti.
cum si. Et ita dixit. Oldra. in dicto consilio. cclviij. Tertio qđ ex
quo monasteriū sancti Antonij restituit aduersus dictā prescri
ptionē ⁊ sententias ꝯn̄r sibi restituēdū venit omne id qđ plus de
9 bito soluit vigore pscriptiōis aut dictarū sentētiarū. † Est eīn resti
tutio in pristinū statū repositio. ff. de mino. l. qđ si minor. §. restō.
⁊ pbatur hoc. ff. de mino. l. si ex cā. in prin. ⁊ hec de quarto.

Consilium. cxxiiij.

1 Legatum licet ignoratū aut nō agnitū transmittitur in lega
tarium per legantem.

¶ In christi nomine amen.

1 Dē † cōcludēdū vr̄ qđ p eximios doctores. s. cōclu
suʒ extitit. s. vt in filiā dicti dn̄i Matthei lega
tum domꝰ trāsmissum videat p patrē lʒ ignoratū ⁊ ēt
non agnitum de le. ij. l. cū pr̄. §. surdo. C. de cad. tol. l. vna.
§. in nouissimo. Neq̄ ad hoc pn̄t filij dicti Uannis aspirare. aut
eū venire volsit iure substōnis de eis facte ⁊ hoc nō possunt cum
facta fuerit dūtū substō. in eū solū casuʒ quo Uannes stephano te
statori pmoretur ergo ad casum ꝯrium. s. quo dictus Uānes post
mortē Stephani decessit substitutio trahēda nō est. ff. de vulga. ⁊
pupil. l. si ita qs ⁊. l. si mater. §. filius. ff. de lib. ⁊ post. l. commodissi
me. ¶ Ex psona aūt Uānis dūtū pr̄is an venire possint ⁊ ꝯn̄r an
ius fideicōmissi puri aut cōditionalis exñs per dictū Uānem nō
agniti trāsmissum fuerit in eius filios pēdet ex his q̄ plene super
hoc no. Bar. post glo. no. de le. j. l. cum filio ⁊ ex. l. iij. ⁊. l. si in psonā.
C. de fideicō. ⁊ ex. l. postulātē. in princ. ⁊. l. cogi. §. idē neratius. ff. ad
trebel. ⁊ ex his que notat gl. in. l. is cui. ff. de actio. ⁊ oblig. ⁊ doc. in
l. vna. C. de his qui ante aper. tabu.

Consilium. cxxv.

1 Electione vniꝰ ex vijs ꝯtrarijs inducitur renūciatio alterius
2 Scire debere paria censentur.
3 Error iuris vitandis damnis non nocet.

¶ In christi nomine amen.

Mater ⁊ soror pdicte viā testari directā eligentes
ad successionē ex clausula codicillari aspi
rare non pn̄t cum hoc casu variationem eius damnet
imperator. C. de iure codicil. l. vlti. Cuius ratio fuerat.
1 † Primo quia electione vnius ex vijs contrarijs inducitur renū
ciatio alterius de electio. c. vt quis duas. lib. vj. C. de furt. l. j. ff. de
mino. l. si filius. ff. de tribu. l. quod in heredem. §. eligere. cum simi.
Secundo quia ex quo in casu proposito per electionē vie testati.
directe licet inutilis ob filiarum preteritionem quesitum sit ius
ab intestato venientibus ob renunciationē factam vie codicilla
ri indirecte consequens est vt in earum preiudicium dicte mater
⁊ soror recedere a dicta via non possunt ad aliam redeundo vt sic
si in earum potestate ius iam alijs quesitum tollere ad hoc. ff. de
pact. l. vlt. ff. de noua. l. stichum. §. fina. ff. de contrata. l. post mor
tem. §. fina. cum ibi plene no. ⁊ quod plene notāt docto. maxime
Bald. in. l. petēde. §. de in inte. resti. ⁊ in. l. amicissimos. §. lucius. ff.
2 de exen. tut. ¶ † Premissis autem locus est siue si predicte mulie
res sciuerint vel scire debuerint cum hoc paria censeantur eā viā
quam elegerant esse inutilem. siue iure erroris ducte hoc ignora
uerint vt primum probatur. ff. de peti. here. l. postquam. ⁊ eodem
titu. l. legitimam cum ibi nota. Secundum probatur ex doctrina
Barto. ⁊ communi. ff. de acquiren. here. l. claudius clodianus di
centis quod licet iuris error prosit qn̄do qs eligit vnam ex dua
bus vijs. licet inutilem ortum habentibus ex diuersis scripturis.
vt in. l. mater decedēs. ⁊ in. l. nihil. §. si cum filius. ff. de inofficio. te
sta. ⁊ in. d. l. legitimam. ⁊ in. d. l. clodius. attamen nunquam talis
error prodest si cadat circa electionē vnius ex duabꝰ vijs ex eadē
scriptura causatis per. d. l. vlti. C. de iur. codi. nec tūc excipi debere
mulieres in iure errantes quibꝰ iuris error hoc casu pdesse debe
ret pp̄ter sexꝰ infirmitatē. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. j. §. j. quoniam
respōdetur iuris errorem etiā ipsis mulieribꝰ nec in lucris captā
dis prodesse. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. error. C. eo. tit. l. qn̄uis. Item
nec sibi prodest in damnis vitādis nisi specialiter reperiat expres
sum. vt. l. eo. ti. in fi. hoc aūt in pposito casu maxime ex duobꝰ veꝝ
est: qr dānū hoc qđ mulieres sentiunt a lucro originē trahit quā
obrē nullo casu iuris ignorātia tali dāno vitando prodesset. ff. de
acqui. her. l. si duo. in gl. ¶ Scđo: qr hereditas filioꝝ in cuiꝰ amis
sione damnū sentit mater non est pp̄rie ipsi matri debita. vt vult
tex. in. d. l. fi. C. de codicil. sʒ q̄si debita. quēadmodū nec hereditas
ascēdentiū descēdētibus pp̄rie debita est sʒ quasi debita. C. de cur.
furi. l. fi. §. j. Uñ dānū qđ sentit mater nō vere dānū est sʒ q̄si dam
num. qua ex re succedit doctrina gl. or. l. l. emācipata. C. de iuris. ⁊
3 fac. igno. dicētis † qđ lʒ error iuris in vitandis dānis nō noceat. vt
d. l. error. ff. de iur. ⁊ fac. ign. ⁊ in. l. iuris ignorātia. e. ti. attū obest in
vitādo quasi dāno. ¶ Tertio ꝯfirmat pdicta decisio: qr in his q̄
ad iuris rigorē cōseruandū inducta sunt vt in casu. d. l. fi. de codi.
iuris ignorantia non prodest etiam in damnis vitandis secundū
docto. gl. i. qđ. iij. §. vl. xxxviij. distinctio. c. ignorantia. que proban
tur in. l. iuris ignorantia. in vsucapione. ff. de iuris ⁊ facti ignorā.
Postremo premissis difficulter refragatur text. in dicta. l. fina. §.
quis vero. vbi tex. a regula. l. ascendentes vtriusq̄ sexus excipit ⁊
ꝯn̄r matrē. Itē ⁊ agnatos vsq̄ ad quartā ⁊ ꝯsequenter sororē. Ad
qđ primo rideri pōt qđ dicta exceptio intelligit vbi vtraq̄ via. s. di
recta ⁊ codicillaris valida est: qđ vr̄ probari ex text. ibi dum dicit
in eo. videlicet testō quo testator vice quoq̄ codicilloꝝ voluit ob
tinere. Sʒ cum proposito casu vna ex vijs inualida fit. s. directa
pp̄ter filiaꝝ preteritionē igitur remanet firma regula. d. l. fin. exce
ptio in vno casu regulam in omnibꝰ alijs ꝯfirmet. vt in aut. de nō
alie. §. vt aut. ff. de legi. l. in his. vbi glo. ponit concord. Hec autem
solutio

solutio profecto non bona qm̄ repugnat litere dictiuer. si qs vero in quo dicitur vnā ex viis eo casu quo psone ex ea ptāte succedebant fuisse per iudicis sñiam importatā. et ḡnr psumendū est vt innalidā. ff. de cui. l. herennius. §. cata. extra de renū. c. in presentia. extra de elec. c. bone. cū si. et nihilominus vult litera regule pmisse in his psonis locū non fore certū. et tex. in. d. l. si. dum ponit regulā vult similibus verbis quibus et in exceptiōe vsus est. s. in testō quo testator codicillorū vicē obtinere voluit. et tū glo. posita in casu ipsi⁹ regule dicit illi locū etiā si vna ex viis inualida sit. ergo dicendū qd̄ declarāda sit exceptio silibus vbis vsū. Scdo respōderi pōt exceptionē pfatā locū habere eo casu quo pater ad descendētis successionē aliqua via directa aspirare pōt. vbi aūt nō posset: qr non via testamēti: qm̄ illō nullū ob filiarū pteritionē nō via intestati. qm̄ ob illa ex forma cōstitutiōis excludit extātibus patruis. tūc dico pdicte exceptiōi locū nō esse et hoc p id qd̄ singlariter no. Bar. in l. i. §. sciendū. ff. de suis et le. dicētes per illum tex. qd̄ descendentes a successione ascēdētiū a statuto exclusi desinūt esse sui quo ad ius ciuile et beneficia quecūqz suitatis amittūt. ergo ita et simili ascendētes a successione descēdētiū p statutū exclusi beneficia quecūqz rōne linee cōsequunt amittūt hāc solutionē vlterius cōfirmo arguēdo a rōne cessante. d. l. si. qd̄ in iure validū est. rō ergo. d. l. fin. in rōne sui fuit hec formaliter in litera posita. s. qr nō est par eadēqz rō debita amittere et lucra non capere. Sed hec rō in pposito casu cessat cū hereditas matri nō sit debita neqz q̄si debita qm̄ statuto exclusa. ergo cessat beneficiū in hac rōne fundatū. C. de epi. et cle. l. gñaliter. de le. ii. l. titia. §. vsuras. cū si. Hec nutē quo ad nūc sufficiāt. Quo aūtē ad sororē breuiter dicendum ipam sub ipsius l. regula remanere. cū cōmunis sit oim opi. in. d. l. si. ipsi exceptioni in collateralibus locum non esse.

Consilium. cxxvi.

1 Uerba clara necesse non est iure interpretationis obijcere: sz prout cantant ita seruari debent.

In christi nomine amen.

CONsiderato ad quid dñi sex mercantie ex cōi partiū consensu iuxta. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. hāc sñiam. ptulerūt. ic3 ve lis atqz discordia diu inter pdictas ptes existēs in pacem neqz cōcordiā reduceret: ad quā faciēdā ipsi pdictas ptes compellere possent ob dictā discordiā tādiu pēdentē adhuc nō terminatam fm tex. singularem. rc. di. ca. placuit. Et plene no. do. Ant. extra de muta. peti. ca. i. consequens est: vt dicamus verba predicte sñie benignā pati debere interpretationē. ff. de condi. et demon. l. in his. ff. de consti. pecu. l. sed si alia. C. de bo. que li. l. non sine ndeo vt dicamus predictos calculatores potestatē habere nō solum reportādi sup erroribus calculi. sed etiā sup his qui extra calculum euenissent qualescūqz sint qd̄ maxime verū est: qr hic clare distant

1 ipsius sñie verba vt per apertū manifestat ex eorū serie. † Cum eñ clara sint necesse nō est ea iure interpretationis obijcere: sed prout cantāt ita seruari debēt. de leg. iii. l. nō aliter. et l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de exercito. l. i. §. si is q nauem. in certis enim nō certis interpretationi locus est. de ver. ob. l. cōtinuus. §. cum ita. de aur. et arg. le. l. pedicaulis. §. argēto. Ceterū ipsius sñie verba clara sunt. s. vt cōmissarij pdicti nō solū de erroribus circa calculū cōtingentibus: sed etiā extra reportare possint. igit ita prout iacēt intelligēda sunt adeo vt nihil addi aut diminui oporteat. vt. l. i. §. si plures vna sñia. Preterea eiusdē sñie verba gñaliter loquunt. vt de erroribus extra calculū contingētibus ipsi cōmissarij referre possint. nec aliter necessitari possint. nisi ḡcedamus eos referre posse errores in sentētijs aut scripturis aliisve relationib⁹ extra calculū cōmissis. Igit ad relationē pdictorū errorū sñia referēda est cum et alias verba improprianda sint. vt ex eis aliqs resultet effectus et vt ipsius salueē iudicātes intētio vt in sentētijs pbat. ff. fami. ersci. l. et puto in gl. extra de ver. sig. in his. Ultimo ipsius sñie verba generalia sunt scz vt de erroribus omnibus extra calculū venientib⁹ relatio fieri possit. cum igitur nullus error excipiatur. ff. de lega. l. iulianus. C. mandati. l. a procuratore. extra de ma. et obe. solite. xx. di. si romanorum cū si. Ex quibus concluditur ipsos cōmissarios nō solum de erroribus calculi verum etiā extra qualitercūqz contingentibus referre posse.

Consilium. cxxvij.

1 Proprietarius presumitur aliqs ex eo qd̄ census sibi soluit.

2 Ignorantia eorū que publice apud omnes nota sunt nō excusat.

In christi nomine Amen.

POsito qd̄ dñium rei que dr libellaria pbet dñs Baptista ecclesie sancti Stephani petens a bona sibi restitui rei vendicatiōe recte intētat: qr cessatione solutiōis canonis p biēniū dñiū dictarū rerū ad ecclesiam est reuersum. et de loca. c. potuit. C. de sac. san. ec. aut. q rez. et plene tradit in. l. i. C. de iure emphy. Duo sunt q̄ sibi obijciuntur. Primo qd̄ ipse dñium dictaz rerū quas libellarias dicit non pbat ad ecclesiam ptinere: l3 p duos testes pductos pbet dicto dño Baptiste ac eius antecessorib⁹ libellū seu canonē fuisse solutū p dictis bonis: nō tū ex hoc z tertiū agēdo dñium pbat aut possessio: l3 ḡtra soluentē bene pbaret. extra de fi. instru. c. inter dilectos. extra de re iudi. c. cū bertoldus. in glo. super versi. quodā iure. et p Bar. in. l. pomponius. ff. qui. mo. vsufru. amit. et in. l. qui vniuersas. §. qd̄ per colonū. et l. quis. §. si ḡductos. ff. de acq. pos. cū ibi no. per glo. et Bar. in. l. litibus. C. de agri. et cēn. li. xi. et no. in. l. titia. ff. de sol. et per Bal. in. l. ad pbationē. C. loca. Quinimo nec etiā contra tertium agēdo pōt ēt fundū pbare esse emphyteoticū p instrumentum emphyteosis cū alio celebratū: vt no. Gy. et Bar. ff. de adi. le. l. legata et probat in. d. l. ad pbationē. et p Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. liii. et plenius in ver. lvij. ad hos tū rñdetur. s. qd̄ cū per libros censuales dicte ecclesie qbus plena fides tribuit. vt in. c. ad audiētiā. extra de prescri. et in. l. cēsus. ff. de pba. fm vnā lect. probet iam per. xxx. annos iam ab emphyteotis dictas res tenētib⁹ libellum aut canonē eidē ecclesie esse. Et cōsequēter hos soluētes p dicta ecclesia p longissimū ips possedisse merito pbatū est dñium dictarū rerū ad dictā ecclesiā talē pscriptionē p ipsos emphyteotas possidētes fuisse quesitā vt ad lrām no. Spe. in. d. §. nūc aliqua. in ver. liiii. et in ver. lvij. p tex. in. l. si qs emptionis. C. de pscrip. xxx. anno. Junctis his que no. in. c. illud. extra de prescrip. et in aut. quas actiones. C. de sac. san. ec. Et que no. gl. xxviij. q. ii. c. i. Et Host. in ti. de prescrip. §. q̄ requirat v. nunqd ergo. et plenius vltra alios Jo. an. in mercu. in. c. qui ad agendū. de regu. iur. lib. vi. Et si dicat qd̄ liber iste cēsualis l3 probet dñium in preiudiciū canonē soluentis non tū probat in preiudiciū alterius tertij per. l. si functiones. et l. censuales. C. de dona. et l. solennibus. C. de rei vēdi. cum ibi not. negari tamen non potest quin magna Spe. autoritas vel saltem oportet inuitis dentibus cōfiteri qd̄ solutio dicti canonis quas se pristinc factam esse probatum est. indicium faciat ac psumptionē ad probationem dominij vt notanter terminat Jac. de are. et ibi-

1 dem refert Bal. in. l. iudicia. C. de rei ven. dicens formaliter sic. ite solutiōe ergo cēsus presumitur qd̄ ille cui soluitur si pprietarius vt in. l. litibus. i. de agri. et cens. fm Jac. de are. qd̄ est notabile. Hec sunt verba eiusdem ibi. quam ob rem consequens est qd̄ qr cum a presumptione cōcurrat fama probata per duos testes predictos cātans p dicta bona ad que agit libellaria esse ac iure dñij ad dictam ecclesiā spectare quequidē fama presumptionē vehemētem facit ad probationē dñij fm glo. no. in. l. pprietatis. C. de pba. in. l. at qui natura. §. si. ff. de nego. gest. ac etiā forte tali casu facit semiplenā probationē cōsideratis indicijs et presumptionib⁹ ex quib⁹ ipse originem traxit. s. ex solutione dicti canonis fm ea que plene no. in. l. iii. eiusdem. ff. de testi. et in. d. l. at qui natura. §. si. ff. de nego. gest. in. l. ii. §. etas. ff. de excu. tutorum. et l. admonendi. et l. bone fidei et in. c. veniens. el primo. de testi. et in. c. preterea. in glos. eo. titu. per Bar. plene in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. merito dicendum qd̄ dicto dño Baptiste tanq̄ honeste persone et religiose deferendum sit iuramentum in defectum plene probationis. et in. d. l. admonendi. et l. in bone fidei. et in. c. vlti. extra de iureiu. Aut eñ fama semiplenam facit probationem et tunc hec plene probata sola de per se operatur vt iuramentum deferri possit in defectū probationis vt. d. l. admonendi. et. d. l. bone fidei. Aut operatur solaz presumptionem. et tunc hec presumptio iuncta cum alia presumptione que resultat ex presumptione canonis aut libelli suprapo sita inducit semiplenā probationem cū in ciuilibus due presumptiones semiplenā probationē inducant. vt in. l. ii. §. etas. in gl. ff. de excu. tu. qua quidē semiplena pbatione stāte iurandū parti deferendū est. et hec de primo. Scdo obijcit pdictos conuentos ignorasse dicta bona emphyteotica aut libellaria fuisse: q̄ ex re dz eos in integrū restitutionē ex clausula gñali iplorare posse. p not. per Dy. et Bar. in. l. cū filius. §. in hac. de ver. ob. et eundē Dy. in. c. cū qs in ius alterius. de re. iu. li. vi. in Spe. in. d. §. nūc aliqua l ver. xviij. et plene no. in. l. i. C. de iure emphy. Ad qd̄ rñdet qr cū pbatū fuerit publicā famā eē pdicta bona libellaria fore. Igit hec ignorātia iniusta atqz supina hāc in integrū restitutionē nō ḡcedit. vt

2 in. l. nec supina. ff. de iur. et fac. igno. Jmo eñ excusat ignorātia eorū q̄ publice apud oēs no. sunt. de postu. pla. c. i. ff. de iu. et fa. igno. l. regula. ff. de peri. tu. l. si tutor. in glo. Et qb⁹ ḡcludit pdicto dño baptiste in defectū plene pbationis iurm̄ esse deferēdū posito qr dictarū rerū dñiū plene pbatū nō sit. Jtē qr eo pstito et ḡnr dño pbato declarādū pdictos fictuētos in penā soluti canonis incidisse cum iniusta ignorantia eos excusare non debet.

Consilium. cxxviij.

1 Creditor si apud plures bona sibi obligata reperiant extare quemlibet insolidum conuenire potest: nec habet conuentus aliquam opponendi facultatem.

2 Debitoris alienātis aut delinquētis factū. (si ex delicto bona publicata sunt.) creditori hypothecario preiudicare non potest.

In christi nomine amen.

PRout ex tenore instrorū ac copia cuiusdā cōsilij et. libella mihi possessor pcipere potui. qm̄ qōnis thema nīr l scripturis mihi porrectū nō fuit. res sic se hz. petit antonius vetu

re de Sal. noie sue vxoris Ricciũ quẽdã de doadula p iudicẽ cogi
debere vt tradat aut ꝯsignet bona q̃dã p eũ ꝯcessa iure dotis ipsi
sue vxori hypothecata. Duo aũt sibi obijciunt p dictũ Ricciũ. Pri
mo qꝺ ⁊ plura alia bona eidẽ vxori p dote obligata sunt q̃ sic ex
tant. aut ꝯtra alios bonoꝝ possessores hypothecariã dirigit actio
nem aut q̃libet dictoꝝ possessoꝝ pro rata ꝯueniat ⁊ sic nõ eũ in
1 solidũ. Ad hec aũt rñdetur †qꝺ ⁊ ipse creditor si apud plures posses
sores bona sibi obligata reperiantur excare q̃libet insolidũ elige
re p̃t nec h꞉ ꝯuenens aliquã apponẽdi facultatẽ. vt in terminis
nr̃is decidit alber. Galeoti in Margarita sua. in tit. de pigno. in
ver. de ratione qꝺ habeo debitorẽ. ⁊ Bart. in. l. moschis. ff. de iure
fis. p tex. in. l. creditores. ff. de distrac. pig. ⁊ in. l. q̃diu eod. tit. Scꝺo
obijcitur ad hec bona p̃dicta vxorẽ aspirare nõ posse. q̃ñ ea tãq̃ cõ
fiscata fisco Florentino dicto Riccio donata fuerũt p decem balie.
2 ¶ †Ad hoc aũt rñdetur qꝺ posito qꝺ ꝯfiscata fuerint: nihilomin⁹
ius hypothece vxori saluum remaneat. casus est ad literã in. l. res
que in vñ. ꝫ si aũ res obligate fint. ff. de iure fis. q̃ẽadmodũ ⁊ ius
dot. C. de bo. p̃scri. l. si qs ob hãc. debitoris eñ alienãtis aut delin
quẽ. factũ si ex delicto bõa publicata sunt creditor hypothecario
p̃indicare nõ p̃ot. trãseũt eñ in q̃ncũq̃ possessorẽ obligata bona
cũ pignori causa. C. de pi. l. debitorem. ff. de pigñ. acti. l. si ꝯuenerit.
§. si rem. C. de distrac. pi. l. si debitor. C. de do. inter virum. l. si q̃dem.
C. ad. l. iulia. de vi. l. ij. C. de fideiuss. l. j. ff. ad fil. l. cum ⁊ fisco. C. de ali.
le. l. aũ. ff. de fideiussori. l. si debitori. cum sili. ergo ⁊c. ⁊ hic decidit
Bar. in. l. j. ff. ad sille. ⁊ Jaco. de are. ⁊ Bald. in. l. pignus. C. de pig.
acti. qꝺ si ex forma statuti delinquẽs domus destrui debeat. nihi
lominus vxor hypothecariã in ea pretendẽs destructionẽ eius im
pedire p̃ot cũ trãslatio in fiscũ hypothece nõ tollat. vt ibidẽ per
eos. Cũ igitur dicta in fiscũ trãslatio ius hypothece p̃dicte vxori nõ
abstulerit cum ⁊ ip̃a vxor aduersus fiscum agere potuisset. nec ex
clusa fuisset. vt in. d. l. res q̃ versi. sed si aũ. ff. de iur. fisc. ergo ꝯñs est
vt concludamus quod dictus Riccius a fisco causam pretendens
eodem iure vtatur quo fiscus ipse in cui⁹ locum successit. ff. de re
gulis iuris. qui in ius. eodem titu. c. is qui. libro sexto. adeo vt pre
dictum Anton. nomine vxoris hypothecaria agentem excludere
non possit nisi eam pecuniam pro qua dicta bona obnoxia sunt
soluat. quemadmodum ⁊ dictus fiscus facturus fuisset per di
ctam. l. res que.

Consilium. cxxix.

1 ¶ Appellatio filiorum an filij includantur.

¶ In christi nomine amen.

1 Licet magna †apud me fuerit dubita
tio semp an ex ꝓpria vel la
ta significatione filioꝝ appellatione nepotes includã
tur maxie cũ v̾bũ illud ex senatoꝝ adijciatur de quo plene
p Bar. in. d. l. libelloꝝ. qui all. d. l. luci⁹. ff. de here. insti. ⁊ bal. late re
fereñ ẽ disputationẽ Butrigarij in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. p̃te.
⁊ p eũdẽ pleni⁹ quã p aliũ in. l. gall⁹. C. institutẽs. de lib. ⁊ posthu. ⁊
in. d. l. j. C. de cõdi. inser. ⁊ in. d. c. j. de suc. in vsi. feu. Attñ in casu pre
senti idẽ dicẽdũ arbitror qñ superius p egregiũ doc. cõsultũ est. vt
ipse nepos ex filia dictũ Julianũ maritũ a lucro ipi⁹ dotis exclu
dat. Et hoc p̃ria ꝓbatur rõne q̃ talis est. qñ dispositio iuris cõis ad
aliquẽ actũ duos casus parificat. tũc dispositio ꝯtrahentiũ supue
niẽs loquẽs in vno casu trahit ad aliũ sibi parificatũ etiã si ex lar
ga vocabuli significatiõe casus ille a cõi iure parificat⁹. ⁊ in statu
nõ expssus sub expsso cõphẽdatur. casus est in cap. ad audiẽtiã. ⁊. c.
cũ di. extra. de cle. nõ resi. Sꝫ dispositio iuris cõis ad excludendũ
maritũ a successiõe dotis eq̃parat filiũ ex vxore aut nepotẽ vxoris
etiã ex lata significatiõe extẽdi potest. Scꝺa ratio me mouens ad
idẽ dicẽdũ talis est. qñ in his q̃ ex lata ⁊ in his q̃ ex ꝓpria signifi
catiõe sub eodẽ vocabulo cõphẽdũtur eadẽ p oĩa est rõ. ⁊ tũc dispo
sitio q̃cũq̃ etiã correctoria dũmõ nõ sit penalis de stricta ad latã
vocabuli significationẽ extenditur. vt de p̃rio habem⁹ glo. notabiles
in cle. j. de elec. ⁊ in aut. minoris debitor. C. q̃ mu. ca. pos. ⁊ in aut. vt
hi q obligatas. §. ꝫ ⁊ si qs. De scꝺo est gl. singularis in cle. vt hi q
de etate ⁊ quali. Sed eadẽ rõ in nepote ex filia est vt maritum a lu
cro dotis aue excludat q̃ est in filia: cũ nepos ipse filia decedẽte lo
cum ipsius filie quo ad successionẽ aue teneat vt eẽ clarũ. Igitur cõ
stitutio volens filiũ aut filiã extãtes a lucro dotis maritum exclu
dere saltẽ ex lata vocabuli significatione ꝫ nõ ex ꝓpria ad nepotẽ
ex filia supexistentẽ trahẽda est. Tertia rõ ex qua etiã moueor ta
lis est. s. qr certũ est qꝺ ex dicta ꝯstitutiõis dispositiõe a lucro ipi⁹
dotis excludit cõtemplatione superexistentium filioꝝ ergo ipsis fi
liis quoꝝ contẽplatiõe excludit dotis attribuit successio vt. l. si. §.
si duo emãcipati. ff. de coll. bo. ⁊ in. l. pe. C. de le. ⁊. l. post legatum. §.
amite. ff. de his q. vt indig. Est ergo ⁊ hoc clarum qꝺ bñficium ex
clusiõis a statuto ꝯcedit ipi filio aut filie. Sꝫ certũ qꝺ bñficiũ filio
cõcessũ regulr trãsit ad nepotes. vt. l. militẽs. ⁊. l. diuo marco. C. de
q̃stio. Igitur sequitur qꝺ bñficiũ a statuto filie ꝯcessum vt ab eis mari
tus a lucro dotis excludit ad nepotes filie excludere habẽtes tran
sit. Ultio ad hoc facit no. p bar. i. d. l. libelloꝝ. ⁊ p Bal. i. d. l. maxi
mũ vitiũ. ⁊ eũdẽ. in. d. l. gallus. §. instituẽs. ⁊. l. venia. C. de in ius vo

⁊ in. l. si do. §. de viro. ff. sol. ma. dicẽtes qꝺ stãte statuto qꝺ extante
filio femine nõ succedãt: qꝺ ẽt nepos ex filio feminas excludit qñ
ex ea pte qua filios statutũ includit fauorabile est statutũ. Est igi
tur extendẽdũ ad nepotẽ saltẽ ex larga vocabuli significatiõe. Ita
igitur in ꝓposito cũ in ea pte qua extãtibus filij: mariti ꝯstentio a
lucro dotis excludit sit fauorabilis igitur ad nepotes extẽdẽda p p̃
dictã doctoꝝ terminatiõe. Ex quib⁹ absq̃ pluri q̃ tp̃s nõ adest.
⁊ maxime petẽtis cõsiliũ importunitate vrgeor. cũ vt dr res prius
celeritatẽ desideret concluditur qꝺ superius conclusum extitit.

Consilium. cxxx.

1 ¶ Mater an excludatur a legitima ob pupillarem substitutio
nem directam a testatore comprehensam.

¶ In christi nomine amen.

Viso testamẽto p̃dicto circa qꝺ queritur. An ex here
ditate quã testator deficiẽte linea descẽdẽtiũ
filioꝝ suoꝝ voluit libere ⁊ expedite deuenire in quãdã
dñam Catharinã ipsis filijs in pupillari etate decedẽ
tibus mater suã legitimã detrahere possit. Breuiter dicẽdum est
qꝺ nõ. cũ eñ ex p̃missa volũtate testatoris manifestetur causa substi
tutionũ quã filius fecit in pupillarem etatẽ directo iure valere vo
1 luisse vt inferius manifestatur. Igitur mater a sua legitima †necnõ
trebellianica excludatur. ff. de inoffi. testa. l. papinia. §. sed nec impu
beris. C. de impu. ⁊ ali. substi. l. p̃cibus. ⁊ est decisum in. c. si pater.
de testa. li. vj. qꝺ aũt voluerit testator ipso iure directo substitutio
nem hãc infra tempora pupillaris etatis directo iure valere ma
nifestatur ex v̾bo deueniat in ipsa substitutione apposito: qꝺ quidẽ
verbũ Inno. extra de testa. c. Raynaldus. in gl. super ver. deueni
rent. directũ nõ autẽ obliquũ fore indicant. ꝫ do. Bald. in. l. vlti.
de sacrosan. ecle. per tex. in. l. pe. ff. de solu. ⁊ in. c. j. de his qui feud.
da. pos. in vsi. fend. Eõ verbũ ad directã substitutionem hoc esse
dixerit. posito aũt p cõstanti qꝺ hec scꝺa opi. verã foret: nihilomi
nus ob alia v̾ba in testamẽto apposita dilucide cõprehenditur te
statorẽ p̃dictũ verbũ directã pupillarẽ significare voluisse de cui⁹
quidẽ intẽtione qñ appareat oĩno excluditur. vt in. l. testamẽto. C.
de testa. mili. ⁊ in. d. l. p̃cib⁹. in glo. qꝺ aũt ita voluerit testator p꞉
ex v̾bo libere in eo testamẽto iuxta v̾bũ deueniat appositũ. ⁊ etiaꝫ
ex v̾bo oĩa q̃ quidẽ v̾ba cũ cõi dictioni p testatorẽ adijciantur ipsam
ꝫ cõem ad directã de necessitate trahũt. vt formaliter in terminis
nostris voluit Bar. hoc decidẽs in. l. p̃cib⁹. C. de impub. ⁊ in. l. cẽtu
rio. ff. de vul. ⁊ pup. Ex quibus cõcluditur dictã dñam Cathari
nam ad hereditatem dictoꝝ filiorum directo iure vocatã ipsoꝝ
filiorum matrem a sue legitime petitione iure excludere.

Consilium. cxxxi.

1 ¶ Substitutio facta pupillo decedenti in pupillari etate: ⁊ fi
lie decedẽti anteq̃ nubat de persona extranea: ⁊ pauperibus chri
sti an locum habeat pupillo decedẽte in pupillari etate vel soror
succedat. Uide. nu. 2.

¶ In christi nomine amen.

1 Prima †dubitatio resultans ex p̃supposito the
mate illa est scꝫ an p̃dicta Joanna substi
tuta ⁊ pauperes xp̃i eo casu quo ꝯtingeret filiũ nasci
turũ in pupillari etate decedere: ⁊ dictã Antoniã filiã
decedere anteq̃ nubat: succedant eo casu quo solũ natus filius in
pupillari etate decessit altero adhuc nõ verificato scꝫ qꝺ predicta
Antonia anteq̃ nupserit. Breuiter dicẽdũ videtur qꝺ nõ. Primo
qr cũ in ipsius Joãne ⁊ pauperũ substitutiõe verificãda vtriusq̃
s. B. ⁊ Ant. mortẽ testator copulatiue. ⁊ cõditionaliter requisierit.
Igitur morte vnius tñ ex copulatis verificata substitutiõi nõdũ
locus est. ff. de condi. inde. l. si heredi plures. ff. de verb. oblig. l. si qs
ita stipulat⁹ fuerit. cũ concor. ibi allegatis. ¶ Scꝺo istud idẽ pro
batur ex dictione illa in substitutione predicta apposita q̃ est tũc
eo casu ⁊c. que cũ sit adiecta pluribus determinabilibus debet eã
dem pariter ac vniformiter determinare. C. de testamen. mili. l. in
testamento. C. de impub. ⁊ ali. substi. l. q̃uis. ff. de vulgar. ⁊ pupilla.
l. iam hoc iure. ergo sequitur quod quemadmodũ si adiecta fuisset
predicta dictio morti vnius ex predictis cui facta est substitutio
denotaret extremũ iure ipsius temporis cum sit dictio extremita
tem temporis denotans. ff. de condit. ⁊ demon. l. si is legatum. §. j.
de vsufruc. le. l. vxori. vsumfructum ville. ff. si cer. petat. l. lecta. cum
ibi not. Ita ⁊ in casu presenti vbi adiecta est vite vtriusq̃ copula
tiue denotare similiter debeat vtriusq̃ pariter extremum diem
vt ipsa verificetur substitutio: nõ autem extremum diem vni⁹ tan
tum. Ultimo idem fundatur: quia clarũ est qꝺ ipi nascituro filio
testator expssim de pupillari substitutione prouidit. Ipsi aũt An
tonie de pupillari similiter prouidit tacite: qñ ea comprehẽsa est
in compendiosa substitutione quam pater sibi fecit. manifestum
aũt est tali casu per legẽ decidi pupillarẽ substitutionẽ per patrẽ
filijs impuberibus factam copulatiue aut collectiue non verifica
ri casu quo vnus tantũ in pupillari etate decedit. Sed tũc demũ
quando vtriusq̃ psone mors in etate pupillari acciderit: vt est ca
sus in. l. cũ quidẽ duobus. C. de impube. ⁊ in. l. pater filium. §. fina.
ff. ad. l. falci. ⁊ patet ex no. per Barto. in. l. heredes mei. §. cum ita.

ff. ad

ff.ad treb.igitur ⁊c.nec dictus.§.cum ita refragaf pdicte cõẽsioni:
qm rñdet.vt in eo.§.no.glo.vltima in solutione finali:quã Bar.
⁊ o ẽs approbãt idẽ.Et in.d.l.cũ quidã duobus.Et hec de primo
1 ¶ †Scdã dubitatio est.An ex quo ex pdictis vez apparet ꝙ neq
dicta Joãna apparet neq pauperes christi ad successionem ex vi
pupillaris substitutiõis admitti debeãt:veniãt tũc ad successio-
nẽ ipsi⁹.B.pupilli decedẽtis pdicta Antonia:cui vna cũ eodẽ fa-
cta fuit substitutio.⁊ breuiter dicendũ qꝺ ipsa Antonia succede
re dz.Nec hoc vr̃ dubiũ in.d.l.cum qdã duob⁹.⁊.d.l.pater filium.
§.fi.vbi est casus qꝺ si duob⁹ fratrib⁹ impuberib⁹ si ambo ĩ pupil-
lari etate decesserint facta fuerit substitutio.vt directo fuit ĩ casu
psenti:qꝛ ipsi pupillo pupillaris expressa Antonie vero tacite cõ
prehensa sub cõpẽdiosa tali casu.primo in pupillari etate decedẽ-
ti superstes frater aut soror succedit nõ autem substitut⁹ ille.Hoc
autẽ scdõ ꝯfirmaf ex doctrina Bar.in.l.heredes mei.§.cum ita q
cõis est dicẽtis.qꝺ lz in fideicõmissaria vel pupillari substõne hec
sit doctrina qꝺ in cuiuscunq psona ex qb⁹ facta est substõ existat
cõditio substitutioni locus est vt.l.lucius.§.caio.ff.ad treb.⁊ in.l.
fi.§.vlti.de le.ij.Utrũ hoc fallit vbi supest persona aliqua q̃ ex pre
sumpta voluntate defuncti fideicõmissariũ excludat aut pupilla
riter substitutũ.vt.l.si is q ducenta.§.si pater.ff.de re.du.Et est ca-
sus in.d.l.si cum duobus.Sed in pposito casu supest ipsa Anto-
nia vtriq coniuncta que iure cõi ⁊ cõseqnẽter psumendũ qꝺ te
statoris dispositione excludit dictam Joãnem consanguineã tan
tum vt in aut.itaq.C.communia de succes.ergo ⁊c.

Consilium.cxxxij.

1 ¶ Gesta per syndicos vltra iurisdictionem aut potestatem con
cessam nulla sunt ipso iure.
2 Jurisdictio omnimoda taxata seu limitata nõ potest protogari
ex forma iuris communis.
3 Renunciatio insurgens ex consensu prestito vendito rei hypothe
cate:hypotecarium ius solum in ea re extinguit.non autem ge-
neraliter generalem hypothecam tollit.

¶ In christi nomine amen.

VT retulit S.Ant.reuerẽtia vestra solũ desi-
derat declarari in duob⁹.Primo
an dicti syndici videanf dati quo ad creditores Aloi-
sij ⁊ societatis cõiunctim seu copulatiue.an vo itẽ quo
ad creditores solũ Aloisij.Et breuiter psupponendũ vnũ qꝺ siue
ipsa ꝯcessio syndicorũ emanauerit in forma rescripti siue in forma
snie referẽda est semp ad pcedentẽ petitionẽ.vt primũ pbaf.C.de
diuer.rescri.l.i.ff.de interro.ac.l.si defensor.§.qui interrogatus.in-
sti.de inuti.stipu.§.preterea.de fide instru.c.inter dilectos.ff.cõi di-
uidun.l.vt fũdus.C.de fideius.li.l.fi.extra de simo.c.lz heli.¶ Se-
cundo psupponendũ aliud qꝺ posito qꝺ ipsius petitiõis narra-
tio diuerso foret ab eius.it cõclusione nihilominus cõclusio intuẽ
da est ⁊ ad illã referẽda est cõcessio narratione inspecta.vt no.In
no.extra.de rescrip.c.sup litteris.⁊ refert Bald.in.l.ij.C.de pe.here.
Nunc ad ppositum recte intuẽti in ipsa petitione ꝯcludif dari de
bere syndicos respectu debitoris ab Aloisio ⁊ societate ⁊ sic copu
latiue.ergo sequif qꝺ ipsorũ syndicorũ cõcessio fuit copulatiue fa
cta intelligif cõsiderata pcedẽti petitione ad quã in dubio referẽ
da est.Unde sequif qꝺ ipsi syndici attẽta ipsius snie seu rescripti
forma solum iurisdictionẽ pcedũt respectu creditoꝝ Aloisij ⁊ so
cioꝝ ꝯiunctim nõ autẽ separatim respectu creditoꝝ Aloisij tm̃.Cũ
eñ verba cõcessionis hui⁹ aut rescripti requirant vtrunq copu-
latiue impossibile est qꝺ verificenf in vno eoꝝ disiunctiue.ff.de cõ
di.insti.l.si heredi plures.ff.de ver.ob.l.si qs ita stipulat⁹ fuerit.x.
aureos:⁊ in spec.expsse pbaf i.c.ij.cũ ibi plene not.extra de rescri.
Hac igif cõclusiõe pro verissima psupposita.s.qꝺ dicti syndici nõ
habeãt in forma ꝯcessiõis iurisdictionẽ respectu creditoꝝ Aloisij
tm̃ descẽdif ad scdz qꝺ est.An facta p dictos syndicos ĩ pjudiciũ
dictoꝝ Nerij ⁊ Nicolai inquãtum sunt ipsius Aloisij tm̃ credito-
1 res valeant vel non.In quo indubitãter dicẽdũ est qꝺ nõ.¶ †Et
primo qꝛ gesta per syndicos vltra iurisdictionem aut ptãtez ꝯces
sam nulla sunt ipso iure.C.si a non cõpe.iudi.l.ij.C.qñ prouo.non
est neces.l.certa ratione cum si.Sed gesta per eosdem respectu cre
ditorum Aloisij tantum facta fuerunt extra eorum potestatez vt
2 ex primo loco dictis manifestatur igif ⁊c.¶ †Secundo qꝛ nõ põt
dici hec per eos gesta valuisse respectu eorum iurisdictiõis proro-
ga.primo quia iurisdictio omnimoda taxata seu limitata non
põt prorogari ex forma iuris cõmunis sm̃ do.Bal.l.d.l.certa ra-
tione.⁊ in.l.testa.C.de testa.lz ꝯtrium videaf facere.l.de qua re.in
§.i.ff.de iudi.⁊.l.inter conuenientes.ff.ad municipa.¶ Tertio qꝛ
hãc prorogationẽ fieri impedit ꝯstitutio mihi ostẽsa prorogatiõis
manifestissime phibitiua ac annullatiua cõsensus per quã gesta
ex prorogata iurisdictiõe validarentur.Hoc ergo secundo decla-
rato descendo ad tertium qꝺ est.An consensus prestitus per Ne-
rium seu Nicolaum socios venditioni rerũ Aloisiis eis hypothe
carum generaliter per dictos syndicos facta ius hypothece dissol
uerit iuxta.l.si consensit.⁊.l.sicut.§.si voluntate.ff.qui.mo.pig.vel
hypot.sol.Et breuiter dicendum quod nõ.aut enim consenserũt
predicti Nerius ⁊ Nicolaus vẽditioni facte per ipsos syndicos vt
in hoc iurisdictionẽ habentes in ipsorum preiudicium.⁊ tunc cũ
hec venditio fuerit nulla tamen ex impotentia prorogandi vt su-
pra est conclusum merito sequitur necessario consensum vẽditio-
ni nulle accedentem eis nullo modo preiudicasse.casus est in ter-
minis hanc questionem decidens ⁊ illum videat omnino reueren
tia vestra in.l.si debitor.§.vlt.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.qui text.sic
formaliter dicit queritur si forte venditio rei specialiter obligare
non valeat an nocere hec res creditori debeat qꝺ consensit.vt pu-
ta si qua ratio iure vẽditionẽ impediat.Et dicendum est pignus
valere ⁊ consequẽter pignoris obligatio durat.vnde ibi est casus
punctualiter questionem decidens.aut fuit cõsensus pdictus pre
stitus ipsis syndicis vendentibus nõ vt syndicis sed vt represen-
tantibus personam ipsius Aloisij iuxta.l.si ob causam.C.de euic.
⁊.l.si plus.§.si iussu.ff.eo.tit.⁊.l.ij.C.si causam iudicati.Et tunc qꝛ
hec venditio similiter nulla ex eo quia facta per cessantem ⁊ fugi-
tiuũ ex forma florentie constitutionis.Igitur consensus illi acce-
cedens iuri hypothecario predictorum non preiudicauit per tex.
expressum dicte.l.si debitor.§.fi.¶ Ultimo aduertat prudentia ve
stra ⁊ hoc est fundamentum indelebile dictus Nerius aut Nico-
laus habebant hypothecam in bonis Aloisij generalem ergo lz
consenserint venditioni vnius ex rebus aut aliquarum sub gene
rali hypotheca cõtentarum nõ per hoc censentur renũtiasse ipsi
hypothece generali sed tantũ iuri ex illa hypotheca specialiter
3 descendenti in re illa vendita ar.C.de pig.l.fi.†Renunciatio enim
ipsa insurgens ex cõsensu prestito venditioni rei hypothecate hy
pothecarium ius solum in ea re extinguit nõ autẽ gñaliter gñalez
hypothecã tollit aut ad eius extinctionẽ dilataf.tex.est punctali-
ter.C.ad velle.l.iubemus.⁊ pbaf optime.ff.de serui.vrb.pre.l.si do-
mus.Ex his puto pro indubitata ⁊ solida iustitia ipsius Nicolai
vestrã reuerentiã declaratã ac si in alio cõtingeret dubitare pla-
ceat intimare.qm̃ pro posse conabor oẽm dubitationem auferre.

Consilium.cxxxiij.

1 ¶ Instrumentum guarentigie clausulam continere(⁊ per con
sequens habere paratam executionem)nihil aliud est nisi ꝙ vigo
re eius competit exactio sine strepitu ⁊ figura iudicij.⁊ de facto in
cipiendo a captura persone.

¶ In christi nomine amen.

IN presupposito casu psupponẽdum est
nos nõ in terminis pmi
statuti positi sub rubrica de cogẽdo debitorẽ ad solue-
dũ ⁊c.qm̃ illud loquif.vt ex se pz qñ obligaf debitor ex
publico instrumẽto liquido guarẽtigiã nõ continẽte.Nos aũt lo
quimur in debitore qui vt pcurator obligaf vi exactiõis ab eo fa
cte.⁊ qui censef obligatus cũ clausula guarentigie.vt pz in scdõ
statuto sub rubrica qꝺ pcuratore ⁊c.cõcedẽte eos posse exigi sum
1 marie ⁊ de plano ⁊ sine strepitu.⁊ sine figura iudicij.†Nil enim est
instrumẽtũ guarẽtigie clausulã cõtinere ⁊ cõsequẽter habere pa-
ratã executionẽ nisi qꝺ vigore eius cõpetit exactio sine strepitu et
figura iudicij ⁊ de facto incipiẽdo a captura persone.vt pz ex his
que no.Bar.in.l.si qs.C.depositi.His ergo psuppositis cũ querif
an ex quo pdictus Antonius interpellauit iudicis auctoritatem
heredis ipsius Joãnis procuratoris exigẽtis qꝺ pecunias a dicto
Joãne exactas infra dies.xv.restituere deberet.videaf per hoc re
nunciasse beneficio scdi statuti per qꝺ ꝯcedif eũ petere posse qꝺ ꝯ
procuratorẽ exigentẽ vel eius heredes summarie pcedaf ⁊ de pla-
no sine strepitu ⁊ figura iudicij etiã incipiẽdo a captura persone.
Breuiter dicendũ hãc questionem expresse determinatam ex snia
glo singularis ad ppositum nostrũ in cle.sepe.in ver.partib⁹.de
ver.signi.dicẽtis qꝺ ⁊ posito qꝺ iudex in causa in qua procedi põt
summarie ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij inceperit ordi-
narie pcedere.Nihilominus pars illa in cui⁹ fauorẽ statutũ est qꝺ
summarie procedaf iudici ꝯdicẽs facere poterit qꝺ pcessus ordi-
narie inchoatus in summariũ mutef.⁊ etiã procedaf sine strepitu
⁊ figura iudicij.secus aũt vbi apparet de expsso partiũ consensu a
principio:qꝛ tũc inuito iudice penitere seu ꝯdicere non poterit.ex
quo enim eligit viã ordinariã vr̃ renũciasse summarie tãq electio
ne vnius ex ꝯtrarijs facta.de elect.vt qs duas.lib.vi.⁊ in.c.i.de postu.
pla.li.vi.Cũ igif ĩ pposito casu expssim nõ appeat ꝙ dict⁹ Anto-
nius inordinarie pcedẽdo ꝯsenserit:poterit iudici ordinarie vo
lẽti pcedere ꝯdicere redeũdo ad beneficiũ scdi statuti vt summa
rie pcedaf vt ex dicta singulari glo.in.d.cle.sepe in ver.partib⁹.ꝙ
videat assessor qi ad literã terminat qõnem.¶ Duo tamẽ videnf
huic snie refragari.Prio qꝛ renuntiasse vr̃ statuti bñficio ex quo
dictis heredib⁹.xv.dierũ terminũ ad soluendũ ꝯcedit.ad qꝺ rñdef
qꝺ per hoc renũciasse nõ inducif.vr̃ eñ hoc ipse ex vrbanitate fa-
cere.⁊ ne ꝯtra debitorẽ festina pcedat exactio.ff.de so.l.qꝺ dicim⁹
ff.de consti.pecu.l.promissor.¶ Scdõ vr̃ obstare tex.in aut.qui se-
mel.per quem vr̃ pars cõpelli in ea actione quã intẽtauit vsq ad
litis finẽ psistere.ad illud aũt rñdef qꝺ bene verũ est qꝺ ipsa pars
liti iam incboate ex ppositione actionis ⁊ citationis ptis renũcia
re non põt.⁊ vlterius non procedif.imo psistere cogif.Sz hñ po-

test renunciare illi modo agẽdi quo iudex incepit procedere ꝛ in quo pars nõ consensit expresse. lꝫ em̃ nõ possit recedi ab inchoata lite bene tamen potest recedi a modo agendi dũtamẽ in lite perfistatur ꝛ hoc non negat dicta auc. ꝛ est sen tẽtia oĩe glo. vnde ita debemus tenere. ꝛ hec sufficiant.

Consilium. cccxiiij.

1 Filie in pupillari etate existentes an possint petere quantitatem pro dote legatam. an demum quando erunt nubilis etatis ꝛ nubunt. ꝛ nu. 7.

2 Relictum p dote in dubio relictum cẽsetur ppter finalem causaꝫ nuptiarum ac futuri matrimonij.

3 Testator an substituere possit filiab⁹ in quãtitate p dote relicta. ita vt etiã ipe impuberes effecte in nihilo de eadẽ testari valeãt.

4 Cõmodum hereditatis cum transeat in fideicõmissarium: debet ꝛ quodlibet grauamen in eum transire.

5 Legato cognatis facto hi tñ admittuntur q in cognatiõe sunt tẽpore testamẽti vel mortis. qm̃ illo tpe dies legati cedit.

6 Tunc dictio denotatiua est extremi ꝛ vltimi momẽti tpis.

In christi nomine Amen.

PRo declaratione prime dubitatiõis quatuor p̃supponẽda. Primum qꝫ valeat ꝯstitutio Triuisina legitimo filias priuans. de quo plene p Dy. in regu. indultũ. de regu. iu. lib. vi. p Cy. in. l. sancim⁹. C. de nup. p Bart. in. l. tuo cẽtum §. titio. ff. de condi. ꝛ demõ. p Bal. in. l. cũ lege. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. fi. §. ipin autem. C. de bo. que lib. ꝛ in. l. j. §. ius naturale. ff. de inst. ꝛ iu. Et per Joan. an. in addi. in rubrica. de suc. ab intesta. ꝛ alios canonistas in. c. Rayñ. extra de testa. Et ponunt Feder. de senis ꝛ domini de rota in eorum opere. Secundum quod valeat eadẽ constitutio ex qua disponitur patrẽ ad suas filias dotandas necessario nõ teneri. de quo in. l. fin. C. de dotis promis. in. l. qui liberos. §. lege. ff. de actio. ꝛ oblig. Tertio quod ꝛ si dos per patrem relinquantur non dicitur illa in locum legitime succedere scꝫ. l. quoniam nouella. C. de inoffic. testa. ꝛ. l. vnica. §. videamus. in fin. C. de rei vxo. actio. quoniam cum a petitione legitime ipse filie excludantur impossibile est qꝫ dos loco eius legitime succedat que quo ad filias nunquã fuit in rerum natura. Quarto qꝫ null⁹ modus aut conditio seu grauamen que legato dotis per patrem adijcerẽtur a dicto legato reijciuntur quẽadmodum reiecta forẽt si dos loco legitime successissent. p. d. l. qm̃ in priorib⁹. ꝛ. l. scim⁹. §.
1 nunc aũt. C. eo. ti. † His ergo psuppositis circa primum cõsultationis articulũ quo q̃rit an p̃dicte filie ad p̃sens existẽtes in pup. etate incõtinenti possint petere quantitatẽ p dote legata. An demum qñ erunt nubilis etatis ꝛ nubent. vr̃ prima fronte dicendũ qꝫ ad petitionẽ eius admitti possint statiꝫ prestita tñ cautiõe de nubẽdo: qꝫ videt probari qꝛ modus adiectus relicto nõ vr̃ impedire ipsius relicti petitionẽ sed caueri de adimplendo modo prestita fuerit vt pbatur in pposito casu in. d. l. titio centũ. §. titio. in ver. sꝫ cũ ante nup. Sed hoc relicto dotium null⁹ fuit adiect⁹ modus. vt patet in istis verbis pro dote quorum qdẽ vboꝝ verbum illud p modum significat. vt in. l. lucius. §. peto. de le. ij. ꝛ in. l. si qs pro redemptione. C. de capti. ꝛ no. Bar. in. l. quibus diebus. §. terminus. ff. de cõd. ꝛ demõ. ergo ꝛc. His attñ nõ obstãtib⁹ ꝯtrium puto verius. Primo qꝛ cũ hoc relictum cẽseat conditionale ergo ei⁹ petitio añ purificatã ꝯditionẽ nõ admittat. ff. de ꝯdi. ꝛ demõ. l. q hr̃. §. vl. ff. de ver. sig. l. cedere diẽ. cũ si. Qꝫ aũt cõditionale censeat hoc relictum in dubio pbat. Primo in. l. titio cẽtum. §. titio vbi est casus sm opi. Bart. Scdo p text. in. §. sꝫ hoc p̃ti in aut. de san. epis. Tertio in. l. pmittendo. ꝛ. l. stipulationẽ. ꝛ. l. dotis. ff. de iure do. vbi vr̃ casus arguẽdo de ꝯtractib⁹ ad vltimas vo
2 lũtates. † Quarto qꝛ relictũ p dote in dubio relictũ censet propter finalem causam nuptiarũ ac futuri matrimonij. vt in. l. cum his. §. si mulier. ff. de cõdi. inde. ꝛ in. l. a titio. ff. de verbo. ob. ergo sequitur quod cum omnis finalis causa habeat in se tacitam cõditionẽ merito illa adhuc nõ impleta nõ det petitio. nec est verũ qꝫ ꝯ. diri relictum hoc censeri modale qm̃ repugnat nature modi relictum hoc cum per moduꝫ aggrauetur ille cui sub modo relinqtur vt in. d. §. terminus. In casu autẽ pposito nõ aggrauant filie imo vero honorant cum innitentur ad nuptias. igitur ꝛc. Quinimo posito qꝫ esset modalis: tamen ꝛ qui a cum testator pro dote legata vr̃ se retulisse ad tẽpus quo nuptie facte fuerũt. Igit consequens est vt dictum tps expectet adeo vt nec ante peti possit. ff. qñ di. le. ce. l. quod nec semel. §. si in habitatione. Ex quib⁹ cõcludit quo ad hoc primũ legatũ dictoꝝ nulle non per prius peti posseq̃ nuptiarum cõditione verificata. licet solus do. Bal. in. l. qui filiũ. ff. vbi pu. edu. debe. notauerit text. in verbo impuberi ad hoc singulariter quod relictum pro dote vel ad maritandum dẽtur statim cum mulier nubilis etatis est. lꝫ nõdum maritum receperit. qꝛ tex. nihil probat: quoniam ibi iurisconsultus sibi refert dotẽ tã nubili traditã fuisse narrat factum ptis. scꝫ heredis dãtis. vt ex se ibi p3. Ex qua qdẽ narratiõe nõ resultat legis dispositio vt not. Jo. an. in. c. dilecto extra de p̃bẽ. in nouella. ꝛ qꝫ hoc sit verissimũ in casu. d. l. q filiũ. manifestissime pbo qm̃ vt in principio illi⁹. l. Ex legauerat testator mulieri dotẽ cum nupsisset q̃ quidẽ cõditio nõ verificatur nisi nuptiis legitime factis. vt est casus in. l. hec conditio. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ in. l. qꝫ pupille. ff. qñ di. le. ce. ergo nũc clarissime cõpertum habeo qꝫ in casu dicte. l. hec res ipi mulieri deĩ gr̃a dictã dotẽ añq̃ maritũ sumeret soluit. nõ autẽ ait qꝛ de iure soluere debeat hoc em̃ dicere esse cõtra casum in. d. l. hec cõditio. ꝛ in. d. l. qꝫ pupille. dico tñ in ppositis terminis dictũ heredẽ interim añq̃ filie nubãt debet eis alimẽta p̃stare per tex. in. d. l. que filium. Et no. Cy. ꝛ Bal. in. l. alimẽta. C. de neg. ge. Ex predictis autẽ respõsiꝫ apparet ad decisionẽ quãdã Ricardi malumbre q videt cõtra ꝯclusionẽ premissam relatã per Jo. an. in addi. in rubri. de statu mo. Et p Cy. in. l. sancimus. C. de nup. Jtem declarata apparet in pposito dubitatio illa que est an relictũ dotis cẽseat cõditionale. de qua plene in. d. §. titio genero. per Bartol. ꝛ Bal. C. de bo. que li. l. non sine. ꝛ. l. qm̃ in priorib⁹. C. de inoffic. testa. ꝛ vltra omnes plene p eundem. C. de episcopis ꝛ cle. l. generaliter. Et
3 hec de primo. † Quo ad secundũ quo queritur an dictus testator potuerit dictis filiab⁹ in dicta quãtitate pro dote relicta substituere ita vt etiam ipse impuberes effecte in nihilo de eadem testari valeãt. videndũ est primo qualis sit ipsa substitutio. Prima em̃ fronte dicendũ videt eã esse fideicõmissariã. nõ autẽ pupillarẽ quia cũ facta sit p cõmune vbum adiectum rei certe seu quãtitate merito nõ potest importare directã substitutionẽ vt decidit Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. ꝛ pupilla. per ea que notant in. l. scenola. §. ꝛ generaliter. ff. ad tre. in. l. his verbis. ff. de here. insti. per gloss. ꝛ Dy. qꝫ idẽ suadet ex eo qꝫ dicat gl. in. l. precib⁹. C. de impube. ꝛ in capi. Raynutius. extra de test. volens qꝫ verba illa sine filijs que in huiusmodi substitutione posita sunt eam fideicõmissariam interpretentur licet dicto. cõmuniter contra per tex. in. d. l. centurio hoc autem presupposito qꝛ ipsa substitutio fideicommissaria sit. Jtẽ ꝛ quod ea dos loco legitime succedere stat tunc clara ꝛ cõmunis terminatio Dy. reiecta opi. Mar. si l. quam retulit Joan. an. in addi. in tit. de instru. edit. §. vt autem dicentis quod licet in generali fideicõmisso dos non includatur. vt in. l. mulieri. §. cum proponitur. ff. eod. titu. cum censeatur dos ipsa propium filie patrimonium. vt in. l. pomponius philadelfus. ff. fami. ercisc. ꝛ in. l. iij. §. sed cum verum. ff. de mino. bona autem propria in fideicommisso non veniunt. ff. de vulgari ꝛ pupil. l. coheredi. §. cum alic. tamen fideicommissum speciale in dote factum valet: quatenus legitimaꝫ ascendit intra legitimam autem non ita ipse dicit Barto. sequitur in. l. lucius. §. maritus. ff. ad treb. ꝛ qꝫ in. l. vnica. §. videamus. C. de rei vxo. actio. ꝛ Bald. in. l. fin. §. filie. de le. ij. ꝛ plenius in l. quoniã nouella. C. de inoffi. testa. Sin autẽ dicamus ipsam substitutionẽ pupillarẽ esse tunc sequitur qꝫ infra tẽpora pupillaris etatis valebit dicta substitutio iure directo in totum cũ possit pater directo pupillo illegitimo substituere. vt in. l. ex trib⁹. C. de inoffi. testa. post pupillarẽ aũt etatẽ cũ ꝛ dicta substitutio obligetur in fideicõmissariã valebit quatenus ipa dos est vltra legitimam nõ aũt intra qm̃ ipm grauamẽ fideicommissi a legitima reijcitur vt in. d. l. quoniam in priorib⁹. ꝛ. d. §. cũ autẽ. nõ aũt põt pater filio p fideicõmissuꝫ i legitima substituere vt plene no. p Cy. ꝛ Bal. in. l. a. ff. de vulg. ꝛ pupil. ꝛ in. d. l. ex tribus fact. ff. de adop. l. si arrogator. §. 1. Premissis tñ nõ refragantib⁹ breuiter clare dicendũ est predictam substitutionẽ in tota dote continuo fideicõmissi iure valere. qꝛ cum dici possit p̃dictam dotẽ loco legitime succedere cũ illa nũq̃ filie debita fuerit vt p̃missi. Igitur in totũ potuit in ipsa dote pr̃ filie p fideicõmissuꝫ ꝯtinuo substituere. quẽadmodũ ꝛ in quibuslibet pprĩis bonis filio relictis põt pater filio substitutionẽ fideicõmissariã ꝯtinuo valiturã facere vt instit. de pupilla. substi. §. fi. ꝛ ad treb. p totũ. Ex quib⁹ concludit qꝫ quousq; cõditio qua eueniente substitutio fideicõ. expiraret nõ purificetur continuo fideicõmissaria substitutio in totũ valida erit neq; potuerunt p̃dicte filie fideicõmissarie preiudicium qd tẽtare. C. cõia de le. l. fi. ꝛ aut. res q. ꝛ hec de scdo. Quo ad tertiũ quo q̃rit. An supradicta legata p testatorẽ instĩcta videant nõ solũ relicta a Bartholomeo pzio herede instituto: sꝫ etiã a dñia Katherina etiã p fideicõmissum eidẽ substituta. Breuiter dicendũ qꝫ cũ dicta legata nõ fuerint a primo herede nõ aliter relicta videant a substituto repetita. de le. ij. l. cũ pater. §. ab instituto. ff. ad. l. fal. l. j. §. id qꝫ
4 de le. iij. l. si plures. de leg. j. l. lꝫ impator. † Hoc aũt maxime vidit tur in fideicõmissario i quẽ cũ cõmodũ hereditatis trãseat ꝛ qꝛ libet grauamẽ trãsire dꝫ. C. de ca. tol. l. vnica. §. p secũdo adeo quod ꝛ petitio legatoꝝ. vt in. l. ij. ꝛ fi. C. ad treb. ꝛ in. l. j. ꝛ in. l. marcell⁹ cũ ibi plene no. ff. eo. ti. ꝛ hec de tertio. Quo ad quartũ an legatũ suprascriptorũ nemorꝫ debeant filijs ipsi⁹ Martini ex quo filie dicti testatoris nõ reperiunt tpe mortis Bartholomei aliquos hr̃e. Prima fronte dicẽdum vr̃ qꝫ sic. ꝛ prio qꝛ ad hoc vt in fauorẽ filioꝝ ipsarũ filiaꝝ diẽ ipsius legati cedat videtur de necessitate eos adesse debere tpe mortis ipsius Bartholomei adeo qꝫ si post ad
5 legatũ nõ admittunt. Hoc aũt pbatur prio. ff. de re. l. si cogna. † legato cũ cognatis facto hi tñ admittunt q in cognatiõe sunt tpe testamenti.

testamenti vel mortis.qm̄ illo tp̄e dies legati cedit. Itē vř scđo pro bari ex textu in.l.interuenit.ff.de lega.prestand. vbi ad legatum liberis hi demū admittuntur qui in numero liberorū sunt tēpore quo dies legati cedit. Sed filij dictarū filiarum tp̄e legati cedētis nō erāt in rerum natura ergo sequitur ꝙ ad legatū nō admittanř nec impedimentum faciunt filijs dicti Martini. ℂ Ultimo idez probař per reductionē ad absurdū.s.ne cōtrariū dicēdo volūtas testatoris in suspenso foret cōtra.l.eā suscepti.ff.cō.predi.adeo vt expectari debeat ipsorū filiorū natiuitas. In contrariū tamen pre dictis non refragantibus vř veritas.vt filijs dicti martini legatū nō debeař.sed expectari debeat natiuitas filiorū ex dictis filiab⁹. quod aūt hoc verum sit probař. ℂ Primo qr certū est dubiam testatoris voluntatem interpretari debere secundum tempus quo testamentū factū fuit.ff.de au.ꝛ arg.le.l.si ita. Sed tempore quo testator testamentum condidit nō habebāt dicte filie filios aliquos in quos verificari posset predicta substitutio neqꝫ pro tūc habere sperabantur cū essent pupille nōdū nubilis etatis ergo interpretatione benigna presumendum est testatorem de liberis ꝛ futuris nascituris sensisse ex quo non potuit alr̄ presumpta testatoris intentio verificari.ff.de condi.ꝛ de.l.quib⁹ dieb⁹.§.dūs.ff.ad trebel. l.heredib⁹.§.i. Scđo idē probař quotiescūqꝫ dubitař de testatoris volūtate instituentis suis descēdentib⁹ ꝛ extraneis vt in casu ꝓposito.in quo primo instituti fuerūt filij filiorū descēdētes scđo filij fratrum ꝛ ꝯsr̄ trāsuersales qb⁹ minus debeř hereditas quā primo loco substitutis:ea interpretatio eligēda est q̄ ipsis descēdētib⁹ primo institutis fauet:nō aūt q̄ cōuerso ar.optimū in.l.cū qdā.§.vlt.ff. de re.du.ne potiores videanř hi q ex trāsuersa linea veniunt his q directo iure descēdūt vt ꝓbare ꝛ formaliter dicit tex.insti.de here. q̄ ab itest.§.pe.sꝫ cū in casu ꝓposito negari nō possit ꝙ testatoris volūtas nō sit dubia ergo sequitur ꝙ eā interpretationē circa testatoris voluntatē accipe debemus q̄ p ipsis ex filiabus descēdētibus operař:nō aūt eā que ecōuerso. Sed interpretatio hec in illis verbis testatoris dū formaliter dicunt ꝛ sic dicte filie sue nō haberent masculos ꝛc.i.si cōstabit eas irreuocabiliter habere nō posse.ar.l.qc. qd astringende.§.vlti.ff.de ver.ob.ꝛ.l.si duobus.in prin.ꝛ in.l.si.de leg.i.ipsius filijs filiarum fauorabilis est igiř ꝛc. Credere enī debemus testatorē voluisse antēq̄ filij dicti Martini succedere possent expectare debere donec filij filiarū succedere potuerūt.C.de impu.ꝛ ali.substi.l.cū qdā duob⁹ in ver.cogitasse enim patrē ꝛc. Neqꝫ enī presumēdū est voluisse suā posteritatē trāsuersalib⁹ postponere.ff. de insti.ꝛ substi.l.gn̄aliter.C.de fideiussor.l.cū acutissimi.ff.de condi.ꝛ demō.l.cū auus.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi. Presumiř enī testator ipe i casu ita dubio his suis decedētib⁹ trāsuersalibusqꝫ ita ordinate ꝓuidere voluisse sicut ordinat⁹ ordo iuris suadet. Et vere cū inter psonas īter quas ordinata cadit affectio semp testator de vno gradu psonarū in aliū p̄sumiř sm̄ ordinatū affectiōis modū suā dirigere voluntatē.ff.ad treb.l.heredes mei.§.vlti.de leg.ii. l.pero.in.§.fratre.cū si.ꝛ.l.cū ita.§.in fideicōmisso. ℂ Tertio principalr̄.idē demōstrař quotiescūqꝫ dubia est volūtas inter p̄mo loco in testamēto.noiatū ꝛ scđo semp ea interp̄tatio volūtatis dubie eligēda est.q̄ fauet p̄io noiato.hic est tex.ff.de here.insti.l.q soluendo non erat.C.de edic.di.adr.l.i.ff.de vsufru.l.quoties.de leg.ii.l.si qs seruū.§.si īter duos. Presumiř enī testator magis eum dilexisse quē p̄mo loco nominauit q̄ scđo.ff.de ꝯdi.ꝛ demō.l.publius.§. titia. Sꝫ premissa interp̄tatio fauet filijs filiorū p̄io loco noiatis

6 igiř ꝛc. ℂ †Ultimo idem probatur dictione illa tunc que denotatiua est extremi ꝛ vltimi momēti tp̄is quo certū est filios p̄dictos amplius filios habere nō posse.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.si is legatuꝫ.§. j.ff.de vsufru.le.l.vxori vsumfructū ville.ff.si cer.pet.l.lecta.cum ibi no. Non ob.p̄dictis.d.l.si cognatis.ꝛ.d.l.interuenit.qm̄ ibi nō veniunt liberi ane cognati qui post mortē testatoris extare incipiūt qr de eis non presumiř cogitasse.ꝛ qi ignorabat tp̄e testamenti alios quos sibi post mortē cognatos futuros aut liberos. Non enī testatoris dispositio fauorabilis sine odiosa ad eos filios extēditur de quib⁹ nullā habuit cogitationē.ff.de testa.tu.l.si qs ita dederit.ff. de li.ꝛ posth.l.titius.§.lucius. Secus aūt est in ꝓposito casu vbi nascituris filijs saltē testator in hoc genere cogitauit:cum de alijs cogitare nō posset.quare sua dispositio ad hoc i genere cogitatos extēdi debet.ff.de testa.mili.l qui iure militari.ꝛ hoc probatur in specie.ff.de conditio.ꝛ demonstra.l.solemus.ꝛ.l.si iam facta.ꝛ.l.si vir vxori. Non ob.text.est receptū quoniam illis ratio ꝓcedit vbi nō apparet ex ipsius testatoris volūtate saltem presumpta ꝙ suā dispositionē in pendēti esse vellet quoniā ꝛ tūc in pendenti est vt d.l.qui heredi.§.vltimo.cū infinitis similibus. Et hec de quarto.

7 ℂ †Circa quintū quo queritur an dicte filie mansos eis legatos habere debebāt statim post mortē testatoris an vero tunc quādo nubent ꝛ sic eo tempore quo habere debent mile pro dote relicta. Dicendum videř qꝺ tunc quando nubent habere debeant ꝛ hoc quia cōditio subintellecta legato dotis intelligiř tacite repetita in legato mansorum propter dictionem vltra in eo appositā que tacitam repetitionem inducit vt not. Bar.ff.de de.prele.l.qui ita ꝛ qꝺ not.C.de fideius.l.si vltra ꝛ per Jac.de are.l.q bona.§.si quis edes.ff.de dā.infec.ꝛ accedat materia.l.in repetēdis.ꝛ.l.si tibi pure.de leg.iii. In contrarium breuiter est veritas qr nunquam in legati natura posito etiā qꝺ illa conditio que tacite inerat expressa sit intelligitur repetita ipsa tacita cōditio posito qꝺ superfluo expressa.iste est casus expressus decidēs questionē hāc in.l.si in diē.§.i.ff.de condi.ꝛ demon. Sed conditio illa nubendi tacite inest legato dotis scđm communem opi.per quam hoc supra conclusimus ideo repetita illa non intelligitur in legato mansorum. Ex quo cōcluditur qꝺ ex quo purum remanet dictum legatū statim cōpetit eius petitio.ff.de ver.obli.l.cum qui kalendis.§.vlt.cum simi. ℂ Et ex his infertur ad vltimum.qꝺ traditio que fieri debebat non est retractanda.

Consilium.cccxv.

ℂ In Christi nomine Amen.

Circa decisionē dubitationis ꝓposite aduertendū ꝙ ex quo facta est trāslatio pecuniarum mortis iure ꝓprietatis ptinentiū ad dictum dn̄m Cardinalē in dictū collegiū ꝯns est vt quecunqꝫ exactio accessionū ex dictis pecunijs debitarū q̄ nōdū exacte sunt:sed exigi poterāt p dictū dn̄m Cardinalē ptineāt iure ꝓprio ad dictū collegiū. Casus est ad literā de le.iii.l.nomē debitoris.in prin.ꝛ.§.item quāobrē sequi ꝙ ipsa exactio accessionū noie dicti collegij fienda integraliter absqꝫ detractiōe fieri debeat ꝓut ex bn̄ficio ipsi collegio cōcesso fieri pōt. Non autē cōsiderari debeat cōis modus exigendi quo astrictus fuisset dn̄s Cardinalis siex persona propria exegisset. Cum enī de certo exactio fieri debeat noie collegij beneficium sibi cōcessum debet attēdi:nō autem ius cōe quo vsus fuisset ius exigēdi in eum transferens.casus est de iure patro.c.vnico lib.vi.facit qꝺ no.extra de preben.c.cum dilectus.

Consilium.cccxvi.

1 ℂ Libellans simpliciter ad decimas cōcludit ad decimas quascunqꝫ de presenti debitas.ꝛ nu.ꝛ.

ℂ In christi nomine amen.

1 In proposito †themate breuiter dicendū est circa p̄mum ꝙ petitio huius libellātis simplr̄ ad decimas concludit ad decimas quascunqꝫ de p̄nti debitas:qm̄ libellās oia ea suo libello deduxisse intelligiř.ꝛ ꝯūr ī iudicio q possunt sub ipsius libelli v̄bis latissime in fauorē ipsius libellātis īterpretādis.ff.de iudi.l. si quis intētione.ꝛ no. Jn.no.extra de pba.c.lꝫ causam.de iudi.hic est text.ff.de iudi.l.solemnus.extra de cau.pos.ꝛ ꝓpiie.cum ecclesia.verba enī indefinita in dubio quecunqꝫ materia apponař ad presentia referenda sunt.ff.de auro ꝛ argento legato.lege si ita.de verborum obligationi.l.stipulatus.§.cum stipulamus.de vsuris. lege prima.ꝛ hoc est apud intelligentes clarum.ꝛ ideo vlterius nō

2 prosequor. ℂ †Quo ad sm̄.s.an ex vi cōclusionis dicti libelli possit per iudicem declarari post ꝯuentos in futurū ad decimas teneri. Breuiter dicendū ꝙ sic. ℂ Primo qr hic petiř in libello cuius verba.vt ex se pꝫ habent tractū in ipso futurū.ergo debet declarari in sententia q̄ petitioni libellantis debet esse conformis.extra. de simo.lꝫ heli.ff.cōi diui.vt fundus.C.de fideicō.lib.l.vlti.cum si. ℂ Scđo qr qn̄ ea que habēt tractū futuri habēt dependentiā a iure dependēti vt sunt iste prestationes annue.s.decimarū alimentorum ꝛ similiū. Dicendū qꝺ horum cognitio ad iudicantē spectat:qr pōt super eisdē futuro tempore iudicare.C.de fideicō.l.j.C.de sen. que sine cer.quanti.l.j.ꝛ hoc est ex eo ne cogatur ius annuum habens de suo iure quotidie disceptare.C.de prescrip.xxx.an.l male agiř.ad fi.vbi hec ratio punctualiter assignař. ℂ Ultimo ista est cōclusio doct.oīm in materia illa qua q̄riř an exactio futuri tp̄is spectat ad iudiciū de qua per legistas in.d.l.j.§.i.de vsu.ꝛ in.l.non quēadmodū.ff.de iu.insti.de act.§.piudiciales.ꝛ per Bart.in.d.l.j. C.de sent.q̄ sine cer.quāti.ꝛ in.l.vbi aūt non apparet.§.pe.ff.de ver. oblig.ꝛ maxime p An.in.l.j.C.de iud.ꝛ p glo.in.c.in nostra.extra de sepul.ꝛ p Jnno.extra de penī.c.auditis Joā.an.de sen.excō.c. romana.§.caueñe.li.vi.ꝛ in.c.prelatis.de homi.co.li.et in.c.cum super.extra de conces.preben.ꝛ in.l.pro socio arbiter.ff.pro socio.omnes enī in premissis locis cōcludunt quod qn̄ ea que sunt de futuro habēt dependētiam a iure de p̄senti:semper iudex potestatē de his cognoscēdi ꝛ terminādi habet.C.de fideicō.l.j.et in.d.l.j.C.de sen.que sine cer.quāti. Sed ius hoc decimarum de futuro debēdarum est:ꝛ huiusmodi vt ex se patet dependentiam habet tam de preterito q̄ de presenti.igiř ꝛc.

Consilium.cccxvi.

1 ℂ Tempus congruum representationis est illud in quo iudex requirit fideiussorem vt representet.

ℂ In christi nomine amen.

Ista ꝓmissio repr̄ntatiōis cōtinet in se dilationem ipsis incerti adiectā fauore ipsius curie.que quodāmodo in hoc creditrix est tāq̄ sequuta fidē ipsi⁹ fideiussoris.ff.si cer.pe.l.j.vnde vř eandē pro consecutione liberationis ad clarificationem tēporis ex requisitione iudicis proficiscentem fieri potuisse.ff.de ver.obli.l.qui rome.in princi.et

Circa materia consilij ... dec. 130 ha... qui contraria...

l.stipulatio ista.§.inter certā.ff.de aur.leg.l.cum qui.alias incipit
Jabolenus ⁊ qd facit not.Spe.l.ti.de loc.§.nūc aliqua.ver.xxxiij.
1 †Preterea tēpus congruum representationis est illud in quo iu-
dex regrit fideiussorē vt repsentet vt p3 ex forma conuentionis et
pacti supra relati.ergo si ante fiat representatio ⁊ sic tpe quo iudex
non requirit iudicari debet incōgruū ⁊ nō debet induci liberatio
ff.de solu.l.soluitur⁹.⁊ l.creditor.⁊ .d.l.qui rome.ff.de vsu.l.mora.
cum ibi.no.Preterea ⁊ sicut nō posset cogi ipse fideiussor ad re-
presentandū anteq̄ esset a iudice requisitus.C.de cōdi.ex le.l.j.ff.de
ver.ob.l.cū q kalēdis ad fi.cū si.Ita nō vr̄ posse cogi curia an iu-
dex ad repñtanonē rei attentādā pro inducēda fideiussoris libera
tione antequā ipse reqsiuerit vt parē vtriusq̄ ꝯbētis cōditionem
censeamus.C.de sol.l.cu3 pro pecunia.ff.de arb.l.si de meis in prin.
⁊ .l.si cū dies.§.si in aliquem.¶ Premissis tñ non refragantibus
cōclusionē Jo.an.in casu proposito firmo per ea que eleganter ac
subtiliter a maioribus supra consultis scripta sunt.

Consilium.cxxxviij.

1 ☞ Conditione duplici vocatus ad successionē pupillarē nō ad-
mittitur nisi vtraq̄ conditione verificata.
2 Testatoris volūtas simplex semper ita interpretari debet:vt cum
iure communi ad consonantiam reducatur ⁊ non econtrario.

¶ In christi nomine Amen.

1 Noua supuenit dubitatio in casu quo als cōsului
sc3 †an dicta Joāna posito q succedere non
possit vna cū pauperibus Christi ex vi scd̄e substitutio
nis pupillaris facte pupillo casu quo ipse in pupillari
etate decederet.⁊ Antonia anteq̄ nuberet admittat saltē ad suc
cessionē ex vi prime facte casu quo ꝯtingeret nō nasci filiū sed na-
sci filiā feminā vnā vel plures.⁊ dicendū vr̄ primo q sic per casu3
l.si.C.de insti.⁊ substi.vbi probat q substitutio in eum casum quo
filius nō nascat ⁊ in pupillari etate decederet h3 locu3 eo casu quo
nascet nisi mater sit in medio.¶ Cū igitur nat⁹ fuerit dictus pu-
pillus ⁊ in pupillari etate decesserit ꝯñs est vt ipsa Joāna vi taci-
te pupillaris admittatur.Preterea ⁊ scd̄o substitutio illa in qua
testa͞tor prouidit pupillo qñ ipsa ⁊ Antonia morerent in pupillari
etate vr̄ in se ꝯtinere quandā ꝯditionē ꝯtrāve3 qd casu illo quo
pupillus solus moreret locus sit tacite pupillari cōphense in sub
stitutione illa ⁊ filius non nascat.ad hoc.ff.de vulg.⁊ pup.l.si.§.ti-
tius cu3 sequētib⁹.ff.si cer.pe.l.pecuniā.ff.de pac.l.inter socerum.§.
inter cū si.¶ Premissis tñ nō refragātib⁹ illā cōclusionem sequor
q̄ als tenui.⁊ pˀio dr̄ nō posse Joannā admitti ex illius prime sub
stitutionis trib⁹ rōnib⁹. Prima qr illa vt locū habeat iplemen-
tū duarū ꝯditionū reqrit copulatiue.s.filiā nō nasci ⁊ nasci filias:
sed cū earū alteri ⁊ scd̄a v3 ⁊ si nascant filie vna vel plures non sit
verificata aut adimpleta p aptum p3 illi locū esse non posse.ff.de
con.⁊ de.l.si heredi plures.de ver.obl.l.si qs ita stipulatus fue-
rit.x.¶ Scd̄a qr testator ipse ex dictiōe illa tūc eo casu in substitu
tione apposita vr̄ voluisse expectari debere oīnodū implementu3
vtriusq̄ ꝯditiōis adiecte.nō aūt implementū vnius tñ.ff.de vulg.
⁊ pupi.l.in substitōne filij.ff.de vsufruc.le.l.vxori vsumfructum ville
ff.de condi.⁊ de.l.un.§.i.ff.si cer.pe.l.lecta.cū ibi no.¶ Tertia qr q
dictū est ipsam tacitā pupillarē inesse prime substitutioni expresse
vulgari pcederet nisi testa͞tor ipse puidisset qd fiendū in casu pupil
laris vt in casu proposito puisum fuit in substitutiōe scd̄e.qñ tūc
expssa hois puisio excludit puisionē a lege tacite inductam.ff.de
vul.⁊ pup.l.iam hoc iure ad fi.C.de pac.cōue.l.vl.de le.ij.l.si fundu3
sub conditione.§.stichū.Nec huic vltime rōni refragat q dr̄ testa-
torē de expressa pupillari puidisse in vnū casum tñ.s.qñ ipe ⁊ An
tonia soror in pupillari etate decederēt.in casu ergo quo solus pu
pillus decidit remanere eo3 firma prima substitutio.¶ Ad hoc em̄
rñdetur q ⁊ hoc casu.s.qñ ⁊ ipse pupillus solus decederet videt te
stator puidisse ipsa scd̄a substitutione vbi coniunxit mortē ipsius
pupilli ⁊ sororis vtriusq̄ cōiūcte qm̄ vr̄ voluisse qd vna ex his pri-
mo decedente altera succedere debeat.vt est casus in.d.l.pen.C.de
impu.⁊ al.substi.Et primo cōsilio late scripsi.Et ex his rñsum p3
ad obiectū.¶ Ad scd̄m aūt breuiter dicēdū q ista tacita ⁊ contra
ria cōditio quā assumimus ex geminatis cōditionib⁹.⁊ scd̄a sub-
stitutione expressis etiā assumenda est.cū non resultat absurditas
aut iuri ꝯtria dispositio vt pbat in.l.ij.C.de cōdi.inser.cum si.Sed
in pposito casu ⁊ absurditas resultare manifestat qr testa͞tor ei⁹ fuit
intētiōis vt ipsa Antonia nō alius ad successionē pupilli admit
teret quā pauperes Christi admitti possent.qm̄ successionē vnius
cū successiōe alterius copulauit.ergo iuris p̄sumptione no vr̄ vo-
luisse vni prius successionem deberi quā alteri.ar.de le.iij.in.l.si le
gatarius.§.vlt.cū si.Sed ex p̄dicta cōsideratiōe ꝯtria admitteretur
prius ipsa Joāna q̄ pauperes Christi q nō solū expectare habēt
mortē pupille sed etiā mortē Antonie igit ⁊c.qd aūt infringere te
statoris volūtatē satis absurdū sit nemo est q dubitet cū ea3 serua-
ri publice intersit.ff.quēad.testa.aper.l.vel negare.et in.l.gallus.§.
qd si is.in glo.de lib.⁊ posth.¶ Itē ⁊ scd̄o p̄duri sequeret iuri con-
traria dispositio q p3 qr si p̄dictā tacitā ꝯditionē admitteremus
succederet ipsa Joāna ꝯsanguinea tñ soror vna cū antonia vtriusq̄
cōiūcta q cōtra iuris dispositionē manifestū est volentis vtriusq̄
cōiūctā ꝯsanguineā a successione fratris excludere.C.cōia de suc.
aut.vtraq̄ defuncto.C.ad ter.Quinimo dubia testatoris volūtas
semp equa interpretatione declaranda est:nō aūt iniqua.ff.de con
di.⁊ demō.l.in his.C.de bo.q li.nō sine.cum si.Sed iniqua foret in-
terpretatio si declaramus testatorē eius voluntatis fuisse vt Joan
na ꝯsanguinea tñ insimul admittat cū vtriusq̄ cōiuncta ꝯ dicta3
2 aut.itaq̄ igit ⁊c.¶ †Ultimo clarū est q ipsi⁹ testatoris volūtatem
simplicē semper ita interpretari debemus.vt cum iure cōi ad con-
sonantiā reducat:nō aūt ecōtra.ff.ad treb.l.heredes mei.§.cu3.ita
de leg.ij.l.pero.in.§.fratre.⁊ .l.cum ita.§.in fideicommisso. Sed si
predicta tacita ⁊ cōtraria conditio effectū haberet arbitraretur
disposuisse ꝯ iuris dispositionē positā in dicta aut.itaq̄ igitur se-
quitur q ipsa Antonia sub duplici cōditiōe vocata ad successio
nē pupilli nō admittat nisi vtraq̄ verificata adeo q nec admitti
deberet vigore substitutionis prime.

Consilium.cxxix.

1 ☞ Pupillaris pecunia an licite ad fenus ⁊ vsurā dari possit.
2 Tutor an teneatur pupillares pecunias ad lucrum non dederit.
3 Tutor si pupillares pecunias clā ad ppias vsuras mutuo accepit
ad vsuras tenetur centesimas:si vero palā aut a contutorib⁹ suis
ad legitimam solum tenebitur.
4 Tutor finita tutela in vsuras pupillaris pecunie conueniri potest
vsq̄ ad eū diē in quē administrate tutele rationē reddidit nisi per
prius eas offerat ⁊ deponat.
5 Tutoris heres pupillaris pecunie quā agitauit vsuras prestare
tenetur iudicis arbitrio moderandas.

¶ In Christi nomine amen.

1 DiReposite †questionis decisione premittēdu3
est tria fuisse iura in materia ista.s.
an pupillaris pecunia liceat ad fenus aut vsuram dari
2 possit.† Primum fuit ius.flor.quo tutori iniunctū est
vt pupillarem pecuniā fenori supponat:quinimo ⁊ si in ea fenori
danda sibi negligentia imputari possit ad dānum quodcunq̄ ex
hoc prouenientis pupillo tenet.ff.de admi.tuto.l.ob fenus.Eodem
iure ⁊ scd̄o puisum qd q ⁊ si tutor pupillares pecunias non depo
fuerit p comparandis predijs aut eis iam depositis in comparā-
do negligens fuerit aut easdem intra legitimū tempus fenori nō
dederit vel eas in suos vsus cōuerterit ipse in vsuris earū pecunia
rum cōueniri potest.hec autem omnia pbantur per ordinem.ff.de
admi.tu.l.tutor qui repertorium.§.si depositioni.⁊ .§.si post de-
positam.⁊ .l.tutor constitutis.⁊ .d.l.tutor qui repertorium.§.pecu-
nie que.¶ Ceterum ⁊ tertio eodem iure dispositum reperitur qd
tantum casu ad vsuras vsurarum pupillo tutor tenetur quo vsu-
ras ab alio per eum p pupillo exactis aut in suos vsus conuertit
aut cum potuit non fenerauit.hic est casus.ff.de admi.tuto.l.q ne-
gotiationē.§.ex duobus.⁊ .§.si.⁊ .d.l.tutor qui repertorium.§.si vsu
3 ras.⁊ .§.seq.¶ Quarto ex eodē iure cautum est † q ⁊ eo casu quo
tutor sibi pupillarem pecuniam mutuo accipit ad vsuras tenetur
centesimas si clam accepit.ff.de neg.ges.qui fine.aut ad legitimas
si accepit palā vel a contutoribus suis.vt.ff.de admi.tu.l.non existi
4 mo.⁊ .d.l.tutor q.§.que aūt.¶ †Penultimo eadem iuris disposi-
tione sancitū est qd ⁊ tutor.finita tutela in vsuras pupillaris pe-
cunie conueniri pōt vsq̄ in eum diem in quem administrate tu-
tele rationem reddiderit nisi p prius eas ⁊ offerat ⁊ deponat.ff.de
admi.tu.l.tutor q repertoriū p̄allegata.in.§.si.⁊ .l.tutor pro pupil-
5 lo.§.i.cum.l.se.⁊ .l.lucius.§.quesitū.¶ †Ultimo etia3 prouisum re-
perit vt etiā ipsius tutoris heres eius pupillaris pecunie quā agi
tauit vsuras p̄stare teneat iudicis arbitrio moderandas.ff.de fide
ius.tuto.l.cum ostendimus.§.vsuras.¶ Scd̄o vero ius.c.superue-
niens ea que primo ⁊ scd̄o loco ſm ius.flor.superius posita sunt
approbauit.⁊ in.l.j.⁊ .l.si pecuniam.a ꝯtrio sensu.C.de vsu.pu.⁊ pro
batur in rubrica.C.de admi.tuto.¶ Tertio vero iure pendentia
posita in aut.vt ibi obligatas.§.qm̄ aūt.⁊ in aut.nouissime.C.de
admi.tu.vetuit pupillarē pecuniā fenerari eo excepto vt si mobi-
lis sit eius substantia cuius cura vel tutela administratur tunc id
solu3 ad fenus mutuare teneat qd ad necessaria adolescēti eiusq̄
rebus sufficiat quod vero superest caute recondatur hec sunt for-
malia verba dicte aut.¶ Ultimo vero loco qr superuenit nouissi-
ma constitutio iuris vtriusq̄ vsurarum pbibitoria.vt plene pba
tur.C.de sum.tri.l.cunctos populos.C.de vsur.aut.ad hec.Et ple-
ne no.extra eo.ti.c.qr in oīb⁹.in glo.⁊ p canonistas.ideo dixit bar.
⁊ oēs cōiter post eum in.l.diuus.ff.ad.l.fal.qd eo modo quo olim
debebat tutor curator ve pupillarem pecuniā fenerari eodem mo
do debet consignari idoneis mercatoribus ad honestam ⁊ licita3
partem lucri.hoc ⁊ hodierno iure licitum esse censet per casum ex
pressum extra.de dona.inter vi.c.p nostras.Ex quo sequitur quod
quemadmodum hodie tenebantur tutores ad legitimas vsuras
pupillares si pecuniam pupillarem in fenus non exercebant vt
dicta.l.si tutor constitutus.cum similibus.Ita hodie ad interes-
se pupille teneantur si ipsam pecuniam ad idoneos mercatores
non tradant ad honestam ac licitam partem lucri.⁊ hoc est quod
sensit

sensit Bar.in.d.l.tutor qui repertoriu.§.si post.z.§.sc.Cuius conclusio pbat ex eo qd not.glos.ff.p socio l.sociu q in eo.z in.d.aut.victos populos.C.de act.emp.l.curabit.z in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.de act.emp.¶ His igit premissis deueniendo ad illud qd primo queritur breuiter dicendu q lz pdicti antonius z fratres de bufinis loco vsurarum quas olim petere poterant a pdicto Alberto respectu negligentie commisse in no fenerandis pecuniis hodierno iure petere possent interesse respectu eius q negligenter versatus est pdictus albertus in no ponendo ipsas pecunias apud mercatorem ad honesta partem lucri p id qd no.Bar.in.d.l.diuus.z.§.si post inicta.d.l.si tutor constitutus.Attamen in casu pmisso aliter dicendu est pro eo q in scdo qsito dicent qd quidem sm est tale.s.Que pars lucri attribui debeat dicto Antonio z fratribus respectu dictarum pecuniarum quas ipse Albertus tutor detinuit.z prima fronte dicendum vr qd assignanda sit portio sz psuetudine ipsius ciuitatis Florentine sic.z licet cu de quantitate soluende vsure dubitabatur ciuitatis consuetudo erat attendenda.ff.de vsu.l.i.de leg.i.l.apud iulianum.§.in vsurarum.Quinimo si varie in ciuitate erant consuetudines ea attendebatur consuetudo secundum quam minor quantitas soluenda veniebat.vt est casus in.d.l.tutor q repertorium.§.ex ceteris.In ptium tn dicendum est.hec est veritas qd assignari debeat ipsis Antonio z.s.aliis ia maioribus effectis ea portio lucri q declarata est ex quibusda puisionibus quas.d.albert fecit nicolao pri dicti antonii pper ipsam pecunia apud se deposita.Et qd hoc sit verissimu pbat.qa ad eas vsuras debitor patern pupillo olim tenebat quas idz pri soluere pmiserat si eas magis sibi pupillo solui expediebat qua pupillares vsuras in ciuitate frequentatas.casus est expssus in.d.l.tutor q repertorium.§.pecunie v.in suos vsus.Sed in casu pposito pper sepius vno z eode modo soluta prouisione ipsi pri de dicta pecunia vr inter ipm prem z albertu celebrata conuentio vt ipso consueto modo puisionis solutio fiat.vt est casus.ff.de vsur.l.q seniisses.ergo sm eu modu puisio seu solutio honeste partis lucri fieri dz ipsis filiis sm que facta fuit tacita promissio patri p casum expssuz hanc qone determinant in dicto v.bo in suos vsus.Nec conclusioni pmisse refragat q superius dictu est.s.attendi debere ciuitatis consuetudine:qz quemadmodu per tacitam aut expssam conuentione recessuz cesset a mo z quantitate soluende honeste ptis lucri declarantis in stipulatione pcedenti vt est casus in.d.l.q semisses.z in.l.aduersus.z.l.cuius.C.de vsur.Ita z eode mo per rones identitate recessum vr a modo soluende partis lucri p psuetudine declarato pper tacita aut expressam subsequente conuentione.¶ Ex his igit quibus apparet quesiti sufficienter rnsum esse concluditur dictu Albertu z eius heredes casu quo ipsi heredes predictas pecunias ratificauerint z no aliter p casuz.d.l.cu ostendimus.§.vsuras.teneri dicto Antonio z confratribus ad puisione honesti lucri cuius declaratio facta fuerit ex quibusdam prouisionibus per plures annos per dictum albertum datum ipsi nicolao.

Consilium.cxl.

1 ¶ Venditio reru pro dote hypothecataru p vxore consentiente marito celebrata per eande hypothecario iure reuocari non pot.

¶ In christi nomine amen.

1 Ec venditio †Rerum pro dote hypothecataru per vxore consentiente marito celebrata p eande si viueret reuocari non posset hypothecario iure.ff.de distr.pig.l.quesitu.et.l.ei si te.Barii aut iegu in casu pposito triplex assignat ratio.¶ Prima qz vr mulier ipsi venditioni psentiens ius quodcunqz hypothece in rebus venditis competens remisisse.qui.mo.pig.vel hyp.sol.l.si debitor.§.i.z.l.sicut.§.voluntate.Quamobrem ad ius illud qd remisisse censetur vlteriore regressum habere no pot.ff.de edi.edic.l.qrit.§.si venditor.C.de admi.tut.l.cu quida.cum si.¶ Secda qz pot mulier viri competere eide pro dote competenti renuntiare.C.ad velle.l.etia.z.l.iubemus.ff.so.ma.l.mentia.§.fundus.vbi per Jac.de are.z bar.¶ Tertia qz cu eande muliere vendentem ac de euictione obligata teneat actio consequens est vt eande agentem repellat exceptio.§.de eui.l.vendicantem.C.e.ti.l.exceptio.cum similib.Hoc igitur verificato qd mulier ipsa si viueret res predictas ab ea venditas hypothecaria actione aduocare non pot:consequens est:vt nec eiusdem heres iure hereditario aduocare non posset.casus est.ff.de euict.l.scia.C.de reb.ec.non alie.l.venditricem.C.de euic.l.vltima cum ibi not.Ex quibus omnibus apparet sufficienter qrenti rnsum esse.

Consilium.cxli.

1 ¶ Laudum latum extra tps compromissi non valet.per totum.

1 Eximie doctor. ¶ †Addam precedentibus allegationibus p me appositis ea que sunt necessaria. Istud eni laudu ex quo nitit dictus Bartholomeus fuit nullum z pbabitur trina ratione.igit ex eo nulla executio peti pot.ff.de re iudi.l.si cu nulla.z.l.iii.§.condenatum.¶ Prima ratio annullationis est illa qz no fuit facta ipsius laudi notificatio ex florentini statuti forma reqsita igit nullu laudu ex defectu solennitatis forma.ff.de trans.l.cu his.§.si pretor ad exhibendu.l.iulia.§.zii qs.cu si.¶ Et aduertendu qz pdictu hec in supiori ciuitate florentina consistens seruari debet in ciuitate Pisana ibi subdita.ff.de legi.l.de quibus.instit.de sansda.ad fi.et no.gl.ff.de postu.l.ex ea.¶ Secunda annullationis ro est ipsius laudi incertitudo que idem annullat.ff.de arbi.l.que tn.§.pomponius.vbi est casus.pz aut ipsa incertitudo ex eo qz condenat pro Galeatius ad danda certa Bartholomeo casu quo iura sua sibi non cedere no posset.Ex quo appareat aperta incertitudinem ipsorum arbitratorum snia versari.¶ Supest aut tertia z efficacior annullationis ro.s.qz dicti arbitratores aliter laudarunt q per ptes quesitum foret igitur.laudu nullu qz p forma compromissi a q arbitratoris potestas dependet.ff.de arbi.l.no distinguemus.§.de officio.z.l.si cu dies.§.si arbiter.extra.e.ti.cu dilecti.Nec huic snie refragat.l.qualem.ff.e.ti.qm.l.illa in arbitratoribus locu no hz sm do.Ang.q nullu hz contradicente.ff.de re iud.l.si conuenerit p quo allego casum expressum sm lec.gl.ff.de no.oper.nuncia.l.i.§.z post opis.in ver.vnde querit.Scdo principalr aduertendu qd dictu tenere concessum sup deposito ipsius Pieri Galeti nullu fuit aut eum fuit concessuz tanq sup nole debitoris dicti Galeatii.z hoc fieri no potuit qm ad hoc vt ad aliqd nome debitoris veniri possit tria sunt necessaria.Primum qd condenatio principalis debitoris fuerit facta.Scdm q bonoru eiusde mobiliu atqz imobiliu discussio.hec ambo probantur.C.qui sil.vel prima.l.ii.Tertium debitoris exigendi confessio.C.eo.tit.si debitu.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.sz verum.quoz triu nullu in casu pposito interuenit aut aliqd defecit vt ex se appet.igit zc.Nunc dictu tenere concessum tanq sup pecunia deposita p Pieru seu eius pcuratore.z tunc siliter dicendum est hoc fieri no potuisse qm lz tertia psona regulariter possit phibere ne suo debitori solutio fiat seu qd qd no reddat.ff.de le.commisso.l.si.z in.d.l.a diuo pio.nihilominus tertia psona no pot phibere extraiudicialiter prout hic fuit qm vbi nulla pcessit cause cognitio phibere no pot.vt qd depositum est deponenti no reddat casus.C.deposi.aut.sed etia.z text.ille hanc questione determinat.¶ Ite aduertendum qd ex quo hoc depositum factum fuit sub conditione per deponente apposita valida fuit.ff.deposi.l.i.§.si conuenerit.Sed certum est qd iste Bartholomeus potest sibi solui no potuisset iura cedere.ergo exceptione cedendarum repelli potuisset ppositarium soluente dicto Piero aut eius pcuratori.ff.de soln.l.sicut.§.si creditor.z qd plene nota.ff.de fideius.l.stipulatus.§.si ex duob.z hec sufficiant p solida z indubitata iustitia ipsius Pieri ac etiam Andriotti.

Consilium.cxlii.

1 ¶ Cessionarius dicitur proprie creditor.z nu.2.

¶ In christi nomine amen.

1 Uod cessionarius †dicatur creditor vere late dispu- tando tenuit Jo.in addi.Spe.in rubrica de cessi.ac.cessionarius incipit fieri debitoris sequi.igit creditor est.ff.si cer.pe.l.i.¶ Scdo qz sibi zpetit actio sine excep nois ope.z ab inuito exigit.C.de here.ve.l.postq.ff.eo.ti.l.emptoris.ff.de procu.l.pcurator in re sua.C.de act.z ob.l.si igit solutu.ergo creditor est vt.l.creditores.z.l.creditor.ff.de ver.sig.¶ Tertio de hoc est casus expssus in.l.ii.C.de do.lz a doc.no allegat.vbi eni contra que cesse sunt actiones tex.cessionarii appellat debitore.ergo de vina necessitate psupponit cessionariu creditore.¶ Ultio hoc idem firmat bal.

2 z alii moderniores in.d.l.i.ff.si cer.pet.†Si igit clare pbatum est hunc cessionariu creditore fore illud zsis est necessariu vt z ipse non pmissa citatione scdm forma constonis ad captura debitoris pcedere possit.Si eni possit p eiu zuetione remittit citatio.ff.de arb.l.die pferre.§.si qs ex litigatorib.ergo multo fortius constone.C.de fideius.l.vl.ff.de in.pa.l.si libert minore.cu si.Et p hoc pz qd non ob.dictu Inn.extra de iud.c.qz vo.z Bal.i.d.l.p diuersas.qm loquuntur qn pstio ipsa citatione no remitteret.Et sic essent l casu dubio cu aut i casu pposito p zsione citatio remittat vt ex eiusde tenore euidenter appet sum l can claro neqz illa contingere pot dubitatio. Ex quibus omnib sententia predicti doctoris eximii confirmo.

Consilium.cxliii.

1 ¶ Pene conuentionales an peti possint.z inquantum licite sint petitiones.

2 Exactio principalis sortis inducit tacita pene remissionem:sola vero calculatio non.

¶ In Christi nomine Amen.

1 Icet varie †reperiant snie.an pene zuentionales peti possint.Et posito q sic dubitabat inqnantu licita sit petitio.vt plene not.C.de vsu.l.cu al.ff.de act.emp.l.iuli anus.§.ide papinian.de v.ob.l.stipulatio ista.§.alteri.z.l.ii.§.idem si in facto.ff.de cau.l.sed z si qs.§.si.ff.de pet.here.l.vltimu.ff.si cer.pe.l.rogasti.§.si tibi.extra de penis.c.sua.xxv.q.ii.c.si ecclesie.xii.q.ii.c.fraternitatis.extra de arbi.c.dilecti nihilomin hoc i iure est claru z indubitatu qd pena legalis statutaria seu consuetudinaria in foro contentioso licite peti pot eo casu quo debet vt primu pbat.xvi.q.i.statuimus.et in.d.c.si ecclie.C.vnde vi.l.si qs in tantu.¶ Scdm probat extra de offi.de.c.dilect.cu igit in casu pposito hec pena duplici apposita

in isto côtractu terratici feudi seu sibi similis côstitutione illustris
domini marchionis inducta fuerit vt ex eiusdê verbis euidêter
manifestat.côsequens est vt ipsa licite peti possit. ¶ Certû calcu-
latio rationis petitioni ipsius pene minime obsistit ex trib⁹. Pri-
3 mum:q: †cû exactio pricipalis sortis inducit tacitâ pene remissio
nê:nô autê sola rationis calculatio.ff.de eo qd cer.lo.l.cêtû capue.
z.l.si.ff.si quis cau.l.ij.in prin.ff.de arbi.l.celsus.Secundo:quia ad
hoc vt calculationis ratio inducat tacitâ debiti remissionez duo
substâtialiter requirûtur. Prio qd ratio adinuicê sepius inter par
tes calculata fuerit.Scdo qd inter eosdê adsit sanguinis coniun-
ctio.ff.de pba.l.pcula.vbi pro hoc est notabilis casus.Sed in pro
posito casu neutrû istorû adest.igit sequit q remissio pene ex sola
calculatio facta non intelligit.licet cû calculatis aut saldatis ra-
tionib⁹ dicant ptea.hec sunt que debent. Nihilominus si apparet
aliqd aliud deberi nô preiudicat sibi in illo recipere debês ex tali
dicto aut calculatione.casus est.C.de trâsact.l.si quidê in.ij.rñso.z
not.Bar.ff.rerû amo.l.si cum dos.Et Ange.C.de iure fis.l.instar.
lib.x.Tertio:q: rationes saldare aut calculare:z ea que debentur
reddere durissima sunt.C.de test.manumi.l.cû intestamento.ff.de
condi.z demon.l.quânis.z.l.cum seruus.z.l.sub conditione.z da-
tius probat.ff.de li.leg.l.si quis ratiôes.redditio aût aut saldatio
rationû nô ifert ad remissionê pene debite tâquâ sit qd diuersû.
¶ Ex pdictis igitur ɔcludit penâ predictâ iure licito peti posse.

Consilium.cxliiij.

1 ¶ Furtum quid sit.
2 Rapina est furtum iniquissimum:q: violenter contractum.
3 Statuta intellectum z interpretationê a iure cômuni recipiunt.

¶ In Christi nomine amen.

Inquisitio presens †nô concludit ad furtum qm illud
est côtrectatio rei aliene inuito dño aio lucrâdi vt tradi
tur in.l.j.ff.de fur.insti.de obli.q ex malefi.§.furtum.sed
in casu psenti non cadit contrectatio q: res immobilis.igitur zc.
¶ Itê posito qd in inquisitione ipsa fiat mêtio fructuû ex dictis
possessionib⁹ pceptorû nihilominus cadê i illis nô apte imo inepte
ad furtû côcludit:z ideo absolutoria ab obseruatione iudicij seq
dz z hoc pbo:qm inepte dicit iquisitio aut libell⁹ nô habêtes in se
qualitates expssas ex quib⁹ delictû punibile resultat.vt not.Ioâ.
an.in.c.i.in ver.christianis.de homi.lib.vi.z Barto.ff.ad turpil.l.i.
in prin.in.ij.col.z Cy.C.de fal.l.nec exêplû.z probat in.l.pretor.§.
2 dotê.ff.vi bo.rap.†Sz in ipsa inqsitione qualitates concludentes
furtû nô sunt expresse:q: nô qd aio lucrâdi côtrectati fuerint fru
ctus nô qd inuito dño igit zc.Licet autê delictû hic inqsitione ex
pressatû côcludat aut ad rapinâ q est furtû improbissimû cû vio-
lentia ɔcitû:vt insti.vi bo.rap.in prin.z in.l.duob⁹.§.si qs iuraue-
rit.ff.de iurein.ff.de priua.deli.l.nunq plura.ff.ne quis eum qui.l.
sed si eximendi.in princip.Et not.C.de his qui not.infa.l.si zc.in
gl.vim seu violêtiâ q verificat quomodocûqz aduersari⁹ suam li-
beram possessionê delinquat.ff.de vi z vi ar.l.vim facit nihilomi-
nus ipsa inquisitio etiâ nulla:q: post tps duorû mensiû a statuto
cognitioni ipsius pfixum firma est:vt ex seipso euidenter ostêdit.
3 ¶ †Nec huic snie refragat q infra annû possit cognosci scdm tps
pfixû cognitioni furti in eodê statuto.quoniâ z rapina furtû est:
vt in pallegatis iurib⁹.In hoc eñ diligêtissime assessor aduertat
q: verû nô est vt pbat:q: statuta intellectû ac interpretationê a iu
re côi recipiût.C.de nova.l.ij.z.l.si.§.in côputationê.C.de iure de-
li.extra de consue.cû dilectus.cû si.Sed de iure communi quo ad
metâ têporis prefixâ intêtatiôi horû amborû delictorû ipsa deli-
cta.s.furtû z rapina inducant diuersissima:q: tps prefixû in tenta
tioni vnius nô intelligit prefixum intêtationi alteri⁹ vt infra cla-
rissime ostendit.Igit sequitur qd tps a statuto prefixum delicto
furti in iudicio deducêdo intelligit prefixû delicto rapine.Qd aut
tem superi⁹ dictû est clarissime ostêdit:q: de iure tps prefixum in-
têtatiôi actiôis furti quo ad penâ est perpetuum.casus est insti.de
actio.z p têp.§.furti.tps autê pfixû intêtationi actionis vi bo.rap.
quo ad penâ est annale.ff.vi bonorû rapto.l.ij.§.in hac actione.l.
pretor ait.§.hec antê actio.z hoc solû arg.istâ.q.determinat z de-
cidit.Nec pmissis refragat qd inqsitio sup premisso delicto p pre-
decessorê formata fuerit.i.congruû tps:qm statutû nô solû requi-
rit inquisitionis formationê:sed processus aut cognitiôis psecu
tionê.certum autê est qd solâ libelli aut inquisitionis formationê
nô dicit cognitio incohari.casus est.ff.de in ius voca.l.libertus ad
uersus.z hec sufficiant.

Consilium.cxlv.

1 ¶ Expensa per studiû facta per vnû ex fratribus alio côfratri
omniû bonorû socio ipsi cômuni societati sit imputanda:an ipse
solummodo fratri z eius portioni.
2 Socius omniû bonorum nô potest de cômuni proprie filie dare.
3 Soci⁹ oîm bonoz ppria volûtate vel necessitate volûtate originê
trahente expêsam faciês:si nullû ex ea expêsa lucrû societati resul-
tare possit:sibi non autem societati talis expensa imputari debet.
4 Societatis iure per socium erit alieno socius obligari nô potest.

¶ In christi nomine Amen.

1 Presentis †côsultatiôis articulus est an expê
sa per studiû filij facta p vnû ex fra
tribus alio côfratri oîm bonorû socio ipsi côi societate
sit imputâda.an vero ipsi tm̃ 'mô fratri z eius portiôi.
z quidê spec.in ti.de iudi.quarta parte.§.sequit ver.qd si vnus vl
pla frôte velle hâc iputâdâ solû fratri.nô aût côi pr̃imonio.cum
decidat sumptus quos vnus ex socijs ob honorê suû vel dignita-
tê fecit sue solû portioni esse scribêdos per.l.ex pactos.§.filius.et.l.
filia.§.idê scribit.z.§.neratius.ff.fa.erc.z.l.lucius.§.idem rñdit.ff.
ad mu.z.l.z qui originem.§.si.z.l.si filiû.ff.de mu.z ho.ergo multo
magis vr idê velle cû frater socius p honore vel dignitate filij has
expêsas facit Bal.aût in.l.si patruus.C.côia vtriusqz iud. vbi po-
suit materiâ de duob⁹ fratribus quâ post bar.in tractatu suo sup
hoc z in.l.i.§.nec castrêse.ff.de colla.bo.z.l.titiû z meuiuz.§.altero
ff.de admi.tu. posuit in.l.certû.z.l.filie anus.C.fa.erci.z in.l.olmo
do.§.imputari.C.de inoffi.testa.z in aut.ex testô.C.de colla.z.l.cuz
opz.C.de bo.que lib.vr dixisse opi.spe.procedere qñ hi fratres nô
sunt oîm bonorû socij qm si oîm tûc hec expêsa imputanda est côi
tati.qm hec natura est societatis oîm bonorû sm eû vt côitati lu-
cra imputent pariter z sumptus.Itez dâna pariter z cômoda.ff.
p socio.l.cû duob⁹.§.dâna.z.§.quidâ sagariâ z.§.si fratres.z.§.si
quis ex socijs.z.§.sociû.Ego aût puto hâc ipêsam esse solû portio
ni ipsi⁹ fratris patrisqz studêtis filij ascribendâ.Quod probo tri-
2 pliciter.†Primo q: si socius oîm bonorû nô pôt de côi pprie filie
dotê dare nisi expssum ita cû socio côueniat vt est casus singula-
ris in.l.socius p filia.iuncta prîa gloss.ff.p socio.quâ ad hoc not.
Spe.in.d.§.si.versi.qd si vnus ex fribus.z Bal.qui et ita plene fir-
mat.C.de do.pmis.l.vl.§ qdem dos ipsi pri est onus p filia necessa-
riû.l.qui liberos.ff.de ri.nup.l.obligamur.§.i.de act.z ob.l.si.C.de
do.promis.ergo multo minus pôt expêsam studij filio facere de côi
cû onus studij filialis sit preter grâmaticâ ipsi patri voluntarius.
vt no.Bart.ff.de carb.edic.l.de bonis.§.nô solû p quo vr casus.ff.
fa.er.l.que pater.Et sm hoc debet intelligi.qd idê not.ff.de adim.
legatis.l.quidem cuz filiû.ff.de oblig.z quod habetur.ff.vbi pup.
edu.de.l.qui filium.z.l.iulianus.§.quod dr.ff.ad mace.z.l.macedo-
niani.C.eo.ti.hoc aût verum esse ex eo manifestatur qd nô queret.l.
determinauit filiâ nô fore dotâdâ de côi etiâ oîz bonoz socio fuit
q: ex ea dotis datione nullû cômodû socio resultat sed tâtû dotâ-
ti q: se exonerat z filie q: nubit.Sed eadê ratio locuz habet in ex-
pêsis studij q: ex ea nullû cômodû sentire pôt societas cû qcquid
ex disciplina filius post acquirit patri z côsequêter non societati
lucratur sed solû sibi tâqz castrêse peculiû.l.si.C.de inoff.test.z.l.fo
3 ti.C.de aduo.diuer.iudi.z.l.velut.C.de ass.cû si.igit sic.†Scdo idez
pbat ea rône id q oîm bonorû socius ppria volûtate vel necessi-
tate volûtate originê trahête expêdit si nullû ex ea expensa lucruz
societati resultare possit verisimiliter sibi non aût societati impu-
tari debet.Ille est casus no.in.d.l.cum duobus.§.per côtrarium.
z.l.adeo.§.qd tu ale.ff.p socio vbi dr q z si oîm bonorû socius ali-
quid soluat ob maleficiû a se voluntarie cômissum.z sic ex ppria
voluntate vel ex necessitate snie originê trahête a delicto volunta
rio illud tale sibi nô aût societati imputare debet cû nullû societa
ti ex ea solutione cômodû afferatur.Sed ita est in casu proposito
q: pater voluntate ppria hos sumptus pro studio filij fecit ex qui
bus societati verisimiliter nullû lucrû speratur insurgere.igit zc.
4 †Tertio idê probatur q: iure societatis per sociû eri alieno soci⁹
obligari nô pôt nisi in cômuni vtilitatê pecunie verse sint vel nisi ita
societatê coierint vt quicqd erogetur vel queratur côis lucri atqz
impendij esset vel nisi sit tale q omniû bonorû socius necessitate
ductus non sua culpa precedente soluere habeat vt primû proba-
tur.ff.pro socio.l.iure societatis sm.in co.ti.l.si societatê vniuersa-
rû.§.i.tertiû.vt in.d.§.per contrariû.z in.§.si socij bonorû eiusdez
l.z plene no.c.omne co.Sed nullû horum trium est in casu ppoli-
to:q: nec impêsa filij in vtilitatem societatis versa est.neqz ita con
uenit vt in communi hoc impensa fieret:neqz etiam necessitate
sua culpa non precedente id pater soluit sed ex origine volûtaria.
vt.s.dixi.igitur zc.z hoc maxime verum est in casu proposito pro
pter ostensionem voluntatis contrarie vnius ex socijs.Unde con
cluditur has inpensas dicti Petri ascribêdas esse valet patris
eius filij.

Consilium.cxlvi.

1 ¶ Uestimenta per socerû vel maritû vxori facta:an videant do-
nata vel nô.Et quid de ornamêtis vel alijs iocalibus.nu.2.
3 Donatio inter sponsum z sponsam per verba de presenti facta nô
valet:nisi fuerit donatio reciproca:puta q: alter alteri aliqd orna
mentum donauerit vt fit quotidie:qm tali casu valida est etiaz in
ter virum z vxorem.Et nu.4.

¶ In christi nomine amen.

1 Ista questio †licet vulgaris altam requi-
rit indaginem.z ideo est pri-
mo videndum quid in vestimentis factis per socerum
vel maritum vxori an illa videantur donata vel non.

Secundo

¶ Secundo quid in istis anulis vel aliis ornamentis que communiter trasmittunt per sponsum sponse vel etiam dantur copulate in matrimonio. ¶ Prima aut qo tacta est p Dy. et Bart. in l. pe. ff. so. ma. per Bald. in l. cumte. C. de dona. ante nup. et d. §. j. et per Jo. an. in quodam suo consilio qd incipit maritus vxori fecit vestimenta. vbi hoc late examinat. Ego aut capio hac coclusionem qd aut costat qd ad vsum solumodo marit' vxori vestimenta cocesserit. aut costat qd donare voluerit. aut dubitat. Primo casu claru est qd ex cocessione illa inducit solu comodatum vnde finito vsu per morte vxoris vestimeta restituenda sunt. ff. como. l. in commodato. §. sicut de dona. inter vi. et vxo. l. mortis sue causa. ad fi. Secudo vero casu quado constat qd donare voluerit. et tuc similiter est claru qd eoru vestimentoru donatio inter vi. et vxo. in vita mariti nulla est vt in toto ti. ff. et C. de dona. inter vir. et vxor. Sz per morte mariti vna cu traditione cofirmatione recipiet. C. de do. inter vi. l. donationes quas parentes. iuncta. l. papinian'. ff. eo. ti. nisi appareat de expressa seu tacita reuocatione scdm forma. l. si marit'. de dona. inter vi. qm tuc p morte cofirmatione no recipit: vt. l. cu hic status §. si diuortium. ff. e. ti. hec est cois opi. Ego solit' sum dicere qd donatio taliu vestiu valet in vita: qr quéadmodu. valet donatio per vxore facta viro causa honoris vt. l. nup. et l. qd adipiscende. ff. de dona. inter vi. et vxo. Ita econtra a paritate rois valeat donatio vestimetoru honoris causa per viru facta vxori. ¶ Tertio casu qn dubitat. et tuc cois est opi. qd aut sunt vestes quotidiane et parui pretij. et tali casu no videat donare sed vxori marit' in alimeta tradere: qr cu3 costante mrimonio ea facere teneat vt. l. si cu dotem. §. fina. aut in secu ssimo. ff. sol. ma. et victus noie vestes contineant. vt. l. verbo victus. ff. de ver. signi. merito presumit tradere ex eo capite precedeti ppter qd ad tradendu tenebat: sc3 ob alimetoru ca3 ad hoc. C. de acqui. posse. l. minus instructus. ff. de rei. ven. l. queda mulier. in gl. Soluto autem mrimonio vestimenta illa quia modice estimationis donata presumunt. ff. de dona. inter vi. l. vtrum ff. como. l. in rebus. §. post. et accedat qd dicit in simili de impensis modicis per maritum in re dotali factis. in l. animo. ff. de impensis. Item probat principaliter istud in. l. ex anno. ff. de dona. inter virum et vxore. et l. vsufru. ad fi. cum glos. ff. so. ma. Aut vestes sunt preciose et magne estimationis. et tunc in dubio illaru3 solummodo' vsus ad hoc vt vxor accedat ornatior concessus intelligitur no aut inducta donatio. l. sed si vir lana. de dona. inter virum. et d. l. vtru. ff. de pac. l. id vestimentu. vnde soluto matrimonio per mortem viri no induceret donationis cofirmatio: quia nulla donatio
2 presumit pcessisse. Et hec de primo. ¶ † Secuda aut dubitatio de ornamentis et aliis iocalibus per do. Bal. et in aut. ex testamento. C. de colla. et d. §. j. et d. l. cu te. et per Bart. in. d. §. nec castrense. vera aut coclusio est ista. s. qd aut querimus. de his ornamentis que coceduntur sponte aut de his que vxori primo casu aut claru quod vir donare voluerit et tuc aut fuit facta donatio sponse de futuro et illa valet in toto ti. de dona. ante nup. ff. de dona. inter vi. l. cum hic status. §. sponsus. et §. si quis sponsum. et l. si sponsus. Aut fuit facta donatio sponse per verba de presenti et illa non valet. ff. eo. ti. l. p quis sponsa illa nondum sit viri potens. vt est casus singularis in. l. ante pe. ff. eo. ti. et ita solitus sum tenere. Nunc vero in isto casu videtur mihi contrarium in anulis quia donatio facta per sponsum sponse eorum que necessaria sunt ad contrahendum matrimonium valida est. Casus est. ff. de dona. inter vir. l. si quis pro vxore. in ver. de contrahendo matrimonio. et in ver. nostris oneribus. Sed anuli isti vt patet de consuetudine hodierna: licet non de iure communi vt no. extra de presump. c. illud. xxx. q. v. femine necessarie sunt pro matrimonio cotrahedo. igit et c. Aut dubitat an facta fuerit donatio tempore quo erat spósa de futuro vel tempore quo erat de presenti: et tunc recurre ad casum singulare in. l. cu in te. de donatio. ante nupt. ¶ Ego autem casu quo dixi donatione valere intelligo nisi matrimonium no sequatur et stet per spósam quonia tunc donatu potest repeti. vt. l. cum veterum. C. de donat. ante nup. Est et secundum membrum quádo constat qd ad solum vsum sponsus sponse concesserit. et vt ornatior ad domu viri accedat. et iste est casus clarus qd no inducat donatio sed finito vsu repeti pot. vt. d. §. sicut. et est tex. in spe in. l. si vt certo. §. interdum. ff.
3 commo. ¶ † Ite et eo casu quo dixi donatione inter spósum et spósam p verba de psti facta no valere intelligo nisi fuerit donatio reciproca. puta qr aliter ali aliqd ornametu donauerit vt fit quotidie: qm tali casu valida est etia inter vi. et vxo. ff. de do. inter vi. et vxo. l. qd aut. §. si vir et vxor. vbi est tex. singularis. et no. Pet. et bal. C. de offi. testa. l. si pr puelle. Est et tertius casus quando dubitatur et tuc Bart. l. §. nec castrese. que Bal. sequit coiter dicit qd illa talia psumunt cocessa gra vsus vxor magis ornate accedat per dicta. §. interdu. cum em hec coiectura. s. qd ad vsum fuit cocessa cadere possit merito non presumit donatio. ff. de sol. l. si cu auru. dicit etiam vnum qd est magis notabile qd et si nuncius trasmissus p sponsum ad sponsam dixerit sponsus donat sibi istud qr et no est inducta donatio pprietatis. Sed subintelligit ad vsum tm qr impropriat verbu illud scdm subiecta materia. ff. loca. l. si vno. in pri.

qd mihi est dubitabile et vr non veru qr ex quo verbu illud donat simplr platu est. et generalr merito 3 spósu3 potius interpretari d3 q cotra sponsam. ff. de pac. l. veteribus. sibi etem imputari debet si ita in generali sermone locutus est. C. de do. pmis. l. si. Preterea ex quo simpliciter fuit donatu no subintelligit illa clausula quo ad vsum et si spósus hoc mete cocepti habuerit. C. de cdi. ob cau. l. si repetedi. Ite qr si in hac donatioe spóse facta solu hoc tacite subintelligit l. si mrimoniu sequutu fuerit et p sponsam no steterit: vt d. l. cu veteru. ergo no d3 subintelligi hoc sc3 quo ad vsum. Si em imperator illa voluisset subintelligi expssisse queadmodu3 et alia. C. de cadu. tol. l. j. §. finaliter in deficietis. extra de deci. c. ad audietiam. vn q dixi tn puto veru. In hoc tn articulo ita dico. s. qd aut pcedit aliqua donatio p spósam facta spóso. et tuc trasmissio ornametoru secuta et p maritu facta ad spósam psumit facta ca remuneratioins. et igit donatio inducit. ad hoc. ff. man. l. si vo no remunerādi. §. ite pap. ... Que qdez donatio qr est reciproca valida est: vt in d. §. si vir et vxor. aut nulla donatio p spósum facta pcedit. et tuc aut ornameta sunt puc estimatiois aut magne primo casu psumuntur donata. scdo no s3 ad vsum cocessa. ar. dicte. l. vtru. ff. de do. inter vi. et dicte. l. oino. et dicti. §. psti. ¶ Cu etem i hoc scdo casu i ita notabili re possit alia psumptio cadere q donationis: qr cocesso ad vsum: vt. d. §. interdu merito excludit donatio: vt. d. l. si cu auru. et l. cu de indebito. de pba. Accedat qd no. in sili glos. oi. ff. si cer. pet.
4 l. cu qd. et ita itelligo q in hac materia ponut doc. pfati. † Inquatu tn. 3. dixi donatione inter spósum et spósam per verba de presenti donatu fuit in locu donatiois facte tpe spósaliu cotractoru p verba de futuro q quide donatio tuc no valuerat qr fuerat forte donata res aliena. Ista em donatio tuc subsequens in locum prime licet fata fuerit post matrimonium vel sponsalia de presenti valida est. l. si donate. §. i. ff. de dona. inter vi. quem text. ad hoc singulariter pondero. faciat in ratione sui. ff. de condi. et demon. l. filie. §. titia. Ex quibus apparet querenti sufficienter responsum esse.

Consilium. cxvij.

1 ☞ Mulier an pro dote preferatur ex forma statuti habenti tacitam hypothecam.
2 Lex duo adequans diversa: priuilegium vni competes: competit et alteri adequato.

¶ In christi nomine amen.

1 Licet hec † para. s. q mulier in dote preferatur habenti hypothecá tacitá ex forma statuti videt ego: ¶ Primo qr in ambiguis pro dotibus iudicandu est. ff. de iure do. l. in ambiguis. cum si. ¶ Scdo qr debem' statutu hoc interpretari fm ius coe positu in l. assiduis. qd est vt hypotheca tacita mulieris pferat aliis tacitis antecioribus ad hoc extra de consue. c. cu dilectus. et in. l. ij. C. de nouo. ra. ff. de mu. et ho. l. vt gradatim. §. sed si lege. cu si. ¶ Tertio qr qd habetur p expresso facto no d3 gaudere eo priuilegio quo expressum vere: vt. ff. de adul. l. si maritus. §. legis in l. ff. de fonte. l. j. §. hoc interdictu. et vbiq per Bart. et facit de ver. sig. l. mercis. ¶ Quarto qr hec inter se diuersa sunt. s. q ex forma statuti habeat iura hypothecae. ¶ Ité qd et illa cadé aliis preferat. vt colligitur ex no. per Bar. C. de priuile. do. l. j. et in. l. j. ff. so. ma. Unde no debet statutum in vno loquens ad alia extedi p iura vulgaria. nihilominus de iuris rigore et in secreto cosciencie mec teneo 3triu3. Primi qr idé statutu vult qd hec tacita habeantur perinde ac si forét expressa: ergo gaudet oib' priuilegiis quib' expssa. sicut et qn lex vult scriptura priuata trino teste notata haberi pro publice cofecta tribuit eidé oia priuilegia q tribuit publice scripture. casus est. C. qui pot. in pi. ha. l. scripturas. sicut et qn lex fingit expressam stipulatione interuenisse tribuit eidé bnficia oia q competunt vere expresse vt in l. vna. circa pn. C. de rei vxo. ac. et ad hoc qd ibi not. do. Bal. et idem in. l. ad pbatione. C. de pba. et in. l. j. C. de his que in testa. delen. et
2 in. l. ij. C. coia de le. ¶ † Tertio qr qn lex duo adequat diuersa tuc priuilegiu cópetés vni cópetit alteri adequato. vt probat. ff. de lega. l. per omnia. et in. d. l. ij. C. coia de le. ff. de bo. pos. ex test. mili. l. j. extra de cle. no resi. c. ad audientiá. et c. cu dilectus. S3 ipsius statuti verba adequat tacitá hypothecá expsse vt in eis clare demonstrat. ergo sequit qd quéadmodu expsse hypotheca pferet tacite mulieris: vt plene no. i. d. l. assiduis. Ita et hoc tacita p statutu adequata expssa. ¶ Ultio qr ex q statutu vult hanc tacitá hére pinde ac si eét expssa merito 3nis est vt oib' his bnficiis hec tacita gaudeat qbus et expssa ad hoc. ff. de dá. infec. l. si finita. i. §. vlti. ff. de pet. here. l. s3 et si lege. §. si an. r. pinde. et q in eis no. per. dnm Aug. ff. ad. l. iulia pecu. l. sacrilegii. §. his aut. cu ibi notatis. et hec puto veritaté.

Consilium. cxlviij.

1 ☞ Decedens relicto nepote ex filia no dicitur sine filiis decessisse.
2 Masculinum in materia indifferenti concipit femininum.

¶ In christi nomine amen.

Uisis themate † tac. 3sultis so'u queritur An dict' nepos ex filia dicti Joannis faciat deficere 3dn ... ne qua purificata admitteret hospitale. vn ponit ad patre dubita-

tio glos.in.l.lucius.ff.de here. insti. Et in hoc breuiter premissam
conclusionem confirmo ex duob⁹. ¶ Primo qꝛ nõ dicitur Joan-
nes sine filijs decessisse ex quo decidit cũ nepote ex filia: vt est casus
in.l.j.C.de cõdi.inser.quod est verum: ⁊ si testator adiecit sine filijs
ex se natis vel sine filijs proprij corporis: quoniam ⁊ conditio his
duobus casibus deficit ⁊ si superest nepos ex filia vt primum deci-
dit Barto.in.d.l.liberorum.in pe.col.⁊ Bald.in.l.j.allegantes ca-
sum in.d.l.lucius.licet Ang.contra ⁊ male per.l.non tantū.in.ij.
glo.ff.de contrata. Et scđm decidit Bald.in proe.feu.in.ix.col.al-
legans no.per Cy.C.de pac.l.j.in.j.q.⁊ pro hoc accedat plene not.
in.d.l.liberorum.per Bart.⁊ in.l.maximum vitium.C.de lib.pre-
te.per Bald.in.d.l.gallus.§.instituēs.in quibus omnibus tradiꝶ
hec regula ꝙ prouisio testatoris circa filios nepotem comprehen-
dit vt in.d.l.lucius. ¶ Secundo principaliter ad idẽ moueor qꝛ
testator vt ex verbis testamenti seriose deducitur.non solum dixit
hospitale excludi debere si Joannes decederet cum filiis: sed etiā
si ipsi filij Joannis cum filijs decederent. Sed hec conditio est ve-
rificata: qꝛ filia Joannis decessit cũ filijs.ergo non obstat si.dicaꝶ
testatorem loquutum esse per verba generis masculini. Et hic nõ
decessit filius Joannis cum filijs: sed filia solum quoniam respõ-
2 detur †quod verba masculini generis in materia indifferenti pro
lata concipiunt femininum.ff.de testa.tute.l.si quis ita scriptū.de
leg.iij.l.qui duos mulos.⁊ quod plene not.in.l.j.ff.de verbo.signi.
⁊ in.l.quicunq̃.de ser.fugiti. Ex quibus apparet non fore necesse
intrare dubitationem casus est in.d.l.j.C.de condi.in fi.⁊ ex his su
periora dicta confirmo.

Consilium.cxlix.

1 ¶ Jus adeundi solum triginta annis prescribitur.
2 Bone fidei possessor in quibus casibus restituere teneatur id in
quo est effectus locupletior ex fructibus perceptis.
3 Arbitror non s̃m sui capitis equitatem: sed secundum ea que le-
ge scripta reperiuntur procedere debet.
4 Heres defuncti conscientiam purgare tenetur.

¶ In christi nomine amen.

Conclusionem primam superiorum do-
ctorū vt vebam approbo
non tñ ipsi Laurentio pupillo qui vniuersam heredi
tatem capit iuris accrescendi obesse potest sui tutoris
repudiatio: quoniā quemadmodū nec solus pupillus sine tutore
hereditatem sibi delatā repudiat sine sui pupilli consensu seu sciē
tia amicorum eius ⁊ iudicis: vt hec habentur.ff.de auto.tuto.l.si
ad pupillum.ff.de suc.edict.l.j.§.tutor pupilli.⁊.d.l.tutor.ff.de bo.
1 pos. ¶ † J.ẽ neq̃ dicto Laurētio refragari põt tēporis lapsus cuȝ
ius adeundi qđ quidā facultatem appellant ⁊ male: vt est casus
in.l.iij.C.de insti.⁊ substi.solū.xxx.annis prescribitur nundum in
proposito casu elapsis: vt est cõmunis gl.conclusio ⁊ omniū.C.qñ
non petentiū partes.l.vnica.C.de iure deli.l.cū antiquioribus.ff.
de acqui.heredi.l.quandiu.⁊ in.d.l.licet. Et hec de primo.
¶ Secundam vero earundem conclusionē confirmo etiam.s.vt te-
neantur predicte dñe Francisca ⁊ Matthea fructus ex heredita
te perceptos ⁊ naturales restituere extantes cū eos triennio vsuce
perint.vt no.gl.in.d.§.fructus.approbata per Bald.C.de fruc.et
li.expen.l.terminato.⁊ in.l.j.C.de vsu.⁊ fruc.leg. ¶ Item ⁊ suffi-
cit pro iisdem vsucapiendis tanq̃ accessoriis generalis titulus p
suo per plene nota.ff.de publi.l.si ego.§.partus. Et per Bal.refe-
rentē in hoc Odra.in.l.ancille.C.de fur. Eosdem autem consum-
2 ptos non restituit: nisi quatenus effectus sit locupletior. † licet in
alijs casibus non reperiatur expressum quod bone fidei possessor
id in quo est effectus locupletior ex fructibus perceptis teneatur
restituere: tñ tribus casibus hoc expressum reperiꝶ. ¶ Primus in
repetitione hereditatis: de qua tractatur in casu proposito.vt in
d.l.item veniunt.§.cum ante.⁊.d.l.sed ⁊ si lege.§.consuluit.⁊.§.
adeo.⁊.l.illud.§.predo ff.eo.titu. ¶ Secundus in actione famil.
ercis.vt no.glo.ff.famil.ercis.l.inter coheredes.§.fructus.C.eo.ti.l.
non est. ¶ Tertius in conditione indebiti.ff.de condi.indebi.l.
idem est in consilio.⁊ qualiter locupletior effectus dicatur colligi-
tur vltra allegata ex notabili.l.si ipsa res.ff.quod met.cau.⁊ ex.l.
verum in glossella super ver.consumpsisse.ff.de peti.here.
¶ Tertiā earundem cõclusionem affirmo: scilicet ꝙ teneatur di-
ctus Laurentius ratas habere solutiones per prefatas dominas
factas adeo vt neq̃ repetitioni locus sit per plene no in.d.l.si quid
possessor.⁊.l.repetitio.ff.de condi.indebi.⁊ similiter quarta cõclu-
sio vera ꝙ in casu restituende here.possint dicte domine retinere
eis facta legata ⁊ si non retinuerint petere.casus est.ff.de condi.in
debiti.l.si is qui.ff.de heredi.vel actio.vendi.l.ij.§.cum quis.
¶ Quintam autem earundem conclusionem affirmo dicens pro-
posito quod rescriptum foret quod tamen negatur per premissa
in consiliis aliis nihilominus arbitratores ipsi qui ex equitate et
boni viri arbitrio terminare debent hanc exceptionem non tenē-
tur admittere vt not.dominus Ang.in.d.l.j.C.de prescri.xxx.anno
rum.⁊ in.d.§.si viam. Et licet Bart.contrarium expresse determi-
nat in extrauaganti super ver.videbitur in fin.per.l.bona fides.ff.
depos.nihilominus cum intelligo.vbi prescriptio enim bona fide
precessit tunc enim cū tea prescripta possit salua cõscientia retine-
ri vt plene no.extra de iure pa.c.cura.per glo.⁊ Innoc.⁊ in.c.vlti.
extra de prescrip. Jo.an.in mercurialibus.in regula possessor ma-
le fidei. Non est ratio quare arbitrator ipsam hāc prescriptionis
3 exceptionē cõsiderare nõ debeatꝶ cū ⁊ is qui ex equitate procedere
debet nõ potest casum decidere cõtra casum.l.etiā si ille rigorē cõti-
neat cuȝ debeat nõ s̃m equitatē sui capitis decidere sed s̃m eā que
lege scripta reperiꝶ vt no. Inno.de cõsti.c.j. Barto.C.de lega.l.j.⁊
Bal.in.l.insti.ff.de insti.⁊ in.in.l.nulli.C.de sen.⁊ optime ad ppo-
situm accedit qđ idē Bar. no.ff.mā.l.fideiussor.§.quedam.⁊ Bal.
eo.ti.l.p ea.vbi aūt prescriptio ipsa mala fide processisset habito
respectu ad defunctū posito qđ nõ si habeatur respectus ad ei⁹ he
redes.vt est in terminis proposite questionis procedat dictuȝ dñi
Ange.quoniam tunc prescriptio iniquissimum remedium dici-
tur ⁊ equitati contrarium.vt in auẽ.vt ecclesia centum annorum
gaudeat spacio.circa medium.dum dicit ne tutus peccandi locus
4 scientibus relinquaꝶ †vt qꝛ heres ipse defuncti conscientiam purga
re tenetur.posito ꝙ idem heres bona fide prescripserit.extra de se-
pul.c.si.⁊ in.c.super eo.extra de rap. Licet enī dixerit Dy.in.c.sine
possessione de re.iur.lib.vi.⁊ Bar.in.l.cū heres.ff.de diuer.⁊ temp.
prescrip.⁊ Bald.in.l.ij.C.de vsuca.pro herede.malam fidem acto-
ris non nocere de iure canonico heredi bone fidei. Licet de iure ci
uili sic.vt plene no.in.l.pomponius.§.cū quis auunculo.ff.de ac-
qui.pos.⁊ in.l.vitia.C.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.communia de vsucap.cum
si.nihilominus dictū suū falsum est.per p̃missam rationē sumptā
ex.d.c.super eo.vt firmat do.Anto.extra de prescrip.c.si diligenti.
quē alias in lectura per plures rationes sequutus fui.quas nunc
non p̃sequor. ¶ Vltimā earundē conclusionē confirmo dicens qđ
⁊ posito nõ aūt cõcesso qđ dicta prescriptio longissimi tpis decur
sa foret: nihilominus iuste ignoranti eam aduersus se curreret re
stitutio in integrū ex generali clausula.l.j.ex quibus causis aduer-
sus dictā prescriptionē cõpetit: vt no.singulariter Bart.in.l.j.§.si
quis aūt.ff.de iti.actuq̃ priua. Cuius doctrina cõis est apud legē-
tes in.l.fi.C.de prescrip.lon.temp. Pro cuius dicto sum solitus al-
legare primo dictum Specu.cuius hoc fuit originaliter licet bar.
non viderit.§.j.ver.pone colonus. Secūdo elegantē sententiā glos
satoris hoc expresse firmantis. Bar.vero allegantem in.l.si patrē.
§.si per fundū.in glossella: super ver.nõ vtendo.ff.quēadmod.ser.
amit.⁊ aliam in.l.sicuti in ver.militia.C.de prescrip.xxx.anno. Ex
quibus omnibus superiora dicta confirmo.

Consilium.cl.

1 ¶ Furtū non facit qui fructus ex suo fundo capit: licet alius in
possessionem sit missus ex primo decreto.
2 Rei proprie nemo furtum committit.
3 Justa causa dolum excludit.
4 In exorbitantibus a iure communi ⁊ correctionis non fit exten-
sio etiam per identitatem rationis.
5 Statuta iuris communis correctoria ⁊ penalia non extenduntur
etiam per maioritatem rationis.

¶ In Christi nomine amen.

1 In proposita †questione breuiter aduerten
dum ꝙ in proposita questio-
ne impossibile esse dici ex inquisitione crimen furti de-
ductū. Non enī potest dici furtū respectu fructuum: qꝛ
Jacobus tā ex primo decreto rem tenens: qꝛ non possidet.vt in.l.si
duo.§.creditores.ff.vti pos.⁊ in.l.iij.§.genera.in fi.ff.de acquir.pos.
⁊ in.l.officiū.ff.de rei ven: fructus suos nõ facit.⁊ in.l.pretor ait.ff.
de bo.auto.iudi.pos.⁊ in.l.fulcinius.§.vltimo.ff.ex qb.cau.in pos.
ea.per locuȝ a speciali. Ex quo sequitur quod ipse fructus cū sint
Attaniani eāq̃ percepti ex re cuius dñium spectat ad eū.nõ autē
sint Jacobi solum detinentis merito non põt dici dictum Atta-
2 nianū in eis furtum cõmisisse. † Rei enim proprie nemo furtū com
mittit.ff.de fur.§.falsa.in.§.j.⁊.l.enim qui.ff.de condi.ob tur.cau.l.
pe. ¶ Secundo principaliter non põt dici deductū fuisse rapinaȝ
punibilē.qꝛ illa requirit dolum.ad hoc qđ no.C.vnde vi.l.si quis
in tantam.in gloss.magna. Sed dictus Attanianus non fuit in
3 dolo: vt.j.probabitur.igitur ⁊c. ¶ † Quod aūt non fuerit probaꝶ
qꝛ iusta causa dolum excludit ⁊ excusat ob eodem.ff.de abigeis.l.j.
in fi.ff.de lib.cau.l.igitur.§.põt.ff.de acquir.here.l.si seruum quis.
§.amouere. Sed dictus Attanianus iustā causam habuit intrā-
di possessionē ppria autoritate cū digne ⁊ pbabiliter crediderit
dictū Jacobū renūciasse tenute quā habebat i bõis.⁊ renūciatio-
nē tenuisse igiꝶ ⁊c. ¶ Scđo principaliter idē pbaꝶ ad hoc vt crimē
rapine deducaꝶ: ex quo resultat actio vi bonorū raptoꝝ opȝ ingre
dientē possessionē nemine ɔtradicēte ingredi: qm̃ si aliquo ɔdicen
te ingrediꝶ crimen furti manifeste resultat vt colligitur ex dictis
Bar.ff.vi bo.rapt. Sȝ in pposito casu ingressus factus fuit repe-
4 titis resistētib⁹ ⁊ in ipsa denūciatione seu inquisitione deducitur
igiꝶ ⁊c. ¶ Tertio principaliter posito sed nõ cõcesso ꝙ deductum
esset crimē rapine punibile nihilominus absolutoria sēq̃ debet qꝛ
prescriptū est cognitioni eiusdē ex duorū mensium lapsu propter
constitutionis

constitutionis formam. Nec refragatur qđ dici posset requiri an-
nale tempus: quemadmodum et in furto requiritur qđ est genus
4 respectu rapine. ¶ †Primo: quia in exorbitantibus a iure cōi et
correctionis nō fit extensio etiam per idētitatem rationis. vt not.
gl. singularis de iure ciuili in. l. ij. C. de pa. qui fili. distra. et qđ not.
gl. in cle. j. de vita et honesta. cleri. et in. c. in fidei fauorem. de here.
lib. vi. Sed negari nō pōt quin hoc statutum prefigēs metā anna-
lem cognitioni furti nō sit correctorium et exorbitans de iure com
5 muni: vt patet ex. l. querelam. cum ibi no. C. de fal. ergo etc. ¶ †Se-
cundo: quia statuta iuris communis correctoria et penalia nō ex-
tenduntur etiam per maioritatem rationis. vt expresse determi-
nauerunt Jac. bu. et Bald. in. l. j. C. de interdic. et in. l. cum ancillis.
C. de incestuo. nup. sed negari nō potest quin hoc statutum pena-
le sit et correctorium. ergo. ¶ Tertio: quia licet verū sit qđ in cor
rectorijs tantum de stricta significatione vocabuli et lata fiat extē-
sio per idētitatem rationis secundum glo. ordi. in aut. minoris. C.
qui da. tuto. et in aut. vnde sumitur. et in cle. j. in ver. eligat. de elec.
nihilominus non fit extensio talis in correctorijs et penalibus. vt
no. glo. singularis in cle. vt hi qui. de eta. et qua. Sed negari nō po
test hoc statutū esse correctorium et penale. ergo etc. ¶ Quarto: qr
statutum qđ imponit metam annalē cognitioni fuit subdit post
modum. et in alijs similibus duorum mēsium etc. ¶ No. dictionē
alijs que refert crimina similia precedentibus quale est crimē ra-
pine ad hoc qđ no. glos. C. de ser. fugi. l. fugitiui. ff. de polli. l. j. circa
prin. extra de rescrip. c. sedes. cum si. Et sic expresse patet mentem
statuentium fuisse nolle per idētitatem rationis dicta circa metā
cognitionis fuerit extendi ad similia crimina: quoniā in illis ex
presse prouidit. ¶ Ultimo et posito sed non concesso: quia falsissi-
mum est qđ dictus Attanianus veniret puniēdus pena sua solum
esset quinquaginta librarū prout a statuto imponit ingredienti-
bus per vim bona in quibus alius tenutam habet non aūt quin-
gentarum. Et hec sufficiant pro indubitata iustitia Attaniani.

Consilium. di.

1 Constitutioni fauorem cōtinens priuatorum renuntiari po-
test sicut renunciatur per mulierē beneficio velleiani in fauorem
sui principaliter inducto.
2 Seruitus seruitutis neqꝫ esse neqꝫ queri potest.
3 Uniuersalitas est de esse constitutionis: cum in ea particularitas
abhorreatur.

¶ In christi nomine amen.

1 Refati consultoris crimē cōfirmo. Jure etenī lici-
to potuit dictus conductor cōstitutionē: ex qua ius in-
tratare resultat renuntiare. †Est enim constitutio illa
principaliter fauorem continens priuatorum licet forte secunda-
rio reipublice: vnde et eidem renunciari potest sicut renuntiatur
per mulierem beneficio velleiani in fauorem sui principaliter in-
ducto: licet secundario reipublice. ff. ad velleianum. l. j. §. vltimo.
sicut etiam renunciari potest per minorem beneficio restitutiōis
in sui fauorem principaliter inducto dūtamen in maiori etate re-
nuntiet. C. de in integ. restitu. l. si intra. ff. de mino. l. si index circun-
uento et fortificatur conclusio hec ex his que plene tradunt. extra
de foro competen. c. si diligenti. ¶ Secundo: quia principaliter di-
catur ius dicte intrature his conductoribus quesitū non fore dua
bus rationibus. Prima: quia locatum fuit hoc ius dicto condu-
ctori: ergo si vult illud querere oportet qđ illud diuersū a locato
querat cum iam locatū nec spacio longissimi temporis queratur
C. de prescriptio. triginta annorum. l. male agitur. Hoc autem cer-
tum est istud ius intrature esse ius quoddam seruitutis nouiter
2 introductū. vnde sequitur †qđ seruitus seruitutis neqꝫ esse neqꝫ
queri potest. ff. de vsufruc. le. l. j. in prin. neqꝫ reddat quem dubitan
tem tex. ff. loca. l. locare seruitutem. vbi statutum est neminē serui-
tutem locare posse: quoniam illa loquitur in seruitute reali que
rei coheret. aut solo aut ipsius rei vtilitatem. secus autē est in ser-
uitute personali que solo coheret nō ad rei vtilitatem: sed perso-
ne quoniam illa locari potest. C. de vectigali. et commis. l. finali. ff.
de vsufruct. l. arboribus. §. vsufructuarius. Secunda. quia ex quo
conductor sciebat ius intrature sibi ex sola conductione sibi com
petiturum merito si illud idem conducit eidem iuri ex vi condu-
ctionis renunciare videtur. Ad hoc accedant plene not. ff. de acq.
rer. posses. l. si rem aliquam. C. loca. l. qui rem. et. l. ad probationem.
ff. eo. titu. l. non solet. secundum vnam opi. ¶ Quo ad secundum
an valuerit dictū proclama factū per consules dicte artis. Breui-
ter auti volumus dicere qđ steterit dictū proclama in vi simplicis p
clamatis. et tunc illud nullū tanqꝫ sine causa emanans: imo nūqꝫ
etiā ex longissimo tēpore redditur validū ad hoc qđ no. Jnno. ex-
tra de insti. c. cū venissent. et generalis regula. c. nō firmat. de regu.
iur. li. vi. aut trāsiuit in vi cōstitutiōis. et tūc illud similiter iniquū
3 adeo tanqꝫ dolosum corrigi et emēdari possit. †Est enī de esse cōsti
tutiōis vtilitas: cū in ea pticularitas abhorreat. iiij. di. erit autē lex
et hoc est qđ dicidit Bar. de ap. recipi. l. vlti. et Bald. quorū appel. l.
quisqꝫ. et. l. ij. ff. de ori. iu. dicētes illā legē aut cōstitutionē iniquam
esse que particularē personā tantū respicit. non autē vniuersos cō-
prehendit. et ideo vt iniqua cassanda est ac corrigenda. ad hoc text.
optimus. ff. de doli excep. l. j. in ver. legibus. Ex quibus omnibus
superiora dicta confirmo.

Consilium. cij.

1 In crimine priuatoris cuius nō interest ad accusandum non
admittitur.
2 Accusare quilibet de pplo pōt: ex quo pena fisco venit applicāda.
3 Ad accusandū de crimine furti is tantū admittit cuius interest.
4 Domini voluntate et conscientia facta videtur que facit familia.
5 Accusare prohibitus per se: per alium accusare non potest.

¶ In christi nomine amen.

1 Resens †accusatio cōtra Philippum Guido
ti instituta triplici ruit ex capite. Pri-
mo qr p eū deducta cuius nō interest. s. p Antoniū bla-
sij. ¶ Est enim iuris regula not. qđ de crimine priuato
quale est hoc cū nō omne gen⁹ hominū onus delicti ostēsa respi-
ciat: sꝫ tm̄ eorū cū quorū pecunia cessans aufugiens cuius nō iter-
est ad accusandū nō admittit. ff. de priua. delic. l. si. in gl. ff. de pub.
delic. l. j. Scđo qr delictū hoc cessationis et fuge nouiter est a statu-
to introductū. ergo eiusdē nō publica accusatio posīqꝫ ea consti-
tutione hoc expresse nō est cautū. et est casus notabilis. ff. de preua
rica. l. iij. in. §. vlt. Nec huic rōni duo refragant in aduersum allo-
2 gata. ¶ †Primum qꝫ qlibet de populo accusare possit. ex quo pe
na fisco venit applicāda. vt no. glo. et Bart. in rubrica. ff. de popu-
la. accu. et idē Bal. in. d. l. fi. ff. de priua. delic. qm̄ eorū opinio falsa
et cōiter reprobata cū vtrobiqꝫ sequamur opi. Jac. de are. et Bal.
cōtradicētiū. in Rub. C. q accu. nō pos. et in. l. aduersus. C. de furt.
q ibidē perfecte rn̄dēt ad motiua glossatorū et Bar. quorū opinio
nē verissimā noua rōne ɔfirmo: qr certū est p crimine furti crimi-
naliter agi posse etiam de iure. ff. or. tex. est singularis. ff. de furt. l. fi.
et verbū illud criminaliter in lr̄a ibi positū intelligo. i. ad penam
applicādā fisco. cū et vbiqꝫ venit pena pecuniaria fisco applican-
da tꝫ criminalis accusatio fm̄ glos. in. l. iij. §. j. ff. de sepul. viola. et
in. l. j. in fi. glos. C. eo. tit. et qđ plene not. ff. de termi. moto. l. agraria.
nō autē intelligo criminaliter. i. ad penā corporalē: qm̄ illa nō erat
cognita regulariter de iure antiquo ɔ furē. vt in aut. sed nouo iu-
3 re. C. de ser. fug. †et nihilominus certū est qꝫ ad accusandum de cri-
mine furti is tm̄ admittit cuius interest. non autē alius. vt expresse
no. in. d. l. fi. in glo. Nec scđo loco refragat qđ ꝟ ex verbis constitu-
tionis accusationē cuilibet permitti qm̄ verba eiusdē de predictis
et de quolibet predictorū etc. Et sic ipsa clausula vltimo loco posi-
ta referri dꝫ ad duas prime precedētes pticulas statuentes penas
et cōmoda cessantib⁹ iam factis imposita. s. vt illarū respectu qui-
libet de populo admittat ad accusandū. non autē referat ad primā
statuti particulā declarantē quis cessans dicat et fugitiuus. et his
duab⁹ rationib⁹. Prima qr qm̄ prima clausula in prima particu-
la posita hꝫ ppriā et specialē terminationē clausula vltimo posita
nō referat ad precedentia vt probat in. l. j. §. vide. ff. de postulā. et est
expressa regula do. Bald. in. l. j. C. de legi. heredi. Sed clausula pri-
mo loco apposita in prima particula hꝫ ppriā et specialē determi-
nationē. qr per eā declarat delictū cessatiōis et fuge. igit. ¶ Scđa
qr hec statuti declaratiua interpretatio reducit dispositionē eius-
dem ad cōsonātiā iuris communis supra relati. igit hec in dubio
eligenda. C. de nona. lib. §. extra de cōsue. c. cū dilectus cū similibus.
¶ Tertio etiam pōt ratio denotari. s. quādo in precedentibus est
specialiter prouisum circa id qđ cōtinet clausula. de qua referen-
da tractatur nunqꝫ illius ad precedentia fit relatio. ff. de vulga. et
pup. l. coheredi. §. qui patrē. ff. de ver. obli. l. doli clausula. et osten-
dunt verba Barto. de leg. j. l. talis scriptura. Sed de nouo delicto
inducto per pcedētē statuti clausulam specialiter pnidet iure cōi
qđ accusatio nō fit publica: sed priuata in. d. l. iij. in fi. ff. de preua-
ricato. ergo etc. ¶ Scđa principalis ratio qua moueor vt presens
materia accusatio est: qr dictū statutū cū adiectione certe qualita-
tis vult dictā cessationē esse delictū. l. si cessauerit debitor a certum
libris supra igit illa nō deducta accusatio est inepta. ff. vi bo. rap.
l. pretor ait. §. dece. et quod not. Cy. de fal. l. nec ex vi. Jo. an. de homi.
c. j. in ver. christianis. li. vi. ¶ Tertia ratio qua etiam dicta illa for-
tificantur est qm̄ aduertendū cēseo qđ dict⁹ accusator est quodā-
modo de familia Thomasij de sarteris cū sit eiusdē colonus aut
laborator. arg. ff. de edi. edic. l. edilces. §. familie. ff. vi bono. rapto. l.
ij. §. familie. et in. l. j. §. familie. ff. de vi et vi arma. cum ibi not. et me-
rito hanc accusationem quā is accusator porrexit censetur de vo-
luntate et conscientia dicti Thomasij apposuisse duplici presum
4 ptione. ¶ Prima qr que facit familia dn̄i de dn̄i volūtate et con-
scientia fecisse vr. vt no. Barto. ff. de oper. no. nun. l. de pupillo. §. si
quis ipsi. et in. l. j. ff. qđ vi aut clā allegans. c. constitutus. extra de te-
sti. et ego allego not. text. de mino. l. iiij. in prin. ¶ Scđa qr qm̄ accu-
sat domesticus ei⁹ q accusare non pōt. vt in casu pposito domesti-
cus dicti Thomasij qui ppter suā cessationē ab accusatione pro-
hibet ratione domesticitatis. et resultat violenta presumptio con-
tra prohibitū ad hoc. C. de dona. l. data. ff. de ho. lib. l. pe. et qđ not.

Bar.ff.de dona.l.post cōtractū.cuz aūt certū sit eū qui per se accu
sare prohibet per aliū accusare nō posse.ff.de admi.re.l.ij.§.i.cum
concordan.ibi allegatis.Preterea posito qḋ tñ falsum est qḋ pre
sens accusatio sit popularis:vt voluerunt quidā tenere:nihilomi
nus hic nō procedit:qr censetur dictus Thomasi⁹ ex supradictis
per hunc solū laboratorē accusasse.Ceterū aūt est φ in popularib⁹
quis per alium non accusat.ff.de procu.l.licet.in princi.Et habet
in.l.pe.§.ad crimen.ff.de publi.iudi.igitur ꝛc.

Consilium.cliij.

In christi nomine amen.

HEcdomina Francisca relicta domīa ꝛ vsu
fructuaria bonorū mariti pro
pter superexistentiā filiarū testatoris cōsecutura est so
lum alimēta ex ipsius testatoris cōsuetudine patrimo
nij qualitate ꝛ ipsius persone qualitate consideratis moderanda.
ff.de ali.ꝛ cib.leg.alimēta.in prin.Ita relictum hic interpretat opi.
vulgari iur.ꝛ cōsuetudine approbata q̄ ponit in aut.hoc loco.C.
si scdo nupt.ꝛ plene per Spe.qui si.sint le.§.nūc dicamus.ver.quid
si ita.ꝛ per Bart.de leg.ij.l.titia.in.§.si.per bal.§.de indi.vid.l.vl.
Quod ergo superest ex ipsis fructibus deductis vxoris alimentis
ad filias ipsas heredes vtiliter institutas pertinet scḋm superius
allegata.Unde sequit qḋ ꝛ ipsa dicta prefati testatoris filia ꝓ pte
sibi cōtingēte fructus petere pōt ex bonis ipsius testatoris per di
ctam vxorē perceptos.cōsideratis q̄ plene no.ff.de rei vē.l.fructus
per glo.ꝛ doc.ff.de vsur.l.qui scit.§.in alieno.ꝛ.l.fructus.ꝛ.l.videa
mus.ꝛ de rei vendi.l.certū.instit.de re.diui.§.si quis a non dño.et
insti.de offi.iudi.§.si non bone fidei.

Consilium.cliiij.

1 Probatio aditionis ad agentes pertinet.
2 Aditio non presumitur ex actu dubio:ex quo ꝛ aditio ꝛ nō aditio
resultare potest.
3 Aditionem paternam necessario inducunt expēse funerū in ipso
filio per genitorem facte.
4 Pater licet filio peculij aduentitij administrationē ɔcesserit:non
sequitur quod eiusdem permutationem permiserit.
5 Snia ꝫ vnū ex ɔtumacia lata nunq̄ alteri nocet:vbi al's noceret.
6 Interrogans de socio confessus idem preiudicium non facit.

In Christi nomine amen.

IUdicium contra Antoniū agitatuz
duplici ex cā prin
cipaliter fuit.Primo:qr cōtra eūdē.vt cōtra heredem
1 im filij cōdēnati agitandū est.† Aditio autez heredita
tis cuius ꝓbatio ad agētes ptinet in.l.j.C.si vt se ab here.absti.ꝛ in
l.necessarius.ff.de acqui.here.cū ibi not.nō est liquidata igitur ꝛc.
Licet eñ probatū sit dictū Antonium bona sui filij aduētitia de
terra Plumbini exportasse.nihilominus hoc ad hereditatis adi
tionē nō infert:qr potuit talis actus fieri citra ius ꝛ nomē heredis
igit.ꝛc.ff.de acqui.here.l.pro herede.Potuit eñ fieri p dictū An
toniū talis act⁹ nō solū respectu adeūdi:sed etiā respectu cōserua
2 tionis proprij vsusfructus quē hz in ipsis bonis.†cum eñ ex actu
facto ꝛ aditio ꝛ non aditio resultare pōt in dubio ex codē aditio
nē nō presumim⁹.de acqui.here.l.si pupill⁹.ał's incipit Iulianus.§.
3 vlti.†quinimo de expēse funerū in ipso filio facte per genitorē pa
ternā aditionē inducunt necessario.casus est.ff.de reli.l.ac si quis.
§.plerisq.ꝛ.l.script⁹.ꝛ in.d.l.pro herede.in prin.Secundo prin
cipaliter si dicam⁹ hunc Antoniū vt cōtra patrē iudiciū agitatū
tali casu presens consultatio magis dubitabilis reddit.an enim
dicam⁹ cōtra eū executionē iuste contra filium prolate petitam fo
re respectu peculij profectitij.ꝛ videt hoc peti potuisse.cum pater
ipse propter contractum filij vel delictū seu quasi contractū extra
iudiciali agitatione inductū de peculio profectitio teneat.ff.de in
di.l.tam ex contractibus.ff.de pecu.l.iz.§.idez scribit.ꝛ.§.ex causa.
Si vero petat executio contra eundē respectu peculij aduētitij
ꝛ tunc ex quo pater eiusdē peculij administrationē filio concessit:
vt ex puncto videt dedicti consequēs etiā esse videtur.vt respectu
eiusdē talis snīa executiōis ꝫ patrē dirigi potuerit.vt vř velle glo.
sing.ff.de nox.a.l.ꝛ si ɔdēnat⁹.quā iam intelligit bar.ff.de dā.infe.l.
si finita.§.si de vectigalib⁹.lz aliter illā intellexerit Bald.in.l.si.§.
cū antiquas.C.de vsu.rei iudi.ꝛ ego plene dixi in.d.§.si de vectiga
libus.Quinimo ꝛ eadē peti posse vř.ꝛ si nunq̄ eiusdē administra
tio filio cōcessa fuisset.Primo qr ex quasi ɔctu p filiū celebrato ex
traiudiciario actu secuta ɔtra eū snīa executiua in tali peculio fie
ri pōt vt firmat bar.in.d.§.si de vectigalib⁹.ꝑ tex.in.d.§.eidem scri
bit.Sed p filiū i ipso iudicio inqsitiōis cēset quasi ɔctū ob fictaz
cōfessionē inductā ex cōtumacia eū ꝛ p cōfessionē quasi cōtrahatur
vt est tex.no.in.l.de eta.§.q interrogat⁹.ff.de interrog.ac.ergo ꝛc.
Scḋo qr si peti pōt in peculio ꝓfectitio cōtra patrē executio qḋ
eorū ipsi⁹ patris ē vt in.l.certū.C.fa.erc.cū simi.quāto magis pe
ti posse dz in aduentitio.cuius ꝓprietas est filij.C.de bo.que li.l.cū
op3.C.de bo.ma.l.j.cum si.Tertio:qr ꝛ si perimit ipsius peculij
aduentitij alienatio ob es alienū hereditariū.vt in.l.cum nō solū
§.finali.et es alienū.C.de bo.que lib.non pōt probabilis ratio assi
gnari quare in eodē non sit licita executionis petitio ꝓpter aliud
ipsius filij debitū quicqd dixerit glo.notās cōtrariū.ff.de castren.
pecu.l.pater qui castrēse.quā secutus fuit bar.l.j.sepius allegato.§.
Quarto qr ꝛ lz prohibeat talis peculij alienatio ipsi filio.vt in
d.l.cū nō solū.§.fi.hic tñ non dz intelligi prohibitiua in causam ne
cessariā qualis est hec que ex snīa resultat.arg.ff.fami.erc.l.aliena
tiones.de leg.ij.l.pero.§.predium.cū si.Ultimo ꝓ hoc vř casus
nisi aliter destruat.C.qui bo.ce.po.l.cū ꝛ filij.His tñ nō refraga
tibus snīam ɔtrariā iure arbitror veriorē.Primo qr ex certis iā
causis positis in.d.l.nō solū.finali.ꝛ ex cōsequenti.p filium in preiu
diciū paternū aduētitij peculij distracti fieri pōt nō autem ex ali
qua alia.casus est in.d.§.filijs.Sed hec de qua querit ad presens
nō est de illis ibi inclusis.ergo censetur exclusa.ff.de indi.l.cū pre
4 tor.C.de procu.l.cum maritus cum si.† Scḋo quia falsa est glos.
in.d.l.ꝛ si cōdemnatus prout eandez intelligit bar.licet eñ př filio
peculij aduentitij administrationem cesserit.nō tñ sequit φ eiusdē
alienationē permiserit.ff.de procu.l.procurator tutoris.ff.de cura.
furio.l.ab agnato.ꝛ.l.vltima.Itē qr si pater nō habet potestatem
alienādi dicen peculiū nisi in certis causis.vt est casus in.d.l.cū nō
solū.§.filijs.C.de bo.q̄ lib.ergo eandē in filiū transtulisse nō cense
tur ex concessione administratiōis ex generali regula.nemo dat.
cum si.licet hec ratio colli posset ex gl.posita in.d.§.filijs super ver.
5 voluntatez.†Tertio posito qḋ ꝛ talis snīa cōtra filiū lata respe
ctu peculij aduentitij obesset patri.nunq̄ tñ obest vbi ob cōtuma
ciam lata est.vt in casu presenti.hoc est quod firmat glo.not.insti.
de nox.a.§.si in glos.vlti.quā sequit Bar.in.d.§.si de vectigalibus
ad quos accedat quod idē no.de ver.obli.l.cū filijs ꝛ Bald.in.l.j.
C.ne fi.pro pa.Probatur aūt ista conclusio glossatoris dupliciter
Primo ex regula.l.iij.in.§.si filius.ff.qḋ quisq̄ iuris.Secun
do ex generali doctrina sumpta ex.l.si ideo.ff.de eui.ꝛ.l.qui repu
diātur.§.fi.ff.de inoffi.testa.ꝛ l.pses.C.de pigno.ꝛ ex not.in.l.sepe.
ff.de re iud.cōcludēte qḋ nunq̄ snīa cōtra vnū ex contumacia lata
6 alteri nocet vbi alias nocet.†Ultimo non refragatur premisse
conclusioni qḋ dici posset sententiā contra predictū filiū nō solū
latam ex contumacia sed etiam ex cōfessione cōsocij delinquentis
quoniam vt per aliim doctorē presentis cause cōsultorem dictum
est talis confessio ipsi filio non preiudicauit.Et est ratio qr in deli
cto commisso principaliter in alterius odiū:nō autem in cōmitē
tis commodum vt istud de quo querit confessus de se non debet
de socio interrogari.vt in.d.l.si.C.de accu.ꝛ plene not.Bart.ff.de
questio.l.peti.Igitur sequitur qḋ interrogans de socio confes
sus eidem preiudiciū non facit quo ad plenā probationem.ꝛ hoc
probatur ex.l.maritus.ff.de questio.cum ibi plene no.per Bart.ꝛ
ex his que not.Bal.in.d.l.si.C.de accusa.ꝛ plenius.C.de testibus l.
seruus ꝓ domino.vbi hoc expresse firmat.Ex quibus omnibus
restat concludendum absolutoriam sententiam pro dicto Anto
nio sequi debere.in alijs me non extendēs: quia ea plene per alios
consulentes tacta sunt.

Consilium.clv.

1 In compromisso non veniunt ea a quibus arbitratoris po
testas dependet.
2 Arbitrator de his solis arbitrari potest que tempore facti cōpro
missi presentia erant.Et tunc.ꝫ.
4 Laudum emologari seu ratificari nō potest si super eo latū fuerit
quod in compromissum non venit.
5 Lauda que mandat fieri generales quietationes non valent.
6 Laudū nullum ratificans ꝛ postea cōtrauenies penā nō incurrit.
7 Pena si apposita est contra frangentem pacem:frangens secūdo
penam non incurrit:ex quo alius contrauenit prius frangens.
8 Iudei vtrum possint cogi ad obseruantiam iuramenti.

In christi nomine amen.

1 PRemissum †laudū in duobus nullū fuit.
Primo in eo qḋ condemnatur
Allentius ad ponendum manualem in capitulis cum
cōmuni Florētie.hoc eñ specialiter nō venit cōpromis
so a quo arbitratoris ptās depēdet.ergo laudū in hoc formā eius
excēdens nullū est.ff.de arb.l.si cū dies.§.sit intra.ꝛ.d.§.de officio.
Preterea ponere vel nō ponere dictū manualē in faciendis capi
tulis tpe facti cōpromissi ac ꝓlati laudi cōsistebat in tractu tpis
2 futuri.†Certū aūt ē arbitrū seu arbitratorē de his solis arbitrari
posse que tpe facti ɔpromissi ꝑsentia erāt.nō aūt de his q̄ postmo
dum superuenerūt:aut futura sunt.ff.de arb.l.de his.vbi casus.nec
refragat generalitas cōpromissi.s.qḋ de oībus cōtrouersijs ɔpro
missio intelligat ea cōprehēdere que in speciali per ptes cōprehen
di non potuissent.ff.de his que in fraudē credi.l.si pater.ff.ad mu
nicip.l.lucius.§.idē respondit.ff.de admi.re.ad ciuita.perti.l.ij.in
§.l.ꝛ in.c.in generali.si de feu.fue.controuer.inter domi.ꝛ agna.
Sed p ipsas partes nō potuisset specialiter de hoc articulo cōpro
mitti.cū de eo tpe facti cōpromissi nulla esset cōtrouersia:aut esse
sperabatur.qḋ est necessarium ad eiusdē validitatem.vt decidunt
doc.arguendo de transac.ad compromissum.in.l.post rem.ff.de
transac.ꝛ in.l.eleganter.§.j.ff.de condi.inde.ꝛ.l.si causa cognita.C.
de transac.

3 de trãsac.igit̃ ⁊c.†Restringitur ergo huius cõpromissi generali-
tas secundum cõpromittendum mentẽ.vt in.d.l.si cum dies.§.ple-
num ver.sed si forte.quoniã non presumũtur in generali sermone
ea voluisse cõprehẽdi.de quibus specialiter compromittere non
4 possent.vt in.d.l.si pater.cum aliis allegatis.†Nec secũdo loco re-
fragatur subsequens ratificatio seu emologatio.qm̃ casus est ex-
pressus decre.in.c.examinata.extra de cõfirma.vti.vel inuti.⁊ tra-
ctat Bal.in ti.de pa.cõstan.in vers.sententie quoq; in.x.col.qđ non
pot laudum emologari seu ratificari si super eo laudatus fuerit:
qđ in cõpromisso nõ venit.nec ex hoc laudũ validũ reddit.vt in
preallegato.c.examinata.nota singularem casum.¶.†Secundo
principaliter nullũ est premissum laudũ in ea qđ condemnat di-
ctus Alentius ad generalẽ quietationem dicto Manueli facien-
dam.⁊ in hoc lz predicti allegant dictũ Bart.in.d.l.cũ aquiliana
tñ ego do singularem casum in.l.fi.§.Item.ff.de contraria ⁊ vtili
acti.tute.vbi est expressum qđ quis nõ pot cogi ad faciendã alteri
gñalẽ quietationẽ.⁊ hoc de trib⁹ p̃dictis dubiis sufficiant.¶Quo
ad quartũ quo querit̃ an inciderit in penã dictus Manuel non
obseruans ea ad que saltem tenebat̃ vigore ratificationis ex qua
descendebat quedã cõuentio iuxta.l.fi.C.cõmunia veriusq; iudi.li
cet nõ teneret̃ ex vi laudi qđ sup p̃missis latũ est nullũ.Dicendum
est qđ nõ.Primo q: pena que est adiecta in cõpromisso respectu
non obseruãtie laudi nõ censet̃ repetita tacite in ipsa ratificatio-
ne.Ex qua resultat pactũ respectu non obseruãtie pacti:quoniã
odiosa adiecta vni cõtractui nõ censet̃ repetita tacite in alio.C.de
vsu.l.per retentionem.⁊ hoc expresse in terminis proposite q̃stio-
nis decidit Bal.ff.sol.matri.in.l.penul.in.§.vxor.⁊ in.l.cum pater
6 certum.de leg.ij.¶†Ceterum ⁊ secũdo hoc idẽ principaliter cõfir
mo:q: ad obseruantiã premissoꝝ agit̃ ex vi pacti cõfirmãtis quo-
dammodo laudũ latũ nõ autẽ ex vi ipsius laudi emologati.Cer-
tum est autẽ qđ pena adiecta ad obseruantiã primi laudi nõ com
mititur in obseruantiã secũdi ipsum primũ cõfirmãtis vt elegã
ter tradit Bar.ff.de cõdi.⁊ demon.l.multa per illum tex.⁊.l.pe.ff.
iud.sol.Et firmat Bal.C.de arbi.l.fi.licet aliter alibi dixerit.Igi-
tur idẽ dicendum est in casu nostro per omnia simili dicto Bart.
¶Tertio illud idẽ cõfirmo:q: pena cõtractui adiecta loco contẽ
ptus non autẽ interesse vt in casu pposito vti debeat requirit sti-
pulationẽ.nõ autẽ sufficit pactũ nudũ etiã incõtinenti appositũ.
casum allego singularẽ.ff.de ser.expor.l.seruus ea.Sed in premisso
7 casu nulla interuenit stipulatio igit̃ ⁊c.¶†Ultimo dũ querit̃ an
predictus Alẽtius in penã inciderit ex eo qđ dicit̃ non obseruasse
quedã ipsius laudi capitula.Breuiter dicendũ qđ non.ex eo q: p
prius accidit in obseruantia laudi in ipso Manuele secum cõpro
mittere.vnde per hoc in simili ista questio est decisa per Joã.and.
in addi.in rubrica de treu.⁊ pa.per Bal.in.l.cum proponas.C.de
pac.⁊ plenius in.l.semel.mora.ff.sol.matr.dicentẽ qđ si cõtra fran
gentem pacẽ est apposita pena frãgens secundo penã non incur-
rit.ex quo alius cõtrauenit per prius frangẽs.⁊ hoc decidunt per
tex.in.d.l.cũ pponas.in.c.cõstitutus.extra de pen.⁊ per id qđ ha-
betur.ff.de eo per quẽ fac.est.l.fi.§.sed ⁊ si stipulator.Ista autẽ cir-
ca premissam consultationẽ dicta sufficiãt.in aliis me nõ extẽdẽs
8 que clare terminata sunt per p̃missos cõsultores.¶†Ultimo tñ:
q: dicitur qđ Alentius hebreus in cõpromisso apposuit iuramẽ-
tum secundum legẽ mosaicam posset dubitari vtrũ iudei possent
cogi ad obseruantiam iuramenti sicut ⁊ christiani.Et primo vi-
detur qđ sic per.l.iudei romano iure.C.de iude.⁊.c.iudei.extra co.
ti.⁊.j.q.j.ius queritur.In contrariũ:q: iuramentũ est inductum
propter periculum interitus anime.vt in.c.si vero.⁊ in.c.cũ cõtin
gat.extra de iureiur.Sed istud nõ cadit in iudeo qui est perditus
vt in.c.ita quorundã.extra de iude.ergo.Preterea papa nõ com-
pellit hebreos quo ad illa que respiciunt salutẽ animarum.xlv.di
stinctio.qui sincera.⁊.c.de iudeis.Hinc est qđ dicitur q; nõ ligan-
tur constitutionibus canonicis que non ligãt nisi subiectos eccle
sie.extra de diuor.gaudemus.ij.q.j.multi.⁊ facit qđ nota.extra de
vsuris.c.j.lib.vj.⁊ etiam in clemen.

Consilium.clvi.

1 ¶Possidẽs etiã iniuste actore non probante absoluendus est.
2 Testes a diuersis partibus producti ⁊ contrarij si sunt pares nu
mero ⁊ qualitate:fauorabilior est causa rei.Rõnẽ reddit ibidem
3 Instrumentum vel aliud quodcunq; productum nisi realiter fue
rit pductum ⁊ petitum a iudice eius copiam dari parti:nihil ta-
lis productio quo ad probationem sufficit.
4 Presumptio vna tollit aliam.

¶In christi nomine amen.

1 Honorande †dñe collateralis istiã solũ sup
eo p quo declarari cupit vr̃a re-
uerẽtia.Nicola⁹ igitur est in oĩmoda victoria.⁊ ad hoc de-
clarãdũ p̃mitto qđ possidẽs etiã si nõ ex iusta cã actore
nõ pbãte qđ intẽdit absoluẽdus est insti.de interdic.§.cõmodum
C.de rei vẽdi.l.vlti.¶Scđo p̃mitto qđ cã rei in absoluendo fauo
rabilior est quã cã agẽtis in cõdẽnando.extra de pba.c.ex l̃ris ex-
tra de si.inst.c.inter dilectos.vt ec.bñfi.c.vno.C.de edẽ.l.q accusare.

2 ¶†Tertio premitto ⁊ hoc optime ponderãdũ qđ vbi testes a di-
uersis partibus producti ⁊ cõtrarij sunt pares numero ⁊ qualita-
te.vt est casus noster fauorabilior est cã rei quẽ tunc mandat absolui.extra de testi.c.in nostra ⁊ qđ ibi plene no.ff.de pba.l.cum de
etate.⁊ plene legitur.ff.de testib.l.ob carmen.§.si testes.⁊ huius est
ratio quia probatio actoris pp̃ter pbatiões cõtrarias rei reddi-
tur dubia.dubia aũt probatio nihil ad victoriam probanti p̃fi-
cit.extra de pba.c.in presentia.C.de pba.l.matrẽ.⁊.l.ad probatio-
nem.⁊.l.non hoc.C.vnde cogna.cum simi.Quinimo posito qđ et
hi testes ad cõcordiã reduci possent.nõ tamẽ ad hoc reducuntur
vt probent.sed vt in falsum non incidant.extra de testi.cum tu.et
plene no.Bar.ff.si cer.pet.l.ij.ff.de verbo.obl.inter stipulantem.§.
sticbum.ff.so.ma.l.insulam.cũ multis aliis ⁊ plene Bal.in.l.cõtra.
3 C.§.qbus ⁊ hoc etiã bene ponderãdũ.¶†Quarto p̃mitto q; lau
dum illud per qđ pars nititur pbare bona illa:de quibus ad pre
sens agitur translata fuisse in Bartolũ nihil in fauorẽ pducẽtis
efficaciter probat.quia nõ fuit realiter productum nec petitũ co-
piã dari parti.daꝝ est enim qđ si instrumẽtũ vel aliud quodcunq;
producat̃ nisi realiter fuerit pductũ ⁊ petitũ a iudice eius copiã
dari parti nihil talis pductio quo ad pbationẽ sufficit.verbũ est
singulare Bar.⁊ optimũ ad ppositũ in extrauagan.ad reprimẽ-
dã sup ver.figura iudicij.q; cõprobat Bal.§.de testi.l.si qm̃.ad fi.⁊
l.fi.C.q amit.allegãs p eo singularem text.iij.q.ix.c.charte.Quin-
imo ⁊ istud idẽ laudũ nullũ est nisi pbet̃ qđ interuenerit p̃sentia
⁊ cõsensus mariti legitimi illius dñe Bartholomee.hec enĩ est so-
lennitas a statuto reqsita q̃ nõ presumitur nisi probetur de verb.
ob.l.sciẽdũ.ff.de publi.l.quecũq;.§.si a pupillo.cũ si.Nec obstat q;
p̃sentiã hac viri ⁊ legitimi attestet̃ interuenisse tabellio.in fine ip-
sius laudi.qm̃ illa sunt verba eius enũciatiua.vt ex se pz.que nõ
pbant quo ad extraneos.sz solũ quo ad ipsos cõpromittentes.vt
est notum ⁊ vulgare.⁊ probatur.C.de cõtrahẽ.⁊ cõmit.stip.l.opti
mã.C.de iure delibe.l.cũ aliquis no.Inn.extra de offi.delega.c.cũ
in iure.extra de pba.c.qm̃ cõtra Bart.⁊ alij.C.de eden.aut.si qs in
aliquo.cũ si.Et hoc vltimũ rogo bene ponderetis.Nec p̃dictis re
fragat̃ id in quo videmini facere fundamẽtũ.s.ex quo dictus Ni-
colaus passus est p laudũ habere bõa ab arbitro electo pp̃ter de-
bitũ Benedicti Antonij ⁊ Bartholomei videtur dicendũ q; ea-
dem sint cuiuslibet eoꝝ pro⁹ tertia parte:q: alias esset dicere q; be-
nedictus ⁊ Antonius soluissent debitũ alienũ nõ tñ suũ.cõtra.l.
4 cũ de indebito.ff.de pbat.⁊.l.magis.ff.de solu.¶†Ad hoc enĩ re-
spondetur q; lz ex hoc qđ dicis videtur resultare qualisqualis p̃-
sumptio pro ipso agente.nihilominus sicut vna presumptio tollit
aliã.vt.l.diuus.ff.de in integ.resti.C.de proba.l.sine possidentis.ita
multo magis nostra plenissima pbatio q; dicta bona solũ ptinẽt
ad Antoniũ atq; Benedictũ ipsaz p̃sumptionẽ elidit.qua quidẽ
sola p̃sumptiõe.⁊ nõ alia probatione stãte pro agente reus debet
absolui.vt.d.l.q accusare.cũ aliis allegatis.Nec obstat q; presum-
ptio hec coniungi debeat cũ pbationibus testiũ ipsius agẽtis qm̃
ille infinite sunt.⁊ p nostras cõtrarias reddite dubie.vñ ad nihilũ
prosint.vt in.d.c.in p̃sentia.Preterea optime stat hoc qđ fuerit di-
cto Nicolao solutum de bonis solũ benedicti ⁊ Antonij adeo qđ
non Bartoli.lz Bart.eiusdẽ debiti reus fuerit.vnde non probat
hoc esse ⁊c.vt.d.l.nõ hoc.⁊.C.de pba.l.neq; natales.¶Ex quibus
cõcludit̃ qđ cũ nos foueamus causam rei ⁊ possidentis ⁊ cũ pba-
tiones agentis infecte fuerint ⁊ dubie per nostras cõtrarias me-
rito pura ⁊ idubitata sit iustitia p dicto Nicolao.⁊ hec sufficiãt.

Consilium.clvij.

1 ¶Testes si ex vna parte essent plures numero:⁊ qualitate aliis
paucioib⁹ equales tali casu in dotali etiã causa p eo q ex sui pte
plures producit iudicandũ est maxime si reus sit.
2 Falsitas scripture non pot mutare substantiam veritatis.
3 Enunciatiua verba arbitratoris nullã fidẽ faciũt:quẽadmodum
nec iudicis verba enunciatiua in sententia.
4 Statuta ita interpretari debẽt vt ex eis nulla absurditas vel ini-
quitas resultet.

¶In christi nomine amen.

Honorabilis dñe collateralis breuiter re-
spondebo allegationibus cõ-
trarijs.q: in rei veritate valde sunt friuole ⁊ generalis-
sime.vt vosipse scire potestis.Aduertendũ enim quia
qđ primo dicit̃ in ambiguis iuribus pro dote iudicãdis p vulga-
rem.l.ij.sol.mat.⁊ in.l.ambiguis.ff.de iure do.quinimo ⁊ testes cõ
cordando sese vt probent dotis fauore per dicta iura pro quibus
fortificandis vlterius specialiter accedat.c.vltimũ.extra de re iu-
di.⁊ gl.hoc expresse firmans.extra de proba.c.ex literis.procedit ⁊
1 est verũ vbi pbationes hincinde testiũ numero sunt pares.†vbi
aũt ex vna partium testes plures numero essent ⁊ qualitate aliis
paucioribus equales vt est in casu nostro per inferius dicenda ta
li casu in dotali cã pro eo q ex sui parte plures pducit iudicandũ
ex maxime si reus sit.vt in proposito casu.hoc est in terminis no-
stris gl.expressa ita declarãs hũc dotis fauorẽ.quã omnino videa
tis.in.c.in nr̃a.extra de testib.⁊ in.d.l.ex literis.quinimo ⁊ vbi ex

vna parte testes sunt numero plures quã ex altera nũq̃ illi redu
cendi sunt ad concordiã.vẑ neq̃ vt pbẽt:neq̃ vt in falsum inci
dãt.Hec est in pposito elegans doc.Inno.quã Bar.ꝛ Bal.vbiq̃
de materia loquentes sequũtur.extra de offi.dele.c.cũ cõtingat.lz
cũ in casu proposito testes ex pte Nicolai sint plures numero ꝛ q̃
litate alijs ex aduerso pductis equales igitur ꝛc.Quod aũt sint
plures.patet qꝛ ex parte Nicolai sunt tres omni exceptione maio
res.ex parte vero dñe Thesse sunt duo tantũ.quoniã tertio nulla
fides adhibet.qꝛ ex vobis ipsis faciendo calculum ratiõis de tem
pore apertius potest deponi de eo qđ in sua infantili etate ortum
habuerit.igitur nullã penitus fidẽ facit.vt est cõis doctrina om
niũ in.l.ad testiũ.§.conditiones.ff.de testa.in.l.notionem.§.instru
mentoꝝ.ff.de verbo.signifi.in.l.iij.§.iulia.ff.de testi.insti.de testam.
§.testes.xxvij.q.iij.relatũ ꝛ plenissime Ioã.and.in addi.Specu.in
ti.de teste.§.j.in ver.sed nũqd impubes.¶ Itẽ ad id qđ principa
liter scđo allegat.s.qđ probatur hec bona saltem fuisse pro tertia
parte Bartoli per quoddam laudum adiudicatiuum ad illud
vltra alia dicta in voce.ꝛ p̃mis allegationibus respondetur du
pliciter. Primo qꝛ illud est nullum ex eo.qꝛ nõ pbat interuenisse
cõsensus viri ꝛ legitimi.q̃ necesse est pbari p ipsum hãc qualitatẽ
allegãtẽ.C.de iure deli.l.cũ aliqs.Scđo qꝛ hoc laudũ posito qđ va
lidum factum inter quosdã non probat inter tertios extraneos.
vt est in casu proposito quo ad dictũ Nicolaũ qui tertius est.ꝛ p̃
dictis extraneis.ita decidit Barto.in l.admonẽdi.ff.de iureiurã.
l.quoties.de instrumẽto ꝛ bal.in rubrica.C.de fide instrumẽtorum
in princi.tertie columne.ꝛ etiam Inno.allegatur.Tertio quod si
adiudic.ita fuerint ex quodã laudo dicta bona prefato Nicolao.
2 vt bona Bartoli pro tertia saltem parte.¶ †Ad hoc breuiter re
spondetur qđ falsitas scripture non potest mutare substantiã ve
ritatis.C.de iur.ꝛ fact.ignoran.l.cum falsa.Sed cum pbatum sit
dicta bona nõ fuisse.Bartoli per testes nostros omni exceptione
3 maiores.ergo ꝛc.†Quinimo ꝛ illa arbitratoris vba i laudo enũ
ciatiua sunt vt ex se patet.ergo nullam fidẽ faciunt.quẽadmodũ
nec verba enunciatiua iudicis in sententia.vt plene not.in.c.quo
niã contra.extra de probat.ꝛ per Specu.in eodem titu.§.vlti.Et
p Inno.in.d.c.cũ in iure.ꝛ per Barto.C.de rela.l.j.ꝛ in.l.acta.ff.de
re iudi.ꝛ p bal.in.l.emancipatione.C.de fide instru.Et not.in di
cta aut.si qs dicit alteri⁹ sufficere ad victoriã dicte dñe Thesse sta
tutũ quod vult eã se nõ posse excusare si causam habet a debitore
videlicet Bar.ergo.¶ Ad hoc respondetur qđ dictum statutum
debet intelligi si causa habetur a debitore scz respectu bonoꝝ que
in ipsi⁹ debitoris dominio sint.sec⁹ si aliter.vt est in casu pposito
in quo bona nõ sunt ipsius Bartoli.sed aliorum cõfratrum quo
niam si aliter intelligeretur resultaret hoc absurdum scz qđ quis
tertius posset immitti in possessionem ꝛ tenutam bonorum alte
rius que debitor perperam alteri insolutũ vendit cum ab eo cau
sam quis pretendat.quod est iniquum ꝛ inconueniens.ꝛ contra.
l.ob maritorum.C.ne vxor pro marito.l.a diuo pi.§.si super.ff.de
4 re iudica.†Clarum est autem semper ita statuta interpretanda fo
re.vt ex eis absurditas iniquitas non resultent.insti.de perpe.ꝛ tẽ
po.actio.in princip.ff.de bo.liber.l.nam absurdum.¶ Dicitur vl
timo dictum Nicolaum possessiõe priuari debet ex eo.quia se pos
sidere negauit.cuius contrarium est probatum.ff.de rei vendi.l.vl
tima.Ad hoc respondetur huius contrarium esse verum.quo
niam dicta verba ex quibus prima fronte videtur insurgere pos
sessionis negatio sunt intelligenda ac interpretanda secundum
intentionem ipsius agentis.ꝛ in eius fauorem.ff.de iudi.l.si quis
intentione ambigua.de verborum obligatio.l.inter stipulantem.
§.sticħum.cũ ibi not.que si ita interpretentur negatio nõ resultet
vt vobis clare ostendet Ser Baptista procurator presentis cause.
Et hec sufficiant pro solida ꝛ indubitata iustitia prefati Nicolai
non obstantibus friuolis in contrarium allegatis quibus per
premissa responsum apparet.

Consilium.cviij.

1 ¶ Executio facta in bonis possessis a tertio nõ citato nullum
habet in iure ordinem:cum etiam ab iniuste possidente auferen
da nõ sit possessio nulla precedẽte citatione aut cause cognitione.
2 Executio facta iudicis autoritate perperam interpositam non re
uocatur si eius quod solutum est apparet debitum precessisse.Li
mitat.numero.4.5.6.ꝛ.7.
3 Iudex appellationis confirmare potest sententiam nullam si eaz
ex nouis probationibus reperit confirmandam.
8 Substitutus pupillaris tenetur ea exoluere ad que pupillus ob
ligatus erat ipsius defuncti facto.

¶ In christi nomine amen.

1 Circa tarnculã pposite cõsultationis primo vi
dẽdũ.An hec immissio ex scđo decreto aut in
solutũ datio nulla fuerit.Et in hoc dicẽdũ puto q̃ sic.
¶ Primo qꝛ executio facta vt accidisse videtur in casu
pposito hoc in bonis possessis a tertio nõ citato nullũ habet i se
iuris ordinẽ.cũ etiã ab iniuste possidẽte auferẽda nõ sit possessio
nulla precedẽte citatione aut cause cognitione.C.si propter pub.
pensitationes.l.si deserta.C.si per vim vel alio modo.l.si.vnde vi.l.
meminerint.no.Inn.extra de priuile.c.cũ olim.in ver.p portariũ
ꝛ Bar.C.de edic.diui.l.si.ꝛ Bal.in.d.l.si deserta ¶ Scđo qꝛ vide
tur hec immissio ex secundo decreto aut in solidũ datio facta quo
dãmodo contra iacentẽ ipsius pupille hereditatẽ qꝛ tẽpore quo
adhuc hereditas per substitutos non erat adita.certũ est autẽ qđ
ꝛ lz contra iacentẽ hereditatẽ interponi possit primũ decretũ vt
no.Gul.de cu.ꝛ Bal.ibidẽ refert in.l.cũ debitoris.C.de iudi.Pro
quo ego allego casum notabilem in.l.iij.§.p̃cio ast.ff.de dã.infe.
tamen contra eandem peruenire nõ põt ad scđm vt no.dñs Bal.
in rubrica.C.de succe.edic.Et hoc istis pbo rationib⁹.Primo qꝛ
hereditas iacens fungitur vice persone defuncti.non aũt heredis
futuri.vt in.l.hereditas enim.ꝛ ibi concordantie.in glo.ff.de acq.
re.do.Sed contra defectũ preiudicialis ppietati sñia pferri nõ
põt.ff.de re iudi.l.in summa.ad fin.ff.que sen.sine appel.l.pe.igitur
ꝛc.Scđa qꝛ sin decretum latitationẽ a sui pductionẽ requirit.C.
de restitu.mili.l.ignorare.ff.de priui.credi.l.imperatores.Certum
est autem latitationem ipsa hereditate cadere nõ posse.cũ illa req
rat animi affectũ.ꝛ corporis occultationẽ.vt in.l.fulcinius.§.qđ
sit latitare.ꝛ.§.adeo.ff.ex qui.cau.in pos.ea.que ambo in heredita
te cadere non possunt.vt pz ex ratione.l.ad fin.ff.de vsuca.ꝛ in.l.
j.§.scęuola.ff.si quis testa.li.igitur ꝛc.¶ Ex his igitur circa hoc
primũ cõcluditur dictam adiudicationẽ aut insolutũ dationem
2 ex secundo decreto nullam fuisse.¶ †Secundo vero circa idẽ vi
dẽdum an dicta immissio licet a principio nulla potest peti cõfir
mari.ꝛ dico qđ nõ.vt de facto pcessit.ita etiã de facto debet reuo
cari.¶ Circa qđ primo videtur dicendũ qđ dicta missio debeat p
iudicem confirmari.Primo qꝛ executio facta iudicis autoritate
perperaz interposita nõ reuocatur si eius qđ solutũ est appareat
debitum pcessisse.vt est in casu proposito.hic est casus in.l.si.ad si.
ff.qđ me.cau.¶ Secundo qꝛ videtur iustius id quod factum est p
iudicem.licet perperam confirmari:q̃ nouo iudicio illud idem
psequi.vt litiũ euitet infinitas.de re iudi.c.abbate sane.ad fi.lib.vj.
3 Nam ꝛ in simili videmus†qđ iudex appellationis confirmat sen
tentiam nullam si eã ex nouis probationibus reperit confirman
dam.C.de tempo.appel.per banc.ff.quod cũ eo.l.titianus. Item
quotidie videm⁹ in iudicijs practicari.qđ omissio iam facta petit
confirmari si appareat postea contradictor veniẽs ad eã rescindẽ
dam.vt in.l.si.C.de edic.diui.per Iac.bu.ꝛ Bart.ꝛ alios.¶ Pre
missis tamen non refragantibus arbitror sententiam contrariã
4 veriorem.Primo†quia sicut iudex facilis fuit in mittendo ita fa
cilis erit ꝛ in reuocando:adeo vt non debeat confirmationem pe
tẽti applaudere.ff.si mulier vẽtris nomine.l.§.necessario.ff.de eui.
l.si minor.in glo.ꝛ quod no.Inno.extra de elec.querelam.ꝛ Bal.
5 C.de pact.l.si pacto quo penam.¶ †Secundo quia eo ipso quod
constat quod bona in quibus est facta immissio ex causa iudicati
ad tertium pertinere.vt in casu proposito debet eorum possessio
restitui seu relaxari.ff.de re iudi.l.a diuo.§.si super rebus.C.ne vx.
6 pro ma.l.ob maritorum.¶ †Tertio quia iniuste ꝛ violenter priua
tus sue rei possessione etiam si per iudicem ante omnia restituen
dus est adeo vt nulla contra eum restitutione petentem opponi
possit exceptio per petentem fore adiudicationem nulliter sibi fa
ctam confirmari.extra de resti.spolia.c.conquerente.C.si per vim
vel alio modo.l.ij.C.vnde vi.l.autoritate.ꝛ no.Barto.in disputa
tione sua que incipit.lapus respondens ad dictam.l.fin.in fine.ff.
7 quod metus causa.¶ †Quarto ad hoc accedat generalis iuris re
gula in eius titulo situata.ꝛ lege obligari.§.tutor.ff.de autoritate
tuto.cum similibus.qua cautum est.vt ex superuenienti confirma
ri non possit id quod ab initio nulliter actum est.cui doctrine ex
locus est in sentẽtijs sine earũ nullitas causetur ex defectu forme
vt no.Cy.ꝛ Bal.C.de arbi.l.cum antea.sine ex defectu persone.vt
no.glo.C.de iure fis.l.instar obtine.lib.x.¶ Vltimo hoc idẽ in ter
minis nostris cõsuluit vir recolende memorie ꝛ verus iuris inter
pres do.Pet.de ancha.in quodã cõsilio suo qđ incipit.videt pri
ma facie dicendũ qđ dicta immissio.ꝛ do.Ange.idẽ firmat ratio
ne ꝛ subtiliter inuẽta.licet imperiti eum allegẽt in cõtrarium in
l.si finita.in prin.ff.de dam.infec.ꝛ hec de secundo.¶ Tertio vidẽ
dum.An posito qđ peti non põt confirmari possit saltẽ per dictũ
creditorem contra dictũ priorẽ ꝛ fratres sancti Dñici vt heredes
pupilli recurri.¶ Et in hoc breuiter dicendũ quod sic.Ipse enĩ
prior succedit pupillo iure pupillaris substitutiõis sibi facte per
auũ ꝛ directo iure.vt patet ex verbo moriet substitutioni adiecte
q̃ quidem verbum directum est non autẽ obliquum de quo licet
canoniste allegent eorum tex.singularẽ in.c.si pater.de testa.lib.vj.
tamẽ iudicio meo apud nos est expressius.in auten.de incest.nupt.
§.pe.ibi legitimus etiaz pater moriet quemadmodũ ergo pupilla
ipsa obligata fuisset vt heres soluere qđ debeat pater su⁹ bartho
lomeus iure quasi cõtractus quã cũ paternis creditoribus per he
reditatis aditionem.vt in.l.apud iulianum.§.vlt.ff.ex qui cau.in
possessio.ea.ff.de actio.ꝛ obligat.l.ex maleficijs.§.heres insti.de
obliga.que ex quasi contrac.§.heres.Ita ex hic prior ad ea debita
8 soluenda tenebitur†tenetur enim substitutus ipse pupillaris ea
exoluere

erolnere ad que pupillus obligatus erat ipsius defuncti facto.ff. ad.l.falc.l.rõne.§.quod vulgo.⁊ est generalis regula.ve ad debita teneatur heres heredis ad que primus heres ob defuncti factum obligabatur.C.de bo.auto.iudi.pos.l.i.Et hec de tertio consultationis articulo dicta sufficiant.

Consilium.cix.

1 Heredes alio iure q̃ defunctus vti non possunt.
2 Defunctus plus iuris q̃ ipse habet in heredem non transfert.
3 Acquisita ex bonis ecclesie efficiuntur ecclesie licet eius noĩe acquisita non fuerint. Secus in alijs ab ecclesia.
4 Clericus ea que quesiuit post pmotionẽ ad beneficiũ an presumatur ea quesiuisse ex bonis ecclesie.
5 Officialis presumitur ex bonis reipublice q̃siuisse qñ tpe pmotionis ad officiũ nõ apparet eum aliquod habuisse patrimonium.

In christi nomine amen.

SUper eo quo queritur an permutatio dictarũ pecuniarũ montis ⁊ exactio pagarũ ex dictis pecunijs procedẽtiũ pertineat ad meũ tanq̃ heredem dicti presbyteri francisci.an vero ad patronos dicte ecclesie sancti Thomasij cuius rector dictus ser frãcisc⁹ erat. Premittendũ est qđ constitutio florẽtina permittens solum creditori.⁊ eius heredi adeo qđ nõ alteri dicte pecunie permutationem.aut pagarũ eius exactionẽ intelligendum est ipsi heredi hoc permittere casu quo ⁊ defunctus cui successit hoc potuisset.ne ali
1 ter dicendo in duplicem incurramus absurditatem.†Primã vt alio ⁊ diuerso iure heredes vtãtur quã defunctus ꝫ.l.qui in ius
2 ff.de regu.iur.⁊.c.is qui.eo.ti.lib.vi.†Secundã vt plus iuris intelligatur defunctus in heredem transtulisse quã ipse haberet ꝫ.l. nemo plus.ff.eo.ti.⁊ eo.ti.in.vi.c.nemo põt.Sed cuꝫ in proposito casu dicte pecunie pmutatio seu alienatio si ex bonis ecclesie ipsa quesita fuisset nõ potuisset p dictũ defunctũ alienari.vt.i.pbabi
3 tur.igitur nec per eius heredem.†Quod autẽ alienari non potuisset probatur q2 ex bonis seu pecunia ecclesie acquisita ecclesie efficitur licet eius nomine acquisita non fuerit.extra de pecu.cle.c.inquirendum.cum ibi no.in gl.⁊ per Hut.xiij.q.iij.placuit.⁊.xij.q. ij.apostolica.vbi gl.⁊ est casus.xij.q.v.c.firum.ad fi.⁊ est hoc in ecclesia speciale cũ in alijs res ex alterius pecunia acquisita ad dñm pecunie nõ pertineat si suo nomine empta nõ fuerit.C.de rei vendi.l.si ex pecunia.⁊.l.si vt proponas.Clarum est aũt rem ecclesiasticam regulariter alienari nõ posse.vt extra de reb.eccle.nõ alie.per totum.⁊ in auẽ.hoc ius porrectũ.C.de sacrosanc.eccle.⁊.questio. secũda hoc ius cũ similibus quod procedit maxime in ipsa pecunia mõtis que inter immobilia cõputatur:cum ex eadẽ annuus percipiatur redditus vt est tex.notabilis in cle.exiui.de verbo.sig. Secundo principaliter intelligenda est premissa cõstitutio eo casu quo in ea pecunia de cuius alienatione queritur.heres defuncto succedit.ne si aliter diceremus constitutio ipsa hoc absurduꝫ admitteret.scꝫ vt id qđ alienũ est sine domini voluntatem in aliũ transferri posset contra.l.id quod nostrum.ff.de regu.iur.cum similibus.Sed cum in proposito casu in dicta pecunia posito q2 in bonis ecclesie acquisita heres ipse iure sanguinis nõ succederet sꝫ ecclesia ex cuius bonis acquiritur.vt in auẽ.licentiam.⁊ in auẽ.vnde sumitur.C.de episco.⁊ cleri.⁊ in.c.fina.extra de pecu.cle.⁊ extra de testa.c.i.⁊.c.relatũ.ergo ⁊c.His igitur premissis apparet pro decisione proposite consultationis discutiendũ fore.an dicta pecunia de qua queritur acquisita presumatur ex bonis patrimonialib⁹ ipsius presbyteri.quoniã tunc cum alio non probato in eius iure succederet dictus meus eius frater.vt in.l.si quis presbyter.C.de episco.⁊ cleri.consequens est vt ipse alienandi habeat potestatem C.manda.l.in re mandata.ff.si quis a pa.fue.ma.l.non vsq3 adeo. an vero acquisita presumatur ex bonis ipsius ecclesie.quoniam cum tunc alio non docto succederet ecclesia.vt in premissis iuribus.et extra de testa.relatum.cl.ij.⁊ in.d.c.firum.cum similibus.merito ad ipsum meum nullum ius habentem alienatio nõ pertineret.
4 †Hec ergo questio.an ea que quesiuit clericus post promotionem ad beneficium presumatur quesita ex bonis ecclesie an vero suis vario modo in vtroq3 iure tractata reperitur.⁊ primo per glo. nostrã post alios in.d.auẽ.licẽtiã.⁊ Bal.in.c.i.de cõtentione feudi inter dñm ⁊ vasallum.in vsi.feu.per gl.extra de pecul.cle.c.i.⁊ Joã. and.eo.ti.c.iij.⁊ per gl.xij.q.i.sunt manifeste.⁊ Inn.plene extra de testa.c.cũ in officijs.Ego aũt in hoc clarius loquens solitus sum facere tria mẽbra principalia.Primum qđ aut certũ est q2 cleric⁹ habeat patrimonium tpe sue pmotionis.aut certũ est qđ nõ habebat aut dubitabatur.Primo casu distinctionis dicẽdũ qđ aut pt cõstare ex qb⁹ redditib⁹.s.an patrimonij an ecclesie illa bona fuerũt acq̃sita.⁊ tũc bona erũt illius ex cui⁹ redditib⁹ acquiruntur.vt i d.c.sunt manifeste.x.q.i.⁊ in.d.c.inquirendũ.⁊.xij.q.iij.quicũq3 res em ex meo acq̃sita mea efficitur.ff.de rei ven.l.solũ.ff.ad exhib.l.de eo. §.si qs.Aut dubitatur.⁊ tũc cũ clericus fuerit in culpa ita pmixtim vtendo reb⁹ ecclesie ⁊ pprijs.vt in.d.c.sunt manifeste.merito bona illa presumuntur acq̃sita eã redditibus pprijs quã ex redditib⁹ ecclesie.⁊ ideo diuidi debẽt inter heredẽ clerici ⁊ ecclesiã secundum qualitatẽ patrimonij cuiuscũq3 eorũ.Exẽplum vt si ex fructib⁹ patrimonij sui percipiebat clericus centũ.ex fructibus autẽ sui beneficij ducẽta detractis necessarijs:tunc in dubio de bonis per eum acq̃sitis ecclesia habebit duas partes.heres autẽ clerici vnã partẽ tantum.⁊ iste est casus singularis in.c.sacerdotes.xij.q.iij.quẽ ita ibi declarãdo intelligit glos.super versi.cõpensatione.ad fi.Secundo vero casu.scꝫ qñ certũ est qđ nihil habebat:⁊ tũc aut nõ habebat artificiũ aliquod ex quo potuisset acquirere.⁊ tali casu presumitur pro ecclesia.hic est tex.in.d.c.i.extra de pecu.cle.⁊ in.c.placuit.xij.q.iij.facit qđ dicim⁹ vxorẽ presumi ex bonis mariti quesiuisse qñ nõ apparet eã ex aliquo licito q̃stu aut aliunde ex suo patrimonio acq̃rere posse.ff.de dona.inter vi.l.quintus.C.eo.ti.l.etiã.
5 †Itẽ facit qđ dicimus officialẽ p̃sumi ex bonis reipublice quesiuisse qñ tpe pmotionis ad officiũ nõ apparet eũ aliqđ habuisse patrimonium.vt in glo.singulari in.l.facultas.C.de iure fis.lib.x. de cuius tñ veritate p Guli.de cu.in.l.principalib⁹.ff.si cer.pet.⁊ p Bal.in.d.auẽ.licẽtiam.⁊ in.d.c.i.⁊ in.l.i.C.de here.vel actio.vendi. Nec huic mẽbro refragatur.l.si defunct⁹.C.arbi.tu.dicẽs tutorẽ non presumi q̃siuisse ex bonis pupilli.posito qđ tpe susceptiõis tutele nihil haberet in pfimonio:qñ ideo aliud in tutore est quã in clerico:q2 tutori licitũ fuit negociari.vñ esse potuit qđ q̃sita ex propria negociatiõe acq̃siuerit qđ magis est p̃sumendũ quã presumẽdum est eum ex bonis q̃siuisse pupilli.cũ aũt presumerem⁹ in delictum furti incidisse cõtra.l.merito.ff.pro soc.Clerico aũt non licet aliquo modo negotiari.extra ne cleri.vel mo.c.i.cũ similib⁹.⁊ ideo vbi artificium vel patrimonium non habet presumitur ex bonis ecclesie quesiuisse ne alias dicẽdo p̃sumeremus in eo crimẽ cõmisisse negociatiõis ꝯtra dictã.l.Aut habebat aliqđ artificiũ vel doctrinam ex qbus potuisset acq̃rere.iuxta.c.relatũ.extra de testa. ⁊ tũc idem dicẽdũ est in hoc casu qđ in mẽbro distinctionis dictũ fuit scꝫ qñ clericus patrimoniũ habebat.⁊ permixtim vtebatur bonis patrimonialib⁹ ⁊ ecclesie.Et ad hoc facit qđ glossa tot in.l.cũ oportet.C.de bo.q̃ libe.in.q.illa an filiusfamilias quesita ex bonis patris quesiuisse presumatur.an vero ex pprio negociatiõe.Tertio casu principali qñ dubitatur.⁊ tũc aut dubitatur an q̃siuerit illa bona de quib⁹ est cõtentio ante suã pmotionẽ vel post:⁊ tũc et qui est in possessione bonorũ defendetur in ea quousq3 pbabit ecclesia post promotionẽ illa q̃sita fuisse.⁊ iste est casus notabilis in.c. nulli dubiũ.xij.q.v.sm glo.que ita ibi tex.intelligit in versi.⁊ si hic. Aut vero dubitatur an habuerit aliqua bona ex qbus potuerit illa acquirere.de qbus est cõtẽtio:⁊ tũc similiter presumitur pro ecclesia.ar.in.d.c.i.de pecu.cleri.⁊.d.c.i.xij.q.iij.Et hoc vltimũ membrum firmat Joã.an.in.d.c.iij.de pecu.cleri.His ergo discussis hec ad propositum premisse cõsultationis inducendo cõcludo qđ cũ cõstet dictũ clericũ redditus numero plures ex patrimonio pprio percipere ex patrimonio autẽ ecclesie nihil redditum super esse detracto victu ⁊ vestitu:quos ex ecclesie redditib⁹ clericus habere debet.xij.q.i.c.clericus qui.⁊.c.duo sunt genera.ad fi.extra de prebend.cum secundum merito presumitur hec pecunia montis ex redditibus proprij patrimonij per clericum acquisita.non autem ex redditibus ecclesie.ex quibus nihil superest victu ⁊ vestitu detractis.Et ad hoc accedat similis determinatio glos.in.l.cum oportet preallegata.decidentis quod quesita per filium aliquod habentem artificium vel proprium patrimonium parte existente paupere.⁊ cui nihil superest ex redditibus pprij patrimonij que sita p̃sumuntur ex proprio filij patrimonio aut artificio.Quamobrem concluditur meum heredem iure sanguinis dicto rectori seu clerico etiam in dicta pecunia que ex redditibus patrimonialibus clerici presumitur acquisita alio nõ probato posse eandem ex vi prefate constitutionis ad sui libitũ permutare seu alienare.

Consilium.cxij.

1 Rescripta duo impetrata ad diuersos iudices super eadem re sunt nulla si ambobus vtitur impetrans.

In christi nomine amen.

1 BReuiter dicitur †dñm Salutatum cũ dño abbate Florentino presentis cause in delegato apostolico nõ debere in iurisdictione p̃sentis cause concurrere.Et primo qa dictũ.c.pastoralis.de rescri.in quo fit maximũ fundamentũ locũ habet qñ iudicialia equalia sunt.⁊ consequenter iudices pares. vt ibi no.Inno.Clarũ est autẽ iudiciũ restitutionis in integrũ de quo in presenti tractatur maius esse respectu iudicis cognoscẽtis.vt probatur.ff.de mino.l.minor autẽ magistratus.cum.l.precedẽti.C. vbi ⁊ apud quẽ.l.fi.Scđo principaliter dicit Inno.in preallegato.c.pastoralis.illud.c.nõ pcedere vbi dubitatur an iurisdictio primi iudicis sit renocata p literas a iudice appellationis impetratas.qñ tunc solum iudex appellationis cognoscet.p.c.dilect⁹.eo. ti.⁊.c.vt debitus.de appel.⁊ subditur ratio ibi per eundẽ:q2 in diuersa causa sunt facte he impetrationes literarũ.qñ vna in cã appellationis.alia in cã principali manifestũ ergo ex his est mẽtem Inn.fore qđ vbi geminata rescripta ad diuersos iudices impetrantur super diuersis causis nunq̃ dispositio dicti.c.locum habet.

Sed ita incidit in casu ꝓposito vbi vnum rescriptū impetratur.
in cā principali aliud vo in cā restitutionis tēdēs ad rescissionem
late snie igit̄ ꝛc. ¶ Tertio principaliter dictū dnm Salutatū nō
debere in cognitione presentis cāe ꝯcurrere qꝛ sua iurisdictio si ꝗ
foret suspēsa est ꝑ pēdentiā cause postulate restōnis. extra de resti.
in inte. c. suscitata. cum ibi plene no. C. de trāsac. l. cā cognita. ꝛ in
aut. ꝗ supplętio. C. de pci. impe. offe. C. de in inte. post. l. vna. ꝛ vbiqꝫ
ꝑ Bal. ff. de aut. tut. l. defendētes. vbi ꝑ Bar. allegans. ꝛ plene dixi
l. l. iiij. §. si seru⁹. ff. de acq. pos. ¶ Ultimo di iurisdictionē dicti dñi
Salutati nō solū reuocatā fore ꝑ literas scdo impetratas ad iudi
cem diuersum vt p̄z extra de offi. leg. c. studuisti. ff. de ꝓcu. l. si quis
ꝓcuratoris. §. fi. Sed etiā per lapsum anni ad exequēdam sniam
per se latam prefixum. extra de offi. deleg. c. querenti. ff. de re iudi. l.
a diuo pio. vbi per legistas. Et hec breuiter sufficiant.

Consilium. clxi.

1 ¶ Bona in eo estimo scribenda sunt vbi possessa reperiuntur.
2 Originem ab aliqua ciuitate trahentes munera ibidē sustinere
debent ꝛ si alio loco domicilium incolatus iure instituerint.
3 Preuētio vni⁹ ex reis credēdi isolidū ius alteri⁹ creditoꝝ pimit.

¶ In christi nomine amen.

1 Visis † qōnibus ꝓposito themate ac supra cōsul
tis qꝛ ad bona sita florētie iure potuerit di
ctus Thomasius ibidē catastrū dubitādi locus nō
est qm̄ persona ibidē subiecta rōne incolatus. vt. ff. ad
munici. l. incolatus. la. i. Itē bona ibidē cōsistētia dictū magistrū
florentino catastro iure subiecerūt vt primū probat. C. de incolis.
l. in patria. lib. x. fm. ff. de mu. ꝛ ho. l. rescripta. §. fi. cū ibi notatis. ꝛ
C. de mulie. ꝛ in quo loco. l. i. in vlti. rñso. lib. x. Difficultas igitur
presentis consultationis in eo versat̄. s. an potuerit dictus Tho
masius describi in catastro florentie pro bonis existentibus in ter
ritorio Aretii. ¶ Et prima fronte dicendū occurrit qꝫ nō qꝛ in eo
estimo bona describēda sunt vbi possessa reperiunt̄. hoc vr̄ casus
ff. de cēn. l. forma. §. si vero qs agrū. ¶ Scdo qꝛ ꝛ psupposito qꝫ flo
rentino estimo hec bona describi potuissent. nihilomin⁹ aretina
ciuitas ipsi magro thomasio originaria florētine ciuitati in qua
eidē incolat⁹ est in descriptiōe ꝗ ad solutionē munerū sic pferen
2 da est. ff. de munici. l. libertus cū si. ¶ † Tertio ꝛ q originē ab vrbe
aretina habēt munera ibidē sustinere debent ꝛ si alio loco domici
liū incolatus iure instituerunt. ff. de mune. ꝛ ho. l. qui originē. ꝛ de
municip. ꝛ origi. l. i. ꝛ l. fi. lib. x. Clarū autē est qꝫ si dictus magister
in bonis aretii consistentibus onera florentie exolueret non debe
ret pro eisdē aretī cōueniri. ne onere duplici respectu eorundem
bonorum grauaret̄. de leg. ij. l. titia. in. §. qui in vita. ꝛ quod no. gl.
in. d. l. si vna. C. de mu. ꝛ in quo lo. ꝛ elegāter in. l. quoties. §. quis
in ver. veterana. ff. de publi. cōsequenterqꝫ originaria ciuitas falle
retur ergo ꝛc. Premissis tamen non refragantibus verius puto
qꝫ supra conclusum extitit. ꝛ ad implectandam conclusionē pmo
moueor: qꝛ ex quo dictus magister Thomasius vt euidēter ex for
ma primi capituli supra descripti colligitur in versi. seu alium. q
in ciuitate florentie debent prestantias ꝛc. vocatus fuerit ad de
scriptionē bonorum vbiqꝫ existentium in estimo faciendā a florē
tino dominio. ergo ꝛ illi in describendis bonis etiā Aretii existē
tibus potius parere debuit. ff. de re iudi. l. contra pupillum. §. qui
ad maius. extra de appel. c. si duobus. cum ibi nota. ff. de custo. reo.
l. quis in. §. solent. cum ibi plene not. per Barto. ꝛ Petr. de bella
perti. ꝛ Bal. in. l. nō exigimus. §. si quis municipali. ff. si quis cau
tio. ꝛ qd plene no. gl. in. l. ciues. C. de incolis. lib. x. ¶ Secundo qꝛ
ex quo potissimū dominium florentinum iurisdictionem habet
vniformem in vtroqꝫ territorio scꝫ florentino atqꝫ Aretino. conse
quens est vt bona ibidē sita pro soluendis muneribus potuerint
florentino estimo ascribi. vt clare decidit Guliel. de cu. C. de sa. san.
eccle. l. neminem. Bart. approbante in. d. l. vna. C. de mili. ꝛ in quo
loco. ¶ Tertio moueor subtili ratione. certū est enim hanc descri
ptionem estimi vel catastri nō ex alio fieri nisi vt facilior probabi
liorqꝫ munerū fiat exactio. tunc sic exactio florentina vna cū com
munitate aretina pro muneribus a magistro Thomasio exigen
dis sunt quodāmodo duo creditores insolidū. vt ex se patet. Sed
dñium florētinū qd est vnus creditor maior atqꝫ potētior puenit.
vt ex se notū est in descriptiōe estimi ac munerꝫ exactione respectu
dicti magistri Thomasii. cōe Aretinū qd est alius creditor. igit̄
consequēs est vt Aretine ciuitatis ius hec preuētio nullū reddat.
3 vt est casus. ff. de duo. re. l. ex duob⁹. † vbi scribit̄ preuentionē vni⁹
ex reis credēdi insolidū ius alterius creditoris perimere. ¶ Ulti
mo hoc mihi psuadeo ex gl. ord. in. l. incola. la. ij. ff. ad muni. cuius
opinio cōiter est probata decidēte nō posse dictū magistrū Tho
masium etiā si vellet iure sui incolatus florētie quesito renuncia
re ob nō subeunda munera. ex quo scriptus in estimo reperitur.
¶ Ex quibus omnibus prioris consilii cōclusionem affirmo me
vlterius in aliis non extendens. cū ea in eodem satis discussa sint.

Consilium. clxii.

1 ¶ Ius fideicommissi cōditionalis vel in diē incertum. si fidei
commissarius ante euentum cōditionis vel antequā dies incertus
eueniat decedat per eundem non transmittitur.

¶ In christi nomine amen.

Super puncto premisso breuiter dicēdū
qꝫ substitutio fideicōmis
si aui materni facta ꝑ Uanolā matrē filio suo pupillo
expirauit per mortē dicti aui ante obitū ipsius pupil
li contingentē. adeo vt neqꝫ ad heredes dicti aui ius ipsius fidei
cōmissarie substitutionis transmissum fuerit. licet enī aliqua fue
rit dubitatio an fideicomissum purū nō agnitū ad heredes trās
mittatur. de quo plene gl. ꝛ Bart. de leg. i. l. cū filio. C. de fideicom.
1 l. iij. ꝛ in. l. cogi. §. idem neratius. ꝛ. l. postulante. ff. ad trebel. † atta
men illud indubitatissimum est quod ius fideicōmissi cōditiona
lis. vel in diē incertum. vt est in casu nostro si fideicōmissarius an
te euentū cōditionis vel antequā dies incertus eueniat decedat per
eundem nō transmittat̄. C. de cadu. tol. l. vnica. §. fin autē sub cōdi
tione. ff. de m. l. in cā. §. pōponius. ꝛ hoc esse verū vlterius probat̄
manifesta rōne. Certū est enī legata ꝛ fideicōmissa quo ad dictam
cōcessionē ꝛ trāmissionē equparari. vt. d. §. fin autē sub cōditiōe. ꝛ. l.
iij. §. i. ver. idē dicēdū. ff. de admi. le. sꝫ legatū factū Titio post mor
tē Sēpronij nō trāsmittit̄ ꝑ titiū ad eius heredes si ante mortem
Sēpronij decedat. vt in. l. heres me⁹. §. i. ff. de cōdi. ꝛ de. ff. qn̄ dies le.
ce. l. si cū heres. ꝛ. l. hmōi. v. nā tale ergo ita dicendū est de dicta sub
stitutione fideicōmissaria facta de auo materno. qꝫ cū fctā fuerit
post mortē filii suiqꝫ nepotis ex quo ꝯtingit eūdē an̄ obitū nepo
tis decessisse merito ius dicte substōnis extinctū in heredē trans
missum nō fuerit. ¶ Ceterū circa eūdē articulū ꝯcludēdū est qꝫ sta
tutū pdicte terre deferēs successionē nepotis materno auo. iure ea
aut. defūcto. C. de suis ꝛ legi. intelligendū extāte auo ac succedēte.
Ceterū eo nō succedēte qꝛ defuncto vt in ꝓposito casu pfata ꝯsti
tutio nō vēdicat sibi locū. ff. de bo. liber. l. ꝛ si ex modica. §. si filius.
ff. de iu. pa. l. fine in. §. fi. Et no. Barto. in. l. ij. §. sꝫ si fine. ff. ad tertul.
ꝛ in. l. i. §. vlti. ff. de cōtra tab. ¶ Ex his ergo ad ꝓpositū concludit̄
qꝫ cū ius omne successionis cōpetentis dicto auo in bonis prefati
pupilli nepotisqꝫ sui per preallegata extinctū fuerit. merito cōse
quēs est dictū Nicolaū ꝑ partē dicti pupilli eidē pupillariter sub
stitutum iure pupillaris substōnis vniuersa eisdē bona capere. C.
de impub. ꝛ aliis substi. l. precibus. de testa. c. si pater. lib. vi. cum si.

Consilium. clxiii.

1 ¶ Constitutio curie mercantie loquēs per verba: si nō soluerit
vel non satisfecerit debitor infra terminum prefixum pronuncie
tur cessans ꝛc. iuris communis interpretationem recipit.
2 Offerre illegitime: ꝛ non offerre paria sunt.
3 Consequi intendens quicquā extra cōmunis iuris regulas causas
propter quas hoc iure consequitur narrare debet.
4 Immobilia vt vi premisse obligationis soluant̄ exigit̄ primo cō
stare debere debitorē in pecunia vl' alia re mobili soluēdo nō fore.
Soluendo non esse quem in notorium transire non potest.
5 Cedere qui vult iura bonorum suorum: cessionem efficacem face
re tenetur instrumenta videlicet ostendendo ꝛc.

¶ In christi nomine amen.

1 Constitutio † curie mercātie loquens ꝑ ver
ba si nō soluerit vel non satis
fecerit debitor infra terminū pfixū pnūciet̄ cessans ꝛc.
iuris cōis interpretationē patit̄. C. de nox. l. ij. C. de iur.
deli. l. fi. §. in cōputatione. in gl. ff. de pub. l. clar. ff. de mune. ꝛ ho. l.
vt gradatim. §. sꝫ si lege. extra de cōsuetu. c. cū dilect⁹. s. vt tūc demū
creditor in pecunia mobilia cogatur accipere qn̄ debitor i eo sol
uendo nō est. C. de solu. aut. hoc nisi. ꝛ aut. vnde sumit̄ alias inuito
creditore aliud ꝓ alio solui nō pōt licet volēti sic. ff. si cer. pet. l. ij. §.
i. C. de solu. l. eum a quo. ꝛ. l. manifesti. adeo vt dicamus debitorem
quācunqꝫ rem meliorē ꝓ debito inuito creditori soluere volētem
liberationem nō posse cōsequi. ff. de vsu. ꝛ habi. l. fi. instit. de act. §.
preterea. ff. si cer. pe. l. quid in glo. lꝫ ergo verbū solutio ac satisfa
ctio a statuto platū quocūqꝫ creditori solutū satisfactū velit veri
ficet̄. ff. de sol. l. solutā. ꝛ. l. solutionis vbo. ꝛ. l. satisfactio. ff. de re iu.
l. iiij. §. ait pretor. ꝛ. §. soluisse. ff. de vbo. sig. l. solutionis vbo. ff. qui.
mo. pi. vel hyp. sol. l. liberat̄. §. qui parat⁹. ff. de pig. act. l. si rē. §. sol.
nihilominus. ꝗ. relata cōstitutio pmissam accipit interpretationē
cū nō videat̄ in dubio ius hoc creditori cōpetēs tollere. ff. ne quid
in lo. pu. l. ij. §. merito. ꝛ. l. si qs a principe. C. de emāc. lib. l. nec auus.
extra de offic. deleg. c. ex parte. de auto. ꝛ vsu pal. c. ex tuarum. de re
2 scrip. l. Quia. lib. vi. ¶ † His ergo premissis veniamus ad rē. offert
Thomasi⁹ de spinelis bona imobilia se soluturū Thomasio Ja
comini. hec oblatio multiplici ex cā sibi nō pficit. Et pmitto pri
mo rē cōem ꝛ verā. s. paria fore nō offerre vel offerre illegitime. ff. q
satis. cog. l. quoties. ff. de transac. l. cū hi. §. pretor. ꝛ in specie p̄z. ff.
de solu. l. si solutus. ꝛ. l. creditor. fm vnā lec. Sed premissa oblatio
3 multiplici ex respectu est illegitima. ¶ † Prima aūt illius illegiti
mitatis cā illa est qꝛ quoties qs quicqꝫ extra cōmunis iuris regu
las cōsequi intēdit: vt euenit in ꝓposita specie vbi aliud pro alio
creditore inuito soluere vult Thomasius causas eas ꝓpter quas
hoc iure ꝯsequitur narrare dꝫ. hic est tex. no. C. de predi. curialiū. l.
i. lib. x.

f.lib.x.vbi dum dicit causas quibus transgulator exponat.facit.ff.
de adul.l.si adulteriũ cũ incestu.§.idẽ pompo.Sed in oblatione
prefati Thomasii in scripturã redacta non apparet allegata im
potentia soluendi pecuniã.que causa est ob quã preter iuris com
munis regulam aliud inuito creditore soluit.vt in dicta aut.hoc
4 nisi ergo ꝛc.¶ †Secunda illegitimitatis causa illa est text.in dicta
aut.hoc nisi.ad hoc vt immobilia vi premisse saluãtur obligatio-
nis exigitur primo constare debere debitorem in pecunia vel alia
re mobili soluendo non fore.vt est expressum in text.eiusdem.in
prin.palam autẽ est ex facti serie hoc id qd probandũ ipse Tho-
masius tenet vt patebit ex infra dicẽdis ipsi ius dicende non con
stitisse.igitur ꝛc.qd autem ad ipsum allegantem se in pecunia sol
uendo nõ esse pertineat probatio ita demõstro etenim egestatem
allegãti ad sue intẽtionis fundamentũ illã probãdi onus incum
bit.cũ in contrariũ iuris existat.que est vt quilibet sit soluendo.ff.
de separa.l.si creditores.ad finẽ.C.arbi.tut.l.si defunctus.Ista est
gl.ordi.ff.qui satis.cog.l.si vero.§.qui proferri.Sed hoc Thoma-
sius egestatẽ pecunie allegat ob consequendum beneficium.d.aut.
ergo ꝛc.¶ Scđo deducitur sic Thomasius Jacomini habet pro
se intentionẽ fundatam in regula dicte.l.ij.ꝛ dicte.l.cum a quo di
cente qd aliud pro alio ergo ꝛc.Thomasio de spinellis qui vult
aliud soluere virtute exceptionis posite in dicta aut.hoc nisi incũ
bit probatio fundamẽti exceptionis qd est.vt ipse non sit soluẽdo
in pecunia.ita est tex.ff.de proba.l.in exceptionibus.ff.de procur.l.
mutus.§.nec queritur.C.de in integ.resti.titulo generali.l.si mino
rem ꝛc.cum simi.¶ Ceterum ꝛ si probatum non foret qd predicti
per dictum Thomasium saltẽ debuit precedere discussio iudicis
ob quam manifestum reddatur an soluendo ille sit.an vero non.
vt in prin.dicte aut.ad hoc qd not.ff.de ver.obli.l.decem.ff.de nou.
ope.nun.l.stipulatio.§.ꝛ hoc.C.quando fis.vel priua.l.ij.cũ ibi ple
ne no.in glo.vlti.que discussio multipliciter fit.vt pꝫ ex late not.
per glo.ꝛ Bar.ff.de rescindi.l.a diuo pio.§.in venditione.plenius
per Oldra.C.de actio.ꝛ obli.l.aut.imo.ꝛ.d.l.ij.Illa autem discussio
non precessit.vt ex se patet.igitur ꝛc.Nec premissis refragaꝛ qd di
ci posset notorium fore predictum Thomasium soluẽdo nõ esse.
ꝛ consequenter alia probatione vt discussione non sit opus.qm lic
et notorij probatio non requiratur allegatio que hic minime fa
cta fuit.vt no.singulariter gl.de ap.c.de appellanti.quam cõmuni
5 ter approbant.extra vt lite non contest.c.accedens.† Quinimo ꝛc.
probabilius dici possit hoc.scꝫ quẽ soluendo nõ esse in notorium
transire non posse.licet in manifestum aut famosum sic vt no.gl.
C.de iure do.l.vbi adhuc.ff.de sol.l.si constante.cum ibi no.hoc si
deducitur hec negatiua.quẽ non esse soluendo est quid non ens:
vt.C.de proba.l.actor.qd vt ex se patet non bene potest deduci in
cognitionem hominum seu cognationẽ alicuius sensus corporei.
ergo in hoc cõsistere notorium non potest.vt plene no.per Ja.bu.
ꝛ Oldra.C.quo ꝛ qñ iudex.aut.qui semel.¶ Tertio principaliter
dictam obligationem illegitimaꝫ fore euidenter arguitur.qꝛ tex.
in dicta aut.permittens ex immobilibus creditori solui posse.ita
intelligi debet.scꝫ vt immobilia ipsa in creditoris dominiũ irre-
uocabiliter transferantur.vt euidenter probat regula dicens eꝰ
ad qd quis obligaꝛ in genere tenere dñium transferre.C.de cõdit.
inde.l.nerantus.ff.de actio.emp.l.ex empto.in.§.emptor.de leg.j.l.
substitutio.§.1.l.si domus.C.de euic.cũ ibi no.de leg.iij.l.qui cõcu-
binam.§.si heres.de solu.l.cũ quis.§.qui hominẽ.ꝛ plene legiꝛ.ff.
eo.titu.l.certũ in gl.ꝛ per doct.ac etiaꝫ probaꝛ:qꝛ quãdo quis vult
suorum bonorũ iura cedere ꝛc.vt in casu ꝓposito eandẽ cessionẽ effi-
cacem teneꝛ facere.quinimo ꝛ eorundẽ bonorũ instrumẽta ostẽde-
re ex quibus resultat cessionũ efficacia.vt primũ probaꝛ.de leg.j.l.
apud iulianũ.§.si titius.ff.de here.vel acti.vendi.l.si nomẽ.Et de
scđo est singularis terminatio Alberti galeoti in margarita sua
in ti.de fideius.hic deducentis.ar.l.si qs inficiatus.ff.depositi.ꝛ per
tex.de act.emp.l.titius.vbi est expressum qd teneꝛ venditor actori
ostendere instrumẽta p que ius efficax vẽditoris tertiũ reddaꝛ ad
qd no.Dy.ꝛ Ur.ff.de fun.instru.l.quesitũ.§.idẽ Papi.ꝛ spe.in ti.
de loca.§.nunc aliqua.ver.lxxvj.ꝛ vi.ꝛ plene in.l.instrumenta.C.de
fideius.Itẽ per id qd notanter no.gl.in.c.imperialẽ.in.§.illud.de
prohi.feu.alie.per Feder.que incipit qd vasallus.ꝛ in.l.ij.C.quan.
ꝛ qui.quar.pars debe.lib.x.vbi expresse firmat feudatariũ debere
dño feudi instrumẽta ostẽdere quicquid not.Old.in.l.j.C.de con-
duc.lib.xj.ꝛ vlti.in.l.cessante.C.quo ꝛ qñ iud.Igiꝛ ex pmissis ne-
cessario sequiꝛ dictam bonoꝝ oblationẽ illegitimã extitisse eo qd
nec efficax ius dictorũ bonorum apud efficacẽ stare probatum est.
neqꝫ instrumẽta ex qbus ius in bonis arguiꝛ ostẽsa sunt q̃ ambo
ex predictis necessaria euidẽter ostẽdi.¶ Ultimo eiusdẽ ostendiꝛ
inualiditas ex tex.dicte aut.in ver.prestãda creditori de euictiõis
cautela.quã quidẽ cautelã de euic.Florentina cõsuetudo notoria
cum fideiussore interpretata est.Certũ autẽ est in pmissa oblatiõe
nõ fuisse oblatã fideiussoris pstationẽ vt dicte aut.tex.requirat igiꝛ.
Certe ꝛ si diceretꝛ hanc oblationẽ in gñe factã fuisse dico hoc non
fuisse sufficiẽs nisi ꝛ fideiussor oblatꝰ ꝓpe oblatiõis presens ẽ[?]zo-
ferre foret adeo vt nõ solũ vbaliter sꝫ realiter.ꝛ cũ fideiussoris pre

sentia facta sit sm do.Ang.in.l.de pupillo.§.is cui.ꝛ.l.pretor ait.
§.si quis paratus.ff.de no.ope.nũ.dicẽs ad illorum iurium decla-
rationeꝫ per singularẽ tex.sm eũ.in.l.si seruus si heredi.ad fi.ff.de
statu lib.Ego autẽ idẽ cõfirmo dicens non solũ hoc est verũ si ipsa
satisdatiõis oblatio fideiussores requirat.sed etiã si pignora aut
quid aliud.ita habeo notabilẽ casum quẽ singulariter pondero.
ff.de solutio.l.qui dotẽ.§.item respõsum.ad fi.que tex.recte decidit
hanc sententiam.Ex quibus omnibus consequens est cõclusio in
dubitata dictum Thomasium de spinellis obligatione qꝫ illegi
tima minime a constitutionis tenore reuelatum esse.

¶ Consilia domini ludouici de Roma in Florentia
reddita expliciunt feliciter.

¶ Consilia edita per famosissimuꝫ vtriusqꝫ iuris monar
cham dominum Ludouicum pontanũ de Roma in Ur-
be conscripta ꝛ exemplata incipiunt feliciter.

¶ Rescriptuꝫ ecclesie sancti Blasij si datũ est vt debeat habere cõ
modũ oim legatorũ factorũ pro incertis ꝛ male ablatis. An si est
factũ legatũ pastoribus de Cassengo debitũ ad annũ debeaꝛ tale
legatum ipsi eccle sancti Blasij vigore dicte bulle.ꝛ dicit ꝙ non.

Consilium.cx.ix.

1 ¶ Legare potest deportatus pro male ablatis.
2 Legata quando dicantur incerta.
3 Rescripta ad proprios intellectus extendi debent.
4 Legata pro male ablatis non dicuntur proprie legata.
5 Debita amittere:ꝛ lucra non capere non sunt paria.

¶ In christi nomine Amen.

1 NEcquinquaginta †soluta pastori-
bus de Cassen-
go nõ iure petunꝛ respectu dicte bulle hac prima rõne
qꝛ illa erogat in sanctũ Paulũ oĩa legata pro incer-
tis ꝛ male ablatis.Sed quinquaginta data predictis nõ possunt
dici hoc respectu legata:qꝛ nõ possunt legari creditoribꝰ quales
hi erãt qd eis debetur absqꝫ cõmodi representatione.vt in.l.si cre-
ditori.cũ.l.sequenti de lega.j.ergo ꝛc.¶ Secundo predicta quin-
quaginta non possunt dici incerta:imo certa ex quo demonstra-
tione visibili aut intellectuali ostensa sunt deberi.ff.si cert. peta.l.
certum.Quinimo nec ablata quoniam id auferri dicitur quod
e manibus per raptum arripitur.vt ait iurisconsultus.ff. ne quis
eum qui in ius vo.l.sed si eximenda.in princip.ꝛ patet ex discursu
glo.ff.qd me.cau.in.l.extat.in glo.magna.Consequens est ergo vt
cum verba ipsius bulle nec mens sm qd ex superioribus probatũ
est ad hanc pecuniam non extendatur merito nec eius dispositio
ff.de dam.infec.l.iiij.in.§.toties.ff.de aqua quoti.ꝛ estiua.l.j.§.lo-
quitur.ff.de acquiren.heredi.l.si seruum quis.in versic.non dixit.
3 cum simili.¶ †Tertio certo certius est rescripta ad proprios.nõ
autem ad improprios intellectus extendi debere.de electioni. de.
circa.cum simili.Clarum autem hec quinquaginta relicta predi-
4 ctis quibus solutio facta est.†posito sed non concesso ꝙ pro ma-
le ablatis qꝫ hoc falsum est vt supra ostendi non dici proprie lega
ta:vt ad literam terminat dom.Oldra.in.l.si seruo.ff.de heredib.
insti.per illam literam dicẽtem ꝙ non prestat beneficium qui im-
pedit debitum.ꝛ quod idem no.in.l.j.C.de sac.sanc.eccle. referens
Joan.andre.in.c.qꝫ.de vsur.lib.vj.in nouella dicentem deporta
tum posse pro male ablatis relinquere ex eo.quia non proprie le-
gare dicitur:licet eidem sit prohibita legandi potestas.vt.l. eius
qui.§.insulam.ff.de testamen.ergo sequitur hunc intellectum im
proprium ad predictam bullam admitti non debere. ¶ Quarto
intentio sanctissimi domini nostri potissime attẽdenda extra de
priuile.c.porro.ꝛ in.c.his.cum simi.Nam legatum factum fuit le-
gatarijs pretendentibus titulum lucratiuum.vt.l. si hereditatis.
ff.mandati.lucrum auferre:vt eius rescripti verba plusqꝫ eviden-
ter demonstrant.ergo non iuris ex rescripto premisso auferri de-
bere debitum illis ꝙ pretendũt ex cã onerosa quales sunt hi qui
bus solutum est titulum pretendẽtes ex oneroso cõtractu locatio
5 nis.ꝛ hoc duplici ratione.†Primo qꝛ non par eadẽ ratio est de-
bita amittere.ꝛ lucra non capere.C.de iure deli.l.fi.§.ꝛ si prefatam
Scđo qꝛ cũ casus sit propositus quo facta est solutio sic diuersus
a cõtẽto in bulla pmissa merito ex ipso rescripto nõ causaꝛ aliqua
diuersa illatio.de reg.iur.in ar.lib.vj.¶ Ultimo posito: non autẽ
cõcesso ꝙ hec essent vera ꝛ ꝓpria legata pro incertis ac male abla
tis.nihilominus eadẽ premissa gñalis bulla non cõprehendit sine
rescriptũ hoc equiparemus vltime volũtati siue cõtractui.ꝙ si vl
time voluntati patet ex casu.l.si ita scripsisset.de leg.ij.vbi genera-
le legatum omniũ debitorum non cõprehendit debita in diẽ vel
sub cõditione.ꝙ si cõtractui manifestũ est ex casu notabili iuncta
ij.glos.in.l.idem.alias fideiussorem.ff.manda.vbi generalis conces
sio quorumcunqꝫ debitorũ aut actionum non extendiꝛ ad debita
aut actiones in diem.Sed hec legata in testamẽto facta posito ꝙ
pro male ablatis ꝛ proprie legata sint in diem determinatuꝫ.s. an
num ergo generalis concessio domini nostri omnium legatorum
pro male ablatis facta prefate ecclesie nõ extenditur ad huiusmo
di legata in diem.qualia hec que soluta sunt fuerunt.

Consilium.dcxv.

1 ¶ Liber registri positus in archiuo publico vel alio non suspe-
cto facit fidem licet instrumentum haberi non possit dato quod in ipso registro non sit dies neque consul.

¶ In christi nomine amen.

1 Liber †registri productus tanquam publicus. et in archiuo publico aut loco non suspecto reposi- tus plenam pro producente probationem inducit. etiam si neque diem habebat neque consulem. vt no. extra de prescrip. ad audientiam. ff. de proba. l. census. C. de fide instru. auth. ad hec. Et no. canoniste maxime do. Anto. referens verba Bar. extra de fid. instr. c. j. Cuius quidem probationis robur eidem adijcitur. Primo ex qualitate persone scribentis que publica est id est tabellionis qui seruus reputatur publicus. ff. de adop. l. non aliter. et l. his verbis. C. de tabula. l. generali. lib. x. ¶ Secundo ius commune volens quod publice ac autentice scripture qualis est hec plena fides detur. vt in. c. j. et ij. extra de fide instru. potest enim iuris communis dispositio non solum valide sed etiam inualide robur probationis adijcere. vt extra de fi. instru. c. cum dilectus. extra de proba. quoniam contra. ff. de testi. l. carent. secundum vnam lect. et quod habetur extra de proba. c. post cessionem. Si ergo vt patet in constitutione magnifici do. Caroli. instrumentum in quo venditio probatur inter Joannem Hannibalem haberi non posse constare sufficit iuramento. vt in. l. si. C. de fi. instru. tunc dicto libro registri ad probandum venditionem vna cum alijs adminiculis vel presumptionibus ex dictis testium resurgentibus que in meo consilio alias late examinaui plena fides dabitur. et sic in hoc concludendum videtur.

Consilium.dcxvi.

¶ Si tutrix fecit transactionem in qua relaxauit aliqua immobilia non valet si non interuenit decretum vel alia forma statuti etiam si eam fecerit cum ecclesia nomine populi. Si vero fecit noie filij maioris non valet nisi habeat speciale mandatum vel ratam habeat.

1 ¶ Transactio est species alienationis.
2 Alienatio bonorum facta ex ingressu minoris in monasterium valida est etiam si decretum non interuenerit.
3 Vasallus ius feudi pro anima donare non potest sine consensu domini.
4 Copulatiue virtus est vt ad sui verificatione omnium copulatorum concursum requirat.
5 Alienatio generalis non comprehendit ea quorum alienatio est penalis.
6 Prescriptio titulum requirit.
7 Titulum efficacem ad prescribendum non parit putare ex transactione possessiones traditas fuisse: sed vere traditas esse oportet.
8 Error iuris prescriptionem non prodest.
9 Alienatio iniusta per feudatarium facta causat prescriptionem in fauorem eius cui alienatio facta est. adeo vt dominus ipse a potestate reuocandi alienationem longissimi temporis spatio concludatur. limitat. nu. xi.
10 Prescriptio inferens preiudicium rei feudalis intelligitur solum de cursu in preiudicium vasalli non autem domini.
12 Restitutio in integrum conceditur aduersus prescriptionem longissimi temporis contra ignorantem decursam.
13 Ecclesia iure minoris semper debet illesa seruari
14 Restitutione in integrum vna ecclesia contra aliam vti potest.

¶ In christi nomine Amen.

Viso diligenter proposito thematis consultatione. circa primam dubitationem qua queritur an valida extiterint transacta premissa. Breuiter dicendum quod non. Et primo inquantum illa tangit Brocar. olim pupillum. Hec probe
1 necessaria triplici manifestatur ratione. ¶ † Primo quia transactio species alienationis est proprie vbi ex ea quid alteri dare contingit. vt in casu proposito. quod patet ex regula. l. sancimus. C. de re. ec. non alie. et l. alienatum. in prin. ff. de ver. sig. Et no. do. Bal. in. c. si vasallus. de suc. feu. si de feu. contro. fue. inter do. et agnat. et. c. j. de contro. inter vas. et alium de beneficio allegans. l. si pro fundo. C. de transac. vna cum no. in. l. fine apud acta. C. eo. ti. Sed immobilia pupilli regulariter absque iudicis decreto alienari non possunt quod in proposito casu non interuenit. vt in. l. magis puto. §. pupillus. et quasi per totum. ff. de reb. eorum. et in. l. lex que tutores. C. de admini. tuto. ergo etc. ¶ Secundo quia de hoc est casus expressus. in. l. non solum. C. de predi. mino. et plene tractat glos. ordi. faciens distinctionem an transactio super mobilibus fiat. an vero super im-
2 mobilibus. in. l. j. C. si aduer. transac. ¶ † Tertio quia deficit solennitas aut forma tradita per statutum super alienatione rerum minoris. Cuius quidem defectus contractum ipso iure nullum reddit. ff. de transac. l. cum hi. §. si pretor. C. de testa. l. si testamentum. cum si. Nec huic rationi refragatur quoddam dictum Cy. in dicta auth. ingressi. C. de sac. san. ec. dicentis alienationem bonorum factam ex ingressu minoris in monasterium validam censeri etiam si decretum non interuenerit quoniam ibi est ex eo: quia cum sine autoritate alicuius teneret ipsius minoris ingressus. quod est in principale. vt in. c. j. de sta. regula. in antiquis et in. vi. consequens etiam erat. vt teneret bonorum oblatio tanquam quid accessorium. Nos autem loquimur cum minor ipse cum actum principale facit quod contractus vocatur quo casu minor ipse ciuitatis constitutione ligatur tanquam persona eidem subdita. vt in. l. si sine. §. lucius. ff. de admi. tut. etiam si cum ipsa ecclesia contractus ipse celebretur cum et possit ciuitas certam obseruandam formam constituere in actu per sibi subditum etiam cum ecclesia celebrando. vt est casus in. c. j. §. donare. qualiter olim feu. alie. poterat. et in. c. j. circa princ.
3 de pro. feu. alie. per Fede. vbi dispositum est † vasallum ius feudi etiam si ipsi ecclesie pro anima donare non posse nisi intercedente requisita solennitate: scilicet consensu domini. Et hec est veritas. licet contrarium senserit Bal. et male: non aduertens ad predicta in. l. generali. C. de sac. san. ec. ¶ Ceterum inquantum premissa transactio tangit ius aliorum confratrum maiorum etiam nulla est. quoniam ipsam sine speciali mandato quod hic non interuenit prohibitum est fieri. ff. de transac. l. transactionis placitum. ff. de procura. l. mandato generali. quod etiam in coniuncta persona verum est. ff. de transac. l. de re. Ceterum et ipsa tutrix cum transactionem cum promissione rati premissorum maiorum nomine egerit quod fieri potest et in his regulariter que speciale mandatum desiderant. ff. de mino. l. quod si de speciali. cum. l. precedenti. nihilominus tamen nunquam hanc ratihabitionem intercessisse apparuit. ergo quo ad primum ex premissis concluditur eam nullam esse. ¶ Quo ad secundum quo queritur an dicta transactio sit valida. quod tamen falsum est ob singularitatem intelligitur comprehendisse quasdam terras emphyteoticas et quasdam alias terrarum petias proprias positas in dicto comitatu et villa: sed in alijs penitus diuersis vocabulis a dicto vocabulo montis Alberici. Breuiter dicunt quod non quia verba premisse transactionis dicunt dictam dominam Petrutiam velle concedere omnes petias terrarum positas in dictis comitatu et villa et vocabulo montis Alberici. et consequenter coniunguntur hec tria demonstran-
4 tia concessas possessiones copulatiue. † Cuius quidem virtus est. vt ad sui verificationem omnium copulatorum concursum requirat. ff. de condi. insti. l. si heredi plures. insti. de hered. insti. §. si plures. Sed in casu proposito in possessionibus de quibus dubitatur deficit concursus vocabuli montis Alberici licet concurrant aliqua. ergo etc. ¶ Secundo quia virtus copulatiue est vt sequentia primis copulata per copulam et determinent precedentia et restringant secundum se et econuerso. ff. de tritt. et oleo lega. l. si. §. cui dulcia. ff. de verbo. signi. l. si cum fundum. et. l. terminus. ergo sequitur vocabulum montis Alberici copulatum comitatui et ville calliensibus eadem restringat: adeo vt sit sensus quod intendat mulier predicta concedere singulas possessiones positas in comitatu et villa Calij et vocabulo montis Alberici quod tamen est in dicto vocabulo et non alia. Et pro hoc est casus in. l. quesitum. §. j. de leg. iij. vbi si legetur argentum et omnis suppellex et quicquid in fundo semproniano habet testator. Sensus est horum verborum vt intelligatur legata ea tamen suppellex que in fundo semproniano est. et non alia. et hoc ob virtutem ipsius copule. Hec autem duo vniuersaliter concludunt tam petias terre proprias quam etiam emphyteoticas non venire. Sed vlterius alijs duobus probatur ipsas certas emphyteoticas sub premissa generalitate non includi. ¶ Primo quia casus est expressus arguendo de feudo ad emphyteosim prout pluries arguitur in. c. generali. si de feu. fue. controuer. et in. c. j. de capita. qui curiam vendidit vbi in generali bonorum obligatione feudum non
5 includitur. ¶ † Secundo probatur ex doctrina Bar. in. l. codicillis. §. instituto. de leg. ij. dicentis. arg. l. obligatione. ff. de pig. in generali bonorum alienatione ea non venire quorum alienatio penalis foret alienanti: sed in proposito casu emphyteosis alienatio facta sine consensu domini penalis fuisset alienanti. quoniam non obrequisitum consensum in re priuaretur emphyteotico. extra de lo. c. potuit. et in. l. ij. C. de iure emphy. ergo etc. Tertio posito quod inclusa fuissent hec emphyteotica. quod tamen ex premissis falsum ostensum est. nihilominus eorum alienatio nulla fuisset. quia etiam defecisset iudicis decretum. quod in bonorum emphyteoticorum alienatione per minorem facta requiritur vt est casus in. l. etiam. C. de predi. mi. et hoc de secundo
6 consultationis articulo decisa sufficiant. ¶ † Quo ad tertium. An predictorum omnium bonorum quanta fuerit prescriptio longissimi temporis. Prima fronte dicendum videtur quod non: quia prescriptio ipsa titulum requirit. C. de rei vendi. l. nullo. C. de prescrip. lon. tem. l. diutina. extra de prescrip. si diligenti. sed nullum ipsa ecclesia titulum habuit. ergo posito quod affuerit bona fides non potuit prescriptio causari. nec ob. si dicatur titulum affuisse. quoniam defuit in his titulus. pro transactio sine generalis titulus pro suo. ex eo quia putabatur forte predictas possessiones in generali transactione venisse. quoniam hic error qui iuris est vsucapionibus non proficit. ff. de vsucap. l.
7 nunquam. † Neque etiam ad pariendum efficacem ad prescriptionem titulum sufficit putare ex transactione has possessiones traditas fuisse. sed vere traditas esse oportet. ff. pro donato. l. j. in prin. nisi putatiua traditio ex iustissimo errore procedat. vt communiter concluditur post gl. in. l. celsus. ff. de vsuca. Item nec refragatur quod dici posset habuisse saltem hunc prescribentem titulum putatiuum ex eo quia putabat has omnes possessiones esse prefati Angeli legatas quoniam non sufficie ad causandam prescriptionem putatiuus titulus pro legato. sicut nec putatiuus pro emptore ff. pro lega. l. ij. et. iij. si titulus putatiuus ex iniusto errore procedat vt fui in casu proposito. ff. de vsuca. l. celsus. cum sua materia. Nec etiam videtur refragari quod dici posset. scilicet quod computauerit erronee predicta ecclesia premissam transactionem valuisse merito ex tali iuris errore resultat minus iustus titulus qui ad prescriptionem sufficit secundum glos. in. c. si diligenti. extra de prescrip. quoniam illa reprobatur: quia contrarium tenuit

rum tenuit in c. apostolice. extra de dona. et in c. fi. in fi. pe. gl. de his
8 q̃ fi. a prel. ea maxime rõne: † q̃ iuris error ad p̄scriptionẽ nõ pro-
dest. vt in l. nunq̃. ff. de vsucapio. gloss. ordina. ff. pro dona. l. fi. vir.
¶ Premissis tñ non refragantibus 3ĩam sniam arbitror verio-
rem ex eo q̃ cũ premissa p̄scriptio bona fide causata fuerit spatio
longissimi tp̃is. s. spatio. xxx. annorũ. consequẽs est. vt illa sine titu
lo valido iure cucurrerit. C. de p̄scrip. xxx. an. l. si quis emptionis.
maxie cũ ius cõe 3tra p̄scribentẽ tali casu nõ sit. vt de se p3. Quo
quidẽ casu gñalis regula est: vt sine titulo procedat p̄scriptio. vt in
c. i. de p̄scri. li. vi. Hec aũt vniuersaliter cõcludũt quo ad quascũq̃
possessiones tam p̄prias q̃ emphyteoticas. Sed specialiter an in
ipsis emphyteoticis fuerit p̄scriptio causata etiã in p̄iudiciũ mo
nasterij scẽ Marie in emphyteosim cõcedẽtis dubitabile est. et vĩ
q̃ sic. ¶ Primo q̃ si p̄ponamus ex gñali cõcessione dictas terras
traditas fuisse ipsi monasterio sancti Antonij. et cõsequẽter ipsũ
emphyteotam interuertisse possessionẽ predicto monasterio san-
cte Marie alteri eas possessiones tradẽdo. vt in l. iij. §. quod si ser-
uus. et l. qui vniuersas. §. qđ per colonũ. et l. peregre. §. quibus. cũ
ibi plene no. ff. de acqui. pos. et in l. i. cũ ibi no. C. communia de vsuca.
consequẽs est vt is cui traditio facta est tanq̃ possidẽs in preiudi
cium monasterij p̄scripsit. Hoc est qđ voluit spe. in ti. de p̄scri. §. i.
ver. sed pone colonus. Et hoc ipsum sensit gl. in l. male agit. super
ver. vsurpet. et in l. cũ notissimi. in ver. cõductori. C. de prescrip. xxx.
an. ¶ Scđo de hoc videt̃ casus iuncta glos. in c. i. §. preterea. de ca.
9 cotra. et in c. i. §. nos autẽ. de p̄hi. feu. alie. per Fed. vbi dicit̃ † ex in-
iusta alienatione per feudatariũ facta prescriptionẽ causari in fa
uorem eius cui alienatio facta est adeo vt dominus ipse a potesta
te reuocãdi alienationẽ longissimi tp̃is spatio excludat̃. Premis
sis tñ non refragãtibus 3ĩum puto verius scz vt non intelligat̃
in preiudiciũ prefati monasterij effectualiter decursa prescriptio.
10 † Primo p̄ tex. in fini. in c. i. §. qđ ergo si pretio. de inuestitura. de
re. alie. fac. in vsi. feu. dicens q̃ prescriptio inferẽs preiudicium rei
feudali intelligit̃ solũ de cursu in preiudicium vasalli: nõ aũt dñi.
¶ Secundo per tex. iuncta glos. in versi. princi. in c. ad audiẽtiaz.
extra de p̄scri. vbi p̄scriptio super iure feudali decursa ex facto va
salli intelligit̃ decursa in preiudiciũ vasalli tantũ: q̃ per eã amit-
tit ius feudi. non autẽ in preiudiciũ Romane ecclesie dominãtis.
quoniam illa cõseruat ius suũ in persona prescribẽtis. Et illa est.
veritas licet Hostien. et quidã alij ibidẽ contra per rationẽ ac ec
clesia vasallũ sibi acquirat non placeat que ratio nõ obstat: q̃ se-
cundum hoc sequeret̃ q̃ feudũ aut emphyteosis nunq̃ prescribi
posset. cũ tunc ex ea prescriptione requireret̃ dño vasallus aut em
phyteota forte nõ placens. quod est contra casum in c. si quis per
xxx. ti. de feu. sine. cõtrouer. et in l. competit. C. de prescrip. xxx. anno.
¶ Tertio idem videtur probari. xvi. q. iij. c. volumus. iuncta glo.
vbi prescriptio decursa in iure emphyteotico tantum preiudicat
ipsi emphyteote. nõ aũt remanet ecclesie: q̃ et ipse similit̃ in prescri
bentis persona ius propriũ conseruat. ¶ Ultimo pro eodẽ videt̃
casus in l. cõpetit. C. de prescrip. xxx. anno. iuncta glos. dicte. l. illaz
in emphyteota locũ habere. ex qua p3 q̃ l3 3tra ipsum emphyteo
tam prescriptio cucurrerit. nõ tñ in ipsis directo domini preiudi
cium decurrisse intelligit̃: quoniã et ea nõ sibi a prescribẽte debit̃
censetur. Nec premissis refragat̃ tex. in d. c. i. §. nos aũt. quoniam
primo dici põt glos. in his positã fore falsam. q̃ tex. dicens ibidez
dominũ admitti ad reuocandũ iniustã feu. alienationẽ loquitur
per verbũ nulla p̄scriptione obstante. et sic per dictũ vniuersalẽ ne
gatiuam in quolibet particulari casu verificãdũ. C. mãda. l. a procu-
ratore. C. sine cen. vel reli. l. oẽs. Ex quo habet̃. ff. de reb. du. l. is qui
ducenta. §. vltĩ. et in c. solite. et c. si romanoꝝ. cũ si. vel q̃ licet ibi ex-
cludat tex. dominum a potestate reuocãdi: non tñ excludit a po
11 testate seruitia exigendi. † vel qđ excludat dominũ a potestate re-
uocandi ipso iure. non autẽ a potestate reuocãdi in integrũ resti-
tutionis ope. quãtumcunq̃ enĩ generalis exclusio extraordinariũ
remedium nõ excludit. ff. de separa. l. i. §. quesitũ. vbi est tex. notabi
lis. ¶ Ultimo videndum an posito q̃ etiã aduersus ius ipsius ec
clesie dominantis prescriptum fuerit. ac etiã ipsius Bercarducij et
fratrũ in terris p̄prijs: nihilominus eisdẽ cõpetat restitutio ad
uersus hãc prescriptionẽ ex generali clausula. l. i. ff. ex qui. cau. ma.
propter ignorantiã ab eis habitã de ipsius prescriptiõis cursu. et
prima frõte dicendum vĩ q̃ non ex eo q̃ dũ tex. in l. fi. C. de p̄scrip.
lon. te. dicat et aduersus ignorãtes prescriptionẽ currere cõsequẽs
est. vt intelligẽdus sit sine restitutionis ope ne contradicendo lex
ipsa ludibrio verbis et nõ rebus posita cẽseatur. C. cõia de leg. l. ij.
de leg. cõmis. li. vi. et in l. fi. ff. ne quid in lo. pu. ¶ Scđo pro hoc ac-
cedat decisio glo. in c. auditis. extra de in inte. resti. et in aut. quas
actiones. C. de sacrosan. eccle. decidentis nõ alia ratione ecclesiam
aduersus prescriptionẽ. xl. an. restitui non posse q̃ ea quam supra
formant. ¶ Premissis tñ non refragãtibus contrariũ verius est.
¶ Primo q̃ est expressa autoritas spec. recte in terminis nostris
decidentis contrarium in dicto tit. de prescrip. §. i. et prealleg. ti. §.
sed pone colonus. ¶ Scđo q̃ ex generali doctrina domi. Bar. in
l. i. §. si qui autem. ff. de itine. actuq̃ priua. dicẽtis per illum tex. q̃
12 † aduersus prescriptionẽ longissimi tẽporis contra ignorantẽ de-
cursam in integrũ conceditur restitutio. et pro hoc vltimo ego soleo
allegare autoritatẽ glossatoris hoc expsse tenẽtis in l. sicut sup v.
milita. C. de prescrip. xxx. an. et l. si parẽt. §. si per fundũ. in ver. non
vtẽdo quẽadmo. seruit. amit. Non refragat̃ prima ratio. q̃ nõ est
dicendũ ludibrio esse posita si prescriptio cõtra ignorantẽ decur-
sa in integrũ restitutiõe elidat̃. Ponat̃ enĩ q̃ infra determinatũ
tp̃s aduersus petendã restitutionẽ quis illã nõ postulet. Certe cõ
ueniens tunc erit dicere prescriptionẽ cũ effectu decursam adeo vt
amplius restitutio nõ valeat postulari: vt. l. vlt. C. de temp. in inte.
resti. cũ simi. Non refragatur per gl. in d. c. auditis. ¶ Primo illa
cõiter reprobatur per glo. in aut. de eccle. titu. §. pro tp̃alibus. per
Inno. in c. i. de in inte. resti. per Hosti. in c. cõtingit. extra de trans
act. et in summa sua in tit. de resti. in integ. §. verũ. ver. presumptio-
nes. et Pau. de Liaza. in cle. i. de in integ. resti. p̄ Hosti. in c. contin
git. et Bar. in aut. quas actiones. de sac. san. eccle. et do. Anto. in d.
c. auditis. ¶ Secundo q̃ hec opinio est tenenda tanq̃ ecclesie fa-
13 norabilior. ff. de religi. l. sunt persone ad fi. ¶ † Tertio q̃ tex. in d.
c. i. dicit ecclesiam iure minoris semper debere illesam seruari. que
quidem dictio semper idẽ importat qđ omni casu de iure commun.
l. semper. ff. qđ vi aut clã. l. semper. ff. so. ma. l. i. Sed certũ est minorẽ
aduersus longissimi tp̃is prescriptionem restitui: vt. l. vlti. C. in q.
cau. in integ. resti. nõ est ne. et l. sicut. C. de prescrip. xxx. ann. ergo et c.
Quarto probat̃ per tex. in d. cle. i. indistincte dicentem ecclesiã ad
uersus tẽpus lapsum. restitui debere. ergo cũ simpliciter indistin-
cte loquat̃ intelligendum est qđ cõcedat restitutionem aduersus
lapsum etiã longissimi tẽporis. ar. l. de pretio. cum simi. ¶ Quin-
to idem probat̃: q̃ in dubio standum est regule vbi nõ reperitur
specialis exceptio. ff. de procu. l. mutius. §. cum querit̃. ff. de testi. l. i.
cum si. Sed regula est qđ ecclesia illesa seruatur omni casu sicut et
minor: vt. d. c. i. Item qđ restituit̃ aduersus tẽporis lapsum: vt. d.
cle. i. Nec reperitur hanc regulã pati exceptionem in prescriptio
ne longissimi temporis. ergo et c. ¶ Sexto q̃ si restituit̃ ecclesia cõ
tra prescriptiones respiciẽtes statum iudiciorum. vt in d. c. audi-
tis. et c. cũ venissent. eo. ti. ergo pariter restituenda est aduersus pre
scriptiones extraiudiciales cũ non sit assignare rationẽ diuersita
tis. ff. de verb. obli. l. a titio. cũ si. ¶ Ultimo q̃ si nõ diceremus ad-
uersus hanc longissimi tẽporis prescriptiones ecclesiã restitui. se-
queret̃ q̃ quasi aduersus nullã extraiudicialẽ restitueret̃ exceptio
bis quas no. Hosti. in d. c. i. qđ probat̃: q̃ nõ restitueret̃ aduersus
prescriptionẽ. x. vel. xx. annorũ. q̃ contra eã talis non currit. xvi. q.
iiij. §. põt. circa prin. extra de prescrip. c. de quarta. et c. ad aures. cũ
ibi no. et c. illud. ¶ Itẽ nec aduersus vsucapionẽ triẽnij: q̃ secũdũ
opi. Host. et veriorẽ in qua nunc non insisto quã posuit in d. c. i. in
qua videt̃ inclinare glos. xvi. q. iij. §. quas actiones. et ad Specu. in
tit. de in integ. resti. §. ij. ver. sic enĩ dubitat̃. Illa similiter contra ec
clesiã nõ currit. ¶ Ex q̃bus oĩbus cõueniẽs est cõcludere p̄dictum
Bernarduciũ vna cũ alijs. et cũ dicta ecclesia. posito qđ aduersus
eã sic decursa p̄scriptio in inte. resti. debere tanq̃ ignorãtes ipsius
14 p̄scriptiõis cursum. † Nec dicẽdũ est vnã ecclesiã aduersus aliã in
integrũ restitutione vti nõ posse. q̃a hoc falsum est. et cõtra cõem
decisionẽ oĩm. post gl. in aut. Item si qs. C. de sac. san. eccle. vbi enĩ
duo sunt priuilegiati. quoꝝ vn⁹ de lucro. alter de dãno tractat. de
lucro enĩ tractãs prefert̃. ff. de mi. l. verũ. §. vlti. et qđ plene no. p Cy.
et alios in d. aut. quas actiones. et hec sup articulo dicta sufficiãt.
¶ Ultimo oĩ querit̃ an p̄dictus Bernarducius vna cũ alijs nõ
soluẽs debitũ canonẽ ob quẽ nõ solutũ bona emphyteotica in cõ
missum inciderunt debeãt restitui tanq̃ ignorãtes bona emphy
teotica fuisse. Breuiter dicendũ qđ sic. et hec est cõis oĩm sniã. Pri
mo glos. in l. ij. C. de iure emphy. et Dy. in c. cũ quis. de reg. iu. li. vi.
Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. ver. xviij. Barto. in l. cum filius.
§. in hac. de ver. obli. et Bal. in l. si. C. si aduer. ven. pig. ¶ Ex quib⁹
superest concludendũ predictos restituendos fore ad ius emphy
teoticum aduersus dictam ecclesiam sancte Marie.

Consilium. clxvij.

¶ Si mulier accusauit maritũ qđ cõmisit adulteriũ cũ berta do
lo et fraude et p̄ violẽtiã nõ tñ p̄bauit nec deduxit qđ accusat⁹ est
vere su⁹ marit⁹ tp̃e quo dicit eũ cõmisisse adulteriũ. Nec qđ dolo et
fraude et p̄ violẽtiã et sic nõ p̄bauit qualitatẽ deductã in libello.
An sit absoluẽdus dato qđ per torturã ipse cõfessus fuerit cõmi-
sisse adulterium. que tortura fuit data non precedẽtibus indicijs.

1 ¶ Libelli accusatorũ ineptitudo accusato solutiõis aĩm parit.
2 Correlatiuorum eadem iuris dispositio censetur.
3 Probationes in criminalibus manifestissime esse debent.
4 Confessio cui non creditur penam non inducit.
5 Confessioni que emanat tormentorum metu: indicijs non prece-
dentibus non creditur.
6 Iudicia si tortura sequantur neq̃ tortura neq̃ ea que eius metu
extorta sunt reconualescunt.
7 Compelli ad accusandum nemo põt excepto homicidij crimine.
8 Ex cõsuetudine furãdi aut fenerãdi p̄sumit̃ qs fur aut fenerator.
9 Dolus volenti non infertur.

In christi nomine amen.

Antonius accusatus de adulterio per ritam multiplici rõne absoluendus est.
1 ¶ † Primo qz iure clarũ qd libelli accusatoriũ inepti- tudo accusato solutionis cãm parit. vt in criminali p
batur. ff. de accu. libellorum. §. si qd libelli. sed huiusmodi ineptitu
do in presenti accusatorio libello infra proxime ostẽdetur. igit̃ &c.
Ista sũt sic deducit̃: qz si ad hoc vt pcedat libellus accusatorius
de adulterio quẽ maritus fecit iure mariti necesse est pbare eam
in quã adulteriũ cõmissum est de vxorẽ esse vt est casus. ff. de adul.
2 l. si vxor. §. sed si ea. ergo pari rõne † cũ in correlatiuis qualia sunt
vir & vxor eadẽ iur. censeatur dispositio. C. de indic. viduita. l. legem
iuliam. ff. de accep. l. vul. & in. l. j. C. de cupiel. libr. xj. necesse vt ipsius
mulieris accusatio de adulterio pcedat probare maritũ. in cuius
etiã iniuriã adulteriũ in vxore cõmissum censet̃ verũ maritũ esse.
Secundo qz & si vt sustentet̃ libellus adulterij a marito iure mari
ti factus necesse est eundẽ deducere pbare eã in quã cõmissum est
adulteriũ tpe adulterij suã vxorem fuisse. vt est casus in eaden. l. si
vxor. §. si quis vxori. Consequens etiã est ob puritatẽ rõnis & mu-
tuã correlationẽ. vt prediri adidẽ necesse fore ad sustentandũ libel
lum accusatoriũ adulterij per ipsã maritũ vxorẽ productũ aut pbs
tum fuerit. Cum igit̃ neutrũ horũ pductũ aut probatũ fuerit cõ-
sequẽs est vt manẽte libelli ac iudicij ineptitudine ipsa absolutio
3 sequatur. ¶ † Scdo principaliter idẽ demõstrat̃ ex generali regu-
la que est vt ipso actore aut accusatore nõ probante cũ maxime in
criminalibus pbationes manifestissime fore debeãt absolutio lo-
quat̃. vt probat̃. C. de pba. l. sciãt cũcti que est canoniza. C. de eden.
l. q accusare. extra de proba. c. ex literis. & in. c. vt vestrũ. extra vt ec
cle. benefi. extra de testibus. c. si. Sed cũ in proposito casu ipsa Rita
in accusatione deducta minime pbauerit. Aut si pbauerit dubia
neqz cõcludens extiterit probatio. vt ex dictis testiũ euidentissime
cuilibet demonstratur. consequens est vt supra premisi. ¶ Tertio
non ob. confessio ipsius accusati. quoniã cũ illa nulla sit & ei per
ius cõmune minime credatur. vt inferius ostendet̃ igitur in eadẽ
4 nulla fieri condẽnatio neqz pena imponi potest. † Ex confessione
enim cui non creditur quis ad aliquem penã non perstringitur.
vt no. Inno. de eo qui cog. cõsangui. c. super eo. & refert do. Bal. C.
de confes. l. vna plane. & si ex confessione iudicis sentẽtia reprobata
nullum ius oritur etiam probatiuum vt idem Innoc. no. de iure-
iur an. c. mulier. Et refert domi. Bald. C. de episco. & cleri. l. si quis
in hoc genus. quãto magis idem dicendum in confessione repro-
bata dispositione. l. ad quod. ff. ad. l. aquil. l. inde neratius. §. ij. ff. de
5 interroga. actio. l. confessionibus. ¶ † Quod autem hec confessio-
ni de iure fides non detur manifestum est quoniã emanauit tor-
mentorum metu indicijs non precedentibus quãobrem eidem fi-
des non tribuatur. & si in ea perseueratum fuerit. vt est text. singu-
laris iuxta not. Barto. ff. de questio. l. penult. quicquid dixerit do
mi. Bald. in dicta. l. j. C. de confes. licet alias secus. vt. l. j. §. diuus. ff.
de questio. & l. ij. cum ibi nota. C. de custo. reo. Debent enim indicia
precedere ad hoc vt que tormentorum metu euellantur validam
probationem inducant. C. de questio. l. milites. §. oportet adeo vt
dicamus reum pro quo laborant indicia torqueri non posse nisi
alia magis grauia ac preponderantia contra eum laborent. vt est
6 tex. no. in. d. l. j. §. ad questionem. † Ceterum & ita substantialis or-
do traditus. l. vt indicia torturam precedant quod & si eadem se-
quuta fuerint neqz tortura neqz que eius metu extorta sunt recõ-
ualescunt. vt no. glos. singularis in. l. maritus. in penulti. alias vl
ti. lectu. de questione ibi approbata per Bart. & Bald. in. l. si. C. de
accusatio. ¶ Quarto & qz verba dicte confessionis hec sunt Fa-
teor me commisisse mulieris voluntate & consequẽter hec confes-
sio connexa sit & indiuisibilis. quoniam vno verborum cõstructu
emanata: vt ex se patet consequens est vt accusatrix ipsa eandem
diuidere nõ potuerit imo in totum eam acceptauerit si acceptan
di animum habuerit: vt patet ex his que plene no. per Cy. & Bal.
in. l. si. C. de dona. ante nup. & in. l. j. C. de confes. licet aliter ibidem
Bald. dixerit. & per Barto. in. l. aurelius. §. penulti. ff. de libe. lega.
¶ Quinto premissa accusatio satis etiam inefficax argumẽtatur
ex eo quod confessa est dicta Rita se accusationem in iudicio de-
7 duxisse consanguineorum metu ducta ac compulsione. † Clarum
est enim non posse quem etiam per ipsum iudicem non tantum
alium ad accusandũ compelli excepto crimine homicidij vt pri-
mum patet. C. vt nemo inui. in rub. & nigro. vt. ff. de accu. l. meum.
vt secundo est tex. nisi aliter destruat̃. C. eod. ti. l. si quis homicidij.
Et ponit Bart. in. d. l. meum. vbi allegat Spe. ¶ Sexto fortis ad
absolutionem dicti magistri Antonij adminiculatur confessio
eiusdem domine Rite extraiudicialis lz absente ipso accusato qz
confessa est se nõ respectu veritatis accusationẽ deduxisse sed con
sanguineorum cõpulsione ac etiã se non vulneratam fore ab accu
sato: sed a cognato proprio. que quidẽ extraiudicialis cõfessio in
criminalibus reddit sufficiẽs indiciũ in odium accusati. vt no. gl.
ff. de adul. l. capite quinto. & probatur. ff. de edil. edic. l. quero. in si.
quãto ergo magis eiusdẽ fauorẽ nemo est qui dubitat. ¶ Ultimo
hoc adulterium ipsius rite volũtate cõmissum fore satis argumẽ
tat pbatio facta ab ipso Antonio ex qua presumptiue deducitur
premissa volũtas cũ pbata fuerint pbatoria quedã ex qbus proba
tio inducit̃ volũtarij adulterij alias cõmissi inter dictos Antoniũ
& Ritã. Illud enĩ aliter pbari nõ põt qz psumptiue. vt extra de te
sti. c. preterea. extra de psump. c. literis. & c. tertio loco. Et qd no. Bar.
in. l. ij. in si. & in. l. qd ait. in prin. ff. de adul. Cum igit̃ pbata fuerit
inter predictos cõsuetudo adulterãdi mutua volũtate cõs est vt
ipsa pbatio i delicto ob qd format̃ accusatio psumi faciat mulie
ris voluntatẽ. Ad hec accedat in si. qd no. gl. C. de fur. l. cum le. C. de
8 vsur. l. cũ allegas. † vbi ex cõsuetudine furãdi aut fenerãdi psumit̃
quẽ furẽ aut feneratorẽ. Et ad idẽ qd no. ff. de vsu. l. q semisses. ex-
tra de pigno. c. illo vos. Ex quibus oĩbus cõcludit̃ premissum Anto
niũ a prefata inepta ac nõ probata accusatione absoluẽdum esse.
Premissa sũt confirmant̃ ex eo posito sed nõ cõcesso qz cõfessio
hec valuisset. attamẽ ex ea cõdẽnatoria nulla sequi põt. qz per eã
nõ probat̃ qualitas delicti aggregatiua in ipsa accusatione dedu
cta scz violẽtia ex forma cõstitutionis delictũ aggrauans quo ad
penam. Clarum est autẽ ex cõmuni doctorum terminatione. & pri
mo Jo. an. referẽtis antiquorum disputationẽ in addi. Spec. ru-
brica de accu. & inquisi. & Cy. in. l. ij. C. de proba. vbi etiam Bald. &
Bar. in. l. denunciasse. §. qui tamen. ff. de adul. & in suo consilio qd
incipit. Accusatus. & in repetitione. l. edita. C. de eden. & in. l. quin
ergo pena grauior. de his qui no. infa. qz & si delictum probet̃. non
tamen cum qualitate aggrauante. & cum quo id deducitur abso-
lutoria sentẽtia sequi debet. sed expressius opposita questio dedu
citur. quoniã in proposita accusatione adulterium cum dolo de-
ductum est. ac etiã fraude. vt ex eius inspectione euidẽter apparet
ea autem confessio posito qz valida adulterij probationẽ inducat
non tamen dolosi seu fraudulẽti cum presupponat̃ ipsius mulie-
9 ris voluntas. † volenti autem dolus non infertur. C. de transac. l.
cum donatorio. & in regula iur. scienti. lib. vj. vnde consequens est
vt absolutio sequi debeat cum confessio probatiua ponat delictũ
cum diuersa qualitate ab ea que est in accusatiõe deducta. scz vio
lentia. Casus est notabilis. ff. de lib. cau. l. illud. quem in hoc põde
rauit do. Bal. in. d. l. ij. C. de proba. Ultimo hoc cõfirmatur ex his
que late tractat do. Anto. super libello in accusatione ciuili. in. c.
10 examinata. iuxta si. extra de iudi. † Nec premissis refragatur pro-
batio testiũ ex parte ipsius rite super honesta eius vita: qz cum
ex aduerso specialiter probatum sit de eiusdẽ impudicitia. conse-
quens est vt hi testes scdo loco probãtes cõtrarium preferantur. vt
no. Inno. extra de accu. c. inquisitionis. & c. cum op3. dicens duos
testes super infamia deponẽtes preferri alijs cõtrarium asserenti-
bus etiam mille. Ex quibus omnibus superiora confirmo. Ln.

Consilium. cxviij.

¶ Si filia viuẽte patre renũciauit cũ iuramẽto successioni bonorũ
eiusdẽ. Et post mortuo pre succedat filius eiusdẽ filie frater q fra
ter ex post moriẽ nõ prohibet̃ ipsa filia petere successionẽ & bona
ipsius fratris: lz renũciauerit patri & successioni eorũdẽ bonorũ.
1 Renunciationi in vno non inducit exclusionem in alio.
2 Renunciatio non preiudicat petenti ius iam renunciatum ob nouam superuenientem causam.
3 Communio sine societate esse potest.
4 Socius alter si moram in communicando commiserit ad interesse ipsius socij aut eius heredis tenetur.
5 Ratio administrationis societatis quandocunqz sine calumnia petitur ipsa reddi debet.
6 Industrie ratione maior pars lucri ex societate prouenientis industrioso tribuitur qz alteri: qualitate persone & opere a iudice corã quo agitur considerata.
7 Conductor est rei proprie.

In christi nomine amen.

1 Circa primũ † quo querit̃ an renũciatio dñe Katharine facta paterne successioni sm formã. c. quãuis. de pac. li. vj. preiudicet eidẽ in fraterna successione. Breuiter dicẽdũ qz nõ qz
renunciatio in vno nõ inducit exclusionẽ in alio. ff. de seruit. vrba.
pred. l. si domus. C. de iure delibe. l. suũ. ff. de succes. edi. l. j. §. viden-
dum. cũ si. Cum enĩ ipsa renunciatio facta fuerit tñ patri in eius-
dem hereditate. nõ tñ subintelligit̃ fratris persona. qz cõtractus
virtus non ad aliũ se extendit qz ad eũ qui expressus est. ff. de verb.
obli. l. ita stipulatus. §. grisogonus. C. de pba. l. ad pbationẽ. Nec
refragat̃ qd dici posset bona hec que ex fraterna successione Ka-
tharina petit olim in paterna hereditate fuisse. & consequẽter di-
cte renũciationi locus esse videt̃. qz cum dicta bona ex aditione
filiorũ desierint esse patris. & totaliter in filij eius transierint. vt
in. l. j. §. veteres. ff. de acq. poss. & in. l. heres p seruum. ff. de acq. here.
cũ ibi no. gl. ff. de vul. & pup. l. si plures. ver. si filio. merito cõsequẽs
est vt bona ipsa persone mutatione nouum assumpserint statum:
adeo vt renunciatiões virtus filie non obsit que vt heres patris
non petit. ff. de acqr. here. l. Paulus. de leg. ij. l. cũ patronus. de iu-
2 re patro. c. j. lib. vj. † Non enĩ preiudicat renunciatio petenti ius
iam renunciatum

sam renunciatam ob nouã superuenientẽ causam vt in casu ppo-
sito accidit. Casus est extra de renun. c. cum inter pe. facit. ff. de bo.
que libe. l. si libertus nõ aluerit. ¶ Concluditur ergo ex premissis
ipsam mulierẽ fraternam successionem recte pro rata petere. C. ad
tertu. aut. defuncto. & in aut. vnde sumit. ¶ Quo ad secundũ quo
querit an dicta soror iure licite ex persona dicti fratris ab altero
confratre cõmuni bona inter se & fratrẽ administrante petat fru-
ctus. & queciq̃ respectu rerũ cõmunium dicto fratri aduenientia.
Breuiter dicendũ qđ cõmunione ipsa probata absq̃ alterius so-
cietatis celebratione ratio fructuũ ex rebus cõmunibus prouenien-
tium habebit in actione cõmuni diui. adeo qđ dicta soror eas pro
rata actione cõmuni diuidundo petere põt. Casus est. C. commu.
3 diui. l. si minor. ff. eo. ti. l. in cõi. la. i. † Communio enĩ sine societa-
te esse põt. ff. pro soc. l. vt sit pro socio. Unde sequit qđ communio-
ne approbata societas non censetur inducta nisi coniecture ille
aut presumptiones manifestant que ponuntur. per Barto. in. l. ci
tium & mentium. §. altero. ff. de admi. tuto. & Bal. in. l. si patronus.
C. cõmunia vtriusq̃ iudi. sin autem societas ipsa celebrata probet
his coniecturis ac presumptionibus de quibus per Bar. & Bald.
scz tunc aduertendum qđ aliquando probat societas simpliciter
contracta & tunc in dubio contracta censetur in vniuersis bonis.
que ex cuilibet sociorũ opera proueniunt. ff. pro soc. l. coire societa-
tem cum sequenti. Aliquando manifesta t celebrata societas bono-
rum omnium & hoc extendit se ad vniuersa etiã ad futura. ff. p so.
l. si societatẽ vniuersarum. omnia ergo socius pro socio in socieța-
te cõferre debet preter q̃ inhoneste acquisita aut illicita. ff. pro soc.
l. cum duobus. §. sociũ vniuersa cum sequẽti. l. qđ autem ex furto.
& l. nec premittendum adeo autem hoc procedet vt rerũ omnium
societati obuenientium mutuo dominiũ absq̃ traditione aliqua
socijs acquiratur. eo. titu. l. iij. Aliquãdo vero probatur celebra-
ta societas in certo artificio: & tunc quicquid socius non in artifi-
cio: sed extra lucrat in societate conferre non debet: cum limitata
societas limitatũ pariat effectum. vt in. d. l. cũ duobus. §. cum duo.
Aliquando vero probatur celebrata societas in iusta hereditate si
qua obuenerit. & tunc que dicatur iusta hereditas vel legitima. et
consequenter quid in societate veniat declarat iurisconsultus in. l.
ea vero. §. cum specialiter. in eo. titu. & ponit do. Barto. de lega. j.
l. hec verba. Aliquãdo dicit celebrata societas rei illicite aut tur-
pis vt eius qđ ex maleficio vel furto prouenerit & in hac nil dubij
est qđ veniat. quoniã ipsa nulla est. vt in. d. l. nec pretermittẽdum.
& in. l. cõmuni diui. l. inter predones. ff. commu. diui. Aliquando
non manifestatur in ea hereditate que ex successione paterna pro-
uenit & tunc tantum ex hereditate quesita cõmunicare videtur qđ
autem aliunde ab aliquo factũ quesitum est in cõe non redigetur.
Hic est tex. in. d. l. cum duobus. in. §. papinianus ait si fratres. Ego
autem hoc specialiter destruxi: q̃ specialiter monstrare non potui
an & in quibus bonis societas celebrata censeatur cum non decla-
rentur in themate proposito coniecture ac presumptiones. ex qui
bus sic colligi possit. ¶ Ex his ergo cõcluditur qđ probata socie-
tate dicta soror tanq̃ fratris consocij heres cõmoda quecunq̃ ac
fructus ex re societatis prouenientes iure licito petet. C. pro soc. l.
iij. ff. eo. l. verum. §. in hereditatẽ. & l. socium qui meo. §. i. in quibus
4 est casus adeo † vt si socius alter moram in communicãdo commi
serit ad interesse ipsius socij aut eius heredis teneatur. ff. eo. l. so-
cium qui meo. in principio. ¶ Quo ad tertium quo queritur an
possit per hanc sororem heredem peti reuisio rationis de ipsa ad-
5 ministratione rerũ cõmuniũ. † Breuiter dicendũ qđ sic cũ quãdo-
cunq̃ sine calũnia ratio administrationis societatis petit ipsa re
uideri debet. vt no. do. Bal. in rubri. C. pro soc. per. l. tam diu. C. eo.
tit. Administratio enĩ quecunq̃ regulariter reuisionẽ rationis ex
postulat. ff. de in. & ra. di. l. j. §. officio. Bart. autem in hoc dicit in. l.
mutius. §. eo. societatis rõnem amicabiliter de anno in annũ. & nõ
dictato iudicio reuidẽdã qđ an sit vex examinare ad p̃sens opus
esse nõ censeo & hoc de tertio. ¶ Quo ad quartũ in ipse Joannes
posito qđ socius viuẽs põt ex corpore societatis distrahere salariũ
propter industriã & operã sue persone in administratione rerum
societatis positã. Breuiter dicendũ hoc qđ de salario querit iure
6 cautum nõ reperiri. Sed bene verũ est † qđ ratione opere ac indu-
strie maior pars lucri ex societate p̃ueniens ipsi socio industrioso
tribuit quã alteri qualitate p̃sone & opere a iudice corã quo agit
cõsiderata. ff. pro so. l. si non fuerunt. tacite enĩ hoc lucri socio indu
strioso ac operã p̃sone in societate cõferẽti tribuit quã alteri. ff. e.
l. si societatẽ mecũ coieris & qđ no. elegãter Bal. C. e. ti. l. j. Scđz du
bitat an idẽ petere potest salariũ apothece sibi p̃delegate in qua in
dustriaz rerũ societatis exercuit. Breuiter dicẽdũ qđ aut p̃bat so
cietatẽ oĩm bonorũ fuisse ꝯctam: & tũc nõ dubiũ qđ a ꝯsocio vel ab
herede p̃siõ peti nõ põt. Cum enim societatem formatã contra
ctã mutuo rerũ omniũ p p̃sius p̃priarũ iuris cõis in socios omniũ
cẽseat translatũ. vt in. d. l. ij. & iij. ff. pro so. merito ꝯsiõ est vt de hac
7 domo tanq̃ p̃pria pensio solui non debeat. † Rei etenĩ proprie ne
mo conductor est. C. loca. l. rem. cũ simi. & ad hoc cedat terminatio
Cy. quã etiã sensit gloss. in. l. sabinus. ff. cõmuni diui. & refert do.

Bal. in. l. duo. ff. de acqui. here. & etiã nisi fallor. in. c. j. §. preterea. in
pe. col. ver. sed pone. de p̃hi. feu. alie. p̃ fede. dicẽtis qđ nõ solũ vtens
domo ꝯsi p̃ parte. sz etiã vtẽs totaliter cũ socio nullã soluit p̃siõ-
nẽ. aut celebrata societas est limitato modo: & tũc cũ dom⁹ p̃pria
remaneat puto p̃siõnẽ a socio p̃ pte peti posse. & si id expsse factũ
nõ fuerit considerata dom⁹ qualitate & solita p̃sione. C. loca. l. in-
ter. & l. excepto. Hoc aũt in terminis decidit Bar. in. l. pe. ff. de con-
dic. inde. Et plenius Spec. & Joã. an. in addi. i ti. de loca. §. postq̃.

Consilium. clxix.

¶ Euicta re tenet venditor ad p̃ciũ rei empte. & ad meliorationẽ.
& represalie cõpetũt ex negligẽtia magistratus nõ ministrans ius
& qđ fugiẽs presumit de iustitia diffidere. & nõ dicit quis se defen-
dere nisi steterit in iudicio vsq̃ ad finem. & an in vrbe romana que
est communis patria opponi possit declinatoria fori.
1 ¶ Contractus bone fidei non patitur vt peremptorem re amis-
sa precium venditor retineat.
2 Represalie quemadmodum ob denegatam iustitiam conceduntur
ita & ob neglectam.
3 Judicium fugiens de iustitia diffidere presumitur.
4 Defendi non dicitur qui sui tantum copiam coram presidente fa-
cit & ad recipiendum iudicium se paratum dixit.

¶ In christi nomine amen.

1 Magister paulus tempore domus amis
fide sequuta primo so
lutũ p̃ ea p̃ciũ cõseq̃ dz. ff. de act. emp. l. emptorem. §. ibi
dem ait. Nõ enĩ bone fidei contract⁹ hoc patit. vt p̃ em
ptorẽ re amissa preciũ vẽditor retineat. ita ibi dicit litera. et infini-
ta sunt similia. Scđo expẽsam dẽm qua domũ ipsam late longeq̃
meliorẽ reddit. ff. de mino. l. itẽ vtile. §. vẽdẽtib⁹. C. de euic. l. si con-
trouersia. in quibus hoc est expssum. Cũ igit ex supradictis in his
manifeste sit iustitia p̃ dicto magistro paulo ꝯtra est. vt si aquilani
magistrat⁹ in ea reddẽda negligẽtes sint contra Aquilanã ciuita
2 tem eidẽ represalie ꝯcedant. † vt enĩ ille ob denegatã iustitiã conce
dunt. xxiij. q. ij. dñs noster. & qđ plene not. in. c. j. de iniuriis. li. vj. et
in. c. nõ dz. de reg. iur. eo. lib. l mercu. Et p̃ Bar. in suo represaliarũ
tractatu. & p̃ Bal. in aut. oĩa. C. ne vxor p̃ marito. In quib⁹ allegãt
Jac. de bel. & Spec. ita & ob neglectã. hoc optime p̃bat in. c. de mi-
lite vasallo q̃ cõtumax est. in vsi. feu. vbi et hoc exprimit do. Bald.
3 allegans Inn. † Quinimo & satis ad iustitiã magistri Pauli ope-
ratur qđ iuus aduersarius iudiciũ subterfugiat put de p̃senti in
vrbe romana agit. presumit enĩ iudiciũ fugiens de iustitia diffide-
re. extra de presump. nullus. xj. q. i. christianus. & iij. q. ix. decernimus.
4 † Neq̃ enĩ dici põt dictũ aduersariũ in vrbe se defendisse. Non enĩ
ille certe defendi dicit q̃ sui tantũ copiã corã presidẽte fecit. & ad re
cipiẽdũ iudiciũ se paratũ dixit put hoc aduersari⁹ fecisse videt.
Sed q̃ & iudicatũ soluit. & vsq̃ ad iudicij extremũ exitũ defensione
vsus est. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. hoc aũt. §. recte defen. ff. de iudi. l.
recte defen. quorũ neutrũ hoc fecit. ¶ Itẽ nec et potuit p̃fatus ad
uersari⁹ exceptionẽ declaratoriã cõtra romanũ iudicẽ apposuisse.
¶ Primo p̃. l. roma. ff. ad municipa. cui an hodie derogatũ sit du
bitatum fuit. nec ad presens discutio. Secundo q̃ cũ alie per eum
exceptiones dilatorie opposite fuerint nõ potuit postmodum de-
clinatoriam obijcere. ff. de iudi. l. sed & si susceperit.

Consilium. clxx.

¶ Sciẽs cãm suã agitari per Titiũ vt ad agendũ dare mãdatuz.
Itẽ valet productio mãdati facta in calculo ferẽde sententie. Nec
obstat mandato qđ in eo sit omissum verbũ procuratorẽ maxime
si dirigatur ad personam exercentem officium procuratoris.
1 ¶ Exceptio falsi procuratoris ex parte rei quacunq̃ parte litis
obijci potest.
2 Judicis officium esse debet ne iudicia elusoria fieri contingat.
3 Error tabellionis parti nocere non debet.
4 Oratio imperfecta rõne scripture in instrumẽto non curat: oum-
tamẽ illa ex precedẽtib⁹ & sequẽtibus p̃ intellectum suppleri possit.

¶ In christi nomine amen.

Sciebant romanus & fili⁹ cãz p̃ p̃curatorez eo
noie agitari. ergo vis̃ sunt ei mãda-
tũ ad agitãdũ cãm p̃buisse. vt vulgaris no. est Inno. ex
tra de p̃scrip. c. ex pte decani. & qđ idẽ not. extra de offi.
deleg. cũ olim Abbas. & in. c. cum sup. extra de re iud. firmat Bar.
in. l. si mater. §. hoc iure. ff. de excep rei iudi. Bal. in. l. iz. C. de p̃cur.
& in. l. ij. ad si. C. si ex fal. instru. & in. l. ij. §. volũtate. ff. sol. ma. & plene
no. in. l. tutor. C. in quib. cau. in inte. resti. non est neces. & in. l. iz. ff. de
iudi. Quinimo nedũ qđ tacitũ manifestet mãdatũ sz et productũ
fuit expressum cui obijciunt duo. Primũ qđ fuit productũ in cal
culo ferẽde snie. Scđz q̃ p̃dicta mãdati p̃ductio est iperfecta: q̃
1 deficit in ea vbũ p̃curatorẽ. qb⁹ r̃ndet. ¶ † Et p̃mo ad p̃mũ qđ cũ
ex pte rei possit quacũq̃ pte litis exceptio falsi p̃curatoris obijci.
vt est casus in. d. l. iz. C. de p̃cu. Similiter & ex pte actoris dz i qua-
cũq̃ pte iudicij p̃batio sui p̃curatoris posse fieri cũ in iudicio acto
ris & rei persona par esse debeat. de reg. iur. in iudicijs. lib. vj. C. de
2 fruc. & lit. expẽ. l. si. cũ alijs similibus. † Quinimo & iudicis officiũ

esse debet ne iudicia clusoria fieri contingat contra l. fi. pretor. ff. de
iud. hac veri pcuratoris phationē in quacūq parte litis admit
tere. Et hoc in pposito est snia glo. singularis de elec. c. j. lib. vi. quā
refert. d. Bal. in l. exceptionē. C. de pba. & Ange. in l. inter quos. §.
alieno. ff. de dā. infec. & fuit originaliter Inno. de offi. deleg. c. cū in
iure dictis qđ ne iudicia clusoria fiant pōt iudex ex officio parte
non postulāte constitutū procuratorē arctare ut mādati instrumē
tum pducat hac aūt omniū snīam satis pbat tex. extra de iudi. c.
causam in §. ¶ Ad scđm ex trib^9 respōdet. ¶ Primū quia tabellio
nis error parti nocere nō debet. C. de testa. l. errore. C. de fideius. l. fi.
in glo. cū fi. in his allegatis. Scđm qđ stantibus his que infra di
cam unius dictionis error pbationi nō pīudicat instrumēti quē
admodū nec error sylabe rescripto aut testamēto. ut plenum p3
extra de fide instru. c. ex parte scđm. ff. de manumis. testa. l. que ha
4 bebat. † Tertiū qđ non curat in instrō oratio imperfecta rōne feri
pture. dumtamen illa ex precedētibus & sequētibus per intellectū
suppleri possit. ut in casu nostro euidenter fieri pōt. Hic est tex. de
leg. ij. l. cū pater §. cū imperfecta. ff. de here. insti. l. a. §. viti. cum pre
cedentibus. C. de fideicō. verbū volo. cū simi. Hanc autē verbi sup
pletionē satis probabiliter operat qualitas persone ad quā man
dati verba referunt. cum enim illa pcurationis officium exercent.
ut notum est cōsequens est verba circa iudiciarios actus ad eum
directa respectu officij procurationis directa censeantur. ff. de testa.
mili. l. militari. ff. de iudic. l. sed & si susceperit. §. libertis. ff. de vsu et
habi. l. plenum. §. equitij. Ultimo ad hoc accedat qđ no. do. Bald.
in l. inde qđ pauperibus. C. de epis. & cle. In eo quod refert Inno.
extra de procura. petitio.

Consilium. dxxj.

¶ Donatio omnium bonorum presentiū & futurorum non valet
siue in contractu siue in testamēto. & sic non requiritur reuocatio.
Et an valeat sub conditione si cōtingat testatorem mutare testa
mentum. & an in testamento possit inseri contractus donationis
pure. & quid si est facta in testamento parte presente & acceptante
an reuocari possit per contrariam voluntatem.
1 ¶ Testamenti factio cum sit publici iuris cōsequens est ut pri
uata conuentione tolli non possit.
2 Contractus sub impossibili aut turpi conditione conceptus nul
lus redditur.
3 Conuentio quecunq iure cōmuni remota inutilis esse censetur.
4 Pure disponi qđ non potest non debet poni in conditione.
5 Societas eterna: etiam rei particularis post mortem duratura
prohibita est. Et quare ibidem.
6 Donatio facta absente parte cui donatur non valet vi donatio
nis valet tamen vi fideicommissi.
7 Admistum illi^9 plerūq naturā assumit cui pricipaliter admiscet.

¶ In christi nomine amen.

Pro decisione ꝯsultationis pposite aduer
tendū censeo aliqn fieri do
nationē bonorū oim psentiū & futurorū & tūc illa ex cōi
opinióe nulla est siue fiat in actu testādi siue fiat i actu
mere ꝯbēdi ut oēs notāt. C. de pac. l. fi. in l. stipulo. hoc mō concepta
de ver. ob. & Bal. in aut. s3 cū testōr. C. ad l. fal. & i l. cū duob^9. §. idem
rñdit societatē nō posse. ff. p so. & pleni^9 p Ang. i disputatione sua
q incipit i refulgēti tali ergo casu nō est necessariū de eiusdē reuo
catione qrere cū in his q nulla sunt nō cadat reuocatio. ff. de inīu.
testa. l. na & sub cōditione. vl. post defectū. ff. de cap. di. l. ij. in fi. cum
si. ¶ Aliqñ vō ꝯtingit fieri in ipso actu testādi donationē bonoꝝ
oim presentiū tm aut certe rei. Et tūc aduertendū: qr aliqñ fit illa
sub ꝯditióe reuocatiōis testi. & cū clausula pcarij. & tūc prima fuit
opi. Dy. l. c. qđ semel. de re iu. in. vi. quā sequut^9 est Old. ei^9 discipu
lus in ꝯsilijs suis ꝯs. c. ass. cex. & Bal. i. c. i. de feu. da. in vicē legis cō
missorie tenent p gl. l. heredes palā. in fi. ff. de testa. & l. assignare. ff.
de assigna. lib. talē donationē valere irreuocabilr dicens hunc esse
modū qđ ꝯsp indirectū se obligabit ad ultimi iudicij immutabili
tatē. Scđa vero fuit opi. ꝯtra Cy. de sacrosan. eccle. l. j. & in l. fi. C. de
pac. quam sequit Bar. de leg. ij. l. si quis in prin. testa. Bal. in d. l.
heredes palā. in fi. & in l. sancimus. & in l. cū antiquitas. C. de testa.
& in l. ex testō. C. de fideicom. tenentis talē donationem nullā fore
& hec cōis opinio his cōfirmatur rationib^9. ¶ Prima qr clarum
est per hunc modū existente vera opi. Dy. tolli liberā testandi fa
cultatem que ambulatoria esse debet usq ad extremum vite exitū.
ff. de iur. codi. l. diui. §. l3. ff. de adimen. leg. l. iij. §. fi. cū simi. de lega. j.
l. si mihi & tibi. §. in legatis. Clarum autē est id per qđ libera testā
di facultas adimeretur nullum existere. ut l. stipulatio hoc modo
concepta. de ver. obli. & in d. §. idē respondit. C. de pac. l. pactum qđ
dotali. C. de colla. l. pactū. cū3 si. C. de trāsac. l. cū trāsactiōis tum qr
1 cōtra bonos mores. ut ibidē † tū qr cū testamētū factio publici iur.
sit ut in l. testi factio. ff. de testa. & in l. testādi. C. eo. tit. cōsequens est
ut priuata conuentione tolli non possit. ff. de pac. l. ius publicū. et
in l. nec pignus. §. priuatorum. ff. de reg. iur. l. qđ de bonis. §. i. ad l.
fal. l. fi. & de suis & legi. & in specie probat in dicta l. testādi. ergo &c.
¶ Scđa qr si vera foret opi. Dy. sequeret qđ hereditas concessa ex
actu testādi transferri posset in actum ꝯbendi. & ex eo cōcedi titulo
donatiōis. & hoc aūt est falsum & contra casum. l. hereditatis. C. de
2 pac. ꝯuē. ergo &c. ¶ Tertio qr certū est ꝯtrm sub impossibili con
ditióe aut turpi conceptū nullū reddi. ff. de act. & obli. nō solū. ff. de
ver. ob. l. impossibilis s3 talis donatio cōcepta est sub cōditióe im
possibili. ut. l. pbabit. vc3. si ꝯtingat testm mutari ergo &c. ¶ Qđ
autē ipsa cōditio impossibilis sit manifestat. qm ex ea auferē libe
ra testandi facultas. ut ex se p3 qđ turpe est. & cōtra bonos mores.
ut in d. l. stipulatio. ergo &c. Ille enī conditiones a iure impossibi
les reputant: qr contra bonos mores sunt & turpitudinē sentiūt.
3 ff. de ꝯdi. insti. l. ꝯditiones. & l. filios. ¶ † Quarto qr conuentio que
cūq n iure cōi remota inutilis esse cēset. ff. de pac. l. iurisgē. §. gene
raliter. S3 cōuētio quā inducit ultime volūtatis immutabilitas
remota est n iure cōi. C. de sacrosan. eccle. l. j. de le. j. l. si mihi & tibi.
§. in legatis. & d. l. si qs in prin. testa. de cōdi. & demon.' qđ tradit.
4 extra de cele. mis. c. cū marte. ergo &c. ¶ † Quinto qr qđ nō pōt pu
re disponi non pōt in cōditione poni. ff. de oper. lib. l. si ita stipula
ta. Sed pura dispositione nō pōt qs ad iudicij immutabilitatē se
astringere. ut d. l. si qs in prin. Itē nec hereditas donari. ut d. l. he
reditas igitur nec cōditionaliter. & hoc per predicta est veritas: ex
qua cōsecutiue apparet nullā esse clausulā precarij dicto donatio
ni adiectā: qm nulla existēte principali dispositione quecunq sibi
accessoria vitiat. ff. de cōsti. pec. l. fi. C. de legi. l. nō dubium. ff. de excu.
l. pater. & l. si patronus ex debita. §. si patronū. in glos. ordi. ff. si qđ
in fran. patr. C. de predi. mino. l. & si eo. cū ibi no. xū si. Hanc autem
partem secutus fuit idē Dy. se reprehēdens in cōsilio suo. cōs. xx.
incipiente. Questio talis est. titius habens &c. Nec premisse deci
sioni refragat gl. in l. heredes palā. in fi. cū dicta l. si assignare. qm
iura illa loquuntur ubi in ipso actu standi factus fuit cōtractus
pure. ut ex se p3. Non aūt ubi sub cōditione reuocatiōis testamē
ti que inter se plurimā sunt differētia. ut ex inferioribus ostendet.
Item nec refragat qđ & valere deberet donatio certe rei facte sub
conditione reuocationis ultimi iudicij circa eandem rem collati
quoniā & licet testator obliget se ad iudicij immutabilitatē respe
ctu rei particularis: nō tamen sibi videt adempta facultas libera
testandi quemadmodum dicimus in simili qđ & licet admittatur
facultas nubēdi incertis atq spiritualibus personis seu determi
nato loco non tn videtur adempta libera nubendi facultas. ff. de
cōdi. & demō. l. hoc modo. & l. cū ita legatū quoniam ad hoc respō
detur. scilicet & posito qđ iudiciū mutandi potestas in re tantum
particulari adēpta sit nihilominus libera testandi facultas subla
ta non dicit hoc autem arguendo de persona ad rem. circa princ.
ff. de testa. mili. probat in casu expresso dicte. l. pactum qđ dotali. C.
5 de pac. † Scđo qr non alia ratione eterna societas etiā rei parti
cularis post mortem duratura est prohibita nisi qr per eam in ex
tremi iudicij libera facultas adēpta censet. & hoc probatur in d. §.
idem respondit non posse. & eo. tit. l. nulla. ff. commu. diui. l. in hoc
iudiciū. §. si cōuenerit. ex his ergo quo ad hoc sm cōcludit necessa
6 riū non fore huiusmodi donationis reuocatiōe tractare. ¶ † Ali
quādo vero tertio fit in ipso actu testādi donatio pura. & tunc bre
uiter dicendū qđ aut illa fit absente parte cui donat. & tali casu l3
donatio nō valeat in vi donationis nemine pro ipso absentē reci
piente. ut in l. illud in glos. C. de sacrosan. eccle. & in l. mortuis. C. de
dona. cau. mor. vel non interueniēte nuncio vel epistola ut in l. ab
senti. ff. de don. cau. mor. vel non interueniēte nūcio vel epistola. ut l.
l. absenti ff. de dona. & in l. nec ambiguo. C. eo. tit. attamen valebit
in vi fideicōmissi. & ideo semper poterit reuocari quēadmodum
quelibet ultima volūtas. Casus est. l. ita pprie sommar^9 per Bar.
in l. si donatio. C. de dona. l. cū pater. §. donationis. & l. miles ad so
rorem. in prin. de leg. ij. & no. idem Bart. ubi ego legendo plene di
xi. ff. de donat. cau. mor. l. i. Aut facta presente parte cui donat vel
alio recipiente pro eo. & tūc licet prima fronte videat dicendū3 cō
tractum in testamēto fieri nō posse ex eo qr in ipso actu testādi nō
cadit intermissio actus extranei. C. de test. l. cū antiquitas contra
ctus autē quid remotū & extraneū n testamenti factione. ff. de ver.
signi. l. verba gesserunt. nihilominus cōmunis omniū sententia se
quitur glossatorē tenentē contrarium in d. l. heredes palā. in fi. per
d. l. assignare. & ego allego tex. optimum. in l. ex sentētia. ff. de testa.
7 tutela. † Cadit igit dubitatio an huiusmodi donatio reuocabilis
censeatur quēadmodum ultima voluntas cui adiuncta est. Et pri
ma fronte dicēdum videt qđ sic plerūq enī maxime duobus simi
libus videmus admixtū illius naturā assumere cui principaliter
admiscetur. ¶ Primū autē est qđ videmus legata institutiōi ad
mixta naturam institutiōis assumere adeo ut licet ipsa pure pri[illegible]
in codicillis facta & n principio nulla recōualescāt cessante cā nul
litatis tamē institutioni nō. Hic est casus notabilis de lega. j. l. sed
si filius. ¶ Secundum est: qr videmus qđ licet in contractibus in
nominatis pro se tm celebratis locus sit re integra penitētie. ut in
l. si pecuniam. in princ. ff. de condi. ob cau. tn secus quando ipse
adiungitur nominato: qr tunc quēadmodū3 cōtractu nominato
penitētie nō est locus. C. de act. & ob. l. sicut. ita nec innominato. ff.
de ser. expor. l. quesitū. §. qui sine manumissione ad libertatē l. j. Ita
ergo

ergo in proposito donatio ipsa vltime voluntati adiuncta naturam reuocabilē assumit quemadmodum ꝛ ipsa testamēti factio. ¶ Premissis tamen non refragantibus contrariā sententiam arbitror veriorem. Primo motus ex sententia Bart. in l. cum quis decedens. §. codicillis. de leg. iij. Bald. in l. rationes. C. de proba. in l. si creditoris. C. de fideicōmis. in lectura referētium dictum Petri ꝛ Cy. in l. generaliter. C. de nō nu. pecu. terminantiū confessionem in testamēto factam ꝛ ex qua ius patri quesitum est irreuocabilem esse dummodo pars cui ius queritur aut alius pro ea recipiens interuenerit. ¶ Secundo quia regulam habeo qd cōtractus ipse donationis donatione perfecta irreuocabilis est. C. de reuoc. dona. l. si donationem. ꝛ l. vlti. Qui ergo dicere vult hoc casu donationem effici reuocabilem det mihi legem probantem cum in dubio regule standum sit. ff. de testi. l. j. ff. de procura. l. mutus. cum simili. ¶ Tertio quia clarū est exceptionem in quibusdam firmare regulam in non exceptis. vt in aut. de non alie. §. vt autē. ff. de legi. l. in his. ꝛ ibi concordan. in glo. Sed casus excepti quibus potest perfecta donatio reuocari positi in l. vltima. C. de reuoca. dona. non cōprehendunt sub se istud ergo in hoc regula firma manet. ¶ Quarto quia in simili video qd cōtractus innominatus contractui nominato admixtus naturam suam regulariter nō amittit quoniam pōt re integra pœnitentia reuocari. vt est casus. ff. de don. l. Aristo. ff. de ser. expor. l. iij. C. si mancipium ita fuerit alienatum. l. si. in fi. Ita ergo dicā in pposito. vt cōtractus ipse vltime voluntati admixtus naturā suā que irreuocabilitatē continet nō amittat. Nec refragat tex. in d. l. quesitum cū alio allegata. quoniā ibi loquit̄ de casu quo modus fuit adiectus cōtractui nominato in fauorem vnius ex cōtrahentibus. cuius nō intererat pœnitentie locū esse quo casu non est locus idē. ff. de pact. l. si cum fundum. cū ibi plene no. secus autem regulariter. vt in premissis iuribus. ¶ Ultimo in hac sententia habeo testē egregium do. Bal. C. de testa. l. cum antiquitas. ꝛ in l. si. ff. de reb. cre. ꝛ qd idem not. C. de iure deli. l. si anis. ¶ Ex quibus omnibus cōcluditur in proposito casu donationē ipsam factam per Philippum Angelo reuocabilem censeri.

Consilium. clxxij.

¶ Si res vxoris vel que tradite fuerunt vxori per socerum fuerūt pignorate per confratrē mariti ꝛ pecunia conuersa in vtilitatem communem. An pōt vxor petere ipsas res si perdite sunt vel earū extimationem. ꝛ quid quādo non apparet qd pecunia sit conuersa in vtilitatem cōmunem. ꝛ res ipse fuerunt pignorate per maritum an in diuisione fratrum possint peti per vxorem.

1 ¶ Socius alteri socio damna que latronum in cursu obuenerunt resarcire non tenetur.

2 Donata vxori a consanguineis viri remanent ipsius viri non autem ipsius cuius contemplatione donantur.

3 Dos de cōmuni substantia fratrum non est reddenda sed de propria mariti recipientis nisi probetur versa in re communi.

4 Fratres qui simul vixerunt licet vnus de fructibus aduentitiorum in conuictu plusquā alter posuerit nihil tamen petere potest.

¶ In christi nomine Amen.

In proposito thematē strictim ac breuiter procedens primo a leuioribus exordiū capio dicēs res quascūqz p Margaretā ꝛ Joānutium petitas q in introitu Jacobi de colūna vt maiore cui resisti nō potuit amisse sunt non iure postulari. ff. de actio. 1 emp. l. si ea res. ff. loc. l. si merces. §. vis maior. † Non enī consocius fraterqz alteri fratri ea dāna resarcire tenetur que latronum incursu. vt in casu pposito accidit obuenerūt. ff. pro socio. l. cū duobus. §. dānū. ꝛ l. socius socio in gn̄alitate sui nisi forte culpa respectu precedētis odiī aut inimicitie ipsi nelcōsocij descendens in cursum hūc processerit. ff. sol. ma. l. pe. in prin. ff. loc. l. si merces. §. culpe. ꝛ hec de primo. ¶ Quo ad scdm. An iure petant̄ annullus ꝛ stabile. ꝛ etiā apistigliatura. breuiter dicēdū qd cū psupponat̄ hec p socerū ipsi nurui empta si quidē donatio precesserit ipsius soceri morte cōfirmata ꝛ pecunia ipsarū rerū pditarū sub pignoratione perceptarū in cōfratrū negocia cōuersa sit is cōfrater a quo petit̄ p rata obligat⁹ est. sec⁹ si alr. ff. p soc. l. cū eo. ꝛ l. iure societatis. Sin autē res pmisse ipsi vxori donate nō fuerint. aut de donatione dubitetur quo casu donatio non psumit̄. vt no. Bar. in l. j. §. nec castrense. ff. de colla. bo. ꝛ Bald. in l. in is. §. j. sol. ma. ꝛ in l. cū ꝛc. C. de don. an̄ nup. ꝛ in aut. ex testamēto. C. de colla. tali casu petitio ipsa iniusta est cū veniāt poti⁹ dicte res tanq̄ cōes ꝛ pfectitie in ipsos cōfratres diuidēdo. C. fa. erc. l. certū. ꝛ l. si. C. de colla. Sin autem pf ipse res illas nō emerit: sꝫ pmissa vxor ex pecunia ppria: tūc ēt iniusta censet̄ petitio cū ita demū ad ea alienū cōsocius tenebat̄ qn̄ illud in cōem cām versum est ꝛ nō aliter. vt est casus in d. l. iure societatis. Clarū aūt ꝫstat res pmissas in cōem vsum versas nō esse sed tm̄ in vsuꝫ pmisse vxoris. ergo ꝛc. Sin aūt res ipse post mortem per dictū Joānnuciū empte sunt. tūc ēt iniusta est petitio. qm̄ tunc eatenus de dicta pecunia expensa is Joānucius resarcire tenetur quatenus de ipsi⁹ cōfratris expēdit. ff. pro soc. l. si qd vn⁹ ex sociis. ¶ Quo ad tertiū quo querit̄. An iuste petant̄ ea cētum que premisse vxori in domo paterna donata sunt. Solutio ex pmissis pꝫ quoniā si ipsa pecunia in cōem archam societatis sit ꝫuersa recte p rata petit̄: ꝛ nō alias vt in d. l. iure societatis. ꝛ dicta l. omne es. ¶ Quo ad quartum. an recte petat̄ donatio propter nuptias per cōem partem ipsi vxori facta. Breuiter dicēdum qd aut donatio ipsa fuit per patrē promissa: sed non soluta: ꝛ tunc frater ipse pro portiōe hereditatis cōueniri poterit. C. de hereditariis actionib. l. pro hereditariis. cum similibus. Non autem pro rata societatis quoniam ipse vt socius ad hoc nō obligatur. vt ex infra dicendis apparebit. aut fuit per partē soluta: ꝛ tūc solutio manifestat̄. ex d. l. iure societatis. scꝫ vt demū ita cōueniri possit pro rata frater si in cōem causam res ipsa sit versa. ꝛ non aliter. ¶ Quo ad quintum quum petunt̄ ducati cētum expensi in nuptiis fraternis. Breuiter dicendū qd quatenus de parte ipsius confratris dicte pecunie expēse sunt ꝛ anus dicte pecunie repetende sunt ꝛ nō amplius. ꝛ hoc probatur. ꝛ cōmuniter deciditur in dicta l. si quatenus. ꝛ in l. iij. §. fin. ff. de mi. ꝛ bonori. ꝛ in l. si. ff. de peti. heredita. ¶ Quo ad vltimum pro parte dicti Joannuciī petuntur cētum sua contemplatione donata vxori fraterne. Breuiter dicendum iniustam esse petitionem. quoniā secūdum cōmunem opi. positā in l. sed si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. ꝛ pupilla. ꝛ in d. l. cum ꝛc. ꝛ l. vt liberis. C. de colla. vbi ego post Ang. plenissime dixi † donata vxori a
2
consanguineis viri remanent ipsius viri non autem ipsius cuius contemplatione donant̄ quamobrem iniusta est petitio omnium centum cū imo peti debeant pro rata societatis si illa in cōmunionem venerint. ꝛ nō aliter. Sed secundūꝫ opi. quā nouissime teneo qd donata ipsi vxori cōsanguineis viri in dominiū ipsius vxoris effectualiter transeant per casum nouū ꝛ p singularē ad hoc in l. seruus cōmunis. ff. de dona. inter vi. satis iniustior est hec petitio cum id petat qd neqꝫ ipsius neqꝫ fratris nullo iure esse censent̄. vt ex se patet. ꝛ hec sufficiant. quo ad partem Joānncij ꝛ vxoris sue. ¶ Circa primum autē quo queritur pro parte Katharine vxoris Stephannucij. s. an iusta sit eiusdē petitio petentis partē dotis solute. breuiter dicendum hanc questionē decidi a Specu. in tit. de iudi. §. sequitur quarta parte. ver. quid si in cōmuni. ꝛ ver. quid si
3
duo dicentē † dotē de cōmuni substātia fratrū nō esse reddēdā. sed de propria mariti recipiētis nisi probet̄ versa in re cōmuni. ꝛ hāc partē sequit̄ do. Bal. in l. si patruus. C. communia vtriusqꝫ iudic. ꝛ in l. actione. §. si. ꝛ in l. si socius pro filia. ff. pro soc. in lect. florentina. ¶ Quo autē ad secūdum quo querit̄ an iusta sit petitio eiusdem de pecunia data in donationē propter nuptias. breuiter dicendum qd nō nisi probet̄ illa in cōmunem vsum versa per. d. l. iure societatis. ꝛ d. l. omne es. ꝛ ita breuiter dicendū est de omnibus qui vtriusqꝫ vxor petit qd illa ita demum ꝛ nō aliter peti possint ab altero ex cōfratrib⁹ si in cōem causam versa fuerit. Ita dicēdo qd quecunqꝫ propria amborū vxorꝫ nō debēt inter ipsos fratres diuidi: quia illa in societate non potuerunt venire. sed debent penes quēcūqꝫ ex maritis integra manere tanq̄ es alienū ipsius vxorib⁹ restituēdū. ¶ Quo ad tertiū quo querit̄. An iusta sit petitio ipsi⁹ Stephannutij expēsarū maiorū fratrū ab altero cōfratrū respectu maioris familie. Breuiter dicēdū hāc questionem decisam ex verbis Bal. in l. si patruus preallē. ꝛ per virū singularē ac scientie eminentem do. Pet. de ancha. in suo cōsilio incipiēte materia de qua querit̄ nō est noua. sed tacta p doc. etiā dicētem qd lꝫ vnus ex fratribus sociis maiori familia grauat⁹ plusq̄ alter expēderit de cōmuni tamen in istis sicut in cōibus expēsis ac consumptis scrupulosa inquisitio nō est habēda tpe diuisionis maxime si longissimo tpe vitā in cōi duxerūt. qm̄ facilius in his cōsumptis donatio psumitur iure cōsanguinitatis. ff. de pbat. l. pcula. ꝛ facit ad idē. d. l. si socius p filia ibi dū dicit. nā cōe si hoc pactū fuerit nō interesse q̄ alter solus filiā habuerit. quinimo ꝛc. Satis ad hoc potēter adduci
4
tūr casus singularis. in c. si duo de fratribus de nouo beneficio inuestitura. x. col. quē allegauit do. Bal. in l. vlti. C. de colla. dicens † qd vbi fratres simul vixerunt lꝫ vnus de fructib⁹ aduētitiorū in cōuictu plusq̄ alter posuerit. nihil tñ petere pōt. Ex quibus omnib⁹ ad ea que dubitationem habere videbantur responsum est.

Consilium. clxxiij.

1 ¶ Si de re mere spirituali est factū cōpromissum in laycū vt arbitratorē ꝛ laudatū est an valeat. ꝛ dicit qd sic maxime si est ratificatum ꝛ hic tractat qn̄ de re ecclesiastica potest cōpromitti in laycū.

¶ In christi nomine amen.

1 Pro decisione † proposite questionis est breuiter aduertendum qd aut dictum compromissum extitit in laycos factum super re mere ciuili vel temporali cui nihil spirituale est annexum: ꝛ tunc clarum est laudum inde sequutum validum extitisse. quoniam in laycos de re ecclesiastica mere temporali vel ciuili per clericos compromitti potest. Casus est extra de arbit. c. exposita ꝛ not. glo. extra de iudi. c. decernimus. extra de arbi. c. contingit. Dummodo dicamus laudum in preiudiciū clerici validū extitisse nō aūt sue ecclesie si sine autoritate sui diocesani cōpromissuꝫ extitit. vt no. gl. extra de arbi. peruenit ꝛ ibidē Hostien. ꝛ plane do.

Anto.co.ti.cū tpe.plenius Spe.in ti.de arbi.§.restat.ver.sed hm
quid clericus.⁊ in.§.fini.§.sed,nunq̄d pcedatur. Aut cōpromissum
est de re mere spirituali ⁊ tūc aut in laycos tantum clericis nō ad-
mixtis.⁊ vt in arbitros.⁊ tali casu cōpromissum nullum est.⁊ con
sequenter laudū.vt in.d.c.contingit.⁊.c.per tuas.eo.ti.Siuautē in
eosdē vt in arbitratores cōpromissum est.⁊ tūc prima fronte vide-
tur etiā tale compromissum ⁊ consequenter laudum nullum ea ra
tione q: arbitramētum ⁊ transactio equiparant.vt in aut.si vero
cōtingerit.C.de iudi.⁊ in aut.vt differēt.iudi.post prin.Sed pro-
prie transactio super spirituale regulariter nulla est in.c.statuim⁹
⁊ l.c.super eo.cū ibi plene no.extra de transac.⁊ plene dicūt legiste
in.l.fi.C.eo.ti.ergo ⁊ arbitramētum.Scd̄o q: videtur laycis spiri-
tualium rerū cognitio tam principaliter quā incidēter interdicta
extra de ordi.cog.c.tuā.de iudi.quāto.qui fil.sint legi.latori.cum si.
¶ Premissis tñ non refragantibus ẜrium puto de iure probabi-
liter posse dici duabus rationibus.¶ Primo q: si vbi summaria
aut extraordinaria est cognitio nō est iudici layco pbibitū cogno
sci.vt singular ter no.spe.in ti.de prio decre.§.restat.versi.sed qd si
actione retulit do.Bald.in aut.ci qui iurat.C.de bo.aut.iudi.pos.
ergo multo magis censet pmissa cognitio ipsi arbitratori layco q
vt amicabilis compositor de plano cognoscit.⁊ sine figura iudicij
ordinarij.vt no.Inno.de iure.c.quintanallis.⁊ no.ff.de arb.l.si de
meis.§.recepisse.¶ Scd̄o q: si vbi nō pcedit per viā disceptatiōis
ordinarie:s3 de plano per modū cōfessiōis aut alr premissa est ipsi
layco iudici spiritualiū cognitio incipiēs.vt elegāter idē spe.no.i
ti.de recōuentione.§.nūc dicamus.ver.sed nunqd incidēter.Et re
tulit do.Bal.C.de iudi.l.quoties.ff.so.ma.l.titia.⁊ in.l.fi.C.de car
bo.alias.de succes.edic.ergo quāto magis vt premissa ipsi arbitra
tori p viam cōpositionis amicabilis pcedenti.¶ Ultimo reperio
hanc partē licet nō istis rōnibus tenuisse do.Pet.de anch.in suis
consilijs cōsilio qd̄ incipit.istā questionē dubiā facit.c.cōtingit ⁊c.
⁊ facit qd̄ no.do.Bal.in.l.vnica.C.de cōfes.Postremo in pposito
casu posito.sed non cōcesso:q: falsum est.vt ex superioribus patet
qd̄ dictū laudum fuisset nullum.Nihilominus ad idē seruādum
pars aduersa cōpellitur ex eo q: per eadē ratificatū est q̄ quidē ra
tificatio l3 laudum nullū nō possit facere validū in vi laudi.vt est
casus in.c.examinata.de confir.vti.vel inuti.nihilominus potest
in vim pacti.vt in.l.fi.C.communia vtriusq3 iudi.Et hec ot pro
missa consultatione dicta sufficiant.

Consilium.clxxiiij.

1 ¶ Instātiā triēnalē h3 petitio executionis instrumēti.Et nu.4.
2 Diffinitiua sententia non potest fieri sine preexistenti instantia.
3 Ratio legis vbi vniuersalior est dicto licet arguere a ratione non obstante specialiter dicti.
5 Litis contestatio ficta sufficit ad inducendam metam triennalem.
6 Instantia consensu partium prorogari non potest.
7 Contractus si est celebratus in scriptis:nunquam fidem damus instrumento nisi exhibeatur petitum prothocollum.
8 Sententie cuiuslibet virt⁹ nullo redditur(etiā si iurē iudicatā transie rit)quando is pro quo lata est contrariam pbationem addmittit.

¶ In Christi nomine amen.

Amplissime doctor.¶ Spectabilis dñe col
lateralis pro dilucidatione cau
1 se heredū magnifici dñi.¶ †Uisū videndū primo est an
instātia sit perēpta.⁊ in hoc indubitanter arbitror qd̄
sic.¶ Primo autoritatibus alīs coram vestra reuerētia allegatis.
Scd̄o rōnibus ⁊ prio tali.Nō pōt negari qd̄ ista petitio executio-
nis instrumēti nō habeat instātiā.Prio per tex.l.i.in ver.conten
tiosa litigātiū instātia.C.de iura.cal.per quē pbat qd̄ vbi est ẜtra-
dictio ibi est instātia.¶ S.do q: snīa ferenda super hmōi petitiōe
l3 sup pcessu summario est diffinitiua.vt est tex.singularis.in cle.
sepe in fi.ot ver.sig.l3 alr dixerit Ang.⁊ male in quodā in suo con
2 silio.⁊ in.l.imperiū.ff.de iuris.om.iudi.†Sed diffinitiua snīa non
pōt ferri sine preexistēti instātia.vt p3 ex regula.l.plenā.⁊ no.Bal.
C.qñ prouo.nō est ne.l.i.⁊ in.l.duob⁹.ff.de excep.rei iud.⁊ in.l.nā ⁊
postea.§.si dānet.ff.de iure.hoc ergo p̄supposito sequit qd̄ illa in-
3 stātia esse debeat triennalis.qd̄ prio probo.†Q: vbi ratio legis vni
uersalior est dicto licet arguere a rōne nō obstāte specialitate dicti
vt pbat.in.l.regula.§.s3 l3.ff.de iur.⁊ fa.igno.⁊ in.c.ẜstōnem de re-
gula.lib.vi.⁊ glo.in aut.minoris debitoris ver.a ratione.⁊ in aut.
vnde sumit super eo.ver.C.qui tuto.da.pos.⁊ in cle.i.in ver.digat.
de elec.Sed ratio tex.posita.in.d.l.pperandū.vbi ideo statutū est
triennium ne lites fint immortales est generalior dicto requirēte
ad lapsum tēporis lit.cōtesta.⁊ cōprehendens istum casum scilicet
instantie super petitione executionis ergo ⁊c.¶ Scd̄o q: si tex.in
d.cle.sepe.ideo lit.cōtest.⁊ aliū iudiciarium ordinē minoresq3 dila
tiones in causa summaria concedit qualis est hec.vt ipse summa-
rie breuioris sint vite quam ordinarie.vt ibidē dicit litera quan-
to magis debemus dicere instantiam huius summarie cause pa-
ri tempore cum ordinaria duraturā nemo eliqui dubitat:ne ali-
ter dicendo in vanum finis inducta contrarium operentur con
tra.l.nulla.⁊.l.qd̄ fauore.⁊.l.legata inutiliter.⁊.c.trāsmisse.de ver

4 bo.significa.cum simi.¶ †Tertio ⁊ posito qd̄ in premisso casu lis
ipsa non sit formaliter contestata nihilominus optimum est fac
ti premissam instātiam vite triennalis existere.Quod primo pro-
batur:q: causa ipsa dotis in qua lit.contest.non exigitur.vt nouis
ter allego casum in cle.dispēdiosam.de iudi.iuncta cle.sepe.instan
tiam habet triennalē vt expressim firmat do.Bal.in rubrica.C.de
prius.do.¶ Scd̄o q: video in simili causam ipsam appellationis
in qua lit.contest.non exigitur.vt plene no.legiste in.l.i.C.ne liceat
in vna eademq3 causa.⁊ in.l.fi.§.illud.C.de temp.appel.⁊ Bal.ple-
ne in aut.hoc sacramentum.C.de iura.calum.⁊ Io.an.⁊ alij extra
de testa.⁊ Raynaldus in nouella habere instātiā vite annalis.et
ex causa biennalis.C.de tēpo.appel.aut.ei qui.extra de appel.c.cū
sit romana.⁊ in.c.ex.ratione.¶ Tertio q: video causam ipsam de
positi que executionē habet paratam ⁊ cōsequenter lit.cōtestatio-
nem non exigentem.vt est casus singularis scd̄m Bar.quē communi-
ter tenemus in.l.si quis.C.depo.si.⁊ no.Bal.in.l.exceptionem.C.de
proba.habere similiter instantiam triennalem.vt probatur ex ge-
5 neralitate dicte.l.properandū.†Ceterum ⁊ si vera lit.cōtesta.non
fuerit nihilominus ficta sufficit ad inducendā metam triennalē
qd̄ probo:quia ponatur actorem seu reum ante lit.contest.contu-
maciter absentare certum est tali casu verā lit.contesta.iudici non
posse que requirit verbalem confirmationē ⁊ negationem.vt in.l.
i.C.de lit.cōtest.⁊ in.c.i.eo.ti.iudicetur tamen ficta.quodam cōtu
macia quē facit habere pro negāte aut affirmāte.vt nbi magis est
preiudiciū.vt in.l.de etate.cōtra qui tacuit.ff.de interroga.act.Et
no.in.l.quādiu la grande in glo.ff.de acqui.here.⁊ nihilominus
video hāc fictā lit.cōtest.sufficere ad cursum mete annalis quo cō
tra contumacē absq3 vera lit.cōtest.finit instantia.vt in predictis
est casus.C.quomodo ⁊ quan.iud.aut.qui semel.Scd̄o probo ex
simili quo video fictam lit.contest.prescriptionē interrumpere si-
cut ⁊ verā iuxta.l.fi.C.de prescript.xxx.anno.hec est casus.ff.si quis
cau.l.si eum.§.qui iniuriarū.⁊ no.do.Bald.C.de rei vend.l.mo?
lit.¶ Quod aūt in proposito casu ficta litis cōtestatio interuene-
rit.probatur ex eo q: in his casibus in quibus lit.non contesta.vt
in proposito incipere tractare de meritis cause habet loco lit.con
test.vt not.Bar.⁊ aliī.in.l.nulla.C.de procu.⁊ idem Barto.in.l.ab
executore.§.si procura.ff.de appel.Sed in pposito casu de meritis
cause inchoatū fuit tractari.vt vestre reuerentie pridie dixi loquēs
cum fuit ergo ⁊c.¶ Ex quibus oībus resultat ita firma conclu-
sio sicut Deus est.⁊ ego sum in mūdo premissam instantiam fore
6 peremptam plane.†neq3 dicendum est ea tempora quibus iudex
aūt pars impedita fuit cursum instantie impedimisse aut fore de
medio subducenda.quoniā ⁊ si pars impedimento sit aut iudex ni
hilominus labitur cursus instantie principalis nec datur restitu
tio.vt primum patet ex gl.ordi.in aut.vt spons.largi.§.hoc quoq3.
⁊ firmat Bar.in.l.arbitrio.§.dolo.ff.de dona.¶ Scd̄m probat ex
glos.in.d.§.hoc quoq3.⁊ in aut.item si.C.de tēpo.appel.Et firmat
do.Anto.hec oīa in.c.penul.extra de iudi.Postremo nec est dicē-
dum per interpositionē appellatiōis fuisse cursum instātie impe-
ditum.quoniā hoc falsum ex duobus.Primo q: sequeret qd̄ pos
sent partes prorogare terminū triennalem tacite cū nō possit ex-
presse vt firmat gl.⁊ omnes in.d.l.pperandū.qd̄ est falsum ⁊ con-
tra regulā.l.cū quid.⁊.l.qui ad certum.Scd̄o q: video in simili.qd̄
ppter pēdētiā cōpromissi nō impedit cursus instātie principalis
vt firmat Spe.⁊ Io.an.in addi.in tit.de iudice delegato.§.restat.
ver.sed nūquid de tēpore.Bar.ẜ.de iudi.l.properandū quicqd di-
xerit Bal.ibi qui semetipsum reprehēdēt.ff.de arbi.l.si qs rē.⁊ ni-
hilominus in casu pposito adest impedimentū partium eo q: cō-
promiserūt.Itē impedimētū vni⁹ iudicis inhibētis ne pcedat cō-
promisso pendēte.vt probat in.d.l.si quis rē.⁊ in.l.i.§.vnde queri-
tur.ff.de no.oper.nun.⁊ in.l.eleganter.§.si post.ff.de condi.indeb.
7 sumpto ar.de trāsa.ad cōpromissum.⁊ hec de primo ⁊ scd̄o.†Quo
ad tertium an ipsi instrumento fides detur ex quo est exhibitū pro
tocollum.indubitanter arbitror dicendum qd̄ non.primo q: vbi
cunq3 est celebratus cōtractus in scriptis:vt in casu proposito qd̄
ẜ.proxime ostendet:tūc nunquam fidē damus instrumēto nisi ex-
hibeatur petitū protocollū.Ista est doctrina Bal.qui neminem
habet ẜdicentem in rubrica.C.de fide instru.Sed in pposito casu
fuit contractus in scriptis celebratus.ergo ⁊c.¶ Qd̄ aūt ita fuit
probo ex doctrina eiusdē in.l.contractus.C.eo.ti.dicēte qd̄ q̄ par-
tes vadūt ad tabellionē vt ẜctum.redigāt in scripturā credēdum
est eos in scripturis cōtrahere voluisse:sed ita est in casu pposito
vt ex facto apparet.ergo ⁊c.Scd̄o de hoc est casus apert⁹ realiter
intelligenti sine alia fantasticatione.in.l.i.§.si quis in duob⁹.ff.de
bono.pos.scd̄m tabu.¶ Tertio:q: ideo in Constantinopolitana
ciuitate nō reperto protocollo annullabatur fides instrumenti q:
ibidē debebat notarius ipsorum contrahentiū voluntatē in pro
collo ad matricē scripturā redigere vt attestat legislator in aut.de
tabel.§.vl.S3 ⁊ idē in ciuitate Romana ẜsuetū est apud tabellio-
nes vigore iuris municipalis pridie allegati.id ⁊c.neq3 aliqd ob-
tex.in.l.fi.C.de fi instru.in quo fit maximū fundamentū:q: diuer-
sissimum est nō pduci scd̄o loco illud idē instrm cui iam in prima
productione

productione fuerat fides imposita. vt dicit tex. in d. l. si. ver. eidem
imposuit. Aliud est non produci prothocollum quod nunq̄ pro-
ductum fuerat et propter eius nō factam productionem fides in-
strumenti inefficax reddit. vnde stante diuersitate dictorum casuum
ita declaratorum illa. l. facit ad propositum quantū asinus volat.
Item nec secundo refragatur qd dictum fuit. scz per sententiā in iu-
dicio appellationis confirmatā pronunciatum fuisse instrumēto
fidem dandā licet prothocollo non exhibito. quia dici potest illam
esse nullam tanq̄ latā contra casum. l. in d. §. si quis in duobus in-
ra sunt vulgaria. Scdo et clarius: quia ex quo huiusque admisit pars
sniam obtinens iniquā de re iudicata probationes lucidas et aper-
tas quibus ostēsum est instrumēto fidē nō esse dandā prothocollo
non exhibito consequēs est vt effectus ipsius sentētie sit rescissus.
8 †nulla enī reddit cuiuslibet sentētie virtus etiā si in rē iudicatam
transierit qñ is pro quo lata est cōtrarias probationes admittit
vt in casu proposito vbi elegāter no. Inno. extra de frigi. c. fraterni
tatis. extra de repu. c. cū dilecta. et firmat do. Ant. extra de spō. c. is
qui. pōt enim snie renunciari et iuri ex ea introducto. ff. de re iud.
l. acta. vt est casus. ff. de bo. que lib. l. in seruitute. §. petierit. licet nō
possit cōfirmari secūda cōtra primā latam si prime p prius nō est
facta renunciatio. vt not. glo. ordi. in. l. si diuersa. C. de transac. Ex
quib⁹ oibus ita firmiter et in iudicio cōsciētie mee cōcludo qd iu-
stitiam obtinemus. sicut scio qd semper corā reuerētis vestra veri-
tas et iustitia locū habuit quā in psenti causa pro certo souemus.

Consilium. clxxv.

1 Recedi non potest a transactione partium consensu.
2 Laudi potestas dependet ex forma compromissi: adeo vt si extra
compromissum laudum proferatur nullum sit ipso iure.
3 Clerico non est permissum de re ecclesiastica compromitti nisi in
sui tantum preiudicium.
4 Laudū nullū nō redditur validū a subsequēte partiū ratificatione.

In Christi nomine amen.

Dictum vltimum laudū licet validū dici possit eo re-
spectu nō refragāte: scz qd p prius super eadē re a di-
uersis laudatū fuerit iuxta plene not. in. l. si diuersa. C.
1 de transac. vbi dicitur †qd a trāsactione potest recedi partium cō-
sensu. et sic a laudo cum dicatur transactio. Nihilominus dupli-
ci respectu principaliter est nullū primo: quia cōpromissum ita fa-
ctum vt certo modo laudū feratur nullū est. et consequēter laudū
inde latum. casus est. ff. de arbi. l. qualē. Sed in premissos arbitros
et arbitratores cōpromissum fuit eo adiecto vt determinato mō q
ex cōpromisso apparet sententiā ferrent: ergo per eos facta pnū-
ciatio nullius est momēti. tex. igitur premisse. l. decidit casum nūm
si teneamus hāc opi. qd ipsius decisio etiā in arbitratore locū ha-
beat quēadmodū in arbitrio. Ceterum si teneamus sulam Ange.
in. l. si cōuenerit. ff. de re iudi. tenētis dictā. l. loquētē in arbitro nō
extendi ad arbitratorē in quē secundum eundā compromitti pt.
ita vt determinato modo cōpromisso adiecto laudū pferatur: tūc
et pariformiter premissum laudū nullius erit momēti. et hoc ostē-
2 ditur: †quia potestas laudi depēdet ex forma cōpromissi adeo vt si ex-
tra cōpromissum laudū proferatur nullū sit ipso iure. ff. de arb. l. quā-
tū. §. si. et si cum dies. §. si intra. et l. non distinguemus. §. de officio.
cum sequēti. extra eo. ti. c. cū dilectus. Sed ipsi arbitratores laudā-
tes formā ac modū laudandi cōpromisso adiectum excesserunt vt
cuilibet notū esse pōt ex relatiōe ipsius laudi ad cōpromissum fa-
cta igitur nullū. Quod aūt premissa snia Ange. sit verissima duo
bus cōprobo. Primo p tex. expressuz quē ad hoc reputo notabilē
iuncta gl. in. l. i. §. exquiritur. de no. ope. nū. Scdo: quia si ptās laudā-
di ex cōpromisso depēdēs pōt cōuentione partiū totaliter perimi
vt est casus in. l. nō distinguemus. §. i. ver. cōpromisse. in ver. pacto.
ff. de arbi. ergo multo fortius poterit eadē ptās ipsorū cōpromit-
3 tentiū cōuentione terminari ac modificari. †Secundo principa-
liter idē nullū redditur ex eo: ipsi clerico nō est pmissum de re eccle-
siastica cōpromitti nisi in sui tantū preiudiciū. nō aūtē in preiudi-
cium ecclesie sine autoritate diocesani q hoc nō interuenit. vt no.
gl. extra de arbi. peruenit. et ibidē Hosti. et alii et plene do. Anto. in
eo. ti. c. cū tpe. plenius Spe. in eo. ti. §. restat. ver. sed nunqd cleric⁹. et
in. §. fini. ver. sed nunqd prelat⁹ quorū sniam etiā secut⁹ fuit pridie
4 apud Velletrū consulēs. †Neqz premisse cōclusioni refragatur qd di-
ci posset hoc laudū firmādū fore in vi pacti: lz nō possit substituere
in vi puri laudi cū subseqnēs par nū ratificatio: lz laudū nullū nō
possit facere validū in vi laudi vt est casus in. c. examinata. extra
de cōfir. vti. vel inuti. nihilominus pōt in vi pacti. vt in. l. ij. C. cōmu
nia vtriusqz iud. quia rīdetur ipsuz pactū pmisso clerico seruādū nō
fore cū habeat sub se cōditionē tacitā si ab altera pte fuerit. ff. de in
offi. testa. l. si instituta. ff. loc. l. quero. C. inter locatorē. C. de pac. l. cū
proponas. extra de iureiur. peruenit. Sed premissis clericus ipsam
conuētionem non seruauit: vt ex ipsius serie patere pōt. Igitur ipsa
mulier eidē seruare nō tenetur vt dictis iuribus. Ex quib⁹ absqz
pluri concluditur premissam mulierē ad obseruātiam ipsius laudi
non teneri nō solum in vi laudi: sed etiā in vi mere conuentionis.

Consilium. clxxvi.

1 Post cōclusum in causa non potest aliquid iuris deduci in
iudicio. Et numero. 9.
2 Conclusio in causa in criminalibus locum non habet.
3 Discussio negocio necesse est vt cōcludatur in causa iudicem debe-
re interrogare an aliquid in causa velint producere seu allegare.
4 Termino certo a statuto prefixo non est necessaria iudicis requi-
sitio.
5 Sententia ex defectu citationis nulla redditur.
6 Renunciatio per quam inducitur conclusio vt validetur non re-
quiritur iudicis consensus: sed sola eius interrogatio.
7 Iudicium initiatur trium consensu. scilicet iudicis actoris: et rei.
8 Renunciatio tacita partium sufficit ad conclusionem cause.
10 Statutum loquens de instrumētis exequendis verificatur nō tan-
tum in his que ex instrumēto patent: sed et his que tacite insunt.
11 Conclusio an sit de ordine iudiciario.
12 Decisuz si quid reperitur in iure canonico: de quo dubitatur in
iure ciuili tunc ista decisio seruanda est in foro ciuili.
13 Papa nunq̄ post conclusionē in causa concedit rescriptum in fa-
uorem vnius quin deroget iuri alterius ex conclusione quesito.
14 Pape rescribentis intentio nō presumitur esse qd ideo rescribat
vt principaliter ius alteri quesitum tollat: sed vt principaliter al-
teri faueat: licet occasionaliter alterum ledat.
15 Rescripta ad lites viciantur per omissa que si essent expressa in
aduersam sententiam potuissent rescribentem mouere.

1 **Iste sunt** †responsiones et allegationes facte.
Et primo inquātū allegatur tex. iun-
cta gl. in. l. si rē. ff. de euict. §. fi. et Bar. in. l. si mater. §. ean-
dem. ff. de excep. rei iud. in fi. vbi dicit qd post cōclusum
in causa nō possit aliquid iuris deduci iudicio. Hoc primum
allegaui in voce: licet non scripserim et hoc mille viderunt.

Inquantum allegatur in aut. de testi. §. qui nō mul-
ti. iuncta glos. Et hoc similiter in
voce vna cum tex. in titu. vt cum de appel. cog.

Inquātū dicitur qd tex. in. l. quāuis. ibi cōfecto pene iu-
dicio. C. de adult. exponitur idest cōclusiōe in ca
2 facta. †Et cōñr infertur qd in criminalib⁹ cōcluditur in causa male di-
cūt quia vt in multis locis cōiter cōcluditur in criminalibus nō cōclu
ditur in cā. quā cōclusionē ego soleo ex duob⁹ cōprobare. Prio
quia cōclō fit p renūciationē vt allegās tenet scz in criminalib⁹ causis
regula est vt iuribus defensiuis renūciari nō possit vt in glo. ord.
l. pactum inter. ff. de pact. ergo. Secūdo quia si cōcluderetur in cau-
sa nō posset post pduci instrumēta. in. c. cū dilectus. de fi. instr. Sz
hoc est falsum: quia imo possunt pduci vsqz ad calculū snie vt cōis
est conclusio et casus. ff. de pe. l. omi. ergo et c. Ille ergo tex. nihil fa-
cit. vnde loquantur allegantes aliter.

Inquantum tex. allegatur de proba. c. quā contra. ibi
renunciationes et conclusiones in. c.
pastoralis. ibi antequam renunciatum sit aut conclusum.

3 **Inquātū** †dicitur ex. l. iudices. et aut. ibi posita. C. de iudi.
et ex tex. in corpore vñ sumitur. qd discusso nego-
cio necesse est vt concludatur in causa iudicem debere interrogare.
an aliquid in cā velint pducere seu allegare. Iste modus cōcludē-
di p iudicis interrogationē fit vbi sumus in terminis iuris cōis
cū tunc nō sit in potestate solius iudicis iuri debere derogare cō-
cedēti ptibus pbādi et allegādi latissimā potestatē. ff. de fer. l. i. §.
neqz enī. Itē et tollēdi partib⁹ defensiōes vt in cle. sepe. de verb. sig.
4 et in cle. pastoralis. §. pe. de re iudi. †At vbi p statutū certus termi-
nus prefigitur non est tunc necessaria iudicis reqsitio: cū in quibus-
cunqz iudiciis ob precedentē consuetudinē vt ipsius statuti intro-
ductam intelligatur tacite includi ipse statutarius terminus ad p-
bandum et quecūqz alia pducendū. ff. de edi. edic. l. qd si nolit. §. q
assidua. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. in. §. placuit. ff. de dam. infe. l. si
finita. in prin. et l. semp in stipulatiōe. ff. de re. iur. cōño est vt ipsius
statuti cui⁹ ignorātia p ciues allegata nō admittitur. vt no. do. bal.
in repetitiōe. l. data opera. et qd idē dicit in. l. leges. C. de legiti. hē-
res termin⁹ locū requisitiōis ptoris subintrat et p eo interpellet.
vt in. l. magna. C. cōtrahē. et cōmit. stipu. iūcta gl. in. l. si mora. ff. sol.
ma. et hoc p nūc strictim et cū celeritate perāseundo: quia p his ma-
5 ximo studio op⁹ esse. nō cēsco duob⁹ ostēditur similib⁹. †Prio quia
certū est ad sniam opus esse citationē. ex cui⁹ defectu nulla redditur
que sen. sine ap. l. i. §. itē cū. que quidē citatio interrogationē requi-
rit partis. ff. de iudi. l. ad perēptoriū et cōmissionē iudicis. C. de ex-
hib. re. l. vl. Et nihilominus statuto termino partiū conuētione vel
statuto ad sniam pferēdā alia iudicis requisitio nō est necessaria.
vt cōcludit Bar. in cōi lec. §. arbitrorum. et qd ibi no. C. de tēp. ap.
l. ij. Et refert Bal. si bene recolo in. l. sancim⁹: quo tpe miles inno-
stitura feudi petere pōt. Scdo quia certū est in pductione instru-
mētorū aut pbationū aliarū requiritur requisitio partis p iudicē
fienda. vt pz ex regula. l. de vnoquoqz. ff. l. nā ita diuus. et iij. q. ix.
charte. Et nihilominus clarū est qd termino ad pducēdū statuto
alio requisito nō est necessaria. vt cōcludit Bar. in. l. itē illa. et in. l.

qui ante kal. de verb. obli. ⁊ Bal. in. l. si quando. C. de testi. ⁊ in. l. j. ff. si quis cau. ⁊ in. l. si ante relictum. de leg. ij. C. qui admit. l. vlt. bonorum autem non est alia ratio: nisi quia vltima dies prefixi termini tacitam requisitionem inducit.

Inquantum dicitur qđ necesse sit vt valida sit cōclusio p̄ tūc in cā iudicem ipsum renūciationi cōsentire ⁊ eadē admittere vt ex dictis text. ⁊ gl. j. allegādū. ¶ Miror immēse quomodo enormia hic scribant a tāto doctore. Et primo neq̄ tex. in l. iudi. neq̄ in aut. iubem⁹. C. de iudi. ⁊ in aut. vnde sumit. neq̄ gl.
6 ibidē. neq̄ dicta doc. † volūt requiri ad validandā renunciationē per quā inducit cōclusio cōsensum iudicis taciti vel expressum sꝫ solam eius interrogationē. Preterea glos. ille dicētes nullam esse renunciationem factā probationibus loquātur. vt patet ex v̄bo renunciauerit super quo posite sunt in renunciatione tantū vni⁹ partis que nō valeat nisi fiat in iudicio vt est casus extra de testi. C. de testi. Ac qđ partes ambe in iudicio post publicationē testiū non possunt renunciare iuribus ⁊ p̄bationibus quibuscūq̄ ⁊ si iudicio cōsensus nō affuerit nunq̄ memini me legisse. ¶ Et prio illud est cōtra regulā que non reperitur in hoc pati exceptionē. in. l. si conuenerit. ff. de re iudica. ¶ Secundo: quia nil aliud est pretoris officiū vt priuatas cōuētiones quibus cōtrouersia dirimit ratas habeat etiā si eius iussus nō intercesserit: vt formaliter dixit litera. ff. de no. ope. nun. l. j. §. inde queritur. ¶ Tertio est casus expressus. ff. de iureiuran. l. duobus. §. vlt. vbi valet cōsensus partiū absq̄ iudice renunciationē inducens probationi iuramēti. ergo tales errores vt puto non aduocati sed scribentis inaduertentia procedentes aduertat iudex.

Inquantum dicitur qđ ideo requirit in conclusione in cā consensus
7 iudicis. † quia sicut triū consensu initiatur iudicium. s. iudicis actoris ⁊ rei. vt in. c. forus. de ver. sig. ita triū cōsensu concludit. per. l. nihil tā naturale. de reg. iur. ¶ Miror istis talibus primo: quia conclusio nō requiritur iudicis cōsensu per ea que supra dixi: vt ex superioribus ostendi. ¶ Scđo: quia hec doctrina falsa ex tribus manifestatur. ¶ Primo: quia ponatur iudicium trium consensu incoboatum ⁊ datur iuramētum iudiciale per qđ inducitur finis litium. vt in. l. j. in princ. ff. qua. re. act. non da. ⁊ l. j. ff. de iurein. ⁊ in. c. si christus. extra eo. requirit ne iudicis consensus: certe non: sed eiusdem confirmationem ⁊ communiter cōcluditur in dic. l. j. ff. ⁊ C. eod. titu. l. j. quicquid ibidem dixerint gloss. ¶ Scđo ponat iudicium trium cōsensu incoboatum an instantia transactione ijsdem precedētibus facta finiat quin per trāsactionem finitur instantia. vt. l. eleganter. §. si quis post. ff. de condi. indebi. ⁊ no. C. eo. ti. l. fratris. ⁊ in. l. causas vel lites. Et soleo ego notare casum in eo. ti. in. l. si diuersa. in ver. ex integro. licet alias dubitauerit Spe. dicet ne in hac trāsactione litis an instantie finitione aut cōclusione requiri iudicis cōsensū absit: quia nunq̄ hoc cautū aut repertū est. ¶ Tertio fingam⁹ iudiciū triū consensu incoboatum finē accepisse ex snia lata in fauorē cōtumacis. iuxta. l. pperādū. §. sin aūt. C. de iud. dicem⁹ ne in cōclusione aut fine hui⁹ litis adesse consensum triū: certe nō: quia ipse cōtumax in cui⁹ fauore lata est snia nunq̄ habet pro cōsentiente. imo p̄ ꝯdicente in his que in suū vertunt cōmodum. vt in. l. de etate. §. q tacui. ⁊ in. l. quādiu. la grāde. cum ibi no. in glo. ff. de acqui. here. ¶ Est ergo ꝯñs. vt ista comm clamata regula est ita falsa: sicut iudas iscariotes.

Inquantum text. allegat in c. iudicate. ⁊ que scribent alibi in. l. cū a nobis. ¶ Hoc cum precedēti nihil ad propositū. vt ex se patet.

Infrascripta hec tollunt oia elegāter allegata. Ostēdo primo qđ tacitus cōsensus iudicis ⁊ partiū sufficit ad conclusionē in causa. ¶ Scđo: quia omniū triū tacitus interuenit consensus. ¶ Tertio qđ necessariū est hoc tp̄s existens post lapsum terminū statuti appellari cōclusionē in causa. ¶ Quarto: qđ tacita ꝯclusio in cā inducta ex tacito ꝯsensu partiū ⁊ ex iudicis dicat vera ⁊ p̄pria cōclusio. ¶ Quinto: qđ regula cancellarie veret probabiliter etiā de hac debet intelligi. ¶ Ad hec oia predicta breuiter dic q̄ imo: pro declaratiōe dubij cōsiderādus est tex. in. d. c. quoniam cōtra in ver. renūciationes ⁊ cōclusiones. ⁊ in. d. c. pastoralis. in v̄. renunciatū aut ꝯclusum. Ex qbus pꝫ p̄pter adiectam disiunctiuā ⁊ copulatiuā ipsam cōclusionē aliter posse fieri quā p renūciationem expressam ⁊ hoc verbo si garrulantes non possunt negare: quia
8 manifeste ex dictis tex. colligit. † Scđo ponderādū qđ nullus tex. reperit in mūdo qui ad cōclusionē cause requirat partiū expressam renūciationem. ergo sufficit tacita ex regula dicte. l. cū quid. ⁊ d. l. qui ad certum. Et argumēto cui nō est datū efficax responsum q̄ ita sufficit in sentētiā iudicis tacitum verbum condēno vel absoluo sicut ⁊ expressum. vt in. l. aurelius. §. fina. ff. de libe. leg. ⁊ in. l. qui tamen. §. si arbiter. Tertio ponderandum qđ sicut ius commune vltra partium renunciationē adinuenit modū tacite concludēdi in causa qui infra patebit ita potuit i casu proposito adinuenire constitutio. Modus autē adinuentus a iure communi est delatio iuramenti iudicialis post qđ nil neq̄ iuris neq̄ facti allegari pōt. ff. de iureiuran. l. nō erit. §. dato. C. eo. tit. l. vltima. per locum a speciali sed solum sententia absolutoria vel condēnatoria expectat vt in. l. iusiur. ⁊ ad pecunias. ⁊ §. vlt. ff. e. ti. Nil ergo mirū est si ipm statutum nouū modum concludēdi in causa ex lapsu termini adinuenit quemadmodum ⁊ ius commune potuit inuenire. Adest enim in huiusmodi conclusione tacite ex termino resultāte tacitus consensus iudicis ⁊ partium vt infra probabitur. ergo vera conclusio in causa vt hec consequentia inferius ostenditur. qđ adsit consensus partium patet ex duobus primo quia non ex facto resultat tacitus nō dico fictus cōsensus. vt in. l. tractabat. ⁊ l. tribuimus. §. si. ff. de testa. mili. ergo ex quo partes infra terminū statuti non alia produxerunt videat tacite cōsensisse qđ post terminum alia voluit producere. Secūdo quia ex quo sensus ipsorum ciuium statuentium fuit. vt infra certum terminū producerentur quecunq̄ viderent tacite eorum cōsensum prestitisse vt post p̄ducere non liceat. de leg. ij. l. statu lib. in. §. stichum. de postula. l. imperator cum si. ¶ Quod adsit consensus iudicis patet dupliciter. primo quia creditur seruasse voluisse qđ iurauerit. ff. de capti. ⁊ post. reuer. l. postliminij. §. captiuis. sed iurauerit seruare statutū hoc dicens post terminum prefixum nullam productionem admitti. ergo creditur vt iudex hoc precepisset. Secundo expressius hic tacitus consensus resultat ex citatione facta ad audientiā sentētias que nunq̄ fit nisi post conclusum in causa. Cum ergo consenserit in hoc qđ est posterius tacite per prius scđm cōem ordinem intellectus cōsensit in eo qđ est prius. s. cōclusioni in causa. ff. de acquir. hered. l. illud ad rem mobilem. ⁊ l. ad legatum. ⁊ l. oratio. ⁊ l. cum iurisdictio cum si. ¶ Cū ergo adsit cōsensus tacitus omniū horū ergo resultat conclusio in causa vera ex quo tex. dicunt eam aliter fieri posse quam per renunciationē expressam. vt in. d. c. quoniam contra. ⁊ d. c. pastoralis. Et qđ consequentia hec sit vera ostendit. ponatur enim primo qđ iudex tacito vel expresso verbo condēno vel absoluo p̄nunciauerit vt contingit in casibus allegatis dicit ne hec impropria sentētia. certe non imo vera ⁊ propria. Casus est extra de verb. signi. c. in his. ceterum ⁊ pactum tacito cōsensu iniri potest. ff. de pac. l. labeo. ⁊ nihilominus tacito consensu inito dicitur verum ⁊ proprium. ff. eo. ti. l. item quia. Quod ⁊ tertio patet ex cōtractu iuregentium consensu tacito celebrato qui nihilominus verus est ⁊ proprius cōtractus. ff. de act. ⁊ obl. l. cōsensu. Preterea vltimo si post hūc terminū statuti nil neq̄ iuris neq̄ facti produci potest. vt ex se patet. Sequitur necessario quod hoc tempus existens post hunc terminum debet vocari conclusio in causa quia ex eo lapsu termini illi effectus resultant qui ex cōclusione cause primo quia post illum est cognitum esse ⁊ non cognoscere. Item post illum nil vltra producitur. quoniam similiter effectus ex conclusione cause resultant. ⁊ non ex alio articulo iudicij. vt patet ex not. in d. c. si. de resti. in integ. ⁊ in. d. c. cum dilectus. ⁊ in. d. c. pastoralis. cū si. Et si quis velit tp̄s post lapsum terminum alio modo baptizari dicat mihi pro Deo: quomodo: quia fatuum est esse illud temp⁹ sine nomine. bñ ergo ⁊ optime ad propositum meum vt ex predictis patet non autē false allegaui Inno. Bal. ⁊ Host. lꝫ ignoscam dominis ⁊ partibus meis qui me vsquequaq̄ non intellexerunt.
9 † Et aduertant: quia cum dico post cōclusum in causa nil iuris p̄duci pōt intelligo nil de iure partis qđ cōsistat in instrumētis aut alijs actitatis. Non aūt intelligo de iure qđ cōsistat in legum allegationibus. vnde per prius appetant declarari quā male ⁊ mordaciter reprehendere. Superest ergo qđ ex predictis cōcludamus regulā cācellarie de cōclusione in causa loquētē in causa celebrata verificari: quia licet tacita sit cōclusio ⁊ a statuto introducta. nihilominus vera est ⁊ p̄pria vt ex superioribus. Cum enī iudicis ⁊ consequēter omnes eorū articuli sint iuris ciuilis. vt not. insti. de ob. in prin. ⁊ patet in. l. ij. §. deinde ex his. ff. de ori. iur. Consequens est vt ius ciuile aut municipale super eis disponēs veritatē inducat non autē fictionē. vt no. Bar. in. l. si is qui pro emptore in materia fictionis inductiue. Hanc autē conclusionē verissimam esse patet ex eo qđ terminauit do. Bal. in. l. C. de rei vxo. acti. ⁊ in. l. j. ff. de his
10 que in test. delē. post Bar. dubitantē dicens † statuti loquēs de instrumentis exequēdis verificari nō tantū in his que ex instrumento patent: sed ex his que tacite insunt. hec est cōmunis opi. a qua non est recedēdum. licet idē aliter loquutus fuerit ⁊ male in. l. ad probationem. C. de pba. Et mirum est qđ huic cōclusioni obijcit dum dicit taciturnitatē duorum non posse circa idē concurre: quia respondetur mihi nonne in conficiendo cōtractū societatis duorum taciens cōsensus interuenit. nonne in alijs contractib⁹ iure gētium nonne in pacto hoc idē interuenit. certe sic. vt in. d. l. ita. l. item quia. ⁊ in. d. l. consensu. ¶ Item nonne in societate distrahenda consensus duorum tacitus inductus ex longitudine tēporis vna cum aliquo actu interuenit. certe sic. vt no. glo. ordi. in. l. si officiū. alias si probatum. C. communi diui. ⁊ in. l. allegata. §. de dot. promis. loquitur in duabus fictionibus. circa idem non autem taciturnitate. vnde allegare desistant.

Ostenditur

Ostenditur hic qualiter falsum est qd dicunt dñi mei allegan
11 tes †de iure ciuili conclusionem in causa non esse de ordine iudiciario: quoniam gloss. in cle. cum aliis allegatis loquitur habito respectu ad consuetudinē tunc existentē in loco particulari non autē ad ius ciuile. ¶ Secundo ostenditur qd falsa est consequētia allegantiū dicens per statuta vrbis vsqz ad sententiam possunt produci instrumenta ergo in curia capitolij nō concluditur in causa. ¶ Aduerte bene qr non valet ista consequētia hoc nō positū in. l. probata. ergo hoc non est positū in ordine iudiciario: qr secundū hoc glo. τ doc. fuissent deus cui omnia sunt presentia. preterea contrariorū eadē est disciplina. sed si ea que ibi non sunt posita nō essent de ordine iudiciario sequeretur qd omnia ibi posita essent de ordine substātiali iudiciario adeo qd eorum omissio vitiet: vt no. glo. sing. in. c. si. in versi. iudicis. de here. lib. vi. sicut nec iuramentū calūnie: vt. C. de iura. calum. l. ij. τ extra eo. tit. c. j. lib. vj. ergo. Preterea sequeretur qd guarētigia τ iuramentū non essent vestimenta pactorū: qr non numerata per glo. §. quinimo τ tñ hoc est falsum: vt de primo patet per Bald. in. l. si causam. C. de execu. rei iudi. in. l. ex placito. C. de re. pmu. de secūdo patet: qr licet Moderni in. l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. τ in. c. cū cōtingit. et in. l. vt iuretur. ff. de oper. libe. τ Bal. in auē. sacramenta puberum. et in. l. j. de ope. libe. dubitet. An iuramentū vestiat pactum nudum. tamen ipse idem Bal. in. l. pe. C. de arbi. dicit esse casum qd sic. preterea sequeretur qd nec color iudicij ibi non numeratur pactū vestiret contra no. per Bal. in. l. j. de verbo. obli. τ in. l. cum quis. §. codicillis. de lega. iij. licet Bald. in repetitione. §. hoc pronocauit contra per. l. siue apud acta. τ gloss. in auē. gñaliter. C. de epis. τ cle. Itē sequeretur qd neqz fauor militie vestiret pactum nudū donationis facte militi olim de iure digestorum qd est cōtra casum quem so-
12 leo singulariter notare. ff. de dona. causa mort. l. marcell⁹. ¶ †Nota. hoc pro nunc non dissentio. Scitis eñ qd regulam habemus qd vbi in iure canonico reperitur aliquid decisuz de quo dubitatur in iure ciuili: tunc ista decisio iuris canonici seruanda est in foro ciuili. Et ista est doct. omniū sententia in. c. j. de no. oper. nun. vbi hoc exprimit litera. τ probatur ex generalitate text. in auē. vt cleri. apud proprios episcopos. τ auē. de ecde. tit. in princi. τ. ij. qd. iij. §. hinc colligit. τ. x. distin. si in adiutoriū. Si ergo iure canonico est expressum in. d. c. quoniā. contra conclusionem in causa esse iudiciarij ordinis. ergo sequitur qd debet hoc censeri fore de iure ciuili ex quo in eo istud bene nō reperitur expressum. vnde hec vestra decisio falsa est. Preterea nō valet ista vestra argumētatio p statuta vrbis vsqz ad calculū sentētie possunt instrumēta pduci. ergo sequit qd in curia capitolij nō cōcluderet in causa: qr posito quod statutū illud loquat in instrumētis ante repertis. In quo tñ dubio nihilomin⁹ τ in multis aliis casibus multa fieri possunt vsqz ad calcula sentētie. τ tñ est cōclusum in causa. vt ptz. Et primo potest iudex ex iusta τ rationabili causa partē ex officio interrogare absqz alicuius petitione. licet in causa sit conclusum. vt no. Spec. in tit. de renū. τ cōclu. in prin. in ver. τ scias. Et refert do. Bal. in. l. j. C. sent. rescin. nō pos. lz alias ex regula. l. vbicūqz. ff. de interroga. act. secus vt no. glo. in. c. cū Joānes. extra de fi. instru. ¶ Quinimo possunt τ scdo instrā nouiter repta vsqz ad calculū snie pduci posito qd p prius sit cōclusum iñ causa vt est casus notabilis scdm vnā lec. in. l. admonēdi. ¶ Tertio τ posito qd in causis summarie agitandis τ de plano cōclusum sit in ea. nihilomin⁹ iudex ad partis petitionē interrogabit aduersariū: vt no. glo. singu. in cle. sepe. in ver. interrogabit. de ver. sig. lz in aliis sec⁹: vt in. d. c. cū Joannes. ¶ Preterea quarto τ post cōclusionē in cā pōt iuramentum deferri vt in ver. casus est in. l. gñaliter. §. j. C. de reb. cre. licet communis opi. cōtra ve Bar. in. d. l. admonendi. τ Bal. ibidē in. l. j. eo. tit. τ. C. eo. l. in bone fidei. τ in. c. j. §. item si vasallus. de controuer. inuestitu. iste ergo nostre consequentie non sunt bone.

In sequenti τ hic rñdet primo ad obiecta secūdo consequēter fert qualiter regula cācellarie de iure q̄sito locū habeat in cā p̄senti.
13 ¶ †Pro rñsione aduertenda sunt duo. primo qd nūqz post cōclusionē in causa papa cōcedit rescriptū in fauorem vnius
14 quin deroget iuri alteri⁹ ex cōclusiōe quesito. ¶ †Scdo qd nunqz intētio pape rescribētis p̄sumit esse qd ideo rescribat vt pncipalr ius alteri quesitū tollat. sed vt pncipaliter alteri faueat. licet occasionaliter alterū ledat vt hoc probat in. §. merito. τ. in. §. si quis a pncipe. τ in. l. nec auus. τ melius τ forti⁹. extra de offi. dele. c. ex parte. qr ergo hec vera sunt sequeret. si verum esset qd scribit per partem aduersam qd nūqz regula cācellarie locū haberet τ requireretur in rescripto id exprimi qd regula dicat qd vt dixi intentio pape rescribētis cōmuniter sit vt iō rescribat vt aliū pncipalr iuuet nō aūt vt aliū pncipaliter ledat: lz hoc occasionaliter posset cōtingere. vt in. d. c. ex pte. ergo regula predicta indibita. Itē verbis posita τ non rebus ɔtra. c. cōmissa. τ in. l. ij. cōtra de le. τ. l. si. ff. ne quis i lo. pu. qd est trufatoriū dicere. ¶ Amice multa sunt in qb⁹ pōt papa quē releuare. τ alterū nō ledere aut saltē in pauco. ff. so. ma. l. ij. ff. de aqua plu. ar. l. ij. §. idē etiā verū. cū si. preterea papa nō ponit hanc regulā in omni cōmissione quā facit: sed in cōmissione que resultat post cōclusuz in causa. Preterea τ si vult ɔmissionē validā esse facile pōt apponere ea verba de quibus in regula τ eius cōmissio valida. extra de deci. c. ad audientiam. C. de cadu. tol. l. j. §. sin autem tollitur hec absurditas que est visa tam magna. Concludit ergo qd cum negari nō possit in tali rescripto esse defectū vtriusqz regule ergo illud nullum. τ hoc ita verum sicut deus est.

Idico omnia vel maiorē partē eorum que circa paupertatem dicta sunt p dños meos per me viua voce prius dicta. ¶ Omnia hec in voce dixi teste domino Sarasino siuult dicere verum τ domino Andrea. sed de his non curo nūc disputare.

Ostenditur hic surreptio q̄dā ob quam rescriptū ab aduersa p
15 te impetratū nullum reddit. ¶ †Rescripta ad lites viciant p omissa que si essent expssa ad aduersam sniam potuisset rescribētē monere in illo. c. sup literis. Sed omisit pars imperrās qualiter post lapsum terminū petita sunt que afferunt a tabellionibus. τ sic omisit narrare petitionē iniustā τ negligēter factam qd si fuisset expressum in specie papa nō ita de facili ɔcessisset prout concessit cum vigilantibus τ non dormientibus iura subueniant vt in. l. cum enim. ex qui. cau. ma. cum simi. ergo rescriptū nullū licet duo prima fūdata l regulis fuit sufficiētia nobis.

Consilium. dxxvij.

1 ¶ Laicus in domo propria monasteriū siue alium religiosum locum cōstruere potest si voluntas episcopi ad hoc accedat.
2 Laici nullum ius patronatus habentes ipsas ecclesias aut alia religiosa loca aliis ecclesiis conferre non possunt.
3 Oratorium detinens an cogi possit ad ostendēdum titulum sue possessionis si quem habet.

¶ In Christi nomine amen.

Licet ipsi notario quoquo disponere. vt i suis domib⁹ monasteriū fundaret sub
1 missum regule sancte Clare. †Cū cōcessum etiā laicis sit in domibus proprijs monasteriū siue alium religiosum locum cōstruere si ad hoc accedat volūtas epi qua nō habita secus est vt in auē. vt nullus fabricet oratorij domus. §. sancimus. col. v. τ in auē. vt in priuatis domibus. in rubro τ nigro. ea. colū. ff. de re. dini. l. in tantū. §. sacre. τ plene not. extra de reli. do. ad hoc. τ de conse. dist. j. canone vniquoqz clericos. qd profecto procedit: qr premissus ordo aut regula sancte Clare approbatus est vt euidēter not. in cle. j. de reli. do. τ inde cum ex eo. de sen. exco. quā ob rem testator ipse viā canonis seruauit dicētē vt q nouā religiosam domum nouiter fundare voluerit regulā τ institutionē vnam ex approbatis accipiat. extra de reli. do. c. ne in via. Quinimo eidē licitum fuit ita disponere: vt si. j. duos annos inceptū monasterium non fuisset: tūc domus ipsa ac reliqua bona aliis cōcederent ecclesijs. C. de sac. san. ecc. l. j. cū τ sibi licitū fore videā qd magis est. s. ita disponere vt si pecunia ad diuinū vsum relictū ad illū cōuersa nō fuerit ad heredē propriū reuertat. ff. de aur. leg. l. liberto. §. lucius. ¶ Ex quibus primo cōcludit qd si premissum monasteriū infra biēniū ceptū fuerit ordini sancte Clare subijciat sin autē nō subse
2 quatur bonorū distributio scdm testātis voluntatē. ¶ †Quo ad secūdū quo querit an ipse dñs Hermānus premissuz monasteriū aut oratorium lateranen. ecde. submittere potuit. Breuiter dicendū qd licet laic⁹ ius patronat⁹ habēs alteri ecclesie id cōferre poterit de iure patro. c. j. lib. vj. tñ laici nullū ius patronat⁹ habētes ipsas ecclesias aut alia religiosa loca aliis ecclesijs cōferre nō pñt. extra de iure patro. c. preterea. τ. c. cū laici. xvj. q. vlti. si qs deinceps. τ. c. si qs eps τ canone si quis de. per laicos. Quinimo nec de ipsi⁹ ecclesie aut monasterij reb⁹ licitū est laico quātumcūqz religioso disponere vt. c. q. c. laicis. c. placuit. τ. c. cū laicis. extra de reb. ecde. nō alie. cū nec epo liceat rē vni⁹ ecclesie ad aliā vertere quāuis ambe sint in eius potestate. vt in eo. ti. c. j. τ in. c. ɔstitutus. extra de rel. do. cū ibi plene no. ¶ Ex qb⁹ scdo concludit dictā submissionē de ipso monasterio factā ipsi ecclesie lateranen. non valuisse. ¶ Quo ad tertiū quo querit an ipsum monasteriū seu oratoriū ad vsum monasterij sancte clare per testatorē ordinatum potuerit in alium trāsferri. Breuiter dicēdū qd non sine sedis apostolice autoritate. vt in cle. qr cōtingit de reli. do. τ in. l. legatū. ff. de admi. re. ad ci. perti. τ qd plene not. ff. de vsufru. leg. l. legatū. τ in. l. testamētū. C. de testamē. τ in. l. ea lege. C. de condi. ob cau. τ in. l. j. ff. de condi. instit. In quibus plene per legistas maxime per Bal. Bar. τ Ang. τ hoc de
3 tertio. ¶ Quo ad quartū verū ipse presbyter Petronius ipsum oratoriū seu monasteriū detinēs cogi possit ad ostendendū titulū sue possessionis si quē habet. Breuiter dicēdū hoc plene tractari de offi. ordi. c. ordinarij. lib. vj. τ in canone cōtra morem. c. dist. τ in. c. j. in glo. fi. de reg. iur. lib. vj. τ p Bal. in. l. cogi. C. de peti. heredi. Finaliter tñ in premissis habet cōis decisio qd si eps ex pprio officio hoc vult clericū cōpellere pōt: licet non cogatur ad merā petitionem alterius priuati ius habere pretendentis. Et hec de vltimo.

Consilium.dxxviii.

1 Conductori competit actio ex conductione per quam locatorem cogit ita facere uti frui liceat re locata.
2 Apothecā si consuetū teneri in domo cōducta: qualitas persone conducētis versat in exercitio speciarie: presumendum est qd domus ipsa locata pro exercēdo speciariam conducta fuerit. & nu.3.

In christi nomine amen.

1 Pro decisione casus ppositi premittēdū primo † cōductori actionē ex cōductione cōpetere p quā locatorē cogit ita facere uti frui liceat re locata. ff. loca. l. ex cōducto. in pn. §. si vi tēpestatis. in fi. & l. si quis domū. ¶ Scdo qd qn cōductor re locata facto locatoris iniusto impedit uti ad totale interesse ꝯ eūdē agit. ff. e. ti. l. si vno. §. vbicūq. ¶ Tertio qd vbi uti ipedit facto tertij tūc aut factū tertij est iniustū aut iustū. si iustū tūc aut locator potuit circa hoc pvidere & nō pvidit & ad totalē interesse tenet. ff. e. l. si merces. §. si vitio. Aut nō potuit pvidere: & tūc fi mercedis remissio. vt. ff. eo. ti. l. si fundus. Si vero factū tertij est iniustū proueniēs mediāte culpa ipsius locatoris. vt puto occasiōe odij inimicitie vel aliter seu ēt sine culpa & factū tale est cui conductor resistere nō valeat & tūc remissio mercedis fit. vt. d. l. ex cōducto. §. si vis tēpestatis. & d. l. merces. §. culpa. & plene no. Barto. in l. si vno. §. item cū quidē. in primo mēbro principali. eo. ti. ¶ Quarto qd lz vbi in utendo re locata modica adest incōmoditas nō sit licitū cōductori petere mercedis remissionē. tn̄ vbi versat magna petitio remissionis est licita vt hec ambo pbant principalr in l. habitatores. in
2 prin. & in. d. §. si vicino. ff. loca. ¶ † Ultimo cū querit qn in re cōducta cōsuetū est apothecā tenere & qualitas psone cōducētis versat in exercitio speciarie: tūc presumēdū est qd domus ipsa locata pro exercēdo speciariā ꝯducta fuerit vt pūctualr in terminis nostris decidit Bar. ff. loca. l. cū plures. in fi. arguens ad primum ex. l. excepto. & l. lz. C. eo. ti. & l. semper in stipulationibus. ff. de regu. iur. Ad scdm ex. l. ex militari. ff. de mili. testa. ex. l. plenū. §. equitij. ff. de vsu &
3 habi. ex. l. sz & si susceperit. §. libertis. ff. de iudic. ¶ † Ex his igit olbus ad propositi casus decisionē clarissime infert qd cū cōsiderata qualitate dom⁹ ꝯducte in qua solitū est teneri apothecā speciarie ac qualitate psone cōducētis qui erat qd apothecarius credat sm premissam determinationē Bar. decidētis casum ppositū actū esse vt domus ipsa pro exercēdo artē speciarie cōducta intelligat ac ēt magne versat incōmoditas si conductor ipse ea domo uti frui impedit exercere in eadem artem illā pro quo principalr domus cōducta est facto tertij iusto vl iniusto seu etiā facto ipsi⁹ locatoris. merito plusq̄ licita censeat petitio remissionis ipsius promisse pēsionis per casum expressum in. d. l. habitatores. & in dicto. §. si vicino. & d. l. cum in plures. in prin. ita cōcludo iuris esse.

Consilium.dxxix.

1 Scda volūtas oīno nulla nō tollit primā voluntatē solennē.
2 Ultima voluntas in qua est error nominis testatoris aut eius filij a iure nulla reputatur ratione presente dementie.
3 Correlatiuorum eadem est dispositio.
4 Sanctiō e iuris cōis qs poti⁹ uti psumit q̄ alio extraordinario iure.
5 Mens & intētio testātis sm cōem vsum loquēdi pñe declarari dz.
6 Verba quecunq̄ a tabellione scripta: a pte prius plata psumunt.
7 Dubia verba testamenti possunt in codicillis declarari.
8 Verba hec lego: relinquo: & similia: de iure gentium sunt communia ad legatum & institutionem.
9 Relinquo verbū adiectū rei certe denotat legatū ac fideicōmissū.
10 Instituti si sint duo vnus vniuersaliter: alius in re certa: institutus in re certa loco legatarij habetur.
11 Ultima voluntas quantuncunq̄ imperfecta ratione solēnitatis declarat testatoris voluntatem.
12 Succedēs per cōtratabulas nondū in totū succedere ab intestato.
13 Patri ita permittitur inter filios testari de iure gentium sicut militi. limitat. 14.
15 Beneficia latissime sunt interpretanda.
16 Dispositio in vno ex parificatis extenditur ad aliud.
17 Potior est cā tractantiū de dāno vitādo quā de lucro captādo.
18 Potestas conficiendi actum sine solennitate qn cōfert alicui ob fauorem sui principaliter. vt in milite cui ob sui fauorē principaliter concessum est testatori sine solennitate iuris ciuilis: tunc censetur eidem concessa eadem potestas in adimēdo. Eadem enim ratio fauoris est in ademptione & confectione.
19 Difficilius tollit factū de iure ꝯmuni: quā factū sm ius speciale.
20 Reuocatio clausule derogatorie non requiritur vbi pater inter liberos vltimam conficit voluntatem.
21 Ultima volūtas in fauorē liberoꝝ facta tollit primā quātūcūq̄ nō habeat reuocationem clausule derogatorie in prima adiecte.
22 In dubijs pro testamento iudicandum est.

Amplissime doctor & spectabilis dñe capitanee p habēda vitate in pposita cōtrouersia dicimus. Pro codicillos pmos testamēti cuius executionē petim⁹ reuocationē non induxisse q
1 ea potenti rōne probat que talis est. ¶ † Scda voluntas omnino nulla nō tollit primā voluntatē solennē regulariter. insti. qui. mo. testa. infir. §. ex eo aūt solo. C. de testa. l. hac consultissima. §. si quis aūt. cū si. Sed hec volūtas codicillaris est omnino nulla. vt infra
2 & proxime deducet. ergo &c. ¶ † Qd aūt nulla sit ptz vltima volūtas in qua adest error nominis testatoris aut eius filij a iure nulla reputat ratione presumpte dementie. Casus est singularis in. l. fi. C. de here. insti. vbi hoc signāter no. do. Bald. ergo eadē ratione nulla dz esse volūtas huius codicillaris errātis in nomine patris
3 quem appellauit zeccum cū vere vocaret Joānes ex hoc † vt correlatiuorum eadē sit dispositio. ff. de accept. l. fi. C. de indic. vidui. l. legem iuliā. C. de capres. l. i. lib. xi. Et qr cū eadē sit ratio in nomine patris que in nomine filij eadē censeat iuris dispositio. ad. l. aqui. l. illud. de verbo. obli. l. a titio. cum si. Nec hic rationi refragat primum obiectum. s. nō debere presumi errorē in nomine paterno: qr hec est presumptio inductiua nullitatis actus. sed presumi debere hunc Nicolaū se appellare voluisse zeccum tanq̄ a suo bisauo qui etiam parētis appellatione continet. ff. de gradi. l. iuriscōsultus. §. parentes. ff. de verb. sig. l. appellatione parētis. cum eñ hec presumptio inducat actus validitatem merito illa eligenda. ff. de reb. du. l. quoties. ff. de testa. mili. l. iij. cū si. Quoniam respondet primo qd hoc. s. zeccum fore bisauum nunq̄ deductum fuit neq̄ probatum vnde super hoc non pōt vestra reuerētia fundari iuxta. l. illicitas.
4 §. veritas. cū si. de offic. presi. ¶ † Scdo qr & posito qd hoc foret nihilominus primo inspiciēda est iuris cōis sanctio. qua quidē potius quis uti presumit quam alio extraordinario iure. C. de testa. mili. l. in testamento. & l. quanq̄. sm quam sanctionē filius a patre nominandus est. extra de conuer. in fi. c. fi. C. de decu. l. exēplo. lib. x.
5 cum si. † Scdo cōis vsus loquēdi patrie sm quem loquētis mentē ac intentionē declarare debemus. de leg. iij. l. libellorū. §. qd tū cassius. ff. de sun. instruc. l. cū delanionis. §. asinā. & plene in. l. labeo. ff. de sup. leg. extra de rescript. nōnulli per glo. & canonistas. vt plene in. c. ex ijs. extra de spon. q̄ quidē patrie cōsuetudo est vt ēt filius a patre nominet. ¶ Tertio inspiciēda est cōis cōsuetudo loquentis sm quā simulat mēs ac eius intētio declarat. & interpretationē assumit. de le. i. l. si seruus plurium. §. fi. de le. iij. l. nūmis. cū si. q̄ quidē loquentis cōsuetudo ex plurib⁹ eiusdē ꝯtribus coram vestra reuerentia deducentis probatur vt no. do. Bal. in. l. i. C. ad velle. & q̄ ex hino actu resultat. vt no. in. l. iij. C. de epis. audi. Similiter est se ab immediato pre noiare. ergo ita etiā se in codicillis nolasse voluisse presumit. C. de pig. act. l. vel vniuersorū. Sz se volēdo ita noiare errauit. ergo &c. Quinimo & lz ita probari posset dictū Nicolaū aliquando nominatū fuisse a noie auorū nihilominus ꝯria consuetudo q a noie patris auorum tanq̄ irregularis & extraordinaria attendenda est. ff. de an. leg. l. scio amico. §. medico vbi est casus notabilis Non refragatur obiectum secundum. s. quod ista erant verba tabellionis & non partis & consequenter eiusdem tabellio
6 nis error: quoniam respondetur dupliciter. ¶ † Primo quod verba quecūq̄ a tabellione scripta a parte per prius prolata esse presumuntur: vt not. Barto. in. l. qui si nepotes. quam legit eam. l. si quis filiabus. ff. de testa. tute. Secundo: qr cū electio nominis paterni sit quodammodo de solennitate ipsius actus que pertinet ad partem cum ad eam pertineat tabellionis nomen suum atq̄ paternum declarare vt ex seipso demonstrat. Merito error interueniens in huiusmodi quorum expressio pertinet ad partem presumitur fuisse error partis & non tabellionis secundum qd consuluit Dy. & refert. d. Bal. in. l. errore. C. de testa. & no. ff. de reg. iur. l. si librarius. Et hoc de primo. ¶ Scdo principaliter dictā codicillorū nullitatem arguimus ex eo: qr institutio de Palotia filia in testamēto facta in codicillis nō potuit reuocari. Et pro hoc discutiēdo vitāda sunt duo. Primū an ista filia fuerit heres instituta an vero legataria. Secundū an institutio facta in testamento potuerit reuocari in codicillis. ¶ Quo ad primū indubitāter dicēdum
7 hanc filiam institutā fuisse. Primo † qr certum est qd dubia verba testamenti possunt in codicillis declarari. vt. l. heredes palā. §. sz si notan. ff. de testa. Merito ergo cū vidisset testator dubiū fore an relictū filie caderet in institutionem vel legatū codicillis adiecit ea quadraginta q̄ iure legati seu institutionis &c. Ex quib⁹ qdem verbis maxime ex dictione seu que est alternatiua regulariter. vt in. l. si qs ita. vbi concor. per Bar. ff. de au. & arg. leg. apparet patrem declarasse se voluisse ad filiā hoc relictum spectare duplici via beneficiali. s. aut titulo legati aut titulo institutionis. clarū autē est qd in alternatiua beneficiorū in materia vltimarū voluntatum electio est eius quē beneficium confertur. vt est casus in. l. fi. C. de codicil. ergo post quam filia eligit viam institutionis censetur fuisse heres instituta. ¶ Scdo ad idem probandum arguitur sic. Certum est qd patri inter filios in eorum fauorē testamenti remittitur solēnitas testandi sm ius ciuile obseruato tantū iure gē
8 tium. vt in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. † Sed de iure gentium verba hec relinquo lego & similia sunt cōmunia ad legatum & institutionē. vt probet ex. l. verbis legis. ff. de verb. sig. vt profertur dispositio. xij. tabularū immutatiua iuris gētium. Et expressim

expressim no.o.Bal.in.l.quoties.C.de here.insti.ergo credendum
est partem verbū hoc relinquo voluisse ponere s͠m ius gentium
scilicet denotatiuū institutionis.vt quo ad magis possit filiā ho-
noraret cū institutionis titulus honorabilis sit.ff.de lega.prestan.
9 l.filium.ver.sed si portio.¶ †Tertio probatur sic.licet verbum re
linquo adiectum rei certe denotet legatum ac fideicommissum.vt
plene not.ff.de here.institu.l.his verbis.⁊ in.l.cogi.§.generaliter.
ff.ad trebellia.⁊ plene no.per Bald.in.l.si.C.famil.ercis͠cun.et per
Joan.an.in.c.raynutius.extra de testa.tamen si testator voluit il-
lud rei certe adiectum institutionem importare infallenter illam
importabit:quoniam verba quecunq͡ legatum importantia po-
test testator disponere quod institutionem importēt.Casum no-
ta singularem in.l.quoniam indignum.C.de testamen.vbi verbis
insertis.⁊ ibi dum dicit.Sed quibuslibet confecta sententijs vel
quolibet loquendi genere formata institutio valeat si modo per
eum liquebit voluntatis intentio ⁊c.Postq͡ hoc potuit p̄sumen
dum est quod ita voluit ne alias dicendo preteritione filie testa-
mentum rumpi contingat:cum nō p̄sumatur quis viam elige-
re ad sua iudicia subuertenda.vt in.d.l.ij.ff.de testamento mili.
que etiam maxime procedunt in presenti testatore literarum im-
perito.Imperitis enim ob imperitiam hoc beneficiū concessum
est.vt verba hec relinquo assigno ⁊ similia.licet regulariter lega-
ti designatiua:tamen institutionem important.C.famil.ercis͠cū.l.
10 quoties.in glo.ordinaria. ¶ †Quid plura habemus glo.singula
rem in.c.si pater.in ver.idem de testa.lib.vi.que vtitur distinctione
decidente hunc casum:scilicet quod aliquando testatur inter ex-
traneos vno instituto vniuersaliter.alio in re certa.⁊ tūc institu-
tus in re certa habetur loco legatarij:vt.d.l.quoties. Quandoq͡
inter liberos.quorum vnum instituit vniuersaliter.aliū in re cer
ta.vt contingit in casu proposito in quo filium instituit testator
vniuersaliter.Palotiam vero filiam in re certa.⁊ tunc dicit filiā
in re certa institutam esse veram heredem.vt p̄batur in dicto.c.
raynutius.⁊ in dicto.c.si pater.Dicta ergo glo.decidit hunc casū
¶ Nec refragatur predictis primum obiectum dicens hoc verbū
relinquo adiectū rei certe legatum importare.quoniā ex predictis
responsum est ex quibus apparet ex presumpta mente testatoris
11 institutionem denotare.¶ Nō obstat s͠m in quo dicunt ꝙ ex quo
nos dicimus hos codicillos fore nullos non possumus ex ijsdem
declarationem ad ea verba testamentis:scilicet relinquit ⁊c.accipe
re.cum non possint se fundare ex eo quod nititur impugare.vt
in regula iuris ex eo.⁊ in.l.quesitum.cum simi.ff.de acquir. here.
Quoniam respondeꝫ quod vltima volūtas quantūcunq͡ imper-
fecta ratione solennitatis declarat testatoris volūtatem.ff.de re.
corū.l.si.vbi est casus.¶ Nec refragaꝫ tertiū dum dicunt non fuis-
se necesse pro conseruando testamento filiā hanc institui cū ⁊ pre
terita nō vicat testamentū nullū de iure ciuili.Ex quo dotata cō-
stitutione municipali excluditur a successiōe intestati.⁊ allegauit
eoꝝ autoritates.quoniam dupliciter respōdeꝫ.Primo:quia non
constat ex deductis:aut probatur dictam filiam fuisse dotatā.Se
cundo:quia ⁊ si constaret non obstat:qꝛ nō consta t quod ex bonis
patris ⁊ quod in eius vita que ambo necessaria sunt vt filia ipsa
a successione s͠m statutū excludatur.vt primū no.Bar.ff.de adul.
l.qui pupillā.Et clarius Bald.in.l.plures.C.de condi.inser.¶ Se
cundo principaliter respondetur qꝺ ⁊ licet non possit nullum de
iure ciuili dicere vt volunt prefati doc.tamen potest testamentū
rumpere beneficio iuris pretorij.scilicet per bonorū possessionē
12 contracta.†quoniam non dicitur in totum succedere abintesta-
to.quia per contratabu.succedit vt plene not.glo.in.l.vt liberti.C.
de colla.vt in.l.illud.ff.de contratabu.⁊ ita in proposito determi-
nauit Ja.bu.quē sequitur Bal.in.l.si emācipati.C.de colla.⁊ etiā
Ang.in.l.filie dotem.C.eo.titu.Cuius decisione ea ratio confir-
matur:quoniā videmus emācipatum licet de iure ciuili antiquo
habilem ad successionem intestati paternam.vt insti.de here.ab in
testa.§.emancipati.tamen iure pretorio etiā tēpore dicti iuris ciui
lis vigente habilē fore ad rumpendū testamentū paternū per con
tratab.si se preteritū reperiat vt de contratab.per totum.cū alijs
vulgaribus.Et hec de primo.¶ Quo ad sc͠dm an institutio de fi-
lia facta in testamento in codicillis potuerit reuocari:lꝫ allegata
opi.bar.in.l.militis codicillis.de mili.testa.⁊ in multis locis fue-
rit ꝙ sic.Nihilominus in contrariū est veritas manifesta.¶ Pri-
mo:qꝛ cōmunis doctorū autoritas est in cōtrariū.Bald.in.l.insti-
tutio.ff.de condi.insti.⁊ in.l.filij patris.C.fami.ercis͠.⁊ in.l.hac con
sultissima.§.ex imperfecto.C.de test.Ang.in.l.ij.ff.de iniusto test.
⁊ in q͡pluribus alijs locis.Sali.in.d.§.si quis aūt.a qua quidem
cōmuni opi.non est in iudicijs recedendū propter singularē opi.
Bar.vt est tex.in.l.j.ff.de sena.⁊ ibi no.Bald.⁊ probatur.ff.de his
qui no.infa.l.athletas.ibi ⁊ generaliter ita oēs opinanꝫ ⁊c.¶ Se
cūdo qꝛ ratio Bar.dicētis ꝙ si hoc est in milite.vt.l.militis codi-
cillis.ergo idem debet esse in patre.Non concludit:qꝛ respondeꝫ
ꝙ imo si in milite est speciale.vt ibidem:ergo in cōtrarium esse de
bet iuscōe:vt in.l.qꝺ vero.⁊ in.l.ius singulare.cū si.¶ Tertio quia
in milite est ratio diuersa.s.fauor publicus cum in patre sit solū
fauor filioꝝ priuatus.Clarū aūt est ꝙ fauor publicus priuato pre-
fertur.ff.de here.insti.l.testamento diui in gl.ibi allegat concorā di
uersis.ergo nō fit recte illatio:vt in.l.papinianus exuli.⁊ in.l.si.de
calū.cū si.¶ Non ob.secūda ratio que fit per aduersarios.s.quod
qn̄ duo reperiūtur parificata in iure veteri dispositio noua super
ueniens in vno extenditur ad aliud.vt not.gl.vulgaris in.l.quod
vero.⁊ in.l.si qs seruo.⁊ in.c.q͡q͡.⁊ in.c.q͡uis.⁊.c.qui contra certa.
de elect.lib.vj.⁊ in.c.de multa.in glo.super verbo ecclesia.extra de
prebē.seu testamentū militis ⁊ patris reperiūtur a iure antiquo
parificata:vt est tex.in.d.l.ij.ff.de iniust.testa.ergo ⁊c.quia respon-
deo multipliciter.¶ Primo qꝛ hodie duoꝝ testamenta iure veteri
non reperiuntur parificata.cū.d.l.ij.sit adita a cōpositoribꝰ noui
iur.s͠m opi.cōem.quinimo s͠m Ange.in.§.ex imperfecto.⁊ ipsi pa-
tri iure.ffoꝝ.necesse erat solēniter testari inter liberos.vt in.l.quia
patre.ff.de confir.tuto.Et consequenter impossibile est dicere eo
dem iure eundē militi parificari cui remissa erat solennitas iuris
ciuilis.¶ Secundo qꝛ ⁊ posito qꝺ reperirenꝫ parificata a iure ve
teri nihilominus in vno ex parificatis scilicet in milite non super
uenit noua dispositio hoc priuilegiū sibi cōcedens scilicet qꝺ pos
sit in codicillis instituere ⁊ institutione reuocare.imo dispositio
hec priuilegiaria fuit inducta ab eodem iure.ffotū quo facta fuit
parificatio inter patrem ⁊ militem testantes vt patet in.d.l.mili-
tis codicillis.que similiter est in infortiato:cū ergo.d.l.dispositio
nō reperiaꝫ iure aliquo extensa ad patrem.imo iure ffoꝝ quo fo-
cta sit parificatio reperitur in patre decisū eiusꝰ qꝺ.d.l.dicit in mi
lite.in.l.diui.ff.de iure codi.⁊ in alijs īfra allegandis.Nec reperia-
tur.d.l.diui.cū alijs correcta.igitur eiusdem dispositio seruanda.
C.de testa.l.sancimꝰ.C.de app.l.precipimus.cū si.¶ Tertio rn̄de-
tur qꝺ dictū argumētū partis aduerse locū habet casu quo noua
dispositio superueniens loqtur in eo casu quo reperiaꝫ parifica-
tio quoniam si superueniat in vno ex parificatis:in alio tamen ca
su q͡ in quo est facta parificatio vt in terminis nostris nō est tūc
locus extensioni nisi ipsa p.l.expssissime fiat s͠m glo.in.c.j.in ver.de-
claramus.ne de.vel mo.lib.vj.⁊ ego allego casum singularem re-
13 ex intuenti.C.de nup.l.si furiosi.¶ †Non aduersatur ratio tertia
que est talis.Patri ita permittitur inter filios testari de iure gen-
tium sicut ⁊ militi:vt in.§.ex imperfecto.Sed militi ideo permit-
titur in codicillis instituere ac institutionem reuocare:qꝛ permis
sum est sibi de iure gentium testari:vt in.l.j.ff.de testa.mili.cum si.
Ergo ⁊ pari ratione permittaꝫ patri:quoniā respondetur quod
posito quod permissum sit patri testari de iure gentiū inter filios.
Tamen hoc est verū quando disponit in eorum fauorem q͡dē re-
linquendo.⁊ ita est casus in.§.ex imperfecto.Secus vbi disponit
inter eos odiose.s.adimendo vt in casu proposito facit filie:qꝛ
tunc non permittitur sibi s͠m ius gentium testari sed s͠m ius ciui.
vt patet qꝛ tunc requiruntur.vij.testes vt in aut.hoc inter liberos
Et de iure gentium non requirerenꝫ nisi duo.vt in.c.relatum.et
in.c.cum esses.extra de testa.Nec ob.si dicatur quod aut.hoc inter
liberos disponit quoniam hoc falsum.vt infra dicēꝫ.in.iij.colum.
14 ¶ †Secūdo respondeꝫ qꝺ falsum est qꝺ ita permittatur patri de
iure gentium inter liberos testari sicut ⁊ militi qꝛ ⁊ in testamēto
quod pater inter liberos facit requiritur solennitas subscriptio-
nis si fiat testamentum nuncupatiuum.Item requiritur dies cō-
diti testamenti ⁊ expressio nominum omnium filiorum et nume-
rus vnciarum totius hereditatis.vt est casus in aut.qꝺ sine.C.de
testamen.⁊ sic patet patrem non testari de iure gētium inter liber
tos nisi solum quo ad numerum testium quia quo ad alias solen
nitates testatur secundum ius ciuile scriptum in.d.aut.qꝺ sine.
¶ Tertio respōdetur quod cum non reperiatur text.expressus di-
ctam.l.diui.corrigens merito ⁊ eidem standū est.vt in.d.l.precipi
mus.⁊.d.l.sancimus.cum si.¶ Non ob.tertia ratio scilicet qꝺ cum
dicta Palocia fuerit heres instituta in re certa merito habetur
loco legatarie.l.j.§.si ex fundo.⁊.l.ex facto.⁊.l.quoties.cum ibi no.
⁊ consequenter legatum ei factum in testamentum possit in codi-
cillis reuocari quoniam respōdetur.primo quod cū vt ex codicil-
lis ipsis apparet contulerit pater in filiam beneficium institutio
nis.Merito credendū est id contulisse omni fortiori modo ⁊ via
15 quo conferri potuit cū † beneficia latissime interpretanda sint.ff.
de consti.prin.l.beneficium.extra de dona.cum dilectus. Sed me-
lior ⁊ fortior modus qui fit ille est vt hec institutio nō possit in co
dicillis reuocari.ergo ⁊c.¶ Secundo:quia licet heres in re certa
instituta quo ad quosdā effectus repuꝫ legataria quo ad quos-
dam heres tamen nomine heres est.¶ Primo dispositione legis
ita cū notātis in.d.l.quoties.¶ Secundo dispositione testatoris
vt plene not.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de testa.§.j.ver.pone.A.in-
stituit.in addi.que incipit.huic questioni accedit himēbris qꝺ ⁊c.
Et plene referūt moder.in.l.si quis priore.ff.ad treb.⁊ qꝺ no.de te
stamen.c.si pater.lib.vi.ergo sequitur qꝺ ex quo tex.indistincte di
cit institutionem heredis in codicillis reuocari non posse institu-
tam ex re certa institutā vere heres est:vt probetur in.d.§.si ex fun-
do.cum si.⁊ licet leges dicant eam haberi loco legatarie tamen cū
loquantur per verba denotātia fictionē que sunt illa haberi loco

&c.vt exprimit in.d.l.quoties.vt est casus in.d.l.interdictum.§.qui
tutellam.ff.de sur.& in.l.qui fundum.§.si tutor.ff.pro empt.Merito
to est legataria ficta heres aut vera.in dubio aut est veritatem fi-
ctioni preferri iura,sunt vulgaria.¶ Ultimo respondetur per gl.
in.d.c.si pater.superius allegatam.dictem premissam regulã ve-
ram esse casu quo quis testatur instituendo extraneos.solũ vbi au
tem testatur instituendo vnum vniuersaliter & alium in re certa
quo ad omnia ver e est heres duobus exceptis.vt ibi not.vt ergo
dixi.illa glo.decidit hunc casum.¶ Non ob. ratio quarta:scilicet
q & si non possit hec institutio in codicillis reuocari:tamen vale-
bit codicillus ipse vt testamentum per verba illa in fine posita vel
iure testamẽti &c.Quoniam respõdetur quod ex quo primũ testa
mentũ est de iure validum ac etiã ipsis codicillis confirmatũ non
potest codicillus ipse reuocatorius vt testũ valere cum sm hoc de
cessisset testator cum testamentis duobus:quod in priuato lex in-
dicat impossibile.Nemo enim excepto milite cum duobus testa-
mentis decedere potest.ff.de iniust.testa.l.posthumus.§.si paga-
nus.& instit.qui.mo.testa.infir.§.imperatores.cum simi. ¶ Ulti-
mo pro decisione questionis est casus in.l.institutio est talis.ff.de
condi.insti.& illam ad hoc ibi no.Bal.¶ Secundo est casus in.l.
ex parte.§.i.ff.fami.ercis.vbi licet pater codicillando instituatur fi
lios nihilominus ab intestato.& consequenter sine nulla volunta
te vltima decessisse intelligitur.¶ Ultimo est casus in.d.l.diui.ff.
de iure codici.cuius correctio non est hucusque reperta.Et licet lex
illa loquatur in matre nihilominus extenditur ad patrem cum
dispositio.§.ex imperfecto.quo ad solenniter testandũ inter filios
16 equiparet vtrumque parentem.† Et ideo dispositio in vno ex parifi
catis extenditur ad aliud.vt in iurib⁹ primo allegatis.Et hec de
secundo.¶ Tertio principaliter ipsius codicilli nullitatem ar-
guimus ex casu expsso in aut.hoc inter liberos.C.de test.Ex qua
sic arguitur.in ademptione legati facti filio in testamẽto seu insti
tutionis sublatione requiritur solẽnitas.vij.testium:vt ibidẽ est
casus.Sed hic interuenerunt solũmõ quinque.ergo &c.Non refra-
gatur primo ratio aduersantium:scz quod illa loquitur quando
agit de solutione totius testamenti:hic aũt agitur de sublatio-
ne particulari:quoniam respõdet hoc primo falsum propter ver-
bum informari positũ in dicta aut.quod quidem verbum respicit
& sublationẽ totius & sublationẽ partis.vt de primo est casus in-
stit.qui.mod.testa.infirm.relato rubro ad nigrum.De secundo est
casus in.§.vlti infirmus.iuncto ver.omnino in aut.de nup.¶ Se-
cundo respõdet clarius per casum apertũ.in aut.de test.perfectis
in.§.& si quidem.vbi legislator expresse in hac materia ponit casus
duos.Primus qñ pater prius inter liberos testatus vult talẽ vo
luntatẽ immutare particulariter vt eandẽ iã factã declarare.tunc
enim dicit requiri testes.vij.Secundus qñ in totũ vult primum tol-
lere nouam cõponendo.tunc enim dicit non solũ.vij.testes requi-
rendos:sed etiã quecunque alia sing.& solennitates testamenti.Ec-
ce ergo ibi casum apertissimum quod & particularis mutatio te-
stamenti inter liberos.vij.requirit testes.Non refragatur secũda
ratio quod scilicet text.dicte aut.loquitur qñdo disponit inter
liberos possibiles & suos:nõ autem eos qui reputantur extranei
tanque exclusi a successione paterna iure municipali:vt hic in filia
dotata sm qđ not.Bart.in.l.i.§.sciendũ.ff.de suis & le.Quoniã re-
spõdetur,qđ ratio tex.dicte aut.hoc inter liberos est ipsa natura-
lis iustitia qua mediante patri succedit filius iuxta.l.cum ratio.
cum si.ff.de bo.dã.& hoc apparet ex text.in.d.aut.de test.imperfec.
in prin.vbi natura eas freqnẽter innitans &c.licet igit per statutũ
sit sublatum ius successionis ciuilis:non tñ est sublatũ ius cõiun-
ctionis naturalis que est finalis ratio dicte autoritas.qđ quidem
ius nõ potest aliqua constitutione tolli:vt in.l.iure sanguinis.de
reg.iur.& in.l.ius agnationis.ff.de pac.Clarum aũt est q si lex vna
firma manente lz alia cesset remanet firma legis dispositio:vt est
casus institu.de nupt.§.affinitatis.ff.de here.insti.l.si vero lex.not.
gl. si.de priui.cre.l.si ventri.§.in bonis.& l.liberorum.§.notantur.
ff.de infa.Bar.plene in.l.ita stipula.de verb.obli.& in extraua.ad
reprimen.§.in ver.ne ex comm.¶ Secundo respondetur dictum
eorum totale falsum:quoniam & habet locũ dispositio dicte aut.
&.§.ex imperfecto.in filio naturali qui patri non succedit liberis
extantibus.vt in aut.licet.C.de natura.l.i.Item in emancipato
qui similiter de iure antiquo non succedebat:vt.§.dixi:& qui non
suus est sed extraneus vt in.l.vna.§.extraneũ.C.de rei vxo.actio.
scdm qđ primum terminat Spe.in tit.de instru.edi.§.compendio
se.ver.quid si pater naturalis.& Bal.licet in.§.ex imperfecto.& in
l.si.C.fami.ercis.de hoc dubitet:tamen idẽ sequitur in.l.si qua il-
lustri.C.ad or.si.& in.l.humanitatis.C.de natu.lib.in.l.si.C.de con-
sir.tuto.Et de secundo est casus in.d.aut.de testamentis imperfe-
ctis.in prin.ibi dum dicit.Et hoc in suis & in emancipatis filiis
&c.Quapropter sequitur q dicte aut.dispositio locum habeat et
in hac filia licet a successione intestati per statutũ exclusa.¶ Non
obstat ratio tertio:scz q tex.dicte aut.non habet locũ qñ pr scdm
testamentũ sublatiuũ primi inter liberos facit:qñ tunc nõ requi
runtur.vij.sed sufficiant duo.& de hoc allegant glo.ord.in.d.aut.
de testamentis imperfectis in ver.perfecto:qñ respõdet.¶ Pri-
mo qđ sm oẽs qui hucusque legerunt qui possunt videri maxime
Bar.& Bal.in.d.aut.hec interdicta glo.dicens dictã solennitatẽ
nõ requiri in scdo testamento qñ pater testat inter liberos non re
fertur ad solennitatẽ septẽ testiũ:sed ad solennitatem clausule de
rogatorie tantũ.Unde de illa nihil ad propositum.¶ Scdo qđ &
posito q glo.illa hoc diceret qđ tñ est falsum nihilominus nõ ha
bet locũ in casu pposito ex eo q beneficia quecunque que cõsequũ-
tur per testamentũ paternũ factũ inter liberos locũ habet quãdo
pater si plures habet filios in oim fauorẽ disponit secus disponit
in fauorẽ vnius.tñ & in odiũ alterius.vt in casu pposito.vbi adi-
mit filie tunc enĩ cessant premissa beneficia.Hoc est qđ dicit spe.in
ti.de instru.edic.§.cõpendiose.versi.quid si pater habens tres fi-
lios.Tertio & hec est vera noua & subtilis responsio.s.qđ.d.gl.po
sito qđ velit solennitatẽ septẽ testium non requiri quãdo pater se
cundam volũtatem reuocatoriam inter filios facit vera est.& locũ
habet eo casu quo in primo testamento de cuius reuocatione tra
ctat instituti sunt extranei vna cũ ipsis filiis:qñ tunc si scdm fiat
testamentũ in totũ fauorabile filiis absque testibus.vij.sed solũ co-
ram duob⁹ validũ si hoc scdm reuocatoriũ primi.ne qđ in fauorẽ
filiorũ statutũ est in odiũ retorqueatur cõtra.l.qđ fauore.& l.nul-
la cum si.Sed vbi in primo testamento relictũ est ambobus filiis
vt in casu pposito.in secunda vero vltima voluntate relinquit to
tũ vni.alteri aũt admittitur quicquid datũ est in primo.vt in pro
posito:tunc vt ademptio valeat requiruntur.vij.& consequenter di-
spositioni dicte aut.locus est.qđ vnica & inconuincibili ratiõe pro
bo.Quia clarũ qđ quotiescunque duo priuilegia adinuicẽ repugnã-
tia cõcurrunt ille qui tractat de dãno vitãdo vtit priuilegio suo
cõtra illũ qui tractat de lucro captãdo.hic est casus.ff.de mino.l.
verũ.§.si.& oẽs plene ponunt in aut. quas actiones.C.de sacrosan.
eccle.Sed filia tractat de dãno vitãdo scilicet de nõ pdẽdo sibi re
licta in testamento.Filius aũt tractat de lucro captãdo.s.de acqui
rendo filie adempta in codicillis.ergo ipsa filia priuilegiata vtit
in priuilegio dicte aut.cõtra dictũ filiũ & fratrẽ suũ Et ad hoc acce
17 dat ratio generalis.s.† qđ potior est causa tractãtiũ de dãno vitã-
do q de lucro captãdo.C.de iure delib.l.si.C.de codicil.l.vlt.& ista
solutio tollit oẽm dubitationẽ que est in hac materia & est ita no-
uus & verus intellectus ad illã gl.sicut de⁹ est.Non ob. ratio quar
ta sumpta ex dicto Angeli in.l.fraudẽ.§.i.ff.de testa.mili.dicentis
qđ vbi conceditur alicui sine solennitate actus confectio.vt in casu p
posito patri actus testandi.in.§.ex imperfecto.censet & eidem con
cessa potestas eundẽ actum adimendi sine solẽnitate quoniam il-
lud locum habet.vt apparet ex tex.dicti.§.i.Ex quo dictũ illud sun
18 datum † quãdo potestas conficiendi actũ sine solennitate confer-
tur alicui ob fauorem suũ principaliter.vt in milite cui ob suum
fauorẽ principaliter cõcessum est testari sine solẽnitate iuris ciuilis
quoniã tũc censetur eidẽ concessa eadẽ potestas in adimẽdo quia
eadẽ ratio fauoris est in ademptione & cõfectiõe.vt ex se patet.sec⁹
vbi in fauorem tertij principaliter alicui potestas sine solẽnitate
actũ cõficiendi conceditur vt in patre cui predicta potestas concedi
tur in fauorẽ filiorũ.qñ tunc licet fauor sit in confectione testamẽ-
ti:tñ odiũ est in sublatione eiusdẽ.& ideo maior solẽnitas requiri-
tur.vt in dicta aut.hoc inter liberos.& ista noua ratio declarat
rationẽ diuersitatis de.d.§.ex imperfecto.ad dictam aut.hoc in-
ter.¶ Non obst.vltima ratio.s.qđ dicta aut.locum habet vbi te-
stamentum primũ confectũ erat coram duobus sm.§.ex imperfe-
cto.secus vbi coram.vij.vt in casu proposito quoniam hec est vna
truffa:quia in tollendo testamentum factũ de iure speciali per pa
trem.s.coram duobus testibus requiritur numerus.vij.vt in.d.
aut.ergo multo fortius eadẽ solẽnitas requirit ad tollendũ testa-
19 mentũ factum de iure cõi.s.coram.vij.† Difficilius enĩ tollit factum
de iure cõmuni quã factũ scdm ius speciale & priuilegiatũ vt in.l.
eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mili.cum si.Ex quibus
appareat qđ tex.in.d.aut.est decisio questionis nostre & ille solus
sufficit si nihil aliud haberemus qñ cõcludit sine dicam⁹ relictũ
factũ filie esse legatũ siue institutionẽ.Et hec de tertio. ¶ Quarto
pricipaliter allegatos codicillos inutiles fore dicim⁹ ex eo: q subla
ti sunt per vltimos testamẽti cõfirmatorios solũ vnũ obijcit.l.hoc
esse falsum ex eo q in istis vltimis non interuenit reuocatio clau
sule derogatorie adiecte primis sm.l.si qs in pri.testamenti.de leg.
20 iij.Ad qđ multipliciter respondetur.¶ † Primo qđ vbi pater in-
ter liberos vltimam cõficit voluntatem vt in casu proposito tunc
reuocatio dicte clausule nõ requirit.Ista est gl. singularis in.d.§.
& si quidem in aut.de testa.imperfe.quã sequuntur Bar.& Bald.
21 ad propositum nostrũ.in aut.hoc inter liberos ¶ † Secundo di-
co.qđ vltima volũtas in liberorum fauorem facta tollat primam
quãtumcunque nõ habeat reuocationẽ clausule derogatorie in primo
adiecte.¶ Ad qđ dicẽdum moueor q scdm tex.singula.in.l.in te-
stamento.ff.de fideicom.li. quem ad hoc no.Bald.in.l.si iure.C.de
manumis.testa.Ardor amoris licite supplet clausulã codicilarem
vbi illa nõ est in testamẽto inualido ratione solẽnitatis & cõsequẽ
ter etiã inualido ratione deficientis volũtatis cum qui ectũ non

solenniter

solēniter facie: creditur illum effectualiter nolle facere vt est casus
in.l.an inutilis.ff.de acceptilatio.⁊ in.l.non solū.ff.de actio.⁊ obli.
quāto magis dicendū est ⁊ ardorē amoris liciti inter patrē ⁊ filiā
castētis supplere reuocationem clausule reuocatione ac eius vim
habere: nemo est qui nesciat. ¶ Nec huic rationi refragatur illud
obiectū: scz vt magis ardeat amor patris in filium in quē cōtulit
relictū filie adēptū q̄ in ipsam filiam. hoc eñ falsum cū pari voto
pariq; ardore volūtatis presumat lex esse patrem in filios vtriusq;
sexus.vt sua ad eos hereditas deuoluatur.vt est casus . ff. vnde li.
l.scripto in fi.ff.de iure codi.l.conficiunt.in princ.C.de lib.prete.l.
maximum vitium. ¶ Scdo moueor qr dicta reuocatio clausule re
uocatorie non ex alio requiritur nisi in ipsa vltima voluntate ap-
pareat adesse ipsius testatoris voluntatem que creditur de esse ob
precedentē protestationem derogatoriā ex ipsa clausula in ꝑprio
testamento adiecta inductam: vt in.d.l.si quis.in prin.⁊ in.l.ac si
quis.§.plerisq;.ff.de rele.⁊ in.l.qui aliena.in.§.fi.ff.de acqui. here.et
ibi Barto.qui dicit qd si statim sit actus post protestationem.q̄
non valeat: qr presumit non esse voluntatē: secus si ille actus fiat
ex internallo: qr valet ⁊ presumitur adesse voluntatem.vbi.Mo-
do sic secundus actus ex internallo factus: vt accedit in istis codi-
cillis vltimis ac contrarius ad primum habentē protestationem
derogatoriam validus est.⁊ consequenter presumitur esse volun-
tas ipsa protestatione derogatoria non obstante.ve no.Bar.in.d.
l.qui aliena.§.celsus.arg.l.per retētionē.C.de vsu.⁊ l.cū plures.§.
locator.ff.locati.⁊ sic pz qd reuocatio clausule derogatorie in vl-
timo testamento ex internallo post primū facto requiritur: tūc ra
tione solennitatis nō aūt ea ratione.s.ve in vltimo voluntatē adesse
se appareat. Sed clarum est qd testamentū imperfectū inter filios
ratione solēnitatis est validū.vt in.§.ex imperfecto.ergo sequitur
qd iste vltimus codicillus factus ex internallo post primum lz nō
habens reuocationem clausule derogatorie tanq̄ imperfectus ra-
tione solennitatis dicatur validus: qd aūt ex internallo dicatur
hic vltimus codicillus celebratus apparet: quia ad hoc vt qd di-
catur ex internallo fieri sufficiunt.x.dies.ff.de iudi.l.per internal-
lum.hic autem interuenit plusq̄ mensis.ergo. ¶ Tertio ⁊ vltimo
moueor: qr si lapsus decennij inter primū testamentū ⁊ secundum.
vel testamentum fore factum apud acta iudicij operatur sublatio
nem primi.licet non fuerit facta reuocatio clausule.vt singulari-
ter no.do.Bal.in.l.sancimus.C.de testa.quanto magis hoc debet
22 operari fauor ipsi⁹ Palotie filie nemo est qui dubitat. ¶ †Vlti-
mo non potest negari q̄ in dubijs pro testamento iudicādum est.
ff.de inoffi.te.l.si pars.extra de re iudi.c.fi. Item ⁊ pro filia Palo-
cia.vt not.Bart.in.l.j.§.si quis in duobus.ff.de his tab.Maxima
eñ ratio est que ꝓ ea facit.sicut ⁊ maxima est ratio que facit pro-
prietatem.ff.de rele.l.sunt ꝑsone.ad fi. Hec aūt omnia dicimus in-
quantū ipse prius codicillus factus foret ab vna ⁊ eadē ꝑsona cū
faciente testamentū.qd tamē negamus. Et hoc de quarto. ¶ Vl-
timo principaliter dicimus dictū primū codicillū nullo modo te
stamento obesse: qr factus a diuersa ꝑsona ab ipso intestāte. Diuer
sitas aūt primo arguit a diuersitate nominis q̄ iudicat diuersita-
tē ꝑsonarū.C.de inge.ma.l.ad recognoscendos. Secundo ex eo: qr
testamentū hoc diuersum est ab eo: qd intēdūt reuocare codicilli
positio sed nō cōcesso q̄ eadē esset ꝑsona.que quidē ita inconuerti-
biliter demonstratur: qr codicillans dicit in dicto testamento qd
tollere intēdebat se instituisse. Sophiam suā neptē.de qua sophia
in testamēto nulla mētio fit. Ergo sequit q̄ hoc nō est illud testa-
mentū de cuius reuocatione agit codicillus. Hoc aūt diuersitates
ꝑlicas ⁊ pleri⁹ tractatas p dñm meū dñm Seraphin in suis alle-
gationib⁹ omitto tanq̄ supfluū reputās eas hic ponere. ¶ Ex qui
bus omnibus luce clarius liquet partes vestre reuerētie fore in ꝓ
nunciando in fauorē partis vestre iustissime.ꝑfecto eñ fouemus
⁊ in iudicio conscientie mee indubitatā ⁊ clarissimam iustitiam.

Consilium.lxxx.

1 ¶ Priuilegium concessum terre: intelligitur concessum homi-
nibus eiusdem.
2 Priuilegium cōcessum terre aut patrie: non solum ad laicos: sed
etiam ad clericos extenditur.
3 Enarratiua seu assertiua verba pape: an inducant probationem.
4 Papa lz ex certa sciētia ꝑsona aliquā vł locū sub titulo dignita-
tis vel alicui⁹ preeminētie nominet: quā tñ antea noscit nō habe-
re p hāc nominationē dignitas aut preeminētia nō cōferri videt.
5 Dispositionū quarūcunq; verba ita interpretādo sunt (etiā cū im-
proprietate) vt dispositio aliqd opet ⁊ disponētiū saluet intētio.
6 Termini referentes comprehendunt omnia existentia in termi-
nis ad quos fit relatio.
7 Cessante finali ratione priuilegij: cessat et priuilegium.
8 Priuilegia ad vnum finē inducta: diuersum operari non debent.
9 Verba illa: ⁊ alia locarem: quomodo intelligi debeant.
10 Mens siue intētio priuilegiātis seruāda est: etiā offensus verbis.
11 Casus genitiui aliquando sunt denominatiui possessionis: ali-
quando dominij: aliquando simplicis detentionis.

¶ In christi nomine amen.

Si admittimus totum burgū sepul-
chri subiectū fore Camaldulen̄.ordini necesse videtur fa
teri ex tenore priuilegij Alexandri eximentis loca etiam
Camaldulen̄.non subiecta hunc exemptū fore ⁊ consequenter lai-
1 cos ⁊ clericos eiusdem terre.de laicis aūt probatur. ¶ Primo † qr
priuilegium cōcessum terre intelligitur concessum personis eius
dem.C.de testa.l.si non speciali. Secundo qr sicut per exēptionem
ecclesie intelliguntur exempte eiusdē persone.vt in.c.per exēptio-
nem de priui.lib.vi. Ita ⁊ pari ratione per exemptionem terre in-
ducatur exemptio secularium personarum eiusdem. De clericis vero
2 probatur ex eo qr † priuilegium cōcessum terre aut patrie nō solū
ad laicos sed etiam ad clericos extenditur vt est casus.⁊ ibi plene
no.extra de fo.compe.c.dilecti. Sicut etiā est in concesso districtu
seu districtualibus quorū appellatione clerici cōprehenduntur.vt
probatur.c.vlt.de offi.dele.li.vi.§.cum vrbem.ff.de offi.prefec.vt in
lec.quā feci Papie. ¶ Est igitur videndum an per verba priuile-
gij Alexādri legitima inducatur probatio ipsum burgū Camal-
du.ordini aut heremum fore subiectum.⁊ I hoc omisso longo tra-
3 ctatu illius materie † an verba narratiua seu assertiua pape ꝓba-
tionem inducant de quo in.c.si papa.de priui.lib.vi.in cle.j.de pro
ba.⁊ in cle.si summus.in.§.responso.de sen.excō.⁊ per Inno.in.c.
recipimus.⁊ in.c.dudū extra de priui.per Jo.an.in rubrica non li
cet de reg.iur.lib.vi.in.c.non nulli.super penul.gl.de rescrip.⁊ poo.
Anto.in.c.post cessionē.de proba.⁊ legistas in.l.ex hac scriptura.
ff.de do.⁊ plene per lapum in suis allegationibus allegatione.vij.
⁊.c.xxi.⁊.c.xxij.⁊ Oldr.in suis consilijs cōsi.cccxxviij.⁊ Federi.de se-
nis in cōsi.cxij.dicendū videtur indubitāter quod nō. ¶ Primo
ex decisione Joan.and.in.d.c.si papa.in nouella referentis addi-
tionem Inno.in.c.inter dilectos.extra de fide instru.dicentis ad
verba priuilgij eximentis ex numerantis loca subiecta fore nar-
ratiua.consequenter non probantia nisi aliter subiectio demon-
stretur. ¶ Secundo per expressam notam Inno.in.d.c.dudum.
extra de priui.dicentis verba priuilegij eximentis ecclesiam cum
alijs suis sibi subiectis ⁊ specialiter renunceratis cōditionaliter in
telligenda scilicet si probabuntur ad dominum dicte ecclesie spe-
ctare cū ex verbis pape tanq̄ narratiuis probatio induceretur vt in
d.c.si papa. ¶ Tertio: quia verba pape narratiua nō factū suum
sed alienum ⁊ super quibus eiusdem non fundatur intentio pro-
bationem nullatenus inducunt.vt est casus in.d.c.si papa.nar-
rās subiectionem castri Burgi non narrat factum suum sed alie-
num ⁊ super hac narratione eiusdem intentio principalis super
exemptione principaliter non fundatur ergo ⁊c. ¶ Est tamen in-
cidenter videndum.licet ex dictis verbis non inducatur eiusdem
noua subiectio. Et in hoc breuiter dicendum qd non per text.ex-
pressum in.d.cle.si summus.in sepius allegato responso.vbi est ex-
4 pressum † quod ⁊ si ex certa scientia papa personam aliquam vel
locum sub titulo dignitatis vel alicuius preeminentie nominet:
quā tamen antea noscitur nō habere.per hanc nominationem di
gnitas aut preeminentia minime cōferri videtur. Nec quicq̄ pre-
missis noiatis tribuit noui iuris . ergo sequit quod ⁊ licet papa
Camaldulen̄.ordinem nominauerit cum preeminentia subiectio
totius Burgi non tamen per hoc dñium Burgi eidem nouiter
contulisse videtur. Ex quibus cōcluditur q̄ si alr prepositus dicto
ordini subiectionē nō probauerit nihil sibi opitulātur permissa v
ba priuilegij. Licet eñ eps castellanus intētionē iure cōi fundatā
a quo presumitur loca sita in diocesi castellana vt est ipse Burgus
diocesano eiusdem fore subiecta.vt in.c.ad decimas.de resti.spo.
li.vi.⁊ in.c.j.de rescri.co.lib.xvj.q.vij. omnes basilice. ⁊ hoc de pri-
mo. ¶ Secundo principaliter videndum est quomodo verba pre
missi priuilegij dum dicūt cum toto Burgo intelligenda sint ad
hoc ipsius pape saluetur intentio.⁊ ipsa verba aliquid operen-
5 tur.premittēdū censeo † q̄ quecunq; sit dispositio: verba in ea posi
ta ita interpretāda etiā cū impropietatione vt dispositio aliquid
operetur ⁊ disponētium saluetur intētio vt in contractib⁹. ¶ Pri
mo probatur.ff.de prescrip.ver.l.si insulam.ff.de vsu.l.si stipulatus.
ff.si cer.pe.l.si tibi pecuniam.ff.de serui.l.si eam angusti. In testa-
mētis.l.titia.§.lucius.de leg.ij.l.quibus diebus.§.dñs.de condi.⁊
demon.l.heredib⁹.§.fi.ff.ad treb.in libellis in.l.si quis intētione.ff.
de iudi In iuramento in.l.sed ⁊ si possessor.§.idem si iurauero.ff.
de iureiu.in.c.cum clerici.extra de verbo.sig.l.pupillus.§.fi. In at
testationibus.ff.de ver.ob.l.si stipulatio ista.§.hoc quoq; I gl.ordi.
In sententijs in.l.⁊ puto.in gl.ff.fami.erc.⁊ in.c.in his.extra de v.
sig. In priuilegijs.vt in.l.ad fin.ff.ad munici.⁊ in.c.in his.extra de
priuile.in quibus hoc est expressum. ¶ Redeūdo igit ad proposi-
tum casum cum ex premissis patet per predicta verba priuilegij
cum toto Burgo nō inducatur probatio.nec etiā presumptiōe iu
ris cōmunis aut probatione aliqua demōstretur ipsum Burgū
subiectū fore Camaldulen̄.ordini.ergo cōsequens est vt hec verba
eā interpretationē accipiant p quā aliquid operent loquentis sal
uet intētio illa talis erit.s.q̄ cū papa dicit Monasterij sancti Se
pulchri cum toto Burgo intelligatur.i.cū tota ex parte Burgi q̄

ratione rerum aut personarum est ordinis Camaldulen. nec a mē
te iuris extranea apparere debet premissa interpretatio. cū ⁊ alibi
iuris interpretatione vniuersalis directo reducatur solum ad cō
prehensionem particularium: vt patet ex glo. l. i. C. de sacrosan.
eccle. ⁊ in. l. qui certo loco. ff. de condi. inde. ⁊ l. vt gradatim. §. sed si
lege. ff. de mu. ⁊ bo. l. i. ff. manda. Et plene probatur in. l. i. §. nuncia-
tio. de no. ope. nun. q procedit eo maxime casu quo vniuersalia
aliter intellecta absurditatem inducerēt: vt plene ex gl. relatio ad
literam. ⁊ in. l. inter omnes. ff. qui satisda. cog. ⁊ l. omnes. C. sine cen.
vel reli. qd aūt in premisso casu verba illa cum toto Burgo si sa-
perent totaliter vniuersalitatem absurditatē inducerēt manifestis
sima ratione ex eiusdem priuilegii tenore demōstratur. Qm papa
in premisso priuilegio in verb. que valet loca intelligit narrare ea
loca que subiecta sunt ordini heremi. vel Camaldulen. quo ad di-
sciplinā ordinē ⁊ regimen. vt patet in verbo loca illa proxime supe
riori. Et sic sequeretur q cum inter eadē loca nominet totū Bur
gum merito totus burgus susceperit disciplinam ordinem ac regi-
men heremi. vel Camaldulen. Qd quantum sit absurdū ac falsissi
mum nemo est qui nesciat. Premissaq; interpretatio assumenda
est tanq̄ absurditatem tollens. ff. de bo. li. man. absurdū insti. de
perpe. ⁊ temp. acti. in prin. ff. de nego. gest. l. pomponius. equitatē
ac benignitatem sapiens: qr fouet iurisdictionē diocesani. ⁊ inten-
tionem loquentis saluat. C. de bo. que lib. l. nō sine. ff. de condi. ⁊ de
mon. l. in his. ff. de reg. iu. l. quoties idem sermo. ¶ Quo ad tertiū
an per verba ipsius priuilegii posita in prin. in ver. ea propter. et
alia sibi subiecta. ⁊ in ver. sane. ibi ⁊ loca predicta: ⁊ in ver. heremū
ibi ⁊ loca prescripta inducatur exemptio totius burgi. ⁊ cōsequē
6 ter omniū hominū eiusdem. † Dicendum videt q sic: qr dicta ver-
ba loca predicta ⁊ prescripta ex quibus exemptio inducatur. sunt
termini referentes: ergo dicūtur cōprehēdere omnia existentia in
terminis ad quos fit relatio. ff. de here. insti. l. asse toto. ff. de condi.
⁊ demon. l. si ita scripsero. ff. de condi. insti. l. institutio talis. cum si.
Sed in his ad quos fit relatio denominatur totus burgus: ergo
⁊ idē cōprehendi intelligitur in terminis referentibus per quos
inducitur exemptio. ¶ Premissis tamen non refragātibus con-
trarium arbitror iure verius. Ad quod ostendendū premitto qd
ex prefatione ipsius priuilegii colligitur finalis ratio eiusdē indu
ctiua: vt probat. ff. de here. insti. l. vltima. ff. de ori. iur. l. ii. cū ibi no.
⁊ no. bar. ff. de transac. l. cum hi. circa principiū. ⁊ Bal. in prima cō
stitutione. C. in. §. quibus. Ratio igitur finalis priuilegii inducti
ua. vt ⁊ eiusdē prefatione colligitur fuit vt quieti ⁊ tranquillitati
ipsius ordinis prouideretur. ¶ Hac igitur pro finali supposita ar-
guitur primo sic. Ea in quibus cessat finalis ratio priuilegii siue
loca sint siue persone sub ipso priuilegio non intelliguntur inclu
di vt de locis probatur. C. de testa. l. vlti. sin verum intellectum. De
personis probatur in. l. fin. C. de testi. mili. l. ne quidam. C. de episc.
7 ⁊ cleri. l. generaliter. ff. de testamen. mili. l. testamenta. † Et est com-
munis cōclusio q cessante finali ratiōe priuilegii cessat priuilegiū
de leg. ii. l. titia. §. vsuras. l. iiii. dist. dum diui. de mu. ⁊ bo. c. cura. §.
deficientium. sed in toto Burgo cessat finalis ratio priuilegii. vt
infra prime demonstratur. igitur ipsius dispositio. quod autem
cesset patet: qr si totus Burgus ac omnes eiusdē homines exime
rentur a iurisdictione diocesana subiicerent: qr in spiritualib⁹ or-
dinis heremi. ac Camaldulen. non causaret tranquilitas ac quies
ipsius ordinis imo ipsi⁹ maxime inquietatio ac occupatio ob exer-
cēdā iurisdictionē: ergo ⁊c. ¶ Secūdo sic. priuilegium ipsius ordi
nis inductū ad finem quietis ac trāquilitatis non debet operari
8 effectum contrarium ex regula iuris dicente. † priuilegia ad vnū
finem inducta non debere operari diuersum. ff. de legi. l. nulla. co.
ītra. l. quod fauore. ff. de carbo. edic. l. in. §. due aūt cause. cum simi-
libus. Sed si burgus cū omnibus intelligeretur exemptus ac pre-
misso ordini subiectus nō induceretur eiusdē quies: sed cōtrariū
vt. s. est demonstratū. igitur ⁊c. ¶ Tertio sic. priuilegium ita oz in
telligi vt minus quā potest operetur adeo q vbi pōt tollere ius
respectu vnius: tunc tantū ad id restringitur. non autē ad illud in
quo ius potest ex multiplici causa acumulari. Hic est casus nota-
bilis extra de foro compe. c. dilecti quem ad hoc summe ponde-
rat domi. Anto. in. v. notab. Et addo consocios in. c. i. versi. ⁊ id
ipsum. de priui. lib. vi. ⁊ in. l. si quando. C. de inoffi. test. Sed si trahe
remus priuilegiū ipsum totū Burgum ac eiusdem homines era
heremus ad ius ex pluribus causis multiplicabile. scz ad iurisdi-
ctionē vniuersalē ipsius castri ⁊ hominū ex diuersis spiritualib⁹
multiplicabilem. ergo iste intellectus in casu proposito nō debet as
sumi. sed is quē premissi in scdo casu primo. ¶ Nec premissis re-
fragant prima verba priuilegii. sed ⁊ alia loca sibi subiecta. ergo
9 ⁊c. qm cum ipse burgus non phetur subiectus. igit ⁊c. † Preterea
⁊ posito q subiectus pbaretur verba illa ⁊ alia loca debēt intelli-
gi. s. similia prenominatis expressis. que fuerunt spiritualia. nō aūt
in ipso burgo loco tēporali: vt specialiter probatur. Primo. ff. de
polli. l. i. §. non semper. iūcta gl. in ver. ob alia iusta. ⁊ in. l. fugitiui.
in glo. sup ver. alia pena. C. de ser. fugi. ⁊ in. l. si. §. cui dulcia. ff. de vi.
tri. ⁊ ole. le. ⁊ in de. nō pōt. de pen. co. ti. g ad agendū. li. vi. de rescri.
c. sedes Et ad hoc accedat spāliter qd no. do. Ant. in. c. i. de iudic.
dicēs qd siin contractu quo quis asserit se velle in quolibet loco sol
uere opponat clausula cū enumeratiōe locorū vt puto pmittit sol
uere Bononie Ferrarie ⁊ generaliter i quolibet alio loco. nō tñ vi
gore premisse gnālitatis poterit conueniri in loco remotiori ⁊ ma
10 ioris distātie ab expssis. sed distātie similis. ¶ † Nō ob. secūda ⁊ ter
tia verba. s. loca predicta. ⁊ loca prescripta ⁊c. Quoniā aduertēdū
qr vbi lederetur rectitudo sermonis dicta in precedentibus nō vidē
tur in sequēti repetita. ⁊ econuerso. ff. de au. ⁊ ar. le. l. plautius. ergo
multo fortius nō debent intelligi repetita. vbi lederetur seu offen
deret mens seu intētio priuilegiātis. q̄ seruāda est etiā verbis offē
sis. ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. sufficit. ff. qui petāt tutorem.
l. credendum ¶ Sed clarum est qd si locus Burgi intelligeretur
vniuersaliter repetitus in premissis verbis inferioribus lederetur
finalis intentio Alexandri intendens ad inducendam trāquilli
tatem ac quietē ordinis. ergo ⁊c. Quinimo dicta in precedentib⁹
non vident in sequentibus repetita. ⁊ econuerso qm probabilis ra-
tio assignari pōt quare intelligi repetita nō debēt. Hic est casus
in. l. i. C. de lib. pre. ⁊ no. bar. plene de leg. i. l. talis scriptura. Sz pro-
babilis ratio assignat quare vniuersalitas burgi nō debet intel-
ligi repetita in premissis verbis. s. qr rō priuilegii cessat in burgo.
Et qr ad vnū effectū inductū operaret diuersum vt est supra pro-
xime demōstratū. igit ⁊c. Ceterum ⁊ dum papa eximit loca premis
sa de his tm̄ intelligere videtur que sunt dicti ordinis vt patet il-
lo verbo heremū ibi dū dicit. personasq; ipsius ordinis. que qui
dem verba cū sint in fine enarratorū posita referenda sunt ad oīa
precedentia enarrata: cū ratio assignari nō possit quare ad oīa re
ferri non debeant. ff. de lib. ⁊ post. l. iii. §. si filius. ⁊ in. d. l. i. C. de lib.
prete. cū si. Sz locus ipse burgi nō appareat dicti ordinis quo ad
11 dūm prout requirit vt infra prime ostēdetur. igit ⁊c. ¶ † Quod
aūt requirat loca premissa esse debere ordinis quo ad dūm demō
strat. Qz licet casus genitiui aliquando sint denotatiui possessio-
nis aliquando vero dūii aliquandu simplicis detentiōis vt plene
not. Bar. in rub. ff. de no. ope. nūci. ⁊ canoniste in. c. i. de postu. pre-
la. ⁊ in. c. pro illorū. de prebē. tamen in materia priuilegii presuppo
siti que est strictissime intelligenda cū tractet de exemptione ⁊ sub
tractione iuris alterius. vt no. Inn. de cōsan. ⁊ affi. c. quod dilecto.
⁊ d. c. accepimus. extra de priuile. ⁊ in. c. olim. extra de ver. sig. de-
bet assumi pro denotatione dūii prout assumit in. l. ii. §. in locū. ff.
de reli. ⁊ in. l. seruū titii. ff. man. ¶ Ex quibus concluditur ipsum
Burgū vniuersaliter sumptū ac eiusdē homines exēptos non in-
telligi: sed sub iurisdictione castellani episcopi remanere.

Consilium. dxxxi.

1 ¶ Autentica ex causa an locum habeat in testamento rupto na
tiuitate posthumi.
2 Clausula codicillaris an habeat vires suas in legatorū cōseruatio
ne rupto testamēto natiuitate posthumi: vel eiusdē preteritione.
3 Substitutio pupillaris an conseruetur per autenticam ex causa.

¶ In christi nomine amen.

PRo decisione ppositi thematis tria sunt principaliter discutienda.
1 ¶ † Primū an aut. ex causa. locū habet in testamento
rupto natiuitate posthumi. ⁊ in hoc quot sunt capita
tot habentur sententie glos. in. l. i. C. de postu. here. insti. firmauit
qd non. Alie numero. vii. quas refert Barto. plene hoc tractās in
l. filio preterito. ff. de iniust. testa. tenuerunt contractum ⁊ per eum
⁊ alios maxime Bald. in. d. aut. ex causa. ⁊ eundem in. d. l. filio pre-
terito. ⁊ in. l. titius. C. de lib. ⁊ posthu. ⁊ in. l. mili. codicillis. §. mi-
2 les. ff. de testa. mili. ¶ † Secundo an clausula codicillaris habeat
vires suas in legatorum conseruatione rupto testamento natiui-
tate posthumi vel eiusdem preteritione. Et in hoc dicendum vt
per glo. in. d. aut. ex causa. ⁊ doctores alios maxime Bald. in. l. vlti.
C. de codicillis. ⁊ in. l. ex his. ff. de testa. ⁊ per Barto. ff. eo. l. i. ⁊ habe-
3 tur in. l. generaliter. §. ex testamēto. ff. de fideicommis. lib. ¶ † Ter-
tio an substitutio pupillaris cōseruetur per aut. ex causa. ⁊ in hoc
fuerant opi. inter glossatores ⁊ Dy. in. l. i. §. substituere. ff. de vulg.
⁊ pup. ibi etiā tractat Bar. ⁊ idem in. d. l. filio. ⁊ plene no. do. bal.
in. d. aut. ex causa. ⁊ habemus ord. glo. Io. and. secutum Dy. in. c.
si pater. de testa. lib. vi. ¶ Ego tamen qr in omnibus predictis al-
lega. consului sine multiloquio sequor conclusionem quā solitus
sum tenere. s. qd cū hoc relicta post mortem Catherinelle fuerint
specialiter relicta ad personam suam: non aūt ad gradum ipsum
institutionis merito pro ea hereditatis parte que premisse mulie-
ri attribuitur relicta debita sunt: non autem pro ea portione que
attribuitur ipsi posthume postmodum nate de qua testator mini
me cogitauit. Ad hoc. ff. de codicillis. l. hi qui. de leg. ii. l. cum pa-
ter. §. cum estimaret. ⁊ ita firmauit do. Bal. ad concordiam redu-
cens Bart. ⁊ se alibi repugnantes in. d. l. filio. ⁊ in. d. l. titius in vl-
timo membro distinctionis ⁊ cōtinet hec opi. equitatem. Quia ex
quo relicta sunt hic ab vna persona specialiter nō est iustū eadem
etiam deberi ab alia que cum ipsa grauata successerit preter spē ac
cogitationem testatoris. ad hoc de leg. iii. l. prima. §. illud. Et pro-
cedunt

cedunt hec si dicamus ea relicta post mortem Catherinelle esse legata per dictam aut. conseruata seu etiam fideicõmissa particularia que per d. aut. etiã conseruãtur: vt in corpore vnde d. aut. sumit expresse dicatur. licet an cõfirmetur fideicõmissum nulli sit. de quo per Barto. in. l. sed si rē. §. quoties. ff. ad trebel. in. l. seruum. ff. si quis omis. cau. testa. Si autem tractemus ea eadem locum habebit pro portione ipsius Catherinelle cui talis substitutio facta fuit cum illa enim firma maneat s'm opi. glo. et Bart. que cõis est et probatur in. d. aut. ex causa. in ver. cetera. iuncta. l. nam quod. §. quis com pulsus. ff. ad trebel. Et ita concludo iur. esse.

Consilium. clxxxij.

1 Pene cõtra binubes cõstitute cões et viro et mulieri videntur.
2 Statuto stante quod de qualibet alienatione soluatur gabella: an de contractu diuisionis soluenda sit.
3 Diuisio proprie alienatio non est.
4 Cautela an dari possit vt qui ad reuendendam obligatus est ad id perpetuo non teneatur.

In Christi nomine Amen.

In casu proposito aduertendum. quia si teneamus virũ nubentem infra annũ a die mortis vxoris eas pati penas quas numeratas l. l. j. C. de secundis nup. et in aut. de nup. in. §. soluto. patet. vxor nubens
1 infra annũ luctus ex eo. † quia communes esse videntur pene viri et mulieris cõtra binubes constitute. vt in aut. de nõ eli. scdo nub. §. quia vero. et in aut. de nup. §. si nõ expectet. et in aut. neque virum quod ex dote. in rubro et nigro. et in. l. generaliter. C. de secũ. nup. et in. l. femine. circa si. in glo. C. eo. tit. Certissimũ erit qd' dictus maritus licet infra annum nupserit: non tamen ita punietur vt legatum sibi ab vxore factũ amittat ex eo: quia pene imposite mulieribus infra annũ et sic propter festinantiam sunt hodie iure canonico correcte s'm opi. Inno. extra de secun. nup. c. pe. et si. quam sequitur Bar. ff. de his qui no. infa. l. liberorũ. et doc. ceteri in. d. l. j. §. de secundis nup. Si autem teneamus sniam contrariam que verior est: scilicet qd' pene vxori infra annum nubenti imposite non verificentur in viro cum ex quo vir vxorem lugere nõ teneatur. vt in. l. vxores. ff. de his qui no. infa. consequens est vt nec ad penã teneatur si infra annum a die mortis vxoris nupserit et hoc expressum firmat do. Bal. in aut. eisdem penis. C. de secũ. nup. tunc clara resultat cõclusio qd' vir ipse licet ipse infra premissum annum nupserit: nihilominus legatum sibi ab vxore factũ non amittat. et cõsequenter ipsius rei legate valuerit venditio in preiudicium Bellarose. Sed quia licet nõ habeat in viro locum pene imposite nubẽtibus infra annũ. et sic propter nubendi festinãtiam. nihilominus locum habent pene que ideo imponuntur in fauorẽ filiorũ primi matrimonij: quia secũde nuptie conerabuntur. vt est casus in. d. §. quia vero. et in. d. §. si vero expectet. et in. d. l. generaliter. Nec premissarum penarum per ius canonicum correcta reperiretur. vt no. Inno. in. d. c. si. Igitur sequitur qd' ipsius rei ab vxore legate venditio per virũ facta. licet adeo valuerit vt nõ possit a dicte Bellarosa in emptoris preiudicium rescidit. tamen hac pena ipse maritus punietur vt esse sui homo damnũ quod ipsa Bellarosa sensit ex ipsius rei venditione eidem emẽdetur. Hic est casus in. d. l. femine. ver. nam sicut. iuncta. l. generaliter. quo ad hoc primũ cõcluditur venditio dictarũ rerũ valuisse damnũ tamen qd' ex vẽditione ipsa Bellarose sensit per ipsum vendẽtem eidem emendandũ fore. ex quibus apparet in secundo
2 dubio opus nõ esse persistere. † Quo autem ad scdm quo queritur an de contractu diuisionis soluẽda sit gabella stante statuto qd' de qualibet alienatio soluatur. Prima fronte dicendum videtur qd' non per. l. i. C. communia vtriusque iudi. et per. c. j. §. preterea ducatus. de prohi. feu. alie. per Fe. et per no. p Bart. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver. obli. et. l. ex edicto eleganter. ff. de condi. fur.
3 et. l. cum hi. §. si vni. ff. de transac. † Ex quibus recte intuenti apparebit diuisionem proprie alienationẽ non fore et consequenter statutum in locũ verificari cum proprie ac stricte eiusdem verba intelligẽda sint vt in iuribus vulgaribus. In contrarium tñ est veritas per tex. in. l. si pupillorum. in prin. ff. de re. eorum. et hoc teneo.
4 † Quo ad vltimũ an cautella dari possit vt qui ad rem vendendam obligatus eam ad id perpetuo nõ teneatur. Breuiter puto quod sic puta qd' interpellet ille cui venditio fieri debet qd' emat et si in mora fuit p menses duos liberã potestatẽ vendendi cui vult habebit. Hic est casus singularis iũcta suppellectione Dy. et Bar. in. l. qui rome. §. coheredes. ff. de verbo. obliga.

Consilium. clxxxiij.

1 Pacem rũpere nõ dicitur: qui offensam infert nõ ex causa p quã ante pacem fuerit inimicus: sed ex noua causa superuenienti.
2 Offendi dicitur qui ex aliquo sibi illato iuste ad iracũdiã puocatur.

In Christi nomine amen.

In casu proposito dicẽdũ est pacẽ nõ esse fractã et consequẽter dictũ Ant. in penam pa-
1 cis fracte non incidisse ea maxime ratione † quia quãdo quis nõ ex antecedẽti causa p quã ante pacẽ fuerat inimicus offensam infert: sed ex alia noua superueniẽti: vt fuit in proposito casu quo Antonius offensam inferri nõ fecit ob cãm ob quã pax facta fuerat. Sed ex iniuriosis verbis a offensis sibi ac vxori factis de mense Junij: pacẽ rũpere nõ dicitur. vt expsse determinat Bar. ff. de penis. l. aut facta. §. cã per tex. ibi. et simile est qd' dicimus de sen. et transactiõe cõtra quas venire nõ dicitur si ex antecedẽti cã nõ egit. sed ex noua supercedẽte vt de snia probatur. ff. de excep. rei iud. l. cum quis. de transac. l. si directa cũ ibi no. §. de trãsac. et in. l. si ita quis. §. scia. ff. de ver. obli. Huic etiã snie acquiescit do. bal. in. c. i. circa pri. de pace tenẽ. in vsi. feu. Ceterũ eadẽ conclusio scdo probatur ex snia eiusdẽ Bar. ff. de fur. l. verũ. quam ego plene discussi in. l. licitatio. §. qd' illicite. ff. de publi. dicẽtis qd' per adulteriũ in vxorẽ eius cum quo pax fracta est cõmissum aut furtum bonorũ eiusdẽ non dicitur pax esse fracta: cũ hec ambo sint causa vindicandi seu retractãdi inimicitiam iam sopitã. Sed vnũ causa libidinis aliud vero causa lucri. Sic itaque in pposito prefatus Antonius offendi nõ fecerit ex antiqua causa inimicitie iam pace sopita. sed ex alia diuersa noniter superueniente de qua in actis cõstat cõsequẽs erit vt pacẽ fregisse nõ dicatur. Tertio et licet instrumentũ pacis expsse dicat huc Antoniũ promisisse sub pena nõ offendere neque offendi facere nihilominus tacitã habet clausulã a iure subintellectã. s. nisi cã superuenerit ob quã offensam idẽ impulsus fuit. Hoc primũ manifeste pbatur ex decisione Jo. an. in addi. Spe. in rub. de treu. et pa. Bal. in. l. cũ pponas in aliquib' lec. C. de pac. eiusdẽ plenius in. l. semel mote. ff. so. ma. et in. l. qui fidez. ff. de trãsac. in lec. quã fecit Florẽtie et alios in. l. cũ par. §. illi. de reg. iur. et canonistas in. c. cõstitut'. extra de penis decidẽte qd' si post promissionẽ mutuo factã de non offendendo sub pena et cõtractũ pacis qui ideo offendat. quia p pri' noniter est offensus nõ dicitur cõtra cõtractũ venisse et consequẽter nec in penam incidit ex eo quia tacitã habuit subintellectã dicta pmissio. s. reb' sic stantibus et noua non superueniente causa. ff. loca. l. quero. §. in locatorẽ. extra. de renun. c. cũ pater. ff. de cõdi. ob cau. l. qd' scius in glo. ordi. ff. de verb. oblig. l. quidã cũ filiam. optime facit Bart. ff. de here. insti. l. quoties. §. si duo. et in. l. qui seruum. ff. de verb. obli. bene etiã adducitur in simili tex. ff. de bo. q lib. l. si libertus non aluerit. alias si patronus non aluerit. Quarto bal. C. de nau. feno. l. cũ proponas. inducentis illũ tex. ad hoc notabilẽ qd' promissio facta de aliquo non inquietãdo sub pena tacitum habet subintellectũ nisi in inquietatione ipsius culpa procedat. cui promissio facta est. Sed in pposito casu offensa quã fieri facit premissus Antonius ex culpa ipsius offense processisse intelligatur. l. ppter iniurias prius per ipsum aduersariũ in ipsum Antoniũ illatas igitur &c. Ceterũ nec dicat qd' ex verbis p Petrũ versus ipm Antoniũ dictis eidẽ iniuriã atque offensam illatã nõ fuisse. Offensa enim gñaliter hoc verbo accipiendo dicto antonio facta fuit. licet non in persona vel in reb' de qua tractat instrumẽtũ pacis qd' probatur.
2 † quia offendi dicor quãdo ex aliquo nihil illato iuste ad iracundiã prouocor. licet ex eodẽ veniat vel nõ veniat inferẽti pena imponẽda. Primũ probatur. ff. de ma. testa. l. testamento cẽturio. et no. bar. in. d. §. qd' illicite. Scdm in. l. j. ff. de his qui. vt indig. quẽ tex. ibidem ad hoc no. bar. Sed ex verbis per Petrũ dictis iuste ad irracũdiã prouocatus fuit Antonius cui dictũ fuit adulteriũ cũ sua vxore cõmissum fore vt patet per illa verba rauagliosa que etiã verba verbalẽ designãt iniuriã que similiter est offensa licet nõ in personã vt probatur. ex. l. omnes. §. preterea nullus. C. de epis. et cler. vt enim dicit Bar. in. l. itẽ apud labeonẽ. §. sed qd' adijcit. ff. de iniur. allegando not. in. l. vt amicitie. de his qui. vt indi. Verbaliter iniuriari qs dicatur qñ eidẽ improperatur iniuria aliqua in se vel in suos cõmissa. Sed in casu pposito reimproperauit Petrus in Antoniũ iniuriã in vxorẽ commissam nescio tamen si vere vel false. ergo &c. Ultimo nec presumendum est per dictũ Antoniũ offensum fuisse ipsam Petrum ex antecedenti causa ob quã pax facta fuit. Sed potius ex ppria noniter superueniente. qd' ea ratione probatur quia si primam presumptionẽ acciperemus in plures penas incidisset dictus Antonius ppter plura delicta cõmissa. Primo enim cõmisisset delictũ non seruate pacis. Scdo in delictũ fidei nõ obseruate quã iudici prestitit nõ de offendendo. igitur eligenda est cõtraria presumptio ob quã solũ creditur deliquisse ob nõ seruatã fidem iudici prestitã. et ad hoc. ff. de reg. iur. l. factũ. §. in penalibus. et semper in obscuris et eo. ti. in. vj. c. in penis. et in. c. in obscuris. ff. de penis. l. si preses. cum si. Et quibus cõcluditur dictũ Antoniũ nec pacem fregisse et consequenter nec in penam fracte pacis incidisse.

Consilium. clxxxiiij.

1 Prelatus in querendis ecclesie preiudicare potest. secus in quisitis.
2 Seruus dño in querendis preiudicare põt: in quesitis vero non.
3 Legatorũ (maxime ecclesijs factorũ) dominiũ a die mortis trãsit.

In christi nomine Amen.

Visis que narrantur in facto et que superius consulta sunt maxime per nitum maiorem: doc. eximiũ do. Jo. de anania. Breuiter dicendum est dictã trãsactionẽ super iure ipsorũ legatorum celebratã per dictã abbatissam sui cõuentus requisito cõsensu iure valido

reputari. ¶ Ad qd vltra supradicta ea maxime moueor ratione:
qr si potuerit dicta Abbatissa sui cōuentus accedēte consensu hec
legata facta repudiare nihilo etiā pcepto nec etiā antecedēte con-
sensu diocesani superius autoritate vt infra pbabit quanto ma-
gis dicendū est qp potuerit sup eodē aut easdē trāsigere aliquo per
cepto sz trāsactionis naturā positā in.l.trāsactio.C.de trāsactio.
Nemo est qui dubitat. ¶ Quod aūt repudiare potuerit firmatur
autoritate Fe.de senis in suis cōsiliis.consi.ix.z Bald.in.l.pupillo
rū.C.de repu.heredi.licet idē variando aliter tenuerit z non bene
in.l.cōtra iur.§.eucano.ff.de pac.z in.l.magis puto.§.fundū aūt.ff.
1 de re.co. Hec aūt opi.duplici rōne fundat.† Prima:qr in queren-
dis vt erat psens legatū pōt plaius eccle preiudicare sm plene not.
p gl.z doc.C.de sa.san.eccle.l.iubemus nullū.z.xvi.q.vi.§.vlti.z per
do. Ant.plent extra de do.z cōtu.c.si quēadmodū z in seruo dici-
2 mus.†qui licet dño in quesitis pjudicare non possit vt.C.de pac.l.
seruus.attamē sic in querēdis.C.de acq.pos.l.vlti. ¶ Nec huic rō-
ni refragat qd dici posset acquisitionē de futura in psenti legato
3 nō cadere† cū legatorū maxime factorum ecclesiis dominiū legati a
die mortis transeat.ff.de fur.l.a titio.z vlti.C.de sacrosanc.eccle.
qm hoc nō verum irreuocabiliter tñ.vt in.l.si tibi homo.§.cum
seruus.de le.j.Certum aūt est acquisitionē dominij reuocabilis.vt
pz ex no.in.d.§.si quis seruū.l.in bello.ff.de cap.z in.l.ex sextanus.
§.latinus.ff.de excep.rei iud.z in.l.sequitur.§.fact°.z ibi no.p bar.
ff.de vsucap. ¶ Secunda ratio est:qr hec repudiatio non inducit
alienationem iam quesiti irreuocabiliter:sed eius qd dicto modo
est querendum. Hec aūt inter se sunt diuersa vt patet.ff.de his qui
in fraud.cre.l.qui autem.z intelligenti in specie positi casus patē
ter adducitur tex.in.l.si sponsus.§.si maritus.ff.de do.inter virū.
Ex quibus superiora dicta confirmo.

Consilium.clxxxv.

1 Legitima an veniat in fideicommisso generali. Et nu.2.
3 Trebellianica quid sit.
4 Legitime trebellianice simul an sit locus in fideicommissi restitu-
tione.
5 Substitutio fideicōmissaria filiis facta nō impedit detractionē le
gitime ex bonis filiorum matri debite.
6 Mater an in aliquo priuetur vel puniatur pptet nō confectum
inuentarium tempore suscepte tutele filiorum.
7 Mater discooperiens sepulchrum z spolians cadauer filij sui an
propter hoc successione eiusdem priuetur.
8 In dubiis z ambiguis cōtra fiscū:cui hereditas ab indigno obla
ta applicaretur:est iudicandum.
9 Substitutorum portio decedētiū ante diem fideicōmissi cedentis
ad eorum heredis non transmittitur.
10 Disiunctio orationum excludit coniunctionem verborum.
11 Separatio portionū indiuersis oratiōib° excludit ius accrescēdi.
12 In scribente testamentū nuncupatiuum:qd probat per instrumē
tum:locus est pene falsi z admissionis relicti.
13 Relictum hoc cuius ademptio est inducta cui applicetur.

¶ In christi nomine amen.

Pro decisione quesitorum in proposito the-
mate incipiā a secundo du-
1 bio quo queritur.†an dicta Angela habere debeat le-
gitimā de bonis suorū filiorū.vbi pro euidentia aduer
tendū hanc substitutionē per patrē ipsis filiis factā fuisse per ver
bum succedat:qd quidē cōmune in pposito casu cēsetur sm bart.
in.l.centurio.ff.de vulg.z pup.z Bal.in.l.si.C.de sa.san.eccle.z hoc
tenētiū per.l.nō tantū.ff.de fideic. lib.z.l.institura.§.si.cū.l.sequen-
ti.ff.ad treb.Consequēs igit est vt ipsam fideicommissariam arbi-
trentur fauore iuris maxime in casu proposito vbi post pupillarē
etatem premissi filij decesserunt. Hoc aūt probatur per id qd ple-
ne le.z no.C.de impu.l.precib°.p gl.legentes insti.de pupil.substit.
§.qua rōne.z in.c.si pr.in glos.z in nouella.de testa.lib.vi.z in.l.ex
tribus.C.de inoffi.test.p gl.bal.z bar.plenciu.d.l.centurio. ¶ Hoc
itaqz psupposito manifesta elicit zclusio. ¶ Prima qp mr ipsa ex
psona filiorū:quibus facta fuit fideicommissaria substitutio sub
2 cōditione in diē incertū. ¶ †Primo detrahet legitimā cōsidē in
bonis priuis eius debitā cū ille in generali fideicōmisso nō veniat.
vt decidit gl.in.d.l.precibus.z cōmuniter dōs in.d.l.ex tribus.z in
l.j.ff.de vul.z pup.p tex.in.l.coheredi.§.cū filie.vt in ver.salua falci-
3 dia sm expositionē Dy.z ver.nec fideicōmisso.ff.ad treb. ¶ †Scdo
vero detrahet trebellianicā que est quarta hereditatis.licet enim
legitie tu.l.qp.ff.ad.l.fal.z in.l.iubemus.C.ad trebel.z in.l.filium
quē habitē.C.fami.ercis.vbi maxime Bald.z in.l.papinianus.§.si
conditione.ff.de inof.test.z in.l.rōne.§.qp vulgo.ad.l.fal.z in.l.j.§.
4 j.in ordine lecture.ff.si cui plusqz p.l.fal.vbi p bar.dubitant.† An
in fideicōmissi restitutione locus sit detractioni trebellianice z le-
gitime simul.tñ sm cōem diuisionē oīm canonistarum post tā.in.c.
raynutius.z in.c.raynaldus.extra de testa.z.c.cōsuetudinē appro-
bātē ex fideicōmisso in diē incertū vel sub conditione facto vt acce
dit in proposito casu dictarū legitime z trebellianice detractioni
5 simul loc° est. ¶ †Quinimo z tertio detrahet mr ipsa legitimā sibi
de iure debitā ex ipsorū filiorū bonis:qm substitutio fideicōmissa
ria filiis facta nō ipediat detractionē legitime ex bonis filiorum ma-
tri debite.vt est casus a 2trario sensu in.c.si pr sm primam gl.ibi-
dē.l3 pupillaris sit.vt ibidem.z in.d.l.papinianus.§.sed nec impu
bes.ff.de inoffi.te. ¶ Vltimo quidē detrahent bona quecūqz aliū
de filiis acquisita tā ex paterna successione.vt in.d.§.cū filie.ver.nec
fideicōmisso. ¶ Ex quib° quo ad primū cōcludit qd añ ipsam re-
stitutionē detrahet. Prio mr bonū duorum filiorū legitimā. Scdo
detrahet trebellianicā. Tertio legitimā sibi debitam que sz opin.
Bart.in.l.si a milite.§.j.ff.de testa.mili.erit pars quarta heredita-
tis. Sed sm gl.z legentiū cōem opi.quā sequor positā in.d.aut.no-
uissima.z in aut.vñ sumit erit tertia pars. Vltimo vero detrahet
qcūqz bona filiis qsita aliūde tā ex pris successione. ¶ Quo ad sm
quo qrit an dicta mr priuet redditu florenorum cētum. Breuiter di-
cendum qd omissis notatis in.l.j.C.de legi.z in.l.illis liberis.ff.de
cōdi.z demon. Dictū legatū ipsi vxori factū p verba dū steterit.cū
heredib° z c.z stādum. Hic est casus de le.iij.l.qui cōcubinā.§.vxori.
z expressim firmat gl.j.illud allegans in.l.si qs ita.ff.de condi.z de
mon.quāobrē sequit illud semp deberi quousqz cū filio morat vel
per filiū stat quominº moret.vt est casus in.d.l.si qs ita. Sin autem
steterit per casum mortis cōtingentis in personā heredū tūc tātū
p eo debet anno quo morari inceperit.nō aūt pro futuris vt in.d.
6 §.vxori.z in.l.in singulos.ff.de annu.leg. ¶ †Quo ad tertium an in
aliquo priuet vel puniat mater pptet non confectū inuētariū tpt
suscepte tutele filiorum.breuiter dicendū quod incidit in infamiam z
alias patit penas ac incōmoda que exprimuntur.C.arbit.tute.l.
si.ff.de admi.tuto.l.tutor qui repertoriū.ff.de suspe.tuto.l.iij.§.tu-
7 tores.§.quo ad quartum an pptet discoopturā sepulchri z spo-
liationē cadaueris cōmissam ob arreptā corrigiā priuetur dicta
mater success de sui filij Petri Pauli vel saltē in aliquo puniat.
Videtur prima fronte dicendū tā vt indignā dicti filij successiōe
priuari Clarū est eñ p arreptionem dicte corrigie ipsi cadaueri in
iuriā ac offensam illatā esse.vt primum patet.ff.de iniur.l.j.ver.z si
forte cadaueri.sin.C.de sepul.viola.l.qui sepulchra. Igitur est con
sequens offendens successione mortui alse offensi vt indignus pri-
uet.ff.de his qui.vt indig.l.j.z qd in simili no.gl.C.eo.ti.l.sororem.
de concubēte defuncti post mortem eius. Contrariū tamē puto ve
rius:quia ex quo nō reperim° hoc casu expressum fore ipsam ma-
trem tanqz indignā priuari. Igitur consequens vt debeat admit
ti. Primo per regulā quā tradit legislator in.l.si.C.de reuo.do.et
in aut.vt cū de app.cog.§.aliud quoqz capitulum.dicens preter nu-
meratas nullam posse reperiri ob quāuura licite donationis fiat
reuocatio vel liberorū exheredatio cōcedatur. ¶ Scdo hoc sentit
Bal.C.de his qui.vt indig.l.hereditas tradēs regulā quam supra
8 premisi. ¶ †Tertio hec pars arguitur quia in dubiis z in ambi-
guis cōtra fiscū cui hereditas ab indigno ablata applicaretur est
iudicandum.ff.de iure fis.l.non puto. Dum autem queritur an in
penā inciderit propter cadaueris spoliationē. Breuiter dicendum
quid si cum armis spoliatio cōmittatur capituli pena subiicit spo
lians. Si autē sine:in metallū damnat. Hic est tex.in.l.iij.§.aduer-
sus.ff.de sepul.viol. ¶ Quo ad quintū quo queritur quid de por-
tione Stephani z Martini substitutorū ac decedentiū ante mor
tem Petri Pauli in cuius persona effectualiter perficiebat sub-
9 stitutio.† Breuiter dicēdū qd portio dictorū substitutorū decedē-
tium ante diē fideicōmissi cedētis ad eorū heredes nō transmittit.
ff.de mino.l.in cause la prima.§.pōponius.que est.C.de cadu.tol.
l.vna.§.in nouissimo.ff.quādo dies le.ce.l.si cū heres. Nec dicendū
qd alij substitutis bonorū portiones accrescāt per text.in.d.§.no-
uissimo.ver.qd si in medio quia cū in casu presentis testamenti fa-
cta fuerit disiūctiuo portionū inter ipsos substitutos que excludit
10 coniunctionē rei de leg.iij.l.re coniuncti. Itē † z disiunctio oratio
nū que excludit cōiunctionē verbis vt ibidem z in.d.l.vnica.§.is
itaqz ver.hoc itaqz varie.C.de cadu.tol.z quod habetur.ff.de here.
insti.l.item qd sabinus consequēs est vt iure accrescēdi nō sit loc°.
11 vt in ea.l.§.si autem disiuncta.cū ibi no.† Quinimo qd separatio
portionū in diuersis oratiōibus excludat ius accrescēdi.est casus
ff.de vsufru.accres.l.j.circa prin. Quinimo si inter coniunctos ver
bis disiunctos tamē re nō est locus iuri accrescēdi.vt.l.huiusmodi.
§.quibus.de le.j.ergo multomagis nec inter disiūctos re z verbis
quamobrem sequitur qd dictorū decedentiū portio si matris que
fuisset grauata in dādo iisdē si vixisset per casum in.d.§.in nouis-
12 simo ver.qd si in medio. ¶ †Quo ad vltimum quid sit de portiōe
Incole qui de testamento rogatus sibimet relictū ascripsit. Bre-
uiter dicendū omissis no.p spe.in tit.de instru.edi.§.instrumentū.
ver.qd ergo.qp inscribēte testamētum nūcupatiuū qd probat p in-
strumētū:vt in proposito casu locus est pene falsi z admissionis re
licti. Ita eñ cōclusit Cy.C.de his q sibi in testa.ascri.l.j.Bart.ff.de
fal.l.j.§.ex illa Bald.C.de testa.l.dictantibus. Et hec est cōis sñia
13 cui semp zsulēdo adhereo.† Sed tunc dubio cui applicet relictum
hoc cuius ademptio est inducta. Breuiter dicēdū qd cum legisla-
tor dicat hoc relictum esse per non scriptum in.l.omnes.§.plane.
ff.de falsis consequens est vt primo vadat ad vulgarem substi-
tutum

ratum si reperiš pro hoc.d.l.vnica.§.in primo. Et est casus specia-
liter in terminis nostris in.l.filius.§.sequēsq̄stio.iuncta gl.q̄ illam
declarat.ff.de sal.Sed qr nec substitutus nec cōiūctus in casu pro-
posito reperitur.cōsequēs est vt ad matrem redeat creditū hoc qd
ab eadem debeatur si validum fuisset per casum in.d.§. in primo.
Et hec de vltimo consultationis articulo sufficiant.

Consilium.clxxxvi.

1 Impersonalitas an libelli ineptitudinē inducat. Et an nul-
litas vltimarum voluntatum ex ea inducatur.nu.4.
2 Sensus intellectualis perficit orationē in suo cōstructu non perfe
ctam maxime in libellis ad quorum validitatem ius fauet.
3 Impsonalitas ex parte eius cui quid debetur cōtractū nō vitiat.
4 Nepos ex fratre tāq̄ cōsanguineus ad testimoniū admitti nō dz
Et an inimicus admittatur.nu.6. Et an in facto pprio.nu.6. Et
an procurator in eadem causa.nu.8.
5 Testimonij tempus inspiciendum est ad habilitatem aut inha-
bilitatem testis considerandam.

In christi nomine amen.

1 In casu pposito retecatis supfluis duo substan-
tialiter obijciūtur agēti.† Primum ine
ptitudo libelli impsonaliter ɔcludētis: quia stante cla-
rum est sequi debere absolutoriā a iudicij obseruatiōe.
extra de iudi.c.examinata.ff.si mes.fal.mo.dix.l.j.§.j.ff.de pac.do.
l.lelius.marcellus. Hoc aūt nō refragatur: qr etiā stāte impersona
liter hoc eō omisso cui cōuentus veniat condēnandus nō resultat
libelli ineptitudo. Ita expresse determinat bar.ff.qd vi aut clā.l.
competit.§.in summa.z do.bal.C.de cōsti.pecu.auš.si qs. Et huius
2 est triplex ratio.† Prima: qr sensus intellectualis pficit orationē
in suo constructu non pfectā: maxime in libellis ad quorū validi-
tatem ius fauet.ff.de leg.ij.l.cum pater.§.cum imperfecta.ff.de he-
3 re.insti.l.j.§.si.cum pluribus seqūe.C.de fidei cō.l.cer.his volo.† Se-
cundo equiparando iudicia cōtractib⁹: quēadmodū impersona-
litas ex parte eius cui quid debetur contractū non vitiat.vt.l.sti-
pulatio ista.§.si quis ita.de verb.ob.cūz si. Ita nec libellum qd est
4 principale iudicij fundamentū.† Tertio idem ostendiš equiparā-
do iudicia vltimis voluntatib⁹ quorū nullitas ex impersonalita-
te similiter nō inducitur.de leg.j.l.si seru⁹.§.qui margaretā. Qd
aūt vtraq̄ equiparatio supra premissa procedat arguiš ex plene
no.per Bart.de verb.obli.l.centesimus.§.vlti.z qd habetur.ff.de
pigno.acti.l.nō est mirū. Secūdū qd principaliter obijcitur illud
est scilicet intentionem agentis ex defectu testiū in quorū persona
est oppositum non fore probatum cōtra Antonium enim qui cla
5 re probat duo obijciuntur.† Primū: quod est nepos ex fratre: quā
obrem ad testimonium non debet admitti tanq̄ consanguineus.
iij.q.v.c.j. Hoc autem non refragatur cum z si frater in ciuilibus
causis maxime leuibus qualis hec est in causa fraterna in testem
admittatur: vt plene concluditur post glo.C.de testi.l.parentes.z
per Spe.in tit.de teste.§.i.ver.sed nunquid frater.z canoniste.ex-
tra de presump.literas.multomagis nepos ex ipso existens infe-
6 rior.† Obijcitur scdm.s.hunc fore inimicū eius in quē deposui.igi-
tur zc.C.de testi.auš.si dicaš.z in auš.vnde sumiš.ff.eo.l.iij.in prin.
extra.de testi.quoties.ij.q.j.in primis. Ad hoc rūdetur qd cū facta
fuerit pax.vt est probatū.z sic fuerit causa recōsiliationis admit-
tēdus est talis in testem antiqua inimicitia nō obstāte.ar.C.fami.
7 erc.l.in ipsi⁹.ff.de adimen.le.l.iij.§.vlt.z no.in.d.auš.si dicaš.† Obij
citur tertium scz cum iste fuerit ille q premissaz pecuniā quepetiš
numerauit.ergo a testimonio repellaš tanq̄ cū sit de pprio facto.
C.de testi.l.oībus.ff.e.ti.l.nemo idoneus. Ad hoc rūdetur qd licet
respectu facti proprij non admitteretur: tamē hoc casu est solū re-
spectu nudi ministerij omni ɔmoditate postposita.vt in casu pre-
senti quis a testimonio nō repelliš.C.de testi.l.interrogari.ff.ad.l.
aq.l.inde neratius.§.sed z si seruus.colligiš ex mente glo.ff.de iure
8 fis.l.deferre.§.idem decreuerunt. † Ex pmissis igitur cōcluditur
hūc testē esse oī exceptione maiorē cui aliter adiungiš cuius reijci-
tur testimoniū ex eo: qr pcurator est cause presentis z cōsequenter
ad testimoniū inhabilis de test.romana.li.vi.z plene no.eo.ti.l.ea
uctaraq̄ circa si.plene in.d.§.idem decreuerūt.z in.d.l.oībus.maxi-
me p do.Bal. Hoc aūt nō refragatur qm̄ tpe quo in iudiciū testi-
moniū prohibitur procurator nō est.z sic ɔsequēter habilis.igitur
einsdē testimoniū nō subuertitur ex procuratoris officio postmo-
dum suscepto ad ɔsiderandū testis habilitatē vel habilitatē red-
diti testimonij tēpus inspiciš.ff.de testi.l.testium.in prin.ff.ad ca.
l.iij.§.due cause.z plene.ff.de testa.l.ad testium.§.conditione. Cum
igiš ex premissis constet p duos agentis intentionē fore probatam
vel saltē per vnū ex his iuramēto agētis prestito qd defertur inde
fectum plene probationis.C.de re.credi.l.in bonefidei.extra de iu
reiu.c.fi.z plene.ff.eo.l.admonēdi. Igitur cōsequens est partes ius
dicentis in pronunciando fore in declarando cōuentum hūc esse
debitorem z consequenter condemnandum.

Consilium.clxxxvij.

1 Mulier renunciādo hypothece sibi preiudicat: maxime si cō
stetur superesse bona ad eius satisfactionem. Et nu.2.z.4.
3 Protocollo in dubio magis standum est quam instrumento.
5 Creditor sui debitoris negotia gerens quādo solutionē eiusdem
debitoris sui sibimet sine iusta causa facere retardat: in culpa esse
censetur quāobrem si de pecunia ipsa aliud obuenīat actionem si
bi competentem amittit.
6 Maritus si absens est a ciuitate: aut tanquā exbannitus cum bo-
norū publicatione: aut tanqua alio modo exul sine publicatione.
locus est repetitioni dotis.

In christi nomine amen.

1 In re presenti parum insistā qr res in se cla
ra est.† Cū no cū ad tres par
tes dicte domus q̄ fuerunt in dñio ipsorū vēdētiū: dicta
mulier agere non pōt hypothecaria cū q̄ ad illos eadē
iuri valido hypothece renūciauit.cōcessa eiū fuit renūciatiōis tpe
tot superesse bona q̄ p dotis cautione sibi sufficiūt.igiš zc. Hec aūt
cōclusio euidenter oñdeš ex.l.fi.z.l.iubemus.C.ad velle.cū ibi no.z
l.j.l.meuia.§.fundus.ff.so.ma.per Ja.de are.z bar. Ad ius ergo hy-
pothece quo ad pdictos renūciatiōe sublatū vlterior regressus nō
daš.ff.de edi.edic.l.queriš.§.si vēditor.C.de adm.tuto.l.cū quidam.
2 cū si.† Quo autem ad aliā partē que fuit in dominio mariti dicte
mulieris agētis videš ēt nō recte actio intētata ex trib⁹. Primo qr
cum tertius domū hāc possideat cōsequēs est vt debuerit precede-
re excussio bonorū ipsius mariti principalis debitoris ac intercef-
soris eiusdē q̄ nō intercessit in pposito casu. ergo zc.C.de pig.auš.
hec ita si debitor.vt in auš.vnde sumiš. Scdo qr cum ex aliis bonis
ipsi vxori pro dote specialiter obligatis eiusdē ius solum esse pos-
sit cōsequēs est vt ad hāc domū que in generali venit obligatione
ex iuris scriptura equitate recursum habere nō possit.C.de pig.l.
ij.cūz ibi plene not.per glo.z doc. Nec refragaš.l.creditores.de di-
3 strac.pig.ha.quoniā respondeš vt plene no.per glo.in di.l.ij.† Nec
obstat etiā qd dicš z hāc domū reperiri specialiter obligatā quo
niā protocollū hoc nō dicit cui in dubio magis statur quā instru
mēto vt.l.si qs ex argētarijs.§.pe.z si.ff.de eden.z in auš.de tabel.et
no.bar.in.l.sempronius.de leg.ij. Tertio qr cū eo tpe quo maritus
dicte mulieris absens erat ab vrbe aut tāquā rebellis vel bannit⁹
eiusdē mariti pecunie sufficientes ad dotē ex bonis eiusdē mariti
4 ad dictā vxorē peruenerit tāquā ad negotiorū gestricē.† Igiš ɔñs
est vt ipsa hypothecaria actio sit extincta qd pbaš a sufficiēti par-
tiū enumeratione.qm̄ aut sibi ipsi mulier hec dotē soluit qd facere
potuit vt.l.fistulas.§.fundū.ff.de cōtrahē.emp.z infra clarius de-
duceš.z tūc extinctum est ius hypothece.ff.qui.mo.pig.vel hypo.
sol.itē liberaš cū si. Aut nō soluit z similr sublatio inducta est.qd
5 euidēter pbo.† Qr qm̄ alius sui debitoris negotia gerens solutio-
nem pecunie eiusdē debitoris sui sibimet sine iusta causa facere re-
tardat in culpa esse censeš.quāobrē si de pecunia ipsa aliud obue-
niat actionē sibi cōpetente amittit. Casus est vnicus z singularis
ff.de neg.gest.l.debitor. Sed in proposito casu sine iusta causa mu-
lier ipsa de pecunijs ad eā puenientib⁹ sibimet soluere retardauit:
6 Igiš sua hypothecaria extincta.qd aūt sine iusta cā probaš.† Quia
eoipso q̄ marit⁹ a ciuitate absens est aut tāquā exbānitus cū bo-
norū publicatione aut tāq̄ alio mō exul sine publicatione locus
est repetitioni dotis vt pbaš z glo.ff.so.ma.in.l.ij.in princ.z in.l.
j.C.de rep.cū ibi no. Firmat Spe.in tit.de don.inter vi.§.si.v.qd si
vir.z pleni⁹ bar.i.l.si ɔstāte.i.v.q.prime materie pncipalr.ff.sol.ma.
z mod.C.de iur.do.l.vbi z huc. Ex his igiš superest cōclusio di-
ctam mulierem nulliter actionem hypotecariam intentare.

Consilium.clxxxviij.

1 Tutor an debeat administrare bona pupillo aduenientia ex
materna hereditate: an vero administratio committenda sit auie
materne relicte tutrici in materno testamento.
2 Tutorē habenti regulariter alius tutor dari non potest: sed bene
curator adiungi potest.
3 Tutor datus a matre filio que solā legitimam ei relinquit nō de-
bet per iudicem confirmari.
4 Tutor debet deponere pecuniā pupillarem ad honestū lucrū. Et
postq̄ est posita vel in emptionem prediorum non potest sine de-
creto alienari.nu.5.

In Christi nomine amen.

1 In hac cā mihi ɔmissa quo ad pmū q̄sitū.s.† an
Phylipp⁹ tutor debeat administrare bo-
na pupillo aduenientia ex materna hereditate. An vero
administratio ɔmittēda si auie mrne relicte tutrici in
mrno testamēto. Breuiter cōcludo bonū administrationē ad dictū
Phylippū ptinere ad herēdo ɔsilio do.egregij dñi Angeli de are.
tis rōnib⁹. Prio qr sicut a pricipio certarū rerū tutor dari nō pt.
vt.l.l.certarū cū seqūēti.ff.de testa.tute.z inst.q tuto.da.pos.§. certe.
ita nec ēt posse dari debuit p dictā matrē ex supueniēti cā.cū sic oi
cēdo res ad eū casum deueniret a q̄ nō posset icipere ɔ.l.pluri⁹.cū
ibi plene no.de ver.ob.i.l.ad comparādas vbi z plene hoc brocar-
dū examinat Bal.C.ma. Scdo qr cū tutor ipse pncipalr psone
pupilli deš quā gubernet insolidū.l.3 z ɔsequētia reb⁹.C.de nup.l.si
copulandis.ff.de testa.tute.l.quia persone.z in.l.j.ff.de tutel.z in

ff.e.xi.in prin. Igit consequēs est vt similiter eiusdē pupilli bona
quelibet a matre puenerint: tū p aditionem effecti sunt sub primo
nū.vt.l.sed si plures.§.filie.ff.de vulg.z pup.et.l.j.§.veteres.in glos.
ff.de acq.pos.ī solidū vniuersaliter: qr gubernat bona.etiā ipsa
ius psone seqoonē.C.de indi.l.si fideicōmissom.§.tractatū. ¶ Ter
tio: qr cū tutor pupilli psonaz representet: vt sicut dñs.vt.l.inter
dum.§.qui tutelā.ff.de furt.z.l.qui fundom.§.tutor.ff.de vsuca.pro
emp.consequēs est vt z insolidū premissam representet psonaz cir
2 ca bonoz administrationē vndecunq; obuenientiū. ¶ †Quarto:
regulariter tutorē habēti tutor dari non potest.C.in qui.cau.tut.
ha.l.iz.Sed bñ pōt curator adiungi in casu.l.plate.C.eo.ti.z.l.qro.
ff.de sol. ¶ Ultimo ne pmisse ɔclōsioni refragatur tex.i.l.mater.C.
de test.tu.z in.l.i.C.de cōfir.tu.qm̄ ille intelliguntē nisi ille pupillus
3 testamento paterno tutorē nō acceperit p.d.l.iz.† Quinimo puto
qō z si mē solā legitimā filie relinquat: put in casu pposito nollo
modo valeat tūc tutoris datio neq; debeat p iudicē cōfirmari. Et
iste iodicio meo est casus singularis in.l.peto.§.fra trem.de le.ij.vbi
iorisc͠osult⁹ dicit tutorē filio a mr̄e nulliter datū nō ex alio: nisi qr
in effectu mr̄ filiū nō instituerat nisi in sola legitima cum reliqua
hereditatis pars generali fideicōmisso subiecta foret vt ibi appa
ret. In cui⁹ verbo dicta legitimatio nō includebatē.vt.l.coheredi.
§.cū filie.ff.de vul.z pu.z co.ti.l.i.p Dy. Unde pallegatas.ll.intel
ligā pupillo a matre vniuersaliter instituto nō aūt in legitima so
la p.d.§.mater.z hoc vt ipsa noua iura ab antiquis interpretatio
nē accipiāt.ff.de legi.l.nō est nouū.cū seqūē. Hanc aūt conclusionē
potēter fortificat decisio iorisc͠osulti in.l.si patron⁹.ff.de cōfir.tut.
dicētis tutorē datū ab extraneo pupillū heredē instituente ita de
mū cōfirmari si alia bōa nō habeat q̄ sibi ab extraneo relinquunē.
z ex facta institutiōe appareat imensa dilectio extranei ad pupil
lū.ergo a cōtrario sensu si alia pupillo supsint bona z dilectio ex
institutione nō demōstratē: sequiē tutorē ab extraneo datum cōfir
mandū nō fore. Cū itaq; in pposito casu agaē de tutore a psona ex
tranea dato qr a matre q̄ quodāmodo respectu filie cēnseē extra
nea cū ipsum in potestate nō habeat vt.l.vnica.§.extraneum.C.de
rei vxo.act. Hc etiā non appareat ex ipsa institutione dilectio fi
lie: imo potius ɔtrariū cū sibi id solū reliquerit qō auferre nō po
tuit.s.legitimā arga.ff.de adi.le.l.rē legatas. Quinimo supsest vt
alia supersint bona pupillo diuersa a relictis per matrē. Igitē re
sultat pmissa verissima ɔclusio.s.dationē tutoris materni nullam
fuisse z ɔsequenter paternū vniuersa administraturū. Et de pmo.
4 ¶ †Quo aūt ad honestū lucrū ex ipsa pecunia percipiendū quid
ex eo fieri debeat breuiter dicendū quod quēadmodoz olim tutor
vsuras ex pecunia pupillari pceptas aliēs fenerare debeat vt.d.l.
tutor qui repertoriuz.§.si vsoras.z.§.se.z.d.l. qr negotia cōmonia.
§.ex duobus.z.§.si ita. Et pariformiter hodie honestū lucrum ex
pecunia popillari pceptū debet pura apud mercatorem remanere
vt exinde vlteri⁹ lucrū pcedat z cōsequēter sors principalis augeaē
p ea q̄ no. Bar.in.d.l.dinus.z.§.dixi. Itē vlterius qd fiendoz sit de
fructib⁹ prediū posito qō ex pecunia predium ɔpareē. Breuiter di
cendū ipsos fore vēditioni subiiciendos z pecuniā inde pceptā cuz
aliēs rebus pupillarib⁹ administrādā hoc modo.s.vt illa ad lucrū
deponaē. Hic est casus in.l.fi.C.de admi.tut.iūctis his q̄ no.bart.
5 in.d.l.diu⁹. Et hec de scdo principali quesito. ¶ Quo ad tertium
An dicta pecunia deposita p tutorē absq; iudicis decreto aliena
ri possit. Prima fronte videē dicendū qō sic: qr cū sit de reb⁹ q̄ ser
nādo seruari nō possunē.vt.l.i.§.fuit q̄sitū in gl.ff.ad tre.z insti.de
vsufr.in.§.ɔstitutū.z in.l.iulianus.ff.de pe.here.z.l.aristo.§.fi. cum
l.sed.ff.de iure dotib.igiē zc.vt.l.lex q̄ tutores.C.de admi.tut. Con
trario dico verius qm̄ aut pecunia deposita est p prediorū cōpara
tiōe z illa sine iudicis decreto alienari nō pōt. Hic est casus nota
bilis in.l.iij.§.vsuras.ff.de contra.tu.ac. Aut depositā est ad hone
stā partē lucri: z tūc cū ipsa sit in redditu annuo z reddit⁹ annus
inter imobilia cōputaē.vt in cle.exiui.§.eum cui annot.de verb.si
gni.z in auē.de nō alie.§.vult em̄.z in.l.iubem⁹.in prin.C.de sa.san.
eccle. Ac etiā habeē in ɔsiliēs ɟed.vt refert Bald.in vsi.feu.non re
cordor. Igiē cōseqnēs est vt etiā tūc alienare nō possit in.d.l.lex q̄
tutores. Et specialiter allego casum.ff.de reb.eox.l.iij.§.nec vsufr.
z.§.si lapidicinas.in ver.vel cuiusuis alterius materie.

Consilium.dxxxix.

1 ¶ Alimentis debitis alicui an legatarij teneantur contribuere:
z qualiter prestari debeant. Et nu.2.
2 Heredes p hereditariis portionib⁹ ad debita hereditaria astrin
guntur legatarij autem nō fallit hoc de legatariis in quinq; casi
bus.nu.5.6.7.8.z.9.
3 Eris alieni onus donatariom non sequitur.
4 Legati titulus lucratiuus est: cui nihil oneris aut incommodi co
heret annexum.

¶ In christi nomine amen.

STante primo quesito claro: scz Antonium he
redem filie ac vxoris per mediā dicte fi
lie personā iuxta.l.fi.C.de he.insti.ad alimenta p ipsam
Margaretam iusto recognito debēdo obligatā fore.
¶ Quo ad scdm quo queriē qoid p quolibet anno rōne pstitoz
alimentorum exigi pōt. Breuiter dicēdū hoc per ipsuz arbitriū di
cēdū decerni debere ɔsiderata prio persona ac etate dicte Marga
rete alimētate z facultatib⁹ tunc q alimēta pstita.ac etiā inspecta
eiusdē cōsuetudine seruata eā alimētādi z suā familiā ac alīs eius
dē qualitatis psonas dicte Margarete similes vt hoc pbātur.ff.
vbi po.edu.debe.z de ali.pu.l.officio.z.l.ius alimētoz.z.l.cum ali
1 mēta.ff.de ali.z ci.leg. ¶ †Quo ad tertiom an nō solum ab herede
marito sz etiam a legatariis dicte Margarete dicta alimenta exi
2 gi possent. Breuiter dicēdū iure.xij.tab.confirmato †heredes pro
hereditariis portionibus ad debita hereditaria exsoluēdo astrin
gi.vt in.l.i.C.si cer.pe.l.pro hereditariis.C.de here.ac.de le.ij.l.lega
torum petitio. Legatoris aūt minime vt.l.creditores in.fi.C.de he
re.ac.z.l.quoties.C.de here.isti.z hoc triplici rōne. ¶ Primo qr p
sonalis fundū nō seqoiē hoc est soccessorem singularē.ff.de arbi.l.
j.§.si heres.C.de inr.do.l.licet cum si. Scda qr legatum donatio est
3 de leg.ij.l.legatū.la picola.†Onus aūt alieni eris non sequiē dona
4 tariū.C.de dona.l.eris alieni.†Tertia qr legati titulus lucratiu⁹
est cui nihil oneris aut incōmodū coheret annexū.ff.mandati.l.si
hereditatē.z in.l.vna.C.de impo.lu.descrip. ¶ Fallit autē hoc qō
5 de legatariis quinq; casibus. ¶ †Primo nisi qois sit legatarius
vniuersitatis vt plene no.de leg.ij.cū filio.§.lucio.z.l.cum pater.§.
mense.z.l.si quis seruum.§.fin.cum.l.seq.z in.l.vl.ff.de vsufru.leg.z
6 de leg.iij.l.qui chirographuz. ¶ †Scdo nisi legatarius ipse ex snia
testatoris onera stringaē.de le.ij.l.imperator.in prin.z.§.certū cum
7 se.de leg.iij.l.i.§.sciendum.C.de fideicō.l.ab eo.cum si. ¶ †Tertio
nisi solutio eoz qō legatariis debitum est hereditas remaneat non
solnendo creditoribus qm̄ nunc z tūc contra legatarios recursus
8 habetur.C.de iure deli.l.fi.§.licentia. ¶ †Quarto nisi tractetur de
supplemento legitime filij.ff.de bo.lib.l.libertos.§.libertis.z not.
Ja.de bel.in.§.cererum.in auē.vt cum de app.cog.z Barto.ff.ad.l.
9 fal.in quarta Bal.in.l.cum modo.C.de inoffi.testa. ¶ †Quinto
nisi res ipsa legata sit: quoniā tūc hypothecaria contra legatariū
dirigitur.C.de pig.l.debitorem.C.de distra.pigno.l.si debitor.ff.de
pigno.acti.si conuenerit.§.si fundos.C.de do.ante nup.l.de rebus.
z.l.si quidem.cum si.C.de dona.inter vi.quod tamen procedit fa
cta discutione cōtra principalem heredem. An bona hereditatis
relicta soluēda sint vel nō vt in auē.hoc ita si debitor.C.de pigno.
Et licet in caso proposito non videatur talis discussio necessaria
cum dicta domina Margareta recognoscens sed ad alimenta te
neri obligans ex hoc omnia bona sua cōstituerit se precario ea
dem creditoris nomine possidere que quidem precario rogatio
necessitatem discutionis excludit secundum Ja.butri.in.l.vlti.C.
de acqoi.pos.z in.d.auē.habita. Et firmat Bald.in.l.i.C.de reuoc.
his que in fran.z Ang.in.l.exitus cōtrouersie.ff.de acq.pos.nihi
lominus hoc est falsum qm̄ premissorū doct.snia procedit durāte
precario non aūt finito vt in casu proposito est finitus per mortē
ipsius Margarete rogatis.ff.de preca.l.cū precario.§.pcarū.z ex
tra eo.ti.c.c.fi. ¶ Ex his ergo concluditur ad pdicta alimenta ipsi
Cole debita ac etiam per arbitriū cōsiderantis supradictis declarā
da solum hereditatem astringi nō aūt legatarios nisi discussione
premissa constituerit hereditatem ad dictum alimentorum debi
tum exsoluendum non est sufficientem.

Consilium.dxc.

1 ¶ Solotione debiti legitime facta ac oblata iudicia omnia esse
absolutoria z facta per filiā bonis paternis in manib⁹ fratris cū
iuramento est valida.no.2.
3 Succedens ex psona alterius eodem iure vtitur quo is in cuius
locum succedet.

¶ In christi nomine amen.

1 CLarum est †solotione debiti facta ad eadē
oblata lrime omnia iudicia fore
absolotoria. Primā prz insti.de ppe.z tēp.act.in.§.fin
in.de sol.l.si debitor offerret. Sed in proposito themate
probatur dotis restitutio z ipsius agētis quietatio.igiē zc.quod
aotē probeē clare ostendiē ex triū depositionib⁹ sufficientē dicti rō
nem reddētibus iuxta.l.solā.C.de testi.z.l.testiū.C.eo.ti.z in.c.cum
clim.cū sibi.jno.extra eo.qui nō vltro.sed citatione pmissa.l.iorta.l.
presbyteris.C.de epi.z cle.z.l.post legatum.§.his vero.in glo.ff.de
his qoi.vt indi.probāt dotis satisfactionē ac eiusdē agētis qoieta
tionez. Quorū quidē depositio iore valida extiterit. ¶ Primo qr
nō annullanē ex defectu psonaz q̄ iuris psumptione sunt ad testi
monium habiles cōtrario nō probato.ff.de proba.l.ab ea pte.ff.de
testi.l.i.cū si. ¶ Scdo nec ex defectu non rite facte examinationis:
qm̄ z illa ior.facta fuit.qm̄ pcessit cōmissio iudicis vbi lis vtebaē
facta iudici vbi testes agebant z demū subsecuta est legitima de
positionū remissio.igiē zc.C.de fi.instru.l.iudices. Qoinimo et fa
cta fuit partis citatio ad inspiciendum testiuz productionem ac
iuramenti prestationem.igitur zc.C.de testi.l.si quādo.z extra.eo.
ti.c.fi. ¶ Ultimo fuit eorūdē facta legitime poblicatio iuxta for
mā.l.geste.C.de re iudi. Et posito qō solotio dotis facta fuisset in
alia materia q̄ in ea in qua data fuit dos nihilominus voluntas
creditricis

crediitricis recipientis hoc validū facit.C.de solu.cū3 a quo.l.ma
nifesti.ff.si cer.pe.l.ij.¶ Nec ad hoc refragat text.l.ita constan.z.l.
si.ff.de iure do.dicentiū in iure dotis ita demū permutationē ad
mitti si hoc vtilius mulieri alias secus.qm̄ illa sequuntur ipsa
re existente dotali non aūt si ipsa res in causa dotis esse desinat p
dissolutionē matrimonij.vt in casu pposito.Dissoluto enim ma
trimonio dissoluta morte contugum vt in proposito casus res do
talis esse desinit.ff.de iure dot.l.dotis appellatio.C.de dona.ante
2 nup.l.cum multe.cum simi.¶ †Vltimo remisit hec actrix cum iu
ramento ipsi cōuēto iura oīa que eadem habet in maternis z pa
ternis bonis que quidē renunciatio sacramento vallata per aut.
sacramenta puberū z in aut.vnde sumit.C.si aduer.vē.cuius dis
positio etiā in distractu sibi vendicat locū vt ibidē no.z in.l.iij.§.
per 3tium.ff.de contra.iudi.tu.eandem a quacūq3 petitiōe exclu
dicitura enim ppria remittentibus vlterior agendi regressus nō
datur.C.de edi.edic.l.querit.§.si vēditur.C.de admini.tuto.l.cum
quedā.postremo dictā renūciationē corrohorat decisio.c.quāuis
de pac.lib.vj.que etiā locū habet non tm̄ si filia ipsa dotata succes
sioni paterne renūciet in manibus patris.sed etiā si in manibus
fratris secūdu3 qd̄ terminat Fede.de senis z recte in cōsilio suo
consi.xxxv.Huius decisionem alias bene discussi.C.de colla.l.pa
ctu3 qd̄ dotali.z.l.qui superstitis.ff.de acqui.heredita.igitur hic
non repeto.¶ Ex his ergo concludit dictū Paulū archardli ab
soluēdū fore a petitione ipsius mulieris agentis.¶ Superest du
bitatio vna super qua post modū cōsultus fui.sc3 an dictus An
tonius tanq̄ heres cum beneficio inuētarij dotē ex dicta heredita
te detrahere debeat precipuam pro dictis alimentis debitis non
obnoxiam.Et in hac aduertendū qr l3 ex forma statuti lucratus
fuerit dictus Antonius dotē pro superexistēte filia ɔseruanda ex
quo morte vxoris dissolutū est matrimoniū filiis superexistentib⁹
que verba verificantur etiā si tantū vna filia extāt dissoluatur vt
in casu pposito.ff.de verb.sig.l.non est sine liberis.ff.de conditio.
z demon.l.si pater seuerinā.§.ergo in.l.i.C.de condi.infer.nihilo
minus pp̄ter trāsitum ad secund.vota mariens ipse ppῑetatem
dicti lucri amisit dicte filie attributam solo vsufructu sibi relicto
vt terminat do.Bal.in aut.ex testamento.C.de secundis nup z in
aut.lucrum.C.eo.tit.in aliquibus lec.Pro cuius decisione casus
est in aut.vxor.C.eo.ti.quod quidem lucrū ppῑetatis ad dictam
filiam transiuit non tanq̄ ad matris heredem neq3 vt portio ma
terne hereditatis s3 quodāmodo tanquā eo alienū cum z si nun
quā matris heres fuisset nihilominus illud pcessisset vt l aut.hec
res.C.de se.nup.¶ Ex his ergo sequit qd̄ cū dicta filia matri suc
cedens hāc ppῑetatē dotis de materna hereditate detraxisset de
iure pprio non aūt vt iure hereditario sibi debitam ita similiter
z eandē detrahat nullo modo legatariis ac creditorib⁹ obnoxiā
per dcm̄.§.z si pharā dict⁹ antonius sue vxori succedēs p mediū fi
3 lie psonā z hoc ex notissima iuris regula dicente †quem ex alteri⁹
persona succedentē eodem iure vti quo is in cui⁹ locū succedit.ff.
de reg.iur.l.ex qua z eo.tit.c.cū qui in ius succedit alterius.z.l.pē.
dere.§.ecclesia cū si.qua qdē3 dote detracta si in exoluēda alimēta
hereditas nō suffecerit cōtra legatarios poterit recursus haberi.

Consilium.ccci.

1 ¶ Libellus in quo deducitur violētia ciuiliter debet continere
locum z tempus.Et nu.2.
3 Dolus est si id non ago ad quod me teneri scio.
4 Narratio facti per legislatorē relata iuris dispositionē nō īducit.
5 Verba enunciatiua legum decisionem non inducunt.
6 Spoliatio seu violentia sine dolo cōmitti potest.
7 Remediū seu interdictū recuperatorium non infamat.
8 Sn̄ia lata super crimine ciuiliter inducto nō inducit infamiam.
9 Causis in quibus proceditur summariet de plano intelliguntur
remisse solennitates iuris ciuilis.

¶ In christi nomine amen.

SPectabilis dn̄e mihi instabo circa p̄mus
qd̄ vr̄ mihi clarissimum.si enī
hn̄ aduerteret reuerentia vr̄a Bar.in.l.i.§.finantē.ff.de
vi z vi ar.z in.l.i.§.lterdū.ff.vti pos.z Bald.in.l.i.in fi.
1 C.vbi de pos.agi opor.†Voluit q̄ nō ex natura actiōis seu alteri⁹
vel remedij possessorij in libello violētie ciuiliter deducte exp̄ssorū
2 vt in pposito casu reqrāt exp̄ssio tēporis z loci.†S3 ex eo q̄ vbi de
crimīe violētie ciuiliter agit illa solēnitas exp̄ssiōis reqrat q̄ z qn̄
agit criminalr̄ p̄3 qd̄ plene le.z no.ff.de do.l.itē exigit.z i.l.ptor edi
xit.ff.de iniur.z in.l.ab eadē.§.actiōes.ff.de exce.rei iu.z in.c.tue.ex
tra de pcu.z p do.de rota in cor decisione.xliij.z vul.l.libellorum.
Sed cū in pposito casu sit deducta violētia seu spoliatio cu3 ipso
dolo vt ex libelli serie apparet.z.s.prime deducet.Et si agatur de
eo crimine ciuiliter.Igit sequit qd̄ dicta expressio reqratur nō cō
siderato qd̄ remediū p recuperāda quasi possessione sit intētatū.
¶ Qd̄ aūt spoliatio cū dolo īducat p3 ex ipso libello vbi narrat
dominā scire se teneri ad redditū annuū dicte eccle z nihilomi
3 nus denegare eūdem reddere.†Dolus aūt est si id non ago ad qd̄
me teneri scio.ff.man.l.dolus.qui quidē dolus ɔdictū est.ff.de tu.
te.z ra.di.l.i.§.nunc tractemus.tria aūt sunt q̄ obijciunt effectua
liter pmisse cōclusioni.Primo enī allegant tria iura p q̄ de pba
ri dictā exp̄ssionē nō esse substantia.Primo p.c.ɔsuletitionib⁹.
extra de offi.deleg.c.cum ad sedē.extra de resti.spo.ad que r̄ndetur
qd̄ ibi papa nō pncipalr̄ querit ponere libellu3 in materia spolia
tionis seu violētie vt vestra reuerētia apertissime colliget:s3 solus
intendit narrare factū per agentē ad spoliationē deductā.Clarū
4 aūt est †qd̄ narratio facti per legislatorē relata iuris dispositionē
nō inducit.vt no.glo.singularis in.l.i.in gl.magna.in versi.vel dic
tertio.C.qn̄ nō de.par.z no.Jo.an.extra de prebē.c.dilecto.als di
5 lectus.¶ †Vel scd̄o r̄ndeo.ibi enī sunt v̄ba legis enunciatiua non
aūt principaliter dispositiua.Clarū autē est enūciatiua verba.ll.
decisionē nō inducere.ad qd̄ de pnile.si papa.lib.vi.z cle.i.de pba.
expressim firmat Fe.de senis cōsi.in ordine meo.xxi.vbi tractat de
illo puncto.An appellatione nepotū cōprehendatur filius ex fra
tre:Allegetur etiā.c.olim.ij.de resti.spol.qd̄ similiter nihil facit.
ad illud enī optime responderi pōt vt ad precedētes.Vel aliter z
melius qd̄ ibi non intendit papa querere an in hello spoliatiōis
requiratur expressio tpis z loci.Sed dicit q̄ ideo absolutus fuit
cōuentus respectu spoliationis:qr non pbauit spoliationē dedu
cens se aliquo tempore possedisse.Qui igit ad casum nostru3 fa
cit tex.ille.Certe nihil.Vel vltimo gn̄aliter r̄ndeo qd̄ si qs posset
tex.reperiri quod tamē non credo q dictā expressionē nō require
ret pcedit vbi spoliatio aut violētia ipsa nō induceret cū admis
tione doli.qr tunc cū pro recuperatione agat nuda ciuili actione
aut pretoria in qua nullum admixtum crimen deducitur merito
expressio predicta non requirit iuxta plene not.ff.de eden.l.i.Aut
vbi violētia aut spoliatio in libello recuperāde deducet cū dolo:
tūc qr inducitur cū admixtiōe criminis l3 ciuiliter agatur hmōi
expressio requirit.p.d.l.ptor edixit cū aliis.s.allegatis.Et illa est
6 intentio Bar.z Bal.ut vos videbitis.†Nec est absurdum dicere
violentiā seu spoliationem sine dolo cōmitti.vt patet.ff.de fur.l.q
saccum.z.l.fullo.§.qui ancillam.In quibus preter ppositū com
mittitur z cōsequenter sine dolo.Itē z q̄nq3 crimē rapine.vt patet
ff.vi bo.ra.l.i.§.hac actione.z.§.si publicanus.z insti.eod.titu.
7 ¶ †Allegatur scd̄o contra decisionē Bar.ratio interdictum seu
aliud remedium recuperatoriū non infamat.vt.l.neq3.ff.vnde vi.
z in aut.Igitur in eo non est necessaria dicta expressio queād
modum in actione iniuriarum infamante.ad hoc respondet qd̄
ratio dicte expressionis nō est infamia.quod pbo.Quia si sic esset
sequeretur qd̄ nūq̄ vbi agitur de crimine ciuiliter dicta expressio
8 requireretur.quod probo.†Quia sententia lata super crimine ci
uiliter inducto non inducit infamiā.vt est glos.singularis in.c.at
si clerici.in ver.non tenet.extra de iudi.Sed hoc est falsum z con
tra casum dicte.l.pretor edixit.cum aliis.s.allegatis.ergo zc.Pre
terea sententia lata super iniuria parua deducta ciuiliter vel cri
minaliter non est infamatoria.vt est casus singularis extra de re
iudi.c.cum te.Ergo ex hoc sequitur qd̄ vbi illa in iudicium dedu
citur dicta expressio nō requireretur quod est falsu3 z cōtra gene
ralitatē dicte.l.pretor edixit.¶ Allegat tertio dictū Barto.in.l.li
bellorū.circa fi.ff.de accu.dicētis dictā expressionē nō requiri vbi
agitur de delicto qd̄ habet tractū successiuū.igitur zc.Ad qd̄ r̄n
detur qd̄ dictū Bar.nihil ad factū facit in casu nostro.qm̄ loquit
in eo delicto qd̄ pp̄ter tractū successoriū cōmittit cōtinuo vt pōt
poni exemplū in materia glo.no.in.l.cū qui.§.in popularibus.ff.
de iureiur.vbi ponit qōnē de tenente quid ad pensum continuat.z
sic cōtinuo delinquentē.Nos aūt loquimur in casu vbi delictū cō
tinue non cōmittit.Sed tunc tm̄ cū solutio redit⁹ annui denegat
cū tunc solū z non vlterius spoliatio inducit.vt patet ad sensum.
9 ¶ †Allegatur vltimo qd̄ sumus in causis in qb⁹ pcedit summa
rie z de plano.In quibus intelligūtur remisse solennitates iuris
ciuilis.vt p3 in cle.sepe.z extrauagā.ad reprimendā.Sed hec solē
nitas expressiōis est inducta a iure ciuili.vt in.d.l.libellor.igit zc.
ad qd̄ r̄ndeo primo qd̄ hoc statutū nō valet vt pridie dicebā alle
gādo gl.dictū Spe.z Bal.Scd̄o qr posito qd̄ valeret nihilomin⁹
aduertendū est q̄ l3 in hac causa nō requirat libellus s̄m formā
aut.offerat.nihilominus necessaria est qualisqualis petitio scd̄m
cle.sepe.In qua quidem qualiquali petitione in casu nostro req
ritur expressio tpis z loci vt clare pbo.Sic certu3 est qd̄ per illa
verba summarie.z de plano zc.nō inducitur sublato eorū in qui
bus defensio causat.vt est casus in.d.cle.sepe.in ver.defensiones.
Sed tex.in.d.l.libellor non ex aliquo requirit expressionē tpis z
loci nisi vt reus se possit defendere phādo negatiuā ad arctatas
expressis locis z tēporibus.Igit seqtur qd̄ hec solēnitas exp̄ssiōis
ex qua causat defensio nō censet per p̄dicta sublata.Ex qb⁹ oībus
in secreto cōsciētie mee nūc iudicarē dictū libellū fore ineptū licet
anteq̄ incohoassem scribere tenerē sn̄iam cōtrariā.Super secundo
nihil scripsi.qr puto reuerentiam vestram pro vobis claram.

Consilium.cccij.

1 ¶ Electio rerū alternatiue venditarū est in ptāte venditoris.
2 Electio pretij alternatiue conuenti est in potestate emptoris.
3 Actore intentionē suā legitime non probante reus absoluitur.

¶ In christi nomine Amen.

1 Sicuti † in ptāte venditoris est electio rerū alter
natiue vēditarū vt in.l.si in emptione.§.
si emptio.ff.de zben.emp.ita ꝛ pariter alternatiue pre-
cij conuenti quo ad electionē in ptāte esse dʒ emptoris.
cū ve vtrisqꝫ zbentis cōditionē parere censeamus.ff.de rescin.ven.
l.cum emptor.ff.de accep.l.vlt.ff.de arbi.l.si de meis.ꝛ.l.si cū dies.§.
si arbiter.cū ex regulis iuris volētibus in alienatiuis electionem
soluēdi debitori cōcedi.ff.de iur.do.l.plerisqꝫ in fi.ꝛ in regula in al
ternatiuis de reg.iur.li.vi.cū si.Quāobrē sequitur ꝙ emptor ipse
soluto pretio liberatus est nec pōt ad vnū vlteri⁹ conueniri ꝙ alto-
2 rū erat ex alternatiuis.ff.de ver.sig.l.si duo.cū si.¶ † Nec refraga-
tur qd̄ dr̄ ex aduersa pte probari solum vnū in solutione fore qm̄
testes illi tm̄ dicūt se tm̄ audiuisse vnū fore pmissuꝫ.Nec affirmat
qua cā emptionis permutationis vel alia de qua tractat̄ in casu
pposito.Unde cū dubia ꝛ nō necessario cōcludens sit coꝝ proba-
tio.zn̄s est vt pbantē nō releuet.C.vnde cogna.l.nō hec.C.de pro-
ba.l.neqꝫ natales.ꝛ.l.matrē extra eo.tit.ꝛ in pñtia qd̄ maxime ve-
rū est ex eo qꝛ eoꝝ dispositio nō est pure facti narratiua.igit̄ nulla
ff.de his qui no.infa.l.lucius in gl.ordina.q̄ quidē dispositio alio
ex respectu mala reddit̄.s.qꝛ citata nō fuit aduersa dū productis
testibus est prestitum iuramētū ergo ꝛc.C.de testi.l.qn̄.extra eod.
3 tit.c.si.† Expresse ergo cōcluditur qd̄ cum actor legitime suā intē-
tionem non probauerit.reus cōuentus absolui debeat a petitiōe
quantūcunqꝫ rei petite aut interesse.C.de eden.l.qui accusare.ex-
tra de probatio.c.ex literis.extra de causa possessio.

Consilium.ccciij.

1 ¶ Iudici incumbit stipulationem pretoriā dubiā interpretari.
2 Stipulatio iudicatū solui non pōt cōmitti ob rē nō defensaꝫ si ex
causa iudicatum solui satisfactum est stipulatori.
3 Stipulatio de non recedendo a curia non cōmittitur si reus rece
dit a curia ꝛ statim redit.

¶ In christi nomine amen.

Negari nō potest quin hec stipulatio de iudicio
sisti que pretoria est.vt in.l.i.§.cōeo.ff.de
preto.stipu.non sit in sui intellectu ambigua per supe-
1 riorū cōsultoꝝ dicta.† Eius igitur ambiguitatis decla
ratio atqꝫ interpretatio a iure ipsi iudici attributa est.vt in.d.l.i.
§.si.ꝛ.l.in precarijs.ff.eod.ti.Huius aūt interpretatio in equitate
fundari dʒ.ff.de eo qd̄ cer.lo.l.ꝙ si ephesi.Et maxime l curia mer-
cantie in qua scdm̄ merā pcedit̄ equitatē ea iur.subtilitate omis-
sa.ff.man.l.si fideiussor.§.quedā.ꝛ.l.quintus cū ibi no.per Bart.
ꝛ.C.eo.ti.l.si pro eo.p Bal.Sed equū ius dicenti videri nō debet
stipulationē de qua querit̄ fore cōmissam contra principalem ac
fideiussores ob recessum ex curia licentia nō ꝓhibita.vt infra pro
batur.Igit̄ ista interpretatio in hac ambigua stipulatione oratio
ne admittēda non est.Quod aūt equū hoc videri nō debeat pro-
batur:quia recte intuēti ipsius stipulantis ꝓpositū ac finalis in-
tentio qua consideranda sunt iuxta.l.si ꝓcuratorē.ff.man.ꝛ.l.qui
id qd̄.ff.de dona.cū si.tantūmodo fuerit vt sibi satis cautū esset su
per presētī debitoris persona ꝛ ad eorū petitionē carceratū eū ha
bere posset.sed p representationē per ipsum marcū factam post re
cessum sine licentia plene satisfactū est ipsi supradicte finali inten
tioni ergo ꝛc.¶ Scdo principaliter dictā postulationē cōmissam
non fore probat̄:quia quotiescunqꝫ menti ac finali intentioni sti
pulantis dupliciter satisfieri pōt vt in casu ꝓposito posset aut nō
recedendo aut si recesserit se pñtando.tunc si satisfactio cōtingit
ex vna causarū non pōt ipsa stipulatio cōmitti ex alia nō seruata.
Hic est casus recte intuēti.ff.iudi.sol.l.cū qrebat̄.ꝛ.l.fin.§.ꝛ si reus
2 in fi.† Ubi si stipulanti iudicatū solui satisfieri pōt ex vna cā in ea
stipulatione zcepta.s.ex solutione rei iudicate non pōt eadē stipu
latio cōmitti ex alia puta ob rem nō defensam.Sed in ꝓposito ca
su finali stipulātis intētioni satisfactū est per implemētū vni⁹ cau
se in stipulatione adiecte.s.per representationē ergo nō pōt eadeꝫ
cōmitti ex alia scꝫ per recessuꝫ sine licentia.¶ Tertio idē ꝓbatur
qꝛ quoties duo ꝓmittuntur quoꝝ vnū obseruatum totaliter mē
ti stipulantis satisfacit.alterū nō obseruatū inducit stipulatiōis
cōmissionē.Hic est casus.ff.si qs cau.l.si duo.§.item si duo.Sed in
casu ꝓposito alterū obseruatū.s.representatio satisfacit volūtati
stipulantis q̄ nō alia erat nisi vt super debitoris persona securus
esset.Igitur alterū nō obseruatū.s.recessus cū suis nō facit stipu-
lationē cōmitti.¶ Ultimo idē ꝓbat̄ qꝛ qn̄ qd ꝓmitto.qd̄ nī serua
ri stipulantis nō interest ꝓpter superueniētē casuꝫ.tūc propter id
nō obseruatū stipulatio non cōmittit̄.Hic est casus notabilis.ff.
rem ra.ha.l.pater dotē in prin.que est finalis.Ubi cōtra patrem
agentē ad dotem ꝛ promittētem filiam ratā habituram nō cōmit
tit̄ stipulatio de rato si filia q̄ ratū nō habuit decesserit.Quia ꝛ si
verū sic ratū eā non habuisse.nihil tm̄ ob hoc marito interest.cum
ipsi patri mortua filia salua esse dos debeat.C.solu.matri.l.dos a
patre.Sic ergo in proposito lʒ seruata non fuerit stipulatio ex ea
parte qꝛ recessuꝫ sine licētia fuit nihilominus ob hoc intelligi cō
missa nō debet cū stipulantis nō interfit debitorē sine licentia re-
cessisse ex quo postmodū repsentatio superuenit.Unde casus ille
3 videt̄ hāc questionē decidere.† Ceterū ve vbi asserit̄ iustus.s.ob
cām reipublice fuit hic recessus.Igit̄ cōtra fideiussorē hec stipu-
latio de iudicio sisti cōmissa nō est.nec etiā cōtra ꝓmittentē cū ta
li casu liberū fuit in iudicio non sistere.Hic est casus recte termi
nās q̄stionē si ita stat factū.ff.si qs cau.l.si is q fideiussorem.¶ Ex
q̄bus oībus superioribus elegāter cōclusa cōfirmo addēs qd̄ ad vl-
tima primi zsultoris dicta.inuer.posset etiā nō incōuenienter recte
adduci q̄ no.do.Bal.in.l.i.C.de edil.edic.ac etiā in.l.i.C.de ser.
fugi.ꝛ que habentur in.l.quis sit fugitiuus.ff.de edil.edic.

Consilium.ccciiij.

1 ¶ Legitimatio an nulla reddatur ex eo qd̄ pater impetrans nō
expressit naturales filios ex serua natos esse.Et nu.4.ꝛ.6.
2 Restitutio natalium concessa per principeꝫ liberto nulla reddit̄
si tacuerit se ex ancilla natum.
3 Filius ancille non debet esse heres cum filio libere.
5 Legitimatio an inualida sit ex hoc qd̄ impetrans non expresserit
liberorum legitimorū carentiam tempore legitimationis adesse.
7 Nati ex patre libero matre non serua naturales non sunt.
8 Naturales ex serua p subsequentiam matrimonij legitimari pñt.
9 Legitimatio an reddatur inualida si asseritur legitimationis tē
pore legitimatos fuisse minores
10 Legitimatio an rumpatur per subsequentem susceptionem filio
rum legitimorum.Et nu.13.
11 Legitimatio si ab initio tenuit non dʒ ex posteriori euentu tolli.
12 Constituta vtiliter ꝛ valide durare debent:lʒ ille casus extiterit a
quo initium capere non potuerint.
14 Legitimus an qs possit esse quo ad certos aliquos actus:ꝛ quo
ad alios non.
15 Tacita causa legitimationis p superuenientiā legitimorū cessat.
16 Legitimare an possit comes in preiudicium aliorum.

¶ In christi nomine amen.

1 In proposita cōclusione primo videndum
occurrit † an dicta legitima-
tio nulla reddat̄ ex eo qꝛ pater impetrās non expressit
hos naturales filios ex serua natos esse.In quo quidē
reperio alias consultū preclarū doc.acutū preminētis scientie do.
Benedictū de plūbino cuius cōsiliū incipit.Pro declaratiōe di-
ctoꝝ est primo videndū an dicta legitimatio ꝛc.determinantē qd̄
2 sic.¶ Primo p tex.in.l.i.ff.de nata.resti.† vbi restitutio natalium
zcessa per ꝑncipē liberto nulla reddit̄ si tacuerit se ex ācilla natū.
¶ Scdo qꝛ si hoc fuisset expressuꝫ comes non legitimasset.qꝛ scri-
3 ptū est.† fili⁹ ancille nō debet esse heres cū filio libere.xxviij.q.iiij.
dicit aliquis.ꝛ.q.ij.c.nō dis.ꝛ qd̄ no.Bar.ff.de testa.l.iij.¶ Ter-
tio vltra eū adduci pōt conclusio Oldra.in suo cōsilio.xxiiij.quaꝫ
retulit Bal.in.l.cū quā.C.de fideicō.terminātis legitimationē in
ualidā reddi si in eius impetratiōe spurietatis qualitas nō sit ex
pressa.Ita ergo in ꝓposito reddat̄ inualida horū legitimatio na
turaliū si in interpretatione nō sit expressa volūtatis q̄litas.His
tm̄ non refragantibus de iure cōtrariū puto verius.¶ Primo p
tex.in aut.qui.mo.na.effi.sui.§.si quis ergo filios legitimos.in ver.
sit ergo licentia.ꝛ in aut.qui.mo.na.effi.leg.§.si qs non habens.in
4 ver.sit ergo.† vbi imperator ponēs formaꝫ impetrationis in qua
agitur de naturalium legitimatione solū requirit expressionem
naturalitatis eorū:nō aūt qualitatis ipsius expressionē.Cum igi
tur legislator hanc qualitatē omittat consequēs est vt necessaria
censeri nō debeat.C.de cadu.tol.l.vna.§.fin.aūt in deficientis extra
de deci.c.ad audientiā.cum si.¶ Scdo moueor ex decisione Ioā.
an.in.c.si.de fil.presby.in nouella.relata per Bald.in.c.naturales.
si de feu.fue.cōtro.dicētis ꝫ Oldra.qd̄ nedū in impetratione legi-
timationis spuriorū necesse est exprimere spurietatis qualitatem
sed sola spurietas est narrāda.¶ Nec refragat̄ tex.d.l.i.allegatus
per dnm̄ Bn̄dictū qm̄ ibi nō ideo reddit̄ nulla ꝑncipis restitutio
qꝛ tacitū fuerit impetrātē libertū ex ancilla natū.Sed qꝛ expssuꝫ
erat cū manumissiōe effectū libertū ante seruitutē natuꝫ fuisse in
genuū ꝓpter qd̄ quidē facilius cōcessit princeps restitutionē cuꝫ
de facili zcedat rē ad suā primā naturā reuerti.ff.de pac.l.si vnus.
§.pactus ne peteret ver.sꝫ qd̄ in specie dotis.ꝛ.xxxv.di.ab exordio.
Id igit̄ falsum expressum qd̄ facilius principē induxit ad cōcedē
dum est ꝙ restitutionē vitiet nō aūt tacitū.extra de rescri.c.super
literis.ꝛ.c.ad audiētiā.cū si.¶ Itē nec refragat̄ scda ratio cuꝫ illa
locū vēdicet cum tpe legitimationis filij superāt legitimi ꝛ natu
rales.ꝛ in casu ꝓposito tunc nō supererat.igit̄ ꝛc.¶ Ceterum nec
refragat̄ tertia autoritas Oldra.qm̄ illa loquit̄ in impetratiōe le
gitimationis spurioꝝ q̄ difficilius cōcedit legitimationē natura
liū.vt in.§.vlti.in aut.q.mo.na.effi.sui.maxime vbi duplex aderat
spurietatis qualitas.scꝫ qꝛ vterqꝫ adulterantiū coniugatus erat
put loquit̄ casus ille Oldra.duplex eñ funiculus difficili⁹ rūpit̄
ꝙ simplex.C.de adop.l.vlt.§.si vero pater.ꝛ in aut.de consangui.ꝛ
vteri.l.vlti.Nos aūt loquimur in naturaliū legitimatione:ꝛ vbi
vna sola qualitas naturalitatis adest.scꝫ hos ex serua natos fore
q̄ si expssa fuisset nihilomin⁹ comes ipse legitimationē zcessisset.

vt quilibet

5 vt quilibet sani capitis iudicaret. Et hec de primo. ¶ †Scđo du-
bitatur an eadem inualida sit quia impetrãs nõ expresserit libero-
rũ legitimoꝝ ⁊ naturaliũ carentiã tẽpore legitimationis adesse.
Et in hoc videtur prima fronte dicendũ qđ sic per casum. l. cũ et. C.
de adop. vbi nulla est impetratio apud principẽ facta sup fienda
arrogatione liberti ppꝛij nisi liberoꝝ carentia exprimetur. Ita er-
go hec nulla sit legitimationis impetratio si nõ expressa fuerit ca-
rentia legitimoꝝ ⁊ naturalium. ¶ His tñ non refragãtibus con
trariũ puto. Primo qꝛ iuxta vulgaria cõtrarioꝝ eadem est disci
plina. Sed in casu quo impetrans legitimationem legitimos ha
bet ⁊ naturales necesse habet exprimere eoꝝdem existentiam ſm
Jo. an. in addi. in ti. de succes. ab inte. §. si. pri. versi. itẽ scias. Ergo
eo casu que non supersunt expressio carentie non requiritur. ¶ Se
cundo pbatur qꝛ forma legitimationis naturaliũ in casu ppo
sito expsa in pꝛealle. versi. sit ergo licentia. hant expressionẽ requi-
ri nõ potuit. Igitur illa non necessaria. arg. dicti. c. ad audientiaꝫ. ⁊
dicti. §. finaũt. ¶ Tertio ad idẽ moueor ex not. Jo. and. in. d. c. vlt.
in nouella relata per Bal. in. d. c. naturales. dicens valere dispen-
sationẽ etiã suppꝛessa qualitate qua expressa fuisset facilius dispẽ
satum. ¶ Nec refragatur tex. d. l. qñ diuersitas casuum tollit ob-
staculũ. Ibi eñ loquitur legislatoꝛ in arrogatione per quã omni
no extraneus nostre potestatis ac cognitione efficitur. Nos autẽ
loquimur in legitimatione naturalium filioꝝ que nõ oĩno extra
neum. sꝫ saltem iure nature filium nostre submittit potestati quĩ
ante non erat. vt. l. itẽ in potestate. de his qui sunt sui vel alie. iur.
6 ⁊ hec de secundo. ¶ †Uno ad tertiuꝫ an dicta legitimatio nulla
reddatur ex eo quod tales filij ancille erãt. Uidetur enim qꝫ sic: qꝛ ta-
les inspecto statu matris qui inspici debet instit. de ingenuis. §. sꝫ
⁊ si quis serui fuit. C. de rei vendi. l. partũ. C. de lib. causa. l. si. Ser-
ui aũt huius legitimationis que iuris ciuilis est incapaces esse cẽ
sentur. ff. de reg. iur. l. qđ attinet cum si. Secundo videtur hec con-
clusio probari per tex. a cõtrario sensu hec decidentẽ in aut. qbus
7 mo. filios in versi. si ei ex ingenua nascãtur siue ex libera. ¶ †Con-
trariũ tñ puto verius qñ negari non põt quin ipsi nati ex patre
libero matre non serua naturales nõ sint gl. C. de incest. nup. aut.
incestus. ⁊ in. l. si. ff. de iure delibe. ⁊ quod habetur de lega. ij. l. lucius.
§. si. ff. de capi. diminu. l. si quis ingenua. de manumis. vindi. l. si ro-
gatur. §. si mulieri lꝫ cõuerso scꝫ si patre seruo matre autem libera
aut ex ambobus seruis. quoniã tunc sunt spurij. vt primũ patet
de lib. cã. l. si ex libera. C. sol. mat. l. in scđm. ff. de cap. l. omnes. Ergo
sequitur qđ tales nati naturales tãqꝫ qlibet alij naturales sint hu⁹
8 litiationis capaces. ¶ Scđo idem probatur †qꝛ video hos naturales
ex serua posse legitimari p subsequentiã matrimonij. vt est casus
in aut. liberti de cetero. §. si quis aũt libe. cã. ver. vnde si cui. Item
per oblationem curie. vt aut. quibus modis natu. effi. sui. §. si vere
ex ancilla. ergo pariter legitimari possunt per rescriptũ comitis
cum non sit dare rationẽ diuersitatis. ¶ Nec refragatur prima ra
tio: qꝛ lꝫ hi filij fuerint serui: nihilominus eoipso qđ pater preci-
bus comiti oblati eos filios appellauit libertatẽ donasse cẽsetur.
Ad hoc. C. de lati. lib. tol. l. vna. §. similiqꝫ modo. ⁊ insti. de liberti-
nis in glo. ⁊ insti. de adop. §. vltimo. ⁊ aut. vt li. ma. ⁊ auie. §. ad hec
in glos. quãobrem tanqꝫ liberi effecti hoc legitimationis beneficio
gaudebũt. ¶ Nec refragatur tex. in. d. §. si qs ergo filios in vẽ. siue
ex ingenua siue ex liberta qñ illa dictio siue restõnẽ nõ censetur idu-
cere. de le. iij. l. cũ qs decedẽs. §. si. Et plene no. Bar. ff. de aur. ⁊ arg.
leg. l. si qs ita. Item refragatur litera in. d. §. liceat in ver. si ex libera.
qñ non sumitur ar. a ꝯtrario sensu vbi absonꝰ resultat intellectꝰ. C. de
cõdit. ⁊ institu. l. ij. Sed esset in casu pposito vt infra deduco igitur.
Quod aũt ita sit patꝫ qꝛ absonũ enim esset vt ipsi naturales ex ser-
ua quibus cõceditur legitimatio ordinaria. scꝫ per subsequentiã
matrimonij ⁊ oblationẽ curie vt in. d. §. si quis aũt libertã. ⁊. d. §.
si vero nõ cõcedatur legitimatio p rescriptũ. q est extraordinaria
ac subsidiaria in defectũ aliaꝝ inducta. vt pbat ... no. in aut. qb.
mo. na. effi. sui. §. ⁊ hec dicimus. ⁊ in aut. qui. mo. na. effi. le. §. ⁊ hec
de cetero. ¶ Cõcluditur ex premissis legitimationẽ in sui forma va-
lidã cũ legitimationis tpe legitimi ac naturales filij nõ supessent.
Neqꝫ etiã legitimatio per matrimonij celebrationẽ fieri poterat
cum mater alteri nupta esset. Si etenim alteruꝫ hoꝝ tunc accidis
set legitima ipsa inualida censeretur vt primiã patet in aut. qui. mo.
na. effi. legi. §. ⁊ hec dicimus ⁊ in aut. q. mo. na. effi. sui. §. ⁊ hec. Se-
9 cundum patet in pꝛealle. aut. qui. mo. nat. ¶ †Quarto dubitatur
an dicta legitimatio reddatur inualida eo qꝛ asseritur legitima-
tionis tẽpore minores fuisse legitimatos. In quo quidẽ Bart. in
l. si. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. dixit nedũ pupilli sed infan-
tis legitimationẽ tenere eo qꝛ nec eorum cõsensus nec ratihabitio
tali tẽpore requiritur. C. de emã. libe. l. iubemus. ad si. qđ etiã ibi seq
videtur do. Bal. ¶ Aduertendũ qñ emãcipatio de qua loquitur tex.
d. l. iubemus. per quã infanti liberto a pña ptãte libertas donatur
dissimilis fore videtur legitimationi de qua agitur per quã natura
lis filius liber existens. vt. l. item in ptãte. ff. de his qui sunt sui. sub
patria constituitur ptãte. vt in. §. gñaliter. in aut. q. mo. na. effi. sui. ⁊
cõsequẽter libertatẽ perdit inestimabilẽ. ff. de regul. iur. l. libertas.
de verb. obli. l. liber homo. Consequẽs est igitur vt his casibus di-
uersis existentibus ex vno ad alterũ non fiat illatio. ff. de calu. l. si.
⁊. l. papinianus exuli. cũ simi. Ceterũ ⁊ cũ in huiusmodi legitima-
tione naturalium cõsensus requiratur ac etiã dum tractatur de re
digendo filiũ in patriã potestatẽ. vt. d. §. gñaliter. ⁊. d. l. fin. ff. de his
qui sunt sui vel alie. iur. Infantis aũt nullus sit consensus. de ver.
obli. l. i. instit. de inuti. stip. §. pupillus. de reg. iur. ff. de acquir. pos. l.
quãuis. §. infans. cũ simil. igitur ⁊c. Quãobrem casus cũ ita de-
cidens per similitudinẽ arrogationis. per quã transit in legitimã
patris potestatẽ sicut in infante contingit per legitimationẽ. Cõ
cluditur ergo quod sicut infans arrogatus aut pupillus tutoris
consensus requiritur si cum habeat filias ppinquoꝝ presentium
an id pupillo aut infanti expediat vt in infante dicit gl. de adop.
l. ij. ⁊ in pupillo tex. in. l. ij. C. eo. titu. Ita ⁊ pariter in legitimatio-
ne dicamus. vt illa his non requisitis valida non subsistat nisi cõ-
tingat in maioꝛi etate ratificatio p. d. §. generaliter. ⁊. C. si ma. fa.
ratum habu. l. j. hec aũt in infante ac in pupillo pcedũt. Adulti
aũt legitimatio curatoris cõsensum requirit alias suo solo cõsen
su redditur legitimatio valida. ⁊ hoc pbatur ex generalitate. l. si
curatorem habens. C. de in integ. resti. titu. generali. iuncta. d. l. j. C.
10 de aut. prestan. Et hec de quarto. ¶ †Ultimo dubitatur an presens
legitimatio rũpatur per subsequẽteꝫ susceptionẽ filioꝝ legitimo
rũ ⁊ naturaliũ. Et hec quidẽ questio antiqua est l qua Cy. ⁊ Gul.
de suza. quos refert Bal. in. l. ex facto. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ Jo. in di-
cto titu. de suc. ab intesta. in ver. sed ex facto. Et Oldra. in pꝛealle.
cõsilio tenuerũt qđ sic. Primo ratione qꝛ presumpta causa prim
legij legitimationẽ inducentis fuit carentia liberoꝝ. ergo supue-
nientia illam annullet. cũ causa cesset. ff. de iure immu. l. cura. §. de
ficientiũ. C. de episc. ⁊ cle. l. gñaliter de leg. ij. l. titia. §. vsuras. ⁊. d. l.
ex facto. ¶ Secũdo qꝛ presens legitimatio tacitã in se videtur ha
bere conditionẽ. s. si legitimi ⁊ naturales nõ superuenerint arg. ff.
de condi. ⁊ demon. l. cũ vnꝰ. C. de fideius. l. cũ acutissimi. C. de insti. ⁊
sub. l. generaliter. §. cũ aũt. C. de reuo. do. l. si vnquã. ff. de pact. l. tale
pactũ. §. si. ergo aduenientecausa cessat legitimatio. ¶ Tertio qꝛ
noua causa superueniẽs qualis est hec noua susceptio legitimoꝝ
debet inducere priuilegij sublationẽ ad hoc extra de do. ⁊. c. sugge-
stum. ⁊. c. dilecti filij. ⁊ in aut. debet eo. tit. ¶ Ultimo ad idem acce
dant no. do. Bald. in. l. sed ⁊ si quis. §. questitũ. si quis omi. ⁊ in. l. ij.
C. de serui. ⁊ aqua. dicentis comitẽ palatinũ legitimare non posse
in preiudicium filioꝝ nisi super hoc specialeꝫ obtineat a principe
potestatem. Generalis enim concessa potestas ad ea non extenditur
que supreme inerãt principis potestati extra de offi. le. c. qđ trãsla-
tionem. ⁊. l. i. C. qui man. de offi. eius cui man. est iurisdi. Barto. in
d. l. ex facto. quẽ ⁊ ibi sequitur Bal. contra tenent in legitimatio-
ne facta per subsequentiã matrimonij quod ⁊ idem sequitur Bal.
in. l. eam quã. C. de fideicõmis. per casum. l. nup. C. de na. li. ¶ Item
idem in legitimatione per rescriptuꝫ quoꝝ oĩum opinionẽ verio
11 rem esse puto. †Primo qꝛ si ab initio ipsa legitimatio tenuit vt
firmatum est ergo non debet ex posterioꝛi euentu tolli. C. de cõfir.
tuto. l. si vt proponis. C. de admi. tuto. l. sancimus. ⁊ nõ est nouum
12 vt †quo vtiliter ac valide cõstituta sunt durent lꝫ ille casus extite
rit a quo initiũ capere non potuerit. ff. de reg. iur. l. in ambiguis.
§. non est nouum. ff. de verb. oblig. l. pluribus. §. ⁊ si placeat. ⁊ in. c.
factum legitime. de reg. iur. li. vi. Et precipue hoc procedit in pri-
uilegijs que decet esse mansura. ff. de regu. iur. decet. lib. vi. ⁊ in aut.
13 cõstitutiões que de dig. §. illud. ⁊. §. generaliter. ¶ †Secundo hoc
probatur qꝛ legitimatio ipsa filijs quesita non videtur posse tolli
facto patris matrimonium contrahẽtis ac filios suscipiẽtis. ff. de
reg. iur. l. id quod nostrũ. ⁊. l. stichũ. §. si. ff. de noua. ¶ Tertio qꝛ si
hoc verũ foret. s. quod legitimatio rũperetur p susceptioneꝫ noue
ac legitime prolis sequeretur qđ p parte tẽporis quis legitimus
pro legitimo censeretur. ⁊ pro parte temporis non. qđ esset falsuꝫ
per. l. ideoqꝫ de manumis. testa. ⁊. l. quesitũ. alis si tibi. ff. de adopt.
14 ¶ †Item sequeretur quod quo ad certos actus haberetur pro le-
gitimo scꝫ quo ad honores. ⁊ quo ad certos non. scꝫ quo ad succes
sionem. quod similiter est falsum. vt probatur primo ex. l. §. i. ad si.
C. de lati. li. tol. ⁊ ex. l. si pariter. ⁊ ex. l. si duobus. ff. de li. causa. ⁊ ex
eo quod not. do. Bald. in. l. senium. C. de testamen. dum reprobat
Bar. in. l. i. §. in filij. ad trebel. ¶ Secundo quia si speciale est in le
gitimato per oblationem curie. vt quo ad quid habeatur p legi-
timo quo ad quid non. vt in. l. questitum. C. de natura. libe. conse-
quens est vt in alijs in contrarium sit ius cõmune iuxta. l. ius sin-
gulare cum simi. ¶ Ultimo quia clarum est quod hi legitimari p
legitimis reputãtur nec in aliqua his dissimiles sunt vt in auten.
qui. mo. na. effi. sui. in. §. reliqui. Igitur sequitur quod sicut indi-
scretum ac inconueniens est naturales per modum legitimatio-
nis ita incõmodum ⁊ naturalium filiorum ad successionẽ pater-
nam superinducere. vt in dicta sepius allegata aut. in. §. tribꝰ. ad
si. Ita ⁊ similiter indiscretum ac inconueniens sit proprios legiti
mos ⁊ naturales ex parte natos ad incõmoduꝫ naturaliũ filioꝝ
legitimatoꝝ qui na. dissimiles a legitimis inducantur vt predixi
15 superinduci. ¶ †Nec refragatur prima ratio: qñ licet tacita causa

legitimationis per supervenientiã legitimoꝝ cesset nihilominus
expressa in ipso legitimationis rescripto que fuit intuitus pieta-
tis ⁊ mic ut ibidẽ legit. firma manet. ut ex se ipso notũ est. ergo et
subsistit ipsa legitimatio. Ad hoc insti. de nup. §. affinitatis. ff. de
here. insti. l. si non lex. ff. de privile. credi. l. si ventri. §. in bonis. ff. de
infa. l. liberoꝝ. ñ. notantur in glos. Ceterum ratio expressa in pñti
legitimatione que ut in ea legitur fuit amor paternus ad natura
les facit cessare tacitã que est carentia liberoꝝ C. de pact. quen. l. si.
de lega. j. l. si fundum sub que. §. sichum. ab ea ergo tacita que per
expressam sublata est non lꝫ arguere. ¶ Nec secũdo refragatur. l.
si vnq̃. ⁊ l. cum acutissimi. cum alijs allegatis. qm̃ ibi igitur tacita
est subintellecta cõditio qꝛ intellecto puro fideicõmisso devolue-
batur hereditas tota in penitus extraneum: quod nõ erat de pre
sumpta mente testatoris. qui nunquã voluisset suã posteritatem
extraneis postponere ut in dictis iuribus. ⁊ extra de iureiuran.
petitio. An in proposito casu paterna hereditas. neqꝫ tota: neque
particulariter: neqꝫ in penitus extraneos. sed in filios naturales
devolvitur. Casus igitur sunt diversi. ¶ Nec refragatur tex. in di
cta. l. ex facto. qm̃ ibi clare respõdẽt bar. ⁊ Bal. ¶ Itẽ nec obsistit
tex. in. d. l. tale pactum. §. fi. ibi enim dixerat cõtrahẽs voluntatem
suã ⁊ in fratrẽ ut in heredẽ futurũ. ut verba litere evidenter osten
dunt. Si igitur ei hereditas delata non fuerit cõsequẽs est ut pre-
missa voluntas evanescat. at hic legitimati fuerunt naturales ex
quo principaliter qꝛ filij. nunquã aũt hec dissolvitur filiatio. ff. de
6 reg. iur. l. iur. sanguinis. ⁊ l. ius agnationis de pac. cũ simi. ¶ †Ul-
timo nec adversatur dicta do. Bald. in. d. l. fi. ⁊ in. §. quesitum. qm̃
dici non põt comitem legitimationis tẽpore in legitimoꝝ preiu-
dicium legitimasse: qꝛ nõ est quod posset de cõi preiudicio tracta
ri cũ ⁊ illi tunc non superexisterent. ⁊ sic cum nullum ius haberẽt
tũc cõsequẽs est ut nõ possit aliqua ratio preiudicij qꝺ nullo mõ
adest cadere in eis. ff. de capi. dimi. l. j. l. fi. ⁊ l. non põt videri desijsse
de re. iur. cũ si. Ex quo igitur tunc legitimatio iuris valuit conse-
quens est ut eandẽ subsecuto legitimorũ susceptio nõ annullet. ut
d. §. nõ est novũ. cum alijs allegatis. Et hac ratione idem firmiter
concludo etiã p̃supposito qꝺ in ipso privilegio legitimãdi comi-
ti concesso forent illa verba sine preiudicio legitime ꝓlis sive alia
similia. Preterea sententia do. Bal. privat comitem legitimatio
ne fienda in preiudiciũ legitimorũ existentiũ tempore impetratio
nis ut eius verba demonstrat ubi legitimi tunc existebant. Unde
nil ad casum nostrum. Superest igitur concludendum hos legiti
mos una cum legitimis ⁊ naturalibus pariter successuros.

Consilium. cccv.

1 Statutum quod nulla fiat exactio pecuniarum condẽnatio
nis post mortẽ condẽnati. an habeat locum etiam si pars condẽ-
nationis iam soluta sit.
2 Restituere quid sit.
3 Persone appellatiõe ꝓpria ĩspecta significatiõe cõitas no ꝯtiere
4 Solutio ptis vĩ tollere p̃scriptionis ĩchoate bñficiũ in residuo.
5 Socij ratione consequitur qui in iure quod est individuum be-
neficium quod alias est sibi denegatum.

¶ In christi nomine amen.

1 In casu †premisso qꝛ de dicta condemnatione
post mortẽ ꝯdẽnati non p̃t exactio fieri.
¶ Habemus primo primum caput supra relati statuti
dicẽtis gñaliter post mortẽ alicui⁹ ꝯdẽnati cõi Pisto-
rij nullã posse fieri exactionẽ. ergo gñaliter hec sunt verba intelli-
genda ut etiã casum de quo querit̃ cõprehendãt. ff. de testa. mili. l.
in fraudẽ. §. fi. de le. prestan. l. j. §. ⁊ gñaliter. cũ si. lꝫ em̃ ius cõe quo
utimur disponat petitionẽ pene pecuniarie duraturã in heredes
cõdẽnati defuncti. ff. de accu. l. ex iudicioꝝ ⁊ plene habet̃. ff. de pu-
bli. iudi. l. defuncto. ⁊ in. l. una. C. ne ex delic. defunc. tñ constitutio
ipsa ꝯdicens in municipio ubi cõditur servanda est cũ iuri cõi in
hoc poteris derogare. ff. de iusti. ⁊ iure. l. oẽs populi. cũ si. ¶ Scdo
idem ꝓbatur in v. eiusdẽ statuti incipiente. ⁊ predicta locũ nõ ha
beant ⁊c. Ex quo cum appareat exceptio certorũ casuũ a p̃missa
regula cõsequẽs est ut ipse eidẽ. v. exceptuãs cõfirmat regulã in ca
sibus sub exceptione nõ cõprehensis qualis est hic de quo querit̃.
ut in aut. de nõ alie. §. ut aũt. ff. de leg. l. in his. ⁊ in l. j. ff. de regu. iur.
⁊ in Rubrica. cod. ti. li. vi. ubi ponunt̃ cõcordãtie. ¶ Nec premissis
refragatur. v. aliter cõstitutiõis incipiẽs nec in cõdẽnatiõe facta
2 ad restõnẽ ⁊c. duplici rõne. † Prima qꝛ illa loquit̃ in cõdẽnatiõe
facta pro fienda restitutione. Restituere aũt est id qꝺ meũ est resi-
gnare. ff. de rei vẽ. l. qui restituere. ⁊ qꝺ hr̃. ff. de verb. sign. l. restitue-
re. Nos aũt loquimur in cõdẽnatione facta de pena q̃ cõis non est
adhuc sꝫ cõi debita. Diversa aũt hec sunt quicqd antea meũ fuit
mihi reddere. ⁊ qd de tuo tanq̃ mihi debitũ dare. ff. depoß. l. j. §.
eleganter. v. si qdẽ in fi. ⁊ per gl. insti. de ac. circa prin. lꝫ largo sum-
pto vocabulo ⁊ impropie etiã mihi debitũ meũ dicatur. ff. si cer.
pe. l. si tibi pecuniã. ⁊ l. si me ⁊ titium. C. de neg. gest. l. si pecuniam.
¶ Scdo qꝛ etiã posito qꝺ ipse ver. loqueret̃ in condẽnatione eius
qꝺ erat debitũ. qꝺ tñ est falsum. ut ex seipso ptꝫ. tñ loquit̃ in cõdẽ-
3 natione facta respectu specialis ꝓsone. † Persone aũt appellatio-
ne ꝓpria inspecta significatiõe cõmunitas nõ cõtinet̃. ut est casus
in aut. item nulla cõitas. C. de sac. san. eccle. ⁊ bene ꝓbatur. C. unde
vi. l. si quis in tantã. ⁊ in. c. j. §. cõventiculam. de pa. iura. firmã. in usi.
feu. ⁊ in. l. meriũ. §. ad advertendũ. ff. qꝺ met. cau. ⁊ plene examinat
do. Bald. in rubrica. C. ad trebel. ⁊ in. l. sꝫ si hoc. §. qui manumittit
ff. de in ius voc. lꝫ largo ⁊ ĩproprie sumpto vocabulo ꝓsone appel-
latione cõprehendat̃ tanq̃ quedã persona representata ⁊ ficta. ff.
de fideiuss. l. mortuo. ⁊ ita debet intelligi tex. iũcta glo. in ver. hoies.
in. l. eos. §. super. C. de usu. ⁊ tex. iuncta glo. in versi. personas in. l. j.
4 C. de iurisdi. om. iudi. ¶ † Premissis tñ duo videntur refragari
Primũ qꝛ solutio partis eius quod venit in sentẽtia videtur
tollere prefate constitutionis beneficiũ in residuo. sicut ⁊ alĩs solu
tio partis videtur tollere prescriptionis inchoate benefic ũ in re
siduo ut in. l. cum notissimi. §. imo. ⁊. §. sed si quis cũ ibi plene no.
C. de prescri. xxx. an. Sed ibi loquit̃ in solutiõe partis eiusdẽ sum-
me ⁊ eidẽ totaliter debite. quinimo etiã ibi de bñficij interruptio
ne. nõ aũt eiusdẽ totali sublatione. Noster aũt casus est de directõ
5 ⁊ per oĩa in terminis oppositis ut ex se ostẽdit̃. ergo ⁊c. ¶ † Secũ-
do quia ratione adiuncti vel socij consequit̃ quis in iure qꝛ est in-
dividuũ bñficiũ qꝛ alĩs est sibi denegatũ. ff. quẽadmo. servi. amit. l.
qui causam. ⁊ l. loci corpus. §. si fundus. si servi. vẽ. ⁊ in. c. pe. de con
cess. preben. cum ibi no. ⁊ in. l. j. ⁊ ñ. C. si unus ex plurib⁹. ⁊ in. c. uno
in glo. super ver. ecclesiasticus de iure patro. li. vi. Sed cõmunitas
⁊ persona in cuius favorẽ est facta ademptio restitutoria in vim
sine q̃ est individua. ff. fami. ercis. l. in hoc iudicio. ergo cõsequens
est ut cõmuni debitum ex condẽnatione lꝫ alĩs exigi nõ possit secu
ta morte condẽnati: nihilominus ratione adiuncti sibi in senten
tia in cuius favorem facta condẽnatio extinguit̃ ut ex verbis con
stitutionis ostendit̃ nũc etiã post mortẽ exigi possit. Solutio. pre
missa iura loqũtur de duobus cõiũctis in uno tñ iure quod est
individuũ. Nos aũt loquimur de duobus adiunctis. Et licet in
una sentẽtia tñ in diversis capitulis ⁊ individuis ut ex se ptꝫ quo
casu beneficiũ uni adiuncto competens ad aliũ nõ extẽditur ut. l.
j. C. si una eadẽqꝫ causa. ⁊ in. l. si qui separatim. §. fi. de appella. Non
est igitur tunc absurdum ut sententia ipsa dividua capitula cõti
nens pro parte a post mortẽ valida reputetur ꝓ parte aũt nõ. ff. de
mi. l. etiã. §. j. ff. de iudi. l. nõ idcirco. ff. de re iudi. l. de unoquoqꝫ. ⁊ in
l. j. C. si reus vel accu. mor. fu. ⁊ qꝺ plene habet̃ in. l. j. C. si adver. rem
iudi. ⁊ in. l. j. C. de erro. cal. C. de transac. l. si ex falsis. ¶ Ex premissis
igitur concluditur hanc condemnationem de qua queritur mor
te defuncti extinctam esse ac recte eiusdem peti cancellationem.

Consilium. cccvi.

1 In successionibus maior adhibetur favor linee magis cõiun
cte q̃ remotiori.

¶ In christi nomine amen.

1 Premissa cõsulentium decisio dubia redditur
tali rõne. † In successiõibus maior
adhibet̃ favor linee magis coniuncte quã linee magis
remote. insti. de suc. q̃ ab intest. §. nostra aũt. ⁊ i. l. si una.
C. de bo. ma. Sed nepos ex fratre vel sorore utrinqꝫ cõiuncto exclu
dit a successione patrui fratrẽ defuncti ex uno latere cõiunctũ. ⁊
sic illum qui est de linea collaterali ⁊ magis cõiũcta quẽadmodũ
suus pater excluderet. ut in aut. co. tit. §. reliquũ ver. si aũt defun-
cto. Et sic ipse solus excludit etiã si ꝯcurrat ad patrui successionẽ
cũ alijs fratribus defuncte ꝓsone qm̃ suus pater solus excluderet.
ut in aut. itaqꝫ. C. cõia de suc. ⁊ in aut. unde sumitur. Ergo multo
magis solus ipse ⁊ si nõ cõcurrit cũ alijs defuncte ꝓsone ab eius-
dem successiõe cui tanq̃ trãsversali ⁊ nullo cõiuncto minor favor
adhibet̃. ¶ His tñ non obstantibus supra per alios cõclusa ꝯfir
mo ꝑ tex. in aut. de here. q ab intest. §. hmõi vero privilegium ⁊ se-
quẽ. in fi. ubi expresse dr̃ tũc demum his fratrũ aut sororum filijs
hoc bñficiũ cõcedi. scꝫ ut in priorũ parẽtũ loco succedãt. ⁊ sic in se
cũdo gradu esse reputentur qñ cũ ascẽdẽtibus. ut in aut. fratrum
filij. in rubro ⁊ nigro circa prin. Ergo a ꝯtrario sensu qꝺ argu. est
iur. validũ. ut. l. j. §. huius rei. ⁊ l. qui testamẽto mulier. cum si. cum
ipsi fratrũ aut sororum filij ad successionem defuncte persone cũ
fratribus eiusdem non vocantur non reputantur esse in secũdo
gradu: sed solum in tertio. Ergo auũculus defuncte persone qui
est pur in tertio. Et sic in pari gradu pariter cum nepote defun-
cte persone ad successionem vocabitur ex regula. §. si autem pluri
mi eiusdẽ gradus. in aut. de here. que ab intest. ⁊. d. l. j. hereditas.
Et ita concludo iur. equitati consonum fore.

Consilium. cccvii.

1 Conveniri potest mixta vel reali debitor ubi habet domici-
lium vel maiorem partem fortunarum.
2 Iuris communis correctio inquantum fieri potest evitari debet.
Statuta inquãtum possibile est cum iure cõmuni ad concordan
tiam reducantur. nu. 10.
3 Iurisdictio ordinaria favorabilior est delegata.
4 Impetrari non dicitur: qꝺ a iure communi conceditur.
5 Verbum in iudicium traxerit. quid importet.

¶ In christi nomine amen.

Franciscus

1 FRanciscus de quo q̄ritur † siue mixta siue
reali actione conueniat͛ ibi de
iure cõi potuit cõueniri vbi domiciliū habuit aut vbi
res sunt ob quas ↄuenit͛ electiõe ipsi agēti i hoc refer-
nam. vt primo pbat͛. C. vbi in rē act. l. fin. C. vbi de pos. agi opor. l. j.
scdm. C. vbi de her. ag. l. vnica. Secus aūt si mera psonali ↄuent⁹
fuit. q̄ñ in loco vbi res sunt ↄueniri nō potuit nisi preponens ibi
habeat domiciliū. vt no. gl. ff. de cen. l. forma. §. si vero qs agrum ⁊
pbat͛. ff. de iud. l. qd legat͛. Sic itaq̄ cū i ꝓposito casu frācíscus eo
loco vbi cõuentus fuit domiciliū habeat. cū ⁊ partē maiorē ibi ha
beat fortunarū. C. de incol. l. ciuis. li. x. Cõseqn̄s est vt ex electione
agētis ibi poterit ↄueniri tanq̄ȝ corā iudice ordinario. vt in pre
missis iurib⁹ est casus. ❡ Neq̄ premisse cõclusioni refragat͛ florē
tina ↄstõ imponēs penā inducētis legatū ipetranti. cui⁹ occasio-
ne subdit⁹ cõi florētie extractus fuerit q̄ñ primo illa loquit͛ in io
dice delegato. vt ex eiusdē inspectione apparet. ergo nō est trahē-
da ad ordinariū corā quo p̄ns iudiciū agitat͛ qz cū cessent eiusdē
verba ↄñs est vt cesset eiusdē dispositio. ff. de dā. isec. l. iiij. §. totiēs.
ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. loquit͛. de aq. hr. l. si seruū. §. non dixit.
2 ❡ Hec aūt maxime cõpꝛobat͛ ex trib⁹. ❡ † Primo vt cõis iur. cor-
rectio inquātū fieri põt euitet͛. ⁊ inquātū possibile est statuta cuȝ
iure cõi ad cõsonātiā reducant͛. vt p̄mū pȝ de elec. c. cū expediat.
li. vi. C. de inof. do. l. j. C. de app. l. ꝑcipimus. ⁊ C. de testa. l. sancimus.
⁊ scdm pȝ. C. de nova. l. ij. C. de iure deli. l. fi. § l cõputatiõe extra de
cõsue. c. cū dilect⁹ extra de cle. nō resi. c. ad audiētiā. ⁊ c. cuȝ dilect⁹.
3 ❡ † Scdo principalr̄ qz iurisdictio ordinaria vt est hec dñi comi-
tis tāq̄ȝ fauorabilior delegata de qua satis loquit͛ vt in. c. j. de re
scrip. li. vi. in gl. sup verbo ꝓcessus. ⁊ c. xi. c. ad hoc in antiq̄s diffici-
lius ea tollit͛. imo nec in casu p̄nti nullo mō tolli potuit cū ipa cõ
stitutio florētina i dictū comitē sibi nō subiectū iurisdictionē au-
ferēdo statuere nō possit. C. de iuris. om. iu. l. fi. extra de iureiurā. c.
in emētes ad fi. ❡ Scdo principalr̄ sibi locū i ꝓposito caso nō vē-
dicat ↄstitutio cū eiusdē verba cessent dicētia si iudicē impetraue
rit. ⁊ c. cū nec impetratus fuerit in iudicē iste omnes cui a iure cõi
4 ↄcedit͛ iurisdictio in ꝓposito casu per preallegata. † Nō eñ ipetra
tur qd a iure cõi conceditur. C. de thesau. l. vnica. li. x. ff. de cõdi. insti.
l. que sub conditione. §. fi. ff. de acqui. here. l. ei qui. C. de iur. delibe.
5 l. nemo. † Ceterū ⁊ loquit͛ dicta cõstitutio per verbū in iudicium
traxerit. cui⁹ quidē significatio dirigit͛ in inuitū. C. de agri. ⁊ cen.
l. j. li. xi. Hic aūt franciscus ⁊ si inspecta sua ꝓpria volūtate inuit⁹
ad iudiciū tractus fuerit nihilominus eū voluntarie venisse dicē
dum est cū coacta voluntas existens ob primā iuris dispositionē
vt est in casu ꝓposito per supradicta iura ac sine coactione volun
tas estimetur per id qd hr̄. ff. de reg. iur. l. velle nō creditur. in gl. ff.
qd me. cā. l. si mulier. §. pe. ❡ Ex quibus cõcludit͛ dictū franciscuȝ
nō obstāte p̄missa ↄstõe potuisse in curia dicti comitis ↄueniri.
❡ Quo aūt ad scdm qd est fm̄ quas ↄstõnes p̄ntis cause decisio
fiat. Videt͛ rñdendū q̄ hoc discutere nō est necesse. Cū eñ cõstitu-
tio curie comitis p̄ntem casum succes. ab intesta. omittat vt ex ei⁹
inspectiõe euidēter apparet. Ac etiā stt ↄstitutio florētina solū di
sponēs an ⁊ q̄ñ mulier succedat ascēdentibus ex linea p̄na. Igit͛
ↄñs est vt in iuris cõis dispõne remaneat. ff. de cõdi. ob cau. l. fi. ex-
trane⁹. solu. mat. l. si cū dotē. de li. ⁊ post. l. gallus. §. ⁊ qd si tm̄. de re-
5 scrip. suscep tū. li. vi. cū fi. † Quo cautū est vt nō habita senis discre
tione descendētes primi gradus defuncto ascēdēti succedāt. vt in
aut. de succes. C. de suis ⁊ legi. ⁊ in aut. vnde sumitur. ❡ Ex quib⁹
concluditur hanc franciscam dicte dñe dare pariter cū francisco
succedere inspecta iuris communis dispositione.

Consilium. ccxviij.

1 ❡ Eadem dicuntur in quibus non mutat͛ res: persona vel cau-
sa licet aliqua qualitas vel accidentia alterentur.
2 Allegās ↄcessionē sibi factā de collecta nō soluēda cū cursu. xl. an
noꝝ hȝ iustā cām defensionis. vt nulla ei nouiter imponatur.
3 Utens precio vsus esse videtur re ipsa cui⁹ loco pretiū surrogat͛.
4 Seruitus itineris q̄ñ est vna. qua tm̄ plorib⁹ modis vti liceret ⁊ p
fundos plures per vsum vnius modi retinetur vsus alterius.

❡ In christi nomine Amen.

NOn est dubiuȝ hec onera gabellarum massana
cõstitõne inducta ordinarie censeri cum
vniformē ac determinatā habeāt prestationē per supe
rius elegātissime inducta. ⁊ qd plene not. p do. Bal. in
l. fi. C. sine cen. vel reli. Sin autē dicatur premissam constitutionem
sublatā cēseri ob secundā ordinationē eiusdē cõitatis q̄ȝ isdē one-
ribus imposuit certū solutionis modū diuersum a primo. ⁊ talē
qz vbi p̄io singule psone de per se singulariter soluebāt nūc oium
personarū vnus fit cumulus vnā faciens solutionē iuxta prefixaȝ
metā triēnij. ❡ Certe vt rñdeamus. primo est aduertēdū q̄ diuer-
sitas circa modū ipsa onera soluendi dictorū onerū non inducat
1 diuersitatē. Sed eadeȝ sunt oīno. qd probo. † Quia illa eadem di-
cunt͛ in quibus non mutat͛ res persona vel cā. lȝ aliqua qualitas
vel accidentia alteret͛. ff. de iudi. l. ꝓponebat͛. ff. de re iud. l. cū que-
ritur. ⁊ l. cū de hoc. ⁊ l. an eadem. §. idem corpus. ⁊ plene not. Lap.
ponens huius verbi idē expositionē in suis allegatiõibus allega
tione. lxxvij. Sed in casu ꝓposito eadē est causa horū onerū: quia
pur ꝓpter farinā ac granū soluunt͛ eadē est res qz pur appellat͛
onus gabelle farine ⁊ grani eadē est persona: qz eedē persone sol-
uūt. ergo lȝ varietur qualitas aut alteretur circa modū soluendi
vt. ṡ. declaraui. nihilominus eadē onera censent͛. ❡ Preterea hec
scda ordinatio allegata habet metā tēporis triennalē ergo illa cla
psa reponit͛ prima ↄstitutio in pristina validitate de lega. ij. l. sta-
tu liberū. §. stichum. ff. de postu. l. puto. §. si quis aduocationē. ⁊ l.
imperator. cū simi. Ceterū si dicatur istos debentes onera soluere
continuo secundum formā secūde ordinationis soluisse: erit ↄse-
quenter videndū an isti soluentes allegare possint cõtra Massa
nam cõmunitatē prescriptionē quo ad primū soluēdi modū esse
detrusam ⁊ cõsequenter effectum primarū ↄstitutionū extinctuȝ.
Breuiter dicendū videtur qd sic. ❡ Primo per tex. extra de cēsi.
c. cū olim. ibi quo ad modū soluendi censum qui erat vt solua͛t de
pecunia florētina censeatur esse prescriptum si annis quadragin-
ta alio modo solutū fuerit. scȝ soluēdo pecuniā senēsem. ❡ Scdo
ad idē tex. in. l. si cõmunē. §. si is qui. ff. quēad. serui. amit. vbi con-
tra habentē seruitutē itineris diornam: ⁊ consequēter per vsum
vnius modi censet͛ esse p̄scriptū quo ad premissum modū si ipse
seruitutē habens diuerso vtēdi modo vsus fuerit vt puta p vsum
nocturnū. ❡ Ultimo ad idē optime text. in. l. fi. C. de fun. pat. li. x.
2 vbi est expressum † qd qui allegat ↄcessionem sibi factā de collecta
non soluenda cum cursu annoꝝ. xl. habet iustam defensionis cau
sam vt nulla ei nouiter impēdat͛. Unde ↄsequēs est q̄ multo ma-
gis subditi Massane cõmunitatis habētes cõcessionē onera sol-
uēdi per vnū modū iuste se defendant in hoc vt alio modo solue-
re nō teneātur. ❡ Premissis tm̄ non refragātibus ↄtrariū est ve-
ritas. primo qz nō est dubium qd hic secūdus varius soluēdi mo
dus surrogatur est loco modi primi. ergo sequit͛ q̄ ipa Massana
cõmunitas vtens hoc modo scdo censeatur vsa fuisse modo p̄io.
⁊ ↄsequēter ↄtra quo ad hunc primū modū quo ad eū p̄scriptum
3 non intelligat͛. Ad hoc tex. optimus. ff. de vsufru. l. q̄ñ p̄io. † vbi
qui precio vtitur vsus esse videt͛ re ipsa cuius loco pretiū surroga
tur. Quinimo ⁊ lȝ ipsa Massana cõitas vsa non fuerit in fienda
exactiõe p̄io mō tm̄ vsa fuit hoc scdo q nō solū primū modū in se
ↄtinet: sȝ etiā satis plus. vt. ĩ. deducet͛. Ergo ↄtra primū modum
prescriptum nō intelligit͛. ⁊ hoc per tex. optimū in. l. is cui. ff. quē
ad. ser. amit. vbi ↄtra habentem seruitutem vnius aque ducende
non censetur esse prescriptum. ⁊ si legitime seruitutem habens nō
solū illa aqua cuius seruitus erat vsus fuerit: sed ⁊ plus fecerit: qz
alia vsus fuerit permixtum. Et ad idē tex. de ser. vr. pred. l. si arbo-
rem. §. per ↄtrarium: ⁊ ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. cum ↄstat. §. j. ⁊ l.
j. §. itē querit͛. Qd autē hic secūdus modus exactionis ⁊ primum
modum in se ↄtineat ⁊ quid qd est magis patet: qz vbi primo mo
do ↄsiderato quilibet subiectus de per se singulariter annuatim
soluebat. nunc secūdo ↄsiderato quilibet primo ⁊ de per se soluit
singulariter. Secūda autē solutio singulariū psonarū vnū cumu
lum pecuniariū facit qui datur cõitati. Preterea ⁊ tertio arguit͛
sic. ipsa iurisdictio ob quā hec onera imponūtur est vna sola qua
vti potest Massana cõitas diuersis modis. Ergo si vno modo
exactionis. scȝ scdo ipsa cõitas in exigendo vsa fuerit non tamen
censetur prescriptū ↄtra modū. imo per vsum huius scdi modi re
4 tinet͛ ius primi. † Iste est casus notabilis qui questionē determi-
nat. ff. de serui. rusti. l. vna est via. vbi quando vna est seruitus iti-
neris qua tm̄ pluribus modis vti liceret. ⁊ per fundos plures per
vsum vnius modi retinet͛ vsus alteri⁹. nō autē per cõtinuū vsum.
Idem optime facit tex. ff. quēad. vsusfruc. amit. l. qs vsumfructuȝ.
ff. quēad. serui. amit. l. si stillicidiū. §. fi. ⁊ l. si eo. in fi. ff. si serui. vēdi.
Et facit qd plene no. Dy. ⁊ Bar. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. ⁊ qd
habetur in. l. cū nouissimi. §. in his. Et qd no. Bar. ff. de iti. actuq̄
priua. l. j. §. si quis hoc interdicto. ⁊ in. l. si publican⁹. in fi. ff. de pu-
bli. ⁊ p Spec. in tit. de prescrip. §. j. ver. quid si debetur. ⁊ in titu. de
loca. §. nunc aliqua. ver. xxxij. ⁊ quod not. Innocē. in. c. tua nos. ex-
tra de deci. ❡ Ex his ergo concluditur qd si dicti comitatini. xl.
annis fuerint vsi secundo modo soluendi nihilominus grauare
eos potest Massana cõitas vt soluant fm̄ eum modum quē pri-
me constitutiones induxerunt dum tm̄ ipsa onera hodie exigātur
fm̄ formā laudi de quo. ṡ. fit mentio validitatē habentis inter cõ-
promittētes. licet nō in superioris preiudicium. arg. no. ff. de pact.
l. epistolam. §. pactum. ⁊ l. inter debitorem. C. eod. titu. l. pacto suc-
cessorum. ⁊ quod plene no. glo. in. l. ij. C. sine cen. vel reli.

Consilium. ccxix.

1 ❡ Intestatus decessisse an dicatur etiam ille qui de iure facere
non potuisset.
2 Nullum huius vniuersalis negatiue natura est cõprehendere o-
mnem casum sub se possibilem comprehendi sub ea.
3 Verba: nullum testamentum ⁊c. quomodo intelligi debeant.
4 Constitutionum verba ita semper sunt intelligenda vt minus q̄
possint operentur contra ius.
5 Pupill⁹ doli capax p statutū ad testamēti factionē habilitari p̄t.

6 Statutum vbi contra ius commune vnum effectum operari pōt non debet duplicem inducere:cum quo ad fieri potest statuta sint ad ius commune reducenda.
7 Lex in dubio magis fauet linee ascendenti quam trāsuersali.Itē ꝛ his qui tractant de damno vitando magis fauet lex:quam his qui de lucro captando tractant.
8 Testamentum solum de restitucione male ablatorum mentionē faciens potius debiti redditio quam testamentum appellatur.
9 Statuta ciuitatum nunquam ita interpretanda sunt vt tollāt id quod est vtile reipublice.
10 Alienatiōe a testatore ꝓhibita:nō intelligit̃ alienatio in cōiūctos.
11 Donationis causa mortis prohibitio an includat casuꝫ illū quo causa mortis donatur gratia pietas.
12 Alienatio feudi cā pietatis(hoc est ꝓ aīa)lꝫ ꝓhibita sit iure feudorum:nihilominus de equitate canonica censetur esse permissa.
13 Alienatio bonorum pupilli ab eiusdem negligentia prouenientes valida censetur.

¶ In christi nomine amen.

1 PResens statuti particula dicēs† q̄ ille dicatur intestatus decessisse q nullū fecerit testamentū etiam si is decesserit q de iure facere non potuerit nō includit casum nostrū in quo pupillus doli capax ac pubertati proximus testatus est auiā ascendētē instituēs ꝛ consequēter eā ad quā de iure quasi deueniebat hereditas vt in aut.defuncto.ꝛ in aut.vnde sumit̃.C.ad tertu.qđ ꝓbo:q2 vbi cessant cōstitutionis v̄ba ibi cessat eiusdē dispositio.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.l.j.§.loquit̃.ff.de acqui.here.l.seruū.§.nō dixit.ff.de damn.infec.l.iij.§.toties.ff.de admi.tut.l.ita aūt.cum fi.Sed cōstitutionis verba cessant in ꝓposito casu.vt.ĩ.deducit̃ igit̃ ꝛc.¶ Qđ aūt cessant demonstratur primo:q2 verba statuti dicūt qui nullum fecerit ꝛc.sed non possit videri nullum fecisse qui saltem de facto fecit.vt in casu proposito cōtingit ergo ꝛc.ꝛ si dicatur statutū nō cōsiderauit testamentū de facto celebratum sed de iure.Respondet̃ hoc esse falsum:quia illa dictio qui iuncta verbo fecit statuto apposito conditionem inducit de leg.ij.l.stichum qui meus erit.conditionem autem de iure non solum sed de facto verificari sufficit ff.de condi.insti.l.mulier.§.si quis hereditarium.de condi.ꝛ de
2 monstra.l.meuius ergo ꝛc.¶ †Scđo q2 de natura illius vniuersalis negatiue nullum est comprehēdere omnem casum sub se possibilem comprehendi de ea que plene not.in.l.si is qui ducēta in.§.verū.ff.de reb.dub.ꝛ in cle.j.in gl.super verbo nullius.de preben.Sed possibile est hunc casum testamenti de facto cōditi sub hac vniuersali negatiua comprehendi ergo ꝛc.¶ Tertio q2 si cōstitutionis verba ponderentur soluꝫ in eis factum no.vt patet ex his verbis nullum fecerit testamentum que sunt verba factum denotantia.vt patet ex verbo fecerat.Sed cum lex aut cōstitutio quid deponendo per verba soluꝫ factum denotātia loquitur.vt in presenti casu superius est probatuꝫ sufficit actū de facto fieri si de iure non subsistat vt est casus optimus istam decidens questionem in.l.quid ergo.§.cum autem factū.ff.de his qui no.infa.ꝛ optime probat̃.ff.ad turpil.l.destitisse cum concor.in eis allegatis omissa
3 Lex quidem.igitur ꝛc.†Ex his respōdetur ad id quod dici posset verba illa statuti nullum testamētum debere intelligi de testamēto iure valido.arg.l.non putauit.§.non quenis.ff.de cōerata.b.ꝛ.l.iiij.§.condēnatum.ff.de re iudi.ꝛ.l.ij.§.testamētū.ff.quemadmo.testa.aperi.ꝛ.l.fideiussor.§.qđ ait pretor.ff.qui satisda.cog.cum simi.quā illud verum vbi lex loquitur per verba simplicia aut indefinita ꝛ pure non aūt vbi loquit̃ per verba vniuersalia ꝛ conditionalia.vt in casu presenti superius est deductū.vel melius illa loquūtur nisi dispositio loquat̃ per verba factū denotantia vt est in presenti casu probatū ex illo verbo statuti fecerit ꝛc.quā tūc ad cuiuscūq3 dispositionis effectū actus factu licet nō iure valido vt est casus expressus hanc questionē determinans in.d.§.cum aūt factū.¶ Scđo principaliter dicere possumꝰ.ꝛ in premissis verbis cōstitutionis videri decisum vt non cōprehēdat̃ casus iste in quo pupillus de iure ad testādum inhabilis saltem de facto testatus est.quā cōstitutionis v̄ba hec sunt qđ ille intestatꝰ dicatur qui nullū fecerit testm̄ ꝛ si ille decedat qui de iure facere non posset.ergo ex eis recte intuenti comprehendit̃ qđ si is decedat qui de iure facere nō pōt.ꝛ tn̄ pur fecerit nō dicatur intestatus decessisse cum nō possit videri nullū testamentū fecisse.Et qđ iste intellectus ad pre
4 sentia verba statuti ꝓcedat probatur.†q2 verba cōstitutionis ita semper sunt intelligenda vt minus q̄ possint operent̃ ꝫ ius.adeo qđ vbi possint tollere ius aui ascendentis vno tn̄ casu cōsiderato ad illū restringi debeant.nō aūt ad illū extēdi debent in quo ius ipsius auie tollitur duplici descendens ex cā.Hic est casus notabilis in priuilegijs loquēs quē ad statutum extendo.in.c.dilecti.extra de foro compe.ꝛ in.c.j.ver.ꝛ id ipsum.de priuile.lib.vj.et in.l.si quā.C.de inoffi.testa.Sed si traheremus v̄ba statuti ad casum presentē extenderemus ad illum casum in quo ius successionis ipsi auie duplici ex causa competit.vt ex prima que est de ipsa qui cōsiderata dispositione iuris cōmunis ad successionem vocatur ab

intestato ex tacita voluntate ipsius decedētis intelligit̃.vt in.l.cōfiscant̃.ff.de iur.codicil.ff.vn̄ libe.l.scripto.ad fi.ꝛ qđ plene not.ff.de colla.bo.l.j.§.vel maxime.Et ex scđa q̄ est exp̄ssa volūtas ipsius pupilli testō descripta.ergo sequit̃ quod ad istuꝫ casum statutuꝫ trahi non debet.sed ad illum solū quo pupillus nullo testō facto decedit.quo casu ex vna tn̄ causa ius succedendi auie cōcedit̃.s.ex tacita voluntate considerata.Ceterū si dicat̃ scđm hoc videri statutum concessisse habilitatē testādi ipsi pupillo.respōdeo hoc debere cōcedi maxime quo ad hūc casum vt pupillus dicatur dece
5 dere intestatus quo ad exclusionē auie cum†ꝛ statutum posset pupillū doli capacē ad testamēti factionē habilitare.vt no.Bar.ff.de testa.l.si q̄ramus.ꝛ plene in.l.cunctos populos.C.de sum.trini.Quinimo si ex aduerso dicat̃.ꝛ pari ratione cōcessum videri ius testādi furioso.Respondetur hoc esse falsum.quā cū hec ꝯstitutio expresse facere nō potuisset.vt no.Bar.in.d.l.si queramus.nō censetur voluisse inducere tacite.ff.de his qui in frau.credi.l.si pater.ff.ad munici.l.lucius.§.imperatores.ff.de admi.re.ad ciui.perti.l.curatores.§.fi.in.c.in gn̄ali.si de feu.fue.cōtro.inter do.ꝛ agne.et qđ no.Jo.an.in.c.fi.de immu.ec.lib.vj.in nouella.qs ergo erit effectus prefati statuti.Certe rn̄deo q̄ duplex.Primo determinatio q̄onis q̄ fuit inter Bar.ꝛ Bal.de qua pridie allegādo dictū fuit Scđo qđ vbi iure cōi improprie dr̄ ille intestatus decessisse q de iure testm̄ facere nō pōt.vt insti.de here.q ab intest.in p̄n.ꝛ in.l.in testa.de v̄b.signi.ꝛ in.l.j.ff.de suis ꝛ legi.ꝛ qđ plene no.p glo.ordi.C.de iure deli.l.cū antiquioribꝰ.Nunc ꝯsiderata ꝯstitutiōe dicetur intestatꝰ ꝓprie ergo nō erit statuti intentio eo casu ascendentē exclu
6 dere quo pupillꝰ ipse eā declarauerit:qđ ꝓbo.†q2 vbi statutū ꝫ ius cōe vnū effectū operari potest non dꝫ duplicē inducere cū quo ad fieri pōt sint ad ius cōe reducēda.vt.C.de iure deli.l.fi.§.in cōputatione in gl.C.de noxa.l.ij.ff.de mu.ꝛ hono.l.gradatim.§.sꝫ si lege.extra de ꝯsue.cū dilectus.ꝛ in.c.ad audiētiā.et in.c.cuꝫ dilectꝰ.extra de de.nō resi.Sed statutū sm̄ intellectū quē premisi operat̃ pilo effectū sublatiuū disceptatiōis.bar.ꝛ bal.scđo aliū qđ dr̄ pupillus ꝓprie intestatus.ergo nō dꝫ operari hūc tertiū qđ auia cōtra exp̄ssam voluntatē pupilli excludat̃.Preterea hec interpretatio exclusiua est iniqua.ergo cōtraria auie inclusiua accipiēda est que equitatē sapit.vt ex se notū est.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.in his.C.de bo.que libe.l.nō sine.ff.de reg.iur.l.quoties idē sermo.cū simi.
7 Item negari non pōt quin iste casus sit dubius.† Claruꝫ aūt ad qđ in dubio.l.magis fauet linee ascēdenti q̄ transuersali.Iteꝫ et his qui tractant de dāno vitando:vt est auia:quam his qui tractant de lucro captando.vt sunt transuersales agnati.igitur ꝛc.Primū aūt patet de heredi.que ab intesta.§.nostra.scđꝫ.C.de iure delibe.l.fi.§.ꝛ si p̄fatū.ꝛ.l.vlti.cū simi.C.de codicil.nō dꝫ miruꝫ videri si constitutio in hoc casu pupilli volūtatem ꝯsiderauit:cuꝫ ꝛ alīs lex ipsa consideret ad ortū naturalis obligationis.ff.de noua.l.j.cū ibi plene no.ff.de reg.iur.l.pupillus.cū ibi plene notatis ꝛ in.l.pupillus.ff.de actio.ꝛ obli.cū si.Porro fuit etiā magis considerabilis in casu presenti vbi ipsam auiā ascendentē instituit.ꝛ sic quodāmodo in hereditate iure pietatis ipsi auie debita erat ipsam heredē reliquit.vt i.d.l.scripta.ꝛ in.l.nā et si parētibꝰ.ff.de inoffi.testa.Et ad hoc recte adducit̃ qđ not.Jo.an.in.c.quā q̄.de
8 vsur.li.vj.ꝛ refert do.Bal.in.l.vna.C.de sac.san.eccle.†dicētes iure valido cōseruari testm̄ deportati si solū ꝓ restitutiōe male ablatorū testet̃.cū tūc potius dicatur qđ est debitū reddere q̄ ex testō aliqđ beneficiū impendere.de heredi.insti.l.si seruo fideicōmissaria.¶ Ex his ergo quo ad hoc primū ꝯcludit̃ non refragante statuto auiā ad pupilli successionē admitti ad quā ꝓbandā recte inducitur qđ no.Ja.de are.in.l.si peculium.§.sicut.ff.de pecu.lega.
9 ꝛ refert do.Bal.in.l.ij.an fruc.ex eo fac.† dicētes statuta ciuitatū nunq̄ ita interpretari vt tollāt id quod est vtile reipublice.sꝫ reipublice vtile est morientium testamenta conseruari.vt ex his habeant heredes.vt.ff.quēadmodū testa.aperi.l.vel negare.ff.de interroga.act.l.ꝛ q2 ergo non est ita presens ꝯstitutio interpretāda vt in effectu testamēto pupilli sublato ipsa auia censetur exclusa.¶ Quo ad scđm p̄supposito sine preiudicio veritatis qđ ipsa auia per statutum censeretur exclusa.Videamus an iure donationis cā mortis venire potest.Et primo dicendū videtur qđ nō p text.in.l.j.§.i.ff.de tute.ꝛ ra.dist.vbi prohibitū est pupillam per mortis cām donationē alienare.¶ Hoc tn̄ non refragāte contrariuꝫ est dicendum quā intelligenda est illa litera nisi ipsa alienatio per mortem conferatur in eā personā ad quam iure communi inspecto bona ex via successionis peruentura fuissent vt est in casu proposito respectu auie.quod primo ꝓbo.Quia si p̄missuꝫ est in premissas personas pupillū inter viuos donare posse.et sic donatione irreuocabili.vt.d.l.j.§.sed nōnullos.ꝛ in.l.cum in plures.§.tutor.ff.de admini.tuto.ꝛ qđ habet̃.C.eo.tit.l.non omni.ergo multo magis debet censeri permissa donatio cau.mor.que est reuocabilis.¶ Scđo hoc idē ꝓbat̃:q2 alīs lꝫ alienatio feudi regulariter sit prohibita tn̄ censetur permissa eo casu quo alienat̃ in personā coniunctā ad quam omnino post mortem alienātis res ipsa feudalis peruētura fuisset.vt in.c.j.§.sed ꝛ res.per quos fiet inuesti.ꝛ in.c.j.

10 in.c.j.de alie.feu.l vlt.feu.¶ †Tertio qr lz alias testator alienatio-
nē ꝓhibeat non tñ ꝓhibita intelligit alienatio in cōtinētia.de le.
11 ij.l.pater.§.quīdecim.ꝛ l.vlti.C.de fideicom.¶ †Quarto qr ꝓhi-
bitio p viā donationis cā mortis nō includit casum illū quo cau
sa mortis donat grā pietatis.Primo p tex.in.l.si sponsus.§.con-
cessa.ff.de dona.inter vi.ꝛ p id qd no.do.Ant.in.c.q in ecclesiarū.
12 extra de cōsti.dicens referendo Host.†qd lz alias alienatio feudi
cā pietatis hoc est pro aīa intelligat esse ꝓhibita iure feudorū.vt
in.c.i.§.donare.qualiter olim feu.dona.potuit.ꝛ in.c.j.de ꝓhibi.
feu.alie.p Fe.nihilomin⁹ de equitate canonica tali casu censetur
esse permissa.Sed in ꝓposito casu priū est causa mortis donatio-
13 nē ante relinq.vt in.d.l.nā ꝛ si parētibus ergo ꝛc.¶ †Ultimo hoc
idē ꝓbat.qr lz alias alienatio bonoꝝ pupilli sit nulla tñ est regu-
lariter valida que ꝓuenit ob eiusdē negligentiā.Hic est casus.ff.
de re.coꝝ.l.iij.§.an ergo.fm vnū intellectū.Sed ista donatio per
viā donationis causa mortis fuit valida effecta ob negligentiam
nō reuocātis.ergo ꝛc.¶ Et ex his cōcludit hāc donationē causa
mortis valida censeri i persona in quā collata est pñs fuit aut alī
ter p ea accipiēs:vt primū p3 i.l.inter mortis.ꝛ.l.j.cū ibi plene not.
p Bar.ff.de dona.cau.mor.fm in.l.illud in gl.C.de sac.sanct.eccle.

Consilium.cc.

1 ☞ Substitutio in re certa ad se trahit vniuersum per ius accre-
scendi.Limitat ibidem.ꝛ nu.2.

¶ In christi nomine amen.

Elia valorinus testator in casu mortis nepotū oim constituit
ꝯsules calismale tāꝗ nudos ministros ꝛ meros execu-
tores ad faciendū capellam de ipsius hereditatis red-
ditibus ac vt de eisdē vn⁹ presbyter gubernet.ꝛ etiā officiū deter-
minata oie dicat pro anima.merito cōsequēs est vt in ipsa ꝓprie-
tate bonoꝝ in q testator dictis decedētibus nullū cōpendiose sub
stituit succedat totidem mater per aut.defuncto.C.ad tertul.ꝛ in
aut.vñ sumit.Nec est dicendū ad dictos ꝯsules calismale per ius
accrescendi peruenturā dictā ꝓprietatē.qm aut dicimus qꝫ accre
scat in vtilitatē dictoꝝ cōsulū.ꝛ hoc est falsum:qr ipsi cōsules tāꝗ
nudi ministri meri executores nil cōmodi cōsequūtur.ff.de le.ij.l.
lucius.§.a te peto.cū concordā.ibi allegatis.Aut ad vtilitatē di-
cte capelle seu presbyteri quibus in effectu censet relictum qr ꝛ cō
struēdo tēplo relinqui pōt.ff.de adimē.leg.l.seruos.ff.de lib.cau.
l.seruos.cū ibi plene no.per Bar.ꝛ in.c.abbate.de re iudi.lib.vi.ꝛ
1 in.c.vi.extra de eccle.edi.ꝛ hoc silr falsum.†qm lz alr subñō in re
certa ad se trahat vniuersum per ius accrescendi:vt in.l.coheredi
§.vlt.ff.de vulg.ꝛ pupil.tñ hoc verū vbi substitutio rei certe facta
fuit per verba directa.secus si p vba cōia:vt est in hoc casu verum
accipiant subintellectū.qm tūc nunꝗ subñō in re certa ad vniuer
sum ius trahit vt no.Bar.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pupil.ꝛ huius
est rō:qr hec verba cōia rei certe adiecta vim vere substōnis aut in
stitutionis nō habēt sed potius legati.ꝛ ideo nō trahūtur ad vni
uersum.ff.de here.insti.l.his verbis in glo.ad treb.l.cogi.§.gnālr.
2 ¶ †Scdo qr id qd dr qꝫ institutio seu subñō re incerta ad vniuer
sum trahat:tunc locū sibi vendicat cū ipse institutus ex se capiūt
secus si per obliquū vt ex manu alterius.vt adest casus pñs vbi p
obliquū hoc est ex manu consulū executorū capiūt ipsa capella cō
struenda ac presbyter in ea deputādus eis necessaria qm tūc nūꝗ
institutio aut substitutio rei certe trahunt ad se vniuersum vt ele
ganter terminat do.Bal.in.l.vna.in lectura antiqua.C.de his q
pene nomi.¶ Concludendū est igitur dictā matrem filio vltimo
decedenti in ꝓprietate oino successurā ac ad eandē peruenire de-
bere residuū redditiuū ac ꝓuentuū superexistentiū cōpletis his q
testator expediri mādauerat ꝛ hoc per casum expressum in.d.l.lu-
cius.§.a te peto.Itē cōcluditur ꝛ tertio dictos cōsules calismale
ex manu dicte matris redditus ad premissa sufficiens percepturos
cū nō sint vsufructuarij qui autoritate ꝓpria patiēte ꝓprietario
percipere possint.vt recte probat.ff.de vsuf.l.defuncto.§.sempro-
nio.ꝛ.l.si qs ita.cū ibi plene no.ꝛ plenius.ff.de vsufr.lega.l.fundi
trebelliani.Nec me pro nunc in aliis extendo.

Consilium.ccj.

1 ☞ Empta ex pecunia dotali p aliū ipsius emētis noie in locum
dotis surrogatur.Secus si empta essent noie mulieris.
2 Dos reputatur a iure quod emptum est ex dotali pecunia.
3 Debitum mihi an meum censeatur.
4 Renunciari non potest prescriptioni future continenti odiū.Iā
vero completa sit.nu.5.

¶ In christi nomine Amen.

Pro decisione presentis dubitatiōis pri-
mo premitto qd lz non ap-
pareāt instra dictarū emptionū ad que se refert Nico-
laus testator nihilominus dictū legatum validū est in
vim legati.C.de dona.ff.eo.ti.l.ex hac scriptura.C.de fal.cau.adiec.
legato.l.iij.ꝛ.l.fi.insti.de le.§.ꝛ si qua.de leg.i.l.si sic legatū.de lega.
1 ij.l.lucius.§.quisqꝫ.¶ †Scdo qd lz res empta ex pecunia dotali
per aliū ipsius ementis noie in locū dotis nō surroget:vt in.l.ex
pecunia.C.de iure dotiū.ꝛ in.l.fi.C.de seruo pigno.da.manumiss.
tñ si ex eadē emptū sit quid noie mulieris succedit tale emptū in
2 locū dotis si hoc mulieri expediat.† imo a iure dos reputat.quod
emptū est ex dotali pecunia.ff.de iure dot.l.res q ex dotali.ꝛ.l.si ex
lapidicinis.ꝛ.l.peculius.ad finē cū ibi no.ꝛ in.l.ita constāte.ꝛ.l.fin.
Quamobrē cū ex forma statuti talis statutaria ꝑscriptio locū nō
habeat in muliere suā repetēte dotē ꝯñs est vt nec locū habebat si
ipsa repetat eas res q loco dotis successerūt.¶ Certū ꝛ scdo qd ꝛ
dicta consīd locū non habeat ostendit qr dirigit verba sua cōtra
negligentem petere rē sibi debitā.sed i.a iste quas petit dicta mu
lier nō sunt ꝓprie sibi debite lz sue ꝓpter titulū legati cuius vigo
re transit dominium a dicta morte defuncte.vt in.l.a titio.de fur.ꝛ.l.si
tibi homo.§.cū seruus.de le.i.ꝛ.l.legatū.de leg.ij.cū aliis superius
allegatis.Igit cum cessent ꝯstōnis verba:ꝯñs est vt cesset dispō.
ff.de dā.infec.l.iiij.§.totiens.de admi.tu.l.ita aūt.ff.de acqui.hered.
l.si seruū quis.§.non dixit.ꝛ in.l.j.§.loquit.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.
lz enī largo sumpto vocabulo res mihi debita mea censeat.vt p3
ex.l.si pecuniā.C.de neg.gest.ꝛ.l.si me ꝛ titiū.ꝛ.l.si tibi pecuniā.ff.
si cer.pet.iunctio gl.nihilominus stricta cōsiderata significatiōe
3 †qd meū nō est ꝓprie mihi debitum dr.vt no.gl.ordi.inst.de acti.
circa prin.ꝛ probat in.l.aurelius.§.nemo.ꝛ.l.creditor.§.titia.ff.de
libe.le.ꝛ no.do.Bal.in.l.cū necessitate.C.de fideiuss.que quidē stri-
cta significatio attēdēda est in interpretatione premissi statuti vt
in vulgaribus habet maxime cū ponat materiā odiosam.s.ꝑscri-
ptionis inducere in negligentiā nō petētis iuxta plene no.per gl.
in.l.edicto.C.de edic.diui.ꝛ per Dy.in.c.male fidei possessor.de re.
iur.lib.vi.ꝛ Bal.C.de pact.l.traditionibus.¶ Tertio principalr
qd dicta mulier agere pōt prescriptione sibi nō refragāte.arguit
qm aut vult heres dicti Nicolai allegare prescriptionē dictarum
terrarum scdm qd prescripsit Nicolaus defunctus ꝛ hoc non pōt
qm idem:vt ex verbis testamēti patet dicte ꝑscriptioni si.cucurris
4 set renūciauit.†ꝛ lz renunciari nō possit prescriptioni future que
cōtinet odium.vt plene no.Bar.ff.de vsuca.l.j.ꝛ in.l.nemo potest
de leg.i.ꝛ Bal.in.c.j.§.preterea.de capi.conra.ꝛ in aut.quas actio
nes.C.de sac.san.eccle.ꝛ in.l.ij.C.de consti.pec.ꝛ in.l.centurio.in fi.
ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.l.fi.C.de tempo.appel.ꝛ p Io.and.in addi.
5 Spec.in rubri.de prescrip.ꝛ do.An.extra eo.tit.cū non liceat.†ni
hilominus renūciari potest prescriptioni iam cōplete prout in ca
su ꝓposito accidit.Casus est.ff.de fideius.l.si quis postꝗ.aut vult
allegare prescriptionem ex persona sua inductam allegās se in bo
na fide fuisse.l.qui in alterius.ff.de re.iur.ꝛ ꝯñr se prescripsisse non
obstante mala fide defuncti saltem de equitate canonica.vt singu
lariter no.Dy.in.d.c.possessor.ꝛ sequitur Bart.in.l.cū heres.ff.de
diuer.ꝛ temp.prescri.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de vsuca.pro herede.lz de iu
re ciuili secus vt no.glo.in.l.pōponius.§.cū quis.ff.de acqui.pos.
ꝛ in.l.vitia.C.eo.ti.ꝛ in.l.fi.de vsuca.ꝛ plene not.in aut.male fidei.
C.de prescri.lon.tēpo.nihilominus ꝛ hoc est falsum qm cū loqua
mur in successione vniuersali titulo hereditario ꝯñs est vt ꝛ ipse
licet bona fide prescripserit nihilominus restituere rē prescriptā
tenet.vt defuncti ꝯstōnē exgrauet que in mala fide cōstituta fuit
ad quā exgrauandā tenet vt extra de sepul.c.fi.extra de rap.c.sup
eo.dictū ergo Dy.solū locū habebit in successiōe vniuersali in di-
gnitate.cui bona fide possidēti ꝛ prescribēti nō nocet mala fides
precedētis predecessoris cū ab eo successiōis causam nō habuerit:
sz a superiore vt no.glo.extra de iure patro.c.cura.Et hec est vera
snia do.Ant.declarantis Dyn.in.c.si diligenti.extra de prescripe.
¶ Ex his igitur premissis videt mihi primi cōsulētis cōclusio ve
ra:omissa illa dubitatione an tale statutū valeat de quo plene p
Io.an.in.c.ij.de excep.lib.vj.in nouella per Barto.ꝛ in.l.sequit.§.
si dic.ff.de vsuca.ꝛ in.l.oēs populi.de iusti.ꝛ iure.vbi etiā p Bald.
ꝛ per eūdem in aut.ad hec.C.de vsu.ꝛ in.l.si quis per.xxx.si de feu.
fuerit cōtrouer.in vsi.feu.ꝛ in sua disputatiōe q icipit.statuto ca-
uet qd fenerator.ꝛ per Ang.in.l.j.C.de iudi.ꝛ do.Anto.in.c.fi.de
prescrip.ꝛ do.Pe.in repe.dicti.c.male fidei.ꝛ habetur glo.singu-
laris in.c.i.§.porro.que fuit prima causa benefi.amitten.Aduer-
te qr ibi nō est.sed in precedenti.§.itē qui oīm in nullo negligēs.

Consilium.ccij.

1 ☞ Creditor appellatur is contra quem cessa sunt iura.
2 Procurator constitutus intelligitur ex quibuscūqꝫ verbis ad cō
stituendum aptis.
3 Mandatum quando morte constituentis nō finiatur.Et nu.4
5 Mandatum ad pias causas non finitur morte.
6 Mandatum morte nō finitur:si principalis causa respectu cius
adijcitur mandatum morte non finiatur.

¶ In christi nomine amen.

Non est dubium quod premisse reformationes
dicunt dictas pecunias posse permu-
tari ad volūtatem creditoris.Sed certum est quod di
ctus ordo cui cessa sunt dicta iura pecuniarium con-
tra fiscum florentinum dicitur creditor vt probabo:ergo ad
petitionem eius ꝛ cuiuslibet fratris procuratorio nomine pro
ipso ordine interuenientia possunt dicte pecunie permutari.

1 ¶ †Quod aūt ordo sit creditor patet: qr io ɜtra quē cessa sunt in-
tra appellaſ a lege debitor. tex. l. i. ff. C. de dona. ergo is cui sit est cre-
ditor sumpto ar. a correlatiuis. ff. de accept. l. vlti. C. de indi. vidui.
l. legē iuliā. ⁊. l. i. C. de caduc. li. x. Ceterū hoc firmat Jo. an. in ad-
di. Spe. in rubrica de accessio. Bald. in. l. i. C. de acti. ⁊ obli. in. l. i. ff.
si cer. peta. ⁊ in. l. per diuersas. C. man. ⁊ qd idē no. in. l. si sic legatū
2 §. fi. de lega. i. ¶ †Secundo idē probatur: qr per verba illa instru-
menti dicentia ⁊ cuilibet aliū facti dicto ordi. pro ipso ordine licē
tiā dedit accipiēdi. ⁊. c. censenſ dicta mulier ɜstituisse quēlibet fra
trem dicti ordinis procuratorem pro dicto ordine ad recipiēdaʒ
dictam pecuniā. cū ex quibuscūq; verbis aptis ad constituendū
mandatū: vt hec sunt. procurator constitutus intelligiſ. ff. man. l.
i. ergo sequitur qd ⁊ vigore dicte reformationis etiā de procurato-
re loquente possint ad constitutionē cuiuslibet fratris tāq̄ pcu-
ratoris p dicto ordine a dicta dn̄a cōstituti dicte pecunie trāsfer
ri seu permutari etiā si dicaſ mandatū hoc finitū est morte dicte
mulieris. C. man. l. mandatū. ⁊. l. inter causas. ff. eo. tit. ff. de dona. l.
3 ij. §. sed ⁊ si qs. ¶ †Rn̄detur qd aut mādatū hoc est collatum post
mortē dicte mulieris. ⁊ tūc est certū morte nō finiri nisi dict⁹ ordo
qui succedit in iuribus dicte mulieris donantis mādatū dictorū
fratrū reuocauerit vt primū pbaſ in. l. si vero non remunerādi. §.
fi. cū. l. sequē. ff. māda. ⁊ plene not. in. l. at si quis. §. si cui. ff. de reli. ⁊
in. l. fi. ff. de solu. ⁊ in. l. cū pater. §. menio. ff. de legat. ij. ⁊ in. l. mortis
causa capimus. §. titia. ff. de dona. cau. mor. ⁊ per Bald. in. l. id qd
pauperibus. C. de epis. ⁊ cler. ⁊ in. l. i. §. item ⁊ ad lites. ff. de pcur. ⁊
habeſ. C. de actio ⁊ oblig. l. i. ⁊ per Ang. in disputa. sua que incipit
Bastensis miles. De secundo est casus singularis in. l. fundi ven-
ditor. §. item si amicus. in ver. aut non pbibentibus heredibus de
acqui. pos. Aut tale mādatū dictis fratribus directū nō fuit col-
latū post dicte mulieris mandātis. ⁊ tunc similiter morte nō finiſ
4 nisi dicto ordine pbibēte. vt. d. §. itē si amicus. †Qd primo probo:
qr cū mandaſ quid ad qd mandans precise cōpellebaſ mandatū
mandātis morte non finitur. Casus est notabilis in. d. l. fundi. ⁊
glo. no. in. d. §. sed ⁊ si quis. Sed ipsius mādatum fuit collatū su-
per eo qd mulier mandans precise tenebaſ. s. ad accipiendā reruʒ
5 donatarū possessionem. ergo ⁊c. ¶ †Scdo qr pōt dici dictū māda
tū ad pias causas esse collatū ex quo per exercitiū ei⁹ impleſ effe-
ctus donationis facte pro loco. sed mādatum ad pias causas nō
finitur morte. vt. l. si ego. §. i. ff. de iure do. ⁊ probaſ. ff. de manumis.
testa. l. pater ex puincia. ⁊ no. Bal. in. d. l. mādatū. ⁊ in auſ. si qua
6 mulier. C. de sac. sanct. eccle. ergo ⁊c. ¶ †Tertio qr qū principalis
causa cuius respectu adijciſ mādatū morte nō finiſ ɜn̄s est vt nec
tunc finiatur dictū mandatū qd est eius accessoriū. Casus est no-
tabilis de offi. dele. §. si super gratia. lib. vi. Sed causa principalis
cuius respectu mandatum est collatum. s. donatio nō finitur mor
te. vt est ex se notū. Igitur nec dictum mandatum sibi adiectum.
tanq̄ quid accessorium. Ex predictis ergo cōcluditur ad petitio-
nē cuiuslibet fratris dicti ordinis dūm̄ non appareat eiusdē ordi
nis euidens pbibitio dictas pecunias mortis posse permutari.

Consilium. cciij.

1 ¶ Solennitas omissa q̄ requiritur in ipsius actus celebratione
illum nullum atq; illegitimum reddit.
2 Scriptura specialis in sui confectione requirens determinati ta
bellarij subnotationē: illa non interueniēte: nulla redditur.
3 Obligationes. notificationes seu ptestationes illegitime reddū-
tur omissione temporis congruitatis in eis requisite.
4 Exemplatio instrorū originaliū illegitima redditur (quo ad viaʒ
probandi) si iudicis autoritas in ea requisita non interuenerit.
5 Solēnitas interualli tpis l ipso actu trine denūciatiōis omissa (vt
puta qr illa vna voce ɜiuncta fcā fuerit) eādē reddit illegitimaʒ.
6 Obligatio pecunie per debitorē vt dicatur creditori facta legiti-
me ad impediendū pignorū distractionem necessarium est illā in
iudicio celebratam fuisse.
7 Factum illegitime ⁊ non factum: an paria censeantur.
8 Solennitatis omissio a cōstitutione vel lege requisite post ipsius
actus celebrationem non reddunt actum nullum ipso iure: sʒ an
nullandum a iudice vel exceptionis ope.
9. Furti pena que sit.

¶ In christi nomine amen.

Quo ad primum consultationis articulum vbi
querit an ipsa bānimenta per hebreos
facta. sed in librū ⁊ actis curie potestatis per notarios
actorū nō registrata scđm formā ɜstitutionis vlterane
dicanſ illegitime fore facta. Breuiter dicēdū videſ qd sic. ¶ Pri-
mo qr solēnitatis premissa requiriſ l ipso actu descriptiōis: vt ex
ipsa ɜstōne apparet. ergo illa nō obseruata actus reddiſ illegi-
1 timus. †Et hoc primo regula dicente qd solennitas omissa que
requiritur ex ipsius actus celebratione illū nullū atq; illegitimū
reddit. C. de sac. sanc. eccle. auſ. hoc ius porrectū. ff. de transac. l. cum
hi. §. si pretor. C. de testa. l. hac cōsultissima. ⁊. l. cū antiquitas. ff. de
auto. tuto. l. obligari. §. tutor. ff. de testa. l. heredes palā. §. in testa-
mentis. ¶ Scdo istud probaſ magis in specie. C. de cōue. fis. debi.
2 l. ij. lib. x. vbi est expressum qd specialis scriptura in cōfectione sui
requirens determinati tabellarij subnotationē illa non interue-
3 niente nulla reddiſ. ¶ Tertio ex eo †qd dicimus in obligatione
⁊ notificatione seu protestatione q̄ qr in eorū celebratione regriē
congruitatē tpis atq; loci. Igitur eorundē omissio illas illegiti-
mas reddit. ff. de sol. l. si soluturus. ⁊. l. creditor. C. eo. ti. ⁊. l. obsigna
4 tione. ff. de vsu. l. mora. ¶ †Quarto probaſ in instrorum origina-
lium exēplatiōe in qua si nō interueniat iudicis autoritas requi-
sita illegitima reddiſ quo ad viam probādi vt in auſ. de fratrum
filij. §. i. extra de fide instru. c. si. ⁊ plene no. extra de verb. sig. c. abba-
te. C. de eden. auſ. si quis in aliquo. ff. de admi. tut. l. chirographus.
ff. de fide instru. l. ij. C. de testa. l. publicati. ⁊ quod in eis plene not.
¶ Quinto premissa cōclusio magis specialiter probatur ex gl. si.
5 cōuenerit. ff. de pig. ac. vbi dicit †qd solēnitas interualli tpis l ipo
actu trine denūciationis de quo ibi omissa vt puta qr illa vna vo
ce cōtinuata facta fuerit eandē reddit illegitimā. ¶ Vltimo pro-
batur ista conclusio ex his que no. glo. in. l. si post. C. de distra. pig.
6 ⁊ in. l. si rem. §. fi. de pig. act. dicens †q̄ vt oblatio pecunie per debi
torem dicaſ creditori facta legitime ad impediendū pignorū di-
stractionem necessariū est illā in iudicio celebratā fuisse. Ita igiſ.
in terminis cōuersis ad hoc vt inscriptio bannimēti postq̄ conce
ditur pignoris distractio dicaſ legitime: nō āt illegitime facta re
quiriſ ipsa statuti solēnitas. s. vt in librū actorū per eorundē tabel
7 lariū facta fuerit. Et hec de prio. ¶ †Quo ad scđm an hec omissa
solēnitas inscriptiōis ⁊ omnimoda: vt puta qr nullo modo facta
fuerit vel facta ⁊ illegitime cum paria censeanſ. vt in vulgaribus
patet. reddat ipsum bānimentum nullū ipso iure vel in effectu. vt
puta rescindendū. Breuiter dicendū videſ q̄ ex omissione inscri-
ptionis vel eiusdē illegitime celebrationis bannimentum reddaſ
annullandū non autē nullū. ¶ Primo ex theorica glos. ordi. quā
ibi approbant Bar. ⁊ Bal. in. l. vniuersa. C. de preci. impera. offer.
⁊ idē Bar. in. l. ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. ⁊ in. l. filio preteri
to. ad fi. de iniu. testa. ⁊ etiam Bal. recte intuenti in. l. ambiguita-
8 tem. C. de testa. dicētis †qd omissio solēnitatis a cōstitutione vel le
ge requisita post ipsius actus celebrationē non reddit actum nul
lum ipso iure sed annullandum a iudice vel exceptionis ope. Sic
itaq; cū in pposito casu hec descriptiōis solēnitas post celebrata
bannimēta fieri debeat vt ex ipsius cōstitutionis tenore luculēter
ostenditur ɜn̄s est vt ea omissa vel illegitime celebrata nō ipso iu-
re nullū reddat bānimētum: sed in effectu annullādū. ¶ Secūdo
probaſ ista conclusio ⁊ glo. ord. ⁊ singulari in cle. i. de iure patro.
q̄ dicit qd si cōstitutio noua in cōfectione actus: cuius conficiēdi
quis per prius ab alia constitutione habeat potestatē certum mo
dū obseruari precipiat illius modi omissio actū ipso iure nō an-
nullat: licet in effectu veniat annullandus. Sic itaq; cū in propo
sito casu hebreus ipse habeat potestatē actum denūciationis sim
pliciter faciendi: vt in illo facto possit pignora distrahere vt in. l.
si cōuenerit. ff. de pig. act. ⁊ in. l. fi. C. de iure domi. impe. ⁊ qd plene
habetur in. l. creditor hypothecas. C. de distra. pig. merito ɜn̄s est:
vt omissio eiusmodi aut solēnitas quā ɜstitutio nouiter induxit
in faciēda debitorib⁹ denūciatione quā alias ipsi creditori simplr
⁊ sine descriptione alia facere sufficiebat eā denūciationem pp̄ter
bānimēta facta nullā ipso iure nō reddat: licet annullādam. Et
hec de scđo. ¶ Quo ad tertium an modo aliquo puniaſ hebreus
ipse sine premissis solēnitatibus pignora vēdens. Breuiter dicen
dum hunc furti teneri. Casus est. l. si is qui pignori rem. ff. de fur.
9 ⁊ insti. de oblig. que ex delic. §. furtū aūt fit non solū †cuius quidē
furti pena est dupli vel quadrupli applicanda parti. vt in regula
ribus lʒ illa inspecto cōscientie foro ac penitētie exigi non debeat
vt no. glo. ordi. xij. q. ij. fraternitas. Item est alia pena pecuniaria
fisco applicanda ⁊ iudicis terminanda arbitrio. vt. l. vlt. ff. de fur.
vbi casus notabilis. Item ⁊ alia pena de qua plene habeſ in auſ.
sed nouo iure. C. de ser. fug. ⁊ in. c. i. §. quinq; solidos. de pa. tenē. et
ei⁹ violat. Et hec de tertio. ¶ Quo ad vltimū quomodo cōsuleſ
dn̄o dictorū pignorum vendito pignore sine solēnitate requisita.
Breuiter dicēdum qd aut vult agere ipse debitor ratificādo dictā
venditionē contra hebreū vēdentē in eo pluri quo magis venditū
est pignus q̄ esset debitū. ⁊ hoc poterit pignoratitia actiōe. vt l. l.
vlt. C. de distra. pig. ff. de pig. act. l. q̄uis. §. vltio. C. de iure do. impe.
l. fi. §. si vero creditori. C. si vendi. pig. a debitore agaſ. l. fi. Aut vult
agere ex eo: qr vēditio nulla fuit non seruata solēnitate bānimen
ti. vt. l. cū cōtra. ibi dum dicit nō obseruatis que in distrahēdis pi
gnoribus obseruari consueuerūt. C. si vēdi. pig. a debito agatur ⁊
tunc dirigit rei vendicationem contra emptoreʒ pro re distracta
sibi restituenda. Casus est in. d. l. cum contra. ⁊ in. l. ij. eo. ti. ⁊ plene
no. glo. distinguendo in. l. i. eo. titu. Et hec de presenti consultatio
ne dicta sufficiant.

Consilium. ccliiij.

1 ¶ Scriptura facta per tertiam personam an fidem inter illas
personas inter quas confecta. Et nu. 3.
2 Instrm̄ tabelliōis ad hoc vt valideſ nō sufficit eundē esse rogatū
ab vno solo de eo negotio ɜscribēdo q̄ a pluriū ɜsensu depēdet.
partes

4 Partes conuenire non possunt: vt priuate alterius scripture non solenniter confecte fides detur.
5 Juramentum vniuersale non est sufficiens ad validitatem dispositionis particularis.
6 Testis dictum vt valeat oportet eum viua voce loqui: non autem id quod deponit in scriptis iudici presentare.
7 Dispositio vniuscuiusque a iure semiplena probatio ex partium conuentione potest effici plena.
8 Consuetudo patrie probationem inualidam pōt validaȝ efficere
9 Interpellatio aut denūciatio tacita vel expressa p venditorē emptori de soluendo pretio illegitime facta: sed non dato fideiussore euictionis ipse emptori de quo dando prius q̄ pecunia solueret conuenerant: non constituit ius ipsius venditoris efficax.
10 Promittens quid respectu eius quod sibi futurum est implendum si non impleatur non intelligitur ex promissione obligari.
11 Notificatio facta ab eo qui nullum ius habet ad nihilū eū astringit cui notificatio facta fuit.
12 Notificatio seu denunciatio per tertium facta in eum non astringit in quem dirigitur: nisi vna cum notificatione ipse notificans instrumentum mandati ostendat.
13 Creditor vere non dicitur cuius intētioni iusta ac perpetua exceptio refragatur.
14 Statuta de creditore loquentia: ad verum efficacē q̄ creditorē trahenda sunt: nō autem ad eum qui legitima exceptione repellitur.

¶ In Christi nomine amen.

1 Primo discutiēda veritate thematis presumpti. test prio videndū an simplex scripta priuata p tertiū prenctā ɔfecta fidē faciat inter psonas inter q̄s ɔficit. In q̄ qdem dubitatiōe diuersi diuersa scripserūt. ꝛ de ea prio bꝫ p gl. extra de fide istr. c. ij. ꝛ in aut. de instru. cantela. ꝛ fi. §. si tm̄ qui sup. ꝛ in. l. inter cartulas. C. de conuen. fis. debi. lib. x. ꝛ p Jo. an. insti. de instru. edi. §. nunc dicendū per bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. l. nuda rō. ff. de dona. ꝛ. l. quidā. §. nūmularios. ff. de eden. per Bald. in rubrica. C. de fi. instru. ꝛ in. l. in bonefidei. C. de re. cred. ꝛ in. l. in sūa. C. de proba. ꝛ in. l. j. C. de eden. ꝛ in rubri. C. de consti. pecu. Mihi vero vꝫ sic ꝛ verissime dicendū. s. q̄ aut scriptura priuata a tertio confecta est cuȝ subscriptiōe vni⁹ tm̄ partis. ꝛ tūc si illa negotiū cōtinet cuius substātia a pluriū pēdet cōsensu fidem non facit. Primo p tex. in. d. l.
2 scripturas in ver. ptiū. vbi est verbū pluralis numeri. † Scdo p id qd dicimus in fili. s. nō sufficeret ad validādum instrm̄ tabelliōis eundē esse rogatū ab vno solo de eo negotio cōscribēdo qd a plurium pendet cōsensu: vt no. glo. in aut. de tabellio. §. nos antē. Et nec ponunt. Spe. ꝛ Jo. an. in ti. de instr. edi. §. postq̄ ꝛ do. An. in. c. j. als. ij. extra de fi. instru. Bald. in rubrica. C. eo. ti. aut a nulla partiū subscripta est. sed tm̄ a testibus. ꝛ tunc casus iste reperit solū decisus ex glo. dicti. c. ij. tenentis etiaȝ tunc per scripturā hanc plenam probationem iudici quod videt contra text. dicte. l. scripturas requirentis de forma subscriptionē partium. quamobrē illa non seruata nulla videtur resulta re pbatio. Ad hoc text. opti. C. de conuen. fis. debi. l. ij. lib. xi. ibi dum dicit tabellarius non subnotauit ꝛc. ¶ Promissus tamen dictam sententiam gl. vno casu saluare. s. quando testes deponerent ex partium mādato ꝛ voluntate scripturam hanc a tertio confectam fore. paria etenim sunt apparere de partium voluntate cōfectā fore scripturam per tertium vel eorum subscriptionem vel per testium depositionem. C. de fin. in exercendis. † Si autem scriptura a partibus nō sit subscripta
3 nec etiam a testibus. dico quicquid alij teneant. q̄ siue sit a mercatore siue ab alio confecta nullam probationem inducat. Hoc autē esse verum primo probo ex eo qd dicit Jo. and. in. d. §. nunc dicendum. in additione cōcludens qd etiā eo casu quo olim scripture nūmulariorum plenā fidem faciebant per dictū. §. nūmularios. Si tamē aliquid scribebant extra id qd dictabat eorum officium talis scriptura non probat. ar. optimum. in. l. idem ait. §. eodē modo. ff. nau. cau. ergo eodē modo dicendū q̄ ꝛ si mercator vel alter aliquid scribat extra eius exercitiū cuiusdem eiusdem scriptura fidē non faciat cum eorum officium sit negotiari non autē scribere vt est ex se notū. ¶ Secundo idem probo ex eo qd no. Inno. extra de
4 fi. instru. c. cum. p. ꝛ refert Bal. in. l. de quib⁹. ff. de legi. † concludēs partium conuentionem fieri nō posse: qd priuate alterius scripture nō solēniter cōfecte fides det. lȝ ex cōsuetudine sic. ¶ Tertio ad idē sic nō plus debet operari vox scribētis mortua q̄ eiusdē viua. vt. d. l. in exercēdis. Sed certum est qd si scribens in iudicio q̄ scripsit deponeret sine iuramēto: nullā fidem faceret. vt. l. iurein. C. de testi. ergo nec nunc scripture sue sic nō iurate fides debet adhiberi. ꝛ si dicat hoc ar. nō cōcludere in mercatore. qui in principio sui exercitij ad instar nūmulariorum iurat vt no. in. d. §. nūmularios. Rndeo hoc iurm̄ vniuersale nō esse sufficiēs ad validitatē depositiōis pticularis. ad hoc tex. optimus. extra de iureiu. c. pe. Ceteruȝ
5 ꝛ si forte dicat † q̄ ex q̄ ptes scripturā hāc pducūt. lȝ non iuratā vident per ipsam productionē scribētē voluisse remittere iurm̄ q̄ possunt vt extra de testi. c. tuis. Rndet qd aut voluntas hanc priuatā scripturam productam valere dūt vi scripture priuate. ꝛ hoc non potest per id. s. dixi allegando Inno. Aut in vi testimonij. vt
6 a scribente tanq̄ a teste reddendi ꝛ hoc sit falsum. † qm̄ vt dictuȝ testis valeat opȝ eum viua voce loqui. nō autē id qd deponit i scriptis iudice presentare. vt no. do. bal. allegādo. Jo. an. in. d. l. in bonefidei. ꝛ in. d. l. iureiur. lȝ ɔtrium senserit Bart. in. l. theopompus ff. de do. prele. ꝛ no. bene qm̄ p prima opi. est casus in. l. ij. §. item diuus. ff. de testi. Unde fatendū est q̄ si ambe partes ducerent ad iudiciū hunc scribentē gesta inter eos vt voce ea q̄ scripsit pferret.
7 ipse solus faceret plenā fideȝ quoniam † dispositio vnius q̄ a iure dē semiplena pbatio ex partiū ɔuētione pōt effici plena fm̄ Spe. in ti. de teste. restat ver. hoc tn̄ in qbusdā in. xxiij. casu. ꝛ. d. l. bone fidei. ꝛ etiam pbatur in. l. vl. C. de fideicōmis. Hec autem vera sunt
8 nisi aliter disponat ptie cōsuetudo † que probationē lȝ de iure inualidam potest validā efficere vt est casus extra de fideinstru. c. cuȝ dilectus. Et ex his quo ad primū apparet querenti plenissime satisfactum. ¶ Quo autē ad scōm quo querit an ex dicta scriptura inniti possit dictus Petrus presupposito qd cū notificatio p eundem Jacobo facta fuit de volendo sibi vēdere dictos quatuor mille florenos nō fuit per eundē Petrū hoc obseruatum qd in ipsa scriptura cōtinet. s. vt tūc notificationis tpe deberet idē Petrus Jacobo dare titulo donationis florenos. lxxx. Breuiter dicendū q̄ non. ¶ Primo per tex. optimum in. l. ij. C. debitores vēditioneȝ pignorum impedire non posse. dicendum q̄ tunc debitor denunciatio seu notificatio creditori facta rē pignori obligatā distrahat efficax est ad ius suū cōsequēdum si ipsius notificationis tpe quod sibi incūbat agat. s. vt offerat sortis atq̄ vsurarū debitum aut eo nolente: recipere id deponat. Ita igitur dicendum in casu proposito vt est facta notificatio per Petrum de volendo vēdere ius sibi debitum non teneat. ex quo non illis facta est quēadmodū ex dicta scriptura sibi incumbebat. s. cū non dederit tunc donationis titulo. lxxx. q̄ tpe dicte notificationis dari debebāt. vt patet ex illa dictione tūc in scriptura apposita extremitatē tēporum denotāte vt in. l. si is legatum. §. j. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. vxore vsumfructum ville. ff. de vsufruc. le. ¶ Secundo idē probatur ex tex. op.
9 in. l. si. §. vlt. ff. de rescin. ven † vbi interpellatio aut denūciatio tacita vel expressa per venditorem facta emptori de soluendo pretio illegitime facta: scȝ nō dato fideiussore euictiōis ipsi emptori de quo dando per prius quā pecunia solueretur cōuenerat: nō constituit ius ipsius vēditoris efficax. quod ex cōtractu sibi fuisset efficaciter cōstitutū si legitime. s. cū dona none fideiussore tacite vel expresse notificasset. Sic itaq̄ a rationis paritate in casu proposito idē dicamus. ¶ Tertio idē probatur ex. l. si soluturus. ꝛ. l. creditor. et. l. qui decē. §. itē responsum. ff. de solutio. ꝛ. l. mora. ff. de vsu. ꝛ. l. ob signatione. C. de solu. In quibus apparet oblationē illegitime factā non causare ius efficax offerenti. ¶ Secūdo idē pbat ex vulgari regula ex qua apparet si tu mihi fidē nō seruasti. in dādo qd debes: qd tunc nec ego tibi ad seruandū teneor. ff. de transactio. l. qui fidem. ꝛ de pactis. l. cū proponas. ff. de inoffi. testa. l. si instituta. ff. loca. l. quero. §. interlocutorē. ff. de le. pub. tuendo. l. j. §. fin. extra de iureiur. c. peruenit. xxviij. q. ij. si infidelis. cū si. Si ergo qd tu mihi pmisisti nō seruas q̄ dū sit notificatio. lxxx. nō donas vt reqrit forma scripture iustuȝ est vt nec ego tibi ex eodē ɔctu ad quicq̄ obligatus existā. ¶ Nec refragatur qd dici posset qd ipsa solutio. lxxx. non facta igitur non officiat dicto Petro qr cū ipse futurus fuerit creditor dicti Jacobi in maiori summa igit vna cū reliqua cōpensetur ad euitādū huiusmodi penā. s. cōtractus annullationē. Et hoc p id qd no. Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua ver. lxxxix. ꝛ in ti. de obli. ꝛ solu. §. nūc aliq̄. ver. sub certa pena. qm̄ rndet qd tunc demū ad euitandā penā hmōi annullationis ipsius ɔctus fit cōpēsatio vnius summe cū reliqua qn̄ pecunia ex vtraq̄ parte est eodē tpe debita. qn̄ autē ex parte vna psēti tpe debita est. vt hec erat ex pte Jacobi: ex pte aūt altera erat futura deberi. vt erat ex parte Petri tali casu ad pene euitationē nō fit cōpensatio. Casus est. C. de cōpen. l. si constat. vbi ad euitandū cursum vsurarum que pena debetur. vt. l. l. cū. ff. si cer. pe. ꝛ in. l. qui fine. ff. de neg. gest. nō admittitur ɔpēsatio quātitatū nisi mutuo eodē tpe debita sint. vt patet in. d. l. ibi dum dicit ex eo tpe quo ab vtraq̄ parte debet. ¶ Nec etiā refragantur qd allegat dictus Petrus se ideo dictā quātitatē nō soluisse. qr Jacobus eidē reddiderat eandē atq̄ maiorē igitur ꝛc. ff. de doli excep. l. dolo. ff. de reg. iur. l. in condemnatione. §. dolo. ꝛ in regula dolo. eo. ti. li. vj. cū si. qm̄ dicte regule locus est vbi quis incōtinenti redditurus est quod accipit. secus si ex interuallo vt in casu pposito ex serie cōtractus apparet. qm̄ tunc petere potest nec locus est dicte regule. l. dolo. Hic est casus in. l. si. §. j. ff. vt legatorum no. ca. ꝛ declarat Bar. in. l. si socer. §. incius. ff. solu. ma. ꝛ in. l. si donaturus. ff. de dona. ob cau. Et hec de secundo in quo cōcluditur qd ex quo dictus Pet. lxxx. nō dederit q ex se etiā nō requisit⁹ dare tenebatur vt. l. iulianus. §. offerri. de actio. emp. vbi casus. Igitur ɔcūs est vt ex dicta scriptura quaȝ ex sui parte nō seruauit inniti
10 nō possit. q̄ quidē conclusio ea maxime rōne roborari vꝫ. s. † qd cū certius quid pmittit respectu eius qd sibi futurū est implendū si

non impleatur vt in casu proposito accidit nõ intelligit ex ꝓmis
sione obligari. Casus est. ff. q res pigno. obli. pos. l. titius. ff. si cert.
peta. l. j. qui pecuniã. Sed prefatus Jacobus quid ꝓmisit respe
ctu eius quod sibi qđ seruandum erat. s. vt. lxxx. donarentur. ergo
non obseruato vt in proposito accidit in obligationẽ nõ incidit.
¶ Quo ad tertiũ. An dicta notificatio reddatur inualida. eo qꝛ
facta per sunam illegitimam hoc est mandatũ. Breuiter dicendũ
11 qđ sic. ¶ †Primo ex regula cõi ponente qđ notificatio facta ab
eo qui nullum ius habet ad nihilum eũ astringit cui notificatio
facta fuit. C. de rescin. vẽdi. l. si maior. ff. de vsu. l. si tutor vigentibus
ff. qđ fal. tuto. auto. l. ij. ꝛ quod plene habet. C. de rei vendi. l. si fun
dum. ꝛ in. d. l. ij. C. venditorem pignorum venditionẽ. Sed hic pro
xeneta nullũ ius habet super eo qđ denũciat. Igitur sequitur ex
dicta eius denunciatione dictũ Jacobũ ad nihilũ astrictũ fuisse.
¶ Secundo probetur ex casu. l. ex pretio. ff. depo. si l. si quis inficia
12 tus. †vbi notificatio seu denunciatio per tertium facta eum non
astringit in quem dirigitur. nisi vna cum notificatione ipse noti
ficans instrumentum mãdati ostendat. Sed hoc dictus proxeno
ta non egit igitur ꝛc. ¶ Tertio qꝛ ex hoc dictus proxeneta denun
ciauit nomine dicti Petri ad hoc esse procuratorem: cũ alias nõ
arceret denunciatio notificatio. ff. pro socio. l. actione. §. renuncia
re. qui enim tanq̃ procurator quid notificat tenet se ostẽdere pro
curatorem fore per supradicta. ad que etiã accedant no. per Bar.
in. l. ex legati causa. ff. de ver. obli. in. l. non solum. §. morte. ff. de no.
ope. nũci. in. l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ꝛ per alios in. l. nomen
C. que res pig. ꝛ in. l. quod te. ff. si cer. pe. ꝛ quod not. Spe. in ti. de
procurato. §. vlt. versi. sed nunquid sufficit. ꝛ que no. in cle. causam
de electio. Accedat etiam quod no. domi. Bal. in. l. si nomen. ff. de
heredi. vel actio. vendi. dicens per illum tex. referẽdo Albertũ ga
lerũ cedentem debere edere instrumenta per que eũ creditorẽ fo
re appareat. ꝛ consequẽter cedere posse. Ad que etiam accedat qđ
no. idem in. l. apud iulianum. §. si titius. de leg. primo. ¶ Ultimo
hoc est clarum quod non possumus dicere dictũ Jacobũ vigore
ipsiꝰ scripture dicto Petro obligari ex alio capite nisi quia fuit
morosus in non obseruando deducta in ipsa scriptura. s. tempus
debitum. Sed morosus dici non potest ipse Jacobus qui tempo
re notificationis fuit iniecta dubitatione scilicet an sibi notificãti
credere deberet: cũ nullũ mãdatũ ostẽderet. cũ iusta dubitatio ex
cusat a mora. ff. de regu. iur. l. non potest videri vel. l. qui sine dolo
ff. de vsur. l. si quis solutioni. igitur ꝛc. ¶ Et ex his quo ad hoc ter
tium concluditur dictũ Jacobũ ꝛ consequenter fratres ex vi ipsiꝰ
scripture obligatos nõ fore. tũ qꝛ illa nõ obseruata est respectu do
nationis que de. lxxx. fieri debebat. tũ qꝛ notificatio ipsa per Pe
trum legitime celebrata nõ fuit vigore persone inhabilis ad noti
ficandũ. Igitur dicte scripture vigore ex qua nullũ ius contra pre
missos acquiritur nõ poterit in eosdem bannum aliquod ꝓferri.
¶ Reliqua autem duo quesita presens non discutio ob temporis
breuitatem: sed incontinenti discutiẽda reseruo. cũ ꝛ eisdẽ dictus
Petrus ac fratres firmissimam foueãt iustitiã. ¶ Postremo qđ
premissum bannum proferri contra premissos nullo iure munici
pali peti possit deducit. Primo: qꝛ hoc petens debet esse creditor
vt ex forma cõstitutionis apparet. Igitur consequens est probare
prius se creditorẽ efficacem esse. qui enim nõ alias admittitur nisi
assit certa qualitas probare debet sibi illam qualitatem inesse. C.
qui accu. non pos. l. nõ ignorat. Secũdo idem deducitur qꝛ muni
cipalis constitutio dicẽs bannũ ad instantiam creditoꝝ proferri
debere intelligenda est de creditore cui nulla obiici põt exceptio.
13 †creditor enim vere nõ dicitur cuius intẽtioni iusta ac perpetua
exceptio refragatur. ff. de ver. sig. l. creditores. ꝛ. l. debitor. ꝛ. l. ad idẽ.
ff. de lib. cau. l. vel obligatꝰ. ff. ne act. ꝛ in h. l. is cui. ꝛ quod plene no.
ff. si cer. pe. l. j. Sed non potest dictus Petrus se dicere efficacẽ cre
ditorem fore nulla exceptione refrangãte vt ex supra premissis ap
paret. Igitur est consequẽs vt municipalis constitutionis via ꝓ
laudu inferendu vti non possit. ¶ Istud autem ꝛ tertio ostendit
14 †qꝛ statuta ipsa de creditore loquentia ad verum efficacemq̃ cre
ditorem trahenda sunt non aũt ad eũ qui legitima exceptione re
pellitur vt hic est. ff. de contra tabu. l. non putauit. §. non quenis. ff.
de re iudi. l. iiij. §. condemnatum. ff. quemadmo. testa. aperi. l. ij. §. te
stamẽtum. ff. qui satisda. cog. l. ij. cum simi. Et ad idem quod not.
recte in municipali materia de adulte. l. penul. ff. de lega. prestan.
l. filium. §. si quis contra tabu. ꝛ doc. l. Bal. C. cõmunia de leg. l. fin.
§. sed nostra. ¶ Ex premissis ergo concluditur quod cum nõ pos
sit dictus Petrus docere se iure valido ꝛ efficacem se creditorem
fore. ergo consequens est. vt nec ad eius petitionem bannum pro
ferri debeat.

Consilium. ccv.

1 ¶ Scriptura solennitatibus requisitis carens: nihil probat.
2 Scriptura priuata propria manu producentis conscripta fidem
productione non facit. Et nu. 4.
3 Conuentione partium fieri non potest: vt scripture non solẽniter
confecte fides tribuatur.

¶ In christi nomine Amen.

In pũcto proposito breuiter dõm ex hac scri
ptura pducta p Ant. diuisionẽ nõ
1 ꝓbari. †Primo qꝛ caret solẽnitatibus reqsitis. ad hoc
vt priuata scriptura probet. s. testiũ ac subscriptionem
parentũ de quibus in. l. scripturas. C. qui po. i pigno. habe. ꝛ in. c. ij.
2 extra de fide instru. ¶ †Scđo qꝛ priuata scriptura propria manu
producentis conscripta fidẽ pro productiõe nõ facit. C. de ꝯue. fis.
debi. l. inter cartulas li. x. C. de proba. l. exẽplo. ꝛ. l. rõnes. ꝛ. l. instru.
ꝛ plene not. in. l. nuda ratio. ff. de probationi. in. l. in bonefidei. C.
de re. credi. ꝛ in aut. ꝛ si contractus. C. de fide instru. ꝛ in. l. admo
nendi. ff. de reg. iur. in quibus oĩbus per Bar. ꝛ Bal. ꝛ per eundẽ
Bald. in rubri. C. de consti. pecu. ꝛ in. l. j. C. de eden. ꝛ in aut. sed no
uo iure. C. si cer. peta. Quinimo sm̃ Inno. eleganter extra de fide
instru. cum pe. tabellio quẽ refert Bal. ff. de legi. l. de quibꝰ. ꝛ etiã
3 refert in aut. si quis in aliquo. C. de edẽ. †nõ posset partiũ expressa
conuẽtione fieri. qꝰ scripture non solẽniter cõfecte fides tribueret.
¶ Ceterũ ꝛ vendicãt sibi premissa locum ꝛ si is Antonius qui cõ
scripsisse dĩ mercator extiterit. qñ ꝛ lꝫ alias iure cõi quo vtimur
scripture priuate mercatorum propter eius elegantem fidẽ qualẽ
probationem pro eo inducere. vt no. Bar. ꝛ Bal. in locis preallo
gatis. allegando glo. in aut. de instru. caute. ꝛc. nihilominus hoc
non procedit in casu proposito. vbi predictus Antonius nõdum
mercator neq̃ in negotiũ mercantie predictam schedulã scripsit
cum tunc locum sibi vendicet premissa doc. decisio qñ id priuate
describitur per mercatorem quod ad sue artis exercitiũ pertinet
ꝛ non aliter vt eleganter terminat Jo. an. in ti. de instru. edic. §.
nunc dicendum ꝛ hoc arg. optimo. l. quidã ait. §. eo. modo. ff. nau.
cau. ꝛ sta. ¶ Tertio principaliter aduertenduꝫ qñ sicut ex posses
sione rerum cõmunium pro diuiso possessarum inducit diuisio
nis probatio. licet illa aliter non probet. vt no. gl. ordi. C. cõi diui.
l. si maior. Ita ꝛ econuerso per vsum promiscuũ dictarũ rerũ pro
indiuiso probatuꝫ presumitur ante diuidentes ad communionẽ
reuersi fore posito qđ ipsa diuisio probaretur. qđ tñ falsum est. vt
ex premissis apparet. ¶ Ultimo pro dubitatione premissa est ca
sus. ff. de pac. l. diuisionis placitum. vbi ita demũ ex diuisionis con
tractus quis agit. si stipulatio aut rerum diuisarũ traditio diui
sionẽ ipsam legitimo iure firmauerit. sꝫ in ꝓposito casu non ꝓsup
ponit stipulationẽ aut diuisarũ rerũ traditionẽ. ergo non oritur
actio vel si saltem oriret: quod est falsum p ꝓmissa: eiusdeꝫ ꝓbatio
ꝓ priuatem scripturã nullo mõ fit vt ex ꝓmissis clare extitit demon
stratũ. ¶ Quãobrem postremo reqrit cõcludẽdũ a premissis arbi
tratoribus sidẽ ipsi scripture nõ esse adhibẽdã: qđ ex duobꝰ maxi
me ꝓbat. Prio qꝛ ex cõpromissoꝝ forma debent ipsi arbitratores
ꝓcedere scđm iustitiã atq̃ eqtatẽ. de quorũ verborũ ĩportãtia. per
do. Bar. in extra. ad reprimẽdã. in ver. ad denũciationẽ. p eũdẽ.
C. de leg. l. j. ꝛ. l. fideiussor. §. quidã. ff. manda. ꝛ. l. generꝰ. eo. tit. p Bal.
C. de fen. l. nulli. ff. de iusti. ꝛ iure. l. iustitia. C. mãda. l. si pro ea. ꝛ per
Inn. extra. de ꝯsti. c. j. tũc ergo sic arguit. Illud est equuꝫ arbitriũ
in aliũ quod qs arbitraretur in seipsũ. ff. de solu. l. j. vbi est tex. no
tabilis sed nullus bonũ arbitratorũ vt notũ est in seipsũ hec equũ
arbitraret vt scriptura priuata pro producente ac scribente ꝯ euꝫ
4 fidẽ faceret. ergo nec dꝫ hoc equũ i aliũ arbitratorẽ. ¶ †Scđo qꝛ
de hoc est casus expressus in. d. exẽplum in versi. perniciosum. ꝛ in
d. l. inter cartulas. in ver. iniquũ dicens hoc nõ equũ imo iniquis
sima fore. vt priuata scriptura pro producente fidem cõtra tertiũ
faceret. Et hec circũscripta dispositione iuris communis ac con
stitutione in premissa consultatione dicta sufficiant.

Consilium. ccvi.

1 ¶ Rerum restituendarũ fideicõmissaria quarũ alienatio p eun
dem fieri prohibetur quarta trebellianica non detrahitur.
2 Trebellianice detractionis vt sit locus necesse est quod quis resti
tuat ꝛ quod vt heres restituat.
3 Proprietatem plenam tunc quis habere dicitur: cũ habet omni
modam potestatem detrahendi.
4 Testator si legat vxori vsumfructũ fundi cũ hoc qđ ꝓprietatem
eiusdem alienari non possit: censetur ꝛ illã proprietatem legasse.
5 Testator qñ instituit vnũ heredẽ in vsufructu soluꝫ eius vita du
raturo: post mortẽ vero eiusdẽ instituat aliũ. an tũc cẽseat primus
heres institutus esse saltẽ in proprietate p ius accrescẽdi: ꝛ cõsequẽ
ter tota hereditas vt fideicõmissi restituenda veniat.
6 Testator non põt extenuare trebellianicam filiorũ precipiendo
vt in ea fructus hereditariĩ imputentur.
7 Trebellianica non detrahitur de legatis ad pias causas relictis.

¶ In christi nomine amen.

Licet de cõi ꝯclusiõe quã oẽs firmãt ꝛ cõsuetu
dine sequit hic Frãciscus ꝛ eius here
des ambas quartas. s. legitimam ꝛ trebellianicã detra
here possunt vt plene no. in. c. Raynutiꝰ ꝛ Raynaldꝰ
extra de testa. ꝛ in. §. si pater eo. titu. lib. vj. ꝛ per legistas maxime
Bar. ꝛ Bald. in. l. quãq̃. C. ad. l. fal. ꝛ in. l. iubemus. C. ad trebel. in
l. filium. C. fami. ercis. ꝛ in. l. papinianus. §. si conditiõi. ff. de inoffi.
testa. ꝛ in. l. in ratione. §. quod vulgo. ff. ad. l. fal. ꝛ. l. j. §. j. in ordi
ne ꝛc.

ne lec.ff.si cui plusq per l.falcidiam.nihilominus qd in casu pro-
posito saltem trebellianica in ea detrahi non potest duo videntur
1 euidenter ostendere. ¶ †Primo qr rerū restituendarū fideicom-
missaria.quarū alienatio per eundē fieri prohibetur quarta trebel-
lianica nō detrahitur.hic est casus notabilis in aut.sz in ea.z l aut.
vñ sumitur.C.ad.l.fal.parificādo falcidiā z trebellianicā. ¶ Secūdo
qr siue velint isti heredes detrahere quartā de ppetate siue vsu-
2 fructu.flr hoc non videtur fieri posse: †quia ad hoc vt locus sit detra
ctioni trebellianice necesse est qd quis restituat.z qd vt heres re-
stituat.ff.ad tre.l.mulier.§.vt trebelliano.z l.tamē.§.trebellianum
de leg.i.l.cum filio ibi nō heres sz vt pr zc.Sed ppetatē dictorū
bonoꝝ predicti vt heredes nō restituūt quia in ea nunq fuit heres
institutus Franciscus:sed in solo vsufructu vt ex testō apparet.
Item nec dictus vsusfructus flr restituitur ab herede imo per ca-
sum mortis interuenientis in eiusdē personā.ille eidē ad proposita
riū reuertitur vt insti.de vsufr.§.finitur cum si. Igitur de neutro bo
rum detrahi pōt.eo tñ casu quo de vsufructu quarta detraheretur.
qualr tunc detrahi debeat dicendū vt in.l.i.§.si vsusfructus.ff.ad
l.falci. ¶ Premissis tñ nō refragātibus contrarium ego determi
no.Prio qr considerandū est qd duplex esse potuit testatoris intē
tio in casu premisso.Prima vt hic heres Frāciscus nō solū l vni-
uersū vsufructū.sed etiā in ppetate:lz nō plene institutus fuerit
cū eam rerū ppetatē nullo iure alienare possit.vt in testamē-
to describitur.2ns est vt nō censeatur plenam proprietatem habere.
3 †qr tunc plena di cum ptās oīmoda adest detrahendi vt in.l.i.in
ver.pleno iure vt dñs.C.de reno.dona.z in.l.femine.§.illud in ver.
pleno iure proprietatis.C.de secun.nup. ¶ Et hoc igitur capite in-
ferendum videtur quod cū vi fideicōmissi z ppetatē z vniuersum
vsumfructū dictus Franciscus ac eius heredes vt heredes restituē
do sint dicte domine Papere 2ns est vt quartā trebellianicā de-
trahere debeant.per dictū.§.vt trebelliano cū aliis alle.Ceterū z
scdo probatur hec cōclusio q clarum est qd dictus Frāciscus ac eius
heredes vi fideicōmissi rogati sunt restituere se hereditatis pprie
tatem vt ex testamēti verbis deducitur ergo lz testator p verba eius
eos demōstraret institutos esse in vsufructu:nihilominus z insti-
tuti tacite in proprietate censentur vt.§.dixi.Ad hoc tex.optimus.
ff.de aur.z arg.le.l.species.ff.de vsufru.earum rerum.l.si.quas ple-
ne declarat bar.in.l.donationes.§.species.z in.l.quarta.ff.de ali-
mē.z ci.le.In qbus di q si alicui legatus sit vsusfructus cū hoc vt p
4 prietatē restituat post mortē alteri dicitur ppetas legata. ¶ †Ter-
tio ista l ppositus terminus est singularis decisio do.bal.in.l.pau-
lus.ff.de vsufru.vbi istā qōnē decidit p illum tex.dicēs q si testator
legat vxori vsumfructū fundi cū hoc qd proprietatē eiusdē aliena-
ri nō possit.z censetur z illā proprietatē legasse.cū igitur z pmissi pro-
pter supradicta z in proprietate z in vsufruc.censeantur.instituti ac
etiā de restituēdo grauati.Igitur est 2ns eos quartas trebellianicā
5 detracturos. ¶ †Ex premissis apparet nō fore necesse in pñti di-
scutere dubitationē illā que infert ad scdaꝫ testatoris intētionē.z
de qua p Jo.an.in addi.Spe.in ti.de pig.§.ii.In additione que
incipit.si vsusfructus debebatur.z per Bar.plene referentē Fede.de
senis in.l.id quod pauperibus.C.de epis.z cleri.in.l.extraneuꝫ.C.de
here.insti.in.l.filio a patre.ff.de libe.z posthu.z in.l.si quis insti-
tuatur.la grande z l.hereditas ex dic.ff.de here.insti.z per do.an
gel.in.l.miles ita.ff.de testa.mili.z in.l.certi iuris.C.eo.tit.vbi que-
runt quid iuris quando testator instituit vnū heredem in vsufru
cui solū eius vita duraturo post mortē vero eiusdē instituat aliū
an tunc censeatur primus heres institutus esse saltē in ppetate per ius
accrescēdi z 2nter tota hereditas vi fideicōmissi restituēda veniat
de quo ibi per eos.nec pmisse decisioni refragatur prima ratio.qui
tex.in.d.aut.sed in ea loquitur in tali alienationis prohibitione que
ex natura relicti tacite non includebatur.vt tunc falcidia phibita
videatur ac trebellianica.Cū aūt in casu pposito ipsa alienationis
prohibitio tacite includatur ex eo qr ipsa relicta q alienari phibi
ta sunt restōni fideicōmissi certe ecclesie fiēda subiecta sint vt in.l.
fi.z in aut.res que.C.cōmunia de le.merito 2ns est vt expressio eius
qd tacite inerat nihil operetur in casu premisso de lega.i.l.hec ver-
ba.C.de fideius.l.nō recte.cū si.Ceterū z scdo illa loquitur:vbi per
ipsuꝫ testatorē posset ipsa trebellianica prohiberi prout cōiter cō
cluditur qd prohiberi pōt in aut.vnde sumitur per glo.z doc.C.ad.l.
fal.z in.l.marcellus.ff.ad trebel.At cū in proposito casu ipsa tre-
bellianica per filios detrahenda nō pōt prohiberi p testatorē etiā
expresse.vt.l.proxime deducetur ergo multominus tacite per prohi
6 bitionē alienationis. ¶ †Quod autem expresse in filiis prohiberi
nō possit expresse singulr firmat do.bal.in.l.iubemus.C.ad treb.p
tex.ibi ad hoc notabilē.qui cū dicit qd testator non pōt extenuare
trebellianicā filiorū pcipiendo vt in ea fructus hereditarii impu-
tentur:multomagis vr velle qd non pōt in totum phiberi.Nec flr
refragatur scda ratio:qr ad illā ex superioribus responsum apparet.
¶ Ex premissis igitur superest cōcludēdū dictū Franciscuꝫ z 2nter
eius heredes in restōne fienda dñe Papere trebellianicā vna cuꝫ
ltia detracturos absq iputatiōe fructuū hereditatis fiēda l dicta
quarta p casum expressum in.d.l.iubemus.qui questionē hanc de

cidit.Nec premisse 2clusioni refragatur qd no.do.Bal.l.in.l.cauia.§.
titio.ff.de cōdi.z demō.dicēs per illū tex.q cōis opi.stans vera que
7 est †vt de relictis ad pias causas trebellianica nō detraheretur.de q
plene p canonistas.de testa.c.si pr.li.vi.vbi referūt Spe.z p Bar.
in.d.l.marcellus.ff.ad treb.z Bal.z alios in aut.sflr.C.ad.l.fal.z
in.l.si qs ad declinādam.C.de epi.z cle.locū habet siue ecclesie siue
pie cause restituenda sit hereditas immediate post mortem here-
dis siue etiā si mediate post mortē primi fideicōmissarii.vt in casu
pposito accidit.pro qua opi.solitus sum allegare text.ff.ad.l.fal.l.
cū dotē.z in.l.sed z si mortis.in ver.sz si preponas.ff.de leg.prestan.
quia premissa doctrina locum habet vbi est certū pōt mortē primi
fideicōmissarii hereditatem ad piam causam deuēturam.z ita so
nant verba do.Bal.secus vbi hoc esset dubium.vt in casu proposi-
to.vbi demū tenetur dña Papera ecclesie restituere si ipsa post obi-
tum sui liberos non reliquerit.z sic est incertum an filios habitu
ra sit hereditas.quoniā tunc locum sibi vendicat premissa conclu
sio.s.z quartam trebellianicam per Franciscum z consequenter
eius heredes detrahi posse.C.ad.l.fal.l.quāq.

Consilium.ccvii.

1 ¶ Tutor pupillo substitutus non administrans:vel minus le-
gitie:an priuetur cōmō substōnis.et an priuetur fideicōmisso.nu.1.2.3.
4 Substitutus per fideicōmissum z si tutorem:pupillo non petat:
nihilominus ab eiusdem non excluditur prosecutione.

¶ In Christi nomine Amen.

Si volumus hāc substōnē ex qua innititur Nicolaus auunculus z tutor
relictus pupillarem cēseri.tunc casuꝫ habemus.l.aper-
1 tum.†q propter non administratā testamētariā tute-
lā ipse idē a pupillari substōne non ... repellēdus.ergo z pariter
aut multominus repellendus est si administrat illegitime.tñ hic
est casus i spec.e.ff.de excu.tuto.l.amicissimos in prin.Sed dicen-
dū est qd hoc casu z eundeꝫ repellendum fore.licet non censeatur
exclusus ex primo capite q tutelam non administrauit nihilomi
nus exclusus est ab alio scdo.s.qr eo tutelam non acceptante:ipse
idem tutorem pupillo petere debuit qd si negligat a iure dicte pu
pillaris excluditur.Casus est in.d.l.sciant cuncti.C.de legiti.here-
2 di†Sinautem hanc eandem substitutionē fideicommissariā cen-
seamus qd in pñti non discutio.qr non est quesitum.tunc prima
fronte dicendum videtur q non debet dictus Nicolaus excludi:li
cet tutelam non administrauerit qd sic probatur fideicommissa
legatis equiparata sunt de le.i.l.p oia.cum si.Sed si legatū fuisset
p testatorē huic suo auūculo z tutori relicto ppter nō assumptio
nem tutele non fuisset legato priuatus cū illud nō ratione tutele
assumēde sed rōne coniūctionis sanguinis relictū presumatur:vt
est casus notabilis.ff.de excu.tut.l.si tutor.§.que tutoribus.z pba-
tur eo.ti.l.nesennius.§.nō semp ergo nō dz cēseri priuatus fideicom
3 misso. ¶ †Sed ad hoc rñdetur qd z iure odierno in casu tutele non
administrate.z sic non obseruata voluntate testantis censetur ipse
Nicolaus premisso fideicōmisso priuato posito qd alias reliquis-
set.s.z si tutor deputatus nō fuisset.Ita firmat Ja.de beluisio di-
cens dictis iuribus nouissime derogatū in aut.de here.z fal.§.in
omnibus per illū tex.iunctum cum precedentibus.Et qd habetur
C.de fideicommis.aut.hoc amplius.Ita etiā firmat Bart.z Bal.
insequēdo in.l.legatarius.C.de le.z moderni in.l.z post legatum.
§.amittere.ff.de his qui.vt indig. ¶ Ex hoc ergo capite censetur
ipse auūculus exclusus mater autē admittēda tanq abintestato
succedens.Sinautē velimus eundē Nicolaū censeri ex eo qr z si tu
telā nō assumat:debet tñ tutorē pupillo petere.per.d.l.sciant.hoc
4 est falsum.†quia z si substitutus per fideicommissum tutorē pupil-
lo nō petat:nihilominus ab eiusdē non excluditur prosecutione.Ca
sus est.ff.qui pe.tuto.l.credendū.§.hoc autē.Sed tūc opponetur qd
etiā tali casu mater non veniat ad pupilli successionē:qr ex q ipsa
erat hoc casu abintestato ipsi pupillo successura.p aut.defuncto.
cū onere restituēdi l sm testatoris voluntatē merito 2ns est vt ipsa
tutorē petere debuerit.quo non petito a successione excluditur.vt in
d.l.sciant.z insti.ad tertul.§.fi.ff.eo.tit.l.ii.§.si mater.Sed ad hoc
rñdeo.l.qd ex quo preuenta fuit ipsa mater in tutore petēdo.l.an
nū mortalitate pupilli.merito 2ns est vt nihil ei iputetur.quominus
ad successionem non veniat.Casus est in.d.l.ii.§.2festim ver.si eñ.
¶ Ex premissis ergo ego concludo aliter q prefati consulētes cō
cluserūt.s.qd dicta substōne stante pupillari non censetur exclusus
ipse Nicolaus ex eo qr dictā tutellā nō administrauit.vel admini-
strauit sed illegitime p casum expssum in.d.l.amicissimos.Sed id
qr rebus ita stātibus debuit tutorem dicto pupillo petere quo nō
petito cēsetur exclusus:vt in.d.l.sciant.z 2nr mater admissa tāq
primū locū tenens intestati successione per dictam aut.defuncto.
Ipsa aūt substō fideicōmissaria manente ideo non cēsetur exclu-
sus.qr tenorē in locū sui pupillo nō petii.p.d.l.credēdum.§.hoc aūt.
Sed qr spreuit testatoris voluntatē seu preceptum qd erat vt ipse
tanq tutor administraret.quo quidē nō facto exclusus fore cēsetur
adeo vt marito abintestato succedēdi hereditas applicetur.p.d.§.i ol
bus cum aliis precedentibus.z per bene no.per Jaco.de beluisio

Consilium.ccviij.

1 Prepositio cessationis vel fuge inducit infamiam facti.⁊ an
iniuriam inducat.nu.4.⁊.
2 Interlocutoria sine cause cognitiõe plata id exprimẽs. ꝙ alterius
ledit pudorẽ an bonorem facti infamiam inducit.Et nu.3.⁊.6.

In Christi nomine Amen.

HEc impetratio banni per publica loca
mittẽdi ex forma statu-
ti reqrit añcedentẽ prepositionẽ cessationis ⁊ fuge ei⁹
q̃ se debitor.ergo ex añcedẽtia necessaria missio banni-
ti cõtinet in pmissam p̃sumptionẽ cessatiõis.ff.de acq.here.l.illud
sʒ sola prepositio cessatiõis aut lscriptio ei⁹ ꝙ alteri⁹ pudorẽ ledit
inducit ĩfamiã vt ad p̃positũ pũctualr̃ est tex.optim⁹.ff.de iniur.
1 l.itẽ apud labeonẽ.§.gñaliter ver.hec aũt fere sunt.† ergo sequit
ꝙ sola p̃positio cessatiõis vel fuge ĩducat ĩfamiã facti.qm̃ illa exi-
stẽs vera de facto infamat.vt in.l.debitores.cũ ibi no.p Cy.C.de
his q no.ĩfa.⁊ hec sola argumẽtatio recte cõsiderata tollit q̃cũq̃
per aduersarios ꝫ me allegata.Sed vlterius qḋ eadẽ missio bãni
inducat notã infamiã facti in preiudiciũ eius ꝫ quẽ mittẽ argui
tur sic.Certum est quod omne verbũ iudicis factũ ad causam
est sententia interlocutoria vt in aut.de liti.§.ad excludẽdas gl.C.
de epi.⁊ cle.l.cũ clericis in gl.Et certũ est qḋ hec cessatio vel fuga
inducit infamiã facti.vt no.Cy.in.d.l.debitores.Sed iudicis sim
plex interlocutoria.aut verbũ etiã sine cause cognitione emanãs
id exprimens qḋ infamiã inducit de facto infamat.vt.j.probabit
ergo sequit quod hoc bannũ.⁊ sic interlocutoria cessationẽ expri-
2 mẽs facti inducat infamiã.†Quod aũt interlocutoria sine cau
se cognitione plata id exprimẽs ꝙ alterius ledit pudorẽ aut ho-
norẽ facti infamiã inducat.pbat in.l.qd ergo.§.quantum.in ver.
an extrinsec⁹ sint elocata iũcta gl.ibi posita ⁊ in.l.ob hec verba.ff.
qui no.infa.⁊ melius.C.eo.ti.l.nullam.iuncta gl.in ver.infamiaʒ.
3 †Tertio probatur sic certũ est qḋ id publice dictum vel propo
situm quod apud bonos ⁊ graues alterius honorẽ ledit ⁊ pudo-
rem onerat:facti infamiaʒ inducit:nõ solũ si id iudice exprimat:
sed etiam si a patre vt de primo est casus.C.de his qui not.infa.l.
interlocutio.iuncta gl.que ita illum intelligit in.l.ea que in versi.
onerat.C.e.ti.De secundo est casus in.l.verbum precibus iuncta
gl.preallé.⁊ in.d.l.ea que pater.eo.ti.⁊ melius probat in.d.l.item
apud labeonem.§.si generaliter.Sed propositio aut allegatio ces-
sationis non solũ per iudicẽ:sed etiam per partem facta honorẽ
eius qui cessans allegatur ledit ac etiam eiusdem pudorẽ onerat
vt ex seipso cuilibet sani capitis apparet ergo sola cessationis pro
positio seu allegatio non solũ facta per iudiceʒ.sed etiã per partẽ
infamiam facti inducit per dictam.l.verbum precibus.⁊ dictã.l.
ea que.Ubi de hoc est casus sm̃ intellectum gl.in.d.l.ea.⁊ hec suffi-
ciant ad hoc probandum qḋ hic missio banni allegationem cessa
4 tionis in se concludens facti infamiã inducit.†Quod aũt idu-
cat iniuriam probatur:qꝛ sicut iniuria est qḋ quis fidelis ⁊ nõ de
fuga suspectus pro fugitiuo capiatur.vt in.l.si liber pro fugitiuo
ff.de iniu.Ita a paritate rationis iniuria esse dꝫ si paratus ad so-
5 lutionem casu quo debeat pponatur vt cessans.†Scḋo proba
tur ex eo qꝛ sicut est iniuria qḋ quis eum debitorẽ appellet q debi-
tor non est vt in.d.l.itẽ apud labeonẽ.§.si quis non debitorẽ.ff.de
iniu.ita a paritate rõnis iniuria est si qs eũ cessantem p̃ponat qui
cessans non est.nec refragantẽ allegata per aduersariũ.s.l.nullã.et
l.interlocutio.qm̃ illa loquũtur in infamia iuris non in infamia
facti vt no.gl.expressa in.d.l.nullã in ver.infamia.⁊ in.d.l.ea q̃ in
6 ver.onerant vbi declarat gl.intellectũ.d.l.interlocutio.†Secun
do nõ ob.l.si.C.de reg.reis cum ibi no.per Bart.qm̃ illa loquitur
in citatione vel bãno citationẽ cõtinente simplici ⁊ sine cause adie
ctione.⁊ teneat citatio sine expressione cause.Et plene no.do.bal.
in.l.consentaneũ.C.quõ ⁊ qñ iudex.secus aũt vbi citatio priuata
vel bãnũ citatoriũ per publica loca ppositũ vt in casu accidit pro
positio tñ in se cõtinet infamie facti inductiuã vt est cessatio q̃ hic
exprimitur p dictã.l.debitores.qm̃ tũc ppositio bãni aut citatio-
nis hãc causam cõtinẽs siue a iudice siue a pte expressam infamiaʒ
facti inducit vt aperte est casus expressus i.d.l.verbũ precibus.sm̃
intellectũ gl.in.d.l.ea que.⁊ de iudice in.d.l.interlocutio.⁊ in.d.l.
nullã.⁊.d.§.quãtum iuncta gl.in.ij.respõ.Et hoc ipsum voluit ex-
presse gl.in.d.l.si.C.de reg.reis.dicẽs qḋ ita demum in ciuili causa
citatio nõ infamat si eo casu fiat quo actio intentatẽ infamiã non
inducẽs.secus si econuerso.Sed in casu pposito intentat ꝫ debi-
torẽ actio cũ qualitate cessatiõis que infamiã inducit de facto.vt
vt in.d.l.debitores per ꝙ igitur ⁊c.Illa ergo gl.est decisio casus no
stri vnde videat omnino.nõ ob.no.Bar.in.l.i.C.de mõ multã.⁊ in.l.
si tutor nõ gesserit.⁊.l.iij.§.preterea.⁊.l.si.ff.de suspe.tu.qm̃ illorum
decisio loquit in infamia iuris:non aũt in infamia facti.de qua
in p̃nti tractam⁹ vt parte probatur in.l.neq̃.ff.de vi ⁊ vi arma.in
gl.⁊ in.l.iiij.ff.de obsequijs.extra de ordi.cogni.c.cum dilectus.ad
fin.Et hec sufficiant quantum ad id quod mihi per vestram reue
rentiam precipitur quod respondeam.Nunc autem est probã-
dum ꝙ ad hoc vt huius banni missio cõcedi possit cõueniẽtis cita
tionẽ sit necessariũ pbari debitores conuentos fore cessans ⁊ arti-
fices.Et istud sic ostẽdit.Quotienscunq̃ pmissum est aliquẽ ad ius
vocari vt talẽ ob aliquã spãlem cãm quo non existẽte vocari non
posset tũc semp apud p̃torẽ necessaria est illi⁹ cause cognitio ac p-
batio.Hic est tex.optimus decidẽs casum nostrũ.ff.de in ius vo.l.
sed si huc.§.p̃tor.ibi dũ dicit ⁊ totũ hoc cã cognita facere dꝫ ⁊c.li-
bertus non põt in ius vocare patronũ vt ꝫ eũ delinquẽtẽ nisi gra
uissimã iniuriã aduersus eũ cõmiserit.⁊ tñ decidit ibi quod p̃tor
non añ citationẽ decernit nisi de grauissime iniurie illatione co-
gnouerit.Si ergo hic eũ non sit p̃missũ aliquẽ vt cessantẽ per bã-
nũ vocari nisi ⁊ cessans artifex fuerit.⁊ ꝯñs est vt nõ añ vocari pos
sit nisi postq̃ iudici cõstet eũ fuisse artificẽ ⁊ cessantẽ.Nec refra
ganẽ no.in.c.sup l̃ris.extra de prescrip.⁊ in.c.ex pte.⁊.c.ex trãsmis-
sa.⁊.c.si clericus.⁊.c.cũ sit.extra de foro cõpe.⁊.c.i.de offi.dele.li.vi.
qm̃ illa loquuntur dũ tractam⁹ de q̃litate q̃ dat iurisdictionẽ iu-
dici vbi alias nullo mõ habebat.⁊ tunc sufficit simplex allegatio
absq̃ ei⁹ pbatiõe p tũc fiẽda vt ibi.⁊.l.cũ q̃dã puella.ff.de iu.om.
iudi.sec⁹ vbi in qualitate loqmur q̃ ꝯcedit aperte posse impetra
ri imissionẽ bãni vt in citatione q̃ non obstãte nullo modo pmit
teret qm̃ tunc probatio requirit ante citationem.vt est casus l.d.
§.pretor decidens punctualiter dubitationem nostram.

Consilium.ccix.

1 Acceptilatio facta sup cõtractu verbi celebrato(q̃ est imagi
naria solutio)per vnum ex socijs vel reis credendi perimit actio-
nem alteri consocio vel correo.Et nume.2.
3 Pactum de non petendo factũ cõi debitori per vnũ ex socijs:an
alteri consocio preiudicet adeo vt ius illius tollat.
4 Socioꝝ vn⁹ alteri cõcedẽdo vel remittẽdo p̃iudicare non potest.

In christi nomine amen.

PRo verificatiõe cõclusiõis i precedẽti
pmisse ꝯsilio tria sunt
sbalr̃ pmittẽda.Primum ꝙ sicut vera solutio integralis
fcã p cõeʒ debitorẽ vni ex socijs vel ex reis credẽdi alteri
tollit vl̃ pimit actionẽ vt.ff.de nou.a.l.si i re cõi.ff.de noua.l.si rem.§.
1 si duo.de leg.iii.l.fideic.§.plerũq̃.ad fi.†Ita ⁊ acceptilatio facta
super ꝯtru verbis celebrato que est imaginaria solutio pvnũ ex so
cijs vel reis credẽdi pimit actionẽ alteri cõsocio vel correo vt pri-
mũ de socio firmat gl.in.l.si vn⁹.i fi.sui.ff.de pac.⁊ de correo creden
di pbat in.d.l.si rẽ.§.si duo.⁊ in.l.ij.ff.de duo.reis.⁊ in.l.⁊ per iusiu
2 rãdũ.§.si.ff.d accepti.†Scḋo pmitto qꝛ lʒ acceptilatio facta ad
perimendũ ꝯtrum verbis celebratũ valeat in vi acceptilationis
adeo vt illuʒ totaliter pimat ⁊ extinguat.vt insti.q.mo.tol.obli.
§.per acceptilationẽ.⁊.l.l.an inutilis.§.acceptũ.ff.de accepti.tamẽ
acceptilatio facta super ꝯtru qui re cõtrahitur vt est casus noster
tractãs de mutuo vel alio ꝯtru re celebrato.vt insti.q mo.re ꝯ.per
totum.nulla est in vi ⁊ natura acceptilationis:sed tantũmodo va
let in vi simplicis conuẽtionis aut pacti de nõ petẽdo.ff.de accep.
l.si acceptilatũ.ff.de rescin.vendi.l.cũ pretor.Tertio pmitto ꝙ
nemo censẽ quid agere velle p generalẽ verboꝝ cõceptionẽ qḋ per
spetialeʒ agere ac celebrare nõ potuisset.ff.ad municip.l.lucius.§.
eta rñdit.ff.de his q in frau.cred.l.si pr̃.si de feu.sue.cõtrouer.c.in
generali.Et quod no.Jo.an.in.c.eos de immu.ecc.li.vi.in nouella
⁊ Bar.in.l.codicillis.§.i.insti.de le.ij.Nunc igitur ad propositũ
cum ista citatio facta per Odoardum dicte domine societatis de
bitrici ex obligationibus celebratis ⁊ ex causa onerosa vt.j.proba
bitur.fuerit generalis licet per acceptilationẽ.tñ qꝛ illa nõ valuit
tunc in natura sua.quia pertinere non potuit obligationem re ꝯ
etiam censet ꝯũr facta fuisse per pactũ de non petẽdo per.d.l.si ac
3 ceptilatũ.⁊.d.l.cũ emptor.†Est igitur vidẽdũ an pactũ de non
petendo factũ cõi debitori p vnũ ex socijs alteri ꝯsocio preiudicet
adeo vt ius illius tollat.Et breuiter dicendum qḋ nõ per casum
expressum in proposito nostro in.l.si vnus.in pñn.ff.de pac.cuius
legis.d.rela.cõis est intellectus quẽ firmat glos.referens Azonem
in.l.ex duobus.la.ij.ff.de duo.reis.⁊ cõmuniter Bart.ibi referens
hoc etiam tenere Gul.⁊ Jac.de belui.Idem etiam firmant Ang.
in.l.ex duobus.la.iij.de duobus reis.⁊ ita etiã cõiter firmat.ff.de
arbi.l.si duo.Cuius conclusionis sm̃ Bald.in.d.l.si vnus.illa est
4 clara ratio.s.†qꝛ vnus socioꝝ alteri concedẽdo vel remittẽdo pre-
iudicare nõ põt.ff.de serui.rusti.predi.l.per fundũ.ff.cõ predi.l.si.
Est etiã ⁊ alia qꝛ societas ipsa quãdã cõionem inducit.ff.ad.l.fal.
l.in falcidia hoc esse seruãdũ.natura aũt cõionis nõ patit vt vnus
ex consortib⁹ possit excludere ius alterius.ff.cõi diui.l.sabinus.qḋ
aũt dicta mulier obligetur obligatiõe re celebrata pbatur.Quia
aut hui⁹ societatis hic dicãt:⁊ tũc debitrix:⁊ ne dubio ex cã mutui
censeri debet.vt no.gl.ordi.in.l.cũ quid.ff.si cer.pe.Certum aũt est
obligationẽ mutui re celebrari.l.i.§.re cõtrahit.ff.de actio.⁊ obl.
in prin.Super est igitur concludendũ q cõclusio superi⁹ firma
ta per precedentẽ clarissimũ doc.verissima sit.qꝛ ex quo specialr̃ p
pactũ de non petendo quietando dictus Odoardus ius consocij
in effectu tollere non potuisset.ita nec censeat voluisse tollere quie
tando per conuentionem de non petendo generaliter per.d.§.idẽ
respondit.⁊.d.c.in generali cum similibus.

Consilium

Consilium.ccx.

1 ¶ Satisdatio de iudicio sisti & iudicato soluẽdo an obliget co
ram alio iudice quam coram quo est satisdatum.
2 Fideiussio coram vna persona facta vel propter vnam causam ad
aliam non trahetur.

¶ In christi nomine amen.

1 CIrca primũ dubitationis articulũ breui
ter dõz† q vi dicte satisdatio
nis dictus Joannes & Bartholome⁹ nõ sunt obliga
ti de iudicio sisti vel iudicato soluẽdo. si alius oĩmodo
diuersus a ridolfo iudiciũ accipiat. Stipulatio em̃ de iudicio sisti
& iudicato soluẽdo nedũ q obliget satisdantẽ. sed nec eisdem si di
uerso iudice agatur. Casus est rotũdus. ff. de iudi. l. non a iudice. §. i.
2 vbi fideiussio† corã vna persona facta vel propter vnã causam ad
aliã nõ trahat. ff. de pac. l. si vnus. §. aũ oĩa cuz si. Et hec de primo.
¶ Quo ad scdm quo q̃rit an predicti vi expresse satisdatiõis sint
obligati finito officio dicti vicarij cui cõmissa est cã: & qui satisda
tionẽ recipit. Breuiter dicendũ quod aut pmissa satisdatio presti
ta fuit dicto vicario non vt vicario sed vt delegato dominorũ de
cem in causa premissa. & tunc ipsa satisdatio satisdatores nõ obli
gat coram alio iudice. Casus est in. d. §. si quis alio. & in. l. iij. i prin
cipio. ff. iudi. sol. Aut prestita fuit ipsi vicario non vt delegato et
tunc aut in satisdatione fuit adiectum nomen proprium iudicis
seu vicarij satisdationem recipientis & tunc presens satisdatio nõ
obligat apud alium nisi in ea adiectum fuerit et ne qui in dicti
iudicis locũ successerit. Casus est. ff. iudi. sol. l. cuz apud. Aut non
est adiectũ proprium nomẽ ipsius vicarij sed solum officij & tunc
satisdatio obligat apud successorem. quoniam idem tribunal
idemq; iudicium esse censetur. ff. de iudi. l. proponebatur. & vide
tur tenere Specu. in titulo de iudi. de lega. §. excipitur versicu. sed
quid si plures. & referendo sequitur Bar. in. d. l. cuz apud quoniã
id quod in stipulatione iudicatum solui dictum est decidit per
omnia locum habere in satisdatione de iudi. sisti. Per text. aut. de
his qui ingrediuntur ad appel. &c. cum glo. & per nota. in. l. grece.
§. & post litem. ff. de fideiusso. Aut in satisdatione est adiectuz tam
nomen proprium quã officij. & tunc debet in iudicio inspici quod
nomen precedat. Ad hoc. ff. de stip. seruo. l. si cõis seruus. Ita & qd
no. Bart. ff. de iurisd. om. iudi. l. more maiorum & . l. q. ad fin. ¶ Ex
premissis igitur querenti satis apparet an premissa satisdatio du
ret post expirationem officij vicarij vel non.

Consilium.ccxi.

1 ¶ Discussio bonorũ principalis debitoris ad hoc vt poterit pue
niri ad eos qui se secundo obligauerũt qñ sit necessaria. Et nu. 2.
3 Proprietarius pmittẽs fructuario q libere cũ vsufructu vti pro
mittat nullã q̃onem cõtrouersiãq; moturus: nihilominus ab eo
petere poterit vt pstet cautionẽ de vtendo fruẽdo &c. hec cũ verba
q̃ venit ex natura vsusfructus p verba pmissa nõ censent remissa.
4 Snĩa declaratoria super excussione facta contra debitorem neces
saria est priusquam perueniri possit ad fideiussores.
5 Instrumenti non liquidi an possit fieri executio.

¶ In christi nomine amen.

1 ALlegatiões doctoris eximij domini Mi
chelis cõcludunt † in pñti cã
non fuisse necessariã discussionẽ bonorũ principalis de
bitoris ad hoc vt potuerit pueniri ad eos q se scdo lo
co obligarũt. ¶ Primo qm̃ hec scdo loco fcã pmissio nõ fuit facta i
defectũ facultatũ debitorũ principaliũ sz libera & pñcipalr de q sit
vt pz ex vbis scripture igit &c. ¶ Scdo q pmiserũt scdo loco obli
gati oĩmõ & sine aliq̃ exceptiõe soluturos. vñ ɔñs est vt exceptionẽ
discussiõis nõ possint opponere. ¶ Tertio q pmiserũt libere &
ad oim creditorũ volũtatẽ velle soluere quãobrẽ volũtas creditorũ
declarata & discussiõe nõ pcedẽte eos ad soluẽdũ ɔpellit. ¶ Quar
to q posito q & discussio requireret nihilomin⁹ i casu pñti nõ ẽ ne
cessaria ex q̃ ɔstat debitores pñcipales nõ esse soluẽdo. vt no. gl. in
l. si. §. i. ff. si cer. pe. & l. decẽ. ff. de ver. obl. & in. l. nisi dubitarat. ff. de pac.
¶ Alio dicit dictũ istum lz nõ liqdũ posse peti executiõẽ mãdari
q venit liqdãdũ i ipo executiuo iudicio p no. p bar. l. i. i. ff. de edẽ.
& in. l. i. de leg. ij. & pbat in. l. defensionis facultas. C. de iure fis. li. x.
¶ His tñ refragãtib⁹ ɔtrã veri⁹ i casu pposito idubitãter censeo
Primo pmitto hãc idubitatã cõclusionẽ. s. q cũ iuste dubitari pos
sit an ɔct⁹ boni scdo loco pmittẽtiũ sit ɔct⁹ nouatiõis an do ɔct⁹
fideiussionis in dubio presumẽdũ sit cũ ɔctũ fideiussiõis fore qm̃
iure hodierno nũqm̃ in dubio nouationẽ psumimus nisi expres
sissime hoc inter partes ɔueniat: q nouatio sit. Est casus in. l. si. C.
2 de no. & insti. q. mo. tol. obli. in. §. preterea ¶ † Hoc igit p clarissimo
psupposito sequit manifestissime cõcludẽdũ q hi scdo loco pmit
tẽtes q fideiussores cẽsent potuerũt opponere exceptionẽ discussio
nis nõ facte. Casus i aut. pñte. & i aut. vñ sumit. C. de fideiu. Quin
imo & posito q ex verbis scripte. s. notatis p allegantẽ videnf ipsi
fideiussores bñficio de fideiussorib⁹ discussionẽ iducẽte renũciasse.
nihilominus dico q in casu pposito necessaria est discussio qm̃ p
miserunt in dicta scripta ipsi fideiussores cõseruationẽ indẽnita
tis dictis creditoribus vt patet ibi. Et pro conseruatiõe de omni.
mãcamẽto. Et clari⁹ ibi. & per loc ɔseruatiõe de securitate. ¶ Qua
quidem promissione indẽnitatis stante necessaria est principalis
debitoris excussio. posito qd eisdẽ per fideiussores renũcietur text.
est singularis fm vnã lec. quã ibi sequit Bar. in. l. i. C. de conuẽ. fis.
debi. li. x. & tenet Bal. l. l. i. C. de reuo. his qui in frau. cre. Et ex his
absolutum est primum fundamentũ domini allegantis cũ olbus
alijs subsequentib⁹. ¶ Sed pro clariori manifestatione particula
riter respondeo. Non enim ob. dicere qd ex quo pmiserunt libere
& sine aliqua exceptione non requiratur excussio. qm̃ verba ea nõ
excludunt exceptionem iustam qualis hec est. Casus est formalis
hoc decidens in. c. ex parte. el piccolo. extra de officio dele. nõ recte
ad propositũ bar. in. l. i. ff. qd vi aut clam. Itẽ adducit q dicimus
per clausulã appellatione remota nõ intelligi remotã esse iustaz
sed tñ friuolam: vt plene in. c. vt debitus. extra de app. & in. l. i. §. in
terdũ. ff. a qui app. non li. & in. l. vlti. C. de sen. Preterea verba hec
libere &c. nõ intelliguntur excludere eã exceptionẽ q̃ venit ex natu
ra actus celebrati. vt probat optime in. l. quero. §. inter locatorem
ff. loca. Ex quo tex. Bal. in. l. i. C. de vsufru. & in. l. cuz quid. ff. si cert.
3 pe. eleganter ad ppositũ dixit. † qd & si promittat proprietari⁹ fru
ctuario qd libere cũ vsufructu vti permitat nullã questionẽ ɔtro
uersiamq; moturus nihilomin⁹ ab eo petere poterit vt prestet cau
tionem de vtẽdo fruẽdo &c. Hec em̃ cautio q̃ venit ex natura vsus
fructus per verba pmissa remissa nõ censet. Sic itaq; in pposito
casu cum ipsa excussio ex natura ɔctus fideiussionis veniat conse
quens est vt p verba ipsius scripte remissa nõ censeat. dictus ergo
§. loquitur inter locatorem. cũ dicto dñi Bal. hoc decidit. Simili
ter nec refragantur verba illa ad omnez eorum voluntatẽ &c. qm̃
verba hec in cõtractu apposita non cẽsent causare remissionẽ ei⁹
quod est de eiusdez natura. vt in casu pposito est discussio. Casus
est. ff. de lib. l. paulus respondit. §. patronus liberto. Non refragat
in. l. decem. & in. l. si. quoniam primo dicendum illas esse falsas et
reprobatas per Butri. in aut. hoc si debitor. C. de pign. ibi etiam
asserentes illas cõiter reprobari. Primo per tex. in aut. de fideius.
§. sed neq;. Secundo q nõ sufficit certũ fore debitorem esse soluen
do nisi hoc iudicialiter certũ sit & ipsi iudici vt iudici iudicialiter
constet. ff. de offi. presi. l. illicitas. §. veritas. Tertio adducit quod
habetur optime in simili ad propositum in. l. emptore. C. de eui.
in glo. ordina. dicente quod ex quo ius vult constare venditori litẽ
esse motam per denunciationem emptionis non sufficit vt cõtra
eundem habeatur regressus de euictione. Si eidem aliter notum
fuit de motione litis. & illa glos. communiter approbat maxime
per Bar. in. l. non solũ. §. morte. de no. ope. nũci. & plene not. in re
gula iur. eũ qui certus. & in. l. denunciasse. ff. de adulte. Ita igitur
in proposito cum ius requirit ad hoc vt perueniri possit cõtra fide
iussores vt certum sit per viam discussionis debitorẽ nõ esse soluen
do. vt in. d. aut. presente. & in. d. aut. vnde sumitur. merito nõ videt
debere sufficere si aliter quã per hãc viam iudici notum sit. Cum
igitur ista sit cõis opinio vt refert Butr. ɔñs est vt istã in iudicijs
sequamur reiecta sentẽtia glo. Quinimo aduertẽdum q & posito
sed non concesso imo negato qd vbi certũ est debitorẽ nõ esse soluẽ
do nõ requiratur excussio ad hoc vt perueniri possit contra fide
iussores. nihilominus dico singulariter requiri vt procedat sentẽ
tia declaratoria qualiter debitor soluendo non sit. ¶ Primo mo
ueor ad hoc ex his que plene dicit Bar. in. l. stipulatio. §. & habet
ff. de no. ope. nun. & l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iud. Cu
ius sniam plene ruminat bal. in aut. sed hodie. C. de ac. & ob. & mo
der. in. l. extima. cõtrouersia. ff. de acqui. pos. Concludens solẽniter
4 † qd super excussione facta cõtra debitorẽ necessaria est snia decla
ratoria priusq; perueniri possit ad fideiussores. Sed hoc. s. certum
esse debitorẽ non fore soluendo fm snias glossatorũ surrogat atq;
succedit loco excussionis ergo vt sapiat eiusdem naturã iuxta. l. si
eũ. §. qui iniuriarũ. Et qd plene no. in. l. i. §. hec actio. ff. si quis te
stamento. & in. l. certi cõdictio. ff. si cer. pe. Sequit qd quẽadmodũ
sup excussione requirit declaratoria ita & in hoc. s. certũ fore debi
torẽ nõ soluẽdo sñr requirat. ¶ Scdo moueor ex tex. singulari l. c.
cũ fm de here. lib. vi. dicente qd vbi ipso iure pter quid pcessõs
deuenit ad certũ actũ semp reqrit snia declaratoria super pre exi
stenti. Et illũ tex. ad hoc no. Bar. in. l. eius qui. ff. de iure fis. Bald.
in. l. iubemus. §. sane. C. de sac. san. eccle. Sed in casu proposito pro
pter hoc preexistens. s. certum fore debitorem nõ soluẽdo deuenit
ad cõuẽtionẽ fideiussoris absq; alia discussiõe ergo sup illa preexi
stenti necessaria est declaratoria. Ex hac igit doctrina noua & ve
rissima sequitur qd cũ in casu proposito declaratoria nõ pcesserit
ergo ius conueniendi fideiussores nõ affuit. Vltimo negat certũ
fore debitores nõ esse soluendo. & cessantes. qm̃ vt mihi asserit pro
curator. nec sunt cessantes & certum eos esse soluẽdo in hoc tamẽ
5 non insisto: q nõ consistit in facto. ¶ † Quo ad vltimũ an põt fie
ri executio instrumẽti nõ liquidi. Aduertendũ est q capio funda
mentũ ex eo qd no. bar. l. l. nõ solũ. §. liberatiõis verba. ff. de li. leg.
dicens dictũ gl. aut doc. fore intelligendũ fm. l. quã allegat. Cũ igit
ipse idem in. l. i. de leg. ij. & in. l. i. ff. de eden. & in. d. l. defensionis fa

cultas. dicens posse peti exceptionē instrumēti nō liquidi in execu-
tiuo iudicio liquidādi. Allegat iura loquētia in sn̄ia lata sup iu-
dicio vniuersali. cui⁹ executio petit̄ vt patet: qr alleg. gl. in. d. l. j. lo-
quētem in sn̄ia lata super iudicio vniuersali petitiōi hereditatis.
Item ad. d. l. defensionis loquentem in sn̄ia lata super iudicio in
quo vniuersum patrimoniū petebat̄. ergo cōsequēs est vt intelli-
gamus Bar. loqui eo casu quo petitur executio īstrumēti cōtinē-
tis nō liqdū ex eo qr inuoluit. Cū ergo casus noster sit talis in quo
petatur executio instri nō liquidi z cōtinentis ius incertū parti-
cularē ergo sequit̄ qd̄ nō est attendenda sn̄ia Bar. in dictis locis
sed eiusdē in. l. pinde. §. notādū. ff. ad. l. aquil. Cuius sn̄iam expres-
se sequitur Bal. in. l. si causam. C. de execu. rei iudica. dicentis ex-
presse per tex. in. d. §. notādū. qd̄ statutū dans executionē īstrumen-
ti intelligit̄ de liquidis nō aūt de illiquidis aut incertū quid con-
tinētib⁹ qm̄ tūc nō est petēda executio statim sed p prius declara-
tio iuris incerti instrumēto contenti est facienda z postmodum
executio peti dz per casum expressum in. d. §. notādum. vt ergo sal-
uemus Bar. in cōtrarietate que resultat ex his que dicit in dicto
§. ad ea q̄ dicit in. d. l. j. de eden. z de lega. ij. necesse est vt intelliga-
mus eum in. d. §. notandū de instrumēto nō liquido ex eo qr fun-
dat ius incertū particulare. prout est casus noster z hoc ex eo qr fun-
dat se p. d. §. notandū q loquit̄ in iure incerto singulari aut parti-
culari. vt ibi patet dicta aut. sua in. d. l. j. de le. ij. z de edēdo. intelli-
gantur de instrumento non liquido qr continente ius incertum
vniuersale vt patet qr alle. gl. dicte. l. j. z. d. l. defensiōis loquētes in
iure incerto vniuersali. Et hec est veritas z ita semp legēdo tenui.
Et ex his apparet clara z indubitata iustitia horū fideiussorum.
Et plene responsio ad elegantia obiecta aduocati aduersarii.

Consilium. ccxij

1 Emphyteosis reuersa ad ecclesiam aliī libere concedi potest
z quis sit iudex cum dicitur quod concedi non potuit. nu. 5.
2 Inuito aliquo si quid fieri potest multomagis fieri poterit eo ab
sente aut ignorante.
3 In celebratione actus extraiudicialis nō requiritur eius citatio
aut vocatio qui nullum ius habet neqz in eo super quo fit actus
neqz in contradictione ad actum.
5 Iudex in re feudali quis sit. Et nu. 6.
7 Emphyteosis an propter canonem non solutum ipso iure perda-
tur vel requiratur sententia declaratoria.
8 Statutum dicens si vasallus in dominum aliquam feloniā com-
miserit feudum amittat: quomodo intelligatur.
9 Alienans sine cōsensu domini priuatur emphyteosi. Exponitur
ipso iure non per sententiam.

In Christi nomine Amen.

Quo ad primum quo queritur. An recte alleget dict⁹. g. dicens cōcessionem emphyteosis
fieri nō potuisse per Abbatē dictū. s. eo nō monito aut
1 vocato. Breuiter dicendū est qd̄ nō. † Primo qr hoc p
firmo psupposito qd̄ ceciderit in cōmissum res emphiteotica pro
pter canonē nō solutū. z sic reuersa sit ad monasteriū licitū ipsi
abbati et inuito priore emphyteota z eius successoribus aliter. in em-
phyteosim dare. C. loca. l. ne cui vbi est casus z hoc mag me vex est
qr nō vendicat sibi locū in casu pposito. Pro. p hat. in. l. j. §. pmittit
ff. de aqua quot. z esti. z in. l. si mihi. z titio. ff. de verb. obl. ergo est
cōs vt eodē priore emphiteota eiusqz successorib⁹ ignorātib⁹ z non
2 vocatis poterit ipse abbas dicto. s. in emphiteosim cōcedere. † cum
em̄ quid fieri pōt aliquo inuito multomagis fieri poterit eodē ab
sente z ignorante. ff. de re. iu. l. q̄ potest inter. ff. de fideicō. lib. l. siij. §.
illud videam⁹. Scdo idē pbat̄ qr nūqz in actu extraiudiciali aut
quasi celebrādo necessaria est illius vocatio z psentia qui vocat⁹ et
psens cōueniēdi cōdicere nō posset. Casus est in. l. si cū seruū. §. si quis
seruū. ibi vt si psens esset z in. §. et iusta ibi non esse vocati. ff. de fi-
deicō. lib. z in. l. recusare. in prin. ff. ad treb. Sed dict⁹. g. vocatus z
psens nō potuisset cōdicere dicto abbati alter rez in emphiteosim
noniter cōcedenti. tū p tex. dicte. l. ne cui. tū etiā qr solutio canōis
nō facta per patrē dicti. g. quo ad admissionē emphiteosis. vt no.
Spec. in ti. de loca. ver. xxx. §. nunc aliqua sunt verū z pcessū tex. Igi
3 tur eiusdē vocatio nō reqrit̄. † Tertio qr in celebratiōe actus ex
traiudicialis: qualis est hec in emphiteosim cōcessio non requirit̄
ci⁹ citatio aut vocatio q nullū ius hz neqz in eo sup quo fit actus
neqz in cōdictiōe ad actū. Casus in. l. dic. iuncta glo. sup ṽ. egrēda.
ff. de aqua plu. arc. Sed dict⁹. g. est hmōi: qm̄ neqz pōt actui none
concessionis cōdicere p dictā. l. ne cui neqz ius hz in re q̄ in emphi-
teosim cōcedit̄ cū illa reuersa fuerit ad mōasteriū pp canonē nō so
lutū ab. M. pte suo. ergo zc. Et ideo ad hoc recte adducunt̄ que
no. Bart. in. l. j. de leg. ij. in. l. theopompus. ff. de do. prele. z in dispu
tatiōe sua que incipit. filium adultum. Et hec de primo consulta-
4 tionis articulo sufficiāt dicta. † Quo ad scdm̄ quo querit̄. quis
iudex cōpetens sit in hoc. s. an dictus abbas de iure in emphiteo-
sim dederit vel non. Breuiter dicendū quod simpto argumento
de feudo ad emphiteosim quod est in iure validum: ita demum
si ius feudorū in iusta aut naturali ratione fundetur vt no. Bar.

in. l. si mihi z titio. ff. de ver. obli. z Bald. in. c. j. de inuesti. de re alie-
na facta z in. c. si vasallus feudorum ignorans. si de feud. fue. cōtro
uer. inter do. z agna. ipse abbas in emphyteosim cōcedens tali ca-
su iudex esse non potest. dum enim queritur in materia feudorum
quis sit iudex inter eos quorum vterqz pretendit eam solam rem
de qua queritur in feudum ab eodem domino habere distingui-
tur. quod aut vterqz dicat feudum suum esse proprium z sibi con-
cessum. Et tunc iudex ordinarius loci cognoscit vel arbiter com-
muniter electus. Casus est in. c. j. in. §. si inter duas. de leg. corradi
Aut vterqz dicit feudum esse antiquum z suorum progenitorū.
z tunc cognoscet dominus feudi cum curia: non autem domin⁹
solus aut sola curia vt in. c. j. §. tamen illud de inuestitu. in mari-
tum facta. aut aliter dicit feudum esse antiquum vel progenito-
rum. alter vero dicit esse nouum z proprium sibi concessum. prout
est casus noster z tunc de iure antiquo cognoscebat ordinari⁹ vel
arbiter non autem dominus feudi. vt in. c. j. circa princi. de inue-
stitu. in maritum facta. hodie autem cognoscūt pares curie. vt est
casus in. c. j. An apud dominum vel iudicez questio feudi termi-
nari debeat. Si mantem pares curie illi qui feuda ab codez domi-
no tenent. Text. est singularis ita ista verba declarans in. c. j. si de
inuesti. inter domi. z vasal. lis oriatur. Ita declarans dicta verba
circa que declaranda multum laborat Inno hunc tex. allegās ex
5 tra de iudi. † Ceterum vbi de hac materia plene ponitur. s. quis
sit iudex in casu feudali. de qua etiam plene habetur co. tit. c. no-
uit. z extra de foro cōpe. c. ex tenore. z in. c. ex parte. h. z in. c. verum.
z in. c. apud quem vel quos cau. feud. debeat termi. in. c. j. §. preter
ea. z vltimo de probi. feu. alie. per Fed. in vsi. feu. z in. c. j. de contro
uer. inter vasa. z alium de beneficio. si de feu. fuerit cōtrouer. inter
do. z vasal. inter pares curie terminanda. z in. c. j. de controuer. in
ter episcopum z vasal. Nunc igitur ad propositum cum dictus
g. dicat dictam emphyteosim ad se spectare ex eo qr eius concessio
antiqua facta fuit eius progenitori. Dict⁹ autem. s. dicat sibi com
petere ex eo quia fuit eius sibi noniter facta concessio. consequens
esset dictus abbas non sit iudex. ex eo quia quodammodo in pro
pria causa cognoscere videretur. Tex. est punctaliter hanc rōnem
6 tradens in. d. c. j. an apud iudicem vel domi. † Sed an eligentur
in iudices illi qui alias emphyteosis ab eodem Abbate concessas
habent. videtur quod sic quemadmodum in simili causa feudali
eliguntur ad iudicandum illi qui habent alia feuda ab eodez do-
mino. vt in. d. c. j. an apud iudicem vel curiam. hoc tamen tute fir-
mare non audeo: qr nō reperio aliquam illustris doctoris autori
tatē mihi concordē. Erit ergo tutius dicere vt iudex sit ordinari⁹
ille i cui⁹ territorio bona sunt sita. qm̄ z ratione rei forū sortiunt̄
in eo loco in quo res reperit̄ siue imobilis sit siue mobilis. vt pri-
mū patet. C. vbi in rē actio. l. vlti. extra de foro cōpe. c. si scdm̄. ff. de
re iudi. l. qd̄ elegāter. Ceterū z ad hoc spāliter induco. d. c. ex parte.
extra de foro cōpe. vbi in questione possessoria feudali decidit per
illū tex. iuncta glo. in ṽ. in eadē cōpetētē iudicē illū cēseri in cui⁹ ter
ritorio res est sita. An aūt in eadē cā iudex esse pōt Papa. Itē et
legat⁹ marchie vel et iudex ordinari⁹ vtriusqz litigātiū. qr dubiū
nō est q si nō insisto cui⁹ tū prius electio erit p iudice deputādo re
currēdū ad aut. habita cū ibi nota. C. ne fi. p pa. z plene not. p Io.
7 an. in nouella in. c. j. de priui. lib. vj. z hec de scdo. † Quo ad tertium
q̄ querit̄ an pp canonē nō solutū emphyteosis ipso iure pdat̄
vel reqrat̄ sn̄ia declaratoria. In hoc breuiter due sunt opini. vna
Spec. in titu. de loca. §. nūc aliq̄. ṽ. xlvij. tenētis reqri sn̄iam. Pri-
mo p tex. in. l. ij. C. de iure emphiteotico dicentē ita emphiteota re-
pellēdū si canonē nō soluerit si dn̄s voluerit. Aū reqritur sm̄ eum
dē volūtas dn̄i cū cursu sn̄ie. Scdo p tex. l. co. ti. l. si. dicens emphi-
teotā alienātē sine cōsensu dn̄i ius emphyteosis amittere. Loqui-
tur p verbū cadat. ergo p sn̄iam nō ipso iure vt infra dicet̄. Scda
vero fuit opi. Bal. in addi. quas fecit ad spe. in dicto ti. de loca. in
scda col. tertie charte dicēs q cū iura volētia pp canonē non solu-
tū emphyteosiz amitti loquant̄ p verba pn̄tis tēporis q̄ inducūt
canonem late sn̄ie ergo est cōs vt ipso iure emphyteosim amittāt
absqz alia sentētia alle. gl. in. l. amissione. §. q defecit. ff. de capi. di-
mi. Ego breuiter sequor sentētiā Spe. Primo qr text. in. d. l. ij.
dū dicit ob canonē nō solutū emphyteosim amitti loquit̄ per ver
bum cadat ergo sequitur qd̄ per sententiā non autem ipso iure. ha-
beo cū expressum qd̄ qñ lex per hoc verbū loquit̄ aut aliud simi-
le vel per verba temporis futuri inducit̄ priuatio per sententiam
nō aūt ipso iure. Hoc primo patet in. c. si diligenti in gl. in ṽ. pere
dāt extra de foro cōpe. in. l. ij go intentū in glo. super vbo amittat.
C. vnde vi. in. l. iubemus. §. sane. C. de sac. sanct. eccle. z in regula in
8 penis de regu. iur. lib. vj. † Secundo qr video hoc in simili infe-
rēdo vbi licet statutū dicat q si vasall⁹ in dominū aliquā feloniaz
cōmiserit feudum amittat nihilominus per sentētiam intelligit̄
z non ipso iure. vt not. glo. in. c. j. de feu. sine culpa non amitten. z
in. c. j. §. sancimus. quo tempo. miles inuesti. petere pos. Tertio
nō pōt negari q nō reqratur sentētia declaratoria saltem canonē
nō esse solutū ex eo qr vbi pp quid precisiōes alicuius iuris pri-
uatio iducit̄ necessaria declaratoria sentētia sup illo pcessu reqr-
ritur

ritur declaratoria. Nec refragatur ratio Bal. quoniam per premissa
rursum apparet solum tamen refragatur gl. in d. l. i. in ver. cadat. C.
9 de iure emphyteotico quod verbum illud hoc continens † quod alienans sine con
sensu domini priuatur emphyteosi exponit ipso iure et non per senten
tiam. Pro qua facit no. Inn. de feu. c. ex parte dicentis vasallum
ipso iure absque sententia alia feudo priuari si sine consensu domini alie. qui
bus respondendo possumus dicere ambo hec falsa esse per tex. expressum
in. c. i. §. denique ver. si vasallus contra constitutionem. in ver. se cariturum que
fue. prima cau. benefi. amitten. ver. in priuatione feu. quam incurrit
vasallus eo quod alienauit sine domini licentia loquitur per verba futuri
temporis. Clarum in aut. quod lex priuationem inducens per verba tempo
ris futuri intelligitur per sententiam non autem ipso iure vt not. gl. in d.
§. i. et in l. criminali. C. de iur. om. iud. nisi sint verba aliqua ob que
ipso iure denotetur priuatio fore facta de quibus per gl. in d. c. in pe.
nis et in. c. quod sicut ad finem de elec. lib. vi. et per Bar. in l. imperatores
ff. de iure fisc. et Bal. in l. i. §. si pecuniam. ff. deposi. in lec. quam facit
Papie. Ex quibus concluditur sententiam speculatoris esse ve
rissimam quicquid dixerit Bal.

Consilium. ccxiij.

1 Accusatus in populari et absolutus quando possit per illum
accusari et an accusatio publica attrahat ad se debitum inductum
per statutum.

In Christi nomine amen.

PResupposito pro vero et indubitato quod hu
ius criminis accusatio sit
popularis et publica prout ex inspectione reformationis
1 ostense clarissime demonstratur. † Dum queritur an sententia super
hoc criminata vno accusante pariat reo absoluto exceptionem rei iu
dicate contra alium accusare volentem. Breuiter est sciendum quod quatuor
sunt quorum vnum non est reliquum. Aliquando enim et primo fit tran
sactio vel conuentio super crimine cuius publica et popularis est
accusatio per vnum. et tunc an ex illa oriatur ius excipiendi contra
alium accusare volentem vel contra eundem. Et de hoc dicendum vt in l. qui
certa. §. fi. ff. ad l. iul. de vi pub. et in l. iuregentium. §. pacisci. et in l. si
vnus. §. pacta contra turpem. ff. de pactis et in l. transigere. C. de transactio
nibus in gl. et per doctores et per Bar. in l. si maritus. §. si negaue
rint. ff. de adul. et in l. i. §. vsque adeo. ff. de iniur. et no. in aut. sacramen
ta ad finem tex. C. si aduer. vend. et no. Inn. extra de collu. detegen. c.
ij. Quandoque vero et secundo facta accusatio eiusdem criminis defertur
reo iuramentum et tunc an ex eo oriatur iuranti exceptio contra alium
accusare volentem. Dicendum est vt plene not. ff. de iureiur. eum
qui in. §. popularibus. Aliquando vere super eodem crimine per
inquisitionem proceditur. et tunc an reo absoluto competat exce
ptio contra accusare volentem. Et dicendum vt per Bart. in l. si
cui. §. iisdem. ff. de accusa. vbi allegat no. per Inno. et per Bald. in
c. i. §. iniuria de pa. iura. fir. in vsi. feu. vbi etiam ponit not. Inno.
Aliquando vero vltimo fertur super eodem crimine sententia
ipso tamen per modum accusationis deducto. Et iste est casus no
ster. In quo breuiter dicendum quod aut contra solutum nouam accu
sationem proponit iniuriam passus. et tunc ita demum procedat
accusatio si accusans alleget ac probet se ignorasse accusationem ab
alio institutam. vel doceat de preuaricatione primi accusatoris. alias
eidem rei iudicate obstabit exceptio. Casus est in l. si cui. §. iisdem. ff. de
accu. aut absolutus accusatur ab alio et tunc ita demum procedit accusa
tio si probetur in primo accusationis iudicio preuaricationem interue
nisse alias absoluto reo contra accusatorem exceptio rei iudicate competat.
Ita probatur ff. de preuarica. l. preuaricationis. ff. de lib. ho. exhi. l. ij. §. si cum
postea. ff. de popu. accu. l. iij. ff. de pecu. l. non cogendum. §. q ita. Et ple
ne no. C. de accu. l. qui de crimine extra. c. ti. c. de his. Et huius est ratio ne
de delicto eiusdem hominis sepius cognoscatur. ff. nau. cau. l. iij. §. pe. ff. de
accu. l. senatus. nec premissis refragatur ea particula reformationis que di
cta de dicto delicto posse cognosci in perpetuum. quia illa tendit solum ad
hunc finem. s. vt tollat constitutionis obstaculum importantis dictis criminis co
gnitioni metam annalem igitur consequens est vt non debeat operari aliud diuer
sum. s. vt possit cognosci de hoc crimine diuersis iudiciis. Ad hoc de
leg. i. l. legata inutiliter de ali. le. legata de condi. et demon. l. cum tale. §.
falsam extra de ver. sig. transmissa cum si. Si enim hunc intellectum ad illa
verba comparemus sequeretur inconueniens. s. quod possent super vno et eodem de
licto contra eundem diuerse et contrarie sententie ferri quod esset absurdum et contra
l. i. C. quando prouo. non est ne. cum similibus. Ex his ergo querenti sa
tis responsum apparet.

Consilium. ccxiiij.

1 Statuta dicentia non soluentem collectas vel bannitum non
posse audiri ciuiliter vel criminaliter quomodo intelligi debeant.
2 Maleficium non dicitur quod fit lege permittente neque penam meretur.
3 Exceptio omnis per quam ostenditur accusantem non habere ius accu
sandi vel inquirentem ius ingrediendi ante litis contestationem opponi potest.
4 Via vbi preclusa est parti ibi etiam intelligitur preclusa et iudici.

In christi nomine amen.

1 VEnerabilis domine mi et magnifice potestas
dubitatio hec † quo statuta
dicentia non soluentem collectas vel bannitum non posse audi
ri ciuiliter vel criminaliter debeant intelligi vario modo reperitur
tractata. Et primo per Io. an. in hoc referentem disputationem Bu. et
Ia. de are. in ti. de sen. §. iuxta circa prin. in addi. que incipit. Est
sciendum quod albertus galeoti. Et per do. An. in. c. sup literis. extra de
rescri. per bar. ff. de fideius. l. cum lex. ff. ad treb. l. i. ff. de iniur. l. non et post
ea in prin. et in l. non solum. §. quando. ff. de iniur. per Bald. C. de legi. l.
non dubium. ff. so. matri. l. cum mulier. ff. de testa. l. cum lege et in l. i. ff. de
his qui sunt sui vel ali. iur. et in l. scire oportet. §. consequens. ff. de excu. tut.
et in l. per hanc. C. de tempo. appel. per ange. in l. si vacantia. C. de
bo. vacan. et in l. venditione. C. de vsuca. pro emp. per Bu. C. de adul
te. l. qui adulterium et in l. adulterium. C. e. ti. et tetigit. Cy. C. de fal. l.
falsi. Et per Albericum de rosa. plenius alio in suo tractatu sta
tutorum. q. iij. et q. lvj. et per Fran. de are. in l. fi. C. ad macedoni. Bart.
in l. fi. C. in qui. cau. coloni censiti. li. xi. et eundem l. cum vir. ff. de vsu
ca. Bal. in l. per diuersas. C. man. per Ang. in l. si non speciali. C. de
testa. quantum tamen ad propositum attinet pono breuiter veritatem.
Aliquando enim statutum dicit non soluentem collectas posse impune
2 offendi. et tunc iudex minime potest inquirere. † quia id non est malefi
cium quod fit lege permittente et penam non meretur. vt primum pro
batur. C. de adul. l. gracchus. Et de secundo est casus in l. i. C. de sic
ca. Item hoc firmat Bald. post glo. in l. i. §. i. ff. ne quis eum qui.
Et idem in simili. in l. cunctos populos circa fi. C. de sum. tri. et ple
ne tractat. C. de infa. l. decuriones. Et deciditur per Bart. in l. pa
ctum. C. de transac. poterit ergo tunc ad iudicis inquirentis pro
3 cessum vulnerati ex statuto proueniens. † Omnis enim exceptio per
quam ostenditur accusantem non habere ius accusandi. vel inqui
rentem ius inquirendi ante lit. contest. opponi potest secundum doctrinam
Bart. ff. de iureiur. l. nam et postea. et in l. eleganter. §. si quis post.
ff. de condi. inde. et l. aduertere ad fi. ff. de penis et Bal. in l. exceptio
nem. C. de probat. et quod idem no. in l. post quam liti. C. de pac. Speciali
ter autem hoc probatur. in l. ij. ad fi. C. ne quis vela regia. et in l. si.
seruus. C. de his qui ad eccle. confugi. Aliquando vero statutum
dicit non soluentem collectas ciuiliter aut criminaliter non audi
ri vel eidem ius non reddi. Et tunc due sunt opi. Prima vt possit
requiri licet enim pars non potest accusare tamen iudex ex officio
debet posse inquirere. Ad hoc tex. optimus. C. si tutor non gesserit
l. i. C. de calumniato. l. i. et quod no. gl. in l. i. C. qui accus. non pos. et
in l. querela. C. de fal. hic disputando sequutus fuit Iac. de areti.
et tenuit Ray. de for. in l. i. §. quod autem. ff. de alea. et in d. l. falsi. di
cens ex dicto delicto duplex ius insurgere: vnum ius quod tendit
ad vtilitatem partis offense. Aliud ius quod tendit ad vtilitatem fisci
vt est casus. ff. de publi. l. licitatio. §. quod illicite. Quo quidem vltio re
spectu debet iudex posse inquirere duplici ratione. Prima quia
nunquam in dubio intelligitur quid esse statutum quin tendat in vtili
tatem fisci et publice vtilitatis principaliter. vt no. Ia. de are. in l. si pe
culium. §. sicut et refert do. bal. C. an seruus ex suo facto. l. creditoribus.
Secunda quia cum hoc statutum factum fuerit in ipsius reipublice vtilita
tem. s. vt per id quod ad collectas soluendas celerius inducatur consequens est vt
non debeat in eius damnum atque odium retorqueri. ff. de legi. l. nulla. et
4 l. quod fauore. C. eo. ti. † In contrarium tamen se habet veritas et communis opi.
scilicet quod vbi est preclusa via parti vt in casu proposito ibi etiam intelli
gitur preclusa et iudici per tex. in d. l. non solum. §. quando. vbi hoc firmat
Bar. et eo. ti. l. pretor. §. preterea. et optimus tex. est in d. l. i. §. quod au
tem. ff. de alea. Item etiam firmauit Bal. in l. i. ff. qui sunt sui vel alie.
iur. Idem Ang. in d. l. si vacantia. Nec huic membro refragantur po
sita per Bal. et But. in d. l. decuriones. vbi aliter videntur velle quia
ibi a lege non fuit offensio reddita impunita vel simpliciter audien
tia denegata: sed fuit exclusum certum genus pene et ideo potuit
alia pena imponi vel maleficium factum pronunciari. arg. ff. de iu
di. l. cum pretor. C. de procura. l. maritus. Item nec refragatur glo.
l. querela quoniam illa falsa per tex. iuncta gl. in l. ita demum. C.
de procurator. et in l. filiusfami. §. veterani. ff. eo. ti. et ita per illas so
lebat tenere Bar. vt refert Ang. in d. l. si vacantia. Item ad hanc
partem vltimo firmat But. tanquam communem in d. l. q adulte
rium. Aliquando non per statutum in totum vel simpliciter audientia
denegatur: sed qualificate ad tempus: vt puta non auditur talis donec
in banno fuerit donec soluere distulerit. et tunc aut constitutio dat po
tentiam inquirendi iudici: requisito tamen prius iniuriam passo. et tunc
cum succedat iudex inquirens in locum partis accusare nolentis con
sequens est vt ipse eodem iure vti debeat. vt in regula si quis in ius. de
reg. iur. lib. vi. cum concor. ibi allegatis. Sed pars offensa durante qua
litate per quam temporaliter ab audientia excluditur non potest accusa
re ergo nec iudex inquirere. Preterea lex seu statutum volens requi
ri iniuriam passum debet intelligi de habili ad accusandum. ff. de mi. et
ho. l. vt gradatim. §. sed si lege. C. de sac. sanc. eccl. l. i. cum si. Et not. ad
propositum do. Bal. in rubrica. C. qui accu. non pos. verificari per predi
cta. et sic consequens est vt non potest iudex procedere in potentia inquirendi.
ar. ff. de admi. tu. l. ita autem in prin. ff. de dan. infec. l. iiij. §. toties.
cum si. Ceterum hanc partem in simili disputando firmauit Rayne
rius cuius disputatio incipiente l. municipali cauetur. Aliquando vero per
statutum datur iudici potentia inquirendi simpliciter. et tunc verum
dicit ang. in d. l. si vacantia. concludens dicto casu quo offensus tempo

naliter excludit posse iudicē inquirere per.d.l.i.§.si tutor nō gesse. d.l.i.de calūniato. Cum enim si in totū dicto casu denegetur audien tia sed calificate ad tēpus cōsequens est vt offensa sit maleficiū ex qua duplex ius ab initio oriatur vnum parti ad accusandū et ab isto ipsa excluditur donec soluere distulerit. Aliud iudici ad inquirendū. et cū ab hoc iudex nō reperiatur exclusus ex verbis statuti cōsequens est vt sibi saluum ius remaneat.ff.de pac.l.si vnus.§.ante
4 oia.† Predicta aūt omnia locū habēt offensa facta eo tpe quo qs erat malpagus. Si autē offensio fiat añ protestationē de soluēdo i.terminum quo postmodū elapso malpagus efficiatur.tunc iudex pōt inquirere:qr ex quo ius iam erat fisco quesitū. Cōsequēs est vt malpagi negligētia illud tollere nō possit.ad hoc.ff.de pac. l.si.ff.de dona.l.stichum.ad fi.ff.de reg.iur.l.id qd nostrum.cum si. Et ita firmauit do.Bal.in.d.l.qd mulier. Hec autē sunt que sentio in pposito themate veniat postulās si inepte ac succinte scripserim.quoniam ad id temporis breuitas coegit.

Consilium.ccxv.

1 Inscriptio bānimētorū fienda in actis curie p notariū publicū an possit fieri qñcūqz: et ex īteruallo magno post ipsa bānimēta.
2 Bannorum magistratio apud acta quare fiat.
3 Procurator in criminali causa licet interuenire nō poterit:tñ si interuenerit et admissus fuerit(quia nō a parte:nec a iudice reiectus)valent gesta per eum.
4 Judiciū per excōicatū agitatū vz si ad litigādū admissus fuerit.
5 Probatio contra presumptionem iuris licet regulariter non admittatur nihilominus admissa ex eo quia nō est oppositū valet.
6 Multa fieri prohibētur que si facta fuerint obtinent firmitatē.

In christi nomine amen.

1 Duo sunt †que principalr qrunt. Primuz an inscripto hoz bānimētorū fienda in actis curie p notariū publicū vt valeat vēditio pignorū possit fieri qñcūqz et ex interuallo magno post ipsa bānimēta celebrata.in quo breuiter dōm prio qd sic:qr hec registratio bannorū in actis est quodāmodo quedā īsinuatio aut notificatio:ex qua ipsa bāna legitime fore facta declarant. Sz habeo decisum in simili qd insinuatio hic nō est notificatio iudici fiēda p validitate donationis ipsam donationē vltra qngētos aureos fore factā ex interuallo maximo post donationē fieri pōt vt est casus no.et singularis in.l.si.§.similiqz modo.C.de dona.ante nupt.
2 p quē ita cōsuluit Ang.&c. † Preterea et scdo hec bāni registratio apud acta nō ob aliud fit nisi vt bānimēta facta esse p registrū actorū facilius probari possit.ff.de pig.l.ptrahitur et ex eo qr validior et efficacior p librū registri quā p aliud genus instrumēti vel pbationis.ff.de pba.l.census et monimēta publica.scdm vnaz lec. Sed hoc idez puenit ex registratione in actis facta siue illa facta fuerit immediate post bānimenta siue ex interuallo post ergo sic. Tertio posito sed nō cōcesso qt falsum vt ex supradictis apparet:qr dicta registratio nō poterit fieri ex interuallo post ipsa bānimenta.nihilominus ad eiusdē efficaciā et validitatem potenter operatur autoritas iudicis admittentis dictā registrationē ex interuallo post bānimenta et hoc pbatur ex tribus. Primo ex eo qd firmat glo.ordi.in.c.i.de iudi.lib.vi.et alij canoniste extra de accu.veniens. Legiste in.l.reus.C.e.ti.et in.l.seruum quoqz.§.publice.ff.de pcu.et in.l.penul.§.ad crimen.ff.de publ.iudi.cōcludētes p.l.quem
3 uis indubitati.C.de adul.†qd lz pcurator in criali cā interuenire nō possit tñ si interuenerit et admissus fuerit.qr nō a parte nec a iu
4 dice reiectus valēt gesta per eum. Secundo ad idem†qd dicimus valere iudicium p excōicatum agitatum si ad litigandū admissus fuerit.qr non reiectus a pte vel iudice licet regulariter in iudicio stare non pōt extra de iud.c.intelleximus. Hoc aūt probatur in.c. pia ad fi.de excep.li.vi.et plene no.e.ti.c.exceptionē in antiquis hñ facit.C.de procu.l.tā demum.ff.e.ti.l.filius.§.veteranus. Tertio ad idem facit doctrina gl.or.in aut.qui.mo.natura.effi.legi.§.si quis ergo v.sit ergo licētia qd elegāter ponderat bar.in.l.post mortem §.neqz.ff.de adop.licētia qd valida sunt facta per procuratorem etiā si p eundē fieri nō possint qñ fuit admissus ad faciendū ex eo qr nihil fuit oppositū. Quarto elegāter adducit no.p Jn.extra de fra.c.fraternitatis quē refert do.Ant.extra de spō.c.is q uxorem
5 †qd lz ꝯ psumptionē iuris et de iure pbatio regulariter nō admittatur.vt in.l.si.C.de arbi.tu.et in.l.antiqua.C.ad velle.nihilominus admissa ex eo qr nō est oppositū valet. Quinto adducitur qd dicimus in simili.qd licet ꝯ agentē interdicto recuperande nō admittatur exceptio neqz pbatio dñij tñ admissa ex eo qr non est oppositū tenet vt in.c.i.de rest.spo. Sexto adducitur not.in.l.vniuersos.C. de decu.li.x.dicens allegādo dictum canonistarū qd lz clericus nō potest instrumēta cōficere.vt in.c.sicut extra ne cle.vel mo.tñ cōfe
6 cta ex eo qr nil sibi opponitur valēt.†Ultio accedit regula dicēs qd multa fieri phibent que si facta fuerint obtinent firmitatē.extra de re.c.ad apostolicā.ff.qñ appel.sit.l.i.§.biduum. Ex qbus qd ad primū ꝯcluditur ipsam descriptionē bannimētorū apud acta publica curie ex magno post interuallo fieri potuisse. Quo ad secundū qd queritur. An ipsa pignorum venditio facta ante registrationē dictorū bānorū valida fuerit vel nō. Breuiter dicēdū qd sic qr si bñ īspiciatur finis primi capituli in pūcto trāsmissi ad vēditionē pignorū peruenire pmittit solū duobus interuenientibus.s.qd facta sint bānimenta et lapsus terminus in eis appositus ergo ꝯns est vt tacite videatur dicere añ dictā vēditionē fiendā īteruētu actus tertij nō fore necessariū.s.ipsorū bānimētorū descriptionē.ff.de iudi.l.cū ptor.C. de petra.l.maritus.cū si. Ex quo ergo verba dicti capituli aut constitutionis hoc dictant. Igitur illa pcisa seruāda sunt nullo alio addito.ff.de exerci.l.i.§.si is qui nauē.ff.so.ma.l.si vero.§.de viro.de ver.obli.l.quicqd astringēde.cū si. Ex his igitur cōcluditur dictā vēditionem posito qd nō pcesserit descriptio valuisse. Ceterū lz in ea materia vt patet.s.cōsi.ccij.pridie consuluerim:tñ si bene aduertatur illius consilij decisio:et pacta eiusdem ab his diuersissima sunt.

Consilium.ccxvi.

1 Electio per compromissarios facta contra formā ac tenorem commissionis ex eo quia nulla esse censetur:est cassanda.
2 Onera aut incōmoda q ipsi ciuilitati ab eiusdē ciuilitatis initio sunt annexa:etiā hi patiuntur qui ciuilitatē per accidens sortiunt.
3 Electio ē nulla cū is q patitur se eligi scit se nō hēre qlitates reqsitas
4 Cōpromissum si est in plures vt eligant:per vnum faciēda est electionis pronunciatio:aliter electio facta non tenet.
5 Mores honestas vite:virtus et fama in electi persona cōsistentes an suppleant defectum illegitimitatis.
6 Ex collatione dignitatis facta per superiorem videtur super vitio illam infirmante dispensatum. Et nu.7.8.

In christi nomine Amen.

Electio dicti dñi capitanei nulla redditur multiplici rōne. Primo qr per compromissarios seu electionarios contra tenorem cōmissionis electus est qua cautum fuit vt is eligeretur qui.xxvi.sue etatis annū attigisset. Stat igitur decisio capituli cū dilecti.extra
1 de elec.†dicentis electionem per compromissarios factā cōtra formā ac tenorem cōmissionis ex eo qr nulla esse censetur fore cessandam.et sufficit in specie canonē illū ad hoc allegari quāuis multa habeantur generalia. Et licet cōmuni iure quo vtimur in.xxv.anno etatis cōstituto magistratus quilibet etiā cū administratiōe conferri possit vt.ff.de mune.et ho.l.ad rempublicā.ff.de decuri.l. spurij.l.§.i.et plene no.ff.de re iudi.l.quidā ꝯsulebat extra de offi. dele.c.cū vicesimū:nihilominus p municipalē constōnē etatē maioris tpis statuentē eidē potuit derogari. Cū enī hec mere ac prescriptiones tpis cōsistāt in positiua ac mera iustitia.vt in.l.i.§.pueritiam ff.de postula.ergo ꝯns est vt secūda ciuilis ꝯstō priori derogare censeatur.insti.de legi.tu.ag.§.vlti.cū si. Scdo nulla vr fuisse premissa electio qr statuti bñficio dicto capitaneo castellano nullitas ciuilitatis Senēsis cōcessa est. Jure aūt cōi phibitū est ne qs ad iuris reddēdi magistratum in sua ciuitate pfici possit.C.de assesso.l. in cōsiliarij.ff.ex qui.cau.ma.l.hi q.et l.si cui.de elec.c.fundamenta lib.vi.per locum a speciali.et plene no.ff.de assesso.l.si eadem et l.si. Nec premisse rationi refragari vr quod hec ciuilitas cōstōnis cōcesso beneficio tūc adesse intelligatur cū ex ea cōmoditates insurgunt nō aūt incōmoda vt in simili no.gl.ordina.in.l.ñ.C.de iure ann.aureorum. Et in specie no.Bar.in.l.añ.§.si emancipatus.ff.de cōtra tab.et bal.in.l.rufinus.C.de testa.mili.et in aut.habita.C.ne fi.pro pa.et plene solet de his per statutum ciuibus effectum notari post Bart.in.l.si is pro emptore.ff.de vsuca.et in.l.si maritus.§. legis iulie.ff.de adul.et post Bal.in.l.si non speciali.C.de test.et in l.si filius.ff.s ex.pet.et in.l.in vrbe.ff.de sta.ho.et in.l.omnes po
2 puli.ff.de iusti.et iure.et l.omnes.C.de appel.† quoniā videtur qd ea onera aut incommoda que ipsi ciuilitati ab eiusdem ciuilitatis initio sunt annexa etiam hi patiuntur qui ciuilitatem per accidens sortiuntur. Hoc prio probatur autoritate Pet.et domi.bal. in.l.quod fauore.C.de legi.dicentium quod cuius constitutionis beneficio onus patitur impositionis collectarum.cū hoc ab ipsis ciuilitatis initio sit annexum eidem.ff.ad municipa.l.in prin. Secundo in specie adduco tex.ad propositum notabilem et singularem hoc decidentem.ff.de excu.tuto.l.cum ex oratione.vltimo responso cū itaqz incommoduz prohibite electionis in ciue sit ciuilitati annexum ab initio sicut ostenditur ex premissa.l.hi qui et l.si cui.ergo est consequens vt et illud ciuis ex constitutione patiatur. Ceterum nec etiam refragatur quod et is de quo queritur electus non sit vt ciuis castellanus:sed vt oriundus ex mōte Sancte Marie vt est prohibitum quem duorum locorū ciuem esse posse.ff.ad municipa.l.assumptio.§.viris prudentibus.ff.de ver.obliga.l.prouinciales.cum ibi not. Quoniam respondetur prio qr cū hec mutatio de noīe ciuitatis ad nomē alterius loci facta fuerit inter prohibitum eligi quia ciuem vel eius continuam et prohibitū eligere dicta ratione cōsequēs est vt presumatur ī legis fraudē facta.ff.de pba.l.q testū.de leg.in.l.ci qs decedens.§.titia. Hoc igitur nominū mutatio psumpta ī legis fraudē celebrata ipsi prohibiti nō pderit. Ad hoc specialiter adducitur l.nemo.ff.de admo.diuer.iudi. Et qd no.gl.ord.in verbo barbarorū in.l.i.C.de pfiull.scholā.li.xij. Jn spēe aūt allegari pōt hec no.C.de legi.l.nō dubiū

ff.eo.titu.

ff.co.titu.l.fraus. ¶ Secundo quod cum in prefato electo due ab
sint qualitates scilicet q: est de mõte sancte Marie z castellanus
equaliter potenter cõsequẽs est vt inspiciamus sibi nocina.s. put
est de monte sancte Marie.ff.ad sille.l.si quis in graui.§. vltimo
cum.l.seq.ff.de vsu.pro emp.l.ij.§.si a pupillo.z plene no.ff.pro do
3 na.l.si vir.z in.l.iij.§.si quis palã.ff.de iure fis. ¶ †Tertio pricipa
liter ipsi⁹ electionis nullitas infertur.q: cũ eidẽ electo per eligen
tes data fuerit notula cõtinẽs requisitas qualitates ad hoc vt de
ctio recte pcedere posset cõsequẽs esset ex quo electionẽ de se factã
probauit tacite dixisse videt in se allegatas qualitates reperiri.
Clarum est an tez vt electio facta de eo qui putatur idoneus aut
q: tacite se qualitates requisitas habere pfessus est. Aut q: id ta
cuit propter q expressum electio minime facta fuisset nulla reddi
tur vt est casus in.l.ij.C.de diuer.offi.lib.xij.in.l.si aliquid.C.de su
scep.z archa.lib.x.z in.l.ij.C.si seruus aut libertus.eo.li.ff.de re mi
4 li.l.cũ vno.§.simulã ergo zc. ¶ †Quarto eiusdem nullitas arguit
quia cum in plures compromissum est vt eligat per vnum facien
da est electionis pronũciatio.aliter electio facta nõ tenet. Casus
est in.c.sicut de electio.li.vj.Sed in casu proposito pronũciatio ele
ctionis facta pariter est per oẽs eligẽtes.vt ex tenore electiõis ap
paret.ergo zc.Casus est ergo nisi extẽdatur restitutio glossatoris
5 ¶ Ceterum nec est dicendũ † qd moris honestas vite virtus et fa
ma in electi psona cõsistens supplecãt defectũ illegitimitatis eius
dem quoniam casus est aduersus punctaliter.extra de electione.
c.innotuit. ¶ Postremo pñti conclusioni hic refragatur.s.qd vr
ipsa Senẽsis ciuitas super ipsarum qualitatum defectu in electi
persona dispensasse ex quo electionem de eo factam acceptam ha
6 buit. †Jure etenim cõmuni statutũ est quod ex collatione digni
tatis facta per superiorẽ videt super vitio illaz infirmãte dispẽsa
tũ.C.de nup.l.iperialis.§.sed z talis iuncta gl.in ver.op3.ff.de re
7 iu.l.quidã consulebat. ¶ †Pro huius aũt solutione animaduer
tẽdũ q: cũ querit an per pmotionẽ aut electionẽ de nõ idoneo fa
ctã inducat tacitã sup defectu seu vitio dispẽsatio. Breuiter tria
mẽbra sunt facienda. Aliqñ eñi pmonet vel eligit inferior a prin
cipe habens dispẽsandi ptãtẽ z tũc nil ad casum ppositũ. Igit di
cẽdũ de hoc vt plene in.d.l.ij.C.si seruus aut libertus z in.c.nihil
extra de elec.z per Inn.in.c.diuersis fallacijs.extra de cleri.cõiug.
z.c.veniẽs extra de fi.pñbr.p glo.z Jo.an.in.c.ij.extra de schisma.
z glo.in.c.i.de eta.z quali.li.vj.p Bar.in extrauã.ad reprimẽdam.
in ver.nõ obstãte per oẽs in.l.barbarius.ff.de offi.preto.p gl.decre
ti li.vj.c.qui in aliquo.z in.c.si qs in examinatione.lxxxi.dis.aliqñ
vero eligit seu promouet princeps aut alter superiorem non reco
gnoscens.z tunc de hoc dicendum vt in.l.quidam consulebat. et
in.d.l.barbarius.z in.d.l.imperialis.z in.d.ver.non obstantibus.
per Bar.z per domi.Bal.ff.de sena.l.crassus.z per glo.in.c.statu
tem.in ver.literarum.de rescri.lib.vj.z plene in.c.si eo tempore.de
rescri.lib.vj.z in.c.cum de.extra de etate z quali. In quo quidem
breuis hec decisio traditur quod aut ex certa sciẽtia princeps vel
alius superiorem non recognoscens nõ idoneum promouet aut
eligit.z tunc cum eo tacite dispensasse videtur vt.d.l.quidam con
sulebat.z.d.l.imperialis. Bene facit.ff.de excu.tu.l. idem vulpia
nus.§.vlti.aut promouet seu eligit vitium ignorans seu defectum
Et tunc duplex est opinio. Prima glossarum z cõmunis in.d.l.
barbarius.tenens per eandem dispensatã videri. Pro qua facit
tex.simpliciter loquens in.d.l.quidam consulebat. Preterea et
promotionis seu electionis facte ab aliquo superiore non reco
gnoscente videt fuisse virtus z pbitas electi.ff.de offi.pfec.pro.l.j.
§.credidit eñi princeps ob quaz qdem causam satis est verisimile
q oĩno dectũ dispensando habilitare voluerit dũtũ z si vitiũ aut
defectũ sciuisset p:r eũdẽ elegisset stãte eiusdẽ virtute aut pbitate
vt.d.l.barbarius.in ver.z si scisset.Ceterũ z crimen sacrilegij com
mittere videt disputans an is quẽ princeps eligit dignus sit.C.de
crimi.sacrile.l.ij.Scda fuit opi.vlteramõtanoz pbata per Inn.in
d.c.cũ dilecti. tenentiũ principẽ nõ videri dispẽsasse si electi vitiũ
8 ignorabat.per tex.in.d.l.barbari⁹. ¶ †Mihi aũt vt olz opi. equa
distinctiõe saluet sic dõm occurrit q aut certũ est qd z supiorẽ nõ
recognoscẽs vitiũ i psona electi sciuisset p:r eũdẽ elegisset. z tunc
videat sup vitio seu defectu dispẽsasse.Casus est in.d.l. barbarius
scdm verũ intellectũ. Aut manifestũ est cõtrariũ seu saltẽ est du
biũ an si sciuisset electus fuisset.z eũ dispensasse nõ vr. Casus est
iuxta intellectũ in.d.c.si eo tẽpore.de rescri.lib.vj.Sed in casu nostro
ppposito dubiũ est vt de se patet An ipsa ciuitas sciuisset defectũ
legitimarũ qualitatũ in persona electi dispẽsasset in eisdẽ ergo con
sequẽs est vt dispẽsasse nõ videat. Aut superiorem nõ recogno
scens pmouet vt eligit non idoneũ facta eidem obreptiõe. z tũc
electio nulla est induci tur dispensatio.Casus est in.d.l.ij.C. de di
uersis off. z in.d.l.si aliqd.z in.d.l.in insulã.Sed in nostro casu pro
posito obreptio electus exprimendo tacite si idoneũ nullãq pari
qualitatis defectũ de superius demõstrat. Igitur non videt dicta
ciuitas dispensasse. Aliquando verõ z tertio principaliter eligit
ipse superiorem non recognoscẽs per tertium substitutum. vt in
casu proposito accidit.z tunc oĩ semper tacite.in cõmisisse videa

tur vt persona eligatur idonea omni vitio z defectu carens.vt est
casus extra de elec.c.causam q ergo est cõsequens vt electa perso
na per eundem accepta defectum ignorante nunq dispensasse vi
deatur:cum non presumatur prioris volũtatis penituisse in qua
de idonea per substitutũ eligenda sensit.ff.de proba.l.cum tacitez.
z.l.eum qui.cum si. Superest igitur vt ex prefatis duo cõcludant.
Primũ vt ipsius capitanei electio nulla fuerit tum ex his que di
xi tum ex alijs narratis in puncto z consequenter eidem ex tenore
Senensis cõstitutionis salariũ solui nõ debeat licet quid de iure
cõmuni sic decidatur ex.l.titio cum esset.ff.ad municip.Scdm qd
ipsa senẽsis ciuitas eũdem in quasi possessiõe beneficij immittens
nõ videatur cum eo super defectibus aut vitijs ignoratis tacite
dispensasse.z cõsequenter quod vitia aut defectus isti electionem
nullam reddentes ac nouiter peruenientes ad notitiam nunc op
poni possint.de elec.c.nulli licere.li.vj.z.c.si qñ. Foret eñi successiue
duo querenda. Primũ an per eundẽ interim gesta valeant. Et de
hoc dicendum plene in.d.l.barbarius. Scdm an expiret deputa
torum ad electionem potestas ex ipsa electione nulliter facta. Et
de hoc dicendũ vt plene per gl.in.d.c.cũm. Et plenius in.c.si com
promissarius de elec.li.vj.per Bar.ff.de adop.leg.l.ij.per Bald.C.
quõ z qñ iudex.l.si vt proponis.z per modernos no.de leg.j.l.fin
electionem.z in.l.qui per saltum.ff.de iur eiuran.

Consilium.ccxvij.

1 ¶ Actor quis a iure dicatur.
2 Reus quis dicatur.

Res ista quis in presenti causa sit actor vr clarissima.petit eñi aliũ captus pricipaliter
dicẽdo capturã illicitã eãdẽ reuocari facientẽ capi sup
hoc ad iudiciũ puocans per citationẽ ergo est 2ñs vt
1 ipse hic petẽs actoris partibus fungatur. Hoc primo probat † qr
is a iure actor diffinitiue dr qui aliũ prouocat in iudiciũ.extra de
verbo.sig.c.forus.§.actor.extra de proba.c.ex literis.ff. de iudi.l.in
tribus.ff.fami.er.l.iter coheredes.§.qui familie.ff.si.re.l. iudicium.
Scdo probat conclusio ista ex snia Bar.z in.l.de pupillo.§.si pro
curator.ff.de no.ope.nũ.quã approbat domi. An.extra de excep.
c.cũ inter.dicentis qd cũ querit an bãnitus vel excõicatus agẽdi
potestate carẽtes licet non beneficio defensionis possint petere re
uocari tenutã seu immissionẽ ex primo decreto in eorundem bo
na cõcessam dz distingui qd aut principalr cõpareat ad se defen
dendũ tanq ciuitati p prius:z in cõsequẽtiã petit tenute reuoca
tionem.z tũc poterũt tanq in iudicio principaliter vt rei cõpa
2 reant ab alio p prius p citationẽ prouocari. † Is eñi re⁹ est q prin
cipalr in iudiciũ p citationẽ puocat.vt.d.c.forus.§.re⁹. Licet eñi
nõ possint predicte persone in iudicium vt agentes alios puoca
re.vt extra de iudi.c.intellecto. Nihilominus pñt ab alio p citatio
nẽ puocari ad se defendendos in iudicio psistere.vt plene no.in.d.
c.cũ inter.z notãt legiste post Bart.ff.de no.ope.nũ.l.de pupillo.
§.seruo.ff.de accu.l.seruos.ff.so.ma.l.cũ mulier.z per Bal.in.l.edi
cto.C.de edic.diui.z in.l.libertus.ff.de in ius vocan.z in.l.ij.C.de
pact. Aut principalr per se cõparẽt:vt ipsius tenute reuocationẽ
aut annullationẽ tanq illicite petẽtes z super eodez aduersariũ
qui immissionem seu tenutam petijt ad iudicium prouocantes.z
tunc non possunt quia censentur actores ex quo alios principali
ter prouocant ad iudicium licet in diuersa causa fuerint rei.vt in
d.l.in tribus.z in.c.forus.§.actor. Sic itaq in pposito cũ captus
principaliter cõpareat in iudicio tũc cum compareat nullo pro
uocante ad iudiciũ.z dicens capturã tanquã nullã aut illicitã re
uocari.z super eodẽ capi facientẽ prouocet per citationẽ 2sequẽs
est vt ipse idẽ actor dicatur per predicta.z maxime per sententiaz
Bar.que directe terminat casum nostrum.eidem igitur perit in
stantia.C.de iud.l.properandum. Et hec sufficiant pro verissima
z indubitata iustitia eius qui capi fecit.

Consilium.ccxviij.

1 ¶ Ecclesie inferiores debent regi z gubernari secundum mo
consuetudinem ecclesie metropolitane superioris.
2 Statuta condere iurisdictionis est.
3 Acceptatio aut noua requisitio in dubio debet intelligi sine pre
iudicio iurium aliorum.
4 Cõstitutio inferioris ciuitatis per quam tollitur ius superioris
obseruanda non est.
5 Juramentum quod per quis se astringit ad obseruandã statuta
1 nunq ita intelligendum est vt ex eo quis astringatur ad obserua
tionem statuti illiciti.
6 Prefectus preto.licet potestatem habeat legis condende a princi
pe concessam:illam tamen nunq habere censetur per quam legi
bus a principe conditis derogare potest.

¶ In Christi nomine amen.

Presens casus duplicez hz dubitationẽ. Prima
est an ciuitas Pisarũ subiecta florẽ
tine eiusdẽ consuetudinib⁹ regi debeat atq gubernari nul
lis existẽtib⁹ statutis in ciuitate pisarum. Et in hoc bre
uiter tenendũ q sic vltra 2sulta p precedentẽ doctorẽ eximiũ alle

go quatuor. Primo decisionē Jo.an.in addi.Spe.l rub.de treu.
& pa.& pe.q. Item & Bal.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri. Se
cundo casum meliorem qui quo ad hoc sit in iure ciuili.& expres
sum in terminis nostris insti.de satisda.in finalib⁹ verbis tituli.
Tertio in simili in.c.cū olim.in versi.anglicanis.extra.de consue.
1 terminantem in simili tex.xi.di.de his.†qd ecclesie inferiores de
bent regi & gubernari secundum consuetudinē & ius ecclesie me
tropolitane superiores. ¶ Quarto allego regula optimā.c.trāsla
to.extra de consti.dicentis translato sacerdoti necesse fore legis
trāslationē fieri. Ita ergo in fsū cōsequenter dicēdū est vt translato
dñio ciuitatis Pisarū in vrbē Florētinā necessaria fuit cōstitutio
num translatio atq; immutatio. Scda dubitatio est psupposito
qd ipsa ciuitas Pisarū ante subiectionem propriis gubernaret
cōstitutionib⁹ quib⁹ nunc debet gubernari an illis iisdē:an vero
cōstitutionib⁹ dñaris populi florētini. Et hoc dubiū licet origi
naliter fuerit. Guil.de cu.in.d.l.si conuenerit.tñ pinguius & ple
nius reperio tractatū per Bar.in suo tractatu tiberiadis in ru
brica de insula in qōne que incipit.sed quero sile gentes &c. ¶ Vi
detur enim dicendū primo ipsa statuta pisana per subiectionem
annullari ipsa ratiōe:qr sequit actus inualiditatio si ad eū casū
perueniat a quo non potuisset incipere.ff.de vsu.& vsufruc.le.l. ti
tulo cum morietur.& plene.ff.de fideiusso.l.vrbanius.ff.de verbo.
obli.l.pluribus.§.& si placeat.C.manda.l.si ad comparādas. Sed
non possent pisani post subiectionem ac iurisdictionē in floren
tinos translatā nouas constitutiones concedere.vt infra proxi
me deducetur. Igitur consequēs est vt iam condita annullētur.
2 ¶ †Quod aūt nouas cōdere nō possint primo probat qr statuta
iurisdictionis est.vt superi⁹ est deductū. Et ergo spāliter allego.l.
nulli.C.de sen. Sed apud Pisanos nulla est iurisdictio: cū ipsa
trāslata sit in florentinos.ergo &c. Scdo probat ex cōi cōclusione
glossarū decidentiū ideo populū Ro.hodie nō posse cōcedere le
ges.qr eorū iurisdictio totalr translata fuit in principē.vt cōiter
cōcludit.ff.de legi.l.nō ambigit. Et plene gl.C.eo.ti.l.fi. Ita ergo
dicemus in populo Pisano cū totalis eorū iurisdictio i florētinū
populū sit trāslata. ¶ In aduersam aūt partē qd nō debeāt Flo
rentina statuta seruari:sed Pisana firma remanent. Arguit qr
florentinū dñiū eo animo pisanorū subiectionē accepit vt suo cōi
3 tatui illam eandē vniret vnusq; comitat⁹ esset. ¶ †Ipsa aūt acce
ptatio aut noua acquisitio in dubio debet intelligi sine piudicio
iuriū alioꝝ.ff.ne quid in loco pub.l.ij.§.merito.& §.si quis a prin
cipe.C.de emancipatis liberis.l.nec auus.de rescri.ꝙuis.li.vj.& in
c.ex marū extra de aut.& vsu pal.vbi concordantie. Secundo quia
censetur hec translatio in dubio fore facta cum suis iuribus.ff.de
serui.rusti.predio.l.via.§.si fundus.ff.de contrahen.emp.l.si aque
ductus.C.de serui.& aqua.l.in prouinciali.cū si. Finalis tamē cōclu
sio Bar.in pfato loco est.quod si nō cōstat de mēte occupātis no
uiter iurisdictionē ac dñiū debet ciuitas occupata propriis regi
cōstitutionib⁹ quatenus ille honeste sint & nō aliter. ¶ Hac ergo
verissima decisione presupposita infertur hec clara cōclusio qr cū
constitutio hic pisanorū dictās qd in casu nō terminato a statu
to pisano recurrit ad ius cōe iniusta atq; inhonesta cēsenda sit vt
J.proxime clarissime deducetur ergo est consequēs vt illa in pisa
4 no territorio nō debeat obseruari. ¶ †Quod aūt iniusta ac inho
nesta sit hec cōstitutio ostendit.qr per eā tollitur ius ciuitatis su
perioris ac dñantis.qd in hoc versatur.s.vt loca inferiora suis cō
stitutionibus debeāt gubernari.vt in.d.tit.de satisda.in fin.insti.
Sed iniustā atq; inhonestā & consequēter non obseruandā repu
tat lex cōstitutionē inferioris per quā ius supioris tollit. vt extra
de ma.& ob.cū inferior.xxi.dist.inferior.extra de iureiur.c.venien
tes.de elec.cle.ne romani.ff.de mino.l.minor aūt magistrat⁹ & qd
no.Bar. in.l.pe.apud aliquos si.ff.de aqua plu.arcē.ergo &c. Su
perest igit vt cōcludamus constitutionē hāc pisanā disponētē qd
in casu a pisanis constitutionib⁹ nō decisis recurrat ad ius cōe
tanq; inhonestā & tollētē ius superioritatis dñij florentini nō fore
aliquo modo obseruādā. Et hoc ex dicta decisione Bar.probat
primo ex regula canonis.erit aūt lex.iiij.distin.& specialius ad p
positum nostrum ex.d.c.veniētes.extra de iureiu. ¶ Quidam au
tem sunt que premisse decisioni refragant. Primum qr presuppo
nitur premissam constitutionem a florentino statuto qr incipit.
Urbem nostrā florentinā ab vniuerso populo editam fore confir
matā. Ad hoc aūt respondetur.s.qd ipsa generalis confirmatio
in premisso statuto posita nunq; ita intelligēda est vt illicita atq;
iniusta statuta quale est hoc statutum.S.narratum confirmasse vi
deatur.hoc aūt in proposito est elegans no.Bar.in.l.j.de his que
sunt sui vel alie.iur.& do.Bald.in.l.vnic.C.de monopol. Pro qua
specialiter fortificāda allego duo. Primo casum ad propositum
optimum & notabilem in.c.j.in prin.per quos fiet inuestitura in
5 vsi.feu. Secundo simile † qd dicimus qd iuramentum per quod
quis se astringit ad obseruanda statuta nunquam ita intelligen
dum est:vt ex eo quis astringatur ad obseruantiam statuti illici
ti.vt apud canonistas est casus.ff.de iureiuran.c.j.lib.vj. Apud le
gistas arguit ex glo.l.non videt.§.q iussum.ff.de reg.iur. Secūdo
refragat.qr dr hic pisana statuta confirmata fore per statutorum
approbatores per Florētinum dominiū deputatos. Ad hoc aūt
respondet qd aut approbatio fuit generalis.& tūc eo modo quo
ad hoc respondetur quo ad superius obiectū responsum est. aut
hec approbatio fuit specialis & tunc dicendum hanc approbatio
nem fore nullam quod probo. Primo qr si valida censeretur hec
approbatio & consequēter statutum pisanum ex vi dicte approba
tionis similiter validum tūc derogatum per eosdem approbato
res foret statuto Florentino disponente qd nulla sit inferioris cō
stitutio que tenderet ad diminutionem iur. preeminentie aut iu
risdictionis dominij Florētini. Sed notissimum est quod appro
batores ipsi quantumcunq; generalissimam potestatem habētes
nunq; illam habere cēsentur per quam rogare possit constitutio
nibus a florētino populo editis.vt infra proxime deducet ergo &c.
Quod autem ita sit vltra.l.si hominem.ff.mā.& no.Bar.in.l.am
bitiosa.de decre.ab ordi.facie.& specialiter pbat. Primo ex casu
6 singulari.l.formam.C.de offi.prefec.preto.†vbi terminatur quod
& licet prefectus pretor.potestatem habeat legis condende a prin
cipe concessam:illam tñ nunq; habere censetur per quā legibus a
principe conditis derogare pōt & illā.l.ad hoc spāliter pondera
uit do.Bal.in.d.l.nulli.C.de sen.& interlo.om.iu. Scdo probatur
ex tex.singulari ex quo ibidē hic decidit Bar.in.l.hic que necessa
rio in.§.quib⁹.C.de no.codi.cōpo.terminātē qd vigore etiā cuius
cunq; generalissimi arbitrij non pōt quis cōstōnibus a dantib⁹ ar
bitriū editis derogare. Tertio obijcit de q̄dā Florētina reforma
tione cuius est dispō vt pisana ciuitas suis cōstitutionib⁹ guber
net.vbi aūt casus aliqua earū cōstōnū.decisus nō esset recurrat ad
ius cōe. Ad hoc aūt vltra dicta p superius consulētē rñderi pt qr
& hoc stante qr in casibus a iure municipali pisanorū non decisis
ad ius cōe recurrēdū sit.nihilomin⁹ verissimū erit qd & hic casus
de quo in pūcto querit fm florētina statuta terminabit. cū p illa
terminat⁹ reperiat:cū hoc sit ius cōe.s.vt loca īferiora supioribus
cōstōnib⁹:& cōtr florētini dñi gubernent atq; regant.vt in.d.tit.in
sti.de satisda.l.fi.& aliis superi⁹ allegatis. ¶ Ex his superest vt cō
cludam⁹ qr casus de quo querit florētina cōstōne termineī:nō aūt
iure cōi nisi legitima ac prescripta consuetudine sciēte & nō cōdicē
te florētino dñio ipsa pisana ciuitas cōtrā practicauerit. Ad vali
ditatē eñ statutorū seu cōsuetudinū ab inferiorib⁹ introductarū
derogātiū iuri superioris nedū qd sufficiat approbatio.sz etiā su
perioris sciā quomodocūq; causata sine eorū cōdictione sufficit vt
vere & singulariter Inno.terminat extra de loca.c.ij. Super alio
aūt cōsultationis articulo necesse nō est me loq:cū primus consul
tor luculenter & elegantissime necessarie quecunq; deduxerit.

Consilium.ccxx.

1 ¶ Volūtas testatoris aliqd disponēs cōtra bonos mores est nulla.
2 Mulier secundo nubens infert anime viri iniuriam.
3 Mater scdo nubens infert iniuriam filiis primi matrimonij.
4 Dispositio legis imponens mulieri secundo nubenti perditionē
eorum que a primo marito consecuta est.an vēdicet sibi locum in
acquisitis ex titulo oneroso.
5 Mulier ex primi viri voluntate secundo nubens (post annum tñ
luctus) legum penas euitat.
6 Mulier scdo nubens titulo dotis nō pōt amplius alienare in vi
rum quā in vnum ex filiis primi matrimonij. Hec lex nō includit
in se alienationem coactam atq; necessariam.nu.7.
8 Alienationis prohibitio generalis nō includit in se alienationē
necessariam.
9 Actus ex necessitate fact⁹ nō cōprehēdit sub lege phibēte eū fieri.
10 Extraneus pōt pro muliere secūdo nubente quicquid vult scdo
marito in dotem dare.licet ipsa mulier.

¶ In christi nomine amen.

Ex themate cōsultationis premisse due refe
runt dubitationes in.j.articulo
Prima quidem est an voluntas viri tacite resultās ex
relicto septingentorū vxori facto eidem pmittens scdo
nubere excludat penas cōtra scdo nubentes a legislatore statutas
Et i hoc breuiter dōm qd aut loquimur de penis impositis ex eo
qd nubit mulier intra annum luctus.& ille ex volūtate matris ta
cite hoc permittens nō euitant.qr & si expresse maritus hoc pmit
tere voluisset.non tñ potuisset.qd pho qr.J.annū nubere luctus a
iure ciuili cōtra bonos mores esse cēset. Hic est tex.expressus in.l.j.
1 in ḋ.ne in his quib⁹ correctionē moris &c.C.de secū.nup.†Sz nul
la est testatoris volūtas aliqd cōtra bonos mores disponētis vt in.l.
si qs inqlinos.§.fi.& l.seruo alieno.l.fi.& l.turpia.in pn.de le.j.& in
l.cōditiōes q cōtra bonos mores.& in.l.cōditiōes cōtra edicta.& l.qdā in
suo.& l.filius.ff.de condi.insti.cum si. Aut loquimur de penis que
igitur incurrunt qr post annū luctus mulier scdo nubit.de qbus
in.l.femine.& l.generaliter.C.de secun.nup. Et tunc voluntas viri
tacita vel expressa scdo nubere pmittentis illas excludit. Hoc aūt
primo pbat autoritate glo.singularis ita terminantis in aut.de
nup.§.duo igit.in ver.vnum itaq;. Secundo autoritate.d.Bal.fir
mantis illam in.l.filium quem habentem.C.fami.erc.& in.d.l.j.C.
de secun.

de secun.nup.& in.l.ij.C.de his qui pe.no.allegantis ad hoc tex.in
2 co.in.§.disponat.† Tertio probo rōne:qr nō ex alio vxor secundo
nubens post annum luctus has penas incurrit nisi qr scdo nubē
do infert anime viri iniuriam. & eā indē reddit contristata. Ut est
tex.no.in aut.de nup.§.que vero.ver.nos igit. Sed marito cōsen
tienti aut perm tte vxorem se.ido nubere nulla infert iniuria
vt in.l.j.§.vsq3 a.l.so.ff.de iniuriis C.de transac.l.cū donationis.de
reg.iur.sacun.lib.vi.cum si.ergo &c. Quarto idem probat ex snia
glos.ordi. n aut.de non eli.secundo nube.in.ij.col. in ver.copulā
tur quam Angel. approbat red ēs singularem in.l.mater.ff.ad
ter in.dicentis matrem secundo nubentem post annum luctus fi
liorum primi matrimonij volūtate penas premissas nō incurre
3 re. Et huius est ratio l3 non assignet per gl.neq3 Ang.qr † mater
secundo nubendo infert iniuriam filiis primi matrimonij.& ob
hoc penas incurrit.vt est tex.sc3 in aut.de nō eli.secundo nubē.§.
gregoria.in ver.& nullam esse licentiam.& in aut.de nup.§.soluto.
sed volenti ac cōsentienti iniuria non infert.vt.d.l.cū donatiōis
4 cum aliis allegatis igit &c. † Ultimo pars ista corroboratur.qr
dispositio dictarū legum imponēs mulieri secundo nubenti per
ditionem dotum que a primo viro consecuta est nō vendicat sibi
locum in acquisitis ex titulo oneroso.vt expressim terminat dñs
Bal.in aut.in donatione.C.de secun.nup.per tex.cum ibi not.in
l.si liberum.C.de dona.ante nup. Sed hec.lex.percipit mulier cu3
conditione secundo nubē.que a iure reputat onus.vt in.l.qm in
5 prioribus.C.de inoffi.testa.igit &c. † Ex his igit superest cōclu
dendum vt mulier ex primi viri voluntate secundo nubens: post
annum eatiē luctus premissarum legum penas euitat. Et hec de
6 primo cōsultationis articulo dicta sufficiāt. † Quo ad secūdū
quo querit an Catharina filij primi matrimonij licite implorare
possit auxilium.l.edictali.C.de secun.nup. Breuiter dicendu3 qd
non. Et primo ostendit.qr ratio quare.d.l.statuit vt mulier secun
do nubens titulo dotis non possit amplius alienare in virum q̄
in vnum ex filiis primi matrimonij.illa fuit sc3 vt arctaret cupidi
tas ac inefrenata voluntas mulierum que nouis meritis vt plu
rimum nō solum res filiorum:sed etiam vitam abdicant.C.de ad
mi.tut.l.lex q3 tutores.in versi.lex enim. Sed hec ratio cessat in ca
su proposito ergo est consequēs vt eiusdem cesset dispositio. ff.de
pac.l.qd dictum.de le.ij.l.titia.§.vsuras.C.de epi.& cle.generaliter
de appel.c.cum cessante.cum si. Quod autem cesset ostendit:qr
non voluntate.sed necessitate coacta mulier hec.lex.in dotem dat
secundo marito cum non aliter ea cōsequi pōt nisi nubat secūdo.
Ita disponente testatoris voluntate que licite iure subnixa est:cū
& liceat quem ad matrimoniū sub spe premij inuitare.ff.de cōdi.&
7 demō.l.titio cētū.§.titio.ita relicta sunt vt.l.meuia. † Scdo idē
euidenter ostendit qr quecunq3 etiam gñalissima dispositio dicte
l.hac edictali.alienationē titulo dotis in maritum prohibens p
vxorem fieri maiorē q̄ fiat vni ex filiis primi matrimonij nō indu
dit in se alienatione3 coactam atq3 necessariam. Hoc primo pbat
8 ex regula dicente † qr quecunq3 gñalis alienationis pbibitio non
includit in se necessariam alienationē.ff.fami.erc.l.alienationes.
ff.de peti.here.l.diuus.ff.ad trebel.l.mulier.§.si heres.ff.de manu
mis.testa.l.qui potuerunt.ff.de fun.dota.l.j.ff.de reb.eorum.l.ma
gis puto.§.si fundus.ff.de leg.j.l.filiusfami.§.diui.de le.l.peto.§.fi
dium.insti.qui manumit.nō possunt.§.licet.& no.Bar.in.l.quem
admodum.de agri.& censi.li.xj.in.l.si finiea.§.si de vectigalibus.ff.
9 de dā. † Scdo pbatur ex alia regula dicente qd actus ex necessi
tate factus non comprehendit sub lege prohibēte actum fieri.ff.
de excu.tuto.l.j.ff.de mi.& ho.l.vt gradatim.ff.de decurio.l.gñali
ter.§.sparij.ff.de offi.proconsu.l.j.ff.ad.l.rho.de iac.l.si §.item a
gitatum extra de fur.c.si quis per necessitatem.extra de re.iu.c.qd
non est lic tum.C.de iud.l.cum specialis.de off.dele.c.ab arbitris.
lib.vi.sed hec alienatio titulo dotis facta in secundum maritum
fuit necessaria vt inferius non dolnecē.ergo &c. Quod autem
fuerit necessaria ostendit dicta quātitas vxori relicta pro dote cō
stituta.vt no.Bar.ff.de iure do.qr autem.ff.de admi.tut.l.cum in
plures.§.cum tuto.&.ff.de adult.l.qui pupillam.adeo qd & si ipsa
mulier secūdo nupsisset nulla facta mentione de dote sibi a pmo
viro relicta.haberet tñ secundus maritus actionem per quam co
geret vxorē aut heredē mariti vt sibi dicta dos relicta daret. Ad
hoc de le.j.l.sermo legato.§.si testator.ff.fa.erc.l.si filia.§.si pater.§.
idem papinianus.ff.de condi.& demon.l.titio centum.§.titio ge
10 nero. † Tertio idem demonstrat qr pōt extraneus fraudem ta
mē cessante pro muliere secundo nubente quicquid vult secundo
marito in dotem dare licet non ipsa mulier. Casus est in.d.l.hac
edictali.in ver.omni circūscriptiōe a cōtrario sensu. Sed in casu
proposito dedit primus maritus pro vxore suo scdo viro dotem
igitur.d.l.hac edictali.locum non habet. Est enim cōsiderāda circa
actus permissionem seu prohibitionem persona dans.& cui dat.
non autem persona intermedia solum & nudum ministerium in
dando prestans.qualis est in hoc casu mulier ista. Hic est text.de
iure dotium.l.profectitia.§.si quis certam.de dona.inter virum.l.
mulier.que alias incipit.Sulpitius.melius probat.ff.de leg.pro

stan.l.sed & si mortis.in ver.sed si pponas.ff.ad trebel.l.cogi.§.hi
qui solidum.ff.de do.prele.l.cum dotem.ff.si quis aliquem testari
prohibuerit.l.j.ver.sed si legatu3. Ultimo presens qstio Floren
tino statuto decidit disponente filios ex secundo matrimonio ex
tantes omnem dotem scdo viro datam vēdicaturos primis exclu
sis. Ceterum & si dicat paterna pietas que pro liberis sanum cōsi
lium capere debet.C.qui petant tutores.l.iuris pietas.ff.de adul.
l.nec in ea suis filiis primi matrimonij prouidere debuit stipulā
do eisdem dotis portionem sol.ma. Rñdetur qr verisimiliter nul
lum maritum mulier ita agere volens reperire poterit cu3 nō sit
verisimile quem remissurum ius dotis applicādum sibi ex forma
Florentini statuti.sc3 dissoluā matrimoniu3 sine causis.aut appli
cādum filiis si dissoluat cum eisdē. Non enim est presumendū quem
velle ius sibi competens remittere.ff.de proba.l.cum de indebito.
Aut in iure suis filiis competenti filios primi mariti sibi extra
neos pponere.C.de fideicommis.l.cum acutissimi C.de insti.l.ge
neraliter.§.cum aūt.ff.de condi.& demon.l.cum tunc.& l.cum vir
vxori.ff.de pac.l.tale pactum.§.fi.& cōsequenter auferet per indi
rectum mulieri liberum cōmercium matrimonium cōtrahendi
qd ius cōmuniter reputat absonum & absurdum.ff.de mino.l.qd
si minor.§.non semper.& l.& si fine.§.ceterum.ff.ad vellel.l.si mulier
tanquam.C.de inuti.stip.l.libera.cum si. Ex his ergo superest
concludendum in proposito casu dispositioni.d.l.hac edictali.lo
cum non fore.

Consilium.cclx.

1 Omissio iudiciarij ordinis vbi ille requirit.reddit snia3 nullā.
2 Iudicium interdicti recuperatorij litis contestationem requirit.
3 Sententia lata per iudicem recusatum ac suspectum an valeat.
4 Appellatio & recusatio a pari procedunt.
5 Iudex recusatus non pōt committere causam post propositā recu
sationem sine recusatorum assensu.
6 Recusatio sola sine interpositiōe appellationis nō sufficit ad im
pediendum iudicem prosequi.
7 Allegatio sola absq3 alia probatione sufficit ad eneruandā recu
sati iudicis iurisdictionem.
8 Actus nullus non suspendit iuris alicui competentis exercitiu3.
9 Agens an restituat aduersus temporis lapsum a statuto pfixum
instantie cause principalis:cum illud tempus decursum p subter
fugia aut cauillationes aduersarij.
10 Remedium ordinarium vbi adest cessat extraordinarium.
11 Instantia litis an sit perpetua.
12 Decisum si quid non est in iure canonico sequenda est decisio le
gislatorum.

In christi nomine amen.

Circa primum consultationis articulū vbi querit an nulla red
1 dat premissa snia ex defectu libelli & li.cōtest.† Prima
fronte dicendū vt qr sic.primo qr omisso iudiciarij or
dinis vbi ille requirit reddit sniam nullā.C.de sententiis.l.prolatā
cum si. Sed in pposito casu litis ↄtestatio reqrit vt ex trib9.§.
proxime pbabit.igit eiusdē omissio viciat:qd aūt reqrat primo
pz qr in omnibus in quali causa iudiciarius ordo seruādus est nisi
casus specialiter reseruat exceptus.C.de iudi.l.iudices.C.de pac.l.
si pacto quo penā. Sed casus ppositus ad obseruationē iudicia
rij ordinis specialiter non reperit exceptus.ergo &c.† Scdo qr p
missum iudiciū sup quo plata est dicta snia videt quodāmodo
quasi fuisse fundatū sup interdicto recuperāde possessionis. Sed
in iudicio interdicti recuperatorij litis reqritur cōtestatio.vt est
casus extra vt lit.non contest.c.ij.sm verum intellectū glo.& plene
no.Bar.& alij:in.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.& Bal.
in.l.iūcti.C.de interdi.& in disputatione sua q̄ incipit accusatus
de vi turbatiua. Alij in.c.cōsultationib9.extra de offi.dele.igit &c.
Tertio qr & posito qd fateamur hoc iudiciū esse summarium
nihilominus p hoc li.cōte.nō excludit.ff.ad exhibē.l.tigni.§.vlt.&
no.Bar.in extra.ad reprimēdā.in ver.summarie.& legiste in aut.
offerat.C.de lit.cōtest.plene habet de ver.sig.c.sepe. His tñ non
refragātib9 in Ztiū arbitror fore veritatē ex eo:qr hoc psupposito
qd ex beneficio.l.edicto immissi fuerint dicti heredes sine libello.
& lit.cōte.in res a Ioāne possessas:cōsequēs esset ipsi9 immissiōis
reuocatio eodē ordine omisso fieri potuerit.hoc aūt probatur ex
quatuor. Pmo ex eo quod dicit do.bal.in.l.si deserta.C.si propter
publicas pēsitationes.§.qd & si iudex in ordine pcedat in immit
tendo lit.nō cōtest.ac libellū omittēs pariter & ordinate procede
re poterit in immissiōe reuocanda. Hoc aūt pbat in.l.j.§.& hoc di
ctum.ff.si mulier vētris noie.& l.si minor in gl.ff.de eui c. Ceterum
& de eodē est expressa no.Inno.extra de elec.c.qrelā.Spec.in li.de
pmo decre.§.iā de defectu.versi.qd si iudex. Scdo qr q̄ iure omisso
ordine iudiciario fit huī9 immissionis celebratio eodē iure eodē
ordine non obseruato fieri poterit eiusdē reuocatio. Tex.est mul
tum notabilis in proposito nostro.ff.de testa.mili.l.in fraudem.
§.sicut. Tertio hoc manifestatur ex his q̄ no.Bar.in.l.edicto.C.
de edic.diui.adri.dicens quod tertio contradictore post immis

sionē factā comparētē ac etiā proponētē aliquod exclusiuū remo-
dū proditi a dicta.l.edicto.puta quia se possedisse allegat ⁊ nō de
functum.vt in proposito casu accidit debebit iudex in immissiōis
reuocatione talē summariā cognitionē adhiberi qualis adhibe-
ri solet in materia.§.si sup reb⁹.l.a diuo.ff.de re iudi.In qua qui-
dē materia dixit Bar.ibidē libellū non requiri nec litis contesta-
tionē.¶Ultimo aduertēdū qꝫ cū imissio dictorū heredū p iudicē
facta fuerit in rebus ab ipso Joanne immissionis tpe pos.sequit
clare qd eiusdē Joānis citatio fuerit necessaria.vt no. Bar.l.d.l.
edicto.in.vij.col.allegās.l.meminerint.C.vnde vi.l.fi.C.si per vim
vel alio modo.⁊ no.Jnnoc.in.c.cum olim.extra de priuile.c.intra
quatuor.extra de ma.⁊ obe.pbatur extra de resti.spo.c.in literis
ergo est cōsequēs vt eadē omissa citatiōe potuerit ipsa missio quē
admodū de fcō absqꝫ alio iudiciario ordine reuocari. vt pclare
no.do.Bal.in.d.l.pacto.quo penā.Et hec quo ad primū sufficiāt
3 ¶†Quo ad scdm an ipsa sententia nulla reddat ex eo qꝫ lata per
iudicē recusatū ac suspectū allegatuz.Breuiter in hoc quinqꝫ fue
runt opi.¶Prima Hosti.extra de ap.c.cum speciali.quā ibidez
refert Jo.an.firmātis post recusationē ac allegatā suspitionē fa-
ctum processum nullius esse momēti.Istā eādē firmauit Bar.ff.
ad trebel.l.qꝫ poterit.Item Lapus suis allegatio.allegatione pri
ma.Idem do.Pe.de anch.in.c.iudex.de offi.deleg.lib.vj. Hec aūt
opi.firmatur ex quatuor.Et primo autoritate glo.ij.q.vj.in cano
ne.quatuor alias questiones.⁊ iij.q.v.qꝫ suspecti.⁊ in.d.c.cū specia
4 li.⁊ in.c.suspitionis.extra de offi.dele.¶†Scdo qꝫ recusatio ⁊ ap-
pellatio a pari procedunt.extra de ap.c.super eo.el secundo. ⁊ ple
ne no.de offi.deleg.c.si contra vnū.lib.vj.Sed interposita appella
tio iurisdictionem suspendit adeo vt interim attentata censen-
tur.C.de appel.l.appellationē.ff.nil no.per totum de ap.capitulo
non solum.libro.vj.ergo ⁊ recusatio.Tertio allegatur casus in.l.
5 vna.C.si qua predictus potestate.¶†Quarto allegatur text.in.d.
c.iudex.vbi dicit iudicem recusatū non posse conuertere causam
post prepositam recusationem sine recusatorū assensu.ergo mul-
to fortius nō debet posse in causa principali cognoscere.¶Scda
vero fuit opi.Jnno.in.d.c.cū speciali.quā secutus fuit Spe. in ti.
6 de recusa.§.qualiter.ver.quid si subdelegatus†tenentis solam re-
cusationem.nisi etiam interposita fuerit appellatio non sufficere
ad impediendum iudicem prosequi.Horū aūt opi.confirmaꝛ pri
mo.ex.l.non distinguemus.§.cū quidā.ff.de arbi.vbi processus ac
sententia per arbitrium lata post prepositam recusationē atqꝫ al
legatam suspitionem nō sunt ipso iure nulle.sed ita demum exce-
ptio apponatur.Et nihilominus certū est qd apud arbitruz ad
iudiciorū instar.procedimr.ff.de arbi.l.j.Scdo ad eiusdē opinio-
nis corroborationem potētis.allego tex.in.d.c.iudex.in fi.vbi duz
dicit tunc iudicem recusatū ⁊ suspectuz ob propositam recusatio
nem atqꝫ probatā iurisdictionem in causa omnino predicturum
cum super ea recusatione pronūciatio facta fuerit.Ergo a cōtra
rio sensu consequens est vt sola recusatio nō faciat eum desinere
iudicem ⁊ cōseqnēter prorsus coram eo factus omnino nullus est.
Tertio ad idez adducitur tex.in.c.si.requiris.§.iij. postulas.ver.
quod si coram.extra de appel.dicens tūc omnē iudicē recusatū in
cause principalis cognitione supersedere debere cum recusatio-
nis atqꝫ suspitionis.allegatio sine probatione ad tollendū iuris-
dictionē iudicis non sufficit.¶Tertia fuit opi.Jacobi in.d.c.iu
7 dex dicentis processus validitatē interim fore in pendenti.†Nam
si pro recusante pronunciabitur consequēs erit vt processus non
valuerit.econuerso autem erit si contra eum fuerit pronunciatū.
Ad hoc aūt primo adducitur decisio eius qd determinatur in si-
mili.de app.c.non solum.li.vj.⁊ in.c.exhibita.de iudi.vbi dr quod
an valuerint attentata per iudicem a quo post appellationē ab
interlocutoria interpositam.⁊ ante inhibitionē factaꝫ ex futuro
pendet euentu.Nam si pro appellante pronunciabiꝛ irrita erunt
non autem aliter.Ceterum nec debet plus ista recusatio operari
quā ipsa appellatio ab interlocutoria.Nam ⁊ appellatus ab eo-
dem iudice suspectum pretendit extra de appel.c.ad hec. Secun-
do pro corroboratione eiusdem adduci potest quod no.gl.in si-
mili in.c.cū venerabilis.in ver.tractari.extra de excep.¶Quarta
fuit opi.do.Bal.in.d.l.vna.C.si qua predi.pote.dicens qd ant ra-
tione suspitionis lex trāsfert iurisdictionem vel allegate recusa-
tionis lex transfert iurisdictionē in alium ipso iure ⁊ incōtinēti.
⁊ tunc iudicis recusati processus nullus est.Ita fit casus in.d.l.j.
Et huius est rō.qꝫ fact⁹ a iudice q iurisdictione caret.C.si a non
cōpe.iudi.p totū.⁊ in.l.nec.C.q tuto.de.pos.cū si. Aut ipso iure
iurisdictio in aliū non transferꝛ sed vel arbitri eligēdi sunt scdm
materiā.l.apertissimi.l.cū spālis.C.de iudi.⁊.d.c.suspitionis.⁊ di-
cti.c.cuz speciali.vel iudicij ordinario allegato suspecto ciuitatis
epūs adiungitur prout est de iure ciuili.vt aut.si non contigerit.
⁊ in aut.vnde sumiꝛ.C.de iudi.⁊ tūc tenet opi.Jnn.scꝫ vt pcessus
aliqs fit nisi fuerit appellatū.¶Ultimo fuit quorundā opi. mo-
dernorū.Lāba de matharellis in.c.insinuante.extra de offi.deleg.
post Jnno.qd de iure ciuili sola predictorū allegatio iūcta proba
tione ⁊ snia vt ptz ex dicta.l.apertissimi.cum ibi no.⁊ dicta.l.quia
poterat.vbi diciꝛ solā allegationē absqꝫ alia pbatiōe sufficere ad
eneruāduz recusati iudicis iurisdictionē.Sꝫ de iure canoni.recu
satio iūcta cū pbatione atqꝫ snia faciūt iudicē recusatuz omnino
iurisdictiōe carere ⁊ cōsequēter pcessuz eiusdē nullū.vt dicto.c.iu
dex.ergo de iure ciuili idē operaꝛ sola recusationis allegatio aut
loquimur d iure canonico.⁊ tūc sola ppositio nullū nō reddit p
cessum cū illa tm iurisdictionē sibi non auferat.sed sequēs proba
tio ac secuta sentētia.vt in.d.c.iudex.⁊ hāc opi.ego teneo per text.
in dicto ver.qd si coram.⁊ in dicto.c.iudex.ad fin.⁊ alijs superius
allegatis pro secunda opi.sed aduertēdum quoniā igitur ad ob-
iecta non respondeo:quia sumus extra premissam dubitationez
que loquitur eo casu quo recusationis aut suspitionis allegatio
iuri fieri potest.⁊ consequēter est valida.Ego autem casu quo su-
spitiōis atqꝫ recusatiōis allegatio esset nulla.vt est in pposito no
stro vt.j.prime probabiꝛ.tunc firmiter teneo per ipsam solā alle-
gationē sequētem processum non annullari.Quod autem nulla
fuerit allegatio ex trib⁹ probaꝛ.Primo ex senensi constitutione
denegante potentiam iudici recusandi.vt in pūcto presuppositū
est.Secūdo ex defectu mandati pcuratoris pponentis recusatio
nem.iure etenim cautū est qd quātūcūqꝫ generalissimo mandato
id non comprehenditur cuius exercitium dominū incidere face-
ret in penam aut delictum.ff.si quis iusdi.non obtem.l.j.§. si pro-
curator.ff.qd quisqꝫ iuris.l.iij.§.si procurator.ff.de cōdi. indebi.l.
si procurator.ff.de his qui in fran.cre.l.si pater.cum simi.sed cōsti-
tutio ex proposita recusatione inducit penam.ergo ⁊c.Tertio qꝫ
cum ipse recusans iudicem recusatum consenserit per actus iudi
ciales cōsequens est vt non potuerit eius iudicis in quē cōsensum
est iurisdictio ob suspitionē recusari nisi noue cause supuenerint.
quarū nulla narratur.casus est extra de offi.deleg.c.insinuāte.pro
batur de electione.c.vt circa.⁊.c.nulli.li.vj.⁊ no.ff.de iudi.l.sed ⁊ si
susceperit.hoc igitur pro verissimo presupposito.scꝫ qd ipsa recu
satio propter suspitionem nulla fuerit.sequitur clarissime cōclu-
dēdum per illam nō fuisse impeditā psecutionem cause apud iu-
8 dicem recusatum quod ex duobus probatur.¶†Primo ex regu
la dicente actū nullum nō suspēdere iuris alicui cōpetētis exerci-
tium.vt.ff.de inoff.testa.l.si quis filio exheredato.§.qd si quis .el
secundo.Secūdo quia vt premisi recusatio atqꝫ appellatio parifi
cant.vt in.c.super eo.sed interpositio appellatiōis eo casu quo de
tur interponi non pōt nō suspēdit iurisdictionem iudicis a quo
vt est casus in.d.c.nō solū.⁊ no.eo.ti.c.cū appellatiōib⁹ friuoꝛ. lib.
vj.ergo ⁊ pariter non suspendit iurisdictionem recusatio eo casu
quo illa propter impotētiam recusandi nulla est.Tertio cōclusio
ista firmatur ex eo quod dicimus quod si obiecta fuerit exceptio
aliqua cōtra iusdicētem.⁊ cognitione habita super illa iudex ad
vlteriora procedat tenet pcessus si nō appelletur ⁊ videꝛ sup exce
ptione pronunciatum vt firmant legiste post Bar.in.l.a procedē
te.C.de dila.post Bal.in.l.j.C.de ordi.iudi.⁊ habeꝛ text. optimus.
⁊ ibi canoniste in.c.ex parte.ij.extra de ap.Sed in pposito casu
iudex contra quem fuit opposita recusatio propter suspitionē de
eadem cognouit.⁊ nihilominus ad vlteriora processit. igitur ⁊c.
Ex premissis igiꝛ superest cōcludendū excusatione non refragāte
9 pcessum atqꝫ sulam recusati iudicis tenuisse.¶†Quo ad tertiuz
quo queritur an aduersus temporis lapsum a statuto prefixū in-
stantie cause principalis restituatur iure valido agens cum illud
decursum fuerit per subterfugia aut cauillatiōes aduersarij. bre-
uiter dicendū in hoc duas fuisse opiniones.Prima fuit glossato
rijs in aut.vt spon.largi.§.hoc quoqꝫ sancimus.⁊ in aut.itē si.C.de
tēp.ap.⁊ in.l.intra vtile.in ver.etatē.de minore tenētis primo tale
tēps currere ipso iure:quia si non potest progari expresso partiuz
consensu.vt firmat glo.in.l.pperandū.in versi.triēnij.⁊ probatur
in ea.l.item si nā ipsi.C.de iudi.multominꝰ poterit prorogari con
sensu vnius tacite resultantibus ex eiusdē subterfugijs atqꝫ cauil
lationibus.Secundo quia aduersus dictū lapsum iniuro nō con
petat restitutio.Hanc aūt sententiam secuti sunt Bar.Bal.⁊ cōi
ter legiste.Ad cuius corroborationē adduco tria.Primū qꝫ vbi
actio de dolo competit in re restitutio cessat.l.ij.C.de pōpo. eli.ff.
de dolo.Sed contra eum cuius dolo subterfugijs aut cauillatio-
nibus tēpus instantie est decursum datur actio de dolo.vt est ca-
sus in.l.inhibi.ff.de dolo.ergo ⁊c.Sed ad hoc respondeo qꝫ tex.di
cti.§.fm sententiam glossatorum in prefatis locis ac etiam in eo
dem.§.loquitur in dolo tertij dantis causam lapsui tēporis.nos
autem qū dolo vnius ex litigantibus tps labitur. Secundum qꝫ
si speciale est in minore vt aduersus dicti temporis lapsum in in-
tegrum restituatur.vt est casus in.d.l.properādum.§.vlti.ergo in
alijs in cōtrarium est ius cōmune.vt.l.ius singulare cum alijs vul
garibus.Ad hoc respondetur qd casus dicti.§. vlti. loquitur eo
casu quo dolo negligentia vel tutorū tempus decursum est quo
casu speciale est vt ipsi pupillo in integrū restitutio cōcedaꝛ. nos
autem loquimur quando dolo aduersarij litigantis.In presup-
posito ergo nostro diuersitas casuum tollit obstaculum. Tertiū
10 †qꝫ vbi adest via remedij ordinarij cessat via extraordinarij.vt in
l.in cause.ff.de mino.l.quedā.ff.de eden.l.plene no.in.l.in pńcipa-
li.ff.de

ti.ff.de no.oper.nun.l.i.§.per hanc.ff.de rei ven.sed tempore lapso
super est agnati via ordinaria.l.vt nouam instantiam reassumat
igitur ⁊c. Sed adhuc respondet quod ex quo extraordinaria via
restitutionis pinguius atq; vtilius subuenit agēti ꝙ via ordina
ria restitutionis noue instantie cum vtilius cuicunq; sit potius
inceptū prosequi ꝙ nouū inchoare.vt ex se notum est. Igitur nō
est locus dicte regule.l.in cāe.cum si.vt no.gl.or.in.l.fi.C.si aduer.
rem indi.⁊ plene no.in.d.l.in prouinciali. ¶ Secūda principalis
opinio fuit gio.in.d.c.dolo.tenentis in casu ꝓposito restitutionē
in integrum competere. Et hāc rationem naturali equitati ma-
gis consonam fore puto eandē cōprobans per casum nostrū pro-
positum terminantē extra de iudi.venerabilis.vbi est apertū qō
papa ad temporis cursum ⁊ consequenter veteris instantie perē-
ptionē inite eum restituit contra quam tēpꝰ instantie lapsum fue
11 rit per subterfugia ⁊ cauillationes aduersarij. †Ceterū si dicatur
tex.illum ponere regulā qō etiā de iure canonico instātia litis sit
perpetua prout communiter firmāt legiste in.d.l.properandū. di
co hoc fore manifeste falsum.primū scōm hoc papa disponere cō
trarium eius ad quod semper sollicitus extiterit.scz vt lites non
fierent immortales extra de dolo ⁊ cōtu.c.finē litibus.⁊.c. venera-
12 bilibus.de ap.cordi.li.vi.cum si. †Concludēdo q; vbi de iure cano
nico quid expresse decisum non reperit sequenda est decisio legis-
latorū.extra de no.ope.nun.c.i.vbi per glo.cōcor.sed nullibi repe-
ritur in iure canonico decisum instantiaz fore perpetuam. Ideo
in iure canonico sequenda erit decisio iuris ciuilis scz vt mera in
stantie sit triēnalis eo q: potius inter ius canonicū ⁊ ciuile viā ꝗ
reducit ad consonantiā debemus assumere quā illā que ducit ad
discrepātiam.de elec.cū expediat.li.vi.prla cōstitutio.C.§.quibus.
C.de inof.do.l.vna. Sed intellectus quē dedi ad.c.venerabilis. scz
vt ibi iure speciali constitutio cōcedaꝛ ꝓpter cauillationes ⁊ sub
terfugia aduersarij reducit ad cōsonātiam ius canonicum cū ci
uili ergo ⁊c. Ultimo pro premissa opi.scz de iure canonico instan
tiam non esse perpetuam optime adducit litera in.c.iurgantius.
in ver.reliqua suia.de re iudi. Concludamus ergo ꝙ in.d.c.penul.
si casus de iure canonico ꝙ cauillationes ⁊ subterfugia que acci-
derunt in casu ꝓposito.vt ostendiꝛ ex narratis in pūcto hoc indu
cāt scz vt aut tēpꝰ instātie nō cucurrerit aut si cucurrerit aduersuz
cursum in integrum restō concedaꝛ. Ceterum ⁊ in proposito casu
tēpꝰ instantie non fuisse lapsum aut aduersus lapsum restitutio-
nem in integrum implorari posse satis suadet inhibitio iudicis
ad quē missa iudici a quo que cum eiusdem iurisdictionem totali
ter suspenderit.vt in.§.non solum.de appel.lib.vi. consequenter
iustum est vt stante suspensione aut tempus non cucurrit aut ad
uersus cursum in integrum restitutio implorari possit. Et ad pri
mum optime facit.l.cum notissimi.§.illud.C.de prescrip.xxx.an.
Hanc igitur opinio.concludo equitati cōuenire que est vt dolus
alterius alteri non noceat.ac etiam vt quis ex ipsa malicia com-
modum non sentiat.secundum vulgaria iura.

Consilium.ccxxi.

1 Tutor substitutus pupillariter vel p fideicōmissum an exclu
daꝛ a pupilli successione per matrē ex eo q: tutelaz nō acceptauit
vel administrauit vel ex eo q: tutorem pupillo dari non petiit.
2 Tempore certo qui facere quid tenetur: licite etiam facere censeꝛ
si illud tale vltima die determinati temporis egerit.
3 Duo parificata a iure si sunt dispositio vnius trahiꝛ ad reliquū.
4 Mater substitutus quo ad petēdum tutorem intra annum equi
parantur.

¶ In christi nomine Amen.

Super isto eodē negotio memini me pridie apud
ciuitatē vrbini consuluisse vna cū supra-
1 scripto dn̄o Salustio: i casu tn̄ diuerso. ¶ †Tūc etenī
querebaꝛ an tutor substitutus pupillariter vel p fidei-
cōmissum excludaꝛ a pupilli successione per matrē.ex eo q: tutelā
non acceptauit vel administrauit.sed illegitime.vl etiā ex eo q: tu
torē pupillo dari non petiit. Nunc vero ꝗrit.s.quātum tēpꝰ debeat
substitutus tutorem pupillo petere. Ad qō rūdeꝛ qō intra annū
vt in.d.l.sciāt cūcti.C.de legi.here. ¶ Scdo vero ꝗritur an a succes
sione excludaꝛ si tutorē non petiit pupillo qui in tertio mense cū
dimidio post annū inchoatū decessit. Et prima fronte dicēdū vꝛ
ꝙ sic q: qui teneꝛ.s.certū tēpꝰ quid facere teneꝛ statim ⁊ in initio tē
poris id agere.cū hoc videaꝛ importare natura illius dictionis
intra hic est tex.in.l.si ita fuerit libertas relicta.in.§.vlti.ff.de ma-
numis.testō.sed substitutus teneꝛ intra annum tutorem pupillo
petere.vt in.d.l.sciant.igiꝛ d; in initio anni facere. His tn̄ nō re-
fragantibus in ꝯtrariū se h; veritas qm̄ tex.in.d.l.si ita.§.vlt. loquiꝛ
2 in casu spāli fauore libertatis. †Tūc regula est qō ⁊ qui teneꝛ inf
certū tēpꝰ qd facere licite etiā facere cēseꝛ si illud tale vltima die de
terminati tēporis egerit. Casus est notidus in ꝓposito nr̄o in.l.si
qs sic dixerit.ff.de verb.sig. Cū igiꝛ per illā.l.ad ꝓpositū notabilē
habeā hoc cōclusum qō excusaꝛ substitutus ⁊ cōsequēter successio
nē nō perdat etiā si vltimo die anni tutorem pupillo petierit.ꝯñs
est vt inferaꝛ ad casum ꝓpositū.qō ⁊ si decedat in tertio mense cū
dimidio post annū inchoatū pupillus ipse nihilominus substitu
tus est.⁊ si tutorem interi non petierit successione non priuaꝛ. qō
euidētissime ex duobꝰ ondo. Primo q: casus superueniens intra tēpꝰ
ꝙ qs teneꝛ ad qd faciendū.⁊ impediēs id qō d; agi intra dictum
tēpꝰ posse fieri excusat quē a pena qs incurrit ex eo q: nō facit. ca-
sus est notabilis in nostro ꝓposito in.l.si.§.idē iuris.ed.ij.ff.ad.l.
rodiā de iactu.s; casus mortis pupilli p quē ipediꝛ qs tutorē idē
petere superuenit itra annū itra quē substitutꝰ petere tenebaꝛ.ergo
excusaꝛ idē a pena pdēde successiōis ꝗ icurriꝛ pp tutorē nō petitū
3 †Scdo q: qñ duo reperiunꝛ a iure cōi parificata dispositio i vno
trahiꝛ ad reliquū.C.de fur.l.si qs seruo.ff.de legi.l.ꝙ vero.in gl.de
elec.c.quāꝗ.⁊.c.quāuis.⁊.c.ꝗ lic.⁊.c.qui cōtra certā.de elec. lib. vi.
4 in gl. †Sed mater ⁊ substitutus quo ad petendū tutorē itra annū
equiparanꝛ.vt est casus in.d.l.sciāt cuncti.ergo sequiꝛ ꝙ quemad
modū in matre reperitur dispositū.ꝙ si ipsa p̄uēta sit in petendo
tutorē mortalitate filij ante finē anni decedētis ipsa tūc a successio
ne nō excludiꝛ.vt est casus notabilis quē allegaui in ꝯsilio ꝙ nup
in eodē negotio feci in.d.l.ij.§.cōfectum in ver.si eni.ff.ad tertul. er-
go sequitur qō idē erit dicendum in substituto matri parificato.
¶ Ex predictis igiꝛ aliter ꝙ prefati cōsulentes cōcludo.primo ꝙ
substitutus ipse ⁊ si vltia die ipsius anni tutorē pupillo petierit
in mora fuisse non dr ⁊ cōsequēter successionem nō pdit per. d.l.si
quis dixerit.iuncta.d.l.sciant. Nec obs.no. Bar.in.d.aut.presbyte
ros.qm̄ illa est euidēter falsa q: tex.ipse per quē fundaꝛ nihil ad
propositū: imo verissimū casum continet vt ex se patet. ¶ Scdo
ꝙ ⁊ si substitutus mortalitate pupilli inter annū decedētis tuto-
rem non petierit successione tamen non priuetur.

Consilium.ccxxij.

1 Pater sine legitima sobole decedēs: potest non solum partē
sed etiam totam suam substantiam filijs naturalibus vel inter vi
uos largiri vel in testamento relinquere.
2 Testari potest ⁊ non habens bona.

¶ In Christi nomine amen.

Dubitatur an relictū quatuor mille per
patrē factuz huic filio na
1 turali sit de iure validū. Et breuiter rūdeꝛ ꝙ sic. †l; cū
patri sine legitia sobole seu parēte decedēti.vt hic fuit
nedū ptē sed etiā totā suā substātiā filijs naturalibus vel inter vi
uos largiri.vel in testō relinq̄re.C.de na.li.aut.l;.⁊ in aut.q. mod.
na.effi.sui.§.si quis aūt defunctus. Sed aduertendū q: ad huius
relicti inualiditatem allegant vniuersales heredes non tantum
fuisse in substantia patrimonij testatoris ꝙ idez hec quatuor mi
lia relinquere potuerit. Cum igiꝛ in patrimoniali substātia testa
toris bona nō assint relicta ab heredibꝰ peti iura nō cōcedūt.C.
ad.l.fal.l.successores.C.de leg.l.si vniuerse.ff.ad treb.l.i.§.is qui.sed
ad hoc rūdeꝛ qō cū relictū ab eo qui nihil i patrimonio h; actu:
dū tn̄ aptitudine possit habere sit ipso iure validū l; ope exceptio
2 nis per heredes opposite veniat annullandū. †cum ⁊ non habēs
bona testari possit.ff.de here.insti.l.qui soluendo nō erat.⁊.l. si is
qui soluēdo.⁊ plene cōcludūt doc.in aut.ingressi.C.de sac.san.ecc.
in.l.hereditas.ff.de peti.here.in.l.i.C.qui testa.in.l.obsides.ff. de te
sta.in.l.lex corne.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in rubr.ff.de acquir. heredi.⁊
⁊ in.l.conficiunꝛ.§.si post.ff.de iur.co.⁊ per Ang. in disputatione
sua ꝗ incipit.i refulgēti. Igiꝛ est ꝯsequēs qō solutio partis dicto-
rum quatuor milliū ab heredibꝰ sciēter facta cōfirmet in residuo
obligationē ipso iure validā.que tn̄ poterat per obiectū supradi-
cte exceptionis elidi.hic est casus notabilis secundū intellectum
Pe.Cy.⁊ Ang.⁊ eodem in.l.cū fidem.C.de nō nu.pecu.per quē ods
predicti.in.l.si certis annis.C.de pac.dicunt qō per solutionē par
tis saltem factā vꝛ qs renūciare sue exceptiōi p quē dispositio seu
obligatio ipso iure valida.ex quo actio ad debitū petendū nasce
baꝛ poterat elidi.consequēter igiꝛ residua pars ipsius debiti nō
soluta efficaciter exigi poterit. ¶ Scdo principaliter roboratur
conclusio ista extermination ꝗ fit in.l.nō dubiū.§.j.C.de testa. et
in.l.i.⁊.ij.⁊.l.veritas.C.de fideicō.dicēte qō ⁊ si heres ex testō sciens
certa relicta volūtate testatoris legibꝰ nō fore efficaciter subnixā.
nihilominꝰ sua spōte: p solutionē vel alr.vt i casu ꝓposito accidit
eadē cognouerit illā eandē adiplere iust icutū ipa approbatio seu
agnitio se extēdat.hec adi ꝓcedūt si heredes allegauerit ita fuisse
substātiā testatoris tenuē.⁊ nihil ex ipsis quatuor milibus relin-
qui potuerint.finaūt tn̄ testatoris patrimoniū solū ad relinquē
dam ptē successisse.⁊ illā eādē fuisse solutā.cū in substātia testato-
ris nō fuerit tn̄ ꝙ ipsa ꝙtitas integralr relinq potuerit. Is adt cui
relīqt testator asserit ampliorē fuisse substātiā testōris ꝙ heredes
allegēt tūc hoc ipse ꝓbare tenebiꝛ.vt no.gl.ff.de ꝓba.l.cū de.l.⁊ ꝓ
baꝛ.C.de iure deli.l.si.§.licētia.ex his igiꝛ ꝗrēti satis risum appet.

Consilium.ccxxiij.

1 Sententia absolutoria lata an q: nō ꝓlata pariat exceptionē
rei iudicate reo absoluto si de eodē crimine iterum accusetur.
2 Sententia lata in primo iudicio quando rescindatur in secūdo
non obstante rei iudicate exceptione.
3 Exceptione rei iudicate parit exceptionem secundi iudicij.

¶ In Christi nomine amen.

PRemissa post consilium meũ particulari
ter super hoc redditũ per
fatus doctor iter nos mutua collatiõe habita scripsit
1 sed est id terminare qd ipse indecisũ reliquit. †scilicet
an sententia absolutoria lata, qz non prolata pariat exceptionẽ
rei iudicate reo absoluto si de eodẽ crimine iterum accusetur in
quo breuiter ita dico, qd aut in ipsa secunda accusatione deduci
tur crimen ad aliũ ⁊ prorsus diuersum finem quam deductum
esset in prima puta qz in prima deductũ erat ciuiliter in secũda
deducitur criminaliter vel econuerso. ⁊ tunc ipsa sñia nõ parit ex
ceptionẽ secundi iudicij exclusiuam. Et ista fuit sñia Bar. in his
terminis pũctualiter loquẽtis in. d. l. ij. §. hoc edicto. ff. vi bo. rap.
allegantis iura nihil penitus hoc probantia. vt ex eorum inspe
ctione apparet. videlicet. l. duobus. §. a fideiussore. ⁊ §. si qs iuraue
2 rit. ⁊ l. fi. ff. de iureiu. †Hec aũt terminatio probat ex eo qd dicim⁹
in alio nouo iudicio in quo eadẽ res deducitur: ad diuersum tñ
finẽ probari posse qd in primo nõ fuit probatũ. ⁊ si testes in ipso
primo fuerunt publicati. ⁊ consequẽter sentẽtia lata in primo iu
dicio rescindet in scdo non obstante rei iudicate exceptione hic
est casus extra de testi. c. veniens. el secũdo. Aut crimẽ nouiter de
ductũ in secunda accusatione ad illum eundem finem deducitur
ad quem fuit deductum in prima. puta quia in ambobus dedu
ctum fuit vt criminaliter puniret. ⁊ tunc prima sñia absolutoria
predicto modo plata exceptionem rei iudicate: parit exclusiuam
3 secundi iudicij. †Ista est sentẽtia Petri Nicolai matha. ⁊ Bar.
in. l. iulianus. C. de cõdi. inde. q in ciuilibus ⁊ pecuniariis causis
locuti hoc ea terminarunt ratione scz quia ipsa absolutoria sñia
quantũcunqz lata ex eo quia non probatum non potest retracta
ri pretextu testium nouorũ instrumentorum seu nouarum proba
tionum ⁊ consequenter exceptionẽ rei iudicate parit exclusiuã se
cũdi iudicij. Casus est. C. de re iudi. l. sub specie. ff. eo. ti. l. imperato
res. extra eo. ti. c. cũ inter monasteriũ. ⁊ c. suborta. fallit eñ in casi
bus ibi no. ⁊ in. l. admonendi. ff. de iureiu. ⁊ in. l. sub pretextu a pri
ma. C. de transac. ⁊ in. l. i. C. de sen. aduer. fiscũ lat. lib. x. nec premis
sis refragantur. l. si quis rem a nõ dño. ⁊ l. inter me ⁊ te. ff. de exce.
rei iudi. quoniam respõdet vt per Bar. in. d. l. iulianus. Si igitur
ipsi in sentẽtia lata in ciuilibus causis hoc concludunt consequẽ
ter ego decido idẽ fore in criminalibus. Hãc igit illationem pro
bo ex duobus. Primo qz criminalibus causis ad instar ciuilium
proceditur. ff. de penis. l. absentem. Secundo qz si sententia condẽ
natoria lata super accusatione criminali ex eo qz non probatum
non potest retractari pretextu nouorũ instrumentorũ aliis noua
rum probationum. ⁊ sic parit exceptionẽ rei iudicate exclusiuam
scdi iudicij. vt est casus rotundus in. l. diui fratres. ff. de penis. er
go multomagis nõ dz posse retractari absolutoria cui magis ꝙ
condemnatorie fauendum est. vt in regula fauorabiliores ⁊. l. ar
rianus cum si. Cõcludo igitur a maiori in. d. l. diui. esse casum de
hac questio. Ex his querenti sufficienter responsum apparet.

Consilium. ccxxiiij.

1 ¶ Legatarii de iure nõ pñt petere legatũ añ aditã hereditatẽ.
2 Obligatio legatorũ in heredẽ ex die hereditatis adite ⁊ nõ ante
causari potest per ipsum quasi cõtractũ qui ex aditione resultat.
3 Capi ad ptis petitionẽ null⁹ põt neqz vi ɔstõnis neqz ex vi iuris
cõis. nisi pri⁹ fuerit in cõtumacia ɔstitut⁹ aut de fuga suspectus.
4 Excusat quem a dolo non solum legitima causa. sed ⁊ illegitima.
5 Iudicium eius qui sine actione experitur nullum est quinimo ⁊
iudicis officio priuandus est.
6 Constitutio non ligat forenses in concernẽtibus eorum damnũ.
7 Debitor debitoris de iure cõi exigi nõ potest nisi prius principa
lis debitor sit condemnatus.
8 Capi nemo potest nisi prius bonorum excussio facta fuerit.
9 Debitum ex legato non proprie creditum dicitur.

¶ In Christi nomine amen.

ISta captura facta de Gratiolo debitore
gabrini vi statuti pmitten
tis capi debitorẽ debitoris nulla fuit triplici ratione.
Prima quia si quo respectu dicte mulieris capi facien
tes allegant se creditrices Gabrini creditoris dicti gratioli solũ
hoc dicunt ex eo quia sunt legatarie in testamẽto Gabrini. tunc
sic aut respectu dicti legati pretendunt se esse creditrices gabrini
⁊ hoc est falsum: quoniam ex legato legatariis defunct⁹ non obli
gatur. vt insti. qui ex quasi ɔctu. §. heres ⁊ clarius. ff. de act. ⁊ obli
ga. l. ex maleficiis. §. heres. Aut dicunt se esse creditrices heredũ.
⁊ hoc similiter falsum. primo quia deficit obligatio actiua in ea
1 rum persona ex duabus iuris regulis. quarum vna est †vt non sit
legatariis ius petẽdi legatum ante aditam hereditatem. C. de fi
deicommis. l. cum quam. ff. de his que in testa. delen. l. proxime. ver
si. calfurnius. ff. de reg. iur. l. si nemo. cum similibus. Alia que est vt
a die hereditatis adite. non autem mortis intelligatur legati do
minium vere translatum in legatarium. de leg. i. l. si tibi homo. §.
2 cum seruus. ff. de fur. l. a titio. cum simi. †Secundo qz deficit obli
gatio passiua in persona heredũ ex regula iuris que est. vt ex die
hereditatis adite ⁊ non ante obligatio legatorũ in heredem cau
setur per ipsum quasi cõtractũ qui ex aditione resultat. ff. ex qui.
cau. in pos. ea. l. apud iulianum. §. si. ff. de acqui. here. l. more. presup
ponitur autẽ in casu proposito hereditatẽ aditam nõ fuisse. ⁊ ad
legatarios probatio spectat si velint dicere aditã. C. si se ab here.
absti. l. i. ff. de acqui. here. l. necessariis. ff. solu. ma. l. si cum dotem. §.
3 transgrediamur. cũ ibi no. ¶ †Scdo principali rõne moueor. ⁊ ta
li: qz non põt quis neqz ex vi constitutionis neqz ex vi iuris cõis
ad partis petitionẽ capi nisi p prius fuerit in cõtumacia cõstitu
tus. aut de fuga suspectus. vt de primo est casus notabilis. ⁊ ibi p
Bar. ⁊ alios. C. quõ ⁊ qñ iudex. l. consentaneum. Secundum pro
bat ex plene no. in. l. ait pretor. §. si debitorẽ. ff. de his que in fraud.
cre. l. ex generali. C. de curio. lib. x. ⁊ ex eo quod no. gl. insti. de act. in
prin. §. iniuria. de pa. iur. hr. in vl. scu. sed in dicto Gratiolo non
fuit contumacia cum librum fm qd sibi preceptũ fuit exhibuit. er
go ⁊c. Et si dicatur non esse exhibitum in forma debita. cum ⁊ de
nocte exhibuit. ⁊ apud iusdicentem non dimiserit. Respondetur
qd diuersa sunt hec duo. scz librum nullo modo exhibuisse. vel il
legitime: lz eñ oĩmoda exhibitionis omissio constituat quem in
vera cõtumacia nihilominus edicto lz illegitimo prout hic fuis
se presupponit a contumacia quẽ excusat. Et hoc est ꝙ dicunt gl.
ordinarie. quarũ vna est in. l. ex cõsensu. §. fi. ff. de app. alia in. l. i. ff.
si quis iusdi. dicẽtis nõ solũ iustã causam ⁊ rationabilẽ quem a cõ
tumacia excusare. sed etiã iniustaz. pro quibus facit regula. l. i. in
fi. ff. de abigeis. l. igit. §. potest. ff. de li. cã plagij. ff. ad. l. falci. de pla
giariis. l. si seruũ quis. §. ait pretor. ff. de acqui. here. in quibus est ex
4 pressum †non solũ legitimã sed ⁊ illegitimã causam quem a dolo
excusare. Ceterũ posito ꝙ vere in contumacia constitutus fuerit
Gratiolus: nihilominus hec nõ potuit operari effectũ permissio
nis capture. qd probo. ex vera cõtumacia in quã qs incidit iudi
cio existente nullo non põt resultare aliqs validus iuris effectus
Casus est notabilis. quẽ ibi summe ponderauit Bar. ff. de inter
5 ro. act. l. si filius. lz in casu presenti iudiciũ fuit nullũ ergo ⁊c. †Qd
aũt nulla fuerit patet: quia nullũ est iudiciũ eius qui sine actione
experitur. maxime si hoc conuentus opponat. quinimo ⁊ iudicis
officio proprio repellendus est. vt primũ probat. ff. de nego. gest. l.
si pupilli. §. videamus. ff. de admi. tuto. l. quotiens. §. item si tempo
rali. ff. de offi. asse. l. i. ⁊ in. l. vna. C. vt que desunt. aduo. ⁊ no. Inn. c. i.
de offi. vica. c. i. sed in pposito casu dicte legatarie sine actione ex
periuntur: cũ adita nõ fuerit hereditas ex qua deberẽtur legata.
vt late superius est ostensum. ergo ⁊c. ¶ Tertia principali rõne
moueor. qz legatarie iste capi facientes vi Florẽtini statuti sunt fo
renses. ergo eosdẽ dicti statutum beneficium non comprehẽdit.
6 †Sicut eñ cõstitutio non ligat forenses in cõcernentibus eorum
dãnum vt est communis cõclusio in qua allegationes non curo:
quia notorie sunt. Ita etiã non comprehẽdit eosdem in his que
concernunt eorũ fauorem nisi talia sunt iurisdictionis volũtarie
vt per Bar. post Ja. de are. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini.
per Bal. C. de testa. l. si non a speciali. Et plenius alio firmauit cõ
clusionẽ istam do. Ang. in suo consilio incipiẽte. Cui dicta actio
sine cessione queratur ⁊c. ad hoc allegans duo iura in quibus est
casus. vez. l. i. ã in si. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊ c. ecclesia sancte ma
7 rie. extra de constit. ¶ †Ultimo ponderandum ꝙ hoc statutum
permittens capi debitorem debitoris exorbitãs est a iure cõmuni
in duobus. Primũ quia ius cõmune negat posse debitorẽ debito
ris exigi nisi prius principalis debitor fuerit cõdẽnatus. Item ⁊
facta suorũ bonorũ excussio. Itẽ ⁊ tertiũ requirit: scz ꝙ dicti debi
tores debitoris proprium debitum confiteantur. hic est tex. in. l. ij.
iij. ⁊ iiij. C. quãdo fis. vel priua. ⁊ in. l. a diuo. §. sed verũ. ff. de re iud.
8 †Secũdo cõtra ius cõmune disponẽs neminẽ capi posse p prius
quam propriorum bonorũ excussio facta fuerit. consequens est vt
dicta exorbitãs constitutio odm possibilem restrictionẽ accipiat.
vt in regula que a iure. ⁊ in. l. qd vero. ⁊ in. l. ius singulare. cum si
9 mi. †Quãobrem diligenter est ponderãdũ an illa locũ habeat in
his mulieribus legatariis cũ id ꝙ ex legato debet non proprie di
catur creditũ. vt decidit Bar. in. l. i. ff. si cer. pe. ⁊ ibi ego bene dixi.
⁊ est tex. de solu. l. si is cui. §. fauius. ibi dum dicit crediti a populo
solius fideicõmissi pecuniam demonstrare videt. qd quidẽ verbũ
videtur est impropriietatis ⁊ fictionis denotatiuũ. ff. de capti. l. in
oibus. ff. de in inte. re. l. nemo. ⁊ in regula iuris. qui per alium. Itẽ
nec legatarios proprie creditoris appellatione comprehendi vi
detur per tex. in. l. fi. §. licentia. C. de iur. deli. vbi inter creditores ⁊
legatarios ponit tex. dictionem ⁊ que est denotatiua diuersitatis
vt in rub. de iur. ⁊ fac. igno. ex his igitur concludamus dictam ca
pturam illegitimam fuisse atqz nullam.

Consilium. ccxxv.

1 ¶ Quarta dilatio vt cõcedatur: oportet petẽtẽ iurare se nõ per
cunctasse dicta testium in tertia dilatione productorum. ⁊ nu. 2.
3 In causis summariis post terminũ statutũ ad producendũ testes
non est licitum producere neqz testes neqz instrumẽta nisi remis
sionem pro producendis testibus fieri contingerit.

In christi

¶ In christi nomine amen.

Quo ad primum dubiū breuiter concludēdum ꝙ cū cā ista sit
vsuraria q̄ agitari dꝫ summarie ⁊ de plano. vt est tex. in
cle. dispendiosam. de iudi. cōsequens est vt in ea debeat
quarta dilatio dari. Ita punctualiter in terminis nostris firma
uit lapus in suis allegationibus allega. lxxxj. ea efficacissima ra
tione. q2 tex. in clemē. sepe. de ver. sig. dicit in causis summarijs ab
breuiandas fore dilationes. Sed in causis summarijs si vltra ter
tiam daretur quarta nō fieret abbreuiatio aliqua cum tūc tot in
eis darentur quot in ordinarijs cōceduntur. in quibus vltra ter
tiā nō nisi quarta datur. vt in. c. in causis. ⁊ in. c. vltra tertia. extra
de testi. no. legiste. C. de dona. l. j. ff. de ser. locatione. ⁊ l. fin. ⁊ in aut.
de testi. §. q2 vero. igit̄ ⁊c. ¶ Secundo ꝙ ⁊ quarta in ꝓposito casu
concedi non debeat manifestissime demonstratur ex decisiōe La
pi in eadem allegatione singulariter concludentis ꝙ ⁊ tūc vltra
tertiā quarta dilatio datur quādo in tertia ꝓducti ⁊ examinati
fuerunt testes. lꝫ nondū publicati. ⁊ in hoc allegat casum. in. d. c.
1 vltra tertiā dilatiō†ꝙ vt quarta dilatio cōcedat̄. opꝫ petentē iura
re se nō percunctaisse dicta testiū in tertia dilatione ꝓductor. ⁊ sic
presupponit ad ꝯcedēdā q̄rtā necessariā fore examinationē testiū
in tertia. Sed in casu proposito nulli testes in tertia dilatiōe exa
minati sunt. ergo nō est ꝯcedēda quarta. premissa ergo allegatio
dn̄i Lapi nullum habentis contradicentem pūctualiter decidit
q̄ōnē nostrā in terminis. vbi di primo ꝙ in causis summarijs nō
est concedenda dilatio quarta. Scdo q̄ tunc demum ita quarta
cōcedit̄ qn̄ examinatio aliquor testiū interuenit in tertia. et hec
2 quo ad primū. ¶ †Quo ad scdm. an post tertiā dilationē prefixā
ad ꝓbādum p testes possint ipsi testes examinari ⁊ produci. Bre
uiter dicēdum q̄ōnē in hac materia esse duplicē. Prīa an post ter
minū prefixum ad ꝓbandū simplr vel ad ꝓbandū per instrā pos
sint ipsa instrā ꝓduci. ⁊ istanon est q̄ nostra. igit̄ sufficiat remis
sio. ponit ergo hoc Spe. in ti. de dila. §. videdum. versi. quid si da
ta. in cle. sepe in ver. nō obstāte de ver. sig. An plene. extra de ꝓbat.
c. lꝫ cām. de excep. c. pastoralis. Bar. in. l. mācipior. ff. de op. le. in. l.
admonēdi. ff. de iureiur. Bal. in. l. j. C. de condi. inde. ⁊ in. l. j. §. edē
da. ff. de eden. ⁊ in. l. ij. C. q admit. ⁊ no. in. l. si ea. C. qui accu. nō pos.
3 ¶ †Secunda questio est ꝙ aliq̄n statuitur terminus simpliciter
ad probādum. vel specialr ad probandū p testes. Et iste est casus
noster decisus in cle. sepe. in. §. nos vsum. vbi est determinatum ꝙ
in causis summarijs post terminum statutum ad producendū te
stes non licitum est producere neqꝫ testes instrumēta nisi remissio
nem pro producentis testibus fieri contigerit. Sed in casu nostro
nulla est facta remissio. Ideo testes produci non poterunt. Cum
ergo ibi sit casus. hoc quo ad secundum sufficit.

Consilium. cc.xxvi.

1 ¶ Sententia interlocutoria que secum trahit executionem nō
potest per iudicem prolata reuocari nisi volentibus partibus.
2 Dilatio petita que indulta transcenderet tempus prefixum instā
tie ⁊ determinationi ipsius cause non potest concedi.
3 Dilatio dari non debet ad id probādum q̄ ꝓbatū nihil releuat.
4 Petens qui ab aliquo ratione preexistentis qualitatis que facti
est: necesse vt qualitatem illam probet.
5 Dilatio iuris est trium mensium.
6 Quarta dilatio quare regulariter prohibeatur.
7 Quarta dilatio: si petatur ad alium effectum q̄ ad eum ad quem
date fuerunt tres precedentes: concedenda est.
8 Dilatio nona an sit concedenda cum pars petit illam ad probā
dum que probare posset in causa appellationis.

¶ In christi nomine amen.

Vltra pridie allegata q̄ hec q̄rta dilatio
cōcedi nō debeat ergo vlteri⁹
1 euidenter ꝓbo†q2 certū est ꝙ sentētia interlocutoria
que secū trahit executionē nō pōt per iudicem ꝓlata
reuocari nisi volētib⁹ ptib⁹. Ista est gl. singularis. quā alibi pon
derat Bar. in. l. j. §. vlt. ff. de preto. stip. dicens in casu fallere regu
lā. l. ꝙ iussit. ff. de re iudi. ⁊ c. cum cessante. extra de ap. sed hec snīa
interlocutoria qua iudex dedit tertiā dilationē ꝓ vltima ⁊ pers
ptoria secū trarit executionē ergo nō pōt per iudicē reuocari cō
cedendo quartā parte vna inuita ⁊ ⁊ contradicente. Secūdo idē
probat̄. q2 dilatio hec prima secunda ⁊ tertia concessa partib⁹ am
babus presentibus ⁊ consentiētibus. si non pōt vna parte inuita
prorogari sola iudicis autoritate. vt firmat do. Bal. in. l. j. in fi. C.
q̄do ⁊ qn̄ iudex. ⁊ in. l. j. C. senten. rescin. non posse. allegans ad hoc
Spe. ergo multominus omnibus his de cuius nō poterit quar
ta dari. ex quo snīa iudicis tacite cōminātis se vlteriorem dilatio
nem non daturum questū est ius parti. in hoc ꝙ vlterior dari nō
debeat. quod quidem ius ab eo sine sua volūtate auferri non po
test. vt in iudice probat̄ in. d. cle. sepe. ⁊ in cle. pastoralis. de re iudi.
In quibus patet iudicem ius partis tollere non posse. ⁊ probat̄
ex regula. l. vlt. ff. de pac. l. an stiebuni. §. si. ff. de noua. l. id quod no
strum. ff. de reg. iur. ⁊ l. si post mortem. §. vlt. ff. de contratabu. cum
2 ibi no. †Tertio hoc euidenter ostenditur. q2 presupponitur q̄ si
quarta daret̄ dilatio illa eadem trāscēderet tēpus instantie que
stionis vsurarie prefixum. sed petita dilatio que indulta tempus
transcēderet prefixum instantie ⁊ determinationi ipsius cause nō
potest cōcedi. vt probatur ex tex. no. in. l. si cum dies. §. si intra. ff. de
arbi. ⁊ ad hoc etiā adducitur q̄ no. Bal. in. l. si qui ex cōsensu. C.
de epis. ⁊ cleri. ⁊ Bart. in. l. j. ff. de glande legenda. ⁊ in. l. si prius. ff.
3 de no. ope. nun. ergo ⁊c. ¶ Quarto idē ostēditur quia non debet
dilatio dari ad id probādum q̄ probatum nihil releuat. d. §. offi.
de leg. c. cum contingat. extra de simo. c. per tuas. C. de proba. l. ma
trem. cū si. sed ꝓbatio eius ad q̄ petitur quarta dilatio etiā facta
nihil releuaret. vt inferius ostenditur. igitur ⁊c. Quod aūt nihil
releuaret ostenditur euidētissime. qm̄ licet tunc dici posset quod
hic librū habens cogatur edere tanq̄ vsurarius per cle. j. de vsu. ⁊
q̄ plene no. in. l. j. C. de eden. tm̄ hoc falsum est qm̄ antequā editiōis
petitio cōcedat̄ necesse est probari eum a quo petitur fore vsura
4 riū. vt. s. ostēdet̄. sed hoc nunquā fuit probatū ergo ⁊c. ¶ †Quod
autem necesse fuerit hoc probari ostendit̄ quia cum quid petitur
ab aliquo ratione preexistentis qualitatis que facti est: prout hic
vt quis sit vsurarius: necesse est per prius qualitatē illaꝫ probari
C. qui accu. non pos. l. non ignorat. Sed non pōt ad hoc peti edi
tio librorū: nisi sit vsurarius vt in dicta. l. j. ergo necesse est p prius
probari qualitatem hanc q̄ vsurarius sit maxime cum nemo fe
nerator presumatur nisi probetur ad hoc vulgaris regula. l. meri
to. ff. p socio. ⁊ in. c. estote. de reg. iur. cū simi. ¶ Hac igitur conclu
sione pro verissima presupposita q̄ quarta dilatio cōcedi nō de
beat ad allegata in cōtrariū breuiter r̄ndetur. Et primo dum dr̄
quod quando per subterfugia ac mendacia vnius partis alia. s.
dilationem sibi incumbentia nō probauerit subuenit̄ vel p i. inte
grum restitutionē vel per noue dilationis concessionem et allegat̄
c. penult. de iudi. ⁊. l. ⁊ si per pretorem. ff. ex q. cau. ma. ⁊ aut. item si
C. de tēp. appel. Respondetur primo q̄ illa iura nihil ad proposi
tum. qm̄ loquūtur qn̄ dolo aduersarij cōcurrit tps prefixū instan
tie principali. nos aūt qn̄ tps prefixum dilationi particulari vt ꝓ
batur quāobrem diuersitas casuum tollit obstaculū. Preterea ⁊
nulla video: hic partis nostre mendacia aut subterfugia. qm̄ his
dilationibus pendentibus ipse solum hoc fecit q̄ facta sibi dila
tione iurauit penes se petitos libros nō esse. Dicatur ergo mihi
que subterfugia aut que mendacia pars. s. dilationis terminum
5 sibi incūbētia non probauit. qm̄ ego nullā video. †Quo ad scdm
quo dicitur q̄ cum dilatio iuris sit mensium trium. vt in. l. j. C. de
dila. ⁊. iij. q. iij. §. spaciū. cōsequens est vt eo tpe durāte iudex multi
plicare possit quot dilationes vult dummodo. s. illud tempus in
cludatur. Ad aliud breuiter respōdetur primo hoc esse verum in
causa ordinaria. secus autem in causa summaria. q2 si illa lex com
munis etiā triū mēsium dilationem statuisse intelligeret̄ in ipsis
causis summarie tex. expressus in cle. sepe. de verbo. signi. dicens in
summarijs abbreuiandas fore dilationes verbis impositis et nō
effectui contra. l. ij. in fi. C. cōia de leg. ⁊. c. commissa. de elect. lib. vj.
cum tunc illa eadem dilatio que datur in ordinarijs cōcederetur
etiā in summarijs. q̄ non est dicendum. q2 contra casum expꝛssū
6 in dicta cle. sepe. ¶ †Quo ad tertium quo dicit̄. q̄ cū ratio qua
re regulariter quarta dilatio prohibituꝫ est. q2 lex timet suborna
tionem. vel quia presumit partem didicisse testificata. Sed hec ra
tio cessat in casu nostro cum nulla testium productio facta fuerit
in tertia dilatione. igitur cesset ⁊ dispositio. vt in. c. cum cessante. ⁊
l. quod dictum. cū si. Ad istud r̄ndetur q̄ falsum est hanc esse ra
tionem quarte dilationis denegāde. imo ratio est vt amputetur
materia cōcedēdarū dilationū. vt l. l. ij. C. de tēp. ap. ⁊ vt pars sciēs
eaꝫ magna difficultate sibi concedi dilationē quartā huius metu
inductus celeriter sibi incumbētia ꝓbet in tertia imo dico allegā
do Lapū prout pridie dixi ꝙ nisi aliqua testiū productio sit facta
tertia: nunquā est quarta cōcedēda. cū hoc concessionem quarte
presupponat tex. in. d. c. vltra tertiā. Sꝫ in casu nostro nulla testiū
productio facta fuit in tertia. ergo nō potest ꝯcedi quarta. ⁊ hoc
audacter ⁊ plusq̄ animose firmat Lapus in dicta allega. lxxxj.
apud aliquos. lxxxij. quē nō sit tediosum videre. quoniā pridie al
legaui decidit dupliciter casum nostrū. ⁊ neminē habet contradi
centē. Unde satis absurdū puto a sua autoritate in iudicādo rece
7 di. ¶ †Quo ad quartū ꝙ cum dicitur ꝙ cum hac quarta dilatio
petatur ad aliū effectū quam ad eum ad quē date fuerūt tres pre
cedentes. ergo illa concedenda est. vt firmat Bar. in. d. l. si. ff. de fer.
Respondetur ꝙ recte aduertatur Bar. in. d. l. si. loquit̄ per oīa in
cā ordinaria. nos aūt sumus in causa summaria in qua quarta
dilatio nō est cōcedenda aliquo modo vt firmat singulariter La
pus nullū habēs contradicentē in dicta allegatione quā omo ve
litis videre. q2 ⁊ p hunc modū decidit casum nostrū. Preterea et
hoc est falsum ꝙ ista quarta dilatio petat̄ ad aliū finē quā ad eū
ad quē fuit cōcessa tertia. ꝙ ꝓbo manifestissime. q2 hec quarta di
latio petit̄ vt ꝓbet̄. ꝙ apud ptē nostrā sint liberi vt pars aduersa
possit p libros ptis nre intētionē suā ꝓbare: sꝫ tertia dilatio fuit
cōcessa sibi ad ꝓbādū. ergo ad eūdē effectū tēdit vna ad quē tēdit

8 ⁊ alia.¶ Quo ad vltimū quo dr ꝙ vbicūqꝫ pars nouā dilationē
petit ad ꝓbandū id qđ probare potuisset in appellatiōis cā semp
hoc casu dilatio cū solēnitate legali petita est cōcedēda.vt firmat
elegāter Bar.in.d.l.fi.de qua qdē solēnitate legali hētur in aut.q.
semel ⁊ in aut.vñ sumit.C.de pba.⁊ in.d.c.in causis.⁊ in.d.c.vltra
tertiā.sꝫ in casu isto est hmōi.ergo ⁊c.Breuiter rñdet ꝙ vt dixi di
cta bar.loquūtur in cā ordinaria sec⁹ in extraordinaria.in qua vt
dixi fm lapū qui nullū hꝫ ꝯdicentē quarta dilatio dari non pōt.
preterea dico dcm̄ bar.manifeste falsum.qꝛ fm hoc sequeret qđ si
mille dilatiōes peteret ad ꝓbādū ea q̄ ꝓbari pñt i cā appellatio
nis mille essent ꝯcedēde sed hoc ē cū lex studeat amputare dilatio
nē materiā.vt.d.l.ij.C.de tempo.⁊.d.l.i.C.de dila.ergo ⁊c. Scđo qꝛ
fm hoc seqret ꝙ ⁊ post primā aut tertiā dilationē ego peťā q̄rtā
vel vlteriorē ad ꝓbādū id qđ ꝓbare possem in cā appellatiōe.qđ
tñ potuit ꝓbare i pria ⁊ tertia.qđ ista quarta mihi cōcederet. sed
hoc est falsum:qꝛ nō alr admittit ad petēdū quartā ad ꝓbādū q̄
si iuret se i nulla negligētia versatū fore i tertia.⁊ harū ꝓbationū
notitiā ad eū nouiter deuenisse.ar.hoc extra de exce.c. pastoralis.
de ele.c.nulli licere.li.vj.⁊.c.vt circa.ergo ⁊c.pterea seqretur aliud
qđ si ps in prima dilatione quā habuit ad ꝓducendū testes puta
duos oē possibilē diligētiā fecit pro illorū examinatione fienda.q̄
tñ fieri nō potuit ꝙ si ps petat dilationē secūdā vel inferiorē non
tñ ad ꝓducēdos illos testes:in quoꝝ ꝓductiōe fuit impeditus in
si.Sed ad ꝓbandū per aliud genus ꝓbatiōis qđ hec dilatio cōce
di debebit.cū p aliud genus ꝓbatiōis possit ꝓbari in cā appella
tionis.vt.d.l.per hanc.Sed hoc est falcissimū ꝯ singularē notam
Butri.quā tenet Bar.in.l.admonendi.in.ij.col.ff.de iureiu.dicē
tis vlteriorē dilationē solū posse cōcedi ad ꝓducendū illos testes
in quibus fuit diligens ⁊ solicitus in prima ⁊ nō ad producendū
alia ergo ⁊c.Preterea vltimo si ad omne id qđ probari pōt in cā
appellationis posset continuo peti dilatio ad probādū in causa
principali certe quasi de nihilo nobis seruirēt.l.p hāc.C.de tēpo.
appel.stamens non probata in prima ꝓbari posse in cā appella
tionis.qđ minime est dicendū.¶ Quod ad id qđ dicit ad scđm
scꝫ qđ si ex productione facta post dilatiunē decursam ius aduer
sarij in nihilo efficit deterius qđ productio admittit. Breuiter
aduertēdū qđ hoc est falsum in causis summarijs.per tex.in.d. cle
men.sepe.in ver.eo saluo.Ex quo aperte ibi determinat glo.qđ in
causis summarijs ita demū post terminū admittit ꝓductio testiū
qñ contingeret remissionē fieri pro testibus ꝓducendis. sed in ca
su presenti nulla est facta remissio ergo post terminū productio
non admittitur.Et his igitur resultet licite clarior conclusio qđ
quarta dilatio in casu presenti non est concedenda tū qꝛ causa est
summaria.tum qꝛ in precedētibus nulla facta fuit testiū produ
ctio.Et hec ambo terminat Lapus decidēs casum nostrum in di
cta allegatione quem si placet omnino videre.

Consilium.ccxxvi.

1 ¶ Capi nemo pōt i ecclesijs.nec i atrio.i.claustro ecclie.⁊ nu.2.3.
4 Judex ex actis supplet etiam parte non opponente.

¶ In christi nomine Amen.

1 SPectabilis dñe collateralis primo scitis
regulam †que est qđ nemo in
ecclesijs capi pōt.C.de his q ad ecc.ꝯfu.l.pñti. extra de
immu.eccle.c.inter alia.¶ Scđo scitis aliam regulam
esse ꝙ nemo in atrio hoc est claustro ecclesie capi pōt.cū illud eccle
sie beneficio gaudeat quo ad hoc hic est casus expressus ⁊ singula
ris.xvij.q.iiij.c.id cōstituimus.⁊ no.extra de immu.eccle.c.cū eccle
sia.⁊.c.fi.¶ Tertio scitis aliā esse regulam.vt ecclesia maior iuxta
eaꝫ passuū quinquaginta minor vero in circuitu passuū.xxx. hoc
eodē gaudeat beneficio tex.est notabilis.xvij.q.iiij.in canone sicut
2 antiquitus.¶ † Quarto scitis aliam esse regulam ꝙ pro nullo cō
missio delicto nisi sit public⁹ latro vel nocturnus populator agro
rum potest quis capi in ecclesia.⁊ consequenter in eius claustro
capi.Casus est expressus.xvij.q.iiij.in canone reum expressior in.d.
capitulo inter alia vbi gl.in ver.nisi publicus latro cōcludit per
tex.illum derogatū esse iuri ciuili plures delinquentes ad hoc be
neficio excipienti qđ habetur in.d.l.presenti.⁊ in aut.de mā. prin.
§.qđ si delinquētes.Nunc ad ꝓpositum posito ꝙ statutum allega
tum loquat de debito:tñ casus per eū omissus de delinquente re
manet in dispōne iuris cōis.ff.de cōdi.ob cau.l.si extraneus.ff. sol.
3 matri.l.si cum dotē.de rescrip.c.suscepti.cū si.¶ Sed cōstat qđ de
iure cōi nemo etiā pro delicto cōmisso quātūcunqꝫ graui in eccle
sia potest aut eius atrio nisi in delictis supra numeratis. vt est ca
sus expssus in.d.c.inter alia.ergo sequit qđ cū hoc delictū pro quo
captus fuit dictus pṡbyter nō sit delictū.in.d.c.numeratū.merito
in ecclesie claustro capi nō potuerit.Nec ob.si dicat oppositū nō
fuisse qđ hec captura in loco prohibito facta fuerit qꝛ imo fuit.
vt patet ex actis vobis ostēdēdis.Preterea ⁊ si nunq̄ fuisset op
positū qđ in loco ꝓhibito captus fuerit ptꝫ ex ratiōe nūcij capiē
tis locū capture fuisset ꝓhibitū cū asserat se cepisse in claustro ec
clesie.que qdē relatio est de actis.vt in.c.qm̄ ꝯ.extra de ꝓba. nunc
sic acta faciūt notoriū.vt no.Jnn.extra de appel.c. ex insinuatio
ne.sꝫ in notorio iudex supplet etiā de facto parte nō opponēte vt
in.l.j.in glo.C.q aduer.quos.⁊ in.c.pia in fi.glo.de excep.lib. vi.ij.
4 q.i.qñ aūt.igit ⁊c.† Preterea clara est conclusio qđ iudex ex actis
supplet etiā parte nō opponēte ita ꝓbat.C.de ac.l.ampliorē.⁊ de
tēp.ap.l.ij.in fi.⁊ ē cōis doc.cōclusio i.l.vna.C.vt q̄ desunt l.l. iiij.§.
hoc aūt iudiciū.ff.de dā.infec.⁊ in.c.bone.extra de postula. ꝑla.
Ex his igit patet qđ iste vt relaxari debeat.ita indubitatā fouet
iustitiam sicut deus est.⁊ ita in mea conscientia eum relaxarem.

Consilium.ccxxviij.

1 ¶ Tempus annale a synodali cōstitutione prefixum an currat
aduersus euꝫ qui allegat ignorasse se deputatum fuisse executorē.
2 Tempus cursus inducens damnum non currit ignoranti.
3 Hereditas clausis tabulis adiri non potest.
4 Tempus prefixum comparere debenti nō currit nisi a die presen
tationis literarum.
5 Tempus prefixum syndico ad denunciandum maleficia in preiu
dicium eiusdem currere non debet nisi a tempore scientie.
6 Episcopo cui ad exequēdā voluntatē defuncti annus cōceditur
ignoranti tempus nō currit:sed ab eo tempore initiū capit quo
res distribuēde in eiusdem potestatem venerint.
7 Constitutio ignorantes non ligat.
8 Statutum synodale contra ius commune non valet.
9 Jgnorantia cōstitutionis que ꝯ longissima eius obseruātia pu
blicam promulgationem assumpsit:non excusat.
10 Exequendi iure vt quis priuetur:quot requirantur.
11 Sententia cōtra ius litigatoris lata postq̄ trāsiuit in rem iudica
12 tam valida est:quantūcunqꝫ respectu aliquo dici posset iniusta.
12 Executor quis dicatur.
13 Ultima voluntas testatoris interpretanda est fm communem
vsum loquendi.
14 Relinquo verbum certe adiectum quoteꝫ institutionem directaꝫ
notat:secus autem si rei particulari.
15 A snia lata fm cōsilium electi a partiū cōsensu appellari potest.
16 Sententia lata preterita consilij sapientis nunquā transit in rem
iudicatam.imo semper retractari potest:peritioribus insurgē cō
sulentibus.

¶ In christi nomine amen.

1 PRo plena †discussiōe premisse cōsultatiōis
primo videndū est an tps annale
a synodali cōstitutiōe ꝓfixum cucurrerit aduersus euꝫ
qui allegat ignorasse se deputatuꝫ fuisse executorem. et
an huius prime dubitationis veritas habeatur primo videndū
est quid si alleget ignorantiā hāc scilicet executionē deputatā.Jn
quo quidē breuiter videtur dicendum tempus tale nō cucurrisse.
2 ¶ † Primo quia cursus temporis inducens damnum nō currit
ignoranti.insti.de excu.tu.§.qui aūt.eo.tit.l.quinquaginta. sed in
casu nostro cursus tpis inducit in persona executoris.qꝛ inducit
priuationem officij que quidē pena est consequenter dānū.vt p
batur in.l.tertiā.in fi.ff.de manumis.test.ergo ⁊c.¶ Secundo quia
allegās ignorantiam allegat impedimentū cum ignorans exequi
non possit.ff.de eo qui pro tuto.l.quero.sed impedito tempus nō
currit saltem in effectu.vt.l.i.i.fi.⁊.l.vt perfecti⁹.C.de anna. excep.
ff.de ser.rusti.pdi.l.attilicinus.ff.de offi.pres.l.senatus.ff.de iudi.l.
ij.in fi.ff.ex qui.cau.ma.l.sed ⁊ si per ꝓtorem.§.ait pretor.ff.de excu.
tu.l.si cum ipse.C.de adul.l.si.in fi.⁊ qđ plene habetur in aut. si tñ.
C.de temp.appel.ergo ⁊c.¶ Tertio idem probatur arguendo de
tempore a testatore prefixo ad tempus cōstitutiōis.Sicut eñ tps
testō prefixum nō currit nisi a die adite hereditatis.⁊ cōsequenter
scientie habite eoꝝ que in testō sunt scripta iūcta regula iuris an
3 tiqui †volente hereditatē clausulis tabul s adiri non posse.vt est
casus notabilis in.l.iij.§.si quis heredi.ff.de testam.lib.⁊ in.l. si in
diem.ff.de condi.⁊ demō.ergo nec prefixum executori.¶ Quarto
probatur sumpto argumēto temporis a lege prefixi heredi.¶ Si
enim illud sibi nō currit nisi a die hereditatis adite ⁊ cōsequēter
scētie iūcta predicta regula.vt no.gl.in.l.fi.§.sinaūt dubius.C. de
4 iure delib.ergo nec prefixum executori.¶ † Quinto hoc probatur
sumpto argumēto de tēpore ꝓfixo cōparere debenti cū ⁊ illud nō
currat nisi a die ꝓsentationis literarum.⁊ cōsequēter scientie.vt p
bat.xiij.q.v.c.i.⁊.c.quisquis.⁊ qđ habetur extra de ap.c. super eo.
¶ Sexto sumpto argumento a tempore prefixo ad interponēdā
appellationeꝫ.cū ⁊ illud a die scētie currere incipiat.C.de appel.
aut.hodie.⁊ extra de appel.c.cōcertationi.li.vi.⁊ in aut. hodie in
glo. C.eo.ti.¶ Septimo sumpto argumento de tempore ad soluē
dū prefixo in arbitratoris laudo qđ similiter non currit nisi a die
scētie lati laudi.vt terminat Bar.suo cōsilio incipiēte. queritur
si arbiter allegans dictum.§.si quis heredi.⁊ dictā.l.si qs in oiem.
¶ Octauo sumpto arg.eius quod idē cōsulit.⁊ Bal.refert in.d.l.
quinquaginta.⁊ in.l.q̄diu.C.qui admit.dicens arg.dictorum iu
rium tps insinuādi testiū constitutione prefixum a die scētie cur
sus initium facere.¶ Nono ꝓbatur ex eo qđ idem Bart.tāgit in
l.pen.ff.si quis testamento lib.in.l.diuus.ff.de custo.reo.⁊ in.l.cum
qui.§.in popularibus.ff.de iniciur.⁊ Bald.ff.de calum.l. annus.
⁊ in.l.

et in.l.i.§.occisorum.ff.ad si. terminãtes ar.l.semp.§.hoc interdi-
5 cto.ff.qđ vi aut clam.†tempus prefixum syndico ad denunciandũ
maleficia in preiudicium eiusdẽ non currere:nisi a die scientie.
¶ Decimo probatur.quoniam hec constitutio episcopi.vt notat
Bald.de ifa.l.genera.dicitur ius pretorium.arg.a oratorum.l.i.ff.
qđ quisqz iur.sed tempus a pretore prefixum cum in dubio presu-
matur vtile.vt no.glos.ordi.insti.de perpe.et temp.act.circa prin.
non currit ignoranti.ff.de edil.edi.l.cum lex.et in.d.l.annus.ergo
nec tempus hoc prefixũ synodali constitutione episcopi licet se-
cus in tempore continuo a iure ciuili prefixo.et.l.fi.C.de pscri.lon.
6 temp.¶ †Undecimo hoc probat sumpto ar.eius qđ dicit in epi-
scopo cui ad exequendam voluntatem defuncti annus cõceditur
non quidẽ ignoranti currens sed ab eo tempore initium capiens
quos res distribuende in eiusdem venerint potestatem.et cõsequẽ
ter eius scientie.vt no.glos.ordi.in.l.nulli.§.cum autem.in ver.an-
ni.de epi.et cle.Et hec est communis Bart.Bal.et Ange.snia in.l.
genero.ff.de his qui no.infa.et eiusdem Bald.in.l.captatorias.C.
de testa.mili.in.l.vna.in prin.C.de cadu.tol.et in.l.id quod paupe-
ribus.C.de epis.et cle.quam ego ex premissis rationibus firmaui.
Sed aduertendum:quia cum hanc ignorantiã allegare non posset
predictus Jacobus qđ solum eo respectu quo executor deputat⁹
erat dicta bona possedit.et eo etiam titulo possedisse cum est psu-
mendum.vt no.glos.ordi.ff.de rei ven.l.quedam mulier.et probat
C.de acqui.poss.l.minus instructus.igit sumus extra premissam
doctorum decisionem.¶ Quamobrem secundo loco tractandum
erit an tempus hoc cucurrerit eidem allegãti se synodalem consti
7 tutionem ignorasse.In quo breuiter dicendũ qđ non.¶ †Primo
quia regula communis est qđ constitutio ignorantes non ligat.
extra de consti.c.cognoscentes.in eo.ti.c.vt animarum.lib.vi.ff.de
decre.ab ordi.fa.l.fi.¶ Secundo ad idem regula.l.generali.C.de
tabu.lib.decimo.l.si ideo.et.l.cum fratrem.C.de his quib.vt indi.
dicens scientiam non autem ignorantiam obligari.¶ Tertio ad
idem notabilis doctrina Compo.de rescript.c.capitulum sancte
crucis.dicens solum principem non aũt inferiorem aliquẽ igno-
rantem ligare posse.¶ Quarto quia et si expresse vellet dicta synoda
lis cõstitutio vt eandam ignorantes ea ligarent hoc minime pos-
8 set.†cum synodale statutũ contra ius commune non valeat extra
de offi.archipresbyte.c.fi.probatur.C.de offi.prefec.preto.l.forma.
Sed ius commune non vult ignorãtẽ synodali constitutione li
gari.vt in.d.c.vt animarum igitur etc.¶ Quare attendendũ.qđ
huius ignorãtie allegatio minime proficit ipsi Jacobo.Primo:quia
cum he synodales cõstitutiones priuantes cursu anni executorẽ
sint vniuersales ex cõi consuetudine Italie.igit eorum ignorãtia
licita non excusat excusatione.vt firmat Bartol.et est communis
theorica in.l.cunctos populos.C.de summa tri.et in.l.interdũ.§.
licet.ff.de publi.¶ Secundo:quia cum ipse Jacobus ciuis sit et ha-
bitator eius ciuitatis vbi premissa viget constitutio ergo est cõse-
quens vt allegata ignorantia eum nõ excuset cum ciuis quilibet
aut alter cõtinuus habitator sue ciuitatis statuta scire presuma-
tur et debeat adeo vt eundem ignorantia nõ excuset.vt firmat spe-
cu.in ti.de consti.§.i.in ver.quid extraneus.et Bald.C.de consti.
l.legis.in la vltima.Inde ipse etiam dixit in solenni repetitione.l.de
ta.C.qui accu.non possunt.qđ solus ciuis nouellus et qui parum
moram traxit ille est vere qui statuti ignorantiam pbabiliter ad
se excusandum allegare potest:non autẽ antiquus ciuis et qui cõ
tinuo moram in ciuitate traxerit.allegat tex.singularem in.l.qui
cum vno.ver.vltimo.ff.de re mili.cui tamen addo consocinum in
9 eod.ti.in.l.commeatus.¶ †Tertio:quia cum ipsa constitutio ex lõ-
gissima eius obseruantia publicam promulgationem assumpse-
rit adeo vt omne quasi habitantes eius habeant notitiam meri-
to allegatio huius ignorantie tanquam supine ipsi ignorãti nul
lam prebet excusationem.extra de postu.prela.c.i.xvi.distin.qđ di-
ctis.ff.de iur.et fac.igno.l.regula.et.l.nec supina.C.de peri.tuto.l.si
tutor.in glo.Ex premissis igit concludamus quo ad primũ hunc
annuũ ipsi Jacobo efficaciter cucurrisse.¶ Circa scđm quo querit
an annus iste premissa cõstitutione prefixus totaliter priuet iure
exequendi ipsum Jacobũ.an vero annus iste primus habeat pro
legitima monitione que pcedere debet ab episcopo in executores
alter vero vnus requirat et secundus ad inducẽdam priuationem
iuris exequẽdi.In quo quidẽ prima fronte dicendũ est qđ sic.Pri
mo:quia si quis bene verba legis inspiciat posita in aut.hoc ampli⁹
et in aut.vnde sumit.C.de fideicõ.et extra de testa.c.nos quidem.c.
10 tua nobis.et.c.ioannes.et in.c.si heredes.†ve quis iure exequendi
priuet duo requirunt successiue.s.iussus seu monitio ipsius epi.
Scđo post hoc cursus tpalis annalis:sed de iure hoc est qđ vnũ et
idem tps non põt operari effectũ circa duos actus quorũ vnũ suc
cessiue venit ad aliud.C.qui admit.ad.l.fi.in fi.C.de inoffi.testa.l.
cum qui.et pbat in simili in.l.ab hostib⁹.§.sed qđ simplr.in gl.ff.ex
qui.cau.ma.et ex his q̃ not.Dy.in regula sine possessione.circa fi.
de re.iur.li.vi.dum allegat gl.in.l.i.de ser.fu.ergo est cõsequens in
proposito.vt primi anni cursus hoc operet.vt habeat pro legiti-
ma monitione et iussu epi.Abinde aũt postea incipiat cursus an-
ni secundi qui operet iuris exequendi priuationem.hec aũt in ter
minis cõsuluit Bar.suo cõsilio incipiente.cauet statuto cõmunis
Ualdi.¶ Sed attendendum quia sententiam hãc puto verissimam
scz vt solus cursus huius primi anni iure exequendi priuationẽ
inducerit.¶ Primo enim dicendũ Bart.et iura supra allegata loq
in terminis diuersis a nostro pposito qđ ex tribus pz.Primo q
casus suus loquit cũ igit de priuando herede hereditate.Prima
enim pbabiliter concedi põt qđ lapsus vnius tãtum anni non in
ducit simul monitionem et priuationẽ cũ sit ipsa puatio enormis
damni seu preiudicij.nos aũt loquimur de puatiõe ab admini
stratione.et iure exequẽdi qđ quidẽ dãnum pprie loquẽdo non est.
et quodammodo nec preiudicium:vt pbat ex diffinitione.l.dam-
num.ff.de dam.infe.Unde facilius hoc casu cõcedi poterit ipsum
primũ annũ pro monitione haberi et priuatione inducere.ad hoc
elegãter accedat in simili ratio glossatoris insti.de vsuc.in princ.
in ver.dominia rerum.dicentis ideo prescriptionem plurima tps
requirere quã ipsa vsucapio:quia maioris est inductiua preiudicij.
¶ Scđo Bart.loquit in herede cui quidem a iure cõi.per.d.aut.
hoc amplius.et dictum.c.nos quidem.expresse reperit statutus an
nus post monitionẽ ad exequendã defuncti volũtatẽ.Nos aũt lo-
quimur in executore testamẽtario cui quidẽ post monitionẽ nõ re
peritur dare statutus terminus infra quẽ exequi debeat.vñ succe
dat epi arbitriũ debentis constituere ar.extra de deci.c.i.extra de
offi.dele.c.de causis.ff.de iure deli.l.in fi.Et hec fuit vna ex senten-
tijs Spec.in ti.de instru.edi.§.nunc vero aliqua ver.pe.Et qđ hoc
sit verum patet:quia tex.dictorũ canonũ supra allegatorũ:nõ ponit
determinatum tps post monitionem epi tex.vero in.l.nulli.preal-
lega.imponit tps executori legitimo qualis est episcopus:nõ aũt
testamentario qualis est ille de quo querit.tex.no.in aut.de eccle.
tit.§.si aũt qui hoc facere post binaz monitionem episcopi.tẽpus
non imponit.Uel si volumus dicere qđ tps sex mensium reperiat
executori impositum.per tex.expressum et singularem in.§.si autẽ
legatum ab aliquo in eadem aut.certe tũc erit nõ improbabiliter
dicendum.vt illi sex menses vltra tps iuris cõis additi sint a syno
dali cõstitutione succedãt loco monitionis.Reliqua vero sex mẽ-
ses qui de iure cõi per.d.§.inducant priuationem iuris exequẽdi.
et hoc est satis equum cũ viam dilationib⁹ amputemus et non ni-
miũ differat executio vltime volũtatis.¶ Tertio Bar.loquit eo
casu quo statutũ ipsum nõ incipit a generali monitiõe neqz eadẽ
in suo initio premittat.Nos aũt loquimur eo casu quo antequã
constitutio ipsa imponat iuri exequendi metã annalẽ monitio-
nem premittit in quoscũqz testamentarios executores directã.que
quidem et in hunc Jacobum directa censet cum cõstitutio ipsa lo
quatur cõtinue.C.de her.l.arriani.Nec refragat qđ dici posset spe
cialem monitionẽ requiri:non aũt generalem sufficere quẽadmo
dum facit ipsa cõstitutio.Ex quo enim iustam ignorantiam pre-
tendit episcopus de executoribus ipsis qui cõtinuo successit neqz
in dies a morientib⁹ cõstituunt ac etiam sibi assit eorundẽ iusta
incertitudo ergo satis iusta reputari dz ipsa generalis cõstitutio
nis amonitio.vt firmat Inno.extra de procura.c.in nostra.extra
de ma.et obe.c.si.et sequit Bar.in extrauagan.ad reprimendam in
ver.seu per edictum.Bal.in.l.si quis instituat.in la grande.§.i.ff.de
here.insti.l. nam ita diuus.ff.de adop.in aut.si omnes.C.si ve si se
ab her.absti.in.l.si curatoris.C.de iure deli.et probat in.l.sico tpe.
C.de remis.pig.et est casus in.c.vlti.de elect.li.vi.¶ Quarto sniam
hanc clare sequit idem Bart.ff.de leg.ii.l.cum quidã.Clarius in
suo consilio incipiẽte Cõstitutione camerinẽsi episcopi cuius sen-
sentiam secutus est.d.Pe.de ancha.in suis cõsilijs.consi.incipien
te.cõtra heredes.et pro curia episcopali.dicentes clare et punctua-
liter in casu nostro annum hunc synodali constitutione prefixũ
priuare executorem iure distribuendi:licet non iure eligendi.
¶ Ultimo cum super hoc dubio.s.an executor ipse priuatus fue-
rit emanauit snia episcopi declarantis qđ sic:a qua appellatum
non fuit.Ceterũ et transiuit in rem iudicatam ergo est cõsis vt illi
11 standum sit cũ habet pro veritate.†et valida sit sententia contra
ius litigatoris lata postq̃ transiuit in rem iudicatã qualitercunqz re
spectu aliquo dici posset iniusta.extra de re.iu.c.cũ inter.ff.eo.ti.l.
presens.et qđ not.in.l.i.§.itẽ cũ cõtra.ff.que sent.sine ap.et in.l.ii.C.
quãdo prouo.nõ est ne.¶ Ex his igit quo ad hoc scđm conclude
mus cursum vnius anni tm̃ Jacobũ hucusqz iure exequẽdi fuisse pri
uatum.¶ Quo ad tertiũ an Jacob⁹ iste vt fideicõmissarius hãc
hereditatem habeat an vt merus executor.Breuiter dõm quod in
hac petitiõe accepta ipse merus executor esse censet.¶ Primo quia
si iure fideicommissi hãc percepisset:tũc viderent per testatorem
rogati fuisse venientes ab intestato tanq̃ vltimo substituti grauã
ti de restituendo hereditatẽ dicto Jacobo detracta trebellianica
C.de impu.l.precib⁹.de testa.si pf.li.vi.cũ si.Sed hoc est falsum.cũ
ipse Jacobus ex se hereditatem apprehenderit et integraliter.igit
est cẽsendus merus executor.aliter enim dicendo iniuste indebi-
teqz totam propria autoritate apprehendisset hereditatem et con-
sequenter deliquisse.quod minime dicendum arbitror.argumẽto
ff.pro socio.l.merito.extra de regulis iuris.capitulo estote miseri

co:des ꝛ qð in simili not. Bar. de acquir. here. l. gerit. Scðo istud
idem probat ex doctrina Bart. ꝛ Bal. C. de sacro san. eccle. ꝛ eius-
dem Bal. clarius in. l. executorem. in. ij. co. C. de execu. rei iu. dicen-
tium qð qñdo ponit seu mittit certus credita vel eius quota in
secreto conscientie alterius per verba importantia arbitrium bo-
ni viri valet dispositio huiusmodi. Ceterum ꝛ intelligat testator
ipse deputasse executorem ad pias causas. cũ eius cõscientiam one
rauit per casum singularẽ secundũ cõs. in. c. cum tibi extra de testa.
Sic itaqꝫ in ꝓposito cũ testator remiserit ꝛ reliquerit in conscien-
tia dicti Jacobi. vt de dicta portione faciat ꝛ disponat prout sibi
videbitur ꝛ placebit: que quidẽ duo vltima verba important ar-
bitrium boni viri. vt de primo no. plene per Bar. in extrauag. ad
reprimendam. in ver. videbit. de secundo est tex. notabilis. ff. de fi-
deicom. lib. l. lucius quem Bart. ponderauit. ff. de exercito. l. i. §. si
plures. Igitur est consequens vt dictus Jacob⁹ in dicta portiõe
12 merus censeat. †Executor enim dicit qui nudum hꝫ ministerium
facti in distribuenda nulla sibi retenta commoditate. hic est text.
C. de execu. rei iudi. l. executore. ꝛ Bar. ponit ibi. ꝛ in. n. l. cum qui-
dam. Sed hic Jacobus nudum habet ministerium facti in distri-
buenda nulla sibi retenta cõmoditate. hic est tex. C. de exec. rei iud.
l. executore. ꝛ Bar. ponit ibi ꝛ in. n. l. cum quidam. Sed hic Jaco-
bus nudum hꝫ ministerium in distribuendo ad pias causas p̄ su-
pradicta: nullumqꝫ cõmodum percipit adeo vt etiam semetipsũ
non possit eligere posito qð pauper foret. vt est casus notabilis ꝛ
singul. in. l. si tibi mandauero. §. si tibi certum. ff. mã. quem ad hoc
ibidem ponderauit. d. Bal. ꝛ benefacit qð no. in. l. plane. ff. qð cu-
13 iusqꝫ vniuer. ꝛ in. c. si. extra de insti. ergo ꝛc. ¶ †Non refragant pre
missis eiusdem testatoris verba dicentia se relinquere dictum Ja-
cobum suum fideicõmissarium cum ꝛ inspecto communi vsu lo-
quendi secundum quem voluntas vltima testatoris interpretatur
de leg. i. l. si seruus plurium. §. si. de leg. iij. l. nummis. ꝛ l. librorum.
§. qð tamen cassius. cum si. verbum hoc. ꝛ plerunqꝫ pro executore
accipi videamus. vt ꝛ ipse Spec. attestat in. d. §. nunc aliqua. ergo
est cõsequens vt ipsum verbum hic interpretemur quaꝫ benignã
interpretationẽ suadet primo fauor causẽ. ff. de reli. l. sunt psone.
Scðo verisimilitudo que tollit ex precedentibus verbis testatoris
que declarationem inducunt dicte voluntatis. vt. d. l. si seruus plu
rium. §. si. co. ti. l. qui filiabus. ff. de here. insti. l. qui nõ militabat. §.
lucio. cum si. Est etenim verisimile qð queadmodum prudens te-
stator vsus est in precedenti parte testamẽti cõgruis vsitatisqꝫ ver-
bis ad institutionem atqꝫ substitutionem cum instituere aut sub-
stituere volebat. Ita ꝛ in ꝓposito casu vsus fuisset si ꝓposuisset di
ctum Jacobũ per fideicommissum substituere. Scðo istud idem
vehementer adiuuat. qꝛ si secus diceremus verba illa in conscien-
tia Item ꝛ aliam prout sibi videbit ꝛ placebit nullum ministra-
rent effectum: qð est absurdum: cum nullum debeat esse testatoris
verbum sine effectu aliquid operandi. ff. de ꝓba. l. quinquaginta.
14 de leg. i. l. si quando. ꝛ in. c. si papa. li. vi. cum si. ¶ †Nec similiter re-
fragatur qð verbum illud relinquo certe adiectum quote institu
tionum directum notat. secus aũt si rei particulari vt plene de il-
lius verbi natura not. in. l. his verbis. ff. de here. insti. in aut. de he.
ꝛ fal. §. si vero nuilu. in gl. super verbo relictis. in. l. cogi. §. ꝛ gñali-
ter. ff. ad treb. ꝛ plene no. d. Bal. in. l. quoties. vnde si parens. C. de
inoff. testa. ꝛ plene per canonistas in. c. raynutius. extra de testam.
quoniam illud verum premissum verbũ adiectum esset quote sim
pliciter. secus aũt vbi eidem premissa verba forent adiecta qm̃ tũc
vnum ex reliquo declarationem assumit. vt ex superiorib⁹ late ap
paret ostensum. ¶ Ex his igit quo ad hoc tertium concludamus
dictum Jacobum vt merũ executorem esse censendũ. ¶ Quo ad
vltimum quo querit ex quo reuerendus pater dñs ep̃s consensit
causam cõmitti cõsilio sapientis. cõsequens sit vt ipse iam lato cõ
silio cõtradicere nõ possit. ꝛ primo videt qð sic cũ admittẽdus nõ
sit appellationis seu contractionis auxilium veniens quis in his
que ipse facienda ꝓcurauit dicit pulcher text. de re. cre. l. gñaliter.
in. §. ver. quis ergo ferendus. ¶ Hoc tñ nõ refragãte in contrariũ
se habet veritas. Primo qꝛ quantumcunqꝫ cõsenserit cõsilio super
hac causa ꝓferendo nihilominus censet consensisse. quatenus sit
iustum. non aũt iniustum. ad hoc tex. optimus. extra de iureiurã.
c. quintauallis. ꝛ. c. veniens. ff. de ope. lib. l. i. si libertus. ¶ Scðo ꝛ lꝫ
in genere cõsenserit causam cõmitti cõsilio nihilominus nõ sequi
tur qð si illud iniustum fuerit. licita contradictio denegeť ad hoc
extra de off. deleg. c. super questionum. §. verum. Quinimo nec for
te valeret consuetudo. vt in causis pñs imperiti consilium pro ve-
ritate ꝛ sñia haberet. ar. tex. no. c. ad nostram. extra de consuetudi.
¶ Tertio põderandum qð cõsensit prefatus dñs ep̃s causam cõ-
mitti. cõsuluit sapiens dici nõ potuit. vi. q. i. in canone sapiens nõ
est omnis. ꝛ qð not. d. Bald. in. l. ij. C. de sen. ex peric. reci dicens in
sapiente duos solos esse debere vnum scire alium secure conscien-
tie vt de re iud. c. cum li. vi. ergo ꝛc. ¶ Quarto aduertendum qð ex
posito qð sapiẽs hic de partiuꝫ fuerit electus cõsensu nihilomin⁹
iudex eius cõsilium videns iniustum sequi non tenet. vt est firma
Spec. cõclusio in ti. de requisitione consilij in. §. i. in ver. quid si iu-
dex. Jo. an. in. c. nullus. ex consilio. de re. iur. lib. vi. in merca. Bart.
15 in. l. si cõuenerit. ff. de re iudi. †Quinimo cõsideranduꝫ qð ꝛ a sñia
lata secundum consiliũ electi de partium ꝯsensu põt. vt ipse Bar.
firmat in. l. i. §. quesitũ. ꝛ. l. ex cõsensu. ff. de app. ꝛ Bal. sequit. C. co.
16 ti. l. ex illo. †porro ꝛ plus est qð a sñia ipsa lata preterm cõsilij sa-
pientis nũqꝫ transit in rẽ iudicatam imo semp retractari põt peti
tionibus iustisqꝫ ꝯsulentibus. vt singulariter terminat. d. An. ex
tra de ꝓba. c. ꝓposuisti. allegans ad hoc vnicum dictũ Jo. and. in
addi. in ti. de homi. §. i. in versi. pone. A. vulnerauit. B. Nec etiam
illud est pretermittendũ qꝛ ꝛ qui iure peritus dolo iniustũ reddiderit
cõsilium parti ad interesse obligatus est vt firmat Spe. in. d. ti.
de requisitione. in ver. cõsiliarij. ꝛ sequit Barto. ff. man. l. ij. ¶ Ex
his ergo concludit vltimo prefatũ reuerendũ patrẽ ꝛ dñm ep̃m
tuderti nũc cogi nõ posse huic cõsilio assentire. Quinimo ꝛ a sñia
secundum illud lata poterit appellare. Hec aũt de premisse cõsul-
tationis articulo dicta sufficiant.

Consilium. cccxix.

1 ¶ Mentio si fiat de donatiõe in simplici: intelligit de donatio
ne inter viuos. Ubi vero mortis mẽtio fieret in donatione: censeť
donatio causa mortis.
2 Donationes causa mortis an legatorum instar renocentur.
3 Donatio facta de nomine debitoris an videat reuocata per exa-
ctionem partis.
4 Donatio de aliqua re vtenda ad tps: an transferat ius plene pro
prietatis.

¶ In Christi nomine Amen.

Pro declaratione ꝓposite thematis primo vidẽdum est an hec donatio nucentorum facta syndico ecclesie ma
ioris censeat fore donatio inter viuos an vero donatio
causa mortis. In quo quidem dicendũ est breuiter quod licet hic
articulus. s. que donatio presumit in dubio discussus fuerit a glos
satoribus ꝛ modernis. Et primo per. l. apud celsum. §. iulianus. ff.
de doli exce. ꝛ in. l. que dotis. ff. sol. ma. vbi plene per Bart. ꝛ Bal.
ꝛ in. l. seia. ff. de do. cã mor. ꝛ in. l. seia. ff. de do. p̃ele. ꝛ in. l. cum ma-
ritus. §. si. ff. de pac. dot. ꝛ plene per ipsum Bal. in. l. ij. C. de iur. do.
ꝛ in. l. in donatione. C. ad. l. fal. ¶ Nihilominus duplici ratione in
casu proposito breuiter est dicendum hanc donationem de qua in
presenti querimus mortis causa. non autem inter viuos censerit.
1 ¶ †Primo qꝛ licet vbi de donatione simplici fit mentio intelliga
mus in dubio in donatione inter viuos. ꝛ in. d. l. seia. in si. ff. de do-
na. cau. mor. ꝛ in. l. filiusfami. ver. sed enim. ff. de dona. ti. generali.
Nihilominus vbi in donatione mentio mortis fit vt in casu pro-
posito. tunc illa mortis causa donatio censeť. Ita est casus in. d. l.
ia. l. duplici titulo allegata. ꝛ firmat glo. ꝛ cõiter omnes sequun-
tur in. d. §. iulianus. Secundo qꝛ cum mortis cogitatio est dona-
tionis occasio. tunc clarissimum est qð ꝛ mentio mortis in dona-
tione facta donationẽ mortis causa significat. vt cõcludit. d. Bal.
in. d. l. que dotis. ꝛ ꝓbať. ff. de dona. cau. mor. l. ij. Sed vt cõiter vi-
demus istis donationib⁹ que fiunt pro aĩa ecclesijs aut pijs locis
vt in casu ꝓposito accidit occasionem prebet mortis cogitatio vt
cuiqꝫ consideranti apparet. ergo ꝛc. Et hec quo ad primum suffi-
2 ciant. ¶ †Quo aũt ad scðm quo queri põt an dicta donatio du-
centorum post mortem dicte dñe Joanne integraliter peti possit
per dictum syndicũ maioris ecclesie an vero solum vsqꝫ ad q̃ntita-
tem centuꝫ quinquaginta. Breuiter presuppono aliqua. Et prio
qð licet glos. ordinaria. in. l. qui post testamentum. C. de le. dixerit
donationes causa mortis ad legatorum instar reuocari nihilomi
nus Dy. quem sequit. d. Bal. in. l. stichum qui meus erit. de leg. i.
firmauit contrarium. Et ego eundẽ sequor nouissime pro hoc al
legans casum rotundum in. l. marcellus. §. paulus. ff. de dona. cau
sa mor. ¶ Scðo qð voluntaria alienatione partis rei legate. ꝛ cõ-
sequenter mortis causa donante legatum ꝛ consequenter dona-
tio quo ad partem illam reuocata censeť. licet quo ad partem nõ
alienatã firma manent. casus est de le. i. l. si ex toto. ff. de fun. instr. l.
qui tabernã. ꝛ ꝓbat ex gñalitate. rem legatam. ff. de ali. le. ꝛ. l. fidei
3 cõmissa. §. si rẽ. de le. iij. ¶ †Tertio qð cũ testator nomẽ debitoris
legat ꝛ cõsequẽter mortis causa donat prout hoc est: si inuita sua
idem exigat ꝛ pecuniã cõseruat legatum ꝛ ꝯsr donationem si ea-
dem exacta pecunia consummať ipsa extinguunť. vt de primo est ca
sus in. d. l. fideicõmissa. ff. si rẽ. ver. ergo ꝛ si nomẽ. de scðo est text. in
l. si sit legatũ. §. i. ad si. de le. i. ¶ Ultio presuppono qꝛ ꝛ cũ loco debi
te pecunie ei vincti qui legauit vel cõseqnẽter mortis causa nomẽ
debitoris donauit bõa debitoris adiudicata sunt. vt pũctualiter
accidit in ꝓposito casu. tũc si bona insolutũ accepta per donantẽ
aut legãtẽ apud eundẽ durãt dicunť ꝛ durãte nominis legatum
aut donatio adeo vt ab isdẽ peti possint dicta bona que loco exi-
gende pecunie successisse videntur. Sin aũt illa eadẽ alienata fue-
rint voluntarie: tũc si pro parte pro ea parte legatũ ꝛ donatio exti-
guunť. Si vero in totũ hec in terminis nostris est clara ꝯclusio. d.
Bald. recte intuẽti. in. d. l. qui post testũ. in questione que incipit
quero vtrũ. C. de le. Ea etenim distinctio que supra facta fuit in re
uocatione

nocatione donatiõis aut legati dum pecunia est exacta eadẽ fieri
debet. ꝛ pro dicta pecunia debita adiudicata sunt bona que loco pe
cunie exigende subrogata sunt ex regula iuris dicẽte qḋ surroga
tum sapit naturã ꝛc. vt vulgares leges dicũt. ¶ Nũc igif in ꝓposi
to cõcludamus qḋ cũ pro septingẽtis ex quib⁹ nomẽ eiusdẽ debi
toris ꝑdictis donatũ fuerat: adiudicatũ fuerũt viuẽti donatri
ci bona pro quãtitate quingentorũ trigẽtarum eadẽq; ꝑ eandem
alienata volũtarie fuerint in operã sancti Jacobi igif est conse
quens vt ex pmissis seriose deduci põt qḋ donatio hec cã mortis
firma maneat pro q̃titate centũ ꝛ septuaginta cũ bona que ꝑ reli
quis triginta vna cũ quingẽtis donatrici adiudicata fuerunt ꝑ
eandẽ fuerint in ipsam operã alienata: ꝛ p̃nr extincta aut renoca
ta mortis cã donatio. ꝛ hec de secundo subtiliter dicta sufficiant.
¶ Quo ad tertium quo querif: an respectu dictoꝝ cẽtũ ꝛ septua
ginta iure licito ingressum habeat dictus syndicus contra bona
Bartholomei dicte donatrici ꝑ pecunia adiudicata ꝛ volũtarie
per eãdẽ opere sancti Jacobi oblata. Breuiter dicẽdum qḋ non.
¶ Primo: qꝛ heres eius qui nomẽ legat debitoris aut mortis cã
donat ad hoc solũ tenef. s. vt cedat donatario siue legatario actio
nẽ in debitorẽ cõpetentẽ ipsius legatarij aut donatarij sumptib⁹
in iudiciũ deducẽdã si sumptus parui fuerint. secus si magni. Et
de pr̃io est casus in. d. l. si sic legatũ. §. i. ꝛ in. l. legatũ. ita. C. ti. de scḋo
est terminatio. d. Bart. in. d. §. i. ꝛ deducunf que plene ad ꝓpositũ
no. d. Bald. in. l. qui se debere. ff. de cõdi. ob cau. ꝛ in. l. si vt certo. §.
idẽ labeo. ff. cõmo. ꝛ qḋ no. in aut. nisi cũ si heres. in gl. sup ṽbo appa
ret. C. de liti. ꝛ qḋ no. in. l. ꝑ diuersas. in glo. super ver. aliis causis. C.
manda. Sed si diceremus hũc syndicũ recursum habere ad dicta
bona adiudicata sequeref qḋ nõ teneref heres ad actionẽ in debi
tore cedẽdã: sed ad satisfaciendũ de eo qḋ ex bonis dicti debitoris
creditori adiudicatuꝫ fuit onus incumberet ipsi syndico. igif ꝛc.
¶ Scḋo qꝛ nõ fuit intentio ipsius dñe offerentis titulo donatiõis
opere sancti Jacobi sibi adiudicata eadem obligare ad ea aliená
dicto syndico exoluendum. C. de dona. l. eris alienũ. ꝛ. l. si pfi. vbi in
gl. plene sunt cõcor. ¶ Tertio: qꝛ ꝛ si talis actio ad quẽ ꝫ debitorẽ
cedendã heres syndico teneaf nõ potuisset intẽtari cõtra donatri
cem viuentẽ si illã eadem cessisset. vt firmat gl. in. l. emptor ꝛ. l. cer
ti. C. de here. vel act. ven. dum recitaf lec. Rogerij. lꝫ Bar. aliter vo
luerit in. l. i. §. vlt. ff. de no. ope. nũ. sequutus verba Dy. in. c. pro pos
sessore. de re. iu. li. vi. ergo nec vid. f intẽtari posse ꝑ dictũ syndicuꝫ
cessionarium ꝫ hãc operã loco donatricis succedentẽ in ipsis bo
nis adiudicatis ꝛ hoc regula iuris dicẽte qḋ in locũ succedẽns al
terius vti dꝫ eodem iure ꝛc. ¶ Ex his igif quo ad hoc tertium cõ
cludamus dictum syndicũ respectu dicte summe nulluꝫ recursuꝫ
habere in ipsis bona adiudicata atq; in ipsam operã translata sꝫ
vti debere actiõe sibi cõcessa ac donata ꝫ heredes dicti Bartho
4 lomei. ¶ †Quo ad vltimum qḋ videf dicta donatrix dicto syndi
co cõtulisse in ipsis colũbaria a tẽpta eidẽ vt ad vẽdẽ data vsq; in
id tps quo dicte maiori ecclesie ipsa summa soluta fuerit. Breui
ter dicendũ qḋ verba hec ad vsum vel vtendũ ꝑali donatione re
rum adiecta ꝑut in casu ꝓposito occidit ius plene ꝓprietatis in
donatarium transferre intelligunf: non aũt simpliciter vsus vł vsus
fructus. casus est in. l. donationis in ꝯcubinã. §. species. ff. de dona.
Ceteruꝫ ꝛ idẽ est si adiecta fuerint legato ꝛ fideicõmisso ipsius rei
vt est casus. ff. de trãsac. l. cũ hi. §. si vni. sm verum intellectuꝫ. Et ꝑ
batur in. l. iij. in prin. ff. de ali. leg. ꝛ in. l. si. ff. de vsufruc. ea. rerum. et
in. l. species. de aur. ꝛ ar. le. cũꝫ ibi no. ¶ Ex quibus omnib⁹ plene
querenti satisfactum apparet.

Consilium. ccxxx.

1 ¶ Fructibus castrorũ simpliciter donatis vel relictis ad vitam
videtur ius vsusfructus relictum aut donatum.
2 Fructus cum debenf ex causa lucratiua: vt ex titulo legati vel do
nationis (qui quidem tituli lucratiui sunt) tũc ipsi fructus intel
ligunf deberi deductis primo expensis.

¶ In christi nomine amen.

Resupponitur prĩo †qḋ in ipsis castro
rũ fructib⁹ simpliciter
donatis vel relictis ad vitaꝫ vł ius vsusfructus relictũ
aut donatũ. casus est. ff. de vsufru. le. l. cũ ita. ꝛ plene no.
2 co. ti. l. fundi trebatiani. †Scḋo ꝑsupponif qḋ cũ ipsi fruct⁹ debẽ
tur ex causa lucratiua. vt ex ꝓposito casu ex titulo legati vel dona
tionis. qui quidẽ tituli lucratiui sunt. ff. man. l. si hereditatem. C.
de impo. lucra. descri. l. i. li. x. tũc ipsi fructus intelligunf deberi de
ductis primus expẽsis. casus est de vsufru. leg. l. fundi trebatiani. in
pen. rñso. a ꝫrio sensu. Et plene cõcludif. C. de fruc. ꝛ li. expen. l. i. ff.
sol. ma. l. fruct⁹. ff. de peti. her. l. si a dño. in. §. fi. ꝛ plene not. extra de
deci. in. c. tua nobis. ꝛ in. c. cũ dũs. ꝛ in. c. nõ est i ꝑtãte. Cũ ergo in
casu ꝓposito fruct⁹ huic notabili dñe debeãf ex cã lucratiua ergo
dꝫ primo haberi rõ expensarũ. ꝛ postmodũ qḋ superlucrabif. Pre
terea nõ est dubiũ hãc mulierẽ fore fructuariã. vt ꝑꝫ ex primo pre
supposito Sed ad fructuarium pertinere censenf impense merce
dum: atq; tributorũ ipsarum rerum in quibus vsusfructus habef
vt. ff. de vsufru. leg. l. quero. de le. i. l. apud Julianum. §. heres. ꝛ. d.
l. si pendentes. ꝛ. d. l. hactenus. ergo ꝛc. Jn contrarium tamen se hꝫ
veritas. Primo qꝛ vbi sic fructuarius teneref ad soluendas mer
cedes seu pensiões occasione rerum ex quib⁹ habet fructus ꝑcipe
re legatum seu donatio reduceref ad nullam seu paruam fructua
rij cõmoditatem. tunc fructuarius ipse ad pensiões siue mercedis
soluendas nõ teneref ipse: sed heres. Hic est casus singularis sm
vnum intellectũ glos. in. l. qui cõcubinam. §. qui oratũ. de le. iij. ꝛ il
lum intellectum secuti fuerunt Dy. ꝛ Hor. de leg. iij. de his verbis
§. idẽ testator. Sed in casu ꝓposito est hmõi. vt in puncto presup
ponitur. ergo ꝛc. ¶ Scḋo qꝛ vnusquisq; sumptus sic ea occasiõe re
habeat noniter fructuarius vsumfructũ ptinet ad heredẽ nõ aũt
ad fructuarium. casus est. ff. si vsufru. petaf. l. i. §. i. Et est etiam hec
vna ex cõclusionibus glos. bene distinguentis materiam in. d. c. §.
idem testator. Sed hec impensa seu solutio mercedis fienda custo
dibus arcium seu fortilicioꝝ sic principaliter ea occasione ne pro
prietarij castrorũ in eorum ꝓprietate turbenf ꝯsequenter aũt etiã
fieri videf ne fructuarius in iure noniter querẽdorũ vsusfructus
molestef. ergo ꝛc. ꝓbaf aũt hec cõclusio. ff. de vsu ꝛ hab. l. si ita lega
tus. §. dñs. ¶ Ex his ergo cõclusioni primi consultoris adhereo.

Consilium. ccxxxi.

1 ¶ Legatum factum liberis an comprehendat natos post mor
tem testatoris. ꝛ nu. 2. 3. ꝛ. 4.

¶ In christi nomine amen.

Remissorum doctorũ cõclusionem ego se
quor quatuor rationibus.
1 ¶ †Primo qꝛ ad hoc vt hi qui liberi sunt ad legatum li
beris gñaliter factũ admittanf requirif qḋ de liberorũ
numero sint tpe testamenti vel saltẽ mortis ipsius testatoris. Jta
est casus. ff. de reb. du. l. si cognatis. de le. ij. l. cum ita. §. fin. ꝛ qḋ ple
ne no. ff. de le. prestan. l. interuenit. Sed hi liberi secundi matrimonij
neq; testamenti tpe neq; mortis in liberorum numero fuerunt er
2 go ꝛc. ¶ †Secũdo vero moueor: qꝛ qua rõne vna pars ex alterna
tis alteram alternatiue orationis dubiam partẽ declarat. vt est ca
sus in specie singularis. ff. de re. du. lꝫ eadẽ rõne vna pars ex copu
latis alterã copulatiue oratiõis dubiam partem declarare debet.
Ex quo sequif qḋ cum legatũ hoc copulatiue fecerit testator libe
ris ꝛ eius parẽti merito sub hoc verbo liberũ cõprehendi voluerit
liberos solũ ex matrimonio primo cũ durante vita primi mariti
qui ad legatũ est copulatus secundi matrimonij filij nullo modo
haberi possint. Et ad hoc optime facit qḋ eleganter in simili no.
3 Bar. de le. iij. l. si legatarius. §. i. ¶ †Tertio ad idẽ potenter addu
cor: qꝛ generale verbum hoc liberũ. vbi testator maioref ad certos ex
liberis qḋ ad alios hꝫ affectionem: ex ꝑsumpta testatoris affectio
ne restringif etiam in materia legatorum ad illos ad quos maior
habef affectio. vt est casus singularis. ff. de cõdi. ꝛ demõ. l. cum vir
vxori. sed maior censef esse ipsius testatoris affectio ad liberos il
los quos tpe vite sue cognouerit quã ad alios qui post mortẽ eius
dem nati sunt. ꝛ quos nunq̃ vidit. vt ꝓbat tex. optimus. ff. de ma
numis. testa. l. alũnus. igif est cõseqnẽs vt ad solos filios ꝑmi matri
monij ad quos omnem affectionem habuisse censef legatũ hoc re
4 stringaf. ¶ †Ultimo qꝛ qua rõne datio tutele per parẽtes liberis
testamẽto facta q̃ est actus fauorabilis nõ ad eos extẽdif quos pa
rẽs se habere ignorabat. vt est casus notabilis i. l. si qs ita. §. si quis
cũ ignoraret. ff. de testa. tu. eadẽ rõne vi legatũ hoc qḋ similiter est
fauorabile a testatrice liberis factũ ad illos scḋi matrimonij extẽ
datur quos in futurum se habiturã ignorabat. ¶ Ex his igif pre
missam huius consultationis conclusionem affirmo. Lando.

Consilium. ccxxxij.

1 ¶ Fideicõmisso grauatus an potuerit bona subiecta in cã resti
tuende dotis obligare. ꝛ an bona alienata cõputenf in quartam.
nu. 2. ꝛ quid si tot fructus ex hereditate susceperit qḋ sufficiãt ad
cautionem reddende dotis poterit idem pro eadem restituenda
dote bona hereditaria subiecta restitutioni obligare. nu. 3.

¶ In Christi nomine amen.

1 Uatuor sunt †Quesita. Primum an di
ctus Albertus fideicommis
so grauatus est potuerit in fideicommissarij preiudi
cium bona restitutiõi subiecta in casu restituẽde dotis
obligare. Ad hoc breuiter rñdef qḋ non: ex quo mihi ꝑsupponif
eundem tñ in sua legitima ꝓprioq; ꝑrimonio habuisse qḋ ꝑ cau
tione restituende dotis sufficiens fuerit. casus est. C. cõis de le. aut.
res que. ꝛ in aut. de resti. ꝛ ea que parit. §. quaꝫ ob rem. col. iiij. lꝫ si
fuisset substõ pupillaris in substituti ꝑiudiciũ obligare atq; alie
nare sm. d. Bal. alibi allegantẽ tex. ad hoc singulareꝫ. ff. de tu. ꝛ ra.
di. l. i. §. lꝫ nõ nullos. qḋ ꝑ nũc nõ discutio cũ nõ attigat nostre con
2 sultatiõis ꝓpositũ. Et hoc de primo. ¶ †Quo ad scḋm quo que
ritur an bona per hũc albertũ alienata eidẽ cõputenf in quartaꝫ
Breuiter dicendum qḋ sic. ꝛ casus est. ff. ad treb. l. marcellus. §. res
que. Et hec de scḋo. ¶ Quo ad tertiũ quo querif an fruct⁹ ex ipsa
hereditate percepti eidem in trebellianicã cõputenf. Breuiter
dicendum qḋ lꝫ cũ vnus ex filijs alteri filio hereditatem restituere
grauaf fructus ex hereditate percepti nõ computenf in trebellia

ilcem. vt est casus singularis. C. ad treb. l. in bem°. nihilominus cum
alteri grauat° est restituere prout est l casu pposito eos q̄s percepit
ex hereditate. z ob iudiciū testatoris in quartā trebellianica sibi
imputat: sec° aūt si perceperit ex ipsi° fideicōmissaria negligētia vt
de pilo est casus ad treb. l. in fideicōmissaria. z l. ex asse. z l. mulier.
§. alia causa. de scdo est casus in eadē l. mulier. §. si habes. z hec de
3 tertio. ¶ † Quo ad quartū quo querit an si pbat q̄ tot fructus ex
heredi tate dictus Alber. susceperit quot ipi vel id qd ex eis reddi
tū est ad cautionē reddēde dotis sufficiāt. potuerit idē p eadē re
stimēda dote ipse hereditaria bona restitutiōi subiecta obligare.
In q̄ breuiter dico qd nō p casum ad h notabilē z singularē in l.
mulier. §. cū pponeret. ff. ad tre. Ultimū aūt q̄ p se clarū ē vlteri°
nō discutio. Hec aūt de pmisse cōsultatiōis articu. decisa sufficiāt.

Consilium. ccxxxiij.

1 ¶ Quarta episcopalis p quib° relictis solui non debeat. z an si
aliqd supsit illis relictis: de illo qd superest debeat solui. z nu. 2. 3.

¶ In Christi nomine Amen.

PRemissa q̄stio nō hz dubiū q̄ ad pecunias ex
pēdendā in cōstructiōe dicti hospi
1 talis. † Item z anniuersarii. quā z lz regularis qd lz ex
relictis ecclesiis vel aliis piis locis p aīa testatoris pos
sit epūs percipere legitimā portionē fm terre cōsuetudinē cōsideran
dam vt primū patet. de test. c. offici. z c. requisisti secundum. de sep.
c. certificari. nihilominus hoc fallit nisi qd relictū fuerit p eccle
ornamentis seu luminariis anniuersario seu p fabrica aut pii loci
reparatione prout in casu pposito. quā tūc epalis portio nullo mo
do debet. casus est extra de test. c. si. extra de ver. si. c. ex parte. el vlti
2 mo. ¶ † Quid aūt de parochiali quarta si p predictis reb° relin
quatur minorib° vel predicatorib° habet de sepul. c. dudum. §.
verum ¶ Scdo vero fallit pro his q̄ relicta sunt pro equis aut ar
mis p subsidiis terre sancte. de qb° similiter portio epalis similr
deducat. Casus est de sepul. c. in nostra. ¶ Tertio fallit nisi quid
relictū fuerit pro remedio aīe pauperib° vl cōsanguineis. quā nec
tūc portio epalis aut parochialis deducit. gl. est or. de sepul. c. ū. de
testa. c. i. li. vi. ¶ Quarto fallit nisi quid relictum fuerit singulari
persone prelationē seu administrationem ecclesie nō habenti. quā
nec tūc epalis quarta deducit. casus est de testa. c. requisisti. §. vlt.
¶ Quinto fallit si quis se z sua certo monasterio l sanitate obtu
lerit. quoniā nec tunc portio ista petitur. casus de sepul. c. de his.
¶ Ex his q̄ ad ppositū concludit. vt de eo qd per hoies dicte fra
ternitatis expēdendū est p ipsius hospitalis fabrica ac anniuersa
3 rio epalis portio deduci nō debeat. z hec de primo. ¶ † Quo aūt
ad scdm quo querit an de eo qd superest vltra dictā expensam in
dicta hereditate epalis portio detrahat. Breuiter dicendum qd
non. Primo auctoritate doctoris illustris. d. Bald. hic in pposito
terminātis in l. si quis ad declinandam. in questione que incipit.
Denuo quero testator reliquit tali fraternitati zc. C. de epis. z cle.
Scdo duab° rationib°. ¶ Prima: q: de eo qd relinquit singulari
psone plationē seu administrationē ecclesie non habenti epali por
tio non deducit. casus est in. d. c. requisisti. in fi. Sed hoc collegium
societatis hominū sancte Ursule habet loco certe psone. vt. ff. de
fideiusso. l. mortuo. Quinimo nec administrationi aut plationi ali
cuius ecclesie ppositum est ergo zc. ¶ Scda: q: de relictis psonis
que possunt cōsiderari in abstracto z seorsum a loco pio vel eccle
sia parochialis portio eadē rōne nō detrahit epalis. vt no. glos. in
d. c. ū. de sepul. Sed hec psone hoim societatis qbus est relictū pñt
cōsiderare seorsum ab ecclia sancte vrsule: qd pz qz sunt seculares
laice psone. ergo zc. Ex his igitur concluditur per prefatum epm
nullomodo canonicam portionem detrahi posse.

Consilium. ccxxxiiij.

1 ¶ Priuilegia locis concessa ad quoslibet psonas ibi stantes ex
tenduntur forenses z extraneis.
2 Delinquens in ecclesia: an gaudeat priuilegio eiusdem.

¶ In christi nomine amen.

ADuertendū q: dico hoc falsissimū ppter
tria. ¶ Primo q: tex. dicto
rum canonū loquit indistincte nō distinguēdo clericū
a laico. ergo zc. ff. de pub. l. de prio. cū fi. ¶ Scdo: q: ma
ior rō est l clerico. vt l ecclia capi nō possit q̄ in laico cū clericis do
mus ppria q̄dammō ecclia sit. domo aūt ppria nemine capi per
missum est. ff. de in ius vo. l. plerique. ff. de reg. iur. l. nemo de domo.
¶ Tertio q: hoc puilegiū z in ecclia nemo capi possit est cōcessū
loco ipsius ecclesie. ergo habet locum in quolibet ibi reperto siue
clerico siue laico. facit qd in simili not. Bart. in l. si. C. de testa. z l.
1 iunctos pplos. z Bal. in. l. si nō speciali. C. de testa. † dicētes priui
legia locis concessa ad quaslibet psonas ibi stātes extēdi forenses
2 z extraneas. z pbat optime. de test. mili. c. fi. ¶ † Ego dico qd ēt si
qs l ecclia deliquerit hz hoc bñficiū. vt ibi capi nō possit. Ista gl.
est or. d. z singularis ad quā videte. in. d. c. frater. xv. q. iiij. hic alleg.
Nec ob. tex. in. d. c. fi. de immu. eccle. quā ille loquit in casib° specia
lib° z exceptuatis a regla. d. l. pñtis iter quos iste nō est. Istā ergo
gl. debetis tenere q: nihil hz cōdictū. ¶ Ista est vna trussa cū ma

nifestū sit clericos vt plimū magis hodie alibi q̄ in ecclesiis repe
riri. ¶ Ista est ratio falsa. q: fm eam sequeret q̄ si laicus fugeret
de loco seculari ad ecclesiam qd iudex secularis possit tunc ibi eū
facere capi cum cōsideratis principio iurisdictiōis talis causa nō
limitat legem qd ait. in fi. ff. de adul. qui tex. est ad hoc notabilis.
Istud est falsum. z ztra. d. l. presenti. que indistincte in fugiente lo
quitur. ergo zc. ratio ergo sola dictorū canonum est priuilegium
loco cōcessum. vt. ā. dixi. ¶ Hec est trussa. sed excommunicatus in
ecclesia repertus debet taliter repelli ab ea vt sit volentis capere p
secutio cōtra eum difficilis. Ita singulariter dicit Bar. ad ppositum
tum in. l. i. in fi. ff. de acqui. re. do. qd quidem hoc minime factum
fuit. z in ipsa ecclesia captus est ergo male.

Consilium. ccxxxv.

1 ¶ Tutor quando amittat legatum ratione nō suscepte tutele.
2 Surdaster an possit inceptam administrationem a tutela se excu
sare possit.
3 Tutor per decretum iudicis a persecutiōe oneris tutelarū abso
lutus: si cōueniat ex eo qd administrationem amiserit: an talis ab
solutio prestet tutori iustam defensionem.
4 Fratres sancti augustini an possint possidere bona imobilia. nu
mero. 6.
5 Legatum rei aliene ecclesie factum an valeat.
7 Si dubitatur de viribus testamenti an possit procedi ad ius adi
tionis.
8 Testamentum secundum eiusdem continentie z effectus cum pri
mo: an reuocet primum.
9 Dicta in exceptionibus fidem faciunt contra excipientem.
10 Sententia quando suspendat per petitionem consilij sapientis.

¶ In christi nomine amen.

1 QUo ad primū † quo querit an Ciccus p
Bonannum fratrem filie
tutor relictus. ex eo q: offm tutele administrare desierit
data sibi predia amiserit. Breuiter dicendum est qd p
hūda substantia veritatis duo sunt iura cōsideranda. z primo est
ius antiquū cuius determinatio ad tria membra principalia re
ducitur. Primum aūt est qd quiqz is cui testō relictū est absqz ali
quo iniūcto tutele onere p testatorē se excusat a tutela datiua hec
est ea quā ius decreuit. z ppter hoc legatū nō amittit. Cas° ē. ff. de
exc. tu. l. ex his apparet. ff. de his q. vt idi. l. post legatum. §. amittere
Aliqū vo z hoc est scdm mēbrū is cui legatū est cū iniūcto tutele
onere ergo tutelā nō assumit z si vellet non posset ppter militiam
vel alia cām. z tūc nō administratio iniūcti officij minime relicti
pnationē inducit. cas° ē. C. de le. l. ab administratiōe. Aliqū vero
z hoc est tertiū mēbrū is cui relictū est cū pdicto onere ipm tutele
offm p aliqd tps administrauit postmodum antez administrare
desiit vel vt suspectus a tutela remot° est. z tūc remotio vel admi
nistratiōis desistētia relicti pnationē induci. Casus est in. l. quid
aūt ver. multomagis. ff. de excu. tu. ¶ Aliqū vo. z h est mēbrū vlti
mum is cui relictū est cū pdicti oneris iniūctione nūq̄ se admini
stratiōi iminiscuit z tū: regula iuris predicti qd ipe relictū amit
tat pupillo cui relictus est tutor applicādū. Casus est. C. de leg. l. si
legatari°. ff. de excu. tu. l. nensenius. Fallit aūt hoc primo in scdo mē
bro supra posito. Scdo nisi cōstet testatorē alia cōtēplatione reli
quisse quā ob recōpēsanda onera tutele. Casus est in. d. l. nensent°.
l fi. Tertio nisi is cui relictū fuit zsanguine° fuerit testātis: q: tūc
cū magis ztēplatiōe cōsanguinitatis q̄ respectu recōpēsandi one
ris reliquisse presumat zño est vt legatū nō amittat. Casus ē. ff. de
excu tu. l. tutor. §. que tuto. z bñ facit in simili tex. de test. requisisti.
Fallit quarto nisi ei qui tutor deputatus fuerit relictū sit cū gra
uamine restituendi. Casus est. ff. de excu. tu. l. amicissimos. z hec de
ipsius iuris antiqui dispōne dicta sufficiant. ¶ Est igitur viden
dum scdo quid de iure nouissimo iuri quo quidē per viā cōsilij
sequor cōez opi. que originaliter fuit Jac. de belui[s]o in aut. de here. z fal. in. §. his oib°. in vltima oppositiōe quā Bar. z bal. cōpro
barunt in. d. l. si legatarius. C. de lega. dicētes per dictū. §. his om
nibus z autē. hoc amplius. C. de fideicōmis. q̄ hodierno iure dat°
testamēto tutor neqz tutelam assumēs quecūqz sibi testamēto reli
cta amittat nulla facta distinctione in cōtēplatiōe recompēsandi
oneris tutelarum an vero alias sibi relicta fuissent. Et hec de pri
2 mo. † Quo ad secūdū quo queritur an post ceptā administratio
nē surdaster a tutela se excusare possit. Breuiter quod nō quia ca
3 sus est de le. tu. l. vltia. ¶ † Quo ad tertiū an decreto iudicis tutorē
a psecutiōe oneris tutelarū absoluēs tidē prestet iustā defensionē
si conueniatur ex eo quod administrationem amiserit. Breuiter
dicēdū quod aut iudex ex eo eū absoluit: q: suspectus erat in tute
le officio tāq̄ dolose administrās vel administrare negligens. Ex
qbus causis pōt tutor a tutele cāra moueri vt. ff. de suspec. tu. l. iij.
§. pterea. §. nunc videam°. §. vbi pu. edu. debeat. l. fi. C. de pei. l. cum
qui. C. de admi. tu. l. fi. in prin. z not. ff. de aut. tu. l. fi. in prin. z not. ff.
de aut. tu. l. si tutor. z tunc ex sñia iusta si paratur ipsa defensio quā
decreto tutoris vt suspectus remot° fuit ritēporis periculum nō
timet. Casus est. ff. de suspec. tu. l. decreto. cum fi. Aut ipa sñia eum
absoluit

absoluit ex eo. q; surdaster erat. ⁊ sic propter causam que a iure re
putatur impossibilis ad producendum excusationis effectu;. Et
tunc aut vna cum ipsa falsa causa a iudice in sententia adiecta cō
currit. Alia vero ⁊ que a iure legitima reputat ad pariendum le
gitimam excusationem. ⁊ tali casu sententia licet nulla vna causa
tamē ex concursu causo vere tidem parat iustā defensionē. Casus
est vnicus ⁊ singularis. ff. de excu. tuto. l. qui testamento. Aut sn̄ia
ipsa iudicis que absoluit a psecutiōe tutele ex causa a iure illegi-
tima nullam habet secum cōcomitantiam ⁊ vere ⁊ legitime cause
⁊ tunc cum tutor administrationem amittens cadat in negligen-
tiam. ⁊ consequenter in latam culpam. vt pbat. Carb. ru. l. ij. ff. de
ver. sig. magna negligentia. ⁊ l. cedere oiem teneat. vt. Carb. tute.
l. quicquid. cōsequens est vt sn̄ia iudicis nulla tutorem hunc non
excuset quo minus teneat de lata culpa q̄ pp̄ter negligentiam in
cidit vt eleganter ⁊ clare decidit Bar. ff. de acquir. pos. l. inste possi
4 det. ad fi. Et hec de tertio. ¶ †Quo ad quartum quid iuris sit de
relicto facto fratrib⁹ per dictum Liccum pro ecclesia cōstruenda.
Breuiter respōdeo in hoc sunt plura cōsideranda. ¶ Primū an
ipsi fratres religiosi sancti Augu. potuerant executores testamen
to relinqui quo ad hoc: vt ipsi in domib⁹ testatoris curā habeāt
ecclesie cōstruende. ⁊ in hoc breuiter dicendu; qd̄ sic. ipsum tamē
officium nō possunt suscipere absq; eorū superioris licentia. casus
est de testa. c. religiosus. li. vi. ¶ Scd̄m an posito qd̄ superioris li-
centiam nō impetrauerint nihilominus per eos gesta vigore acce
ptati off. cū sint valida. ⁊ in hoc breuiter dicēdū qd̄ sic vt singula-
riter terminauit. d. Fede. de senis in suis cōsilijs. cōsi. xcix. per text.
in simili. C. de pen. l. ita demum. ⁊ ff. co. ti. l. filiusfa. §. veterani. quod
quide; in plurib⁹ locis referēs. d. Ant. de bu. approbauit. ¶ Ter-
tio an ipsis fratrib⁹ licitum fuerit oratorium in ipsi domib⁹ eri-
gere absq; ipsius epi permissu atq; licētia. Breuiter dicēdū qd̄ nō
q; casus est in aut. vt in priuatis domibus. in rubro ⁊ nigro. ⁊ in
aut. de ec. ti. §. si quis aūt voluerit. ff. de rer. di. l. in tm̄. §. sacre. extra
de reli. do. c. ad hec. ⁊ de cōse. dist. j. in canone vnicuiq;. ¶ Quarto
videndum. s. quantum tempus astricti fuerint dicti fratres eam
cōstructionem oratorii exequi que eis p testatore; iniuncta fuerat
Breuiter dōm quod l; de hoc due fuerint opi. de quib⁹ plene per
Spe. in ti. de instru. edi. §. vlti. ad fi. tn̄ hic est veritas que; sequitur
Fede. ⁊ post eum oēs cōiter in consilijs suis. consi. cxxiij. als. cxiij.
sc; qd̄ ad inchoandum constructionem eis datur annus a die mo
nitionis facte per epm̄. Casus est de test. c. iij. ⁊ plene not. C. de epis.
⁊ cle. l. nulli. ad cōplendū aūt iam inchoatū terminus quinq; an-
norum constituit. Casus est in aut. de eccle. ti. §. si quis edificatio-
nem. Si autem re incompleta aut nō inchoata hec tpe lapsa fue-
rint: tunc in iure exequendi succedit episcopus. vt indictis iurib⁹
probat. ⁊ in. c. tua nos. c. io. annes. ⁊ c. si heredes. de testa. ⁊ in aut. l;.
C. de epi. ⁊ cle. ¶ Ultimo videndū an legatū dictorum duorū pre-
diorum ecclesie sancti Aug. factum validū sit de iure. In quo bre-
uiter premittēdum id qd̄ supra cōclusum est. sc; hec duo predia do
minium dicti testatoris exiuisse pp̄ter nō executam ab eo tutelā.
⁊ cōsequēter inferendum est ita ambo predia que per eundem le-
5 gata sunt aliena fuisse. †Dum igitur querit an legatum rei aliene
ecclesie factum valeat. Breuiter sunt consideranda duo membra.
¶ Primum qd̄ aliquando vni ecclesie legat res alterius ecclesie. ⁊
tunc de hoc dicendum vt in. c. filius. extra de testa. ⁊ per Bar. in. l.
apud iulianum. §. fi. de leg. i. per Bald. ⁊ alios. C. de leg. l. cum alie-
nam. Aliquando vero legat ecclesie res alterius psone priuate. vt
in casu pposito. Et tunc dico qd̄ l; regulariter dum querit an de
beatur legatū rei aliene pro veritate distinguat an fiat a sciēte: an
ab ignorāte: vt plene in. d. l. cum alienā. ⁊ insti. eo. ti. §. si. nihilomi-
nus quando idem legatū sit ecclesie dico illud validū etiam si fue
rit ab ignorante in preiudicium heredis: nō autem eius cuius in
veritate non est. vt. j. declarabit. Hoc autem verissimum fore per
prius duo presupponens qd̄ relictum factū ecclesie dicit ad pias
causas. vt no. Spe. in ti. de instru. edi. §. nunc vero aliqua versi. et
scias qd̄ inter relicta. ⁊ refert. d. Bal. hoc cōfirmans in aut. simili-
ter. C. ad. l. falcidiam. ¶ Secūdo qd̄ a relicto libertatis ad relictū
ad pias causas procedit argumentum vt firmat Bart. in. l. proxi-
me. ad fi. ff. de his que in testa. delen. ⁊ in. l. titio vsusfructus. §. fin. ff.
de cōdi. ⁊ demon. Sed casum habeo qd̄ fauore libertatis validu;
est legatum etiam si testator ignorauerit seruum manumittendū
esse alterius putans esse suum. vt decidit in. l. paulus. ff. de fideicō.
lib. ergo sequit qd̄ idem dicendum sit in relicto aliene rei ecclesie
facto qd̄ censet ad pias causas. ⁊ hec in pposito est vera ⁊ nouissi-
ma conclusio: ex qua infert legatum hoc duorum prediorum. ⁊ si
a Licco ignorante illi esse aliena factum fuerit ecclesie nihilomi-
nus fore validum nō in preiudicium illius ad quem ipsorū pdio-
rum dn̄ium reuersum est: sed ipsi⁹ testatoris heredis cū illa a dn̄o
teneat redimere ⁊ ecclesie p̄stare vel si vendere nolit dn̄s iustā da-
re estimationem. vt est casus in. d. §. non solum. ⁊ in. d. l. non dubiū
6 in fi. iūcta. l. paulus. preal. ⁊ hec de quarto. †Predicta locum sibi
vēdicant illo presupposito qd̄ fratres sancti Augustini de cōsue-
tudine generali quā papa tolerat possunt in cōmuni immobilia
possidere sm̄ Fede. de senis in consi. xij. ⁊ xxv. ⁊ per Joan. de lig. in
cle. exiui. de verb. sig. licet de iure cōi aliud dicat. vt plene in. c. j. de
reli. do. lib. vi. ⁊ in cle. j. de regula. ⁊ in. c. quorundam. de elect. lib. vi.
7 ¶ †Quo ad quintum. s. an ex eo qd̄ dubitare videt dicta tutrix. ⁊
mater de viribus testamenti ex quo petit se imitti pcedat immis-
sio petita vel non. In quo breuiter dicendum immissionem pro-
cedere petitam ex beneficio ipsius. l. edicto. ¶ Primo q; l; quan-
do dubitat de viribus testamenti non possit procedi ad ius adi-
tionis vt per id fiat heres dn̄s proprietarius. vt in. l. eum qui duo-
bus. C. de impu. ⁊ ali. subs. nihilominus procedi pōt ad ius petende im
missionis ex beneficio. d. l. edicto. vt per id qui dicit heres posses-
sor constituat. Hec etiam sn̄ia glos. ordi. ⁊ communiter omnium
in. l. qui falsum. ⁊ l. heres institutus. ff. de acquir. here. ad hoc alle-
gantium tex. optimum in. l. ij. de edic. diui. ¶ Scd̄o idem probat:
q; non totaliter dubitat predicta mulier de viribus testamenti cū
vt ex eius verbis vehementer opinet hoc testamentum quo se pe-
tit immitti inualidum fore. paria aūt hec duo videnť. s. quid fir-
me teneri vel quid ita esse vehementer opinari. ff. de acqui. here. l.
cū quidā. §. qd̄ dicit. d. ij. Sed si dicta mulier firmū habuisset te-
stamentum vere validū potuisset absq; dubio in illa immissiōe pe-
tere ergo idē erit si validitatē vehemēter opinet. ¶ Tertio aduer
tendum qd̄ non tm̄ hec mulier petit se immitti ex eo testamēto qd̄
ipsa pducit: sed etiam ex eo testō qd̄ pductū dicit ab aduersario
eiusdem continentie existente. Cōsequenter igit cū ex vtroq; here
ditas debita sit pupillo: cui⁹ nomine petit immissio neq; mulier
ipsa magis applicet mentem suam ad vnum testm̄ q̄ ad reliquu;
cōsequens est vt non solū possit immissionē petere sed etiā adire
sufficit ipsam mulierē scire hereditatē pupillo delatā esse. ⁊ ex te-
stamento l; ignoret an ex ipso testō qd̄ ipsa pducit. an vero ex eo
qd̄ aduersarius pducit. ⁊ hoc pbat optime in simili. ff. de acquir.
her. l. qd̄ si dubitet. ⁊ facit qd̄ habet. ff. de lib. ⁊ posthu. l. gallus. §. si
eius. hec aūt in nostris terminis fuit manifesta decisio. d. Ang. in
8 d. l. eum qui de duob⁹. Et hec de quinto. ¶ †Quo ad sextū an per
secundum testm̄ eiusdem cōtinentie tutoris ⁊ effectus cum primo
ipsum primū sit reuocatū. Breuiter opi. glos. or. est qd̄ sic. inst. qui.
mo. testa. infir. §. posteriora. Sed qd̄ nō comperio glossatoris opi-
nionem a doc. ruminatā. Igit ergo cōcludo sic. qd̄ aliquando re-
periuntur duo testamenta per oīa eadem quorū tamē vnū exēplar.
aliud vero exemplum. ⁊ tunc frustra tractatur an vnum reuocet
reliquum. qm̄ ex scripto in forma exempli nihil vtiliter sit adeo
vt neq; hereditas adiri neq; bonorū possessio peti possit. Est igit
necesse hoc fieri in scriptis in forma exēplaris. Casus est. ff. de bon.
poss. sm̄ tab. l. i. C. si quis in duob⁹. ⁊ pbat egregie. ff. quemadmo.
testa. ape. l. si quis fecerit. Aliquādo vero producunt duo testamē
ta per omnia eadem scripta in forma exempli adeo vt nullum re
periat exemplar. ⁊ tūc etiam frustra tractat an per vnum reuocet
reliquum. qm̄ ex his exemplis nullus resultat effectus neq; circa
aditionem neq; circa petēdā bonorū possessionē: neq; circa indu
cendam pbationē vt est casus in. d. §. si quis. ⁊. d. l. si quis fecerit.
Aliquando pducunt duo testamenta per oīa eiusdē cōtinētie p̄-
terq̄ in legatis ⁊ descripta in forma exemplaris. Dubitat aūt qd̄
ex eis sit posterius ⁊ tūc exemplar illud testamēti qd̄ cōtinet lega-
ta pauciora inducit alterius reuocationē. Casus est singularis de
le. ij. l. sempronius paulo. aliqū vero ⁊ vltimo pducunt duo testa
menta scripta in forma exemplaris in omnib⁹ ⁊ per oīa eiusdē cō
tinentie. vt est casus noster. ⁊ tūc dico per scd̄m reuocari primum
imo hec oīa exemplaria censeri testm̄ vnū ⁊ idem l; scripture sint
plures adeo vt ex vtroq; possit pcedi ad aditionē ⁊ bonorū pos-
sessionem. l; glos. cōtradixerit ⁊ male. Hec primo dico pbari. ff. de
testa. l. vnum secūdo dico esse casum recte inueniri. ff. quemadmo.
9 test. ape. l. si cū in duob⁹. in primo respōso. ⁊ hec de sexto. ¶ †Quo-
ad septimū an ex eo qd̄ ipse Liccus in suis exceptionibus confes-
sus est se fuisse a tutela remotum satis probata dicat esse remotio.
Breuiter est dicendum qd̄ sic: q; sicut dicta in libello fidem faciūt
contra libellantem. vt in. l. cum precum. C. de lib. cau. C. de trāsact.
l. cū tecum. cum si. ita ⁊ dicta in exceptionibus fide; faciunt cōtra
excipientem a paritate rationis ⁊ vt equalitatem in iudicijs ob-
seruemus. ⁊ ita obseruauit Bar. ⁊ recte. C. de his que pe. nomine.
l. vnica. ff. de confessis. l. certum. c. si quis absente. Et hoc de septi-
10 mo. ¶ †Quo ad octauu; an sn̄ia ipsa quo remotus fuit Bonan-
nus a tutela vt suspectus suspensa fuerit per petitionem cōsilij sa-
pientis. Breuiter dicendum cum quo ad inducendam suspensio-
nem hec duo vadant a pari. s. appellatio ⁊ consultatio. vt no. Jo.
and. in rub. de appel. ⁊ in. c. legitima. eo. ti. li. vi. in nouella. ⁊ pba-
tur in. c. licet. de officio lega. ⁊ in. l. ex illo. iuncta glos. in versi. specia
le rescriptorum C. de appella. licet alias legiste terminant ⁊ male in
l. ad principem. ⁊ in. l. j. §. questitum. ⁊ in. l. ad imperatorem. ff. de ap
pella. ⁊ in. l. j. ff. nil nouari. ⁊ in. l. j. C. de rela. ergo dicendum quod
sicut appellatio nulliter interposita non suspendit effectum sentē
tie nisi fuerit delatum vt in. c. non solum. ⁊ in. c. cum appellationi-
bus friuolis. de appellationi. lib. vi. ita nec pariter suspendat con
sultatio si consistat illam nulliter esse petitam. Et hec de octauo.

¶ Quo ad vltimū iā error indictionis seu annorū dñi ipsum vi-
tiet testū. Breuiter dicendum qd licet eorundem vitiet omissio.
ꝛ plene no. in. c. iter dilectos. extra de fi. instru. l. generali. de tabu. li.
x. ꝛ. l. iure gentium. §. qd fere. in glos. nihilominus nō vitiat error
in eisdem: vt per multas rationes quam superflue referre cōsuluit
Dy. refert. d. Bal. in. l. vnica. C. de iusti. co. confir. ꝛ patet ex his que
late no. d. Bart. ꝛ alij. ff. de regu. iur. l. si librarius. ff. de sta. homi. l.
imperator. ꝛ ex late dictis Jo. and. referentis etiam verba Spe. in
data. vi. lib. Et hec de premisse totius consultationis articulo di-
cta sufficiant.

Consilium. cccxxvi.

1 ¶ Priuatio ab officio est pena.
2 Contumacia prīa euacuata p expēsarum refectionē est pficua ad
augmentationem pene inducendam in contumaciam secundam.
3 Delictum seu notatio prima aggrauant penam delicti ꝛ annota
tionis secunde.
4 Denotatione prima ꝛ secunda notatus quis dicatur.
5 Absolutio in dubio presumit facta ex ea causa que magis fauora-
bilis est absolutio.
6 Ad pbandum vite melioris frugem sufficit triennalis temporis
testimonium.
7 Actus notationis interpollati non sufficiunt ad inferendam pe-
nam ratione odij restringendi: sed requiruntur continui.
8 Omissio forme atqꝫ solennitatis actum reddit ipso iure nullum.

¶ In christi nomine amen.

VT premissa consultatio claram decisionem accipiat duo sunt breuiter pre-
1 mittenda. ¶ † Primum qd priuatio ab officio dicatur
esse pena. ff. de testam. l. testamento centurio. ad fi. ff. de
procu. l. mutus. §. pena. Secundum qd ex tertia notatione consti-
tutio supra relata inducit pene augmētum atqꝫ aggrauationem
vbi prime ꝛ secunde annotationis statutum ducit in notam neqꝫ
penam temporalis suspensionis a tabellionatus officio per nota-
tionem tertiam inducit penam perpetue depositiōis. ¶ His igit
presuppositis circa premissam dubitationem primo dicendum vi
detur dicto domino pconsuli ex his tribus notationibus in Ser
Nicolaum obtentis concessam videre facultatem in eundem pe-
nam augmentandi. hoc est vt abrasio a matricula fiat. ꝛ cōsequen
ter ppetua ab officio depositio posito qd ab aliqua ipsarum nota
tionum dictus Ser Nicolaus fuerit absolutus. hic enim in simi-
li videt decisio Joan. an. in addi. Spec. in rub. de fur. Bartho. de
acre. l. si cui. Bald. C. de edil. act. l. i. C. de ser. fug. aut. sed nouo iu-
re. dicentium primum maleficium posito quod extinctum aut pre
scriptione aut pene solutione abolitū. His enim modis abolet.
ut. ff. de iniur. l. sed si vnius. §. si ante. nihilominus prodesset quo
ad augmentum seu pene aggrauationem municipali lege indu-
ctam contra secundo vel tertio delinquentem. pro qua quidez de
cisione videtur tex. notabilis. ꝛ ibi etiam hoc decidit Bal. in aut.
2 qui semel. ad fin. C. quomodo ꝛ quando iudex. † vbi est expressum
qd contumacia prima euacuata per expensarum refectionem est
proficua ad augmentationem pene inducendam in contumaciaz
secundam. Sic itaqꝫ dicendū videt in pposito casu. s. vt ipse pre-
cedentes notationes posito qp per subseqūētes absolutiones sub-
late nihilominus pdesse debeant. vt pena ex vltima annotatione
inferenda augmentetur. ¶ Premissis tamen non refragātibus
puto sententiam cōtrariam veriorem. Aduertendum eñ primo
qd premissa doctorum cōclusio loquit eo casu quo ex ipsa prima
notatione atqꝫ sñia cōtra delinquentem lata sequut⁹ est effectus
punitionis. vt qꝫ delinquens cōdemnatus penam soluerit ꝛ cōse-
quenter abolitum sit delictum. vel loquit eo casu quo licet ad de-
lictum aut sñiam non fuerit pcessum ad executionē pene: nihilo-
minus pur delictum remanet puta eo casu quo potestati de deli-
cto cognoscendi prescriptū fuisset aut de eodē cognosci nō posset
3 qꝫ in aliena iurisdictione cōmisso. ¶ † Quib⁹ quidem casib⁹ non
iniquum videri dꝫ: vt ipsum delictū seu notatio pria aggrauēt pe
nam delicti ꝛ annotatiōis scde. cum tunc ipsum delictum posito
qd ex supra relatis causis de eo cognosci non pōt pur delictum re
maneat. hic est tex. C. de epi. audi. l. aū. Nos autē loquimur eo casu
quo a precedentib⁹ notationib⁹ ipse ser Nicolaus fuit penit⁹ ab-
solutus quo quidem casu minime dicendū est eadem absolutione
extinctas pficere ad pene augmentationem ex ipsa vltima nota-
4 tione inferende. qd ex aliquibus euidentissime pbo. ¶ † Primo: qꝫ
is dicit prima ꝛ scda denotatiōe notatus cuius notatiōes effectuz
duratiuū habuerūt. tex. est in specie. ꝛ ad ppositum notabilis. ff.
de pe. l. ij. ad fi. sed pria ꝛ scda notatio dicti ser Nicolai effectuz du-
ratiuū habuisse nō censet quo p absolutiōes penitus sunt sub-
5 late ergo ꝛc. ¶ † Scdo: qꝫ in dubio hec absolutio presumi dꝫ facta
ex ea cā q magis fauorabilis est absolutio. ꝛ pñr ex ea: qꝫ a turpi ꝛ
immoderato viuēdi genere ob qd notationes sequute fuerūt ipse
ser Nicolaus destitit. ad hoc tex. est optimus. ff. de suspec. tut. l. he
enim cause. ꝛ qd plene no. de elec. c. si cōfirmationem. li. vi. in glos. ꝛ
eo. ti. c. super eo. in antiquis. sed tex. habeo qd pp̄ter desistentiā ab
iniquo viuendi genere ꝛ reuersionem ad bonum quis fingit no-
uus homo adeo vt fingat nunqꝫ fuisse talis qualis erat tpe male
vite adeo etiam vt iura qd statuentia in immorigerate viuentem
locum in eo nō habeant in futurū. sed bene quo ad ea qua in pte-
ritum cōsummationē receperūt. vt de primo est tex. in. l. di. canone
ferrum. de secundo est tex. C. de nu. l. imperialis. in ver. vt fidelicta ꝛ
in. c. cum tu. in ver. donec iuncta glos. de vsur. Tertio tex. in. l. quis
sit fugitiuus. in priu. ff. de edil. edic. ꝛ. l. palam. §. que adulterium.
ff. de secū. nup. ergo est consequens. vt pena depositionis ab officio
que veniebat inferenda ex notatione vltima iuncta cum precedē-
tibus quarum omnium causarum fuit iniquum videndi genus
imponi nō possit dicto ser Nicolao igit ab absoluto qd ad melio
ris vite frugem se reduxit. ¶ Tertio ponderandum qd inter pe-
nultimam atqꝫ vltimam notationez ipsius ser Nicolai tres anni
fuerunt intermedij quibus ipse ad partium positus fuit absolu-
tus que quidem absolutiones. vt premisi ex ea causa facte censent
6 qꝫ ad meliorem vitam reductus est ab iniqua desistens. † Sed ca-
sum rotundum ꝛ singularem habeo qd ad probādū vite melio-
ris frugem sufficit triennalis temporis testimonium. vt ponit le-
gislator expressum. in aut. de monachis. §. nam ꝛ si vitium. ergo est
consequens vt Ser Nicolaum respectu pene inferende considere-
mus tanqꝫ illum qui bis notatus ex continuatione male viuendi
notatum tertio. sed tanqꝫ illum cuius precedentes notationes ex
subsequenti absolutione pp̄ter assumptam frugem melioris vite
per triennale tempus probatum penitus sunt sublate adeo vt fin
gantur a iure per. d. c. ferrum nunqꝫ prius fuisse notatus ꝛ conse-
quenter requirantur notationes alie post hanc que allegatur vl-
7 tima ex quo precedentes finguntur non facte. ¶ † Quarto consi-
dero notationes has non fuisse continuatas sed interpollatas.
Nunc igitur clarissimo eo presupposito qd contrariorum eadem
est disciplina arguo sic. Si ad consequutionem beneficij ratione
fauoris ampliandi non requirunt actus continui sed interpolla
ti sufficiunt. vt no. d. Bald. in. l. non solum. ff. de excu. tu. cuius di-
ctum plene discutiunt Moderni in. l. si quoties. ff. de publi. ꝛ ergo
allegare soleo casum vnicum ꝛ singularem in. l. paulus respondit
sed gaius. ff. de li. cau. ergo consequens est arguo ab oppositis vt
ad inferendam penam ratione odij restringendi non sufficiunt
actus notationis interpollati sed requiruntur continui. ¶ Vlti
mo accedat regula iuris dicens qd ex ea re damnum sentire nō de
bes que duratiuum effectum non est sortita. de re. iur. non prestat
li. vi. ff. de op. le. l. ij. ad f. cum duobus se. Et multa sunt similia. er-
go sequitur vt his notationib⁹ non sortitis duratiuū effectum
qꝫ per absolutionem extinctis hoc de quo querit minime damnū
sentiat quo ad pene augmentum referende. Ceterum est aduerten
dum qm̄ posito qd dicte notationes nunqꝫ fuissent absolutiōi sub
late nihilominus dicendum ipsas non esse cōsiderabiles quo ad
augmentationem pene ex notatione vltima inferenda. Ad quod
deducendum arguit sic. Lex hec municipalis de notatiōe loquēs
intelligi debet de valida non aūt de nulla. ff. de re iud. l. iiij. §. con-
demnatum. ff. de cōtrat. l. non putauit. §. non quentis. ff. quemad-
mo. testa. ape. l. ij. §. testamento. cum fi. sed ꝛ ex his notationib⁹ ali-
8 que sunt nulle vt prime ostendit. ergo ꝛc. ¶ † Ad aliquas aūt ex
his nullas pbandas tria sunt substantialiter ponderanda. Pri-
mum qd omissio forme atqꝫ solēnitatis actū reddit ipso iure nul-
lum de elec. c. prouida. ꝛ. c. fi. li. vi. extra de rescrip. c. dilecta. vbi con-
cor. ff. de transac. l. cum hi. §. si pretor. cum fi. ¶ Secundo qꝫ vbi ali-
cui noua tribuit iurisdictio cām certi modi atqꝫ obseruande for-
me adiectione vt est in casu proposito in noua iurisdictiōe ac po-
testate que ex premisso statuto tribuitur proconsuli forma omisso
actus est ipso iure nullus posito qd lex ipsa clausulā actus annul-
latiuam minime contineat. Hec est gl. singularis in clemētinis de
iure pa. c. i. ¶ Tertio qd omisso solēnitatis requisite ante ipsius
actus celebrationē ipso iure actum reddit nullum. lꝫ nō nullū red
dat: sed annulandū omisso solennitatis requisite post celebratio-
nem actus. Hec in pposito casu est Bart. ꝛ sequentium theorica
l. vniuersa. C. de pci. impe. off. eiusdem in. l. si ita qs. §. ea lege. de ver.
obli. l. filio preterito. ad fi. ff. de iniust. test. Et Bald. recte intuenti.
C. de test. l. ambiguitatē. ¶ Nūc igit ad ppositū: vt dicta notatio
iure valido pcedat requirit lex municipalis exactionem atqꝫ pre-
sentia doctorū quatuor ante celebrationē eiusdē. In vltima autez
notatione solū interfuerūt tres igit est cōsequens. vt ipsa notatio
vltima nulla reddat. ad hoc recte adducit qd in terminis no. dñs
Bal. C. de sen. l. cū sñiam. in vltima questiōe. Ceterū ꝛ requirit di-
cta cōstitutio in fienda notatiōe per cōsulis pñtiam cuius cōscien
tiam grauat. Igit est consequens vt ipsa annotatio prima p vice-
consulem celebrata preter formam cōstitutionis ipso iure reddat
nulla. cū etenim lex specialis psone cōscientie atqꝫ industrie certū
actū cōmittit ipsius loco aliter subsistenti atqꝫ surrogari nō pōt. vt
primū no. gl. solēnis in. l. sicuti. in ꝟ. omniū. ff. de arb. Scdm pbat
de offi. dele. c. is cui. lib. vi. ꝛ. c. ti. c. si. in antiquis. ¶ Vltimō requi-
rit premissa constitutio ad ipsius notationis validitatē cōsensū
duarum partium extractorum sed nō apparet hunc omniū cōsen
sum

sum interuenisse: cum tabellio nõ attestet neq₃ qd ipse interuenerit
sit presumendum: ex quo hoc a ser Nicolao specialiter opponit
vt in terminis decidit Inno. in. c. ea nosciť de his que fiunt a pla.
ergo ⁊c. Ex his igiť absq₃ pluri cõcludamus illum de quo qritur
de matricula abradi nõ posse. ⁊ consequenter nec a tabellionatus
officio deponi perpetuo.

Consilium. ccxxxvij.

1 Testamentum an rumpatur per religionis ingressum.
2 Testamentum rumpitur per amissionem libertatis.
3 Testamentum vt firmum maneat requiriť vt ⁊ mortis tempore
factum fuerit ⁊ testans testandi facultatem habuerit.
4 Specialitates sequentes generalitatem precedentem declarant.
5 Minus ius habet ille q̄ habet aliquid in specie: q̄ qui h₃ in re.

In christi nomine amen.

1 Opositionem hanc q̄d huius de quo
queriť testm̄ per religio-
nis ingressum ruptum fore censeať. His rõnibus ego
sequor: q₂ sicut ea rõne rumpiť eius voluntas qui post
testamẽti factionẽ in arrogationẽ dedit. vt. l. conficiunť. §. si pot. ff.
de iure codi. ⁊. l. qui ex liberis. §. testõ. ff. de bo. pos. fm̄ tab. ⁊ p eun-
dem tacite sua bona in alienã familiam atq₃ potestatem trãsferet
olim l₃ hodie tm̄ vsumfructũ. vt insti. de acqui. per arrogationez
in psiti. Ita ⁊ pariter rumpi debet eius testm̄ qui monasteriũ in-
greditur cũ ⁊ per illũ sua quecũq₃ in monasterij familiam trãsfe-
rat atq₃ ptãtem. vt in auť. ingressi. ⁊ in auť. vnde sumiť. C. de sacr.
2 san. eccle. † Scđa q₂ sicut rumpiť testm̄ illius qui postmodum
libertatem amisit. vt. ff. de iniu. testa. l. si quis filium. §. irritũ. insti.
qui. mo. testa. infir. §. nõ tñ. Ita pariter huius ingressi testm̄ rum-
patur cum in ptãtem Abbatis atq₃ monasterij transiens ppriã
amittat libertatẽ. vt no. glo. or. ff. de inino. l. si ex cã. §. papinianus.
3 † Tertio q₂ vt de iure valido firmum maneat testm̄ requiritur
testantem ⁊ mortis tpe: ⁊ testamenti factionis testandi facultatẽ
habuisse. hec est doctrina legislatoris. ff. de bo. pos. fm̄ tab. l. j. §. exi
git sed ingressus monasterium mortis sue tpe non h₃ factionem.
vt in. d. auť. ingressi. ergo ⁊c. Ultimo q₂ qđ in vno reperiť phi-
bitum in reliquis censeť esse pmissum. ff. de iud. l. cum pretor. C. de
procu. l. maritus. cum sim. Scđo censeť forte testamenti ruptura
prohibita per ingressum eo casu quo ante illum inter liberos est
quis testatus. pbať in. d. auť. si qua mulier. ⁊ in auť. vnde sumiť a
cõtrario sensu. igiť est cõsequens vt censeať eo casu permissa quo
quis ante ingressum in sibi extraneũ est testatus. Superest vt re-
spondeamus ad rõnes Bar. in. d. auť. si qua mulier firmantis cõ
trariaz sniam in pposito casu. Et primo ad. §. illud in auť. de mo-
nachis. super quo dicendum qđ ille tex. de dispositione vltime vo
lũtatis nõ loquať: sed de dispositione inter viuos. hoc aũt p:io p
bat illud verbum vti ibi in litera positum qđ quidem magis ad
factum inter viuos adaptať q̄ ad factũ in vltima voluntate. ff. de
vsufru. accres. l. j. §. interdum. ff. si vsufru. pe. l. vti frui. ff. commod.
l. si vt certo. §. si duobus. versi. vsum. Clarum est enim testantem pro-
pria sua substantia nõ vti sed eiusdem dispositione post mortem
suã cõferre. Hoc ⁊ scđo pbant etiã exempla que ibi statim sequũ-
tur in ver. si vero. vt exemplificat tex. quando ingressurus mona-
sterium fuit bonis vsus per dispositionem inter viuos: q₂ per cõ-
4 tractus. † Clarũ aũt est qđ sequentes specialitates pcedẽtẽ gñia-
litatem declarãt. vt de similib⁹ intelligat. vt. ff. de vino le. l. si. §. cui
dulcia. de le. i. si seruus plurium. §. si. de rescri. c. sedes. de procu. c. qui
ad agendũ. li. vi. ⁊ in cle. nõ põt. eo. ti. Nec refragať scđa eius ratio
quã assumit ex equiparatiõe ingressuri ad monasteriũ ad militẽ
armate militie si vt quẽadmodũ militis nõ rumpiť testm̄ preteri
tione posthumi: quem scit in vtero existere. vt in. l. sicut certi. et in
l. si cum vtero. C. de testa. mili. ita ⁊ non rumpať testm̄ monasteriũ
ingressuri eius monasterij preteritione qđ se ingressurum scit. ad
quod etiam allegat verba tex. in. d. §. illum in versic. quo voluerit
modo. Aduertendum enim q₂ vehementer errat iudicio meo: q₂
l₃ pcedere possit equiparatio de eo q̄ est in armata militia ad eũ
qui est constitutus in militia celesti. vt no. glos. ff. de re iu. l. miles.
C. de pcu. l. militem. ff. eo. ti. l. filiusfa. §. veterani. nullo tamen mo-
do videť procedere de milite armate militie ad eum qui miles ce-
lestis adhuc nõ est: sed in futurũ sperať vt est casus noster. Et hoc
5 ex duobus. † Primo q₂ minus ius h₃ ille qui quid habet in spe
cie q̄ ille qui h₃ in re. ff. de reg. iur. l. minus. Scđo q₂ videmus
discipulos qui sperant magistrari magistrorum priuilegia nõ ha
bere. vt no. C. de iurisdi. om. iu. l. si. ⁊. C. de excusa. arti. l. j. ⁊. ij. lib. x. ⁊
no. Bar. de le. iij. l. legatis. §. ornatricib⁹. Preterea secũdo prin-
cipaliter quomodo possibile est qđ pcedat argumẽtum de eo qui
militando armata militia redditus est magis ad standum habi
lis ad eum qui militando militia celesti penit⁹ reddiť inhabilis.
per. d. auť. ingressi. ⁊ certe nullo modo. Postremo ⁊ si verba in
d. §. illum. ita latissimã interpretationem assumerent. vt Bar. vo-
luit esset cõsequens vt ingressurus monasteriũ filium possit iure
licito preterire monasterium instituẽdo qđ est falsum. vt in cano-
ne quicũq₃. xix. q. vlt. ff. de inoff. testa. l. papinianus. §. si imperator.

in glos. C. de episco. ⁊ cle. l. si quis ad declinandam. in glos. Ex his
igitur bonum. ã. consulentium conclusionem confirmo.

Consilium. ccxxxviij.

1 Solutum ex indebita causa cõputari debet in causaz ex qua
debetur.
2 Promissio facta vltra id qđ est debitum peti põt iudicem decla-
rari nulla atq₃ cancellanda.
3 Magna quantitas pecunie alteri absq₃ adiectione cause data in
dubio censetur data ex causa mutui.
4 Usura est quicquid mutuare sorti accidit: quodcũq₃ nomẽ dicte
accessioni imponatur.
5 Usurarios cõtractus celebrare quis presumitur ex eo qđ alias fe-
nerari consuetus est.
6 Cambia quando sint licita.
7 Usurarius cõtractus diciť etiam ille: si do tibi pecuniam cum pa
cto qđ de contingenti lucro facias mihi partem vna cum princi-
pali sorte reddendam ⁊c. ⁊ nu. 8.
9 Cambia quare sint permissa.
10 Cambiorum consuetudo que sit.
11 Oppositio de diuerso ad diuersum nõ pcedit: sed de eodẽ ad idẽ.
12 Dictio relatiua qui adiecta verbo futuri tpis cõditionem impor
tat quando adijcitur ad id qđ est substantiale dispositionis.

In christi nomine amen.

Ro habẽda substãtia veritatis in pposito casu q̄-
dã sunt psupponẽda. Primũ qđ cõclusio nri
1 libelli tẽdit ad duo. † Primũ qđ q̄cq̄d solutũ est mẽte
⁊ noie vsurarũ: q₂ ex indebita cã solũ adeſt compensať
vna cũ sorte principali iuxta debita. ⁊ est nostra fundata cõclusio
hic cũ cautũ sit qđ ex indebita cã solutum cõputari debeat in cãz
ex qua debeť. ff. de solu. l. creditor. §. si. ff. de cõdi. indeb. l. elegãter. §.
si post. ff. de trãs. l. ⁊ post rem. §. si. Scđo qđ quatenus factus saldo
inter Junctã ⁊ Cambiotũ pmissa est dicto Juncte certa quanti
tas noie cambiorũ cũ hec dicta quantitas sit pmissa indebite ea-
tenus dicta pmissio cancelleť ac pro nulla ac abolita haberi de-
bere pronuncieť. ⁊ similiter iuris h₃ veritatẽ cõclusio ista cũ expsſ-
2 sum sit † qđ pmissio facta vltra id qđ est debitũ peti põt per iudi-
cem declarari nulla atq₃ cãcellanda. C. de postbu. l. si sub specie. C.
de nõ nu. pe. l. si quasi. C. de cõdi. ex lege. l. si. ff. de cõdi. inde. l. is qui
3 plus. ff. de cõdi. sine. l. qui sine cã si. † Scđo principaliter presup-
ponendũ qđ cũ magna quãtitas pecunie alteri absq₃ adiectione
cause dať: prout est in casu pposito: censeť in dubio data ex causa
mutui. glos. est ordi. ff. si cer. pe. l. cum qd. Ceterũ ⁊ si dicať data in
cãm depositi: nihilominus ex quo dať vtẽda ad nutũ ipsi⁹ depo-
sitarij. nõ est cã depositi. l. lucius. ⁊. l. dies spõsaliorũ. ff. lo. l. in naue
4 saufeli. † Tertio psupponendũ qđ q̄cq̄d mutuate sorti accedit
vsura est: quodcunq₃ nomẽ dicte accessiõi iponať. ⁊ ẽnr etiã in vsu
ra si ipsa accessio voceť hic noie cambiũ: put est in casu pposito vt
de primo est tex. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. extra de vsur. c. consu-
luit. ⁊. xiiij. q. iij. c. si feneraberis. c. putant quidã. ⁊. c. vsura. de scđo
est tex. in eadem. q. ⁊ causa. in. c. plerisq₃. ibi dum dicit ⁊ quodcunq₃
sorti accidit vsura est qđ velis ei nomen imponas. Quarto p-
supponiť in tantum veram esse premissam cõclusionem ⁊ si velit
creditor in se suscipere periculũ mutuate pecunie. ad qđ de iure
non teneť. vt. C. si cer. pe. l. incendiũ. ⁊ velit in cõpẽsationẽ suscepti
periculi pacisci vt qđ nõ sibi vltra sortẽ deť nihilominus hoc nõ
l₃. Est enim a iure improbata dicta cõuentio tanq̄ vsurã sapiẽs
5 Casus est expressus de vsur. c. nauigãti. in primo resõ. † Quin-
to presupponendũ qđ quẽ cõtractus vsurarios celebrare pbatur
ex eo q₂ alias fenerare cõsuetus est. C. de vsu. l. cũ allegas. in glo. ad
hoc ibi expressa. ⁊ tex. est extra de pig. c. illo vos. ⁊ no. extra de emp.
⁊ vendi. ad nostram. extra de vsur. c. cum in dioces. hanc aũt con-
suetudinẽ in dicto Juncta vigere per nos deductã extitit pbatũ.
His ergo necessario presuppositis videamus an promissio ho
rum cambiorum Juncte facta vel eorundem exactio si qd exactũ
6 fuerit licita vel illicita. † Et breuiter clarissime in inferioribus ra
tionibus ostendiť ipsam illicitã fuisse. Prima q₂ tunc demũ cam
bia sunt licita qñ recipiunť vt periculi premium: ⁊ fiũt scđm gña
lem cõsuetudinem mercatorũ. Ita determinat. d. Bald. ⁊ recte in
rub. C. de cõsti. pecu. hoc modo declarans glos. or. in. l. in. C. de exer-
cito. ⁊ dicta per se in. l. j. C. de vsu. iud. Sic itaq₃ cum in pposito ca
su nõ recipiunť dicta cambia vt periculi premium qđ pt₃ ex eo: q₂
periculum qđ põt versari in dando pecuniam ad cambia est: q₂
dans aliqñ de sorte principali perdit hoc aũt dicto Juncta mini
me põt locum habere q₂ spãliter dictus Juncta ẽsueuit qđ semp
dicta sors principalis remaneret firma nullo casu dirimenda vt
patet in dicto saldo ibi colla vostra summa. nec ẽt fuerũt fm̄ gña-
lem cõsuetudinem celebrata: cum generalis consuetudo amittat
hoc sc₃ qđ adueniẽte casu perditionis sortis principalis damnũ
hoc ad dantem pertineat: quod tamen omnino dict⁹ Juncta vo-
7 luit euitare: vt patet ex verbis supra relatis ergo ⁊c. † Secun-
do istud clare deciditur ex glos. singulari ad propositum in dicto
capitulo plerisq₃ in versi. negotiatores. determinante qđ si do tibi

pecuniam cum pacto qđ de cōtingente lucro facias mihi partem
vnam cum principali sorte data reddenda qđ talis cōtractus illi
citus sit ꝛ vsurarius. Sic itaqꝫ in ꝓposito cum ipse Jūcta volue
rit qđ principali sorte semper sibi salua manēte cambia vt lucrū
nō aūt vt periculi pcemiū sibi debeant. ꝯñs est vt cambia hic per
8 missa ꝛ exacta illicita censeamus. ¶ †Tertio hanc sniam aper
tissime videtur determinare. d. Bal. in. l. i. C. pro socio. decidens ꝛ
punctualiter verba eius refero qđ illi qui mutuant pecuniam ad
negotiandū hoc pacto qđ capitale sit saluum ꝛ si qđ lucrū inter
ueniat illud diuidat faciūt cōtractū in se cōtinentē vsurariam
prauitatem ꝛ omnino illicitum. ꝛ ideo qđ legit ꝛ not. extra de do
na. inter vir. c. per nostras. debet intelligi qñ pecunia dat ad par
tem lucri ꝛ damni: qꝛ tunc contractus est licitus. vt ibi secus si ad
partē lucri non autem damni: qꝛ tunc est secus vt supra est dictū.
Sic igitur cū Juncta mutatā pecuniā dederit ad lucrū nullo at
modo ad damnū: cum semp sortem principalem voluerit sibi sal
uam esse cōsequens est vt hanc cambiorum ꝓmissionem illicitam
censeamus. Nec est dicendū qđ cum in ꝓposito casu non fuerit ad
negotiandum data pecunia. sed simpliciter iō locū sibi nō vendi
cant duo pcedētia argumēta. qđ dupliciter rńdet. ¶ Primo qđ
pfati doc. in eorū questione non cōsiderant pecuniā datā esse ad
negotiandum vel nō sed hoc tm̄. s. qđ dans voluit sibi summā esse
saluam ꝛ lucrū si qđ cōtingeret diuidi. sicut est pūctualiter in ca
su nostro. vbi Jūcta voluit sorte pricipali sibi salua manēte adeo
qđ nihil de ea pdat aut sibi diminuat lucrū cambiorū sibi afferre.
¶ Scđo respondet qđ ex quo isti quibus per Junctam pecunia
data fuit mercatores erant cōsequens est vt censeat vt cā mercan
di ac negociandi hanc pecuniam accepisse. ꝛ ita Juncta dedisse
posito qđ hoc in datione expressum non fuit. vt hic est tex. singula
ris in. l. si. ver. vl. C. ad mace. quē loquētē in milite doc. ibi. ꝛ Bald.
C. eo. ti. l. macedonianum extendūt ad mercatorē. ¶ Quarto hāc
promissionem illicitam fore euidentissime demōstrat ex eo vt su
pra scđo loco ꝓsuppositū. Hec pecunia per Jūctam censet mutuo
data fore. ergo qđ ei accedat nole cambiorū censet vsura esse. lꝫ ac
cessio ipsa nō vsura sed cambium per Junctā nūcupet vt est text.
9 d. c. plerūqꝫ. vt supra dicti in tertio ꝓsupposito. ¶ †Quinto certis
simū est qđ hec cambia ideo sunt permissa: qꝛ dubitat dūmō an
ipse dans sit lucraturus vltra sortem an vero pditur' aliqđ de pn
cipali sorte. Ratione etem̄ euentus dubij lucrū qđ postmodū su
peruenit censet esse iustum ꝛ licitū. vbi alias nō censet. Casu est ex
pressus extra de vsu. c. in ciuitate ꝛ. c. nauiganti. C. eo. ti. l. ea pactiōe.
Sed in ꝓposito casu dictus Juncta de perditione voluit aliquo
modo esse dubius. sed oīmodo certus cū cōuenerit sortē principa
lem semp sibi fore saluā. Igit ista sola rō eum cōuincit penitus eē
10 vsurarium ¶ †Sexto generalis consuetudo cambiorum hec est
vt ille cui ad cambium pecunia datur restituens quodcunqꝫ velit
liberetur si restituat cum cambijs preteriti temporis tantum sed
in casu ꝓposito hoc minime fieri pōt: cum ex quo isti quibus pe
cunia data fuerat acceperit reddendam ad menses sex. consequēs
sit vt ꝛ si infra dictum terminum reddant nō liberent nisi soluāt
cambia totius temporis. s. tam preteriti q̄ futuri. vt firmat gloss.
ordi. in ꝓposito nostro in. l. qui pecuniam. ff. si cert. pet. allegans. l.
qui rome. in prin. ff. de ver. obli. igit est cōsequens vt dicamus cā
bia ista etiam quo ad istud generali cōsuetudine reportum illici
ta reputari. ¶ Ultimo inspiciant libri in quibus cōtinuo descri
buntur cursus cambiorum. puto enim qđ ex eorum inspectiōe cla
rissime demonstrabit qđ Juncta maioris quantitatis cambia re
cepit q̄ fuerit cursus cōis. ꝛ consequenter illicita. Sed posito sine
preiudicio veritatis qđ secundum eūdem cursum recepisset nihilo
minus remaneret pur omnino conuentio hec illicita ex quo ipsaꝫ
sortem principalem cui noluit vsuras sub nomine cambiorū acce
dere sed voluit saluam manere ꝛ in eadem nullā diminutionem
nullū ve detrimētū sentire. vt. ꝯ. pluries repetitū. ¶ Postremo su
perest vt respondeamus quatuor debiliter dictis per aduocatos
partis aduerse. Ad primū cū qui dicūt cambiū ꝛ socios nō posse
opponere Juncte exceptionē illicitorum cambiorū cū ꝛ ipsi sepe
sepius eadem cambia fecerint per. c. qꝛ frustra. ꝛ p. c. michael. extra
de vsur. dupliciter rńdet. Primo qꝛ hec cambia per ambos cele
brata sunt diuerse speciei. Illa enim que p Junctā sunt illicita.
11 alia vero que p cambiū sunt licita. †Nō ergo pcedit oppositio de
diuerso ad diuersum sed de eodē ad idē. scđo ꝛ ista cū rńsio singu
laris regule. d. c. frustra. ꝛ. d. c. michael. pcedit tm̄ in delegato put
ipsa expresse loquit. vt in. d. c. michael. ptꝫ ex verbo ibi posito auto
ritate nostra ꝛc. que quidem significant alique delegatū nō autē
ordinarium vt est casus singularis in. c. cum aliquib'. in fi. ꝛ respōsi
de rescrip. lib. vi. nō autem locum hꝫ in ordinario coram quo con
uentus de vsurarius agenti non pōt opponere ꝛ tu vsurarius es
vt singulariter firmauit Lapus in allegationibus suis alleg. dvi.
sed vicarius archiepi coram quo hec causa tractat ordinarius est
vt plene firmat glo. in. c. romana. circa prin. de app. li. vi. ergo ꝛc.
Sed vide. d. Ludo. in cōsi. cclxxxv. qui tenet qđ habeat locū etiam
in ordinario. d. c. qꝛ frustra. ¶ Ad secundum autem qđ dicunt qđ

ex sola conuētione non pōt argui ipse Juncta vsurarius cum sit
subsequens receptio necessaria vt firmat Jo. and. in. c. quamq̄. in
versi. receperint. de vsuris in nouella. Breuiter respondet qđ nos
agimus ad duo. Primum qđ si quid ex causa cambiorū solutum
est dicto Juncte: hoc ꝓbatum est illud solutum tanq̄ ex cā iniu
sta ꝛ illicita cedat ꝛ cōputat in debitum sortis principalis debi
te ex causa licita: qꝛ mutui qđ quidem fieri dꝫ put supradicti i vlti
mo presupposito si ergo nihil ꝓbat dictū Junctā recepisse sit in
noīe dñi. Scđo agimus vt illud qđ ꝓmissum cācellet atqꝫ debeat
qđ etiam fieri dꝫ put primo loco presupposui. ꝛ sic nō ob. dictum
Jo. an. ¶ Ad tertiū qđ dicūt p gñalem cōsuetudinem ciuitatis
hec cābia approbata. igit nō fore disputandū de eorū iustitia vel
iniustitia. Rńdet gñali cōsuetudine permissa fore licita nō aūt il
licita prout hec sunt vt superius est ostensum. Preterea ꝛ si illici
ta hui' speciei pmitterent dico hanc cōsuetudinē illicitā cābia p
mittentē ꝛ sapere vsurariā prauitatē nullatenus fore in curia ec
clesiastica obseruandā vbi pñs cā agitat. Casus est de vsur. cle. vni
ca. cū si. ¶ Ad vltimū qđ dicūt faciētes maximū fundamentū qđ
ex quo cambia nō sunt certitudinaliter pmissa sed cōditionali
ter. vt pꝫ per illā dictionē relatiuā in cōuētione appositā p verba
futuri tpis ibi che costassero ꝛc. de leg. i. l. sticbū q meus erit. de le.
iij. l. nuper. consequens est vt non possit idem tanquam fenerator
12 argui. ¶ †Rńdet pmo qđ tūc esset verū qđ dictio relatiua q adiecta
verbo futuri tpis cōditionē importat qñ adijcit ad id qđ est sub
stātiale dispositionis. ꝛ ita loquunt dicta iura. Sꝫ vbi adijceret
circa id qđ est accidētale ipsius dispōnis. vt ptꝫ i casu ꝓposito qa
adijcit circa cābia q̄ sunt accidētalia mutui nō aūt substantialia
eūc nō facit dictio ipsa dispōnē cōditionis sꝫ remanet pur simplex
ꝛ pura. ꝛ hic est tex. sing. in. l. ii. in princ. ff. de here. insti. ꝛ late nota.
Bar. in. l. i. ff. de cōd. ꝛ demō. Ad scđo vtrū ad cambiū an fuerit pro
missio ipsa cābiorū cōditionalis an vero pura qꝛ quocūqꝫ dicta
eorū promissio vt illicita dꝫ cācellari ꝓut petimus. vt supra est la
tissime demōstratū. Nō cū quęrimus nos an Juncta sit vniuersa
lis fenerator sed an hec promissio de qua in scripta licita sit vel il
licita. Ex his igitur dilucide apparet euidens ꝛ firmissima veritas.

✠ Consilium. cclxxix. ✠

1 ¶ Substitutio fideicōmissaria filie facta non impedit detra
ctionem legitime ascendenti ex bonis descendentis debite.
2 Trebellianica an cesset in legatis ad pias causas quēadmodum
cessat falcidia.
3 Uerba pleno iure: quid importent.
4 Fideicōmisso in diem incertū vel sub cōditione facto: locus est et
detractioni trebellianice ꝛ legitime.
5 Fideicommissarius quare falcidie beneficio vti non possit.

¶ In christi nomine Amen.

Tūc re hac breuis ero referēs me solū ad meras iu
ris cōclusiōes absqꝫ ampliori disputatione.
Quo igit ad pmū dubiū an succedētes ab intestato di
cte dñe Eye detrahāt legitimā ipsam. d. Eyā cōtingē
te de hereditate dicte Syluestre fideicommissarie substōni subie
cte. Breuiter dicēdū qđ sic cū in gñali fideicōmisso quo grauata
est filia hoc nō includat eidē debita legitime. vt. l. coheredi. ꝯ. cū si
lic. de vul. ꝛ pup. ꝛ cōiter cōcludit post gl. in. l. precib'. C. de impu.
ꝛ in. l. ex trib'. C. de inoffi. testa. ꝛ in. l. i. ff. de vul. ꝛ pup. plane detra
het etiā paterna auia huic ei ab intestato succedēs exclusis patru
is per aut. defuncto. C. ad tertu. ꝛ. ꝯ. si qs in aut. de here. q ab inte.
1 legitimā sibi vt ascēdēti debitā in bonis dicte Eye. †Fideicōmissa
ria cū substō filie facta nō impedit detractionē legitime ascēdēti
ex bonis descēdētis debite. vt est casus a cōtrario sensu in. c. si pa
ter. de testa. li. vi. sm primam glos. ibi lꝫ pupillaris substō sit. vt. l.
papinianus. ꝯ. sed nec impuberū. de inoffi. test. ꝛ plene no. in. d. l. ꝯ
2 cib'. ¶ †Quo ad scđm quo querit an detrahat dicta auia trebel
lianicā quo ad portionē hereditatis restituendā hospitali maria
superfuit dubitatio. an in relictis ad pias causas cessat falcidia
per aut. similiter. C. ad. l. fal. ꝛ. ꝯ. si autem heres in aut. de eode. tit.
Quicquid dixit Ray. reprobat' per Bar. in. l. i. ꝯ. ad municipiuꝫ
ff. ad. l. fal. Arc. enim ꝛ Joan. an. in. d. c. si pater. firmant qđ nō ces
sant. ideo habet locum Spe. vero late disputans concludit iudi
catum fuisse contrarium in titu. de instru. edi. ꝯ. compēdiose. vers.
sed cum deductio. ꝛ hoc Bart. etiam tenet in. l. marcellus. ꝯ. quod
autem. ff. ad trebell. Bal. in. d. aut. similiter. ꝛ in. l. si quis ad decli
nandam. C. de episco. ꝛ cleri. ꝛ est communis opinio a qua in iudi
cando ꝛ consulendo non est recedendum maxime propter duo.
Primo quia eligenda est hec opinio que pro religione facit. ff. de
reli. l. sunt persone. Secūdo quia textus in dicto. ꝯ. sui dicit omnē
falcidiam in his relictis ad pias causas cessare. ergo trebelliani
cam cum appellatione falcidie trebellianica comprehēdatur. l. s.
ꝯ. inde neratius. ff. ad trebel. l. iubemus. C. eod. titu. ꝛ glo. in auten.
3 vnde si parens. C. de inoffi. testamen. ¶ †Quo vero ad portionem
restituendam domine zezie solum faciunt dubium verba illa ple
no iure per que quidem testator videtur tacite prohibuisse detra
ctionem trebellianice. vt videtur velle Bartolus in lege centu
rio. de

rio de vulg. ⁊ pupil. ⁊ clari⁹ Bal. in dicta. l. precib⁹ dicentes p hec
verba videri p̄hibitā detractionē falcidie. ergo ⁊ consequenter ⁊
trebellianice. ¶ In cōtrariū est cōmunis op. vt firmat plenissime
disputans oldra. in suis cōsiliis. cōsilio. ccvi. ⁊ Ange. in. l. ij. §. ad fi
lios. C. q̄n ⁊ quibus quarta p̄s de. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. §. si vero ex
p̄ssim. ⁊ ita iam bis obtinui in ciuitate Florentina. Ita aūt hꝫ lo
cum predicta dubitatio p̄supposita cōmuni opi. pro vera q̄ est q̄d
possit pro trebellianica prohiberi. de quo plene per glo. ⁊ doc. in
dicta aut. sed cū testōr ⁊ Bar. in. d. §. quod aūt. ⁊ Bald. in. l. filium
quē habentem. C. fami. erc. ⁊. d. l. iulianus. in princip. ¶ Quo igi
tur ad dictā portionē restituendam dicte ꝫ3ie cōcluditur trebel
lianicā posse detrahi. Sed succedit dubitatio an in hac fideicom
missi restitutione locus sit detractioni trebellianice ⁊ legitime si
militer in quo quidē. licet legiste multū dubitent post gl. in. l. q̄ꝫ.
C. ad. l. fal. ⁊ in. d. l. iubemus. ⁊ in. d. l. filium quem. vbi maxime per
Bal. in. l. papi. §. si conditioni. de inoffi. testa. ⁊ in. l. quod ratione.
§. quod vulgo. ff. ad. l. falci. ⁊ in. l. i. §. i. in ordi. lect. ff. si cui plus q̄ꝫ per
l. fal. per Bar. tñ cōis canonistarum decisio ⁊ cōsuetudine appro
4 bata in. c. Raynald⁹. extra de testa. † tenet ex fideicommisso in diē
incertum vel sub cōditione facto: vt accidit in caso p̄posito: ⁊ de
tractioni legitime ⁊ trebellianice locū esse. ⁊ hec de secundo dicta
sufficiant. Quo ad tertiū an ex dictis legatis per ipsos fideicom
missarie substituto soluendis falcidia detrahi pōt. Breuiter dōm
hoc esse clarū quod nō in legatis ad pias causas per dictā aut. si
militer. ⁊ plene notatur in. d. §. ad municipiū. Quo aūt ad legata
facta aliis personis dōm idē quia substituti fideicōmissarij neq̄ꝫ
si soluāt legata ab herede vel simpliciter falcidia vti possunt nisi
in specialibus casibus qui notātur per gl. in. l. i. §. inde neratius.
ff. ad treb. ⁊ primum probatur in eadē. l. §. deniq̄ꝫ. et in. l. lex falci
dia. §. nunq̄ꝫ. ff. ad. l. falci. Scdm vero ⁊ tertium probantur in. l. fa
cta. §. si suspecta. ff. ad trebellia. ⁊ plene not. in. l. i. §. i. C. cōia de leg.
5 † Que aūt sit rō quare fideicommissarius falcidie bñficio vti nō
pōt no. per glo. or. in aut. de here. ⁊ falc. §. in his igitur. ⁊ hec de ter
tio. ¶ Quo ad scdm dubiū scdo principalis dubitationis omis
so primo in quo nil me dicturum p̄misi. Breuiter dicendū mrēꝫ
6 filie sue succedere pariter vnq̄ cū sorore vtrinq̄ꝫ cōiuncta dōe sue fi
lie exclusis auia p̄rna ⁊ patruis p plene no. in aut. defuncto p glo.
⁊ doc. C. ad tertul. ⁊ in. d. c. consequens.

Consilium. ccxl.

1 ¶ Creditor vnus vnico libello plures debitores insolidum sibi
ex eadem causa obligatos conuenire potest. secus si ex diuersa cau
sa sibi obligati essent.
2 Pati quilibet tenetur id q̄d sibi nō nocet ⁊ agenti prodest.
3 Libello codē an possint cumulari actio hypothecaria ⁊ p̄sonalis.
4 Libellus habētis ius posterius reiicitur si cōcurrat cū libello ha
bentis ius potius ⁊ anterius.

¶ In Christi nomine amen.

Visso themate mihi p̄posito pro habenda substan
tia veritatis est primo videndū nūquid libel
lus iste procedat habito respectu ad actionē persona
lem intentatam. In quo dicendum q̄d tria in hac ma
1 teria sunt membra. † aliq̄n enim vnus solus creditor cōuenit vno
libello plures debitores insolidum sibi ex eadē causa obligatos. ⁊
tunc hoc fieri potest nec libellus iudicatur ineptus. p̄batur. ff. de
aqua plu. arcen. l. supra iter. §. cassius. probaꝫ ⁊ secundo quia si in
criminalibus ad instar ciuilium iudiciorum proceditur. vt. ff. de
penis. l. absentem. Et in criminalibus reperiam q̄d possunt plu
res pariter delinquentes vno ⁊ eodem delicto vnico libello accu
sari. vt est casus in. l. i. C. si reus vel accu. mor. fuer. in. l. viii passam.
§. in testi. ⁊ l. qui pupil. in si. ff. de adulter. extra de libel. obla. c. ij. de
cedi. cog. c. cum dilectus. ergo pariter in ciuilibus causis dicamus
plures ex eadem causa insolidum obligatos vno libello posse cō
ueniri. Et ista fuit ɔclusio Bar. in. d. §. cassius. ⁊ in. l. iij. §. vbi duo.
ff. de duo. reis. ⁊ in. l. si plurib⁹. vbi etiā per do. Bald. de le. ij. aliq̄n
vero ⁊ secundo vult vnus ⁊ idem creditor vno libello conuenire
plures debitores sibi ex diuersis causis obligatos. Et tunc in hac
duas reperio opinio. Prima fuit Spe. in tit. de libel. cōcep. §. ad
huius ver. sed pone sont. cū duobus seq. tenentis q̄d non. Et istaꝫ
sequitur Bal. in. l. ad officium. C. commun diuidun. dicēs de hoc
ibidem esse casum text. ⁊ quidem potest hec opi. hac ratione con
firmari. s. quia ⁊ in simili decisum est in criminalibus. s. vt nō pos
sit quis in eodem libello duos accusare ex diuersis delictis. Hec
est communis glossarum ac doctorum decisio in. l. cum rōnibus.
C. qui accu. nō pos. ⁊ in. l. hoc accusare. §. lege. ff. de accu. ¶ Secun
da vero fuit opi. Cy. tenentis contrarium in. l. eo q̄d a multis. C.
si cer. peta. per illum tex. Et istam ego sequor prout ex inferiorib⁹
apparebit. Aliquando vero ⁊ iste est casus noster plures diuersi
creditores vno libello cōueniant debitorem vnum vel plures in
solidū eidē obligatis actiōibus pluribus numero sed vna specie.
Et tūc passum hunc an talis libellus procedat discussum nō re
perio. Mihi aūt indubitanter tenēdum videtur q̄d sic aliquib⁹
rationibus. Prima quia qua ratione potest vnus creditor debi

tor in vnum actionibus ⁊ numero ⁊ specie diuersis vel eisdē spe
cie sed diuersis numero sibi obligatū vnico libello conuenire. vt
de primo est casus. C. de anna. excep. l. vl. ff. de ac. emp. l. non est no
uum. Et de scdo est text. in. l. cum duobus. §. si plures. ff. pro socio.
in. l. heredes. in. §. de pluribus. ⁊ §. item si plures. ff. fami. erci. eadē
ratione plures creditores contra eosdem debitores insolidū obli
gatos pretendentis ex diuersis causis numero. sed eidem specie
debent posse vno libello agere ¶ Scdo q̄ꝛ qua ratione vnus cre
ditor pōt duos diuersos debitores sibi eadē actione specie duab⁹
numero obligatos vno libello conuenire vt est casus sing. ff. fami.
erci. l. heredes. §. si inter me ⁊ te iuncta glossella. in vers. iudicium.
eadem plures creditores cōtra vnū debitorē vel aliquos insolidū
pretendentes obligatos pluribus actionibus numero: sed eisdeꝫ
specie p̄nt hic est debēt vno libello posse asserere. ¶ Tertio quasi
recto cōsiderel hic de quo queriꝫ nō est vnus libell⁹: sed sunt plu
res: vna tamē charta ɔscripta q̄d p̄baꝫ ex eo: q̄ꝛ sicut q̄d sunt res
singulariter in stipulatione deducte tot dicunꝫ esse stipulationes
vnico tamē verborū cōceptu celebrate. vt in. l. scire debemus. ff. de
verb. obl. l. edicto. ita ⁊ q̄d sunt persone creditorū simul eadē char
ta eodemq̄ꝫ conceptu agentiū tot videnꝫ esse libelli adeo vt cōclu
sio relata videaꝫ ad quēlibet eorū singulariter. arg. ff. de euic. l. cuꝫ
plures. ff. de edil. edic. l. si plura. ⁊ no. Barto. C. de edend. l. edita. in
vers. sed vltra hoc quero. Neq̄ꝫ aūt vnq̄ꝫ negabit plures ac diuer
sos libellos vn ⁊ eadēq̄ꝫ charta cōscribi posse quēadmodū nec est
negatū vna eadēq̄ꝫ charta plurimā ɔscribi diuersas obligatiōes.
vt est casus in. d. l. eo q̄d a multis. ¶ Quarto q̄ꝛ nō ad illum fineꝫ
libellus porrigiꝫ nisi vt de agentis intentione cōuentus cert⁹ red
datur. Itē ⁊ cōprehendere possit an velit cedere vel contendere. ff.
de eden. l. i. in princi. ff. de rei ven. l. si rem agat. Sed hi debitores in
solidum his trib⁹ creditorib⁹ ex plurib⁹ causis numero: sed eisdē
specie obligati ita possunt esse certi de intentiōe cuiuslibet credi
toris agētis ⁊ inspicere an cedere veliat an contendere q̄n omnes
creditores vna ⁊ eadē charta libellū cuiuslibet eorū p̄ponūt sicut
2 quādo p̄ponerēt in chartis diuersis. ergo ⁊c. ¶ † Quinto q̄ꝛ com
munis est regula vt quilibet id pati teneaꝫ q̄d sibi nihil noceret
agēti aūt p̄dest. ff. sol. ma. l. ij. §. quāq̄ꝫ. cū si. Sed hoc q̄d plures di
uersi creditores vna eadēq̄ꝫ charta deponant petitionē nil nocet
ipsis debitorib⁹: creditorib⁹ aūt prodest: q̄ꝛ forte maiores euitant
expensas ergo ⁊c. ¶ Sexto q̄ꝛ ⁊ si hāc cumulationē pur dicere ve
limus fiat ɔmunis doctrina glo. in. l. edita. Et Dy. in regula nul
lus pluribus. de reg. iur. lib. vi. q̄d omnis cumulatio est permissa
nisi reperiaꝫ reprobata. Sed nemo vnquā hoc prohibitū reperit
q̄d plures creditores vel alter eorū nomine nō pōt vnico constru
ctu vnicaq̄ꝫ charta contra eosdem debitores insolidū obligatos
diuersis ex causis eorꝫ ponere petitionē ergo ⁊c. ¶ Et hāc opinio
nē sequi debemus. primo q̄ꝛ inducit cōseruationē libelli cuius va
liditati lex fauet. ff. de iud. l. si quis intentione ambigua de ver. ob.
l. inter stipulantē. §. sichus. ¶ Scdo q̄ꝛ cōseruat factum agentium
quibus lex initio litis se reddit fauorabilē. vt not. de reg. iur. cum
sint partium. lib. vi. extra de restit. spo. c. cū ad sedem. ff. qui satisda.
cog. l. de dic. ¶ Nec refragaꝫ premissis tex. in. d. l. ad officium. quo
niam ibi coram vno arbitro diuisionis nō poterat intētari actio
cōmuni diuidū. ɔtra plures cū quib⁹ cōio erat vno ⁊ eodē libello
q̄ꝛ arbiter tñ sup diuisione vna dat⁹ fuit. vnde ad diuisiones alias
eius nō extendebaꝫ officiū. ff. de arbi. l. nō distinguem⁹. §. de officio
extra eod. titu. cum dilectus. secus si fuisset datus ad omnes diui
siones q̄ꝛ tūc vnus libellus sufficeret ɔtra omnes. Casus est singu
laris in. d. §. fin. inter me ⁊ te. ¶ Nec similiter refragatur dictus. §.
q̄ꝛ dicam q̄d ibi ideo duo nō possunt eodem libello accusari. quia
neq̄ꝫ eodē tempore. secus autem est in caso nostro vbi duos eodeꝫ
tempore conueniri non est prohibitū. ⁊ si dicatur q̄d imo duo eo
dem tempore accusari possunt vt in. l. cū rationib⁹. C. qui ac. nō
pos. Dico q̄d ibi procedit duorū accusatio eodem tēpore: q̄ꝛ excē
ptum nō fuit. secus aūt si exceptum fuisset. vt no. in. d. §. lege. scdm
veram solutionem. ¶ Ex his igitur cōcludamus primo verū esse
dictum Cy. in. d. l. eo. Secundo validum esse hunc libellum: non
autem ineptum in quo plures creditores simul vel alter eorū no
mine agunt contra debitores eosdem cuilibet insolidum obliga
3 tos ex diuersa causa numero: licet specie eadem. ¶ † Secundo du
bitatur an predict⁹ libellus p̄cedat in actione hypothecaria. In
quo quidem breuiter premittenda sunt duo. Primum quod ex
personalis actio ⁊ hypothecaria in eodem libello cumulari pos
sunt prout hic actuꝫ fuit. Casus est in aut. de fideiusso. §. sed neq̄ꝫ.
de cuius ratione ad plenum not. Bartolus in dicta. l. edita. C. de
eden. Secundum quod prior creditor habens hypothecam gene
ralem tantum prefertur aliis creditoribus posterioribus non so
lum similiter generalem precedentibus sed etiam specialem. text.
est. C. qui potiores in pignore habean. l. generaliter. ⁊ quod not.
C. de pignori. l. quamuis. ¶ Nunc igitur ad propositum videtur
quod hic libellus in quo respectu plurium creditorum intenta
te fuerunt plures hypothecarie numero licet eodem specie ine
ptus iudicetur quo ad possessores creditores duab⁹ rationibus.

4 † Prima qr reiicitur libellus habentis ius posterius si cōcurrat
cum libello habentis ius potius et anterius.ff.de adulter.l.ij.§.si
simul.C.qui admit.ad bo.pos.l.si scđm vnū intellectū.Scđa quia
vna ex regulis impedientibus cumulationem positam per Bar.
in.d.l.edita illa est.s.qñ due actiones sic se habent qđ vna pposita
z condēnatione secuta z executione facta contingit liberatio ab
alia Casus est.ff.si fam.fur.fecis.dicat.l.j.in fi.sed ita est in pposito
qđ intentata primo actione hypothecaria per creditorē primū z
cōdēnatione secuta ac executione facta liberat debitor ab hypo-
thecaria creditoris scđi si pro eisdē bonis intentet vt notum est z
vulgare.Igit nō admittit ꝯcursus hypothecarie pmi.¶Ex his
ergo cōcludit quo ad hypothecariā intētatā respectu primi cre-
ditoris libellū censeri validū.quo autem ad eandē intētatā respe
ctu secundi z tertij censeri inualidū.Nec est absurdū qđ vn⁹ z idē
libellus p parte aptus pro parte aūt inept⁹ iudicet.vt no.Inno.
extra de despon.impub.c.ad dissoluēdam.z do.Bal.C.de accus.l.
si quis homicidiū.z maxime in casu proposito in quo de intentio
ne agentis fuit non agere coniunctim sed diuisim z ordine succes
siuo vt ipsius libelli verba declarant.z hec de proposite consulta-
tionis articulo sufficiant.Ludouicus de Roma.

Consilium.cclxi.

1 Probatio iuramentalis que p probationem cōtrariam in-
fringitur:admittenda non est.
2 Probationes libertati fauorabiles in dubio sunt proferende.
3 Carceratorū cause fauorabilr ac leuato velo semp sunt tractāde.
4 Probationib⁹ cōtrarijs stātibus illa pferet q est fauorabilior.
5 Probationes vbi sunt cōtrarie:quarū vna ad delictū concludit:
alia vero contrariū:qr non delictum:standum est tali casu depo-
sitioni testiū quantūcunq3 negatiue per quā delictū excluditur.
6 Fideiussor conueniri nō potest priusq3 fuerit principalis debitor
aut bona eiusdem discussa.
7 Discussio non requiritur vbi notū est debitorē nō esse soluendo.
8 Ad capturā perueniri nō pōt anteq3 fiat discussio bonorum.
9 Captura est remedium subsidiarium:ad quam tūc demum per-
uenitur cum alio remedio locus esse non potest.
10 Mandatū habens ab hoie nō pōt procuratorem constituere.
11 Procurator sine speciali mandato non potest admitti ad faciē-
dum ea per que dominus possit penam incidere.
12 Causa tractantis de damno vitando fauorabilior est:quā tractā
tis de lucro captando.
13 Coniuncta persona ad agendum pro coniuncta non admittitur
in his casibus qui speciale mandatum exigunt.

SPectabiles domini collaterales iste primus
allegans plusq3 pueriliter z friuole omnia vos allega
ta dicit esse friuola.¶ Sed aduertendū pro substātia
veritatis.dicitur enim primo suspicionē fuge probatā esse per iu
1 ramentum.qđ sufficit.† Ad qđ respōdemus istam probationem
per iuramentum in nihilo eis opitulari:ex quo clarum est quan-
tumcunq3 alias probatio per iuramētum sufficiens admittatur
nihilominus illa non est admittenda que per probationem con-
trariam infringatur.Casus est de iureiur.l.duob⁹.§.vlti.C.eo.tit.
l.ii.z not.glos.de temp.ordi.c.fin.in versi.affectata.lib.vi.Inno.de
elec.qr propter.z alis plenius notaui.ff.de dam.infect.l.qui bona.
§.damni.sed nostri ex parte probatū est istū captū fore bone repu
tationis z fame.Ceterum immobilia possidere quinimo in ciui-
tate hac habitatorem esse cōtinuū que quidem omnia suspicionē
quamcunq3 fuge excludūt.vt probat primū.ff.cōmo.l.argentum.
Scđm.ff.qui satisda.cog.l.sciendū.Tertium in.l.heres absens.§.
si quis tutelam.cum ibi not.maxime per do.Bal.ff.de iudi.ergo
sequitur qđ iuramentalis probatio eorū est euacuata.z cōsequen
ter nihil opitulatur ad ipsius capture ꝯfirmationē. Scđo eandē
suspicionem probatā fore per famā.Ad qđ quidē respōdetur qđ
cum fama nostra eleganter probata fame eorūdem de directo cō
trarietur.cōsequenter dicendum qđ aut nostra est posterior z illa
eorum priori preualet.C.de sta.defunc.l.mater.ff.quis ordi.in bo.
pos.seruetur.l.ij.aut de prioritate z posterioritate non apparet.z
tunc in dubio attendenda est nostra z illa presumenda posterior
tanq3 magis fauorabilis capto qui proclamat in libertatē cum z
carcer sit species seruitutis.ff.de li.ho.exhiben.l.ij.ff.de conditio.z
2 demon.l.titio.centū.§.titio.ff.de capti.li.ij.† z in dubio probatio-
nes libertati fauorabiliores sunt preferēde.ff.de re iud.l.inter pa-
3 res.ff.de manumis.l.lege iulia.extra de re indic.c.fin.† z hoc maxi-
me verū est cū sit clare decisum carceratorum causas fauorabiliter
ac leuato velo semper esse tractandas.vt dicit tex.¶ Tertio dicit
per eorūdē testes pbatā fuisse fuge ꝯminationē ab ipso Andrea
factā fuisse.Ad qđ similiter respondet qđ cū ex parte nostra testē
4 habeam⁹ cōtrariū deponentē igit eorū probatio euacuat.† Pri-
mo qr stantibus cōtrarijs probationibus illa prefertur que est fa
uorabilior qualis hec nostra que concludit ad exemptionem a
carceribus.Inno.glo.extra de probe.c.ex litteris.Et cōcluditur
5 extra de testi.c.in nostra.z in.l.ob carmē.§.si testes.ff.de testi.† Se-
cundo qr ibi contrarie sunt probationes quarum vna ad delictū
concludit prout est probatio nobis aduersantium cōcludens ad
fugam. Alia vero concludit contrarium:qr nō delictum standū
est tali casu depositioni testium quantumcunq3 negatiue per quā
delictum excluditur.Hec est glos.ordi.z singularis.lxxxi.dis.c.clo
rici vel continentes.quam not.Bald.in repetitione.l.data.C.qui
accu.non pos.Et si allegatur ordo puta qr dicatur ea que depo
nūtur per testem nostrum dicta fuisse ab Andrea p prius.deposi
ta autē per testē eorum dicta fuisse ab eodem posterius.Respon-
detur qđ tunc ordinem nos negamus.igitur ipsis affirmātibus
eisdem incumbit probatio que minime facta fuit.C.de probati.l.
actor.ff.eodem tit.l.ei qui.cum simi.¶ Dicitur vlterius suspicio-
nem probatam esse eo quia probatum Leonardum principalem
debitorem non esse soluendo z fugitiuum. Ad qđ respondetur
hoc fore falsissimum qr ex fuga ipsius Leonardi heres eiusdem
paupertati non debet ipsi Andree iniqua afferri conditio in hoc
s.vt ipse Andreas fideiussor cuius fama in ciuitate est optima vt
probatum extitit.In hoc enim non reperitur iure cautū.z ꝯtra-
riū est regule iuris.nō dz alterū alteri iniquas afferri ꝯditio.ff.de
reg.iur.z qđ dicitur principali existente diuite sufficere dare fide-
iussorem pauperem.de iudicio sisti to casu quo parens conuenit.
vt patron⁹ quātumcūq3 locuples in iudicio ꝯueniat.vt est casus
notabilis in.l.j.in fi.ff.de in ius voc.z in.l.ii.§.qđ ait pretor.ff.qui
satisda.cog.igitur in omnibus alijs in cōtrariū est ius cōmune
Et ad hoc accedat tex.optimus.ff.de procu.mino.§.vlt.z in.l.seq.
et hec sufficiāt quo ad probationē suspicionis ipsius fuge quib⁹
illud adijcitur.s.qđ cum ex his clarissime sit deductū suspicionez
fuge ante capturā sufficienter imo nulliter esse probatam.Igit
est dicēdum qđ quātumcūq3 post capturā superuenerit ipsa legi-
tima probatio qđ tamē negamus nihilomin⁹ pbatio ipsa ad iu-
stificationē nō sufficit ex eo qr ibi ordo qui datur a lege prout hic
est.puta qđ ante capturā sit probatio suspiciōis. preposterat aut
omittitur ipsa preposteratio aut omissio viciat ad hoc.C.de sen.
l.prolatā.ff.de vul.z pup.l.ij.in.§.prius.z ibi not.plene per Bar.
¶ Quo aūt ad hoc.s.an ante capturā probatū fuerit de debito z
an requiratur plena vl sufficiat summaria probatio nihil tango
qr plene deductū fuit respōsionibus per dominū Saluū pñe-
tis cause cōpatronū.Superest igitur dicendū qđ nō ex pluribus
causis captura hec censeri dz iniusta atq3 illegitima facta.Et pri
mo qr stat decisio Dyn.z Bar.z cōis in.l.inter.§.creditor.ff.de fi-
deiusso.dicendum per legem nos quis.ff.de iure fis.l.fideiussores
magistratuū.§.pro aurelio.ff.de fideiusso.qđ anteq3 puenire pos-
sit ad personā fideiussoris peruenire debere ad distractionem bo-
norū ipsius debitoris que hypothecata sunt:vt in casu pposito
est z que sine questione detrahi possunt.sed hoc in casu pposito
minime fuit obseruatū.igitur est cōsequens vt ad personam fide
iussoris iniuste deuentū fuit.Et si dicatur hoc tolli a municipali
censura excussionem tollente.Respondet z verissime qđ ipsa mu-
nicipalis censura tollit ipsam excussionē que debet fieri ex autori
tate legis non autem ea que venit ex natura contractus.z ad quā
ipsi contrahentes se obligarunt.modo sic.Iste Andreas est fide-
iussor idemnitatis vt clarissime apparet ex ipsius fideiussionis
6 scriptura.† Casum autez habeo qđ quātumcunq3 per fideiussorē
promittenti idēnitati renūciatū fuerit de beneficio fideiussioni-
bus.nihilominus ipse fideiussor conueniri non potest per prius
quam fuerit principalis debitor:aut eiusdē bona discussa.Hic est
tex.singu.de quo Bar.facit festum in.l.i.C.de conue.fis.debi.lib.xi.
z Bal.in lib.i.C.de reuo.his que in frau.cre.statutum igitur nihil
7 nobis obstat.† Plane si dicatur discussionem hanc nō requiri ex
quo notum est hunc principalem debitorē non esse soluendo.Re
spondetur qđ nihilominus requiritur declinatoria:vt est vulga-
ta z communis opinio Barto.in.l.stipulatio.§.z habet.ff.de no.
oper.nun.Et vt videatis illam esse verissimam z communem ac
etiam vt laborem superfluum euitetis mitto vobis que super hoc
facto z passu late scripsi in.d.§.habet.¶ Vltimo si dicat per pro-
cessum iudicis ad vlteriora tacite videri sup hoc declaratone pro
nūciatum.breuiter dicendum hoc esse verum vbi hec replicatioz
non requiratur principalis excussio ex quo cōstat eum nō esse sol
uēdo fuisset in iudicio opposita z de eadem apud iudicem cogni
tum.quoniā tūc per pcessum ad vlteriora videretur iudex tacite
pronūciasse.vbi aūt de hoc minime fuisset replicatum z cognitū
tūc iudex vlteri⁹ pcedēdo tacite nō pnunciet.z hoc expresse vult
Barto.in.d.l.a procedente.C.de dila.quem aduersarius allegans
non intellexit.¶ Dicitur autem secūdo principaliter hāc captu-
ram alia ratione fuisse iniustam.scz quia si adherere volum⁹ sen-
tentie glo.ordi.cuius opi.est communis z ab omnibus verissima
8 exclamat.ad capturā peruenire nō pōt antequā fiat discussio bo-
norum ipsius capiēdi que quidē statuto nō tollit.ex eo qđ dicitur
istum bona nō habere.cū per testes meos probatū fuerit plene cō
trariū dico qđ ista glo.ordi.l.iij.§.tutores.ff.de suspec.tut.z si dica
tur qđ cōtra illā glo.est casus in.l.i.C.qui bo.ce.pos.dicentē qđ cō
dēnati nisi bonis cesserint sunt in carceres trudendi.Respondeo
illum tex.

illum textum nihil facere qm̄ suppleo ex sn̄ia glo.or.l.facta p pri⁹
bonorum excussione.⁊ ita etiam respondeo ad glo.in aut.de fide-
ius.§.qd aūt ver.cedere. ¶ †Tertio principaliter clarū est qd ista
captura est remediū subsidiariū ad quam tunc demū puenit cū
alio remedio locus esse non pōt.vt probatur in.d.l.i.C.qui bo.ce.
pos.⁊ ex.d.§.qd autem.in aut.de fideius.Sed casum habeo qd stā-
te debitore seu fideiussore suspecto quemadmoduz possunt mobi
lia seque-strari ita pōt ⁊ imobiliū creditori alienatio interdici.vt
est cas⁹ singularis in quo bar.facit festū magnū in.l.pollicitatio-
nibus.ad fi.ff.de polli.ergo sequit̄ qd cū anteqū ad capturā fuisset
peruētū potuisset ipsi Andree de fuga vt de suspecto bonoꝝ obli
gatorū alienatio interdici:ex quibus quidē ipsi creditorib⁹ sa tis
fieri potuisset.⁊ hoc factū nō fuerit.imo ex arrupto ad capturam
statim pcessum.ergo ⁊c. ¶ Ultimo aduertendū qd ad hoc nunq̄
mihi fuit respōsum sufficiēter dico ⁊ istud verissimū sicut deus est
istā capturā esse nullissimā ex defectu mādati.hic em̄ cā p quo ca
ptus fuit predictus Andreas fuit causa filij ipsi⁹ Andree de pas-
sis.Tunc sic.aut ista causa filij dicti Andree est ꝓprie eiusdem filij
adeo qd nulla vtilitas pertinet ad Andreā neq̄ rōne vsusfruct⁹
vel alio modo:⁊ tūc si Andreas iste de passis vt coniuncta psona
filij voluit ad eādem causam iure ꝓprio pcuratorē cōstituere:tūc
nō potuit cōstituere ante litē cōtestatā prout hic fecit:sed post tm̄
10 quēadmodū enim habens mādatū ab hōie nō pōt procuratorem
cōstituere nisi post lit.cōtesta.vt in.c.i.de pcura.lib.vi.C.de pcur.
l.qd quis.ff.manda.l.procuratorē.§.si negotia.ff.de appel.l.ab exe-
cutore.§.fi.ita nec habēs mādatum a lege qualis est iste pater aut
illa persona cōiuncta.Ita firmauit Spe.in ti.de pcu.§.rōne aūe
forme cōstitutionis ak.§.rōne quoq̄ cōstituentis.ver.quid si ca-
nonicus.tū dicat̄ hic sumus in causa in qua lis nō cōtestat̄.respō
deo solēniter qd vbicunq̄ quis nō pōt constituere procuratorē nisi
post litē cōtest.vt est casus noster tunc in causa in qua lis nō conte
statur nunq̄ poterit pcuratorē cōstituere.hic est tex.singularis in
l.minor.sm verum intellectū quē ibi ponit Bal.quē transmittā si
vult is.C.de ꝓdi.mino.iuncta.l.neq̄ tutores.in fi.cū si.C.de pcura.
Aut hic causa filij Andree est etiā cā cōmunis pri respectu iuris
vsusfructus.ad quā cōsequēter procuratorē cōstituere potest iure
patrio ⁊ legitimo etiā ante litē cōtestatā put est cōis conclusio in
l.i.de bo.pa.quicq̄d ibi dixerit gloss.⁊ in.d.l.i.in prin.ff.de pcu.⁊
tūc dico qd mādatū similr̄ fuit nullū cū nō interuenerit in ꝯstōne
cōsensus filij qui q̄dem est necessarius qm̄ etatem infantie excessit
prout in casu nostro est.Istū dico esse casuz qui nō est alibi in.l.cū
nō solū.§.vbi aūt in vnū.C.de bo.q̄ lib.⁊ qd no.extra de pcu.c.ac
cedēs. ¶ Ceterū credo qd somniet iste bon⁹ homo prim⁹ allegās
eum ꝯtra decisionē iuris.§.vbi aūt.allegat not.in.l.i.⁊ in.l.filius.
ff.de procu.qr nunq̄ de hoc doctores illi aliqd in ꝯtrariū dixerūt.
aut ista causa est cōis patri cum filio ratione ꝯmunis societatis.
⁊ tunc similiter ante litē ab ipso patre contestatā inquātū causa
concernit partem filij ipse pater procuratorē nō potuit substitue
re.Casus est in.l.fi.iuncta gloss.inordinatam.C.de ꝯsor.eius.litis.
11 ¶ †Scdo principaliter idem arguit̄ qr certum est qd sine speciali
mādato nō pōt pcurator admitti ad faciendū ea per quē dn̄s pos
sit in penam incidere.Casus est in.l.i.§.si pcurator.ff.si qs ius di
ce iti.⁊ in.l.si pcurator.ff.qd quisq̄ iuris.⁊ in.l.si procurator.ff.de
cōdi.inde.Sed per capturā ex forma statuti qm̄ illa fuisset iniusta
potuisset dn̄s in penam incidere.igit̄ sequit̄ qd sine speciali māda
to pcurator hic agere nō potuit. ¶ Quod aūt speciale nō habue
rit ꝓbat̄ ex eo qr cum hic loquamur in casu in quo requirit̄ man
datum speciale respectu ꝯstituētis ne in penā icidat ex facto pro-
curatoris ⁊ respectu eius contra quē pcurator constituit̄ ne quā-
do ipse contra constituentem agit ad penam rōne iniuste capture
cōstituens pōt dicere non feci si de te capiēdo in mādato meo.igit̄
est cōsequēs vt requirat̄ specialem mādatū tam specificādo eūm ex
qua vult capi facere.Ista est expressa doctrina ⁊ theorica Bart.⁊
cōmunis.ff.de do.l.filius.⁊ probat̄ in.c.procurator.de elec.lib.vi.
⁊ ex his que no.in l.vna.C.⁊ p procuratorē.⁊ in.l.i.§.inter filium.
ff.de fal.Hec autem specialitas in casu nostro nō interuenit vt ex
inspectione mandati apparet.igit̄ ⁊c.Et certe hic solū deberet no
12 bis sufficere pro victoria cause. ¶ †Ultimate obijciunt̄ nobis duo.
¶ Primum qd aduersarij tractāt de dāno vitādo nos autem de
lucro captādo igitur illi fauorabiliores.C.de iure delibe.l.vlti.C.
de codi.l.fi.Respondet̄ hoc esse falsum quia vt ex se apparet etiaz
nos tractamus de diminutione patrimonij.igit̄ ⁊c.ff de dā.infec.
l.damnum.consequens est igitur vt nos fauorabiliores simus qui
tractamus de liberatione presentis carcerati vt supra late deduxi.
¶ Secundo obijcit̄ eodē ad faciendū quem eximi de carceribus
requiritur mandatum speciale vt terminauit Bart.suo consilio
incipiente.in causa stagni.per.l.pomponius.in prin.ff.de pcurat.
Ad istud breuiter respondemus.primo quidem dictum Bar.est
13 falsissimum.†⁊ istud est deduco.coniuncta persona ad agendum
pro coniuncta non admittitur in his casibus qui speciale māda
tum exigunt.vt.ff.de lega.nomi.cane.l.ij.cum si.⁊ sic firmauit glos.C.
de procu.l.exigendi.Sed casum habeo quod coniuncta persona
vt cōiūcta admittit̄ ad petendū cōiunctā eximi de carceribus.vt
est casus in.l.iij.§.sed si mulier vel pupillus.ff.de li.bo.exhi.ergo
sequit̄ q̄ speciale nō requirit̄ qr tūc ꝯiuncta psona nō admitteret̄
Non ob.l.pomponius qm̄ illa loquit̄ in petitione exeptionis ei⁹
psone q̄ est sub ptāte patria:nos aūt loquimur in petitione exem
ptionis eius qui est sui iuris de exeptione vnius ad alterū nō pro
cedit argumentuz.Casus est in.l.i.§.in hoc interdicto.ff.de li.bo.
exhi.Preterea posito qd illud verum esset nihil tamen ad nos:
qm̄ in cā cōparuit ipse incarceratus principaliter petens se eximi
vt in actis deductū est.Ex his igitur clarissime apparet capturā
hanc minime requiritur fuisse iustificatam.⁊ consequenter iniu-
stam esse atq̄ iniustissimam.Et pro certo multum miror quomo
do curia in hoc dubitetur.

Consilium.cclij.

1 ¶ Iurisdictione quarundā causarum attributa alicui vt ordi
nario nō censetur derogatū iurisdictioni alterius ordinarij:nec
captus vt suspectus pōt allegare incōpetentiam.⁊ nu.2.

¶ In christi nomine amen.

Visum est qd substātialiter obijcit̄ ad ostēdendam ipsi⁹ capture inualiditatē.s.qr iudex curie
mercātie de esse incōpetēs ad discernendā executionez
laudi p capturā psone.cū ex forma statuti iurisdictio
ac ptās exequēdi laudi attributa curie p̄tis.Ad hoc rn̄det̄ du-
1 pliciter.† Primo qd licet p cognitionē quarūdē causarū spāliter
attributā vni ex delegato censeat̄ derogatū iurisdictioni iudicis
ordinarij.vt est casus in.c.studuisti.extra de offic.lega.tū p cogni-
tionē quarundē causarū spāliter attributā vni vt ordinario non
censet̄ in eadē derogatū iurisdictiōi alteri⁹ ordinarij vt est casus
noster:cū imo etiā alter possit eodē mō ⁊ eadē re cognoscere.Ca-
sus est.C.de offic.prefect.vrb.l.i.C.de diuer.offi.l.vires.l.xij.⁊.C.de
iur.om.iu.l.fi.iūcta glo.C.vbi causa fis.l fi.iūcta glo.plene not.do.
Bal.in.l.i.ff.de offi.cōsul.⁊.l.si qs cū pcuratorio.§.fi.ff.de pcur.l.
qd in rerū.§.si qs post.de leg.i.⁊ plenissime per do.Ang.in.l.con
2 sulta.C.de testi. ¶ †Scdo vr̄ q̄ ⁊ si is qui captus fuit fuerit capt⁹
vt suspectus nūq̄ ad inualidandā capturā potest opponere exce-
ptionē incompetētie iudicis.Ista est singularis ⁊ mirabilis con-
clusio do.Pe.de anch.decidētis casum nostrū punctaliter in suis
ꝯsilijs cōsi.cccxiiij.p pulchras rationes quas referre esset superua
cuū ⁊ ad cuiuslibet voluntatē ostēdet̄.Ex his igit̄ precedentis cō
sultationis conclusionem confirmo.

Consilium.ccliij.

1 ¶ Iurisdictionē habens ex consuetudine in vno videt̄ etiā ha-
bere in eius executiuo.per totum.

¶ In christi nomine amen.

Ad predictorū corroborationem hec duo adijciunt̄.†Primū qd cū
1 nō sit dubiū inter hos duos litigātes rectorē mercan-
tie iurisdictionē habere igit̄ est ꝯsa.vt si vnus ex his
laudū ꝓducēs petat illud executioni mādari sm formā statutorū
curie ptātis vt predict⁹ iudex hoc facere possit.Et hoc ex duob⁹.
Primo qr ꝯstitutiones ipse in superiori curia obseruate et in in-
feriori obseruari debeāt qualis est curia mercātie.ad hoc qd no.
gloss.ff.de postb.l.ex ea ⁊ ꝓbatur optime insti.de satis.in fi.ff.de le.
2 l.de qbus. ¶ †Scdo qr in fiēda executione attēdunt̄ etiā loci con
suetudines ⁊ statuta vbi executio postulat̄.vt no.do.Bald.in.l.i.
C.ne fi.p pa.⁊ in.l.vnica.C.de cōfes.⁊ in.l.de execu.rei iu.allegans.
l.iussi opinatores.C.de exac.trib.li.x. ¶ Scdo principaliter.qr ex
quo ꝯsuetudo p ipsummet rectorē allegata ꝯtulit dicte curie mer
cātie iurisdictionē laudi exequēdi quē conferre pōt.vt in.l.i.C.de
eman.lib.⁊ in.l.fi.ff.de aqua plu.ar.cū si.ergo vr̄ cōtulisse iurisdi-
ctionē eandē exequēdi facta p primus in ꝯdictorio iudici pnuncia-
tione de exequēdo cū si contulerit iurisdictionem de exequendo
actualiter qd est posterius ⁊ cōsecutiuū vr̄ cōtulisse iurisdictionē
vt possit pnunciari ipsam executionē actualem fieri debere.q̄ qui
dem pronūciatio est prius ⁊ antecedens.ar.ff.de off.eius cui mā.
est iurisdi.l.fi.in fi.ff.de iurisdi.om.iudi.l.cui iurisdictio.extra.de
off.dele.c.preterea.el primo.Preterea qua ratione cōsuetudo seu
ꝓscriptio cōferēs iurisdictionē in vno censet̄ contulisse in eius cō
secutio seu accessorio.vt est tex.optimus.ff.de vsucap.l.aliena.§.i.
C.de vsur.l.cos.eadē ratione consuetudo que confert iurisdictio-
nem in vno vr̄ contulisse in eius antecedēti.Si ergo eam contule
rit dicte curie iurisdictionē in executione laudoꝝ actuali cēsetur
etiam cōtulisse in pronunciando vt actualis fiat executio. ¶ Ex
his ergo precedentia confirmo.

Consilium.ccliiij.

1 ¶ Grauari timens indebite:pōt iudicis officiū implorare vt p
eum inhibeatur is a quo inique vexari timet.
2 Transactio que dicatur.
3 Debitum retineri potest quousq̄ is cui debetur id adimpleat ad
quod ipsi debenti tenetur.
4 Dare habens ⁊ recipere semp priusq̄ agere possit vt recipiat da-
re debet:aut legitime offerre id ad qd tenetur.

5 Solnere debēs: iusta tñ ex causa litigans: nō dicitur esse in mora.
6 Exceptio requirēs altiorē indaginē ⁊ que alias opponi nō pōt tūc licite opponit: cū offert se opponēs eandē incōtinēti probaturū.

In Christi nomine amen.

1 PRo euidētia dicēdoꝝ fundo pmo de iure hāc inhibitoriā iustissime fuisse concessam. †qđ sic pbo qñcunqꝫ qs timet indebite grauari aut molestari pōt iudicis officiū iplorare vt p eū inhibeat is a quo iniuste vexari timet. Hic est casus expssus. C. q bo. cede. pos. l. si pater. ff. de excep. l. fundi vbi vtrobiqꝫ putat interuenire ptorē debere. Sꝫ hic Hugolin⁹ ⁊ fratres iniuste vexari timebāt vt de iniustitia lr̃a clarissime demōstrat. Igit iustissime eis vestrū offm̃ iploiātib⁹ inhibitoriā ɔcessistis ɔtra eū de quo timabāt: qđ aūt iniuste molestati fuissent p dictā dominā casu quo p capturā coacti fuissent ad so-
2 lutionē manifestissime probat. †Et primo qꝛ ex quo ɔstat instrumētū quo ptꝫ qđ est facta p eos ɔpositio ⁊ clarū est hāc esse trāsactionē cū facta fuerit sup re dubia ⁊ lite icta ergo trāsactio. ff. de transa. l. i. vel metu futurę litis quo etiā casu celebrata cōpositio trāsactio est. C. de trāsac. l. ij. aliquo dato vel retēto vel sub spe alicuius dādi vel retinēdi quo etiā casu đr trāsactio. C. e. ti. l. si super possessione. ⁊ l. cū donatiōis. mō sic certū est qđ si trāsigēti ex trāsactionis causa pmissa nō seruant licitū est sibi cū quo ɔtraxit fallere que pmisit nō seruādo etiā si iuramētū interuenirer. C. de pac. l. cū pponas. C. de trāsac. l. si qs maior. ⁊ l. fine apud. ff. de inoffi. te. l. si instituta. ff. loc. l. quero. §. inter locatorē. extra de iureiur. c. puenie. cū simi. Sed ipsa dña ab Hugolino ac fratribus requisita vt ea que ad eandē puenerūt de bonis mariti traderet sm̄ qđ promisit hoc denegat facere. Igit iuste pōt dict⁹ Hugolinus nolle soluere.
3 †Scđo qꝛ certū est qđ alteri debitū retineri pōt quousqꝫ is cui debet id adimpleat ad qđ ipsi debēti tenet hic est tex. ff. de pig. ac. l. necessarias. §. si pignori. ff. de ɔdi. idebi. l. si nō forte. §. si centū. ff. de impen. l. qđ đr. ff. de cōdi. indebi. l. si in area plene no. C. ɔmod. l. vlti. ⁊. C. etiā ob chirographariā pecuniā. l. i. Sed hic Hugolin⁹ retinet pecuniā a se debitā vt hec domina adimpleat id qđ sibi tene
4 tur. igitur iuste đr facere. †Tertio hoc est regula gl. in. l. ediles. §. vlti. ff. de edil. edict. sumpta ex tex. ibi ⁊. l. iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. ⁊. l. vēdiꝫ. in si. ff. cōia pdio. qđ si qs hꝫ dare ⁊ recipere semper priusqꝫ agere possit vt recipiat dare dꝫ aūt legitime offerre id ad qđ tenet. cōsequēs est igit vt hec mulier que tractat de volēdo capere sibi debitā pecuniā prius dare debeat ea que se daturam obligauit. Quarto hoc est clarū qđ casu quo hec inhibitoria reuocaret non ex alio possent capi dict⁹ Hugolinus ⁊ fratres nisi qꝛ sunt in mora soluēdi sꝫ in nulla mora sunt vt ex duob⁹ probo igit capi nō possunt ⁊ cōsequēter inhibitoria reuocari cui⁹ reuocatio tēderet ad officiū pmittēde capture qđ aūt de mora soluē
5 di nō sit pbat primo. †qꝛ soluere debēs. iusta tñ ex cā litigās: non dicit esse in mora: vt in regula is qui sine dolo. ff. de reg. iur. ⁊. ff. qđ vi aut clā. l. si. iij. §. qui parat⁹. ff. de ver. ob. l. qui rome. §. seia. Et est casus expressus in pposito nostro. ff. de vsur. l. si qs solutionē. Sed hic Hugolinus dicta ex causa litigat cū dicta domina. s. vt ea faciat ad que sibi obligauit. ergo sequit qđ interim pēdente litigio nō est in mora soluendi. Scđm qꝛ certū e⁹ qđ oblatio excusat quē a mora. ff. de sol. qui decē. in prin. C. de vsur. l. acceptā cū si. sed obtulit hic Hugolinus in iudicio se debitū velle soluere. dum tñ dicta dña faciat ad que tenet. igit interim nō est in mora aliqua. Superest vt respōdeamus ad duo que obijciunt. Primo eñ dū dicit qđ opponi nō pōt ex forma statuti ɔ hāc dñam exceptio aliqua Breuiter respōdet hoc esse verū nisi illa que opponit sit talis que insurgat ex tenore eiusdē cōuentionis aut cōtract⁹ vt est ista que ad presens opponit quia tūc nō solū pars opponit sed etiam iudex ex proprio officio parte nō opponēte supplet. Ita dicit Bar. in. l. eū qui ita. de ver. obli. ⁊ in. l. lecta. ff. si cer. pe. ⁊ qđ idē no. in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. Et recte in terminis ɔclusit Bal. in aut. presente. C. de fideiusso. ⁊ in. l. ex prediis. C. de euict. et qđ idem not. C. de rei vendi. l. domū. Scđo vero dū obijcit qđ hec exceptio requirit altiorē indaginē. ergo ⁊c. Ad hoc respōderi pōt. Et pri-
6 mo prout ex supra proxime dictis satis apparet. †Vel scđm sic ⁊ melius in forma exceptio requirēs altiorē indaginem ⁊ que alias opponi nō pōt tūc licite opponit cū offert se opponēs eādē incōtinēti probaturū Hic est casus. l. quā ita pncaliter summat bar. ff. vt in pos. lega. l. si is a quo. in prin. Sed hanc oppositā exceptionem hic obijciēs obtulit se incōtinēti pbaturū. ⁊ nūc etiā offert. ergo posito qđ altiorē indaginē requirat admitti dꝫ. Casus est expressus in. d. l. si is a quo. Et vt ois dubitatio de mente vestra tollatur dicit se offerri incōtinēti probaturum vltra dicta per Bar. in. d. l. si is a quo. qꝛ lꝫ offerēs nō habeat pbationes in sacro preparatas nihilominus dilationes nō petit lōgi tēporis. Sed se in hoc remittit iudicis arbitrio put remisit si etiam nūc se remittit dict⁹ Hugolin⁹. Iste est tex. singularis quē ad hoc summe ponderauit do. Ant. in. c. literas. ver. qđ si nō habeat. extra de resti. spol. Et hec sufficiāt pro vera ⁊ indubitata iustitia istoꝝ de marcellis.

Consilium. ccxlv.

1 Cumulationē pluriū actionū ɔcurrere posse quō intelligat.
2 Remedium habere ipso iure sed ope exceptionis excludi et non habere paria sunt.
3 Libello eodē plures intentare etiā ex diuersis causis an licitū sit.
4 Verba in libellis extra proprium significatum trahuntur: vt contingat eorum saluatio ⁊ validitas.
5 Commodo ⁊ mutuo diuersa significant.
6 Libellus in hypothecaria an procedat per verbum adiudicari.
7 Libellus in vna ⁊ eadem cōclusione potest pro parte esse aptus et pro parte ineptus: pars tamen inepta apta non vitiabit.
8 Libell⁹ qui apte narrat ⁊ cōcludit: expressio actiōis illū nō vitiat.
9 Negatiua quomodo probatur.

In christi nomine Amen.

1 AD primū quo dicit ɔclusionē meā in qua ostēdebā †cōcurrere posse cumulationē pluriū actionū numero nō aūt specie differētiū pcedere parte nō opponēte. secus aūt si opposuerit vt in proposito casu. Primo respondet huius exceptionis obiectū eis nō prodesse ex quo post tēpus cōstitutione prefixū opposita fuit exceptio ipsa. C. de excep. l. pe. extra eod. ti. c. pastoralis. extra de re iud. c. inter monasterium. vel scđo clarissime dico falsam fore opi. do. Bal. ⁊ ad hoc late pbandū mitto vobis cōsiliū meum qđ pridie reddidi parti aduerse sup hoc me volēti decipere. Et vltra ratio-
2 nes ibi positas addo tertiā †qđ a iure p oēs regulariter paria esse censent quē ipso iure remediū nō habere: vel habere: sed ope exceptionis excludi vt est expressum. ff. de reg. iur. l. nihil interest. ergo sequit qđ si inter me ⁊ te volēs cumulationē duarum actionū numero diuersarū lꝫ nō spē admitti intelligeretur pcedere nisi pars opponeret pinde esset. ac si statuisset cumulationē talē nō admitti cū nō intersit quā ipso iure remediū nō habere vel habere: ⁊ ope exceptionis excludi vt pncaliter dicit tex. in. d. l. nihil in. rest. Ceterū est tex dispositio illi⁹. §. ludibrio ⁊ verbis nō aūt effectu posita nec in hoc multū insisto. qꝛ p ɔsiliū meū reuerētia vestra clarissi-
3 ma reddet. †Quo ad id in quo allegāt dictū Dy. in. c. null⁹ pluribus dicēt. s. licitū fore intētare plures eodē libello etiā ex diuersis causis quā incertitudo causaret ex parte aduersarij. Sꝫ in casu nostro nulla incertitudo causat. igit ⁊c. Respōdetur qđ ipsi dictum Dy. cū reuerētia nihil ɔtstāt. Loquit eñ ipse eo casu quo plures actiones ex diuersis causis orte ad idē cōpetūt vt est ɔdictio furtiua que oritur ex furto ad repetendū rem furto subtractā. ⁊ rei vēdicatio que orit ad idē ex dominio qđ penes me est stante possessione apud aliū quo casu vult qđ lꝫ harū duarū actionū ad id petentiū ⁊ ex diuersis causis pro vna regula cumulationis impeditiua que est si executio facta post sniam latā in vna actione pariat liberationē in quacunqꝫ alia. vt. l. i. in si. ff. si fami. fur. fecis. dica tñ admittat eo casu quo icertitudo adest ex parte aduersarij puta qꝛ dubitat an ipse tanqꝫ fur rē meā custodiat. an vero ex alio titu. vt in. l. 4. §. aūt. ff. quo. le. secus aūt est in casu nostro. vbi lꝫ incertitudo nō causat ex pte aduersarij inētantes plures actiōes ex diuersis numero productas ⁊ talis nature qđ executione facta in vna nō perimunt alie. nihil ergo cōe hꝫ dictū Dy. cum terminis nostris.
4 †Ad tertiū qđ dicūt libellū nostrū nō recte cōcludere hypothecaria pter verbū adiudicari. respōdetur qđ in libellis verba extra proprium significatum trahuntur vt eorum contingat saluatio ⁊ validitas. Et licet multa possint allegari. allego primo notabile verbū Bar. in. l. ij. in si. C. de his qui rati. pub. lib. ⁊. vbi libellū formatum in mutuo per verbū cōmodauerit concludit esse vali-
5 dum improprijādo cōmodauit pro mutuauit: †lꝫ cōmodatꝫ nil habeat ɔmune cum mutuo imo si diuersissime nature. Et lꝫ etiaꝫ verbū hōc vnū tantū habeat significatum. vt est tex. in. l. ij. ff. si cer. pe. Ceterū ad idē allego no. p Inno. extra de pba. c. lꝫ causam. per Bar. in rubri. als in. l. ij. C. de vsufruc. per Bal. in. l. si. C. de cōpe. et
6 omnes in. l. sed ⁊ si possessori. ff. de iureiurā. †Preterea secundo et istud est qđ tollit omnia ⁊ aduersantiū dicta. Dico eñ qđ illa procedere possent vbi in libello hypothecarie solum appositum esset hoc verbū adiudicari quod est secundum proprium significatuꝫ ad hypothecariam ineptum. Sed in casu nostro vna cum verbo adiudicari appositum est ⁊ verbum consignari. qđ cum de eius significato trāslationem detētationis importet ⁊ est ad hypothecariam aptum verbum. igitur illud adiudicari superfluo positū ac ex superabundanti non vitiat conclusionem nostri libelli recto factam considerato verbo cōsignari. Et hoc ex duabus iuris regulis vna dicente quod ex superabundanti ac superfluo apposita actum non vitiant. ff. de regu. iur. l. non solent. de verbo. obliga. l. que extrinsecus. Secunda qꝛ vtile per inutile ⁊c. vt regula iuris vtile. cum si. Preterea vltimo allego vobis pro decisione dubijs singulare verbuꝫ Hostiē. in. c. ad dissoluendū extra de despō. impuberum. qđ refert ⁊ sequitur Lapus in suis allegationibus
7 ⁊ domi. Bald. in. l. si quis homicidij. C. de accusa. † dicentis quod in vna ⁊ eadem cōclusione potest libellus ipse pro parte esse apt⁹ ⁊ pro hac parte ineptus. pars tamen inepta aptam nō vitiabit recte igit singulariter decidit in terminis nostris qđ verba illa adiudicari

iudicari posito q quo ad hypothecariam inepte cõcludant nihil
hominus nõ viciat cõclusionẽ aptã impositã p illa verba assigna
8 ri. ¶ †De quarto quo dicunt de psonali in hoc nihil curo. Pri
mo qr nos psonalẽ actionẽ nõ expressimus in libello q procedit si
ne actiõis expressione cũ sẽp psumaf tacite ea q̃ cõuenit inte̅tata
extra de iudic.c.dilecti.ꝛ est vulgaris conclusio in.l.edita.ꝛ in.l.i.
Secũdo qr ꝛ si actio inepta fuisset expressa habemus singulariter
verbũ Inno.extra de iudi.c.examinata.qd vbicũq3 legisse firmãt
dicẽtes q qñ libell⁹ apte narrat ꝛ ↄcludit pur est nõ expressio actio
nis illũ nõ viciat. ¶ Quo ad vltimũ an testes pbẽt vergentiã ad
inopiã. Omissis no.in.l.si cõstãte.ꝛ.l.vbi ad hec.pro certo nũq̃ in
vita mea vidi testes ita clare probantes. Sunt enim isti qui depo
nũt vt ipsemet asserit noti ꝛ vicini ꝛ ↄsr q hoꝝ maritoꝝ facta scl
re presumunt.vt extra de presump.c.quosdã.ꝛ.c.quanto.ꝛ.l.si vi
cinis.ꝛ de tutela.ꝛ.l.optaui cum si.iũctis his que plene no. Bart.
ff.si cer.pe.l.i.qui dicũt istos nõ alia bona habere q̃ ea de quibus
9 in articulis q̃ vix ad alimoniã sufficiũt. †Et si dr quõ ista negati
ua per eos pbaf rñdeo pũctaliter p eũdẽ modũ per quẽ deposuit:
sc3 qd nõ pñt alia bona habere quin ipsi testes hoc scirẽt ꝛ de eis
notitiã haberent. Iste enim est modus probãdi negatiuam in ter
minis nostris punctaliter traditus a glo.or.in aut.de here.ꝛ fal.
in.§.si nõ absint.in v.ꝛ vidisse.ꝛ in.l.i.§.interdicto.ff.de iti.actuq3
priua. ¶ Unmo qd noti ꝛ vicini sint illi q vt testes magis recte
deponãt de alicuius substãtia q̃ aliqui aliĩ.est glo.ord.qñ. ffsc.vel
prima.l.ij. Et per hoc sunt vestra dubia plenet solẽniter lucidata.

Consilium.ccxlvi.

1 ¶ Clausula precarij an faciat cessare presumptionẽ fraudis.
2 Contractus in suo principali simulatus existens: quelibet clausu
la eidem adiecta simulata videtur.
3 Nominatio in iudicio fraudulenter facta an prosit nominanti.
4 Dolus nemini prodesse debet.
5 Nominatio iniusta atq3 fraudulenti tituli nõ excludit agentẽ a
petitione hereditatis.
6 Executio sententie late contra dolo alienantem priusq̃ fieri pos
sit agendum est reuocatoria.
7 Reuocatoria ad quid detur.
8 Constitutio priuilegians vnum ex correlatiuis intelligitur idem
priuilegium concedere correlatiuo alteri.
9 Beneficium spẽaliter reo cõcessum ad personã actoris extenditur.
10 Executio sñie peti nõ põt cõtra eũ in quẽ facta est in fraudẽ alie
natio.sed opus est prius agi reuocatoria.

¶ In christi nomine amen.

Clarissime assessor in pñti eã hñuis ero.tñ
qr eius vera iustitia clara est tu3
qr per huius cause patronũ abundanter extitit allega
tum. Dicif ergo pmo qd cũ dictus Michael donator
post donationẽ possidere reperiaf ↄñs est vt cẽseaf suo nõie possi
dere. Quinimo ꝛ contract⁹ ipse donationis simulatus presumaf.
Casus est expressus in.l.sicut.§.supervacuum.ff.qui.mo.pig.vel hy
1 po.sol.nec refragaf qd dici posset †qd clausula precarij instrũ do
nationis adiecta excludat hãc fraudẽ que resultat ꝛ ex possessiõe
reperta penes dictũ Michaelẽ vt volũt Bar.ꝛ Bal.quos scio vo
bis esse allegatos qñ pfati clari doc.loquunf eo casu quo de frau
dulẽta alienatione aliter cõstare nõ posset q̃ ex inuẽta possessiõe
apud alienantem post ipsam alienationem.qñ tunc veru3 est qd
clausula precarij excludit psumptionem fraudis que ex dicta pos
sessione resultaret. Sed vbi de fraude cõtractus alienationis con
stat ex aliis adminiculis q̃ ex hoc.puta qr alienatio facta in cõiũ
2 ctam personam. In lite pendente. †Item prope sententiam que
omnia vobis allegata sunt tũc est necesse fateri qd quẽadmodu3
ipse contractus in suo principali est simulatus ꝛ fraudẽ cõtinens
ita ꝛ quelibet clausula ꝛ cõsequẽter hec pcarij sibi adiecta. Ita ex
presse cõclusit Bar.l.nemo potest.in tertia col.de lega.i.decidens
qd stante principali substãtia contractus simulata quelibet clau
sula eidẽ adiecta videf simulata ꝛ cõsequẽter sine effectu.ar.l.doli
ver.diuersum.ff.de dona.cuius sũla corroboraf ex text.l.vltime.ff.
de consti.pecu.ꝛ ex glo.ad ppositũ.i.l.si patronus.§.patronum.in
ver.fama.ff.si quid in frau.patroni.ꝛ ex his que no.do. Bal.in.l.
si absentis.C.si cer.pet. Resultat igif ex premissis hec clara decisio
qd in dictum Michaelẽ peti possint recepta de disgõbrãdo tan
quam in eũ qui vere ꝛ suo pprio nõie reperif possidere non refra
3 gãte ipsa fraudulẽta alienatiõe. †Tria sunt que nobis substãtia
liter obiiciunf. Primo nominatio donatarioꝝ facta p Michae
lem in iudicio.ad hoc aũt primo respondef qd cũ hec nõiatio ma
nifeste appareat simulata ac fraudulẽta clausula pcarij ve supe
ri⁹ est deductũ.igif est ↄñs vt ipsa nõ pficiat nominatim. Hoc p
4 batur primo ex iuris gñali regula †dicẽte dolũ nemini pdesse de
bere.ff.de dolo.l.ex dolo.cum aliis vulgaribus. Scdo probaf ex eo
5 speciali qd in simili †dicimus qd nõiatio iniusta atq3 fraudulẽti
tituli nõ excludit agentem a petitione hereditatis vt probaf.ff.de
peti.heredi.l.nec vllam.§.omnibus.ꝛ.§.si quis sciebus. Secundo
vero rñdef qd cum in casu proposito petatur fieri preceptu3
de disgõbrãdo illi q habet ius in re ꝛ qui vere possidet nõie suo
licet fraudulẽter nõie alieno ↄñs est vt nõiatio in iudicio per eu3
fieri non potuerit neq3 facta releuet. Hic est casus in.l.ij.in ver.al
terius a ↄtio sensu.C.vbi in rem act.ꝛ ita Bar.quẽ oẽs sequũtur
ibi decidit in scda principali qõne.quẽ oĩno videte. ¶ Scdo vero
obiicitur doctrina Bar.in.§.si super rebus.ꝛ in aliis vulgaribus
6 locis cõcludẽtis in eũ in quem dolo alienatio facta est† prius agẽ
dum est reuocatoria q̃ executio sñie late ↄ dolo alienãtẽ fieri pos
sit. Ad qd quadrupliciter rñdetur. ¶ Primo qd termini Barto. nil
cõe habent cũ nostris qñ ibi loquũtur possidẽte ipso in quẽ fran
de alienatũ est:vt p3 ex his que idẽ Bar.dicit melius se in hoc de
clarãs q̃ alibi in.l.is cui.§.q in possessionem.ff.vt in pos.leg. Nos
aũt loquimur in eo casu quo in fraudẽ alienãs vere reperitur in
possessione nõie suo.l3 in fraudẽ ex clausula precarij nõie alieno
7 quo casu nõ est opus reuocatoria agi.qd p3:† qr reuocatoria daf
vt per creditores possessio reuoceƒ ab illis in quos in fraudem fa
cta fuit alienatio.vt est tex.insti.de actio.§.itẽ si in fraudem. Sed
hic in proposito casu ipsi nõ reperiuntur possidere:sed debitor in
fraudẽ alienãs.ergo nõ est loc⁹ reuocatorie. Scdo rñdef qd du
bitatio hec pro certo sublata est statutũ qd cũ pmittat reo cõuẽto
possessorio iudicio vt in casu pposito de prioritate ꝛ posteritate
iuris opponere ↄsequẽs est vt ipsi agẽti permittatur ea doli atq3
8 fraudis replicatione vti:que de nostro pposito sit p quã ius ipsi⁹
agẽtis prius atq3 potius ostendaf. Hoc aũt fundaf ex duplici re
gula† Prima qr cõstitutio priuilegiãs vnum ex correlatiuis:qua
lis est persona rei intelligif idẽ priuilegians vnum ex correlatiuo
alteri:qd est persona agentis vt p3.C.de except.l.i.li.xi.ff.de accep.
l.vlt.C.de iudic.vidui.l.lege.extra de consti.c.trãslato.ꝛ plene per
9 do. Bal.in rub.C.de re.cre. †Scda qr beneficiu3 specialiter reo cõ
cessum ad personã actoris extendif.ꝛ econtra vt ex casus.C.de tẽ
po.in inte.resti.pestẽdc.de mutu.peti.c.prudentiã.bene facit regu
la capitali de iudiciis.de reg.iur.lib.vi.ꝛ in.c.cũ inter.extra de ex
cep. ¶ Tertio rñdetur qd nõ est aliqd dubiũ in mundo qd si
tu reus cõuentus per modũ exceptionis deductis actum aliquẽ
qui in se fraudulẽtus sit atq3 dolosus permissum est mihi per viã
replicationis de dolo atq3 fraude disceptare. Casus.ff.de dolo.l.
cũ a te.C.de transact.l.sub pretextu.ꝛ.l.sine apud acta.ꝛ.l.nam et
postea.§.sed si quis in fraudẽ.ff.de iniu.rem.vbi de hac questione spẽ
10 cialiter est casus ¶ †Ultimo rñdef ꝛ attendite:qr hoc est verũ sic
cut euangeliũ Bar.in locis preallegatis vult.ꝛ ideo cõtra eum quẽ fa
cta est in fraudẽ alienatio nõ possit peti sententie executio.sed op⁹
est per prius agi reuocatoria:qr ipse opponeret de alienatione exe
cutionem petens replicaret de dolo ꝛ fraude que quidem cum al
tiorẽ indaginẽ requirat ↄsequẽs est vt in executione opponi non
possit per plene no.ff.de re iud.l.iiij.§.cõdẽnatũ.nostri autẽ termi
ni penitus sunt diuersi qr sumus in causa preceptorũ de disgõbrã
do in qua de prioritate ꝛ posterioritate iuris licitum est disceptari
etiã si opposita exceptio aut replicatio altiorẽ requirat indagi
nem.vt ex se p3 ꝛ quotidie practicam⁹. Et hoc rogo ponderetis
qr tollit totũ. ¶ Tertio obiicitur nostrã sñiam esse nullã ex quo
est omissum relatione iudicij nomẽ apponi. Ad qd vnico verbo
rñdetur qd cũ hec sit leuis solẽnitas qr pur qd sit pars citata
non refert a quo nũcio sit citata.per plene no.in.l.cũ seruus.ff.de
ver.ob.igif est cõsequens vt huius leuis solẽnitatis omissio actũ
nõ viciet.tex.est.ff.de ven.inspi.l.i.ad si.ff.de cõdi.ꝛ demon.l.q̃ftuf.
Et no.doc.ponentes questionẽ de omittente signum crucis in cõ
fectionem inuentarij in.l.fi.C.de iure deli.ꝛ in procmio.C. Et hec
sufficiant pro vera ꝛ indubitata iustitia presentis cause.

Consilium.ccxlvij.

1 ¶ Fideicõmisso subiecta sunt etiam bona que fuerunt publica
ta ꝛ restituta ante publicationem fideicommissi.
2 Fiscus non capit legata conditionalia nec fideicommissa.
3 In generali fideicommisso non veniunt bona ad heredem perue
nientia iure alio quam hereditario.
4 Restitutio est in pristinum statum repositio.
5 Qualitas procedẽdi facit presumi qua ex potestate quis procede
re voluit. Item qualitas instrumẽti facit presumi quo animo q̃s
vulnus intulerit:ꝛ similia.
6 Protestatio volũtatis declaratiua nullum habet effectu3 in his
que ex voluntate nostra non dependent.

¶ In christi nomine Amen.

Primo dici põt Chiricum predictũ domũ fidei
cõmissi testamẽto paterno facti aggrere
1 nõ potuisse. †Cũ enim illud fuerit in diẽ incertũ ac cõ
ditionale.vt est ex se clarũ.cõsequens est vt stãte publi
catione oĩm bonoꝝ dicti Chirici ipsu3 quoq3 ↄditionale fideicõ
missu3 in fiscũ trãslatũ fuerit adeo vt adueniẽte die s.morte Nicõ
lai ac impleta cõditione tacite vf subintellecta.s.qr decessit Nico
laus ipse sine filiis ipsi fisco ius cõpetat dictã domũ recipiendi ra
tione fideicõmissi nõ aũt Chirico.ꝛ hoc per tex.ff.de pact.dota.
l.inter soccrum.§.vlt.vbi est expressum ex generali confiscatione
conditionalia iura in fiscum trasferri. Sed ad hoc respondetur

fllum lex.l.loqui in iure cõditionali ex cõtractu descedẽte.nũc enĩ
queadmodũ in verũ heredẽ ius cõditionale cõtractus transfert.
vt insti.de ver.obli.l.si decẽ.§.ex cõditionali.ff.de ver.obli.cũ perie
ro cum ibi no.ita ꝛ trãsfertur in fiscũ qui loco heredis est. Nos au
tem loquimur in iure fideicõmissi cõditionali descẽdẽtis in vlti
ma volũtate.quo quidẽ casu sicut cõditionale legatũ aut fideicõ
missum in heredẽ legatarij fideicõmissarij nõ trãsfert.vt.C.de ca
du.tol.l.vnica.§.finaũt.ff.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ.l.j.ff.qñ dies leg.ce.l.si
cũ heres.ff.de mino.l.in cause.§.põponius.cũ si.ita nõ trãsfertur
in fiscũ qui loco heredis est. In eo enĩ tñ succedit fiscus ex bonoꝝ
publicatiõe ex quo succedat extraneos heredes ex vniuersali suc
2 cessione vt no.glo.C.de bo.lib.l.j.† Huius aũt fnie scꝫ in fiscũ non
trãsire cõditionale legatũ aut fideicõmissum est glo.or.ff.de cõdi.
ꝛ demõ.l.nõ ad eã quã Bald.in l.iŋ.C.ad.l.fal.ꝛ.l.quoties.§. fi.ff.
de bona.dicẽs nõ esse alibi approbat per.l.si mãdanero.§.is cui⁹
bona.ff.mãda. Et ego eãdẽ sequor sublato cõtrario.o.l.inter soce
3 rũ.§.fi.qđ huiusqꝫ ab alio motũ nõ vidi.¶ † Scđo dici posset nec
possibile fore dictã domũ p dictũ Chiricũ iure fideicõmissi perci
pi posse cũ in generali fideicõmisso nõ veniũt bona ad heredẽ per
uenientia iure alio quã hereditario.vt in.l.coheredi.§.cum filio.ff.
de vul.ꝛ pup.ergo sequit̃ ꝙ nec hec de quibus in pposito veniẽt
cũ illa Nicolaus vt ex hereditate percepta iã nõ possideret.sed vt
4 p fiscũ in eũ iure restitutionis trãslatã.† Sed ad hec rñdet̃ qđ cuꝫ
restõ in pristinũ statũ sit repositio.vt in.l.qđ si minor.§. restitutio
ff.de mino.igit̃ est ꝯñs vt dictus Nicolaus ad publicatã suoꝝ bo
noꝝ portionẽ restitutus his post restõnẽ oneribus restringat̃ qui
bus ꝛ ante publicationẽ astrict⁹ erat. Hic est casus rotũdus.C.de
sent.pass.l.si debitor.ergo vt per patus astrictus erat fideicõmissi
onere si eũ precedere cõtingat ita ꝛ nũc astrictus cẽseat̃ cũ post re
stitutionẽ pcedit.¶ Infert̃ igit̃ ex premissis clarissima ꝯclusio ꝙ
dictus Chiricus ad dictã domũ duplici iure venire potuit. Pri
mo q.ẽ iure fideicõmissi paterni. Scđo vero tanq̃ directo heres
dicti Nicolai. Est igit̃ vidẽdũ quo titulo seu iure ipse Chiric⁹ hãc
domũ apprehẽdisse p̃sumat̃.s.an vt heres directo: an vero vt fidei
cõmissarius. In quo qdẽ dicẽdũ est eũ vt directo heredẽ Nicolai
cẽseri recepisse.ea prima ratione.q: cũ quis rẽ vt heres ex directa
institutione licito iure apprehẽdere potest: item ꝛ eandẽ iure alio
illicite.tũ cẽset̃ velle vt heres.ꝛ sic licite possidere. Hic est casus ro
tundus sm verũ intellectũ.ff.de acqui.here.l.duo fratres.in versi.
vltimo.sed si dictus Chiricus dicere vellet se domũ percepisse iu
re fideicõmissi illã illicite possideret cũ ppria autoritate tũc sibi li
citum nõ fuisset apprehẽdere queadmodũ apprehẽdit nisi in casi
bus spãlibus no.in.l.sancimus.C.ad treb. Igit̃ est ꝯñs vt eam ap
prehẽdisse cẽseãt tanq̃ heres Nicolai directo.ꝛ sic licite. ¶ Scđo
ad hoc recte inducit̃ d tgãs decisio disputatiõis Bart.incipiẽtis
debitor in diẽ cõcludẽtis debitorẽ in diem a suo creditore vniuer
saliter heredẽ institutuꝫ censeri in dubio hereditatis admisse qñ
aduenientẽ diẽ nõ soluit non ex alia ratione nisi q: si hoc nõ presu
meremus cẽseret̃ debitor ipse aduenientẽ die non soluẽs in moram
ꝛ ꝯñr delictũ aut illicitũ incidisse cõtra.l.merito.cũ si. Sic igitur
in pposito cẽsendũ est hũc ppria autoritate domũ apprehendẽtẽ
vt directo heredẽ Nicolai apprehẽdisse ne si contrariũ censeamus
inferat̃ ad illicitũ.qđ quidẽ supra declaratũ est.¶ Tertio arguit̃
sic.is actus qui nõ põt geri citra ius ꝛ nomẽ directi heredis quẽ
heredẽ directo cõstituit.ff.de acqui.here.l.pro herede. in princi.§.
papinianus.ꝛ si pupillus.alias iulianus.§.si seruũ cum si.sed hic
actus.s.apprehẽdendi rem hereditariã autoritate ppria non põt
fieri citra ius ꝛ nomẽ heredis directi.vt pꝫ.ff.de acquir.pos.l.cum
heredes.in prin.igitur hec apprehẽsio hunc dictum heredẽ facit.
5 ¶ † Vltimo arguit̃ sic.qualitas pcedẽdi facit p̃sumi qua ex parte
te quis pcessisse voluerit.s.an vt arbitri.an vt arbitratoris an ve
ro vt iudicis.vt no.in simili glo.or.ff.de iudi.l.j.C.de epis. audiẽ.l.
episcopale. Itẽ qualitas instrumẽti facti presumi quo aio qs vul
nus intulerit.s.an occidendi vel nõ occidendi.vt est casus de ho.
significasti.ad fi.ff.de sica.l.j.§.sed sidana. Itẽ qualitas proiiciẽn
di facit presumi quõ aio qs proiecerit.s.an pro derelicto. an vero
vt no.glo.or.ff.de fal.l.falsus.§.si iactum.ꝛ insti.de re.diui.§. vlti.
fra igitur p predicta similia est cõsequens vt qualitas apprehẽdẽ
di rem hereditariam faciat presumi quo iure quis apprehendisse
censeat̃.an fideicõmissi.an vero directe institutionis sed qualitas
ppria autoritate rem apprehẽdendi cadit tñ in heredẽ directum
non aũt in fideicõmissariũ qui alterius manu nõ aũt propria au
toritate res fideicõmisso relictas assumere dꝫ vt supra dixi igitur
est cõsequens vt talis qualitas apprehẽdendi eũ directe heredem
nõ aũt fideicõmissariuꝫ cẽseri faciat. Nec premissis refragatur se
quẽs protestatio dicti Chirici per quaꝫ declarat se modo aliquo
6 adire nolle hereditateꝫ Nicolai fr̃is. Et hoc pp̃ter tria. ¶ † Pri
mo q: ꝓtestatio volũtatis declaratiua nullum habet effectum in
his que ex volũtate nostra nõ depẽdent sed sunt decisa per legem
vt no.glo.C.de ne.gest.l.alimenta. Sed lege decisum est ꝙ re here
ditaria vtens propria autoritate hereditatẽ in dubio cẽsetur adi
uisse.vt.l.j.C.de repu.here.ꝛ.d.l.pro here.cum si.¶ Secundo quia
protestatio hec precedere debuit apprehẽsionẽ sequẽs aũt eãdẽ vt
hic fuit: nihil relenat.ff.pro emptore.l.alienã.ff.de reli.l.ac si quis.
§.plerĩq̃.ꝛ ꝙ no.glo.ff.de cõcu.l.in ꝯcubinatu.¶ Tertio ad ideꝫ
recte adducunt̃ ea que no.Bar.ff.de acqui.here.l.qui in aliena. §.
vlt.ꝛ.d.§.papinianus.¶ Et ex his igitur omnibus superioris cõ
sultoris conclusionem confirmo.

Consilium.ccxlviij.

1 ¶ Iudex ante motum iudicium potest de veritate criminis: vel
de fama: sine iudiciario ordine: ꝛ sine testib⁹ rite receptis: se infor
mare.limitatur hoc nu.2.ꝛ.3.

¶ In christi nomine amen.

HEc snia duplici respectu nulla est. ¶ Primo rõ
ne citatiõis omisse que fieri debuit de
condẽnato.ff.que sen.sine ap.l.j.§.item cũ ex edicto.ꝛ.c.
ecclesia.extra de cõsti.¶ Scđo ratione iudiciarij ordi
nis omissi.C.de sen.l.prolatam. Nec refragantur verba statuti di
centia ꝙ possit iudex prout voluerit etiam de facto se informare.
1 ¶ † Primo q: cõstitutio hec non aliud disponit q̃ ius commune
decidẽs ꝙ ante motũ iudicium potest iudex de veritate criminis
vel de fama sine iudiciario ordine ꝛ sine testibus rite receptis se
informare vt eleganter not. Inno.extra de spon.c.cum in tua.ꝛ re
fert do. Bal.ff.de testa.l.qui testã.§.qui contrariã.ꝛ.l. admonẽdi.
2 ff.de iureiur.¶ † Scđo q: possumus dicere ꝙ per illa verba consti
tutio tñ tollit solennitatem ordinis iudiciarij in procedendo nõ
aũt in sententiando. Et clarum tunc est qđ statutum dispensans
tñ super modo procedendi non censetur auferre ea que iure sta
tuta sunt in modum sententiandi sm qđ cõsuluit Bar.suo consi
3 lio incipiente. Dubia oriẽtia ex questione Martini ꝛc. ¶ † Ter
tio dicitur quod verba illa de facto ꝛc.illud solum operãtur.s.vt
possit procedi absq̃ solennitate iuris ciuilis non autem omitte
re eam que inducta est a iure naturali.ꝛ consequenter absq̃ cita
tione ad snĩam que a iure diuino naturali ortum habuit vt pro
batur de re iudi.c.de pastoralis.ꝛ notauit Bar.in gl.suis in extra
uagan.ad reprimẽ.quod aũt hec sit vera significatio huius verbi
de facto firmauit Bar.in dicta extraua.in glo.super ver.videbat̃
Et clarius Lapus in suis allegatio.alleg.cxxix.

Consilium.ccxlix.

1 ¶ Interrogari quis non potest an sit heres: nisi aduersus eum
actio instieui possit.
2 Interrogatio per iudicem admittenda nõ est quẽ admissa inter
rogantem non relenat.
3 Appellatione pendẽte nil innouari debet: cõsequenter nec nouũ
iudicium deduci super eo super quo appellatio pendet.
4 Iudicium vbi ceptum est illic finem accipere debet.
5 Eiusdẽ cause cõtinentia in diuersa tribunalia deduci nõ potest.

¶ In christi nomine amen.

IN casu proposito breuiter concludendũ. Vin
centiũ de quo queritur cog: non posse
ad respõdendum interrogationi sibi facte an sit heres.
1 ¶ † Primo q: tunc talis interrogatio ad admittẽda cuꝫ
aduersus interrogatum vt heredem actio instieui potest.ff.de in
terro.act.l.j.in prin. Sed aduersus dictũ Vincentium vt heredeꝫ
respectu dicte quantitatis actio non potest institui vt infra doce
bitur.ergo ꝛc.¶ Scđo q: eo casu iudex ad admittendam interro
gationem se facilẽ reddit quo equitas adest ex parte interrogan
tis.ff.de interro.act.l.vbicunq̃. Sed ex parte interrogantis in ca
su pposito nullo modo adest equitas sed iniquitas vt infra ostẽ
2 detur.ergo ꝛc.¶ † Tertio q: non est illa interrogatio per iudicẽ
admittenda que admissa interrogantem non relenat.extra de of
fi.dele.c.cum contingat.extra de simo.in.c.per tuas.C. de proba.l.
matrem.cũ si. Sed hic in hoc iudicio admissa interrogantes non
releuaret vt infra demonstrabitur.ergo ꝛc.¶ Primũ autem qđ
me supra ostensurum obtuli ex hoc patet q: respectu dicte quan
titatis quã dictus dominus Franciscus petere intendit a Vincẽ
tio vt herede inter eos extitit compromissum. Item ꝛ laudatum
ac etiã laudum reformatũ per reductionẽ ad arbitrium boni vi
ri quamobrem super hoc qđ iam inter dictas partes bona snĩa ex
titit terminatum non põt inter dictas partes amplius esse iudi
cium ꝯñr nec admittenda interrogatio ad ipsius iudicij preparati
onem.queadmodũ enĩ transactione finita lites iura etiã princi
pis stante rescripto prohibẽt nouiter resuscitari.C.de transac.l.
causas.C.sen.rescin.nõ pos.l.impetrata. Ita etiaꝫ ꝛ finita per lau
dum ac snĩam qualis est hec de qua querit̃ vlterius in iudiciũ de
duci exemplo iniquissimũ est ꝛ a iure cõcessum. Ex hoc etiam ap
paret aperta demonstratio eius qđ supra scđo loco me ostensurũ
dixi. Tertium autem apertissime clarum redditur ex eo q: a di
cta sententia reductiua per quam quidem ꝛ supra dicte quanti
tatis questio terminata erat inter premissas partes extitit ad ro
3 manam curiam appellatum.† Ceterum autem tunc erit ꝙ appel
latione hac pendente nil innouari potest.ꝛ consequenter nec no
uum iudicium deduci super eo super quo appellatio pẽdet vt in
toto titulo nil nouari in lege appellatione.C.de appellati. quod
enim super

4 cũ sup eodẽ qo ad duos vocat iudices iure pħibitũ est. † Primo
qꝛ vbi ceptũ est iudiciũ ibi finẽ accipere dꝫ.ff.de iudi.l.vbi ceptuꝫ.
5 † Scḋo qꝛ eiusdẽ cause ꝯtinẽtia in diuersa tribunalia deduci non
põt.C.de iudi.l.nulli.extra de rescrip.dispẽdia.lib.vi.cum ibi not.
Nec refragat qḋ dici posset litẽ quo ad dictũ Uincẽtiũ nullo mo-
do pẽdere nec esse finitã ex eo qꝛ ab ipso p̄mo arbitratorũ laudo
suo noie appellatũ nõ fuit aut petita reductio ex eo qꝛ z si ipse nõ
appellauerit nihilominus appellationẽ factã p fratrẽ suũ z sibi
in hac lite cõsortẽ suo noie z ratione ꝑpꝛiꝫ interesse extitit ꝓsecu-
tũ.Quaobrẽ certũ est tũc ipsaꝫ snĩam p iudicẽ ad quẽ latã sibi pa
riter ꝓfuisse quẽadmodũ z aliꝫ p ea q̃ plene not.ff.de app.l.a sňia
ff.de re iudi.l.sepe.z extra eo.ti.c.quãuis.z.c.cũ sup.Ex his igitur
clare cõcludit dictã interrogationẽ nullatenus admittẽdã fore.
Nec refragat qḋ dꝛ dictũ Uincentiũ nõ predicto cõpromisso nõ de
fendi cũ id nunq̃ ratũ habuit quẽadmodũ Ludouicus frater
promiserit qꝛ hec appellatione seu prosecutione appellationis a
dicto Ludouico interposite per eũ facta inducitur ex sua perso-
na ratihabitio.casus est.ff.rem ra.habe.l.iii.§.falsus.

Consilium.ccl.

1 Distributio bonorũ in pauperes a testatore facta nullo reli-
cto executore pertinet ad episcopuꝫ in cuius dioces testatoris fa
cultates consistunt.Et si in diuersis diocesibus sint: tunc ad tot
ep̄os bonorum distributio pertinere dignoscatur quot sunt illi
in quorum diocesibus bona manent.z nu.2.

In christi nomine Amen.

1 Orum † bonorũ in pauperes distributio nullo
testamẽtario executore relicto regit per
tinet ad ep̄m eius loci vñ defunctus originẽ trahit.Ca
sus est.C.de epis.z cle.l.nulli.§.finali ꝑsone.z hoc si in
ea ciuitate defuncti bona reperiant sinaũt in alterius dioces bo-
na reperiant tũc ad eũ pertinet distributio in cui⁹ dioces bona
manent.Qḋ ex tribus ꝓbat silibus.Primo qꝛ z si ex alio loco
pupillus trahit originẽ nihilominus rẽ imobilẽ alienãs eius iu-
dicis decretũ requirit vbi res sita esse dignoscit.C.de predi.mi.l.
si prediũ.Scḋo qꝛ z si aliũde impubes originẽ ducat nihilomi
nus videmus q̃o ad bona que alibi possidet ad ei⁹ loci vbi pos-
sidet iuridice sibi tutorem decerni.vbi pe.tut.l.i.Tertio qꝛ z si
aliũde sint clerici rẽ imobilẽ eccle alienãtes nihilomin⁹ epi de-
cretũ in alienatione requirunt vbi res alienãda permanet. vt sir-
mat gl.ord.x.q.ii.in canonẽ hoc ius porrectũ.alias.c.hec vsus pre-
statio.§.q si necessitas.lꝫ in ꝯtrũ faciat tex.ff.de re.co.l.magis pu-
2 to.§.illud queri † Ceterũ z si in diuersis diocesibus sint tũc ad tot
ep̄os bonorũ distributio pertinere dignoscit quot sunt illi quo-
rũ diocesibus bona manent vt probat egregie.ff.de excu.tut.l.iu-
risperitos.ff.cũ oĩn ndos.ff.de tu.z cura.da.ab his.l.pupillo. Et
hec est veritas in proposito articulo lꝫ varie ille tractams repo-
riatur.tũ per glo.z alios in.d.l.nulli.z in.l.si quis ad declinandã
eo.ti.cum per Spe.in ti.de instru.edi.§.nunc vero aliquis ver.qd
si ep̄s.z ver.quid si fuit.ac etiã per Fed.de senis in sua particulari
disputatione quorũ neminẽ propter librorũ carẽtiam ego ad pre-
sens itinerans videre potui.Ex premissis tamen vere concludi
tur premissorum bonoruꝫ distributionẽ ad eos ep̄os pertinere in
quorum diocesibus facultates consistunt.

Consilium.ccli.

1 Defendere qui me tenetur ab alio:nõ debet me impugnare.
2 Impugnare nemo potest id quod a se est legitime factum.
3 Ignorantiam statuti nemo allegare potest nisi ciuis nouellus et
qui parum moram traxit in eo loco vbi statutum illud viget.
4 Ius nominando in dubio ciuile intelligitur.
5 Uerba illa iuris auxilio:quid valeant.
6 Uenditionem a se factam nemo rescindere potest.

In christi nomine amen.

Carissime dꝛ Ser Dñicũ petiũ terre per se
venditũ iure ꝯtrortis a Hierony
mo minime petere posse ex pluribus notis ac cõibus
regulis.Primo qꝛ hũc Ser Dñicũ de euictione te-
net actio.ergo eũdẽ agentẽ repellit exceptio.ff.de euic.l. vẽdicantẽ
eũ si.Scḋo qꝛ cũ dictus Ser Dñicus ex forma instri ac etiã de
iure cõi teneat hũc Hieronymũ ab oibus cõtra eum adiectã peti
tio terre agentibus defendere ergo ipsemet nõ põt Hieronymũ
1 super eodem molestare.† stat enĩ iuris regula qḋ qui me tenet ab
alio defendere me non debet impugnare.ff.de condi.inde.l.frater
a fratre.in versi.porro.ff.si ser.vend.vbi in glo.sunt concordantie.
2 Tertio qꝛ stat iuris regula † vt nemo id impugnare possit qḋ
a se est legitime factũ.ff.de adop.l.post mortẽ.C.de reuo.dona. cuꝫ
profitearis.C.de seruo pig.da.manu.l.creditorib⁹.z qḋ in eis ple-
ne no.Quarto dꝛ hoc ẽ casus a cõtrario sensu recte inuenti.
ff.de actio.empti.l.bona fides.ponderando verba litere ibi alicu-
ius leges beneficio debere desisse.Nec refragatur cõstitutio ci
uitatis Camerini primo cum renũciauerit dictus venditor omni
iuris auxilio sibi competenti.ergo z huic quod scribat sibi com-
petere.Nec est dicendum quod presumatur potius dictus ser Do
minicus ius dicte constitutionis ignorasse ex regula.l.verius.ff.de
proba.z.c.ignorantia.alias.c.presumitur.de regu.iur.lib.vi.qꝛ cuꝫ
ciuis sit Camerinen.consequẽs est vt sue ciuitatis constitutiones
scire presumatur z debeat vt Spe.in ti.de consti.§.i.ver.qḋ si extra
3 neus Bal.C.de legi.l.leges.la vltima.† Solus enĩ ciuis nouellus
z qui parum moram traxit in loco illo ille est qui statuti ignorã-
tiam probabiliter allegare potest.vt no.do.Bal.C.qui accu.non
pos.l.data allegãs tex.sm eum singularem.ff.de re milita.l.qui cũ
vno.in ver.vlti.cui tamen addo consociũ in eo.ti.l.qui cõmeatus.
§.scire. Cum igitur clarũ est dictam renunciationem valuisse.vt
C.de pac.z de epis.z cle.l.si quis in conscribendo.ff.eo.ti.l. pactum
inter heredẽ.z in.c.si diligenti.cum ibi plene no.de fo.cõpe. conse-
quens est vt ad ius hoc renunciatum amplius regressum habere
nõ possit.ff.de edil.edic.l.querit.§.venditor.C.de admi.tu.l.cũ que
4 dam. cũ si. † Nec refragatur qḋ dici posset renũciationem factã
de omni iuris auxilio cõprehẽdere tñ auxilium a iure ciuili pro
ueniens quo vtimur:non aũt id qḋ prouenit a iure municipali.
Cum enim ius noiamus in dubio de ciuili intelligimus vt insti.
5 de iure natu.§.sed quoties.† Rñdit enĩ primo qḋ verba illa iu-
ris auxilio tanq̃ indefinita equipollẽt vniuersali.ff.de pig.acti.l.
si necessarius.§.si annua.z de ele.ũ.l.si plurib⁹.de elec.vt circa.lib.vi.
cũ ibi plene no.in glo.ordi.Proinde igit est ac si dixisset oĩ iuris
auxilio.Uel scḋo cũ hec verba sint apta cõprehẽdere tã ius muni
cipale q̃ etiã ciuile.igit in dubio in eo qḋ ipsi vẽditori deteri⁹ est
interpretant.ff.de pac.l.veterib⁹.ff.de cõtrahẽ.emp.l.cum in.l.z in
regula cõtra eũ.de reg.iur.lib.vi.z qḋ plene no.extra de spon.c. ex
literis.Uel tertio z iuris appellatiõe simpliciter ꝓlati ẽt ius mu-
nicipale etiam aliqd vltra ius cõe disponẽs intelligimus compre
hendi.vt not.do.Bal.ff.de here.insti.l.illa institutio.C.de bo. que
lib.l.cõstitutionis.Et do.Anto.de iureiur.c.quintauallis.repro-
bantis Guido de suza.contrarium tenentẽ quẽ refert Jo.an. in
luis addi.titu.de arbitro.Uel quarto cum dicte renunciationis
verba dicat renuncians legum z iuris auxilio.ꝯñs est vt verbum
illud iuris referat ad ius municipale cũ si referretur ad ius cõe
id repeterent qḋ per verbum illud legum importat.z consequen
ter superflue esset appositũ z nihil operaret.qḋ minime patimur
de leg.i.l.si qñ.de priui.si papa.lib.vi.Ceterum secũdo principa
liter dictã cõstitutionẽ intelligendã arbitror in oibus preterq̃ in
eo qui id vẽdidit qḋ iure cõpetit.Primo qꝛ hec est benigna in
terpretatio per quã euitat absurditas maxima que resultaret si
intelligeremus ꝑfatam constitutionẽ cõtra omnes supra relatas
iuris regulas velle quẽ admittere ad vẽditionẽ per se factã rescin
dendam.ergo est hec interpretatio amplectẽda.ff.de condi. z de-
mon.l.in his.C.de bo.que lib.l.nõ sine.cũ si.Secundo qꝛ redu-
cit dicta interpretatio constitutionẽ hãc ad consonantiã cũ iure
6 cõi qḋ est † vt nemo vẽditionẽ a se factã rescindere possit vt supra
dixi vt nemo vicinũ predium habenti nolens cogatur vendere.vt
C.de cõtrahen.emp.l.dubium.vbi de hoc est in specie casus igitur
iusta est z admittenda.C.de nova.l.ii.C.de iure deli.l.si.§.in cõpu-
tatione.in glo.ff.de mu.z ho.l.vt gradatim.§.sed z si lege.extra de
consuetudine.cum dilectus.extra de cleri.non resi.c.ad audientiã
z.c.cum dilectus.Ex premissis ergo concluditur dictũ ser Do
minicum pretiuꝫ terre a se vẽditũ minime ab euẽte Hieronymo
petere potuisse.quinimo eũdem incidisse in penam periurũ atq̃
infamie z alias penas ponit tex.in.l.si quis maior.C.de transact.

Consilium.cclii.

1 Immunitas an possit concedi per aliquam cõitatem nouel-
lo ciui.z an possit reuocari.nu.2.
3 Princeps reuocare non põt immunitatẽ per eũ in non subditũ
concessam cum in conuentionem transiuerit.
4 Allegans concessionem sibi factam de nõ soluendis oneribus iu-
stam habet defensionis causam vt nullum ei noviter imponatur
ratione decursi temporis.
6 Solutio onerum coacta atq̃ violenta:concessum iam immunita
tem non tollit.

In christi nomine Amen.

Pro decisione ꝓposite cõsultationis tria sunt prin-
cipaliter discutienda.† Primo an poterit di-
1 cta cõmunitas Belfortis iure vando concedere nobi-
libus ipsis nouellis ciuib⁹ ac incolis eiusdẽ premissaꝫ
immunitatẽ.Et hoc indubitanter dicenduꝫ vt qḋ sic. lꝫ enim cõ-
munitas ipsa existentibus iam eiusdẽ subditis immunitatẽ mu-
nerũ minime concedere possit.vt in.l.euacuatis.C.de decur. lib.x.
z.C.de immu.nemini cõcedenda eo.li.p totũ nihilomin⁹ hi q no-
uel iam ciuilitatẽ atq̃ incolaꝫ ad ipiscunt immunitatẽ hãc iure lici
to tribuũt.ff.de iure imu.l.ii.vbi de hoc est casus.Ceterũ nec est di-
cendũ immunitatẽ hãc tãq̃ magnifico dñe preiudicatiuã nihil va-
luisse.Primo qꝛ cõitas ipsa ea onera p eadẽ cõtetis nobilib⁹ remissa
de ꝑpꝛiis facultatibus eidẽꝫ dare propellunt.C.de auro. z tribu.
l.ii.li.x.Scḋo qꝛ expressum est facta sup soluẽdis onerib⁹ inter pri
uatos celebrata ipsis nec afferre preiudiciũ:lꝫ nõ fisco aut dño cui
soluẽda sunt.ff.de pac.l.epistola.§.pactum.z.l.inter debitorem.C.

co.titu.l.pacta successorum.z.l.debitoribus.C.sine cē.vel reli.l.si.z.l.
si.z hoc est qd expressim firmat glos.in.d.l.euacuatis.Ex his igit
quo ad hoc ɔcludit immunitatē hāc in ipsorum cōcedētiū pīudiciū
2 licet dnm voluisse.¶†Quo ad scdm quo qrit an hec immunitas cō
cessa possit reuocari.Breuiter dicēdū qd nō maxime ex quo trās
iuit in formā cōuētionis.Primo qr hoc firmat Joā.and.in addi.
spe.in tit.de cēsi.§.nūc dicendū.in addi.q̄ incipit per hanc legē.et
Bart.in.d.l.ij.ff.de iure immu.z l.oēs populi.ff.de insti.z iur.z qd
optime no.do.Bal.C.vnde li.l.qui se patris.ff.de dolo.l.sicut mi
3 hi.†Scdo per id qd dicimus in simili principē reuocare non pos
se immunitatē p eū in nō subditū cōcessam cū in ɔuētionē trāsiue
rit.vt not.Inno.extra de iudi.c.nouit.Et refert do.Ant.extra de
cōsti.c.cū.M.Tertio qr nedū cōitas ipsa inferior.sed vterqz prin
ceps obseruationē ɔctus aut cōuētionis necessitatiue subijcit vt
est casus de natu.feu.c.j.in vsi.feu.de proba.c.j.z in.c.abbate sane.
de re iudi.lib.vj.Et no.Cyn.z Bald.C.de legi.l.digna vox.z idem
Bal.ff.co.ti.l.princeps.z in.l.j.ff.de cōsti.prin.Ex his igit quo ad
scdm ɔcludit immunitatē pred.etiā minime reuocari posse.¶Quo
ad tertiū quo querit an cēsendū ac psumēdū immunitatem hāc
legitimo modo ac requisito numero interueniente cū alijs requi
tis solēnitatibus fuisse cōcessam.Breuiter dicēdū qd sic.Primo
qr presumit interuenisse cōcessum ac legitimū numerū eorum q̄ re
quirunt est casus expressus sm verū intellectum glossatores in.c.ca
noscit.extra de his q̄ fi.a prela.Scdo qr alie solennitates interue
nisse cēsent vehemētē psumptionē inducit diuturnitas tpis vt not.
Inno.extra de testi.c.albericus.z vbiqz referunt legiste ac canoni
ste z eleganter pbat.C.de pet.here.l.si filius.ff.de de acq.here.l.qui
in aliena.in princi.ver.sed si adierit.z ex ambobus recte intuenti
clarissime rndet ad ea q̄ no.Bar.ff.de ver.ob.l.sciēdum.C.de eden.
aut.si qs in aliquo.z.C.de fi.instr.l.i.li.x.Ceterum statuta nouā so
lēnitatē circa inducēdā libertatē superinducētia huic de quo loq
tur nō afficiūt:qr futuris nō aūt preteritis leges illas cōuenit for
mā dare.C.de legi.l.leges.extra de cōsti.c.fi.C.de decu.l.dīne.lib.x.
¶Ex his ergo quo ad tertiū cōcludit in pmissa immunitate presu
mi solennitates quascūqz interuenisse.¶Quo ad quartū in quo
dubitāt an posito qd nō legitime dicta immunitas cōcessa fuerit
nihilominus ex eadē parte legitima cā prescribendi tribuit extra
de pscri.c.veniēs.z qd no.de pri.cum persone.li.vj.Scdo qr de hoc
4 est casus expressus in.l.fi.C.de fun.pat.li.x.†vbi dr qd allegās con
cessionē sibi factā de nō soluēdis oneribus iustam hz defensionis
cām vt nullum ei nouiter imponat rōne decursi tpis.z ita iam his
p ter.cōsuluit Bar.¶Quo ad vltimū quo q̄rit an solutio onerū
aliqn facta p dictos nobiles z in hoc pīudicet.s.qd videant renū
classe pmisse immunitati.Breuiter dicēdū qd lz passus iste ad ple
nū tractet.C.de excu.mu.l.voluntarie.ff.qn ap.fit.l.j.§.alia.z.C.de
his q spōte munera pub.su.p totū ti.li.x.z maxime.l.j.vbi glo.al
legat optimas ɔcordātias.z p canonistas extra de priui.c.accedē
tibus.extra de cōsti.c.cū accessissent.nihilominus in casu pposito
5 dicēdū est cōtra.†Primo qr solutio onerum coacta atqz violenta:
put hec nobiliū fuit:cōcessam iā immunitatē nō tollit.Casus est
in specie.ff.de mu.ho.l.cura.circa prin.l.ver.nec si p vim.Secundo
qr qui cū pōt se tueri immunitate nihilomin⁹ onus soluit cū pa
cto tñ vt sibi immunitas salua maneat prout in pposito casu con
tingit ex ipsa solutione in nihilū sibi preiudicat.Casus est in spe
cie in.d.l.j.C.de his qui sponte mu.subeant.li.x.

Consilium.cdiij.

1 ¶Dos prius data z postea testamento relicta qn peti possit.
2 Promissa marito filie in augmentum dotis:qn peti possent.

¶In christi nomine amen.

1 Videamus prio † qd iuris de centum ducatis ipsi Marie per prius in dotē datis z postmodū eiusdē in testō iure lgtōnis relictis.qr q
dē fieri pōt iuxta plene discussa p glossatorem.ff.de mi.l.
iij.§.sed viri.In quo qdē vr dicēdū qd qñqz pater legat filie eam
dotē quā p prius dederat.z tūc legatū hmōi nū effectus est qd vbi
alias filia siue ex testō siue abintestato succedēs dotē ɔferre tenea
tur.vt in aut.ex testō.C.de colla.nūc cū illam iure vltime volunta
tis hz collatio cessat.vt.l.a patre.z l.ea demū.C.eo.titu.Nec enim
presumendū est testatorem ipsam dotem in vniuersalium heredū
preiudiciū duplicare voluisse.vt.s.primo habeat filia dotē ipsam
iure vltime volūtatis postmodū eādē iterato percipiat ab illo re
cuperans.de le.ij.l.titia.§.qr in vita.ff.de do.prele.l.ij.§.melia.Ali
quando vero:z hic est scdo:pater nō dotem legat sed pecuniam q̄
pro dote data fuerat vt accidit in proposito themate.et tunc ant
mortis patre superueniente ius ipsum dotis consolidandū venit
in filiā iuxta decisionem legis vnice.§.videamus.C.de rei vxo.ac.
z tunc pater relinquens id qd in dote datum videtur grauare he
redem de dando estimationē corporis in dotē dati:casu quo cor
pus aliqd preter pecuniam in dotem datū fuit.finaūt pecunia do
tis sit tūc censetur grauatus heres de dando tantam quantitatē
quanta fuit in dotem data z vltra hoc soluto matrimonio filia
ipsa dotē recuperatura est a viro.Et hic est casus per quē ita ibi de
terminat Jac.de Are.Old.z Bar.in.l.cum pater.§.pater filie sic
cta glo.de leg.ij.Et ponit idem Bart.de leg.j.hmōi.§.cum pater.
Et videt sentire Bal.C.de lega.l.filia legatum recte intuenti.Et
huius dicti est ratio:ne pater videat filie legare ius illud tātū qd
psus morte cōsolidationis iure ad eā peruētururum est.Ius enī qd
meū est vel mihi debetur frustra in legatum venit regulariter.vt
no.C.de lega.l.propterea.insti.eo.titu.l.si rem de leg.j.si creditori.
cum seq.z qd plene no.in.l.iij.§.si rem.de le.iij.z in.l.iij.§.ex pluri
bus.ff.de acqui.pos.ff.de iure dot.l.cum pater dotē.vbi hoc probat
in specie.Aliqñ vero corpus in dotem datū qd pater filie legat ta
liter erat in stipulatione deductū qd in filiam patris morte venie
bat cōsolidandū.z tūc pater ita legādo legasse videtur ius qd ha
bet ad corpus illud.l.specie actionis quam habebat ad dotem re
cuperandam.sol.ma.arg.de leg.j.l.apud iulianum.§.si titius.et.l.
si domus.§.fi.Et ita decidit Bar.in.d.§.pater filie.Nunc igit ad
propositū cū pater dotē dans taliter eandem in stipulatiōe dedu
xerit qd eodem mortuo iure consolidationis ius etiā ad dotē filia
habitura sit.vt.j.probabitur.igitur ɔñs est ex proxime dictis vt
pater centū hoc iure precipuo filie reliquisse cēseatur.et vltra hoc
ipsa eadem filia sol.ma.dotem ipsa recuperatura sit.qd aūt ita sti
pulatio facta videat qd iure cōsolidationis filia non censeat fuis
se priuata probatur.qr pater stipulatus est sibi suisqz heredib⁹ et
cui ius z casus dederit dotem restituendam quāobrem pater ipse
alias filias habuerit pro quibus dotē dederit easdemqz illis prele
gauerit z ɔñr cōferre nō teneant per.d.l.ea demū z.d.l.a patre.et
ius velit qd tali casu ne inequalitas inter filias emergat alia filia
nō obstante paterna stipulatione ius cōsolidationis habeat hoc
est dotē precipuam z nō conferendam vt est casus singularis in.l.
fi.C.cōia vtriusqz iudi.quē exclamat Bart.in.l.post dotem.ff.sol.
ma.decidens ex ea qōne glo.in.d.§.videamus.Igitur ɔñs infert
qd dicta paterna stipulatio ius cōsolidationis filie potius cōser
nat quam denegat.¶Ex quibus concludit quo ad primū dictā
Mantiam hec centū habere debere iure relicti.z vltra hoc solu.
ma.ad dotem suo coniugi datam actionem vt eam precipuā ha
2 beat eam competere.¶†Quo ad scdm quid de quinquaginta in
augmentū dotis marito promissa z post modum filie data.Bre
uiter dicendum qd filia hec quinquaginta petere poterit:dummo
men duo faciat.¶Primum quod iure dotis iterū eam nō petat.
Secundum qd prestet cautionem indemnitatis ipsis heredibus
respectu mariti si forte iterum ad eandem promissam dotem age
re vellet.Et hec probantur ex.l.cum pater dotem.ff.de iure dotiū.
Et ex his que plene nota in dicta.l.huiusmodi.§.cum pater.et in
dicta.l.titia.§.cum vita.z in lege si cum dotem si pater.ff.soluto
matrimonio.

Consilium.cdiiij.

1 ¶Vestes mulieris quando suis heredibus sunt restituende.

¶In Christi nomine Amen.

1 In facto proposito breuiter dicendum †qd heres dicte domine Lucie ad hoc vt ob
tineat probare debet vestimenta z pānos tēpore mor
tis z adite hereditatis dicti Antonij fuisse penes eun
dem Antonij heredem.C.de proba.l.actor.ff.eod.tit.l.ei qui quo
quidem probatio dicti Antonij heres ad restitutionem tenetur
C.de heredi.act.l.vlti.z per totum.Ille etenim res quas vxor por
tat in domum mariti eo animo portantur vt sit repetitioni loc⁹
ff.de iure dotium.l.si ego.§.dotis.Ceterum z estimationē tenuis
se facte dicte domine Lucie ex bonis dicti sui mariti:quam he
res allegat secum corpore Lucie funeri posuisse.ipse idem heres
prestare tenetur.tamen eandem tanquam quotidianam iure de
bitā ipsa habuisse censeatur.ff.de donatio.inter virum z vxorem.
l.ex animo.z plene not.maxime per Bald.in.l.pene.l.§.serune.ff.
soluto matrimonio quamobrem sequitur quod cum ipsius An
tonij heres culpabiliter fecerit eadem nisi sit contraria consue
tudo cum corpore mulieris sepulchro condidisse.vt in.l.et si quis
§.impensa.ff.de religio.ac etiam dicte restituende tunice facultas
abfit.igitur ad eiusdem estimationem agi possit.ff.de donatione
causa mortis.lege si filio.z lege illud.§.primo.ff.de confessis.lege
iulianus.¶Ceterum z eodem modo concludo de annulo et re
ticella vna cum corpore dicte Lucie terre conditis quod z si quo
tidiano vsui dicte domine Lucie fuerit neque heres facultatem
ea restituendi habet idem heres Antonij ad estimationem eorum
teneatur per predicta ex quibus veritas super quesitis apparet.

Consilium.cdv.

1 ¶Testes an possint examinari post tertiam dilationem.
2 Alimenta prestita priuigno per vitricum an repeti possint.
3 Testes singulares an probent.
4 Testibus in arte peritis an sit credendum.
5 Iuramentum an possit deferri post conclusionem in causa.

¶In Christi nomine amen.

Quo ad primum quis melius ius pretēdat in dicta vinea. Breuiter dico Symeonem

1 dico Symeonē ius non ꝯtēdere. †Primo q2 attestationes quib⁹
vti vult ad ꝓbandū ꝓmissionē quingentoꝝ sunt inualide ex quo
eius vsus nō fuit infra annū post reuersionē magistri Joānis nec ei
dem legitime nūciate. Casus est extra. vt lit. nō ꝯtest. c. qm̄. Itē nec
sibi opitulat instrm̄ ex quo ꝓbat dictā ꝓmissionē cui⁹ vigore sub
secutā hypothece obligationē ex eo q2 illud tāquā ꝯstāte mrīmo-
nio factū fraudulēter atq3 simulatū iuris ꝓsumptiōe est maximo
vbi tractat de incōmodo filioꝝ primi mrīmonii put in casu ꝓpo
sito. hoc ptz ex his q̄ plene no. p Bar. ff. de le. ii. l. cū qs decedēs. §.
titia. ff. de lib. lega. l. aurelius. §. qdā ita. 7 in. l. si ꝯstante. ff. sol. mat.
7 Cy. in. l. i. C. de sacrosan. ec. 7 in. l. qꝫ de suo. C. de do. cau. 7 Bal. in
l. i. C. de dona. an nup. 7 in. l. si creditor. C. de fideicō. 7 qō plene not.
in aut. sed iam necesse. C. de dona. an nup. Et hec de primo. ¶ Ergo
hus ꝯcludit dictū magistrū Joānē in possessione vinee manere ex
quo agens de eius intentione nil probauit. C. de rei vē. l. fi. ¶ Nec
refragat instrm̄ vltimo ꝓductū p Symeonē. cum tenīz per prius
idē hanc vineaz petierit iure hypothece. ꝯs est vt in eodē iudicio
variare nō possit eandē petendo vt dotē. C. q po. in pig. ha. aut. itē
possessor. 7 in aut. vñ sumit. Preterea hec verba enunciatiua tabel
lionis dicētis olim hypothecā in dotē datā fuisse ac nūc illa eādē
cum Symeonis vinea pmutari fidē facisse ꝯtra tertiū. s. ꝯtra hūc
magistruz Joānē. C. de ꝯtrahen. 7 ꝯmit. stip. l. optimā. quāobrē re
2 maneo in eo qō prius dixerā. ¶ †Quo ad scḋm an petita alimen
ta p Symeonē debeant. Breuiter dicendū omissa q̄stione de qua
in. l. si pēno. C. de neg. gest. vbi tractat an alimenta ꝓstita p vitricū
priuigno repeti possint vel non. qō si aliquo modo ꝯstaret dictū
Symeonē ꝓrimonium dicti magistri Joannis administrasse tali
casu ꝓsumeret eadem alimenta ex bonis dicti magistri Joānis ꝓ-
stitisse. 7 ideo cessaret repetitio. tex. est notabilis. ff. de neg. gest. l. ne
seuinius. 7 no. C. de do. ꝓmis. l. fi. 7 in. l. vlti. C. de ali. pup. ꝓstan. Sed
posito qō de hoc non ꝯstet. tum q2 non ꝓbauit dictus Symeō se
prestitisse est ipse magister Joānes in casu absolutionis. C. de edē.
l. qui accusare. extra de proba. c. ex litis. 7 in. c. l. vt eccle. bñfi. Et hec
de secundo. ¶ Quo ad tertium an si appareat ex declaratione p
vos fienda ex quo de oībus extitit cōpromissum qō facta cōpensa
tione perceptorū fructuū cum expensa domus facta p dictū Symeo
nem quaten⁹ ꝯcernit partē magistri Joānis plures pecunias re-
ceperit pro pensione aut recipe potuit ipse Simeon quā si ipsa re
ceperit domus que ptinet ad magistrū Joānē debeat in hoc ipse
Symeon condēnari pro medietate dicto magistro Joāni reddē-
da. Breuiter dicendū qō sic casus est 7 ibi plene no. C. de rei ven. l.
3 domū. Et hec de tertio. ¶ †Quo ad vltimū qd de iocalibus. Bre
uiter dicendū qō quo ad girlandā 7 coronā nappum 7 platellū:
Symeō dz absolui ex quo in hoc testes magistri Joānis sunt sin-
gulares. 7 ideo nihil ꝓbātes. extra de ꝓba. c. lz cāni. 7 qō plene no.
ff. de testi. l. ob carmē. §. si testes. Et lz propter magistri Joānis sint
testes q deponunt nappū 7 platellū girlandā 7 coronam esse vnū
4 7 idem: †nihilominus standū est testibus Symeonis ꝯtrariuz di
centibus magis in hoc ptis. Sūt enim oēs aurifices 7 deponētes
qd ad eoꝝ artē ptinet. hoc no. Specu. in ti. de homi. ver. pone. A. 7
etiam in ti. de ꝓba. Quo q̄ro ad annulum q̄ petitū magister Joā
nes est in casu victorie ex quo in illis testes sunt ꝯcordes 7 ꝯr̄ in il
5 lis Symeon ꝯdēnandus. †Et posito qō Jacobus repelleret a te
stimonio tanq̄ primus p. c. testimoniuz. de testi. nihilominus ipsi
magistro Joāni deferendum est iuramentum defectum probatio
nis cū saltē habeat matrē plene probantē. C. de re. credi. l. in bonefi
dei. ff. de iureiur. l. admonendi. 7 extra. eo. c. fi. cū ibi no. Sed si cō
clusum fuerit in cā post eandē iuramentum ꝓstari nō poterit. vt
no. Bar. in. l. admonendi. circa fi. ff. de iureiur. 7 Bal. eo. ti. l. j. 7. C.
eo. ti. l. in bonefidei. 7 l. generaliter. Nec facio vim in eo in quo ps
aduersa facit maximum fundamentum. s. magistrum Joannem
se negasse filium magistri Francisci 7 dñe Marie. Ex quo eniz da
re constat per testes contrarium hec negatio filiationem non per
mittit 7 consequenter nec successionem. ff. de pact. l. ius agnatiōis
ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. C. de proba. l. non nudis. 7 l. non epi
stolis. cum ibi plene no. Et hec in premissis dicta sufficiant.

Consilium. cdvi.

1 ¶ Mandatum habens acceptandi ex vna gratia: videtur pro-
hibitus acceptare ex alia in mandato non inclusa.

¶ In christi nomine amen.

Approbo. sententias prefatorum spectabiliuz
consulentium prima ratione: q2 ius
pendens capituli nō fuit sufficiēs ad īpediendam col
lationem ipsi Joāni factā. Casus est in. c. si pro te. de re
scrip. lib. vi. 7 in cle. j. de conces. preben. Secunda ratio q2 accepta-
tio 7 prouisio. d. c. fuit nulla ex defectu potestatis acceptātis p eo
qō cum acceptauerit vigore gratie respectu cuius nullū habebat
1 mandatum. †Cum enim habuerit mandatum ad acceptandum
ex vna gratia videtur prohibitus acceptare ex alia in mādato nō
inclusa. Casus est. C. de procu. l. si procurator ad vnam. 7 l. marit⁹
acceptatio igitur nulla ipsius capituli non potuit prestare impe-
dimentum collationi dicti Joannis vt in regula iuris. non ꝓstat
impedimentuz. ¶ Tertio quia dicto Joanni fuit collatio facta
quo casu in dicto canonicatu 7 ꝓbēda nō fuisset alicui ius q̄situ
Sed dicto. A. nōdū fuerat ius q̄situ. vt ex facti serie euidēter ostē-
dit. ergo quo ad dictū. A. remanet gr̄a Joāni valida. Nec ꝓt dic⁹
A. dicere q̄situ fuisse ius. d. c. cuius perpetua duratio manebit in
pendenti 7 ꝯr̄ non fuisse locū gratie dicti Joānis duabus rōni
bus. Prima q2 dum papa fecit mentionē de iure q̄sito cēset intel-
lexisse de ꝑpetuo duraturo. aut nō de duraturo vt fuit hoc ius ca
pituli qō emanauit p acceptationē. A. ad hoc optime tex. de le. iij.
q concubinā. §. cum ita. cl. ij. ff. de in rem verso. l. pro pte. §. versum.
Secūdo q2 appellatione iuris q̄siti censet papa voluisse cōprehē-
dere ius quesitum pure. non aūt ius conditionaliter 7 in penden
ti existens put hic erat. Casus est optimus de lega. ij. l. si ita scripsis
set. 7 bene facit de leg. iij. l. paulo callimacho. §. pomponius.

Consilium. cclvij.

1 ¶ Confessio absenti non prodest.
2 Confessio facta iudici vt priuato: 7 per consequens nō in forma
iudicij cōfitenti non obest.
3 Confessio pupilli sine tutoris autoritate facta est nulla.
4 Conuentio per quam vnus ex contrahentibus in alterius cōtra-
hentis arbitrium determinationez salarij aut mercedis ponit cō-
tractum ipso iure nullum reddit.

¶ In christi nomine amen.

Ex tribus concludit dictū iudicē ad. xxx. q̄ alle-
gant p pupillum abstracta ꝯuenri
non posse. ¶ Primo q2 posito qō ipse pupillus aufu-
gisset iudicis negligētia: nihilominus illa aduersus iu-
dicē efficacē nō parit actionē nisi ꝓbatū fuerit vere illa p pupillū
aufugiēte fuisse debita qō minime accedit in ꝓposito casu. tex. est
1 de custo. reo. l. ad cōmētariensem. ¶ †Secūdo q2 ꝯfessio ipsa p pu
pillum facta ipsi agenti aduersus ius dicentē ꝓpter tria nō ꝓstat
auxiliū. Primo q2 codē absēte facta fuit. Ceterum est autē ꝯfessio
nem absēti nō ꝓdesse. ff. de ꝯfes. l. certū. §. si qs absente. ff. de interro.
2 act. l. fi. 7 qō plene no. C. de ꝯfes. l. vna. †Scḋa q2 etiā ꝓsupponit eā
factā fuisse nō in forma iudicij 7 apud iudicē nō vt iudicē sz priua
tum ibi qdem stantibus cū illa ꝯfitenti nō obsit. vt no. gl. ordi. C.
de lib. cau. l. iubemus. 7. C. de agri. 7 censi. l. cum scimus lib. vi. cōse-
3 quens est vt minus noceat ipsi iudici. ¶ †Tertio q2 7 ꝓsumit cō-
fitentem esse pupillū atq3 sine tutoris autoritate ꝯfessionē dixisse.
igitur est confessio nulla. ff. de confes. l. certū. §. in pupillo. C. de aut.
ꝓstan. l. clarū. 7 si nō nociua pupillo multominus iudici. Et hoc
de primo. ¶ Quo ad scḋm breuiter dicendū ex contractu inter se
natorē ac mariscalcū celebrato senatorē ipsum condēnari nō pos
se ea ratione q2 cōtractus nullus ius ꝯdēnandi nō produxit vt est
ex se clarū. ¶ Sed hic ꝯtractus fuit hmōi. ergo 7c. Illū aūt nullū
4 fuisse manifestissime ꝓbat †q2 ꝯuentio p quam vnus ex ꝯtrahenti
bus in alterius ꝯtrahentis arbitriū determinationē salarij aut mer
cedis ponit ꝯtractuz ipso iure reddit nullū. vt expssim firmat gl.
ff. loca. l. si merces. fortificata a fili eius qō dicimus nullam fore vē
ditionē cū ꝓtij declaratio in emptoris volūtatē est collata. ff. de cō
trahen. emp. l. hec venditio. 7. l. qō sepe. §. j. 7 qō plene no. C. e. ti. l. in
vēditione. sed hmōi fuit ꝑns ꝯtractus cū3 p mariscalcos in ipsi⁹
senatoris voluntatem fuerit mercedis collata declaratio ergo 7c.
Et ita de iure super premissis dicendum videtur.

Consilium. cclviij.

1 ¶ Pacem rumpere non dicitur ille qui offensaz infert ex noua
causa superueniente: 7 non ex antecedenti ꝓpter quā prius inimi
cus fuerat. 7 nu. 4. Simile de sniā 7 transactione. nu. 2.
3 Par non dicitur rumpi per adulterium vxoris eius cum quo fa
cta est pax.
5 Offendens ideo q2 prius fuit offensus pacem rumpere non dicit.

¶ In christi nomine amen.

In casu proposito dicendum est pacē posito qō
ꝓbetur necesse fractam vt consequēter
dictum Pannlfurium in penam pacis fracte nō inci-
1 disse maxime ratione †q2 quando quis nō ex antecedē
ti cā p quam ante pacez fuerat inimicus offensam infert sed ex cā
de nouo superueniente: vt fuit in proposito casu quapropter que
stionem syluę noua rixa orta fuit pacem rumpere non dicitur. vt
expresse determinat Barto. ff. de pe. l. aut facta. §. causa. per tex. ibi
2 sicut †simile eius qō dicimus de sententia 7 transactione contra
quas quis venire nō dicitur si ex antecedenti causa nō egerit. sed
ex noua superueniente vt de sententia probatur. ff. de excep. rei iu-
di. l. cum queritur de transac. l. si de certa. cum ibi not. C. de trāsac.
l. si ita quis. §. scia. ff. de verbo. obliga. Huic etiam sententie acqe-
scit do. Bal. in. c. l. circa prin. de pa. tenen. in vsib. feu. ¶ Ceterum
eadem conclusio secundo probatur ex sententia eiusdem Bar. ff.
de furt. quam ego plene discussi in. l. licitatio. §. quod illicite. ff. de
3 puber. dicentis †qō per adulterium in vxorem eiuscum quo par
facta est commissum aut furtum bonorum eiusdē nō dicitur par
esse fracta cum hic ambo non fiant causa vindicandi seu retractā
di inimicitiam iam sopitam. sed vnuz causa libidinis aliud vero

causa lucri. Sic itaqꝫ in proposito cum dictus Paulfurius nõ
offenderit ex cã antiqua inimicitie pace iam sopita. sed ex alia no
uiter superueniẽte de qua in actis 3stat 3ñs erit vt pacẽ fregisse non
4 dicat. ¶ †Tertio ꝫ lꝫ pax dicat dictũ Paulfuriuꝫ pmisisse nõ
offendere nec offendi facere nihilominus tacitũ hꝫ a iure clarꝫ sub
intellectũ scꝫ nisi noua cã superuenerit. ob quã ad offensaꝫ idẽ im
pulsus fuerit. Hoc primo manifeste probat ex decisione Jo. an. in
addi. Spec. in rubri. de treu. ꝫ pa. Bal. in. l. cũ pponas. in qbusdã
lec. C. de pac. eiusdẽ plenius in. l. semel mora. ff. so. ma. ꝫ in. l. q fidem
ff. de trãsac. quã facit Florẽ. ꝫ alias in. l. cũ pf. §. illi. de reg. iur. Et ca
5 nonice in. c. 3stitutus. extra de pe. decidentiũ †qꝫ si post pmissio
nem mutuo factã de nõ offendendo sub pena ꝫ 3tractu pacis qs
ideo offendit qꝫ p prius nouiter est offensus nõ dꝫ 3tra 3uenisse.
ꝫ 3ñr nec in penã incidit ex eo qꝫ tacitũ habuerit intellectũ dicta
pmissio. s. rebus sic stãtibus. ꝫ noua nõ superueniẽte cã. ff. loca. l. q ro
§. inter locatorẽ. extra de renũ. c. cũ pe. ff. de 3di. ob cau. l. qꝫ seruus.
in gl. ꝫ qꝫ notat gl. ordi. ff. de ver. obli. l. qdã cum filiũ. Ex pdictis
cõcludit dictum Paulfuriuꝫ in penã pacis fracte non incidisse.
In aliis me nõ extendo qꝫ nõ est necesse. Ex pmissis ergo 3cludit
dictum Paulfuriuꝫ ac esset ipsius Scocbulette filios in penam
pacis fracte nõ incidisse. Itẽ nec dictũ Paulfuriũ aut eiꝰ filios
puniẽdos fore de insultu ꝫ vulneribꝰ illatis in filios Scocbulet
te qm sibi insultato p priꝰ licita fuit defensio taꝫ iure municipali
quã et cõi. vt. l. vt vi. ff. de iusti. ꝫ iur. ꝫ. l. si ex plagiis. §. tabernarius
ꝫ. l. sciaꝫ. §. q cũ aliter. ff. ad legẽ aq. ꝫ. l. vñ vi cũ ibi plene no. Et sic
licuit filio dicti Paulfurij patreꝫ ab insultu ab eo facto defẽde
re. vt in. c. dilecto. de sen. excõ. lib. vi. ꝫ in. l. deuotum. C. de meta. li. x.
¶ Cõclude tñ filios dicti Scocbulette de insultu tanqꝫ primos et
3ñr delinquentes puniendos: nec fore necessariũ torture eas subij
ci: cum contra eos plene ex dictis testium delictum pbatuꝫ de de
licto adest. vt in. l. C. de iura. calum. in. l. edictum. ff. de questio.

Consilium. cdix.

1 ¶ Abbati relicta vestiaria an debeantur successori si tunc vaca
bat dignitas.
2 Meum an dicatur quod mihi debetur.
3 Bona decedentium prelatorum a nemine vsurpãda sunt: sed suc
cessoribus in dignitate reseruãda.
4 Bona que viuentibus in dignitate deberẽtur nemini pꝑter hoc
acquiruntur quia dignitas ipsa vacet: sed successoribꝰ in digni
te debent fideliter seruari.
5 Abbas non venit appellatione monachorũ in odiosis: nec exclu
siuis nec mixtis.

¶ In christi nomine amen.

1 In casu pposito prima fronte dicẽdũ †vꝫ dictuꝫ
abbatẽ ipsa vestiaria nõ posse petere qꝫ
ad hoc vt iusta cõpetit petitio vꝫ qꝫ capax esse debeat ad
ea petẽda tpe quo illa dant: nec pdest si post superueniat
capacitas. ad hoc de rescrip. si eo tpe. lib. vi. ff. d re. du. l. si cognatis.
Sed psupponit hũc abbatẽ datiõis tpe icapacẽ fuisse ex eo qꝫ hũc
ei nõ fuerat abbatia collata. igit ꝫc. His tñ nõ refragãtibus in 3
trium se hꝫ veritas. Primo qꝫ psupponit hec vestiaria dignitatis
rõne ipsi abbati debita q̃ qdẽ dignitas cum nunqꝫ moriat. vt in. c.
gratiose. de rescrip. li. vi. ꝫ in. c. qm abbas. de offi. dele. Igit est 3ñs
2 vt cuicũqꝫ in ea succedẽdi eandẽqꝫ representandi debeant. ¶ †Se
cũdo qꝫ certũ est qꝫ large sumpto vocabulo id meũ est qꝫ mihi dꝫ
3 debitũ. ff. si cer. pet. l. si me ꝫ titium. †Sed canonẽ habemus dicen
tem qꝫ bona decedẽtium platoruꝫ a nemine vsurpãda sunt sꝫ suc
cessoribus in dignitate reseruanda. vt. lxxv. di. sunt qdam. xij. q. ij.
illud. ꝫ. c. nõ liceat alicui. ergo sequit qꝫ large sumpta significatio
ne vocabuli que in casu premisso est sumenda pꝑter rõnis idẽtita
tem ẽt bona in dignitate 3stitutis debita si viuerẽt nemini vacan
4 te dignitate acqrant sed in illa succedẽti reseruant. ¶ †Tertio qꝫ
certũ est qꝫ bona que viuentibus in dignitate deberent nemini p
pter hoc acquirant qꝫ dignitas ipsa vacat sed successoribꝰ in di
gnitate debẽt fideliter reseruari. Hic est casus in. c. pñti. de offi. or
di. li. vi. in. c. qꝫ sepe. de elec. eo. li. ꝫ in. c. statutũ. eo. ti. in cle. Ex qbus
concludo p euꝫ qui in dignitate abbatiali successit iure licito hec
5 vestiaria a camerario peti posse. ¶ †Hec exceptio exclusiua loquit
in monachis simplr. licet autem appellatione monachi in fauora
bilibus includat abbas vt est casus in. c. si. extra de simo. nihilomi
nꝰ in odiosis aut exclusiuis vt est casus presens monachi appella
tione non venit. In his enim que sunt exclusiua appellatiõe sim
plicium nõ veniũt simul iũcta hoc est monachus cui dignitas ab
batialis erit annexa. Casus est rotũdus. ff. de adul. l. vim passaꝫ. §.
prescriptione. ff. nau. cau. sta. l. si. ꝫ. l. si quis. ꝫ qꝫ no. ff. de ver. ob. l. ij.
qꝫ maxime locũ obtinet in casu presenti aliquid enim magis ha
bere debet ob excessum dignitatis monachus ꝫ abbas quam mo
nachus simpliciter. arg. ff. de arbi. l. si cum dies. §. arbiter. Presens
ergo ordinario loquẽs in monachos nõ trahitur ad abbatẽ. Igi
tur firma manent prius allegata.

Consilium. cdx.

1 ¶ Declaratio seu interpretatio summi pontificis ex singularis
persone postulatione facta ad legem vel ordinationem aliqua pre
cedẽtem ius generale inter omnes constituit.
2 Extrauagantes quando fidem faciant. ꝫ nu. 3. 4.

¶ In christi nomine amen.

In proposito casu breuiter dicẽdũ do. Jo
nem vigore expectatiue gra
tie ecclesiã de qua qrit nulliter acceptasse qꝫ ad ea sola
rõne manifestissime pbat ꝫ talia bñficia reseruata non
cadũt sub gratiis expectatiuis. de pbẽ. ij. in. vi. Sed istud de quo q̃
ritur vigore ordinatiõis Martini fuit reseruatũ. ergo ꝫc. Si nãt
dicat reseruationẽ felicis recordationis Martini eiꝰ obitu fuisse
extinctã p. c. si gratiose. de rescrip. li. vi. cũ si. ¶ Ad hoc rñdet dum
1 tñ p prius pmiserimus. ¶ †Primo qꝫ interpretatio seu declaratio
sũmi põtificis ex singularis psone postulatione facta ad legeꝫ vel
ordinationẽ aliquã pcedẽtẽ ius gñale inter oẽs 3stituit. Casus est
C. de legi. l. vlti. ꝫ qꝫ habet extra de re iudi. c. in causis. cum ibi no.
2 ¶ †Scdo qꝫ dũ aliqua extrauagãs 3stitutio in iudicio pducit q̃
quidẽ sit a regulis iuris cõis quo vtimur difformis ꝫ varia vt est
hec extrauagãs Urbani quã ifra nolabimus: tũc aut dubitat an
ipsa extrauagãs 3stitutio dicat. an vero ita sit vel nõ ꝫ tali casu il
la vt lex seruãda nõ est nisi primũ princeps 3sulꝰ fuerit qnimo ꝫ
si cõtra eum pnunciet snĩa valida vt de primo est casus. extra de fi
de instru. c. pastora. ꝫ de secũdo tex. secũdum vnã lect. ff. de re iudi. l.
cũ platis. Aut certũ est ꝫ indubitatũ illã esse verã extrauagantẽ ꝫ
tũc ipsa vt lex scripta in iudicio obseruãda est qnimo ꝫ snĩa 3tra
eã plata nulla est. quẽadmodũ ꝫ si 3tra legẽ pnũciaret. vt no. do.
ꝫ maxime do. Bal. in. l. ij. C. qñ prouo. nõ est ne. ꝫ do. Ang. in. l. ij. c.
cum inter. extra de re iudi. ꝫ probat in. l. i. §. idem euꝫ cõtra sacras
3 ff. que sentẽ. sine app. rescin. ¶ †Tertio istã vrbani clare ꝫ indubi
tãter extrauagantẽ fore ex duobꝰ ostendit. Primo qꝫ ex archiuo
publico illa sumpta est. vnde vbicũqꝫ plenã fidẽ facit. C. de fi. istru.
aut. ad hoc. ff. de pba. l. celsus scdm vnã le. ꝫ recte inducit tex. extra
de pscrip. c. ad audientiã. Secũdo qꝫ inter extrauagantes alias re
perit ergo iuris psumptione extrauagãs esse censet ad hoc. xx. q. i.
qm pgenitores. ꝫ qꝫ not. glo. in. d. c. pastoralis ꝫ recte adducit tex.
4 in. l. i. in si. C. de no. co. cõpo. ꝫ qꝫ not. gloss. in. l. ij. C. de legi. ¶ †Nec
pmissis refragat quedã asserta 3cessio illã producentis. cũ de vero
extrauagantẽ sed cãcellarie regulã nominãtis. Ceterũ est eniꝫ nõ
pindicare 3fessionẽ circa id emanantẽ qꝫ ipse confitens ꝫ si vellet
nõ posset inducere vt colligit ex verbis Bar. in. l. non epistolis. C.
de proba. ꝫ canonistarum in. c. vlti. extra de cõfes. ꝫ recte probat. ff.
de interro. acti. l. cõfessionibus. ꝫ. l. qui seruũ. ff. ad legẽ aquil. l. in
de neratius. §. vlti. sed ipsa pars de regula vero posset extrauagan
tem facere nec ecõtra. igit ꝫc. ¶ Nũc igit ad ppositũ cũ Urbanus
declarauerit reseruationẽ ecclesiarũ factã per felicis recordatiõis
Juno. predecessorẽ suũ donec eum diuina miseratiõe vniuersalis
ecclesie regimini presidere contingerit. ꝫ sic ad vitam tãtũ duratu
ram vt ex verborum serie ostenditur post eiusdem obitum: firmã
atqꝫ validam remãsisse. Igit ita dicendum est ex vi dicte extraua
gantis perpetue de ipsa Martini regula vt scꝫ post eius obitũ vi
res obtinuerit quantũcũqꝫ prima fronte ex verborum serie ipsaꝫ
eandẽ ad vitã sui Martinus durare voluit. tam ꝫ si regule verba
hoc ipsuꝫ prima fronte constituere videantur. nihilominus cen
sendum est cõtrariã eiusdẽ fuisse menteꝫ ex vi dicte extrauagãtis
Urbani. ad hoc pulchre inducit tex. ff. de excu. tuto. l. scire oportet
ver. nãsi maxime. Ex his ergo cõcludit beneficiũ hoc de quo que
ritur tanqꝫ reseruatũ extrauagãti Urbani iũcta cũ regula Mar
tini vigore expectatiue gratie minime acceptare potuisse.

Consilium. cdxi.

1 ¶ Appellari an possit a snĩa iudicis recursus. Et nu. 2. ꝫ. 6.
3 Judex ad quem recurrit non cognoscit vt iudex: sed vt bonꝰ vir.
4 Oppressus a iudice appellare non potest nisi contrarium iure ali
quo caueatur.
5 Appellari an possit a sentẽtia arbitratoris.

¶ In christi nomine amen.

1 Super eo quod queritur †an a sententia iudi
cis recursus possit appellari. Breui
ter dicendum super hoc tres fuisse opiniones. Primo
quidem Jo. an. in addi. titu. de appella. §. in quibus in
iiij. col. ꝫ additione incipiente. De hoc plene scripsi ꝫc. firmantis
2 qꝫ non duabus rationibus. †Primo qꝫ ab arbitramento nõ ap
pellatur ergo nec a sentẽtia iudicis que super eo fertur ex eo quia
ipsa subrogata in arbitramenti locũ eiusdem sortitur naturaꝫ. ff.
si quis cau. l. si ex. §. qui iniuriarum. ꝫ qꝫ plene not. ff. si quis testa.
3 lib. l. i. §. hec auteꝫ actio. extra vt lite penden. c. ecclesia. cũ si. †Scda
qꝫ iudex ad quẽ hoc casu recurrit nõ cognoscit vt iudex sed vt bo
nus vir. vt. ff. pro so. l. si societatem. in si. Modo sic quando arbitri
seu arbitratores in locum iudicuꝫ cognoscant ab eis appellatur
vt a iudicibus. C. de iudi. l. cum specialis. de offi. delega. ca. cuꝫ ab
arbitris. lib. vj. ergo econtrario vt contrarium eadem sit discipli
na quãdo iudex locũ arbitratoris tenet quod est eo casu quo ad
eum recurritur vt bonuꝫ virum non appellabitur tunc ab codeꝫ
vt nec

vt nec appellaretur ab arbitratore. Huic qdez opinioi acquiescit
Bar. nō facta mentione de Jo. an. in l. j. de lega. ij. id firmans sola
autoritate Inno. extra de rescrip. c. psenti. dicentis a snia iudicis
appellari nō posse eo casu quo is vt bonus vir iudicat. ¶ Secun
da fuit opinio do. Bal. in c. si quo tēpo. miles inuesti. in vsi. feu. z
in l. vna. C. ne liceat in vna eadēq; causa tertio pro. firmantis pre
cise cōtrariam nil tñ fundamentaliter allegantis nisi autoritatē
Inn. extra de arbi. c. innotuit. ¶ Tertia fuit eiusdem do. Bal. opi
nio precisam ponentis veritatem in l. vnica. C. de his q̄ pene noie.
dicētis q̄ aut iudex recursus grauat in modico. z tūc ab eius snia
minime appellaf. aut enormiter z tunc sic quam qdez opinionem
mihi placidam nec p eum aliter pbatam ego fundo. Et primum
mēbrum pbo sic. cū appellationis aut recursus appellationi silis
p oia regulariter sortif naturam cause principalis. Casus est nota
bilis an p aliam cause appellationis. l. j. in fi. Sed de natura cause
principalis vertētis corā arbitratore est vt idem arbitrator ledere
possit in modico. z etiam aliqñ excessiue pro bono pacis. primuz
ptz. ff. de arbi. l. si de meis. §. recepisse. scđz extra. de pbē. c. nisi essent
ergo z de natura cause recursus erit vt z ipsius iudex ledere possit
modico. adeo vt nō possit appellari. ¶ Ex qbus recte intuenti rñ
sum apparet. ad. l. z in multis. C. de ap. z. C. de ap. extra. eo. ti. dicen
tis a iudice appellari. z si ex snia minima inferaf lesio. qñ illa lo
quunf cum iudex appellationis succedit in locū alterius iudicis
q nec in minimo ledere possit nos autē cum succedit in locū arbi
tratoris cui modica lesio reperif esse zcessa. ¶ Scđm mēbruz pro
4 bo ex regula q̄ est † q̄ vnusquisq; a iudice oppressus appellare nō
pōt: nisi zuiuz iure aliquo caueaf. ij. q. vi. ois oppressus. Sed nō re
perif iure pbibitum a iudice recursus appellari. igif regula ipsi⁹
5 canonis firma manet. ¶ † Supest vt ad contrarias rōnes rñdeaf.
z primo qdez ad illas duas Jo. an. in idē recidentes breuiter satis
facio. s. eandem presupponere vno. s. q̄ salua tanti viri autoritate
falsum est oē dicta a snia arbitratoris appellari nō posse. Hoc est
nō est verū. Primo autoritate Bar. zuum firmantis. ff. de ap. reci.
l. vlti. q̄ qđ dixeri t do. Bal. C. de ap. l. hi qui ad ciuilia. ¶ Secūdo
vina rōne. z tali arbitramentuz z transactio equarant. vt in aut. si
non cōtingerit. z in aut. vnde sumif. C. de iudi. sed si a transactiōe
z zñr a quolibet alio actu extraiudiciali litis decisiuo appellari
pt de iure ciuili vt est casus sm vnū intellectum in. l. a snia. §. idem
rescripsit. ff. de appel. Et clarius in iure canonico in. c. bone. z. c. cū
sit romana. extra de appel. ergo z arbitramento. Licet enim lex di
xerit a laudo arbitratoris peti debere reductionē nunq̄ tñ nega
6 uit interponi posse appellationē. ¶ † Ad scđm vero fundamentū
do. Bar. atq; autoritatē do. Inno. rñdef salua autoritate tantorū
virorū eorūdē dictū in se falsitatē ztinere. Et q̄ a snia iudicis qd
statuentis: vt bonus vir possit appellari pbatur ex tribus. ¶ Pri
mo sic. qñcūq; lex q̄quā alicuius cōmittit arbitrio eidē vt bono vi
ro cōmisisse censef. ff. de ope. lib. l. si libertus ita. ff. loc. §. si in lege. ff.
de zraben. empt. l. hec venditio. modo sic. ius dilationes statuere
iudicis cōmittit arbitrio. z zñr ei vt bono viro. tex. est. ff. de iud. l.
nōnunquā. z nihilominus expressum est a snia iudicis dilationez
pfigentis appellari posse. vt in. c. j. extra de dila. ¶ Scđo hoc p
bo autoritate Jo. an. in cle. j. de iure patrona. dicentis in gl. sua or
dinaria ibi super verbo oneramus. q̄ licet ipse eidem in gl. c. sta
tutū. §. assessorē. in ver. cōscientie. de rescrip. li. vj. determinauit iudi
ci questionē nō posse referri super eo q̄ lex eius cōscientie cōmisit
z zñr ei vt bono viro nihilomin⁹ tali casu superiori ad quē a snia
iudicis appellatuz extitit iniquitatem aut enormitatē snie primi
iudicis emendabit. ¶ Tertio habeo duas glo. ordinarias cōtra
Inno. z Bar. opi. expresse firmantes vnam in. c. sup his in ver. ar
bitriū. z in ver. astringendos. extra de accu. Aliā in. l. si qua pena.
in ver. q̄ de pena. ff. de ver. signi. ¶ Ex his ergo zcludif opinionē
tertiam supra relatam verissimam fore omittens ea que super p
missa dubitatione dixerunt canoniste in vulgari. c. quintaualis.
z legiste in. §. arbitrorū. z bal. in. l. si. C. de zbē. emp. z in repe. l. tale
pactum. §. qui prouocauit. ff. de pactis.

Consilium. cclxij.

1 Compromissum non valet super his que sunt mixti imperij.
Et numero. 2.

¶ In christi nomine amen.

1 Idem † mihi cōcludendū videtur q̄ in supradi
ctis. Aut enim is de quo querif cōpromitti
petit questionem status z legitimatis. z hoc minime
potest cum de hmōi questione que specialis a matrimo
nio dependētiam hz sup questione prohibetur cōpromitti. videf
cōpromitti nō posse extra de in integ. resti. c. causa restitutionis. ff.
de arbi. l. nō distinguemus. §. de liberali. iuncta cle. dispendiosam.
2 de iudi. ¶ † Nec refragatur cōstitutio florentina loquēs generali
ter qm̄ illa locū sibi vēdicat in his casib⁹ in quibus de iure cōi cō
promitti pbibitū nō est vt no. Bar. vltra allegata in ius dādi. ff.
de tuto. z cura. da. ab his. Aut petit cōpromitti causam postulate
executionis legatorūz. z etiam hoc casu iniuste petit. non enim est
dubium quod causa executiōis est mixti imperij. vt l. iubere caue
re. z l. imperiū. cum ibi no. ff. de iurisdi. om. iu. z l. iiij. §. j. ff. de dam.
infec. z l. admonēdi. in prin. cum ibi no. per Bar. ff. de re iudi. Sz
de causis mixti imperij cōpromitti vt no. gl. in l. distinguemus. §.
de liberali. in ver. dicendū. ff. de arbi. z probaf in. d. c. cū. z in. l. fi. C.
vbi z apud quē. Igif est zñs vt cā hec a iure prohibita cōpromitti
sub statuto generaliter loquēte nō comprehendaf. Et hoc expsse
in terminis nostris firmat Bar. in. d. §. liberali. dicens se pluries
dixisse generalia statuta ciuitatū precipientia causas cōpromitti
nō porrigi causas mixti imperij qualis est hec petite executionis
legatorum. Quam ob rem absq; pluri sua autoritas z prefate ra
tiones casum hunc clarissime decidunt.

Consilium. cclxiij.

1 Continue stare in aliquo loco quomodo intelligatur.
2 Absenti a ciuitate causa pestis: an sit iusta causa absentie.
3 Continuo: semper: assidue: he dictiones a n distantiam aliquā pa
tiantur. Et sequenti Consilio. nu. 4.

¶ In Christi nomine amen.

Viso puncto ceterisq; ztentis vf primo di
cendū dictū Joānez pieri de
falso puniēdū esse cū deponat se zrinue stetisse in ciui
tate Lucana: z pbatuz fuerit z postea fateaf se aliqb⁹
1 mēsibus extra ciuitatē stetisse. † nō eniz df ille cōtinue stetisse q̄ ex
pno tpe absens fuit. ff. de li. cā. l. paulus. §. gaius ibi alignātū tpis
q̄ expsse loquif de hac dictione cōtinue. facit. ff. de sta. li. l. seruū qui
2 §. seruus. ¶ Cōtrariū tñ puto de iure verius. † Primo q; vt mihi
asserif pfatus Joānes absens a ciuitate fuit ex cā pestis q̄ iustissi
ma cā absentie reputaf. ff. ad treb. l. de etate. in glo. extra de re. c. ad
supplicationē. extra vt lit. nō cōtest. c. accedens. z q̄ no. per Bart.
z ibi bona litera. l. sciendū. §. accusatio. ff. de lega. facit extra de ap
pel. c. pastoralis. q̄ aūt ex iusta cā absens est presens. esse di. ff. de le
ga. j. l. q̄situm. de fund. instru. l. scio. §. pāpbile. ff. ex qui. cau. ma. l. si q̄s
titio facit optime de ali. z ciba. leg. l. testō. ita tractant extra de cle.
nō resi. c. tue. z. c. cū dilectus. ergo pōt dici talez zrinue stetisse cū p
pñti habeaf ex quo iusta ex cā abfuit. Quinimo p hac snia addu
co tex. ff. de cōdi. z de. l. si qs ita. z stetisse di q ex iusta cā recessit: duz
modo ppositū habeat reuertēdi seu p eū nō stet quare nō maneat.
Pro hoc tertio facit. ff. de sta. l. cū heres. §. stichus si heredi. vbi ser
uus z stetisse di ac seruitia pstitisse licet absēs fuerit. z hoc pp̄ter
iustam valitudinis cām interueniente. Si ergo in casu nostro cū
ex iusta cā dict⁹ Joānes absens fuerit ac ēt eo aio vt cessante peste
reuerti vellet. q̄ presumif nō fuit p absente habēdus imo p pñte
3 ad hoc. ff. q̄d sit fugitiuus casus vsq; ad. §. idē ait zc. ¶ † Ad hoc
faciūt verba Bar. de vsuca. l. celsus. in pe. col. vbi q̄ s. dictū est. as
seruit verū esse de hac dictione cōtinuo z q̄ idē dixit de dictione
semper ppie in materia testiū in. l. j. so. ma. z in. l. j. §. quotidiana.
vbi bonus tex. ff. de aqua quotidia. z esti. z quod no. ff. de flu. l. j. §.
itē fluminū. ¶ Postremo z q̄ iste falsum nō incurrerit probari
pōt ex similibus. Et primo ex dicto Archi. xij. di. c. sacrosancte. in
ver. sine intermissione. z. xxxi. di. laicus. xlvij. di. de quibusdam ver.
z sine intermissione aliqua q̄ possedisse di qui per paucuz tps ab
sens fuit. Et idē in dictis locis habef de ver. assidue. Porro z in si
mili vidēmus. q; z si dicaf nō preterit dies qn talis possederit hāc
orationē verificari licet pauco temporis lapsu nō possederit. xxxi.
dist. tenere. in ver. preterire. lxxxij. di. pposuisti. Et idem vf si dicaf
nūquā talis fuit sine residentia. de cōse. di. j. vbi hoc dicit Jo. idē
est ac si dicatur talis indesinenter possedit secundum gl. xxxvi. di.
si quis vult alias in. §. fi. Idē est z si dicatur omni tempore. lxxxv.
dist. in prin. in glo. z per Archi. vij. q. j. peruenit. de conse. disti. iij.
omni tempore. Quamobrem sic predicta verba que continuitatē
denotant verificantur licet fuerit defectus alicuius tēporis ex iu
sta causa. ¶ Item dicendum est de hoc verbo cōtinue que omnia
elegāter posuit domi. Ant. in proe. decretalis. rex pacificus. ¶ Ex
quibus omnibus concluditur Joānem supradictum qui absens
fuit iusta ex causa paruo tempore vt mihi presupponitur videli
cet octo mensibus q̄ paucum tempus esse videtur. arg. ff. de excu.
tuto. l. non tantum. ff. de lib. bo. exhib. l. iij. in fi. penam falsi ob di
ctum verbum non incurrisse. Nec ob. tex. in cōtrarium allegatus:
quia ibi sine iusta causa recessit vt patet quia aufugit. igitur non
igitur continuo stetisse ne sibi suum delictum prosit secus aūt est
in casu nostro vbi est iusta causa.

Consilium. cclxiiij.

1 Habitare tunc proprie quis dicitur: cum domicilium habet
2 Domicilium tunc sortimur cum vel eo loco maiorē fortunaz̄ nfa
rum partem posuerimus: vel eodē loco ppetuo habitauerimus.
3 Continuo habitasse an dicatur qui ex iusta causa abfuit dummo
do habuerit animum reuertendi.

¶ In christi nomine amen.

Vitis nursinus de quo queritur immuni
tatis bñficium zsequaf
ius vigētis ex zuētionib⁹ inter dūm Camerariū z Pe
trū paulū trinola rēgrunf vt eiusdē zuentionis series
1 luculēter ōndit. ¶ † Primū q̄ habitauerit in eo loco in quo ad

cinileatem assumptus est. Habita autē tunc proprie quis dicitur
cum domicilium hz tex. cū. ff. de his qui deiec. vel effu. l. i. §. habi-
2 tare. †Domiciliū autē ibi sortimur cum vel eo loco maiorē fortu
narum ussarū ptem posuerimus vel eodē loco ppetuo habitaue
rimus. C. de incol. l. ciues. lib. x. & qd plene no. in. l. assumptio. §. in-
rio. & l. domiciliū. ff. ad municipales. ff. de iudi. l. heres absens. §. i.
3 ¶ †Scdo qd: cōtinuo habitauerit. Dicit autē cōtinuo habitasse
q: posito qd ex iusta causa absens fuerit dūmodo ppositū habeat
reuertēdi. ff. de cōdi. & demon. l. si quis ita. ff. de testa. li. l. cum heres
§. stichus si heredi. Nec hoc immerito locū obtinet cum ex iusta cā
absentē presentē esse fingamus. de lega. iii. l. quesitum. in prin. ff. de
fun. instru. l. scie. §. pamphile. ff. ex qui. cau. ma. l. si quis ratio. extra
de cleri. nō resi. c. ex parte. & c. cum dilectus. ff. de ali. & ciba. lega. l. te
stamēto ita cautū. sed & si ex iniusta causa quis absens fuerit pau
cissimo q: distantiae tēpore cōtinuo habitasse nō dicit. ff. de lib. cā
l. paulus respondit. §. gaius. ff. de testa. lib. seruū qui. in. §. seruus.
De hac autem dictione continue atqz semp sibi simili no. Bar. ff.
de vsucap. l. celsus. ff. so. ma. l. i. ff. de aqua quo. & esti. l. i. §. quotidia
na. & no. ff. de flu. l. i. §. item fluminum. Et ponunt canoniste. extra
de preben. significatum. & plenius oībus do. Ant. in proe. decre. rex
4 pacificus &c. ¶ †Tertio vero requirit qd cū familia habitauerit
nō autē cum familia habitasse dr q cum vno seu duobus habita-
uit. Casus est notabilis. de verb. sig. l. de testatio. in. §. familie. Cū
igitur in proposito non verificet in hoc nutrino verba cōuentio-
nis cum non constet eum ibi domicilium habuisse neqz etiam cū
familia habitasse. Concludamus cessare ipsius immunitatis dispo
sitionem adeo vt ipsum eandem consequi non censeamus.

Consilium. cclxv.

1 Reductio a sententia arbitratoris an peti possit.
2 Reductio cum petitur nō debet quo ad appellationem inspici p
sona alterius ex litigantibus: sed persona iudicis a quo. Et nu. 3.

¶ In christi nomine amen.

In casu proposito aduertendū qd di
cta p allegantē ro
nē nullū veritatis aut firmitatis cōtinent. †Presup
1 pōit eū in primo sniam latā fuisse vt ab arbitro & qz
sniam iudicis appellationum refouantis atqz reducentis nullā
fuisse cum a snia arbitri interpōi aut reductio peti nō possit. Sz
hoc est falsū cum ipsemet arbitrans in eius laudo dicat expresse
viam arbitratoriam eligentes. quā quidē viam eligere potuit cū
in ipso notarii rogati. Cuius verba presupponunt fore verba ptis.
vt no. Bar. in. l. quid si nepotes. de testa. tute. dicant cōpromissum
fore tam in arbitrum quam in cōem amicum & amicabilē cōposi
torem: & qnr vt in arbitratorē. Cū cōis amicus & amicabilis cō
positor etiā regulariter pro arbitratore supponatur. vt vulgariter
no. in. §. arbitratores. & c. quintauallis & l. si de meis. §. recepisse. ff.
de arbi. Certum est autem qd is in quem cōpromittitur his dua-
bus vijs sibi datis quam vult eligere potest. Ut est casus. extra de
2 preben. c. nisi essent. & extra de presump. c. literas. ¶ †Ex hoc ergo
clarissime relinquit primum fundamentum fore falsū. Secūdo
df qd si vt arbitrator pronunciare potuisset. qd verum est per su
pradicta. reductio a snia arbitratoris peti dz ad iudicē ecclesiasti-
cū. nō autē ad secularē prout fuit petita. vt no. Bar. in §. arbitra
torum. Igit ex hoc snia predicti capitanei euidēter est nulla qd ēt
est euidētissime falsum neqz vnqz hoc Bar. dixit in repetitiōe sua
vera. §. arbitratorū. lz multa alia erronea ab alio quā ab ipso di
cta sint repetitioni sue addita. Quoniā aduertendum qd cū lai-
cus vel clericus adinuicē litigant vel cōpromittunt ad cōsideran
dum ad quē appellari debeat seu reductio peti non dz litigantiū
psona considerari: sed iudicis aut arbitratores iudicātis sed lau
dantis. Qm si iudex aut arbitrator fuerit secularis psona appel-
lari dz ad iudicem secularem aut reductio peti. Si vero ecclesiasti
ca appellabit seu reductio petetur ad iudicē ecclesiasticū. Si vero
reducentes seu arbitrātes fuerint mixte psone: qz vnus cleric⁹ al-
ter laicus ex eo: qz clericatus dignior tradit ad se laicum min⁹ di
gnum petetur reductio ad ecclesiasticum iudicem. Primū notat
Bar. consiliis suis consilio quod incipit. Uisis cōsiliis famosorū
doctorum &c. Secundum firmat Archid. ii. q. vi. c. non im. & refert
do. Ant. in. c. qd clericis. extra de foro compe. Tertiū firmat dñs
Bal. C. de appel. l. precipim⁹. circa fi. quos omnes si plz videre po
3 teritis. Et si libris indigetis mittatis ad me. ¶ †Horum autē sen
tentiam sic probo. non est dubium qd reductio ad arbitriū boni
viri hz instar appellationis. vt est tex. ff. de arbi. l. nō distinguemus
§. cum quidam. Sed cum appellatur a sententia iudicis semp re-
currimus ad superiorem iudicantis vt probat. ii. q. vi. §. anterio
ris. & C. de appel. l. precipimus. & extra eo. titu. c. vt debitus. Ergo
cū petitur reductio illa peti debet ad superiorē arbitratoris lau
dantis. & qd non debeat quo ad appellationem inspici psona al-
terius ex litigantibus: sed persone iudicis a quo. & cōsequēter idē
sit in reductione expresse firmat Joan. an. de rescrip. c. statutum. §.
cum autem. lib. vi. ¶ Ex premissis ergo expresse relinquitur cōclu
sio concludendum hoc secundum fundamentum ex quo arguit
alia euidens sententie nullitas manifeste fore falsum. Certe aduer-
tendum qd publicum ac vulgo notoriū est qd domini Guardia
ni ipsius hospitalis semper in seculari. non autem in ecclesiastica
curia agunt & cōueniunt. Ex quo etiam cessat fundamentū ipsi⁹
aduocati qui met arbitrator fuit & secularis persona atqz p secu
lari habita: nec vnqz se clericū probauit. Ex his ergo relinquit cō
cludendū qd cum ex presuppositis capitulis de euidenti nullita
te sententie non constet ergo vos domine capitanee nullam iurisdi
ctionem habetis cognoscendi de huiusmodi nullitate ex duob⁹
capitibus. ¶ Primo qr presupposito. qd tamen non conceditur qd
hmōi sententia foret nulla. non tamen est nulla euidēter prout re
quirit statutum eo casu quo vobis iurisdictionē concedit. sed est
plusqz dubiosa occulta nullitas prout ex premissis apparet. ¶ Se
cūdo qr ipsa sententia domini capitanei fuit omni iure valida p
ut ex ipsa luculenter ostenditur.

Consilium. cclxvi.

1 Procuratorem alias non habens potestatem substituendi: ex
seipso substituere tunc potest quādo hec potestas sibi expssa fuit
a constituente concessa.
2 Laicus merus potest constitui ad referendum atqz intimāda ver
ba mentemqz summe pontificalis indulgentie.
3 Papa an possit dare potestatem laico eligendi cōfessorē. Et exer-
cendi spiritualia.

¶ In christi nomine amen.

Iste Petrus alamanus fuit institutus
procurator per magnū ma
gistrum ad hec duo. Primo ad recipiendum & colligē-
dum omnes & singulas pecunias quas per christi fide-
les contingeret erogari in vtilitatē & sustentationē ecclesie Hye
rosolimitane occasione indulgentiarū per summum pontificē in
dultarum his qui in vtilitatem dicte ecclesie manus porrigerēt li
berales. Secūdo ad notificandum intimandum & referendū om
nes & singulares indulgentias quas summ⁹ pontifex ipse pie ero
gantibus ob erogationem ipsam concedebat. Igit est consequēs
vt idem do. Petrus ad hoc ambo Julianum & Colam angelum
1 potuerit substituere. †Primo qr cōstitut⁹ fuit procurator cū po-
testate substituendi. Clarū autē est procuratorē alias nō habentē
potestatē substituēdi ex seipso substituere tunc posse qñ hec pote-
stas sibi expresse fuit a cōstituēte cōcessa. Casus est. de procura. c. i. lib.
vi. Secundo qr & si nunqz potestas substituēdi data fuisset: nihilo
minus is procurator ad duo negotia hmōi constitutus cum eius
persone industria non sit electa iure promittēte substituere potest
ff. man. l. procuratorē. §. si negotia. Nec illud refragatur qd hmōi
substituti sint seculares persone. Quoniā aduertendū primo qd
si laicus aut secularis constitui non possit collector & administra-
tor spiritualiū obuētionū quales iste sunt. vt no. plene archi. xvi.
q. vii. in canone l nouā. Nihilominus merus collector absqz admi
nistratione collectarū pecuniarum constitui potest prout isti sunt
2 vt declarat do. Anto. extra de iudi. c. decernimus. †Secundo qr &
sicut autoritate episcopi merus laicus pdicando referre potest ver
ba dei & sacrosancte theologice scripture vt probatur. xxiii. q mu
lier. Et expresse no. do. Anto. in. d. c. decernimus. Ita & multo ma-
gis merus laicus videtur posse constitui ad referendum atqz inti
manda verba mentemqz summe pontificalis indulgentie. & hec p
3 premissis sufficiāt. †Nec aliquo modo est dubitabile quin isti Co-
la Angelus Julian⁹ & alii nūcii seu procuratores cōstituti a dño
Petro eligere possint cōfessores ad absoluendum iniūcta penitē
tia pro delictis de quibus in bulla dñi. Martini. Nec eniz dicit
eos nō habere potestatē pro eo qd dñs Petrus ipsis illā nō cōces
sit & hoc est falsū. Cū cōtrariū manifeste percipiat ex mādato in
eosdem collato a dño Petro. circa finē ibi dū dicit eādē potesta
tem eligēdi &c. Nec ex eo quia ipsi sunt simplices seculares. Et cō
sequenter cum non possint habere potestatem exercendi spiritua
lia. ergo nec etiā eligendi cōfessorem qui spiritualia habēt exerce-
re. Et hoc similiter est falsum ex eo qr nedū qd possit papa dare
laico potestatem eligendi confessorem &c. Cuius verba clarissima
sunt imo etiā dare potest eidē autoritatē ipsa spiritualia exercēdi.
Licet hoc non possit inferior ab eo quādo pape non intercederet
autoritas prout in casu nostro intercedit vt ex eadē bulla luculē
ter ostenditur. Ita plene probatur. xcvi. distin. in canone bene qui
dem. & xxxii. distin. in canone. verum vbi plene no. d. c. decernimus
maxime per do. Anto.

Consilium. cclxvii.

1 Res subiecta restitutioni ac eroganda in edificationē capel-
le potest alienari per filium testatoris ob alimentorū causam: cū
non haberet vnde se aleret.

¶ In christi nomine amen.

1 Circa id de quo querit. †An res dñi Pauli
de seria restitutioni fideicōmisse
subiecte atqz erogāde in edificationē capelle vocāde bea
te virginis: & in ecclesia sancti Nicolai cōstituēde potue
rim p ipsius testatoris filiū etiam vltra legitimam ob alimentorū
causam

causam alienari cũ aliunde nõ haberet vnde se aleret. Breuiter di
cendũ qd licet glo. in aut. res que. C. cõia de lega. firmet ibi qd non
Nihilominus cõis opi. doc. ibidẽ est in cõtrariũ ex maxima rõne:
q: par censet esse debitũ doti cõstituende ⁊ alimonie pstande in ter
minis ppositis. Ad hec enim ambo iure ipso p descendentibus co
gunt vt primũ ptz. ff. de ritu nup. l. q liberos. C. de dot. pmis. l. fin.
scdm. C. de ali. libe. p totũ. ff. de lib. agno. l. si qs a liberis. cũ simili.
Sed rõne dotis cõstituende ac ẽt cõstruende pñt ipsa restitutioni sub
iecta alienari. vt plene no. in. d. aut. res q mulier. §. cũ pponeretur
⁊. l. a filia. ff. ad treb. ergo ita ⁊ ob cãm alimentorũ. ¶ Scdo ad
idẽ q: ⁊ videmus eorũ que sunt alias alienari probibita ob alimẽ
torũ cãm ad alienationẽ esse permissam. vt patet. C. de predi. mi
no. l. ob es. ⁊ recte probatur. ff. solu. matri. l. quãuis.

Consilium. cclxviij.

1 ¶ Frater minor abiecto habitu nullam portionem hereditatis
patern petere potest. ⁊ nu. 2. Imo induci potest vt abiectũ habi
tum reassumat sub graui custodia carceris. nu. 3.

¶ In christi nomine amen.

1 In casu pposito breuiter † dicendum dictum fra
trem minorẽ q abiecto habitu ad vitã
redijt secularẽ nullã portionem paterne hereditatis pe
tere posse: cũ illa sibi in particulari iure pprio nequeat
2 sibi vendicare fm tex. in cle. exiui. §. cupientes. de ver. sig. ¶ † Cete
rum ⁊ ipse ordo fratrum minorum nec predictã portionẽ q huic
cõtingeret si secularis mãsisset aliquo modo petere posset. tex. est
in eadem cle. exiui. §. dubitauerunt. Possunt ergo dicti germani
possidentes aduersus hunc eorũ germanũ agentẽ ⁊ etiam aduer
sus minorũ fratrũ ordinẽ si contra eos ageret dicere: quo ad vos
liberas edes habem⁹ ⁊c. ff. si serui. vendi. l. loci corpus. §. competit
3 C. de rei ven. l. fi. ¶ † Ceterum isti qui minoris regulam assumpto
habitu olim pfessus fuit nũc cũ eundẽ abiecerit vrgeri põt ad eũ
dem reassumendũ deferendumq3. extra de aposta. c. ex vigesima q
stione. ij. eos q semel. Quinimo ⁊ si minis aut blanditijs nullate
nus induci põt vt abiectũ habitũ reassumat atq3 ad locũ ordinis
reuertat põt sub graui custodia carcerari: ita qd solũmodo vita
sibi mistra reseruet donec assumptiõis nequitia resipiscat. Casus
est extra eo. ti. c. a nobis. Nec sibi refragat qd multo tpe extra locũ
ordinis fuerit ipso habitu abiecto cũ hoc non in excusationẽ ei⁹:
sed in maioris transgressionis augmentũ valeat allegari. extra de
regula. c. sicut nobis. ⁊. c. fi.

Consilium. cclxix.

1 ¶ Iuramentũ cuius tacita subintellecta cõditio euenit dona
tionis euacuationem non impedit.
2 Iuramentum ⁊ si generale ad incognita tamen non porrigitur.
3 Beneficium alicui concessum miserationis causa ad exclusionẽ
sui requirit verba nedum specialia sed specialissima.

¶ In Christi nomine amen.

Non est dubium qd donatio maioris ptis bono
rum p Guilielmum facta his suis nepo
tibus ex filia p noui filij susceptionẽ. de cuius supueniẽ
tia nunquã fuerat cogitatũ penitus viribus euacuat p
casum vulgarẽ. l. si vnquã. C. de reuoc. dona. Nec qdẽ pñtis dona
tionis euacuationi refragat adiectio iuramẽti: q: illa eadẽ tacita
cõditio quã lex subintelligi vult in donatiõis cõtractu. s. nisi noua
filiorũ creatio supuenerit ẽt subintelligi cẽset in cõfirmatorio iura
1 mento. † ⁊ cõtr iuramentũ ipsum cuius tacita subintellecta cõdi
tio euenit donationis euacuationẽ non impedit. C. de nõ nu. pe. l.
fi. ff. q satisda. cog. l. qui iurato. ff. ad municipa. l. vlt. ff. de ope. lib. l.
si libertus ita. extra de iureiu. c. quintauallis. Quod eo maxime ve
2 rum est: † q: iuramentum ⁊ si gñale: ad incognita tñ nõ porrigit.
Casus est extra de iureiu. c. veniẽs. Sed de noue prolis susceptiõe
nunquã p Guilielmum fuit cogitatũ. vt pbatum ac deductũ est
igit ⁊c. Et hoc ipm expresse facit Bar. ad ppositũ in. l. titia. §. im
perator. in fi. q. de leg. ij. Idem ẽt sequit do. Bal. C. de inoffi. dona.
l. ij. Nec ẽt refragat gñalis renunciatio p Guilielmũ facta iurib⁹
oibus atq3 legibus p que dicta posset donatio reuocari. Quoniã
⁊ eo psupposito qd tñ est falsum vt inferius ostẽdet. s. vt beneficio
d. l. p donantem patrem possit renunciari. Nihilominus cõcludit
p hanc gñalem renũciationem bñficio pmisse. l. quivnquam nõ in
telligit derogatũ ⁊ hoc ostendit ex plurib⁹. Casus est extra de re
nũcia. cum inter. per Sanfredum. ff. de condi. inde. l. fi. §. idem que
sit. ff. de transactio. l. aquiliana. ⁊. l. cum aquiliana. cum si. Sed de
filiorum susceptione ob quam donatio reuocat nunquam fuit co
gitatum: vt deductum ac probatum est. Et si probatũ foret in ca
su nostro presumitur adeo vt contrariũ dicenti incumbat pba
tio. vt no. Bar. in. d. §. imperator. igit ⁊c. ¶ Scdo: q: hec renun
ciationis verba fuerunt generalia. vt ipse donationis contractus
ostendit. sed beneficium. d. l. si vnquam. ad exclusionẽ sui requirit
renunciationem specialem. vt infra probabo. Posito qd renũcia
3 ri possit. igitur ⁊c. ¶ † Quod autem specialis renũciatio requira
tur ex duobus infero. ¶ Primo sic beneficiũ alicui concessũ mi
serationis causa ad exclusionem sui requirit verba nedum specia
lia sed specialissima. Ita singulariter no. Cy. C. quãdo impera. in
ter pupil. ⁊ vi. l. vnica. qd approbando refert do. Bal. ff. si qs in ius
vo. nõ ie. l. j. Sed bñficiũ hoc euacuãda donatiõis ob noue plis su
sceptionem cõcedit lex patri miseratiõis cã quasi eidẽ lex misereri
vult cogitans qd si pater filiorũ susceptionẽ cõsiderasset hanc dõa
tionẽ nõ fecisset. igit ⁊c. ¶ Scdo sic. bñficiũ qd alicui cõcedit p. l. rõ
ne exuberantis fauoris ad exclusionẽ sui specialem renũciationẽ
reqrit. Ita est casus multum notabilis in. d. l. j. ff. si quis in ius vo.
nõ ie. put ẽt ibidẽ in finalibus verbis suis explicat do. Bal. hoc
dicẽs. Sed hoc bñficiũ euacuãde donationis cõcessũ est p. l. pñi rõ
ne exuberãtis fauoris. quẽ eidẽ dat ppter noue plis susceptionẽ
vt ex seipso manifeste apparet. igit ⁊c. ¶ Ultimo ⁊ clare est hec qd
si velimus sequi opi. Io. an. abiectis falsitatibus aliorũ tenẽtis in
addi. Spec. in ti. de instru. edi. §. porro in ver. suarũ additione inci
piente. Hoc aũt certũ est teneñ. per donantẽ patrẽ beneficio. d. l. ẽt
p expressum renũciari nõ posse ea manifesta rõne. q: certũ est quẽ
tollere nõ posse ius in suũ fauorẽ inductũ. sed aliorũ. posito qd ab
eo cãm habentiũ. Ita pbat expresse. ff. ad. l. fal. l. qd de bonis. §. fin.
⁊. c. vt in pos. leg. l. ij. ⁊ pen. cum ibi no. in glos. Sed. d. l. si vnquam.
non est inducta in donationis fauorem sed superuenientiũ filio
rum vt ex seipso ostẽdit igit ⁊c. ¶ Ex his igitur manifeste cõclu
ditur predictum Guilielmũ qui reuocationi pmisse donatiõis
nititur indubitatam obtinere iustitiam.

Consilium. cclxx.

1 ¶ Emptor cui primo res est tradita licet secundus in emptiõe
preferatur primo emptori: etiam si tempore venditionis nullũ ius
venditor habeat. Et an predicta res vendita. mota cõtrouersia in
ter venditorẽ emptoremq3 primũ: tanquam litigiosa effecta alie
nari potuerit. nu. 2.
3 Res efficitur litigiosa vbi agitur personali actione.
4 Sententia lata super traditione rei vendite: an possit mandari
executioni super interesse.
5 Interesse emptoris cui res non est tradita qualiter debeat pbari.
6 Fideiussor iudicatum solui non tenetur ex eo qd venit ab actiõe
diuersa ab illa que est deducta in iudiciũ: nec de eo qd venit respe
ctu contumacie vel negationis. Et nu. 7.

¶ In christi nomine amen.

Pro decisione propositi thematis primo
vidẽdũ est quis horũ em
1 ptorũ potior sit in iure ipsius rei vẽdite. † In quo dico
scdm cui tradita est pssessio primo potiorẽ cẽteri. Casus
est. C. de rei ven. l. quoties. ff. de publi. l. sinaũt. §. si. cũ. l. se. C. de here.
vel actio. ven. l. q tibi. Quinimo ⁊ si tpe facte venditionis nullum
ius in re venditor habuisset illud postmodũ supueniens ius secũ
di emptoris cõfirmauit cui facta est traditio. nõ autẽ primi hñtis
solum titulum emptiõis. ff. de rei ven. l. si a titio. a cõtrario sensu. ⁊
pbat. ff. de vsuca. l. cum vir predium. ff. de act. emp. l. si qs alienam.
2 Et hec de primo. ¶ † Scdo videndũ an predicta res vẽdita mota
controuersia inter vẽditorẽ emptorẽq3 primum tanquã litigiosa
effecta alienari potuerit. In quo breuiter dicendũ qd alienari po
tuit duabus rõnibus. Prima q: cum non est qd mota sup re cui⁹
fit alienatio: sed sup iure aliquo rei ipsi cõnexo. tunc motio litis su
p illo rẽ ipsaz nõ facit litigiosam: quominus eandẽ alienare posset
iure valido. Casus est. ff. de aqua plu. arcẽ. l. ⁊. §. Julianus. Sed
in pposito casu lis nõ fuit mota sup re ipsa pncipaliter sed sup
iure eidẽ cõnexo. videlicet sup cõfectione instrũ dicte venditionis.
Ergo talis litis motio domum ipsaz nõ fecit inalienabilẽ. Scda
3 q: cum actio ex empto sit personalis stat regula † qd vbi agit per
sonali actiõe res ipsa non efficitur litigiosa. sed actio sic per tit. co
test. vt est cõmunis conclusio in. l. ij. C. de litig. ⁊ in. l. j. §. j. ff. eo. tit. in
l. j. C. cõi diui. vbi maxime per dñm Bal. ⁊ in. l. ij. C. de prescrip. lon.
tempo. vbi hoc probat per argumentũ a minori. ⁊ no. Inno. in. c.
cum. M. extra de cõsti. ⁊ in. c. dilecti. extra de excep. Consequens est
ergo vt res ipsa alienabilis fuerit ex quo litigiosa non est effecta.
Nec refragatur nursina constitutio: quoniam ⁊ si ad eandem pos
sit multipliciter responderi. nihilominus illa sola sufficit. s. ipsas
loqui in nursino districtu. vt ex eius serie luculenter ostendit. ergo
nõ extendet ad venditorem hunc forensem. Constitutio in vna p
sona loquens ad aliam diuersam non extendit. ff. de pac. l. si vnus
4 §. ante omnia. cũ simi. Et hec de secundo. ¶ † Tertio dubitatur.
An sententia ius dicentis lata sup traditione rei vendende execu
tioni mandanda sit in interesse: ex quo rẽ ipsaz tradi possibile est.
In quo breuiter quicquid dixerit Bal. in. l. vnica. C. de sentẽ. que
pro eo. dicendũ est qd sic. ¶ Primo q: ⁊ licet valeat sñia q: pronũ
ciatũ est rem tradendã esse: cũ rẽ tradi sit in obligatione. Posito
qd illam tradi sit impossibile. vt in casu proposito no. glo. in. l. fin.
ff. que senten. sine ap. rescin. Nihilominus executio fienda est in in
teresse. Et hoc ex pluribus. Primo ex eo quod dicim⁹ quod licet
res debita post morã debitoris mortua iure valido venire possit
in obligationem vt. l. si seruum. §. effectus. ff. de verbo. obliga. ⁊. l. in
ter stipulantẽ. §. sacrum. eo. ti. Nihilominus eius obligatiõis exe
cutio fiet in eius rei estimatione. ff. de cõsti. pecu. l. promissor homi

nis. Secundo ex eo qd dicimus. qd & confessio eius qui falsus est post moram se teneri ad hominem mortuu executionem habebit in eiusdem estimatione. ve est tex. ff. de confes. l. iulianus. & l. si is qui stichum. ¶ Secundo pro hoc videtur casus. ff. de rei ven. l. qui restituere. vbi sententia condemnatoria lata super rei restitutione fienda. cum rem illam dolo condemnati restitui impossibile est executione mandari in eiusdem estimatione declaranda iuramento in litem ipsius vincentis absque vlla taxatione. ¶ Quarto hoc ipsum decidit Bart. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obli. xxiij. col. que incipit. Sed iuxta predicta quero. Mdoncorvnu dubium inde &c. ¶ Ultimo hec communis conclusio est in l. j. & in l. ex empto. ff. de acti. emp. in l. si traditio. C. eo. ti. & institu. de emp. & ven. §. pretium. & in c. cum Joannes. extra de fide instru. qd cum venditor ipse facultatem rei tradende non habet ad rem tradendam precise non obligatur. sed liberatur soluens interesse. Et hoc de tertio.

5 ¶ † Quarto dubitatur qualiter interesse ipsum in quo sententia peti poterit executioni mandati estimari poterit. & an per iuramentum in litem ipsius primi emptoris. In hoc quicquid dixerint varie docto. opi. in l. in actionibus. ff. de in litem iur. Breuiter dicendum qd quanti interesse completi emptionem fuerit arbitratus ius dicens. tantum in condemnationis estimationem deducere curabit. Hec sunt verba formalia litere. in d. l. si traditio. & concedi tamen potest hanc taxationem interesse posse fieri per ipsius emptoris sacramentum. iudicis tamen arbitrio si visum fuerit moderandum. ff. de in litem iur. l. in actionibus. §. iurare. Pro quo quidem recte inducitur: quia & si in actione locati iuramentum defertur in litem. vt l. si cui. §. i. ff. loca. ergo & idem in actione ex emp. Habent enim isti ambo contractus adinuicem inter se familiaritatem

6 quandam insti. loca. §. adeo. Et hec de quarto. ¶ † Quinto dubitatur ad quid fideiussores isti sint obligati. Ad qd breuiter dico qd non sunt obligati ad id quod est interesse ipsius emptoris rem non fuisse traditam. & consequenter emptionem non habuisse effectum. Et hoc ex duobus. ¶ Primo: quia ab istis fideiussoribus stipulatum fuit iudicatum solui. Et tunc cum fideiussio prestita est non agebat primus emptor. vt res sibi traderetur. sed vt ei instrumentum venditionis fieret. Ergo sequitur qd quo ad hoc solum fideiussores obligantur. s. quantum interest tenetur instrumentum factum non fuisse. nam autem quanti interest rem traditam non esse. Casum enim habemus. l. qd cum fideiussor promittit iudicatum solui respectu vnius actionis more non obligatur iudicatum solui respectu alterius diuerse more actionis. tex. est. ff. iudica. sol. l. cum querebatur. §. ii. ff. de iudi. l. non a iudice. §. si quis alio. fin. vnum intelle

7 ctum. ¶ † Secundo: qz fideiussor iudicatum solui tenetur ad id in quo reus est condemnatus respectu principaliter interposite petitionis non autem ad id ad qd condemnatus est respectu incidentis negationis in iudicio facte vel respectu accrescentis contumacie. Hec est glo. ordinaria in l. siue duplum. ff. qui satisda. cogan. hoc fundans per l. vlti. ff. de fideiusso. l. j. ff. de in litem iura. & l. fideiussores. §. pio aurelio. ff. de fideiusso. Cum autem hic venditor ad rem tradendam & consequenter interesse condemnatus fuerit non ex vi prime petitionis in qua tantum deducebatur confectio instrumenti: sed vi incidentis in iudicio negationis qua dixit se non vendidisse &c. Ergo est consequens ad hoc interesse fideiussores non teneri: sed solum ad id quod interest instrumentum venditionis: tunc non fuisse celebratum. Et ita concludo iuris esse.

Consilium. cclxxi.

1 ¶ Regalia an veniant in venditione facta de castro.
2 Speciali enumeratione precedente clausula generalis subsequens ea complectitur que sunt specialiter expressis similia: licet non maiora.
3 Uniuersalia verba quecunque: includunt sub se omnia: maxime cum sequitur ab ipsis exceptio quedam. que huius nature est vt declaret regulam firmetque in non exceptuatis.
4 Scientia & patientia longi temporis declarationem tacite precedentis voluntatis inducit.

¶ In christi nomine amen.

1 Vis tota presentis dubitationis consistit. † An serenissimus Rex Ladislaus per venditionem terre sancti Lucidi censeatur etiam vendidisse predicta gabellas. iuraque exiture seu portus lance. Prima etenim fronte dicendum videtur quod non. Non est enim dubium predicta iura fore regalia. vt in c. j. que sunt regalia. in vsi. feu. Regalia vero in venditione non intelliguntur inclusa nisi expresse eorundem mentio facta sit. de capitaneo qui curiam vendidit in c. j. in vsi. feu. Substantialiter tamen loquendo in contrarium se habet veritas tribus potissime ra

2 tionibus. ¶ † Primo quidem: qz cum plurimum precedit specialis enumeratio generales subsequens clausula ea complectitur que sunt specialiter expressis similia: licet non maiora. extra de rescrip. sedes. de pen. c. qui ad agendum. li. vj. eo. ti. de non pot. ff. de vi. tri. & oleo le. l. si. §. cui dulcia. C. de ser. fugitiui. l. si fugitiui. Juncta gl. in ver. alia pena. & qd no. ff. si quis cau. l. sed & si quis. §. quesitum. Maxime cum in eadem generali clausula appositum est verbum geminatum quicunque. prout in casu

nostro quod quidem potentius includit verbo generali & simplici: vt. ff. ad trebel. l. hal: sta filium vbi est casus notabilis. Sed in proposito casu processit quorundam regalium specialis enumeratio. cum expressa sint angaria. & pangaria passagia aquarum decursus piscationes & bancum iustitie. que quidem omnia regalia sunt. vt in d. c. j. que sint regalia. Igitur est consequens. vt in ipso contractu generalis clausula subsequens. s. cum omnibus aliis quibuscunque &c. complectantur alia regalia precedentibus similia. Et igitur hec de quibus que

3 ritur. ¶ † Secunda qz non est dubium qd vniuersalia verba quecunque sub se includunt omnia. maxime cum sequitur ab ipsis exceptio quedam que huius nature est. vt declaret regulam. firmetque non in exceptuatis. vt primum patet. de leg. iij. l. Julianus. C. manda. l. a procuratore. extra de maio. & obe. c. solite. Secundum. ff. de penu lega. l. cum de mibus. ff. de fund. instru. l. quesitum. §. idem respondit domo. Et in aut. de non alie. §. vbi autem. ff. de vsufru. leg. l. generali. §. vxori. Sed in casu proposito precessit vniuersalis clausula regalium inclusiua propter regalia quedam specialiter enumerata. Ergo sequitur qd subsequens exceptio seu reseruatio habeat virtutem inclusiuam omnium bonorum regalium que possunt sub dicta vniuersitate inclu

4 di. & consequenter horum de quibus queritur. ¶ † Tertio non est dubium qd scientia cum patientia longi temporis declarationem tacite precedentis voluntatis inducit. ff. de acqui. here. l. qui in aliena ver. sed si non adierit. C. de peti. here. l. si filius. ff. de iure do. l. cum post. & qd no. glo. C. communi diui. l. si probatum. Sed presupponitur post peractam dicte terre venditionem comes ipse emptor sciente patienteque domino rege in sui vtilitatem dicta iura de quibus queritur exegit. Igitur est consequens vt per ipsam scientiam ac longi temporis secutam patientiam voluntatem domini regis hanc fuisse vt ex premissa venditione ipsa quoque iura transirent. Nec refragantur. d. c. j. de capitaneo qui curiam vendidit cum ibi no. requirens vt ex venditione regali transeat expressum eorum nominationem. Quoniam & si modis multis dicatur quod exprimi. vt plene no. Bar. ff. de vulga. & pupil. l. si. nihilominus et expressim id dicitur qd in oratione tacite concluditur. ff. de no. ope. nun. l. pretor. §. i. in ver. expressum est iuncta glo. sua. Sed dicta regalia. de quibus supra tacite insunt ipsi verborum vniuersalitati. vt supra extitit demonstratum igitur &c. Preterea & sicut euidens dicitur id qd ex coniecturis declaratur. vt in l. licet imperator. de leg. j. de manumis. testa. l. si quis locuples. Et quod plene no. de verb. sig. c. constitutionem. lib. vj. & in l. si vero. §. qui pro rei. ff. qui satisda. cogan. Ita & in fili expressum id dicere possumus qd ex multiplicatis coniecturis qualis supra relate sunt in contractu deuenisse collegimus. ¶ Ex predictis ergo concludo predicta iura emptionis titulo ad heredes ipsius comitis pertinere adeo at nequaquam iuste molestari possint per ipsum dominum Calabrie ducem.

Consilium. cclxxij.

1 ¶ Rescriptum quod non obstante conclusione in causa possit quis producere libros & probare alia ad causam facientia non extenditur vt possit legitimare personam.

¶ In christi nomine amen.

Ommissio nouiter impetrata per istos de medicis. licet concedat † qd non obstante
1 conclusione in causa possint produci libri camere ad solutionem probandam &c. non tamen dispensatur in hoc qd post eandem possit per probationes legitimari persona actorum. s. eos esse filios & heredes Joannis de medicis. Dispensatio autem circa vnum ad aliud diuersum non trahitur. extra de aut. & vsu. pal. c. ex tuarum. extra de consangui. & affi. c. cum dilectus. cum similibus. ¶ Nec ob. qd in dicta commissione expressum fuerit qd deberet etiam admitti pro actoris ad probandum alia ad dictam causam facientia quoniam ad hoc vt clausula illa induceret dispensationem circa defectum istum requirebatur narratio eiusdem in specie. non autem sufficiebat narratio in genere. Sicut in simili dicimus volens consequi absolutionem a sententia excommunicationis debet excommunicationis causas sigillatim exprimere. non autem in genere narrare. extra de rescrip. c. dilectus filius Abbas extra de offi. ordi. c. ex parte.

Consilium. cclxxiij.

1 ¶ Alternatiue si plura ponuntur ad inducendam dispositionem sufficit vt dispositio locum habeat vnum ex alternatiuis fore verificatum.
2 Ignorantia qualiter probetur.
3 Beneficium an & quando dicatur cadere in concordatis.

¶ In Christi nomine amen.

Larum est beneficium hoc cadere in concordatis qd sic probatur. † Cum ad inducendam
1 dispositionem plura ponuntur alternatiue sufficit vt dispositio locum habeat vnum ex alternatiuis fore verificatum. ff. de condi. insti. l. si heredi plures. extra de rescrip. c. inter ceteros. ff. de ver. ob. l. si ita quis stipulatur. insti. de here. insti. §. si plures conditiones. Sed felicis recordationis Martinus ad hoc vt beneficium caderet in concordatis fecit plurium requisitorum alternatiuam dispositionem. Igitur est consequens vt vno ex his verificato beneficium sub eiusdem cadat. Illud autem planum est vnum ex alternatiuis in casu quo queritur fuisse verificatum. s. qd super beneficio ipso sancti Saturnini qd ante publicationem regne ordi-

nationis

nationis vocauerat lis mota fuit. & 9sr litigiosum fuit effectū vt
hec oīa ex actis causę manifestissime colliguntur. Duo ipsi Ludo
uico dicenti bñfi. nō cadere in cōcordatis obijciuntur. Primū eūdē
renūciasse his cōcordatis. Et 9sr p eoꝝ regressuꝫ haberi nō posse
ad ius hoc cui iam renūciauerat. ff. de edil. edic. l. qdā. Hēc aūt re-
nūciationē ex duobus petere dicit aduersari⁹. Primo: qꝛ corā ter
tio iudice interrogatur rñdit p 9cordata illud bñficiū nō 9prehē
di. Scđo qꝛ & corā nō iudicib⁹ 9cordatoꝝ cāꝫ instituerat. Ad hec
aūt rñdet multipliciter. Pmo: qꝛ imo p illā rñsionē atqꝫ cām corā
alio agitataꝫ nō vr̄ dictus Ludouicus: eīs cōcordatis renūciasse
cū illa tunc sibi suffragari ignorasset. Nemo aūt vr̄ renūciare iuri
qđ sibi ignorat cōpetere. ff. de inoffi. l. i. re decedens. ff. de peti. here.
l. legitimā. ff. de condi. inde. l. fi. §. idem quesit. ff. de acqui. heredi. l.
2 clandiuo. cum si. † De. aūt ignorantia vel presumitur vel ꝓprio iu
ramento probaꝶ. vt premuꝫ patet. ff. de proba. l. verius. Et in regu.
presumitur. de regu. iur. lib. vj. Scđm not. gl. ff. de accusa. l. si cui. §.
isdē. Et est casus extra de sen. excō. c. si vero aliqs. extra de except. c.
pastoralis. de elec. c. vt circa. & c. nulli. lib. vj. & in c. significasti. in vēsi.
si ita est vbi gl. que allegant. extra de homi. Nemo aūt dixerit hāc
ignorantiam cū in facto ꝓprio cadat nō esse probabilem. extra de
rescrip. ab excōicato. cū ibi no. ff. ad velle. l. quāq̄. cū illud verū nisi
factū sup quo cadit ignorātia foret implicitū. vt est istud cōcorda
torū qđ ex sui inspectione implicatissimū atqꝫ intricatissimū esse
dignosciꝶ. Oīa tūc & i facto ꝓprio ꝓbabilis est ignorātia. vt vbiqꝫ
tenuit Bart. maxime in l. nō facit. ff. de cōfes. in l. si res obligata. de
leg. i. & in l. si qs delegauerit. ff. de noua. allegās l. emptor. §. lucius.
de pac. & l. cū fideicōmissuꝫ. ff. de cōfes. Planeꝫ pbabiliter dici pos
set. & his cōcordatis renūciari nō posse per quē primarū ea manife
sti-sima ratione. s. non est dubium quem renūciare nō posse ei qđ
est fauore publico principaliter introductuꝫ. extra de foro cōpe. c.
si diligenti. extra de sen. excō. c. cōtingit. C. de adno. diuer. iudi. l. ne
quis. & qđ plene no. C. de pac. & de epis. & cle. l. si quis in cōscribēdo
Sed certo certius est cōcordata hec fauore publico emanasse. s. ad
lites sapiendas. & alia q̄nplura vt ex seipso euidēter ostēdiꝶ ergo
&c. ¶ Secundo vero obijcitur domini rodonen. fuisse nullā ex de
fectu iurisdictionis. Ad hoc quideꝫ respōdetur qđ cōmunis opi.
quem eum pro concordatorum iudice tenebat hoc operatur vt p
eum gesta valeant. ff. de offi. pre. to. l. barbarius. C. de senten. l. si arbi
ter. extra de re iudi. c. ad probandum. cum ibi no. & iij. q. vij. §. tria.
3 ¶ † Ex his ergo breuissime dictis in fauorem Ludouici cōcluditur
s. pronunciandum fore hoc beneficium sub cōcordatis comprehē
di nō refragantibus obiectis per aduersariū. Nec in premissa cau
sa aduersario eiusdem Ludouici est remissio concedenda sup pro
banda publicatione ordinarie collationis infra temp⁹. ea ratiōe
qꝛ vbi illam calumniose presumptio est eadeꝫ denegāda est. Ad
hoc. C. de falsis. l. satis aperte. & qđ no. Inno. extra de cōces. prebē.
c. post electionē. Sed hec petitio est huiusmodi vt infra deduceꝶ.
ergo &c. qđ aūt ita sit ex duobus ostēdiꝶ. Primo qꝛ cōstat p instru
mētū recognitū atqꝫ in actis registratū qđ post annos quatuor a
die collationis idē Laurentius ratā gratamqꝫ habuit ordinariā
collationē. Igitur est cōsequens qđ eandē antea debito tēpore nō
publicauerit quādo p publicationē tacita fuisset inducta ratiha
bitio. argu. ff. rem ra. l. paulus respondit non tantū verbis quare
postmodū alia ratificatio necessaria non fuisset qđ enim semel est
approbatū amplius ratificari non est necesse. ff. de sol. l. quodlibet
ff. de condi. inde. l. si procurator. ¶ Secūdo: quia vsqꝫ ad dictoruꝫ
quatuor annorum tempus idem Laurenti⁹ iudicialiter corā plu
ribus magistratibus semper asseruit beneficiuꝫ hoc ad se ptinere
vigore gratie expectatiue. vt ex actis colligiꝶ. ergo interiꝫ publica-
re nō ponit collationē ordinariam super eodē. Quod enim semel
suum erat vigore gratie apostolice nō poterat iterum fieri suū vi
gore gratie ordinarie. ff. de acqui. posses. l. iij. §. ex plurimis. ff. ad. l.
falci. & l. fundo. ff. de cōtrahen. emptio. l. si in emptione. §. rei sue. iu
sti. de lega. §. sed si rem legatam. cum similibus. Cum igiꝶ ex actis
que quid notoriū reddūt. vt notat Inn. extra de appel. c. ex insinua
tione. & probatur extra de verb. signifi. c. cum olim. euidētissime cō
stat collationē hanc infra tempus publicatam non fuisse etiā su
per eodem ad contrarium probandum remissionē petendi calū-
niose ipsa non est concedenda.

Consilium. cclxxiiij.

1 ¶ Mater quondam tutrix filij sui: nō potest res emptas p ma-
ritum suum vt ꝓprias euincere: nisi probauerit res predictas fuis
se pecunia sua emptas.

¶ In christi nomine amen.

1 Hecta mater † olim tutrix filij sui pupilli
pdicias res quas dicit ex suo
pr̄imonio eius marit⁹ emerit. cū ꝓprio noīe suo emisse
p̄sumaꝶ. vt. l. i. magis. ff. de solutio. & not. Bar. de leg. ij.
imperator. §. si centū. nihilominus dicte mulieris nō efficiuntur.
sed eius mariti. & 9sr dicti heredis sui licet ex ea pecunia. C. cōmu.
vtriusqꝫ iudi. l. si patruus. C. si quis alteri vel sibi. l. i. Ceteruꝫ & mu
lieri que pecuniam qua empte sunt dicte res repetere vult tāquā
illud ex suo patrimonio sit redactū incūbit ꝓbatio hec. s. qđ pretiū
ipm ex suo pr̄imonio fuerit exolutū: cū in dubiū res ipse exolutis
pecunia empte p̄sumanꝶ. vt no. bar. C. p so. l. cū ꝓpōas. Etiā si sol
uēs ipse aliena rū rerum fuerit administrator: dūmō aliqd i ꝓprio pr̄i
monio habuerit. vel saltē idustriosus fuerit. C. arbitriū tute. l. si de
fructus & qđ no. C. de bo. q̄ li. l. cū opꝫ. in gl. sup ver. ex eius substātia.

Consilium. cclxxv.

1 ¶ Unio duorum locoruꝫ quando fieri possit. Et an possit fieri
per abbateꝫ habentem territorium pleno iure subiectē ibideꝫ ha.
2 Unionis ius an sit prescriptibile.
3 Temporis diuturnitas actuꝫ solenniter celebratuꝫ presumi facit
4 collecta qualiter ds solui causa vnum territorium alteri vnitur.
5 Territoriū vnū cū vniꝶ alteri atqꝫ incorporaꝶ: naturā: priuilegiū
& consuetudinem assumit eius territorij cui incorporatur: & cōsue
tudines iura: atqꝫ natura territorij qđ vnitur perire censentur.
6 Duo loca si principaliter inter se vniantur: non autem vnū alteri
accessorie incorporatur: quid iuris.
7 Onera realia & collecte duorum locorum vnitoruꝫ qualiter solui
debeant.
8 Collectam in futurum an soluere compellatur qui allegat p qua
draginta annos se illam non soluisse.
9 Dispositio iuris canonici in prescriptionib⁹ in quibus periculū
anime vertitur est etiam in terris in quibus papa temporalē iuris
dictionem non habet obseruanda.
10 Solutio onerum realium facta per vnuꝫ nō preiudicat iuri quo
alius in eadem re pretendit.

¶ In christi nomine amen.

1 Uo ad primum † An abbas foren. vni
re seu incorporare po-
tuerit territoriū Tribiti cū territorio Montopoli. Bre
uiter dicendū qđ licet vnio duorū locorū seu territorio
rum fieri pōt maxime tū iustis causis subsistētib⁹ quales ille sunt
q̄ vnionis instrō exprimunꝶ. s. vicinitas horuꝫ amboruꝫ castroruꝫ
destructio castri Tribiti & guerrarū existentia at. xvi. q. i. in cano
ne. & in canone. postquā. & in autē. vt iudices sine quo. suffra. §. illud.
& §. hoc aūt. & qđ no. C. de metropoli beritico. l. i. lib. xj. nihilomin⁹
ad hāc territoriū vnionē faciēdā. & si illa ad abbatē pertineāt ple-
no iure nihilominus diocesani epi cōsensus est de iure necessari⁹
extra de exces. prela. c. sicut venire. de statu mōa. cle. ne in agro. ca. in
hoc. Quinimo & posito qđ dictus abbas iurisdictiōe dicti dioce-
sani fuerit exemptus. Nihilominus Romani Pōtificis cōsensus
foret tunc necessarius. Ad hoc de electio. c. si abbatem. lib. vj. Cum
autē in proposito consensum ipsuꝫ minime interuenisse videam⁹
2 consequens est vt vnionem ipsam inualidaꝫ videam⁹. ¶ † His ta
men non refragantibus vnione hanc triplici ratione defēdere ar
bitror. Primo qꝛ forte abbas ipse prescripsit. vt & ipse ad vnionē
locorum sibi subiectorum procedere possit etiaꝫ epi nō interuenien
te consensu. Est eniꝫ ius hoc prescriptibile. s. quod absqꝫ interuētu
epi vnire pōt. vt firmat glo. Io. an. in d. §. ad hec per. c. accedētib⁹
extra de exces. prela. Et firmat Archi. in casu nostro de prebē. cum
singula. li. vj. Secundo qđ presumitur dictum consensum interue
nisse si cōtrariū nō probeꝶ. Ad hoc tex. extra de his que fi. a p̄la. c.
ea noscitur. maxime ꝓpter tpis magnā lōgiquitatē que dictā vnio
3 neꝫ est subsecuta. † tpis eīn diuturnitas actū solēniter p̄sumi facit
celebratū. C. de pet. here. l. si filius. ff. de acqui. here. l. qui in aliena.
ver. sed si adierit. Tertio qđ & dicta vnio licet minus legitima tri
buit istis de castro Montopoli saltem legitimā cām prescribēdi
ius dicte incorporationis p lapsum annorū quadraginta. Ad hoc
tex. de priuile. cū persone. lib. vj. & optime qđ habetur extra de con
sue. c. cū dilectus. extra de prescrip. c. i. lib. vj. & his ergo quo ad pri-
mum concluditur dictis de castro Montopoli ex ipsa vniōe siue
per ipsam siue cum prescriptione adiuncta territoriū dicti castri
4 Tribiti iure incorporationis fuisse quesitum. † Quo ad secundū
An dictus Iaconesse inituitu possessionis quaꝫ habet in territo-
rio Tributi teneatur soluere collectam impositaꝫ per cōmunita
tem Montopoli. Breuiter presupponenda sunt tria. Primū qđ
omnis particularis fund⁹ consistens in latitudine territorij Mō
topoli. adeo vt in eodem ipsa collecta solui debeat. & consequēter
territorij Tribiti eidemqꝫ incorporari censetur quo ad regimē &
mere realis collecte impositioneꝫ esse edicto castro Mōtopoli. vt
de primo est casus. xvi. q. vij. in c. omnes basilice. x. q. i. in canone re-
genda. De scđo est tex. ff. de munc. & ho. l. rescripta. in. §. fi. ff. de censi.
l. forma. §. si vero quis nigrū. C. de mul. & in quo lo. l. vnica. libro. x.
5 ¶ † Secūdo: qꝛ cum vnū territorium vnitur alteri atqꝫ incorpora
tur: vt in casu proposito fuit territorium incorporatū naturā pri
uilegiū & consuetudinem assumit eius territorij cui incorporaꝶ &
consuetudines iura atqꝫ natura territorij qđ vniꝶ perire cēsetur.
6 Casus est extra de sta. mona. c. recolentes. ad fineꝫ. † Si autē duo
loca principaliter inter se vniantur non autem vnū alteri accesso
rie incorporatur. tunc quid iuris sit dicendū. vt per gl. extra ne se.
va. c. i. & in. v. c. & tpis & Inno. extra de priui. c. pastoralis. & p Bar.
ff. ad l. fal. l. i. §. si coheredē. &. C. de metropoli berlico. li. x. ¶ Tertio

quod iste Iaco. esse: tum quia omnes incole dicti territorij farsen. si
cut dictam vnionem atque incorporationē atque eius respectu possi
dētes in territorio Tribiti soluere onera mere realia in castro Mō
7 topoli. † Tū etiam: quia vicinus habitator dicti castri Monto
poli non potest pretendere bonam ignorantiam predictorum. scilicet in
corporationes. et qd ibi ipsius onus reale solui debeat ignorantiā
et consequenter non potest pretendere bonam fidem. vt primū pa
tet extra de postu. prela. c. xvi. distin. qd dictis. extra qui maio. accu.
nō pos. qui in tena. ff. de iur. et fac. ignoran. l. penul. C. de perlcu. tu. l.
si tutor. in gl. Secundum patet. C. de impe. l. si vicinis. extra de pre
sump. c. quosdam. et in. c. quanto. extra de electio. postquam est simili
8 bus. ¶ † Nunc igitur ad propositū ex premissis concluditur qd li
cet ipse Iaconesse si per quadraginta annos cū bona fide destitis
set a solutione oneris mere realium fienda in dicto castro Mō
poli decetero vt ibi soluat amplius molestari nō posset. vt est casus
singularis in. l. fina. C. de fundo patrimo. lib. c. quē ad hoc summe
ponderauit Bart. in consilio suo qd incipit. Commune Spoleti
nihilominus tamen ex quo in codē datur mala fides. vt ex dictis
in vltimo presupposito demonstratur. ergo est cōsequens vt nullū
tempus eidem suffragetur. quominus ad solutionem onerū in ca
stro Montopoli faciendam teneatur. extra de regu. iu. malefidei
9 possessor. lib. vi. de prescrip. c. vltimo. † que quidem iuris canonici
dispositio in his prescriptionibus in quibus periculū anime ver
titur. est etiā in terris in quibus papa temporalem iurisdictionē
non habet obseruanda vt concludit in gl. o. cap. possessor. et plene
not. C. de sacrosan. eccle. l. priuilegia. et l. omni nouatiōe. C. de noui
oper. nuncia. c. ii. alias primo. Ergo maxime seruabitur in farsen.
territorio qd est ecclesiastice iurisdictioni subiectum etiam quo ad
temporalia vt extra de appella. c. si duobus. ad finem. Nec refraga
tur id qd dicitur predictā possessionē esse accatastratam in castro
Binchbignani propter duo. Primo quia factū hoc accatastratio
nis apud Binchbignanum celebratum p eum qui realiū onerū
est debitor: non preiudicat castro Montopoli qd in eisdē exigen
dis est creditor. C. de pac. l. debitoris. et idē. ff. eodē. tit. l. inter de
10 bitores. C. sine cen. vel reli. l. i. et. ii. ¶ † Secūdo: quia accatastatio rea
lium onerum solutio facta per vnū non preiudicat iuri quo alius
in eadē re pretendit. Casus est. C. de dona. l. censualis. et. l. si functio
nes. C. de rei vendica. l. solemnibus. nisi sciente eo ad quē tale ius p
tinet talis accatastatio atque solutio per aliū facta fuerit. Casus est
C. de omni agro deser. l. rura. li. xi. ¶ Ex his ergo quo ad hoc secū
dum concluditur dictum Iaconesse ad soluendū onera mere rea
lia que pro possessione sita in territorio Tribiti veniūt imponen
da castro Montopoli fore obligatum.

Consilium. cclxxvi.

1 Obligatio hypothecaria seu pignoratitia quā pretēdit vxor
heres vniuersalis a marito instituta cū grauamine de restituēda:
an sit extincta aditione hereditatis.
2 Actio contra defunctum instituto competens aditiōe heredita
tis confunditur hanc regulam limita ibidem.
3 Uxor heres instituta a viro: an possit agere ad pretiū rei sue ven
dite per maritum.
Et si vendit de rebus hereditariis: an teneatur pretiū eius illis cō
putare. numero. 4. Et quid de fructibus ex hereditate restituēda
perceptis. nume. 5. Et an possit repetere legata soluta: et expēsas fu
neralium: et ea que solui pro executione testamenti: et cōfectiōe in
uentarii. numero. 6. 7.
8 Uxor heres vniuersalis a marito instituta omittēs res aliquas in
inuentarii confectione: an puniatur in aliquo.

¶ In Christi nomine amen.

Uisis dubiis propositis ebem tribus ad finem
la per ordinem est breuiter respō
1 dendum. ¶ Ad primum igitur † qd queritur an obli
gatio hypothecaria seu pignoratitia. qua pretendit do
mina Agnes heres vniuersalis a marito instituta cū grauamine
de restituendo sit extincta aditione hereditatis. Breuiter dicēdū
est qd non. Quinimo ante restitutionem retinere potest res spe
cialiter hypothecatas vel hereditatē totam si vniuersalis fuit hy
pothecaria obligatio Casus est. ff. ad trebel. l. quidem. que quidē
hypothece retentio tantū durat quo ad sibi de sua dote fuerit sa
tisfactum integraliter: cū particularis satisfactio ius hypothece
etiam in parte non tollat. C. de distrac. pigno. l. quādiu. §. debito
rem venditionē pignorum. l. a. ff. de pigno. actio. l. si necessarias. §.
si vna. et. l. solutum. §. si creditori. ff. fami. ercis. l. bis consequēter. §.
si. et. l. heredes. §. idem obseruatus. ff. de verbo. oblig. l. in executiō
2 bus. §. in solidum. et hec de primo. ¶ † Quo ad secundū an possit
dicta Agnes deducere de bōis dicti sui mariti bona ea que ex ip
sa quesiuit ex successiōe paterna atque materna. et que ad manus eius
dem sui mariti peruenerunt. Breuiter dicendū quod licet alia re
gula sit quod hereditatis aditione actio cōtra defunctum in isti
tuto competens cōfusa sit vt. l. debitori. C. de pac. et. l. si tu hunc. §. adi

tio. ff. de solu. cum simi. Nihilominus vbi heres instituta inuenta
rium conficit. vt in casu proposito vel de restituēdo est grauatus.
vt in casu actio ipsa sibi debitū non sunt in effectu confusa cū iu
re detractionis vel retentionis vti possit. Ut de primo est casus. ff.
de iure delibe. l. si. §. si. De secundo est casus in terminis punctua
liter in nostra materia. ff. ad trebel. l. cum heredes. et. l. postulante.
et. l. cū hereditas ex fideicōmissi. et. l. ita tamen. §. si ex trebelliano. ff.
de condi. indebi. l. si is qui hereditatem. ff. de here. vel actio. ven. l. ii.
3 §. cū quis. Et hec de secundo. ¶ † Quo ad tertium. An dicta do
mina Agnes potest deducere pretiū a dicto eius marito cuiusdā
borti existentis in bonis dicte domine agnetis. Breuiter dicendū
qd si ipsa domina Agnes venditioni non consensit pretiū tūc nō
deducet. sed contra emptorem ad rem ipsam rei vēdicatione aget
Si autem ratam habuit venditionem: tunc pretiū deducere po
terit. Casus est. C. de rei vēdi. l. mater. Et hec de tertio. ¶ Quo ad
quartum. an eadem domina deducere potest ex eadem emēdam seu
satisfactionem habitā de domo diruta ipsius dñe per ipsum ma
ritū tpe regis Ladislai. Breuiter dicendū qd sic per iura allegata
in secundo dubio. Et ea est ratio qr heres de restituēdo grauatus
et hereditatis alterius possessor equiparatur. ff. de peti. here. l. sed et
si lege. §. qd ante. Sed possessor hereditatis sibi debitū a defuncto
deducit antequā illam restituat: vt. ff. de peti. here. l. si qd possessor.
§. si et si ipsi. Ergo eciā eodem modo deducet vxor hoc qd erat sibi
4 debitum a marito tanquam negotiorum suorum gestore. ¶ † Quo ad
quintū. An dicta dña Agnes debeat in sibi debitis ab instituēte
marito imputare pretium rerū hereditatis restituende vēditarū
si quas vēdidit illicite. Breuiter dicendū qd sic. Casus est. ff. ad tre
5 bellia. l. matrē et auunculū. Et hec de quinto. ¶ † Quo ad sextum.
An dicta agnes fructus quoscunque ex dicta hereditate restituen
da perceptos sibi lucretur adeo vt in restitutiōe nō veniunt. Breui
ter dicēdū est qd aut queritur de fructibus perceptis post aditio
nem hereditatis per eādem dominam et antequam fuerit in mora re
stituendi. et illos ipsa lucratur: nec in restitutione veniunt. Casus ta
lis est. ff. ad trebel. l. in fideicommissaria. aut de fructibus ante adi
tam hereditatem per eādem receptis. et sic etiam de illis qui in he
reditate erant tempore mortis testatoris. Et illi seu eorū estima
tio debēt vna cū reliqua hereditate restitui: vt. ff. eo. tit. l. ita tamē
6 §. i. in fi. Et hoc de sexto. ¶ † Quo ad septimum. An dicta Agnes
possit deducere seu repetere a capella cui fidei venit restitutio pe
cunias quas eadē soluit pro soluēdis relictis atque legatis a testa
tore factis. Item illas quas soluit pro expēsis funeralibus et illas
quas soluit pro publicatiōe testamenti atque confectione inuenta
rii. Breuiter quo ad primum de pecuniis solutis pro relictis dicē
dum est omisso eo qd queri posset ad quē pertineat satisfactio le
gatorum seu debitorū testatoris an ad heredem. an vero ad fidei
cōmissariam capellam de quo plene in. l. i. et. ii. et. l. vlti. C. ad treb.
ff. eo. ti. l. i. §. si is qui. et. l. mario vsque ad finē. et. l. marcellus. in prin. §.
idem pomponius. et. l. cogi. §. inde queritur. et. l. ita tamē. §. sed an
tequam. et insti. de fideicōmis. heredi. §. si quis vna qd ipsa Agnes he
res si de proprio legata soluit cum ad hoc vt teneretur in primis
iuribus manifeste dicitur eam pecuniam ex proprio patrimonio so
lutā deducere poterit ex ipsa hereditate vel a capella repetere si si
bi integraliter hereditas sit restituta. Ad hoc di. l. i. C. ad trebel. et
qd dicimus l similiter de possessore hereditatis cui ipse heres restitue
re habēs equiparatur: vt. s. dixi. cum si ipse soluat ex proprio ma
trimonio et legata repetitiōe deductiōe vti potest: vt. l. si quid pos
sessor. ff. de peti. here. et quod plene no. C. de condi. inde. l. si a parte
et. l. si. ff. de nego. gest. Similiter dicendum erit et de secundo scilicet
de impēsa funerum ex proprio facta tex. est. ff. de reli. l. si possessor.
Similiter etiam et de eo quod impendit in confectiōe inuentarii
atque publicatione testamēti. C. de iure delibe. l. fina. §. in computa
tione. Et qd no. Bart. ff. ad legē fal. l. quantitas. Si autē in aliis
rebus hereditariis fecisset impensas dicēdum qd si ad perpetuam
rei vtilitatem ipsa impēsa tendat locus est detractioni seu repeti
tioni. ff. ad trebel. l. mulier. §. sed et ipse. Si autem ad temporalē no.
7 ff. eo. ti. l. vbi pure. §. vltimo. Et hec de octauo. ¶ † Quo ad nonū.
An ipsarum quātitatum solutionis per dictam Agnetem facte
psumatur ex proprio patrimonio eiusdem. An vero ex patrimo
nio hereditario. Breuiter dicēdum qd vbi in ipsa hereditate re
mansisset pecunia q nunc nō apparet vel vendita fuisset res here
ditaria cuius etiam pretium in hereditate non reperiretur. Tūc
ex hereditate solutio facta psumeretur. Exēplo eius qd dicimus
de gestore negotiorum qui in dubio psumitur expendere de pecu
nia illius cuius negotiū gerit si eiusdem pecuniam habeat in ad
ministratione. vt est casus. ff. de nego. gest. l. nesciimus. Si autem
nihil apparet de hereditate abstractum nec etiam apparet in here
ditate fuisse pecunia: tūc presumetur soluere de pprio eiusdē pa
trimonio. Ad hoc qd no. Bar. C. p socio. l. cum proponas. Et hec
de nono ita deciso. omissa. l. titius. ff. ad trebel. et. d. §. qd antem. Que
iura ad ppositum non faciunt licet prima fronte decidere hoc vi
8 deātur. ¶ † Quo ad decimū. An in aliquo puniatur dicta agnes
que quidem multas res psupponitur in inuentarii confectione.
omisisse

omisisse. Dicendū qd in duobus. Primo q si vltra omissionē in inuētario celat vel surripit res ipsas hereditarias. ꝛ de hoc cōuicta fuerit: illas tenet restituere duplicatas. Casus est. C. de iure delib. l. fi. §. illo. Scdo q priuat detractione trebellianice in vniuersa hereditate sicut etiā hodie omittens falso rēunam in inuētario ponere priuat falcidia de oībus rebus vt est gl. ordi. in aut. de here. ꝛ fal. §. sancimus. quā firmat Bar. in. l. Paulus rñdit. ꝛ in. l. bñficio. ff. ad l. fal. ꝛ in. l. rescriptum. ff. de his qui. vt indig. ꝯ qd dixerit Cy. ff. ad l. falci. aut. sed cū testat. Ita ꝛ omittens rēunam ponere in inuentario dolose priuabit ptāte detrahendi trebellianicā. Equiparant ꝺ enim ista duo cū in quibus cessat falcidia. cessat etiā trebelliani ca vt ff. ad trebe. l. marcellus. ver. qd aūt. An aūt si hec omissio rerū in inuētario facta non foret. posset ista dña Agnes detrahere trebellianicā dū restitutio venit fienda capelle. ꝛ sic ad pias cās. Que stio est antiqua ꝛ dubia cū Jo. and. ꝛ archidia. in. c. si pr. de testa. lib. vi. teneant trebellianicā posse detrahi. Spec. vero in titulo de instru. edi. §. ꝯpendiose. versi. sed cū deductio. ꝛ Cy. in aut. similiter. C. ad. l. fal. quos sequit Bar. in. d. l. marcellus. Et Bal. in. d. aut. similiter in. l. si qs ad declinandā. C. de epis. ꝛ cle. ꝫ opi. ꝯtrariam a qua nō recedo. Quoniā eandē pluries consulendo secutus fui huc passum late discutiens quē pro nūc omitto. ¶ Illud tñ vltimo est sciendum qd si quis velit dicere plures esse res in hereditate quaꝫ in inuentario sint scripte ipsi dicēti plus esse incūbit probatio pluris. Ad hoc qd not. glo. ordi. ff. de pba. l. cum de lege. Et est casus. C. de iure deliberan. l. fi. §. licētia. Et per hec quesitis hincinde ppositis plenarie responsum apparet.

→ Consilium. cclxxvij. ←

1 ¶ Donatio inter patrem ꝛ filium quando valeat.
2 Donationes rerū facte per patrem filio ac morte cōfirmate in legitimam imputantur.
3 Fili᷒ post mortē patris dicitur creditor: seu saltē quasi creditor cū legitima dicatur sibi debita: seu saltem quasi debita.
4 Filius potentius ius habet in bonis paternis: quā patronus in bonis liberti.
5 Coniunctus coniuncto feudum alienare potest.
6 Statuta licita artium seu collegiorum valent inquantū seipsos concernunt ꝛ in negotiis ad artis exercitia pertinentibus.

¶ In christi nomine amen.

Non est dubiū testm̄ petri fuisse validū cuꝫ facta fuerit in eodem institutio Laurentii. ꝛ q̄ᵽ ius in minima parte nihilominus sufficiēs ad testamēti validitatē. ff. ad tre. l. si quis priore in glo. Nec per illa verba nolens plus de hereditate sua habere posse ꝛc. videtur exclusisse eundē a iure petendi supplementuꝫ legitime. Casus est in aut.
1 vt cum de appel. cog. §. ceterum. ¶ † Nunc ergo videndum an donatio officii certe facta per eundē Petrū ipsi Laurentio filio licet ab initio nulla. vt in. l. ij. C. de inoffic. dona. ꝛ in. l. fine emancipatis C. de dona. ꝛ. C. de colla. l. si donatione. cū ibi plene no. per mortem eiusdem patris confirmationem acceperit. Et non est dubium qd sic. si interueniunt duo. Primū. sc̄ traditio. C. si quis alteri vel sibi l. ij. ff. de dona. l. donationes in concubinam. §. si pater ad idē. ff. de donatio. inter virum ꝛ vxorem. l. papinianus. arguendo de dona. inter virum ꝛ vxorem. ad donationem inter patrem ꝛ filiuꝫ quod pcedit. vt. l. donationes quas parentes. C. de dona. inter virum ꝛ vxorem. Traditio autem saltem facta hic interuenisse censetur q̄ quidem sufficit ad inducendam confirmationem per mortem. vt no. glo. ordi. C. de do. cau. l. ij. Interuenit autē eadem patientia patris non contradicētis filio exercitiuꝫ officii post ipsaꝫ donationē. In huiusmodi enim corporalibus patiētia vim traditionis hꝫ. ff. de seruit. l. quoties. Secundum autē qd requiritur est perseuerantia volūtatis vsq ad mortem inclusiue. vt in. d. l. fine emācipatis. ꝛ ar. eius qd dicimus inter virum ꝛ vxorē in. l. cum hic status. §. ait pretor. ff. de dona. inter vir. qd ꝛ in proposito casu interuenisse censetur: cuꝫ aliquid de voluntate donationis mutatuꝫ non videtur. Nec quidē dici potest p supradicta verba volēs plus de hereditate sua ꝛc. apparere de voluntate contraria: quoniam testator noluit euꝫ plus de hereditate percipere. Sed hoc officiuꝫ nō erat in hereditate. vt probo. igitur ad illud hec generalia verba nō extēduntur. qd autē non esset pater. q ex hoc cōtractu quātūcūq ab initio nullā quasi possessio facti huius officii per subsequētem patientiam transiuit in filium. ff. de acqui. pos. l. 4. §. si vir vxori. ꝛ si dicatur hoc esse falsum per. l. rem in bonis. ff. de acqui. rerum dominio. cum similib᷒. Respondeo non esse dubium illa verba volēs plus de hereditate ꝛc. esse ambigua quia generalia. ff. de verborum obligat. l. quoties in stipulationibus. Sꝫ in ambiguo volūtatis procliuiores esse debemus ad comprobandum donationē. vt est casus notabilis. ff. de donatio. inter vir. l. cum hic status. §. patientiam. igitur ꝛc. ¶ His ergo veris existentibus dicere debemus donationem factā p Laurentium Petri Laurentio Joannis valuisse. cū enim donatio huius officii presupponatur morte huiusmodi confirmata.
2 † Et consequenter fuerit officium ipsum pleno iure filii ratiōe imputationis de eodem in legitimam fiende, cum donatiōes rerū facta p patrem filio ac morte confirmate in legitimā imputētur. vt est casus fm lecturam Azo. in. l. filium quem habentē. C. famil. ercis. ꝛ pbatur in. l. etiā in ver. sed ꝛ mos. ff. de bo. li. ꝛ not. Bald. plene not. ad l. falci. l. in quarta. Consequens est vt rei sue liberā habuerit alienationem. C. manda. l. in re mandata. ff. si quis a parente. l. nō vsq adeo. Sed presupposito sine preiudicio veritatis verum non forehant donationem fuisse morte firmatam. Nihilominus arbitror ipsum Laurentium Joannis ex donatione sibi facta per Laurentiū Petri ius habere. quoniā potuit dictus filius Petri hoc officium dū tamen valoreꝫ legitime non excedens sibi pro sua legitima agere etiam inuito herede vniuersali. vt no. Guil. de cu. in. l. scimus in prin. C. de inoffi. testa. qd firmat Ja. de are. queꝫ refert Cy. in aut. res que ad si. cōmunia de le. Bar. in. l. suus quoq in si. princi. ff. de here. insti. Bal. idem etiam de equitate cōcludit in dicta. l. filium quem habentem. ꝛ in. d. l. scimus. ꝛ in. l. ij. C. ad. l. fal. ꝛ bene facit qd no. Bar. in. d. l. in quarta. ꝛ Jo. an. in. c. Raynaldus. ad
3 finem. extra de testa. in nouella. † Horum autem omniuꝫ sententia ex tribus probatur. Primo ratione quia filius ipse maxime post mortem patris dicitur creditor seu saltem quasi creditor cum legitima dicatur sibi debita seu saltem quasi debita. vt no. gl. in aut. de here. ꝛ fal. §. si autem non implens in. l. si emancipata. C. de iur. et fac. igno. in. l. si quis legatuꝫ. ad finem. ff. de fal. ꝛ probatur. C. de cura. furio. l. fi. §. i. C. de his qui ante aper. tabu. l. vnica. C. de codicil. l. i. §. penul. ff. de dona. l. si patronus. Iteꝫ habet filius ipse bona hereditaria pro legitima sua obnoxia: vt. d. l. scimus. §. repletionem. sꝫ creditoris arbitrio permittitur ex his bonis que sibi obligata sunt quibus velit electio ad satisfactionē sibi debiti peruenire. vt in. l. creditoris. ff. de distractio. pigno. ergo idem dicendum in filio respectu legitime sibi debite. vt in illam suo nutu percipiendaꝫ in
4 bonis hereditatis eidem permittatur electio. † Secundo quia potentius habet ius filius in bonis patris quā patronus in bonis liberti. vt notuꝫ est. Sꝫ patrono in bonis liberti competit electio pro sua legitima vt est casus in. l. libertus qui soluēdo. ff. de bonis liber. ergo ꝛ filio in bonis patris. Tertio q sicut res ab herede restituere debēt alienatas ipse sibi in quartam trebellianicam imputat. in. l. marcellus. §. res que. ff. ad trebel. ꝛ qd no. in aut. de testi. ꝛ ea que parit. in. §. sed tanquam in gl. super verbo alienari. igitur ꝛ idem in filio. vt ꝛ idem dicere possit rem paternaꝫ per me alienatam in legitimaꝫ mihi imputo. Si igitur hoc ipse filius facere potest. vt p predicta clare est ostensum. ergo censetur illud fecisse quū qui vult consequens scꝫ facultatem alienādi videtur velle necessarium antecedens. sed precedentiā elec. ff. de acquir. here. l. illud. Ex his ergo concluditur de iure donationē per Laurentiū petri Laurentio Joannis factam valuisse. ¶ Quo ad scdm An predicte donationi refragetur statutuꝫ artis volens donationē ipsius officii non valere nisi consentientibus ꝯsortiis. Dicenduꝫ qd aut statutum sequitur dictā donationem. ꝛ tūc valet donatio absq ꝯsensu quia illud non trahitur ad preterita sed tm̄ ad futura. C. de legi. l. leges extra de consti. c. vlti. in fi. Aut cōstitutio precedit: ꝛ tūc aut loquitur in donatione facta per patreꝫ filio. Et quidē illa valet. posito qd consensus nō interuenerit. Non enim videtur locū habere
5 constitutio cuꝫ coniunctus donat coniuncto. † ad hoc qd dicim᷒ coniunctum coniuncto feudū alienare posse. ꝛ si dñs nō cōsentiat quamuis alias cū fit alienatio in extraneū cōsensus ipse requirat. vt est casus in. c. i. §. per quos fiat inuestit. in vsi. feudo. Et bene facit. C. de fideico. l. voluntas. fm vnuꝫ intellectū. de leg. iij. l. pater. §. qui. aut loquitur de donatiōe facta per filiū Laurentiū Joānis. ꝛ tunc si illa precedit statutū vt presupponitur est valida. cum nō trahat ad preteritas donationes cōstitutio vt prediximus. aut sequit ꝛ tūc si cōstitutio ipsa vt psupponitur nō fuit hactenus obseruata. ꝛ eidē potuit ꝯsuetudo derogare p plene no. in. §. ex nō scripto. inst. de iur. natu. in. l. de quib᷒. ff. de legi. C. que sit lon. consue. l. ij. extra co. c. fi. aut fuit cōstitutio ipsa hactenus in viridi obseruātia. ꝛ tūc non est dubium qd nō interueniente cōsensu alienatio facta i Laurentiū Joannis in effectu nō valeret. Et cum in hoc sit casus
6 cōstitutionis igitur vlteriori disputationi nō est locus. † Valēt enim statuta licita artiū seu collegiorū inquantū seipsos concernunt. ꝛ negotia ad artis exercitia pertinētia. C. de cōsti. pecu. l. fi. extra de const. c. cum accessissent. ꝛ quod habetur. C. de iurisdi. om. iudi. l. fi.

→ Consilium. cclxxviij. ←

1 ¶ Deformatus ab aliquo animali non agit contra dñm ad deformitatem sed ad expensas vulneris ꝛ operas omissas.

¶ In Christi nomine amen.

1 Hic Dominicus †agere pōt ꝯtra illuꝫ cui᷒ aī᷒ fuit ad estimationeꝫ amissarum operarū ꝛ impēsas vulneris occasiōe factas. Text. est extra de iureiuran. c. i. ff. si quadrupes paupe. fecis. dica. l. ex hac. ff. de his qui deiec. vel effu. l. vlti. ff. ad. l. aquiliam. l. qua actione. in prin. De deformitate autē mēbri rano non habebitur. Liberum enim corpus nō recipit estimationē. ff. de his qui deiec. vel effu. l. i. §. sꝫ cum homo. ff. ad. l. rho. de iac. l. ij. §. corporis. Et ita breuiter concludendum in casu proposito.

Consilium.cclxix.

1 ¶ Mater minor.xxv.annis non priuatur successiõe filij licet tu-
torum non petierit infra annum.

¶ In christi nomine amen.

Visis thematis narratione ac cõsilij seu allegatio
nũ exẽplis post eã positis i pfato cõsultatio
1 nis articulo† Breuiter dicẽdũ vt ipsam etc.lz filijs
Ipuberib⁹ p eã tutore nõ postulato cõfidẽ nõ priuari
successione.Cũ enĩ ipsa ⁊ post mariti decessuz minor annis fuerit ⁊
ideo eãdẽ nõ petita tutoris datio ab ipsa successiõe nõ excluserit.
vt est.C.si aduer.delic.l.ij.Cõsequẽs est vt ipa ⁊ si post modũ maior
effecta sit.eadẽ et negligẽtia petẽdi durãte a pdicta nõ repellat suc
cessiõe vt p.l.q cum maior.ff.de bo.q lib.Terminat Spec.in ti.de I
inte.rest.§.qs aũt ver.sed qd si ipa.Cuius sniam sequit do.bal.asse
rens se ita sepius ɔsuliũ rñdisse in aut.si captiui.C.de epi.⁊ de.l.q
cõtra.C.de icest.nup.⁊ aut.nisi dẽ penis.C.de secũ.nup.⁊ in.l.pribus
C.de ipu.⁊ in.l.oẽm.C.ad tertu.quoꝝ sniam ego sequor vlera com3
allegata.Ad hec allego duas glossas ordi.Unã in.l.j.C.in q.cau.I
in teg.resti.nõ est nc.Aliã in.l.minoribus.C.de his q.vt idig.Acce
dat ad hoc in fin.l.iij.§.scio.cum ibi plene no.ff.de min.Sed tñ lz
post annũ luctus ipsa eadẽ ad scḋa vota trãsierit merito ɔñs est vt
ex his bonisq ipsis filijs minoribus ab intestato decedẽtib⁹ extra
ius paternum prouenerũt in plena pprietate succedat.In his au
tẽ que ex paterna substantia sunt sortiti mater vsufruc.patrui ve
ro nuda potiant pprietate.vt.C.ad tertu.l.mater.C.de secũ.nupt.
aut.ex testã.gcquid ibi Bal.dixerit.⁊ l aut.de nup.§.hinc nos.In
quibus pro dicta decisione est casus.⁊ hec est veritas.

Consilium.cclxx.

1 ¶ Statutũ volens nullam esse obligationez mulieris bona sua
obligantis sine presentia propinquorum quando locum habeat.
2 Contractuum ⁊ distractuum eadem est ratio.
3 Pupillus sine tutoris autoritate non obligatur.
4 Minoris intrantis monasteriũ bona sine solẽnitate aliqua re si
ta in monasterium transferuntur.

¶ In christi nomine amen.

Presupposito qḋ viua voce dictũ primo
cõsultori est.s.illorũ honorũ
fructus in cõem vtilitatẽ vtriusq cõiugis p maritum
1 fuisse cõuersos.⁊ posito pro vera ipsa quietatiõe.† Du
bium est an ipsa valuerit eo qꝛ nõ interuenit solẽnitas statuti volẽ
tis nullam esse obligationem mulieris bona sua obligãtis sine p
sentia propinquorum ⁊c.Et quidem prima fronte dicendũ videt
qḋ non.per id qḋ no.Bar.⁊ Bal.in.l.si vnus.§.pactus ne peteret
ff.de pac.dicens in terminis statutum prohibens mulierez obliga
ri sine certa solẽnitate locum obtinere.vt dicta solẽnitas requirit
in ea volẽte aliquẽ quietando liberare ea rõne.qꝛ quietãs seu libe-
rans se obligat ad nõ petẽduz.vt.l.meuia.§.fundus.Et qḋ ibi no.
Ja.de are.⁊ Bar.ff.solu.ma.⁊ Bal.C.ad velle.l.iubem⁹.Propter
quam quidem ratione idem in fortiori determinat Bal.in rub.
C.de pac.lz aliter dixisse videtur.⁊ non recte in.l.j.ff.de ɔtra.iudi-
cio tu.ver.idem.Accedat qḋ no.ipse Bar.in.l.more.de acq here.vo
lens statutũ prohibens minorẽ cõtrahere non posse sine certa solẽ
nitate locũ habere si idẽ quasi cõtrahere velit licet idez aliter dixe
rit ⁊ male in.l.apud iulianũ.§.si.ff.ex q.cau.in pos.ea.⁊ Bal.in.l.
mutũ.§.cũ cai.ff.de acqui.here.Et huius ratio qꝛ in ɔtractib⁹ ab
hmõi personis celebratis lex vult talẽ presentiaz interuenire:qꝛ p
illam cessat presumptio fraudis seu met⁹:que faciliter interueniũt
si cũ his personis contrahat.vt.C.de transac.l.transactionez.Sed
ea rõ locum habet in quasi contractib⁹ igitur ⁊c.Ita in pposito
cũ ea rõne ppterquã vult cõstitutio presentiam cõsanguineorum
interuenire in obligatione locũ habeat in quietatiõe.vt ex premis
sis patet.Igitur est consequens vt hec cõstitutio in huiusmodi ca
2 sibus locum habeat.† Pro hoc adducimus id qḋ dicim⁹ in simi-
li quod par ratio locum habeat in contractibus atq distractib⁹
C.de predi.mino.l.si ad resoluendam ¶ His tamen nõ refragãti
bus cõtrariũ verius esse dico in proposito casu:qꝛ posito qḋ verũ
sit quod cum maritus vxori reddit non debet de necessitate ad eã
quietãdũ cogi propter instru.C.de libera.cau.l.sicut datam.C.de
discussio.l.ne casu.lib.x.C.de fide instru.l.plures apocis.Et qḋ no.
glo.extra de testi.c.significavit Spec.de instru.edic.§.post q ver.qd
si.⁊ Bar.⁊ plene.ff.de dam.infec.l.si finita.§.eleganter.Unde est cõ
sequens predictam quietationez sine solẽnitate prefata facere pos
3 sit.Hoc quidem probo tripliciter.¶ † Primo per tex.in.l.j.§.quã
q.ff.de contrahen.ibi dicitur qḋ regulariter sine tutoris autorita-
te pupillus nõ obligatur.nihilominus sine illa obligatur tutori
cuz de suo pro eodẽ aliquid soluit:qꝛ hec obligatio ex ipsa necessi-
tate resultat.Secundo ad idem quod no.glo.ordina.in.l.fin.C.de
legitimis tutoribus.quam discutit Barto.ff.solu.matri.l.si cõstã-
te.⁊ in.l.item qꝛ.ff.de pac.⁊ plene in.l.certi iuris.C.locati.Uolens
bona minoris capiẽtis vxorẽ obligari marito sine solennitate in
teruenientis tutoris atq decreti iudicis eo qꝛ est obligatio q ex le
4 gis necessitate resultat.¶ † Secundo ad idem quod nota.Cyn.in
aut.ingressi.C.de sac.san.eccle.Uolẽs bona minoris intrantis mo
nasteriũ sine solennitate aliqua requisita in monasteriũ trãsferri:
eo qꝛ trãslatio est que ex iuris necessitate resultat.Ultimo ad idez
l.4.⁊ si.C.qñ decre.opus non est.⁊.l.magis puto.§.si pater.ff.de re-
bus eorũ.Uolens p minorẽ prediũ qḋ testator iussit vel pmisit ven
di alienari possit sine solẽnitate decreti.Et qꝛ est alienatio que ne-
cessario ex disponentis voluntate testatoris resultat.Ad hoc acce
dat.l.si furiosus.ff.de actio.⁊ oblig.l.aic pretor.§.pupillus.de ne-
gotiis gestis.Hoc autẽ verũ est in casu proposito nonissime id de-
monstratur:qꝛ constitutio premissa in obligatione bonorũ loqui
tur:non autẽ de obligatione persona.⁊ sufficiant quo ad ipsam
questionem.¶ Quo autem ad fructus ex bonis parafernalibus
per maritum perceptis teneo distinctionẽ Bar.in.l.pe.ff.ad legem
fal.eo addito qḋ Bal.plene hoc tractans eandem Bar.opi.sequi
tur in consilio qḋ incipit.Similes est titius.Et in consilio incip.
est sciendum quod mulier nupta potest habere ⁊c.

Consilium.cclxxj.

1 ¶ Sententia qua condemnatur quis ad restitutionem peculij
⁊ si non extet ad eius estimationem:an valeat.
2 Sententia cũ continet in se membra diuidua seu separabilia:tũc
stat firmitas in vno ex membris valido:atq ifirmitas i inualido.
3 Iudex ad quem potest sententiam separabilia membra continen-
tem ex parte confirmare:ex parte autem infirmare.
4 Iudex appellationis ex nouiter deductis sententiam primi iudi
cis(posito quod alias inualida)validam declarare.
5 Sentẽtia nõ subscripta manu duoꝝ notarioꝝ per iudicẽ deputa
toꝝ ad scribendũ in cã:sed tertij valida est quo ad vim pbatiõis.
6 Notarius idẽ debet esse qui a principio vsq ad finez cãe cõscribat.
7 Fatuitas in homine non presumitur nisi probetur.

¶ In christi nomine amen.

In re presenti breuis ero cum rem in se cla
rissimã arbiter.Quo igitur
1 ad primum† An valida sit sententia illa.Condẽnam⁹
ad restitutionẽ peculij ⁊ ille non extat ad eorundẽ esti-
mationem.Breuiter dicẽdum hãc sententiã duo capita in se con
tinere.Primũ in quo iudex condemnat ad rei restitutionem.Et
quod ad hoc non est dubiũ sententiam esse validã Secundũ in q
cõdemnat ad cõdẽnationẽ non certificatã si res ipsa non extabit.
Et in hoc posito qḋ sit veritas sententiã nõ valere ratione incer-
titudinis:nihilominus absq dubio arbitror illam valere quo ad
primũ caput.s.quo ad condẽnationẽ de rei restitutiõe factã ⁊ quo
ad illud per iudicẽ ad quẽ cõfirmandam fore.Moueor quidez ex
2 duobus.† Primũ qꝛ cum snia posito qḋ regulariter indiuiduavt
l.in hoc iudicio.ff.fa.erci.continet in se mẽbra diuidua seu separa
bilia:tunc stat firmitas in vno ex mẽbris valido atq infirmitas i
3 inualido.ff.de mino.l.et.§.1.¶ Scḋo qꝛ iudex ad quem põt sniam
separabilia mẽbra continentem ex parte cõfirmare.ex parte autẽ
infirmare.Hic est tex.ff.fami.erc.l.quedam mulier.ff.de iure patr.
l.carmelia pia extra de testa.c.Raynutius.⁊.c.Raynaldus.Et qḋ
plene no.in.l.j.C.de erro.calcu.⁊ si dicat hoc nõ posse procedere ex
eo.qꝛ si iudex ad quẽ pronunciarẽt bene iudicatum in ea parte in
qua iudex a quo reum cõdẽnauit ad rei restitutionẽ cõtineret ta-
lis pronunciatio impossibile:qꝛ cũ res ille non extent nõ põt earũ
fieri restitutio.⁊ cõsequẽter ipsa pronũciatio nulla.vt in.l.vltima
ff.que sen.sint cer.appel.resc.in.Dicendũ hoc nõ refragari ex eo:qꝛ
maxime in obligatione rem restitui in qua succedit obligatio p
estimationẽ per iura vulgaria procedit sentẽtia qua quis cõdẽna-
tur ad rem restituendã posito qḋ non extantẽ licet post executio i
estimatione fiat.⁊ hic est tex.in.l.iulianus.ff.de cõfes.per quẽ glos.
istud disputãs firmauit in.d.l.vlt.ff.que sen.sine appel.⁊ sequitur
Bar.in.l.si seruũ.§.vlti.ff.de verbo.obli.Ad qḋ idẽ no.eo.tit.l.sti-
pulationes nõ diuidũtur.Stat ergo ex premissis solida ac firma
conclusio iudicẽ ad quẽ pronũciatio debere satis in ea parte bene
pnunciatũ fore:qꝛ iudex a quo condẽnauit ad rei restitutionẽ:qꝛ
⁊ posito qḋ illa iam non extent executioni mãdari debet snia l esti
4 matione.† Ceterũ aduertendum:qꝛ cũ ex nouiter deductis iudex
appellationis possit sententiã primi iudicis(posito qḋ alias inua-
lida)validam confirmare.vt extra de testa.c.fraternitas.C.de tem
po.app.l.per hanc.ff.qḋ cum eo.l.titianus.qḋ idem potest iudex
cause nullitatis qui similiter etiaz ex nouiter deductis ad primaz
sniam põe reformare.vt elegãter no.Inno.extra de offi.dele.c.cuz
contingat qḋ refert Bar.C.quomodo ⁊ qñ iudex.l.vt proponis.
⁊ plene no.ff.de appel.l.si expressus.ff.de pac.l.tale pactũ.§.q pro-
uocat.per do.Bal.in repetitione sua.Consequens erit nõ fore ab-
surdũ:imo piũ atq equissimũ iudicẽ ipsum ad quez.Aut parte
hoc postulãte.Aut si illa nõ postularet ex officio pprio estimatio
nẽ rerũ ex pbationib⁹ ad certitudinẽ deducere.⁊ sic in vtroq mẽ-
bro.s.ad cõdẽnationẽ de restituẽda ⁊ estimandis soluẽde res non
extant.adijciẽdo ipsi estimatiõi certã qñtitatẽ sniaz pmi iudicis
confirmare.Nec mirũ est qḋ dico cũ ex pprio officio etiã pte nõ po
stulãte aut probãte iudex ad estimationẽ certificãdam pcedere tz
vt singulariter no.bar.de le.ij.l.si qḋ ex pãphila.Ad qḋ tex.opti-
mus idem

mus idē in certificatiōe interesse dicens.ff.qd vi aut clā.l.semp.§.
5 offo in fi. ꝛ qd no.in.l.vnica.C.de sen.q̃ p eo.¶†Quo ad scdm di
cendū sniam nō subscriptā manu duorū notariorū per iudicē de
putatorū ad scribēdū in cā sꝫ tertiū valida fore quo ad viꝫ pbatio
nis ꝛ hoc ex trib⁹.Pmo qꝛ intantū arctat partes deputatio nota
riorū ad scribēdū in certa cā facta p iudicē fm formā.c.qm̃ ꝫ extra
de pba.qꝛ partes etiā de cōi cōsensu nō possunt adhibere tertiuꝫ
ad scribēdū in eadē.Hoc est qd notabiliter no.Cy.de epis.et cle.l.
repetita.ꝛ sequit do.bal.in.l.testamēta.C.de testa. Secūdo gl.ha
bem⁹ ordinariā in aut.de here.ꝛ fal.in.§.si nō absunt quā allegat.
6 do.bal.in.l.j.de offi.cōsu.†dicentē eūdē debere esse notarium qui a
principio vsqꝫ ad finē cause ꝯscribat.Tertio hoc pbat ex tex.l.j.C.
de spon.ꝛ in.l.in prīncipis.C.de numerarijs ꝛ actuarijs.li.xij.Sed
qd plura.Casus est rotundus qd acta cause non pbantur p aliuꝫ
subscripta q̃ p deputatū tabellionē.in.l.in fraudē.§.quoties.in v.
manu cōmētariensis cōiuncta gl.ff.de iur.fis.Et si dicat lꝫ in sub
scriptiōe si nomē alterius nihilominus rei veritate vn⁹ ex notarijs
deputatis subscripsit.erroꝝ fuit in noīe pprio.Dico qd allegās
errorē in noīe ppꝛio expressiōe falsitatē errātis allegat vt dicit tex.
C.de here.insti.l.vltima.Falsitas aūt in homine nō presumit nisi
probet.C.de codici.l.nec codicill⁹.ꝛ qd plene no.extra de succe.ab
inte.c.cū dilectus.xiij.q.ix.iudices.ꝛ in.c.si forte.de ele.li.vi.ꝛ.l.fu
riosum.C.q test.¶ Et hec p paupere ꝛ miserabili psona sufficiāt
que raptim ꝛ lenato velo scripsi:nec aliqd vidi.cū apud paritos
nō sit necesse veritatē diligēti studio adiuuare.cū et qꝛ p alios ple
ne scriptū esse scio.¶ Cōsilia ꝛ allegatiōes p clarissimum vtriusqꝫ
iuris illuminatorē oīm Ludouicū pontanū romanū in vrbe ro
mana edita ꝛ composita expliciunt feliciter.
¶ Sequūtur nunc cōsilia ꝛ allegatiōes eiusdem domini Ludoui
ci de roma in florida senarum ciuitate conscripta.
¶ Cōsilia ꝛ allegationes celeberrimi vtriusqꝫ iuris monarche.d.
Lud.pōtani de roma Senis ꝯscripta ꝛ exēplata.īcipiūt feliciter.

Consilium.cclxxxij.

1 ¶ Si patruus maior accipiens vxorem ꝛ dotem stat in commu
nione cum nepotibus pupillis cū quo etiā stetit pater ipsorum pu
pillorum. ꝛ q̃ erat socius dicti patrui dictā dotē cōmunicat cū eis
tū ipsam in diuisiōe trahere dꝫ qꝛ morte pris fuit finita societas.ꝛ
nō potuit ꝯh. cū pupillis expsse nec tacite sine tutoris autoritate.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ In casu presupposito
1 premittēdū † hanc societatē inter hos fratres morte fi
nitā esse.nec ad heredes mortui transitum facere.ff.pro
so.l.nemo.¶ Scdo premittendū nudum tacite.sꝫ nedum expresse
cū ipsis nepotibus pupillis sine tutoris autoritate p ipsum meuꝫ
societatē ꝯhe potuisse.ff.pro so.l.sed conditionibus. Unde quo
ad primā dubitatiōnē resultat ꝯclusio dictū meum q̃ iure socie
tatis in cōi posuit dotes vxoris sue.ꝛ Nicolai filij illas prio ꝛ an
te oīa detrahere posse.cū etiā si societas fuisset inter eū ꝛ hos suos
nepotes in ipsius diuisione dicte dotes venīūt detrahende atqꝫ
ipsi meo integraliter adiudicāde.ff.pro so.l.actione.§.fi.cum.l.seq.
vbi hoc est expressum cū tantā apud dictū meū debeant integrali
ter esse post diuisionē dicta matrimonia vtriusqꝫ.ergo apud eūdē
debet esse vtraqꝫ dos integra.ff.de iur.do.l.si is qui stichū.§.ibi dos.
cum si.ꝛ hec de primo.¶ Quo ad scdm breuiter dicendum dicto
rum debitorum pro cōi vtilitate ꝛ necessitate cōtractorū tam tem
pore vite Pauli q̃ post eius mortē dictos mattheum ꝛ petruꝫ ad
dimidiā teneri siue posito qd societas durauerit.siue posito q̃ res
in quarū vtilitatē seu necessitatem contractū est debitū alias cōes
inter eos essent pro indiuiso ita est expresse.ff.p so.l.omne es alie
num.ꝛ.l.iure societatis.cuꝫ similibus infinitis.est enim iustum q̃
quatenus sit nepotes sentiunt cōmoditatē pro rata dñij quaꝫ hūt
in re cōi eatenus sentiant onus impense.vt in re.in.fm naturā. cuꝫ
similibus.ꝛ hec est veritas in casu predicto.

Consilium.cclxxxiij.

1 ¶ Dotes patrui extrahuntur de portiōe ipsius non nepotum
pupillorū si nō fuerunt conuerse in vtilitatem pupillorum.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In casu pposite cōsul
1 tationis dicendū breuiter †q̃ etiā posito q̃ inter hos
nepotes ꝛ patruū sit ꝯcta societas.nihilominus ipsi nō
teneant occasione debitorū p ipsum patruꝫ ꝯctorū nisi pecunie p
patruū debite verse sint in cōm oīm ipsoꝝ vtilitatē.ita est text.ff.
p socio.l.iure societatis.p qua etiā.l.apparet ex portiōe ipsorū ne
potū nō eē dotes detrahēdas iuriū ipius patrui.nisi ꝛ dotes ip
ꝯ nepotū vtilitatē verse fuerint.vt est ibidē expressum in generali
tate sui.Ceterū si qd culpa seu negligētia ipsius patrui dānū illa
tum est reb⁹ cōibus ad emēdā dānū idē nepotib⁹ tenet.ꝛ est expres
sum.ff.p so.l.socius socio.insti.e.ti.§.fi.ꝛ hec in isto casu sufficiant.

Consilium.cclxxxiiij.

¶ Si bernardus quasdā res donauit ecclesie montelani hac.l.vt
ipsa ecclesia deberet eidem durāte vite sua pstare alimēta ꝛ voluit
qd oīa post mortē ipsius Bernardi essent ecclesie. An dicta ecclesia
habebit oīa alia ipsius Bernardi bona.ꝛ an donatio predicta p
pter ingratitudineꝫ prelati possit reuocari.vel ex eo qd non presti
tit rector ecclesia ipsa alimenta.

1 ¶ Conuentio in vnam rem concepta non excludit aliam.
2 Conuentio aliqua si celebrat ꝯtēpla tione aliquarū reꝝ specialiū:
clausula generalis subsequēs intelligi debet solū determinare spe
cialiter premissa quarum contemplatione conuentio emanauit.
3 Donans vt alimenta habeat potest agere ad reuocationem dona
torum si alimenta non prestantur.
4 Donatio facta ecclesie ingratitudine prelati reuocat vt is viuēs
nihil habeat.
5 Donatio per heredem reuocari potest eum donatio in vita de re
uocando senserit.

¶ In christi nomi : e Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Triplici ex capite eui
denter ostēdet maiestatē Malagni a Bernardo de he
senlo heredē institutā p cōitatē Motelani noīe ecclesie
sue molestari nō posse.¶ Pmo qꝛ ex forma ꝯuentionis inite īter
plebanū dicte ecclesie.ꝛ hūc Bernardū arctat soluꝫ ipse Bernar
dus ad nō alienādū res sibi p dictū plebanū ꝯcessas:vt ex eius cō
uētionis fine colligit.ergo nō includit pbibitionē alienationis re
1 rum q̃ ad ipm Bernardū alie ptinebant.†Cōuentio eñ in vnaꝫ
rē ꝯcepta aliā nō includit.ff.de pac.l.si vnus.§.ante oīa. cuꝫ si.Nec
refragant illa vba finalia ꝯuentionis eiusdē dicēt qd post mor
tem Barnardi remanere debeāt oīa ecclesie Montelani.qm̃ ipsa
generalis oratio intelligi dꝫ solū determinare res in eadē ꝯuētio
ne specifice noiatas.de qbus in eadē cautū est ne mō aliquo distra
2 hi possint†cū eñ aliquaꝝ rerū spāliū ꝯtēplatione ꝯuentio aliqua
celebrat:vt in pposito casu quo celebrata est occasiōe reꝝ spāliū p
dictā ecclesiā Bernardo ꝯcessarum:clā gñalis subsequēs intelligi
dꝫ solum determinare spāliter pmissa quorū ꝯtēplatione emana
nit ꝯuentio.vt est expressum.C.de trāsac.l.si de certa.C.ad velleia.l.
3 iubemus.¶†Scdo principaliter idē demōstrat ex eo qꝛ psupposi
to q̃ dictus Bernard⁹ ex dicta ꝯuētiōe voluerit res oēs suas post
mortē donare dicte ecclesie Mōtelani.qd tñ falsuꝫ arbitror ex su
pra pmissis cū donauit ea lege.s.vt ex dicta eccl'ia ipse Bernardus
alimēta peipet.vñ ei⁹ legis defect⁹ cū alimēta sibi tradita nō psup
ponant parat ius agēdi ꝯ eccl'iaꝫ ad repetitionē eoꝝ q̃ ipi eccl'ie p
ipm Bernardū donata sūt.vt est expssuꝫ.C.de dona.q̃ sub mō.l.j.
ꝛ est casus extra de ꝯdi.appo.c.veꝝ fm lec.gl.j.circa fi.ergo multo
magis eidē Barnardo atqꝫ ei⁹ heredi parat exceptio ꝯ dictā eccle
siā ad res posito q̃ donatas agere volētē.ff.de reg.iur.initiis.§.cui
dam⁹.ff.de sups.l.j.§.qd aūt ait.¶ Tertio eadē ꝯclusio manifeste
pbat ex eo qd ei⁹ eccl'ie plebanū hūc Bernardum donātē ecclesie
post mortē hōa sua violēter inuecisse man⁹.ex q̃ inqūit qd pp ꝯmis
sum huiōi ingratitudinis viciū cēset ipse dōatio posito q̃ pura ꝛ
liberalis ecclesie fcā fuisset posse reuocari.extra de dona.c.fi.C.de re
4 uo.dona.l.fi.¶†Ceteꝝ si dicat hoc delictū plebani eccl'ie donata
rio nō nocere p ea q̃ plene habent i.l.iubem⁹ nullā.C.de sacrosan.ec
cle.ꝛ.l.c.j.de do.ꝛ ꝯtu.ꝛ in.c.cū dilectus.de do.cogni.ꝛ in regula dās
cꝛū.de reg.iur.li.vi.¶ Rñdet q̃ prio hoc casu fcā donatio ita pōt
ppter ingratitudinē plebani ab ecclesia reuocari vt ipse pleban⁹
delinquēs ꝛ viuēs nullū ius in rebus donatis habeat.Casus est ex
5 pressus in.c.j.§.fi.de capi.corra.†Nec ēt refragat si dicat hāc facul
tatē reuocandi donationē p cōmissaꝫ ingratitudinē in donatoris
heredē nō trāsire.vt.e.c.fi.ꝛ.l.fi.qm̃ illud veꝝ nisi ipse donator ta
cite reuocasset put fecit hic res sibi donatas alteri relinquēdo.vt in
casu pposito quo iste alteri legauit ꝛ maiestatē heredē istituit.qm̃
tunc donatoris heres aduersus donatariū pōt exceptiōe tueri ad
hoc optime.ff.de dōa.inter vi.l.cū hic status.§.q quasdā.ꝛ.§.si ma
ritus.C.e.ti.l.si maritus.ff.de leg.j.l.si ex toto ¶ Ex his ergo ꝛ ma
xime ex primo ꝛ scdo capitibus ꝯcludit maiestatē heredē institu
tam per ecclesiam ꝛ cōitatem Montelani molestari non posse.

Consilium.cclxxxv.

1 ¶ Exceptio dilatoria tu non debes audiri ad petitionem resti
tutionis vsurarūꝫ nisi primo tu restituas vsuras.ꝛ sic.c.qꝛ frustra
hꝫ locum tam in ordinario q̃ in delegato.
2 Rescriptū principis p qd alā ordinarie cā cognoscēda cōmittēda
. mādat:nō dlegationē:sꝫ iurisdictiōis ordiarie excitationē iducit.
3 Uerba illa autoritate nostra ꝛc.quid importent.
4 Rescripta iurisdictionalia seu iuris excitatiua interpretationem
a iure recipiunt.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Ē mnia ad decisionem
psentis consultationis necessaria supradiscussa sunt p
celeberrimos docto. mihi patres ꝛ dños vno excepto
1 q̃ magis est necessarium†.s.an psupposito pro vero q̃ isti iudices
coram quibus agitur ad vsurarūꝫ petitionē habeant ordinaries

iurisdictionē loci habeat dispositio.c.q2 frustra.de vsuris volētis agentes ad vsurarū petitionem repelli posse exceptiōe hac dilatoria.s.agere nō potestis.nisi prius r vos vsuras restituatis his a q̄bus vsuras extorsistis.Et idē La.singulariter alle.l.v.rōnibus supra allegatis p do.meū dn̄z Guilielmū determinat qd.no.ergo vo ꝯdico.prio q2 ꝯ eū do casum rotūdū in.c.Michael.extra de vsur. vbi michael laicus ad repetitionē vsurarū agebat ꝯ quosdā ciues Bononiē corā bono.epō vt ex suprascriptiōe.dicte decretalis apparet.r sic corā iudice ordinario.Et nihilominus papa ibi determinat aduersus dictū michaelē dictā dilatoriā exceptionez opponi
2 potuisse.†Nec refragat qd dici posset ibi bonon.epm pcedere vt iudicē delegatuz autoritate rescripti aplici.qm̄ rescriptum principis p qd alias ordinarie cā cognoscēda mādat nō delegationē sed iurisdictiōis ordinarie excitationē iducit.vt in.c.lz in corrigendis de offi.or.r qd notat.ff.de offi.psi.l.sepe.cū se.ff.de offi.eius cui mā.est iurisdi.l.r si pretor.nisi in eo rescripto iurisdictionali apponat princeps hec verba autoritate nr̄a cognoscas.qm̄ tūc alias ordinarius delegatus efficit.vt de rescrip.c.cū aliquibus.li.vi.vbi de hoc
3 est tex.singularis.†Et lz dici posset in.d.c.Michael.esse vba illa autoritate nr̄a rc.vt pz in tex.dū dicit ne autoritate nr̄a i negotio pcedas.r ꝯsr qd ibi bonon.eps delegato iure cognosceret.nihilominus rn̄deo dupl'r.Primo qd vba illa autoritate nr̄a referant ad verba eiusdē tex.s.attentius pcursurus.q.d.autoritate nr̄a mandamus vt attētius puideas rc.nō aūt referunt ad psonam epi.vt ipse apostolica autoritate pcedat.Vel scdo ibi putabat eps qd ex quo papa sibi mādauerat simpl'r vt bono.ciues cōpelleret ad restitutionem vsurar. sicndā michaeli nō deberet admittere dictā exceptionē dilatoriā q̄si rescriptū hoc aliqd deberet opari vltra iꝰ cōe positū in.d.c.frustra.Unde papa declarando dicit autoritate rescripti sui ex hoc ad epm directi vt ipse vsuras faciat restitui intelligi debere scdm ius.s.dūmō idem michael per prius eas restituat a qbus extorsit scdm formā.d.c.q2 frustra.qd in delegatis loquens
4 papa in.d.c.michael extendit ad ordinarios.†Ad iure eñ dōi rescripta iurisdictionalia seu iurisdictionis excitatiua interpretationē recipiunt.r scdz illud restringunt.vt de primo est casus.de rescrip.c.cū z q̄.de offi.deleg.c.super eo.de scdo est casus de offi.ord.c.graue. ¶Scdo ad idē moueor q2 rō posita in.d.c.q2 frustra.ex qua tex.de cāonē pn̄tis dubiū facit cū cause cognitio vertit coraz delegato.vt ex se ipso liquescit.¶Unde in vtroqꝫ par iur.dz esse dispositio cū exorbitantia iura quale est dictum.c.q2 scdm intentionez Lapi p pter idētitatē rōnis extendunt ad casum non expressuz:vt.ff.de ri.nup.l.libertū.§.senatus.C.de remo.dona.l.his solis.de regula.c.cōstitutionē.li.vi.r isnite sunt gl.lz aliter senserit Jo.an.qd maxime verū est cū tractat de iuribus principalr tendentibꝰ ad dislaqueationē aiarum a peccato.vt est.d.c.q2 scdm qd not.Bar.C.si aduer.ven.aut.sacra.Et p hec pcedentiū doctorum ꝯclusionem affirmo.

Consilium.cclxxvi.

1 ¶Mulier que cōmisit adulterium nō potest de dote testari:q2 ipsa pertinet ad maritum vel filios.

¶In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
1 †Hec iuliana mulier propter cōmissum adulterium.dotē pdit q̄ cedit lucro mariti vel filiox legitimox scdm diuersitatē casuū:vt in.c.plerumqꝫ.de dona.inter vi.r vxo.r in aut.vt li.matri r auie.§.q2 vero adeo vt etiā post mortē ipsius mulieris pōt iudiciuz institui p cōsecutiōe huius dotis de qua priuat mulier adultera vt est expsuz in.l.fi.C.de adul.lz non transeat ipsa potestas agendi ad dotē ꝯsequendā ppter hanc adulterij cām in heredē eius cui debeat applicari vt est expressum scdm verā lec.in.l.rei iudi.§.i.ff.sol.mat.alias lex diuerso.ff.eo.ti.¶Ex his ergo concluditur quo ad primū ipsam mulierem in preiudicium mariti vel filiorum legitimorum viuentium de dote testari non posse.Quinimo post mortem eiusdē agi posse ad ipsius dotis consecutionem pro adulterio probato.

Consilium.cclxxvii.

1 ¶Debitor si creditori realiter offerat debituz.r q2 ipse creditor noluit recipe ipse debitor autoritate iudicis deponat:nō ipse dopositarius.dico deponēti ppria autoritate restituere sine licētia iudicis.r regsitis creditor.qd si fecerit.debitor si nō soluendo tenetur ipse depositarius in subsidiū si aliter nō pōt ꝯsequi a debitore.

¶In Christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 ¶†In pposita cōsultatione breuiter dicēduz qd q̄uis ipse psbyter Bindinꝰ noluerit recipere qndecim florenos sibi realr oblatos p magistruz Colā eius debitorē:nihilominus post penitētia ductꝰ potuit ad eos ꝯsequendos agere r morā pugare in receptionē cōmissam.ff.de ver.ob.l.interdū.§.fin.ff.de sol.l.qui decē.in prin.ff.de ar.l.celsus.§.fi.cū.l.seq.cum si.Unde sequitur qd dictus Manuel hebreus penes quem ad instantiā ipsius presbyteri r cum iudicis autoritate deposita fuerunt ipsa quindecim eadez reddere nō potuit dicto magistro Cole sine iudicis licētia.r dicto presbytero irregsito vt le.r no.C.de vsu.l.acceptam.ff.de do.l.si oleum in prin.ff.depos.l.i.§.apud quē.§.fi.cū.l.seq.r igit si reddidit in culpa fuit. Quamobrē si dictus magister Cola non reperitur soluēdo hebreꝰ ipse in subsidium tenet ipsi presbytero.r certe ad interesse.ar.ff.de eo per quem fac.est.l.fi.ita dico iuris esse.

Consilium.cclxxviii.

1 ¶Sarracenus seruus alicuius factus xp̄ianus nō p hoc efficit liber in preiudiciū dn̄i.r dn̄s legans seruo nō facit eū liberuz nisi sit miles.

¶In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
¶In casu pposite ꝯsul-
1 tationis breuiter dicendum †hunc sarracenuz seruum xp̄ani ex eo q2 sacrū baptisma suscepit nō intelligi liberum effectum imo seruū remanere xp̄iani.Si eñ susceptio sacri baptismatis nō inducit ipso iure libertatē in seruo iudei.vt est expressum in.c.i.r fi.extra de iudeis.multominus nec in seruo xp̄iani i quē melioris cōditiōis iudeo ppter fidē esse ꝯstat eo.ti.c.iudei. Un̄ sequit aut huic seruo libertas nō pbatur data r tūc quicqd viuens q̄siuit incola suo dn̄o q̄siuit cū nil ppriū possit seruꝰ habere.ff.de vb.obli.l.stipulatio ista.§.hi quoqꝫ cum similibꝰ infinitis. Nec ex eo qd pater ipsius incole huic seruo qd iure legati reliquerit libertatē eidē donasse censet.Hoc eñ nō cōtingit nisi in milite legante.C.de le.l.seruus.als seruis.Aut pbat libertas eidez data. r tūc si decesserit ab intestato cōiunctis nō supstibꝰ hic in collo ex iure patronatꝰ sibi succedit.vt insti.de succes.lib.§.vestra.§.sed nostra.Nec vz cōitas Urbetelli p cōitate Senarum dn̄a in articulis nōtaea aliqd dicere iure pcuratorio.q2 mandato caret cuius qdē defectus mādati semp rc.post sniam ipsam pōt opponi.C.de procurator.l.licet.extra eo.ti.c.in nostro.r hec sufficiant.

Consilium.cclxxix.

1 ¶Sciētia pcuratoris etiā habētis speciale mādatū nō obligat dn̄m vt ppterea nō agat redhibitoria vel causet in eo bona fides ad inchoandum prescriptionē.Et an certiorari debeat dominus quando procurator habet scientiam.

¶In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
¶In pn̄ti cōsultatione plurima forent dicēda sz me impeditū r breuitas tpis cū de primo recessurꝰ sim.r librox dimoda carētia p pn̄ti.Cū ergo nec locus nec tēpus patiant plenius deliberandi cōsiliū.r ego tpe indigeā.vt ego aliquid mature agā.igitur nemo
1 iuste mirabit si in re ista breuissimus fuero.Presupposita igitur validitate cōstitutionis r ea opinione quā verā puto.s.qd eadem nō cōprehendat existentē in mala fide.r qd id qd scit pcurator nō psumatur cōstituens scire.Est igit ad inducendā scientiā in dn̄o necessaria certioratio nō distinctio an habeat procurator mandatū generale vel speciale.alleg.tex.aptū.in.l.itē veniūt.§.petitam.v.ponamus.ff.de peti.here.ibi dū dicit ponamꝰ denūciatū esse.non tñ scit rc.pbabiliter etiā hoc arguit ex.l.prohibere.ff.q vi aut clā.ff.de no.ope.nū.l.de pupillo.§.nūciationē.in fi.ff.p so.l.actione.§.item scriptū.ff.de vsu.l.nigra.in ver.r nō sufficit.ff.de tri.actione pe na.l.iij.§.i.¶Ceterū q2 r ipsa sciētia pcuratoris sciētis vēditionez secutā esse psupposito q2 r illa secuta sit dn̄o ignorāte non afferat pniudiciū quominus ipsa prescriptione municipali tuet.In simili pbat p casuz aptū in.l.cū mācipiū.ver.circa pcuratoris psonā.ff.de edi.edi.vbi est expressum scientiā pcuratoris spālē mādatū ad emēdū habētis circa vitiū rei empte dn̄o ignorāti nō nocere quominus ipse redhibitoria aut quāto minoris possit agere Ita igit casu isto spālis pcuratoris sciētia dn̄o ignorāti pniudiciū nō affert quo minus ipse municipali pscriptione tueri possit.Preterea qua rōne ignorātia spālis pcuratoris emētis rē alienā non pdest dn̄o scienti ad vsucapionē icohādā.vt pz.ff.p ēptore.l.ij.§.si seruꝰ.ff.de li.cau.l.imo eadē econtra pcuratoris sciētia dn̄o ignorāti nocere nō dz.r hec sine librox reuolutione dicta in pn̄ti ꝯsultatione sufficiant confirmātia elegās consilium primi doctoris clarissimi.

Consilium.ccxx.

1 ¶Consilium nullū est potentius q̄ id qd ex ordinatione cause per sensum visus confirmatur.
2 Crimē qd testi obijcit vt a testimonio repellat:valde singulatiz ac specifice dz describi:als opponentē nō releuat:nec testem repellit.
3 Testi si obijcit īfamia:nō est sufficiēs obiectꝰ nisi addat cā īfamie
4 Creditore solutionē negāte:debitori incūbit solutionis pbatio.
5 Facultas pbandi per iuramentum:an transeat in heredem.
6 Donare perdere seu iactare est.
7 Confessio extraiudicialis geminata vim habet iudicialis.
8 Testes si sunt plures quorū vnus deponit per sensum visus de re que in iudicio petitur.alius p sensuz auditus ab eo q superare cōuenit q2 tales r si nō sufficiēter probēt tñ vehemētissime adminiculant:r plurimū sonāt agētis intētionē:adeo qd reo nō probāte qd se obtulit probaturū vt in proposito condēnatio sequi debeat.

¶In Christi nomine amen.

Omnipotentis

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ In casu pposite consul
tationis breuiter dicendu o ictu dnm Frācisců patrē ante
inulle et eius heredē satis sufficiēter videri pbasse eius in
tentionē qd ex eo pmo dedncit: q apparet dominicu vnū ex testi
1 bus de visu deponere de psius pecunie petite mutuo. † Clarū est
enī nullā esse potentius ptu q̄ id qd ex ordinatione cause p sen
sum visus pfirmat. C. de testi. l. testiū. iij. q. ij. testis in ver. q̄ viderūt
cū glo. sua no. gl. insti. de gradi. cog. ad fi. vbi allegat ver. Horatij de
centis. Segnius irritant aīos demissa p aures. Q̄nā q̄ sunt oculis
subiecta fidelib' ec. Ad hoc accedat qd no. Bar. in. l. i. ff. si cer. pet.
dum instruit qualis dz esse testis depositio ad mutui depositionē
2 et pbationē. † Nec refragat qd dr ipsu dñicum ad testimonium nō
admitti: q piurum periurus cū a testimonio repellit. vt in. c. testi
monium de testi. et in. c. paruuli. xij. q. vlti. In hoc cū aduertēdum
q crimen periurij vel aliud q testis vt a testimonio repellat obij
cimr valde sigillatim ac specifice dz describi. alīs opponentē nō re
3 leuat nec testē repellit. † Vnde si testi obijceret infamia hoc modo
talis testis infamis est. et habet ac reputatur infamis ab oībus cū
cognoscētibus. nō est iste sufficiens obiectus nisi addat cā ifamie.
Iste est tex. notabilis ff. de testi. c. pfitium. § testes. li. vi. quez ad hoc
elegāter no. Bar. in. l. i. ad fi. C. de testa. vn non sufficit hoc crimen
periurij obiectum esse nisi specifice. et sigillatim obiectum fuerit.
4 † Preterea dico q ad pbandum periurium ipsius Dominici nō
sufficiat procedere instrm in quo apparet iurasse ipsum Dñicū de
soluendo certa die. Itē nec sufficit pbare lapsum diei nisi idez excl
piens pbat negatiuā hanc. s. q non soluerit. Quāuis enim cū cre
ditor solutionē negat debitori incūbit solutionis pbatio. vt. l. i. C.
de pba. cū simi. tñ cū alius terti' nō solutionē opponit aduersus
debitorē q soluere iurauit: vt eū tanq̄ piurum repellat a testimo
nio ipsi excipienti incūbit huius negatiue pbatio adeo vt nō suffi
ciat hoc solū pbasse. s. iuratū esse de soluēdo infra terminuz et te
minū tralactū: vt eleganter terminat Inno. in. c. pposuit. ad fi. de
cle. exmi. et in. c. sup his. de accu. qd declarat Cyn. in. l. n. C. de iure
emp. et Bar. plenius in. l. in illa stipulatione. si kalēdis. ff. de v. ob.
¶ Cuz igit nō sit pbata nō solutio sic nec piuriū: pñs est vt rema
neat ipse testis oī exceptiōe maior. et pñr q sol' facit semiplenā p
bationē adeo vt huic Frācisco in supplementū pbationis deferri
dz iuramentum. vt. l. in bonefidei. C. de re. cre. l. admonendi. ff. de iu
reiur. et in. c. fi. eod. ti. cum sua materia. Nec refragat huic Frācisco
iuramentū nō debere deferri: q heres est Antonelli filij: et pñr p
babiliter ignorare pōt huius rei veritatē. q qui in ius succedit al
terius ista hz ignorātie cām. ff. de reg. iur. l. q in alterius. lib. vi. qui
in ius alīs is qui in ius. et sic posset ipse pr ancepa subire piuriū q
s. vt nō subeat iudex curare dz. ff. de in litē iur. l. videamus. post pn.
ff. re. amo. l. marcello. § pater. cū si. q rñdeo psiderandū q hic Frā
ciscus pater erat eius Antonelli: cuius est heres. et sic ratio cōiun
ctionis sanguinis plenā notitiā habere censet eorum q̄ eius filius
5 agitabat. C. de in integ. resti. l. de tutela. § cognati. l. octaui. ¶ † Pre
terea tunc qrit an facultas pbandi p iuramentū transeat in he
dem: et ita dicendū. s. q ant loquit in iuramento qd defert p iudi
cem legis ap(?)e sibi necessitatē imponētis: et tunc illa iurandi fa
cultas in heredē transfert. Et huius est rō: q lex ipsa sanu loquit
et pñr ita respicit psonā heredis. vt eius cui succedit. C. de her. l. ar
riani. Et hec est gl. ordi. l. si p alim. § hoc iudiciū. ver. heredib' et su
p illo verbo. ff. ne qs eū q in ius voca. § mecum. eiusdē. l. Aut loquimur
in iuramēto qd defert ex sola ptis volūtate. et tūc facultas p illud
iuramentū pbādi ad heredes nō trāsfert. Iste est casus notabilis
in. l. gnaliter. C. de re. credi. quā ad hoc do. Bald. in. l. ait pretor circa
fi. in pun. ff. de iureiur. Et huius est rō: q alia est psciētia eius cui
succedit de qua psisus est iuramentū sibi deferens: alia heredis q
iuramentū defe[illegible] eius nō approbauit. ar. ff. de cura. furio. l. cuius bo
nis. Cū si. Cum in pposito loquamur de iuramēto necessario q le
ge cogēte iudex defert parti nō plene pbanti: igit est pñs. vt iurare
ferri possit heredi q iure sanguinis censet habere notitiā gestorū
6 per defunctū: sicut deferri poterat ipsi defuncto. ¶ † Scdo princi
paliter cōsiderādū q huic Dnico testi accedit alius testis Bapti
sta q dicit se vidisse dictum Antonellum huic Angelello in apo
theca sua numerasse quandā pecunie quātitatē: et licet nō dicat ex
qua cā: tñ ex quo inspecta vilitate psonarū hec qntitas pecunie ma
gna est censet pecunia illa numerata ex cā mutui: nō aūt doni: cuz
nemo presumat iactare suū. ff. de dona. l. cuz de indebito. de renū.
super hoc. Donare antez pdere seu iactare est. ff. de dona. l. filiusfa.
¶ Scdo accedit testimoniū Iacobi de collecta. qui asserit se audi
uisse his dictū Angelellū confitentē se debere Antonello pecunie
qntitatē quā pmittebat velle reddere. Et q̄uis hec pfessio presente
parte facta extraiudicialis sit et sine cā. et pñr nō pbare pñia fro
te videat. vt. l. cum de indebito. § fi. ff. de proba. et qd plene no. in. l.
generaliter. C. de nō nu. pe. et in. c. si cautio. de fi. instru. tñ porro p
7 bationē inducit ea rōne q pfessio extraiudicialis geminata: q vis
hz cōfessionis iudicialis. vt eleganter determinat Bar. in. l. cuz sci
mus. C. de agri. et cen. li. xi. per illum tex. ¶ Sed iudicialis cōfessio
etiā valida est: et pbationem inducit: vt determinat glo. or. in. l. iij. ad
fi. sup ver. apud iudices. ff. de interrog. act. Et not. d. Bal. in. l. sicut
C. de repe. her. igit ec. ¶ Et si dicat hāc pfessionem pecunie debite
nō apparere q sit eius pecunie que petitur. rñdeo q ex quo nō ap
paret alia pecunia debita hmōi cōfessio [illegible] promissione de reddē
do de [illegible] pecunia que [illegible] petitur sore presumitur. vt no[illegible]
gl. ordi. qua ibi [illegible] her. ff. de [illegible] obl. l. [illegible]
[illegible] bernarius [illegible] sic quodamodo [illegible]
na q eius [illegible] atq autoritas suppleatur p Dominicu omni ex
ceptione maiorē. Et cū fides sine autoritas vnius testis si debilis
fuerit alterius fide digni contestis autoritate suppleatur. dicat tex.
notabilis quē ad hoc sepe allegat Bal. in. l. si quis ex argentarijs.
8 § cogentur. ver. quid enim. ff. de eden ¶ † Certum videtur huius
esse questionis casus in. c. cuz dilectus. de succes. ab intesta. vbi pa
tet q si plures sunt testes quorum vnus depōit per sensum visus
de re que in iudicio petit: ali' per sensum audit' ab eo qui super
ea re pgemit: q tales et si nō sufficienter probent tñ velxuētissime
adminiculant et plurimū sonāt agentis intentionem: adeo quod
reo nō probāte q se obtulit pbaturū vt in proposito condēnatio
sequi debet. Ex his igitur concluditur intentionē agētis fore ple
ne probatā adeo vt sequi debeat cōdēnatio vel saltem iudex in de
fectum probationis deferre debeat agenti iuramentum.

Consilium. ccxci.

1 ¶ Fratres simul habitātes et lucra ex negotiationibus aut vnde
cunq pueniētia cōicātes: an censeat inter eosdē cōtracta societas.
2 Actus subsequens manifesta precedentem voluntatem fuisse ipsi
actui subsequenti conformem.
3 Societas contractus est qui consensu perficitur.
4 Voluntatē actu declarare magis est q̄ declarare verbis.
5 Societas solū in illis negotiationibus intelligitur, ptracta: quo
rum lucra mutuo consummata sunt.
6 Res ex cōi pecunia noīe pprio acqsita cōis non est. Limitat nu. 7.
8 Contractus qui consensu perficitur per mediū alterius organum
inter ipsas partes explicari potest.
9 Confessio q̄uis absente parte. emanata: presumptionē aduersus
confitentem inducit.
10 Socius si emat aliquid noīe pprio post contractā olim bonoz so
cietatē: an illud cōicare cogatur societatis iudicio.
11 Vxor si emit quid suo noīe: maritus aūt donādo pecuniā nume
rauit res. vxoris efficitur: pecunie vero donatio nulla est: igitur a
marito repetibilis.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 ¶ Cū isti fratres † lucra
eis ex negotiationib' aut vndecunq pueniētia cōi
cauerint censet inter eosdē contra societas qd quidem
his rationib' pbat. ¶ Prima q hec cōicatio lucri nō pōt intelli
gi esse facta citra ius et nomē societatis: igitur ex ea societas indu
citur ad hoc. ff. de acquir. heredi. l. p herede. § papinianus. et. l. ge
rit. C. de iure delib. insti. de her. qua. et dif. § p quo herede an qui
bus est expressum in simili attamē q circa ius et nomē heredis ge
ri nō pōt factū absente facultate adeūdi hereditatis aditionē in
2 ducere. ¶ † Scda q actus subseqnēs manifestat pcedentē volunta
tē adesse ipsi actui subseqnēti cōformē. ff. ad maced. l. si iulianus. §.
pinde. ff. de re. du. l. qdā. ergo lucroz cōicatio quā actū subsequen
tem appello: declarat inter eosdē precedentē voluntatē contrahen
de societatis cū illa cōicationi pformis sit: posito eīn psequētis. i.
ipsius cōicationis arguit antecedētis. i. societatis. i. q̄ illā precede
3 re solet. ff. de peti. l. ad rē mobilē. ff. de acqr. her. l. illud. ¶ † Tertio
q ipsa societas ptractus est q psensu pficitur. ff. p so. l. societatem
pne. ff. de act. et obli. l. psensu. insti. de obli. ex psensu. in prin. Certuz
est aūt ptractū qui psensu pficitur consummationem recipere siue
verbis psensum indicātib' siue signis p que psensus ipse declaret
ff. de pac. l. itē q. ff. de act. et ob. l. in qbusdam. ff. de reg. iur. l. vbi non
nocere. de resti. spo. cū apd. ff. de iur. do. l. mutus. cū simi. nec mirum
cū facto det volūtas intelligi. C. de insti. et sub. l. repudianda. ff. de
acqui. her. l. duo fratres. extra de homi. c. significasti. ad fi. institu.
de re. diui. § ceruos. ff. ad. l. cor. de sicar. l. i. § diuus. vīs. et qui hoiem. et
4 versi. sz sic lana. Quinimmo magis est voluntatē actu declarare q̄
verbis. ff. de edi. edi. l. si tamen sine. § ei qui. Sed in proposito casu
inter ipsos fratres actus cōicādi mutua lucra assiduit. igitur con
sequēs est: vt ex eodē volūtas ptrahēde societatis colligat q qdez
ex eo pbatur vlterius: q emptionis actus a duobus cōi noīe cele
bratus voluntatem societatis ptrahende incidenter re illa mon
strat. C. p soc. l. ij. ff. eo. ti. l. vt si p se cio. C. cōi diui. l. qd ad officium.
¶ Quarto quia qua ratione societatis dissolutio tacite inducit
ex actibus dissolutionē denotantibus. ff. pro so. l. itaqs. C. cōmuni
diuidū. l. si maior. in glo. eadem et ipsius societatis celebratio eui
denter manifestatur ex actibus ad societatem ipsam contrahen
dam tendentibus. ¶ Ex his igitur euidēter concluditur qd horū
fratrū insimul habitatio communis: quia viuendi vsus atq lu
crorum communicatio inter eos tacite societatem ptractā esse de

monstrat. Et hec sunt ea que no. Bar. ff. de admi. tuto. l. titium. et
meuius. §. altero. Bal. C. comu. vtriusq; iudi. l. si patruus. C. q testa.
fa. pos. l. i. et in. c. i. de benefi. fratris. et in. l. cū opz. C. de bo. que libe.
5 et. l. rei iudica. §. fi. ff. so. mat. ¶ †Sed est successiue secūdo videndū
An inter eosdem oium bonoꝝ intelligat contracta esse societas. et
ꝯār in diuisorio iudicio omnia veniant equaliter diuidendo. Et
quidem videtur prima fronte dicendū qd solū in illis negotiatio
nibus intelligat esse cōtracta societas. quorū lucra mutuo cōmu
nicata sunt non autē aliarū. Quod quidē primo ratione pbat: qꝛ
actus ipsi volūtarij vt est societas nō vltra extēdunt quā ad actuz
illū ex quo tacite infert ad voluntatis manifestationem. C. ne vxor
pro marito. l. fi. ff. si cer. pe. l. nō ois. ergo cōicatio lucri ex qbusdam
negotiationibus prouenientis non vltra arguit voluntatem con
trahende societatis quam in his negotiationibus: quarum lucra
cōmunicata sunt. ¶ Secundo de eodem videtur casus in. l. cū duo
bus. §. cum duo era argentarij. ff. pro so. vbi est expressum cōicatio
nem lucri ex negotiatione argētarie prouenientis nō arguere so
cietatē cōtractam esse in lucris prouenientibus aliunde. ¶ Tertio
idem videt probari in. d. l. cum duobus. §. si fratres. et in. l. ex par
te. §. filius. ff. fami. ercis. in quibus expressum est qꝫ retentio heredi
tatis fratribus cōiter obuenientibus pro indiuiso nō demōstrat
per eam societatē cōtractā esse in aliunde quesitis. ¶ Ultimo idez
vꝫ probari ex casu. c. cum cōtingat. de deci. c. dilectus. de capel. mo.
c. auditis. de prescrip. et. l. i. §. iulianus. et. §. si quis hoc interdicto. ff.
de iti. actuq; priua. in quibus est expressum solum in eo actu intel
ligi prescriptā esse iurisdictionem atq; quesitā quasi possessionem.
cuius qs habuit exercitium adeo vt ex exercitio in vno nō induca
tur questio quasi possessionis totā ipsius iurisdictionis vniuersa
litatē cōstituētis. Ita igitur in proposito ex cōicatione lucri vni⁹
negotiationis tm̄ solum illius inducta esse censetur societas: non
autē vniuersorū bonorū. et hec est opinio Bar. quā ita corroboro
6 in dictis iuribus. †Ex quo videt in proposito casu dicendū fore
hūc ser Nicolaū hec bona que sibi ꝓprio noie expresso quesiui aut
aliꝫ cōparauit Joāni fratri cōmunicare non debere siue ex cōmu
ni pecunia emerit cum res ex cōmuni pecunia nomine ꝓprio acq
sita cōmunis non fit: sed eius solum qui noie proprio sibi emit. vt
d. l. si patru⁹. et. d. §. altero. et. l. pe. C. si quis alteri vel sibi. et. l. si vnus
ex socijs. §. si quid vnius. ff. pro so. siue ex propria et hoc est clarum
siue etiam ex ea que solum ipsius Jo. fuerit. Res enim ex aliena pe
cunia mihi nomine ꝓprio cōparata mea solum est. C. de rei ven. l.
si ex ea. C. si qs alteri vel sibi. l. i. cum simi. In dubio autē ex propria
pecunia empta fuisse presumatur. vt nota. in. d. §. altero. et. d. l. si pa
truus. arg. l. si defunctus. C. arbi. tute. ¶ Quinimo notabiliter di
co et qn̄is quis nō ꝓ se solum: sed et ꝓ fratre. et sic cōmuni nomine
emerit non stante omnium bonoꝝ inter eos societate nihilomi
nus ex propria pecunia emisse presumit. Casus est singularis quē
ibi Bar. summe no. C. pro so. l. cum proponas. ¶ His tn̄ nō refra
gantibus in proposita cōsultatione cōtrarium vt verius arbitror
7 fore dicendum ex pluribus. ¶ †Primo qꝛ qꝫ qn̄is ꝑsupponatur
quedam bona p ser Nicolaum proprio noie empta nihilominus
ex quo sunt inter eū et dictū Joānē cōiter catastata cōiterq; pro il
lis catasta soluta dicendū est ex hac cōi catastatione cōiq; oneris
solutione illarum dominium Joanni fuisse communicatuz. Iste
est casus singularis per quem ita ibi in terminis decidit Bart. C.
de omni agro deser. l. iura. lib. xi. cuius formalia verba sunt hec. Et
no. hanc. l. contra fratres qui fecerint se tantum modo in emptio
num instrumentis nominari postea ꝑdia in catasto descripta re
periuntur eis ex fratribus et sic cōmuniter sunt tributa soluta. nā
per hoc est alijs fratribus dominiū acquisitum sicut ipsis quos te
nor instrumenti designat quod quidez a ratione corroboro. quia qn̄is
descriptio de re alicui⁹ eo ignorāte in catasto meo nomine facta
secutaq; tributorum pro ea per me solutio in me illius dominiuz
non transferant. C. de rei vē. l. solēnibus. C. de dona. l. si functiones.
tn̄ si in his ambobus scientia cuz patientia dn̄i concurrat ex ijsdē
ius in eius dn̄io acquisiuisse dicor. casus est. C. de dona. l. censualis.
¶ Secundo istud idem euidenter arguitur ex eo qꝛ cum eorūdez
fratrū cōmunis mater in eosdē bonorum quorūdā donationē cō
ferret eo declarato se cōferre dixit: scz qꝫ noluit inter ꝑdictos fra
tres quecunq; eorūdem bona esse cōia: cui quidē voluntati mater
ne: vt instrm̄ asserit ambo assenserunt: cui quidem in dubio stan
dum est. C. de ꝓba. l. cum ꝑcibus. C. de fal. si quis decurio. C. de con
trahē. et ꝯmit. stip. l. optimā. cū autē societatis contractus sit q mu
tuo ex consensu perfectionem assumit vt supra dixi. igitur est ꝯñs
vt p medium matris organuz cuius voluntati isti filij assenserunt
8 videatur inter eos cōtra societas bonorum omniuz † contractus
enim qui consensu perficitur per mediū alterius organum inter
ipsas ptes explicari pōt. ff. de consti. pecu. l. qui aūt. §. fi. cum. l. seq.
ff. de ꝯtrahē. emp. l. i. infi. et. d. l. ꝯsensu. ff. de pac. l. labeo. et. l. fi. C. si qs
alteri vel sibi. cum simi. ¶ Tertio nec earum presentem decisionez
corroborat quod presupponitur hunc ser Nicolauz qn̄is absente
Joanne pluries confessum fuisse inter seipsos bona oia esse com
9 munia. †Confessio etenim qn̄is absente parte emanata presum
ptionem aduersus cōfitentē inducit. ff. de adul. l. capite quinto. in
glo. ff. de edi. edic. l. quero. §. fi. vbi de hoc est casus notabilis. et no.
ff. de confes. l. certum. §. quis absente. ¶ Ex quibus tribus potissi
me euidēter demōstro omniū bonorū societatē cōtractā inter eos
fuisse. licet circa multa alia insistant clari doctores et dn̄i mei dn̄s
Albizus et dn̄s Philippus in hoc per puris consulentes. Nūc er
go videndum an posito ex eo qd post cōtractā ita omniuz bonoꝝ
societatē dictus ser Nicola⁹ suo ꝓprio nomine aliqua agere cepe
rit videat ex hoc solo inter ipsos dissoluta societas adeo vt etiam
eadē cōicanda nō veniant. Et quidē dicendum ex hoc societatem
dissolutā non videri ex duobus. ¶ Primo qꝛ quāuis cum querit
de cōtrahēda ab initio societate non sufficiat cōicari solū quedaz:
vt intelligat cōtracta esse societas omniū per predicta. tn̄ cū agit
de societate bonorū oim iam contracta. sed cōseruāda sufficit. que
dam post cōi noie agi. vt inter dictos fratres sepi⁹ acta sunt. licet
et quedā alia per vnū ex eis sint ꝓprio noie acta hoc probo ꝑmo a
simili: qꝛ quāuis cū agitur de vniuersalitate iurisdictionis ab ini
tio querēda nō sufficiat vt vniuersalitas quesita intelligēda vnuz
iurisdictionis actū solū explicari vt. s. dixi tn̄ cū agitur de vniuer
salitate qsita cōseruanda sufficit vnicū iurisdictiōis actū solū fuis
se exercitū. vt ipsa vniuersaliter cōseruet. Casus est notabilis. ff. de
fun. instru. l. vna estuia. ff. quēadmo. serui. amit. l. si stillicidium. §. fi.
10 et. l. sed si in parte. ¶ †Scdo idē clare ꝓbatur ex. l. si quis societatez
contraxerit. ff. pro so. ibi em̄ est casus qd si post cōtractaz omnium
bonorū societatē aliquid socius emat nomine ꝓprio illud cōicare
cogit societatis iudicio. Ecce etem̄ qd quāuis aliqua ꝓprio noie
agere cepit socius post cōtractā vniuersalē societatē nihilominus
si quedam cōiter agit societas separata nō intelligit qm̄ si separa
ta foret societas iudicio illud cōicare nō cogeret de cuius contra
rio est ibi casus. ¶ Tertio hi contractus proprio nomine celebra
ti Joanne ignorante cōfecti fuerūt. ergo ex his in eius preiudiciū
non intelligit separata fore societas quoniā societatis renūciatio
per vnum socio ignorante facta non tollit quominus quo ad ille
scinerit qd renūcians quesiuit cōicare non debet. ff. ꝓ so. l. sed et
si socius. §. si absente. et. l. actione. §. diximus. vsq; ad. §. renunciare.
¶ Ex his ergo concludit hūc Ser Nicolaū tanq̄ omniū bonorū
sociū etiam que proprio nomine acquisiuit cogi posse Joannē cō
municari. qꝛ casus est rotundus in. d. l. cum duobus. §. si inter fra
tres voluntariū. et. l. si societatē vniuersorū. et clarius in. d. l. si quis
societatē contraxerit. ¶ Ultimo superest videre quid de creditis
montis per Ser Nicolaū emptis cantantibus tamē in persona fi
liorum atq; vxoris sue. Et quidem quo ad cantantia in persona
filiorū dicendum qd si eadem credita per patrem sibi noie empta
eidē fuerunt tradita censet ipse pater filio donasse atq; igit ea pre
cipua sibi filius habebit si donatio ipsa per mortē vel emancipa
tionem ꝯfirmationē acceperit. C. fami. er. l. filius cuiusq;. ita ibi in
telligit Barto. et recte. C. si quis alteri vel sibi. l. ij. C. de dona. l. fine
emancipatis. ff. de dona. l. donationes in concubinā. §. pater. C. de
dona. inter vi. l. donationes quas parētes et plene idē not. in. l. que
dotis. ff. solu. ma. et in. l. si donationes. C. de colla. et in. l. cū vnum. C.
de fidiecō. Et no. do. Bal. in aut. ex testamēto. C. de col. patre autē
viuente talis donatio regulariter est nulla. C. de inoffic. dona. l. si.
cū simi. Et igit in filiū eoruz creditorū dominiū non trāsiuit: vt. ff.
de acqui. re. do. l. nunq̄ nuda. Quare cum penes Ser Nicolaum re
manserint cogit illa per supradicta Joāni cōmunicare. et nudaz
possessionē quo ad ipsius Joānis partē a filijs aduocare. Similiter au
tem filio eadē non tradiderit videt noiē filij tantū in instrumen
to accomodasse sibiq; in veritate dn̄ium ac possessionē acquisiuis
se. C. de castrē. pecu. l. i. lib. xij. vel ita illa filia ascripsisse. vt in pecu
lio habeat. ff. de pecu. lega. l. si. et not. Bar. ff. de dona. l. si pater. Et
igit eoꝝ isto casu est cōicatio fratri Joāni facienda cū in peculiū
cōcessio sit ad nutū concedētis reuocabilis. ff. de pecu. le. §. peculiū
11 est. et. l. nō statim. in fi. cum simi. ¶ †Quo autē ad credita cantan
tia in personā vxoris est cōsiderādus casus singularis. §. si quis al
teri vel sibi. l. multū interest. cui⁹ decisio formaliter est hec qd si qui
dem vxor suo noie emit maritus autē donādo pecuniam numera
uit res vxoris efficitur. pecunie vero donatio nulla est igitur illa
a marito repetibilis. vnde illa re habita p Nicolaū est fratri cōicā
da. Si vero emit maritus vere. simulate tn̄ vxoris nomē in instru
mēto appositū. tūc qꝛ veritas rei geste potior est simulatione dn̄iū
plene apud maritū est. igiturq; cōicandū. Si vero marit⁹ vere pro
vxore ex sua pecunia emit: tūc dn̄ium marito non qrit qꝛ hoc ipso
voluit. nec vxori: qꝛ sibi qrere nō potuit ꝑpter ꝓhibitā inter cōiu
ges donationē. Ideoq; in dn̄ij qsitiōe ille habet potior cui posses
sio a dn̄o tradita est. Ita distiguit lex illa singularis. et id illi ꝯfra
tri: qꝛ oim bonoꝝ socio sunt cōicāda. Si vero vxori tūc pecunia ꝓ
hoc a Ser Nicolao cōiuge erogata nō i vtilitatē societatis nec ca
su fortuito: sz mera volūtate tāq̄ nō in cōem societatis cām cōuer
sa ꝓ rata est Joāni cōfratri refundēda. ff. ꝓ so. l. cū duobus. §. per
cōtrariū. et. l. iure societatis. ¶ Ex his ergo oībus cōcluditur arbi
tri in iudicio diuisorio eas ptes esse debere vt inter fratris equalē
portiōe oia bona etiā q p Ser. Nicolaū ꝓprio noie empta seu filio
rum aut

ram aut vxoris equaliter diuidat in societate cōtra vna datur re
gula.vt cū nihil quo ad portiones expressum sit ille equales intel
ligant.ff.pro so.l.si non fuerint.insti.eo.ti.§.⁊ quidem si nihil.

Consilium.cccxij.

1 Maritus si quid pro vxore soluit ea volēte:repetere pōt:si au
tem inuita soluerit nullū ius repetitionis habet.
2 Monasteriū an teneatur ratione debitorū per monachū ante in
gressum monasterij cōtractorum.
3 Scriptura mercatoris vel cuiusuis cōfessionem ꝯtinens causa nō
adiecta plenam non inducit probationem.

In christi nomine Amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Pro habenda substā
tia veritatis circa ꝓpositā cōsulationē illud est p̄mit
1 tendū† ꝙ maritus iste id qđ pro vxore debente soluit
volente repetere pōt.si aūt ea inuita soluerit nullū ius repetitiōis
hꝫ.ita cōcluditur.ff.de nego.gest.l.soluendo.C.eo.ti.l.vlti.ff.de no
na.l.stichū.§.fi.⁊ est casus.ff.manda.l.si p te. Secūdo igiꝰ presup
posito ꝙ solutioni mariti accesserit volūtas vxoris.⁊ ꝯsꝫ ꝙ ipsiꝰ
mariti sit vxor debitrix sequiꝰ videre an ipsiꝰ mariti creditor age
re possit aduersus eiusdē vxorem sibiqꝫ debitricem.Et quidem fir
ma doctrina est ꝯ debitoris debitorē creditor actionē non potest
instituere p prius tria interuenerint. Primū ipsius debitoris
principalis condēnatio. Secūdo eiusdem bonorꝫ discussio vt
inde manifestetur an per se soluendo sit. Tertiū ꝙ ipse debito
ris debitor se debere no neget.vt hec recte ꝓbanꝰ.ff.de re iudi.l.a di
uo pio.§.sed verū.C.qñ fis.vel priua.l.fi.⁊.l.non prius.Si igiꝰ vnūꝫ
horū triūꝫ in ꝓposito casu deficiat.ꝯñs est vt hic maritus creditor
cōtra predictā vxorē eius debitricē actionēꝫ non possit instituere.
Sed posito absqꝫ preiudicio veritatis qꝫ nullum horūꝫ deficiat
2 et consequenti videndum est.† An quēadmodum contra vxorem
potuisset sui mariti creditor experiri.Ita et ⁊ contra dictūꝫ locūꝫ
piūm cui se obtulit vel ad quem se conuertit.Et qdē dicendūꝫ ꝙ
licet reperiaꝰ decisum in simili an monasterium teneꝰ debitorum
ratione ante ingressum monasterium p monachum contractoꝝ
vt per Inno.⁊ alios.extra de proba.c.in presentia.⁊ Spec.in ti.de
sta.mo.§.qualiter.ver.si antē ꝯtraxit.⁊ glos.⁊ alios in auꝰ.ingressi
C.de sacrosan.ec.⁊ in auꝰ.cū que sit cum monacho.C.de epi.⁊cle.tñ
an teneaꝰ locus piūs ad soluendum debita ante oblationē seu cō
uersionē contracta per euꝫ q se obtulit vel cōuertit nō reperiꝰ nisi
apud glo.cōiter tñ improbatam.vt ibi no.in.l.peculium.§.sed ⁊ si
dñs.ff.de pecu.leg.tñ effectualiter concludendo videꝰ ita dicendū
scꝫ ꝙ aut se offert ecclesie seculari simpliciter.⁊ tunc euꝫ non perdat
bona nec sit astrictus ad castitatem.vt no.glo.xxvij.q.j.in canone.
vt lex continentie.non est tunc dubium locū cui facta est oblatio
oblati debitoribus non teneri.Aut offert se quis ⁊ sua bona p̄sen
tia ⁊ futura:⁊ tunc siue velimus eqparare arrogato vel capite mi
nuto dicendum est hunc pium locum conueniri posse.Quod eni
monasterium obligatum sit ad solutionē debiti ante ingressuꝫ cō
tracti per monachuꝫ concludiꝰ in predictis locis:⁊ maxime in.d.
auꝰ.ingressi.Itē ⁊ ꝙ arrogator noīe arrogati pro debitis ante cō
tractis conuenire possit.⁊ si defendere noluerit missionē in posses
sionē bonoꝝ que ex arrogatione habuit patiatur probatur insti.
de acquisitione per arrogationē.§.vlti.ff.de capi.dimi.l.tutelas.§.
si libertate.⁊ no.eo.ti.l.ij.ff.de adop.l.onera.ff.de pecu.l.in arroga
torum.Aut qs se offert.⁊ sua simpliciter.⁊ tunc videꝰ offerre illa q̄
hꝫ tūc tpis.⁊ per hoc intelligiꝰ vouere vel bonis in futurum que
rendis renūciare.vñ ⁊ matrimoniū cōtrahere pōt ⁊ bonis postea
quesitis vti.vt no.archi.in.d.c.vt lex.⁊ do.An.in.d.c.in p̄ntia extra
de ꝓba.nulla enim simplici oblatione bona futura non veniunt
C.que res pig.ob.pos.l.vltima.de aur.⁊ ar.lega.l. si ita.ff.manda.l.
si tibi mandauero.§.is cuius bona.vnde tunc ipse oblatus per cre
ditores cōuenire debet.qꝛ personalis actio res oblatas nō sequiꝰ
ff.ad trebel.l.j.§.si heres.C.de dona.l.eris alieni.ff.de iudi.l.si fidei
cōmissa.§.tractatum.C.de here.actio.l.creditores. Sinautēꝫ quis
se offerret ecclesie regulari capaci acquisitionis bonorū ⁊ sua sim
pliciter:tunc videꝰ vouere paupertatem pro omni tpe ⁊ etiam ca
stitatem:qꝛ sicut est de natura ipsius religionis cui in dubio cōue
nire censentur verba offerentis:vt no.gl.in.d.c.vt lex ar.ff.de vsu ⁊
habi.l.plenum.§.equitij.ff.de iudi.l.sed ⁊ si susceperit.§.libertus
ff.de inius̄to testa.l.si quis exheredatus.§.sed ⁊ si quis.ff.de test.mi
li.l.ex militari.extra de maio.⁊ obedi.c.solite.de prebē.c.ei cui.li.vi.
Et ideo tali casu debito locus pius tenebitur arg.eorū que supra
dicta in eo qui se ⁊ sua presentia offert ecclesie seculari. Ex quibꝰ
concluditur habentem iudicare prepositam consultationē ex vno
dicte distinctionis membro posse decidere.Sed posito sine preiu
dicio veritatis ꝙ agi possit cōtra dictum locū piūm tanꝙ quodā
3 modo ipsius successoris vxoris successorem. †Uidendum super
est an ex scriptura a publico mercatore cōfecta quā ad ꝓbationē
sibi debiti creditor iste producit fidem plenā faciat.Et quidē bre
uiter dicēdum ꝙ nō quo ad ꝓducentē illā scripturā qꝛ est sine cā.
Scriptura autē mercatoris vel cuiusuis cōfessionē continens cau
sa nō adiecta plenā nō inducit ꝓbationē.ff.de ꝯdi.inde.l.cū de in
debito.§.fi.de fi.instr.c.si cautio.⁊ qđ plene no.C.de nō nume.pec.
l.generaliter.⁊ firmat Jo.an.in libro mercatorū pūctualiter in addi.
Spe.in rub.de deposito.p.l.nuda.de dona.licet semiplenaꝫ faciat
sm spe.in ti.de cōfes.§.nūc videndū.v.sꝫ nunqd semiplenam hoc
dicente.ar.l.instrumenta.C.de ꝓba.dicētes.igitur arbitrarij cōside
rabūt an huic petenti in defectu ꝓbationis defendenduꝫ sit iura
mentū ꝯsiderata qualitate psone rei petite iuxta materiā.l.admo
nendi.ff.de iureiurā.l.in bone fidei.C.de re.cre.⁊ de iureiuran.c.si.
Et ex his querenti satisfactum apparet.

Consilium.cccxiij.

1 Contractus an possit admisceri cum vltima voluntate.
2 Libertas postremi iudicij non infringitur.
3 Donatio inter virum ⁊ vxorem an iuramento firmetur.

Christi noīe repetito: Presupposito ꝙ di
ctū legatū de q̄ intiebenatꝰ tran
siuerit in ꝯtrā donatiōis inter viuos ꝓpter clausulam
illam sibi adiectā.scꝫ ꝙ reuocari nō pōt per text.l.vbi
1 ita donatur.ff.de dona.cau.mor.†succedit dubitatio.An cū vlti
ma volūtate contractus potuerit admisceri.In quo breuiter sic
dico ꝙ aut per illum libertas vltimi iudicij infringitur.⁊ tūc nō
2 potest.conuentione† etenim postremi iudicij libertas nō infringi
tur.ff.pro so.l.cū duobus.§.idē respondit nō posse.ff.de verb.obl.l.
stipulatio hoc modo concepta.C.de pact.l.pactuꝫ qđ dotali.⁊ qđ
plenissime no.in.l.vltima.C.de pact.Sinautēꝫ aliter loqueremur
nō aliud foret quam dicere hereditatem per cōtractū celari pos
se quod falsum est regulariter.vt est casus.C.de pact.conuentis.l.
hereditas sicut nec potest pacto auferri.ff.de suis ⁊ legi.l.vlt.C.de
col.l.pactum qđ dotali.Et igitur reprobatur opi Dy.nouissime
posita in regula quod semel.de regu.iur.lib.vi.quam secutus fuit
Oldra.de laude in cōsilio suo volentis irreuocabilem vltimam
voluntatem posse constitui adiecta illa clausula.scꝫ ⁊ si me conti
gerit institutionem de te factam reuocare ex nūc tibi dono ⁊c.qđ
eñ non potest fieri per viā pure dispositionis non fieri poterit p
viam conditionalis.ff.ad.l.fal.l.sriue.⁊.ff.de ope.libert.l.si ita sti
pulatio.Sed per viam dispositionis simplicis non potest heredi
tatis datio per donationē fieri vt.s.ostensum est.Igitur nec per
viam conditionis.⁊ ita cōtra Dy.determinauit Bart.de lega.ij.
l.si quis in prin.testa.Bald.in.l.sancimus.⁊.l.cum antiquitas.C.
de testa.l.in testamento.alis ex testamēto.C.de fideicōmis.⁊ in.c.j.§.
si quis.de feudo dato in vicē.l.cōmissorie.in vsi.feud.Aut per eum
non infringiꝰ vltimi iudicij amplitudo.⁊ tūc dicendū in vltima
voluntate etiam contractū fieri posse.hec est glo.ordi.in.l.heredes
palam.§.vlti.ff.de testa.quam omnes communiter sequuntur ibi
⁊ in.l.cū antiquitas.pro cuius veritate allego duos text. optimos
scꝫ lega.ex snia tibi.qm̄ promisisse videtur ⁊c.ff.de testa.tu.⁊.l.vxo
ri.§.quia se.ibi qꝛ consensisse.ff.de fal.cum itaqꝫ in proposito casu
per hunc contractū donationis in quē translatū est legatum nō
infringaꝰ vltime voluntatis progressus vlterior respectu vniuersi
tatis patrimonij.Concludo ipsum:lꝫ cum vltima volūtate admi
xtū validū astitisse.Neqꝫ eñ dicꝰ tolli libera testificatio posito ꝙ
legati vnius:quia in donationes transeuntis non potest fieri re
uocatio:sicut nec auferri dicꝰ libera matrimonij contrahendi fa
cultas posito ꝙ per viam testamenti causatiue cum aliquibꝰ per
sonis tollatur potestas coniungij contrahen.ff.de cōdi.⁊ demōst.l.
3 cū ita legatū.vbi est casus.⁊ hec de primo. †Quo aūt ad secūdū
qđ queriꝰ an donatio inter vi.⁊ vxo.iuramento firmetur.questio
ista vulgaris est tractata p Gul.de cu.ff.de furtur.l.sed ⁊ si posses
sori.per Bar.ff.ad.l.fal.l.scius.ff.de fideius.l.si qs p eo.per Bald.
C.de dona.ante nup.l.cū multe.ff.de dona.inter vi.l.j.⁊ tacite tan
git Joan.and.in addi.Spec.in tit.de dona.inter vi.⁊ do.Ant.in
c.cū contingat.extra de iureiu.Fede.de senis late in consilijs suis
consi.cxl.Et lꝫ magna inter eos sit diuersitas ⁊ plurime hincinde
rationes:nihilominus dico pro substantia veritatis qđ quedam
est donatio inter eos que resultat ex assertione facta in vltima vo
luntate ⁊ presumptiue simulata:puta cū ꝯfiteꝰ vxor se mutuo a vi
ro pecuniā suscepisse quā qdē ꝯfessionē presumit lex simulatā ⁊ oc
cultā in se continere donationē.eo qꝛ emanat inter personas inter
quas ꝓhibeꝰ celebratio lucratiui ꝯtractꝰ.vt ꝓbatur de leg.ij.l.cū
quis decedēs.§.titia.ff.de pecu.l.qui testiū.⁊ tūc hmōi o celata do
natio robur ex iure nō assumit a quo nō firmaꝰ illa cōfessio simu
lata vt no.glo.ordi.C.plus valere qđ agiꝰ.l.emptione.ita nec illa
donatio q̄ a cōfessione ipsa habet cōsequētiā necessariā.destructo
etenī antecedēti sequiꝰ destructio necessarij cōsequētis.ff.de spon.l.
oratione.cū fi.⁊ ita intelligo qđ no.Bar.in.d.§.titia.⁊ Cy.in.l.j.cir
ca.fi.C.de sac.san.eccle. Quedā vo est donatio inter eos non cele
brata.nō aūt sub aliqua pollicitatiōe vxorij:⁊ tūc teneo illā iura
mēto nō firmari.eo qꝛ iuramētū nō reperit qđ ꝯfirmet.Nō eñ ex
ea ciuilis oblio oriꝰ.ff.de dona.inter vi.l.iij.§.sciendum.neqꝫ et tali
vti pōt:qꝛ non pōt ei accedere fideiussor.ff.eo.titu.l.si sponsus.§.si
vxor qui accederet si naturalis obligatio reddiꝰ.ff.de fideius.l.mar
cellus.⁊.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.Dico tamen veram fore

opi.do.An.volentis iurantem compelli posse hoc i casu ad obser
uantiam iuramenti etiaz in foro ecclesiastico ex quo tale est qd nõ
vergit in dispendium salutis eterne.per dictum.c.cum cõtingat.
7.c.si vero.eo.ti.7.c.licet mulieres eo.ti.li.vj.de so.compe.c.cum lai
cis.7 de pac.c.quãuis.Ex quibus in effectu considerato cõcordo
cum alijs supra consulentibus clarissimis.

Consilium.ccxcliij.

1 Confessio que se refert ad instrm inualidum qñ valeat.
2 Instrm in se validum lz pcineat pctractum inualidũ nihilomin⁹
probat confessionem.7 alia que in eo continentur.
3 Statutum permittens capturam(que est odiosa)permittit illaz
respectu instrumenti validi.
4 Appellatione simplicium in odiosis:mixta non comprehendunt
nisi expressim.
5 Generalitas ad incogitata non extenditur.

In Christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 † Hec pfessio in qua sit
fundamentum refert se ad instrz in quo est defectus so
lẽnitatis instrũalis.l.nõis cesarei. Unde videndum an
ipsa pbet ex instro ad qd se refert qd pp̃ter dicte solẽnitatis defe-
ctum nullũ est nullius pbationis inductiuũ ẽt in hoc qdẽ tales
theorica tradenda vr.s.qd aut instrm ad qd se refert pfessio nullũz
est:qr falsum in se pcinet:7 tunc ẽt pfessio inefficax.ita not.Inno.
de excep.cum venerabilis.cuius dicta refert Bar.ff.de his q.vt in
dig.l.post legatum.7 Bal.de his q.vt indig.l.alia cuz qdẽ rõ est:qr
cum rõne falsitatis vires ipsius instri sublate sint qd.s.instrm est
cõfessionis fundamentũ.igit sublata censet 7 cõfessio.l.q.i.princi-
pium.7.c.cũ paulus.Aut instrm est efficax ex eo qr deficit in eodẽ
solẽnitas pctus vt puta:qr autoritas tutoris si loquit de cõtractu
plati:7 tunc pfessio se referens ad instrm validam qr solennitates
hñs valida est 7 efficax ita no.Inno.in.d.c.cuz venerabilis.Et hu
ius est rõ:qr lz tollat aũc pctus pp̃ter defectus solẽnitatis:nihilo
2 minus instrm qd est in seipso validum in suo vigore manet. † Ad
hoc qd eleganter no.Bar.in.l.i.§.si qs ita.ff.de ver.ob.bal.C.e.l.si ab-
senti.Ang.in.l.i.C.de pscrip.xxx.an.volentes instrm in se validum
lz pcinens pctractum inualidum nihilominus pbare pfessionẽ.et
alia q̃ in eodez pcinent p quo casus.ff.de ver.ob.l.si ita stipulatus
§.grisogonus.fm Bar. ibi.ver.pe.Aut instrm pcinet pctractuz in
se validũ.sed ipm est nullum pp̃ter defectũ solẽnitatis instrũalis 7
tali casu pfessio ad eum relata sic dicendo.credo put in instro cõ-
tinet est inefficax.hoc elegãter no.Jano.in.d.c.cum venerabilis.
Et huius est rõ:qr si pars pfitet put pcinet in instro intelligo ver
ba partis pfitentis isto modo scz put cõtinet in instro 7 effectuali
ter qrñ cum effectu verba sunt intelligẽda.ff.qd quisqz iur.l.i.§.hec
verba.ff.ne quis eum qui.l.pe.§.docere.extra de cle.non resi.c.rela-
tum.Sed in instro nihil effectualiter cõtinetur ex quo propter de
fectum solẽnitatis nullus effectus probationis per euz inducitur
ergo.7c.paria enim sunt in eo nihil contineri vel contineri.sz id
qd continetur per eum non posse cum effectu apparere.ff.de testa.
tu.l.duo sunt titij.ff.de cõtrahen.emp.l.i.7 hoc modo intelligo qd
eleganter determinat do.Bal.in.l.i.C.de erro.aduoca.dicens no-
tabiliter p illum tex.qr cũ quis ita respondet.cõfiteor prout in ta
li instro continet qd si in illo non ita confitetur ac si p illud nõ p
batur eum ita confiteri.puta qr instrm est nulluz propter defectũ
solẽnitatis instrũaris:tunc confessio est inefficax.Ex quibus est cõ-
cludendum qd ex quo in casu pposito instrm non probat:cõfessio
autem ad illud relata est inefficax nõ potest eiusdez exemplo peti
ff.de re iudi.l.uñ.§.condẽnatum.7.l.si cum nulla.cum si.Sed in p
posito qd predicta non procederent nihilominus in proposito ca
su euidenter ostendit ipsos iudicium instituentes nulliter egisse.
3 † Statutum enim pmittens capturã que est odiosa pmittit illã
respectu instri i intelligo validi.vt in.d.§.condẽnatum.7.d.l.si cum
illa.ff.de cõtrah.l.non putauit.§.non queuis.ff.quẽadmo.testa.
aper.l.ij.§.testium.cum si.sed hoc instrm est nullum igitur 7c.Et
si dicatur illud supplere confirmaturqz per cõfessionem partis ad
uerse.Unde vtrũqz simul iunctum causat petitionem capturaz fa
ciendam.Respondeo qd statutum permittens capturaz qd est
odiosum loquitur cum de debito apparet per instrm simplr non
4 autem cum p instrm cõfessioni admixtum. † Certuz est aũt qp in
odiosis simpliciũ appellatione mixta nõ cõprehẽdunt nisi expssiz
l.caueatur.ata pbat.ff.de adul.l.vim passam.§.pscriptione.ff.nau.
cau.l.si.§.sed 7 si quis sit nauta.7 plene no.ff.de ver.obli.l.ij.7 si bñ
recolo firmat do.An.in proe.decre.7 hoc solũ sufficere ad hui⁹ du
bitationis decisionem.Ceterum hic petitur executio instri simplr
non autez instri confessioni admixti.Unde nõ põt iudex ex eo ca-
pite pronũciare ex quo nõ est actum lz illud si in se validum.7 vi-
ctoriam produxisset si deductum fuisset.casus est de re iu.c.abbate
sane.lib.vi.Et si dicatur deductam fuisse mixturam confessionis
ex illis verbis generalibus.omni meliori modo via 7c.Respon
detur qp illa generalia verba nõ extenduntur ad hmõi cõfessiones
que postmodum facta est:7 de qua tempore generalis prolationis
5 non fuerit cogitatũ.Et hoc propter tria. † Primo qr genera
litas ad incogitata nõ extẽdit.ff.de pac.l.tres fratres.ff.de trãsac.
l.q cũ tutoribus.7.l.cũ aqliana.ff.de cond.indebi.l.si.§.idez q̃ siuis
C.ad velleia.l.iubemus.C.de transac.l.age.7.l.sub pretextu.de iure
iur.c.veniẽs.de renũ.c.cũ inter.p.Scdo qr nõ põt videri in iudi
ciũ venisse id qd post iudiciuz acceptũ accidisset.ff.de iudi.l.non
põt videre.Tertio qr si diceremus ob illa generalia verba etiã
sup confessiõe fuisse iudiciũ inchoatũ sequeretur qp initia tñ fuis
set super eo qp nedũ erat in rerũ natura.sed hoc est impossibile re
gulariter.vt.l.nõ quẽadmodũ.ff.de iudi.ergo 7c.Cõcluditur igi
tur ex premissis hũc agentem in casu victorie esse nõ posse.

Consilium.ccxcv.

1 Donatio facta absenti vz nõ interueniente nũcio vel epistola
dũmodo donatarius aliquo modo certificetur.Et nu.1.3.4.
5 Contrahentium qualitates pares esse debent.
6 Regula per exempla non restringitur.
7 Contractus qui cõsensu celebratur perficitur per nũcium vel epi-
stolam.Hoc quomodo intelligatur.
8 Probatio incumbit ei qui voluntatis mutationem allegat.

In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
Donatio patris nul-
1 lo iure vr subsistere posse.† lz enĩ illa absenti fieri possit
ff.de dona.l.absenti.fieri põt.ff.de dona.l.absenti.C.eo.
ti.nec ambigi. nihilominus necessaria esse videt interuenientia
nuncij vel epĺe.per quarum vnũ declaratio voluntatis donantis
ei in quẽ donatio cõfertur fiat vt necesse est in ceteris cõtractibus
quos nullo posse consensu contrahi.ff.de contrahen.empt.l.i.in
si.ff.de act.7 obli.l.consensu.ff.de cõstit.pecu.l.q aũt.§.si.cum.l.seq.
ff.de pac.l.labeo.instit.de obli.l.ex consensu.in prin.ff.de ritu nup.
l.mulierẽ.ff.de iure iurã.l.labeo.de pactis.cõiuga.c.ex parte.qui cle.
vel vo.c.veniẽs.adeo aũt ipsius nuncij vel epĺe necessario interue
nientia iura requirere videntur.Unde 7 si vn⁹ nõ deputat⁹ nũci⁹
sed motu pprio volũtatẽ donatoris a se intellectã ipsi donatario
declarauerit nõ ex hoc videtur perfecta donatio.ita no.glo.in.d.l.
nec ambigi.quã cõis doc.snia sequit.Ceterũ nedũ hoc verũ est
si donatio ipsa in priuatã personã collata fuerit.sed 7 si in paupe
res.7 pseqnẽter in piã cãm.vt no.gl.ordi.C.de sac.san.eccle.l.illud
quã post multa verã esse dicit Joan.in addi.Spec.in tit.de inst.
edi.§.nunc vero aliqua.in addi.magna q̃ incipit.pstat qp tenet in
stinctio pauperũ 7c.Cũ itaqz in proposito casu nec nunci⁹ nec
epistola interuenerit donatoris volũtatẽ donatario manifestans
nec etiã quisqz qui vicẽ donatarij collatã in eũ a donãte liberalita
tem receperit psequẽs est dicere donationẽ ipsam nullam videri.
2 † Aduertendũ tñ cẽseo:qr lz in hãc sniam inclinare videat oĩz an-
tiquoz patrũ autoritas nõ in pposito casu cõtrariã sñiam arbi-
tror veriorẽ vt scz donatio ipsa efficax cẽseri debeat eoipso qp alter
proprio motu:lz nõ vt nũcius assentienti donatario donatoris vo-
luntatẽ declarat.Moueor quidẽ primo ex text.d.l.nec ambigi.
cuius verba formalia sunt hec.nec ambigi oportet donatiões etiã
inter absentes maxime si ex volũtate donatiũ possessionẽ hi qui-
bus donatũ est nãciscant validas esse.Unde notãdũ verba dicte.l.
vel donatione q̃uis absenti factã validã esse:dũmodo donatari⁹
ex donãtis voluntate rei donate possessionẽ nanciscat.Nec aperit
ipsa lex necesse fore ex nũcij seu epĺe destinatiõe donãtis volũtatez
donatario innotescere.Unde videt sufficere vndecũqz illa sibi sit
reddita.Ad hoc optime tex.ff.de peti.hered.l.itẽ veniũt.§.a quo.
vbi text.formalis hoc dicit a quo denũciatũ est senatus nõ exigit.
quicũqz ergo fuit q nunciauit sufficiet.Ecce ibi text.apertũ qp cuz
lex ad act⁹ validitatẽ denũciationẽ volũtatis vel alteri⁹ cuiusuis
rei parti exigit fieri nec exprimit a quo sufficit tñ denũciationẽ fie
3 ri a quocũqz.† Scdo principaliter hoc idẽ ego manifesto ex casu
expsso iudicio meo.ff.de spõsa.l.in spõsalib⁹.la prima.vbi text.for-
maliter sic dicit.in spõsalibus cõstituẽdis parũ refert p se an p nũ
cium vel epistolã an per aliũ hoc factũ est 7c.Notãda igit sunt
verba illa an per aliũ hoc factũ sit:qrñ illa vident habere casũz qp
contractus spõsaliũ qui nudo psensu pficitur vt.ff.eo.ti.l.sufficit
de spon.c.cũ apud perfectionẽ accipit nõ solũ si p nũcium vel epi-
stolam vnus ex sponsis volũtas alij innotescat.lz etiã si per quen-
cunqz aliũ cui de volũtate eius cui⁹ intentionem refert cõstiterit.
Nec quidẽ dicendũ verbũ illud alij ad pcuratorẽ referenduz esse
qrñ fm hec verba lex generaliter loquẽtia restrictionẽ assumeret.
qp quidẽ regulariter nõ admittitur.ff.de leg.prestan.l.i.§.generali-
ter.ff.de test.mili.l.in fraudẽ.cũ si.Preterea 7 ex quo.s.de nuncio
iurisconsultus expsserat tacita p idẽtitatis rationẽ videbat expres-
sisse de pcuratore.7 cõsequẽter verbũ illud alium ad pcuratorem
relatũ eius quod dictũ est iam dictũ foret repetitũ nihil vltra ope
rando qd quidẽ nõ est admittendũ cum nullum esse debeat verbũ
sine virtute aliquid operandi cum potest vt in prima constitutio
ne.C.in §.quibus.de lega.i.l.si quando.de priuile.c.si papa lib.vi.
cum simi.Tertio eadem conclusio probabiliter fundatur ex
casu rotundo iudicio meo.C.si quis alteri vel sibi.l.nil prohiber.

cuius verba

mius verba formalia hec sunt.s.eo et manifeste constitit.vt inter
absentes per mediã personã vel per nunciũ vel epl'am talis cõtra
4 ctus perfici possit.¶ †Notãdũ ergo qd legislator 9trã emptiõis
de qua ibi qui 7 cõsensu pficit voluit explicari vnius 9bentis vo
luntate alteri declarata nõ solũ per nunciũ vel epistolã sz et per
aliã intermediã psonã.7 9nr quãcũqz aliã que etiã de per se motu
pprio alteri⁹ ex 9bentibus referat voluntate.Cũ eñ eo verbo me
diã psonã lex absolute loquuta sit nõ est nostrum illud restringe
re ad personã pcuratoris.ff.de publi.l.de pretio.ff.de offi.pref.l.
ij.extra de deci.c.ad audientiã.cum simi.Ex quo eñ lex voluit cõ
tractus hmõi nudo ex consensu perfectionẽ recipere.cõsequenter
voluit vt sufficiat quocũqz.de eo inter partes cõstiterit adeo.vt
nec modus per quẽ cõstitit attẽdat.ar.ff.de verb.obl.l.cum seruus
sibi dum dicit qi nõ querit a quo manumittat.sz vt manumittat.
Et p certo nemo sani iudicij dubitabit quin pmisse due leges ca
5 sum contineãt hui⁹ dubitationis.¶ Quarto principalr moueor.
qz nõ est dubiũ regulã esse.vt pares esse debeãt ipsorũ 9bentium
qualitates.ff.de arbi.l.si cum dies.§.si arbiter.7 l.sz si interpellauit.
§.si ex altera.7 l.si de meis.in prin.C.de solu.l.cum pro pecunia.ff.
de rescin.ven.l.cum emptor.ff.de accep.l.si.cum si.Sz vt cõtractus
ipse qui cõsensu consummationẽ accepit perfectionẽ accipiat nõ
requirit.vt voluntas eius donatarij cui per donãtẽ ad sue volun
tatis declarationẽ nuncius vel epistola missa est ei donanti decla
ret.similiter per nuncium vel epistolã.sed sufficit vt a quocũqz de
claret 7 singulariter no.archi.xxx.q.v.nec illud.7 etiã approban
do refert do.Bal.in rub.7.C.de cõfes.ergo pari ratione dicẽdum
vt de necessitate nõ requiri ipsius donãtis voluntatẽ donatario
declarari debere per nunciũ vel epistolã.sz sufficere quocũqz seu a
quocũqz declaret.pro eo aũt dicto archi.vt mihi casus not.in cle.
de pcu.l.vbi est expressum ad pficiendum cõtractum mãdati qui
mandatario voluntatẽ suã literis declarauit eius mãdatarij vo
luntatẽ innotescere per nuncium vel epistolã.sed sufficere mãda
tariũ ipsum absqz pcestatiõe mandantis literas accepisse.qz tũc
eo ipso tacite cõsentire videt i hoc.s.vt pcurator fiat.ecce ergo ca
sum expressum qd 7 si mandati literas destinãti nõ constet de vo
luntate mandatarij per remissionẽ literarum vel nuncij cũ cõ
tractus mandati perfectus est.ad idem.ff.ad macedo.l.si filiusfa.
absente cum ibi no.7 qd no.Bart.in.l.quo enim.ff.rem rat.habe.
¶ Quinto principaliter recte intuenti videt huius questionis es
se casus in.l.cõsensu.ff.de ac.7 obli.7 insti.de ob.ex cõsensu.§.ideo.
Quorũ iurium verba de cõtractu qui cõsensu perficitur loquẽtia
formalia sunt hec.s.vnde inter absentes quoqz talia negotia con
6 trahunt vel per epistolã vel per nuncium 7c.¶ †Notãda ergo di
ctio illa veluti que stat exemplificatiue.7 sic cõsiderato qz text.illi
de nuncio vel epistola loquentes exemplificatiue procedunt cõti
nent casum qz nõ voluntate per nuncium vel epistolam declarata
perficiuntur sed aliter vndecunqz 7 per quẽcũqz.de voluntate con
stet inter cõtrahentes.Est eñ notissima iur.regula vt per exẽpla
regula ipsa nõ restringat.7 ideo nõ solũ in eis ipsa locũ habeat.
sed in aliis quibuscunqz cõformibus.ff.de dam.infe.l.dãni infecti
stipulatio pertinet.in fi.ff.de vi 7 vi arma.l.i.§.qd vulgo.ff.de iur.
7 fac.ignoran.l.regula.§.7 licet.cum similibus.¶ Sexto ad idem
tex.de preb.c.si tibi absenti.lib.vi.volẽs beneficij collationem que
quidem donatio est.vt de offi.vica.c.si.eo.li.fieri posse abuerti nec
ad eius validitatẽ declarat ibi papa necessariam fore collationes
ei in quem liberalitas confert declarari per nuncium vel episto
7 lam.†Nec quidẽ refragat dicta.l.i.in fi.de contrahẽ.emp.cum sim.
qz licet dicãt cõtractũ qui consensu celebrat perfici per nuncium
vel epl'am.non tñ negat quin 7 si per quẽcunqz alium vnius 9tra
hentis alteri declarata fuerit volũtas cõtractus ipse perficiatur.
¶ Ex his ergo concludit qd cum ipse donatarius donãtis volũ
tatem sibi quomodocunqz declaratã possessionẽ acceperit conse
quenter sit donatio ipsa perfecta.qz autẽ voluntate perceperit do
nantis eo ipso manifestat qz semel de eius voluntate cõstitit.quo
niã semel illi eadẽ durare presumitur de baptis.c.maiores.de sen.
excõ.c.a nobis.el grãde.ff.de proba.l.cũ tacitũ.7 l.quinquaginta.
8 †Unde dicit lex ei probationẽ incumbere qui volũtatis mutatio
nem allegat.ff.de lega.ij.l.Lucius in fi.ff.de pba.l.cum qui nec ius
dicentem tñ moueat cõtra antiquorũ patrum opposita sententia
per ea oia summa veritate roborata penderet.dico tñ ipsam com
munẽ sniam eo casu saluari posse quo ipse vnus contrahẽs certũ
nuncium vel certas literas destinasset per quã alteri vellet suã vo
luntatem manifestare.quoniã tunc si aliũde ipse ad quẽ nunci⁹ mis
sus est de mittẽtis volũtate claruerit.nõ tñ de 9ctus ipse perfect⁹
qz vt tunc illas destinãs siue nunciũ.nõ aũt ante voluisse cõtrahe
re quã ad aliũ litere ipse seu missus nuncius peruenerint ad hoc
allegat casum not.ff.de acq.pos.l.que abuertere.7 ad hoc faciunt
que plene dixi post Barto.in.d.l.absenti.dum tractat an recipiat
delegatus efficacem potestatem seu et procurator si ad eos nõdũ
litere mandati peruenerunt voluntatem tñ mandantis sciuerint
aliunde faciunt etiam ea que not.glo.de cle.c.ex apostolice.7.vj.q.v.
quanto.iiij.q.v.quisquis.7 de ap.c.super eo.

Consilium.cccxvi.

1 ¶ Bona eius qui religionẽ professus est cui propria habere nõ
licet:cui in commum vel particulari deferantur.
2 Frater vtrinqz coniunctus an potior sit in bonis religionem in
gressi fratribus consanguineis tantum.

¶ In christi nomine amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio.
1 ¶ †Circa declarationem
ppositi thematis.Primo viaẽdũ cui bona istius qui
eã religionẽ pfessus est cui ppria habere non lz in cõi
vel pticulari deferant.Et qdẽ plures in hoc fuerũt opi.quas ple
ne no.Inno.Hosti.7 Joã.an.in.c.in pñtia.de pbat.Et qdẽ vna
qd acqrant rõne ecclesie tanqz vacãtia.cũ etiã ipsa ecclesia fiscũ ha
beat.sed in hac me nõ extẽdo.qm vt elegãter tradit Jo.an.in.c.si.
de pac.li.vj.do.Jo.papa in sua extrauagãti incipiẽte.ad cõdito
rẽ huic acqsitioni renũciauit.Scda võ 7 cõis qz illa deferant ve
niẽtibus ab intestato.7 hãc secut⁹ est Fed.de senis in suis cõsilijs
cõsilio.xxvj.Bar.in suo libello minoricarũ in quarto lr.in.q.que
incipit.sed ad quos pertinebũt bona.7 Bal.in aut.ingressi.C.de
sac.san.ecc.qz quidẽ ea rõne pbat.qz cũ ipse 7 eius ordo ad bono
rũ retẽtionẽ sint oĩno incapaces.vt in.c.cxiui.§.capiẽtes.de verbo.
sig.igit cõsequẽter succedẽtibus ab intestato ea deferunt qz quidẽ
duplici similitudine probat.Prima qz videam⁹ bona dãnatorũ
seu pscriptorũ tanqz inhabiliũ ad eorũ retentionẽ venientib⁹ ab
intestato deferri.C.de bo.proscrip.aut.bona.7 aut.vñ sumit.Scda
qz videmus qd oĩmoda incapacitas ad acqsitionẽ aliis in gradu
vnius cõsanguinitatis existẽtibus viã aperit acqrẽdi ac si ipse nõ
foret in rerum natura.ff.de cõtrata.l.i.§.vlti.7 l.si post mortem.§.
liberi.cũ si.Et hec vt dixi est cõis oim snia a qua temerariũ arbi
trarer in iudicãdo recedere.lz.d.Ang.de pusio in quadã sua in di
sputatiõe incipiẽte.nobilis qdã genere.circa si.in nouissima opi.
fuerit dicẽs ea bona fore in pia opa erogãda in sublenamẽ aie re
ligionẽ intrãtis.allegat casum singularẽ in aut.de sanc.epis.§.sed
hoc pñti.vbi tex.expresse decidit qm bona ingrediẽtis religionem
ppter ingressum nõ applicant eccle:qz erat forsitã secularis gau
debit ingrediẽs bonis illis quousqz viuit eo aũt mortuo sunt in
pia opa erogãda.Eadẽ ergo rõne sm eũ:imo 7 multo fortius vbi
nõ qrant eccle ppter incapacitatẽ defuncti incõtinẽti dõt in tali
opa erogari ex quo nec eis ipe igrediẽs frui põt.Sz iudicio meo
vehementer errat 7 pessime locutus est.qm ille tex.hoc spãliter de
cidit solũ in his bonis que ingrediẽti relicta sunt cũ grauamine
de restituẽdo si sine filiis decesserit.aut sub conditione si nuptias
cõtraxerit seu filios susceperit.in aliis eñ bonis que sibi retinet
iure pprio firma manet regula.vt sibi succedãt venientes ab inte
stato.C.de epis.7 cler.l.si qs pñbyter.7 aut.sacrusancte.7 aut.licen
tiã.7 qz plene not.in.c.cũ officiis.7.c.relatũ.el.ij.7.c.i.7.c.qz nos.de
2 testa.7 qd plene no.in.c.pñti.de offic.ordi.lib.vj.¶ †Quo vero ad
fm.an frater iste vtrinqz cõiunctus potior sit in his bonis religio
nem ingressi fratribus cõsanguineis.7 quidẽ breuiter dicendũ qz
sic.qz casus est in aut.itaqz.C.cõia.de succe.7 in aut.de here.que ab
intesta.§.reliquum.7 in aut.de cõsan.7 vte.fratribus.§.vultus.aut.
hoc libro decimo.

Consilium.cccxvij.

1 ¶ Cõductus ad faciendũ murũ ciuitatis tenetur ad interesse
si corruit eius culpa.Et si fuit in dolo efficitur infamis.nu.3.
2 Seruiens post substitutũ in eo quod ipse faciendum cõduxit suo
periculo seruire intelligitur.

¶ In christi nomine amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio.
¶ In casu isto pposite
1 cõsultationis circa primã dubitationẽ †dicẽdũ est ipsã
cõitatẽ Mõtisilani agere posse aduersus dictos opera
rios murorũ p cõitatẽ electos ad dãnũ qdcũqz emẽdatũ seu inter
esse in qz culpabili seu doloso opariorũ facto incurrerint.Est eñ
hec gñalis doctrina.vt si terra priuatus vel culpa aut dolo sui ad
ministratoris in dãnũ incidat aduersus eũ:cui soluẽdo est ad in
teresse dãni vel emẽdationẽ agere possit.ff.de dolo.l.eleganter.§.si
dolo.ff.mã.l.dolus.7 l.idẽqz.7 l.si mãdauerim tibi.de le.ij.l.qui so
lidũ.§.etiã.C.vt in pos.le.l.si.Ceterũ 7 si isti operarij istos muros
p se faciẽdos cõduxerint stãte opis vitio ad interesse tenent cõtra
ti.ff.loca.l.si.7 l.itẽ qrit.§.si gemma.7 l.opus qd in aduersionem
cũ.l.seq.7 l.ea lege.§.locaui.7.ff.ad.l.aquili.l.si seruus seruum.§.si
calicẽ.Quinimo si nõ ipsorũ quorũ peritiã elegerũt muri vitiosi
edificati sunt.Itẽ est vt ipsi operarij ad interesse cõitatis teneant
2 †cũ eñ quis per substitutũ seruit in eo qd ipse faciendũ conduxit
suo periculo seruare intelligit.C.de epis.7 cle.l.ad similitudinẽ.C.
de agẽ.in re.l.agentes in fi.lr.x.ff.mand.l.si pcuratorẽ.§.si tutores.
imputandũ est eñ ei qui per substitutũ deseruire eligit qz nõ ido
neũ elegerit.ff.de minor.l.iij.in fi.l.cũ mãdato.in fi.ff.de insti.l.sed 7
si qs.§.fi.Ex his ergo 9cludit quo ad pmã ipsam cõitatẽ Mõtisila
ni aduersus ipsos operarios agere posse ad interesse seu dãni emen
dã qz incurrerũt eo qz eorũ vitio seu dectorũ ab eis muri ipsi⁹ terre

vitiose cōstructi sunt. et hoc de primo. ¶ Quo ad scdm an iste Ga
spar vnus ex operarijs rōne doli p eū in hmōi murorū ɔstructiōe
3 cōmissi ipsius terre officijs et honorib⁹ priuari pōt. † Breuiter di-
cendū hūc de dolo cōdēnatū infamē esse. ff. de infa. l. j. certū est aūt
infames ab officijs quibuscūq; honorificis dignitatibusq; ꝓhibe
ri posse nō solū si in infamiā iur. sz etiā si in infamiā facti incurre
rint. C. de digni. l. neq; et l. iudices. et l. ne quis. de infa. l. j. lib. x. C. de
his qui no. infa. de stipēdijs. l. j. c. li. ff. de offi. assess. l. ij. de regu. iur. in
famia. li. vi. iij. q. vij. infames. cū ibi no. ipsa etenī infamia nō solū
ad q̄rendos honores inhabilitat. sz iā q̄sitis honorabilib⁹ officijs
quē priuat. C. de decu. l. infamia. lib. x. vbi est casus notabilis. Cete-
rū et nō solū si snīa sup accusatione doli lata sit declarat⁹ dolosus.
et ɔsequēter infamis ab honorabilibus officijs ꝓhibet sz ēt si doli
accusatio pendeat. C. de reis postula. l. j. lib. x. ff. de mu. et ho. l. reus.
dolat⁹. C. de pen. l. reū criminis. cū ibi no. extra de accu. c. oīpotēs.
lxxxi. dist. tantis et q̄ plene no. de accu. c. meminim⁹. et c. accedens.
de simo. c. accusatū. ¶ Ex his ergo cōcludit Gasparē dolosū de-
claratū et cōsequēter infamē ab officijs et dignitatib⁹ quibuscūq;
honorabilibus ipsius terre prohiberi posse. Et hoc de secundo.

Consilium. cccxxxviij.

1 ¶ Lex finalis. C. de quadri. pscri. volens cū cui res ex aliquo titu
lo est cōcessa per principē nō posse ab eius vero dño molestari nū
qd illū a rei vēdicatione excludit cui per prius rē eandē princeps
ipse seu eius predecessor donationis titulo contulerat.
2 Papa si vacans beneficiū prio donet vni postea idē donet alteri
primus potior est scdo: q̄uis secūdus per pri⁹ possessionē acceperit.
3 Princeps in terris lex est. et iustitia animata.
4 Donatio an ob ingratitudinem reuocari possit.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotētis Dei postulatio suffragio. ¶ Circa pmissam dubij cō-
1 sultatione videndū occurrit † nunqd. l. fi. C. de quadri.
pscri. volēs cū cui res ex aliquo titulo est cōcessa per
principē nō posse ab eius vo dño molestari illū a rei vendicatiōe
excludit. cui per pri⁹ rē eandē princeps ipse seu ei⁹ pdecessor dona-
tionis titulo cōtulerat. Et quidē dicēdū arbitror qd non. prio enī
de hoc iudicio meo est casus expssus in. c. abbate sane. ver. pro par
te aūt altera. de re iudi. li. vj. a ɔtrio sensu. Quinimo et hoc ibidē ex
presse determinat gl. ibi enī papa loquēs de rege Aragonie qui in
eodē tanto tpe cui⁹ initij ɔtria hoīm memoria nō existit superiorē
nō recognoscit. et ɔtr ibidē vices impatoris gerentē ēt in his que
sibi tribuunt in signū ꝓrogatiue singularis. vt in. c. sup quibusdā
§. pterea. de ver. si. vbi est text. notabilis. Dicit id donationē cuius-
dā loci factā p regē sm primi hrdē esse potiorē donationē eiusdē
pria alteri facta per regē aliū primū qz ipse prim⁹ tūc donauerat
cū loc⁹. idē ab infidelib⁹ possideret. et ɔtr nec obligare debuit suc
cedentē in regno ad obseruantiā dicte donatiōis. ergo a ɔtrio sen-
su vt ibi manifeste determinat gl. si tpe donatiōis per regē primū
facte locus ipse in ipsi⁹ regis primi dñio pmāsisset donatari⁹ pri-
mus cām pretendēs a rege prio potior fuisset donatario scdo cām
pretēdente a rege scdo. Ecce ergo ibi casum expressum qd donata-
rius primus regis. et ɔtr etiā imperatoris in re donata recte indi
ciū instituat ɔ donatariū regē scdm. Scdo eadē ɔclusio ꝓbatur ex
casu. c. cū olim. de re iudi. ibi enī est tex. q̄ cū maior cui maior pote
statis plenitudo attribuit quā imperatori donat alicui beneficiū
vnius dictaq; donatio seu collatio repugnās est ordinationi sup
bñficio eodē facte in fauorē alterius. scda dispositio irritat prima
valida remanente ea rōne. qz ipsam secundā fecisse censet tanquā
circumuētus in ea quā per prius fecerat vel ex obliuione vel facto
ipsius donatarij. Unde vt mihi vr ibi est expressissimum qd id or-
dinatio ipsius loci per dñm directe facta primo in fauorē domine
Beatricis potior sit scda facta per primi ducis illustrissimū here-
dē: qz ipsa scda facta censet tanquā circumuētus fuerit in pria ob
2 ignorātiā quā iuste pretēdit de gest. ꝓducere primum. ¶ † Tertio
vr casus expressus sm vnū intellectū. in. c. capitm sancte crucis. de
rescrip. ibi enī est expressum q̄ si papa vacās bñficiū primo donet
vni postea idē scdo donet alteri. sz tex. ibi vtat verbo ɔsili primus
potior est scdo q̄uis scdo p pri⁹ possessionē acceperit. Ecce ergo
qd prius titulū in re hñs a principe prefert scdo habēti posterius
titulū in eadē ēt si sit possessor. qd etiā ptz in. c. cū cui. de pbē. lib. vj.
in. c. tibi q et. c. duob⁹. de rescri. eo. li. Et sic hec vā sunt in donatiōe
beneficiorū in quib⁹ cū habeat plenitudinē potestatis. de ɔces. pre.
c. proposuit. de preben. c. ij. lib. vj. de priui. si papa. eo. li. et in cle. j. vt
lit. pen. potest eas ad libitū reuocare. vt no. gl. ordi. ix. q. iij. princi-
palem. pro qua allego casum singularē in cle. dudū. §. verū. de se-
pul. vbi est expressum q̄ tanta in spiritualibus est plenitudo pote
statis papalis qd conuentionē super ijsdē nedū inter se et aliū cele
bratā sed etiā extra se inter alios annullare pōt multo magis idē
dicendū cum per eū seu imperatorē donatur res propbann diuer
sis. vt primus potior sit cū nedū imperator sed nec papa donatio-
nem rei propbane per se alteri factā alteri scdo donando irritare
pōt seu etiā ad se rem illa donatā reuocare velit. vt not. gl. ordi. in
c. apostolice. in ver. illi aūt. de re iudi. li. vj. Itē si predicta locū ha-
bent cū papa diuersis successiuis tēporibus cōcedit ius ad rem vt
potior sit illi cui confessio facta est primo quā cui scdo. in quo ca-
su loquunt iura in hac rōne tertia allegata. multo fortius idē di-
cēdū cū princeps diuersis varijs tēporibus ius cōcedit in eadem
re: cū potentius dicat esse ius in re quā ius ad rem. de preben. si tis
cui. li. vj. de conces. prebē. c. si. e. li. ¶ Ultimo videt predicta questio
recte inueniri terminata fore p Joā. an. in. c. cōtinebat. de his q fi.
a pla. in nouella. ibi enī determinat singulariter qd. l. quoties. cum
simi. C. de rei ven. volens q̄ stantibus diuersis ordinationibus. cū
re eadē facias ab vno ille potior habeat qui pri⁹ fuit possessor nō
cōsiderata prioritate tituli locū nō habet cū he diuerse ordinatio
nes fiunt ab ecclesia seu ecclesiastica persona de iure patro. c. cū an
tē. de ele. cum inter canonicos. hoc aūt cū inter eos ille potior erit
qui priorē habuit titulū. nō aūt qui priorē possessionē qd est singu
lare ad intellectū. d. l. huius aūt sui dicti illa est ratio sm eūdē: qz
ecclesia que tutrix et auctrix dz esse iustitie. vt in. c. j. §. sz diuersum
de alie. feu. non debet in suis cōtractibus fraudē adhibere. de do.
c. per tuas. de renū. cle. cū ille. sic nec alicui laqueū prestare. xxvij. q.
j. de viduis. c. l. ij. Cū itaq; p oīa eadē ratio locū sibi vendicet in pn-
cipe. vt prime ꝓbabit. quare nō etiā eadē in eodē sit iuris dispositio
3 nemo est q dubitet. ¶ † Qd aūt ipse rōnes p Joā. an. in ecclesia
assignate et in principe locū habeāt patet qz et princeps in terris
lex est. et cōsequēter iustitia animata. vt in aut. de cōsuli. ad fin. nec
fraudū seu circūuentionū autor esse dz cū dicat lex nihil esse quod
lumine clariore pfulgeat q̄ recta fides in pncipe. C. de sum. trinit.
l. inter claras. Ceterū nec ipse dz laqueum alteri parare. C. de his
q veni. eta. c. li. ibi. nec principali aūt circūscri. esse videamr etc. Non
enī inde iniurie seu fraudes oriri debēt vñ iura nascunt. C. vñ vi. l.
meminerint. Cū igit rōnes Jo. terminatur in cōcessionib⁹ eccle-
sie locū p oīa habeāt in impatorē. igit absq; pluri cōcludamus q̄
quēadmodū cū ecclesia varijs tpibus duob⁹ rē eādē cōcedit inter
illos ipse potior est q titulo prior fuit: sz nō possessione. Ita et idē
sit in cōcessione ipsius impatoris. quāobrē. d. l. fi. locū nō hz eo ca-
su quo titulū ptendēs ab impatore. et cōsequēter in casu nostro a
duce ab eo in ius vocat q in re eadē priorē titulū ab vno eorūdēq;
habuit vt ex premissis est clarissime demonstratū. et hec de primo.
4 ¶ † Circa scdm vero in quo querit an ea donatio facta dñe Beatri
ci ob eā ingratitudinē qz ipsa negligens fuit in exhibēdo illustris
simo duci necessariū subsidium valuerit reuocari. Breuiter dico
qd si ꝓbat donationē hāc sibi factā fuisse remuneratoriā eā pter-
ea secute ingratitudinis reuocari nō potuit. Casus est singularis
iuncta gl. in ver. irreuocabilis in. l. si pater. §. si quis aliquē. ff. de do
na. Similiter fuit donatio simplex quāuis ea facta fuerit ea spe: qz
donans putabat se a donataria remunerari. nihilominus nō re-
uocat quāuis remuneratio secuta nō sit. ff. de condi. ob cau. l. iij. §.
quā. C. de act. et obl. l. si quidē. Ceterū ipm decretū iudicis ducis
subsidij postulantium atq; etiā ꝓclamantium ipsam dñam Bea
tricē in qua ei⁹ ignorātia psupponit minime arctauit. ff. de decre.
ab ord. fa. l. fi. de cōsti. c. cognoscētes. et eo. c. vt animarū. li. vj. qui ma.
accu. pos. c. cum in ma. cum si. Circa alia aūt me non extendo: qz
ea plenissime discussa sunt p primos clarissimos consulentes mi-
hi patres et dominos.

Consilium. cccxxxix.

1 ¶ Matrimonium an possit ɔtrahi inter eū q alterius filiū ex sa-
cro fonte leuauit: et eā cuius filius leuat: attento qd nō ꝓbat ba-
ptizatum a leuante materna voluntate fuisse leuatum. Et nu. 4.
2 Iudici laico non est ꝓhibita cognitio de spiritualib⁹: vbi cogni-
tio est summaria. Et nu. 3.
5 Arbitri an cognoscere possint de matrimonio. Et nu. 6.
7 Transactio in qualibet causa spirituali prohibita est.
8 Cōstitutio loquēs p verba gnalia nūq̄ ea intelligit includere vel-
le sup quibus ipsi statuentes nō potuissent specialiter disponere.
9 Arbitror quis sit.
10 Denegato qualicūq; fine: denegatū vr qualecunq; eius pncipiū.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
1 ¶ In † proposita ɔsultatiōe
videt prima fronte dicēdū cām de qua querit iuxta te-
norem perusine cōstitutionis cōpromittendā fore. Et
quidē prio qz q̄ in arbitrū cōpromitti pōt ea videt rōne ꝓbari: qz
principalr hec cā nullitate testamēti acceptationē hereditatis cō-
cernit. sz ergo incidēter discutiēdus sit venit articulus matrimo
nij iste. s. an inter eū q alterius filiū ex sacro fonte leuauit. et eā cu-
2 ius filius leuat possit ɔtrahi matrimoniū attēto qd nō ꝓbat bapti-
zatū a leuāte materna volūtate fuisse leuatū. Itē et articulus legi
timationis filij ex eo mrimonio suscepti tū nō ꝓpter hoc resultat
quomin⁹ sit ipsa cā cōpromittibilis. sz ea in cā stat⁹ hmōi nō pos
sit principaliter in arbitriū cōpromitti. ff. de arbi. l. non distingue
mus. §. de liberali. de in inte. resti. c. cūm restitutiōis. tū de ea arbi-
trator incidentē habet cognitionē. vt recte in arbitro est casus no
2 tabilis sm gl. si. vltime gl. in. l. cū proponas. C. de rebus credi. † Co-
terum q̄

termin qō de eadem in arbitratorem pōt principalr compromitti
duabus rōnibus videt posse probari. prima qr vbi summaria est
cognitio nō est iudici laico de spiritualibus phibita cognitio. vt
not. Spe. in tit. de primo decreto. §. restat. versi. quid si agat actiōe
priuilegiata. vt no. do. Bal. in l. ij. C. de carbo. edict. 2 in aut. ei qui
turat. C. de bo. aut. iudi. pos. ergo multo magis censet eiusdē cause
ipsi arbitratori laico permissa notio: cū 2 vt amicabilis cōpositor
de plano cognoscat. 2 sine figura iudicij ordinarij. vt no. Inno. de
iureiuran. c. quintaualle. 2 not. ff. de arbitr. l. si de meis. §. recepisse.
3 ¶ † Scdo quia si vbi non proceditur per viam disceptationis or-
dinarie sed de plano per modum confessionis aut aliter pmissa
est ipsi laico iudici spūalium cognitio incidēs. vt no. spe. in tit. de rei
ven. §. sed nūc dicamus. ver. sz nunqd incidente. 2 refert do. Bald.
C. de in. l. quo. ff. sol. ma. l. tertia. ergo quāto magis vt permissa ipsi
4 arbitratori per viā cōpositionis amicabilis pcedēti. ¶ † Tertio
quāuis. d. c. causa de in inte. resti. videat phibere sup hmōi matri-
moniali qōne promittēdi facultatē. nihilomin⁹ idē intelligendū
est cum in arbitrū cōpromittit. non cū vt in arbitratorē. qm sup
hmōi spūalibus quāuis nō possit vt in arbitrū cōpromitti. ar. de
trāsac. c. super eo. tn̄ vt in arbitratorē sic. vt elegāter determinauit
do. Jo. an. in nouella. 2 per pri⁹ Host. in. c. exhibita de ter. pmu. ad
hāc allegātes. c. cōtingit. 2. c. per tuas. de arbi. referēs etiā qr sequit
do. Bal. in ti. de pa. cōsta. 2. col. in gl. super versi possessiōes. 2 hanc
sentētiā reperio tenuisse Pet. de anch. in suo cōsi. incipiēte. istam
5 qōnē dubiā facit. c. cōtingit 2c. † Ultimo videt et ista qō termina-
ta expsse no. do. Bal. in l. vnica. C. de confes. dicētes qr quis per. c.
tuā. de ordi. cogni. 2. c. lator cū si. qui fi. sint legi. nō videantur arbi
tri etiā incidēter cognoscere posse de matrimonio: tn̄ ipse salua sem
per veritate credit cōtrariū. qr nō tanq̄ iudices. sed tanq̄ priuate pso
ne ex mera partiū voluntate cognoscūt. 2 ideo iurisdictioni eccle-
6 siastice nō derogant. nec eā aliqualr vsurpāt. † Premissis tn̄ nō re
fragātib⁹ arbitror cōtrariā sniaz veriorē. s. cām hāc matrimonia
lem. ex quo cōsequēter infert ad cām status: qr legitimitatis filij
inde nati. neqz pncipalr neqz incidēter in arbitriū seu arbitrato
rem laicū esse cōpromittibilē. Et quidē qr nō pncipalr in arbitriū
seu arbitratorē cōpromittibilis sit altera parte recusante. videtur
manifestissime terminari ex aperta decisione Bar. in l. tus vādi.
alias lex pictorū. ff. de tuto. 2 cura. da. ab his dicentis qō ex forma
cōstitutionis volētis oēs cās cōpromitti debere in arbitros 2 ar-
bitratores de iure 2 de facto non poterit cōpromitti ea causa sup
qua probibita est transactio. vt est causa tutele. per l. in eos. ff. de
7 tute. † Sed in hmōi causa matrimoniali trāsactio phibita est tā
q̄ in qualibet alia cā spirituali. vt in. c. statuimus. cū ibi plene no.
extra de trāsac. igit nec eadē poterit cōpromitti. Sententia igitur
eius in predicto loco videt absqz pluri hāc dubitationē determi-
8 nare. ¶ † Scdo qr nec principaliter nec in arbitriū vel in arbitra-
torē dicte constitutionis vigore valeat ipsa causa cōpromitti pba
tur qr constitutio loquens per verba generalia nunq̄ ea intelligi
tur includere velle super quibus ipsi statuētes nō potuissent spe-
cialr disponere. ff. ad muni. l. Lucius titius. §. imperatores. ff. de his
que in fran. cred. l. si pater. ff. de admi. re. ad ci. perti. l. curatores. §.
fi. no. Joan. an. de immu. eccle. c. eo. li. vi. in nouel. Sed si statuissent
non potuissent spec. alr disponere qr cause matrimoniales seu sta
tus cōcernētes legitimitatē persone valeant in laicos cōpromit-
ti. vt prime phabit. igit 2c. Qō aūt id specifice disponere non po
tuisset pbatur: qr non valet irrationabilis cōstitutio ciuitatis tē
porali iurisdictiōe ecclesie subiecte iuri canonū cōtraria vt dispu
tādo terminat Jo. cal. in cōsilijs suis sub titu. de constit. cōsi. xvij.
2 est casus in. c. cū esses. de testa. Sz hmōi cōstitutio multiplr capte
est irrationabilis. vt prime deducet igit 2c. ¶ Qō autem irratio
nabilis sit ptz qr facultatem cognoscendi in matrimonialib⁹ lai-
co cōcederet. qō est phibitū. de iudi. c. quāto. 2. c. decernimus. xvj.
di. hene quidē. C. de sac. sanc. eccl. l. omni natione matrimoniali. et
eni cause cognitio solū epali cōuenit dignitati adeo vt ne aliis p̄
latis inferiorib⁹ quāuis iurisdictionē habētibus nisi ex antiqua
cōsuetudine. de exces. prela. c. accidētibus. de resti. spoli. c. literas. in
principio. xxxv. q. vi. multorū. ¶ Scdo qr per eā cōstitutionē laici
debilitarent iurisdictionē epi eoꝝ superioris in spiritualibus ad
cui⁹ vt dixi dignitatē spectat de hmōi causis cognoscere. Iniqua
aūt 2 cōtra inualida est illa cōstitutio per quā inferior iurisdictio-
nē superioris infringit de iureiur. c. venientes. de appel. c. ex insinua-
tiōe. de dec. cle. ne romani. no. Bar. ff. de aqua plu. ar. l. pe. ¶ Ter-
tio irrationabile videt cognitionē matrimonialis cause laico cō
cedi canonū peritiā nō habenti cū dicat tex. matrimoniales cau-
sas per discretos iudices tractādas qui potestatē habent iudicā-
di 2 statuta canonū non ignorent. de cōsan. 2 affi. c. ex literis in si.
¶ Tertio principaliter qō huiusmodi cā matrimonialis 2 stat⁹
non pōt principalr vt in arbitriū cōpromitti. est casus expressus in
9 d. c. cām 2 in. d. §. de liberali. ¶ † Qō aūt non vt in arbitratorem
pbo. primo qr arbitrator nō est aliud quam inter partes amicabi
lis cōpositor etiam si per viā arbitramēti permissa sit. vt in. d. c. de
extero. 2 in. c. super eo. in si. de transactio. 2 in. c. nisi essent. de preb.
2 plene no. in l. si. C. de transac. tn̄ in causa matrimoniali illa non
pōt fieri. vt est casus in. c. fi. de transac. ¶ Secundo considero tex.
in. l. si societatē. §. arbitroꝝ. ff. pro so. qui cū dicat arbitroꝝ duo eē
genera 2c. postmodū vnū dictorū generū declarādo fore arbitra
torū clare demonstrabat arbitri appellationē large sumptā sub
se cōprehēdere. mō tex. habeo in. d. c. causa qr in matrimoniali cau-
sa arbiter nequit assumi subdit rationē qr illa maiores exigit iu-
dices. Sz ea ratio ita pariter sibi locū in arbitratore vendicat vt
put in arbitro vt ex se liquet. igit 2c. Itē habeo tex. in. c. cōtingit.
de arbitro dicēte generalr phiberi ne sup rebus spūalibus cōpro
mittat in laicū solū. lz in eū clericū adiunctū sic. vt. e. ti. c. per tuas
subdit tex. rōnē. qr nō decet vt laicus in talibus arbitret. sed ea rō
vt ex se notū est in arbitratore pariter sibi locū vēdicat 2 arbitro.
igitur 2c. Laicus eni generaliter sup spūalibus cognoscēdi noscit
denegata fore potestas de re. eccle. nō alie. c. cū laicus. cū alijs. s. al-
legatis. 2 quidē oīa hec locū sibi vēdicāt in cā status hoc est legiti
mitatis naturalis. qm illa solū legitimū inducit matrimonium
ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. filiū diffinim⁹. 2 consequēter ea
nec trāsactiōe nec amicabili cōpositione cōferri pōt vel adiuu. ff.
de pac. l. ius agnationis. ff. de reg. iur. l. iura sanguinis. C. de pbat.
l. non epistolis. 2 l. nō nudis. cū si. Nec non existimo dicta Spec. 2
do. Bal. superius allegata dum volūt summarie lz nō per viā or-
dinarie contradictionis per secularē iudicē de spūali cā posse co-
gnosci duabus rōnibus. ¶ Primo qr cū ei sit denegata potestas
qualiscūqz sntie in spūalibus. vt. d. c. decernimus cū alijs allegatis.
10 ergo est denegata qualiscūqz cognoscēdi facultas. † Denegato enī
qualiscūqz fine denegatū videt qualecūqz eius principiū. ff. de spō.
l. 2 ratio cum si. ¶ Scdo qr pone clericū cōfessum ante libelli ob-
latione cum corā iudice seculari poterit tunc ille cām terminare.
certe nō. de iudi. at si clerici. eo qr sibi in clericos denegat iurisdi-
ctio. 2 tn̄ est certū qr isto casu partes iudicis nō erant inordinarie
cognoscēdo cū in cōfessum ante libelli oblationē nulle sint partes
iudicis nisi in exequēdo: alr in demādando. ff. ad l. aquil. l. pinde
§. notādum. ff. de iudi. l. si debitori. 2 in. c. dudū ecclesia. cū ibi not.
in glo. de elec. cum fint. ¶ Qō aūt nec incidēter corā arbitro seu
arbitratore possit ea specialis cā matrimonij ex qua infert ad le-
gitimitatē vel illegitimitatē tractari. pbatur qr quēadmodū cuz
corā iudice laico incidit specialis questio iuris ipse in cā cogno-
scēdo est incapax. vt in. d. c. lator. 2. d. c. tuam. 2 plene no. C. de iud. l.
quoties. Itē cōpari rōne cū illa incidit corā arbitro seu arbitrato
re. nec ob. ratio do. Bal. in. d. l. vnica. C. de cōfes. qr quāuis arbiter
ita cognoscēdo non videat vsurpare iurisdictionē ecclesiasticā. tn̄
pur sibi cognitio denegatur: qr nō est rō phibitiua cognitionis
ea scz vsurpatio iurisdictionis sed tota defectus ptātis qui circa
istas causas est in laico. vt. d. c. quāto. 2. d. c. decernimus. nemo au-
tem dixerit hanc incidentē qōnē non esse iur. qr quāuis certuz sit
inter cōiunctos cognatiōe spirituali puta suscipiēte alteri⁹ filiuz
de sacro fonte. §. suscepti parentē nō posse consistere matrimoniū
vt in. c. veniens. de cognat. spūali. xxx. q. i. c. i. 2 qō not. C. de nupt. l. si
aliūnā. tn̄ dubiū magnū est an ad hoc vt ea spiritualis cognatio cō
trahat. 2 cōsequēter phibeat matrimoniū requirat susceptionē
fieri de volūtate parētis eius qui suscipit. Ex his igit superest cō-
cludendū eā causam in qua hoc tractatur. scz an inter hos matri
monium esse potuerit. 2 cōsequēter ex eis nati sint legitimi cōpro-
mitti non posse.

Consilium. ccc.

1 ¶ Cōsuetudo longa iurisdictionem tribuit alias non habenti.
2 Heres ibi conueniri debet: vbi defunctus conueniri potuit si ibi
inueniatur: nulloqz proprio priuilegio excusetur.
3 Questio administrate tutele non dependet ab vltima voluntate.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In casu proposito prima fronte dicendū videt dictas dnas corā cōsulib⁹ mercā-
tie ad reddendā rationē tutele per earū genitorē. cui⁹
heredes sunt administrate cōueniri non posse eo qr hi cōsules seu
rectores artis iurisdictionē nō hnt nisi in cōuenientibus eius artis
exercitio. qm in alijs etiā aduersus psonas artifici nō possunt co
gnoscere aut statuta cōdere vt tradit. C. de iur. om. iud. l. si. C. de cō-
sti. pe. l. si. no. do. Bald. in. l. iij. §. eodē mō. ff. nau. cau. stab. no. Guli.
de cu. in simili. C. quo. ap. non reci. l. nulli. ¶ In cōtrariū tn̄ se hz veri-
tas duabus rōnibus. Prima qr eē lex longa ac antiqua cōsuetudi-
ne. vt psupponit isti iurisdictionalr cognouerint nedū de litibus
que vertunt occasiōe artis. sz et de alijs qbuscūqz. 2 inter quascūqz
1 psonas. igit iurisdictionē hnt hoc casu cognoscēdi. † qm longa cō
suetudo iurisdictionē tribuit alis nō habenti. C. de diuer. offi. l. vi-
ros. lib. xij. ff. de aqua plu. ar. l. si. de fo. cōpe. c. cū cōtingat. de penis
2 c. romana. li. vi. † Scdo qr cū ob predictā consuetudinē earū parēs
si viueret corā cōsulibus vocari posset vt administrate tutele ra-
tionem redderet: ita 2 iste filie eius heredes. est enim regulare vt
heres ibi conueniendus sit vbi defunctus potuit conueniri si ibi
inueniatur nulloqz suo proprio priuilegio excusat. ff. de iudi. l. he-

res absens.in prin.etiam cũ instãtia cum vincte defuncto inchoa-
ta non fuit.¶Ceterũ fuisset etiã si heres extra locũ fuerit in quo
iudicium originẽ sumpsit.tñ ibidem defendi dz.ff.eo.ti.l.si is qui
rome.Nec premissis refragaẽ primo dicta municipali censura cogni
tione litis que a guarẽtigia procederet dictis cõsulib' phiberi.sz
hec est hmõi.igitur ꝛc.¶Cũ respondeo litẽ hãc vt ex se notũ est
nõ a guarentigia procedere.sed a tutele administratione.tunc eñ
diceret pcedere ab ipsa guarentigia cũ instrumẽti tanq̃ guaren-
tigiati peteret executio.aut in casu pposito illud instrumentum
non vt postulet executio pducit.sz vt ex eo resultet pbatio susce-
pte tutele.cõstõ adẽ cũ loquit de instrõ guarentigiato pducto in
vi pendente executionis locũ nõ hz cũ illud pducit in vi faciende
pbationis.ita expressum no.do.Bal.ff.qõ fal.tut.l.plane.referẽs
ita se ibi viua voce audiuisse a Bar.aliã.l.ad hoc inducente.etiaz
ipse Bar.hoc not.in.l.filius.ff.qõ cum eo.Nec etiã refragatur qõ
scdo dicit municipali cẽsura caueri eos nõ posse cognoscere de li-
te aliqua aut testamẽto seu aliqua vltima voluntate depẽdẽte.sz
hoc est hmõi cũ isti cõueniãtur vt heredes ex testõ.igit qñ vt ex se
notum est lis pñs a testõ non depẽdet.qm nõ est dubitatio aliqua
verborũ testimonio nec iuris hereditarij dependet.ergo ab admi
3 strata tutela.†Clarũ aũt est qõ qõ administrate tutele nõ depen-
det ab vltima voluntate.Sed ab eadẽ penitus separatissima.qõ
euidenter ostendit:qz ea separata dicunt que aduersitatẽ factorũ
continẽt.vt dicit tex.simplr quẽ Bar.ꝛ Bal.valde cõmendant.C.
si vnus ex pluribus ap.l.i.ibi nec diuersitatẽ factorũ separationez
accipere ꝛc.sz tutele administratio.ꝛ vltima volũtas administrã-
tis.vt ex se liquescit facta continet diuersissima igit ꝛc.Ex his er-
go concludit consules.huiusmodi cause fuisse cõpetẽtes iudices.

Consilium.ccc.

1 ¶Testis verba debent ciuiliter intelligi non iudaice.Et nu.4.
2 Testis si dixerit tale quid indesinenter factũ esse:quãuis pbetur
aliquo paruo tempore illud factum nõ fuisse:nihilominus in fal
sum non incidit.ꝛ numero.3.
5 Verba aliquando ad impropriuim sensum reducuntur.vt testes
a falso saluentur.
6 Testis qui dicit in palatio aliquid factum esse:nõ est falsus licet
ipse extra palatium esset.
7 Testis deponẽs tertia die iunij occisum fuisse eum qui in octaua
eiusdẽ occisus fuerat:non incidit in falsum.si dicta tertia die mã
datum fuit eum occidi.Et similes casus vide nu.8.ꝛ.9.
10 Testes ad concordiam reduci possunt ne in falsum incidant.
11 Testis vt saluetur a falso ralatio intelligit facta simpliciter ꝛ nõ
in specie.
12 Testis qui dicit qõ titius possedit per plures ꝛ plures annos an
possit saluari si titius solum possedit per quatuor menses.
13 Dictio per duplicem habet significationem.
14 Terminus referens intelligitur in se specifice cõtinere omnia ea
ad que fit relatio.
15 Testis verba intelligenda sunt secundum cõem vsum loquendi.

¶In Christi nomine Amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio.¶In pposita cõsultatio-
ne vr prima fronte dicendũ esse dictos testes in crimẽ
1 falsi nõ incidisse.†Cõsiderandũ eñ primo ipsoꝝ testiũ
verba latissima que ciuiliter debẽt intelligi atq̃ ad moderationẽ
reduci ne in falsum incidãt.vbi si iusta ṽborũ corticẽ intelligerent
impossibilis foret euitatio falsitatis.hoc qdẽ pmo pbat ex eo qõ
tex.cũ glo.in.c.tenore.xxxi.dist.ꝛ in.c.pposuisti.lxxxij.dist.vbi ptz
qõ ꝛ si testis dixerit.nõ preterit dies qõ tale qd factũ nõ fuerit.lz
pbet q̃ aliquibus dieb' id actũ nõ est nihilominus in falsum nõ
2 incidit.qz ad ciuilitatẽ ṽba dicta reducũt.¶†Scdo pbat ex tex.
cũ glo.in.c.si qs vult.xxxvi.dist.vbi ptz q̃ ꝛ si testis dixerit tale qd
indesinenter factũ esse quãuis pbet aliquo paruo tpe illud factũ
3 nõ fuisse nihilominus in falsum nõ incidit.¶†Tertio pbat ex
tex.in.c.significatũ.de pbẽ.in.c.de qbusdã.xxxvii.di.cũ gl.c.nunq̃.
de cõse.di.v.cũ gl.ꝛ ex tex.cũ gl.in.c.reuera.de cõse.di.ij.ꝛ ex text.de
cõse.di.v.sint tibi ꝛ in.c.si laicus.ꝛ.c.sacerdotibus.xxxi.di.ex text.l.
si qs ita.ff.de cõdi.ꝛ demõ.ex eo.qõ not.glo.in aut.vt determinat'
sit numer' cleri.sup ver.semp ex eo q̃ no.Bar.in.l.i.ff.so.mat.in.l.
i.§.fluminũ.ff.de flu.ꝛ in.l.celsus.ff.de vsuca.ꝛ in pe.C.ꝛ q̃ no.in.l.
seruitutes.ia vilia.ff.de seruitut.ꝛ in.l.i.§.quotidianã.ff.de aqua
quoti.ꝛ esti.ꝛ qõ plene no.do.An.in proe.decre.in quib' ptz testẽ
dicẽte tale qd assidue cõtinue seu quotidie factũ est falsum nõ in-
cidere qñuis pbetur aliquo paruo momẽto tpis id factũ nõ eẽ.
4 †Sunt eñ verba ne testis in falsum incidat ciuiliter intelligẽda.
arg.ff.de seruitu.l.si cui non aũt rigorose seu iudaice.vt not.glo.ff.
de dam.infec.l.damni.la grãde.in.§.si is qui vicinas.que incipit
quidẽ iudaice ꝛc.haberi eñ debet humanitatis ratio.ff.ex quib'
5 cau.maiori.l.si cui.ibi habebit ratio hũanitatis ꝛc.¶†Secundo
principaliter considerandũ aliquãdo verba ad impropriium sen-
sum duci.vt testes a falso saluant hec quidez probat.primo ex eo
quod no.Barto.in.l.i.C.de vsufru.in.l.sed.ꝛ si possessori.§.idem
si iurauero.ff.de iureiuran.dicens ar.dicti.§.itẽ si iurauero testem
in falsum nõ incidere dicentẽ vsumfructũ relictũ esse eius rei que
vsu consumptibus est quãuis eñ sm pprĩã significationẽ falsum
dixerit:qz rei vsu consumptibilis nõ est vsusfructus.tñ saluat sm
6 pprĩã ꝛ largã vocabuli significationem.¶†Scdo pbat ex eo qõ
no.Bar.in.l.i.in prin.ff.de no.oper.nũ.dicens qz existens in pala-
tio potestatis deponẽs de actu facto in palatio epi cũ interroga-
retur in quo loco actus ille celebrat' extitit rñdit in hoc palatio
non incidere in falsitatẽ.eo qz quãuis sm propriã significationez
pronomẽ hoc demõstratiuũ fit ad oculum corporis.vt in.l.nemo
ff.de here.insti.ꝛ.l.si stipulatus fuero hanc summã.ff.de ver.oblig.
tñ in casu pposito est demonstratiuũ ad oculũ intellectus q cẽset
se referre ad palatiũ epi.Triplex est eñ oculus.vt no.glo.ordi.in
7 c.quoniã.de elec.lib.vi.¶†Tertio pbat est tex.singulari in.c.pe
riculose.de pe.di.i.vbi patet testẽ deponentẽ tertia die Junij occi-
sum fuisse eum qui in veritate occisus fuerat in octaua eiusdẽ nõ
incidere in falsum si dicta tertia die mandatũ fuit eũ occidi.quã
uis enim proprie dicatur occisus in octaua:tamen inspecta volũ
tate mandantis declarata die tertia eadem occisus fuisse dicitur.
8 ¶†Quinto pbatur ex eo qõ eleganter terminat do.Bal.in.l.di-
uortio.in prin.ff.sol.ma.vbi ex tex.in ver.neq̃ eñ.iuncta glo.dicẽ-
te ex larga significatione id fieri tpe vindemie.qõ factum fuit pa-
rũ ante vindemiã.dicit testẽ dicentẽ id factũ tpe guerre qõ factuz
fuit parũ ante ꝛ an in ipsius guerre trepidatione non incidere in
falsum qñ ex larga ꝛ impropria significatione qõ factum fuit pa
rũ ante guerrã atq̃ in ipsi' trepidatiõe tpe guerre factũ fuisse di-
ci põt.pro quo allego tex.valde notabilẽ.in.l.pedius.in prin.ff.de
incen.rui.ꝛ nau.ibi post:ibi dñ dicit posse etiã dici ex naufragio
rapere eũ qui cũ nondũ naufragiũ fiat in naufragij trepidatiõe
9 rapit ꝛc.¶†Quinto probat ex eo qõ no.Bar.in.l.si finita.§.si añ
ff.de dã.infec.vbi per illũ tex.dicit testẽ deponentẽ eos qui eodem
tpe heredes instituti fuerãt in disparib' portionibus fuisse insti-
tutos equaliter in falsum nõ incidere.qz dictio illa equaliter ex
larga sua significatiõe refert ad paritatẽ tpis posito qõ ex ppria
referat ad paritatẽ rationũ.vt in.l.interdũ in prin.ff.de here.inst.
accedat etiã ad hoc qõ no.Spe.in ti.de notorio crimine.§.fama.
ṽsi.qd si testis.ꝛ Bal.in.l.data.C.qui accu.nõ pos.ꝛ in.l.si defensor.
§.i.ff.de interro.act.accedat etiã qõ plene no.de testi.in.c.cum tu.ꝛ
qõ no.Bar.in.l.fi.§.creditũ.ff.si cer.pet.ꝛ in.l.inter stipulantẽ.§.i.
ff.de ver.obli.ꝛ in.l.insulã.§.fructus.ff.sol.mat.ꝛ in.l.gallus.§.ille
casus.ff.de liber.ꝛ posthu.ꝛ do.Bal.in prima constitutione.C.in
§.quibus.Inno.in.c.cũ contingat.de offi.deleg.Jo.and.in addit.
in ti.de teste.§.iam de interrogatorijs.ver.quid si vnus.In quib'
10 oibus habent testes si aduersi videãtur.†tñ ad concordiam redu
11 ci debent cum põt fieri ne in falsum incidant.¶†Ultimo videt
ista questio decisa in terminis q Bar.in.l.iulianus quoq̃.in pñc.
ff.de here.insti.dicens formaliter q̃ quãuis natura termini se refe
rentis illa sit vt relationẽ facere intelligat in specie nõ simplr tñ
vt est casus in.d.l.iulianus.tñ vbi si relatio in specie fieret testi in
falsum incideret.tunc vt testis saluet tolerat:vt relatio intelliga-
tur facta simplr nõ in specie quo ad ola alleg.l.iij.C.de neg.gest.ꝛ
l.omnia.C.de iniur.cum suis glo.Sic itaq̃ in pposito cũ testes exa-
minati super articulo dicẽte qõ Joãnes post mortẽ dñe Joanne
possedit per plures annos.Rñdent qõ possedit modis ꝛ formis
tpe ꝛ tẽporibus in capitulo annotatis censet se retulisse ad tẽpus
in.c.contentũ simpliciter nõ aũt ad illud in specie.ꝛ sic videat de-
posuisse de possessione p certa parte dicti tẽporis nõ totaliter.vt
crimẽ falsitatis euitent qõ incurrerent si intelligerem' relationez
factã fuisse in specie cum in veritate nõ possederit p quatuor an-
nos.vt sonat capitulũ.sed p aliquos mẽses predicta igitur auto-
12 ritate do.Bar.videt ista qõ terminata.¶†Ceterũ vt ꝛ ipsi testes
saluẽtur nõ est absurdum verba illa per plures annos iproprĩãdo
exponi.i.mẽses.cũ ꝛ repiam' verbũ anni pro septimana expositũ.
vt no.gl.in.c.pposuisti.lxxxi.di.super verũ.anno vicis sue.ꝛ aliqñ
verbũ dici pro anno positũ vt ptz in.c.hoc tpm.xxxiij.q.ij.¶His
tñ nõ refragãtibus cõtrariũ de iure ar bitror.cõsidero nãq̃ pverba
illius articuli.possedit per plures ꝛ plures ãnos ꝛc.significat pos
sessionẽ tpis annorũ quatuor perfectorũ.qõ qdẽ demonstrat pri-
mo ex geminatione dictiõis pluralis que significat numerũ duo-
13 rũ duplicatũ.vt no.Bar.ff.arbo.fur.cesl.l.si gemina arbor.†ꝛ ex di
ctione.per que duplicẽ habet significationẽ.primo cõsummatio-
nis seu perfectionis eius rei cui adijcitur.de verbo.signifi.l.vrba-
na.§.pernoctare.ff.de adulte.l.ij.§.peregisse.¶Scdo cause efficiẽ-
tis.xij.q.i.vt veritatis vbi est tex.notabilis.Cũ igitur testes dicant
dictũ Joãnem possedisse tẽpora ꝛ tẽporib' in articulo ãnotatis
merito videtur deponere de annis quatuor ex ea notissima regu-
14 la.†que habet qõ terminus referẽs intelligitur in spe specifice cõ
tinere oia ea ad q̃ fit relatio.ff.de here.insti.l.asse toto.ff.de condi.in-
sti.l.institutio talis.ff.de condi.ꝛ demonstra.l.si ita scripsero.ff.de
re iudi.l.in summa.ꝛ.l.ait pretor.§.si iudex.cũ si.hoc aũt verũ esse
manifesto.primo ex eo qõ notabiliter no.gl.in.l.stipulatio.ista.§.
hoc quoq̃.ff.de verb.oblig.in.l.i.C.de vsu.ꝛ clarius ꝛ notabilius
Inno.

Inno.in.c.clamor.ad fi.extra de testi.& in.c.cū causam.eo.tit.spe.eod.
tit.de teste.§.nunc tractādū.ver.hoc quoqꝫ notandū qui dēs.ar.ex
his iis.de spon.&.l.semp in stipulationib⁹.ff.de re.iur.cū si.illā tra-
dunt theoricā.s.ꝙ testiū dispositio semp ſm cōmunē populi intel
1; ligentiā nō aūt iurisperitorū subtilitatē est intelligēda.†Non enī
testes idiote deponētes put sunt isti de quib⁹ querit notitiā hāt
subtilis interpretationis verbis iure date.& igit ad vulgarē intel
ligētia cōsuetudinē eorū verba referunt.vt not.glo.ordi.ff.de testa.
tu.l.si nepotes.C.fami.erci.l.quoties.ff.de ori.iur.l.ii.§.i.qualitas
enī loquentis intelligentiā verbi causa.dicit tex.de maio.& obe.c.
solite.modo qs dubitabit ꝙ si ad ſm dicētē talis p plures & plu-
res annos possedit testis rūdeat ꝙ possedit tpibus in articulo ex
p̄ssis.Cōis intelligētia rōnis illa erit vt intelligat deposuisse de
possessione annorū plurū non aūt mensiū certe nullus sani capi
tis aliter estimabit.Scdo demonstro ex tex.notabili in.l.C.vt act.
& ob.hereabi dum dicit ne propter nimiam subtilitatē latitudo
verbo_r impediat &c.Et tex.notabilē in.l.sicut.§.si debitori.ff.qb.
mo.pig.vel hypo.sol.ibi dū dicit.he āt subtilitates a iudicib⁹ nō
admittunt &c.qui tex.ius dicentē docet.vt iuxta bonū & equū ver
ba apud se loquētium intelligat non aūt eorū vim nimia subtili-
tate extingat nimia enī subtilitas plerūqꝫ perniciose errorē indu-
cit.ff.de ver.ob.l.si.seruū.§.sequit.& qđ plene no.extra de iudi.c.di
lecti nullus aūt prudēs iudicabit quomin⁹ nimia subtilitas hec
sit & ab intētione testis deponēs alienat dicere ꝙ cū articulo nar
ranti possessionē annorū quatuor testis dicit verū esse ꝙ possedit
tēporibus in articulo deductis ea vba intelligant ad tps articuli
simpliciter id est ſm qđ nō āt specifice.Debet igit iudex talē inter
pretationē que sensum loquētis non exponit:sꝫ perimit aufugere
dicit notabilr de accu.c.cū dilecti.ibi dū dicit nō perimāt sed ex-
ponant &c.¶Tertio illud demonstrat tex.xxii.q.vlti.in.c.quacū-
qꝫ arte.sic dicēs.quacūqꝫ arte vbo_r quis iurat ita ꝙ iurat accipi
10 tur sicut ille cui iurat intelligere dꝫ.†Sed iudex cui testis isti iu-
rauerūt intelligere dꝫ eorū dispositionē ſm cōmunē vulgi intelli-
gētiā que est illa quā.ꝫ.dixi nō aūt ſm perniciosam iuris subtili-
tatē.igit &c.humane etenī aures talia vba nostra iudicare dñt re
gulariter qualia foris sonāt.dicit text.xxii.q.ii.in.c.humane aures.
ff.de suppel.leg.l.labeo.ff.de leg.iii.in.l.non aliter.cū si.qđ maxime
verū est vt falsitatis crimen qđ in eo cōmissum est vt puniatur qđ
publice interest.dicit enī tex.notabilr pro publica vtilitate cōtra
subtilē disputandi rationē multa in iure ciuili recepta fore.ff.ad
l.aquiliā.l.ita vulneratus.§.ita aūt.Nec refragat dicte.l.iii.& di-
cte.l.dñm.per quas se fundat Bar.qn ibi loquit in verbis legis
que vt cum a'ia lege ad cōcordiam reducātur extraneā interpreta
tionē admittūt.de elec.cū expediat.lib.vi.de inoffi.donat.l.vnica.
¶Ex quibus concluditur dictos in falsi crimen incidisse.

Consilium.cccii.

1 ☞ Emere annuos redditus an liceat.& qđ annuus redditus cō
putatur inter immobilia.Et nu.2.3.
4 Contractus ille licitus est per quem quis iusto pretio fructus ali
cuius fundi ad vitam emit.Rationem vide ibidem.
5 Usura quando facta relatione protestationis que allegat esse vsu
ra ad antecedens rei date resultat cōtractus innominatus nunꝗ
illa prestatio est vsura.

¶In Christi nomine amen.

1 Omnipotētis dei postulato suffragio &c.
¶Ego hūc cōtractū†quo
ꝯde collis pro mille sibi datis irrepetibilr pmittit an-
nuatiꝫ dare Michaeli & domine Bartholomee ad eo
rū vitā centū viginti censeo de iure licitū nec in se continere vsure
crimē.Istud aūt primo demōstro ex casu in.l.fin.C.de re.pmut.vbi
legislator dicit illū contractū licitū esse p quē donans rem aliquā
cōuenit vt donatarius sibi quid annū prestet.& tamen certum est
qđ esse poterit casus in quo id prestandū excidat in notabili quā-
titate id qđ donatū est attento maxime qđ annua seu mēstrua sti-
pulatio ad stipulātis heredes cū effectu trāsitum facit.ff.de vbo-
rū obli.l.stichū.vbi est casus ſm vnū intellectū.¶Scdo probo ex
casu.c.ad nostrā de re.eccle.nō alie.vbi papa etiā in integ.restituit
aduersus illum ꝯtū per quē ipsa pro libris.lxxx.sibi a laico datis
villā quādam in feudū [illegible] cederit ex cuius puētibus ipse p̄io āno
vltra summā [illegible] perceperat & p multos etiā postmodū ānos sum
p̄serat [illegible] fructus.& sic apparet ꝙ ibi ex forma sui licitus est ille
ꝯtus quāuis in notabili quātitate laicus ex villa fructus perce-
pisset vltra summā per se ecclesie datā.ergo nō vsurarius.qn tunc
2 nullus & sic nec esset in integrum restitutio necessaria.¶†Tertio
pbatur ex eo qđ firmat Inno.in.c.in ciuitate.de vsur.& Archidi.
xiii.q.iii.in.c.quicūqꝫ volentes illū ꝯtum esse licitū per quem qs
ad certum tps redditum certū emit in re aliqua ꝯstitutū quāuis
certū qđ vsqꝫ ad finē tēporis illi⁹ plus satis de redditu percipiet
quā sit datū pretiū eo qꝛ iste est purus & licitus ꝯtus vēditionis.
qn vna ex parte adest pretium ex alia vero res.i.certus redditus.
3 ¶†Quarto cōsiderandū qđ per dictū cōe dicta centū viginti ad
vitā horū solū dari pmittunt.Unde hmōi cōuētio quātitatē ipsam
quā pcepturi sunt reddere hꝫ incertā quāuis enī possibile sit eos
ex longa vite duratiōe multo magis pcepturos quā sint ille mille
date nihilomin⁹ possibile est etiā in ꝯtū pp ter supuenientē mortē
subitaneā.Unde ratio huius incertitudinis cāt tollerātiam con-
tractus & ab eo vsurā excludit ad hoc tex.de vsu.c.nauiganti.C.e.
tit.l.ea lege.&.l.si ex pactiōe.x.q.ii.precarie ſm intellectū Hosti.ad
hoc accedat determinatio pe.& Cy.in.l.si pater.C.de inoffic.testa.
Bal.C.de vsu.l.ea.la.ii.Archi.in.d.c.quicūqꝫ.Host.in summa.in tit.
de vsu.§.an aliquo v.qd de his.Jo.an.in add.in Rubrica de vsu.
& Oldra.in cōsi.ccix.volētiū licitū esse ꝯtū per quē qs iusto p̄tio
fructus alicuius fundi ad vitā emit quia quāuis possibile sit eū
vt ex longo vite cursu magis ex fundo pcepturū ꝙ p̄tiū fuerit ni
hilominus ꝯtū etiā est possibile pp supuenientē casum mortis re
pētine lꝫ aliter tractauerit de hoc ipse Bal.in.l.i.C.de his que pe-
4 ne no.¶†Ultimo ad hoc accedat doctrina do.Bal.in.l.cūctos
populos.C.de sum.tri.dicēs ꝙ qn facta relatiōe prestatiōis q̄ alle
gatur fore vsura ad antecedens rei date resultat ꝯtus innoiatus
nunꝗ illa prestatio est vsura:qꝛ nō est lucrū.sꝫ est qdā recōpēsatio
debita hincinde.Cū itaqꝫ in pposito facta relatiōe horū centum
xx.q̄ sunt ānua p̄statio ad antecedens.s.datorū mille resultat ꝯt⁹
innoiatus do vt des.igit est ꝯñs dicere vt iste nō sit ꝯtus vsura-
rius.nō enī est aliud hic in ꝯtu ꝙ dare pecuniā vt annu⁹ reddit⁹
detur ꝙ conuenire incidit in specie ꝯtus innoiati do vt des.vt.l.
5 si.ff.de cōdi.ob cau.¶†Aduertēdū enī qꝛ pbabiliter dubitari pt
an iste ꝯt⁹ emptio.qn vna ex pte.s.Michaelis & Bartholomee
interueniente pecunia.ex alia vero.s.cōitatis interueniente pmissio an-
nui redditus in gñe quo casu cū in gñe qd vēdit cogit ipse vendi
tor ad trāslationē dñii.vt notabilr firmat Bar.in.l.si dom⁹.§.de
euic.de le.i.ar.l.ex ēpto.§.empto.ff.de act.empti.an vero sit contra-
ctus innoiatus do vt des.attēto ꝙ cōuētio est ad illū apta nata:&
in hāc vltimā ptē inclino eo qꝛ vbi pbabilr dubitat an conuētio
aliqua incidit in spēm ꝯtus noiati vel innoiati in dubio semper
iudicare debemus ꝯtū innoiatū.tex.est notabilis in.l.i.ff.de esti-
matoria actione.& in.l.si gratuitā.in prin.ff.de p̄scri.ver.& plene
dixi reprobādo do.Bald.oppositū dicentē in.l.aristo.ff.de dona.
ergo erit iste ꝯtus innoiatus.s.do mille vt des talē annuū reddi-
tum.& sic rē immobilē.annui nāqꝫ redditus inter immobilia cō-
putant.dicit tex.in aut.de nō [illegible]c.in.§.hec igit.in.l.iubem⁹.la grā
de.C.de sacrosan.eccle.& in c[illegible]ui.in.§.cūqꝫ annui.de verbo.sig.
Nec est dicendū dictū contr[illegible] presumi in fraudē vsurarū factū
qualitas enī psonarū q̄ omittī iubet p̄sumi facit oppositū.ff.de
re mili.l.nō ois.§.a barbaris.Et per hec elegantissime dicta pro-
ximum celeberrimum consultorem confirmo.

Consilium.ccciii.

1 ☞ Subscriptio vbi requiritur priuate scripture sufficit illā in
totam scriptam esse manu eius qui se subscribere debet.
2 Sigillum vim habet subscriptionis.

¶In christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
¶Hec scriptura priuata o-
lim magnifici Gentilis Padulphi scripta atqꝫ trino
teste notata plenā in iudicio facit pbationem de pecu
nia sibi mutuata per Uincentiū & Ludouicū atqꝫ oblatiōe bono
rum aduersus quoscūqꝫ casus est in.l.scripturas.C.qui pot.in pi.
ha.vnum est qđ refragat.s.quod eadē subscripta nō fuerit manu
ipsius Gentilis.qđ requirere videt tex.in.d.l.scripturas.Sed ad
1 hoc rūdetur dupliciter.¶†Primo qđ vbi requirit subscriptio p
uate scripture sufficat illā i totū scriptā esse manu eius qui se sub-
scribere debet put hic fuit casus in.l.cū antiquitas.§.si.C.de testa.
2 †Scdo qꝛ hec premissa scriptura sigillata fuit dicti do.Gentilis
sigillo.qđ quidem vim habet subscriptionis.cū ex vtroqꝫ pariter
si dolus adhibitus nō fuerit cōsensus seu ratihabitio designetur
C.de re non alie.l.distrahente.ff.de pign.l.fideiussor.§.pater ser.C.
pl⁹valere qđ agit in.l.si.de so.c.ii.cū si.Et ita in pposito casu dico.

Consilium.ccciiii.

1 ☞ Uenditiōis ꝯtus fraudulēt⁹ p̄sumit ppter p̄tii quātitatē.&
ex eo qđ vēditor remāsit in possessiōe titulo cōductiōis.nu.iii.Et
ex eo qđ emptor solutus sit facere contractus fenerationis.nu.4.
2 Obscura in re iudex semp pclivior esse dꝫ ad pbādū cōuentionē.

¶In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶Plura sunt que alle-
1 gātur†ad presumēdum hūc ꝯtū vēditionis fraudulē
tū primū p̄tii quātitas.illa etenī fraudulētā vēditio
nis ꝯtū censet ostēdere euidēter tex.singularis & melior qui repe-
riat in iure in.c.i.ver.qs enī dubitat.qualiter enī feudū alie.poter.
in vii.feu.Sed ad hoc rūdet qđ tex.ille loquit cū datur paucitas
pretii in gradu superlatiuo.puta qꝛ rēꝫ valoris mille vēdere quis
pro centū.& hoc est qđ dicat tex.ibi vilissima &c.secus aūt vbi pre-
tii paucitas & paruitas nō esset immoderata.puta qꝛ nō in maxi-
ma quantitate.s.dimidiā iusti pretii.tunc enī potius presumit de
ceptio interuenisse in pretio vēditionis vere ꝙ ꝙ cōtract⁹ fuerit

simulatus.qd euidenter ostendo:qr quoties nihil sint captione in
uestigari pot eligendu est qd minus hz iniqtatis.ff.de regu.iur.l.
quoties nihil.Sed hoc eligere qd censeat deceptio in prio ℞ ven-
ditio fuerit vera minus hz iniqtatis cu per hac via 3ctus maneat
validus.vbi si presumat simulatio ppter paucitatem pretij rema-
2 neat innalid⁹ igit ℞c.†In re etenim obscura vt hec est dat iuriscon-
sulti doctrina.vt iudex semp pcliuior esse debeat ad coprobandu
conuentione.ff.de donat.inter vi.l.cu hic status.§.penitentiam.ibi
du dicit qd si in obscuro sit pcliuior esse debeat iudex ad coproba
dum conuentione ℞c.inniti em debemus semp actus validari no
corrario.ff.de re.du.l.quoties.de verbo.sig.c.abbate.cu si.Nec re-
fragat qd dicit hoc presumere deceptione in pretio fore psumere
debemus delictu cotra.l.merito.ff.pro so.℞.c.estote.de reg.iur.cum
si.qm dico dispositio illoru iuris locu no esse vbi ex eo qd delictu
presumit venit reus absoluendus prout in casu pposito.tuc em in
eius fauore delictu presumit.vt no.glo.singularis in.l.qui iurasse.
3 ℞ ibi Barto.§.si pater.la.ff.de iureiu.allegat scdo†qd ipse vendi-
tor reperit post facta venditione fuisse coditionis titulo in re ve-
dita:hz certe nec ex hoc fraudis seu simulationis psumptio causat
qm.l.sicut.§.supuacuu.ff.qui.mo.pig.vel hypo.solu.ex quo dr psu-
mi fraudulentu veditionis 3ctu cu ex internallo reperit venditore
re vedita possidere.qm pot multiplr rndere.Primo qr ille loquitur
vbi ex internallo reperit veditor in possessione substatialib⁹ 3ct⁹
emptionis nodu cosummatis.vt qr nodu ipsi venditori pretio so-
luto vt patet ibi du dicit.veru em pecunia soluta no sit.Secus aut
si soluto pretio reperiat possidere:qm tuc fraus siue simulatio no
psumit.ad hoc allego tex.valde no.in.l.tenet.§.sz ℞ si eade.ff.de ac.
emp.vbi est expressum fraude seu simulatione no presumi quauis
sit conuentu.vt post 3ctu emptionis in singulis suis substatialib⁹
absolutu emptor veditori parte vedite rei vendere teneat.imo ad
hoc agi pot actioe ex empto tanq ipso 3ctu psupmto ℞ no simu-
lato.Scdo pot rnderi dictu.§.locu no habere vbi reperit vedi-
tor in rei vedite fore possessione ex titulo donationis.℞ sic no pos
sidere:sed detinere:vt in pposito casu.Hoc quide pbat primo si-
militudine casus positi in.l.si pignus.ff.de pi.ac.vbi no arguit iu-
riscosultus 3ctu pignoris simulatu ex eo qr debitor reperit illud
postea a creditore retinere conductu.Scdo pbat ex similitudi
ne.l.quedam mulier.ff.de rei ve.vbi iuriscosultus cotractu donatio-
nis no arguit simulatu ex eo qr repit donatarius in possessioe rei
donate postea fore tanq coductor.Tertio pbat ex.l.si sterilis.
§.si tibi.ff.de actio.emp.℞.l.qui fundu.ff.de contrahe.empt.vbi in
veditione expssum est illa simulata no censeri:eo qr veditor in ea
postea reperiat ex conductionis titu.℞ huius duplex ratio.Prima
qr ipse coductor possidere no cesef cu conducenti nunq sit animus
possessionis adipiscende.vt.d.l.pignus.Cu ergo reperiat penes
emptore dominiu ℞ possessio no reperit iure cautu qd simulatio.
no presumi faciat posterior rei vedite detentio p venditore habita
Scdo:qr ex quo ex noua causa seu possessione vendite rei vendi
tor reperit.vt puta qr titulo 3ductionis vel als cessat cuiuslibet
cessionis circa precedete 3ctu psumptio.C.de do.ante nupt.l.i.vbi
4 est expressum.†Allegat tertio qd persona dicti tpis post huioi
veditiois 3ctu coiter fenerare cosueta est simulatos 3ctus in frau
de vsuraru facere vnde presens psona qualitas inducere dz psum
ptione qualitatis eiusde in eiusde psona quo ad tps preteritu:vt
est expssum.C.de pba.l.ex psona.ff.eo.ti.l.no est necesse.ff.de adult.
l.i.§.si magistratus.qd etia pcedit vbi agit de psumendo delicto
qm vsus dei inquendi de pnti psumptione delicti in eode genere in
tps preteritum inducit.C.de adult.l.si qui adulteri.vbi est tex.no.
Sed ad hoc rndetur q ℞ posito q ℞ ipsa feneradi consuetudo
presumptione induxisset simulationis atq fraudis in presenti co
tractu:nihilominus illa purgata est ex eo:qr venditor ipse ex inter
uallo post venditione cosensum prestitit emptori rem illa venden
ti.℞ qd plus est parte pretij ex huoi alia venditione habiti pcepe-
rit.Cu em ex cosensu que prestitit veditori rei que posito 3ctu prio
simulato sua manebit merito censet breui discursu tpis cosentiens
ei qui vendit prius vedidisse.Ad hoc optime.ff.de dona.l.in edili-
bus.§.q filius.ff.si cer.pe.l.nummularia.ff.de dona.inter vi.l.iij.§.si
debitori.Et cosequenter hec veditio scda inducet purgatione frau
dis seu simulationis posito qd eade interuenerit in veditione pria
ad hoc vult.l.si ob turpe.ff.de codi.ob tur.cau.℞.c.i.e.ti.q coiter p
alios in hac ca consulentes allegant.allego tex.expressum in.l.i.in
ver.trasact.fm vnu intellectu.C.de plus pet.l.iulianus.§.si qs col-
ludente.ff.de actio.emp.in quibus est expressum qd scda conuetio
cotinens id qd prima facta p sciente dolu seu fraude in prima in-
teruenisse ipsum dolum seu fraude prime purgat.Et hec addita
sufficiant circa predicte consultationis articulum.

Consilium.cccv.

1 Donatio duoru miliu facta pluribus psonis tanq excedens
legitimam summa:an indigeat insinuatione.Et nu.1.3.4.℞.5.
6 Scriptura priuata se referens ad aliam scripturam an fide facit
illa non exhibita ad quam sit relatio.
7 Scriptura integra debet produci ad faciendum fide de intentio-
ne producentis.
8 Instrumentum narras venditione predij:non tn continens pretij
couentione:venditionem non probat.Rationem vide ibidem.
9 Probatio testium ℞ instrumentorum parem vim obtinent.

In Christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
Circa Uno ad septimu in quo
1 queritur†an hec donatio duoru miliu facta per dictu
Mariotu dictis pluribus psonis tanq excedes legiti-
ma summa insinuatione no indiguerit.Breuiter dicendu quod
ista questione mouet Io.an.in addi.Spe.in tit.de dona.§.i.in ad
ditione q incipit.plus dicit Symo Uincentinus.vbi referes Sy
mone determinat qd sic.qr quauis cosiderata portione singuloru
donatarioru inter quos equaliter venit summa diuideda ipsa do
natio excedat legitima summa.tn 3siderata psona donatoris ℞ sic
ipsam donatoris psona certu est debere 3siderari.cu legitima igi-
tur insinuatione in donatione requisiuerint:qr donatorib⁹ ℞ ipso
rum indenitati 3 donatarios puidere voluerint.C.de donat.l.ia-
2 ta.†Scdo ad ide allegat.l.iij.§.si.ff.de duo.re.vbi est expressum qd
quauis coplures sunt psone ad eade summa obligate plures duo
ad essentia censeant obligationes vt.l.eade.in si.℞.l.si reus.in eod.
ti.insti.eo.§.ex huoi.ff.de fideiusso.l.generalr.tn ipsam obligatio
ne vnu censet lex.qr vnu est debitu vna debita res est soluenda.Ita
igitur in pposito quauis quo ad essentia plures sint donationes
pluralitate personaru quib⁹ donatio facta est 3siderata tn vnica
censeat ppter vnitate psone donatis:qr eode tpe oib⁹ facta est vni
tate summe debite:qr vna summa quatitatis oibus promissa est.
3 †Tertio inducit.l.si ide cu eode.§.si.fm vna lectu.ff.de iurisdi.
om.iud.℞.c.apostolice.ibi dum dicit eide vel diuersis ecclesijs.de
dona.Et ego hanc sniam cui 3dicente no reperio vera esse existi-
mo primo arguendo de re ad psonas qd ar.est in iure validu.ff.de
val.℞ pup.l.si plures in prin.cu simi.Dicimus em qd si vna eodeq
tpe pluriu reru que adinuice cumulate summa legitima excedut.
separate aut non facta donatio est quauis quo ad essentia plures
sint donationes.vt tot quot res.l.scire debemus.℞.l.qd dr.cum si.
ff.de verb.obli.tn eo respectu vt requiratur insinuatio ppter vni
tate teporis vnitateq persone vnica censet esse donat:o.vt patet
C.de do.l.sancimus.§.si qs aut.el primo.a 3trario sensu.℞ firmat
Bar.ff.de dona.l.modestinus.Bal.in.l.illud.C.de sac.san.eccl.po-
nit Spec.in ti.de dona.§.i.versi.quid si aliqd.Ita igit in proposi-
to dicendum in hac donatione eode tpe vnius summe per vnum
4 pluribus personis facte vt vnica censtat.†Quinimo eade con
clusio probat ex tex.ad propositu notabili in.l.si.de duo.re.vers.si
itaq generalis donatio iuncto tex.in prin.eiusde.l.igit du dicit
velle ecotrario multi debitoris vnu creditore ℞c.vbi p expressum
dr qd quauis complures sint creditores debitores eiusde plures
quo ad essentia censeant obligationes.ff.de fideius.l.si vnus tn qr
ex vno stipite vnoq fonte cotractus descedit.vt qr tps vnicus de-
bitor vnius causaq debiti eadeq actio ambobus competens igi
tur vnicus iudicat cotractus ℞ cosequeter in proposito vnica do-
5 natio pposito casu insinuatione requirens.†Ad idez accedat
vltimo tex.insti.de le.§.si eade vbi est expressum qd si eade res plu-
ribus legata fuerit:vnicu tn est legatuz cuius prestatio in plures
scindit.Ita igitur in proposito si eade summa pluribus donata
fuerit vnica est censenda donatio:℞ cosequeter necessaria insinua
tio ipsius rei donate prestatio scindat in plures.Et hec sufficiant
6 quo ad septimu.†Quero quo ad vltimu in quo queritur an dі
cta scriptura priuata in donatarios pducta plena faciat p ipsis
probatione si vna cu eade no pducat scriptura alia scripta manu
Antonij subscriptaq manu eorudez ad qua dicta scriptura do-
nationis se refert.Breuiter dicendu pnto qd non qr dicta scri
ptura donationis se referes intelligit velle in se cotinere oia con-
teta in scriptura ad q relatio fit.ff.de codi.insti.l.institutio talis.
ff.de codi.℞ demo.l.si ita scripsero.ff.de hered.insti.l.asse toto.cu si.
Cu igit ipsa scriptura ad qua relatio fit:intelligat propter predi-
cta esse pars scripture se referetis ad illa igit est 3ns vt si non p-
7 ducat no censeat scriptura se referens integraliter producta†tuc
ergo succedit doctrina do.Bar.in rub.de no.ope.nu.approbata
per do.Ant.in.c.i.de proba.℞ Bar.l.in ciuile.ff.de le.dicit qd quo
ad probatione sue intetionis iudici facieda necesse est pduci scri
ptura integrale.Unde si producat pars iudici costare no dr de p-
ducentis intetione.ad hoc de fi.instru.ca.cotingit.Est em impos-
sibile qd in parte no producta qd cotineat qd detrahit ei qd con
8 tinet in parte producta vel illud ide limitet.†Scdo ide probat
ex eo quod notanter scribit in.l.i.ad si.C.de contrahe.℞ comitten.
Cuius dictu approbat do.Bal.in.l.i.C.de re.alie.non alie.Bart.
in.l.admonendi.ff.de iureiu.dicens quod in instrumentum nar-
rans venditione pretij.non tame continens pretij couentione ven
ditione no probat ea rone:qr ex quo ipsum instrumentum non est
plenarie cotractus celebrati narratiuu igitur ex imperfecta nar-
ratione eius probatio reddit dubia.℞ cosequenter pbante no re-
leuatis.de proba.c.in presentia.cu si.Ita igit in pposito ex eo:qa
non

non pducitur scriptura illa ad quā se refert hec scriptura dona-
tionis nō intelligitur plene cōstare de intētione istius pducētis
cū in ea ad quā fit relatio esse aliqd posset detractum vel limitati
num hui⁹ scripture cōtinētis donationē ex quo iudex aliter infor
maret ꝙ informet. ¶ Nūc igit est consequens vt ipsa donationis
9 scriptura plenā fidē pro producēte nō faciat. ¶ †Ultimo ad hoc
accedat rō: qꝛ parē vim obtinet pbatio testiū atqꝫ instrumento-
rū. C. de pba. l. in exercēdis. sed testes imperfecte conuentionē par-
tiū narrantes nihil pbant. vt no. gl. ord. in. l. lucius. in ver. habere
debeant. ff. de his q no. infa. igit est consequēs vt scriptura hic do-
nationis infra scripte penes partiū cōuenta ex quo nō pducitur
scriptura alia: ad quā se refert que est eius pars vt. s. dixi. non in-
telligitur intētione ipsius producētis plene probare. accedāt eciā
ad hoc quod no. do. Bal. in. l. j. C. de epi. z cle. Et hec in proposito
consultationis articulo dicta sufficiant.

Consilium. cccvi.

1 ¶ Testū primū quando intelligatur reuocatum per secūdum.
2 Testū non rite pfectū est si rogatus notarij scribentis defecerit.
3 Testium rogatus ad solēnitatē testamenti requiritur. Et nu. 4.
5 Semimortuus testamentū condere posset: dūmō sane mentis fo-
ret: z verba clara concipiens intelligibiliter proferret.
6 Testamentum sub tali forma conceptū: scꝫ. Notarius interrogat
testatorem: instituis talem heredem: Testator respondet affirma
tiue qō sic: an valet. Et nu. 7.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Proposita ꝯsultatio
hoc solū querit. s. nunqd testamentū Joānis sartoris
scriptū per Ser Joānem notariū intelligit primū fo-
1 re reuocatū. Et quidē dicendū qō nō: †eo qꝛ tunc per sm testamē-
tum primū intelligitur reuocatū cum sm ita iur. sufficit qō ex eo
pōt quis heres esse. insti. qui. mo. testa. infir. §. posteriori. ff. de iniu-
sto testa. l. ij. ff. de libe. z posthu. l. si filius qui in potestate. ff. de here.
insti. l. pater filio. ff. de vulg. z pu. l. si quis cum. §. si. cum si. Preter-
ea z tunc primo testamentum rūpitur cum posterius rite perfectū
est. C. de iniusto testa. l. ij. Sed hoc scdm nō est rite pfectū: qꝛ nō cū
solennitatibus a iure requisitis. z cōsequēter nec ex eo heres fieri
2 potest. C. de testa. l. ex impfecto. cū si. igitur zc. ¶ †Qō aūt non rite
hoc secundū testū perfectū fuerit tria manifestissime demōstrāt.
Primū: qꝛ deficit rogatus notarij scribentis qui ad solēnitatem
testamēti est necessarius. C. qui testa. fa. pos. l. hac consultissima. in
prin. z docet tradita a nostris maioribus regula volens qō vbi p
tabellionē actus describitur ex vnius volūtate dependēs. vt est vl
tima voluntas tunc necesse est per illum tabellionem rogari. vt
no. gl. or. in aut. de tabel. §. nos aūt plene. z p do. Bald. in rub. C. de
fi. instru. dixi in. l. scādum. ff. de ver. obli. no. canoniste. z de fi. instr.
c. j. plene ponit Jo. an. in addi. in tit. de instr. edi. §. postꝙ. in addi.
que incipit. hanc materiā plenī⁹ zc. Et huius est ratio ne si nota-
rius nō vocatus vltra seipsum offerret in committende falsitatis
suspicionē incideret. ff. de fal. l. vxori. §. qui se. ibi dum dicit. z si su-
spectus esse presumit: qꝛ vltro videbit affectasse zc. ff. de testi. tute.
stia. de procu. l. que oia. ibi dum dicit. nam hoc ipse suspectus est
qō operam suā ingerit zc. maxime enim in testamentis quecunqꝫ
3 falsitatis esse debet suspicio. C. de fideicōmis. l. fi. ¶ †Secundo: qꝛ
nec testes rogati fuerūt: quod etiā ad testamēti solēnitatem requi
ritur: vt. d. l. hac cōsultissima. C. de testa. ff. eo. l. heredes palam. §. in
testamentis. C. de testi. aut. rogati. sup quo vidēdū an id procedat
de iure canonico etiam in testamēto ad pias causas. in quo quidē
dicendum qō Jo. an. in tit. de instr. edi. §. nūc vero aliqua. versic.
sed pone qō ex eo. z legiste in. l. j. C. de sacrosan. eccle. tenent qō non
eo qꝛ in huiusmodi vltimā volūtatē quecūqꝫ iuris ciuilis solenni
tas remissa censetur. z cōsequenter huiusmodi rogitus. vt. d. l. j. et
de testa. c. cū esses. z. c. relatū. Lapus vero quem ego sequor in alle-
gationibus suis alleg. xxx. contrariam firmauit opinionem alle-
gās casum expressum in. c. relatū. el. j. extra de testa. in versi. cōuoca-
tis. vbi expresse loquit tex. in relictis que fiūt ecclesie. z sic ad pias
causas. z nihilominus vult ad validitatē eorū conuocationem te-
stium esse necessariam. Unde non sufficit vt fortuito veniant. pōt
quidē ista opinio cōfirmari per id qō videmus in simili in milite
qui licet in testando liber sit atqꝫ absolutus ab oī solēnitate testa
mētaria introducta p ius ciuile. nihilominus dū testatur territo
rio nō dico in cōflictu belli necessarius est ad validitatē testamen
ti testium rogitus. vt. l. omnes. in ver. cōuocatis. ff. de test. mili. insti.
4 eo. tit. versi. is igitur miles. †Nec quidē huic sentētie refragatur id
qō dicimus necesse non fore testium rogitus interuenire in testa-
mēto: qꝛ potest confici inter liberos. vt no. glo. or. in. l. fi. §. in omni.
C. de codi. arg. d. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. z. l. vlti. C. fam.
erc. qꝛ rñdeo qō in testamento. qō inter filios conficitur hoc est ex
eo: qꝛ z si testamentum nō esset scriptū ipsi porro iusti successores
futuri fuissent cū in successione parentū eorū sic prima causa. Et
igitur in testamento inter eos cōfecto iuris solēnitas relaxat pro
hac rōne tex. nota. C. de his qui sibi ascribūt. l. j. ibi dum dicit. cum
z si testamentū non esset scriptū iustus successor futurus esset zc.
¶ Tertio presupponitur qō iste Joānes tpe quo hoc testamētū
dr cōfecisse articulate loqui nō poterat. z eius verba nō poterant
per testes clara intelligētia percipi. si sic est tunc sequit qō nō po-
tuit testari. hic est casus. C. de testa. l. iubemus. ibi dum dicit si enim
talis est testator. qꝛ neqꝫ scribere neqꝫ articulate loq pōt. mortuo
5 similis est zc. †Semimortuus aūt testamentum condere posset: dū
tū sane mentis foret z verba clara cōcipiēs intelligibiliter profer
ret. C. de testa. l. qm indignū. de leg. iij. l. pāphilo. §. ppositū. vnum
est qō refragat. l. qꝛ dr qō in hoc instituti fuerunt venientes ab in-
testato. z sic videt succedere doctrina tex. in. l. ij. ff. de iniusto testa.
z in. l. hac consultissima. §. si qs aūt. C. de testa. volēs qō scdm testū
in quo sunt instituti venientes ab intestato. quāuis nō sit iur. pfe-
ctū primū tollit in quo sunt instituti extranei. Sed rñdeo: qꝛ ille
tex. relaxat solēnitatem iuris ciuilis in fauorem venientium ab in-
testato institutoꝝ in testamento. ¶ Secūdo solum quo ad nume-
rum testiū vt patet in. d. §. si quis autem. qui declarat. d. l. ij. cum er
go eius dispositio sit exorbitans a iure cōmuni igit nō trahenda
ad consequentias vel consequētes: qꝛ relaxata intelligat solēnitas
quo ad rogitū tabellionis z testiū de re. iur. c. que a iure. lib. vi. ff.
de legi. l. qō nemo. cū simi. Preterea nō debet intelligi tex. ille eo
casu quo persona ad testandum inhabilis est. vt hoc fuit ea rōne:
intelligibiliter loqui nō poterat vt. s. dixi. Jus enim relaxans te-
stamēti solēnitate nunꝙ relaxare intelligit ipsam illi qui inhabi-
lis est ex defectu persone. Unde quāuis dispēsetur circa solennita
tem nō tū intelligitur dispēsare circa persone inhabilitatē. vt. l. si.
C. de testa. milit. vbi hoc est expressum. Et hec quo ad primū suffi-
6 ciant. ¶ †Quo ad scdm in quo querit an valuerit testamētū hoc
a testatore sub huiusmodi forma cōceptū. puta qꝛ dū testator in-
terrogatur a notario instituis talē heredē testator rñdit affirma-
tiue. qō sic. ¶ Dicendū istā questionē tangi per gl. z doc. in. d. l. iu-
bemus. C. de testa. per Bar. in. l. heredes palā. ff. eo. titu. z plene per
Jo. an. in addi. tit. de testamē. §. j. in addi. que incipit. Pileus cas
in personā vxoris accedit iste casus. ¶ Ego vero pro veritate sem
per visus fui hac distinctione. s. qō aut constet responsum affirma
tiuū testatoris factū interrogationi tabellionis conformare se cū
voluntate testatoris que eadē erat etiā anteꝙ ad interrogationē
notarij responderet: z tunc institutio est valida. Et hic est casus
in. l. hac consultissima. §. cū humana. C. qui testa. in. l. pamphile. §.
propositū. de lega. iij. aut hoc nō cōstat qꝛ tūc aut est facta respon-
sio ab eo qui nō pōt articulate loquē. i. intelligibiliter verba con-
cipere put iste Joānes etiā tali casu institutio nulla per tex. in. d.
l. iubemus. aut hec responsio facta est a valente loqui intelligibi-
7 liter Et tunc dicēdū institutionē valere. ¶ †Postremo qꝛ illa re-
sponsio indefinita per verbū sic videt in se cōtinere qualitatē pre-
cedētis interrogationis. insti. de inuti. stipu. §. preterea. ff. de inter-
ro. ac. l. si fideiussor. ff. de interro. ac. §. qui interrogatus. z sic vt he-
res nolatus per testatorē ita qō a testibus exaudiri potuerit igit
institutio valida. vt. d. l. heredes palam. in princip. z. d. l. iubemus.
¶ Secūdo ad idē tex. ff. de here. institu. l. nemo. vbi patet heredem
institui sine expressione nois cū testator de presenti dicit istum in-
stituo. hoc aūt singulariter limitandū sm Joan. in loco prealle.
nisi forsan aliquis de testatoris voluntate informatus vel forsan
meditans qd prudenter illi agendū esset fecerit scribi testamentū
scdm qō ipse voluit quo scripto notarius legit institutionē here-
dis testatori qui rñdit qō sic. tūc enī hec institutio cēset inualida:
eo qꝛ iste modus testandi non est inuentus a iure: z sic superstitio
improba est illum inuenire. de translatio. prela. c. ij. versi. z qō non
est. ij. q. v. consuluisti. z ita in proposito casu dico.

Consilium. cccvij.

1 ¶ Dispensatio pape super matrimonio in gradu pbibito scie
ter contracto habet effectum absolutionis excōmunicationis in
cursu per clemen. de affi. z consan.
2 Princeps beneficium vel gratiam incapaci ex certa scientia cōfe-
rens eo ipso super incapacitate dispensare censetur.
3 Sententiam nullam confirmare soli principi reseruatum est.
4 Dispensare pōt papa super matrimonio cōtracto de facto in gra
du prohibito si separatione graue scandalum oriretur.

¶ In christi nomine amen.

1 Omnipotētis Dei postulato suffragio. ¶ †In casu ꝓposite consul
tationis aduertendū censeo qꝛ papa dispensationem
huiusmodi super cōtrahendo matrimonio in gradu
alis pbibito Joānē z Elisabeth narrat obtētam cū dicat eos aū
dispensationē hmōi matrimoniū inter se ꝯtraxisse. z per gl̄s scienter
dicat eos excōicationē incurrisse quā cōtrahētibus pbibitas nu-
ptias imponit cle. j. de consan. z affi. cuius dispositionē papa scire
censetur cum oīa iura in scrinio pectoris habere censeatur. de cō-
sti. c. j. li. vi. C. de testa. l. oīm. cum si. ergo sequitur quod ad obtinen-
dam dispensationem huiusmodi eos non obstante excōmunica-
2 tione habilitasse censet. †Quod quidē primo ostendit ea rōne: qꝛ
cū princeps beneficiū vel gratiā incapaci ex certa scientia confert

vel quid ei cōcedit ad qd non est habilis eo ipso sup incapacitate
dispensare censet̃.ff.de iudi.l.quidam cōsulebat.ff.de excu.l.idem
vulpianus.§.i.ff.de offi.preto.l.barbarius.C.de nup.l.imperialis.
§.sed τ si tales.in glo.super.penitus oportet.no.gl.de rescri.c.sta
tutū.lib.vi.super ver.literarū.τ in cle.τ si principalis.in ver.obser
uari.de rescrip.τ in.c.eam te.de eta.τ quali.eo.titu.c.ex ratione.de
priui.c.cū olim.τ no.Archi.in.c.si eo tēpore.de elec.lib.vi.Sacrile-
gij enī instar obtinet an legitime impetrare potuerit is quē posi
to qd inhabilis si princeps ad impetrandū scienter admiserit.C.
de cri.sacri.l.ij.xv.q.iiij.§.qui aūt.que iura declarat Inno.de sen.
excō.c.cum pro causa.τ.c.inquisitioni.lʒ in inferiori.longa sit du-
bitatio an scienter admittens quē ad actum ad cui⁹ explicatio-
nem inhabitis est cū eo dispensare videat̃.de quo per gl.in.c.lite-
ras.de cōcess.preb.in.c.nisi.de schisma.τ.c.q in aliquo.lj.di.τ in.c.si
qui.lxxxi.di.p Inno.in.c.venies.de fi.presby.τ l.c.diuersis fallacijs
de cle.cōiug.τ vbiqꝫ per Jo.an.in nouel.no.in.l.i.C.si seruus aut
libratus.lib.x.τ in.c.nihil est extra de electioni.τ no.glo.plene po-
nēs remissiones in.c.i.de eta.τ quali.lib.vi. ¶ Secūdo principalr̃
ponderandū qd narra etiā papa huiusmodi rescripto vicarium
cōmendatarij seu administratoris ecclesie verceñ.alīs gnerdeñ.au
toritate apostolica dispensasset super dicto matrimonio cōtrahē
do qd quidē nulliter gessit eam apostolicū rescriptū gerūdeñ.epi
scopo directum fuisset vt in alijs meis allegationibus declaraui.
Demū vero ratificat atqꝫ confirmat dispensationē hmōi autori-
tate apostolica per dictū vicarium antea nulliter decretum quod
quidem etiā nō est dubiū eum posse.†Soli enim principi hoc re-
seruatum est sentētiam que nulla est.vt qi a non iudice latam cō-
firmare.iij.q.vi.in.c.hoc quippe.ij.q.i.in primis que iura ad hoc
allegat glo.de transactio.c.i.xi.q.ij.in.c.nullus alterius.ad idē de
re iudi.c.pastoralis.Nec debet absurdū videri qd papa dispensa-
uerit vt matrimoniū hoc a iure positiuo prohibitū nō aūt diui-
no.iuxta ea q̄ no.gl.in.c.literas.de resti.spo.potuerit cōtrahi.qm
hoc fecit vt in proe.bulle apparet gra gētis īducēde sedādiqꝫ scan
dali in qd alīs potuisset incurri.Uidemus enī qd τ alīs iure cōi to-
lerat̃ cōtractus matrimonij inter incapaces ꝑpter defectū etatis
vbi ex eo sequitur bonū pacis.de despon.impu.c.ij.vbi est casus.
4 ¶ †Ceterum videmus qd est iusta causa qd papa dispēset qd ma-
trimoniū in gradu ꝓhibito de facto ꝯtractū tollerari atqꝫ firmū
manere debeat vbi separatione graue scandalum oriret̃ de cōsan.
τ affi.qꝫ circa.vbi est casus sicut τ alīs dispēsatur vt firmū maneat
matrimoniū de facto cōtractū in gradu prohibito in quo longo
tēpore perseueratū fuit τ inde suscepta proles.xxxv.q.viij.in.c.de
gradibus.scdm qd intelligi debet.c.nō d3.de consan.τ affi.pro ne-
cessitate enī pacis inducēde aliqd seueritati iuris est subtrahēdū
vbi nō subtrahit̃ multoꝝ iminet strages.ix.q.i.ordinatiōes.ad si.
l.dist.vt constitueret̃ vbi hic formaliter dicit tex.iuris enī positiui
dispositio dispēsatiōe relaxat̃ vbi relaxationi vtilitas suadet.i.q.
ij.§.nisi rigor.τ de prebē.c.de multa.cū ibi no. ¶ Ceterū in his di-
spensationibus q̄ fiunt cōtra ius positiuū prout hec est sola volū
tas principis iustitiā cause inducit.vt no.Inno.de sta.mo.c.cum
ad monasterium. ¶ Ex quibus concluditur huius apostolici re
scriptum autoritate dictum matrimonium legitimum censeri τ
in eo licet perseuerari posse.

Consilium.cccviij.

1 ¶ Legatū generale seu vniuersale p debitorē factū creditori:in
cludit etiam id qd debitor creditori debet:cum ex inclusione ali-
qua resultare potest vtilitas.Et nu.z.τ.3.

4 Determinabile vnū pluribus determinabilibus adiectum cense
tur ea pariter τ vniformiter determinare.

5 Legans rem cuius dominiū ex casu mortis alterius propter ius
fundatū de presenti potest ad eū peruenire:videt̃ legare ius illud qd
ex casu sibi pōt competere:vt si iste casus existit valet legatū:si nō
existit extinguitur etiam quo ad estimationem.

6 Uerbū heredibus:in contractu donationis appositū qd importet.

7 Testator alteri legans indefinite fundum cuius vsusfructus erat
heredis ab eo instituti videtur legare etiam vsumfructum illum
qui ad heredem pertinet.

8 Stipulatio in qua contrahens non solum se ad heredem suū no
minat id continens quod ad heredis transitum faciebat etiaꝫ si
de eo in stipulatione cautum nō fuisset vt superuacua reijcit̃:nec
vllum effectum producit.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Pro habēda plena de
cisione proposite consultationis plura sunt videnda.
¶ Primū an legatū vniuersale fructus oim bonorꝫ
hereditatis per Laurentiū factum dñe Symone eius matri atqꝫ
Thadee eius vxori.includit quo ad psonā vtriusqꝫ vsumfructuꝫ
quarūdam particularium rerū iure donationis inter viuos per
dictum testatorē concessuꝫ dicte matri.Et quidem quo ad perso
1 nā matris dicēdū vr̃ qd sic †qꝛ legatū generale seu vniuersale per
debitorem:prout est hic Laurētius:qꝛ in vsufructu donato est de-
bitor factū creditori ꝑut est hec mater in vsufructu quāuis iā cō-
stituto tñ adhuc creditrix:vt no.gl.ordi.in.l.corruptionū.in vers.
altercātib⁹.C.de vsufru.cuius veritatē examinat in.l.ij.in princ.ff.
de verb.ob.Includit etiā id qd debitor creditori debet cū ex īclu-
sione aliqua resultare pōt vtilitas.Hic est casus valde notabilis
τ expressus in.l.si.in prin.ff.de do.preleg.Sed ex hmōi fructus do-
nati legato resultare pōt seu potuit matri donatarie vtilitas pri
2 me dicēda.igitur τc. †Utilitas aūt illa est vbi per prius donator
vsusfructus filius spem habebat aduocādi a matre donatū vsum
fructū si eandē ad scda vota trāsire cōtingeret.nūc actiōe ex testō
agere poterit vt sibi spes illa remittat̃.ad hoc tex.expressus.ff.de
leg.i.l.nō quocūqꝫ.in.§.i.vbi legatū rei mee cōmutabiliter ab illo
mihi factū qui spes potestatēqꝫ aduocādi illā habet igit̃ valet:qꝛ
in illā parat vtilitatē:qꝛ ꝑtātē aduocationis testatoris heredi au
fert ad hoc accedat gñalr̃ tex.in.l.apud iulianū.§.si titi⁹.τ.l.sena-
tus.§.si.τ.l.si domus.§.si.τ.l.si tibi hō.§.si.de leg.i.τ.l.i.in fi.ff.de le.
τ.l.meuius.§.fundo.cū ibi no.de le.ij.in qbus patet regula.l.pro-
prias.C.de leg.§.τ si rē.insti.eo.volētē legatū rei mee mihi factum
inutile fore locū nō habere cū mihi res mea legat̃ ab eo qui in eo
dē ius aliqd seu spē aduocationis hꝫ.qꝛ tūc validum est:qm ex eo
causat̃ illi⁹ iur.seu spei remissio.ad idē de le.l.si creditori.cū seq.de
le.iij.l.iij.§.si in rē.cū si.vbi est expressum legatuꝫ rei mihi debite si
mihi fiat tunc valere cū ex eo aliqua mihi affert̃ vtilitas. Sed ita
3 est in proposito qꝛ illa affertur.vt.s.dixi.igitur τc. ¶ †Scdo autem
includat̃ etiā in ipso vniuersali legato dictus vsusfructus dona-
tus quo ad personā ipsius dñe Thadee vxoris manifestissime ex
eo:qꝛ quāuis legatū hoc vsusfructus foret indefinitū seu generale
includeretur solū ius vsusfructus quod de presenti tempore testa
menti habeat dictus testator.τ sic nō vsusfructus particularis p
eū donatus:vt.l.serui electione.§.cum fundus.de leg.i.τ.l.si ita.ff.
de aur.τ arg.lega.tñ eo qꝛ illud vniuersale est vt patet.qꝛ heredita
tis.igit̃ est consequēs vt vsusfructus qui in bonis testatoris alte-
rius est particulariter.s.matris veniat.iste est casus expressus in
l.iulianus.in prin.ff.de leg.iij.vbi si testator legat dē prediū seruia
num vniuersum censet̃ legare nō solū partē quē habet in eo ꝓdio
4 iure dñij:sꝫ etiā alienā in qua habet solū ius pignoris. ¶ †Scdo
probat̃ qꝛ determinabile vnū pluribus determinabilib⁹ adiectū
censet̃ ea pariter τ vniformiter determinare.de leg.iij.l.si legata-
rius.§.cū ita.ff.de vulg.τ pupil.l.iam hoc iure.τ.l.lucius.C.de te-
sta.mili.l.in testō.C.de impu.τ ali.sub.l.quāuis.cū si.Sed termina
tio vniuersali legati vsusfructus est legata ambabus personis.s.
matri τ vxori.ergo d3 eas determinare pariter.τ sic quēadmodū
quo ad matrē includit̃ vsusfructus particularis sibi donatus et
ita pariter includi d3 quo ad psonā vxoris collegatarie.Nec huic
determinationi refragat̃ hanc generalē legati clausulā non refer
ri ad ea in quibus specialis prouisio emanauit.ff.de ver.ob.l.do-
li clausula.τ.l.stipulatiōes cōmodissimū.ff.de pen.l.sanctio legū.
ff.de vulg.τ pup.l.heredi.§.qui patrem.ff.de ali.leg.basilice.et.l.se
cundus.qm illud verū est vbi generalis atqꝫ specialis ꝓuisio in eodē
capitulo emanarūt.qm si quelibet in separato capitulo de per se
tūc generalis includit de quibus specialiter est prouisum.hic est
casus in.d.l.si.ff.de dote.prele.τ in terminis nostris.lꝫ Bar.in.d.l.
sanctio legū.τ in.l.i.§.hoc aūt edictū.ff.de no.ope.nū.ad hoc alle.
l.i.§.vnde querit̃.ff.de publi. ¶ Sed stat circa hoc dubitatio nun-
quid hec dña Thadea dictā medietatē vsusfructus particulari-
ter donati matri testatoris sibiqꝫ legatū debuerit habuere statim
post mortem testatoris in estimatione.an vero expectare debuerit
mortē donatarie matris τ sic vsusfructus cōsolidationē:τ conse-
quēter tunc medietatē eius cōsequi debuerit re ipsa ad hoc repe-
rio opi.glossatoris in.l.si dña.vñ ꝓprietatis.ff.de vsufru.iuxta fin.
tex.dicētis legatū vsusfructus alterius facte sciēter per dñm vñ
ꝓprietatis statim valere quo ad estimationē quēadmoduꝫ τ lega
tū cuiuslibet alterius rei aliene sciēter factū.C.de le.l.rē alienam.
insti.eo.ti.§.qd aūt diximus.cū si. ¶ Ego aūt salua veritate puto
valere ipsum legatū quo ad rē ipsam τ tūc peti debere cū est recō-
solidatio facta τ nō ante.Hoc quidē primo ꝓbo per casum in.d.l.
si dña.vbi est expressissimū nō aliter destruēdo literaꝫ per supple-
5 tiones. ¶ †Scdo qꝛ regulā habemus qd legās rem cuius dñium
ex casu mortis alterius ꝓpter.ius fundatū de presenti pōt ad eūꝫ
peruenire videt̃ legare ius illud qd ex casu sibi pōt competere τ si
iste casus existit valet legatū si nō existit extinguit̃ etiā quo ad esti
mationē.Iste est casus notabilis τ expressus de leg.i.l.seruum filij.
ff.de castren.pec.l.ꝓponebatur.Ita ergo in ꝓposito is qui legat
vsumfructū qui de presenti est alterius videt̃ legare illū prout sue
ꝓprietate reconsolidabitur ex casu mortis vsufructuarij.vel alīs.
nō aūt eius estimationē de presenti soluendā.Unde in.d.l.seruuꝫ
filij.τ.d.l.proponebat̃.arbitror esse casum huius qōnis.τ contra
determinationem gl.in.d.l.si dña.τ hec quo ad scdm. ¶ Quo ad
tertiū in quo querit̃ an in cōclusiōe dicti vsusfructus particula-
ris donati in ipso legato vsusfructus vniuersali nocere habeat.
scilicet quia testator cū donauit stipulatus fuit in casum mortis
6 donatarie illum recōsolidare sibi τ suis heredibus. ¶ †Breuiter
dicendum

dicendum arbitror qd nō ex eo primo: qr dictū verbū heredibus
in contractu donationis appositū verificat in psona harū legata
1 riarū quibus postea vsusfruct⁹ ipse iure legati relictus. hoc est ex
pressum. ff. de ver. sig. l. in cōuentionib⁹. vbi patet quod si stipuler
fundū vectigalē mihi ⁊ meis heredibus illa stipulatio inducit p
sonā legatarij cui postea ille vsusfruct⁹ est relict⁹. ¶ Scdo p eadē
conclusione videt casus in. l. cū filius. §. dñs. de leg. ij. vbi ex expres
7 sum † qd testator alteri legans indefinite fundū cui⁹ vsusfructus
erat heredis ab eo instituti videt legare etiam vsumfructū illum
qui ad heredē pertinet iure ergo pari ratione. imo maiori cū testa
tor legat vniuersaliter vsumfructū oīs hereditatis sue videt cōse
quenter legare vsumfructū illū qui ex stipulatione testatoris puē
tur⁹ est ad heredē: pōt eñ testator id qd alicui vt heredi stipulat⁹
est ab eodē in vltima voluntate auferre. ff. de pac. l. tale pactū. §. fi.
8 ¶ † Tertio: qr stipulatio in qua contrahēs nō solū se sed heredem
suum nominat id cōtinens qd ad heredes transitū faciebat etiā
si de eo in stipulatiōe cautū non fuisset. vt in pposito casu ztingit
vt superuacua reijcit: nec effectū aliquē pducit. ita est expssū. ff. de
ver. ob. l. cū qui ita. §. te ⁊ tertiū. Et hec de tertio. ¶ Quo ad vlti
mū quo querit an medietas vsusfruct⁹ deficiēs i psona matris per
eius mortē per ius accrescendi vadat ad Thadeā collegatariā vel
pprietati cōsolidet. Breuiter dicendū qd si cōsideram⁹ ipsam ma
trē eam pticularē vsumfructū pcepisse ex titulo donationis portio
sua deficiēs nō accrescet Thadee q̄ vsufructuaria est titulo legati
cū interuenientes diuerso iure nō sit loc⁹ iuri accrescēdi. ff. de bo.
posse. l. cū patrono. titulo generali. ff. de vsufru. accre. inter matrē
⁊ vxorē tāq̄ in legato cōiūct⁹ re ⁊ vbis. vt de vsufruc. accre. p totū.
Nec hoc vltimū determino: quia in dubitatione persisto.

Consilium. cccix.

1 ¶ Colonus partiarius: an dicatur socius: adeo qd emptor fun
di teneatur diuidere fructus cum ipso. Et nu. 3. ⁊ 4.
2 Fructus pendentes sequuntur ipsius fundi alienationem.

¶ In christi nomine amen.

1 Omnipotētis Dei postulato suffragio ⁊c. ¶ Videt prima fronte sol
uēdum Augustinū obligatū fore vt fruct⁹ diuidat cū
partiario colono predij p eum empti a Ioāne ea rōne:
qr partiarius quasi socius dñi fundi esse censetur in fructibus. ff.
loca. l. si merces. in. §. vis maior. Societatis autē contractus etiam
in singularē successorē transit prout hic Augustinus est. ff. pro so.
l. idem q̄. §. fi. C. cōmuni diuidun. l. in hoc iudicium. §. si intentio. de
quorū intellectu p Cy. in. l. emptorē. C. loca. p Bart. in. l. si titius. §.
si quis prius. C. de aqua p lu. arcē. qua rōne dicitur. ¶ Dicunt qui
dam iura violentia regulariter successorē singularē nō teneri stare
colono locū nō habere in colono partiario rōne predicta. ¶ Ego
dico qd si fundus in quo est partiarius colonus alienatur per do
minū pēdentibus fructib⁹ illi iure integro sunt ipsi⁹ emptoris q
2 singularis successor est. ¶ † Qd primo pbo: qr ipsi fruct⁹ penden
tes sequunt ipsius fundi alienationē: dicit tex. nota. in. l. fin. §. fru
ctus. ff. de his qui in fraud. credi. l. iulianus. §. si fructus. ff. de acti.
emp. Sed fundus ipse alienationis iure integraliter pertinet ad
Augustinum. igitur ⁊ eiusdē fundi fructus pēdentes. ¶ Scdo: qr
ipsi pēdentes fruct⁹ pars fundi sunt. ff. de rei vē. l. fruct⁹ pendētes.
Sed fundus integraliter ad augustinū pertinet. ergo ⁊ pēdentes
3 fructus qui sunt ei⁹ pars. ¶ † Tertio non est dubium q huic par
tiario colono pro medietate fructuū ei⁹ hui⁹ fundi cōpetit actio
personalis pro soc. vel ita dixerim ex zducto. sed personalis actio
siue pro aliqua parte fructuū fundi cōpetebat aduersus vēditorē
non transit aduersus singularē successorē. l. emptorē. vt est casus
4 expressus in. l. si. ad si. ff. de contrahen. emp. igitur ⁊c. † Nec refraga
tur illa ratio supra posita. s. q in ipsis fructib⁹ inter partiariū ⁊
fundi dominū videtur contracta societas que in singularē succes
sorem transitū facit: qr respondeo qd illud verū vt in fructibus a
solo separatis partiarius ius habeat. nō autē cum adhuc solo an
nexi. In his eñ adhuc pendentibus societas esse non censetur. cū
pars fundi sint vt. d. l. fruct⁹ pendentes in quo quidē fundo par
tiarius nullū ius habet societatis respectu ad hoc simile eius qd
dicimus in vsufructuario qui fructū quē terra tenet ad eius here
dem non trāsmittit quasi pars fundi sit cuius dominiū est pprie
tarij. licet bene illos transmittat quos a terra percepit. vt. l. si vsu
fructuarius messem. cum si. ff. qui. mo. vsufruc. amit.

Consilium. cccx.

1 ¶ Ciuis si recognoscēs superiorē: an possit rē subditi aliū donare.
2 Ciuitas per legem specialem seu priuatā ius priuate persone nō
potest auferre sine iusta causa.
3 Ciuitas ratione pacis potest remittere damna eorumq petitio
nem eius subditis seu ciuibus illata.
4 Publice vtilitatis gra auferri pōt dom⁹ puatoꝝ ⁊ dirimi: dñimo
do cōpetēs ptiū priuatis detur: q̄uis in obligatiōe nō cōsentiāt.
5 Trāsfuge (quoꝝ pena est vt īpune occidi possint) si aliquid vtile
reipublice gesserint ob remunerationem pena ei⁹ remitti potest.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In casu ppositeꝫ consulta
1 tionis In qua querit † An Florētina cōis donare po
tuerit dicto Bartholomeo rē Antonij ciuis sui ab eo
rū remunerationē q̄ Bartholome⁹ ipse pro republica egit. Breui
ter sciendū qd nē hanc vulgarē esse ⁊ plurib⁹ i locis positā: q̄ tanq̄
qbuslibet notissima allegare omitto. Quātum igit ad ppositū at
tinet pono conclusiones duas. ¶ Prima qd ciuitas ipa si legē vni
uersalē facit ita statuere pōt vt ius priuati auferat. ff. cōtra pdio. l.
vēditor. §. si cōstat. ff. de pui. credi. l. antiochēsium fm vnā lecturā. Et
2 iste cas⁹ nō hꝫ dubiū p pdicta iura. ¶ † Secūda zclusio q ipa ciui
tas p legē (vt ita dixeri) specialē seu priuatā ius puate psone nō pt
auferre sine iusta cā. hic est casus in. l. si priuatus. ff. qui ⁊ a qui. ⁊. l.
toties. ff. de pollicitatio. ff. de iure an. aure. l. diuus. ff. de na. resti. l.
nec filio. ¶ Est etiā cōclusio glossatoris. in. l. quoties. C. de pci. im
pera. offer. l. i. l. l. fi. C. si cōtra ius vel vtili. pub. ⁊ in. l. i. l gl. ff. de cōsti.
pnci. Inn. in. c. q̄ in ecclīaꝝ. de const. bal. in. l. rescripta. C. de pci. ipe.
offe. hoc aūt pcedit nisi subsit iusta cā qn tūc ciuitas si locū pncl
pis obtinet reꝫ priuati auferre pōt. Est aūt iusta cā fauor publice
vtilitatis. C. de cōi re. alie. l. vlti. C. de vi rerū cū fisco cōmuniū. l. i. li.
x. de offi. pre. l. barbarius. vel si aliquē remunerare velit a republi
ca benemerētē. hū qdē pbant hec oīa primo ex. l. itē si verberatū. ver.
itē si fore. ff. de rei vē. in. l. lucius. ff. de euic. in quib⁹ est casus qd va
luit donatio fundi quiterat in dñio priuate psone a pncipe ⁊ cōse
quēter ad ciuitatē vicē principis locū tenēte facta in illib⁹ ⁊ con
sequenter his psonis q̄ p vtilitate reipublice laborauerunt. ¶ Se
cūdo pbat l. i. §. ij. ⁊. iij. C. p qui. cau. serui. premiū accipiunt liber
tatis. ⁊ in. l. si qs in graui. §. hi quoq. ff. ad sile. In quib⁹ est casus
qd valida est donatio libertatis seruis priuatoꝝ facta Si igit fcā
fuit vt remunerent ob aliqd insigne ab eis in vtilitatē reipublice
3 gestū. ¶ † Tertio pbat ex casu fm vnā lec. l. c. in nra. extra de iniur.
⁊ in. c. de pace cōstā. vi. di. in v. cāpana. ⁊ in v. possessiones. vbi est ex
pressū qd rōne pacis in qua nō est dubiū publicā vtilitatē versari:
pōt ciuitatis remittere dāna eorūq petitionē ei⁹ subditis seu ciui
4 bus illata. Scdo pbat in. l. si qs. C. de ope. pu. † vbi est expssum gra
publice vtilitatis auferri posse puatoꝝ domus easq dirui dūmō
cōpetēs ptiū puato det q̄uis in oblatiōe nō cōsentiēti. ¶ Ceterū
videm⁹ remunerationis cā cū de remunerādo eo tractat q p publi
ca vtilitate quid gessit aliqua pmissa fore. Prio qr videmus odin
quētē cui⁹ debitū est vt malemeritus egestate laboret. ff. de posi. l.
bona fides. si ex ei⁹ delicto aliqd vtile reipublice obuenerit in re
muneratiōe qd ei insigne donari in penā remitti dicit tex. notabi
5 lis in. l. fi. §. postea cū appius. ff. de ori. iur. ¶ † Scdo pbat ex eo q
dicim⁹ trāsfugis quorū pena est vt impune occidi possint si aliqd
vtile reipublice gesserint. vt qr latrones apprehēderit alios trans
fugas demōstrauerit ob remunerationē penā remitti posse dicit
tex. no. in. l. nō ois. §. si. ff. de re mili. ¶ Tertio qr videmus decurio
nib⁹ facultatib⁹ lapsis alimēta ex publico decerni posse a ciuitate
regētibus quib⁹ als est phibitū si decurioni ipsi ad munificētiam
in patriā patrimoniū exhauserint dicit tex. no. ff. de decurio. l. de
curionibus. Preterea videt ista questio terminata ex. l. oēs. ⁊. l. be
ne a zenone. C. de quadri. pscrip. in quib⁹ est casus expressus qd is
cui a principe seu a fisco: ⁊ cōsequēter a ciuitate vicē principis obti
nēte res que aliena ē donata est vel vēdita quā tū fisc⁹ putat suā
esse qd in dubio presumit cū bona fides presumat. l. non ex eo. C. de
euic. cū si. securus est aduersus quencūq dicere voluntatē illā suaꝫ
esse adeo vt aduersus eū nulla possit moueri q̄stio: licet aduersus
fiscum donantem ius pretendenti regressus detur infra quadrié
nium. Ista igitur duo iura cū aliis in prima rōne allegatis deter
minationē specificaꝫ habeant huius consultationis nec allegari
alia necesse fuit nisi ad ornatū cōsilij. Accedat etiā ad hoc qd no.
bar. in. d. l. antiochēsiū. ⁊ in procemio. ff. ⁊ Angelus. in. d. l. oēs. ⁊ in. l.
nec. C. de decu. li. x. qd no. bar. in. l. id qd nostrū. ff. de reg. iur. dum
queritur an imperator potest tollere rem priuati.

Consilium. cccxi.

1 ¶ Actio personalis non sequitur fundum.
2 Ius agendi aduersus singularem successorem non transit.
3 Taciturnitas quo ad aliū obligandū p consensu nō habetur.
4 Tacens habet p cōsentiente fauore ecclesie: pupilli: ⁊ reipublice.
5 Snia lata circa ius rei vendite aduersus ipm vēditorē ante factaꝫ
venditionē ipsius venditoris singulari successori nociua est.
6 Interdictū possessoriū aduersus debitorem personaliter obliga
tum non competit.
7 Possessio vel quasi anine pensionis probatur per vnam solutio
nem de iure canonico.
8 Possessio vel quasi incorporalium ex duabus seu tribus quietis
solutionibus probatur.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis dei postul. suffra. In casu
ppositē cōsultationis vf
prima fronte dicendū dictam ecclesiam sancti Andree
p annua pēsione seu pro canone sibi debita rōne dicte

possessionis regressum non habere adversus hunc Joanē empto
rē.q2 dici non pōt q̄ ad hanc pēsionē seu canonē exigendā cōpe
tat alia actio quā psonalis descēdēs ex cōtractu locatiōis seu em
1 phyteotico sup dicta possessiōe celebrato.†sed psonalis actio non
sequitē fundū ⁊ sic nec hūc Joannē singularē emptorē titulo ēptio
nis in fundo illo cuius respectu debeť canon seu pēsio.vt in.l.si.ff.
de cōtrahē.emp.l.i.§.si heres alieni.C.de do.ff.de indi.l.si fideicom
missum.§.tractatū.igiť ⁊c.Hoc tñ non refragāte in pposito casu
credo dicte eccle duplici via cōsultū fore.Pria vt ipas possessionē
hāc tanq̄ ppriā a Joāne emptore vēdicet ⁊ si excipiať q̄ ipse Jo
annes legitime emit eandē ab emphyteota ipsius eccle seu ei⁹ suc
cessore replicabiť p eā ɔtractū ratū habere nō dz ex quo sibi canō
2 vel pēsio nō soluiť.†quāuis eñ ius agēdi aduersus singularē suc
cessorē non transeat:vt pdixi:tñ ius excipiēdi vel dicto modo re
plicandi sic.ff.de act.emp.l.in vēditione.fm intellectū.gl.ff.pro so.
l.idemq3.ff.cōi diui.l.in hoc iudiciū.§.si inter.⁊ q̄ no.Cy.in.l.em
ptorē.C.loca.Bar.in.l.si terti⁹.§.si qs post.ff.de aqua plu.ar.⁊ do.
Ant.de iudi.q.v.⁊ ita in terminis nostris determinat gl.in.l.ij.C.
de iure emphy.⁊ in.l.si vsusfruct⁹ nole.ff.vsufru.quēadmo.ca.Se
cunda vero via ⁊ facilior est q̄ etiā ipsa agat ɔ̄ Joannē tanq̄ ad
dictā pensionē pncipaliter obligatū.eā aūt pncipalē obligationē
deducat prio mō.s.qr dñs monasterij sancte Clare dicto ioāni ipas
possessionē vēdidit declarauit ipm subiectū ɔditioni de soluēdo
ipam annuā pensionē eccle sancti Andree cui reseruationi Joā
nes ipse cū nō ɔdicit assensum pstitisse vr ⁊ ɔsequēter se obligasse.
3 †Istud aūt verū esse primo pbať.q2 quāuis regulr taciturnitas
quo ad aliū obligādū p cōsensu nō habeať.vt.l.filiusfamilias.§.
inuitus.ff.de pcu.ff.q.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.nō videtur.cū
infinitis similibus q̄ oīa materiā latissime examināť redncit.in.l.
q̄ve dotis.ff.sol.ma.tñ hoc fallit fauore reipublice.vt.l.ij.ff.ad mu
nici.l.honores.§.si.ff.de decu.l.i.C.fam.lib.⁊ fallit tñ fauore pupil
li.ff.de fideiusso.tut.l.cū ostēdim⁹.§.si.ergo cōsequēter fauore eccle
sie q̄ tam reipublice quā pupillo reperiť ɔparata.vt patet de in
4 integ.re.c.i.C.de sac.san.eccl.l.si.cū si.¶ †Ceterū q̄ fauore pie cau
se ⁊ ecclesie taciturnitas ɔsensui preiudicatiuū taceuti inducat est
expressum.vt in auť.si seruus sciēte.C.de epi.⁊ cle.⁊ in canone si ser
uus sciēte.liiij.distin.⁊ sic videť q̄ fauore dicte ecclesie sancti An
dree vt obligatū habeat hunc ioannē ad ipsam annuā pensionē
⁊ fauore dicti monasterij vt se ab eadē obligatione in ioāne trāsla
ta exoneret dici habeat ipsum ioannē ex quo prestationi reserua
tiue pensionis nō cōtradixit ad dictā annuā pensionē super pen
sione sibi vendita reseruatam videtur se obligasse.¶ Secūdo idē
probať ex sentētia glo.ordinarie in.l.si.in.§.itē si predixerit.super
ver.consenserunt.ff.nau.cau.⁊ in.l.si fideiussor.in versi.recusare.ff.
qui satisda.cog.dicentis per tex.d.l.si fideiussor.q̄ si dum inter te
⁊ me contrahitur.ego quid tibi prestitor p quod ius tuum dimi
nuere intendo.vel ad quid tibi obligare.ad q̄ alś ex ipso cōtra
ctu obligat⁹ nō eras si prestatiōi nō cōtradicis.sed taces ex.vt in
casu pposito consentire ⁊ te obligare videris.Ex quibus quo ad
primum concluditur dictū Joannē ad ipsam annuā pensionem.
5 ¶ †Quo ad scdm in quo queriť an acta facta ⁊ sentētia lata sup
ipsa annua pēsione contra dictū monasteriū fidē faciāt aduersus
ipsum Joannē ipsius monasterij emptionis titulo singularē suc
cessionem in ipsa possessione cuius respectu debeť pēsio.Breuiter
dicendū q̄ sic ea rōne:qr sñia lata circa ius rei vendite aduersus
ipsum venditorem ante factā venditionē ipsius vēditoris singu
lari successori nociua est.hoc est expressum.ff.de pig.l.si superat⁹.§.
si.ff.de excep.rei iud.l.si a te.§.iulianus.⁊.l.si iur.§.fin.⁊.l.ex.eptio
rei iudi.Si igiť nocet sentētia consequens est vt etiā noceāt acta
ex notabili doctrina Inno.in.c.causam.ad si.extra de testi.dicen
tis q̄ in omnibus casibus in quib⁹ res inter alios iudicata aliis
preiudicat vel prodest que habentur in.l.quāuis.e.ti.c.cum super
extra de re iudi.⁊ in.l.sepe.ff.e.tit.⁊.C.quibus res iudi.nō no.⁊.C.
res inter alios acta.per totū.In iisdē acta inter alios facta aliis
preiudicant seu prosunt quod dictum sequuntur legiste in.d.l.se
pe.⁊ Bar.in.d.l.si superatus.§.si.⁊.d.l.si mater.§.fin.⁊ videtur in
l.sed ⁊ si possessori.cū.l.seq.§.si.ff.de iureiuran.Et hec de secundo.
6 ¶ †Quo ad tertium an ipsi ecclesie aduersus dictū Joannē dene
gantem soluere pensionē ⁊ cōsequenter spoliātem eandem quem
possessione excipiēdi agere potest possessorio.Videť prima fronte
dicendū q̄ nō:qr cū presupponiť ipsum Joannē ad dictā pensio
nē personaliter obligatū igiť aduersus eū nō videť possessorium
posse cōpetere cū aduersus debitorē psonaliter obligatū interdi
ctū possessoriū nō cōpetat.ff.quo.bo.l.i.⁊ in hac opi.fuisse videnť
quidā legiste in.l.si certis annis.C.de pact.His tñ nō refraganti
bus cōtrariū est veritas.¶ Considerādū eñ aliquando queritur
an possessoriū cōpetat aduersus illū interdictū possessoriū nō cō
petere.⁊ hic est tex.in.d.l.i.ff.quo.bo.Aliquādo queriť an posses
sorium interdictū mihi cōpetat aduersus eūi q mihi dare dz ali
q̄ annuatī ppter q̄ aliq̄ ius reale habeo in eius psonā.vt qr est
meus vasallus vel ascripticius ⁊ tūc interdictū possessoriū cōpetit
vt.c.querelā.extra de elec.⁊ no.bar.in.d.l.i.ff.quo.bo.Aliquando
queriť an interdictū possessoriū mihi cōpetat aduersus debitorē
qui mihi est personaliter obligat⁹ occasione tñ certe rei vt in casu
pposito in quo Joānes obligať ad pensionē empte possessiōis:⁊
tūc dicēdū possessoriū cōpetere vt hic est casus.in.c.querelā.pallega.
per quē ita firmat Inn.⁊ Joā.an.in.c.peruenit.extra de cēn.q̄ ēt
ostēdiť ex eo q̄ videmus in simili.s.q̄ vsufructuario si deiect⁹ est
interdictū possessoriū dať.vt in.l.iij.in.§.vñ vi.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ tñ
vsusfruct⁹ ius est incorporale persone debitū rei occasiōe.vt.l.i.ff.
de vsufr.Idē ēt videmus de interdicto.C.de aqua quoti.⁊ est.Et
de iti.actuq3 priua.In quorū titulis patet p ipsis seruitutibus q̄
debenť alie persone possessorio agi.ad q̄ ēt glo.in.c.in illo.ij.q.ij.
Cū igiť ipse Joānes deiecerit seu spoliauerit ipsaz ecclesiam iure
quasi possessiōe pcipiēdi dictā annuā pēsionē:q̄ deiectio causata
fuit ⁊ ipsi⁹ pēsiōis denegata spoliatiōe.vt pbať in.d.c.querelā.vt no.
Inn.de re.iud.c.sub hec.Et plene dixi in.l.si pri⁹.ff.de no.ope.nūn
cia.Igiť est ɔ̄ns vt dicte eccle spoliate possessoriū cōpetat ad recu
7 perationē seu petendā reintegrationē†pbat aūt ipsa ecclesia qua
si possessionē huius annue pēsiōis eo ipso q̄ pbauit ēt vnicā ipsi⁹
sibi factā solutionē eo q2 soluiť tale qd q̄ nō solet.i.gif.⁊c.dari seu
gratiose cōcedi vt firmať gl.Inn.⁊ alij i.c.cū ecclesia de cau.pos.⁊
pprie.⁊ in.c.bone.de postu.pla.no bar.in.l.i.§.hoc interdicto.ff.de
8 iti.actuq3 pua.Et bal.in.l.ij.C.de serui.⁊ aqua†lz tex.iuris ciuilis
ex duab⁹ seu trib⁹ quietis solutionib⁹ dicať quasi possessionē in
corporaliū pbari.vt in.c.i.§.si vero vasallus.qd sit inuesti.in vsib.
feu.vbi est tex.no.Et hec in pposita cōsultatione dicta sufficiant.

Consilium.cccij.

1 ¶ Legatarius si vsumfructum sibi legatum propria autoritate
ante aditam hereditatem recipiat:an perdat eum.
2 Vsusfructus si legatur tutori donec reddiderit rationem tutele:
quando tempus illud reddende rationis finiatur.nu.3.
4 Filius institutus ⁊ de restituēdo grauat⁹ duas partes detrahit.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶ Circa ppositā ɔsultatio
1 nem in quātū primo q̄riť an dict⁹ Ser Jacob⁹ legatari⁹
vsumfructum sibi legatū pdiderit:eo q2 ante aditā hereditatem
illum propria autoritate recepit.Breuiter dicendum q̄ nō:eo q2
pic ob hāc apphēsionē nō in aliud incidit nisi in heredē post he
reditatē aditā interdicto adipiscēde possit ɔueniri.vt.l.i.§.q̄ aūt
pretor.ff.quorū bo.ipsum aūt heredē adipiscētē ipse legatari⁹ ad
quasi possessionē in se trāsferēdā poterit postmodū cōpellere.ff.e.
ti.l.i.§.rediguntē.C.eo.ti.l.i.Et hoc cū palā autoritate propria ipse
legatari⁹ vsumfructū accepit:quoniā si clā absq3 dubio ipsi⁹ vsus
fructus de iure priuatus extitisset.C.de legi.l.nō dubium.Et hoc
2 de prio.†Quo ad scdm quo queriť quāto tpe in psona Ser Jaco
bi legatarij vsusfructus perdurat.Breuiter dicēdū cōsiderari de
bere verba testamenti in quibus testator vsumfructū legauit do
nec reddita fuit Angelo filio suo ratio administrate tutele et cure
integraliter q̄ verba reddita sunt.exponi debēt.i.reddi debuerit
vt probať aperte ex casu notabili in.l.iij.§.si quis titio.ff.de adi.le
3 ga.†Est autē tēpus reddende ratiōis in persona curatoris finita
tutela vel cura.Finiť autē nō solū pubertate sed ēt morte tutoris
vel curatoris pupilli vel adulti.vt hec oīa docet iurisconsult⁹ in.l.
nisi finita.ff.de tute.⁊ ra.dist.Et iō in eū ēt morte dicte filie adulte
ius vsusfructus in persona legatarij finiť attento q̄ in eū casum
reddi debet administrationis ratio p dictā.l.nisi finita.cū si.Istā
aūt cōclusionē recte incuēti pbat tex.apertus in.d.ver.idē dicēdū.
Et hec de scdo.¶ Quo ad tertiū in quo queriť an possit fieri se
questratio vsusfructus dictorū bonorū ex quo offerť realiter satis
datio sisti iudicato soluēdo atq3 ipso vsufructu nō dilapidando.
Breuiter dicendū q̄ nō ex quo ipsius Ser Jacobi persona non
est suspecta.C.de pbi.seque.l.vnica.ff.q satisda.cogā.l.fideiussor.§.
si.C.de ordi.cog.l.si.⁊ q̄ plene no.in.c.ij.⁊ si.de pbib.seques.⁊ per
Archi.xi.q.i.in.c.qui res.⁊ per Jo.mo.⁊ Jo.and.in mer.in regu
la locupletare.de reg.iur.lib.vi.⁊ q̄ plene dixi post Bart.ff.de ac
qui.pos.l.interesse puto q̄ etiā procedit si timeať de ipsorum fru
ctuū dilapidatione.quāuis eñ tunc ipsorū possit fieri sequestra
tio vt.l.imperatores.§.si.ff.de appel.multominus illo impediť.quī
imo iā facta reuocātur si realiter satisdatio offerť de restituēdis
fructib⁹ vel eorū estimatiōe.vt.l.libellos.C.de agri.⁊ censi.lib.xi.et
l.senat⁹.ad si.ff.de offi.presi.⁊ q̄ habetur de iudi.c.examinata.de
do.⁊ contu.c.ex literis.Et hec de tertio.¶ Quo ad quartum quo
queriť an in vita Angeli heredis vsusfruct⁹ in aliqua portiōe di
minui debuit ipsi Ser Jaco.legatario p ltia ipsi⁹ Angeli.an ve
ro pprietas dictoꝝ bonoꝝ loco legitime succedat sine diminutiōe
vsusfruct⁹.Breuiter dicēdū q̄ ipm vsumfructū ēt p legitima An
geli filij debere diminui ex eo q2 nō dz fili⁹ legitimā suā i pprieta
te tñ sz in pprietate cū vsufructu.C.de inoff.test.auť.nouissime.in
si.⁊ in auť.de triē.⁊ semis.§.phibem⁹.Et hec p dicta iura est cōis
4 opinio doc.in.l.oim.C.de vsufr.le.Et hec de quarto.¶ †Quo ad
vltimū omisso scdo in quinto in quo nō est dubiū substitutionē
fideicōmissariā factā de dicto Ser Jaco.nō potuisse tolli p testm

dicti

dicti Ang. breuiter dicēdū per beredē ipsius Ange. de bereditate
matris angeli quā iure fideicommissi restituere babet dicto Ser
Jaco. retrabere posse primo legitimā ex materna bereditate ipsi
Angelo filio debitā. que cū in bonis ipsius filij esse dicatur meri
to in fideicōmissaria substōne nō venit. ff. de vul. & pup. l. coberedi.
§. filie. Ceterū & trebellianicā vt patet. C. de impu. l. precibus ad fi.
4 Est enī bodie decisum p. c. j. raynuti⁹. & Raynald⁹. de testa. † qd̄ fi
lius institut⁹ & de restituēdo grauatus: vt in casu nr̄o: duas ptes
detrabit lȝ gl. iuris ciuilis & doc. de boc disputēt in. l. in rōne. §. qd̄
vulgo. ad. l. fal. in. l. §. p̄. C. eo. tit. & l. papinianus. §. meminisse. ff. de
inoffici. testa. l. iubemus. C. ad trebel. & l. filiū quem babentem. C.
fami. erc. & in. §. si quis vota non implens. in aut. de bered. & falc. &
Bar. in. l. j. §. interdum. ff. si cui plus quam per. l. falcidiam.

Consilium. cccxiij.

1 Societas an presumatur inter fratres si paternam bereditatem indiuisam tenuerit.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio &c.
In casu ppositę cōsultatio-
1 nis dicendū vr̄ † qd̄ quā Angelus & Thomas fratres
paternā bereditatē buiusqȝ indiuisam tenuerint. nibi
lominus qm̄ quisqȝ eorū pprio nōie q̄siuit in cōe redigi nō debet
ff. pro soc. l. cū duobus. §. si fratres parētū indiuisam. Et boc etiā
cōfirmat tex. instit. p quas pso. no. acqui. §. que aūt ex alia. ibi dū
dicit ne qd̄ vni filio suis laborib⁹ vel psperа fortuna accessit boc
in aliū ex cōione prouentens luctuosum querenti filio pcedat. ad
idē tex. C. de bo. que li. l. cū opȝ. ibi dum dicit. & filij nō lugebant q̄
ex suis laboribus sibi possessa sunt ad alios transferēda inspiciē-
tes vel ad extraneos vel ad fruct⁹ suos. qd̄ etiam grauius multis
esse videtur. Et ex predictis bec consultatio clara reddetur.

Consilium. cccxiiij.

1 Mulier nubēs nulla dotis babita mētione: an presumat in
dotē dař marito ei⁹ p̄rimoniū si marit⁹ possessionē ipsa vxore sciē-
te & nō cōtradicente autoritate ppria est ingressus. Et nu. 2.
3 Estimatio qū fit precedēte 3ctu vel quasi de cui⁹ natura est vt nō
trāsferaŕ diūi: tūc estimatio emptionē nō facit: sȝ boc opatur: qd̄
si ď natura 3ct⁹ venit leuis culpa estimatio facit venir̄ leuissimā.
4 Dos quando dicatur immoderata.

In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postula. suffragio &c.
In casu ppositę cōsulta-
tionis aduertēdū qd̄ si ista filia p̄supposito qd̄ m̄rimo
niū cōtraxit cū Titio fuisset maior annis. xxv. aut post
3ctū m̄rimoniū nulla dotis babita mētione ipse Titius ea sciēte
ac patiēte possessionē patrimonij mulieris fuisset ingressus: tunc
caderet dubitatio disputatiōis Bart. q̄ incipit q̄dā mulier bn̄s
magnū p̄rimoniū &c. cuius dubitatiōes aliquas soluit do. Bal. l.
l. nulla. C. de iu. do. & in. l. fi. C. de sent. q̄ sine cert. q̄ti. & in aut. res q̄.
C. cōia de le. in. l. nisi bona. & l. qd̄ aūt. & d. l. diui. ff. de iur. dot. & in. l.
pen. §. vxor. ff. so. matri. & dixi. ff. e. ti. l. q̄ dotis. que quidē dubitatio
1 est † An presumaŕ mulier nubēs nulla dotis babita mētiōe in do-
tē dare marito ei⁹ patrimoniū si possessione ipsa vxore sciēte & nō
3dicente autoritate ppria est ingressus. sed in casu pposito cōsi-
derāda sunt duo. Primū qd̄ ipsa filia tempore quo presupposit⁹
eius marit⁹ possessionē patrimonij sui est ingressus p maiori cō-
sistētis immobilib⁹ erat minor & 3sequēter bona eius immobilia
etiā in dotē sine decreto iudicis dare nō poterat expresse. vt. l. lex q̄
tutores. de admi. tu. & concludiŕ in. l. titia. ff. de iure do. & in. l. j. C. si
aduer. dotē. igiŕ nec censeŕ dedisse tacite pp ter patiētiā quā sciēs
prestitit in possessiōis ingressu atqȝ fructuū recollectiōe. cum qui
nō pōt expresse nō regulariter nec tacite. ff. loca. l. qui ad certū. cuȝ
fi. Et ita formaliter istā q̄ōnē determinat Bar. in allegata dispu-
2 tatiōe. † Scđo cōsiderādū qd̄ ipse marit⁹ dicti patrimonij mu-
lieris ingressus est possessionē tp̄e quo nōdū erat m̄rimoniū nec
etiā esse poterat cū nōdum esset puella annorū. xij. q̄ etas ex patre
eius legitima est ad matrimoniū 3trabendū. ff. de ritu nup. l. mi-
norē. C. de nup. l. sancimus. cū fi. ergo sequiŕ qd̄ nec censeŕ ex patiē-
tia quā ipse ingressu prestiterit dotē 3stituisse cū vbi nō e⁹ matri
moniū dos esse non possit. ff. de iur. do. l. iij. C. de don. ante nupt. l.
fi. cū fi. Et lȝ ipse marit⁹ possessionē post legitimā copulā 3tinua-
uerit etiā cū patientia puelle nibilominus non cōtinuatio sȝ ori
go possessionis est exquirenda. ff. de acquirē. pos. l. clam possidere.
in prin. ibi dum dicit. origo nanciscēde possessiōis exquirēda est &c.
Vn̄ cōcludiŕ dictū matrimoniū sine dote extitisse. & consequenter
statuto lucrande dotis in casu proposito locū nō esse. Nec est boc
absurdū cū & matrimoniū sine dote esse possint. C. de repu. l. iube-
mus. & d. l. fi. C. de do. ante nup. cū fi. Ceterum post carnalem co
pulā cōsummatā inter ipsum maritū & eius socerū nulla dotis
babita mentione estimatione dicti patrimonij vxori facta fuerit
nibilominus boc arguit dotē institutā fore qm̄ quāuis dotis ex-
psse cōstitute estimatio inter 3iuges facta faciat emptionē. vt. l. cū
fund⁹. ff. loca. & l. plerūqȝ in. §. si ań. ff. de iure dot. & l. quoties. & l. cū
te dotē. & l. si inter iure. vbi boc no. gl. C. e. ti. nibilomin⁹ cū dos cō
stituta non est vt casu pposito patrimonij vxori per maritum vt
administratorē: quēadmodū in casu proposito possessiōis estima
tio nō facit emptionē nec etiā dotis inducit 3stōnem. Hoc quidē
probatur ex doctrina. d. Bart. in. l. sicut certū. §. nūc videndum. ff.
3 cōmo. & in. l. j. ff. de estima. actio. dicētis † qd̄ qū estimatio fit p̄cedē-
te 3ctu vel quasi de cui⁹ natura est vt nō trāsferaŕ dñium: sicut in
casu pposito p̄cedēte cōtractu mādati vł quasi 3tractu negotioȝ
gestoȝ tunc estimatio emptionē nō facit. Sed boc operaŕ qd̄ si de
natura 3tract⁹ venit leuis culpa estimatio facit venire leuissimā.
vt. l. cum duobus. §. damna. ff. pro socio. si veniebat leuissima facit
venire fortuitum casum. vt dicto. §. nunc videndū. Postremo
posito qd̄ per dictā minorē dos suo marito fuisset cōstituta: tunc
qr immoderata est: qm̄ oīm bonoȝ 3stituta esse vr̄ 3petit ipsi mu-
lieri & cōsequenter ei⁹ beredi in integrū restō aduersus immode-
ratā dotis constōnem. & consequēter etiā ex boc capite minuiŕ lu
crū dotis in personam mariti. bic est tex. expressus fm̄ lec. gl. com-
muniter approbatā in. l. j. C. si aduer. dotē. Et concludit. l. ex causa
§. in do. ff. de mino. & de iure do. l. sine generalis. ff. de admi. tuto. l.
4 cū post. §. j. † Est autē ipsa dos immoderata si maiore q̄titate 3sti
tuta sit q̄litati facultatibusqȝ mariti atqȝ vxoris 3ueniat. ff. de iu.
do. l. cū post. §. gener. & l. q̄ro. ff. de lega. iij. l. cū filie. Licet precedens
cōclusio que bȝ nullā dotē cōstitutā esse verior sit per predicta.

Consilium. cccxv.

1 Emphyteosis renouata non desinit esse paterna.
2 Ius accrescēdi iter feudatarios qū locū bēat in feu. p̄rno. & nu. 3.

In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
In casu proposite consulta-
tionis breuiter dicendū bāc portionē emphyteosis cō-
tingentē dictū Raphaelē nō accrescere Joāni patruo
1 suo. † Ad qd̄ manifestandū illud est presupponendū. s. q̄uis ipsa
emphyteosis in personā Raphaelis fuerit renouata. nibilomin⁹
nō desijt esse paterna vt feudali verbo vtar. Quod quidē probaŕ
ex eo qd̄ in simili dicimus in feudo paterno cui⁹ adbuc durabat
virtus illud enī q̄uis renouatū tn̄ paternū esse non desinit vt ba-
betur casus notabilis in. c. j. de vasallo decrepite etatis in vsi. feu.
Ita igiŕ in pposito renouatio emphyteosis facta in persona Ra
phaelis non facit ipsam emphyteosim desinere esse paternam cō
siderato qd̄ renouationis tp̄e adbuc antiqui cōtract⁹ emphyteo
tici virtus durabat. Hoc igiŕ presupposito tripliciter pbaŕ in p-
2 posito casu iure accrescēdi locū non fore. † Primo qr si velim⁹
eqparare bāc paternā emphyteosim p̄rno feudo vt facit Bart.
certe in boc casu ius accrescēdi cessat eo qr tūc in feudo paterno
locus est iuri accrescendi inter feudatarios cū decedens vnus ex
eis filiū nō relinquit: qm̄ si relinquat ius accrescēdi cessat vt. l. j. §.
cū vero conrad⁹. qui feu. da. pos. & est casus apertior in. c. j. de grad.
suc. in feu. Cū igiŕ Raphael filiū legitimū reliquerit igiŕ ius ac-
crescēdi excludiŕ & pcedit bic eqparatio si voluim⁹ tenere in feu
dis locū esse iuri accrescēdi prout tenent cōiter doct. qd̄ tn̄ ego vl-
tra oēs banc materiā examinās late impugnaui in. l. vnica. C. qn̄
3 nō pe. par. † Scđo probatur ex verbis cōtractus dicētibus qd̄
in predicta emphyteosi superueniens succedit alij premortuo sup
filijs & nepotibus cū etiā clausula facta fuit dicta renouatio. & igi
tur casu superexistentium filiorum ipsi premortuo. vt est in propo
sito. non censeŕ ipse alter empyteota in portionem premortui suc
cedere vel ad eam per ius accrescendi venire: sed debet ipsa p̄mor
tui portio pro filijs superstitibus retineri. vt. l. inter socerū. §. cum
inter. ff. de pac. dota. vbi boc est expressum fm̄ verum intellectum.
Tertio pbatur ex regula 3muni que nō reperiŕ in emphyteo
si fallere que babet iure prouenientē ex cōtractu nō esse locum iu-
ri accrescendi. ff. de verb. obli. l. si mibi & titio. insti. de inut. sti. §. qd̄
si quis. cum fi. Ceterum & si dicere vellemus banc emphyteosim
nouā fore tanqȝ persona Raphaelis initiū babuerit pp ter reno-
uationē qd̄ m̄ falsum reputo per supradicta. Tunc etiā dicēdum
ius accrescendi cessare cū videamus illi locū nō esse etiā in feudo.
vt. d. §. cū vero cōradus. & in. c. j. de bene. fratris. & in. c. j. §. fi. de feu.
marchie. & in. c. j. in fi. §. si de suc. feud. & in. c. j. de fratribus de nouo
bn̄ficio inuesti. Et bec in propria cōsultatione sufficiant adeo vt
necesse nō sit examinare q̄ōnem illā. s. an in emphyteosi vel feudo
loc⁹ sit iuri accrescēdi: quā tractat Bar. referēs spe. in. d. l. si mibi &
titio. & quosdā suo cōsilio incipiēte. ex themate pposito. bal. l. aut.
si q̄s ruinas. de sa. san. ec. l. l. vnica. §. j. C. de ca. tol. l. l. j. de re. di. in. d.
c. j. q feud. da. pos. & i. d. l. vnica. C. qn̄ nō pe. p. vbi ego plenissie dixi.

Consilium. cccxvj.

1 Cōtract⁹ p captiuū iniuste fact⁹ cū alio ad illi⁹ alteri⁹ vł ipsi⁹
pncipale cōmodū: puta ea rōne vt captiu⁹ ipse liberareŕ valid⁹ est.
2 Minor pōt cōtrabere non obseruata solēnitate statuti vt se libe-
ret a manibus captiuorum. & nu. 3.
4 Cōstōnes municipales q̄tum possibile est ad terminos iuris cō-
munis sunt reducende: & ab illo iure cōi semper interpretationeȝ
atqȝ mutationem recipere debet.

5 Minor ex contractu sine tutoris aut curatoris autoritate celebra
to obligatur si ppter eum melior tradita est eius conditio.
6 Constitutio municipalis non potest mutare ius naturale.
7 Jura prohibitiua relaxantur in contractibus qui ad captiuorū
redemptionem celebrantur.

Omnipotentis Dei postula.suffra. ¶ Circa
ppositam ꝯsultationē duo
sunt que queruntur. ¶ Primū in inualida extiterit obli
gatio per Ant.ꝛ Christoforū apud hostes captiuos facta dicto
lupo. Et quidē in hoc breuiter dicēdū qḋ sic ea rōne qr ꝯtus ꝯcī⁹
in iusto carcere factus cū carcerāte ad eius vtilitatē ptineat irrit⁹
1 esse censeat per.l.qui in carcere.ff.q met.cau. †tñ p captiuū iniuste
fact⁹ cū alio ad illi⁹ alteri⁹ vł ipsi⁹ pncipale ꝯmodū puta ea rōne
vt captiu⁹ ipse liberaret̄ ꝯnt accidit in pposito validus esse cēset.
Jste est casus formalis in.l.nā ꝛ si seru⁹ in pn.ff.de ne.ge.ꝛ in.l.me
tū.§.sed lꝫ.ff.qḋ met⁹ cau.ꝛ ita p hāc vlt.l.determinat bar.in.l.q in
carcere.ꝛ in.l.q a latronib⁹ in pn.ff.de test.lꝫ nō allegauerit.d.l.nā
2 ꝛ seru⁹.q̄ ppter hoc pbat. Et hec de pmo. ¶ †Quo ad sm̄ in quo q̄
rit an.d.obligatio irrita saltem extiterit q̄d ad ipm Christoforū tūc
tpis minorē eo qr obseruata nō fuit solēnitas a Senen.ꝯstōne req
sita circa minoris passiuā oblōnē. Breuiter dicēdū arbitror qr nō
ex plurib⁹. Pmo qr interueniētia dicte solēnitatis itroduxit ꝯstō
nē in ꝯctu minoris seu obligationē eorū fauore. Jgitur est ꝯns vt
obligatio ex q̄ eius ꝯditio melior reddit̄ p eundē celebrata vt in ca
su pposito in q̄ ex premissa obligatiōe sequebat̄ sue psone capte libe
ratio absq̄ dicta solēnitate valuerit qḋ quidē verū esse pbat̄ mul
tipliciter. ¶ Primo ex eo qḋ in fiñ videm⁹ qḋ ꝯtus irrita sit trās
actio sup alimētis futuris p eū cui ea debent̄ celebrata nisi regsita
solēnitas interuenerit.s.ptoris autoritas tñ illa transactio valida
erit absq̄ interuentu dicte solēnitatis p quē alimētādi ꝯditio me
lior reddit̄ dicit tex.expssus.ff.de trāsac.l.cū ij.§.eā. ¶ Scḋo qr ꝯtus
nis cōi iure q̄ vtimur cautū sit vt minoris ꝯctus absq̄ autoritate
tutoris vel pcuratoris celebrat⁹ inualid⁹ sit. Jlle tñ erit validus
sine interuētu dicte solēnitatis ex quo eoꝝ ꝯditio melior reddita
est.ff.de nouatio.l.cui bonis.ꝛ.l.nouare.C.de ꝯben.ꝛ cōmit.l.neq̄
insti.de inuti.stip.l.pup.insti.de auto.tut.in pn.ff.de pact.l.ꝯ iura.
ff.de auto.tuto.l.obligari. ¶ Tertio qr ꝯtus iure ciuili expressuꝫ
sit vt legitimū irritū cēseat̄ ē iudiciū p minorē assumptum absq̄
sui tutoris vel curatoris autoritate.tñ illud erit validū ex quo ap
paret ipsius minoris meliorē redditā esse ꝯditionē.C.de pcura.l.
3 nō eo min⁹. ¶ †Quarto qr sniam habemus gl.ordi.in pposito in
l.ij.ff.de accepti.dicētis validā esse obligationē p minorē factā.lꝫ
sine tutoris autoritate si ob id facta sit vt ipse liberatiōis ꝯmodū
cōsequat̄ vt est in casu pposito in quo se igit̄ obligauit vt ꝯmodū
liberationis psone sue cōsequeret̄. Non ā aūt oim rō illa est ne hec
solēnitas quā in minoris fauorē constō introduxit eidē dāmnū af
ferat.ff.de legi.l.qḋ fauore.ff.e.tit.l.nulla.ꝛ in specie patet.ff.de car
bo.edic.l.iij.§.diui seuerus.ibi dū dicit nō debet aduersus pupil
4 los obseruari qr pro illis excogitatū est ꝛc. ¶ †Scḋo principalit̄
ꝯsidero qḋ ipsa municipalis ꝯstō inquātū possibile est ad termi
nos iuris cōis est reducēda ꝛ ab illo sp interpretationē atq̄ muta
tionē recipere dꝫ.C.de noxal.l.ij.C.de iure deli.l.fi.§.in cōputatiōe
in gl.ff.de pub.l.cesar.ff.de mu.ꝛ ho.l.vt gradatim.§.sed si lege.de
5 consue.c.cū dilectus.cū si. ¶ †Sed iure cōi quo vtimur cautum est
in minorem ex contractu sine tutoris aut curatoris autoritate ce
lebratō efficaciter obligari si ppter eū melior tradita est ei⁹ cōdi
tio.ff.cōmo.§.sed mihi vł.ff.de neg.gest.l.si pupilli.in prin.C.de vsu.
pempto.l.ij.ff.de auto.tuto.l.pupill⁹ obligari.§.pupillus.igit̄ est
ꝯns vt hec municipalis cōstitutio fm̄ ius cōe impetrata huic mu
tui ꝯctū ex quo minor alteri obligat⁹ est vt ei⁹ conditionē melio
rē redderet suā psonā liberādo nō irritauerit ꝯtus solēnitatis de
fectus interuenerit. Ceterū si alr̄ diceremus sequeret̄ absurdū.s.ipꝫ
minorē cū alteri⁹ iactura fuisset locupletatū.qḋ cōtra ius natura
le est.ff.de cōdi.inde.l.nā hec iura.ff.de reg.iur.l.iure naturali.cum
6 si. †Qḋ qdē naturale ius ipsa municipalis cōstitutio mutare nō
valet.ff.de vsuf.earū rerū.l.ij.insti.de le.agna.tu.§.fina.cū si.igitur
nec pōt facultatē tollere interpretādi ꝯstitutiōes ea interpretatio
ne p quā euitet̄ absurditas.cū illa de iure naturali est.ff.de iustit.
l.ij.§.his legib⁹ latis.vbi est tex.notabilis. ¶ Postremo cōsiderā
dū qr hmōi mutui ꝯtract⁹ celebrat⁹ fuit ad ipsi⁹ minoris se ex mu
7 tuo obligantis atq̄ captiuati redemptionē. †Nemini autē venit
in dubiū iura phibitiua relaxari in his ꝯctibus q̄ ad captiuoruꝫ
redēptionē celebrant̄ vt pmo pꝫ.ff.so.ma.l.ꝯtus vbi cōstitutio p
hibitiua alienatiōis rei dotalis sine solēnitate aut.siue a me.C.ad
velle.tūc relaxat̄ cū mulier igit̄ dotē alienat vt suos ab hostib⁹ re
dimat. ¶ Scḋo pbat̄.C.de sac.san.eccle.l.sancim⁹.xij.q.ij.in cano
ne sacroꝝ.vbi pꝫ qḋ cōstōnē phibitiuā alienationis rerū ecclesie
relaxari eo casu q̄ igit̄ alienant̄ vt p eos captiui redimant̄ ¶ Ter
tio pꝫ in.l.si qs p redēptiōe.C.de dona.vbi cōstitutio phibitiua
donatiōis excessiue solēnitate isinuatiōis relaxaret̄ eo casu q̄ i re
dēptiōe captiuoꝝ dōatio fit.ꝛ hec de pposita ꝯsultatiōe sufficiāt.

Consilium.cccxvij.

1 ¶ Simoniā cōmittit q facit vel dat aliqd p ꝯsequendo bñficio.

Omnipotentis Dei postula.suffragio. Cir
ca ppositū thema breuiter
dicēdū pmissionē hāc factā p dictū psbyterū Angelū de
dando Stephano canonicatū sancti secūdini si ipse sibi daret vo
ces patronorū quas hꝫ ad pñtationē eccle sancti Bñdicti simo
niam continere ꝛ igit̄ nō seruādā. Hoc idē verꝫ esse primo probat
1 casus expressus in.c.mattheus.extra de simo. †vbi patet in labē si
monie incidere illum q pecunia seu alio pmisso seu dato p obti
nēdo beneficio assensum minoris ptis pcurat cōsensum maioris
ptis habere ad quē electio seu pñtatio psone ad dictū bñficiū va
cans ptinebat. Scḋo idē pbat̄ de ꝯfessis.c.cū sup.vbi pꝫ simonia.
cū fore si pcurat̄ pñtatio cōsensus in alterius electiōe vel pñtatiōe
aut vacās bñficiū alicuius rei donatiōe vel pmissione. ¶ Ultimo
idē probat idē tex.in.c.cū pridē.ꝛ.c.pactiōes.extra de pac.ꝛ in.c.no
strum.de eccle.bene.i.q.ij.quā pio.vbi eū expressum qḋ pro benefi
ciis seu spiritualibus obtinendis ois dꝫ pactio oīsq̄ pmissio ces
sare.quinimo ꝛ si celebrata fuerit nullius penit⁹ est momenti. Ex
quibus concludit̄ dictū presbyterū Angelum ex promissione pre
missa Stephano non teneri.

Consilium.cccxviij.

1 ¶ Statutū prohibens minorem obligari nisi supra se artem ex
erceat qualiter debeat intelligi. Et nu.2.3.
4 Minor curatore carens valide contrahere potest.
5 Uerba noue cōstitutionis per quā redditur ad ius commune pri
meuum sunt latissime interpretanda.
6 Uerborū statuti impropriatio admittitur:vt eius fiat ad eius cō
munem reductio.

Omnipotentis Dei postul. suffragio. Que
rit̄ ē an ipe Christoforus cō
fessus artē super se exercere se obligādo cōtrahere potue
rit sine premissa statuti solennitate etiā si ipsa obligatio sue artis
occasione non fiat cū dicat statutū nullā obligationem a minore
1 celebrari posse qui artē.s.se nō exerceat sine solennitate ꝛc. ¶ †Et
quidē prima fronte vł dicendū esse qḋ nō eo qr cū illa verba si nō
exerceant artē supra se ꝛc.significēt quandā qualitatē.opꝫ qḋ ista
qualitas respiciat factū principale ipsius.s.artis.alias nihil ope
rabit̄.ar.ff.de nora.l.in delictis.§.si extrane⁹.ff.de testa.mili.l.tit⁹.
2 ¶ †Ex ista ratione vł in proposito terminare do. Bal.in.l.si.C.ad
macedo.ꝛ in.l.idē ait.§.eodē modo.arg.illi⁹ text.ff.nau.cau.sta.ad
quod accedat qr iuste vł statutū voluisse ita fauere minori cum ꝯ
hit in his q̄ respiciūt artē suā sicut cū contrahit extra artē qm̄ in
his q̄ artē cōcernūt iuris psumptione prudens censet̄ ꝛ industrio
sus:igit̄ nō indiget adminiculo prudētie ꝯsanguineorū. Un̄ in fiñ
determinat lex minori in integrū restitutionē nō cōpetere aduer
sus ea que ꝯtit respiciētia artē in qua se exercet cū recte ille cēseat̄
industriosus ꝛ prudens.nec aliter facere quā prudēs paterfami
lias fecisset. Jta est casus notabilis in.l.j.C.qui ꝛ aduersus quos.
scḋm intellectū vltramōtanorū.quā ibi sequit̄ Bar.inducēs.l.pro
3 fessio.C.de mune.patronorū li.xi. ¶ †Jn pposito tñ casu ꝯtrariā
sniam existimo veriorē eo qr casus ille cū per se artē exercet ꝛ cōtra
hit circa ea circa que artē non exercet ex municipali cōstitutione
omissus.vt ex se patet.igit̄ eius decisio vł cōis ꝛ dispositiōi subij
cit̄.ff.de libe.ꝛ postu.l.cōmodissime.ff.solu.matr.l.si cū dotē.in pn.
4 ff.de cōdit.ob cau.l.si extrane⁹ de rescr.susceptum.lib.vj.cū si. †Eo
autē iure cōi cautū est minorē curatore carentē valide contrahere
5 pos.C.de in integ.resti.l.si curatorē habēs.titulo gñali. ¶ †Ceterū
verba noue cōstitutiōis per quā redit̄ ad ius cōe primeuū prout
hec sunt de quib⁹ supra:sunt latissime intelligenda vt not.gl.ord.
in.c.statutū.in versi.numerandū.de prebē.lib.vj.c.ab exordio.xxxv.
distin.ꝛ.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pact. Sunt igit̄ ita in
terpretanda.s.vt cum artē exercet ꝛ in cōcernētib⁹ artē ꝛ non con
cernētib⁹ pōt inspecto iure cōi ꝯtrahere.inquantū etenī possibile
est sunt statuta ad ius cōe reducēda.C.de noxali.l.ij.C.de iure deli.
l.si.§.in cōputatiōe in gl.ff.de pu.l.cesar.ff.de mune.ꝛ ho.l.vt gra
6 datim.§.sed si lege. †Quinimo etiā admittit̄ verborū ipsi⁹ statuti
impropriatio vt ei⁹ fiat ad ius cōe reductio:vt est expssum de con
sue.c.cū dilectus.ꝛ in.c.ad audientiā.ꝛ.c.cū dilectus de cleric.non
resi.ꝛ per hec patet ad superiora responsum.

Consilium.cccxix.

1 ¶ Scriptura archiui publici prefertur scripture camerarij cō
munitatis facte tanquā a priuata persona.

Omnipotentis Dei postula. suffragio. Jn
causa Joā.gabrielis produ
cat̄ primo scriptura vici facta per camerariū cōitatis nō
vt camerarium nec vt tabellionem.sed tanquam personam priua
tam.ꝛ ad eius recordium in quo continetur indefinite Joannem
gabrielis fideiussisse pro Petro nigro.pro eo in quo est obligat⁹
ex capitulis saluatoris producitur etiam scriptura sumpta ex ar
chiuo publico in qua continet̄ ipsum Joannē pro eodeꝫ fideius
sisse p florenis quādringentis.ꝛ vtraq̄ scriptura non cōtinet nisi
1 fideiussionē vnicā. †Querit̄ ergo cui ex his maior adhibeat̄ fides.
ꝛ breuiter

ꝛ breuiter dico potiorẽ eē fidẽ ipsi⁹ scripture archiui publici Hec
quidẽ primo probaṫ ex casu ſm intellectũ.l.cēsum.l.monumēta pu
blica.ff.de pba.vbi patet scripturã archiui publici esse potiorẽ fi
dei ꝙ testes ꝛ eorũ dispositiõi preferri igiṫ multo magis pferre aſ
ſerti õe scripture priuate.ſ.ab hoc camerario tanꝙ priuata pſona
ꝯfecte ꝗ cũ nõ mãdãtibus partibus ab eo ꝯfecta sit probationẽꝫ
non inducit.vt.l.instrā.ſm lec.glo.C.de proba. ¶ Scḋo probaṫ ex
canonis autoritate aut.ad hoc.C.de fi.instr.ꝛ.c.ad audientiam ex
tra de prescr.in quibus patet scripturã archiui publici qualis eſt
hic eam fidẽ facere quam facit publicũ instrumētum hoc eſt a pu
blica persona.vt tabellione confectum.Sed fides instrumēti pu
blici prefertur scripture priuate testibus nõ subscripte qualis eſt
hec.vt eſt casus in.l.scripturas.C.qui po.in pig.ha.igitur ꝛc.Vñ
ex his cõcludiṫ fidẽ scripture archiui publici habentẽ Ioã.p Pe
tro nigro fideiussisse in quadringentis potiorẽ esse fidẽ scripture
priuate que continet fideiussionẽ eãdem numero generaliorẽ.ſ.eſ
eo quo Petrus niger obligatus esset ex capitulis saluatoris.Pre
terea data fuit sentētia a qua nõ extitit appellatum declarãs Io.
gabrielis ex ea fideiussione nõ in amplius obligatũ esse ꝙ in eo in
quo reperiṫ cõdẽnatus.Vñ illo posito ſꝫ nõ cõcesso qḋ iniqua:qꝛ ꝫ
ius fisci prolata valida eſt efficacem exceptionẽ ipsi Ioãni parit.
vt in.c.cũ inter extra de re iu.ꝛ.l.preses.ff.e.tit.cũ ſi.ꝛ hec sufficiant.

Consilium.cccxx.

1 Capi quis nõ poteſt nisi precedẽte cõtumacia.Itẽ nisi cõstite
rit bonorũ facta excussione eum soluendo non esse.
2 Capi non poteſt principale nisi excusso fideiussore.
3 Capi quis non põt nisi sit suspectus de fuga.Et ꝗ alia requiranṫ
ad hoc vt quis possit carcerari vnde ibidem.
4 Verba iudicis indefinite prolata ciuiliter intelligi debent.
5 Iudex aliquẽ personaliter non rite capiens procedere põt ad ei⁹
relaxationem nemine citato.
6 Captus nõ rite iudicis autoritate põt a quolibet etiã priuato de
iudicis seu familie manibus violenter eximi.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
Hec illorũ quoꝗ captura
facta ad postulationẽ Ioannis mini nulla reddiṫ tri
1 plici ratione.† Primo qꝛ in iisdem fuge suspicione se
clusa ad capturã veniri non poterat per iudicem ad alterius po
stulationẽ nisi primo forene in contumacia constituti qḋ in ppo
sito non fuit.Hic eſt casus expressus ꝛ ibi no.Bart.in.l.consenta
neum.C.quõ ꝛ qñ.ꝛ etiam tex.in.l.nemo carcerem.versi.contuma
2 ciam abutaṫ.C.de exact.tribu.lib.x.† Itẽ nisi constiterit bonorũ
facta excussione eos soluendo non esse.vt no.gl.ordi.in.l.iij.§.tu
tores qui.ff.de suspe.tuto.Cui⁹ veritatẽ plene declaraui in.l.si filio
la vitima.ff.solu.ma. ¶ Ceterũ vt ad ipsam carcerationẽ perueni
ri possit eſt non solum necessaria excussio bonorũ illius qui debi
tor eſt sed etiã fideiussores ei⁹ cum ꝛ fideiussoris facultates quo ad
effectũ solutionis eius debito pro quo fideiussit facultatib⁹ ipsi⁹
debitoris aggregate censeantur.ita eſt tex.no.in.l.si plures.§.pro
terea.el.ij.ff.de fideiusso.Ex quo ad hoc dicendũ plurib⁹ in locis
moueṫ do.Bal.Hoc autẽ in proposito casu etiã minime interue
nisse dicitur. ¶ Tertio quidẽ necessariũ eſt vt ipsius debiti p quo
quis capi petitur fides fiat iudici cũ ꝛ si vt propter debitoris cõtu
maciã admissionem bonorũ eius peruenni possit necesse sit saltẽ
constare summatim de ipsius creditoris debito.vt in.l.ij.C.vbi in
rem act.l.cũ proponas.ꝛ in aut.ꝛ qui iurat.iunctis gl.C.de aut.in
di.pos.ꝛ in aut.de exhiben.§.si vero etiã quidã iurent vt lit.conte.
c.cum frequenter.§.qḋ si super.ergo multomagis idẽ censendũ eſt
necessarium fore.vbi ob contumaciã ad carcerationeꝫ ipsius qui
3 debitor dr pcedi queritur.† Scḋo qꝛ ꝛ si fuge suspicio in eo qui ca
pitur queritur allegatur vt iudex eius capturã seu carcerationẽ
demandare possit tam necessaria estimantur prima vt constet de
bitorẽ vt fuga suspectũ esse.qḋ quidẽ cũ sit quid in animo consistes
exterioribus presumptionibus probandũ eſt.vt no.gl.in.l.fulcinius
§.quid sit latitare.ff.ex qui.cau.in pos.eatur.in.l.apud celsuꝫ.ff.de
doli excep.in.l.si margarita.ff.pro so.ꝛ pꝫ.in.l.de veru dini.§.cer
nos.ff.de re milit.§.non omnes.§.a barbaris.imo etiã quidam vo
lunt sufficere iuramentũ.vt no.glo.expresse de pba.suspicionis lo
quens.in.l.apertissimũ.C.de iudi.Et qꝛ regula eſt in aio consisten
tia iuramento probari.vt no.glo.institu.de act.§.alie.ꝛ in.l.si cui
§.iisdẽ.ff.de accu.ꝛ pꝫ extra de sen.exõ.c.si vero aliqs.ꝛ in.c.signi
ficasti.el primo in gl.super ver.si ita eſt.que ad hoc alleg.cõcor.de
homici.Secũdo vt probeṫ suspicionẽ ipsam superuenisse post cõ
tractum debitũ qm si ante superuenisset ei imputandũ eſt qui cũ
tali ꝯtrit.ff.vt in pos.leg.l.si is a quo.§.fin.ff.qui satisda.cog.l.si ab
arbitrio.in fi.ff.de dã.infe.l.si creditores.C.de spon.l.fi.Tertio ne
cessarium eſt vt debito saltem necessario cõstet prime dicta. ¶ Vl
timo necessariũ eſt illud qḋ not.do.Bal.in aut.sed iam necesse.C.
de do.ante nup.ſ.qḋ nõ sit modicũ debitũ qꝛ rõne modici non dr
quis suspectus.hic aũt sunt de mente Bar.in.l.ait pretor.§.si debi
torẽ.ff.de his que in fraud.cre.Bal.in.l.cõsentaneũ.C.quõ ꝛ qñ iu
dex.Ang.in.l.nemo carcerẽ.preallegato. ¶ Ex his igiṫ in dicta ca
ptura seu carceratione omissis arbitrandũ eſt eam fuisse nullam.
¶ Ceterũ preceptũ iudicis Seneñ.copulatiue directum potestati
mõtis Ilcini.vt.ſ.cogereṫ realiter ꝛ personalr ꝛc.reduci debet ad
iuris intellectũ.ſ.vt cogeret primo debitores ad soluẽdum ex reb⁹
si cõstabant.Scḋo vt facta excussione si bonis nõ cederẽt cogeret
4 carcerationis remedio. ¶ † Hec eñ regula vt verba iudicis inde
finite plata ciuiliter intelligãtur.ꝛ ad iuris reducanṫ intellectũ.
vt no.bar.in.l.iij.§.pretor ait.ff.de dã.infect.ar.l.gallus.§.quidam
recte ꝛ quod ibi no.ff.de libe.ꝛ posthu.ꝛ.l.si stipulatus.§.de vsu.ꝛ
l.si legati serui nomine.de leg.j.ꝛ.l.quidã testõ.ff.de pecu.legat.cu
ius doctrina sequiṫ do.Ant.in.c.si aduersarius.de eo qui mit.in
pos.p quib⁹ eſt casus in.c.causam ꝗ.de rescrip.ꝛ in.c.sup eo.de off.
dele.vbi patet mãdatũ superioris indefinite seu implicite inferio
ri directũ ciuiliter intelligendũ ꝛ ad iuris intellectũ referendum
esse.a hec de primo.Quo igitur ad secũduꝫ in quo queriṫ an hos
nouiter ꝛ de facto carceratos.vt prime pbatũ eſt potestas mõtis
Ilcini de facto relaxare potuerit ꝛ impune ꝛ in hoc dicẽdũ arbi
tror qḋ sic.Istud quidẽ primo pbat elegans doctrina Inn.in.c.ꝗ
relã.in.ij.col.de elec.dicẽtis ꝙ ꝗuis regulariter possessio etiã inui
ſta possessori nõ vocato nõ sit auferenda:etiã principis autorita
te de resti.spo.c.in literis.de prebẽ.c.lꝫ.eps.lib.vj.de ma.ꝛ obe.c.in
ter ꝗtuor.C.si p vim vel alio mõ.l.imperiale.C.vñ vi.l.autoritate.
ꝛ.l.meminerint.C.si ppter publicã pensita.l.si deserta.tñ si sine iu
diciario ordine iudex pcesserit ad possessionẽ vnius alteri dandã
certe illam ab ea etiã nõ vocato de facto auferre poterit.et huius
rõ eſt qꝛ quẽadmodum facilis fuit in mittendo ita facilis esse po
teſt si vult in reuocãdo licet ciuilius faciat si iuris ordinem adhi
beat.dicit tex.ad propositum valde notabilis.ff.si vẽtris nomine
mulier.l.j.§.necessario.ꝛ in.l.j.§.ad hoc dictũ.ff.si mulier vent.no
mi.vbi hoc eſt expressum.Et hoc eſt qḋ dicit glo.ordina.ff.de cuic.
l.minor.in princip.quam signanter ponderat do.Bal.C.de fer.ſ.
dies festos cuius etiã veritatem ego discussi in.l.j.§.nunciatio.ff.
de no.ope.nuncia.volens tenuiã auis dicentis de facto datã de fa
5 cto reuocari. ¶ † Scḋo idẽ pbaṫ:qꝛ hoc in terminis decidit do.
Bal.in.l.si pacto quo pena.in.j.col.C.de pact.dicens ex predictis
iudicẽ aliquẽ personaliter nõ rite capientẽ procedere posse ad ei⁹
relaxationẽ nemini citato.ꝛ sic de facto. ¶ Tertio hoc deducitur
ex tex.vbi videṫ casus ad ppositũ valde nota.ff.de libe.ho.exhibẽ.
l.fin.§.nullo tpe.vbi eſt expressum nullo tpe liberũ hoiem non rite
carcerandũ detineri debere adeo vt nec modicũ tps ad eũ liberã
dum dandũ sit:qꝛ in penã preteriti facti.ſ.nõ rite facte carceratio
nis pena prestanda eſt.ſ.alicuius dilationis etiam parue cõcessio
deneganda.Ille ergo casus videṫ aperte decidere qõnem nostrã.
Accedãt etiã no.per Bar.in disputatione sua incipiente.Lapus
captus eſt.ꝛ quod no.ij.q.ij.nullus põt.Et si dicaṫ hunc potesta
tem montis Ilcini vt delegatũ ptãtis seneñ.ad carcerationẽ hu
iusmodi pcessisse.igitur cũ functus sit officio suo etiã si mulier hoc
egerit ꝯñs eſt vt ad eũ nõ pertineat eius capture reuocatio de offi
cio de le.c.mulieris.ff.de re iudi.l.iudex postꝙ.C.quõ ꝛ qñ iudex
l.si vt proponis.Respondetur ꝙ posito ꝙ nõ ptãte iurisdictiõis
hoc potuerit facere p predicta.tñ potuit vt priuat⁹ hoc facere im
pune.Iste eſt casus aptus ꝛ no.ad ppositũ.ff.ne quis eum qui in
ius vo.eſt vi eximat.l.j.§.officiũ ius.cũ.l.sequen.ꝛ seq.vsꝙ ad.§.fina.
6 vbi eſt expressum † quẽlibet etiã priuatũ posse captum non rite iu
dicis autoritate:put fuit in pposito de iudicis seu familie mani
bus violenter eximere.ꝛ sic de facto.ꝛ hoc vt liberati faueamus
qꝛ ma quis nõ debet sine cã spoliari.ergo iure priuato nõ iudicis p
sumendũ eſt hoc ipsum ptãte hoc fecisse.Cũ eñ põt qs eãdẽ actũ
exercere duplici capite quorũ vno licet altero non presumendum
eſt eũ fecisse ex capite quo licet.ff.pro so.l.merito.ff.de testa.mili.l.
iij.de reg.iur.c.estote.cũ si.Et hec in pposita cõsultatiõe sufficiãt.

Consilium.cccxxi.

1 Bõa minoris nõ possunt alienari nisi solẽnitas a iure requisi
ta obseruetur.Et que solennitas requiratur.nu.2.ꝛ.3.
4 Paria sunt nihil fateri vel ita respõdere vel interrogator incert⁹
dimittatur.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio.
In casu proposite consulta
1 tionis aduertendũ censeo qḋ ꝗuis Seneñ.† cõstitutio
iudicis placiti.ꝛ tribus officialibus pupillorũ meram
ꝛ absolutam potestatem procedendi ꝛ cognoscẽdi tribuat in cau
sis pupillorum generaliter tamen alia constitutio in vno casu lo
quens specialiter dicit eiusdem autoritate ad alienationẽ bonoꝝ
minoris pcedi non posse nisi obseruata solennitate a iure requisi
ta aliter vero nulla sit alienatio ipso iure.Vñ in pposito casu vi
dẽdum eſt ꝗ sit solẽnitas a iure ciuili requisita in alienatione rei
pupillaris ẽt si illã cõtingat fieri:qꝛ vigeat ea alienũ.Et quidẽ in
cũbit prio ipsi inedictũ excutere an pecuniã minor habeat nume
ratã vel in noib⁹ debitis q cõueniri possint vel in fructib⁹ ꝯditis
vł ẽt in redditũ vel obuẽtionũ spẽ.Itẽ requirere dꝫ an alie res sint

preter predia q distrahi possunt ex quoru ptio eri alieno satisfieri
possit. Si igit deprehenderit nō posse aliūde solui quā ex prediorū
distractione tunc permittet distrahi habita tn̄ cognitiōe: vt min⁹
vtiliorem pupillo non autē vtiliorē magis distrahi iubeat. vt hec
oīa declarat manifeste iurisconsultus. ff. de re. cor. l. magis puto.
2 §. nō passim vsq ad. §. illud queri. ¶ †Scdo principaliter neces-
sariū est. vt cum res ipsa minoris que gratia eris alieni distrahit
subhastationi supponat maxime cū per iudicē illa distrahit. vt in
casu pposito hoc est text. in l. & si fine. in. §. quesitū. ff. de mino. et. l.
ordo. §. de exe. rei iudi. ff. de re iudica. l. a duo. §. si pigno. no. Bar. ff.
de alimen. le. l. a lio. Cum igit in pposita distractione seu insolutū
datione iste iuris cōmunis solēnitates obseruate nō fuerint. igit
illā nulle fuisse cōstat ipso iure pront etiā ipsa ꝯstitutio dicit. igit
minori dn̄ium rei remansit atq ꝯsequēter rei vendicationē dire-
cta habet ad illius possessionē repetendā cum ex decreto iudicā-
tis nullo in alienatiōe rei minoris interposito nō transferat dn̄iū
vt est expressum. ff. de re. cor. l. i. versic. manente. & l. magis puto. §.
3 moneat. C. de predi. mino. l. & si preses. ¶ †Ceterū aduertendū pre-
fatam sententiam dicti predij adiudicatiuā nullitatis vitio subia-
cere alio respectu. Aduertendū enim qđ prefati iusdicētes pro p-
fata domina Francisca executionē sui legati postulante sententiā
promulgauerat aduersus dictā minorē ipsis non facta fide de le-
gato. Est autem iuris in dubio sententia a iudice dicente prolata in
agentis fauorem aduersus reum nō conuictū seu cōfessum nul-
lam existere. ij. q. i. nos in quēq̄ de consti. ecclesia. C. de sen. l. prola-
4 tam. ¶ †Ceterū ea assertio que dicit tutorē paratum sit satisfacere
quicquid tenetur & debet preiudicatiua minori nō est cum hic se-
ipsa liquescit non liquidt qđ debitū est fateatur. sed obscure. Pa-
ria autem sunt vel nihil fateri vel ita respōdere vt incertus dimit-
tatur interrogator. ff. de interro. act. l. de etate. §. nihil. ff. de confes.
l. certum in prin. Quinimo hec huiusmodi cōfessio posita pro cer-
ta si non ex cōtentiosa iurisdictione emanasset sed ex spōtanea tu-
toris assertione pupillo preiudicium non afferret. ff. de cōfes. l. cer-
tum. §. sed an ipsos vbi est expressum sm̄ vnum intellectum. & hoc
de proposita consultatione dicta sufficiant.

Consilium. cccxxij.

1 ¶ Statuto gnāli vt iudex possit pcedere simpliciter & de plano
sine strepitu & c. an cēseatur derogari p aliud statutū speciale qđ
vltimis decē diebus instantie nō possit fieri pductio iuriū.
2 Duo iura si possunt per distinctionem seu subintelligentiā ad cō-
cordiam reduci id semper agi debet: & correctio euitari.
3 Arbitriū plenū habēs circa factū: non pꝑter hoc censet posse ꝓ-
rogare terminum facti.
4 Constitutio ad vnum effectum inducta alium operari nō debet

Omnipotētis Dei postulato suffragio. In casu proposite consul-
1 tationis videt prīa fronte dicendū esse †ipsum ius ad-
mittere posse pductionē iuriū quā pars facit vltimis
decē diebus instantie & hoc autoritate ꝯstōnis sibi gnāliter ꝯcedē-
tis potestatē. vt procedere pōe summarie & de plano sine strepitu
& figura iudicij & c. quis em̄ reperiat alia separata ꝯstō spālis p-
hibēs illis decē diebus productionē iuriū fieri nihilominus non
videt per eam derogari huic alteri generali plenissimā potestatē
in procedendo iudici ꝯcedenti. qn̄ em̄ super eodem vna dispositio
in vna. l. generali an alio vero separata reperit alia species tunc p
specie generi derogat sed simul cōcurrunt. & sic habet iudex pote-
statem amplectendi quod vult. hic est text. in. l. i. §. vn̄ querit. ff. de
no. oper. nun. l. i. ff. ar. fur. c. & l. i. ff. vi bo. rap. ff. de accu. l. senatus.
in glo. ff. nau. cau. sta. l. idem ait. §. fi. & not. Bar. ff. de pen. l. sanctio
2 legū & l. i. §. hoc autē edictū. ff. de no. ope. nun ¶ †His tn̄ nō refra-
gantibus contrariū arbitror fore verius ex his. Primo qꝛ nō est
dubiū qđ cum possint duo iura per distinctionē seu subintelligē-
tiam ad concordiam reduci id semper agi debet. & correctio euita-
ri vt in prima cōstitutione. in. §. in quibus. & l. vnica. ff. de inoffici.
do. de electio. cum expediat. lib. vi. no. glo. ff. qui satisda. cog. l. si ve-
ro. & in aut. offerat. C. de lit. cōtest. patet. ff. de legi. l. non est nouū. &
l. nam & posteriora. quod est verū etiā si in constitutione secūda
sit clausula derogatoria non obstāte vel aliqua dictio taxatiua vt
tantū dūtaxat & similes. vt de primo habetur glo. di. in aut. de he-
re. ab intesta. in princi. super ver. vacantibus. & sm̄ not. gl. in. l. non
tantū. in verū. nec vlla exceptio. ff. de peti. here. & l. i. §. denique. in vn̄.
nulla iusta. ff. quod vi aut clam. l. ob es. C. de pdi. mino. l. serui no-
mine. ff. de vsuca. l. i. §. seruū corporaliter. ff. de acqui. poss. l. ita no-
bis pudor. C. de adul. no. Bart. in extrauagā. ad reprimendā. sup
versi. non obstantibus. Sed ipsa gnālis constitutio potestatē am-
plissimam iudici tribuens ius dicenti in procedendo pōt ad con-
cordiam cum alia que vult fieri non posse productionē iuriū vl-
timis diebus instantie. si sic subintelligatur. s. dūmtn̄ vltimis de-
cē diebus productiones iurium nō admittat. igit est cōsequēs: vt
hunc subintellectū p quē inducit ꝯcordia & ꝯstitutiōis derogatio
nō euitamus amplectamur dicit enim lex nō nouum. vt posterio-
res leges p priores interpretent & ecōuerso. ff. de legi. l. nō est nouū.

3 & l. nā & posteriores. ¶ †Scdo. & hoc est qꝛ ponit gladiū ad radicē
qꝛ quāuis per hāc constitutionē habeat ius dicens circa factum
ipsi⁹ cognitiōis amplissimā potestatē nō tn̄ cēset habere propter
hoc potestatē vt extendere possit seu prorogare ipsius cognitiōis
terminū. Iste est tex. in pposito valde no. in. l. si in lege. in princi. ff.
loca. dans hāc regulā qđ hn̄s plenū arbitriū circa factū: nō tamē
censetur propter hoc posse prorogare terminū facti ex quo termi-
nat ibi Bar. & Bal. qđ ius dicēs autoritate statuti habens plenū
arbitriū circa processum seu cognitionē facultatē nō habet pro-
gādi terminū illi prefixum. Ita igit in pposito quāuis habeat
iudex plenissimā potestatē circa cause processum & cognitionē nō
tamen poterit prorogare terminū producendi contra ipsius con-
stitutionis terminationē. neq enim factum pretoris iuri publico
derogari potest. ff. de fer. l. i. ibi neq enim ¶ Tertio qꝛ vt ex prefa-
tione ipsius constitutionis apparet igitur eadē attribuit ius di-
centi plenissimam potestatem circa processum omni omissa iuris
solennitate ne lites fiant immortales sed celeri sententiā terminent.
Sed si vltimis decem diebus instātie iuriū productionē admitte-
ret. ex quo tūc eadē necessariū foret aduersario postulanti termi-
num ad contradicēdum prefigere cum alias nihil illa productio
releuaret. vt est casus no. ij. q. &c. c. charte. quē ad hoc plurib⁹ in lo-
cis allegat do. Bal. ex eo fortificās bar. hoc dicentē in extrauagā.
ad reprimendā. ipsa litis decisio retardaret. & sic cōstitutio q ema-
nauit ad causandū celerē expeditionē cause operaret eius tardio-
4 rem distinctionem. †igitur cōsequens est vt iudicemus ex cōstitu-
tione nō censeri cōcessum ius dicenti. vt terminū volenti pducere
ad ipsos vltimos decē dies instātie possit ꝓrogare. Et hoc ex duo-
bus. Prio qꝛ de natura earū causarū in qbus pcedit summarie
& de plano sine strepitu & figura iudicij. vt est hic. iudex materiā
dilationū hꝫ amputare vt litē quāto pōt facere breuiorē. dicit tex.
formalis de ver. sig. cle. sepe. Scdo qꝛ ad vnū effectū inducta con-
stitutio aliū operari nō debet. de phē. cle. i. de ver. signi. c. transmis-
se. de le. i. l. legata inutiliter. ff. de cōdi. & demō. l. cū tale. §. fi. cum si.
Vltimo ponderandū qđ cōstitutio statuit ipsis vltimis decē die-
bus instantie nil produci posse nō solū contēplatione iudicis vt
infra illud tēpus iuriū productione nō impeditus cause merita
diligenter percūctari posset. sed etiā fauore ipsarum partium. vt
instātes digesta iustitia sententiā pmulgaret de cuius iustitia nul-
lum litigātē cōtingeret posse conqueri. Unde ꝯsōs est vt is termi-
nus fauore partiū prefixus altera partiū cōtradicēte nō possit ad
aliud quā ad id qđ prefixus est ordinari. arg. optimū. ff. ad. l. falci-
diam. l. qđ de bonis. §. i. & fi. C. vt in pos. lega. l. scire debetis. Et ibi
nota in glo. Accedant etiā ad hec que no. Inn. in. c. super eo. el. ij.
de appe. & spec. in tit. de sen. §. nūc videndum ver. illud. dum decla-
rant intellectū. c. de causis. de offi. deleg. Et hec pro huius quesiti
declaratione sufficiant.

Consilium. cccxxiij.

1 ¶ Exceptio iniquitatis laudi quando possit opponi ꝯtra exe-
cutionem ipsius. Et nu. 2. & 4.
3 Exceptionis opponende facultatem a iure speciali habens ad di-
latandam solutionem vel executionem excipientis: audiri nō de-
bet: nisi prius prestiterit cautionem idoneam de soluēdo tunc cū
eius exceptionem viribus vacuam esse contingat.
5 Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in sum-
mariis.
6 Summaria petitio in summarijs non suspenditur per reconuē-
tionem cause non summarie.
7 Exceptio nullitatis cuius cognitio requirit altiorem indaginē
non suspendit sententie executionem.

Omnipotētis dei postulato suffragio. In casu proposite cōsultatiōis
1 breuiter dicendū videt †dictū Ioānē laudi petitā exe-
cutionē nō impedire quāuis opponat exceptionē ini-
quitatis eiusdē atq petat iterū cōpromitti. ¶ Aduertendū em̄ pri-
mo qđ iure speciali ab ipso statuto cōceditur hoc. s. vt corā eo epō
quē petit laudi executio opponi possit exceptio iniquitatis eiusdē
2 ad executionis eiusdem dilationem †cū exceptio iniquitatis snie
coram executore non possit opponi regulariter. ff. de iudic. l. scri-
ptor. in pn. de offi. deleg. c. pastoralis. §. vero. & qđ plene no. de re iu-
3 di. c. de cetero. vn̄ succedit doctrina volēs †vt is q a iure speciali ha-
bet facultatē exceptiōis opponēde ad dilatandā solutionē vel exe-
cutionē excipiētis audiri nō debeat nisi pri⁹ prestiterit cautionē
idoneā de soluendo tūc cū eius exceptionē virib⁹ vacuā cōtingat
esse. C. de pci. impera. offe. l. vniuersa. ff. de iudic. l. si debitor. ff. solu.
ma. l. si cōstante. §. quoties. Cū igit hic Ioānes hāc idoneam cau-
tionē nō prestiterit vel legitime nō obtulerit: igit a facultate op-
4 ponēdi est repellēdus. †Scdo aduertendū qđ ista cōstitutio volēs
per exceptionē iniquitatis executioni oppositā atq petitiōe lau-
di ꝯpromissi executionē retardari dꝫ interpretationē recipere q
iure cōi ex regula volēte indefinite vba statuti scdm ius cōe inter-
pretāda eē. C. de nota. l. ij. de consue. c. cū dilectus. cū si. Iure autē cōi
dum querit an allegatio iniquitatis impediat petitā executionē
laudi

landi ponitur specifice ista questio per do. Bal. in. l. naz. ꝛ postea.
in §. prin. ff. de iureiur. ꝛ in addi. quas feci ad Spe. in ti. de arbi.
5 in q̄one incipiēte. sed an in cā pendēte reductiōis ꝛc. ¶ †Et omis
sis pluribus per eum positis veritas est qđ aut ipsa iniq̄tatis cogni
tio desiderat longū tractatū. i. requirit altiorē indaginē. ꝛ tūc exe
cutio nō suspendit. Hoc pꝫ primo q̄ presumit tunc iniquitatē
allegans pꝰ agere causa morande solutionis. igit tūc eius presum
pta calūniose allegatio executionē nō retardat. C. de sal. l. latis ap
te. C. de ordi. cog. l. fi. ¶ Secundo q̄ causa executionis est summa
ria vt est notū. Unū nō retractat per petitionē que requirit cogni
tionē plenariā. C. de cōpen. l. fi. C. de edic. diui. l. ij. ff. ad trebelli. l. ille
6 a quo. ff. ad exhiben. l. iij. §. ibidē. ¶ †Tertio q̄ iste videnṫ mutue
petitiōes ꝛ in summarijs summaria petitio nō suspēdit p reconuē
tionē cause nō summarie vt not. Innocē. in. c. i. de mu. peti. ꝛ plene
glo. in cle. sepe. in ver. voluerit. de verb. sig. ꝛ plene no. de sen. autē. ꝛ
7 cōsequēter. ¶ †Quarto pꝫ ex eo qđ in simili terminat p Bart. ꝛ
alios referētes Spe. in. l. iiij. §. cōdemnatū. ff. de re iudi. ꝛ canoniste
in. c. cum in iure. de offi. delega. post Inno. ꝛ in cle. i. de re iudi. vo
lentes nullitatis exceptionē cuius cognitio requirit altiorē inda
ginē non suspēdere snīe executionē. vt. d. l. fi. de ordi. cognit. ꝛ. d. l. ij.
C. de sal. Et huius est rō q̄ in snīe executione habet summaria co
gnitio. vt. l. admo. §. si sup. de re iudi. In summaria autē cognitio
ne nō admittit exceptio requirēs altiorē indaginē. vt. d. l. iij. §. illi
dē exhi. cum alijs allegatis. Aut ipsa iniquitatis allegatio ad sui
cognitionē nō desiderat longū tractū: q̄ per acta liquida habet
iniquitatis probatio. ꝛ tunc executio suspendit. Hoc patet per id
qđ dicimꝰ in summarijs cognitionibꝰ prout est hec petitio admit
ti exceptionē nō requirentē altiorē indaginē. ff. de in offi. testa. l. pa
pinianus. l. si filius. fm vnū intellectū. ff. vt in pos. leg. l. si is a quo
ꝛ. d. §. ibidem. ꝛ. d. §. si de testa. ¶ Scđo per id qđ habemꝰ in simili
exceptionē nullitatis cuius prompta est pbatio snīe impedire exe
cutionē. vt. l. i. C. qñ prouo. nō est ne. ꝛ. l. fi. C. si ex fal. instru. ꝛ. l. si pre
tor. §. marcellꝰ. ff. de iudi. ¶ Tertio q̄ nō dꝫ iudex exequi qñ post
ea post peractū tēpus id qđ executū est subiaceret retractationi.
ff. de exec. tu. l. divimꝰ. Ex his igitur liquide apparet ipsius iudi
cis partes coram quo petitur executio esse debere vt repellat dn̄ū
Joannē ab allegatiōe iniquitatis quā opponit vt executionē impe
diat nisi idonee caueat de parendo laudo cū apparuerit eius exce
ptionē viribus carere. ¶ Ceterū ꝛ si illam prestare nesciat non tñ
executionē retardare debet si probatio ipsius iniquitatis non ha
betur prompta sed desiderat longum temporis tractum.

Consilium. cccxxiiij.

1 Appellari quis possit in dubio a snīa lata in possessorio (ꝛ si
sic possessorij recuperāde) tñ vbi super possessorio snīa pfert contra
manifestū ꝛ notoriū spoliatorē: tūc ipse notoriꝰ spoliator a bene
ficio appellationis excluditur.
2 Appellari non potest a sententia in notorijs prolata.
3 Appellatio introducta est vt iudicantis iniquitatis corrigatur.
4 Pronunciatio iudicis in notorijs non proprie sententia est. sed q̄
dam iuris executio.
5 Causa rationabili non specifice in appellatione designata iudex
quo differre nō debet: imo statim exequi. Limitat hoc nu. 6.
7 Insertio cause in appellationibus a diffinitiua interpositis neces
saria non est.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
¶ In pposita consultatione
breuiṫ dicēdū est hos notarios spoliatores a snīa pos
sessorio pbata in fauorē gnālis siluestri noiū appellare
1 nō posse. †Palo q̄ quis de iure canonico in dubio appellari pos
sit a sentētia lata in possessorio: ꝛ si sit possessoriū recuperande. vt
est casus fm intellectū Host. ꝛ Jo. an. in. c. cū ad sedē. extra de resti.
spo. ꝛ in cle. vnica de seq̄stra. poss. ꝛ fru. vbi etiā est expressum. etiaꝫ
adducit. c. ex cōquestiōe. de resti. spo. ꝛ no. Spe. in ti. de app. §. in q̄
bus. ver. sexto. ꝛ Arch. ij. q. iij. §. diffinitiua. v. de possessione. Ple
ne etiā Fede. de senis in suis cōsilijs. con. lxxvi. per Inno. de no. ope.
nū. c. fi. lꝫ legiste de hoc dubitēt vt plane patet in. l. vnica. C. de mo
mē. pos. per bar. in. l. ai. ff. de app. reci. per Bald. in. l. si clericus. C. de
epi. audi. tñ vbi super huiōi possessorio snīa profert contra manife
stū ꝛ notoriū spoliatorē tūc ipse notoriꝰ raptor a beneficio appel
latiōis excludit. Casus est formaliter ad ppositū in. c. cū sit roma
2 na ver. preterea. q̄ est finalis. extra de app. ¶ †Scđo q̄ notissima est
iuris regula snīa in notorijs plata appellari nō posse. vt in. c. cuꝫ
speciali. §. porro. ꝛ in. c. peruenit. ꝛ. c. cōsuluit. extra de ap. e. tit. li. vi.
c. romana. §. si aūt post snīam. ꝛ qđ habet. ij. q. vi. §. sunt etiā quorū
3 ꝛ. c. quicūq. ꝛ in. l. obseruare. C. quoꝝ app. nō reci. †Et huius du
plex est rō. Prima q̄ appellatio introducta est vt iudicantis ini
quitas corrigat. ff. de app. l. i. in prin. etiā introducta est in pñdiū
innocētie nō aūt in defensionē iniquitatis dicit tex. in. d. §. porro.
aut cū sup notorio iudex snīam pmulgat nō est cōuter de dare qđ
eiꝰ iniquitatis possit corrigi q̄ rōne ius dicit dicens in notorijs
recusari nō posse. dicit tex. no. de accu. c. proposuit. lꝫ tñ i notorijs
pōt accusator iusta exceptiōe puta inimicitie repelli dicit tex. no
4 tabilis singulariter. ij. q. v. in canone nulli epoꝝ. §. qđ vero. ¶ †Se
cūda quidē rō est: q̄ vt elegāter no. Inno. in. c. ex parte. ii. l. i. extra
de ver. sig. In notorijs iudicis pnūciatio nō pprie snīa est: sed q̄
dā iuris executio. Certū est aūt ab executione regulariter appella
ri nō posse. C. quorū appel. non reci. l. ab executione. ff. de app. l. ab
executore. ij. q. vi. §. sunt etiā quorū ver. ab executore. de app. c. noui.
de re iudi. c. qđ ad cōsultationē. Uerūtñ q̄ multa dicunt notoria
q̄ nō sunt dicit tex. de ap. c. cōsuluit. el. i. ꝛ q̄ i notorijs spe aliq̄n re
iustas habere defensiones igiṫ introductū est qđ ꝛ si appellat q̄s
a snīa cō se lata sup notorio expssa pbabili appellatiōis cā tenetur
iudex a quo appellatiōi deferre cuiusq snīe executionē appellatio
5 ne interposita pendēte differre. ꝛ ita concludit in. d. §. si aūt. ¶ †Cā
vero rōnabili nō specifice in appellatione designata iudex ipse a
quo differre non dꝫ imo statim exequi. vt pꝫ in. d. §. cū speciali. §.
6 porro. cū alijs allegatis. †ꝛ hoc nisi iudex appellatiōis postq̄ co
gnoscere ceperit an recipiēda sit appellatio iudici a quo executio
7 nē inhibuerit vt est expssum in. d. §. si aūt. †Et si dicat in appella
tionibꝰ a diffinitiua interpositis cāe insertionē nō fore necessariā
vt concludit in. d. c. q̄ ad consultationē. ꝛ. l. c. cū in ecclesia. de ap. ff. cod.
ti. l. scio. §. qđ ergo. ꝛ. l. appellāti. §. nō soluere. Rūdeṫ hoc esse verū
nisi appellet in casibꝰ a iure pbibitis put est iste qñ tūc est cause
expressio necessaria. vt elegāter terminat Inn. in. c. pastoralis. §. preter
ea. extra de offi. dele. ꝛ Spec. in tit. de exe. sen. §. nunc dicendū. versi.
qđ cū iudex ꝛ est de mente glos. in. d. §. si aūt. Ex his igiṫ cōcludit
ita dn̄ū iudicē a quo vel eius delegatū snīam super notorio spo
liatū appellationē nō refragāte posse exequi si rōnabilis cā ap
pellationi inserta nō fuerit vel iudex ad quē per prius non inhi
buerit. Et hec de proposita consultatione sufficiant.

Consilium. cccxxv.

1 Collatio beneficij hñtis sacrū ordinē annexū a priuilegio: cō
suetudine: vel statuto requirit talem etatem in persona cui cōfer
tur qualem requirit sacer ordo annexus.
2 Canon volens eum cui collata est parochialis ecclesia nō promo
tum ad sacerdotium infra annum: eadem ipso iure fore priuatū:
locum non hꝫ in ecclesia parochiali collegiata.
3 Ecclesia parochialis cum est collegiata: tunc cura penes collegiū
non penes singulos esse censetur.
4 Ordinarium aduersus propriam constitutionem dispensare nō
posse quomodo intelligatur.
5 Episcopi canonum magistri atq custodes vocantur.
6 Dispensare an possint ordinarij cum his qui. xx. annum cōpleue
runt vt dignitates vel personatus quibus animarum cura non
imminet obtinere valeant.
7 Dispensare an possint ordinarij aduersus canonē volentē quem
nisi in. xxv. etatis anno ad presbyteratꝰ ordinē promoueri posse.
8 Procurator generalis ex causa vigente immutare potest speciali
ter prouisa per dominum.
9 Cōductori canonis lꝫ cōtra cōstitutionē suā dispensare: et sine cā.
Limitat dupliciter. nu. 10. 11.
12 Dispensatio est lege iurisdictionis.
13 Uerbum reformatio quid denotet.
14 Cōstitutio quis in actu gnāliṫ sit cuiuscūq remedij exclusiua: nō
q̄ tñ intelligit excludere implorationē officij superioris. Ec nu. 15.
16 Consensus capituli in facultate dispensandi non requiritur.

¶ In Christi nomine Amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
¶ Quo ad primū consultatio
nis articulū visis per celeberrimos doctores copiose
allegantis breuiter dicendum collationem ordinarij
1 iure communi considerato inualidam extitisse. †eo quia vbi de
bet fieri collatio beneficij habentis sacrum ordinem annexum a
priuilegio consuetudine vel statuto tunc talis etas requiritur
in persona eius cui cōferri queritur qualem requirit sacer ordo
annexus. Hec est conclusio glossatoris in. c. si eo. de rescr. lib. vi. ꝛ in
c. cū in illis. in vb. puideri. de prebē. co. lt. quos sequit Guli. in cle.
si. de eta. ꝛ qua. allegās in ar. de prebē. c. significatū. quo alibi nota
biliter notauit Jo. an. fore verū qñ id beneficiū requirit ordinem
sacerdotalē. secus si alios inferiores ordines exegerit. qñ tunc pos
set conferri etiā nō existenti in etate legitima ad ordinē illū expe
ctabiturq legitime etatis aduentus. ita dicit de prebē. c. ei cui. lib.
vi. Cū igiṫ presens bñficiuꝫ ex forma cōsltōnis supra posite habeat
ordinē sacerdotalē annexū. igiṫ consequens est vt ipse Titiꝰ cuiꝰ
collatio facta extiterit l annū. xxv. existere debuerit cū ista sit etas
legitima ad sacerdotē ordinem assumendū de eta. ꝛ qualit. cle. ge
neralem. Et hec de primo. ¶ Quo ad secundum in quo queritur
an presupposito qđ dicta collatio nō obstante etatis defectu extis
terit valida idē Titiꝰ dicto beneficio priuatus extiterit ipso iure
eo q̄ ad sacerdotiū infra annū pmotꝰ nō extiterit. ¶ Et in hoc
2 breuiter dicendū qđ nō. †Primo quia. c. lꝫ canon. de elect. li. vi. vo
lens eum cui collata est parochialis ecclesia nō promotū ad sacer
dotium infra annum eadem ipso iure fore priuatum. locū nō hꝫ

in ecclesia parochiali collegiata vt est casus de elect.c.statutū.lib.
vj.cuius tex.ratio est sm Old.notabiliter in cōsilijs suis cōs.lxix.
q2 qui curam animarum non habet dicta cōstitutione.c.lz canō.
3 non ligat vt ex eadē manifeste colligit. †Sed cū ecclesia parochia-
lis est collegiata.tunc cura penes collegium esse censet ꝛ nō penes
singulos ad hec extra de offi.ordi.c.irrefragabili.§.excessus. ꝛ ar.
ff.de rer.diui.l.in tantū.§.vniuersitatis.ff.de in ius vo.l.sed si hoc
§.qui manumittit.igitur ꝛc.¶Secundo q2 penā priuatiōis ipso
iure quis nō incurrit nisi hoc iure reperiatur expressum sm theo
ricam glossatoris in.c.fi.de iureiu.Sed hoc in casu pposito non
occurrit.igit ꝛc.¶Tertio q2 cū huic beneficio seu officio ordo
sacerdotalis annexus sit ex cōstitutione ipsius ecclesie igitur ɔtra
succedit constitutio cle.vt hi qui de eta.ꝛ qualita.volēs nō pmo-
tum ad ordinē infra annū priuari voce capitulari ꝛ quotidianis
distributionibus in parte nec aliaz penaz iniungit.vnde succedit
dispositio legislatoris dicentis penis.l.cōprehensis nos contētos
esse debere.ff.de verb.obli.l.si stipulatio facta fuit si culpa tua.Et
4 huius cōclusiōis est Joā.an.in.d.c.ei cui.de prebē.lib.vj.¶†Quo
ad tertiū in quo querit an valida extiterit dispēsatio ordinarij fa
cta in persona ipsius Titij vr ex pluribus prima fronte dicendū
qd non.¶Primo q2 ɔtūis Inno.in.c.dilectus.de tēpo.ordi.put
refert Archi.in.c.lz canon.de elect.lib.vj.dixerit ordinariū aduer
sus propriā cōstitutionē dispensare nō posse ꝛ hoc gnāliter loquē
do nihilominus in specie ꝛ notabiliter in.c.fi.de cle.nō resi.deter-
minat non valere dispēsationē epi qd aduersus constitutionē seu
cōsuetudinē ecclesie obtineat quis prebendā.sed ad nihil aliud tē
dit pūs ordinarij dispensatio.igit ꝛc.¶Secundo idē videt debe
re cōcludi ex terminatione glossatoris in cle.vt hi.in ver.cōcedat.
ꝛ in ver.nullo modo.de eta.ꝛ quali.dicētis ex verbo nullo modo
q2 est vniuersale negatiuū ibi in tex.posito ordinarium dispēsare
non posse. cum persona promota ad beneficium requirēs certum
ordinē quominus incurrat penas eiusdē cle.supra relatas si ad eū
5 dem pmotus non fuerit infra annū.¶†Tertio q2 cū iure cōmu
ni sic introductū vt persona cui confertur beneficiū habēs ordinē
sacerdotalē annexum ɔstituta esse debeat in anno.xxv.vt conclu-
sum extiterit circa primū cōsultatiōis articulū igit est ɔtūs vt ad-
uersus ipsos gnāles iuris canones decretaqz summorū pontificū
dispēsare non possit.Sunt eni ipsi epi debitores sacras canonum
regulas obseruare.dixit tex.ix.q.iij.in canone.cū si.Uñ appellat
tex.ipsos epos canonū magistros atqz custodes.xxiij.q.iij.cū qui
bus de iureiu.c.ego eni.ꝛ igit dicit tex.nullū pontificū in totū vl
in partē qualibet occasiōe posse cōuellere vel mutare decreta sum
morū pontificū stabilita.xxv.q.i.in.c.ɔstitutionis.ad idē de ele.
ne romani.de ma.ꝛ obe.c.q2 sup his.C.de offi.prefec.pto.l.forma.
qd quidē coadiuuat ex doctrina tex.in.c.dilectus de tēpo.ordi.di
cētis dispositionē aduersus canones ordinario intelligi prohibi-
tū vbi pmissa nō reperit.sz reperit hec permissa.igit ipsam cēsea-
mus phibitā.Nec refragat.c.nup.extra de sent.exco.ꝛ.c.graue.ad
fi.de pbē.dicētia absolutionē ab excōicatiōe intelligi ordinario p
missam vbi illa prohibita nō reperit.¶Et quibus iuribus vo-
lūt quidā contrariā regulā tradere in materia.in.c.at si clerici.§.
de adul.de indi.qm illa loquunt in absolutione ab excōicatione
q̄ fauorabilis est.nos aūt in dispēsatione q̄ odiosa ꝛ iuris cōis re-
6 laxatiua vt ex se patet ꝛ hf.ij.q.vij.§.nisi rigor.†Nec etiā refragat.
c.pmittim⁹ p eta.ꝛ quali.li.vj.permittēs ordinarijs dispēsare; pos
se cū his qui.xx.annū cōpleuerint.q1 dignitates vel personat⁹ qui
bus animarū cura nō imminet valeāt obtinere.ergo pari rōne vel
maiori dispēsabit cū illo qui est in.xviij.etatis anno vt obtineat
beneficiū nō existens dignitatis ꝛ sine cura.Rñdetur eni qd in fa-
cultate dispensandi ɔcessa nō pcedit argumētū a paritate rōnis
vel maioritate.vt concludit Fede.de senis in suis cōsilijs cōs.xiiij.
ꝛ Jo.an.in regula que a iure de regu.iur.li.vj.in mercu.ar.l.quod
7 vero.ff.de le.ꝛ regula in iuramentū.de reg.iur.lib.vj.¶†Quarto
eadē cōclusio videt probari aut.gl.in cle.gnālē.in ver.anno.de eta.
ꝛ quali.dicens ordinariū dispēsare nō posse aduersus canonē vo-
lentem quē nisi in.xxv.etatis anno ad presbyteratus ordinem pos
se promoueri.allegat tex.optimū in.c.vel nō est.de tēpo.ordi.anti-
quis.pariter ergo nec dispensare poterit vt beneficium regrens p
sonam etatis existentis in anno.xxv.rōne annexi ordinis confera-
tur existenti in etate minori.¶Ultimo videt eadē conclusio fieri
posse ex eo qd notabiliter terminat Joā.an.referens Hostiē.in.c.
i.de supplē.negli.prela.lib.vj.ponens ar.dicti.c.dilectus notabilez
regulā.s.vbi canones iponunt legē ipsis epis nūq̄ aduersus alios
possant dispensare nisi specifice permissum reperiatur.sz in ppo-
sito casu reperiant canones episcopis directi ipsisqz legē imponē-
tes vt personā illegitime etatis ad beneficiū non promoueant de
elec.c.nihil.in antiquis cū si.igitur ꝛc.¶His tñ nō refragātibus
partē cōtrariā arbitror veriorē.Cōsidero nāqz primo q2 ɔtūis ad-
uersus canones conciliorū ꝛ decreta pontificū sit supradicta ordi
natio regulariter prohibita dispensatio.vt etiam concludit gl.de
elec.cum dilecti.de eta.ꝛ quali.in.c.pterea.ꝛ pbat expresse in.c.pe
nulti.§.fi.iuncto.c.j.de fil.presby.ꝛ plene not.Archi.xvj.dist.sicut.

xxvij.q.j.virgines.lvj.di.in summa.ꝛ in.c.j.de cōsue.lib.vj.ꝛ habet
in.c.de multa.ꝛ.c.dilecto.ꝛ.c.dilect⁹.extra de pben.ꝛ in clem.j.de
elect.tñ vbi vrgens cōcurrit ꝛ notabilis causa poterit ipse et si sibi
nō repiat permissum expsse aduersus canones atqz decreta dispē-
sare hic est qd notabilr cōcludūt dñi de rota in decisiōibus suis.
decisiōe.cliij.in ordine meo.ad hoc allegātes dñm Joā.de lig.in.d.
8 §.de adult.§.pallegato.†hic fundātis ex tex.j.q.vij.c.tali.ꝛ.c.exi-
gūt de prebē.c.pposuisti.q2 ego fundo p tex.notabilē in.l.si hoiez
ff.māda.vbi expressum est generalē pcuratorē ex causa vrgēte im-
mutari posse specialr puisa p dñm.ergo pari rōne ꝛ episcop⁹ vr-
genti pbabili cā poterit aduersus canones dispēsare.sed in ppo-
sita ordinarij dispēsatiōe īteruenit notabilis causa.s.ea.vt dictus
Titius ex redditib⁹ beneficij pficere possit studio literarū.vt vti
lis eē possit nedū illi ecclesie particulari.sed vniuersali.cū ꝛ illa li
teratis viris plurimū indigere noscat.de pbē.c.de multa.de ele.c.
cū ex eo.li.vj.igit ꝛc.Pro hoc qdā potēter adducitur tex.in.d.c.
cū ex eo.vbi epo pmittit dispensare aduersus.c.lz canō.s.is cui col
lata est parochialis ecclesia assumpto subdiaconat⁹ ordine non
debeat pmoueri vsqz ad septēniū ad sacerdotiū si cōcurrat p ha-
bilis cā illa.s.qd pmot⁹ operā det interim studio literarū.Scdo
q2 nō est dubiū qd ipsi⁹ ordinarij fundatoris cōstitutio hic intro
durit.s.vt dictū bñficiū habere ordinē sacerdotalē annexū.ꝛ ɔtra
psona cui cōferret esse deberet in anno.xxv.ergo dispēsat in psona
Titij vt pmoueri possit ad ipsum beneficiū in anno.xviij.aduer-
sus mentē sue cōstitutionis.nō est aūt dubiū epm aduersus suā cō
stitutionē dispensare posse.licet eni Inno.in.d.c.dilectus.in addi.
quē sequit Archi.in.d.c.licet canō.tenuerit epm aduersus pprias
constitutionē dispensare nō posse cū ipse idē in.d.c.cū ad monaste
riū.de sta.regula.quā sequit Joā.an.dicens hāc opi.cōsuetudine
approbatā in regula cui lz.ꝛ in regula generi.de reg.iur.lib.vj.in
9 mercu.†dicēs qd cōditori canonis.lz cōtra cōstitutionē suā dispē
sare etiaz sine cā:q1 sicut fuit mot⁹ ad cōdendā ita pōt moueri ad
tollēdū seu dispēsandū.Est eni par ius ligādi ꝛ soluēdi.de pe.di.j.
10 verbū cū si.†Hoc aūt dupliciter limitat.¶Prio nisi cōstitutio
ipa trāsiuisset in cōtractū:qm tūc illā tollere vel aduersus ipm di
spensare nō pōt.ar.ff.de decre.ab or.fa.l.qd semel.ꝛ qd no.Innoc.
de iudi.c.nouit.ꝛ plene no.do.Anto.in.c.cū.M.de cōsti.nedū eni
epo sed et pncepo ɔctu ligat vt est expssum de pba.c.j.de nat.feu.c.
j.in vsi.feu.xxv.q.ij.in canone postqz in sīnitis locis ɔcludūt doc.
11 ¶†Scdo nisi cōstitutio eēt iurata.cū tūc stāte cōstitutiōe dispen-
sare prohiberet q1 seipsum a iuramento nō posset absoluere.tū q2
nō pōt in facto pprio sibi autorari.de re.ecc.non alie.cle.si vna.ff.
de aut.tu.l.j.tū q2 ipse idē pars absoluta esse nō pōt ꝛ iudex absol-
uens.iij.q.iij.nullus cū sequen.Cū ergo neqz hec cōstitutio in cō
tractū trāsiuerit neqz iuramēto firmata extiterit.stat ɔclusio ipm
ordinariū aduersus eā potuisse dispensare.¶Tertio principalr
cōsidero q2 ipse ordinarius fundat ipsa fundatiōe in persona pre
positi ꝛ sacriste ꝛc.reseruauit sibi reformationē ꝛ iurisdictionem
12 oīmodā.¶†Ex quibus verbis luculenter deducitur reseruasse si
bi facultatē dispensandi.cū dispensatio de lege iurisdictiōis sit.vt
patet ex.c.cōquerēte.ꝛ.c.dilectus.de off.ordi.ꝛ reseruando sibi om
nimodā iurisdictionē ex eius verbi oīmoda natura reseruasse cē-
set omnimodā iurisdictiōis speciē ꝛ no.gl.de fo.cōpe.cle.vnica.in
13 ver.omnimodā.†Hoc aūt eidē ostēdit ex verbo illo reformationē
hoc et verbū reformatio denotat in pte derogationē.ꝛ no.gl.ordi.
in.c.statutū.in ver.reformandū.de rescrip.in.vj.prout etiā deno-
tat hoc verbū modificatio.vt no.glo.de elec.cle.ne romani.nō est
dubiū ipsam hāc dispēsationē in bñficijs p se fundatis reseruare
potuisse vt patet.ex notabili iuris regula ad ppositū dicentis in
estimatiōe beneficiū inductis fore quēadmodū suo bñficio velit
adijcere.dicit tex.formaliter.ff.de reg.iur.l.nerati⁹.Cū ergo dispē-
sationē sibi reseruare potuerit:cōsequēs est ɔcludere vt ex reserua
ta sibi facultate potuerit dispēsare.Et lz papa scdm intellectū gl.
in.d.ver.nullo modo.in.d.cle.vt hi qui.deneget epo facultatē cir-
ca hoc dispensandi.tñ intelligit denegare illā quā ipse summ⁹ pon
tifex si voluisset cōcedere non potuisset.Non autē illā quā ipse or
dinarius sibimet reseruauit in fundatiōe.ꝛ reseruare potēs per p
dicta.Ad hoc notabilis theorica glo.dicentis sic formaliter.si lex
tibi auxiliū denegat suū censet denegare velle.nunquā autē tuum
tua prouisione inductū tibi auferre.Ita dicit formaliter ad ppo
situ nostrū in.l.assiduis sup ver.sunt.C.qui po.in pi.ha.ꝛ in.l.j.in
versi.emptori.C.si aduer.ven.Preterea ꝛ si illicitū sit improbare
opi.tanti patris.dico verba illa nullo mō posita in dicta cle.non
excludere implorationem officij iudicis ipsius ordinarij tenentis
14 ad petēdū iusta ex cā dispēsationē.¶†Hoc quidē prio demōstra-
tur ex tex.notabili in.l.j.§.ā.q̄stū.ff.de separa.ꝛ in.l.plane.ꝛ in.l.fin.
de pe.he.vbi est expssū qd ɔstitutio quāuis in actu generalr sit ex
ius.āqz remedij exclusiua:nūquā intelligit excludere implorati-
nē offi.cij superioris:q ɔsiderata equitate eius officiū implorātios
15 annuere.¶†Scdo:q2 nūquā ɔstitutio quātūcūqz generaliter di-
sponēs censet cogitare de eo qd pōt causari p implorationē officij
superioris.hic est tex.no.in.l.iiij.§.j.ff.de fideicō.lib.ꝛ in.l.ij.§.si ho-

norum

norū.ff.ad.tertu.quos ad hoc allegat glo.in.l.si.expectandi super
ver.repudiauerint.ff.de bo.pos.fm tabu.igit est zsequēs vt id non
censeat excludere cū certū sit ex vulgaribꝰ iuribꝰ gnālē dispositio-
6 nē prohibitiuā ad incogitata nō extēdi. ¶ †Ceterū si qrat an ea
dispositio teneret valida ex defectu consensus capituli. Breuiter
sciendū qd glo.Jo.an.in.c.cū ex eo.de elec.lib.vi.quā sequit.d.an.
in.d.§.de adul.lz gnāliter in facultate dispēsandi consensum capi
tuli nō requiri. Et hāc opi.dicit Host.zsuetudine approbatā i.c.
dilectꝰ.de tēpo.ord.quicqd tenuerit de sta.mo.qd dei.qz ergo ita
se hz cōsuetudo igit ipsa zsuetudine approbata est amplectēda.ff.
de lega.l.minime.z.l.si de impetratiōe.de consue.cū dilectus. Hāc
cōsuetudinē approbatā dicit archi.in.c.ex penitentibus.l.di.qcqd
senserit glo.de zsue.hāc opi.approbans nihil dicēs.lxxxi.di.si qui
sunt.j.q.v.in.c.presentium.circa finē z arch.in.c.j.de fi.presby.lib.vi.

Consilium.cccxvi.

1 ¶ Jurans non petere absolutionem a iuramento illicito respe
ctu eiꝰ qr iurat id seruare astrigit.sibi tñ succurrit z qño vide ibidē.
2 Renitentibus iura ppria non est ad ea regressus dandus.
3 Impedimēta quot sunt tot debēt esse sublationes impedimētoꝶ.
4 Jurans absolutionē non petere pōt illud ecclesie denūciare: quo
cōstito qd iuramētū ex parte recipientis sit illicitū: cū cōpellat vt
desistat ab hoc peccato z agat penitentiam.
5 Juīm nullū obstare pōt: quin qs criosuz ecclesie denūciare possit.
6 Impedimento duplici detētus si in deducēdo in exercitiū ius ali-
qd sibi cōpetēs implorat a pncipe facultatē iuris vtendi vno tñ
impedimēto expresso interpretatio taciturnitatē alterius impedi
menti surrepticia est. z plures similes casus vide nu.7.8.9.10.
11 Rescriptum surrepticiū reddit nō solū eo tacito quo expresso pn
ceps nō fuisset cōcessurus: sed etiā eo tacito quo expresso princeps
non fuisset concessurus ita faciliter.
12 Impetratio vt a surreptione saluet non sufficit exprimi generali
ter id factum qd si tacetur reddit rescriptum surrepticiū nisi etiā
exprimat modus per quē id factum extitit consummatum.

¶ In christi nomine amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio. ¶ In presenti zsultatio-
i nem qua querit an rescriptū sup absolutione iuramē
ti a sacro concilio impetratum per prefatā Antoniaz
debeat inualidum ac surrepticiū iudicari. Dicendū arbitror qd
sic ex pluribus. Primo qz cum iuramento renūciauit pfata An-
tonia iuramenti relaxationi.z etiam facultati relaxatiōe iuramē-
ti petendi: vt patet dum in instrumento dicat omni relaxatiōi iu-
ramenti qd quidem iuramentum est seruandū vt expresse no.glo.
1 in.c.tua dudum.de vsuris. †dicēs qd iurās nō petere absolutionē
a iuramēto illicito respectu eius qd iurat: vt in casu proposito id
seruare astringat: sibi tamen succurrit qz denunciare potest eccle-
sie se iurasse absolutionē nō petere z qualiter is cui iurauit ppter
hoc perseuerat in delicto de iureiu.c.quēadmodum.ad fi.quo con
stito ecclesia poterit eum cui iuratum est compellere ad relaxatio
nem iuramenti.z vt penitentiam agat de delicto z hec probātur
de iure.c.j.z.c.ad nostram.el.ij. Cum igitur hic iurauerit relaxa-
tionem non petere.z id seruare teneat: cum non vergat in dispen-
dium salutis eterne de iureiu.c.si vero.z.c.contingat.de pac.quā-
uis.lib.vi.de iureiu.c.lz mulier.eo.lib.cum si.etiam si sit minor vt
est expressum.C.si aduer.ven.aut.sacramenta.igit contraueniendo
quia absolutionem petendo in periuriū incidit quare nō debeat
audiri sup absolutione iuramenti prestitiꝰ de non contraueniēdo
cōtractui frustra enim auxilium legis implorat qui committit in
legem.ff.de vsuc.c.quia frustra de immunitate ecclesie.c.si.ff.de mi-
nori.l.auxilium. Et in terminis nostris est cōclusio Fe.de senis in
consi.suis consi.cxx.quem sequitur do.Ant.in.c.debitores.de iu-
reiu.vbi idem no.Jo.an.ibidem: lz apertius Fed.de senis in loco
preallег.dicēs qd iurans soluere vsuras ad certum terminū abso-
lutionem seu relaxationem iuramēti debet petere ante terminū si
enim lapsus est terminꝰ faciēde solutiōis.z ob eā nō factā in piu-
riū incidit nō debet sup petita audiri: qz frustra auxiliū legis im-
2 plorat.zc.vt.s. ¶ †Secūdo idē sibi rescriptū nō suffragari alia rō-
ne monstrat: qz posito qd legitime hanc absolutionē a iuramento
sibi fieri obtinuisse nihilominus cū ex forma contractus iuramē-
to firmauerit se nō vsurā iuramēti relaxationē qd qdē iuramētuz
seruandū est vt proxime demonstrabit.igitur zñs est vt ea relaxa-
tione seu absolutione vti non possit renitentibus enim iura pro-
pria nō est ad ea regressus dādus.ff.de edi.edic.l.querit.§.si vendi-
tor.vij.q.j.quam periculosum.cū simi. Posito enim qd autorita-
te rescripti sacri concilij sublatum fuerit impedimentū qd sibi in
ferebat ppter iuramentū de non cōtrauemendo: nō tñ fuit subla-
tum impedimentū qd infert ex renūciatione facta facultate vtēdi
iuramēti relaxatione. sublatio enim vnius impedimēti alterꝰ ad
eundem effectū cōcurrētis sublationē nō inducit.ff.de ser.vr.pdio.
l.si domus.de aut.z vsu pa.c.ex tuarū.de sen.excommu.c.ex officij.
3 ¶ †Unde dicimus in simili quot sunt impedimēta tot esse debēt
sublationes impedimentoꝶ.ff.de no.ope.nū.l.pupilli.§.si ex plu-
ribus.z no.gl.plures cōcor.allegās.c.cū pro eā.de sen.excō.super v.
tanq̄ excōicatū.z de offi.ordi.c.ex parte. Illud aūt iuīm per quod
promittit de nō vtendo relaxatione iuramēti seruandū fore pro-
bat qz iuīm q̄uis ex parte eius cui iurat sit illicitū: qz tñ intriens
in peccato: tñ si ex parte iurantis nō est phibitū vt per eū seruabi
le absq̄ dispendio salutis eterne dz obseruari. hoc est expressuz de
iureiur.c.j.z.c.ad nostrā.z.c.debitores.vbi ea expressum iurantes
vsuras soluere illas nō repetere.z super his nullā qōnem mouere
astringi ad obseruantiā iuramēti: cū ex parte creditoris sit illici-
tuz. Et igit necesse fore vt non astringat implorare officiū iudicis
vt creditores cōpellat ad absolutionē iuīi z restituēdas vsuras si
sunt solute. si vero non sunt solute qz ab earum exactione desistat.
4 ¶ †Ceterū si iurauit absolutionē non petere pōt illud ecclesie de-
nunciare quo cōstito qd iuīm ex parte recipiētis sit illicitū eūz cō-
pellant vt desistat ab hoc peccato.z agat penitentiam.vt.d.c.quē-
admodū.in fi.dz tñ denūcians fm Host.in.d.c.quēadmodum per
eundē tex.in fi.se fundare sup salute primi z nō principali super
5 interesse suo qz tūc ei iuramentū prestitū obstaret. ¶ †Ceterum z
si iurasset non denūciare illud iuramentū illicitū est.nam nulluz
iuramentū obstare pōt quin potest quis denunciare criminosum
ecclesie vt.d.c.quēadmodum.in fi.z in aut.si impuberis.C.si aduer.
vendi.z no.glo.in.d.c.ad nostrā.in.c.veniēs.sup ver.illicitūz iura-
mentuz.extra de regula.z in.c.autoritate.xv.q.vi. ¶ Tertio princi
paliter ipsam impetrationē surrepticiā fore euidentissime mon-
stratur: qz vt ex verbis rescripti apparet expressit ipse iurans solū
se iurasse de nullatenꝰ veniēdo ꝫ cōtractū cessionis z dimisīōis bo
norū sic expressit solū impedimētū vnū quo sibi claudebatur adi-
tus contrauenīēdo: nō autē expressit se iurasse relaxationem non
petiturū eademq̄ nō vsuram.z sic soluit aliud duplex impedimē-
tū quo tenebat astricta. quo expresso sacrū cōciliū relaxationē dif
6 ficilius cōcessisset. †nō est eñ dubiū qd si duplici impedimento de-
tentus introducēdo in exercitiū ius aliqd sibi cōpetēs iplorat a prin
cipe facultatē iuris vtēdi vno impedimēto expresso: interpretatio ob
taciturnitatis alteriꝰ impedimēti surreptitia est. Hoc aūt proba
7 tur ex pluribꝰ. ¶ †Primo ex eo qd videmꝰ decisum qd si qs duplici
ex cā excōicatus est ipetratio absolutiōis est surreptitia si in ea nō
expsserit nisi vnā cām: qz q̄uis remouere intendit princeps ipedi-
mentū excōicatiōis surgētis ex cā vna tñ remanet impedimentum
excōicationis surgentis ex cā alia.ita ptz de sen.excōi.c.ex officij.et
8 c.cū pro eā.de offi.ord.c.ex parte. ¶ †Scdo pbat ex.c.dilectꝰ filius
abbas.extra de rescrip.vbi pz rescriptū quo ipetrat restō bñficij q̄
quis amotꝰ est ex duplici cā.s.grauiū excessuum.z excōmunicatio-
nis qua diu pmanserat surreptitiū fore vna amotiōis cā expressa
9 alia vero tacita. ¶ †Tertio pbat ex.c.cōstitutis.eo.ti.vbi decidit
surreptitiū rescriptū quo princeps mandat aliquē in canonicum
recipi si solū fuit expressuz impedimentū vnū receptioni obsistēs
scz statuti qd erat in ecclesia de certo canonicoꝶ numero cum alia
forent etiam impedimenta.s.iuramētum de eo numero obseruan-
10 do.z sedis apostolice sup eo cōfirmato. ¶ †Quarto pbatur ex eo
qd notabiliter firmat do.Oldra.quē sequuntur in hoc Joan.an.
z bal.in cōsilijs suis cōsi.cclvij.dicēs surreptitiū esse legitimatio-
nis rescriptū quo legitimat ples suscepta ex adulterio duplici.scz
tam ex parte viri.s.quia cōiugatus erat q̄ ex parte mulieris quia
cōiugata si legitimationē iplorās de adulterino coitu simpliciter
faciat mentionē.nō facta specifica mentione quod coitus ille du-
plici ex capite dānatus erat. Si eñ ea mētio specifica facta fuisset
nō sic facile cōcessa fuisset legitimatio: qz funiculus duplex diffici-
lius rūpitur de treu.z pa.c.j.de rescriptis.c.ceterum.de deci.c.ex
multiplici.C.de adop.l.vlt.§.si pater.z in aut.itaq̄.C.cōia de suc-
11 ces. †certū est aūt qd reddit rescriptū surrepticiū non solū id taci
tū quo expresso princeps nō fuisset cōcessurus.sed etiā tacitū quo
expresso id princeps nō fuisset zcessurꝰ ita faciliter de rescrip.po-
stulasti.in ver.leui nō scriberemus.z.c.si pponente.z.c.cū adeo.in
ver.deprehēdis.de prebē.si motu pprio.li.vi.nec refragat qd dici
pōt mētionē factam fore in impetratione huius relaxationis de
oībus impedimentis quibꝰ phibet ipse iurans venire cōtra con-
tractū dum in gñe expressit sacre synodo iurasse nullatenꝰ se ztra
uenturā. Id quidē verbū nullatenꝰ vniuersale negatiuū est.vt no.
12 gl.de eta.z quali.c.de.vt hi q.in ver.nullo mō. ¶ †Rndeo eo qd vt
impetratio a surreptione saluet nō sufficit exprimi gñaliter id fa
ctū qd si tacet reddit rescriptū surrepticiū nisi etiā exprimat modus
p quē id factū extitit cōsummatū. hic est gl.notabilis in.c.dilectꝰ.
filius abbas.sup ver.causa.de rescrip.hoc dicens ex illo tex.z ex.l.
rāsum.C.de trāsac.z illā ibi sequit Inn.z de eadē sētā facit Old.
in cōsilijs suis.cōsi.xiiij. Et huiꝰ est ratio qz ex ea generalitate que
obscuritatem parit.dicit gl.ff.de ver.ob.l.quoties facile princeps
potest circumueniri.C.de do.promissione.l.si.ad si.ibi dum de falso
sermone se iactat.nō ergo sufficit narrare factū in gñe.s.se iurasse
nullatenus cōtrauēturā nisi narret specifice modus factū predi-
cta.s.se iurasse ne zuenturā absolutionem a iuramento petituraz
atq̄ absolutiōe non vsuram. Ex his ergo concluditur hanc impe
trationem surreptā fore atq̄ ipsi mulieri nullatenus suffragari.

Consilium.cccxvij.

1 ¶ Priuilegiū primū nō presumitur reuocatū qn̄ de eius reuo-
catione propter posteriorem cōcessionē dubitatio oritur.
2 Papa difficilius dispensat cōtra statuta maiori solēnitate sanci-
ta q̄ minori. Et nu.3.
4 Papa sibi iniuriam facit cum decreta predecessorum turbat.
5 Papa omnia iura in scrinio pectoris habere dicitur.
6 Princeps facilius dispensat contra constitutionē minus rigoro-
sam q̄ contra nimis rigorosam & seueram.
7 Papa tunc ex certa scientia dicitur facere cum vel ipse hoc expri-
mit in rescriptis vel cū apponit in suo rescripto verba priuilegij
cui vult derogare: vel qđ vult cōfirmare vel qn̄ confirmando vel de
rogādo dicit se id fecisse cū cause cognitione &c. Et nu.8.
9 Motus pprius principis in gratiis operatur nō solum exclusio-
nem surreptiōis sed & plura alia: que vide & nu.10.11.12.13.14.15.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Iste sunt rōnes quibus mo
ueor dicere p clausulas gr̄e dn̄i Hermani nō fore dero-
gatum statuto Bonifacij.ix. condito in fauorē ecclesie
1 Hildesemen. ¶ † Prima q̄ cum dubitat an priuilegio ex statuto
Bonifacij cōcesso dicte ecclesie derogatū sit p literas felicis recor
dationis Martini q̄ñs est vt iudicare debeamus sibiipsi deroga
tum nō existere. Est enī theorica glo. ordinarie.xxv.q.ij. summa di-
centis semper presumi debere priuilegiū primū non existere reuo-
catum quando de eius reuocatione pp̄ter aliam posteriorem con
cessionem oritur dubitatio & illius gl. sententiam ea nō allegata
2 sequitur Fede. de senis in consi. suis. consi.cccxvij. ¶ † Scđo q̄ po-
sito q̄ dicta cōstitutio ecclesiā priuilegiās cui dicitur Bonifaciū
derogasse fuisset effectu nō mutato narrata Felicis recordationis
domini Martini nihilominus narratum fuit eam esse constitu-
tionem ecclesie. non autē editā a Bonifacio papa nono. Vn̄ q̄ñs
est eam derogationem surreptitiam cēseri. quando enī fatetur id
quod expressum papam ad quid concedendum difficilius indu-
xisset eius rei taciturnitas concessionem reddit surreptitiam. de
rescrip. c. postulasti. in versi. de leui nō scribimus & c. si proponente
& c. cū adeo. in glo. super ver. de preben. lib.vj. si motu pprio. Sed
difficilius derogasset Martinus dicte constitutioni si narrata
sibi fuisset veritas. s. constitutionem ipsam priuilegiatā fore Bo-
nifacij.ix. quam derogauerit tūc cum fuerit expressum ipsam esse
3 constitutionē ecclesie ve prime demonstrabitur. igit &c. ¶ † Qđ
autem difficilius derogasset si fuisset expressum constitutionem
priuilegiatam editam a Bonifacio.ix. ostēditur manifeste: quia
difficilius dispensatur contra id quod est maiori autoritate robo
ratū vt est autoritas pape. vt patet ex tex. no. in. c. post trāslationē
extra de renun. ibi alioquin cū durū nimis existeret cōtra tā solē-
ne cōciliū huiusmodi postulationē admittere &c. Ubi pz q̄ papa
difficiliorē se reddit ad dispensandū contra concilium solenniore
autoritate roboratū quam cōtra roboratū autoritate minori ad
idē de cap. mo. c. ex parte de eta. & quali. c. causa & iustitie enī ac rō-
nis ordo suadet vt papa sui pdecessoris volūtatē & statuta magis
custodiat q̄ alterius inferioris. Cū igit enī ipse a suis successorib⁹
sua desideret mandata seruare. q̄ñs vt sui predecessoris constitu-
tionib⁹ venerationē prestet & custodiā dicit no. tex.xxv.q.i. in cano
ne iustitie. qui non obseruando exēplo docent per eius successores
posse sua statuta dissolui.xxv.q.ij. institutionis. & alibi text. sic si ea
destruerē q̄ antecessores nostri statuerūt: nō cōstructor sed euersor
4 esse iuste cōprobarer.xxv.q.ij. si ea. ¶ † Ceterum dicit text. in psona
pape loquēs. Iniuriā mihi facio cum pdecessorum meorum statu
ta perturbo.xxv.q.ij. qđ vero. Non est aūt dubium difficiliorē red-
di summū pontificē ad iniuriādum sibiipsi qđ cōtingit cū fine cā
derogat cōstitutioni predecessoris quā inducatur ad dispēsandū
cōtra cōstitutionē vnius ꝑticularis eccl'e. quā dubium est ea non
posse legari de iureiu. c. venientes. de elec. cle. ne romani. cū si. Et enī
alibi dicit tex. in persona pape loquens. Temporibus nostris ad
dispositionis summi pontificis reuerētie capimus: quod cōtingit cū
eorum statuta sunt immutare.xxv.q.ij. quecunq̄. & maxime priui-
legia ecclesijs per summum pontificem concessa.xxv.qđ.ij. priuile-
gia q̄ honestū est principem nō immutare nisi alicui⁹ noue rōnis
5 equitate q̄siderata. c. oan. §. is ita. ¶ † Qđ vltimo pbat & potentius
q̄ facilius papa motus fuit ad derogādū cōstitutioni huic supra
relata dato sibi intelligi qđ illa erat q̄stitutio eccl'e quā mor⁹ fuis
set si fore sibi veritas expressa. s. qđ illa erat cōstitutio Bonifacij.
Cū enī papa oīa iura in scrinio pectoris habeat cōsequēter illud
habuit qđ specialr̄ disponit per cōsuetudinē quātūcūq̄ obtētam
vt antiquā q̄ hz nō debere ad pticularē eccl'ā admitti filiū q nō sit
ꝯscientia no. vel nobilis ex vtroq̄ parente. nō esse obseruandā. vt est
casus de pbē. c. venerabilis de insti. c. ad decorē. Vn̄ nūc derogādo
nihil facit cū id omnimo cōe derogasset tali cōstitutioni ab eccl'ia
particulari facte. vt est casus expressus in. d. c. venerabilis. Facit an
tem plurimū notisatis cum derogat cōstitutioni hic continenti
sed editā a summo pontifice in fauorē particularis ecclesie. quod
quidem licite potest cum in potestate principis sic quemadmodū
6 beneficijs velit adijcere ere. dicit tex. de reg. iur. l. neratius. ¶ † Ter-
tia ratio est q̄: nō est dubiū principē facilius moueri ad dispensan
dum cōtra cōstōnem min⁹ rigorosam atq̄ seuerā. difficilius vero
ad dispēsandū contra rigorosam nimis. vt primū patet. l. di. in ca-
none. vt q̄stitueret. ix.q.i. in canone ordinationes. in si. ff. de cada-
ueribus punitorū. l. si qs in insulā. ff. de q̄. indi. tu. l. iij. §. quid ergo
sibi si quidē nō postulauerit a pretore qđ facile erat impetrari sibi
imputet &c. ff. ex qui. cau. ma. l. & si per ꝑtorem. c. hec clausula. in fin.
Scđm patet. vi.q.iiij. in canone. qđ bene. C. de inoffic. test. l. si qn̄ in
prin. de elec. c. eccl'ia vr̄e melius. ff. de bo. lib. e. l. qui causa maior. in
si. ꝑn. ibi aliter facile nō impetret &c. ff. ad tertul. l. ij. §. tractari cui
nō desiderāt a principe cōditionē remitti & puto nō esse imputan
dum. sed nimis rigorosa est constitutio que ecclesie causa dicitur.
cum illa astringat quē si ad dictam ecclesiam vult recipi ad gra-
dum alterius ex iuribus. s. ciuilis sentētie vel canonice. et sic papa
facilius dispensauit. minus autē rigorosa est illa Bonifacij noni
cum nō astringat quem recipiendum gradum in aliqua ex facul
tatibus iuris. sed magis laxat habenas dicens sufficere in aliqua
licita facultate gradum assumpsisse. igitur ipsa derogatio redditur
surreptitia cum id expressum fuerit per quod facilius papa est in-
ductus. id autē tacitum per qđ si expressum fuisset inductus diffi-
cilius. hoc pbatur de deci. c. ex multiplici. de rescri. ceterū & c. cōsti
tutus. In quo est expressum surreptitiam fore derogationē quam
papa fecit statuto si ibi expressum nō fuerit illud iuramētum fir-
mari & apostolica autoritate hec tacita si fuisset expressa eundem
derogandum reddidisset difficiliorem. ad hoc accedat. c. super eo.
de coha. cle. & mulie. c. bone. de cōfir. vtil. vel inuti. c. inter monasto-
7 rium de re iudi. c. ij. de do. & contu. c. ex lr̄is. de offi. deleg. ¶ † Quar-
ta ratio q: non est dubium qđ Bonifacius nonus in fauorem di
cte ecclesie statuit sed certum est dicte constitutioni cēseri deroga-
tū nisi expresse appareat q̄ papa ex certa sciētia voluerit deroga-
re. Modo ad ꝓpositū tūc dz papa ex certa sciētia qd facere cū vel
ipse hoc exprimit in rescripto: vt no. gl. & de rescri. cle. & si principa
lis in. c. statutū. in ver. literarū. co. ti. li. vj. & pbat in. l. idē vulpian⁹
in ff. decr. a. auto. vel cū appōit in suo rescripto verba priuilegij
cui vult derogare. vel qđ vult cōfirmare. vt de cōfirma. vti. vel inu-
ti. c. pe. vel qn̄ cōfirmādo vel derogando dicit se id fecisse cū cause
cognitione. Ad hoc glo. eo. tit. c. i. in versi. de q̄ne. vel qn̄ pape effe-
ctualiter narratus est tenor ipsius ordinationis quā vult confir-
mare aut cui vult derogare & idē substantialiter in literis aposto
licis relatū. vt no. gloss. de offi. deleg. c. pastoralis. §. preterea. super
8 versi. ex certa scientia. † Vel qn̄ ipsius principis scientia per testes
vel alias legitime probat: vt plene no. p. o. de rota in decisionibus
iuxta ordinē meum decisione. cccxvj. & plenius aliq̄ alio declarat
Oldra. in consilijs suis ordine meo consilio. cdxxxvij. & cccciij. Et
plene not. do. Bald. in. l. imperatores. C. sen. rescin. non pos. et not.
in. l. quidam consulebant. ff. de re indi. Sed nullo ex modis predi-
ctis apparet in gratia domini Hermani papā ex certa sciētia de-
rogasse. vt ex dicta inspectione manifeste apparet igitur &c. Nunc
vero respondeo ad quedam in cōtrariū obiecta. Dicitur enim q̄
sufficiat generales clausulas derogatorias priuilegiorum antece-
dentium apponi in secūdo rescripto. q: cū priuilegia facti sint: et
in facto cōsistant. & per cōsequens possint per papam ꝓbabiliter
ignorari. vt in. c. i. de consti. lib. vj. si diceremus quod generalis dero-
gatio non sufficeret: iam indirecte auferret pape ptās derogandi
priuilegijs prioribus derogatorijs. qđ nephas est dicere. qua ra-
tione hoc seqt Fede. de senis in cōsilijs suis q̄sil. xlvi. allegatus. c. q:
sepe. de ele. li. vj. c. vt officium de here. eo. li. c. alma. de senten. excō. di
cit vltio hoc tenere Paulum de sepul. c. i. ad fi. in cle. & istud idem
secutus est dn̄s Anto. in addi. suis quas facit ad lecturā referens
Fe. de cen. c. cū instātia. Ad hoc mulpliciter respōdetur. Primo
qđ ipse idem Fede. posterius & maturius loquens tenet cōtrarias
opi. in consilijs suis consi. cccxvij. vnde illi sententie tanquam po-
steriori & deliberatoue standum est. & dictum illud plures sequan
tur in. c. i. de exces. prela. li. vj. ¶ Scđo respondeo per singulare di-
ctum Cy. in. l. vnica. C. qn̄ impe. inter pu. vel viduā. vel per illā. l. de-
cidentis qđ indultū alicui q̄cessum habēs clausulā derogatoriā et
cū illis verbis. s. etiā de eis oporteret facere specialē mētionē nunq̄
intelligit sublatū priuilegiū q̄cessum persone vel loco alias priuile
giatis nisi de ipsius loci priuilegio in indulto mētio expressa fiat. er
go prīa Fede. opi. limitari dz ex hoc notabili dicto Cy. s. qđ locum
sibi vendicet. Ubi querit an clausula derogatoria gn̄alis deroget
priuilegijs habētib⁹ clausulas derogatorias speciales q̄cessas pso-
nis vel locis nō alias priuilegiatis cui⁹ q̄trium est in ecclesia Hilde
semen. Scđo rn̄deo. & ita forte possunt notabiliter hec ambo cō-
silia ad q̄cordiā reduci. s. qđ aut q̄cedit princeps priuilegiū scđm cū
clausulis derogatorijs gn̄alibus proprio motu. & tunc illud intel-
ligit derogare priorib⁹ quamuis habentibus clausulas deroga-
torias speciales. Et hui⁹ sit ratione tūc spōtanea liberalitas pape
nō ad alterius importunā postulationē causata impediat per ius
directum exquo nō habet notitiā priuilegiatorū cōcessionum eaz

clausulis

clausulis spālibus. quorum pōt pbabiliter pretēdere ignorantiā vt
9 in.d.c.de cōsti.lib.vi.† Preterea q2 videm⁹ ipsum motū pprium
principis in gratijs opari non solum exclusionē surreptionis per
10 cā motu pprio. sed etiam quāplura alia. ¶ † Primū q2 inducit
tacitam dispēsationem circa inhabilitatem psone cui beneficium
cōcedit cū illa puenit ex iure positiuo. cum de motu pprio appet
in scriptis. Iste est casus sing. in. l. ij. C. de crimi. sacri. licz cōtra ⁊ non
recte cōcludat glo. in cle. si romanus. de pben. Nec refragat. l. qsqs.
C. de coar. lib. xi. ⁊ si quis coarctalib⁹. C. de offi. rec. puin. qm̄ ibi nō
apparebat de motu pprio principis in scriptis: sz asserebat pars
sibi motu pprio fuisse cōcessum: vt patet in litera dū dicit etiam si
vltraneo nr̄a liberalitate ius hoc iactauerit sibi fuisse delatum ⁊c.
11 ¶ † Scdo q2 motus pprius facit priuilegium cū ea qualitate con
cessum extēdi ad litē pēdēte cū eo cui cōcedit: lz secus si ad postula
tionem tacito de litis pendētia hec glo. est singularis in prima so
lutiōe cōtrarij quam tñ nō firmo pro vera in. l. qui aūt. in prin. ff. si
12 quis cau. ¶ † Tertio q2 motus pprius iducit vt indultū iniqui
tatē sapiens alicui cōcessum in eūdē nō retorqueat dicit tex. ff. qd
13 quisqz iur. l. si qs iniqui. ¶ † Quarto videm⁹ firmat: z3 Io. an.
in. c. duobus de rescrip. lib. vi. ⁊ plenius in addi. Spe. ipsuz motuz
14 propriū diligentia pcessus excludere. ¶ † Quinto q2 videmus qd
quāuis videamus nō sufficere impetrantē esse legitime etatis ad
beneficiū curatū tpe vacatiōis beneficij si fuit illegitimo tēpore da
te. ⁊ ita limitat Io. an. d. c. si eo in. c. dilectus filius. extra de preben.
15 Archidia. c. si motu pprio. ⁊ d. c. si roman⁹ ¶ † Sexto q2 videmus
gratiā motu pprio cōcessam in aliqua eccl'ia de pbē. vacan. cū plu
res in eadē vacēt referri ad pbendam pinguiorē vbi si fuisset cōces
sa ad petitionē alterius referret ad minorem. dicit not. de pbē. c. si
pluribus. li. vi. Et ad hoc accedāt que no. Lapus abbas in. c. cum
alaliquibus. ⁊ c. si pp ter tua. de rescrip. lib. vi. Aliqui vero cōcludit
hoc indultū cū verbis derogatorijs gnālibus ad postulationē al
terius ⁊ tunc loquit cōclusio secūda in ordine consiliorū. Lvt
nō censeat derogatū indultū habētibus derogatorias speciales.
Et huius rō q2 debuit ipse impetrās magis cautus esse in dili
genter impetrādo. An in ecclesia in qua beneficiū impetrat si alī
qua cōstitutio sue gratie impeditiua. ⁊ illā ita exprimere qd papa
legitime potuerit derogare ad hoc. C. de fur. l. in ciuilem ibi cura
te cautu⁹ ⁊c. ar. ff. de reg. iur. l. qui cū alio vnde sibi iputet si hoc nō
inuestigando seipsum decepit ⁊c. ad hoc. ff. qd fal. tu. aut. l. j. ibi se
ipm decepit ⁊c. ¶ Scdo dicebat qd pape vere intellexit de hoc sta
tuto cui ego dico nō esse derogatū: lz eidem falsas demōstratiōes
adiecerit. Ex quo ergo constat de corpore statuti cui voluit dero
gare. igitur erronee seu false demonstrationes nō habēt nocere. ff.
de condi. ⁊ demon. l. nominatim. ⁊ l. demonstratio falsa. ⁊ l. falsa
demonstratio. de leg. j. l. patronus. §. sempronio cum simi. infinitis.
¶ Ad hoc clare respondeo hoc fore verū nisi ille false demonstra
tiones induxissent papam ad derogandum huic statuto cum nō
derogasset si demonstrationes sciuisset erroneas: tunc enim falsa
demonstratio viciat hic quidem probat ex. l. si pater. ⁊ l. nec apud
C. de here. insti. ⁊ l. eā quā. C. de fideicō. vbi est expressum nullā fo
re institutionem heredis puta Titij de cuius tamen corpore con
stat testatorē certitudinalr̄ cōcessisse si eū igit instituit: q2 falso sibi
fuerat demōstratū eius fuisse filiū nec alias fuisset institut⁹. Ecce
ergo qd falsa demonstratio pp ter quam extimans ea3 verā testa
tor motus est ad institutionē faciēdam reddit nullam restitutio
nem eius de cuius tamē corpore constat testatorē sensisse. Ita igit
in proposito falsa demōstratio quā datū fuit itelligi illud esse sta
tutum eccl'ie cū esset Bonifacij nom. Iū ē id statutū dicere non ad
mitti ad ecclesiam nisi graduatum in altero iurium cū tñ diceret
cōstitutio de graduato in qualibet licita faculeate pp ter quā qui
dē falsam seu erroneā papa motus fuit facilius ad derogandū vt
3. plene deduxi illam derogationē reddat inualidā posito qd con
stat papā de corpore huius cōstitutionis ⁊ nō alterius intellexisse.

Consilium. cccxviij.

1 ¶ Preter dictionis significationes ⁊ naturā ⁊ constitutio.
2 Dispositio aliqua an sit fauorabilis aut odiosa q̄uo cognosci pos
sit. Adde nu. 3.
4 Dispositio ad vnū effectū introducta aliū diuersum opari nō dz.
5 Verba vel facta sequentia prestant precedentibus euidentissimū
intellectum.
6 Prebendas duas spirituales respectu iūditionis quia obtinere
nō pōt in eadem ecclesia: sed bene potest habere dignitatem ⁊ cū
ea canonicatum ⁊ prebendam.
7 Dictionis sicut significatio.
8 Dictio prebenda duplex habet significatum.
9 Sermo rei: non autem res sermoni deseruire debet.
10 Eps si vtat hac solēnitate vborū scz. cōcedo eccl'iā talē ⁊c. illam aut
aliquā ex eā nō pōt cōcedere: cū tñ cōcedere possit fructuū eiusdē
aliquā portionē. verbū ecclesia (vt cōcessio maneat valida) exponet
pro portiōe fructuū eiusdē cuius cōcedende habet episcopus fa
cultatem.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Presens consulta
tio in plura quesita diuidit. Primo an verba illa pmissa
ordinationis dicētia q2 preter pbēdā canonicalē decanus pcipere
debeat duas prebēdas in minutis ⁊ grossis fructibus stent inclu
1 siue vel exclusiue. ¶ † Super quo sciēdū qd variāt iura sup hmōi
dictione preterea tñ significatiōe videnf ad cōcordiā sic posse reduci
scz qd aliqñ ponit cōstitutio certā determinationē in materia ali
qua. Postmodū vero ponunt verba dicētia si qs pter hāc cōstitu
tionē fecerit ⁊c. tūc dictio illa pter exponit pro cōtra. ita est text. C.
ad. l. iul. de vi. l. si. de ma. ⁊ obe. c. dilecti. de elec. si eu. lib. vi. xxiij. q.
v. §. i. xxxv. q. iij. in canone porro. Aliqñ vero plura pticularia cum
precta oratione affirmatiua vel negatiua. Postea vero sequit eo
dem in cōtextu oratio alia subiūctis sibi alijs pluribus pticulari
bus ⁊ tūc ea dictio exponit pro vltra hic est tex. in. c. preter hoc. xxij.
di. Aliqñ vero ponit in oratione aliā materiā cōtinēte ⁊ tunc aūt
fungit orandi negatiue. ⁊ tūc eius virt⁹ est semp excludere nō aūt
id qd sibi adiicit in negatiua oratiōe includere. de pbē. c. ij. li. vi. ff.
de le. prestan. l. virilis. §. si qs vxori. de adi. le. l. si fundo. de deci. c. tua
nobis. in fi. xxxij. q. iiij. in. c. nemo. de tēp. or. c. si. xxiij. q. iiij. c. transfe
rūt. viij. q. iij. c. artald⁹. ⁊ idē si adiiciat post orationē vniuersalem
affirmatiuā ponētē certā vniuersalē regulā. ff. de vul. ⁊ pu. l. cum ex
filio. §. fi. ff. de do. c. pastoralis. xxij. q. v. non mechaberis. xxxij. q. iiij.
§. his ita. xxiij. q. v. in canone. c. pena. ff. de diuor. l. nullū. de prescri.
c. ex trāsmissa. de test. cogē. c. dilectorū. ff. de pcur. l. sz ⁊ hec. §. pter. et
l. pōponius. §. federis. Aliqñ vero ponit in oratione affirmatiua
nō tendēte ad determinationē vniuersalis regule. Et hec est mate
ria presens in qua dicēdū q aliqñ hec dictio ponit post gen⁹ vel alī
qd aliud. ⁊ tūc si id q p eā dictionē excipit de sui natura include
bat sub gñe vel sub eo q ponit hec dictio significat tūc exclusionē
hic est tex. ff. de penu. lega. l. nā qd liquide. §. fi. ff. de mili. testa. l. qre
bat ver. verū aūt. ff. ad tre. l. luci⁹. §. filiā. de psum. l. fas. Aliqñ vero
est in oratiōe affirmatiua species genus vel qd aliud de cuius na
tura nō icluderet id q post dictionē pter ponit. ⁊ tunc illa dictio
hz virtutē inclusiuā. xiij. q. ij. in theon. de cōsti. c. cū. M. de vi. ⁊ ho.
cle. cum ab omni. ff. de pig. act. l. j. ad fi. ff. de iure pa. l. diui fratres
ibi preter veterem ⁊c. ff. de aut. le. l. sceio. in. §. vxori. fallit hoc in casu
c. cū dilectus. de relt. domi. vbi in tali casu hec dictio impropriat.
⁊ exponit pro fine. q etiā verum est si materia ipsa odiosa sit: puta
q2 penalis: hoc enim nō obstāte ea dictio virtutē habet inclusiuā
Casus est. C. de seru. fug. l. quicunqz. Est etiam idem expressum in
c. decet. ad fi. de immu. ecc. lib. vi. ⁊ in. c. si quis presbyterorum. de re.
eccle. non alie. Nec refragatur quod not. Inno. in. c. dudum. extra
de elec. Cuius dictum sequit Archi. in. d. c. ebron. dicens qd is cui
cōceditur qd preter obtēta beneficia potest aliud curam animarū
habens recipere libere ac licite retinere. nō intelligit dispensatio
nem obtinuisse qd pluralitate beneficiorū potest gaudere. quoniā
respondeo qd ibi dictio preter. igit nō includit qd ex inclusiōe in
surgeret fauor eius rei quā iura habent odio: lz confusionis plu
ralitatis beneficiorū in eadem persona. quod iura abhorrent. In
iuribus vero cōtrarijs igit ea dictio includit: q2 ex inclusiōe cau
sat odiū. s. penarū multiplicatio aduersus personam delinquen
tem quā lex ipsa odio hz. Et hec de huiusmodi dictiōe sufficiant.
Cuius naturam quāuis nō ita plene tractēt doctores in. l. actione.
C. de trāsac. ⁊ Archi. in. d. c. ebron. ⁊ Old. in suis consilijs. cōs. xlvij.
¶ Nūc ergo ad nostrum propositum reducēdo clare concludo q
cum re ⁊ numero in ecclesia Bituricē. diuerse sint prebēde. ⁊ sic ille
due assignate decano includūt pbēdā canonicalē eidē debitā que
adiicit post illā dictionē preter. igitur est consequēs vt eadē dictio
virtutē habeat iclusiuā dicte canonicalis pbēde per casum in. d. §.
vxori. ⁊ d. c. ebrō. Nec est obm hāc esse materiā odiosaz. ⁊ sic eam dic
tionē nō habere virtutē inclusiuā pp ter Inno. in. d. c. dudū. qm
respondeo qd imo presens ordinatio fuit summe fauorabilis. Et qd
2 quidē ex pluribus demonstro ¶ † Primo q2 ad cognoscendū an
aliqua dispositio fauorabilis sit vel odiosa id semp cōsiderari dz
pp ter qd ipa dispositio est principaliter introducta. Si eīm causa
eius sit fauor alicui⁹ principalr̄ cēsetur dispositio fauorabilis. Si
vero alterius odiū principaliter erit dispositio odiosa. Casus est
ff. de cond. l. inde. l. q exceptionē. Sed casus hui⁹ ordinationis fuit
principaliter fauor dicti decani. vt ob recōpensationē eius qd sibi au
ferebat ex iuribus decanatus perciperet cōmoditatem duarū pre
bēdarum vltra prebēdam canonicalē igit ea ordinatio fauorabi
3 lis. ¶ † Secundo q2 ad considerandū an causa ipsius ordinatio
nis fuerit principaliter fauor vel odiū alicui⁹ debet cōsiderari plu
rimū eius ordinatiōis prefatio. ipse enim prefationes prestāt eui
dentē intellectū dispositiōi in qua pmittunt. dicit tex. ff. de or. iur.
l. j. ff. de here. insti. l. ex. C. de ver. ob. l. tertia. §. idē respondit. ff. de pact.
l. item q2. §. idē iuliano. C. de diuer. rescrip. l. j. de fide instru. c. inter
dilectos. §. ceterum. ibi quāuis ex forma petitionis ⁊c. cum cōcor.
in glo. ¶ Sed supplicatio quam capitulum porrigit pape super
cōfirmatiōe huiusmodi ordinationis obtinenda eā hz pfationē. s.
vt dignet sua sanctitas eā ordiātionē pfatā ad getē capituli atqz

ampliationē diuini cult⁹ ampliatio cū oīa que in hac prefatione
infertunt sint summe fauorabilia vt oēs nouerunt. Igitur est ɔñs
vt ipsa ordinatio ex fauorabilibus causis in pfatione expressis fa-
4 uorabilis cēseat. ¶ †Scdo casu eā dictionē fore in proposito casu
nature inclusiue alia ratione demonstratur ea.s.q2 dispositio ad
vnū effectū introducta nō dz aliū diuersum opari de vb.si.c.trās-
misse de preben.cle.n.eo.ti.lib.vi.c.non potest in fi.ff.de.l.i.l.legata
inutiliter.de adi.lega.l.legata inutiliter.ff.de ɔdi.z demon.l.cum
tale in.§.fi.cū si. Sz hec ordinatio vt pter preben.canonicalē obti-
nere decanus duas pbend.in fructibus facta fuit in ipsius decani
fauorē atqꝫ recōpēsationē aliquoꝝ iuriū decanatus qbus ipe pri-
uabitur.igit aliū effectū.s.eius detrimētū non dz opari.qꝺ foret si
intelligeremus ipm decanū pter vim exclusiuā dicte dictiōis pri-
uari pbē.canonicali q sola nō minoris valoris est duab⁹.z sic nul-
5 lā recōpēsationē sentiret. ¶ †Tertio idez declaratur qz sequentia
vba vel facta pcedētib⁹ prestāt euidētissimū lcellectum vt de factis
pbatur.ff.ad mace.l.iulianus.§.pinde.de leg.iij.l.vxori.de verbis
vo.ff.de pe.he.l.vterum.ff.de leg.j.l.si seruus plurium.§.fi.de le.iij.l.
nūmis.ff.de testa.l.heredes palā.§.sed si morā.cū si. Sz post ipsam
ordinationē emanauit statutū capituli q dispositū fuit decanum
soluere debere onera rōne triū prebēdaꝝ. ¶ Itē z q̄uis plures de-
cani in dicta ecclesia fuerūt habētes canonicalē pbēdā atqꝫ alias
duas.igit ɔsequens est.vt ex vigore prime ordinationis has tres
obtinuisse prebēdas censeant. Qui eīm in possessiōe vnius iuris re-
perit in dubio censetur in eadē esse ɔtēplatione cause que pcedit
si qua pcedēs possessionē iustificat.vt est hec ordinatio cōfirmata
per sedem apostolicā.ita patet.C.de acq.pos.l.nimis instructus.et
6 no.gl.ff.de rei vendi.l.quedā mulier.z hocq ad primuz. ¶ †Scdo
pncipaliter dubitat an per illa vba in ordinatione posita ɔcētia
quoiā vnā percipiat sicut vn⁹ canonic⁹ residens pcipere cōsueuit
censeat vna ex dictis preben.fore omnimoda similitudine similis
prebēde canonicali.z sic specialis sicut illa adeo quod p eius ado-
ptionē censeat prima canonicalis vocare ipo iure cū nō possit qs
etiā pterita conditionis in eadē ecclesia duas obtinere prebendas
spirituales.sed per assecutionē secunde vocet prima vel ius quod
ad primā habet de cōces. prebē.c.literas.de preben.cle.si.de escrip.
cle.gratie.lz bene respectu cōsuetudinis potest tolerari qꝺ quis ha-
beat dignitatem vnā.z cum ea simul canonicatum.z preben.vnuz
in eadē ecclesia vt cōcludit gl.de cōsue.c.i.li.vi. Et est casus de con-
ces.prebē.c.postulastis.de ap.c.a collatiōe li.vi.de pbē.c.cuz in eccle
sia.eo.lib.de re in.c.ū olim scdm vnū intellectum de resecri.c.cam te.
7 ¶ †Breuiter sciendū primo de significatiōe hui⁹ dictiōis sicut zq
dem dicendū quod aliqñ illa ponit in ɔfirmatiōib⁹ apostolicis.
z tūc si ille confirmationes facte fuerint in forma cōi dictio ipa in
telligit posita fore cōditionaliter.de ɔfir.vti.vel inuti.c.examina-
ta de ɔces.pbē.c.diuersitatem. ¶ Si vero emanatio confirmauerit
ex certa scientia tūc dictio ipe causatiue de confir.vti.c.pe de offi. de
le.c.qm abbas. ¶ Aliqñ vero ponit in puilegiis z tūc etiā causa-
tiue posita intelligit nō aūt ɔditionaliter z hoc vt ipuz puilegiū
aliqd operet. Ita ɔcludit gl.in.d.c.qm.z.c.ex ore.de priui.per.c.ab-
bate extra de ver.sig. ¶ Aliqñ vero ponit in materia seu disposi-
tio alia vt ɔtingit in casu nro z tūc aut pcedit oro p quam dispo-
nitur casuz iuncto illi dictioni sicut esse eandē atqꝫ oīno similem
casui alteri.z tunc significat oimodā similitudinē atqꝫ identitatez
cū illo casu.vt puta si diceret ɔstitutio talis sit canonic⁹ z sicut ca-
nonic⁹ tractet iste est tex.de sen.exco.c.parochianos. Aut predicta
oi ɔ nō pcedit z tūc aut pcedit oratio vna p moduz regule gñalis
z postea sequunt aliqua pticularia sub illa gñalitate ɔprehēsa siu
cta dictiōe sicut z tali casu illa hz naturā exēplificatiuā.hic est tex.
in.l.iij.§.fi.ff.de acq.pos. Aliqñ hec oro nō pcedit z est recte casus
noster z tūc ea dictio sicut similitudinarie nūqꝫ tñ oimoda simili
tudine qm tūc qdāmō foret idē.nullū aūt simile oino idē esse pōt
dicit gl.de po.l.qꝺ vnā. Iste est casus.de archiepi.c.i.de lega.pstan.
l.si fili⁹.ff.de accu.c.inqsitionis.de sum.tri.c.dānamus circa fin.ff.
qui.mo.vsufruc.amit.l.sicut ānos. Est etiā expssum z in his duo-
bus locis sunt optime gl.s.in.l.cōtra vnum.§.si post.ff.re.amo.z in
c.vnico.in vñ.sicut se.de sa.vncti. ¶ Do postremo in terminis no-
stris tex.apertissimū in.c.cū i ecclesia.ibi vt eps qui p tpe est vocez
habeat in.c.tanqꝫ canonicus licet canonicus non existat et vnā de
dictis pbendis sicut vnus canonicus obtineat in eadē de preben.
li.vi. Ex quo aptissime patet illam dictionem omnimodā similitu
dinem seu identitatem nō inducere vt patet:qz tex.dicit qꝺ prebē.
habeat episcop⁹ sicut vnus canonicus.non aūt vt pprie vnus ca-
nonicus.hic ergo ad nostrum ppositum reducēdo patet per vba
illa sicut vnus canonic⁹ in ordinatione posita denotant similitu-
dinē non omnimodā:tamē nec identitatem z sic significat similitu-
dinē in hac.s.quo ad onera canonicalia habebit tanqꝫ canonicus
8 nō aūt oimoda similitudine canonicus erit. ¶ †Secundo eadem
cōclusio sic probat.non est dubiū quod verbū hoc prebē.in dupli-
ci significatione sumi pōt vt nos docet Arch.in.c.si quis obiecerit
i.q.iij.z in.c.alienationes.xij.q.ij. Primum.s.put est ipsuz ius pben.
annexū sacro officio qꝺ est quid speciale. Et tunc ipsa pbenda ius
spāle est vt no. Inno.de preben.c.maiorib⁹.z est casus eo.ti.c.dile-
cto. Scdo vt fructus z cōmoditas qui ex ipsa pben.percipit z tūc
istud est quoddā ius tēporale cuius quidē est capax nedū canoni-
cus.sed quilibet alius nō canonicus imo etiā laicus.vt primū pa-
tet in dicto.c.cū in ecclesia.scdm in.c.pen.de magis.z no.de insti.c.
ij.no.gl.de ɔsti.c.cū.xx.z etiā no.gl.xxi.q.i.in.c.clericus. Et huius
etiā iuris potuit eē capax decan⁹ q̄uis alias canonic⁹ prebēdat⁹
Ut eīm in dicto.c.pe.de magistris.redditus prebēdalis vt res tpa-
lis cōsiderat ppter recōpēsationē oneris potuit esse capax etiā nō
canonicus ecclesie imo laicus in quē tñ clarum est spiritualia non
posse cadere.de elec.c.massana.de resecri.c.causam.cum si.ita z in re
cōpēsationē iuriū decanatus amissorū potuit huius redditus pre
bēdalis tāqꝫ rei tpalis esse capax ipse decan⁹ q̄uis alias pbēdatus
canonicus.nō succedit iuris regula volens qꝺ quoties idem ser-
mo duas significatiōes habet illā debemus eligere per quā res de
qua agitur in sua validitate collocatur. ff.de reg.iu.l.quoties.ff.
de reb.du.l.quoties.ff.de verb.obli.l.quoties.z dicto.c.abbate.igi-
tur est cōseqnēs vt debeamus in proposito casu verbum illud pre
bendas assumere iuxta significationem secundaz.i. prebendarum
redditus. Iste enim intellectus conseruat validitatem z ordina-
tionē per supradicta. Intellect⁹ aūt prim⁹ qui resultat assumēdo
pbendam pro ipso iure speciali actum causaret inualidū cum no-
dum hoies singulares sed nec cōsuetudo potest causare vt dupli-
cia iura prebende specialiter cōsiderare possit quis in eadez ecclia
obtinere per dictū.c.literas. Et hanc etiaz significationē sensisse cē
sent ipsi ordinatores cū censeant in dubio elegisse viam per quam
eorū ordinatio salua reddit.nō aūt inualida dicit tex.ff.de testa.
9 mili.l.iij.†ad hec accidit glo.sing.in.l.z puto.§.i.ff.familie erc.di- 9
cens vba sua intelligēda fore in significatione impropria cum per
eā sententia reddat valida vbi si acciperētur in pprie significatio
ne redderetur inualida.debet eīm sermo rei nō aūt res sermoni esse
subiecta de ver.signi.c.preterea.z in.c.in his.z.c.intelligentia.z.c.
nihil obstat.cum si. Nec est absurdum imo tolerabilissimuz vt ad
actus saluationē verbum illud prebenda non assumatur pro iure
ipsius prebende speciali.sed pro eiusdem fructibus qui in tempo-
ralitate cōsistunt.hoc autem verum esse pbatur ex casu ad propo-
10 situ apertissimo in.c.pastoralis extra de do.vbi est expressum † qꝺ
si eps vtatur hac solennitate verborum.s.concedo ecclesiam talem
illā aūt aliqua ex causa non possit cōcedere cū tñ cōcedere possit
fructuū eiusdē aliquā portionē verbum ecclesia z vt ɔcessio maneat
valida exponet valida pro portione fructuū eiusdem cuius conce-
dende habet eps facultatē.z ille tex.ɔcludit in hoc passu.licet aliā
qꝫ plures possent allegari. ¶ Tertio principaliter pbatur qz non
est dubium quod vbi si ordinatio intelligatur secundum propriā
significationem resultat ex eadē dispōe.contra ius cōe. Si vero in
telligat sm significationem impropriam sic eiusdez ordinationis
reductio ad ius cōmune.est tunc assumenda significatio q̄uis im
propria p quā sit eius ordinationis ad ius cōmune reductio. Iste
est casus valde notabilis in.c.cum dilectus ex de cōsue.in.c.ad au-
dientiā.de cle.nō resi. Cum ergo sumamus verbū illud preben.im-
proprie.s.pro ipsaꝝ prebendarū redditibus ea ordinatio sit cōso-
na iuri communi per supra dicta ergo ea verbi expositio q̄uis im
propria est assumenda nō aūt propria.s.prebēdas.i.ius prebēdaꝝ
vt qd spirituale cōsideratarū cū tūc ea ordinatio eēt iuri cōi con-
traria:qz ɔtra dictū.c.literas.cū si. Nec profecto est presumenduz
tot notabiles patres quot fuerūt hi ordinatores voluisse aliquid
iniustum z ɔtra ius cōe statuisse.dicit text.ix.q.vi.in ludonen.vij.
q.i.oēs qui vexabatur.xxxvij.di.qui de mēsa.i.q.i.iudices de pben.
c.nisi essent. Nec etiā presumēdum est papā in cōfirmatiōe sua sub
uertere voluisse iura tot excogitata vigiliis:dicit tex.de elec.c.eccle
sia.C.de inoffi.test.l.si qñ.ipsi enīm ordināres ɔtra ius cōe ordinas-
sent.ipse vero papa ius cōe subuertisset si dicto decano remanētē
canonico prebendato voluisset alias duas prebēdas vt ius specia
le ɔcedere.nō aūt eorūdem redditus qui in tpalitate consistunt vt
est oibus notum. In hac ergo ambiguitate hoc est quod verisimi
lius capiamus vt nos docet regula iuris.ff.de reg.iur.l.in obscu-
ris eo.ti.c.inspicimus.lib.vi. ¶ †Ultimo eadem cōclusio manife- 11
statur:qz cum quid est prohibitum adesse in vna persona z ipsum
prohibitum surrogat in fauorē eiusdē psone loco eius cuius ipsa
persona capax erat.tunc ratione surrogatiōis rei pbibite in locū
rei pmisse capax erit illi rei sibi alias queri pbibite.iste est text.sin-
gularis z q nostrā qōnē videt decidere.in.l.si dōate.§.si spōsus.ff.
de dona.inter vi. Cū igit he due pbende quaruz vt ius spirituale
cōsiderata nō erat capax ipse decan⁹ z canonic⁹ prebendatus ad
simul tenēdū cū pbenda canonicali per dictum.c.literas z dictam
cle.si.surrogētur in locum iurium decanatus q sibi auferuntur.z
quoꝝ capax erat vt est ex se notū.ergo ɔsequens est vt harum pre-
bendarum ipse sit capax.quia nō cōsideratur quod ipsarū nō sur-
rogatarū ipse sit capax.sed quod surrogate sint in locum eius iu-
ris cuius erat incapax vt est casus expressus in dicto.§. si sponsus.
¶ Ex quibus quo ad secundū ɔcluditur ipsum decanuz quāuis
prebēdam canonicalem obtineat capacem fore ipsarum duarum

prebendarū

prebēdarum sibi in cōpensam cōcessarum nō cōsideratarū vt ius
spirituale sed vt mera tpalitas ex eo maxime qr si consideramus
ipsas vt quid spirituale facta foret cōmutatio.de mere spirituali
ad iura ipsa decanatus que erāt tpalia ⁊ sic mansisset cōmutatio
ipsa inualida cū non possint tpalia cum spiritualibus commuta
ri.de pmu.c.ad questionem.⁊.c.fi.

Consilium.cccxxix.

1 Gratia expectatiua an expiret p acceptationē bñficij postea euicti.
2 Acceptandi facultas ob acceptationem legitime factā errore probabili: non consumitur.
3 Uerba q̄ facultatē acceptādi cōcedūt cū effectu intelligenda sunt.
4 Eligendi facultas in beneficijs concessa prima declaratione valide voluntatis sortitur executionem.
5 Acceptans variare non potest: si acceptatum potest consequi.
6 Jus qd̄ quis habet ad rē multo fortius perdit q̄ qd̄ habet in re.
7 Consilium legis sequitur qui videns litem iniustam inanib⁹ sumptibus se vexari non vult.
8 Moram (⁊ sic negligentiā) ille videt fecisse qui magis iniuste litigare voluit q̄ restituere.
9 Negligentia expectatiue gratie consumptionem inducit.
10 Sententia contra vnum lata q̄uis preiudicet alteri tamē nunq̄ preiudicabit si ipsa lata fuerit in contumaciaʒ partis se nō defendentis: qr tunc iuris presumptio est qd̄ illa sit lata propter contumaciam: non autem propter non ius contumacie.
11 Merita causarum tunc certa dicuntur ⁊ liquida cum amborum partium mutua disceptatione panduntur.
12 Possidendi voluntas non presumitur mutata nisi probetur.

In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Presens consulta
1 tio in hanc incidit q̄onem primā.s.†nunqd gratia expecta
tiua dicti capitulı cēseat cōsumpta per acceptationem ecclesie pa
rochialis sancte Marie attēto quod eadē euicta fuerit per.d. Et
quidē passus iste varijs in locis pōnit.⁊ primo per gloss.ho.⁊ Ar
chi.in.c.cū in multis.de rescrip.lib.vi.⁊ eundē Archi.in.c.gratiā
eo.ti.⁊ li.per eundē Jo.an.in nouel.in.c.ne captande.de cōces.pre
ben.eo.li.per cōpos.de rescrip.c.capituli.circa fi.per lapum in alle
gationibus suis.xx.⁊ per oldra.in consilijs suis consi.cclxx.⁊ do.
de rota in decisionibus antiqs decisione.cxxxvi. Ego vero vt om
nium dicte equa distinctione cōplectar dico sic qd̄ aut vigore gre
acceptat quis beneficiū.qd̄ tñ a pncipio scit se acceptare nō posse
vel qr sub eius gratia nō inclusum.vel qr alias sibi nō debitū ⁊ tūc
cōsumit gratia ⁊ sibi imputat qui taliter acceptauit. Hec est sciē
tia glossatoris ordinarij recte intellecta in.d.c.cū in multis. Que
quidem probat ex.l.fi.ij.ff.de opti.le.⁊.l.stiphi.eo.ti.vbi est expres
sum habentem facultatem acceptandi iure proprio male scienter
acceptantem suam acceptandi facultatem intelligi consumpsisse
2 ad idē de elec.c.si cōpromissari⁹.li.vi.cū ibi notatis.†Scdo qr il
la electio scienter faciēti in culpā ascribit propter qd̄ facultate sibi
cōcessa priuat.ff.si mens.fal.mo.dix.l.ij.§.hec actio vbi sibi imputa
ri dʒ ⁊c.ff.de minor.l.cū mandato.⁊.l.iij.§.fi.cum.l.sequenti.ff.de
instito.l.sed ⁊ si qs.§.fi.de preben.c.si epe.lib.vi. Aut errore proba
bili inductus ignorauerit acceptat id cuius acceptandi facultatē
non habet: ⁊ tunc eius gratia non consumitur. Et igitur variare
potest aliud acceptando. Hoc quidem patet ex text.l.fi.in fi.ff.de
optio.le.vbi est expressum non consumi facultatem acceptandi ob
3 acceptationē illegitime factā errore probabili.†Uerba eñ que
facultatem acceptandi cōcedūt cū effectu intelligenda sunt de cle
rico non recidēte.relatum.ff.qd̄ quisqʒ iuris.l.i.§.hec autem verba.
ff.ne quis eum qui.l.si per alium.§.doctre.⁊ hec est sententia Ho
stien.in.d.c.cum in multis.aut acceptat sibi debitum.⁊ tunc vali
da consumitur acceptio adeo vt non competat sibi variādi facul
4 tas.†Facultas enim eligendi in beneficijs concessa prima declara
tione valide voluntatis sortit executionē.ff.de op.le.l.apud aufi
dium.de lega.ij.l.serui electione.⁊ hoc est qd̄ no.Hostiē.in.d.c.cum
5 in multis.⁊ Jo.an.in.d.c.gratia referēs distinctionem Jo.mo.†di
centis acceptātem variare non posse si acceptatū pōt cōsequi.ar.c.
quia cunctis.§.pe.de cōces.prebē.li.vi. Si enim mēbrū supra se po
situm loci sibi vēdicat vbi statim qd̄ cōstat acceptanti beneficiū in
quod validum acceptauit sibi non esse debitum illud relaxare cū
eius possessionem haberet. Si autē in mora fuerit relaxandi pos
sessionem postq̄ sibi clare constabat beneficium acceptatū nō esse
debitum tunc gratia dicitē fore cōsumpta. Et ita limito ⁊ declaro
dictū Hosti.⁊ omniū in.d.c.cū in multis. Eam autē limitationeʒ
verissimā pbo ex casu ad propositum singulari in.c.si beneficia.de
prebē.lib.vi.vbi est expressum beneficium in quo ius habebat in re
aliud acceptans putās illud sibi debitū ita demū redit ad primū
si postq̄ certior effectus est de iure sibi nō cōpetenti in primo dīno
⁊ sine difficultate aliqua illud acceptatū dimittit. Si autem diffi
cultate in dimittēdo fecerit tunc facultatē pdit redeūdi ad primū
in quo habebat ius totale. Si ergo pdit qs ius qd̄ hʒ in rē tn pzio
beneficio ppter morā quā cōmittit in dimittendo possessionē secū
di postq̄ certus effectus est de nō iure suo in illo ergo multo ma
gis perdit quis commoditatem gratie expectatiue ex qua anteq̄
deducatē ad actum cōsequenter quis tñ cōmoditatē iuris ad rem
si certior effectus de nō iure suo in beneficio acceptato vigore gra
tie illud sine difficultate nō relaxat: sed mora ⁊ negligentia prece
6 dente.†est enim notissimum qd̄ multo facilius perdit ius qd̄ qs
habet ad rē q̄ ius qd̄ quis habet in re vt est expressum.c.ante pe.de
prebē.li.vi.⁊ in.c.fi.de cōces.prebē.lib.vi.⁊ prefate rōne mihi placet
cōis opi.doc.in locis pallc.reprobantiū Hosti.dicentiū qd̄ vbi est
manifestū acceptantē beneficiū ius in illo nō habere nō esse tunc
expectādam sniam super declaratione nō iuris sui imo statim eo
dimisso pōt pcedere ad acceptationē alteri⁹ in re enim manifesta
debet ipse acceptās bonā fidē agnoscere statim adeo vt nec aliter
sniaʒ declaratiuā expectet. hinc est tex.in.l.emptorem.in prin.ff.de
ac.emp.⁊ clarior in.l.quoties.§.deniqʒ.ff.de admi.tu.ibi nec enim
prohibent tutores bonā fidē agnoscere ⁊ superuacaneā litem non
instituere ⁊c.tex.tñ oībus notabilior ad propositū in.l.si res.§.nō
tñ.ff.de alie.iudi.vbi dū dicit nec eñ cogitatio eius q litē videns
7 iniustā eam deserit est vituperanda ⁊c.†Cōsiliū enim legis sequit
qui vidēs litē iniustam inanibus sumptibus se vexari nō vult.ff.
de inoffi.testa.l.i. Nūc ergo hec ad propositum reducendo dico
qd̄ iste.C.postq̄ ipse certior erat de non iure suo in beneficio acce
ptato vigore gratie negligēs ⁊ difficilis fuerit in dimissione posses
sionis ipsius beneficij vt prime demonstrabit. Igit cōsequens est
vt eius gratia sit consumpta per casum apertum in.d.c.si bñficia.
supra inductū per ar.a maioritate rōnis.qd̄ aūt ipse.C.de non iu
re suo fuerit certus liquide demonstrat: qr eo ipso qd̄ comparuit
aduersus eū.D.docēs de eius acceptatione prouisione ⁊ publicatio
ne eoipso apparuit.C.de non iure suo.cū eñ sciret se nō fecisse pu
blicationē prout fecit D.cōtr sciuit se nouis habere iuxta formaʒ re
gule apostolice que arctat ad publicationē faciendaʒ beneficium
acceptatorū infra tres mēses ⁊c. Qd̄ aūt negligēs fuerit in di
mittendo possessionē post dictā certitudinem demonstrat qr post
eandē in possessione remāsit.imo litē prosequutus extitit vsqʒ ad
sniam inclusiue ⁊ pōst dictā sniam in possessione remāsit p mēses
8 octo.vt inferi⁹ demōstrabit.†Succedit notabilis doctrina iuris
cōsulti formaliter dicētis sic.s.ille morā ⁊ sic ille negligētiā vr fecis
se q magis iniuste litigare voluit q̄ restituere ⁊c.dicit tex.ad ppo
situ notabilis in.l.nemo rē suā vtiliter.§.i.in.fi.ff.de verb.ob. Ce
terū gratiā ex alio capite fore cōsumptā scdo principalr demōstra
tur ex eo qd̄ determinat Host.⁊ Jo.an.in d.c.cum in multis.dicē
tes.ar.c.ad audientiam.de rescriptis.⁊.l.si dictum.§.si cōpromisse
ro.ff.de euict.qd̄ si qs post acceptationē quā fecit de beneficio sub
suā grā cadente mota sibi lite cuʒ aduersario aliquo modo cōpo
nat illi bñficiū dimittendo gratiā suam cōcessisse censet.ibi eñ nō
imputet ex quo negligēs fuit in pscutiōe petēdi sui p declaratio
9 ne coram iudice re dubia existēte.†negligētia eñ expectatiue gra
tie cōsumptionē inducit.de pbē.si clericus.lib.vi.ibi dū dicit.cum
facta ei gratia per ipsi⁹ negligentiā sit extincta ⁊c. Ita igit ⁊ in p
posito ex quo hic.C.potuit acceptationē dicte ecclesie publicando
gre sen cōsequi firmamētum. Igit est consequēs vt si in eadē facie
da fuerit negligens sibi imputet ⁊ gratia sit extincta. Preterea
qui pōt facere sit sua gratia valeat sibi in hoc agendo est negligēs
tunc quo ad sui odium reputat eam validam fecisse.⁊ sic ex ea vt
ex valida recte acceptasse. Ita dicit text.optimus.ff.de regu.iur.l.
qui pōt facere.ff.de cōtrahē.emp.l.labeo scribit si bibliothecā. Et
ad idem tex.optimus.de electio.c.fi. Cum igit iste.C.potuit face
re vt eius gratia valida efficaxqʒ remāserit per explicationem pu
blicationis.⁊ id nō egit negligēter ideo in eius odium fecisse cen
set publicationem ipsam ⁊ gratia valida mansisse ⁊ consumpta
propter primo factam acceptationē. Et hoc de primo. Secun
da questio est nunqd posito qd̄ propter dimissionē beneficij post
certificationem non iuris sui non fuerit eiusdē.C.gratia consum
pta qd̄ tñ euidēter falsum est per supradicta ex snia lata per.D.ʒ
C.probet aduersus ipsum eius de non iure ipsius.C.in dicta eccle
sia prima acceptatā. Et in hoc breuiter dicendū posito quod vera
foret oppinio illorum qui.d.c.cū in multis dicūt qd̄ igitur errore
probabili non sibi debitum acceptās expectare dʒ sniam vt illam
clare constet de nō iure suo nihilominus clare demōstro hoc in ca
su ex snia lata ʒ.C.nō inferri ad pbationē non iuris sui cōtra.A.
10 †Est enim hic iuris notissima regula q̄ q̄uis aliquo casu sen
tencia ʒ vnū lata pēndicet alteri cui nūq̄ preiudicabit si ipsa lata
fuerit in cōtumaciam partis se nō defendētis: qr tunc iuris psum
ptio est q̄ illa sit latā ppter cōtumaciā nō aūt ppter nō ius cōtu
macie. Iste est tex. expressus in.l.preses.C.de pig.⁊.l.si eo.ff.de euic.
in.l.papinianus.§.meminisse.⁊.l.qui repudiantis.§.fi.ff.de inoffi.
testa.⁊ est casus apud canonistas in.c.fi.de emp.⁊ ven.per que iu
ra doctrinam hanc in materia tradit Bar.in.l.sepe.ff.de re iudic.
Bal.in.l.res inter alios acta.C.qui res iudi.non no.⁊ do.Ant.in
c.quamuis.de re iudica. Sed certum est hunc.C.in causa quam
habuit cum.D.semper in sui iuris defensione cōtumacē fuisse.vt

extimatione pcessus ostendit. ideo sniã hec aduersus ipsum lata cũ
presumatur ob cõtumaciã promulgata nõ autem ob non ius dictũ
A. preiudicium nõ affert. Nec refragatur quod dici potest quod
cum probationes iuris dicti capituli certe extiterit per pductio-
nem iurium suorum contra. c. igitur est gñs vt ipse. c. presumatur
condẽnatus propter nullã causam. non autem ratione cõtumacie
igitur ipsi. V. afferat hec sniã piudicium. vt est casus nota. secun-
dum vnam lec. in. l. ij. C. de contrario iudi. tute. per quam ita limi
tatur dictum. c. fina. de emp. et vendi. cum aliis allegatis. Respon-
deo enim quod data contumacia ipsius. C. in se non defendendo
non possunt dici non iura dicti. C. certe et liquide constare ipsi iu-
dici pronunciari ad quod probandum allego expressam notam
Arch. quam ibi sequit Jo. and. in noued. in. c. si beneficia in ver.
certiores de preben. lib. vj. dicentis quod tunc dicit certe cõstare de
non iur. alterius quando omni dubitatione caret quod ille talis
ius nõ habet. alle. tex. j. q. j. de cetero. xj. q. j. certũ. Sed in casu propo
sito non poterat apud iudicem omni dubitatione carere qõ talis
C. ius non haberet cũ possit et deberet iudex presumere iustã cau-
sam cum nolle possessionẽ desistere si nõ haberet iustã causam pos-
sidendi. igitur dicendum est non censeri iudicẽ promulgasse cõtra
ipsum. C. propter malam causam quam absq; dubitatione eum
11 fouere sciebat. sed propter contumaciam. † Preterea tunc merita
causarũ certa dicuntur et liquida: cũ ambarũ partiũ mutua disce
ptatione pandunt. C. si per vim vel alio mõ. l. si. de in integ. resti. c.
ex literis. tunc enim splẽdescat in litem veritas cũ mutua disceptia-
tione exagitatur dicit text. xxxv. q. ix. grauẽ. ff. de mu. et ho. l. mune-
rum. § mixta. et tunc opprimitur veritas atq; certitudo cũ altero
cõtendente alter minime se defendat. lxxxiij. di. error. ¶ Cum ergo
in casu pposito. d. agente ad declarationem non iuris. c. ipse nec
mutuo disputans vnq; se defensauerit igitur potest dici per predi-
cta per iudicẽ nõ iure sui non habita certitudo. et cõsequẽter sniãz
cõtra ipsum presumi promulgatã ratione contumacie. nõ autem
questio non iuris. igitur ipsi. A. preiudicium nõ afferri. ¶ Tertia
questio est nũquid sufficienter pbata intelligatur possessio dicti
c. per instrumẽtum sententie et per litteras prouisionis de preben.
vbi inter non obstantias dicta ecclesia nominatur. Breuiter di-
cendum quod sic. Primo quia cũ producitur per ipsum. c. sententia
in qua eius possessio facti asseritur censetur cõfiteri oia ea que in
instrumẽto snie continetur. Ita dicit notanter Jn. noc. de excep. c.
cũ venerabilis de cõs. c. cũ olim quẽ sequitur. Bar. ff. de his qui. vt
indig. l. post legatũ. et Bald. C. co. ti. l. alia. et gñr censet confiteri se
possedisse. Nullã aũt clarior pbatio q; illa q̃ ex ppria cõfessione re-
sultat. C. de non nume. pec. l. gñaliter de pba. c. per tuas. Preterea
pbat et eadẽ possessio qi de possessione dicte ecclesie facta est mẽtio
in nõ ostensis cõcessionis dicte prebende. Verba enim plata sup-
plicatione principi directa etiã si enũciatiua in fauorẽ tertij fidez
faciunt cõtra pferẽtem. casus est de li. cau. l. cũ preciũ. et notabiliter
in. l. ne satisdatio. ff. rẽ ratã haberi. Quia ergo apparet qõ dictus
C. tempore snie possidebat. et quod. B. octauo mense post sniam
possessionem recepit et non ante censet in dubio ipsum. C. vsq; ad
inchoationẽ possessiõis dicti. d. ipsius ecclesie cõtinuasse possessio
nem. qui enĩ probat olim possedisse censet in dubio alio non dato
12 hodie possidere. † Non enĩ presumitur volũtas possidẽdi mutata
nisi pbetur. ff. de pba. l. cũ qui. ff. de acqui. pos. l. iij. § in admitten-
da. et § q; si seruus. C. de pig. ac. l. nec creditoris. C. ad exhiben. l. non
ignorabit. Et plene notant legiste post glossatorẽ in. l. fine possidebitis
bitis. C. de pba. et hic iuribus pdictis firmat Jo. an. in. c. cum ad se
dem. de restitutione spoliatorũ. et domini de rota referẽtis in hoc
dicta specula. in titu. o de actio. et petitio. § sequitur. versi. quid si
ago. et de peti. et pos. § j. versicu. quid si peto. in decisionibus nouis
cũ antiquis simul numeratis in ordine mearũ decisione. cccc xvij.

Consilium. cccxx.

1 ¶ Rescripta duo impetrata ad diuersos iudices super eadem
re sunt nulla si ambobus vtitur impetrans. et precipue si est taci-
ta interpositio appellationis facta per impetrantem.
2 Appellans si impetrat literas sup aliquo negotio in quo appel-
lauit nõ facta mentione de sua appellatione quã prosequi aduer-
sarij interest litere ipse sunt nulle.
3 Surreptio rescripta iurisdictionalia ipo iure non irritat: sed ope
exceptionis elidit.
4 Rescriptum delegatoriũ causam terminans ex surreptione nullũ
est ipso iure.
5 Vicarius epi habens potestatem recipiendi resignationem benefi
ciorum cã permutationis resignandorũ non ppter hoc facultatẽ
ipsa beneficia permutare volentibus conferendi habere censetur.
6 Mandatũ habẽs ad locãdum: qõ est exigende pensionis prepara
torium non ppter hoc mandatũ ad exigendum pensionẽ ex loca-
tione debitam habere censetur. Similes casus vide nu. 7. 8. 9. 10.
11 Mandatũ habẽs ad cõñs (cum ipsum antecedẽs sine consequentẽ
cõmode explicari põt) nõ censetur habere mãdatũ ad antecedẽs.
12 Decretũ irritãs summi põtificis etiã ignorãtẽ afficit limita nu. 13.
14 Dispositio vnius nature cõponitur per viam annexiõis accesso
rie in dispositione alterius nature: illa accessorie annexa dispoſi-
tio capit naturam eius in qua ponitur.
15 Donatio causa mortis licet principaliter per se cõsiderata natu-
ra sui firma maneat: donatore non penitente vsq; ad vite exitum
inclusiue adeo vt nec euanescente testamẽto illa euanescat: tamẽ
cum in ipso testamento posita est: et sibi accessorie annexa immu-
tat naturam suam: atq; sortitur illam testamẽti adeo vt illo infir
mato ipso quoq; euacuetur. Similes casus habens nu. 16. 17.
18 Retractare idem est quod annullare.
19 Priuilegiũ seu bñficiũ absenti et ignoranti cõferre põt: tñ nõ an-
te vires sortitur q; ad notitiã priuilegiati seu bñficiati deueniat.
20 Postulatio nõ tenet facta a minore parte capituli: licet superue-
niat ratificatio: sicut nec tenet electio.
21 Postulatus nulliter administrans puniri debet lz iudicis auto
ritate. Et nu. 22.
23 Delictũ in cõmittẽdo maius iudicatur q; delictũ in omittendo.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Circa primum proposite
cõsultatiõis articulũ dicẽdũ est dictũ dñz Ventrensẽ.
rescripto delegatorio ad dictũ Arelatẽ. p eũ impetra
1 to in sui cõmoditatẽ vti nõ posse nec potuisse. Hoc qdẽ † qõ qñ z
vnũ sup eadẽ materia idẽ ad diuersos iudices lrãs impetrat eisq;
omnib⁹ aliqñ vtitur ita punit. s. vt ipse omniũ lrarũ cõmoditate
careat. casus est de rescriptis. c. ex tenore. et. c. si. Sed prefatus dñs
post impetrationẽ primi rescripti directi ad dñm Turonẽ. quo
etiã vsus fuit de illo mensiõe nõ habita impetrauit circa eãdẽ ma
teriã fermi ad dñm Arelatẽ. quo etiã fuit vsus igit cõsequẽter cõ-
moditate viribusq; carebit. Scdo principaliter rescriptũ ipm ad
dñm Arelatẽ. directũ nullã cõmoditatẽ impetrãti afferre pbat
qz supprimens fraude vel malitia veritatẽ impetratione rescripti
in sui puersitatis penã nullũ ex impetratis literis cõmodũ conse-
quitur de rescrip. sup literis sed ipse Vincẽtis in impetratione li-
tere directe ad Arelatẽ. malitiose tacuit iam litẽ sup dicta eccle-
sia põdere corã dño Turonẽ. igit etc. ¶ † Cõcludo igit rescriptũz
2 ex dicta surreptione fore nullum multipliciter pbat. Primo qz si
appellãs impetrat lrãs sup aliquo negotio in quo appellauit nõ
facta mẽtione de sua appellatiõe: quã psequi aduersarij interest:
vt in casu pposito litere ipe sunt nulle. et hoc siue appellet ad pa-
pam siue ad aliuz inferiorẽ hoc est qõ expsse no. Jnn. in. c. ex pte. el.
ij. in gl. sup v. de appellatiõe. extra de rescrip. in. c. dilecti. de ma. et
obe. licet z tenuerit et non bene in. c. ex literis patriarche. de offi. de
le. sequit Arch. in. c. concertationi. de appel. lib. vj. et do. de rota in
decisionibus iuxta ordinẽ meũ decisione. cccc xcix. et hoc per tex. vbi
vt casus in. d. c. ex parte. Sed he litere derogatorie ad Arelatẽ.
directe impetrate sunt nulle facta mẽtione de appellatione pendẽ
te p impetrantẽ interposita et delegatione eiusdẽ. igit etc. Scdo qz
cum he litere delegatorie ad arelatẽ. directe hec habeant: vt po-
stulationẽ dicte Ventrẽ. repertam canonicam admittant. et eũ-
dem a vinculo prioris ecclesie absoluat. igit absq; dubio cõtinent
gratiam vt ex se patet. tunc ergo succedit cõclusio volens nullam
esse gratiam vel priuilegiũ a cõi domino vt est hec sacrũ cõcilium
impetratã in preiudicium aduersarij sup eo super quo pendet lis
de pendẽtia lis mentione nõ facta adeo vt in ea lite nullũ in hoc
preiudiciũ infertur. et ita est expssum de testi. in. c. cum q;. vt lit. pen.
c. j. et. c. dilectus de pri. c. dudum. et l. auf. in medio litis sacras iussio-
nes nõ fieri. § si vero. et § id quoq;. no. Jo. an. in. c. j. de priui. lib. vj.
in nouella et habetur in. l. qui aũt. ff. si quis cau. Illud autem cer-
tum est qõ impetrantis preiudicium si ipse ille fuerit qui ad iudi
cium primo vocauerit lis pendere dicit per delegationẽ appella-
tionis factã Turonẽ. et citationẽ decretã contra aduersariũ. licet
illa nondũ in citati notitiam peruenerit. cle. ij. vt li. pen. volens ad
introducendam litis pendentiam necesse fore citationẽ in citati
notitiam peruenisse loquit quo ad pendentiã introducendam ex
parte agentis sufficit solũ citationis decretũ: qz ex quo ipse certi⁹
est de commissione et citationis decreto. ergo amplius certiorari
nõ debet. de re. iur. eum qui certus. li. vj. de rescri. c. ab excõicato. ff.
de do. prele. l. j. in fi. cum si. Et hoc ista ratiõe determinant domini
de rota in decisionibus iuxta ordinẽ meuz decl. cccc xx. et. ccc cl xxiij.
3 ¶ † Tertio qz q̃uis hoc rescriptum Arelatẽ. directũ sit iurisdi-
ctionẽ cõferẽs eidẽ. et cõsequẽter surreptiuũ seu tacinitas ipm
prima facit irritare nõ videatur ipso iure sed ope exceptionis: qz
rescripta iurisdictionalia surreptio ipo iure nõ irritat sz ope exce
ptionis elidit. vt cõiter cõcluditur in. c. ceterũ. et in. c. cũ dilecta. de
rescrip. et pbatur in. c. si aũt. et in. c. plerunq;. eo. ti. tñ in hoc casu in
cõtrarium est veritas eo qz ipsa datio delegata iurisdictionis vnit
cũ cõcessione gre. s. admittende postulationis quo succedit text. no
tabilis scdm intellectũ Jn. in. c. constitutus. de rescrip. et bene facit
dictum. c. cum dilecta. volens qõ cũ iudex seu executor deputatus
vna cũ concessiõe gratie surreptitie quemadmodũ surreptio eo
facta vitiat gratiam. vt dicto. c. j. ad audientiam. et. c. ij. de si. presb.
cum sicta etiam vitiat iudicis seu executoris dationem sibi an-
nexam

neram. Huius aūt ꝯclusionis est Inno. recte intellectus in. c. ex
literis patriarche. Et huius est rō q̄ tunc ipse executor seu iudex
nō deputatur principaliter ad litē: sed ad executorē gratie ⁊ sic nō
possunt dici litere cōtētiose. cū ergo gratia admittēde postulatio
nis que est pricipalis sit nulla sequit̄ nullitas accessorij. s. deuonis
executoris. Ad hoc tex. optimus de offi. deleg. c. si super gratia. lib.
vi. vbi p3 qḋ cū datio executoris venit accessorie ad grām naturā
capit ipsius gratie. ⁊ nō naturā iudicis impetrati ad lites. si vero
litere delegatorie darent̄ ex interuallo post gratiā ⁊ p eius execu-
tiōe. tūc surreptio illa ipso facto nō viciaret: q: possent dici litere
ad lites. ⁊ ita intelligit̄ qḋ no. Jo. an. post Inno. in. c. j circa fin. de
4 lit. cōte. li. vi. ¶ † Ultimo probat̄ ista cōclusio ex tex. quē valde no.
do. Bal. in. l. j. C. de collu. dete. dicēte qḋ l3 rescriptū delegatoriū so
lum causam preparans ex surreptione nō reddat̄ nullū ipso iure:
sed ope executionis tñ rescriptū delegatorū etiā causā terminās
vt est hoc dñi Arelateñ. de quo agit̄ ex surreptiōe nullū est ipso iu
re. Et hec quo ad primum. ¶ Quo ad scḋm quis queritur an va-
luerit subdelegatio facta per dictum do. Arelateñ. post inhibitio
nem sibi intimatam. ⁊ an etiā valuerit qḋ per ipsum subdelegatū
gestum est. Breuiter dicendū qḋ nō q: retractationis obijcit̄ qḋ
agit quis post inhibitionē sibi factā ab eo q legitime iurisdictio-
nē exercet de appel. non solū. lib. vj. imo fm do. de rota in decisio-
nibus suis deci. cccccij. simplex intimatio qua certificatus est dele-
gatus procedens de iurisdictione alterius potiore inducit validi
tatem processus delegati cui intimatio facta est. ⁊ huius rō est q: in
timatio illa tacite annexā habet phibitionē. C. si res pign. l. nomē
C. de nouā. l. iij. ⁊ q: cū notitiā habeat principē alteri causam com-
misisse eoipso intelligere debet illam a sua iurisdictione exemptā
esse dicit text. de offi. deleg. c. pastoralis. §. preterea. ¶ Scḋo q: cum
ipse Arelateñ. nullā habuerit iurisdictionē vt prime est pbatū.
igit̄ subdelegatio p ipsū facta nō valuit carētia enim iurisdictio
nis carentiā inducit facultatis delegandi. C. qui p sua iurisdi. l. j.
¶ Tertio q: ⁊ posito qḋ iurisdictionē habuisset: nihilominus ꝯsi-
derato quod eius industria fuit electa. vt p3 ex verbis rescripti dū
dicit. discretioni tue de qua plurimū cōfidimus ⁊c. cōsequēs est vt
subdelegare non potuerit electionē cōfidentie ⁊ industrie l delega
to facultatē surrogationis seu subdelagationis excludit qḋ est qñ
solum iudicē dat pro iustitia. de offi. deleg. c. fin. eo. ti. c. is cui. li. vi.
C. de cadu. tollē. l. vnica. §. ne aūt. ff. de cura. furi. l. cuius bonis. cum
si. ¶ Ceterū ⁊ posito qḋ ipsa subdelegatio valida cum si extitisset
nihilominus per eundē facta subiacet vitio nullitatis. Primo q:
postulationē admisit ⁊ cōfirmauit non monito specialiter ipso p
miso cuius intererat. que quidē monitionis omissio ipsam confir
mationē nullā reddit. de elec. c. si. lib. vi. ¶ Scḋo q: ipse habēs mā-
datū solū ad postulationis admissionē ⁊ absolutionem faciēdā
vinculo quo tenebat̄ ecclesie Uinciensi fines mādati transgressus
trāsferendo eundē ad ecclesiā Marsilieñ. cum in possessionē indu
cens. quatenus ergo trāsgressus est egit nulliter de rescrip. cū3 di-
lecta de offi. deleg. c. venerabili. de resti. spo. pisanis de prebē. c. fin.
ff. man. l. diligenter. cū si. ⁊ si dicat̄ qḋ ex quo habuit mandatū ad
admittēdam postulationē ⁊ faciendā absolutionē que sunt ipsi⁹
actus translationis pparatoria. igit̄ videt̄ habere mādatum ad fa
ciendam translationē in possessionē que quidē ambo sunt ipsius
translationis explicatio ⁊ executio. Dico hoc esse falsū imo ex no
tabili decisione dominorum de rota in decisionibus antiquis de-
5 cisione. lxx. dicendū † vicarium episcopi habentem potestatem re-
cipiendi resignationem beneficiorū causa permutationis resignā
dorū. que quidē resignatio est ipsius permutationis preparatoriū
non ppter hoc censeri haberet facultatē ipsa beneficia permutare
volentibus cōferendi. que qdē collatio est ipsius pmutationis ex-
plicatio: eo q: in collatione beneficiorū requirit̄ mandatū specia
le. de offi. vica. c. si. li. vi. Ita igit̄ in proposito casu dicendū de trās-
latione que mandatū requirit papale: vt in. c. qḋ translationē. de
6 offi. lega. ¶ † Secundo probat̄ ex tex. notabili in. l. j. §. igit̄ pposita.
ver. vel si ad locandū. ff. de exercito. vbi est tex. qḋ habens manda-
tum ad locandum qḋ est exigēde pēsionis preparatoriū: nō censet̄.
habere mandatum ad pensionem ex locatione debitam exigēdū
que est ipsius locationis executio ex pte locātis. Nec ad hoc obstat
qḋ no. Bar. in. l. filie. ff. de solu. dicendo ex tex. l. qḋ seruus. ff. eo. tit.
qḋ procuratori cōstitutio ad cōtrahēdū solui potest ex vigore illi⁹
cōtractus qñ lex illa loquit̄ in pposito alicui vniuersitati admini
strande puta peculio. quo casu mādatū intelligitur. vt sup eo cō-
trahat ex ꝯtractu solutionē recipiat. nos aūt loquimur in proposi
to mandatū habēte ad rem certā spālē. ¶ Scḋo principaliter
eadē doctrina probatur ex text. l. hoc iure. ff. de solu. l. si procurator
7 meus. ff. de procura. ⁊ l. sed si tm̄. ff. de pac. ¶ † In quib⁹ expressum
habentē mandatū ad agendū qḋ est pparatorium exigēdi debito
ris atq3 petendi aduersus eū executionē late sntie nō censet̄ habere
8 mandatū ad ipsam exactionē faciendā. ¶ † Tertio probat̄ ex tex.
c. Nicolao. de ap. vbi habens mandatū ad iudicē impetrandū qḋ
est incohoande litis preparatoriū atq3 psequende nō censet̄ habere
mandatum ad ipsius litis institutionem atq3 prosecutionem nec
9 refragatur tex. l. qui procuratorē dat. ff. de pcura. † vbi habens mā
datum ad litē pagendā ⁊ sic mandatum habens ac actus incohoa-
tionē censet̄ habere ad eiusdē perfectionē: qñ illud est ex eo q: sub
mandato agendi includitur nedū litis incohoatio s3 etiā eiusdē
confirmatio. cū3 in quacūq3 particula ipsius instātie videat̄ quis
de vno agere. ff. de bo. lib. l. qui cum maior. §. accusasse. ⁊ l. l. seruum
10 te. §. petisse. Unde dicimus ⁊ in quolibet litis articulo esse nouā
instātiā. ff. de iudi. ⁊ l. post edictū. §. circūducto. ¶ † Quarto pbat̄
ex eo qḋ decidit̄ l. c. j. de sequestra. pos. ⁊ fruct. ⁊ in. l. si de proprietate
C. si non a cōpe. iudi. vbi p3 q: ꝗuis delegatus sit in cā possessorij.
qḋ quidē preparatoriū est ad causā petitorij. vt p3 in. l. ordinarij.
cū si. C. de rei vendi. non tamen ppter hoc delegatus censet̄ ad cām
petitorij. vt etiā concludūt dñi de rota in decisionib⁹ iuxta ordinē
ineum. cccci. ⁊ recte intuēti est de hoc casus in. c. prudentiā. §. sexto.
de offic. deleg. Nec ob. c. dependētia. de dona. inter vi. q: ibi nedum
accessorium sed incidens fuit qḋ ipse delegatus attētauit preter ex-
pressa in rescripto qui excedētia pōt exercere etiā nō inclusa expres
11 se in rescripto. C. vbi ⁊ apud quē. l. si. de iudi. c. si. li. vi. cum si. † Item
econtra dicimus habētē mandatū ad id qḋ est ꝯsequens non cen
seri habere mandatū ad id qḋ est antecedens cū ipsū ꝯñs sine an
tecedente cōmode explicari pōt. ita est tex. no. in. l. j. §. igit̄ prepositio.
to. ver. quare si cū pposuit. ff. de exerci. vbi dic habentē mandatum
ad pensionē exigendā qḋ est ipsius locationis ꝯñs nō cēseri habe-
ri mandatū ad rē locandū: qḋ est ipsius pensiōis antecedēs. ⁊ hoc
non est alio nisi q: vnum sine altero cōmode stare pōt vt ex sit p3.
secus aūt vbi ꝯñs q: est cōmodatū cōmode explicari nō posset sine
sui antecedente qñ tunc ⁊ id antecedens mandatū vt ex regula q
b3 qḋ vno cōmisso ea cōmissa videt̄ sine quib⁹ aliud cōmode expli
cari non pōt. ff. de offi. eius cui mā. est iurisdi. l. j. in si. ff. de iur. om.
iu. l. ij. de offi. dele. c. preterea. ff. de pen. l. ad legatū. ⁊ l. ad rem mobi-
lem. ⁊ l. si defunctus. l. fina. cū si. cum igit̄ sint rescripta delegatoria
strictissimi iuris adeo vt nec trahant̄ extra res ⁊ psonas notatas.
de offi. delega. c. p. ⁊. g. ⁊ in. c. cū olim abbas. de rescrip. c. si. cū si. ꝯñs
est dicere vt hic subdelegat⁹ transferēdi ⁊ in possessionē adducēdi
non habuerit potestatē. Et hec de secūdo. ¶ Quo ad tertiū in q
querit̄ q debeant esse ptes sacri ꝯcilij. Dicendū est illa esse. s. vt rele-
cta postulatione pronunciēt legitime prouisū esse p papā. Illud
aūt efficacissime demonstrat̄ ex eo q: cū papa cum decreto irritan
te sibi reseruanit puisiones cathedralium ecclesiarum ideo eadē
reseruatio affecit hanc postulationē postea subsequētē adeo vt esse
ctū caruisse censeat̄. casus est de elec. c. si eo tpe. li. vi. & cōtra hoc sa-
crū ꝯciliū annullasse reseruatiōes factas per papā cū decreto irri
tante prouisionē papalē si quā faceret innitendo reseruationib⁹ p
dictis. igit̄ summi pōtificis puisio nulla: qñ ꝯstitutio habēs clau-
sulā decreti annexā etiā ignoratos ligat. que ligat etiā ante lapsū
duorum mensium a tpe publicate constitutiōis. vt singulariter de
terminat Lap. in de. j. de elect. post Paulum. qui etiā idem tenuit
in proe. cle. per tex. in. c. tibi qui. de rescrip. lib. vi. ⁊ in. c. dudum. ⁊. c.
pe. de preben. in. vi. in. c. j. de concess. preben. eo. lib. de elect. si eo tpe
12 li. vi. † In quibus est expressum decretū irritant summi pontificis
afficere ignorantes. Ex quibus iuribus idē tenet Archi. xix. di. §. j.
13 ¶ † Sed certe hāc ꝯnis tantorū patrū sententiā ego falsissimā fore
puto. q: iura oīa pdicta loquūt̄ qñ clausula irritās decreti adijcit̄
dispositioni q statim tenuit ⁊ nullā cōditionē tacitā vel expressā
annexā habuit vt ipsorū iuriū percunctator poterit clarissime in
tueri. ⁊ igit̄ tūc decretū illud tanquā purū ignorātes afficit. nō an
tē loquimur qñ decretū irritans adijcit̄ cōstitutioni. tūc eñ cū de
natura ꝯstitutionis sit non afficere ignorātes. vt in. c. cognoscētes
de consti. in. c. vt animarū. e. ti. li. vi. ⁊ l. si. ff. de decre. ab ordi. facien.
igit̄ nec cōsequenter ipsum decretū cōstitutioni per viam accessio
nis annexū: cū ꝯueniēs est accessorium naturā sui principalis sorti
ri ⁊ illud sequi. de side instr. c. inter dilectos ver. ceterū. de reg. iur.
c. accessorium. li. vi. cū si. etiā si ipsum accessoriū sit suo principali di
gnius ⁊ potentius. vt est casus notabilis in. l. si non sint. §. puenia
mus. ff. de an. ⁊ arg. leg. p quā. l. Bart. ff. de pecu. leg. pbat gl. ibi cō-
14 trarium dicentem. ¶ † Hoc quidē secundo probatur q: videmus
qḋ cum dispositio vnius nature ponit̄ p viam annexionis accesso
rie in dispositiōe alterius nature certe illa accessorie annexa dispo-
sitio capit naturā ei⁹ in qua ponitur. ¶ Hoc quidem primo pa-
tet ex casu notabili in. c. super eo. de prebē. lib. vi. vbi patet quod l3
parochialis ecclesia per se principaliter cōsiderata nō pōt simul
teneri cum personatu habente curam animarū. tñ vna cum eodē
retineri possit si sit annexa pbende per viam accessionis: quoniā
tunc immutat naturā suam capiens naturā illius cui annectit̄
accessorie. ¶ Secundo probatur ex tex notabili in. l. sed si mortis.
ff. de le. prestan. in. l. sub conditione. §. si. ff. de contratab. ⁊ l. in serui
tutē. §. si qs bonorū. ff. de bo. li. ⁊ in. l. si vero. §. si seruo. ff. eo. tit. in qui
15 bus p3 † qḋ quāuis donatio causa mortis principaliter per se cō
siderata natura sui firma maneat donatore nō penitēte vsq3 ad vi
te exitū inclusiue adeo vt nec euanescente testamēto illa euanescat.
vt. l. etiā. ff. de inoffi. testa. ⁊ in. l. post legatū. §. qui mortis. ff. de his
qui. vt indig. tñ cū3 in ipso testamēto posita est ⁊ sibi accessorie an-

tiera immutat naturā suā atq̄ sortitur illā testamēti adeo vt illo
16 infirmato ipa quoq̄ enacuetur. ¶ †Ita ergo in pposito q̄uis de
cretū de p se cōsideratū atq̄ appositū in dispositione nullatenus
suspensa statim ligat etiā ignorātes maxime cū apponit l dispoſi
tione particulari concernēte solū fauorē certe persone s3 q̄ loquū
tur casus predictorū iuriū l cōtrariū allegatoꝝ. tamē cū apponit
in ipsa cōstitutione vniuersali. ꝛ concernēte vniuersalē cōmodita
tem immutat naturā eius. s. vt nō ante liget quam ipsa cōstitutio
17 q̄ non arctat nisi a die notitie. ¶ †Itē pbat ex casu. c. si sup gratia.
de offi. deleg. li. vi. vbi est expressum qd̄ quāuis executoris datio per
se principaliter cōsiderata sit eius nature vt expiret per obitū con
cedētis re integra vt est notū. tamen cū per modū excessionis vni
tur gratie pure ꝛ perfecte immutat naturam suam assumēs natu
ram gratie vnde nō expirat delegante quāuis re integra decedēte.
¶ Secūdo principaliter probatur q̄ decretū irritans appositū l
dispositione cōditionali suspenditur in suo effectu in conditiōis
euētum. de conces. preben. cle. vnica vbi est casus. Sed constitutio
quo ad vim ligandi suspēdit sub conditione tacita si publicabit ꝛ
si lapsi fuerint duo mēses vt in iurib⁹ vulgarib⁹ igit ꝛ similiter su
spendit effectus decreti. ꝛ hāc opi. sequit Jo. de fantu. ꝛ Frā. zaba
rel. in dicta cle. j. ¶ Tertio de hac cōclusiōe videt mihi casus aper
tus in. c. ij. de cōsti. sm qd̄ glo. ꝛ Jano. ibi exponunt verbū dispen
18 diis. i. retractationibus ꝛc. †retractare eī idē est qd̄ annullare. qd̄
procedit ex vi cōstitutionis annullātis. ꝛ tū sm. d. glo. expositionē
ipa retractās seu annullās cōstitutio nō ligat ignorātes s3 a tēpo
re scientie solū. sm expositionē igit p̄dictā est ibi casus huius q̄stio
nis apertus. ¶ Dicit s. do q̄ cū ipsa cōstitutio decretalis sacri cō
cilij sit priuilegiās cathedrales ecclias l eo. s. vteritatis reseruatio
nibus summi pōtificis possint ad electionē pcedere ꝛc. igit statim
summū pōtificē ligat vt prouidere nō possit vigore reseruatiōis q̄
priuilegiū in priuilegiatis fauore ligat eū in cui⁹ p̄iudiciū pcedit
priuilegiū q̄uis ignorātem. dicit text. not. in. c. j. versi. nā si alicui. ꝛ
ver. similiter de pces. prebē. lib. vi. ¶ Ad hec respōdetur dupliciter
p̄io qd̄ ille tex. pcedit in priuilegiis papalib⁹ ꝛ nō redactis in for
ma cōstitutiōis. priuilegia vero q̄ dat pstitutio vniuersalis cū imi
tari debeāt naturā cōstitutionum: nō ante ligabit q̄ liget ipsa cō
stitutio. ꝛ sic non ante notitiam habitā. ꝛ ita est glossa singularis
in proe. cle. super verbo decretero. Et. l si dicatur etiā priuilegiū qd̄
conceditur per viam constitutionis vniuersalis ligare statim. ꝛ sic
illā gl. esse falsam: q̄ cōtra se habet casum vnicū ꝛ singulare quē a
nullo canonista miror allegari. in. l. diue memorie. ad si. C. de decu.
lib. x. vbi valde hoc no. Bar. ¶ Respōdetur secundo q̄ quāuis nō
requirat notitia eius priuilegij in psona eius i cuius dānū cōcedi
tur per supradicta. tamē requiritur certitudo in psona eius cui cō
19 ceditur. tūc enim ꝛ nō ante vires habere incepit. †licet eī benefi
cium seu priuilegiū absenti ꝛ ignoranti cōferri potest. ff. de iureiu
ran. l. labeo. de leg. scdo. l. cū pater. §. surdo. de preben. si tibi absenti
lib. vi. cū si. tū nō ante vires sortitur quā ad notitiā priuilegiati de
uenīat. iste est casus notabilis in. d. c. primo versi. qi in priuilegiis
de cō ꝛes. prebē. lib. vi. ꝛ in. l. qui absenti. ff. de acqui. pos. vbi formali
ter dicitur quod qui absenti ꝛ ignoranti beneficiū cōcedit non cā
mentē habet vt statim velit eum a beneficio possideri: sed magis
destinationē suam in id tempus conferre quo beneficiatus de bn̄fi
cio suo certior factus fuit. Adde etiam gl. de cle. ex. mi. §. apostoli
ce ꝛ. c. quanto. si. q. v. Firmant etiā omnes legiste. in. l. beneficiū. ff.
de cōsti. princi. ¶ Cū igitur Marsilien. capitulum tanquā diuerse
prouincie existēs a prouincia in qua celebratur conciliū psumat
ignorari dictam cōstitutionē priuilegiatiuā. vt in. c. cū in tua. qui
ma. accu. poss. ꝛ in. l. plane. ff. de tes. tuto. igitur consequens est vt
ante habitam a capitulo notitiam non habuerit ipsa priuilegiās
constitutio effectum ad papam ligandum per casum expressū in
dicto capi. j. ꝛ in. l. qui absentem. ꝛ si dicitur capitulum sciuisse te
norem dicti decreti certe sequitur quod cum ad postulationē nō
accesserit secundū eius seriem: sua se priuauerit potestate ad pa
pam prouidēdi. facultas fuerit deuoluta. iste est casus apertus i. c.
20 quāuis quā. de elec. lib. vi. ¶ †Postremo aduertendum hāc postula
tionem nō factā a maiori parte capituli neq̄ in cōcordia. Unde
admissio eius dependet a gratia speciali. igitur si non admittatur
nō fit iniuria postulantibus vt in. c. postulationem. de post. prela.
per quē tex. ita firmat glo. in. c. capientes. §. deniq̄. in versi. gratia.
de elec. lib. vi. licet qn̄ facta est a duabus capituli partibus eius ad
missio dependeat a gratia generali igitur si non admittatur supe
rior iniuriā postulantibus facit. vt cōcludit gl. in loco predicto et
alia q̄ ita debet intelligi in. c. bone. el scdo in versi. in tanta diuisio
ne de postu. prela. ¶ Nec refragatur. quod dici posset qd̄ vno ma
ior pars capituli huiusmodi postulationi prestitit assensum q̄
vt ibi quatuor qui prius a papa recesserant ex interuallo ꝛ nō in
forma capitulari postulationi assenserunt. Respondeo eī qd̄ quē
admodū electio per minorē partē capituli facta nō tenet adeo vt
nec per subsequentem consensum ratificari possit. vt in. c. auditis.
extra de elec. ita ꝛ similiter pari ratiōe nec postulatio. Et si dicat
quid operabitur cōsensus iste ex interuallo postmodum prestitus

Rn̄deo operat hoc qd̄ ipsa postulatio si alias esset valida non cas
saretur cōtradictiōe cōtempti si postulauit interuallo ratificauit
vt probatur de elec. c. qd̄ sicut. non auget numerū ipsorū postulan
tium vt determinat glo. ordi. in. c. ecclesia. el. ij. in ver. adijcere. eodē
ti. ꝛ ita debet intelligi. c. bone. el. ij. ad si. ibi licet diuersis tēporibus
21 conuenerint. de postu. prela. ¶ †Quo ad vltimū in quo querit an
dictus R. administrationē rerū ecclesie suscipiens ante admissam
postulationē vel admissam sed nulliter incideret in penam illā. s.
vt postulatio de ipso facta pp̄ter hoc possit irrita nunciari. Breui
ter dictum qd̄ sic casus est expressus ꝛ valde notabilis in. c. bone
memorie maguntine. de elec. volens postulationē eius qui ante eā
admissā administrationē suscepit ex hoc ipso irritā effici: q̄nimo
ꝛ postulātes cū ad administrationē eligētes eligēdi atq̄ postulādi
facultate fore priuatos puisiōe dicte ecclie faciēda ad sedē aposto
22 licā deuoluta. ita est ibi casus expssus. †Nec ipsum postulantē a di
cta pena excusat admissio postulatiōis nulliter facta per dn̄m sub
delegatū. Hoc eī pbatur decisione ꝛ autoritate do. Bart. in. l. iu
ste possidet. iij. q. si. ff. de acqui. pos. dicētis qd̄ ingredientem posses
sionē alterius puniri pena cōstitutionis cōtra ingredientes pmul
gata adeo vt nō excusentur autoritate decreti iudicis. qd̄ quidem
nullū alleg. tex. instit. vi bo. rap. §. qi tamen. vbi hoc videt optime
probari. ¶ Scdo allego tex. ad ppositum singularē. in. l. que testa.
tu. da fu. ff. de excu. tuto. vbi est expressum nullam sententiā seu de
cretū iudicis nō inducere excusationē eius q omittit illicite hoc
ad qd̄ agendū tenet eū. s. omittit malitia. nō aūt probabili errore
ductus ipsi decreto acquiescit seu sentētie. Ita igitur in pposito
nec excusabit dictū. R. nulla sentētia seu decretū subdelegati amit
tentis in eo qd̄ illegitime erit. s. administrationē rerū ecclesie assu
mendo cū ipsi sententie nō errore probabili acquieuerit vt prime
23 demonstrabitur. †Maius eū iudicabitur delictū in cōmittēdo
q̄ delictū in omittendo. vt. l. si seruū. in prin. cum si. ff. de verb. obli.
Per locū ergo arguendo est in. d. l. huius questiōis casus. ac mi
rum est qd̄ Bar. illā ad hoc ppositum non notauit. errorē aūt. d.
l. ipsi admissioni nulle acquiescētis improbabilē fuisse demonstra
tur ex eo qi cū ipsa admissio per subdelegatum facta nulla fuerit
ex iuris liquidis fundamentis superius demonstratis. igit dictus
R. qui canonista est asserens se erronee credidisse eandem validam
errorē allegat improbabilē. qm̄ turpe est sibi ius illud in quo versa
tur ignorare vt dicit text. in persona Sulpitij iurisconsulti in. l. ij.
§. seruius aūt sulpitius. ff. de ori. iu. nec eī illi errātes excusant qui
habētes a quib⁹ addiscerēt operā nō dederūt dicit tex. xxvij. di. nō
omnis. ff. de iu. ꝛ fac. igno. l. regula. C. de ing. ꝛ ma. l. iij. ff. de bo. pos.
l. bonorum. ff. quis or. in bo. pos. l. ij. in si. Et hec sufficiant.

Consilium. ccxxxi.

1 Delegatus sub conditione vel modo quem absoluens: modo
vel conditione deficiente potest eundem in sententiam excōmuni
cationis reinducere.
2 Personā quam in aliqua qualitate existere in mei fauorē appro
baui in eadem qualitate existere approbare teneor contra me.
¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu pposito cōsultationis breuiter dicēdū
dictū Gulielmū p dictū Martungum
legitime absolutū nō potuisse p executorē literarū Frede
1 rici in excōicationis sentētiā reinduci: †qi delegatus sub
cōditione vel modo quē absoluēs: puta dic pōt facta fuisse hec ab
solutio relata ad cōcordata partiū: modo vel cōditione deficiēte
pōt eūdē in sentētiā excōicationis reinducere. vt in. c. qōnes. extra
de ap. qi ex quo sub cōditione ab eodē absolutus nō videt ab eo
dem illa deficiente liberatus. nec vī suo officio functus nisi existat
cōditio. ff. de iure. do. l. licet. in prin. ff. de cōdi. ob cau. l. si qs a cōcepto
per q̄ iura ita determinat rota in antiquis decisionib⁹. deci. xxviij.
Cum ergo idē Martūgo iurisdictionē delegatā per p̄dicta habe
re censeat sup pronūciationē ꝛ reincidētie in excōicationē. igit ad
executorē nō potuit pertinere pronūciare eū in excōicationē reinci
disse. qm̄ per delegationē huiusmodi absolutiōis cōditionalis fa
ctā dn̄o Martūgo censet papa p p̄dictā causā reincidētie in excō
municationē ab executoris potestate exemisse. de offi. dele. c. pasto
ralis. §. p̄terea. cū si. Unde hec sn̄ia per executorē super excōicatiōe
prolata pp̄ter defectū iurisdictionis censet nulla. de cōsue. c. iij. de
priuile. cū olim. ꝛ no. gl. loquēs. de sen. excō. c. pstē. lib. vi. ¶ Ceterū
ex quo pars aduersa Gul. vtit literis executorialib⁹ expeditis p
Hericū vbelni tanq̄ eius pcuratorem ꝛ sic quatenus gesta illius
pro ipsa parte faciunt fatetur ipsū procuratorē suū pariter quoq̄
fateri cōpellitur illum fuisse eiusdem procuratorē quatenus in eo
2 dem negotio qd fecerit cōcernēs vtilitatē partis aduerse †personā
eī quam in aliqua qualitate existere in mei fauorē approbaui in
eadē qualitate existere approbare teneor cōtra me. C. de testi. l. si qs
testātib⁹. c. canonicata. iiij. q. iij. §. si qs testib⁹. xix. di. si romanoꝝ. de
cēs. c. cū olim. cū si. Ex his ergo cōcludit absolutionē dn̄i Martūgi
fuisse validā ꝛ pronunciationē reincidētie in penas pcessus fuisse
nullā. Cū eī papa in ipsa materia manū apposuerit delegādo ab
solutionē scd3 cōcordata partiū dn̄o Martūgo. igit iurisdictionē

omnem

olim circa hoc ab executore intelligit reuocasse. de ap. c. vt nostrus
de offi. le. c. licet. iij. q. vi. quis. ꝛ no. Inn. in. c. cu. M. de ꝯsti. i gl. fi.

Consilium. cccxxxij.

1 Electio vacatur si non petitur confirmatio infra tres men-
ses is electus dicat qd dubitabat ne superior daret repulsam.
2 Suspicio ex leui vel absq; vlla causa: nullam excusationem suppli-
cantis inducit.
3 Electus qui iuit pro cõfirmatione cõmissa a superiore ad sacrum
concilium non excusatur si tempora confirmationis labantur.
4 Autoritas principis tunc iusta est: si quod alijs prohibet sibi lice
re non patiatur.
5 Episcopi canonum patres ꝛ custodes vocantur.
6 Electio an cẽseatur esse nulla eo qd vno ex tribus scrutatorib9 ad
scrutandum vota assumpti non erant de collegio eligẽtium.
7 Electioni abbatis superioris an debeat interesse abbas mõasterij
inferioris habentis bona diuisa a superiori.
8 Monach9 maioris monasterij quis constituatur priori in mõa
sterio illi subiecto ꝛ ab eo depẽdente. non tñ desinit esse monach9
monasterij maioris: sed in vtroq; locum habet. ꝛ nu. 11. 12.
9 Omnes tangens ab omnibus probari debet.
10 Electio an qui preest alijs ab oibus quibus preest eligi debeat.
13 Pacis inducẽde causa plerũq; precepta canonica relaxantur. ad-
de nu. 14. rationem assignat nu. 15. 16.
17 Constitutio superioris cũ quid inferiori nõ pmittit nisi certa cau
sa limitata in ipsius inferioris potestate est arbitrari an causa cũ
mouẽs iusta sit ad facultatem predictam sibi concedendam.

Omnipotentis dei postulatu suffragio.

1 Quo ad †primũ ꝯsultationis articulũ in quo q̃ri-
tur an electio ipsa virib9 euacuet eo qꝛ in
fra trimestre a supiore nõ fuit petita ipsi9 ꝯfirmatio. di
cẽdũ qd sic p tex. in. c. cũ sit. de elec. lib. vi. nec refragat ipi
electo si dixerit se igit ab eodẽ ꝯfirmationẽ nõ postulasse qꝛ suspi-
cabatur superiorem sibi daturum repulsam. Hoc aũt esse ex his
manifestatur. Primo ex tex. l. ad propositum dicẽtis sic. s. metũ
aũt presentẽ accipere debem9 vt metũ allegãs excuset. nõ aũt suffi
cit suspiciõ ius inferendi ꝛc. ff. qd met. cau. l. metum autẽ. lib. ij. in
prin. tũc ergo excusaretur dictus electus vt in penã diceretur in-
cidisse ob nõ petitã infra tẽpus iuris cõfirmationẽ qñ re ipsa sibi
superior metum qui caderet in cõstantissimũ virum intulerit vt
ipsum a postulatione confirmationis arceret. nõ autẽ qñ ipse tñ
in suspicionẽ denegande sibi cõfirmationis incidisset per dictã. l.
2 vbi hoc est expssũ. †Scdo probat qꝛ suspicio ex leui vel absq;
vlla causa nullam excusationẽ supplicãtis inducit. Uana enĩ su
spicio est. ꝛ igit non attẽdẽda. ff. si cui plus q̃ per. l. fal. l. hec autem.
in prin. ff. quod me. causa. l. metũ aũt nõ. ff. de vi ꝛ vi ar. l. ij. §. si qs
aũt visis armatis. C. qd metus causa. l. metum non iactationibus.
Sed suspicio hmõi in dicto ex nulla vel friuola causa fuit introdu
cta cum arbitrari deberet electionem quã ipse asserit canonice fa
ctam cõfirmaturum prout debebat cum sit pro superiore presumẽ
dũ qd iustitiã ministrabit. vt est expssum in. l. si quis pro publicis.
in ver. qd nõ arbitramur. C. de usu. prefec. vigi. igit ꝛc. Tertio qꝛ
cũ quis a supiore nõ impetrat qd facile solet obtineri id sibi ascri
bitur ad culpam adeo vt nõ excuset si dicat se nõ postulasse quia
suspicabat repelli vana suspicione. hoc est expressum. ff. de ꝯtra. in
di. tut. l. iij. §. quid ergo. ibi si quidẽ nõ postulauerit a petitore sibi
imputat ꝛc. ff. ex qui. cau. ma. l. sed ꝛ si per pretorẽ. §. i. versic. sed nec
eo. vbi hoc expressum no. glo. in ver. pmittere allegans pro cõcor
dantia. l. i. §. pe. ff. de aqua quot. ꝛ esti. sed non nisi vana suspicione
hic elect9 qui se arbitrabatur electionem fuisse canonicã suspica-
ri poterat deneganda cõfirmatione a superiore. igit ꝛc. Ceterũ
amplius dico sufficere ad excusationem electi a pena predicta
cum semel a superiore confirmationem petijsse cum per trinã mo
nitionem debeat inferior constituere in negligentia superiorẽ ad
hoc sibi facultas detur superiorem alium maiorem adeundi. hic
est tex. expressus de supplen. negligen. prel. c. i. nec etiam excusatur ꝛ
si proximus superior requisitus confirmationem denegauerit quia
procedere debuit ad aditionem maioris superioris. cui9 officio cõ
pelli debuit iustam electionẽ confirmare. qd quidem si nõ fecerit
pariter in penã incidit. hoc etiam probat tex. ad propositum nota
bilis. ff. si quis omis. cau. testa. l. i. circa prin. ver. quid ergo si seruus
3 Et hec de primo. †Quo ad scdm in quo querit an eo qꝛ venit in
fra tps iuris ad sacrũ concilium pro ipsa confirmatiõe obtinẽda
excuset a pena predicta. Dicẽdum est qd nõ. Primo quia nõ põt
negari quominus superioris autoritatem contẽpserit ad sacrũ cõ
cilium accedendo. Certũ est aũt qd quo ad cursum in penã paria
sunt superiorẽ cõtemnere. ꝛ id qd qs infra tẽpora facere tenet nõ
facere. Hoc quidẽ aperte demonstrat ex tex. ad propositũ notabi-
li in. l. si qs rẽ. ff. de arbi. vbi est expressũ qd quẽadmodũ in penam
incidit qui mãdata per iudicantẽ infra statutũ tẽpus nõ exequit
vt. l. celsus. ff. eo. tit. ita ꝛ q spreta autoritate inferioris ptãtem habe
tis negotij terminãdi ad superiorem illud terminãdũ deuoluit.
Ego cũ ipso qd adit superiorem p eo explicãdo qd põt iferior ipi
superiori contumeliã inferre ꝛ ipsum inferiorẽ spernere dicitur
penã incurrit. ita pꝫ. ff. eo. ti. l. litigatores. ibi dũ dicit q ei hac ꝯtu
meliam fecerunt vt eum spernerent ꝛ ad alium ꝛc. Secundo
qꝛ arbitrari debuit hoc electus q si sacrũ cõciliũ nõ circũuenisset
vt inferius demõstrabitur illud remisisset eũdẽ ad proximum suũ
superiorẽ p consequenda confirmatiõe. Quod ex pluribus demõ
stratur. Primo ex eo qd videmus in simili summũ principẽ secu-
larẽ q est imperator ab eo omisso ordine graduũ iudicũ appellã-
tem remittere ad magistratum ad quẽ primo appellare debuerat
ne ipse sue legis videat fore trãsgressor dicẽtis appellãdũ esse gra
datum ita est expressum. ff. de ap. l. imperatores. in princi. Ita ergo
sacrũ conciliũ presumẽdũ est si circũuentum nõ fuisset remissurũ
nõ fuisset postulationẽ confirmationẽ ad superiorẽ primũ. nã si
sacrũ cõciliũ suã vnicuiq; iurisdictionẽ nõ seruaret qd aliud age
ret nisi vt p ipm p qd ecclesiastic9 ordo seruari debuit cõfunda. qd
est absurdũ. xi. q. i. c. peruenit in fi. Tunc enĩ iura sua ab omnib9 cu
stodiẽda sacra synodus existimet. qñ ꝛ ipa illis reuerentiã prebet
4 †tũc enĩ iusta est vocis illius autoritas si qd alijs prohibet sibi lice
re nõ patiat dicit tex. xi. di. in imperatores. in fi. Nec arbitrari debe-
mus ipm sacrũ ꝯciliũ decretũ hoc de ele. tot laborib9 atq; vigilijs
excogitatũ vno verbo subuertere voluisse. ad hoc tex. de ele. c. eccle
sie. C. de ino f. testa. l. si qñ. Scdo qꝛ in persona ecclesie tex. loquẽs
sic dicit. s. nec vlli hoc qd sui iuris est aliquo ambitioso stimulãte
denegabo. fratres enim meos per omnia honorare cupio. xxvi. q. ij.
de ecclesiasticis. Cum enĩ ergo cupiat sancta synod9 fratres suos
qui sunt epi vt dicit tex. xcvi. di. bene quidẽ. de ꝯse. dist. iiij. placuit
ꝛ l nihilo ius cõe alias eorꝫ diminuere arbitrari debuit hic elect9
conciliũ si illud nõ circũuenisset confirmationẽ electionis remis-
surum fuisse ad proximũ superiorẽ. Quãobrẽ dici põt q casum in
penam dicti. c. q̃ sit electus queritur ex quo ad summi loci fasti-
gia postposito recto gradu q̃suit assensum dicit tex. xlviij. distic.
in canone sicut neophytus. ꝛ not. gl. ff. de ne. ge. l. q̃ veliter. Ter
tio circũuenit hic electus sacrũ cõciliũ dũ ab eo cõfirmationẽ q̃si-
uit. nõ enĩ expressit in partibus fore vicarium archiepi qui quidẽ
ptãtẽ habere censetur electos cõfirmãdi vt ex pducto vicariat9 in
strumẽto ostẽdit. Quod quidẽ si expressisset. ad vicariũ ꝯfirmatio-
nẽ verisimiliter remisisset p prime dicta. igit cũ sacrũ ꝯciliũ cõfir
mationẽ electionis fecit qꝛ narratũ fuit metropolitanũ cõfirmã-
re habentẽ esse camerariũ pape in Romana curia existentẽ. Unde
ppter difficultatẽ magnã itinerationis resultãtem ex distãtia lo-
ci ꝛ lõgitudine tpis ad itinerationẽ perficiendã requisiti sacrũ cõci
lium motũ est ad ꝯfirmationẽ p se faciẽdã quã alias de honestate
ad primũ superiorẽ remittere debuisset sciẽs q ꝛ apud antiquos
canones ppter loci ꝛ tpis difficultatem que est in adeũdo illũ ad
quẽ primo pertinet ꝯfirmatio: fit ꝯfirmatio ipsa per aliũ ad quem
alias nõ ptinebat: vt ad ppositum nostrũ est expressum valde nota
biliter in. c. cũ longe. lxiij. di. Unde ꝛ alibi dicit tex. sic. s. nempe hic
mos antiquitus fuit vt qꝛ p lõginquitate vel difficultate itineris
ab appellato illis fuerat onerosum ordinari. Ideo ipsi se inuicem
Mediolanẽ. ꝛ Aquilegien. ordinarij epi debuissent ꝛc. xxiiij. q. i.
c. pudẽda. Quãobrẽ si sciuisset sacrum conciliũ vicarium in parti
b9 fore quo habiliter absq; itineris difficultate potuisset postula
tio confirmari cõfirmandi ptãtem nõ assumpsisset. igit ipsa cõfir
matio propter hoc subreptitia est. ꝛ sic inualida. Preterea etiã ꝛ
ideo cõfirmandi ptãtẽ assumpsit: qꝛ ex quo sciebat metropolita-
nũ cõfirmare debentem esse camerariũ pape sibiq; cõiunctũ ratio
nabiliter suspicari potuit illud decretum nõ obseruaturũ sed ad
papã hmõi cõfirmationẽ remissurum si sibi fuisset expressum vica-
riũ in partibus fore ptãtem habentẽ ꝯfirmãdi ad illũ hoc verisi-
militer remisisset p supradicta. quia quãuis estimauerit metropo
litanũ nõ cõfirmaturũ vicariũ. quãuis enĩ cẽseri debeat intẽtionẽ
delegati cõformẽ esse debere intẽtioni delegãtis. vt in. c. super litte-
ris. de rescrip. ꝛ in. c. aliud. ad fi. de ꝯse. dis. iiij. ꝛ l. his cunabulis. ff.
de offi. pfc. pto. tñ hoc fallit in licitis. qꝛ ꝛ si aliqd licitũ appetat de
legãs nõ tñ idẽ cẽsetur appetere delegatus qui põt sui superioris
spretu affectu recognoscere bonam fidem. de offi. dele. c. si qñ. ꝛ c. pa
storalis. §. qꝛ vero. de re iudi. c. de cetero. xi. q. iij. c. qui resistit. c. si do
minus. c. iulianus. ꝛ c. nõ semp. ꝛ qd plene no. de temp. ord. c. ad au
res. in glo. bonefidei autem est recognoscere epos debitores esse sa
5 cras canonũ regulas custodire. dicit tex. ix. q. iij. cum summus. †Un-
de alibi appellant epi canonũ patres atq; custodes. xxi iij. q. iij. cũ
quibus. Ex his que ad scdm cõcludit ipam cõfirmationẽ subre
ptitiã seu cõfirmatiõis delegationẽ. ꝛ ꝯtra ipsum electũ a pena nõ
excusari: eo qꝛ infra tps iuris ad sacrũ concilium veniret pro obti
6 nenda cõfirmatiõe. Et hec de scdo. †Quo ad tertiũ in quo q̃ri-
tur an electio possit nulla dici: eo q vno ex trib9 scrutatorib9 ad
scrutandum vota assumpti nõ erant de collegio eligentium. sed
erant priores forenses administrationem ꝛ prioratum extra clau
7 strum habentes. †In hoc primo oportet videre nũquid prior mo-
nasterij inferioris subiecti monasterio maiori habenti electionẽ
prioratus de per se vel saltem bona diuisa a bonis maioris mo
nasterij vocari debeat ad electionem Abbatis in monasterio mã-

8 nori. Et quidem primo vr q sic. ¶ † Primo q quãuis monach⁹
maioris monasterij cõstituat prior in mõasterio illi subiecto ⁊ ab
eo depẽdẽte non tñ desinit esse monachus monasterij maioris sed
locũ hz in vtroq. Istud est expressum in.c.i.ad fi. de priui.vi.lib.⁊
9 ⁊ in.c.cũ singula.de preben.eo.li. ¶ † Scdo idẽ pbat ex tex.ad pro-
positũ notabiliter sic dicẽte.s. q ille q preest oibus ab oibus quib⁹
preest dz cõstitui.vt qd oẽs tãgit iuxta iuris regulas p oẽs appro-
bet. Iste est tex.lxvi.dist.in.c.archiepõs. Cum ergo prelatus mona-
sterij maioris pficit his monachis q̃uis prioribus monasterij in
ferioris. igit̃ cõñs est.vt ab eis pariter eligi debeat. ¶ His tamẽ nõ
refragãtibus veritas se hz in cõtrariũ qm̃ nisi aliud disponat cõsuetu
do vocem nõ hz in electiõe superioris Monasterij maioris prior
inferioris Monasterij a Monasterio maioris habentis bõa di-
stincta. Hec quidẽ est snĩa Inno. quam ibi sequitur Jo.an.in.c.fi.
de reli.do.⁊ in cle.ne in agro.§.sane.de sta.mon.⁊ Archi.in.d.c.ar
chiepõs in hoc reprobãs glo.sibi contradicẽtẽ.⁊ Fede.de sen.in suis
cõsilijs cõsilio.xxxiij.qui oẽs ad hoc probandũ allegant.in argu.c.
edoceri extra de rescri.⁊ tex.optimũ.ff.de adoptio.l.adoptio. Sic
⁊ ego eã sententiã verã existimo ex his. ¶ Primo.s.ne ex vocatiõe
eorundẽ ad electionẽ dicti superioris prestetur eis occasio vagãdi
extra claustrum q̃ iura in monachis regulariter abhorrẽt.xvi.q.i.
si cupis.de statu mo.cle.ne in agro.§.q vero ne cle.vel mo.c.vt peri
culosa.lib.vi.cũ si. ¶ Scdo q video in simili statutũ fore exemptio
nis priuilegiũ cõcessum Monasterio priori nõ extendi ad eiusdẽ
Monasterij prioris membra in prioratus particulares diuisa bo
na a Monasterio maiori habentes.vt est expressum de priuile.c.ex
ore. Qua ergo ratione inferiores prioratus cũ maiori monasterio
nõ habẽt cõicationẽ exẽptiõis pari quoq nõ habebũt cõicationẽ
vocis in tractatibus ⁊ electiõibus superioris maioris atq simili
10 bus. ¶ † Tertio q nec verum qd qui alijs preest ab oibus quib⁹
preest dz eligi q sm hoc electio epi pertineret nedũ ad canonicos
cathedralis ecclesie sed etiã ad oẽs clericos ciuitatis.quod falsuz
est.nisi illud habeat cõsuetudo vt pz de cau.pos.cum ecclesia.lxiij.
di.§.cum ergo. ¶ Item ⁊ sm hoc sequeretur q portionarij ⁊ simi
les in ecclesia collegiata ibi gerẽtes officium ⁊ habẽtes perpetuũ
beneficiuz essent vocandi ad electionẽ eorũ prelati qd est falsuz q
prelati cum canonicis tñ debẽt vnũ corpus ⁊ vnum collegiũ face
re.vt in.c.nouit.de his que fi.a prela.⁊ ita hac ratione firmat com
pos.⁊ Jo.an.in.c.i.de elec. Idẽ etiã tenẽt Inno.⁊ Host.⁊ ibi etiaz
sequitur Jo.an.de insti.c.ij.allegantes tex.in.c.fi.§.pen.de sta.mo.
Quare dico q etiam accedente cõsensu prelati ⁊ capituli monaste
rij maioris reseruari non possit eis facultas dãde vocis in electio
11 ne prelati.c.cõstitutus.de elect. ¶ † Ex his ergo concludit qd cũ hi
duo non fuerint de collegio eligentium qd est vtuz de substãtiali
bus: cum ad electionẽ proceditur per viã scrutinij.⁊ electio aliter
facta nõ valeat.vt reprobando glo.cõtrariũ tenentẽ tenẽt Goffr.
Inno.⁊ Hosti.quorũ oim opi.oẽs sequunt in.c.q propter.de elec.
Et eorũ opi.verã esse proxime demõstrabitur. igitur est cõsequẽs
vt electio ipsa nulla fuerit: q omissa forma cõcilij gñalis posita in
d.c.quia propter.⁊ ideo potestas ipsi ecclesie Sancti Pontij proui
dẽdi deuoluta est hoc casu ad sedẽ apostolicã.casus est de electi.c.
quãq.lib.vi. Unde huiusmodi ecclesie reseruatio per hunc modũ
deducta corpore iuris est clausa: q in casu dicti.c.quãq.⁊ sic p de
12 cretum sacri concilij nõ sublate. ¶ † Quod aũt de forma substãtia
li electionis sit vt scrutatores sint de collegio eligẽtiuz adeo vt ele
ctio aliter facta nõ teneat do pro opin.cõi casum rotundũ in.c.ec
clesia.lo vlt.§.denique de elec.vbi est expressum q clausula illa posi-
ta in.d.c.q propter.dum post requisita ad electionem legitime fa
ciẽdã subiũgitur sic.s.electio aliter facta nõ teneat ⁊c.refertur ad
oĩa ea q̃ attẽtant cõtra formã electionis repertã solũ a dicto cõci
lio gñali.nõ aũt ad alia ibi narrata que ad electionẽ faciẽdam re
perta sunt etiã ab alijs canonib⁹ propter q̃ tñ omissa illi canones
non inualidant electionẽ sed hoc.s.q tres de collegio eligentium
esse debẽt scrutatores statutũ est soluẽdo ab ipso cõcilio generali
adeo q a nullo alio priore canõe igit electio hec omissio nulla cũ
illa clausula inualidãs posita in fi.c.q propter.ad hoc vt a genera
li cõcilio introductã referatur vt est casus in.d.c.ecclesia. Et hec
de tertio. ¶ Quo ad quartũ quo querit an sufficiẽs causa transla
tionis fuerit ea que p papã in trãslatione expressa est.s.positio pa
cis atq vitatio guerrarũ ⁊ scãdali adeo vt ea stãte potuerit Ro
manus pontifex decreto.de elect.derogare. ¶ Dicẽdum arbitror
13 q sic. † Primo q propter bonũ pacis inducende relaxant plerũq
precepta canõica. Istud quidẽ primo patet ex casu notabili.in.c.
vbi non est.de despon.impu.vbi est expressum q quãuis subsistere
nõ possit matrimoniũ inter eos quibus nõ adest etas a iure requi-
sita tñ tolerat inter eosdẽ vbi aduenit aliqua vrgentissima necessi
tas puta p bono pacis inducẽde vrgẽtissimã inducit necessitatẽ ⁊
sic rationabilẽ euidẽtissimã iustam causam per quam possit cano
nibus derogari. quãobrem locus est decreto sacri concilij volẽtis
q ex magna rationabili ⁊ euidẽti causa possit Romanus ponti-
fex pfato decreto derogare. Solus ergo ille casus dicti.c.vbi non
est iunctus cũ verbis decreti sufficeret p decisione q̃onis. ¶ Istud
idẽ tñ pbat vlterius ex casu.c.hec quippe.ij.q.vi. vbi est expssum
p bono pacis inducẽde quorundã epoꝝ depositionẽ ⁊ aliorũ sur
rogationẽ iniuste factã contra conscientiã Romani põtificis Ec
14 clesiã tolerasse.⁊ est etiaz expressum ea.causa.⁊.q.§.aliqñ. ¶ † Ter-
tio pbatur ex casu notabili sm primam lect.gl.in ver.legitime. in
c.cura.de iure pat.vbi est expressum pro bono pacis ⁊ scandali euj
tatiõe tolerari debere illũ qui lõgissimo tpe ecclesiã aliquã de ma
nu laycorũ tñ accepit nulla epi interueniẽte autoritate.⁊ sic p bo
no pacis relaxat ius canonũ phibẽs de laycoꝝ manib⁹ bñficia ac
cipi.⁊ acriter accipiẽtes puniẽs.vt habetur.xvi.q.vij.in canone. si
15 quis deinceps.de iure pa.c.pterea.⁊.c.qd aũt.⁊.c.illud.de ele. † vbi
enĩ non vnius sed multoꝝ strages imminẽt: nõ vnius sed multoꝝ
sal⁹ q̃rit. quare detrahi põt aliqd seueritati canonis vt plurimis
sanãdis malis equitas syncera subueniat.dicit tex.l.di.vt cõstituere
16 tur.i.q.i.ordinatione. ¶ † Scdo accedant iura prime allegãda in
quib⁹ oibus rõne pacis inducẽde et scãdali extinguẽdi relaxãtur
• iuris pcepta vt pz.xxviij.q.i.§.iã nostris.lxiij.di.in canone si forte
in glo.super versicu.ita tamen vt nullus.i.q.vij.in canone necessa
rie ⁊ canone tãta nequitia cũ se.vsq ad.c.celeberrimum. de elec.c.
consideramus.⁊.c.offi.ad fi.de renũ.c.nisi cũ pridẽ.§.p graui. de
temp.ordi.c.sane.de ele.ex mi.c.latores.de prescri.c.nihil.⁊ q plene
no.de re.iu.qui scãdalizauerit ⁊ de no.ope.nũ.c.cũ ex iniuncto. de
prebẽ.c.cũ teneamur.de cõsan.⁊ affi.c.qd dilecto.de regu.c.fi.de cõ-
se.di.iiij.c.ppter vitandũ.ff.ad.l.cor.de sicar.l.qui cedẽ.in fi.ff.de in
17 iusto testa.l.si qs filio exheredato.§.hi aũt oẽs.ad finem. ¶ † Po-
stremo cõsiderandũ decretũ sacri cõcilij nõ denegare pape deroga
tionem dicti decreti stãte magna euidẽti ⁊ rõnabili causa. Ad eũ
ergo pertinet arbitrari an ea cã ppter quã ad derogandũ mouet
iusta sit ⁊ rõnabilis. Cũ enĩ cõstitutio superioris qd inferiores non
permittit nisi certa cã limitata in ipsius inferioris potestate est ar
bitrari an cã eum mouẽs iusta sit ad facultatẽ pdictã sibi concedẽ
dam. Hec est snĩa glossatoris in.c.cũ illorum.§.qd si claustrales.in
ver.membrorũ.⁊ clarius in ver.sanguinis effusionem.de sen.exco.
Cũ igit Romanus põtifex arbitratus fuit.⁊ iuste per pdictã cãz
pacis inducẽde ⁊ sedande discordie iustam fore ad derogãdum di
cto decreto.igit cõsequenter resultat translationẽ predictam fuis
se validam: electionem autem capituli nullam. Et hec sufficiant.

Consilium.cccxxxiii.

1 ¶ Legis natura est futura respicere non preterita.
2 Verbum qd potest poni in preterito ⁊ futuro in dubio vtrũq tẽ
pus complectitur quando par ratio est vtrũq cõplectẽdi.⁊ nu.5.
3 Actus importatus per verbũ futuri temporis si cadit etiaz in eo
qd est de preterito: dispositio etiam ad preteritum refertur.
4 Similem cum alijs vitam suscipientes dignum est eos similem in
legibus disciplinam sentire.
6 Sermo idẽ quoties duas habet significationes: illa est assumẽda
que rei de qua querit aptior est: ⁊ que minus absurditatis habet.
7 Licentiatus in decretis ⁊ magister in artibus an possit vti pero-
gatiua decreti cõtra doctorẽ decretoꝝ si constitutio dicat: prefera
tur similibus doctoribus: magistris licentiatis ⁊c.⁊ nu.9.
8 Multiplicatio plurium iurium in eiusdem persona: quorũ nul-
lum de per se sufficiens est ad consecutionem perogatiue: conces-
sionem eiusdem inducere non censetur.
10 Actu in dignitate cõstitutus potior est illo qui facultatem habet
ad eam actu acquirendam.
11 Doctor decretorũ doctori artium ⁊ doctori iuris ciuilis pfertur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Quo ad primũ articulũ in quo querit an ex quo in
decreto dr qd qui p vniuersalis ecclie negocijs
annũ in cõcilio laborauerint pferant q ⁊c. requirat qd
gaudere volẽs perogatiua dicti decreti per annũ labo
rauerit post editionẽ eiusdem. breuiter dicendũ vr qd sic: eo q verr
bum hoc laborauerit cõcernere põt pteritũ tps ⁊ futurũ igit cõñr
succedit regula volẽs qd cũ in cõstitutione verbũ ponit habẽs se
ad pteritũ ⁊ futurũ illud itelligi debet respicere tps futurũ vt cõ
1 ueniat † natura legis q̃ est futura respicere nõ preterita. C. de leg.l.
leges. C. de decu.l.si due.l.fi.li.x.de cõsti.c.fi.cũ si. Et hec est snĩa glos
satoris in.c.vt alarũ.§.statuto.de cõsti.li.vi.⁊ in.l.cũ tali.§. falsum
ff.de cõdi.⁊ demon. Ita etiã cõcludit per Bar.⁊ alios in.l.oẽs po
puli.⁊.l.cũ lex.ff.de legi.⁊ per do. Pet.de anch.in repetitione.c.ca
2 nonũ statuta.de cõstit. ¶ † His tñ nõ refragãtibus in pposito ca-
su arbitror in cõtrariũ fore veritatẽ. Primũ q verbũ q põt poni
in preterito ⁊ futuro: vt est pdictuz: in dubio vtrũq tps cõplecti
tur qñ par ratio est vtrunq complectẽdi. istud est expressum.ff. de
le.ij.l.cũ pater.§.cũ fidei tue.el.ij.ff.de ver.sig.l.verbũ erit.⁊ qd no.
eo.ti.l.verbum oportebit.ff.de an.⁊ arg.leg.l.si vxori.la. vlti.§.cum
3 ita.de leg.ij.l.qd in rerum.in prin. † Quinimo ⁊ si actus importa-
tus per verbũ futuri temporis cadit etiã in eo qd est de preterito
dispositio etiam ad preteritum refertur hoc est casus.ff.de iure co
dicil.l.plotiana.sicut econtra cum ⁊ actus importatus per verbũ
preteriti tpis cadit etiam super eo qd est de futuro per idẽtitatez
rationis dispositio etiam trahitur ad futuruz.casus est de leg.i.l.
talis

talis scriptura tancto §.cū prin.ꝛ.l.sequēs. Sed in proposito casu
par ratio esse videt̄ vt proxime ꝓbabit qꝛ tā illi qui iam p annuꝫ
laborauerint in vinea dn̄i ante factū decretū quā illi q post labo-
rauerint in futurū gaudeāt prerogatiua decreti.igit̄ ꝛc. Qd̄ autē
par ratio sit demonstrat̄ qꝛ quoꝝ equalis sit labor equalis dꝫ esse
4 remuneratio.lxxvi.dist.scire dꝫ de sepul.c.i. Unā alibi dicit tex. ꝗ sic
qꝛ dignū est si qui similē cū aliis vitā suscipiūt similē sententiā ꝛ in le-
5 gibus disciplinam de sta.mo.c.recolētes. ¶ †Scd̄o probat̄ qꝛ ver-
bum cōprehēdēs preteritū ꝛ futurum exponit̄ in preteritū vel futurū
scd̄m qd̄ magis vitat̄ absurditas ꝛ magis cōuenit subiecte mate
rie.hec est snīa glo.in.c.ad hec summus.in gloss.ij.de rescrip.quā ad
hoc specifice ꝛ elegāter no.Old.in cōsiliis suis.cōsi.cc.qd̄ apud ali
quos est.xcix. Pari ergo rōne dicendū qd̄ exponet̄ verbū hoc la-
borauerint in casu presenti in preteritū ꝛ in futurū eo qꝛ si exponere-
tur in preteritū tm̄ induceret̄ absurditas.s.qꝛ nō remunerarent̄ la-
borātes in futurū nō remunerarent̄ qui laborauerunt in preteritū
qd̄ est etiā iniquū qꝛ eos q ecclesiasticis vtilitatib᷑ insudarūt eccle
siastica dignum est remuneratiōe gaudere.dicit tex.xij.q.ij.c.eccle-
6 siasticis. ¶ †Huic determinatiōi illō iuris regula volēs qd̄ quo-
ties idem sermo duas habet significationes illa est assumēda que
rei de qua querit̄ aptior est ꝛ q̄ minus hꝫ absurditatis.ff.de re.iu.
l.quoties idē sermo.ꝛ in.l.quoties nihil.de ver.ob.l.quoties cum
si. Nec refragant̄ iura in ꝯtrariū allegata:quia igit̄ ibi verba illa
cōstitutiōis exponunt̄ in tp̄s futurum tm̄ qꝛ si exponerent̄ in pte-
ritum resultat absurditas .s.qd̄ punirent̄ noua ꝯstitutiōe illi qui
ante ipsam factā rez fecerūt ꝯtrōne sub noua pena ꝓhibitā quod
est iniquū.hic aūt igit̄ cōprehēdit tp̄s vtrūqꝫ qꝛ si cōprehenderēt
alterum ex his tm̄ resultaret iniquitas vt supra demonstraui. Et
7 hec de primo. ¶ †Uno ad secundum in quo q̄rit̄ an licētiatus in
decretis ꝛ magister in artibus possit vti ꝓfata ꝓrogatiua ꝯtra do
ctorē decretorum attēto qd̄ cōstitutio dicit similibus doctoribus
8 magistris licētiatis ꝛc.dicendum arbitror qd̄ nō eo qꝛ †multipli-
catio pluriū iuriū in eiusdē psona quoꝝ nulluꝫ de per se sufficiēs
est ad cōsecutionē prerogatiue ꝯcessionē eiusdē inducere nō cēset̄.
hic est casus ad ꝓpositū in.l.spadonē.§.q intra mulea.ff.de excu.
tu. Sꝫ nullū hoꝝ.s.qd̄ qs sit magister artium ꝛ licētiatus in decre
tis sufficit de per se ad hoc vt vti possit prerogatiue doctorum de
cretoꝝ vt prime demōstrabit̄.igit̄ nec sufficit vtrunqꝫ simul iun-
9 ctuꝫ. †Qd̄ autē nullū de p se sufficiat patet manifeste qꝛ tanquam
solus licētiatus in decretis nō poterit vti ꝓrogatiua ꝯtra docto-
rem decretoꝝ:qꝛ decretum vult qd̄ doctor incorporat᷑ pferat̄ licē-
tiatus simili licentiato nō ergo licētiatus decretoꝝ doctori. Sūt
enim iste dissimiles qꝛ eoꝝ vn᷑.s.doctor iā actu ascēdit ad gradū
alter vero.s.licētiatus ex ea licētia facultatē hꝫ ad ascendendū nō
10 dum tm̄ ascēdit. †Sunt autē hec dissimilia nec est dubiū enim qui
cōstitutus est actu in dignitate potiorē esse illo q facultatē hꝫ ad
eā actu querendam vt est expssum in.l.i.C.de cōsul.lib.xij. ibi dum
dicit posterior.ꝛ si eiusdē honoris prēdit auspicia cedere tamē il-
lius temporis doctori debet quo quidē tēpore doctor ipe nō fue-
rit.ad idem.C.de prefec.preto.l.i.ꝛ.ij.C.de ꝓposi.sacri cubi.l.i.libr.
11 xij. †Nec etiā tanq̄ doctor artium vti poterit prerogatiua contra
doctorem decretoꝝ.q̄uis enim sit similitudo in genere tamen est
dissimilitudo in qualitate.doctor enī decretoꝝ nedū qꝫ preferatur
doctori artiū sed etiā pfert̄ doctori iuris ciuilis.vt no. Joā.an.de
iudi.c.clerici.quinimo ꝛ cum ipsum ius canonicū censeatur esse
diuinum.vt in.c.nimis.de iureiur.ꝛ extra de accusa.c.qualiter et
q̄n.el.ij.voluerunt elegāter Host.ꝛ Jo.an.in beneficiis obtinēdis
purū canonistā pferri debere puro theologo nisi eccl̄ia in qua be-
neficiū eoꝝ qs obtinere q̄rit magis theologo indigeat vt quia sit
hereticis vicina. Ita elegāter dicūt in.c.i.de cōsangui.ꝛ affi.ꝛ qꝛ
dei ecclesia in simplicitate fidei ꝯsistit nō curat de ꝯtentione diale
ctici sermonis qualē habent magistri artium.dicit text.omnem
vim.xxxvij.dist.ꝛ igitur talis qualitas nō est in prerogatiua obti-
nenti beneficia consideranda.ꝛ hec de secundo sufficiant.

Consilium.ccxxxiij.

1 ¶ Rescripta principis inquantum possibile est sunt ad dispo-
sitionem iuris communis reducenda.
2 Uerba rescripti:etiā si ea impropriari oportet:impropriāda sunt
vt ad ius commune dispositio reducatur:ꝛ ius tertio competēs
non auferatur.adde nu.3.
4 Uerba rescripti vnum per aliud declaratur.
5 Rescribere contra sue dignitatis ꝛ autoritatis maiestatem nemo
presumitur.
6 Papa potius confundendus est:q̄ ecclesie dignitas.
7 Sententia nulla sententie appellationem habere non meretur.
8 Sentētia lata viris literatis:rite recteqꝫ lata presumitur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Circa primū ꝯsultatiōis articulū in quo q̄rit̄ an
ea vba rescripti sic dicētia.s.qꝫ quaten᷑ sit
de snīa dicti Cardinalis legitimi sibi cōstiterit.ꝑtē di-
cti Joānis ꝯ snīam nō audias nisi prius parito iudica-
to intelligi debeat de snīa q̄ in rē trāsiuit indicatā nō aūt de ea q̄
appellatiōis beneficio sit suspēsa. Breuiter dicēdū arbitror qd̄ sic.
1 †Primo qꝛ principis rescripta:quātū possibile est sunt ad dispo-
sitionem iuris cōis reducēda.de rescrip.c.causaꝫ q̄.C.de inoffi.test.
l.si qn̄.ff.de bo.lib.l.etiaꝫ si ius. Sed iure cōi quo vtimur appella-
tione pēdēte executio suspēdit̄.vt in.c.pastoralis.§.preterea.cum
si.ff.de off.dele. Igit̄ dicēdū nō censeri rescriptū executionē snīe ap
pellatione pēdēte fieri voluisse.ꝛ sic in hoc iuri cōi derogasset. Et
si dicat̄ qd̄ ergo hoc rescriptū operabit̄. Rn̄deo hoc.s.qd̄ appella
tione deserta.ꝛ sic appellatione in rē iudicatā trāseūtē nullitatis
2 exceptio executionē snīe nō suspēdit. ¶ †Scd̄o idē ꝓbat̄ qꝛ verba
rescripti etiā si ea impropriari opꝫ impropriāda sunt ad ius cōe
dispositio reducat̄.ꝛ ius tertio cōpetens nō auferat̄.hic est casus
in.c.sup eo.extra de offi.deleg.vbi pꝫ qꝫ si papa delegato cōmittat
qōnē de iure psentandi cū hac clausula vt si cōstiterit ius patrōa
tus ad partē alterā pertinere ad presentationē illi᷑ de psona ido-
nea ordinet Ecclesiā ꝛc.illa verba ordinet nō intelligunt̄ dare po
testatē delegato instituēdi presentatū.sed impropriādo exponūt̄
sic.i.pnunciet ordinandū ab illo ad quē ius instituendi competit
Ita igit̄ in ꝓposito vt rescriptū hm̄ōi nō obuiet iuri cōi neqꝫ tol
lat ius alterius intelligendū est hoc modo.s.vt aduersus sentētiā
q̄ trāsiuerit in rē iudicatā psumptiue ꝓpter lapsum tp̄is pfixi ap-
pellationi psequēde.nō aūt vt censeant̄ velle partē priuare iure ꝓ
secutionis infra tp̄s legitimū.nunq̄ enī psumit̄ principis inten-
tio talis qd̄ suo rescripto priuare velit alterū iure legitime sibi cō
petenti.de offic.dele.c.ex parte.el.ij.de auc.ꝛ vsu pal.c.ex tuarū.de
rescri.c.quāuis.lib.vi.de priui.c.pastoralis.ff.ne qs in loc.pub.l.ij.
§.merito.ꝛ.§.si qs a principe.ff.de admi.tut.l.impu.ff.de vulgar.ꝛ
pu.l.ex facto.ff.de testa.mili.l.cum filius.C.de emā.libe.l.nec aute.
3 cū si. ¶ †Tertio ꝓbat̄ qꝛ semp p principis rescriptū ita interpre-
tandū est vt nūq̄ eius rescripti autoritate quātumcūqꝫ generali-
ter loquētis legitime instituta rescindat̄ ꝛ iuri derogēt alterius.
hic est casus in.c.audit a.de resti.spo. Unde ꝯfr isto sancta synodi
respectu intelligēdū est vt per eū non rescindat̄ appellatio a snīa
dicti Cardinalis legitime instituta. A cuius quedaꝫ sententia cū
4 est appellari posse.vt in.c.cū parati extra.de ap.cū si. ¶ †Ultimo
qꝛ clarū est vt vnū verbū rescripti aliud declarat̄.casus est de pri
uile.c.ore.de ap.c.ij.requiris.ꝛ.c.inquisitioni.ꝯfr ergo illa verba
rescripti.s.nisi prius parito iudicato ꝛc.verba alia rescripti dicē-
tia aduersus sententiā Cardinalis nō esse partē audiendā decla
rāt sancta synodū itellexisse de snīa Cardinalis q̄ trāsiuerit in rē
iudicatā nō enī prius indicato parere debet quā snīa in rē iudica
tā cursuꝫ fecerit.C.de execu.rei iudic.l.i.nec ante ipsa snīa proprie
loquēdo dicat̄ res iudicata:qꝫ labat̄ tp̄s appellationis interponē
de seu ꝓsequende.vt est expressum in.c.qꝫ ad ꝯsultationē de re iudi.
ꝛ no.in.l.litigatoribus.C.de ap.l.eleganter.§.si qs post.ff.de cōdi.
inde.ꝛ in.l.i.ff.de re iud. ¶ Ceterū dictū rescriptū fore surreptitiū
ex eo manifestissime demonstratur qd̄ quāuis expresserit pars ad
uersa dicti Cardinalis interiectam appellationem per Romanū
pōtificē fuisse cassatā:nihilominus tacuit appellationē fuisse in
terpositā ad sacrū cōcilium.qd̄ quidē si expressisset a sacro cōcilio
5 hm̄ōi rescriptū non obtinuisset vt ꝓsie deducetur. ¶ †Qd̄ aūt ita
sit demonstrat̄.qꝛ nō censet̄ sacrū cōciliū vniuersalē ecclesiā repre-
sentans velle approbare cassationē p papā factā appellatiōis ad
ꝯciliū interpositē qꝛ esset decolorare ipsi᷑ sacre synodi autoritatē
ꝛ dignitatē.nemo aūt psumit̄ ꝯ sue dignitatis ꝛ autoritatis ma-
iestatē rescribere velle.dicit tex.in.c.cū instātia.in ver.qd̄ nō credi-
6 mus.extra de censi.C.de sa.sanc.ec.aut̄.iubem᷑ nullā. ¶ † Preter-
ea si confundatur honor pape cū p cōciliū nō approbat̄ cassatio
appellatiōis ad synodū.interposite p papam facta nihilominus
presumi debeat in dubio sacrū cōciliū cōfundi velle magis hono
rē pape q̄ honorē ꝓpriū.ad hoc text.no.in.c.nisi.de aut̄.ꝛ vsu pal.
si diceres.qm̄ si oporteat vt vel nos vel tu ex hoc negotio confūda
mur diligemus potius te confundi q̄ ledamus ecclesie dignitateꝫ.
7 Et hec de pmo. ¶ †Uno ad scd̄ꝫ quo q̄rit̄ an ad hoc vt ꝯstet legiti
me de dicti Cardinalis snīa sit necesse ꝯstare legitime de processu.
In hoc quidē dicendū arbitror qꝫ sic qꝛ snīa verbū in premisso re
scripto apto appositū validā includit snīaꝫ nō aūt nullā. Nō enī
sentētia nulla nomē sentētie meret̄ habere.ꝛ igit̄ appellatione nō
includitur.dicit text.ff.de re iu.l.iiij.§.cōdēnatū.c.ti.c.si.libro.vi.C.
de sen.ex peri.reci.l.statutis.ij.q.i.in canone.in primis in si.cum si.
¶ Cum igitur vt excludat̄ sentētie nullitas ꝛ eius inducatur vali
ditas necesse sit ostendere eā latam esse rite sm̄ solitū iudicioꝝ or-
dinē cum alias nulla sit:nec rei iudicate autoritatē.dicit tex.C.de
sen.l.prolataꝫ.ij.q.vi.§.diffinitiua.ver.itē si sentētia.el scd̄o.igitur
vina necessitate ꝯns est qꝫ ad hoc vt cōstat de sententia valida de
qua intelligendū est loqui rescriptum per supradicta:per prius
8 cōstet de ipsi᷑ processus rectitudine. †Et si dicat̄ presumendum fore
pro sentētia qd̄ rite recteqꝫ lata sit maxime cuꝫ lata est a literatis-
simis viris prout erat dictus Cardinalis.de ꝓcura.c.in nostra.de
renū.c.in presentia.de elec.c.bone.de re indi.c.sicut.ff.de euict.l.he-
rēnius.§.cata. Rn̄detur hoc esse verū vbi sentētia ipsa transiuisset
in rem iudicatā.puta qꝛ non appellatū vel appellatio deserta.qm̄

tunc pro sententia ꝛ processus rectitudine presumēdū est. vt est ex
p̄cessum in.c.cū inter. iii ſi. de re iudi. vbi aūt est ab ea interposita
appellatio prout in casu ꝓposito. tūc nec pro ipsi⁹ nec pcessus re
ctitudine presumendum est nisi legitime constet: vt est expressum
de proba.c.quoniam ꝯtra. in ſi. Ad idem quod notat in aut. de his
qui ingredi ad app. §.aliud. ꝛ in.l.hi qui ad ciuilia. C. de appella.
ꝛ in.l.j.ff.ſi tu. vel cur. magistratus creatus appellauerit.

Consilium. cccxxv.

1 Beneficia prouisi de ecclesia cathedrali an vacēt añꝗ prouisus fuerit consecratus ꝛ ecclesiasticorum bonorū administratiōnem habuerit. Adde numero. 2. ꝛ. 4.

3 Beneficiū eius qui religionē ingreditur pōt infrā ānnū inchoātionis alteri conferri: antecedente ipsius ingredientis consensu.

5 Papa per manus impositionem an aliter afficiat beneficium qḋ inferior ab illo non potest se intromittere.

6 Pape prouisiō facta de beneficio que non est sortita effectum an impediat collationem ordinarij.

7 In beneficiorū collatiōe nullus maior ordinarius est ꝙ Papa:

8 Ordinarij si sunt duo habentes iurisdictiones insolidū habet locum in eis preuentio per citationem.

9 Papa si ad se vocauit vel alij legauit prouisionem alicuius beneficij ad inferiorem reuerti non debet.

10 Delegatus cui papa cōmisit causam si perierit: ꝛ sic delegatio sit cōsumpta: nihilominus ordinarius inferior se non poterit intromittere sed solus papa: durat enim adhuc appositio manus sue.

11 Decretum latum ex falsa causa non afficit beneficium.

12 Pape manus impositio inutilis an impediat ordinarium prouidere. Adde numero. 13. 14.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

CIrca primū cōsultationis articulū in quo queritur an tenuerit prima acceptatio ꝛ pro-
uisio dicti archidiaconat⁹ facta p do. Arnoldum ante
tp̄s cōsecrationis ꝛ adepte possessionis p do. Joā. pro-
uisum a Ro. pōtifice de ecclesia Leonen. Breuiter dicendum arbi-
1 tror qḋ nō. † Primo q: nō est dubiū bñficia prouisi de ecclesia ca-
thedrali non vacare añꝗ prius fuerit cōsecrat⁹ ꝛ ecclesiasticorū
bonorū administratiōnē habuerit igit nō antē pōt acceptāti de
illis ꝓuideri. hoc est expressum de elec. c. in cunctis. §. qḋ vero. x.
2 q. ii. si q: iam trāslatus. xcij. di. si qui epi. † Et si dicaṫ nō vacare be-
neficia prouisi quo ad effectū vt possit p acceptantē illa bñficiorū
possessio recipi. sed bene vacāt quo ad effectū vt acceptari valeant
ꝛ de illis ꝓuideri. Respōdeo hoc esse falsum p casum expressuꝫ
cum glo. sua sup ver. confirmationē. in. c. post electionem. de cōces.
preben. vbi est beneficia electi ꝛ confirmati ad ecclesiā cathedralē
ant cōsecrationē ꝛ receptā possessionē nō possē cōferri: q: nōdum
censentur plene vacare nisi ipsius electi ꝛ cōsecrati cōsensus acces-
3 serit: q: tūc collatio valebit seu prouisio facta de istis. † Qḋ quidē
probaṫ ex casu simili in. c. beneficiū. de regul. lib. vi. vbi pꝫ benefi-
cium eius qui religionē ingrediṫ posse infra annū inchoationis
alteri cōferri antecedēte ipsius ingredientis consensu. vbi alr̄ regu-
4 lariter nō posset: q: ante annū non censeṫ regulariter vacare. † Cū
igitur non añ vacēt prouisi bñficia quā fuerit consecrat⁹ ꝛ ecclesie
possessionē adept⁹ per predicta ꝛ probaṫ. de prebē. c. lꝫ ep̄s. libi. vi.
igitur cōsequens est vt acceptanti nō potuerit de illis ante proui-
deri. nec etiā ea ante cōferri potuerint lꝫ in Ro. curia contrariuꝫ
practiceṫ vbi bñficia electi in ep̄m in curia cōsecrati statim cōferū-
tur etiā ante adeptā possessionē. quā quidē cōsuetudinē dat Joā.
an. in cle. j. sup glos. super ver. collato. vt lit. pen. Quinimo voluit
glo. in. c. si tibi cōcesso. sup ver. vacare. de prebē. lib. vi. p illū text. qḋ
etiā post cōsecrationē ꝛ adeptā possessionē si fruct⁹ cameꝛe nō p-
cipit premotus si ex causa aliquo tp̄e alteri debeantur priora eius
beneficia nō vacēt sꝫ possint illa interim retineri. ꝛ hec de primo.
Quo ad scđm. s. quo queriṫ an valuerit eiusdem Arnoldi accep-
tatio ꝛ prouisio scđa facta post cōsecrationē ꝛ adeptā plene pos-
sessionē ecclesie Leonen. p dictū do. Jo. Breuiter vꝫ prima fronte
5 dicendū qḋ nō. † Primo q: papa de dicto archidiaconatu vacan-
te per promotionē dicti Joā. prouidit statim dn̄o Guilielmo mi-
liti dispositionē apostolice. qua ratione nō videṫ valuisse accepta-
tio ꝛ prouisio dicti dn̄i Arnoldi facta vigore gratie expectatiue.
hic enī prouisio per papā facta specialiter de dicto archidiacona-
tu derogat generali gratie dicti dn̄i Arnoldi etiā de ipsa mentio-
ne nō facta. de prebē. c. quāuis tibi. ꝛ. c. cōdū. lib. vi. Scđo q: cū
papa sup eodē archidiaconatu manū apposuerit tanꝗ generali-
ter reseruato. igiṫ consequēs est vt ille sub generalitate gratie di-
cti Arnoldi inclusus nō fuerit. de preben. c. ij. lib. vi. de ap. c. vt no-
6 strum. † Ceterū ꝛ posito qḋ dicta pape prouisio nō valuerit nec
effectuꝫ sortita fuerit. ꝛ sic manus pape impositio inutilis extitit.
nihilominus eādē dictū archidiaconatum affecisse censetur adeo
vt inferior pape in eodē nihil potuerit acceptare. argu. d. c. vt no-
strum hoc est no. Inno. in. c. inter dilectos. de excess. prelato. Cuius
dictum sequitur decisio rote in pluribus locis. ꝛ etiaꝫ do. Pe. de
anchar. hoc plene discutientis. in consilijs suis consil. liiij. Cuius
quidem sententia ꝗuis aliquo casu mordeatur per compos. in. c.
capitulū. de rescrip. tamē ex inferioribus probatur indistincte fo-
7 re vera. † Primo q: nullus maior ordinarius est quā papa in be-
neficiorum collatione. de preben. c. ij. li. vi. de priui. si a papa. lib. vi.
ꝛ in dubio facto suo quam alterius ordinarij est fauendum. vt in
cle. j. vt lit. pen. ꝛ in. c. si a sede. de preben. lib. vi. Postꝗ igiṫ de
vacante beneficio intromisit se semel licet prouisio sua effectū sor-
tita fuerit nō videtur equum neqꝫ iustum vt exeat de manu eius
prouidendi potestas ꝛ reuertatur ad ordinarium. Cum enim su-
per nullitate prouisiōis papalis aliqua cause cognitio requiraṫ
videtur de iure super hoc papa adeundus. non aūt ab ordinario
factum eius posse reprobari ꝛ ipsius supplere defectum. ar. de iu-
di. c. a. cum venissent. Item papa disponente de beneficio vacante
vel vacaturo ꝛ beneficio et persone voluit prouidere. licet igitur
reprobetur persona vel deficiat prouisio eius vt surreptitia vel ex
conditionis defectu: non tamen deficit beneficij vacatio et prouisio
facienda. ergo hec debet remanere in potestate pape. ar. c. cum
8 dilecti. de dolo ꝛ contu. ꝛ. l. celsus. ff. de arbi. † Item si sunt duo
ordinarij habētes iurisdictionem insolidum habet locum in eis
preuentio per citationem. l. a. ff. de offi. consu. l. cum quedam puel-
la. ff. de iurisdi. om. iudi. l. si quis postea. ff. de iudi. ꝛ in. c. pe. de fo-
ro compe. cum si. sed papa ꝛ ordinarius sunt ordinarij collatores
in beneficijs papa tamen maior. vt dicta cle. j. ꝛ. d. c. si a sede. ergo
si papa preuenit ordinarium disponēdo de beneficio videtur qḋ
ordinarius tanquam preuentus non potest se intromittere de eo-
dem licet factum pape non fuerit validum. Nam sm̄ Hosti. in. c.
licet vndiqꝫ. de offi. dele. pro quo videtur casus eo. titu. c. venerabi-
li. quicquid dixerit glo. eo. tit. lib. vi. cum plures ad perpetuatio-
nem iurisdictionis non requiritur actus gesti validitas. ꝛ alibi
actus nulli inducunt effectum iure. et impedimentum. vt patet
de sponsa. c. j. ꝛ electio prima inualida impedit secundam. de ele-
9 ctio. c. auditis. ꝛ. c. considerantes † Item indignum dicit In-
nōcentius quod ex quo papa ad se vocauit prouisionē vel alij le-
gauit ad inferiorem reuertatur sine licentia pape. de postula. pre-
lato. c. bone. lib. vi. el secundo ver. nec nocebat. Videtur etiam con-
clusio ista probari ex casu. l. plane. in princi. de lega. j. l. ꝛ si transfe-
rām. ꝛ. l. legatum. in si. ff. de adimen. lega. de inin. testa. l. cum in se-
cundo. §. pe. ff. de testa. mili. l. milites. §. finali. In quibus est expres-
sum quod ꝛ si testator legatum factum primo legatario adimat.
ꝛ illud leget secundo alteri nulliter tamen propter incapacitateꝫ
secundi legatarij vel alias nihilominus adēptio legati facta pri-
mo valet nec ipsum legatuꝫ reintegratur in proposito quamuis
prouisio facta per papā de beneficio per quam quidem censetur
ademisse inferiori ordinario facultatem prouidendi nō valuerit
propter inhabilitatem persone cui prouidit vel alias nihilomi-
nus ipsa ademptio potestatis inferioris ordinarij adhuc perseue-
10 rare censeri debet. † Ad hoc vltimo accedat qḋ scribit. d. Bal.
in. l. si vt proponis. l. a. j. C. quō ꝛ quando iu. qui allegat no. Arch.
in. c. his ita. xxxv. q. ij. dicens qḋ si delegatus cui papa commisit
causam perierit. ꝛ sic delegatio sit consumpta: nihilominus ordi-
narius inferior se nō poterit intromittere sed solus papa. durat
11 enī adhuc appositio manus sue. † His tū non refragātibus in
terminis proposite cōsultationis cōtrarium existimo fore verius
primo q: vbi papa prouidet alicui de beneficio falsa causa allega-
ta: vt in casu ꝓposito in quo prouidit dicto militi de hoc benefi-
cio tanꝗ generaliter reseruato cum tñ esset hmōi reseruatio sub-
lata per decretā concilij. tunc si nō valet prouisio expectās aposto-
lica autoritate potest tale beneficiuꝫ acceptare ꝛ sibi facere proui-
deri: q: decretū latū ex falsa causa nō afficit beneficiū. ff. de carb. l.
iij. §. puberi. ff. de fideicō. lib. §. cū vero. §. subuentū. ff. ne vis fiat ei. l.
j. §. hec autem. ff. de tut. ꝛ cur. da. ab his. l. seie egresse. ꝛ. l. tutor si pe-
titus. ff. de re. co. l. magis puto. §. pen. cum si. Cum enim talis accep-
tans et sibi prouideri petens veniet autoritate apostolica meri-
to papa met prouidere censetur ex quo per eius executorem apo-
stolica autoritate prouidetur. de prebē. c. hi qui autoritate. lib. vi.
12 † Et sic non ob. qḋ no. Inno. in. d. c. inter dilectos. qui loquiṫ nun-
quid inutilis manus impositio pape impediat ordinarium pro-
uidere. Ille enim si prouideret iure proprio non autē autoritate
pape. ꝛ sic casus sunt diuersi. ꝛ hec opi. vera est: licet do. Vrbanus
papa declarauerit sua vita durante debere seruari contrarium.
Hec est sing. decisiō rote in verbis suis posita formaliter in deci-
sionibus antiquis decisione. liij. Hec igitur sola sufficit ad nostri
casus decisionem vt dicamus hunc acceptantē apostolica autori-
tate petere potuisse sibi prouideri non obstante inutili appositio-
ne manus pape. Secūdo quia vbi inutilitas appositionis ma-
nus papalis insurgit ex defectu potestatis eiusdem. nunꝗ talis
inutilis manus appositio afficit ita beneficium quo minus de il-
lo per inferiorem potestatē habentem legitime prouidere. Et ita
notanter limito dictū Inno. Ad hoc allego casum singulareꝫ iu-
dicio meo in. c. ne captande. de concess. prebē. li. vi. Est enim ibi ex-
pressum qḋ si executor datus per papam ad prouidendū expectā-
ti de bñficio vacaturo apostolica autoritate certū beneficiū nōdū
vacans

vacās acceptatum p expectnatē sue puisioni reseruet inbibeatq
ordinario collationē inutilis hec appositio manus in dicto bene
ficio facta per executorē autoritate apostolica cuius inutilitas re
sultat ex defectu sue potestatis cū nō possit reseruationē facere seu
inbibitionē sup beneficio certo nondū vacāte nulliter acceptato
nō afficit beneficium illud quo minus eueniēte vacatione ordina
rius pōt idē cōferre legitime.casus est singularis ibi.ꝛ tñ certum
est qđ ita afficit beneficiū reseruatio executoris apostolica autori
tate sicut ꝛ reseruatio pape.vt in.c.executor.ꝛ.c.fi. soli.co.ꝛ.lib.vi.
13 ¶†Cū igit papa inutiliter man⁹ in archidiaconatu apposuerit
inutilitate resultāte ex defectu potestatis qꝛ ꝯtulis tanq̄ gñaliter
reseruatū cū hoc nō posset refragāte sibi decreto sacri ꝯcilij gñā
lis reseruationē irritāte.igit ꝯñs est vt expectās apostolica autori
14 tate eūdē acceptare potuerit ꝛ de eo sibi facere puideri.¶†Ultio
dico qđ ꝛ posito qđ Ro.pontifex potuisset hoc beneficium ꝯferre
etiā seclusa gñali reseruatione.s.ex capite plenitudinis potestatis
ppter quā pōt inferiores ordinarios in bñficioꝝ collatiōe pueni
re.vt in.c.qꝛ diuersitatem.de ꝯces.pben.tñ ex quo contulit spāliter
ex capite gñalis reseruationis ex quo quidē nō potuit vt supra di
xi merito nō insurget dicte collatiōis validitas respectu capitis
ex quo potuisset cōferre.ad hoc allego tex.singularē fm intellectū
Host.ꝛ Jo.an.quos in hoc cōiter sequunt doc.in.c.ex parte.de cō
ces.pbē.vbi pꝫ qđ si ordinarius in ecclesia in qua pbēde non erant
distincte nec canonicoꝝ numerus certus aliquas pbēdas contule
rit ex eo capite qꝛ ad eū ipsarū spectabat collatio ppter decretū
cōcilij Lateranen.de quo in.c.ñ.c.ti.ꝛ sic ex capite incōgruo qꝛ cō
ciliū illud locū nō habet vbi nō sunt distincte pbēde nec canonico
rum numerus certus.vt in.d.c.ex parte.nō sustētabit ea collatio ex
capite congruo quo potuisset conferre eo.s.qꝛ dicta ecclesia cano
nicorum patiebat defectum ꝛ capitulū negligēs erat in prouidē
do sed nulla penitus remanebit.ꝛ hoc de secundo.

Consilium.cccxxvi.

1 ¶Executor iudiciorum sñiam exequi non debet qñ est nulla:ꝛ
qñ sibi non constat de solennitate sententie.
2 Exemplis nulla habetur fides:si scriptura autētica nō extiterit.
Adde.nu.5.
3 Dictiones iuxta:secundum:ꝛ similes cum ponūtur in priuilegijs
intelligunt stare casualiter:cuꝫ vero ponunt in rescriptis iustitie
intelliguntur stare conditionaliter.
4 Dicēti se ptātem hře ex mādato pncipis sine lřis non credit.
6 Ubi alicui intimatur aliqđ pcessisse ppter qđ tenet ad alicuius
actus explicationem:tunc semp debet intimatio fieri eius qđ pre
cessit per originale ꝛ autenticum documētum:alias intimatio cē
setur illegitima.ꝛ num.7.

¶Omnipotentis dei postulato suffragio.

Circa ppositā ꝯsultationē in qua pꝛio queritur
nūqđ dict⁹ executor legitime decreuit pro
cessus executoriales ꝯ magistꝛm Petrū. Breuiter dicen
1 dū cēseo qđ nō†eo qꝛ vt ipse sñiam executiōi demādet
necesse est sibi primo ꝯstare sñiam latā esse ꝛ quidē rite vt ex ei⁹ pri
mo aspectu pcipi pōt.notorie enī nullā nō exequimur.ff.de re iudi.l.
iiij.§.ꝯdēnatū.ꝛ.l.si cū nouella.ꝛ plene not.ff.de iudic.l.si pretor.§.
marcellus.C.si ex fal.instru.iudicati.C.de ordi.cogni.l.fi.de offic.
deleg.c.pastoralis.§.qꝛ vero.de re iudic.c.de cetero.de excep.c.pia.
circa fi.li.vi.Sed psupponit de sñia hmōi executori nihil cōstitis
se.igit valide executionē nō poterit deuenire.Nec refragat quod
dici posset ipsi executori de sñia cōstitisse:eo qꝛ ipsius effectus nar
ratus est in bulla executoria pape:qꝛ respondeo qđ si bene aduer
tat tenor bulla pape effectuꝫ sñie refert ad partis narrationē nō
aūt ex certa sñia exemplādo in bulla seu trāsumēdo in eadē ipsaꝫ
2 originalem sententiā.†Unde stat ꝯclusio tex.dicētis quod si scri
pturam autēticā nō videmus ad exempla nihil credimus.de fide
instru.c.si scripturam.tñ vnū documentū facit mētionē de altero
vel vnū instrm aliud narrat de eo qđ narrat nō facit fidē nisi ipm
instrm narratuꝫ de quo fit mētio legitime exēplatū fuerit iudicis
autoritate.C.de edē.aut.si qs in aliquo.ꝛ in aut.vnde sumitur ple
ne no.de fide instru.c.inter dilectos.hoc aūt non psupponit inter
uenisse in casu pposito igit ꝛc.hoc aūt expresse in simili terminat
Inno.de fide instru.c.inter dilectos.sequit Spec.in tit.de instru.
edi.§.nūc aūt.ver.itē oppone ꝯtra ꝯfirmationem qđ si per papaꝫ
simpler fit ꝯfirmatio vel in genere dicendo ꝯfirmo donationē vel
cōcessionē tibi per talē factaꝫ nō valebit ꝯfirmatio nisi appareat
donatio vel concessio legitima per legitima documenta.qꝛ bulla
pape donationē non pbat sed solum ꝯfirmationē inducit.vt.d.c.
j.de fide instru.si vero fit ex certa scientia.puta qꝛ ꝯfirmator videt
cōcessionē ꝛ eam de verbo ad verbū in ꝯfirmatione inserit tūc be
ne valet ꝯfirmatio.ꝛ probat per eum ꝯfirmata cōcessio.lxiiij.dist.
in synodo.de ꝯfir.vti.vel inuti.c.pe.Ita igit in proposito in bulla
executoria pape mentionē faciēs de sñia ad partis narrationem
nō aūt illā inserēs ex certa sciētia de verbo ad verbum sentētiam
latam nō probat sed necesse est vt veniat ad executionem iuxta te
norem bulle de sententia legitime cōstare.dicta ergo prefatoꝝ do

ctorum expresse pꝛobāt casum nostrū.¶Preterea papa mandat
dicto executori vt iuxta dictarū sñiarum tenores executionem fa
ciat.hoc aūt casu verbū illud iuxta qđ exponit.i.scđm si ex senten
3 tiarum tenore liquere poterit.†Iꝫ enī dictio iuxta vel scđm ꝛ simi
les cum ponunt in priuilegijs intelligant stare casualiter.vt in.d.
c.abbate.tñ cū ponunt in rescriptis iustitie intelligunt stare cōdi
tionaliter.ita pꝫ de offi.deleg.c.qm abbas.ad fi.cū gl.sua.de ꝯfir.
vti.vel inuti.c.examinata.ꝛ c.seq.de cōces.prebē.c.qꝛ diuersitateꝫ.
ꝛ plenius in.d.c.abbate.Cū igit nunq̄ apud executionē fuerit ve
rificata cōditio.qm nunq̄ corā eo pducte fuerit sñie.igit ei⁹ pro
cessum iniquum fuisse constat atq̄ inordinatū.Et hoc de primo.
4 ¶†Quo ad scđm in quo querit nunquid legitime requisit⁹ fue
rit dict⁹ magister Petrus de parendo sentētijs attēto q̄ solum
attentis sibi processib⁹ executorib⁹ requisit⁹ fuit nō aūt exhibita
sibi neq̄ sententia neq̄ bulla executionis delegatoria.Dicēdum
arbitror qđ nō:qꝛ sicut iudici nō creditur mandantiq̄ quis suā
sentētiā exequat non docto de rescripto sue delegationis.vt est ca
sus de offi.deleg.cum in iure.Ita pari ratiōne nec executori seu al
teri pro eo insistenti vt ad executionē deueniat credi opꝫ nisi ostē
dat rescriptū executionis delegatoriū.qm enī dicētis se potestatem
habere ad exequendū ex mādato principis sine literis nō credat
5 est casus expꝛessus.C.de iure fis.l.pꝛohibitū.li.x.¶†Ceterum nec
sufficit adhibere rescripti trāsumptū seu exēplū:sed opus est exhi
beri originale.dicit enī ex formaliter sancti⁹.Ut aūt ipsa atq̄ ori
ginali rescripta nō exēplo eorū insinuent.C.de diuer.rescrip.l.san
6 cimus.que est canonizata.xxv.q.vlt.sancim⁹.¶†Preterea vbi ali
cui intimat aliquid precessisse ppter qđ tenet ad alicuius act⁹ ex
plicationē.tūc semper ei cui intimatio fit dꝫ intimatio.fieri ei⁹ qđ
precessit per originale ꝛ autenticū documētum als intimatio seu
requisitio censet illegitima.Hic est casus in cle.causam.de elec.in
fi.in.l.nomē.C.que res pig.ob.pos.in.l.si quis inficiat⁹.ff.deposi.
no.gl.ff.de reg.iur.l.qui in alteri⁹.Et Bar.plene.ff.de no.ope.nū.
7 l.non solum.§.morte.†Cum ergo magistro Petro intimatur vt
sua solutione det executionē sententie nō sufficit sibi intimari so
lum processum executoriū sed necesse est eidē intimari bullaꝫ dele
gatoriam executionis ad hoc vt de executoris potestate cōstet nō
ex trāsumpto illegitime sed ex legitimo documento als ipsa inti
matio seu reqsitio nullas hꝫ vires per pꝛime dicta.casus est recte
insuenti in.d.cle.cām.cum alijs allegatis.Stat ergo conclusio di
ctum executorem illegitime pꝛocessisse.Item requisitionem illegi
time factam esse.ꝛ consequenter iniquas fore sententias ipsum p
cessum atq̄ requisitionem canonizantes.Et hec sufficiant.

Consilium.cccxxvij.

1 ¶Missio seu inductio in possessionem seu quasi canonicatus
vel prebende vtrum vim habeat collationis.
2 Collatio ꝛ in possessionē missio diuersa sūt.ꝛ ad diuersos spectāt.
3 Inuestitura que fit collatione nō precedēte vim hꝫ collatiōis:dū
modo inuestiens vim habeat vtranq̄.s.conferendi ꝛ inuestiendi.
4 Nuda traditio sine cause insertione dñij translationē nō operat.
5 Receptio actualis in canonicum vim habet collationis.
6 Traditio clauium rei vendite facte in presentia rei operatur tra
ditionem in possessionem illius.
7 Uerbis constitutionis cessantibus cessat ꝛ ipsa constitutio.
8 Exceptio regulam firmat in non exceptuatis.
9 Iura a regula excipientia certos casus non extendūtur ad alios
per identitatem rationis.Adde nu.10.ꝛ.11.

¶Omnipotentis dei postulato suffragio.

Quo ad primū cōsultationis articulum in quo que
1 ritur†vtrum missio seu inductio in possessio
nem seu quasi canonicatus vel prebēde vim habeat.col
lationis.Uidetur prima fronte dicendū qđ non.Pri
2 mo qꝛ†hec duo.s.collatio ꝛ possessionē missio diuersa sunt ꝛ ad
diuersos spectare vident.vt pꝫ qꝛ quis beneficij collatio spectet
ad epm nihilominus in possessionē ei⁹ inductio iure cōi spectet
ad archidiaconū vt est expressum de offi.archi.c.ad hoc.ꝛ.c.vt no
strū ex vno ipsoꝝ ad aliud qꝛ diuersuꝫ nō recte videt inferri posse
de calū.l.si.ff.de mi.l.papinian⁹ exuli.cū si.¶Scđo qꝛ hec in pos
sessionē inductio cēset ipsius collatoris executio:vt est qñ recipit
aliquis prouisus in canonicū autoritate pape.vt.c.eā te.de rescri.
§.pro illorum.ad fi.de preben.que inductio cū sit facti ꝛ precedēn
tis iuris executio per aliquā exceptionē vel appellationē impedi
ri non pōt nisi opponat crimē cū infamia.de excep.c.cū ecclesiasti
ce de ap.c.cōstitut⁹.de accu.c.sup his.ꝛ.c.accedēs.Stat ergo cōclu
sio qđ ipsa in possessionē inductio que est iuris quesiti executio non
debeat operari nouiter ipsius iuris acquisitionem per viaꝫ colla
tionis.ad hoc in simili terminatio glos.ord.in.l.iij.in prin.ff.de ac
qui.pos.dicentis intrantē rē animo retinendi illius possessionem
quam antea existimabat se acquisiuisse nouiter eius rei possessio
nem acquirere ea ratione qꝛ non fuit eius animus nouiter querē
3 di.¶†His tamē nō obstātibus in pposito casu in cōtrariū est ve
ritas.Primo p id qđ no.Hostien.ꝛ Jo.an.in nouel.in.c.trāsmissuꝫ.
de elec.dicentes in simili qđ lꝫ inuestitura de beneficio facta post

ipsius collationē vel cōfirmationē sit facti nullū ius tribuēs sȝ pri
mum ius exequens. vt pȝ in. c. cum olim. de re iudi. ⁊ in. c. ex ore. de
his q̄ fi. a ma. par. ca. tm̄ illa que fit collatione non precedente vim
hȝ collationis dūmodo inuestiēs habeat potestatē vtrāq;. s. ꝯferē-
di ⁊ inuestiēdi. Et lȝ ipsi nihil allegēt tū de hoc recte intuēti casus
est in. c. pro illo ꝝ. de p̄ben. Ita ergo in ꝓposito immisso seu indu-
ctio in possessionē canonicat⁹ ⁊ p̄bēde vim hȝ nedū ti⁹ qḋ verbuȝ
sonat: sȝ etiā vim collatiōis. Et hui⁹ est ratio q: ad positionē cōse
quētis sequit̄ ex p̄sumpta intentiōe illud agētis positio necessarii
antecedētis. ff. de acq. hered. l. illud. ff. de pen. l. ad rē mobilē. ⁊ l. ad
legatum. ff. de spō. l. oro. cū si. Sȝ immissio in possessionȝ canoni-
catus ⁊ prebēde qḋ ego appello ꝯñs nō pōt fieri sine p̄cedēti colla
tione canonicat⁹: cū nō possit. bñficiū sine canōico titulo posside-
ri. de reg. iur. c. j. li. vj. de insti. c. ex frequētibus. igit̄ ⁊c. p hoc in fili
illud qḋ dicim⁹ qḋ si aliqs sine cause insertione rem tradat vni si
res illa modica est presumit̄ donatio sit magna ⁊ mutuabilis mu
tuum vel depositū. ve no. gl. or. ff. si cer. pet. l. cū qd. Et huius est ra-
4 tio q: nuda traditio sine cause insertiōe nō pōt opari dn̄ii trāsla-
tionē. vt. l. nūq̄ nuda. ff. de acq. dona. Unde si qs ad causandā do-
minii trāslationē tradat. ⁊ sic faciat cōsequēs ex certa eius intētio
ne resultat positio necessarii antecedētis. s. cause apte ad dominii
5 translationē. ¶ †Tertio eadē cōclusio in proposito casu vera de-
clarat̄ ex tex. in. c. cū aliquib⁹. de rescri. li. vj. ⁊ in. c. cum in ecclesiis.
de prebē. eo. li. vbi probat̄ receptionē actualem in canonicum hr̄e
vim collationis. Si igit̄ p̄bat̄ receptio in canonicū ac v̄balis nō
6 est dubiū p̄bari canonicat⁹ collationē. ¶ †Preterea ipsa v̄balis
receptio in canonicū atq; v̄balis immissio in possessionem si fuit
per executorē facta in re presenti. i. in cōspectu ecclesie cuius quis
intēdebat esse canonic⁹ opat̄ immissionem realē in ꝗsi possessio-
nem ipsius canonicat⁹ ⁊ p̄bēde. in simili dicimus qḋ traditio cla
uiuȝ rei vēdite facta in p̄ntia rei opatur traditionē in possessionē
illius. ff. de ꝯben. empt. l. clauib⁹. ¶ Itē qḋ traditio verbaliter fa-
cta in conspectu rei opatur illi⁹ actualē traditionē. ff. de acqr. po.
l. j. §. si iusserim. ⁊ l. qḋ meo. §. si vēditori. Si v̄o facta fuerit in ab-
sentia rei. hoc est nō in ecclesia cuius qs querit esse canonic⁹. tunc
illa verbalis immissio operat̄ traditionē licētie ingrediendi pro-
pria autoritate ve canonic⁹. ad hoc tex. no. in. l. p̄dia. ff. de acq. pos.
vbi scḋm intellectū Ja. de are. quē sequit̄ Spe. ⁊ etiā do. Anto. de
bu. refert in. c. ij. de consue. ⁊ Bald. in. c. j. qd sit inuestit. in vsi. feu. est
expssum qḋ v̄balis traditio rei vēdite q̄uis nō inducat actualē
traditionē. nihilomin⁹ inducit licentiā acquirēdi ꝓpria autorita
te actualē possessionē. ad hoc etiam notabile dictū Innoc. in. c. ij.
ad fi. de consuetu. dicētis verbalem inuestituram q̄uis nō indu
cat actualem possessionis acquisitionē. tamē licentiā trāsfert pro
pria autoritate actualiter querēdi. Cum igitur vel vt propria au-
toritate possessionem canonicatus querat verbaliter immissus.
vel vt actualiter in possessionē canonicat⁹ admittat̄ necessariū sit
antecedēs. s. canonicat⁹ collatio: necessario sequit̄ vt q nedū actua
liter sed verbaliter immisit cū haberet potestatē cōferēdi vī ꝯfer-
re voluisse p p̄missa. Ex qbus satis responsum est ad obiecta. ⁊ in
hac opi. est Jo. an. hāc questionē tractās in addi. Spec. in rub. de
insti. ⁊ ē decisio rote iuxta modernū ordinē deci. cccxxxv. Et hec
quo ad primum sufficiūt. ¶ Quo ad scḋm in quo querit̄ nūqd
sufficiat acceptāti ⁊ ꝓuisio vigore gratie expectatiue ac manēti in
sacro cōcilio publicare acceptationē ⁊ ꝓuisionē in audiētia cōtra
7 dictarū eiusdē. dicendū arbitror qḋ nō: †eo q: vbi cessant v̄ba con
stitutiōis cessat ⁊ ipsa ꝯstitutio. ff. de dā. infecto. l. iiij. §. toties. ff. de
aqua quoti. ⁊ esti. l. j. §. loquit̄. ff. de acq. here. l. si seruū qs. §. non di-
xit pretor. ff. sol. ma. l. si vero. §. de viro. cuȝ si. Sed regula cācellarie
dicit sufficere publicare in audiētia cōtradictarū Ro. curie p mo
ram trahētis ibidē. ⁊ sic nō sonāt ei⁹ verba quicquā de audientia
sacri ꝯsilii ant ibidē cōmorātib⁹. igit̄ nec quicquā in eisdē loquit̄
8 dispositio ei⁹. ¶ †Preterea exceptio regulā firmat i nō exceptua-
tis. ff. de fun. instr. l. quesitū. ff. idē rn̄dit domo instructa. cū si. Sed
a regula volēte acceptationē publicari debere in loco beneficii ex-
cipitur solū casus p̄sentiū in Romana curia. igitur eadem firma
manebit in nō exceptuatis. ⁊ cōsequēter in manētibus in Ro. cu-
ria ne ipsi ob faciēdā publicationē a permanētia in curia se sub
traherent sed eadē ratio est in manētib⁹ in sacro concilio. igit̄ ⁊c.
9 ¶ †Respōdeo dicendo qḋ iura a regula excipientia ceptos casus
non extendūtur ad alios per idētitatē rationis. hoc esse verum di
cit glo. ordi. in. c. in fidei fauorē. de hereti. lib. vj. determinans tex.
illū excipientē a regula volētem excōicatum nō admitti casū quo
cōtra hereticum proceditur per viam īquisitionis non extēdi ad
casum quo cōtra eūdem proceditur per viam accusationis: quā-
uis concurrat rationis idētitas propter quā iura expectatiua nō
10 extendunt. ¶ †Scḋo istud idem vult glo. in regula que a iure. de
regu. iur. lib. vj. determinans clementinā excipientem a regula vo
lentem quartam non solui in relictis pro luminaribus in fabrica
ecclesie casum quo ⁊ relicta fiant minoribus vel predicatoribus
non extendi per idētitatem rationis ad alios fratres mendican-
tes. Ita igitur in proposito iura nouissima exceptiua curialium

Ro. curie per rationis idētitatē nō extendunt̄ ad curiales cōcilii
11 ¶ †Tertio de hoc est casus expssus scḋm qḋ tex. inducit gl. ibi sup
ver. ꝓrogam⁹. in. c. cōstitutionē. de regu. li. vj. vbi est expressissimum
iura a regula excipientia certū genus psonarū nō extēdi ad aliud
ꝗuis i illo cōcurrat rōnis idētitas. nec aliqs sani capitis dixerit
decretū cōcilii postea superueniēs ordinās sufficere quo ad ordinā-
tes in concilio acceptandōes ꝯdictarū eiusdē extēdi ad acceptatio
nes in preteritū q: hoc esset ꝯ cōstitutionis naturā que nō preteri
ta sed futura respicit. de cōsti. c. fi. C. de legi. l. leges. cū si. Nec etiam
iuuari pōt p̄missa publicatio in audiētia cōcilii facta ex decreto
eiusdē sacri cōcilii dicētis prerogatiuas ⁊ antelatiōes cōcessas se-
quentib⁹ curiā Ro. illis nō suffragari ꝯ presentes in ista synodo
sed inter ambos ius cōmune seruari debere p̄rogatiuis remotis.
hoc em̄ casu nō est lis inter sequentes Ro. curiā ⁊ manētem in cō-
cilio: sed inter ambos in cōcilio manētes. Iste aūt casus dicto in
decreto non est inclusus nec verbis nec mente. Unde miror quo-
modo illud allegēt proficere debere allegantibus: cum decreta priui-
legiatiua extra eorum verba ac mentem extendi non valeant. de
priuile. c. porro. de deci. c. ij. lib. vj. ⁊ hec sufficiant.

Consilium. cccxxviij.

1 Compromissum censetur dissolutum si vtraq; pars a cōpro-
missa cessit.
2 Cōpromissum solui potest ab vno cōpromittentium per accessum
eius ad iudicem coram quo suo ordine causaȝ intendit prosequi
dumtamen penam in compromisso adiectam soluat.
3 Judex remittens partes ad arbitrū an dicatur negligens in mi-
nistranda iustitia.
4 Arbitri officium quod sit.
5 Pars cui denegatum est seu neglectum iustitiam fieri: ad quid
agere possit contra iudices.
6 Ciuitas seu cōmunitas obligatur ei cui per ipsius ciuitatis offi-
ciales iustitiam fieri neglectum est.
7 Substitutus ad officium exercendum id exercere damno ⁊ peri-
culo substituentis intelligitur.
8 Ciuitatis seu communitas non tenetur: si peccauit eius officialis
extra officium sibi commissum.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu ꝓposite cōsultationis aduertēdū cēseo †con-
promissum initō p vtrāq; partē cēseri dissolutuȝ.
eo q: vtraq; compromissio recessit. qm̄ vna ex partibus
dixit se vlterius corā arbitris nolle ꝓcedere. altera vo
dixit se velle corā seculari iudice iustitiā ꝓsequi. Nō est aūt dubiū
cōpromittentiū volūtate cōpromissum posse dissolui. ff. de arbi. l.
2 non distinguem⁹. §. cōpromisso. ¶ †Ceterū etiā eo ipso qḋ vna ex
partib⁹ sp̄reto arbitro apud iudicē cām prosequit̄ cōpromissum
dissolutū esse censet̄. Est em̄ etiā in vnius cōpromittentiū potesta
te cōpromissum soluere per accessum eius ad iudicē corā quo suo
ordine cām intēdit prosequi dumtū penā in cōpromisso adiectā
soluat: in quā ex hoc incidisse censet̄. ff. de arbi. l. sed si in seruū. §.
fi. cum. l. seq. ⁊ l. si quis rem. Si aūt cōpromissum sit in arbitrato
rem. tūc in potestate vnius ex cōpromittentibus sit cōpromissum
soluere per accessum ad iudicē ⁊ pene solutionē. longa est dubita-
tio quā tractat Bar. ff. de trāsac. l. quidē. ⁊ Bal. in hoc Bart. con-
trarius in. l. eos. §. apostolos. C. de appel. ⁊ not. in. d. l. si quis rem
3 Nec illā nūc discutio: q: nō deseruit ꝓposito casui. ¶ †Hoc ergo
presupposito videamus an iudex secularis qui partē corā eo iusti
tiam ꝓsequi volētē pnunciādo remisit ad arbitriū dicat̄ iustitiaȝ
fecisse. An aūt illā facere negligere. Breuiter dico eū iustitiā non
fecisse sed neglexisse. hoc aūt esse verū manifestat casus ad ꝓpo-
tum rotundus in. l. si cū dies. §. quesitū. ff. de arb. vbi est expressum
qḋ si arbiter corā quo pars intēdit suam iustitiā prosequi pnun
tiat partē redire debere ad iudicē vel recōpromissurā in aliū arbi
trum corā quorū altero iustitiā consequat̄. nec censet̄ ipse arbiter
pronunciasse sed potius pronūtiare neglexisse. Et huius est ratio
4 scḋm tex. ibi. ⁊ in. l. qualē. §. dicere. eo. tit. †q: officiū arbitri est sua
sentētia totalē finē imponere ꝯtrouersie huiusmodi aūt snia qua
pronūtiat coram alio litigandū esse cōtrouersie finē nō imponit.
sed coram alio noue litis suscitationē inducit. Ita igitur in pro-
posito cuius incūbit officio finē imponere liti. vt. l. quidā estima-
uerunt. cū si. ff. si cer. peta. pronunciās se exonerando. cum dicit su-
per ea re corā arbitro litigandū esse nō dicit̄ iustitiā fecisse neq; fi
nem liti imposuisse sed imponere neglexisse. non enim totalem fi-
nem liti dedit. imo cōtrouersie nouam subscitationem coraȝ alio
fieri voluit. Est igitur in. d. §. quesitum. casus huius questionis
5 apertus. Et hoc quo ad primuȝ. ¶ †Quo ad scḋm in quo querit̄
ad quid agere possit contra iudices pars cui denegatū est seu ne
glectum iustitiā fieri. Breuiter dicendū qḋ cōtra regentē seu iudi
cem denegantē vel negligentē iustitiā facere actio datur parti dā
nificate. qua recuperat ex iudicis facultatibus omnem iacturā si
bi ex iudicis negligētia illatam. Iste casus apertus recte loquens
in iudice negligente. C. de pactis. l. si quis in conscribēdo. C. de te-
sti. l. si quando. in fin. ⁊ in. c. j. §. iudices. de pa. iura. fir. in vsi. feu. ⁊

aut. in

6 in aut. de questoz. in. §. sup hoc. ¶ † Ceterũ dico ipsam ciuitatẽ
seu communitatẽ obligatã fore ex eo: neglectũ est seu denegatã iu
stitiam fieri per ipsius ciuitatis officiales. Et hoc euidẽter dupli
ci rõne demõstro. Primo qꝛ ipsa cõitas seu ciuitas illa est que te
netur ad iustitiã ministrãdam. Cum igitur ipsa aliũ ad hoc sub
stituit certe intelligit substituere suo dãno vel periculo vt si quid
7 ille circa peritẽtia ad officiũ male egerit ipsa cõueniri põt. † Est
enim hic regula proprie in officialibus publicis loquẽs que vult
qꝺ substitutus ad officium exercendum id exercere intelligi dam
no ꝛ periculo substituẽtis. hic est tex. expressus in. l. ij. que incipit.
vel per literas. ff. si mẽs. fal. mo. dix. in. l. ad similitudinem. C. de epi.
ꝛ cle. in. l. agentes. C. de agen. in rebus. lib. xij. si quis ex corpore. C.
de murilegulis. lib. xi. ꝛ in. l. nullus. qui necu. lib. x. C. de decu. Pri
mo aũt ratio est qꝛ substituẽti imputandum est ex quo nõ magis
idoneum ac diligentem elegit vt dicũt vulgaria iura. Scđa ratio
est. regula gñalis que vult qꝺ officialis cõstituẽs teneaẗ ꝑ facto
vel neglectu officialiũ suoꝝ cũ dolus vel negligẽtia cõmissa sunt
circa ea que ptinẽt ad officiũ sibi cõmissum vt est expressum in. l. i.
§. familie. ff. de publi. ff. de fur. aduer. nau. l. ij. ff. nau. cau. per totum.
insti. de obli. que ex quasi deli. §. secũdum. ꝛ plene no. Barto. i. d. §.
familie. ꝛ Bal. in. l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. ꝓcõsul. quicquid
idem dixerit in Rub. C. de pena iudi. qui male iudicauit. dico ta
men isto casu ciuitatem si conueniaẗ liberari si exhibeat. i. in pote
state curie ponat illum ex cuius facto vel negligẽtia teneẗ. Iste est
casus in. d. l. i. §. qꝺ nouissime. ff. de publ. ꝛ no. Barto. in. d. §. fami
8 lie. ꝛ hec quo ad scđm. ¶ † Quo ad tertiũ in quo queriẗ an nõ so
lum teneanẗ ex libello famoso ipsi scabini sed etiã cõmunitas. di
co dubium non fore ipsos scabinos teneri penis per proxime alle
gatam superius declaratis. cõmunitatem autem obligatam nõ
esse. ꝛ hac rõne: quia non teneẗ cõmunitas: cum delinqt eius offi
cialis extra id qꝺ concernit officiũ sibi cõmissum. ꝛ fit in facto ab
officio alieno pront est huiusmodi cõceptio famosi libelli. hic est
casus in. d. §. famili. ver. puide. ꝛ ibi etiã plene no. Bar. ita etiam
est tex. in. l. ꝛ ita de facto. ver. ceterũ si quid extra negotium. ff. nau.
cau. sta. ꝛ ibi etiã no. do. Bal. nõ tñ erit dubium ciuitatem teneri
si delictum famosi libelli ratum habuerit ex postfacto vel pri⁹ cõ
sensu ipsius ciuitatis coadunate eius consilio idem libellus fuis
set conceptus per proxime dicta per superius consulentem. ꝛ hec
ea sunt per que per eum conclusa confirmo.

Consilium. ccxxxix.

1 ¶ Missa est magis pia si specialiter ꝑ anima defuncti celebre
tur: licet in genere sufficiat commemoratio defunctorum.
2 Oratio vel missa cum pro cunctis animabus dicitur: nil min⁹ in
dulgentie a deo accipitur: ꝙ si pro vno quolibet diceretur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Dictus monachus futurus capellanus dicte ca
pelle nisi infirmitate corporis fuerit im
peditus assidue celebrare debet salua semper honesta
te sua ꝛ debita deuotione: qꝛ si foret in mortali peccato
1 inhonesta foret celebratio. hic est tex. de ꝓben. significasti. ¶ † Dũ
autem queriẗ an semper teneatur celebrare missam pro mortuis
spẽaliter pro anima dotantis capellam ꝛ suorum. an vero sufficiat
eum celebrare missam de die facta oratione que offertur deo ꝑ cõ
memoratione dicti dotantis ꝛ sociorum. Respondeo qꝺ potes ꝛ
pium est si vult pro dictis defunctis vnam missam dicere specialẽ
postea vero alteram de die dicere poterit si necesse sit. propter con
tinua tñ peccata quib⁹ homo inuolniẗ periculosum est dicere secũ
dam. Unde felix dicit qui celebrat digne vnã. hic est tex. de ꝯse. di.
i. sufficit. de cele. mis. ꝯsuluisti. ꝛ c. te referẽte. si tñ vinum ꝑfusionis
acceperit scđa celebratio impediẗ vt eo. ti. c. ex parte. de necessitate
vero non est qꝺ vnã ꝑ mortuis dicat specialẽ. qm̃ sufficit in missa
de die atqꝫ oratione que in ea offerẗ deo cõmemorationẽ dictoꝝ
defunctoꝝ facere etiã in gñe: qꝺ est orare pro eis ea oratione gñali
2 que diciẗ pro oibus defunctis. † Cum eñ oratio vel missa pro cun
ctis aĩabus diciẗ nil minus indulgẽtie a deo accipiẗ ꝙ si pro vno
quolibet diceret. Iste est tex. expressus de ꝯse. di. v. l. c. non mediocri
ter. Uñ dicit tex. defunctoꝝ etiã tacitis nominibus sub gñali cõ
memoratione. s. orare sufficere: eo qꝛ oratio illa deo porrigitur cui
nihil incognitũ est. Quid ergo superfluũ sit nois specifice cõmemorare
qs per suã prudẽtiã recognoscat. ita dicit tex. de ꝯse. di. i. c. visum.
ꝛ in. c. de nominibus. Si tñ velit sacerdos specialem facere cõme
morationẽ põt ꝛ magis est pium: nõ ideo qꝺ deus addiscat. sꝫ vt
supplicãtiũ deuocior reddaẗ affectus ar. xiiij. q. iij. cum in grauia
. ꝛ. c. non estimemus. Et ita dicit gl. in. §. in. d. c. de nominibus.

Consilium. ccl.

1 ¶ Litere prouisionis verum fidem faciant cum in eis annus ꝛ
dies expeditionis in plica non sint positi.
2 Tempus aut locus certus vbi a iure non determinaẗ: quocunqꝫ
loco vel tempore actus explicari potest.
3 Scriptura solenniter facta fidem facit de gratia apostolica.
4 Constitutio disponens quaslibet literas gratiarum de beneficiis
concessas expediri infra sex menses aliter prouisio sit irrita: non
comprehendit gratiam de episcopatu vel parochiali ecclesia.
5 Constitutio reseruans pape collationem vacantium beneficioꝝ
in genere non extenditur ad vacantes ecclesias cathedrales.
6 Prouisio fcã nũqꝫ dñs trãslat⁹ trãslatiõi ꝯsenserit: an valida sit.
7 Consensum interuenire a principio: cum ille requiritur: ꝛ ratiha
bitionem subsequi paria sunt.
8 Matrimoniũ carnale valida ex subseqñti ꝯsensu seu ratihabitiõe.
9 Ueritate comperta cedere debet opinio.
10 Coniecturis in incertis non in certis locus est.
11 Instrumentum legitime factum non cõiecturis seu presumptio
nibus reprobatur. sed legitimo numero testium deponentium ea
que ad reprobationem instrumenti tendunt.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Circa primũ articulũ: in quo qriẗ † verũ litere ꝓ
uisiõis fidẽ faciãt cũ in eis ann⁹ ꝛ dies ex
peditiõis in plica nõ sint positi. Breuiter dicẽdũ ꝙ sic
eo qꝛ ꝗuis expssum sit qꝺ si qua bñficia ꝑsonalia seu et
realia sine die data neqꝫ anno deprehẽsa fuerint autoritate carere
debeãt vt est casus. C. de diuer. rescrip. l. si qua. que canonizata est
xxv. q. ij. si qua bñficia. ꝛ no. de fid. instr. c. inter dilectos. ẟ. sꝫ ꝯ pui
legiũ. de rescrip. eã te. ꝛ in aut. vt ꝓpo. nomẽ impera. c. vñ sancim⁹
col. v. ꝛ no. Spec. in ti. de rescrip. pñ. §. ratione forme. ẟ. itẽ qꝺ non
est ibi iudicio neqꝫ data ꝛc. nihilomin⁹ nõ est expressum quo in lo
co. s. an in plica vel alibi ipsum tp̃s date debeat poni. Et ideo nõ
2 refert quo in loco bulle ponaẗ † Est eñ regula qꝺ cũ ius nõ deter
minat certũ locũ vel tp̃s quocũqꝫ loco vel tpe act⁹ explicetur. C. de
test. l. ambiguitates. ꝛ l. ꝓposteri. ff. de bo. aut. iudic. pos. l. in vendi
tione. §. de tpe. ff. de vendi. insp. l. l. i. §. meminisse. ff. de tute. qui hꝫ. §.
quolibet. Qꝺ eñ ad solẽnitatẽ litere apostolice sit necessarium an
num ꝛ diẽ expeditiõis in plica ponere nõ est aliquorũ sanctoꝝ pa
trum decreto sancitũ. quare nõ est supstitiosis adinuẽtionib⁹ pre
sumendũ dicit tex. de trãsla. ꝓla. c. inter corporalia. ẟ. ꝛ qꝺ non est.
ij. q. v. cõsuluisti. Et posito qꝺ ꝯstitutiõe apostolica que tñ nõ pro
duciẗ incautũ foret qꝺ dies expeditionis posita in plica tpe bulla
tionis faciat fidem in iudicio. pro hoc tñ nõ excludiẗ quin litera
apostolica debite plũbata ꝛ per cancellariã expedita sub data cer
3 ta fidẽ faciat. † Hoc aũt esse verũ demõstraẗ ex eo qꝺ dicimus scri
pturam solẽniter factã fidẽ facere de gratia apostolica. vt est tex.
xxxv. q. ij. c. institutionis. de sepul. c. t. dudũ. §. nos etenim. ¶ Cete
rum expressum est non permitti sacerdoti extra ciuitatẽ suam sine
cõmendatitiis literis celebrare cũ ille de suscepto ordine fidem fa
ciant. lxxi. dis. in. c. extraneo. xix. q. ij. c. due sunt. de cle. nõ resi. c. fra
ternitati. cũ si. ꝛ nihilomin⁹ expressum habem⁹ qꝺ etiã per testes
sine literis fieri põt fides de illius sacerdotis. de cleri. peregri. ca.
inter quatuor. c. tue. ꝛ hec quo ad primum. ¶ Circa scđm: in quo
queriẗ verũ ꝓuisio in literis ꝯtenta sit irrita: eo qꝛ non fuerunt li
4 tere ipse expedite infra sex mẽses. Breuiter dicendũ qꝺ nõ: eo † qꝛ
cõstitutio volẽs quaslibet literas gratiarũ de beneficiis concessas
infra sex mẽses expediri ꝛ alias ꝓuisionẽ irritat sua se nõ includit
gratiã factã de episcopatu seu ecclesia parochiali. Hoc aũt ea ma
nifesta ratiõe probaẗ qꝛ aut illa ꝯstitutio facta est in fauorẽ eccle
siarum quibus prouideẗ. s. vt ꝓuisi expediti⁹ celeriusqꝫ ad loca be
neficioꝝ vadant illisqꝫ deseruiãt. ꝛ tunc isto casu sub ea verborũ
generalitate non includunẗ ecclesie cathedrales. Iste est casus in
c. dilectus. de ꝯces. preben. vbi est expressum qꝺ canon Lateranẽs.
cõcilii edit⁹ ab Alexãdro papa in fauorẽ ecclesiarũ ꝛ ad occurren
dum illarũ diuturnis vacationib⁹ loquẽs generaliter de vacan
tibus bñficiis. quidẽ canon habeẗ in. c. nulla. eod. tit. ad cathedra
les ecclesias vacãtes nõ extẽdiẗ. ꝛ huius est ratio: qꝛ eã per illã ex
cellentiã ille speciali nota digne sint. hic est tex. de preben. c. ꝗuis.
li. vi. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. hoc edictũ. de sentẽ. excom. qꝛ
periculosum. lib. vi. Aut ea ꝯstitutio facta fuit in fauorẽ pape. s.
vt quo ad celerius litere expedianẗ eo celerius ad eius camerã pe
cunie deuenirẽt ꝛ tũc etiã eo casu quo cathedrales ecclesie non in
cluduntur de iure. Ista est sentẽtia in glo. ordi. in. c. ij. de prebẽ. lib. vi.
5 in glo. i. vbi est expressum † cõstitutionẽ reseruãtẽ pape collationẽ
vacantiũ bñficioꝝ in genere. ꝛ sic in ei⁹ fauorẽ editã nõ extendi ad
vacantes ecclesias cathedrales ratione premissa. Et hec de scđo.
6 ¶ † Circa tertiũ in quo queritur verum ꝓuisio possit dici nulla
pro eo qꝛ facta preteditur anteqꝫ dñs trãslatus trãslationi cõsen
serit. Breuiter dicendũ qꝺ non imo valida ex quo presupponitur
illius trãslati subsequẽs ratificatio. omissa eñ illa questione qua
queritur an papa inuitũ episcopum trãsferre possit de qua plene
per Io. an. ꝛ Io. mo. in. c. qꝺ ob gratiã. de reg. iur. lib. vi. ꝛ eundem
Ioan. an. in. c. generali. de ele. eod. li. ꝛ do. Bald. in. l. rescripta. C. de
preci. impe. offe. Illam conclusionẽ veram esse inferiores rationes
demonstrant. Primo qꝛ vt supra presupponiẗ Ro. põtifex trãsla
lit dictum dominium ab ecclesia cõstituta sub rege de cuius obe
dientia. ꝛ sic in qua debeat bene fore acceptus. Cum igitur fieret
huiusmodi translatio illi commodum afferens debeat verisimili
ter pape credere ipsum consensurum. Unde ad propositum succe
dit regula volens paria fore actum explicare cum voluntate eius

sci⁹ ꝛ ꝓpter extremū exitū totaliter mēte alienat⁹ poterit cordis
cōtritionē necessariā ad pniam. ꝛ ꝯr ad ꝯsequēdā indulgētiā ha
bere certe inducēt oēs. Istud ꝯfirmat v̄sus psalmi ꝓualis dicēs.
6 Nō est in morte q memor tui. ¶ † Scđo illud idē demonstrat ex
notabili text. Augu. relato per Gratianū de peni. di. vij. §. quāq̄.
q loquēs de differētia peccatoꝝ pniaꝫ vsq ad vltimū vite momē
tū. sic dicit. Timēdū est de sero penitēte quē cū morb⁹ viget ꝛ pe
na mortis terret ad verā vix veniet satisfactionē maxime cuꝫ filij
quos illicite dilexit sint p̄sentes vxor ꝛ mūdus ad se vocet. multos
solet serotina penitētia decipere. qm̄ multa sunt q impediūt. ꝛ lan
guentē retrahunt periculosissimū. ꝛ interitui vicinū vsq ad mor
tem protrahere penitentie remediū. si vis ergo qđ est incertū eua
dere age penitentiā dum sanus es mente. sic agis. dico tibi secur⁹
es: qꝛ pniam egisti eo tpe quo peccare potuisti. si autē vis pniam
agere qñ iā peccare nō potest ꝓpter extremū vite momētū qđ mē
tis alienationē solet inducere ꝑ ea te dimiserūt: nō tu illa ꝛc. hoc
ad ꝓpositū notabiliter dicit Augustinus ī loco preallegato. Ex
quibus premissa tutior saluberioꝛq̄ concluditur. Et hoc de scđo.

Consilium. cccxliij.

1 ¶ Beneficiū qđ vacauit per resignationē: nō pōt vacare p mor
tem resignantis.
2 Beneficiū resignatum in curia: censetur vacare in curia. ꝛ pariter
in omni loco quo facta est resignatio.
3 Iudex delegat⁹ datus cōtra vnū in specie ꝛ postmodū in genere
ꝯtra oēs quoꝝ interest ꝯ specialiter expressuꝫ nō aūt ꝯtra psonas
illas in genere ꝯprehēsas iurisdictionē exercere pōt anteq̄ in cita
tione exprimantur persone ille sub generalitate cōprehense.
4 Agere intēdēs petitorio inuestigare tenetur quis rem possideat
quā intendit petere.
5 Citatio ei⁹ cuius quis in specie notitiā hꝫ: in specie facienda est.
6 Sententia lata contra tertiū qualiter preiudicet possessori scīēti
causam proprietatis agitari.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Quo ad primū ꝓpositē ꝯsultatiōis articulū. in quo
queritur nunq̄d bñficiū vacauerit q mortē ipsi⁹
resignātis. an vero ex vi ipsi⁹ resignatiōis in manibus
1 romani pōtificis facte. † Breuiter dicēdū vacationē in
troductā ex resignatione. ꝯtra cui⁹ validitatē nihil opponit. igit
nō posset dici rursus introduci p mortē qđ dupliciter ostēdit. Pri
mo qꝛ qđ semel ex vni⁹ psona vacauit nō pt ex eiusdē psona vaca
re scđo nō superueniēte post p̄mā vacationē sibi nouo titulo. ff. de in
iust. test. l. nā ꝛ si sub cōditiōe. §. defectū. ff. de reg. iur. l. nō pōt vide
ri dixisse. Scđo qꝛ casus est de rescript. c. susceptū. li. vj. vbi est exp̄s
sum nō posse s̄m terminos p̄suppositos qđ vacauit resignatione
denuo vacare morte. Vnū est qđ obijcit. s. regulā fore cācellarie vo
lentē collationē factā de bñficio resignato simpl'r vel cā pmutatio
nis nullā eē si infra. xx. dies post diē resignatiōis resignās decesse
rit. cū igit irritet collatio irritari ēt vr resignatio. cui⁹ p̄textu col
latio facta est. sꝫ certe nihil hoc ad ꝓpositū: stāt eñ simul hic. s. qđ
valeat de bñficio facta resignatio. ꝛ qđ tamē nō valeat illi⁹ alteri
facta collatio. Exēplū pꝫ ex casu l. c. j. de re. pmu. li. vj. vbi est exp̄s
sum collationē bñficij factā alteri quā illi cū quo qs pmutare in
tēdebat nullius est momēti. ꝛ hoc ne illudat volūtati pmutare in
tēdentis. ecce igit ibi validā resignationē. nullā vo collationē. ad
idē casus de renū. c. si tibi p̄bēdā. li. vj. vbi valide est resignatio in
odiū dolose seu fraudulenter resignata. ꝛ tñ bñficij facta collatio
nulla. Cū igit dicta regula irritās dicto casu collationē a iure cōi
exorbitet. vt ex se pꝫ. igit restringi dꝫ ad terminos suos nō aūt ex
tēdi ad irritationē valide resignatiōis. de reg. iur. q a iure. li. vj. ff.
de leg. l. qđ vero. cū si. maxime qꝛ vt. s̄. ꝓbatū est: hec duo simul con
patiunt. s. resignatiōis validitas. ꝛ collatiōis nullitas. ¶ Ceterū
hoc vlterius ostēdit euidēter ex noua ꝓuisione p Ro. pontificē fa
cta Guidoni currētij. in qua qdē Ro. pontifex narrās dictā ꝓui
sionē nullā: qꝛ eo superuenit mors resignātis. s. xx. dies in die infir
mitatis sue. Itē narrās regulā p̄missam dicit illā quāuis irritātē
ꝓuisionē. nō tñ inducere resignatiōis irritationē dicēs qđ ex quo
durat resignatio in manib⁹ suis facta durat etiā eiusdē beneficij
reseruatio. Igit de eo tāq̄ reseruato nouiter prouidet. Ecce igit
qđ Ro. pōtifex dictā regulā p se editā interpretatur nō extēdi ad
irritationē resignatiōis. sua igit interp̄tatio ius facit ꝛ casum p
ista parte. cū eius sit interp̄tari cuius fuit concedere. C. de legi. l. si.
xj. q. j. ex his de sen. exco. c. Iter. cū si. qđ maxime verū est cū sup huiōi
interpretatione q est circa factū ꝓpriū. qꝛ circa ꝓpriā regulā fun
dat intētionē. s. reseruationem. ex cuius capite dictā prouisionē fa
cit. Vnde merito sibi stādū est adeo vt nec admittatur probatio
2 in cōtrarium. vt est expressum de prob. cle. vnica. † Stat ergo ex p̄
missis cōclusio dictum beneficiū vacasse per resignationē in curia
factā. nō aūt p mortē. ꝛ ꝯsequēter reseruatū reseruatiōe iuris quo
bñficia vacātia collatiōi sedis apostolice reseruātur. de p̄bē. c. p̄sen
ti. li. vj. bñficio eñ resignatū in curia cēset vacare in curia. ꝛ pari
ter. in omni loco quo facta est resignatio. vt cōcludit Archi. in. c.
j. de p̄bē. li. vj. ꝛ ēt sequit gl. in cle. j. vt lit. pē. ideoq̄ acceptationē ꝛ

prouisionē de illo factā vigore gratie expectatiue nullā fuisse cuꝫ
cadāt in expectatiuis gratijs reseruata bñficia. de prebē. c. ij. lib.
vj. ꝛ hoc de primo ꝛ scđo. ¶ Quo ad tertium in quo querit an p
cessus habitus cōtra dictū Guidonē vigore clausule generalis il
lius. s. vel alios sua interesse putātes videat ipsum comprehēdisse
adeo vt teneatur perinde ac si nolatim cōtra eū processus fact⁹ fuis
3 sent. Breuiter dicēdū qđ nō. † Primo: qꝛ iudex delegat⁹ dat⁹ ꝯtra
vnū in spē ꝛ postmodū in genere cōtra oēs alios quoꝝ interest cō
tra specialiter expressum: nō aūt ꝯtra psonas in genere ꝯprehēsas
iurisdictionē exercere pōt antequā in citatiōe exprimant persone
ille sub generalitate cōprehēse. iste est casus in. c. pastoralis. in fi. de
rescrip. ordinat tñ ius personarum in genere comprehensarum si
notitia habeat specialiter de resignatiōe fieri. ne postea in proces
sum cāe actor iudici illudere ac variare valeat. hic est tex. c. fi. c. cū
in multis. li. vj. sꝫ specificatio psone Guidonis facta nō fuit in ci
tatiōe huiōi. igit qđ iudex aduersus ipsum nō nolatī fecit nullū
est ex defectu exercitij iurisdictiōis. p̄sumi aūt dꝫ hūc agentē noti
tiā habuisse hui⁹ Guidonis possessiōis ecclesie super qua litigā
4 monit. † Et huius est rō. qꝛ q agere intēdit petitorio inuestigare te
net quis rē possideat. quā intendit petere. dicit tex. ff. de rei vēdi. l.
q petitorio. ei⁹ aūt qđ qs inuestigare tenet p̄sumit habere notitiā
ꝛ si ignorātiā alleget sibi incumbit ꝓbatio. vt est tex. notabilis de
elec. c. innotuit. quē ad hoc allegat gl. ij. in. c. ad falsariorū. de fal. ꝛ
5 in. c. dura. e. ti. † Eius aūt cuius qs in specie notitiā hꝫ citatio est
in specie facienda. ꝛ si in genere fiat nulla est. vt post determinatio
nem Inn. in varijs locis positā superuenit hodie casus in. c. fi. de
elec. li. vj. Est etiā nulla p̄missa citatio qꝛ solū executa reperitur in
valuis ecclesie: de qua agit cū ēt exequi debuisset in domo habita
tiōis ipsius Guidonis. ꝛ si in remotis domus existeret in loco ec
clesie cathedralis. vt est casus. de elec. cle. cām. Preterea si mādare
tur citari oēs quoꝝ interest. ꝛ in genere citant talis citatio nō est
arctatoria sed monitoria: ita qđ oēs qui putauerint interesse po
terūt venire ad causam si volūt. ꝛ cū illis qui putauerint interesse
poterūt venire ad causam si volūt. ꝛ cum illis q venirēt pōt proce
di. alis nō prout no. Inno. ꝛ Host. in. c. dilecti. de excep. vbi plene
de hac materia. ꝛ est cas⁹ recte in tuēti. de iudi. c. exhibita. ¶ Po
stremo illud clarissime determinat not. decisio rote etiā in termi
nis fortiorib⁹ in ordine moderno. dcccxiiij. dicens qđ ꝛ si executor
citatiōis huiōi etiā in specie citet certā personā detinētē beneficiū
de q agitur nō expressam in citatorio sed cōprehensam sub clausu
la illa generali supra posita. nihilominus cōtra talem nō poterit
procedi in contumaciam per audientiam contradictarū. ꝛ huius
est ratio: qꝛ iudex sine auditor vigore illius clausule generalis ha
bet iurisdictionem in habitu super omnes cōprehensos sub clau
sula. nō autem in actu nisi exprimātur. ꝛ ante expressionē nō vale
ret eorū nominatim facta citatio. allegat text. in. d. c. pastoralis. ꝛ
d. c. cum in multis. Sicq̄ dicit hanc expressionem personarū com
prehēsarum sub clausula generali debere fieri per iudicē in prima
citatiōe per eū decernēda. ꝛ nō per executorem citationis decrete.
aliq̄ formā mādati excedit si ad speciē descēdit. vnde nihil valet
qđ agit. de rescrip. c. cū dilecta. cū si. debet eñ in genere citare oēs
quorū interest put mādat sibi. q acc. pos. c. cū in tua. ꝛ quid tunc
6 talis citatio operet ibi no. Inn. † Et si dicat si dictus possessor eē
sup bñficio sciuit agi sibi vtiq̄ snia ipsa p̄iudicat ꝯtra ipm nomi
natū lata nō obstāte citatiōis nullitate. vt in dicta cle. cām. Pre
iudicaret etiā sibi si lata fuisset cōtra aliū eo sciēte ꝛ nō comparē
te ad quē vt ad primū tanq̄ possessorē pertinebat defensio ꝓprie
tatis dicti bñficij. vt l. c. quāuis. ꝛ c. suborta. de re iudi. ꝛ l. sepe. eo.
tit. Rñdeo qđ posito qđ snia lata ꝯtra aliū huic nolatiꝫ etiā cita
tio p̄iudicaret: qꝛ sciuit cām suā agi ꝛ nō ꝯparuit. Verū foret quā
tū ad hoc vt nō audiret ipe volēs postea agere ꝯtra hūc p se sniaꝫ
reportātē obstāte sibi exceptiōe rei iudicate. si tñ velit tacere pos
sessionē retinere nūq̄ snia p̄dicta ꝯtra ipsum mādabit executiōi.
qꝛ lata nō est ꝯtra eū. de re iud. c. cū sup hoc. ꝛ qꝛ nō posset ferri ge
neralis ꝛ incerta vꝫ ꝯtra oēs quoꝝ interest. in iti. de acti. §. curare.
C. de sen. q si. cer. quā. p totū. nec dꝫ ī expēsis ꝯdēnari q se nō oppo
suit qm̄ ex huiōi gn̄ali citatiōe efficit qs reus voluntari⁹ nō neces
sarius. iuxta no. p Host. ꝛ Inn. in. d. c. dilecti. Sicq̄ multū sua in
terest qđ nō procedatur ꝯtra eū in specie p audiētiā cōtradictarū
nisi fuerit in primo citatorio expressus p iudicē prout fieri dꝫ l. d.
c. pastoralis ad fi. ꝛ si non fuerit expressus lꝫ per executorē fuerit in
specie citatus. ipa citatio eum ad ꝯparendū nō arctabit per pre
missa. ꝛ sic cum comparere nō teneret ꝯtumax nō fuit. ergo ꝯtra
non cōtumacem processus habitus nō tenuit. de ꝯsti. c. ecclesia. de
cau. pos. c. j. de maio. ꝛ obe. c. inter quatuor. Ex his igitur iuxta p̄
missa rote decisionē questionē nostrā. non enim in proprijs sed in
fortioribus terminis decidit infertur decisio ad nullitatem pces
sus atq̄ sententie prolate cōtra hunc Guidonē vigore dicte clau
sule generalis. ꝛ hec sufficiant.

Consilium. cccxliiij.

1 ¶ Commissio facta per administratorē alicui⁹ ecclesie vicario
suo an vitietur si in cōmissiōe nō dicatur tāq̄ administrator: sed

vtatur alio titulo dignitati.

2 Stipulatio iudicatum solui facta per eum qui vere est tutor: non tamen vt per tutorem: sed vt per negotiorum gestorem: vel alias non committitur: posito quod committi potuisset quando ab eo interposita fuisset vt a tutore.

3 Stipulatio serui facta cum adiecto inhabili nulla est: licet cum habili adiecto valuisset.

4 Collatio beneficii si fiat ex capite inhabili nulla est.

5 Sententia iudicis procedentis ex capite iurisdictionis delegate: quam putat se habere cum in veritate non habeat: nulla est.

6 Dictio et cetera: dupliciter sumitur: et nominaliter et aduerbialiter.

7 Scripture non solent vitiari a superabundantiis.

8 Sententia non irritatur ex adiectione cause false vna cum vera causa in ea expressa. Rationem vide ibidem.

9 Actus si fieri potest ex duplici capite: ex quorum tamen vno magis est verisimile fieri: censetur in dubio factus ex capite verisimiliori et conuenientiori. Similem casum habes nu. 10.

11 Nomine proprio expresso demonstrationis causa solent potiores persone dignitates exprimi: ne sola nominis commemoratio quicquam ambiguitatis pariat.

12 Rescriptum impetratum non vitiatur eo quod erratum fuerit in demonstratione iudicis vel partis: dummodo per alia expressa de corpore eorundem constare possit.

13 Sententia vt irritetur: citandus est iudex qui eam pronunciauit: alias sententia ipsa irritatiua nulla est.

14 Cum inter duos super aliqua re causa absolute committitur: censetur commissa omnis causa que ex huiusmodi suppressione insurgere potest.

15 Verba rescripti delegatorum sunt latissime interpretanda.

16 Appellare potest quis a sententia contra alium lata non solum ratione plene interesse: sed etiam ratione qualisqualis preiudicii.

17 Sententia inter alias lata quamuis tertio non plene noceat: nihilominus aliqualem presumptionem contra eundem facit.

18 Decendium tempus vt currat ad interpositionem appellationis que sunt necessaria.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Ex proposito themate illa prio decidit quod scilicet † nunquid commissio facta domino Henrico bode in ecclesia Badchimensi Reuerendissimi archiepiscopi Coloniensis ipsius ecclesie Badchimensis administratoris per hec verba scilicet Theodoricus archiepiscopus coloniensis hessalie dux etc. valida fuit quo ad iurisdictionem in exercendam in ecclesia Badchimensi predicta. et quidem prima fronte ostendunt quod non. Primo quia cum ipse potuerit tanquam legitimus administrator dictum commissarium constituere. et hic non videtur fuisse eius animus cum illum constituerit vt coloniensis episcopus quo ex capite non poterit ipsa commissarii constitutio fieri igitur commissarii constitutio nulla quia repugnat voluntati eius qui constituit potestas ex ea ex qua constituere elegit. de offic. dele. cum sup. C. si quis alteri vel sibi. l. multum interest cum si. ¶ Secundo ad idem tex. ff. de acqui. hered. l. si quis ad quem. decidens aditionem hereditatis factam ex congruo capite nullam esse neque substentari ex capite congruo ex quo fieri potuisset ita igitur in proposito constitutio commissarii facta ex capite incongruo nulla erit nec substentionem recipiet ex capite congruo ex quo fieri potuisset si archiepiscopus voluisset. Illa enim via quam elegit sibi debet solam parte suffragari si suffragium afferre potest alias sibi imputet quod malam viam elegit dicit tex. quod me. causa. l. si mulier

2 in si. ¶ † Tertio ad idem tex. in l. antepe. ff. de eo quod pro tuto. et l. iii. §. et si quidem tutor. §. indicatum solui. vbi est expressum quod stipulatio iudicatum solui facta per eum qui vere est tutor: non tamen vt per tutorem: sed vt per negotiorum gestorem: vel alias non committitur posito quod committi potuisset quod ab eo interposita fuisset vt a tutore et sic nec illa

3 ex capite habili sustentari potest cum ex inhabili sit. ¶ † Quarto ad idem in l. si seruus communis meum. §. si seruus titii. ff. de stipu. seruorum. vbi expressum est quod nulla est stipulatio serui facta cum adiecto inhabili. licet illa voluisset cum habili adiecto. et sic cum inhabili facta ex habili non sustentatur. Cum enim quis quod potest non vult consequens est vt quod vult implere nequeat. dicit text. C. de dona. ante nup. l. quod sponse. ff. de re. du. l. in ambiguo. et d. l. multum interest. et d. c. cum super.

4 ¶ † Quinto ad idem tex. secundum vnam lec. in c. ex parte eorum. de conces. preben. determinans collationem beneficii nullam fore si fiat ex capite inhabili neque sustentari ex capite habili ex quo fieri potuisset

5 si conferens voluisset. ¶ † Sexto ad idem not. Inno. prout refert vnam opinionem quam sequitur Hosti. in c. cum officii. de prescri. dicentis nullam esse sententiam iudicis procedentis ex capite iurisdictionis delegate quam putat se habere cum in veritate non habeat atque omittens procedere ex capite iurisdictionis ordinarie cum in veritate potest imo plus dicit notanter Fe. de senis in consilio suo. scilicet in consi. xxxv. quod processus factus per ordinarium in causa vna quam vice ordinarii non fungitur. sed delegati non expresso quod tanquam delegatus vel auctoritate delegantis hic faciat nullus est: quia ex quo non exprimit intelligitur in sua ordinaria potestate cum delegata non presumatur nisi appareat. de offi. dele. cum in iure. ¶ His tamen non refragantibus in proposito casu contrarium existimo veritatem.

6 † Primo: quia pondero verbum illud etc. in litera commissionis positum dum dicit Theodoricus archiepiscopus Coloniensis hessalie dux etc. Aut enim dictio illa assumitur pro nomine aut pro aduerbio. si pro nomine illud verbum importat. scilicet et reliqua omnia hic est tex. in ff. de verb. sig. l. ceterum. C. de here. insti. l. ii. ff. e. ti. l. si mentio. et not. apud canonistas glo. de reli. do. c. i. in versi. ceterum. lib. vi. et in c. vt constitueretur in versic. etiam de cetero. l. vi. et etiam patet de testa. c. raynutius. si vero sumitur pro aduerbio tunc comprehendit omnia ea que sunt scribi consueta. vt no. Bart. ff. de lib. et posth. l. gallus. §. quidam recte. Bal. C. de eden. aut. si quis in aliquo. in Rub. C. de fi. instr. Non est autem dubium quod cum aliquis multiplici fungitur autoritate actum factum vni tantum autoritati conuenientem illam solet autoritatem exprimere que actus explicationi conuenientior est. Nunc igitur in proposito cum per illam dictionem consideratam vt nomen reliqui omnes tituli dignitatum conuenientes dicto archiepiscopo sint expressi in genere. et sic etiam inclusi tituli administrationis Padeburiensis. Per ipsam vero consideratam aduerbialiter expressum sit illud quod solet in actus explicatione exprimi. et sic titulus administrationis quod conueniens constitutioni vicarii debet intelligi solitus fore in ipsa constitutione exprimi consequens est vt maneat dicta commissarii constitutio valida tanquam ex capite administrationis Padeburiensis. sub genere expresso neque vitietur ex superflua tituli adie-

7 ctione archiepiscopatus atque ducatus. † Dicit enim iuris regula quod non solent que superabundant vitiare scripturas. ff. de re. iur. l. solemni. ff. de aur. et arg. le. l. pediculis. §. labeo. ff. man. l. qui mutuam in prin. C. de test. l. testamentum. cum si. pro hoc quod dicimus in simili. l. quod si fiat persone demonstratio ex adiectionibus tribus. quarum due vere falsa tertia falsitas demonstrationis vnius non propterea inducet actus inualiditatem vt no. Bart. ff. de condi. et demon. l. demonstratio. ad hoc allegans. l. i. an si. ff. de do. pre. vbi idem ipse reperit licet contrafaciat. l. in testamento quidam scripserit. ff. de condi. et

8 demo. † Ad idem quod dicit Inno. de renun. c. in nostra. volens sententiam non irritari ex adiectione cause false vna cum causa vera in ea expressa. et huius est ratio: quia ex quo vna est sufficienter adiecta secunda superflua est. Vnde illa licet falsa actus non inducit irritationem. multo ergo minus in casu proposito commissionis inualiditatem inducit super-

9 flua licet vera adiectio archiepiscopatus ac ducatus. ¶ † Secundo ad idem moueor: quia cum vnus idemque actus fieri potest duplici ex capite ex quorum capite tamen vno magis est verisimile fieri. censetur in dubio factus ex capite verisimiliori et conuenientiori posito etiam quod caput aliud sit expressum: quia illud presupponitur potius exprimi causa demonstrationis certioris quam quod ex eo ad faciendum actum moueat. hic est tex. expressus. ff. de excu. tu. l. tutor. §. que tutoribus. ff. de iure do. l. cum pater curator. C. de dotis promis. l. fin. de test. c. requisisti. multo ergo magis cum quis potest facere actum ex capite duplici. quorum vnum actum explicari conueniens est. alterum vero nullo modo: licet inconueniens exprimatur debet iudicari illud adiectum causa demonstrandi personam agentem. Actus vero factus ex capite verisimili et conuenienti. non enim est verisimile quod quis velit viam assumere per quam sua dispositio subuertatur.

10 ff. de testa. mil. l. iii. cum si. ¶ † Tertio: quia quotiescunque idem sermo duplicem potest habere intelligentiam: ea quidem intelligentia sumenda est que rei de qua agitur conuenientior est et per quam actus ipse collocatur in tuta validitate. hec est regula legislatoris. ff. de reg. iur. l. quoties idem sermo. ff. de verb. ob. l. quoties. ff. de re. cre. l. quoties. de verb. sig. c. abbate. et huius est ratio quia inspicimus in obscuris quod verisimilius est quod plerunque fieri consueuit. de reg. iur. c. inspicimus. li. vi. ff. e. ti. l. in obscuris. ¶ Nunc igitur ad propositum sermo iste. Theodoricus archiepiscopus Coloniensis dux etc. duplicem potest habere intelligentiam. Primam scilicet vt adiectio tituli archiepiscopalis et ducatus facta censeatur causa demonstrandi personam suam que erat administratrix Padeburiensis ecclesie. Secundam: quia ex istis dignitatibus expressis moueri voluerit ad constituendum vicarium in ecclesia predicta. Non est dubium quod si intelligantur illi tituli adiecti gratia faciende de persona demonstrationis: non autem gratia vt ex his titulis vicarium dicte ecclesie perficiat actus dicte commissionis est validus. alias autem inualidus vt ex dictis in oppositum apparet. igitur hec intelligentia est assumenda que actus validitatem in tuto collocat. Et quod presumi debeat dictarum dignitatum nomina solum gratia demonstrationis persone adiectum fore. Ista suadet

11 primo: † quia nomine proprio expresso demonstrationis eius causa solent potiores persone dignitates exprimi: ne sola nominis commemoratio quicquam ambiguitatis pariat dicit tex. quod testa. fa. pos. l. hac consultissima in prin. et cum specificato aliqua fit ad persone inducende demonstrationem vt clarior resultet demonstratio ea potissimum exprimi debent ex quibus quis communis cognoscatur. et cum quibus communiter vocatur. hic est tex. ff. de fidei com. li. l. lucius titius testamento facto ibi dum dicit errorem sum mei qui et pupillus communiter vocatur etc. Sed ita fuit est in proposito: quia notarius est dictus do. Theodoricus cum illis dignitatum titulis quod potiores sunt. et cum quibus solet communis nuncupari. igitur etc. Non ergo dicamus quod in constitutione dicti vicarii expressit dignitatem archiepiscopalem et ducalem: igitur voluerit ex ea dignitatum ratione commissarium constituere. sed titulos illos igitur expressisse vt demonstraret quod persona esset vicarium substituens. Ad hec in fine tex. optimus. ff. de proba. l. si pactum. ff. de pac. l. iur. gentium. §. pactorum ibi dum dicit persona enim pacto inseritur non vt personale pactum fiat

fiat sed vt demonstraret cũ quo pacto factũ est rc. ¶ Scdo idẽ manifestatur terminatiõe qua facit in simili singularis casus in.l.si. in fi.C.de vsufruc.quẽ vt ego allego intelligit Bart. in.l.si filio.ff. de dona.can.mor.r.l.cũ aliquis.C.de iur.deli.dicẽs qd cũ ipsi filio aliquid relinquit facta sui patris vinctis mẽtiõe si relictũ qd ipsi filio põt queri.cẽset illud tũc tale relictũ ꝯtẽplatiõe filij r patris expressio demõstratiõis cã censet adiecta.maxime si illud tale patri acqri nõ põt aliquo ex respectu. Ita igit i ꝓposito cũ nõiatio nem archiepalis ac ducalis dignitatis sequit cõstitutio vicarij in ecclesia Padeburiẽ.que tñ cõstitutio nõ põt fieri cõtẽplatione dictarũ dignitatũ:sed solũ ea rõne qr idẽ archieps administrator Padeburiẽ.ecclesie. Igitur ꝯñr dicendũ vt dictarũ dignitatũ specificatio solũ gratia demõstrãde psone cõstituẽtis facta censeatur.r sic illa.l.si.fm intellectũ preal.do.Bar.videt.decidere casuz nostrũ. ¶ Quarto principaliter moueor:qr dicta cõstitutio vicarij seu cõmissarij nõ ex alio capite dici põt inualida:nisi qr erratũ est in specifica expressione tituli:qr cũ dicere debuisset Theodoricus administrator Padebur.rc.dictũ fuit Theodoric᷒ colonieñ. archieps. Sed certũ qd cũ cõstat de psona actũ faciente.r que põt actũ facere error i noie ꝑnomine:cognomine:vel alia ei᷒ qualitate r actũ nõ vitiat hic est tex.ꝓprie in rescripto loquẽs i quo fuit erratũ in noie cognomie alia ve qualitate iudicis in.l.si cũ iudicis noie.ff.de iudi.r idẽ doctrina Inno.r Cõpo.in.c.significatum.de
12 rescrip.dicẽtiũ ar.si quis in noie.insti.de lega.cũ si. † nõ vitiari rescriptũ impetratũ.eo qr erratũ fuit in demõstratione iudicis vel partis.dũmodo p alia expressa cõstrare possit de corpore cõtrãcẽ. ¶ Ex quib᷒ recte intuẽti ad ꝯtraria respõsuz apparet. Cõcludit quo ad hoc primũ dictã cõmissionẽ validã extitisse lz solũ titul᷒ archiepalis r ducalis fuerit expssus Padeburiẽ.aũt tacit᷒. Ex quo cũ capitulũ certũ erat ipsuz archiepm administratorez esse nõ erat necessariũ eã expmi qualitatẽ.certificato etenĩ frustra alia certificatio fit vt regula iur.cũ qui cert᷒.de actio.emp.l.i.ff.de do. prele.l.i.cũ si. Et hec de primo. ¶ Quo ad scdm in quo querit nũquid snia lata p dictũ do. Albertũ pronũciantẽ p̃fatã cõmissionem non valuisse dicto dño archiepo nõ citato nulla sit vel iniusta. Breuiter dicendũ eam quo ad ipsum archiepm nullã extitere. Ad qd dicẽdũ moueor primo ex tex.ad ꝓpositũ notabili in.c.venerabilibus.ver.atrũ si suffraganeus.de sentẽ.excõ.lib.vi. vbi est expressum qd cũ querit corã archiepo de irritatione excõicationis late per suffraganeũ nõ ad ptes postulationẽ.sz ex suo officio ꝓprio vocandus est suffraganeus:qr ipsius interest suam cãm defendere sua aũt esse cẽset si in ea de illius irritatiõe tractet. qd fecit ex officio ꝓprio. ¶ Scdo ad idem terminatio glossatoris in.c.cũ spẽali. per ver.corã superiore.de appel. cui᷒ sniam sequtur ibidẽ Inno.r in.c.nostra.de ꝓcura. Sequit ẽt Bart.l.i.i.ad si.ff.ad turpil. Bal. in.l.nã ita diu᷒.ff.de adop.r Fede.de se.in consilijs suis.consil.ccv.
13 allegans Host.in.c.pe.de re iudi.volcũ. † qd ad irritationem snie quã iudex promulgauit ex ꝓcessu per eũ ex proprio officio instituto citandus est ipse iudex pronũcians: qr ad eũ isto casu pertinet defensio sue snie r ꝓcessus.alr aũt snia ipsa irritatiua quo ad eũ nulla est nec ꝑiudicialis.allegat tex.optimũ.ii.q.vi.in canone hoc etiã. Ita igit dicendũ in casu proposito qd cũ tractatũ fuit de irritatione cõmissionis quã idem archieps fecit ex proprio sue administrationis officio debuerit ipse vocari per p̃missa hic in spẽ clarissime ꝓbantia alias snia quo ad eũ nulla fuit.r nõ plenum preiudicium afferẽs.sed qualeqñale.vt inferius deducet.r hec de scdo. ¶ Quo ad tertiũ quo queritur an in cõmissione facta dicto dño Alberto inter Padeburiẽ.capitulũ r Henricũ cõmissariũ includat articulus supradicte cõmissionis. Et quidẽ verba dicte cõmissionis ad hoc dubiũ ptinẽtia sunt ista.s.necnõ cãm sup suppressiõe nominis r tituli dicte ecclesie Padebur. z dñz archieps r Henricũ rc. Et quidẽ ex his breuiter dico qd sic:eo qr cũ super suppressione dicti tituli nedũ fuit petita p partem cõmitti cõtra Henricũ sed cõtra archiepm fuit qr ꝯmissio ita cantãs presentata. atqꝫ rescriptũ delegatorum fuit cõe inter dictũ capl̃m r archiepz ex presentatione exutit adeo vt a caplo lutio ipse archieps ea cõmissione vti possit.vt not. Inno.in.c.ex congõne.de restit.spo.qd tñ intelligo post emanatã ei᷒ vigore rescripti citationẽ.vt in aut. qui si semel.C.qño r qñ iudex.per quã hoc dictũ Inno.declarat. Cũ igitur absolute cõmissa fuit cã super suppressione tituli facta in dicta cõmissione.ꝯñs est vt cõmissa cẽseatur oĩa cã que ex dicta suppressione insurgere põt ad hoc in simili determinatio tex.in.c.
14 i.de cau.pos.r ꝓprietatis.dicentis † qd cũ inter duos sup tali re cã absolute cõmittitur cẽsetur cõmissa omnis cã que occasione illi᷒ rei inter partes esse põt.r igitur cã petitorij possessorij r quecũqꝫ alia. Ita igit in proposito cũ ꝯmissa sit cã absolute super suppressiõe tituli intelligit ꝯmissa cã omnis q̃ ex huiusmodi suppressiõe
15 insurgere põt.r ꝯñr cã super nullitate cõmissionis predicte. † Ad idem dicendũ moueor scdo ex notabili theorica Inno.in.c.episcopi.ad si.de re.eccle.nõ alie.dicẽtis verba rescripti.delegatorij latissime fore interpretanda.r in eis astricta ac propria interpretatiõe recedendũ fore.alle.tex.de cã pos.r proprie.intẽtione.r.l.solemnis

qui iura optime probant. Eadẽ ẽt Theoricã firmat ipse Inn.in c.cũ olim abbas.in glo.sup ver.mentio de offi.dele.r hec de tertio. ¶ Quo ad vltimũ in quo querit quo remedio cõsuli põt p̃fato dño archiepiscopo aduersus dictã sniaz annullatiuã dicte ꝯmissionis. Breuiter dicendũ qd primo cõsulit sibi appellationis via quãuis enĩ snia ꝯtra cũ archiepm lata nõ sit sed ꝯtra Henricũ.r sic sua nõ plene intersit appellare:qr sibi plene appellare ꝑiudicium nõ affert.vt prime demõstrabit. tñ qr affert ꝑiudiciũ qualecũqꝫ.vt etiam demõstrabitur.r sic sua qualiter interest. Igit dicẽdũ eum
16 appellare posse. † non solũ enim ratiõe pleni interesse appellare põt quis a snia ꝯtra aliũ lata sed etiã rõne qualisqualis ꝑiudicij hic est tex.expressus in.l.a snia.in prin.ff.de app.no.glo.ff.de iudi. c.cũ super r in.c.nõ solent.ii.q.vi. Quod aũt nõ plenũ preiudiciũ ex dicta snia dicto archiepo generet demõstrat ex eo qr ad hoc vt snia lata ꝯtra habẽtem cãm ab vno super iure qd ab eo hz ita qd illi a quo causa habetur plene preiudicet necesse est vt eo sciẽte r patiente cã fuerit agitata alr aũt preiudiciũ nõ affert.hic est text. de re iudi.c.quãuis.ff.eo.ti.l.sepe. Sed hoc in casu proposito non accidit.qr nesciuit nec passus fuit ipse archieps cam hmõi per dictum Henricũ agitatã.igitur rc. Quod aũt aliquale preiudiciuz generet probatur ex determinatione glossatoris in.d.l.a snia.r in hoc quippe.iij.q.vi.r in.c.dilect᷒.el.ij.de simo.r in.c.tãtis.de vitel. lxxxi.distincti.r ex tex.in.c.significasti.de adul.r in.c.interrogatũ
17 ij.q.v. † vbi est expressum qd quãuis snia inter alios lata tertio nõ plene noceat.vt in regula iur.vulgari nihilominus aliqualẽ facit presumptionẽ ꝯtra eundẽ:imo dicit Bar.in.l.admonẽdi.ff.de iureiur.qd facit semiplenã probationẽ:cuius quidẽ semiplene ꝓbationis seu presumptionis rõne põt ipse tanqꝫ sua intersit appellare.vt est expressũ in.d.l.a snia. Audiet ergo iste archieps sui interesse rõne appellatio.in huiusmodi snia interposita contra suum cõmissariũ ꝓlata:dũmõ cam appellationez rõnabiliter interpo
18 suerit dicit tex.de re iudi.c.cum sup. † Dicitur aũt rõnabiliter interposuisse si.i.decẽdium a die scientie appellationem interposuerit:vt cũ tps decendij currat ad interpositionem appellationis duo sunt necessaria. Primum qd quis sciat sniam latã.ff.qd appellan.sic.l.i.§.si aduersus absentẽ.qui.§.canonizatus est.ij.q.vi. in ver.si aduersus. Scdm vt faciat cõtra se seu in suuz preiudiciũ illam latã esse. Ita est glos.notabilis in.c.cõcertationi. super ver. scinerit.de appel.li.vi. Et not. Inno.in.c.i.vt li᷒ nõ cõte. ¶ Scdo quidẽ remediũ est vt agat dictus archieps aduersus capitulum vt recipiat Henricũ in vicariũ suũ.r si opponat capl̃m de snia lata replicabit archieps rem inter alios iudicatã sibi plenum preiudicium non afferre.de p̃ben.c.dilecto.C.res inter alios acta per totũ cũ si.licet generet qualeqñale respectu ꝑsumptiõis.vt supra dixi.r qr impedit exercitiuz sue iurisdictionis illi Henrico:ratione cuius nedũ qd appellare vt predixi.sed etiam multare poterit eos qui impediũt illum vti sua iurisdictione.cũ nedũ ordinari᷒ sed delegatus potest coherecere impedientes iurisdictiõis exercitiũ vt in.c.i.de offi.delega.r in.c.i.de penis.lib.vj.r hoc de vlti.

Consilium.cccxliiii.

1 ¶ Clerici an possint aliquid pro loco sepulture r pro exequijs mortuorum exigere.
2 Ordinarius loci cõpellere põt laycos: cõsuetudines ex pia deuotione introductas obseruare.r nu.5.
3 Oblationes ad missam an sint voluntatis:an necessitatis.
4 Clericus si nõ valeat ex ecclesie redditibus victũ querere a populo sub ei᷒ cura posito oblatiões quib᷒ sustẽtari valeat querere põt.
6 Cõsuetudo alicui iurisdictionẽ i facto ꝓprio tribuẽs:an valeat.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite cõsultatiõis breuiter dicendũ dictos parrochianos arctari posse per loci ordinariũ ad laudabilẽ cõsuetudinẽ obseruandã.
1 Ad qd dicẽdũ primo moueor. † qr qñuis de iure pro loco sepulture p rectorẽ parochie assignãdo.r p exequijs mortuoꝝ nihil per clericos potest exigi.de sepult.in.c.abolẽde.xiij.q.ij.in.c. questa.r.c.postqꝫ.tñ vbi ex pia deuotione fideliũ in augmentũ diuini cultus.r sustẽtationẽ rectoris parochialis est introductũ vt ex bonis defuncti rectori curato aliqua portio loco charitatiue elemosyne tribuat. Itẽ r pariter introductũ qd ter i anno here
2 des defũcti rectorẽ ipm cibo reficiant tpali. † Cõsuetudinẽ hãc pia deuotiõe fideliũ i troductã debet loci ordinari᷒ facere obseruari r laycos cõpellere põt. Iste est casus expssus in.c.ad apostolice.extra.de simo.quẽ in hoc valde põderat bar.C.de sa.san.ec.aut.pui legia. Hoc aũt verũ est vbi id qd dictat cõsuetudo ꝑstandũ hz i se aliquã iustã cãz.puta vt surrogatur loco decimarũ.vel loco canonice portionis.que quidẽ ambo sunt iura parochialia.vt videt ẽẽ in proposito casu.cũ dicat nõ aliter de decimis.vel canonica portione ipsi curato solui.lz enĩ nõ valeat ꝯsuetudo quo astringit quis dare clerico aliquid ad ventris repletionẽ vel suã ꝓpriam priuatam vtilitatẽ.vt in.c.Iacob᷒.r in.c.sicut.extra.de simo.tñ illa valebit que inducit deuotionez fieri debere ex causa honesta.puta qd quid detur loco decimarũ vel loco canonice portionis que aliter

tpsi curato nō soluātur ad hoc vt habeat ipse rector aliqd ex quo
se sustētare poterit. et cura onera supportare: q: dignū ē vt ex quo
sacerdos populo suo spūalia ministrat ab eodē sibi tēporalia mi
nistrentur. dicit tex. xiij. q. i. c. ecclesias. ver. itē apostolus. de offi. or-
2 di. c. si eps. lib. vi. cum si. ¶ †Et in hac ɔclusione manet. d. Ant. in
d. c. ad apostolice formaliter i terminis nostris allegās no. p Ho-
sti. et Jo. an. in. d. c. sicut. Pariterq3 idē dico de oblationib⁹ supra
positis que p heredes defuncti singulis diebus dominicis consue
uerūt fieri in missa parochialis ecclesie. quāuis em̄ sit antiqua qō
an oblationes ad missam sint necessitatis vel libere volūtatis de
quo per gl. et Archi. de conse. di. i. ois xpianus. xvi. q. iii. in. c. statui-
mus. x. q. i. c. q: sacerdotes. licet apud aliquos illa glos. sit in. c. san-
ctorum. e. cau. et. q. et p doc. in rubrica de pochijs. et Lapus no. in al
legationib⁹ suis. alle. lviij. tñ indubitāter dici pōt duobus in casi
3 bus illas fore necessitatis. † Primus cū rector aliunde nō habet
vnde sustentetur. q̄a tunc populus sibi tenetur ministrare tēpo-
ralia. ex quo eidem populo per rectorē ministrantur spūalia. vt. d.
4 c. si eps. et. d. c. ecclesias. † Nec ob. text. in. c. clericus victum. et. c. cleri-
cus qlibet. xci. di. dum dicit pauperem clericū artificiolo seu agri
cultura victum sibi debere querere: q: non excludit quominus a
populo sub eius cura posito si nō valeat ex ecclesie redditibus vi-
ctum querere possit oblationes querere ex quibus valeat sustēta
ri. sic ecclesie fundator non valens aleri ab ecclesia quam funda-
uit seu dotauit licite suffragari exigere pōt. xvi. q. vij. quicunq3 de
iure patro. c. nobis. qō maxime verum est. cum ex pecunia ipsius
oblationis suo populo non existit onerosus. vt in proposito casu
quo querit oblatio rei leuissime. ar. de censi. c. cum apostolos. per
5 locum a cōtrario. ¶ †Scđs qdem casus quo licite petitur est cū3
pia deuotione fidelium fuit ipsa offerendi ɔsuetudo introducta
quo casu per loci ordinarium compelli pōt popul⁹ parochie ad
ipsam obseruanda per dictum. c. ad apostolice. extra de simo. In
qua conclusione est gloriosus doctor beatus Thomas in summa
sua. Nec refragatur qō dicitur ex quo dict⁹ rector ad ei⁹ arbitriū
de bonis sui parochiani decedentis habet recipere. vt hec consue
tudo sapere iniqtatē. q: censetur dare ptātem rectori iudicādi in
6 facto ꝓprio. qō est ɔ iura. ¶ † Respōdeo em̄ q̄ ex quo cōsuetudo
hic cōmittit eius arbitrio in dubio cēsetur committere arbitrio
eius. vt. boni viri. et sic arbitratoris. ff. de ɔhē. emp. l. hec venditio.
ff. loca. l. in lege. l3 aūt nō pōt de facto ꝓprio in aliquē cōpromitti
vt in arbitratorē. vt in. c. qntauallis. de iureiu. et. l. si libertus. ff. de
oper. liber. Si ergo pōt hoc fieri pacto partium certe multo ma-
gis poterit induci ɔsuetudine. Preterea expressum est valere con
suetudine3 alteri tribuentē in facto ꝓprio iurisdictionē. casus est
in terminis decidens ꝓpositū et notabilis multū. de pe. c. i. lib. vi.
Ceterum si ipse rector inique arbitrerē nō deerit parti grauate fa
cultas querelandi ad ordinarium loci. Et est hec veritas.

Consilium. cccl v.

1 ¶ Ecclia trāslati p papā an intelligat vacare añ ei⁹ ratificationē
et ɔñr papa nō expectato trāslati cōsensu de eadē ꝓuidere possit.
2 Eps consecratus per respectū ad papam: equiparatur monacho
qui suo superiori non habet potestatem contradicendi.
3 Episcopus iusta ex causa sacerdotem etiā inuitum de ecclesia vna
parochiali ad aliam transferre potest.
4 Ecclesia equiparatē corpori humano. Et quomodo vide ibidem.
5 Papa sine iusta et ꝓbabili cā inuitū trāsferre nō pōt: et ante eius
ratificationē ecclesia non dē vacare: nec papa de ea disponere pōt.
6 Matrimonium spirituale consistens inter epm et ecclesiam per
hominem dissolui non potest. Et nu. 7. 12.
8 Papa contra diuinum ius sine iusta causa venire non potest.
9 Papa non debet ea que antecessores sui recte statuerunt euerte-
re: sed confirmare.
10 Quod semel placuit amplius displicere nō debet nō superueniē-
te noua et iusta causa. Et nu. 11.
13 Intitulat⁹ in aliq̄ ecclesia: in eadē ꝑseueret. Fallit vt ibidē habetur.
14 Papa nō pōt aliquid immutare per qō status vniuersalis eccle-
sie decoloretur. Adde nu. 15.
16 Papa nō pōt sine epi consensu: cessante legitima cā episcopatu3
vnum in duos diuidere.
17 Ecclesia translati vt vacet: que sint necessaria.
18 Electione facta per inspirationem diuinam: an requiratur solē-
nitas posita in decreto sacri concilij Basilieñ. Adde nu. 23. et. 24.
19 Accusari pōt de adulterio q̄ ꝓhibuit vt adulteriū in ea ɔmitterē.
20 Leges priores ad supplectionem limitationēq3 posteriorum tra-
huntur. Adde nu. 21. 22.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Circa primū ɔsultationis articulū in quo q̄ritur †an ecclesia trāslati p ipapā intelligat vaca-
re ante ei⁹ ratificationē. et ɔñr papa nō expectato trāslati ɔsensu de eadē possit ꝓuidere. dicēdū in hoc repi-
ri opi. Ho. et Jo. an. in nouella in. c. si vnanimiter. de postu. ꝓla. di-
cēdū qō l3 a principio nō cogat qs inuitus acceptare epatū vt pa
tet. lxxiiij. distin. in. c. gesta. et. c. ubi ista. tamen ex quo suo consensu
quis eps factus est potest per papam inuitus ad aliā trāsferri. q:
non dicitur de nouo contrahere matrimoniū. ecclesia em̄ vniuer
salis est vnum corpus misticū multorū epoꝝ cōcordi numerositā-
te diffusum. vij. q. i. nouatian⁹. xxiiij. q. i. loqtur. Unde ex quo semel
in hac vniuersali ecclesia quis epari consensit nō potest pape resi-
stere cum ad aliā particularē ecclesiam trāsferre volenti. ex ea em̄
translatione causatur solum variatio loci. cuius cure eps preficit
non aūt variatur dignitas epalis locus enim vel subliniorē3 vel
inferiorem non reddit epm: sed religiosi mores atq3 virtutes. di-
2 cit tex. xcix. dist. in canone legimus. †Unde secūdum eosdem equi
paratur iā eps consecratus per respectu3 ad papā monacho qui
suo superiori nō h3 ptātem ɔdicendi. xij. q. i. in. c. volo. et. c. nō dica-
tis. dicunt ꝓ hac opi. fore casum in. c. scias frater. vij. q. i. vbi est ex-
3 pressum papā inuitū epm trāsferre. †Pro hoc etiā simile de re. per
mu. vbi est expressum episcopū iusta ex iusta cā. puta vtilitate ali
qua vel necessitate suadēte: sacerdotem etiā inuitū de ecclesia vna
parochiali ad aliā posse trāsferre. et hāc opi. ibi sequit do. Ant. i
d. c. si et vnanimiter. Idem tamen Jo. an. in. c. qō ob gratiā. de re.
iur. li. vj. in mercu. referens opi. Jo. mo. dicit papā ex causa posse
transferre epm inuitum. Si enim papa qui est huius corporis mi
stici qō est ecclesie caput. dicit tex. xxiij. q. i. rogam⁹. videt vnū mē-
brum istius corporis. puta epm inutilem ecclesie cui preest: q: pro
pter eius personam patitur ipsa persecutionem tūc vt corpus sa-
netur potest et debet ex officij debito huic morbo antidotu3 sepa
4 rare. i. amotionem facere. †Ecclesia em̄ vniuersalis equiparatē cor
pori humano quia sicut in vno corpore multa membra habemus
omnia tamen non eandē actum exercētia. et ita in ecclesie corpore
multa sunt mēbra per diuersa officia distributa. dicit text. lxxxix.
distin. in. c. singula. Quemadmodū ergo diuina veritas precipit
membrum illud quod reliquum corpus humanū scandalizet de
bere a reliqua compage corporis separari. dicit text. xxiiij. q. iij. in
c. illud. Ita et inutile membrū episcopi propter quod i particula
ri ecclesia scandalizatur vniuersalis. et d3 p ipsum Ro. pontifice3
ab ipso mistico vniuersalis ecclie corpore separari. vel etiā p trāslationē ad aliam ecclesiam cui vtilis sit sibi consuli. Est enim pre
latura ad finem vt prosit. viij. q. i. qui epatum. Cum ergo finis ipse
frustratur effectū. q: pastor inutilis ei prodesse nō potest: iusta est
cā eius amotionis. vel ad locum aliū translationis. de renun. nisi
cum pridem. ver. alia. et. §. pro defectu. cū seq. vij. q. i. c. ibi adunati.
et. c. aduersitas. Si vero papa ꝓpter sua merita volēs epm aliquē
honorare eū ad digniorē ecclesiā trāsferat si trāslato displiceat re
manebit ipse in priori ecclesia ne retorqueatur in lesionem qō fie-
bat in gratiā. vt. d. c. qō ob gratiā. et. l. qō fauore. de legi. cum si. Et
huic opi. acquiescere etiā videtur do. Bal. in. l. rescripta. C. de pre-
6 ci. imper. offe. ¶ †Ego quidem illā arbitror esse veritatem. s. vt
sine iusta et probabili cā papa inuitum transferre non pōt et ɔñr
q̄ ante eius ratificationem ecclesia nō dicatē vacare nec possit pa
pa de ea disponere. Hoc aūt primo probo ex cā i cā. c. sicut alteri⁹
vij. qō. i. In quo dicitur q̄ quēadmodū vxor carnalis alterius ab
alio viro primo viuente desponsari non pōt. ita nec spōsa Christi
q̄ est ecclesia ipsius. q: ei est alligata poterit illo viuente disponi p
aliū sine sui voluntate. et post quidam. et. c. sibi sic. §. Si aūt vtilita
tis cā ad aliā ecclesiā fuerit inmutādus poterit non p se sed autori
tate Romane sedis ad illam se transferre. et c. et sic p3 q̄ Romana
autoritas non aliter valet quā vbi subest iusta cā transferendi et
primū coniugium dissoluendi. Idē etiā dicitur ea. cau. et questio. c.
7 mutationes. et. c. scias frater. ¶ †Scđo ad idem. c. quāto. de trāsla.
prela. dum dicit tex. qō matrimoniū spirituale cōsistēs inter epm
et ecclesiam non pōt dissolui per hoiem. Cum autem Ro. pōtifex
ecclesiarum necessitate vel vtilitate illud dissolui non puri hoīs
s3 vicē dei gerit in terris: qui presumendus est illius dissolutionē
suo reseruasse iudicio. sicut et dissolutionem carnalis coniugij vt
eo. titu. c. ij. ¶ Ponderandum igitur dum dicit litera necessitate
vel vtilitate et c. quasi velit litera non aliter posse Ro. pontificē cō
iugiū spirituale dissoluere atq3 translationē facere. patenter enim
manet in Ro. pōtifice Petri priuilegiū quatenus ex iusta equi-
8 tate fertur eius iudiciū. dicit tex. xxiiij. qō. i. manet. ¶ †Tertio q:
dissoluere huius spiritualis coniugij vinculum ex nuda volunta
te nō amminiculāte sibi aliq̄ iustitia cāe est ɔtra diuinā disposi-
tionē cōtra apostolorū ordinationē: cōtra cōciliorū autoritatē cō
tra aliorū Ro. pontificum dispositionē contra iuris ciuilis et na-
turalis rationem. ¶ Primū patet: q: scimus dominum nostru3
Jesum Christum Judā quē apostolū ordinauerat. i. epm et sacer-
dotē. dicit text. xci. dist. dñs noster noluisset de aplatu remouere l3
subesset cā. imo eū ad ꝑdicandū cum aliis misit. i. q. i. xps. Ex quo
em̄ cā illa aliis nota nō erat potuisset dici si remotio facta fuisset
illā ex volūtate ꝓcessisse: nō aūt ex iusta cā. qō iudicium illicitū. di
cit text. de offi. ordi. c. si sacerdos. ad fi. ij. q. i. nihil ɔtra. et. c. vnus ex
8 vobis. †Certū est aūt ɔ diuinū ius seu dispositionē papā sine iu-
sta cā venire non posse. de resti. spo. c. literas. xxv. q. i. sunt qdā. et de
iureiur. c. quāto. in gl. et p Inn. q̄ in ecclesia3. de cōsti. C. si ɔ ius vel
vti. pub. l. fi. in gl. ¶ Scđm p3 qō si ipsi apli fuerūt primi qui vna
cum Petro

cum Petro in singulis ciuitatibus cōstituerunt ep̄os. dicit text.
xxi. dist. decre. ad fi. lxxx. dist. c. vrbes ꝛ loca. xxvi. q. i. c. non statim. ꝛ
c. nō exēplo. ꝛ tn̄ inter eos Paulus apostolus dicit. In ea q̄ſo ma
neat ecclesia ad quā vocatus est. refert tex. xxi. q. i. ānone clericus. si
gnificans vocationē ad ecclesiam vnā esse debere ꝑpetuā nō aūt nu
da voluntate ꝛ sine cā remouibilē nō est aūt dubium papā cōtra
aplicā ordinationē venire nō posse sine iusta cā. vt. d. c. sunt quidā
ꝛ ꝯcludit. xxiiii. di. rector. lxxxi. di. presbyter. ¶ Tertiū patet in. c.
sicut in vnaquaq3. xxi. q. ii. vbi ex Remen. cōcilio dicit tex. q̄ʒ etiaʒ
vxor ꝛ sponsa nō debet esse scortū. quasi dicat. i. vni ꝑpetua alliga
ta. nō aūt in plures ad volūtatē trāsferibilis. ad idem. c. inuētum.
xvi. q. vii. vbi ex cōcilio Cabilonen. dr q̄ʒ nō nisi ꝑ culpa graui vel
alia iusta cā dʒ quis a ꝑpria eccl̄ia cui allegat⁹ est amoueri ꝑpter
q̄ʒ idē est cōtra cōciliū Pisanū cui interfuit alexander papa. ꝛ cō
ciliū Cōstantien. in quib⁹ ambob⁹ emanauit clarissim⁹ canō pro
hibens ꝑ Ro. pōtifices trāslationē ep̄orum fieri sine euidēti ꝛ ra
tionabili cā. Succedit ergo ad ꝓpositū formaliter tex. notabilis
in. c. requiritis. i. q. vii. vbi dicit Leo papa. s. circa id q̄ʒ iam multū
est dānatū cōciliis ne quicq̄ʒ possumus attētare. ꝛ tot spūalibus
patrib⁹ obuiare. sed in illorū patrū sniam me ꝯuenire oīb⁹ certū
sit. Ad idē. xxv. q. i. in. c. cōfidimus. ꝛ. c. ꝯtra statuta. vbi dicit nullūʒ
ignorare debere vniuscuiusq̄ʒ synodi cōstitutū q̄ʒ vniuersalis ec
clesie ꝓbauit assensus nullus magis sedē exeq̄ pre ceteris oportere
quā primā. qm̄ cōtra statuta patrū ꝯdere aliquid vel mutare. nec
illi⁹ quidē pōt autoritas. ¶ Ceterū est si q̄nq̄ʒ cōtra canones cōci
liorū ꝯcernētes statū vniuersalis ecclesie prout sunt ꝓmissi reꝑiat
papā poti⁹ se dispensare. idē derogare. vt p3 de cōsan. ꝛ affi. c. nō
debet. de rescrip. c. statutū. li. vi. iuncto. c. nōnulli. eo. ti. xxv. q. iiii. q̄ʒ
scripsi. ꝛ. q. v. c. ad sedē. cū si illud actū est suadēte iusta ꝛ rōnabili
cā. nō aūt mera volūtate. dicit enī text. sic vʒ ergo sancta Ro. eccle
sia extra generalia decreta quedā spāli bn̄ficio indulgere ꝯsydera
ta tn̄ rōnis eq̄tate. ꝛ que mater iustitie est in nullo ab ea dissenti
re videat̃. ita dicit formaliter litera. xxv. q. i. §. is rn̄det̃. ver. vʒ ergo
circa finē. ꝛ per illū text. ita cōcludit̃ in. d. c. sunt quidā. ꝛ in. c. que
ad perpetuā. xxv. q. i. l. c. ꝓposuit. de conces. prebē. in. c. lras. de resti.
spo. ꝛ in. c. significasti. de ele. ꝛ no. xxii. di. de illo post glos. de ele. con
9 iuga. c. cū olim. post gl. ¶ † Quartū patet in. c. satis ꝑuersum. lvi.
di. vbi tex. Grego. sic dicēs Satis peruersum ꝛ cōtra ecclesiasticam
ꝓbatur esse cēsurā. vt frustra quorūdā voluptatibus suis bn̄ficiis
quis priuat̃. Ad idē. lv. di. in. c. precepta. vbi p3 bn̄ficia debere esse
ꝑpetua nec illius quē spoliādū fore etiā si sit potēs ad seruiēdum
Certū est aūt papa non debere ea que antecessores sui recte statue
runt euertere sed cōfirmare. nimis enī asperū ꝛ precipue bonis sa
cerdotii morib⁹ inimicū quēpiā que bene sunt ordinata rescidere
ꝛ exemplo docere ceteros sua q̄nq̄ʒ posse dissolui statuta. dicit tex.
xxv. q. ii. institutiōis. Et alibi Ro. pontifex cū ea destrui que ante
cessores sui iuste statuerūt nō cōstructor sed euersor fore ꝯprobat̃
ea. cau. ꝛ. q. si ea. ꝛ alibi papa dicit sic. Loci nostri cōsideratio nos
admonet ea que ab antecessoribus nostris vtiliter statuta fuerit
nō infringere sed roborare. xxvi. q. ix. loci nostri. Et alibi papa di
cit sic. Quod bene semel diffinitū ē nulla debet iteratiōe retracta
10 ri. vi. q. iii. q̄ʒ bene. ¶ † Ultimū p3: q2 ꝛ naturalis ꝛ ciuilis ratio
dictat id q̄ʒ semel placuit amplius displicere non debere: noua
nō superueniente iusta cā. vt in regula iuris q̄ʒ semel. in. vi. ꝛ. xxx.
11 q. v. horrendus. cū similibus. ¶ † Ceterū eadē iura dictanti id q̄ʒ
semel nobis q̄sitū est sine facto nostro a nobis auelli non posse. ff.
de reg. iur. l. id q̄ʒ nostrū. ff. de pac. l. fi. de elec. c. ab eo. lib. vi. Non est
aūt dubium ipsum summū principem aduersus iuris naturalis
equitatē iusta nō suadente causa venire nō posse. xiii. dist. §. itē ad
uersus. insti. de legi. tute. §. fi. ff. de cap. dimi. l. fi. de vsufru. ea. rerū. l.
12 ii. cum fi. ¶ † Ceterū idem esse verū probat̃ aliis patentibus ratio
nibus. Primū q2 sicut in cōtrahendo hoc matrimoniū spūale in
ter prelatū ꝛ ecclesiam requiritur a principio cōsensus prelati vt
in. c. cum inter canonicos. de elec. ꝛ in. c. si tibi absenti. de preben.
lib. vi. ita pariter debet requiri ꝛ in dissoluendo per regulā iuris.
nihil tam naturale. ff. de reg. iur. ꝛ. c. omnes res. eo. titu. alias enī si
papa ad nutum posset episcopos a prioribus ecclesiis admouēdo
transferre diceretur quodāmodo ipsi ad tēpus pape beneplacitū
matrimoniū cū sua ecclesia contraxisse q̄ʒ est iniquū quod plura
probāt. Primū: q2 sicut nō potest cōtrahi ad tēpus matrimoniū
carnale. vt in. c. fi. de condi. appo. ita pariter nec spūale sibi equi
paratum. Quēadmodū enī lex abhorret adoptiuos filios tempo
rales vt. l. si tibi. alias incipit quesitū. ff. de adop. ita pariter ꝛ de
creta summorū pontificū abhorrent rectores in ecclesia tempora
les statuētia eos esse perpetuos nō stante quauis cōsuetudine vel
13 statuto. dicit tex. de cap. mo. c. i. lib. vi. † Illud idem apertissime de
monstrat canon cōcilii Placētini dicētis. in qua ecclesia quilibet
intitulat⁹ est in ea perseueret. dicit text. expressius. lxx. dist. in. c. san
ctorū. Fallit hoc tn̄ vno casu. vʒ vbi ideo quis in aliena ecclesia in
titulatur: q2 sua ab hostib⁹ capta est. tūc enī intelligitur intitula
tus sub tacita cōditiōe. s. quousq̄ʒ sua ab hostib⁹ liberetur. hic est
14 casus. vii. q. i. pastoralis. lxxi. dist. clericos. ꝛ ibi no. Archi. † Quin

imo non pōt papa aliquid immutare per q̄ʒ decoloraret̃ status
vniuersalis ecclesie. ad hoc tex. notabilis. i. q. vii. l. c. ꝛ si illa. ꝑ quaʒ
istam regulam tradit Spe. in ti. de dispen. §. nūc breuiter. ver. xii.
ꝛ ad idē q̄ʒ no. Inno. de cōsue. c. quāto. de sen. exco. c. inquisitioni.
de sta. reg. c. cū ad monasteriū. viii. q. i. apostolica. in glos. ix. q. iii. ꝑ
principalē in glo. de sen. exco. c. nulli. ꝛ ibi no. xl. di. si papa. in glos.
Sed si passim mera volūtate hūc ꝛ illū archiep̄s amouere ꝛ trā
ferre posset turbaretur atq̄ʒ decoloraret̃ stat⁹ ecclesie. ꝛ maxime de
monstrabitur. igit̃ ꝛc. q̄ʒ aūt contingeret decoloratio ꝛ turbatio
manifestatur. q2 alii vidētes ad libitum prelatos remoueri ad ter
rorē inducerētur. nec inueniretur de facili qui vellet ecclesie milita
re dicit tex. de cle. egro. c. i. memor ergo esse debet papa text. dicētis
sic. s. Itelligo mihi aliter nō licere quā vt oēs conat⁹ meos ei cause
impendā in qua salus queritur vniuersalis ecclesie. xxiiii. q. i. in. c.
memor. Eandē cōsultationē ꝓbat text. optimus de resti. spo. in. c.
ꝯquerente. vbi dicit q̄ nō decet honestatē superioris sine manife
sta ꝛ rationabili cā aliquē a suis bn̄ficiis amouere. imo tenet̃ illis
paterna ꝓuisione ꝯsulere. quid plura tex. est q̄ōnē expresse decidēs
in. c. ꝑuis. vii. q. i. vbi sic formaliter dicit q̄ si viueret̃ ep̄m ab officio
suo necessitas infirmitatis ꝛ nō crimē abstrahit aliū loco ei⁹ recu
15 sante eū nulla finit rō ordinari. ¶ † Ex his ergo cōcludo nō recte
dixisse gl. simpliciter loquentē. ix. q. iii. per principalem. ꝛ Bal. in
l. rescripta. §. de preci. impera. offe. vbi volunt omnia beneficia etiā
ep̄atus quo ad Papā dici debere manualia. vt sic eorūʒ rectores
ab eo ad nutū remoueri possit ꝛ transferri. qm̄ hoc veruʒ nō est ꝑ
predicta nisi iusta subsit cā vel nisi consensus interuenerit ipsius
amouendi ꝛ transferendi. Ad hoc accedat cōclusio glossatoris. x.
16 di. in. c. i. ꝛ Archi. † ibidem dicentis papā non posse cessante legi
tima cā sine ep̄i cōsensu ep̄atum vnum in duos diuidere. pro qua
casus aptus. xvi. q. i. c. decimas. ver. sicut enim. ad idem gloss. in. c. i.
xxii. di. dicēs nō debere Ro. pontificē ius vni⁹ ecclesie sine rationa
bili cā dare alteri. Superest igit̃ ex ꝓmissis cōclusio ecclesiā ipsius
translati nō vacare ante ipsius ratificationem. igitur papam non
potuisset de eadē interim ꝓuidere ex quo legitima cā nō interue
niente ipsa translatio extitit facta: qm̄ si cā interuenisset inuitus
translatus compelli potuisset acceptare. Nec eius cōsensus foret
17 necessarius. ¶ † Ceterū animaduertēdum q̄ʒ ad hoc vt ipsi⁹ trāſ
lati vacet ecclesia necesse est q̄ʒ trāslat⁹ ipse possessionē ecclesie ad
quam trāslatus extitit quesiuerit per administratorem ecclesiasti
corū bn̄ficiorū. vel alias. Aut per eū steterit quomin⁹ q̄siuerit. hoc
est expressum. lxii. dist. si qui ep̄i. no. etiā glo. xxii. q. ii. in. c. si qs iam
translat⁹. Ad idē q̄ʒ videm⁹ decisum beneficia prouisi de ecclesia
cathedrali nō ante vacare quā promisus ꝯsecrat⁹ extiterit. ꝛ eccle
sie possessionē habuerit. vel ꝑ eū steterit quominus ꝛc. hoc est exp̄ſ
sum. c. cum in cunctis. §. q̄ʒ vero. de elec. de preben. licet ep̄s. lib. vi.
Et ideo deciditur interim illa non posse cōferri. vt est expressum
de cōces. preben. c. post electionē. iuncta glo. super ver. cōfirmatio
nem. Quinimo voluit gl. notabilis in. c. si tibi concesso. super ver.
vacare. de preben. li. vi. per illum tex. q̄ʒ etiam post cōsecrationem
ꝛ adeptam possessionē si fructus ep̄atus non percipiat ꝓmotus
si ex cā certo tempore alteri debeantur priora eius beneficia alte
ri cōferri non poterunt. Sed per eundem illa interim retinebun
tur. In Ro. vero curia practicatur beneficia electi ꝛ in curia cōse
crati statim cōferri etiā ante adeptam possessionem ipsam tamē
cōsuetudinē dicit Jo. an. ꝑ predicta dānabilem in clemē. in gl. su
18 per ver. collato. vt lit. pen. ꝛ hec de primo. ¶ † Quo ad secundū in
quo queritur nūquid in electiōe facta per inspirationem diuinā
i. spiritus sancti infusionē requiratur solēnitas posita in decreto
sacri cōcilii Basilien. Dicēdū arbitror quod nō ex plurib⁹. Pri
mo q2 nō est dubiū q̄ʒ forma hec posita per decretū hui⁹ sacri cō
cilii est additio quedā posita ad formaʒ aliquā in electione neceſ
sariam. d. c. q2 propter. de ele. modo sic. depositio quecūq̄ʒ augmen
tatiua dispositionis precedentis etiā si sit stricti iuris ex tacita iu
ris repetitione in se cōtinere eas omnes qualitates ꝛ limitatiōes
que continentur in dispōne augmētatiua. hic est tex. in. l. inter so
cerum. §. cum inter. ff. de pac. dota. in. l. si cōuenerit. §. si nuda. ff. de
pig. ac. in. l. etiam. C. de iure do. in. l. si ex toto. ff. de le. i. Ad idē acce
dat de priui. c. q2 circa. xii. q. ii. cognouimus. de deci. c. cum in tua.
Sed forma electionis posita in. c. q2 propter. augmētata per hāc
limitatur in eo. c. ver. si. nisi forte locum non haberet vbi electio est
facta diuina inspiratiōe. ergo eadē limitatio ex tacita iuris repe
titiōe inesse intelligit̃ huic forme augmētatiue per modernū cō
ciliū introducere. ꝛ si dicat̃ allegationes predicte loquunt̃ in ma
teria cōtractuū seu cōcessionū bn̄ficiorū. certe idē dico in dispōne iu
ris. Hoc aūt verū esse probo tali medio. l. iuli. de adul. introduxit
primum caput adulterii puniēs solū alieni tori violatorē statuēs
aduersus huius criminis accusationē quinquenniūm. ff. de adul.
l. quinquēniū. ꝛ. l. vim passam. §. prescriptionē. cū si. Postmodū ve
19 ro alia in. l. ipsi primo capiti addidit scōm dicēs † adulteriū accu
sari posse qui domū prebuit vt adulteriuʒ in ea cōmitteret̃. l. qui
domū. ff. de mino. l. auxilium. §. i. delictis. ¶ Querit lex nunquid
accusationi introducte ex hoc secundo capite addito ad primum

simpliciter absq alio tpis prescriptione intelligatur pariter psixa
meta quinquenij.decidit q sic q: determinatio adiecta determi-
natiōi legali cui fit additio intelligit repetita tacite i alia dispō
ne addēte. Iste est casus expressus.ff.de adulte.l. mariti lenociniū.
§.hoc quinquentiū.ecce simile fm dispōnē legis antique punitis cor-
rumpentē alterius seruū sua psuasione cū deteriorē facientē pari
ficauit corrūpentē filiū z corrūpentē seruū.ff.de seruo corrup.l.vt
tm.§.i.Superuenit tex.noua addens antique q serui corrupti ēt te
neri illū q male sua sit seruo.quāuis suasio nō habuerit effectū q
ritur nūquid hec dispositio addens in seruo intelligat ēt in se in
cludere filiū.put in materia corruptionis includebat lex antiqua
ad quā est facta additio.dicit glossator notabiliter qd sic i.l.si qs
seruo.C.de fur.z cōcludit i.l. quod vero.ff.de legi.ad idē.C.de legi.
heredi.aut.post fratres.la pū.Ecce simile tertiū lex antiq admi-
uenit qrelam inofficiosi testamēti ꝯ parentes qui vltima in volū-
tate vniuersum patrimoniū aliis cōcedit idē actiōi metā statuēs
quinquenalem.postmodū lex alia ipsi priori addidit querelā inof-
ficiose donationis cōtra parentes donātes aliis inter viuos vni-
uersuz patrimoniū filios fraudādo ꝯ officiū pietatis. Queritur
nūquid tēpus quinquenale pfixuz per ꝯstōnē cui fit additio que
rele inofficiosi testamenti intelligatur tacite repetitū in constitu-
tione addēte.decidit legislator qd sic.in.l.fi.C.de inoffi.dona. Ad
idem tex.in.l.nihil.ff.de ꝯiūgen.cū eman.lib.l.ij.§.mater.ver.sed a
20 quo.ff.ad tex.z i aut.de fi.ante dota.istru.na.§.i.ad fi. ¶ †Ceterū
hoc est qd dicit lex pores leges ad suppletionē limitationēq po-
steriorū trahi.ff.de legi.l.nō est nouū cum seq. Unde dicimus aut.
offeratur.C.de lit.conte.dicentē indistincte cōuentū satisdare de
here de iudicio sisti suppleri z limitari p.l.antiquā q incipit.sciē
dū.ff.q satisda.cog.l. nisi possederit immobilia. hoc dicit glossa-
21 tor in.d.l.sciēdum.z dicta aut.offerat. † Adeo aūt hoc verum est q
z qnuis ipsa lex nouissimā habeat clausulā derogatoriā ad leges
priores nihilominus nō derogat quominus ipe posteriores a pio
ribus suppletionem limitationēq recipiāt hec est gl.sing.in aut.
ne heredi abintes.de.ciros priū.sup ver.vacantib⁹.de qua festū fa
cit Bar.in extrauagā.ad reprimendā.in glo.sup v.nō obstātibus
22 Idem ēt sensie glo.in.l.ob es tm.C.de p̄edi.mino.† ceter: pōt secū
do eadem cōclusio verificari alio modo hic scilz tūc dā posita in
dispōne legis pcedētis intelligitur tacite repetita i dispōne legis
sequētis de eadē materia loquētis qñ illa clausula aliquid ponit
p modū regule.ff.de iur.z fac.igno.l.regulis circa fi.p quaz istā do
ctrinam tradit Bar.in.l.pretor ait.§.erit dña.ff.vi bo.rap.vel qñ
repetitionem fieri suadet idētitatis rationis cōcurrens in vtroq
casu.ff.de testa.tutel.l.nemo.§.hoc edictum .ff. de coniungen.cum
eman.li.l.nihil.de transla.prela.c.ij. Uel qñ eandē repetitionē fie-
ri suadet absurditas que sequeret si nō fieret repetitio.ff.ad.l.aql.
l.quēadmodū.§.fi.cū itaq papa i dicto ver.nisi forte.in.c. qua pp
videat quodāmodo p modū regule dicere qd electio facta diuina
inspiratione nō requirit introductam a lege positiua solēnitatez
ergo eadē clausula in decreto presentis ꝯcilii intelligitur repetita.
23 ¶ †Preterea ratio quare papa ibidē statuit q electio facta diui-
na inspiratiōe nō reqrat solēnitatē dicte decretalis: fuit prima.qt
q spiritu dei agunt libera sunt neq subsunt legi.xix.q.ij.due sunt
de regula.c.lz.de here.c.cū ex iniūcto.de renuncia.c.nisi cū pridem.
Secūda rō: qr absurdū foret diuinitus inspirata arctari legis po
sitiue regulis.xvi. generaliter.§.hoc idem datur intelligi. Sed iste
ambe rōnes pariter locū sibi vendicant in decreto pñtis ꝯcilij.vt
ex se ligdo innotescit.igit ꝯñs est dicere iuxta prefatas theoricas
clausulā dicti ver.nisi etiā in hoc nouo decreto intelligi repetitā
24 z hec de scdo. ¶ †Quo ad tertiū in quo querit vtrū eligētes obli
gati fuerint ad obseruātiā decreti de electiōib⁹ p hoc sacrū ꝯciliū
editi ante lapsum duorū mēsium a tpe promulgati decreti. Bicut
terue qd dubiū hēat op⁹ est psupponere vitatē.s.q hoc decretum
hēat clam irritantē secus fcās electiones.z qdē dicendū vr q sic.

Consilium.cccxlvi.

1 ¶ Scripture diuersa capitula continenti: an standum sit.
2 In sui fauorem quis nulliter fatetur: contra se autem valide.
3 Credi non debet ei quod qui allegat pro se: qui eodem cōtextu aliquid quod contra se est allegat.
4 Scriptura in qua quis plura z separata capitula scribit: quorū aliqua pro scribente sunt: aliqua contra eum: quatenus cōtra eū est fidem facit: quatenus vero pro se minime: nisi pars altera etiā in hoc scripturam illam approbet.
5 Quātitas q dicat magna aut parua statur iudicis arbitrio hoc habentis iudicare ex personarum qualitate.
6 Cōfessio facta coram arbitratore censet extraiudicialis si laudū effectum non habuit.
7 Confessio extraiudicialis erronea an post conclusum in causa reuocari possit.
8 Allegare quid post cōclusum: pinde est ac si post sniam allegaret.
9 Confessio geminata non dici pōt reuocabilis pretextu falsitatis.
10 Confessio facta post terminum deliberatiuuz: an reuocari possit
Adde numeri.
12 Litigātiū alter dissigillās z aperiens atq plegens acta pbatoria penes alterū sequestrata p iudicē dupliciter punit.z nu.13.14.15.
16 Socius pauper tpe contracte societatis si efficiat diues an presumatur de pecuniis societatis diues factus.z nu.17.
18 Sacerdos qui probatur ante habitā a se opulentā ecclesiā nihil in bonis habuisse: nec habuisse officiuz aliquod ex quo potuisset acquirere: emens postea quid: de bonis ecclesie emisse psumitur. Similes casus habes.nu.19.20.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In hac causa Basilici.apothece commisso ordi
ne posito per iudicem inquisitionis ve
nio ad quesita magis substātificata. vnde ex ordine ca
1 pio dubium quartum vbi queritur.† An stari debeat
scripture manu aduersarij p quā scripta est pducte diuersa capi-
tula continenti tam ꝯ episcopum Julianū quam pro attento q
vnica est administratio ipsam apothecam cōcernēs. In hoc qui
dem dicendum qōnem hanc variis in locis tractatam reperi ac
quidem primo per Cy.z Bal.in.l.ij.C.de dona.ante nup.p Bar.
in.l.aurelius.§.que sit.ff.de libe.lega.per Bal.in.l. vnica.C.de con
fes.in.l.ratione.C.de proba.z triaz not.C.de excep.l.si quidem.per
canonistas.de confes.c.i.lib.vi.in.c.bone.el.ij.de postu. prela.in.c.
cum olim.de censi.xxxvij.dist.si quid veri.xix.di.si romanorū. Re
ductis dic.ad materiam nostram breuiter dicendum confessioni
huic scripture diuersa capitula vt ex se patet continenti standuz
non fore quatenus sunt pro Juliano sed quatenus contra quod
2 manifestatur ex pluribus. ¶ †Primo quia in sui fauorē qd nul-
liter fatetur: ꝯ se autem valide.dicit tex.xiiij.q.ij.§. deo autē .C. de
proba.l.exemplo.C.de non nu.pecu.l. generaliter.de proba .c. per
3 tuas.ff.de interrog.act.l.de etate.§.i. ¶ †Secūdo ad idē tex.nota
bi.dicens non ideo credi debere ei quod quis allegat pro se eo qr
eodem contextu aliquid allegat qd est contra se.tex.est notabilis
quem ibi summe ponderat Bal.C.de fi.instru.l. comparationes.
4 ver.aliter enim fieri. ¶ †Tertio ad rem veniendo casum habem⁹
q vbi eadem in scriptura: prout in casu proposito quis plura z se
parata capitula scribit quoruz aliqua pro scribēte sunt aliqua ꝯ
eum quatenus ꝯ eum scriptura fidem faciat recipitur quaten⁹ ve
ro pro eo minime nisi pars altera etiam in hoc scripturam illam
approbet. Casus est in terminis per quē omnes legiste z canoni-
ste in predictis locis ad hoc dicēdū mouent in .l.publia.§.fi.ff.de
positi. Et adeo hoc verum est vt etiam Bal.in.l.vnica.C. de cōfes.
idē esse dixerit in libris mercatoꝝ.s.q qnuis officiū ipsoꝝ sit cōiter
approbatū si nihilomin⁹ libris eorundē z si aliq ꝯtineāt in fauo-
rē aduersarij: nihilomin⁹ p predicta eisdē stādū nō est quaten⁹ in
5 eoꝝ fauorē loquit circa magnā quātitatē. † Que autē magna vel
parua sit stat iudicis arbitrio hoc habētis iudicare ex psonarum
qualitate not.C.vū vir z vxor.aut.pterea. Et idē firmat de sen.ex
peric.reci.aut.nisi breuiores. Nec pmissis refragatur qd vnica sit
administratio.s.apothece.qr ex hoc nō sequit.s.ergo ipsius vnica
administrationis capitula adeo sunt ꝯnexa quod insepa rabilia.
Istud qdē ōndit ratio sic.s.cure seu tutele administratio est vnica
z tñ restitutio impetrata quo ad certa capitula aduers⁹ sniaz vni
uersaliter latā i eā tutele vl cure nō extēdit ad alia separata capi-
tula ipsam administrationē ꝯcernētia in qua vniuersaliter snia la
ta est. Cas⁹ est expssus.ff.de mino.l.et.§.fi. Cū tñ in integrū restitu-
tio p minorem postulata trahat ad cōnexa illi rei aduersus quaz
imploratur restitutio etiā in odiū ipsius minoris impetrantis z
in fauorē sui aduersarij.ff.de mino.l.qd si minor.§.restitutio. Et
pōderādū specifice qd no. Bar.in.d.§.ideoq fit.ad determinādūz
que dicant capitula cōnexa vel separata in ipsa cōfessiōe.allegat
dictam.l.etiā.§.fi.q loquit in snia lata sup administratione cure
q quidē vnica est administratio.vt ex se patet. Et hec de quarto.
6 ¶ †Quo ad quintū in quo qrit an post laudū latū p do.legatuz
admittat in causa reductionis ad arbitriuz boni viri Julianus
ipse ad docendū de errore sue pprie ꝯfessiōis: breuiter pōderādū
qd pmissa cōfessio a Juliano facta coram dño legato.z sic coram
arbitratore.vt inferiora declarabunt. Unde cēsetur ipsa cōfessio
facta extra iudiciū ex quo arbitramentum hoc non habuit execu
tionem paratam. Ita formaliter dicit Bart.in terminis nostris
7 in.l.non fatetur.in.q.fi.ff.de cōfes.† z huius est rō: qr corā arbitra-
tore procedit absq forma iudiciꝫ.vt vulgariter notū est: tunc si er
ror confessionis extraiudicialis quēadmodum non pōt reuocari
post negotiū re iudicata decisuz.vt est casus .C. de iur.z fac.igno.
l.error.z de cōfes.c.fi.ita non potest reuocari post conclusionem in
cā. Hoc est qd firmat do.Bal.in.d.l.error.in hoc nullum habens
contradicentem. Et huius est duplex ratio. Prima quia ꝯclusio
in causa est terminus decisionis z disceptatiōis adhuc post eam
dicat cognitū esse non amplius debere cognosci: nec etiā quicq
iuris vel facti allegari.dicit Inn.de can.pos.c.pastoralis. Jo.an.
de resti.in integ.c.fi.lib.vi.in nouel.vbi etiam idem qd do. Bald.
8 in.d.l.error.expresse determinat.† Scda qr perinde est post conclu
sum in causa quid allegare ac si post sententiam allegaretur dicit
Barto.in terminis in.l.si mater.§.eandem.in fi.ff.de exceptio.rei
iudi.allegans

ti.di.allegãs de hoc casum notabilem cũ glo.sua super verb.cõdẽ
nationem in.l.si rẽ suã quã mihi.§.fi.ff.de cõic.ad idẽ de procura.
c.audiuis.sed post sniam nõ audiretur allegatio cõfessionis erro
nee.vt.d.l.error.z.c.fi.igitur nec post conclusum in cã.Cũ itaqꝫ in
proposito casu post cause cõclusionẽ offeraꝛ probatio confessionis
erronee z c.Secũdo aduertendũ qd presupponit mihi cõfessionez
hãc Juliani geminatã seu reiteratam. Unde superest cõsequẽtia
nõ posse allegare ipsam reuocabilem erroris pretextu.Quod qui
9 dem probaꝛ ex pluribus.¶ †Primo qꝛ geminata ꝯfessio nõ põt
dici reuocabilis ꝑtextu falsitatis.vt ita loquar:que dꝛ in erroneo
posita.Jste est casus expressus.C.de plus peti.l.i.ver.trãsactiõib⁹.
¶ Secũdo idem probatur ex eo quod dictum videmus in simili
10 qñ responsio seu cõfessio facta post terminũ deliberatiuum erro
ris ꝑtextu non potest reuocari.firmat gl.de diuor.c.ex literis.quã
sequiꝛ Archi.in.c.fi.de iureiur.lib.vi.z in.c.de accu.li.vi.c.ea rõne.
quia ibi nõ cẽseꝛ erratum vbi deliberatio precessit:neqꝫ etiam idẽ
animi leuitate dictũ.dicit text.ii.q.iii.si quis iratus.Pone ergo
idẽ videꝛ dicendũ in cõfessione iterata.vt illa erroris pretextu nõ
possit reuocari:cũ iterato precedẽtẽ deliberationem cõcludit.vt
d.c.si quis iratus.Et probat.C.ad velle.l.si mulier.repetita eñ cõ
fessio ꝓbat id qd in ea deuenit satis validũ satisqꝫ firmissimũ.di
cit tex.not.C.de emẽ.insti.codic.l.cordi nobis.ver.cum eñ.Nec re
fragatur qd dꝛ hĩc esse errorez calculi.quoniã ita demũ ille retra
ctari põt si res iudicata nõ sit nisi ipsi⁹ calculi error expressus sit
11 in snia.†Primũ est expressum.C.de erro.cal.l.vnica.C.de re iud.l.
ii.vbi tex.formalis sit res iudicate si sub pretextu cõputationis in
staurẽtur nullus erit litiũ finis zc.Scdm pꝫ.ff.que sen.sine appel.
resc.in.l.i.circa prin.Pari ergo rõne nec ipe calculi allegat⁹ error
reuocari poterit post ꝯclusum in cã ꝑ ꝓxime dicta.maxime qꝛ est
iterata confessio que nullo modo admittit reuocationẽ:vt ꝓdixi.
Nec refragatur qd scdo dici põt errorem hũc z si nõ reuocatuz in
instãtia prima reuocari posse in instãtia appellationis.vt conclu
dit glossator.ff.de appel.l.creditor.§.iussus.z traditur in.c.roma
ni.de appel.li.vi.z in.c.cũ spẽali.§.porro.eo.tit.in antiquis.Et est
casus.C.de erro.aduo.l.fi.Rñdeo eñ hoc est verũ nisi in instãtia
appellationis conclusum sit in cã.vt in presupposito casu.qꝛ tũc
error nõ poterit reuocari.qꝛ eas limitationes quas recepit instã
tia prima recipit regulariter instãtia appellationis dicti in.l.i.in
fi.ff.an ꝑ aliũ cã appel.sed considerato qd iterata cõfessio est in
omni casu concludit reuocatio erroris.Et h de quinto.¶ Quo
ad sextũ in quo queritur an ipsis libris apothece z sigillatis tra
ditis in sequestrũ qui postea apparẽt dissigillati apud ipsum Ju
lianũ illicite stetisse fidẽ detur in fauorez ipsius iuliani.Aduertẽ
dum qd z ei penes quẽ fuit deposit⁹ iste liber vni exhibens ex ad
uersariis cause falsi pena punitur.dicit tex.ff.de fal.l.i.§.is qui de
12 posita.ff.de penis.l.si quis aliquid.§.instrumẽta.† Ceterum alter
ex litigãtib⁹ dissigillãs z aperiẽs atqꝫ perlegens acta probatoria
penes alterũ sequestrata per iudicẽ dupliciter puniunꝛ.Primo ꝑ
arbitrio iudicis.Secũdo qꝛ nõ auditur si quid postea allegare ve
lit ad ipsa acta probatoria seu cause instrumẽta que pro altero ad
uersario faciũt infringẽda.Jste ẽ tex.sing.de offi.deleg.c.cũ olim
13 magister.¶ †Ceterũ z adeo isto casu quo reperiũtur acta cause il
licite fuisse penes aduersariũ pro altera litigante fidẽ eadez acta
faciunt.vt si in illis postmodũ in cã ꝑducetis reperireꝛ aliqua ra
sura q̃uis in loco suspecto non tñ derogareꝛ eoꝛ fidei in his que
ex eisdẽ ꝯcipi pñt:eo qꝛ tũc rasura ipsa nõ presumiꝛ facta ab eo in
cuius fauorẽ acta cantãt nec eius mãdato.hoc est qd notãter termi
nant Hosti.z Jo.an.in.c.accepim⁹.de fide instrumẽto.qd verbũ
14 do.Bal.in.l.i.C.eo.ti.dicit nõ reperiri alibi.¶ †Ceterũ presumi
tur iste codicem probatorium rationum dissigilans z subtrahẽs
malã causaz fouere:sicut z ille parti alteri aduocatos subtrahit
seu testes qui subtracti z si postea examinãtur habenꝛ postea pro
examinatis in preiudiciũ subtrahentis.vt primũ patet.C.de po
stu.l.prouidendũ.iii.q.vii.in canone infames.c.si quis autem ex
litigatoribus.Secũdũ patet de testi.cogẽ.c.peruenit.de testi.c.con
stitutus.el primo.z.c.intimauit.in glo.super ver.iuramẽto.z.c.cũ
15 cãm que.inter archiepiscopũ in glo.super ver.compellas.¶ †Ul
timo dico hũic libro rationum sigillato z sequestrato existenti ꝑ
Julianum subtracto in his que pro eo faciunt fidem dãdam nõ
esse.hic est casus expressus in.l.si de possessiõe.C.de proba.in.l.vni
ca.§.ille autem.C.de lati.liber.tol.vbi est decisum instrumentũ qd
ultas sine fraude penes quẽ repertuz pro ipso probationẽ induce
re ꝑ ex eiudẽ subtractũ nil penit⁹ probare.Pro eodẽ etiaz est ca
sus in.l.ad probationẽ.la prima.C.de proba.iũcta.l.i.C.de dona.
z hec de sexto ¶ Quo ad septimuz in quo queritur an Angelus
habere debeat impensas de societate cõmuni attento qd eadẽ ha
buit Julianus.Aduertendũ qd aliquando quis promittit opus
alteri seu artificium mera ex curialitate z tũc ab eo qui promittit
recipere debet impendia.ar.ff.cõmoda.l.in rebus.§.pse.Aliquã
do promittit operas ex quadã recõpensatiõe.z tũc debet alere se
suo sumptu.ff.de ope.libe.l.suo victu.ff.de verb.obli.l.continuus
§.qui insulam.licet contra tenuerit glo.C.de testi.l.quoniã.liberi

quem tamẽ ibi reprehendit Bal.quem oẽs sequuntur.z plenius
z notabili⁹ eandẽ improbãs in.l.liberti libertequꝫ.C.de ope.liber.
Cum igitur Julianus iste operam suam ꝓmiserit.vt illa cõpẽseꝛ
cũ capitali pecunie posite per Julianũ:igitur est ꝯsequẽs vt ipse
sumptu suo debuerit suam artez seu operam ministrare.qd ergo
habuerit impensas sumptibus societatis hoc fuit iure cõuẽtiõis
nõ iõ iure cõmuni per predicta.Si ergo cõuentũ est victum faciẽ
dum de societate cõmuni in persona Juliani:ꝯñs est vt z actum
esse cẽseatur de persona Angeli:qꝛ in dubio equales inter socios
debẽt esse portiones societatis z cõuentio secus facta est nulla.ff.
pro so.l.si nõ fuerint.sm intellectũ Azo.quẽ cõmuniter sequimur
z etiã habetur insti.eo.ti.qui paruus est.z ideo nõ curo allegare
quẽ etiam intellectũ sequitur glo.in.c.plerique.xiiii.q.iiii.z hec de
16 septimo.¶ †Quo ad octauũ quo queriꝛ an cõstitutio de pauper
tate Juliani ante temp⁹ inite societatis presumaꝛ res post socie
tatẽ per illũ quesitas de pecunia societatis emptas.Breuiter di
cendum qd quãuis vbi ante initam societatẽ particularẽ ꝓbare
tur vnũ ex sociis habere ꝓpriũ patrimoniũ res empta post socie
tatẽ per eũdẽ presumereꝛ empta de pecunia propria nõ cõmuni.
vt est casus elegãs quem ibi summe no.Bar.z Bal.in.l.cũ propo
nas.C.pro so.Uel etiã si post cõtractã societatẽ sup aliquo parti
culari negotio alter ex sociis emẽs rẽ aliqꝫ exercẽs aliã negotiatio
nẽ ab illa in qua ꝯtraxit societatẽ presumereꝛ emere ex pecunia ꝓ
pria nõ cõi:cũ i dubio ꝓsumiꝛ pecuniã esse soluẽtis illi⁹ soli⁹.vt.l.
veneri.§.fi.ff.de priuile.credi.tñ vbi ante cõtractã societatẽ cõstat
17 ipsum emẽtem sociũ nihil habuisse.†Jtem neqꝫ ꝯstat eundem in
alia negotiatione se exercuisse quã in ea in qua societatẽ cõtraxit
presumiꝛ in dubio emisse ex pecunia societatis.Hoc quidẽ demõ
straꝛ ex pluribus.¶ Primo ex eo qd dicim⁹ quesitum per vxorez
ꝓsumi quesitũ ex bonis mariti.C.de dona.inter vi.z vxo.l.etiã.ff.
eo.ti.l.quintus.z huius est ratio:qꝛ nõ patitur honestas muliebris
eã alicui negotiatiõi ꝓesse ex qua posset lucrifacere.dicit tex.ff.de
18 edic.l.femine.¶ †Scdo idem probaꝛ ex eo qd dicim⁹ sacerdotem
quẽ probaꝛ ante habitã a se opulentã ecclesiam nihil in bonis ha
buisse nec habuisse officium aliquod ex quo potuisset acquirere
emẽtẽ postea quid presumi emisse de bonis ecclesie.vt in.c.i.de pe
cu.cleri.z in.c.placuit.xii.q.iii.z plene no.ꝑ Jo.an.de pecu.cleri.c.
iii.per Jnno.de testa.c.cũ in officiis.z gloss.xii.q.i.sint manifeste z
in.c.sacerdotes.xii.q.iii.z in.c.nulli dubium.xii.q.v.in glo.z alios
in aut.licẽtiã.C.de epis.z cle.z do.Bal.in.c.i.de ꝯten.feu.inter do.
z vasal.Et huius est ratio:qꝛ nõ licet clerico aliquo modo nego
19 tiari z sic ex negotiatiõe potest lucrum querere.¶ †Tertio qꝛ vi
demus officialẽ reipublice qñ tpe promotionis ad officiuz appa
ret eum aliquid habuisse.qd postea quesiuit presumi quesiuisse ex
bonis reipublice.vt no.glo.singu.in.l.facultas.C.de iure fis.lib.x.
quã specifice põderat Guil.de cu.in.l.principalib⁹.ff.si cer.peta.
z Bal.in.l.i.C.de here.ven.Et huius est ratio:qꝛ nõ possunt durã
te officio priuatim negotiari.C.si cer.pet.l.eos.z.l.quisquis.cuz si.
20 ¶ †Quarto ad idem qd videbimus filiũ ex bonis patris tũc pre
sumi quesiuisse qñ pater diues est ipse aũt pauper z negligens et
qꝛ nihil sciẽs operari.Et huius est rõ:qꝛ nõ põt ꝓsumi tũc aliũde
quesiuisse ex quo inops z nõ industriosus est.¶ Si igitur oibus
in premissis casibus ꝓsumitur quis nõ ex proprio patrimonio.sed
ex bonis alterius quesiuisse ea rõne qꝛ aut iure prohibẽte nõ põt
negotiari aut nescit:z ipse ex proprio inops est.Pariter proposi
to casu dicendũ quod hic Julianus ante contractã societatẽ erat
inops.z quẽ nõ ꝯstat post ꝯtractã societatẽ aliã negotiationẽ quã
societatis exercuisse quicquid quesiuit ex bonis societatis quesi
uisse presumaꝛ:neqꝫ aliqd in oppositũ facit.l.si defunctus.C.arbi.
tu.Jlla eñ loquiꝛ in tutore q z si opus fuerit ante assumptũ tute
le onus:nihilominus industriosus erat potẽtia z actu.vt ibi lra
presupponit.Unde nõ immerito ex industria ꝓpria quesiuisse presu
miꝛ.hic aũt Julianus z si in negotiationibus aliis industriosus
fuisset potẽtia nõ tñ ꝯstat industriosuz fuisse actu.z hec de tertio.
¶ Quo ad primũ z scdm rñdeo mirandũ qd talia fiãt dubia non
igiꝛ sint iudices vespertiliones.sed oculos aperiant cõpromissum
per legentes ex quo aspiciunt legatuz fuisse arbitratorem.z ꝓmũ
cõpromissuz in secũdo totaliter repetitũ neqꝫ merẽtur illa dubia
iuris allegationes.

Consilium.cccxlvii.

1 Exceptio tertii an z qñ admittaꝛ:z maxime in beneficialib⁹
Adde nu.5.
2 Petitorio agẽs contra aliquẽ nõ ꝓpter hoc ipsuz reũ efficit pos
sessorem:imo nisi probet eũ in possessione existere frustra censetur
egisse:absoluiturqꝫ reus ab impetitione.
3 Cõuẽtus vere nõ possidẽs si se liti tãqꝫ possessor obtulerit:cuz an
ipse possideret ignoraret agẽs:est ipsi agẽti in interesse ꝯdẽnãd⁹.
4 Audiri non solent quorum non interest.
6 Eiiciendus nõ est quis de possessione nisi ab eo cuius interest z a
ius habente.
7 Rans impugnãs ius tertii i iudicio vno an admittaꝛ dũ ad se de
fendendũ allegat illud in iudicio alio cõtra agentẽ.z nu.9.

Confessio gemi-
reuocari n-
ꝑtextu erro
falsitatis ꝯ-
fessio facta
minu deliv-

8 Sniam infringens aduersus se latã p appellationẽ a se interposi
tã illa pẽdẽte ad sui cõmodũ allegaᷓ pt sui cõtra eãdẽ quã infringẽ nitiᷓ.
10 Snia declaratoria actus nulli contra illum contra quẽ lata est
facit ius in fauorem tertij. ⁊ nu. 11.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Quo ad articulũ primũ in quo querit † an ipse
C. de cuius possessione nõ constat cum
sua non intersit nec ratione possessionis põt excipere ⁊
exceptione vti de iure tertij cõtra agentẽ. dicendũ q̃ sua nõ
interest ratione tituli manifesta rõne. non cũ pducat aliud quã
sniam geminatã. quã obtinuit promulgari cõtra quõdã. P. per quã
solũ extitit declaratũ dicto. P. nullũ ius ad canonicatũ ⁊ pbẽdã
competere. quãuis autem declaretur reo in beneficio nullum ius
competere non tñ ecõtra intelligitur declaratũ competere agẽti
q̃ põt nec agentis esse beneficium nec cõuenti. casus est. ff. de exce.
rei iudi. l. si inter te ⁊ me. in fi. ff. de procura. l. pomponius. §. sed et
2 is. † de possessione vero nõ constat eo q̃ quãuis qs agat petitorio
cõtra aliquẽ nõ tñ ipsum reũ efficit possessorẽ imo nisi probet eũ
in possessione existere frustra cũ eo agisse absoluiturq; reus ab im-
petitione. casus est. ff. de rei vendi. l. q petitorio. ff. de excep. rei iudi.
3 l. si a te. §. i. fm scdam casus positionẽ. † Ceterũ ⁊ si cõuẽt' vere nõ
possidẽs se liti tãq̃ possessor obtulerit: cũ an ipse possideret igno
raret agẽs est ipsi agẽti in interesse condẽnãdus. casus est. ff. de rei
vendi. l. qui se obtulit. ⁊ l. fin. rñt. in prin. ⁊ l. si is qui obtulit se. Cũ
igitur per premissa sua nõ intersit neq; ratiõe possessiõis cõns est
vt de iure tertij nõ possit excipere cũ probibeaᷓ is cui' nõ interest
4 de testi. c. veniẽs. el. ij. † Nõ eñ audiri solẽt quoꝝ nõ interest. de elec.
cũ iter. ij. q. vij. nõ solũ. ff. de ap. reci. l. nõ solẽt. ⁊ qd no. Inn. de ac.
cu. c. sup his. ⁊ q̃ is cui' nõ interest in bñficialibus non audiaᷓ ex
cipiẽs est casus expressus de cõces. preben. c. post electionẽ. ad fi. fm
tertiam lec. glo. fi. fi tñ forte iste. C. possessor quãuis aliᷓ de suo iure
nõ doceret posset cõtra huc actorẽ de cuius iure cõstat obijcere de
potentiore iure tertij alias nõ impugnato etiã in cã bñficiali. Suffi
cit eñ reo qd vincat ppter nõ ius actoris etiã si cõstet de nõ iure
suo. C. de rei vendi. l. fi. ff. si seruit. ven. l. loci corpus. §. competit. C. de
eden. l. qui accusare. vt eccle. bñfi. c. vnico. p quo facit qd videmus
verũ debitorẽ excludere posse creditorẽ agẽtẽ hypothecaria dedu
cẽdo ius aliciũ. ex quo cõcluditur non ius actoris. ff. qui. mo. pig.
vel hypo. sol. l. paul'. §. fi. q iura l bñficialib' locũ obtinere firmat
Cõpo. de rescrip. c. mãdatũ. Cui' dicta seqᷓr fede. in suis cõsilns.
5 cõsi. cccxiiij. ⁊ decisio rote in ordie meo. ccxiiij. ⁊ dcccliij. † Hec
aũt oppositio tertij ad effectũ valebit simplicis absolutionis nõ
autẽ obtinẽde adiudicationis. casus est de rescri. cũ olim ad fi. ⁊
no. Inno. de procu. c. ex insinuatione. Et borũ rõ est: q̃ magis ab
horrent iura qd nullũ habẽs titulũ ingrediaᷓ bñficium cũ dicãt
dari non debere vitiosum ingressum ad bñficia. de eo qui mit. in
pos. c. vnico. lib. vi. quã ingressus p nõ hñtem titulũ de possessione
eijciatur propter regulã turpius eijcitur quã nõ admittiᷓ hospes
de iurein. c. quẽadmodũ. Et q̃ in pari cã potior est cõditio possi
6 dẽtis. de adul. c. intelleximus. de iureiu. in pari. lib. vi. † Neq; enim
eijciendus est quis de possessione nisi per illũ cuius interest. ⁊ ius
hñtem de cõces. preben. c. cũ nostris. ⁊ ibi per Inno. imo vocãdus
est anteq̃ eijciatur. de pben. licet. lib. vi. de resti. spo. c. i. l. fin. de ma.
⁊ obe. c. inter quatuor. C. si p vim vel alio modo. l. fi. C. vnde vi. l. au
toritate. ⁊ l. meminerint. C. si propter pub. pensi. l. si deserta. cum
si. Hec autem vera sunt vbi quis conuentus habet possessionẽ seu
detẽtionẽ anteq̃ lis cõtra eum vel aliũ incboetur. Secus vero si surro
gatus sit in possessionẽ beneficij l locũ possessoris decedẽtis vel re
cedẽtis lite pẽdente. qñ tali casu surrogat' ipse repellẽdus est a li
te imo ⁊ remouẽdus a possessiõe seu detẽtiõe quã ius hoc casu de
cernit irritã ⁊ inanẽ. nec audiᷓ allegãs de iure tertij. Ista est singu
laris decisio rote in ordine meo. decisiõe. cccxxvij. ꝫ dictis ex capi
tulo si his cõtra quos. ve lit. pen. lib. vi. Accedat ad hoc no. per legistas
C. de ser. fugi. l. cũ seruũ cõspirã. ⁊ l. l. ij. ff. de excep. rei iudi. Ex his er
go cõcludiᷓ quo ad primũ qd nõ audieᷓ hic. C. opponẽs aduersus
agentẽ de iure tertij cũ sua nõ intersit: neq; ratione tituli neq; rõ
ne possessionis per predicta. Quo ad scdm in quo queritur an
posito q̃ hic. C. sit possessor. audiendus sit de iure. P. tertij qd nõ
sus ipsemet. C. impugnauit obtinẽs p sniam declarari nullũ ius
dicto. P. cõpetijsse neq; in re neq; in rẽ breuiter dicendũ cũ audiẽ
7 dũ nõ fore duplici cõsideratiõe. † Primo dũ q̃ritur an reus impu
gnans ius tertij in iudicio vno admittaᷓ dũ ad se defendẽdũ alle
gat illud in iudicio alio cõtra agẽtẽ. vt est in pposito casu. Distingui
notãter Cõp. ⁊ sequiᷓ Joã. an. in nouel. ibidẽ de rescri. c. capitulũ
sancte crucis. q̃ aut lis illa l qua ius tertij ipugnaᷓ pẽdet adhuc
inter impugnãtẽ ⁊ eũ cuius ius nõ impugnaᷓ. ⁊ tũc q̃ dubi' est li
tis euentus: poterit is in vna instantia impugnãs se defendere ex
eodem contra scdm aduersus eum agẽtem. hic est casus de rescri.
c. capitulũ sancte crucis. quẽ ibi vt predixi notabiliter intelligũt
8 compo. ⁊ Jo. an. ipsuz sequẽtes. † Ad hoc fortificãdũ accedat du
plex legis decisio. Prima q̃ infringẽs sniam aduersus se latam p
a. ppellationem a se interpositã illa pẽdente ad sui cõmodum alle
gare potest sniam eãdem quã infringere nititur in sui fauorẽ ad
uersus tertium scdo cõtra eum agẽtem. casus est valde notabilis in. l.
9 diximus. ff. de excu. tuto. † Scdo q̃ ex quo adhuc pẽdet instãtia
in qua ius illud qd p me in iudicio alio allego per me impugnaᷓ
possibile est cõsiderare q̃ illa ipugnatio forte nõ habebat effectũ
vnde succedit iuris dispõ volẽs me iuuari ex iure qd alis ipugna
ui cũ impugnatio illa nõ est effectũ sortita. dicit tex. ff. de inoffi. te
sta. l. papinianus. §. meminisse. C. de his q. vt indig. l. alia. no. Bart.
C. de censi. c. cũ olim. ⁊ glo. de reg. iur. c. ex eo. lib. vi. An instãtia illa
in qua ius tertij impugnaui finẽ sortita est in mei impugnãtis fa
uorem. ⁊ tũc idem ius impugnatũ in iudicio alio aduersus psonã
aliam pro me allegare nõ possum p dictam regulam iuris. ex eo. ⁊
dictum. c. cũ olim. ⁊ l. quesitũ. ff. de acqui. here. cũ si. infinitis p q̃ iu
ra doctrinam hãc tradũt Cõpo. ⁊ Jo. an. in. d. c. capitulũ sancte
10 crucis. ⁊ sic eoꝝ dicta determinãt casũ nostrũ. † Scda pricipa
lis cõsideratio est: q̃ snia est ex qua apparuit in prima instãtia di
ctum. P. ex literis suis in dictis canonicatu ⁊ pbẽda nullũ ius ha
bere fuit declaratiua nõ iuris illius atq; illud idẽ infirmãs. ⁊ igiᷓ
11 cõtr huic pñciũ atq; d. c. nõ motiua. † Snia eñ declaratiua inua
liditatis alicui' actus seu nõ iuris alteri'. vt i casu pposito cõtra illũ
aduersus quẽ est lata ius facit etiam in fauorẽ tertij. casus valde
notabilis in. l. posthum'. §. si qs ex his. ff. de inoffic. testa. quem ad
hoc valde ponderat Innoc. de procu. in. c. nostra. in. c. fi. de accu. c.
sup literis. ⁊ hoc casu fallit regula res inter alios acta ⁊c. Dia
ergo. C. dũ aduersus eũ allegatur acceptatio ⁊ prouiso. P. dicere
potest declaratio illa ⁊ acceptatio fuerũt infirma in sentẽtia per
te. C. cõtra ipsum. P. obtẽta que idem declaratio inualiditatis p me
etiam tertio ius facit. vt est casus expssus in. d. §. si quis ex his. Et
hec est veritas. ⁊ quo ad secundum sufficiant.

Consilium. cccxlviij.

1 Temporis angustia resultãs propter distantiã loci in ipsaz
concessionem in parte vitiet. Uide quatuor casus nu. 1. 2. 3. 4.
5 Gratie papales equiparanᷓ dispositionibus vltimarũ volũtatũ.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

Queritur vtrũ quid cõcessio annue pẽsionis per
sedem apostolicam scda martij mo
tu proprio concessa. cuius pars in bulla mãdatur sol
ui in festo annũciationis beate virginis proxime futu
ro pro ea parte pro qua mãdatur dicta die solui intelligatur nul
liter fuisse cõcessa. attento quod impossibile videtur propter loci
1 distantiam in dicto termino solutionem fieri. † Breuiter dicẽdũ
q̃ questio in id recidit. s. vtrũ quid temporis angustia resultans p
pter distantiam loci ipsam cõcessionem in parte vitiat. Et in hoc
quidẽ in simili reperio quatuor casus. Quoꝝ primus hz contractũ
stricti iuris prout est mera stipulatio irritum reddi cum in eodẽ
apponitur tempus infra qd id explicari qd in cõtractu deuenit
impossibile iudicatur. casus est de eo qd cer. lo. l. ij. §. alias incipit
non vtiq;. §. si quis ita. insti. de verbo. oblig. §. loca. ff. eo. l. fi. §. si in
2 ter eos. † Secundo vero casus. P. D. contractus bonefidei ir
ritus nõ inducatur propter angustiam temporis in ea appositã.
infra quam impossibile est quod promissũ fuit impleri. sed debet
impletio fieri infra spacium aliud boni viri arbitrio terminãdũ.
3 iste est casus singularis. ff. loca. l. insulam. §. fi. † Tertius hoc ha
bet angustia temporis adiecti solutiõi legati infra quam impos
sibile est legatum solui vel cõditio legato adiecta purificari ipsum
legatum seu conditionem non vitiat. imo ⁊ legatum solui ⁊ cõdi
cio impleri debet infra tps aliud boni viri arbitrio limitandum
Iste est casus notabilis. ff. de lega. i. l. si mihi et tibi. §. si qs seruos.
4 ff. de condi. insti. l. si quis ita. † Quartus hoc habet sententia iu
dicis continens actum explicari debere infra diẽ. s. quem explica
ri est impossibile ex temporis angustia nõ vitiatur. quoniam ni
hilominus actus ipse est explicandus infra terminum alium iu
dicis arbitrio declarandum. hoc elegãter no. Hos. ⁊ Host. in. c. cũ
dilecti. de do. ⁊ contu. quorum dictum refert ⁊ sequitur glo. ordi.
de regu. iu. c. nemo potest. lib. vi. ea ratione: q̃ snia hec duo cõtinet
mandata indiuisibilia. Primũ qd actus explicetur. Scdm quod
certo die explicetur. vt declarat iurisconsultus. ff. de arbi. l. celsus. et
habetur in. d. c. cũ dilecti. Quis ergo impossibile sit mandatum se
cundum. s. infra illum diem mandatum iudicis explicari: tamen
certum est mandatũ primũ. s. actum explicari. explicãdus est ergo
post diem illam atq; infra aliam arbitrio boni viri declarandã.
In separabilibus enim vtile per inutile nõ vitiatur. vt sunt iura
5 vulgaria. † Nunc ergo premissa ad propositum reducẽdo. dico
quod cũ gratie papales equiparantur dispõnibus vltimarũ vo
luntatũ. vt est expressum de cõces. preben. c. q̃ eã cris. ⁊ c. autoritate
Martini de preben. c. si pluribus. lib. vi. Igitur dicendũ qd quẽ
admodum nõ vitiatur vltima volũtas atq; cõtractus bone fidei
neq; ẽt mãdatũ iudicis pp angustiã tpis. s. qd ipossibile est id qd
in eorũ altero deductũ explicari. sed oz explicari infra diem illaz
arbitrio boni viri. Ita pariter dicẽdum in grã seu mãdato pape
vt ⁊ si illud impossibile fuerit explicari infra terminũ ab eo pfixũ
nõ tñ p hoc irritũ deducaᷓ qd pape mãdat: sed explicãdũ est post

modum

modum infra terminũ accommodatus.: ⁊ hoc maxime in gratia
motu proprio cõcessa que ample ⁊ fauorabiliter intelligenda est.
nõ autem stricte prout stricti iuris contractus. vt est casus in.d.c.
ex pluribus. de preb. lib. vi. Et hec sufficiant.

Consilium.cccxlix.

1 ¶ Excommunicatio in vim dilatorie exceptionis oblata vt ꝓ
betur an sufficiat per instrumentum probari violentam manus
iniectionem in clericum.
2 Excommunicatio ad finem repellendi opposita generaliter pro
bari potest per instrumenta.
3 Excõicatus an quis probetur per denunciationem.
4 Excommunicationem sola fama non probat.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

DUm †querit an excõicationẽ ꝓbãdã in vim dila
torie exceptiõis oppositã sufficiat ꝑ instrũm
ꝓbari violẽtã man⁹ iniectionẽ in clericũ. breuiter dicẽ
dũ puto qḋ sic. Primo quis regulariter ad effectũ pe
ne ordinarie iponẽde nõ sufficiat ꝑ istrũm ꝓbari crimẽ. vt plene cõ
cludit i.l.fi.C.de pba.i.l.ꝯ necessitatẽ.C.ad.l.aq.l.l.obseruare.§ ca
nonizata ẽ.C.quo.appel.nõ reci.l.l.l senat⁹.ad trip.in.c.cũ in po
sitiõib⁹ de iurciu.li.vi.i.c.cũ in ecclesijs.de ma.⁊ obe.c.ij.de ver.sig.
li.vi.lxxxviij.di.neq;.⁊ plene no. Jo.an.in regula scincl.de re.iu.li.
vi.in mercu.⁊ Old.i cõsilijs suis cõsi.cc.tñ ad effectũ ꝓbãdi excõi
cationẽ in vim dilatorie appositã ꝓbari sufficit ꝑ instrũm crimẽ in
iectiõis ex qua resultat excõicatio canonis. hoc aũt vex esse mani
2 festat. ¶ †Primo qz expressũ est excõicationẽ ad finẽ repellẽdi oppo
sitã gñaliter ꝓbari posse ꝑ instrũ.a.de excep.c.pia.li.vi.de offi.dele.
c.prudẽtiã.§ sexto ꝯñs est. vt ꝓbari ꝑ instrũm possit crimẽ ex q̃ exce
ptio dilatoria excõicatiõis insurgit ꝑ instrũm: qm̃ si hoc nõ admit
teret sequeret excõicationẽ canonis si qs suadẽte ad finẽ exceptio
nis dilatorie nõ posse ꝑ instrumẽta ꝓbari. quod est ꝯtra iura pre
dicta gñaliter loquẽtia. ¶ Secundo probat: quia videmus alias
ad probandũ exceptionẽ excõmunicationis in vim dilatorie op
positam sufficere leuiores probatiões quã vbi opponitur in vim
peremptorie. ꝓbat ex eo qḋ determinat decisio rote l ordine nouo.
dec.lix. dicens qḋ lz sit cõcertatio inter doctores in.c.pia.de excep.
3 li.vi.⁊ in.c.lz.de sen.excom.co.li. †Utrum per denunciationẽ quis
ꝓbet excõicatus. Un veritas est per denũciationẽ nõ ꝓbari illam
in vim peremptorie exceptiõis oppositã. lz ex denũciatiõe ꝓbetur
cũ in vim dilatorie opponitur. qz leuius ⁊ citius admittũtur pro
bãtur ⁊ expediunt dilatorie exceptiones quã peremptorie. de ord.
4 cog.cum dilect⁹ de lit.cõte.c.i.lib.vi.cũ ibi not. ¶ †Scdo ex eo qḋ
dicim⁹ qḋ quãuis sola fama excõmunicationẽ nõ ꝓbet ad effectũ
perpetuũ repellẽdi in vim dilatorie donec de absolutione cõstet.
vt expsse firmat Spec.in titu.de noto.cri.§. fama.versi.qd si agen
ti.tamen sufficit ad agentem repellendum donec se de excõmuni
catione obiecta purgauerit vt eleganter firmat Joã. an.referens
oblatem in.c.prudentiam.in.iij.colum. de offi.deleg. qua ergo ra
tione ad probãdum excõicationẽ solum ad effectum iudicij diffe
rendi sufficiãt ꝓbatiões leuiores quã requirant vbi ad aliũ effectũ
opponit qz nõ agitur de magno pĩudicio. Pari rõne quoq; dicẽ
dum est ad eandẽ ꝓbandã ad effectũ dilatoriarũ sufficere ꝓbatio
nẽ iniectiõis ꝑ instrum. vbi alẽs crimẽ ꝑ illõ nõ ꝓbaret ꝗ rõne elegã
ter dixit Spe.in ti.de po.§.vij.v.qd si ꝓbo aduersariũ meũ excõi
catũ. qḋ quãuis regulariter positiõi criminose nõ tenet aduersa
ri⁹ rñdere. tñ coget rñdere illi in qua ponit crimẽ ex quo resultat
excõicatio solũ opposita ad effectũ iudicij dilatãdi. Et huius est
rõ: qz tunc nõ agit de magno pĩudicio cõsiderato qḋ statim actor
iuuari põt ꝯ dilationẽ iudicij ꝑ viã absolutiõis. Et hec sufficiãt.

Consilium.cccl.

1 ¶ Commendatarius an dicatur verus prelatus. Adde nu.3.4.
2 Commendatarius priuatur iure commende: si infra annum nõ
procurat quod prelatus eligatur.
5 Beneficiorũ cõcessio conferens ius in re regulariter perpetua est
6 Commenda nihil aliud est quam depositio.
7 Concedens alicui rem in certum vsum vtendam sui gratia finiq;
vtilitate quoad durat vsus ille non potest concessionẽ reuocare.
8 Commendatarius an faciat fructus suos.
9 Reseruatio prelature vacantis facta per summuz pontificem an
extinguatur per dationem eiusdem in commẽdam. Adde nu.11.
10 Judex tunc dicitur sententiam vere dixisse: cum ea mente pronũ
ciat vt secundum id litigantes a tota controuersia plene discede
re velint.
12 Papa si dat administratorem seu cõmendatarium alicui ꝑlatu
re. ⁊ postea capitulum eligat prelatum: an valeat electio.
13 Jmpetrans cõmendam alicuius prepositure: an censeat renũciasse
se titulo quem habebat in eadem.
14 Titulum habens in re possessionis si eandẽ conducit. immedia
te desinit conductor esse: ⁊ detentator efficitur.
15 Deponi non potest apud me res mea. Rationem vide ibidem.
16 Deponi patiẽs rem suam apud se: sciens esse suam: an transferat
dominium in ipsum deponentem.
17 Jn beneficialibus queritur ius in re ex sola collatione absq; pos
sessionis ingressu.
18 Pape verbis narrantis facta sui predecessoris credi debet.
19 Presumptio iuris ⁊ de iure recipit ꝓbationẽ in contrarium per
confessionem eius qui presumptionem pro se habet.
20 Negatiua ꝓbatur ꝑ scripturã ad quã quis affirmatiue se refert.
21 Uacat verbum hoc multiplicem in iure interpretationez recipit
22 Sermo idem quoties plures significatiões habet: ea significatio
est assumenda qua ei cui sermo inheret aptior est.
23 Jn obscuris illud est amplectendum qḋ verisimilius est: ⁊ qḋ vt
plurimum fieri consueuit.
24 Uerba rescripti etiam si ea improprijari oporteat: ita interpretã
da sunt vt reducantur ad consonantiam cum iure communi.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

JN casu proposite cõsultatiõis ꝑ tius pleniori
declaratiõe de plurib⁹ videndũ occur
1 rit. ¶ †Primũ an nõ obstãte declaratiõe cõmẽde per
papã facte ẽ cã ꝑpositure dicat eadẽ vacare ꝑ liberã re
signationẽ Baldebini. non aũt ꝑ obitũ ipsius cõmẽdatarij. Erg
dem dñm castino qz aut q̃rit an dicat vacare cõsiderato eo iure
qḋ qs tanq̃ verus ꝑlatus hz ꝑpositura. ⁊ tũc dñm qz sic. qḋ quidẽ
probat ex plurib⁹. Primo qz video qḋ penes ipsum cõmẽdatarius
nõ est neq; quasi ꝓprietas neq; quasi possessio iuris ipsius ꝑposi
ture: sed solũmodo quasi detẽtatio: qḋ pz. qz cõmẽdatarius nõ est
aliud dicere quã depositarius. dicit tex.ff.de verb.sig.l.cõmẽdare.
ff.deposi.l.lucius.de depo.c.i.xxij.q.ij.c.ne quis arbitret. Certũ est
aũt pene depositariũ seu custodẽ nõ eẽ neq; ꝓprietatẽ neq; posses
sionẽ deposite rei. sed solã detẽtationẽ. dicit tex.ff.deposi.l.iz.§. rei.
no.glo.in terminis nostris de accu.c.si cõstiterit. qua qdẽ rõne di
cit gl.c.nemo deinceps.li.vi.⁊.xxi.q.i.in.c.qui plures talẽ nõ dici
verũ ꝑlatũ ecclesie sibi cõmendate: sed ꝓcuratorẽ cũ legitima ad
ministratiõe. vt ꝓbatur. de elec.cũ nobis.ad fi.eo.ti.c.is cui.lib.vi.
Jdeoq; teneri reddere sue administratiõis rõnẽ. arg.x.q.iij.in.c.i.
2 quo ex tex. ita dicit Archid.in.d.c.is cui. ¶ †Scdo qz video qḋ ex
quis sit ecclesia cõmodata. nihilominus dz solicitã curã impẽde
re cõmendatarius ipse vt cõuent⁹ legitimũ sibi eligat ꝑlatũ. qḋ si
per annũ in cõmenda ꝑseuerãs hoc nõ egerit iure cõmẽde priua
tur. ita habet tex.vij.q.i.cõstitutũ.lxi.di.c.obitũ.⁊.c.carbaniensis.
quare sequit qḋ ⁊ durante cõmenda ius vere ꝑlature vacat. qm̃ si
nõ vacaret: sed in cõmẽdatario foret nõ mãdarẽt iura ad electio
nem ꝑlati ꝓcedi debere: qz ex quo omne verũ ius ꝑlature esset in
3 cõmendatario nõ diceret ecclesia ipsa vacare. ¶ †Tertio huius
opi. fuit Fed.de se. in tractatu suo de re.permu.q.xv. dicẽs qḋ cũ ec
clesia vacãs per mortẽ cõcedit in cõmendã finita cõmẽda dicit va
care per primũ modũ. s. mortis. ea rõne qz cõmenda nõ facit cõmẽ
datariũ ꝑlatũ. vt supra dictũ est. ergo durat antiqua vacatio. Nã
quãdiu ꝓuisum nõ est ecclesie de ꝑlatu semp ecclesia vacare dicit
4 sm Hosti.de elec.c.ne pro defectu ⁊ gl.in cle.i.vt lite pen. ¶ †Ter
tio principaliter eadem cõclusio manifestat: qz si diceremus titu
lum cõmende in se habere verũ ius. ⁊ titulũ prelature ꝑfecto ver
sona foret terminatio iuriũ dicentiũ qḋ quis nõ liceat alicui re
gulariter habere duas ecclesias in titulum conferentẽ ius in ea.
tamen lz vnam habere in titulum aliaz vero in cõmendã. Unde
vult manifeste cõmendã nõ dare verũ titulũ prelature. Cũ ergo ve
rus ꝑlature titulus nõ sit in cõmẽdatario ergo sequit qḋ est impos
sibile dici illũ vacare ꝑ eius obitũ. qḋ em̃ nõ est in me nõ põt vaca
re per me. ff.de re.iu.l.nõ põt videri desisse. cũ si. Uñ necesse est fa
teri vacare ipsius ꝑpositure verũ titulũ ꝑ obitũ prioris habentis
5 illum. ¶ †Ultimo idẽ manifestat: qz si induceret ipsa cõmẽda cõ
mendatario verum ius prelati. ⁊ verũ titulũ conferentẽ ius in re
i.en ipsa ecclesia sequeret commẽdatariũ nõ posse ad nutũ cõmẽ
dantis amoueri. Concessio em̃ beneficiorũ cõferens ius in re regu
lariter est ꝑpetua. lxx.di.sanctorũ.lv.di.precepta.de cap.mo.c.i. li.
vi.⁊ plene ꝑ tz.vij.q.i.in.c.pastoralis.in glo. Sed hoc est falsum vt
proxime deducetur igit ⁊c. Et querit an vacet eo respectu. s. ad ef
fectum vt interim durante commenda conferri non potest. ⁊ tũc
dicẽdum qḋ aut ecclesia seu prepositura cõmendata est in ipsius
prepositure seu ecclesie vtilitatem et tunc commendatarius põt
quandocunq; amoueri ⁊ licite ipsa ꝑpositura tanq̃ vacãs cõfer
6 ri. †Jllud dupliciter demonstrat qz vt supra dixi commenda nõ
aliud est quam depositio: sed depositum ad deponentis volunta
tem potest libere reuocari etiam si in contractu dictum sit qḋ du
ret depositio vsq; ad obitũ vt est expressum. ff.deposi.l.i.§.si depo
suero. de deposito.c.bona fides. igit pariter ⁊ commenda. ¶ Se
cundo idem manifeste probat in.d.c.constitutum.c.obitum. ⁊.d.
c.carbaniensis. Jn quibus apparet manifeste non refragante cõ
menda ecclesie in ipsius vtilitatem facta posse libere procedi per
capitulum ad electionem prelati. ⁊ cõsequenter petitionem con
firmatiõis ipsius ex quibus ambobus resultat prouisio seu colla
tio ecclesie. ⁊ huius cõclusionis est glossator: lz nõ ꝑ hec iura in.d.
c.nemo deinceps. ⁊.d.c.qui plures. ¶ Aliquã non sit ipsa commen
da ad vtilitatem ipsius commẽdatarij. prout est in vsu hodierno.

z tunc dõm qđ quatenus durat ipsius cõmendatarij vtilitas nõ
dicit ipsa ecclesia vacare. ita vt alterius fieri pôt licite hoc quidem
dupliciter pbatur. Primo qꝛ vt dixi cõmendatarius a iure dicit
procurator cum legitima administratione. cũ ergo commenda in
vtilitatem cõmendatarij fit dicit ipse pcurator in rem suam. Sed
certum est pcuratorem in rem suam re nõ integra non posse amo
ueri. vt cõcludit glossator in. l. sicut. §. si pcurator. ff. qui. mo. pi. vel
hypo. sol. in. l. pcuratore. ff. de pcu. p. l. iij. C. de dona. Cuius sniam
sequit. d. Bal. in. l. i. C. de act. z obli. Pari ergo ratiõe nec cõmen-
7 datarius. ¶ †Scđo qꝛ videmus in simili decisum qđ cum cõcedo
rem alicui ad certũ vsum vtendã sui gratia suiqȝ vtilitate quoad
durat vsus ille nõ pôt per me cõcessio reuocari. ff. cõmo. l. in cõmo
dato. §. sicut deposito. c. bona fides. Pari ergo ratione dicendũ qꝫ
cum cõcedit in vtilitatem cõmendatarij ipsa ecclesia cõmendam
quandiu durat vtilitas ipsa nõ dȝ posse ecclesia in cõmendatarij
preiudicium alteri cõferre. z sic nõ dȝ hoc respectu vacare aut que
ritur an dicat ecclesia ipsa cõmendata vacare eo respectu: qꝛ null⁹
reperiat eadē habens legitimũ titulũ. z tunc dicendũ est qđ non.
qm ad dicendũ rem non esse vacantē seu vacuã sufficit aliquem in
eadem reperiri q habet in eadem canonicũ titulũ ex quo resultet
detentatio simplex possessione penes alium cõmis absente existen
te. ita expressim not. gl. C. vnde vi. l. cum querebat. sup ver. vacuam
inst. de vsuca. §. qđ aũt. z est casus. C. si per vim vel alio modo. l. vni-
ca. Cum ergo sit in pposito qꝛ id eadem reperit commendatari⁹
detentans possessione ciuili penes cõmendantē existente. vt. d. l. iȝ.
§. rei. z. d. c. si constiterit. in glos. igit zc. z hoc modo debet intelligi
glos. in. d. c. nemo deinceps. dicens cõmendatã ecclesiã non dici va
8 care cõmenda durãte. ¶ †Ex his resultat decisio an commẽdata
rius facit fructus suos. ¶ In quo quidē dõm qđ aut ad vtilitatē
ipsius ecclesie commenda facta est z tunc cõmẽdatarius fructus
suos nõ facit. sed futuro prelato illi sunt reseruandi hic est casus.
lxj. dist. in canone. qm festus. Uerum tñ est qđ ex redditibus tale
nus pôt detrahere quatenus sibi victus pôt sufficere. ita ptȝ. vij.
q. i. qꝛ frater. xij. q. ij. qꝛ charitatem. de cle. egro. c. vni. §. i. li. vj. Aut
sit cõmenda in vtilitatem cõmẽdatarij. z tũc ipse lucratiuus fru
ctus ad instar depositarij ad cuius gratiã seu vtilitatem factũ
est depositum. qm illi redditus ex deposita re pceptos sibi lucrifa-
cit nisi post morã post quã pceptos dare dȝ deponenti. casus est.
ff. depositi. l. oies sponsaliorũ. §. qui pecuniam. ita dȝ intelligi glo.
in. d. c. nemo deinceps. ¶ Nec dicendũ valere cõsequentiam illã. s.
lucratur commendatarius fructus ergo ius hȝ in re veruſqȝ prela
tus est. Sicqȝ dȝ per eius obitũ ius plature vacare. qm stant hec si-
mul qđ quis fructus pcipiat ex re quã tñ non possideat. dicit tex.
expressus. ff. de acqui. pos. l. pmisceri. in fi. principij z cuius etiã titu
lum prelature seu dñium non habet tex. est. C. de dona. l. quisquis.
Et etiã casus in. c. si tibi concesso. de preben. lib. vi. in. c. ma. de ver.
sig. in. c. si ppter tua. de rescrip. li. vi. in quibus vnum esse illũ qui
hȝ ius in re in beneficio. z verũ titulum prelature ex platione. aliũ
9 tñ esse qui hȝ solã cõmoditatē fructus eius pcipiendi. ¶ †Ex pre-
dictis iferri pôt nunquid reseruatio platurę vacãtis facta p sum-
mum põtificē extinguat p dationem eiusdē in cõmenda. In quo
omissa distinctione dñorum de rota. decisiõe. cccxliij. distinguen
tium verba reseruatiõis. s. qđ aut papa reseruat bñficium puisiõi
sue. z tunc reseruatio censet extincta ex eo: qꝛ illud verbum proui-
dere est aptum denotare quemlibet modum per quẽ de iure pôt
fieri prouisio ecclesie. vt no. gloss. in cle. concessa. super ver. prouisio
ni. de elec. Idem etiam si dicat dispositioni nostre seu ordinationi
qꝛ similiter hec ambo verba sunt apta comprehendere omnẽ mo-
dum per quem de iure pôt ecclesie puisio fieri. z sic non cõmende
vt primum ptȝ de supplen. neg. prela. de. s. sup ver. dispositionem.
secundum de cõsue. c. i. §. fi. li. vj. de preben. si tibi absenti. de concess.
preben. c. ij. z. c. post electionem. in glos. super verbo ordinationẽ.
Et not. Gui. in extrauã. Jo. xxij. q. que incipit. sedes in glo. super
ver. ordinationem. Aut reseruat collationi sue: z tunc qꝛ collatio
presupponit concessionem beneficij que tribuit ius in re z benefi
ciaũ facit esse illius cui confert post ratificationem. vt in. c. si tibi
absenti. de preben. li. vi. per cõmendam que ius in re non tribuit
reseruatio non expirabit cum per eam non sint verificata reserua
tionis verba. Per predicta dico qđ etiam primo casu distinctio-
nis eorum non expirat reseruato eo qꝛ dñ papa reseruat puisioni
sue verbum illud prouisio tunc verificat ad effectum extinguende
reseruationis cum secuta est puisio plena facta est de ipsa ecclesia
quoniam si minus plene non intelligit verbum ad dictum effectũ
verificatum. Hoc quidem determinatur duplici similitudine.
10 ¶ †Prima ex eo qđ diximus qđ tunc vere dicit iudex vel arbiter
dixisse sniam cum ea mente pnunciat: vt secundum id litigantes
a tota cõtrouersia plene discedere velit. ita dicit tex. ff. de arbi. l. di
cere. Ita igitur in pposito tunc vere dicit papa puidisse de benefi
cio prouisioni seu sue ordinationi reseruato cum ea mente puidit
vt plena sequat puisio. z sic ius conferens z titulum prelature in
re. sed huiusmodi prouisio ex commenda non reseruat. igitur zc.
¶ Secundo ex eo qđ diximus iudicem delegatum cui cõmissa est
decisio litis nõ vere videri decidisse p sniam latã solũ ab obserua-
tione iudicij. Et qꝛ p illam nõ recedunt partes a totali cõtrouer
sia. Unde vigore eiusdem rescripti iterũ terminare z cognoscere
pôt nec censet eius expirasse potestas. vt no. Inn. de offi. dele. c. cõ-
suluit. quem alij sequunt de iudi. c. examinate. z decisio rote. ccco-
lxvij. allegans ad idem cõformes Spec. z Paul. z est casus de in.
c. venerabilis. Ita igit in pposito ppter minus plenã puisionẽ
resultantem ex cõmenda p supradicta nõ censet pape potestas ex
pirasse. quo minus iterũ vigore reseruationis possit plene puide
11 re. ¶ †Ceterũ z posito qđ ipsa reseruatio expirasset per quẽdam
tñ dico ppter manus appositas in bñficio p papam cõmendan-
tem est ipsa platura cõmendata ita affecta qđ ad electionem noui
prelati ea vacante p capitulũ pcedi nõ pôt. z hoc qđ notanter de-
terminat Compost. de elec. cũ nobis olim. z sequit Arch. z Joã.
an. in nouel. in aditione quã facit ad penul. gl. in. c. is cui. de elect.
12 li. vi. dicentis. †qđ qñ papa dat administratorē seu commendata-
riũ alicui platurę si postea eligat capitulũ platũ nõ tenet electio
qꝛ papa visitatorē seu cõmendatariũ dãdo ad se illius ecclesie pui
sionē reuocasse vr: z qđ p eũ agit est irritũ. de appel. vt nrm. nisi cõ
mẽdatarius ex volũtate pape inducat capitulũ ad eligendũ. d. c.
obitũ. z. d. c. cathaniensis. ¶ Ex his ergo diffuse dictis quo ad pri
mũ cõcludit q̃ ad effectũ vere platurę z iuris in re ecclesiã vacare
ẽt durãte cõmẽda. Et igit q̃ ad illũ effectũ nõ vacare p mortẽ cõ-
mẽdatarij. sed p obitũ primi veri plati seu resignationẽ ei⁹. Quo
vo ad effectũ. vt interim platura cõferri nõ possit cũ cõmenda fa
cta est ad vtilitatẽ cõmẽdatarij. Itẽ quo ad effectũ: vt nõ dicat va-
care eo qꝛ in ea reperiat detẽtator cũ canonico titulo dici nõ vaca
13 re. Et hec de pmo. ¶ †Quo ad scđm i q̃ qrit an ipse dñs Adulph⁹
per impetrationẽ cõmẽde quã fecit de dicta ppositura cẽseat renũ
ciasse titulo quē habebat in eadē. q qdē sibi cõferebat ius in re: qꝛ
eũ verũ cõstituebat platũ. psupponẽdũ est qđ sola collatio ratifi-
cata ẽt sine adeptiõe possessiõis ius in re tribuit in ipo bñficio. de
prebẽ. c. q̃dã. li. vj. de cõcess. pben. c. si. eo. li. ¶ Quo psupposito dicen
dũ ego arbitror qđ si cõmis cũ duplex collatio respiciens eundem
effectũ possit i psona eiusdē cõcurrere. z vtriusqȝ vigore collati be
neficij possessionẽ ingredi qȝ vȝ. de cõces. pben. c. post electionẽ vbi
est casus tñ puisio duplex tendẽs ad diuersos seu cõtrios effectus i
eiusdem psona nõ pôt cõcurrere: imo per acceptationẽ puisionis
scđe renũciatũ censet puisioni prime hic est casus expressus. ff. de
acqui. pos. l. si quis ante. vbi dicit iurisconsultus qđ si quis rẽ quã
dam teneat titulo precarij. z sic titulo possessionem cõferente cũ
precaria habẽs naturaliter possideat. vt. l. z hȝ. §. cũ q. ff. de preca.
postmodum vero ab eo qui precario cõcessit eandē rem cõducat
censetur eadem in re vt cõductor stare. z sic vt detentator cũ cõdu
ctor non possideat. nõ aũt vt precario possidens. qm per impetra
tam cõductionẽ que causat detentationẽ tñ. nõ aũt possessionem
regulariter. vt ptȝ. ff. de acqui. pos. l. si id qđ. §. i. z. l. q vniuersas. §.
qđ per colonum. cũ si. ff. de vsuca. l. non solum. in fi. censet renũcia-
tum titulo precarij qđ causabat possessionē. qꝛ nõ pôt vnus atqȝ
14 idem z merus detentator esse z simul possessor. Uñ dicit text. † qđ
si habens in re possessionis titulum eandem conducat immedia-
te desinit cõductor esse z detentator efficit. vt est expressũ de acq.
possess. l. qui bone fidei. in prin. Ita igit formaliter in pposito ha
bens prelaturam in titulum conferentem ius in re eandem impe
trans commendam desinit titulum illum ius in re conferentẽ ha
bere z titulum adipisci conferentem solam detentationẽ qualis
est cõmenda vt. s. dixi. z huius ratio. qꝛ hec duo. s. titulus plati ve-
ri z titulus commendatarij sunt aduersa. vnde in eodem subiecto
simul esse non possunt. z per electionem vnius aliud tollitur. C. de
fur. l. i. ff. pro suo. l. si ancillam. de postu. prela. c. i. li. vi. de elect. vt qđ
duas. cum simi. Aduersitas autem patet qꝛ prelatura confert ius
in re. titulus autem commende nullum. vt supra deductum est.
Item qꝛ si quis simul haberet titulum prelati. i. ppositi. z titulũ
commendatarij sequerent duo de iure impossibilia. Primum qđ
cum commendatarius censeat iure pcuratoris. vt supra dixi esset
quis in eadem re prelatus z pcurator procuratione resultãte ex
alio titulo quam prelature. Nemo autē suspitius procurator esse
15 pôt. de insti. c. fi. de iure pa. c. per nostras. cum si. ¶ †Scđm qđ cum
ipse cõmendatarius idem sit qđ depositarius. vt predixi sequere-
tur qđ ius ipsum platurę in re qđ est in dñio veri plati esse eidem
prelato etiam cõmendatario existente depositũ. Impossibile aũt
reputant iura re durante mea apud me deponi posse. ff. de re. iu. l.
neqȝ pignus. ff. deposi. l. qui rem. z. l. bona fides. ad fi. C. eo. ti. l. qui
16 rem. ff. de vsuca. l. ei a quo. cum si. ¶ †Scđo qꝛ ratio quare cũ rem
meam sciens illã esse meam patior penes me deponi nõ transfero
in ipsum deponentẽ dñium. vt cõcludit Bar. in. l. si rem aliquam
ff. de acqui. pos. z Bal. in. l. q rẽ. z. l. pbationẽ. C. loca. est qꝛ concur-
reret tũc ad traslationem dñij duplex fictio. vt prime pbabitur.
duplex autem fictio regulariter iure phibente non pôt cõcurrere.
C. de do. promis. l. i. ¶ Concurreret enim primo titulus vere dona
tionis que resultat eo qꝛ fingor tibi donare rem illam quã existẽ-
tem meam patior a te apud me deponi. ¶ Secunda quia fingor
tibi dari

tibi breui manu tradere rem illā quā existentē meam patior a te
penes me deponi. ꝛ postmodū eius rei possessionem p me tibi re-
tineri. Ubi ergo ad trāslationē iuris depositarij faciēdā in depo
nentem nō est necesse concurrere nisi vnā fictionē. tunc translatio
ea facta censet ppter cessationem rōnis supra posite. Et probat
vlterius: qꝛ lȝ fictus titulus ꝛ ficta traditio nō inducant transla-
tionem dñij per supradicta. tñ vera traditio cōcurrente ficto titu
lo sic. ff. de cōdi. in. l. j. ff. de reg. iu. cuius p errorem. Et similiter ecō
tra ad eiusdem translationem sufficit traditio ficta concurrente
tñ titulo vero. ff. de rei ven. l. quedā mulier. C. de dona. l. quisquis.
C. de acqui. re. do. l. qua rōne. §. interdum insti. de re. di. §. interduȝ.
Cum igit ad translationē iuris qd ipse Adulphus habebat in re
i. in ipsa prepositura fiēda in papā a quo petit apud se dictā pre-
posituram cōmendari. ꝛ sic quodammodo deponi sufficiat fictio
vna vt proxime pbabit. que qdē resultat ex acceptatiōe pposiṫure
17 in cōmēdam vt etiā prime demōstrabit. agit ꝛc. ¶ † Sd autē ad
translationē iuris Adulphi in dicta pposiṫura faciēdā in papaȝ
sufficiat sola facta resignatio seu sufficiat sola ficti iuris trāslatio
patet: qꝛ in bñficialibus queritur ius in re ex sola collatiōe absqȝ
possessionis ingressu vt. d. c. quodā. ꝛ. d. c. fi. Itē in eisdem sola resi
gnatio quāuis facta in manib⁹ inhabilis ad recipiendā resigna
tionē iure qd hȝ in beneficio. vt possit p superiorē de illo disponi
quāuis ipe superior possessiōis ingressus nō fuit. de renū. c. admo-
net ꝛ. c. qd in dubijs. vbi plene hoc no. glossator. hoc aūt ex impe-
tratiōe ꝛ acceptatiōe l cōmēdā resultet ficta seu tacita resignatio
seu trāslatio iuris in re. l. in prelatura. qd qdē habebat ipe Adul-
phus ex prima impetratiōe deducitur manifeste: qꝛ ponēs in esse
cōseqnens intelligit ponere eius necessariū antecedēs. ff. de acqui.
heredi. l. illud. de spon. l. oratio. cū fi. Cū ergo ponat in esse cōmen-
dam tius prelature in qua primū habebat ius in re: ergo necessa-
rio ponit eius iuris in re resignationē pape factā seu trāslationē
in eundē quod est ipsius cōmende necessariū antecedēs. cum rem
meā nisi prius mea esse desierit non possum pati apud me deponi
seu mihi cōmendari vt. d. l. neqȝ pignus. ꝛ. d. l. qui rē. vbi est expres-
sum. Ex his ergo quo ad fm cōcluditur p impetrationē ꝛ adem-
ptionem cōmende renūciatū censeri titulo prelature. Et hec de se
cundo. ¶ Quo ad tertiū in quo querit an in pposito casu verbis
pape narrantis factū pdecessoris sui dicentibus predecessorē suū
voluisse qd ipse electus Adulphus interim ius sibi in eadē prepo
situra cōparens nō censeat occasione puisionis ꝛ pfectiōis sue ad
ecclesiam Spirēn. astrictus dimittere. ꝛ qd quāprimū elect⁹ posses
sionem ecclesie Spirēn. assequutus fore cōmēda expiraret. ꝛ tunc
eundem predecessorem dictā pposiṫurā decreuisse vacare dāda sit
plena fides adeo qd admitti nō valeat pbatio in ꝫrium. ꝛ quidē
glos. in. c. ad apostolice. de re iud. li. vi. sup ver. promisissent. ꝛ me-
18 lius in. c. j. sup ver. statuit. de renū. li. vi. † tenet verbis pape narrā-
tis factum sui predecessoris credi debere per. c. cū a nobis. ad fi. de
testi. Laurentius aūt ꝛ Laudianus ꝛ. d. Cardi. florentinus in cle.
litteris. de pba. referunt extrauagantem Clemētis que incip. pro-
uida. clare determinasse verbis pape narrantis factuȝ predecesso
ris sui super quo suam fundat gratiam plenā fidē esse prestandā
adeo vt pbatio in cōtrariū admitti nō debeat. ¶ His tñ non re-
fragātibus in pposito casu cōtrariū existimo fore verius ea rōne
qꝛ cōtra testimoniū pape nō admittit pbatio in cōtrariū dū nar
rata se vel predecessore gestum illa est: qꝛ psumptio iuris ꝛ de iure
est qd verū dicat cōtra presumptionē aūt iuris ꝛ de iure in cōtra
rium pbatio nō admittit. C. ad vell. l. antique. C. arbi. tute. l. fin. ꝛ
19 plene no. maxime per. d. Ant. in. c. is qui. extra de spōsa. † Modo
sic. regula ista qd cōtra psumptionem iuris ꝛ de iure nō admittit
probatio quo ad presuppositū negotium pertinet: limitat dupli
citer. ¶ Primo nisi cōtra presumptionē ipsaȝ habeat cōfessio ei⁹
pro quo laborat psumptio. hec est glos. or. in. l. in cōtractib⁹. super
ver. nullo modo. C. de nō nume. pec. ꝛ in auč. de equa. dot. §. aliud
quoqȝ coll. vij. no. dñi Ant. in. d. c. is q. ꝛ Inn. l. c. qꝛ plerīqȝ. de im-
mu. eccle. dicens notabiliter aduersus sniam transeuntem in rem
iudicatā pro qua laborat presumptio iuris ꝛ de iure admitti pro
bationem in cōtrarium per cōfessionē ipsius vincentis. ¶ Scdo
fallit nisi cōtra ipsam presumptionem sit notorium. hoc est qd ele
ganter terminat Inno. in. c. fraternitatis. de fri. in gl. que incipit
nota sniam cōtra rem prius iudicatam ꝛc. Et notabiliter firmat
Inno. in. c. cum dilecta. de rescript. cū Bertoldus. de re iu. dicens
presumptionem iuris ꝛ de iure infringi per pbationeȝ contrariā
quā pars pro qua laborat presumptio repellere non curauit. Et
huius est ratio: qꝛ per pbationes contrarias notorie iam liquet
dictam presumptioneȝ falsam. Unde imputet sibi pars pro qua
presumptio laborabat eo qd dictas pbationes a principio reijce
re non curauit. Eas eñ iam factas ex quib⁹ resulcat notoria veri
tas amplius non valet infringere. ¶ Nunc ad ppositum ergo re
ducendo dico ex his dupliciter contra terminum summi pontifi
cis sui predecessoris gesta dicentis admitti debere pbationē pri-
mum ex supplicatione per suum predecessorē signata quā Ro. pō
tifex allegat se ad eandeȝ per omnia referens. vt tenor testimonia
lis litere demonstrat euidenter. Cum ergo se per omnia ad signa
turam predecessoris referat ipsam allegando ea omnia que signa
tura dicta ad supplicationem relata fateri videt fore vera put
allegāte p se instrumētū ꝛ se ad illud referentē. vt no. Inn. de exce
ptione. c. cū venerabilis. de cen. c. cū olim. Sed ex signatura ad sup
plicationem relata nihil apparet ex his duob⁹ supra narratis. sȝ
solum hoc. s. predecessorem Adulpho prepositurā commēdasse
quousqȝ habuerit possessionem ecclesie Spirēn. vel maioris par-
tis ergo fateri videt qd hec duo alia p eū narrata idē predecessor
minime declarauit. ista est negatiua. s. pdecessor in signatura sup-
plicatiōis nō declarauit. neqȝ hoc pbat ꝛ scriptura in quā signa-
20 tura gratiosa retractata est vbi illa nō reperiunt. † ꝛ hoc est qd di
cimus negatiuā pbari p scripturā ad quā qs affirmatiue se refert
vt est casus. C. de re. cre. l. fi. C. de erro. aduo. l. ij. ff. de furt. l. sempro-
nia libellos. de le. j. l. titie textores. Ex hoc ergo primo capite dicē-
dum p hmōi ita deductā confessionem aduersus eius narrationē
admitti pbationem. ¶ Ceterū eadem supplicatio gratiose signa
ta p eius pdecessorem ad quā se refert ex archiuo publico signata
rum supplicationū pducta inducit notoriū vt elegāter terminat
d. Bal. in. l. j. iij. col. C. quo ꝛ qn̄ in. Ex ea ergo que notorium facit
ꝛ in q hec duo p pdecessorē declarata non repiunt pbabit hec ne-
gatiua. l. narratio moderni pōtificis fitat l nō suffragari. Et hec
de tertio. ¶ Quo ad vltimū in quo qrit de interpretatione supra
narratorū vborū ad iuris dispositionē ad stili cōsonātiā trahēdo
21 rū. † Aduertēdū qd verbū hoc vacare multiplicē recipit a iure ex
positionē. Aliqñ eñ vacare idē est qd intēdere. Aliqñ idē est quo
abstinere. ꝛ hec ambo manifestat text. xxxiij. q. iiij. sciatis. quem ad
hoc no. Jo. an. in. c. j. ne cle. vel mo. li. vi. in nouel. Aliqñ aūt vaca-
re exponit. i. cessare. ff. de edil. edi. l. qui tertiana. Aliqñ hoc verbuȝ
vacans est ꝛc. exponit. i. inutilis. ita ponit text. in. l. quintus cecī-
lius. ff. depos. aliqñ verbū vacare quid dicit de iure ꝛ de facto pu-
ta qꝛ mortuus est prelatus ꝛ nemo in possessione plature reperit.
ꝛ sic vacat ecclesia de iure quo ad titulū. ꝛ de facto quo ad posses-
sionem. Aliqñ vacat de iure qꝛ deficit prelatus. sed non de facto:
qꝛ reperit alter in possessiōe colorate insistens. Et hic modus ha-
betur de preben. c. licet epūs. lib. vi. de concess. prebēd. c. cum nostris.
22 ¶ † Nūc ergo ad ppositū occurrit iuris regula dicens notabiliter
qd quoties idem sermo plures significationes hȝ ea significatio
est assumenda que ei cui sermo inheret aptior est. dicit tex. ff. de re.
iur. l. quoties idem sermo. ff. de verb. oblig. l. quoties. Cum ergo ea
verba. s. quā ex tunc vacare decreuit ꝛc. inhereant bulle per quam
datur titulus cōmende in ipsa prepositura. ꝛ ceterum sit. ꝛ de iu-
re. vt supra ostensum est luculenter p stilū curie p obitum cōmēda
tarij vel alias per eiusdem factum nō vacare titulum prelature cō
ferentem. in re. s. in ipsa prepositura. igit ꝯns vt eadeȝ verba signi-
ficent vacationem pposiṫure quo ad titulū cōmende conferentem
ius detentionis administrationis atqȝ fructū cōmoditatis cū ad
vtilitatem cōmendatarij bñficium cōmendatur: vt supra dixi. Est
eñ talis huius sermonis significatio bulle commende cui sermo
23 inheret aptior. igit amplectenda. ¶ Scdo manifestatur ex regula
iuris dicente in obscuris illud esse amplectēdum qd verisimilius
est. ꝛ quod vt plurimum fieri cōuenit. de re. iu. inspicimus. li. vi. ff.
eo. ti. l. in obscuris. Cum ergo significatio horum verborum obscu
ra sit in presenti eo: qꝛ dubiū est ex generalitate eorum an papa vo
luerit ad vacationem p respectū ad verum titulum prepositure cō
ferentem ius in re. An vero p aduocationem prepositure p respe-
ctum ad titulum cōmende. igitur amplectamur qd est verisimili⁹
ꝛ vt plurimum fieri cōsueuit. Non est autem dubium verisimili⁹
fore papam intelligi debere ea verba voluisse referri ad vacationē
prepositure p respectum ad titulū cōmende quam p respectuȝ ad
titulū pposiṫure ius in re conferentē cū non p mortē cōmendata
rij sic vacet prepositura: sed p obitum vel alias factū aliud primi
24 veri plati. vt supra deduci de iure fore ꝛ stilo Ro. curie. ¶ † Ter-
tio ex regula iuris dicente verba rescripti et si ea ipropriari opor-
teat ita interpretenda fore vt reducant ad cōsonantiā cū iure cōi
seu stilo qd facit ius atqȝ cū eqtate dicit tex. de rescrip. causaȝ que
de offi. deleg. c. sup eo. de testi. spo. c. audita. ff. de vulga. ꝛ pup. l. ex
testamento. C. de inoffi. testa. l. si qñ. cū si ¶ Sed si verba illa quam
ex tunc ꝛc. vacare referantur ad vacationem pposiṫure p respectū
ad titulū plature conferentē ius in re essent ꝯria iuri cōi atqȝ stilo
valētī nō p obitum cōmendatarij. vel alias facto suo talē vacatio-
nem introduci: sed per obituȝ primi veri plati. vel alias facto suo
vt supra in prin. luculēter ostenditur igit vt iuri ꝛ stilo nō ꝯdicāt
sed cū eis ad cōsonātiā reducantur interpretatiue referenda sunt
aduocationē pposiṫure p respectum ad titulū cōmēde. ꝛ sic p respe
ctum ad viā facti. s. vt quatenus de facto nō dz vacare cōmēdata-
rio in eadē insistēte eiusqȝ redditus lucrifaciente. per dictū. c. cum
nostris ꝛ dictum. c. licet epūs. ita ecōtra de facto vacare dz eodē cō-
mendatario deficiente. Pariter quoqȝ ijsdem rōnibus intelligen
da sunt illa verba. s. qd qs ius sibi in dicta pposiṫura cōpetens in
terim dimittere non teneatur: qꝛ supplenda sunt ita. s. ius sibi in
prepositura competens respectu commende. Et hec de vltimo.

Contra presumptionem iuris et de
iure admittitur probatio ...

Consilium.cccli.

1 ¶ Ad purgationem indicendam que sufficiant.
2 Appellatio non admittatur adversus indictam purgationē nisi modus excedatur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In pposito casu breviter dōm dictū Girardus quā
vis absolutorias snias ples ꝫ suos adversarios
obtinuerit eo qz illi adversus eū pbare nō potuerūt eū
dē ex vilissimis parētib⁹ ortū. ⁊ sic nec pbaverūt eū pu
tasse dum iuravit se legitime atqꝫ ex ingenuis parentib⁹ natū. tn̄
qz sententijs nō obstantib⁹ suspect⁹ suo capitulo remansit de di
cto crīe purgationem canonicā de se facere debere. hic est casus ex
pressus. ij. q. iiij. quā aliq libri hñt. q. v. olbus ad fi. vbi est determi
natum qḋ si de psbytero de crīe etiam crīaliter accusato. postmo
dū aūt absoluto: qz accusator in pbatione deficit apd suos cōpres
byteros suspicio de crīe remāserit nō opitulat sibi hec absoluto
1 ria snia quomin⁹ debeat canonice se purgare. ¶ † Tria eñ sunt q̄
tn̄ de p se sufficit qḋlibet ad indicēdā purgationē. s. vulgata infa
mia grave scādalū ⁊ vehemēs suspitio dicit text. no. de pur. cano.
c. lecr soliciudines. ¶ Ceterū ⁊ q̄uis ex infamia a malevolis ortū
habente nondū tn̄ ad bonos seu graves ctēsa purgatio indici nō
possit. vt est casus de pur. cano. c. cū in iuventute. nihilominus si
eadem apud bonos ⁊ graves laborat q̄uis a malevolis ortū ha
buit est purgatio inducenda vt est expressum de pur. can̄. c. cū dile
ctus. ⁊ ibi plene no. glos. Unum tn̄ est qḋ refragat: qz vr̄ q ex quo
ipsi de capitulo eūdē post dictas absolutorias p eo latas snias et
in familiā de crīe ortā ad ius capituli admiserūt eū nūc improba
re nō pñt pp̄ter idē crimē sibi purgationē indicendā: qz nō debēt
cōtra factū pp̄riū venire. de ele. cōiug. c. diversis. cū si. ⁊ hoc est qḋ
expressim no. glo. sup ver. postq̄ in. c. nostris. ⁊ c. accepimus. qḋ est
fi. de pcu. ca. Sed rñdetur ex dicto Philippi ibidē qḋ sequit Jo.
an. ⁊ d. An. decisionem glos. pcedere si crimen cōmissum ante ad
missionem ad canonicorū fuit leve. qñ si grave vt est crimen per
iurij de quo in casu nr̄o de eodem q̄uis ante cōmisso se dz purga
re. ar. lxviij. di. c. i. ⁊ melius. xxviij. di. c. fi. vbi cōcludit hunc Girar
dum purgatiōi canonice fore subijciendū eiusqꝫ reijciendā appel
lationem. qñ adversus indictam purgationem non admittit ap
pellatio nisi modus excedat. vt concludit glossator. de pur. cano.
c. nos inter alios. super ver. si appellaverit. Et hec sufficiant.

Consilium.ccclij.

1 ¶ Procurator an possit cōstitui ad accipiēdū salariū de publico.
2 Procurator si cōstitutus sit ad solutionē recipiendā non sufficit cum confiteri sibi solutum: vel solutionem recepisse.
3 Procurator constitutus ad solutionem recipiendā: quietationē facere non potest.
4 Confessio pcuratoris reipublice legitime facta de habitis ⁊ rece ptis pretijs rerum venditarum: vel arbitrium solutionibus pbat contra rempublicam: confessio tamen ea nō est sufficiens ad obli gandum rempublicam ex mutuo.
5 Cōfessio tutoris d recepto si sufficit ad pbationē receptiōis ꝫ pu.
6 Constō vbicūqꝫ post lapsum certi termini inducit canonem late snie: nunq̄ ad submovendū canonis effectū ipsa purgatio admit titur. Alios casus qñ more purgatio admittat vide nume. 7. 8.
9 Impedimētū pstitū p tertiū an faciat cōditionē p ipleta haberi.
10 Impedimentū hñti implere intra terminū pfixū per tertiū ad quod tollendum potest impeditus sibi providere per aditionem ad superiorem: non suffragatur impedimento non adeunti.
11 Universitas tota vno contradicente: non pōt pcedere ad revoca tionem seu reintegrationem actus cuius iam est exceptio cāta.
12 Maior pars universitatis potest non potest reconstituere contra id quod prius concorditer ordinatum fuit ab omnibus.
13 Maior pars universitatis: imo tota universitas: nō pōt pcedere ad derogationē illius ordinatiōis q̄ est facta in honorem ecclesie.
14 Princeps non potest tollere ius alicuius sine causa.
15 Maior pars que ad electionem novam fiendam iuxta formā sche dule cōventionalis accedere nō vult alienā se facit a iure concilij.
16 Constitutio transiens in contractum revocari non pōt in eorum preiudicium quibus ius ex eadem est quesitum.
17 Sede apostolica olim penes Antiochiam existens: iubente dn̄o Petrus romam transtulit.
18 Cathedralium locorum suadente communi vtilitate ac necessita te mutationes fieri possunt.
19 Electio prelati regulariter in loco cathedralis ecclesie celebrāda est. Si vero locus non esset tutus potest alius congruus eligi.
20 Cōitas cōstōnē aliquā faciēs i favore singlariū psonarū ipsi⁹ puta sup emēdatiōe dāni illi illati belli civilis occasiōe eādē pt revocar.
21 Communitas sibi subdito ius pp̄rium auferre sine causa nō pōt.
22 Princeps cōtractū inter se ⁊ subditū celebratum: etiā si liberali tatem contineat: sine causa revocare non potest. Et nu. 25.
23 Concessio per summum pontificem facta primatibus Alemanie de eligendo imperatorem: per eundem sine causa revocari nō pōt.
24 Contractus feudi inter principem ⁊ eius subditū cui feudū con cedit celebratus per imperatorem sine causa dissolui nō potest.

¶ Spiritus sancti gratia invocata.

Queritur primo nunquid dn̄i Avenionenses
satisfecerint schedule cōcordate inter
1 partes sacri Basilien. cōcilij. † Et qdē quo ad psonam
capitanei Galearū dōm arbitror qḋ nō illo pprius p
supposito pcuratorē cōstitui nō posse ad stipendiū ex publico pci
piendū. casus est singularis in. l. iubemus que alias incipit hac
C. de eroga. mi. annone. li. xij. Id aūt ostendit ex eo qz debebat in
tra certū terminū sacrū cōciliū certū reddi atqꝫ qḋ Avenionēses
satisfecissent dicto capitaneo. Nunc aūt dicit pduci instrumentū
quoddam in quo tn̄ apparet pcuratorē quendā dicti capitanei
cōfessum fuisse se habuisse ⁊ recepisse ab Avenionensib⁹ pecuniā
2 debitam capitaneo. † Nō est aūt dubiū q si pcurator cōstituat⁹ sit
ad solutionē recipiēdā nō sufficit eū cōfiteri sibi solutū vel solutio
nem recepisse. ff. si qd in frau. pa. l. i. in. §. si mutuam. ff. si cer. pe. l. ij.
§. verbis. ⁊ ita pmissa rōne terminat ibi Bar. ⁊ in. l. si debitorē. ff.
de so. Idē etiā Fe. de senis suis cōsilijs. cōsi. lj. ⁊ refert d. Ant. in. c.
si cautio. de fi. instr. Pro hac cōclusiōe tex. est optimus in. l. nō ab
3 stulit. C. de nova. † vbi est expressum pcuratorē ad solutionem reci
piendam cōstitutū nō posse quietationē facere. Est eñ hoc quid a
mādato separatū. ¶ Ceterū nec censent satisfecisse quo ad scdam
partē schedule in qua dr eos intra certū terminū debere reali nu
meratione solvere reliquā pecunie quātitatē. Ut eñ dicant re sol
visse requirit realis pecunie numeratio. ff. de sol. l. solutam. ⁊ l. so
lutiōis verbū. vbi plene declarat Bart. Hoc aūt in casu pposito
non cōtingit. Et licet dicat qḋ fuit magna pecunie quātitas ibi
dem oblata sup quodam tapeto nō aliter realiter numerata certe
hoc nō sufficit etiā ad effectū simplicis oblatiōis. vt pz cū dicim⁹
nō sufficere offerri pecuniā in marsupio vel folle: nisi prius corā
testibus fuerit realiter numerata vt in aut. vt exactiōe instāte do
tis. §. ij. ⁊ l. cū servus. ff. de condi. ⁊ demō. q̄ iura ita ibidem intelli
4 git Bar. ⁊ alij eum sequunt in. l. acceptā. C. de vsu. ¶ † Ceterū etiā
si ipsi sacri concilij oratores cōfessi fuissent se habuisse ⁊ recepisse:
nec hoc sufficiens reputaret. q̄uis eñ confessio pcuratoris reipu
blice legitime facta de habitis ⁊ receptis pretijs rerū venditarum
vel tributorū solutiōib⁹ pbet ꝫ ipsam rēpublicā. vt pz in. l. in con
tractibus. §. sꝫ qñ. C. de non nu. pe. ⁊ l. oēs. §. ad hec. C. de quadrie.
prescri. ⁊ plene no. in. l. ij. C. de cōveniē. fis. debi. li. x. ⁊ in. l. i. C. de ca
no. frumē. tn̄ ea cōfessio receptiōis nō est sufficiens ad obligandū
rempublicā ex mutuo p primo allegata. Et huius est rō. qz nō suf
ficit pbare pcuratori noīe reipublice mutuatū esse nisi etiam pa
teat qḋ in eius vtilitatem mutuū cōversum. ff. si cer. pe. l. civitas.
⁊ plene no. C. de sa. san. aut. hoc ius. canonizata. x. q. ij. hoc ius. ⁊ in
5 c. gravi. de deposito. † Ad hoc accedat qḋ dicimus confessionē tu
toris de recepto nō sufficere ad pbationē receptiōis ꝫtra pupillū
dicuntur ambasiatores securi existere ⁊ contenti de dicta pecunia
alias incipit. tutele. ff. de admi. tuto. Quinimo nec ea verba p que
dicuntur ambasiatores securi existere ⁊ contenti de dicta pecunia
sufficiant ad pbandū naturalem solutionem referri possunt sed
etiam ⁊ ad nudā cautionem ⁊ ad satisdationem diversitatē mate
rie. vt est expressum. ff. qui satisd. co. l. i. ff. de preto. stip. l. i. in. §. cōes.
ff. de no. ope. nunc. l. ptor ait. §. hoc interdictū prohibitorium. Et
hec de primo. ¶ Quo ad scdm in quo querit nunquid per ipsos
Avenionēses possit intra paucos dies post terminū mora in solu
tione commissa purgari. Breviter dicendum qḋ non. Primo qz
quāvis regulariter vbi in cōtractu adijcit dies termini sine pena
admittatur purgatio more. tn̄ vt illa fiat necesse est illā fieri intra
paucos dies. ⁊ qḋ alterius partis non intersit. neqꝫ ex mora eius
ius factū sit deterius vt est expressum. ff. de ver. ob. l. si ita qo. §. sed
per quē hāc regulā in materia tradūt doc. in. l. si insulā. l. magnā.
⁊. l. ⁊ si post tres. ⁊ canoniste i. c. potuit. de loca. In re ergo pñti cō
siderata celeritate quam pñs actus vnionis desiderat nō vr̄ mora
posse purgari: qz non pōt esse tanta paucitas tempore que ratiōe
subiecte materie non inducat temporis plixitatem. Ceterum vt
ecclesie sancte dei interest per Avenionenses moram non purga
ri: quoniam ex purgatione sequeretur detētatio loci Avenionen
sis que qdē proh dolor si sequatur positura est in dei ecclesia scan
6 dalosum scisma. ¶ † Secundo quia vbicunqꝫ post lapsum certi
termini inducit constitutio canonem late sententie nūquam ad
submovendum canonis effectum ipsa purgatio admittitur. not.
glo. ord. in. c. cupiētes. §. qḋ si per viginti. de elec. lib. vj. ⁊ in. c. mo
ra. de reg. iur. lib. vj. Sed in pposito casu post lapsum termini di
spositio sacri concilij de qua i schedula inducit canonē late sentē
tie. vt patet: qz post illū lapsum decrevit electionē loci ⁊ teneri ve
7 nire ad electionē aliā ergo ⁊c. ¶ † Tertio advertēdū qḋ Avenio
nenses intendunt admitti ad more purgationem pro querenda
actione contra concilium vt decretetur electio loci Avenionēsis:
sed ad acquirendam actionē vbi est dies termini sine pena nō ad
mittitur regulariter purgatio more. vt est casus. i. l. thais ancilla
8 §. intra. ff. de fideicommis. lib. ¶ † Quarto cōsidero hos Avenio
nenses duplici mora fuisse cōstitutos. neqꝫ eñ solverūt pmissam
pecuniam

pe...ã ĩtra primũ bimestris terminũ: neq3 vltimũ hui⁹ schedu-
le.nõ est aũt dubiũ more geminationẽ excludere facultatẽ purga
tionis casus est notabilis fm vnũ intellectũ in.l.traiectitie.§.de il
lo insecto.ver.si eusdẽ.ff.de act.ꝛ obli.ꝛ recte intuenti est ẽt expres
sus in.d.l.si insulã.vbi patet morã duplicatã p lapsum termini.ꝛ
plic.ocẽ.purgatiõis excludere facultatẽ. Nec ob.qd̃ dr̃ Auenionẽ
ses ipeditos fuisse intra terminũ adimplere. ꝛ sic cõditiões3 sche
9 dule purificate facto tertij.s.sanctissimi dñi nostri pape. † Rñdeẽ
cũ querit an impedimẽtũ prestitũ p tertiũ implemẽto cõditiõis
facit cõditionẽ pro impleta haberi. Distinguemus qd̃ aut impe-
dimentũ prestat legitime.ꝛ tũc habet ɔditio pro impleta.vt est
expressum.ff.de cõdi.ꝛ demõst.l.si titius statuas. Aut illegitime ꝛ
tũc nõ resultat impedimentũ.sed dat actio ɔ impedientes.ff.ad.l.
aquil.l.vñ neratius.§.idẽ iulianus. Ita distinguit Bart.ff.de cõ-
di.ꝛ demonst.l.in testã.ꝛ alij.C.de insti.ꝛ substi.l.j. Cum igitur sa-
16 cra synodus asserat illegitime prestitum.ergo ꝛc. ¶ † Ceterũ im
pedimentũ habenti iplere intra terminũ prestitũ p tertiũ ad tol-
lendũ põt impeditus sibi ꝓuidere p adiectionẽ ad superiorẽ nõ
suffragat impedito nõ adeunti.ff.de cõdi.ꝛ demõ.l.quib⁹ diebus.
in prin. Sed asserit sacra synodus se posse ꝓuidere aduersus im-
pedimenta p papã prestita: Auenionenses aũt negligentes extite
runt in adeundo synodum.igit postremo impedimentum presti
tum per tertium non impedit lapsum termini statuti.sed dat cõ
tra impedientem de dolo actio.ꝛ si soluendo nõ fuerit aduersus
lapsum conceditur restitutio.ff.de eo per quem fact. est.l.si.in prin.
ff.de dolo.l.arbitrio.§.dolo.ff.ex qui.cau.ma.l. sed ꝛ si p pretorem.
cum si. Et hec de scdo. Quo ad tertiũ in quo querit an his stati
bus.s.qd̃ Auenionenses nõ satisfecerit ꝛ qd̃ admitti non possint
ad more purgationẽ ꝛ cõsequẽter qd̃ sit locus noue electiõi iuxta
formam schedule. Unus etiam solus incorporatus Basilien.cõci
lio põt impedire maiorem partem seu totũ reliquũ cõcilium vo
lens procedere gratiose in fauorem Auenionensium ad decreta-
tionem loci Auenionis cuius electio iam euacuata est vt predixi.
Et in hoc indubie dicendũ arbitror qd̃ sic. Primo per casum ad
propositum vnicũ ꝛ singularẽ: nec huiusq3 ab aliquo in materia
11 notatum in aũ.de decen.ciui.ad si. † vbi est expressum qd̃ tota vni
uersitas vno cõtradicẽte nõ põt ꝓcedere ad renouationẽ seu rein
tegrationem actus cuius iam est expiratio causata.ibi enim dicit
qd̃ si ad reeligendũ magistratum ciuitatis cuius iam expirauerat
officium velit ꝓcedere vniuersitas vno solo cõtradicẽte nõ põt ꝛ
ita limitat.l.qd̃ maior.ad municipa.l.aliud.§.refert.ff.de reg.iur.
ꝛ fane cum se.lxv.dist.ꝛ.c.j.de his que fi.a ma.par.cap. ¶ Ita igit
in proposito ad renouationẽ seu relationẽ loci Auenionensis.cu
ius iã expirauit electio non põt vno contradicente cõcilium pro
cedere. Ille ergo.§.in.est casus decisionis huius qõnis. ¶ Scdo
aduertendum qd̃ se nominata schedula fuit p sacrum concilium
cõstructa ad cõcordiam dissidentium patrum.quorum alio ad
decretationem loci valebant venire aliqui cõtra. quãobrem illa i
ter dissidẽtes partes sacre synodi cõtinet hãc cõuentionẽ qd̃ nisi
Auenionenses intra tamen terminum satisfecerint ꝛc.ꝛ tũc quilibet
põt ꝛ debeat ꝓcedere ad nouam electionem. quamobrẽ ex nunc
ꝓpter nõ satisfactionẽ Auenionensiũ est quesitũ ius illis volenti
bus decretare.ꝛ sic volentib⁹ ad nouã electionem ꝓcedere.tunc si
maior pars vniuersitatis minore cõtradicente statuere nõ põt ali
quid in preiudicium ipsius minoris cui quesitũ est ius ex aliqua
rationabili ordinatiõe ꝓcedente cõstitutionẽ ipsam quã pars ma
ior facere intendit.hic est casus expressus in.c. oim.de consti.quẽ3
12 tex.p Bal.in.l.veterum.C.de aut.prestan.allegat sic.l.no. † q⁹ maior
pars vniuersitatis nõ põt cõstituere cõtra id qd̃ prius concordi-
ter ordinatum fuit ab oibus. ¶ Cum igitur ex schedula cõcordi
ter ordinata fuerit quesitum ius minori parti volenti ꝓcedere ad
nouam electionem.igit est consequens vt pars maior schedulam
ipsam ex qua ius est quesitũ nõ põt infringere.ꝛ sic ad reelectionẽ
decretationemq3 loci ꝓcedere. ¶ Tertio eadẽ cõclusio manifesta
tur:qr pars maior vniuersitatis cõtradicẽte minori. Uerum est nõ
põt statuere fm vnũ intellectũ.de ma.ꝛ obe.c.cum illis probat per
locum a minori in.l.fi.de colle.illi.qd̃ etiam allegat.d. Bal.in.d.l.
veteres. Sed in casu ꝓposito maior pars ɔdicente minore vult ꝓ
cedere ɔ id qd̃ est iam ɔuentum:qr ad reelectionẽ atq3 decretationem
Auenionis ex qua cõsequenter tollit ius nunc electionis quesitũ
13 parti minori ꝛc. ¶ † Quarto qr nedũ maior ps vniuersitatis:sed
etiã tota vniuersitas non põt ꝓcedere ad derogationẽ illius ordi
nationis q̃ facta est in honorẽ ꝛ vtilitatẽ eccle.vt elegãter no. In
no.de prie.c.accedentib⁹.ar.c.j. de his q̃ fi.a ma.par.ca.vbi est ex
pressum maiorem vniuersitatis partem parte minori cõtradicẽte
nil ordinari posse qd̃ tendat cõtra vtilitatẽ ecclesiasticã. Sed sche
dula cõfecta fuit in vniuersalis ecclesie fauorẽ honorẽ ꝛ vtilitatẽ3
s.vt cessarent dissentiones ꝛ scãdala quies ꝛ trãquillitas daret sa
cro concilio. Igit eius ɔria si eius effectũ nõ põt maior pars tollere
qd̃ facit cũ venit ad decretationẽ ꝛ reelectionẽ ei⁹ loci ratione ele
ctiõis.cui⁹ fuit ꝛ est in cõcilio dissensio maxima vtrinã hũs scãdãla.
¶ Aduertat sacra synod⁹ qd̃ ɔtra ei⁹ maior ps i p̃iudiciũ mino

ris nedũ ɔcernentis eã vt vniuersum:sed vt singulariter quilibet.
põt statuere vt est casus notab.in.c.si.de his q̃ fi.a ma.par.capi.tri.
14 sine iusta cã nõ põt ius ꝓdictũ minori pti q̃sitũ tollere. † Non enĩ
põt princeps ius tollere alicuius sine cã.vt est vulgata iuris ɔclu
sio quã nullus ignorat.l3 si minor ps ius sine cã tollit pñs nõ ɔdi
cere v3 cõstitutio vt eleganter terminat Inn.de loca.c.nr̃a. Cuius
dictum sequit Archi.de cõsecra.dist.iij.ꝓnunciandũ. ¶ Cõcludo
igitur mihi ipsi pro veritate maiorẽ cõcilij partem minori cõtra-
dicẽte nõ posse venire ad decretationẽ loci cuius electio iam expi
rauit.qr cũ semel ordo decreuit rescindi nõ põt nisi ex causa.l.si ad
publicã vtilitatẽ respiciat rescissio prioris decreti prout hic nõ est
hic est casus rotundus.hãc etiã qõnẽ p minori pte concilij deter
minãs.ff.de decre.ab or.fa.l.qd̃ semel ordo. Cuius verba formalr
supra posui. Illius aũt.l.mens canonizat.xxv.q.ij.c.constitutiosie.
ꝛ.c.cum pie.xvi.q.iij.c.qd̃ bene. Et igit p minorẽ partẽ deuenire
15 ad nouã electionem illãq3 p eãdẽ facta esse validã. † qm maior ps
que ad electionẽ nouã fiendã iuxta formã3 schedule cõuẽtionalis
accedere nõ vult alienã se facit a iure ɔcilij.illudq3 remanet penes
partem ad electionem venientem quamuis minorẽ.casus est exp̃s-
sus de elec.cũ nobis olim accedat ad hoc decisio Ju.and.c.in cau-
sis.de elec.in nouella.qui referens disputationẽ antiqui cuiusdã3
doc. Bononiẽ.dicens qd̃ si periculũ sit in mora:puta qr de proxi-
mo labant tpa statuta ad eligẽdũ põt minor pars vniuersitatis
coadunata citare ad faciendũ electionẽ partẽ maiorẽ3 qua eligere
nolente tenet per minorem facta electio etiam si ipsa pars minor
consistat in vno solo alle.tex.lxv.dist.si forte.ꝛ.l.sicut in fi.ff.qd̃ cu-
iusq3 vni.ꝛ hoc probãt iura illa egregie.accedat ad hoc conclusio
glossatoris in.c.gratum de postula.prela.ꝛ in.c.bone.de elec.dicẽ-
tis qd̃ ꝛ si tota vniuersitas intelligendo peccet preter vnũ ille so
lus põt eligere:qr ad eum ius eligendi est deuolutum. Et hec de
tertio ¶ Ceterũ aduertendũ qd̃ ꝛ si dicat schedulã hmõi ɔtinere
canonem seu cõstõnem ꝛ ideo reuocabilem:iuxta regulã dicentẽ3:
eius fore tollere cuius fuit cõdere ¶ Aduertendũ q: posito qr ita
sit:nihilominus canõ seu cõstitutio ipsa in ɔctũ trãsijt.vt ꝓx3:qr
sacrũ cõciliũ illã edidit p viã3 mutue cõuẽtiõis inter dissidentes
patres quorũ aliq volebant ad decretationẽ loci venire aliqui cõ
16 tra. Merito † igit succedit doctrina volens cõstõnem in cõtractũ
trãseuntem reuocari nõ posse in eorũ preiudiciũ quib⁹ ius ex ea
dem est quesitũ.hoc est qd̃ no. Inn.de iud.nouit. Jo.an.in addi.
Spec.in ti.de censi.§.nunc dicendũ.ver.quid si vniuersitas. Bart.
de iusti.ꝛ iu.l.oẽs ppli.C.de exec.mu.l.hi qui Bal.C.vñ li.l.qu⁹ se
patris.ff.de dolo.l.si cum mihi.C.de cõdi.ob cau.l.pecuniã.ꝛ ple
ne.no.d.An.in.c.cũ.M.de cõsti.ꝛ huius est rõ:qr tũc assumit con
stitutio ipsa naturam ɔctus quo non dubium principem ligari.
vt quẽlibet priuatũ vt est casus de ꝓbatio.c.j.de nau.fen.c.j.xxv.q.
ij.c.postq̃.no.C.de legi.l.digna vox no.d.Bald.ff.de le.l.princeps.
ff.de consti.princi.l.j.ff.de sena.l.nupte.nihil enim est qd̃ amplio
re luce refulgeat q̃ recta fides in principe.dicit text.C.de sum.tri.
l.inter claras. Et hoc maxime verum est in ecclesia que cultrix est
iustitie que quicq̃ iniustũ non patit in se vel aliorum fieri dicit tex.
de alie.feu.c.j.§.sed diuersum.in quo etiam per maxime variatio
abhorreret.de renuncia.cle.cũ illius.de iure pat.c.cũ3 adit.cum si.
¶ Porro si dicat principem tollere posse per cõtractũ inter sub
ditos celebratum in ea materia in qua habet ipse plenitudinem
potestatis.vt est tex.no.in.c.ex multiplica.de deci.ꝛ in cle.dudum.
§.huiusmodi.de sepul.respondet hoc esse verum vbi totum conci
lium cõueniret nullo reluctante ad schedulam conuentionis tollen
dam.vna ꝛ enim pars tollere nõ potest ius alteri eiusdem cõcilij
parti quesitum iusta nõ subsistente cã per supradicta. ¶ Nec etiã
suffragat dũ dicit sacri cõcilij caueri decreto duas partes requiri
ad loci electionem faciendã: Hoc enim est verum vbi due partes
volunt electioni interesse.vbi autem monite non interfunt.vt in
proposito a iure eligendi se faciũt alienos illudq3 deuoluit in par
tem minorem vt est expressum in.c.cum nobis olim continẽs ius
antiquum. Dicit enĩ lex noua non esse posteriora iura per priora
interpretari ꝛ limitari.ff.de leg.l.non est nouũ.ꝛ.l.nã3 ꝛ posterio-
res. ¶ Postremo aduertat sacra synodus qd̃ nõ p locis res sed
pro reb⁹ loca amanda sunt dicit text.xij.dist.nõ nouit. Non ergo
amari d3 grecorũ vnio pro Auenione:sed Auenioni p grecorum
vnione.quamobrem si illorũ vnioni nõ sit cõmoda est reijcienda.
Uidemus pluribus casibus suadente aliqua expedientia locorum
17 translationem fieri. ¶ † Primũ enĩ apostolicã sedẽ olim penes an
tiochiam existente iubẽte dño. Petrũ romam trãstulisse legimus
dicit tex.xxiiij.q.j.rogamus.ꝛ duplici expediẽtia suadẽte. Primũ3
vt vbi caput superstitionis erat illic caput quiesceret sanctitatis.ꝛ
vbi gentilium principes habitabãt illic sederet eccle principes.di-
18 cit tex.ij.q.vij.beati Petrus ꝛ Paul⁹. † Legimus mutatiões ca
thedralium locorũ suadente cõi vtilitate ac necessitate fieri licere
alias inhabitas.vij.q.j.mutatiões. Meminimus sanctorum cor-
pora ꝛ si alias ex loco trãsferri ꝓhibeant.tamen translationem
suadet euidens vtilitas vel necessitas transferri posse.dicit tex.de
cõse.di.c.in trib⁹.ex causa. Meminimus qd̃ ꝛ monasterium seu

cathedralis ecclesia necdū vbi necessitas suadet sed etiā vbi melio-
ratio de loco ad locū transferri pōt.dicit tex.xvi.q.vii.c.si qs vult
19 qd est.c.antepe. ¶ †Preterea ꝛ si regulariter in loco cathedralis
ecclesie sit p̄dicto electio celebrāda.de elec.c.qd sicut.cū si. tamē si
vna pars capituli alleget locū iustū iusta ex causa sibi non esse tu-
tum dʒ p alia locū aliū commodū eligere:de elec.c.bone memo-
rie magū.xxiii.di.in noīe dnī quippe.ꝛ in.c.apostolice. de re iu.li.
vi.Legimus papam imperatori vocato spopondisse locum conci
lii cōgruum.inter priuatos hoc reperimus q ꝛ si quis titio pmi-
sit certum soluere in loco tali.accessus autem ad locum illū Titio
non sit tutus pōt arctari debitum ad soluendum in loco alio cō-
modo.dicit tex.sing.C.de solu.l.vsuras.Idem videmus in iudice
delegato:cui si p principē assignet pro cognoscēdo locus aliquis
illo nō existente tuto pōt translato fieri ad aliū commodum.de
offi.dele.c.statuimus.li.vi.accedat de fo.compe.cle.i. ¶ Cum ergo
allegant greci loci Auenionēsis in decreto nō inclusionē eiusdē
etiam incōmoditatē similiter ꝛ subaudiā incōmodo oia p̄missa
futura fieri suadent nō loci electionē. ¶ Ad laudē igit dei oīpoten-
tis non vlterius morā trahat sacra synodus in electione loci pro
f.licis huius vnionis cōsummatione.necdū tps ad eligendū locū
protrahit interueniente paululum mora inuentri nō valeat gre-
cus q redimat.dicit tex.no.v.di.baptizari. ¶ Cauendum est enī ne
qd absit lōga dilatio retro possit animos grecorū reducta volētū
reuocare.dicit tex.de conse.di.iiii.ne qd absit. ¶ Recordet sacra ba
silien.synodus cuiusdā canonis.Bacharensis cōcilii sic dicentis.
Caue necdū q forte reductionem viuere volentium cū catholica si
de differs si sint vniones gratia de hac vita viuere optātes recesse
rint a te illorū p̄ditio requirat ꝓpter quā ad gehennā cōdēneris
dicit tex.nota.i.q.in canone placuit.d.iii.Et hec sufficiant pro pri
20 ti. ¶ †Nec premisse cōclusioni refragat.c.in nostra.de iniur.cuius
textus s̄m intellectum Inno.habet casum q cōtrās cōstitutionē
aliquam factas in fauorem singularū personarū ipsi⁹ puta sup
emendatione damni illi illati belli ciuilis occasione eandem pōt
reuocare.Et sic ptʒ qd nō admittat facultas cōstitutiōis reuocā-
de etiam si illa cum subditis cōstituentis transeat in contrarium.
¶ Respondetur enī dupliciter ex mente Inn.ibidem. Primo q
reuocationi constitutionis singulariter singuli cōsenserunt. ꝛ sic
etiam illi in quorū fauorem factū fuerat.Unde mirū si cōsentiē-
tibus reuocationi facultas admittit reuocationem infringendi.
Papam enī est neminē venire posse cōtra id qd dilucida voce te
status est.C.de non nu.pe.l.gnaliter.in si.de pba.c.per tuas.cum si.
¶ Scdo ibidē cōtras cōstitutionē reuocauit ex cā.qr s̄m Inno. ex
eadē graue piculū reipublice imminebat puta exhumatiōis seu
21 nimie exhaustionis substantie reipublice. † Nō est dubium q quā
uis cōtras sibi subditos ius ꝓpriū auferre nō pōt sine causa. vt.l.
priuatus.ff.q ꝛ a q.l.totiens.in fin.ff.de poll.tā cū cā pōt de pre.c.re.
Lantiocensiū.ꝛ ibi etiā plene no.Bar.ff.cōia pdi.l.venditor.§.con-
stat.ff.quēadmo.serui.ami.l.si locus.§.fi.ff.de reli.si qs sepulchrum
C.et qui.cau.pre.acci.li.l.ii.ꝛ.iii.C.qui ad lib.pclama. nō li.l. decu-
22 rionum.cū si. †Simile videmus in principe qui Zcrum inter se et
subditum celebratū etiā si libertatem cōtineat sine cā reuocare nō
pōt.vt primo demonstrat ex glos.or.in.c.ad apostolice. de re iu.li.
23 vi. †vbi est expressum cōcessionem p summū pōtificem factam pri-
matibus Alemanie de eligēdo imparorē p eūdem sine cā reuocari
non posse ea rōne:qr qd nostrum est sine nostra voluntate auferri
non pōt.ff.de re.iu.l.ad qd nostrū.cū si. ¶ Scdo idem manifestissi-
24 me demōstrat ex casu in.c.i.de nau.fe.in vsi.feu. †vbi est expressum
cōtractū feudi.inter pncipē ꝛ eius subditū cui feudū cōcedit cele-
bratū p imparorē sine cā dissolui nō posse.Et hui⁹ est rō:qr si esset
in sola pncipis volūtatē Zctū que cū subdito facit infringere nul
lus verisimiliter cū eo contraheret.ꝛ sic hoim commercio careret
cōtrahendo.Esset aūt absurdū vt qui princeps est oim careret cō
mercio oim.Sumit hec rō ex tex.ad ꝓpositum notabili in.l. qd si
minor.in.l.nō semp.ff.de minor.inter maiores enī penas reuocat
inter homines esse ꝛ hominū carere commercio.C.de aposta.l.hi
25 qui sacrum. Licet ergo princeps cū causa possit ius subditi aufer-
re.vt patet.ff.de cauc.l.lucius.in prin.ff.de rei ven.l.item si verbera
tum.post prin.cum si.tā non sine cā per p̄dicta.ꝛ etiam plene no.
Inn.de consti.c.que in ecclesiarū.plene no.in.l.quoties.ꝛ.l. rescri-
pta.de preci.impe.offe.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti. pub. ꝛ aliis ple
risq locis vulgarib⁹.Cum igit in nostro presupposito casu ad re
uogationem schedule cōuentionalis neq interueniat iusta causa
neq singulorum cōsensus igitur.d.c.in nostra.qd ita per premissa
intelligendum est ad propositum nihil facit.

Consilium.cclii.

1 ¶ Acceptationibus duab⁹ factis incōpatibilibus de bñficio in
eadem eccia vna p dñm alia p ꝓcuratorē:q sit p̄sumēda anterior.
2 Diligentior presumit ille cui res magis est verisimiliter cordi:et
que res magis tangit.Et nu.3.ꝛ.4.
6 Acceptatione facta per dñm an procurator reuocatus videtur.
5 An per acceptationem domini subsequentē:renunciatum videa
tur acceptioni prime procuratoris.
7 Actus gestus ab aliquo vt a tutore cū tutor in vero esset:ꝛ tamē
se tutorem esse ignoraret:non censetur validus.
8 Iurisdictionis exercitium delegato nō queritur: nisi ex quo sibi
fuerant litere presentate:etiam si antea iudicē datū se esse cogno
sceret.Et nu.10.
9 Dictio sine adiecta verbo illo futuri temporis non denit:inducit
conditionem.
11 Confessio aduersarii qualificata debet acceptari cū qualitate cū
sit in fauorem aduersarii sui.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Quo ad primū cōsultatiōis articulū.in quo querit
1 †que ex his duab⁹ acceptationib⁹ p̄cessisse pre
sumat.an facta p Ioan.lamelini an vō factā p eius pcu-
ratorē:cū appareat idētitas diei in acceptatiōe vtraq.
neq tā liquet de prioritate.Videt p̄ma frōte dñm intelligi p̄cessis
2 se acceptationē dicti Ioānis vt pricipalis dñi.†qr ille iure presu-
mitur diligētior cui res magis est verisimiliter cordi ꝛ quē res ma-
gis tangit hic est casus in.l.i.C.vbi pupil. edu. de. dñe ꝛ in aut.de
nup.§.eius quoq.vbi dicit lex curā educatiōis pupilli pre oībus
aliis cōstrictis matri cōmitti debere q ad scdas nuptias nō transie
rit ea rōne:qr cū eandē stat⁹ vitaq pupilli p ceteris tāgit p̄sumit
eam p ceteris diligētiorē esse debere.Ad idē tex.no.in.l.ii.C.de ali.
pupil.prestā.de quo festum facit Bart.in.l.cū serui.ff.de ver.ob.vbi
est expressum qd nō apparet quis pupillo alimēta ministrauerit
presumēdum est in dubio a tutore subministrata rōne qr p̄sumit
pre ceteris in hoc ipse fuisse diligētior ex quo ipsum p ceteris hec
cura tāgit.Sed cura querēdi sibi bñficii p ceteris tangit ipm Io.
lamelini cum de eius tractet cōmodo nō curatoris. igit zūr ipse
procurator p̄sumitur fuisse diligentior ꝛ sic acceptasse per prius.
¶ His tā non refragantib⁹ veritatem fore arbitror in cōtrariū.
Primo qr vbicūq si quid presumamus p̄cessisse ex ea p̄sumptiōe
inducantur ad credendum delictum seu peccatū.Si vero p̄suma
mus illud idem secutū esset ꝛ cesset presumptio illiciti:tūc debe-
mus presumere illud tale subsecutū esse nō p̄cessisse.hec est snīa gl.
singularis.C.de peti.he.l.ii.sup ver.pbaret.quā specifice pondera
uit Bar.illā sequēs in.l.nō solū.§.sed vt pro.ff.de no. ope.nun.cu
ius theorica fundat ex.l.merito.ff.pro soc.ꝛ.c.estote misericordes.
de re.iur.Sed si p̄sumeremus acceptationē dñi p̄cessisse q absens
erat a loco acceptati bñficii presumeremus delictū negligentie in
procuratore qui erat p̄sens in loco bñficii acceptati que quidē negli
gentia in pcuratore illicita res est.Igit cōsequenter p̄sumendum
3 acceptationem dñi subsecutā nō p̄cess isse. ¶ †Scdo manifestatur
ipsa cōclusio:qr ex qualitate in actu sequenti cōnexo p̄cedenti pre
sumimus in actu precedenti etiā qualitatē.hic est tex.no.in.l. sed
iulianus.§.ex inde.ff.ad mace.sed ipse pcurator in insinuatiōe seu
publicatione acceptatiōis qui est actus sequens ipsi acceptatiōi
cōiunctus fuit diligentior Io.dño igit diligentior fuisse presumē
4 tur in actu precedenti.s.acceptationis. ¶ †Tertio manifestat:qr
regulariter vbicunq rōne tpis priori vel posterioris tēdit aduer
sarius ad eligēdum intentionem collitigantis ipsi elidere volēti
incumbit pbatio prioritatis vel posterioritatis ipsius supra qua al
tera se fundat.Hec est snīa gl.multū notabilis in.c.ad venerabilē.
in gl.pe.ad fi.de sen.excō.in.vi.ꝛ in cle.vltima.sup verb.curarū.de
rescrip.ꝛ est casus notabilis in.c.cōstitutus.quē ibi valde no.do.
Ant.Sed ad eligendū acceptationē factam p pcuratorem.dicit
aduersarius prius factā fuisse acceptationē p dñm quem actū cō-
setur dñs pcuratorem reuocasse.igit est cōsequēs vt huius priori-
tatis tpis pbatio eum alleganti ad eligendam acceptationē pcu
ratoris.Ex his ergo cōcludit quo ad primū acceptationem pcu
5 ratoris in dubio precessisse. ¶ † Quo ad scdm in quo querit verū
ex dicta acceptatiōe Io.inducta fuerit reuocatio pcuratoris cō-
stituti ad gratiam cōsequendam . Breuiter dicendū qd cū supra
cōclusum censeri debere acceptationem pcuratoris p̄cessisse.igit
est cōsequens vt p acceptationem dñi sequentē pcurator ipse reuo
catus nō censet.qr cū iam pp factā acceptationē a pcuratore res
desiisset esse integra.igit cōsequēs est vt pcurator non poterit re-
uocari.Nō enī adest facultas reuocādi pcuratoris ad negotia re
existente nō integra.ff.de pu.l.si quis phibuerit .ff. de cōd.ob cau.
6 l.si pecuniam.§.itē si qs dederit.†Et si dicat p acceptationem dñi
subsequentem vt renunciatū acceptatiōi prime pcuratoris.Dico
hoc nō esse verū duplici rōne. ¶ Prima qr dicit per scdm actū in
telligi renunciatū primo pcedit qd ipse scds actus est inualidus
ꝛ effectū hñs.qrī si inualidus in principio vel inualidus est post
facto vt in casu ꝓposito i quo acceptatio dñi defecit ꝓpter omis
sam publicationem.tūc per actū a primo nō intelligit recessum.
Et ista omissarum materia que non facit ad propositum est tex.
expressus in.l.si id quod pure.ff.de rescin.vend.in.l.si quid ante.ff.
de acqui.pos. ¶ Scda qr ꝓpter distantiam loci in quo facta acce-
ptatio procuratoris a loco in quo erat dñs presumēdum est dñm
procuratoris acceptationem tunc ignorasse.quoniam loci distan
tia ignorātie causat solutionem qui ma.accu.pos.c.cū in tua .ff.de
excu.tut.l.plane.Merito ergo iuri illius acceptationis qd igno-
rabat

rabat sibi tunc cōpetere nō est censendum voluisse renūciare.ff.de
peti.here.l.legitima.ff.de inoffi.testa.l. mater.ff. de acqui.here.l.
clodius.de rerum .c.cū inter.p.de scdo.¶ Quo ad tertium in quo
queritur vtrū prouisio facta per subexecutores ad prouidendū electū
cui de potestate nō constitit p literarum presentationē vel alias vali
da sit etiam posito q in vero hic fuerit executor. Dicēdū arbitror
q nō.primū triplici ex tex.deinde autoritate. Primo quidem ex tex.
ad propositū notabili in.l.quero.ff.qui pro tu.z in.l.iij.§.sed z siquis
7 dem.ff.iudi.sol.†vbi est expressum in similibus terminis actum ge
stum ab aliquo vt a tutore cū tutor in vero esset:z tū se autorē esse
ignoraret non censerit validum sicut validus esset si gestus fuisset
8 ab illo qui tutorem se sciebat.†Scdo ex tex.l.in.c.sup eo.de ap. vbi
est expressum q quamuis potentia z habitu iurisdictio attribui
pōt alicui etiam ignoranti.vt est expressum.ff.de iudi.l.cum furio
sus.tamen ipsius iurisdictionis exercitium delegato non querit
nisi ex quo sibi fuerunt litere presentate etiam si antea iudicem da
tum se esse cognoscat. Preterea hoc expressum in legato firmat
gloss.ordi.in cle.j.in ver.de receptis de pen.Archi.in.c.si is cui.de
offi.dele.in.vj.z in.c.is qui.de p̄.n.co.li.Inn.z alij in.c.ex conque
stione.de resti.spo.Et Fede.de senis notabiliter ponit in consilijs
suis cōsi.suo.xxiij.o.Bal.plene in.l.falsus.C.de fur.z.l.eius qui in
prouinciam.ff.si cer.pe.z licet decisio rote iuxta moderniū ordinē.
cclxxviij.videat inspecto suo principio determinare cōtrarium for
maliter loquēs in executorib' gratiarū:tū sine inspecto clare pa
tet q si nō firmat quum in cōtrarium allegat no.Archid.in.d.c.si
is qui.z.d.c.his qui supra posito.Ceterū z alia decisio rote precedē
te allegationē sequens que est iuxta precedentem ordinem.decē iij.
expresse determinat in executoribus gratiarū idem esse.s. vt prātē
nō intelligat habere ante literarū receptionem fundant se ex su
perius dictis.Unde amplius dubitare nō expedit.Et hec de ter
tio.¶ Quo ad quartum in quo querit an litere prerogatiuarum
concessarum cōsiliarijs Parlamenti regis Francie suffragentur
huic Jo.lamelini cōsiderato qd nō de speciali licentia illa extra
cta fuerunt.attento qd hoc erat id qd papa cōcedens volebat dū
adiecit fecit literas illas nō esse dandas sine ipsius speciali licētia.
Breuiter dicendum arbitror qd nō:z presuppono qd non ex alio
capite pōt dici dñm Martinum voluisse dare literas prerogati
ue illius cōsiliarijs quam vt nō ante gaudere eis deberent quam
essent date.alias enī quis esset effectus non dationis certe nullus.
Certū est aūt nullū actū esse frustratoriū.ff.de pba.l.quinquagin
9 ta.z tunc sic.†dictio illa sine adiecta verbo illo iuturi tpis nō dē
tur inducere cōditionem.casus est expressus.ff.de ma. testa.l. centu
rio.in si. Unde cōsequenter verba illa nō dēt sine speciali licentia
resoluunt sic.s.nō denť si nō interuenerit specialis licentia:sed cō
dino hec intelligit defecisse per obitum Martini cū per obitum
Rom.pontificis sic voluntas quid reseruās censeat inclinare in
voluntatem negatiuam.vt est casus de rescript.si gratiose. lib. vj.
igit cōsequens est.vt defecerit prerogatiua cū ipsa cōditio fuerit
adiecta.Est enī notissima iuris regula.vt deficiente cōditione cō
10 ditionatum quoq deficere.†Scdo qr nō est dubiū ante prerogati
uam nō aliud cōtinere quā donationē cuiusdā būficij principis q
quādā donationē nō voluit ante effectū sortiri q de eius speciali
licētia litere date fuerint.nō sic vbi donatio certe rei sit absenti p
certū modū puta litere vel nuncij destinate.donatio illa etiam si p
donatarium acceptet ad eius notitiam aliter deducta quā episto
la vel nūcium.nō tū aū hz effectū q numeri relatio vel epistola p
donatariū recepta fuerit.Hec est gl.or.in.l.j.in si.ff. de Hen. emp.
in.l.cōsensu.ff.de act.z obli.in.l.nec ambigni.C.de dona.quam seq
Bar.ff.co.tit.l.absenti.Et huius est rō q absenti scribit vt dona
tionem faciat nō tā mentē hz vt velit statim eā donationē pfectam
esse sed destinationē sui animi in id tps differt cōferre quo donata
rius de donatiōe certus p literas fact' est.hic est fauorabilis z no
tabilis tex.ff.de acqui.pos.l.qui absenti.in prin.z et tex.ad propo
situm optimus.ff.co.ti.l.fundi venditor.in prin.Ita igit dicendum
pūctualiter in proposito q cū papa voluerit nō aliter prerogatiuā
donationē būficij cōferentē effectū sortiri quā litere prerogatiue spe
cialiter de eius lr̄is date sint.igit si aliunde isti de curia parlamē
ti notitiam prerogatiue habuerint vel literas.nō tū de spāli lr̄is pa
pe censeri nō debent ipse prerogatiue effectuales.Et hec de quarto
sufficiāt.¶ Aduertēdū tū qr dicat habilitatē sub executoris pre
dētis dicto Jo.lamelini vel eius procuratori probatā esse p confessio
nē rei z ei' possessionis.z igit de ei' legitimitate vlteri' nō esse dis
putādū.s3 certe hoc falsū est:quia ex allegata cōfessio.forma appa
ret ipsam habilitatē cōfessatā nō fuisse nisi q ad instantiam primā.
11 ¶ †Cū succedit ad hoc doctrina volēs q cōfessionē ab aduersa
rio p̄me factā nō aliter possum acceptare quā cū qualitate sibi anne
xa cōfessio ipsa certā determinationē recepit hoc est qd expsse no.
Bar.referens dictū Cy.in.l.aurelius.§.idem si.ff.de li.le.Ad hoc
motiua ex.l.ex.§.j.ff.de minor.Et no.canoniste.de postu.pla.c. bone
el.ij.de cōfes.c.ij.li.vj.de instl. cū venissent.Cū ergo huic cōfessionē
fuerit adiecta clausula eā calificans.s.q reus eā facere intendit so
lum quo ad instātiā primā.igit cōsonū est vt actor nō pōt eā clausulā

reijcere ac cōfessiōe vti in instātia scda.acceptās enī actū vnum d3
acceptare cū qualitate sibi annexa.dicit tex.ff.de manu.l.caius.ff.
de pac.l.si aūt pecuniā oīa cā.cū si. Et si dicat nō videt qualifica
tio illa cōfessiōe esse licita:imo reprobata.z igit de medio a iure re
secta vt in.d.§.cū venissent iūcta gl.in ver.donec.quia si cōfessus fuit
habilitatē vt verū in instātia prima.debuit etiam cōfiteri in scda
quia vbiq d3 recognoscere bonā fidē:nō aūt mētiri.ff.mā.l.qsitum.
ff.de admi.tuto.l.quoties.§.si qd aūt.cū si. ¶ Rūdeo possibile fo
re eius cōsciētiā circa dictā habilitatē posse tpe variari z igit li
citam esse dictā qualificationē.Stant enī hec simul qd tpe pme in
stātie vno modo informatus crediderit subexecutoris habilitatē.
In scdo vero melius informatus.z nouiter credat ius ihabilita
tem quia ex nouiter superuenientib' pōt prima credulitas circa pso
ne habilitatē variare.casus est.de elec.c.nōnulli licere.z.c.vt circa
li.vj.Et ergo fortius presumendū iuxta causa cū moueri quā do
lo.quia in digniorem partem d3 versari presumptio.vt in.c.estote.de
re.iur.z.d.l.merito.Et hec sufficiant.

Consilium.cccliij.

1 ¶ Excōicati sacre synodi autoritate:p aplicā sedē absolui pūt.
2 Papa reuocari mādās quicqd autoritate primarū lr̄arum factum
est itelligit ea reuocari debere q temerarie vel iniuste facta sunt.
3 Citationis defectus:an absolutionis sententiam nullam reddat
vel saltem iniustam.

¶ Omnipotentia dei postulato suffragio.

Circa propositam cōsultationē in qua querit an
ciues predicti tāq excōicati ab isto plebano
Habargēsi sint vitandi.z a diuinis officijs repellendi.
Breuiter dōm qd nō:qr quāuis excōicati fuerūt auto
ritate sacre synodi:nihilominus absoluti fuerūt autoritate apo
1 stolica.† Non est aūt dubiū sacre synodi autoritate excōicatos p
aplicā sedē absolui posse.dicit tex.ix.q.vj.c.cūcta p mūdū.Ad idē
tex.j.q.iiij.cōuenientib'.ver.itē petr'.vbi est expssum pnūciatum
excōicatū in synodo vel ēt hereticū si emēdare velit a papa absol
ui posse z ad suum ordinē recipi.Ad idē text.l. di.c.Joannes.pd si.
vbi est expressum sedem apostolicā recōciliare posse.z cōsequēter
absoluere illos quos in synodo dānatos reperit vel reprobatos.
Et hoc etiā verū est.s.vt absoluere pōt papa dānatos p synodū ēt
sine ipsi' synodi cōscientia eo qr vbi reperit qs excōicatus ab illo
cū quo qs vt superior pariter in iurisdictiōe cōcurrit quo ad psō
nam excōicati vt est i proposito papa z cōciliū quo ad predictos ci
ues pōt tunc superior.s.papa absoluere excōicatos p concilium ēt
sine cōcilij cōscientia. Hoc est etiam si absolutionem ad concilium
nō remiserit atq etiā nec illud in negligētia absoluēdi cōstituerit.
Ista est gl.vltima z singularis de offi.ordi.c.cū in ecclesiarum. Et
in hoc fallit regula.c.ad reprimendā.cū si.de offi. ¶ Hec aūt sunt
que refragant. Primū qr papa p suas lr̄as apostolicas autoritate
cassauit z irritauit oīa z singula q in vim suarū cōmissionū facta
forent in causa huiusmodi iter dictos ciues z clerū. ergo cōsequē
ter irritasse vr absolutiōes sua autoritate factas ab excōicatiōib'
predictis.S3 ad hoc rūdet qd predicta clausula irritationis refert ad
ea q inique essent p iudices facta:nō aūt ad ea que hn̄ promulgata
2 fuerūt.hic est casus de resti.spo.c.audita vbi est expressum† qd pa
pa reuocari mādans quicquid autoritate primarū literarum factū
extitisset tacite intelligit reuocari debere id qd factū fuerit teme
rarie vel iniuste.Non tū videt pape esse intentionem per suum re
scriptum rite statuta rescindi.de eta.z quali.c.cum te.z ea que cā
cognita statuerūt rescriptis pricipū reuocari nō pūt nisi habeāt
specialem clausulam illam sibi non obstante snia que causa cogni
ta extitit plata.hic est casus.C.sen.rescin.non pos.l.impetrata.C.
de transac.l.causas.C.com.epi.l.iij.C.vt li.pen.l.j.ij.z.iij.z not.glo.
hec iura allegans in.d.c.audita.in ver. non intelleximus. de resti.
spo.videamus ideo an huiusmodi absolutiones apostolica auto
ritate facte nulle fuerint vel iniuste.z qr nullus alius defectus in
3 huiusmodi allegat quam defectus citationis.†videndum est nū
quid citationis defectus ipsam absolutionis sententiam nullam
reddat vel saltem iniustam.z eandem istud tractat glos.ordi.in.c.
excommunicatus.xi.q.iij.S pe.in ti.de cōn.§.si.versi.sed pone ex
cōicatos.Canoniste in.c.qua fronte.de ap.z in.c.j.de iud.Ueritas
aūt est qd aut vult superior sniam excommunicationis reuocare
tanq iniustam vel eam denunciare nullam.z nō pōt nisi partib'
vocatis.aliter autem nulliter agit.z iste casus notabilis in.c.roma
na.ver.snias quoq.de app.li.vj.Aut vult superior simpliciter ab
soluere.z tūc valet absolutio etiam parte non vocata. Et huius
est ratio qr sicut excommunicatio non precedente monitione lata
non est nulla sed iniusta ex ordinis defectu.vt in.c. sacro.de senté.
excom.xi.q.iij.summa.z.§.si ergo z.c.si episcopus. forte. Ita pari
ratione dicendum est in sententia absolutionis vt ea sine monitio
ne prolata nulla nō sit.sed ratione deficientis ordinis iniusta esse
ad hoc tex.notabilis.in.c.venerabilibus. versi.vbi autem.de sent.
excom.li.vj.vbi expressim dicit absolutionis ab excommunicatio
ne sententiam quamuis iniustam:tamen validam fore atq seruā
dum. Procedunt autē hec etiam in delegato a quo excōmunica

tionis lata sñia etiam non premissa monitione neqꝫ cause cogni-
tione valida erit: licet iniusta. vt primum tenet Inn. in c. illud. de
cle. excom. mi. Scḋm tenet idem in c. pro illorum. de preben. Pari
quoqꝫ rõne idẽ dicendũ erit in absolutiones cũ par sit ius ligãdi
atqꝫ soluendi. vt in vulgarib⁹. ¶ Cum igiẽ Eugenius papa suo i
rescripto reuocauerit omnia occasione suarũ cõmissionũ p iudi-
ces delegatos facta igiẽ reuocare censeẽ hmõi absolutiões que ex
citationis defectu censenẽ iniuste. vt in. d. c. audita. igitur hmõi ci-
nes tanqꝫ ligati remanentes vitandi sunt ⁊ a diuinis officijs re-
pellendi. Et hec sufficiant.

Consilium. cclv.

1 ¶ Ascriptitij an dicantur nepotes nati ex filijs ⁊ filiabus ascri-
ptitijs. Et an ascriptitij veniant fundo vendito. nu. 2. 3.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In presenti cõsultatiõe qua queritur. † an di-
cti nepotes procreati ex filijs filia-
busqꝫ cõiugũ ascriptitiorũ ascriptitij censeanẽ. an libe-
ri. Dicendũ qḋ aut ipsi nascunẽ ex ambob⁹ parentib⁹
ascriptitijs. ⁊ tũc nõ est dubiũ eos ascriptitios censeri. ⁊ gñr em-
ptoris fũdi cui ascripti sunt. Soboles em̃ ex ascriptitijs nata pa-
rentũ conditionẽ sequiẽ. vt. l. cũ satis. in prin. ⁊. l. diffinimus. C. de
agri. ⁊ cẽsi. li. xi. ⁊. l. fi. C. de muri le. li. xi. Aut est natus ex libera ma-
tre: patre vero ascriptitio. ⁊ tũc liber est: qꝛ maternã sequiẽ condi
tionẽ. C. de agri. ⁊ censi. l. fi. C. de sena. cõsul. claudi. l. i. ⁊ ibi not. ⁊ in
aut. vnde sumit. C. de infan. expo. C. de rei vend. l. pactum. de ser.
non ord. c. fi. Aut nasciẽ ex matre ascriptitia patre vero libero ⁊ tũc
nat⁹ nõ liber. sed ascriptitius erit qꝛ maritus cõditionẽ sequiẽ. C.
de agri. ⁊ censi. l. ne diutius. li. xi. Regulariter em̃ vt dixi sequitur
partus quo ad cõditionem psone ventrem vt. d. l. partum. ⁊. l. mu-
lier. C. de agri. ⁊ censi. ⁊. l. bi. C. de muri le. li. xi. aut natus est quis ex
matre ascriptitia fundi vnius patre vero ascriptitio fundi alte-
rius. ⁊ tunc censeẽ natus esse ascriptitius illius cuius est pater vt
no. Spe. in ti. de feu. §. ñ. ver. quinto queriẽ. Ex hac igiẽ distinctio
ne ad casum ppositum adaptata facti notitiam habens veritatẽ
2 colligere poterit. ⁊ hec de primo. ¶ † Quo ad scḋm in quo queriẽ
an nepotes pdicti posito qḋ sint ascriptitij fundi vẽditi veniãt in
hmõi venditiõis Zcta. Breuiter dõm qḋ sic ex eo qꝛ vt apparet ex
ipsius vẽditiõis Zcta ipse Titius vendidit curiã suã oẽs ei⁹ ⁊ bo-
3 na cũ suis attinẽtijs ⁊c. † Non est aũt dubiũ bonorũ appellatione
eos nepotes: qꝛ ascriptitij sunt includi cũ bonoꝝ pprioꝝ appella
tione etiã subditi includanẽ. vt. l. talẽ. §. fi. ff. de her. insti. vbi casus
notabilis quẽ ad hoc ibi ponderat. d. Bal. ⁊ et Buil. de cu. in. l. s.
ff. de sta. ho. prut ibidẽ. d. Bal. refert. Preterea si pprioꝝ bonorũ
appellatiõe veniunt serui. vt. l. fi. in fi. C. de ver. sig. l. oĩa. §. cũ ita. ff.
de le. ñ. si est casus p locũ a speciali in. l. alũnos. C. que res pig. ⁊ in
l. allegatiõe. ff. de pig. Pari rõne veniunt ascriptitij cũ parum in
ter ambos intersit. vt. d. l. ne diutius. in fi. ¶ Ceterũ cũ vẽdiẽ fun-
dus. ⁊ si nihil dictũ sit de ascriptitijs. tñ in cõsequẽtiã ipsi in fundi
vẽditiõe includunẽ tanqꝫ ipsi sint res ab ipso fundo indiuidua. vt est
casus in. l. quẽadmodũ. C. de agri. ⁊ censi. li. xi. Si igiẽ ipsi nepotes
ascriptitij sint. ꝙ apparere põt ex dictis in dubitatiõe prima illi
per premissa in venditiõe includanẽ ⁊ nõ alias. Et hec sufficiant.

Consilium. cclvj.

1 ¶ Beneficium expectans pdit gratiam. si consequiẽ aliud quod
cum illo quod expectat de iure tenere non possit.
2 Parochia vnde dicatur.
3 Parochie ius in pluribus consistit. Et in quibus vide ibidem.
4 Presbyter q oẽs suos parochianos sepelivit non dr habere eccle
siam curatã quamuis pro eis orare teneẽ. Ratio: qꝛ mortuorum
non homo sed solus deus curam habet.
5 Iura loquentia de beneficijs cũ quis ea recipit in titulum: locũ
etiam habent cum eadem recipiantur in vicariam perpetuam.
6 Vicarij temporales in ecclesijs regulariter cõstitui non possunt.
7 Permutatio beneficij patronati an nulla reddaẽ vel annullãda
propter defectum consensus patroni. ⁊ nu. 8.
9 Consensus patroni subsequens an validet qḋ in beneficio patro
nato auctoritate episcopi factum est.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Circa primũ cõsultatiõis articulũ in quo queriẽ
nunqd p. d. Ottonẽ renũciatũ censeaẽ grã
expectatiue q ad facultatẽ acceptãdi bñficiũ curatũ eo
qꝛ post eã habitã gratiã assecut⁹ fuit ecclesiã quãdã i
tẽ incorporatã q pochialis dr. Dõm breuiter ꝙ sic. qꝛ casus est expres
1 sus de rescrip. cle. grẽ † vbi est expressum ꝙ expectãs bñficium pdit
grãm si cõsequiẽ aliud qḋ cũ illo ꝙ expectat de iure tenere nõ pos
set. Idẽ determinaẽ de pbẽ. c. si paup clericus. li. vi. Ad pbandum
aũt ecclesiã parochialẽ fore hec sunt necessaria. Prio ꝙ eadẽ locũ
habebat certis limitib⁹ cõstitutũ in quo negat popul⁹ ipsi ecclesie
2 deputatus. † Diciẽ em̃ parochia qsi pertio cure. xiij. q. i. c. ecclesias.
Vñ rector talis eccle dr populũ regere. vt i. c. i. de cap. mo. ⁊ hẽ de
3 elec. l3 cañ. li. vi. † Cõsistit aũt ius parochie i plurib⁹. ¶ Primo vt
parochiani diebus festiuis missaꝫ audiãt i pochia de parochi. c. vt
dñicis. ¶ Scḋo vt sacramẽta pcipianẽ in parochiali ecclesia. ⁊ vt
ibidem parochianus sepeliaẽ. de sepul. c. ex parte canonicorum. de
peni. ⁊ remis. c. oĩs. de sepul. cle. dudũ. §. verũ. ¶ Tertio in pstatio
ne decimarũ psonalium. xvi. q. i. c. quesisti. cũ si. ¶ Idẽ i oblationi
bus fiẽdis ⁊ recipiendis a parochiali presbytero. de cõsec. di. i. oĩs
christianus de his que fi. a prela. c. pastoralis. Preterea et in mini-
strando baptismatis sacramẽto. xvi. q. i. c. plures aũt. Hec aũt oĩa
collegit Io. an. in Rub. de parochia. in nouel. Nec ad hoc refragã
tur no. eiusdẽ referẽtis Host. in. c. qꝛ nõnulli. de cle. non resi. dicẽs.
4 † non dici habere curatã ecclesiam presbyterũ qui oẽs suos paro
chianos sepeliuit qũuis pro eis teneaẽ orare. qm̃ illi⁹ est ratio qꝛ
mortuorũ nõ homo sed solus deus curã hꝫ. In illos em̃ nõ cadit
ptãs clauiũ qũuis psint eis opera charitatis. de sent. exco. c. a no-
bis. His igiẽ pbatis manifeste colligiẽ ecclesiã ipsam parochialẽ
atqꝫ curatã. Ceterũ l3 dictus Otto se velle pbare dictã ecclesiã spe
ctare ad custodẽ eiusdẽ collegiate ecclesie nihilomin⁹ super hoc
nõ est danda sibi remissio. Ex quo em̃ pbaẽ ꝙ ipse eandẽ possidet
seu possedit. Aut possidet vt rector aut possedit vt vicari⁹ perpe-
tuus. Si possedit vt rector tũc non est dubium qḋ quãuis desierit
postea possidere nihilomin⁹ gratia prius extincta ppter cessatio
nem possidendi nõ reuiuiscit. vt est casus in. d. cle. gratie. Si aũt
possedit vt vicarius ppetuus: tũc qũuis dicam⁹ qḋ hꝫ ppetuum vi
cariũ nec rerũ ecclesie ministratio nec titulus sit vt not. gl. in. c. g.
perpetuus. de fi. instru. Itẽ qũuis dicam⁹ qḋ vbi certa portio red-
dituum ecclesiarũ daẽ vicario tũc venditio rerũ ⁊ iuriũ ptinet ad
rectorẽ ⁊ cura i habitu sed in actu ptinet ad vicariũ vt no. Land.
⁊ Io. de lig. in. c. vnico. de off. vi. ⁊ cõcludũt Moder. in. c. extirpan
da. §. qui vero. ⁊ in. c. exposuisti. de pben. ⁊ in cle. ne in agro. §. cete-
rum. de sta. mo. nihilominus tñ veritas est ꝙ iura volentia ecclã
curam animarũ hñtem per receptionẽ alterius similis vacare si il
la recipiaẽ per quẽ in titulũ locũ etiam habent si eadem recipiaẽ
5 in perpetuam vicariã. casus est in cle. vnica. de offi. vic. † Regulari-
ter em̃ iura loquẽtia de bñficijs cũ quis ea recipit in titulũ locum
etiam hñt cũ eadem recipiaẽ in vicariam perpetuam. vt p3 de of-
fi. vic. i. c. prudẽtas. de rescri. c. postulasti. Merito igiẽ text. in. d. cle.
gratie locum hꝫ cum bñficiũ quis adipiscaẽ tanqꝫ ppetuus vica
6 rius. † Nec est sibi danda remissio si diceret ipsum eam habere in
vicariam tpalem qm̃ regulariter vicarij temporales in ecclesijs cõ
stitui nõ possunt. de offi. vica. c. ad hec. xxi. q. ij. precipimus. de pre-
ben. extirpenda. §. qui vero. nec etiam valet consuetudo ꝙ allegat
inferior epõ qḋ possit in ecclesia curata instituere vicariũ ad tps
vt notãter determinat decisio rote in antiquis. cxliiij. allegãs tex.
no. in. c. i. de cap. mo. li. vi. ⁊ qḋ no. Inn. in. c. in lateranẽ. de pben.
quicquid in hoc dixerit Lapus in allegationib⁹ suis. alleg. v. Ce-
terum ⁊ si in eadẽ ecclesia cum illã fateret ad aliud pertinere intruse-
rit se iniuste censeẽ etiam gratie expectatiue renũciasse. de pben. c.
7 cum qui. li. vi. Et hec sufficiant quo ad primũ. ¶ † Quo ad scḋm
in quo queriẽ nunquid idẽ Otto censeaẽ gratie expectatiue renũ-
ciasse pp quandã parochialẽ ecclesiã in qua titulũ vigore pmuta-
tionis sortitus est. Breuiter dõm qḋ sic p text. in. d. cle. gratie. Nec
refragaẽ qḋ diciẽ ipsam permutationẽ nõ subsistere: qꝛ defecit in
eadem in principio cõsensus patroni laici qũuis em̃ lõga sit dubi-
tatio an permutatio bñficij patronati nulla reddaẽ vel annullã-
da ppter defectũ cõsensus patroni qḋ plene tractat Paul. in cle.
i. de re. pmu. ⁊ Fede. de senis in tractatu suo. de re. permu. in. xxx. q.
⁊ decisio. rote iuxta modernũ ordinẽ. dcccvj. nihilominus clarũ
est qḋ vbi cõsensus seu ratihabitio interueniẽ ex post facto ipsa p
8 mutatio validaẽ. † Hoc quidem primo patet: qꝛ roboratur ei⁹ et⁹
qui ecclesiam patronatam ingressus est sola volũtate patroni ex
subsequentẽ ratihabitione episcopi vt est casus de iure patro. c. cu
ra ergo multomagis ea validabiẽ ex subsequenti consensu patro
ni. qm̃ epõs in instituendo pcedit per modum autoritatis que de-
bet in ipsius actus celebratione interuenire vt. l. obligari. §. tuto.
⁊ no. de consue. c. cum consuetudinis. de reb. eccle. nõ alie. c. dudũ.
li. vj. Item autem quod agit patronus per viam cõsensus quem
sufficiat interuenire quãdocũqꝫ vt in. c. cum nos. de his que fiũt a
9 prela. in. c. cum sic dest. ¶ † Ceterum qḋ subsequens cõsensus pa-
troni validet qḋ in beneficio patronato factũ est autoritate epi ẽ
casus de iure patro. c. suggestum per quem hoc determinat predi
cta decisio referẽs idem tenere Host. in summa. in titu. de iure pa-
trona. §. fina. circa fi. ver. quid si ecclesia. Item etiam tenet decisio.
cccxv. Nec refragatur si dicat dictus Otto se dictam parochialem
ecclesiam assecutum non fuisse. Paria enim sunt quod ad extin-
ctionem gratie cum non fuisse assecutum vel per eum stetisse quo
minus assecutus fuerit cum haberet legitimum titulum. vt in p-
posito casu. hic est casus de preben. c. licet episcopus. libro. vj. Et
hec sufficiant.

Consilium. cclvij.

1 ¶ Sententia lata super appellatione interposita a taxatione ex
pensarum est diffinitiua: nec desinit esse diffinitiua licet ordo iudi
ciarius sit omissus. ⁊ nu. 3.
2 Sñia p quã indicaẽ purgatio an sit diffinitiua vel interlocutoria

¶ In christi

¶ In christi nomine amen.

1 DIcitur mihi †qd appellauit qs ab excessiua ta
xatione expēsarū cōmittit deinū causa
appellationis.hmōi fert sententia sub taxatiōis exces
su.queritur nunqd nulla sit interlocutoria vel diffini-
tiua.¶ Primo ex glos.ordi.in cle.vna.de sequestra.pos.quā sequi
tur do.Anto.in rubr.de re iudi.dicentis illam esse diffinitiuā sen
tentiā que principalem directe inter partes terminat questionē.
arg.ff.de re iudi.l.4.sed hec est huiusmodi:qr inter ptes terminat
principalē questionem excessus taxationis cum illa tantū de pñ
2 ti questio agitat̃ ⁊ nō alia.igitur ⁊c.¶ †Secundo idem probat̃ ex
terminatione Joan.an.in.c.qd ad consultationem.de re iudi.vbi
querens an sententia per quā inducitur purgatio sit diffinitiua
vel interlocutoria concordādo opi.Host.⁊ Inn.distinguit in mo
do pronunciandi:qm̃ pronūciatio super indictiōe purgatiōis ha
bet secū pnunciationē cōtra deficientē in purgatiōe ⁊ tūc est dif-
finitiua.Et huius est ratio:qr diffinit principalē q̃stionem terminat
inter partes.nec illā post se expectat sentētiā ab eodē iudice feren-
dam.Aut solū simpliciter pronunciat̃ super indictiōe purgatio-
nis:⁊ tūc est interlocutoria.Et huius est ratio:qr non imponit fi
nem cause:imo absolutoria vel cōdemnatoria fertur post purga-
tionem quā reus prestitit vel in qua prestāda deficit.vt in.c.cū.p.
cū si.de pur.ca.Ita igitur dicendū in proposito qd cū iudicis sen
tentia determinat super excessu taxationis directe.⁊ sic imponat
finem rei super qua principaliter litigatur merito dicatur diffini
3 tiua.†Nec dicēdum est eam non diffinitiuam:qr in eius processu
iuris ordo non seruetur:qm̃ sententia principalem directo deter
minans questionē diffinitiuā dicitur.licet in eius processu nō fue
rit iuris ordo seruat⁹.Iste est casus in cle.sepe.Et non video quo
modo de hoc possit dubitari.Illud autē certuȝ est ab excessu taxa
tionis expensarum appellari potuisse.vt no.Inno.in.c.si.versi.ta-
xatione.qd me.can.c.sepe.in versi.expensaruȝ.ad fi.de app.quād-
mo.ap.ab execu.cum in ea exceditur modus.vt patet in.d.c.qd ad
consultationem.in.c.nonit.de appella.ff.eo.titu.l.ab executore.C.
quorum appel.non rescin.l.ab executione.Et hec sufficiant.

Consilium.cclviii.

1 Sententia super taxatione expēsaruȝ prolata an dicatur sim
plex interlocutoria vel interlocutoria habens vim diffinitiue.
2 Interlocutoria super incompetentia iurisdictionis prolata:quia
habet vim diffinitiue:reuocari non potest.limitat hoc nu.4.
3 Diffinitiua sententia que dicatur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 IN presenti dubitatiōe in qua querit̃: †vtrū
sententia sup taxatiōe expēsarū
plata dicatur simplex interlocutoria vel īterlocutoria
habēs vim diffinitiue.Dicendum videt̃ prima fronte
ipsam esse simplicē interlocutoriā.qd probat̃ qr pōt per iudicem
proferentem causa cognita reuocari.vt elegāter terminat Inn.in
c.super eo.in fin.qd me.can.ridens ad.§.oportet.de iudi.qui vide
tur in contrariū.Sin autē haberet vim diffinitiue:tūc nō posset
reuocari.quoniā.c.cum cessante.⁊.c.si a iudice.⁊.l.qd iussit.cum si.
volentia interlocutorias posse reuocari nō habēt locū in īterlocu
toria habēte vim diffinitiue.qm̃ illa nullo modo pōt per proferē-
tem reuocari.vt concludit Jo.an.⁊ do.Ant.in.d.c.cū cessante.per
2 tex.in.c.significantibus de offi.dele.†vbi est expressum interlocuto
riam sup incōpetentia iurisdictionis prolatā:qr habētē vim diffi
nitiue nō posse reuocari.¶ His tñ nō refragātibus contrariū ve
rius existimo:eo qr illa dicit̃ sententia interlocutoria habens vim
diffinitiue:que quāuis id nō diffiniat ad qd principaliter est actū
tñ post se nō expectat aliā sñiam proferēdā a iudice illā proferēte.
hec est doctrina do.Ant.in rub.de senten.⁊ re iudi.ad hoc alle-
gans tex.in.d.c.significantibus.⁊ not.Jo.an.in.c.peruenit.de ap
pel.in nouel.⁊ glos.in.c.ii.sup ver.inanes.de elec.lib.vi.sed ista sen-
tentia est hmōi.vt proxime demōstrabit̃ igit̃ ⁊c.¶ Qd autē ita sic
pꝫ qr hmōi pnunciatio nō diffiniuit id qd pricipaliter actū fuit:
qr nō nullitatē ad cui⁹ declarationē principaliter intēdebat agēs
sed determinat articulū taxationis surgentē ⁊ expēsis factis in cā
nullitatis.Preterea nec expectat aliā sñiam iudicis hāc proferē-
tis post se.vt ex se pꝫ.Et sic recte theorica.d.Ant.decidit istum ca
sum.¶ Preterea dico qd ⁊ si seorsum ⁊ separatum finita omnino cau
sa principali causa taxationis denuo lī hoc.sñia sup ea plata po-
3 terit dici diffinitiua †eo qr illa diffinitiua dr que principaliter īter
ptes terminat qōnē.vt no.gl.in cle.vnica.de sequestra.pos.sꝫ ista
est hmōi:qr determinat hāc cām taxatiōis nouiter pncipaliter in
ter ptes ortā.igit̃ ⁊c.¶ Nec ob.qd nō sit diffinitiua ex eo qr ad cō
plationē nō est necessari⁹ solēnis ordo iudicij.Nō em̄ ppter illū de
d nō omissum dicet̃ nō diffinitiua illa sñia q̄ determinat qōnē pn
cipalē vt est casus in cle.sepe ṽ.sñiaȝ ṽo diffinitiuā.de ṽb.sig.Nec
refragat̃ qd hꝫ vim diffinitiue:qr pōt reuocari.ergo nō hꝫ veȝ dif
4 finitiue.†qm̄ lꝫ sñia sup incōpetētia iurisdictiōis plata a delegato
vim habēs diffinitiue nō posset reuocari l.d.c.significantibus.tñ
sec⁹ si ordinat̃ ab ordinario vt est casus singularis in.l.si pses quā

desertaȝ.C.quomodo ⁊ qñ iudex.p quā do.Bal.ibi ita limitat di
ctum.c.significantibus.Et hec est veritas.

Consilium.cclix.

1 Beneficij resignatio debet esse pura ⁊ simplex:nec valet pmis
sio annua ob id facta.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 QUia †bñficij resignatio dꝫ esse pura ⁊ simplex.igit̃
nec ei adijci pōt aliqua pactio cōditio vł mo
dus.de offi.dele.c.ex pte.el.i.ł ver.omnino.cū glo.sua hmōi
igit̃ cōuētio facta de sex florenis annuatī solnēdis do
nec ordinaret̃ aliqd bñficiū sine cura phabēda bñficij resignatiōe
facta nulli⁹ penit⁹ ē momēti.nihil em̄ valēt pactiōes facte in spiri
tualib⁹ obtinēdis cū in hmōi ois pactio ⁊ oīs cōuētio debeat oīno
cessare.dicit tex.ff.de pac.c.si.⁊.c.cū pdē.de re.pmu.quesitum.j.q.ii.
in.c.quā pio.¶ Ceterum aduertendū qd cōuētio hmōi.pmitto ti
bi dare florenos sex donec tibi puidere faciā de beneficio sine cu-
ra.vt tu l mei fauore resines tale beneficiuȝ.inducit quodāmodo
quādā permutationē de spiritualib⁹ seu beneficialib⁹ ad tēpora-
lia.Illa aūt pmutatio a iure improbat̃ vt l.c.si.⁊.c.ad questiones
de re.pmuta.⁊c.Stāte igitur nullitate obligatiōis per pmissa nō
est dubiū ipsum Joānē excōicatum ob nō solutionem dicte quā
titatis.ad quā ɔtracta obligatio nulla erat ex iniusta causa fuisse
excōicatū.⁊ igitur absq̄ dubio absoluēdū.de sent.excō.c.p tuas.
cum si.Et hec sufficiant.

Consilium.cclx.

1 Appellatio cause extraiudicialis deuoluit̃ si appellat⁹ noti-
tiā habuerit licet intimatio legitima nō fuerit.⁊ nu.4.
2 Actor ppter probabilē dubitationē format libellū alternatiuū:q
tamen regulariter debet esse purus ⁊ simplex.
3 Appellanti nō licet cū discrimine aduersarij in incerto vagari.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 CIrca ppositū thema vbi q̄rit̃ †an valuerit hmōi
extraiudicialis appellatio.scꝫ appellatio
ad sacrū ɔciliū.Aut si illud appellatiōis causaȝ audire
noluerit ad Ro.pōtificē.Dicēdū est q̄ cū probabiliter
ipse appellās potuerit dubitare.an sacrū cōciliū qd ordinariā iu
risdictionē cōseruare intēdit noluit audire causas appellatiōis i
terposite ad se q̄ pmo debebāt īterponi ad ordinariū.Igit̃ stāte
2 hmōi pbabili dubitatiōe appellatio māsit valida.†sicut in simi-
li habemus qd ppter pbabilē dubitationē format actor libellum
alternatiuū.q tñ regulariter dꝫ esse purus ⁊ simplex vt est expssuȝ
ff.quo.le.l.i.§.qr aūt.⁊ alias pbabilē dubitationē.An quis sit eli-
gēdus vel pot⁹ postulādus admittit̃ hmōi forma alias reproba-
ta.l.eligo vel postulo put pōt melius de iure valere.vt est expres-
suȝ.de postu.prela.c.i.lib.vi.Et sic nō ob.ɔclusio Jo.and.in regu
la in alternatiuis.de reg.iu.li.vi.in mercu.qui reprehēdēs.Spec.
in ti.de app.§.nūc vero ver.sed pone aliquā firmat de iure canoni
co nō valere appellationē alternatiuā.qm̄ illa decisio loquit̃ vbi
nulla preexistit dubitabilis dubitatio suadēs appellationē alter-
3 natiuā cōcipi put est in casu pposito †tūc enim nulla est ea ratio
ne:qr nō licet cū discrimine aduersarij ipsi appellāti in incerto va
gari.dicat tex.ff.de iniur.l.ptor edixit.in prin q̄ decisio maxime ve
ra est in appellatione extraiudiciali.cū enim illa sit quedā ad cau
saȝ citatio seu vocatio.vt extra de app.c.cū sit romana.circa fi.me
rito sicut ipsa citatio inualida reddit̃ sic indeterminate sit vel icer
to vt est expssum de rescrip.c.si.ff.qd vi aut clā.l.aut qui aliter.§.si
quis se denūciauerit ⁊ no.Spec.in ti.de cita.§.cōtra citationē ver.
itē qd factū est idetermīnatiue.⁊ ver.seq.Et hec est cōclusio Jo.
an.in dicta regula in alternatiuis.⁊ gl.si is cui.de offi.dele.lib.vi.
4 Et hec de primo.¶ †Quo ad scōm in quo queritur an ad induce
dā validitatē deuolutionis cause p dictā appellationē sufficiens
fuerit ītimatio dicte appellationis ita in icerto cōcepte dicto ad
uersario facta.eo tñ cōsiderato q̄ postmoduȝ dictus aduersarius
notitiaȝ habuit ipsius appellationis per conciliuȝ acceptate cau
dem autoritate commisse.Breuiter qd quāuis prima intimatio
eo quia incerta ⁊ indeterminata insufficiens fuerit ad sciendū le
gitime cause deuolutioneȝ per.d.c.si.de rescrip.cum aliis in priori
dubio allegatis tamen notitia per eum habita de appellatione p
cōciliū accepta ⁊ causa per idem commissa sufficiens est ad deuo-
lutioneȝ faciendam nō obstāte validitate prioris intimationis
Iste est casus expressus de elec.cle.causaȝ.ver.intimatio ibi enim de
cidit̃ causam extraiudicialis appellationis esse deuolutā si appel
latus illius certam notitiā habuerit licet alias intimatio fuisset
illegitime facta.Ex quo em̄ certus fuit per vnā viā frustra tracta
tur.de certificatione per aliā.de re.iur.c.eum qui certus.lib.vi.ff.
de actio.emp.l.i.ad fi.de do.promis.l.i.ad fi.Et sic apparet quod
in vim dicte appellatiōis ⁊ prefate notitie potuerit probabiliter
cōtumaciam appellati per audiētiam contra adictarū aduersus
eum pcedi ⁊ sentētia diffinitiua fit aduersus eum lata valida de
bet iudicari.¶ Nec refragat̃ q̄ procuratores ɔstituerit:qm̄ illi nū
quā legitime i forma iudicij ⁊ debito tēpore mādatū exhibere no
luerunt.⁊ sic per ho.non est quid imputetur appellanti si cum

eius procuratoribus procedere voluerit. Iuste cū procedit ex quo
sibi dubiū erat de procuratoris mādato. ff. ad treb. l. qui ita insti-
tutus. §. etiā absentis. ff. de minor. c. si vnius. §. procuratoris iuncta
gl. in ver. nō sufficiat est expressum parta fore pcuratorē nō consti-
tuere vel cōstituere & de mādato cōstare nō posse. sed est quid im-
putet appellato qui negligētē procuratorē eligit cū dicatius ma-
lam electionē in culpa fore de prebē. si epūs. li. vi. ff. de mino. l. cum
mandato. cum si. Et hec sufficiant.

Consilium. cclxi.

1 Legatus a latere an possit cōferre beneficia vacātia in sua p
uincia quorū collatio spectat ad clericos alterius prouincie.
2 Legatus maius ius habet in collatione beneficiorū q̄ episcopus.
3 Legatus ius alterius tollere non potest.
4 Clericus romanus ratiōe beneficij qđ hz in germania: subijcit
episcopo germano. In beneficiorū enī collatiōe nō attendit locus
vnde est is cui fit collatio: sed vbi beneficium est. nu. 5.
6 Inferior si negligens fuerit in cōferendo beneficio facultas confe
rendi deuoluitur ad superiorem.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu pposite cōsultatiōis prio premitto † q
qua rōne legatus de latere cōferre pōt
beneficia quorū presentatio spectat ad clericos sue lega
tioni subiectos. & sic preiudicare clerico in psentandē
& habenti instituere in institutione. de offi. dele. c. dilectus. de iure
pa. c. cū dilectos. Eadem quoqꝫ imo multo maiori pōt cōferre be-
neficia vacātia in sua puincia existētia quorū collatio spectat ad
clericos existētes in regno Frācie. & sic extra prouīciā suā quāuis
eā illa aliūde originē ducāt seu domiciliū. tū rōne beneficij siti in
puincia Alemanie subiecti censetur legato puincie Germanie q
est ibidē ordinarius. de offi. le. c. ij. li. vi. rōne etenim rei site in alte-
rius territorio sortitur qs subiectionem sub eo qui presidet terri-
torio cuius est res. de fo. cōpe. c. fane. & c. fi. C. vbi in rem actio. l. fi. cū
si. Nec obstat dicatur epūs eius dioc. in qua situ est hoc bñficium nō
posset preuenire in collatiōe eos ad quos spectat hmōi beneficij
collatio. lz bene posset supplere eorū negligētiam in cōferēdo. vt
tn. c. ij. de supplen. neg. prela. & in cle. j. eo. ti. de cōces. preben. c. ij. cuz
similibus. Ergo pari rōne nec legatus quia respōdeo hoc esse falsuz
2 †. cū maius ius habeat in collatione beneficiorū legatus quā epi
scopus ad qđ ostendendū sufficiat nūc vnū scz epi collatiōnē cō
tempto patrono factā irritā esse. vt ptz. xvij. q. vij. decreuimus. & tū
collatio legati patrono spreto erit valida & est casus de offi. le. di-
3 lectus. de iure patro. c. cū dilectus. † Nec etiā refragat gl. de pre-
ben. c. pro illorū. ver. autoritate propria & c. dicēs nō posse legatum
alteri preiudicare: iure sibi cōpetenti ex priuilegio vel alias. igitur
pariter nec pīudicare his psonis l iure cōferēdi. qz rñdeo q p hoc
q legatus cōfert semel beneficiū in prouincia sibi decreta existens
nō propter hoc censetur patrono preiudicare in iure cōferēdi. qñ
pur apud eū remanet ius cōferēdi proprietas. Hoc probo: qz non
est dubiū q legatus nō possit priuare patronū perpetuo iure pre
sentādi nec habentē instituere priuare pperpetuo iure instituendi eo
q nō pōt tollere ius alterius vt est notū. & tū nō est dubiū eū cōfer
re posse beneficiū sue puincie vacās spectans ad alterius psenta-
tionē atqꝫ etiā institutionē illis inuitis atqꝫ etiā spretis. vt in. d. c.
dilectus. qua eā rōne pōt preuenire ordinariū maiorē. s. epm in col-
latione beneficiorū puincie sue. vt in. c. j. de offi. le. li. vi. & in. l. si a se-
de. de preben. li. vi. pari quoqꝫ rōne imo maiori dz posse preuenire
aliū inferiorē cui beneficij collatio cōpetit. qđ manifeste ptz qz ad
epm oīm beneficiorū dispositio in sua dio. existentiū ptinet de iu-
re cōi. xvi. q. vij. oēs basilice. cum si. Ad iferiorē vero episcopo perti
nere non pōt nisi ex priuilegio speciali. puta priuilegio pscriptiōe
cōsuetudine vel alios non est dubiū multo facilius derogare iuri
speciali quam cōi dicit text. ff. de testa. mili. l. eius militis. §. militia
4 missus cū si. † Nec refragatur qđ dr. l. q quāuis bñficiū vacās sit
in prouincia legati: tamē clerici habētes illius collationē: sunt in
prouincia Francie. & sic non subiecti legato. Respōdeo enim q ra
tione huius beneficij siti in Germania cuius habent collationē
subiecti sunt legato qui est prouincie ordinarius. casus est in. d. c.
sane. de fo. cōpe. Ad hoc qđ dicimus clerici puta romanū ratiōe
beneficij qđ hz alibi. puta i Alemania subijci episcopo germano
vt no. Inn. in. c. cū iādudū de preben. Et huius est ratio: qz hmōi
beneficij rōne sortit ibi domiciliū. vt no. glo. lxxi. di. primatus. & in
c. qz in statutū. de prebē. & plene no. de fo. compe. postulasti. de pri-
uile. c. ex ore per Inno. de rescri. c. dilectus filius. de tempo. ordi. c.
cū nullus. li. vi. de rescrip. c. statutū. §. cum aūt eo. lib. & in. l. i. ff. ad
5 mnnicipa. p Bar. ff. de iud. in. l. heres absens. † Preterea nō at-
tēdit in collatiōe beneficiorū locus. vñ est is ad quē spectat benefi-
cij collatio. sed attēditur locus vbi situm est beneficium iste est ca-
sus expressus in cle. j. de supplen. negli. prela. & in cle. ij. co. titu. vbi
patet in negligētia eius ad quē spectat collatio beneficij in dio. al
terius deuolui facultatē conferende ad eius cuius est beneficium.
6 nō aūt ad alium cuius dioce. est collator. † Nec etiam refragat decl
sio do. Anto. in. c. ij. de cōces. preben. dicentis q in negligentia infe
rioris ad quē spectat collatio beneficij existētis in puincia nō de-
uoluitur conferendi facultas ad legatū sed ad ordinarium: qz re-
spōdeo illud esse ex eo qz facultas cōferendi beneficium pueniens
ex negligētia inferioris causat deuolutionem ad superiorem gra
datim vt ptz: qz si spectat collatio ad capitulū in ipsius neglige
tiā sit primo deuolutio ad epm. vt in. c. iz. de supplen. negli. prela.
quo negligēte deuoluitur ad metropolitanū. vt in. c. ij. de conces.
preben. tū quo data negligentia deuoluit potestas ad patriarchā
si supra se illū habebat archiepiscopus. alr vero ad papā. vt in. d.
c. licet. & in cle. si de beneficio. de preben. Idē patet ex glo. notabili
& singulari in cle. j. sup ver. dispositiōi. & super ver. prelati. de sup-
plen. negli. pla. dicenti qđ in negligētiam habentis ius presentan
di deuolui potestatē prouidēdi de beneficio gradatim. qz primuz
ad eū qui habet potestatē instituēdi deinū in ius negligētiam ad
dioc. ordinariū. Cū itaqꝫ legatus de latere in certa prouincia seu
dioc. sibi decreta maior digniorqꝫ sit diocesano seu metropolita-
no. vt est casus in. d. c. si a sede. & c. volentes. de offi. leg. & in. c. si abe-
batem de elec. li. vi. igit cōsequens est vt facultas conferēdi benefi-
ciū ob negligentiam inferioris deuoluatur gradatim. & sic primo
ad ordinarium inferioris vt est diocesanus vel metropolitanus.
deinū vero ad ordinariū superiorē. vt est legatus q maior oibꝰ est
post Ro. pontificem in prouincia sibi decreta imperiū censet ha-
bere. vt dicit tex. in. c. si abbatem. hec est enim natura deuolutiōis
vt in. d. c. ij. de cōces. preben. cū aliis supra allegatis. Secus aūt si le-
gatus inferioris collatoris preuenire vellet in collatione benefi-
ciorum nulla data in inferiore negligentia. vt est casus noster. Si
enim pōt preuenire diocesanum ad quē de iure cōmuni spectat be
neficiorū dio. collatio. vt in. d. c. si a sede. nulli dubiū q multo ma-
gis poterit preuenire alium a diocesano inferiorē ad quē nō po-
test pertinere beneficiorum collatio nisi iure speciali. puta priuile
gio cōsuetudine pscriptione vel alias vt supra dixi: qz facilius p-
statur impedimentum iuri speciali q̄ cōi vt. d. §. militia missus. &
hoc elucidat hanc questionem.

Consilium. cclxii.

1 Pronūciatio facta super expensis litis: an & qñ immutetur.
2 Iudex appellationis tūc demū in vno articulo cause pōt cogno-
scere de negotio principali: qñ bene appellatū pronunciat.
3 Qualitas beneficij. qđ quis vult impetrare an debeat exprimi.
4 Gratia noua reformatiua gratie prime an ad sui validitatē requi-
rat expressionē eorū que requirit gratia prima reformata. & nu. 5.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Quo ad primū articulū in quo querit. † an dictus
archi. Wismarch. potuerit immutare pnun-
ciationē factā sup impensis litis: an est sententia diffini-
tiua sup restitutione plata. Breuiter dicēdum qđ non
qz cū iudex p pnūciationē i principali fungit officio suo que ad
ipsum principale. vt in casu pposito solū eadē dit qua sententiaz
pfert pōt circa accessoriū expensarum nūc addere ad illaz immuta
re. ff. de re iudi. l. paulus. la. j. de appel. cū appellationibꝰ friuolis.
lib. vi. vt no. glo. dicta iura declarās. ff. de arbi. l. qz arbiter. Secus
vero est vbi p pnūciationē in aliquo articulo cause non desineret
quis esse iudex i eadē: qz tūc quo ad expēsas circa illū articulū fa-
ctas pōt supplere vsqꝫ ad finē litis. vt no. Arch. in. c. pia. de excep.
lib. vi. in ver. cōdēnans. & no. de rescri. c. ex parte. Et hec de primo.
2 † Quo ad scōm in quo qritur an commissio dās iudici appella
tionis sup certo articulo cause ptātem cognoscēdi sup illo & nego
tio principali ēt p adiectionē. & c. intelligit sub cōditiōe. s. si p eūm
appellatiōis iudicē pnūciatū fuerit bñ appellatū & male pcessuz
Breuiter dicēdū q sic qz de iure ita demū iudex appellatiōis i ar
ticulo vno cause pōt cognoscere de negotio principali. qñ appel-
latū pnūciat. de appel. c. vt debitus. alioqn remittit cognitionē
principalis ad iudicē principalē quāuis sit cōmissum simpliciter
iudici grauaminis intelligat tacite cōmissum sub cōditione pre-
missa expressum no. glo. in. d. c. vt debitus. in versi. alioquin. & in. c.
ex tenore. in ver. terminetis. de fo. cōpe. Ad hoc accedat decisio ro-
te iuxta modernū ordinē. dcxcvij. volens q cū auditori sup certo
articulo grauaminis psentantur similes cōmissiones & cernētes
totū negotiū principale directe ad eundē ipse illaruz vigore non
pōt nec debet ad aliquē actū pcedere nisi priꝰ articulo grauami-
nis expedito. Si eñ pnunciet bene pcessum & male appellatum
remittit causam ad primū iudicē cū cōmissionibꝰ pdictis. Si ve-
ro cōtra ipse cognosceret & cōmissiones pdictas mandabit execu-
tioni. Illa eñ in se habet tacitā cōditionē. s. si pnūciatū fuerit be-
3 ne appellatū & male pcessū p predicta. Et hec de scdo. † Quo
ad tertiū in quo querit an bulla restitutionis iudicari debet sur-
reptitia: eo qz in ea nō fuit mētio de valore camerario. Nec dicimr
q illud sit officiū & qđ habet vnum prioratū annexum. & sic nō fit
mentio de eius qualitate. Dicendū arbitror q sic. qz licet de iure
qs nō teneat facere mētionē de qualitate beneficiorū que quis ob-
tinet & que habet exprimere cū nouā gratiā impetrat bene no. gl.
de pben. cle. si digni tatē. tū de qualitate beneficij qđ qs vult impe-
trare dz expressio fieri. vt no. Jo. mo. in. c. & cui. de preben. libro. vi.
in nouella

in ꝯcilia.ꝛ in eodē.de rescrip.in.c.in nostra. Sequit decisio rote
4 iuxta modernū ordinē.cc.lin. ¶ †Ceterū si in gratia p q̄ ꝯfirmat
ius in beneficio quesitū vel illud angef dꝫ fieri mētio de oib⁹ quo
rū expressio fieri dꝫ in gratia ꝯfirmata.vel augmētata.vt no.gl.or
dina.in.c.ad apostolice.de prebē.lib.vi.ꝛ Archi.eo.ti.c.si motu p
prio.ergo multo fortius fieri dꝫ mētio in hac cōstitutio. gratiosa
que est totaliter renouatiua totalis iuris extīcti. Ad hoc accedat
decisio rote iuxta modernū ordinem.dcc.xviii.dicens in impetra
tiōe gratiosa neutri fieri debere mētionē de qualitate beneficij in
quo litigatur ꝛ de vacationis modo.quia noua gratia est ꝛ noua
puisio atq; nou⁹ ex illa titulus acqrit. Ita ergo ꝛ pariter i hac re
stitutione gratiosa que noua gratia est nouā dat puisionē et an
5 tiquū titulū renouat. ¶ †Secūdo qꝛ qḋ iuris est in ipsi⁹ actus no
ua cōstitutiōe idē esse censetur in ipsius actus extincti restitutiōe
seu renouatiōe.casus est.C.de nup.l.vt pponis.p quā dixit Hos.
vt refert gl.Jo.an.in.c.q̄uis.de rescrip.lib.vi.cui⁹ dictū ibi sequū
tur moderni.qḋ quēadmodū ep̄s nō pōt instituere inuito patro
no qd in ecclesia patrona depositum.ꝛ totaliter iure suo priuatū
ad eandē sine cōsensu patroni. Cū ergo noua gratia prima ad vali
ditatem sui reqrat expressionē suarū qualitatū.vt supra dixi.igit
et idē reqrit grā extīcti pono restauratoria. Et illā gl.dicti.c.q̄uis
sequunt oīs de rota iuxta modernū ordinē.dcc.q referēs ordina
tionē Greg.xi.dicit q̄ gratia noua reformatiua gratie p̄me nō re
quirit ad validitatē sui expssionē eo; que reqrit gratia prima re
formata. ¶ Rn̄deo enim illud esse ex eo qꝛ gratia reformata tēdit
ad diminutionē particularē gratie prime cōcesse vt patet de natu
ra verbi reformare.quod sonat in diminutionē nō in augmētum
vt no.gl.ordi.in ver.reformandū.c.statutū de rescrip.lib.vi. Unde
nimirū si nō reqrit expressio supradicta.qm̄ sola volūtas benefi
ciati est sufficiens ad mouēdū papā ad diminutionē iuris sibi cō
cessi. Nos vero loqmur in gratia augmētāte ꝛ renouāte inter que
ambo est diuersa ratio. Nec est dubiū qḋ falsitas eius qḋ est expres
sum dū dr tpe dicti cōmendatarij monachus fraudat⁹ fuisse vesti
tus cappis ꝛc.ad quē quidē restringit ex officio camerarie.qm̄ ex
hoc faciliter inductus fuit ad priuādū dn̄m. B.commenda reddit
ipā restitutoriā gratiā surreptitiā.vt i iurib⁹ vulgarib⁹. Qḋ aūt
papa pp̄ter illud expssū facilius cōtra dictū dn̄m motus fuit p3
ex iure dicēte qḋ pp̄ter negligētiā remouet quis ab officio sibi in
ecclesia cōmisso.de offi.archi.c.ea que de offi.custo.c.j.xviij.q.ij.c.si
quis abbas.cum simi. Et hec sufficiant.

Consilium.cclxiij.

1 Beneficium a principe concessum latissimā interpretationē
sumere debet.
2 Dictio seu quomodo stare possit.
3 Interpretatio nō seuera sꝫ benigna potius in his que ad diuinū
cultum faciunt fieri debet.

¶ Omnipotentis dei postulatio suffragio.

Petitur a me declaratio cuiusdā particule.bulle indulgētiarū ꝯcessi religiōi beate Ma
rie de mercede p redēptiōe captiuorū cuius v̄ba decla
rationē exigētia sunt hec formaliter.s.ꝛ si dictus benefa
ctor infra annū moriat dū tamē sit in statu gratie infra dictū ter
minū seu in mortis articulo constitutus vere penitens et cōfessus
ab oib⁹ peccatis suis autoritate apostolica pmaneat plenarie ab
solutus ꝛc. In quib⁹ quidem verbis illa oritur dubitatio.s.an in
illis verbis.s.seu in mortis articulo vere penitēs ꝛ confessus etiā
itelligat repetitus terminus anni prime positus in superiorib⁹
v̄bis. vt sic sit sensus qḋ tūc benefactor autoritate apostolica ma
neat absolutus.qn̄ infra annum a die elemosyne numerandū in
mortis articulo constitutus fuerit vere penitens ꝛ ꝯfessus.ꝛ qdē
1 dicēdū ego arbitror breuiter qḋ nō multiplici rōne. †Primo:qꝛ
cōcessum a principe beneficiū: put hoc est:latissimā debet interp
tationē sumere.ff.de cōstitu.prin.l.beneficiū.C.de bo.vacan.l.si quā
do.lib.x.de verb.signi.c.olim.ꝛ de dona.c.dilecti.de prebē.q̄uis.li.
vi. Et quidē interpretationē talē per quā ipsius p̄ricipis beneficiū
elusoriū nō sit beneficiati aut parui cōmodi:sed magne vtilitatis.
tex.est de priui.c.in his.ff.ad municipa.l.j.in fi. ¶ Sed si intellige
remus prefatum beneficiū seu indultum benefacientib⁹ nō aliter
debere prodesse q̄ si infra annū a die facte elemosyne illam faciēs
fuit in mortis articulo cōstitutus:parum aut nihil cōmodi ipsis
b̄nficiatis resultat ex hoc indulto dictis beneficiatis demōstrat:
qꝛ cū hoīes in sanitate existentes credāt multū in sanitate viuere:
nec aliquis est ita senex q sanus existēs nō speret se i sanitate mā su
rū cū ei sperare nō liceat neq; deceat sue psone aduersā fortunā.
ff.de ver.obli.l.inter stipulantē.§.sacramenta.ff.de ꝯdi.ꝛ de.l.cum
tale.in prin.igit vix nullus reperiret q elemosynā exhiberet i p
speritate existēs tā q̄ credēs eā sibi nō profecturā:qꝛ credēs se non
debere ꝯstitui infra annū in mortis articulo. ¶ Et si dicat qlibet
volēs elemosynā facere differt illā in tpe mortis. Respondeo qḋ
q̄uis qs quāto morte vicinior efficitur tāto solicitior ꝛ timidior
de salute aīe esse debeat.dicit tex.l.xxxvi.di.tāta.tū paucissimi repe
riunt q tunc tpis in mortis discrimine constituti eoꝝ memores

sunt q̄ ad salutē anime ptinēt.iuxta illud psalmiste. Nemo est in
morte qui memor sit tui. ¶ Humana em̄ fragilitas mortis tūc p
turbatione cogitatū suspitius est nescia.C.qui testa.face.pos.l.hac
cōsultissima.§.at cū humana. Unde dicit tex.notabilis quē enim
morbus vrget ꝛ pena terret ad verā vix veniat satisfactionē maxi
me cū filij quos illicite dilexit sunt presentes. Unde solet multos
serotina penitentia decipere.de pe.di.vlti.§.qḋ quāuis.iuxta fine
distinctionis.quāobrem nec a constitutis in prosperitate nec a cō
stitutis in morte dicta elemosyna verisimiliter pcipi poterit si in
2 terpretetur indultū hoc modo p̄misso. ¶ †Scḋo idē demōstratur
qꝛ dictio illa seu posita in premisso articulo de natura sui est am
pliatiua precedētis orationis ex regula volēte dictionē seu positā
in b̄nficijs seu fauorabilib⁹ dispositionib⁹ inducere ampliationē.
casus est de aur.ꝛ arg.le.l.si qs ita.de lega.iij.cū qs decedēs.§.si.et
no.C.de verbo.sig.l.cū quidā no.glo.lxiij.dist.in.c.ego Ludouic⁹.
in ver.seu not.Jo.an.de offi.vica.c.lꝫ.lib.vi.in nouel.no.in.c.statu
tum.de rescrip.in.vi.de tēpo.or.c.cū nullus.eo.li.de re.eccle.nō alie.
in.c si qs presbyterū.de sta.regu.c.vnico.lib.vi. ¶ Sꝫ si in eo.ver.in
telligeretur repetitus terminus anni positus in oratione priori ni
hil versicul⁹ ipse vltimus ampliaret precedētia.vt prime demon
strabit.igitur ꝛc. ¶ Quod aūt ita foret:patet qꝛ in versi.primo in
dulgetur benefactori plenaria absolutio si decesserit infra annū
a die elemosyne in statu gratie.i.qꝛ infra illū annū confessus fue
rit quo casu ecclesia posito qḋ moriēs de nouo ꝯfiteatur eā recipit
ad gratiā:qꝛ ad ecclesiasticā sepulturā et facultatē ꝯcedit orādi p
eo.de pe.ꝛ remis.c.ois vtriusq; sexus.modo si in sequētiver.intellige
ret repetit⁹ terminus anni ꝛ esset sensus.l.qḋ si infra annū a die
date elemosyne.sicut i mortis articulo ꝯstitutus fuerit vere peni
tens ꝛ cōfessus cōsequat autoritate apostolica plenariā absolutio
nem ꝛc.recte in nihilo ampliaret versiculū p̄cedētē:qꝛ vtroq; casu
decedit in statu gratie hic cōfessus fuerit infra annū a die elemo
syne instātis mortis hic infra dictū annū ante instās mortis.ꝛ sic
ad habēdā vtroq; casu plenariā absolutionē sufficiebāt v̄ba versi
culi prioris attēto qḋ in vtroq; casu illa verificāt. Unde iste vlti
mus versicul⁹ nō esset ampliatiu⁹ q̄ est ꝯtra naturā dictiōis seu.
est etiā ꝯ naturā apostolici priuilegij cū habeat qḋlibet verbū pri
uilegij esset nō debere sine virtute aliquid operādi.de leg.i.si qn̄.de
3 priuile.c.si papa.li.vi. ¶ †Tertio hāc iterptationē fieri suadet du
plex regula. Prima dicēs q in his q̄ ad diuinū cultū facere demō
strat.vt hec est.s.elemosynas dare in redēptionē captiuorū apud
infideles existētiū nō seuera sed benigna potius est interpretatio fa
ciēda.dicit tex.de priuile.in his. ¶ Scḋa sic.s.cauēdū est ne pro au
steritate interpretatiōis retrahantur hoies seu viri a fidelis impē
dendo quale hoc est.s.a fideliū captiuorū redimere a manib⁹ i
fideliū.dicit tex.de pe.ꝛ remis.c.significauit. Sꝫ si hmōi interpre
tatio admitteret retraherētur hoies a seruitio fideliū ipendēdo.
qꝛ retraherēt manus suas ab elemosyna impēdēda ex quo sibi vi
derent illa sibi nō pficere nisi infra annū a die elemosyne in mor
tis existēti articulo ꝯstitueret superi⁹ in prima rōne deductū.igit ꝛc.
puto ergo intētionē sedis apostolice fuisse illis ipsam indulgētiā
cōcedere qui moriunt a die facte elemosyne sue infra annū in sta
tu gratie.puta qꝛ illi infra illū annū fuerūt cōfessi licet nō in mor
tis instāti. Itē pariter ꝛ illos q moriunt q̄cunq;:dūm in mortis
articulo penitētes fuerit ꝛ cōfessi.ꝛ hec est benigna interpretatio
vt ex premissis demōstrat quā foret pietas ꝛ religio dictē iurisco
sulto qḋ magna ratio illa est que pp̄ter pro pietate seu religione
facit.ff.de reli.l.sunt persone.ad fi. Et hec sufficiant.

Consilium.cclxiiij.

1 Elemosyna qualiter ꝛ a quibus danda sit.
2 Charitas omnis ordinata primo a seipso suisq; incipere debet.
3 Ecclesie qualiter largiendum sit:vide diui Augustini consilium.
4 Prelati visitātes ab ecclesijs iuxta earū facultates pcurari debēt.
3 Facultas dictio vnde deriuetur.
6 Facere posse dicimur illud quod cum honestate ꝛ commode face
re possumus.
7 Clausula taliter elargiens ab omnibus peccatis suis permaneat
plenarie absolutus ꝛc.qualiter intelligatur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Dum secundo querit de intellectu horum verboꝝ.s.si qs catholicus
iuxta suā facultatē donauerit ꝛc.qḋ opus sit p elemo
syna dare.sequat qs beneficium absolutionis in dicto
1 apostolico indulto cōtento. ¶ †Breuiter dicendum verba illa in
telligi cū moderatione ꝛ ciuiliter.sꝫ nō vt plus donare teneat quā
eius facultas ꝯmode patiat. Dicit aūt eius facultas ꝯmode pati
posse:dū ita donat qḋ donatarius ipse pro se suaq; familia egens
nō remaneat. Volens em̄ elemosynā facere primo a seipso dꝫ inci
2 pere. Rōnē dicit tex.de peni.distin.in.§.q vult ordinare. †Oīs
em̄ ordinata charitas primo a seipso suisq; incipere debet.C.de ser
3 ui.ꝛ aqua.l.p̄sca.xiiij.q.v.si nō lꝫ.lxxxvi.di.non satis. †Nec em̄ reci
pit ecclesia vniuersum erogātis patrimoniū:qꝛ nō dꝫ tollerare ero
gātis filiū substātia exinanire:vt ipsa detestat. Un̄ dicit tex. Qui

eiusque vult exheredato filio heredē facere ecclesiā querat alterū q̄ suscipiat non Augustinū.xvij.q.vi.c.quicūque. Quāobrem ipse Augustinus tradēs cōsiliū honestatis illis q̄ domesticos homines ecclesie relinquere voluit sic dicit. Si quis ecclesie largiri vult id faciat qđ sepe hortatus sum.s.si vnū habet filiū putet Christū alterū si duos ipsum putet tertiū.⁊ sic de singulis. quidē verbis mensuraʒ nō impono largiri volenti quā semper seruare cogatur sm̄ quā de honestate ne domesticis preiudicet trāscēdere prohibetur. dicit tex.
4 xiij.q.ij.c.si quis irascitur. ¶ †Scđo idē probatur: qr video in simili tex. dicētes q̄ visitātes prelati debēt ab ecclesiis procurari iuxta ipsarū ecclesiarū facultates. de offi. ordi. c. cōquerente. de cēn. c. cū nuper. cū simi. Illud aūt exponitur sic.s. volumus vt visitantes prelati ita procurent vt nō que sua sunt sed Jesu christi querere videantur. Unde nō sumptuosas epulas querāt. sed cū gratiarū actiōe recipiāt qđ honeste cōpetenter fuerit ministratū. ne lōgi tēporis victum breuis hora cōsumat. ita exponit tex. de cens. c. cū apostolus. Et alibi exponitur sic. Ita volumus visitātes procurari qđ ad extremā patrimonij exinanitionē nō reducantur ecclesie rōne procurationis ad quā tenentur. x.q.iij.c. inter cetera.⁊ c. illud. Et alibi habetur qđ iuxta facultates ecclesie est determinādus numerus clericorum recipiendorū in eadem. de insti. c. autoritate. de vi.⁊ hone. cler. quoniam vt ait.⁊ in aut. vt determinatus sit numerus clericorū. cū si. Quod quidē verbū ita exponit scʒ qđ tātū penes ecclesiā remaneat qđ victu clericorū deducto ad hospitalitatem seruādā sufficiat.⁊ iura episcopalia persoluenda.⁊ ita exponit gl. de insti. c. j. Ita ergo in proposito dʒ iuxta facultatē propriā erogare. i. moderare habita cōsideratiōe qualitatis persone q̄titatis patrimonij ⁊ familie
5 ipsius elargiri volētis. †pro hoc qđ est determinatū in simili dum dicimus dotē a patre cōstitui debere filie iuxta facultatē. i. cōsiderata q̄litate persone quātitate patrimonij.⁊ numero familie. dicit tex. de iure dot. l. quero. cū post. §. gener. de leg. iij. c. cū filie. alias si filie. Considerandum enī qđ verbū hoc facultas descēdit a facio fa
6 cis. †Recte autē loquendo illud dicimur facere posse qđ cōmode ⁊ cum honestate facere possumus. ff. de verbo. signi. l. nepos proculo. ff. de v̄b. signi.⁊ insti. de iure do. l. alius. §. j. ff. de condi. insti. l. filius
7 alas si filius. Et hoc de scđo. ¶ †Dū aūt q̄rit tertio de intellectu illorum verborū. s. taliter elargiēs ab oībus peccatis suis permaneat plenarie absolutus. Dico cōsiderādū qđ hoc summus pontifex cōcedit ad plenariā absolutionē rōne impense elemosyne. Unde succedit tex. diuine scripture dicēs. Date elemosynā ⁊ omnia mūda sunt vobis. Un̄ dicit tex. qđ maxime operat in pena elemosyna. dicit. de pe. di. j. medicina. Un̄ alibi dicit tex. Elemosyna a morte liberat nō vtique ab illa morte quam christus semel sanguine extinxit.⁊ a qua nos baptisma liberauit: sʒ ab ea q̄ postmodū per delicta serpit. dicit tex. de pe. di. j. miror quāobrē iustissima est cā indulgētie huius largitio elemosyne. Dum ergo vult papa qđ plenariaʒ absolutionē cōsequat̄ intelligit qđ nedū a culpa: sʒ a pena absolutus cēseat̄ a delictis quātūcūque enormissimis. Deus enī ecclesie sue licentiā relaxādi penā peccati: sine vlla exceptiōe cōcessit. pariter ⁊ papa in persona Petri dicit tex. de peni. di. j. medicina. §. deus. Ita cōcludūt oēs post Inn.⁊ Host. de peni.⁊ remis. c. qđ aūt.⁊ c. cum ex eo. Habet enī ecclesia ⁊ eius pastor potestatem clauiū ligandi ⁊ soluēdi a Christo sibi cōcessam. de sum. tri. c. j. de peni.⁊ remissio. c. noua quedā. cū si. Cū ergo dicit qđ consequi debeat plenā absolutioneʒ intelligit̄ q̄ absoluat̄ a pena peccati totaliter nō aūt cōminutiue. puta ex peccato sentiat penā remissionis ⁊ sic tollerabiliorē tex. expressus ita hec v̄ba declarās. xiij.q.ij.c. tpa. ad fi. stat enī hoc in iure qđ q̄s a pena peccati non absoluat̄ totaliter sed diminutiue. vt q̄n elemosyne fiunt pro mediocriter bonis. tūc enī prosunt vt citius liberētur ab igne purgatorij. Si v̄o pro mediocriter malis prosunt vt minus puniant. nō tñ totaliter vt liberētur. vt dicit Aug. referēs in dicto. c. tempus.⁊ in. c. cum marthe. in fi. de celebratio. mis. Et hec sufficiant.

Consilium.cclxv.

1 ¶ Puniendi qualiter sint q̄ nuncios per legatum apostolicū ad romanum pōtificem missos in strata publica impedientes literis ad papam directis spoliant.
2 Lex vbi pro graui crimine pena mortis imponit̄: illa est regulariter in clerico pena canonica: vt a suo ordine degradatus tradatur curie seculari.
3 Plectendi qua pena sint qui literas publicas priuatasque ad alios directas aperiunt.⁊ nu. 4.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Queritur primo. †qua pena plectēdi sint q̄ nūcios per legatū apostolicū ad. Ro. pōtificeʒ missos in strata publica impedientes literis ad papaʒ directis spoliāt. Breuiter dicēdū ex hoc primo insurgere crimen lese maiestatis. non enī dubiū ex huiusmodi nuncij captione securitatem violari per impetrationē huic sacro cōcilio eiusque suppositis cōcessam. qui aūt cuique cōcessam a principe securitatē violat reus est lese maiestatis. vt est expressuʒ. ff. ad. l. iul. maiesta. l. j. circa prin. Et si dicat̄ nō subditus principi vt est legatus in crimē lese maiestatis
nō pōtest incurrere. vt in cle. pastoralis. de re iudi. Respondet̄ aduertendū ad tex. dicētē qđ ⁊ episcopus presbyter vel diaconus si q̄s peruerse aduersus principem egerit. vt hoc casu degradādus est. dicit tex. xxij.q. viij. si q̄s laicus. ¶ Scđo quidē per ipsam nuncij captionē pax ecclesie inter prelatos violat̄. q̄ aūt pacē ecclesie violāt si dignitatē militie habēt secularis vel clericalis nudādi sūt illa dicit tex. xxiiij.q. j. q̄ cōtra pacem ⁊ habet̄ in. c. si clericus de pa. te.⁊ eius violā. qđ quidē. c. alias est sub rubrica si clericus. de viola. pa. pulsetur. l. vii. feu. ¶ Tertio ex huius q̄dē nuncij captiuitate infert̄ prestatio impedimenti legatiōi apostolice. Dicit aūt tex. cuʒ qui legationē apostolicā impedit excōicat̄ dis pene fore plectendum. xciij. di. c. si q̄s aūt legationē. xxiiij.q. iij. in. c. paternarum.⁊ in. l. illi qui. Iure
2 vero ciuili penā seruitutis incurrit. ff. de leg. l. si. ¶ †Quarto consideratur omʒ illos appellari posse securitatis frequētatorū itinerum insidiosos fractores quos quidem vltimo supplicio lex damnat: vt est expressum. C. quādo lice. vni. sine iu. vin. in. l. vbi auteʒ lex pro graui crimine penā mortis imponit illa est regulariter in clerico pena canonica. vt a suo ordine degradādus tradatur curie secu lari. dicit tex. de pe. c. tue. de verbo. signi. c. nouim⁹. de iudi. c. cū nō ab homine ⁊ not. Innocenti. de accus. in. c. qualiter et quando.
3 ¶ †Dum vero secūdo queritur qua sint pena plectendi hi qui literas publicas priuatasque ad alios directas aperiūt. Breuiter teneo distinctionē Barto. dicentis qđ aut aperiuntur litere. vt aduersario mittētis ostendantur.⁊ tunc in penam incidit falsi aperiēs. ff. de fal. l. j. §. qui depositam. cū si. cuius quidem pena de iure canonico in clerico depositio. de cri. fal. c. ad falsariorū. Si vero ipse aperuit vt ipsemet videret ⁊ non alij ostēderet in penaʒ falsi nō incidit sʒ extraordinarie punitur stellionatus crimine. ad hoc de officio delega. c. cum olim magister. Hec autem est recta distinctio do. Barto. in. l. qui testamentum. ff. de fal.⁊ etiam not. ff. ad
4 sillēia. in. l. si quis tabulas. ¶ †Aduertendum etiam quid si ex huiusmodi literarum apertione aperientes consilium ineāt quo hostes Roma. pōtificis aduersus eundē inuētur in crimē incidunt lese maiestatis. vt est expressum. ff. ad. l. iul. maiesta. in. l. j. circa finē. Et hec sufficiant.

Consilium.cclxvi.

1 ¶ Consiliū generale audiri possit: cū maior pars se facit alienā ⁊ minor pars exequit̄ ordinationē alias per cōsilium generale factam.
2 Adde nu. 4. 6.
3 Contradicens sine iusta causa pro consentiente reputatur.
5 Constitutio facta a papa dicitur facta ab vniuersali ecclesia.
7 Episcopus (vt episcopus) in capitulo vnum vel duos canonicos habens in sententia sua eiusdeʒ voluntatis obtinebit: etiā si totū residuum capituli sit contra.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Queritur nunquid †maior pars vniuersitatis seu concilij vniuersalis sēa iure vniuersalis vel cōcilij faciētis alienā minor pars exequens ordinationē alias factā per cōciliū generale possit dici cōcilium generale seu vniuersitas. In quo quidem dicendū ego arbitror qđ sic. ¶ Primo quia cū vnus ordinat ⁊ alter ordinationeʒ exequitur ordināti actus tribuitur nō exequēti. hic est casus expressus.⁊ ad propositū valde notabilis. de rescrip. in. c. sup literis. Cum ergo sacrū cōciliū cōcorditer ordinauerit Auenionensib⁹ deficientibus deuenire debere ad nouā electionē. ergo executio per minoreʒ partē facta de ordinatiōe predicta toti cōcilio ordināti attribuit̄: non
2 aūt ipsi exequēti. casus notād⁹ in. d. c. sup literis. ¶ †Secūdo hoc idem manifeste determinat tex. xxiiij.q. j. c. in omnib⁹. vbi dicit Hieronymus oībus consideratis se putare nō temere dicere aliquos ita esse in domo dñi. in ecclesia vniuersali vt ipsi sint eadeʒ dom⁹ idest ecclesia de qua dr̄. Et sup hāc petrā edificabo ecclesiā meam sic. Qui aūt illi sunt certe illos quos sine ruga ⁊ macula reperim⁹. Ad idē. xxi. dist. q̄uis. de penit. dist. iiij. in domo. Sed hi sine ruga ⁊ macula esse dicūtur qui per cōciliū totū cōcorditer ordinata laudabiliter exequūtur. ergo ipsi quāuis pauci sunt dici possūt ecclesia Dei.⁊ sic generalis synodus vniuersalem ecclesiam representans.
3 ¶ †Tertio non dubium quin isti q̄uis plures iniustissime contradicentes executioni laudabiliter ordinatorū per sacrum cōcilium iuris interpretatione dicūtur consentientes ex regula volēte notabiliter cōtradicentē sine iusta causa cōsentientē reputare. ff. sol. ma. l. si cū dotem. §. eo aūt tempore. versi. sed si taliter. de his q̄ fi. a maio. par. cap. c. j.⁊ ibi no. de leg. j. l. filiusfa. §. diu⁹.⁊ ponit formaliter in terminis nostris glo. lxv. distin. sane quod etiam. c. j. not. Archi. de consti. c. j. lib. vj. Cum igitur alij quāuis facientes maiorē partē sine iusta causa minori parti ordinationem exequi volentem contradixerint. igitur iuris interpretatione cōsentientes reputari possunt. Un̄ merito dici potuit qđ tota facta generalis synod⁹ hanc
4 executionē facit.⁊ si non vere saltē iuris interpretatiōe. ¶ †Quarto qr videmus q̄ q̄uis ad actum vniuersitatis explicandum conuenire debeant saltē due partes vniuersitatis. vt. l. nominationē. ff. de decurio. libro. x.⁊ l. fina. C. de predi. curia. eod. libro.⁊ in. l. nulli quod cuiusque vniuersita. nomine. tamen ⁊ si ex his duabus partibus

tibus aliquid ordinet maior pars id pot est dici ordinatũ ab vni
uersitate vt.l.qđ maior.ff.ad municip.l.aliud.§.refertur.ff.de re iu
di.⁊ tamen non erit verũ dicere quod tota vniuersitas illud ordi
nauerit. attribuitur autem vniuersitati quia in maiori parte eius
tota representatur. Ita in proposito cum totũ cõciliũ generale re
presentetur hoc in casu in hac minori parte.tñ maior a iure conci
lij se faciat alienam ex quo negligit exequi laudabilem cõcilij ordi
nationem.vt est casus de elec.c.cum nobis olim. Pari ratione di
cendum est vt dici possit executionem ordinationis ab hac parte
quãuis minori factam a generali synodo dici factã ex quo ad eam
5 dem quo ad hunc actum ius totius synodi deuoluit pro hoc:† qꝛ
videmus cõstitutionem factam a papa dici factã ab vniuersali ec
clesia vt est expressũ de excep.c.pia.li.vi.⁊ hec ex eo quia in ipso to
ta representatur ecclesia.⁊ ideo ipsa ecclesia dicitur corporalis.i.q.
iij.si quis obiecerit.vij.q.i.scire debes. ¶ Quinto istud dicitur p
bare casus in.l.marcellus.lib.iiij.ffor.scribit qui gregem ⁊c.in pñ
ci.ff.de rei vendi.vbi est expressum:quia ⁊ si quis primo vẽdicabat
gregem capitum trecentorum postmodũ autẽ ducentorũ deficiẽ
tibus.minor pars ⁊ sic centum remãserit.adhuc tamen rõne par
tis minoris remanentis recte potest dici gregẽ vẽdicare. Ita igit
in proposito ⁊ si in ordinatione laudabili cõcilij fuerũt trecẽti.de
mum vero postea in executione maior pars ducẽtorũ defecerit re
mansitqꝫ minor cẽtum recte executio per capitulum facta dici po
terit facta per conciliũ. ¶ Ultimo text.questionem determinãs
in.l.sicut.in fi.ff.qđ cuiusqꝫ vniuer.nomi.sic dicit formaliter.scili
cet plane cum in vnũ reciderit ius vniuersitatis firmũ ⁊c.pariter
ergo imo multo magis cum in minore recidit ius cõcilij ꝓpter
iniustam aliorũ contradictionẽ exequi volentiũ rationabiliter p
synodum ordinata certe ⁊ in ipsa minore parte nedũ ius:sed etiã
6 concilij nomẽ firmũ manebit.casus est ibi in hoc rotũdus. ¶ †Ex
his manifestatur non refragari glos.de elec.c.cũ inter canonicos
⁊ in.c.apostolica.lvi.dist.dicentem factum a minori parte dici ab
ecclesia.quoniã per hoc non negat quin factum a minori.vbi ius
totius vniuersitatis adest deuolutum.vt in proposito dicatur fa
ctũ ab vniuersitate rationabiliter.stat enim quod ius vnius vni
uersitatis nedum in minorem partem.sed etiã in vnũ reciderit.⁊
in illo vno stet nomen vniuersitatis firmum.⁊ sic ille vnus vniuer
salitas dici potest.ita est casus rotundus istam questionem deter
minans in.l.sicut.in finẽ.ff.quod cuiusqꝫ vniuer.no.ẽ.allega ia ad
idem ca.si forte.lxvj.dist. ¶ Postremo aduertendũ:quia dici po
test hoc in casu non minorem partem vniuersitatis hoc executuz:
sed maiorem qđ manifeste deducitur hoc modo non debet aliter
cõsiderari papa per rescriptum ad ecclesiam vniuersalem quã eps
vnus per respectum ad ecclesiam particularẽ:sicut enim ille ope
ratur particulari ecclesie ita iste episcopatur vniuersali.dicit tex.
xxiij.dist.in nomine dñi.ij.q.vi.si quis putauerit.⁊ videmus deci
sum per Hostien.in.c.postulasti.de conces.preb.in.c.scriptũ.de ele
ctio.referẽ illius dictũ per Fede.de senis in consilijs suis consilio
primo ⁊ per Io.an.in.c.vnico ne sede vacan.lib.vi.in nouella.et in
ca collatione.de appel.eod.lib.⁊ etiam refertur in.c.pastoralis.de
7 rescrip.†quod si episcopus(vt eps)in capitulo vnum vel duos ca
nonicos habeat in sententia sua eiusdẽ voluntatis obtinebit etiã
si totum residuum capituli sit contra. Et huius est ratio:qꝛ tãtũ
habet eps(vt episcopus)quãtum totũ capitulũ.quãobrẽ vno vel
duobus ad partẽ epi accedẽtibus dicitur ibidẽ esse maior pars.
Ita igitur dicendum in papa seu eum representãtibus qđ cũ ad
eum accedant numero pauciores dicantur tñ vna cum eo ꝯstitue
re partem maiorẽ.⁊ sic facta ab his dicanẽ facta a maiori parte.⁊
sic consequenter a tota synodo. Et hec sufficiant.

Consilium.cccxvij.

1 ¶ Sententia lata pro matrimonio a qua non est appellatũ an
faciat illũ contra quem lata est haberi pro tali:⁊ an tali sentẽtia
renunciari possit.⁊ nume.2.⁊.3.
4 Confessioni coniugis quãuis sit contra matrimoniũ statur:quã
do maneat a coniuge illo qui stat pro matrimonio.
5 Probatio clarior nulla est:quam ea que ex confessione resultat.
6 Confessioni quam quis pro se facit standum non est.
7 Soboles in adulterij crimine concepta per sequens matrimoniũ
non legitimatur.
8 Matrimonium contractuz in mortis articulo an legitimationẽ
prioris sobolis inducat.
9 Naturales filij licet postea legitimi fiant:ad feudi successionẽ nec
soli:nec cum alijs admittuntur.
10 Sententia cum procuratore reuocato prolata an sit nulla.
11 Consuetudo ea sola seruãda in iudicij ordinatione atqꝫ ꝓgressu
que est in loco vbi iudicium agitatur.
12 Filio illegitimo excluso quis de iure succedat in bonis feudalib⁹.
13 Feudi alienatio sine domini voluntate quamuis prohibeatur in
ter agnatos:tamen si paternum est conceditur.
14 Ordo tertius sancti Francisci est potius quidam modus viuẽdi
quam religio ideo femina alias capax feudi per ordinẽ illius su
sceptum feudo non priuatur.
15 Religionis cuiuslibet tria sunt substantialia scꝫ castitas:obediẽ
tia ⁊ paupertas.
16 An in feudo seculari femina exclusa succedat.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Circa primũ ꝯsultationis articulũ in quo querit
1 tur†nũqd post sñiam ꝓ matrimonio latã
in pma instantia q nulla appellatiõe suspẽsa in rẽ trã
siuit iudicatã ipse Ioãnes censendus sit legitimus ma
ritus.B.mulieris Breuiter dicẽdũ arbitror qđ sic ea rõne:qꝛ vbi
sñia ferẽ ꝓ matrimonio si ab ea appellatũ nõ fuerit.⁊ sic i rẽ trã
sierit iudicatã nõ põt iꝫ ꝯtra quẽ lata est postea aduersus eã audi
ri.imo cõpelleẽ illi matrimonialiter adherere in cuius fauorẽ est
lata sñia huius qdẽ determinat gl.si.quã oẽs sequũtur in.c.lator.
de re indi. Et huius est rõ:qꝛ ex quo sñia non appellat eidẽ tacite
assentire vr̃. Itẽ ⁊ fateri verũ esse qđ in ea deducit.de re indi.c.ad
cõsultationem.C.qño ⁊ qñ iudex.l.ab eo.C.de sen.q sine cer.quã.l.
ex sñia. Ipsius aũt glossatoris autoritas fortificat ex eo qꝛ videm⁹
sñiam cõfessionẽ ⁊ iuramentũ in iure cõparari.ff.de re iudi.l.pa
2 storẽ.† In proposito aũt decisum habemus qđ si ex cõiugib⁹ quis
pro matrimonio certat illud semiplene probãti pars alterius de
tulerit iuramẽtũ illi in fauorẽ matrimonij prestito standũ est atqꝫ
matrimonialis iuri dꝫ cohabitatio.ita determinat Bar.in.l.iij.
in prin.ff.de iniu reiur.⁊ no.eo.ti.c.mulieri. Idẽ etiã ⁊ i cõfessiõe vi
demus qm̃ ⁊ si matrimoniũ de quo dubitabatur ambo cõiuges
cõfessionem palam deduxerint illud quidẽ ecclesia recipit et pro
firmo hꝫ vt est casus.de clande.despon.c.ij. Pariter ergo idem in
sñia est dicẽdũ.s.vt illi in fauorẽ matrimonij prolate stãdũ sit atqꝫ
3 ꝓ firmo teneat. Et hec de primo. ¶ †Quo ad scđm in quo querit
an in ꝑiudiciũ matrimonij ꝑ sententiã declarati stãdũ sit renũcia
tioni mulieris ipsi sñie renũciãtis atqꝫ sñiam annectẽtis se vxorẽ
nõ esse. Videt prima fronte dicẽdũ esse qđ sic ex duob⁹. Primo qꝛ
sententie pro se late licite ꝗs renũciare põt etiã si trãsitũ fecit in rẽ
iudicatã maxime si vincẽs nouerit se iniuste obtinuisse.adeo qđ
postea executionẽ petẽti obstat renũciationis exceptio ⁊ cõfessionis
iniuste victorie.hic est casus in.l.in seruitute.§.si petierit.ff.de bo.
4 lib.⁊ no. Inn.de immu.eccle.c.qꝛ pleriqꝫ. ¶ Scđo qꝛ cõfessioni con
iugis q̃uis sit ꝯ matrimoniũ statẽ qñ manat a cõiuge illo ꝗ stat ꝓ
matrimonio hic est casus singularis.⁊ ibi etiã no.glo.de despon.
impu.c.attestationes.igitur videtur qđ confessioni huius mulie
ris dicẽtis se non esse vxorẽ standũ sit in ꝑiudiciũ matrimonij cũ
ipsa cõfitens illa esset ꝗ ab initio ꝓ matrimonij sustẽtatione sta
bat illi aũt.c.attestatiões videtur cõcors fore text.in.c.si duo.xxv.
q.vi.vbi est expressum fm̃ vnũ intellectuz qđ ad inducendã separa
tionẽ matrimonij etiã quo ad substãtiam vinculi matrimonialis
recipiẽ ꝯfessio ꝯiugũ qui ꝓ matrimonio erãt iudicis officio inq
rẽte super illius illegitimitate seu tertio matrimoniũ accusante.
Et huius est ratio qꝛ ꝑsumi dꝫ qꝛ ipsi ꝯiuges nõ fuissent ꝯfessi fal
5 sum ꝯ se vt.l.si.C.ar.tu. ¶ †His tñ nõ refragãtib⁹ ꝯriũ fore existi
mo veritatẽ. Iura etenĩ ꝑme allegata loquunẽ eo casu quo ema
nat cõfessio pẽdẽte causa sup vinculo matrimoniali.⁊ sic stãte du
bietate sup legitimitate matrimonij.tũc enĩ iustũ ẽ vt ꝯfessio eoꝝ
qui ꝓ validitate matrimonij erãt cõtra matrimoniũ recipiaẽ cũ
nulla clarior sit ꝓbatio quã ea q ex cõfessiõe resultat.de proba.c.ꝑ
tuas.C.de non nu.pecu.l.generaliter.ac cũ matrimonialis causa fini
ta est ꝑ sentẽtiã in fauorẽ matrimonij ꝓlatã que i rẽ trãsiuit iudi
catam nõ videẽ iustum qđ confessio nedum vnius sꝫ etiã amborũ
cõiugũ recipi debeat cõtra matrimoniũ. Et huius est rõ qꝛ postqꝫ
causa matrimonialis finẽ accepit in matrimonij fauorẽ ꝑ sentẽtiã
trãseuntẽ i rẽ iudicatã cõiunx ꝓ qua lata fuit illi renuntiãs noui
ter incipit esse ꝯtra matrimoniũ. Tũc aũt causaz habemus qꝛ ad
cõfessionẽ nedũ vnius cõiugis.sꝫ etiã amborũ cũ ꝯ matrimoniuz
sũt puta qꝛ ipsi petũt se ꝑ iudicis sñiaz separi matrimoniũ nõ sepa
ratur etiã si cũ ipsa ꝯfessiõe ꝯcurrat rumor vicinie.hic est casus in
c.sup eo.de eo ꝗ cognouit ꝯsang.vxo.sue. Et huius est rõ qꝛ ipsi ꝯtra
matrimoniũ sunt ⁊ cõtra matrimoniũ confitenẽ nõ est dubiũ se
6 cõfiteri ꝓ se ⁊ in sui fauorẽ.† Certũ est aũt cõfessioni quã quis pro
se facit standũ nõ esse.xiiij.q.ij.in.§.i.ff.de interroga.acti.l.de etate
7 Et hec de scđo. ¶ †Quo ad tertiũ in quo qrit an sequẽs despõsa
tatio ꝯcubine ꝑ v̓ba de ꝑsenti facta ꝑ dictũ Ioãnẽ i mortis articu
lo induxerit legitimationẽ dicti Ual.dicendum breuiter qꝛ nõ eo
qꝛ vt per sequẽs matrimonium prioris sobolis inducatur legiti
matio necesse est sobolem ipsam in adulterij crimine nõ fore cõce
ptam prout cõceptus fuit dictus Ual.cũ existeret matrimoniũ i
ter Ioan.⁊.B.casus est qui filij sint legi.c.tanta.⁊ in.l.nuper.C.
8 de na.li.† Et ex hoc apparet nõ fore huius dubij declaratiõe neces
se discutere articulũ.s.an matrimoniũ ꝯtctũ in mortis articulo le
gitimationẽ iducat prioris sobolis quã qdẽ plene disputat Io.
an.in regula sine culpa.de reg.iur.lib.vi.in mercu.ponũt legiste in
d.l.nuper.⁊ in.l.sed ⁊ quesitum.ff.de liberis ⁊ posthu.⁊ per domi.
Bald.in.c.naturales.si de feu.fue.controuer.in vsibus feudorũ.
¶ Ceterum aduertendũ qꝛ cũ hoc matrimoniũ nulliter ꝯtctũ fue

rit q: primo legitimo declarato durāte.igit ex eodē legitimatio-
9 nis defectus sequi nō poterit vt est ex se notum.† Sed dico qd ꝛ po
sito sine preiudicio veritatis qd ꝑ subsequētiā matrimonij ipsa ꝑ
les legitimata fuisset nihilominus quo ad feudi successionem ha
bilis nō cēset casus enim apertus dicit sic formaliter naturales filij
lʒ postea legitimi fiant ad feudi successionem nec soli nec cū aliis
admittunt.ff. de feu.suc.cōtrouer.c.naturales.in vsi.feu.quam tex.
q: indistincte loquitur And.de isernia ibidem intelligit eūʒ de le
gitimitate ꝑ subsequētiam matrimonij.Lutius dictū p:o vltima
opinione in hoc passu.ibidē ponit Bal.quē sequi videtur ex quo
10 nō reprobat.Et hec de tertio.¶ † Quo ad quartū quo q̄rit an di
cta sniā pro matrimonio lata nulla dici possit:eo quia ꝑmulgata
extitit cū ꝑcuratore reuocato lʒ per ꝑ audientiā cōtradictarū cita
ta.Itē q: ꝛ termini in Ro.curia seruari soliti in eadeʒ seruati nō
fuerūt.Breuiter dicendū qd nō.Primo q: ad hoc qd snia cū pro
curatore reuocato ꝑmulgata sit nulla necesse est reuocationis no
titiā puenisse ad aures iudicis vel aduersarij:qm̄ si soli ad aures
ꝑcuratoris reuocatione tacētis:valet qd cū eo actuʒ est.de procu.
c.mādato.de rescrip.ex pte decani.ꝛ ibi no.C.de satis.l.vnica.ff.de
ꝑcu.l.si ꝑcuratorē absentē.¶ Leterū ꝛ necesse est qd reuocationis
notitia ad iudicem vel aduersariū cōueniat ante cōclusuʒ i causa
qm̄ si post:nō minus valet snia cū eo ꝑcuratore lata q̄ si reuocat⁹
nō extitisset.casus est de ꝑcu.c.auditis.Preterea aduertēdū qd ꝛ
validus est ꝑcessus ꝑ audientiā cōdictarū factus cū ꝑcuratore re-
uocato ꝛ reuocati loco aliū nō substituēte.paria enim sunt ab ini
tio cacitū nec ꝑ se nec ꝑ aliū defensum fuisse vel defensum fuisse ꝑ
aliū sed defensionē defecisse.casus est in.l.ij.§.defendi.ff.ex qb.cau.
in pos.ea.ꝛ.l.ne an.§.fi.ff.ex qui.cau.ma.sed si tacitus ab initio per
se nō cōparuisset neqꝫ aliū ad sui defensionem cōstituisset valuisset
ꝑcessus cōtra eū per audiētiā cōtradictarū editus vt est notum.igitur
valebit ꝛ cū facto ipsius absentis ꝛ procuratorē reuocātis defe
cit pro eo defensor.¶ Leterū defectus terminoꝝ in Roma.curia
seruari solitorum ipsam sententiam nō sufficit vitio nullitatis.eo
quia in matrimoniali causa specialiter obtinet vt plano ꝑceda
tur sine strepitu ꝛ figura iudicij.de iudi.cle.dispendiosam.Porro
ꝛ si in curia Ro.seruētur in matrimoniali causa termini in aliis
causis seruari soliti:nihilominus tū Ro.curie stilus ad curiā aliaʒ
11 nō extēdit.† Notissimi eni iuris est iudicij ordinatione atqꝫ pro-
gressu illā solā esse cōsuetudinē seruandā q̄ est in loco vbi iudiciū
agitat.casus est ff.de testi.l.fi.in fi.ꝛ no.in rub.de cōsue ꝛ in.l.cun-
ctos populos.C.de sum.tri.ꝛ in.c.illud.xij.dist.Plane attendēda
est glo.ordi.dicēs tūc ꝯsuetudinē Ro.ecclesie esse obseruandā cum
eadē illā ecclesijs aliis seruare mādat.xj.dist.c.qs nesciat.ꝛ.c.ne licet
vbi vero hec nō mandat tūc quelibet curia stiluʒ suū seruat.ita di
12 cit tex.xciij.dist.legimus.Et hec quarto sufficiant.¶ † Quo ad
quintū:in quo querit qs de iure succedebat in hmōi bonis feuda
lib⁹ excluso filio illegitimo.An ipsa mulier que est de tertio ordi-
ne beati Francisci.An vero isti alij cōsanguinei de quibus in the
mate.in hoc dico regulā fore feminas in feudo non succedere.Fal
lit quidē hoc primo nisi feudū ipsum ad certuʒ seruitiū datū fue
rit qd min⁹ decēter per feminā explicari pōt q̄ ꝑ masculū.qm̄ tūc
femina succedit masculis hic est casus notabilis in.c.si q militi.de
capitulis extraordi.quē quidē titulū pauci libri in vsi.feu.habēt.
Illud tū ad hec allegat Bal.in.l.quoties de suis ꝛ legi.Fallit scdo
cū feudū ita dat vt nulluʒ ꝑ eo seruitiū fiat:tūc enim femina suc
cedit.vt ibidē est casus.Et no.do.Bal.in.d.l.quoties.Fallit tertio
vbi feudū est exiguū.tūc enim cū ex eodem nō causetur obligatio
ad faciendā fidelitatē ꝛ ꝯsuetum seruitiū exhibitionē.vt est casus nota
bilis in.l.i.de fidelitate de capi.extraordi.quē ad hoc alle.Bald.in
c.i.§.est ꝛ alia q̄ fuit.pria cau.bn̄fi.amit.in vsi.feu.igit ꝯtr succedit
femina ꝑ dictū.c.si q.Fallit quarto in feudo iure emptionis q̄sito.
In illo eni etiā succedit femina magis ꝯsiderata natura ꝯtractus q̄
natura feu.vt refert Bal.elegāter dicere odof.i.c.i.v.decedēti.q feud.
da.pos.in vsi.feu.Fallit quinto vbi femina a dn̄o feudū redimeret
vt in.ti.quēadmo.feu.ad filiā ptineat.Fallit sexto vbi feudū femi
neū sit vel vbi spāliter cōuenit q: ad feminas trāseat ó feu.femine.
c.i.in vsi.feu.Fallit vltimo nisi dn̄s de nouo feminā inuestierit ꝯsenti
ētibus tn̄ illis q alias in feudo successuri forent.nō eni pōt dn̄s i illo
rū ꝯdictorū ꝑiudiciū aliū in feudo inuestire de alie.feud.materni
c.i.de succes.feu.c.i.§.hoc quoqꝫ.Si igit aliquo premissoꝝ casuum
ꝑdicta mulier ius hʒ in bonis feudalib⁹ valebit casu isto donatio
ꝑ ipsaʒ facta huiusmodi suis ꝯsanguineis ꝑximioribus q alias post
ei⁹ obitū fuissent in feudo successuri etiā si nō interuenerit dn̄i vo
13 luntas.† quāuis eni prohibeatur feudi alienatio sine dn̄i volūtate
inter agnatos tū si paternū est feudū ꝯcedi vt in.c.i.de alie.feu.pa
terni inuestitura.in vsi.feud.Nec validitati dicte donatiōis refra-
14 gabit † q: dicta mulier sit de sororibus tertij ordinis.ꝛ cōsequēter
tanquā religiosa in feudo nō succedet.vt.l.c.i.de vas.ꝛ milite q bel
licosa deposuit.ꝛ in.c.qui clericus si inter do.ꝛ agna.fue.ꝯtro.qm̄
respōdeo q: ille tertius ordo beati Francisci potius inducit quen
dam modū viuendi approbatū a papa quā verā religionē.vt no.
gl.de sentē.exō.cle.cum ex eo.de reli.do.cle.i.qd euidenter demon-
15 strat.† q: tria sunt substātialia cuiuslibet religiōis.s.castitas obe-
dientia ꝛ paupertas.de sta.reg.c.cum ad monasterium.Sic isti de ter
tio ordine nec cōtinentiā seruant cū habeāt cōiuges.nec pauperta
tem cū habeāt propriū nec oino possunt seruare obedientiā.quia
cū maneāt in cōiugio non habēt oino potestatem sui corporis.de
cōsan.ꝛ affi.nō debet.qua rōne Fe.de.de senis ꝛ etate in ꝯsilijs suis
cōsi.cxlv.tenuit ꝑsonas huiusmodi religiosas non censeri lʒ aliq
contra ꝛ nō bene per predicta.Nec etiam eidē donatiōi refragat
litis pendētia cui⁹ tpe facta fuerit.qm̄ illa nō impedit quominus
ius vnius ex litigantib⁹ nō potest roborari seu superinduci largi
tioni sibi facte ꝑ tertiū vel alios.de re iudi.c.abbate sane.li.vi.vbi
casus de pig.acti.l.si rē.§.fi.ff.de rei vend.l.sinaū.§.possidere.cum
fi.Nec etiā refragat quod donatio eadem causa fuerit inter pso-
nas cōiunctas ꝛ sic simulata presumatur cum cōsanguinitatis rō
presumptionē simulationis indicat.C.de presump.l.data.Respō
deo enim hoc nō esse verū nisi causa ꝑcedat que inducat fraudis
presumptionē.alias enim sola proximitas nō est sufficiēs.ff.de bo.
lib.l.penul.ff.de his qui.vt indig.l.fi.C.de bo.proscrip.l.si qs post.
hac.ver.si quid etiaʒ ꝛ ita tenet Bar.ff.de dona.l.post contractuʒ
plane interuenit in hac donatiōe iudicis coraʒ quo insinuatio fa
cta fuit presentia ꝛ decretum.iudicis autē presentia in actu psum
ptionem quantūcunqꝫ fraudis ꝛ simulatiōis excludit.C.de ꝑdi.
cur.l.i.lib.x.Ea autē insinuatio donationē hanc summā excedē
tem validā facit.C.de dona.l.sancimus.cum fi.Si autem non dei
in proposito themate aliquis ex supra relatis casib⁹ fuerit quem fe
mina succedere potuerit tūc donatio nulla est q: facta a nō habē
16 te dn̄ium.ff.de dona.l.in edibus.§.fi.¶ † Si autē q̄rit qs an in feu
do seculari femina exclusa succedat.Respōdet in feudoruʒ succes
sione primā causam esse descendētiū masculoꝝ cōsiderata gradus
prerogatiua quib⁹ deficiētib⁹ vocant collaterales.vt puta fratres
ꝛ descendentium fratrū filij deinceps vero agnati vlteriores vsqꝫ ad
gradū septimū.ad cognatos aūt feudi successio nō ptinet.ita est
casus qui feu.dare pos.c.i.§.hoc aūt sciendū.de gradi.suc.in feu.c.
i.de succes.feu.c.i.hoc autē obtinet si feudū paternū.i.non nouiter
acquisitū.quoniā si nouum nouiter querēte sine legitimo herede
masculo.i.filio decedente feudum nō ad agnatos transit sʒ ad do
minum reuertitur.vt in.d.c.de gradi.suc.c.in feu.Et hec in ꝑmis-
sa consultatione sufficiant.

Consilium.cclxviij.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 PResens cōsultatio i duo q̄sita diuidit. † Quo-
rū primū est illud.s.nunquid iuspatro
natus ecclie de ꝑ se solū ꝯsideratū in feudūʒ dari possit
Et dicendū qd nō.Istud aūt duplici considerata rōne
probat.¶ Prima q̄uis iuspatronat⁹ in aliqua vniuersitate ꝯsistēs
possit ꝑ viā accessiōis tacite in feudū dari ipsa vniuersitate infeuda
ta vt est casus expssus de iurepa.cū seculū.puta etiam in vniuersita
te aliqua alio titulo alienata in qua feudū cōsistat cū vniuersitate
ipsa feudū ipm trāsit ꝛ eo.ti.c.ex literis.ꝛ no.e.in.l.in modicis.ff.de
contrahen.empt.ꝛ in.l.si mercedē.§.si cū fundū.ff.de act.emp.ꝛ in
l.quedā.ff.de acqr.re.do.tū illud ꝑticulariter ꝛ de ꝑ se cōsideratuʒ
nō pōt infeudari.vt cōcludit In.ꝛ oēs sequunt in.d.c.cuʒ seculū.
Et hui⁹ illa est rō q: rōne patronat⁹ ius ꝑticulariter cōsideratuʒ
ꝑ vēditionis titulū trāsferri nō pōt vt est expssum in.c.i.de iurepa.
Pariter q̄qꝫ nec titulo infeudationis.Et adeo hoc verū est qd di-
xit notabiliter Io.an.in.c.i.de iure pa.li.vi.qd si vendatur vniuer
sitas in qua iuspatronat⁹ cōsistebat facta cū ea vēditione spāli de
nominatiōe iurispatronat⁹ nulla erit quo ad dictū ius hoc casu
vēditio.qm̄ cēsebunt tūc partes voluisse ius illud transferri eo ꝑti
cularī ꝯtū qd nō ꝑit ꝑ supradicta.nō aūt cū vniuersitate ꝑut po
tuissent.ꝛ sic nullus est ꝯtractus.cum deficiat in volūtate ptās.de of.
deleg.c.cū sup.C.si qs alteri vel sibi.l.multū interest.C.de dona.añ
2 nup.l.qd spōse.¶ † Scda cōsideratio est:q: rō quare iuspatronat⁹
de ꝑ se particulariter vendi nō pōt illa est vt dicit tex.in.d.c.de iu-
re q: ius ꝑdictū annexum est spirituali.vt ibidem.ꝛ in.c.quāto.de
iudi.ꝛ sic specialis pactio interueniēs super ipso habeat iudicie si
monie.que ita cadit in annexis spiritualibus sicut ꝛ in ipsis spiri
tualibus dicit textus de rerū permuta.c.quesitum.de trāsactio.c.
preterea prima questione sexta.in.§.quid vero.Pari igitur ratio
ne nec debet posse ius illius particulariter in feudū ꝯcedi.cū etiā
tūc ex natura feudi haberet interuenire pactio super prestāda fide-
litate

litate atq; etiã iuramẽtũ ⁊ sic etiã tũc cõsequẽter induceretur etiã
hoc casu labes simonie. Hoc autẽ maxime verificat̃ ex tex. r̃egule
indignũ. de reg. iur. li. vi. c. ex deligenti de simo. dicẽte indignũ esse ⁊
ab ecclesie cõsuetudine alienũ qd quis pro spirituali homagium
i. fidelitatem facere debeat. Idẽ igitur dicẽdũ in iure patronatus
qd est spũali annexum. ⁊ quod eodẽ iure censet̃ quo ipm spiritua
3 le vt in. d. c. quanto. ⁊ in. d. c. de iure. † Et si allegetur consuetudinẽ
in cuius contrarium memoria non existit introductã esse in pa
tria illa per se particulariter iuspatronatus in feudũ posse ɔcedi.
Respondetur nõ debere intelligi per cõsuetudinem illaz introdu
ci potuisse validitatẽ ɔtractus ex quo labes inducit̃ simonie ꝓut
ex predicto ɔtractu. s. probatũ est introduci. sub nullius cũ etiam
longeue aut inueterate cõsuetudinis obtentu potest in vsu cõtra
ctus introduci labem simoniacam continens. dicit tex. in. c. nõ sa
tis. ⁊ in. c. cum ecclesie. li. c. Jacobus. de simo. Et hec de. primo suffi
ciant. Ex quib⁹ cõcludit̃ dici nõ posse primogenitum filiũ in hoc
iure patronatus tanq̃ in particulari feudo succedere potuisse.
4 ¶ † Quo ad fin. in quo querit̃ nũquid hic presentatus per primo
genitũ ex illo põt capite obtinere q̃ allegat patrie esse consuetudi
nem primogenitũ vel seniorẽ in iure presentandi succedere. Dicen
dũ arbitror qd probare dictã cõsuetudinẽ generalem ante temp⁹
5 dicte p̃sentatiõis certe est valde difficile. † Est enim primũ illa con
suetudo cõtra ius cõmune quo cautũ est patroni heredes pares
esse in presentandi facultate. nõ autẽ antiquiorẽ preferri de iure pa
tro. in cle. plures. xvi. q. vlti. c. si plures. ⁊ c. filijs ac nepotibus. cum
simi. Et igit̃ ad eius prescriptionẽ requirit̃ de iure canonico tem
pus annoꝝ. xl. vt ɔcluditur in. c. fi. de cõsue. in antiquis. ⁊ li. vi. ⁊ in
c. ɔsuetudo. xii. dist. licet aliter sit de iure ciuili. vt plene. ff. de legi. l. de
quibus ⁊ in. l. i. ⁊ ii. C. q̃ sit lon. consue. Est etiam ad eius introdu
ctionẽ necessariũ q ex certa scientia patrie ⁊ nõ per iuris errorẽ illa
sit introducta. vt cõcludit gl. in. d. c. fi. Et huius est ratio q̃ cũ con
suetudo sit tacitus ppli ɔsensus. vt. l. de qua. ff. d legi. dato errore i po
pulo excluderet̃ cõsensus eiusdẽ. vt. l. si per errorẽ. cum si. ff. de iuris.
omni. iudi. Preterea probari oportuisset scdm gl. in. d. c. fin. popu
lum ꝓuincie visum fuisse consuetudine variis vicibus aio cõsuetu
dinis introducẽde ⁊ tot quidẽ actibus. ⁊ ita notoriis qd verisimi
6 liter in notitiam populi nõ contradicẽtis trãsiuerint. ¶ † Vnic⁹
autẽ actus cuius q̃uis notori⁹ nõ inducit cõsuetudinẽ vt conclu
dit Bar. in. d. l. de quib⁹. ⁊ pꝫ in. l. iii. C. de epi. audi. nisi actus ille
vnicus ⁊ notorius habuisset causam successiuã ⁊ continuationeꝫ
tpis. s. qd cõsuetudo põt ɔtra ius cõmune p̃scribi. qm̃ hic tũc act⁹
q̃uis vnicus consuetudinẽ introduceret. Iste est tex. notabilis in
c. cum de beneficio. de preben. li. vi. Foret etiã necessariũ q maior
pars populi ex habẽtib⁹ iuspatronatus visa fuerit cõsuetudine il
la vt no. gl. in. d. c. fi. Sicut eñ minor pars populi non põt facere
legẽ ita etiã nec cõsuetudinẽ. ff. qd cuiusq; vniuer. no. l. nulli. ⁊ l. pla
7 ne. cũ simi. † Esset etiã necessariũ qd stãte consuetudine nõ p̃fecte
p̃scripte actus aliqs cõtrari⁹ nõ interuenisset. qm̃ p vnicũ ɔtrariũ
interrupta fuisset atq; opus esset noua prescriptiõe cõcluditur i
d. c. fi. ⁊ in. l. nemo. §. tẽporalis. ff. de reg. iur. ⁊ d. l. de quibus. His er
go nõ deductis censet̃ anterior cõsuetudo roborata p supradicta.
Si autẽ queratur probari cõsuetudo gñalis presentationem sequẽs
certe illa p̃ntatio nõ validabit cũ sit iuris natura futura respicere
nõ preterita. de cõsti. c. fi. C. de legi. l. leges cũ si. ¶ Dũ autẽ queritur
ea ex eo qd frater senior solus i aliquib⁹ alijs ecclesijs q̃siuit ius p̃
sentandi ex prescriptione censeat̃ etiã per cõsequẽtiã in ecclesia hu
8 iusmodi de trucẽnato presentãdi ius quesiuisse. † Breuiter dicen
dũ arbitror qd nõ ea ratione. q̃ p̃scriptio velut odiosa ad sui ter
minos restringi mandat̃ adeo vt nõ vltra extẽdat̃ quã qs reperia
tur possedisse aio p̃scribendi. vt hic est tex. in. l. i. in. §. si qs. ff. de iti
ne. actuq; priua. Vnde videmus p̃scriptionẽ nõ extẽdi neq; de re
ad rem neq; de persona ad personã neq; de loco ad locũ. hec autẽ
particulariter probantur. Primo ex. c. cũ olim. ⁊ c. auditis. de pre
scrip. vbi est expressum prescribentẽ cui ius est cõmune ɔtrariũ. vt
vt in casu proposito si prescribat ɔtra epm aliqua iura sub epali iu
risdictione comprehẽsa certo in loco dioc. non intelligi in eodeꝫ
p̃scripsisse iura epalis iurisdictionis. ad idẽ tex. de cap. mon. c. di
9 lectus. ¶ † Scdo idẽ probat̃ ex. c. cũ contingat. ⁊ c. cũ i tua. de deci.
vbi est expressum prescribentem in aliena parochia contra ius cõ
mune decimas antiquas nõ intelligi p̃scripsisse decimas nouales
neq; etiã prescribentẽ in parochia aliena decimã vnius p̃dij intel
ligi prescripsisse decimã alterius in eadẽ. Vt enim dicit Inn. in. c.
tua. de deci. p̃scriptio est adeo stricti iuris. vt licet qs p̃scripserit ius
decimandi per totã parochiã vno predio excepto in illo p̃scripsis
se nõ intelligit̃. ita dicit notabiliter in. d. c. tua. ar. dicti. c. cũ contin
10 gat. ¶ † Tertio ad idem Archi. in. c. vnico. de iure patro. lib. vi. di
centẽ ex iuribus premissis probãtẽ se prescripsisse ius presentandi
in ecclesia vna ex p̃scriptione nõ intelligi ꝓbasse se habere integrã
iuspatronatus: q̃ p̃scriptio iuris p̃ntãdi: eo q est stricti iuris: per
p̃missa nõ extẽdit̃ ad alia sub patronatus iure cõclusa. licet cõtrariũ
11 sentiat Jo. an. i. c. qd alicui. de re. iur. li. vi. i mercu. ¶ † Quarto idẽ
ꝓbat̃ ex eo qd determinat Fede. de senis in consilijs suis. consilio
xxv. dicens epm prescribẽtẽ in hospitali aliquo quod nõ constat
esse religiosum facultatẽ exercendi actũ vnũ epalem nõ intelligi
12 prescripsisse exercitũ aliorũ episcopaliũ iurium. ¶ † Quinto ideꝫ
probatur ex gl. notabili in. c. odia. de re. iu. li. vi. quod allegans no.
Host. de prescrip. c. cũ officij. determinat prelatũ prescribentem in
vno loco visitationẽ intelligi nõ in eodẽ prescripsisse procuratorẽ
q̃uis sibi regulariter annexa sit. cũ hec prescriptio stricti iuris sit
⁊ visitatio sine ꝓcuratiõe põt acquiri. qm̃ si nõ posset tunc visita
tioni tanq̃ necessario accessorie intelligeret̃ prescriptũ fuisse. C. de
13 vsu. l. cos. ff. de vsuca. in. l. si aliena. §. i. ¶ † Sexto ꝓbatur ex doctri
na Inn. in. c. dilecti. de offi. arc. cuius dictum sequit̃ Egidius in
c. cũ ecclesia. de ele. dicẽtis onerosam cõsuetudinẽ ⁊ preter vel con
tra ius prescriptam. puta qd Archi. ab oibus monasterijs in suo
archidiaconatu sitis excepto vno cõsueuerit percipere. x. solidos
annuatim nõ extendi ad monasterium illud. Vnde licet cõsuetudo
foret laudabilis ⁊ nitens rationi atq; super re de facili cõcessibili
p̃scripta quo ad locũ vnum extẽderetur ad aliũ qualitatis eiusdẽ
vt est expressum. de cens. c. super eo. c. sopite. ⁊ d. c. dilecto. ad finem
14 cuius tex. sic sibi intelligit Innoc. ¶ † Vltimo idem probat̃ ex do
ctrina Inno. in. c. dilectus. de capno. dicẽtis prescriptionẽ iurisdi
ctionis p superiorẽ cõpletã in p̃sonã vnã nõ extẽdi ad p̃sonã aliaꝫ
15 eo q̃ illa strictissimi iuris ẽ ⁊ odiosa. ¶ † Nec refragat̃ p̃missis cõ
clusio Inno. in. d. c. dilectus. quẽ late declarat. d. Bald. in. l. fi. C. de
ser. ⁊ aqua. ⁊ do. An. in repe. c. fi. de cau. pos. ⁊ ꝓprie. volẽtis posses
sionẽ gñalis iurisdictiõis q̃ri. ⁊ ɔñr p̃scribi ex p vnicũ vsuꝫ iurisdi
tionale exercitũ. qm̃ illõ est ex eo q̃ iurisdictio dicit vniuersalita
tẽ ipsa vna etiã si p plures modos exerceat̃. Vbi vno mõ exercita
ta inducit possessionẽ quasi iurisdictiõis vniuersaliter. cũ qs intẽ
dit querere. ar. ff. de ser. rusti. p̃dio. l. vna est via. ff. ad tre. l. restituta.
ff. de acq. pos. l. iii. in princi. di. xij. vulgaris ⁊ etiã illud verũ est sm
Innocẽ. in. d. c. dilectus. si nullus alius erat in possessione iurisdi
ctiõis gñalis si eñ erat tũc nõ nisi i illo actu exercitũ iurisdictio
nis q̃rit̃ in quo iurisdictio est exercita vt ꝓbat̃ opinio. d. i. l. q meo
§. fi. ff. de acq. pos. Nos autẽ loqmur eo in casu quo nõ q̃rit̃ de p̃scri
ptionẽ alicuius vniuersitatis. sed de acq̃rẽdo iure p̃sentãdi parti
cularitẽr vt in particularib⁹ ecclesijs inter que lõga est differẽtia.
16 † Nec obstat p̃missis refragat̃ tex. in. c. i. de reli. do. vbi vr̃ notabiliter ꝓ
bari q eo ipso q epũs aliquo in loco probat se exercuisse ius bapti
zãdi intelligit̃ ꝓbasse sibi q̃siti etiã fuisse ius ɔsecrãdi ecclesiã eo
dem in loco cõstructã ⁊ sic vr̃ fieri extẽsio acq̃sitionis ex p̃scriptiõe
ꝓueniẽtis de iure ad ius. qm̃ hec est ibi ex eo sm Innoc. ibidẽ. ⁊ in
d. c. dilecto. q̃ locus ille de qua erat cõtẽtio erat in diocesi ipsi⁹ epi
vel saltẽ nõ cõstabat q esset in dioce. alterius. Vnde ɔñr extendo
iurisdictionẽ i actu vno ꝓbat̃ ratẽtio noua acq̃sitio iurisdictiõis
in actu quocũq; vt in. l. si stillicidiuꝫ. §. fi. ff. quẽad. serui. amit. nos
autẽ loqmur eo in casu quo cõstat iuri cõi inspecto facultatem pre
sentãdi ecclesijs oibus patronatis pertinere pariter ad heredes
oẽs. Vnde merito ɔñs est vt nõ extẽdat̃ p̃supposita p̃scriptio ad
effectũ hũc ⁊ habẽs facultatẽ presentãdi solus ex prescriptione ad
aliquas ecclesias ad ecclesiã aliã pariter cẽseat̃ habere in cui⁹ pre
sentationis quasi possessione nũq̃ solus fuit p supra plene demõ
strata. ¶ Ex quibus clare cõcluditur q q̃uis ꝓbetur hunc senio
rem solum in aliquib⁹ ecclesijs presentasse seu ius presentãdi pre
scripsisse non tñ ea prescriptio extenderetur ad ecclesiã hãc ad quã
nunquam solus presentauit. ⁊ sic huius presentationis quasi pos
sessionem nunq̃ solus quesiuit cum strictissimi iuris ⁊ odiosa sic
hec prescriptio. Et hec sufficiant.

Consilium. cccclxix.

1 ¶ Papa an possit vnum monasterium grauare qd alteri cẽsuꝫ
vel pensionem prestet: ⁊ si facit an successor possit moderare. ex nu
me. 2. 3. 4. 27.
5 Qui alio inuito potest quid facere: potest ⁊ eodem inscio.
6 Sentẽtie principis nullitas ita resultat ex defectu citatiõis: sicut
⁊ sententie ordinarij inferioris.
7 Qualitas rei agentis intentionẽ demonstrat ⁊ ex qualitate depo
sitionis cognoscimus intentionis.
8 Citatio ad esse sui exactam specificationem requirit.
9 Pensio beneficij iniusta que dicatur: ⁊ an ita debeat reformari si
cut venditio iniusta: ⁊ an petẽti reformationẽ obligat exceptio solu
tionis facte per plura tempora.
10 Excommunicationis timor an causet iustuꝫ metum: ita vt factũ
ipsius timore veniat rescindendum.
11 Excommunicatio iniusta q̃uis nõ liget apud deum: excõicatus
tamẽ parere debet ne ex superbia ligetur qui prius ex puritate cõ
scientie absolutus tenebatur. ⁊ nu. 13.
12 Excommunicatio iniusta q̃uis nõ noceat quo ad deuꝫ: nocet ta
mẽ quo ad participanda ecclesiastica sacramenta: ⁊ quo ad eccle
siam militantem.
14 Metus iustus an inducatur timore perditionis honoris ꝓprij:
15 Compromissum super re iudicata quando fieri possit.
16 Renunciantibus iura sua amplius ad illa regressus dandus
non est.

ista cõsuetudo quod ius p[at]ronatus sit p[ri]mogeniti
Valet. Card. cõs 48. quidam nobiles et

17 Sententia secūdā cū expresse est prime cōfirmatoria: ex scda victori
actio ont nō est prima: qꝛ p secundā prima sublata censetur.
18 Cōpromittere an possit abbas de reb⁹ eccle: ⁊ qd si iurauit ⁊ emo
loganit sententias arbitramētales ob quas lesa est ecclesia. ⁊ nu. 22.
19 Exemptorum locorum prelatus est papa.
20 Priuilegia seu gñales cōcessiones principis preiudicāt etiā ignorā
tibus in fauorē scientiū quib⁹ cōcessa sunt. Et hoc vt a priuilegio
differat lex que iuste ignorantem non ligat.
21 Prelatus nunq̄ ardua sine cōsensu capituli explicare debet.
23 Promissio iurata vel non iurata facit prelatus sup iurib⁹ vel re
bus ecclesie an valida existat vel non. ⁊ nu. 24. 25.
26 Eps trib⁹ interuenientibus priuilegiū vni ecclesie in alterius ec
clesie preiudicium concedere vel donare potest. Imo vnius ecclesie
iura vel dignitates alteri donare.
28 Clausula ex certa scientia: quid importet.
29 Princeps cum iustā ex causā ius alterius aufert p viā extraiudi
cialem illius non est citatio necessaria.
30 Ecclesie hoc priuilegio gaudent vt non conueniātur vltra q̄ face
re possint.
31 Redditū fundi colonarii diminutione contingente: diminui p
portionabiliter debet pensio statuta solui p respectū ad redditus
ex fundo cōmuniter percipi consuetos.
32 Deficientia facultatū superueniens iustam causam diminutiōis
onerum inducit.
33 Rasura quando vitiet literas.
34 Culpa nō est si quis illud agat quod cōiter agi licere solet.
35 Pertinere verbum latissime significationis est.
36 Rasura in loco non suspecto rescriptum non vitiat.
37 Rescriptū nō vitiat si cōtineat in se causas quarū aliq̄ false sunt
dū tamē vere sunt alie sup quibus se principaliter fundat papa.
38 Pape narratis quando statur.
39 Clericus clerici ad forū seculare trahens causam ciuilem perdit.
40 Exceptio criminis q̄ tendit ad diminutionē rei familiaris potest op
poni contra petentem beneficium: dato qd̄ super illo crimine nō
dum quis fuerit condemnatus.
41 Actio vno ex respectu cōpetēs ad faciendum quē iure suo priuari
tunc exceptio ex eodem respectu cōpetere pōt ad aliū repellēdū q
petit declarari sibi ius cōpetere quo priuandus existit.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Circa primū ꝓposite cōsultationis articulū i quo
queritur. ꝑ eiu assignatio premisse pensionis
soluēde p monasteriū sancti Antonii monasterio mon
tis maioris facta p Bonifaciū octauū nulla sit declarā
da vel saltem sacri cōcilii officio reformanda. Dicēdū pēsiōnē ipaȝ
nullitatis vitio subiacere. Quod autē ita demonstratur. s. nō est du
biū qd̄ ro. pōtifex in onerando prefatū monasteriū pēsiōe alteri lo
co soluēda. ⁊ sic diminuēdo iura abbatie. cū illā existētē liberā in
culo subiecerit obligationis ꝑpetue vti potuit duplici ratione.
2 † Primo qdē plenitudine potestatis absolute quā hꝫ sup vniuer
sa loca religiosa. de aut. ⁊ vsu pal. c. ad honorē. de peni. ⁊ remis. c. cū
ex eo. in si. ix. q. vi. decreto. in. q. vi. nullum. supᵒ eo. ix. q. iii. c. per princi
palē. ⁊ c. cōquestus. ⁊ c. nūc vero. de prebē. c. ii. li. vi. ⁊ de priuileg. si a
papa. eo. li. ⁊ in cle. i. de rei. pen. ⁊ tūc cēsendū est abbatē atq̄ cōuen
tū. s. Antonii minime citatis p̄fatū monasteriū pēsiōe p̄dicta one
rare potuisse. Hoc quidē primo ꝓbat ex differētia potestatis que
esse debet inter papā i plenitudine potestatis assumptū ⁊ episcopum vo
catū cū papa in potestatis plenitudinē vocet. episcop⁹ vero in ptē
sollicitudinis. vt. d. c. minimū. supᵒ eo. ⁊. d. c. decretio. cū si. alleg. Si er
go episcop⁹ ita demū pōt iura alicuius ecclesiastice dignitatis vel
loci religiosi diminuere illius redditus certo onere grauando vel
alias: cum hoc faciat causa cognita ⁊ illius loci vel dignitatis pla
to vocato cū viuit vel si vacet locus aut dignitas cōstituto eidem
vacāti legitimo defensore ad dictā diminutionē seu oneris impō
sitionē vocādo vt primum no. Inn. in. c. vt nostrū in gl. sup verbo
cōstituat. vt eccle. bñs. ⁊ glo. in cle. si vna. sup ver. vocatus. de re. eo
cle. non alie. Et de scdo est casus. in. c. dudū. co. ti. li. vi. igit̄ cōñs est
vt id possit papa facere non premissa citatione. Scdo qꝛ prefatuȝ
3 † Monasteriū sancti Antonii immediate ad Ro. ecclesiā noscit̄
pertinere. quēadmodū ergo de ordinata ptāte pōt papa nō voca
to ipsi⁹ abbate pro tpe vel rectore illud alteri loco religioso vnire
seu donare. ⁊ sic in cōsequētiam ōēs eius redditus ꝓut pōt episco
pus sui capituli accedente cōsensu ecclesiā aliquā ad se pertinētē
alteri loco religioso vnire atq̄ donare non citato illius rectore p
tpe. vt ē casus. in. d. cle. si vno. ⁊ in. c. pastoralis. ⁊ in. c. consultatio
nibus. de do. Igit̄ cōsequēs est qd̄ multo magis eius Monasterii
redditus pōt absq̄ citatione p̄missa soluēde pēsiōis onere aggra
4 uare. † Tertio qꝛ qua rōne pōt ex iusta causa ipse papa dignita
tē aliquam seu ecclesiam aggrauare de certo soluēdo pēsiōis onere
eius prelato inuito. vt p ꝫ. de prebē. c. extirpande. in fine per locuȝ
a contrario. ⁊ c. exposuisti. ⁊ c. vacante. Pariter quoq̄ potuit ipso
5 absente. † Si est regula qd̄ qui alio potest inuito actū facere potest
eodē inscio. ff. de reg. iur. l. qui pōt inuit⁹. Scdo quidē circa impo
sitionē p̄dictā potuit ipse Ro. pontifex vti ptāte ordinaria. s. tāq̄
ordinarius iudex. ⁊ q astringit̄ ad obseruādā iuris positiui solē
nitatē. ⁊ tūc nō est dubiū qd̄ inferēda pcū tāq̄ p iudicē ordinariū
6 sententia necessaria est legitimatio partis. † Ita cū resultat nulli
tas sue principis ex defectu citatiōis. sicut ⁊ sue ordinarii inferio
ris. hic est casus in. l. fi. C. de legi. in cle. pastoralis. de re iudi. ⁊ can.
pos. c. i. Et ꝓbat̄ p locū a spālt. in. c. cum olim. de re iudi. Cuȝ ergo
viā iudicialē regulatā ex ordinata ptāte nō autē absoluta papa i
casu ꝓposito elegerit vt prime ꝓbabit̄. igit̄ est cōñs qd̄ ꝓpter nō
7 rite factam citationē ipsa impositio pēsionis nulla fuerit. † Ipsaȝ
aūt viā iudicis cū assistētia ordinate non absolute ptātis assum
psisse demōstrat̄ qꝛ rei qualitas agentis intētionē demōstrat ⁊ ex
qualitate dispositiōis cognoscimus spēm intētionis. C. de testa. l.
nō codicillū. ff. de iure codicil. l. illud. §. tractari. ⁊ l. si palā. ⁊ quod
no. glo. ff. de iudi. l. fi. C. de epi. audiē. l. spale. Ita ergo in proposito
quā ego vocō qualitatem dispositionis demonstrat speciem intē
tionis pape illius. scȝ qd̄ voluerit procedere vt iudex ⁊ ex ordinata
ptāte nō aūt plena vel absoluta. qm̄ tūc non fuisset necesse ad impo
8 sitionem pēsiōis citari abbate vt premissa demonstrāt. † Illā aūt
citationē nō rite emanasse declaratur: qꝛ ad esse sui citatio reqrit
exactā specificationē. Unde obscura vel indeterminata nulla iudi
catur. ff. qd̄ vi aut clā. l. aut q aliter. §. si qs denūciauerit. ⁊ no. Spe
cu. in ti. de cita. §. cōtra. ver. item qd̄ facta est indeterminata. ⁊ v. seq.
allegās. c. si. de rescrip. Hoc aūt maxime verū est cū agit̄ de citatio
ne ad sniam diffinitiuā. Illa enī esse dꝫ specifica qd̄ ⁊ si illa sic ema
nasset citat te iudex ad audiendū voluntatē suā: snīa illius vigore
ꝓlata nulla foret vt elegāter determinat decisio rote ꝑ extra moder
num ordinē. dccxx. Cum igit̄ vaga fuerit Ro. pōt. ficis citatio
cū ipse vocauerit ptes ad videndū imponi finē liti qd̄ esse potuit
vel p viā diffinitiue snīe iuris ordine ꝓlate vel p viā trāsactiōis
9 vel amicabilis cōpositiōis igit̄ nulla. † Ceterū ⁊ posito qd̄ huiꝰ
pensionis rite imposita extitisset nihilominus illam reformatiōi
huius sacri cōcilii tanq̄ iniustā ⁊ excessiuā subiici euidentissime
demōstrat̄: qꝛ dupliciter ꝯsideram⁹ que sit iusta rei pēsio. Primū
consuetudinē. s. sm̄ qd̄ locari consuetū est. Ea enim est iusta rei pē
sio q̄ solita est ex ꝯsuetudine dari. casus est. C. loca. l. excepto. Se
cūdo si cōsuetudo deficiat illa nō censetur iusta etiā i re ecclesie pē
sio q̄ cōsiderata annis singulis ⁊ redacta ad annos. xx. faceret iu
stū precium ipsius rei existētis venalis hec est glo. ordi. in auten. per
petua. sup ver. iusta. C. de sacrosan. eccle. cle. que ad hoc allegat tex.
in aut. de non alie. §. si vero alicuius ecclesiastice. Cum igitur ipse
prioratus sancti Antonii ꝓpter eius vnionē ⁊ incorporationē fa
ctam dicto monasterio fuerit imposita premissa pēsio ⁊ ante hec
consueuerit locari p libris qngētis turonen. seq̄t̄ qd̄ pēsio p eodē
statuta in mile qngētis. ⁊ sic excedēs dimidiū pēsionis a consuetu
dine iustificate iniusta fit ⁊ reformationi subiaceat. quēadmodū
enim reformationi subiacet ꝯtractus venditionis cum vltra dimi
diū iusti precii circūuentio interuenit. vt. l. ii. C. de rescind. vendi. et
in. c. cū causam. de emp. ⁊ ven. ita ⁊ reformationi subiaceat pensio.
cum illa vltra dimidiū iuste pensiōis exceditur. hic est casus pnt
ibi quo ad hoc parificant̄ preciū ⁊ pensio in. l. item si precio. §. fi. cuȝ
l. seq. ff. loca. iūcta. l. ii. C. de rescin. vendi. Et hec de pēsio. Quo
ad scdm quo q̄rit̄ an sancto Antonio ipaȝ pēsionem nullā decla
rari seu reformari petenti obstēt alique solutiones volūtarie. que
iuxta taxationē premisse pensionis in preteritū facte fuissent. Et
qdē dici ē scti s Anton⁹ illa sibi nō refragari que facte sunt me
tu excōicationis ⁊ priuatiōis abbatie in quas penas ipso facto i
10 currebat. † Unde videndū nunquid excōmunicationis timor cau
set iustuȝ metum ita vt factum ipsius timore veniat rescindendū.
Et quidem questio illa posita reperitur per glossatorem. in. c. cuȝ
dilectus. quod metus causa. ⁊ ibi etiam Ioā. an. ⁊ in. c. olim. el. iii.
de restitu. spolia. ⁊ per Archi. in. c. i. de senten. excō. lib. vi. Glo. aūt
in. d. c. cū dilectus tenuit excōmunicationis timorē iustum metū
nō causare. in. d. aut. c. olim ar. istius tex. tenuit contrarium. Pri
mā opi. sequit̄ Archi. in. d. c. i. Scdam sequit̄ Host. in. d. c. cum di
lectus. Io. an. in. d. c. cum dilectus. distinctionem ponit quā omes
moderni cōmuniter sequūtur. s. qd̄ aut excōmunicatio est iusta ⁊
nō excusat. qm̄ imputandum est illi qui se talem reddidit vt pos
sit excōicari. arg. optimum. ff. qd̄ metus causa. l. si mulier. in princi.
vbi est expressum nō excusare metum cuius inferēdi sibi quis fuit
causa. Aut excōmunicatio est iniusta ⁊ excusat eo qꝛ maxia pena
est dicente tex. C. de sen. exc. Et alibi dicit tex. quod nulla maior pena
de iure canonico inferri potest q̄ excōicatio. xxiii. q. iii. in. c. corri
piantur. Alibi aūt dicit canon q nihil sic dꝫ formidare xpianꝰ q̄
separari corpori xpi. i. ecclesie quod quidē facit excōicatio. xi. q. iii.
nihil. Alibi vero tex. iuris ciuilis sic dicit. Non modica pena est i
ter hoīes esse ⁊ hoīm carere cōmercio. C. de aposta. l. hi qui sanctū.
11 Preterea excōicatio subuertit excōicati statum. Trāsit enī excō
catus de familia dei in familiam diaboli. vt dicit tex. xi. q. iii. audi.
Unde dicimus qd̄ nedum corpori sed etiā anime affert detrimētū
cū hoīem separet a deo. xxiii. q. iiii. certū. Nec ob. si dicat̄ iniustam
apud

apud deū nō ligāre cū eterni tribunal iudicis illū reū nō habeat
quē iudex iniuste cōdēnat. de re iu. cū eterni. lib. vi. q. iii. c. cui est il-
lata. q. i. ad tps. z. xxxiii. iii. c. si qs nō recte. quinimo iniuste excō-
municatiōis sniā quis apud deū nō ligātur pareat tn̄ excōicatus
ne ex superbia ligetur q priꝰ ex puritate ɔsciētie absolutꝰ tenebatur
12 dicit tex. notabilis in. §. hic z fi. vt dictū est. xiii. q. iii. ❡ †Ceterū et
si nō noceat quo ad deū nocet tn̄ quo ad pticipanda ecclesiastica
sacramēta. z quo ad ecclesiā militātē vt est expssum. de sent. excō. c.
a nobis. el grāde. z ɔcludit gl. in. d. c. si qs nō recte. Nec etiam refra
gatur qd̄ dr̄ sniā ipsā excōicatiōis medicinalis est z disciplinans
nō eradicās. vt in. d. c. medicinalis. hoc enī verū est nisi ex cōtemptu
inobediētia seu supbia excōicatio ipsa proueniat. xxiii. q. iii. nō est
dū in fi. ❡ Cū igitur in pposito casu adsit timor excōicatiōis iniu-
ste. vt prime demōstrabitur. igitur sequitur qd̄ iustus ob hoc interafine
13 tus. †Quod aūt iniuste excōicationis foret timor pbatur qr quis
excōicatio in proposito casu iusta foret ex ordine z ex animo pfe
rētis tn̄ iniusta erat ex causa. Nō enim ob hoc excōicari debuisset
qd̄ soluere cōtēpsisset impoderatā pēsionē ipsi Monasterio valde
nociuā. cū in eo detur prelatus. vt meliorē nō deteriorē ecclesie cō-
ditionē faceret. Stat aūt hoc sniam excōicatiōis iniustā esse ex or
dine atqꝫ aīo pferētis. Iniustā vero ex causa. dicit tex. ii. q. iii. si er
14 go. †Nec dixerit quisquā timorē priuationis abbatie iustum me
tum nō inducere. qm̄ timor mutationis status vel perditiōis ho
noris proprij iustū metū inducit ff. qd̄ metus cā. l. isti quidē z no.
gl. in. d. c. cū dilectus. in ver. nec metu mortis. Ex his ergo quo ad
scdm̄ cōcludit qd̄ hmōi solutiōes per monasteriū facte iusto ad
id inducēte metu eidē obesse nō debeāt. C. qd̄ me. causa. l. ii. ff. de cō
di. ob tur. cau. l. si ob turpē. cā si. ❡ Quo ad tertiū in quo querit
an vnius iudicis z due arbitrales sniē que inter partes pdictas
late dicunt atqꝫ emulgate ipsi sancto Antonio afferāt piudiciū
In hoc dicendū primo qd̄ snīa prima per cardinalē vt p iudicē de
legatū lata aduersus ipsum sanctū Antoniū allegari nō potest
duplici consideratione. ❡ Primo qr aduertēdū qp post hāc sentē
tiā q lata inter monasteria sancti Antonij z mōtis maioris trāsi
tū fecerat in rē iudicatā. cōpromissum fuit p eadē monasteria in
quosdā qui rursus determinarent cōtentionē iam alias ex diffini
15 ta re iudicata terminatā. †Ut ergo dicamus ipsum cōpromissum
z ɔñr laudū extitisse est necessarium. s. qd̄ rei iudicate renunciatū
sit. cū de re iudi. denuo cōpromitti nō possit nisi illud renūcietur
vt nouiter de lite cognoscatur prout renunciari pōt. vt in. l. seruitu-
te. in. §. si petierit. ff. de bo. lib. z. l. acta. in glo. ff. de re iudi. hic est ca
sus fm̄ vnum intellectū. de arb. c. exposita. Et concludunt oēs do
ctores iuris ciuilis faciēdo argumentū de trāsactione que supra
re iudicata non cadit ad cōpromissum. in. l. elegāter. ff. de cōdictio.
indebiti. z in. l. post rem. ff. de transac. in. l. si diuersa. z. l. si causa co-
gnita. C. de transac. Et si sic tunc ex quo premisse sentētie per par-
tem in cuius fauorē lata est ɔñs est vlterius illam allegare nō pos-
16 sit †renunciantibus enī iura sua amplius ad illa regressus dādus
nō est. ff. de edi. edic. l. querit. §. si venditor. cū si. ❡ Scda considera
tio est. qr posito qd̄ cōpromitti potuisset absqꝫ eoqꝫ potuisset sniē
predicte renunciari. nihilominus ex quo ipsa sentētia arbitralis
est simpliciter confirmās sniam primā iudicialem sequit qd̄ ipsa
prima p nouationē scde confirmātis sublata est. z sic qd̄ est subla-
tum nō est amplius allegabile. Probatur ista ɔclusio pmo ex ca-
su in. l. furti. in princ. ff. de his q no. infa. vbi est tex. rotundus qd̄ si
fertur in causa appellationis snīa scda pnuncians appellationē
iniustam cōfirmansqꝫ simpliciter primā hodie. i. p scdam sentē-
tiā cōfirmationē quis dānatus censet: nō aūt retro. i. p primā cō-
firmatā. z sic est ibi expssum qd̄ prima z eius effectus sublate sunt
17 Unde dicūt glossatores iuris vtriusqꝫ s. z in. c. pastoralis. §. preter
ea. z in. c. corā dilecto. de of. dele. z in. l. si quis priorē. ff. ad tre. z in
sti. q. mo. testa. infir. §. posteriore. z in. l. cos. C. de ap. z etiam not. in
l. tale pactū. §. qui pcurauit. ff. de pac. z in. l. i. ff. de re iudi. Qd̄ cum
scda snia expsse est prime cōfirmatoria ex scda victori actio datur
nō ex prima qr per scdā in prima sublata censet. Si igitur hic dici
mus in scda snia cōfirmatoria iudicis. Pariter idem dicendū in
scda cōfirmatoria arbitri. cū arbitria regulariter in instar iudi
ciorū redacta sunt. ff. de arb. l. i. z cū ex emologata atqꝫ iurata snia
arbitri. ita actio datur sicut ex snia iudicis. C. de arb. l. cū antea
18 z. l. ne in arbitris. z no. plene. eo. ti. c. per tuas. ❡ †Tria aūt eūdē-
ter ostendunt arbitrales sententias dicto Monasterio preiudi-
cium non afferre. Primū qr cū dicatur Monasteriū ipm sancti
Antonij cōpromittētis exemptū z Romane sedi immediate sub
iectum: ɔñs est vt sine consensu romane sedis nō potuerit cōpro-
mittere in ipsius Monasterij preiudicium. hoc est qd̄ expresse no.
Host. in nouel. de arb. c. cum tpe. super ver. licentiam dicentē iurā
tem nō alienare Romano pontifice incōsulto prout cōiter iurāt
exempti nō posse cōpromittere pariter eo incōsulto ne per viam
arbitri contingat alienationē fieri. Ad idem determinatio Spe.
in ti. de arb. §. sed queritur ver. sed nunqd vasallus. qui omnes ex
presse tenent per tex. dicti. c. peruenit. iūcta glo. Rectorem etiam
Ecclesie secularis nō posse compromittere in perpetuum ecclesie

preiudiciū nō accedente sui superioris consensu legitimo. qua ra-
tione idē dicendū est in abbate z conuētu Monasterij cui Mo-
nasterium obligare absqꝫ permissu sui superioris. qui hoc casu pa
pa est z immediatus pp ter exemptionem nullatenus licet: vt est expres
19 sum. xii. q. ii. c. abbatibus. xvii. q. iiii. in venditionibus. †Exēptorū
enī locorū pprius platus est papa. Ad hoc de pri. c. ancthoritate. §. i.
lib. vi. z no. gl. in cle. i. in ver. propriam. de re. ecc. nō alie. z adeo hoc
verū est qd̄ quis ad qd̄ Abbates spectēt Ecclesie pleno iure tn̄ ipsi
nullas vnire nō possunt vel vnā alteri subijcere autoritate ppria
cū hoc sit episcopale. de excess. prela. sicut vnire. vbi hoc not. Inno.
z no. glo. in cle. si vna. sup ver. episcopum. de re. eccle. non alie. z no.
20 cle. ne in agro. §. ad hec. de sta. mo. ❡ †Scda ratio est: qr hꝫ mona-
steriū ipm piuilegiū singulare autoritate sedis aplice ex certa sciē-
tia ɔfirmatū: quo cautū est p Abbatē z conuentū sancti Antonij
monasteriū obligari nō posse sine ɔsensu capituli generalis q qui
dem in proposito casu non interuenit. Et si dicatur priuilegium
hoc non preiudicare cōtrahentibus cū ipso Monasterio illud-
qꝫ ignorantibus. cum per hoc posset via fraudibus aperiri. Res-
pondetur quod priuilegia seu generales concessiones principis
preiudicant etiam ignorantibus in fauorem sientium quibꝰ cō-
cessa sunt: z hoc vt a priuilegio differat lex q iuste ignorantem nō
ligat. Iste est casus expressus in. c. qui a cūctis. ver. nec obstaret. de
21 cōce. preb. li. vi. ❡ †Tertia est rō: qr dr̄ cōpromissū p procuratores
cōstitutū a solo Abbate sine ɔuētus consensu. tunc sic. Aut bona
monasterij cōia psine sunt Abbati z cōuētui. z tūc quis regula-
riter l bonis ita cōibꝰ pōt prelatꝰ agere z cōuenire p se vel procu-
ratorē sine cōsensu cōuentus. vt e. t no. Inno. quā cōiter sequūtur
doc. in. c. edoceri. de rescri. licet aliter glo. senserit ibi. z in. c. causam.
de iud. z in. c. i. de procu. z in. c. si. v. q. iii. tn̄ hoc fallit in arduis. In
illis enī necesse est prelatū habere cōsensum capituli. z iste scdm̄ in-
tellectū Inno. est casus in. c. i. de peu. Nunqꝫ enī ardua dꝫ prelatus
sine capituli cōsensu explicare. de dona. c. pastoralis. de his q fiunt
a prela. c. quāto. z. c. nouit. Aut bona sunt diuisa inter conuentū
z abbatē quo ad administrationē z tūc etiam quo ad se pertinet
potest Abbas: cū hmōi sit arduum negotium procuratorē cōsti-
tuere sine consensu cōuentus p regulā. d. c. quāto. et dicti. c. nouit.
nec etiā quo ad conuentum. vt est casus in. d. c. edoceri. in fi. ex his
ergo quo ad tertiū concluditur premissas sententias ipsi Mona
22 sterio nullatenus refragari. ❡ †Quo ad quartū in quo querit an
presupposita dictarum sententiarū validitate: nihilominꝰ potest
monasterium ipsum ex euidentissima z enormi lesione aduersus
eas restitutiones in integrū implorare: quis psupponatur qua-
driēniū fuisse elapsum. Dicēdum arbitror qp sic: qr sicut contra
cōtractus ex quibꝰ resultat enormis lesio ecclesie restituitur. vt in
c. i. de resti. in inte. z in. c. ad nostram. de re. ec. non alie. Item z sicut
contra sententias iudiciales aut arbitrales. vt in. c. cum ex literis.
z. c. Ecclesia. de in inte. resti. et in. l. si minor viginti quinqꝫ annis fi
liofamilias. §. minores. ff. de mino. vbi casus sumpto argumento
de minore ad ecclesiam. ita etiā vr̄ restitui debere aduersus sniam
arbitratoris: cū illa dicatur quasi trāsactionis ɔctus. vt in aut. de
iud. §. si vero cōtigerit. C. de iudi. Nec huic cōclusioni refragatur si dr̄
pdictas snias per Abbatē fuisse legitime emologatas: qm̄ ista sua
emologatio etiam iurata nō tollit ecclesie bñficiū restōnis in inte
grum fm̄ glo. or. z no. in. c. i. in ver. ɔctum. de in inte. resti. li. vi. quā
sequitur do. Bald. in. l. generaliter. C. de re. cre. z no. Host. in summa
23 sua. in ti. de in inte. resti. §. in qbus veratē in ɔctibus. ❡ †Dum enī
querit an promissio iurata vel non iurata quam fecit platus sup
iuribus vel rebus ecclesie valida existat vel non. Hostie. z Abbas
in. c. cum venissent. de insti. videntur in hanc distinctionē inclinare.
s. qd̄ aut prelatꝰ indebite iura ecclesie alienat sine iuramēto. z tūc
potest ipsemet contrauenire illa repetendo. hoc est expressum. de
re. ec. non alie. c. si quis presbyterum. Aut alienant cum iuramento.
et tunc si in sua promotione iurauit non alienare illud iuramen-
tum primum preiudicat huic scdo. Unde cōtrauenire potest ipso
secundo nō refragante ad hoc tex. de iureiuran. c. intellecto. z qd̄
no. glo. optima eo. ti. c. licet mulieres. lib. vi. Aut non precessit iu-
ramentum de non alienando. z tunc iuramētum astringit eum
ad non contrauenienidum. dummodo per alium possit ecclesie cō
suli. hic est casus in. d. c. cum venissent. de insti. Si aūt per alium
ecclesie consuli nō possit tunc ipse licite cōtrauenieret. nec ex suo iu
ramento preiudicatur ecclesie. quia tūc iuramēta seu periuria po-
tius sunt dicenda que per prelatum contra vtilitatem sue ecclesie
24 attendantur. dicit tex. not. de iureiuran. c. sicut nostris. †Huic ta-
men distinctioni refragari videtur predicta gloss. in. c. i. cuius sen
tentie: vt dixi accedit Host. z Bal. dicēs qd̄ quāuis iurauerit pre-
latus in contractu nō contrauenire nec restitutionem postulare
nihilominus data lesione ecclesie iuramento non refragante re-
stitutionem postulare potuerit. Cum enim prelatus sit admini-
strator ecclesie nō potest proprio se astringere iuramento ad non
administrandum. quemadmodum enim non potest sponte a se
abdicare titulum prelature. de renunciatione. capitulo quod in
dubijs. ff. de officio presidis. lege legatas. ita non potest titulo re

Sine con[...]
Vid. Abb[...]
sitive con[...]
dā Coram
Rota

manēte se obligare ad iura ecclesie nō administrāda.p hoc tex. de
iureiu.c.veniēs.scdm vnū intellectū.vbi pz prelatū iuramēto non
astringi quo minus iura ecclesie tueat. Uñ do. Ant.in. d.c.cum ve
nissent.ponit distinctionē.s.qd aut preiudiciū plati separabile est
a pīudicio ecclesie.z tūc iuramentū prelatū obligat quaten⁹ sibi
preiudicat.hic est casus in.d.c.cū venissent.vbi patet qd iuramen-
tum per Archidiaconū prestitū quo promisit nō exercere in eccle-
siis quibusdā ius instituēdi psonas i bñficiis.aut ius custodie va-
cantiū ecclesiarū.q quidē ambo ad dignitatē archidiaconalē spe-
ctare dicebant.validū est z psone ipsi⁹ plati donec vixerit preiudi-
caret.sz nō sue dignitati.cū vt ex se liquet hoc casu pīudiciū eccle-
sie separabile est a pīudicio plati.ad idez tex.not.in.c.simili.§.itē si
electus de capitu.cōra.in vsi.feu.vbi pz q: si prelat⁹ feudū habens
ad mēsam ppriā ptinēs delictū cōmittat ꝯ dñm ex eo preiudiciuz
sibi infert:q: illud auferē sibi in vita nō aut dignitati.q: post ei⁹
obitū ad dignitatez redibit feudū. Ad idem qd no.ff.de trāsac.c.
veniens.vbi pz qd si ex trāsactiōe sua ledat platus facta in bonis
ad mēsam propriā pertinentibus illa sibi preiudicabit in vita sua
nō aūt post eius mortē dignitati nisi stante trāsactione nō posset
onera ecclie substinere ppter redditū diminutionē. qm̄ tūc ec-
clesie noie conueniri poterit.vt no. Host.in.d.c.veniens.z pbat in
d.c.cū venissent.d.c.sicut nostris.aut preiudiciū prelati non est se-
parabile a pīudicio ecclesie.z tūc cōtract⁹ iurat⁹.qui in dānū ecclie
tēdēs valid⁹ nō censet.qm̄ nō iuramētū sz piuriū esse censet.qd per
platū in ecclie dānū noscit esse pstitū in.c.si cū nostris. vbi est text.
expressus.ad idē tex.optimus.de arbi.c.puenit.iuncta glo.sup ver.
25 huiusmodi occasione. ❡ †Ex quib⁹ patēter cōcludit iurata emo-
logationes predecessoris huius abbatis moderni ecclesie dānū in
ferre nō potuisse quo minus modern⁹ abbas ope restitutiōis in
integrū dōt cōtrauenire nec similiter petitioni restitutiōis refra-
gat lapsus quadriēnii.qm̄ vbi psupponitur enormis z euidentis-
sima lesio:prout in casu pposito:tunc excludit ecclesia ope restitu
tionis per lapsum pdictū.ita est casus in.d.c.i.in fi.de resti.in inte.
lib.vi.qnē ibi exponit ita gl.si.in fi.quā sequitur do. Ant. l.o.c.ad
nostram.vt.d.c.cū ex literis. Et hec de quarto. ❡ Quo ad quintū
in quo querit an modificatio dicte pensiōis per Bonifaciuz im-
posite facta per duos ei⁹ successores summos pōtifices ipsi sancto
Antonio suffragetur. Dicēdum arbitror qd sic.presupposita tali
redditū diminutione qua stante ipsiuz monasteriū nō sufficeret
ad soluēdam primam pensionem z sustinendum simul onera mo
nasterii. Ad hoc dicēdum moueor primo ex no.docto.cōiter quaz
ibi sequit z corroborat do. Anto.in.c.preterea.de iure patro.deci-
dentiū in simili qd si census a diocesano in fauorē patroni tēpore
fundationis impositu⁹ ecclie fundate in tm̄ ecclesiā onerat qd si sol
uat nō possit necessitatib⁹ ecclie seu sustētatiōi pibyteri subueniri
tūc patroni cēsus diminui dz z moderari. Allegāt ad hoc primū
tex.in.c.i.de consue.vbi est excessiuum tolli debere vel moderari con-
suetudines ecclesiis grauamē excessiuū imponentes pari igit ra-
tione censuū impositionē. Allegant secūdo tex.de deci.c.suggestū
vbi est expressum ius prescriptū apostolicū vni Ecclesie cōcessuz
in alteri⁹ Ecclesie grauamine nedum moderari seu reformari de
bere sed etiaz in totum tolli possit quādo illud tenere incipit ad
minus graue Ecclesie preiudiciū. Ita igit in pposito pari ratio-
ne reformari diminutiue potuit pēsio prefata tendens considera-
ta redditūum diminutione in grauissimum ipsi⁹ monasterii pre-
iudiciū. Secūdo istam questionem videtur terminare casus in si-
mili expressus in.c.quanto.de censi.vbi patet q si ecclesia teneatur
procurare fratres alicuius dom⁹ licet eorum numerus excreuerit
pcurabit etiam omnes.sed si ex procuratiōe propter augmentum
numeruz nimiū grauetur ipsi ecclesie iudicis officio puidebitur
qui reducet pcurationem ad mēsuram moderatā z restrictam iu
xta facultatem ecclesie ad pcurationē obligate. Et scdm cōmunē
opi.ibidē moderatio hec peruenit ex iustitia nō ex gratia. Ita igi
tur dicendum in proposito.ista solutio pēsionis:q: tendēs ad ni
miū grauamē ecclesie ppter redditū diminutionē supioris offi-
26 cio suadēte iustitia potuit modificari. ❡ †Tertio qi videm⁹ eū
qui in partē solicitudinis est vocatus posse vni ecclesie priuilegiū
concedere in alterius ecclesie preiudicium.imo vnius ecclesie iura
vel dignitates alteri donare tribus interuenientibus. Primū qd
interueniat cōsensus capituli.de dona.c.pastoralis.de re.eccle.nō
alie.c.e.si vna Secunduz quod interueniat rationabilis causa vt
in.c.pastoralis.z.c.tua nuper.de his que fi.a prela.c.ad audiētiaz.
z.c.tua.de eccle.edi.in.c.dudum.de re.eccle.non alie.lib.vi.in.c.bo-
ne rei.xii.q.ii. Tertium vt ecclesie cuius iura diminui non infera-
tur enorme preiudiciū quia vni non debet consuli cum enormi al
terius preiudicio.de preben.c.cum causam.de dona.c.apostolice.
hoc est quod firmat glo.ordi.in.c.ecclesie.xvi.q.i. Hec est plena cō-
27 clusio gloss.z do. Anto.ibi in.c.constitutus de reli.domi.† Si igi-
tur hoc episcopus potest quāto magis papa iusta causa subsistē-
te que prouenit ex redditū monasterii diminutione z sine enor-
mi preiudicio monasterii creditoris potuit dictum ius ex pensio
ne proueniēs modificando diminuere nullus est qui debeat dubi

tare.z quamuis gl.in.c.i.di.x.senserit.ar.§.qd autē.xvi.q.ii.qd pa-
pa sine cā iura vni⁹ ecclie aliter dare nō possit.z idē sequit Archi.
in.c.nō dicet.xii.di.ca rōne q: papa nō habet dñiū rerū ecclesiarū
nisi vniuersale sicut impator vniuersale dñiū rerū sibi subiectarū
nihilomin⁹ glo.in.c.i.xxii.di.cū nō fuerit dicere cū nō posse.sz nō
debere cū causa tñ.qd hoc nō possit null⁹ negat.quinimo ego al-
legō casum qd papa vni ecclesie aduersus aliā quesitū ius nedū ex
rescripto sz etiā ex cōtractu possit cū vult tollere.de hoc eñ ē prio
tex.expressus in.c.ex multiplici.de deci.vbi ptz q si cōcurrit pape
volūtas ius vnius ecclesie cōtra monasteriū ex cōtractu licito qsi-
tū pōt in totū tollere ipse papa.ad idē est text.expressus in cle.du-
duz.in.§.nos etenī.de sepul.vbi est expressum papā cū vult ex toto
auferre posse ius ex cōtractu loco religioso quesitū aduersus eccle
siam secularē.z ecōtra. Si igit pōt cū vult ex toto tollere.vt ex pre
missis apertissime demōstratur non est dubium qd multomagis
iusta causa subsistēte poterit diminutiue modificare. In cuius eñ
arbitrio est modificatio i cui⁹ totalis sublato.dicit tex.ff.de in li-
tem iuran.l.videamus.ver.sed an iudex.z in.l.in actionib⁹.§. sed
28 iudex.† Nō est dubiū principē modificando dictā pensionē rescri-
bentē presumi moueri ex subsistentia iuste cause adeo vt nō admit
tatur pbatio in cōtrariū vt eleganter terminat Cy.in.l.rescripta
C.de preci.impera.offe.z in.l.fin.C.si contra ius vel vti.pub.sequit
do. Ant.in.c.que in ecclesiarū.de consti. Hec autē maxie vere sunt
in casu pposito vbi princeps dictā modificationem facit ex certa
sciētia que clausula importat cū vti velle plenitudine potestatis.
29 vt not.glo.in.c.ad hec.super ver.elegerit.ad fi.de rescrip.† Nec qui
dē in modificatione ipsa monasterii in cuius pīudiciū illa fit:fuit
necessaria citatio duplici ratione. Prima q: cum pnceps iusta ex
causa ius alterius neduz minuerit sed infert per viā extraiudicia
lem illius non est citatio necessaria.iste est tex.ff.de euic.l.luci⁹.ff.de
rei ven.l.item si verberatus.ver.preterea si forte z in. d.c.ex multi-
plici.z.d.cle.dudū ver.nos antē. Et huius est ratio:q: cum tunc il
lo inuito agere possit pariter eo inscio z absente vt in regula qui
potest inuit⁹.ff.de reg.iur. Hoc secūdo manifestat nobilis doctri
na Inn.in.c.nisi cū pridem.circa fi.in glo.super ver.indulgeri.de
renun.dicentis qd cum princeps ex plenitudine potestatis seu ex
certa sciētia alteri facit gratiam nō est necesse ad illius validitatē
vocari illos quibus ex ea preiudiciuz inferri potest. Ita igitur in
proposito validitatem hui⁹ iuste gratie modificatiue facte ex ple
nitudine potestatis vt proxime deduci nō fuit monasterii mōtis
maioris cui preiudicium inferri dicitur necessaria citatio. Quod
vltimo manifestatur ex casu valde notabili secundū vnam lec. gl.
in.c.cum olim.de re iudi.dicentem non fore necesse ad validitatez
ordinationis principis citari personam in cuius pīudiciuz ordi-
natio fieri dicitur cum certuz est ipsi persone aduersus dictam or
dinationem nullā defensionem posse competere prout est in casu
30 pposito.vt ex premissis appareat. Et hec de quinto. ❡ †Quo ad
sextum in quo querit an reliquis oib⁹ dicto sancto Antonio ces-
santib⁹ suffragiis saltem ex diminutis ei⁹ facultatib⁹ mero iure
sit illi diminuendū onus impositum. Dicendū arbitror qd sic.
Primo qi prout miles seculi:ita miles dei qui est sacerdos.z con
sequēter ecclesie hoc priuilegio gaudent vt non conueniantur vl-
tra quam facere possunt.hec est glo.ordi.arguens de militia secula
ri ad clericalem in.l.miles.ff. de re iudi.cuius sententiā sequūtur
canoniste in.c.odoardus.de solu.z in.c.olim.el.ii. de resti.spo. In
idem concurrit gl.ordi.in.c.studeat.super ver.z sui.l.di.dicens cle-
ricum hoc priuilegio gaudere.vt ita exigat qd tantū ei relinquat
vnde sex quos ex necessitate secū habet posset cōmoda sustentare.
z sic in effectu nō cōuenitur vltra quā facere possit. Si igit habet
hoc sacerdos ppter ecclesiā ergo multomagis eodē priuilegio po
tit ipsa ecclesia.qi propter q vnumquodqz tale z ipsuz magis .C.
31 de sacrosan.eccle.aut.multomagis.cuz si. ❡ †Scdo probat q: hoc
onus pensionis imposite cōcernit vniuersa bona monasterii ex q
vniuersas eius psonas.preterea datur in recompensationez prio
ratus pdicti sancti Antonii qd quidem vnitū z incorporatū fuit
dicto monasterio. Unde 9ns est iuxta diminutionez bonorū mo-
nasteri diminuatur quoqz ipsa pēsio. Istud primo pbat in.c.pro-
pter sterilitatē cum plurimis aliis legib⁹ idē dicentib⁹ de loca.vbi
pz qd cōtingēte diminutione redditū fundi colonarii diminui
pportionabilr debet pēsio statuta solui p respectuz ad redditus
ex fundo cōiter pcipi cōsuetos. Istud idez probat ex.l.forma.§.il-
lud.ff.de censi.ex.l.ii.de allu.z pascuis.vbi expssum est q eis q sunt
deplorant patrimoniū diminutū i hoc pie subueniēdū ē vt tribu
tū qd impositū erat p respectū ad patrimoniū p eos soluendū di
32 minutionē pportionabilr recipiet. †Superueniēs eñ deficientia
facultatū iustā inducit cām diminutiōis onerū.dicit tex.ff. de iu-
re immunitatis.l.cura.§.deficientiū.imo cōclusit gl.singularis in
l.vos.la prima.C.de anno.z tribu.lib.x.hoc in casu facultatē habe
re tributorū exactorē arbitrio boni viri remittere vel diminuere
tribuere tributū ei cui⁹ ptimoniū aduersa fortuna collapsuz sit.
Nec premissis refragat.l.i.C.de iure emphy. cuius dispositionem
apud canonistas refert glo.de loca.c.potuit.dicēs nō diminui vel
tolli

tolli solutionē canonis pro re emphyteotica quãuis particulare
dãnū in re ipsa cõtigerit ex quo tamē nõ ipsa rei penitus ledatur
substãtia. Rñdeo eñ illud fore ex quo qr emphyteota canonē sol-
uit ad finē aliū quam ad recognitionē directi dñi. ¶ Ceterū nec
vnq̃ solet esse ipse canon cum portio aratis ad redditum rei lõge
minor. 7 igit quousq; durat res durare debet ipsius dñi recogni
tio. 7 sic soluit pensio que causat recognitionē ipsam. Sec⁹ aūt est
vbi soluit certū quid nõ ad dñi recognitionē ad recõpēsationē cõ
moditatis quã quis pcipit ex re alterius qr̃ tūc diminuta cõmo
ditate illi⁹ rei diminuitur etiã solutio p p̃missa. Et hec de sexto.
33 ¶ †Quo ad septimū in quo querit 7c. ¶ Quo ad octauū in quo
querit an litere p̄dicte modificationis reddite videantur inutiles
velut de falsitate suspecta ppter rasurā q̃ in eis facta dicit de illo
verbo hospitale cui⁹ loco positū esse dicit verbū ad monasterium.
Dicendū arbitror qd nõ. Primo qr ex quo narrat qd an dñ sup
dicto priorata ad quē ex dictis locis ptineret. s. hospitale vel mo-
nasteriū lis fuerat. igitur nõ potest dici peccasse dicta pars sancti
Antonii si ad tps litis pendentis se referens diceret ad se dictum
prioratū pertinere. Cum enim iste sit vsus cõmunis. s. qd dñ super
re aliqua pendet lis quelibet ex partibus dicit ad se rē illā perti
34 nere. †igit nõ est culpa si quis illud agat qd cõiter agi licere solet
dicit text. ff. de edi. edic. l. si qs fugitiuus. §. apud labeonē. imo tur-
pis esset pars vniuersitati nõ cõgruēs. viij. dist. que contra mores.
de sponsa duo. c. tua sondū. Preterea attēdat qd scdm allegatio-
nes aduersantiū dicebat in dicta bulla ita solet prioratū ad dictū
35 hospitale ptinentē 7c. ¶ †Cum ergo lis penderet 7 monasterium
sancti Antonii tūc hospitale ad se pertinere diceret cõns est vt nõ
taique in rescripto exprimeret ad se ptinere: verbum enim illud la
tissime significationis est. Illa 7 his reb⁹ petendis actū est que do
minij nostri sunt 7 eius q̃s iure aliquo possidemus quãuis nõ
sit nostri dñij. Itē 7 illis que in nostro dominio aut possessiõe nõ
sunt de p̄senti. sed esse possunt aliquo ex capite quo nobis deberē
tur. dicit text. ff. de verb. sig. l. verbū illud ptinere. Nec ad rem atti-
net qd qr ordinis est litis euētus vt. ff. de pecu. l. qd debet potuisset
in futurū declarari ipsū prioratū ad hospitale nõ pertinere eo qr
nihilomin⁹ lite pendēte ppter dubietatē future sñie licite possū
dicere rē illā ad me pertinere in qua ius habere pretēdo. Nec ad rē
ptinet q̃ euinci mihi illa res in futurū possit aut declarari ad eā
mihi ius nõ cõpetere. Ad hoc tex. optim⁹. ff. qui satis. cog. l. sciēdū.
§. qui fundū. in fi. ibi nec ad rem pertinet qd euinci mihi ea posses
36 sio possit 7c. ¶ †Cum ergo ex his appareat rasurā premissam nõ
fore in loco suspecto: igit succedit iuris cõclusio dicēs rasuram in
loco non suspecto factā rescriptū nõ vitiare vel instrm̄ de fi. instr.
c. ex literis. 7 plene no. de reli. do. c. cum venerabilis. C. de edic. diui
adri. l. edicto. cum si. ¶ Preterea aduertendū qd 7 posito qd pre-
dicta cā exp̄sse in litera modificationis p̄dicto. s. qd dictus priora-
tus ad dictū hospitale pertinebat falsa foret nihilomin⁹ ex hoc
vitiari nõ debet modificatio cum papa ad illam faciendā motus
fuerit ppter excessiuum grauamē 7 redditū diminutionē mona
sterij sancti Antonij atq; irreparabilitatē monete turonen. par
uorum ad quam annuo soluendā dictum monasteriū fuerat one
ratū nõ aūt principaliter ppter exp̄ssionem hm̄oi cause que falsa
37 dicit. †Unde succedit cõclusio iuris volēs nõ vitiari rescriptū cõ
tinēs in se causas quarū alique false sunt: dūtñ vere sunt alie sup
quib⁹ se p̄ncipaliter fundat papa vt plene cõcludit per glossatorē
de rescrip. c. ij. 7 c. inter cetera. 7 c. olim. 7 plene no. Lapus in alle-
gationib⁹ suis. allega. xxiiij. 7 do. Anto. de iudi. c. exhibita. et hec
quo ad octauū. ¶ Quo ad nonum in quo querit an teneat pars
sancti Antonij causas modificationis in rescripto exp̄ssas verifi-
care. aut si nõ tenetur illi ipsas pbare volenti mos gerendus sit.
38 ¶ †Ad primam partem quesiti dicēdum est qd nõ qr cum papa
narrat quedā super quibus fundat eius intētio q̃uis illa nõ sint
de facto pprio sz alieno sufficit narratis statur p̄sumptiue assertio
ni pape adeo vt trãsferatur onus probandi cõtrarium in aduer-
sarium. hoc cõcludit glo. pe. de rescrip. c. nonnulli. de pba. c. lite-
ris super ver. fecisse narramus. ¶ Ad secundā partē quesiti dicen
dum est qd sic. qr̃ mos gerēdus est illi q in se assumere vult onus
probationis aduersario incumbens. cū in hoc nulla iuris captio
intercedat. Iste est text. pprius. ff. de proba. l. certa. Et hec quo ad
39 nonum. ¶ †Quo ad decimum in quo queritur an exceptio priua
tionis seu perditionis iuris ex extractione ad forum vetitū ipsi san
cto Antonio suffraget. Dicendū est regula esse vt si clericus cleri-
cū ad forū secularē traxit causam ciuilem perdat. de fo. compe. c. si
diligēti. xi. q. j. c. inolita. 7 c. placuit. C. de epis. 7 cle. aut. statuimus.
Sed qr vt in premissis iurib⁹ apparet dictus agens per sñiam dz
iure suo priuari. Et plene etiā no. in. l. in criminali. C. de iurisdi.
om. iu. Dubitatio eñ stat in mõ practicandi dictā penā p̄ditionis
cõtra clericū qui clericū traxit corā iudicio seculari. glo. 7 Bart. i
d. l. in criminali. posuerūt practicā duplicē. ¶ Prima vt in eadē
instantia petat mulctari clericū amissione cause: lz non iudex iuris
dictionem nõ habeat sup principali. habebit tñ sup hm̄oi pene im
positione. ad hoc tex. optimus de appel. c. cum de appellationib⁹
friuolis. lib. vi. de rescrip. cle. j. 7 quod no. glo. eo. titu. c. si. ¶ Secun
da practica est vt postmodū ad impositionem pene predicte noua
instantia inchoet 7 agat cõditione ex dicta decretali si diligenti.
cū simi. ad hoc tex. in. l. vlti. ff. de condi. ex. l. extra de sepul. c. cū libe-
rum. in glo. pe. ¶ Tertius vero practicandi mod⁹ intelligi põt ex
dictis Spe. in ti. de cõpe. iudi. adeū. §. j. versi. sed quõ. et reus se de-
fendat per viam exceptionis. hoc est qd si actor postmodū causā
deducta corã iudice cõpetenti tunc ipse reus possit excipere sic. qr
tu me olim traxisti in hanc causam corã iudice seculari. igit perde
re debes iuxta dispositionem canonum. igit peto te in expēsis cõ-
demnari atq; te causam p̄didisse declarari 7 me absolui a petitio
ne p te. ¶ Ultima predicta collegit ex consilio Fede. recte in termi
nis nostris quod in ordine meo est. xlvij. s. vt stet re⁹ ipse in termi
nis mere exceptiõis. Dicēdo sic tibi vlteri⁹ ridere nõ teneor: quia
olim me sup cā hm̄oi traxisti ad forū vetitū ppter qd illā perdere
debes. Põt quidē hm̄oi practica primo pbari ex determinatiõe
glo. or. in. c. pastoralis. in glo. pe. ad fi. de cau. pos. dicentis qd si an-
te sñiam latã cõtra spoliatorē sup missiõe iuris qd ipse spoliator
habebat in re agat spoliator ipse pretor contra spoliatū restitutū
põt cõtra eū excipi de violētia quã cõmisit 7 ppter quã l sñie iuris
40 p̄ditiõe. ¶ †Scdo ad idē dictū Innoc. de excel. pla. in. c. inter di-
lectos. dicētis in simili qd exceptio criminis que tendit ad tuitio-
nem rei familiaris põt opponi cõtra petentē beneficiū dato qd su
per illo crimine nondū qs fuerit cõdēnatus. Et hui⁹ est ratio qr
cuidemus actionē multo fortius exceptionē. ff. de re. iur. l. q ad agē
41 dū. li. vi. ¶ Tertio eadē practica probari põt ex tex. l. papinianus
§. si filius. ff. de inoffi. testa. 7. l. nã 7 postea. §. si minor. ff. de iureiur.
In quib⁹ est exp̄ssum qd cū actio vno ex respectu cõpetit ad faciē-
dū quē iure suo qd hz p̄uari: tūc 7 exceptio ex eodē respectu cõpe-
tere põt ad illū repellendū qui petit declarari sibi ius cõpetere q̃
priuandus existit. Dum igit Fede. cū his vltimis legib⁹ decidit in
terminis casum nostrū. In quo aduertendū qd cū delictū tractio
nis ad forū vetitū cõmissum p p̄latū ecclesie montis maioris nõ
sit vt ex se ptz formaliter punibile in p̄sona prelati. quomin⁹ etiã
ipsum monasteriū puniat. Igitur stabit hoc casu decisioni gl. or.
in. c. placuit. xvi. q. v. 7 clari⁹ in. c. j. de do. 7 cõtu. in glos. pe. 7 in pe.
solu. quã ibi sequitur do. Ant. dicētis hoc casu delictū nõ preiudi
care ecclesie quomin⁹ agere possit si ius habet nõ obstãte tractio
ne ad forū vetitū facta per eius prelatū. licet preiudicet ipsi p̄lato
qui traxit quãdiu agere vult. 7 hoc vbi prelatus deliquit sol⁹ tra
hēdo partē ad forū vetitū vbi taxassent ipse 7 cõuētus put in ca-
su nostro p̄supponit. Tūc dicēdū qd cū hoc delictū ex tractione
ad forū vetitū resultās nõ sit formaliter de per se punibile in con
uentu attēto qd tractatur de perditiõe iuris qd est ecclesie seu mo
nasterij punitur tñ sui iuris perditiõe. iste est casus scdm lec. gl. ibi
in. l. iubem⁹ nullã. C. de sac. san. eccle. et in. c. cum dilectus. scdm lec.
glo. sup ver. per ipsius dolū. de or. cog. 7 in. c. cū ex literis. de in inte.
resti. p quē iura ita clare determinat do. Ant. in. c. j. de do. 7 contu.
dicens ita intelligi debere qd no. gloss. xi. q. iij. in. c. priuilegium. et
Spe. in ti. de dota. §. j. ver. quid si baro. Et hec de vltimo.

Consilium. cclxx.

1 ¶ Affectione pari censetur quis diligere filium 7 nepotem.
2 Testator prudēs suã posteritatē solet extraneo substituto anferre.
3 Ex subordinatione graduum vel paritate inducitur presumptio
subordinarie vel partis voluntatis.
4 Coniecturis locus est in incertis non in certis.
5 Miles qui scit se filium habere et alios scribat heredes intelligit
filium tacite exheredasse.
6 Pater si substituit filio p fideicõmissum nulla liberoꝝ mētiõe fa-
cta intellexisse cēset tacita substitutione euacuari p veniētiã ipsoꝝ.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In proposita cõsultatione videt prima frõte
dicēdū dnm̄ Ludouicū filiū
Lucie ac nepotē dicte Jãnete nõ posse iure fideicõmis-
si venire ad bona que Bruneta habuit ex hereditate
Margarete matris ordinãtis i codicillis quo pars dicte Brune
te filie sue post mortē suã veniat ad dictã Jãnetã 7 suos pleno iu-
re. Qd quidē rõne proba: qr substitutio fideicõmissaria facta dicte
Brunete p eius matrē intelligit facta sub cõditiõe tacita. s. si ipsa
Bruneta decesserit sine liberis. qr̃ si cū liberis expirat substitutio
Et hui⁹ est ratio qr qua rõne in illa portiõe testatrix p̄tulit Bru-
netã alteri filie pariter quoq; voluisse p̄ferre censet eius Brunete
1 posteritatē †Pari eñ affectione cēset qs diligere filiū 7 nepotē. lz
amor in nepotē censeat propter filiū. ff. de ver. signi. l. liberorū. ad
si. ff. de colla. bono. l. dedit dotē. Hoc argumentū sumitur in termi
nis ex text. hoc dicēte in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. Nec obstat
si quis diceret illius. l. terminationē locū habere si testator filio p
fideicommissum substituisset extraneū: 7 tunc subintelligitur cõ-
ditio illa si decesserit sine liberis cū non sit verisimile qd ipse extra
2 neos sive posteritati p̄ferre voluerit vt. d. l. cū acutissimi. i si. †Pru
dens nõ testator suam posteritatem semper solet extraneo substitu
to antefrre. ff. de here. institu. l. lucius. ad finem. Secus autem vbi

vni descendenti per fideicõmissũ in substituerit aliũ paris gradus quoniã tũc par affectionis ratio vel forte maior que esse censetur in substituto: ⁊ nasciturus eius cui facta est institutio excludere debet huiusmodi verisimilitudinem mentis testatoris.arg.ff. de ri.
3 imp.l.non solum.§.de vno.†Item q: ex subordinatiõe graduum vel paritate inducitur presumptio subordinate vel paritatis volũtatis.arg.de lega.ij.l.peto.§.fratre.⁊.l.cum pater.§.penul.C.de verb. signi.l.fin.C.de inoffi.testamen.l.ij.⁊.l.cum pater.§.tunc.⁊ qḋ not. glo.ff.de lib.⁊ posthu.l.gallus.§.quidã recte in glo.fin.hoc enĩ falsum est ⁊ contra casum in.l.cum auus.ff.de condi.⁊ demon.vbi est expressum in substitutione que per patrem fit de filio qui est in pᵒmo gradu nepoti qui est in secundo subintelligitur ratiõe pmissa tacita conditio illa si sine liberis decesserit nepos.¶ His tamẽ nõ refragantibus in casu proposito cõtrariũ verius esse censeo. Cõsyderãdo enĩ dispositionẽ dicte.l.cũ auus.⁊.d.l.cuz acutissimi. que est Papiniani iurisconsulti intelligẽdum esse in casu quo pater filio suo substituit seu filie mater nulla liberorũ ex his pcreãdorum adiectiõe habita.tunc enim euanescit substitutio si is qui substitutione pregrauatus est parens efficitur ⁊ liberos susceperit.quoniam non est verisimile parentem si de nepotibus cogitasset talem fecisse substitutionẽ.Hec sunt formalia verba imperatoris ita interpretantis ⁊ declarantis pmissam papinianam sniam in.l.gñaliter.§.cũ autẽ.C.de inst.⁊ substi. ¶ Ex quibus manifestissime apparet determinationi Papiniani posite in.d.l.cum auus. ⁊.d.l.cũ acutissimi.locũ fore cũ parẽs filio substituit nulla filiorũ filii facta adiectione.quos tamẽ sciebat filium habere prout est in casu pposito q̃ mater substituẽs Bunete sciebat eandẽ filiã habere.cuius tamẽ nulla in substitutione fecit mentionẽ.tũc enĩ cuz certũ sit qḋ parẽs substituens potuit de nepotibᵒ cogitare quos sciebat se habere cũ filio substituit eorũ mẽtione nõ facta. Igitur e l qñs ve non intelligitur ipsi euacuare substitutionẽ ex dispositione legũ euacuationẽ substitutionis fundãtũ in verisimilitudine que est qḋ parẽs talẽ substitutionẽ filio non fecisse sed de nepo
4 te cogitasse.†In incertis enĩ nõ in ceteris locus est verisimilitudinibᵒ.⁊ coniecturis.ff.de ver.obli.l.continuus.§.cum ita.ff.de au.et argẽ.leg.l pediculis.§.pediculis.§.argento. In dicto ergo.§.cũ autem hoc modo inducto est casus huius qõnis.Cũ vt ex.d.§.manifestat determinatio Papiniani restingat ad casum quo parens substituens filio verisimiliter nõ cogitauit de liberis ex eo nascituris.cũ tamẽ in casu nostro cogitauerit vt apparet q: l his codicillis in quibᵒ dictã constitutionez Iannete ⁊ suorũ fecit dicte Bunete.reliquit etiaz Lucie filie dicte Bunete florenos quinquaginta p suo maritagio ⁊ simili modo leganie Azatie filie dicte Iannete.Nec est dubium qḋ si testatrix voluisset dictam Luciam filiã Bunete substitutionẽ eidẽ Iannete factã euacuare sciuisset cã ita nominare ad euacuationẽ substitutiõis sicuti nolauit ad perceptionem predicti legati.Presumptio est igit qḋ cum eandẽ quam ad cõsecutionẽ legati nolauit nõ noiauerit ad euanitionẽ substitutionis in eodẽ codicillo facere voluerit p eã ipsaz substõnẽ exinaniri.Ad hoc tex.optimᵒ.C.de cadu.tollẽ.l.vnica.§.finañt ad deficientis:ibi dum dicit.Nã si cõtrarium volebat testator nulla erat difficultas cõuinerim ea disponere ⁊c. ¶ Ista eadẽ cõclusio pbatur egregie in simili. Primo ex determinatione legislatoris.ex.l.si cui certi.⁊.l.si cũ in vetro.de testamẽ.mi.vbi deciditur qḋ istud iuris est militẽ qui ignorauis se filiũ habere.⁊ ppterea alios scribentẽ heredes voluisse filios adimere hereditatẽ q: verisimiliter si filiuz se habere sciuisset per euz alios a sua hereditate excludi voluisset.
5 †Ita pariter certi iuris est militẽ q scit se filiũ habere ⁊ alios scribit heredes intelligi filiũ tacite exheredasse.quoniã si eũ sibi succedere voluisset instituere sciuisset ex quo sciebat se illũ habere.⁊ ad idẽ.l.si.de heredi.insti.Ex quibus legibus Bart.in autẽ.ex causa. C.de libe.prete.⁊ in.l.filio pterito.ff.de iniusto testa. infert ad plura notabilia.que quãuis nostro proposito satis cõuenientia.tamẽ
6 allegare non curo:q: intẽdo solum procedere p text. †Ita igit in pposito sicut certi iuris est parẽtẽ cum substituit filio per fideicommissum nulla liberorum mentione facta intellexisse tacite substitutionem euacuari per venientiam ipsorum.Quibus super existẽtibᵒ insciẽtis decessit.quoniam si de eis cogitasset illos verisimiliter substitutio preposuisset.Ita certioris iuris est parentem qui de nepotibus cogitans si filio substituit nulla ipsorum nepotum mentione facta voluisse per illos substitutũ non excludi.imo contra.cum si hoc voluisset sciuisset exprimere per predicta que in pposito casu sufficiant.

Consilium.cclxxi.

1 ¶ Transactio solum intelligitur facta fuisse super illo sup quo pendebat litis incertitudo.Adde nu.3.4.
2 In conuentionibus que inter partes celebrant illud ante omnia aduertendum est:ne conuentio in alia re facta:alia in re nocumẽtum afferat. Archidiaconus originalis ⁊ antiqua natura est vt iurisdictionem in criminalibus non exerceat:neq3 in ciuilibᵒ arduis sed tantum iurgia audit.i.modicas causas.
5 Prescribi an possit feudum contra dominum.
6 Decanus si sit negligens in visitando infra terminum competentẽ ab episcopo prefigendum:tunc ad episcopũ visitatio pertinet.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In proposite cõsultatiõis articulo vbi q̃ritur nunqd ex pmissa cõpositiõe seu transactiõe p quã totalis iurisdictio tã in ciuilibus q̃ in criminalibᵒ ad epm est declarata.de qua tamẽ cõtrouersia erat nũqd ad decanũ rõne archidiaconatᵒ decanatui vniti pertineret. extinctũ censeat feudũ dicti archidiaconatus qḋ ab episcopo per dictũ decanũ tenebat.Dicẽdũ arbitror qḋ nõ.Et
1 hoc euidẽter demonstrat quadruplici ratione.¶ †Primo quoniã nõ est dubiũ ad esse transactionis requiri illã fieri super re dubia vel lite incerta.vel vbi de lite nõ calumniose in futurũ mouẽda dubitatur.hic est tex.ff.de transac.l.j.C.eo.tit.l.ij. sed nec res hec erat dubia nec etiaz lis versabat incerta aut in futurũ versari dubitabatur super hoc.s.an dictus Archidiaconatᵒ ab epo per decanũ teneret in feudũ.igit dñs est dicere vt sup dicto archidiaconatus
2 feudo transactio facta fore non intelligitur.†Secũda rõ est:q: in cõuentionibᵒ que inter partes celebrant illud ante oĩa aduertendũ est ne conuẽtio i alia re facta:alia in re afferat nocumẽtũ. Iste est tex.formalis.ff.de pac.l.si vnus.ver.ante oĩa. Sed certo certius est vt ex cõpositionis ac cõfirmationis verbis euidenter demõstrat partes tantũ cõposuisse sup iurisdictiõe.circa quã dubiũ erat an ad decanũ ratiõe archidiaconatu pndi. an ad epm ptineret igitur nullatenᵒ dz credi vt per eã eius feudi dicti archidiaconatᵒ
3 censeat extinctũ.¶ †Ratio tertia est collecta ex text.ad propositũ valde notabili in.l.si de certa.C.de transac.cuiᵒ effectũ ponit glo. canonicalis in.c.j.extra eo.ti.vbi expsse dicit trãsactionẽ seu cõpositionẽ quãuis generalẽ restringi solũ vt facte cẽseant solũ sup illo sup quo pẽdeat dubitas aut litis incertitudo a maioritate igitur rationis ipsa cõpositio seu trãsactio simplex inter partes celebrata super iurisdictionẽ sup qua dubitabat an ptineret ad decanũ ratione dicti archidiaconatus vel ad epm extẽdi nõ debet ad residuũ ius dicti archidiaconatus qḋ habetur in feudiz. ¶ Ultima ratio sumit ex tex.l.aẽ cũ gemuinano.C.de trãsac.⁊ ex tex.cũ pposito formali in.l.qui cũ tutoribᵒ.§.i.ff.eo.ti.vbi expsse ⁊ formaliter sic dicit trãsactio quecũq3 sit nõ de his de quibᵒ inter cõuenientes placuit interposita credit ⁊c. Et illa iura ad hoc allegat gl.in.d. c.i.de transac.sed inter cõuenientes partes in casu pposito placuit tantũ trãsactionẽ interponi sup iurisdictione premissa.ergo solũ in illo ⁊ nõ in alio interposita censeri debet.Nec cõfirmatio Ro. pontificis aliquid addit.q: cũ illa ad cõpositionẽ partiũ referat. igitur solũ ea in ipsa cõprehendi dicũtur que in cõpositione cõprehensa sunt ad quẽ fit relatio.ff.de condi.⁊ demõ.l.si ita scripserro.ff.de condi.insti.l.institutio talis.ff.de here.insti.l.asse toto cum si.Nec etiã refragant verba cardinaliũ dicẽtia per compositionez premissam videri dictũ archidiaconatum redire ad antiquã atq3
4 originariam naturam ⁊c.†Illorum enĩ ista declaratio est.s.vt antiqua ⁊ originalis natura archidiaconatus illa est.vcz qḋ iurisdictionẽ in criminalibᵒ nõ exercet.neq3 in ciuilibᵒ arduis.sed tantũ iurgia audit.i.causas.vt est casus formalis in.c.ad hec.scdm cõem intellectũ.de offi.archi.igit cõsequens est q ppter hoc qḋ iurisdictio in ciuilibᵒ ⁊ criminalibᵒ declarat p huiusmodi cõpositionẽ ad archidiaconũ nõ spectare sed episcopuz intelligit ex compositione ipsa archidiaconatus quodã modo redire ad naturaz sibi insitã de iure cõmuni que est q in causis criminalibᵒ ⁊ ciuilibus nõ cognoscit nisi pauci valoris sint.vt est expressum in.d.c.ad hec vbi plene ea tex.ponit q̃ spectant ad archidiaconi officiũ.s.q: ipse habet impetrare subdiaconis ⁊ leuitis institutionez corporalẽ facere tã super bñficijs quã etiã in dignitatibus.⁊ qui bñficijs ecclesiasticis fuerint subiciẽdi suo prius subijciunt examini.⁊ per ipm postmodum epo pñtent.⁊ hec ⁊ alia multa ponit tex.in.d.c.ad hec ⁊ in.c.periculis.xxv.di.⁊ in.c.diaconi.xciij. di.⁊ etiam no.de elec.c. dudũ.Et quibᵒ cõcludit per dictã cõpositionẽ firmatã q̃ solũ cõtrouersia super iurisdictiõe extinguit nõ cẽseri sub feudo dicti archidiaconatᵒ.presupposito qḋ archidiaconatᵒ ipse in feudũ lici
5 te teneri possit.¶ †Unz autẽ querit an aduersus hoc ius feudale possit prescriptio induci.Dicẽdũ qḋ nõ q: ius istud debet epo in signũ superioritas q̃ quidã a subdito pscribi nõ põt.vt est expressum.C.de prescrip.in.l.competit.xvi.qḋ.iij.in.c.ad hec.§. porro.de prescrip.c.cũ non liceat.Preterea si ius feudale aduersus dñm pscribi nõ põt per aliũ in quẽ feudatarius aliquo titulo feudi possessionẽ transtulerit.vt est casus notabilis in.c.i.§.pterea deca. cõradi.in vsi.feu.ergo multo minus prescribi potest aduersus dñm
6 per ipsum feudatariũ retinẽtem.¶ †Queritur etiam nunquid ex quo tanto tẽpore in cuiᵒ cõtrariũ memoriã nõ existit nec decanus nec epus in archidiaconatu pmisso visitationez fecerint potest epus ipse visitare ⁊ procurationẽ suscipere.Breuiter dicendũ decanuz nõ visitasse:q: non potuit.Ille enĩ totam iurisdictionem transtulit in epm.ergo visitationem que iurisdictiõis est de offi.ordi.c.cõquerẽte.Epus autẽ visitare poterit.⁊ procurationem scripturẽ q: aduersus hec duo nõ põt subditus cõtra episcopum pscribere. vt est expressum

est expressum de rescrip. c. cum ex officij. Ceterum & si ad decanum pertinet si ille sit negligens in visitando infra terminū cōpetentē ab episcopo prefigendum: ex tunc ad episcopum visitatio ptinet. casus est de offi. ordi. c. irrefragabili. c. excessus. Et hec sufficiant.

Consilium. cclxxij.

1 Clausula super presentes alicui in licita facultate graduato preiudicium generari intendimus operetur.
2 Verba rescripti ita interpretanda sunt vt effectum aliquē operētur: & ne superflue posita videantur.
3 Interpretatio plenissima in beneficijs facienda est.
4 Unum & idem non debet diuersos iure censeri.

Omnipotens deus adsit.

1 Non video causam quare dicēdū sit† clausulam illā bulle aduersarij dū dicit vel etiā p presentes alicui in licita facultate graduato p̄iudiciū gñari &c. referri nō debeat ad grauatū l licita facultate habentē gratiā in minori data. Et hoc ostēdit a sufficienti partiū enumeratiōe. Aut em̄ graduat⁹ in licita facultate habet gratiā de data maiori: & tūc non est dubiū nō preiudicari sibi per habētem gratiā de minori etiā si in ipsa minori nō esset dicta clausula q̄ hoc casu supflua est vt ex se patet. Aut habet graduat⁹ gratiā paris date: & tūc etiā sine dicta clausula p̄fert secū in pari data: sed nō in gradu. iuxta regulā cancellarie hoc dicentē. Est ergo necessariū vt intelligat dicta clausula p̄ graduato habēte gratiam date minoris. alias em̄ nihil operaretur. vt ex p̄missis appa-
2 ret. †Certū est autē verba rescripti ita interpretāda fore vt effectū aliquē operent. & ne superflue posita videant. casus est de priuile. c. in his eo. ti. c. si papa. lib. vi. ff. ad muni. l. j. in fi. Nec ob. qd tempore gratie aduersarij que habet datā die octauo nō erat in rerū natura hec gratia graduati die septimo. & sic ad illaz dicta clausula referri nō pōt q̄ licet nō fuerit i rerū natura gratia. tñ fuit tūc in rerū natura p̄sona quā papa in dicta clausula priuilegiat merito
3 gradus sciētie. †Nō est autē dubiū bñficiū p̄sone cōcessum extendi etiā ad ea q̄ in futuruz dicta p̄sona acqrit ea ratiōe: q̄ in bñficijs plenissima est interpretatio faciēda. Et iste est casus p̄prius. de priuile. c. q̄ circa. ¶ Preterea attēdēdū: q̄ in dicta clausula considerat papa personā graduatā p̄ncipaliter & gratia. Nec est ratio quare dicta clausula debeat fauere his tantuz q̄ tēpore gratie die octauo habeāt gratias suas in rerū natura & nō illis qui habuerunt post. Unus enim idēq̄ gradus scientie est in graduatis ha-
4 bentibus gratiā tūc & habētibus gratiā post. Unde vnū & idē nō debet diuerso iure censeri. de deci. c. cū in tua. & d. c. q̄ circa. xij. qō. ij. c. cognouimus. & idē iudiciū de similibus est habendū. de trāsla. p̄la. inter corporalia. cum similibus.

Consilium. cclxxiij.

1 Citari potest is qui dicitur priuatam cōfecisse scripturam: vt veniat ad recognoscendum eam an sit sua manu cōscripta quod si propriam scripturam negauit fueritq̄ de mendacio conuictus condemnabitur in hoc quod in scriptura continetur.
2 Interrogatio fieri potest vbicūq̄ ius dicentem equitas mouerit.
3 Dictio vbicunq̄: qualiter exponi debeat.
4 Scriptura priuata quamuis non probet si non habet cause specificationem tamen si causam habet expressam debiti quod continetur in ea plenam probationem operatur. Et quando causa sufficienter expressa dicatur: ibidem.
5 Iuramentum vim iudicij & lit. contest. obtinet.
6 Cautio sine cāe specificatiōe cōscripta semiplenā p̄bationē īducit.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu p̄posito visis allegationibus hincinde cōfectis duplex substantialis orit̄ dubitatio. ¶ †Prima nūqd Stephan⁹ roffeti ante litē in principali cā cōtestatā iudice eū interrogāte ad instātiā Agnenandi Girardi partis aduerse recognoscere teneat̄ scripturā p̄uatā q̄ p̄ducit̄ an sit ei⁹ manu cōscripta. Et in hoc breuiter dicēdū regulā esse vt is q̄ se p̄uatā cōfecisse scripturam citari possit vt veniat ad recognoscēdū eā an sit sua manu cōscripta. qd si p̄priā scripturā negauerit fueritq̄ de mēdacio ip̄e cōuict⁹ i dubio. igit̄ cōdēnabit̄ qd i scriptura ɔtinet̄. hic est casus l aut. ɔ q̄ p̄priā. C. de nō nu. pec. & ibidē circa fi. illius autoritate late. hic declarat do. Bal. an autē hm̄ōi interrogatio ad partis instātiā potest per iudicē fieri ante litē cōtesta. Breuiter dicendū qd sic si iudicez ad hoc mouerit equitas aliqua vel rationabilis causa. & hoc eius
2 reliquit arbitrio. †Ubicūq̄ em̄ ius dicentē equitas mouerit interrogationē fieri posse dubiū non est. ff. de interroga. act. l. vbicunq̄.
3 de fi. instru. c. cū Ioānes. ad finē. xxx. q. vlti. c. iudicāte. †Quod autem dicta dictio vbicūq̄ exponi debeat. i. tam ante litē cōtest. quā post. declarat gloss. in. l. super ver. dāni. ff. de interro. act. Declarat etiā glos. iuris canonici. in. c. pe. in ver. interrogata. de iura. calumnie. qui etiā glossatores ibidez dicta intelligūt gñaliter id est quacunq̄ cā iudici equitas hoc suaserit ea ratione q̄ ex quo lex p̄dicta loquit̄ indistincte tam respectu t̄pis quā respectu cause cū ponat verbū vbicunq̄ qd ad vtrūq̄ pōt adaptari. igitur indistincte debet intelligi. ff. de publi. l. de pretio. cū si. Similiter quoq̄ qd dicta. l. intelligat̄ qd ad partis instantiā ante litē cōtest. iudex possit facere interrogationē determinat expressissime text. cū gl. sup ver. interrogabit. in cle. sepe. ver. interrogabit. de v. sig. vbi exp̄sse dicit̄ qd in causis in quib⁹ procedit̄ summarie simpliciter &c. quo ad interrogatiōes parti per iudicē faciēdas est solū hoc speciale qd in eis interrogatoria p iudicē fieri possunt ad partis instantiā etiā post cōclusum in cā qd nō est in causis in qb⁹ procedit̄ ordinarie cū illis quāuis ante litem cōtestatā si iudicē eq̄tas moueat vel rationabilis causa interrogatio fieri pōt etiam ante litē contestatā non tñ postea post cause conclusionē. Huc etiā intellectū apertissime ad dicta. l. sensit. glo. fi. in. l. perinde. la. ij. §. notādū. ff. ad legem
4 aquil. Et hec quo ad primum. ¶ †Secūda dubitatio est an dicta scriptura priuata que producit̄ in aliquo fidē faciat. Et hoc breuiter dicendū qd sic ex eo q̄ quāuis priuata scriptura nō habens cause specificationem non probet qd cōtinetur in ea. vt in. c. si cautio. de fide instru. & in. l. cum de indebito. §. fi. ff. de proba. tñ si causam habet exp̄ssam debiti qd cōtinet̄ in ea illa plenā operat̄ p̄bationē vt in iurib⁹ proxime allegatis. & in. l. gñaliter. C. de non nu. pe. Dicit̄ aūt sufficiēter exp̄ssa causa qñ scribēs narrat se ex aliquo cōtractu antecedēti ad ipsam pecuniā teneri. Et hoc declarat gl. in. d. c. si cautio. sup v. sed si cām. Cū igit̄ i proposito casu sic in scriptura priuata inserta cā ex qua Stephanus dicit se tenere. s. ex precedēti cōtractu fideiussionis quā p alio fuit adeo dicendū ipsam schedulā recognitā vel p̄batā de manu Stephani fore cōtra ipsū
5 plenā p̄bationē facere. ¶ †Ceterū aduertendū q̄ dicta cautio p Stephanū cōscripta ē iurata cū aūt iuramētū vim iudicij & lit. cōte. obtineat: vt. l. sed si restituat̄. §. ex quib⁹. ff. de iudi. et. l. nam et postea. §. si is qui t̄pali. & l. qui iurasse. in fi. & de iureiur. igit̄ succedit cōclusio qd quēadmodū ɔfessio quāuis nō habēs cāz adiectā iudicialiter factā plene p̄bat vt no. glo. fi. in. d. l. j. ff. de interroga. act. & est casus in. l. sicut maior. C. de repu. here. vbi not. d. Bal. Ita pariter dicendū qd plene p̄bet iurata confessio quāuis nō habēs
6 cause adiectionē. ¶ †Ceterū gñaliter dicendū qd quāuis cautio sine cause specificatiōe cōscripta nō inducat plenam p̄bationē: tñ semiplenā inducit: & istud est notabile dictū Spe. in ti. de cōfes. in §. nūc videndū. dicēris sic tenuisse Marti. de fano per text. in. l. instrumēta. C. de p̄ba. Postremo etiā si sine p̄sentia partis sit facta quāuis nō faciat plenā probationē. vt. l. certū. §. si quis absente. & ibi plene no. ff. de cōfes. & plene no. C. eo. ti. l. vnica. & eo. tit. c. fi. tñ faciat semiplenā. vt notabiliter determinat Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. ad hoc allegās. c. cū dilectus. de succes. ab intesta. p quo etiā. l. quero. §. si. ff. de edi. edic. & gl. in. l. capite qnto. ff. de adul. In quib⁹ est exp̄ssū cōfessionē absente parte in cā criminali q̄ maioris est p̄iudicij iudiciū facere. & sic nō est absurdū q̄ in pecuniaria q̄ ē p̄iudicij minoris faciat p̄bationē semiplenā. Ex p̄missis ergo cōcludo ius dicētē etiā ante lit. cōte. ad partis istātiā si eū rōnabilis cā mouere pōt interrogare debere dictum Stephanū p dicte scripture habēda recognitione cū illa ad alterius partis p̄fectum probationem plenam factura sit si facta fuerit parte p̄sente semiplenam autem si parte absente. Unde iudex cōsiderata paucitate pecunie petite & q̄litate petētis in supplementum probatiōis deferre poterit iuramentum. iuxta plene no. in. d. l. admonendi. & in. c. fi. eo. ti. & in. l. in bone fidei. C. de rebus credi.

Consilium. cclxxiiij.

1 Mandatū p̄curatoris an intelligat̄ esse finitū p renūciationem ab ep̄o factā iuri cōmēde sup quā litē exercebat: & ad cui⁹ p̄secutionē p̄curatorē ipsum constituerat adeo vt appellatio p eū interposita intelligatur ex defectu mandati nulla. Et nu. 2. 3. 4.
3 Interesse cōstituentis p̄curatorē si cessat in re illa ad quā p̄curator dignoscitur constitutus cessat etiam mandatū procuratoriū.
5 Successio locum non habet in ecclesiasticis titulis.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Presens est questio† nunqd per renūciationē ab ep̄o factā iuri cōmēde sup qua litē exercebat. & ad cui⁹ p̄secutionē p̄curatorē constituerat intelligat̄ p̄curatoris mādatū esse finitū adeo vt appellatio p eū interposita intelligat̄ ex defectu mādati nulla. & i hoc seclusa cle. fi. de p̄cu. ad quā infra descēdā. Dicto mandatū finitū appellationē nullā. Istud autē rationib⁹ demonstrat̄. ¶ Prima q̄ cessante causa mādati finit̄ seu cessat etiā ipsum mandatū. Iste est casus clarus in. c. si pauper cleric⁹. in fi. de p̄ebē. lib. vi. Sz propter renūciationē iuris cōmēde factā p ep̄m cessauit cā mādati p̄curatorij q̄ erat defensio iuris cōmēde p̄dicte si qd ad ep̄m ptinet
2 igit̄ cessauit etiaz mandatum. ¶ †Secūda ratio est q̄ appellatio ipsa p̄curatoris ad interesse suū nō refertur sed episcopi cui⁹ inter erat a sñia aduersus se lata appellari. sz p̄pter renūciationē episcopi cessat interesse episcopi cū ex ea sequat̄ nullū ius ad cōmendam sibi competere: ergo sequitur qd p̄curatoris appellatio fuit nulla q̄ fundata super iure illius cui⁹ nullaten⁹ appellare intererat p̄pter renūciationē p̄dictā. nulla em̄ est appellatio ei⁹ noie interposita cuius non interest. ij. q. vj. nō solent. de elec. c. cū inter. R.

3 ff. de pa. reci. l. nõ solẽnia. cũ ſi. ¶ †Tertia rõ eſt hec intereſſe cõſti-
tuentis procuratorẽ ſi ceſſat in re illa ad quã procurator dignoſcit cõ-
ſtitut⁹: ceſſat et ꝛ mãdatũ procuratoriũ. Iſte eſt caſus apert⁹ ꝛ que
hãc qõnẽ determinat in. l. ſi remunerandi. §. ſicut. ꝛ. §. ſi tibi man-
dauero. ff. mã. Sed ꝑ renunciationẽ quã fecit de iure commenda
ipſe epũs ceſſauit oĩno intereſſe qꝛ idẽ habebat in proſecutiõe iuris
ſi qd habebat in cõmenda. ergo expirauit etiã mãdatum. Et iſti
4 duo tex. iuris ciuilis clare iſta queſtionẽ determinãt. ¶ †Quarta
ratio eſt qꝛ ſi mandatũ prelati factũ procuratori cõſtituto ſup cõſer
uatiõe iuris qꝛ ptinet ad eccleſia cuius ipſe prelatus eſt finit ipſi⁹
prelati morte. vt eſt tex. in cle. ſi. de pcu. Et illius eſt ratio. qꝛ proſe-
cutio vel exercitiũ qd fit per ipſum procuratorẽ cõſtitutũ a plato
cõtinuo refert ad ipſius p̄lati adminiſtrationẽ. ꝛ ab ipſa recipit
fomentũ. ſed per interitũ prelati deficit ipſius adminiſtratio. ꝛ ſic
5 mandati fundamentũ. igit deficit ꝛ mandatũ. ¶ †Quinta ratio
qꝛ vbi non eſt aliquis qui repreſentet in ſpecie vt ſucceſſor perſonaꝫ
ipſius mãdantis mortui finit mandatũ morte et re nõ integra. Iſte
caſus in. l. j. C. de actio. ꝛ obli. ꝛ in. l. ſi per epiſtolam. ff. de acq. here.
ſed prelato mortuo non reperit cuius ſucceſſor in ſpecie. qꝛ prelato
nõ ſuccedit in titulo bñficij: cũ in eccleſiaſticis titulis nõ habet lo
cũ ſucceſſio. vt in au. ad tertipandã. ꝛ in. c. ex trãſmiſſa. de ſi. p̄ſby.
igit ꝛc. Ergo multomagis idẽ dicẽdũ in caſu noſtro. ſ. vt renũcia
tione p̄lati litigantis ſuper titulo bñficij finiatẽ mãdatũ factũ pcu
ratori ad dicta liteꝫ proſequẽdã ea rõne qꝛ cũ qd fit p procuratores
continuo referat ad p̄latũ p titulũ p̄tẽdit habere renunciatiõem
finiat ius tituli qd p̄lat⁹ p̄tendit ꝛ ſic finiat fundamẽtũ mãdati.
igit finit ꝛ ipm mandatũ. ꝛ hoc eſt qd intelligẽti no. Inn. de fo. cõ
pe. c. dilecti. dicẽs mãdatũ procuratoris cõſtituti a p̄lato ꝓprio noĩe
ꝛ cũ litigat titulo. prout in caſu nro finiri prelati morte. pariter
ergo ꝛ renunciatione eiuſdẽ ꝑ ꝑdẽtitatẽ rõnis. vt ſupra apparet.
Si enĩ finit morte eius cũ conſtituit procuratorẽ litigandũ ſuper
iure cõpetẽti eccleſie. cuius ẽſt platus. vt in. d. cle. ſi. cui⁹ tñ cõtrariũ
videbat: cũ tñc videat cõſtitut⁹ ſub noĩe dignitatis p̄latiire q̃ nũ-
quam morit: vt in. c. ſi glorioſe. de reſcrip. lib. vi. ergo multo magis
idẽ dicẽdũ: cũ qs procurator cõſtituit ad litigandũ ſuper titulo bñ
ficij. cũ tũc cõſtituatur noĩe proprio prelati ꝛ non dignitatis. Nec
refragatur qd dici poſſet aliud eſſe cũ prelatus moritur aliud cũ
renunciauit: qꝛ ita p renũciationẽ ſicut per mortẽ dicit ipſe p̄lat⁹
quo ad titulũ bñficij mortuus. ꝛ ad caſus in. §. ecce. vij. q. j. ꝛ in. c. j.
de ſi. pen. lib. vi. Et hec ſufficiant.

Conſilium. cclxxv.

1 Abbas iuriſdictionẽ habet i monachos etiã in criminalib⁹
vbicũqꝫ deliquerint. Niſi tale crimẽ p qd veniret deponẽd⁹: tunc
enim non abbas ſed epiſcopus cognoſcere debet.
2 Monachus de delicto punitus per abbatem: quando poſſit per
epiſcopum vlterius puniri.

¶ Omnipotentis dei poſtulato ſuffragio.

1 IN propoſita qõne breuiter dicendum †qꝛ
correctio ꝛ mõitio hui⁹ mo-
nachi tenẽtis cõiugatã mulierẽ ſpectat primo loco ad
abbatẽ q hꝫ iuriſdictionẽ i monachos et i criminalib⁹
vbicũqꝫ deliquerint. caſus eſt de ſta. reg. c. ea q̃. xviij. q. ij. c. abbates.
de appel. c. reprehenſibilis. ad finẽ niſi ſit tale crimẽ p quo veniret
iponenda pena depoſitiõis. tũc enĩ nõ abbas ſꝫ epũs cognoſcere dꝫ.
xvi. q. ij. c. viſis. xviij. q. ij. monaſteria. Idẽ abbas ſi foret negligens
in corrigendo: qꝛ et tũc corrigit ꝛ punit epũs de offi. ordi. c. quãto.
Et hec ẽ cõis opinio quã tꝫ Jo. de ligna. de ſta. reg. clemẽ. in agro.
2 ꝛ et no. xi. q. iij. c. pſona. ¶ †Nũc igiẽ ad ꝓpoſitũ ſi abbas ſufficiẽ-
ter monacũ de hoc crĩe punivit: puta tã iuxta regulã clauſtraleꝫ
quã iuxta canonica inſtituta ad publicã vindictã p epm vlterius
puniri non põt qꝛ nemo dꝫ tali delicto vno bis iudicari. de iudi.
at ſi clerici. j. ſi. de accu. c. de his. ꝛ ibi cõcordãtie. ff. de accu. l. ſenat⁹.
ff. de penis. l. ſanctio legum. ff. nau. cau. l. j. §. ſi. cũ ſi. Si vero abbas
non ſufficienter eũ punivit. puta qꝛ ſolã punivit eũ iuxta reguleꝫ
clauſtri. non autẽ iuxta canonũ inſtituta ad vindictã publicã. tũc
põt p ipſum pro executione publice vindicte ſufficienter puniri.
qꝛ pena vnius fori ac illi foro appropriata. vt eſt pena q̃ iuxta re-
gulã clauſtralẽ imponit monacho per abbatẽ nõ tollit penã alte-
rius fori. ꝛ illi appropriatam vt eſt pena ad exercẽdam vindictaꝫ
publicaꝫ appropriata foro epiſcopali. caſus eſt de pen. c. felicis. in
ſi. lib. vj. Nunc hunc modũ iuuare põt priuilegiũ exemptionis qꝛ
illud locum habet cum delinquitur in loco nõ exempto. caſus eſt
de priuil. c. j. lib. vj. Et hec ſufficiant.

Conſilium. cclxxvi.

1 Dictionis in/multiplex eſt ſignificatio. Adde nu. 2. 3. 4. 5. 6.
Idcirco iudex ita debet arbitrium moderare vt ipſam dictioneꝫ
in/exponat ſecundum quod ratio ſubiecte materie ſuadet. nu. 7.
8 Gratia expectatiua motu proprio conceſſa: debet de ſuis verbis la
tiſſime interpretari: ꝛ quantum latius poteſt in fauorem eius cui
gratia conceditur.
9 Verba ſemp interpretãda ſunt qd ex eis nõ ſequatur abſurditas.
10 Reſcriptũ apoſtolicũ non vitiat ꝓpter defectũ littere: imo nec pp
defectum dictionis ſeu orationis: dummodo comprehendatur
mens pape. Et numero. 13.
11 Latinitas falſa an vitiet reſcriptum apoſtolicum.
12 Reſcriptum in quo non apparet obſeruatus ſtilus cõis curie ro-
mane: nec rationabilis curſus cancellarie in huiuſmodi ſeruari
conſuetus ſuſpectum eſt: nec ei fides adhibenda.

¶ Omnipotentis dei poſtulato ſuffragio.

QUeſtio eſt nunqd ſub gr̃a dicti dñi Cardi-
nalis q̃ hodie eſt dicti do. Jo. vel
larũ cui⁹ verba hec ſunt ad collationẽ collatoris ꝛ col
latricũ quorũcũqꝫ i Lugdunen. Gabilonen. ꝛ Gratio
nopolitana ciuitate ꝛ dioc. cõſiſtentiũ ꝛc. veniet prioratus qui eſt in
dioc. Grationopolitana cui⁹ tñ collatio ſpectat ad abbatẽ mona
ſterij Gulmocen. q abbas ꝛ ei⁹ monaſteriũ eſt in diocen. Matiſ-
1 conen. ꝛ qdẽ breuiter dicẽdũ arbitror qd ſic multiplici rõne. †Pri
ma qꝛ quãuis hui⁹ dictiõis in multiplex ſit ſignificatio atqꝫ expo
ſitio put plene not. Archi. in ca. ſi papa. xi. di. ꝛ bart. in. l. gallus. §.
ille caſus. ff. de lib. ꝛ poſthu. ꝛ per Spe. in ti. de alle. ꝛ diſpu. §. poſt
hec. ver. vel ibi ponit ꝛc. p⁹ Jo. an. de conſue. c. ad noſtrã. de iure pa-
tro. c. nobis. de offi. delega. c. j. lib. vi. in nouel. nihilominus quo ad
rẽ attinet reperio illã expoſitã i iure p ſub. Iſte eſt tex. i aut. de depo
ſito col. vi. circa p̄n. in ver. in conditionib⁹. qd per glo. interlinearẽ
exponẽ. i. ſub cõditionib⁹. Ad idẽ etiã tex. expſſus in. l. j. in. §. ſi qs
in ſpecie. ff. de vi pub. vbi verbũ illud in ſpecie exponit per legiſla-
torẽ. id eſt ſub ſpecie. Aliqñ etiã reperio eandẽ expoſitã pro de. Et
iſte eſt tex. in. c. accedens. de cõceſ. prebẽ. in ver. in aliquo bñficio. qd
ibi exponẽ. i. de aliquo bñficio. Aliqñ vero dictionẽ illã expoſitã
reperio p ex. ꝛ ita exponit gloſ. iuris ciuilis. ff. ad treb. l. ſi patro-
ni. §. j. ff. de pcur. l. ij. ff. de excu. tu. l. j. in prin. Cuꝫ igit ſcdm hanc ex
poſitionẽ ſenſus papalis ſit iſte. ſ. ad collationẽ collatoruꝫ ꝛ colla
tricũ quorũcũqꝫ cõſiſtẽtiũ de dioc. Et quo ad dictũ prioratum ab
bas quãuis eius monaſterium ſit in dioc. Matiſconen. dicat cõ
ſiſtere ſub dioc. Grationopolitana: vel ex eadẽ vel de eadẽ attento
qd dictus prioratus in eadem diocen. eſt vt ꝓxime probabitẽ. ergo
ſequiẽ qd cũ in ipſo verificent verba gratie: verificat cõfert ꝛ gra-
tia. Qd autẽ reſpectu illius prioratus dicatẽ abbas ipſe collator cõ
ſiſtere ſub dioceſi Grationopolitana. vel ex ea. aut de ea. patet ex
2 quatuor. ¶ †Primo qꝛ non eſt dubiuꝫ qꝛ ſi ipſe ſup prioratu dicti
prioratus haberet litigare. vel aliquo eius iure corã epo Grationo-
politano litigaret in cuius dioceſi eſt prioratus ipſe vt in. c. ſane. ꝛ
c. ſi. de fo. cõpe. iuncta cle. de reſcrip. ¶ Scdo qꝛ non dubium qd ſi
quo caſu teneret abbas ipſe ad ſoluendũ cathedraticũ ipſius p̄o-
ratus teneretẽ ad ſoluẽdum epo Grationopolitano de cuius dio-
ceſi ille eſt. Illi enĩ epo cathedraticum ſoluitur in cuius dioceſi eſt
eccleſia cuius noĩe illud petiẽ. de offi. ordi. c. cõquerente. x. q. iij. c. in
ter cetera. ꝛ. c. placuit. ¶ Tertio qꝛ ſi velit abbas alienare priora-
tum predictũ. vel res ad illũ pertinentes requireretur etiaꝫ autori-
tas epi. in cuius territorio eſt prioratus p̄dict⁹ vt concludit glo. x.
q. ij. in. c. caſellas. §. qd ſi neceſſitas qui aliãs. ꝛ. c. precedens. c. preca-
rie. ea. cau. ꝛ. c. allegãs. l. ſi pretiũ. C. de predi. minor. quã quidem gl.
3 ſequit Jo. an. in. c. paſtoralis. de ꝑui. in nouel. ¶ †Quarto qꝛ et ſi
abbas ipſe quãuis alterius prelatus ipm prioratũ in dioceſi Gra
tionopolitana cõferre negligat ad ipſum Grationopolitanuꝫ de
volutẽ cõferendi facultas non ad Matiſconen. Iſta eſt gloſ. ord.
de ſup. negli. p̄lato. in cle. vnica. in ver. locorũ. hoc fundãs p illum
tex. ꝛ. c. ij. eo. ti. in antiquis. Cũ igitur his reſpectibus abbas colla-
tor dicti prioratus ſic ſubiect⁹ dioceſano Grationopolitano cõis.
eſt vt non poſſit negari quominus ipſe reſpectu prioratus p̄dicti
dicatur de ſub vel ex dioc. Grationopolitana conſiſtere. ꝛ ſic in di
cta dioceſi prout premiſſis tribus modis verificant expoſitionem
dicti verbi in. et ſic verba gratie apertiſſime caſu iſto verificatur.
4 ¶ †Secunda qꝛ dictionẽ hãc in/etiã expoſitam reperio idest ꝑ. et
iſte eſt text. expreſſus de cohabi. cleri. ꝛ mulie. in. c. veſtra. in ver. in
fide Chriſti. quã dictionẽ ita ibi exponit gloſ. Iſte etiã eſt tex. ff. ad
l. fal. l. pe. in. §. ſi. put ibi etiã dictionẽ pniuſſam gloſſator exponit.
Hac ergo expõne ſcdm ſenſus gratie erit iſte. ſ. ad collationẽ collato
rum ſeu collatricum cõſiſtentiũ in dioc. i. per dioc. Grationopoli
tanã. Sed nõ eſt dubium qd abbas Cluniacẽ. monaſterij Matiſ-
conen. conferens prioratũ in dioce. Grationopolitanã. dicitur ill⁹
reſpectu exiſtere collator p dioc. Grationopolitanã. vt pꝫ ad ſen-
ſum. Igiẽ etiã per hunc modũ expoſitiõis dicte dictiõis verba di
cta gratie verificabunt hoc in caſu. Et hoc Alemanis demõſtra-
tur ad ſenſuꝫ qui archiepm Treuereñ. exercẽtem cancellariam ce
5 ſarã in Gallia appellant cancellariũ p Galliam. ¶ †Tertia rõ
eſt qꝛ dictionẽ iſtã in expoſitã reperio in iure p iter. Iſte ẽ tex. apt⁹
xxij. diſtin. c. ſacroſancta. qui vba illa diuine ſcripture. ſ. Moyſes
ꝛ Aarõ in ſacerdotib⁹ ei⁹ p̄mi. i. inter ſacerdotes ꝛc. Et etiã gloſ.
iuris ciuilis dicto modo hoc verbũ exponẽs in. l. ſi. ff. de re. du. in. l.
aliena. §. titia. ff. de adimen. le. Ad idẽ. l. qui rome. §. callimach⁹. ff.
de ver. obli. Expoſitã etiã reperit. i. litera. Iſto modo exponitur in
l. gallus. in prin. ff. de lib. ꝛ poſth. in. l. j. §. deinde ait p̄tor. §. nequid
in flu. pub. in. l. in annos. ff. de cõdi. ꝛ demon. hoc etiã modo expo-
nit textum

nit tex.in.l.i.§.qd dicimus.ff.de succes.edic. Isto etiã modo expo-
nit Inno. recte intelligēti in.c.pp̄ter sterilitatē.sup ver.nō soluis-
se.de loca. Aliqñ etiã expositã reperio pro supra hoc modo expo-
nitur.ff.vti possi.l.si duo.§.itē videamus. Hoc etiã modo exponit
tex.ff.qd vi aut clã.l.si vice.§.si qs.pcectū. Aliqñ etiam expositã re-
perio pro apud.ꝛ hoc modo exponit.ff.de act.em.l.fundi.§.item
qd inluic. Fm quas expositiones sensus verborū gratie erit iste.s.
ad collationē quorūcūqȝ colatorū cōsistentiū inter vel extra supra
vel apud diocesim Grationopolitanam ꝛc. ¶ Sed nemini veni-
re pōt indubiū qd respectu priorat⁹ quē abbas Cluniacensis con
fert in diocesi Grationopolitana dicitur consistere collator inter
ipsam diocesim vel super eã. Igit hoc in casu gratie verba scdm
6 premissa expositionē verificabunt. ¶ †Ceterū cum ipsa dictio in-
ter ex premissis appareat.ꝛ ex his que not.glo.in cle.super ver.in-
terea.de prebē.ꝛ cle.cām.ver.qd si forsan.de elec.ꝛ de peni.dist.i.§.
ecclesie Christi.ꝛ in cle.auditor.de elec.ꝛ in.l.deducta.§.cū heredi-
tas.ff.ad trebel.ꝛ in.l.in omnem.ff.de tuto.ꝛ cura.da.ab his.et in
§.item in nouo.qui est sub.c.cbrō.xiii.q.iii.in glos.ꝛ in.l.si statuti.
ff.de iniur.ꝛ in.l.sacculari ad finē.ff.de extraordi.cri.ꝛ i.l.re furti-
ua.ff.de cōdi.fur.ꝛ in.l.hac.ff.de triticaria.ꝛ in.l.i.ff.de obsequiis.
ꝛ in.l.tutor.fm dignitatē.in fi.ff.de admi.tuto.ꝛ in.l.qd dicitur.ff.
de impen.l.cum antea.ad fi.C.de arbi.ꝛ.C.de obi seruo manumis.
l.i.§.finaūt seruus.ꝛ de pe.di.iii.§.in salicibus.in glos.ff.de admi.
tu.l.a tutoribus.§.heredibus.ꝛ in aut.de man.prin.§.mor. aūt.ff.
de solu.l.si quis aūt stipulatus fuerit.reperiat in iure varie ꝛ mul
tipliciter exposita igitur cōsequens vt huius dictionis expositio
cōsistat in arbitrio iudicis fm theoricā glo.ordi.in.c.cum nullus.
in ver.remotis.de tēpo.ordi.lib.vi.ꝛ in.c.felicis.in ver.vicinarum.
7 de peni.co.l.i.ꝛ in aut.preterea.C.vnde vir ꝛ vxor. †Debet aūt tunc
iudex ita suū arbitriū moderare vt ipsam dictionē interponat se-
cundū qd suadet ratio subiecte materie. Ista glo.ordi.ff.de condi.
ꝛ demon.l.cas causas. Ratio aūt subiecte materie in casu p̄senti
suadet qd ea dictio latissimā interpretationē accipiet ꝛ quātū la
tiorem accipere pōt in fauorē ipsi⁹ Cardinalis ꝛ cōsequenter do.
Ja.in ius suū omnimodū succedētis. Hoc aūt verum esse p̄batur
ex causa ad propositū aperto in.c.si pluribus.de preben.lib.vi.vbi
8 est expssum† qd gratia expectatiua motu p̄prio cōcessa: qualis est
hec de qua agit debet de suis verbis latissime interpretari.ꝛ quā-
tū latius pōt in fauorē eius cui gratia conceditur.ꝛ sic verbum illud
cōsistentium in dioce.debemus hoc in casu interpretari.i.cōsisten
tium per diocesim vel ex aliquo ex modis supradictis. Ex quorū
altero nō erit dubiū hoc in priorata gratiā ipsaȝ verificari dictā
ergo.c.si pluribꝰ.cū expositionibꝰ supra positis determinat istam
questionē: nec pōt hec negari. ¶ Vltima ratio est: qꝛ p̄missum ver
bum consistentiū positū in gratia p̄missa debet interpretari hoc
in casu ratiōe cōsistētie beneficii qd cōfert nō aūt ratiōe residētie or
9 dinarii collatoris ipsiꝰ. †Qd aūt ita interpretari debeat p̄bat qꝛ
verba semꝑ interpretāda sunt qd ex eis nō sequat absurditas. hic
est tex.de excep.cū inter priorē.de prebē.c.dudū.lib.vi.in ver.qꝛ fo-
ret absurdū.ff.de excu.tu.l.scire opȝ.ver.sed ꝛ si maxime.cū si. Sed
si interpretaret ipsum verbū ratione cōsistētie collatoris in benefi
cio sequeret absurdū.s.qꝛ postq̄ collator ordinarius beneficii cōsiste
ret extra diocesim suā nō diceret collator consistere in dioces.ꝛ sic
nō verificarent vba gratie.qd tñ est falsū vt ex se notū est igit ꝛc.
Ex his ergo cōcludit absqȝ pluri in gratia cardinalis premissum
prioratū inclusum fore. Et hec sufficiāt. ¶ †Secūdo querit nūqd
10 rescriptū gratiosum dicti Simonis aduersarii intelligat viciatū
p̄pter falsam latinitatē in eo cōprehēsam dū dicit ad abbatē ꝛc.
pertinēs. Nec exprimit collationē p̄sentationē ꝛc.iuxta cōem stilū
Ro.curie in expectatiuis seruari cōsuetū.ꝛ videt primo dicēdum
fore qd nō.per id qd elegāter terminat Inno.de fi.instru.c.ex par
te.dicēs nō viciari rescriptū apostolicū nedū propter defectū lite-
re.vt ibi. Sed nec etiā propter defectū dictionis seu orationis.dū
modo ex illo rescripto cōprendat aliꝰ mens pape.tunc eñ suffi-
cit qd imperfectionē scripture suppleat imperfecto intellectꝰ.de
leg.ii.l.cū pater.§.cū imperfecto cū si. Cū ergo in proposito casu
nō obstāte defectu p̄misso verborū cōprehendat mēs pape igit est
cōsequēs vt ex eo rescriptū nō debeat viciari. His tñ nō refragāti
bus in cōtrariū fore arbitror veritatē. Primo qꝛ p̄missum rescri-
ptū vt ex se euidēter apparet manifestū continet in latinitate pec-
catum. ergo ei fides nullatenꝰ est adhibēda. Casus est de rescri.c.
11 ad audiētiā. †Nec ob.qd nō obstāte incōgruitate latinitatis colli
gitur mēs pape qꝛ etiā si ita sit nihilominus nō est fides adhibē-
da. Et ratio est: qꝛ etiā eo casu quo quāuis sit in latinitate incon-
gruitas.tñ cōprehendit mens pape verificat ratio dicti.c.ad audiē
tiam. ergo verificari debet etiā eiusdē dispositio. Idē eñ iudiciū
esse debet in casibꝰ i quibꝰ est identitas rationis.de transla.p̄la.c.
inter corporalia.cū si. Qd aūt eadē ratio etiā sit hoc in casu patet
qꝛ ratio quare defectus latinitatis viciat rescriptū apostolicū est:
qꝛ illud per multas manus trāsit ꝛ magna cū maturitate decog-
nitur.xxxv.q.ix.c.apostolice.de rescrip.c.cū adeo ꝛ ideo insurgit pre
sumptio qd rescriptū ipsum nullo possit vicio annotari.ꝛ ideo si
vitium in eo patenter appareat nullatenus sibi fides adhibetur
tanq̄ presumptiōe iuris.ꝛ de iure presumat nō exiuisse ex cācella-
ria dni pape. hāc ergo rationē locū habere in scriptis in quibꝰ est
incongruitas etiā si ex eis alias colligi possit intentio. nemo est q
12 dubitet. ¶ †Secūda ratio me monēs est: qꝛ eo ipso qd producit re
scriptum in quo nō apparet obseruatus stilus cōis romane curie
ne rationabilis cursus cācellarie in hmōi seruari cōsuetus illud
de falsitate suspectū est nec est ei fides aliquatenus adhibēda. hec
est snīa gl.ordi.ꝛ approbate in.c.cām q.in ver.obuia rōni de testi.
ꝛ tex.optimꝰ de cōfir.vti.c.porrecta.de rescrip.c.ex pte.el.i. ¶ Sed
nemini venit in dubiū in rescripto hmōi nō apparere seruatū so-
litum stilū seu cōem cursum cācellarie in expectatiuis seruari cō-
suetum. igitur ei tanq̄ de falsitate suspecto fides non adhibetur.
Quod autē stilus obseruatus non fuerit patet: quia vt scit totus
mundus semper cancellaria quando expedit expectatiuas gra-
tias ponit illa verba de quibus in.c.cū in illis.de preben.lib.vi.s.
ad collationē presentationem electionē seu quāuis aliaȝ dispositionem ꝛc. que quidē hic deficiunt. Et ista est vna ratio que non
13 admittit aliquam responsionem. †Non ob.dictum Inno.in.d.c.
ex parte. Potest enim saluari dupliciter. Primo vt intelligitur
non viciari rescriptum per defectum orationis si alias colligi po
test mens pape dūtamē ex ipso orationis defectu non resultet fal-
sa latinitas: quoniā tūc viciaret per dictū.c.ad audientiā.cuiꝰ ra-
tio vt supra dixi locū habet hoc casu. stāt enim hec simul.scȝ qd ha-
beat rescriptum defectū orationis.non tamen defectū false latini-
tatis vt supra si dicat rescriptum. volumus prouideri titio ꝛc.spe-
ctante ad ecclesiam tali episcopi ꝛc. deficit enim verbū beneficiū.
ꝛ tñ nō resultat falsa latinitas.ꝛ mens pape nō obstante defectu
potest ex rescripto elici. Vt si dicatur de beneficio spectāte ad col
lationem talis episcopi ꝛc. volumus titio ꝛc. quamuis enim tunc
sit defectus orationis: quia deficit verbum prouideri illam perfi-
ciens: tamen non est defectus in congruitate.ꝛ mēs pape ex eodē
est colligibilis. Vel secundo intelligi debet dictum Inn. dūtamē
defectus orationis non sit circa id qd cōsueuit poni ex cōi stilo cā
cellarie in rescriptis. qꝛ si illud deficiat ꝛ vltra hoc ex illius defe-
ctu resultet falsa latinitas vt in proposito casu formaliter cōtin-
git: tunc rescripto propter hunc duplicem defectum vehementissi-
me suspecto per supradicta nullatenus debet fides adhiberi. Et
huius est ratio: qꝛ difficilius dispensant iura cum defectu duplici
quam cū defectu vno. de tem.ꝛ pa.c.vno. Et qui aliter dictū In-
no. intelligunt errant permaxime ꝛ velut imperiti debent iudica
ri. per hunc respondet etiā ad notabilē tex.c.cum. M. de cōsti. vbi
in verbis illis sicut cōsueuit ꝛc. est expressum qd clausula solita ap
poni de stilo curie i rescripto si deficiat rescriptū nō viciet: qꝛ ta-
cite subintelligit. illud eñ verū nisi ex defectu clausule resultat fal
sa latinitas: quia tunc p̄pter hūc defectū duplicē scȝ latinitatis ꝛ
defectꝰ clausule rescriptū viciat p supradicta. Et h̄ est p̄ma veritas.

Consilium.ccc.xxvii.

1 Successor fisci i bonis fisco delatis titulo lucratiuo donatio
nis ꝛ oneroso emptionis: oēs actiones sustinet que nō solū cōtra
fiscum: sed etiā cōtra illū cuius bona fisco delata sunt cōpetebāt.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In dubitatiōe p̄missa tā solēniter tāqȝ ele-
gāter p reuerēdū patrē ꝛ dñm
meū epm Bragēn. decisio lucida ta est. qd vanū arbitror so
le facibꝰ adiuuare. tñ vt q̄rēti morē gerā breuibꝰ me expedio. Di-
co eñ Titiū agētē hypothecaria ꝯ successorē fisci ex lucratiuo ti-
tulo.s.donatiōis a p̄secutiōe iudicii excludi nō posse ex opposita
exceptiōe qd priꝰ discuti debeat fiscꝰ q i locū p̄mo obligati succes
sit. Et huiꝰ est ratio: qꝛ nō dubiū qd si apud fiscū bona mansissent
vel apud eū cuiꝰ bona fiscꝰ occupauit fuisset in creditoribus arbi
trio p̄sonalē dirigere hypothecariā actionē. Casus ē quo ad fiscū
C.ad.l.iul.de vi.§.in tox.C.de bo.p̄scrip.l.si vt p̄ponis. quo vō ad
priuatū cuiꝰ bona fisco deferunt tex.est in iuribꝰ p do.meū allega
tis vna cū.l.p officio.C.de admi.tut. lȝ successor fisci in bonis fisco
delatis nedū titulo lucratiuo donatiōis sed ēt onerose emptiōis
oēs actiōes sustinet q nō solū ꝯ fiscū sed etiā cōtra illū cuiꝰ bona
fisco delata sunt cōpetebāt. vt est casus rotūdus in.l.cū qui bona
ff. de iure fis.ꝛ in.l. princeps bona.ff.de ver.sig. vltra iura p domi-
num meū allegata igit necessario ꝯñs est quēadmodū cōtra eum
primū debitorē cuiꝰ bona principi delata fuerunt erat facultas ti-
tio creditori instituēdi personalē vel hypothecariā actionē. vt in
iuribꝰ p patrē ꝛ dominū meū allegatis. ita pariter ꝛ cōtra eū qui
titulo lucratiuo p̄ncipi seu fisco succedit per casum expssum in.d.
l.cū qui bona.ꝛ.l.princeps bona. cū igit in dictis legibus expssus
casus sit huius questionis non est vlterion inuestigatione opus.

Consilium.ccc.xxviii.

1 Iniuria que facta pretenditur per scripturā an verbalis esse
dicatur attento quod manu scripta est.
2 Sententia nulla si per subsequentem sententiam cōfirmata fuit
an nihilominus de nullitate argui possit.
5 Sententia pro eo qui actionem non habet probata an valeat.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Quo ad primum in quo querit. † an iniuria que facta pretendit per scripturam dicat fore
verbalis. attento qd manu coscripta e. Breuiter dicedu
arbitror qd sic. ¶ Primo qz tex. vr expssus in. l. lex corne-
lia. §. si qs libellu. ff. de iniu. vbi iurisconsultus per oia parificat. l. tam
quo ad pena quam ad quo ad dilecti qualitate iniuria vbo vel scri
ptis alteri illata. Unde videt qualibet ex his vbale dici: non aute
reale quonia si realis iniuria foret ea que per scriptura fit grauius
in dicto tex. iurisconsultus illa puniuisset qua eam que fit ex vocis
viua platione: cu grauior sit iniuria realis qua verbalis. et tamen
punit pariter. vt ibi est text. Un vterqz pdictus modus inferendi
iniuria idem censetur. ¶ Scdo ad ide videtur text. expressior in. l.
apud labeone. §. conuicium. iuncto se. §. conuicium. ff. eo. tit. vbi licet
legislator conuicium esse dicat aduersus aliu iniuriosi verbi vocife
ratione organo viue vocis. tamen idem esse dicit siue in psente. si-
ue in absente. et sic per litera iniuriosi verbi proclamatio facta sit.
Unde expsse pz quelibet modu ex pmissis inferre verbale iniuria.
¶ Tertio de eode vr text. expressus in. c. constitutione. de sen. exco.
lib. vi. et in. c. vbi periculu. eo. li. et tit. vbi decisum est ide fore per oia
2 siue literis siue verbo viuo quis loquatur in alterum. ¶ † Quo ad
scdm in quo queritur an snia Sincen. epi: quanuis nulla: tame de
nullitate no posset argui. eo qz per sequentem sniam extitit confir-
mata. Breuiter dicendu confirmatioe no obstan. illa de nullitatis
posse vitio argui. lz em contradicat Inn. et quida sequetes eu nihi-
lominus hodie casus expressus est pro ista coclusione. in cle. vt calu-
mnie. de re iudi. vbi est expssum qd nedu si vna sniam prime nulle
confirmatoriam. sed eni si duas conformes quis p se reportauerit.
tame super nullitate vnius ex eis. vel et oium pot et dz audiri. Ec-
ce igit qd ibi est expssum qd confirmatio snie nulle no impedit nul-
litatis psecutione. Hoc aut e verissimum est et indubitatum si scda
snia confirmatoria prime nulle ex eode errore seu vitio fundatur et
pmulgat in quo prima fundata fuit. et ex quo extitit pmulgata.
quonia tuc nedu nullitatis prime snie vitiu purgat. sed etia nulli
tatis scde psecutio ocedit. Ita est tex. expssus in. l. i. §. i. ff. q sen. sine
3 ap. rescin. Et hec de scdo. ¶ † Quo ad tertium in quo querit. An
valeat snia pro aliquo q actione no habet plata. Breuiter quo ad
ppositum dicendu qd aut manifestu erat agente actoe carere vel
per reum agenti oppositu fuit actione no copetere. et tunc snia nul
la est. ff. de nego. gest. l. si pupilli. §. videamus. ff. de admi. tu. l. quo-
tiens. §. ide si in tepoali. Aut hoc no erat manifestu. vel per reu no
oppositum. et tuc sententia valida. hic est text. ff. fami. er. l. cum pri
tarem. ff. man. l. si fideiussor. §. in omnibus. de re iudi. c. abbate sa-
ne. §. ceteru. lib. vi. et ita predicta iura concordat et declarat Bart.
in. l. si titius. ff. de verb. obli. Et hec quo ad tertium.

Consilium. ccccxx. 379

1 ¶ Iuramentu eius qui iurauit qd in causa qua habet nihil de-
cetero impetrabit: an includat causam impetratiois aduocatio
nis cause a curia illa in qua iudicium institutum fuit.
2 Uerbum nihil: quid importet.
3 Decetero verbum quid importet.
4 Uerba in huiusmodi causa: quid importent.
5 Dilationem expeditionis cause nihil est quod magis inducat.
quam iudicum mutatio.
6 Iurans vniuersaliter: vniuersaliter seruare debet.
7 Exceptionis virtus limitibus loci vbi cotractum est no arctatur.
8 Iuramentum an extendatur ad ea de quibus verisimiliter no est
cogitatum.
9 Uaga locutio vitanda.
10 In dubiis ab vniuersitate verborum no est recedendum.
11 Iuramentum in foro iudiciali secundum ius interpretari debet.
12 Taciturnitas iuramenti gratie surreptionem inducit.
13 Regula que dicit exceptionem in vno inducere inclusionem om-
nium aliorum casuum sub regula quomodo intelligi debeat.
14 Clausula apposita in vna lege an repetita intelligatur in legibus
aliis de eadem materia loquentibus.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Circa primu questiois articulum in quo queri-
tur † an iuramentu prestitum p litigantes
quod in causa qua habeat nihil de cetero impetrabit:
includat casum impetratiois aduocatiois cause a cu-
ria illa in qua fuit iudiciu institutu. ite et casum impetratiois gra
tie si neutri. Dicendu arbitror qd sic. aut enim consideramus verba
iuramenti. aut consideramus iuramenti causam. Si verba tunc
2 vtraqz interpretatio includit. † Primu propter verbum nihil. qd
quide vniuersale exclusiuu est omnium que impetrari possunt. de
rescrip. c. statutu. §. psumptus. lib. vi. et in aut. de man. prin. §. et non
permittere no. gl. plene declarans significatione verbi huius nihil.
3 in aut. de here. et fal. circa prin. in ver. nihil. † Scdo ppter verbum
decetero. quo quide similiter est exclusiuu ois temporis futuri que
quide posset aliquid p iuramentu impetrari. C. de dona. inter vi-
rum. l. donationes quas parentes. de consue. c. i. lib. vi. de postu. prela.
c. i. et in proe. cle. in ver. de cetero. Scdo pp verbum in hmoi causa.
4 † Notandu em qd si inter ptes varient instantie seu iudicij instio. puta
pp iudicis vel loci mutatione. aut appellationis vel qrele interpositi
tione. vel alias nihilominus ex quo eade sunt psone eade res sup qua li
tigat. certe eade e ca. Hec conclusio glossatoris est post multa. ii.
q. vi. §. post scdm. xvi. di. in. c. habeo libru. et et concludit post gl. in. c.
in appellatiois causa de iura. calu. l. vi. et est expssum. ff. de excep. rei
iudi. l. et an eade. et. l. si mater. eande. C. ne liceat in vna eadeqz causa
tertio prouocari in rubro. et plene no. C. de transact. l. causas vel li-
tes. vn et si iudicium per aduocatione translatum sit de Ro. curia
ad Basilien. concilium. vel etia interpositione appellationis instantia
variata: aut iudicis mutatione iudiciu mutatu nihilominus eade
est causa. Cu igit iurauerit se nil noui ea impetraturu: consequens
est vt iuramenti gnalitas cu impetrari phibeat. et si post iurame-
tu iudex vel iudicij locus aut instantia variet. cu ex his no inducit
diuersitas cause. ex quo adest indemnitas personaru. et rei sup qua
litigat per pdicta. Quarto ppter verbu impetrabit. qd quide fu
turi tpis. et gnr sub se exclusione includes ois tpis loci quo quic-
qua in ipsa ca impetrari pot. vt est expressu. ff. de ver. ob. l. si stipu
latus. §. cu stipulamur. et. l. si a colono. cu si. ¶ Scdo principaliter
si cam iuramenti consideremus presumptiue quide qm certitudina
liter considerare non possumus. ex quo illa in iuramento no est expssa
etiam ipsum iuramentu huiusmodi impetrationibus refragat.
Causa em quare hoc iurauerit fuit duplex. Prima quidem ne pe-
dente facultate allegadi qua ipse iurans a iudicibus voluit obti
nere idem aliquid impetraret ex quo induceret impedimetu ali-
quod celeritati expeditionis cause. Scda quide vt ex his que illo
vsqz impetrata fuerut et pducta in causa ipsa fine sortirent. adeo
vt nec aliqd de cetero impetrare posset iurans qd tederet ad preiu
diciu possessoris. in cuius fauore illud iuramentu cognoscit esse
prestitutum. Si igit prima cam consideras: certe illa aduocatione
5 cause sub se includit. † Quid em est qd magis expeditiois cause di
latione iducere possit qua mutatio iudicu vna cu mutatioe loci
iudicij. no quidem proxima sed longinqua. Unde dicit lex quod ex
mutatioe iudicis et loci iudicij no insurgit impedimetu in celeri-
tate expeditiois cause tolerabilius est iudice qui semel cognouerit
paulisper ex affectione qua iudici nouo et mutato iudicij loco re
rursus iudicanda comittere hoc expressum est in. l. pretor. c. si post
cam. ff. de vaca. mu. Si vero consideras cam scdam. certe illa includit
sub se impetrationem gratie si neutri: qz no est dubiu qd si no sta
te dicta impetratioe gratie de iure agentis no constiterit possessor
etiam si nihil de suo iure probauerit veniet absoluendus. C. de rei
ven. l. si. ff. de eden. l. qui accusare. vt eccle. bn. c. vt nostru. vi. q. vlti. c.
actor. cum si. Quod si stat gratia si neutri certe infert preiudiciu
possessori. qm vt no adiudicet bnficiu ipetranti. necesse erit eu do-
cere de iure suo ad qd no astringebat per priusqua absoluendus ve
niebat etiam si nihil probaret. et sic ex noviter impetratis ca deci
6 sione accipiet non aut ex antiqs. ¶ † Cu igitur vt ex premissis ma
nifestatur verba iuramenti negent vniuersaliter et in futuru omne
nuuam impetrationem. igitur iste iurans qz vniuersaliter iurauit.
et sine aliqua exceptione iurauit vniuersaliter et sine exceptioe ser
uare debet dicit. tex. xxii. q. v. vlti. in. c. si. ad si. Nec obstat si dicat iu
ramentu illud habere clausula subintellecta. s. si res in eode statu
pmanserit. qm ius tacite tale capitulu ad iuramentu subintelligit. xxii.
q. ii. in. c. ne qs arbitret. de he. c. fin. de elec. c. venerabile. ad fin. et in
c. i. hic finitur lex corradi in vsi. feu. no. plene gl. de iureiuran. c. que
admodu. Ac in casu pposito res in eode statu no pmansit. qz et va
riatus est iudicij locus et variatus est iudex p cause aduocatione. Rn
deo em qd variatio loci et iudicis no iducit variatione cause quo
minus eade sit. vt supra plene deduxi. ad quam quidem cam iura
7 do se retulit. † Preterea et exceptio surges gnaliter ex contractu ce
lebrato in vno loco pficit in alio quolibet. qm virtus exceptiois
limitibus loci vbi contractu est no arctat. dicit tex. C. de pscrip. longi
tep. l. si. Nec etia obstat si dicat iurante cu iurauit no cogitasse se
de ipetratione gratie si neutri. et igitur iuramentu quo ad hoc no
8 debet extendi. † cu ad ea no extendatur de quibus no extitit verisi
militer cogitatum de iureiur. c. veniens. et. c. quanto. et. c. ad nostra
et. c. petitio. de renun. cum inter. p. cu si. Rndeo em qd vanum est et
frustratoriu hoc dicere. quilibet em qd verbo loquitur mete cogi
tare presumit. ff. de supp. lega. l. labeo. §. ide tubero. cum similibus.
Cu igitur verbo vniuersaliter se excludere cogitauerit ab omni
impetratioe per verba prolata que vniuersalia negatiue sunt. vt
supra demonstraui mente cogitasse censetur vniuersaliter ea que
in futurum poterat impetrare ad fomentum sui et preiudiciu ad
uersarij. ¶ Ceteru valde verisimile est qd cogitauerit etia de gra-
tia si neutri. qd demonstro. Primum quia cogitauit dubium fore
litis euentum prout quilibet sane mentis cogitat. ergo hoc dato
etiam cogitauit summe sibi profuturum fore vel cogitare debuit
qd in re dubia partem elegerit tutiorem prout nos docent iura et
sic impetratione gratie si neutri que sibi pficiet in euentu carentie
9 iuris in psona vtriusqz ptis. † Ad qd etia confirmadu maxime me
inducit qlitas psone iurantis q doctissima est et expertissima: ibi. Ro.

carit. qui

carie qui igit vult se ab ipetrādo excludit nihil in spē sibi retinere
cogitauerit.xix.di.c.si romanorū.de ma.et obe.c.solite.C.mādа.l.a
procuratore.cū si.Vn alibi dicit lex nimis vaga locutione abstinē
dum fore ne dū qs nimis effuso sermone se obligat in ipsuz quoqz
incidat periculū dicit tex.C.de dot.promissione.l.fi.Et si dicat iu
rans in mēte cogitaui p hoc me excludi nō debere ab impetratio
ne gratie si neutri hoc nihil sibi pficit qñ ppositū i ptrahētis mē
te retētū nil alteri parti pиudicat.dicit.C.de pdi.ob cau.l.si repe
tendi.et habet de vsu.c.cōsuluit.¶ †Ceterū et in dubijs docēt nos
legislatores ab vniuersitate verborū recedēdū non fore.ff.de exer
11 cito.l.j.§.si is qui autē.not.glos.xxij.q.vi.c.humane aures.† Cum
igitur iuramentū debeat scdm ius interpretari in foro iudiciali.
vt concludit glossator.xxij.q.v.in.§.querit.et probat in.d.c.ad no
stram.et.d.c.quāto.Et hec si iuris interpretatio ad iuramentum
premissum:vt supra posita declarant.Igit gñs est vt dicta impe
tratio gratie si neutri sub dicto iuramēto includat impetrationis
cuiuslibet exclusio.¶ Ceterū et premissas impetrationes surrepti
tias fore.igitur inualidas quilibet arbitrabit:eo qr in eis de iura
mēto huiusmodi generaliter prestito de nihil impetrādo mentio
facta nō est.qua facta expressione princeps alias nullatenus gra
12 tias cōcessisset vel difficilius.†In specie aūt qd taciturnitas iura
menti gratie inducat surreptionē apertū est.de rescrip.c. pstitut°.
Et lz ibi loquat de iuramēto tertij qd tacet impetrans.nihilomi
nus a fortiori rōne idē dicendū est de iuramēto ipsius impetrātis
qd quidē ipsum ab impetratione excludit.Et hoc expressuz arbi
tror in.c.j.de lit.cōtest.lib.vi.vbi iūcta glo.super ver.finita expres
sum est taciturnitatē iuramēti partis impetrātis rescriptū ad iu
dicem ipsum rescriptū reddere subreptitiū.igit ibi cōcludit qd ta
lis exceptio etiā impedit litis ingressum.Per hec etiā patet neces
se nō fore vitare articulū illū quē plene discutit Joan.an. regula
qd semel.de reg.iur.lib.vj.in mercu.s.an valeat actus qui per iurā
tem cōtra iuramētū fact° est quē et si necesse sit discutere:nihilomi
nus Jo.an.ibidē pro hac pte determinat dicens qd quidam sunt
actus qui p se sortiunt effectū sine iudicis ministerio.vt matrimo
nium professio pcuratoris reuocatio et testamentū et his similia.et
in his valēt que fiunt cōtra iuramentū.et sic a periuro.Vn si quis
post iuramentū de recipiēdo talē vxorē recipiat alteraz valet ma
trimoniū qūuis a periuro factū.Si quis iurat certaz religionē in
gredi si aliā igredit tz ingressus.Si quis iurat procuratorē nō re
uocare et reuocat:et similiter si iurat testm̄ nō reuocare et reuocat va
let reuocatio.vt plenius probat de voto.c.vno.lib.vi.de spō.c.sicut.
et.c.si inter de spon.duo.c.j.Scdm ptz de regu.c.qui post votū lib.
vi.Tertiū no.glo.de procu.c.fi.eo.lib.et Bar.ff.de preca.l.cū preca
rio.Vltimū determinat post glossatorē in.c.j.§.item sacramenta.
de pac.iur.fir.in vsi.feu.et.viij.q.iij.c.vltima volūtas.no.etiam hoc
Inno.de prebē.c.dilecti.¶ Quedā vero sunt que requirunt supe
rioris ministeriū.et in his valēt gesta cōtra iuramētū scdm qd ibi
ipse determinat notabiliter.cū ergo ipetratio aduocationis et si
neutri gratiarū requirāt superioris ministeriū igitur act° huius
modi cōtra iuramētū factus inualidus est.Ad hoc accedat deter
minatio do.Anto.in.c.intelleximus.de iudi.in.c.dilecti.de excep.
et Arch.iiij.q.vi.in.c.omnibus.du3 discutiunt an exceptio piurij
repellat a prosecutiōe iudicij.et hec de primo.¶ Quo ad scdm in
quo querit an dominus vicecācellarius possit signare gratiam si
neutri in bñficio cuius valor excedit summā cētū florenoꝝ.Vide
tur prima fronte dicēdū qd sic.ex regula que hz ipm posse signa
re gratias si neutri.Excepit aūt solū quo cesset gratia in qua dare
13 tur clausula generalē reseruationē iportās etc.†In hoc ergo vno
casu a regula induci omniū aliorū casuū in regula inclusionē.ff.
de fun.instru.l.quesitū.§.idē rñdit.Veritas tñ se hz in contrariū.
qd cū videt exceptionē in vno inducere inclusionē omniū aliorū
casuuz sub regula.Verū est in his q als sub regula valebāt īclu
di nō antez in his q als sub regula nō includebant.vt est cas° gra
tie de qua querit.vt pxime demōstrabit.qñ casus ille nō includi
tur.hic est tex.de vsufr.l.generali.§.vxori.Qd autez casus gratie si
neutri cōcludēdē in beneficio excedēte valorē centū nō includatur
sub regula premissa ostēdit alia regula dicēs euz posse signare gra
tias de beneficijs ecclesiasticis etc.quoꝝ valor cētuz florenoꝝ au
ri nō excedat.Qd autez sm hanc regulā intelligi debeat alia con
cedēs sibi facultatē gratie si neutri demonstro ex doctrina Bart.
14 in.l.pretor.§.eritqz differētia.ff.vi bo.rapt.qui duz querit †an clau
sula apposita in vna.l.repetita intelligat in legib° alijs de eadez
materia loquentib°.dat hanc doctrinam qd si lex illa in qua clau
sula est apposita pcedit moduz regule generalis:tunc clausula in
illa posita repetita intelligat in omnib° alijs legibus de materia
eadem loquentib°.inducit in argumentuz.l. regula.in fi.ff.de iu.
et fac.igno.dat exemplum de.l.vnoquoqz.ff.de re iud.vbi ponit re
gula qd i quolibet iudicio debet pars citari.§.ius aūt reperiant
etiam plures leges que tradant formam qualiter ferat sententia
et non repetant de citatione.vt est tex.C.de sen.ex peri.reci.tñ repe
titum hoc in ipsis intelligit ex quo in alia lege hoc p modum re
gule positum erat.Ita igit in pposito ex quo per modum regule
datur ptās vicecācellario de signando gratias beneficiorū vaca
tium valoris centū.lz reperiat et alia lex cōcedens sibi facultatem
de signando gratiā si neutri super bñficio vacāte simpliciter et de
iure.qr nō adijcit quanti valoris debeant esse bñficia sup quibus
dictam gratiā vult concedere.tñ ipse valor qui fuit positus in alia
lege per modū regule dz et in.l.alia que sibi cōcedit facultatē cōce
dendi gras si neutri itelligi etiā adiectus.Et si dicat qd ergo tūc
sibi pficit lex per quam hz ptātez signandi gram si neutri ex quo
hoc poterat per.l.aliā que gñalius pcedens dat si bi ptātem cōce
dendi bñficia vacantia etc.¶ Respondeo pficit ad sublationem
dubij prout cōtingere potuisset hoc.s.an lex illa extēderet ad be
neficia que qūuis de iure:tñ de facto nō vacant.super quib° gratie
si neutri cōcedunt.Ex hac cū lege declaratū apparet qd sic.igitur
theorica Bar.in loco premisso casum istuz decidit aperte.Et hec
de secundo sufficiant.

Consilium.cclxxx.

1 ¶ Prouisio pape de dignitate electiua facta non expectata ele
ctione et pretextu reseruationum iam sublatarum:an valida sit.
2 Papa ea nō potest statuere sine iusta causa per que status gñalis
seu vniuersalis ecclesie immutatur.nu.3.4.
5 Papa id statuere non pōt per qd cuncti ecclesie ordines scandali
zantur seu ex quo ecclesia periclitationem pati potest.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Questio est †nunqd pape puisio dignitate ele
ctiua facta intra tps eligēdi electiōe nō
expectata iuxta decreta sacri Basilieñ.cōcilij valida sit
vel nō.Ad qd demōstrandū ostendo primo Romanū
pontificem decretū per sanctā synoduz circa electionē factū.atqz
reseruationem sublationē nō seruantē nō recte agere et hoc cū ipse
innitit cōstitutioni sue que reseruationē dignitatū hmōi cōtinet.
2 ¶ †Et primo sic papa ea nō pōt statuere sine iusta cā per que sta
tus generalis seu vniuersalis ecclesie immutat.hec est snia glossa
toris in.c.literas.de rest.spo.in.c.pposuit.de cōces.pben.c.que ad
perpetuā.xxv.q.j.§.his omnib°.viij.q.j.no.Inn.de cōsue.c.quan
to.et Spec.in ti.de lega.sub rubri.de dispensa.§.nūc breuiter ad fi
nem.Sed per cōstōnem huiusmodi et eius obseruationem immu
tatur gñalis status ecclesie habens dignitates electiuas facta ele
ctione primū spectare ad cōfirmationē immediati superioris.de
mum eo negligente gradatim iuxta ecclesie ordines facultatē cō
firmandi ordolim istud per gñales reseruationes et earuz obserua
3 tionem totaliter igitur etc.¶ †Scdo si papa non pōt id statuere
ex quo constat vel saltem vehementer presumit vniuersalem statū
ecclesie perturbari snia glossatoris est.ix.q.vi.c.per principalem.et
Inn.de sen.exco.c.inquisitioni.Sed ex huiusmodi regula gñalis
reseruationis si obseruet status vniuersalis ecclesie pturbatur vt
proxime demonstrabit.igitur etc.perturbari aūt totuz ecclesie sta
tum patet.qr ecclesie ordo non solum turbat:sed confunditur dū
sua vnicuiqz ecclesiastico ordini iurisdictio non seruat.xi.q.ij.per
uenit sed pter huiusmodi reseruationem nulli inferiori ordina
rio debita sibi iurisdictio in dignitatū electiuarū cōfirmatiōe ser
4 uatur facta electione igit etc.¶ †Tertio si non pōt papa statuere
id per qd decoloratur status vniuersalis ecclesie.dicit tex.not.ij.q.
vij.c.et si illa.sed ex reseruatione predicta decoloratio huiusmodi
contingit.vt pxime demonstrabit:igitur etc.Ipsam autem deco
lorationem contingere patet:qr quomodo dicimus non decolora
ri cum papa reseruationi innitens de pastore pуidet frequenter
ecclesie vt aliter de dignitate alia electiua.quem plebs inuita aut
capitulum recipiens tanquam non optatum cōtemnit aut edit.
quomodo non decolorabitur si papa plerūqz prouiderit persone.
cuius qualitas an plebi vel capitulo sit conueniens ignorauerit.
5 ¶ †Quarto sic non pōt papa id statuere per qd cuncti ecclesie or
dines scandalizant seu ex quo ecclesia periclitationē pati potest.
vt primum demonstrat casus per locum a maiori in.c.cum teneа
mur.de preben.in.c.si quando.de rescript.¶ Secundum cōcludit
glossator.xl.distin.c.si papa.sed ex reseruatione huiusmodi scāda
lizari seu periclitari contingit tunc cum ecclesie ordinem vt proxi
me demonstrabitur.igitur.Scandalum autem et periclitatio de
monstratur:qr cum papa huiusmodi reseruationi innitens cum
fratribus suis administrationis onera partiri non vult sz sibi vē
dicat.vniuersa odia cōsurgunt inde ipse qui summus est genera
li concilio defertur a clericis.hinc principiuz litis.hinc detractio
nis causa hinc origo sit scandali.hinc periclitationis imminens
timor.cum ignoret nemo ex disceptantib° inter se ecclesie mēbris
non aliud quam scandalum posse generi periculūqz subuersio
nis ecclesiastico ordini imminere.Verba sunt Hieronymi q trās
fert gratianus.xcix.dist.diaconi.Non recte igitur loquunt volen
tes dicere sanctam synoduz aduersus pontificis reseruatitiam cō
stitutionem recitans decretum opponere non posse.Nil enī agit
noui sed ius antiquum declarat.qd ex premissis vult hoc sibi non
posse licere.igitur si faciat nullum esse ex potestatis defectu.Quin
imo dico qd et inhibitio pape facta per sanctam synoduz Ro.pō
tifici quo ad generalem reseruationem ex quo perpetuam causaz

probibitiõis hz p pmissa decretũ irritãs ⁊ si nõ expssum tacite tñ
inclusum intelligit habere ad omissa.l.nõ dubiũ.C.de legi.⁊ not.
in.c.lz canõ.de elec.lib.vi. Audi tex.apertissimum.xxxv.q.vi.in.c.nõ
sic dicentẽ. Qđ em̃ cõtra interdictũ ⁊ ordinẽ ecclesie factũ est si per
petuo causam phibitiõis habeat constõ ratũ nõ habert ĩdõ iure
qđ humane legis pclamat autoritas ⁊c. ¶ Ex his ergo cõcluditur
puisionẽ pape de dignitate hmõi electiua facta electiõe nõ expe
ctata ⁊ pretextu reseruationum iam sublatarum nullam existere.

→ Consilium.cccxxxi. ←

1 ¶ Libellus in causa appellationis an mutari possit.
2 Appellatio interposita rem ad eum statum reducit in quo erat
tempore instantie prime facta contestatione.
3 Allegatũ qđ nõ est in instantia prima: an allegari possit in scđa.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Questio est † nũquid libellus datus in instantia
pria mutari possit in appellatiõe in in
stãtia scđa. Et in hoc ođz arbitror primo qđ nõ ex plu
ribus. ¶ Prio qz casum esse dico in cle.vnica.de cau.
pos.⁊ pprie.vbi dr spãle fore in odiũ spoliantis licere spoliato in
odiũ spoliantis suspẽdere petitoriũ vna cũ possessorio in instãtia
prima intẽtatũ.⁊ in solo possessorio in cã appellationis pcedere.
igit zñs est vt i casib⁹ aliis qbuscũq; in zriũ sit ius cõe.s.vt nulla
ex pte libell⁹ in instãtia prima mutari possit in instantia scđa.
2 ¶ † Scđo qz interposita appellatio rẽ reducit ad eũ statũ in quo
erat tpe instãtie prime facta cõtestatione.hic est tex.C.de pen.l.ita
demum.C.de tem.appel.l.si.§.illud.de appel.c.p tuas. Sed post li
tem cõtest.nõ põt instãtia prima libell⁹ immutari.C.de edẽ.l.edi
ta.⁊ plene no.de libel.ob.c.significãtib⁹.de dila.c.licere.⁊ p Spec.
in ti.de libel.cõcep.§.nũc ostẽdemus.igit zñs est vt nec i cã appel
latiõis. ¶ Tertio qz iuxta cõclusionẽ Inn.in.c.cũ cõtingat.de of.
dele.quã sequit Bar.in.l.i.§.libelli.ff.de app.⁊ Bal.allegãs spec.
in.l.si quis libellus.C.eo.ti.sufficit in appellationis cã qz pducat
appellatio iudicis a quo ⁊ sup eo pcedat adeo qđ non est necessa
rius alius nouus libellus. Vñ ex eo nouus iuris ordo puertit.⁊ si
antiquus datus in instãtia pria mutat iuri zuenitur: eo qz iudex
ad quẽ surrogat iudici a quo solũ respectu eius qđ est in instantia
pria deductũ ⁊ eis accessoriis. Hoc aũt nõ contingit facta primi li
3 belli mutatiõe vel emendatiõe. ¶ † Quarto de hoc est casus expres
sissimus in.l.p hãc.C.de temp.appel.vbi dr manifeste actorẽ in ap
pellatiõis cã in illis solis assertionib⁹ posse vti q nõ ptinẽt ad no
uum caplm.i.rem vel actionẽ diuersam ab intẽtata instantia pria
Sed ex illis oriunt q apud primũ iudicez noscunt pposita. Unde
ibi est expressus casus huiusqõnis. Nec ob.c.fraternitatis.de test.
l.ampliorem.§.si quid aũt.C.de appel.⁊ ita.l.per hanc in fi.dicen
tia nõ allegatũ in instantia prima allegare posse in scđa ⁊c.qz de
bent intelligi dũtamen ea que allegant in instantia scđa non fa
ciant nouã rem vel diuersam actionẽ ab intentata instãtia prima
vt est expressus casus in.d.l.per hanc.in prin. Et hãc partem post
multa tenet.d.Ant.de bu.expresse ponens questionem an libellus
possit mutari vel emẽdari in causa appellationis.in.c.significan
tibus.in pe.col.de libel.ob.⁊ hec sufficiant.

→ Consilium.cccxxxii. ←

1 ¶ Testis non potest esse vendens ⁊ cedens. Et nu.3.
2 Testificandi facultas nulli in causa propria conceditur.
4 Testis an possit esse proxeneta.
5 Testis an possit esse pauper vel producenti subiectus.
6 Miles insignia portãs imperatoris an ppterea ab imperatori
bellum inferentibus capi possit.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Quo ad primũ consultationis articulũ in quo querit
† an dict⁹ nauta ⁊ eius socii vendẽtes pegrinum
hunc huic castellano.atq; cedentes eidẽ ius.vñt actionez
quam ipsi cõtra peregrinũ habere pretẽdebant esse possunt suffi
cientes testes pro codẽ castellano in cã quã ipse occasiõe predicte
venditiõi ⁊ iur.sibi cessi z dictũ peregrinũ.⁊ breuiter qđ nõ. Non
est em̃ dubiũ qđ castellanus ipse emptor ⁊ cessionarius si p peregri
num euictus fuerit idẽ castellano regressus superest aduersus di
ctum nautã atq; ei⁹ socios vẽdẽtes.⁊ sic quodãmodo cã eorundem
vendentiũ ista esse vr.attento qđ aduersus vẽditores emptore suc
cũbente p edictione haberi valeat.de emp.⁊ ven.c.fi.vsq; adeo aũt
propria venditoris cã hec esse vr qđ ⁊ biduũ ipsis venditorib⁹ si a
sñia cõtra emptorẽ lata appellare volebãt ad appellandũ.sicut in
cã ppria olim assignabat.ff.qñ ap.sit.l.ii.§.sed ⁊ si alius.ff.de ap.
2 l.iiii.§.alio.ii.q.vi.biduũ. † Nõ est aũt dubiũ nulli in cã propria fa
cultatez testificandi cõcedi.ff.de testi.l.nullus.C.eo.ti.l.omnibus.iiii.
q.iii.§.itẽ null⁹. Et hanc rõne ita cõcludit glossator in.d.l.nullus.
⁊.d.l.omnibus.⁊ Spe.in ti.de testi.§.ii.ver.quid de venditore.⁊ Joan.
3 an.⁊.d.Ant.in.c.insup.de testi. ¶ † Scđa quidẽ nec admitti pñt
in testes eo qđ dicto castellano omnem cesserũt actionẽ.lz em̃ Spe
cu.in ti.de pcur.§.fi.ad fi.dicat cedentem posse testificari in causa
cesse actionis quã mouet cessionarius nihilominus illud falsum
est ⁊ reprobatũz per Pe.Cyn.⁊ Bal.in.d.l.omnibus.de testib.et
Bal.in.l.cũ quidẽ.C.de iur.do.⁊.in.l.hered.§.nos aũt.ff.de pact.
hoc esse verũ etiã si succumbẽte cessionario ad nihilum cedens te
4 neatur ratione qz nec tunc eius dictum est integrum † qz verisimi
le est qđ id affectet affectũq; fortiri qđ fecit qua quidem rõne a te
stificando repellit pxeneta.vt in aut.de testi.§.qm̃ vero.col.vii.et
qđ not.glos.de testi.eo.c.dilectorũ.⁊ in.c.mediatores.de testi.li.vi.
5 Et hec de primo. ¶ † Quo ad scđm in quo querit an alii duo qui
erant in naui pugnãtes cõstitũi tamen sub ipsius pducentis re
gimine: nec aliquid in bonis habẽtes: sed in extrema paupertate
degentes ad legitimam faciendam probationem in hmõi causa
admitti valeant. Et in hoc dicendũ qđ non. Primo qz cũ cõstitu
ti sint sub dñio pducentis: cuius rei respectu metuunt dicere veri
tatem igit ab idoneo testimonio excluduntur.C.de testi.eos.in ver.
potẽtatui. Ubi doctores: cũ querit an alteri subiectus in testez in
illius cã admitti valeat distinguunt qualitatẽ superioris.s.vtruz sit
verisimile qđ sit imprimẽs metũ ac minacẽ feruorẽ inferẽs necne:
qm̃ primo casu non admittit.scđo sic ar.C.si rec.prouin.l.i.C.si qua
cunq; predit.ptãte.l.in ver.minascẽ feruorẽ. Et ad idem qđ not.de
testi.c.in literis.C.de testi.l.etiam.⁊.l.seruos. Scđo qz adest secun
da qualitas.s.paupertatis que cum ipsa subiectiõe adiuncta pre
dictum ipsorũ testimoniũ patenter debilitat.ff.de testi.l.iii.iiii.q.
iii.§.item testiũ fides.ii.q.i.c.in primis.ver.si de personis. Et not.
Spec.in ti.de teste.§.i.ver.item qđ est paup.⁊.d.Ant.de testi.in.c.si
6 qui testium. Et hec de secundo. ¶ † Quo ad tertium in quo quere
tur an miles quidam eo qz portans insignia seu vt vulgo loquar
diuisam dñi imperatoris eo respectu ab hostib⁹ imperatori bellũ
inducentibus capi potuerit. Breuiter dicendum qđ nõ: qm̃ quis
ille qui imperatoris libertate vel priuilegio imperialẽ diuisam ge
stans quã eius intrinseci seruitores ferre solent: eo debẽt priuilegio
gaudere quo singulares ⁊ intrinseci familiares imperatoris eun
dem gestantes.vt est tex.sing.ff.de iur.fis.l.sed si accepio.non tamẽ
illis affici debens in commodis ac dispendiis quib⁹ veri ⁊ intrin
seci seruitores imperatoris afficiunt.⁊ igitur nec hostilis captiui
tatis damno: qm̃ priuilegium seu beneficiũ ipsius dñi se in cuius
incommodum nõ debet redũdare.C.de testa.mili.l.si ruffinus.de
re.iu.c.qđ ob gratiam.li.vi.C.de legi.l.qđ fauore.ff.eod.ti.l.nulla.
ff.de cõtratabu.l.iii.§.si emãcipatus.⁊ qđ ibi ad propositum not.
Bar. Ad idem qđ dicimus in simili cum libertus.i.seruum natũ
qui anullo aureo ex imperatoris liberalitate tuebat ad instar in
genui.i.liberi nati.reductũ eatenus pro ingenuo reputari debere
quatenus est fauore nõ aũt incommodum vt cõcludit glossator in
l.ii.C.de iure aure.ann. Nec quo ad validãdaz huius militis sub
iectionem causatã solum respectu: qz imperator vniuersi mundi
dñs est iuxta.l.si depcatio.ff.ad.l.rho.de iac.⁊.c.cõuenior.xxiii.q.
viii. Illos em̃ subiectos solum afficit imperatoris actio qui eum
vere ⁊ fideliter recognoscunt subiectionis actus eidem exhibẽdo
vt concludit in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.in versi.quos no
stre clementie regit imperium ⁊c. Ad idem qđ no.ff.de capti.l.ho
stes. Et hec de tertio per que pz superfluum fore ingredi discussio
nem dubitationis quarte.

→ Consilium.cccxxxiii. ←

1 ¶ Gratia p quam cõfirmat ius in bñficio quesita vel illud au
getur dz cõtinere oĩa que cõtinet gratia cõfirmata vel augmenta
ta. Gratia aũt reformatiua gratie prime nõ requirit ad eius vali
ditatem expressionem eorum que sunt in prima. Et nu.4.
2 Priuilegiatus an sit taliter ille qui est adequatus persone expres
se in priuilegio sicut ipsa persona expressa. Et nu.3.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In proposito casu dicto ꝓrogatiuam istaz
a synodo cõcessam Joanni
brassarch.preiudicium nõ afferre ꝓtoriue per dñm.N.
cõcesse Petro balde. Et ad hoc me monẽt duo primuz
nullitas ꝓrogatiue concesse Joanni que ex vitio surreptionis in
1 surgit. Et illa tali modo deducit † taciturnitas bñficii cõmissa per
impetrãtem in gratia que sibi nouũ ius querit.⁊ antiquũ augmẽ
tat gratiam ipsam reddit surrepticiã.⁊ zñr nullã.⁊ hec est cõclu
sio Archi.in.c.si motu pprio.de preb.li.vi.⁊ gl.eo.ti.⁊ lib.c.si apo
stolice.quam etiam Rota sequit in suis decisionib⁹. Et istius de
terminationis est rõ.qz si in literis per quas ius iam quesitũ con
seruatur.s.in dispẽsatione sup pluralitate beneficiorũ suorũ facere
debet mentionẽ alias vero nulle sunt litere gratiose.vt eo.ti.⁊ lib.
c.non pdest.ergo multo fortius idem dicendũ in literis per quas
nouum ius acquirit ⁊ antiquum augetur sed huiusmodi ꝓro
gatiua querit dicto Joanni ius nouuz cum ex ea gaudeat ꝓro
gatiuis plasmationis ⁊c.quo ante non gaudebat.cum per annuz
non laborasset in vinea dñi tempore date. Item ⁊ ius gratie expe
ctatiue sibi quesitum augmentat.vt.s.qz per eam preferit habenti
bus clausulam motus proprii ⁊ diligentioribus in processu atq;
omnibus aliis exceptis cardinalibus ⁊ familiaribus pape eiusq;
officialibus.igit necessario est consequens dicere qđ beneficiorum
taciturnitas cõmissa per impetrantem illã surreptitiam: ⁊ conse
3 quenter nullã efficiat. ¶ † Scđo principaliter moueor qz si Pet.
balde vincit

balde vincit vincentē Joannē ergo ɔ̃ns est vt vincat et Joānē.ex
regula que hꝫ qꝺ si vinco vincentē te.ergo vinco te.ꝺe ꝯcel.ꝓben.
c.auctoritate.Martini li.vi.sed Petrus vincit vincentē Joan.pꝫ
qꝛ ex tenore sue ꝓrogatiue ipse vincit oēs alios veros familiares
pape nō descriptos in cācellaria.ꝛ tū tam descripti quā nō descri
pti vincit Joannē.dū tū sint alias veri familiares.vt pꝫ ex priui-
legio plasmationis ad qꝺ se refert prerogatiua Joannis.Et iste
due rōnes viue sunt ꝛ inconuincibiles.Et si dicat̄ priuilegiū plas-
mationis excipit solū veros familiares pape.actu ꝛ sine fraude ꝛc.
qualis nō est Petrus balde cū verus nō sit.sed adequatus veris.
Rūdeo qꝺ sufficit veros quib⁹ Petrus adequat⁹ est ꝛ solutos fo
re ac exceptos a priuilegio plasmationis ad hoc vt ipse Petr⁹ ab
eodē plasmationis priuilegio solut⁹ ꝛ exceptus intelligat̄.Hoc ve
rū esse ostendit tex.apertus.ff.de legi.l.princeps.vbi expressum est
in simili qꝺ ꝛ qꝛ princeps legib⁹ solutus est augusta qꝛ principi in
priuilegiis adequata est legib⁹ soluta esse censet̄.lꝫ scriptū non sit
expresse qꝺ ipsa legib⁹ sit soluta.Ita igit̄ in ꝓposito qꝛ veri fami-
liares a priuilegio plasmationis excepti ꝛ soluti Petrus balde eis
i.priuilegio adequat⁹ ab eodē except⁹ ꝛ solut⁹ sit.Consequēter er
go ex beneficio adequationis qꝺ nō sequit̄ ex apta scriptura p ca
sum in.d.l.princeps.Ad hoc qꝺ no.d.Bal.C.de epi.ꝛ cle.l.oīa pri-
3 uilegia.¶ †Ceterū Basilieñ.conciliū in hoc priuilegio excipit ve
ros familiares pape ꝛc.ipsis veris familiarib⁹ pape priuilegium
cōcedere intelligit̄.Tūc arguit̄ sic.ex antiqua precedenti dispōne
duo reperiunt̄ adequati.tūc dispositio priuilegiatiua et penalis
nouiter superueniens in psona vnius ex virtute adequationis an-
tique ꝓcedentis extendit̄ ad psonā alterius adequati.Hec est gl.
ord.C.de fur.l.si quis seruo.ff.de legi.l.qꝺ no.C.de curato.fur.l.ii.ꝛ
tex.expressus.ff.de re.eorum.l.quicunqꝫ.§.i.de dec.si post.lib.vi.
¶ Cum igit̄ antiquo pape priuilegio Petrus Balde adequatus
reperiat̄ verus pape familiaris.ꝛ qꝺ magis est in cancellaria de-
scriptus igit̄ ɔ̃ns est vt noua exceptio priuilegiatiua superueniēs
in priuilegio plasmationis quo ad veros pape familiares extēda
4 tur ad Petrū balde antea adequatū.†Sed quid plura.certe solū
fundamentū supraposituꝫ.s.qꝺ prerogatiua dicto Joan.cōcessa p
cōciliū surreptitia est ꝓpterea taciturnitatē bñficii cōmissaꝫ impe
trantē.igit̄ nō iudicialis dicto Pet.vt no.gl.in.d.c.si apostolice
ad ipsius Pet.victoriam sufficit ꝛ illius glos.rō volentis qꝺ aug-
mentū gratie vitiat̄ p taciturnitatē bñficii.sicut ꝛ gr̄a corroborat̄.
Primo qꝛ regula est qꝺ additamentū seu augmentū est p oīa eius
dem ꝛ qualitatis cuius est id cui augmētatio adiicit̄.Iste est text.
ff.de pac.do.l.inter socerū.§.cū inter.C.de iure do.l.etiam.ff.de pig.
act.l.si cōueniat in fra.cū si.Cū igit̄ gratia eius nature est qꝺ vitiet̄
bñficii taciturnitate ɔ̃ns ex pmissis est qꝺ vitiet̄ gratie augmētū.
Scꝺo qꝛ rō quare taciturnitas bñficii vitiat gratiam bñficialem
est qꝛ si principi fuisset expressum impetrantem aliud bñficiuꝫ ob-
tinere nō cōcessisset sibi gratiam vel saltē nō ita de facili.de rescri.
c.ad aures.ꝛ c.cū adeo.ꝛ c.postulasti.ꝛ c.in nostra.ꝛ c.si proponēti
de ꝓben.c.si motu ꝓprio.li.vi.co.ti.c.qꝛ in tm̄.ꝛ c.cum teneamur.
Sed par rō est in gratie augmēto:cū princeps illud nō cōcederet.
vel nō ita de facili si sciret impetrantē aliud bñficiuꝫ obtinere.igi
tur ɔ̃ns est vt gratia augmentata gratie prime nulla sit ex benefi-
cii taciturnitate.sicut ꝛ prima.ꝛ hec sufficiant.

Consilium.cccxxiiii.

1 ¶ Procurator cum quis esse non potest in instantia prima:nec
etiam poterit esse procurator in instantia appellationis.
2 Probari an possit in scꝺa instātia qꝺ nō erat ꝓbatum in prima.
3 Procurator an possit esse sacerdos:ꝛ si sit oppositus an vitietur.
processus.
4 Exceptio procuratoris non opposita in prima instantia:sed in se
cunda ꝛ admissa:absqꝫ appellatione operatur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 IN casu proposite cōsultationis breuiter dicē
dū †hunc sacerdotē q nō potuit esse
regulariter ꝓcurator in instātia appellationis:sed ꝫ ex
regula volēte qꝺ q repellit̄ ab offō ꝓcuratoris in instā-
tia prima repellit̄ ab eodē i instātia scꝺa casus est.ff.an p aliū cau-
se appellationis.l.i.in fi.ꝛ hoc si in instātia prima fuit rite opposita
ꝓcuratoria exceptio.qꝛ si in prima nō fuisset opposita nō posset
in scꝺa opponi.casus est.C.de ꝓcu.l.ita demū.cū igit̄ p partē op-
posita fuit i instātia pria exceptio hec.tu nō potes esse ꝓcurator.
qꝛ sacerdos ꝛ sacerdotiū legitime ꝓbatū.igit̄ est ɔ̃ns qꝺ illa exce-
ptio irritat ꝓcessum in instantia pria.ꝛ in instātia scꝺa pp vba de
2 creti Basilieñ.cōcilii.†Si tū sacerdos ipse ꝓbaret in hac instātia
scꝺa se interuenire p miserabili psona:pnt interuenire pōt saluare
tur ꝓcessus in instātia vtraqꝫ.qꝛ non ꝓbatum instantia prima
probari pōt in instantia scꝺa de testi.c.fraternitatis.ꝛ C.de temp.
3 app.l.per hanc.Et hec sufficiant.¶ †Quo ad scꝺm in quo querit̄
verum sufficiat vigore predicte ordinationis excipiendo dicere tu
non potes esse ꝓcurator.qꝛ sacerdos:licet aditi non fuerint casus
excepti in quib⁹ ꝓcurator esse pōt.puta in causis miserabilium p
sonarum vel negotiis suis aut ecclesie.Et breuiter dicendū qꝺ op
ponenti sufficit illud solū allegare qꝺ suā fundat exceptionē.puta
tu nō potes esse ꝓcurator:qꝛ es sacerdos nec opus est cū casus il-
los excludere p quos pōt in replicatione ꝫ quē excipit̄ se iuuare si
cut nec agēti in libello necesse est quicqꝫ de eo allegare super q pōt
4 rei intentio fundari.vt clare no.Inno.de lib.obl.c.si.¶ †Quo ad
tertiū in quo querit̄ an dato qꝺ exceptio hmōi in scꝺa istātia op
poni nō potuerit.si tū opposita fuerit ꝛ amissa nec ab admissiōe
appellatuꝫ ad eā repellendā.Et breuiter dico qꝺ sic.qꝛ lꝫ hec snīa
sit lata ꝫ ius litigatoris:nihilominus qꝛ ab ea nō est appellatum
trāsit in rē iudicatā.Hoc etiā est qꝺ i fortiorib⁹ terminis decidit
singlariter Lapus in.c.i.de rescri.li.vi.ꝛ refert ꝛ sequit̄.d.Anto.in
c.super literis.eo.ti.dicēs qꝺ ꝛ si rescriptū iudici pñiatū foret nul
lum ꝓcessus si a snīa ipsa nō appellet̄.Imputet enī sibi pars nō ap-
pellās cōtra cuius ius snīa lata est.i.d.c.cū inter.Et hec sufficiant.

Consilium.cccxxv.

1 ¶ Testamentum factū inter liberos per aliud non reuocat̄ nisi
in scꝺo adsit septem testium numerus:ꝛ declaret testator expresse
primum testamentum nolle valere.Num.2.5.6.7.
3 Actus confectio sine solennitate concessa alicui eidem censet̄ con
cessa potestas sublationis illius actus sine solennitate.
4 Disceptatio si fuerit inter pariter priuilegiatos:par cōtra parē
priuilegio non vtitur:sed fit ad ius commune reductio.
8 Testamentum eius cui datus fuit curator tanqꝫ prodigo et men
tecapto an valeat:cum re vera esset.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

IN casu pmisso quo querit̄ an scꝺm testm̄ dicti
Frācisci in quo ambas filias equalr̄ in
stituit intelligit̄ reuocatoriū primi in quo primogeni-
tā heredē vniuersalem instituit scꝺogenita in certa
summa herede instituta atqꝫ etiā in quo cōtinetur clausula dero-
gatoria hec.s.ꝛ voluit hoc esse suum vltimum testm̄.ꝛ si contingit
ipsum facere aliud sit nullius valoris ꝛc.¶ Breuiter dicendū vi-
detur qꝺ nō per casum apertū in aut.hoc inter liberos.ꝛ in autē.
1 vnde sumit̄.C.de testa.vbi expressum est †qꝺ testm̄ factum inter li-
beros per aliud non reuocat̄ nisi in secūdo adsit septem testium
numerus.ꝛ declaret testator expresse primum testamentū nolle va
lere.Cum igitur presupponatur in proposito casu testatorē expres
sim derogatoriaꝫ clausula non adiecisse vel si adiecta sit illam pro
bat esse per testes quinqꝫ.nō autē per septē.Igit̄ hoc testamentuꝫ
2 scꝺm indebitā solēnitate deficiēs primū tollere nō censet̄.¶ †His
autē nō refragātibus in cōtrariū arbitror veritatē.Primū qꝛ cō-
sidero qꝺ ꝛ hoc scꝺm testamentū factū fuit inter filias put ꝛ pri-
mū igit̄ appositio derogatorie clausule in hoc scꝺo nō fuit necessa
ria.nec etiā septē testiū numerus.Hec est snīa gloss.ordi.in aut.de
testa.imperfectis post prin.in ver.perfecto dicentis dispositiōi di-
cte aut.locū nō fore quādo pater scꝺm testamentū sublaturū pri
mi inter liberos facit quā quidē glo.do.Bal.in dicta aut.hoc in-
ter.dicit ꝓcedere maxime eo casu quo scꝺm testm̄ est liberis fauo-
rabilius prio prout est in isto casu quo pater i scꝺo testamēto ser-
uat inter liberos ius equalitatis.Ex qua quidē inter ipsos cōser
uatur amor cessantqꝫ lites ꝛ discordie quas produxisset inequali
tas testamēti primi.de le.ii.l.cū pater.§.euictis.ꝛ illi⁹ gl.determi-
3 nationē verā esse duplici ratione probatur.¶ †Prima qꝛ vbi cō-
cedit̄ alicui sine solennitate actus cōfectio pariter quoqꝫ eidē cen-
setur cōcessa potestas sublationis illius actus sine solennitate Iste
est tex.no.in.l.in frauden.§.sicut.ff.de testa.mili.sed patri inter li-
beros cōceditur facultas testamenti sine solēnitate cōficiendi.vt
l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.cum si.C.de testa.Igitur pari-
ter dicendum est qꝺ eidem censetur cōcessa facultas sine solennita
te conficiendi inter liberos testamentum secundum reuocatoriū
primi inter eosdeꝫ facti.Unde dicta aut.hoc inter.intelligitur eo
casu quo pater testamētū scꝺꝫ reuocatoriū primi inter liberos fa
cti in fauorē extraneorū facit hoc scꝺm qꝺ pp seruatā equalitatē
4 inter liberos fuit prio fauorabili⁹.¶ †Scꝺo quidē ꝓbat̄ ex iuris
regula volēte qꝺ vbi disceptatio est inter pariter ꝓuilegiatos par
cōtra parē priuilegio nō vtit̄:sed fit ad ius cōe reductio.Hic text.
ff.de excu.tu.l.sed ꝛ milites.ver.equalitas.ꝛ l.administrātes.§.fin.
ꝛ l.seq.ꝛ l.ꝓpter litem.§.si.ff.de libe.ꝛ po.l.filius.§.filiusfami.ꝛ in
aut.de sanc.epis.§.sed hoc pāti.ꝛ plene no.ff.de mino.l.verum.§.si.
ꝛ in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.Cum igitur in ꝓposi-
to casu cōcurrāt ambe filie priuilegiate:ergo cōtrouersia est inter se
cūdogenitā ad equalitatē reductā cū ipsa primogenita ꝛ ipsam
primogenitā.igitur ɔ̃ns est vt ipsa primogenita filia si vtat̄ priui-
legio.d.aut.hoc inter liberos ɔcesso testamēto inter liberos facta
cōtra ipsam filiā secūdogenitā.sed ambo reducant̄ ad ius cōe vo-
lens patrē liberos posse testari sine iuris solennitate vt dicto.§.ex
5 imperfecto.¶ †Scꝺo ꝓcipaliter nostre questiōis decisio insur-
git ex eo qꝺ notabiliter determinat Spec.in ti.de instru.edi.§.
compendiose ver.quid si pater habēs tres filias.dicens qꝺ priui-
legia quecūqꝫ que a iure cōsequit̄ paternū factum inter liberos lo
cū habet quando pater si plures hꝫ filios in oīm fauorē disponit.
secus si disponit̄ in vnius fauorē tm̄ ꝛ in odiū alterius vt in casu

proposito quo in primo testamẽto primogenitã reliquid heredẽ
vlem. ꝛ sic illius respectu fauorabiliter disponẽdo scḋo genite cer
tam summã ascripsit. ꝛ sic disponẽdo in eã odiose ꝙ respectu ȝ ad
primogenita. Tunc eñ dicte priuilegijs nõ est locus ꝛ sic priuile
gio dato testõ liberorum per. d. aut. hoc inter liberos. †Sed quid
plura etiam per quinqȝ testes scḋi testamẽti cũ iñouo sufficerent.
vt premissa demonstrant. iuncto. d. §. ex imperfecto. probatur testa
torem verba gñalia expressisse in scḋo testõ reuocatoria clausule
precedentis derogatorie apposite in testõ primo illa. s. qḋ ipse te
stator reuocauit oĩa alia testamenta per ipsuȝ antefacta ꝛ ꝙ ipm
7 scḋm voluit esse suã vltimã voluntatẽ ꝛ nõ alia. †Nõ est aũt dubiũ
qḋ vnicũ tñ testũ precedit hñs derogatoriã clausulam talẽ qualẽ
hoc primũ sufficit qḋ in scḋo sublatiuo primi ponant verba gñia
lia reuocatoria omnis clausule precedentis derogatorie. Et ista
est cõclusio Bar. in. l. si quis. in prin. de le. iij. Bal. in. d. aut. hoc in
ter liberos. Jo. an. in. c. j. de cõsti. li. vj. in nouel. ꝛ Fede. de senis in
cõsilijs suis. Et huius est rõ: qꝛ ex quo dicta gñalia verba nõ pos
sunt referri nisi ad vnũ testũ cum vnũ tñ precesserit clausulam de
rogatoriam assumunt naturã verborũ specialium ꝛ pro speciali
bus censent. hic est tex. ff. de libe. ꝛ posthu. l. nolatum. ff. de op. le. l.
si optio. Ad hoc qḋ no. d. Bal. C. de testa. l. sancimus. Nec refraga
tur qḋ ista verba reuocatoria clausule derogatorie non reperiant
scripta in testõ. ex quo eñ p testes sufficienter probantur psumunt
errore vel obliuione per notarium omissa. que quidẽ omissio sup
pleri põt per viuã vocem testiũ. Jste est casus expressus in. l. quo
8 ties sed si non incorpore. ff. de here. insti. Et hec de primo. ¶ †Quo
ad scḋm in quo querit an dictum testũ dicat nullũ: eo qꝛ factum
tempore quo sibi tanꝙ prodigo ꝛ mentecapto datus fuit curator:
cum tñ datus fuerit ex falsa cã cum probatum fuerit ipsum fuisse
sane mentis. ꝛ talem qui reb⁹ suis poterat superesse. Breuiter di
cendũ qḋ in hoc oportet discutere questionẽ illã. s. an ipso iure sit
nulla vel valida datio curatoris facta alicui vt prodigo vel furenti
ex causa nõ vera. que si vera foret esse ad dandũ curatorẽ veridica
ꝛ legitima. Habet quidem ista questio in. l. 4. C. de cura. furio. in. l.
scie. ꝛ. l. tutor si petitus. ff. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. ꝛ no. in. l. is qui
bonis. ff. de verb. obli. Tamen pro pleniori veritatis lucidatione
capio doctrinam. d. Bal. in. l. j. ff. de cur. furio. sic plenius omnib⁹
distinguentis. s. qḋ aut decreta est cura huiusmodi per obiectionẽ
partis factam iudici ꝛ nullũ est decretum cure. tex. est expressus in
d. l. tutor si petitus. Aut si fuit olueptuȝ iudici sed errante ipse cre
dendo qḋ esset probata prodigalitas vel furor. qḋ tamen non erat. et
tunc refert. s. qḋ aut quantũ vires sue scientie spectabant plene co
gnouit de prodigalitate vel furore. ꝛ tunc valet decretũ. ff. de cura.
furio. l. obseruare. Aut nõ plene discussit sed perfunctorie ꝛ tunc
non valet decretuȝ. casu tñ quo valet cure datio errore comperto
debet retractari per ipsum iudicẽ vel successorem eius datio cura
toris. ff. de re. eorũ. l. quamuis. ꝛ ex his que sufficiunt iudicare põt
cognoscere veritatem.

Consilium. cclxxxvi.

1 ¶ Tutor an possit cedere actionẽ absqȝ pupillo cum decreto iu
dicis cum pupillus liberatur ab eo qḋ tenebatur. Et nume. 3. 4.
2 Pupillus cedere potest actionem cum tutoris tamen auctoritate.
5 Tutor es alienum ad qḋ soluendum tenetur pupillus: solus sine
pupillo soluere potest.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In consultatione proposita illud est premittendum here
des mariti teneri dicte dñe Matthie ad alterũ ex duo
bus. s. vt aut dotẽ eidẽ soluãt quã mariť stipulatus fuit
sibi solui. Aut actionẽ ei dñe cedere quã ipsi pro dotis exactiõe hñt
aduersus ipsos promissores. hic est text. ff. sol. ma. l. si socer. §. licinia.
1 †Stat igit qḋ an tutor pupillorũ sine ipsis pupillis cũ decreto tñ
iudicis cedere potuerit actionẽ pupillis cõpetentẽ ad dotis actio
nem dicte dñe Matthie. ꝛ quidẽ prima fronte dõm videt qḋ nõ.
2 ¶ †Primo p text. l. põt pupillus. ff. de au. to. tu. vbi dr pupillum a
ctionem cedere posse cum tutoris tñ autoritate. Vñ tacite vr dice
re nõ esse in potestate tutoris cedere sine pupilli. Scḋo ad idem text.
C. de procur. l. neqȝ. vbi expressum est tutorem sine pupillo ante litez
cõtestatã nõ posse in rem pupilli procuratorem cõstituere et qui ce
dit iura procuratorem in rem suã cui cedit facere dr. ff. de heredi. vel
3 act. ven. l. emptor. cũ si. ¶ †Tertio de hoc est tex. ff. ad trebel. l. resti
tuta. in §. pupillus. vbi expressum est tutorẽ sine pupillo pupillarẽ
actionem mandare nõ posse. Et no. hoc Spe. in ti. de cessiõe actio
4 nis. §. j. ver. pȝ ergo ex premissis. †His tñ non refragantib⁹ in propo
sito casu veritas se hȝ in 2trum. qm. d. §. pupillus. cum alijs allega
tis loquit eo casu quo tutor facit cessionem voluntariam ꝛ que pu
pillum non exonerat ab onere alicuius solutiõis faciende. qm tũc
cedere non aliud quam donare est. qḋ quidem tutori regulariter
inhibetur. vt in hoc notissima sunt iura ac vbi tutor cedere vult
actionem pupillo competentẽ per quã quidem pupillus liberat
ab alicuius solutionis onere. vt contingit in casu proposito prout
premisit tunc ipse illaȝ facere põt sine pupillo dũtamẽ iudicis de
cretum accedat. Jste est casus expressus in. l. magis puto. §. non pas
sim. ff. de re. eorũ. vbi expressum est tutori pmitti cessionẽ actionis
aduersus nõia debitorũ pupilli interueniẽte decreto iudicis. vbi
tñc pupill⁹ ex hoc liberat ab eris alieni solutiõe ad quã astringit.
5 ¶ †Scḋo nõ est dubiũ qḋ tutor es alienũ ad qḋ soluẽdũ tenet pu
pill⁹ sol⁹ sine pupillo soluere põt. ff. de admi. tut. l. quoties. §. sicut.
ff. de re. eo. l. nõ si. ꝛ. l. si fundus. §. j. cũ si. ergo pari rõne dicendum
est in dubio ipsȝ sine pupillo hãc cessionẽ actiõis facere potuisse q
quidẽ cedit loco solutiõis dotis. ad quã qdẽ ipse pupillus fuisset
astrict⁹ si actiõis cessio fcã nõ fuisset. ꝛ hec ẽ firma veritas p pdicta.

Consilium. cclxxxvij.

1 ¶ Iniuriam inferre an dicat qui alium tanꝙ excõicatũ vitat.
2 Excõicatus semel semper vitari debet donec legitime probetur de
ipsius absolutione.
3 Thesaurarij sacri concilij officium quod sit.
4 Excõicatum ab vno ordinario alius ordinarius etiaȝ superior de
iure nõ absoluit: sed absolutionem ad excõicantem remittit: quo
negligente superior absolutionem impartiri poterit.
5 Excõicatus est euitandus in foro conscientie licet dubiuȝ de excõ
municatione. adde nu. 6.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In terminis proposite cõsultatiõis breui
ter dõm †ex vitatione quam
dictus dñs Ferricus fecit de psona dicti. d. Joan. tanꝙ
excõicati nõ posse dici iniuriam illatã fore ipsi Joanni
vitato. Cum eñ de iure regulariter quilibet excõicatuȝ vitare de
beat. v. q. iij. c. cum excõicatos. de sen. excõ. c. inter aliã. cũ si. infini
tis igit dictus Ferricus dictũ Joannẽ vitando ius cõe vitare mã
dans exequit. Juris aũt executio iniuriam nõ continet. dicit tex.
de iniu. l. iniuriarũ actio. §. is qui iure. de elec. cũ ecclesia vulterra
na. Duo obijciunt. Primũ instrm absolutionis prestitum per ca
merarium sedis apostolice dicto dño Ferrico exhibitũ. Ad illud
breuiter respondet qḋ cum multiplex esset excõicatio qua quidez
Joannes alligabat. igit 2fir absolutio dicti camerarij tñ ab excõi
catione nõ inducit absolutionem ab excõicatione alia propter quã
remanentem merito vitari poterat ꝛ debebat. de sen. excõi. c. cum
2 pro cã. ꝛ. c. officij. de offi. or. c. ex pte. cũ ibi plene notatis. ¶ †Obijci
tur scḋo instrm absolutionis promulgatũ per dñm Albinanẽsem
tanꝙ thesaurarium synodi gñalis. ad illud multipliciter rñdet.
Primo qꝛ cõsiderari dȝ tex. recte ad propositum nostrũ loquens in
c. sicut nobis. de sent. excõ. vbi est expressum semel excõicatũ vitari
debere semp donec legitime probetur de ipsius absolutione. nõ eñ
sibi se absolutũ dicenti absolutionẽ aũt legitime non probãti cre
dendum est qḋ dicit canõ formaliter. s. cũ sȝ apostolicos canones
excõicati sine cõmẽdatitijs literis absolutionis exhibitis in com
munione sola recipi prohibeant. xxiiij. q. 4. in. c. miramur. Sȝ in pro
posito casu de absolutione non est legitime probatuȝ. vt prout ne
3 probabitur. igit ꝛc. ¶ †Qḋ aũt ex dicto instrumento legitime de
absolutione nõ cõstet probat multipliciter. ¶ Primo qꝛ dictus
dñs Albinanensis hanc absolutionem ab excõicatione fecit vt
thesaurarius sacri concilij. Certum est autem thesaurarij officiũ
non esse a snĩa excõicationis absoluere: sed solum pecunias conci
lio soluendas recipere eiusqȝ plenuȝ computum sacri synodi red
dere. vt est expressum in. l. j. C. de cano. largi. ti. lib. x. Cum igitur ab
soluendo id fecit qḋ nõ cõueniebat nature officij sui inspecta po
testate que communi consuetudine huic officio prestari cõsueuit.
igitur cõsequens est vt iuste dictus dñs Ferricus potuerit nõ cre
dere dictum Albinanẽsem potestatẽ absoluendi nõ habere. ꝛ con
sequenter dictum Joannem non fuisse legitime absolutum. Ad
hoc accedant in simili no. Spec. in ti. de legato. §. sequitur videre
ver. quid si delegati. quam refert ꝛ sequit Jo. an. in. c. j. de offi. leg.
lib. vj. in nouella dicentis. qḋ licet regulariter legato sedis aposto
lice credat etiam literis legationis nõ ostensis dum ea exercet que
ad legatum pertinent ex officio legationis. vt in. c. nobilissimus.
xcvj. di. ꝛ in. c. apostolice. in glos. de re iud. li. vj. ꝛ in. c. cum olim. in
glos. de priuil. cum si. Tamen qḋ potestatem habeat non credit ei
in his que speciale mandatum requirunt. nec ex natura officij le
gationis veniunt nisi in potestatem hãc legitime probet ad hoc. C.
de superindictionibus. l. j. li. x. C. de iure fisc. l. prohibitum. l. j. C. de
man. prin. l. vnica cum in his non iure ordinario. sed iure delegate
iurisdictionis vtat. igitur suo simplici verbo qḋ delegatus sit nõ
4 credetur. de offi. deleg. c. cum in iure. ¶ †Scḋo idem efficaciter de
monstratur qꝛ de iure ab vno ordinario vel delegato ordinarij ex
causa excõicatum ordinarius alius etiam superior non absoluit:
sed absolutionem ad excõmunicanteȝ remittit quo negligente su
perior absolutioneȝ poterit impartiri. ita patet de offi. dele. c. pru
dentiam. §. sexta. ꝛ in. c. pastoralis. §. preterea. ꝛ in. c. ad reprimendã
de offi. ordi. c. per tuas. ad finem. de sen. excõ. lib. vj. xxvj. q. vj. §. qḋ
aũt. qui est primus. imo dicimus qḋ est plus qḋ a snĩa excõicatio
nis lata per hominem confirmata per Ro. pontificem nullus ab
soluit pter papam sine mandato speciali. hoc qꝫ dicit glossator in
c. ex frequentibus super ver. cõfirmantes. de insti. Cum igitur hic
dñs Joannes

dñs Joãnes excõicat⁹ extiterit apostolica autoritate.igit iuste po
tuit nõ credere dictus dñs Herricus dictũ dñm Albinanẽsem po
testatẽ nõ habuisse eundẽ absoluendi.Cũ enĩ mãdet intra excõica-
tum per ordinariũ ꝗuis maiorẽ ad excõicatorẽ ꝗuis inferiorẽ p
absolutione remittendũ.igit iuste potuit presumere synodũ no-
luisse in psona Albinanẽsis iuris dispositionẽ voluisse immutare.
Confunderet enĩ ex hoc cõcaliũ ecclesiasticũ ordinẽ.Dicit enĩ tex.
q ecclesiasticus ordo cõfundit si sua vnicuiqꝫ iurisdictio nõ serua
tur.xi.q.i.c.peruenit.Nõ est aũt presumendũ hoc sacrũ concilium vel
5 le facere.¶ †Tertio qꝛ ex pdictis dubiũ existere poterat ipsi dño
Herrico an dictus Joan.excõicatus duraret an vero non igit est
cõsequens vt ꝗuis quo ad forũ temporale in extraiudicialib⁹ hac
dubitatione pendente nõ debuerit Jo.ipse vitiari.vt est casus ipse
notabilis.in.c.solet.in fi.de sen.excõ.li.vi.tamen quo ad forum cõ-
scientie ꝛ curam anime presumi debuit excõicatus ꝛ potuit ac de-
buit vitiari.hoc est qđ notabiliter dicit Jnn.ita limitan.d.c.solet.
in.c.cum te.in verbis finalibus.de testi.ar.c.p tuas.de sen.excõ.Jn
foro etenĩ anime via tutior est eligenda.de spon.c.iuuenis.de ho-
mi.c.significasti.ꝛ.c.pe.ꝛ.c.ad audientiã.cũ fi.Vñ dicimus in eo-
dem foro bonarũ mentiũ esse culpã timere vbi culpa nõ est de ob
serua.ieiu.c.ij.v.di.c.ad eius.Vñ dicim⁹ dubitanter an sñia excõi-
cationis alligat⁹ sit vel non in ea dubitatione a pertractatiõe ec-
clesiastici sacramenti abstinere debere.hec est enĩ via tutior quã dꝫ
6 eligere.casus est de cle.excõ.mi.c.illud.¶ †Certũ qđ ꝛ ille de quo
dubitat an excõicatus maneat.puta qꝛ de excõicatiõe nõ cõstabat
nisi p famã que quidẽ nõ affert plenã pbatiõnẽ habita respectu
ad curã anime ꝛ forũ cõscientie sit vitandus.nec excõicare debem⁹
casus est in.c.cũ desideres.ij.q.ij.de sen.excõ.Stante ergo dubio
an excõicatus duraret hic Joãnes superest qđ Herric⁹ in foro ani
me ꝛ cõscientie dictum Joannẽ vitando ius obseruauit mandãs
in dubio euitandum esse.Juris aũt obseruatio nemini iniuriam
irrogat.vt.d.l.iniuriarum.ꝛ.d.c.cũ ecclesia.cum si.¶ Ex premissis
igit p alios allegãtes cõfirmo.ꝛ maxime dicta p profundissimum
virũ doctorẽ do.gasparẽ de Perusio mihi patrem ꝛ dñm.

Consilium.cccxxxviij.

1 ¶ Pensio assignata alicui p papam super fructus mense alicu
ius epi pro alimentis an cõprehendat psonas non noiatas in pre
fata assignatione:vt ꝛ ille possit cogi ad pensionem rõne fundorꝫ
quos possident.Et nu.3.5.6.
2 Dictio super quid importet.
4 Rescriptum cuius effectus ad vnam personam dirigit:personã
aliam non comprehendit.
7 Gratie pprio motu concesse ita plenam ac fauorabilem interpre-
tationem accipiunt sicut vltime voluntates.
8 Actio personalis non sequitur fundum.
9 Actio hypothecaria est in rem ꝛ ipsius sequitur possessorem.
10 Liquidatio ex postfacto idem operatur qđ purum ab initio.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu pposito thematis breuiter dõm † red-
ditus dicte mẽse archiepali Hispalẽ.
obligatos existere p annua pensiõe soluẽda reuerẽdis-
simo patri dño meo cardinali sancti Petri.Jstud qui
dem dupliciter pbat.Pmo qꝛ hec pẽsio assignata est sibi sup red
2 ditibus dicte mẽse.vt tenor bulle demõstrat†dictio aũt sup.iũcta
in oratiõe.certe rei ex⁹ rei cui adiũgit hypothecã induxit.Si enĩ
dixerim mutuas mihi centũ sup tali fundo illũ fundũ censeor pi
gnorasse.iste est casus notabilis in.l.codicillis.§.instituto.ff.de le.
ij.quẽ ad hoc papue ponderauit Bar.in fundum.ff.de annu.leg.
3 ¶ †Scdo qꝛ pẽsio ipsi reuerẽdissimo in christo patri assignata ex
redditibus dicti mẽse soluenda.vt eiusdẽ bulle verba manifestant
cãm alimentorũ cedẽt.ꝛ qdẽ etiã assignata est fauorẽ publice vni
uersalis vtilitatis.cui sancte Romane ecclesie cardinales icessan
ter assistũt vt asserit bulla.ꝛ tex.in.c.hone.cl.i.de post.prela.Vnde
insurgit cõclusio iuris dicens rem illã ex qua mãdat alimẽta cõce
dens ipsa alimẽta pstari esse p soluẽdis alimẽtis tacite obligatã
vt cõcludit glossator.cuius sñiam oẽs sequunt in.l.luci⁹.ff.de ali.
le.in.l.cui⁹.ff.de ann.le.ꝛ in.l.cũ hi.§.ĩ.idẽ est ꝛ si ageret.ff.de trãsac.
per tex.q hãc cõclusionẽ optime pbat in.l.ij.in fi.ff.de ali.l.licet.si-
cuis foret cũ ob aliã cãm ꝗ alimentorũ assignarent reddit⁹ ex tali
fundo ꝛc.tũc enĩ ex tali assignatiõe hypotheca nasci nõ vr.sꝫ solũ
personalis actio ꝫ assignãtẽ.ff.de ꝫhen.emp.l.si.in fi.de annu.leg.
l.liberto.in prin.iuncta eiusdẽ principii glos.sup ver.vẽdita sunt.
Ex his ergo ꝫtr cõcludit prefatũ reuerendissimũ patrẽ hypothe
caria actione posse agere ꝫ dictorũ fructuũ mense archiepalis suc
4 cessorẽ vniuersalẽ seu singularẽ.¶ †Sed est scdo videndũ nũquid
ex quo Romanus pontifex dicit se assignare sup dictis redditib⁹
annuã pẽsionẽ ducatorũ millium per archiepm eiusqꝫ successores soluẽ
dam quos ad hoc vult efficaciter obligari videt inhibuisse facul
tatem actionis instituende cõtra alios noiatos.Breuiter dicẽdũ
vr qđ sic.eo qꝛ rescriptũ cuius effectus ad vnã personã dirigit per
sonã aliã nõ comprehendit:qꝛ strictissimi iuris est de offi.dele.c.
p.ꝛ.g.de preben.c.si.lib.vi.de rescri.c.cam te.sm vnũ intellectum.

¶ Scdo qꝛ qđ alteri soluendũ alicuius persone fideicõmitti noia
tim vr ita demũ ex mẽte cõcedentis solui debere si ille soluere põt
cui fideicõmissum est noiatim.Jta est tex.formalis in.l.celsus.§.
qđ alicuius.ff.de leg.ij.in.l.si plures.de leg.iij.de leg.i.licet impera-
tor.ff.ad.l.fal.l.i.§.id qđ ex substitutione.C.de cadu.tol.l.vnica.§.
is ita.cũ ibi plene no.Cũ ergo archiepo solutiõis onus noiatiꝫ ex
titerit iniunctũ in illo soluere nõ valẽte cessare vr cõcedẽtis inten
5 tio in hoc.s.qđ alter soluat.¶ †His tñ nõ refragãtib⁹ in pposito
casu veritas se hꝫ in cõtrariũ.eo considerato qđ dicta annua pen
sio in cãm cedit alimentorũ.Est enĩ circa cõcessum in alimentorũ
cãm hoc specialissimũ qđ ꝗuis a quibusdã personis noiatim sol-
uendũ cõcessum sit nihilominus ꝛ ab alijs qui illis succedũt in re
bus ex quib⁹ cõcedens voluit solutionẽ fieri soluendũ est.Jste est
tex.singularis sm lec.glos.super ver.agant.quam sequit Bal.in.l.
libertis que est quarta illius tituli.§.lucius.ff.de ali.le.l.qui solus.
6 tex.facit ad huius cause decisionẽ.¶ †Preterea ꝗuis bñficiũ cõ-
cedens adiecta hypotheca bonorum pro ipsius bñficiati cautela.
vt in casu pposito mandat illud cuius bñficiũ cõcessit solui p per
sonã noiatim expressam vt est hic nihilominus non intelligit ipsi
bñficiato tollere facultatẽ agendi hypothecarie cõtra successores
bonorum obligatorũ qñ psonalis actio contra noiatim expressũ
frustra intentaret.Jste est casus expressus in alia.l.sũius tituli de
alimen.leg.que etiam incipit libertis in.§.ab heredibus.gl.sua su
per ver.peruenerunt.ff.de ali.leg.ꝗuis ergo mandauerim Cardi-
nali solui per archiepm.tñ cũ psonalis actio cõtra eũ inutiliter in
tentaretur nõ phibet idem agere hypothecarie cõtra successores
redditũ sibi obligatorũ.Et ille tex.ẽt solus sufficit ad decisionẽ
7 qõnis.†Et quãuis illa iura loquant in vltimis volũtatib⁹ tñ ne
mo absurde iudicabit ea extẽdi ad gratias motu pprio concessas
que ita plenissimã ac fauorabilẽ interpretationẽ accipiũt sicut vlti-
me volũtates.de preben.si motu pprio.ꝛ.c.si pluribus.ꝛ videmus
papã de dispositiõe vltimarũ voluntatũ arguere ad rescripta.de
cõces.preben.c.autoritate Martini.ꝛ.c.i.li.vi.Posset ẽt ad predi-
cta induci materia.l.iuris gentiũ.§.pactorũ.ff.de pac.ꝛ.d.l.lucius.
Sed omitto illã qꝛ nimis remotã.Et qꝛ sufficiunt duo casus pre
8 dicti decidentes aperte.¶ †Plane aduertendũ ex prefato rescri-
pto eidem reuerendissimo patri duas actiones cõpetere.¶ Pmo
quidẽ cõpetit ei actio psonalis cõtra Hispalẽ.archiepũ.ꝛ hec po
test dirigi cõtra eos qui bona mense archiepalis possidẽt atqꝫ ex
eis reddit⁹ percipiũt.ꝛ hoc est qđ lex dicit qđ personalis actio nõ
sequit fundũ.ff.ad treb.l.i.§.si here.ff.de iudi.l.fideicommissum.§.
tractatum.C.de dona.l.heres alieni.C.de here.act.l.act.l.si.cum si.
9 ¶ †Scdo quidẽ cõpetit actio hypothecaria rõne redditũ mẽse
archiepalis qui pro dicta pensione sunt sibi hypothecati.vt supe
rius demõstraui.Et quidẽ hec ẽt cõpetit cõtra singulares vel vni
uersales pceptores dicto obligatorũ redditũ.eo qꝛ hypothecaria
actio est in rem ꝛ illius sequit possessorem.dicit tex.ff.de pig.l.pi-
gno.C.eod.ti.l.pignoris.ꝛ ideo dicimus qđ ipsa hypothecaria est
aduocatiua possessionis rei hypothecate.dicit tex.ff.de euic.l.cum
venditor ꝛ ꝗuis regulariter nõ possit cõtra tertiũ rei hypotheca
te possessorẽ ipsa hypothecaria institui nisi pcedat excussio bono-
rũ debitoris psonaliter obligati.vt in au.hoc.vñ summit.C.de pig.Tñ si
hoc fallit vbi certũ est debitorẽ soluẽdo nõ eẽ.tũc enĩ inutilis foret
excussio.igit nõ pmittẽda vt possit venire ad iudiciũ hypotheca-
rie.Hec est sñia glossatoris quẽ oẽs sequunt in.l.decẽ.ff.de ver.ob.
10 ꝛ.l.si.ff.si cer.peta.¶ †Ceterũ ꝛ si pendẽte iudicio actionis hypo-
thecarie fieret excussio psonalr obligati reconualescit iudiciũ ipsi⁹
actionis.ꝛ fingit actũ in ordine.Jdẽ enĩ operat liqdatio ex post-
facto qđ purũ ab initio vt.l.cũ testã.C.de testa.manumissis.p quẽ
tex.hoc ibi determinat.d.Bal.cuius etiã autoritas pbat ex.l.si res
§.si.ff.de pig.actio.ꝛ.l.si mandauero tibi vt a titio.ff.de mãda.ꝛ ex
his que tradunt ex.l.non põt videri.ff.de iud.in.l.vnica.C.de alie.
iudi.ꝛ in.c.abbate sane.de re iud.li.vi.Et hec sufficiant.

Consilium.cccxxxix.

1 ¶ Cõfessio prelati iudicialiter facta an noceat ecclesie.Et nu.2.
3 Confessio tutoris in contentioso iudicio facta nocet pupillo.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Paucis agam qꝛ res est se clarissima.Hu-
ius enĩ soli⁹ rectricis cõfes
sio ecclesie huic seu hospitali nõ piudicat.cũ psuppona
tur eã nullã habere administrationẽ al'sqꝫ cõuẽtu seu
capitulo dicti hospitalis.Merito ergo succedit decisio glossato-
ris in.c.dudum.el.ij.de elect.in.c.presentium.de testi.li.vi.ꝛ in.c.si.
1 de rescrip.†Cuius sñiam oẽs sequunt dicentes confessionem iu-
diciariam tendentẽqꝫ ad litis decisionẽ solius prelati quem certũ
est maius ius habere quã simplicem rectricem nunquã nocere ec
clesie.ꝛ cõsequenter nec hospitali:cui ecclesiarũ oĩa priuilegia in
telliguntur esse concessa.C.de epis.ꝛ cle.l.oĩa maxime cum ipse pre
latus seu rectrix solus nullã habet administrationẽ seu cõ cõuen
tu seu capitulo.cum tũc ẽt nec solus põt pro ecclesia seu hospitali
procuratorem constituere.patet ex plene not.de rescrip.c.edoceri.
2 de pcurato.c.i.ꝛ si.de iudic.c.cũm.†Excipit aũt Joan.an.in.d.c.i.

in nouella casum nisi ipse plat9 seu rectrix cōfiteat᷑ vt pcurator
cōstitutus ab ipsa ecclesia seu hospitali. qm̄ tūc p̄iudicaret confes-
sio sicut ⁊ pcuratoris p. l. nō solū. cū ibi plene notatis. ff. de pcur. ⁊
l. cer tū. §. sed an ipsos. ff. de cōfes. ⁊ in. c. cum ibi notatis. vt lite non
conte. ⁊ itelligit glo. hoc tangentē ⁊ alr̄ dicentē quam superius al
leg. xxiij. di. de cōstantinnopolitana. Itē etiā intelligit. c. dilectus. de
cap. mo. c. sub orta. de re iudic. c. ad hec de postu. pla. Et ita oēs ne-
3 mine excepto cōcludūt. †Nec refragat᷑ confessionē tutoris in con-
tentioso iudicio factam nocere pupillo. vt concludit᷑ in. d. §. sȝ an
ipsos. ⁊ in. l. ij. §. qḋ obseruari de iura. ca. ⁊ in. l. j. C. de confes. Ergo
⁊ pari idē dicendū in huius rectricis cōfessione ꝙ tutori compara
mus. C. de epi. ⁊ cle. l. orphanotrophos. de rebi. do. c. le. qr contingit.
Cū lōga inter hec est dr̄ia. tutor etenī solus pupillaria negotia in
iudiciū deducēdi facultatē habet. C. qn̄ ex fac. tu. l. iuliana. ff. de re
iud. l. si se. §. tutor. cū si. Et iō nimirū si eius sol9 cōfessio p̄iudicat
pupillo. Ad hec rectrix non sola in iudiciū deducēdi hospitalis
negotia habet facultatem mihi p̄supponit᷑ sed simul cū cōuentu.
Vn̄ eius solius cōfessio nō dȝ hospitali p̄iudicare quemadmodū
nec preiudicat plati cōfessio maxime eo casu quo nō solus sed cuȝ
capitulo concessam habet administrationem. Et hec sufficiant.

Consilium. cccxc.

1 Auferens lapides de palatio cuius cemēta cōstat haberi pro
derelictis nō cadit in crimē furti etiam si aīo furandi abstulerit.
2 Princeps in iudicijs criminalib9 etiam lata snīa: ⁊ si in rem trāsi
uerit iudicatam: nihilominus pp̄ter confessionis falsitatē aduer
sus eam in integrum restituit.
3 Confessionibus quibus ius ⁊ natura repugnat standum non est.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Placet mihi superius cōsulēns cōclusio. Ceterū est enī †ablationē lapidū ex palatio cui9 cemēta cōstat haberi p derelictis nō cadit in crimē fur
ti et si ipse auferēs animū furandi habuerit. Et rō est
qr nō dat᷑ illius dn̄s a quo inuito res subtracta furtū faciat. Hic
est tex. inst. de re. diui. §. qua rōne. ⁊ clarior. ff. de fur. l. falsus. §. qui
alienū. Scōm vero. s. ablano. cānarum ex tabis crimē furti siliter
non inducit. Ex quo cōstat hūc cū abstulit cōdemnā habuisse vo
luntatē oīi accessura. ⁊ hoc est qḋ ex. §. recte. l. inter oēs. ff. de furt.
decidit᷑. p quo ē tex. insti. de verb. ob. que ex delic. §. placuit. Nec di
cerem fatentis hec duo furta fore est attendendū ex trib9. Prima
qr cōfessiones reorum pro exploratis facinoribus haberi p magi-
2 strum nō opȝ. dicit tex. de qḋ. l. j. diuus. †Et hinc est qḋ in ipsis cri
minalib9 iudicijs princeps ē lata snīa. ⁊ si in rē trāsiuerit iudica
tam. nihilominus pp̄ter cōfessionis falsitatē aduersus eam in in-
tegrū restituit. Quinimo cōtrariū cuilibet ē extraneo ipso falso
cōfitente inuito pbari permittit᷑. vt primū pȝ in. d. l. si quis vltro.
⁊ notabilius in. l. diui fratres. ff. de pe. ij. ff. de appel. l. non tantum.
3 †Scōo idē probat᷑: qr cōfessiōib9 quib9 ius ⁊ natura repugnat
lex arbitrabit᷑ standū non fore. ff. ad l. aqui. l. inde neratius. §. fi. ff.
de interr. act. l. cōfessionib9. ⁊ qḋ plene no. C. de cōfe. l. vnica. in glo.
magistra. Sed qḋ hec duo. s. cānarum neqȝ lapidū ablatio furtuȝ
inducant ius ipsius furti natura ꝙ est qḋ inuito dn̄o ⁊c. repugnāt
vt superius est pbatū. igit᷑ ⁊c. Scōo qr asseueratio seu cōfessio ei9
qḋ quis non potest si velit inducere nō probat ȝ cōfitentē. C. de p-
ba. l. nō nudis. ⁊. l. nō epistolis. Sed hoc confitēs nō posset ē si vel
let hoc inducere qḋ furtū cōmittat cū rem habitam pro derelicto
occupat vel cum rem aufert quam auferre credit domini volūta-
te. vt superius est probatum igitur ⁊c.

Consilium. cccxci.

1 Responsio facta positioni aduersarij incontinēti reuocari po
test absqȝ alia erroris pbatione. Et hoc si facta fuit non preceden
te termino ad deliberate respondendum.
2 Responsio facta post terminum deliberatiuum pretextu erroris
reuocari non potest. Et nu. 3.
4 Confessio seu responsio iurata p iuramentū veritatis: erroris pre
textu reuocari non potest: licet bene interpretari. Et nu. 5.
6 Confessio secunda spontanea emanans super eo super quo prima
emanauit purgat dolū circa extorsionem prime cōmissum p eum
in cuius fauorem sit confessio.
7 Confessio non reuocatur tanꝙ erronea pretextū longinquitatis
temporis si factum sit graue.
8 Confessio partis sibi ipsi preiudicat adeo vt per illam infringat᷑
probatio testium cōtrariorum deponentium: ita vt inter testes ⁊ cō
fitentem partem non sit facienda concordia.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

Vt preposita consultatio reddatur clarior breuiter dicendum circa arti-
culum de quo in thema te tres dant᷑ vere conclusiones.
1 †Prima qḋ responsio facta positioni aduersarij incō-
tinenti reuocari pōt absqȝ alia erroris pbatiōe. ⁊ hoc si facta fuit
nō precedēte termino ad deliberate respōdendū. ⁊ hoc est snīa glo.
ordi. in. c. fi. de iureiu. li. vi. ita declarātis dictū Spe. in ti. de depo-
si. §. vl. ver. quid si ponens. Hec aūt snīa cōfirmat᷑ ex trib9. Prima
autoritate alterius gl. idē dicētis. xxij. q. j. in canone apud miseri-
cordie dicēs intelligi cōfessionē seu rn̄sionē incōtinēti reuocatā qn̄
anteꝙ in actu publica cōfessio redigat᷑ sit reuocatio. Et hoc sequi
tur. d. Ant. in. c. vl. de cōfes. Scōo autoritate glos. c. olim. extra ⁊. c.
sempiternū. extra de elec. que declarādo. c. cū ca. de ap. ⁊. l. fi. C. de er
ro. aduo. dicit reuocationē cōfessionis aduocati vel pcuratoris si
incōtinēti fiat illā erroris pbationē nō requirere. Tertio idē pbat᷑
ex tex. l. de etate. §. celsus. ff. de interro. act. dicēs licere rn̄denti peni
tere si nulla captio ex eius pecunia sit actoris. nemo aūt dicit ca
ptionē fieri si incōtinēti rn̄sio reuocet᷑. Postremo eandē gl. firma
2 uit do. Bal. in repeti. l. edita. C. de edē. †Scda cōclusio: qr rn̄sio
seu cōfessio facta post terminū deliberatiuū erroris p̄textu nō pōt
reuocari. vt firmat glo. in. c. ex literis. extra de diuor. quē sequitur
Arch. in. d. c. fi. de iureiur. li. vj. ⁊ in. c. j. de accu. eo. li. ea rōne: qr non
censet᷑ erratū vbi deliberatio p̄cessit. xxij. q. ij. si qs iurat9. g tex. licet
pluries allegat9 p do. Bal. pri9 tamen apud legistas fuit Bar. Qua
quidē rōne idē dicendū videret᷑ in cōfessione iterata. vt illa erro-
ris pretextu reuocari non possit cū iterato p̄cedentē liberatiuā cō
cludit vt clare dr̄ in. c. si qs iurat9. ⁊ probat᷑. C. ad velleia. l. si mulier.
repetita enī confessio pbatur qḋ in ea deuenit satis validū satisqȝ
firmissimum. dicit tex. no. in simili. C. de emenda. iust. codi. l. cordi
3 nobis ver. nemini. †Hec tn̄ snīa ꝙuis colorata reprehenditur
per Bal. ⁊ recte in. l. error. ⁊ plenius in. d. l. iurisiur. ⁊ ad pecunias
in prin. ff. de iureiur. licet ipse idem in. l. cū pactum. de li. cau. gloss.
preallegatam firmauerit. Surgit aūt eius reprobatio duab9 ratio
nibus. Prima cū ⁊ deliberādo quis errasse possit. vt. d. l. de eta
te. §. ex cā. de interro. actio. Iniquū foret dicere cōfessionem ex er-
ronea deliberatione factā reuocari nō posse. Scōo qr si vera foret
snīa glossatoris sequeret᷑ cōfessionē factā post litē cōtestatā p̄textu
erroris reuocari nō posse cū p̄cedāt inducie deliberatorie. vt l aut.
offerat᷑. C. de lit. contest. sed hoc est falsum. vt pȝ in. l. error. cuȝ si. C.
de iur. ⁊ fac. igno. igit᷑ ⁊c. Concludūt tn̄ circa hanc cōclusionē Io.
an. in. d. c. fi. de iureiu. ⁊. d. Anto. in. d. c. vlti. de confes. admitti tali
casu reuocationē cū maiori tn̄ cause cognitiōe quā alis interueni
4 re debeat. †Tertia cōclusio qḋ rn̄sio cōfessio iurata p iuramen-
tū veritatis erroris pretextu reuocari nō pōt. lȝ bn̄ interpretari. vt
videt᷑ pbatū in. c. cū dilecti. C. de accu. Hec aūt cōclusio dn̄o Ant.
non placet in. d. c. fi. C. de cōfes. concludenti. ⁊ recte qḋ si cū iuramē
to confessus aliquid probaret per qḋ tunc poterat. qḋ tunc iura-
uit verum credere ⁊ vltra pbare manifeste id tale fore falsum tūc
admitteretur ad iurate cōfessionis reuocationem: qm̄ nō conclu-
ditur periurus qui iurat falsum qḋ credit verum. de iureiu. c. quā
to. xxij. q. ij. c. homines falsum iurant. cū seq. Nec refragat᷑. d. c. cum
dilecti. qm̄ ibi non probat᷑ errorem probabilem in iurata cōfessio
5 ne interuenisse. †Nunc igitur in proposito casu videndum an
hec que per Petrum allegant᷑ inducant falsitatem reuocādo suā
confessionem iuratam. Et quidem illa tria sunt. Primo qr ipse
suasionibus aduersarij precedentib9 ad confessionem hanc indu
ctus fuit. Unde fieri petiuus reuocationem eiusdem tanꝙ erronee
admittatur per. l. j. in fi. ff. qn̄ actio. de pe. est an. eo. l. j. §. quid oēs. ff.
6 de ven. inspi. †Sed ad hoc responde qḋ eiusdē cōfessionis irrita-
tio spontanea hūc effectū inducit. vt tollat facultatem reuocandi
confessionem eo respectu: qr ad sic confitendū inductus quis fuit
suasione aduersarij. Iste est casus singularis in. l. vl. C. de plus pe.
volēs confessionem scdam spontaneam emanentē super eo super
quo prima emanauit purgare dolum circa extortionē prime com
missum per eum in cuius fauorem sit cōfessio. Allegat᷑ scōo lōgin-
quitas tpis in quo actum fuit. que qdem pluritas in facto pp̄rio
probabilem causam errorem sufficientē ad reuocādū vt no. Bar.
in. l. si res obligata. de leg. j. l. iij. §. due aūt. ff. de carbo. edi. ⁊. l. pere-
7 gre. in prin. de acq. pos. †Sed ad hoc respondet᷑ qḋ illud factum
per qḋ factum est positio super absentia a ciuitate Pisarū graue
erat ⁊ notabile. longinquitas tpis prescriptionē nō inducit obli-
uionis nec errorē in facto pp̄rio iustificat. tex. est singularis de sen.
excom. c. vt animarū. ad fi. per quem ita declarat᷑ snīa Dy. ⁊ Bar.
Si aūt in facto grauitas nō aderat seu notabilitas: tūc quo ad
propositum attinet satis responsum est per prime consulentem.
Tertio producit᷑ instrumentum cantans presentiam eo tempore
in quo Petrus absentiam est cōfessus. In quo quidem est dicen-
dum per productionem huius instrumenti non reuocari cōfessio
nem Petri. imo pes eum probatio infringit᷑ ex instrumēto insur
gens. hoc probo ex tribus. Primo ex tex. l. de etate. §. si quis cū he-
res. ff. de interroga. actio. vbi est casus notabilis qḋ probatio hu-
ius negatiue. ego non sum heres. quo resultat ex inspectione testa
menti vbi ego nō reperior scriptus vel institutus. vt. l. fi. in ea glo.
in ver. manifestum. C. de re. credi. ⁊. l. certe rectores. in prin. de lega.
in. l. sempronia. ff. de fur. ⁊. l. j. C. de erro. aduo. infringit᷑ per confes-
sionem eius asserentis me heredem. vbi de hoc est casus rotundus
in. l. si aduersarius tuus. ibi ne ex ea scriptura. quam non esseuerā
8 ex confessione eius cōstitit ⁊c. C. de fide instrumē. †Tertio pro-
batur ex eo qḋ no. Inno. in. c. cum contingat. de offi. deleg. cuius
dicti memoriam tradit nobis Barto. in. l. secunda. §. creditum. si
cer. peta.

cer.pet.ꝛ Bal.in.l.j.cōstitutione.C.j.§.quib⁹ volens confessionem
partis sibi ipsi preiudicare adeo vt per illam infringat ꝓbatio te
stium cōtrariū deponentiū.ita vt inter testes ꝛ cōfitentē partē nō
sit facienda cōcordia.Sicut ergo ꝯfessio partis infringit ꝓbatio
nes testiū pro ea deponentiū. Ita a pari infringere ꝺꝫ ꝓbationeꝫ
instrumenti.argu.C.de fi.instru.l.in exercendis.ꝛ per hoc clarissi
mis supra consultantibus firmiter adherere.

Consilium.cccxxij.

1 Duos an possit peti consignari:si instrumentū dotale dicit:i
omnem casum dotis restituende.
2 Solutio dotis ob vergentiā viri ad inopiā ꝫ verā ꝓpriamq; cau
sat restitutionem:licet dos per eam non eximat ab oneꝛꝫ matri
monialium supportatione.
3 Solutio dotis patri facta soluto matrimonio ob diuortiū:veraꝫ
causat restitutionem.
4 Solutio vxori facta per bannum exiliumq; ex persona mariti se
cuta veram causat dotis restitutionem.
5 Restituere quid sit.
6 Fideiussor an pro restituenda dote dari possit.Et nu.8.9.
7 Lex.j.C.ne fideius.annullās cōsuetudinē seu municipalē ius q̄ oliꝫ
pro dotib⁹ restituēdis sꝫ quā opinionē dabant:an aūt intelligat
ꝓhibere derogationē municipalis iuris seu cōsuetudinis i futuꝝ.
10 Creditor aduersus extraneos bonoꝝ possessores hypotecariam
dirigere nō pōt:nisi p̄cedat excussio eoꝝ q obligati sunt.Et nu.11.
11 Libello eodē an possint cumulari duo iudicia qū sic se habēt qō
vnum est preparatorium ad alterum.Et num.13.14.15.16.17.18.19.
20 Actiones due sic se hñt qō vna ꝓposita ꝛ cōdemnatione secuta ꝛ
executiōe facta ꝯtingit liberatio ab alia nō admittet cumulatio.
21 Libelli pars inepta actionem non vitiat.
22 Libello vno pluribus contentis vnius potest sequi condemnatio
alijs omissis.
23 Consiliō vna scripsam incōtinēti corrigere velle nō p̄sumendum est.
24 Argumentum a contrario non hꝫ locum qñ ex eo resultat absur
ditas.Nec etiam locum hꝫ in statutis.nu.25.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Circa primū ꝓposite cōsultationis articulū quo
dubitatur †an dotale instrumentū in quo
permittūt Joannes ꝛ Nicolaus dare ꝛ soluere ꝛ resti
tuere Magdalene dotē in oēm casum ꝛ euētum ipsius
soluēde ꝛ restituende constante matrimonio vel soluto cōprehen
dat dotis consignationem seu solutionē que fieri dꝫ ipsi Magda
lene ob vergentiā ad inopiā ipsius mariti. Et quidē dicendū
videt qō nō ex sola Bart.in.l.si quis sic stipulet.ff.sol.ma.volentis
in stipulatione qua cautū est mulieri reddi dotē in omnē casuꝫ re
stituende doti solutionēq; fiendā mulieri constante matrimonio
ꝓpter viri vergentiā ad inopiā nō cōprehēdi ea rōne:qꝛ cū ꝓpter
inopiā soluit dos ipsa non vere restituit.vt no.glos.sol.ma.in.l.si
constante.ver.mariti.vbi hoc firmat Bart.eo.qꝛ lꝫ p maritū solua
tur tñ pure remanet ꝛ deseruit oneribus matrimonij.s.ipsius viri ꝛ
2 vxoris liberorum alimentationi.l.vbi adhuc.versi.ita tñ. †His
tamen non refragantibus de iure contrariū verius esse arbitror.
Primo qꝛ solutio dotis ob vergentiam viri ad inopiam verā ꝓ
priamq; causat restitutionem.lꝫ dos per eam non eximat ab one
rum matrimonialiū supportatiōe.Hoc aūt verū esse ꝓbatur qꝛ
non est dubiū solu.matrimonio dotis solutionem mulieri factaꝫ
verā parere restōnem.C.solu.ma.l.j.ꝛ.ij.cū si.ꝛ tñ ipsam solutioneꝫ
non eximit dos ab onere matrimonij in futurū cōtrahendi igit
3 ipsa est inalienabilis. †Scdo qꝛ nō est dubiū ex solutione dotis
patri facta solu.matrimonio.ob diuortiū iuxta.l.vnicā.§.ꝛ hoc ex
rei.de rei vxo.act.verā cāri restōnē ꝛ tñ illa ad onera futuri matri
monij p filiam cōtrahendi supportanda reseruet.C.de rei vxo.act.
4 aut.sed q̄uis. †Tertio nō est dubium ob solutionē dotis vxo
ri factā per bannū exiliūq; ex persone mariti secutā ob quas qui
dem causas dos vxori soluit vt firmat Bart.in.d.l.si constante.et
Bald.in.l.ij.solu.matrimo.per tex.l.i.C.de repu.veram dotis re
stitutionem causare.vt ex inferioribus ꝓbatur ꝛ tñ dos ipsi sic so
luta ob matrimonij onera supportanda ex ea bannitus vir sit alē
dus.ꝛ idem alimenta p̄standa.vt firmat Spe.in ti.de dona.inter
viruꝫ ꝛ vxo.§.si.ver.quid si vir.ar.l.mutus.§.j.de iure do.qō nota
5 bile reputat Bar.in.l.si cōstāte.ꝛ Bald.in.l.vbi adhuc. †Vlti
mo restituere nil aliud est quā eū cui restō fit possessorē facere fru
ctuūq; percептorē.ff.de ver.ob.l.plus.§.p hanc solutionē q̄ ob vergē
tiam viri ad inopiā incipit mulier ipsa possidere fructusq; pcipe
re.vt in.d.ver.ita tñ lex vbi adhuc.igitur ex ea vera oritur restō cer
taꝫ est.ꝛ p̄supposito qō sub restōnis verbo huiusmodi solutio nō
comprehenderetur nihilominus certo certius est eadem sub illo
verbo soluendū in eodē instrō apposito cōprehendi.cū in dubio
constante matrimonio dos mulieri soluat.ff.solu.ma.l.quāuis.l.
quoties.ad fi.C.si cōstan.ma.dos sol.in rubro ꝛ nigro.ff.de iurein.
l.vlti.Idem cadit sub verbo reddere ꝛ dare ibidem appositaꝫ qñ
constante matrimonio per maritū vxori ꝓprie dari dicit atq; red
di.vt de primo est tex.in aut.de nupt.§.dotes.ꝛ de secundo in.d.l.
mutus.§.j. Ex quib⁹ quo ad hoc prio concludit huiusmodi so
lutionem dotis vxori fiendam ob vergentiam ad inopiaꝫ sub ver
bis supra relati instrumenti recte cōprehendi. Quo ad scdꝫ an
procedat libellus dicte dñe Madalene petentis dotem sibi consi
gnari in bonis Nicolai vna cū eius viro obligati ad restitutionē
dotis.Dicendū qō premittenda sunt multa. Primū qō licet vt
ex serie instrumenti euidenter colligit.Nicolaus sit vna cū marito
ad restōnem vt reus debendi principaliter obligatus.nihilomi
nus constitutio Florentina vult eum habere vt merum fideiusso
6 rem. †Unde sopita est dubitatio illa an pro restituenda dote fide
iussor dari pōt.de qua in.l.ne fideiussor.do.den.ꝛ p Bart.ꝛ alios
in.l.si constante.in prin.ꝛ plene per Joā.an.in addi.que incipit.
reassumunt verba ꝛ formam.Item ꝛ alia.s.an viro possit ad do
tis restōnem obligari autus reus debendi.de qua in.l.vlt.C.de do.
7 cau.non nume. †Nec expedit in ꝓposito casu discutere dubitatio
nem que est an.l.j.C.ne fideius.annullans cōsuetudinem seu muni
cipale ius que olim pro dotib⁹ restituendis sm vnam opinioneꝫ
dabantur.intelligat etiam ꝓhibere derogationē municipalis iu
ris seu cōsuetudinis in futurū.de quo no.glos.or.in cle.statutum.
in ver.cōsuetudine.de elect.ꝛ plene Bal.in aut.omnes peregrini.
C.de succes.in.l.dubium.C.de cōtrahen.em.ꝛ in.c.quomodo olim
sen.aliena.pos.ꝛ no.C.de fur.auten.nauigia.ꝛ in.l.iij.§.diuus.ff.
de sepul.vio.qñ caueant iura quicquid velint Florentini volunt
esse examinata in terris suis ꝛ eorū statuta seruare licet inualida.
8 †Scdo premittendū qō multiplici ex capite poterat hec dña
Magdalena dñm Nicolaum vt pro sua dote fideiussorē in ius vo
care quantūcunq; excussio sui viri principaliter obligati vel bono
rum eius nō precessisset.primo qꝛ renunciauit ipse Nicolaus bñfi
cio de fideiussoris absq; ꝓmissione indennitatis qō est vt ante exe
cutionem principalis ad fideiussorem deueniat.C.de fideius.aut.
p̄nte.Cui quidē bñficio renunciare pōt.vt no.gl.in aut.de fideiuss.
9 in.§.si quis igit. †Tertio qꝛ si hic Nicolaus argentarius sit vt
presumptionē inducit cōis patrie consuetudo ipse licet fideiussor
cōueniri pōt principali nō excusso.vt no.glos.sing.in ea.aut.§.ar
10 gētarioꝝ.quā firmat Bal.C.de nō nume.pe.l.frustra. †Quar
to premittendū qō hypothecaria actione agi poterat cōtra hunc
Nicolaū vt correū principalē inspecta forma instrumenti si ad eū
ex bonis qui dvenisset Quiriti licet excussio bonorū dicti Quiriti
non precessit.qm tex.in aut.hoc si debitor.C.de pig.volens aduer
sus extraneos bonorū possessores creditorem hypothecariam nō
posse dirigere nisi p̄cedat excussio eorū qui sunt obligati:procedit
nisi allegat cōtra illū qui vnus est ex reis pricipalr obligatus.qm
tunc cōtra rē nō est necesse predirigere actionē psonalē.vt bonum
eius excussio sit necessaria.glo.est singularis.ff.qui potio.l.mulier
quā ibi summe no.Bar.ꝛ ēt firmat Bal.in aut.si hodie.C.de act.
11 ꝛ obli. †Quinto p̄mittēdū qō cōtra hāc dñam Laurētiā vt pos
sidentem bona dicti Nico.poterat dicta Magda.actionem diri
gere hypothecariaꝫ lꝫ non p̄cedente excussione alia bonoꝝ mari
ti ꝛ dicti Nicolai ꝛ hoc ex duob⁹. Prio qꝛ cōstitutio supra relata
hoc expresse concedit.Scdo qꝛ qō dicit in.d.aut.hoc si debitor.ne
cesse fore ante hoc veniat ad tertios bonorū possessores per credi
torem hypothecaria agentem p̄mittere excussionē in bonis eoruꝫ
qui sunt obligati atq; eorū bona hypothecantes cōstituant se pre
cario nomine redditionis possidere qm tūc si inueniat per tertiū
possessio bonorū debitoris creditori p̄cario acquisite poterit ipse
creditor cōtra interuenientem.vt cōtra hanc do.Laurentiam nō
precedente excussiōe in bonis pricipalr obligatis agere cōdictiōe
ex.l.vlti.C.de acq.pos.vt ibi regulariter firmat Ja.but.ꝛ sequitur
Bal.in.l.j.C.de reuo.his q̄ in frau.cre.in.l.cretus.controuersia.de
acqui.pos.Sed qꝛ ipsa do.Magda.noluit his bñficijs sibi cōces
sis vti.vt manifestat:qꝛ nō directo principalr actionem aduersus
dñam Laurentiā instituit.sed subordinate ꝛ cōditionaliter.s.si ex
facta excussione bonorū Quiriti apparere nō possit sufficiēter sa
tisfactū esse ex eisdē doti sue igit vt p̄dixi. An libellus iste aduer
12 sus dñam Laurentiam iure sustentet. †Et quidem ista dubitatio
recidit in questionē illam.s.an vbi duo iudicia sic se hñt qō vnum
est ꝓparatorium ad alterum possint eodem libello cumulari non
ordine successiuo quā tractatā reperio glo.ff.de inoffi.testa.l.j.per
Cy.supra de rei vē.l.ordinarij.in.ij.q.ꝛ in.l.fin.C.de edi.ꝛ alios.C.
de edē.l.edita.ꝛ Spec.in ti.de accu.ꝛ peti.§.sequit.ver.qꝛ non.et vi
detur mihi aūt in ea occurrit sic dicendum qō aut actiones:qua
rum vna est ꝓparatoria alterius eodeꝫ tempore sunt nata ꝛ eoruꝫ
exercitiū inesse ꝓductū.ꝛ tūc possunt ordine successiuo cumulari
eodem libello.Casus est.C.de exercito.l.vj.vbi actio ad exhibendū
preparatoria rei venditionis simul subordinate cū rei vendicatio
ne cumulat eodem libello.vt peto rem mihi exhiberi.ꝛ sic post ea
13 iudicem eam esse meam instituo rei vendicationē. †Hoc etiam
idem manifeste probat tex.in aut.de fideius.§.sed neq; volens per
creditorem contra eum principaleꝫ eodem libello cumulari posse
subordinare actionē personalem ad soluendū debitum hypothe
cariaꝫ.qꝛ annotandā hypothece possessioneꝫ se debitū nō soluat
aut ambe nō sunt nate.ꝛ tūc aut pendente iudicio vna earū nasci

speratur ex negligentia seu cõtumacia rei cõducti ꝛ possunt cumu-
lari ordine successiuo. Hec est glos. or. in l. i. in fi. glos. magne. ff. de
act. emp. quam summat Bar. ff. de ver. ob. l. stipulationes non diui-
duntur. ꝛ Cy. C. de act. emp. l. traditio. volens cõtra venditionẽ in
stitui posse actionẽ. vt res tradatur ꝛ subordinare occasionẽ vt sol
uatur interesse re nõ tradita. ꝛ cõsequenter cũ actiõe instituta ad
rei traditionẽ cumulare subordinate actionẽ ad interesse q̃ nascitur
14 ex negligentia rei nõ tradite pendẽte iudicio. ¶ †Illud etiã pbatur
ex tex. l. ii. cũ exceptione. §. in hac actio. ff. qđ me. cau. q̃ competit ad
restitutionem rei metu tradite cumulare subordinate actio. ad interes
se põt actio ad penam quadrupli que nascitur. eo qȝ contumax fuit
metum inferẽs in nõ restituendo rem metu ablatã pendẽte iudicio.
15 ¶ †Tertio ad idẽ gl. in. l. ii. §. si in facto. de ver. ob. volens vna cum
actione ex stipulatu q̃ cõpetit ad factũ explicandũ cumulare pos
set subordinate actionẽ ad interesse q̃ oritur eorũ pendente iudicio
16 fuit in facti explicatione qs negligẽs. ¶ †Quarto ad idẽ tex. C. lo
ca. l. cõductores. C. vñ vi. l. nõ ab re. volens vna cũ actiõe locati que
cõpetit ad rẽ locatã instituẽdã cumulari posse subordinate actio
nem ad penã q̃ nascitur eo qȝ cõtumax fuit cõductor rẽ restituere pẽ
17 dente iudicio. ¶ †Quinto ad idem gl. or. in. c. raynaldus. in versi.
si cõtra ipsum. extra de testa. volẽs vna cũ actiõe q̃ instituitur ad rei
dationem cumulari posset subordinate actionẽ ad penã q̃ conue
tionẽ vel testatoris incipit efficaciter deberi pendẽte iudicio. eo qȝ
conuentus retinuit. Aut vna earum pendente iudicio nõ speratur
nasci ꝛ tunc nõ est possibilis cumulatio subordinata. quod dixe
rit glo. in. d. l. qui in officioso. cũ agens sine actione reperiatur qđ est
impossibile. ff. de neg. ge. l. si pupilli. §. videamus. ff. de admi. tuto.
l. quoties. §. si temporali. ꝛ cũ nõ possit iudiciũ sub cõditione insti
tui que eo pendente nõ sit affutura. ff. de iud. l. nõ quẽadmodum.
¶ Cum igitur in proposito actio hypothecaria cõtra dictã. d. Laurẽ
tiam tanq̃ȝ tertium possidentẽ bonorũ obligatorũ p Nicolaũ
dicte Magdalene iure cõi ante non producatur q̃ finitum sit iudiciũ
hypothecarie ꝛ psonalis actionis cõtra Quiritũ atq̃ Nicolaum
vel eius heredes. vt in. d. aut. hoc si debitor. p̃ns est de ipsa subordi
18 nata actionũ cumulatio fieri nõ potuit. †Nec pmissis refragatur
gl. i. C. quã prouo. ꝛ tex. c. cõstitutus. extra de in inte. resti. dicentes li
bellum talem pcedere peto sniam seu ↄtum nullã declarari. et si
aliqua sint appello vel in integrũ restitutionem postulo. qm̃ vt ex
se apparet conditio in dictis libellis apposita est de pñti. Igitur
illa in dubiũ nõ suspendit. ff. si cer. pe. l. cũ ad pñs. ff. de ver. ob. l. cõ
ditiones in pteritũ. Hec aũt cõclusio vlterius dupliciter pbatur.
19 ¶ †Primo qȝ cũ prima actio ita se habeat ad scđam cumulatam
eodem libello qđ absolutoria lata in pria impossibile est parere ex
ceptionẽ rei iudicate in scđa. tunc ipsarũ actionũ cumulatio nõ
admittitur. ff. de excep. l. fundi. ꝛ l. fundũ. de pub. iudi. l. interdum.
Sed ita est i pposito casu. qȝ absolutoria lata super actione intẽ
tata cõtra ipsum Quiritũ possibile qđ pariat exceptionem rei iu.
in actione hypothecaria intentata contra Laurentiam. vt. ff. qui.
20 mo. pig. vel hypo. solui. l. si differente. igitur ꝛc. ¶ †Scđo qȝ qñ due
actiones sic se habent qđ vna pposita ꝛ condemnatione secuta ꝛ
executione facta contingit liberatio ab alia nõ admittitur cumula-
tio. ff. si fa. fur. fe. di. l. i. in fi. Sed clarũ qđ facta cõdemnatione ple-
ne super actione instituta cõtra Quiritũ ꝛ executione eius facta
contingit liberatio hypothecaria que instituitur cõtra do. Lauren
tiam cũ plene de bonis Quiriti satisfactum est dotibꝰ Magdale
21 ne. vt. l. item liberatur. qui. mo. pig. vel hypo. sol. igitur ꝛc. ¶ †Ex pmis
sis igitur infertur conclusio libellũ hunc quantũ ↄtingit do. Laurẽ
tiam nulliter fuisse conceptum. quatenus vero cõcernit personã
Quiriti esse validum. Inepta etenim pars libelli actionem con-
cludentem nõ vitiat. Casus est extra de despon. impu. c. ad dissol-
uendum. ꝛ illud ad hoc pluries allegat Lapus. ꝛ apud legistas est
glos. or. C. de accu. l. si quis homicidiũ. ꝛ illam ad hoc pluries solitꝰ
est notare Bald. Unde ex vno eodemq̃ libello sequi põt cõdẽna-
tio Quiriti. Absolutio vero Laurentie ab instantia iudiciĩ pp
22 petitionis ineptitudinem. †Nec est absurdum vt ex pluribꝰ vno
libello cõuentis vnius condẽnatio sequatur aliis omissis. C. si re. vel
accusa. mor. fue. l. i. ff. de iud. l. nõ idcirco. Recte igitur dici põt dñe
Magdalene de qđ voluerit adimplere nequiuerit. Uoluit enim
Laurentiã vna cũ Quirito cõuenire qđ nõ potuit p supradicta.
Quod aũt potuit noluit qȝ potuit ipsam Laurentiã conuenire
eum facta discussione bonorum Quiriti ꝛ hoc ex cõstitutione mu
nicipali. Hoc aũt noluit ideo sibi imputetur. C. si qs alte. vel si. l. nul
23 tũ. ꝛ in. c. cũ super. de off. dele. Et hec de scđo. ¶ †Quo ad tertium
An constitutio Florentina obsistat quo minus agere possit hec
mulier hypothecaria ꝛ aduersus heredes Nicolai atq̃ Magda-
lene. Breuiter tango qȝ clarissimum reputo qđ nõ. ꝛ contrarium
asserere ridiculum foret. Prima enĩ particula pbibitum nõ com
prehendit casum viri vergentis ad inopiam qđ demõstro. qȝ sm
hoc scđa particula immediate sequens. ꝛ tali casu permissiua cor-
rigeret primã in hoc contrarium statuentem qđ minime dñm est
qđ vna cõstitutio seipsam incõtinenti corrigere velle psumatur. vt
no. Bal. C. per quas perso. l. vltima. ar. l. non ad ea. de condi. et de.

24 ¶ †Superest ergo videre an ex quo scđa particula permittit vxo
rem agere in bonis viri casu quo vergat ad inopiam censeatur a con-
trario sensu pbibere agere aduersus alios p dote obligatos. Et
quidem dicendũ qđ nõ. Primo qȝ argumentũ a cõtrario sensu lo
cum nõ habet qñ ex eo resultat absurditas. C. de cõdi. inser. l. ii. de
epi. ꝛ cle. l. cõuenticulã. cũ si. Sed absurdũ foret aduersus obliga-
tos pro dote vna cũ viro seu ad eorũ bona agi nõ posse. igitur ꝛc. Ab
surditas aũt manifestatur. qȝ quãtum foret iniquũ nõ sufficientibꝰ
viri ad inopiam vergẽtis bonis p dotis cõsignatione recurri nõ
posse aduersus bona obligatorũ vna cum eo nemo est q nesciat.
25 ¶ †Scđo pȝ qȝ nunq̃ȝ argumentũ a ↄtrario sensu in statutis locũ hȝ
vbi casus omissus reperiatur a iure decisus sm Jac. bu. quem refert
Bar. in. l. oẽs populi. ꝛ Bald. C. de furt. l. apud antiquos. Sed ex
quo statutum vult fideiussorẽ ꝛ p̃ns eius bona obligari p dote re
stituenda succedit cõis dispositio volens qđ quẽadmodũ aduer-
sus principalẽ. ita aduersus fideiussores atq̃ hypothecata bona
possit recursus haberi igitur ꝛc. ¶ Tertio certũ est qđ posito qđ nõ
sit casus aliquis manifeste decisus ipso iure municipali: nihilo-
minus id seruandum est qđ verisimiliter statutũ fuisset si postula
ti fuissent cõstituentes vt no. glo. or. ff. de pac. l. tale pactũ. §. fi. Ad
idem glos. in cle. a. in ver. pñdentes. de rescri. C. de posthumis here
di. insti. l. vlti. ff. de postulã. l. titius. §. lucius. ꝛ si statuẽtes interro-
gati fuissent vt casu vergẽti ad inopiã ita recurri posse p cõsigna
tione dotis aduersus intercessores ꝛ eorũ bona hypothecata quẽ
admodum aduersus maritũ: tum mulieris fauore: tũ dotis. Hoc
seruandum est lȝ cõstitutio clare non appareat. Et hec dicta suffi
ciant quo ad presentem consulationem.

Consilium. cccxciii.

1 ¶ Specialis iurisdictio data alicui an ꝛ qñ deroget generali.
Jurisdictio specialis cõmis in cõcernentibus annonam detur pfe
cto annone nihilominus circa eandem non intelligitur adempta iu-
risdictio prefecto vrbis: que generaliter est. Plures similes casus
vide. nu. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11.
2 Clausula quecũq̃ annullatiua ea in se nõ comprehendit que an-
nullare intendens specialiter tollere non posset.
3 Prouisiones cõstitutione siue iuramento firmate: ex gñali nõ ob
stantia constitutionum seu aliarum prouisionũ non tolluntur.
4 Oratio generalis ad ea nõ refertur in quibꝰ in specie puisum est.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Presens consultatio in hoc redditur. sȝ an ptãs
cõpagnatici iurisdictionẽ in ciuilibꝰ
causis exercere possit in castro Batignani sue potesta-
ti subiecto. In quo ex forma cõuentionum inter ciuita
tẽ Senarum ꝛ prefatũ castrũ initarum spãlis vicarius deputatur
eãrum ciuilium cognitionẽ hñs. Et quidẽ prima fronte dicendum
vr̃ qđ sic. eo qȝ ipsi vicario iferiori nõ vr̃ data iurisdictio q̃ veniat
puatiue ad ordinariã ptãtis maioris iurisdictionẽ. sȝ solũ illa q̃
veniat accumulatiue cõitatiue. Hoc aũt pmo probatur ex text. in. l.
fi. C. de iur. om. iud. vbi lȝ rectori militũ in causis illos cõcernenti-
bus detur iurisdictio a lege in psona eorundem nihilominus maiori
iudici atq̃ gñaliori nõ intelligitur iurisdictio eorũ personarũ cau-
2 sis adempta. ¶ †Scđo pbatur ex tex. l. i. C. de offi. prefec. vrb. vbi lȝ in
cõcernẽtibus ãnonã detur spãlis iurisdictio pfecto annone. nihilo-
minus circa eandẽ nõ intelligitur adẽpta iurisdictio prefecto vrbis
3 que est gñalior. ¶ †Tertio idem probatur ex tex. l. viri. ff. de offi. pfe.
vrb. Ubi licet vt intelligit ibi Bal. consuli argentariorum hodie
mercatorum seu campsorũ detur spãlis iurisdictio in eorũdem cau-
sis. Nihilominus circa easdẽ non intelligitur adẽpta iurisdictio p
4 fecto vrbis q̃ est magistratus gñalior. ¶ †Quarto ad idẽ tex. iun-
cta gl. in. l. vlt. C. vbi cau. fis. vbi q̃ lȝ comiti domorũ detur iurisdictio
spãlis in colonos aut inquilinos imperiales. ꝛ p verba taxatiua.
nihilominus circa easdẽ psonas iurisdictio adẽpta nõ intelligitur
psidi prouincie. cui vt magistratui maiori circa easdẽ psonas iurisdi
5 ctio collata est. ve eo. ti. l. cũ aliquis. ¶ †Quinto ad idem text. in. c.
super hoc. de heret. li. vi. ꝛ in cle. i. eo. ti. vbi lȝ circa causas heresim
cõcernentes i ciuitate aliqua vel diocesi deputetur aliquis spãlis in-
quisitor. nihilominꝰ p hoc adẽpta nõ itelligitur circa idẽ iurisdictio
maiori ordinario eiusdẽ diocesis. ¶ Sexto ad idem text. in. l. quo
ties. §. vlt. ff. de admi. tut. vbi lȝ ppter patrimoniũ pupilli augmẽ-
tatum respectu eius qđ augmentatum est deputetur spãlis curator
nihilominꝰ potestas administrãdi cetera intelligitur adempta tu-
6 tori vel constituto. ¶ †Septimo ad idẽ tex. sm vnum intellectum
in. c. vt debitus. extra de appel. q̃ declarãdo. c. studuisti. de off. dele.
vult qđ p spãlem attributionem iurisdictiõis delegate in vna cã fa
ctam non intelligatur adempta potestas ordinario generali. quo
7 minus re integra circa idem iurisdictionem exerceat. ¶ †Octauo
ad idem tex. in. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. ordi. vbi iurisdi.
specialis in certas personas seu causas inferiori magistratui ex p
scriptione quesita nõ impedit quo minus magistratus superior
ꝛ generalis. qui alias circa eadem si non fuisset prescriptũ iurisdi
ctionem habebat possit cognoscere circa eadẽ negligentia data in
8 iurisdictiõe prescribente. ¶ †Nono ad idem tex. no. in. c. ceterum.
extra

extra de indi.vbi si spāle est qd vbi respectu certe cause a lege tri-
buit iurisdictio alicui respectu qualitatis directi dominij ipsius
rei super qua pōt agitari eo ipso videt eadez causa exēpta a pote-
state gñalis ordinarij.ergo in cōtrariū in casibus aliis est ius cōe.
10 ¶ †Decimo ad idem qd no.Inno.in.c.quāto.de offi.ordi.vbi de-
clarans.c.cū in ecclesiarū.ꝛ ibi no.eo.ti.dicit qd lz ecclesiarū colle-
giatarū prepositi ꝛ plebani atq3 similes iurisdictionē habeāt spe-
cificam in persones eisdē subiectis.vt in.d.c.cū ab ecclesiarꝫ.ꝛ in.c.
cū in ecclesiis.de maio.ꝛ obe.nihilomin⁹ pꝑter hoc q̄ ad psonas
eorūdem nō intelligitur derogatum ordinario atq3 generali ma-
11 gistratui.¶ †Ultimo ad idē qd singulariter no.Bart.in.l.viros.
C.de omer.offi.lib.xij.p tex.illū dicētem qd ꝛ si cōstitutio dicat cer-
tā psonas debere cōueniri tm̄ sub vno iudice ꝛ cōsuetudo erat qd
corā alio etiā cōueniri possit qd per hāc ꝯsuetudinē quātūcūq3 ta-
xatiuā nō derogat ei iurisdictiōi quā qs prius ex cōsuetudine ha-
bebat.¶ Ex quibus concludendū videt hanc potestatē cōpagna-
tici generalē iurisdictionē cognoscēdi de causis ciuilibus cū3 spe-
ciali vicario Battignani ꝯcurrere.Sed aduertēdū:qz lz super re-
latoꝝ iuriū materia nō ita abunde allegatorū ponat per.d. Bal.
in.l.qd si in rerū.§.si qs post.ff.de leg.j.ꝛ in.l.j.ff.de offi.proconsu.ꝛ
per do. Ange.plenius in.l.consulta diualia.C. de testa.ꝛ do. Ant.
in.d.c.ceterū.nihilominus in ꝓposito casu de iure cōtrariū poto
fore dicendū.aut eñ ipsē.S. relatiue potestas generalis vult in co-
gnitiōe causarū ciuiliū cōcurrere cū supra relato vicario hoc est
inter easdē locus sit preuentioni.ꝛ hoc falsū est:qz casum habe-
mus singularē.in aut.de defen.ciui.§.ꝛ iudicare.expresse dicentem
qd in cognitione ciuiliū causarū3 iure ordinario attributa magi-
stratui ciuitatis:ꝛ sic iudici inferiori nullā iurisdictionē habere
cēsetur p̄ses pꝛouincie cui subest illa ciuitas:ꝛ sic magistratus supe-
rior.Hoc aūt est ex eo ne ꝓpter huiōi ciuiles pecuniariasq3 causas
litigante de vna ciuitate ad aliā compellant accedere.Ergo eadē
ratiōe dicendū est qd in cōgnitione causarū ciuiliū spāliter attri-
buta vicario alicuius castri prefati qui est iudex inferior ptās p̄sa
tus q est iudex superior plura sub se castra hñs sicut supra relat⁹
pꝛouincie p̄ses p̄ses habet ciuitates nullā habeat iurisdictionē neq3
in directū rustici ex vno loco ad aliū pegrinantes ab agriculture
remoueant exercitio.¶ Scdo idē probat ex forma cōuentionum
initarū inter ciuitatem Senēsem ꝛ dictū castrū quibus cautū est
ipsius castri cās ciuiles debere per eius vicariū expediri.ergo hāc
iurisdictionē quā vicario magistratui minori cōpagnatica videt
ademisse.ad hoc.ff.de leg.j.l.qd in rerū3.§.si quis post.ff. de fun.in
stru.l.quesitū.§.vlti.cum cōcor.ibi in glo.allegatis.nec huic refra-
gatur qd dici posset cōstitutionē Senēsem iurisdictionē in causis
ciuilibus dātem potestatē cōpagnatici in terris sibi subiectis ha-
bere gñalē clausulā nō obstantib⁹ ꝛc.Cui tripliciter respōdetur.
12 ¶ †Primo qz quecūq3 amplissima clausula annullatiua ea in se
nō cōprehendit que annullare intēdēs nō posset specialiter tolle-
re.ad hoc.ff.de his q̄ in frau.credi.l.si pater.ff.ad moni.l. lucius.§.
pe.ꝛ qd no.Io.an.in.c.si.de immuni.eccle.li.vi.in nouel.sz huiōi con
uentiones initas inter ciuitatem atq3 Battignanū nō posset ciui
tas etiā si vellet tollere.qm̄ nedum ciuitas superiorē3 nō recogno-
scēs.sed etiā3 summus princeps ꝯctu ligatur.vt not. Cy.C.de legi.
l.digna vox Bal.ff.de leg.l.princeps.vt est casus in.c. de pba.et in
c.de natu.feu.ꝛ bene facit canō.postea quā.xxv.q.vlti.igit ad ide3
accedat qd no.Bar.ff.de credi.ab ordi.faciē.l.qd semel.ff. de iusti.
ꝛ iu.l.oēs populi.ff.de iur.immu.l.hl q.ꝛ.l.si.de op. leg.ꝛ Bald. C.
vnde lib.l.qui se patris.ff.de dolo.l.si cū mihi.ff.de constitu.princi.
l.j.ff.de senato.l.nupte.Innoc.in.c.nouit.de iudi.ꝛ in.c.in nostra.
de iureiurā.do.Ant.C.de consti.c.cū3.M. Io.an.in addi.Spe.in
13 ti.de censi.¶ †Secūdo respōdetur qd ꝛ posito qd posset has con-
uentiones reuocare:nihilominus ex ipsius simplici nō obstantia
reuocare nō intelligitur ex eo qz ista cōuentio confirmata est iura
mento.Unde succedit glo.singularis in.c.cum non deceat.de elec.
lib.vi.volens gñali nō obstantia cōstitutionē seu aliarū prouisio-
nū nō tolli ꝓuisiones ꝯstitutiōe siue iuramēto firmatas.¶ Ter-
tio principaliter ista eadē cōuentio firmata fuit stipulatione.Unū
succedit glo.singularis de.vadiū.§.pe.in ver.pacta.de sepol.volēs
generales nō obstantias pactoꝝ cōuētionū ve cōuētiones nō tol-
lere modo aliquo firmatas.Licet ergo cōstitutio Senēsis genera-
liter ꝓuiderit potestatē Cōpagnatici cognoscere posse de causis
oibus ciuilibus castroꝝ sibi subiectoꝝ.nihilominus sensisse nō in
telligitur de castro Battignani disposuisse.cui ex cōuentionis se
14 rie vicarius datur q hic hz iurisdictionem spālem.†ꝛ hoc ex eo qz
gñalis oratio ad ea nō referatur in quibus in spē ꝓuisū3 est.ff. de
verb.obli.in boli clā.ꝛ.l.stipulationes cōmodissime.ff.de vulg.et
pup.l.coheredi.§.qui patrem.ff.de ali.le.l.alimenta.§.basilice.et.l.
fictibus ꝛ plene no.Bart.ff.de fun.instru.l.quesitū3.§.vlti. aut po-
testas Compagnatici vult in eisdem ciuilibus ita priuatiuā iu-
risdictionem habere vt inhibere velit vicario Battignani ne sua
iurisdictione vtatur.vt est text.in aut.de defen.ciui.§.non valente.
ꝛ apud canonistas not.Archi.de ma.ꝛ obe.c.j.lib.vi.ꝛ.xi.q.j.in.de
persona.Et refert.do.Bald.ff.de offi.consul.l.j. Hoc tamen fallit
nisi inferior habeat iurisdictionē ꝯcessam ad nutū superioris re-
uocabilem.ff.de iudi.l.iudicium soluit. Uel nisi cā ad superiorem
deuoluta fuerit ob appellationis remediū vel simile corā3 supior
deductū sm volgaria iura.Nec dicetur tali casu iurisdictioni po-
testatis Compagnatici derogatū3 fore quia non dicitur superio
ris iurisdictiōis derogatū si illi q sibi l magistratu subijcit causa
rum cognitio de qbus alias ipse maior cognoscere poterat attri-
buat.vt est tex.sing.sm Bar.C.de re mili.l.ta collatores.ad fi. Sed
magistratus Battignani magistratui Cōpagnatici subijcit.igi-
tur ꝛc.Qd vero in ciuilibus causis Battignani magistrat⁹ Con
pagnatici iurisdictioni vsus fuerit certe nisi deducant sufficiētes
qualitates ad iurisdictionē ꝯsuetudine vel p̄scriptione q̄rēdā per
eū q nō habet hoc nihil operat.Cū ergo ille deducat. tunc si op⁹
erit videbo de eaꝝ sufficientia.¶ Ex his ergo cōcludit potestatē
Cōpagnatici l causis ciuilis Battignani cognoscēdis terminoru-
disq3 nullam habere iurisdictionem.Et hec sufficiant.

Consilium.cccxxiij.

1 ¶ Statutū qd mulier non possit se obligare sine cōsensu cōsan
guineorum an locum habeat cum mulier liberat maritum a fru-
ctibus bonorum parapbernalium.
2 Statutum volēs qd ꝯhere non possit sine certa solennitate an lo
cum habeat si idem quasi contrahere velit.
3 Iura in contractibus loquentia: in distractibus locum habent.
4 Pupillus sine tutoris autoritate non obligatur.
5 Bona minoris capiētis vxorem obligatur marito sine solēnitate
interueniente tutoris atq3 decreto iudicis.
6 Bona minoris intrātis religionē ipso iure sine solēnitate aliqua
requisita in monasterium transferuntur.
7 Minor predium qd testator iussit vel promisit se venditurū alie-
nare potest sine decreti solennitate.

¶ In christi nomine Amen.

1 PResupposito †qd viua voce dictū proxi-
mo cōsultori.s. illorum bo-
norum fructus in eorū vtilitatem verosq3 cōiugis p
maritum fuisse conuersos ꝛ presupposita p vera ipsa
equitatione dubiū est an illa valuerit.eo quia non interuenit so-
lennitas statuti volentis nullam esse obligationem mulieris bo-
na sua obligantis sine presentia propinquorum ꝛc.Et quidem vi
detur prima frōte dicendum qd nō per id qd not.Bal.ꝛ Bart.in
l.si vnus.§.pactus ne pete.ff.de pac.dicēs in terminis statutū pro-
hibēs mulierē obligari sine certa solēnitate locū obtinere.vt dictā
solēnitas requirat in ea volūtate.s.aliquē quietādo ꝛ liberare no
lēdo ea ratione qz quietans seu liberans obligat ad non petendū
vt.l.mensa.§.fundus.ꝛ qd not.Iaco.de are.ꝛ Bart.ff.solu.ma. et
bal.C.ad vel.l.iubemus.pp que qdē rōnē idē in fortiori casu deter-
minat do.Bal.in rubrica.de pac.lz aliter quidem videat ꝛ nō re-
cte intuēti.ita.l.sine apud acta.C.de transac.ꝛ in.l.j.ff.de contra in
2 di.tu.†Scdo ad idem accedat qd ipse Bart.no.in.l. more. de acq.
here.volē.statutū prohibēs minorē ꝯhere non posse sine certa solē
nitate locū habere si idem quasi cōtrahere velit licet idem diceris
ꝛ male in.l.apud Iul.§.si.ff.ex qui.cau.in pos.ea.ꝛ Bal.in.l.morē
§.cū cau.ff.de acqui.heredi.Et huius est ratio quare in contracti
bus ab huiusmodi psonis celebratis lex volt talem penitentiam
interuenire est.qz in illa cessat presumptio fraudis seu metus que
faciliter interuenirent si cum his personis cōtrahatur.C.de trās-
ac.l.trāsactionem.Sed ea ratio locum hz ꝛ in quasi ꝯctibus. igi-
tur ꝛc.Ita igitur in proposito casu cum ea ratio pp quam cōsti-
tutio voluit presentiam consanguineorum interuenire in obliga
tione locum habeat in quietatione.vt ex premissis pz'. igitur ꝛc.
ꝯñs est vt etiam constitutio in huiusmodi casibus locum habeat.
ꝛ per hoc adducitur id qd dicimus in simili qd cum par ratio lo
3 cum habeat in cōtractibus atq3 distractibus.†Iura in cōtracti-
bus loquentia in distractibus locum habēt.C.de predi.mi.l. si ad
resoluendam.ff.de cōtra.tu.ac.l.iij.§.cōtrarium in glo.¶ His ta-
men non refragantibus cōtrarium verius esse dico in proposito
quod verum sit qd in quietatione deducitur.Ualuit quidem illa
sine dicta solennitate facta.qz cū maritus vxori reddit qd debet
de necessitate vxor ad eum quietandam per iustitiam cogitur . vt.C.
de lib.cau.l.sicut datū.C.de discussionib⁹.l.ne casu.li.x.C. de fi . in-
stru.l.plures.ꝛ quod no.gloss.extra de ve.signifi.aut.Spe.in ti.de
instru.edit.§.postq3.ver.qd si.ꝛ Bar.plene.ff.de dam.infec.l. si fi-
nita.§.elegāter.Unde cōsequēs est.vt possit predictā quietationē
4 sine solēnitate prefata facere.Hoc quidē pbo tripliciter.¶ †Pri
mo p tex.in.l.j.§.quāq3.de cōtra tu.ac.vbi dicitur quod regulari-
ter sine tutorū autoritate pupillus nō obligetur: nihilominus si-
ne ea obligatur tutori cum pro eodem de proprio aliquid soluit.
5 eo qz hec obligatio necessario ex ipsa obligatiōe resultat.¶ †Se-
cūdo ad idē qd no.glo.or.in.l.si.C.de legi.tu. quam desertie Bal.
ff.sol.ma.l.si cōstāte.ꝛ in.l.item qz.ff.de pac.ꝛ plene in.l.certi iuris
C.loca.volēs bona minoris capiētis vxorem obligari marito sine
solēnitate interueniēte tutoris atq3 decreto iudicis.eo qz est obli-
6 gatio q̄ ex legis necessitate resultat.¶ †Tertio ad idē q nō. Cy

aotem.ingressi.C.de sacrosan.eccle.volens bona minoris intrātis
religionem ipso iure sine solēnitate aliqua regsita in monasteriū
7 trāsferri.eo qꝛ trāsactio est ꝙ ex legis necessitate resultat.¶ †Ulti-
mo ad idē.l.i.ad fi.C.qñ decre.op.non est vt.l.magis puto.§.si pſ.
ff.de re.cor.volens per minorē prediū qd testator iussit vel ꝑmisit
se vēditurū alienari posse sine solēnitate decreti.eo qꝛ alienatio est
ꝙ necessario est disponentis testatoris volūtate resultat.ad hoc ac
cedat.l.furiosus.ff.de actio.ⁱ oblig.ⁱ.l.ait pretor.§.pupillus.ff.de
neg.gest.Hoc aūt verū esse in casu ꝓposito potissime demonstraꝛ:
qꝛ cōstitutio ꝓmissa de obligatione psone. Et hec sufficiant quo
ad ipsam quietationē.¶ Quo aūt ad fructus ex bonis parapher
nalib⁹ p maritū pceptos teneo distinctionē Bar.in.l.pe.ff.ad.l.
falci.eo addito per Bar.hoc plene tractās eādem opinionē seqꝛ
Bar.in cōsilio qd incipit maritus hʒ vxorē est titius. In quo cōsi
lio incipiente est sciendum quod mulier nupta potest habere ⁊c.

Consilium.cccxcv.

1 Custos castri qui suscepit custodiam tempore guerre an tene
atur si inimici capiant castrum.
2 Caupo res recipiendo videtur etiam respectu damni quod ei in-
ferri possit se obligare.
3 Obligans se p pactū ad casum violentie efficaci iure est obligat⁹.
4 Furtum ab vxore domesticisqꝫ quos reseruatio debite fidelitatis
constringit casus fortuitus dicitur.
5 Faciens quid bona licitaqꝫ intentione si quid preter suam volū-
tatem male acciderit sibi non imputetur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

VT res clarior reddaꝛ ponamus circa prepositaꝫ
1 ȝsolutionē casū huiꝰ.s.†Titio dño guer
reper do.Mantuanū castrū seu rocha in custodiā da-
tum est pro certa mercede preterea illa vi capta est ab
hostibus.Queritur an titius teneaꝛ tam ꝑ arce ablata ꝙ pro ciꝰ
signo.¶ In quo sciendū qd hāc qōnem formaliter ponit Oldra.
in cōsi.tein.Eandem suo operi tacito Oldrado inserit Jo.an.in
rubrica de locato.sic dicentis qd si in dolo fuerit custos lata culpa
vel magna negligētia.Item leui culpa seu leuissima iostum est vt
teneaꝛ.ff.deposi.l.i.§.si qs serui.ff.loca.l.qui mercedem cū.l.seq.ff.
cōmo.l.si vt certo.§.nunc vidēdum. De violentia vero hostiū que
ꝑpositū casū respicit vide nō teneri:qꝛ illa iter casus fortuitos
numeraꝛ.sicut ⁊ latronū incursus.C.depos.l.i.C.de pig.actio.l.ꝙ
fortuitis.ff.pro socio.l.cū duobus.§.dāna fatalia.insti.qui.mo.re
cōtrahi.ob.§.itē his.C.cōmo.l.i.ff.loca.l.si quis domū.§.iperator
⁊ dicta.l.si vt certo.§.qd vero senectute.C.loca.l.i.ff.manda.l.inter
causas.§.non oia.Nec mirū cū nulla cura prouideri possit ne dā
num violentia vel iniuria detur.ff.loca.l.sed de dāno.ff.cōmo.l.ad
eos.Uis enī maior cui resisti nō pōt cum qui eiectus est nō tenere.
facit.ff.loc.l.si merces.§.vis maior.ff.de act.emp.l.si ea res.nisi eie
ctus principali dño.vt ȝ violentiā inferētem succurreret denūcia
re poterit ⁊ non fecerit.ff.l.item queriꝛ.§.exercitu.¶ Cōcludunt
tandem hec verba nisi culpa precesserit casum violētie:vt qꝛ custo-
des in sufficienti numero non habebat vel arma aut necessaria vi
ctualia deficiebāt.Ubi enī culpa precedit casum teneꝛ quis etiam
de casu.extra de cōmo.c.i.de deposi.c.bona fides.⁊ dicta.l.si vt cer-
to.§.sed interdū.ff.sol.ma.l.pe.§.loca.l.si merces.§.culpe.de le.i.l.
cū res.ad fi.ff.ad.l.rhod.de iac.l.si vehēda.§.i.cū fi.ff.de rei vendi.l.
qui petitorio.Sed ⁊ scdm eosdem decisio est qd de violētia tenea-
tur.Cum enī tempore guerre custodiā reperie tacite actum videꝛ
qd tanta prestaretur diligentia qd violētia predari nō posset ⁊ ta
cite actū pro expresso habeꝛ.ff.si cer.pet.l.cum quid per hoc addu-
2 cūt id qd videmus.s.†qd ⁊ caupo res recipiendo videꝛ etiā respe
ctu dāni qd ei inferri possit se obligare ea rōne:qꝛ cū vt plurimū
in caupona dāna inferri soleāt custodiā rerū recipiēdo ꝓmisisse
videꝛ tacite se ita diligenter custodiā facere.vt nec dān om inferri
possit.Ita igitur in ꝓposito cū tempore guerre.vt plurimum per
hostes solite sint violentie inferri videꝛ custodiā recipientis ita ꝓ
misisse tacite.s.se ita diligenter custoditurū.vt violentia nullo mo
3 do inferri possit.†Clarum aūt est quod ⁊ si quis per pactū ad ca-
sum violentie se obligauerit efficaci iure est obligatus.vt in dicto
c.bona fides.⁊ in.d.c.i.ff.de contra.empt.l.fistulas.§.frumēta.et.l.
contractus.de re.ior.⁊ qd plene not.in.l.sed ⁊ si quis.§.quesitū.ff.
si quis cau.¶ His tū non refragantibus in proposito casu cōtra
riam sententiā reputo veriorē.Predicta etiā decisio debet intelli-
gi vbi nihil specifice conuentū est de illoꝝ numero quos secum in
custodia tenere debet.Ubi aūt per expressum conuentum foret de
numero familie retinēde tūc expressa prouisio tacitā excludit que
alias facta esse intelligeretur.C.de pact.conuen.l.vlti.de le.i.l.si fun-
dus sub cōditione.§.stichus.cū similibus.Si igiꝛ hic custos prin
cipalis maiorem familiā non habuerit quā conuenerit non est ex
violentie oblatiōe obligatus. Etenī qui facit qd debet ⁊ nō vltra
nil imputari potest etiam si perditionis casus sequatur.ff.de rei
vendi.l.vtiqꝫ.§.culpa.ff.de vsufruc.l.arboribus.§.natus.et dicta.l.
si vt certo.§.plene.ff.ad.l.aquiliam.l.quemadmodum.§.si nauis.
In casu igitur ꝓposito de duobus videndū est que interuenerūt.
San ex illis aliquo modo inferri pōt qd culpa violētiā precesserit
¶ Primū quidē est an ex eo qd duo ex familia principalis custo-
dis arcē exeuntes ad missamqꝫ accedētes capti fuerint culpa ipsi
principali custodi attribuenda sit.Et quidē breuiter dicendū est
qd non.¶ Primo qꝛ captura est solum casui fortuito ascribēda
qñ per hostes q preterea nocte occultissime nulloqꝫ sciēte introie-
rant insidiose facta fuit.Insidie autē casus fortuiti sunt.vt dicit
tex.notabilis.ff.cōmo.l.in rebus.in versi.piratarū insidias.¶ Se-
cundo qꝛ ⁊ facta fuit etiā per hoies terre ipsi dño mātuano subie
cte q seditionem aduersus dñm nocte eadē secretissime fecerant.
Hoc quidē seditio similiter fortuito ascribiꝛ.ad hoc.ff.de re.iur.l.
Fctus.in ver.tumult⁹.¶ Clarū est igiꝛ qd captiuatio hec de istis
facta per eos quos talis facere debet nō erat verisimiliter presum
pturus rōne subiectionis ⁊ debite fidelitatis casus fortuitus est.
Et qd ita sit probaꝛ dupliciter.Primo ex eo quod cōcludit gl.in
d.§.dāna fatalia.⁊ in.l.i.C.deposi.volens ar.l.cum qui.§.idem scri
4 bit.ff.de fur.†futurū ab vxore domesticisqꝫ quos obseruatio debi
te fidelitatis constringit casui fortuito ascribit.Scdm ad idē tex.
singularis.ff.de custo.reo.l.vi.ver.interdū dicens fugā quā carce-
ratus facit opera vnius ex custodibus esse casui fortuito ascriben
dā.non aūt culpe ⁊ ideo custodē aliū non teneri ⁊ hoc ex eo qꝛ
non erat verisimile sociū in custodie officio fraudē aliquā velle cō
mittere.¶ Scdo principaliter videndū an sit culpe custodis Ti-
tii ascribendū.eo qꝛ ad postulationē eoꝝ qui dicebāt se literas ad
eum directas habere vnū ex familia misit pro eis accipiendis.et
cū de eo captiuādo literas se habere dicentes tractarēt factus ru-
mor atqꝫ insultus ad arcē.Et est quidē dicendū qd non:eo qꝛ non
fuit in culpa hic qui his literarū simulatis delatoribus cum forte
vere fides dignos esse credidit.ff.cōmo.l.argētū.Scdo qꝛ hec fami
liaris destinatio facta fuit per rem licitā.s.literarū acceptionem.
5 †Unde absit qd ea que ꝓpter bonū ⁊ licitum facimus si qd p hoc
preter nostrā volūtatē male acciderit nobis imputetur: dicit tex.
pulcher.xxiii.q.v.de occidendo.⁊.xv.q.i.illa.nec enī diuinare po-
tuit esse custos principalis.rumorē atqꝫ insoltum propter hoc esse
secuturū neqꝫ etiam debuit.ff.man.l.si fideiussor.§.si cū debitor.ff.
ad.l.aquil.l.si putator.vt eccle.bene.c.i.Uidemus enī Paulū licet
spiritu dei plenū non potuisse ea ꝙ secreta fuissent diuinare.xxiii.
q.ii.beatus.¶ Cōcludendū igiꝛ ex premissis qd nec ratione arcis
nec signi ꝓpter violentiā hostium atqꝫ hominū ipsius terre abla
torum hic principalis custos obligatus est.⁊ ȝñr nec debitor cōis
ascribi possit.Et tñ paraꝛ qui fortuitū violentie maioris casum
nō preuidit aduersus quē:qꝛ insidiosum nullū hoim cōsiliū preui
dere potuisset.ff.de admi.re.ad ciui.perti.l.ii.§.si eo tpe.sicut et ali-
bi dicit tex.ei parcēdum esse qui ꝓuidere nō poterat maiori casu
cui infirmitas humana resistere non poterat.ff.de ac.⁊ obli.l.i.§.
his quoqꝫ.ff.de dā.infe.l.fluminū.§.seruiunus. Presumere enī de
buit atqꝫ potuit ipse custos hoies terre aduersus dñm nullo mo-
do seditionē facturos cui fidelitatem seruaturos iurauerāt. Qui
libet enī presumitur iurare velle quod iura.ff.de cap.l.postliminū
eius.§.captiuus.

Consilium.cccxcvi.

1 Empta si sint plura seruorum capita quorū vnus morbosus
sit propter illum vnum cadit redhibitio omnibus.
2 Uendens rem cōem ⁊ declarans eam esse cōem solum ius patris
quam in ea habet: vendere videtur. Et quid si qualitatem com-
munionis non exprimit.ibidem.
3 Emens domū quā scit esse cōem a dño ptis:an cogaꝛ pretiū respe
ctu totius soluere:vel si solutū sit:an possit ꝓpter repetere.⁊ ou.4.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

IN casu ꝓposite cōsultationis vꝛ prīa frōte dicē
dū huc Jacobū vēditorē cōueniri posse
p Antoniū emptorē ad interesse respectu illiꝰ ptis ēpte
domꝰ quā tradere nō pt qꝛ sui ȝfratris est. Prio qꝛ ꝓ-
babile interesse allegat qs cū dicat sua interesse magis totius dñm
esse quā partis.ad hoc tex.ff.de solu.l.si quis aliam vbi ꝓpter hoc
vult iuriscōsul.qd si res ꝙ tota i solutū data est euincaꝛ pro parte
duret obligatio pristina ad debitū in totū.⁊ hoc ex eo:qꝛ nō acce-
1 pisset rē ipse creditor nisi ꝓ socio eius fieret. ¶ †Secondo ad hoc
tex.de edi.edic.l.cum eiusdem.cum.c.seq.vbi pp hoc dicit iuriscon-
sultus ꝙ si plura seruorum capita empta sint quorum vnꝰ morbo
sus sit propter illum vnū cadet redhibitio omnibus.eo qꝛ a prin-
cipio quis non emisset nisi oēs sanos emisset. ¶ Tertio ad idem
tex.ff.de in diē adiec.l.ꝙ autē.§.si.cum duabus sequen. ¶ Quarto
ad idē fortius text.in.l.i.ff.de euic.vbi quā ratione domo tradita
pro parte euicta agitur de euictione pro parte eadem domo tota
empta que nō nisi ꝓ parte tradi pōt agiꝛ quāti vēditoris interest
partē tradi nō posse. ¶ Quinto ꝓ hac opinione ad idē tex.ff.ꝙ si
empta re tota habeat qs in eadē ius aliqd seu interest p aliuꝫ ius
seu partē hñ.Uideꝛ ad idē text.optimus.l.domū.§.finaūt vendi-
tor.ver.si vero quātūcūqꝫ.ff.de ȝhē.vbi decidiꝛ qd si tota re empta
nō nisi pars prestari possit agit ȝ vēditorē emptor quāti sua interest
est pretiū haberi ꝙ prestari nō pōt.Unde ex hoc ȝcludendum vꝛ huc
emptorem

emptorē recte ad interesse agere. Ceterum et etiā agere poterit hac
forma. s. vt tanto venditor prestare debeat quanti minoris emisset
emptor si sciuisset aliū in re empta partem habere. ff. de edi. edic.
quoties. Item et si cōtemplatione totius domus habente. nō autē
solum partis eadē empta fuerit poterit etiā agere emptor. vt tota
liter emptio rescindatur nō nisi pro parte res haberi potest. Ad
2 hoc. ff. de cōtrahen. empt. l. arboribus. ¶ † His autē non refragan-
tibus cōtrarium verius esse arbitror. Unde aduertendū qđ cū vē
dit qs rem cōem simplr aut declarat illam esse cōem. et tunc videt
solū vendere ius partis qđ habet in ea. ff. de cōtrahē. emp. l. qui ta-
bernas. aut qualitatem cōionis non exprimit. et tūc aut vendit cō
munionem ignorāti. et videt vēdere totam iure proprio et libero.
Et ideo si hoc modo prestare nō possit agitur cōtra eū modis su-
pradictis. ad hoc tex. sm verū intellectū. ff. de cōtrahen. emp. l. cū ven-
deres. Cuius declarationē ponit do. Bal. in rubrica de cōtrahē. emp.
declarans etiā glo. aliquid super hoc loquētem. C. de euic. l. ex pre-
diis. aut vendit qualitatem communionis scienti. et tūc videt vēde
re scdm ius qđ habet: et ideo si scdm intentionē emptoris non tra
dit. sed scdm qđ possit ad interesse non conuenit. Iste est tex. sin. in
l. j. ad fi. ff. de actio. emp. vbi est expressum qđ si rem in qua alius ius
habet vendam simpliciter scienti aliū ius habere censeo vendere
scdm ius qđ habeo. et ideo ab emptore cōueniri nō possum ad sol-
uendum quanti sua interest per aliū ius haberi. Cum itaqꝫ in
pposito casu dictus Iacobus Antonio sibi consanguineo vēdi-
derit domū hanc cōem. et cōsequenter iuris psumptione scienti
cōis qualitatē. vt. l. de tutela. C. de in inte. resti. l. oceani. ff. vnde co-
gnati cū similib⁹ cōns est vt censeat vendidisse solū partē quā hʒ. et
cōsequēter emptor eū cōuenire nō possit quāti sua interest p aliū
in domo partem haberi qđ maxime verū est si pretiū non est con-
forme ad emptionē totius domus sed solū ad partē. qm ex quali-
tate pretii equiualentis parti tm presumit solū esse vendita pars.
ad hoc qđ in simili determinat notabiliter glo. ff. de superfi. l. j. §.
j. dicens qđ si dubitet an ex traditione rei insurgat locatio vel vē
ditio hoc declaratur ex quātitate ei⁹ qđ soluitur qm si quātitas
cōformis pēsioni erit locatio. si vero cōformis pretio erit vēditio. Et
ex his prima cōsultatio est decisa. s. an interesse p hunc emptorē peti
3 possit. ¶ † Quo ad scdm dict⁹ emptor. an ex qđ domū cōem totā ab
eo qui dñs erat partis emit cogat prtiū respectu totius soluere vel
si solutū sit an possit pro parte repetere. Occurrit distinguendū
sic. s. qđ aut loquimur pretio toto soluto. et tunc aut qui nō possit
vēdere nisi partē vendit totum alteri scienti totū per eū non posse
vendi. et tunc licet sequatur euictio partis. nihilominus emptori
scienti regressus nō datur p partis euictione aduersus vēditorē.
imo illud perdit. Ita decidit gl. ordi. in l. fi. C. de commu. re. alie. p
textū. l. si fundum. C. de euic. et l. j. de prescri. xxx. an. Pro quo est ca-
sus. C. cō. vtriusqꝫ iudi. l. si fratres. Et hoc verum nisi emptor ipse
aliter sibi pacto seu stipulatione prouiderit. vt. d. l. si fratres. et. l.
apud celsum. §. item labeo. ff. de doli exceptio. aut vēditor sciens to
tū nō esse suū vendit totū emptori ignorāti et sequuta partis euic-
tione habetur regressus de euictione pro parte aduersus ipsum
venditorē vel etiā regressus quanti ipsius emptori interest. Casus
est. in. d. l. fi. et. d. l. domū. §. si vero quandocunqꝫ. Poterit etiā tali ca-
su iudicis officiū implorare. vt declaret quātitatē pretii q̄ cōgruit
portioni penes ipsum emptorē remanēti. ad hoc. ff. de cōtrahen. emp.
l. officio iuncta. l. precedenti. aut vēditor ignorans partem toti⁹ qđ
vendit esse alienā. et cōsequenter credens totū esse suū vendit totū
emptori. tm sciēti in eo partē haberi per aliū. Et tali casu si sequa-
tur partis euictio seu etiā sequi speret repeti nō possit pars solu-
ti respectu partis euicte nec etiā de euictione agi. Et ad hoc tex.
valde no. in. d. l. domum. §. simili. quoqꝫ modo. nec in materia ista
melior est lex iure quā illa. ¶ Sequitur membrū secūdum. s. qm vē
ditor sciens totū suum non esse totū vendit emptori etiā id sciēti
pretiū autē totū nōdum est solutū. an isto casu quēadmodū si iam
soluisset perdidisset per supradicta ita pariter cogatur et totū sol
uere. Et in hoc breuiter dicendum qđ nō. imo rōne partis cuius
respectu emptio fuit inefficax non poterat ad pretiū cōueniri. sed
solū pro parte cuius ipse emptio hʒ efficaciā. Iste est casus singu
laris in. d. l. domū ver. si. iuncta glo. sup ver. nihil actum. Duius ra
4 tio ibi in alterā ponit. ¶ † Sed aduertendū qꝫ hec dixi vt quererēti
plene satisfacerē ad ppositū vero casum nō pertinere. In quo di-
cendū est qđ cū venditor vt ex pūcti serie apparet nō fuerit inten-
tionis vendendi nisi partē. cōns est vt nō nisi in ea parte vēditio cō
sistat. lʒ ipse emptor intētionis fuerit totū emēdi. et hoc argu. eius
qđ decidit glo. or. in. l. in vēditionibus. in ver. sine pcio. ff. de cōtrahen.
empt. volens ar. l. decē. ff. loca. qđ etiā si res vendat p venditorē pro
xx. emptor autē existimet se emere pro. xl. erit in pretio id qđ estima-
uit vēditor. nō autē id qđ emptor. Ita igit in pposito si vēditor exi
stimat vendere partem emptor autem existimet emere totum erit
in emptorē rei id qđ est in cōsideratione vēditoris. nō autē empto-
ris. Et ideo concludit qđ respectu eius partis quā ipse venditor
non existimauit vendere ab emptore lʒ totū emere existimāte pre-
tium non petet. Et ex his consulenti plene satisfactum apparet.

Consilium. cccxcvii.

1 ¶ Donatio inter patrem et filium naturalem valida est nisi in
fraudem facta fuerit.
2 Ius substitutionis ante factā aditionē ad heredes nō trāsmittit.
3 Pupillaris substitutio quecunqꝫ et ipsius instituentis et ipsius
cui fit substitutio bona includit: si vniuersaliter substitut⁹ fuerit.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Placet † mihi q̄ ad primum supradicti doctoris
cōclusio. s. qđ portio hereditatis dicti olim
do. petri. In qua dictus Ioānes extiterat substitutus
ad Bontiū eius patrē. non autē eiusdē matrē pertineat
et ex hoc pʒ ex capite duplici. ¶ Primo qꝛ illā idem Ioānes Bō
tio genitori donauit qui quidē filius naturalis erat. Clarū est au-
tem inter patrē et filiū naturalē validā esse nisi facta fuerit in frau
2 dem. ff. de his qui in frau. credi. l. omnes. §. lucius. ¶ Scdo qꝛ posi
to qđ ipsa donatio nō valuisset. nihilomin⁹ qꝛ nō apparet aliter
per dictū Ioānem aditā fuisse prescriptā portionē hereditatis ex
dicta substitutione sibi delatā. Igitur cōns est vt illa iure accrescen
di ad dictū Bontiū eius cōsubstitutū ptineat. Ius enī substōnis
ex qua nō est facta aditio ad heredes nō trāsmittit. ff. de vul. et pu-
pil. l. qui liberis. §. hec verba. l. sed si plures. in prin. ff. de suis et le-
gi. l. si ex pluribus. Sic nec regulariter trāsmittitur hereditas nō
adita. C. de iure deli. l. qm sororem. de cadu. tol. l. j. §. in nouissimo.
3 cum si. ¶ † Preterea et posito qđ illa fuisset adita et nunq̄ pstarī
donata. nihilomin⁹ rōne pupillaris substōnis facte de dicto Bō
tio patre per dictū Ioānem filio eius Philippo eadē portio ad
ipm Bontiū deuenirat cū pupillaris substō quecūqꝫ et ipsius sub
stituētis et ipsi⁹ cui fit substitutio bona includant. Si is cui sub-
stitutio fit sit a substituēte vniuersaliter substitutus. vt est in casu
proposito. ff. de vulg. et pup. l. et si plures. §. ad substitutos. et §. filio.
cū si. adeo vt nec mater eius cui substitutio fit possit a substitutis
legitimā petere. vt. d. l. precibus. et. d. §. sed nec impuberis. de inoffi.
testa. et in. c. si pater. de testa. lib. vi. ¶ Quo autē ad secundū clarum
est dictam sententiā nullitatis vitio subiacere cum presupponat
citationem ad audiendam sententiam non interuenisse. ff. de sen.
que sine app. l. j. §. item cum ex edicto. Et hec sufficiant.

Consilium. cccxcviii.

1 ¶ Socii inter seipsos mutuo tacite mādasse presumūtur: vt ea
que ad vtilitatem tendunt societatis per vtrunqꝫ fieri debeant.
2 Liber rōnū semp presumit script⁹ mādāte eo cui⁹ scribi intererat.
3 Reus actori ppria instrumenta seu pprias ratiōes ad fundandā
intentionem edere non compellitur.
4 Iudex ex magna causa ad fundandam apud eum agentis inten
tionem compellit reum ad exhibendum instrumenta seu ratio-
num libros subiīpsi iudici.
5 Iuramēto pbantur ea que cōsistunt in ppria cōscientia alicui⁹.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Et clarior resultet decisio consultationis pro
posite ponamus terminos fortio-
res. s. istos. Petit Franciscus actor in causa iudicialis
deinunciationis edi sibi ad fundandam suam intentio
nem per reū conuentū libros rationū ipsius rei ex eo ppriosꝗ ex
diuisione patrimonii inter dictū Franciscum et eum facta sibi cō-
tigerunt. Queritur an ad hoc compelli debeat. Et quidem arbi-
tror qđ sic. Primo qꝛ hi libri rationum edendi sunt qui me man-
dante scripti fuerūt. et quorū editio vt fiat ipsi⁹ agentis interest.
tex. est. ff. de eden. l. pretor ait. in prin. iuncta. l. si qs ex argentariis
§. pertinere. Sed hi rationū libri mādāte saltem tacite Francisco
conscripti fuerunt. vt infra proxime probabit. et omnino edi sua in
terest ad sui fundādā intentionem. igit et c. ¶ Quod autem eo sal
tem tacite mandante cōscripti sint. patet qꝛ cōfecti fuerunt tēpo-
re durantis cōmunionis inter eū et germanū suū nunc sibi aduer
1 sarium. † Nō est autem dubiū qđ socii inter seipsos mutuo tacite
mādasse intelligunt vt ea que ad vtilitatem tendunt societas per
vtrūqꝫ fieri debeant. vt no. glo. ordi. ff. pro so. l. nemo ex sociis. Sed
hos libros rationum scribi societati. tūc vtile erat. vt patet ad sen
sum igitur Franciscus ipse eius aduersario et econuerso eorū de-
scriptionem intelligitur. ¶ Ceterū et vt ipsa rationū editio peti
possit nō solū mandatū de scribēdo expresse ab eo qui edi postu
lat necessariū est sed etiā tacitū sufficit. vt not. Barto. C. de eden. l.
2 j. et. ff. eod. tit. l. quedam in prin. et §. nummularios. † Nec omitto ele
gās verbū Guli. de cu. C. de edē. l. edita. qđ retulit Bal. in. d. l. e. tit.
volentis in dubio librū rationū semper scriptum presumi eo mā-
dante cuius scripti interest. Ergo in casu proposito scripti presu
munt hi libri rationum durāte societate mādante expresse Frāci-
3 sco cuius illos tūc scriptos intererat. † Scdo idē ostendit: qꝛ lʒ re-
gulariter ad fundādā intentionē reus actori propria instrumēta
seu proprias rationes ad fundandam intentionem edere nō com
pellitur. vt in. c. de proba. C. de edē. l. qui accusare. et l. vlti. et qđ ple-
nissime no. l. j. §. editiones. Nihilominus hoc fallit. vbi principaliter
tractat de periculo anime: qm tunc reus actori ad intentionē fun
dandam edere cōpellitur. tex. est in d. l. j. §. ceterum. de vsu. quā ad

hanc theoricam allegat Jo.an.in addi.Spe.in tit.de instru. edit.
§.videndum .in addi.que incipit.satis est magna causa ꝛc. Sed in
proposito casu principaliter tractatur de periculo aie ipsius rei cō-
uenti:qꝛ contra eū est institutū iudiciū denūciationis iudicialis:
qd principaliter instituitur vt quis a preseruatiōe peccati in quo
est abstineat iuxta materiam.c.nouit.de iudi.ꝛ.ij.q.j.si peccauerit.
Igitur est cōsequens vt ad editionē rationū ex quibus manifeste
peccatū in quo est detegitur cōpellatur. ¶ Ultimo idem probatur
per id qd not.Spe.in.§.videndum testat. ver.ꝛ no.ex premissis.et
ver.ꝛ no.quod si lite.Cuius dictum sequitur dñi de Rota in de-
cisione.dcij.ꝛ etiam do. Anto.in .d.c.j.volens qd ex magna causa
iudex ad fundādam apud eū agētis intentionē cōpellit reum ad
exhibēdum instrā seu rationū libros sibi ipsi iudici. Magna au-
tem est causa sm tuz qñ patri perisset copia aliter probādi qd ipsa
intendit.arg.l.j.§.pe.ff.ad exhiben.Cū itaqꝫ in proposito casu iuris-
dicenti facile:qꝛ iuramento patris agentis innotescere possit hūc
agentē aliter probare non posse qd petitur duplici remedio expe-
dire possit.s.vt vel compellat reū ad edendū agēti libros.vt patet
per primā ꝛ scdam rationē superioris. Uel si hoc magis velit cō-
pellere pōt sibi libri solum exhibeant ex quibus ipse met agentis
cōprehendat intentionē.ꝛ hoc propter dictū Spe.qd sequitur pre-
fati doc.Quod aūt iuramentū ad id probandū.s.qd agens nō pōt
5 aliter suā intētionē monstrare sufficiat patet ex regula dicēte iu-
ramēto probari ea que cōsistunt in propria cōscientia alicui9. vt no.
glo.insti.de act.ꝛ in.l.si cui.§.eisdem.ff.de accusa.ꝛ not.glos. de ho-
mici.c.significasti.probatur de sen.excom.c.si vero.de elec.c.nulli.et
c.vt circa li.vi.ff.ad exhiben.l.thesaurus.Ex quibus concluditur
quod quo ad editionem seu instrumētorum exhibitionem pro di-
cto Francisco est iustitia manifesta.

Consilium.cccclx.

1 ¶ Argumentum a contrario sensu an locum habeat in consti-
tutionibus municipalibus.ꝛ nu.6.7.8.
2 Constitutiones interpretationem talem a iure recipiunt:vt cū iu-
re communi ad cōsonantiam reducantur.
3 Argumentū de conuentione ad cōstitutionē affirmatiue procedit.
4 Argumentum de statutis ad vltimas voluntates procedit.
5 Similitudo que fit inter sententiam ꝛ constitutionem.
9 Sumptum per coniecturam non proprie sumptum dicitur.
10 Constitutio volens extantibus masculis filiam feminam nō suc-
cedere intelligitur de his masculis qui per legem alias a successio-
ne non repelluntur.
11 Lex sequens loquens generaliter restrictionem recipit a lege pre-
cedente specialiter loquente.
12 Uerba contrahentiū ꝛ testatorꝫ de ascēdentibus ꝛ descendentib9
loquentia:interpretationem a precedente statuto accipiunt.
13 Statutū cum venit iuo ad cōmune derogatiue ab eo iure cui de-
rogat interpretationem non sumit.
14 Uerba generalia quando restrictionem patiantur.
15 Sententia rescissiua testamenti lata agente ille cui rescissio non
proficiebat prodest illis quibus si egissent profuisset.
16 Succedere qui non potest ex sua persona:nec ex eadem alium suc-
cessorem facere potest.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Ut presens cōsultatio clarior reddatur in duo
debet quesita distingui. † ¶ Pri-
mū an Senēsis cōstitutio posita super rubrica de suc-
cessione descendētium vsqꝫ ad quartū gradum volens
fratri decedenti ab intestato sine ascēdentibus succedere eiusdem
fratres exclusis prorsus sororib9 cēseatur a zrio sensu disponere vo-
luisse qd superexistente ascēdēte hoc est matre eadem ad successio-
nem admittatur vna cū fratribus ꝛ sororib9 ipsius intestati defun-
cti.ꝛ videtur prima fronte q sic:qꝛ sicut legibus ciuili iure quo vti-
mur descriptis arg.a cōtrario sensu earū probabilitas sumitur ad
eius decisionem de quo queritur vt.ff.de testa.l.qui testā.§.mulier.
ff.de testi.l.ex eo.ff.de offi.eius cui māda.est iurisdictio.§.j.§.huius
rei extra de regulis.c.cū iur.ꝛ de his que fi.a pla.c.cū apostolica. et
qd plene no.de elec.c.publicato.per Jo.and.in nouella.Ita pari-
formiter dicendū est in his constitutionibus municipalibus que
pars iuris ciuilis sunt.¶ Scdo probatur qꝛ hoc idem videmus
in ipsis rescriptis que a quātacūqꝫ stricte intelligenda sint nihilo
minus in eisdem arg.a contrario sensu assumimus vt no.gloss.or.
ff.manda.l.si procuratorem.§.si ignorantes.Nec est absurdum q de
vno hoc ad aliud arguamus cū equiparentur vt patet:qꝛ sicut in
quātum possibile est statuta ad ius cōe reducimus adeo vt scdm
illud intellectum atqꝫ interpretationem accipiāt.vt.l.ij.C.de not.
l.cesar.ff.de publi.ꝛ.l.si.§. in computatione.C.de iure delib.de de.
non resi.c.ad audientiā.ꝛ.c.cū dilectus.Ita ꝛ eodē modo recepta
ipsa.ff.de vulga.ꝛ pupil.l.ex facto.de rescrip.cam qui.Itez ꝛ sicut
iure municipalis verba improprientur vt cum iure cōi ad cōsonā-
tiam reducantur vt est casus no.de consue.c.cū dilect9.Ita ꝛ ipsi9
2 rescript.de offi.dele.c. super eo.¶ † Tertio idem probatur:qꝛ hoc
idem in cōuenientibus que est stricti iuris sunt sicut statuta.ff. de
pactis.l.si vnus.§.ante oia.ff.de verbo.oblig.l. si ita stipulatus.§.
chrisogonus.qꝛ que interpretationē talem a iure recipiunt:vt cū
iure cōi ad cōsonantiam reducātur sicut ꝛ ipsa statuta.ff.loca.l.he-
ro.§.inter locatorem.de verbo.obli.l.si stipulatus fuero per te non
fieri quominus.de dam.infec.l.dāni infecti quidā.ad fi. gbus ar.
a contrario sensu assumitur vt dispositionē inducat.ff.de pac. dota.
3 l.inter socerū.§.cum mater.ff.si cer.peta.l.pecuniam. † Clarum est
aūt de cōuentione ad cōstitutionem argu.procedere affirmatiue.ff.
de pac.l.impossibile.C.de fideius.l.vlti.ꝛ qd no.ff.de reg . iur.l. nec
ex pretorio.ꝛ.l.nec pignus.§.priuatorꝫ. ꝛ in rubrica de decre. decur.
lib.x.ꝛ qd no.Bar.ff.de cōdi.ꝛ demon.l.titio.§. titio centum reli-
cta sunt ita vt ad monumentū.ꝛ Bal.C.de sum.tri.l.cunctos po-
4 pulos.¶ † Quarto probatur qꝛ ꝛ hoc idem videmus in vltimis vo-
luntatibus quibus magis q cōtractibus cōstitutiones municipa-
les accedunt ꝛ equiparantur.vt not.Bal.ff.de reg.cato.l.j.ad fi.et
Bal.de pa.cōstan.ꝛ.colla.in glo.sup vbo nos romanorꝫ. ꝛ.l. quo-
ties.la secunda.in lectura antiqua.C.de fideius.l.quicqd ideꝫ dixe-
rit.in.l.oēs populi.ad fin.ff.de iusti.ꝛ iure.In his enī ꝛ arg.a cōtra-
rio sensu pro dispositione sumitur.ff.de adi.le.l.si legatuz pure. ff.
5 qñ di.le.ce.l.qd pure.¶ † Quinto probatur qꝛ ꝛ idem videmus in
sententijs in quibus etiā contrarius sensus dispositionem indu-
cit.ff.de procur.l. pompo.§.sed ꝛ is.ff.de excep.rei iudi. l. inter me
ꝛ te.Clarum est aūt inter sniam ꝛ constitutionē quādam esse simi-
litudinem.qñ scripti iuris cōstitutio est ita ꝛ snia.C. si plures vna
sententia.l.j.ꝛ qd no.Bar.ff.de condi.inde.l.iul.Item ꝛ ita snia a
iure cōmuni interpretationem recipit sicut ꝛ ipsa cōstitutio.ff. de
re iudi.l.uesennius.§.vlti.Et videtur hoc summā in se veritatem
continere:eo qꝛ per hāc argumenti a cōtrario sensu assumptionē
ad iuris cōis quo vtimur dispositionem reuertimur volentis fra-
tri intestato decedēti vtriusqꝫ sexus ascēdētis si superexistant vna
cum eius collateralibus succedere.C.ad tertulia.aute.defuncto.
6 ¶ † Et hanc opinionem qd in statutis arg.a cōtrario sensu locū
obtineat firmauit do.Bal.referendo qd in.l.cōuenticulam.C.de
epi.ꝛ cle.ꝛ.d.§.mulier.qd est maxime verū cū ꝛ ipsum statutū nul-
lius effectus esset producturū nisi a contrario sensu sumeretur argu.
qñ ꝛ in tali casu videmus ꝛ in nouissimis iuribus arg.a cōtra-
rio sensu sumi adeo vt per illud resultet correctio ad dispositionē
iuris antiqui.vt not.glo.fi.C.de epi.ꝛ cle.l.nulla nisi emersis. dum
ita intelligit auten.dia conissam.positam super eandē. ¶ His tñ
non refragantibus in proposito casu sententiam contrariaꝫ arbi-
tror veriorem.Primo qꝛ arg.a contrario sensu cōstitutionis tūc
sumendum est cum ex eo resultet absurditas.C.de condi.inser.l.ij.
C.de iurisdictio.om.iud.l.fure. ꝛ dicta.l.cōuenticulam.no.glo. de
eta.ꝛ quali.c.j.li.vi.Sed in proposito casu resultaret absurditas.
vt infra proxime deducetur.igitur ꝛc.Quod autez absurditas re-
sultaret manifestatur:qꝛ nil magis absurdum est quā qd inducta
ad vnum finē aliū operentur de leg.ij.l.legata inutiliter.de adi.le-
ga.l.legata.de condi.ꝛ demon.l.cū tale.§.vltimo.extra de ver.sig.c.
transmisse.Sed in proposito casu cōstitutio municipalis ad vnū
effectum facta si sumeretur arg.a cōtrario sensu aliud induceret. vt
proxime declaratur.igitur ꝛc.Quod aūt diuersus effectus indu-
ceretur patet qꝛ cum hoc statutuz intendat in successione fratris
intestati defuncti preferre agnationem masculinā femine. vt pa-
tet qꝛ fratres sororibus.si arg.a cōtrario sensu ei9 sumitur in ver.
sic.sine ascendentibus.tūc femininus sexus in successione mascu-
lino equabitur:qꝛ stāte mater ascēdente vna cū fratre ipsa etiam
soror concurreret.ꝛ sic effectus contrarius induceretur seu aduersa-
7 rius.¶ † Scdo qꝛ arg.a cōtrario sensu statuti quantūcūqꝫ per illud
reducamur ad ius cōmune sumi nō debet eo casu quo ex eodē re-
sultat correctio alterius statuti iuri cōi derogantis.Hoc recte in-
tuēti no.Bar.ff.qd vi aut clam.l.j.§.hoc interdū.Presumitur enim
statuentes sicut ꝛ priuatus quilibet.Imo sicut ꝛ ipsi principes ma-
gis cōferri velle id qd n seipsis est cōstitutū q qd ab alijs.s.iure cō-
muni.ff.mā.l.si hoiem.C.de offi.prefec.preto.l.forma.Sed per arg.
a cōtrario sensu.Ex quo inducitur qd matre superueniēte succe-
dāt.vna cū dicto fratre ipsa soror resultat correctio cōstitutionis
posita sub rubrica inquātum succedant descēdentes volentis qd
fratre superexistente defuncto intestato fratri mater nō succedat.
8 igitur ꝛc.¶ † Tertio qꝛ arg.a cōtrario sensu vt ex eo resultet di-
spositio tūc sumēduz nō est cū ratio cōstitutionis ex qua illud su-
mitur repugnat decisioni que ex argu.a contrario sensu insurge-
ret.Ista est glo.singularis.ff.de iudi.l.cuz pretor.sup versi.vt. Sed
in casu proposito decisioni que resultat per arg.a cōtrario sensu
repugnat ratio statuti.vnde illud arg.sumitur igitur ꝛc.Qd aūt
ita sit patet:qꝛ ratio quare hoc vltimū statutū voluit in predicta
successione per fratres sorores excludi:fuit scdm doctores omnes
agnationis fauor ꝛ vt familiarum salua sit dignitas.ff.de ven. in
spi.l.j.§.sed si seruus.Sed hec ratio ita excludit matrē a successio-
ne cuz nec per eam sicut nec per sororē cōseruetur agnatio igit ꝛc.
¶ Quarto non est dubium predictum statutū positū super rubri-
ca inquātum succedant descēdentes ponere casum expressum hūc
s.q in successiōe frīs intestati frater matrē excludat.Hoc aūt qd mē
ꝛ sic ascendens

& sic ascendens superueniens succedat vna cum fratre & sorore fratri
eorū intestato resultat a contrario sensu dicti vltimi statuti quē quidem
contrariū sensum assumimus ex ipsa cōstitutione p cōiecturā. C. de fur.
9 l. apud antiquos. ver. per cōiecturā. ergo nō pprie † q̄ id qđ p con
iecturā sumit non pprie sumi. & vt not. ter. sing. ff. si tab. testa. nul.
exta. l. i. ibi qi ex cōiectura nō pprie &c. Sed per impropietates et
subauditiōes factas ad cōstitutionē nouā nō dz induci correptio
antiqua. vt no. gl. in. c. cupientes. in v. cōpetere. de elec. li. vi. igit &c.
¶ Quinto in sepe dicta cōstitutione est decisum qđ frater in suc
cessione fratris matrē excludat. igit cōsequēs est vt ex quo vltimo
statuto arg. a contrario sensu sumi nō debeat vt ex eo contrariū decidat. & sic
statutū aliud corrigat. Est em̄ doctrina Bar. p. l. si cū dotē in pri.
so. ma. & l. si extraneus. ff. de condi. ob. quā refert Bar. ff. de iusti. et
iur. l. oēs populi. & Balan. d. l. apud antiquos. qđ vbi casus q ve
nit a contrario sensu cōstitutionis reperiat alia cōstitutiōe decisus: tūc
assumptio talis grauamēti cessat. ¶ Sexto nō est dubiū qđ hoc vl
timū statutū volēs qđ fratri intestato decedenti sine ascēdentib⁹
frater succedat sorore exclusa pcedit statutū aliud prius qđ vult p
fratrē excludi a successione fratris ascēdētē matrē ergo sequit qđ
verbū illud sine ascendētibus positū in hac cōstitutiōe postrema
intelligit sine ascēdentib⁹ sexus masculini que in successiōe expe
riunt per statutū inclusi: nō aūt de ascendentibus sexus feminini
q reperiūtur exclusi. ¶ Hoc aūt verū esse mutiplr pbat. ¶ Prio
per id qđ in simili not. Bart. in l. i. §. vle. ff. de contab. & in l. filius. §.
vt qs. de le. i. in l. i. §. sz si sunt sui. ff. ad tre. Bal. in l. maximū vitium
C. de liber. prete. qui tex. in dicto. §. vlti. & §. si fine. & in l. fine. §. fin.
de iure pa. & in l. & si ex modica. §. si filius & in l. si necē. §. si deporta
tus. ff. de bo. libe. volunt cōstitutionē volentē extantibus masculis
filiam feminā non succedere intelligat de his masculis qui p. l. als
10 a successione non reperiunt exclusi. ¶ † Scđo qz vbi statuta q pri
ma fronte vident cōtraria vt sunt ista de quibus querit si ex ipso
statuto vltimo sumamus argu. a contrario sensu gñale in quolibet ascē
dente illa sunt contraria & ipsa pñt aliqua distinctiōe iuuari illā debe
mus amplecti: adeo vt ex posiriōe vltimi nō inducat correctio pri
mi etiā si in ipso vltimo sit gñalis clausula nō obstantibus. vt pri
ma cōstitutione. C. §. an quibus. C. de inoffi. do. l. i. de elec. cum expe
diat glo. singularis in aut. de here. q̄ ab intesta. in ver. vacantibus.
circa prin. quā allegauit Bar. in extrauaganti. ad reprimendā. in
versi. non obstantibus. Sed in pposito casu hāc gñalē dispositio
nē que resultat per argu. a contrario sensu ex statuto vltimo possumus
distinguere qđ statutū precedens qđ vult sexum ascendenē femi
ninū excludi per fratrē licet non sexuz ascēdentez masculinū. ergo
dicta gñalitas contrarij sensus est intelligenda solū in ascēdētib⁹ sexus
11 masculini. † Non em̄ est inconueniens vt posteriores leges ex pori
bus interpretationē accipiant. ff. de le. l. non est nouū. cum sequen.
no. glo. ff. qui satisdare cogan. l. sciendum. C. de liti. aut. offeratur.
Quinimo & lex sequens loquens gñaliter restrictionē recipit a le
ge precedente loquente specialiter & hoc gratia contrarietatis cor
rectionisq3 vitande. vt not. glo. C. sine cen. vel reli. l. oēs. C. de adul.
l. ita nobis pudor. & bene pbatur in. l. o b eo tm̄. C. de predi. mino.
12 & in. d. §. hoc interdictuz. ¶ † Tertio quia si verba cōtrahētium &
testatorū de ascēdentibus seu descendentib⁹ loquentiū interpreta
tionē accipiunt a precedente statuto. lz iure cōi derogāte aliquos
ex his includēte in successione aliquos excludēte. vt not. Bar. in. l.
heredes mei. §. cū ita. ad treb. & in. l. vt iurisiurādi. §. si tibi. de ope.
liber. lz aliter in aliis tū terminis dixit Bal. C. de serui. fug. l. qui
cūq3. Pari profecto rōne verba ipsa posterioris statuti de ascen
dentibus loquētia generalr interpretationē recipiunt a priori de
iisdem tractāte specialiter. ¶ Vltimo nō est dubiū p hoc vltimuz
statutuz fore dicte autē defuncto. Illa etenim admittit ad succes
sionē descendentes sexus vtriusq3 illud aūt descendentes sexus ma
sculini tantū ergo sequitur qđ istud statutuz vltimū quod cōmu
ni iuri derogauit: non debet interpretationem declarationemq3
sue generalitatis ab eodem assumere. Quod pmo probat ex not.
tex. l. si ita stipulatio. ff. de ope. li. dicente ex improbata dispositio
ne nō posse fieri voluntatis ipsius improbantis interpretationē.
Secundo ex eo quod no. Bar. in. l. maximū vitium. C. de li. prete.
13 volens † qđ cum statutum venit ad ius cōe derogatiue ab eo iure
cui derogat interpretationem non assumat. ad quod not. Jo. an.
in. c. si. extra de cōsue. ¶ Ex his ergo ex quibus intuenti apparet
ad superiora rñsum dare cōcluditur matrē ex hoc vltimo statuto
ad successionē filij vna cum eius fratribus non vocari. Nec necesse
est pro ea dubitatione alterius declaranda intrare dubitationem
illam an per statutū spāle generali derogatū intelligatur. Cuius
decisio colligatur ex his q̄ scribit Bart. in. l. i. §. hoc interdictū. ff.
de no. ope. nū. in. l. sanctio legū. ff. de penis. in. l. questium. §. vlti. de
14 fun. instru. & in. d. ver. non obstantibus. † Item aliā an & qñ verba
gñalia restitutionē patiantur. q̄ decidit per Bart. in. l. i. §. nuncia
tio. ff. de no. ope. nū. & per Bar. in. l. sed & si qs. §. quesitum si qs cau.
& in Rubrica. C. de acca. non pos. qm̄ quo ad propositū casum atti
net necessaria tractata sunt. & hec de primo. ¶ Quo ad secūdum
in quo querit: an ista soror possit cū fratrib⁹ in successiōe su cce

dere ppter superexistentiā ascendētis. s. matris. Dicendum videtur
prima fronte qđ sic: qz cōstitutio fratrem vocat exclusa sorore si de
cesserit frater sine ascēdentibus. ergo si cū ascēdente. s. matre a con
trario sensu soror vna cū fratre vocatur. Et lz supra cōcluserim huius
statuti pretextu matrē vna cū fratribus non vocari: nihilominus
non est absurdū: vt ppter matrē posito qđ nō succedat vocet ipsa
soror que alias est exclusa. ¶ Hec aūt pbat primo ex tex. l. posthu
15 mus. §. si qs ex his. ff. de inoffi. testa. † vbi sñia rescissiua testamenti
lata illo agente cui rescissio nō proficiebat: prodest illis quibus si
egissent rescissio profuisset. & sic ergo licet mihi nō sim proficuus:
aliis prodesse possum. ¶ Scđo probatur ex tex. l. ij. §. obijcitur. ff.
ad tertu. rdaio in. c. autoritate Martini. de concess. prebē. lib. vi. di
cente qđ si decedente filio supsint mater: pater adoptat⁹: & vnus
ex agnatis post fratrē agnatus ipse a successione filij patrem ado
ptatum excludit. non tm̄ vt ipse succedat. sed mater q̄ als ipso co
gnato non super existente per patrē fuisset exclusa. vt insti. ad ter
tu. §. pater quoq3. & in. d. l. ij. §. obijcitur. Ecce ergo qđ agnatus ex
cludens non sibi ipsi proficit: sz alteri. ¶ Tertio patet ex eo quod
videmus notatum in. l. Aristo. s. quo res pi. & l. si is qui duos. ff. de
lib. lega. cū si. In quibus patet qđ multa per aliū possum que per
me solum non. ¶ Vltimo manifestatur ex. l. ij. §. sed si sit consangui
nea. ff. ad tertu. §. sed si fuerat. insti. eo. ti. & l. si quis vel si qua. C. ad
tertu. In quibus patet quem ad successionē vocari posse per aliū
lz per seipsum vocari non potuisset. ¶ His tm̄ non refragātibus
cōtrarium verius arbitror. Primo qz dictū verbū sine ascēdenti
bus in matrez non intelligendū. vt supra late ostensum extitit. ¶ Se
cundo qz lz remotior in gradu excludat a successione proximiorez
vt non ipse succedat sed alius eo gradu proximior: nihilominus
existens primi gradus in vna linea. s. ascēdentiū vt est huic mater
non excludit aliū eiusdem linee eo casu quo illo excluso ipse exclu
dens succedere non pōt sed alius si per gradū eadē linea: vt puta
pater. Hic est casus rotundus in. l. equissimū. §. si eo filio. ff. ad ter.
Ita ergo in casu pposito mater q̄ est prima in linea ascēdente nō
debet excludere fratrē descēdentis qui est primus in linea collate
ralium a medietate successionis cū illa sibi nō applicat: sed alteri. s.
16 sorori q̄ sibi primi gradus est in collaterali linea. ¶ † Tertio pba
tur ex tex. l. si qs filiū. C. de inoffi. testa vbi est casus qđ ius qui ex sua
psona successor esse nō pt nec ex eadē aliū facere poterit successorē.
Quarto probat ex decisione gloss. ordi. in. l. pater filiū. ff. de inoffi.
test. volentis qđ si quis vincat ad suū cōmodū nō ad alienū vince
re debet. ¶ Quinto ex regula volēte qđ qui ad partez non admit
tit nec admitti sperat sicut est hic mater alteri. s. fratri in casu no
stro partē successionis facere non dz. qz cū sibi ipsi pdesse nō pōt
alteri obesse non debet. ff. de inoffi. test. l. qui repudiaūs in prin. ff.
de contra tab. l. si post mortē. §. liberi. & qđ plenius me r ot. Bart. de
leg. i. l. hmōi. §. si tinio. Cū ergo mater succedendo sibi ipsi prodesse
nō possit: quo filie possit in successione proficere: cū regula nolis
eū qui sibi ipsi non prodest: multo minus alteri prodesse pōt. ff. de
dona. inter vir. l. si sponsus. §. si maritus. Ex quibus concluditur
premissis nō obstātibus quo casu speciales & separatas rōnes in
se continet dictā sororē propter matris superexistentiā nō admitti.

Consilium. cccc.

1 Judex pprio officio ptes ad cōpromittendū cōpellere nō pōt.
2 Judex exorbitantia & stricta potentia casus simplices sub se inui
sos non comprehendunt.
3 Persona an appellatione vniuersitatis cōprehendat. & nu. 4. 6.
5 Procurator ab vniuersitate constitutus in causa singularis per
sone eiusdem in iudicio esse non potest.
7 Statuta iuris cōis correptoria vniuersitatem nō cōprehendunt.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Queritur An statutū partes cōpellens ad com
promittendū causas iā semel cōpro
misso decisas atq3 etiā sñie arbitri executionē tribuēs
locū habeat eo casu quo agit de cōpromisso fiēdo iter
personā vnā singularē atq3 vlem. Et quidē aduertendū qđ statu
tū hoc in tribus a iure cōi exorbitat. ¶ Primo qđ partes ad con
promittendum cōpellit cū cōpromissum initio voluntatis sit. ff. de
1 arbi. l. iij. §. tā & si. ¶ † Quinimo nec iudex pprio officio partes ad
cōpromittendū cōpellere pōt. ff. de infa. l. furti. §. que iussio. in glo.
¶ Scđo qz a sententia arbitri facultatē tribuit appellādi qđ iure
ciuilt non permittit. C. de ap. l. i. ff. e. l. diē pferre. §. stari. nisi in casu
c. ab arbitris. de offi. deleg. lib. vj. & l. cum spālis. C. de iudi. ¶ Ter
tio qz vult per patrē peti posse executionez sñie arbitralis qđ iuri
cōi repugnās est cū & soluta pena cōpromisso adiecta ipsi sñie pa
rere licitū sit. C. de arbi. l. ij. nisi in casu. l. ne in arbitris. & l. cum an
tea. C. eo. ti. Unde ex his est cōsequens vt statutū hoc tanquā exor
bitans atq3 correptiuū ad cōsequentias extendi non debeat vt in
regula que in iure. in. vi. ff. de legi. l. qđ not. & l. ius singulare. cū si.
Cū ergo loquatur qñ cōtrouersia est inter psonas vel vniuersita
tē. cōsequēs est vt nō extendat ad casum ppositū quo cōtrouersia
2 est iter psonas & vniuersitatē. † Jura em̄ exorbitātia & stricta potē
tia casus simplices sub se inuisos nō cōprehendūt. ff. de adul. l. vim

passim.§.prescriptione.vbi prescriptio q̄ odiosa et stricti iuris et
casui simpliciter pñtra non porrigit admissũ ⁊ clarius ꝓbat p casum
ad hoc singularē in.c.statutũ.de elec.li.vi.volentē.c.l3 canon.co.ti.
⁊ libro disponēs de ecclesia parochiali simplr:q: odiosuz et pena
le ē nō extendi ad ecclesiaz que cū qualitate parochialitatis ha
bet mixturā collegialitatis.Hec aūt doctrina tradit.ff.de ver. ob.
3 in.l.ii.⁊ hoc firmat do.Ant.in pemio decretalium.¶ †Sed his re-
fragari videntur:q: ⁊ persone appellatiōe vniuersitas videt posse
cōprehendi:qm̄ vt dicit tex.persone vice fungit.ff.de fideius.l. mor
tuo.Scdo idem videt ꝓbare tex.in.l.i.iuncta.l.nihil interest.ff.ad
mace.tex.eni in dicta.l.i.loquēs per verbū significatinū psone. vbi
dū dicit qui filiofami.⁊c.verificat etiā in vniuersitate.vt est tex. in
dicta.l.nihil.¶ Tertio ad idez glo.ordi.in.l.eos.§.ceteros.in ver.
vsurarum.C.de vsur.que vult hoīs ⁊ cōsequēter persone appella-
tione ibi in tex.posite fiscum cōprehendi qui quidem psone vice
4 fungitur sicut ⁊ ipsa vniuersitas. ¶ †His tñ nō refragantib⁹ cō-
trariū verius existimo scilicet in ꝓposito casu ex quo sum⁹ in ma
teria exorbitāti ⁊ correctiua persone appellatione vniuersitas nō
cōprehendat.Est enim vniuersitas corpus quoddā qd ex multis
inuicē collectis conficit.non aūt ex vna sola persona.l3 in vna pro
pter casus sp̄uenientiam nomen eius remanere possit vt patet qd cu-
iusqz vniuer.no.l.sicut ad finē.Et ideo dicimus ipsam vniuersita-
tem in seipsam consideratā animā non habere.⁊ igit aduersus eā
excōicationez non proferri.de sen.excō.c.romana.§. in vniuersita-
tem.li.vi Et qd no.Inn.de sen.excō.c.graue.cuius totū 3trius in p
5 sona singulari est vt ex se patet.¶ †Scdo probat:q: aliud est vni-
uersitas aliud psona vna singularis ipsius vniuersitatis.ff. de re.
diui.l.in tm̄.§.vniuersitas.ff.de in ius.vocan.l.sed si hac.§.qui ma-
numittit.xi.qd.ii.qui manumittit. Unde dicimus pcuratorē ab
vniuersitate constitutū in eā singulari persone eiusdē in iudiciū
esse nō posse.ff.qd cuiusqz vniuer.no.l.ii.vbi est casus no. †Tertio
istud ꝓbatur in aut.itē nulla.⁊ aut.itē qui cum.C.de sa.san.eccle.⁊
in.l.si qs in tantā.C.vñ vi.⁊ in.l.metū.§.et aduertendū.ff. qd met.
cau.⁊.c.i.§.cōuenticulas.de pac.iura.fir.vbi est tex.inter personam
seu hoīem ⁊ fiscū.⁊ inter psonā ⁊ vniuersitatez ⁊ psonam ⁊ ciuita
tē.dictione vel ponit.Et sic p3 qd vnū sub reliquo nō cōprehēdit.
6 ¶ †Quarto illud idem firmauit do.Bal.in rubrica.C.ad treb.et
Ang.in terminis nostris in.d.l.nihil interest.vbi psi taliter deci-
dit qd statuta iuris cōis correctoria vniuersitatē nō cōprehēdūt.
Nec 3ria refragātur:q: qd in illis iuribus vniuersitas seu fiscus
cōprehendantur:non est ex ꝓpria significatione sed ex ipsius.l.extē-
sione.vt in simili in.l.fin.§.sed ⁊ si quis sit nauta.ff nau.cau.⁊.in.l.
sed si hac.§.si libera.⁊.§.sed si tus vocan. Ex quo concluditur sta-
tutum supra relatum in controuersia ista que inter personam ver
titur ⁊ vniuersitatem locum non habere.

Consilium.cccci.

1 ¶ Maleficium si a pluribus commissum dicatur:licet persona
incerta sit omnes tamen puniuntur.
2 Plures si habitēt i loco superioris:si qd Inde piectū sit:nec scit spāli
ter psona pnciēs:⁊ tñ q: certū est vnū ex his piecisse oēs tenētur.
¶ In Christi nomine Amen.

O presupposito qd hic agat ō isto incē
dio tñqz vt delicto pu-
niēdo.Uidet pma fronte hūc Simonē fabrū habitato
em p:o parte dicte dom⁹ 3bust. puniēdū ēē.Nā cū iu-
ris psumptio sit incēdiū culpa inhabitantiū ortum esse.vt.l.nãz
⁊ satis.§.cognoscit.ff.de offi.ꝑfec.vi.⁊.l.si venditor. ff. de pi. ⁊ cō.rei
vēdi.l3 nō sit certū an a Simōe habitatore ptis ortū habuerit.an
vero ab alio alterius ptis habitatore. Nihilomin⁹ vterqz puniri
1 poss:t.⁊ 3ūr dictus Simon †q: cū maleficiū a pluribus dr cōmis-
sum l3 psona incerta sit oēs tñ puniunt.ff.ad.l. aql.l.item mela. §.
si plures.⁊ qd habet plene de homici.c.significasti.el.ii.et.xxiii.qd.
viii.c.si.De quorū iuriuz intellectu plene Bar.in.l.si in rixa.ff. de si
ca.⁊ Spe.de homici.§.i.ver .pone quatuor. Cyn.in.l.qm̄ ad.l. iul.
de vi.Dicimus regulā in obscuris.in.vi.ad idez scdo tex.ff.de his
q deie.vel effu.l.si vero.§.qd si ex mediano.⁊.l.fi.cū sequēti.In qui-
2 bus patet †qd si ex loco superiori vbi plures habitant aliqd infe-
ri⁹ piectū sit nec scitur spāliter psona pronciēs:q: cū certū est vnū
ex his proiecisse oēs ex piecta tenent. Ita igitur in ꝓposito casu
cū iuris presumptione clarū sit inhabitantiū culpa incendiū fore
cōmissum vt in preallegatis iuribus.l3 qs eoꝝ cōmiserit incertū
sit oēs puniri ꝑhīi.ergo ⁊ ipse Simon pticulariter. ¶ His tñ non
refragantib⁹ iniam superioris consulentis amplector ex eo q: in
ꝓposito casu de principio delicti clare nō 3stabat nec de fine.i.qs
eoꝝ initium incēdio dederit vel quis finē.Unde posito quod pre-
sumptio iuris sit vnū ex his fecisse:q: tñ nō constabat qs eoꝝ fece-
rit vterqz est absoluendus.⁊ ideo dictus Simon.ff. de penis.l.abs
sentē.ff.de iureiurā.l.duobus.§.vlti.iuncta glo.fi.nec ob.dictus.§.
si plures.ex eo q: ibi cōstabat de initio delicti eū certum erat oēs
percussisse non aūt de fine.i.cuius ictu decessisset vulneratus.In
casu aūt ꝓposito nec de certo principio nec certo fine cōstat. Itez
non obstat.§.l3 si ex mediano.eo q: ibi loquit tex.in quasi malefi-
cio qd facilius q̄ maleficiū vt est incendiū cōmittit. ⁊ ita formalr
in terminis nostris determinat Bal.l.d.l.nā ⁊ satis.§. cognoscit.
Unū tñ ponderandū qd ⁊ si ꝓbaret hūc ignē ortū habuisse eo q:
negligētia fuit inextinguēdo ignē fornacis dicti simonis vel i nō
ita muniendo vt ignis inde euagari nō posset:tunc absqz dubio
Simō puniēd⁹ foret p casū.l.si seru⁹ seruū.§.si fornicari⁹ ad.l.aql.

Consilium.ccccii.

1 ¶ Emancipatio an possit dici nulla tam a patre q̄ a filio cum
non est seruata forma.
2 Ordinis necessarii omissio seu ꝑpostèratio ipsum actuz reddit
inualidum.
3 Cōstitutionib⁹ ꝓhibitoriis priuatoꝝ consensu derogari nō pōt.
¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In proposita cōsultatiōe †pmo vidēdū an emancipa
tio ipsa reddit inualida ꝓpter ꝑpostérationez
ordinis circa emācipationē obseruādi a Senēsi 3stitu
tione inducti.Et quē breuiter dicēduz est qd sic. Quia
qd emācipationē ꝑcedere debeat denūciatio p ꝑconē publice fien
da est ordo necessarius vt p3 ex verbis dicte constitutionis ibi ⁊ si
2 aliter fieret nō valet.†Necessarii aūt ordinis omissio seu ꝑpostera
tio ipsum actū reddit inualidum.ff.de vul.⁊.pu.l.ii.§.pmus.C.de he
re.act.l.vt debitū.⁊ plene tradit in.l.ꝑposteri ⁊.l.ambiguitatez.C.
de testa.⁊ in.l.si duabus.ff.de exc.tu.⁊ in.c.cū dilecti.de rescri.eū si.
¶ Scdo ad idē quod videmus in simili minoris 3ctū inualidum
reddi.¶ Si aūt pupillaris intercessio ꝑposteret q: post absolutū
3ctū ex interuallo interueniat vbi i ipsi⁹ celebratiōe interuenire dbeat
in si.de auc.tuto.§.tutor.⁊.l. obligari.§.tutor.ff.eod.tit.ff.de acqr.
here.l.si qs mihi bona.§.iussum.nec est pretermittenduz qd ⁊ pare
tū cōsensus hmōi requiste solēnitati renūciare nō potuisset vt no.
Bar.in.l.si.C.de vēdi.re.ciui.lib.xi.legib⁹ introducētibus solenni-
tatē maxime his verbis adiectis.⁊ nō aliter fiat p 3hentes:renun-
ciari nō pōt.ar.de le.i.l.nemo pōt.Est etenī vt ex se p3 3stitutio ta
3 lis ꝓhibitoria.†Prohibitoriis aūt cōstitutionib⁹ priuatoꝝ 3sen
su derogari non pōt.vt no.gl.C.ne si.do.deu.l.i.Quinimo dico qd
hec cōstitutio ⁊ si pncipalr fauore priuatoꝝ certā solēnitatē indu
cat ea adiecta clausula.i.qd aliter factū fuerit non valere ipsorum
3hentiū 3sensu illa tolli nō poterit.nisi vt no.gl.et.in.c.dilecto.in
versi.hmōi clausula.de preben.⁊ in.c.statutū.in ver. cōmittant .de
rescri.li.vi.Et hec de primo sufficiāt.¶ Quo ad scdz an ipse filius
hanc emācipationē ratione dicte ꝑpostèratiōis allegare possit
inualidam atqz eā petere per iudicem annullari cum presupposi
to qd non longū tempus.i.decēnium post emancipationem effiu
xit.Breuiter respondeo qd sic:eo q: si pater emācipans inualide
tñ ꝓpter defectum solēnitatis omisse si nondum post emācipatio
nem longū tempus effluxerit pōt ipsam emancipationem inua-
lidam dicere ⁊ sic 3 factuz ꝓpriū venire hoc casu vt est casus scdm
intellectum.C.si aduersus rem iudicatā.l.si cum pater.ff.ad car.l.
si decessit.Et notat glo.C.de sta.defun.l.quod continuum.l3 secus
sit post longi tpis lapsum.vt est casus.ff.de adop.l.post mortem se
cundum intellectū cōem.ergo multo magis ipse filius qui nō cō-
tra factū ꝓpriuni venit.sed cōtra beneficiū a patre in se collatum
qd quidem et licet enim ea beneficii concessio est inualida.ff.de con
trahē.l.si post mortem.§.fi.cum sequentibus.Uel saltem pariter
vt ipsorum contrahentium sit equa conditio.ff.de arbi.l.si cum di
es.§.si arbiter.⁊.l.si de meis.in prin.

Consilium.cccciii.

1 ¶ Fideicōmissum an videat remissum p lauda diuisoria pmit-
tentia alienādi potestatez vicissim inter fratres gnālem quietatio
nem de cogitatis ⁊ non cogitatis. Adde nu.3.4.
2 Consensus per creditorē prestitus debitori de distrahēdo pigno-
re remissionem hypothece non inducit: si distractio non sequat.
5 Cōpromissum quāuis generalissimū sit: nihilominus ad ea soliī
tenditur de quibus inter cōpromittentes questio est.⁊ nu.6.
7 Ex testamēto dependentia non aliter terminari possunt q̄ ex in-
spectis cognitisqz verbis testamenti.
8 Cōpromitti licet possit in quem de litibus presentibus ⁊ futuris:
tamen is in quem cōpromissum est super futuris iudicare potest
anteq̄ ille in esse producte sint.
9 Ius fideicommissi quando nominatim expressum dicatur.
10 Preteriri potest filius ab ignorante se habere illum in specie: dū-
modo non ignoret in genere.⁊ nu.18.
11 Adire volens hereditatem certus esse debet quota ex parte sic in-
stitutus heres. Adde nu.14.15.
12 Aditio vt teneat heres certus esse debet de iure testamenti.
13 Quietatio generalis ⁊ si ad omnimode incogitata non extendit
nihilominus ad cogitata in genere porrigitur.
16 Ignorantia presumitur: vbi scientia non probatur.
17 Certus vt quis dicatur que requirantur.
19 Generis assistentia non sufficit: vbi specie assistentia requiritur.
20 Aditio conditionalis nulla est.
21 Aditio facta ex testamento inualido:an ex valido sustentetur.
22 Legi probibitorie renunciari non potest.

Legi

13 Legi formam introducenti: maxime per illa verba nō aliter fiat
renunciari non potest.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

PRO decisione ꝓposite cōsultatiōis tria arbitror
1 esse discutiēda. ¶ †Primū an duo prima lau
da diuisoria inter Nicolaū & Antoniū cōpromittētes
prolata cōferētia cuilibet eorūdē ptātē alienādi ea que
titulo diuisionis acceperūt induxerūt remissionē fideicōmissi pa
terni inter eosdē. & quidē dicendū est qđ nō. Quēadmodū enī per
simplicē diuisionē per inuicē fideicōmisso grauatos heredes factā
fideicōmissi remissio nullatenus inducit. vt. l. cū pr. §. hereditatem.
in scđo. de leg. ij. ff. de trāsa. l. q cū tutorib⁹. an prin. sm̄ vnā lecturā
ff. de ver. obl. l. q rome. §. duo fratres sm̄ lectu. Ang. cōiter appro
batā ibi. & in. l. tres fratres. ff. de pac. ita & cōsequenter nec p diuisio
nē factā ab his qui laudū protulerūt. Cū qđ per eos gerit a parti
bus cōpromittentibus gestū esse censeat. C. de eui. l. si ob cām. §. si
in cām iudi. l. j. Et qđ no. glo. & Bart. ff. ne vis fiat ei. §. hec verba.
Alienādi aūt facultas res ex diuisione cōtigētes ipsius partibus
attributa si alienatio secuta nō sit similiter nō facit fideicōmissū
2 remissum videri. †Hoc quidē ꝓbat ex eo qđ dicimus cōsensum p
creditorē prestitū debitori de distrahēdo pignore remissionē hy
pothece nō inducere si distractio nō sequat. ff. q. modis pig. vel hy.
sol. l. sicut. §. supuacuū. & §. si debitor. Ita aūt firmat Bart. in. d. §.
duo fratres. in. q. viij. Idē ego puto si distractio sequuta sit inua
lida cū aliquo iuris adminiculo vel ipsarū partiū facto. Hoc au
tem probat ex eo qđ dicimus ex cōsensu creditoris prestito distra
ctiōe rei hypothece remissionē nō induci: ita si eadē sit inualida
ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. si debitor. §. vlti. & l. voluntate. Et
3 hec de pmo. ¶ Secūdo †an ex laudo tertio loco narrato quo ipsi
laudātes vnā dictarū ptiū ab altera ex cōuerso absoluerūt finie
runt quietauerūt & deliberauerūt ab oībus q̄ ab vna ab altera pe
tere posset vsq; tūc vel poterit in futurū p omissis ortū habētib⁹
de preterito pure in diē vel sub cōditione mādantes eisdē partib⁹
vt sibi inuicē generalē finē pactūq; faciāt de vlteri⁹ nō petēdo &c.
Similiter fideicōmissi remissio inducta fuerit. ¶ In quo dicen
4 dū arbitror qđ nō. Primo †qꝛ nō censent ipsi arbitrātes p hmōi
gn̄alia verba ea voluisse per q̄ spāliter arbitrari nō potuissent. ff.
ad munic. l. lucius. §. imperatores. ff. de admi. re. ad ciuit. ptī. l. cu
ratores. §. fi. & qđ no. Jo. an. in. c. fi. de immu. eccle. li. vj. in nouella.
Sed in specie sup iure fideicōmissi nil disponere potuissent. ergo
in generali loqutione hoc includere voluisse censent. Qđ aūt in
specie nō potuissent demonstrat ex verbis cōpromissi extra q̄ lau
dātes nihil agūt. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. de offi. extra eo.
tit. c. cū dilectus. In quibus dr̄ in eo cōpromissum fuisse de oībus
litibus q̄ vertūtur & verti possent durante tpe cōpromissi. Sed cō
promissi tpe de iure fideicōmissi inter eos nulla questio esse potu
5 it: cum nondū eiusdē incertus cecisset dies. igit &c. ¶ Scđo †qꝛ
quātuscūq; generalissimū fuerit cōpromissum: nihilominus ad ea so
lum tendit de quibus inter cōpromittētes questio est. ff. de arbi. l.
si cū dies. §. plenū. ver. sed si forte. Sed de iure fideicōmissi seu eius
remissione tūc cū cōpromissum fuit nulla erit questio. Igit eius
gn̄alitas ad casum hūc nō extēditur. Unde cōsequens est vt arbi
tratores de eo exponere potuerint etiā si voluerint cū qđ extra cō
promissum agunt nullū sit. vt in. d. §. de officio. & d. c. cum dilectus.
6 ¶ Tertio †qꝛ & si cōpromissuz generale sit: & laudū sim̄r. nihilomi
nus ad ea nō extendit: de quibus corā laudātibus nulla per com
promittentes facta est executio. C. de iudi. l. iz. ff. de arbi. l. si de re
bus. & qđ plene no. de trāsac. c. j. C. eo. ti. l. age. & l. sub pretextu spe
ciei. Sed tūc tēporis cū corā laudātibus cōpromittentes disce
ptabant nulla specialis ꝓsequutio facta fuit super ipsius fideicō
missi remissiōe. Igit sequit qđ gn̄alissimū laudū ad hūc casum
minime extēdatur. ¶ Quarto qꝛ si nō habuerūt ipsi laudātes no
titiā testamēti quo ad fideicōmissum ipsi cōpromittentes inuicē
grauabātur nō potuerūt etiā si voluerint circa ipsius remissionē
7 aliquid ordinare. Ea enī que ex testamēto depēdent nō aliter ter
minari possunt q̄ ex inspectis cognitisq; verbis testamēti. ff. quē
admo. testa. ape. l. j. post prin. quēadmodū nec sup eisdē trāsactio
fieri. C. de transac. l. de his. ¶ Quinto neq; valet dictum laudū qđ
generalem inter partes fieri mādat finē atq; quietationē tāq; qđ
iniquū atq; captiosum cōtinens. vt no. Bar. ff. de transac. l. aqui
liana. & probatur per tex. optimū. ff. de cōtra. iudi. tut. l. iij. §. Item.
8 ¶ Sexto †qꝛ si cōpromissum fuisset super iure fideicōmissi: profe
cto cōpromissum factū extitisset sup eo qđ in futurū debendum
erat. lz aūt cōpromitti in quē possit de litibus presentibus & futu
ris: nō tn̄ is in quē cōpromissum est super futuris iudicare pōt an
tequam ille in esse producte sint: vt determinat Specu. in titu. de
arbitris. §. sequit. versi. quid ergo si cōpromissum. ita declarans. l.
de his. ff. eo. ti. Quēadmodū enim super futurū iudicia institui
non possunt ad effectū pronūciandi. l. de iudi. l. non quemadmo
dū. Itē nec cōpromissa reddere que ad instar iudicioruz redacta
sunt. ff. de arbi. l. j. Sed in casu ꝓposito compromissum fuisset de
iure fideicōmissi arbitrātesq; de eodē laudassent profecto ad lau
dum emanasset super iur. quod in futurū debēdum erat igit &c.
Ex quibus concluditur ex dicto tertio laudo fideicōmissi remis
9 sionem inductam non fuisse. ¶ †Tertio an ex generalissima quie
tatione quā adinuicem Antonius atq; Nicolaus fecerunt indu
cta fuerit dicta remissio. Et quidem prima fronte dicendū videt
qđ sic: qꝛ cum habere censeat idez Antonius notitiā fideicōmissi
testō ascripti consequens est vt cum generalissimā fidem Nicolao
vt dicto Nicolao ius fideicōmissi idem remisisse: intelligat si nul
la alia causa approbaret ex qua ius idem haberet ad Nicolai bo
na petenda: quia tūc fideicōmissi ius videt expressum nominatim cū
non sint plura iura. ff. de lib. & post. l. ij. Et ita determinat Bart.
in. d. §. duo fratres. in. vj. q. ¶ Quod aūt notitia fideicommissi ha
bita fuerit ꝓbatur: quia asserit se idem Antonius heredez ex pa
terno testō. ergo notitiam contentor in ea habere censetur vt no.
Bar. in. d. §. duo fratres. in. xij. q. ea rōne se fundans qui heres ex
trahens non habere censetur notitiā positor in testō scđm qđ no
tatur in. l. cum heres. de libe. leg. & in. l. quidā ita. §. si quis filius. ff.
ad trebel. quia adire non possit nisi certus sit de iure testamēti. et
cōsequenter illud fecerit perscrutandum. ff. de acqui. here. l. nec is.
& l. cū filium. §. vlti. Sed ista eadez scientia necessaria est in herede
suo qui heres vult esse ex testō: qꝛ ita causat immissio i suo quēad
modū aditio in extraneo. vt. l. cum bonis. ff. de acqui. here. igit &c.
¶ Scđo vero idem ꝓbatur: qꝛ hic Antonius qui ita generalissi
mum finem fecit Nicolao in genere de iure si qđ sibi ex testō cōpe
tat cogitare censet ꝓpter ipsius quietatiōis amplā gn̄alitatē sed
cognitio in genere de iure ex testō cōpetente sufficiēs vt ius ex eo
dem cōpetens in gn̄ali remissione veniat sm̄ Ang. in. d. §. duo fra
10 tres. igit &c. Hoc aūt ipse firmat tripliciter. †Primo ex eo quod
videmus preteriri posse filium ab ignorante se habere illū in spe
cie. dūmodo nō ignoret in genere. vt qꝛ velit ipsum esse preteritū
11 si etiam haberet. ff. de testa. mili. l. qui iure militari. ¶ †Secundo
quia videmus eū qui adire vult hereditatē certū esse debere quo
ta ex parte sit heres institutus. ff. de acqui. here. l. ex semisse. & tn̄ si
certus non est in specie sed in genere: qꝛ quantumcunq; sit quota
parua vel magna esse vult heres. aditio tenet. ff. de acqui. here. l. si
ex parte. Et hanc ipse allegat que tn̄ de hoc nil penitus dicit. Sed
ego allego. glo. ordinariam. ff. eo. tit. l. si quis extraneū. §. sciendū.
12 ¶ †Tertio quia quāuis vt aditio teneat esse debeat heres certus
de iuribus testamenti. tamen si certus non est in specie in genere
autem sic puta qꝛ institutus reperiatur quis ab eodem in duob⁹
testamentis & in specie dubitet quod illor sit validum. In genere
aūt cogitet se velle esse heredem ex eo in quo adest validitas adi
13 tio. tenet. ff. de acqui. heredi. l. cum qui duobus. ¶ †Quarto quia
licet generalis quietatio ad omnimodo incognita non extenda
tur: vt. l. cum aquiliana. & l. qui cum tutoribus. §. vlti. de transac. ff.
de pac. l. tres fratres. ff. de condi. indeb. l. fin. §. idemq; sit. cū si. Nihil
ominus ad cogitata saltem in genere porrigit. Hec est doctrina
Bar. in. l. sub pretextu. l. si de certa. C. de transac. per. l. et vno. §. j. ff.
de accep. & dictam. l. & iure. Cum igitur in proposito casu genera
liter hic Antonius cogitauerit iure fideicommissi ex testamento
pendentis dum dixit se finem facere de quibuscunq; cogitatis et
non cogitatis &c. Stat conclusio vt ius fideicommissi: licet nō in
14 specie sibi non remisisse videatur. ¶ †Sed his nō refragantibus
in contrariū se habet substantia veritatis ad quam dilucidandā
primo examinare opus est nunquid hic Antonius ꝓposito quod
se asserat heredem ex testamento habuisse pres[illegible]tur notitiam
fideicōmissi. In hoc autem dicendū arbitror quod nō. quicquid
Bar. in hoc errans. Et primo triplici ratione. Primo tex. qui nō
pōt cauillari in. l. eius qui in prouinciam. §. post aditam. ff. si cert.
pe. vt in heredibus necessariis. & consequenter per idētitatem in
suis iurisconsultus presumit ignorantiā cōtentor in testamento
15 ¶ †Secundo qꝛ hodierno maximo iure nouē per heredem maxi
me suum adire posse hereditatem clausis testamenti tabulis siue
is ex parte siue in solidum institutus sit. C. de iure deli. l. si fratris.
C. de cadu. toll. l. vnica. ver. primum. Hoc igitur est consequens vt
non possit presumi ipsum heredem suum scientiam habere eorum
que in testamento sunt ex quo possibile est clausis tabulis heredi
tatem aditam fuisse: et consequenter eius quo clausum est specifi
16 cam notitiā habere non potuisse. ¶ †Tertio qꝛ pro hoc stat nota
bilis iuris presumptio que est ignorantiā presumi. vbi scientia non
probatur. ff. de proba. l. verius. ff. de regu. iur. regula presumit. li. vj.
cū si. ¶ Nec refragatur qđ dicit Bar. scientiam ideo presumi qꝛ
si adire vult ex testō oportet eum esse incertum de iuribus testamē
ti. & cōsequenter illud diligēter rimari. quā rñdeo tripl̄r. ¶ Prio
qꝛ quāuis certus qs esse debeat de iuribus testamenti vt adire pos
sit. Non tn̄ sequit illud idē diligēter percunctari debeat: qꝛ ex hoc
sequeret hereditatem adiri non posse nisi tabulis heredi apertis.
17 Sed hoc est falsissimū. vt in. d. ver. primuz hoc igitur &c. ¶ †Scđo
qꝛ ad hoc vt quis certus esse dicat nō requirit qđ aliquo sensu in
tellectus corporis notitiā habeat eius de quo certitudo requirit
sed sufficit sua vehemēs opinio fide dignor indicio comprobata
vt not. Bar. ff. de testa. tut. l. si qs ita allagans. l. in summa. §. idē la

hoc.ff.de aqua plu.arc. Pro hoc allego textū notabilē in.l.cum
quidā.§.q vi ver.qd si ij.fe pu tet.ff.de acqr.heredi. Sufficit ergo
heredi vt tanq̄ certus de iuribus testi adire possit certitudinē va
litudinis nō ex renotione testi p se facta. sʒ ex vehemēti opinione
sua corū comprobata iudicio fide dignis testi cōfectioni interuenie
rint. ¶ Tertio quia pone institutū scire testm ideo validuʒ quia
solennitas inter fuit testiū ꝛ heredis etiā facta est institutio. Hoc
aūt notū sibi esse nō ex testamēto inspectiōe sʒ aliter fide dignorū
relatu certe hoc erit sufficiēs ad aditionē ex testō faciendā p supra
dicta ꝛ tñ nō ꝓpter hoc infert in eo notitia alioꝝ ꝯtētoꝝ in testō.
Hoc itaqʒ ꝓbato qō hic Antonius gestionis tpe habuisse non
presumat fideicōmissi notitiā potius ignorasse stat cōclusio fidei-
cōmissum hoc ex ea gn̄alissima gestatione nō videri remissum quā
nis qui erant voluerit ad cognita alias icogitata extēdi atqʒ ad
ea ad que gn̄alis actio nō porrigit cū vnū istoꝝ cōcurrit.s.vel eius
qō ex testō depēdet ignorātia. Vel qō ad alia ipsa quietatio refer-
ri possit. Glossa est ordinaria quā ibi cōiter sequuntur in.d.l.tres
fratres. ¶ Scdo qr quicqd dixerit Angel' in l.de errans ad hoc
vt eque testō depēdet remitti possint transactione vel pacto gra-
tuito illoꝝ requirit notitia specifica.nō aūt gn̄alis. Cas' est in.d.
l.de his ibi inspectis cognitisqʒ verbis testi. Sed ista in casu ꝓpo
sito vt probat ꝛ cōtrariū p̄sumit vt superi' demonstraui.igit ꝛc.
18 Non obstat p̄dicta lex qui iure militari †qi vt hītas p̄teriri posse
nō requirit notitia specifica sed sufficit gn̄alis.vt est casus in.d.l.
qui iure. In casu aūt proposito specifica necessaria est. vt in.d.l.de
19 his ibi inspectis cognitisqʒ ꝛc. Ergo gn̄alis nō est sufficiēs. †Ubi
enī requirit assistētia speciei nō sufficit assistētia generis.ff. de pro
curat.l.mādato gn̄ali.de proc.c.q ad agendū.li.vi.co.tit.c.e.nō po-
test. Non obstat scdo glossa dicti.§.sciendū.qm hereditas vt adiri
posse nō est necesse vt in specie notitia habeat quota ex pte quis
heres institutus sit sed sufficit in genere.vt ibi est casus rotundus
iuncta glo.nō.d.l.cū q duobus.qm ibi casus rotund' est ꝯ id qō
ipsa determinat. Preterea nō est dubiū qō cū ita in ꝯfuso adit cē
20 setur ex quolibet adire sub cōditione fieret validū. †Sed cōditio
nalis aditio nulla est. vt est casus in.d.l.cum qui duobus. §. vlti-
21 mo.igit ꝛc. †Et si dicat aditio facta ex testō inualido sustentabit
ex valido.hoc e.t falsum: qr casus est in ꝯtrariū.ff.eo.tit.l.clodius clo-
dianus. Non ob.qō no. Bart.d.l.sub pretextu.ꝛ d.l.si de certa.qm
ibi loquit de his quoꝝ notitia specialis nō reqrit sʒ sufficit a gn̄e
cognitio. Nos aūt de eo ad cuius remissionē notitia requirit spā
lis.vt.s.plurios dictū est per dictā.l.de his. Et ita ipsemet Bar se
declarat in.d.l. sub pretextu.in distinctione. ¶ Ceterū ꝛ lʒ ipse ge
stus voluerit suā quietationē extendi ad ea ad que gn̄alis nō ex-
tenditur quietatio atqʒ etiā incognita. Nihilominus non ꝓpter
hoc ius fideicōmissi remissum videt qm ex hoc sequeret di.te.l.de
his renūciare posse: sed hoc est falsum vt ꝓtinc ꝓbat.igit ꝛc. Qō
aūt renūciare non pōt ꝓbatur primo autoritate oium cōiter hoc
firmantiū in.d.l.de his. Scdo tribus. ¶ Primo quia dispositio
dicte legis inducta fuit odio occultantiū testamēta atqʒ etiā fauo
re publice vtilitatis cuius interest vt morientiū vltime volūtates
executioni mandentur.ff.quēadmodū testa.ape.l. vel negare. ergo
cōsequens vt ei renunciare nō possit. vt in simili decisum est in be-
neficio Macedoniani cui diximus renunciari non posse eo qr in
odium creditoꝝ inducitur.vt plene concludit.ff.ad mace.l.tam ꝛ
22 fi.C.eo.tit.l.vl. ¶ †Scdo qr hec lex illa prohibet alr transigi posse
legi aūt ꝓhibitorie renunciari nō pōt.vt notat glo. C.ne fi.do.dē.
l.i.extra de preben.c.dilecto.in ver.huiusmodi clausula.ꝛ in.c.sta'
23 tutum in versi.cōmittat.de relt.lib.vi. ¶ †Tertio qr lex eadem vf
disponere circa formā trāsactionis seu remissiōis facere in his q̄
ex testamento dependent. Legi aūt formā introducēti maxime p
verba illa nō aliter fiat: vt est in proposito casu renūciari non po-
terit de leg.i.l.nemo pōt ꝛ clare notat Bart.C.de ven.re.ciui.l. fin.
libro vndecimo.ff.de dona.l.modestinus. ¶ Ultimo considerādū
qō causa finalis quare dictam quietationē fecit Antonius Nico-
lao vt in fine instrumenti.s.relicti demonstratū fuit quia confitet
sibi solutū fuisse de oibus que recipere dʒ. Ex hac ergo ratiōe que
generaliter supradictoꝝ est restrictiua.de lega.ii.l.cū pater.§. dul-
cissimis de acqui.pos.l.si is qui animo. cū similibus. Apparet nō
in alijs quietationē factam fuisse per Antoniū quam in his ob q̄
solutio.factio facta est. Si ergo tm̄ accepti atqʒ soluti finis factus
est certa ex quibus solutio nondum soluta est.vt est ipm fideicom
missum in sua manent firmate.ff. de pac.l. emptor.§. lucius.ff. de
solutionibus.l.si ex pluribus. in quibus est casus. ¶ Ex quibus
cōcluditur quietatione non refragante ius fideicommissi adhuc
durare. Nec necesse est ꝓ vlteriori examinatione discutere intelle-
ctum.§.duo fratres.que plenissime ibidē ruminauit.vt in.d.l.tres
fratres.ꝛ d.l.qui cum tutoribus.ꝛ in.l.i.C.de pact.ꝛ per Bal.in.c.
constitutiones feudales in vsi.feu.ꝛ Jo.an.in addi.Specu.in tit.
de testa.§.in.j.addi.que incipit.qō de p̄senti dixi. Et hec sufficiāt.

Consilium.cccciiij.

1 ¶ Statutum quod non obstante conuentione facta cū cessante
ꝛ fugitiuo possit tñ cessans ꝛ fugitiuus cōueniri si venerit ad pin
guiorē fortunā: an locū habeat si debitor conuenerit postq̄ perue-
nit ad pinguiorem fortunam. Adde nu.5.
2 Noia q̄ sunt significatiua delicti: vt sunt hec cessans ꝛ fugitiu' ꝛc.
vnico et actu verificantur: adeo vt assiduitatem non requirant.
3 Noia significatiua q̄litates insluras de p̄terito: vt sunt hec cessans
fugitiuus ꝛc. non desinunt inesse: licet recedatur a crimine.
4 Usurarius qui fuit semel manifestus: lʒ vsuras restituat: tñ infa-
mia ex delicto sibi inflicta non aboletur: nec pene persecutiue ꝛ de
scendente ex tali qualitate.
6 Noua causa superueniēs priuilegiū tollit ex causa sibi ꝯria factum.
7 Odiose cōstitutiōes edite ꝯ vsurarios ob odiū quod lex in codē
concepit rōne delicti: cessant postq̄ vsurarius delinquere desierit.
8 Cessante causa odii cessat ꝛ odium.
9 Constitutio cū propter periculum aliquid permittit sublato me
tu particulari finitur ipsa permissio.
10 Generales non obstantie pactorum cōuentionūqʒ conuentiones:
decreto aliquo seu sententia confirmatas non tollunt.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio,

1 In casu proposite cōsultatiōis ꝟet prima frōte
dicendū ipsam vltimā conuentionē de
qua querit per creditores seruādā nō esse assistente eis
Perusina cōstitutione q̄ vult ipm debitorē cessantem
ꝛ fugitiuū si ad pinguiorē deuenerit ꝯpelli posse ad soluendū qō
debet integraliter quacūqʒ cōuentione nō obstante. Licet enī hic
Petrus postq̄ ad pinguiorē fortunā deuenit eā cōuentionē fece-
rit. Nihilominus illius veritas est ex dicta constitutione sublata.
Quod dupl'r ꝓbat. ¶ Primo qr illa cōuentione facta per cessan
tem ꝛ fugitiuū loquit illā annullādo. Igit hūc Petrū cōprehē-
2 dit q alias cessans ꝛ fugitiuus fuit lʒ nunc esse desierit. †Ea enim
noia q̄ sunt significatiua delicti.vt sunt hec cessans ꝛ fugitiu' ꝛc.
vnico ex actu verificant adeo vt assiduitatē nō requirant. Casus
est notabilis. ff. de adul.l.mariti.§.quesitum aūt. vbi determinat
Bart.idem firmās de le.iij.l.legatis seruis.in prin.quē sequit do.
3 Bal.in rubrica de consti.pec.ad fi.C. ¶ Scdo probatur: qr noia si
gnificantia qualitates insluras de preterito.vt hec.s.cessans et fu-
gitiuus sunt. nō desinunt inesse licet recedat a crimine.ff.de edil.
edi.l.quid sit fugitiuus circa prin.ff.de ri.nup.l.palam.§.non so
4 lum. †Et ideo qui semel fuit vsurarius manifestus lʒ vsuras resti
tuat.tñ infamia ex delicto sibi inflicta non absolet.nec pene p̄secu
tiue ꝛ descēdentes ex tali qualitate vt in illis iuribus nota. Bar.
Sic itaqʒ dicendū in ꝓposito casu qō hic Petrus lʒ ꝓpter venie
etiam ad pinguiorem fortunā cessatione fugaqʒ desierit.nihilomi
nus cessans ꝛ fugitiu' nō desinet nominari. ꝛ consequenter pene
odia que ex cōstitutione huiꝰ a p̄senti ꝯditiōe inducte in eodem
vendicent sibi loca. ¶ His tñ non refragantib' cōclusionē cōtra
riam pro veritate amplector qm vt.s.cōclusum est per eos et recte
ratio vnica ꝛ indubitata dicte constitutionis a qua lʒ in eadē nō
expressa lʒ arguere.ff.de re mili.l.miles agrū ꝛ not.gl.C. de fideicō.
l.quāuis simpl'r fuit ne nimia debitoꝝ inopia ꝓpter quā credito-
res mouent ad faciendū cū debitoribus pactum partis debiti re
missiuū vt potius aliquid habeat quā totū perdāt ipsis noceat si
debitores ad pinguiorē fortunā perueniāt. Si ergo hec finalis ra
tio cōstitutionis cessat vt qr postq̄ ad pinguiorem fortunā perue-
nerint debitores cessantesqʒ esse desierint creditores ipsi talem cō-
uentionē inierint cessare debet cōstitutio ꝛ ꝯtr conuentio valida
5 remanere. Qō vltra vulgare ꝓbo similitudine triplici. †Prima
qr rōne priuilegiū concessum debitori ꝓpter eam suē egestatis fa-
cultatibus excrescētib' sublatū esse intelligit.ff.de min.ꝛ bo.l.cura
§.deficientiū. Eadē imo maiori priuilegii in proposito casu cōuē
tionis annullatiuū concessum creditori ob id qō cōuētio est facta
tpe inopie debitoris intelligi ꝺʒ sublatū si eadē facta fuit tpe exere
scentie facultatū eiusdē. ¶ Scda qr causa priuilegij huius a cōsti
tutione cōcessi fuit debitoris inopia ob quā mouetur creditor ad
faciendū debiti particularē remissionē. Igit consequēs est vt no-
ua causa superueniens.s.bonoꝝ excrescentia illud tollat atqʒ submo
6 ueat. ꝛ cōsequēter valida sit cōuētio tali tpe facta. †Noua enī cau-
sa superueniēs priuilegiū tollit ex causa sibi ꝯria factū. Casus est no
tabilis de deci.c.suggestū. ¶ Tertia qr cā alia ꝓpter quā cōstitu-
tio sepe dicta cōuentionē annullat fuit odiū qō cōcipit in debito
rē eo qr cessantē ꝛ fugitiuū. ergo si illa cessat qr tēpore quo cōuenit
cessans esse desierit: similiter cessat odiosa dispositio. Ad hoc al-
7 lego casum no.de vsu.c.cū tu.iuncta gloss.super ver.donec. †vbi de
odiosas cōstitutiones editas cōtra vsurarios ob odium qō lex in
eodē cōcipit rōne delicti cessare postq̄ delinquere desierit. Et illū
8 textum ita alleg. Bal.in rubri.C.de vsu. †Cessante enī causa odii
ꝛ ipm odiū. Casus est optimus q non pos.ad li.perue.l.fi. quā ita
9 summat Bal. †Sicut ꝛ cū cōstitutio ꝓpter periculū aliqd p̄mit-
tit.vt est i ꝓposito casu sublato metu p̄ticulari finit ipsa p̄missio
C.de nau.fe.l.i.quā ita summat Bald. ¶ Ceterū aduertendū: qr ꝛ
posito qō ꝛ predicta cōstitutio annullare intelligeretur etiā cōuē
tiones factas postq̄ quis fugitiuus ꝛ cessans esse desierit: nihilo-
minus firmiter dico p illā nō submoueri conuētionē q̄ qrit. Nec

enim vt

cũ vt p̃supponit̃ firmata fuit decreto officialiũ mercãtie. Uñ suc
10 cedit gl. singularis in cle. dudũ. §. pe. in ver. facta de sepul. † volẽs
gñales nõ obstãtias pactoꝝ cõuẽtionũq; cõuẽtiões nõ tollere de
creto aliquo seu sniã ꝯfirmatas. ¶ Scdo puto p locũ a cõiter acci
dẽtibus lʒ mihi nõ p̃supponat̃ in hmõi cõuẽtione iurm interue
nisse. Uñ succedit glossa singularis in. c. cũ nõ deceat. de elec. li. vi.
volens ex generali nõ obstantiam prouisionum prouisiones non
tollit iuramento firmatas. Et hec per que volui cõclusionẽ prefa
torum dominorum confirmare. Ad obiecta autem supra posita
ex his recte intuenti responsum apparet.

Consilium. cccc v.

1 Mulier transiens ad secunda vota an priuetur proprietate
rei donate contemplatione viri. Et nu. 3.
2 Uerba intelligitur: videtur: ꝛ similia sunt denotatiua fictiõis.
4 Lex multomagis ꝛ latius disponit in fauorẽ filiorũ in lucro do
natiõis ppter nuptias quã in lucris aliis. Rõnẽ habes nu. 5. ꝛ 6.
7 Mater si noie pprio fuerit nolata filii vo cõiũctim p nomẽ colle
ctiuũ: regl̃a iuris succedit vt tñ habeat vnius noie pprio nolatus
quãtum plures nolati ꝯiunctim sub noie collectiuo. Et nume. 8.
9 Mater que ad scda vota trãsiuit an succedat pupille ex pmo ma
trimonio decedenti vna cum primi matrimonii filiis in quota.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Presuppositis terminis fortioribꝰ in p
posita consultatione. s. qõ
mariti cõtemplatione vxori sue eiusq; filiis hec dona
tio. x. annoꝝ. p vncẽ facta fuerit. ¶ Querit̃ primo nun
quid p eiꝰ trãsitũ ad scda vota post tps lucrꝰ eorũdẽ p pte sibi cõ
1 tingente, ꝓprietatẽ amiserit solo vsufructu sibi reseruato. ¶ † Et
quidem prima fronte dicendũ arbitror qõ sic ex quo decisum est
mulierem ad scda vota post luctus tpa transeuntẽ oĩno eius qõ
ex mariti substantia facultatibusve ad eã deuenit, ꝓprietatẽ amit
tere filiis primi m̃rimonii applicandã. vt in auc. de nup. §. si vero
expectet. ꝛ plene tradit̃ in. l. femine. la. ii. ꝛ gñaliter. C. de secũ. nup.
sed qõ mariti cõtẽplatione per aliũ vxori donat̃ ex viri substãtia
proficisci intelligit̃. vt. l. sed si plures. §. in arrogato. de vul. ꝛ pup.
l. aditio. ad si. de acq. here. l. cũ opʒ. in gl. sup ver. ex eius substãtia.
C. de bo. q̃ libe. igit̃ ꝛc. Hanc aũt sniam vehemẽter corroborat tex.
in aut. in donatione. C. de secũdis nup. vt decidit̃ donationẽ pro
pter nuptias quo ad ꝓprietatẽ per trãsitũ ad scda vota perdi etiã
si vxori non vir. sed alius eius contemplatione dederit quasi illa
ex viri facultatibus data esse intelligat̃. Ita igit̃ in ꝓposito bonũ.
x. annorũ pro parte sibi cõtingente deserere dʒ vxorẽ ob scdm ma
trimoniũ ꝓprietas. qr cũ viri cõtẽplatiõe data fuit ex eius patri
monio data esse vr̃. His tñ nõ refragãtibꝰ ꝯtiũ mihi veriꝰ esse vt̃
tribus rationibus. ¶ Prima qr nõ est dubiũ qõ. s. relata legalis
dispositio priuãs ob transitũ ad scda vota vxorẽ ꝓprietate prouẽ
tuum ex substãtia viri penalis est. Textus est in. d. §. si vero expe
ctet ibi. Et hec cõis viri ꝛ mulieris multa sit posita. Ergo loquẽs
in casu vero vel simpliciter non debet extẽdi ad casum fictũ. ff. de
nego. ge. l. iii. §. hec verba. de elec. de. qõ circa. ff. de fonte. l. i. §. hoc in
interdictum. ꝛ quod ibi notat Bar. ꝛ plenius Jo. an. de re. in. l. p
possessore. li. vi. in mercu. ꝛ ꝯtr trahi nõ dʒ ad casum nostrũ cum
per fictionem fit ꝛ qõ mei contemplatione datur ex mea substan
2 tia perfectum intelligat̃. Quod patet per tex. in. d. l. aditio. † qui
hoc dicens vtim r verbo intelligitur quod denotatiuũ est fictiõis
ff. de acqui. here. l. heres quoq;. Itẽ glo. in. d. l. cum opʒ vtit̃ verbo
videtur quod similiter fictionem inducit. ff. de cap. l. in omnibus.
ff. de reli. l. ossa. ad fi. ꝛ. l. i. §. decessisse. cũ si. de vi ꝛ vi ar. ¶ Secunda
quia legalis cõstitutio in presenti materia propter transitum ad
secunda vota priuationẽ inducens ad eũ casum in quo expresse
non loquitur tanq̃ odiosa ꝛ penalis non debet extendi. Tex. est
in auten. de non eli. secundo nub. §. optimum ibi. nec quelibet est
lex aliquid tale dicens. Sed non reperitur aliquid expressum ter
minatum quid de his que contemplatione mariti vxori donat̃.
ergo lex penaliter disponens in his que penes vxorem sunt ex pa
trimonio viri ad hunc casum non debet extẽdi. ¶ Tertio de hac
questione videtur mihi casus in. d. §. si vero expectet iuncto ver. ꝛ
non decernimus. eiusdem autem hoc modo inductusq; in. §. si ve
3 ro. † dicit imperator se disponere per transitum ad secunda vota
vxorem priuari proprietatis omnis largitatis que a viro ad eam
peruenit siue illa resultet ex donatione propter nuptias siue ex te
stamẽto aut mortis donatione alia vel qualibet simplici postmo
dum vero in. d. ver. ꝛ nõ decernimus. prime sequẽ. dicit in dona
tione ꝓpter nuptias se non distinguere an illa ex ꝓprio patrimo
nio ad vxorẽ perueniat. An vero ex alterius substantia viri contẽ
platione. ergo consequẽs est vt a ꝯtrio sensu in his que alio titulo
quã donationis ꝓpter nup. ad vxorẽ ꝓueniũt distinctio fiat. An
illa ex viri substãtia recte proueniat. An vero ex alterius viri con
tẽplatione. Textus ergo ille ita inductus videt̃ continere casum
huiꝰ qõnis. Et si dicat̃ q̃ datur diuersitatis rõ inter id qõ mariti
cõtẽplatiõe ꝓpter nuptias vxori donatũ ab alio ꝛ id qõ dat̃ alio
ex titulo. Rñdet̃ qõ lucra donatiõis ꝓpter nuptias plerũq; vxor

sentit ꝓpter superexistentiã filiorũ ex matrimonio. Alia autẽ lucra
nõ. Textus est notabilis in aut. de nup. §. soluto. ibi voluit aũt ser
uire filius tãquã ex eã eaꝝ sibimet ꝛc. Et ideo eius ꝓprietatẽ po
tius lex ꝓpter talem transitum ad filios transfert priuando tan
quã filii sint eã acqsitionis illius quã lucrorũ alio titulo ꝓuenië
4 tiũ. † Et qõ multo magis latiꝰ in fauorẽ filioꝝ disponat lex in lu
cro donationis propter nuptias quã in lucris aliis patet ex ꝓno
5 bus. ¶ Primo qr videmꝰ qõ mulier ad scda vota non transiens lu
cra donatiõis propter nuptias ad eã ꝓuenientia quãtũ ad ꝓprie
tatẽ filiis eius matrimonii reseruetur. Lucra aũt aliũ in se ha hõ
tia titulũ minime: qr illorũ sibi libere cõceditur alienatio. C. de se
cun. nup. l. generaliter. illud iũcta aut. vxore. ꝛ in aut. nec iuris qõ
6 ex dotẽ. §. nuptialibus. ¶ † Scdo qr videmus qõ mulier ad scda
vota transeuntẽ liberisq; inde susceptis eadem decedẽte lucrũ do
natiõis ꝓpter nuptias ad eã scdi viri substantia profectũ ipsorũ
filiorũ scdi matrimonii pleno iure esse cẽsetur adeo vt filiis primi
viri nõ veniat cõicãdũ vt. C. de secũ. nup. l. cũ aliis. Lucra aũt aliis
ex titulis ex scdi viri substantia ad eam prouenientia matre intesta
ta oĩa sunt primi atq; secundi matrimonii filiis. Textus est nota
bilis in aut. de secũ. nup. §. nec illud. ꝛ in. l. si qs priores. §. talẽ secũ
dum vnam lecturam. C. de secun. nup. Unde ex his est consequens
qõ arguere in materia secũdarum nuptiarũ de dispõne super lu
cro donationis ꝓpter nuptias. Ad lucra alia nõ rectum est qr in
his diuersimode statuitur. ¶ Et ex his quo ad primũ cõcluditur
mulierem hanc propter transitum ad secunda vota bonũ sibi do
natorũ ab alio viri cõtẽplatiõe minime ꝓprietate fuisse priuatã.
¶ Quo ad scdm in quo queritur quota sit pars huius vxoris in
d. donatiõe: cũ donans his verbis vsus fuerit: tibi ꝛ tuis filiis ꝛc.
Breuiter respõdeo qõ dimidia eius qõ donatur sibi: alia vero di
7 midia filiis omnibus attribuitur. ¶ † Cũ enim mater noie ꝓprio
fuerit nominata: filii vero cõiunctim per nomen collectiuũ regu
la iuris succedit: vt tñ habeat vnius noie ꝓprio nominatus: quã
tum plures nolati cõiunctim sub nomine collectiuo. ff. de vsufru.
accres. l. si quis titio. §. i. de here. insti. l. interdũ. in princi. ꝛ. l. titius
fundi. ꝛ. l. liber homo. §. titius. ff. de vulg. ꝛ pup. §. si pater filio. et
8 qõ plene nota. in. l. vlti. C. de impub. ꝛ aliis sub. ¶ † Ceterũ etiam
dico qõ hanc medietatẽ in ꝓposito casu matre viuẽte filii obtine
bãt eo qr cũ ab eo qui equalẽ ad parentẽ atq; filios habet affectio
nẽ: ꝛ q de iuris necessitate nõ hʒ inter eos successiuo ordine dispo
nere in eodẽ cõfertur donatio censent̃ oẽs pari tpe ad lucrũ dona
tionis inuitati: nõ aũt successiue. vt primo parẽs: scdo filii. Hic est
tex. no. ff. de vsufruc. accres. l. si mulieri cum liberis. ꝛ in. d. l. si. C. de
nup. Per que patet nõ refragari ea que plene notãtur in. l. gallꝰ.
§. quidam recte. de lib. ꝛ posthu. Et hec de secũdo. ¶ Quo ad ter
tium quo queritur: quota portione dicte dimidie filii secũdi ma
trimonii intestate decedenti succedant. Breuiter dicẽdum est qõ
succedunt equaliter in viriles cũ filiis primi per aut. in successiõe
ꝛ in aut. vii sumitur. C. de suis ꝛ legitimis. ꝛ. d. l. cũ aliis. cũ simili
bus. Lʒ eñ disponat̃: vt ea q̃ ex substãtia primi viri ad vxorem ad
secunda vota trãseuntẽ peruenerũt integra maneant matre mor
tua penes filios primi matrimonii: adeo vt nil filiis ex secũdo cõ
municetur vt. d. l. femine. ꝛ. l. generaliter. ꝛ. d. §. si vero. cum simili
bus. nihilominus ea dispositio nõ extenditur ad ea que ad vxorẽ
prouenerũt viri contẽplatione vt luculenter in terminatione pri
9 mi dubii demõstratũ est. ¶ † Quo ad quartũ quo querit̃ an dicta
mater que ad secunda vota transiuit succedat pupille ex pmo m̃ri
monio decedẽti vna cũ primi matrimonii filiis in quota. Respõ
detur qõ quo ad ea bona q̃ ipsa pupilla extrinsecus etiã si patris
cõtemplatione predicta in pmo dubio. nõ aũt a patre percepit se
cundum nouissima iura loquentia mater ipsa vna cũ filiis primi
matrimonii pleno iure in virilẽ succedit. C. ad tertu. l. mater. iũcta
aut. ꝛ cũ solis. ꝛ in aut. de nup. §. ꝛ qm̃. In bonis aũt q̃ ad ipsam
pupillã ex paterna substãtia ꝓuenerũt succedit m̃r solũ in virilẽ
vsumfructũ. Casus est in aut. ex testã. C. de secũ. nup. ꝛ l aut. de nu
ptiis. §. hinc nos. Ipi aũt filii scdi matrimonii decedẽti intestate
quo ad ea bona q̃ ad eã ꝓuenerunt ex successiõe huiꝰ filie pupilli
primi matrimonii succedent in virilẽ cũ filiis primi quatenꝰ sunt
bona nõ ex substãtia primi viri ꝓfecta p dictã. l. m̃r. Quatenꝰ aũt
bona sint ꝓfecta ex p̃rimonio pmi viri qm̃ l nihilũ succedẽt, qm̃ il
la m̃r filiis pmi reseruare tenet̃ vt l. d. l. femĩe. §. illõ. Et hoc de q̃rto.

Consilium. cccc vi.

1 Pater an teneat̃ cõferre cũ fratribus tertiã partẽ dotis quã
vxore p̃cedẽte filiis ex dispositione municipalis censure lucratur.
2 Lucrum dotis ꝓueniens vni ex sociis olim bonorum cõicari de
bet etiam aliis si illi onera matrimonii substinuerunt.

¶ In Christi nomine amen.

1 Questio presens. † An pars dotis quã vxore pre
cedente filiis lucratur ex dispositione
municipalis censure veniat cum fratribus conferẽda
ꝛ cõsequẽter a nepotibus cum a patruo dubia est ꝛ va
rie decisa reperitur. ¶ Prima eñ fuit opinio glo quã qdã reputãt
singularem in. l. dotem firmo. ff. de castren. pec. cui tñ addo conso

tium in.l.quod scitis in ver.dotem acquiri.C.de bo.q lib.e.iuncto
tex.volētiū tale dotis lucrū nō conferri eo q nō queritur patri q̄si
aduentitium sit.C.de bo.q lib.l.i.r.ii.r.l.quod scitis.ergo nec fra
tribus cōicatur aut patruo p nepotes.C.de colla.l.fi. ¶ Secūda
fuit opi.Dy.in.l.si cum dotem.§.transgrediamur.so.ma.quā seq
tur Cy.eius discipulus in.l.ii.C.fami.er.dicētis qd aut vxor dece
dit viuo patre & lucrū dotis fratribus est cōicandū tanq̄ pfecti
tium.C.fami.er.l.cōtractū.q: quesitū ex re patris.i.ppter onera
matrimonij que pater sustinuit.r ppter que lucrū succedit.C.de
iure do.l.pro oneribus.ff.e.ti.l.dotis fructus.r.l.si is q stichū.§.
ibi dos.Aut vxor predecedit patre mortuo.Et tunc lucrū nō est
communicandū: q: censetur aduentitium per dictam.l.fi.Videt
autem hoc membrū pbari per tex.in dicta.l.ii.C.fami.erc. ¶ Ter
tia fuit opi.Bar.q tn originaliter fuit Thome de casinis lz ipe
eā non alleget in.d.l.si cū dotē.§.trāsgrediamur,r in.d.l. tenētis
in distinctione opi.gl.l.lucrū non cōicari ea sola rōne q: illud est
aduentitium vt probatur in.d.l.i.C.de bo.q li.bagitur non cōicā
dum per.d.l.fi.de colla.Et hoc idem secutus est Ange.in.d.lib.i.
¶ Quarta fuit opi.Bal.in aut.ex testā.de col.dicētis vno quoq
casu lucrū hoc deberet mariti esse precipuū & per consequens nec
conferēdū q: ipsa immediata cā est ipsius lucri que cōsiderari dz
non aūt mediata vt sunt onera matrimonij.Ad hoc.ff.de vul.et
pupil.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de col.bo.l.dedit dotē.ff.de
acqui.here.l.aditio ad fi.ff.pro so.l.socium q in eo.§.fi. ¶ Vltima
fuit equissima & vera opi.Bar.in tractatu de duobus fratribus.
prima parte principali.r.q.vltima.Quā secutus fuit Bal.in.l.ii.
C.fami.er.cis.distinguentis qd aut ipse pater solus sustinuit ma
trimonij onera.Et tali casu cū lucrū queratur patri tanquā ex re
eius quesitum qui onera matrimonij sustinuit merito fratribus
est cōicandū vt.d.l.cōtractum.Aut vterq onera matrimonij su
stinuisset.s.pater r filius r inter vtrūq lucrū pro rata supportato
rum onerum diuiditur arg.l.fin naturam.ff.de reg.iu.cum si.Et
pars patri obueniens est inter fratres diuidenda per.d.l.contra
ctum.Pars autem fratris minime tāquam aductitia per.d.l.fi.
iuncta.l.i.Aut onera matrimonij sustinuit solus filius.r tunc so
li filio illud queritur.non aūt patri.r igitur cōicandum per.d.l.
fi.hoc autem membrū vltimum recte probatur in.d.l.si is qui sti
chum.§.ibi dos.r in.l.si maritus.r si filia.§.hoc amplius.ff.fa.erc.
r in.l.i.§.cautione.de rei vxo.act.r hanc vltimā estimationem ve
rissimam existimo. ¶ Quam ego primo probo per tex.singularē
1 iuncta gl.ff.pro so.l.si eo tpe.vbi dicitur q qd lucrum dotis proue
niens vni ex socijs oium bonorū cōicari dz etiā alijs si illi onera
matrimonij sustinuerant.ecce ergo qd ibi ad cōsiderandū cui9 sit
dotis lucrū consideratur penes quē sint matrimonij onera.§.qd
tandentius. ¶ Secundo probo quia vbi nulla sunt matrimonij
onera nulla est dotis constitutio.et consequenter nullum dotis
lucrum cadit.vt formaliter dicit tex.ff.de iure dotium.l.iulia.r.l.
si pater mulieris.in fi. ¶ Nec huic considerationi refragatur tex.
in.d.l.i.r.ii.C.de bonis que libe.Inquantum vult quod instar ad
uentitiorum pater habeat vsumfructum lucri nuptialis filios ob
uenientis r consequenter in eodem nullo modo sit collationi lo
cus per.d.l.fin.C.de col.quia debent dicte.ll.intelligi de eo lucro
nuptiali quod prouenit marito mera vxoris liberalitate r quod
non conceditur propter onera matrimonij. Quod aūt istud sit
verum probatur.r huic casui copulatur alter casus in dictis legi
bus.s.de lucro ex bonis mariti proueniente vxori cuius etiam pa
ter vsumfructum habet r tamen illud vxori non conceditur ob ma
trimonij onera que solus vir subit vt.d.l.p oneribus.r.d.l.dotis
fruct9 sz ex mera mariti liberalitate vt ex se notū est. ¶ Ex his er
go cōcluditur dictū dotis lucrū dicto Meneo atq ex successiōe ei9
filijs fuisse quesitū vt pcipuū omni quasi ex parte eadē onera ma
trimonij supportasse r cōñr collationi nō cadere.Et hec sufficiāt.

Consilium.cccevij.

1 Res ecclesiastica vt prescribatur sufficit lapsus.xl.annorū vna
cum bona fide:si prescribenti non est cōtrariū ius commune: vel
contra eum presumptio non habeatur.
2 Restitutioni in integrum an detur hospitali sicut ecclesie.
3 Ecclesia iure minoris semper illesa seruari debet.
4 Dictio semper: quid importet.
5 Ecclesia aduersus temporis lapsum in integrum restitui debet.
6 Restitutio an det ecclesie si post.xl.annos decursi sint.xxx.anni.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Cum presupponatur qd hec petia terre prati nō so
lū annis quadraginta sz nonaginta septez
predicta mulier r eius autores possesse fuerint.Quarū
quidem status tpalis est r laicis minime prohibitus.
Superest cōclusio vt legitime fuerit inducta pscriptio et si nullus
affuerit pscribentis titulus cum scdm terminationē posterioris
1 vltimi iuris approbātis gl.Bar.in.c.si diligēti de pscrip. †Ad p
dictam prescriptionē rei ecclesiastice solus lapsus annorū quadra
ginta sufficiat vna cum bona fide si prescribenti nō est ȝmum ius
cōe vel ȝ eā psumptio nō habeat.de pscrip.c.i.li.vi. In proposito
vero casu bona fides adesse psumitur pp possessionis ȝtinuationē in
tā longissimo tpe factā vt vltra precedēti ȝsilio allegata no. Inn.
2 de resti.in inte.c.cū venissent.in gl.per monachos. ¶ †Sed est du
bitatio nunqd dictū hospitale petere possit restōnē i integrū sicut
r ecclesia vt no.Jo.an.in.c.ii.de resti.in inte.li.vi.Aduersus tū pre
scriptionem longissimi tpis petere possit se restitui.In quo qdē
omnibus opinionibus pluribus q in hoc fuerūt de qb9 p gl.l.aut.
qnas actiones.C.de sacrosan.eccle.in.c.auditis.de in inte.resti.et
in aut.de ec.tit.§.pro tēporalibus.r per Inn.de in integ.resti.c.i.
Et hosti.de trās.ac.c.cōtingit.r in summa in ti.de in integ.resti.§.
verū.in ver.pscriptiones.r Spe.eo.ti.§.ii.ver.vt aūt.Soleo proue
3 alias ȝsului tenere qd sic. ¶ †Primo p tex.in.c.i.de in inte. resti.
4 dicentē ecclesiam iure minoris semp debere illesam seruari.†Que
qdē dictio semp importat qd oi casu.ff.de iure immu.l.semp qd vi
aut clam.l.semper.ff.sol.ma.l.i.Sed certum est minorē aduersus
longissimi tēporis pscriptionē restitui vt.l.fi.C.in qb9 cau.in inte.
resti.non est ne.r in.l.sicut.C.de pscrip.xxx.anno.r.l.ait pto.ff.de
5 mino.ergo r ecclesia restituitur. ¶ †Scdo per tex.in cle.i.de in inte.
resti.indistincte dicentem ecclesiam aduersus temporis lapsuz in
integrum restitui debere.ergo cū simpliciter r indistincte loquatur
intelligendum est qd cōcedat restitutionē aduersus lapsum etiaz
longissimi tēporis ar.ff.de pup.l.de pretio.de maio.r obe.c.solite
cum ibi similiter allegatis. ¶ Tertio q: si restituitur ecclesia aduer
sus contractū qui est de iure gentiū.r vbi verus cōsensus vtriusq
partis interuenit vt in.c.penul.de reb.ecclesie non alie.in.d.c.i.de
in inte.restitutio.li.vi.r multo fortius aduersus pscriptionē que
est de iure ciuili r que super negligentia fundatur atq est odiosa
vt in.l.editio cū ibi notatis.C.de edic.diui.adria. ¶ Quarto q: si
restituitur ecclesia aduersus veram alienationē.vt in.c.i.de in inte.
resti.ergo multo fortius aduersus impropriam atq fictam que ex
prescriptione resultat causam r alienationis verbo dictat lex ipa
prescriptionem includi.ff.de verb.sig.l.alienationes.ff.de vsuca.l.
6 vbi lex.cum ibi plene no. ¶ †Sed est videndū nunqd propter tri
ginta annorum lapsum a tpe prescriptionis decurse excludatur ipsa
ecclesia seu hospitale a dicte restitutionis postulatione.Et quidē
breuiter dicendum ecclesiā triginta annorū lapsum ad petenduz
in integrū restitutionē nō admitti nisi rationabilis causa aliud
suadeat tex.in.d.c.i.de in integ.resti.lib.vi.Quemadmodum nec de
iure ciuili nullus alter post dictum tps admittitur.C.de tēp.in inte.
resti.l.superuacuā.Rationabilis aūt causa vltra casus expositos
in.d.c.i.tripliciter exponitur. ¶ Primo si intulerit ipse prelatus rem
ecclesie alienans:qm interim eo viuēte dictū quinquēnalē tps ad
petitionē restitutionis ecclesie lese prefixū non currit.arg.xvi.q.si.
sacerdotes.Et firmat Inno.c.cum ex literis.de in integ. restitu.
¶ Scdo.si multas platorū alienationes post cōtingētē lesionē ec
clesia habuit. ¶ Tertio si enormissima fuerit lesio quos ambos
casus ponit glo.in.d.c.i.in ver.cū.Et eorū vltimū firmat do. An
to.in.d.c.cū ex lrīs.in.c.et nfa.de reb.eccle.nō alie.Cū igitur nullus
horū triū casuū in pposita.q.psupponatur: ȝñs est vt quadriēnij la
psum a restōnis petitiōe dictū hospitale exclusuz fuerit.Et h̄ suffi.

Consilium.cccevīij.

1 Legatum pro nubenda prima filia: an intelligatur de primo
nupta: sed secundo nata.
2 Prim9 dr quē nullus precedit:lz eundem etiam nullus sequatur.
3 Ambigue in testamento scriptum benigne interpretandū est.Et
secundū id quod credibile est a testatore cogitatum.Et nume.4.
5 Testator mandans aliquid in foro fieri: si non adiecerit in quo
specialiter intelligendum est in foro domicilij eiusdem Rationē
vide ibidem.
6 Testator ecclesie legans: sed ambigue: quia non specifice censetur
ille legare voluisse que in eius est domicilio: quasi ad illā pro pen
sione magis quam ad aliam affectionem habuerit.
7 Datio tutoris testamento a patre filijs generaliter facta: ad eos
solos extenditur: quos pater se habere sciebat.
8 Legatum factum titio: cum solum duo tim in ciuitate essent: refe
rendū est ad eū titiū ad quē testator maiorē cēsetur hre affectionem.
9 Legatum filiabus alicuius factū: eas solas includit que tunc ex
tant cum dies legati cedit: non autem alias post natas.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In proposita questione videtur primo di
cendum dictam brigidā ad
dictum legatum quingentorū pro prima nubenda per
testatorem factum admitti debere: cum in eadem veri
ficentur testamenti verba: r consequenter eius dispositio.ea enim
prima dicitur que ante se nullam habet licet eandem nemo sequatur
ff.de ver.sig.l.primi.r.l.primus.r.l.in vulgari.ff.de vulg.r pupil.
l.ex duobus.r in prima constitutione.§.nos vero.de ver.sig.c.Jo
seph.Sed presupponitur antedictam Brigidam nullā filiarū dicte
domine Guineuere nuptā fuisse.ergo consequenter lz eam nulla
sequuta fuerit in nubendo prima dici possit sicq legatum conse
qui.His tamen non refragantibus in contrariū se habet substā
1 tia veritatis. † Dico etenim verbum illud pro prima nubenda
hanc

baac interpretationem ex mente testaatis atq3 legu3 assumere in
proposito casu.s.vt primā intelligam⁹ eā q̄ primo nata fuit. Non
aūt eā q̄ fuit p̄ma matrimonij celebratiōe.¶ Hoc aūt primo pro
baf:qr cū in testamēto ambigue scriptū est benigne interp̄tari d3
z scd̄m id qd̄ credibile est a testatore cogitatū.Hāc regulā tradit
iurisc̄ōsultus.ff.de re.dub.l.cū in testamēto.Sed credibile est a te-
statore magis cogitatū fuisse se illud v̄bū prima ītelligere voluis
se de p̄ma p respectū ad natiuitatem vt ꝑime deducef. Igif hec
ad p̄dictū verbū est interp̄tatio faciēda.Quod aūt qd̄.s. dixi cre-
dibile sit ptz ex vehemēti dilectiōe que presupponif p dictū testa-
torē ꝯtinue habita fuisse ad pierā natā prima3 ex dicta Geneuo-
ra genitā.Credendū est eñ ipm patrēfamilias testuatē lucratiuo
titulo legati magis honorare voluisse eā ad quam pro pēñōe affe-
ctionē habuit qualis fuisse presupponif dicta Piera quā eā quā
nō ita intellexit.vt fuit hec Brigida.ff.de manu.vindi.l.alūnos.
4 ¶ †Scd̄o probaf qr cū ambigua est testatoris intētio circa ipsi⁹
legati dispositionē semp ea est interp̄tatio faciēda p quā testator
sensisse cēseaf de eo q sibi maiori erat affectiōe ꝯiūctus.ff.de re. du.
l.si fuerit.ver.sed si legatū.de leg.ij.l.si quis seruū.§. si apud duos
iuncta apost.Iac.de are.sup ver.amici.In quib⁹ est casus no.Cū
ergo ambigua sit testatoris intētio circa dictum verbū pro prima
cu3 intelligi possit z de prima natiuitate z de prima matrimonij
celebratione cōsequēs est vt ita interp̄tatio fiat vt testator de pie-
ra sensisse cēseaf quā singulariter diligebat.z prima natu.nō aūt
de Brigida quā non tali dilectione amare potuit cū post ei⁹ obi
5 tū nata fuerit.¶ †Tertio ad idē quod videam⁹ in simili decisu3
p iuriscōsul.in.l.que conditio.§.cū ita.ff.de condi.z demon. vbi
est expssum verba testatoris mandātis aliquid in foro fieri si non
adiecerit in quo spāliter intelligēda esse in foro domicilij.eisdē et
hoc non ex alio nisi qr singulariorem ad illā quā ad aliā cēseri de
6 bet habere affectionē.¶ †Quarto ad idē text.in aut.de ec.tit. §. si
quis in noie.z.l.si quis ad declinandam.C.de epi.z cle.que allegā
tur p glo.c.iudicāte.de test.In quibus est expssum testatore quic-
quid ecclesie leganeret z ambigue:qr non adiecto specifice cēseri
debere illi legare voluisse q̄ in eius est domicilio quasi ad illam p
pensione magis quā ad aliā affectionē censeatur habere.Cuicūq3
eñ patria sua omni alia dulcior videf z amabilior.de le.iij.l. qui
habebat.ff.de offi.pref.vrb.l.j.ad fin.de inter.relig.l. relegatorū.
§.constitutā.C.si ser.expor.fue.l.vl.¶ Quinto ad idem decisio le-
gislatoris.de le.j.l.q filiab⁹.z.l.q quartā.§.vbi posthum⁹. q alias
appellatione filiorū venisset.ff.de testa.tu.l.q filiab⁹.instit.q da. tut.
pos.§.vltimo.nō vult iuriscōsult⁹ad legatū filijs factū admitti.s3
solū ipsos natos tpe testatoris filios.z hoc nō ex alio vt dicit gl.
in.d.l.q filiabus:nisi qr eos solos tēpore vite sue natos legato ho
norare voluisse censef maiori sibi affectione cōiunctos quā nascē
7 dos.¶ †Sexto ad idē tex.ff.de testa.tu.l.si quis ita.§.si qs ita. cu3
ignoraret vbi decisum est donationē tutoris testamēto a patre fi-
lijs generaliter factā ad eos solos extendi quos pater se habere
sciebat.Non aūt ad eos quos ignorabat:qr de illis sensisse non cē
8 sef.qr sibi incognitos nulla prosequebatur dilectione.¶ †Septi-
mo ad idē tex.ff.de reb.du.l.qui habebat.ex quo dñs Bal.in.l. vo
luntatis.C.de fideicom.in lec.antiqua.dicit legatum factum per
testatorem.Titio cū duo solu3 Titij in ciuitate essent.z sic ambi-
gue referendum fore ad eum titium qui testatori notus erat si al-
ter si sibi incognitus fuerat.z sic ad eum ad que3 propter notitiā
maiorem testator habere censetur affectionem.Cum itaq3 in pro-
posito casu verbum illud pro prima nubenda adiectū legato am
pliori referri possit solum ad has duas sc3 primā natu z prima3
matrimonij celebrationē.consequens est vt ad primam natu refe-
ratur quam testator pre notitia preamabat.non autem ad primā
matrimonij celebrationem que testatori penitus fuit incognita.
In quibus vult legislator legato facile facto nō omnes qui ex fa
milia sunt coniunctim ad legatum admitti.sed primum eos qui
in prima consanguinitatis linea testatori coniuncti erāt tanqȝ
magis testatori dilectos z deinum alios successiue iuxta ordinem
graduū z sic ordinata testatoris ad suos affectio cōfusi ābiguitas
legati interpretationem facit iuxta affectionis ordinem.ad qd̄.ff.
ad trebel.l.heredes mei.ff.de leg.ij.l.cū pater.§.a te peto.Et q̄ ple-
ne notaf.ff.de libe.z posthu.l.gallus.§.quidā recte.Ita igif in p-
posito casu cū testator maiorem affectionē habuisse censeatur ad
primā iam natā.z primo sibi cognitam quā ad nascēdam Brigi
dā z primo nuptā.Dicam⁹ ꝯñr dictū verbū pro prima iuxta affe
ctionis maioritatē de prima natu.z ꝯñr de piera:nō aūt de brigi
9 da p̄ia mr̄imonio īterpretādū fore verbū illud p prima. ¶ †Ce-
terū cōsidero q̄ si hoc legatū filiabus Geneuere factū dicere volu
nius purū testatoremq3 diē solū eius exactioni imponere voluisse
iuxta.l.ex his verbis.C.qñ di.le.ce.tunc certissimū erit hāc Brigi-
dam nulla ex pte ad legatum vocari posse. Legatum eñ filiabus
alicui⁹ factū eas solas īcludit q̄ tūc extant:cum dies legati cedit
non aūt alias post natas.de leg.ij.l.cum pater.§. hereditatem. de
re.dū.l.si cognatis.z quod plene notatur.ff.de leg.prestā.l.interue
nit.Et hec de presentis consultationis artic.dixisse sufficiant.

1 ¶ Heres iussus sub pena a testatore emere locum pro cōstruen-
do hospitali a quo tempore in mora dicatur.
2 Ignorantia voluntatis testatoris penes heredes iustum causat
impedimentum:eos excusans si non prout testator voluit eius vo
luntas impleta fuerit.
3 Impedimēto durāte quo heredes implere volūtatē testatoris im
pediti fuerint iuxta p̄fixū tps ipsius tpis lapsus a iure suspendif.
4 Testator prefigens statulibero diē centesimū infra quē pecunia3
soluat dies ille centesimus a die adite hereditatis labi incipit:nō
a morte testatoris.Rationem vide ibidem.Simile nu.5.
6 Religiosi executorie officium administrare non possunt:nisi a su
periore suo super hoc petita licentia z obtenta.
7 Clericus a fideiussiōe ꝓhibit⁹ est:tñ si fideiusserit valet fideiussio.
8 Clericus ab officio tabelliōat⁹ ꝓhibef:exercēdo tñ id qd̄ agit v3.
9 Miles prohibetur ab officio procurationis:tamen si id nemine
prohibente exercuerit:valet quod agit.
10 Oratorium seu hospitale ecclesie formam habēs sine episcopi au-
toritate edificare non licet.
11 Episcopus si alio in loco q̄ testator disposuerit:cōcedere velit fa-
cultatem construendi hospitalis cogātur heredes hoc facere:quā
cum voluntas testatoris impleri non potest prout ipse voluit im
pleri debet prout potest.
12 Hospitale quando possit construi sine consensu episcopi.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Quo ad primū ꝓposi
te cōsultatiōis articulū in quo querif an heredes Ia-
cobi de ciuitate castelli in penā priuatiōis hereditatis
inciderint.eo qr.j.annū a die mortis testatoris p quātitate quīgē-
torū florenorū locū nō emerūt in quo dict⁹ testator voluit hospi-
1 tale fieri sub titulo sancti Bñdicti. ¶ †Breuiter dōm est qd̄ non
Prio qr dicta cōditio.s.z si.j.annū mortis p cui⁹ existētiā inducif
priuatio nō a die mortis. quāuis ita testator expressi3 dixerit:sed
a die scie z hereditatis adite devolūtate testatoris currit.Et ideo
si.j.annū a die scie:non aūt a die mortis cōputādū defuncti volū
tas impleta fuerit heredibus succurrif.¶ Casus est sing.l.l. si qs
2 in graui.primo.§.si qs in graui rūso ad sil.¶ †Scd̄o nō est dubiū
q̄ ignorātia voluntatis testatoris penes heredes iustū causat ipe
dimentū eos excusans si nō prout testator voluit eius volūtas im
3 pleta fuerit.ff.de cōdi.z demō.l.in testō quidā.†Ceterū z durāte
impedimēto quo heredes iplere volūtatē testatoris impediti fue-
rint intra p̄fixū tps ipsius tpis lapsu a iure suspendif vt est casus
notabilis in.l.quibus dieb⁹ in prin.ff.de cōdi.z demō. Igitur est
ꝯñs vt durante impedimēto ex ignorantia ꝓueniēte dictū anna-
4 le tps non cucurrerit quo ad priuationis effectū.¶ †Tertio attē
dendū qr dicta verba a testatore adiecta per que voluit annū cur
rere a sue mortis die a iure supplen.z hereditatis adite. hoc pro
ꝓbaf casus notabilis.ff.de cōdi.z demō.l.si in diem.vbi expresse de
qd̄ centesimus dies statu libero prefixus a testatore.j.quē pecuniā
soluat a die adite hereditatis labi incipit.ne aliter dicēdo absur-
dissimū incurramus.s.vt añ dies solutiōis p̄fixus preterierat quā
5 nis heres sit quē oportebat accipere.¶ †Quarto ad idē text⁹ no-
tabilior.ff.de sta.libe.l.iij.§.si qs heredi.vbi iussus p testatorē habe
re da in diebus triginta a die mortis cōputādis si dederit in die-
bus triginta a die hereditatis adite computatis censef testatoris
impleuisse voluntatē.z hoc ne aliter dicendo absurdū eueniat.s.
vt prius tps p̄teriat dationi prefixu3 q̄ ille heres sit cui soluendū
erat.Ita igif in proposito casu tempus annale heredib⁹ prefixu3
ad locū emendum pro hospitalis constructione nō a die mortis
sed a die adite hereditatis incōtinēti post scientiā de ea delata ha
bitam currere incipiat.ne aliter dicendo ea sequaf absurditas sc3
vt ante tempus labatur q̄ illi heredes per aditionem fiant.quos
eum locum emere oportebat.Ad hoc.ff.de iureio.l.tali.Accedat
etiam glo.C.de iure delibe.l.vltima.§.finali a locis.in ver. cōsum
mationem.vbi verba legislatoris dicentis tempus heredi prefixum
currere a die mortis testatoris supplet z adite hereditatis. ¶ Ex
his ergo quo ad primū concludif dictos heredes in priuationis
penam non incidisse si infra annum a die adite hereditatis per
eos post scientiam de voluntate testatoris habitā eiusdem dispo-
6 sitioni paruerunt.¶ †Quo ad secundū in quo queritur an dicti
priores religiosi.z guardianus sancti Francisci.vt executores a te
statore deputati eligere potuerint dictū locum per heredes emen
dū.Breuiter dicendū qd̄ licet religiosi executorie officiū admini-
strare non possint nisi a superiore suo super hoc petita licentia z
obtēta.vt in.c.religiosus.de testa.li.vi.z in demē.religiosus eo.tit.
Quod maxime verum est in his qui professi sunt regulam beati
Francisci.in clemen.exiui.de verb.signi.tñ si quod testator voluit
fuerint executi.nō opponente se aliquo quod egerūt validum est.
Ista est singularis cōclusio Fede.cōsi.cclxxxiiij.corrigētis ei⁹ dicta
sup eodē in eiusdē cōsilijs.z cōsi.xcix.Istud aūt sequif dñs Alato.
7 Et ad illud ꝓbandū sufficiat triplex simile.¶ †Primo quia vi-

demus clericū a fideiussiōe probibitū de fideius.c.j.xj.q.j.te quidē et tñ si fideiusserit valet fideiussio.de fideius.c.puenit.z.c. constitu
8 tus.¶ †Scdo probibet̃ clericus ab officio tabellionat⁹ ne cle. vel mo.c.sicut.z tñ id exercendo qd agit vz.vt ibi concludit̃ z in.c.j.
9 eiusdē ti.z per Bar.C.de decur.l.vniuersos.lib.x.¶ †Tertio pbibetur miles a pcuratōis officio.z tñ si id nemine opponēte exercuerit qd agit vz.C.de pcu.l.ita demū.ff.eo.ti.l.filiusfa.§.veterani. Cū itaq; in pposito casu ad electionē ipsi pcesserit nemine se eis opponēte ɔcludo electionē fuisse validā. Scdo circa idē dico z clarius qd dicta iura religiosis executorie officiū interdicentia de ea executione nō intelligunt̃ p quā solū pceditur ad loci seu psonarū electionē vt est in pposito casu vt elegāter z vere Bar.in tertio libello sue minorice.in.iij.z.iiij.q. Ad hoc pbandū allegās.l. cū pf §.hereditatez.de lega.ij.z.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel. ¶ Quo ad tertiū an penā priuationis hereditatis dicti heredes incidāt si adeūtes p lnia cōstruēdi oratorij castellane venerabilez
10 episcopū ab eodē illā cōsequi nō potuerint.¶ †Breuiter dicēdūz lz sine pontificis auctoritate nō lz oratorium seu hospitale ecclesie formā habēs edificare vt in.c.clericos.z.c.vnicuiq;.de conse.dist.j. z qd no. Inno.de religio.domi.c.ad hec.z in aut.de eccle.titu.§.si quis voluerit.z in aut.vt nullus fabricet oratorij domos.§.scim⁹ tamē si heredes eā licentiā cōsequi nō potuerint in penā non incidunt priuationis hereditatis qm̃ cū impediti sunt volūtatē testatoris exequi facto ei⁹ q potestatē bz ipediēdi pinde est hic casus ēpo a iure reputant̃ iplesse: lz sec⁹ si ab eo q potestatē non habuisse impediēdi vt de primo est casus.ff.de cōdi.z demō.l.si titius statuas. Et de scdo tex.ad.l.aq̃l.l.ide neratius.§.idē in l.ff.z qd no. plene.ff.
11 de cōdi.z demō.l.in testamento.z.C.de insti.z substi.l.j. ¶ †Dico tñ si ēps alio in loco p se electo cōcedere velit facultatē construēdi hospitalis cogunt̃ heredes hic facere qm̃ cū volūtas testatoris Iº pleri nō pōt pūt ipse voluit ipleri dz pūt pōt.de cōdi. z demō.l. in testamēto quidē.z melior tex.est ad propositū in aut.de eccl.tit. §.si qs edificarionē. Et ita formaliter terminat do.Bal.C.de his que pe.no.l.j.subdēs notabiliter qd dicto casu heres nō ɔstruēdo nō incidit in penā priuatiōis hereditatis vt ex testamēto eo qz cū dispositio testatoris cōmutat̃ in aliquē aliū modū quam ab eo expressum est pp̃ter cām aliquā nō intelligit̃ in ea cōmutata vel alterata dispositiōe pena a testatore adiecta repetita. Hic est casus
12 singularis in.d.l.multa.testamēto nō cōmittit̃. ¶ †Dico etiā qd si episcopus nullū aliū locū eligat an electo dare velit licentiā cōstruēdi debebūt heredes vt pie volūtati testatoris prout possibile est pareāt locū illū emptū deputare ad paupertū receptionem.hospitaleq; ibi constituere nō tñ habēs ecclesie formā.cū hoc possint etiam sine episcopi licentia vt terminat Inno.in dicto.c.ad hec per tex.in.d.c.clericos.z.d.c.vnicuiq;. Et hec sufficiant.

Consilium.ccccx.

1 ¶ Constitutio nō presumit̃ quē astringere velle ad impossibile.
2 Citatio illegitima cum notitia ita ligat sicut legitima.
3 Deductum semel in iudicio per modum exceptionis secuta plene super illa discussione tacitaq; seu expressa pronūciatione eiusdem exceptionis remotiua si ab ea appellatum non sit in alio iudicio: nec per modum actionis nec per moduz exceptionis: deduci potest ad eandem finem ad quem primum deductum fuit.
4 Sententia secunda contraria prime que transiuit in rem iudicatam ferri non potest etiam in diuersa instantia si de ea prima exceptum sit z per iudicem notum: contra Bartolum.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Ut clarior reddat̃ pposita cōsultatio premitto tria. ¶ Primū est qd municipalis cēsura psupposita volēs filios seu filias debitoris defuncti cū vt heredes citant̃ citari debere expressis ppriis nominib⁹.nō aūt generaliter per proclama intelligi dz vt ipsi creditori ad eius postulationem citatio emanauit possibili est facta diligenti inquisitione notitiā habere propriorū nominū ipsoꝝ filiorū z heredū citandorū.alias aūt cū impossibile sit seruare cōsti
1 tutionis formā. †Nec presumat̃ cōstitutio quē astringere velle ad impossibile.ff.de excu.tuto.l.titi⁹ ad finē.C.de his qui.vt indig.l.si ideo. Et notat do.Bal.C.vnde vir z vxor.l.j. Si seruabit̃ ius commune volens qd vbi hi quorū interest vocari ad expeditionē act⁹ per agentē petiti incerti sunt sufficiat generalis citatio per pclama. Ubi aūt certi requiratur specialis vt no.Bar.in extrauaganti ad reprimendā super ver.per edictū.z in auten.si omnes.C.siue se ab her.absti.z in.l.j.ff.de cura.bo.dam.z in.l.si diu.ff. ex quibus cau.in pos.ea.Bald.in rubri.C.de suc.edic.z in.l.si curatoris.C.de iure delibe.z in.l.si quis instituat̃ la grāde.ff.de he.insti.z in.l.nā ita diuus.ff.de adop.z cōiter notatur de remis.pi.l.si eo tempore. Notat Innoc.de procura.c.in nostra.de ma.z obe.c.humilis. Casum tamē allego hoc in specie singulariter terminantē.de electio.
2 c.fin.lib.vi.¶ †Scdo qd q̃uis erratū sit in citandi modo seu forma a iure traditis.nihilominus si is cuius interest notitiā habuit eius citationis per quam nō legitime citabatur. Ita enim ligat illegitima citatio vna cum notitia subsequuta sicut citatio legitime emanās. Casus est notabilis de elec.c.causaz ad finē. ¶ Tertio qd quāuis sentētia secundū decreti in fauorē huius Bartholomei lata dici pōt nō preiudicare heredibus Pauli debitoris eā quam nō legitime citatis nec eius citationis notitiam habētib⁹ Nihilominus preiudicat huic domine Lise: eo qz ipsa legitima citata fuit: vel si nō legitime saltē notitiā citationis habuit. Unde citatio vnius nō tollit quin alteri citato preiudicet sentētia.ff.de re iudi.l.de vnoquoq;.in princip. Ubi de hoc est casus notabilis. ¶ Ueniendo igitur ad casum proposite consultationis dico exceptionem hāc quā opponit dña Lisa.s.sententiā scdi decreti in fauorez Bartholomei platā nō valuisse eo qz citati nō fuerūt heredes dicti Pauli nominatiz z specifice eidē dicto Bartholomeo nullatenus refragari trib⁹ rationibus. ¶ Primo qz cū hec eadē exceptio opposita fuisset per eandē dñam Lisam anteq̃ deueniretur ad scdi decreti sententiā pro Bartholomeo iudex qz de eadē plene cognouisset ipse canone obstāte processit ad scdi decreti sententiā. Unde visus fuit tacite pnunciasse super illius exceptionis repulsione vt no.Bar.C.de dila.l.a procedente.ar.l.j.cum ibi plene notatis.C.de or.iudi. A qua quidem tacita pronūciatione cū non fuerit appellatū ɔñs est vt illa transierit in rem iudicatam.
3 †Unde resultat cōclusio qd deductuz semel in iudicio per modū exceptionis secuta plene super illa discussione tacitaq; seu expressa pronunciatione eiusdē exceptionis remotiua si ab ea appellatum nō sit in alio iudicio nec per modū actiōis nec per modū exceptionis deduci pōt ad eandē finē ad quē primo deductū fuit.vt in casu pposito in quo in ambobus iudiciis deducit̃ ad finē snie annullande. Hic est casus.ff.de neg.ge.l.final.§.si quocunq;.ff.de cōpēsatio.l.qz in diē.§.si rōnem.z.l.duobus.scdm verū intellectuz ff.de exce.rei iudi.z qd plene sup hoc notat Bar.i.l.q rome.§.duo fratres.ff.de ver.obl.z Cy.C.sen.rescin.nō posse.l.peremptorias. z notat̃ per Inno.de ordi.cog.c.si.z plene notat̃ in.l.vendicātem cū seq̃.ff.de euictio. ¶ Scdo qz nō est dubiū qd si virtus huius exceptiōis in hoc scdo iudicio refrigeret̃ nō refrigeret̃ ad aliū effectū quā ad pferēdū scdm sniam ɔriā prime late in cā scdi decreti
4 q iā transiuit in rē iudicatā. †Sed scda snia ɔria prime in rē iudicatā trāseūti ferri nō pōt et in instātia diuersa si de ea prima exceptū sit z iudici plene de ea notū fuerit.qcqd bar.dixerit vt est casus expssus in.c.inter monasteriū de re iudi.z.l.j.ff.qn̄ pro. nō est ne.z in.l.j.C.sen.rescin.nō posse.igit̃ zc. ¶ Tertio qz posito quod nulla esset dicti scdi decreti snia respectu heredū ipsius debitoris tanq̃ nō legitime citatoꝝ. Nihilomin⁹ illa est valida respectu huius dñe Lise vel eo qz legitime citata est.vel si nō legitime notitiā habuit citatiōis. Casus est expssus in.d.l.de vnoquoq;. Unde cū eadē opponat de iure tertij.s.heredū.qd qdē pp̃ter decisionē dicte.l. nō excludit ius dicti Bartholomei agētis q ad dñaz Lisam ɔñs est vt nō audiat̃ p plene notata p Bart.in.l.ij.de excep.rei iudi.et alios.C.de ser.fugi.l.cum seruum quispiam. Et hec sufficiant.

Consilium.cccccxj.

1 ¶ Statutum deferens portionem sororis excluse fratribus an intelligatur de fratribus consanguineis.
2 Paritas rationis: dispositionis paritatem causat.
3 Egestate sordentibus vita supplicium est: mors vero solatium.
4 Statutum exclusum feminarum extantibus fratribus an intelligatur de fratribus primi gradus.
5 Dictio frater simpliciter plata includit solū fratrē primi grad⁹.
6 Fratris appellatiōe ita cōsanguineus: sicut vtrinq; cōiūct⁹ venit.
7 Statutū qd mr̃ excludat̃ extāte patruo: nō hz locū l pr̃uo magno
8 Patruus quis dicatur.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Quatuor sunt que re
1 fragantur premisse conclusioni. ¶ Primum qz cum cōmuni iuris quo vtimur hic Jacob⁹ frater vtrinq; coniunctus domine Langēne eidem abintestato in proposito casu successisset excluso fratre consanguineo vt in auten.itaq;.C.de suc.consequens est vt constitutio ipsa municipalis eam hereditatis portionem qua primet sororem ac si a fratribus dotetur de bonis communibus intelligat̃ deferre velle ad fratrē vtrinq; coniūctum qui sibi non excluse ab intestato decedenti successurus fuisset cum intellectus eius ambigua verba recipere debeat a iure cōmuni.C.de iure delibe.l.si.§.in computatione.in glo.ff.de publi.l. Cesar.extra de de.non residen.c.ad audientiam.z.c.cum dilectus. Sed huic respondetur qz cōmune in admittēdo ad successionez sororis intestate vtrinq; coniūctū excluso cōsanguineo duplicitatem vinculi fraternalis q in vtrinq; cōiuncto adest vbi in cōsanguineo adest tm̄ vnū. Uoluit enim esse potius vinculū duplex simplici.vt patet in.d.c.aut.itaq;.z de treuga z pace.c.statutum autē presuppositum excludendo sororem a successione paterna si dotata fuerit a fratribus ex cōibus bonis cōsiderauit solum agnationi fauere atq; eius cōseruationi.vt prime subijciā sed agnatiōis iura atq; conseruatio ita in cōsanguineo solū fratre consistunt: sicut ex.

sicut et in vtrinq; coniuncto vt est tex. insti. de lega. agna. suc. §. sunt
autem agnati. Igitur consequens est. vt eius dispositio propter
dispositionis paritatem. ita trahatur ad consanguineum. sicut et
2 ad vtrinq; coniunctum. † Rationis etenim paritas paritatē cau
sat dispositionis. ff. de verbo. obli. l. a titio. ff. ad. l. aq. l. illud. cum si.
¶ Quod autē exclusionē feminarum inclusionemq; masculorū circa
ius successionis ipsa statuta inducāt agnationis fauore: atq; ob eius
obseruationem tradit Cy. de adul. C. l. pub. Jo. an. in addi. in titu.
de succes. ab intest. in rub. dicens. quicquid lapus super hoc dixerit
alle. clementina et clementina pri. a. rōnē dictarū constitutionum esse vel
agnatorū salua sit dignitas. ff. de vē. inspi. l. i. §. sed si heres seruus.
Constat autē quod propter diuitias agnatorū cōseruatur honestas que pe
rit per inopiā. vt in aut. de resti. §. sancimus. C. de suspe. tuto. l. pieta
3 tis. cum simi. Egestate etenim sordētibus vita suppliciū est. mors
vero solatium. C. ad. l. iul. ma. l. quisquis. A qua quidem constitu
tionis rōne. que vnica et indubitata posito quod nō expressa argui pōt
ad eius colligēdam intentionē. C. de fideico. l. quāuis simpliciter.
4 in glo. et habetur tex. optimus. ff. de re mili. l. milites agrū. ¶ † Se
cundo principaliter obstat id quod in simili determinat do. Bald.
in. l. iubemus. §. illud. C. ad treb. in. i. de feu. marchie. dicens statu
tum exclusiuū feminarū a successione extātibus fratribus stricte
fore intelligendū in fratribus primi gradus nō autē scdi vt sunt cō
sobrini. et tamē nō est dubiū quod ratio finalis ipsius cōstitutionis que
est. vt supra retuli. agnationis cōseruatio. ita verificatur in fratre
consobrino. sicut et in primi grad. Ita igitur in proposito quāuis cō
stitutionis rō verificetur etiā in vtrinq; coniuncto et in cōsanguineo
Nihilominus stricte sunt eius sumenda verba. ita vt solūmodo
ad vtrinq; coniunctū referantur. Sed huic rndetur quod in casu do. Bal.
5 igitur. † verbū fratris simpliciter platū includit solum fratrem pri
mi gradus. vt determinat Bar. in. l. lucius. §. quesitū. de leg. iij. per
l. irrisus. §. ij. et §. quarto gradu. ff. de gradi. pro quo sententia glos
satoris in. l. fratres. de inoffi. testa. et ff. eo. ti. l. i. In casu autē propo
sito si verbū fratris intelligatur tā in cōsanguineo quā in vtrinq; cō
6 iuncto nulla sit talis verbi impropriatio. † cū fratris appellatiōe
ex propria significatione ita cōsanguineus veniat sicut vtrinq; cō
iunctus. vt est tex. apertus in. d. l. irrisus. §. idem faciendū. in trās
uersis. et §. scdo gradu. ver. frater quoq;. ff. de gradi. Et. d. §. sunt
autē agnati. insti. de legi. agna. suc. est ergo huiusmodi sniā quod fra
ter cōsanguineus tam in statuti verbis cōprehendatur amplectēda.
cū et verb. signi. ei non repugnet. et voluntas ac mēs cōgruat statuē
tium que ex rōne colligitur. dicit tex. no. ff. de leg. i. l. ab omnibus in
7 §. prin. Ad idem. ff. de here. institut. l. talē. ad fi. ¶ † Tertio princi
paliter ob. quod no. Bar. et Bald. C. de sucedic. l. 4. et in. l quod not. ff. de
legi. volētes statutū excludēs a successiōe filii matrē extāte patruū
non includere patruū magnum. et tamē nulli in dubiū venire quin
potest ratio statuti que fuit agnationis fauor et cōseruatio. ita verifi
cetur in patruo magno sicut et in patruo simplr. Sed ad hoc rndetur
quod illius ratio est ne huiusmodi cōstitutiōes a cōi iure exorbitāte
8 verba trahantur ad casum propriū. † Non est enim dubitatio illū pro
prie dici patruū illo verbo simpliciter plato qui patris frater est
d. l. irrisus. §. tertio gradu et sic eius appellatione non venit pa
truus magnus qui patris mei patruus di. vt in ea. l. §. quarto gra
du. In nostro autē casu si huiusmodi verbi frater impropriatio si
illud trahamus ad consanguineū cum vt supra probaui. ¶ Quarto
principaliter huic fratri cōsanguineo refragatur donatio p Cāgē
nam de portione sua facta fratri vtrinq; coniuncto que in pfacto
presupponitur: sed certe illa nihil valuit in preiudiciū germani cō
sanguinei. qui cum eius Cangēne portio si ex bonis cōibus dotet
a fratribus ad ipsos perueniat ex municipali prouidētia. non autē
ipsius sororis iudicio cōsequēs est vt eiusdē prouisio germano cō
sanguineo obesse nō potuerit. ff. de adop. l. si arrogator. ver. ceterū
ff. ad. l. fal. quod de bonis. §. i. in quibus est expressum. ¶ Superest ergo di
cere conclusionē. s. primi cōsultoris a predictis obiectis defensa
tā verissimā fore. s. vt ad portionē que Cangenā contingebat ad
mittatur tā frater cōsanguineus quā vtrinq; coniunctus: cū qui et in cō
sanguineo locus est rōni et etiā verbis statuti proprie sumptis: vt. s.
plene demonstraui. Nec est dubiū quod cum Cangēne exclusio facta
sit contēplatione fratrū. cōsequēs est vt ipsis illius portio appli
cetur ex regula disponente quod quā aliquis cōmodo priuatur alterius
contēplatione ad illum cōmodum peruenit cuius contēplatiōe
priuatio fit. vt est casus. ff. de col. bo. l. ij. §. si duo. C. de leg. l. si legata
rius. C. de suis et legi. l. si defunctus. Et hec sufficiant.

Consilium. cccciij.

1 ¶ Exceptionē vt reiicere iudex procedendo ad vlteriora: cū sup
exceptione est cognitū et nō appellatum et talis exceptio non pōt
plus in iudicio deduci ad eū finē ad quē prius deducta fuit. et nu. 2.
3 Exceptionis cognitor est ille iudex quē actor adiret si vellet reū
conuenire.
4 Magistratus si sint plures quorum quilibet insolidū iurisdictionē
habet inter eos circa exercendā iurisdictionē locus est preoccupa
tioni: adeo vt ille qui primo preuenit solus cognoscat. Preuētio
autem hec inducitur per citationis actum.
5 Citatio illegitima non inducit preuentionem iurisdictionis.
6 Litis contestatio illegitime facta nō interrumpit: que alias legi
tima interrumperet.
7 Porrectio libelli inepte concepti nō interrumpit prescriptionē
qui alias apte conceptus interrumperet.
8 Verbū illud cā: an ad sui verificationē requirat litis contestationē.
9 Questio illegitime mota nō dr mota scdm iuris interpretationem.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Primo habenda substā
1 tia veritatis pmitto duo. ¶ † Primū quod hic Frāciscus
si conuentus fuit a meo dicat se habere exceptionem
intētionis et facit atq; etiaz timeat ab eo ingetari merito potuit
iudicis officiū implorare etiaz si nōdum cōuentus fuerit ad hoc
s. vt cognita sue exceptionis veritate prohibeat iudex eū ingetari ad
hoc. C. qui bo. ce. pos. l. iij. de fideius. l. si cōtendat scdm vnā lec. glos. l.
aurelius. §. cetera et quod ibi no. ff. de lib. leg. et quod plene not. bar. ff. de
2 dam. infec. l. si finita. §. elegāter. ¶ † Secūdū quod hic Frāciscus sup
cognitiōe sue exceptiōis principaliter iudicē adiuit illum adire po
tuit ad quē trahēdus fuisset p actorē si eū cōuenisset. Ita singulr
terminat bar. i. l. si societatē. §. arbitrorū. p tex. l. cū hi. §. trāsactiōe
ff. de transac. Et idē firmat do. ant. ad hoc et allegās Fed. de senis
3 in. c. si clericus. de fo. cōpe. ¶ † Tertiū quod casu quod hic Frāciscus re
plures habeat iudices. nō tamē ex priuilegio speciali electio est ipsius
agere debētis corā quo eū dz cōuenire. vt terminat glossato. in. l. si.
C. vbi in rē ac. in. c. dilecti. de fo. cōpe. p capi. cū sit gnale eo. ti. et. l. ij.
versi. plane si pfecta. ff. de iudi. et sequuntur cōiter canoniste in. c. fane
et. c. si. de fo. cōpe. Si enī ex speciali priuilegio plures haberet cuius
tūc sit electio hr. C. ut si. p pa. aut. habita. et l prima cōstitutione. ff.
et. C. §. pe. Plenius oībus ponit Jo. an. referēs in hoc disputationē
4 Ja. de bel. de priui. c. i. li. vi. in nouel. ¶ † Nūc igitur descēdo ad puu
ctū qsiti q est. An p dictū ptātē pocupata fuerit iurisdictio in cā
hmōi ita quod subsequēs vocatio p meū fieri nō potuerit coraz offi
cialibus mercātie. ¶ Ubi notandū quod cū plures sunt magistratus
quorum quilibet insolidū iurisdictionē hz inter eos circa exercendā iu
risdictionē locus est pocupationi adeo vt ille q prio puenit solus
cognoscat. ff. de offi. cōsu. l. i. hec autē preuētio inter eos introducitur per
citationis actum tex. est. ff. de iudi. l. si quis postea. Et firmant cōi
ter doc. maxime Bald. ff. de lega. i. l. si pluribus. et l. pluribus. ff. de
procu. et etiam no. Jo. an. de obli. ad ratiocinia. c. i. in nouella. nec
per libelli porrectionē introducitur. per. l. i. in gl. et l. libertus aduer
5 sus. ff. de in ius vo. ¶ † Nūc ergo videndū an per hanc citationem
de meo factā ptās in iurisdictione puenit officiales mercātie. Et
quidē dicendū quod nō: qm hmōi citatio fuit illegitima qm cōtra for
mā municipalis constitutionis volentē partē non primo citari q̄
fuerit petitio duplicata. sed citatio illegitima non inducit preuē
tionē iurisdictiōis vt in. c. proposuisti. in ver. legitime. de foro cōpe.
vt hoc expressum termināt. Inn. an. et do. Ant. et etiā firmat arch.
ij. q. vi. non ita igitur et c. ¶ Ad hoc induco tria. ¶ Primo gl. or. C. ne
6 de sta. defunc. l. si pf. et in auth. offeratur. C. de li. cōte. † volentē li. conte.
illegitime factā nō interrūpere q̄ alias legitima interrūperet. scdo
7 tex. no. ff. de adul. l. accusaturus. † vbi de porrectionē libelli inepte
cōcepti nō interrūpere pscriptionē q̄ alias cōceptus apte interrūperet.
¶ Tertio gl. or. in. c. cū plures in ver. quo pōt. de offi. dele. li. vi. vo
lentē p actū alis perpetuātē iurisdictionē in iudice delegato de q̄
quesit hr plene. in. l. et qz. ff. de iurisdi. om. iudi. in. c. gratū. c. relatū. et
c. vnde. de offi. dele. et c. cōtuis. eo. ti. li. vj. et c. ne aliq de here. eo. li.
Si illegitime factus fuerit iurisdictionē non pptuari. cuius tamē de
cio fallit in casu sing. c. venerabili. de offi. deleg. Uni tamē est quod re
fragatur pfati conclusioni. s. cōstitutionē. s. relatā volentē officiales
mercātie se impedire nō posse de qōne vel cā mota in curia alicu
ius officialis. de qua quidē scriptura appareat qz cū cā i pposito
casu mota fuerit in curia ptātis. et de hoc scriptura appareat nō
8 videntur posse officiales cognoscere. † Nec est dicendū quod verbum
illud causa ad sui verificationē requirat lit. conte. qz etiā añ illā cau
sa dr. vt firmat Bar. in. l. causas. C. de transac. post gl. ibi aliter di
centē. et in. l. i. ff. de testi. lz dubitatio an verbū quod ad sui verificatio
nē litē cōtest. requirat. de quo p gl. C. de pscrip. lon. tēp. l. i. C. si. regū. l.
tū. ff. de transac. l. qui fidē. et in. l. lucius. §. tres heredes. ff. ad treb.
plene no. per Bar. ff. rē ra. ha. l. amplius nō peti. qm rndeo illud in
telligendū. vbi causa vel quod legitime mota est. quod non cōtingit in
6 proposito casu. vt. s. deduxi. † Questio enī illegitime mota non dr
mota scdm iuris interpretationē. ff. de stabu. l. non putauit. §. nō
quemis. ff. de leg. prestan. l. filius. §. si quis stabulas. ff. quēad. testa.
aperi. l. iii. §. testiū. ff. de re iudi. l. iiii. §. cōdēnatū. ff. q satisda. cog. l.
ij. §. quod ait pretor. Hanc autē iur. cōis interpretationem ipsa statu
ta patiuntur. C. de notali. l. ij. C. de iure delibe. l. ij. §. in cōputatione
in gl. et in. c. cū dilectus. cū si. de consue. Ex his ergo concluditur per
dictū dnm potestatē iurisdictionē in huiusmodi causa non fuisse
preoccupatam. et consequenter illius cognitionem fore apud offi
ciales mercantie.

Consilium. cccciiij.

1 ¶ Tutoris heredes an teneantur reddere rationē.et qualiter. nu.2.
Et que veniant in rationis redditione.3.4.
5 Dotare an possit socius filiam de communi.
6 Dotare an teneatur quis consanguineam sororem:matrem: ne-
ptem:consobrinam 7c.
7 Impensarū voluntariarū:nec quidē cōmuni expedientium:is q rē
cōem administrauit alteri cū quo cōio est imputare nō pōt:s3 ne
cessariorum sumptuū cōi impensa p vnum facta rō habenda sit.
8 Sūpt⁹ p tutores facti pupilloq3 nō expedientes:pupillo nō īputant
9 Negotiorum gestor solum de dolo lata leuiq3 culpa tenetur: non
autem de casu fortuito:nisi culpa precesserit.Fallit nu.10.
11 Furtum an sit casus fortuitus.
12 Culpe ascribitur nimia crudelitas.
13 Heres tutoris atq3 etiam negotiorum gestoris ex leui culpa ipsi⁹
tutoris gestori ve minime tenetur.
14 Pupillus societatē contrahere nō potest sine tutoris autoritate
15 Tutor pupillo autor esse non potest in his in quibus contingit
pupillum sibi obligari.
16 Tutor qui fuit negligens in exigendis debitoribus an teneatur
si sunt facti nō soluēdo.7 nu.21.Et an possit alios debitores dare
in loco illorum.nu.18.
17 Negotiorū gestor simplex ex quo mādatum nō h3 nō pōt exigere.
19 Emens quid ex cōi pecunia noīe tū pprio an cōmunicare teneat.
20 Tutor ex pupilli pecunia rē noīe pprio emēs:res illa pupilli nō
est nisi in subsidium.i.ipso tutore nō existente soluendo pupillo.

¶ In Christi nomine amen.

1 Omnipotētis Dei postulato suffragio. ¶ †Quo ad primū in quo
querit an heredes Jacobi teneant reddere rationem
raynaldo tā administrator ante susceptā tutelā quā
post 7 quid in redditione rōnū veniat. Breuiter dicendū qō offi
cio tutoris seu gestoris alteri⁹ cui⁹ ius incumbit rōnē sue admini
2 strationis cōficere 7 pupillo reddere. ¶ †Ceterū si nō cōfecerit aut
confectā pupillo nō exhibuerit tutele seu neg.gest.iudicio pupil
lo ad interesse tenebit.Car.tu.l.tutores.ff.de tuto.7 ra.distra.l.i.§.
officio.vbi textum illū in tutore loquentē ad administratorē quē
libet extēdit Ja.de are.Certū est aūt qp ista rōnis redditio ita he
redē administratoris astringit sicut 7 ipsum administrantē cum
aduersus eū ea actio transeat q aduersus administratorē.vt rōnē
redderet cōpetebat.Car.hi.tu.l.tutela.7.l.oēs tutores.ff.de nego.
3 gest.l.ij.§.hec actio. ¶ †In redditione aūt rationū venit primo vt
charte in qb⁹ rōnes scripte sunt pupillo exhibeant redd ātur q3
ff.de libe.leg.l.ij.§.inter cetera.ff.de manu.testa.l.si ita fuerit.§.que
stio.ad fi.ff.de cō.7 demō.l.si cui libertas. ¶ Scdo vt qō ipsi pupil
lo reddendū est soluat.ff.de libe.le.l.nō solum.§.is qui reddere.ff.
de sta.li.l.si quis ita.§.si duo.ff.cōd.7 demon.qui sub conditione.
7.l.quāuis.C.de manu.tes.l.cū testamento. ¶ Tertio vt debitores
cū quibus administrator ipse cōtraxit eo tpe quo is crediturus est
ondat eius cōditiōis fuisse.vt diligens pfamilias his crediturus
fuisset vt in.d.l.q sub cōditione. ¶ Quarto vt ei cuius pfimoniū
administratū est rō legenda primū offerat deinde cōputanda. vt ex
plorari possit an ipxobe an rō pbe administratio exercitata sit.ff.
7 con.7 demon.l.cū seruus. ¶ Quinto vt ratio reddat eius qō tu
tor administrare debuit nec administrauit atq3 ei⁹ in quo tutor
ex causa fideiussionis pupillo astringitur.C.de he.tut.l.pf.7.l.he
redes.7.l.aduersus. ¶ Sexto vt ad pupillū ptinentia instrumēta
restituātur.quod si dolo nō restituātur aut lata culpa aduersus
tutoris heredes pupill⁹ i litē iurare potuerit.C.de i litē iurā.l.ad
uersus.l.is que.si aūt leuis culpe occasione tutoris heres instrā ad
pupillum pertinentia nō reddat aduersus eū nō iurat in litē:sed
aliter legitime est ipsius pupilli interesse probandū nisi aduersus
viuentē tutorē lis fuerit cōtestata.qm̄ tunc aduersus eius heredē
leui culpa instrumēta nō reddentē iurat in litem prout aduersus
ipsum tutorē iurari potuisset.ff.de in litem iuran.l.alia. ¶ Septi
mo vt eox redditus rō pupillo reddat q ex fundo cū pupillo cōi
pcipi potuerūt negligētia aūt pcepti nō sunt.C.de ad.tu.l. si fine
§.modestinus.el.ij.s3 aduertēdū q cū hic Jacob⁹ nō solū pupilli
tutor fuerit:s3 et patru⁹ atq3 cōmunionē cū dicto pupillo habēs
7 cōsequēter 7 eodē iure cēseant ei⁹ iacobi heredes merito cōns est
vt ex ipsa instra rōnesq3 cōmunionis occasione tam ad ipsum pu
pillū quā ad iacobū eiusq3 heredes ptinentia nō ipsi pupillo red
di debeāt s3 apud eū manere:qui inter eos dignior senior aut ma
sculus est aut pro maiori pte cōis pfimonij dñs aut penes cū quē
maior pars cōmunionē inter habētiū elegerit.vt pbatur ex ordi
ne.ff.fa.er.l.que sint cautiones.ff.de fi.instru.l.vlti.C.de eden.l.pcu
4 rator. ¶ †Postremo etiā circa hec aduertēdū qō inquātū conue
niunt hi heredes noie Jacobi tanq negotiox gestori rōnē redde
re nō tenent eox q gerēda essent p pupilli vtilitate non concessit
cū negociox gestori administratiōi sola ei⁹ volūtas finē faciat.C.de
ne.ges.l.tutori.ff.de admi.tu.l.tutores.q post q se negotijs.ff.de ne.
gest.l.nā 7 seru⁹.§.si tuno.nisi ea cōtēplatiōe qp ipse iacob⁹ gerere in
cipit.alius vir diligēs q ea gestur⁹ fuisset.ad hoc nō accesserit.quā
tūc etiā de nō gestis ratio reddēda est.ff.de neg.gest.l. si pupilli.§.
5 videamus. ¶ †Quo ad scōz quo querit an in partē filiarū Jaco
bi debeant cōputari dotes date eis a patre de cōib⁹ bonis. Breui
ter dicendū qō sic.l.quoniam nouella.C.de inoffi.testa. ¶ Cōside
randum enim qō 7 si hic Jacobus tpe viuētis Raynaldi fratris
cū quo bonorum omnium societatem habebat de cōibus bonis
nō potuisset his filiabus dotem constituere nisi expressum ita cū
eo conuenisset.vt est casus singu.ff.pro so.l.si socius pro filia. iun
cta prima glo.nihilominus ex cōibus bonis dotare potuit ipsas
filias post eius germani mortem:cum iam ea morte societas fini
ta fuisset adeo vt nec in hunc pupillum eius filium.transitū face
ret.ff pro so.l.actione.§.morte.7.l.verum.§.societas.7.l.cum duo
6 bus.§.idem rñdit societatē non posse.7.l. nemo potest. ¶ Sicq3
superest conclusio vt nec huic Ray.Ja.nepos aliqd ad dotes ipsa
rum filiarum cōtribuere teneat.Erat eī ipsarū dotatio patris
onus.C.de do.promi.l.vlt.ff.de ritu nupt.7.l.obligamur.§.lege.ff.
de act.7 obli.non aūt ipsius Ray.earum consobrini.Si eī Ray.
huic sororis consanguinee dotatio nō incūbit.nec etiam matris
aut neptis vt probatur ex ordine in.l.cū plures.§.cū tutor.7.l.tu
tor scdm dignitatē.§.in soluēdis.ff.de admi.tuto.7.l.i.§.preterea.
ff.de de tu.de ra.distra.7.l.nihil.iuncto fine pcedētis.ff.de in rē ver
so.cōns est vt multo minus ei incumbat dotatio cōsobrinarū.Et
hec de secūdo dicta sufficiant. ¶ Quo ad tertium 7 etiā quartū
in quibus queritur an in partē heredū Jacobi debeāt cōputari
impense per Jacobū facte voluntarie nec quidem pupillo vtiles.
Dicendū qō si eas Jacobus ipso tpe quo negotiox gestor fecerit
illas sibi soli nō aūt huic pupillo cū quo sibi cōmunio erat ipu
tare debet.7 cōns etiā ita imputare sibi debent ei⁹ filie 7 heredes.
7 †Impensarū eī voluntariū nec quidē cōi expedientiū is q rem
cōem administrauit alteri cū quo cōio est imputare non pōt.ff.de
neg.gest.l.ex duobus.7.l.si qs negotia.l.a.4.7 la.ij.7.l. sed an vltro.
l3 necessariorū sumptuū cōi impensa per vnū facta hēre rō habē
da sit vt.ff.pro so.l.si vnus ex socijs.§.si qd vnus.7.l.cū duobus. §.
si qs ex socijs.finaliter eas ipse fecerit post assumptā tutelam similr
ipsas sibi imputabit 7 cōsequenter eius heredes etiā sibiipsis nō
8 aūt prefata pupillo. ¶ †Sumpt⁹ eī per tutores facti pupilloq3
nō expedientes pupillo nō imputant.ff.de admi.tu.l.a tutoribus
§.si.7.l.tutor.§.in soluendis.ff.de tu.7 rat.distra.l.i.§.preterea. Et
hoc de tertio 7 q̄rto. ¶ Quo ad quintū in quo q̄rit an in partes
heredum Jacobi debeat computari quantitas florenorum furto
subtracta p eius famulū.videt prima fronte dicendū qō sic. Aut
eī hoc furtū cōmissum fuit tpe quo idē Jacobus p pupillo erat
negotiox gestor.7 tunc etiā posito qō ipsum furtū ascribat casui
fortuito.de quo.l.subijciam.videtur dictus Jacob⁹ teneri. 7 cōnr
9 ei⁹ heredes sibi imputari.†l3 eī sit regula negotiox gestor solus
de dolo lata leuiq3 culpa teneat.vt.C.de nego.gest.l.tutori. nō aūt
de casu fortuito nisi culpa precesserit.ff.de neg.ge.l. sine heredita
10 ria †7.l.debitor.C.e.ti.l.negotiū.nihilominus hoc fallit in nego
tiorū gestore pupilli.quoniam 7 ille de fortuito casu pupillo obli
gatus est.vt firmat glo.or.ff.de neg.gest.l.si pupilli.in princi.7.c. si
negotia.7.l.iij.§.interdum.Si autem hoc cōmissum fuerit post
11 susceptam tutelam idem dicendum esse videtur.†Licet eī de for
tuito casu tutor ipse non teneatur.ff.de admi.tuto.l.a tutoribus.ni
hilominus de huiusmodi furto teneri videtur licet enim dubita
tio fuerit inter glossatores in.l.i.C.depositi.7 insti.qui mo e contra
ob.§.preterea.nihilominus conclusio est quod furtum non sit ca
sus fortuitus.cum cōmitti non possit sine precedēti saltē aliquali
culpa nisi factum fuerit ab vxore aut famulo reputationis egre
gie cōmuni estimatione cum tunc non imputetur marito dñove
si eorum plenā habuerit cōfidentiā.ar.ff.cōmo.l.argētū.Et ita de
terminat glo.ord.in.l.cum duobus.§.pro so.allegans.l. eū qui.§.
idem scribit.ff.de fur.Modo in proposito nō potest dici nō fuis
se hic Jacobus in aliquali culpa cum cassam hanc tantā pecunie
quātitatem in se cōtinentē fidei famuli pro cuius bonitate cōmu
12 nis opi.laborabat cōmittere.†Culpe eī ascribit nimia crudeli
tas.ff.de eo per quē fa.est.l.i.§.dolū.Certū est aūt tutorem de dolo
lata leuiq3 culpa esse obligatum regulariter.Car.tu.l. quicqd. ff.
de reg.iur.l.cōtractus nisi in casibus duobus quorū vnus habet
ff.de admi.tuto.l.tutor q repertorium.§.si post aliud.Car.tu.l. ij.
In quib⁹ solū de dolo 7 lata culpa tenētur. Preterea a tutorib⁹
pupillorum eadē diligētia exigenda est circa administrationē re
rum pupillarium quā paterfa.diligēs in rebus suis pbere debet
Alias autem tenetur.ff.de admi.tu.l.generaliter.7.l.a tutoribus.
in prin.Sed clarum est nullum fingi patrēfa.inueniri qui tātam
fidē vni famulo non probate opinionis pstaret.igit 7c. ¶ His tñ
nō refragantibus in cōtrarium se h3 veritas.s.vt iste filie heredes
13 sibi tñ hoc furtū imputare non debeāt 7 cōnr nec teneant.†Primo
q: hoc furtū aliqua ex culpa precedente illatū est nō pōt dici illa
tū esse nisi ex leui vel leuissima.Clarū est aūt heredē tutoris atq3
etiā negotiorū gestoris ex leui culpa ipsius tutoris gestoris ve mi
nime teneri.vt patet.C.de neg.ge.l.curatoris.C.de here.tu.l. i. nisi
in casibus ibi no.7 in.l.i.ff.de here.tut. ¶ Secundo q cum nec hic
Jacobus

Jacobus huiusmodi furti occasione teneatur vt probo sequitur
nec eius heredes. Quod autem non teneatur si eo tempore cōmis
sum fuerit quo nondum tutellam susceperat ita manifeste demō-
stro. Non est enim dubiū qḋ is qui rem cōmunem cum alio solus
administrat non aliam diligentiam in rei cōmunis administra-
tione prestare debet quā in rebus suis proprijs prestet etiam si illa
non extat diligentia atq̄ vigilantia sit. Casus est insti. p so. §. fin.
ff. fami. er. l. heredes. §. non tantum. ff. pro so. l. socius socio. q̄ uas
declarat Bar. ff. depo. l. qḋ nerua. Sed hic Jacobus ita de hoc fa-
mulo confidebat quo ad bona suimet ipsi⁹ sicut quo ad bona pu
pilli igitur excusatus est si furtum facto ipsius famuli acciderit
cum nō aliam diligentiā prestare debeat pro parte cū qua res cō-
munis est quā pro parte sua. licet in aliquali culpa esse dicat̃ cum
per prius quem ita cōsideraret explorare diligētissime debuit cui⁹
fidei cuiusq̄ innocētie talis famulus esset. vt. l. finali. §. hac autem
14 actione. z. §. seruorū. ff. nau. cau. stab. Et hec de quinto. ¶ † Quo
ad sextum an intelligat̃ contracta esse societas in hunc Jacobum
z dictum pupillum posthumū. Breuiter dicendum qḋ non cū p
pupillum societas contrahi non potest sine tutoris autoritate. ff.
pro so. l. sed in cōductionibus. Nūquā aūt in cōtrahenda societa-
te cum eius tutore z patruo Jacobo fuit prestita autoritas pupil
lo verbox̄ expressione cū autoritatis interpositio verborum expres
sionē requirat: non aūt mutua seu signa sufficiūt. vt firmant com-
muniter doc. ff. de aute. l. i. §. mutus. Ceterum z si prestita fuisset ex-
pressim autoritas ab ipso Jo. nihilomin⁹ dico qḋ nulliter nisi cō
15 stet qḋ palā z bona fide hec societas cōtracta fuerit. † Cū cōstet re
gulariter tutorē pupillo auctorē esse nō posse in his in quib⁹ ptin
git pupillū sibi obligari. vt hec pbat̃. ff. de aut. tu. l. nō existimo.
C. de contrahē. emp. l. cū ipse. ff. co. ti. l. si in emptione. §. fi. Et hec de
16 sexto. ¶ Quo ad septimū in quo querit̃ † an teneat̃ dn̄s Jacobus
z ꝯūr heredes eius ipsi pupillo ex quo in negligētia fuit exigendi
debitores q postmodū effecti sunt nō soluendo. Breuiter dicēdū
qḋ aut q̄rit̃ an teneat̃ respectu eius tēporis quo erat negotiox̄ ge
17 stor. z tūc dico qḋ nō duplici rōne. ¶ † Pri̇a: q̄ negotiox̄ gestor
simplex cū ex quo mādatū nō habet nō potest exigere. Jdeo lex ei
voluit imputari si non exegerit. ff. de nego. gestis. l. tutori. ff. de ad-
mini. tu. l. tutoris que post. ff. de nego. gestis. l. si pupilli. §. videa-
mus licet eo casu quo negotiox̄ gestor coniuncta psona est hū sibi
imputare debeat si nō egit saltem ad interrūpendū ꝯ ipsos debi-
tores pscriptionē. vt. co. ti. l. fin. aūtē. ¶ Scdo: q̄ cū nō ampli⁹ dili-
gēs fuerit in exigēda pte sua quā exigenda pte pupilli cū quo sibi
cōmunio erat. igit̃ ꝯn̄s est qḋ nō teneatur per. d. §. fi. z dictū. §. nō
tātū. cū alijs supra allegatis. Aut querit̃ an teneat̃ respectu eius
tpis quo tutellā assumpsit. Et tunc dicēdū qḋ sic si ob ei⁹ negligē-
tiam in exigēdo cōmissam effecti sint debitores ipsi non solnēdo
tpe ipsius tutelle. Casus est. C. ar. tut. l. ij. ff. de admi. tuto. l. si tutor
18 constitutus. ¶ † Ceterum si nulla precedente tutoris negligentia
statim post assumptam tutellā vel casu fortuito effecti sint ipsi de
bitores non soluendo tutori hoc non ascribitur vt primū probat̃
ff. de admi. tu. l. etiam cum tutores. Scdm. ff. de neg. ge. l. litis. §. si
pecunie. z. ff. de admi. tu. l. si fine. §. modestinus. et. l. j. Ymmo et si
post finitam tutellam desierint hi debitores quos tutor durante
tutella non exigit soluendo esse tutor ipse ex tunc periculo eximit̃.
ff. de admi. tu. l. cum post mortem in prin. Licet aūt hic dici potest
nullo casu ob hanc negligentiam hunc tutorem teneri z cōseque-
ter nec eius heredes: q̄ ita diligens fuit ipse tutor in exigēdo par
tem suam sicut z partē pupilli cuꝫ sibi communio. ar. dicti. §. non
tm̄ cū alijs allegatis. Rūdendū breuiter qḋ hic duplex qualitas
cōcurrit. Una scꝫ cōmunio ob quā de tali negligētia nō teneretur.
Alia scꝫ tutela ob quā tenet̃ p supradicta. Cū aūt ambe iste quali
tates sint eque potētes nocentē inspicimus nō aūt pficientē. ff. ad
silla. l. iij. §. fi. cū. l. seq. ff. de vsucap. p emp. l. ij. §. si a pupillo. z quod
plene not. Barto. ff. pro donato. l. si vir vxori. Et hec de septimo.
¶ Quo ad octauū in quo querit̃ an liberent̃ heredes Jacobi l p
xima posita qōne si velint p antiqs debitorib⁹ q soluēdo esse desie
rint alios nouos debitores per Jacobum acqsitos in solutū dare.
Breuiter dicēdū q cū rōne huius negligētie in nō exigēdo cōmis
se teneant̃ Jacobus tutor z eius heredes ad interesse pupilli cui⁹
solutio venit fienda p pecuniā per. d. proxima dicta cōsequens est
vt inuitus hic Raynaldus nomina debitorū recipere non teneat̃
nisi ipsi heredes aliud nō haberēt qḋ soluerēt. Casus est. C. de sol.
l. cū nō. iuncta auten. nisi ibi posita. Et in terminis declarat Barto.
ff. solu. ma. l. si maritus. ¶ Unū tamen est aduertendū qḋ hic pu-
pillus ista debitorū nomina per Jacobum acquisita aut in totū
rata habere cogitur. aut in nihilo. ff. de admi. tut. l. cū querit̃. Et
19 hec de octauo. ¶ † Quo ad nonū in q̄ querit̃ an bona empta per
Jacobū nomine proprio ex cōmuni tm̄ pecunia cōmunicāda sint
ipsi Raynaldo. Breuiter dicendū qḋ licet regula sit q empta per
vnū ex pecunia cōmuni nomine tm̄ proprio cōmunia non sunt: sꝫ
solū eius qui sibi emit vt est casus. C. si quis alteri vel sibi. l. pe. C.
cōi. vtriusq̄ iudi. l. si patruus. ff. pro so. l. si vnus ex socijs. §. si vnus.
lꝫ si oīꝫ bonox̄ societas ꝯtracta sit cōicare illā proprio noīe emēs co-
20 gatur. vt. l. si quis societatē. ff. p so. † Item lꝫ regula sit qḋ res em-
pta de pp̄ria pecunia vnius p alio noīe tm̄ pprio illius nō sit cui⁹
est pecunia. C. si quis alteri vel sibi. l. j. C. de rei vendi. l. si ex. cum si
mi. ad hoc vt locū habeat in pupillo. s. vt eius negotiox̄ gestor ex
eius pupilli pecunia rē noīe pprio emerit illa pupilli nō sit nisi i
subsidiū. s. ipso negotiorū gestore nō existēte soluendo pupillo. vt
est casus sing. z ibi p bar. in. l. si. ff. de sol. si cū per tutorē ex cōi sibi
pecunia cū pupillo res proprio tutoris noīe emitur ea res etiā pu
pilli p parte z si ipse velit vel repetitionē pecunie habet pro parte
sua. Casus est. C. arb. tu. l. curatur. C. de ser. pig. da. ma. l. si tutor. ff.
quā ex facto tut. l. ij. z plene no. Bar. in. l. titiū z meuiū. §. altero. ff.
de admi. tut. z ita declarantur notata. C. de rei ven. l. si vt ppōnis.
Et hec de nono.

Consilium. cccxliiij.

1 ¶ Frater an teneatur reddere rationē fratri de gestis per cū in
causa patrimonio tam tpe minoris etatis q̄ etiam maioris. et an
frater teneatur habere ratum damnose gesta.
3 Fratri minori ad diuisionem venire intendenti cū fratre maiore
administrante que actio competat. Et nu. 4. 5. 6.
7 Lucrū factū per administratorē de cōi pecunia an cōicandum sit.
8 Damnū obuenies societati dolo seu culpa cōsocij nō cōpensatur
cū excessiuo lucro quod ipse socius administrās cōmunioni seu
societati qsiuit immo hoc nō refragāte dānū illō sibi iputare tenet̃.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio. ¶ Quo ad primum in quo
1 querit̃ † an Odo de gestis p cū in cōi patrimonio tam
tpe minoris etatis q̄ etiā maioris teneat̃ rōnem redde
re fratri suo. Breuiter dicēdū q sic. qlibet enim administrator te-
netur actus sui rōnē diligēter cōficere eiq̄ illi cuius interest red-
dere. ff. de tu. z ra. dist. l. j. §. officio. quē tex. l tutore loquentē ad ad-
ministratorē quēlibet extēdit Jo. de are. cuius snīa recte pbat̃. ff.
de neg. gest. l. si qs absentis. ¶ Nec in dubiū venit quemin⁹ hoc
quoq̄ locū habeat etiā respectu eius administrationis quā in mi
nori etate ipse Odo fecit cū eius rōne z de dolo z de lata teneat̃.
primū patet. ff. depositi. l. j. §. an l pupillū. ff. de neg. ge. l. fin. §. pupil-
lus. ff. cōmo. l. si mihi vl̃ in prin. ¶ Secundū vero manifestatur in
l. ij. ff. de fideius. qcqd ibi dixerit gl. aliter sentiens. Et hec de prio
2 ne etiā de quarto q̄ in idē recidit. ¶ † Quo ad scdm quo q̄rit̃ an
facta p dictū Odonē cōmuni noīe debeāt p fratrē minorē appro-
bari q̄ ex dānosa sunt vel debeāt solū iputari q gessit. Breuiter di
cendū q vtiliter gesta p maiorē hic minor frater rata habere tene
tur. ff. de neg. gest. l. pomponius scribit si negotiū. Ea vero q̄ dam-
nose gesta sunt rata habere non tenetur. Unde opus est vt ea aut
totaliter reprobet aut totaliter acceptet. ff. de admini. tu. l. cū que-
ritur. Quinimo dico quod ea damna q̄ dolo seu lata culpa huius
maioris administratiōis ipsi cōmuni patrimonio illata sunt ipse
administrans sibi iputare debet adeo vt z idem huic fratri mino
ri cum quo sibi cōmunio est pro eius rata huiusmodi dāna emen-
dare teneatur. ff. fami. er. l. heredes. §. non tantum. z. §. culpe. z. l. ex
pacto. §. sed si dolo. ff. communi diui. l. in cōi diuidūdo. z. l. si is cuꝫ
quo z. l. in hoc iudiciū. z. l. cōis seruus. ff. p so. l. socius socio. insti.
3 eo. §. viti. quā declarat Bar. in. l. qḋ nerua. † Ceterū aduertēdū q̄
huic fratri minori ad diuisionē venire intendēti cū fratre maiori
administrāte cōi diui. seu fami. er. actio solū cōpetit eo casu q̄ fra
ter maior nō isolidū administrauit. q̄ ptē suā solam administrare
nō potuit. Eo aūt casu quo potuit solū partē suā z administrare
voluit etiā pte eius cū q̄ sibi cōio erat competit huic minori actio
neg. gest. eox̄ occasiōe q̄ pperā administrata sunt. Et de ambob⁹
est casus cōi diui. l. si qs putās. §. hoc aūt prestat fami. er. l. heredes
4 §. si vnus. C. de neg. gest. l. siue p fratre. ¶ † Unde cōsiderandū qḋ
aut hic frater maior ꝯuenit̃ ratione eox̄ que pperā gessit in mino
ri etate existēs. Et tūc si cōueniat̃ respectu eius rei in qua solū po-
tuit administrare p pte sua vbi tm̄ administrauit etiā p parte fra-
tris minoris tenebit̃ tūc solū de dāno illato dolo vl̃ ei⁹ lata culpa
pcedēte qū nō alio ex respectu teneri possit minori administrans
vt. d. l. ij. de fi. iuncto dicto. §. pupillus. cū alijs allegatis. Et idem si
cōueniat̃ rōne administrationis perperā geste. in ea re cuius suā
solā partē administrare nō potuit. q̄minus etiā administraret p-
tē cōsocij. p dictū. §. nō tm̄ cū alijs. s. allegatis. Aut dict⁹ Odo cō-
uenit̃ occasiōe administratiōis pperā geste per eum postq̄ peruenit
ad maiorē etatē. Et tūc si cōuenit̃ occasiōe administrationis ppe-
ram geste in ea re cuius solus suā partē administraret nō potuit
quominus etiā partē administrare cōsocij. Et tūc q̄ cōi diui. seu
fami. ercis. solū actione tenet̃ nō tenebit̃ nisi de dāno cōtingēti. oc-
casione doli vel late culpe. p dictā. l. socius socio cum allegatis. Si
vero cōueniatur occasione administrationis geste in ea re quam
potuit solū p parte sua administrare. cū tm̄ voluit etiā pro parte
cōsocij. Tūc dico hūc maiorē teneri minori cū quo sibi cōmunio
erat nō solū de damno contingenti dolo seu lata culpa suis sꝫ etiā
leui leuissima vel casu fortuito. Sed hic minor tpe geste admini-
stratiōis pupillus erat. vt no. glo. ordi. ff. de nego. gest. l. iiij. §. inter

dum.n.z.l.si pupilli in prin.z.l.si negotia absentis. Alias aut si pu-
pillus nō erat ipse in.nor atq3 negotioꝝ gestor solū ex dāno cōtin
genti ex dolo lata leuisq3 culpa tenetur.nō aūt leuissima seu casu
fortuito.nisi ipsa culpa casum pcesserit.C.de neg.gest.l.tutori.z.l.
negotiū.ff.eo.ti.l.siue hereditaria.z.l.debitor.Et p hoc sit satisfa-
5 ctum scdo.¶ †Quo ad tertium in quo queritur an societas facta
per dictum Odonē cōmuni noīe cū tertio in aliqua re communi
plurimū perditū est similiter debeat in dāno cōiter diuidi vel so-
lum dicto Odoni iputari. Breuiter dicendum qd hic tertius cū
quo hic maior cōtraxit in aliqua sibi cū minore cōmuni societate
eius minoris socius nō est eo volēte.casus est.ff.p so.l.qui admittit
cū se.Unde quo ad eū censet quidē negotioꝝ gestor p huic minorē
fratrē solidā administrationē cōmunis patrimonii habentē de
putamus.Et merito succedit casus legū dicentiū qd si qd dānum
huic cōi rei eueniat cuius curā h3 hic deputat⁹ ab eo maiore cū
quo min⁹ cōmunionē h3 ualo lata culpa seu leui eiusdē tenet iste
maior deputās atq3 illū cōsociū recipiens minori emēdare p da
ta sua.Casus est.ff.pro so.ff.de ne.ge.l.nā seruus.§.5.ff.fami.er.l.si
6 quid contentis.§.1.z hec de tertio.¶ †Quo ad qntū omisso quar-
to qd cū primo decisum fuit.in quo querit an dict⁹ odo debeat si
bi iputare pecuniā solutā p dote vxoris in occasiōe collectarū vel
aliter licet dos in cōmuni esset lucrūq3 ex ea puenies cōlcabit pe-
cunie p dote solute ex cōmuni soluēde sunt.ff.p so.l.si vn⁹ ex sociis
§.si qs vn⁹ z.l.cū duob⁹.§.si qs ex sociis.ff.cōi diui.l.i hoc iudiciū
§.ipēdia.ff.fami.er.l.ex pte heres.Si vero dos non erat cōis facta
sed ppria remanēs ipsius maioris tali casu collecte z similes ipen
se q p dote soluēde veniūt ad maritū ptinentes vt.ff.de ipensis.l.
neq3 stipēdiū.nō de cōi soluēde sunt:s3 solū de pte ipsi maioris.ff.
pro so.l.iure societatis.fami.er.l.inter coheredes.§.qd ex facto.z.l.
7 si filia.§.idem scribit.z.l.ex pte.§.filius.z hec de quinto.¶ †Quo
ad vltimū in q qrit ad lucrū factū p dcm Odonē ex pecunia cōmu
nicādū sit l3 minor nō approbet dāna illata cōmunioni p eundē
Breuiter dicēdū qd aut ipse cōi noīe pecuniam administrauit.
z tunc lucrū cōe est.ff.fa.er.l.si qs putās.§.fine aūt.ff.p.so.l.socius
socio.§.si vnus sociis.¶ Nec refragat q cū nō sentiat ipse minor
partē dāni euenientis ex psona maioris administrantis.igit nec
debet sentire ptē lucri.Qm rūdeo hoc esse falsum vbi dolo seu cul
pa ipsius administrātis dānū euenit:q: tūc partē dāni maior ipse
nō patit l3 partem lucri cōsequat.z dicti.Ad scdo z tertio dubio.
8 ¶ †Quinimo dico qd z dānū obuēiēs societati dolo seu culpa
cōsocii nō cōpēsat cū excessiuo lucro qd ipse socius administrās
cōioni seu societati qsiuit:qm z imo hic nō refragante dānū illud
sibi iputare tenet.Casus est.ff.p socio.l.nō ob eā.cū.l.se.Aut com
munē pecuniā administrauit hic odo nomine pprio.z tūc sibi so-
li lucrum acquirit.vt in.d.§.si vn⁹ ex sociis z pbat.C cō.vtri.iudi.
l.si patru⁹.C.si quis alteri vel sibi.l.pe.de admi.l.tutium z mediu
§.altero.licet aliter z male senserit glos.in.d.§.fine autē. Unde tū
hoc casu dico ipsu3 minorē agere posse cōtra maiorē quāti sua in
terest hāc pecuniā cōi nomine fuisse administratā vt no.glo.in.d.
§.si vnus.Et probatur eo.ti.l.socius qui in eo.Et hec sufficiant.

Consilium.cccccv.

1 ¶ Officialium syndici an possint cognoscere de his que extra
officium commissa sunt.
2 Tutoris officio incūbit administrationis sue rōnē diligēter scri-
bere eāq3 finita tutela pupillo reddere:tūc cōficere inuētariū cōfe
ctūq3 fide bona manutenere quousq3 tutela durauerit:z si qd infi
deliter dolo sue circa hec duo gesserit pupillo actiōe tutele tenet.
3 Officialis durante magistratu officialis cōueniri nō pōt:nisi de-
liquerit circa concernentia officium.
4 Iudex quando delinquere dicatur circa pertinentia ad officium.
5 Statutū vbicunq3 ad finiendū causam ponit terminū persone iu
dicis verbis in eum directis:lapsus eius termini nō nunq3 exclu-
dit iudicem a cognitione atq3 pronunciatione.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
1 ¶ Quo ad primum.† An
syndicus sit iudex cōpetens in causa pposita. Breuiter
dicēdū qd si hec facultas nō cēt de ptinētib⁹ ad officiū
dicti inquisiti seu ei cōmissi syndicus nullam haberet administra
tionem.alias iurisdictionem.quoniā vt elegāter dicit Gul.de cu.
qsi appel.nō recipi.l.nulli.deputati ad syndicādos officiales non
possunt intromittere se de eo qd gesserūt in officio nec officii cōtē
platione:sed tanq3 priuati vt pbat in simili tex.notabilis in.l.iū.
ti.§.eodē tēpore.sed puto qd ratione hui⁹ falsitatis cōmisse delīq
2 rit.iste de quo querit in ptinētib⁹ ad officiū sibi cōmissum.†Quē
admodū eni officio tutoris incūbit administrationē seu rōnē dili
gēter scribere eāq3 finita tutela pupillo reddere sibi cōficere inuēta
rium cōfectumq3 fide bona manutenere quousq3 tutela durauit
z si qd infideliter dolosē circa hec duo gesserit pupillo actione
tutele tenet:q: in pertinētibus ad officiū tutele deliquit.ff.de ad
mi.tu.l.tutor qui repertoriū.C.eo.ti.l.tutores.ff.de ma.z ra.distra.
l.1.§.officio.Ita dicamus isto casu qd cū istud de quo queritur ra
tione officii ptineat libros sibi traditos diligēter bonaq3 fide con
seruare cōsequens est.vt si in istis deliqrit anteq3 in eis falsitatē cōmittē
do in pertinentibus ad offiū deliqsse intelligat.z sic ad syndicū
3 spectet cognitio.¶ †Scdo z fortius pbat hec cōclusio q l3 durāte
magistratu regulariter nō possit cōueniri ipse officialis.ff.de iudi.
l.pars litarū.ff.de iureiur.l.nec magistratib⁹.cū si. Tū dr hoc falle
re qū est eo q deligt magistrat⁹ circa cōcernētia offiū gl.est sing.C.
ad.l.iul.repe.l.iuben⁹ sup verbo administrāte.q ita intelligit di-
ctā.l.q ponit casum q durāte magistrat⁹ cōueniri pōt qū pbat qd
4 venalē sniam ptulit ipse.† z sic dr iudex delinqre in ptinētibus ad
offiū qū cū snias bona fide ferre tenet dolo se fert.z ibi est casus ex
pressus iūcta gl. Ita ergo dr delinqre in ptinētib⁹ ad offiū iste qui
cū libros sibi traditos noīe sui officii cōseruare tenet in cognoscen
do de his q i ptinētib⁹ ad offiū male p eos administrata sunt.Et
hec de pmo.¶ Quo ad scdm cōsultatiōis articulū in q qrit z dubi-
tat an posito q mēsis trāsact⁹ sit pfix⁹ cōstōne ipi syndico ad cāe
expeditionē nihilominꝰ idē cognoscere postea z pnūciare possit.
Breuiter dico qd cū iste termin⁹ ad expediēdū sit pfix⁹ iudici.vt
p3 ex ipsi⁹ statuti verbis cōsequens est vt z post ipsi⁹ lapsū possit ipse iu-
dex cām expedire.casus est z pūctalr.C.vt oēs tam ciui.in.l.1.ad fi-
nē.ibi cū imparator pfixit terminū synodicis magistratuū.i.quē de
beāt cām expedire.z tū expsse determiat qd post lapsum termini
cognoscere z pnūciare poterūt.vū p tex.illū oēs cōiter z bal.ma-
xie i.l.pperādū.C.de iudi.z in.l.scire op3.cōsequens.de excu.tu.z Io.an.
in addi.i ti.de iudice delegato.§.restat.v.qd z istitutio tradit do-
5 ctrinā †qd vbicūq3 statutū ad finiendū cām ponit terminū psone
iudicis verbis i eū decretis.vt est in casu pposito lapsus eius ter-
mini nunq3 excludit iudicem a cognitione atq3 pronunciatione.

Consilium.cccccvi.

1 ¶ Creditor actionē cōtra debitoris debitricē instituere nō pōt:nisi
prius tria interuenerint.sc3 debitoris pricipalis cōdēnatio.eiusdē
bonorum discussio.Et qd debitoris debitrix se debere non neget.
2 Et an hospitale cui hec mulier mariti debitrix se obtulit possit p
eundem mariti debitorem conueniri.
3 Succedēs alicui vniuersalr ad debita eiusdem soluēda astringit.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶ Primo diluciđanone
cōsultatiōis proposite videndum quod hec mulier vt
mariti sui debitrix conueniri poterit ab eiusdem sui
1 mariti creditoris.†In quo quidem breuiter dicendum qd cōtra
debitoris debitricem creditor actionē nō pōt instituere nisi tria p
prius interuenerint.Prio ipsius debitoris principalis cōdēnatio.
Scdo ei⁹ bonoꝝ discussio z idē manifestat an p se soluēdo sit.Ter
tio qd ipsi⁹ debitoris debitrix se debere nō neget.z hoc recte pba
tur.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.sed verū.C.qū fiscus vel priua.l.si.
z.l.nō pl⁹.vū cōcludit q his trib⁹ īteruenientib⁹ ipse mariti credi-
tor cōtra eius mariti vxorē atq3 debitricē debitoris p pri⁹ nō cōdēnatū
atq3 bonoꝝ eius discussionē nō pcessisse ex iuris apice atq3 rigore
procedit.qm vt no.glo.ordi.ff.de eui.c.si mancipiū.ff.cōi diui.exce-
tio hic prepostere agit put est hmōi a iuris subtilitate atq3 api-
ce ortū habet.Et id isero q apud illos iudices apud quos debet
cōtrouersia īspecta eqtate terminari nō est de obiectu hmōi exce-
ptionis curandū:dūmodo alioquin cōstet de primi debiti verita
te.vt no.Bar.ff.man.l.si fideiussor.§.quidē.z.l.quintus.z Bal.C.
2 eo.l.si pro ea.Et hec de primo.†Quo ad secundum consultatio-
nis articulum restat videndū an hospitale cui hec mulier mariti
debitrix se obtulit possit per eundem mariti debitorem cōueniri:
quemadmodum ipsa vxor dictis tribus concurrentibus potuis-
set non facta oblatione.Et quid questio in hoc recidit:scilicet an
hospitale ipsius creditorib⁹ teneatur que sibi obtulit eius bona
presentia z futura.Et quidem dicendum licet reperiat decisum
in simili an monasterium teneatur debitoris ingressum an ratio
nem ante ingressum per monachum contractorum.Et per Inn.
z alios docto.probatur.c.in presentia.z Spe.in titu.de statu mo-
nacho.§.qualiter.c.si autem contraxit.z per glos.z alios.C.de sa-
crosan.eccle.auten.ingressi.C.de episco.z cleri.aut.causa que fit cū
monacho tamen an teneatur locus primus ad soluenda debita
ante oblationem seu conclusionem contracta per eū3 qui se obtu
lit vel conuertit non reperitur apud glo.cōmuniter tū ibi repro-
batam.in.l.si peculiū.§.sed si domino.ff.de pec.le.tū effectualiter
concludendo in proposito casu dico hoc hospitale teneri an volu
mus isto casu equiparare monasterio sed se offerentem monacho
prout equiparat in.c.nō dubium.c.parochianos.z.c.ex tenore de
senten.excom.z qd de his no.in.c.vt.priuilegia.de priui.z clemē.1.
ad finē.de deci.xvii.q.1.vt lex continentie.tamē est dubiū hospita-
le teneri debita cū z monasterium obligatū sit ad soluendū debi-
ta ante ingressum contractu per monachū vt cōcludit in dictis
locis z maxime in dicta autē.ingressi.Aut volumus hoc hospita
le equiparari arrogatori.oblatum aūt mulieri arrogato.Et tūc
etiā nō est dubiū hospitale teneri ad mulieris oblate debita:cū et
arrogator nomine arrogati per debitum ante contractū cōueniri

possit

possit et si defendere voluerit missionē in possessionē bonorū q ex
arrogatione habuit. patic. vi pt3 insti. de acq. p arro. §. vl. de ca. di
mi. l. mutelas. §. si libertate. et no. l. l. n. ff. de adop. l. onera. ff. de pac.
leg. l. in arrogatorē. est enī ipsum hospitale hoc casu successor vni
uersalis bonorū. Unde 2ns est vt ad debita eius cui vniuersaliter
succedit soluēda astringat. sic et ipse fiscus cū vniuersaliter in bo
nis delinquētis succedit. C. ad l. iul. l. tutorē. ff. sol. ma. l. si marito
publico. cū mulris si. Nō aūt pūt vlla mulieris bona ad hospita
le pertinere nisi q creditorib⁹ mulieris fcā ex solutiōe sup futura
3 sunt. id enim bonorū eiusqꝫ esse intelligitur q ere alieno superest
de iur. fi. l. nō pūt. de ver. si. l. princeps bona. et l. subsignatū. §. i. de
leg. i. si qs seruū. §. si. cū. l. seq. et l. cū fili⁹. §. i. ff. de vsufru. leg. l. multū
interest. cū si. nec aliquid refragat q mulier ipsa se offerēs q̄cūqꝫ
sua bona hospitali hypothecauit. q: cū ipm hospitale et p̄sentiū
et futuro. ex obligatione p mulierē facta bonorū dominiū incōtinē
ti absqꝫ traditiōe q̄sierit. vt. l. fi. C. de sac. san. ec. 2ns est. vt res qua
rū hospitale ex obligatiōe habuit sibi obligari nō potuerit. et igitur
adeo hec hypotheca est frustratoria rei etenim ppie pign⁹ hypo
thecaria esse nō pōt. ff. de reg. iur. l. nec pignus. cū si. hinc est q do
miniū creditori re sibi pignorata supueniēs ius pignoris cōfun
dit. ff. de pi. ac. l. si rē alienā. Ex hoc ergo concludit hoc hospitale
cui mulier bona obtulit conueniri posse a creditore mariti cuius
dicta mulier se offerens erat debitrix sicut et ipsa mulier viuens
ac non offerens conueniri posset.

~ Consilium. cccc.xvii. ~

1 Census pro tuitione castri dirupto castro cessat et census pro
missio. Et nu. 3. 6. 7.
2 Cessante causa ab vtraqꝫ partium in mente considerata presum
ptiue licet de non expressis: propter quam vt finaliter facta fuit
promissio ipsa quoqꝫ promissio euanescit.
4 Deficiente re ppter quā census debetur: etiā cēsus deberi desinit.
5 Societas sup re certa 3cta re tali desinente dissoluitur et societas.
8 Emphyteota secūdus si canonē nō soluat dn̄s sibi vendicare pōt.
rē ēphyteoticā. vt timore duct⁹ ne ab illa adnocet canonē soluat.
9 Cēsum soluere tenetur principalis si subrogatus nō est idoneus.
10 Uerbi successor significatum quod sit.

In christi nomine Amen.

1 Omnipotentis dei postulato suffragio. †In pposito casu ad
uertēdū qd pmissio dicti census censet p notabiles fu
cta pricipalr ob dicti castri iā dissoluti obseruationē
solēt enī cōiter nō potentes multū castrorum dn̄i adhere dn̄o suo
potētiori ciuitati nō ita vt omno se subiiciāt. ff. de cap. l. nō dubito.
sed vt ppter adherentiā ab eis custodiant atqꝫ in casu oppressio
nis sui impugnationis defensionē suscipiant. Unde fit vt tā dicti
nobiles censum pmittētes quā dicta ciuitas pmissionē recipiēs
intuisse cogitasse p̄sumat. et ea census pmissio ob hāc finalē cām
fiat vt opportunitate tēporis dictū castrū nobiliū ipugnatū a ci
uitate defensionē suscipiat 2ns fit vt eo castro diruto. et sic defen
sione aut auxilio ei amplius nō necessariis dicta cēsus pmissio re
soluat. Hoc quidē probat primo per regulā dicentē cū cessat cā
ab vtraqꝫ partiū i mēte cōsiderata presumptiue l3 verbis nō exp̄s
sis ppter quā vt finalē facta fuit pmissio ipsa quoqꝫ pmissio eua
nescit. ff. de excu. l. 4. §. si. cū. l. seq. ff. de test. tu. l. q tutelā. ff. de leg. i. l. et
si p̄s. C. de leg. l. si legatarius ad fi. l3 enim cessat cā ab ipo solū p
mittēte in mēte cōsiderata. verbis aūt nō expssa pmissio ipsa nō
cessat. C. de condi. ob cām. l. si repetēdi. ff. co. ti. l. iii. §. quicquid. Cū
igitur finem acceperit ipsa cā ppter quā cēsus promissio facta fuit
ab vtraqꝫ parte tacite cōsiderata. s. defensionis auxiliiqꝫ prestatio
cum opus fuerit pro ipsius castri euictiōe ex quo illud iā dirutū
est et consequenter vllo indigens auxilio cessare debet et ipsius cē
2 sus promissio. †Secūdo ad idem qd no. Bar. referens Bal. in
l. cū quid. ff. si cer. pe. dicens prelatū a nouiter recesso de studio cu
ius imperitia postmodum est directa repetere posse fundū. quē3
ad vsumfructum sibi simpliciter dederit cum causa finalis dādi
tacite inter ambos ista considerata fuerit. s. vt p eū in iuribus de
fensaretur ecclesia. Ceterū cū per eā ratione imperitie non possit
impleri locus est dati repetitionis quasi datiōis finalis cā cessat
l3 aliter et nō recte dixerit Jo. an. in addi. Spe. in Rub. de preben.
3 †Tertio ad idē qd no. Jo. an. in ti. de cēn. §. fi. l. addi. que incipit.
de censu formauit similē etc. dicēs cum cū anno quolibet per quē
promisse fuerant in eius hospitiō receptiones gratuite petere nō
posse estimationem receptionem quasi id non habuit q ad pro
mittentis hospitium non accessit ea sola ratione q tacite inter 3
hentes actum videtur eas receptiones ita demū prestari. si is cui
debeantur accesserit. et non aliter. de censibus. c. cum venerabilis.
et quod tacite agitur ab vtraqꝫ parte expresse debet haberi. d. l. cū
quid. ff. de serui. l. si cui. de op. lib. l. quoties. circa fi. de verb. obli. l.
tacitum. ita igitur in proposito cū finalis causa pmissi census ta
citi ab vtroqꝫ cōtrahente cōsiderata illa fuit. scilicet castrū eiusqꝫ
defensio consequens est vt cum illa deficiat propter castri demoli
tionem ipsa etiam promissio euanescat. Deficiente etenim onere
prestandi auxilii desinere debet et commodum quod propter pre
stationē oneris ciuitas sentiebat. ff. de an. leg. l. gaius. in princi. C.
de sacrosanc. eccle. l. qui sub pretextu. C. de epi. et cle. l. generaliter. et
4 l. seruus si fuerit. ff. de colle. illi. l. sodales. †Quarto cōsiderandū
qd cēsus specialiter ipse pmissus fuit ppter dictū castrum. et cōse
quēs est vt castro deficiente deficiat ad cēsum oblig. casus est exp̄s
sus. ff. de cen. l. famā. §. illā. C. de allu. et palu. l. ii. in qb⁹ est expssum
qd re deficiēte propter quā cēsus rei debet et census deberi desinit.
Quinto ad idē q videm⁹ hāc adhesionē seu 2siderationē factā
esse principaliter ppter dictū castrū. ergo eo desinēte dz ita defice
5 re. et cōsequēter scdo cēsus ab ea depēdēs †sicut et societas super re
certa 3cta re ipsa desinēte dissoluit. ff. p so. l. verū. v. res. Sexto
ad idē qd dicimus re locata ppter quā merces debebat desinēte
esse in rerū natura obligationi ipsius mercedis esse extinctā. ff. lo
ca. l. ex cōducto. ver. sed et si ager. Septimo ad idē qd decisū3 est
in simili de cui⁹ vsusfruct⁹ legat⁹ est et ob qd pprietari⁹ de patiē
tie p̄statiōe est obligat⁹ deficiēte ipsam obligationē seu quasi ad
prestandū patientiā certā finiri et si res ipsa que iam ex toto periit
remouetur. ff. qui. mo. vsusfruc. amit. l. repeti. §. i. et l. qd tū p totū. l.
et maxime in. §. si nauis etc. Ultimo cōsiderādū qd hec promis
sio census successiuā causam habere censet cum facta fuit ob cām
similiter habētē factū successiuū. sc3 ob ipm castrū eiusqꝫ defensio
nem seu obligatā atqꝫ cōsiderationē. vnde cū facultas defendēdi
deficiat. et ipsa cōsideratio ob secutā demolitionē. vt. s. pbatū est:
consequēs est vt et cēsus obligatio deficiat. ad hoc. ff. de annu. leg.
l. titia. de ali. leg. l. stichus nutricis. §. titia. in quibus est expressum
finito legato successiuū tractū habēte finiri etiā onus successiuū
sibi iniunctū. et ex his recte intuēti apparet nō refragari pmissis
quoddā dictū Jo. an. qd prima frōte refragari videt l. addi. Spe.
6 in tit. de loca. §. postq in addi. Spe. q incipit. si nō cōstruāt. †Nec
premissis refragat q quāuis defecerit ipsum castrū tū nō deficit
ipsum territoriū. et cōsequēter eius cōtemplatione saltem census
obligatio duret. ar. ff. qui. mo. vsusfruc. amit. l. qd tū in pn. vbi est
expressum qd si ville cuius accessio fuit fundus vsusfruct⁹ sit quā
uis pereat vsusfruct⁹ ppter petitionē ville. Et sic res principalis
pereat nihilominus durat vsusfruct⁹ rōne super existentis fundi
quātūcunqꝫ ad villā accessorii qui respondeo q cū. s. pbatum est
dicta pmissio census facta fuerit principaliter ob dictū castrum
ob qd principalr facta fuit cōsideratio cōsequēs est p supradictā
castri demolitione obligationē3 extingui nō habita cōsideratio
ne accessorii ob quod nō principaliter neqꝫ cēsus promissio neqꝫ
consideratio facta fuit. ar. ff. de relig. l. cum in diuersis ratione ca
stri vt rei principalis censetur facta fore promissio census nō aūt
ratione accessorii territorii. ar. ff. loca. l. sed addes. §. si qs ad mulio
7 res. †hos nobiles dicti castri dominos dictam promissionem cen
sus fecisse simpliciter ex meraqꝫ liberalitate tūc si foret hec pmissio
personalis singularē successorē nō astringeret. ff. de cōtra hē. empt.
l. fi. ad fi. ff. ad trebel. l. i. §. si heres. C. de dona. l. heres alieni. C. de he
re. l. fi. etiā si ipsa principalis obligatio cōtracta sit per respectus
ad rem transeuntem ad personā successoris. vt est casus. ff. ad tre
bel. l. cū hereditas ex fideiussus. et heres institut⁹. §. fi. l3 Ang. con
tra notauerit in. l. que neptis. ff. de acquiren. here. et nō bene. vt ibi
plene dixi. Si vero realis in successorē singularē transitū faceret.
C. de pigno. l. debitorē. ff. de pig. actio. l. si cōuenerit. §. si fund⁹. In
casu vero proposito videt dicti cēsus solutiōe obligationē trāsire
in successorē singularē cū enī pro ipsius census solutione obligare
voluerint nobiles dictum castrū vt patet in verbis. s. in themate
relatis consequens est. vt etiam obligatum extiterit territorium
castro decidens. ff. de pigno. actio. l. si cōuenerit. versi. si nuda. ff. de
pigno. l. si fundus. in prin. Et consequēter si hoc territoriū per hy
pothecariā reuocare velint astringet idē successor ne a se illud au
ferat censum respectu cuius tollitur obligatio soluere. ff. qui. mo.
pig. vel hypo. sol. l. paulus. §. qui pignoris. ff. qui po. in pig. hab. l.
8 mulier. †Ceterū et cum vt. s. relatis appparet dicti castri territo
riu3 ciuitati per nobiles suppositū submissumqꝫ fuerat poterat
eadē ciuitas hunc successorem eo territorio prohibere vti donec
censum soluat quēadmodū nobiles soluere tenebantur. Ad hoc
primo glo. ordi. ff. de act. empt. l. in venditione. Item alia no. gl. in
l. ii. C. de iur. emph. quē format Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua
ver. xxxvii. volēs dn̄m a secundo emphyteota sibi canonē nō soluē
te vēdicare posse rem emphyteoticā. vt timore duct⁹ ne ab illa ad
9 nocetur canonē soluat. Ceterum et si successor hic sit in soluen
do censum minus idoneus poterit recursus aduersus dictos no
biles seu ei⁹ heredes haberi vt censum soluat iā declaratū. Et ad
hoc tex. notabilis. C. sine cen. vel reli. an. l. sed periculū. et l. l. fi. C. de
predi. nauiculariorū. lib. xi. volens priorē dominū rei cōpelli ad cē
sum pro re alienata soluēdū qn is singularis successor in quē alie
10 nationē fecit minus idoneus inuētus est. †Que maxime sunt vera
cū et successor l ipsa. s. relata cōuētiōe habita fuerit ar. ff. de dā. in fe.
l. fluminū. §. adiicit. cū ibi not. de cui⁹ qdē verbi successoris ppria
significatione traditur plene. ff. de eden. l. si quis ex argentariis.
§. cogit. l. quedā. §. s3 nec interest. ex his ergo cōcludo p ciuitatē cē

sum erigi nō posse ex quo cessat p̄sumpta finalis cā per quā filio ꝑ
missio facta fuit vbi āt appet nō respectu alicuius cāe finalis ꝑmis-
sum eē sȝ ex mera liberalitate tūc exactio erit licita ꝑ ꝑxime dicta.

Consilium.ccccxviij.

1 Societas seu cōio qn̄ inter aliquos ɔtcta presumatur. Et qn̄o
separatio seu diuisio communicationis.nu.2.

In Christi nomine amen.

1 OMnipotentis dei postulato suffragio. †In eo ꝙ q̄rit an ex
eata possessiōe bonoꝝ alias diuersoꝝ cōiter ꝛ ꝑ indi
uise inter dilectos Joānē ꝛ Antoniū cēseat̃ inducta re
cōmunio. Breuiter dicendū qđ sic. quēadmodū enī reꝝ cōicatio
inter duos inducit̃ ex ipso cōsensu tacito ad cōionē facto ipsoꝝ
declarato ꝛ ad cōmunionē tendente. ff. pro so. l. vt sit pro so. ꝛ. l. so-
cietatē. ita ꝛ pari formiter induci dȝ ꝛ ipsa recōicatio cū qđ iuris
est in ipsius actus noua confectione idem esse censeatur in eiusdē
iam dissoluti renouatione seu integratione. ff. de ritu nupt. l. nu-
ptie. C. de nup. l. si vt proponis. sic itaqȝ cū nō sit dubiū cōionē in-
duci inter duos si alter alterius mutuo vertat̃ cū lȝ societas seu cōio
consensu contrahat̃. vt. l. plane. ꝛ. l. qui admittunt̃. ff. pro so. ꝛ. l. con-
sensu. ff. de ap. insti. de obli. ex consensu. in prin. tamē sufficit si ille
declaratus fuit ex facto ad inducēdū societatē seu cōionē directo
vt. d. l. societatē. qualis hic est mutuus vsus possidēdi. vt dicta. l. vt
sit pro socio. ita ꝛ pariter iudicari debet inducta recōmunio. ad
hoc aūt accidat id qđ plene no. bar. in. l. titiū ꝛ meuiū. §. altero. ff.
de admi. tut. Bal. C. cō. vtri. iudi. §. si patruus. ꝛ. l. cū duobus. §. si pa
2 tres pro socio. ꝛ. C. qui testa. fa. pos. †Scđo principalit̃ idē ꝓba-
tur qȝ quēadmodū cōis diuisio seu separatio inducit̃ cū alter ex
dominis rei cōmunis partem reiue propriam ꝛ diuisam longo tē
pore possedit solus vt no. glo. ordi. C. ad diui. l. si maior. ita ꝛ pari-
ter censeri debet inducta noua cōmunio si alter ex his rebus alte
rius longo tpe in cōibus ꝛ indiuisis vsus fuit. a pari etenim indi
cant̃ actus cuiusqȝ confectio atqȝ resolutio. ff. de pac. l. ab emptiōe
C. de predi. mi. l. si ad resoluendū. Tertio ter. habemus ita dicē-
tem itaqȝ cū separatim locū agere ceperint. vt vnusqsqȝ negotiat̃
sine dubio ius societatis dissoluitur. ff. pro soc. l. itaqȝ. Ita igit̃ res
proprias possidere inceperit negotiari censendum est inductā eē
recommunicationem ꝛc.

Consilium.ccccxix.

1 Uendēs rē plus quā valet rōne dilate solutionis: vt de vsura
arguatur tria requiruntur. Et que sint vide ibidē. Adde nu. 2. 3.

In Christi nomine amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio. In primis sciēduȝ est
qđ venditio pro minori facta rōne dilate solonis q̄ue
p̄nti pecunia pretij noīe numerata foret ex forma dōe
ri nō pōt in se cōtinere crimē vsurarū casus est de vsur. c. in ciuita
1 te. verūtn̄ qȝ q̄uqȝ illa ɔbi pōt i fraudē vsurarū. †Et iō vt ad hoc
ex ɔctu arguat̃ vsura tria ꝓbāda sunt. Primū qđ tpe celebrati ɔ-
ctus verisile nō erat rē venditā magis valiturā tpe solutionis quā
valere tpe ɔctus. Scđm qđ tali ɔctus tpe vēdēs res eas vēditas ve-
nales habeat vt hec ambo ꝓbant̃. vt in. d. c. in ciuitate. ꝛ in. c. naui
ganti. eo. ti. Tertiū est qđ ille vēdens fenerare cōsuetus est de pig.
c. illo vos. Sed nulliū horum in casu ꝓposito est ꝓbatū igitur est
ɔñs vt hmōi ɔctus tanq̄ in vsurarū fraudē celebratus rescindi nō
possit. Quod aūt nil horū ꝓbatū sit ꝑ se patet: qȝ nō cōsuetudo
fenerādi in vēdēte nō ēt tpe ɔctus ipse idem res venales habebat
2 necesse ad hoc aliquid articulatū. †Ceterū nō est probatū qȝ vēdi
tor vendidisset ꝑ minori pretio pecunia statim renumerata quā
ad eius renumerationē dato termino. lȝ enī testes deponāt semp
hunc modū vendere solitū. Et ita cōiter per lanificos etiā vsitatū
est. non tn̄ per hoc ꝓbatur qȝ huiusmodi ita vendiderit. Stat enī
qđ ipsi lanifices ita vendere soleant. ꝛ tn̄ iste ista non vendiderit.
Unde hec probatio tanq̄ dubia nil probantem releuat. de proba
tionibus. c. in presentia. C. vnde cog. l. non hec. C. de probat. l. ma-
trem. ꝛ. l. nec natales. Unde enim vt vsure crimē in ɔuento argua
3 tur specifice oportet probari. †Unde eleganter concludunt Cy. ꝛ
Bal. C. de proba. l. i. quod dato qđ probanti mihi mutuātem con
suetum fuisse ad fenus pecuniam exponere mutuo si non probeȝ
me sibi soluisse fenus eū vt vsurariū conuenire non possum in q̄
etiam recte intuenti inclinat Jo. an. in. c. quāquam in verbo rece
perant. de vsur. lib. vi. in nouella.

Consilium.ccccxx.

1 Sollicitator in cā ꝛ salariatus per principalē: non pōt in eadē
esse testis: qȝ maiorē affectionē in eadem videtur habere: quā pro
curator eiusdem: qui tamen a testimonio repellitur. Et nu. 2.
3 Testis se vltro ad testimoniuȝ offerens parte aut iudice non mo-
nentibus aborta ex hoc suspicio eum a testificatione repellit.
4 Familiaris absqȝ salarij perceptione ab eo cui ita famulatur ad
testimonium produci potest.
5 Famuli quāuis a prohibendo testimonio ꝓhibeant̃ tamē si hone
ste sint vite ad testimonium ita vt fidem faciant admittuntur.
6 Tutor in causa pupilli ad testimoniū perhibēdum admittitur.
7 Prelato vt testi pro ecclesie parte producto fides adhibetur.

In Christi nomine amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio. In ꝓposita q̄ōne vi-
detur decidi ꝑ dn̄os meos de rota. deci. cccclxvij. quo
rū sententia quā sequunt̃ moderniores in. c. romana. de
1 testi. li. vi. ꝛ in. c. cū a nobis. e. ti. hoc est †ꝙ sollicitator in causa ꝛ sa
lariatus per p̄cipalē nō pōt in eadē esse testis qȝ maiorē affectio
nē in eadē videt̃ habere q̄ ꝓcurator eiusdē q a testimonio repellit̃
vt in. d. c. romana. ꝛ plene no. eo. ti. c. insup. ꝛ. ff. e. l. mandato caue-
tur. iiij. q. iij. c. si testes. §. patroni. ff. de iur. fis. l. deferre in eadē cau-
sa. §. idē decreuerūt. C. de testi. l. oībus. ꝛ Spe. in tit. de testi. ver. iteȝ
qđ fuit in eadē causa. Unius igitur rei gratia aduertēdū decisio
nem requirere salarij perceptionē in sollicitatore. vt idē a testimo
nio repellatur. Quāobrē dicēdū arbitror illi cōstituti salarij pro-
bationē incumbere qui hoc allegat cū a testimonio repellēdū ab
ea etenī parte que dicitur aduersus se testē ꝑductū aliquo iure ꝓ-
hibitū esse aliqua ex cā eius cause inducētis probationē incūbit
ꝓbatio. ff. de ꝓba. l. ab ea parte. hoc aūt sollicitator ipso iure legi-
timus testis sit si eius ꝑsona honesta sit ac salariū nō ꝑcipiens qđ
2 pluribus mediis ꝓbat̃. †Primo qȝ eius solicitatio nō insurgit
nisi mater cuiusdā amicitie. clarū est aūt ꝙ ꝛ q̄uis sola amicitia i
aliquo fidei testis ɔbit. ff. de testi. l. iij. §. i. nihilominus a prestādo
amici testimonio cui fides etiā dat̃ nullo mō ꝓhibet. vt est casus
expressus. ff. de vsur. l. sciendū. ꝛ ibi in dicta gl. sup verbo adhibēdos. quā
specialiter ad hoc allegat do. Bal. in. l. eo. C. de testa. ita etiā deter-
minās. C. eo. tit. l. qm̄ liberi qđ maxime verū. Et si ipsa amicitia le-
uis sit cum illa nullatenus cōsideratur vt ꝑ eā in aliquo teste fidei
cōtrahat̃. ff. de verb. signi. l. late. §. amicos ꝛ expressim no. Inno. de
offi. deleg. c. insinuāte. allegās. c. ex insinuatione. de ap. ꝛ. c. i. de offi.
indi. debet itaqȝ pro amicitia allegās ad repellendū hunc produ
ctū a testificatione ipsam grauem: grauēqȝ ꝓbare: qȝ leuē ad esse
ctū hmōi lex nō existimat. nec censeo amicitiā in magna notabili
tate ꝓbatā ex eo ꝙ hoc q sollicitator dicitur rogatu dn̄i Bar. ad
procuratorē cause notariū aliquos testes in lite examinandos ac
cerserit. hoc enī ꝛ aliter quibus cui iuris naturalis equitas expres-
sa est fecisset. nature enī primeuo iure alter alteri ad honesta ꝑstan
da obsequia astricti sumus. ff. de serui. exp. l. seruus carum. cum
cōcor. in gl. super verbo affici allatis. Uel si ꝓbaretur vltro hmōi
sollicitationē suscepisse cuius interest non iniungētē eo modo iu-
dicialē ei testificationis facultatē ꝓhibitā cū quilibet ex eo qđ vl-
tro nō rogat̃ rei alicui se ingerit in eadē magne suspicionis ma-
culā incurrit. ff. de pen. l. que oīa. ff. de fal. l. vxori. i. ff. de test. tute. l. ex
3 sententia. iij. q. vi. c. si. †Unde dicimus cū qui vltro se ad testimoniū
offert parte aut iudice nō mouentibus abortā ex hoc suspicionē
a testificatiōe repelli. vt no. glo. ibidem plene declarata per Bal.
ff. de his qui. vt indig. l. post legatū. in. §. his vero. no. Spec. in tit.
de teste. §. qualit̃. ver. volēs. vltra oēs plene discutiūt dn̄i mei in de-
cisione. ccccccclxiij. Scđo principaliter eadē conclusio ꝓbat̃: qm̄
nō est dubiū hunc sine salario sollicitantē nō aliū dici quā fami-
4 liarē partis litigātis ad hunc sollicitatiōis actū. †sed familiaris
absqȝ salarij participatiōe pro eo cui ita famulatur potest ad te-
stimoniū produci. vt no. Spe. in ti. de teste. §. i. ver. de quo mercena
5 rio ꝛc. †Tertio idem manifestat̃ qȝ q̄uis hi q alteri hodierna
die famulātur a perhibēdo testimonio repellātur. C. de testi. l. ij. ꝛ
l. eos. ff. eo. ti. ꝛ. l. idonei. iiij. q. iij. §. item eos. iiij. q. v. consanguinei.
Tamen si honestatē vite in se contineant ad testificationē ita vt
fidē faciant admittunt̃. vt eleganter determinat Bar. de testi. in li
teris cuius doctrinā approbat do. Bal. in. d. l. ij. C. eo. ti. Sic itaqȝ
licet in ꝓposito hic sollicitator dici possit quo ad hunc sollicita
tiōis actū pti litiganti familiaris. nihilominus si vite honesta-
tem secū habeat iure videt̃ dicere eius testimonium fidem facere.
6 Quarto videmus precipuū tutoris officiū esse illud. vt ita sol-
licite agat ꝙ pupillus indefensus dānificatusve nō remaneat. ff.
de admi. tu. l. tutoris p̄cipuū officiū. ꝛ tn̄ clara est doctrina do. bar.
ꝙ etiā si cā pupillaris per aliū q̄ per tutorē agitet̃ tutori in eadē
vt testi ꝑ pupilli parte producto fides legitima dabit̃. ita ipse de
terminat in. l. qui testō. l. prin. ff. de admi. tu. ꝑ illū tex. qua ergo rō-
ne nō idē dicere debemus in hmōi sollicitatione mihi ratio non
7 occurrit. †Quinto nō est dubiū prelatū ecclesie cā p̄cipuā solli-
citationē circa ecclesie rē debere habere per quā nullo modo eadē
illicite detrimētum incurrat cū ipse ecclesiarum ꝓcurator esse di-
catur. de dona. c. ij. xij. q. i. c. si. Et tn̄ clara est decisio qđ ꝛ si alius nō
ab eo solo procurator constitutus in iudicio causaȝ ducat ecclesie
eidē vt testi pro ecclesie pte producto fides adhibebit̃. vt determi-
nat Inno. de testi. c. ad hec ꝛ sequitur Spe. in. d. §. i. ver. sed nūqd
rector quorū sententia ꝓbatur. de testi. c. insuper. ꝛ. c. cum nūcius. ꝛ
c. tuis. ꝛ. c. nuper. de iureiuran. c. ꝛ si xp̄s. xiiij. q. iij. c. prudentiā. Si
igitur prelatus cui maior incūbit sollicitatio circa cām ecclesiasti-
cā rōne necessitatis a p̄latiue officio sibi iniūcte q̄ huic sollicita-
tori qui sua voluntate rogatu dn̄i huiusmodi onus sibi assumpsit

probatur

probat. C. de neg. ge. l. tutori. de admi. tu. l. tutores. § post. § qui se
negotiis a testimonio i cã ecclesie sue nõ ꝓhibet. multo magis di-
cendũ est in ipso sollicitatore de quo in presenti consultatione q̃ri
tur. vltimo edictũ de test. hoc bz. vt eo ꝓhibiti nõ reperiunt a ꝓ-
hibendo testimonio legitimi testes fore intelligunt. ff. de testi. l. j.
si igit nõ reperit iure a testificãdi facultate repellens absq; salario
sollicitatã tẽ seq; vltro sollicitationi nõ offerẽtẽ cur hic de quo q̃rit
repellendus sit nõ video. Ex his igit querẽtis intẽtiõi apparet
satisfactum atq; in eorum dnorum plene declarata decisio ꝛc.

Consilium. ccccxxi.

1 Fideiussor an possit cõueniri ad quantitatẽ integram. Et q̃n
quis ad quantitatem integram conueniri possit. nu. 2.

In christi nomine amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio. Hic mattheus ad quanti
tatẽ integrã tanq̃ fideiussor breuiter vr conueniri non
1 posse triplici rõne. † Prima q2 cũ ipsi9 fideiussoris con
tractus vnũ cõtineat placitũ in cõmodũ ipsi9 Matthei: sed q te-
neatur idẽ tanto minus ex quantitate que ab Inno. petit soluere
quãtũ laudatũ fuit per arbitros eligẽdos ab ipsis hirio ꝛ crãpo
lo actore. Itẽ ad placitũ ꝛ cõmodũ ipsius crampoli. Casu q̃ ab
ipsis arbitris electionẽ laudaret ad quãtitatẽ integrã teneret. mat
the9 igit ẽ ꝯñs. vt ex q̃ p Crãpolũ nõ obseruatũ est primũ placitũ
i fauorẽ mathei appositũ. q2 nec ab eo nec ab Inn. arbitri sunt ele
cti nõ possit ipse crãpolus placito scdo in eius cõmodũ apposito
aduersus mattheũ. vt integrã quãtitatẽ petẽdo. ad hoc est tex. opti
2 mus. ff. de resc. in. ven. l. vlti. § fi. † Scda q2 vt ex forma ꝯctus appa-
ret tunc demũ agi põt. ad quãtitatẽ integrã q̃n purificata est cõdi
tio negatiua. illa. s. si p arbitros electos nihil extiterit laudatum.
Sed hec nũq̃ extitit purificata q arbitri electi. ergo nõ põt ad
integre quãtitatis petitionẽ iudiciũ institui. quẽadmodũ ante ad-
uentũ affirmatiue cõditiõis sub qua ꝓmissio ꝯcepta est actio nõ
nascit. ita nec ante aduẽtũ negatiue. ff. de ver. ob. l. velut. ꝛ l. qcqd.
§ fi. ꝛ l. stipulat9 ver. itẽ si qs insti. de v. ob. § i. l. si qs ita stipulatur.
Tertia donec arbitri eligant. ꝛ transeat tps i. q laudare possint ꝛ
nolint incertũ est an tota quãtitas debeat q̃n aliter tota promissa
nõ fuit quã si arbitri electi nõ laudarẽt. ergo interim agi nõ põt
ea pendente in certitudine casus. ff. si cer. pe. l. pecuniã. nec aliqd ꝓ
missis refragat q electi fuerũt arbitri p Mattheũ atq; Crãpolũ
ꝛ hi nõ laudauerũt. q̃n ex hoc non est adimpleta cõditio adiecta
requirẽs electionẽ arbitrorũ fieri debere p Crãpolũ atq; hirium.
vnde cũ nõ ita adimpleta est cõditio. vt in stipulatiõe deuenit igi
tur ex ea tanq̃ adimpleta agi nõ põt. ff. de fideiusso. l. stipulatus es
opus ibi non enim ea fecisti que in stipulatione conuenerunt.

Consilium. ccccxxij.

1 Duas artes exercẽs an ligetur constitutionibus ambarum.
2 Viuere debemus secundum eam consuetudinem: sm quã viuũt
illi cum quibus conuersamur.

In christi nomine Amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio. Iste Francisc9 Pauli de
quo queritur cũ ꝛ artem sirici ꝛ tinctorie exercere pos-
sit ex permissione dñoꝝ sex mercãtie si artẽ sirici exerce
at eo durãte exercitio cõstitutionibus consuetudinib9 artis sirici
1 subijcit. Hec quidẽ sñia ex pluribus manifestat. † Pria q2 cũ in ea
dẽ persona cõcurrũt due qualitates accidẽtis par potẽtie. vt sunt
duarũ artiũ exercitia quarũ vna põt ab altera separari. tũc de ea
psona iudicari dz vt de duobus in quarũ vna concurret qualitas
artis vnius in alia concurrente qualitate artis alterius. casus est
de concessione prebẽde capi. postulasti. de appel. c. a collatione. li.
vi. C. de admi. tu. au. quedam. C. de his qui. vt indignis. l. tutorẽ. ff.
de in ius vo. l. quesitũ. ff. de tributoria. l. procuratores. § si plures.
de leg. j. l. titie textores. de le. iij. l. legatis. § si vnus. ꝛ quod in eis no-
tatur. Et plene notaui in. l. in prin. ff. de verb. obl. Sed clarum est
si due considerent persone vna artifex tinctorie alia sirici illa exer
cens artẽ tinctorie subijcietur constitutionibus eius. Et alia exer
cens artem sirici subijcietur cõstitutionibus artis illius. Igitur
idem dicendũ ꝛ in vna eadem prout est hic Frãciscus vt cum exer
cet artẽ tinctoris eius artis cẽsure subijciatur. Cũ vero artẽ sirici
eiusdem ordinationi subiectus sit de constitu. pecu. l. fi. C. de iuris.
2 om. iud. l. fi. Et quod in eis plene no. † Scdo certum est sm eã con
suetudinẽ debere viuere sm quã illi viuunt inter quos pro tẽpore
conuersat. xij. dist. c. illa. lxi. dist. c. quisq;. viij. di. que contra mores.
Vñ consequẽs est vt cũ conuersatur inter artifices siriceos viuat
eorũ ordinationi subiectus cui illi oẽs eiusdem artificij magistri
subijciunt. Et ita pariter conseruatur in artifices tinctorie. Ter-
tio ad hoc accedat. c. ecclesiastica. xxiij. dist. quã sequit Ioã. and. de
vi. ꝛ hone. cleri. c. qsq; dicẽs presbyter eodem tempore quo exercet
officiũ diaconi eã cõsuetudinẽ cõseruare debere. quã diaconus in
diaconat9 exercet offõ. cũ vero offiũ sacerdotale eã obseruet ꝯsuetu
dinem cui illi subijciunt qui idẽ exercent. nisi aliter obseruet ꝯsue
tudo. Quarto ad idẽ cõis decisio volẽs q q̃n vn9 ꝛ idẽ i sua ꝓuin

cia locũ ducis ꝛ3 comit, q̃ ad ea q̃ exercet respectu dignitat, subij
ciat supiori in suo ducatu. quo vero ad ea q̃ exercet respectu digni
tatis comitat9 subijciat supiori in suo comitatu. vt pz. C. de ap. l. si
q̃n ꝛ in. c. romana. § dz. cũ ibi plene no. de ap. li. vi. declarat. Inno.
de ma. ꝛ obe. c. solite. ꝛ Bar. ff. de ap. l. i. § si qs in appellatiõe. Ita
igit in ꝓposito casu dẽm est qd hic Frãcisc9 p eo tpe quo exercet
artẽ sirici subijciat ius artis ordinationib9. cũ vero tinctorie pa-
riter ꝛ eiusdẽ. ꝛ ita est itelligẽda sñia dñoꝝ sex q̃ cũ pmittit eũ exer
cere artẽ vtrãq; postea subijcit hec verba formalr. scz obseruãdo
tñ oĩa ad cõsonãtiã iudicẽda sunt cũ iure cõi. ff. de re iudi. l. nesen
nius. § insolidũ. ff. so. ma. l. ex diuerso. § si in iudicio etiã si oporteat
ipsius sñie verba impropriari. ff. fami. er. l. vt puto. in glo. ordi.

Consilium. ccccxxiij.

1 Pensio iusta locate rei dicitur illa que collecta in. xx. annis
continet iustam extimationem.
2 Lex scda. C. de rescin. vendi. locũ habet in oĩ contractu bonefidei.
3 Ciuitati vel castro an integrũ restitutionis beneficium concedat.
4 Oliueria annuatim cõiter reddens summã centũ florenorũ si loca
ta fuerit pro pensione annuorũ florenorũ nouẽ: an ꝯctus ille in se
ipso illicitus sit: an vero sapiat vsurariã prauitatem. Et nu. 8. 9.
5 Vsura quid sit.
6 Mutuum quid dicatur.
7 Contractus ille licitus est p quẽ qs ad certũ tps redditum certũ
emit in re aliqua ꝯstitutũ: q̃uis certũ sit qd vsq; ad finẽ illi9 tpis
plus satis de redditu percipiat quam sit datum pretium.
10 Emens ad vitam fructus alicuius fundi iusto pretio licitus est ꝯ
ctus: q2 q̃uis possibile sit: cum ex longa vite duratione multo ma
gis ex redditu pceptũ q̃ pretiũ fuit: tñ ꝛ possibile est contra
rium propter mortem subitaneam superuenientem.
11 Contractus quotiescũq; celebrat9 est a solito feneraris: ex quo qd
vltra sortem a se datã percipit: illum ex sui prima inspectione lici
tum: in vsurarum fraudem celebratum lex presumit.
12 Vsurarius ꝯtractus. Tu nobilis vis qd ego mutuarẽ tibi centũ
ego dixi paratus sum: sed volo qd in vẽdas re vera mihi pro istis
cẽtũ prediũ tuũ: ꝛ ego reuẽdã tibi post decẽnium p eodẽ ptio. nam
constitutio qd cã originalis fuit causa mutui illud instrumẽtũ in
dicat feneratitiũ ꝛ vsurarium sm Odofre. Simile. nu. 12.
14 Pactũ de reuendẽdo vna cũ iniustitia pretij (q2 modici) aut vna cũ
conuentione aliqua q̃ naturã ꝯctus emptionis est inconueniens
maxime a ꝯsueto fenerari celebratũ. ꝯctũ vsurariũ facere p̃sumit.

In christi nomine amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio. Pro pleniori discussione.
proposite cõsultationis illud qd̃e videndũ est. Primo
an eius affecti seu locationis peti potuerit rescissio dũ
contigerit decipi castrũ Ciuitelle vltra dimidiam iuste mercedis.
1 † Et quidem dicendũ qd iure cõi quo vtimur iusta pensio locate
rei illa dr que collecta in. xx. annis cõtinet rei iustam extimationẽ
vt in aut. de nõ alie. § si vero alicuius ecclesiastici. vt no. gl. in aut.
perpetua. in verbo iusta. C. de sac. san. eccle. Sed q2 que dicat iusta
rei locate pensio seu merces consuetudo preterea inspicitur. scilz
quãti ea oliueria seu sibi similis locari solita est. l. licet. l. exceptio.
in glo. super verbo. cõsue. C. loca. igit dicendũ est qd si ea pensio ad
quã bona vẽtura astrict9 est. i. dimidiã dari solita pro ea sibi oliue
ria tũc bñficio. l. ij. C. de rescin. ꝛ c. cũ cã. ꝛ c. cũ dilecti. de emp. ꝛ ven.
2 dicto contractus rescissio peti potuit. † cõstat enim dicti. l. bñficiũ
in oĩbus bonefidei contractibus ꝓut est locatio locum habere. C.
cõ. vtriusq; iudi. l. minoribus. ꝛ no. gl. in. l. olei. C. loca. Sin aũt non
in ea mercedis quãtitate cõtingat lesio sed in minori tunc ei9. l. cõ
ditioni locus est cũ ꝛ in locationibus. sicr in vẽditionibus liceat
circa ptium pẽsionẽ de ꝯhẽtib9 inter se decipere. ff. loca. l. itẽ si pre-
tio. ff. de mino. l. in pretio. que als est. § i. l. in cause. ꝛ hec de primo.
3 † Scdo videndum est nunquid posito qd dicte. l. beneficio loc9
nõ fuerit q2 non vltra dimidiã iuste mercedis lesum est castrũ sed
saltem enorme poterit in integrum restitutio aduersus ipsum cõ
tractũ postulari. ꝛ quidem lz multe opiniones fuerint an ciuitati
vel castro in integrũ restitutionis beneficiũ cõcedat. de qbus per
Inno. ꝛ alios de in integ. resti. c. i. ꝛ Io. an. in addi. Spe. eo. xi. § si
quis aũt. in addi. q̃ incipit. ꝛ ibi p Cy. de his oĩbus tñ cõis ꝛ vsi-
tata opi. quã Bar. ꝛ oẽs sequunt in. l. respublica. C. ex qui. cau. ma.
vult castrũ multitudinẽ hoim habẽs ꝓpter qd necesse est oĩ regi
per suos administratores in integrũ restõ postulari posse eo tunc
q2 eadẽ rõ in ipo ẽ q̃ in ciuitate cui eadẽ ꝯcedit restõ. ar. dicte. l. res-
publica. ꝛ l. rẽpublicã. de iure reipublice. li. xi. Vñ si hui9 q̃litatis
4 est hoc castrũ potuit merito h bñficiũ postulare. † Tertio dubi
tat nũqd h ꝯct9 qd si ipsa oliueria ãnuatiz cõiter reddit sũmã
cẽtũ florenoꝝ lacata fuerit p pẽsiõe annuoꝝ florenoꝝ nouẽ i seipso
licitus sit. An vo vsurariã sapiat prauitatẽ. Et qdẽ dẽm i sui for-
5 ma fore licitũ nec vsurariũ qd quidẽ prio ꝓbat † q̃n vsura lucrum
ẽ ex mutuo scd dibitũ vel ex actũ vel collatio. xiiij. q. iij. vsura. ꝛ c. si
feneraueris. extra de vsur. c. ꝯsuluit. ff. si cer. pe. l. rogasti. § si tibi. ac
ita est qd hic nõ est mutuũ. vt ꝓxime patebit. igit nec vsurarius ꝯ

6 cius. †mutuū aūt nō esse ptʒ q: cōtrabitur illud cū daf aio recipiē
di non idē in specie: sed in genere. ff. si cer. peta. l. ij. in prin. In casu
aūt nostro nunq̄ recipi dʒ qd̄ datū est. ergo nō est mutuū. Idē ꝓ
baf ex casu. l. fi. ff. de re. permu. vbi legislator dicit illū ꝯctū licitū
esse ꝑ quē donās iē aliquā cōuenit. vt donatarius sibi qd mēstruū
seu annuū pstet. ⁊ tn̄ certū est qd̄ esse poterit cāsus in quo mēstruū
seu annuū prestādū excedet in notabili quātitate ad qd̄ donatū ē
effectū trāsituū. facit. ff. de vb. ob. l. si stichū. §. stipulatio. vbi est casus
7 scdm vnū intellectū. ¶ †Tertio probaf ex casu. c. ad nostrā. de re
bus eccle. nō alie. vbi papa in integrū restituit aduersus illū ꝯctū
per quē ipse ꝓ libris. lxxx. sibi a laico datis villā quādā in feudū
dederat ex cui9 prouētib9 ipse primo anno perceperat summā da
tam. ⁊ per multos etiā postmodū annos sumpserat ei9 fructus. ⁊
sic apparet ex forma: fuit licit9 esse ꝯctus quāuis ex notabili quāti
tate laicus ex villa fruct9 vltra summā ꝓ se ecclesie datā pcepisset
ergo nō vsurarius: qm̄ tunc nullus. ⁊ sic tūc nō esset in integrū re
stitutio necessaria. Ad hoc accedant no. Bar. C. de summa tri. l. i.
8 ¶ †Quarto hoc probaf ex eo qd̄ firmat Inn. c. in ciuitate de vsu
ris. ⁊ archi. xiiij. q. iiij. c. quicūq; volentes illū ꝯctū esse licitū ꝑ quē
quis ad certū tps̄ redditū certū emit in re aliqua cōstitutū quā
uis certū sit qd̄ vsq; ad fallius tpis plus satis de redditu pcipiat
quā sit datū pretium. ex vna cū parte adest pretium. ex alia vero
res. i. certos redditus. Ita igit in preterito dicendū est hmōi loca
tiōis cōtractū esse licitū cū vna ex parte pēsio. ex alia vero locata
res sit quāuis certū est cōductorē magis ex redditu rei locate pce
9 pturū quā sit data per eū pēsio. ¶ †Quinto considerandum qd̄
vna ex conuētionibus ptē scripte mihi ostense hec est. s. vt si qs ex
dicto castro vellet cū ꝓprio animali l ea oliuaria molare ei9 oli
10 uā possit sine solutiōe aliq̄. †Unde hmōi conuētio redditū ei9 oli
uarie icertū reddit cū possibile foret vnūquēq; molare velle cū ei9
animali. ⁊ sic nullū redditū per conuentuarā percipi hmōi igitur
reddit9 incertitudo videf a ꝓdicto cōtractu vsurā cōcludere. Ad
hoc accedat terminatio petri ⁊ Cy. C. de inoffi. test. l. si pf. Bal. C.
de vsur. l. si ea pactio. no. Archi. in d. c. quicunq;. Hosti. in summa
ꝫ. aliquo ver. x. ⁊ ver. quid de his Io. an. in addi. in rubri. de vsur.
⁊ Oldra. in cōsi. ccviij. volētes cōtractū esse lici. ꝑ quē qs isto pre
tio fruct9 alicui9 fundi ad vitā emit. q: quis possibile sit eū ex lō
ga vite duratiōe multo magis ex redditu perceptur9 q̄ prīū fuit.
nihilomin9 ⁊ possibile est ꝯtrū ꝑ mortē superuenientē subitaneā.
Uñ rō huius incertitudinis causat tolerātiā ꝯct9. Ad hec extra
de vsuris. c. nauiganti. C. eo. tit. si ea pactione. viij. q. ij. ꝑcarie fm in
tellectū Hosti. lʒ aliter ad hoc tractauerat bal. in. l. f. C. de his que
pe. no. Ex his ergo supeā cōcludere q̄ hmōi ꝯct9 ex his forma cui
11 dentī vsuras cēsert nō debeat. ¶ †Ultra dubitaf nunqd iste ꝯct9
in fraudē vsurarū fructus fore ꝓsumaf. ⁊ ꝯsr tanq̄ vsurarius nul
lus declarandus veniat. In quo quidē certitudinaliter dicendū
arbitror qd̄ sic. primo q: quotiescūq; a soluto fenerare: prout hic
bona aduētura hic est aliqs celebrat9 ꝯtract9 ex quo q̄ vltra sortē
a se datā percipit illū ex sui prima inspectione licitū in vsurarum
fraudē celebratū presumit lex. casus est de pig. c. illo vos. glo. C. de
vsuris. l. cū allegas. no. Archi. xiiij. q. ij. c. cū devotissimā. sed hic con
tractus est huiusmodi cum longe vltra summā a se datā bona vē
tura percipit. igitur ⁊c. Secundo aduertēdū ad verba notabilia
domini Bald. recte hunc casum determinantis in. l. emptione. C.
12 plus va. qd̄ agi. †Que quidē formalia sunt hec. sed Odof. aliter fi
gurat casum. Tu nobilis vis qd̄ ego mutuarē tibi cētum. ego di
ci parat9 sum. Sed volo qd̄ tu vendas re vera mihi ꝓ istis centū
prediū tuū. ⁊ ego teneādā tibi post decenniū pro eodē pretio. Nam
cōstito q̄ causa originalis fuit cā mutui illud instrumētū iudicaf
feneraticū ⁊ vsurariū scdm Odof. quod exemplū est no. dignum.
Si autē nō constaret de origi nali mutuo tunc ex tali pacto nō iu
dicaretur vsurariū ēt cū vsurario factū. q: etiam vsurarii incunt
sepe veros cōtract9. ⁊ ita intelligif qd̄ no. per Ia. de are. ⁊ Cy. l. c.
ad nostrā. de emp. ⁊ vēdi. ⁊ c. illo vos. de pig. hec verba Bal. sin
gulariter dicit. Ex quibus infertur ad casum nostrū qd̄ cū in pro
posito constet qd̄ hic locationis contractui causam originaliter
dedit mutuū pecuniarium qd̄ dictum castrū Ciuitelle querebat
igitur presumendus est cōtractus huiusmodi feneraticius. ⁊ igif
per bona ventura celebratus vt qd̄ vltra sortem pro se castro datā
lucrifaceret. Si hec igitur verba Bald. recte pensetur formaliter
casum de quo queritur decidunt. Tertio istam questionem recte
etiā intuenti determinat Hosti. in summa de vsur. §. qualiter. ver.
13 ⁊ breuiter †cuius verba formalia sunt hec. s. vt si veniam ad credi
torem petendo mutuū. ⁊ ipse dicat qd̄ non mutuabit. q: bene scit
qd̄ non possit facere vtilitatem suā sed ipse emet a me possessionē
aliquā ⁊ eandem mihi restituet pro eo pretio vsq; ad certum tem
pus. Ego dico qd̄ ex quo aliud non possum facere si de hoc cōstet
iudici per testes presumatur factū in fraudē vsurarū. hic Hostiē.
dicit. ita igitur in proposito casu cū appareat castrum pecuniam
mutuo quesiuisset a prin. ⁊ hec bona ventura nō mutuo. sʒ pensio
nis nomine qd̄ oliuetā quā cōductā nolebat dederit censetur cō
tractus hic in vsurarum fraudem celebratus. ⁊ vt ipse celebrato
titulo aliqd lucri ex data pecunia percipiat. ¶ Quarto aduertē
dū qd̄ q̄uis plura dicanf in qōne ista an pactū de reuēdēdo ꝯtra
ctū presumi faciat vsurariū. de quo in. c. illo vos. ⁊ in. l. ij. C. de pac.
inter emp. ⁊ ꝑ do. Bal. in. l. si. de condi. inser. ⁊ in. c. i. de feu. dato in
vi. legis cōmissorie in vsi. feud. ⁊ Archi. in si. xiiij. q. iiij. plerīq;. Tñ
14 inter alia vna est ꝯclusio †q̄ pactū de reuēdēdo vna cū iustitia ꝓtij:
q: modici aut vna cū cōuētione aliqua q̄ cōtra naturā cōtractus
emptionis est incōueniēs maxime a cōsueto fenerare celebratū ꝯ
ctam presumi faciat vsurariū. casus est in. d. c. ad nostrā. ⁊ d. c. illo
inquantū ibi papa ꝓsumpsit cōtractū vsurariū. eo q: cōuenerat:
vt fruct9 ex re reuēdēda ꝑcipiēdi cōputarenf i sortē q̄ retro vēdēdi
debeat dari. Est enī hoc icōueniēs nature emptiōis cū post eā pfe
ctā debeat emptor illas lucrari cū retro vendere dʒ. vt est casus in
d. l. ij. C. de pac. inter empt. ⁊ declarat in. d. c. conquestus. de vsuris.
Ita igif in ꝓposito casu inspecta cōsuetudine fm quā lucrari cō
sueuit hec oliueria seu sibi similis pēsio nō sit iusta si parua. Itē ⁊
cōuētio inhabita fuerit nō cōueniēs nature locatiōis. vt pʒ oliue
riā nō posset sine licētia castri qd̄ quidē huic cōtractui nō ꝯuenit
cū libere cōductori concessa sit rei cōueniente relatio. C. loca. l. nemo.
Itē celebratū hoc a ꝯsueto fenerare nō video cur nō debeat hmōi
cōtractus tanq̄ in vsurariū fraudē celebratus nullus declarari. ⁊
ꝯsequēter ad fruct9 quos vltra sortē pcepit bona vētura ꝯdēnari
illa enī insolita clausula hmōi ꝯctus locationis adiecta nō possit
conductor alteri oliueria vendere ꝑ ignorare seu alienare ꝯtractū
ipʒ de vsuraria prauitate suspectū reddit isolite enī clausule ap
posito suspitionē vehementē inducit. ff. de cōdi. insti. l. si quis sub
cōditione. in glo. ord. ex argumētis autem ⁊ presumptionib9 vsu
rarius iudicatur. ⁊ maxime si cum illis fama concurrat. extra de
vsur. c. cum dioces. ⁊ ita concludo iure esse.

Consilium. cccxxiiij.

1 ¶ Procurator procuratorio nomine agens: an obtinere possit
in publiciana actione contra titulo possidentem.
2 Ignorantia crassa ⁊ supina malam fidem tollit.
3 Bona fides in possidente cum titulo presumenda est.
4 Rei vendicatione obtinere volens dominium probare oportet.
5 Fama non est plena nisi in actis antiquissimis.
6 Testimonium de auditu probationem dominij nō inducit licet
bene presumptionem.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Circa ꝓpositū thema
1 duo substātialr sunt vidēda. †Prīo an hic petr9 ꝓcu
ratorio noīe agēs obtinere possit i publiciana. Et q̄
dē prīa frōte dicem9 qd̄ nō qm̄ illa ꝯ titulo possidētē nō cōpetit. ff.
de publiciana. l. fine. §. fi. cū. l. seq. sed hic Ang. titulū habere ꝓsup
ponif. igif ⁊c. In ꝯtrium se hʒ veritas. Et hoc deduco dupliciter.
Prīo q: vbi i ipso titulo possidētis ac cōuēto adest mala fides cū
titulus cū possessione cōcurrens nō tollit: quomin9 quasi dño pu
bliciana competit. ⁊ hoc est qd̄ tʒ Bar. in. d. §. fi. qd̄ quidē optima
consuetudine cōfirmo videmus enī qd̄ quamuis ꝯ titulo possidē
tem regulr hereditatis possessio petitio nō cōpetat. vt. l. regulari
ter. ff. de peti. here. l. etiā. §. si quis sciens. ⁊. l. nec vllam. §. oibus. cū
tribus seq. Scdo idē verū esse ex eo etiā ꝓbaf. q: hic titulus ꝑ hūc
male fidei possessorē ea fraude ꝓcuratus fuit: vt versus tn̄ publi
cianā intentare volentem excluderetur. Certum est autē procura
torem a possidente atq; conuento titulum publiciana agentē nō
repellere vt idem Bar. no. in. d. §. fi. ⁊ Bal. eo. ti. sed si rem ⁊ pretiū
decidentis contra possidentē ꝓcurato titulo malefidei possessio
nē hereditatis petitionē cōpetere. vbi als ꝯ. ⁊ lʒ loquant eo casu
quo procuratus titulus lite cū cōuēto inchoata superuenit per cu
ius motionē factus est malefidei. C. de fruc. ⁊ litis expē. l. ij. ff. de pe
ti. here. l. sed ⁊ si lege. §. si ante litē. nihilominus idē sentio eo casu
quo ante motā iudiciū titulus ex procuratiōe malefidei possidē
ti superuenit. cū enī vtroq; casu mala fides possessoris sit vt sic con
currat rōne idētitatis. cōsequēs est vt cōcurrat etiā decisionis cō
formitas. ff. de verb. obl. l. a titio. cū si. Et ita credo qd̄ vr̄ dicere
2 Cy. C. de fur. l. apud antiquos. ad fi. †Malā aūt fidē in hoc Ang.
adesse ꝓbatur. Primo ex eo q: ꝓbatū est publicā famā i loco vbi
res petite sunt ac vt iā ipse possidēs illā fore. sʒ easdē spectare ad
dñam Margaretā cuius noīe petif agit. Cum ergo hec sit cōis fa
ma loci quā oēs sciūt igif ⁊ ois cōuētus ibidē manens scire presu
maf. alias crassa ⁊ supina foret ignorātia q̄ malā fidē tollere. C. de
pi. tut. l. si tutor. in gl. ⁊ iste casus q ma. accu. pos. c. i. ma. de post. ꝑl.
c. i. xvi. dist. q̄ dicitis. xv. q. ij. ⁊ q humanitatis. ff. de iur. ⁊ fac. igno.
l. regsa. Scdo ꝓbaf q̄ ꝯfessione eiusdē Ang. fatētis accessisse ad
gubernationē bonū hanorū vt institor. ⁊ socij patris dicte Mar
garete ad quā falsus est hic bona spectare. cum igif dicat se in his
bonis fuisse istitorē socij. igif necessario ꝓsupponit se scire hec bo
na ad sociū spectare: ⁊ ꝯsequēter ad Margaretā ei9 heredē cuʒ si.
sciat eā spectasse ad patrē presupponere debet eadem spectare ad
filiam eius heredem. C. de proba. l. sine possidētis. Ex his ergo cō
cluditur hanc Margaretā titulū probantem ⁊ precedentē rerū

petitarũ malefidei possessorẽ.lz cũ ꝓcuratorio titulo.bona etiã si
deo q̃ ẽt adesse publice reqrit tpe nascẽtis tituli atq̃ traditiõis.vt
d.l.cũ q.§.ꝓtor ait.cũ sequẽtib⁹ in eadẽ Margareta adesse ꝑsumi
4 tur.† Regsr cũ bona fides in possidẽte cũ titulo ꝑsumenda est.C.
de euic.l.pe.firmat gl.de insti.de vsuca.in prin.⁊ in.c.si.⁊.c.si diligẽ
ti.de prescrip.no.Inn.in.c.ij.de in inte.resti.Cy.in.l.sup lõgi.C.de
prescrip.lõ.tẽp.bar.ponit.ff.de vsuca.l.celsus.⁊ in.l.fi.C.vnde vi. et
3 no.insti.de ac.§.alic.Et hoc de primo.¶ † Quo ad fm quo queri
tur an eadẽ obtinere possit in rei vẽdi.⁊ vr pũa frõte dñi esse qd
non cũ qui in rei vendicatione obtinere desiderat dñm probare
opz.ff.de rei ven.l.si in rem actio.C.de ali.indi.l.i.cũ simi. Et quã
uis hoc mulier probauerit hec bona possedisse.vt sua pro suis.⁊
eã fuisse dñam reputatã.nihilominus non est probatum.vt elegã
ter no.Inno.in.c.illud.de presump.⁊ in.c.veniens de ver.sig. Qd
ex duobus confirmo.Primo q: possibile est quẽ in re vna omnia
pro dño egisse:tñ dominũ non esse.ff.de so.l.titia.dũ si pro domi
na egit.ff.de acqui.here.l.si is.ibi dũ di.quãuis oĩa ꝓ dña admini
strauerit ⁊c.Scdo q: vt dicit gl.illa in.l.i.ff.pro suo stat qd etiam
malefidei possessor qd vt suũ possideat ⁊ tñ dñs non est.hmõi du
bia probatio probantẽ non releuat.de ꝓba.c.in presentia.C.vnde
5 cogna.l.non hoc.cum si.† Preterea lz cõmunem famam que est
eam esse dominam ipsa nihilominus fama non est plena nisi cir
ca facta antiquissima.vt no.Inn.in.d.c.veniens.⁊ in.c.cũ cãm. de
iur.cal.refert Bal.de rei vendi.l.cũ super veris.C.de sac.san.eccl.
aut.quas actiones.⁊ in.l.conuenticulam.C.de epi.⁊ cle. ita cõiter
6 intelliguntur glo.in.l.proprietatis.† Ceterũ ⁊ testimoniũ de au
ditu etiam probationẽ dñi nõ inducit cum regulariter illud ad
probationẽ huiusmodi non sufficiat.vt patet ex plene no.ff.de ꝓ
ba.l.si arbiter.ff.de aqua plu.arcen.l.ij.§.idẽ labeo.⁊ Spe.in ti. de
testi.§.i.ver.itẽ qd non prohibet.⁊ plene no.xxxij.q.vi.hoc vr.iij.q.
viij.§.ex his.§.i.in primis.C.de test.l.testiũ.⁊.eo.tit.c.lz ex quadã.lz
hñ ꝑsumptionẽ inducat vt singulariter determinat Hosti. Arc.
in.d.c.canone hoc vr allegãs.c.si.de succes.ab intesta.hec iiir saltez
possessione ꝓbata qñ ad obtinẽdũ rei vẽ.ex preambula possessio
ne non censetur esse probatũ nisi cõtra violẽtũ pos.agat.C.de pre
scrip.xxx.an.l.si quis emptionis.§.sed hoc super illis vbi est casus
sing.⁊ plene declarat Bar.ff.de cõdi.insti.l.quidã.in sua.Bal.C.q
accu.nõ pos.l.non ignorat canoniste.de testi.spo.c.cum ad sedẽ.lz.
Spe.in ti.de pig.§.i.ver.sed qrit.⁊ de obli.⁊ sol.§.non oĩa ver. sed
pone senserit ex possessione probata induci ꝓbationẽ ꝯ cõuẽtũ
qui habuit ab ag.qd tñ non affirmo.Ex his ergo concludo hũc
Petrũ seu dictam dominam cuius noĩe agitur ex capite publi
ciane clarum victoriam consequi debere.lz non ex capite domini
qd quidem probatum non reputo.⁊ hec sufficiant.

Consilium.cccxxv.

1 ¶ Tutoris officio que incumbant. Per totum.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Quo ad primũ i quo
queritur quid veniat in reddit iõe rõnis tam tutoris
1 quam gestoris.Breuiter dicendũ est hec venire:Cum
aũt queritur qd tutoris incumbat officio breuiter dicendum tu
toris precipuuz officiũ illud esse vt pupillũ indefensum nõ relin
quat.ff.de admi.tu.l.tutoris precipuum.C.de admi.tu.l.fi. §. oẽm
quantum tamen ad prouidentiam pupillarem pertinet tutor cir
ca pupillarem rem domini loco haberi debet.ff.eo.tit.l.tutor qui
tutelã.ff.de furtis.l.interdum.§.qui tutelã.ff.pro emptore.l.q fun
dũ.§.si tutor.Scdo.vt queadmodũ ei⁹ patrimoniũ prudẽter col
locat.ita ⁊ siir pupillare.Nec est audiendus ideo a prudenti colla
tione cessasse.eo q: modũ idoneũ non inuenerit si ostendat suum
collocasse prudenter.ff.de admi.tut.l.tutor fm dignitatẽ.ver.non
est vbi est casus notabilis.Tertio q: cũ tutor nõ rebus dũtaxat sz
etiã moribus pupilli preponat atq̃ ꝑsone.insti.q dare tut. pos.§.
certe.C.de nup.l.in copulandis.Igit in primis mercedes ꝓcepto
ribus nõ quas minime poterit.sed ꝓ facultatibus patrimonij ꝓ
dignitate natalium cõstituet alimenta seruis libertisq̃. nõnunq̃
etiam ex terminis si hoc pupillo expedit presta.solẽnia munera
parentib⁹ cognatisq̃ mittet.sed nõ dabit dotẽ sorori ex alio pre
nate.etiam si ea aliter nubere non potuit.in soluendis etiã atten
dere debet ne cui indebitũ soluat nec nuptiale manus matri pu
pilli mittet.licet sorori que ad victum necessaria prestari possit cũ
semetipsas sustinere non possunt nec ei autoritatem ad faciendã
donationem prestare poterint.vt hec probantur.ff.de admi. tuto.
l.cum plures.§.cum tutor ⁊.lege tutor serui.§.in soluendis . ff . de
tu.⁊ rati.dist.l.i.§.i.Quarto postquam ordinati inuentarium re
rum omnium instrumentorum facere curabunt.ff.de admi.tut.l.
tutor qui repertorium.C.ar.tu.l.fi.¶ Quinto quotiescunq̃ noie
pupilli non facit qd paterfa.faceret recte agere non videtur.ff.de
admi.l.a tutoribus.⁊.l.generaliter.Sexto quicquid eius dolo la
ta culpa vel leui minor admiserit vl cũ tutor posset nõ quesiuerit
tutele iudicio pupillo.reseruare tenetur.C.ar.tu.l.qcqd ⁊c.Septi
mo fruct⁹ rerũ pupilli tpe pituros sub ea estimatiõe qua ad pñs
cõiter vẽdunt eo in loco vbi sunt vẽdere habet.ff.de admi.tu.l.fu.
ff.eo.l.tutor qui repertoriũ.§.si tutor cessauerit.debet enĩ tutor nõ
per prius nouellos fruct⁹ in publicis horreis.l.i.li.x.vbi hoc sin
gulariter no.Bar.q alibi.ar.no.ꝯ tutorẽ.qui hĩt nouẽbris vinum
vet⁹ nõ noui:poterit faciebat hoc ipse ponit de re milita.an.li.xij.
Octauo pupillares debitores exigere.qñ si ob eius negligẽtiã in
exigẽdo cõmissam effecti sunt nõ soluẽdo tpe ipsi⁹ tutele tenet.C.
ar.tu.l.ij.ff.de admi.tu.l.si tutor cõstitut⁹.Ceterũ si nulla ꝓcedente
tutoris negligẽtia statiz post assumptã tutelã vel casu fortuito de
ficiãt eẽ soluẽdo tutori hoc nõ ascribit.vt plenũ ꝓbat.ff.d admi.
tu.l.ẽt cũ tutoris serui.ff.de neg.ge.l.litis.§.pecunie.ff.de admi.tu.
§.modestin⁹.la prĩa.Quinimo si post finitã tutelã desierint hi de
bitores quo tutor durãte tutela nõ exigit soluẽdo eẽ tutor ipse ex
tũc periculo eximit.ff.de admi.tu.l.cũ post mortẽ.in pri.Nono cũ
ꝑsonis idoneis.⁊ soluẽdo existẽtib⁹ act⁹ pupillares agere ablato
culpe noĩe tenet.ff.de admi.tu.l.tutor q repertoriũ.§.competit.De
cimo vt pupillarẽ pecuniã apud mercatores ad honestã partẽ lu
cri ponãt.alias enĩ ex negligẽtia obligant quẽadmodũ olim iur.
ff.cũ pupillarẽ pecuniã idoneis ꝑsonis nã fenerabant.ff.de admi.
tu.l.si tutor cõstitut⁹ hoc est qd no.Bar.in.d.l.tutor q repertoriũ.
⁊ in.l.diu⁹.ꝑ Bar.ff.ad.l.fal.allegãs casum.c.ꝑ vestras.de do.inter
virũ Undecimo qd ipse pupillo dz soluat.⁊ q̃ ei ꝑ pupillũ debet
verisimiliter soluat.ff.de admi.tu.l.quoties.§.sicut.ff.de ꝯhẽ.emp.
l.fistulas.§.fundũ.Duodecimo vt calumniosas actiones noie pu
pilli non instituat.⁊ ab iniusta sñia cõtra pupillũ lata necessario
appellet.ff.de admi.tu.l.nõ est ignotuz ⁊ si bonã cãm.Decimoter
tio vt conditionis cõplemẽtũ cõtractui lucratiuo pupilli adiecte
faciat ver.e.ti.l.pupillorũ.Decimoquarto.vt cũ expedit actui pu
pillari autoritatẽ prestet.ff.de aut.tuto.l.si tutor nolit.C.de admi.
tu.l.fi.in prin.Decimoquinto cũ ei deferat hereditas ad tutoris
officium partiũ agnoscere vel repudiare vel si cõtra pupilli cõmo
dum fecerit tutele inde tenebitur.ff.de aut.tu.l.ad pupillum.De
cimosexto vt nõ negligẽtibus desidiosis alia sut iniquis negotiis
pupillo expedientis administranda cõmittat.qñ tunc tutele iu
dicio astringitur.ff.man.l.si ꝓcuratorem.§.si tutores.ff.de neg.ge.
l.nam ⁊ seruus.§.fi.⁊ hoc de tutoris officio dicta sufficiant.

Consilium.cccxxvi.

1 ¶ Negotiorum gestor ad quid teneatur.
2 Dolus quid sit.
3 Lata culpa quid sit.
4 Leuis culpa quid sit.
5 Pater rapiens dotem filio datam:an ornamenta nurus de pro
pria pecunia:an de doti emisse presumatur. Et nu.7.
6 Dotis filio date per patremq̃ recepte pater ipsi administrator
est:cum sit proprietas filij.
7 Expense per vnum ex fratribus facte in alimentis socij:an ei soli
an communioni imputari debeant.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio. ¶ † Negotiorum vero gesto
1 ris officio si ipsa cõiuncta ꝑsona sit ptinet vt pupilla
res debitores in iudicio interpellet interrũpẽde ꝑscri
ptionis gratia.ff.de ne.gest.l.si aũt.Si vero nõ coniuncta ꝑsona sit
ipse a se dz exigere qd dño dz cuius negotia gerit.non aũt iputat
si alios debitores ad iudiciũ nõ trahat.ff.e.ti.§.si pupilli.§.videa
mus.e.ti.l.tutori.Ceterũ vt nil ad vtilitatẽ patrimonij dñi expe
dit omittere dz.alias tenet si alius fuisset eo gestionẽ nõ assumẽte
vt in.d.§.videam⁹.alĩs vero si negotiũ nullũ alter gesturus fuisset
de omissis nõ tenetur cũ gestioni ꝓpria finem faciat voluntas.vt
d.l.tutori.ff.de admi.tu.l.tutores qui post.§.qui se negotij . Ter
tio negotiũ id cui initiũ dedit ad finẽ deducere atq̃ explicare te
net.ff.de neg.ge.l.naz ⁊ seruus.§.si vino.Quarto pecunie quis ne
gotiũ gerit periculũ debitorum cũ quibus ipse cõtraxit prestare
tenet nisi fortuitis casibus debitores ita fortunas admiserunt.vt
tpe litis ꝯtestate soluẽdo non sint.ff.de neg.ge.l.litis.§.si pecunie.
Quinto vt sicut gestor tenet a se exigere.vt.d.§.videamus.⁊.l.qui
seruũ.ff.eo.ti.l.si debitor.Et hec de gestoris officio dicta sufficiãt.
¶ Quo ad secundũ ⁊ tertiũ ⁊ partem vltimi in quibus queritur
qd in dolo ⁊ lata leui culpa veniat.Breuiter hoc depẽdet ex ipso
rum nominũ diffinitiõe quam posuit glossator insti.qui.mo.re
cõtra ob.§.preterea.Bar.ff.depo.l.qd nerua.Bald.ff.de pig.act.
l.que fortuitis.⁊ quidẽ verã diffinitionẽ cuiuslibet horuz assumen
2 do dicendũ est † qd dolus est machinatio ad aliud iniuste decipiẽ
3 dum fallendumq̃ adhibita.ff.de dolo.l.i.§.dolum † lata vero cul
pa scdm ꝑfatos doc.est deuiare incircũspecte ab ea diligẽtia quaz
cõiter habẽt hoies qui sunt eiusdem ꝓfessionis.⁊ cõditiõis cuius
est ille qui actũ gerit.Unde de hac glo.in.l.liberorum.§.notanter
4 ff.de insti.⁊ in.† leuis aũt culpa in rebus alienis est deuiare incir
cũspecte ab ea diligentia quã adhibent hoies diligentes eius con
ditionis ⁊ professionis cuius est actũ gerẽs.Leuis enĩ culpa in re
bus cõibus incidẽter hoc est ex cõi successiõe ponos in hereditate
vni⁹ facta vel alias est deuiare incircũspecte ab ea diligẽtia q̃ ipsa

deuinas tūc temporis rebus propriis adhibet. hoc probatur in .l.
heredes. §. non tm̄. ff. fami. er. leuis aūt culpa in rebus cōibus con-
uentiōe est deuiatio larcū spectata ab ea diligētia quā ipse deuiās
tanc tēporis rebus ppriis adhibere solebat qñ ꝯhebas seu ante ꝯ
ctū. vt ibi. p so. §. fi. ⁊. l. si soci⁹. ff. e. ⁊ hec est vera diffinitio doctoruꝫ
5 in pfatis locis. † Duꝫ aūt id querit an qḋ pr mariti recepta dote
in ornamētis nurus exposuit de ppria pecunia exposuisse videat.
6 an vero de pecunia dotali. Breuiter cōsiderādū est † ꝙ dotis filio
date per patrē ꝙ recepte ipse pr administrator est cū ppriētas sic si
7 liī. C. de bo. q̄ li. l. i. ñ. ⁊. iñ. † Ceteruꝫ ac est ꝙ cū administrator expo-
nit de bonis illius vr̄ exponere cuius pecuniā administrat. ⁊ ꝯñr
de dotali pecunia. casus est no. quē multū ponderat bar. ff. de neg.
gest. l. neusenius. ad idē. C. de dotis pmis. l. fi. iuncta. glo. sup verbo
officio. Secūdo idē probatur ex casu sing. l. fi. C. de pi. volētis ꝙ cū
quis pro filio seu sibi cōiuncto rem emit. ⁊ consequēter pro nuru
videat in dubio emisse ex ea pecunia qm ad eū peruenisse cōstat. ⁊
cōsequēter de dotali. ⁊ lꝫ text. ille loquat de pecunia ad emptorem
titulo mutui prouenientē. tñ bar. in. l. iperator. §. fi. ff. de leg. ñ. text.
illū extēdit ad pecuniā alia ex titulo ad emptorem prouenientē. ⁊
hoc maxime verū est si ex cōtinenti vel paruo tpe postea ornamēta
empta fuerint. ff. de priui. cre. l. si venteri. §. fi. facit hoc. §. ab ignoto.
ff. de ma. cū notatis ibidē. per Bar. ⁊ etiā no. in. l. fi. §. si prefatā. de
iure deliberā. ⁊ hec vera sunt quaten⁹ pecunia dotalis suffert ad
emptionem ornamentorū. quatenus aūt vltra dotē expensum est
presumitur pater ex pecunia ppria exposuisse. C. pro soc. l. scḋa vl-
8 timo responso. ¶ † Quo ad vltimuꝫ vero qḋ queritur an expense
p vnū ex fratrib⁹ facte in alimētis socii ei soli debēt imputari vel
cōioni. Breuiter dicēdū est qḋ sibi. ipensaꝝ eñ voluntariarū nec q
dē cōioni expediuit onus is qui rē cōem administrauit alteri cuꝫ
quo cōio est iputare non pōt. ff. de neg. ge. l. ex duob⁹ eo. ti. l. si quis
negatiua. la pma. ⁊ la scḋa. l. l. sed an vltro. lꝫ necessarioꝝ sumptuuꝫ
cōioni ipensa p vnū facta bene rō habenda sit. ff. p so. l. si vn⁹ ex so-
ciis. §. si quid vnus. ⁊. l. cū duobus. §. quis ex sociis. ⁊ hec sufficiāt.

Consilium. ccccxxvii.

1 Electus ad officium statutis illius ciuitatis alligatur.
2 Interpellatio trina requiritur ad hoc vt inferior superiorem in mora constituat.
3 Interpellatio multiplicata vno contextu non multiplex sed vna censet quēadmodū geminata vnico cōtextu appellatio vnica est.
4 Pena vbi per legē imponitur ipso facto: non est locus penitētie.
5 Pena vbi imponitur ipso facto non sufficit delictum esse initiatum: sed requiritur consummatio.
6 Iudici si fixus est terminus sub pena certa ad determinationem instantie. licet iudex possit purgare moram vt etiam post causam determinet non tamen vt penam in quam incurrit euitet.
7 Mora licet per iuramentum purgari possit quo ad euasionē pene spiritualis non tamen temporalis.
8 More purgatiōi loc⁹ nō est vbi ē executio i ipsa pena q̄ fit a lege.
9 Lex vbicunꝙ habet hec verba eoipso vel ipso facto vel ipo iure dicitur canonem late sententie continere.
10 Canon quilibet late sententie dicitur executoris.
11 Permissa ad tempus: eo elapso interdicta censentur.

¶ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In proposito casu cir-
1 ca primum videtur dicendum † dictum iusdicētem in
penam statuti incidisse non est dubium statutum ciui
tatis imponere penaꝫ ei si negligit statutā obseruareꝙ dicit cau-
sam querele coram eo deductam de officiali non obseruante statu
ta per eundem terminari. i. dies. xv. non est dubium statutum hoc
penam in eius personam adducere posse. cū enim ipse est ad offm̄
electus ciuis eius loci in quo electus est efficiantur ⁊ ꝯñr ei ciuita
ti subdit⁹ vt no. glos. ordi. C. de incol. l. ciues lib. x. quam approbat
Bar. ibi ⁊ in. l. i. ff. ad munici. ar. l. municipes. la secunda. §. fin. ff. e.
tit. Igitur consequens est vtcius negligentiā punire possit. quē-
admodū cū se semel per partem requisitus fuerit vt etiā ad cause
terminationē pcederet qm̄ traditū est vnica ex iterpellatiōe quē
in mora seu negligentia constitui. de le. ñ. l. titia scio. §. vsuras. not.
gl. ord. C. de fide instru. si tpa. li. x. xviii. di. si eps. ⁊ in. c. capientes. in
verbo pposita. de elec. li. vi. not. Inn. de elec. c. cū nobis olim Pan.
in de. i. de decimis bar. i. l. q rome. §. coheredes. ⁊. c. scia de ver. obl.
⁊. l. de pupillo. §. si qs ipsi ptori. ff. de no. ope. nū. Bal. ff. de adpot.
l. nam ita diuus. ⁊ not. ff. de vsur. l. mora ponit Pan. de iureiur. c.
2 ego enim ⁊ gl. in cle. i. in verbo requisiuit. de here. † lꝫ aūt do. an. in
allegato text. in. c. i. de sup. negl. pla. qḋ vt inferior supiorē in mora
cōstituat reqrit iterpellatio trina. ⁊ ꝯsequēter ita dicēdum videat
vbi subiect⁹ querit in mora cōstituere iusdicētē. Tñ verum nō est
qm̄ casum habeo qḋ ad hoc vt inferior iusdicentē in mora consti-
tuat sufficit iterpellatio et vno cōtextu multiplicata. de ap. de. ꝙ-
3 nis rigor. vbi ē tex. no. ⁊ tñ certū est † qḋ multiplicata iterpellatio
vno cōtextu non multiplex sed vna censetur. quemadmodū gemi
nata vnico contextu appellatio vna est. xxxi. questione. ñ. lotarius
hoc no. gl. ñ. de ap. c. ab eo. lib. vi. ff. de pig. ac. l. si conuenerit. Nec est
dicēdū qḋ i delicto hmōi negligētia loc⁹ sit penitētie ad pene eui-
4 tationē. ff. de fur. l. q ea mēte. † Ubi eñ pena per. l. imponit ipso fa
cto: vt in casu pposito est: nō est penitētie loc⁹. vt no. gl. ordi. in de.
ne i agro. §. qi vero in verbo ipso facto. de stat. mo. ꝙ notauit bal.
in aut. habita. C. ne fi. p patre. Ceterū ⁊ ipsius negligētie delictuꝫ
cōsummatū est. ex quo. i. dies. xvi. cām nō determinat put cōstitu-
tio vult. ⁊ cōsequēter ꝯcludit per dictū Ioā. an. in. c. perpetue. de
5 elec. li. vi. † Et regula in penis. de reg. iur. eo. li. in mercurialib⁹. qḋ
vbiꝙ sequit do. Bal. volēs qḋ vbi pena imponit ipso facto suffi-
cit delictū esse initiatum. sꝫ requirit cōsummatio: qḋ est notabile
ad declarationē. l. si quis nō dicā rapere cū sua materia. C. de epis.
⁊ cle. ⁊ corū que notāt cano. de eo q mit. in pos. c. i. ⁊ de peni. dist. i.
6 cognatiōis. ⁊ archi. plene in. §. si ergo. xvi. q. † Quinimo nec est ad
mitti more purgationē ad hui⁹ pene euasionem pter tria. Pri-
mo ad determinationē instātie est fixus termin⁹ iudici sub pena
certa. licet iudex possit morā purgare. vt etiā post cāꝫ determinet
nō tñ vt penā i quā incurrit euitet. casus est singularis in. l. vnica
ad fi. C. vt oēs tā ciui. ⁊ sic cessat in hoc dubitatio. de qua in. l. si in-
sulā. ff. de ver. obli. in. l. si cū dies. §. fi. cū. l. seq. de arbi. in. l. magnā. C.
de ꝯhen. ⁊ cōmit. c. licet de sup. neg. in. c. de loca. in. c. mora. in gl. de
reg. iur. in. vi. qḋ non locus est purgationi more. vbi pena adiicit
7 cū prefixiōe termini. † Scḋo iurauit hoc ius dicēs statuta omnia
seruare. ⁊ consequenter hoc volēs. i. dies. xv. huiuscām terminari.
⁊ lꝫ certū si per iuramentū moraꝫ purgare posse quo ad euasionē
pene spūalis. vt no. gl. sing. xxxii. q. i. apud misericordē. tñ non quo
8 ad euasionē pene tpalis. vt hic est. C. de trāsac. l. si qs maior. † Ter-
tio qi vbi est executio i ipsa pena q̄ fit a lege nō est locus more pur
gationi. ⁊ idem si ab hoie. ff. de condi. inde. l. qui ob rem. de leg. ñ.
l. si is cui. Sed in proposito casu circa penā interuenit canon late
9 snie. † qm̄ vbicunꝙ lex hꝫ hec verba eoipso vel ipso facto vel ipso
iure dr canonē late snie cōtinere. vt no. gl. in. c. cupientes. in verbo
suspēsos. de elec. lib. vi. in. l. cōmissione. §. qui deficit. ff. de cap. dimi.
10 ⁊ no. post gl. ff. de infami. l. i. † qlibet eñ canon late snie dr executo
rius. vt no. gl. in. c. lꝫ canō. in verbo executiōe. de elect. lib. vi. ⁊c. Ce-
terū aduertēdū qḋ metu ne ipse ius dicēs in piuriū icurrat tenet
etiā partib⁹ inuitis id qḋ dictāt ex pprio supplere officio. vt no.
11 Bal. in. l. i. C. de confes. Et hec de primo. ¶ † Quo ad scḋm vr̄ prīa
frōte dicendū ius dicētē post dies pfixos ad faciendū inhibitio-
nē post inhibere nō posse ex regula volēte qḋ tpe aliquo pmissum
post illud lapsum censet phibitū de leg. ñ. l. statu liberū. §. stichuꝫ.
de postu. l. imperator p socio. l. actionē. §. itaꝙ i fi. cōtrariū tñ ē ve
ritas. qi vbicūꝙ statutū ad explicationē actus imponit terminū
psone iudicis verbis i eū directis. vt est in casu pposito ei⁹ termi-
ni lapsus nunꝙ excludit ius dicentē ab ei⁹ actꝰ explicatiōe. sed fa-
cit eū in penā negligētie incidere. casus est vnicus in. d. l. vnica. ad
fi. c. vt oēs. ⁊ ita per illum cōiter oēs termināt maxime Bal. C. de
indi. l. properandum. ⁊ in. l. scire oportet. §. cōsequens. de excu. tu.
⁊ Io. an. addi. in ti. de offi. indi. deleg. §. restat. ver. quid si in statu-
to. Ex quibus concluditur ius dicētem penam incurrisse atꝙ cū
termini lapsu non refragante non inhibere posse.

Consilium. ccccxxviii.

1 Ius omne in testamento proficiscens extinctum esse dr: si nemo hereditatem adit: relicta testamenti irritantur.
2 Argu. a dispositis circa relicta liberatum ad relicta ad pias cās.
3 Cōstitutio episcopalis officio priuās executorem in annali negligentia exequendi.
4 Testatoris disposita maxime ad pias causas infra annum executioni mandari debent.
5 Eps constitutiones a iure cōi non exorbitantes cōcedere potest.
6 Iusdicens tutorem circa administrationem negligentem a tutelari officio remouere potest.
7 Argumentum de tutore ad executorem valet.
8 Constitutio volens gesta per executores post lapsum anni nō valere: an valeat.
9 Hereditario noie soluēs: cū heres nō sit: vexhfdē a dbito liberat.
10 Solutio pie dispositi per eū facta ad quē soluendi onus non pertinet ꝙuis eo prohibente cui onus incumbit: ita valeat soluti repetitio denegetur. Et nu. 11.
12 Prefectus pretorio seu ali⁹ qui ptātē condende legis hꝫ: legē cōi iuri derogantē facere non potest. Sic nec legatus ptātem habēs statuendi: contra ius commune statuere potest.
13 Legatus ex iusta causa seueritati iuris cōmunis derogari potest licet regulariter non possit contra statuere.
14 Episcopus ꝙuis dispensare non possit contra decretum concilii tamen iusta ⁊ euidenti causa interueniente potest.
15 Eps ex causa iusta penitētiam quā papa indixit imminuere pōt.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In terminis pposite
cōsultatiōis primo aduertēdū cēseo ex hoc testamēto
in quo ad pias causas centū relicta sunt aditam non
fuisse

fuisse hereditatē per Guidonē heredē institutū cuius mors viuē
1 te testatore dicat cogitasse: qr dicit† ius omne ex testamento profi-
ciscēs extinctū esse: si nemo hereditatē adit. relicta testamēti irritā
tur. C. de fideiusso. l. eā quā. ff. de reg. iur. l. si nemo. ff. de testa. tu. l. si
nemo. Relinquitur enim hoc casu testamentum sine herede. vale-
re aūt illud testū non pōt qd heredem non hz. ff. de his que in te-
sta. delē. l. proxime. ver. calpburni⁹. insti. de le. §. ante heredē. cum si.
Ceterum regulariter rogati videnē ipsi venientes ab intestato. vt
relicta testamenti irriti ob defectum cōditionis soluāt. l. ex testa
mēto. ɀ. d. l. eā quā. C. de fideius. l. ij. §. si qs testō. ff. si qs omis. cau. te-
sta. l. si qn omissa. cū si. Unū videndū an in relictis ad pias causas
spāle. ɀ qdē ista est antiqua questio quā ponit Jo. an. in addi. l. c.
de instr. edi. §. nūc vero aliqua in addi. hic obliuiscitur autor qō-
nis ɀ apud antiquos incipie cōmittit autor questionē. ɀ bar. in
l. j. C. de sac. san. ec. ɀ. d. l. eā quā ɀ. l. j. C. de bo. vacā. lib. x. Bal. in. l. si.
C. de sa. san. ec. in. l. q filio. §. si quis seruum. ff. de here. insti. l. si. C. de
ma. testa. Angel. in. l. hereditas. ff. de peti. here. Ego semper salua
substātia veritatis in casu pposito cōcludo aut hic heres mortē
testatoris puentōs obijt ignorante. ɀ tunc relictū ad pias causas
erit validum pietatisq3 fauore penitētis ab intestato debitū. Aut
eo sciente: ɀ tunc secus. Hec est distinctio quam facit iurisconsul
tus in legato libertatis quā similiter in se pietatē cōtinet. in. l. tra
ctabitur. iuncto. §. si. l. precedentis. ff. de testa. mili. in. l. Antonius.
2 ff. de fideicō. li. † Clarū est aūt ex dispositis circa relicta libertatū
ad relicta ad pias causas argumētari posse sm q tradit bart. l. l.
prime ad si. ff. de his q in testa. delē. in proposito tñ themate pñtē
cōsultationē ample discutere opus fore nō arbitror: qr posito qd
legatū hmōi ppter omissaȝ aditionē efficeret indebitū nihilomi
nus ex quo illud presupponit solutū etiā si errore excludit solutō
a repetēdo. hec enim est spālitas in relictis ad pias causas vt illa
quis omni iure indebita per errorē soluta repeti nō possint. Insti.
de obli. q ex quasi 3ctu. §. si. Nec mirū qr ɀ alias sola pietas soluti
indebite repetitionē excludit. l. cū his. §. si mulier. ff. de cōdi. inde.
ɀ ita cōcludit. ff. e. ti. l. j. C. de iur. ɀ fac. igno. l. cū qs. ɀ hoc de pilo.
3 ¶ † Quo ad scdm in quo querit an valeat epalis cōstitutio offi-
cio executorē priuās cōstitutū in annali negligētia exequendi di-
cendū quidē qd sicco qd cōformis est ista iuri cōi regulariter di-
4 sponēdi † testatoris dispositā maxime ad pias causas infra annū
executioni mādari. C. de fideius. aut. hoc amplius. C. de episco. et
cleri. l. nulli. de testa. c. non quidē. ɀ in aut. de eccle. titu. §. si qs edi-
5 ficationē. † Clarū est epm cōstitutiones a iure cōi nō exorbitātes
cōcedere posse. de ma. ɀ obe. c. ij. de consti. c. vt alarū lib. vi. cū si. Se
cundo cōsiderādus est tex. in. c. tua nobis. de testa. ɀ in. c. nobis qd
ɀ in aut. de eccle. titu. §. si quia aūt tē. pro vltimis volūtatibus fau-
entissimorū eporum officio incumbere: vt sm defuncti volūtatem
vniuersa pcedāt. Nimirū ergo si is ad quē pertinet pie relictorū
ordinatio circa ea que pie dispositi executionē cōcernūt statuere
pōt. Unde formaliter cōcludit do. Bal. in. l. vnica. C. de his q pe-
no. episcopali cōstitutiōe executoribus nō exequētibus testamēta ad
pias causas iponi posse penas priuatiuas vel arctatiuas officij.
Tertio qua rōne videm⁹ iudicē negligētē in procuratorio offō sibi
cōmisso eundē ab eo amouere posse pprio ex offō. C. de procura. l.
cū qui res agit heredū vbi est casus notabilis. Idem dicēdum est
episcopū ob negligētiā exequendi priuare posse executorē officio
6 † Quarto qua ratione videm⁹ iusdicentē tutorē circa administra
tionē negligētē a tutelari posse officio remouere. C. de admi. tuto.
l. si. ff. vbi pu. edu. dele. l. vlt. idē dicēdū est epm negligentem execu-
7 torem mouere posse. † De tutore enim ad executorem valet arg. vt
no. glo. ff. de tutel. l. tutela. que est penul. ceterū ɀ vltra penam pri-
uationis officij valida est constitutio que negligenti penā excōica
tionis infringit. etenim cōcludunt Hosti. ɀ Jo. an. in nouel. in. c.
si. de offi. archipresby. qd pōt cōstitutio sinodalis epi vbi res exi-
git aliam dispositio per iur cōe aduertere penam imponendo vel
a iure cōi impositā augēdā. de loca. c. j. ɀ hec de secundo sufficiant.
8 ¶ † Circa tertiū presentis dubij seu consultationis articulum in
quo queritur an eadem epalis constitutio valeat volēs gesta per
executores post lapsum anni officio exequēdi priuātes nō valere
considerandum arbitror qr aut executor lapsu anni priuatus cō-
stitutione refragāte. ɀ sic epo inuito soluit legata ad pias cās ex-
equēdo. ɀ tali casu solutio valet. qd probo ex duob⁹. Primo qd li
berat epm inuitū ob onere exequēdi ɀ soluēdi ea que ipse tanq̄ in
iure exequēdi succedens soluere tenebat. clarū est em qd p inuito
ɀ ignorāte. vt liberet soluere posse. ff. de neg. ge. §. soluēdo. ff. de no-
ua. l. stichū. §. si. ff. de sol. l. si debitor tu⁹. ɀ. l. solutione. ɀ. l. soluere. C.
9 de soln. l. inuito. insti. qui. mo. tol. ob. i. prin. † Scdo qr videmus in
filio eū q uole hereditario soluit cū heres nō sit verū heredē a debi
to liberare. vt plenē determinat. ff. de neg. ge. l. si pupilli. §. itē qrit.
ɀ. l. si. C. de pet. here. l. de hereditate. C. de cōdi. inde. l. si a pre. ff. de here.
qd si possessor. ɀ. l. si possessor. ff. de soln. l. cū qs. de petu. ff. de condi.
inde. l. si pene. §. a. Ita igit in pposito hic. vt executor soluens. q tñ
nō est cū priuatus extitit ipm epm qui verum est executor liberat
etiam inuitum adeo vt nec ei episcopo repetitio eius quod per nō
executorē bene exequēdo solutū est cōpetat. istud pbo ex. l. repeti-
tio. ff. de condi. inde. dicēs repetitionē nullā esse ab eo qui suū a. sibi
debitū recipit quāuis ab alio q a debitore vero solutū sit. non er-
go illā vniuersalē negatiuā nulla q ois casus dz esse inclusiua. ff. de
rebus du. l. si is qui ducēta. §. verū. cū si. Et cōsequēter vult illa lex
q nec ab eo qui sibi debitū recipit peti possit p verū debitorē si q
solutū est non ab eo solutum est. sed ab alio qui nō erat scriptus.
Qd etiā probatur vlterius qr si ex hac solutione epo liberat ergo
eidē soluti repetitio denegatur. Una etenim solutio repetitionē li-
berationē simul non pōt parere. ff. de cōdi. inde. l. cū ius. §. si fide-
iussor aut hic qui soluit nō vt executor soluit. sz vt alius quilibet.
Et tūc dico etiā istā solutionē quius refragante cōstitutione. ɀ cō
10 sequēter inuito epo factā valere eūdemq3 liberare. † Hoc quidem
primo probo ex tex. ad vestrū propositum singulari. ff. de religio. ɀ
sump. l. at si quis. §. idē labeo. qui aliam incipit si in prohibēte. vbi
decidit pietatis fauore fun⁹ funerisq3 cōsumptū cadaueris factū
quius phibēte eo ad quē funerare ptinebat adeo validitate subsi
stere vt ipsi funeranti aduersus eū cui onus erat quum prohibēte
actio ad repetitionem cōpetat. Ita igitur dicendū in simili in ca-
su proposito. vt solutio pie dispositi per eum facta ad quē soluēdi
onus non pertinet quum eo phibēte cui onus incūbit. ita valeat
vt soluti repetitio denegeē. Summā em eqtatē in se habet vt epo
qd bene actū est l pie dispositū ratū habeat. ff. de neg. gest. l. pōpo-
11 nius scribit si negotiū. ¶ † Scdo ad idē tex. ff. q me. cau. l. si. dicēs
inciuile fore debitā quātitatē de re creditori solutā reuocare eo q
nō phe solutio facta sit per vim cōpulsiuā a iurisdicente vt solue-
ret illatā. Ita igit in pposito casu inciuile reuocare est qd fidelr
ad executionē pie dispositi solutum extitit eoq solutio facta fuit
ab eo cui onus non erat iniunctū. Tertio ad idē tex. singl. in aut.
de ecclesia. ti. §. si aūt. qui ad hoc facit eū formaliter sic dicit. ɀ oim
sit hmōi mouere questionē ɀ studere vt modis oībus cause pie cō
pellant. vbi apparet expressim quēlibet qui vult ɀ sine mandato
agere posse. ɀ iudiciū instituere ɀ vt ea q ad pias causas dispositū
sunt adimpleant. quē tex. pōderat Spe. in. o. §. nunc vero aliqua.
ver. sed nōne quēlibet de populo. facie de lega. j. l. ciuitatibus. qua
ergo rōne vz pietatis fauore per quēlibet de populo et mandatū
nō habentē iudiciū instituī ad hoc vt q pie dispositū est impleat.
eadē etiā vr valere solutio ad executionē pie dispositi facta per eū
cui alias soluendi onus non est iniunctum. Cum igit ex supradi-
ctis l notescat hec constitutio volēs nō valere per priuatos exequē-
12 di officio disposita 3 iur cōe sit merita vr inualida. † Quēadmo-
dū prefect⁹ ptorio seu ali⁹ q ptātē cōdēde. l. hz legē cōi iure derogā
tē facere nō pōt vt de ptio est casus sm. l. forma. C. de offi. pfe. pto. de
scdo. l. hec q necessario. C. de no. codi. cōpo. Itē quēadmodū legā-
tus quāuis ptātē hz statuēdi. vt in. c. si. de offi. dele. tñ nō pōt 3 ius
cōe constituere vt ibi no. Inn. ɀ do. Bal. in. l. nulli. C. de sen. cū nō
sit in ptātē inferioris legē supioris tollere. de elec. clr. ne romani. cū
concor ibi nec epo statuendo iure cōi derogare pōt de ma. ɀ obe. c.
sup his. xv. q. ij. instituationis. nec etiā in alicuius preiudiciū nisi
assentietis vel saltē sentientis quid statuere. vt no. Inn. de loca. c.
vestra. ɀ Archi. de cōse. di. ij. pnsiciandū. ɀ. c. vlti. de ma. ɀ obe. et
ita determinat Jo. an. ex his de appel. c. si. l. i. vj. in nouella. ɀ Fede.
de senis in cōsilijs suis cōsi. xvij. His tñ nō refragātibus cōtrariū
in pposito casu veri⁹ existimo. 3siderādū em q si gesta p hon exe-
cutoris ob negligētiā priuatos officio validitatez in se cōtinerent
elusoria quodāmodo nullum aut minimi effectum esset ipsa epalis
cōstitutio. qm pur exprenirēt epm l exequēdo gesta ab eis quam
uis priuatis valerent. ɀ priuationis penam non intimarent. Cer-
tum est autem ita agi debere. vt cōstitutiones ludibrio posite non
censeant. ff. ne quid in loco publi. l. si. ff. de iudi. l. si pretor. de elec. c.
commissa. li. vi. Hoc igitur fundamento premisso ex tribus breui
ter probo constitutionem hanc vltra penam priuationis adduce
re penam annullationis eorum que per priuatos geri contigerit
valida esse. Primo quia cum negligentis proteruitas penaz vnā
sibi impositā verisile est vt non timeat. vt hic de pena priuationis.
vt. 3. declarani pōt iusdicens aliam accumulatiue procedere. ca-
sum est notab. c. quoniam frequēter. ver. si autem super personali
vt lite non contest. ad idem. C. vt infra certum tempus. l. ij. ver. ɀ si
persona. Secundo ad idez no. Jo. an. in. d. c. si. de offi. arch. pres. vo
lentis ex iusta cā episcopum sua cōstitutione penā iure augere pos
se. ergo penā exigi negligentis si priuatio ab officio. vt. d. c. iun qui
dem. ɀ. c. si heredes. ɀ. c. tua. ɀ. c. Joan. d. l. nulli. ɀ. o. §. si autem qui
hoc iussi q verisilr parum timebit executor ex quo videt post pri
uationē valere per eū fideliter gesta si in exequēdo preueniat epm
consequēs est vt ei iuris cōis pena hec alia adijciat. scz inualidi-
13 tas executionis. ¶ † Ultimo qr lz regulariter nō possit epo 3 ius
cōe statuere. vt. 3. allegata loquitur tñ iusta ex cā ei derogare pōt.
Istud pbaē primo ex tex. no. ad ppositū. in. c. si. de transl. vbi est ex
pressum legatum ex iusta causa seueritati iuris cōis posse deroga
re. lz regulariter nō possit 3 statuere. pari ergo rōne poterit ɀ epo.
14 † Scdo patet ex no. Jo. de lig. in. c. at si clerici de iudi. quam referē
tes sequuntur dñi de tota decisione iuxta ordinem meum. ccccclij.

dicentis qd quāuis ꝑs dispēsare non possit ꝯ decretū concilii. et
firmat archi. de elec. l3 cano. li. vi. tn̄ ex euidenti iusta cā pōt. arg. i.
13 q. vij. tali. ꝛ canone exigūt. ¶ †Tertio ad idē sn̄ia gloss. sing. xxvi.
q. vij. in c. tēpora plenitudinis dicentis ꝙ ꝛ ꝗuis ꝑs factus pape
tanq̄ superioris immutare. ff. de mino. l. minor aūt magistratus.
de maio. ꝛ obe. c. cū inferior. xxj. di. inferior. tn̄ ex cā penitentiā quā
papa iudicit poterit diminuere. Ultimo sn̄ia ista probat ex eo qd
in simili determinat Bar. ꝛ Bal. ff. man. l. si hominē per illuꝫ text.
ꝛ ipse Bar. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fa. dicentes qd ꝗuis
vigore cuiuscūq3 generalissimi arbitrii non possit illud habētes
constōnes iā dictas corrigere vel mutare: vt. d. l. forma. ꝛ. d. l. hec q̄
necessario. ꝛ tn̄ ex iusta cā pōt cū ex eadē inferior superioris factuꝫ
immutet vt est casus no. in. d. l. si hominem. hec dicta sufficiant.

Consilium. cccclxix.

1 ¶ Iudex ex causa potest minuere vel augere penam statuti: licet
iurauerit obseruare statutum. Et i nu. 2.
3 Iudex regulariter lege clementior esse non debet.
4 Periurare non dr̄ q̄ principali autoritate iuſm casu aliq̄ deserit
5 Constitutiones penales propter idētitatem rationis de persona
ad personam trahuntur.
6 Constitutio per quā in personis aliquib⁹ inducitur euitatio pe-
ne delicti alias a lege puniti: ꝓpter idētitatem rationis extendit
ad personam aliam: quamuis non expressam.
7 Pene restringende non ampliande sunt.

¶ In christi nomine amen.

Considero in proposita cōsultatione vnum
mihi ꝑsuppositū ꝑ hunc dici fur-
tū cōmissum solū in libris. xvi. ꝛ cōsequēter cū paruꝰ
pecunie quātitate nō cadit ipse in delictū enormis fur
ti sed modici vnde satis vr̄ impiū ꝑ eo tā puro excessu mortis pe-
1 nā sibi īferēdā esse dicit cū lex iuxta qualitatē delicti pene modū
debēre statui. ff. ad. l. cor. de fal. l. omnis pena. institu. de pub. iud. §.
itē lex iulia. Ubi gl. in. ii. ꝛ. iii. allegat concor. Quis ergo crudelissi
me ceruicis foret: vt pro tam leui delicto penā mortis imponeret.
dicto igit̄ ius dicentē ante ius oculos semꝑ eq̄tas esse dꝫ. ff. de eo ꝙ
cer. lo. l. qd si ephesi. ꝑ huius leui furto p̄missa rōne mortis penā
imponere non debere. cū cū hodie in eius arbitrio qui de crimi-
ne cognoscit sit eā penam quā vult imponere eaꝫ tn̄ vt in vtroq3
modo rōne non excedat. ff. de pe. l. hodie. ꝛ qd pene not. C. de infa-
mibus. l. sꝫ ꝛ si seuerior. ꝛ. l. qd ergo. §. pena grauior. merito iustissi
me faciet si pro hoc minimo furto pene mortis nō imposuerit. cū
2 tunc dic poterit cū rationē nō excessisse. vt mādat dicta. l. †Nec re-
fragat qd iurauerit se ꝯstōnes seruaturū quarū vna dicit ex fur-
to pecunie et gabella subtracte surripienti officiali pecuniā penā
mortis imponi debere. qꝛ vt not. Inno. in. c. i. de consti. ꝛ refert. d.
Bal. in aut. nono iure. C. de ser. fugi. ꝛ in. l. obseruare. §. ꝓficisci. de
offi. procō. rōne casuū emergētiū licitū fore iudici leges trāsgredi
adeo vt ex hoc ipse idē determinat in. d. l. ꝛ si seuerior. quod aūt dꝫ
3 perit. in aut. hodie. C. de iudi. †qd ꝗuis regulariter non debeat iu
dex esse lege clementior. vt in aut. de iudi. §. opꝫ tn̄ ex gn̄ali potesta
te sibi cōcessa per dic. tā. l. hodie penā alterare poterit adeo vt illa
penā alterata succedat loco alterius a lege īposite. Un̄ periurus
4 non erit cū legis autoritate hoc sibi ꝑmiserit minuimus sit. † non
enim periurat qui ꝑncipali autoritate iuſm casu aliquo deserit. ff.
ad municip. l. fi. C. de non nu. pe. l. fin. ff. q satisda. cog. l. vl. ff. de iure
pa. l. adigere. §. fi. de iureiurā. c. venientes. ꝛ in. c. quēadmodū. cum
ibi no. qua enī rōne pōt ipse iusdicēs penā iusta ex cā alterare au
gēdo. vt in. c. qm̄ frequēter. versi. finaūt super ꝑsonali. ꝛ in. l. ii. ver.
sed si ꝑsona. C. vt. l. certū tꝑs eadeꝫ ex iusta cā pōt a ꝯstōne imposi-
tā minuere. Itē qua rōne pōt iusta ex cā penā als a lege impositā
delinquēti. ff. de pe. l. in metallū. ff. de re mili. l. non ois. de offi. dele.
c. nisi spālis in prima gl. eadē etiā pōt iā impositā minuēdo mode
rare. in cuius enī est ꝑtāte a principio totū tollere in eius est id ꝙ
facit moderare de in lit. iur. l. videam⁹. §. sed an iudex. ꝛ in. l. iactio
nibus. §. sed iudex. Ex his ergo ꝑmo cōcludo ipm iusdicentē penā
constōnis posito ꝙ illa hūc de quo q̄rit includat iusta ex cā eo ꝙ
leuissimū est furtū cōmissuꝫ ꝗuis corporalē ꝛ illa tunā mortis mo
derare posset ac cōmutare. Quo ad scdm in quo querit an cōstitu
tio īponēs penā pecuniariā portariis aut cōfidētibus quicqd fur
ripere fraudulēter possit trahi ad ꝑsonā Polligerii cū ꝑdictis
in eodē officio concurrentis. eo qꝛ officii similitudo ꝛ nō magis di
uersa rō ī pena īponēda vni ꝙ alteri. In quo quidē breuiter dicē-
5 dū puto ꝙ sic. †tn̄ enī cōstōnes penales ex eo vt includāt ꝓpter idē
titatē rōnis trahunt de ꝑsona ī ꝑsonā. vt. l. ꝑde quadrupli ꝓbato.
ergo pari rōne eadē pēalia statuta trahūt de vna ꝑsona ad reliq̄.
qm̄ illa ad ꝙ extēdit euitat penā maiorē ꝛ incurrit miorē. ꝙ aūt nō
ꝓꝓ diuersitatē rōnis ꝯstō penalis vt includit extēdit de vno casu
ad reliquā ꝓhibitā ꝑio ꝓꝓ casum expssum in. l. libertū. §. senat⁹.
ff. de ritu nup. vbi penalis ꝯstō ꝓhibēs tutorib⁹ ꝛ eoꝝ filiis ipsoꝝ
pupillas in vxorē ducere ꝓꝓ idētitatis rōnē extēdit ad extraneos
tutoris heredes. Scdo ꝓbat. ff. eo. tit. l. senatus. ꝛ p̄missa penalis
ꝯstitutio de filio tutoris loquēs ꝓꝓ idētitatē rōnis extēdit ad ei⁹
nepotē. Tertio ꝓbat ex. l. ii. §. si actores. ꝛ. §. ꝗstū. ꝛ. §. si furioso. ff.
ad ter. vbi penalis cōstō aduersus matrē edita ꝓꝓ nō petitā filiis
ꝑsonā tutoris trahit ad casuꝫ qsi nō petit eiusdē ꝑsonā curatoris
seu actoris quo casu indigerēt. Quarto ad idē tex. in. l. filium ha-
beo. ff. ad mace. vbi constitutio penalis ꝛ odiosa aduersus credito
res facta mutuātes filiis trahit ad mutuātes nepotib⁹. Quito ad
idē tex. i aut. de nepotib⁹. §. si vo expectet. vbi est expssuꝫ penā mu-
lierib⁹ trāseuntib⁹ post annū ad scdā vota ꝓꝓ idētitatē rōnis extē
di ꝛ ad maritos. Sexto ad idē tex. l aut. his penis. C. d̄ sc. nup. vbi
pena imposita vxorib⁹. s. annū luctus ad scdas nuptias trāseunti
bus propter idētitatē rōnis extēdit ad parētes. s. annū luct⁹ quas
certū ex ꝑo viro non peperisse. Septimo ad idē tex. in. c. q ꝯ cer-
tā. ꝛ. c. si postq̄. de elec. lib. vi. Ultimo ista cōclusio ꝓbat efficacissi-
me ex theorica Jo. an. in. c. statutū. de elec. li. vi. in nouella dicentis
6 †cōstitutionē ꝑ q̄ in ꝑsonis aliquib⁹ īducit euitatio pene delicti
alias a lege puniti propter identitatem rationis extendi ad ꝑso-
nā aliā ꝗuis nō expressam ita igitur in proposito rōne similitu-
dinis ꝛ nō diuersitatis rōnis ꝯstitutio que extensa ad ꝑsonā vnā
est causa vt sibi imponatur pena minor. vt si alias imponeret pe-
na maior est extendēda ꝓpter similitudinē personarū ꝛ nō diuer
7 sitatē rōnis. †vt enī dicta regula pene sunt restrīgēde nō aūt am-
pliāde. nec refragat ꝯstitutionē excipere solum ꝑsonas duas: qꝛ
ꝯstō exceptiuās ꝓpter idētitatē rōnis extēdit ad ꝑsonas. als vt. d.
l. his solis. no. glo. ff. so. ma. l. si ꝯstāte. C. de his q ad ec. cō. l. vnica.
ꝛ. l. illud. de sac. san. ec. ꝛ ita breuiter in casu proposito de iure ꝯclu
dēdū. his aūt cōsideratis q̄ breuiter ꝛ hn̄ ꝑ iusdicētē allegata vidi.

Consilium. cccclxx.

1 ¶ Iudex in causis in quibus habet potestatē de equitate proce
dendi omissa iuris solēnitate: non debet admittere exceptiones
que sunt fundate in iuris apicibus.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶ Due rationes me mo
uent vt concludam rectum processum fore ad iudiciū
hypothecarie aduersus Marianum per hāc viduam.
Prima quia aduersus eū ꝓnunciatū cōstat executionē legitime
factā nec ab ea pronūciatione appellatum fuisse presupponitur
vnde eadē cū iuris errorē expressum nō cōtineat ꝗuis cōtra ius li
tigatoris Mariani prolata sit in reꝫ trāseat iudicatā. extra de re
iudi. c. cum inter nos. ff. eo. ti. l. si preses. cū si. ergo huic Mariano
opponēti de nō legitimitate excussionis rei nō iudicate refragat
exceptio. Secūdo qꝛ dicere iudiciū excussionis nō ꝑcessisse iudiciū
hypothecarie nō est aliud dicere quā qd tela vni⁹ iudicii que ꝑce
dere debet in vno legitimā futurā qōnē ꝓut est iudiciū excussiōis
ad hypothecariā ꝑcessisse. hui⁹ aūt exceptio ē de iuris apicib⁹. vt
no. gl. sing. sup verbo actū. in. l. si mancipiuꝫ. §. fi. cōi diuidundo. ff.
1 de eui. †Modo cōsiderandū in ꝓposito casu municipali cēsura
caueri in causis viduarū iusdicentē ꝑcedere debere ꝓut eū equitas
mouerit. sed clarū est qd in his causis ī qb⁹ iudex iuris omissa so
lēnitate hꝫ ꝑtātē de eq̄tate ꝑcedēdi nō dꝫ admittere eas exceptio-
nes q̄ sunt fundate in iuris apicib⁹ vt elegāter determinat Bar.
per illū tex. ff. mā. l. si fideiussor. §. q̄dā. ꝛ no. do. Bal. C. eo. ti. l. si pro
eo. igit est cōsequēs vt iudex hic q equitatē in huiōi cā cōsiderare
debet dictā exceptionē que ad processum opponit reiicere debet.

Consilium. cccclxxi

1 ¶ Renūciasse liti qd vr̄ qui infra tꝑs cōstōnis litē non ꝑsequit.
2 Agēs duob⁹ in terminis sibi in ꝑsecutiōe icerte litis ꝑfixis a iure
si in cause ꝑsecutiōe negligēs fuerit a cōpetēte sibi cadit actione.

¶ In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶ In terminis ꝓposite
qōnis breuiter dicēdū videtur hūc de quo querit a si-
bi competēti actiōe cecidisse tertioq3 eam mouere nō
1 posse duabus rōnibus. †Primo qꝛ hec. ꝯ. relata municipalis con
stitutio tꝑs certū statuit determinationi cause vnde sequit quod
per eius tꝑis lapsum in eā faciēdo terminari negligēs cāe renun
ciasse intelligit ꝛ ꝯsequēter actioni. hoc ꝓbat manifesta doctrina
bar. C. de pac. l. postq̄ liti per aut. ꝛ q. C. de temp. ap. ꝛ. l. si ex. C. qui
accu. nō pos. l. eius. ff. de accu. dicit qd lapsus tꝑis a iure cert. deter
minatiōi ꝑfixus. hoc inducit vt tacite videat ipsius cause facta re
2 nunciatio. †Scdā tex. in aut. qui semel. C. quō ꝛ qn̄ iudex. ꝛ ī aut.
de liti. §. oē vero. vn̄ illa aut. sumit. vult qd si agēs duob⁹ iu termi-
nis sibi in ꝑsecutiōe icerte litis ꝑfixis a iure in cause ꝑsecutiōe ne
gligēs fuerit a cōpetēte sibi cadit actiōe. nec eidē adhuc īchoatā ꝑ
sequendam vlterior regressus datur. mō ad ꝓpositum non est du
bium quod hec municipalis constō ad inducendā priuationē in
agēte ei⁹ vr̄ qd ipse habet terminos illos. s. menses tres ꝛ annū vnū
a iure cōi ꝑfixos actori per quoꝝ lapsum data ei⁹ negligētia agē
di a iure priuat abbreuiādo terminū vnū scꝫ menī duoꝝ reduce-
re potuit prout reducit. ff. de insti. ꝛ l. l. oēs ꝓꝓli. ꝛ no. gl. in. o. aut.
q semel. ꝛ. d. §. oē in vero. volēs consuetudinē introduci posse vt iu
dex terminos hos abbreuiare possit quēadmodum lapsos men-
sium trium

situm triũ anni qꝺ vnꝰ in negligẽtia ꝓsequẽdi actorẽ cõstituẽs cũ de iure cõi ab alteriꝰ agẽdi liticꝫ nichũ duoꝝ loco dictorũ termi‑ noꝝ iuris cõis agẽtẽ in negligẽtia ꝯstituet l ꝓsequẽdo eũdẽ ab al‑ teriꝰ agẽdo cõsequẽdo excludit. tpe eñ vnũ loco tpis alteriꝰ surro gati eiꝰ nãꝫ assumit l cuiꝰ locũ surrogarũ extitit. C.de nõ nu.pe.l. l ꝯtrib⁹. ibi biẽniũ ꝓ qnquẽnio.ꝛc. C.de tẽ.i in te.re.l. supuacuũ. ibi hoc no.d. Bal.ꝛ hec de pñtis cõsultatiõis articulo dicta sufficiãt.

Consilium.cccccxxii.

1 Conductor si re cõducta vti impeditur ab eo quẽ locator per vim maiorem prohibere non põt: ad nihil amplius tenetur: ꝗ̃ vt mercedem remittat aut eam perceptam reddat.

2 Conductor si post sterilitatẽ (ꝛ sic post id tpe quo ex re locata ni‑ hil percepit) vbertas superuenerit tenet ad integram pensionem soluẽdam eius anni quo sibi mercedis remissio facta fuit.ꝛ nu.3.

4 Reintegratio per omnia est eius nature ꝛ qualitatis cuius erat res que reintegratur.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Quo ad primũ in quo querit an dictus Ant. teneat ꝑsistere in ipso locati con tractu toto tpe ꝯuẽto. Cũ vis hostiũ incursu mẽsib⁹. xviii.

1 re cõducta sibi frui nõ licuerit breuiter dicẽdũ qꝺ sic † qꝛ cũ cõdu‑ ctor re cõducta vti impedit ab eo quẽ locator per vim maiorẽ seu potentiam ꝓhibere nõ põt ad nihil amplius tenet ꝗ̃ vt mercedẽ remittat aut eaꝫ perceptã reddat. ff. lo. l. si fundũ quem mihi loca‑ ueris. in fi. cũ. l. seq. vis enim maior conductori dãno esse non dꝫ. ff. eo. ti. l. si merces. §. vis maior. ꝛ. l. ex conducto. §. si vis tẽpestatis. §. plane. si post tpe quo cõductor ꝓhibitus est ꝛ antecꝫ ipse rẽ aliam vtentem cõduxerit locator eadẽ rẽ vtendã commodã offerat. ob hoc ista duo operatẽ. Primũ vt a iudicio per conductorẽ aduersus eũ instituto absoluatẽ. Scdm vt cõductori ipse a ꝯtru locationis ꝑsiste re necꝫ locata vti tenet vt hoc probatẽ ex ordine. ff. loca. l. si quis do

2 minus. in prin. ꝛ in. l. si in. l. §. colonus. ꝛ. l. cũ in plures. in prin. † Se‑ cũdo principaliꝛ eadẽ conclo ꝓbatẽ eo qꝛ videm⁹ cõductorẽ si post sterilitatẽ: ꝛ sic post id tpe quo ex re locata nihil pcepit vbertas su peruenit teneri ad integrã pẽsionẽ soluẽdã ei⁹ anni quo sibi mer cedis remissio facta fuit. ff. loca. l. si vno in ꝑn. C. eo. ti. l. 3. extra. eo. ti. c. ꝓpter sterilitatẽ ergo pꝫ qꝺ ĩpedimẽtũ sibi ꝑstitũ certo tpe quo‑ minus re cõducta vti poterit locatiõis ꝯtrũ tpe sequẽti non ꝑimie tẽ qũ sibi sic foret nõ d cereẽ teneri ꝓpter vbertatẽ supueniẽtẽ an‑ nis sequẽtib⁹ ad soluẽdã pensionẽ ob sterilitatẽ cõtingẽtẽ tpe ꝑce

3 denti. † Tertio ꝓbatẽ eadẽ conclo ex casu. l. excepto. C. loca. vbi dicit tex cõductorẽ post sterilitatẽ. ꝛ post idẽ tpe quo sibi inutilis fuit vsus rei locate teneri locatori pensionẽ prestare scꝫ qꝺ per prius ꝯsueuerit. ꝛ ergo rõne tpis precedẽtis qꝺ sibi vsus rei locate fuerit inutilis nõ perimit locationis ꝯtrus pro tpe sequẽti: qꝛ si sic esset nõ diceret eũ ad pensionẽ teneri prout dicit. vltra probat ista con clusio ea rõne qꝛ videm⁹ ꝯtrum locationis ꝛ emptiõis equiparari igit de vno ad reliquũ argu. ff. de loca. l. sicut. de emp. ꝛ. l. ii. cum si. Modo in ꝯtru emptionis hoc decisuꝫ habem⁹ qꝺ cõmis emptio vnius rei nõ possit subsistere in ei⁹ pte minori. ꝛ tñ si subsistere nõ põt in ei⁹ parte maiori ꝓ ea pte emptiõis portiõe ꝯtrus est valid⁹ nec vni⁹ de ꝯhentib⁹ volũtate ab eo põt recedi. casus est. ff. de ꝯhẽ. emp. l. domũ. Ita igit in ꝓposito hui⁹ locatiõis ꝯtrus quo aduer sus locate rei occasionẽ ꝗrere subsistere nõ poterit tpe pauco tñ ex quo datẽ potentia cõmoda vtendi pro tpe maiori pro eodẽ debet ꝯtrus firmus manere. nec vni ex ptibus liberũ esse ius penitẽdi. Et

4 hoc de primo. † Quo ad scdm in quo querit an ꝓ his mẽsibus xviii. qb⁹ fuit vti ꝓhibit⁹ ex quo nũc eiusdẽ tpis ꝑ locatorẽ cõmo‑ dũ vsus offerẽtis cõductori nũc offert ĩtegratio debeat pẽsio solui scdm cõuentionẽ habitã sup pẽsionẽ ꝓ tpe illo sm habitã pẽsionẽ pro : pe seq. Breuiter dõm ꝗ sm cõuẽtionẽ ꝗ determinat pẽsionẽ illi⁹ tpis quo vti ꝓhibit⁹ fuerit. ꝛ cui⁹ sibi nũc offert teneri ad ac‑ ceptandũ reintegratio ꝑlo ex regula ꝗ vult qꝺ reintegratio ꝑ oĩa ei⁹ est nãe ꝛ qualitatis cui⁹ erat res illa ꝗ integrat. ff. de iure do. l. dotẽ. ꝛ. l. diuus seuerus. ꝛ. l. post diuortiũ. ff. so. ma. l. pe. §. vxor. ff. re. amo. l. fi. C. de emp. l. si vt ꝓponis. scdo qꝛ de eodem vꝫ text. in. d. l. si vno. in ꝑn. ibi ꝫ integrã pẽsionẽ ei⁹ anni quo remisit exigendã ꝛc. vbi dr ꝗ tpe superueniẽtis vbertatis soluẽda est pẽsio remissa ꝓp ꝑcedentẽ sterilitatẽ sm qꝺ debeat solui eo tpe quo sterilitas fuit si nõ fuisset. non aũt scdm qꝺ solui debebat tpe vbertatis. ita igit a simili dicendum in casu proposito. Et hec de secundo ꝛ vltimo.

Consilium.cccccxxiii.

1 Cognosci aut procedi si non põt in eo loco qui iudici delega to assignatus est pro suo tribunali põt delegatus alium idoneuꝫ ꝛ securum locum eligere. alios similes casus vide ibidem.

2 Mens legislatoris verborum cortici preferenda est.

3 Actus an vitietur si iuris solennitas totaliter omissa fuerit.

4 Protestatio non requiritur: vbi quis seruare non põt formaꝫ a iure traditam. adde nu. 6.

6 Confirmatio an possit peti ex duplici electione: vel ex prouisione ꝛ electione.

7 Res semel nostra vna ex cã iterum nostra fieri alia ex cã non põt.

8 Confirmatio sententia est: seu decretum.

9 Decretum imponi non potest super incerto.

10 Acta vni⁹ ptis cõsensu tolli nõ possunt: sed ambarũ atcꝫ iudicis.

11 Testes ꝗuis per vnã partẽ ꝓducantẽ: nihilomin⁹ valeãt que pro altera parte adducuntur cum pro vtracꝫ parte deponere debeãt.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Quo ad primuꝫ quod sufficit publicationẽ acceptationis ꝓuisionis factã fo re in monasterio aureliati eo cõsiderato qꝺ ad locũ ac ceptati prioratus ob guerrarũ turbidinẽ nõ poterat haberi tut⁹ accessus sex virorũ ꝛ vna rõne ꝓbatũ. Primo qꝛ quãuis forma re scripti ꝑcise seruãda sit. de rescrip. c. cũ dilecta. de prebẽ. cui de non

1 lib. vi. tñ habem⁹ † qꝺ si in eo loco qui iudici delegato ꝓ suo tribu nali extitie assignat⁹ cognosci seu ꝓcedi nõ põt ob iustũ metũ im‑ pedimentũ põt delegat⁹ omissa quo ad hoc forma rescripti pro quo cognoscẽdo aliũ locũ eligere idoneũ ꝛ securũ. de offic. dele. c. statui mus. li. vi. ꝛ hoc ne tali ꝑtextu impedire cõtingat ꝓuisionẽ aplicã ve ibi vꝫ tex. in. c. si grã. ꝛ ita igiẽ in ꝓposito ne cõtingat ꝓuisionẽ aplicã ex qua ortũ habuit acceptatio ꝛ ꝓuisio impediri a forma ꝯstõnis volẽtis publicationẽ fieri in loco bñficij recedi põt. cũ hoc qꝺ fiat l alio loco idoneo eo casu quo ad bñficiũ tut⁹ accessus nõ habet. scdo ꝓbatẽ ex tex. cle. cãm. de elec. ver. verũ si ꝓpter appellatĩ.

5 vbi probat qꝺ quãuis ex forma datũ sit vt ꝓpter appellãtẽ appel lato intimatio appellatiõis fieri debeat ad domũ ꝓpriã vel in ec‑ clesia cathedrali ꝛ loco bñficij de quo agiẽ. tñ si ꝓpter iustũ metũ appellãs ad ea loca ꝓhibeat accedere sufficit appellatiõis publi‑ cationẽ fieri alio in loco idoneo. ex quo verisimiliꝛ ad appellati no titiã põt appellatio deuenire. ad idẽ tex. in. c. vbi periculũ. §. porro. de elec. li. vi. vbi quãuis pro forma datũ sit eo in loco romani pon‑ tificis noui electiõe fieri debere de quo pretẽdẽs obijt. tñ si is loc⁹ iusta ex cã ad hoc habilis nõ est vel idone⁹ alio in loco vicino atcꝫ idoneo fieri poterit. Quarto ad idẽ tex. l cle. i. de fo. cõpe. vbi dr qꝺ quãuis pro forma statutũ sit vt iudicẽs locũ tribunalis eligere de beat in ꝓprio territorio adeovt nec sedere possit in alieno. ꝛ. q. ii. c. cõm. ꝛ duob⁹ se. xviii. q. ii. luminoso. ꝛ qꝺ no. de offi. dele. c. nouit. tñ si iuste allegatur cã quare sibi ius cognoscẽdi exercere nõ possit poterit tribunal eligi in loco idoneo territorij alieni. Quinto ad idẽ text. in cle. ei quẽ iũcta gl. sup vbo loco. de ꝯces. ꝑbẽ. vbi decidit qꝺ quãuis ex forma datũ sit vt mẽsis ad acceptãdũ acceptãti ex eo tpe currat ex ꝗ in loco bñficij vocatio publice nõ fuerit: tñ si in bñ ficij loco nõ esse nõ põt: qꝛ in eodẽ null⁹ datẽ habitator currat ex eo die ꝗ nota est i loco alio idoneo sibi vicino ꝛc. Sexto ad idẽ ꝓbat ex regula. l. in oĩbus causis. ff. de reg. iur. l. i. §. sed et si sto. ff. qꝺ vi aut clã. vbi dr formaliter sic in oĩbus causis ꝓ facto accipit id in quo quiscꝫ aliũ porrexit quo min⁹ fiat. Ita igiẽ in ꝓposito ꝓ facto ha bebit publicatio in loco prioratu⁹ maxime ex ꝗ facta est l loco alio idoneo ex eo: qꝛ i loco bñficij fieri nõ potuit qñ h ꝓhibebat iust⁹ met⁹ accessus nõ tuti. Septimo ꝯsidero rõnẽ finalẽ ꝗre hec ꝯstõ cã cellarie mãdat publicationẽ i loco bñficij fieri. Et quidẽ duplicẽ. Prio vt acceptatio ordinario collatori sit nota. alr cõtingeret or dinarium ex iure ꝓprio ad collationẽ ꝓcedere ꝛ litigãdi materiã ambob⁹. scꝫ tã exceptatiuo quã ei q ad collationẽ ab ordinario re cipit darẽ. Scdo vt eadẽ acceptatio atcꝫ ꝓuisio note alteri l ius ipso acceptato bñficio hñte manifestẽt. Sꝫ his rõnib⁹ ꝯsideratis sa tisfactũ est mẽti ꝯstõnis ꝑ publicationẽ factã in dicto monasterio vt prime mõstraho. igiẽ sequit nõ curãdũ fore quãuis satisfactũ

2 nõ fuit vbis. † Sufficit eñ mẽti disponẽtis satisfactũ esse quãuis nõ verbis. ff. ad trebel. l. mulier. C. de do. ꝗ sub mõ. l. fi. C. de ꝯsti. ꝛ sub‑ fi. l. in metẽ eñ legislatoris vboꝝ cortici ꝑferre debem⁹. ff. de excu. tut. l. scire opꝫ. §. aliud. ibi dũ dicit. ꝫ ꝛ si maxime verba legis hãc habeãt intellectũ. tñ mẽs legislatoris aliud vult. ad idẽ. ff. de ver. sig. c. nois ꝛ rei. §. vbũ ꝛ legib⁹. ff. sol. ma. l. cũ mulier. de verb. sig. c.

3 ꝑterea. Et nihil obstat. l. q. l. marchion. cũ si. † Cũ aũt dicam⁹ actũ nõ vitiari ꝗuis solẽnitas iuris omissa sit totaliter. qñ mẽti legis solẽnitatẽ inducẽtis. ita factũ est sicut si foret solẽnitas obseruata. 6 ff. de trãsac. l. cũ hi. §. eo qꝺ aũt mẽti cõstitutiõis satisfactũ sit ex eo manifeste declarat: qꝛ eo l monasterio facta est quo residet abbas vacantis prioratu⁹ collator. Itẽ ꝛ in quo cõtinue residet dicti prio‑ rat⁹ ꝓ tpe prior. ꝛ sic in tali loco facta fuit: ex quo sint ad vtriuscꝫ

4 notitiam potuerint publicate acceptatio ꝛ prouisio ꝑuenire. † nec premissis refragatẽ qꝺ diciẽ hanc in alio loco publicatiõ ꝑsturi de buisse qꝺ metus rõne in loco beneficij publicare nõ potuit. ar. c. si iustus. de appel. c. pastoralis. ad fi. de offi. or. ꝛ. xvi. q. iii. §. pe. ver. is aũt cuius. C. de his qui per me. iudi. non ap. l. ii. C. de annali excep. l. 7 vt perfectius. ff. de ap. l. cum quidã. ff. de no. oper. nun. l. de pupillo. §. si quis ipsi pretori. cum ibi no. qñ illa iura loquunt vbi quis eo qꝛ per metũ vel aliam cãm iuris formã seruare nõ põt protestatio nem facit que loco forme a iure tradite. ꝛ pro tũc cõmissio succede re dꝫ in casu eñ. c. si iustus ꝓtestatio qꝺ ꝗuis per metũ appellare nõ possit succedit loco appellatiõis. in cã aũt. ver. is aũt cuius. ꝛ. l.

r

vt pfecti⁹ ptestatio qd̄ cōtis pp furorē seu infantiā quorū altero
detinet prescribēs pscriptionē interrūpere nō pōt per motionē li
tis succedit loco mote litis interrūpētis. ⁊ ita est in ff. iuribus alle
5 gatis. †Ubi aūt qs ex eo qꝛ formā a iure traditā iusta ex cā obser
uare nō pōt aliā obseruat vt cōtingit in casu nr̄o. nec reperit iure
cautū qd̄ ptestari debeat id aliā formā assumere ⁊ a iure cōi tra
ditā pōt obseruare. tex. est in. c. statutum⁹. an. d. c. vbi periculum. ⁊. d.
cle. cām volētes qd̄ vbi id actus in loco alio fit qꝛ in eo q est a iure
determinat⁹ nō pōt fieri pp iustā cām dictā ptestationē nullo mō
requirūt de qua pfecto spāliter mētionē fecissent si eā requiri vo
luissent. de decl. c. ad audiētiā. C. de cadu. tol. l. vna. §. finantē ad de
6 ficiētia. Et hec vī vera dictorū iuriū declaratio. † Circa scdm pñ
tis cōsultatōis articulū in q̄ qrit an iste fr̄ Antoni⁹ debeat obti
nere saltē rigore noue puisionis facte durāte tpe ad publicandū
eo attēto qd̄ possessionē eiusdē priorat⁹ alio ex capite petit. s. vigo
re grē expectatiue ⁊ qdē pria frōte dicēdū qꝛ nō p. c. vt qs duas de
elec. lib. vi. vbi pꝫ nō posse electū duas electiones petendo psequi
cōfirmationē ex illis et si ptēdat se vna ex his fore ꝯtentū. scdo qꝛ
si dict⁹ priorat⁹ ptinet ad dictū fratrē an vno ex capite nō oꝫ posse
7 ptinere ex alia †cā dicam⁹ rē semel nostrā vna ex cā nō posse iterū
nostrā fieri ex alia. de fi. instru. c. inter dilectos. ff. de acq. pos. l. iij. §.
ex plurib⁹. insti. de le. §. sed cum si. Sꝫ in ꝯtrarium tñ se habet veritas vt
determinat elegāter lapus alleg. cxxxj. dicens qd̄ cōtis ex duplici
electione ꝯfirmationē nō possit petere qꝛ ꝯfirmatio sibi est seu de
8 cretum fm̄ Jo. an. †decretū aūt interponi nō pōt super incerto. de
cōces. pben. c. i. li. vi. Esset eñ incertū tunc q̄ electio confirmaret. tñ
petens beneficiū possessionē dci tituli in suo bñficio purificationē
pōt petere ex cā duplici: qꝛ ex hoc nulla inducit inconueniētia. ca
sus est valde no. de concel. preb. c. post electionē. ⁊ per hoc nō refra
gat dictū. c. inter dilectos. cū aliis allegatis ad q̄ etiā rñderi pōt. s.
verū esse qd̄ rē meā pure ex cā vna iterū meā facere non possum ex
cā vna vt erat hic qꝛ erat bñficiū futurū acceptātis sub cōditione
si publicaret. l. trimestre possum pendēte ꝯditione publicatōis fa
cere cōprouatū vt ita dica suū ex noua puisione. casus est. ff. de ac.
10 emp. l. cū res. ff. ad l. fal. l. fundo. Et hoc de scdo. †Quo ad vlti
mū in quo qrit an aduersari⁹ fratris Anto. reuocare possit pdu
ctionē instrumēti ex quo dicebat ꝯstare de decreto maiori infrin
gēte expectatiuā dicti fris Anto. Breuiter dicēdū qd̄ nō. Primo qꝛ
pductio ipsius instrumēti de ac. est vt no. Inno. de of. dele. c. cū in
iure. Acta aūt nō vni⁹ partis ꝯsensu tolli pñt. sed ambarū atqꝫ iu
dicis. ff. de re iu. l. acta. Scdo qꝛ cū ex pductiōe dicti instrumēti in
11 iudicio hoc ius fri Ant. sit q̄situ. s. vt ex eodē ipe iuuari possit† ad
instar testiū q quāuis p vnā partē pducant. nihilomin⁹ vꝫ qd̄ p
altera deponūt cui p vtraqꝫ deponere debeat. vt no. gl. ita arguēs
ff. de eden. l. i. §. editiones. ad finē magne glos. adeo vt si protestetur
solū pducere in pte faciēte pro se cū nō releuat ptestatio. vt notāt
do. de ro. decisiōe. c. cclxxix. ⁊ Bal. in. l. vnica. §. vt que desunt. ad. no.
per Inno. in. c. cū venerabilis. de exceptionibus. ⁊ in. c. cum olim.
de cens. merito ꝯns est vt ius hoc fratri Anto. quāuis aduersarij
facto q̄situ ab eo nō possit auferri. ff. de pac. l. si. C. de iur. dot. l. cū ⁊
socero. de verb. obli. l. qui rome. §. flauius. ff. de cōtrahen. l. si post
mortē. §. fi. ⁊ qd̄ no. Bar. C. de tēpo. in integ. resti. l. petēdo. Simili
ter nec reuocari poterit cōfessio per quā aduersari⁹ decretū purifi
catū esse dixit: qꝛ illa acceptata fuit p partē aduersaꝫ. ⁊ sic trāsiuit
in ꝯtm̄. Quare vni⁹ ptis volūtate ampli⁹ reuocari non pōt. C. de
ac. ⁊ obli. l. sicut. cū si. ⁊ ita hac rōne determinat. d. Bal. ff. de libe. ⁊
posth. l. gali⁹. §. quidā recte. ⁊ hoc est qd̄ dicit. l. p confessionē quasi
ꝯtm̄. Ex quibus oībus ꝯcludo dictū fratrē Anto. esse in casu victo
rie aut vigore acceptatiōis euenientis expectatiue. cui nō refragat
qd̄ publicatio facta nō fuerit loco beneficij. aut si expectatiua nō
suffragatur propter decretū maius alterius gratie obtinere debet
vigore noue prouisionis cui nō refragat qd̄ in eodē beneficio ha
bere non poterat ex via duplici. vt plene deduxi.

Consilium. cccclxxiiij.

1 Statutū loquens qd̄ de quolibet ꝯtu pro gabella soluant sex
denarij loci non hꝫ contractu celebrato super re aliqua inestima
bili. vel non continente aliquod interesse estimabili per libram.
2 Cōductor cui fructuari⁹ in qnqueniū fundū locauerit. si casu ali
quo cōtingēte in psona locatoris toto dicto tpe fundo vti ipedit⁹
fuerit tenet saltē ad pensionē pstandā pro rata tpis quo vsus fuit.
3 Statutū si sit vt p pmitiis aialiū soluēdis eccle teneat qs dare
vnū de ducētis. tñ si animaliū dñs nō hꝫ tot capita soluet estima
tionem pro rata secundum quantitatē illius numeri quē habet.
4 Prouisio in summa maiori continet in se tacitam prouisionem
in summa minori.
5 Estimatio si qs in sui oneris remunerationē in re in qua grauat
onerat debeat detrahere certā partē ⁊ res in qua onerat sit talis.
qd̄ in ea non cadat detractio. an petere possit vt eius rei fiat esti
matio vt iuxta illam soluatur remuneratoria illa detractio.

In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
In quo queritur an dicti
tres ciues ex quātitate exacta que nō ascēdit ad librā potuerūt li
cite pro eorum stipendio detrahere pro rata ad rationē denarioꝝ.
xvi. quos integre detraxissent si exacta quātitas ascendisset ad li
bram prima frōte vr̄ dicendū qd̄ nō. qꝛ deliberatio dñoꝝ de balia
loquit de varijs. xviij. de trahēdis per hos ciues de qualibet libra
p eos exigēda. vbi ergo minus libra exigit cessant deliberationis
vba ꝯsequenter eius depositi. ff. de dā. in fec. l. iij. §. pretor ait. ver. to
ties. ff. de acq. here. l. si seruū qs. §. nō dixit. ff. de aqua quo. ⁊ esti. l. i.
§. loquit. ff. de adm. tuto. l. ita aūt cū si. Scdo p id qd̄ in simili de
1 terminat pdicta rōne Bar. in. d. l. iij. §. pretor ait. v. toties di. †statu
tū loquēs qd̄ de quolibet ꝯtu pro gabella soluant sex denarij lo
cum nō hꝫ in ꝯtu q celebraret super re aliqua inestimabili vel nō
cōtinēte aliqd̄ interesse existimabile p librā. cum cū cessent verba
statuti loquētis in recipiēte estimationē ergo ⁊ eius dispositio se
cundū eundē. Tertio ad idē qd̄ in simili determinat gl. in. de ꝯsec.
dist. v. in. c. quadragesimo decadens. ⁊ tex. illos qd̄ si post decimas
datas remaneāt illi soluēti quinqꝫ. ⁊ sic quātitas nō ascendēs ad
numerū denarioꝝ ex quo regulariter debet eccleśie pars decima
ex illa quinqꝫ etiā pro rata decimā partē soluere non tenetur. Ita
igitur in proposito qd̄ cū quantitas ex qua debēt detrahi denarij
xviij. nō ascendit ad librā de qua loquit deliberatio. sed est minor
2 ex eadem nō debebit detrahi rata ad rationē. xviij. †Hiis enī non
refragātibus ꝯtm̄ veri⁹ existimo ex tribus. primo ꝓ tex. ad ppo
situm notabile ex. l. si qs domū. §. hec tangi. ff. loca. dicēte ꝯductorē
cui fructuari⁹ in quinquenniū fundū locauerat. circa pensionē si
casu aliquo cōtingēte in psona locatoris toto dicto tpe fundo vti
impedit teneri saltē ad pensionē prestādā p rata tpis quo vsus ex
titit. Ita igit in pposito tenet dicta balia vt dicti tres ciues qui
casu aliquo a plerisqꝫ exigere nō potuerūt librā vnā sed quātitatē
inferiorem: qꝛ forte vltra nō tenebant vt ex eadē ratā detrahāt ad
3 rōnem. xviij. †Scdo ad idē qd̄ not. glos. de deci. c. i. dicens qd̄ cōtis
statutū sit vt p pmitiis aialium soluēdis ⁊ eccle teneat qs dare
vnū de ducētis. vt ibi. ⁊. xvi. q. i. ver. his ita. in gl. super vbo ⁊ pmi
tias. cū si animaliū dñs nō hꝫ tot capita soluet estimationē p rata
scdm quātitatē illius numeri quē habet. Ita igit in proposito si
nō exigerūt librā ex qua trahēda. xviij. erat scdm quātitatē mino
rem detrahēt ex ea pro rata ad rōnem dictoꝝ. xviij. ⁊ illa gl. videt
4 determinatio huius rōnis. †Tertio qꝛ ex quo puidit dicta balia
cum exigit quātitas maior scꝫ libra merito censet puidisse de de
tractione summe minoris cū exigit quātitas minor libra. puisio
eñ in summa maiori ꝯtinet in se tacitā puisionē in summa mino
ri. ff. de ver. obli. l. i. §. si stipulanti. ff. de here. insti. l. quotiens. versi. sed
si minorem. de in litē iuran. l. cū furti. ff. de pac. l. si vnus. §. si cū mi
hi decē. ff. de adi. leg. l. iiij. §. si quis plusqꝫ. ff. de reg. iur. l. in eo. ⁊ regu
la in toto. ⁊ regula primo semper co. titu. in. vi. Et hec de primo ⁊c.
5 †Quo ad scdm in quo querit an verum immobeliū se mouen
tium preter pecuniā quas dicti tres fecerūt venire ad camerā cō
munis debeat fieri estimatio. Ad hoc vt scdm eā dicti tres stipen
dium accipiāt ad rōnem. xviij. p libra. Breuiter dicēdū qd̄ sic. primo
per id qd̄ habemus decisuꝫ qd̄ si qs in suo oneris remunerationē
in re ex qua onerat debeat detrahere certā partē. ⁊ res in qua one
ratur sit talis qd̄ in ea cadat detractio vt cōtingit in casu proposi
to. tunc petere poterit vt eius rei fiat estimatio. vt iuxta illā soluat
illa remuneratiua detractio. hic est casus. ff. ad legē falci. l. falcidia
interueniēte. ⁊ in. l. si is qui ducēta. §. quidā. ⁊ illa iure determināt
istā questionē. Scdo ex no. d. Bal. in. l. gñaliter. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊c.
Quo ad tertium dico baliā teneri istis tribus ad rōnem. xviij.
denariorum pro libra respectu earū pecuniarū quas facto balie
exigere nō potuerūt. Primo qꝛ dicta pecunia est cōtrari debita si
exiget. vt pꝫ ex verbis supra relatis. ꝯclusio autē est qd̄ si per eū in
qd̄ mihi sub cōditiōe pmittit stet quo minus adimpleā habet in
illius dānū ꝯditio adimpleta. ⁊ ego perinde ago ac si impleta fo
ret. ita in cōtractibus specifice probat in. l. labeo scribit ⁊ mihi bi
bliothecā. ff. de ꝯben. emp. in. l. si rē tibi. §. si tibi. §. si qs sponsionis.
in glos. ff. de prescrip. ver. in. l. in executionibus. in fi. in gl. ff. de ver.
obli. in. l. si oleum. in prin. ff. de dolo. Et gñaliter in. l. iure ciuili. de
reg. iur. ⁊ in. l. iure ciuili. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ de scdo qꝛ cū isti operas
corū locauerint ad pecunias exigēdas si per eos non extiterit quo
minus exegerint. sed p ipsam baliā proinde agunt ac si exegissent.
ff. loca. l. sed ⁊ ades. §. cū quidā. ⁊. l. qui operas. ff. de offi. asse. l. diem
functo. ⁊ quod plene not. in. l. i. §. diuus. de var. ⁊ extraor. cog. ⁊ hec
de tertio sufficiāt ⁊c. Quo ad quartū cōsultatiōis pñtis articu
lum est dicendū ꝓ quāuis ipsi teneant p baricellis ⁊ nūciis eoꝝ
pcedit si in eo delinquerint ad qd̄ sunt deputati. ff. fur. aduersus
nau. l. i. §. serui. ff. de pub. l. i. §. qd̄ nouissime. ⁊. §. familie. cū ibi ple
ne no. p Bar. ⁊ Bal. in. l. obseruare. §. pficisci. ff. de offi. pcō. ⁊ in ru
brica. C. de pena iudi. qui male iudi. Et qd̄ plene no. in. c. cū ad se
dem. de resti. spo. tñ si ipsi illos exhibeāt liberant. vt Bar. ibidem
determinat. ⁊ probatur per tex. in. l. quantc. ff. de publi.

Consilium. cccclxxv.

1 Difficultas in reluendo propter bella infra terminum prefi
xum an excuset.

2 Mora non tollitur propter difficultatem et guerra procedētem.

Jn christi nomine Amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
Jn presenti consultatio
1 ne hic querit̄.s. † an difficultas in reluendo domum et
apothecā infra ꝑfixum terminū superueniens ꝑ guer-
ram q̄ causabat nō tutū accessū excuset hūc Petrū a mora relui
tionis adeo vt ea allegata non obsistente per cū reluitio fieri pos-
sit. Jn quo quidem breuiter cōsiderandum qḋ hec reluitio qḋ est
facti venit explicāda per dationem quantitatis. Unde de ea vt de
datione indicat̄.ff.de ver.ob.l.v.§.vlti. Nunc igit̄ est videndum an
vbi in obligatione est datio per qḋ explicatur id qḋ est facti diffi
cultas superueniēs expediat more cōmissionem. Et quidē prima
fronte dicendum videtur nō eo.q2 cū in obligatione est datio in
genere superueniens difficultas in ꝓmissionis persona morā com
mitti nō impedit.ff.de ver.ob.ad idē.ff.de nau.fe.l.labeo.secundū
vnū intellectū.secus aūt si sit datio.vt no.gl.in.l.qḋ te.ff.si cer.pe.⁊
plene tractat Bar.in.l.cōtinuus.§.illud.ff.de ver.ob.hoc autē ver-
bum nisi tractet̄ de cōmissiōe more regulariter hoc est eius q̄ sine
interpellatiōe tacita vel expressa cōmittit̄ etiā cū i obligatiōe est
quid dari genere ꝑpter facti explicationē vt est casus expssus in.l.
2 thaia.§.i.ff.de fideius.l.i. † Ex his ergo vr̄ prima fronte cōcludi de
bere nō tolli ꝑpter difficultatē et guerra pcedentem quo minus
iste Pe.morā inciderit ⁊ regulā ꝑpter lapsum termini bienna-
lis qui pro hoīe interpellat.vt.l.magnam.C.de ꝯtrah.⁊ cōmit.in.c.
potuit.extra de locato.⁊ ꝯsr̄ qḋ ad presens non possit inuito ipso
Nicolao reluere. Sed in ꝯtrium veri⁹ existimo.s.qḋ si Petrus ipse
ex parte sua quātum in eo fuit explere qḋ ꝯuenit conatus fuerit
superueniēs difficultas excusat eum a mora.⁊ cōsequenter post la
psum dicti termini reluere poterit. hic est casus valde no.i termi-
nis proposite qōnis.extra de pign.c.significante.⁊ apud ius ciuile
allego tex.singu.in.l.quibus diebus.in prin.ff.de condi.⁊ demon.
ponendo ibi casum qḋ conditio illa venit implenda per quid da
ri in genere.⁊ ex his deciditur proposita questio.

Consilium.cccclxxvi.

1 Priuilegium derogans priuilegiis familiariū descriptorum
in cancellaria a quibuscūq3 aliā ad instar illorum vel aliis perso
nis in genere vel in specie sub quacunq3 forma verborum non de-
rogat priuilegiis dominorum auditorum sacri palatij.
2 Appellatione persone qn̄ comprehendatur vniuersitas.⁊ qn̄ nō.
3 Uniuersitas ⁊ collegium quid sit.
4 Uniuersitas seu collegium in se cōsideratum animam non habet.
5 Procurator ab vniuersitate constitutus in cause singularis per-
sone eiusdem in iudicio esse non potest.
6 Collegiū ad quid cognoscat̄ qḋ sit locus collegiatus.⁊ nu.7.8.
9 Clausula generalis ad non verisimilia non extenditur.
10 Priuilegiū quātūcūq3 gn̄ale alicui ad priuatā vtilitatē cōcessum
nūq̄ icludit id cui⁹ inclusione publice derogeṫ vtilitati.⁊ nu.12.
11 Decuriones qui dicantur.
12 Consensu plurium factum maiori autoritate roborari dicitur.
13 Generales non obstante derogātes pactis: si simpliciter apposite
in rescripto aliquo seu constitutione: non intelliguntur derogare
pactis adminiculo aliquo probabili confirmatis.
14 Rescripta seu constitutiones habentia generalis obstantias sim-
pliciter derogantes statutis particularibus: non derogant in esse
ctu statutis iuramenti vinculo firmatis.
15 Contractus donationis remuneratorie irreuocabilis est etiam si
ex parte donatarij adsit causa ꝑpter quam alias possit donatio
reuocari: puta ingratitudo.
16 Priuilegium concessum a principe subdito si transierit in con-
tractum sine iusta causa reuocari non potest.
17 Principes ita ex contractu ligatur vt alius quilibet.
18 Jus ex contractu cum principe celebrato quesitum subdito ab eo
absq3 iusta causa auferri non potest.
19 Princeps rescribens an iusta causa motus presumatur.
20 Derogatio generalis beneficiorum pluribus personis ab aliquo
collatorum his beneficiis derogare non intelligitur que ob cau-
sam alimentorum concessa sunt.
21 Rescriptū primū priuilegiū habēs ad sequētia clausulā illā dero-
gatoriā: nō obstātibus quibuscūq3 cōcessis vel in futurū cōceden
dis tunc per ꝯtrās rescriptū in fauorē alterius emanās quātūcūq3
cū generali clausula nō obstātibus nunq̄ intelligit̄ derogarī ꝑce
denti derogatorio nisi de eo fiat expressa mētio vel saltē de volūta-
te principis appareat aliūs ex verisimilibus qḋ derogare velit.
22 Clausule generales nō extendunt̄ ad non verisimilia vel ꝓhibita.

Jn christi nomine amen.

Omnipotētis Dei postulato suffragio.
1 Cū indultum † petri de-
rogās priuilegiis familiariū descriptoꝝ in cācellaria ⁊
q̄buscūq3 aliis ad īstar illoꝝ vel aliis ꝯcessis ꝑsonis aliīs
i gn̄e vel i spē sub q̄cūq3 forma vel expssiōe v̄boꝝ nō deroget priui
legiis collegij dn̄oꝝ auditoꝝ sacri palatij qb⁹ glib3 dcī collegij vel
pōt. Jstis rōnib⁹ euidēter ostēdit̄ q2 editū idultū derogat ꝑuilegiis
ꝯcessis ꝑsonis.qḋ qdē q2 sup obtinēdis bn̄ficiis est ipetratū velut
2 odiosum strictissime intelligēdū.de prebē.c.ꝗuis.li.vi. † Clarū
est aūt qḋ ꝗuis persone appellatio ex ipsius legis extensione seu
lata verbi significatione videas vniuersitas vel collegiū posse com
prehendi.de fideius.l.mortuo.⁊.l.i.iuncta.l.nihil interest.ff.ad ma-
ce.⁊ qḋ no.gl.in.l.eos.§.ceteros.in verbo vsurarum.C.de vsur.tn̄
de stricta vocabuli significatione ⁊ maxime in materia cuius ver-
ba sunt restringēda vt contingit in hoc idulto ꝑsone verbū nō cō
prehēdit vniuersitatē.vt in.d.aut. Jtē nulla ⁊ in aut. Jtē quecunq3
C.de sac.san.ec.C.vn̄ vi.l.si qs incautū.ff.qḋ met.cau.l.metu3.§.ad-
uertendū.⁊ in.c.i.§.cōuenticulas.de pace iur.fir.vbi tex.inter per-
sonas seu ⁊ hoīem fisci. Jtē ꝑsonā ⁊ vniuersitatem ⁊ ꝑsonā vnita
3 tem dictionē vel interserit diuersitates notatiuā. † Est eīn vniuer
sitas ⁊ collegiū3 corpus quoddā qḋ ex multis adinuicē collectis
cōficit̄.nō aūt ex vna sola ꝑsona: licet in vna per casus superuenie
4 tiā ius ei⁹ remanere possit.ff.qḋ cuiusq3 vni.no.l.sicut ad fi. † ⁊ iō
dicimus ipsum collegiū seu vniuersitatē in seipsam cōsideratam
aīam nō habere.vt igit̄ aduersus eā excōicationē nō posse ferri.de
sentē.excō.c.romana.§.vniuersitatē.li.vi.⁊ qḋ no. Jnn.in.c.graue.
de sen.excō.cuius contrarium in persona singulari est.vt ex se pꝫ.
Aliud eīn est vniuersitas vel collegiū aliud ꝑsona vna singularis
eiusdem.ff.de rer.diui.l.interim.§.vniuersitas.ff.de in ius voc.l.sed
5 si hac.§.q manumittit̄.vt.q.ñ.qui manumittit̄. † Unde dicimus
procuratorē ab vniuersitate cōstitutū seu collegio i cā singularis
ꝑsone eiusdē in iudicio esse non posse.ff.qḋ cuiusq3 vniuer.no.l.si.
vbi est casus.hic aūt clare determinat Jo an.in.c.cū illis.de pre-
bē.lib.vi.dicit verbū illud hoīm seu personarū quarūcūq3 etiā de
materia cui⁹ verba sunt restringēda. Qualis est hec vniuersitatē3
seu collegiū comprehēdere.l3 secus in materia fauorabili cui⁹ ver
ba sunt amplianda.⁊ ad idē qḋ no.do.Bal.in rubrica.C.ad treb.
Qḋ aūt ipsoꝝ dn̄oꝝ auditoꝝ in simul plures collecte ꝑsone colle-
6 giū faciāt pꝫ: q2 adsunt signa collegiū demōstrātia. † Sunt eīn nō
solū tres ad plures: cū tres collegiū faciāt.ff.de ver.sig.l.neratius.
no.de elec.c.i.habēt sigillū propriu3.qḋ etia3 collegij signati est.de
cōcess.prebē.c.dilecta.de appella.significauit. Jtē ibidē decanus et
eoꝝ caput l3 ad esse collegij hoc de necessitate nō requirat̄.vt not.
Jnno.de prebē.c.cum nō ignores. Bart.ff.qḋ cuiusq3 vniuer.no.l.
7 nulli.⁊.l.vlti.ff.de colle.illi. † Jtē arcā cōem ⁊ thesaurariū qḋ etia3
est collegij signū.ff.qḋ cuiusq3 vniuer.l.i.§.quib⁹. Jtē proprium lo-
cū eis deputat̄ vbi tractamus negociorū eis cōmunium ineunt qḋ
est collegij signum.de ꝓba.in.c.tertio loco.⁊ plene no.Hosti.⁊ Jo.
an.de iure pa.c.nobis.⁊ qḋ no.glo.in.c.statutū.in verbo collegia-
tas.de elec.lib.vi. Ceterum qḋ ea priuilegia auditorū collegio sint
cōcessa ex eo luculēter ostendit̄: q2 conceduntur auditorib⁹ ꝑsētibus
8 ⁊ futuris ⁊ eoꝝ successorib⁹ in ꝑpetuū.ergo collegio † eū nō aliud
sit collegiū ꝗuis hoīes ꝑsētes vel hi qui i locū ꝑsentiū surrogāt̄.ff.
de iudi.l.proponebat̄.ff.de rei ven.l.marcellus.de lega.i.l.si grege.
Scḋa principalis rō est q2 hec priuilegia auditoꝝ collegio cōcessa
fuerūt in fauorē reipublice vt infra declarabit̄. Jgit̄ obstantie ge-
nerales opposite indulto magistri Petri in eius priuatū fauorē
9 cōcesso illis non derogāt q2 quidē rōne duplici ꝓbat̄. † Prima q2
generalis clausula ad nō verisimilia nō extēdit̄.de deci.c.ñ.lib.vi.
de offic.vica.l.si.eo.li.ff.de pig.l.obligatione.⁊ notant hoc expresse
Archi.⁊ Jo.an.in generali clausula nō obstātibus.in.c.ci cui.de
prebē.li.vi. Et verisimile nō est q2 dn̄s papa fauorē priuatū magi-
stri Pe.voluerit ꝑferre cōmodo atq3 fauori publico q̄ adest circa
priuilegia auditoꝝ cum nō sit verisimile vtilitatē priuatā principe
preferre vere publice.de postu.prela.c.bone.el primo.vij.q.i.scias
ff.pro soc.l.actionē.§.labeo.C.de cadu.tol.l.vnica.⁊ in aut.de resti.
10 ⁊ ea qui parit.§.ea eīn q̄ committit̄.igit̄ ⁊c. † Secundo q2 priuile-
gium quātumcūq3 generale alicui ⁊ pio loco ad priuatā vtilitatē
cōcessum nūq̄ id includit cuius inclusione publice deroget̄ vtili-
tati.C.de sac.san.eccle.l.iubemus nullā.vbi ita formaliter illū ca-
sum no.dicit Bal.C.vt nemini li.in emp.Spe.de execu.l.i.lib.x.C.
de naui.nō excu.l.iubem⁹.li.xvi.C.de cursu publi.l.null⁹.lib.xij.de
immuni.eccle.nō minus. Et ad hoc qḋ no.Dyn.de leg.i.si ex toto
cuius verba refert Jo.an.in addi.in tit.de censi.§.nunc dicendū.
in addi.quē incipit.ꝑ hanc.l.⁊c. Porro q2 huiusmodi priuilegia
auditoꝝ cōcessa intelligantur gratia publice cōmoditatis prout
ipsoꝝ priuilegioꝝ ꝑfatio euidēter ostēdit̄ ex qua quidē mētē pri-
uilegiantis arguimus.ff.de hered.insti.l.pacumeius.ff.de orig.iu-
ris.l.i.⁊ quod no.bar.ff.de trāsac.l.cum hi.in prin.debēt eīn roma
ni pōtifices ea priuilegia defendere ꝑpter laborē i qb⁹ circa pu-
blicā vtilitatē q̄ est velitiū determinatiōes stant auditores ipsi v̄-
sant̄ habeātq3 vn̄ viuāt ne corā eis litigātes aggrauent̄ ac ēt melī⁹
intēdere possint decisioni cārū.⁊ iustitiā ministrare in causis q̄ co
rā eis vētilant̄. Que oīa q̄ publice expediat nemo est qui nesciat.
Tertia ꝑncipalis ratio fundat̄ in casu iudicio meo ad nostrū
ꝓpositū notabili in.l.decurionibus.C.de silētia.l.xij.q iuxta itel-
lectū gl.ꝑme n̄ra3 formaliter determiat qōnē.dicit eīn qḋ ꝑ q̄lecunq3
rescriptū gn̄ales clausulas obstātiaꝝ habens seu ēt gn̄alē ꝯstōnē

nõ censet derogatũ priuilegijs cõcessis vniuersitati seu collegio de
curionũ.⁊ cõsĩr collegio alicui gr̃a publice vtilitatis.cõstat enĩ ea p̃
uilegia q̃ decurionib⁹ cõcedebant gr̃a publice vtilitatis eis fuis-
se cõcessa ꝓpter labores q̃s patiebat̃.circa rei publice gubernatio
11 nẽ:† nõ est aliud erãt decuriones q̃ reipublice cõsiliarij.vt no.gl.
in rubrica.C.eo.ti.⁊ in rubrica.C.de decur.lib.x.⁊ in.l.sed si ex do
lo.§.sed an municipes.ff.de dolo.⁊ in.l.nulli.§.qd cuiuscq̃ vniuer.
no.⁊ in.l.pupillus.§.decuriones.ff.de ver.sig.ecce ergo in.d.l.decu-
rionibus iuxta dictũ scd̃m intellectũ habemus casum peregrinũ
determinãtẽ hoc qd p rescriptũ spãle quãtũcũq̃ gñales clãs ha-
bẽte vt pz in tex.ibi gñalitate pro grãmatica ⁊c.nõ censeri sublata
priuilegia alicui collegio sub collegiatis personis gr̃a vtilitatis
publice cõcessa:lz legẽ eandẽ scd̃m primum intellectũ gl.allegaue-
rit Bal.in illa q̃stõne.C.in.§.quib⁹.⁊ in.l.non plures.C.de sac.san.
ec.⁊c.¶ Quarta principalis rõ est ⁊ qd posito qd intẽtio p̃ncipis
foret ea priuilegia collegio cõcessa tollere p indultũ magistri Pe
tri cuius cõtrariũ est veritas vt ex supradictis ostẽsum est tñ ⁊ scd̃a
p̃ncipis iussio expectãda est.vt eadẽ p̃uilegia sublata intelligant̃.
nõ enĩ aliter per rescripta p̃ncipis ad iudicãdum cõtra ea que respectu
publice vtilitatis statuta sunt iudex moueri dz q̃ si scd̃a emanet
iussio vel p̃ma motu ꝓprio p̃ncipis sit cõcessa.quoꝝ neutrũ accidit
in psona magistri Pe.vt p̃mũ pz in aut.vt nulli iudi.§.⁊ hoc no.
ver.iubem⁹.in aut.de mã.prin.§.si qs aũt.cui tale.que inra allega-
uit gl.C.de preci.impe.offe.l.nec dãnosa.De scd̃o est casus sig.C.de
peti.bono.subla.l.j.lib.x.¶ Quinta principalis ratio est q: vide-
mus hec priuilegia cõcessa collegio auditorum cõcessa fuisse alias
priuilegiatis a felicis recordationis Alexãdro papa.Unũ succedit
singulare dictũ Cy.l.vnica.C.qñ imperator inter pupil.⁊ vi.per il
lam.l.decidẽtis q: per indultũ alicui cõcessum hñs clam nõ obstã
tiarũ etiã cũ illis verbis ẽt si de eis non oporteret facere spãlẽ mẽ
tionẽ nũq̃ subintelligit̃ sublatũ priuilegiũ cõcessum psone alr̃ pri-
uilegiate nisi de priuilegio eius psone vel collegij fiat mẽtio specifi
ca de priuilegio alr̃ cõcesso p Alexãdrũ ⁊ Martinũ collegio audi
torũ igit̃ ⁊c.¶ Sexta principalis rõ est qd hec p̃uilegia a p̃ncipio
dñis auditorib⁹ cõcessa sunt successiuis priuilegijs martini atq̃
eugenij roborata atq̃ etiã ex certa scientia cõfirmata.igit̃ est cõñs
vt generales nõ obstãtie opposite in indulto magistri Petri illis
nõ deroget.Quod quidẽ tripliciter probat̃.Primo ex eo qd elegan
ter tradit do.Bal.in.l.humanũ.C.de legi.dicens qd rõ quare re-
scripta cõtra decreta cõcilij impetrata illis nõ derogent nisi sigillatim
de eis faciant mẽtionem adeo vt nõ sufficiãt nõ obstãtie gñales vt
dicit notãter Archi.de cõsti.c.j.lib.vj.⁊ est casus.de cap.mon.c.pe.
12 de rescrip.nõnulli.de eta.⁊ quali.l.cã ⁊c.illa est† qd pluriũ consen-
su fit maiori autoritate dz arbitri.C.de recep.l.ob hũc.de offi.dele-
ga.c.prudentiã.vbi cõcordantie.sed ita occurrit in proposito casu
put dici auditoꝝ priuilegia sunt p̃oꝝ romanoꝝ pontificũ ro-
borata cõsensu.igit̃ ⁊c.Scd̃o pbat̃ ex sin̄a gl.singu.in cle.vndũ.§.
13 nos aũt etenim in ṽbo pac.de sepul.q̃ referẽs Jo.mona.dicit † qd
generales non ostantie derogantes pactis simplr̃ apposite in re-
scripto aliquo.seu constitutione nõ intelligũtur derogare pactis
amminiculo aliquo probabili confirmatis.Ita igit̃ in proposito
non obstãte generales magistri Petri derogãtes priuilegijs ⁊c.
nõ intelligunt̃ derogare priuilegijs auditorũ p̃ncipũ autoritati
bus roboratis.Tertio idẽ probatur ex sin̄a glos.singu.in.c.cũ aũt
14 nõ deceat.in ṽbo affectus.de elec.lib.vi.dicentis† rescriptũ seu con
stitutionẽ habẽtia generales obstãtias simplr̃ derogãtes statutis
particularibus nõ derogare in effectu statutis iuramenti vinculo
firmatis.Ita igit̃ a rationis paritate erit in ꝓposito casu ꝓpter
cõfirmationẽ atq̃ robur qd huiusmodi priuilegia pluries assum
pserunt.¶ Septima principalis ratio est q: cũ hec priuilegia cre-
ditorib⁹ cõcessa in cõtrã remuneratoriũ trãsiuerũt.vt pz q: p̃nceps
illa cõcessit creditorib⁹ in remunerationẽ laborũ.quos p vtilitate
reipublice cõtinuo patiunt̃.Igit̃ est cõñs vt eadẽ sint irreuocabilia
qd quidẽ dupl̃r probat̃.p̃io ex tex.si.in.l.si pt.§.si qs aliquã.ff.de
15 dona.q iuncta gl.sup ṽbo irreuocabilis dicit† cõtrã donatiõis re-
muneratorie irreuocabile fore.ẽt si ex post donatariũ adsit cã ꝓpter
quã alr̃ possit donatio reuocari.puta ingratitudo iuxta.c.ꝓpter.
gratitudinẽ.de dona.⁊.c.fi.C.de re.dona.⁊ insti.eo.ti.§.sciendum.
15 ¶ † Scd̃o idẽ pbat̃ qd quãuis regulr̃ a principe cõcessum p̃uilegiũ
posset ab eo reuocari.vt pz de prescrip.c.veniẽs.de rescrip.c.i.cũ
ibi plene no.tamẽ irreuocabile est illud p̃uilegiũ qd a principe cõ
cessum nõ subdito nõ trãsiuit in cõtrm.vel si subdito cõcessum est
principis illud reuocare non potest sine iusta causa primũ ergo dẽ
cõcessũ nõ subdito no.Inno.de iudi.in.c.non erit.Joan.an.in ad-
di.Spec.in.c.de censi.§.nũc vero.in addi.q̃ incipit.p hac.l.⁊ bene
facit.qd ille no.in ti.de instru.edi.§.nũc ṽo aliqua.in fi.additiõis
incipientis.hoc etiã vide qd scripsit Bar.ff.de iusti.⁊ iur.l.oẽs ppli
ff.de excu.minõ.l.hi q.ff.de decre.ab or.fa.l.qd semel.C.de sac.sanc.
ecc.l.priuilegia.Bal.C.de lib.e.l.qui se patris.ff.de do.l.si cũ mihi.ff.
de stna.l.nupte.Scd̃o aũt qd dicto irreuocabile fore priuilegiũ cõ
cessum subdito trãsiẽs in cõtrã si nõ adsit iusta reuocatiõis cã.no.
singlr̃ Inno.de iureiur.c.in nr̃a.⁊ refert do.Anto.in repetitiõe
c.cum.M.de cõstit.⁊ est casus recte intuẽti.in.l.titius pacta.ff.
17 de obseq.Nec est mirũ†q: si princeps ita ex cõtractu ligat̃ vt alter
quilibet vt est casus de natura feudi.c.j.de pbat.c.xvi.q.ij.c.postea
quod no.Cy.C.de leg.l.digna.Bald.ff.de legi.l.princeps.⁊ in.l.j.ff
18 de cõsti.prin.†⁊ ideo ius ex contractu cũ principe celebrato quesi-
tum subdito ab eo absq̃ iusta cã auferri nõ põt.iuxta plene nota
ta maxime p Inno.de cõsti.c.q̃ in ecclesiarũ.⁊ legistas.C.de preci.
impera.offeren.l.quoties.⁊.l.rescripta.⁊ in.l.fi.C.si contra ius:⁊ qd
no.glos.de re iudica.c.ad apostolice.lib.vj.in verbo illi autem.Ad
idem qd no.ff.de euic.l.lucius.ff.de rei vendi.l.itẽ si verberatũ.§.j.
⁊ in.l.ij.⁊ in.l.bene a zenone.C.de quadrien.p̃scrip.Cũ igit̃ prohi-
bitum sit principẽ ea priuilegia que in cõtractu trãsierũt reuoca-
re.igit̃ nõ censet̃ sub hac generali nõ obstãtia magistri Pe.inclu-
dere voluisse.generalis enĩ sermo nõ includit in se prohibita.ff.de
ri.nup.l.quãq̃.ff.de his q̃ in fran.cre.l.si pater.ff.ad muni.l.lucius.
19 §.pen.not.Jo.an.de immu.eccle.c.fi.lib.vj.in nouel.† ⁊ si dicat̃ qd
in principe qdẽ statuẽte semper p̃sumit̃ adesse iustitia cause adeo
vt non admittat̃ probatio in cõtrariũ vt singulariter determinat
Cy.in.d.l.rescripta.⁊.d.l.fi.C.si cõtra ius.⁊ cõfirmat do.Ant.in.d.
c.q̃ in ecclesiarum.Respondeo qd intelligo illud verbum vbi prin
ceps statuit generaliter vel scribit specialiter motu ꝓprio.vbi aũt
rescriberet ad alteri⁹ postulationẽ.tũc ea p̃sumptio cessat:q: ma-
gis p̃sumit̃ ad importunitatẽ postulãtis rescripsisse vt pbat̃ in.d.
l.j.C.de pe.bo.li.x.⁊ ideo dr̃ qd equanimiter princeps sustinet si id
rescriptum quo quid mãdare videt̃ iniustũ executioni p inferiorẽ
nõ mãdet̃.sed expectet̃ ipsius principis sue volũtatis vlterior de-
claratio.de rescrip.c.si qñ.de preb.c.cũ teneãtur.¶ Octaua princi
palis ratio est q: hec priuilegia cõcessa sunt auditoribus vel eoꝝ
occasione facilius cõsequi possunt beneficia ex quibus alimẽta cõ
sequi valeãt.igitur ⁊ cõsequens vt generalis nõ obstãtia apposita
in indulto magistri Petri illis nõ deroget.⁊ ad hoc allego casuz
iudicio meo sing.⁊ vnicũ.ff.de ali.lega.l.libertis.in.§.posthumus.
20 † vbi est expressum qd generalis derogatio bñficioꝝ pluribus pso
nis ab aliquo collatoꝝ his bñficijs derogare nõ itelligit̃ q̃ ob cãz
alimẽtoꝝ cõcessa sunt.Et ita illũ tex.ibi summe no.Bar.¶ Nona
⁊ vltimã rõ principalis:cõsistit in clausulis derogatorijs.de quib⁹
p gl.C.de testa.aut.hoc inter liberos.C.de na.libe.⁊ in aut.qb.mo.
na.eff.sui.§.vlti.⁊.l.j.C.de colla.donato.lib.x.C.de trãsac.l.cãs.et
in.d.l.fi.⁊ in.d.l.rescrip.de leg.i.l.si ita sit scriptũ.l.si mihi.§.fi.ff.de
iure codil.l.diui.§.licet.de le.iij.qs in prin.testi.vbi plene per Bar.
⁊ eundẽ in extrauag.ad reprimendã in ṽbo nõ obstãtibus.⁊ in.l.
oẽs ppli.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ in.l.sciendũ.ff.qui satisda.cum allegat
gl.in aut.de hered.q̃ ab intesta.circa prin.super ṽbo enactatis.alr̃
vacãnbus.⁊ p Cy.⁊ Bal.in.l.sancimus.C.de testa.⁊ eundẽ Bald.
C.de legi.l.humanũ.C.sen.rescin.nõ pos.l.impetrata.ff.de re.diui.l.
lapilli.in.l.eudem.C.de contrahen.emp.⁊ in.l.neuigla.C.de fur.⁊
in aut.omnes.peregrini.C.de succes.⁊ Ange.in.l.omnes.C.de pre-
scrip.xxx.an.Jaco.de bel.in aut.de testa.imperfec.colla.viij.⁊ Jo-
an.in regula qd semel.de regu.iur.in.vj.per Fede.de senis in con-
silijs suis consi.xlvi.⁊.cxxxiij.⁊ Gaspa.de calde.in tit.de priuile-
giis.consilio.xj.per dños de rota in decisionibus nouis decisione
tertia.⁊ per Lapuz allegatione.cv.p Archi.⁊ Joã.an.in nouella.
in.c.ti cui.⁊ in.c.si pro clericis ⁊ in.c.cum in illis.de prebẽ.lib.vj.et
eũdem Archi.xxxv.q.ij.in summa.⁊ Jo.an.in.c.j.de cõstit.lib.vj.⁊
l.c.j.de filijs presby.eo.lib.⁊ in.c.j.de excess.prela.eo.lib.⁊ in.c.sicut
ait.de here.⁊ qd no.gl.de elec.de.statuimus.⁊ plene no.Lapus Ab
bas in.c.si aliquibus.⁊ in.c.si propter tua debita.de rescrip.lib.vj.
Spec.in ti.de instru.edi.§.nunc aũt.ver.⁊ scias.⁊ in ti.de rescrip.
presentatione.§.ratione ver.item qd est cõtra ius.⁊ Host.in sum-
21 ma.de rescrip.§.quas vires.ṽ.si vero sit contra ius.† nũc aũt ad p
positum dico qd in materia hac tradit̃ firma regula qd vbi rescri
ptum primũ priuilegiatũ habet ad sequẽtia clausulam illã dero-
gatoriam nõ obstantibus quibuscunq̃ cõcessis vel in futurũ con
cedendis.tunc per sequẽs rescriptum in fauorẽ alterius emanans
quantumcunq̃ cũ generali clausula nõ obstãtibus nũq̃ intelligi
tur prorogatũ precedenti derogatorio nisi de eo fiat expressa men
tio vel saltẽ de volũtate principis appareat alijs ex verisimilibus
qd derogare velit.vt primũ expresse determinat Archi.xxv.q.ij.in
summa.⁊ in.d.c.cũ in illis allegans ad hoc probãdum dictam.l.si
quis in prin.ver.sed hoc ita demũ scd̃m not.Jo.an.in.d.c.de exces.
plat.Et ego istud ratiõe cõfirmo:q: p̃cedẽs clausula derogatoria
habet vim protestationis que precedẽs declarat in futurũ cõcedẽda
ff.de acq.here.l.qui aliena.§.fi.ff.de reli.l.at si qs.§.plerique.ff.nau.
cau.l.fi.§.itẽ si predixerit.cũ si.Si ergo in sequenti rescripto censet̃
deficere animus ⁊ volũtas derogãdi primi derogatorio nisi aliter
expressum de principis appareat voluntate.Cum itaq̃ in propo-
sito priuilegia dominoꝝ auditorum habeãt clausulam ad rescri
pta sequentia derogatoriam consequens est vt generalis clausula
posita in indulto magistri Petri illis non deroget.Et si dicatur
qd imo vz per generalẽ clausulam precedentibus priuilegijs dero
gare.vt patet in.d.c.si ꝓpter tua.⁊ in.d.c.cũ aliquibus.⁊ in.d.c.cũ
non deceat.⁊ in.c.q: sepe.de elect.in.vj.⁊ in.c.vt officium de hereti.
eo.lib.

eo.lib.ꝛ in.c.ſi.de ſen.excommu.eo.lib.ꝛ in.d.c.ſicut ait.in cle.j.ꝛ.ff.
de ſepul.ꝛ in cle.j.de teſta.ꝛ in cle.cum ex eo.de ſen.excom.de ſtatu
regu.cle.attendentes.de iure pat.cle.j.de deci.cle.j.de penis.cle.cu-
pientes. Reſpondeo illud verũ cum priuilegioꝝ reuocatio fit per
ↄſtõnem generalem vt dictis iuribus.ſecus aũt cũ illis querit̃ fieri
per reſcriptũ ſpeciale in alicuius fauorẽ cõceſſum: qm̃ vt p̃dixi eis
nõ cenſet̃ derogatũ expreſſa habita mẽtione vel niſi ex verbis aliis
principis volũtas manifeſtet̃. Premiſſe vero cõcluſioni duo ſunt
que potiſſime refragant̃. Primum q: indultum magiſtri Petri
deroget priuilegiis perſonis quibuſcunq; in ſpecie vel in genere
cõceſſis: ſed hic dominorũ auditorũ eis cõceſſa cenſet̃ in genere vt
patet q: preſentibus ꝛ futuris igit̃ ꝛc. Ad hoc reſpõdeo clauſulã
hanc extendi non debere ad cõceſſa: ↄ̃ſuis in genere rõne publice
vtilitatis ꝛ ob cauſam remunerationis ꝛ alimentoꝝ per ſupra
12 pleniſſime dicta. †qm̃ gñales cl'e non extendunt̃ ad nõ veriſimilia
vel prohibita.vt ſuperius demõſtraui. Scdo refragat̃: q: cũ indul
tum magiſtri Pet. derogat priuilegiis dñi.N. que derogãt priui-
legiis auditorum.igit̃ eſt ↄñs vt indultũ Petri illis iiſdẽ deroget
ex regula que dicit ſi vinco vincẽtem te: ergo vinco te.de conceſſio.
prebẽ.c.autoritate Martini.lib.vj.ff.de diuer.ꝛ tẽp.preſcrip.l.de
acceſſionibus. Ad hoc reſpõdeo predictã regulã locũ nõ habere
cum eadẽ vis que eſt in vincẽtẽ te nõ concurrit in vincendo illum
quẽ tu vincis.vt p̃bat̃.C.de natu.lib.aut.l3.vbi de hoc no.Cy.in.l.
claudius felix.ff.qui po.in pig.hab. Sed in ꝑpoſito caſu ea rõ q̃
eſt qd̃ magiſter Petrus vincat familiares vincẽtes auditores nõ
cõcurrit in vincẽdo auditores vt proxime demõſtrabo.igitur ꝛc.
Quod aũt ita ſit oſtẽdo qd̃ minus abſurduʒ eſt qd̃ magiſter Pe-
trus venerabilis curialis ꝛ notabilis decretorũ doctoꝛ familiares
priuilegiatos ad eorum priuatũ commodum vincat quã audito-
res qui omnes doctoratus titulo inſigniti quotidie circa publicã
inſudãt vtilitatẽ. ꝛ etiã quib⁹ fauore publico hic priuilegia cõceſ
ſa ſunt ad hoc.c.ſi.de trãſla.prela.innuit gl.ſuper verbo ad p eſt vo
lens illã regulã dicentẽ cui l3 qd̃ eſt magis licere d3 qd̃ eſt min⁹.ff.
de adul.l.nec in ea.§.ſed q occidere.ff.de reg.iur.l.non debet.ꝛ in.c.
cui l3.e.ti.li.vj.qui fil.ſint legi.c.per venerabilẽ.de deci.c.ex parte.ꝛ
qd̃ plene no.de prebẽ.cui de nõ.li.vj.ꝛ per Jo.an.de reſcrip.c.po-
ſtulaſti locum nõ habere.vbi ea rõ per quã mihi l3 qd̃ eſt plus in
hoc non concurrit qd̃ mihi licere debeat qd̃ eſt minus. Ex quibus
omnibus ſupereſt concludere qd̃ per indultuʒ magiſtri Pet.nõ
eſt cenſendum derogatum fore priuilegiis auditorum.

Conſilium.cccclxxvij.

1 Contractus celebratus cum prohibito contrahere ſine obſer
uatione certe ſolennitatis verbis directis in perſonam vel rem an
iuramento firmetur.
2 Minoꝛ iurans ſuper contractu reſiſtente ſtatuto an obligetur.ꝛ
an poſſit cogi ad ſeruandum iuramentum illud.nu.6.
3 In dolo verſari preſumitur qui contra iura mercatur.
4 Lex vbi propter omiſſionem ſolẽnitatis vel alias vult cõtractum
ab initio non valere: tunc prohibita etiaʒ videtur ex eo oriri na
turalis obligatio ꝛ ciuilis.
6 Cõtractus per quẽ filia dotata ſucceſſione paterne renunciat: p-
hibitus eſt: ꝛ tñ ad obſeruantiam preſtiti iuramenti compellitur.
7 Inferioꝛ ius ſuperioꝛis tollere non poteſt.
8 Inferioꝛ aditum ad ſuperiorem tollere non poteſt.
9 Poteſtas ſecularis non poteſt aliquid infringere ortum habens
a iuriſdictione eccleſiaſtica.
10 Princeps ſecularis i obſeruatiõe iuramẽti vim apoſtolici obtĩet.
11 Iuramentum recipiens quando ad relaxandum cogi poſſit.

Omnipotentis Dei poſtulato ſuffragio. In caſu propoſito ad
uertendum cenſeo: q: ſi cõſtitutio mihi oſtẽſa dirigẽs
in perſonã minoris verba prohibitiua cõtractus ſine
obſeruatione certe ſolẽnitatis ſimpliciter loqueret̃ nullam de iu
ramento faciens mentionem tunc neceſſarium foret diſcutere ad
qd̃ queſiuit Bar.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſ.in.l.ſcimus.ff.ad.l.
fal.in aut.ſacramẽta.C.ſi aduer.vendi.in.l.is cui bonis.ff.de verb.
obli.in.l.modeſtinus.ff.de dona.in.l.cum hi.ff.de tranſact.Bal.in
l.ij.C.de reſcin.ven.ꝛ in.l.qui habet.ff.de tutel.l.j.ff.de condi.fur.l.
ſi.§.filiis autem.C.de bo.que lib.e.l.illud.C.de ſacroſan.eccle.cano.
de iureiur.c.cum contingat.Fede.de ſenis.conſi.cclxv.ꝛ cõſil.cclxx-
iij.ꝛ conſi.xxx.Jo.an.in addi.in tit.de ſententia.§.vt autem.in ad-
di.incipi.ad hoc ad ea que premiſſa ſunt.ꝛ in titu.de inſtru.ed.§.
porro.in vlti.addi.ꝛ Barto.de ſolu.in.l.j.ꝛ in.l.penul.C.de donat.
1 Idem querunt an contractus celebratus cũ prohibitio ↄtrahere
ſine obſeruatione certe ſolennitatis verbis directis in perſonã vel
rem iuramẽto firmat̃. Sed cum iſta cõſtitutio dicat̃ nõ valere ſeu
tenere eos cõtractus ſolẽniitate nõ obſeruata etiã ſi iuratũ fuerit.
ꝛ ſic diſponat ſuper ↄctus annullatione etiã ſi iuramẽtũ interue
nerit. Igit̃ tria vidẽda ſunt ſubſtantialr̃. Primũ an ipſum ſtatu-
tum ita annullare potuerit ↄctum hunc qñ ex eo etiã orta nõ fue
rit oblĩo naturalis. Scdo nunqd̃ poſito q oblĩo naturalis orta nõ
fuerit nunqd̃ ſaltẽ cõpelli poſſit iurans ad obſeruãtiã iuramẽti.
Tertio nunqd̃ hoc caſu cui iurat̃ poſſit ad relaxationẽ iuramẽti
2 cõpelli. †Circa primũ dicẽdũ qd̃ ↄ̃uis iuſta nõ ſubſiſtẽte cã na-
turalis obligatio q̃ orit̃ ex cõtractu cũ minore maiore tamẽ infan
te celebrata per.l.tolli non poſſit.inſti.de iure natura.§.ſed hec.in
ſtitu.de legi.agno.§.ſi.inſtit.de here.que ab inteſt.ver.minus ergo
ff.de vſufru.ea.re.l.ij.tamen iuſta ſubſiſtẽte cauſa põt.vt p3 ex his
que tradit gloſſatoꝛ.C.ſi cõtra ius vel vtili.publi.l.ſi.C.de conſtitu.
prin.l.ij.ff.de iuſti.ꝛ iure.l.ius ciuile.ꝛ not.Inno.de conſti.c.que in
eccleſiarum.ꝛ patet.xiij.di.§.itez aduerſus. In caſu aũt propoſito
iuſta cauſa ſubeſt ipſam naturalẽ obligationẽ tollẽdi.ꝛ quidẽ du
plex. Prima rõne doli qui adeſſe p̃ſumit̃ in cõtrahente cũ mino-
3 re dicta ſolẽnitate nõ obſeruata. †eſt enim ius preſumptio vt non
dolo referat̃ qui cõtra iura mercat̃.de regu.iur.qui cõtra iura.lib.
vj.C.de agri.ꝛ cẽſ.l.quemadmodum.lib.xj. Scd̃a q: pleniſſime mi
nori ſubuenit̃ etiã de ſolẽnitate nõ adhibita ꝑpter infirmũ eius
etatis conſiliũ multis captionibus mulcarunq; inſidiis ſuppoſi-
tũ.ff.de mi.l.j.in prin. Videndũ igit̃ an ex eius verbis videat̃ ↄſti-
tutio ipſa hoc in caſu voluiſſe ex huiuſmodi ↄtractu naturalẽ ob
4 ligationem non oriri. †ꝛ quidẽ dicẽdum qd̃ ſic ea rõne: q: vbi lex
propter omiſſionẽ ſolẽnitatis vel alias vult ↄctum ab initio non
valere put eſt in caſu ꝑpoſito: tũc p̃hibita videt̃ ex ea oriri natu-
ralis obligatio ꝛ ciuilis. Et hoc probat̃.ff.de don.inter virum.l.j.
vbi dicitur donationẽ inter coniuges nõ valere.ꝛ tñ illa verba iu-
riſconſultus intelligit etiã quo ad validitatem obligatiõis natu-
ralis.vt probat̃ in eo.ti.l.iij.§.ſi vir.vbi dicitur ei donationi acce-
dere nõ poſſe fideiuſſorem: qui quidẽ poſſet accedere naturali ob-
ligationi exinde ꝑducta.vt p3.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſoꝛ obligari.ꝛ
l.marcellus.ꝛ ita hac rõne Bar.determinat.ff.de fideiuſſo.in.l.cũ
lex.ꝛ.l.ſi non ſortem.in prin.ff.de condi.inde. Et hec ſufficiant de
5 primo. †Quo ad ſcd̃m p̃ſentis cõſultationis articulum in quo
querit̃ an ſaltẽ iurans compelli poſſit ad obſeruantiaʒ iuramẽti
omiſſa illa dubitatiõe que eſt an ex ipſo iuramẽto obligatio oriat̃
tam de iure canonico q̃ ciuili.de qua in.d.l.ſi qs pro eo.ff.de fide-
iuſ.ꝛ.l.vt iuriſiurãdi.ff.de op.l.j.§.ſi.ff.de li.cau.l.ſeruũ.ff.de ma. te
ſta.l.nullũ.ff.de obſequiis.ꝛ.l.iuſiurandũ quod ex conuẽtione. in
principio.vbi per Bart.ff.de iureiur.in.l.j.C.de op.lib.ꝛ in dicta
aut.ſacramẽta.ꝛ in.c.j.§.item ſacramẽta.de pace iuramẽto firman
da.in vſi.feu.l.cum antea.C.de arbi.ꝛ alias in.l.iuris gentium.§.
quinimo.ff.de pac.ꝛ Inno.de indi.c.nouit.de inſti.c.cũ veniſſent
ꝛ in.c.quintauallis.de iureiur.ꝛ do.Ant.in.c.cum contingat.ꝛ in
c.j.de pac.Archi.in.c.iuramenti.xxij.q.v.ꝛ etiam no.i.q.vij.quo-
ties cordis oculus. Breuiter dicendũ qd̃ ſic eo quia hoc iuramen
tum eſt appoſitum ſuper contractu abſq; obſeruatione dicte ſolẽ
nitatis prohibitiue principaliter in fauorem priuate pſone: quia
minoris. Secundario in fauorem rei publice cuius intereſt ne mi-
nores circa ſubſtãtias ipſorum male verſent̃.vt inſti.de his q ſunt
ſui vel alie.iuris ver.expedit.nũc autem ad propoſitum triplicem
habemus textualem aut.hanc regulam probantem qd̃ ad obſer-
uãtiam eius iuramẽti poſſit quis compelli ſuper contractu inter
poſiti prohibentis celebrari ſine obſeruatiõe certe ſolẽnitatis vel
alias fauore priuato principaliter. Secundario reipublice.prima
patet: quia contractus alienationis rei dotalis eſt ꝑhibitus prin
cipaliter fauore mulierum quarum intereſt eſſe dotatas. Secũda
rio autem rei publice ſimiliter intereſſe pretendẽtis.ff.ſol.ma.l.j.ꝛ
tñ iuramentum ſuper ea alienatiõe interpoſitum ipſa mulier ob
ſeruare compellitur.vt in.d.c.cũ contingat.ꝛ in.c.l3 mulieres.eod.
ti.lib.vj. Secunda: quia videmus minorem prohiberi contrahere
abſq; obſeruatiõe ſolẽnitatis a iure cõmuni requiſite principalr̃
fauore ſui. Secundario reipublice que hoc intereſſe pretendit ne
propter lubricũ etatis re male vtat̃: vt predixi.tamen ad obſeruã-
tiam iuramenti interpoſiti ſup cõtractu abſq; dicta ſolẽnitate ce
6 lebrati ipſe cõpellit̃.vt in.d.aut.ſacramenta. †Tertia: q: videmus
prohibitum fore cõtractũ per quẽ filia dotata ſucceſſioni paterne
renunciat.l.fin.ff.de ſuis ꝛ leg.ꝛ.l.pactũ qd̃ dotali.C.de coll.ꝛ hoc
quidẽ fauore eius principaliter. Secundario rei publice in hoc in
tereſſe pretendẽtis: quia filia re ſua male vteret̃ renunciando ꝑut
cõmuniter fit pro p̃ſenti modico pro futuro plurimo.ff.de trãſac.
l.cũ hi.in prin.ꝛ tñ ad obſeruãtiã p̃ſtiti iuramẽti cõpellit̃.de pac.
c.ↄ̃uis.lib.vj.ad hec optie facit de pig.c.ſignificãte. Poterit ergo
compelli ipſa mulier ad eius obſeruãtiaʒ tã in ſeculari foro quã
etiã in ciuili.vt p3 in.d.c.l3 mulieres.ꝛ in.c.cũ laicis.de fo.comp.
in.vj. ↄ̃uis enim res ſpũalis illud ſit ꝛ ideo noſcat̃ ad iudicium
eccleſie ptinere.de elec.c.venerabilẽ.in cle.de fo.cõpe.c.cum ſit gña
le.cum ibi plene no.in.d.c.cũ laicis.plane nulla foret ipſa cõſtitu-
tio caſu quo ipſe deberet iurãtem hoc in caſu cõpelli nõ poſſe ad
obſeruantiã iuramenti multiplici rõne. Prima: q: cũ ſacramẽtuʒ
ſit qd̃ ſpũale merito nõ videt̃ poteſtas ſecularis ſuper eo poſſe di-
ſponere.de ordi.cog.c.tua.de arbi.c.cõtingit.de iudi.c.decreuimus
ꝛ.c.quãto.de reb.ec.non alie.c.cũ laicis.lxxxvj.diſt.bene quidem.
Scd̃a: q: viã periuriis aperiret cõtra.l.j.C.ſi aduerſus vendi.l.ij.C.
de indic.vidu. Tertia: q: tolleret̃ ius ſupius queſitum.l.deo vt cũ
dicat̃.c.debitores.ꝛ.c.cũ chriſtus de iureiur.reddẽda ſunt dño iu-

7 ramēta.†Clarum est aūt inferiorē iura superioris tollere nō posse
ff.de mino.l.minor aūt magistratus.ff.de aqua plu.ar.l.pe.cū3 ibi
no.p Bart.de elec.c.ne romani.de ma.& obe.c.cū inferior.xi.dist.
inferior.cū fi.q2 ptās secularis inferior ex hoc tolleret aditum quē
habet laicus ad curiā ecclastica p obseruātia iuramēti cui quidē
8 curie seculari superior est.†Clarū est eī inferiorē aditū ad superio
rem tollere nō posse directe vel indirecte.de iureiur.c.venietes.de
9 app.c.ex insinuatione.†non eī pōt secularis potestas aliquid in-
fringere ordis habēs iurisdictione ecclesiastica.de excep.c.i.lib.vi.
10 †Nec refragatur lex adigere.§.fi.de iure pat.l.fi.ff.ad munici.l.vlti.
ff.qui satis.cog.l.fi.C.de nō nu.pe.&.l.qui sub cōditione.ff.de cōdi.
insti.in quibus vr probari principē secularē in obseruatione iura
menti obtinere vim apſtci qñ ex iustis causis defert iuramentū se-
cus si in illa iusta cā interuenit put in pposito casu quasi minor
cōseruare nō cōpellatur iuramētū super ɔctu interpositū quāuis in
eo nō interuenerit solēnitas statuti ex quo seruare pōt absq3 inte-
ritu salutis eterne nec vergit in alterius preiudiciū cū2 obseruare
cōpellitur interpositū superɔctu nō habēte solēnitatē iuris cōmu
nis vt.d.aut.sacramēta.scdm vnum intellectū.Et hec est vera veri
tas quicquid dixerit Bald.de ista materia tangēs in.d.l.pactū.C.
de col.in.d.l.ij.de rescin.vē.& in.d.aut.sacramēta.in.l.nec patron9.
C.de ope.lib.in.l.non dubium.C.de legi.in.l.oēs populi.ff.de iusti.
& iure.& dñs Petrus de anch.in regula ea q fiunt.de reg.iur.li.vi.
11 & in repeti.c.canon.de cōsti.Et hec sufficiant de scdo.C †Quo ad
tertium pñtis consultationis articulū fuit singularis opi.Fede.i
d.cōsi.cclvi.dicētis qd ex quo iuramētū recipiens fecit cōtra pbi-
bitionem cōstitutionis ex cā facta cui obtēperare debuit & nō con
trauenire.viij.di.que cōtra mores.xi.q.iij.q resistit.merito pōt con
pelli ad iuramētū relaxādū.sic accidit in eo q recipit iuramētū a
debitore de soluēdo vsuras.Quia cū turpiter recipiat.&.ɔ.l.pbi-
bitionē ad illius relaxationē cōpellit.de iureiur.c.debitores.ex.c.
j.&c.Sed certe salua reuerentia tanti viri ɔrium in casu proposito
credo verius.s.qd licet huic minori possit pars aduersa si velit iu-
ramentum remittere.vt ptz ex tex.d.c.i.&.d.c.debitores.c.significa-
uit.de cēsi.c.cōsuluit.de vsu.&.l.fi.ff.qui & a qui.no.plene.Spe.de le
gato.§.nūc ostendēdū.ver.hoc quoq3.de iureiur.§.i.ver.quid si is.
Io.an.de spō.c.preterea tñ ad hoc in vita cōpelli nō pōt.aliqñ eñ
quis iurat super eo obseruādo qd est pbibitū de iure diuino.s.su-
per ɔctu vsurario.Et tali casu q2 turpiter agit iuramētū recipiēs
illud remittere compellit.& ita loquitur.d.c.i.&.d.c.debitores.cum
aliis.alle.Aliqñ vero prestatur iuramētū super eo seruādo qd est p-
hibitum.l.humana.vt in casu pposito & tūc ad eius iuramenti re
missionem is cui iuratur nō compellit duplici ratione.Prima per
dicta3 aut.sacramēta &.d.c.licet.&.d.c.cū contingat.&.c.quamuis.
que iura volēcia obseruari inuiolabiliter iuramēta verbis impo-
sita forēt & nō rebus si is cui iuramentū prestitū est ad remissionē
eius cōpellitur.cōtra.l.ij.cū si.C.de leg.Preterea ad idem qd not.
Archi.in.d.c.ij.de pac.in.vi.dicēs qd ex quo tex.ibi dicit iuramen
tum prestitū super actu a lege humana pbibitū si seruari pōt sine
interitu salutis eterne esse omnino obseruādū.& hec loquit per dis
ctiōes pcisas:& ɔñs est vt nō possit ab eo absolutio peti.& pari rō-
ne nec relaxatio.qm tūc nō seruaretur ab eo nec effectualiter put
vult ille tex.qd est cōtra regulā volentē illa verba cū effectu debere
intelligi.de cle.non resi.c.relatū.ff.qd quisq3 iur.l.i.§.hec aūt.vbi &
l.pe.§.docere.ff.ne qs eū q.& hac rōne importat Io.and.ɔrium sen
tiēs.in.d.c.cū cōtingat.Scda q2 talia iuramēta principalr dirigū-
tur in Deum.Vñ legibus humanis noscunt non esse subiecta.de
regu.c.licet.xix.q.ij.due sunt quamobrē est etiā cōcludendū vt nec
per superiorē ab hoc iuramēto possit absolutio fieri:cū nō allegetur
iusta absolutionis cā.vt plene cōcludit glossator de iureiur.c.quā
to.xv.q.vi.aūt.& qd no.Inno.de renun.c.cū inter.p.Et hec de pre-
misse consultationis articulo dicta sufficiant

Consilium.ccccxxviij.

1 Exheredatio inter plures gradus posita ad omnes tam pre-
cedentes quam sequentes referenda est.
2 Clausula exheredationis in testamēto posita ad eos refertur gra
dus ad quos est verisimile testatorem eam referri voluisse.
3 Dictio cum:adiecta verbo presentis temporis vel preteriti causā
denotat non conditionem.
4 Defectus cāe de preterito dispōnē vltime volūtatis pprie nō vitiat.
5 Paritas gradus presumptionem paritatis amoris inducit.
6 Filij quamuis exheredati cōditionem que ex eorum superexisten-
tia deficit deficere faciunt.
7 Generalis nominatio filiorum eos cōmodo efficiens.filium odio
exheredatum non comprehendit:q2 non est verisimile testatorem
filio sibi odioso cōmodum prebere velle.
8 Exheredatio omnium filiorum generaliter facta eum non com-
prehendit quem testator habere se ignorabat.
9 Generalitas verborum per sibi connexa restringitur
10 Testator cum in genere quem ad hereditatem vocat si in eo adsit
certa qualitas oportet(vt locus sit testatoris voluntati)eam qua
litatem adesse tempore testamenti vel mortis.Et nu.11.12.13.
14 Particula vna testamenti aliam declarat atq3 interpretatur.
15 Dispositio facta de filijs sub nomine appellatiuo preter datiquē
tutoris nepotes includit.

C In Christi nomine amen.

OMnipotentis Dei postulato suffragio.
C In casu ɔsultationis
pñtis eo q2 inibi dubitatissima est breuiter ac substan
tialiter procedā q2 cognosco in multiloquio errorē de
esse nō posse.quo igitur ad primū in quo querit an exheredatio Lu
cij ad oēs grad9 testamēti.ex quib9 aliis cōfert hereditas referatur
1 arbitror qd sic.†exheredatio inter plures grad9 posita ad oēs tā
precedētes q sequētes referēda est.ff.de lib.& posthu.l.& si per acpe-
rit.§.si ius.& ver.sed etiā inter duos.Cū itaq3 in proposito casu ea
Lucij exheredatio inter gradus institutorū atq3 substitutorū ap-
posita sit:igitur est ɔña vt ad oēs relata intelligatur.Huic aūt conclu-
sioni ea cōsideratio refragatur.s.qd referri solū debeat ad gradus
precedētes in quibus hereditatē filijs atq3 nepotib9 ascripsit te-
stator nō aūt ad sequētes.in quibus ascripsit eandē natis ex eius
filia atq3 sorore.quos cōstat testatoris agnatos nō fore vt ex ea re
latione videat testatores extraneos posteritati eius in hereditate
pretulisse qd nō est verisimile.C.de fideius.l.cū3 acutissimi.ff.de in
sti.& subst.l.generaliter.§.cum aūt.ff.de cōdi.& demon.l.cū3 anui.
2 †Est eñ ea doctrina clausula exheredationis in testamēto posita
ad eos preferatur gradum ad quos nō est verisimile testatorē eā re-
ferri voluisse.C.de libe.prete.l.4.in fi.per locū a ɔrio sensu.Sed ad
hoc dupliciter respondet.C Primo qd casus dictorū trium vole-
tium nō presumi testatorē extraneos sue posteritati preponere vo
luisse pcedit nisi ipse per expressū posteritati aliquē preposuerit:
q2 tūc ea rōne qua vnū preposuit censendū est voluisse preponere
alium vt no.gl.or.in.d.l.cū acutissimi.in verbo suā.Sed in ppo-
to casu Lucio preposuit Eulariā vxorē sibi respectu posteritatis
extraneam.ergo nō est dicendū nō fore verisimile eum preposuisse
velle filie atq3 sororis filios.Pro hoc scdo accedat tex.in.d.l.cum
anus.vbi est expressum q2 qua rōne testator in hereditate dividen
da filio ptulit eius nepotes filio ex alio.& sic i gradu remotiores
proximo:eadē cēsendū est in eodem eidē3 preponere voluisse sororū
3 nepotum filios.Et hec quo ad primū sufficiāt.C †Quo ad scdm
pñtis ɔsultationis articulū3 an illa verba exheredationi Lucij ad
iecta cū velim eū fieri presbyterū.igitur &c.cā3 denotet vel cōditio
nem ipsi exheredationi adiectā.in quo quidē cōsiderādū est eā di-
ctionem cū:adiectā fore vbis velim fieri quorū vnū sc3 velim est tē
poris pñtis modi subiunctiui.aliud vero scilicet fieri est tpis pre-
teri imperfecti & modi infinitiui.Unde cōsideranda est doctrina
Bar.in.l.i.&.l.demōstratio.§.qd aūt iuris.de condi.& demon.vbi
examinans glos.insti.de leg.§.longe dicit dictionē cū adiectā vbo
presentis vel preteriti tēporis causam denotare:non aūt cōdi-
tionem.ar.l.cū clericus.C.de epis.& cle.Stante igitur hoc pro firmo
4 ea verba denotare causam exheredationi adiectā.†Et videndum
nūquid ipsius cause defectus ipsam exheredationē irritā reddat.
In quo quidē dico qd in pluribus.Primo q2 cōsiderandum qd
lz hec verba causam importātia sint tēporis presentis tñ eius effe-
ctus est de futuro cū eorum prolationis tēpore ipse Lucius presby-
ter non esset nec illico fieri posset.Vñ potest dici ipsa exheredatio
facta propter causam de futuro.casū3 autē habeo qd quamuis re-
gulariter defectus cause de preterito dispositionē nō vitiet vltime
voluntatis.vt.l.cū tale.§.legato falsam.&.d.§.qd aūt iuris.d.§.lon
ge maxime oneri prout est hic.ipsam dispositionē vltime volunta
tis vitiet.hic est casus nota.quē ibi valde ponderat Bart.in.l.epi
stolam.in princ.ff.ad trebel.Et huius est ratio q2 quamuis causa
de futuro per iuriscon.causa appelletur.vt.l.firmio.in fi.ff.quādo
dies leg.ced.tamen improprie cum proprie causa de preterito di-
catur.ff.de condi.inde.l.domus.de cōdi.& demon.l.si ita legatum.
vnde cum tunc ea causa que de futuro est cōditionis naturam sa
piat que propria est illa que in futurum refertur.igitur eius cui ad-
ijcitur irritat quemadmodum defectus cōditiōis.Scdo q2 qñ cā
talis dispositioni vltime voluntatis adijcitur qd ea nō existēte vera
testator nō fuisset ita dispositurus tunc eius defectus dispositionē
vitiat.&.d.l.legato falsā.&.l.ij.§.fina.ff.de dona.&.l.si pater.&.l.nec
apud.C.de here.insti.sed si testator sciuisset causam a se adiectam
effectum non habiturā ipsum filiū non exheredasset vt infra pro-
batur.igitur illius defectus irritat exheredationē.Quod autē ita
sit patet q2 si sciuisset eum nō futurum presbyterum verisimiliter
5 nec ipsum exheredasset.sicut nec alios propter plura.†Primo q2
paritas gradus presumptionem paris amoris inducit.ff.de ritu
nup.l.nō solum.§.de vno.Secundo q2 presumitur pater equalita
tem seruare velle inter filios.C.de colla.l.vt liberis.Item & ita di-
sponere velle vt inter eos odiū nō nascatur.de lega.ij.l.cum pater.§.
dulcissimis.Quod quidem ex inequalitate resultat vt eo.ti.l.cum
pater.§.cuiecus.Tertio q2 vbi priuatio hereditatis fit ppter cām
tunc defectus cause exheredationem irritat ipso iure aut eam cō-
stituit irritādam.irritam ipso iure facit cum ipsi priuationi exhe
reditate cā adiectitur q est extra numerata in.§.aliud quoq3 ca-
pitulum

piculum.in aut.vt cum de appel.cogno.et in aut.nō lz.C.de li.pre. te.et in.c.quintaualle.de iureiura.irritanda vero constituit cu; causam in.d.§.numerata apposita est talia cū de primo est casus. de libe.et posthu.l.si posthumus.§.fi.De secūdo est cōmunis glos. fatoris opi.in aut.ex causa.C.de lib.pre.et in.d.§.aliud.et in.l.nam et si.ff.de inoffi.testa.quas plene cōmutat Baro.in.l.ij.ff.de testa. et in.l.filio preterito.ff.de iniusto rupto.Quarto pro ea opi.videtur casus in.l.fi.C.de here.insti.vbi enim exclusio primorum heredum institutorum ab hereditate ob eam causam facta fuit qd illi mori mutabant.Unde determinat iuriscon.dispositionem cause priua-tioni ab hereditate adiecte eandem irritate ad priuationem.Ulti-mo hec est firma doctrina:qz licet tunc causa dispositioni adiecta non presumat finalis sed impulsiua.ea igit deficiente no deficit dispo sitio:qz respicit commodum eius qui illam debet implere.nec im-plementum continet in se causam piam fauorabilem.tū illa presu-mitur finalis.igitur ea deficiente deficit dispositio.hic est casus in d.l.titio.Secunda responsio est in.l.si quis pro redemptione.C.de dona.et.l.seyo.in prin.ff.de aur.et ar.leg.implementum huius cause: scz qd fiat presbyter esse noscitur pium et fauorabile et concernens fauorem etiam alterius q̄ illius iucii vt proxime ostendit.igit illa finalis et cōsequenter ea deficiente deficit exheredatio.Quod autē fauorabilis sit et piam apparet:qz non alia ratione testator voluit ita nisi vt ex eius sacerdotii dignitate sua domus augmentum ac decorem acciperet:et vt eius continuis orationibus anima testato-ris ipsius reliquorumqz de domo eius quidem anime ea pffilli-ma esset in aut.vt cum.de app.cog.et.c.si quis.de predictis ibi dum dicit eorum anime pffilime subleuet et c.et.l.si quis titio.per glos. de lega.ij.apud Deum salutem mereatur.Et hec de secūdo.Quo ad tertium dubitationis vel resultationis articulum:an sub illa ver borum generalitate.Et si oes dicti filii mei decesserint absqz filiis masculis et c.intelligaē cōprehēdi ipse Lucius exheredatus adeo

6 vt ipse superueniens faciat conditionē deficere.†Prima frōte vi-detur qd sic:eo quia filii q̄uis hereditati conditionē g̊ueātur eorum superexistentia deficit deficere faciunt.casus est.de leg.i.l.si insula.§.cū quis.scdm intellectum quē sequit glossator.ff.ad treb.l. ex facto in.§.fi.Secundo:qz exheredatio hec non odii causa per te-statorem facta fuit sed bono zelo.Clarum est autem exheredatio-nem que non nota causa de filio fit eū nō nocere debere quominus sub hac generalitate comprehendat.ff.de bo.lib.l.paulus respōdit la.ii.et.l.si paternus.§.quis non mala mente.ff.de assig.liber.l.fi. sed si exheredatio.ff.de libe.et posthu.et.l.multi nō note.cū si.Con-trariam tamen partem arbitror veriorem ex pluribus.Primo:qz sub generali appellatione filiorum illi filii nō veniunt de quibus in ea generalitate verisimile non est sensisse testatorem.vt.s.proxi-me declarabo:sed de hoc filio exheredato verisimile nō est testato-rem in ipsa generalitate sensisse.vt proxime probo.igit et c.Qd autem hoc sit verisimile patet:qz testatori non presumitur incon-uenienter se velle corrigere.ff.de condi.et demon.l.non ad ea.scd si vo caret in his verbis generalibus ad hereditatē incum incōtinēti se correxisse cū eum prime exheredasset.igit et c.Qd aūt ea g̊nalita-ta filios nō includat quos nō est verisimile testatorem includere voluisse probat primo ex causa ad hoc no.in.l.lucius.§.lucius ti-tius.ia.ma.de lega.ij.vbi est casus qd generalis testatoris libertas orationis ad eos nō includit qui sibi erant odiosi:qz nō est verisimile aliquem sibi odiosis cōmodo honorare velle et sic ibi est casus

7 no.et singularis qd g̊nalis testatio filiorum eos cōmodo afficies filium odio exheredatum non comprehendit qz non est verisimile testatorem filio sibi odioso cōmodum prebere velle.Secundo idē probat ex casu no.in.l.fi.quis ita qd et quis non ignorare.ff.de te sta.mu.vbi decidit dictione tutoris omnibus filiis per patrem testamento factā filiū non comprehēdere quē se habere ignorabat ea rōne:qz q̄uis filius sit:tū mens testatoris non fuit ea se ignora-tum cōprehendere.Ita igit in proposito hic lucius filius exhe-redatus igit sub generali filiorū appellatione nō cōprehendit:qz q̄uis filius sit nihilominus mēs testatoris nō videt fuisse eum cōprehendere quem proxime exheredauerat cū non sit verisimile eum voluisse se incontinenti corrigere.Tertio ad idem tex.no.ff.

8 de lib.et posthu.l.lucius.in prin.vbi exheredatio omniū filiorum g̊naliter facta eum nō cōprehendit quem testator habere se igno rabat ea rōne:qz q̄uis filius sit tū nō est verisimile eum includere voluisse cuius vita sibi erat ignota.scdo principaliter eadē con-clusio probat:qz dum ita testator de omnibus filiis locutus est de his intelligit qui filios legitimos procreat vt patet ex dispositione.Et si omnes filii mei decesserint absqz filiis masculis que verba nō ve rificantur nisi in filiis legitimis masculis et naturalibus inspecta qualitate psone eos suspicientis.vt.l.ex facto.ff.si quis rogatus.ff. ad treb.Sed hic lucius scdm mentem testatoris filio nō procurare cum velit illum fieri presbyterum.igit sic sensisse nō intelliga tur verba ergo illa absqz filiis masculis g̊naliter cū adiecta sunt

9 restringunt†Nec mirū qd g̊nalitas verborum per sibi cōnexa restrin-gatur.ff.de vino le.l.fi.in.§.fi.ff.de pe.le.l.nam et si.§.fi.ff.de re-scrip.c.sedes.de procu.c.dē nō potest.et.c.qui ad agendum.li.vj.et in

hac consideratione conuincitur glossator qui propter hec verba ad aliud considerandum mouet in materia substitutionum in.l.sed hec super verbo illectas.C.de impub.et aliis subst.Cōcludit ergo ex predictis superexistentiā ipsius filii qui per positum qd exheredatus valeat sibi pdesse nō pōt quo ad amplectendā paternam heredita tem.et sic aliis ex testamēto venire volentibus nō nocere.nam cū eius superexistentia eum mihi nō pdesse alii regulariter nocumentum in ferre non debet.ff.ad treb.l.coquissimum.§.ex filio.et.l.h.§.sed si filius fat.ff.de bo.lib.l.si ex noxica.ver.si filius.et si necesse ver.si depor tatus.ff.de contrat.emp.l.i.in fi.ff.de condi.ca.da.l.i.§.si patre ff.de inoffi.testa.l.qui repudiātis.in prin.de contrahē.l.si post mor tem.liberi.Et hec de tertio dicta sufficiant.Quo ad quartum articulum est videndum diciter et discernendum an illa verba que vocant maiorem filiorū masculorū communiter intelligant vocare so lum eum qui maior erat tempore condite testamenti:an vero eum

10 qui maior est tempore quo cedit dies substitutionis.†Prima fron te dicendū videt enim solum vocari qui tempore testamēti maior erat eo quia cū testator in genere quem ad hereditatē suam vocat & in eo adsit certa qualitas oporteret vt locus sit testatoris voluntati eam qualitatem adesse tempore testamenti vel mortis.ita est ca sus.ff.de rebus du.l.si conatus.ff.de leg.ij.cum ita.§.in fideicom.et l.peto.§.fratre.nec refragat si dicatur illa iura loqui eo casu quo testator disponit pure.secus si conditionaliter:quia tunc sufficit qualitatem adesse tēpore cedentis conditionis.Quoniā respon deo hoc videri falsum:quia in casu dicti.§.fratre.et dicti.§.fideicō. testator vocat ad relictū eos qui sunt de sua familia.et sic eos gra datim.vt.l.fin.C.de ver.sig.vnde vlteriorem vocat sub conditione

11 si decesserit proximior.et tamen pure decidit qualitatem familie adesse habere tempore testamenti vel mortis.†Nec etiam refraga tur textus iunctis glo.super ver.ex familia in.d.§.fratre.dum dicit qd si nemo vlterior de familia testatoris foret.tamen in futurum esse speratur.Et consequenter videtur qd q̄uis in his qui volunt admitti primo loco potest testatoris obitum requirat qualitatem adesse tempore testamenti vel mortis tamen in his qui volūt ad mitti post primos sufficit qualitatem adesse tēpore cedentis fidei cōmissi.vt in.d.§.ad.ver.fratre.videt tex.iuncta glo.qui respondeo qd hoc sperabat in futurū esse aliquos de familia testatoris per eius natiuitatē.adeo vt ops presupponi tpe testamēti vel mortis eiusdē eundē fuisse cōceptū.qui si post mortē testatoris fore cōcept̄ fuisset quātū ad aliquo de familia testatoris nō illi quo ad testamē dicere.l.i.§.si qs primo.de inlu.test.l.si qs filio exheredato.ff.

12 de here.ab intest.ver.cuz aūt.†Nec etiā refragat.l.interuenit.de le. prestan.vbi ad hoc venio p cōtrarium.tenetur libertis prestare le gata relicta in testamēto rupto si sufficit in persona legatarii ad-esse qualitatem liberorum eo tempore quo cedit dies relicti:qz illa loquit vt vult Bar.I eo qui petitione relicti nō meretur quo ve nit ad eam ex pretoria equitate.Nec etiam refragat.l.cum q post. ff.de condi.et demon.vbi ad validitatē legati conditionalis suffi cit in legatario capacitatem adesse tempore cedentis cōditionis et tamen illa loquit vt tractatur de cōsideratione capacitatis vel incapacitatis que pnenit a iure cōmuni.quo casu dicēdū vt ibi.et in.l.in.§.quādo aūt.ff.de iure fis.et.l.si alienum.§.in extraneis.ff.de here.insti.et insti.de here.qua.et diffe.§.extraneus.non autē loqui tur cum est in cōsideratione quo tpe adesse debeat qualitatis req sita ex voluntate testatoris in eo q a litas capax est de iure.Nec etiā refragat.l.cū pater hereditate.de leg.ij.in versi.viriles aūt in vero ho.q eo tēpore fuerint.qui put cū intelligit Jo.an.in addi.Spe. in rubrica de test.vs suppleri.Quomodo decessit herea et sic cessit dies fideicommissi.Unde videt casus qd in eo cui tūr fideicōmissū qd relictum est si certa qualitas in ea afferit et qualitatē adesse tpe cedētis fideicōmissi.Quoniam dico supplicationem illam la tius fieri debere p supradicta sic.scz eo tempore fuerint supple quo moriē heres tamen nati vel concepti essent tempore testamēti vel mortis testātis.Nec refragat tex.l.i.§.primia.vnde cogna.vbi di citur cognationē qualitatis in eo qui succedere vult vt cognatus sufficere adesse eo tēpore quo cepit dies bonorū possessio.quoniaz

13 ille loquit in eo q succedit ab intestato ex qualitate ptoria put i fi. mili soluit Baran.d.l.interuenit.†His aūt nō refragantib̄ Ins̄z in pposito puto verius ex pluribus.Primo qz cōsidero qz dū te stator supra substituit filios Dorothee substituit eos maiorē gra datim vsqz ad vltimum.et sic nō primum maiorē:sed quēcūqz suc cessiue vnde maiorē primū grauauit de restituēdo maiore secūdo vel secundo maiorē substituit vulgariter maiore primo.Unde cō sequēs est vt ista erā substitutio itelligat facta maiori filio Conte lieno nolatim sub vbis appellatiuis substituto filii Dorothee.et hoc ex eo qd dixim⁹ qd initiata gradui institutor pmo regulari ter censet repetita in gradu substitutor vulgariter.de lega.i.l.licet imperator.de lega.ij.l.cū pater.§.ab instituto.ff.ad.l.fal.l.qui fun dū.§.qui filium.et.l.i.§.fi.qd ex substitutione.Secundo qz et si cess sarent dicta tacita repetitio nihilomin⁹ pcedens particula testamē ti in qua filius simpliciter substituit filiuz maiorē Dorothee post ea subdens vnum maiorem post alium gradatim admitti debe-

14 ve declarat hanc sequentē particulā. † vna enim particula testamē
ti aliam declarat atq3 interpretatur. de le.i.l.si seruus.§.fi.r.l.qui fi
liabus.de leg.iii.l.in ultimus de testa.l.heredes palā.versi.sed si no
num.de here.insti.l.qui nō militabat.§.lucio.r.l.cum testamento.
§.si.ceterum qđ non proximus maior tēpore testamēti vel mortis.
sed quilibet maior gradatim vocatus intelligatur consuluit in simi
libus terminis do. Pet.de ancha.cuius consilium incipit nō serua
nato ordine dubiorum primo illud transeundū breuiter est.r.c.vo
lens qđ cum testator in aliorum deficientium locū substituit duos
antiquiores existentes tempore testamēti vel mortis: sed antiquio
res omnes gradatim ea potissima rōne: qr cum testator eos sub-
stituerit nomine appellatiuo non proprio vr in dubio eos substi
tuisse nō respectu eorum persone: sed agnationis. Sicut r qđ con-
sanguineis relinquitur cōtemplatione cōsanguinitatis nō alit qua
litatis alteri9 relictū fore presumitur. de test.c.requisisti.ff.de exc.
tuto.l.tutor.§.que tutoribus. Unde cū agnationis ratio propter
quā fit substitutio ita verificet in eo qui est antiquior pđo ita veri
ficet ipsa substitutio que fuit facta per noīa appellatiua aliā exte
sionem actu recipere quā propria vt no.glos.ff.de regu.iur.l.i.r.l.si
quin ita.§.si quin filio iuncta.glo.ff.de testa.tu. Ita igit in pposito
casu cū ratio substitutiōis facte de filio maiori Cornelie per nomē
appellatiuū tm̄ que est cognitio duret pariter in illo qui maior est
inter filios tpe cedētis fideicōmissi vt in illo qui maior fuerit tpe
testi vel mortis. Ita igitur duret substitutio. Et hec de quarto r.c.
¶ Quo ad quintū r vltimū dubitādi seu cōsultationis articu-
lū in quo queritur an appellatione filiorū Cornelie includatur nepos
eiusdē dubitatio magna est in qua qdē Bar.in.l.liberorum.ff.de v.
15 sig.dicit † dispositionē factā de filiis sub noie appellatiuo ꝑter da
tionē tutoris nepotes includere.alle.casum.l.lucius.ff.de here.in-
sti. Bal.aūt in.l.gallus.§.instituēs.ff.de libe.r posthu.qui etiam de
predicto passu tāgit in.l.i.C.de cōdi.inser.in lec.antiqua.r in proe.
feudorum in.ix.col.r in.l.maximū.C.de lib.prete.dicit Dinum: r respō
deo ad illā.l.lucius.qr idō noie filii reliqui liberi includuntur: qr si nō
includerentur sequeretur qđ absurdū.s.qđ prius extranei pferrentur cōiun
ctis cōtra pṡumptā legē testatoris.vt.d.l.cū acutissimi.quidā vero
moderniores idē sequētes ad illū tex.aliter respōdēt.s.qđ igit ibi
filiorū appellatio nepotes cōprehēdit: qr dispositio nō fuit facta
de pṡenti: sed collata in quendā futurū euentū in quē verisimiliter
erat dubiū an expectarēt filii primi gradus an vero nepotes.igit
verisimile est qđ tunc late intelligit testator verbū filiis pṡertim cū
verisimiliter par affectio debeat pṡumi seu maior testatoris fuisse
erga nepotes ꝙ circa filios.ar.d.l.liberorum.in fi.que rō cessat qñ di-
spositio fit de pṡenti ertāte filio r nepote.que determinatio mihi
nō placet.qr cōtra casum apertū iuncta suppletione glossatoris.r
Dy.in.d.l.cū pater.§.hereditatē.ibi dum dicit cū ex aliis eligendi
potestas nō fuerit supplēt glos.r Dy.s.premortuorum filii ibi.cum
fuerat fili9 rogat9 de restituēdo hereditatē filiis vel vni ex eis quē
eliget.r sic nō fuit dispositio i eos collata de pṡenti.sz in futurū euē
tū.r tn̄ ibi dicit filiū institutū nō habere facultatē eligendi filiorum
filios.r sic nepotes. Unde est ibi casus apertus dispōne in futurū
euētū collata appellatio filiorum nepotes nō includi.nisi dicam9 ver
bum illud de aliis debere suppleri.s.mortis sz tūc tex.ille poneret
casum dubiū.r opi.semper mihi placuit eo qr tex.in.l.qđ si nepotes.
dicat dationē tutoris ꝑ pṡem filiis factā.idō nepotes nō cōprehēde
re qui cōi vsu loquēdi scđm quē testi vba impropriantur.vt in iuri
bus vulgarib9 aliter filios aliter nepotes appellamus: sz ista eadē
rō cōcurrit in casu qlibet.igit r.c.r hoc dico verū nisi ipse testōr
nepotes etiā filios solitus fuerit appellare: qr cum vsus loquendi
ꝑprium deroget vsui cōi loquēdi.vt.d.l.si seruus plurium.§.fi.filiorū
appellatiōe nepotes etiā includentur.iste est casus quē ad hoc sum-
me no. Bar.ff.de ali.l.alimenta.§.libertis. Et hec sufficiant.

Consilium.cccccxxix.

1 ¶ Cedere volens bonis habet electionem cum creditores sunt
negligentes in deliberando an velint quinquennalibus induciis
assentire vel cessionem capere.r nu.6.7.
2 Commune cum quid est pluribus vt singulis iniusta contradi-
ctio aliquorum non tollit effectum iuste voluntatis aliorum in eo
qđ est opportunum agi pro re communi.r nu.3.4.5.
8 In alternatiuis cuius sit electio.
9 Satisdare an teneatur debitor petens inducias quinquennales.
10 Satisdare si ille qui satisdare tenetur satisdandi facultatem nō
habēt: an cautio iuratoria sufficiat.

¶ In christi nomine amen.

1 Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ † Circa primū proposi
te cōsultatiōis articulū ꝑponēdū.l.fi.C.q bo.ce.pos.de-
terminat qđ cū inter creditores discordātes.qbus ꝑ de
bitorē ois electionis facultas cōcedēdi sibi vel inducias quinquē
nales ad solutionē debiti vel miserabile cessionis bonorum beneficiū
est per oia paritas humanior sniā eligēda est illorū.s.qui qnquēna-
li inducie assentiūt.r nō eorum qui sua snīa cessionis bonorum pferūt
beneficium: vt cum inter creditores omnino per ea discussio esset

quidam neutrā ex dictis viis amplecti velint Quidam vero viam
induciarū quid iuris tūc sic dicta lex nō disponit. Unū tūc estimo
eorum sniam pferendā q inducias ꝯcedere sentiūt. Idō qdē his rōni
bus demōstro. Primo qr hi creditores vnā ex dictis viis cui eligēda
facultas ei a debitore cōcedit amplecti cogit.vtrūq3 eñ denegare
nō pnt cū his inuitis salet habeat debitor cedēdi facultatē regula
iuris.vt pz in.l.i.r in.l.cū r fini.C.q bo.ce.pos. Unū siuetq3 ꝯdicant
ꝯdictio est irrōnabilis r iniusta. Quamobrē tunc succedit regula
2 volēs † qđ cū qd est cōe plurib9 vt singulis.vt est hic casus credito-
rib9 facultas cōis qđ ex dictis bñficiis debitorib9 cōcedere velint
iniusta ꝯdictio aliquorum nō tollit effectū iuste volūtatis aliorū in
eo qđ est opportunū agi ꝑ re cōi.ff.so.ma.l.si cū dotē.§.qđ si is pf.
e.l.dotē.iuncta.l.ii.§.qđ si in patre.in eo.ti.r in.c.i.de his que fi.a
ma.parte ca.cū ibi not.vñ ꝯñs est qđ impropria volūtas eorum cre
ditorum neutri vie ꝯsentire volētiū nō impedit effectū volūtatis
eorum q iuste viā induciarum amplectantur. Scđo nō est dubiū qđ fa-
cultas eligēdi ē isto casu ꝯcernit actionē fauorabilē.s.alienationē
debitoris.in electione aūt persone fauorabile concernēte puta exe
3 cutionem vltime volūtatis. † Hāc reperio regulā qđ cū is ad quē
pertinet vnius ex plurib9 alternatiue debitis vel i genere electio
est in eligendo negligens ad illū facultas eligēdi deuoluitur qui
ius eligēdi habuisset.eo qr negligēs eligere nō existente.C.de eo.de
l.fi.sed si quis. Sed in proposito casu si creditores eligere volentes
nō extarēt ad eos qui viā induciarū eligunt ipsius alternationis
pertinet electio qr tūc ipsi soli r nō alii reperirentur. Ergo nō est di
cere ad eos eligēdi pertinere aliis volētib9 ad quos etiā pertinet
ipsis volentibus eligere nō extantibus. ¶ Tertio video quod cū
actio eligēdi sit cōmunis pluribus in singulis circa rē fauorabilē
puta circa distributionē bonorum testatoris pro executione sue volū
tatis.vel circa instituēdā actionem per tutores pro pupillo.si vnus
ex his ad quos electio ptinet eligere voluerit vnū ex his in quorū
electione adest necessitas alter solus valido iure eligit.vt peritum
pz de testa.c.si.lib.vi.secundū.C.si ex pluri.tuto.l.i.r in.l.de certo.
ff.de administ.tuto.ergo perit hoc casu facultas hoc eligendi que
cōcernit actum fauorabilē.s.debitoris alienationē.vt predixi si alii
4 qui ex creditorib9 eligere volūt alii iure valido eligere possint † et
consequenter valida sit istorū electio qui humaniorē induciarum
viam amplecti sunt. Cum hoc accedat decisio tex.sing.in.l.fideicō-
missa §.si in opere.de lega.iii.vbi dicitur ius constituende seruitu
tis per plures debite.quod quidē illis cōmune est.vt singulis vt.l.
per fundum.ff.de serui.vr.predio.propter moram seu negligētiam
debitorū in causam constitutio in vnum ex his par ius habent
5 seruitutis integra lite cōstituendi. † Quarto nō est dubium: qr ea
ratione.s.humanitatis qua miseratio in.d.l.fi.ceteris prioribus di
cit eorum creditorū electionē procedere per viā induciarū implecti
sunt aliis viā cessionis eligētib9 andē determinasset voluntatem
creditorum obtinere qui beneficiū induciarū concedere elegerint
aliis viā nullā eligere volētibus.ergo hec decisio est sequēda qñ ea
est amplectēda snīa: cū determinatio expressa nō reperitur quā fa
cultatem statuēdi habēs amplexus fuisse sed de determinatione
interrogatus fuisset dicit glos.ord.ff.de pac.l.tale pactū.§.fi.r hec
6 de primo sufficiāt. ¶ † Quo ad scđm cōsultatiōis articulū vr dicē
dū scđm ꝯclusionē quā sequitur Azo in summa ti.q bo.ce.pos. Et se
quuntur Cy.r Bar.i.d.l.fi.C.q bo.ce.pos.debitorē petere debere alter
natiue.s.paratus sum cedere vel post qnquēniū soluere si mihi qnī
quennalē ꝯcesseritis. Et de hoc est tex.in ea.l.fi.ibi dū dicit.electio
detur creditorib9.s.a debitore vt qnquennale spatiū indulgere.s.bo-
norum accipere cessionē vbi facultas eligēdi vel declarādi libellū ins
tū nō spectat ad agentē.vt hic p.d.l.fi.in casu quo debitor cōsequi
velit qnquēnalē dilationē pcedit libell9 alternatiu9 vel incert9 ex
parte agētis.ff.dvb.ob.l.vbi aūt nō apparet.§.qui illud aut illud
cū ibi no.q Bar.r per eandē.l.stipulationes nō diuidunt in vlti
ma questio.ff.quo.leg.l.i.§.aūt.de re iudica.c.abbate sane.lib.vi.in
glos.super verb.in.l.si in rē agat aliquis.ff.de rei ven.probatur.eo.
titu.l.qui de tota.ver.sed in certe.r.l.i.§.interdū.si pars here.pete.
7 † reperitur tamen do. Bal.in.d.l.fi.dicens qđ cum inter creditores
8 discordes est paritas omnino electio tunc deuoluitur † ad debitorē.
r qđ alternatiua inter beneficia cōfert electionem persone benefi
ciate.de leg.iii.l.lucio.ff.de tribu.l.qđ in heredem.§.eligere.C.de cō
di.l.fi.r qđ no. Bar.in.l.cū proponas.de trāsac.qđ falsissimū repu
to: qr contra casum dicte.l.fi.volentis qđ existente omnimoda pa-
ritate inter creditores humaniorē sententiam pferri illam que
concessionē induciarū amplectit.r sic cū id hoc casu disponat lex
cōsequens est vt disponere nō possit eligēs in cuius potestate non
est statuta iuris publici immutare.ff.de pac.l.ius publicum.de re-
gu.iur.l.verum.§.priuatorum.cum si. Preterea regula dicte.l.lu-
cio.cum aliis allegatis locum non habet eo casu quo vnum ex al
ternatiuis non dependet a potestate debitoris sed creditoris.vt
est hoc casu concessum inducie quinquennalis quam debitor solus
sibi non pōt statuere.vel alius sine creditorum legitimo mandato
l.que rationem.versi.qđ callimachus.ideo hec.d.l.fin.vult electio-
9 nem conferri creditoribus. Et hec de secundo sufficiāt. ¶ † Quo
ad tertium

nō tertium & vltimū dubium huius consultationis videndum. vi
detur q̄ cum hec dilatio ipsi creditori cōcedatur miserationis cā
vt ex sese patet. igit satisdatione sit opus. qd quidem probatur ex tri
bus. Primo: qr videmus mariti cui miserationis cā a lege cōce
ditur in restitutione dotis in nobilibus consistentis satisdare de
bere. ff. solu. mat. l. si cōstante. §. quot. Secūdo videmus cōdemna
tum cui miserationis causa concedit solvēdi iudicatum cōcedit
tunc cōpelli ad satisdandum. ff. de iudi. l. si debitori. Tertio & idem
videmus in creditore cui principe miserationis cā dilationē con
cedit ad solvendum creditoribus. & hec satisdare tenentur. C. de
10 preci. impi. & l. vniuersa. † Si autem hic qui querit satisdare fa
cultate satisdādi nō habeat tunc vidēdū an sufficiat cautio iura
toria. Et quidē dicendū q̄ sic. per aut. generaliter. C. de epis. & cle. l.
si. §. super. C. de assel. tol. §. si vero crimen. in aut. vt nulli iud. Et in
§. sed hoc hodie. insti. de satisd. & in. c. calūna. de sen. excom. in. vi. & q̄
no. glo. in. l. i. ff. qui satis. cog. In quibus patet satisdare debentem
si id non pōt iuratorie cautioni committi. Cōtrarium verius tn̄
arbitror. eo quod vbi tractatur de satisdatione necessaria. put in
casu proposito. q̄uis impotentia sit in illa debēre prestari iurato
ria tn̄ nō sufficit cautio. Hec primo probatur ex glo. ordi. in. l. iiij.
C. de vsufruc. hec firmant in vsufructuario satisdare debentis cu
ius satisdationē dare cōstat esse necessarium. Scdo per tex. in. l. ij.
C. de tu. l. tu. qui satis. non dedit. vbi dicit repelli tutorē qui impo
tēs est satisdationē prestare pupillo qui nō repelleretur si cautio iu
ratoria sufficeret. Vn̄ dicti casus in 5trium allegati & c. per vestras
de dona. inter virum iuncta glo. ponunt specialitates quarū ra
tiones habentur in eis. Cōcludo igitur in casu proposito suffice
re prestari cautionē penalem quam dicit gl. prestari debere ab eo
qui impotens est satisdare. cuius satisdatio requiritur. vt terminatur
in. l. ij. §. sed si dubitet. ff. de iudic. & l. nisi. §. quāuis. ff. sicuti plus q̄.
per. l. falci. & sequitur Bar. in. l. vlt. ff. de preto. stipu. Et hec de pro
misse consultationis articulo dicta sufficiant.

Consilium. cccccl.

1 Hospitale ex quo hospitalariū opera & seruitio vtitur ipsum
alere & vestire tenetur.
2 Alere vestireq̄ tenemur eum cuius opera vtimur.
3 Ecclesie seruiens de ecclesia viuere debet.
4 Verbum victus: an comprehendat sub se vestimenta.
5 Contrahens cū ecclesia vel hospitali debet esse sollicitus de cōuer
sione rei in vtilitatē ecclesie tribus casibus in iure expressis. s. in
mutuo in deposito: & cum res ecclesie pro debito venditur.

In Christi nomine amen.

1 Omnipotentis dei postulato suffragio. Non est dubiū † q̄ ex
quo hospitale ipsi⁹ hospitalarii opera & seruitio vtit
ipsum ex ipsius patrimonio alere d3. & cōsequenter vesti
2 re. q̄ probatur ex tribus. Primo ex regula volente. † q̄ eum cuius
opera vtimur alimentare vestireq̄ tenemur. ff. cōmo. l. in rebus. §.
pen. ff. de vsufruc. l. sed & si quid. §. sufficienter. & de in rem verso. l. in.
alia. cū. in. §. perinde. & l. filiusfa. togā. & qd no. ff. de pecu. l. id vesti
3 mentum. & so. ma. l. in his. §. i. Scdo qr scriptū est † qui ecclesie ser
uit. & cōsequenter hospitali: de ecclesia viuere d3 de prebē. c. cū sm̄
4 ap. q. i. ex his. xii. q. ii. charitatē. † in verbo aūt victus etiā vestimēta
cōprehēdunt. ff. de ver. sig. l. vbo victus. ff. de ali. le. l. legatis. Ex his
ergo primo concludo q̄ pro pretio rerū quas titulo venditionis
hic hospitalarius pro suis vestimētis atq̄ alimētatione percepit
successor in hospitali obligatus est. non autem hospitalarii ipsi⁹
heres cum successor precedentis rectoris debita expedientia eccle
sie vel hospitali contracta soluere teneatur. de solu. c. i. quod est ve
rum etiam si non probent creditores ista talia vēditionis titulo
in expedientia hospitalis conuersa fore & c. dicit enim Inno. in. c.
granis. de deposito. cuius dictum cōmuniter sequitur canoniste
& legiste in. l. ciuitas. ff. si cer. pet. & in aut. hoc ius. C. de sa. san. eccle.
5 Qui quid dixerit glos. in. l. i. C. de vendendis reb. ciuita. lib. xi. † q̄
contrahens cū ecclesia vel hospitali d3 esse sollicitus de cōuersiōe
rei in vtilitatē ecclesie tribus casibus in iure expressis. Primus in
mutuo. vt. d. l. ciuitas. & c. q̄ quibusdā. de fideius. Scdo in deposi
to. vt. d. c. granius. Tertius cū res ecclesie pro debito venditur. vt
d. aut. hoc ius. & x. q. ii. hoc ius. In aliis aūt casibus iz versum non
probat in expeditiā ecclesie seu hospitalis si in hec datum fuerit
ipsa ecclesia seu hospitale tenet. Ex his aūt cōcludo in oībus his
que precedens hospitalarius in expedientiam hospitalis contra
xit vt successor in hospitalem obligetur. vt in. d. c. i. de solu.

Consilium. cccclij.

1 Stipulatio procuratoris cuius verba promissiua in eius per
sonam concepta sunt executiua in personam domini. an valeat.
2 Obligatio pignoraticia domino per procuratorem nō queritur.
3 Tutori oīa iure administrationis cōpetunt: q̄ pupillo expediūt.
4 Creditor respectu rei pignorate debitoris procurator censetur.
5 Stipulatio: vbi in alium nomine alterius stipulantē etiam vt ne
gociorum gestorem conferuntur tam promissiua q̄ executiua ver
ba stipulationis stipulatio valida est. Et nu. 6. 7. 8. 9.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Presens instrumentū
duas habet particulas. Prima cuius principiū est ibi
q̄ Franciscus quondā. Secūda ibi: q̄ qr attor ceros.
Capiam igit primo ipsam secūdam in qua videamus an ex ea
stipulatione cuius verba promissa sunt excepta persona Frācisci
Baidonis: vt negociorū gestoris castri radicōdoli: executione ve
ro in persona ipsius castri tanq̄ valida eidem castro ius aliquod
queri potuerit. Et quedā est opinio in. l. stipulatio ista. §. si stipu
1 ler. † dicētis stipulationē valere procuratoris seu negociorū gestoris:
cuius verba pmissiua in eius personā cōcepta sunt executiua in
personam dn̄i. al. l. pe. C. ad exhib. l. qd procurator ex re. ff. de procura.
l. in oībus. ff. de preto. stipu. l. si procuratori. de verbo. obli. scdm ergo
presens qd foret expedita. Cū promiserit eni Frāciscus Frācisco bi
no stipulanti noie dicti castri eidē castro soluere dictos quattuor
centos & c. & sic verba pmissiua in psonā negociatoris lata execu
tiua vero solutionis in personā dn̄i. 5ns esset dicere eā stipulatio
nem validā. atq̄ p dicto castro vtilitatē inferentē & c. Secūda aūt
opinio Bal. & Angel. in codē. §. est q̄ aut interest procuratoris seu
neg. gest. dn̄os stipulari. & tunc procedit stipulatio. vt ita cōcepta.
prout Bar. voluit. & hic est casus in. d. §. si stipulor. aut cōtra ubi nō
interest dn̄o stipulari. vt in persona nego. gestoris accidit in casu
proposito. & sic dicit stipulationē inutilē fore. per. l. soluti. §. per
2 liberā. de pig. ac. vbi tex. dicit. † q̄ nec per procuratorē quemadmo
dum nec per aliam personā domino queritur pignoraticia obli
gatio. Et sic stipulatio istorum verbis executiuis relata ad dn̄m
est inutil. Fallit autem hoc in quattuor casibus. Primus quando
stipularetur rem domini. casus est in. d. l. penul. C. de exhi. Secun
dus quando stipularentur aliqua ex re domini vt dicta. l. quod
procurator ex re. Tertius quando dominus esset presens. vt. d. l.
procuratori presenti. Quartus in stipulatione pretoria. vt. d. l. in
omnibus. Mihi autem videtur primo dicta. l. q̄ procurator ex re
non probaret intentionē Bar. ibi non apparet. in quē verba pro
missiua. & in quem executiua collata fuerint. sed solum dicit domi
num ad id inuito procuratore agere posse q̄ ipse procurator ex re
domini stipulatus est. quasi velit q̄ cum domini procuratorem re
quiris quod sibi cedit actionem si procurator derogat eo inuito
propter ipsius cōtumaciam domino ad agēdum vtilis detur. ar
gumen. C. ad trebel. l. sciimus ad si. Similiter nec dictus. §. per libe
ram probat intentionē Bal. & Ang. cui potest responderi. Pri
mo qr ibi non queritur an valeat stipulatio quando valebat. eo
qr forte executiua vel obligatiua verba collata erant in personā
procuratoris. Sed queritur an ex ea stipulatione queratur sine ces
sione domino oblatio & actio. Et respondetur q̄ non qr ex stipu
latione extraiudiciali propter rem domini a procuratore celebra
ta dn̄o actio sine cessione nō queritur. ff. de acquir. pos. l. possessio.
§. vlti. Vel potest dici q̄ ibi procurator stipulatur id qd est extra
eius commissionē. Et ideo merito domino nō queritur. Qui in
tellectus licet placuerit Bartol. tamen nō videtur esse verus. eo.
3 qr in casu dicti. §. tutor procuratori cōiungitur. † Et clarum est q̄
iur. administrationis tutori cōpetit si pupillo pecuniam mutuet
pignoris obligationē 5here ex. n. oīa iur. administrationis sibi cō
petunt q̄ pupillo expediūt. ff. de admi. tut. l. a tutorib⁹. cū si. & ideo
pariter dicēdum & iur. administratione dictā obligationē 5here
pertinebat ad procuratorē ad hoc vt talis dispositio duos casus
pariformiter coniungat. non autem difformiter. argu. de vulg. &
pupil. l. hoc iure. cū similibus. Vel tertio potest dici q̄ ibi decidi
tur domino non queri obligationē & actionem directam. licet be
ne queratur vtilis. argu. C. ex fac. tuto. l. iij. ff. eo. ti. l. si. legendo. ta
men & etiam alias consulendo Bal. & Ange. opi. semper secutus
fui. videt enim pro ea ratione casus rotūdus. nisi per subauditio
nes destruat. in. l. cū qui. §. iul. ff. de consti. pecu. ibi. n. dn̄i dicit dn̄m
quando ipsi procuratori constituat se soluturum nō domino est
expressum q̄ vt valeat procuratoris stipulatio debēt executiua ver
ba ad ipsius nō domini personā referri. Secundo pro eodē vf ca
sus in. l. i. C. per quas perso. ibi enim est expressum q̄ cū procurator
nō sibi. sed ei cuius negocia gerit credi stipulatur nulla dn̄o obli
gatio queritur. Ecce ergo ibi casum q̄ stipulatio est inutilis vbi
procurator verba executiua refert ad dn̄m. Nec debet dici ibi ideo
fuisse inutilē: qr etiā promissiua ad eundē referebant. quoniā sm
hec lex illa foret superflua 5. §. quib⁹ cā. & de iur. ff. stipulatio sem
per erat inutilis vbi ad alium promissiua executiuaq̄ verba refe
rebantur. vt. l. quecunq̄ gerimus. de actio. & ob. & l. stipulatio ista.
§. alteri. Tertio pro eadē opinio. videtur casus in. l. si ita stipula
tus. §. chrysogonus. ibi enim libertus neg. gest. patroni verba pro
missiua stipulatiōis impersonaliter 5cepit. & sic ad eius personā
ea retulisse censet. vt. d. l. stipulatio ista. §. sicut aūt. & §. si quis ita. &
qr executiua solutionis retulerat ad psonā patroni decidit 5
4 pulationem fuisse inutilē. † Vno aūt casu opi. Bart. verā esse exi
stimo. Ca procuratore a iure constituto vt est creditor qui respectu
pignorate rei censetur debitoris procurator. vt. l. si pignori. ff. fami.
erciscun. valida est cū huius stipulatio & si verba executiua ad do

minum relata sunt.tex. est sing.de pig.act.l.si cũ venderet.Ex his
ergo in casu proposito concludendum ex ea secundi instrumenti
particula tanq̃ stipulationẽ inutilem cõtinẽtis dicto castro nul-
lum ius agẽdi cõpetere.Nec mirum:qr quod facit pcuratoris sti-
pulatio a prin.hoc facit negociorũ gestoris ratihabitio secuta.ff.
iudi.sol.l.ii.§.i.ver.sed z si ratum.Et hec de primo zc.¶Quo ad
secundũ huius dubitationis articulũ examinandũ capio primã
instrumẽti particulam qua cõtinetur stipulatio huius effectus
s.q̃ dictus Franciscus cõstituit se principalẽ debitorẽ z pagato-
rem Franciscbino presenti z recipienti stipulanti pro cõmuni et
hominibus radicondoli pro.ccclxxxvij.flo.zc.Unde notandũ q̃
hic cũ verba pmissiua que obligationẽ inducũt.vt sunt illa cõsti-
tuit se debitorẽ q̃ executiua que obligationẽ denotant.vt sunt il-
la cõstituit se pagatorẽ ad personã Franciscbini neg.gest.z stipu-
lantis pro dicto cõi.i.nomine dicti cõmunis relata sunt.idem est
dicere.pmittis mihi decẽ pro tali.z pmittis mihi nomine talis.
l.ii.de cõmissa.§.interdũ.de leg.iij.z no.Bar.de no.ope.nũ.l.i.§.nũ
5 ciatio.Clarissimũ est aũt q̃ vbi in alium nolt alterius stipulãtẽ
tiũ vt neg.gestorẽ conferunt tam pmissiua q̃ executiua verba sti-
pulationis stipulatio sine dubio valida est.vt firmat glos.de leg.i.
l.hinc.de actio.z obliga.l.quecunq̃ gerimus.Et est tex.fm intel-
lectum cõem in.l.penul.ff.de nego.gest.Barto.autem z omnes se-
quuntur in.d.c.si stipuler.z Bar.in.l.certius.§.quoniam autem
huius stipulationis effectus erit.vt.d.l.possessio.in fine.Sin autẽ
cedere nõ poterit.vt quia absens mortuus sit domino vtilis sine
cessione dabitur.ff.de instito.l.i.in fi.de dam.infec.l.dãni.§.vltimo
C.de actio.z obli.l.i.z dicta.l.sancimus.in fi.C.ad trebel.sed predi
cta decisio reddit ex tribus dubia.Primo qr nõ videtur dictum
castrum mortuo iam ipso Fracischino stipulatione z neg.gestũ
stipulationem ratam haberi posse.Sed respondeo cõtrarium esse
verius:qr z mortuo gestore qõ gessit per dominũ ratũ haberi põt
etiam ad effectũ vt sibi queratur.ff.rẽ ra.habe.l.bonorum.vbi est tex.
not.Secundo per tex.in.c.q̃q̃.de vsur.li.vi.qui videtur velle qõ
dicta promissio de restituẽdis vsuris alteri quã domino facta va-
lida sit.tñ mandatum episcopi in eum cui sit pmissio collatum re-
6 quiratur.q̃ quidẽ hic nõ interuenit.†Respõdeo aduertẽdum q̃
aut querit an stipulatio de restituẽdis vsuris per aliũ facta q̃ per
soluentem.puta nego.gestorẽ requirat epi cõsensum seu mãdatum
Et tunc dico q̃ nõ.imo valida est sine eo.cum cũ hoc nulla requi-
rat lex:igitur nec nos requirere debemus.alibi cũ dicit vt qõ nõ
est ne sanctorũ patrũ decreto sancitũ nõ est superstitiosis adinuen-
tionibus presumendũ.de trãsactione epis.c.inter corporalia ũ.q.
v.q̃ cõsuluisti.aut querit quãdo alius q̃ debitor soluẽs vult reci-
pere cautionẽ idoneã que intelligit cum fideiussore vel pignore.ff.
man.l.si mandato tuo.§.si ab vsurario.de restituẽdis vsuris.tunc
mãdatum ordinarii epi requiritur.z ita est casus in.d.c.q̃q̃.quia
cognoscere cautionẽ idoneam vel nõ idoneã ad recipientem eam
pro illo non spectat.sed ad iudicẽ ad hoc.ff.a qui.ap.nõ licet.l.fi.
ff.qui satis.cogan.l.arbitro.cum simi.z ideo oportet q̃ fiat presen
te iudice.vt dicatur quod sit sufficienter cautum.z hic est verus
intellectus dicti capi.quem sequitur dominus Anto.in saluatio
7 ne decretalium.†Tertio posset quis dicere qõ de iure canonico
presens questio nõ habet dubium.quoniam de eo potest alter al-
teri stipulari.vt no.glo.ordi.i.q.viij.quot cordis oculus.mota ex
illo tex.z c.iuramenti.xxij.q.v.dicẽte q̃ sicut in iuramento nõ de-
bet esse perfidia ita nec in verbis debet esse mẽdacium.Rñdeo qõ
licet illius glos.veritatem aliqualiter examinet do.Bal.in.l.illud
C.de sacrosan.eccle.z do.Anto.in predicta saluatione tamen illa
mihi nunq̃:visa fuit vera.quoniã autem querimus an ea stipula
tio ita sit valida ex ea stipulator cuius non interest illi dari cuius
nomine cõstitutus est agere possit.z tunc dicẽdũ q̃ nõ:qr sicut de
iure ciuili illi nõ admittunt.quorum nõ interest agere.ita z de iu
re canonico.ũ.q.vi.nõ solent.z in.c.cum inter seniorẽ.de electione.
8 †Aut nec hec sit valida quo ad eum cui quis stipuletur.z tũc est
iam dicendum q̃ nõ.Hoc autem verum esse primo probo ex casu
concludo iudicio meo in.d.c.q̃q̃.Si enim quilibet stipulari po-
tuisset ab vsurario sufficienter caueri vsuras soluentibus frustra
potuisset ibi papa aut nisi.z que eis possent acquirere. Scdo:qr
cũ nõ reperiat iure canonico hic iuris ciuilis regula improbata
igitur etiam in canonico foro est eadẽ obseruanda.de no.ope.nũ-
cia.c.i.x.dist.si in adiutorium.cum si.Ex premissis igit clare con-
cludo dictum cõmune ex prima stipulationis particula qua ipse
Franciscus neg.gest.stipulatus est Fracisco nomine dicti castri in
eum promissiua z executiua verba referendo ratificata vtili rõne
cõtra Franciscũ vel eius heredes agere posse absq̃ eo q̃ fiat cessio
ipsi⁹ actiõis ex quo illã fieri impossibile est pp̃ter gestoris mortẽ
nec huic refragat instrumẽti particula cõtinens stipulationẽ inu-
tilẽ.vt supra in prima dubii declaratione clare declarauit zc.qrã vna
9 stipulatio inutilis circa idẽ emanans q̃ prima etiã eodẽ verbor
tpa cũ prima accepta vtilẽ nõ tollit.ff.de acq.pos.l.si quis ait.§.vlt.de
verb.ob.l.stipuler.§.si in locãdo.cũ etiã si ipsa scda idẽ cõtinẽs q̃
prima esset valida.nõ tñ per hoc nouaret prima.z sic nõ tollitur.
nec etiã hodierno iure tollit:q̃uis scda aliqd plus a cessore con-
tineat.vt pign⁹ vel fideiussorẽ vt hec probant.de ver.ob.l.facere de-
bemus.z.l.q vsumfructũ z.l.qui bis idẽ.z.l.si dari.z si diuortio.ff.
de noua.l.si pupillus.§.qui actũ.de fideius.l.heres debitoris.§.non
est nouũ.ff.de re iudi.l.iiij.§.si ex conuentione.C.de noua.l.fi.insti.
qui.mo.tol.ob.§.preterea.z hoc est maxime verũ cum scda stipula-
tio inconuenienti presumat de eo qõ prius legitime fecit se velle cor-
rigere.ff.de cõdi.z demon.l.nã ab ea quã.l.iij in vltimis volũtati-
bus loquente glo.ordi.ff.de contrahen.emptio.l.pacta conuenta.
super verbo emptio ad contractus extendit zc.

Consilium.cccxliij.

1 ¶Filia a patre post maternam hereditatem sibi delatam dota-
ta:an excludetur a materna successione.z nu.2.
3 Successio an deferatur simul cũ alio siue ex persona sua siue ma-
tris nepotis concepto nato post mortem auie.

¶In Christi nomine Amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
¶Ut decisionẽ accipiat
1 presens consultatio duo sunt vidẽda.†Primo an hec
Joãna dotata a patre post maternã hereditatẽ sibi
delatã a materna successiõe excludat.In quo qdẽ breuiter dicẽdũ
q̃ aut hec dotata fuit a pr̃e post hereditatẽ maternã aditã.z tũc
eo hereditate iã sibi p aditionẽ q̃sita propter superuenientiã dota-
tiõis nõ priuat.Quod primo pbo:qr mutatio qualitatis persone
illius de nõ dotata in dotatã ius hereditatis iã quesite nõ auferet
quãuis si ea qualitas ante aditionẽ in personã affuisset ius here-
ditatis acquirẽdi abstulisset.casus est expressus.ff.vnde lib.l.si.que
incipit.si postea.z illã ad hoc in terminis nr̃is allegat Bal.C.de suis
2 z legi.l.si matre.†Scdo probatur:qr hec qualitas dotationis iun-
cta illi verbo succedat intelligi dz z determinari fm tempus eius-
dẽ verbi.ff.de testa.tu.l.titius.de nora.l.in delictis.§.si extraneus.
cum si ergo qualitas dotationis vt excludat filiã debet esse eodẽ
tẽpore successionis.Unde cũ post successionẽ affuerit constitutio
nis expositio exclusiua locum nõ habet.cum nõ sit locus eisdẽ ver-
bis.ff.de acqui.here.l.si seruũ quis.§.nõ dicit.ff.de aqua quo.l.i.§.
loquitur.de dam.infe.l.iiij.§.quot.ff.de admi.tu.l.ita autẽ.cum si.
Aut qualitas dotatiõis superuenit filie post hereditatẽ maternã
delata.sed adhuc nõ aditã.Et tũc dicẽdũ eadẽ ab acquisitiõe mater
ne hereditatis excludi:qr cũ certa qualitas in psona superueniẽs il-
lã hz excludere ab hereditatis acq̃sitiõe sufficit eãdẽ superuenire añ
hereditatẽ agnitã iure pretorio vel ciuili lz superueniat post eãdẽ dela
tã.iste est casus no.l.d.l.si postea.v.§ si pri⁹.Qõ quidẽ pbat scdo:
qr ad hoc vt heres nõ sui⁹ nec necessari⁹:vt hec est filia matri dicat
posse esse mr̃e legitima heres inspiciunt tria tpa si facta sit testã-
facti a tpe mortis.z cũ adit hereditas.vt ptz.ff.de here.insti.l.si
alienũ.§.i.in extraneis.insti.eo.§.in extraneis.siuantẽ succedat ab
intestato tũc si nullo facto testamẽto inspicit similiter tp̃s triplex
s.tp̃s mortis testatoris.insti.de legi.agna.suc.§.proximus.insti.de
here.q̃ ab intestato.§.ita demũ.z tp̃s quo hereditas defert.vt.l.i.§.
proximus.ff.vnde cogna.z tp̃s quo hereditas agnoscitur.vt.d.l.fi.
versi.qõ si prius.Sin autem succedat ab intestato eo:qr testã eius
de cuius successione querit destituatur.tunc nõ mortis tẽpus.sed
quo testamentum destituit inspiciẽdum est.ff.de iniusto testa.l.si
quis exheres filio.in pr.z.l.si qs posthumus.§.fi.z.d.§.primus.sz
hoc filia tpe quo hereditas materna adit reperit dotata.z sic ad
successionem incapax lz nõ tpe quo defert.igitur zc.Et hec de pri
3 mo zc.¶†Quo ad scdm dubium quo querit an Sempronius fi-
lius dicte dñe Joanne ex psona matris sue admitti possit ad suc
cessionẽ hereditatis domine Antonie auie materne pro dimidia
Dicendum q̃ hic nepos si conceptus fuit z natus post mortem
auie predicte ad successorẽ auie ex persona ppria admitti nõ põt
nec de iure pretorio nec ciuili.vt primũ patet in.d.l.§.si quis pro-
ximior.ff.vnde cogna.z plene disputat gloss. reprobans Placenti-
num contrarium tenentem in.l.fi.§.de ori.quam sequit do. Bal.
C.vnde li.l.qui se patris.ptz insti.de here.que ab intesta.§.cum au-
tem.in.l.titius.§.fi.cũ.l.seq.z se.ff.de suis z legi.z.d.l.si quis exhere
dato filio.l.scripto.cũ ibi no.ff.vnde li.Ex persona vero matris
posito qõ hereditatẽ p dimidia maternã sibi debitã nõ adeũtis
eidẽ pro eadẽ dimidia succedere posset qm̃ scdm q̃ singu.cõcludit
Dy.in.l.gallus.in fine distinctionis sue.de lib.z posth. quẽ sequi-
tur Cy.z Bal.in.l.si quis filiũ.C.de inoffi.test.beneficiũ.l.vnitatẽ.
C.de his qui ante aper.tabu.volẽs hereditatẽ ascendentium non
aditã descendẽtes matres vel feminas trãsmitti ad posteros locũ
lz etiam si tractat de hereditate adita per descendẽtes trãsmittẽ-
da in nepotes.quãuis tẽpore mortis aui nõ cõceptos. Inferendo
igitur ad casum propositũ dico q̃ si post aditam hereditatẽ dñe
Antonie pro dimidia Joãna matre superuenit dotatio.tũc ea su-
pra cõclusi eadẽ quesitam hereditatẽ ipsi Joanne non tollat.cõse-
quens est vt illã ad hunc Semproniũ filiũ trãsmittat.Si vero
dotatio superuenerit post hereditatẽ Joan.delatam.non tamen
adhuc aditã.tũc quãuis de iure cõi scdm q̃ supra retuli ius adeũ-
di hanc delatã transmisisset Joãna in hunc Semproniũ nepotẽ
etiam

etiam si tempore mortis auie conceptus non fuisset. tñ ex quo eadẽ
Joanna mater hec adeũdi priuata extitit iure municipali ꝓpter
superueniẽtiam dotationis. igit̃ est cõsequens vt hoc ad Sẽpro-
niũ filiũ trãsmittere nõ potuerit. Nemo enĩ eã hereditatẽ trãsmit
tit quã ipse adire nõ potuit. ff. de acqui. re. do. l. traditio. de re. iur.
l. nemo plus iuris. de pa. c. qð autem. i. q. vi. dai hertum ⁊c.

Consilium. cccclxiiij.

1 Appellationis tempus an currat pẽdẽte dilatione data ad
examinandum testes extra prouinciam.
2 Tempus prefixum ad prosecutionem appellationis compromis
so pendente non currit.
3 Dilatione data ad probandũ p testes existẽtes in ꝓuincia in qua
est locus iudici an possit dispositionis eorundẽ productio coram
iudice fieri post lapsum huius termini: ⁊ eorum peti publicatio.
4 Probatio in quibus consistat.
5 Examinatio testium quando ⁊ quomodo fieri debeat.
6 Negligentia in iudice non presumitur nisi probetur.
7 Probatio lʒ vno tpe fuerit per iuramẽtũ initiata alio per depo-
sitionem perfecta tñ censetur tempore iuramenti totaliter facta.
8 Actus nullus vel inualidus qñ validaẗ ab aliquo: tũc secundum
id qð validat non secundum se actus ille nominandus est.
9 Pluribus cõcurrẽtibus in vno actu quorũ aliquod suadet vnũ
aliud oppositum: illud qð est dignius ⁊ maius inspiciẽdum est.
10 Terminus prefixus ad vnum actum ad alium separatum: quãuis
sibi aliqualiter coherentem: non extenditur.
11 Iudex si post elapsum terminum dicit: prorogo ad talem diem ⁊c.
an valeat talis termini designatio.

In christi nomine Amen.

OMnipotentis dei postulato suffragio. Circa ad primũ scʒ an
hec appellatiõis causa deserta intelligaẗ. Breuiter di-
1 cendum videtur qð non. †cum enim ex forma statuti
pendente hac dilatione. xxxvij. dierum ad faciendum deponere te
stes extra prouinciam data post lapsum. xx. dierum instãte appel-
lationis tẽpus ad terminandũ causam ipso iure nõ currat. ⁊ cõ-
sequẽter dormiat. cõsequens est dicere. vt finita ipsa dilatione die
rum. xxxvij. tẽpus determinãde cause appellationis sequẽs ipsaʒ
finitam dilationem continet cum precedentibus. xx. diebus ante
illaʒ lapsis. ⁊ sic fiat perfectus cursus temporis prefixi appellatio
nis instãtie. nec illa ante deserta dici poterit ad hoc primo qð no.
Inno. de prescrip. c. ex transmisso. vbi declarans tex. volentem ho
stilitatis tẽporis prescriptionẽ nõ currere: sed dormire dicit hoc
non esse aliud dicere ꝙ finita hostilitate tẽpus illam sequẽs conti
nuabitur precedenti decurso. ⁊ sic fiat perfecta pscriptio deducto
medio tẽpore hostilitatis. ⁊ hoc eo. ti. c. auditis. secundo ad idem
qð no. gl. ordi. de appel. c. quamuis dis. que declarans tex. illuʒ. ⁊
2 aut. si tamen. C. de temp. ap. † volentes pendente cõpromisso tem-
pus prefixum ad prosecutionẽ appellatiõis nõ currere: sed dormi
re. dicit hoc nil aliud esse dicere: nisi qð finito cõpromisso tempus
appellationis prosequẽde idẽ cõpromissum sequẽs cũ eo lapso qð
cõpromissum precessit. ⁊ sic sub dicto tempore durantis cõpromis
si de medio fiet perfectus cursus tẽporis ad prosequendam appel
lationeʒ prefixi: adeo vt ante illa dici deserta nõ possit. Igitur in
proposito hic dicẽdum qð durante dilatione ad faciẽdum exami
nari testes extra prouinciã tps determinãdi appellationi prefixũ
nõ currit nil aliud est ꝙ qð ea dilatione finita tps determinande
dilationis illius sequẽs qð qð iterũ dilatione pẽdente nõ ꝯcurrit
cõtinuabit cũ precedẽti qð lapsuʒ erat ante dilationẽ. sicq; sublata
ea dilatione de medio fiet perfectus huius tpis cursus. nec ante
3 deserta poterit appellatio. ⁊ hoc de primo ⁊c. †Quo ad secũdum psen
tis consultationis articulũ quo queriẗ an data dilatione ad ꝓbã-
dum p testes existentes in ꝓuincia in qua est loc⁹ iudici possit de-
positionis eorundẽ ꝓductio corã iudice fieri post lapsuʒ hui⁹ ter
mini ⁊ eorundẽ peti publicatio. Breuiter sciẽdum qð ad huius
quesiti eliciẽdã veritatẽ necessaria est discussio illius. s. an sufficiat
data dilatiõe ad ꝓbãdũ facere infra illã testes iurare ita: vt post
eius elapsum examinatio facta valeat qm si valebit post testiũ de-
positionem necesse est dicere eãdem ꝙuis lapso termino produci
posse. Hãc aũt qõneʒ tractat Archi. ⁊ Jo. an. in nouella in. c. pia.
de excep. li. vi. Spe. in ti. de teste. §. qualiter. ver. is quoq; ⁊ ibi etiã
Jo. an. in addi. ⁊ eo tit. de dila. §. rursus. sed qd si. s. ⁊ Jo. cal. in ꝯsi.
i. sub rubri. de testi. dñi de rota in deci. cccclxxx. ⁊ ccccij. Bar. de dã.
infec. l. dãni. §. sabini. Bal. C. de test. l. si qñ in rubr. C. si ex falsis in-
stru. ⁊ in. l. antistius. ff. de acq. here. d. Anto. de proba. c. lʒ causaʒ. ⁊
fuit qstio antiquit⁹ disputata p Dy. ⁊ Ja. bu. in qua qdẽ adherẽ-
dum Bar. ⁊ Archi. ⁊ Jo. an. vĩ dicendũ nõ sufficere testẽ. s. termi-
4 nũ iurasse adeo vt post eoꝝ depositio valeat his rõnibus. †Prio
qr nõ in solo iurõ ꝯsistit ꝓbatio: sʒ in serie testimonii hoc est ipsi⁹
testis depositione que est actus iudicialis de per se. de proba. c. qm
cõtra. de offi. c. cõsuluit. ergo nil vĩ actũ. posito qð sit iuratũ dũ il
lud ꝙ est maius faciẽdũ superest ad agẽdũ. s. ipsa depositio. C. ad sil.
l. pe. Scdã: qr ipsum iuramentũ testis solũ nõ est de se inducẽs cer
tã ꝓbationẽ. Sʒ natura ꝓbatiõis est ꝙ sit certa. de ꝓba. c. in pñtia
C. eo. ti. l. matrẽ. ⁊. l. nec; natales. C. vñ cog. l. nõ igiẗ ⁊c. Tertia qr iu
rare ⁊ deponere ꝯiũctim reqrit. ⁊ sunt inseparabilia. ⁊ primũ sit
ꝓpter scdm. Unde lex vult ꝙ testes iurati deponãt. C. de test. l. vl.
ad finẽ. Certũ etiã aũt de indiuiduo nõ sufficere ptẽ fieri. C. q testa.
l. furiosum. ff. de testa. l. is qui. ⁊. l. ea. cũ si. Quarta cuʒ dilatio quo
ad probãdum daẗ intelligi debeat vt ꝓbatio ipsi iudici fiat. ff. de
proba. l. quinquagita. ꝯtra cõcor. gl. Sʒ ex solo iuramẽto ⁊ exami
natione testiũ facta corã eo cui examinatio est cõmissa ipsi iudici
5 de ꝓbatione nõ cõstat igiẗ ⁊c. †His aũt nõ refragãtib⁹ ꝯtrariaʒ
sniaʒ veriorẽ existimo quã secutus est Bal. Jo. cal. d. Ant. ⁊ do. de
rota in locis superi⁹ allegatis. quoꝝ autoritas his rõnibus cõfir
maẗ. Prĩa qr lʒ ꝓductio spectet ad partẽ examinatio eiusdẽ spectet
ad iudicẽ cui⁹ dʒ intrare secretũ. C. de test. l. nullũ. ergo sequiẗ ꝙ si
pars diligentiã facit in testẽ ꝓducẽdo ⁊ facere iurare nõ dʒ eis iu
dicis lra terminũ nõ examinãtis obesse negligẽtia quominus post
examinatio seu depositio facta valeat. ff. de iudi. l. ij. §. in oib⁹. ff. ex
q. cau. ma. l. sʒ ⁊ si p pretorẽ. in prin. cũ si. Nec cẽseẗ ipse iudex preter
minũ ad ꝓbãdũ assignãs sibiipsi assignasse ad testes ꝓductos exa
minãdũ cũ ptãs iudicis circa inuestigationẽ veritatis ex dilatiõi
bus p eũ assignatis nõ cõcludaẗ. de fide instru. c. cũ Joãnes ad fi-
nẽ. ff. de inter. ac. l. vbicũq;. Nec refragaẗ qð dr qð quamuis spectet
ad iudicẽ examinare. ad solicitudinẽ tñ partis spectat vt examina
tio ad iudicẽ fiat petere. C. de test. l. si qñ. Uñ sibi iputeẗ si diligẽs
6 nõ fuit iudicẽ examinare. vt lra terminũ examiatio fieret. †qm
in ipo iudice nõ psumiẗ negligẽtia nisi ꝓbaẗ. d. l. herẽnius. §. gaia.
ff. de euic. Nũdeo ꝙ vtraq; pars instare possit ꝙ iudex examinet.
vt in. d. l. si qñ tã p ꝓducẽte ꝙ p eo ꝯ quẽ testis ꝓduciẗ depositio
fieri debeat. C. de epis. ⁊ cle. aut. si iudex. xiiij. q. v. non sanc. Igiẗ est
ꝯñs ꝙ cũ vtraq; pars in negligẽtia si hoc nõ petẽdo altera alteri
id nõ possit obiicere sed negligẽtiarũ cõpensatio fiat. ff. de cõpẽsa.
l. si ambo. cũ si. Scdã qr si examinatio infra terminũ fieri debe-
ret sequereẗ ꝙ per multitudinẽ articuloꝝ ⁊ magnã distãtiam te
stiũ aliquos tradere. ⁊ ꝓpe finẽ termini factus fuisset accessus nõ
posset plerũq; plena ꝓut deberet examinatio fieri. qð est absurdũ
cũ nõ angustãda seu dilatãda ꝓbatiõis materia sit. C. de hereti. l.
qm. Tertia qr quãuis vere depositio fiat post terminuʒ tñ ex quo
iuratũ est infra terminũ fingiẗ facta fuisse in termino eũ deposi-
to altero die altero loco facta ad locum iuramẽti dieq; trahaẗ. vt
no. gl. ordi. in cle. i. de offi. dele. quã sequiẗ Bal. C. de sacrosan. eccle.
l. ij. Et Bar. in. l. ij. ff. de bo. pos. ex testa. mili. ⁊ hoc verum esse rõne
ꝓbaẗ. Qr si hoc nõ foret verũ ꝙ depositio ad iuramẽtũ traheret
sequereẗ ꝙ illa facta absẽte pte seu nõ citata tanq̃ ꝓiudicialis
nõ valeret ex regula. l. de vnoquoq;. qð est falsum cũ nõ in deposi-
tiõe testiũ: sʒ in iuramẽto reqriẗ ptis presentia vel citatio vt. d. l. si
7 qñ. iũcta. d. l. si nullũ. c. ti. c. ij. ⁊c. †Quarto ꝙ qñ est vno tpe initiatũ
vt in casu isto qr fuit ꝓbatũ infra terminũ depositio. examinatio
finis trahiẗ ad suũ initiũ necessariũ. adeo ꝙ fm illud tps ⁊ eo tẽ-
pore actus totaliter cẽseẗ factus. ff. de mino. l. iij. §. scio ⁊ d. §. sabi-
ni. ff. de sta. ho. l. imperator. §. sed si ei si sint legi. c. ij. ff. de adulte. l. ꝙ
ait in fi. ergo licet ꝓbatio fuerit vno tpe p iuramẽtũ initiatũ alio
per depositionẽ pfectã tamen censeẗ tẽpore iuramẽti totaliter fa-
8 cta. †Quinto quãdo actus nullus vel inualid⁹ validaẗ ab ali-
quo. tũc fm id qð validat ille act⁹ ẽ denominãd⁹. nõ aũt fm se in-
sti. q. mo. testa. infir. §. si qs priore. ff. ad treb. l. si qs priore. Sʒ deposi
tio aĩs sine iuramẽto inualida eodẽ inualidaẗ nisi illð remittaẗ.
C. de test. l. iurisiurãdi ⁊ de testi. c. tuis. ergo illa denominãda fm
9 tps iuramẽtũ nõ fm tps facte depositiõis. †Ultio qñ i aliquo
actu ꝯcurrũt plura quoꝝ aliqð suadet vnũ aliud oppositũ illð ẽ
inspiciendũ qð est dignius ⁊ maius. de leg. iij. l. legatis suis seruis
§. si vnus. de test. l. repetundarũ. de sta. ho. l. ꝗrit. Sʒ ola hec ꝯcur-
rũt a pte iuramẽti. qr illð digni⁹ ⁊ potẽtius ipsa depositiõe cũ eã
validã ꝯstituat. vt. d. l. iurisiurãdi. ⁊ cũ ad eũ reqraẗ citatio nõ ita
aũt ad depositionẽ vt. d. l. si qñ. ergo ad validitatẽ inspiciẽdũ est tẽ
pus iuramẽti: nõ aũt tps depositionis. Ex quib⁹ supest conclu
dendũ ꝙ ad satisfaciendũ termino ad ꝓbãdũ dato sufficit infra
illud iurasse adeo ꝙ post nedũ testiũ examinatorũ productio. sʒ
10 ipsa etiã examinatio fieri põt. †Quod antẽ post peti posse publi
catio. firmat Spec. ⁊ recte in. d. ver. sed qd si lra eũ enĩ ipsa publi-
catio sit actus a ꝓbatiõe separatus. ergo in dilatiõe ad ꝓbandũ
data nõ includiẗ. terminus enĩ prefixus ad vnũ actũ ad aliũ sepa
ratũ ꝙuis sibi aliqualiter coherentẽ nõ extẽdiẗ. ff. de ꝯhen. emp. l.
qui fundũ. Ceterũ ⁊ lʒ horũ testiũ examinatorũ ꝓductio fieri po-
tuisset ꝓcedente dilatiõe data ad faciendũ examinari testes extra
ꝓuinciã qm pẽdẽtia dilatiõis sup articulo vno nõ impedit inter
eandẽ explicari articulũ separatũ nec preiudicialẽ illi sup quo pẽ
det dilatio. vt est casus. C. de reb. cre. l. generaliter. ver. nullo. quem
ad hoc allegat Bar. C. de dilatio. l. fine pars. ff. de re iudi. l. ij. ⁊ do.
Ant. de ap. c. significãte. tñ nõ ꝓpter hoc arctatus edita prodite
cendum. nõ. n. id qð alterius ptati cõmittiẗ iur. necessitati subiji-
citur. de iudi. l. nõ qcqd. C. quo ⁊ qñ iudex. l. j. Quicq; ergo hec est
vsq; ad ꝯclusionẽ in eã nisi alius terminus specialiter prefigatur.

iurium productio fieri potest. de fide instru. c. cū dilectus. Et hec
11 de secundo. ¶ Quo ad vltimū dum queritur: an si iudex post ela-
psum terminum dicat prorogo ad talem diem &c. valeat talis ter
mini designatio. Prima fronte dicendum videtur ꝙ nō eo quia
lapso termino non est terminus vnde ille amplius prorogari nō
potest. ff. de precario. l. sed si manente. de despon. impu. c. ad dissol-
uendam. Et ad hoc plus in Spec. in ti. de dila. §. nunc videamus.
ver. & sunt hec. In contrarium tamen est veritas que placet Bal.
C. de tempo. appel. l. i. ad fi. quia licet dilatio quo ad temporalem
sui formam sopita sit si subest tamē litis materia prorogari po
test. Unde si iudex nulla data dilatione vtatur hoc sermone pro-
rogamus tempus ad probandum &c. valet dilatio inspecta mēte
iudicis ad quam verba debent trahi. de ver. signi. c. in his. ff. fa. er-
cis. & l. puto. §. i. in glos. de hac autem questione contra Spe. casus
rotundus est. de leg. ii. alias de cōdi. & demon. l. titio. centum quaz
l. ad hec precipue not. Bal. ibi.

Consilium. cccclxiiii.

1 ¶ Inferiora ad ipsum caput sequelam habent.
2 Concessum si cui est maius: eidem & minus concessum videtur.
3 Concesso castro: an tota iurisdictio ipsius castri intelligatur cōces-
sa tanꝙ membrum capiti vt digniori adherere debeat. & nu. 5.
4 Rerum descriptio actionum precisam descriptionem significat.
6 Iurisdictionem habens non potest eam a se abdicare nisi in ma
nibus superioris a quo habuit eam resignet.
7 Nola ista castrum: villa. & similia: iurisdictionē in se continent.
8 Iurisdictio coheret territorio.
9 Prescribens locum videtur omnia iura loci prescribere.
10 Episcopus constitutione propria an ligetur.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ An dictū castrū sub-
uerti intelligatur totaliter subiectū ac sub totali iuris
dictione dn̄i plumbinensis esse. Prima frōte videtur di
cendum ꝙ sic. primo ex quo castrum prefatū domino Plumbi-
ni subiecit ipsius castri quascunꝗ arces & fortilicia. & cōsequēter
eius principalia & digniora capita. consequens est vt etiam subie
1 cta videatur quecunꝗ pars eiusdem castri inferior. † Inferiora enī
ad ipsum caput sequelam habent. ff. de religio. l. cum in diuersis.
Unde dicimus ꝙ idē censeatur esse in quasi possessione totius iu
risdictionis in ciuitate in ea prouincia principatū obtinēte. ff. de
offi. prefec. augu. l. i. Cum ergo domino predicto cōcessa sit iurisdi
ctio ipsius castri in capite maiori. atꝗ de eo sibi facta subiectio cō-
sequēs est dicere vt intelligatur cōcessa fore iurisdictio circa ipsius
2 castri partes inferiores. † cui enī maius cōcessum est minus quoꝗ
concessum esse videtur. de deci. c. ex parte. ff. de adulte. l. nec in ea. §.
qui occidere. cum simili. Contraria tn̄ sententia verior reputatur
quam secutus extitit Bal. formaliter hāc questionē ponēs in. c. i.
3 §. ad hec. de pace iur. fir. in vsi. feu. † vbi querens an concesso capi-
te castri totū eius corpus concessum fore intelligatur tanꝙ mēbrū
capiti: vt digniori adherere debeat. & accessoriū principali determi
nat ꝙ nō: eo quia concessa parte non intelligatur totū cōcessum. ꝗ-
uis pars concessa sit dignior ꝙ omissa. ff. de serui. vrb. pred. l. olim
pico. Aliud enī est totalitas ipsius rei. Aliud particularitas loci
in re cōsistenti. ff. de ver. sig. l. locus. Unde cōcessio partis certe nō
arguit cōcessionem totalitatis cū qualibet cōuentio suis precisis
terminis laudatur. ff. de ver. ob. l. quicquid astringēde. de fideiuss. l. sti
4 pulatus est opus. ff. de pac. l. si vnus. §. ante omnia. † Unde dicimus
ꝙ rerum descriptio actionū precisam descriptionē significat. ff. de
fronte. l. i. §. hoc interdictum. Ceterum & licet ipsum castrū subuer
ti ex forma supra relaturum cōuētionum dn̄i Plumbini vt sibi
superiorem intelligat esse in aliquibus: nō tn̄ ex hoc cēsetur tota-
liter subiectum esse aut liberum esse. Etiam si iure federis alicuius
inter duo dominia vnū alterius superioritatem in altero recogno
scat. nō tn̄ recognoscere vltra expressa cēsetur vel totaliter subiici:
imo liberū manet. ff. de cap. l. nō dubito. vbi est casus sing. hoc de-
terminans. Quinimo cū ipsum castrū subuertit certis cōditioni
bus ac determinatis cōuentionibus se dicto dn̄o Plūbini astrin
xerit merito illi sibi seruāde sunt adeo vt nō vltra illarum tenore
subiacere seu astrictū esse intelligatur. ff. de iur. immu. l. ii. vbi de hac
questione repoto casum notabilē. & illā ad hoc in casu nostro ad-
duxit Bar. in eius particulari cōsilio incipiēte cōe Spoleti &c. p
expressionem enī aliquorū in quibus dicit castrū se velle dn̄o sub
iici declaratur tacite ꝙ in expressis subiici voluerit. ff. de fun. instr.
l. quesitū. §. idē respōdit domo. & l. cū ita. circa fi. Et hec de primo.
5 ¶ † Quo ad scōm in quo queritur an vendita per dn̄m Plumbini
dicti castri mediate censeatur facta iurisdictio eiusdem medietatis iu
risdictionis annexe. Sciēdum ꝙ hec questio an cōcesso castro vel
territorio vēditionis titulo vel alio cēseatur ꝯcessa iurisdictio. plu-
ribus in locis tractata reperitur. Primo p Old. in suo ꝯsilio. cclii.
per Io. an. in addi. Spe. in ti. de iur. om. iud. §. in addi. sed p Dy.
& Bar. in. l. inter eos. & sequēti. ff. de acqui. re. do. & eūdē Bar. in. l.
iii. ff. de acqui. pos. & in preallc. eius cōsil. & in. l. si qs. C. de bo. vac. li.
x. per Bal. C. mā. l. a pcuratore. in. c. i. de capi. qui cur. vē. in vsi. feu.
& in. c. i. §. ex eadē. de. l. corradi. & l. i. §. initio. als incipit. cū vrbē. ff. de
offi. p̄fec. vrb. & in. l. fi. ff. de ꝯiu. prin. & quidē vr̄ iurisdi. vēditam nō
videri. Primo qr iurisdictio in venditione venire non vr̄ nisi ex
presse sit tacitū. de capi. qui cur. vē. c. i. in prin. sed ibi loquitur in iuris
dictione coherēte psone: que quidē nō trāsit vltra quā res in aliū
transitū faciat. Ad hoc. ff. de stran. lega. l. pater filie. cū si. ¶ Scdo
qr dictus dn̄s si expresse noluisset illam iurisdictionē quā qz conce
dere hoc nō potuisset. & vt. d. c. i. §. ad hec. de pa. iura. fir. Sed ille ter.
aliud dicat. ꝙ nemo pōt in re ꝙ vēdidit in emētē eā iurisdictionē
trāsferre quā in eadē hz īperator. & sic nō loquitur de ea quā ipse vē
6 dēs hz. ¶ † Tertio qr iurisdictionē habēs nō pōt eā a se abdicare
nisi in manibus superioris a quo habuit eā resignet. ff. de offi. pro. l.
pe. sed ita loquitur in abdicatione superioris spaliter alicui cōcesse
iure alienius offi cū. & sic nō terminis nr̄is. quā obiē dicendū cēscoꝗ
aut dn̄s vēdidit medietatē prediorū Pietre. & tūc iurisdictio quā
in eis hz vēdita nō censetur. vēdita enī tūc est ppriētas ipsorū predio
rū. Ceterū est āt illa nihil cōe hz cū ppriētate iurisdictiōis. Quā-
obrē vno trāsitu reliquū non trāsit. Ad hoc ꝙ no. Inno. de rest.
spo. c. cū ad sedē. & hoc verū est si vēditiōi hmōi adiecta sit illa clau
sula cū oībus iuribus q̄ in eis hz. cū illā ꝯnis gn̄alis referēda est
ad ea q̄ sunt de natura rerū vēditarū nō aūt rei alterius put est iu-
risdictio vt singulariter determinat Inn. de iure pa. c. ex literis. &
hoc firmat. d. Bal. in. d. l. a pcuratore. ¶ Aut vēdita est medietas
sub noīe magis vniuersali. puta vēdo medietatem castri Pietre.
& tūc cēsetur vēdita iurisdictio eidē castro coherēs. & hoc ex pluribus.
7 ¶ † Prīo qr ista nomina. castrū villa & sibi similia iurisdictionez
in se continēt. vt no. Inn. in. d. c. ex literis. ¶ Scdo qr q̄n aliquod
vniuersale dat omne ius eius tale quale erat in dāte transfert in
recipiētem. ff. de acqui. re. do. l. traditio. ff. de ꝯhen. emp. l. alienatio.
sed apud emēntē & vēdentē erat castrū cū iurisdictione igitur &c.
¶ Tertio qr si ea sacra vel religiosa cōcessioni vniuersaliter acce
dūt. ff. de ꝯhē. emp. l. in modicis. de acq. re. do. l. quedā. ergo multo
magis iurisdictio q̄ est res pphana vēditioni talis vniuersitatis
videtur accedere. ¶ Quarto qr iurisdictio coheret territorio. vt. d.
§. cū vrbē. & l. fi. ff. de ver. signi. l. pupillus. §. territorium. cū simi. Sz
concedens locum videtur cōcedere omnia ei loca coherentia. ff. de
serui. rusti. l. via cōstitui. ver. pe. & fi. ff. de serui. vē. l. ii. in fi. & l. in. C. de
8 serui. & aqua. l. in prouinciali. † & qui prescribit locum vr̄ prescribe
9 re oīa iura loci. ff. de vsuc. l. si alienā. §. ita igitur &c. ¶ † Ultimo pro
hoc est casus in. l. testatrix. §. i. ff. si serui. ven. & hec fuit recta cōclu-
sio Dy. & Bar. in. d. l. inter eos quam secutus est Bal. in. d. c. i. Aut
vēdita fuit medietas Pietre nō adiecto verbo prediorū vel castri:
& tūc verbū hoc ambiguū interpretandū in dubio contra vendi-
torē & consequenter vt vēdidisse videatur medietatē castri. ff. de cōtra-
hen. empt. l. labeo scribit. & l. cū in. l. ff. de pac. l. veteribus. & in regu
la iuris cōtra. cū si. Unde idē dicendū hoc casu ꝙ prime precedē-
tis. Ex his ergo cōcluditur in cōmune subuerti iurisdictionē me
dietatis Pietre vna cū eiusdē ppriētate translatā videri. Et hec
10 de secundo. ¶ Quo ad vltimū quo queritur an huiusmodi me-
dietatis venditio nulla censeatur ex quo nō interuenit solēnitas re-
quisita a cōstitutionibus dicti dn̄i Plūbinēsis. Breuiter dicēdū
ꝙ nō qr cōstitutio illa censetur imponere necessitatē eius solennita
tis obseruāde subditis nō ipsimet statuēti ex duobus qr nemo sibi
metipsi imperare pōt. ff. de arbi. l. pe. ff. ad treb. l. ille a quo. §. tem-
pestiuum. Secundo qr suo generali sermone seipsum astringere
non videtur. qd vltimū notāt ea iura que habēt generalitatē sermo
nis personā propriā nō cōprehēdere probatur. ff. de pac. leg. l. si pecu
lium. §. sicut. de fideicōmis. lib. l. lucius. §. titius. Et ad hoc accedat
ipsa disputatio Io. an. plene posita in regula cui lz. de re. iur. li. vi.
11 in merc. in qua determinat episcopum cōstitutione propria nō
ligari. de quo tn̄ per Archi. in. c. ii. de cōsti. li. vi. & Cy. Pet. & Bal.
C. de sac. san. eccle. aut. quibusdam. & eundem Bal. de legi. l. digna
vox. & in. d. §. ad hoc. & in. §. similiter quoꝗ modo. C. de la. li. tol. & per
Bar. in. d. §. lucius. & no. in. l. i. ff. qd quisꝗ iur.

Consilium. cccclxv.

1 ¶ Cōfessio dotis facta per maritum an operetur cōstante ma-
trimonio. Et nu. 2. 3.
4 Contextualitatis ratione ac vicinitatis actuum qd vni inest alte
ri inesse creditur.
5 Confessio de recepto facta per maritum in extremo mortis arti-
culo an mulieri proficitur.
6 Exceptio non numerate pecunie perpetuo opponi potest.
7 Confessionem emanātem inter personas inter quas prohibetur
celebratio contractus lucratiui (vt sunt maritus & vxor) lex presu
mit simulatam & occultam in se continere donationem.
8 Donatio remunerationis causa facta inter coniuges est valida.
9 Confessio recepte dotis facta in vltima voluntate: an probet con
tra heredes mariti.
10 Confessio dotis recepte facta per maritum stāte matrimonio vel
ante: an suffragatur vxori agēti hypothecaria etiam si sit lapsum
tempus exceptionis non numerate dotis.

Confessio

11 Confessio mariti de dote recepta in vxoris fauorē aduersus fiscū
ad quem mariti bona trāsierunt dotis receptionem non probat.
12 Priuilegia concessa mulieri hypothecaria agenti ad hoc vt com
petant et non sufficit dotem ex mariti cōfessione probare nisi rea
lis numeratio probatur.

In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Cōsultatio presens tres
1 hʒ nodosas dubitatiōes. †Prima an sequēs pmissio do
tis p parētes vxoris facta marito incōtinenti sequuta eius mari
ti cōfessione de dote ab hisdē parētibus recepta confessionē ipsaʒ
inualidam constituat adeo q̄ ex eadem mulier soluto matrimo
nio dotē repetēs ea soluta probari nō possit ꝛ cōsequēter mariti
heres condemnet. Et quidē hec questio tractata reperit per Jo.
de are. ꝛ Bar. in. l. pe. in. §. si vir. so. ma. p Bal. in ea. l. in. §. mulier.
in. l. legē. C. de pac. ꝛ in. l. si absentis. C. si cer. peta. Mihi aūt pro
eius elucidanda decisione cōsiderandi videnť tres casus principa
les. Primus q̄ aliqñ post cōfessionem dotis solute emanauerit
promissio eiusdē soluēde eodeʒ tpe vt in pposito casu patet. ꝛ tūc
illa cōfessio precedēs intelligiť emanasse sub spe future pmissiōis
que postmodū est secuta. hoc pbať ex tribus. Primo ex tex. ad
propositū fin. in. l. minor. xx. annis cui fideicommissnʒ. ff. de mino.
in quo apparet q̄ qñ precedit refutatio seu cōfessio de recepto. ꝛ
statim eiusdē loquiť promissio ipsa refutatio seu cōfessio facta vř
2 sub spe future pmissionis. †Scdo ad idē tex. fin. in. l. ab anasta
sio. C. mā. ex cuius verbo. ibi dū dicit hoc tñmodo exactionē forti
ri ꝛc. Cogitat ibidē do. Bal. q̄ si qs cōfessus fuerit se habuisse cē
tum noīe dotis tandē post eius cōfessionē apparet q̄ fuerūt ei nu
merata quinquaginta. de illa summa: qꝛ ex hoc p̄sumať q̄ nō rece
perit nisi illa quinquagita. ꝛ ɔ̄ñr nō vltra teneať. quēadmodū ergo
sibi subsequēs pticularis solutio eius summe quā qs integrā acce
pisse se cōfessus est inducit p̄sumptionē falsitatis cōfessionis resi
dua summa. ita pari rōne subsequēs pmissio summe. quā qs rece
pisse ɔfessus incōtinēti secuta cōfessiōe p̄sumptionē falsitatis eius
dē. ꝛ sic q̄ nō cōfessus fuerit: qꝛ recepit. sʒ qꝛ in futurꝫ illā sibi pro
mitti seu numerari sperauerit. ꝛ posito q̄ hoc nō recte pbarēť ex
tex. d. l. ab anastasio. ꝛ sua gl. sin. in. l. j. C. de non nu. pe. dicentis pe
cuniā integrā nō fuisse numeratā put cōfessio cātat. ꝛ ɔ̄ñr ipsaʒ
cōfessionē factā ipse future numeratiōis seu pmissiōis pbari ex
diuersis numerationib9 summe cōfessate post illā ɔfessionē diuer
3 sis tpibus factas. Tertio idē probať: qm̄ ita facim9 ꝛ facere so
lem9. i. vt pmo pcedat ɔfessio de dote recepta. scdo pmissio de sol
uēdo. ꝛ ex eo q̄ cōtra fieri solet pbatio induciť. ff. de spō. l. sufficit
C. de iudi. l. certi iuris. ff. de vsufru. l. si qs donatur9. si cert. pe. l. cer
ti ɔdictio. §. sed si nūmos. Ceterū rōne eiusdē contextus ambo hi
actus vnus sunt. ꝛ ita de eo sicut de actu vno debemus disponere
ar. C. de testa. l. cū antiqtas. ff. e. ti. l. heredes palam. §. vno contextu
4 †rōne enim cōtextualitatis ac vicinitatis actuū q̄ vnū iest alteri
inesse crediť. ff. de vul. ꝛ pu. l. pſtis ꝛ filiū. de verb. ob. l. titia. §. idē rñ
dit. de pac. l. itē qꝛ. §. idē iuliano. de edē. l. si qs argētariis. in. §. si inst
tiū tabularꝝ. accedat ꝛ optie. l. si vēni. §. si. ff. de primi. credi. de dect.
cōfficiū nisi em hic de ca. l. future pmissiōis p̄sumam9 ɔfessionem
emanasse sequereť q̄ socer vel extraneus9 dotādo duplici onere p̄
stationis dotis se astrinxisset. q̄ nō est verisimile. de le. ij. l. titia. §. q̄
in vita. cū simi. Scdo q̄ aliqñ ex interuallo post ɔfessionē ema
nauit pmissio dotis soluēde eo tñ ipso quo pmissio emanauit su
pererat de tpe opponēde exceptiōis nō numerate dotis. ꝛ tūc idē
dico q̄ in pmo casu: ex quo enim in instrō nō ɔtinebať nisi sim
plex ɔfessio de recepto adhuc pfecto mulieri ius ad dotis exactio
nē nō erat qsitū cū repelli poterat exceptione nō numerate dotis
l. ij. ꝛ vlti. ꝛ auť. q̄ locū. C. de do. cau. Satis enim cōstat q̄ aio seu
pcectu future cōfessiōis numeratiōis talis ɔfessio ab initio ema
nauit p prie dicta: qꝛ nō est verisile: vt pdixi q̄ si socer vel extrane9 do
tē soluisset iterū eā soluere pmisisset. vt in. d. §. q in vita. Vñ his
duob9 casib9 duplex ē opi. p̄ia Bar. dicētis q̄ ex q̄ ɔfessio fcā p̄su
miť spe future pmissiōis ea pmissiōe secuta nō ē cā q̄ efficaciť te
neať marit9 q vř voluisse fore eadē ɔtēt9. vñ illa cedit loco solōnis
ff. mā. l. iter cius. §. abeē ꝛ noīe ill9 pmittētis i tm̄ estimatū quātuʒ
fuit duos pmissa accepisse vř. ar. C. de resci. vē. l. ptū q̄tū. casu q̄ pe
riculū est ipsi9 mariti. ff. so. ma. l. meuia. ff. de iure do. l. pmittendo.
s. §. pe. l. iure ab eo. ꝛ. l. dote. ꝛ. d. l. pe. §. si vir. Q̄ est intelligenduʒ si
marit9 in exigēdo morā fecerit. alis em̄ piculū ē mulieris. ff. de iure
dotis. l. cū dotā vel nisi dotis pmissor pī fuerit. qm̄ tunc mulieris
esset piculū. qm̄ marito pcēdū ē si socer ad solonē nō pcipitauerit.
dic ꝛ tex. no. ff. de iure do. l. si extrane9. Scda ē opi. bal. ꝛ ang. dicen
tiū maritū vř ei9 hērdē p̄ cāu liberari si ad dotis petitionē actionē
ɔpetētē mulieri cesserit. ad hoc. ff. sol. ma. l. si socer. §. licet9. ꝛ. §. si. ff.
de pecu. l. q̄ debeť. ꝛ h̄ opi. mihi plꝫ. vbi ipse pmissor ē soluēdo dotē
p dcā iura. vř si soluēdo nō sit marito mora cū nō exegit imputari
nō poterit p. d. l. si extrane9. ꝛ. d. l. pmittēdo. v̄. pe. ꝛ. d. l. cum dotē.
nisi marit9 ipse ab initio p dote nomē eius pmissionis acceperit
ab eo quē sciebat nō esse soluēdo: qꝛ tūc ei9 est piculū. qm̄ illa nois
acceptatio in dotis titulū loco solutionis cedit. vt. d. l. pmittēdo
§. pe. ꝛ. d. §. abesse. vř nisi pmissorē p acceptilationē liberauerit. qꝛ
tūc nec cessione actionis liberať. vt. d. l. si mulier. §. pe. Tertius
q̄ aliqñ pmissio emanat post elapsa tpa ad opponēdū exceptionē
nō numerate dotis p̄fixa. ꝛ tūc quocūq3 aio seu intētione emana
uerat ɔfessio nō est vioqꝛ ɔfessiōe ad dotis exceptionē erat ius mu
lieri pfecte q̄sitū. vñ suo: ex q̄ nō potuit pmissor citra mulieris vo
lūtatē actionē sibi q̄sitā tollere. ff. so. ma. l. nō solū. ꝛ. l. quoties. C. de
iur. do. s. cū a socero. ff. de pac. l. si. ff. de nona. l. stichū. §. vlt. ꝛ ipsi igi
tur mulieri secuta pmissiōe nō obstāte ɔpetit actio ad exigēdā do
tem pp ɔfessionē cui ampli9 opponi nō pōt numerate dotis exce
5 ptio. Et hec de p̄ia decā sufficiāt. †Scdo ē an ɔfessio de recepto
facta p maritū in extremo mortis articulo mulieri proficiat. In
qua quidē dicendū cū multis locis tractatā reperiri. ꝛ quidē pri
mo p Cy. in. l. j. C. de sa. san. eccle. l. q̄ de suo. C. de dot. cau. ꝛ in auē.
sʒ tam necesse. C. de dona. aū nup. ꝛ p Jo. an. in addi. in rub. de do
na. inter vir. ꝛ Bar. in. l. cum quis decedēs. in. §. titia. de leg. iij. ꝛ in
l. si diuortio. ff. de ver. ob. in. l. si ɔstāte. ff. so. ma. per Bal. in. l. j. C. de
dona. aū nup. in. l. si creditore. C. de fideiusso. in lectura antiqua. in
l. ij. §. creditum. ff. si cer. pe. in. l. pe. §. mulier. ff. so. ma. p Ang. in. l. sti
pulatus ita fuero te fisci. §. si tibi nupsero. de ver. ob. Ego vero ple
nius ꝛ pfectius dico sic. s. q̄ aliqñ fit hec cōfessio an ɔtcum matri
moniū aliqñ eo cōstāte ꝛ p viā ɔtractus. aliqñ vero in vltima vo
luntate. Primo casu dicendū q̄ cum ipsa confessio recepte dotis
refertur ad matrimoniū cū dos sine matrimonio esse non potest
vt. l. iij. ff. de iur. do. ꝛ in. l. ꝛ si necesse. de dona. inter virū. Igitur si
post cōstat matrimoniū esse secutū hoc casu dicēda sunt que infra
dicunť cū cōstante matrimonio facta est. Vñ scdo casu cū sit mři
monio p viam ɔtctus. dico aut cōfitetur maritus spe future nume
ratiōis aut aio donādi aut dubitať. primo casu aut sumus infra
tpa in qbus concediē facultas opponēde exceptionis nō numera
te dotis. de quibus in. l. j. ꝛ in auť. ibi posita. C. de dote cau. ꝛ tunc
maritus ipse agere pōt contra vxorē vt dotē ipsam numeret quā
confessus est recepisse. Hic est tex. C. de do. promi. l. si volūtate. Aut
sumus extra tpa illa ꝛ tūc nō potest maritus agere: qꝛ vxor aut ei9
heres marito agenti ad dotis receptionē exciperet de dote soluta
vt. d. l. si. ꝛ. d. auť. quibus cōcordat glo. cano. de fi. instru. c. si cautio.
ergo multominꝫ agi. ar. l. j. §. quod ait. ff. de superficie. C. de trāsac.
l. nō intentio. de canonica tñ equitate putarē secus cū sm eā dicat
6 Dy. in regula locupletari. de re. iu. in. vj. †Exceptionē nō nu. pec.
posse opponi ppetuo q̄ referť per canonistas. de solu. c. si. Scdo
casu principali qñ aio donādi emanat confessio est aduertenduʒ
qꝛ aut premoriť vxor ꝛ heres eius nil pōt petere infirmata eū est
oino donatio nec spem aliquā hʒ cōfirmatiōis mortua prius do
nataria. vt. l. cum hic status. §. si ambo. ff. de do. inter vi. Et est ca
sus sm vnū intellectū in. d. l. j. C. de dona. ante nup. Aut premoriť
maritus ꝛ tunc talis donatio est confirmata ꝛ valida. Qm̄ sicut
mors donātis pcedēte donatione vera donationē ipsam ɔfirmat.
ff. de dona. inter vi. l. papi. C. eo. ti. l. donationes quas iea. ꝛ prece
dēte donatiōe facta. vt no. gl. in. l. ij. C. de do. cau. l. eo ipso q̄ vir con
fiteť aio donādi se recepisse q̄ nō recipit fingiē tpe ipsi9 cōfessiōis
tradidisse. ar. l. iij. ver. sʒ si debitore. de dona. inter virū. ꝛ in. l. lʒ. §. l.
de spōsalib9. §. j. ꝛ de in. do. ꝛ. l. singularia. ff. si cer. pe. Aut dubitať
quis corū predecesserit. ꝛ tūc recurrendum ad. l. si ambo. §. si mari
tus. ff. de re. du. Tertio casu principali. s. cū dubitaē an spe futu
re numeratiōis vel donādi aio cōfessus fuit dicēdū q̄ aut equalis
nuint equali. ꝛ tūc est opi. Jo. an. Bal. ꝛ Bar. q̄ presumať confes
7 sus fuisse aio donādi †eo q̄ ɔfessionē emanātē inter psonas inter
quas phibeť celebratio ɔtctus lucratiui. vt sunt marit9 ꝛ vxor lex
p̄sumit simulatā ꝛ occultā se in cōtinere donationē. vt. d. l. cū qs.
§. titia. ꝛ. l. qui testiū. ff. de pba. Ego vero puto ɔtctum eo qꝛ iste do
natiōes sunt iactatiōes q̄ in dubio nō p̄sumunť. ff. de pbat. l. cū de
indebito. de renū. c. sup hoc. Mari: vbi pōt dari alia cā pp quam
act9 fieri cēseaē. ff. de sol. l. si cū an rū. Sʒ hic pt p̄sumi ɔfessio fcā ob
spē numerationis igiť ꝛc. Preterea sm hoc sequereť q̄ nunq̄ vel
raro esset loc9 exceptioni nō numerate. ꝛ sic frustra pdidissent di
cta iura. ꝛ. d. l. si nō ob. d. §. titia. ꝛ. d. l. q testiū. qꝛ ibi cōfessio emana
uit in vltima volūtate. ꝛ ɔ̄ñr non pōt cadere p̄sumptio q̄ tūc spe
future numerationis ɔfiteaē. vt no. gl. sing. in. l. j. C. de fal. ca. adiec
le. Vñ tūc p̄sumiē donatio. Sec9 aūt in casu nr̄o vbi emanauit per
viā ɔtct9. Vñ si incestus nubit inedli vel qꝛ nobilissima dña rustico
vel formosissima antiquissimo. Et tūc p̄sumi ɔfessionē factam cā
donatiōis dicūt doct. ꝛ ēt donationē statim valere. Allegat pcio
gl. in. l. si volūtatē. C. de dot. pmis. sʒ illa nō facit qꝛ nō pprie dicit
hec sed quod vbi maritus ignobilis confiteť se accepisse ab vxore
nobili id q̄ vere nō recipit in dotē nō hʒ locū illa lex. s. vt marit9
agere possit vt vxor det sibi illud q̄ nō est datū cōfessus est se ha
buisse. Et rō qꝛ cū verecūdia fuisset vxorē sine dote accipere presu
miť simulate ɔfessus fuisse se recepisse ad ei9 verecūdiā tegēdā ex
hui9 simulata ɔfessiōe nulli p̄ dari petēti remediū. Scdo allegat
qꝛ p̄sumiē marit9 vilis voluisse remunerare in aliquo casu q di
8 gnata ē se tā nobilissimā fructilitati associare. Probatio aut remūe

tõnis causa facta inter coniuges est statim valida.vt.l.qð aũt.§.si vir.ff.de dona.inter virũ.Ego aũt nõ puto hoc verũ esse:q2 vt dixi ex quo alia presumptio esse põt quare dicta 9fessio facta videatur.s.spe future numerationis.vel vt maritus eius tegat verecundiã quã incurrit vxorẽ sine dote accipiẽdo.igit̃ p̃sumptio cessat remuneratiue donationis.vt.d.l.si cũ aurũ.Uñ tñ fateor qð posset dicto casu si vellet marit⁹ vxori dotẽ9stituere q2 ita faciẽdo remunerationis cã donatio est inter 9iuges pmissa.vt.d.l.si vir.l3 tex. in d.§.si ambo videat̃ sentire etiã hãc regrere cõfirmationẽ p mortẽ Quinimo dico qð vbi qð marit⁹ vxori simpl'r assignat p̃sumeretur illud sibi donasse.q2 cũ ex parte vxoris pcedat liberalitas se ita nobilẽ subiiciẽdo tã vili cõsequens est vt sibi simpliciter datũ remunerationis cã datuz intelligat̃. Ad hoc.ff.mã.l.si vero nõ remunerãdi.§.idẽ papi.ꝛ ita intelligi possent.c.cũ necesse.ꝛ.c.nn.de dona.inter vi. In quib⁹ est casus q marit⁹ vxori dotẽ cõstituit. licet ibi gl.impropriãdo exponat in donatione propter nuptias Hec aũt oĩa locũ habẽt vbi 9fessionẽ recepte dotis nõ p̃cedũt dotalia instrumẽta dotis pmisse.vel alie pbatiões p quã efficaciter ipsam pmissam pbari possit.Qñ si hec 9fessionẽ precedãt. lõga est dubitatio an aduersus agẽtẽ opponi possit nõ numerate dot̃ exceptio. ¶ Prima eñ opi.qð nõ:quã sequunt̃ Pe.ꝛ Cy.p casuz l.in 9tractibus.ver.illis et senectutib⁹.C.de nõ.nu.pe. Rõnẽ aũt huius dicti esse dicit:q2 h3 cũ añ obligatũ ad dotẽ p̃stãdã vel pbare põt q h3 eũ obligatũ efficaciter.ꝛ iõ agere põt 9tra eũ.ꝛ q2 iã h3 mulierẽ quã affectauit.ideo nõ h3 necesse 9fiteri de solutiõe dotis vt vxorẽ facili⁹ recipiat.Uñ si 9fitet̃ postq̃ h3 eã.ꝛ pbare põt 9uẽtus dotẽ pmissam verissimile est q sibi solutã fit.ꝛ iõ ab hac exceptiõis oppositiõe repellit̃.at vbi 9fitet̃ anteq̃ habeat p̃sumit̃ 9fiteri vt eã facili⁹ habeat quã affectat.ꝛ ex eo vr̃ liberalis.ex q̃ 9fitetur se accepisse anteq̃ recipiat.Uñ si nõ est solutã exceptio opponit̃.vt.d.l.si.ꝛ aut̃.ibi posita.C.de do.cau. ¶ Scda fuit opi.gl. dicẽtis illum tex.debere intelligi vbi emanat 9fessio de recepto geminata.vt tũc nõ possit opponi exceptio nõ nu.dotis. mouet̃ per.l. si mulier.C.ad velle.q̃ qdẽ nõ facit.s3 potius 9tra qñ vt p geminatã intercessionẽ excludat̃ exceptio velleiani regrit̃ bienniũ inter vtrãq3 intercessionẽ lapsuz fuisse.Mouet̃ scdo p tex.l.vnice.C.de plus petit.s3 illa facit min⁹.qñ nõ aliõ vult nisi qð exceptio dotis obstãs exceptiõi p̃me de recepto extorte dolo creditoris nõ obstãte cõf s hõc scde emanãtis sine dolo.Et hui⁹ rõ est:q2 scda 9fessio cui cã3 nõ dedit dol⁹ purgat dolũ p̃me: arg.C.qð me.cã.l.ii.ff.de cõdi. ob tur.cãm.l.si ob rẽ.q̃ dicit q solutio pte ei⁹ q 9fessatũ ẽ excludit exceptionẽ nõ nu.pe.in residuo.ꝛ hmõi est rõ:q2 approbauit 9fessionẽ p̃cedẽtẽ de recepto factã qð plus est quã apparet p scdam cõfessionẽ verbalẽ.Quã eñ rõne vt facili⁹ inueniat creditorẽ mutuãtẽ induct⁹ fuit semel ad 9fitẽdũ se recepisse anteq̃ recipiat eã idnect. ꝛ iterato ar.ff.de do.l.doli.ver.diuersum.Uñ tertia est opi. q possit opponi p̃dicta exceptio i dies.xxx.vltra aũt nõ.ꝛ hoc 9probari tex.in 9tractib⁹.vt aliqd addat.s3 hoc nõ pbãt.Qñ v̄.si.d.l.i 9tractibus vt aliud addat p̃cedẽti intelligit̃ i vxore dũ cõfitet̃ se recepisse dotẽ a marito vel ei⁹ herede dic.v̄.sup ceteris.q loquit̃ de exceptione opponẽda intra dies.xxx.vt p3 ex illo v̄bo ceteris excludit casuz dotis solute facte p maritũ post 9fectionẽ dotaliũ i'strorũ.p̃ime eñ posuerat.Uñ p̃ma opi.magis mihi placet ob signatã i eã rõnẽ q et sequit̃ Jo.an.in addi.in.d.rub.de dona.inter vir. ¶ Ultimo casu qñ 9fessio recepte dotis fit in testõ nec in pposito.tunc dico sp p̃sumi illã fcã3 fuisse aĩo donãdi.Qñ vt dixi eũ nõ cadat tũc p̃sumptio q spe future numerationis fiat vt no.i gl.i.d.l.i.C. de fal. cau.succedit doctrina tex.i.d.§.titia.ꝛ.d.l.q testũ.volẽtis cõfessionẽ emanãtẽ inter psonas inter quas hr̃ celebratio 9tr⁹ lucratiui p̃sumit simulatã ꝛ donationẽ i se 9tinere occultã.Uñ inferẽdo ad casu3 ppositũ.dico mulierẽ agẽtẽ hypothecaria aduersus hũc Joãnẽ nõ posse ex dcã 9fessiõe mariti suã fũdare itẽtionẽ.qñ aut fuit fcã p viã 9tr⁹ ꝛ p̃sumit̃ facta cã donatiõis.ꝛ idẽ p rõnis idẽtitatẽ si fit fcã i extremo mortis articulo.vt q2 naturalr̃ apparet nõ p̃sumit̃ tũc fcã vt sibi numeret̃ i futurũ.Ut aũt nulla hmõi pars relinquat̃ itacta.

9 †Est et querẽdũ an hmõi cõfessio dotis recepte facta in vltima voluntate pbet aduersus mariti heredes. In quo qnidẽ dicẽdũ q nõ l3 fideicõmissi seu legati petitionẽ inducat.qñ hec regula q 9fessio debiti fcã a testatore nõ pbat debitũ.sed legati seu fideicõmissi inducit petitionẽ.de leg.ii.l.luci⁹.§.qsqs.de leg. iii.l. lucius.§.i.de li.le.l.aurelius.§.qdã ita.C.de dona.l.si donatio. ff.c.ti.l.ex hac scriptura.nisi in casu.l cũ decedẽs.§.codicill⁹ de le.iii.ꝛ sul.qð obtinet.C.de pba.q est ver.vbi i ea 9fessiõe cũ mãdato de reddẽdo 9tinet̃ certe q̃titatis summa silr̃ et nec pbat 9 fideicommissariũ.de an.ꝛ ar.le.l.q vxori.ꝛ hec de scdo.

10 ¶ †Quo ad tertiũ.s. an 9fessio dotis recepte facta p maritũ cõstãte mr̃imonio vel añ suffraget̃ vxori agẽti hypothecaria et si sit lapsum tps exceptiõis nõ numerate dotis. In quo qdẽ dicẽdũ hic dubiũ tractari i.l.assiduis.C.q po.p gl.ꝛ doc.Tractãt et.d.Bal.ꝛ Ang.in.l.i.ff.sol.ma. Pleni⁹ oĩbus ipse Bal.in rub.C.de priuil.dotis.Ego vero indubitãter affirmãs qð supra tenui dico hãc hypothecariã conuẽtũ excludere posse per exceptionẽ nõ nu.dotis etiã si marit⁹ vel eius heredes opponere nõ potuerũt pp ter lapsum tpis vel aliter hoc aut pbo tripl'r. ¶ Prio p tex.aptũ in.l.cui.C.de nõ nu.pe. volẽtẽ cõfessionẽ mariti de recepta dote oẽm cui⁹ interest.ꝛ 9ñr hũc cõuentũ exceptionẽ non numerate dotis opponere posse etiã si ipse p̃ncipalis 9fitẽs vel ei⁹ heres ea negligẽtia aĩs nũq̃ vsus fuerit.ꝛ

11 illa lex est ad hoc valde notab. ¶ †Scdo p tex.no.i.l.si qs post hec. C.de bo.pscri.vbi 9fessio mariti de dote recepta in vxoris fauorẽ aduersus fiscũ ad quẽ mariti bona trãsiuerunt dotis receptionẽ nõ pbat.Quinimo dicit tex.opus esse pbari ipsam tũc corporalẽ dationem pari igit̃ rõne non probabit aduersus aliũ extraneu3. ¶ Tertio ad idẽ tex.in.d.l.assiduis.ver.fĩ.cũ.ibi dũ dicit.si tñ re

12 ipsa fuerint parti mariti dati.†Ex quib⁹ verbis apparet expsse qð ad hoc vt mulier hypothecaria agẽti doti concessa priuilegia cõpetant nõ sufficit dotẽ ex mariti cõfessione probare nisi realis probet̃ numeratio. Accedãt etiã id qð in simili determinat Spe. tit.de obli.ꝛ solu.§.ante oĩa.ver.ꝛ qð ecce.per.l.repetita.ff.de fi. instru. Plura alia addi possent que gratia breuitatis omitto.

Consilium.cccc.xlvi.

1 ¶ Processus initus per maritum tanq̃ procuratorem vxoris cum in veritate non esset:an ex capite mariti posset sustineri.

2 Falsi crimen cõmittit qui dicit se mãdatũ habere cũ non habeat.

3 Obripiens ius dicendi qð falsum est sibi asserendo nihil agere cẽsetur quod validum esse possit.

4 Sentẽtia iudicis dicẽtis se nolle pcedere ex capite iurisdictionis ordinarie fm quam in veritate põt:sed ex capite delegate: quam putat se habere cum in veritate non habeat:valida est.

5 Nocumentum vnius:alteri nocumentum afferre non debet.

6 Actus vbi pp ter defectũ i cã efficiẽte nõ valet:valet vt valere põt

7 Actus illius nullus est cuius voluntati postq̃ assumit repugnat.

8 Aditio hereditatis facta ex capite incõgruo nulla est.neq3 sustentatur ex capite congruo ex quo fieri potuisset si heres voluisset.

9 Stipulatio facta per tutorem non tamen vt tutorem:sed vt negociorum gestorum nõ committitur posito quod committi potuisset:quando ab eo interposita fuisset vt a tutore.

10 Mandatũ an pbet̃ sola ostẽsione principaliũ instrumentorũ ad cãm facientiũ: adeo vt ostendens admittat̃ sine cautione de rato.

11 Redditio instrumentorum per procuratorem domino facta tacitam mandati reuocationem inducit.

12 Sigillum alicuius producens admittẽdus est vt procurator eius cuius sigillum est:cũ cautiõe de rato.Et hoc qñ sigilli ostẽsio fit per personam nõ domesticam domini:vel secum cohabitantem.

13 Instrumentum debiti repertũ penes debitorem nõ domesticam personam nec cohabitantem cum creditore:inducit probationẽ presumpte liberationis ipsius debitoris ex capite quia soluerit.

¶ In Christi nomine Amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 ¶ †Prim⁹ pposite consultatiõis articul⁹ iste est.s.agit maritus pcuratorio nõie vxoris cũ nõ haberet mandatũ an valeat pcessus tanq̃ fact⁹ cũ cõiuncta psona.l3 nõ valeat tanq̃ fact⁹ cũ pcuratore.ꝛ quidẽ pars affirmatiua suaderi vr̃. ¶ Primo ex tex.iui.ff. de insti.l.habebat qð allegat̃ per Bar.in sua disputatione incipiẽte gñalis vbi vr̃ pbari qð si cũ pcuratore habẽte mãdatũ dupliciter ego cõtrahebam.nõ tñ cõtemplatiõe mãdati sufficiẽtis ad obligandũ ex hoc cõtractu rõne mãdati insufficientis nihilominus dñs obligat̃.ꝛ 9ñr si nõ sit sufficiẽs mãdatũ fm qð cõtrahit̃ sustentat̃ cõtractus pp ter mandatũ aliud fm qð in veritate sustẽtari põt. ita igit̃ in pposito l3 cõparuerit marit⁹ vt pcurator cũ mãdato careret nõ potuit 9parere: nihilomin⁹ sustẽtat̃ cõparitio ex eo capite fm qð in veritate cõparere potuisset.s.ex capite cõiunctionis. S3 certe casus iste est vestro dissimilis.qñ in tex.dicte.l. habebat. interuenit error circa potestatẽ pcuratoris hñtis ortũ i persona creditoris.Uñ talis error qui fuit fact⁹ i dãno vitãdo sibi nocere nõ d3.ff.de cõdi.inde.l.si me putẽ.ff.de iur.ꝛ fac.igno.l.error.cũ si. In casu aũt nostro error causatus in persona cõuẽti circa mãdatum agentis ortũ habuit ex falsa ipsius agẽtis assertiõe dicentis

2 se mãdato suffultũ cũ ipso careret.†Falsi eñ crimen cõmittit q dicit se mãdatũ habere cũ nõ habeat.ff.de nego.gest.l.finalis.§.item

3 si fundus.vbi est tex.no.Unde succedit regula volẽs qð obripiens iusdicẽdi qð falsum est sibi asserẽdo nihil agere censet̃ qð validũ esse possit.ff.mã.l.si qs obrepserit i v̄bo nihil agit.C.de pcur.l. hec eod.ti.c.in nostra. ¶ Scdo principalr̃ eadẽ pars fundari vr̃ ex eo qð no.Inno.in.c.cũ est officii.de prescri.cũ refert Bal.in.l.falsus. circa fi.C.de furtis.in.l.nõ codicillũ.C.de testa.ꝛ Ang.in.l.si p er-

4 rorẽ.ff.de iur.om.iud.†vbi dicũt validã3 s̃niam esse iudicis l3 dicẽtis se nolle procedere ex capite iurisdictiõis ordinarie fm quã in veritate põt.sed ex capite delegate quã putat se habere cũ in veritate nõ habet.Cũ eñ adsit ptãs pcedẽdi ꝛ voluntas l3 erret in specie iurisdictiõis valebit tñ qð agit̃:q2 principalis voluntas nõ deficit nec in gñe ptãs.sicut dicim⁹ in relictis q̃ regulr̃ a mente.ff.de fur.l.cũ q.§.q iniurie.de sen.excõ.c.cũ voluntate.i qb⁹ sufficit gñalis aĩus delinquẽdi in eũ q delinquit.ff.de fur.l.cũ qui.§.qui iniuria.ff.

rie.ff.ad.l.aquil.l.sciam⁹.§.ij. Ita igit in pposito sustētet pcessus
huius pcedere volētis ex capite mādati de quo nō potuit ex capi
te ex quo potuit.s.cōiūcte psone. Sed posito q̄ verū dicat Inno.
tn̄ eius casus nostro dissimilis est qm̄ loquit in iudice q ex errore
assumit qualitatē vnius iurisdictionis ex qua nō potest pcedere.
Unde merito pcessus sustētat ex qualitate iurisdictiōali ex qua
pōt sustentari duplici rōne. Prīa q veritas false opinioni est pfe
renda regul.iiij.di.c.veritate.de biga.c.nuper.ff.de cri.expila. he
re.l.fi.ff.de vsuca.p:o empto.l.ij.§.si a pupillo.⁊ qd plene not.in.l.
is q putat.ff.de acq.here. ¶ Scdo ne error ipsius iudicis partib⁹
inter quas pcedit habeat nocere inducēdo pcessus nullitatē cuz
5 scriptum sit nocumentū vnius alteri nocumētū nō debere afferre
C.de testa.l.errore.de sta.ho.l.imperator.ff.de reg.iur.l.si librarius
ff.de here.insti.l.quot.versi.idēq3 est cuz si. Nos aūt loquimur vbi
ipse agēs obeipiēdo pcetori sciēter eam qualitatē potestatem agē
di sibi assumit scōm quā nō potest agere. Unde sibi imputare de
bet si sciēter elegerit.ff.si mē.fal.mo.dixe.l.i.§.i.⁊.§.hec actio.ff.mā.
l.cū mādato.⁊.l.iij.§.fi.ff.de institu.l.sed ⁊ si ge.§.r in. ¶ Tertio ea
dem pars probari videt in.l.ij.§.i.versi.perinde.ff.de iudi. vbi va
let snīa iudicis etiā si pcedat ex capite iurisdictionis ordinarie
quam nō habet cū putat se habere quādo saluari pōt in vim iu
6 risdictionis prorogate quā habet in veritate. ¶ †Ultimo proba
ri vr ex doctrina Bar.in.l.i.§.siquis ita.de ver.ob.dicētis qd vbi
propter defectū in causa efficiēte actus non vz:valet vt valere pōt
de despon.impu.c.fi.eo.tit.lib.vi.ff.de spon.l.quesitū.cum ibi not.
Ita igit in pposito:lz nō valet equiparatio pp̄ter defectū in cau
sa efficiēte scz in marito qui vt procurator cōparauit eum de mā
dato nō cōstat cū valebit vt valere potest.s.respectu cōiunctionis.
Sed certe ea doctrina nō est vera:tum q: casus dictoꝝ capituloꝝ
continēt specialitatē fauore matrimonij:cum etiā q: eius falsitas
ex inferioribus patebit. Quam ob rem partē negatiuā veriorem
existimo his rōnibus:q: cū potuerit tanq̄ cōiuncta psona cōpa
rere.⁊ hec nō fuit eius mēs.⁊ sic qd voluit adimplere nequiuit cū
voluit vt pcura.cōparere cū de mādato nō cōstat.⁊ sic repugnat
volūtati pcātis:cōsequēs est vt ei⁹ cōparatio nulla sit. Clara cū est
regula quā dat tex.C.si quis alteri vel sibi.l.multū.C.de dona. an
7 te nup.l.qd spōse.de offi.dele.c.cum super. †volēs nullū esse illius
actum cuius volūtati postq̄ assumit repugnat. Scdo eadē partē
8 pbātur affirmat.l.si is ad quem.ff.de acqui.here. †decidēs aditio
nem hereditatis factam ex capite incongruo nullam esse neq3 su
stentari ex capite congruo ex qua fieri potuisset si heres voluisset.
¶ Tertio ad idē tex.notabilis in.c.ex parte astēsis.de conces.pre
ben.determinās collatione beneficij nullā fore si fiat ex capite in
habili neq3 sustentari possit ex capite habili ex quo fieri collatio
potuisset si cōferēs voluisset. ¶ Quarto ad idē tex.q presuppositā
qōnem videt decidere in.l.antepen.ff.de eo qui pro tuto.⁊ in.l.iij.
9 sed ⁊ si quidē tutor.ff.iudi.sol.vbi pz †qd stipulatio iudicatū sol
ui facta per cū qui vere est tutor nō tn̄ vt tutor:sed vt negotiorū
gestor vel alias nō cōmittit. Posito qd cōmitti potuisset qn̄ ab
eo interposita fuisset vt a tutore.⁊ sic nec illa ex capite alio sustēta
ri pōt cū ex inhabili sit. Unde in.d.§.sed ⁊ si quidē.vr qstio huius
casus. ¶ Quinto ad idē tex.in.l.si seruus cōis.§.seruus scrip.io.ff.
de stipu.seruo.vbi nulla est stipulatio serui facta cū adiecto inha
bili lz illa voluisset si facta fuisset cū habili ⁊ sic cū inhabili adie
cto facta ex habili nō sustentat. ¶ Ultimo ad idē tex.l.fi.C.de for
mulis.c.examinata.de iudi.ff.de pac.dota.l.heblius marcellus.l.f.
§.i.ver.si aūt ex locato.ff.si mē.fal.mo.di. In quo vltimo tex.maxime
est casus expssus omissa disputatiōe doc.mulier institutū censeri
iudiciū ad qd pncipiādū pposuerat actionē ineptā.i.negocio de
quo agit nō ɔgruētē:lz valuisset p subsistētiā veritatis ex pte agētis
si pposita fuisset actio ɔgruens.cui⁹ pponēde facultas aderat sic
igit libell⁹ in se iust⁹ ruit rōne actiōis ppositiōi icōgrue nec sub
sistit ex actiōe ɔgrua q̄ ppositiōi potuisset. Ita i pposito ruit iu
diciū institutū p hūc maritū ex capite incōgruo.s.mādati q̄ care
bat adeo vt sustētari nō posset ex ɔgruo capite.s.ɔiūctiōis ex quo
10 capite si iudiciū institutū fuisset valuisset. Et hec de pmo. ¶ Quo
ad scdm in quo q̄rit an pbat mādatū ipsi⁹ mariti ex quo ostēdit
instra principalia ad cām facientia.lz nō aliter ōndat instrm man
dati adeo vt admittat sine cautiōe de rato.breuiter dicēdum istā
qōnē tāgi p gl.in.l.fi.C.de pac.ɔuen.p Bar.in.l.vulgo.ff.de admi.
tu.Bal.in.l.i.C.de pcu.canonistas in.c.corā dilecto.de offi. deleg.
Mihi aūt pro veritate vr distinguēdum sic.s.qd aut probat quis
instrumēta ipsa a pncipali psona tradita.⁊ tūc ea traditiōis pro
batio inducit mādati pbationē.qd probat ex duob⁹. Primo ex
casu expresso.in.d.l.fi.C.de pac.cōuen. Scdo q: cōtrariorū eadē est
11 disciplina.vt in iurib⁹ vulgarib⁹. †sed p redditionē instroꝝ a pro
curatore dn̄o factā inducit tacita mādati reuocatio.vt probat no
tabiliter fm Ant.ibi in.l.negociorū.§.curator.⁊.l.tutor.ff.de ap.⁊
l.ita aūt.§.fi.ff.de admi.tu. Ergo instrorum ad causam facientiuz
datio alteri facta inducit tacitā in eo pcurationis cōstitutionez.
aut pducit qs instra ad cām facientia:nō tn̄ aliter pbatur sibi illa
tradita per dn̄m.⁊ tunc aut pducēs nō est ipsius dn̄i persona do
mestica nec cū eo in habitatiōe persistēs.⁊ tūc ea instroꝝ pductio
mētē iudicis hz reddere dubiā. Aut pducēs pcu.fit vel nō.⁊ igit
cū admittet cū cautione de rato.hoc qdē pbat ex tribus. ¶ Pri
12 mo ex casu expresso.in.d.c.corā dilecto.de offi.dele. ¶ †Scdo ex eo
q in simili singulariter determinat Inno.⁊ Io.an.in.c.ij. de sol.
volentes q eo ipso q quis alicuius sigillū pducit admittēdus sit
vt pcura.eius cuius sigillū est cū cautione de rato.⁊ hoc qn̄ sigillū
ostensū sit per personā nō domesticam dn̄i vel secū cohabitantē.
13 ¶ †Tertio ex tex.l.chirographi.ff.de pba.volētes q instro debi
ti cācellato reperto penes debitorē nō domesticā psonā nec coha
bitantē cū creditore inducat pbatio presumpte liberationis ipsi⁹
debitoris ex capite q: soluerit.aut instra pducēs nō aliter pbās
sibi est tradita domestica psona ⁊ secū habitans.⁊ sic dico ex hoc
pbationē mādati nō induci nec plene nec psumptiue adeo vt ad
mittat cū cautione de rato. Ad hoc dicēdū moueor ex tex.ad hoc
ppositū meo iudicio singu.in.l.i.§.ille aūt.C.de lat.li.tol.volēte q
qn̄uis pene debitorē nō domesticū nec cohabitātē creditori si repe
rit instrm debite cancellatū inducit psumptiua pbatio liberatio
debitoꝝ tn̄ cū illud idē reperit penes debitorē personā domesticā
⁊ creditorē cohabitantē ex hoc nō inducat psumptiua pbatio li
berationis.⁊ hoc ea ratione.vt dicit ibi tex.s.ne occasio furādi ea
instra domesticis det.⁊ sic eoꝝ malignitate liberatiunē cōsecutos
se fuisse pbēt.ad hoc illū tex.allegat Iaco.de are.⁊ Cy.in.l.de pos
sessione.C.de pba.Bar.in.l.labeo.ff.de pac.⁊.l.fullo.in.§.q tabu
las.ff.de fur. Ita igit in proposito qn̄uis instra esse reperta penes
non domesticā atq3 nō cohabitantē dn̄o inducāt psumptā pba
tionem mandati per supradicta.tn̄ non inducant reperta penes
personam domesticam atq3 cohabitantē ipsi domino. Et hoc ea
ratione ne occasio furandi ea instrumenta ipsis cohabitantibus
concedatur.⁊ consequēter ex sua malignitate se procuratores pre
sumptiue probare possunt. Et hec sufficiant.

Consilium.cccclvij.

1 ¶ Mulier habens filios ex primo matrimonio si transit ad se
cunda vota data dote sine aliquo pacto:⁊ moriatur relictis filiis
etiam de secundo matrimonio:an de dote data secundo viro filij
primi matrimonij habere debeant duas partes.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ In qōne in qua que
1 ritur. †Si mulier hn̄s filios ex pmo matrimonio transit
ad secūda vota data dote sine aliquo pacto ⁊ moriat
relictis filiis etiaz de scdo matrimonio an de dote data scdo viro
filij primi matrimonij habere debeāt duas partes fm formam.l.
hac edictali.i.u prin.C.de secū.nup. Cōsiliū Andree crassi.de pisis
ll.doctoris est q hoc casu illa.l.hac edictali nō habeat locū qn filij
equalr succedāt.si aliud eos nō impediat p rationē in aut.in suc
cessiōe.C.de suis ⁊ legi.cū si. Itē in tm̄ tenet mater vltimo filio si
cut pmo.cū mater filiationis teneat.ideo q: filius est.vt in aut. nō
lz.C.de lib.pre.⁊ in aut.ex cōplex.C.de suis ⁊ leg.rō est q: mr filio ⁊
pr dicunt obligati ad relinquendū.vt no.in.l.obligati.ff.de act.⁊
obli. Sed ita est filius ex scdo matrimonio nat⁹ sicut ex pmo quantū
ad se matrē:q: eadē mr cū semper certa est.ergo eadez erit obliga
tio in vno sicut in alio. Itē cū rō diuersitatis inter istos filios nō
reddi pōt.ergo nulla erit diuersitas in iure.vt.l.postbumo.v. per
virilē.ff.de inu.re. Certe derisoriū est facere de hoc qōnē q: casus
q bona mulieris ɔhentis scdas nuptias⁊ postea mortua cū filiis
relictis ex pmo ⁊ ex scdo matrimonio q equalr ab intestato diuidit
inter eos.lz sec⁹ sit i lucris est tex.in aut.de nup.§.nec illud quoq3
ibi relinquēdū est ⁊c.⁊ ibi no.in gl.nō tn̄ ⁊c. Ergo vlla a mō dubi
tatio faciēda. Nō ob.l.hac edictali.q: ibi loquit vbi marit⁹ facie
bat pactū de dote lucrāda:q: ergo mr fraudabat filios primi matri
monij de dote faciēdo pactum vū ne maritus lucret dotez volnit
lex illa modū introducere ne possent tales filij decipi vt loco vni⁹
filij sit marit⁹ ⁊ plus lucrari nō possit. Et hoc manifeste ostēdit q
illa lex sic dz intelligi.pz i aut.de nup.§.optime vbi imperator re
citat illā.l.⁊ vetādo ponit casuz vbi mulier det scdo viro ex largi
tate.dare aūt dotē simplr nō est largiri. Nā sublato matrimonio
redit ad hēdes vxoris.q nō seq̄ret si lex illa intelligeret q mulie
res eīne pbibite nubere ⁊ post tps luct⁹ ⁊ nubēdo pnarent ptāte
suoꝝ bonoꝝ.qd nūq̄ auditū aut relatū fuit.quare cōsulēdo dico
derisoriū esse facere qōnem:q: casuz habemus in pallegato.§.nec
illud pquē dico oēs filios ab intestato equalr in bonis matris et
in dote succedere. Nō ob.l.hac edicta.q in suo casu loquit. Et ita
consulo.ego And.de Pisis. ⁊ idem consuluit Cy.de pisto.⁊c.

Consilium.cccclviij.

1 ¶ Maritus de iure communi nihil ex dote mulieris lucratur
sed mortua vxore dos integra ad heredes vxoris redit.
2 Recessus omnis a iure communi est odiosus.
3 Mulier habēs filios ex pmo matrimonio trāsiens ad scda vota nō
pōt in testō:aut inter viuos:vel ex sponsalitia largitione plus cō
ferre vel donare secundo viro q̄ donet alicui filiorum suorum.
4 Rei sue quilibet legitimus moderator ⁊ arbiter est.

5 Maritus nõ obstãte supexistẽtia filiorũ primi matrimonij solum
lucratur antifatum ex pacto cũ muliere: q lucrũ deducit ex quar
ta de qua mulier per statutũ cõis senarũ poterat disponere: tri
bus tamen partibus integraliter relictis dictis filijs. Et nu.6.7.

¶ In Christi nomine Amen.

1 Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Videt primũ† q ma
ritus nihil debeat lucrari ex dotibus vxoris p̃mortue
Illud aũt in primis certũ est q de iure cõi nihil lucra
tur sed dos dz integre redire ad heredes mulieris. vt. l. i. C. de rei
vxo. ac. ⁊ l. assiduis. C. qui po. in pig. ha. ⁊ i. c. i. ⁊ ij. ⁊ in. c. nuper. de
dote post diuor. resti. in casu nostro. in quo supersunt ipsi mulieri
defuncti filij marito nõ indulget aliquã partẽ dotiũ. imo expres
se disposuit l additiõe corrigẽdo statutũ antiquũ vt nihil lucret
vt p3 ex statuto posito sup rub. q̃ pars cedit lucro viri sul. mat. p
mortẽ vxoris. Nã verba additiõis facte ad illud statutũ sunt hec
vz q si mulier scdo nubit viro ⁊ filiũ vnũ vel plures habuerit qd
dictus talis vir nihil lucret ex dotibus. Sed filij ex vtroq viro ex
muliere ipsa nati succedãt in capita. Ita p̃nialiter cõtingit in ca
su nr̃o. Decessit enĩ ista filia relictis filijs ex vtroq matrimonio.
Ergo maritus nil dz ex suis dotib⁹ lucrari vigore statuti. ⁊ p ↄñs
dicẽdũ vr̃ nec vigore pacti initi inter dictos ↄiuges tpe ↄcti ma
trimonij. l3 enĩ inter eos fuerit expsse actũ vt superuiuens debeat
ex eis certũ qd lucrari ex dotibus vel dona. pp̃ter nup. noĩe pacti
initi. tñ tale pactũ vr̃ non valuisse tanq̃ prohibitũ ex statuto. Ad
hec qd no. gl. C. de fide. do. dẽ. Et gl. super rubi. de decĩ. li. x. ⁊ sic vr̃
qd nullo iure debeat iste maritus lucrari ex dotib⁹ vxoris defun
cte. Preterea ⁊ scdo p̃supposito qd vir ille lucrari debeat vigore
pacti. tñ hoc lucrum nõ dz detrahi de quarta parte. sed de reliq
tribus vigore statuti nõ applicant filijs. Cũ statutũ mulieri tri
buit p̃tãtẽ pro suo arbitrio de quarta bonorũ suorũ disponẽdi nõ
obstãte dispositione quã primo fecerat. Statutũ enĩ istud cum sit
cõtra ius cõe restringens p̃tãtem mulieris dz large intelligi qua
tenus tractabit de fauore mulieris ⁊ stricte quatenus ipsi⁹ facul
2 tas restringit: †q2 oĩs recessus a iure cõi est odiosus ideo restringẽ
dus. vt in. c. i. ⁊. ij. de fi. presby. li. vi. ⁊ in. c. qd dilecto. de consan. ⁊ af
fi. ⁊ in. c. cũ dilectus. de consue. ⁊ in. l. ij. C. de noxa. Mulieri enĩ de
iure cõi p̃mitit libere disponere de bonis suis vltra legitimã de
bitã filijs. q̃ in casu nostro esset tertia pars oĩm bonorũ cũ nõ ha
buerit vltra quatuor filios in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. ⁊ in
aut. vt cũ de ap. cogno. §. aliud quoq capitulũ ergo dictũ statutũ
debet stricte intelligi quaten⁹ aufert mulieri p̃tãtẽ disponẽdi de
tribus partibus ⁊ solũ reseruat respectu quarte p̃tãtẽ. ⁊ ergo in
telligi vt deductis oĩbus oneribus possit mulieri disponere de
quarta parte. vt sic minus q̃ fieri possit preiudicet iuri communi
vt in iurib⁹ superius alle. ⁊ presertim iste intellectus est amplectẽ
dus: q2 verba statuti permittẽtis mulieri dispositionẽ quarte par
tis generaliter ⁊ sine oĩ discretione posita supra generaliter ⁊ in
distincte intelligi debẽt. vt in. c. si romanorũ. xix. di. ⁊ in. c. solite. de
ma. ⁊ obe. ⁊ in. c. q si dormierit. xxx. q. i. ⁊ in. l. de pretio. ff. de pub. fa
ciũt etiã illa verba statuti in fine posita ibi. nõ obstãte dispositio
ne quã primo fecerit ⁊c. q̃ intelligi dz q l3 aliqd per pri⁹ disposue
rit. mulier tñ hoc nõ obstãte h3 facultatẽ disponẽdi pro suo arbi
trio de quarta parte oĩm bonorũ ¶ Sed quãq̃ superficialiter vr
gere videant: cõtrariã tñ sniam arbitror de iure veriorẽ. vt qd de
beat dictus vir lucrari id qd fuit inter eos ↄuẽtũ. ⁊ tale lucrũ de
beat detrahi de quarta parte de qua mulier põt disponere. non
aũt de reliqs trib⁹ partib⁹ que relinquunt filijs. qd aũt maritus
iste debeat lucrari id qd fuit inter eos ↄuẽtũ p̃bo aperte p tex. in
3 l. hac edictali. C. de secun. nup. †Unde p̃bat qd si mulier habẽs fi
lios ex primo matrimonio trãsit ad scda vota nõ põt in testõ aut
inter viuos vel ex spõsalitia largitione plus ↄferre vel donare se
cũdo viro q̃ donet alicui filiorũ suorũ. ergo nõ ecedẽdo illã mẽsurã
põt apponere pactũ vt vir lucret certã portionẽ vel certũ quid p
cẽtenario de dotib⁹ suis. vt ⁊ ibi clarius sentiũt doc. pro hoc facit
q2 ante l. C. poterat mulier quicquid volebat cõferre scdo marito
dũmodo filios nõ priuaret sua legitima. vt in. d. §. aliud quoq ca
pitulum. ⁊ in. d. aut. nouissima. sed facultas scdi mariti fuit restri
cta p. l. codicis. vt in. d. l. hac edictali. legit ⁊ no. circa ergo p here
4 datione põt mulier disponere in maritũ vt libet. †cũ rei sue quili
bet sit legitimus moderator ⁊ arbiter. vt in. l. re mãdata. C. man.
⁊ in. c. de his. de sepul. Sed in casu nr̃o lucrũ cedẽs marito non ex
cedit portionẽ ⁊ relictã cuiuslibet ex filio. igit de iu. cõi valuit tale
pactũ. Nec obstat si dicat qd filijs debent tres partes ex dispõne
statuti ẽt ↄ voluntatẽ mulieris. De quarta vero pte de qua mulier
põt disponere nil fuit collatũ alicui filiorũ. ergo nihil potuit trãs
ferre in maritũ per. d. l. hac edictali. Ei ad hoc r̃ndeo dupliciter.
¶ Primo q2 dicta dña instituit oẽs filios equaliter detracta illa
quarta parte. nec mulier p̃hibet disponere a statuto de trib⁹ par
tibus sed nõ põt disponere in p̃iudiciũ filiorũ nõ p̃hibet. imo ↄce
dit a ↄtio sensu statuti: q2 cõtrarius sensus est amplectẽdus cũ cõ
sonet dispositiõi iur. cõis. iuxta no. per Bar. in. l. oẽs ppli. de iusti.
⁊ iu. ⁊ Bal. in. l. ↄuenticulã. C. de epis. ⁊ cle. facie. c. cũ apostolica. de
his q̃ fi. a pla. ⁊ qd no. Jo. an. in. c. publicato. de elec. ¶ Scdo põt
r̃nderi q p̃dicta obiectio p̃cedit habito respectu ad ius cõe iuxta
qd mulier põt vt supra dixi. libere de bonis suis salua legitima q̃
erãt modica debita filijs disponere. Unde videbat inhonestũ qd
mulier p̃ferret in bonis suis s̃m meritũ alicui filiorũ. Sed in casu
nostro cessat hec ratio: q2 iure statuti filij habẽt oĩa bona velit no
lit excepta quarta parte de qua põt s̃m eiusdẽ statuti tenorẽ mu
lier p suo arbitrio disponere. Unde nõ põt cõtingere nec saltẽ in
casu nostro accidit q maritus habeat plus q̃ aliqs filiorũ. Nec su
pradictis ob dictũ statutũ allegatũ in contrariũ quo cauet vt vir
nihil lucret superstitibus filijs. q2 dico virũ excludi ex dispositiõe
statuti: q2 statutũ noluit hoc casu in additiõe tollere lucrũ qd do
nabat marito. Unde fateor q ex iure statutario nihil lucret. sed
in casu nostro vir petit vigore cõis pacti inter eos habiti tpe con
tracti matrimonij. hoc aũt nõ p̃hibet statutũ. imo poti⁹ permit
tit si bene põderet in fine dũ dicit. saluo q in p̃missu casu vbi scdo
nupserit possit mulier disponere scdm iura ⁊ statuta cõis Sena
rũ ⁊c. quasi dicẽs q ex dispõne mulieris poterit lucrari dũmodo
mulier disponat s̃m iura ⁊ statuta Senarũ puta qd non det scdo
marito vltra q̃ habeat aliqs filiorũ. Item qd nõ disponat vltra
quartam partẽ bonorũ suorũ. Nã potestas mulieris sic limitat s̃m
iura ⁊ statuta Senensium. Et per hoc r̃ndetur ad id qd opponit
sc3 qd non potest fieri per pactum ex quo prohibetur per statutũ
vt enim predixi hoc non prohibet per statutu3. imo permittitur
accedente dispositione mulieris que accedit in casu nostro. Pre
terea statutũ non prohibet lucrari. sed non assistit dãdo lucrũ su
perstitibus filijs marito etiã si in fine non promitteret valere pa
ctum. Nã magna est differentia iure prohibere ⁊ nõ assistere. iuxta
5 no. in si. per Bar. in. l. sed ⁊ si. §. scire. ff. de petit. here. ¶ †Ex qbus
oĩbus clare p3 maritũ debere lucrari antifati vigore pacti initu3
in cõtractu matrimonij dũmodo vt p̃dictũ lucrũ nõ excedat id qd
contingit alicui filiorum dicte mulieris premortue. qd aũt debeat
deduci illud lucrũ ex quarta parte de qua põt disponere mulier
⁊ non de trib⁹ partibus que debent filijs relinqui. Probatur
aperte ex dispositione statuti contenti in rubrica qd mulieres ha
bentes filios non relinquãt vltra quartã partẽ in quo cauetur in
effectu habito respectu ad ipsum statutũ ⁊ eius additionẽ q mu
lier habens filios vel filias vnum vel plures nõ possit relinquere
donare vel vẽdere vel alienare. Ita qd filij eius qui remanserunt
postea possint priuari bonis nisi casu necessitatis sui vict⁹ saluo
qd quartã partem bonorũ possit pro suo arbitrio disponere ⁊c.
que verba si bene ponderent cõcernunt nedum dispositionẽ in vl
tima voluntate: sed etiã qd nõ possit disponere de bonis illa alie
6 nando vltra quartã partem. †Et nulli dubiũ quin istud lucrum
cõtingẽs marito ex cõi pacto inter eos habito perueniat ex dispo
sitione mulieris: q2 si mulier nõ fuit sic pacta vir nihil fuisset lu
cratus vt aperte hic legit ⁊ no. in. d. l. hac edictali. Ergo debet cõ
putari in quarta sua. Nam si diceret oppositum sequeretur q mu
lier posset indirecte disponere de medietate bonorũ suorum. puta
q2 posset opponere pactũ dum contrahit scdas nuptias vt vir su
perviuẽs lucret quartã bonorũ suorum: ⁊ deinde in morte vel in vi
ta tractu tẽporis posset disponere de alia quarta parte qd sonat
absurdũ. ⁊ forte expresse cõtra mentẽ ⁊ verba dicti statuti in quo
disponitur q nõ possit desponere nisi causa sui victus: ita qd filij
priuent tribus partibus bonorũ suorum nec eadẽ ratiõe dz istud
lucrum antifati deduci de integra dote q s̃m hoc tres partes in
tegre nõ remanerẽt apud filios. ⁊ mulier reperiret disposuisse vl
tra quartã partẽ. Non ob. finis illius statuti dum dicit nõ obstã
te dispositione quã primo fecerit ⁊c. q2 non debet intelligi vt mu
lier pluries disponẽdo possit relinquere vltra quartã: q2 aperte
apparet cõtra mentẽ illius statuti. vt facit in argu. l. sancimus. C.
de don. alias de facili filij possent priuari bonis maternis ⁊ illud
statutum posset eludi qd non est dicẽdum. sed posset intelligi de
dispositione si quam primo fecisset ad vsumfructum bonorũ vel
scdo potest intelligi ⁊ melius qd mens illius finis sit vt tres par
tes perueniant ad filios non obstante dispositione quam mulier
primo fecisset de illis bonis. hinc est q in additione ad istud sta
tutũ apposita sunt hec verba vz vt reliquę tres partes p rata in
ter filios diuidant. Nam dispositio mulieris vltra quartã partem
nullius est momenti. vt colligitur ex mente statuti. ⁊ facit qd in si
7 mili legit in. d. l. hac edictali. †Et plus iudicio meo posset attẽta
ri q nedum debet hoc lucrum perueniẽs ex pacto cũ muliere de
duci ex quarta parte de qua disponere põt. imo idẽ puto si illud
lucrũ cõtingeret marito ex dispositiõe statuti q2 ex facto suo me
diato contingit marito sc3 contrahẽdo matrimoniũ ⁊ dãdo illi
tantã dotẽ: q2 ille qui nõ põt alienare p pactũ debet curare ne ex
facto suo dicatur alienatiũ a lege. vt in. l. codicillis. §. pe. ff. de lega.
ij. ⁊ hoc voluisse videntur in simili questione Jac. Bar. Franc. de
alb. ⁊ Bald. in. d. l. hac edictali. ⁊ Ange. super aut. de nup. in. §. qd
vero. vbi dicunt qd secundus maritus non põt amplius lucrari
quã vnus ex filijs non solum si lucrum perueniat ex pacto mulie
ris sed etiam

rie.sed etiā ex dispositione statuti qr ipsa mulier videt relinquere
dando cām huic lucro cōtrahēdo scōas nuptias Ex his prz rñsio
ad oia superi⁹ allegata in cōtrariū. Unū cōcludo virū debere lucra
ri antifatū ex pacto habito cū muliere nō obstāte qsuperexistentia fi
lioꝝ. ꝛ tale lucrū oz deduci ex illa quarta de qua mulier disponere
poterat. vt sic tres ptes reliquāt integralr filiis. Et hec sufficiant ꝛc.

Consilium. ccccxlix.

1 Percussus fuit qdā ab alio noctis tpe q̄ qualitas aggrauat
maleficiū facta fuit pax nō facta mētiōe huius q̄litatis an valeat.
2 Delictū licet sit iterabile: tamen nō presumit iteratio nisi probet.
3 Remisso delicto licet non sit facta mentio de qualitate delicti vi
detur remissa ꝛ qualitas que est accessoria.

In Christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Ingrit ꝯ iacobum pe
trucii per dnm Marcellū iudicē maleficioꝝ cōis augu
1 bii de eo ꝙ qđ dict⁹ Jacob⁹ pcussit thomasiū in facie cū
sanguinis effusiōe noctis tpe q̄ q̄litas sm formā statuti aggrauat
maleficiū. ꝛ est fcā pax simplr an psit. In noie xpi amē. Uidetur
mihi vna cū bal. de iure dicēdū qđ dicta pax prosit dicto inqsito
quāuis in pace nō sit fcā mētio de noctis tpe. ꝛ hoc trib⁹ rōnib⁹.
Primo istrumētū pacis refert ad pcessuz inqsitiōis. Unū per rela
tionē ad illū fiet certū. vt. l. in snia ḃ re iu. ꝛ. l. hec snia. C. de sen. q̄ si
2 ne certa quāti. † Scdo qr lz delictū sit iterabile tñ nō psumit ite
ratio nisi pbet. vt. l. cū qui. §. ni popularibus. de furtis. ꝛ extra de
fide istr. c. cū Joānes heremita. ꝛ iō nō pōt itelligi pax fcā de alio
3 q̄ de ipo delicto. ad qđ. ff. ḃ fun. istru. l. fund⁹ q locat⁹. † Tertio
qr remissio delicto lz nō sit fcā mētio de q̄litate delicti vr remissa ꝛ
q̄litas q̄ ē accessoria. iō ꝛ q̄tēn⁹ pricipale ē sublatū. lz de accessorio
vł q̄litate nō fiat mentio ꝛ illa sublata intelligit. de nota. l. in deli
ctis. §. si de tracta. ff. de re. iur. l. cū pricipalis. ꝛ hb. iiij. C. depositi. Ea
ē rōne qr accessoriū sequit naturā pricipalis. vt. l. lecta. §. dicebam
si cer. pet. cum si. ꝛ ita dixit ꝛ consuluit do. Bal. de perusio doctor.

Consilium. ccccl.

1 Cessio actionis facta per debitorē creditori de debito partim
vero partim falso an sit efficax.
2 Cessio actionis si sit partim vero venditionis titulo partim p fi
guratam seu coloratam donationem: fit cessio ipsa inutilis cessio
ꝛ cedentem iure suo priuat. Et nu. 3.
4 In indiuiduis vtile per inutile vitiatur.

In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Pñdens dubitationis ar
1 ticulus est iste † An cum per debitorē cessio actiōis cre
ditori fit titulo datiōis isolutū ex cā debiti p parte ve
ri p pte talsi seu simulati p ea pte p qua debitū fingit. ꝛ ꝯsr ꝛ ti
tulus datiōis isolutū simulat⁹ est cessio ipa sit inefficax adeo vt ius
agēdi i creditore nō trāsferat ꝛ ip se cedēs iure suo priuet. ꝛ vr dicē
dū qđ sic triplici rōne. Pria qr si cū totalr debitū fingit. vt ces
sio in titulo datiōis i solutū fieri possit ob talē simulationē in ces
sionariū nihil trāsfert ꝛ cedēs ius suū perdit: vt not. bar. C. mā. l. p
diuersas. vbi declarat glo. eiusdē. l. sup vbo. ꝛ his p text. l. ab anasta
sio. C. eo. ti. Ergo pariter cū debitū ipm lz pro pte verū p pte alia
fingit ad hoc vt actiōis cessio itelligat fieri integrr possit p ea pte
p q̄ simulatū ē cessio ipa inefficax fit q̄ ad cessionariū. Itē ꝛ cedēs
iure aduersus debitorē sibi cōpetēte priuet cū regulariter id qđ est
de toto quo ad totū esse debeat de pte quo ad partē. ff. de rei ven. l.
2 que de tota. ff. de vsur. l. qui scit. cum si. † Scdo qr certū est qđ vbi
actiōis cessio ptim vero vēditiōis titulo. ꝛ ꝯsr ꝛ vera insolutum
datione cū insolutū datio vicē vēditiōis obtineat. vt. l. predium.
C. de euic. ꝛ. ff. ex q. cau. in pos. ea. l. si. ꝛ cū venditiōis verbo cuiuscūq
alteri⁹ tituli alienatio cōprehēdat vt. l. statuliberi a ceteri. §. quib⁹
ff. de sta. libe. ꝛ. l. ij. cū ibi not. C. de vsuca. p emp. parti vero per figu
ratā seu coloratā donationē fit cessio ipa inutilis cessionario. Itē
ꝛ cedentē iure suo priua. Hic est text. expressus in. d. l. ab anastasio.
§. hmōi. Sz in pposito casu cessio ipsa parti facta fuit per figura
tā donationē. vt infra pZme deducit Igit eadē ex parte in cessio
nariū nł transferet atq cedens iure suo priuat qđ autē per figu
ratā donationē partim cessio sit manifesta. Cū cū titius vere debe
ret Seio nō nisi quinquaginta cessit ei cōtra aliū actionē ad cētū
que ꝯfessus est se Seio debere. mō nō est dubiū hic ē figuratā do
nationē saltē in ipsis qnquagita. qđ pz: qr cū qs fatet se teneri ad
id ad qđ scit se nō obligari cēset velle donare. ff. de ꝯdi. ide. l. si is q
ppetua. cū si. Est ergo ex hmōi ꝯfessiōe donatio in vo resultans. sz
figurā seu colorē in se debiti cōtinens. Unde dicit donatio colora
ta vel figurata: qr alterius tituli colorē seu figurā habēs. ꝛ hoc mo
do intelligo. d. l. ab anastasio. In verbo figuratā donationem. qui
quidem intellectus: qr verus est ibidē. casus huius questionis.
3 † Tertio qr si cedens in totū iure suo priuat ꝛ in cessionarium
nł transfert. vt in. d. l. ab anastasio. ver. hmōi. Ergo multo magis
idem effectus resultare debet vbi adest pro parte simulatio. scili
cet tituli dationis in solutuz ꝛ quantitatis. vt est in casu pposito
vbi ipse cedēs simulat se in quātitate qnquaginta obligatū esse ces
sionario. Et cōsequēter p eisdē simulat titulū dationis insolutū.
Ex qb⁹ cōcludit ipm cedētē actiōe priuatū atq in cessionarium ius
trāslatū nō esse p ea parte p q̄ simulatio itercessit. Hec aūt locuz
obtinēt vbi actiōis cessio titulo datiōis isolutū sit ex causa parti
falsa partim vera ex cōtractu. vbi autē foret ex snia iudicis tali ca
su cessio ipsa foret totalr nulla: qr cū vnicū cessiōis capitm ipa sen
tētia cōtineat nō pōt p parte valere. C. si aduer. rē iudi. l. i. in glo. ff.
de doli excep. l. apud celsuz. §. itē querit scdm vnū itellectū. ꝛ qđ hr
ff. de iurisdi. om. iudi. l. vi. in glo. Est eni hoc casu snia idiuidua. ff.
4 fami. er. l. in hoc iudicio. † In indiuiduis aūt vtile p inutile vitiat
ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. itē q̄rit. ꝛ. §. trebati⁹. ꝛ plene not. in. l. i.
§. si qs ita. ff. de ver. ob. ꝛ. l. grece. §. illud. ff. de fideius. ꝛ ita intelligi
pōt qđ no. Bar. in. l. si nō forte. §. si cētū. ff. de cōdi. i. de. quē ita itelli
git do. Bal. ꝛ recte in. l. certi cōditio. §. qm igitur. ff. si certum peta.

Consilium. ccccli.

1 Mulier accusata de adulterio per maritū: an ꝛ quando pos
sit torqueri.
2 Confessio facta corā honestis personis facit indiciū ad torturaz.
3 Turpitudinis presumpte rōne facilius peruenitur ad torturaz.
4 Testis vn⁹ de veritate facit indiciū ad torturā non delatiuā iuri.
5 Ex multis concurrentibus augetur effectus.
6 Confessione extra iudiciū facta absente parte cum vno teste de ve
ritate probatur vehemens adminiculum.
7 Delicta que fiunt in domo probantur per domesticos.
8 Ad probandū indicia ad inuestigandū nō ad puniēdū nō requi
rit qđ testes sint oi exceptiōe maiores: dūmō verisimilia deponāt.
9 Grauia dissimulanda non sunt.
10 Adulterium totā cognationem denigrat ꝛ maculat.
11 Lex vel consuetudo vbi nō determināt: super religio iudicantis.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Quedam mulier ꝛ nole
1 dña Mita vxor dñi Mutii. de quo in actatis cause fit
mētio fuit accusata a dicto Mutio de adulterio ꝙ di
cit per eā cōmisso cū quodā Mattheo ꝛc. Et ꝯtra eā inducti fue
runt quatuor testes duo viri ꝛ due mulieres. duo viri pbant vn⁹
frater alter pater accusatoris. ꝛ pnunciatū fuit per iudicē cogno
scentē sup dicta cā ipam esse subijciendā torture a qua pnūciatio
ne extitit p dictā accusatā appellatū ad magnificū dñm comitē
Bartoldū ꝛc. Querit an bene fuerit pnūciatū vel q̄ sint partes
appellationis iudicis. psupposito etiā qđ als fuerit diffamata de
adulterio. Et prio quātū ad cām principalem facisit cōtra istā
mulierē plura indicia nō solū probabilia vel similia. sed per locuz
a cōtra accidentib⁹ satis probabilia vel saltē vehemēter admini
2 culatiua. † ꝛ incipiamus a cōfessione facta coram honestis psonis
que facit indiciū ad torturā. ff. de adulterio. l. capite quinto. ꝛ. ff.
de edili. edic. l. quero. §. si. Nā vt ait Inn. in tali cōfessione cogitur
quis perseuerare. vt ipse no. extra de elec. c. per inquisitionē. ꝛ in. c.
cū sup. de confes. Scdo certū vr qđ ista mulier sit suspectissima
ratione temporis: qr tenebre noctis aptiores sunt. vt in. l. i. ff. de vē.
3 inspi. iuxta illud. nocte vagatur adulter. † Itē ratione turpitu
dinis presumpte. Nam turpe infame est noctis tempore masculū
ꝛ feminas presertim in secretis ꝛ abditis locis esse. Et si queratur
amice ad qđ venisti nō est legitima excusatio verisimilis qr vene
rit nisi ad male agēdū. Nā qui male agit lucē odit. facilius puenit
ad torturā. qr vbi deficit clara probatio venit ad argumēta. vt no.
in. l. nō oēs. §. a barbaris. ff. de re milita. fa. qđ no. l. i. si cū exceptio
ne. §. hec autez actio. ff. quod me. cau. C. de fica. l. furē. ff ad. l. aquil. §.
sed ꝛ si quicūq plus qr vnus ex testibus dicit se vidisse actū cōiun
4 ctum crimen. † ꝛ vnus testis de veritate facit indiciū ad torturaz
nō delatiuā iuramēti. sz purgatiuā p torturā. vt not. ff. de q̄stiōib⁹
l. maritus. ꝛ. C. ad. l. iul. maiesta. l. si qs. ꝛ ita est cōis opin. dūmō
iste testis vnicus sit oi exceptione maior vel cōiunctē alia indicia. ar.
5 ff. de edē. l. si qs ex argētarijs. §. i. † Naz vnus testis corroborat alte
rū vt ex multis cōcurrētibus augetur effectus. iuxta illud q̄ singu
6 la nō pbāt plura nocēt. Facit ad hoc tex. qui dicit ꝙ † ex cōfessionē
extra iudiciū facta absente pte cū vno teste de veritate pbat vehe
7 mēs adminiculū. vt extra de succes. ab intest. c. cū dilect⁹. † Itē deli
cta q̄ fiunt in domo pbant p domesticos. C. de repu. l. cōsensu. Itē
ex plurib⁹ casib⁹ psumit maleficiū. vt. ff. ad sille. l. accusantis. Item
oportet iudicē cūcta inuestigare. ꝛ nihil indiscussum relinquere.
nec oz dissimulare qđ est plusq̄ semiplene pbatum. alias pbatio
8 nes ꝛ indicia essent frustra. † Itē ad pbādū indicia ad inuestigā
dum nō ad puniēdū nō reqrit qđ testes sint oi exceptiōe maiores
dūmō deponāt verisimilia. vt. C. de qđ. l. milites. §. opz. ꝛ not. C. ad
9 sille. l. si. † Quib⁹ rōnib⁹ ꝛ alijs q̄ iuste possunt allegari motus
puto qđ iuste fuerit pnūciatū mulierē torquēdā ꝛ interrogandā.
Primo de indicijs. Scdo de maleficio: qr grauia dissimulanda non
sunt. vt. l. si. C. ne san. bap. Dicet aliqs suspectis testib⁹ non credit.
sed isti sunt suspecti: qr cōsanguinei accusatoris. vt. C. si rec. puin.
l. j. ꝛ. C. si quacūq predi. potes. l. vnica. Nam proprium dolorem

videtur pseq. vt. ff. de furtis. l. lex cornelia. l. pn. Nec ob. C. de adul. l.
item pudor. qr ibi loquitur de friuolis exceptionibus nõ de defensio
ne legitima. sed hoc nõ obstante. qr nõ agit de pprio interesse puto
verũ esse qd dixi: qr multi testes in eadẽ sniam cõsonãt. et qr nõ est
verisimile q velint iniuriã inferre pprio sanguini. Iniuriã dico
10 infamie. † qr adulteriũ totã cognationẽ denigrat et maculat. pot
ro de tormentis nõ põt dari vna determinata regula. qr valide cõ
sistũt in arbitrio iurisdicẽtis. cuius fidei et autoritati outiguẽdũ cõ
mittit. vt. ff. ad turp. l. i. §. calũniatoribus. ubi dicit facti qdẽ qd in
arbitrio iudicãtis est. et qr tormẽta surrogãt loco testiũ dicere pos
sumus illud q dr in materia testiũ. Tu magis scire potes etc. ff. de
testi. l. iij. §. tu magis et in materia more. ff. de vsur. l. mora statuta.
11 † Lex et cõsuetudines loci nõ possunt determinare casus et causas
et genera tormẽtorum. ppter qd est inclinis q oĩa cõmittant iudici
bus. Unde dicit Arist. opz recte positas ll. oĩa determinare. Tñ
vbi lex vel cõsuetudo nõ determinat supplet religio iudicãtis vt
ff. de testi. l. scio. et ideo in istis lex multũ grauat cõsciẽtias iudicum.
Preterea iudices in tormentis debẽt adhibere modũ ut appareat se
ueritatis. vt. C. de cust. reo. l. ij. nec pcedere ad ea nisi cum cause di
scussiõe et absqz furore mẽtis. ff. de q. l. de minore. §. tormẽta. Nam
anim us feruoi cõuertit in furorẽ. Unde iudices debẽt habere ani
mũ moderatũ discretione et intellectu. vt. ff. de of. presi. l. obseruan
dũ. Et in qõne pposita nos videmus qd p motionẽ et vestigia pe
dum significatur quantitatis luporum et vulpiũ. Sic dico in ppo
sito perambulare de nocte ad loca suspecta et personas suspectas
et a suspectionibus tortore experiũt et necessarie sunt. vt. C. de dolo
l. dolum. in verbo ex perspicuis indiciis. et ex semita pedũ cogno
scit vnde transiuit latro q solliciti laqueũ venatoris nõ euadit. vt
l. in laqueũ. ff. de acq. re. do. Cõclusio est vt dicta mulier debeat tor
queri. Sed si perseueret in tormẽtis et semper neget purgata est p
successiõnẽ tormẽtorũ. et debet absolui tanq nõ pbatũ. de illo nõ
est curãdũ q nõ interuenerit inscriptio. qr post nomẽ rei receptũ
inter reos hec exceptio nõ potest opponi. ff. de adul. l. si maritus.
§. prescriptionis. que est exceptio dilatoria etc.

Consilia et allegatiões famosissimi vtriusqz iuris Monarche domini Ludouici Pontani de Roma senis conscripta et exempla ta expliciunt feliciter.

Incipiunt consilia amplissimi vtriusqz iuris Monarche domini Ludouici Pontani de Roma que postea reperta sunt Senis: ideo in fine horum ponuntur.

Consilium. cccclij.

1 Restituere rogatus et in sui fauorẽ non statim sed post certum
tempus suo fauori renunciare volens restituere potest statim.
2 Restituere rogatus post mortem suã certe persone si velit restitue
re an statim possit. Et nu. 3.
4 Restituere rogatus sub conditione pluribus certis personis an
te euentum conditionis restituens non liberatur. Et nu. 5.

In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.

Circa primum dicendum videtur q dñis domine Urbane permissum sit q tem
pore sue mortis disponere et testari possit de flo
re. seruentis prout voluerit. nihilominus et dispo
sitio de eisdẽ per eandem ante facta valida cen
seatur. q quidẽ ea probatur ratione. qr dicta tem
porũ dilatio ei dicitur intituere adiecta in ipsius fauorẽ vt in du
bio. ff. de re. iu. l. cũ tps. ff. de leg. ij. l. ita relictum. §. peregrinus. ff. de
v. ob. l. stipulatio ista. §. inter certã. vnde zñs est q si ipa suo fauo
ri atqz cõmodo renũciare velit ante disponere possit. ad hoc. ff. de
1 annu. le. l. cũ q. alias incipit Iabolenus † vbi est expressum beredẽ
restituere rogatũ et in sui fauorẽ nõ statim: sed post certũ tps suo
fauore renũciare volẽtẽ restituere possit statim. Scdo idẽ pbat ex
l. post mortẽ. C. de fideico. et. l. partẽ q nõ expectã. ff. de reuo. his que
2 in fraũ. cre. † vbi est expssum rogatũ restituere post mortẽ suã certe
psone si velit restituere posse statim. lz dixerit ibi Bart. hãc restõ
nẽ nõ videri tũc factã autoritate trebelliani et ideo eodẽ iure in fi
deicõmissũ actiones nõ trãsibũt. qr nõ ita restõ facta est. vt testõr
voluit. ff. ad trebel. l. sed si ante cõscribit. §. facta. cuius iure cuiusdaz
donationis. q tñ legẽdo impugnare soleo. ita igit in pposito quã
uis permissum sit huic Urbane heredi de ea quãtitate disponere
et testari post mortẽ suã nihilominus erit incõueniens vt eadẽ di
sponere possit inter viuos. Tertio ad idẽ qr videmus grauatũ re
stituere cũ nolet intelligi grauatũ restituere post mortẽ. de le. iij. l.
fideicõmissa. §. si sic. ver. hoc aũt legatũ. et tñ poterit idẽ restitue
3 re in vita. et co. ti. l. vxorẽ. §. scenola. † Dis tñ nõ refragantibus ad
uertẽdũ ideo q in pposito casu permissum fuit eidẽ dicitur eadẽ quã
titate disponere et testari post mortẽ cõferẽdo dispositionẽ in cã p
sonã quã voluit. et sic nõ adiecit testõr. sz incertã psonã vñ succedit
doctrina tex. de le. ij. l. cũ pater. §. a filia. volẽs per rogatũ post mor
tem suã restituere vni ex personis quã eligit. et sic testõre nõ inuen
iẽte omnis restitutiõe psone certe sed incertis nõ posse restitutionẽ
in vita fieri. et zñr cui restitutio fiat electionẽ. et huius rõ est qr for
te tpe mortis si tunc restitueret aliũ eligeret q nõ eligat. ideo in
terest aliorũ. vt nõ in vita fiat restitutio. vel forte tpe mortis aliq
modo supersunt. et q eligunt nõ superessent. et sic nõ illorũ sed alio
rum electio fieret. ita igit in pposito a paritate rõnis ea cui testõr
permisit. de seruẽtis disponere et testari tpe mortis aliũ eliget quã
in vita eligat vnde interest aliorũ vt tũc dispositio nõ fiat vel forte
tpe mortis nõ superũt illi q in disponẽtis vita supsunt. vñ non in
illos sed in alios habebit dispositionẽ cõferre suã. pro hac etiã cõ
sideratiõe tex. in. l. filiusfamilias. §. diuus. seuerus. de le. j. facit vbi
4 ptz † q rogatus restituere sub cõditione pluribus certis psonis ante
euentũ cõditiõis restituẽs nõ liberat. qr esse poterit q tpe existen
tis cõditionis ex illis pluribus nõ superit nisi vnus cui in integrũ
restitutio fiet. Cui tñ si pẽdente cõditione fiet restitutio intelligit
facta pro parte. Et sic ptz q ad decidendũ an is cui pmissuz est
disponere post mortẽ et disponere in vita cõsideratur cõmodũ et fa
uor eorũ ex quibus possibile erat restitutionẽ fieri si tpe mortis fa
5 cta fuisset. † Ultimo ad idẽ regula. l. vxorẽ. §. seia. de lega. iij. vbi
grauatus ad idẽ vel cõditione restituere in tertij preiudiciũ termi
num illũ preuenire nõ põt. Ita igit in pposito ea cui pmissum est
disponere vel testari in fine suo nõ põt ante disponere in preiudi
cium eorũ in quos forte si tempore mortis sue disposuisset dispo
nere cõtulisset. Dico tñ q si hec dña in vita disponens tẽpore mor
tis sue dispositionẽ nõ reuocet dispositio censebit valida casus est
de leg. ij. l. vnum ex familia. in princi. vnde concludo hanc in vita
disponere posse: illãqz dispositionem effectũ validum sortiri si ei
dem per eam mortem non fiet reuocatio.

Consilium. cccclij.

1 Minor contrahere non potest absqz autoritate tutoris vel cu
ratoris: si vero contraxerit et ex hoc cõditio eius melior facta fuit va
lebit contractus.
2 Iudicium a minore susceptum sine sui tutoris vel curatoris auto
ritate illegitimum irritum censetur: si vero ex eodez cõditio eius
melior facta fuerit: valebit.
3 Cõstitutio municipalis inquantum possibile est: ad terminos iu
ris communis est reducenda.

In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.

Uisa principali constitu
tiõe qua cautũ est p minorẽ annis. xxv. non posse cõtra
hi sine presentia officialiũ mercãtie et autoritate trium
eius cõsanguineorũ etc. queritur in societate cõtractus per minorẽ ce
lebratus absqz interuẽtu dicte solẽnitatis validus fuit. Breuiter di
cendũ sentio q sic duplici cõsideratiõe. prima qr interueniẽtiã di
cte solẽnitatis introduxit zstõ in cõtractu minoris eius fauore. igit
est zñs vt cõtractus ex quo eius zditio melior reddit p eidẽ celebra
tus absqz dictã solẽnitate valuerit q idẽ verũ esse pbat tripliciter.
Primo ex eo q in simili videmus q dñis irrita sit trãsactio sup
alimẽtis futuris per eos: cui illa debent celebrari nisi iusta requisita
solẽnitas interuenerit. ff. pretoris autoritas. tñ illa trãsactio valida
erit absqz interuẽtu dicte solẽnitatis p quã alimẽtãdi cõditio me
1 lior reddit. dicit tex. expressus de trãsa. l. cũ hi. §. cũ. † Scdo qr dñis
cõmuni iure quo vtimur cautũ sit minorũ zctus absqz autoritate
tutoris vel curatoris quem habet celebratus inualidus sit iste ta
mẽ erit validus sine interuẽtu ex quo eius zdõ melior reddita est. ff.
de noua. l. q bonis. et. l. nouare. ff. de accep. l. ij. C. de zbẽ. et commit. l.
neqz. insti. de inutil. stipula. §. pupillus. insti. de aut. tu. l. obligari.
2 † Tertio q dñis iure ciuili expssum sit vt illegitimuz irritũqz
censeat esse iudiciũ p minorẽ assumptũ sine sui tutoris vel curatoris
autoritate. illõ tñ erit validũ ex quo ptz illius minoris meliorẽ red
ditã esse zdõnẽ. C. de pcu. l. nõ eo minus. horũ aũt oĩm rõ illa est ne
hec solẽnitas quã in minoris fauore zstõ introduxit eidẽ dãnũ of
3 ferat. C. de leg. l. qd fauore. ff. eo. ti. l. nulla. Scda principalis cõside
ratio est q ipa municipalis zstõ inqñtũ possibile est ad terminos
iuris cõis est reducẽda. et ab illo sup iterpretationẽ atqz limitatio
nẽ recipe dz. C. de nor. l. ij. C. de in. deli. l. fi. §. in cõputatiõe. in glo. ff.
de pup. l. cesar. ff. de mu. et ho. l. vt gradatim. §. sed si le. Sed iur. cõi
q vtimur cautũ est q l his causis ex qbus mutue obligatiões na
scunt. vt in emptiõib' societatib' et simib' et si tutoris vel curatoris
autoritas nõ interuenerit hmõi q cũ minoribus zbunt illis obligat.
illis aũt nõ obligãt minores. vt est tex. insti. de aut. tu. §. vñ his causis
ff. de ac. emp. l. iulianus. §. si q. a pupillo. ff. de rei ve. l. j. §. sicuti si pu
pillus. et. l. si id qd. §. j. sm vnũ intellectũ. ff. p soc. l. in zdõnib' nisi ipse
minor effect' sit locupletior ex ipo zctu qm tũc eaten' obligat. ff. cõ
mo. l. sz mihi vr. ff. de ne. ge. l. si pupilli. in pn. C. de vsuc. p emp. l. fi.
ff. de aut. tu. l. pupillis obligari. §. pupill'. igit est zñs. vt hec muni
cipalis zstõ sm ius cõe iterpretata huic societatis zctũ quẽ' ex eo
minor sibi aliũ obligauit. et zñr zdõnẽ meliorẽ fecit nõ irritauerit
dñis solẽnitatis defect' interuenerit puta si hoc minor maior pu
pillo fuit curatoreqz caruit nõ dubitat huic societatis cõtractum
ab eo celebratũ valuisse vsqz ex pte. C. de in inte. resti. mi. l. si curato
rẽ habẽs. nisi ipsi societati cãm dederit dolus zrahẽtis cũ eo: qm
tunc illa

tunc illa irrita foret ipso iure.ff.p socio.l.iiij.§.fi.ff.de mino.in cau se.l.a.§.da.ex predictis igit euidens superest cõclusio cõtractũ hũc societatis q in vtilitatẽ atq; fauorẽ pupilli expedire presumit sine interuentu dicte solẽnitatis validũ extitisse.dixit enĩ alibi pulchre ter.sic ad ppositũ formaliter non debet aduersus minores obseruari qd pro ipsis excogitatũ.ff.de carbo.edi.l.iij.§.diuus.

Consilium.cccciiij.

1 Decretũ p2io an possit interponi cõtra pupillũ indefensum.
2 Pupillus quando dicatur indefensus.
3 Missio in possessionem ex primo decreto pena est contumacie.
4 Circa illegitima in eo qui citatur contumacie crimen excludit.
5 Citatio ad domum quando sit valida.
6 Abesse a ciuitate quis dicatur.
7 Ciuitatis appellatione que contineantur.
8 Domus secundum diuersas materias diuersimode accipitur.
9 Missio in possessionem ex p2io decreto per presentem impetrata dolose contra absentẽ quomodo reuocari possit.
10 Missio in possessionẽ ex p2io decreto facta aduersus absente eo postulante qui se sciebat exceptione repelli posse: nulla est.
11 Snia in absentẽ prolata dolo presentis falso aliquid allegãtis cũ nihil agere censetur pretori obrepit.
12 Decretum iudicis ex falsa causa interpositũ nullũ est. Quod maxime verum est si aduersus iuniorem interpositum sit.
13 Pena contumacie que est ex primo decreto quãdo inferenda sit.
14 Iudex vt respectu cõtumacie possit ad missionẽ pcedere necesse est sibi de ipsa contumacia constare: alias qd agit nullum est.
15 Decretum secundum nihil aliud est quã secunda iudicis aggrauatio in odium contumacie.
16 Decretum secundũ contra nõ latitantem interpositũ nullũ est.
17 Latitatio est turpis sui occultatio fraudandi creditoris causa.
18 Iudiciũ agitatũ cũ tutore min9 legitime ordinato: pupillo pjudicare nõ põt: nisi firme pnũciauerit se ratũ firmũq; habiturũ qd eo authore gestũ fuerit: qr tũc q2 agit pp pro2 tuitionẽ nõ ipso iure v3.
19 Curator tutorẽ habenti regulariter non datur: nisi tutor esset minus idoneus ad defensionem pupilli vel qd tutor esset ita absens quod pupillus ab eo defendi non poterit.
20 Decretum secundum quando reuocari per iudicem possit.
21 Decretum secundum interponi contra minorem indefensum potest. Item potest promulgari lite non contesta. 22.
23 Latitare nõ dicitur qui presens iudiciũ suscipere nõ compelleret.
24 Error iuris licet impediat v sucapionem fructuum tamen acquisitionem non impedit.
25 Sententie titulus possessori qnãuis malefidei possessori dat causam vsucapiendi.
26 Snia ad irritum reducta cuius contemplatione in re possessor tenebatur: res ipsa cum fructibus restituitur.
27 Titulus ex quo quis se tenet: si reducitur ad non titulum vel habet omnino causa irrita fructus quos percepit restituere tenetur.
28 Pupillo agenti reddi debent nõ solum fructus percepti: sed etiã qui percipi potuerunt.
29 Uxor an de iure communi ab hereditate mariti alimenta super vsuras dotis petere possit.

In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Iure primi quatuor du-
1 bitationũ postulat decisio. † Quarũ prima est an primi decreti interpositio fcã aduersus pupillũ cuiusq; tutorẽ cũ cõis erat sue matris instãtiã dotẽ repetentis valida fuerit in qua quidẽ prima fronte videt dicẽdũ qd sic. primo ex.l.apud Iul.ff.ex q.cau.in pos.ea.et.l.ex.l.si pupillus et.l.pupillus.ff.de priui.credi. In quibus patet aduersus pupillũ citatũ atq; indefensum missionẽ in possessionẽ ex p2io decreto tenuisse. Scdo idẽ probat: qr et videm9 aduersus ecclesiã q iur.nois suputit.de in inte.resti.c.i.citatã atq; indefensã3 primũ decretũ interponi posset.vt in.c.i.et.ii. de eo qui mit.in pos.cau.rei seruã. Quinimo et cõtra habentẽ cãm reipublice et a nemine defendat primi decreti valet interpositio.C. de rest.mi.l.agnouare.ff.de primi.credi.ff.de admi.tu.et hoc videtur de mẽte Bar.ff.de admi.tu.l.i.§.sufficit dicentis aduersus tacitum pupillũ si nõ defendat missionẽ in possessionẽ ex p2io decreto fieri posset. His tñ nõ refragantib9 in casu pposito existimo cõtrariã sniam veriorẽ. p2io qr tũc aduersus pupillũ primi decreti valet in-
2 terpositio cũ ipsum nõ defendi apparet. † tũc aũt nõ defendi dicit cũ euocati tutores pupilli ad pretorẽ fuerũt vt defendant. qd si illos nõ habeãt cõuocati fuerũt cognati vel affines eiusdẽ vel aliĩ si hic forte sint q's verisimile si pupilli defensionẽ nõ omissuros.l.p pter necessitudinẽ.l.pp caritatẽ vel qua alia rõne.vt pbantur hec oĩa in.l.hoc aũt.in pri.et.§.nõ defendi.ff.ex q.cau.l pos.ea.s3 hec in
3 pposito casu defuerunt.ergo et c. † Scdo idẽ pbat: qr nõ est dubiũ hãc missionẽ i possessionẽ ex p2io decreto penã eẽ cõtumacie.qm illa infert vt pturnax tedio affect9 veniat rñsur9.ff.vt in pos.l.eo cui. in pri.ff.de in ius vocã.l.satis.extra vt lite nõ cõte.c.qm frequẽter. s3 in pposito casu in pupillo atq; ei9 tutore nõ affuit cõtumacia. vt prime demõstrabit.igit p2imũ decretũ ruit in eo deficiens q2 est suũ substãtificũ fundamẽtũ.qd autẽ cõtumacia nõ affuit pbatur
4 † qr illegitima citatio in eo q citat excludit cõtumacie crimẽ.ff.de interrog.act.l.si filius.la.ii.ff.si qs in ius voc.l.ij.in fi.s3 horũ citatio fuit illegitima.vt p2ic pbat.ergo et c.qd autẽ illegitima fuerit pbat.qr tũc citatio ad domũ fcã put hec facta fuit.nõ aũt in psonã valida est cũ facta diligẽti inuestigatione psone p2icipalis eiusq; pcuratoris eũ certũ est illũ fuisse cõstitutũ illi repiri nõ põt.vt est oĩm conclusio q pbat ex.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dã.infec.et.l.meminerin.C.vñ vi.et.l.aut qui aliter.§.et si forte.ff.qd vi aut clã.et in.c. cũm.et in.c.fin.de dolo et contu.et.c.si aduersarius.de eo qui mit.in pos.de elec.de.cã3.et.l.cũ op3.de exec.tu.et hoc cũ tractat de citationibus que fiunt ante litis cõtesta.p2out hec nostra fuit. Eam eñi que post lit.contest.fit ad domũ fieri sufficit.vt.C.quomodo et qñ iu.l.ab eo.fm intellectũ Cy. Sed in pposito casu facta fuisse pponitur citatio ad domũ absq; eo qd appareat inuestigationẽ factã fuisse an potuisset apprehendi citatoris psona.q quidẽ nec presumit nisi pbetur cũ sit solẽnitas extrinseca.ff.de publi.l.quecũq;.§.
5 si a pupillo.de ver.obli.l.sciendũ cũ materia sua. † Tũc autẽ cum nõ posset reperiri dicit ad hoc citatio ad domũ fieri possit in casu pposito cũ a ciuitate abest scdm opi. Bar.et cõem.vt videt pbari in.§.si vero et quidã iurant.in aut.de exhi.reis.in.l.vt perfectius. de an.excep.vel cũ abest a p2uincia scdm opi. Hosti.q videt pbari in.d.c.cũm.et in.d.l.fi.C.de prescrip.lon.temp.ex his q habent in.l. absentẽ.et in.l.mulieris.§.res abesse.de verb.signi.et.l.presens.ff.de
6 procura.et in.c.si delegat9.de offi.dele.li.vj. † Abesse aũt a ciuitate hoc casu quo fauorabilis ẽ seu idifferẽs tã ad fauorẽ quã ad odiũ intelligo eũ qui abest a ciuitatis comitatu: qd pbo: qr quãuis di-
7 camus † vrbis appellatiõe muros ciuitatis claudi Rome vero cõtingentib9 edificiis.vt.l.ij.et.l.alphens.et.l.q incontinentibus.ff.de verb.sig. Tñ vrbis appellatiõe in indifferẽtis materiis eius comitatũ cõprehẽdit.ff.de offi.p2efec.vr.l.i.§.cũ vrbẽ. Nec quidẽ necesse est qd ad hoc vt dicat in ciuitate vel in comitatu reperiri nõ posse totũ perquiri.s3 d3 nũcius ad domũ mitti in qua de presenti citandus degit et interrogari an9 ibi sit.vt si possit eũ inuenire. Et si dicatur qd nõ iuste credit et dimittere põt citatorias litteras vt no.glo.singularis q incipit.si qualiter.in aut.de ex.re.§.si vero etiã quidẽ quã no.do.Bal.in.l.cõsentaneũ.C.quomodo et quãdo iudex.est et illegitima etiã alio ex capite dicta citatio.qñiã et posito qd ad domũ fieri potuisset tñ ad illã fieri d3 vt valeat in qua de presenti citationis tẽpore citãdus morat vt hoc probetur p2io
8 in.d.l.iiij.in.§.pretor ait in verbo domũ in qua degit. † Scdo qr licet dom9 scdm diuersas materias diuersimode accipiat.vt pt3 in l.lex cornelia.§.domũ.et in.l.apud labeonem.§.cõuiciũ.de iniur.in l.i.§.domum.ff.de aleato.et in.l.i.§.habitare.ff.de his que deiec. vel effu.et in.d.c.de causam. Tamen quo ad faciẽdã citationẽ seu denunciationẽ illa domus dicit in qua se atq; res suas dum citatio fit quis collocasse dicat.de libe.agno.l.i.§.domũ. Sed in pposito casu citati fuerũt isti ad eã domũ in qua citatiõis tẽpore se nõ col-
9 locabãt atq; res pp2ias.vt ex facto liquere dicit.igitur et c. † Tertio principaliter eadẽ decreti nullitas ex eo euidenter ostenditur qd elegãter no. Inno.de dila.c.preterea.dicẽs qd si presens dñi impetrauit missionem ex primo decreto fieri contra absentẽ in dolo fuit: qr sciebat illi aduersus eum exceptionem competere.poterit ipse absens petere reuocari missionẽ in sua absentia decretu3.qm si missus excipiat.tu cõtumaciter absens fuisti.missionẽ postea replicabit.et tu dolose circa eã rẽ egisti sciens me exceptione tutum. vnde dolus cũ dolo cõpẽsabit.ff.de dolo.l.si duobus.cũ simi. Videtur antẽ hec opi. Inn.primo probari ex causa.l.i.§.hec verba.ff.
10 ne vis fiat ei. † vbi videt nullã esse dici immissionẽ ex p2io decreto factã aduersus absentem eo postulante qui sciebat se exceptiõe re-
11 pelli posse. † Scdo ex.l.pretor.§.marcellus.ff.de iudi.vbi tractatur snia in absentẽ plata dolo presentis falso aliqd allegãtis cũ nihil
12 agere cẽseat pretori obrepit.ff.de falsis.l.si qs obrepserit. † Tertio ex regula dicẽtis decretũ iudicis ex falsa causa interpositũ nullũ fore.ff.de tuto.et cu.da.ab his.l.sed et egresse.et.l.si tutor petitus.ff.de fideicõ.liber.l.cu3 vero.§.subuentum.ff.de re.co.l.magis puto.§.is cum seq.qd maxime verum est si interpositum sit aduersus iuniorẽ.C.si ex fal.alle.l.i. Et quãq; hoc verũ sit in p2io decreto vt illud irritet.vbi agẽs et c.taceat qua sciebat se posse repelli.cũ alio pcessu dubiũ est. Et Inno.sibiipsi contradicit in.c.si duobus.de app. et in.c.si.de accu. Cum igitur in proposito casu omissio hec obtẽta fuerit cõtra absẽntes dolo p2esentes q male agebat cũ sciret pupillo atq; tutori cõpetere exceptionẽ.eo qr pro maiori parte dotis solutio facta fuerit igitur et c. Quinimo dicẽdũ etiã eã missionẽ nõ sustentari quatenus subest dotis verũ debitũ.qm vt elegãter determinat Bar.in.l.si nõ fortẽ.§.si cẽtũ.ff.de condi.indebi.et Bald.in l.certi cõditio.§.qm igit.si cer.pe. In totũ nulla est missio ex p2io decreto facta ex causa vnius debiti parti falsa et parti vera. Et huius ratio est: qr vnius capituli sententia indiuidua est.ff.fami.er. l.in hoc iudicio. In indiuiduis do vtile per inutile vitiat.ff.de aq quoti.et esti.l.i.§.itẽ q rit.et.§.trebatius.de fideiusso.l.greco.l.illud

13 cũ fi. ¶ †Quarto principalr eadẽ pbaf: qr ita demũ penã ꝯtuma-
cie q̃ est ex p̃mo decreto imisso reo ꝯtumaci posito infert cũ ⁊ ipse
actor i termino citatiõis cõparuit rei incusans ꝯtumaciã cũ illa
incusari debeat vt ex eadẽ sequat̃ punitiu⁹ effect⁹. C. de iudi. l. ppe-
randũ. §. ⁊ si qdẽ. vbi aũt nec actor in termino cõparuisset. tũc ⁊ ipse
ẽt ꝯtumax õr edictũqꝫ citatiõis circũducit̃. ff. de iud. ⁊ l. post editũ
ꝟ. ⁊ q͛ si is. adeo vt tũc vnı⁹ ꝯtumacia cũ alteri⁹ cõpenset̃ ne vterqꝫ
ex eadẽ puniat̃. vt no. gl. in. c. j. i ꝟbo venien. de do. ⁊ ꝯtu. li. vi. ⁊ pro
bat̃ aperte l. i. fi. §. sed si stipulator. ff. de eo p quẽ fac. erit. ꝫ in ppos
to casu. vt ex actoris diligẽti rimatione apparebit in termino nõ
cõparuit. ⁊ sic ipse ꝯtumax fuit. igit̃ est ꝯñs. vt ⁊ ꝯuenti posito qõ
cõtumaces ad fauorẽ agẽtis pena imissiõis puniri nõ potuerint.
14 ¶ †Quinto idẽ pbat̃: qr ad hoc vt cõtumacie respectu possit ipse
iudex ad missionẽ pcedere necesse est sibi de ipsa ꝯtumacia cõstare
atqꝫ liquere alias qõ agit nullum est text. no. in. l. hec aũt. §. non de
fendi. vbi cõstare liquereqꝫ oꝫ ptori. p quẽ hec terminat Bart. ⁊ in
l. multum interest. de cõdi. ⁊ demõ. Bal. aũt idẽ terminãs in. l. fal-
sus. C. de fur. allegat pro eodẽ gl. or. in. c. sepe. de ap. ⁊ qõ no. Innn. in
c. cũ ꝯtingat. de offi. dele. addit eñ cãm in. l. gñalr. §. is de pñtibus.
C. de re. cre. Sed in pposito casu iudici nõ cõstabat de cõtumacia
qõ pꝫ: qr fuit citatio illegitima ⁊c. qr ignorabat patruũ esse pupil
li tutorẽ ac ẽt qr nõ fuerũt vocati ꝯsanguinei. igit̃ ⁊c. ¶ Ultio idẽ
manifestat̃ attẽta ꝯstõne municipali posita sub rubrica. de mõ ci-
tãdi ⁊ pcedẽdi ꝯ ꝯtumacẽ qua cautũ est vt ad missionẽ pcedi pos
sit qrimoniã redigi debere in scriptis qua descripta si habitaue-
rit reus extra ciuitatẽ ⁊ suburbia citet̃ semel solũmodo in psonã
vel ad domũ sue habitatiõis schedula dãda citato vel dimittẽda
in domo habitationis ex parte anteriori alte clamãdo. ego cito ⁊
requiro ⁊c. Cũ igit̃ hec forma in pposito casu seruata nõ fuerit.
igit̃ immissio nulla. ff. de trãsac. l. cũ hi. §. si ptor. C. de testa. l. si vn⁹ cũ
si. ⁊ hec in p̃ria dubitatione dicta sufficiãt. qm̃ alias plene discussi
15 in. l. si ex legati causa. ff. de verb. obl. ¶ †Quo aũt ad scdam in qua
querit̃ an valuerit immissio ex decreto scdo. breuiter dicẽdum qõ
nõ. primo qr scdm decretũ nõ est aliud q̃ scda iudicis aggrauatio
in odiũ cõtumacie. qõ quidẽ funda̧t sup p̃sistẽtia p̃mi. vt pꝫ. ff.
de dã. infec. l. si finita. §. iulianus. Sed probatũ est ipsum decretum
primũ. qõ est principiũ ⁊ fundamẽtũ scdi esse nullũ igit̃ ⁊c. hoc se-
cundum qõ est causa finis ⁊ exitus non põt esse validũ. nõ eñ pos
sunt bono peragi exitu que malo sunt icboata principio. i. q. i. cũ
16 Paulus. ⁊ c. pro principalẽ. Scdo qr regula est† nullum esse scdꝫ
decretum qõ contra non latitantẽ apparet esse interpositum. ff. ex
q. cau. in pos. ea. l. fulcinius. Scdm decretũ si quis ꝯsederit q͛ pri
mo fallit in furioso ⁊ pdigo. quorum etiã nõ latitantiũ bona ex
scdo decreto possideri possunt si vigeat es alienũ ⁊ dilatio sit alla
tura dãnũ creditorib⁹ vt in eadẽ l. iñ. §. adeo. Scdo in adulto pre-
dictis ꝯcurrẽtibus. de bo. aut. in. pos. l. si minor. scdo in absente cã
reipublice ex dictis casibus. vt no. glos. fin. in. l. cũ qui. §. i. in ver. nõ
ꝯhere. ff. de pri. cred. ¶ Quarto in pupillo his de causis vel si sibi
expedit bona nõ habere in quib⁹ immissio ex scdo decreto fit. ff. de
bo. au. iu. pos. l. si nõ expedierit vbi est casus no. in. l. cũ possessione.
§. cum õr. ff. ex q. cau. in pos. ea. ¶ Ultimo i quolibet maiore in quẽ
etiã nõ latitantẽ si periculũ est in mora interponi põt scdm decre
tũ. sicut ꝯ iuniorẽ vt singulr determinat Jo. an. in. c. consultationi
bus. de of. dele. in nouella. q͛ valde cõmẽdat do. Bal. in. c. i. de mi.
⁊ vas. q con. est in vsi. feu. sed in pposito casu nõ psupponit̃ cã pro-
17 pter quã verificent̃ he fallacie† neqꝫ etiam adest latitatio q̃ nõ est
aliud q̃ turpis sui occultatio fraudãdi creditoris cã. l. fulcini⁹. §.
qd sit latitare. ex q. cau. in pos. ea. §. latitare. aut igit̃ ⁊c. Tertio idẽ
pbat̃. qr illud scdm fuit interpositũ tũ curatore ipsi pupillo min⁹
18 legitime ꝯstituto. vt p̃rie demonstrabit̃. igit̃ illud nullũ. †Quẽad
modũ eñ iudiciũ agitatũ cũ tutore minus legitime ordinato (qr
nullũ) pupillo nõ põt p̃iudicare. C. ex q. cau. in inte. resti. nõ est ne-
ces. l. si tutor. C. de tu. vel cur. q satis. nõ de. l. in dubiũ. nisi pnuncia-
uerit firme se ratũ firmũqꝫ habiturũ q͛ eo autore gestũ erit. cũ tũc
qõ agit valeat ppter ptoris tuitionẽ nõ ipso iur. ff. qõ fal. tut. au. l.
i. §. idẽ pomponius. vbi est casus singularis. ita ⁊ pariter agitatũ
cũ ipso curatore. q͛ aũt ipse curator minus legitime cõstitut⁹ fue-
19 rit pꝫ p̃mo. qr hic pupill⁹ tutorẽ habebat† regulariter aũt tutorẽ
habenti curator nõ dat̃. C. in q. cau. tu. habẽti. l. i. ꝫ. ⁊ l. ppter latitã-
tem. fallit aũt hic vbi ipse tutor est minus idoneus ad defensionẽ
pupilli. vt insti. de cura. §. interest. q͛ in pposito casu iudici nõ con
stitit. Itẽ vbi tutor est ita absens q͛ pupillus ab eo defendi nõ vꝫ
ff. de tu. l. solet. l. quesitum. ff. de tut. ⁊ cur. da. ab his. l. in oẽm. l. cura-
tor. cũ ibi no. ff. vbi pu. edu. de. l. fi. qõ nõ in pposito casu iurisdicẽ-
ti cõstit. cũ ipse ignoraret an pupillus tutorẽ haberet vel nõ. preter
ea vt pupillo cõuento valeat curator dari ipso vel eius pcurator
debet petere non aũt alius. post aũt constitit eum nolle petere cũ
eo possit agi a ptore petere cogendus est. hoc pꝫ. ff. q pe. tut. l. iñ. §. si
quidẽ. ff. de tute. l. qui habet. §. si pupillus. sed in pposito casu illuꝫ
fuisse datum ad petitionẽ agentis absqꝫ eo qõ cõstaret pupillum
nolle petere sibi dectm. igit̃ hec denunciatio curatoris illegitima.
20 †Quarto idẽ pbat̃ ex eo qõ elegãter determinat Innoc. in. c. dile

cto. de ver. sig. dicẽs scdm decretũ posse quãtũcunqꝫ p iudicẽ reuo-
cari ex iusta cã. puta si appareat interpositũ eo casu quo nõ subest
debitum. vel alias in pposito casu subest causa reuocãdi: qr inter
positum fuit ratione debiti pro maiori parte soluti. ¶ Itẽ ⁊ cum
defensore pupilli non legitime constituto. igitur ⁊c. hanc autẽ do
ctrinam Inno. verã esse constat ex duobus. Primo qr cũ scdm de
cretum sit sententia interlocutoria. vt proxime demõstrabit̃. ergo
cum illa quo ad iudicẽ nunq̃ transeat in rem iudicatam semper
per eundẽ poterit reuocari. de app. c. cũ cessante. ff. de re iu. l. q͛ ius-
sit. id aũt interlocutoria esse ex tribus constat. primo qr hoc vult
glo. fin. in. l. presenti. §. cum aũt. in ver. admodum. C. de his qui ad
ecc. confu. Bar. in. l. ij. ff. de appel. recipi. Bal. in. l. ij. C. de ordi. iudi.
21 †Scdo qr potest interponi contra minorẽ indefensum. vt in. d. l. si
minor. ⁊ l. finita. c. si forte. de dã. infec. q͛ stare non posset si formata
sñia diffinitiua cum illa contra minorẽ indefensum lata nulla sit
ff. de re iu. l. acta. §. fi. ⁊ l. contra pupillum. C. si aduer. rem iu. l. cum
22 ⁊ minores. †Scdo qr põt promulgari lite nõ conte. vt. l. cũ propo-
nas. C. de bo. au. iud. pos. non aũt posset si foret sñia diffinitiua. C.
de tẽ. ap. l. fi. §. illud. cum fi. Scdo principaliter eadẽ Inn. doctrina
probatur ex. l. non vt. la prima. ff. de iudi. ⁊ l. vir bonus iudica. sol.
23 Ex qbus datur talis regula q͛† non dr latitare ille q p̃sens iudi
cium suscipere nõ cõpelleretur. ⁊ ideo scdm decretũ aduersus in-
terpositum tanq̃ fundamento carens est nullũ. vt concludit bar.
in. d. l. nõ vt. sed si pupillus ⁊ tutor affuissent non cõpelli possent
subire iudiciũ pro tãdotis quãtitate: qm̃ pmoueri parte psuppo
nit dotẽ fuisse solutã igit̃ ⁊c. Ultimo q͛ ex facti narratione appa-
ret q͛ fuit a iudice minus instructo ⁊ qui plene cause mera non
examinauerit interpositum. igit̃ nõ validũ. Cũ ⁊ diffinitiua sen-
tẽtia ppter hoc irritaretur. licet eñ iurgantium cõtrouersias cele-
ri sñia terminari ⁊ equitati expediat ⁊ rigori. de re iu. c. iurgãtiũ.
tñ non ita accelerandus est quominus cuncta iudicij merita dili-
genter rimetur. xxx. q. i. iudicantem. C. de iudic. l. pperandum. §. si
quidem. ibi tunc iudicez negotij acta apud se ꝯfecta cõspicere ⁊c.
vnde si nõ vis plene cause meritis indigeste pnunciet sñia repro-
bata est. no. Inn. de re iu. cum. Bertoldus. Bart. C. de seu. l. placã
C. de ede. l. i. ij. Bal. C. quõ ⁊ qñ iu. l. ab eo. ⁊ optime pbatur de in
inte. resti. c. cũ ex literis. ⁊ hoc de scda. Quo ad tertiam an hec mu-
lier in possessionẽ immissa interim fecerit fructus suos. videt̃ pri-
ma fronte dicendũ q͛ sic primo qr q̃nis sñias has q̃uis iniuste la-
24 tas credat iustas. tñ errat in iure. licet † aũt iuris error impediat
vsucapionẽ. ff. de vsuca. l. nunq̃. nõ tñ impedit fructuũ acquisitio
ni. vt no. glo. or. in. l. si fur. §. i. ff. de vsuc. quã approbat. in. l. sed si le-
25 ge. §. scire. ff. de pet. here. †Scdo qr video q͛ titulus sñie possessori
q̃uis malefi. pos. dat cãm vsucapiendi. ff. de noua. l. ⁊ generaliter.
vbi est casus fin. quẽ plene declaraui. ff. de vsuca. l. si per errorem er
go pari ratiõe in hac muliere posito q͛ mala fide possideat indu-
cit facultatẽ fructuũ acquisitionis. His tñ nõ refragãtibus cõtra-
riũ verius existimo. primo p casum quẽ ad hoc ppositum reputo
singularẽ in. l. filio. §. contra tab. ff. de inoff. testa. vbi est expressum
26 q͛ reducta ad irritũ sñiã cuius cõtemplatione in re possessor tene
batur res ipsa cũ fructibus restituit̃. Scdo p tex. in aut. cui relictũ
C. de indi. vidui. in. l. j. ad fi. C. de predi. cu. lib. x. ⁊ in. l. j. C. si scdo nu-
pse. l. heres meus. §. q posi. de cõdi. ⁊ demon. in. l. cum filius. §. qui
mutianam. ff. de leg. ij. ⁊ C. si qs ignorãs rem mi. l. fi. si contra. ff. de
27 mino. l. si minor. §. restitutio. †Ex qbus apparet q͛ cum titulus ex
quo qs se tuet̃ reducit̃ ad nõ titulũ vel habet ditũ a causa irrita
fructus quos pcepit restituit. Sed cũ in pposito casu iste immis-
siones ex qbus ptendit titulum sunt irrite ad irritum deducende
28 igitur ⁊c. †Ceterum dico pupillo agenti reddi debere non solum
fructus pceptos. sed etiam q percipi potuerunt. licet eñ regula sit
vt titulus a fructibus q percipi potuerunt excuset. C. de rei ven. tñ
in pupillo speciale est vt agenti conuentus in fructibus q percipi
potuerant condẽnetur. vt si titulum habuit glo. est fin. in. l. patri
vers. itẽ ex diuerso sup verbo cũ fructibus. ff. de mino. hoc pbans
ex tex. eiusdem. l. in ver. ⁊ tñ nec refragatur. d. l. generaliter. qr non
semp pcedit argumentum de facultate vsucapiendi ad facultatẽ
fructus querendi. text. est. ff. de acquir. rer. do. l. bonefide. ⁊ hec de
tertia sufficiãt. ¶ Quo ad vltimam in quo queritur an bona ma
riti sint vxori tacite obligata p alimentis sciendum q͛ hanc que-
stionem format Specu. in titu. de dona. inter vi. §. formatis. ver si.
sed nunquid Bal. in. l. lucius. de legi. Bal. in. l. vnica. in princi. de
rei vxo. actio. ⁊ tangit in aliquibus lecturis in. l. vbi adhuc. C. de
iure doti. ⁊ idem Barto. in. l. si cum dotem. §. finaliter in scrutinio
mo. ff. solut. matri. Et communis conclusio est qõ non: quoniam
nulla lege cautum reperitur hec tacita hypotheca p alimentis. ⁊
licet constitutio municipalis det vxori post mortem mariti facul-
tatem alimenta petendi: tamen de tacita hypotheca nil determi-
nat. vnde casus hic ab eo omissus in iuris communis dispositiõe
remanet. ff. de condi. ob causam. l. si extraneus. ff. solu. ma. l. si cum
29 dotem. cum fi. †An autem de iure cõmuni ab hereditate mariti
vxor alimenta super vsuras dotis petere possit longa est questio
quã tractant cano. de vsur. c. salubriter. glo. in. l. diuortio. so. ma. in
l. vnica.

l.vnica.§.exactio.de rei vxo.ac.& hẽ in.l.curator.i pel.& in.l.i.§.mulier.& l.ex maiec.de vẽ.in pos.m c.& l.sz si is.§.an autẽ.& autẽ.ex qui iurec.C.de bo.aut.iu.pos.Ange.in.l.titia.ff.de sol.bar.&.l.at q nõ.§.ne tñ.de neg.gest.& in.l.ansule.§.vsuras.§.in aliquo ver.qd in conuerso casu.nõ tñ discutio alr ex quo censura municipalis decidit & de premisso consultationis articulo dicta sufficiant.

Consilium.cccclv.

1 Responsio indeterminata ad interrogationem refertur.
2 Respondens obscure similis est nihil contumaciter respondenti.
3 Respondere monitus cõtumaciter tacens pro cõfitente habetur.
4 Generalitas quecũq ambiguitatem parit.
5 In obscuris id primum inspiciendum quod verisimilius est.& qd plerunq fieri consueuit.
6 Oratio vna cum ad plura referri potest in dubio ad id refertur secundum quod obligatus tenetur in minus: non autem in plus.

In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. In casu pmisso vr prima fronte dicẽdũ Simonẽ ex sua cõfessiõe cõfessum videri pdictũ Raineriũ fuisse gabellariũ. Et hoc ex duo
1 bus.p̃rio † qz indeterminata rñsio ad iterrogationẽ referf.& scdm illã in dubio itelligif.de interrog.act.l.si defensor.§.q interrogat⁹.ff.de verb.oblig.l.titia.§.a dẽ rñdit.isti.de inuti.stip.§.pterea.C.de diuer.rescrip.l.i.c.licet dilectos.ver.ceterũ.ibi: dum dicit.ex forma rñsiõis.de fi.instr. Sicut & alr̃ rñsiõe apparet qualr̃ quãuis interrogationẽ intellexerit.ff.de libera.lega.l.aureli⁹.§.sticho. Sed pcedẽs interrogatio ponit dictũ Raineriũ fuisse gabellariũ.ergo sequẽs indeterminata rñsio illud idẽ vr̃ asserere. Scdo qz si voluim⁹ dicere ea verba rñsiõis dictta sic.s.se dictũ Rainerium penssisse &c. essent dubia in hoc an referanf ad Raineriũ.tñ p adiectionẽ magistri Frãcisci fratris sui solũmõ an vero et tãqñ demõstratũ p
2 adiectiuñẽ officii gabellarii.tũc nõ est dubiũ † qd obscure rñdẽs similis est nihil rñdẽti cõtumaciter.ff.de interro.ac.l.de etate.§.ni
3 hil sz monit⁹ rñdere † cõtumaciter tacẽs hr̃ p ɔfitẽte.de cõfessis.c.si post pstitũ.li.vi.& qd habef de interro.act.l.de etate.§.qui tacuit tgit est ɔñs vt idẽ censeamus in rñdente obscure.vel saltẽ dicemus eũ cõpelli vt obscurã responsionẽ declaret.ff.de cõfessis.l.certũ in prin. His tñ nõ refragãtib⁹ cõtrariũ veri⁹ existimo ppter doctorũ auctoritates per subtilissime allegantẽ supra pfectissime positas a quib⁹ in cõsulendo recedere nõ soleo. Et illas quidẽ ex his veras existimo p̃rio qz vt supra deduxi negari nõ põt hãc respõsio
4 nẽ qz indiffinitã & gñalẽ ambiguitatẽ i se cõtinere † qcũq eñ gñalitas ambiguitatẽ parit.ff.de ver.ob.l.quoties in stipulationibus in gl.tũc eñ succedit iuris regula volẽs vt si qs reus nõ solũ actor ambigua actiõe in iudiciis vsus fuerit ita illa accipiẽda.vt qd ei vtilis est ac si minus respõdisset intelligat.ff.de iudi.l.si quis intẽ
5 tione.de ver.obli.inter stipulantẽ.§.si stichum. † Scdo qz in obscuris illa p̃rio daf regula vt id primũ inspiciam⁹ qd verisimili⁹ est.qd plerũq fieri cõsueuit.de reg.iur.l.in obscuris.& eo.tit.c.inspicimus.lib.vi.deinũ hoc fieri nõ põt tunc inspicimus qd est minimũ.ff.de reg.iur.l.semp in obscuris.&.l.semp in stipulationib⁹.e.ti.in obscuris.lib.vi.de cen.c.ex pte.de leg.iii.l.minimis.de lega.i.l.seru⁹ pluriũ.§.fi.sz nõ est dubiũ vt ius dicẽdi liquescit reũ in iudiciũ soluere rñdere pnt sibi magis vtile & minus nociuũ est. Itẽ nõ est dubiũ magis vtile fore rñdentẽ nõ itelligi ɔfessuz fore dictũ raineriũ fuisse gabellariũ.igif ex pmissis ita intelligẽda est in du
6 bio dicta respõsio. † Est eñ iuris notissima regula vt cũ vna oratio ad plura referri põt in dubio ad id referaf scdz qd obligatus tenetur in minus: nõ autẽ in plus.de leg.iii.l.qui concubinã.§.cũ ita de leg.i.l.apud iuli.§.scio.de leg.ii.l.i ta relictũ.cũ si. Et quanq illa iura loquantur in vltimis voluntatibus: tamẽ existimo eadẽ ad iudicia extenuanda cũ illa in vltimis voluntatibus equiparẽtur.ff.de pig.ac.l.non est mirum.& qd plus no.in.l.centesimis.§.si.de verb.obl.& ita mihi dicendum videtur.

Consilium.cccclvi.

1 Dictio illa taxatiua solũmodo affirmatiue posita illud solũ affirmat qd ponit.i reliqs vero negationẽ atq exclusionẽ iducit.
2 Taxatiui termini natura quesit.
3 Constitutio taxatiua nunqñ excludit illũ casum a se quẽ si excluderet alteri legi contraria esse reperiretur.
4 Oratio taxatiua fauorabilis seu indifferẽs ad fauorem & odiũ dũmodo non sit exorbitãs extenditur ad casum habentem eandem rationem quam habet inclusus in ea vel maiorem.
5 Constitutio que cũ verbis taxatiuis cõfert vni iudici iurisdictionẽ in certũ genus psonarũ: nõ derogat iurisdictiõi alteri⁹ iudicis qui aduersus easdem psonas iurisdictionẽ habet ex cõsuetudine.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. In proposito casu dicẽdũ vr̃ ad capitaneũ florẽtinũ appellari n posse a lata snia i cã criminali p ptãtẽ sancti geminiani cũ ex forma suorũ capitulo si appeat cũ solũmõ cognoscere posse de appellationib⁹ interpositis a sentẽtiis platis p ptãtẽ Florẽtinũ: vñ ɔñs est
1 † q dictio illa taxatiua solũmõ affirmatiue posita illud solũ affirmet qd ponit.in reliqs vero negationẽ atq exclusionẽ inducit.ff.de alii.leg.l.iii.§.cũ tutio.de can.pos.& ppue.cũ ecclesia.C.de proba.l.rõnes in glo.q refert opi.Hugolini. His tñ nõ refragãtibus in cõtrariũ se habet veritas.psuppono eñ qd hec capitula & rõneta inter cõitatẽ florẽtinã qz superiorẽ nõ recognoscũt eiusdẽ ptãtem vi habẽt legis & cõstitutiõis.C.de dona.inter vi.l.donationes quas diuus.ff.de publi.l.cesar.psupponif.non eñ scda statuto florẽtino caueri a sentẽtiis latis in causis criminalib⁹ per ptãtẽ sancti Geminiani appellari ad capitaneũ florẽtinũ. His ergo presuppositis tripliciter pbo ab hac snia ad florẽtinũ appellari potuisset.p̃rio ex doctrina tex.in cle.exiui de paradiso.in.§.cũ autem
2 natura.de ver.signi. † dicentis natura taxatiui termini illã esse qd sicut excludit ab ipso extraneo ita cũcta ad ipsum ptinẽtia includit.sed hoc qd a sentẽtiis latis per ptãtẽ sancti Geminiani appellef ad capitaneũ florẽtinũ sit pertinẽs ppter maioritatẽ rõnis ad ipsum terminũ taxatiuũ.vt pxime demõstrabo.ergo &c.hoc pertinẽs esse pbaf sic qz sup eãdẽ taxatiuã orationẽ cõcedif capitaneo cognoscere de appellatiõe interposita a snia ptãtis florentini qui est iudex maior.ergo multo magis eidẽ pmissum videri dz cognoscere de appellatiõe iterposita a ptãte sancti Geminiani q ẽ iudex minor.ad hoc de decimis.c.ex pte.ff.de adul.l.nec in ea.§.q occide
3 rit.ff.de reg.iur.l.nõ dz.eo.ti.cu lz.li.vi.cũ si. † Scdo idẽ probaf qz taxatiua cõstitutio nũqñ excludit illũ casum a se quẽ si excluderet alteri legi cõtraria fore reperiref.ita no.glo.C.de adul.l.ita pudor.in ver.pter quinquẽniũ.C.de predi.mino.l.ob ea.ff.de reg.iur.l.cõtractus la grãde.in.i.glo.ff.qd vi aut clã.l.i.verñ.deniq.in glo.super verbo nulla iusta.ff.de acqui.pos.l.i.§.per seruũ.in glo.sup verbo ad vsucapionẽ.ff.de vsucap.l.serui noie.sup verbo cautũ possessionẽ.& qd plene no.Barto.in.l.i.in prin.ff.si qs in iusdicen.nõ ob.pleni⁹ oibus p do.Bal.in repetitiõe.l.cũ mulier.ff.sol.ma.& eãdẽ in.l.ii.C.de patri.que filios di.sed si hec taxatiua oratio nõ includeret casuz qd appellari possit ad florẽtinũ capitaneũ a snia lata per ptãtẽ sancti Geminiani.sed excluderet cõtraria foret al
4 teri constitutioni supra relate hoc remittendi &c. † Tertio deducif ex snia glo.or.in.l.cũ pretor.super verbo videf.ff.de iudi.&.l.illud.sup verbo aliã cãm.C.de sacrosan.eccle.volẽtis orationẽ taxatiuã fauorabilẽ seu indifferentẽ ad fauorẽ & odiũ: prout hic est: dũmõ nõ sit exorbitãs extẽdi ad casum habentẽ eãdẽ rõnẽ quã hz iclusus i ea vel maiorẽ. Sz casus iste qd a sentẽtiis lat⁹ a ptãte sancti Geminiani appellef ad capitaneũ florẽtinũ maiorẽ hz rõnem
5 eo q i eadẽ est iclusus.vt in p̃ria rõne clare iduxi ergo.&c. † Vltimo ad idẽ qd elegãter ad ppositũ determinat Bar.i.l.viros.C.de di.offi.li.xii.volẽs ex illo tex.p cõstitutionẽ q cũ verbis taxatiuis cõfert vni iudici iurisdiã certũ gen⁹ psonarũ: nõ itelligit derogatũ iurisdi.alteri⁹ iudicis q aduersus eadẽ psonas iurisdi.hz ex consuetudine. Ita ergo i pposito p hãc cõstitutionẽ quã ɔuẽtionẽ ee pbaui q p dictionẽ taxatiuã tribuit iurisdictionẽ capitaneo i cognitiõe appellationũ certi generis nõ censef derogatũ iurisdictionẽ eiusdẽ sibi attribute circa cognitionẽ appellationũ alteri⁹ generis vigore alteri⁹ cõstitutiõis. Et hec sufficiãt psupponẽdo terminos fortiores.s.qd si a dicta taxatiua solũmõ referaf ad cognitionẽ appellationũ iterpositarũ a sententiis ptãtis florẽtini.lz recte cõsiderãdo referaf ad casuz quibus ex forma cõstitutionũ municipalium permissa est appellatio in ciuilibus vel criminalibus.

Consilium.cccclvii.

1 Alienatio probibita per testatorem an transeat in heredem heredis. Et nu.2.
3 Alienatio cũ prohibita est simpliciter vel incerti genus personarum: nõ tamẽ videtur phibita in eadem re abintestato successio.
4 Feudum an possit in dotem dari.

In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Circa ppositum cõsultationẽ de tribus dubitari cõtingit.primũ an dicã phibitio de nõ alienãdo valida extiterit ex [illegible] qd qdico icẽdũ qz si hec nuda fuisset ab iteruẽtiõe cause vel p[illegible] nec appareret quarũ respectu a testatore facta est tũc nulla foret.ff.de leg.i.filensa.§.diu.de leg.iii.l.pater filiũ.§.iuli⁹ agrippa.& l.luci⁹.in prin. Sed cũ appareãt persone quarũ fauore pceptũ de nõ alienãdo testator fecit: qz respectũ habuit ad descendentes ex se p lineã masculinã apud quos dictã domũ & palatiũ voluit remanere.igitur dictũ pceptũ seu phibitio valida.vt l.d.l.filiussa.v.qd si libertis.& §.cũ pater.de leg.iii.l.q plures.cũ si.& hec sufficiãt quo ad primũ.
1 † Uno ad scdm i quo qrif an dicta phibitio restrigat ad filios seu pmos successores testatoris vel trãseat ad hẽdes heredũ ipoz: filioz.p plena determinatiõe vtor hac notabili distictiõe.s.qz aut testator phibuit filios simplr alienare.& tũc hmõi phibitio nõ extẽdif ad nepotes.ita pbaf in aut.de rest.fideico.§.nos igif. Aut phibuit alienare simplr heredẽ nõ expssa hẽdis appellatiõe.sz expresso eius pprio noie.& tũc aut adiecit vba illa phibitioni.s.ne

de familia res heredis ꝓhibita exiret per modum rõnis.vt qꝛ di-
scesserit.ideo sic prohibui:qꝛ nolo ne res exeat de familia heredis.
tũc hmõi ꝓhibitio ꝓpter rõnẽ dicto generaliorẽ transit ad here-
des heredũ.arg.de le.ij.l.cũ pater.§.dulcissime.ff.de his que in te-
sta.delen.l.cancellauerat.ff.de calũ.l.hec actio.ff.de acqui.pos.l.si is
qui animo.per locũ a cõtrario.ff.de iur.ꝛ facti igno.l.regula.§.ꝛ
licet. Aut predicta verba scꝫ ne de familia heredis exeat non fue-
runt prolata per modũ rõnis.sed fuerũt verba enunciatiua cu-
iusdam futuri euẽtus quẽ testator sperabat sic euenire ꝓpter suaꝫ
dispositionem.vt puta cum sic discussisset.volo ne tuus hanc reꝫ
alienet.ita enim fiet ne de familia sua nõ exeat ꝛ tũc cũ hic nullaꝫ
dispositionẽ inducant.vt expressum est.de leg.iij.l.pater.§.fundũ
sequit̃ ꝙ dicta prohibitio ad heredem nõ nomine heredis expres
so.sed suo proprio directa personalis est nec in heredẽ eius transi
tum facit ad hoc.ff.de libe.lega.l.non solum.ver.tale legatuꝫ.ff.de
condi.ꝛ demon.l.cum ita datum.ver.diuersa.ff.quibus mod.pig.
2 vel hypo.sol.l.sicut.§.si debitor foret.¶ †Aut prohibitio directa
fuit in heredem heredis nomine expresso.ꝛ tunc huiusmodi ꝓhi
bitio in heredem heredis trãsit casus est per locum a ratione ces-
sante.de leg.iij.l.lucius in prin.ꝛ in.d.l.pater.§.iulius agrippa be-
ne facit.l.heredem.ff.de libe.lega.l.sub oneris.§.i.ꝛ.l.cum ita da-
tur.ver.ter.his verbis.scdm vnum intellectum.ff.de conditio.ꝛ de
mon.Et hec sunt que variis in locis per Bart.posita sunt in.d.l.
lucius.§.i.ꝛ in.d.l.pater.§.fundum.ꝛ.d.§.diui.ꝛ per Balduꝫ in
l.voluntas.C.de fideicom.tamen in vnum colligi.vnde ea ad no-
strum propositum reducẽdo dico ipsam prohibitionem ad here-
des filiorum ꝛ heredum extendi ratione per testatorẽ apposita cõ
siderata que fuit ꝙ ideo alienationẽ prohibeat:qꝛ nolebat perpe-
tuo casu rem penes descẽdentes ex eo per lineam masculinã rema
nere.illam enim ita concludit in quocunq̃ successore filiorũ sicut ꝛ
in ipso filio.Et hoc verũ apertissime demonstrant illa testatoris
verba.ꝛ ꝙ nullus ex dictis filiis meis vel descẽdens seu descendẽ-
tes ex eis vel eorum aliquo alienari possint ꝛc.a quibus verbis nõ
est recedendum.de leg.iij.ille aut ille.§.cum in verbis.ꝛ.l.non ali-
ter ꝛ hec de secundo.¶ Quo ad tertium in quo queritur nũquid
prohibitione testatoris nõ refragantis valeat alienatio ex titulo
diuisionis facta in dominam Mergi atq̃ exinde cõcessio in do-
tem per eãdẽ dominã facta eo q̃ supposito qõ nõ alia bona erãt
ex quibus dicta domina cõmode nubere possit.¶ Aduertenduꝫ
puto primo circa alienationẽ cõtingentẽ ex diuisione.illã enĩ cen-
seo fuisse validã cum testator voluerit dictas res alienari posse in
descendentes ex linea masculina.Et hec dña Mergi fuit hmõi.qꝛ
descẽdẽs ex Jacobo.ergo ꝛc.Scdo qꝛ ex diuisione per ipsuꝫ Leo
nardum facta deuenerunt ad dictã dominã Mergi.vnde ꝯñs est
qõ ea si a domina euincinẽ Leonardus de euictione teneat̃.C.com.
vtri.iu.l.si fratres.ff.cõt di.l.item ꝯ̃nis.§.si.C.fa.er.l.si familie.ergo
sequitur qõ idẽ Leonardus aduersus eã agens exceptione repelli
tur ex regula dicẽtis quẽ de euictione tenet actio eundẽ agentẽ re
pellit exceptio.ff.de euic.l.vendicantẽ.ff.de distra.pig.l.si is.cum si.
¶ Tertio nõ est dubiũ qõ ipsemet Leonardus dictarũ rerũ alie-
natiõe facta in dictã dominã cõsensit.ergo a iure petẽdi eã ex dis
positione testatoris priuatus est.ff.de leg.ij.l.cũ pater.§.lib.C.de fi-
deic.l.quo.Ceterum qõ ea domina in parte dictarũ que eiusdem
fratres cõtingit ei debet abintestato succedere potuerit nõ obstan
te ꝓhibitione alienationis manifestissime probat̃ in.l.cũ pater.§.
cũ inter.ꝛ.l.pretor.§.prediũ.de le.ij.§ voluit ꝙ ꝯ̃nis ꝓhibet aliena
tio in certas singulares ꝑsonas nõ possit illi ꝓhibitio etiã abinte
stato succedere.vt.l.codicillis.§.i rẽ.de leg.ij.l.si ita qs.§.ea lege.de
3 ver.ob.¶ †Tamen cũ ꝓhibita est alienatio simpliciter vel in cer-
tum genus personarũ vt in ꝓposito casu tũc non vr̃ ꝓhibita in ea
dem re ab intestato successio.ꝛ hãc doctrinã ponit Bar.in.l.peto.
§.fratre.de le.ij.ꝛ in.d.§.a lege.Bal.in.l.ea lege.C.de condi.ob cau-
sam.ꝛ sentit glo.in.d.§.iulius agrippa.preterea qõ in dotẽ conces-
sio non prohibitione fuerit valida.adeo vt nec eius cõtẽplatione
possit Leonardus ea bona postulare.Ex his probatur primo:qꝛ
huiusmodi testatoris prohibitio ad alienationẽ necessariam non
extẽditur qualis fuit hec in dotis causam ex quo presupponit̃ mu
lierẽ alia bona nõ habuisse.vnde se cõgrue dotare potuisset vt hic
probat̃.de le.iij.l.pater.in prin.de le.ij.l.peto.§.prediũ.ꝛ in.d.§.di-
ui.Scdo quia video rẽ restitutioni fideicõmissi subiectam ꝛ ꝯñr alie
nari prohibitam in cãm dotis cõstituen de alienari posse.C.cõ.de
4 le.aut.res que.ff.ad treb.l.mulier.§.cũ proponeretur.†Tertio vi-
demus qõ idẽ in ipso feudo.quãuis enim illud pater pro filia in
dotẽ dare prohibitus sit cũ regulariter prohibita sit feudi aliena
tio.vt in.c.i.§.donare.qua.olim feu.alie.po.per.ꝛc.tamẽ ipsa mu-
lier pro se illud in dotẽ dare põt.vt in.c.i.de inuesti.quã accepit a
sempro.per quẽ hic firmat Bal.ibi.ꝛ in.c.i.an maritus vxori suc-
cedat in beneficio.ꝛ est casus arguendo de donatione propter nu-
ptias ad dotẽ in.c.ex parte.h.de fo.cõpe.ꝛ in.c.nuper.de dona.in-
ter vi.¶ Quarto vt in facto presupponit̃ hic Leonardus donationi
dictarũ rerũ petitioni quã alias si nõ cõsensisset vigore testamenti
habuisset se exclusit.de leg.i.l.nihil.§.i.de le.ij.l.codicil.§.insulam.
l.cũ pater.§.libertus.ꝛ in.d.l.quoties.C.de fideic.plene not.Bart
in.l.si fundus.de fideicõ.de le.i.¶ Ceterũ ꝛ sic hoc expresse nõ con-
sensisset:tñ si presens fuisset ꝛ nõ cõtradixisset ius reuocandi alie-
nata perdit.vt no.glo.or.C.de pac.l.cũ proponas filios.qõ intelli-
gẽ si dolose tacuit.C.ad velleia.l.si fine.ꝛ hec sufficiant.

Consilium.cccclviii.

1 ¶ Relictũ aut legatũ alimẽtorũ:an ꝓ tpe preterito possit peti.
2 Ecclesie datum non est de occultis iudicare.
3 Lapsus temporis obligationem non corrodit.

¶ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ †Proposita validita
te oĩmoda dicti relicti de qua ꝑfecto nõ expedit dubi
tari dico ꝑfatũ venerabilẽ etiã religiosum virũ postu
lantẽ ꝓ tribus annis elapsis relictũ annuũ ꝑissimũ iure hoc age
re posse.qõ quidẽ sic deducit̃.hoc relictũ annuũ factũ huic venera
bili viro:qꝛ religioso ꝛ ꝯñr inopi.vr̃ factũ in causam alimẽtoruꝫ.
hoc ꝓbat̃ ex tex.cũ glo.in.l.cum hi.§.si in annos.ff.de trãsac.l.lega
tum.ff.de capi.dimi.l.si cui annuũ.ꝛ.l.codicillis.in prin.vbi no.ff.
de annu.leg.not.Bart.in.l.stichũ.§.stipulatio.ff.de ver.obli.l.reli-
ctum annuꝫ maxime cãm alimẽtorũ cõcernens quatenus non est
petitũ respectu tpis preteriti põt peti in presenti.vt est expressum
in.l.libertis quos.§.manumissus.ff.de ali.ꝛ ciba.lega.l.de alimen-
tis.C.de trãsa.igit̃ est ꝯñs vt respectu annorũ ꝑteritorũ quibus an
nua solutio facta nõ fuit possit idẽ religiosus illud cõsequi nunc.
Scdo idẽ deducit̃ sic.testator dixit se relinquere idẽ septẽ annua-
tim si ꝛ inquãtũ.ꝛ vñ ipse religiosus vir illis indigebit ꝙ remisit
in conscientiã suã ergo si nũc idẽ religiosus declarat illis ꝓ dictis
tribus annis indiguisse sequit̃ ꝙ heres debet eadẽ sibi dare nec
declarare sue cõsciẽtie declarãti qõnẽ referri.est enĩ glo.ordi.indu-
bitata sñia:quã oẽs vbiq̃ sequunt̃ i.c.statutũ.§.assessorem.in ver.
relinquat̃.de rescri.lib.vi.ꝛ in cle.i.ver.deuoluat̃.de iure pa.de se-
cuta declaratione eũ qd alterius cõsciẽtie est remissum qõnẽ per
priuatũ referre nõ posset.solus enĩ deus ꝛ nõ alius cõsciẽtiarũ est
2 cognitor ꝛ scrutator ꝛ iudex.†cũ ecclesie datũ nõ fuerit de occultis
iudicare de simo.c.sicut tuis.ꝛ.c.tua nos.xxxij.dist.erubescant.ij.q.
v.consuluisti.vi.q.i.si oĩa.xxxij.q.i.christiana.nec enĩ potest dicere
ꝑdictus heres lapso eo anno quo septẽ debent̃ earũdẽ non posse
3 declarationẽ seu petitionẽ fieri.†lapsus enĩ temporis obligatio-
nem non perimit aut corrodit.l.obligationum fere.§.placet.ff.de
actio.ꝛ obli.de ver.obli.l.cum qui ita.§.qui ita.insti.co.tit.§.at si
ita cum si.

Consilium.cccclix.

1 ¶ Bellum superueniens inter cõitates an perimat beneficiũ ci
uilitatis ꝛ fauores ꝛ commoda ob ipsam ciuilitatẽ prouenientia.
2 Hostes extra protectionem eorum censentur quorũ hostes sunt.
3 Liberalitas quecunq̃ inter viuos collata ex superuenienti inimi
citia intelligitur reuocata.
4 Arbiter qui alios compellebatur onus laudandi subire propter
superuenientem hostilitatẽ atq̃ inimicitiam ab eodem eximitur
Similes casus habes nu.5.6.7.8.9.
10 Sublatio beneficij inducta per belluꝫ an per superuenientẽ pacẽ
censeatur extincta.
11 Pax non solum habet vim simplicis indulgentie sed restitutio-
nis in integrum:sublato enim bello per pacẽ tollitur omnis effe-
ctus per bellum secutus.
12 Dispositio subsequens non inducit repetitionẽ eorum que in pri
ma dispositione dicta sunt.
13 Renouatio eo qõ de per se non est causa ciuilitatis:non põt indu-
cere ciuilitatis extincte renouationem.
14 Iniuria pacto sublata non potest pacto subseqnẽti reintegrari.
15 Conuentio non vltra res in eadem expressas extenditur.
16 Sublatio cause precedentis actus sublatiue de per se solum actũ
iam sublatum non reintegrat.

¶ In Christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In ꝓposita consulta-
1 tione duo sunt q̃ querunt̃.†Primũ an ꝑ veniẽtẽ guer
rã inter cõitates senẽsem atq̃ pisanã intelligat̃ subla-
tum fore ciuilitatis beneficiũ ꝙ senẽsis ciuitas in senensi ciuitate
pisanis tribuit.ꝛ ꝯñr fauores atq̃ cõmoda ob ipsam ciuilitatem
ꝓuenientia.an quo quidẽ cõcludo ꝙ sic ex pluribus qꝛ si ꝓpter su-
peruenientẽ hostilitatẽ atq̃ inimicitiam originaria ciuilitas ciui
sublata intelligit̃.vt.l.amissione.§.qui deficiũt.ff.de capi.dimi.er
go multo magis ob eandẽ cãm sublata intelligit̃ ciuilitas non ex
origine sed ex quadã vt ita dixerim liberalitate per ciuitatem in
2 suo territorio ciuibus alienis ꝯcessa.¶ †Scdo qꝛ nõ est dubiũ ꝙ
hi qui sani ciues aduẽticiĩ senẽses senarũ hostes effecti ꝓpter ho-
stilitatẽ ad senẽsium ꝓtectionẽ censent̃ positi:quĩ hostes extra pro
tectionẽ eorũ censentur quorũ hostes sunt.ff.de relig.l.minime.ff.
de fide.l.iij.in.§.si.vnde succedit elegans doctrina Cy.in.l.i.C.de
natu.liber.quam vbiq̃ comprobat do.Bal.volentis ex illo tex.
ꝛ.l.vlti.

⁊.l.vlt.in greco.ff.de decre.ab or.fac.qḋ qñ aliquis extrahit̄ de par
ctione alicuius ciuitatis videt̄ factus alienus ab illi⁹ municipa
libus cōstitutionib⁹.⁊ ꝯñr earū priuant̄ commoditate.¶ Tertio qꝛ
hm̄ōi ciuilitatis ꝯcessio pōt dici quedā liberalitas seu bñficiū p
3 senenses in pisanos exercita.†ergo ex supueniēti inimicitia intel
ligit̄ adēpta.Quod quidē probat̄ ex quatuor.¶ Pri̇o qꝛ videm⁹
ḡnaliter quācūqꝫ liberalitate inter viuos collatā ex superueniēti
inimicitia intelligi⁹ reuocatā.C.de reuo.dona.l.fi.insti.de dona.§.
sciendum.co.ti.c.fi.¶ Scḋo qꝛ videmus liberalitatē in aliqꝫ iure
relicti in vltima voluntate exercitā ex supueniēti inimicitia intelli
gi adēptā.ff.de adimē.leg.l.iij.§.fi.⁊.l.ex pte.ff.de hisq.vt indignis
l.inimicitie.¶ Tertio qꝛ videmus liberalitatē per patrē exercitā in
filiū in donādo sibi libertatē atqꝫ eū eximendo de prima potesta
te ex superuenienti inimicitia reuocari.C.de ingra.libe.l.i.pri̇o qꝛ
videmus liberalitatē per dn̄m exercitā in seruū in donādo sibi li
bertatē ex superueniēti inimicitia reuocari.C.de libe.⁊ eo.libe.l.f.
cū fi.¶ Tertio principaliter pbat̄ tribus vel quatuor similibus.
4 ¶ †Pri̇o qꝛ videm⁹ pp superueniētē hostilitatem atqꝫ inimicitiā
arbitrū qui alias cōpellebat̄ onus laudādi subire ab eodē eximi.
5 ff.de arbi.l.licet.¶ †Scḋo qꝛ videm⁹ pcuratorē q alias cōpelleba
tur ad sui pcuratoris officii exercitiū atqꝫ psecutionē ab eodē p
pter superueniētē inimicitiā eximi.ff.de pcur.l.filiusfa.§.fi.eo.ti.c.
6 quāuis lib.vi.¶ †Tertio qꝛ videmus deputatū tutorē qui alś ad
sumendā tutelā ꝯpellebat̄ pp̄ter superueniētē inimicitiā illā exi
mi.insti.de excu.tu.§.inimicitie.ff.e.ti.l.athlete.§.dat remissionem.
7 ¶ †Quarto qꝛ videm⁹ fideiussorē pp superueniētē grauē inimici
tiā inter eū atqꝫ debitorem a fideiussionis onere eximi.neqꝫ cōpel
li posse illud onus ampli⁹ pati.vt elegāter per hec iura determi
nat Joā.an.in addi.Specu.in tit.de iudi.quarta parte.§.specia
8 lia.in additiōe que incipit hic no.qḋ cū illa ⁊c.¶ †Vltimo quia
pp̄ter superueniētē inimicitiā inter patrē ⁊ filiū parētē eximi ab
onere ascribēdi sibi legatū.vt l auč.vt cū de appel.cogno.§.causas
9 †⁊ si superueniat inter maritū ⁊ vxorē fiatqꝫ ipsi vxori in supporta
bilis vxorem eximi ab onere habitandi cū viro.⁊ in.c.literas.ad
fi.de resti.spo.¶ Ex his quo ad primū ꝯcludit̄ dictū ciuilitatis
bñficiū per senenses pisanis ꝯcessum ⁊ ꝯñr ex eo resultātia cōmo
da ex superueniēti inter eos guerra atqꝫ hostilitate intelligi reuo
10 cata.⁊ hec de pri̇o sufficiāt.¶ †Quo ad scḋm in quo q̄rit̄ an ipsum
ciuilitatis beneficiū vna cū eis cōmodis per subsequētem inter eas
dem cōitates pacē intelligat̄ ipsis pisanis reintegratum.⁊ ꝯñr an
bñficii sublatio inducto per guerrā intelligat̄ per superuenientem
pacem extinctā.¶ Breuiter prima frōte dicendū vr̄ reintegratū.
⁊ ꝯsequēter sublationē extinctā.pri̇o per tex.l.qḋ si iterū.ff.de adi.
leg.vbi subsequēs reintegratio amicitie inter testatorem ⁊ legata
riū inducit reintegrationē legati qḋ extinxerat superueniens ini
micitiā.¶ Scḋo per tex.insti.de excu.tu.§.inimicitie.vbi superue
niēs reintegratio amicitie inter patrē pupilli atqꝫ tutorē ei desi
gnatū extiguit excusatiōes a tutele onere quā induxerat superue
niēs inimicitia.¶ Tertio ad idē regula.l.vnice.C.de cadu.tollen.
dum dicit id qḋ belli calamitas introduxit pacis lenitas sopit.
¶ Quarto ad idē no.do.Bal.in tit.de pac.cōstan.in.⁊.col.in glo.
11 super verbo priuilegia oia.dicēs esse tex.qḋ †pax nō solum habet
vim simplicis indulgentie:sed restōnis in integrum.Cum sublata
guerre per pacē tollat̄ ois effectus secutus propter guerrā.His tñ
nō refragantib⁹ cōtrariū ar bitror esse verius pri̇o per tex.ver.hu
ius qḋm̄s reputo esse casum in.l.ij.in ver.sane.C.de lib.⁊ con.dicen
tem qḋ quāuis seruus pp̄ter libertatem adeptam ciuis roma
nus effectus.⁊ postmodū propter superuenientem inimicitiā in
ter ipsum ⁊ dn̄m in seruitutē reuocat⁹.⁊ sic ciuilitatem romanam
amittens ipsi⁹ inimicitie penitentiā agat.⁊ sic amicitiā cū dn̄o re
integret:nō tñ ex hac amicitie reintegratione ciuilitatē romanā
quā pp̄ter inimicitiā que cāın dedit reductioni in seruitutē ami
serat recuperat.sic ergo i casu superueniēs reintegratio amicitie
ciuilitatem non reintegrat quā pcedēs extinxerat hostilitas seu
inimicitia nec ad probandū in tur.est melior tex.illo.¶ Scḋo idē
probatur qꝛ non potest dici hanc ciuilitatem inductā vigore pacis
patrie reintegratā intelligi virtute repetitiōis de ea facte in pace
12 sequenti.†Quod probat̄ ex duobus pri̇o ex regula que habet qḋ
subsequētis dispositio ex intellectu non inducit repetitionē eorū
que in prima dispositiōe sunt dicta.C.de vsur.l.per retentionem.
ff.de adi.le.l.si tibi certam.de lega.ij.l.cum pater.§.pater certam.
Secundo qꝛ si qualitates adiecte dispositioni pri̇o durāti nō pos
sunt intelligi repetite in dubio in dispositione secunda in quam
illius primo tunc durantis facta est translatio.ff.de nouatio.l.no
uatione.ff.de arbi.l.labeo.§.fina.C.loca.l.cum hermes.ff.de preto.
stipu.l.valerianus cum fi.consequens est vt multominus qualita
tes huiusmodi ciuilitatis adiecte paci prius quā guerra superue
niens totaliter extinxit non intelligantur repetite in hac pace se
quenti.in qua non potest videri translata per prima vt dixi per
13 guerram totaliter extincta.¶ †Tertio principaliter hoc proba
tur:quia id renouatum quod de per se non est causa ciuilitatis nō
potest inducere eiusdem ciuilitatis iam extincte renouationem ad
hoc tex.ad propositū valde no.ff.de pac.l.si vn⁹.§.pact⁹ ne peteret
14 ver.sed ⁊ si pactū.†dicēs iniuriā pacto sublatā nō posse pacto sub
sequenti reintegrari.⁊ subñcit rationē formaliter sic.nō eñ ex pa
cto iniuria nascit̄ sed ex cōtumelia ⁊c.Ita igit̄ in pposito ipsam ci
uilitatem quā non inducit pax sed voluntas senensiū nō debem⁹
dicere reintegratā ex simplici superuenientia pacis:cū nō ex sim
plici pace sed ex senēsium speciali concessione.ipsi pisanis ciuilitas
nascit̄.vnde ille tex.ita inductus est ad propositū nostrū.¶ Quarto
principaliter patet qꝛ nec dici pōt eādem ciuilitatem pisanis red
ditā ex hac sequēti pace pp̄ter senēsiū ex hoc presumptā volūtatē
qm̄ in ea nulla ciuilitatis mētio facta fuerit.ꝯñs est vt succedet no
15 tissima iuris regula volens †vt cōuentio non vltra res in eadem ex
pressas extendat̄.ff.de pac.l.si vnus ante oia.ff.de fideius.l.stipula
tus est opus.⁊.l.fideiussores magistratuum.§.pro aurelio cum fi.
¶ Vltimo principalr̄ nec dici pōt ipsam ciuilitatem pisanis reinte
gratā ex ꝯcessiōe cause.i.guerre que obligationē vigentē senēses
ad seruādū pisanis ciuilitatē totaliter extinxerat.qm̄ iur.est notis
16 sima regula †qꝫ sublatio cause precedētis actus sublatiue de p se
solū actū iam sublatū nō reintegrat.sed opus est nouo contractu
q̄sꝫ volūtario:q̄sꝫ coacto:prout sunt casuū diuersitates.vt pa
tet.ff.de cōdi.ob cām.l.si quis accepto.ff.qḋ me.cau.l.metum.§.ex
hoc edicto.ff.de prescript.ver.l.ob eā.scḋm verum intellectum.C.de
transac.l.cū mota.⁊.l.vt rursum.⁊.l.si pfundum.ff.de adi.leg.l.cum
seruus.de le.ij.l.si chorus.ad fi.ff.qui.mo.vsufr.amit.l.quid tñ.§.
in nauis posset ad hanc decisionē induci materia.l.q tres.§.arcē.
ff.de sol.iter stipulātē.§.sacrā.de ver.obl.l.deferre.§.fi.cum.l.seq.ff.
de iure fisci.⁊.l.quod in rerum.§.fi.de lega.j.cum si.in eis allegatis.
sed predicta satis sunt.

Consilium.cccclx.

1 ¶ Verba illa prout:⁊ sicut:quid significent.Et nu.4.
2 Scriptura ea cōtinere censet̄ que cōtinent illa ad quā fit relatio.
3 Copula ⁊:quid importat.
5 Quāto qs maiorib⁹ ⁊ meliorib⁹ preest:tanto maior digniorqꝫ est.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 Illa †vba put ⁊ sicut ⁊c.
duplici ratiōe manifestare videnť dictū inquisitū con
fessum videri eū quē percusserat fore gabellariū.Pri
ma qꝛ per eadē fit relatio ad inquisitionē in qua hoc ponit̄ vñ suc
2 cedit regula †volēs scripturā censeri cōtinere ea que cōtinent illa
ad quā fit relatio.ff.de cōdi.insti.l.institutio talis.ff.de here.insti.
3 l.asse toto.ff.de cōdi.⁊ demō.l.si ita scribo.†Scḋa propter copulā
⁊ que inducit ampliationem rñsiōis ipsius inquisiti vltra ea que
4 specifice cōfessus est.de leg.iij.l.ea tamē adiectio.cū simi.†Accedāt
ad pdicta q̄ de dictiōe prout ⁊ sicut plene not.in.c.abbate.de ver.
sig.⁊ l.l.edicta.ff.de edē.⁊ per Bar.in extrauag.ad reprimē.in glo.
sup verbo put.¶ His tñ nō refragātib⁹ cōtrariū mihi vr̄ verius
qꝛ cū verba ea referri possint ad alia in eadē inq̄sitiōe cōtēta.s.ad
locū ⁊ tp̄s cōmissi delicti.igit̄ est ꝯñs vt ad hoc nō referat̄ qꝫ rñdisse
se videat̄ per cassum gabellariū fuisse per ea q̄ in discussiōe pmi du
bij huius cōsultationis supra plene deduxi.¶ Quo ad aliud quo
querit̄ an alias sit iniuriatio officiali ciuitati florentie ⁊ officiali
terre prati adeo⁊ ꝯñr pari pena iniuria alteri illorum illata venit
punienda.Breuiter dicendū qḋ nō.Non eñ est dubium maiorem
atqꝫ honorabiliorē esse officialē presidentem florentie illo q preest
5 in eius comitatu.†quāto eñ quis meliorib⁹ preest tāto maior di
gniorqꝫ est.vt dicit tex.in auč.de defenso.ciui.§.nos igit̄.vnde suc
cedit tex.insti.de iniurijs.§.atrox.in fi.volens dissimilem fore esti
mationem iniurie que fit homini gradus inferioris ab illa que fit
existenti in gradu superiori ⁊c.

Consilium.cccclxi.

1 ¶ Mandatū hñs ad pparatoriū act⁹:nō semp censet̄ habere po
testatē ad ipsius actus explicationē.Similes casus nu.2.⁊.3.
4 Mandatum habens ad actus inchoationem:censetur habere mā
datum ad illius perfectionem.
5 Commissio vno:omnia sine quibus illud commode explicari non
potest:commissa videntur.
6 Mandās alicui vt aliquē reducat ad minorē quātitatē p̄cij quā
fit possibile an videatur dare mandatum ad emendum.
7 Exceptio seu reseruatio i vno nūquā inducit extēsionē volūtatis
loquētis ad ea q̄ alś nō est verisile eius voluntatē extendi voluisse.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶ In eo qḋ queritur an
per extractiōes traditas Jacobo ciille p officiales ble
di comitat⁹ senēsis cēseat̄ eidē data potestas emēdi frū
mētū a serenissima maiestate regis Aragonū omissis plurimis
q̄ ad hāc partē allegari possent substātialr̄ loquēdo.dicēdū puto
qḋ nō.aut eñ volumus dicere eū habuisse mādatū ad emendum
eo qꝛ mādatū habuit ad impetrādū licētiā extractiōis frumēti.⁊
hoc falsum.qḋ probo:qꝛ aut volum⁹ dicere licētiā hāc de extrahē
do fore qn̄ pparatoriū ad emptiōis frumēti cōtractū.⁊ tunc succe
dit doctrina volēs qḋ hñs mādatum ad preparatoriū actus non
semper censet̄ hēre potestatē ad ipsi⁹ actus explicationē que qui

dem primo pbat ex tex.l.i.§.igitur prepositio ver.vel si ad locādū ff.de exer.vbi tex.est qd habēs mādatū ad locandū q est exigende pēsionis pparatoriū nō cēset habere mādatū ad pensionē ex locatione dēū exigendā.nec ad hoc obst.qd no.Bartol.in.l.filio.ff.de sol.dicēs ex tex.l.qd seruus.ff.eo.ti.qd pcurator cōstitutū ad contrahendū solui pōt ex vigore illius cōtractus qm lex illa loquitur in pposito alicui vniuersitati administrādū.puta peculio quo casu mandatū intelligit vt super eo cōtrahat z ex cōtractu solutionē recipiat.nos aūt loquimur in pposito mādatū habēte ad rem
2 certā principalē.¶ †Scdo principalr eadē doctrina pbat ex text. l.hoc iur.ff.de solu.l.si pcurator meus.ff.de pcu.z.l.sed si tm.ff.de pac.In quib⁹ est expressum habentē mandatū ad agēdū quod est pparatoriū exigēdi debitoris atqz petēdi aduersus eū executionē late sentētie nō cēseat habere mandatū ad piam executionē faciē
3 dā seu executionē postulādā.¶ †Tertio pbat ex tex.c.in nicolao de ap.vbi habēs mandatū ad iudicē impetrandū qd est inchoandū litis pparatoriū atqz psequēdū nō cēset habere mandatū ad
4 ipsius litis institutione atqz psecutionē.†nec refragat text.l.q pro curatorē dat.ff.de procu.vbi habēs mandatū ad agendū cēset habere mandatū ad litē peragendā.z sic habēs mandatū ad actus inchoationē censet habere etiam illius pfectionē.qm illud est ex eo q sub mādato agēdi includit nedū litis inchoatio sed ipsius cōsummatio eū in quacūqz particula ipsius instantie.vt qs de nouo agere.ff.de bo.li.l.q cum maior.accusasset z.l.in seruitutē.§.petisset.¶ Unde dicimus z in quolibet litis articulo esse nouā instantiā.ff.de iud.l.z post edictū.§.circūducto.Secus aūt in pposito casu in quo nemo dixerit sub mādato impetrandi facultatem frumēti extrahēdi includi mandatū ipsum emēdi p predicta.aut volumus dicere ipsum licētiā de extrahēdo frumentum esse quoddam ꝯñs ad cōtractū emptionis eiusdē.z ꝯñr qd mandato hocq est ꝯñs cēseatur mandata emptio que eiusdē est antecedens.per tex.l.ad legatū.z.l.ad rem mobilē.z.l.si defunctus.§.fi.ff.de procu. z hoc simr falsum est qm ea iura loquunt.vbi ꝯña qd est mādatum commode explicari nec pōt sine suo antecedēte.vt tunc illud ante
5 cedēs mandatū videatur ex regula que habet†q vno cōmisso oīa cōmissa vident sine qbus illud cōmode explicari non potest.ff.de of.eius cui man.est iu.l.fi.in fi.ff.de iurisd.om.iu.l.i.de of.dele.c.preterea.cum si.Aut in casu proposito emptio si eam volumus dicere ꝯñs cōmode impetrari pōt sine antecedētia emptionis.vnde succedit doctrina notabilis volēs q mandatū eius qd est antecedens cum ipsum ꝯñs sine antecedenti commode explicari pōt ita pbat in.l.i.§.igitur propositio.ver.quere si eū pposuit.ff.de exer. vbi dr habentē mandatū ad pensionē exigendā.qd est ipsius locationis pensionis ꝯñs non censet habere mandatū ad rem locandā.qd est ipsius pensionis antecedēs.z hoc nō ex alio nisi qr facultas exigēde cōmode stare pōt vt de se pz sine potestate locādi.Secūdo principaliter si diceret volumus dictā eātē emendi cōcessaz ex eo qd in eiusdē extractionibus dr q ipse Jacob⁹ instare debeat circa obtinendā gratiā a serenissimo domino rege vt frumentum emi possit a quocūqz z si ipse dñs rex vellet esse vēditor qd eūdem reducere conaret ad minus pretiū quo ad sibi possibile foret cū illa cōditione q haberet cōmunitas cōpetentē terminū ad illud extrahi faciendū.hoc simr est falsum.qr verba hec mandato tibi reducas talē ad minorē quātitatem pretiū qpoteris.nō importāt mandatū emptiōis concludende.qd pz qr z q̄uis dñi emere volo rem vnā vēdere volentē reducā ad possibilē pretiū paucitatē.non tm ex hoc quisqz dixerit emptiōis cōtractū fore absolutū.nisi subsequeret absoluta cōtra ct⁹ cōclusio.C.de fi.instru.l.cōtractus.nō eīm reductio de vēditore facta ad paucitatē pretij ipsm emptiōis contractū cōcludit.sz pretij cōuentio illū pficit.ff.de cōtrahē.emp.l.ij.§. fine pcio ibi si conuētio perficit sine scriptis habitā emptionē z c.
6 †Mādatū ergo de reducēdo regē ad possibilē pretij quātitatē nō inducit mādatū emptiōis cōcludēdi.cū hec diuersa sint vt supi⁹ demōstraui.vñ succedit doctrina tex.in.l.diligēter.man.l.maritus C.de pcu.z.l.generaliter.§.nō tñ.ff.de insti.c.constitutus.de pcur.volēs mādatū circa rem vnam aliā nō includere ab alia separatā.id enī solum exequi debet procurator qd emissa procurator declarauit.dicit tex.in.d.l.maritus.in fi.¶ Scdo principaliter hanc partem vehementer corroborant ea dictarū instructionū alias extractionum.verba ex quibus mandant Jacobo qd dictos officiales certos reddat denariorum atqz frumenti pretio apud insulam sicilā.illa eū nobis manifestissimū dant eīntellectū qd ea pretioꝝ quantitate notifica volunt ipsi officiales deliberare an eius expediat ibidē frumentum emere.posito q facultas extrahendi concessa fuerit.z sic nollet dare ipsi Jacobo emendi potestatem.si eīm ipsi emendi potestatem concessissent ad quid certitudinē dicti precij habere voluissent cum post perfectum emptionis contractum frustra prij a procu.cōuenti notitia queratur per dñm cum qualecūqz sit:dñi tamē illud oportet satisfacere.C.de act.z ob.l.sicut.Ex qbus absqz pluri cōcludit dictarū instructionū vigore emendi potestatē nō fuisse cōcessum.nec pmissē cōclusioni refragat si diceret cōmissionē factā dicto Jacobo de certificādo dictos officiales de

pcio frumēti sicili nō esse repetitā in eo particulari capitulo quo eidē iniungit de inducēdo dominum regē a possibilez pretij extenuationē qm tūc non subiicitur expresse qd de ea possibili paucitate pretij ad quam dominū regē reduxit officialibus rescribat q q̄uis huiōi faciendā notificationes nō sit facta hoc casu repetitio expressa.tñ intelligit facta tacita ex iuris duplici regula.Prima hz qd dicta in parte pcedēti repetita tacite intelligunt in pte alia eiusdē materie incōtinēti sequēti.ff.de ver.ob.l.titia.§.idē respondit.ff.de pac.l.item qr.§.idē iuliano.ff.de condi.insti.l.cū seruus z habetur.C.de vsuris.l.per retentionem.in gl.Scda que habet qd clausula vna in remedio actus posita put hic est de qua querit ita ad sequētia ipsius act⁹ capitula referre put ad precedētia qm non concurrit rationis diuersitas quare magis ad vnū referri debet q ad aliud.ff.de libe.z post.l.ij.§.filius.ff.de lib.prete.l.i.de ap.c. inquisitiōi.z.c.ij.requiris.cū ibi plene notatis.Nec etiā refragat id qd dici posset q ex eo qd post factam possibilē reductionem regis ad paucitatē pretij exceperint sibi officiales solum facultatem extrahēdi frumētū infra certum terminum videtur eo concessisse dicto Jacobo ptātē emptiōis frumēti qr exceptio in vno ptātem eo ex quo excipit extēdit dilataqz ad oīa alia vt in aut.de non ali.§.vt aūt.ff.de penu le.l.nā qd liquide.§.fi.ff.de legi.l.an bis.in glo.
7 vbi concordātie.qm rñdeo †qd exceptio in vno seu reseruatio nūqz inducit dilationē seu extēsionē voluntatis loquētis ad ea q alias nō est verisimile eius volūtatē extēdi voluisse.tex.est.ff.de vsufruc. leg.l.generali.§.vxori.Sed in his q plenius superius sunt ostensa inducitur verisimilitudo hec qd intētio officialiū non fuerit ipsi Jacobo concessisse potestatem emptionis frumenti z c.

Consilium.cccxij.

1 ¶ Marit⁹ si vergat ad inopiā constante matrimonio:an vxor possit agere contra socerum correum.Et nu.3.
2 Ubi socer,cōsitētes se dotē recepisse atqz se ad eandē obligant:ad eorum quēlibet ipsius dotis dimidia peruenisse psumitur.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.¶ Quo ad ppositā ꝯsultationē in qua qrit an mulier dotē cōstāte matrimonio repetēti a socero vna cū marito insolidū obligat ppter ipsius mariti superuenientē inopiam opponi posse cedēdi actionis cōtra maritū etiā p parte dimidia ipsius dotis q ad ti⁹
1 socerū psumit peruenisse:presupponenda sunt duo.¶ †Primuz opi.bar.in.l.si cōstāte.in.viij.q.i.ptis.ff.so.ma.lz illā legēdo improbauerim:dicētis ex inopia ꝯstāte matrimonio superuenientē in marito agi posse p mulierē etiā ꝯ socerū correū debēdi ea rōne:qr videmus in fili quātū ad perpetuandā actionē factū vnius ex correis nocet alteri.C.de duo.re.l.fi.ergo pari rōne quo ad eā cōcedendaz. Scdo qr z videmus paupertatē vnius alteri in hoc nocere qd sibi aufert diuisiōis bñficiū.C.de duo.re.aut.ita hoc.ergo i hoc parit
2 ter nocebit vt sibi auferat dilatoriā exceptionē.¶ †Scda cōclusio dñi Bal.in.l.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ff.so.ma.z.d.l.si cōstante. in prin.dicētis post Dy.qd viro z socero cōfitētib⁹ se dotē recepisse atqz se ad eandē obligantibus ad eoꝝ quēlibet ipsius dotis dimidia peruenisse psumitur.ar.l.eos.§.cū in tabulis.ff.de duo.re. z.l.vir vxori.§.si.ad velle.l.vranius.ver.sed cū duo.de fideiusso.per que iur.idē in aliis terminis lz cōsimilib⁹ cōsuluit Bar.z plurib⁹ locis Bal.refert.In pposito itaqz casu dicendū vr hūc socerū iure exceptionis cōpellere non posse vxorē ad cessionē actionis p ea dotis dimidia q ad eū puenisse iure psumptiōis censet respectu etenim eius qd qs solūmodo ex suo facto ex sua solūmodo persona soluit nō aūt correi implorare non pōt ab eo cui soluit cessionē actionis cōtra correum.ff.cōmo.l.vñ qrit.ff.de admi.tu.l.si plures in fi.l.ia.ij.ff.de tu.z ra.distra.l.i.§.nūc tractemus.z not.Cy.C. de duo.re.l.i.in.iij.q.prin.z Barto.plene in.l.modestinus.in.iij.q. principali.ff.de so.nec dicendū vr eo respectu eū ob hanc partē cessionis cōsequi debere:qr prematura hoc est ante solutū matrimoniū z eo ꝯstante illa soluit ob culpā eius filij z correi:qm eū p vellam actionē etiā nulla facta cessione dānum quod ex culpa correi reus conuentus sentit recuperare possit.ff.de ver.ob.l.ij.§.item si in facto.ff.fam.er.l.heredes.§.illa.z.§.si incerto.vñ ad superuacuā cessionē ipsa mulier cōpellenda non est.ff.vt le.no.ca.l.hec stipula
3 tio.§.diuus.cū si.¶ †Istis tñ non refragantibus cōtrariaz sniam veriorem existimo qr non est dubium qd ad portionem que peruenit ad maritum z etiam que peruenit ad ipsum socerum ipse,socer correus ante tempus solutū matrimonij cōuenitur ppter culpam mariti que fuit causa eius inopie.z sic perdit ipse socer ob mariti culpam interusurium medij temporis in ipsa dote.quod quidē in dotis adiectione quā mulier ad eam recuperandam instituit.considerabile est.ff.solut.mat.l.si constante.§.quoties.vnde dicēdum in ipso socero qui ob culpam mariti etiam ad portionem dimidiam ante tps solutū matrimonij conuenit cedendam fore p mulierē constante matrimonio aduersus maritum actionem insolidum cum eo tpe solidum soluat ex culpa mariti qua culpa nō existente ad nihilum posset conueniri.Hoc primo quidem probatur ex.tex.in.l.ij.C.de contrario iudic.tute.z dicta.l.i.§.nūc tractemus.vbi

mas vbi est expressum cõtutori ex culpa cõtutoris cõuento ceden-
dis fore per adultũ aduersus contutorem cuius culpa solitum est
actiones insolidũ ad solutũ recuperandũ.licet ⁊ si cessio nõ fieret
vtili actione solutũ recuperari posset. Scđo idẽ pbat͡ ex text.in l.
ex facto.de neg.gest.vbi est expressũ magistratui ex culpa sui ma-
gistratus coacto soluere cedi debere actiõe insolidũ aduersus cõ-
magistratũ ad solutũ recuperãdũ q̄ nullatenus soluisset ⁊ si cõso
cui culpa nõ interuenisset. Ita igit͡ in pposito cũ socer cõstãte ma-
trimonio p nulla pte dotẽ soluere cõpelli potuisset si mariti cul-
pa nõ intercessisset.igit͡ eidẽ pp mariti culpã isolidũ ante tps sol-
uere cõpulso cedẽde sunt actiões insolidũ ad illud solutũ recupe-
rãdũ p tãto tpe p quãto dos fuisset penes eos si non intercessisset
mariti culpa. Et ad hoc accedãt q̄ no.Cy.in l.i.in ñ.q.C.de trans-
4 ac.⁊ hec quo ad primũ sufficiãt. ❡ †Quo ad scđm in quo q̄rit͡ an
dicta cedẽdarũ exceptio nõ ↄcludat͡ opposita:eo q: in ei⁹ opposi-
tiõe seruata nõ fuerit forma cõstitutiõis volẽtis ad exceptionẽ op
ponendã contra instrumẽtũ guarẽtigie q̄ nõ admittit͡ nisi pstito
iuramẽto calũnie atq͡ cautiõe de iudicio sisti ⁊ iudicato soluendo
habet͡ dicẽdo cũ ↄstõis formam in oppositione exceptionis hmõi
neccessario nõ requiri:qm̄ ipsa cõstitutio inducat ei⁹ forme obserua-
tionẽ dũ opponit͡ exceptio cui⁹ opponẽdi facultas cõcedit͡ p ↄsti-
tutionẽ vt ostendũt illa statuti vba.scȝ ad quas exceptiões premis
sas vel aliquã de eis ⁊c.hui⁹ aũt exceptiõis cedendarũ in presenti
casu opponit͡ facultas nõ resultat ex statuto.sȝ ex iur.cõi vt I alio
ↄsilio sup hoc p me edito declaraui. Quamobrẽ cũ in eadẽ cessent
cõstõnis verba consequẽs est vt cesset eiusdẽ dispositio.ff.de aqua
coti.⁊ esti.l.i.§.loquitur.ff.de admi.tu.l.ita aũt.ff.de dã.infec.l.iiij.
§.abesse.ff.de acq.he.l.si seruũ qa.§.nõ dixit.cũ si. Primi autẽ pro
positi dubij ↄsultatiõis omitto.q: in eadẽ alias extense consului.

Consilium.ccccxiij.

1 ❡ Cognosci non potest pluries de delicto vnius.
2 Pene plures eiusdẽ qualitatis p eodẽ delicto iferri non possunt.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
❡ In casu pposito dico
aduersus hũc titiũ nõ posse p potestatẽ aliã pcedi rõ
ne delicti de quo semel p potestatẽ sinẽsẽ ↄdẽnat⁹ fuit
1 ⁊ hoc ostẽdit duplex iuris regula. Pria volens †de delicto eiusdẽ
hominis sepi⁹ cognosci nõ posse.ff.nau.cau.pos.l.lȝ.§.si.ff.de accu.
l.si cui.§.inter.de accu.§.de bis. Scđo volẽs p eodẽ delicto plures
2 penas †eiusdẽ qualitatis iferri non posse.ff.de ac.l.senat⁹.de sepul
chro violato.l.sepulchri.cũ si. Quãdo hẽt exceptio rei iudicate in cu
tia ptãtis senẽsis quã hȝ titi⁹ ↄ potestatẽ aliã denuo pcedere volẽ
tem pficit etiã suo fideiussori.ff.de iureiur.l.vlti.in si.cũ si. Quare
concluso vtrinq͡ liberatum nec per dictã potestatẽ pcedi posse.

Consilium.ccccxiiij.

1 ❡ Conditiõis melioris esse nõ debet existens in gradu magis
remoto quam in gradu magis proximo.
2 Iura nouaĩ in vno cõsanguinitatis gradu seu affinitatis extendũ
tur pp idẽtitatẽ seu maioritatẽ rõnis ad gradũ aliuni.⁊ nu.3.⁊.4.
❡ In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
❡ In proposita qõne ad
uertendũ hãc cõstitutionẽ que de obuentis heredita-
te gabellã ab herede vult solui ↄtr⁹ cõe fore qm̄ contra
Leditio.ff.de edic.di.que cõstitutiones impõnẽtes heredib⁹ onus
gabelle soluẽde rõne obueniente hereditate irritat.vnde inquan
tũ possibile est ad iuris cõis dispositionẽ est reducẽda.C.de nox.
l.ij.C.de iure delib.l.si.§.in cõputatione.in gl.de ↄsue.cuȝ dilecto.
cũ si.dico igit͡ qđ quẽadmodũ vult cũ hereditas obuenit ↄsangui
neo in tertio gradu forẽsi solũ deberi.alias solui debere denarios
duos p libra hoc dicit ita pariter.imo ⁊ multomagis itelligit͡ vel
le cũ hereditas obuenit existẽti in ↄsanguinitatis gradu secundo.
1 ❡ †Primo q: melioris cõditionis esse nõ dȝ existẽs in gradu ma
gis remoto q̄ in gradu magis pximo.instit.de here.que ab inte.
2 §.nostra.C.de bo.ma.l.si viua matre. ❡ †Scđo q: videmus in simi
li iura noua I vno cõsanguinitatis gradu seu affinitatis extendi
ppter idẽtitatem seu maioritatẽ rõnis ad gradũ aliũ.ptȝ cũ hoc
prio in aut.preterea.C.vñ vir ⁊ vxor.in gl.or.q̄ dispõ est illi⁹ aut.vo-
lentis qđ coniũx inops sine dote existẽs succedit coniugi diuiti in
quartã ꝑtis extẽt liberi pmouẽtis ↄiugis ppter rõnis maiorita-
tem extẽdit ad casuȝ quo essent eiusdẽ cõiugis ascẽdentes. ❡ Ter
tio ad idẽ tex.i.l.filiũ habeo.ff.ad mac.q̄ dispõ ẽ senatuscõsulti vo-
lentis ita demũ videri filiũ accepisse mutuũ ↄ mẽtẽ senatuscõsul-
ti qñ accipit sine volũtate pris extẽdit ad casum quo mutuũ acci
piẽti assistat auus cui⁹ autoritate non interueniente recipiat͡.⁊ sic
3 ad gradũ aliũ ascẽdẽtiũ pp idẽtitatẽ rõnis. †Quo ad idẽ tex.de ri
tu nup.l.senatus.q̄ dispositio est senatuscõsulti phibẽtis pupillã
per tutorẽ dari gradui suo descẽdẽti prio in vxorẽ extẽdit ad gra-
dum descẽdentiũ scđm ppter rõnis idẽtitatẽ. ❡ Quinto ad idem
tex.in l.rei iudi.§.si.cũ.l.se.ff.so.ma.q̄ propter rõnis idẽtitatẽ leges
prohibentẽ vxori nec pro dote exigat primũ sue affinitatis gradũ
qui est in marito vltra quam facere possit extendit ad socerum.

❡ Sexto ad idẽ gl.ordi.in l.si cõstãte.ff.so.ma.q̄ dispositio est legis
noue loquẽtis in marito quẽ vult cõueniri cõstante matrimonio
ad dotẽ soluendã si vergat ad inopiã ppter rõnis idẽtitatẽ extẽ
4 dit͡ ad socerũ. ❡ †Vltimo si lex odiosa ⁊ penalis loquẽs in cõsan
guineo.s.ne tutor pupillã suã filio suo vxorẽ det.ea.s.rõne ne rõne
superuenientis affinitatis interuertat͡ ius reddẽde rõnis de tutellari
administratione propter rõnis idẽtitatẽ extẽdere ad heredẽ peni
tus extraneũ vt est text.sing.in l.libertũ.§.senatus.ff.de ritu nup.
ergo eadẽ rõne:imo multo maiori hec cõstitutio volens qđ cũ he-
reditas peruenit ad cõsanguineũ tertij gradus minus soluat͡ de
gabella quã cũ puenit ad extraneũ ea rõne.q: ad ↄsanguineũ pue
nit magis debito iure extẽdi dȝ ad illũ casum quo hereditas pue
nit ad ↄsanguineũ gradus scđo cũ eadẽ sit rõ hoc casu imo maior
q: multo magis debito iur.peruenit ad ↄsanguineũ scđi gradus
quam ad consanguineum tertij propter maiorem proximitatem.

Consilium.ccccxv.

1 ❡ Collatio beneficij facta alicui de beneficio renũciatiõis nõ i-
fringit͡ ex eo q̄ nõ pbat͡ q̄ renũciatiõis habuerit legitimũ titulũ.
❡ In christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
❡ In re pñti paucis a-
1 gã. †q: res clara vͣ multiplici ex capite dico eũ hunc
tertiũ possessiõe pfate capelle nõ fore puãdũ.illa etenĩ
iustificata est:qm̄ collatio sibi facta.dicit͡ per felicis recordationis
Martinũ qntũ pcedẽte renunciatione de eadem factã ab Anto-
nio quẽ sufficit probari olim habitũ reputatũ p rectore dicte ca-
pelle.licet nõ probet dictus terti⁹ iustitiã ⁊ validitatẽ tituli eius
deȝ.vt no.Inn.de presum.c.illud.de eo q̄ fur.or.su.c.innotuit. Ex
cuius dictis determinat decisio rote iuxta modernũ ordinẽ quin
gentesimasecunda.obijciuntur aũt huic duorũ iura ⁊ primo qdẽ
ius quõdã dñi Ioãnis qđ qdã nõ refragat͡:qm̄ ei⁹ gratia nõ me-
retur effectũ.eo q: surreptitia:q: nõ facta fuerit mẽtio in eius im
petratione decolorata ⁊ pacificata possessiõe hui⁹ tertij.cuius ex-
pressionis omissio surreptionẽ inducit.de cõces.preben.c.cum no
stris.vel si mẽtio facta est dependet lis inter eũ ⁊ dictũ tertiuȝ co-
ram executore.corã quo ad finẽ accipere dȝ ↄsiderato qđ corã eodẽ
fuerit inchoata.ff.eo.l.vbi cepit.lite igit͡ illa pendente nõ dȝ sua
possessiõe priuari.vt lite pen.c.i.cũ simi. Scđo ius cuiusdã fratris
Ioãnis pñti a cõitate senẽsi ⁊ istituti a vicario capituli aretini.
circa qđ ex psupposito sȝ nõ cõcesso qđ dicta cõitas I possessiõe iu
ris pñtandi sic dictã pñtationẽ fuisse nullã. Prio q: facta fuit oc
casione dicte capelle tũc nõ vacãtis pñtatio aũt patronat⁹ de ali
quo facta ad ecclesiã nõ vacãtẽ nulla censet͡ de iure pa.c.illud.mu
tatio enĩ volũtatis patroni non põt inducere mutationẽ rectoris
ecclesie seu capelle.cũ ille I eadẽ est lrĩe institut⁹ eo.ti.c.q̄rimoniaȝ.
Scđo q: posito qđ dictus terti⁹ possessiõe sua aliquo casu p sniaȝ
puãdus veniret.tñ donec princ͡ psonis ad capellã pdictã aliquã
pñtare nõ põt vt no.Inn.c.cũ aliter ⁊ qñ.el.ñ.vͣ.credim⁹.in si.de ac-
cusa.cuius dictũ approbãt dñi de rota decisiõe.xxx.illa dicẽtes qđ
casu quo qs esset bñficio ipso iure priuat⁹.lȝ ille possessionẽ illius
de facto insistere põt.tñ p patronũ fieri pñtatio.q: sicut collator
põt isto casu conferre qđ est plus.de preben.c.licet epo.lib.vi.ita pa-
tronus põt presentare qđ est minus.⁊ hec dicta sufficiant.

Consilium.ccccxvi.

1 ❡ Spontane⁹ act⁹ dãtis excusationẽ phibiti accipe nõ iducit.
2 Consuetudo a pena temporali non autem generali excusationem
inducit.
3 Iuramentum per qđ si seruatur tollitur ne crimen ad vtilitatem
reipublice puniatur seruandum non est.
4 Iuranti vsuras non repetere qualiter consulatur.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 ❡ †Videt͡ prima fronte
dicendũ arbitri p cõitatẽ senẽsem pprio motu emanã
teȝ dñm Stephanũ a pena piurij nõ excusare cũ iura-
uerit illud nõ recipere. Spõtane⁹ enĩ act⁹ dãtis nõ inducit excu
tionem prohibiti recipere.ff.de reg.iur.l.inuitus.ff.qđ cuiusq͡.in
glo. Ex qua hoc elicit ibi Bar.no.etiam Inno.de penis.c.ↄstitu
tus. Bal.C.de epis.⁊ cle.aut.sed hodie.glo.etiã in.c.statutũ.§.insu
per.sup verbo recipe.de rescrip.li.vi.hoc notans ex illo text.⁊.c.ro
mana.§.pe.de censi.eo.lib. His tñ nõ refragãtibus videtur ipse ex
cusari posse rõne multiplici. ❡ Prio q: psupponit͡ qđ sepissime
presidens ciuilitatis senẽsis hoc iuramẽtũ de nõ recipiẽdo arbitriũ
pstitisset I pricipio sue electiõis.⁊ nihilomin⁹ ↄtrũ obseruasset.vñ
ↄsis ẽ vt hõi ex multiplicatis actib⁹ itroducta ↄsuetudo de non
obseruãdo iuramẽtũ pfati dñm Stephanũ a tpali pena piurij
excusat si piur⁹ est licet nõ a gehẽnali.est enĩ snia gl.ord.de consue.
2 c.cum venerabili.⁊ clarius.xiij.di. deniq͡.quã ceteri sequunt͡ †con-
suetudinem a pena tpali lȝ non a gehẽnali excusationẽ inducere.
❡ Scđo aduertendũ q: hoc iuramentũ de nõ recipiẽdo arbitriũ
in puniendis criminalib⁹ ↄ publicã vtilitatẽ esse videt͡ q: p illud
inuitant͡ hões facili⁹ ad delinquẽdũ.ff.de pac.do.l.conuenire.de
ↄsue.c.pe.reipublice aũt vtile est ne crimina remaneãt impunita.

de senté.exco.c.vt fame.ff.de solu.l.sticbum.ff.ad.l.aquil.l.ita vulne
ratus.ff.de indi.l.si lõgius.§.si filius.ff.de publica.l.licitatio.§.q
3 illicite.†Clarum est aũt qđ iuramenti per qđ si seruat tollit ne cri
men ad vtilitaté reipublice puniat seruandum nõ est.ff.de pu.l.si
vnus.§.pacta.C.si aduer.ven.aut.sacraméta pu.hic iuramentũ pre
stitũ fuit de nõ recipiendo arbitriũ sup punitione criminis in fu
turũ cõmittendi.ergo nõ seruãdũ:qm iurata cõuẽtio p quã impe
dit punitio criminis cõmittendi tanq̃ delinquẽdi occasioné pre
stans seruãda nõ est de iureiur.c.quẽadmodũ.§.illud.cũ glo.super
verbo crimine.q̃ ita illũ tex.declarat.¶Quarto nõ est dubiũ con
stitutiõe ciuitatis senẽsis denegari audiẽtiã volẽtib⁹ aliqd dicere
cõtra reformata in generali 2silio senẽsis municipij put fuit hec
2cessio arbitrij data dictis dño stephano.τ sic p eã 2stõné 2cludit
ipsi ageti cõtra dictũ dñm stephanũ ius agendi seu accusandi nõ
cõpetere.Clarũ est aũt qđ quelibet exceptio p quã 2cludit actori
seu accusatori ius agẽdi seu accusandi nõ cõpetere in initio oppo
sita lit.ingressum psecutionẽq3 ipedit.ita p3.ff.de ne.ge.l.si pupil
li.§.videam⁹.C.de trãsac.l.fratris.ff.iudi.sol.l.cum qrebat.ff.de iu
reiur.l.nã τ postea.in pn.ff.de 2di.indeb.l.eleganter.§.si post.C.ne
qs vela regia.l.ij.C.de his q ad ecc.cõfugiũt.l.si seru⁹.in qbus oib⁹
hic no.bar.τ ét bal.C.de pac.l.postq̃ lit.τ pbat.de lit.cõte.c.i.in.vi.
4 plene dixi.l.i.§.sublata.ff.ad treb.post bar.ibidé.†Ultio videm⁹ i
simili qđ in fauore iurãtis vsuras solutas nõ repetere seu sibi sol
uendas non recipere ius canonicũ prouidet de remedio duplici.
Primũ qr phiberi põt vsurario hic iuramẽtũ recipiẽti ne illas si
bi de debitore ablatas recipiat.de vsu.c.tuas dudu3.Scđo qr is q
ita iurat denũciare põt eccl'ie formã hmõi iuramẽti.eccl'ia aũt eo
cõperto cõpellit vsurariũ suo ex offõ ad vsuras sibi solutas reddẽ
das de iureiur. ad nřam.et.l.ij.plene no.eo.ti.c.i.Ita igit in ppoŝi
to Senẽsis ciuitas i fauoré pñtis iurãtis non recipe ré firmã aut
arbitriũ sibi cõcessum cẽset ex dicta gñali 2suetudine.als cõstõne
q̃ phibet nihil dici posse contra reformata τ in concilio generali
prout fuerunt potestate concessa prohibere.his enim qui nũc in
culpant de periurio viam instituendi iudicij.Et hec sufficiant.

Consilium.ccclxvij.

1 ¶Magister hospitalis qñ possit amoueri a suo collegio vel
vniuersitate.τ nu.2.Et propter quas causas.nu.8.
3 Papa q inter pncipes seculi obtinet pncipatũ τ monarchiã:pri
uare nõ põt officio eligẽdi imperatoré eos ad quos iamdiu auto
ritate apostolice sedis huiusmodi autoritas deuota est.
4 Priores cõuentuales seu abbates p conuentũ electos ac supioris
autoritate confirmatos a regiminis officio remouere nõ possunt
sine iusta τ rationabili causa.
5 Papa epm semel institutũ absq3 rõnabili cã remouere non põt.
6 Matrimoniũ spũale iter epm τ ecclesiã nõ põt p hoĩem dissolui:
Et tamen romanus põtifex illud ecclesiarũ necessitate vel vtilita
te dissoluit:non puri hominis:sed deiuicem gerit in terris.
7 Papa contra concilia vniuersalem statum ecclesie cõcernẽtia ali
quid disponere sine causa non potest.

¶In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶Ueclara reddat ppo
sita cõsultatio duo sunt 2sideranda.¶Primũ q isti
sex electi puidere habent circa 2seruationé: bonũ sta
1 tũ dicti hospitalis put eis videbit cõueniri.†Uñ no.qđ puidere
habere iuxta arbitriũ boni viri qđ per verbũ illud videbit signifi
care.ff.de fideicõ.lib.l.fideicõmissaria libertas s3 bono rõnabili et
equo viro iustũ nisi q̃ videret dicere qđ ad bonũ statũ τ conserua
tioné hospitalis tenderet actoris eiusdẽ priuatio nulla existẽte ra
tionabili cã vt.i.prime deducet.igit est 2sis vt hic ipsi nõ possint
qđ aũt istud bono viro rõnabili nõ videret.¶Primo ostdit pul
cher tex.iiij.di.satis peruersum.sic dicens.satis puersum:τ 2seqñt
ter iniquũ esse pbat vt quotidiã volũtatibus suis ille priuet offi
ciis quẽ propria culpa vel facinus a gradu quo fungit non dijcit.
2 ¶†Scđo tex.ad ppositũ no.de resti.spo.c.2querente.sic dicẽs.nõ
d3 honestaté superioris.τ 2sr nec eius equũ arbitriũ sue iurisdi
ctiõi subiectos sine manifesta cã rõnabili ppriis officiis spoliare
cũ ipse teneat paterna puisione cõsulere.Scđo pncipalr cõsiderã
dũ dictos sex circa conseruationé ac bonum statum dicti hospita
lis tantã habere autoritaté quãtum h3 totũ cõmune Senarũ.sed
Senensis cõmunitas salua pp̃ter ei potentiã absolutã aut.sue or
dinarie potestatis rectoré sine iusta τ rõnabili cã deponere nõ pos
set vt prime ostdet.igit nec 2sr isti sex.Qđ aũt communitas senẽ
3 sis nõ possit.¶†Primo probat autoritate gl.ad ppositũ sũi in
c.ad apostolice.de re iudi.li.vi.in ver.illi aũt.dicentis papã q iter
principes seculi obtinet pncipatũ τ monarchiã priuare nõ posse
officio eligẽdi imperatoré eos ad quos iamdiu autoritate aplice se
dis hmõi autoritas extitit deuoluta.arg.c.venerabilé.de elec.ita
igit multominus Senẽsis ciuitas officio regiminis hospitalis huĩc
deponere poterit ad quẽ regẽdi potestas ei⁹ ciuitatis autoritate
4 trãslata extitit.¶†Scđo idé probat ex tex.in.c.ij.§.priores.τ in.c.
cũ ad monasteriũ.§.abbas vo.de sta.mo.vbi é decisu3 priores cõuen
tuales seu abbates 2uẽtũ electos ac superioris autoritate confir
matos a regiminis offõ amouere nõ posse p superioré absq3 iusta
5 τ rationabili cã.q̃ aũt illa sit inferi⁹ declarabit.¶†Tertio pbat
qr si papa q in bñficialib⁹ oĩbus supremã obtinet ptãté epz semel
institutũ absq3 rõnabili cã remouere seu deponere nõ põt:vt ifra
prime deducet.igit multo min⁹ senẽsis ciuitas huĩc in rectoratus
offõ institutũ absq3 iusta cã seruare poterit.qđ aũt ita sit in papa
prio pbat ex tex.c.sicut alterius.vij.q.i.dicentis qđ quẽadmodum
vxor carnalis alterius nõ p̃t viro viuẽte ab alio desponsari ita nec
spõsa cp̃i q̃ est ipsi⁹ ecclesia põt illo viuẽte p aliũ disponi seu iudi
cari sine ipsi⁹ voluntate τ post pauca subijcit sic.Si aũt vtilitatis
cã ad aliã ecclesiã fuerit mutãdus poterit nõ p se sed autoritate
romane sedis ad illã se trãsferre.τ sic romane sedis autoritas sic
demũ hoc põt cũ subest rõnabilis cã dissoluẽdi vinculũ qđ est iter
6 cpm τ ecclesiã.†Scđo ad idé tex.in.c.quãto de trãsla.pla.dicẽs q
mrimoniũ spũale inter cpm τ ecclesiã.nõ p̃t p hoĩem dissolui:τ q
tũ roman⁹ põtifex cũ illud ecclesiar necessitate vel vtilitate dissol
uit nõ puri hoĩs sed dei vicé gerit in terris.vñ põderãda vba illa
necessitate vel vtilitate τc.Ex qbus demõstrat cũ alias non posse.
Tertio demõstrat ex tex.c.si sacerdos.in si.de of.or.vbi dr deum in
dã de apostolatu ad quez cũ semel vocauerat mouere noluisse l3
subesset cã:ex quo illa aliis nota nõ erat imo cũ ad pdicãdũ misit
sicut τ alios.i.q.i.xps.et.ij.Ipsi⁹ ergo dei actio nobis semp d3 esse
instructio.de elec.c.significasti.Quarto hoc apparet ex text.c.sicut
xxi.q.ij.τ.c.innẽtũ.xvi.q.ij.vbi dr in 2cilio desinitũ fuisse q non ni
7 si p graui culpa.τ sic iusta cã ab ecclesia sua amouẽdus qs est†Cõ
tra 2cilia aut vniuersalé statũ ecclesie 2cernẽtia papa aliqd dispo
nere sine cã nõ põt.vt p3 in.c.ij ad ppetuã.τ.c.Z.τ.c.sunt qdaz.xxv.
q.i.igit.τc.Ex hec est veritas qcqd senserit gl.viij.q.vi.c.p pncipa
lé.hic suadet ex tex.l.qđ semel.ff.de decre.ab or.fa.sic dicentis qđ se
mel ciuitatis ordo decreuit nõ oportere id rescindi nisi ad cãm.l.
si ad vtilitaté publicã respiciat ipsi⁹ decreti rescissio rescriptũ est.
Quarto 2siderãdũ qđ si ad libitũ boni sex viderẽt ciues rectores
amoueri posse terrerent oẽs nec de facili iueniret q tali vellet pes
se rectoratui.vt in illi dicit text.not.in.c.i.de cle.egro.vñ 2sr attri
butio oĩmode ptãtis circa amotioné rectoris cõcessa istis sex nõ
ad 2seruationé τ bonũ statũ hospitalis tẽderet:sed potius ad ei⁹
subuersioné eo 2siderato qđ difficulter reperiret q hoc offm subi
8 ret regiminis.†iste aũt cause ex qbus ipse rector amoueri põt sunt
s.si preuaricator sui ordinis fuerit atq3 2tẽptor.circa offm regendi
negligẽs aũt remissior si dilapidator fuerit aut incontinẽter vixe
rit.τ hoc pbat in.d.c.ad monasteriũ.τ in.d.c.ij.τ in.c.ex ea que.in
gl.de off.arch.xvij.q.ij.si qs abbas.lxxxi.di.dudũ.vbi concordantie
in glo.C.de of.pfec.vi.l.si quos.ff.de cu.reo.l.carceri.τ.l.milli.ff.vbi
pu.edu.de.l.si.C.de pen.l.cũ q res agit heredum.C.de admi.tu.l.si.
ex his igit 2cludit p dictos sex prefatũ rectoré absq3 alia ex predi
ctis rationalibus causis amoueri non posse.

Consilium.ccclxviij.

1 ¶Promissio de iudicio sisti τ iudicato soluendo non excedit
fines iurisdictionis.

¶In Christi nomine amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
1 ¶†In casu pposito di
co hãc ppositioné de iudicio sisti τ iudicato soluendo
factã apud ptãté vnius loci nõ restringit apud ptãté
seu curiã criminalis diuersi loci.qr alteri⁹ mutatio tã instãtie seu
iudicis diuersi tribunalis ipedit 2missioné stipulatiõis iudicatũ
sol.ff.iu.sol.l.cũ lite mortua.τ.l.si qs apud.τ.l.apud semproniũ.C.
de pen.l.ij.τ gl.ff.de iud.l.non a iudice.§.si qs alio insti.de satisda.
§.si vero aliquis.τ qđ plene no.in.l.iulianus.ff.q satisd.cog.Qua
ratione idé cõcludit in satisdatione de iudicio sisti vt ei⁹ cõmissio
ipediat iudicis vel instãtie mutationé vt 2cludit glo.or.in aut.de
his qui ingre.ad ap.circa prin.ad qđ.l.grece.§.post litem.ff.de fide
ius.vbi hoc sequitur Bar.in.d.l.cum apud.

Consilium.ccclxix.

1 ¶Peculium quando dicatur profectitium.
2 Sociorũ vnus si pecuniã ponit alter operã τ industriã:mediatas
lucri ponenti pecuniam:altera vero ponenti operam tribuitur.
3 Iudicis officium est vt semper equitatem ante oculos habeat.
4 Peculium quid sit.
5 Augmentum eius nature est cuius est id ad qđ accedit.
6 Lucra ex officiis a cõitate habitis p vnũ ex fratrib⁹ alteri cõicare
nõ tenetur dũtamé.non contemplatione.patris illa habuerit.

¶In christi nomine Amen.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
¶Quo ad primũ ppositũ 2sultatiõis articulũ dicẽdũ in eo plures fuisse opi.
†Prĩa qdẽ i.l.cũ op3.C.de bo.q̃ li.quã secutus fuit spe.
i ti.de iud.§.sequit.v.qd si aliter.volẽs ea q̃ filius ex pña pecunia
sibi p patré ad negotiãdũ 2cessa peculiũ pfectitiũ videri τ iđ fra
tribus cõmunicanda fore.C.fa ercis.l.certum.ea quidé opi.dupli
citer pbat.Primo ex doctrina tex.insti per quas personas.§.sed
dicam

citum dicte. vt si quid ex re patris filio adueniat totũ parẽti acquiri. que enim inuidia est qđ ex occasione patris apud filiũ profectũ est hoc ad eũ reuertat. Scđo ex tex. l. ex re. ff. de vsuf. dicẽtis ex re vsufructuarij etiã id intelligi per seruũ acqri qđ ex administratione rerũ eiusdẽ lucri seru⁹ fecerit. igit fructuari⁹ acqret. ad idẽ tex. ff. de vsu ⁊ ba. l. si ita. §. si. dicẽs seruũ cui⁹ vsus dũtaxat nõ ẽt fructũ habemus põt ẽt ex pecunia nr̃a negotiar⁹ ẽẽ. vt qcqd eo modo acqsiuerit in peculio eo mõ sit. ita igit in pposito casu si fili⁹ quẽ in potestate habuit pater post ex ei⁹ pecunia negotiat⁹ fuisset. ⁊ ɔsequẽter qcquid eo modo q̃siuerit in peculio paterno sit. igit q et q̃rit. vnde etiã resultat ex fratrib⁹ cõicet id vt. o. l. certũ. scđa fuit opi. Bar. in. l. i. §. nec castrẽse. C. de colla. bo. in. d. l. cũ op3. ⁊ in. l. illud. C. de colla. in aliqb⁹ lecturis in tractatu suo de duob⁹ fratribus in prima pte eiusdẽ. ⁊. n. q. pncipali. ⁊ l. l. si tibi. §. si pac. ff. de pac. volẽtis medietatẽ lucri hoc casu ope ⁊ industrie filij negotiãtis attribui. igiturq3 illud tanq̃ aduẽtitiũ fratrib⁹ nõ ɔferri. C. de col. l. fi. medietatẽ aũt aliã lucri attribui paterne pecunie. ⁊ igit illa tanq̃ peculiũ pfectitiũ sit fratrib⁹ est cõicãda. vt. o. l. certũ. Hec ẽt opi. prio pbat ex tex. insti. p quas pso. §. que aũt ex alia. ibi dũ dicit. ne qđ ei filio suis laborib⁹ vel pspera fortuna accrescit hoc in aliũ ex cõione puenies luctuosum quereti filio pcedat. ad idẽ tex. in. d. c. cũ oportet. ibi dũ dicit. at filij nõ lugebãt que ex suis laborib⁹ sibi possessa sunt ad alios trãsferẽda inspicientes ad extraneos vel

2 ad fratres suos: qđ etiã grauius multis esse videtur. †Scđo pbat ex eo q in simili videm⁹ in socijs quoꝝ si vn⁹ pecuniã alter operã atq3 industriã ponit: medietas lucri ponẽti pecuniam tribuitur altera vero ponenti operam. C. p socio. l. i. ff. eo. l. cu3 duobus. §. si in coeũda. dicit enim alibi tex. si cũ plerunq3 pauperior ex opere suppleat q̃tum ei p cõparationem patrimonij deest. ff. p socio. l. societatẽ. §. societas. ⁊ alibi sic. s. plerũq3 enim tãta est industria socij vt plus societas cõferat quã pecunia. eo. ti. l. si non fuerint. ⁊ alibi sic sc3 qr sepe opera alicuius p alterius pecunia valent insti. eo. ti. §. de illa sane. hãc tamen opi. ipse limitat in. l. qđ seruus. de acqui. poss. Tertia fuit opi. Bal. in aut. de testamẽto. C. de col ⁊ in. d. l. cum oportet. dicẽtis hãc opi. Bar. nullo iur. fundatã. sed pcedere de sue ceruicis eqtate aut in rusticali. Unde dicit fm Jac. bu. hãc lucri diuisionẽ non fore faciendã fm Bar. vniformiter vt semper pro parte dimidia diuidat̃ si arbitrio boni viri considerata quãtitate paterne pecunie ⁊ q̃litate psone filij eiusdẽ idustria. Quid enim fm eũdẽ si pecunia psna numero fuit centũ ex qua fili⁹ singulari eius industria lucrat⁹ fuerit mille. cũ tñ alius nõ fuisset lucratus ducẽta certe tũc iniquũ erit dicere q bar. voluit illo tali casu tribuẽda erit maior portio psone ⁊ industrie filij q̃ paterne pecunie. arg. ff. ad. l. fal. si heres instituat⁹. ⁊ hoc qr equũ cũ sumus in bonefidei iudicijs bono viro diuidẽti placere debet proinde ac si expssim cõuẽtũ foret.

3 †Officiũ enim iusdicẽtis est q semp equitatẽ ante oculos habere d3. ff. de eo q cer. lo. l. qđ si ephesi. vt alibi dicit text. tãtũdẽ in bonefidei iudicijs valere d3 in re equa decernẽda q̃tum si nominatim eius rei que equa est facta foret cõuentio. ff. de neg. gest. l. qr tãtũdẽ. vbi est casus no. nec huic sentẽtie refragant̃ ea iura que bar. ã. deduxi. quoniã illa in societatis contractu loquunt̃ cuius natura est: vt in dubio cõuenisse videant̃ portiones inter socios equales esse debere. vt. d. l. si fuerint. ⁊ insti. eo. tit. §. ⁊ quidem si nihil. Quarta fuit eiusdẽ opi. in. d. l. certũ dicentis istud totum lucrum profectitiũ censeri ideo qr totaliter cõmunicãdum. vt. d. l.

4 certum. †Est enim peculium qđ vniuersale augmẽtum recipiens ⁊ sup idem remanẽs. ff. de pecu. l. peculium nascitur de leg. iij. l. peculium. vnde lucrum quesitum paterna pecunia in peculium data peculij augmentum fore censetur. ⁊ ideo eius assumit naturam vt totaliter communicetur quemadmodum ipsummet. Ad hoc

5 ea iuris notissima regula volens †augmentũ ei⁹ esse nature cuius id ad quod accidit. C. de iure do. l. etiã. ff. de pac. dota. l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pig. ac. l. si conuenerit. §. si nuda. cum similibus. Nec est verum aliquid attribui debere opere ⁊ industrie filij quoniã illa non exercentur a filio principaliter propter se sed propter peculium qđ est patris. Mihi aũt in lectionũ discursu semp visum fuit qđ quatuor casus in re presenti debeant fieri. s. qđ aliquando filius cum paterna pecunia negotiatus nomine patris. aliquando negotiatur simpliciter. aliquãdo nomine pprio ⁊ eiusdem peculio. aliquãdo nomine cõmuni ⁊ cõmuni periculo. Primo casu dicebam totũ lucru3 haberi pro profec. cõmunicandũq3 fore: qr ex quo paterno nomine negotiatur. cẽset̃ tanq̃ institutor seu procurator patris ad negotiandum constitutus. ⁊ ideo totũ patri querit̃. ff. de procur. l. qđ procurator ex re. cum simi. cõsequenterq3 fratrib⁹ cõmunicat̃. vt. d. l. cũ si. Scđo casu idẽ cõcludebã: qr ex quo simpliciter cũ re paterna negotiat̃ censet̃ in dubio paterno nomine negotiari. ideoq3 patri q̃ri ac fratrib⁹ cõicari. ar. ff. q̃ ex fac. tuto. l. post mortem. §. i. ⁊. l. fi. Tertio casu quando nomine proprio ⁊ periculo suo dico totũ filio queri nec cõicare debere p hoc allego specialiter. l. id ẽẽ si mãdauero. ff. mã. l. si vnus ex socijs §. si quis vnus. ff. pro socio. ¶ Ultimo casu dicebã verã esse opi. Bal. primo loco relatã. Tñ qr presumitur filius nolle eius operã atq3 industriã iactare. ff. de proba. l. cũ de indebito. de renũ. c. super hoc. Tũ qr certũ est id qđ ex suis laborib⁹ atq3 industria fili⁹ q̃rit aduẽtitiũ censeri. vt. d. l. cũ oportet. ⁊ in. d. §. qđ aũt est alio vñ clarum est in eo hodie inter patrẽ ⁊ filiũ ɔsistere posse ciuilẽ atq3 naturalẽ obligationẽ. vt p. l. iubem⁹. §. i. C. ad treb. firmat gl. ⁊ doc. l. l. frater a fratre. de cõdi. inde. in aut. vnde si parẽs. de inoffi. testa. in. l. si qs p eo. §. i. de fideius. C. de pac. ɔuẽ. l. pactũ. ⁊ in. l. iperator. ff. ad treb. ⁊ etiã est casus in. l. si qs priores. §. in illo. C. de secun. nup. Tñ ẽt qr tex. dicit formaliter ⁊ sepe quorũdã ⁊ ita ptiosa ẽ opa vt eos iustũ sit meliore cõditiõe i societatẽ admitti. insti. p socio. §. illa sane. qđ q̃ aut ita semp legẽdo p veritate cõcluserim. tñ tunc cõsulẽdo ab opi. do. Bar. nõ recedo in quo semp ẽẽ solet substãtia veritatis. vñ

6 id q ipse teneo. ⁊ hec de primo dicta sufficiant ⁊c. ¶ †Quo ad scđm dicẽdũ qđ lucra ex officijs a cõmunitate habitis p vnũ ex fratrib⁹ alteri cõicandũ nõ esse. dũtamẽ nõ cõtemplatione patris illa habuerit. hoc aũt esse verũ pbat: qr aut hmõi lucrũ accidit peculio aduẽtitio. puta qr ex illius laborib⁹ quos in officio habuit lucrũ sensit cũ tũc ad peculij aduẽtitij sic vt. d. l. cũ op3. ⁊. d. §. cum aũt ex alia. ⁊ tũc fratri nõ cõfert̃. vt in. d. l. fi. C. de col. Aut ea lucra peculio accedũt quasi castrẽsi: puta qr rõne administrationis in hmõi officij frater ex publico salarium percepit. id enim quasi castrẽse peculiũ est. C. de inoffi. testa. l. fi. C. de assesso. l. velut castrense. C. de adno. di. iu. in. l. fori. ⁊ tũc filij nec fratri ɔferẽ. vt. l. i. §. nec castrẽse. cum si. ff. de col. bono. nec quidẽ dicẽdũ q q̃uis fratres psnã indiuisam hereditatẽ retinuerint. nõ ob. hic in cõi q̃stus ĩ cõe redigere debeãt qr ɔ̃ tex. l. cũ duob⁹. §. si fratres parẽtũ in diuersas. ff. p so. ⁊ hec de secũdo dicta sufficiãt. Quo ad tertiũ dicẽdũ expẽsas p alterum ex fratribus nuptijs vxoris factas post mortẽ paternã vxorẽ ducẽti. nõ aũt alteri in ɔfratri iputari debere q̃uis ⁊ ipsius alterius nuptijs viuẽs pater impensas fecerit hoc qdẽ primo pbat text. ff. de mone. ⁊ ho. l. ⁊ q originẽ. §. si. dicẽs qđ ⁊ si is q duos filios relinquebat nihil de impẽsis in honorẽ filij alteri⁹ faciẽdis ex cõi patrimonio supremis suis cauit ppijs sumptibus ille faciet q̃uis p altero viuus pr̃ hmõi cõmoda expediuerit. Scđo ad idẽ tex. l. l. ex pte. §. filius. ff. fa. erc. vbi est expressum qđ alter ex fratribus fratris sui honoris gr̃a ɔ̃cta debita p parte iputare nõ pt q̃uis paternã hereditatem indiuisa3 retinuerint ⁊ q̃uis viuẽs p fratre altero sui honoris gratia ɔ̃cta debita soluerit. vñ ibi est huius qõnis casus. Scđo idẽ pbat̃. ff. de mu. ⁊ ho. l. ⁊ si filiũ. ff. ad munici. l. luci⁹. §. idẽ rñdit heredes. ff. fa. erc. l. si filia. §. idẽ scribit. et. l. filiusfa. qui alias est sub. l. papinianus ait si vni. Et hec licet non cum hac testium abundantia nostris maioribus placuerunt ⁊c.

Consilium. cccclxx.

1 ¶ Lucra negotiationũ cõicata inter fratres inducũt societatẽ.

¶ In Christi nomine Amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ †Cũ isti fratres lucra ex negotiatiõib⁹ aut vndecũq3 eis puentẽtia cõicauerint cẽset̃ iter eosdẽ ɔ̃cta societas. qđ qdẽ his rõnibus pbat̃. Prima qr hec cõicatio lucri nõ põt intelligi esse facta citra ius ⁊ nomẽ societatis. igit ex ea societas indocit̃. ad hoc. ff. de acq. hert. l. p herede. §. papi. ⁊. l. gerit. insti. de here. quali. ⁊ dif. §. pro herede in qbus est expssum in simili actu q citra ius ⁊ nomẽ heredis geri nõ põt factũ absentis facultatẽ adeũde hereditatis adiectionẽ inducere. Scđa qr act⁹ subsequẽs manifestat pcedẽtẽ voluntatẽ adesse ipsi actui subseqũti ⁊ ɔformẽ. ff. ad mace. l. iulian⁹. §. proinde. ff. de re. du. l. quedã. ergo lucroꝝ cõicatio qõs actũ subseqũte3 appello declarat inter eosdẽ pcedẽtẽ voluntatẽ ɔ̃hende societatis cũ illa cõicationi cõformis sit positio eni ɔsequẽtie. i. ipsius cõicatiõis positionẽ arguit ãtecedẽtis. i. societati q̃ illã pcedere solet ⁊c.

Consilium. cccclxxi.

1 ¶ Lucrum ex dote pueniens an ⁊ quando cõicetur fratribus habentibus inuicem societatem.

2 Lucrũ dotis pueniens vni ex socijs omniũ bonorũ cõicari debet etiam alijs si illi matrimonij onera sustinuerint.

3 Diuisio bonoꝝ patrimonialiũ iter fratres qualiter fieri debeat. Et ad quem prius electio fieri pertineat.

1 Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ †Lucrũ ãt ex dote puenĩẽs ad vnũ ex fratrib⁹ maiorẽ q ad eũ matrimonij cã puenire d3. vt. l. l. i. ĩ ṽ. nã ⁊ si qs. ff. de dote plega. c. ẽt ipsi⁹ dos fruct⁹ q mariti sunt ob onera mr̃imonij q̃ supportat. vt C. de iure do. l. p onerib⁹. ff. de iure do. l. dotis fruct⁹. alteri fratri omniũ bonoꝝ ɔsocio cõicari d3 cũ illi pariter mr̃imonij onera sustinuisse psupponãt. iste est tex. singu. iuncta gl. i. ff. p so. l. q si eo tẽpore. alẽ. l. s3 si eo. vbi ẽ qđ lucrũ dotis puenĩẽs vni ex socijs oim bonoꝝ cõicari d3 etiã alijs si illi matrimonij onera sustinuerint. Nec pdictis determinationibus obsistit doctoꝝ disceptatio atq3 glossatorũ de qua in. l. dotẽ filio. ff. de castrẽ. pecu. ⁊. l. qđ seruis. i ṽ. dotẽ acqri. ⁊. l. i. ⁊. ij. ⁊. C. de bo. q̃ libe. ⁊ in. l. si cũ dotẽ. §. trãsgrediamur. solu. matri. ⁊ in. l. ij. C. fa. erc. ⁊ in aut. ex testã. C. de collati. per Bar. in tractatu de duo. fra. in pria parte pncipali. ⁊ qõne vlti. in

qua q̃rit. an pars dotis quã vxore p̃cedente filiꝰ lucrat̃ ex dispõne municipalis cẽsure vel ꝯstõne veniat cũ fratribꝰ cõicãda. qm̃ illa loquit̃ eo casu quo nõ p̃supponit̃ vniuersoꝝ bonoꝝ societas put hic. Nõ tñ dicẽdũ q ex cõi negociatione in cõi domo inter fr̃es viuo p̃re facta intelligat̃ ꝯcta societas. qm̃ ꝯ est vt p3 in. l. op3. C. de bo. q̃ libe. ⁊ insti. p quas pso. in. §. qd aũt ex alia. ⁊ huius est rõ illa. q2 hmõi negociationes viuo p̃re facte p̃ri vsumfructũ q̃rũt. vt in dictis iuribꝰ. ⁊ id negociant̃ p̃ri ⁊ nõ referũt q̃ñ frater fratri in quo ꝯsistit societas. ff. p so. l. coiri. cũ se. Itẽ q2 nec possunt eã ꝯbere aduenticiis sine ꝯsensu p̃ris viuẽtis in cuiꝰ sunt p̃tãte. C. de bo. q̃ lib. l. fi. §. filiꝰ. aut satis tñ est illa ꝯctam intelligi excõicatione oĩm bonoꝝ post mortẽ p̃rña in eos facta. vt. s̃. ꝯclusio. ⁊ hec sufficiãt q̃

3 ad p̃mũ. ❡ † Quo aũt ad scđm in quo q̃rit̃ ad quẽ ex fratribꝰ pertineãt expeditiões p expediẽda diuisiõe facere. ⁊ ad quẽ p̃riꝰ electio ptineat factarũ portionũ. breuiter dicendũ q vna lex dicit q in diuisionibꝰ electio ex sortis felicitate ꝯtingit. C. qñ ⁊ q. quarta pars. l. ij. lib. x. alia dicit electionẽ i diuisiõe ꝯtingere ex parte maioritalis. Hec tñ oĩa cessant cũ ⁊ circa p̃tiũ factionẽ ⁊ eaꝝ factarum electionẽ disponat municipalis ꝯstõ volẽs illas fieri debere p maiorẽ. eligi võ debere p minorẽ cui ⁊ stãdũ sit nemini venit i dubiũ.

Consilium. cccclxxij.

1 ❧ Exceptio cedẽdarũ actionũ an opponi possit mulieri agẽti ꝯ heredes vniꝰ ex correis insolidũ obligati: stãte statuto q cõtra instrumentum nulla possit opponi exceptio.

2 Executionẽ instr̃i guarẽtigiati petẽti nulla exceptio opponi põt.

3 Adẽptio gñalis bñficioꝝ nõ extẽdit̃ ad idẽ bñficiũ qd qs habiturus est nõ statim: sed post alicuiꝰ ꝯditionis ei adiecte iplementũ.

Omnipotẽtis Dei postulato suffragio.

1 ❡ In eo q q̃rit̃. † an huic mulieri petẽti executionẽ instr̃i dotalis ꝯ heredes vniꝰ ex correis insolidum obligati ad cuius exclusionẽ opponi possit exceptio cedẽdarũ. breuiter dicẽdũ istã q̃õnẽ variis locis tractatã reperiri. Prio p Alb. galeotti i margarita sua cuius v̾ba refert spe. l ti. de cessio. ac. §. i. v̾. sed pone habeo p debitorẽ ⁊ l ti. de denũ. aut de renũ. §. i. v̾. sed pone cũ. vbi etiã Jo. an. in addi. per Cy. ⁊ bal. in. l. iubemus. C. ad velle. per Bar. in. l. stipulatus. §. si ex duobꝰ. ff. de fidein. ⁊ no. in. l. ij. C. e. ti. in. l. pupillꝰ alterũ. ff. de admi. tu. ⁊. l. stichũ. §. pe. de sol. p eiꝰ tñ dubitatiõis hẽda v̾itate facio tres casus p̃ncipales. Primus qm̃ aliqñ agit mulier hypothecaria ꝯ possessorẽ bonoꝝ mariti in quoꝝ alienatiõe ipsa nõ ꝯsensit. ⁊ tũc ad eiꝰ exclusionẽ nõ põt opponi exceptio actiõis hypothecarie cedẽde ad aduocãdã illa rẽ mariti cuiꝰ alienationi ante ꝯsenserat. ⁊ huiꝰ est rõ. q2 ꝯsensus p̃stitus p vxorẽ marito in alienatione vniꝰ rei p dote hypothecarie inducit solũ hypothece renũciationẽ i illa re cuiꝰ casus est in. d. l. iubemꝰ. q2 si possit excludi dicta exceptiõe ipsa spãlis renũciatio sibi p̃iudicaret i rebꝰ oibꝰ. ergo ⁊c. aliqñ agit ipsa realr̃ ad executionẽ dotalis instr̃i: ⁊ tũc ex pluribꝰ sibi obligatis tenet̃ nõ cõtẽplatiõe mutui periculi. vt puta. q2 is ꝯ quẽ agit. prio añ oẽs alios mulieri se obligauerat. ⁊ tũc p eũ mulieri cedẽdarũ exceptio opponi nõ põt. casus ẽ hm vnã lec. i. l. si stipulatꝰ. §. si duobꝰ. s̃. al. ⁊ facit. e. ti. l. si titiꝰ ⁊ seia. q aliqñ agit i vnũ ex pluribꝰ obligatis adiuicẽ cõtẽplatiõe mutui p̃iculi puta q2 oẽs se obligauerũt. eo. tpe. ⁊ sic p̃sumit̃ tũc vnꝰ cõtẽplatiõe alteriꝰ fideiussisse: eo q2 scit alteri. sicut ipi iminuere p̃iculũ. ff. de fideius. l. si plures. ⁊ tũc agẽti mulieri. vt excludat̃ si nõ põt cedere exceptio cedẽdarũ opponi põt. casus in. d. l. stichũ. §. pl3. ⁊ in. d. l. si pupillꝰ alterꝰ sicut ⁊ cũ obligationi fideiussiõe etiã accesserit: obligatio hypothece bonoꝝ debitoris qm̃ tũc opponere põt fideiussor agẽti creditori exceptionẽ cedẽde actionis hypothecarie. vt. d. l. ij. C. de fideiu. ⁊ no. in. l. fideiussoribꝰ. ⁊. l. fideiussor. de fideius. ⁊. l. modestinus. de sol. cũ ita i casu p̃posito agat mulier cõtra heredes vniꝰ ex correis q se adinuicẽ cõtẽplatiõe mutui periculi obligarũt. vt p3 ex obligatiõe eoꝝdẽ eodẽ tpe ꝯcta. igit̃ ꝯñs est. vt ad eiꝰ exclusionẽ ce

2 dẽdarũ exceptio opponi possit. ❡ † Duo tñ sunt que refragãtur. Prımũ municipalis ꝯstitutio Senẽsis volẽs petẽti executionẽ instrumẽti guarẽtigiati nullã exceptionẽ posse opponi. ad q quidem r̃ndetur ex p̃missa decisiõe dñi Bal. in terminis nostris. in aut. p̃sen. de fideius. dicẽtis qd ẽt q̃uis ex iure municipii ꝯ executionẽ instr̃i guarẽtigiati nulla admittat̃ defensio vel exceptio. tñ fideiussor pari rõne correus ex instr̃o cõuẽtus exceptionẽ cedẽdaꝝ opponere poterit. q2 nũq̃ itelligit̃ summata exceptio q̃ descẽdit ex eo fonte ex quo petitio ⁊ ipsi petitiõi inest. put hic ẽ. allẽ. q no. Bar. in. l. eã q ita. de ver. obl. ⁊ idẽ ipse firmat. C. de euic. l. ex p̃dis. p̃terea q̃uis executiõi instr̃i opponi nõ possit exceptio tẽdẽs ad eiꝰ ipugnationẽ opponi tñ nõ poterit ad ipsam modificãdã executionẽ. casus est. ff. de re iu. l. nesenniꝰ. §. fi. ff. so. ma. l. ex diuerso. §. fi. ff. de fideius. l. fideiussores. §. idẽ r̃ndit. sed p hãc nõ impugnat̃ executio. s3 modificat̃ vt p3. q2 illa fit aduersus obligatũ: sed cũ modificatiõe q sibi cedat̃ actio ergo ⁊c. Scđm obsistẽs illõ est: q2 ex vi illiꝰ gñalis clausule ⁊ renũciauit oĩm legũ auxilio ⁊ fauori ⁊c. vr̃ renunciatũ bñficio cedẽdarũ: cui renũciari p̃t. vt dicit gl. i. l. nisi hic actũ. ff. de pac. l. d. §. ex duobꝰ. cuiꝰ similaꝝ oẽs sequunt̃ ex regula. l. si qs i ꝯscribẽdo. ⁊. c. statuimus. ⁊. c. ad aplicã. de reg. vr̃ cũ q dcã gñalis renũciatio foret valida ex tex. l. fi. C. qñ mu. tute. of. i aut. vt sine p̃hibitiõe. §. q vero. vbi ponit̃ calis forma renũciãdi p mulierẽ assumpta tutela. S3 aduertẽdũ. q2 ibi loq̃t̃ i renũciatiõe q̃ fit ex dispõne legali ad inducẽdũ robur ⁊ solẽnitatẽ suscepte tutele. ⁊ ex qua renũciãs dehabilitari. Nos ãt loq̃mur i renũciatiõe eiꝰ iuris q̃ ẽ p̃ter naturã actus gesti ex q̃ cõtigit magna lesio. vñ casus sunt diuersi. vñ dico hãc gñalẽ renũciationẽ ad exceptionẽ cedẽdaꝝ excludẽdã nõ extẽ

3 di ⁊ p̃bo rõne duplici. ❡ † Prıa q2 gñalis adẽptio bñficioꝝ nõ extẽdit̃ ad idẽ bñficiũ q qs habiturꝰ ẽ nõ statĩ s3 post alicuiꝰ ꝯditionis ei adiecte iplemẽtũ casus ẽ fin. ff. de le. in. l. paulo. §. põponiꝰ. s3 h̃ bñficiũ exceptiõis cedẽdaꝝ ꝯpetit correo seu ꝯfideiussori sub tacita ꝯdõne si soluere solidũ agẽti paratꝰ sit ⁊ sic ex eiꝰ iplemẽto depẽdet: vt. d. l. modestinꝰ. de sol. ergo ⁊c. Scđa: ⁊ gñalis renũciatio iuriũ seu adẽptio i iurata nũq̃ extẽdit̃ ad exclusionẽ illiꝰ iuris qd h3 ortũ ex cã de futuro. vt p3 q2 tũc icipit cõpetẽ cũ vnꝰ ex correis seu fideiussoribꝰ isolidũ ꝯuenit̃ ⁊ isolidũ ẽ paratꝰ soluere igit̃ ⁊c. Nec refragat̃ iur̃m sup ea iterpositũ qm̃ ad illos solũ casus iur̃m refert̃ ad q̃s renũciatio nõ vltra. ar. l. fi. q satisd. cog. C. de nõ nu. pecu. l. fi. ff. de muni. l. vlt. ⁊ ita firmat Bar. i. d. l. q̃sitũ. ⁊ hec sufficiãt.

Consilium. cccclxxiij.

1 ❧ Scientem non ignorantem lex vult obligari.

2 Lex seu constitutio puniens receptantem latronem: eum non includit qui ignoranter receptauerit.

Christi noĩe repetito. ❡ Circa p̃positã ẽt ꝯsultationẽ dicẽdũ ipsã ꝯstõnẽ punientẽ eũ q̃ auxiliũ p̃stat icẽdiario fugã intẽtãti intelligi debere eũ auxiliũ p̃stãs sciteũ i fuga vel fugã capere velle. qm̃ si ignorat in penã nõ

1 incidit. † Scientẽ ẽñ ignorãtẽ lex vult obligari. C. d tab. l. gñali. li. x. ff. d decre. ab or. fa. l. fi. de ꝯsti. c. cognoscẽtes. e. ti. c. vt alaꝝ. lib. vj. p hoc ꝯcludo gl. i. l. i. ff. de recepta. quã seq̃t̃ bar. i. l. oẽs. C. d agri. ⁊ cẽ

2 si. li. xij. volẽtes. † legẽ seu ꝯstõnẽ punientẽ receptãtẽ latronẽ eũ nõ incidere q ignorãter receptauerit rõne p̃dicta p q̃ ẽ casus expssus i. l. metro dorum. in verbo sciens. a contrario sensu. ff. de penis.

Consilium. cccclxxiiij.

1 ❧ Maritus si ad inopiam vergit: vel minus idoneus in soluẽdo efficitur: vxori hypothecaria actio competit cõtra detentores seu possessores bonorum mariti ad aduocandam possessionẽ eorundem sibi obligatorum propter constitutam dotem.

2 Creditor pignoratitius seu hypothecariꝰ potior est quolibet alio personalem solum actionem pretendente.

Omnipotentis dei postulato suffragio. ❡ In casu p̃posite ꝯsultatiõis vr̃ dico stãte p̃testatiõe dcẽ dñe bartholomee vxoris Petri vna cũ p̃ductiõe instr̃i dotalis p dictos officiales nõ posse p̃uẽiri aduersũ dcm̃ Petꝝ ad missionẽ i possessionẽ ex scđo decreto i dictã domũ siue apothecã. Et h̃ duplici rõ

1 ne. † Pria q2 cũ maritꝰ ad inopiã v̾git vel minꝰ idoneꝰ i soluẽdo efficit̃: put p̃bare poterit hec dñã bartholomea dato sibi termio ad p̃bãdũ: vxori hypothecaria actio cõpetit ꝯ detẽtores seu possessores bonoꝝ mariti ad aduocãdã possessionẽ eorũdẽ sibi obligatoꝝ pp ꝯstitutã dotẽ. h̃ est expssuꝫ. C. de iu. do. l. vbi ⁊ adhuc. ⁊ i. l. rebꝰ. §. oĩs igit̃ est ꝯñs vt multo magis eidẽ cõpetat exceptio ad ipediẽdũ eorũdẽ bonoꝝ aliis fieri adiudicationẽ. ⁊ hic est ex cõi regla q̃ h3 vt cui actionẽ damꝰ multo magis iudicamꝰ eidẽ exceptionẽ cõpetere. ff. de reg. iur. l. in uitꝰ. §. cui damꝰ. ff. de supficie. l. i. §. qd ait pretor. C. de pac. l. creditori. de reg. iur. c. q ad agẽdũ. li. vj. scđo p̃bat̃ ex doctrina Inn. i. c. veniẽs. extra de testi. Cuiꝰ v̾ba refert ⁊ seq̃tur bar. in. l. diuo pio. §. si sup rebꝰ. ff. de re iudi. dicẽtis p dcm̃. §. sup rebꝰ. q cũ iudex imissionẽ h3 facere in re alia q̃ ea q̃ p̃ncipalr̃ petit̃. vt i casu p̃posito q̃ Matthęꝰ petit a petro staria. viij. grani ⁊ vini atq3 ãnuũ florenũ. iudex ãt imissionẽ fecit eiusdẽ i domũ ⁊ apothecã tũc ipa3 imissionẽ q̃libz se opponẽs dicẽs sua iterẽẽ ne fiat h3 ipedire debetq3 sũmarie de iure ipsiꝰ tertii cognosci. vt. d. §. super rebꝰ. Ex qbꝰ ẽt ꝯcludit̃ ñ potuisse p dictos officiales p̃cedi ad missionẽ in possessionẽ ex p̃rio decreto. cuiꝰ ẽt eodẽ tpe fit cõparitio ad ipsam bartholomeã vxorẽ fcã fuerit. Et h̃ q̃ ad h̃ duo sufficiant.

2 Cõstat ãt clare pignoratitiũ † seu hypothecariũ creditorẽ potiorẽ eẽ q̃libz alio p̃tẽdẽte p̃sonalẽ solũmõ actionẽ: put est h̃ Matthęꝰ. ita est expressum. C. q po. in pig. ha. l. eos. ⁊ hec sufficiant.

Consilium. cccclxxv.

1 ❧ Eligendi facultas cũ datur alicui si scienter id qd sibi deterius est eligat: sibi imputetur: nec electionem rescindi petere põt.

2 Damnum qd quis sua culpa sentit: sibi imputari debet.

3 Eligens male scienter: q2 deciperet semetipsum.

4 Vendẽs rẽ sciẽter vltra dimidiã iusti p̃tii: nõ põt quasi deceptꝰ legis bñficiũ iplorare: vt vel p̃tiũ suppleat̃: vel rescindat̃ venditio.

5 Societatis natura est vt partes cõmodi atq3 icõmodi sint eq̃les.

6 Societatis natura socii volũtate imutari põt i vi pacti: cũ valeat hic conuentio iure pacti: licet non iure societatis.

7 Periculi ⁊ lucri inter socios semper par ratio habenda est.

8 Contractus quicunq3 ex conuentione legem accipiunt.

Omnipotentis

Omnipotentis dei postulato suffragio. ¶ Quoad primum consultationis articulū in quo querit an iste tertius socius dicere possit se lesū ex quo acceptauit plures creditores societatis ꝙ debitores. Dicendū breuiter ꝙ nō: qr quo ex tenore cōtractus apud eū erat facultas eligēdi eos creditores societatis ⁊ debitores quos volebat. igitur si sciēter plures acceptauerit creditores pauciores debitores sibi imputet nec aduersus
1 cōsocios cōqueri debet. †Cū enim dat facultas eligēdi si scienter id qđ sibi deterius est eligat sibi imputet nec electionē pōt petere rescindi. ff. de opti. lega. l. iij. vbi hoc est expressum cū gl. sua. Secūdo qr ex quo sciuit preiudiciū sibi inferri plures creditores eligēdo quibus habeat satisfacere quā debitores a qbus habebat eligere ⁊ tñ pur elegit sibi imputet: qr dānū hōc culpa sua sensit cū dicamus malā electionē culpe sciēter eligentis ascribi. ff. de mino. l. cū mandato. ⁊ l. iij. in fi. ff. nau. cau. stab. l. fi. §. hac aūt actione. ff. commo. l. eū qui. §. fi. cū. l. seq. ff. de institο. l. sed si qs. §. fi. ff. de neg. gest. l. nam ⁊ seruius. §. fin. ff. loca. l. cū in plures. §. seruo. ff. pro socio. l.
2 de illo. ⁊ l. socius socio. insti. eo. ti. in fi. †Dānū aūt ꝙ quis sua culpa sentit sibi imputare debet. ff. de regu. iur. l. quod quis ex culpa. eo. ti. c. dānum. li. vi. ⁊ idem dicimus formaliter in socio: vt si ipse dānum sua culpa sentiat sibi ⁊ nō consocio imputat. vt est expressum. ff. p so. l. cū duobus. §. fi. cum. l. seq. ff. fa. erci. l. inter coheredes.
3 §. qđ ex facto. †Scienter enim male eligens dicit decipere semetipsum. ff. de cōtrahen. emp. l. ea que cōmendādi. §. i. vnde de se queri dȝ non aūt de alio quasi ab illo lesus seu deceptus sit cū scienti dolus non inferat. ff. de reg. iur. l. nemo videt fraudare. eo. ti. c. sciēti. lib. vi. de contrahē. emp. l. domū. §. similiter modo. ff. de act. emp.
4 l. i. in fi. C. de trans. l. cū donationis cū si. vnde dicimus † qđ sciēter vēdēs rem infra dimidiā iusti pretij nō pōt quasi deceptus legis beneficiū iplorare. vt vel pretiū suppleat vel rescindat vēditio: vt no. Spe. in ti. de emp. ⁊ ven. §. nūc dicendū. cl. ij. ver. quid si aliquis scienter ⁊ sequit do. Bal. in. d. l. i. ff. de acti. emp. pro quo videt casus in. d. l. domū. ver. similiter modo. vñ etiā dicimus nō posse peti diuisionē societatis. alias rei cōis tanquā perperam factā in melius reformari nisi lesio in altero ex diuidētibus cōtingat ratiōe doli re ipsa vel procedēdis a cōdiuidente. C. cōia vtriusqꝫ iudicij.
5 l. maioribus. †⁊ si dicat hoc est ꝯ naturā societatis vt vnus ex socijs plus incōmodi habeat sentire in soluēdo creditoribus societatis quā incōmodi in exigēdo a debitoribus eiusdem cū natura societatis illa sit: vt partes cōmodi atqꝫ incōmodi sint equales. ff.
6 pro soc. l. si nō fuerint. in prin. insti. eo. tit. §. ⁊ quidem si nihil. †Respōdeo ipsam societatis naturā socij voluntate immutari posse in vi pacti cum valeat hec cōuentio iure pacti. lȝ nō iure societatis. ⁊ vnus ex socijs duas partes lucri hēat alius vero vnā. Itē ⁊ vnus ex socijs nullam partē dāni sentiat: lucrū vero cōe sit. vt no. gl. referendo opi. Alberici in. d. l. si nō fuerit. ⁊ insti. pro socio. §. de illa. Et lȝ mutius iuriscōsultus cōtradixerit. in. l. mutius. ff. pro socio Tamē eius opi. reprehēdit p seruium Sulpitiū. vt plenius refert imperator insti. de societate. §. de illa. ⁊ §. ⁊ adeo ipsam aūt opin. Alberici verā esse de iuris rigore late vltra oēs probat Hostiē. in ti. de vsu. §. an aliquo ver. qđ si periculum. ¶ Quoad secundū in quo queritur an pecunia per dictū tertiū exacta a debitoribus p eum acceptatis. quorū onus ⁊ periculū solū ad reliquos duos cōsocios pertinebat. ⁊ lucrum qđ ex eadem negotiādo percipit solū ad ipsos duos socios pertinere. Breuiter quo ad ipsam sortē principalem exactā dicendum illā ad hos duos socios pertinere ea ratione: qr eiusdem sortis periculū in nihilo ad ipsum tertium pertinebat sed solum ad ipsos duos socios ex forma cōuētionis igit
7 ad eosdē ipsa sors pertineat. †Illud enī inter socios expeditum est vt in dubio tāta sit pars lucri quāta est periculi. insti. de socio. §. illud. periculi enī atqꝫ lucri semp par est habēda ratio. ff. pro soc. l. cū duobus. §. quidam sagaram. ff. pro socio. de reg. iur. l. secūdū naturam eo. tit. c. qui sentit. lib. vi. C. de fur. l. manifestissimi. §. sed eū in secūda. C. de cadu. tol. l. vnica. §. pro secūdo. cū si. Quo ad lucrum. vero ex pecunia traficata proueniens dicēdū qđ si ipse tertius illā suo solum periculo traficauit ad ipsum lucrū perceptū spectabit. vt firmat Bar. ff. ad trebel. l. qr ponderat in fi. princ. dicēs ita determinasse antiquos doc. per illā. l. ⁊ pro hoc allego ego duos casus apertos in. l. idēqꝫ. §. si mādauero. ff. māda. ⁊ l. si vnus ex socijs. cl. l. ff. p so. Si vero nō ꝓprio periculo voluit negociari. tunc nō ad ipsum sed cōsocios integre lucrū pertinet. Sicut enī nec damnum pati voluit si negotiata pecunia exigi nō posset ab his cum quibus negotiatus est ita nec lucrū sentire debet. vt est expressum. ff. māda. l. ex mādato. ⁊ l. itē que. §. si procura. ff. de peti.
8 heredi. l. post senatus. vbi in gl. cōcor. ¶ †Quo ad tertium an nomina debitorum per istū tertium acquisita de quibus tamē ipse socius tunc cū eos debitores accepit nō fuit bene securus intelligatur cedere damno ⁊ periculo ipsius tertij socij. Breuiter dicendum ꝙ sic. eo qr hoc dicat vnū ex capitulis ipsi⁹ societatis de quo inter partes cōuenit. qđ quidē seruandū est cum dicamus contractus quoscunqꝫ ex cōuentione legē accipere. ff. depositi. l. i. §. si conuenerit. de reg. iur. l. contractus cum si. Secūdo considerādum qđ hic socius ꝓpositus est negociatiōi ipsius societatis. vnde si in culpa fuit accipiēdo nō idoneū nomē debitoris ab initio id sui ipsi⁹ dāno atqꝫ periculo ascribit vt est expressum. ff. de nego. gest. l. litis. §. si pecunie. ff. mād. l. si remunerādi. §. apud iulianū. vna cū gl. super verbo periculo suo. Socius enīȝ socio culpe noīe tenet illo casu quo in ꝓprijs rebus eā nō esset verisimile cōmittere. ff. p socio. l. socius socio. ⁊ insti. eo. §. fi. ⁊ hec de tertio. ¶ Quoad vltimuȝ in quo querit an impēse volūtarie per ipsum sociū facte ⁊ nō in necessariā ipsius societatis expedientiā ipsi tertio socio tm̄ societati debēt iputari vel ipsi tertio socio tm̄. Breuiter dicēdū ꝙ ob sumpt⁹ nulla vrgēte necessitate factos sed volūtate cōtra socios nō hȝ actionem. vt est expssum. ff. de neg. gest. l. ex duobus. iure etenim societatis socius nō obligat nisi eo qđ necessario societati expediebat versum est. ff. pro so. l. mr. societatis. Et hec sufficiant.

Consilium. cccclxxvi.

1 ¶ Conuentio vnum genus alienandi concedens: per aliud separatissimum trahi non debet.
2 Pupillus in plerisqꝫ casibus donare potest in vita tutore autore ⁊ tamen nullo vnqꝫ casu testari potest.
3 Uasallus in vita alienare pōt feudū in agnatum proximiorem: ⁊ tñ nulla est eiusdem ordinatio in feudo facta per viam vltime voluntatis etiam inter agnatos proximiores.
4 Legatum larga significatione donatio est: stricta vero nō: quoniā in pluribus vnum a reliquo differt.

Christi noīe repetito. ¶ Huic felici per cōitatē Radicofoni ꝯcessa fuit ptās donādi ⁊ alienādi in vita. igit ⁊ ꝯsts vt ptātē nō hēat alienādi p viā vltīe volū-
1 tatis †cū cōuētio vnum genus alienādi cōcedēs p aliud separatissimū trahi nō debeat. ff. de pac. l. si vnus. §. ante oīa. hec aūt duo se-
2 paratissima fore manifestat. †qr videmus pupillū in plerisqꝫ casibus donare posse in vita tutore autore. ⁊ tñ nullo vnqꝫ casu pōt testari. ita dicit iuriscōsult⁹ hec formaliter vt separatissima ponēs in. l. i. §. i. ff. de tute. ⁊ ra. distra. itm videmus filiūfa. p̄re volente donare posse testari vo nūqꝫ regulariter. ⁊ hoc mō argumētat iuriscōsult⁹ ad ꝓbandū hoꝝ diuersitatē. in. l. tā his. §. i. ff. de dona. cau.
3 mor. †Tertio videm⁹ vasallū ī vita alienare posse feudū ī agnatū primiorē. ⁊ l. c. i. §. lȝ ⁊ res p quos fiet inuestitura ī vsi. feu. Et tñ nulla est eiusdē ordinatio in feudo fcā p viā vltīe volūtatis etiā inter
4 agnatos primiores. vt l. c. i. ī pn. ỽ. nulla. de suc. feu. li. vi. †Et lȝ legatū ex larga significatiōe donatio sit. vt. l. legatū. ō le. ij. ⁊ l. ⁊ fideicō. de leg. iij. Tñ ex stricta ⁊ ꝓpria nō. qr in plurimis vnū a reliqꝫ differt. vt omnes differentias plene colligit gl. magistralis melior iur. insti. de do. §. i. sup verbo fere. scđm quā quidē ꝓpriā significationē verba ipsorū ꝯcedētiū hoc bñficiū. vt alienare possit ⁊ donare in vita ⁊c. intelligenda sunt. vt est expressum. C. de his qui veni. eta. l. fi. ff. de leg. ij. l. si ita quis. §. fi. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. fideicō. cū si. Ceterū aduertēdū qđ quāuis ex verbis ipsius cōcessionis plenissima atqꝫ libera facultas alienādi ꝯcessa sit ipsi felici. ita intelligit cōcessa vt bona fide ⁊ in cām necessariā alienet. plenissima enī ac libera ptās semp in se recipit bonefidei īterptationē ciuile atqꝫ humanitati cōgruētē intelligētiā. ad primū tex. not. ff. mā. l. creditor. §. lucius. ibi dū dicit. eū de quo querit plene gdē. sed quatenus rē ex bona fide agat intelligit mādatū recepisse. Scđm ꝓbat text. ff. de serui. l. si cui. ibi ciuili eī. ⁊ humano mō ⁊c. Et hec sufficiant.

Consilium. cccclxxvij.

1 ¶ Hospitalia simplicia ad pauperes recipiēdos: sine altari: cimiterio: seu alio parochiali iure erigi per quoscūqꝫ priuatos possunt etiam sine autoritate episcopi.
2 Oratoriū simplex vt orēt sine epi autoritate ꝯstitui pōt missas do celebrare in eodē nō lȝ epi nō accedēte consensu: nec cāpane erigi.
3 Religiosum locum autoritas episcopi facit.
4 Loca ab hostibus capta an sacra esse desinant.
5 Domū si qs sine autoritate epi ad hospitalitatē pauperū dedicauit: penitere pōt: atqꝫ eam ad vsus ꝓphanos cōuertere: qđ quidē minime foret si locus religiosus sacratusqꝫ deo fuisset.
6 Hospitale nō fundatū episcopi autoritate prorsus ꝓphanum est nec habet priuilegia pie domus. Et an de relictis simili hospitali episcopo debeatur canonica portio. nu. 15. ⁊ 18.
7 Locus aliquis deputatus celebrationi ⁊ oratiōi: prout fere est in omnibus palatijs magnarum personarum: qui tamen ecclesie dignitatem ⁊ eius consueta signa non obtinet religiosus non cēsetur: nec eius cura ad episcopum pertinet.
8 Rectoris hospitalis instō ⁊ destitutio si fiat per laicas personas: nō reqsita autoritate diocesani: signū est locū illū nō eē religiosuȝ. Et alia signa qb⁹ cognoscit locū nō eē religiosū. vid nu. 9. 10. 11. 13.
12 Receptio decimarum: oblationum: onus baptizandi: atqꝫ sepeliendi an faciant ecclesiam curatam.
14 Iudicandum est potius p illo pro quo plures faciūt rationes.
16 Quarta canonica et debeat epo de relictis alicui loco q̄ regrant.
17 Relictū rei mei inanimate: mihi relictum cēset: mihiqꝫ queritur.

19 Quarta canonica epo debeatur ratiõe spiritualitatis iurisdictio-
nis z iure quam habet in ecclesiis suis.
20 Potestas diocesani clauditur aut sub lege diocesana aut sub le
ge iurisdictionis.
21 Quarta canonica an debeatur epo de relictis quibuscunq3 piis
locis. Et que dicantur pia loca.
22 Translatio possessionis in alterum facta per eum per quem ego
possideo non est mihi preiudicii illativa.
23 Ignoranti aduersus quem prescriptio lõgissimi temporis currit
restitutio in integrum competit aduersus illam prescriptionem.

In christi nomine amen.

Omnipotentis dei postulato suffragio. In casu pposite ꝯsul
1 tatiõis psupponẽdũ arbitror. † Primũ simplicia ho-
spitalia ad pauperes recipiẽdos sine altari cimiterio
seu alio parochiali iure erigi p quoscũq3 puatos posse ẽt sine epi
autoritate vt no. Inno. in c. ad hec. extra de reli. domi. no. gl. in c.
quidã. xviii. q. ii. z in cle. qꝛ cõtingit. sup vbo altare. de reli. domi. z
erat de hoc tex. expressus in scda cõpilatiõe in tit. de eccle. edifi. c. si
2 hospitale. † Quinimo z si sine eiusdẽ autoritate cõstitui põt sim-
plex oratoriũ vt ibi missam celebrare nõ l3 epi nõ accedẽte cõsen
su. de ꝯse. dis. i. in c. vnicuiq3. z c. clericos. z in aut. de priui. z sacra.
nõ fiant. §. i. col. v. z ex collatione. z aut. vt nullus fabricet oratoriũ
domũ. §. i. plene no. Hosti. z Joã. an. de censi. c. si. Quinimo nec
in eodẽ sine epali cõsensu fieri põt erectio cãpanarũ. vt est expres-
sum de priuile. c. parentibꝰ nec tũc locus iste p priuatũ dedicatus
ad vsum pauperũ religiosus fore cẽsebitur: nec etiã ecclesiastica gau
3 debit immunitate. Maius aũt veritas pbatur. † Primo qꝛ religio
sum locu3 autoritas facit epi. in pposito casu deficit. vt in ti. de re
li. domi. l3 alias fieri possit nuda volũtate cũ immissiõe mortui cor
poris. vt. ff. de re. diui. l. in tantũ. §. religiosum. z insti. eo. ti. cũ si. ta-
mẽ iuribus ꝯsie iure canonum derogatũ: vt no. gl. or. xiiii. q. ii. in
4 c. in ecclesiastico. † sicut et illis derogatum ex quibus dicitur loca
ab hostibus capta sacra esse desinere. qd est expressum. ff. de relig.
l. cũ loca. cum simi. iure enim canonico contra est. vt no. glo. singu.
vii. q. i. c. pastoralis. hoc arguens ex c. qd quidã. i. q. i. secundo ex eo
5 qd determinat glo. in d. c. qꝛ contingit. super verbo altare. † dicẽs
enim qui domũ sine episcopi autoritate ad hospitalitatem paupe
rum dedicauit penitere posse atq3 eã ad vsus prophanos conuer
tere qd quidẽ minime foret si locus religiosus sacratusq3 deo fuis
set effectus. ff. de relig. si quis sepulchro. §. i. ff. de sepul. vio. l. iii. §. si
6 quis in sepulchro. de reg. iur. semel deo. li. vi. vbi decor. in gl. † Ter-
tio probatur ex eo qd determinat do. Bal. in aut. hoc ius porrectũ.
C. de sac. san. ec. dicẽs hospitale nõ fundatum pontificis autorita-
te fore prorsus pphanũ nec habere priuilegia pie domus. Et ideo
presidentes eidẽ non gaudere priuilegio clericorum. vt eleganter
determinat Host. in sum. sua in tit. de regu. §. i. ver. quid de rusti.
quem referendo sequitur Spe. in tit. de sta. mo. §. i. ver. xxvi. Et qd
no. Bar. in l. qd constitutum. ff. de testa. mili. z recipitur etiam ei-
dem a canonistis modernis in c. ii de foro compe. vnde id qd not.
Archi. in c. diffiniuit. xvii. q. iiii. quẽ referendo sequitur do. Bal. in
l. si quis ad declinandã. C. de epis. z cler. dicens aufugientẽ ad ho-
spitale tutum fore a iudice seculari sicut si aufugisset ad ecclesia3
intelligi debet in hospitali pontificali autoritate 3cto. illud enĩ
priuil. omnibus proderit quibꝰ ecclesia. C. de sac. san. ec. l. illud z l.
sancimus. C. de epis. z cle. l. omnia priuil. xvii. q. vlti. §. sancimus.
Et eius finis est do. Bal. motus solũ ex gl. dicte cle. qꝛ contingit in
7 l. orphanotrophos. C. de epis. z cleri. † Tertio ista videtur conclusio
Inno. in c. inter dilectos. extra de dona. dicẽs locum aliquem de-
putatu3 celebrationi orationi prout fere est in omnibus palatiis
magnarũ psonarũ. qui tñ ecclesie dignitatẽ z eius consueta signa
nõ obtineat: religiosu3 nõ censeri: nec eiꝰ curã ad epm pertinere.
8 † Quarto si institutio seu destitutio rectoris ipsiꝰ hospitalis fiat
per laicas psonas nõ requisita licẽtia vel autoritate diocesani: cla
re ex hoc p3 loci non esse religiosum. hoc enim tũc ad epm specta
9 ret de here. c. cũ ex iniũcto. de relig. do. c. de sinodochiis. cũ si. † Itẽ
si ex bonis ipsius hospitalis soluantur collecte. p3 etiã locũ religio-
sum nõ esse. hospitalia etenĩ perpetuo deo dedicata ab omnibus
10 muneribꝰ sunt libera. vi. d. l. sancimus. z d. §. sancimꝰ. † Itẽ si ora-
toriũ ibidẽ positũ p laicos regatur: patebit etiã illũ non religiosu3
nec subiectũ epo. qm tunc prelati de huiusmodi ecclesiasticis ne-
gotiis z maxime de illis q spiritualia esse noscuntur laicoꝝ iudicio
11 nõ disponuntur. de iudi. c. decernimus. cũ si. † Item si ibidẽ nõ sit ci-
miteriũ seu sepultura signũ erit hunc nõ esse locũ ecclesiasticũ seu
12 religiosum. quãuis enĩ deceptio decimarũ obligationũ onus ba-
ptizandi atq3 sepeliendi nõ censeatur facere ecclesiã curatã. vt ele
ganter determinat Host. z Jo. an. in nouel. in c. qꝛ nõnulli. de cle.
nõ resi. qd sequitur preclarus doc. Fe. de se. in ꝯsiliis suis nihilomi
nus arguũt ipsum locũ religiosum seu ecclesiasticũ vt no. gl. in d.
cle. qꝛ ꝯtingit. super verbo altare. Et hec oĩa per me tamen plene
corroborata ad pbãdum hospitalia huiõi sine põtificis autorita
te ꝯiũcta non fore religiosa eleganter deducit Jo. cal. in consiliis

suis abbreuiatis atq3 collectis per do. Ant. sub ordine rubricarũ
13 iur. canonici in titu. de re. li. g. do. consi. iiii. † vbi aũt ipsum hospita
le oratorium haberet edificatũ in forma ecclesie. z campanile ere-
ctu3 super tectũ cũ campana qua pulsatur cũ ibi celebratur. ac alta
re lapideum in forma sicut habent ecclesie alie. ibidẽq3 per sacer-
dotes z alios clericos publice celebretur. presumendũ est locum reli
giosum esse. Et qꝛ ipsa autoritas interuenerit oĩaq3 legitime con
currerint. ita notabiliter determinat Arch. de conse. dist. i. nemo.
Et sequitur Jo. cal. in pal. ꝯsi. ar. c. qꝛ interrogasti. xxvii. dist. z. xxvii.
q. i. vidua. de reg. c. vidua. de presby. non baptizato. c. i. in si. xx. q. i.
quẽ progenitores. non enĩ possunt hec sine epi autoritate fieri. qꝛ
debet campanile erigi super tecto cũ cãpana pulsante ar. d. c. parẽ
tibus. Itẽ nec erigi lapideũ altare super quo celebretur. vt de cõ-
se. dist. i. c. clericos. z c. nullus. z c. altaria. His aũt non interue-
nientibus epalis autoritas interuenisse nõ presumetur. z igitur nec
religiosus locus est. ff. de public. l. quecũq3. §. qui a pupillo ad hec
accedat determinatio Fe. in ꝯsiliis suis. ꝯsi. xxxv. dicentis qd pre-
sumentus locu3 esse prophanũ magis qꝫ ecclesiasticũ. l3 ibidẽ pia
opera exercerentur. in quo non sunt clerici nec campane nec altare
nec eps est in possessione exercẽdi iura episcopalia cũ enĩ tunc plu
ra concurrant ad indicandũ locũ esse pphanum qꝫ religiosum.
igitur hoc potius iudicandũ. ad hec oĩa accedãt que notantur in cle.
14 per literas. de preben. † pro illo enim potius iudicandum est pro
quo plures faciunt rõnes. de deci. suggestum. in si. de pba. c. l3 cau
sam. Et no. glo. allegans concor. xiii. distin. c. i. in gl. nõ intelligas.
Ex his ergo ad ea que in facto narrantur relatis cõcluditur.
Primo hoc hospitale religiosum locũ nõ censeri. imo pphanũ.
z ꝯñr ipsi epo non subiectum. Quo ad tertiũ an de relic. huic ho
spitali ipsi debeatur canonica portio. sciendum istã qõnẽ poni p
d. Cardinalẽ de ihuderto. Et Pe. de Peru. in eoru3 tractatibus
quos fecerunt in materia quartarũ canonicarũ p do. Bal. in d.
l. orphanotrophos. z d. l. si quis ad declinandam. plenius tñ qꝛ p
aliquẽ eam tractatã reperio in sepe alle. cõsiliis do. Jo. cal. sub tit.
de testa. consi. xiii. Et qꝛ illa cõter non habentur igitur ad tex. refe-
15 ro addẽs postmodũ qd mihi videbitur. Incipit ergo illud sic. † An
epo debeatur canonica portio de reli. hospitali nõ edificato epali
autoritate. z vr qꝛ nõ qꝛ talis locus nõ vr subiectus epo de reli. do
mi. c. ad hoc ergo nõ debetur canonica. qꝛ hec portio cõpetit epo
ratione iurisdictionis. quã habet in ecclesia cui sit relictũ ad hoc
no. de testa. c. officii. per Inno. z Jo. an. z qd ipse no. in cle. dudu3.
de sepul. Item talis locus non cẽsetur religiosus ex quo diocesa-
ni autoritas non interuenit de cõse. dist. i. nemo. de reli. domi. c. ad
hoc. canonica vero portio deberet de relictis loco religioso de te-
sta. requisisti. In cõtrariũ vr qꝛ relicta tali loco pio legantur pro
aĩa. ergo cõpetit epo canonica portio. de testi. c. requisisti. z c. si. nec
licet eximere locũ istũ a solutiõe canonice portionis per laicos in
preiudiciũ epi ea ratione: qꝛ in fundatione hospitalis nõ interue
nit eius autoritas. arg. x. q. i. sic quidẽ. Tunc enĩ sequeretur qꝛ me-
lioris conditionis esset locus pius nõ construcius autoritate epi
quã alius qd esse nõ debet. Nam qui sine epo ꝯstruxerũt ipsum cõ
tẽpserunt eo qꝛ debebant licentiã obtinere. vnde deterioris condi
tionis esse debet qꝫ cõstructus modo debito. de dolo z cõtu. c. con-
tingit. de prebẽ. cũ q. lib. vi. Solutio põt quis construere simplicia
hospitalia sine licẽtia epi. vt no. in d. c. ad hec. z glo. xviii. q. ii. qui-
dã. tũc tñ pprie hospitalia nõ vocantur: sed quedã domus deputa-
te ad hospitalitatẽ q nõ sunt capaces relictorũ. nec possunt habe
re bona per se sed sunt loca penitus pphana: nõ perpetua ad nu
tũ disponẽtiũ mutabilia. ex quo aũt relicta illis acquiruntur illorũ
dominis laicis. igitur quarta non debetur per predicta. hec illi.
16 † Cuius decisiõnẽ vt verã cõprobo ex his. Primo qꝛ ad hoc vt
de relic. debeatur epo quarta canonica necesse est loca quibus re-
linquntur religiosa fore z pia atq3 etia3 sibi subiecta. vnde exempta
ad soluẽdi onus non tenẽtur. ita concludunt Inno. z Jo. an. in c.
officii. extra de testa. Pe. de saxonia in d. c. requisisti. do. Bald. in
d. l. si quis ad declinandã. Fed. de se. in consiliis suis cõsi. vi. pleniꝰ
idem Joan. an. in c. certificari. in x. q. de sepul. licet Hosti. quẽ secu
tus fuit ipse do. Car. contra teneat in sum. de sepul. §. z a quibus
quẽ refert Jo. an. in c. certificari. z breuiter in c. apostolice. extra de
dona. pro prima aũt opi. casus est in cle. dudum. §. verum. versic. z
vltra portionẽ de sepul. vbi est expressum quod qꝫuis de relic. loco
exempto debeatur quarta pars presbytero parochiali: non tamẽ
debetur quarta canonica prelato sed hospitale hoc liberũ est ab
omni diocesani iurisdictione. quia locus prophanus quamuis
17 pius vt in superioribus declaraui. igitur zc. † Secũdo patet: qꝛ re
licta huic hospitali quod est res prophana censentur relicta fra-
ternitati disciplinatorum que sibi dominatur z illi queruntur. quo
niam relictum rei mee inanimate mihi relictum cẽsetur mihiq3
queritur. vt est tex. quomodo ibi notabiliter ponderat Barto. in
l. gaius. de annuis lega. sed relictum fuisset ipsi fraternitati di-
sciplinatorum. que quidem funguntur vice persone. ff. de fideius-
sori. l. mortuo. nulla canonica dicta foret episcopo. quoniam de
relicto pro anima piis ac miserabilibus personis non solum no

minatim:qr tunc esset dará per.c.requisisti.sed etiá in genere.qo
quid no.do.Bal.in aut.similiter.C.ad.l.fal.non ad e loco epi ca-
nonica portio nó debet.vt no.gl.ordi.c.ij.de sepul.cui concordat
alia melior in proposito in.c.i.super verbo trebel.de testa.vi.arg.
d.l.si quis ad declinandá.vbi est expressum de relicto pauperibus
18 per episcopum nihil detrahi.agitur zc.† Tertio qr quáuis de relic-
cto pauperib⁹ certi hospitalis religiosi:quia autoritate episcopi
fundati episcopo debeatur canonica portio.vt terminat Joá.an.
in.c.ouduz.de conuer.coniug.in nouel.quasi túc videatur eius re-
lictú cótemplatione hospitalis illius.ff.de annu.leg.l.annua.§.a
titia. Tamen de relicto pauperibus certi hospitalis nó religiosi
non episcopo subiecti nó debetur ipsa canonica portio. Aut eniz
consideratur respectu pauperú in se:z sic respectu personarum.et
tunc nó debet habere quartá.per gl.d.c.i.de testa.li.vi.z.d.c.in no
stra.de sepul.aut consideratur respectu loci.z tunc idem.qr cum
ille nó sit episcopo subiectus merito de relicto illi nó recipit quar
tam.vt.S.dixi referendo Inno.Jo.an.z Pe.de sato.z probaui p
casum dicti versi.vltra portioné.dicta cle.dudum.Si igitur volu-
mus dicere dicta relicta hospitali fieri pauperú cótemplatione:
19 túc quid iuris pdicta demóstrat argumétatio.† Quarto pbatur
qr quarta canonica epo debet ratione spúalis iurisdictionis z cu
re quá hz epus in ecclesijs suis.vt pro regula tradit Joá.an.in.d.c.
offici. Idé tradit in.c.in nostra de sepul.allegans in argumentú.
d.c.requisisti.§.secus.Sed in hmói hospitali nec spiritualem iu-
risdictioné hz epus:vt est pbatum:nec onus cure nec ocionem ali-
quam.igitur sibi canonica nó debet.qr a quo remouetur officiuz
oneris remouetur officij premiú.ff.de excu.tuto.l.nesennius.ff.de
leg.ij.l.si qs quos.C.de leg.l.si legatarius.in si.cú si.z a quo remo-
uet cura remouet etiá cure pmiú.ff.de ali.leg.l.alú.§.scia liberta
20 ab heredib⁹.† Quinto qr oia potestas diocesani claudit aut sub
lege diocesana aut sub iurisdictionis vt plene no.per gl.mag.in
c.dilectus.z.c.cóquerente.ff.de offi.ordi.z Inno.in.c.i.de sta.mona.
Sed nullo ex his respectibus in genere hoc spále.qr pphaná sub
iectú est diocesano.vt in primo cósultationis articulo declaraui.
igit nec iu ea spé generis.s.soluende quarte canonice. A quo eniz
remouetur genus:remouetur quelibet eius species.C.de transac.
l.si causa cognita.vbi ocoor. Vltimo ad hoc accedat determinatio
Fed.de se.in suis cósi.cxx.z cósi.xlv.dicentis de relictis domui in
qua morátur leprosi ad hoc nó fundata dioce.autoritate sed me-
ra laici solútate. Ité de relictis loco mulierú terti ordinis beati
Fráci.sci.similiter sine diocesani autoritate ad illud istituto quar-
tam canonicá nó deberi. Et hoc nó alia ratione nisi qr loca illa li
21 bera sunt ab epali iurisdictione per supradicta.† Unum est qó re-
fragatur.s.tex.d.c.si.z.d.c.requisisti.volens simpliciter de relictis
pijs locis.z Jo.an.in nouel.supplet quibuscunqz epo quartá par
tem deberi.sed negari nó pót hospitale hoc quáuis epi autorita-
te nó fundatú fore locú piú.cú in eo pietatis opera exerceantur.z
etiá in pposito hoc determinat Spe.in ti.de instru.edi.§.núc ali-
qua.ver.z scias. Que referédo sequit do.bal.in aut.similiter.C.ad
l.fal.z Archi.x.q.i.si ex laicis.igit zc.Sed ad hoc breuiter respon
deatur nó sufficere locum fore pium nisi etiam epo sit subiectus.vt
pz qr exempta loca quátu pia z religiosa portioné canonicá nó sol
uút.vt est tex.in.d.ver.vltra portioné.cle.dudú.qué ad hoc valde
ponderat Jo.an.in.d.c.certificari.in.x.q. Et hoc quo ad secundú.
¶ Quo ad tertiú in quo querit an ex quo psupponit retroactis
téporibus ex plurib⁹ relictis dicto hospitali solutá fuisse canoni-
cá portioné. Núc etiá eidé epo fieri debet solutio:in quo quidé se
clusa materia legis si certis annis.C.de pac.l.cú de in rem verso.ff.
de vsu.c.puenit.extra de cési. Breuiter dicendú qr psupposito qr ex
huiusmodi solutionib⁹ epo p rectores huius hospitalis factis cé
seat ipse epus fuisse in quasi possessióe pcipiédi hác quartá:nihilo-
minus epus ipse nó censeat ius hoc pscripsisse quáuis tps ad prescri-
ptioné legitimú lapsuz fuerit. Ad hoc quidé me primo monet de
terminatio Jo.an.in nouel.in.c.si.de offi.vica.li.vi.dicétis vicariú
temporalem in ecclesie qui loco procuratoris est non preiudicare
episcopo adeo vt nec intelligat causata prescriptio iuris eligendi
censum alteri plato bonefidei recipiéti censum soluere lógissimo
22 tpe. Et huius est ratio † qr translatio possessionis in alterum fa-
cta per eú per qué ego possideo non est mihi preiudiciú illatiua.l.
si.C.de acqui.pos.cú si. Secúdo moueor ex eo qó notabiliter deter
minat Spe.in tit.de prescrip.§.i.ver.pone colonus rem quaz ego
per eú possideo in aliuum bona fide recipientem tráfferat iusto ti-
tulo:nihilominus aduersus pscriptioné illius ex lógissimo tépo-
re causatá mihi ignoráti competit restitutio ex clausula generali
23 si qua mihi iusta causa zc.† Quod qdé cófirmatur ex eo qr deter-
minat Bar.in.l.i.§.si quis aút.ff.de iti.actu.priua.dicens argumé
to illius tex.ignoráti aduersus qué lógissimi tpis prescriptio cur-
rit restitutioné in integrú competere aduersus ipsam prescriptio
né. Ei enim ignoscitur ex quo probabili facti impedimento igno
rantia fuit impedimentus.qó etiam probat egregie.ff.de serui.rusti.
predio.l.attilicinus.z firmat etiá gl.ff.quemadmo.serui.amit.l.si
partem.§.si per fundú.in verbo nó vtendo.z.l.sicut.in verbo mu-

licia.C.de prescrip.xxx.an. Ad idé etiá qó no.gl.in.l.cuz filius.§.in
hac super verbo ignorat.ff.de ver.obli. Unde aút fm opi.Joá.an.
prescriptio nó intelligetur cucurrisse ipso iure aduersus dictá fra
ternitaté seu hospitale posito qó ex solutionibus factis p rectores
eiusdé causata sit in personá epi qr possessio iur.cérualis. Aut fm
opi.Spe.quá verioré existimo pscriptio causata intelligetur eidé
fraternitati dñatrici hospitalis iuste ignoráte gesta rectorum per
ipsum hospitali prepositorum competit in integruz restitutio ex
clausula generali. Et hec dicta sufficiant.

Consilium.cccclxxviij.

1 ¶ Mater spuriarú heres instituta a concubinario grauata de
restituendo spurijs:censetur accómodasse testatoris tacitá fidem
de restituendo ipsis.z nu.2.
3 Donatio priuato concubine fieri potest.

¶ In christi nomine amen.

1 OMnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ Hec mater † istaz spu-
riarú heres instituta p eius cócubinariú atqz grauata
de restituédo ipsis filiabus spurijs. Ex duobus censet
accómodasse testatori tacitá fidé de restituédo ipsis spurijs qz hic
sunt. Primo singularis affectio quá ad dictá cócubiná dr habuis
se.que lz sola nó inducat presumptioné fraudis.vt.l.si gener.ff.de
his qbus vt indig.tñ mixta cú alijs sicut ibi no.Bar.z plenius in
l.post contractú.ff.de dona.z est expressum.ff.de bo.liberto.l.pen.
post prin. ¶ Scdo restitutio seu datio bonorú hereditarioz:quá
ex pacto ipsis filiabus spurijs. Ex hoc enim actu donationis sub
sequéti retro presumit tacitá fidé accómodasse.vt expressim deter
minat Bart.in.d.l.si gener.ar.l.sz iulianus.§.pinde.ff.ad maced.
Unde insurgit cóclusio qó ab hac herede fidé tacitá in fraudem
legis accómodasse videt. Unde ab indigna hereditas aufertur:z
illa fisco applicat.ff.de iu.fis.l.nó intelligitur.§.cum ex cú.ff.de his
2 qui.vt indig.l.heredé.§.bonis. ¶ † Hoc tñ nó obstáte in Irium ve
ritas est:qr cum palá testaméto rogata fuerit de restituédo nó est
existimádú fidé suá in fraudé leg.accómodasse.vt.d.l.nó itelligit.
3 §.si qs palá.vbi hoc est expressum.z igitur ipse heres manet. † qm
a priuato cócubine donatio relictú fieri pót.ff.de dona.l.donatio
nes in cócubiná de leg.iij.l.vxoré.§.cócubine.z.l.q concubinam.in
prin.vnde est qó antonia ipsius testatoris legitima filia heres in-
stituta petere pót supplementú legitime.que quidez est tertia pars
eius qó habitura fuisset ab intestato decedéte parte.vt in aut.no-
uissima.C.de inoffi.testa.cú enim instituitur filia in minus legiti-
ma portione ad id agit vt qó legitime deest suppleat.C.de inoffi.
test.l.omnó.in prin.z.l.scimus.cú si. Nec ea verba p testatoré adie-
cta.scz z qó plus de bonis hec filia petere nó possit excludút eadé
a facultate petédi dictú legitime supplementú. Casus est notabilis
in aut.vt cú de app.cogno.§.certú.ibi dñ dicte.etiá si certis rebus
iussi fuerunt esse contenti zc. Et hec sufficiant.

Consilium.cccclxxix.

1 ¶ Testes(publicatis attestatióib⁹)super articulo obscure da-
to a iudice interrogari possunt.etiá absente illo cuius ad instan-
tiam interrogatio sit.non obstante cle.testibus.z nu.2.4.
3 Veritas sepius examinata magis splendescit.

¶ In christi nomine Amen.

1 OMnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In eo qr qritur † an
in eadé instátia seu alia post dicta testificata po q
de ipe ad prescriptioné sufficiété articulauit obscure
dare possit articulú ipis declaratiuú:z ad illú pbádú admitti.bre
uiter videt dicedú qr nó róne psumpte subornatiós testiú que nó
minus cadit in scda instantia quá in prima.de testi.cle.testibus.C.
de pba.aut.q semel.de testi.c.fraternitatis.cú ibi plene not. Et est
2 hoc verú etiá in causis in qbus pcedi pót de plano sine strepitu z
figura iudicij zc. Cú enim post publicatas attestatióes nouiter p
testes pbari sit phibitú propter timoré subornatiónis.z sic ex qua
dá equitate naturali q est ne alter alteri insidiet.l.vt vi.ff.de iust.
z iur.igit hmói phibitio dz de his causis obseruari in quib⁹ etiá
naturalis equitas firma manet.de ver.signi.cle.sepe.z ita hac róne
determinat Bar.in extrauag.ad reprimé.in gl.sup verbo figura iu
2 dicij.† Aduertendú tñ qó z quáuis pars per pdicta hác articulus
declaratiuú dari nó possit.nec etiá in primis articulis sufficienter
tps prescriptiós specificauerit:tñ in culpa est iudex q testes super
hoc specifice nó interrogauit:vt per specificá responsioné declaret
articuli obscuritas cú ius dicétis officiú sit cuncta ad causam fa-
ciétia diligéter debere rimari.C.de iudi.l.pperandú.§.z si quidé.
xxx.q.v.c.iudicanté.ff.de interro.act.l.vbicúqz.z igit secunda con-
clusio. Inn.formaliter in terminis nostris.in.c.p mo.in gl.super
verbo negligéter.de testi.dicés formaliter i casu nostro qr si pars
admissa ad pbádú pscriptioné articulú sup hoc obscure-formae in
3 cófuso in culpa est iudex si testes specifice nó examinat de titulo de
cótinuatione téporis.z de bona fide. Etiam si pars hoc nó dede-
rit in articulo.z igit officio iudicis z nó ad partis petitionez sup
hoc de nouo interrogádi sunt testes etiá post dicta testificata.

ita determinat ipse per.c.cũ clamor.extra de testi.idez etiaʒ glo.de
pba.c.in p̃sentia.⁊ in.c.cũ ioãnes.sup verbo postq̃ partibus.de fi-
de instru.Sed in dicto inno.me principlr̃ fundo. qi ponit in ter-
minis casuʒ nr̃m.Eius aũt dicti rõ est.qi cũ p p̃sona iudicis p̃su-
mat:vt.l.ij.in v̄.q nõ arbitramur.C.de offi.ciui.iudi.l.berẽnius.§.
gaia.ff.de euic.⁊ in.c.in p̃ntia.de renũ.cum si.igit̃ in eo cessat subor
natiõis timor.⁊ sic cũ p̄hibitiõis none examinatiõis testiũ.meri-
3 to igit̃ iterũ est examinatio testiũ faciẽda †veritas eñ sepius exa-
minata magis splendescit in lucem.dicit tex.pulcher ⁊ notabilis
4 xxxv.q.ix.graue.†Dia aũt cõibus motus.d.bal.in.l.amplioreʒ.C.
de ap.posuit vnã nouã ɔclusionẽ dicẽs q̃ q̃uis p cle.testib⁹ publi
catis attestatiõib⁹ i instãtia p̄ria nõ p̃sit in istãtia appellatiõis su
per eisdẽ vel directo ɔ:q̃a testes nouiter p̄duci isi remediuʒ est qd
nõ potẽs p̄ducere nolu testiũ det iudici⁹ seabsentet.⁊ tũc iudex a
quo nõ timet̃ subornatio reciperet ex p̄prio offõ suoplendo p.d.l.
amplioreʒ valebitq̃ tunc expositio comuniẽ.qd est mirabile.

Consiliũ.cccclxxx.

1 Jus fideicõmissi cõditionalis vel in diem incertũ si fideicom
missarius ante euentũ cõditionis vel anteq̃ certus dies eueniat
decedat:non transmittitur.Et nu.3.
2 Legata ⁊ fideicõmissa quo ad cessionẽ ⁊ trãsmissionẽ equiparat̃.
4 Et copulatiua posita iter ɔpatibilia resoluit̃ i disiũctiuã aut vel.
5 Verbum substituo quid importet.
6 Verbũ vnũ ⁊ idẽ qd ad plura diuersa refert̃ in sua significatione
variari debet put natura eorum ad que refertur suadet.
7 Clausula in fine posita ad oĩa precedentia capitula pariter refert̃
quando nulla ratio concurrit quare magis ad vnum quam ad
aliud referri debeat.

In christi nomine amen.

OMnipotentis Dei postulato suffragio. In casu p̄posite con-
sultationis de duabus substõnibus discutiẽdũ occur-
rit.Et p̄rio de p̄ria cui⁹ verba sunt hec.Et si dictus ca
millus pubes filius meus heres mihi nõ fuerit vel fuerit ⁊ obie-
rit sine liberis substituo sibi ⁊ mihi heredẽ vniuersalem instituo
marcialẽ nepotẽ meũ ⁊c.In hac aũt duo remedia occurrũt p̄mũ
vtrũqd ipse martialis liberis relictis viuẽte camillo decedens ad
eosdẽ ius fideicõmissarie substitutiõis trãsmiserit.Et quidẽ breui-
1 ter dicẽdũ q̃ nõ.ex eo.†Primo qr ius fideicõmissi conditionalis
vel in diẽ incertũ.vt est in casu nr̃o:si fideicõmissarius ante euen-
tũ cõditiõis vel anteq̃ incertus dies eueniat decedat nõ trãsmit-
titur.Casus est.C.de ca.tol.l.vnica.§.sin aũt sub ɔditione.ff.de mi-
2 no.l.in cã.§.pomponius vbi est casus.†Scd̃o idẽ p̄bat̃.qr certũ
est legata ⁊ fideicõmissa quo ad cessionẽ trãsmissionẽ equiparari.
vt.d.§.sin aũt sub ɔditione.⁊.l.iiij.§.i.ver.Itẽ dicẽdum.ff.de ali.leg.
sed legatũ factũ titio post mortẽ sempronij nõ trãsmittit̃ p titiuʒ
ad eius heredẽ si ante mortẽ sempronij decedat.vt.l.heres me⁹.§.
i.ff.de cõdi.⁊ demõ.ff.qñ di.leg.ce.l.si cũ heres eo.ti.l.hmõi.v̄.nam
3 tale.Igit̃ ita dicẽdũ in fideicõmissaria substitutione.†Tertio
hanc cõclusionẽ firmat glo.in terminis fortioribus.s.vt filius per
fideicõmissum facti ɔditionalr̃ substitutus si decedat ante condi-
tionis euentũ iura fideicõmissi ɔditionalis in heredes nõ trãsmit-
tat.vt.l.heredes mei.§.cũ ita sup v̄bo suscepisset.ff.ad tre.Sm exa-
minandũ q̃ voluerit testator in his verbis substituo sibi ⁊ mihi
heredẽ vniuersalẽ nepotẽ ⁊c.In hoc aũt ɔsiderãdũ hec verba re-
pugnãtiam in se continere.impossibile est eñ quẽ simul ⁊ semel in
eadẽ hereditate substitutũ fore per fideicõmissum heredi institu-
4 to:⁊ institutũ fore directo ipsi testatori.†Unde dico igitur ⁊ copu
latiua posita inter cõpatibilia resoluitur in disiunctiuam aut vel
ff.de vsufru.lega.l.si titio fundus.vbi est expressum.⁊ ideo tunc est
sensus.vt sit in electione ipsius martialis an hereditatem vel iu.
fideicõmissi.an vero interdicto.Cum enim ad relictum vocatur
quis in eius electione interdicto:de iur.fideicõmissi in eius electio
ne estq̃ ex capite velit electionem amplecti.ff.de manu.testa.l.si
quis sertio testamento.ff.ad treb.l.recusare.§.titius.de quibus.ll.
festũ ad hoc faciunt virtutes iur.nostri Bar.⁊ Bal.⁊ marie ipse
5 Bar.ff.de vul.⁊ pup.l.centurio.†possumus etiam dicere qd cum
vbi verbum illud substituo sit cõe.⁊ consequenter actum compre-
hendere tam directam vulgarem quã etiam fideicõmissariam vt
ff.de vul.⁊ pup.l.iam hoc iure.ver.sed si aliter.vbi hoc communi
verbo ⁊c.asserito prout refertur ad casum quo camillus heres
non sit intelligatur de directo vulgari.prout aũt ad casum quo
camillus heres sit de obliqua substitutione idest fideicommissaria
6 †Nec enim est incongruum vnum idẽq̃ verbum qd ad plura di-
uersa refertur in sua significatione variari potest natura eorum
ad que refertur suadet.ff.de manumis.testa.l.si ita scriptum fuerit
cum titius.ff.de annu.leg.l.seruus post decem.ff.de condi.⁊ demõ
stra.l.pater seuerinam.§.conditionum verba.ff.de offi.consul.l.ij.
in glo.super verbo manumitti que allegat concor.⁊ hec sufficiant
quo ad substitutionem p̄rima.Capio nunc ad substitutio-
nem secundam tenoris huiusmodi.scilicet ⁊ si dictus martialis
mihi heres non fuerit vel fuerit ⁊ obierit sine liberis substituo
sibi ⁊ mihi heredes vniuersales instituo Fabricũ ⁊ Ualeriũ nepo
tes meos ⁊c.Circa hãc aũt substãtialiter querendũ est.Primo
vtrũqd illa clausula in fine posita ⁊ obierit sine liberis ⁊c.referat̃
ad vtrũq̃ substitutionis caput adeo vt etiã ad primũ quo testa-
tor substituit si martialis heres nõ fuerit.⁊ quidẽ dicẽdum qd sic
7 ea rõne.qr clausula in fine posita:put in p̄posito casu:ad oĩa pre-
cedentia capita pariter refert̃ qñ nulla rõ cõcurrit quare magis
referri debeat ad vnũ precedẽs quam ad aliud.ita est expressum in
l.i.C.de libe.prete.⁊.c.inq̃sitioni.⁊.c.requiris.extra de appel.⁊ p̄ʒ
in.l.iiij.§.filius.ff.de libe.⁊ posthu.plene not.Bart.referens in hoc
dicta Spe.in.l.talis scriptura.ff.de leg.i.⁊ qd idem not.ff.de fun.
instru.l.sete.§.sete.Sed nulla concurrit ratio.quare magis testa-
tor voluit excludere Fabriciũ ⁊ Ualeriũ existentibus filiis ex mar-
tiali casu quo ipse martialis heres esset q̃ casu quo non eẽt heres
⁊ p eũ nõ staret.sed p mortẽ in eo supueniẽtẽ vt in p̄posito igitur
⁊c.Secundo igit̃ nũc vidẽdũ occurrit vtrũqd isto casu quo mar
tialis heres nõ decedit tamen cum liberis per ea verba si sine libe-
ris martialis decesserit ⁊c.videantur ipsi liberi p fideicommissum
substituti martiali.⁊ si nõ substituti:an saltẽ heredes testatori di-
recto instituti a ɔrio sensu.⁊ qdẽ quo ad primum in p̄posito casu
dicendũ nõ videri p fideicõmissum factã substitutioneʒ eorũdem
martiali.qr cũ ipse heres nõ fuerit.⁊ sic ex hereditate honorẽ seu
cõmodũ nõ perceperit merito nõ potuit onerare fideicõmissi grauar-
ri.C.de fideicõmissis.l.ab eo.cũ similib⁹ infinitis.sʒ p̃suppositoq̃
idẽ martialis hereditatẽ adiuisset an tũc ea verba si sine liberis a
ɔrio sensu inducant liberorũ fideicõmissariã substitutionẽ p̃sone
martialis factã.⁊ quideʒ ista pulchra ⁊ subtilis est dubitatio.Et
igit̃ longe examinãda.titulus aũt questionis sit iste.scʒ an a con-
trario sensu ɔditiõis resultet dispositio legati seu fideicõmissi ⁊c.

Consilium.cccclxxxi.

1 Gratia si neutri an efficiat̃ surreptitia ex eo q̃ impetrãs non
facit mẽtionẽ de alio canonicatu ⁊ p̄bẽda i eadẽ eccl̃ia p p̄curato-
rẽ acceptata cui p̄uisum fuit ⁊ habẽtẽ de hoc sp̄ale mãdatũ.nu.2.
3 Ignorãtia p̃sumit̃ etiã in facto p̄prio qñ illud est de longinquo.
4 Scientia vel ignorãtia vacatiõis bñficij in ordinario q hʒ ɔferre
beneficiũ tale:vt p̃sumi possit que sint consideranda.⁊ nu.5.6.7.
8 Scire presumit̃ quis illud qd inquirere tenet̃:⁊ si ignorãtiã allo-
gat aut p̄bat:velut affectata illa nõ prodest:nisi p̄bet se diligẽtiaʒ
de sciendo fecisse apud eos per quos certificari poterat.
9 Negligentia nemo presumitur in his que p̄priũ cõmodũ cernunt.
10 Ignorantia an per iuramentum probetur.
11 Iudex iuramentum ei deferre nõ debet:cõtra quẽ est vehemens
presumptio ex facti qualitate.

In christi nomine amen.

OMnipotentis Dei postulato suffragio. Presentis dubitatio-
1 nis articulus in hoc recidit.s.vtrũquid gratia si neu-
tri dicti.B.surreptitia censeat̃.eo qr nõ fecit mẽtionẽ
de alio canonicatu ⁊ p̄bẽda in eadẽ ecclesia per p̄curatorẽ suũ ac-
ceptatũ.cui p̄uisum fuit ⁊ de hoc habẽtẽ sp̄ale mãdatum.In hoc
ego reperio Lapũ abbatẽ.in.c.grã.de rescri.li.vi.dicentẽ q̃ aut p̄cu-
rator nõ habebat ad faciẽdũ sibi p̄uideri sp̄ale mãdatũ.⁊ tũc ipe
tratio dñi ignorãtis collationẽ p̄curatori factã.⁊ igit̃ illã tacẽtis
valebit p tex.i.d.c.grã.aut habebat p̄curator sp̄ale mãdatũ.⁊ tunc
nõ vʒ ĩpetratio dñi ĩ collatiõe p̄curatori factã mẽtiõe nõ habita.fa
cit sm̃ eũ ĩ p̄bẽ.si tibi absenti.⁊.c.q̃uis de ele.eãʒ de rescr.c.in nr̃a
Et hãc opi.sequũtur ibi moder.canoni.gl.Jo.an.in.d.c.gratia in
verbo ignorãti in v̄.sed hic forte sentit apte illã text.locũ habere
etiã cũ beneficiũ collatũ est p̄curatori habẽti mãdatũ ad acceptã-
dũ p̄uisionẽ.vt.l.nõ vitiet̃ impetratio dñi non facta mẽtiõe de col
latiõe p̄curatori facta quã ignorabat.⁊ sic videnẽt doc.in hoc ma-
2 teria discordes.†Ego vo eos ad concordiã equa distinctiõe redu
cens dico qd aut dat̃ talis tp̄is breuitas inter collationem factam
p̄curatori ⁊ gratiã impetratã a dño qd nõ sit verisimile in estima
tiõe p̄curatoris:vel alis potuisse p̄uenire ad notitiã dñi collatio-
nem factã p̄curatori:⁊ tũc non vitiet̃ impetratio dñi ex taciturni-
tate bñficij collati p̄curatori ea rõne:qr licite põt dñs ignorare fa
ctum p̄curatoris.vt no.gl.⁊ ibi p Bar.ff.de aquir.pos.l.si rem ali-
quã.in verbo an ignorẽ q̃ maxime verũ est qñ cõcurrit tp̄is breui
tas ⁊ loci distãtia qbus oĩbus simul iunctis p̄babilis est in facto
p̄prio ignorantia.ad hoc de p̃scrip.c.quosdã.⁊.c.quanto ⁊ igit̃ sal
uat̃ isto casu grã a vitio surreptiõis.ar.dicti.c.gratia.Aut dat̃ ta
lis tp̄is plixitas infra ad qd p̄curator dñm certioreʒ potuisset de
sibi facta p̄uisione aut alias ad notitiã dñi deuenire.⁊ tunc dico
qd nõ cadit i ista allegatio ignorãtie.⁊ igit̃ gratia surreptiõe non
excusat̃.⁊ ad hoc dicẽdũ inferiora me mouent.Primũ qr conside
ro qd quo ad ipsum.B.p̄uisum sibi fore de canonicatu ⁊ p̄benda
ecclesie barchinõñ.factum graue ⁊ notabile attenta qualitate ec-
3 clesie ⁊ persone cui ɔferebat̃.†Unde qd dicitur in.d.c.quosdã.⁊.d.
c.quanto.⁊ in.l.plane.C.de excusa.tuto.⁊.c.in tua.qui ma.accu.
pos.l.ignorantia presumi etiam in facto proprio quãdo illud est
de longinquo.et etiam not.Bart.in.l.non fatetur.ff.de confes.et
in.l.si quis

in l.si quis delegauerit.ff.de dona.in l.si res obligata.de leg.j.locus
bz nisi factuz graue sit ꝛ notabile qꝛ tunc dato lapsu tpis.s.potuit
ad alterius noticiam deuenire illius presumit scientia.nec allegatur
probabiliter ignorantia. Iste est tertius notabilis.in c.cum illorum
ad finem de senten.excõ. ꝛ in c.non est nobis de sponsalib⁹ ꝛ ita cle
ganter istos tex.no.do.Antonius in d.c.cum illoruz ꝛ plenius in c.
ab excommunica.de reper tis cuz igitur vt dixi respectu dicte ecclesie in
qua est canonicatus respectu persone cui est facta prouisio debeat
reputari respectu ipsius vel graue ꝛ notabile factū consequens est
qd dato competenti tpis interuallo etiam si de longinquo censeatur
dixos non ignorantia sed notitiā habere maxime cum dñs impetra
tus in curia principis sit ad quam oẽs de diuersis mundi partibus
4 confluunt velut patrem de priuileg.c.cū de diuersis lib. vi. ¶ †Ad
hoc accedat qd in simili no.Jo.an.de concess.preben.c.ex parte atẽ.
Imo.cuius dictum sequuntur dñi de rota decisione.dcliij.dum in
quit qd in presumenda scientia vel ignorantia vacationis beneficij
in ordinario qui bz conferre.debemus primo considerare qualita
tem beneficiorū non citius presumitur notitia de beneficio magni
5 ꝛ notabilis quam parui ꝛ curati ꝙ simplicis. ¶ †Secundo distan
tiam locorum qꝛ citius presumitur scientia in loco vicino ꝙ remoto
6 arg.in d.c.quanto.ꝛ d.c.quosdam. ¶ †Tertio consideranda est ꝛ
fa.loci iuxta.tex.in cle.vna.in fi.de concess.preben. Item lapsus tpis
longi a die vacationis bñficij.est enim presumptio contra debentem
conferre si distulit vltra sex menses a die vocationis vt in c.vno.§.
porro.vt ecclesiastica bñficia. Ita igitur i proposito propter quali
tatem notabilitatis bñficij propter qualitatez loci.in quo erat ipe
trans ad quē oẽs de diuersis mundi ptibus cõfluūt.vt in d.c.cū de
diuersis pp ter lapsum tpis semestralis decursū a die puisionis pro
curatoris facte vsqz ad diem impetrationis dñi presumere debem⁹
7 sciam in ipso dño impetrante nõ aūt ignorantiā. †Scdo qꝛ presu
mendū est in tanto sex mensiū tpe pcuratorē rem taz grauem ꝛ no
tabilē ꝯsideratā psona dñi eidē dño intimasse.alias in culpa vel ne
gligens foret.ad hoc tex.no.ff.de penis.l.si quis forte in prin.ibi dū
dicit.nec enim debeat magnā rez pcuratoi tam diu retinere ꝛc.nec
eū dicendum presumi debere negligētiā intimandi in personam p
curatoris.cum enim ipse dñs iam eius diligentiā approbauerit qꝛ
eū pcuratorē cõstituit cū spāli mandato ad acceptandū ꝛ faciēdū
sibi puideri.ꝯñs est.vt nunc eius psonā improbare non valeat.ff.de
adul.l.si vxor.§.fi.C.de testi.l.si qs testibus.iiij.q.iij.§. Item si quis
testibus. Tertio me monet: qꝛ in taz prolixo tẽpore.s.semestri inter
prouisionē factam procuratori ꝛ impetrationē ipsius dñi ipse dñs
sexto mense impetrare volēs debuit inuestigare aut inquerere dili
genter an procurator eius acceptasset in partibus atqz sibi puisum
8 extitisset. †Succedit igit conclusio in c.innotuit de elec.in glos.sup
verbo ignorantia ꝛ in c.dura.sup verbo eiudere.ꝛ in c.ad falsario
rum in verbo dixerint de crimi.fal.ꝛ in c.cos.de tempo.ordi.lib.vj.
ꝛ etiam Inno.in c.veniens in verbo innotuerit.de filijs presby.di
centiuz quē scire presumi illud qd tenet inquirere si ignorantiam
allegat aut pbat velut affectatā illam nõ prodesse nisi pbet se dili
gentiā de sciēdo fecisse apud eos per quos certificari poterat.ar.ff.
de iur.ꝛ fac.igno.l.regula.xxxvij.dist.§.fi.de reg.iu.c.pe. imputetur
ergo sibi si in tam prolixo tpe diligentiam de sciendo nõ fecerit.ad
hoc tex.bonus de dila.c.exposuit versus finem.ibi dum dicit tempo
ris quoqz spatium habuerat tam prolixuz.vt potuisset si voluisset
super causa predicta informari.ad idem quoqz optimus tex.de cõ
cel.preben.cle.vna in fine.dum formaliter inquit imputet quidem
sibi qui cum de ipsius cõmodo agitur id qd per se vel aliū scire po
tuit ignorauit. ¶ Et igitur ex premissis concludo ipsum .B.presu
mi habuisse noticiam dicte puisionis facte procuratori:tuz qꝛ illa
respectibus premissis continet in se graue ꝛ notabile factum.tū qꝛ
presumitur.s.tam prolixi temporis lapsum pcurator illam sibi no
9 tificasse.tum etiam qꝛ tenebatur ipse dñs hoc inquirere.† qd etiam
fecisse presumit cum nemo in his que cõcernunt propriū cõmoduz
negligens presumatur.ff.de pba.l.cum de indebito. Item qꝛ quili
bet diligens presumit in his que sibi agenda incūbunt.C.de alimē.
pupil.pres.l.fi.ꝛ est decisio rote.cccccxviij.qd si diligentiam nõ fece
rit sibi imputet ꝛ in ignorantia affecta que sibi non proficit fuisse
10 censetur per predicta. †Ceterū in hoc casu admittit ad pbandam
eius ignorantiā iuramēto iuxta vulgaria iura.qꝛ vbi ꝯtra allegā
tem ignorantiaz ex coniecturis scientia presumit vt in casu propo
sito p iuramētum solum ignorantia non probat nisi aliter ignorā
tie probatio coloret. Hoc est qd notabiliter dicit glo.lxxxij.dist.c.p
posuisti.ꝛ Inno.quem ibi sequit do.Ant.de consti.c.cognoscentes
ad fin.ꝛ plena ac notabilis decisio in ordine meorum.dccccxxviij.ꝛ
huius est ratio qꝛ hoc iuramentum per qd approbat ignorātia est
11 a iudice differendum †non aūt dz iudex iuramentum ei deferre cõ
tra quē est vehemens presumptio ex facti qualitate.vt dicit gl.nota
bi.in l.i.C.qui ꝛ aduer.quos.ꝛ hanc rationem allegat decisio prefa
ta qd ergo dicit in dicto c.cum in tua ignorantia iuramēto proba
ri etiā vbi est presumptio sciētie dz intelligi dumtamē alijs medijs
probatio ignorantie coloretur vltra probationem p iuramentū.ꝛ
ita dicit do.Ant.quē oẽs sequunt in d.c.cognoscentes. ꝛ verum est
ratione posita in predicta decisione. ¶ Ex his ergo concludit om
nib⁹ premissis consideratis impetrationē non excusari a vitio sur
reptionis nisi lucidis probationibus probet se tempore prouisiõis
ignorasse prouisionem dicto procuratori factam cum ex premissis
scientia presumatur.ꝛ hec sufficiant ꝛc.

Consilium.ccclxxxij.

1 ¶ Patriarcha an possit excõicare vigore illius clausule cõtradi
ctores ꝛc.apposite i bulla: cū talis clausula dat iurisdictionē execu
tori gratie solū aduersus illos qui de facto nõ aūt de iure cõtradi
cunt: impedientes effectum seu executionem gratie dicte.
2 Canonicatus possessio vt adipiscatur: hec duo pertinet.s.stallus
in choro ꝛ locus in capitulo.
3 Possessio beneficij an probetur per solaz ꝛ literas prouisionis sup
plicationis porrecte principi.
4 Assignare verbum quid importet.
5 Excõicatus qui est per declarationem amplius non ligatur: sz so
lum declaratur vt ab alijs euitetur ex declaratiõe igitur sibi pena
grauissima non infertur.ꝛ nu.6.
7 Actus declaratorius non talem requirit solēnitatem qualez act⁹
depositus.
8 Testis dictum sine iuramento ꝛ sine citatione partis nõ valet: de
claratio tñ dicti sine nouatione ꝛ iuramento valebit.
9 Excõicatio ꝛ declaratio excõicationis in plurimis differunt.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
1 ¶ †In casu premisso circa
primum in quo querit verum dñs patriarcha potuerit
declarare Hermanuz pentel in excõicationem incidisse
vigore illius cõtradictoris ꝛc.in bulla Helmboldi aposite. Dicen
dum videt qd clausula contradictores dat iurisdictionez executori
gratie solum aduersus illos qui de facto non autē de iure cõtradi
cunt impedientes effectuz seu executionem gratie alteri concesse in
iuste resistendo sine partes sint siue etiam alij quicūqz extranei.nūc
ergo videndum nunquid dictus Hermanus pentel iniuste ꝛ de fa
cto prestiterit nõ solum verbale impedimentū: sed etiam reale resi
stendo executioni gratie dicti Helmboldi.ꝛ in hoc dicto satis pro
2 bari eū reale impedimentū atqz realē resistentiā prestitisse. †Prio
quidē ex instrō qd producit in quo patet decanum ꝛ canonicos ip
si Hermano in facie loci capitularis assignasse possessionez dicti ca
nonicatus qꝛ ad possessionē adipiscendā canonicatus hec duo p
tinet.stallus in choro ꝛ locus in capitulo.vt in d.c.p illorū in fi.et
eo.ti.c.dilecto.ꝛ c.dilectus.per que Innocē.de resti.spo.c.in literis
dicit possessionē iur.canonicalis apprehēsam intelligi sicut stallus
in choro detur ꝛ locus in capitulo.nec quisqꝫ dixerit dictū instru
mentū pduci intelligi debere in assignatione verbali: non autē rea
li ꝛ de facto. Hoc enīz ꝯtradicit primū doctrine Spe.in ti.de emp.
ꝛ ven.§.i.ver.sed qd si in instrō dño Ant.in c.ij.de consue.ꝛ Bar.in
l.predia.ff.de acqui.pos.qui oẽs p tex.l.ij.C.de acqui.pos.sunt i hac
conclusione.s.qd instrm quo narrat aliquē alteri assignasse seu tra
didisse tale qd in cõspectu seu psītia eius cui traditum vel assigna
tum sit inducit probationez realis traditionis ꝛ habite effectualis
eius rei possessiõis.ꝛ huius ratio est: qꝛ psītia rei: cuius quis alteri
se dicit assignare possessionem inducit eiusdez actualē.cum tunc is
cui traditur pprio aspectu intelligat rei possessionē capere. Hic est
3 tex.de acqui.pos.l.j.§.si iusserim.ꝛ l.quod in eo.§.venditionem. †ad
hoc accedat decisio rote in antiquis.cxlvij.determinās possessionē
bñficij intelligi acquisitam etiaz anulli porte loci bñficialis cõpre
hensio.dū tñ anulus p illum traditus sit qui habebat potestatem
tradendi.ꝛ assignat rõnem: qꝛ ex quo locus bñficij est in psītia eius
possessio actualiter requisita vz.vt.d.l.ij.C.de acqui.pos.cum alijs
4 alleg. †Non igit refragat qd dici posset verbum illud assignarunt
positum in dicto instrō intelligi debere non de actuali traditiōe.sz
solum verbali cum assignare etiam quis nudo verbo dicatur.ff.de
verbo.sig.l.assigna.ff.de assigna.liber.l.j.§.assignare.ꝛ l.assignare.
Hoc enī verum foret si ea que assignata dicūr in psentia eius cui assi
5 gnata sunt non extitissent per supradicta.ꝛ hec de primo. ¶ †Circa
ad scdm in q̄ querit nunqd declaratio facta per prefatū dñm pa
triarchā qd inciderit dictus Pentel in excõmunicatiõis sentētiaz
legitima extiterit considerato qd non fuit ipse Pentel put presup
ponit psonaliter citatus ad hūc actū. Ego dico qd sic lz enim snia
excõicationis pp ter grauitatem ꝛ ingratitudinem preiudicij requi
rat personalem citationez.vt no.Inno.in c.fi.de eo qui mit.in pos.
cau.rei seruan.ꝛ sequitur rota.in ordine meo deci.clxi.ꝛ deci.cclviij.
hoc non requirit.ꝛ huius est prima ratio: qꝛ qui excõicatus est per
declarationē amplius non ligatur quasi qd a principio fuerit.sed
solū declarat.vt ab alijs euitet.ex declaratiõe igit sibi hec pena gra
uissima non infert.ꝛ igitur tanta solēnitas.s.apprehensio persone
citande non exigitur.ad hoc tex.ad propositū notabilis de appel.
c.pastoralis.§.verum.ad fi. ¶ Scdo qꝛ iura in fauorem anime per
sone excõicate maiorē accelerationem ꝛ minorē solēnitatem exigūt
in declaratione excõmunicationis ꝙ in ipsa excõicatione inferen
da.ꝛ huius est ratio vt declaratus excõicatus postquam ex notitia
excõicationis ex declaratione insurgente videns se vitiari dū cupit

hominum habere cōmercium festinet citius reconciliari ei qui est.ꝫ
p hoc redeat ad salutem cum obedire ceperit monitis pⁿsidentis.
Iste est tex.notabilis.xxiij.dist.c.si inimicus.de excep.c.pia.lib.vj.
6 ¶ †Tertio dico qꝺ quāuis a discussione cause ꝑpter quā quis de
in excōicationē incidisse ipso facto ptis que incidisse dr citatio req-
rat:vt no.glo.ordi.quā quidam nō intelligentes aliter allegāt in
cle.multorum in verbo constituerint de penis.ꝫ in cle.pⁿti in verbo
constiterit.de cēsibus.tñ in declaratione qꝺ quis inciderit in excōi
cationē ꝑpter aliqd illicite cōmissum citatio ant monitio nō req-
rit.ꝫ iste est tex.sing.in.c.reprehensibilis.de ap.quē valde ad hoc ibi
notāt abbas ꝫ postremi dñi dicētes hic locū hr̄ inquātum declarat
iudex penā in quam ps ipso facto incidit.sed in discussione facti:pp
qꝺ in penā necessaria est citatio.vt.s.ego dixi allegādo glo.Ipse tñ
allegat tex.de hereti.c.cū sm̄.li.vj.valida ergo fuit snīa patriarche
lata cū citatione psone procura.vel p audientiā ꝯdictā:attento qꝺ
nō fuit snīa p quā excōicatio inferaꝭ quo casu requiriꝭ citatio in p
7 sonā.ꝫ dicit Inno.Sed p ꝙ lata declaraꝭ.†Et p hoc qr videmus
in fili decisum p iuriscōsultū actū declaratoriū nō regrere illā solē-
nitatē ꝙ regrit actus depositiuus.ff.de testa.l.heredes palā.§.si qd
8 post.† ad idē qꝺ hr̄ de dila.lr̄e.Itē videmus qꝺ nō vꝫ dictū test.sine
iuramēto ꝫ sine citatiōe ptis in psonā ꝫ tñ dclaratio dicti sine no-
natione ꝫ iuramēto valebit vt ꝯcludit Bar.in.d.§.si qd post.ꝫ bal.
in aut.hodie.C.de iura.colū.ad idē qꝺ no.de test.c.cū clamor.ꝫ hu-
ius est rō.qr q declarat nihil noui facit sꝫ qꝺ factū est detegi.vt.d.§.si
9 qd post ꝫ.l.adeo.§.cū qs.ff.de acq.re.do.†Vñ cōcludit singulr̄ Jo.
an.in addi.Spec.in ti.de testi.§.nunc vidēdū.ver.hic no.in addi.§
incipit plus dico declarationē vno eodēq; tpe fingi emanasse cū de
clarato.Preterea videmus inter ipsam excōicationē ꝫ declarationē ex
cōicationis plures existere dr̄ias vna qr lꝫ ab excōicatiōe nō posset
appellari a declaratione excōicationis tñ sic.vt no.Lapus in cle.ad
cōcupiscētes.de sequestratione possessionis.lꝫ enī appellari nō pos-
set a pena legis tñ appellaꝭ a declaratione pene sm̄ Jo.mo.in.c.cu-
pientes.de elec.in.vj.ꝫ refert do.Anto.in.d.c.pastora.§.j.Scḋo qr lꝫ
nulla sit snīa excōicationis post interpositā appellationē.vt in.c.cū
contingat.de offi.dele.ꝫ in.c.p tuas.de sen.excō.ꝫ in.c.venerabilibus
in §.e.ti.li.vj.Tñ denūciatio sui declaratio valida vt in.d.c.pasto.
in §.Vñ non pōt reuocari p viā attentati appellatiōe pēdēte.ꝫ hoc
est qꝺ determinat rota ordine meo decis.ccccxij.¶ Ex his ergo cō
cludiꝭ declarationē pmissam factā p dñm patriarchā validā exti-
tisse.lꝫ psona dicti Pentel psonaliter citata nō fuerit.qm̄ hmōi so
lēnitas necessaria est in excōicatione ferēda nō aūt in declaratione
excōicationis late:qr illa sine citatione:vꝫ dūm̄ ps citata fuerit dū
facta fuit discussio.ad id egerit propter.qꝺ in canonem late snīe ex
communicatione inciderit.ꝫ hec sufficiant.

Consilium.ccccxxxiij.

1 ¶ Electio facta a maiori tertie partis capituli:an sustineaꝭ si cō
currat cum postulatione facta p quatuor capitulares qui dixerunt
postulo in eligēdum:ꝫ an possit iterum fieri electio si primo nō est
seruata forma.Et nu.2.3.ꝫ.4.
5 Lex(etiam penalis)disponēs in penam eius qꝺ est legitime actum
disponere cēsetur in penā eius quod nulliter actum est.
6 Clericus in minorib⁹ ꝯtrahēs matrimoniū nulliter pnta qr ꝯtra-
xit cum consanguinea:priuaꝭ bñficiis perinde ac si legitime contra
xisset.Ratio quia saltē quantum in eo fuit contraxit.
7 Princeps facilius inducitur ad fauēdum alteri qñ sine iniuria alte-
rius fauet ꝫ extra lesionē vel saltē iniuria ꝫ lesione modica ꝙ qñ cū
graui iniuria ꝫ lesione.
8 Postulatio vt valeat que sint necessaria.ꝫ nu.9.
9 Electionis seu postulationis defectus qñ est rōne forme non ser-
uate qñ iterato scrutinia fieri possint:ꝫ quando non.
10 Vox incertū votū dātiū ad hoc vt trāseat ipso iure ad pure eligen
tes:an necesse sit qꝺ postulatio vel electio in cōi pronūciata fuerit.
11 Prouisio per papam alicui facta ex cā illegitima nulla est.
12 Collatio facta ex cā insufficienti nulla est:dato qꝺ alias ex cā suffi-
cienti fieri potuisset.
13 Papa si qd facit ꝯtra ꝯstitutionē respicientē gñalē statum ecclesie
sustinendus non est:nisi faciat cum magna causa ꝫ aliꝭ nota.
14 Recedere a iure regulari si alicui licet ex causa aliqua:non sufficit
causam subesse nisi illa p eum cui hoc de iure cōpetit exprimatur.
15 Delegat⁹ pⁿcipis ex ei⁹ mādato ꝯferre pt ant ꝓuidere alteri de bñ
ficio:et nō vocato possessore cū sue possessiōis nō hꝫ titulū collatū.
16 In electionis confirmatione non necesse est citari collectum seu ap
positum quem dare ius nullum habere constat.
17 Bñficiatus quoties ipso iure vel p snīam hols q̄ trāsiuit l rē iudi
catā pdit ius qꝺ habebat in bñficio:pōt ꝫ dꝫ ordinarius bñficium
alteri conferre nullo vocato. Quinimo licitum est ordinario con-
ferre ei qui pdit bñficiū si eius possessiōi incūbebat de facto eo nō
vocato:ꝫ sine alia cause cognitione.Et nu.18.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
Dubitaꝭ primo ꝯtrā elec-
1 tio facta dño Jacobo a maiori tertia pte capituli.cū
ex.xj.electus fuerit a quinq; valida dici possit eo attēto
qꝺ concurrit cū postulatiōe facta p quatuor capitulares de psona
dñi Nicolai de Monsorin:aliis duob⁹ de caplo vota sua varie in
duos alios diuidētibus.In hoc dicēdū qꝺ sic qr casus est sm̄ cōem
intellectū de elec.in.c.scriptū.volēs ad confirmationē electionis cō
currentē cū postulatione sufficere illā celebratā fore a maiore tertie
partis.c.posito qꝺ facta non sit a maiori parte respectu totius.Ita
vt etiā hoc verū sit qñ postulatio esset facta a pluribus dū tñ nō a
duabus ptibus capituli.Et huius est ratio:qr illi plures tertie par
tis v tunꝭ via cōi ꝫ ordinaria inducta ad cōsulendum ecclesie vidua
te.Procedētes vero p viā postulationis eligere censenꝭ viā ordina-
riā nō est autē dubium magis faueri vie ordinarie quam extraordi
narie ꝫ singulari.ff.de testa.mili.l.eius mil.§.militia missus cum si
mi.Itē cum electio fit a pluribus de.iij.pte capituli sic tunc p eligē
tes apud quos excedēs tertiam partē est aliqua virtus capitularis.
Postulatio vero cum sit a maiori parte duabus capituli partib⁹
quāuis fiat a plurib⁹ numero ꝙ electio:tñ nō fit a maiori pte respe
ctu totius cōcurrētibus ibi tunc electione ꝫ postulatione quarum
qlibet a fortiori pte respectu toti⁹ capituli est facta dꝫ pⁿceps ma-
gis fauere parti amplectēti viam cōem ꝫ ordinariā ꝙ singularē ꝫ ex
traordinariā cū facili⁹ derogari valeat vie singulari ꝫ extraordina
rie ꝙ vie ordinarie ꝫ cōi.vt in.d.§.militia missus.cum sim. Ad hoc
tex.notabilis ad propositum in aut.de non alienā.§.qr vero verisi
mile.dum inquit.oporteat enim ea que cōiter ꝫ regulariter sanciunꭍ
potius valere ꝙ ea q̄ studentis ad corruptionē cōium legū agi ꝫc.
2 †Nec refragaꝭ qꝺ dici pōt.s.tex.in.d.c.scriptū. vbi cū hmōi electio-
ne cōcurrit postulatio valida:nō aūt si in inualida:vt in casu pⁿsen-
ti.Rñdeo enim decisionē ipsius capituli locum habere etiā vbi cū
electione cōcurrit inualida postulatio ea inualiditate que vota po
stulātium in scrutinio deposita velut incerta ꝫ a iure reprobata de
bere facit voce ipsorū qui nō clare ꝫ pure notarunt ea vice in alios
legitime vocātes residēre iuxta tex.c.ij.de electio.li.vj. Cū enim ipsi
quatuor dixerūt postulo in eligendū ꝫc. ¶ Et sic elegerūt formam
vocis dande a iure reprobatā.vt in.c.j.de postu.prela.li.vj.vbi est ca
sus ꝯñs est qꝺ votū eorū nullum sit vt est casus in.d.c.j.de postu.pre
la.li.vj.ꝫ igiꭍ vox quā ipsi alias habebant in eligendo cēsetur ea vi
ce residere in illos qui legitime votum dederint.tex.est expressus in
dicto.c.secundo de electioni.lib.vj.Dudum inquit in electionibus
postulationibus ac scrutiniis vota cōditionalia alternatiua incer
ta penitus reprobamus volētes vt hmōi votis pro nō adiectis ha-
bitis ex puris consensibus electio celebreꭍ voce illorum qui non pu
re consenserint ea vice in alios residente ꝫc.Cū igiꭍ isti quatuor nō
pure vocem dederint:qr dixerint postulo in eligendum qꝺ ex natu
ra gerūdiui tm̄ est dicere quātum si dixissent postulo si eligetur cō-
sequens est dicere vt eorum vota habeanꭍ pro non datis consequenter vox
ista vice residere dicatur penes ipsos quoq; qui pure elegerunt vt est
expressus casus in.d.c.ij.de elec. lib. vj. Respectu igiꭍ vocis proprie
ipsorū quoq; respectu etiā vocis illorū quatuor que ꝑpter incertū ꝫ
reprobū votū nulliter ab eis datū transitum fecit ad dictos quoq;.p
tex.expressum.vt.d.c.j.de electio.li.vj.hmōi electio facta censeꭍ a no-
uem a sic a maiori pte totius.c.ꝫ cōiter ꝯfirmandi tanquā a maio-
3 ri pte facta si aliud nō obsistat. ¶ †Aduertaꭍ agiꭍ ad hoc.ar.sum-
ptū ex.d.c.ij.iūcto.d.c.j. de postu.pla.qr sn belle ꝫ verissimum est ac
multū declarās dubitationē ꝓpositā.Altero igiꭍ ex duobus respe
ctibus hec electio dꝫ valida reputari:vel qr propter accessum vocis
illorū quatuor incertitudinaliter vocantiū qui quidē residere cen-
senꭍ penes alios pure eligentes p dictū.c.ij.censeri dꝫ facta a maiori
parte capituli.ꝫ sic a nouem vel qr ex quo postulatio facta est a mi
nori tertia vt in.d.c.scriptū.Cuius dispositio locum hꝫ etiam si po
stulatio sit inualida:imo tunc multo magis.ꝫ huius est rō:qr ratio
dicti.c.scriptū.approbatis electionē ꝯcurrentē modo pⁿfato cū po-
stulatione est:qr electio innitiꭍ iuri ordinario.postulantes vero inꭍ
tuntur iuri extraordinario.Quis aūt dubitabit minorem fauorem
prestandū fore his q amplectunꭍ viā extraordinariam ꝫ illegitime
ꝙ illis q amplectunꭍ eandem ꝫ legitime.certe nullus.primo qr ali
ter dicendo melioris foret ꝯditionis insipiens ꝙ peritus ꝯtra.c.cū
4 q.de prebē.in.vj.ꝫ.l.seruus.ff.qꝺ vi aut clam. ¶ †Scḋo ne melioris
conditionis sit q rebellis est legi in nō seruando solēnitatē circa ex
plicationem actus ꝙ facit ꝙ obediens ꝫ obseruās.Cōtra.c.j.de po
stu.prela.ꝫ ꝯtingit.de do.ꝫ ꝯtu.nemo enim ex culpa meliorem efficit
suā ꝯditionē.ff.de neg.gest.l.siue hereditaria.ff.de donatio.inter vi
5 rum.l.iij.§.j. ¶ †Tertio qr videmus qꝺ lex etiā penalis disponens
in penā eius qꝺ est legitime actū disponere censeꭍ in penam eius qꝺ
est nulliter actum.dūm̄ concurrat rōnis idētitas.Istud primo de-
monstraꭍ ex determinatione Jo.an.in.c.Joannes.de cle.coniuga.
6 determinantis †qꝺ clericus in minoribus ꝯtrahēs matrimonium
nulliter:puta qr ꝯtraxit cū ꝯsanguinea priuaꭍ beneficiis perinde ac si
legitime ꝯtraxisset ea rōne qr saltē ꝯtraxerit quātū in eo fuit.Scḋo
ad idē determinatio Jo.an.eo.ti.c.j.Et etiam glo.ibidē dicentium
constitutū in sacris matrimoniū ꝯtrahentē ꝫ sic nulliter beneficiis
priuari sicut legitime ꝯtrahentē ea rōne sm̄ cū.s.ne sit melioris ꝯdi
tionis qui cōtraxit illicite ꝙ qui licite.allegat in arg.dictū.c.cum q.
ꝫ.c.nuper.de bigamis.vbi apertū est bigamiam induci p matrimo
nium

nium ꝫctū lȝ nulliter omni eo casu quo induceret mr̄imoniū ꝫcrā
legitime. Cū ergo quantū in ipsis postulātibus fuit ipsi viā elege
rint extraordinaria lȝ nulliter. igit̄ dicendū est locū sibi vendicare
dictū. c. sꝫ ipsū. ſ. vt electio facta a maiori pte duabus capli ptibus
sit facta nulliter. igit̄ cū maiori ipsoꝝ nulliter postulantiū iniuria
ꝛ lesione: imo etiā nulla pōt fauori ipsis eligētibus pluribus tertia
7 pte amplectētib⁹ viā ordinariā ꝛ cōem. †Non est aūt dubiū facilius
induci principē ad fauendum alteri qñ sine iniuria alterius fauet
ꝛ extra lesionē vel saltē iniuria ꝛ lesione modica ꝙ qñ cū graui in
iuria vel lesione. vt i. l. ſi. C. de prepositis sacri cubi. li. xii. ibi dū dicit.
Faciliter hoc ꝯcedimus cum hoc ad implendum eorum desideriū
ꝛ ad nullius lesionē tēdere videamus ꝛc. C. de emen. lib. j. nec anus.
ff. ne qd in loco pub. l. ij. ꝰ. merito. de rescri. c. quāuis. li. vi. cum si. nec
dixerit quisquam postulationem factam ab illis quatuor validari
eo qꝛ vnus ex eis scrutinio publicato aliis postulātibus p̄sentibus
ꝓnunciauerit postulationē scdm formā validā. puta postulo noīe
8 meo ꝛ aliorū talē ꝛc. Hoc enim falsū est pluri rōne. ¶ †Prima qꝛ
absq3 dubio in postulatiōe seruāda est for. c. qꝛ ꝓpter de elec. iuxta
conclusionē Inno. de electio. c. in causis. vt ergo valeat postulatio
necesse est quod cū procedit̄ per viā scrutinii ꝓcedant in scrutinio
vota data legitime: alias postulatio nulla sicut electio: vt i dicto. c.
qꝛ ꝓpter. Cū igit̄ vota illa quatuor in scrutinio data nulliter fue
rint velut incerta ꝛ a iure reprobata. vt in . d. c. j. de postula. prela. ꝛ
in. d. c. ij. de electio. l. vi. Igit̄ sequitur qđ ex eo scrutinio postulatio
in cōi sequi nō potuit. ¶ Scđo si quis diceret qđ ex eo tacito ꝯsen
su qui prestitus est per nulliter postulantes in postulatione p vnū
ꝓnunciata noīe aliorū fingit̄ precessisse scrutiniū legitimum ꝛ ꝯñr
9 vota secundo data legitime. † Rñdeo qđ lȝ qñ defectus electionis
vel postulationis est rōne forme non seruate possint iterato scruti
nio fieri electiones ꝛ postulatiōes vbi ex defectu forme nō sunt eli
gentes seu postulātes ipso iure priuati eligendi ptāte: sed priuādi
vt est casus valde notabilis in. c. cū terra. in fi. de ele. ꝛ ꝯcludūt doc.
lȝ illum tex. non allegent in. c. publicato. de ele. tū vbi propter defe
ctū forme eligentes vel postulātes priuati sunt ipso iure ptāte eli
gendi vel appellandi pro ea vice. tunc iterū scrutari atq3 eligere seu
postulare non pñt cū ex defectu potestatis ꝓpter quā omnis actus
ruit. tum qꝛ ex quo alteri ius electiōis quesitū erat ipsi variare nō
pñt iterum eligēdo vel postulādo in eorum p̄iudiciū qbus est ius q̄
situm ꝛ hoc ex regula q̄ hꝫ ius alterius opa seu facto mihi quesi
tū ipse id̄ noua sua voluntate auferre nō pōt. de reg. iur. c. mutare
lib. vj. de elec. ab eo. c. li. ꝛ in. d. c. publicato. ff. de regu. iur. l. nemo pōt
mutare. C. de tempo. in integ. resti. l. pe. ff. de ꝯtrahen. l. si post
mortē. ꝰ. fi. eū si. Cū igit̄ isti quatuor ꝓpter votū incertū datū: cuius
forma est a iure reprobata. ſ. postulo eligendū ꝛc. nulliter vocem de
derint. vt in. d. c. ij. de postu. prela. in. vi. Atq3 p ea vice vocis eorum
transitū fecerint ipso iure in alios qui legitime elegerūt. vt est ca
sus apertus in. d. c. ij. de ele. in. vi. Igitur sequit̄ necessario qđ ipsi p
ista via in p̄iudiciū aliorum ad quos vox eoꝝ transitū fecerat nō
poterant videri iterum vota scrutari atq3 iterū postulare. Ex his
ergo quo ad hoc primū ꝯcludamus duo. ¶ Primo qꝛ hec electio
de dño Jacobo pōt dici valida per respectū ad numerū eligentiū
duplici respectu vel qꝛ facta a maiori parte ꝯsiderato accessu votū
nulliter datorū transitū facientiū ad alios legitime eligētes. vel qꝛ
ex quo electio est facta a maiori tertia parte capituli dꝫ valida pu
tari ex quo ꝯcurrit cum postulatione facta a minore parte duab⁹
capituli partibus ꝛ igit̄ nō debet reputari isto casu petens electio
nis ꝯfirmationem surreptitie dixisse eū petere pro parte capituli
ꝯfirmationem ex quo penes ipsos eligentes erat capitulum virtua
liter per predicta. ¶ Scđo qꝛ postulatio ipsa irrita est censenda p
eo: qꝛ ipsi nulliter postulantes in p̄iudiciū eorum qbus ius vocis
10 postulantium q̄situm erat variare nō poterant. † Illud autē ad
hoc addo qđ ad hoc vox incertū votū dantiū trāseat ipso iure ad
pure eligētes nō est necesse qđ postulatio vel electio in cōi ꝓnūcia
ta fuerit. sed sufficit eos in scrutinio incertū votum dedisse. vt ꝯclu
dit glo. ꝛ oēs sequunt̄ in. d. c. ij. in verbo residente per tex. ibi in ver
bo scrutiniis. Unde hoc casu non hꝫ locum. c. perpetuo de ele. li. vi.
¶ Tertio ꝯcludendum non censeri surreptitiā postulationē ꝯfir
mationis eo qꝛ in eadē mentio de postulatione irrita facta nō fue
rit per dicenda in dubio proxime sequēti. ¶ Scđo querit̄ an surre
ptitia sit ipsa ꝯfirmationis impetratio iudicanda eo qꝛ mētio fa
cta nō fuerit de ꝓuisione papali facta ipsi dño Hisperto. Dicendū
qđ ad hoc ꝯsiderandū necesse est videre nunquid ipsa ꝓuisio fue
rit nulla vel valida. Ego quidē dico qđ nulla: eo qꝛ facta per papā
ſ. eps ad eligendum inductum capitulo. ſ. qđ per papā ꝓuisionē
fieri ꝓhibet decretum Basilien. synodi. Succedit igit̄ tex. valde ad
propositum singularis in. c. videt̄. xxxv. q. vi. dum inquit sic. nā qđ
contra interdum ꝛ ordinē ecclesie factum est ratum nō haberi tam
11 diuine ꝙ humane legis proclamat autoritas ꝛc. ¶ †Scđo qꝛ facta
est ꝓuisio per papā ex causa illegitima. ſ. ex capite reseruationū
generalium dudum p ipsam synodum sublatarū. Unde illa nulla
est posito qđ alias ex cā legitima fieri potuisset. ꝛ iste est tex. notabi
12 lis de ꝯcess. preben. in. c. ex parte aſten. † Ubi scdm cōem intellectum
expressū est qđ collatio facta ex causa insufficienti nulla est dato qđ
illa alias fieri potuisset ex causa sufficienti. ad idē. ff. de acqui. here.
l. si is ad quem. ꝛ no. de rescri. cum ex offici. ¶ Tertio qꝛ examina
ta solutione ius omne annullatū est si quod ex ꝓuisione habuisset
ꝛ ꝯsequenter etiā annihilata ipsa ꝓuisio. ad quid ergo necesse fuit
eius facere mentionem non video qđ dicatur possibile est qđ papa
ex iusta causa derogauerit decreto ꝯcilii ꝛ prouiderit. ſ. tempus ele
13 ctionis qđ tunc potuit. † Respondeo qđ quāuis regulariter presu
mendum sit pro facto pape vt ipse semper moueatur ex iusta causa
tū hoc verum est nisi vbi papa aliquid facit ꝯtra ꝯstitutionē respi
cientem generalē statum ecclesie vt est hec de electionibus. tunc eī
non est sustinendus nisi faciat cum causa magna ꝛ alius not. Et sic
necesse est illā ꝓbari ꝛ exprimi: qꝛ alias nō p̄sumit̄. Istud est singu
lare dictū Inno. de ꝯstit. c. qñ ad idem qđ no. glo. de resti. spo. c. lite
14 ras. de ꝯces. preben. c. proposuit. xv. q. i. tēq3 ad perpetuā ¶ †Scđo
rñdeo per notabile dictū Inno. in. c. preterea. de dila. dum dicit qđ
vbi alicui ex aliqua cā licitū est a regulari iure recedere nō sufficit
causam subesse nisi illa p eū cui hoc de iure competit exprimat̄. qđ
idem dictum ad ꝯcludendum idem in papa qñ ex causa aliquid cō
tra ius ꝯcernens vniuersalē statum ecclesie rescribit. allegat singula
riter Oldra. in consiliis suis ordine meo. cclxxxvij. Stante igit̄ hac
ꝓuisione nulla ob respectus premissos ꝯñter dicendū est cā ipe
trationē confirmationis surreptitiā non censeri si de eadem mētio
facta non fuerit. Hoc quidē patet ex conclusione glo. in. c. in nostra
ꝛ in. c. ex tenore. de rescriptis. in. c. suggestum. de iure patro. in. c. cum
nostris. de conces. preben. in regula non prestat. de reg. iur. lib. vi. in
quibus concluditur impetrationem surreptitiā non censeri ex ta
citurnitate gratie alteri nulliter concesse. Ex quibus quid ꝯcludit
Jo. cal. in consiliis suis q̄ abbreuiauit. d. Ant. eadem reducens sub
titulis decretaliū iure descriptis. consi. x. ij. nō censerit surreptitiā
impetrationē alicuius dignitatis a papa factā: mentione nō habi
ta electionis ad dignitatē illā nulliter. qm̄ nō est equū impedimen
tum prestari per id qđ de iure sortit̄ effectum. vt in. d. regula nō pre
stat. cum simi. ꝛ hec de secundo. ¶ Tertio querit̄ nunquid confir
matio electionis fieri potuerit per iudicē synodalē ipso dño Hisp
to presupposito enim qđ huiusmodi cōfirmatio auctio qꝰ gratio
sa est ꝓpter suppletionis defectum in electione q̄ nullo exatum hꝫ
ꝓuisionis. ¶ Ex quo ergo ita est necesse dicere ipsam confirma
tionem que vicē ꝓuisionis habet validā censeri posito qđ posses
sor non coloratus qꝛ missus in possessionem preterita ꝓuisiōis nul
le citatus nō fuerit. Hoc primo ꝓbat autem as Jo. an. post Inno.
in. c. literas ꝛ in. c. cum nostris. de conces. prebē. Scđo Jo. cal. in. d. c.
cū nostris. Tertio compostella. in. c. capitulū. de rescrip. ꝛ aliorum. de
conces. preben. c. ꝓposuit. Lapi in allegationibus suis. allegatione.
15 cii. †quorum dicū sniā est delegatū principis ex eius mandato con
ferre posse aut ꝓuidere alteri de bñficio etiā non vocato possessore
cū sue possessionis nō habet titulum coloratum ad instar ordina
rii qui beneficium in cuius possessione nō colorata aliꝰ est eo non
16 vocato cōferre pōt. vt est casus in. c. lȝ eps. de prebē. lib. vi. ¶ †Scđo
probat̄ ex dicto Lapi abbatis in. c. fi. de ele. li. vj. determinantis non
fore necesse in cōfirmatione electionis citari collectū seu apposituꝫ
quem clare constat ius nullū habere. allegat in ar. de filiis presby.
c. qm̄. de offi. ordi. in. c. ordinarii. ꝰ. i. li. vi. Et hoc verum puto: qꝛ cū
possit ordinarius seu delegatus ꝓpter clarum nō ius oppositoris
eo inuito confirmare electionē electi multo magis pōt eodē igno
rante. ꝛ sic non vocato ex regula legis q pōt inuitū. ff. de regu. iur.
vbi dꝛ. qui pōt inuitis aliis quid agere multo magis ipsis ignoran
17 tibus. ¶ †Tertio hoc demonstrat̄ ex potentiorib⁹ terminis scꝫ ex
dicto singulari Inno. ꝛ Host. in. c. accepta. de resti. spo. Archi. in. c.
ordinarii. de offi. ordi. lib. vi. qui oēs ponunt hanc conclusionem. ſ.
qđ quoties bñficiatus ipso iure vel per sententiā hoīs que trāsiuit
in rem iudicatā perdit ius qđ habebat in bñficio pōt ꝛ debet ordi
narius bñficium alteri cōferre nullo vocato: quinimo licitū est or
dinario auferre ei qui pdit beneficium si eius possessioni incumbe
bat de facto eo non vocato ꝛ sine alia cause cognitione. ꝛ huius est
ratio: qꝛ in hoc exequit̄ officiū suum. Unde alia vocatio nō est ne
cessaria. arg. de insti. c. frequentibus. de pact. c. accepimus. ꝛ. c. cum
clerici. Si ergo ordinarius hoc potest multo magis principis dele
gatus qui l eo qđ sibi commissum est maior est quolibet ordinario
18 de offi. deleg. c. sane. de offi. ordina. c. pastoralis. cum simi. † nec huic
conclusioni refragat̄ dictum. c. lȝ eps. qꝛ sm Archi. in. d. c. ordinarii
ille tex. loquit̄ qđ dubium est de iure possidentis secus si clarum. cū
igitur certissimum fuerit dictum dominū Hispertum nullū ius
in ipsa ecclesia obtinere: tum qꝛ innitit̄ ꝓuisioni pape que nulla
est. eo qꝛ fundatur super reseruatione dudum per synodū cassata.
Itē qꝛ ꝓuisio facta fuit. ſ. tempus electioni prefinitum. tum etiam
qꝛ si qđ ius habuisset ipse Hispertus illud ipso facto perditum est
propter annate solutioñ. consequens est eius nō facta vocatione in
species confirmationē electionis irritam dici nō posse. Et hec ma
xime vera sunt ex quo confirmatio ipsa facta est in curia summi pri
cipis. ſ. vniuersalis synodi. quo casu si princeps vult ex plenitudine
potestatis facere post confirmationem electionis etiā nō di. seruas

ta forma.d.c.fin.de ele.lib.vi.validam.et concludit Jo.an.in.c.nihil
de electio. Ex his concluditur quo ad tertium &c.

Consilium.cccclxxxiiij.

1 Proximi & consortes nõ possunt extraneos a rerũ emptione cõ
cursu licitationis amouere.
2 Jus ex legis humanitate seu equitate alicui concessũ iure alteri ob
noxia non potest per viam cessionis in alterum conferri.
3 Jus competens spoliato recuperandi possessionẽ propria autori
tate eo quia eius persone a lege infixũ est per viã cessionis in aliũ
transferri non potest.
4 Jus vendicandi propria manu iniuriam marito illatam ex coniu
gali adulterio: non potest in alium transferri: excepta persona filij:
quia pari iniuria afficitur.
5 Jus quod transmissibile non est: nec etiam cessibile erit.

In christi nomine amen.

Hoc quod vicinus & consors in emptione rei
cuius habet vicinitatem preferatur
alteri extraneo est de directo contra ius cõmune quo ex
1 pressum est † proximos & consortes non posse extraneos
a rerum emptione concursu licitationis amouere. casus est. C. de contra
hen.empt.l.dudum. est igitur tanquam exorbitans restringendum ita
vt dicamus illud non posse per viam cessionis in alium transferri.
ar.ff.de legi.l.quod vero.& l.ius singulare.de re.iur.que a iure.li.vi.cum
2 simi. Quod quidem secundo ea rõne cõfirmat † quia videmus ius
ex legis humanitate seu equitate alicui concessum iure alteri obno
xia & nullius incommodum non posse per viam cessionis in alium
transferri. Iste est tex.notabilis.ff.de relig.& sump.fu.l.ij.in fin.vbi
patet ius debitori competens immittendi mortuum in rem pignorã
tium sibi concessum ex legis humanitate & quod tendit euidẽter in cre
ditoris incõmodum non posse alteri cedi. Ita igitur in proposito
hoc ius prelationis in emptione consorti & vicinio concessũ statu
ti equitate fundata in vicinia & consortoria cum euidẽter tendat
3 in venditoris incõmodum dz incessibile iudicari. † Tertio idem
probatur ex eo quod in simili determinat glo.or.in.l.cum fundũ.
in verbo posse.ff.de vi & vi.ar.dicens ius competens spoliato recu
perandi possessionem ppria autoritate eo quia eius psone a lege infi
xum est p viam cessionis non posse transferri.arg.ff.de pecu.l.quis
ergo casus. ita igitur dicendum in hoc bñficio plationis a cõstitutio
4 ne infixo psone habenti qualitatem vicinie & cõsortie. † Quarto
idem pbat: quia si videmus in simili ius vendicandi ppria manu in
iuriam marito illatam ex coniugali adulterio: quia marito psone infi
xum non posse p eum in alterum cedi excepta psona filij in quo rõ
est: quia pariter iniuria afficit. vt est casus notabilis in.l.gracchus.C.
de adul. Quẽ ad hoc ponderat Bar.in.l.nõ solum.§.si mandato.ff.
de iniur.lz Bal.pluribus in locis sup hoc variauerit. Ergo idẽ di
cendum in hoc bñficio plationis infixo psone cõsortis rõne ipsius
5 vicinie. † Ultimo idẽ pbat ex regula.l.ex pluribus.ff.de admi.tu
to.volente ius quod transmissibile non est nec forte cessibile. sed dictũ
plationis bñficium non foret transmissibile in psonam nõ eiusdem
qualitatis: quia psonale est. igitur non cessibile. Ex pmissis igitur
confirmo.d.per alios conclusa.

Consilium.cccclxxxv.

1 Mulier dotata a patre aut matre & statuto nõ põt succedere
in portione que alias eidem de iure cõmuni otingit.& nu.2.
3 Constitutio ita intelligẽda est vt nunquam ex ea sequatur absurditas.
4 Suum id pprie dicitur in quo quis dominium habet.
5 Dictio alius quid denotet.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu ppposite consultationis quo ad primam du
bitationẽ breuiter dico dictas tres mu
lieres a successione Catharine excludi p dictum Joan.&
hoc ex forma cõstitutionis.d.relare que vt euidenter colli
1 git duo habet capita. † Primum quod si aliqua mulier dotata fue
rit a patre aut a matre aut aliquo suo consanguineo nõ possit succe
dere in portione q als eidẽ de iure cõi cõtingit. Secunda quia eadẽ
dotata quocũqz alio modo & sic per quãcũqz aliã psonam nõ possit
succedere in parte alia sibi cõtingente quod intelligo abintestato cum
ad successionẽ ex testamẽto inferior pars eiusdẽ statuti ipsam mulie
rem dotatam admittat. Unde no.quod dotata mulier excludit a suc
cessione intestati etiã nõ dotantis. quod patet: quia si dotat ab extraneo
statutũ vult eam excludi a successione intestati: & sic consanguinei nõ
dotãtis. Nõ enim põt hec particula referri quod excludat a successio
2 ne extranei dotantis: quoniam illud est de iure cõi. † Quo ad successionem
intestati veniunt coniuncti & non extranei. vt in aut. in successione. C.
de suis & legi.& in aut. defuncto. C. ad tertu. cum si. Et sic ipsa parti
cula statuti de extraneo loquens nihil operaret: quod esse non dz vt.l.
si quis.ff.de leg.i.& in.c.si papa.de priui.lib.vi.& sic apparet quod no.do.
Bal.in.l.ij.C.de suis & legi. als de legi.here.volentes cõstitutionem
excludentem mulierem dotatam a successione dotantis tñ locum
sibi non vendicare in casu nostro. quoniam illa loquitur vbi statu
ta loquuntur indefinite. puta quod mulier dotata excludatur a succes
sione: & tunc suppleat iur. cõmuni.s.dotantis. per.d.l.j.cum glo.sua

quam ad hoc inducit. Nos autẽ loquimur casu quo cõstitutio dota
tam etiã ab extraneo excludit a successione intestati. quoniam tunc intelli
gitur excludere a successione etiã non dotantis. als enim nihil ope
raret cum a successione extranei intestati excludatur per ius cõe. vt
d.dixi quod esse non dz. vt.d.l.si quãdo.& l.i.in fi.ad mun.et.& c.cum his
de priui. dummodo ergo sit dotata nõ refert a quo. ff.de ver.oblig.
l.cum seruus non enim considerat cõstitutio ad exclusionem mulieris
psonã dotatã: sed fauorẽ ipsius agnationis quã cõseruare vult ex
prouenientе ad eam successione. vt no.Cy.C.de adul.l.publico.& hec
3 de primo. † Quo ad scdm breuiter dicendum dictam cõstitutio
nem non intelligi excludere petẽtem rẽ que nunquam fuit sua. sed sibi
debita. Iste enim admitti põt ad illius petitionem etiã si non repe
riatur pro ea soluisse estimum nec ipsam posuisse ad librã suã. Hoc
verum esse probatur: quia cõstitutio ita intelligenda est vt nunquam ex ea
sequatur absurditas. ff.de bo.li.l.nã absurdum. ff.de neg.gest.l.pom
ponius.de excusa.tuto.l.scire opz.cum si. Si intelligeret quod nõ ad
mitteret quis ad petẽdũ rem nondũ suã: sed sibi debitam nisi po
suerit ad libram suam: & pro ea soluerit datium: sequeretur quod qs
ante teneretur soluere datium rei quam perciperet fructus ex re: quod
est contra iura volentia eum teneri ad datij solutionem qui fructũ
percipit. vt.l.si pendentes.& l.hactenus.ff.de vsufruc.& l.quomodo
ff.de vsufru.lega.& plene dixi.in.l.imperatores.ff.de pub. Itẽ seque
retur quod quis iure valido describeret in libra sua rem cuius nõdum
dñium habet. quod est absurdum & contra.l.cẽsualis.C.de dona. igit &c.
Preterea hoc etiã verũ declarat ex eiusdẽ cõstitutionis verbis dicẽ
4 tis.s.como dellaltre sue possessioni & beni &c. † Ex quibus appa
ret primo p illud verbũ suis statutũ loqui voluisse de eo qui petit
res quarũ est dñium apud eũ. id enim pprie suum dr in quo qs dñiũ
habet. ff.de aur.& arg.leg.l.scribit quintus.& l.quintus.§.argẽto.cũ
5 si. † Idẽ etiam declarat ex illo verbo aliis que quidẽ dictio denotat
relationẽ pcedẽtium cum eadem qualitate. & sic eam qualitate dñij
nisi vbi etiã ex rõne qualitatis induceret falsitas vel absurditas vt
est cum dicimus Christus fuit crucifixus & alij duo latrones cũ eo:
vt notabiliter traditur per glo.in.l.non solum post priu.ff.de pecu.
& in aut.defunc.seu funera.& hec de secundo. Quo ad tertium bre
uiter dicendum dictã cõstitutionem non suffragari do.Jo.nam ius
scientie dictas res quas possidebat fore Catharine vxoris sue.& sic
in mala fide existenti si prescribere voluisset idẽ probatur ex eo: quia
constitutiones inquãtum possibile est reducẽde sunt ad ius cõe &
sm illud interpretande. de consue.c.cum dilectus.de ele. non resi.c.
ad audientiam.& c.cum dilectus.C.de nota.l.ij.C.de iure delib.l.si.
§.in computatione.in glo.cum si.& sic ad ius cõe dicens longi tem
poris pscriptionem ab initio exigere bonam fidem vt sunt iura vul
garia.& si dicatur nihil nunc operabit hoc statutum contra ius cõ
mune quod est absurdum. Respõdeo quod imo opatur in duobus. Pri
mo quia vbi de iure cõi pscribens querit solum vtile dñium. vt cõclu
dit glo.in aut.nisi triẽnalis.C.de bo.mater.cum si.ea constitutione
stante acquirit directum. vt notabiliter concludit Bart.in.l.ij.ff.de
vsuc. operatur secundo quod vbi alias nõ procedit hec pscriptio sine
titulo vt in iuribus vulgaribus eo statuto stante nõ requiret cur
sus pscriptionis titulum. vt notabiliter cõcludit.d. Bal.in.l.i.als
ij.C.de pscrip.lon.temp.que pro libertate. Est etiam maxima du
bitatio an valida foret constitutio que expresse toleraret pscriptio
nem cum mala fide. Istam non examino: quia non ad propositum:
sed eam latissime discussi referens a principio omnes in.l.sequitur
§.si manu.ff.de vsucap. Et hec sufficiant.

Consilium.cccclxxxvi.

1 Donatio an hodie nudo pacto perficiatur.& nu.2.& 3.
4 Filia (etiam minor) potest pro dote esse in iudicio absqz consensu
patris.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite consultationis breuiter dicen
dum donationem factam dicte domine
Paschue per dictam dominam Antoniam validã: so
rori: licet non interuenerit stipulatio. casus est. C. de dona.
1 l.si quis argentum. † vbi est expressum ex nudo pacto donationis
hodie oriri conditionem ex.l.illa ceterum & absenti ipsa donatio fie
ri potest & valida est cum ad eius cui donatur notitiam perueniẽs
2 rata habetur. ff.de dona.l.absenti.eo.tit.nec ambigi. † Et licet hec
domina Antonia donauerit eidem Pasche vt eadem nuberet cui
dam nepoti suo cuius more perueniens inter eos matrimonium
impedit. Ex hoc tñ donatio ipsa ineffectualis nõ redditur ex quo
non stat per eam quominus illi nubat. sed p casum superuenientẽ
in psona eius cui nubere dz: ex quo enim ita est cũ p viam legati re
linquitur in vltima voluntate. vt.l.i.C.de insti.& substi.& l.iure ciui
3 li.cum si.ff.de cõdi.& demon. † igitur idẽ dicendũ cũ dos pmittitur
per viã donationis inter viuos ex quo a pari pcedunt modus seu
conditio adiecta vltime voluntati & ipsi donationi. vt est expressum
4 in.l.si.C.de dõa.que sub modo. † Preterea hodie iure canonico est
expressum quod in quocũqz casu filia etiam minor annis & sub patria
ptãte ad dotẽ agere põt patris non accedente consensu. vt l.c.si.de
iudi.

iudi.lib.vi.dum loquitur de annexis specialibus prout est dos annexa matrimonio qd est quid speciale. et idem plene not. in aut. qd locum sz de col. x in. l. ij. post prin. ff. solu. matri. postremo. et lz fidei alicuius ex istis testibus ratione affinitatis detrahatur: nihilominus ea suspitio purgatur per alium ex testibus deponentem et non affinez. igitur resultat plene probatio. Ad hoc tex. notabilis in. l. si quis ex argentariis post prin. ff. de eden. et hec in proposita consultatione sufficiant.

Consilium. cccclxxxvii.

1 Pena delicti proprium debet tenere autorem: nec conueniens est vnum pro alterius delicto astrictum esse. et nu. 2.
3 Sententia principis absque citatione est nulla.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu presenti inter Christophorum Petri et Boldrannum et Perusinellum visis actis curie potestatis castri. Breuiter dicendum sententiam eius potestatis quia assignauit Boldranno et Perusinello res dicti Christophori iniquam fore et etiam nullam. eius autez iniquitas manifestatur: eo quia dicta assignatio animalium christophori facta fuit predictis propter quandam rapinam commissam aduersus eos per homines Urbetelli. Hoc autem iniquissimum est
1 †cum pena delicti propium debeat tenere autorem nec conueniens sit vnum pro alterius delicto astrictum fore. C. de penis. l. sancimus
2 eo. ti. l. crimen. †Est etiam expressum non iniquum etiam eiusdem terre aut contra tenendum diuerse pro alterius delicto exigi posse. vt in aut. vt nulli iudicum. in. §. quoniam vero. et in aut. et ideo. C. ne vxor pro marito. Unde non dz aliquis alterius odio pregrauari nec debet alteri per alterum iniqua fieri conditio vt in. c. non debet. de re. iur. in. vi. et l. non debet. ff. eo. ti. et hoc nisi precesserint represalie legitime solennitate seruata de quibus in. c. et si pignorationes. de iniuriis. lib. vi. et per Bar. in tractatu suo super hoc speciali. et Bal. in dicta
3 aut. et ideo. que tamen in proposito casu minime facta sunt. †Nullitas autem eiusdem sententie quo ad dictum Christophorum ea ratione euidentissime demonstratur: quia in preiudicium eius lata non citati ad causam nec sententiam. defectus cui citationis inducit sui nullitatem. vt. l. i. §. idem cum ex dicto. ff. que sen. sine appel. rescindan. Quod est verum etiam in sula principis. vt in cle. pastoralis. de re iu. et in. c. i. de ca. pos. et propie. et l. fi. C. de legi. vbicunque enim qs leditur vt in proposito casu in eis citatio requiritur. ff. de reg. iu. l. de vnoquoque. ff. de adop. l. nam ita diuus. Et hec sufficiant in proposito casu.

Consilium. cccclxxxviii.

1 Sequestratio pecunie ex iniqua causa facta est rescindenda.
2 Identitas sanguinis non constituit identitatem obligationis.
3 Actio personalis fundum non sequitur seu eius singularem successorem.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Hec sequestratio †pretii domus vendite noie domine Nerie per eius maritum ad postulationem ser Betti sine alterius suo noie minime fieri potuit. Considerandum enim qd hic ser Bettus sequestrari obtinuit pecuniam debitam dne Nerie ex dicta venditione. eo quia dicit se creditorem factis ipsius Nerie ob quandam tunicam p eum ipsi Hermano venditam atque i dotem ab eodem Hermano datam ipsi Nerie. Ad quam quidem dotem facultates non haberent. ff. de admi. tu. l. cum plures in fi. C. eo. ti. l. non omnium. Cum ergo hoc debitum
2 in quo se fundat ser Bettus attigat solum fratrem ipsius nerie. †Igitur ipsa et quantum nec eius heres ob illud astringi pot. sola enim identitas sanguinis non constituit identitatem obligationis. vt. C. ne filius p patre. in rubro et nigro p totum. ceterum et posito qd in dotem eiusdem sororis conuersa fuit ipsa tunica propter cuius pretium non solutum sic sequestrario pecunie debite ipsi Nerie. nihilominus nec ronis est vt personalis actio ex vendito competens contra emptorem dirigatur aduersus singularem
3 successorem rei vendite qualis est hec Neria. †quia scribitur qd personalis actio fundum non sequitur seu eius singularem successorem. ff. ad treb. l. i. §. si heres. C. de dona. l. eris alieni. C. de here. vel actio. l. fi. cum si. Ex his concluditur ipsam pecunie sequestrationez vt ex iniqua causa factam rescindendam fore.

Consilium. cccclxxxix.

1 Iudei commercia habere possunt cum Christianis in his que non sunt prohibita. Et an iudei teneantur ad decimas.
2 Iudeos rebus in propriis nullo modo molestare debemus.
3 Iudeus an prescribere possit rem Christiani et an rem ecclesie.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

Hec domina Petra Dactalo hebreo iure licito vendere potuerit vineam hanc cum suis pertinentiis hoc quidem manifestatur.
1 †Primo quia solum xpiani mancipii commercium iudeo censetur fore prohibitum: ergo non alterius rei que ipsius christiani mancipii fuerit. de iudeis. c. i. et ii. et c. fin. C. ne iudeis xpiani mancipium. in rubro et nigro. Secundo qd tex. in. c. de terris. extra de clericis. dicit igitur iudeos ad decimas prediales ecclesie teneri: quia si secus diceretur posset ecclesia suo iure decimationum frandari qd non aliter contingeret nisi quia xpiani ab onere decime exonerentur iudeis predia venderent ipsis facilius ementibus tanquam ab onere decime se scientes exemptos. Et sic patet commercium emptionis et venditionis xpiano non iudeo esse commune. Aliter enim illius tex. ratio non procederet: quia si contractus xpiani cum iudeo irritus foret apud xpianum dominium predii remaneret: et sic ad ipsum onus decime pertineret. Tertio quia videmus aliquibus in casibus xpianis cum iudeis commercia negotiandique vsum fore prohibitum. vt patet de vsur. c. post miserabilem. de iudeis. et c. postulasti. Ergo sequitur qd regulariter sunt permissa commercia contrahendi inter eosdem. alias enim frustra emanasset prohibitio in illis casibus specialibus: de quibus. Quarto
2 videmus text. in. c. sicut. et. c. ii. de iudeis. et eo. ti. c. iudei. dicentem †iudeos rebus in propriis nullo modo molestare debemus. ad idez. C. de iudeis. l. iudeos. nec considerat tex. an a xpianis illa perceperint an vero a iudeis vnde nos considerare debemus de decimis. c.
3 ad audientiam. ff. de publi. l. de prio. cum si. †Ultimo glo. habemus singulariter dicentem iudeum prescribere posse rem xpiani: lz non rem ecclesie. xvi. q. iii. in. c. porro. ergo necesse est qd aliquo iusto titulo ipse prescribere volens a xpiano quesiuerit. alias enim prescriptio non procederet tanquam sine iusto titulo nec refragatur qd dz ipsam dnam Petram rem hanc vendidisse dactalo ad contrahendum metu mariti inducta. quia metus iste non presumitur nisi probetur. maxime ex quo ex instrumenti serie manifestatur in ipso venditionis contractu interuenisse presentiam que quidem in contrahente omnem suspitionem illati metus et doli excludit. C. de transa. l. transactionem. vbi est expressum.

Consilium. ccccxc.

1 Testium verba latissima quandoque ciuiliter intelligi atque ad moderationem reduci debent ne in falsum incidant. et nu. 4.
2 Testis si dixerit non preteriit dies quo tale quid factum est: licet probetur quod aliquibus diebus id actum non est: nihilominus in falsum non incidit.
3 Testis dicens tale quid assidue continue quotidie: seu semp factum esse quamuis probetur id aliquo paruo momento factum non esse propterea non incidit in falsum. Similes casus habes nu. 5. 6. 7. 8. 10. 11.
9 Termini referentis natura que sit.
12 Testium depositio secundum populi intelligentiam non autem iurisperitorum subtilitatem est intelligenda. et nu. 14.
13 Qualitas loquentis intelligentiam verbis causat.
14 Subtilitas nimia plerunque perniciose errorem inducit.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In proposita consultatione videtur prima fronte dicendum esse dictos te-
1 stes in crimen falsi non incidisse. †Considerandum enim primo ipsorum testium verba latissima quandoque ciuiliter intelligi atque ad moderationem reduci: ne in falsum incidant vbi si iuxta verborum corticem intelligerentur impossibilis foret euitatio falsitatis. Hoc quidem primo probatur ex tex. cum gloss. in. c. tenere. xxxi.
2 dist. et in. c. proposuisti. lxxxii. di. vbi pz †quod et si testis dixerit non preteriit dies quo tale quid factum non fuerit: lz probetur qd aliquibus diebus id actum non est nihilominus in falsum non inducitur: quia ad ciuilitatem dicta verba reducuntur. Secundo probatur ex tex. cum glo. in. c. si quis vult. xxxii. di. vbi patet qd et si testis dixerit tale quid indesinenter factum esse quamuis probetur aliquo paruo tempore illud factum non fuisse: nihilominus in falsum non incidit. Tertio probatur ex tex. in c. significatum. de preben. in. c. de quibusdam. xxxvii. di. cum gl. et ex text. cum glo. de conse. di. v. sint tibi. et in. c. si laicus. et c. sacerdotibus. xxxi. di. et l. si quis ita. ff. de condi. et demo. ex eo qd no. gl. in aut. vt determinatus sit numerus clericorum. sup verbo semper. ex eo quod no. Bart. in. l. i. ff. sol. ma. in. l. i. in. §. item fluminum. ff. de flumi. et in. l. celsus. ff. de vsuc. et in penulti codicis. et qd no. in. l. seruitutes. la vltima. ff. de serui. et in. l. i. §. quotidiana. ff. de aqua quoti. et esti. Et qd
3 plene no. do. Ant. in proemio decretalium. in quibus patet †testem dicentem tale quid assidue continue quotidie seu semper factum esse in falsum non incidere quamuis probetur aliquo paruo momento tem-
4 poris id factum non esse. †Sunt enim verba testis ne in falsum incidat ciuiliter intelligenda. argumento. ff. de serui. l. si cui. non autem rigorose seu iudaice: vt no. glo. ff. de dam. infec. l. dampni. la grande. in. §. si is cui vicinas. que incipit. quidem iudaice et c. haberi enim dz humanitatis ro. ff. ex qui. cau. maio. l. si cui sibi habet non humanitatis et c. Secundo principaliter considerandum aliqua verba ad improprium sensum deduci vt testes a falso soluantur. hoc quidez probatur. Primo ex eo qd no. Bar. in. l. i. C. de vsufru. in. l. sed et si possessori. §. idem si iurauero testem in falsum non incidere dicentem vsumfructum relictum esse eius rei que vsu consumptibilis est quamuis enim secundum propriam significationem falsum dixerit: quia rei consumptibilis non est vsus-
5 fructus tamen saluatur secundum propriam et largam verbi significationem. †Secundo probatur ex eo qd no. Bal. in. l. i. in prin. ff. de no. ope. nun. dicens testes qui existentes in palatio potestatis deponentes de actu facto in palatio episcopi. Cum interrogaretur in quo loco actus ille celebratus extitit. Respondit in hoc palatio non incidere in falsitatem: eo quia quamuis secundum propriam significationem pronomen demonstratiuum sit ad oculum corporis. vt illud. l. nemo. ff. de here. insti. et l. si stipulatus fuero hanc summam. ff. de ver. obl. tamen in casu proposito est demonstratiuum ad

oculū intellectus qui censet se referre ad palatium epi. Triplex est
6 enim oculus. vt no. glo. ordi. c. quorūdam. de elec. lib. vi. ¶ † Tertio
probat ex tex. sing. in. c. periculose. de pe. di. j. vbi patet testem depo-
nentē tertia die Junij occisum fuisse eū qui in veritate occisus fue
rit in. viij. eiusdē nō incidere in falsum si dicta tertia die mandatū
fuit eū occidi. quāuis eū ppter dicat occisus in octaua: tū inspecta
voluntate mādantis declarat die tertia eadē occisus fuisse dicitur
7 ¶ † Quarto pbat ex eo qd̄ eleganter determinat. d. Bal. in. l. diuor
tio. in prin. ff. so. ma. vbi ex tex. in ver. neqꝫ iuncta gl. dicente ex larga
significatione id fieri tempore vindemie qd̄ factum fuit parum an
te vindemiā. dicit testē dicentē id factum tempore guerre qd̄ factuꝫ
fuit parum ante ⁊ in ipsius guerre trepidationē nō incidere in fal
sum: qr̄ ex larga ⁊ impropria significatione qd̄ factum fuit paruꝫ
ante guerrā atqꝫ in ipsius trepidatione tpe guerre factū fuisse dici
pōt. pro quo allego tex. valde notabilem in. l. pedius in prin. ff. de l
ceu. rui. ⁊ nau. ibi positu. ibi dum dicit. posse etiaꝫ dici ex naufragio
rapere eū qui cū nōdum naufragiū fieret in naufragij trepidatiōe
8 rapit ⁊c. ¶ † Quinto probatur ex eo qd̄ notat Bar. in. l. si finita. §.
si ante. ff. de dam. infec. vbi per illum tex. dicit testē deponentem eos
qui in eodē tpe heredes instituti fuerāt in disparibus portionibus
fuisse institutos equaliter in falsum nō incidere: qr̄ dictio illa equa
liter ex larga sua significatione refert ad paritatē portionū. vt. l. in
terdū in prin. ff. de he. insti. accedāt etiā ad hoc que no. Specu. in ti.
de noto. crie. §. fama. ver. qd̄ si testis. ⁊ do. bal. in. d. l. data. C. q accu.
non pos. ⁊ in. l. si defensor. §. j. ff. de interroga. actio. accedat etiaꝫ qd̄
plene no. de test. in. c. cum tu. ⁊ qd̄ not. Bart. in. l. ij. §. creditum. ff. si
cer. peta. in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de ob. in. l. insulam. §. fructus
ff. so. ma. ⁊ in. l. gallus. §. ille casus. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. d. Bald. in. l.
constitutione codicis in. §. quibus. Innoc. in. c. cum contingat. de
offi. dele. Jo. an. in addi. in ti. de teste. §. iam de interrogatorijs. ver.
quid si vnus. in qbus oībus habentur testes ⁊ si aduersi videant tū
9 ad cōcordiā reduci debēt cū pōt fieri ne in falsuꝫ incidāt. ¶ † Ulti
mo videt ista questio decisa in terminis p Bar. in. l. iulianus quoqꝫ
in prin. ff. de here. insti. dicēs formalr qr̄ eius natura termini se refe
rētis illa sit vt relationē facere intelligat in specie nō simplr tm̄. vt
est casus in. d. l. iulianus. tū vbi si relatio in specie fieret testis in fal-
sum incideret tūc vt testis saluet tolerat vt relatio intelligat facta
simpliciter nō in specie quo ad omnia allega. l. iij. C. de neg. gest. ⁊
10 l. dominium C. de inint. cum glo. finis. † Sic itaqꝫ in pposito cuꝫ te
stes examinati sup articulo dicēte qr̄ Joānes post mortē dn̄e Joan-
ne possedit per plures ⁊ plures annos. Respondet qr̄ possedit mo
dis ⁊ formis ⁊ tempore ⁊ temporibus in. c. aduocatis censet se retu
lisse ad tps in. c. contentum simplr non autē ad istud specie. ⁊ sic vi
deatur de possessione pro certa parte temporis non totaliter vt cri
men falsitatis euitent qd̄ incurrerent si intelligeremus relationem
factam fuisse in specie cum in veritate non possederit per quatuor
annos vt sonāt capl'm: sed p aliquos mēses. pdicta igit autoritate.
do. Bar. videt ista. q. determinata. Ceterum vt ipsi testes saluent
non est absurdum verba illa p plures annos impropriādo expoui
i. menses cuꝫ ⁊ reperiamus verbum anni pro septimana exceptum
vt no. in. c. proposuisti. lxxxij. di. sup verbo annos vite sue. ⁊ aliquā
do verbum die pro anno positum vt patet in. c. hoc ipm. xxxiij. q. ij.
¶ His tū nō refragantibus cōtrariuꝫ de iure verius arbitror. cōsi
dero nāqꝫ qd̄ verba illius articuli possedit p plures annos ⁊c. signi
ficāt possessionem tpis annorum quatuor perfectorum. qd̄ quidem
11 demonstratur. ¶ † Primo ex geminatiōe dictionis pluralis qd̄ si
gnificat numerum duorum duplicatum. vt no. Bar. ff. arbo. furtiꝫ
cesa. l. si geminantia arbo. Et ex dictione per q̄ duplicē habet signi
ficationē. Primo cōsummationis seu perfectiōis eius rei cui addi
cit. ff. de verbo. signi. l. vrbana. §. pernoctare. ff. de adul. l. ij. §. perijsse.
¶ Secundo cause efficiētis. xxij. q. j. in. c. vt nouerittis. vbi est tex. no.
Cum igitur tes dicant dictum Joannem possedisse tpe ⁊ tempori
bus in articulo annotatis merito videtur deponere de annis qua
tuor ex ea notissima regula que habet qd̄ terminus referens intel-
ligatur in specie cōtinere omnia ea ad q̄ fit relatio. ff. de here. insti. l.
asse toto. ff. de cōdi. insti. l. institutio talis. ff. de condi. ⁊ demō. l. si ita
scripsero. ff. de re iudi. l. in summa. ⁊. l. ait pretor. §. si iudex. cuꝫ simi.
Hoc autem verū manifesto. Primo ex eo qd̄ notabiliter terminat
glo. in. l. stipulatio ista. §. hec quoqꝫ. ff. de verb. obli. in. l. j. C. de vsur.
⁊ clarius ⁊ notabilius Inno. in. c. cum clamor. ad si. extra de testi. ⁊
in. c. cum causam. eo. ti. Spec. in ti. de teste. §. nūc tractandum. versi.
hoc quoqꝫ notādū. qui oēs ar. c. ex literis. de spon. ⁊. l. semper in sti-
12 pulationibus. ff. de reg. iur. cum si. illā tradunt theoricam. s. qd̄ † te
stium depositio semper scdm populi intelligentiam nō autēꝫ iuris
peritorū subtilitatē est intelligenda. nō enim testes idonee deponē
tes prout sunt isti de quibus querit notitiā habēt subtilis interpre-
tationis verborū a iure doctis. igitur ad vulgarē intelligendi cōsue
tudinē eorū verborū referunt vt no. glo. or. ff. de testa. tute. l. qd̄ si ne
13 potes C. fami. ercis. l. quoties. ff. de origine iuris. l. ij. §. j. † qualitas
enim loquentis intelligentiam verbi causat. dicit tex. de ma. ⁊ obe.
in. c. solite. Modo qs dubitat quod si ad ar. dicenteꝫ talis per plu
res ⁊ plures annos possedit testis rn̄deat qd̄ possedit tēporibus in
articulo expressis cōis intelligentia responsionis illa erit vt in telli
gatur deposuisse de possessione annorum plurium: nō autē mēnsiuꝫ
certe nullus sani capitis aliter estimabit. ¶ Secundo demonstro
ex tex. notabi. in. l. j. C. vt actiones ab heredibus. ibi dum dicit. ne p
pter nimiā subtilitatē latitudo verborū impediat ⁊c. ex tex. notabi
li in. l. sicut. §. si debitori. ff. quibus modis pig. vel hypo. sol. ibi dum
dicit. he enim subtilitates a iudicibus nō admittuntur ⁊c. qui tex.
ius dicentem docent vt iuxta bonum ⁊ equū verbū apud se loquē
14 tium intelligat nō aūt eorūꝫ vim nimia subtilitate extinguat. † Ni-
mia enim subtilitas plerūqꝫ perniciose errorē adducit. ff. de verbo.
obli. l. si seruuꝫ. §. sequit. Et qd̄ plene not. extra de iudicijs. c. dilecti.
nullus aūt prudēs iudicabit quominus nimia subtilitas hec sit ⁊
ab intentione testis deponētis aliena dicere quod cū articulo nar
ranti possessionē annorū quatuor testis dicat verū esse qd̄ possedit
temporibus in articulo deductis ea verba intelligantur ad tēpus
articuli simpliciter. i. scdm quid: nō autē in specie. dꝫ igit iudex talē
interpretationem que sensum loquētis nō exponit: sed peruertit a
fugere. dicit tex. notabilis de accu. c. cum dilecti. ibi dum dicit. pert
15 mant sed exponantur ⁊c. ¶ † Tertio istud demonstrat tex. xxij. q. v.
vlti. in. c. quacūqꝫ arte. sic dicens. quacūqꝫ arte verborum qs iurat
ita qd̄ iurat accipitur sicut ille cui iurat intelligere debet. sed iudex
cui testes isti iurauerunt intelligere dꝫ ipsorum depositionem secū
dum cōem vulgi intelligentiam que est illa quam. s. dixi nō autem
s. perniciosam iuris subtilitatē igit ⁊c. Humane etenim aures ta
lia verba nostra iudicare debēt regulariter qualiter q̄lia foris sub
sunt. dicit text. xxij. q. v. in. c. humane aures. ff. de supelle. leg. l. habeo
ff. de leg. iij. in. l. non aliter. cum si. qd̄ maxime verum est vt falsitatis
crimen qd̄ in vero cōmissum est puniatur qd̄ publice interest. dicit
enim tex. notabiliter pro publica vtilitate cōtra subtilem disputā-
di rationeꝫ multa in iure ciuili recepta fore. ff. ad. l. aqui. l. ita vulne
ratus. §. ita aūt. nec rēfragat tex. i. d. l. iij. ⁊. d. l. dn̄m per quas se fun-
dat Bar. qr̄ ibi loquit in ver. l. que vt cum alia. l. ad cōcordiam re
ducantur extraneam interpretationem admittunt. de elec. cum ex
pediat. lib. vi. C. de inoffi. do. l. vnica. Ex quibus cōcluditur dictos
testes in crimine falsi incidisse.

Consilium. cccxcj.

1 Forensis quibus statutis ligentur.
2 Ignorātia statutorū nouelle ciuitatis id disponētiū qd̄ alijs in lo-
cis nō reperitur cōmuniter dispositum: licita ⁊ excusabilis est.
3 Differentia est an quid fiat nomine proprio an alieno: multa enim
licite fiunt alieno nomine que non proprio.
4 Solutio casus aut canonis facta per ius nō habētem nomine suo
potest ius habenti quo conseruationem emphiteosis aut fundi
censuarij: ⁊ consequenter pene euitationem.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite consultationis breuiter dicen-
dū qd̄ iste. A. in penā statuti nō incidit.
1 † Primo ex eo qr̄ forēsis est: ⁊ alibi q̄ in loco statuti con
tinuus est habitator. vn̄ succedit doctrina volens forēn-
ses alibi morā cōtinuo trahētes alienis constitutionibus nō ligari
de sen. excom. c. a nobis. ⁊ cōcludit gl. viij. di. in canone q̄ cōtra mo-
res. quā no. d. Bal. in. l. debitor. ff. de pig. Idem etiā Spec. in tit. de
consti. §. j. in ver. ⁊ sunt hec in arg. qd̄ est verū in casu nostro in quo
statutū disponit illud qd̄ non reperit gn̄aliter dispositū per alioꝝ
locorū statuta quo casu forēsis qui eo in loco morā magnā nō tra-
xit tanqꝫ pretēdens statuti eius iustā ignorātiam eodeꝫ nō ligatur
de cōstitu. c. vt aiarū. lib. vi. c. ti. c. cognoscentes. in antiquis. ff. de de-
cre. ab ordi. fac. l. si. lxxxij. di. proposuisti. ⁊. xvi. di. c. qd̄ dictis. conclu-
dit hoc etiā Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. trinita. Referēs
super hoc dicta Cy. ibi. ⁊ in. l. j. C. que sit lon. cōsue. Idem etiam tra-
dit post Bart. in. l. si. §. lꝫ quis. ff. de publi. habet etiam per canoni
stas post Innoc. in rubrica extra de consue. accedat etiam ad hoc
terminatio domini Bald. in repetitiōe. l. data. C. qui accu. nō pos.
2 dictis in nouella † licitā esse atqꝫ excusabilē ignorātiam statutorū
nouelle ciuitatis id disponentium. qd̄ alijs i locis nō reperitur cō
muniter dispositum. sicut ⁊ parcitur nouello militi si disciplinam
militarem ignorauit. dicit tex. no. in. l. qui cum vno. §. si. ⁊. l. qui cuꝫ
vitiatus. versi. si tironi. ff. de re mili. preterea aduertendum quod ⁊
statutum loquitur per verba. s. non possit quis petere rē nō descri
ptam in catastro cōmunis. ⁊ pro qua non soluit prestātias nec per
alium ⁊c. Et hic non loquitur in petente pro alio prout est hic pro-
curator. Unde cum in eo cessent verba consuetudinis: igitur cessat
eiusdem dispositio. ff. de dam. ifec. l. iiij. §. toties. ff. de aqua quoti. ⁊
esti. l. j. §. loquitur. ff. de acqui. here. l. si seruum quis. §. si non dixerit
3 ff. solu. ma. l. si non. §. de viro. cum si. † longa enim est differentia an
quid fiat noīe proprio: an vero alieno: qr̄ multa licite fiunt alieno
noīe que non proprio. vt patet. ff. de in ius vocā. l. quesitum. ff. de
inoffi. testa. l. aduersus. §. tutores. ⁊. l. filius non impeditur. ff. de his
qui. vt indi. l. tutores. ⁊. l. post legatum. §. aduocatum. ⁊ plene no. in
regula quod alicui. de regu. iur. lib. vi. Et quod not. in. l. an. §. quod
quis. ff. de administra. rerum ad ciuita. pertinen. dictus vero. C. cu-
ius nomine ipsa vinea petita est in penam similiter non incidit

considerandum

considerandū eni qd̄ dicta constitutio nō ad aliū finē vult nō pos-
sit per quē peti rem quā in libro suo nō descripsit. & de qua prestan-
tia nō soluit nisi vt hoc preterea quilibet indicatur ad res descri-
bēdas & onera pro eis soluēda. Unde si alius pro ea datiū soluerit
satisfactū est menti statuti. sic ff. cū eni solui. nec cura est a quo solua
tur ad hoc. ff. de ver. obli. l. cū seruus. cum si. Unde dico qd̄ solutio
datij pro dicta re facta per prefatam mulierem vel etiā per Marti
num si ipse soluit prodest dicto. C. ad pene euitationē & cōseruatio
nē facultatis agendi ad dictā rem. aut eni istorū alter soluit vt nego
tiorū gestor noie dicti. C. Et tūc dicendū solutionē sibi pdesse. ff. de
neg. gest. l. solvēdo. & l. que vtiliter. ad fi. de pigno. l. lex vectigali. cū
si. Quādo eni tractatur de cōseruatione iuris realis vt est hec facul
tas agendi semp factū negotiorū gestore mihi prodest ad conserua-
tionē & retētionē. ff. quēad. serui. amit. l. vsu. cum se. ff. de vsufru. l. ar-
boribus. §. quid tū. aut solutū est per alterū istorū noie proprio & vi
neam hāc iniuste possidentē. & tūc an hec datij solutio ipsi. C. pro-
sit ad quē in veritate spectabat dicta res. Dubitatio est. videtur eni
prima fronte dicendum qd̄ ex quo alter noie suo soluens quo ad se
soluit indebitū. igitur hec indebiti solutio per eum noie suo facta
ipsi. C. soluere debēti non proficiet. ff. de cōdi. inde. l. si pene. in. §. i. &
qd̄ no. in. d. l. vtiliter. §. fi. Cōtrariū tū est verū: qz vbi tractat de con
seruatione iuris realis put est facultas agendi & pene euitāde non
refert quō soluaeur aut a quo aut cui noie oīmodo solutū sit vt
d. l. arboribus. §. qd tū. Et rectius pbatur. ff. quēadmo. serui. amit.
4 l. qui fundum. ¶ † Scdo pro hoc est quasi sin. decisio in. l. forma. §. si
cū ego. ff. de censi. dare determināś in simili qd̄ solutio census aut
canonis facta per ius nō habētem noie suo prodest ius habēti quo
ad conseruationē emphiteosis aut fundi censuarij & pūr pene eui-
tationem. ¶ Tertio hec in terminis est decisio an. de pisis. Gul. de
cu. & Bald. eos referentis in. d. l. arborib. §. quid i fi. & in. l. solenni-
bus. C. de rei ven. l. etiam. Specu. idem tenet in titulo de locato. §.
nunc aliqua. ver. lxxij. Ex his ergo cōcluditur nullum istorum in
penam constitutionis incidisse.

Consilium. cccclxij.

1 ¶ Electione prima inualida existente quando secunda fieri pos-
sit. & nu. 2. 3. & 4.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite consultationis breuiter dicen-
dū estimo ad dictū Nicolaum pertinere
1 potestariā pistoriensem. † Considerandū eni qd̄ quāuis
extractus fuerit ad officiū cōseruatorū qd̄ qdē est ipsius
ciuitatis florētie intrinsecū. & propter qd̄ ad ipm extractus vacatio
nem hz ab officijs eiusdē ciuitatis extrinsecis vt florētina constitu
tione cauet. tū ipsa extractio seu electio ad dictum cōseruatorū offi
ciū nulla est notorie ipso iure. neqz sortit effectū eo tpe ipsius extra
ctionis seu vt ita dicerim electiōis idē Nicolaus erat cōmissarius
Castilionis piscarie qd̄ qdē est officiū ciuitatis extrinsecū tribuēs
ex forma municipalis cōstōnis defectum seu vacationē ab officijs
ipsius ciuitatis intrinsecis vt est dictū officiū cōseruatorū. ne re igi
tur succedit iuris dispositio volens qd̄ cum electio prima nulla est
notorio ipso iure put fuit hec Nicolai cū extractus eu ad cōserua
torū officiū vt ex pdictis patet procedi pōt statim ad electionē vel
vt vulgo loquar extractionē scdam & cēsetur valida prima non ob
stante. ita patet de iure patro. c. illud. de ap. c. constitutus. in glo. fi.
de elec. c. cōgregata. Et qd̄ plene no. co. ti. c. auditis. & c. considerant
mus. de excessibus prela. c. inter dilectos. §. preterea. de concessione
preben. c. post electionē. de ele. c. cū terra. & sic pūr valida fuit ea ele-
ctio seu extractio facta de Nicolao ad potestariā pistoriensem nō
obstante prima facta ad seruatorum officium notorie nulla pro-
2 pter cōstitutionē sā deductā. † Ista eadē cōclusio pbat scdo ex. l. ij.
ff. de opti. leg. & c. si electio. de ele. lib. vi. in quibus est expressum ha-
bentē electionē iure pprio atqz ordinario vt in pposito casu hz cō-
munitas florētina si primā electionem irritā fecerit absqz vitio suo
ipsa no obstāte pcedere posse ad electionē scdaz. Prima enim que
de iure nō sortitur effectū nō prestet impedimentū. de re. iur. c. non
prestat. lib. vi. de prebē. si beneficia. c. li. de cōdi. & demon. l. hec condi.
ff. qn̄ dies lega. ced. l. qd̄ pupil. c. cū si. lz secus in habente facultatem
eligendi iure cōpromissi vel demādationis. vt patet de ele. c. causaz
in ver. recipi. & per Innocen. & alios de offi. deleg. c. in literis. per. d.
Bald. C. quō & qn̄ iudex. l. si vt pponis. & l. q per salutem. ff. de iure
3 iur. ¶ † Tertio de pposita consultatione est casus expssus in. c. sup
eo. extra de ele. vbi est apertū qd̄ cū contingit electionē vnius perso
ne reprobari aliter qz ex persone vitio perpetuo vt est in casu ppo-
sito quo reprobari est electio ad conseruatorū officiū pter impe-
dimentū tpale tunc pcedi pōt ad electionē eius scdam etiā in offi-
4 cijs ciuitatis eiusdē. ¶ † Quarto pbatur eadē pclusio ex his q no.
Archi. in. c. gratia in fine. de rescrip. li. vi. quā sequūtur dñi mei de
rota in decisionibus antiquis decisione. xlix. & decisione. xxxvi. deter
minās ar. d. l. ij. de opti. lega. qd̄ quāuis qs semel ex iure proprio va
lida elegerit nō habeat regulariter facultatē variandi. ff. de opt. le-
ga. & l. apud officium. de le. ii. l. si is cui. de lega. i. serui electione. de
rescrip. cū in multis. li. vi. & qd̄ plene no. in. l. si qs stipulatus sit. & l.
eū qui certarē. §. fi. ff. de ver. obli. tū vbi ad officium eligit deceptus
remanet. puta qz illud alteri debebatur & ipse hoc ignorabat. tunc
nō priuatur auctoritate iterū eligēdi. & dicit etiā huius fuisse foreiterū
Ho. in. c. qz cunctis. de cōces. preben. lib. vi. Ita igitur in proposito
ipse Nicolaus extractus absqz sui vitio ad officium cuius habebat
vacationē tpalē fuit sui vitio nō impedit legi seu extrahi ad offici
aliud cuius non hz defectum seu vacationē. Cū igit dicto Nicolao
ex electione ad ipsam potestariā ius quesitū fuerit: vt in aut. de re-
fensio. ciui. §. anterum. ff. de condi. & demon. l. pluribus. C. de iurisdi.
om. iudi. l. priuatorū in glo. Et plene not. Bart. ff. de dona. l. absen-
ti. & in. l. lex eo. ff. de test. mili. Igitur istud sibi alterius electiōe tolli
nō potuit maxime postqz sua electio publicata est. c. cū inter cano-
nicos. de ele. Et hoc pcedit inspecta cōsuetudine florētina tenore
cōstitutionū suarū recte pensato. iure etenī cōi electus ad officium
vnū anteqz sit sindicatus & rōnē illius reddiderit nō pōt iterū eli
gi ad idē vel aliud vt est casus notabilis in. l. rescripto. §. debitores.
ff. de mune. & hono. & in. l. neminem. C. de suscepto. & archa. lib. x.

Consilium. cccclxiij.

1 ¶ Iudex fauore legati ad pias causas potestatem habet statuen-
di heredi instituto terminum certum infra quem deliberet adire
aut repudiare hereditatem.
2 Potestas a lege cōceditur iudici circa moderationem termini ab
ipso statuti.
3 Tacens habetur pro negante vel asserante prout sibi magis dam-
nosum est.
4 Legata ad pias causas an debeantur hereditate non adita.
5 Heres iussus a iudice implere testatoris voluntatē infra annum si
hoc negligit deuoluitur hereditas vltimo loco ad venientes ab in
testato vel fiscum. qui quidē relicta per testatorem debent implere.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu consultationis pposite aduertendū † qd̄
ad stipulationē eorū q facultatē habent
petendi legatum factū gloriose virgini per Spinutium
testatorē iudex potestatē habeat statuēdi. A. heredi insti
tuto certum terminū. s. quē deliberet adire vel repudiare heredita
tem ex Spinutij testō sibi delatam. Et hoc ne diutissime stet in su-
spenso testatoris volūtas atqz executio huius pij legati. ita pbatur
ff. de bo. auto. iudi. possi. l. si seruus. ff. de cura. bo. dā. l. i. ff. de heredi.
insti. l. si quis instituatur. la grande. ff. de iure delib. l. i. et rectius pa
tet in. l. quandiu. la vltima. ff. de acqui. here. dicit autē in hoc Bart.
in dicta. l. i. ff. de iure delibe. tēpus qd̄ dari debet a iudice heredi ad
adeūdam vel repudiandam hereditatem in suo herede debere esse
annū. in extraneo vero centum dies. et hoc per text. in. d. l. si qs insti-
tuatur. dicit. certū qd̄ cū iudex ad alterius postulationē tps heredi
ad adeūdam statuere vult imitari dz edictum pretoris motum ad
hoc statuit heredi suo annū: extraneo vero centū dies vt. l. i. per to-
tū. & in. §. largius. ff. de succes. edic. igit &c. & ex hoc videt male dice-
re gloss. in. d. c. quādiu. quā vbiqz sequunt Bal. & Ange. et maxime
Bal. in rubri. C. de succes. edic. dicens tps hoc fore iudici arbitrarium.
ego dico qd̄ opi. Bart. videt cōfundi p text. in. l. fi. §. sed qz quidam
C. de iure delibe. vbi dz qd̄ heres tps ad deliberandū sup repudia-
tione vel adiectione a iudice consequitur non vltra terminū nouem
mensium ab imperatore vero nō vltra terminū anni. et sic videtur
qd̄ nō habita distinctione inter heredē suum & extraneū terminus
quē prefigere debet iudex ad deliberandum aditionem vel econtra
sit nouē mēsium. per dictum. §. poterit tū ipse iudex si voluerit causa
2 cognita moderare. † qm̄ potestas a lege conceditur iudici circa mode
rationem termini ab ipso statuti. vt. l. iij. & iiij. ff. de iure delibe. l. ij. ff.
de re iudi. & si in. c. qd̄ ad consultationē. eo. tit. qd̄ si. s. hunc terminū
nihil dixerit videbitur adiuisse vel repudiasse vt sibi magis est no-
cinum vt concludit in. d. l. quādiu. ff. de acq. heredi. et in. d. §. sed qz
3 quedā. versi. & si nō inter datū tps. † tacens enim habetur pro negā-
te vel asserente vt sibi magis dānosum est. ff. de interrog. actio. l. de
etate. §. qui tacuit. quod si heres repudiauerit seu repudiasse taci-
4 te censeatur: † tūc stat dubiū an deficiat hoc relictū ad pias causas
ppter nō aditam hereditatē adeo vt hec videant rogati venientes
ab intestato soluere relicta testamēti irriti ob defectum aditionis.
Et quidē est ista antiqua questio quā ponit Io. an. in addi. in tit.
de instru. edi. §. nunc vero aliqua. in additione incipiente. hic obli-
uiscitur actor questionis. et apud aliquos incipit. hic omittit au-
tor questionem. & Bart. in. l. i. C. de sa. san. eccle. et in. l. ex qua. C. de fi-
deicom. & in. l. i. C. de bo. vacan. lib. x. Bald. in. l. fi. C. de sa. san. eccle. et
in. l. fi. C. de manumiss. testa. et. l. qui filio. §. si qs seruum. ff. de here. in
sti. Ang. in. l. hereditas. de pe. heredi. Ergo vltra omnes plenissime
dixi in aut. sicr. C. ad. l. fal. in repetitione mea & quidem illud videtur
verum vt nec videant rogati ipsi veniens ab intestato relicta testa-
menti irriti ob defectum aditionis soluere. vt. l. ex testamēto. & l. eaz
q. l. C. de fideicommis. de lega. ij. l. si quis testō. ff. si quis omis. causa
testa. in. l. si quis omissa. et. l. si non iure. C. de manumis. testa. nisi ho-
5 die iure nouissimo secus dicamus per quod videtur † quod si he-
res iussus a iudice implere testatoris voluntatem infra annum hoc
negligit deuoluitur hereditas vltimo loco ad venientes ab intesta

to vel Iscam: vel quidē relicta per testatorē tenentur implere vt est
expressum in aut. de here. ⁊ fal. §. si quis non implens. ver. si vero in-
stitutio. vñ sumpta est aut. hoc amplius. C. de fideicōmis. q iter. etiā
loquit̄ hereditate p heredē non adita. vt patet in. d. §. si qs aūt non
implens ver. si vero nullus. ibi dū dicit. nō adeūt hereditatē ⁊c. Si-
militer dubitationē tā hanc in ꝓposito casu discutere nō expedit.
qm̄ testator testō suo clausulā codicillarē adiecerit per quaꝫ censet̄
grauasse venientes ab intestato de legatis soluēdis. C. de manumis.
testa. l. si non iur. ff. de testa. l. ex ea scriptura. §. si. sm̄ verani lec. gl. ff. si
quis omis. causa testa. l. q: aūt. in princi. C. de fideicommis. l. ex testa-
mento. vbi in glo. concor. ⁊ plene declarat Bar. in. l. j. ff. de iur. codi-
cil. ⁊ aliā in. l. si. C. eo. ti. Ex his ergo concludit̄ in om̄ euentū adita
vel repudiata hereditate per institutuꝫ ⁊ per veniētes ab intestato
institutio per ipsum legatum ecclesie gloriose virginis deberi.

Consilium. cccccxiiij.

1 Ordinatio morientis vasalli id in feudo disponens quod iuri
atqꝫ nature feudorum repugnat: nulla est.
2 Uasallus non potest (etiā ad pias causas) de feudo in vltima volū
tate disponere domini non accedente consensu. ⁊ nu. 3.
4 Testamentum cum nullum est: transit ad heredes ab intestato.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite consultationis dicēdum arbi
tror hanc dñam Nicoluciaꝫ in scdo eius
testō in bonis eius feudalibus illos de Castilione pisca
rie nō continuos habitatores castri Astrie nulliter he-
redes instituisse. hoc quideꝫ primo ꝓbat̄ ex. c. j. vers. nulla. de succes.
1 feu. in vsi. feu. † vbi est expressum nullā esse ordinationem morientis
vasalli id in feudo disponentem qd̄ iuri atqꝫ nature feudorū repu
gnat: ⁊ sic etiam multomagis nulla erit ipsa ordinatio si repugna-
uit cōuentio inter dñm ⁊ vasallū. cū dicat text. tenorem cōcessionis
feudi dī feudorū nature preponderare. vt in. c. j. ibi ꝓpter tenorem
inuestiture incertū etiā de duobus fratri. a capi. inuesti. eo. li. hāc
autē scdi testamēti institutionē ꝯ ius feudorū factā esse apertissime
demonstrat̄ ex tex. in. c. j. §. donare. qualiter olim feudum alie. po. in
2 vsi. feu. † vbi est expressum vasallū non posse etiaꝫ ad pias causas, de
feudo in vltima voluntate disponere dñi nō accedēte cōsensu. que
quidē hic intercessisse non ostendit̄. ex quo tex. gl. post longā dispu
tatio aē in. c. j. in verbo seu alienare. de ꝓhibita feudi alie. p Fe. con-
cludit extraneum heredē in feuda nō institui posse per vasallū dñi
non accedēte cōsensu. qm̄ si dñm in hmōi institutione nō requirat
eū videt̄ cōtēnere. ⁊ igitur in cōtēptionis penā ipsa alienatio nulla
est atqꝫ redit feudū in dñi dispositionē. dicit tex. in. c. j. §. si vasallo. q
fuit prima cā benefi. amit. in vsi. feu. Ex feudorū eñ iure atqꝫ natu-
ra ille heres feudi esse censetur qui ipsius vasalli est descendēs legi-
timus: ⁊ sic nō heres extraneus. vt in. c. j. §. et si dicatalus. de alien.
feudi. ⁊ in. c. fin. si de feu. fue. cōtrouer. inter do. ⁊ agna. Secundo
principaliter hoc ostendit̄ ex cōuentione inter Grossetanū epm
⁊ hoies castri quibus cautū est ipsum epm licentiaꝫ dare eisdē per
fornis res feudales quas habēt in ipo castro eiusdē territorio quo-
cūqꝫ ex titulo alienādi inhabitatoribus cōtinuos dicti castri ⁊c. igi-
tur hec limitata cōcessio licentie hoc inducit: vt in holes non cōti-
nuo ibi habitātes alienatio facta sit nulla: qr casus in ipsa cōcessio
ne licentie omissus remanet in dispositione iur. cōis. ff. solu. ma. l. si
cum dotem. in prin. ff. de condi. ob cau. l. si extraneus de rescrip. c. su
sceptum. cū si. fuit eñ in potestate ipsius epi cā facultatē alienandi
feudi ⁊ cōcedētis ipsius facultatis seu licentie bñficiū restringere vo-
luit. ff. de reg. iur. l. neratius. ibi dum dicit. quē tñ modum beneficij
sui esse vellet in ipsius estimatione esse ⁊c. neqꝫ inuitus dñs cogit̄ ad
vasalli volūtatē alium quē voluerit vasallū habere debet. dicit tex.
in. c. j. in fi. de duo. fra. de nouo bñfi. inuesti. Et sic in vasallos habe-
re nō cogitur illos de Castilione institutos in testō in quos feuduꝫ
3 alienari voluit vt ex tenore sup̄. relate concessionis apparet. † Cum
igitur in hoc scdo testamento heredes instituerit in his rebus feu-
dalibus quos quidē habere non poterat. vt sup̄. posita demonstrant
absqꝫ eo qd̄ institutos in testamēto primo reputaret indignos he-
reditate sua. igit̄ primū testamentū in quo eadē dña instituit com
munitatē castri. Ischie remanet in suis iuribus totaliter validum
cum secundū testamentū ex quo hereditas adire non pōt. vt in ca-
su ꝓposito primuꝫ rumpere non censeat̄. ff. de libe. ⁊ posth. l. si filius
qui in potestate. ff. de inuisto testa. l. cuꝫ in secundo. ff. de here. insti. l.
pater filio. ff. de vulga. ⁊ pupil. l. si qs cum. §. fin. C. de testa. l. hac con-
sultissima. §. si quis autem. insti. qui. mo. testa. infir. §. posteriore. ff. de
acqui. here. l. clodius sm̄ vnam lec. cū si. Secus vero si igitur in secū
do testamēto heredes eos quos non potuit instituit: qr institutos
in primo reputauit indignos: qr tunc hereditas a primis vt indi-
gnis auferretur: et fisco applicaretur. pōt eñ declarari heredis indi
gnitas etiā in non solēni voluntate. vt. l. hereditas. C. de his qui. vt
indig. ⁊. l. cū quidam. ff. eo. ti. quā ita ibi intelligit Bar. et bene. Ex
his ergo in ꝓposito casu cōcludit̄ feudalē hereditatē dicte domine
Nicolucie ad cōmunitatē Ischie pertinere in primo testamento in
stitutam. nec est verum eam deuolui debere ad epm Grossetanum:
eo q: heredis institutio in secūdo testamento in rebus feudalibus
facta fuit dñi nō accedente consensu. ⁊ igitur qr dñm contempsisse
videt̄ ad eandē in contemptionis penā debent res feudales reuerti.
vt. d. §. si vasallus. Et concludit in proposito nostro glos. preal. in. c.
imperialē. qm̄ illud verum vbi nō appareant in primo testō aliȷ le
gitimi instituti ꝓut hic fuit. qm̄ tunc ad ipsos: nō autem ad dñm
4 feudalis pertineret hereditas. † Hoc aūt ꝓbat̄ optimo simili. dici
mus eñ quod cū testm̄ est nullū hereditas deuoluitur ad succeden
tes ab intestato. vt institu. de here. que ab intesta. in prin. ⁊. l. j. ff. de
suis ⁊ legi. ff. de ver. signi. l. intestatus. ⁊ tñ illud est verū nisi reperia
tur testm̄ prius legitimū ⁊ in quo sunt heredes iure valido insti
tuti. qm̄ tūc ad illos hereditas pertineret ⁊ excludunt̄ succedentes
ab intestato. vt. d. l. si filius qui in potestate. ⁊. d. l. si qui cum. §. fin.
⁊ hec in proposita consultatione sufficiant.

Consilium. cccccxv.

1 Hereditas paterna infanti delata: nec suo nomie adita an ad
matrē trāsmittatur. Et posito quod non transmittat hereditatē
an saltem transmittat beneficium restituendi in integrū in matrē
pro ipsa hereditate adeunda. nu. 2. ⁊ 3.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposito breuiter dicenduꝫ quod si ista
Agatha infans decessisset hereditate nō
adita per tutorem eius tunc oriren̄t duo maxima dubia
quorum quodlibet dicimus decisione cesarea indigere.
1 † Primū an hereditas paterna infanti delata nec suo nomine adi
ta transmittatur ad matrē qd̄ plene no. Bar. referēs Jacobuꝫ de
bel. in. l. ventre. de acq. he. ⁊ Bal. in. l. si infanti. C. de iure deli. ⁊ ha-
betur in. l. luci⁹. ff. de iure fis. ⁊ in. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad tert. ⁊
2 in. l. qui duos. §. cū bello. ff. de rebus du. † Scdm̄ nūquid posito
qd̄ de iure cōi hereditatē nō agnitā nō trāsmittat: saltē trāsmittat
beneficium resti. in integrū in heredē seu matrē pro ipsa heredita-
te adeunda. Et de hoc per Ja. bu. Ja. de are. ⁊ Cy. in. l. j. C. de restit.
mi. ⁊ Bar. in. l. pamphilus. ⁊ in dicta. l. ventre. ff. de acqr. her. ⁊ in
l. qui duos. ff. de rebus du. ⁊ in. l. non solū. ff. de in integrū restit. per
Bal. in. d. l. si infanti. ⁊ in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tollē. ⁊
3 per Joan. an. in. c. pñtia. de ꝓba. in nouella. † sed quia presupponi-
tur tutorē hereditatē infanti delatā adiuisse qd̄ potuit. vt dicta. l.
si infanti. cū similibus. igitur ⁊ ꝯñs vt illam ad eius successorē trās-
miserit. vt. l. si infanti. C. de admi. ⁊. d. l. ij. §. si quis ex liberis. ⁊ igitur
transmisit ad matrem cuius potior existat causa in successione in-
fantis aliȷs quibuscunqꝫ exclusis. vt in aut. defuncto. ⁊ in auten. vñ
sumitur. C. ad tertu. Et hec sufficiant.

Consilium. cccccxvi.

1 Contrahēs cum procuratore duplex mandatuꝫ habente: quā
uis non contemplatione mandati sufficientis ad obligandum: ni
hilominus sustentatur contractus propter mandatum secūdum:
quod in veritate sustentari potest.
2 Sententia iudicis dicētis se nolle ꝓcedere ex capite iurisdictionis
ordinarie scdꝫ quā in veritate pōt: sed ex capite delegate quam pu
tat se habere cum non habeat an valida sit. ⁊ nu. 3. ⁊ 4.
5 Aditio hereditatis facta ex capite incongruo nulla est neqꝫ valet
sustentari ex capite congruo ex quo valere potuisset si heres voluis
set. ⁊ nu. 6. 7. ⁊ 8.
9 Dilatio secunda qñ sit danda impedito in prima. Adde nu. 10.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

Dissimus cōsultationis articulus dubi⁹ red
ditur ex quatuor. Primo ex tex. singulari. ff. de institu. l.
habebat. que allegatur per Bar. in sua disputatione in
1 cipiente: ⁊ adnunātia generalis. vbi vult † quod si cum procuratore
habente mandatum duplex ego contrahebam: non tamen contem-
platione mandati sufficientis ad obligandum nihilominus sustē
tatur contractus ꝓpter mandatum scdm̄ qd̄ in veritate sustentari
pōt ita igitur in proposito licet cōparuit Matheus vigore mādā
ti respectu cuius nō poterat comparere: cū comparuit vt substitu
tus a procuratore: cū tñ de substitutione non doceat̄. tñ sustētatur
cōparatio ꝓpter mandatū scdm̄: qr in veritate poterat compare-
2 re illud scꝫ quo cōstitutus fuit a dño cause. † Secūdo ex eo qd̄ no.
Jnno. in. c. cum officij. de prescrip. cuius verbum refert Bald. in. l.
non codicillū. C. de testa. ⁊ in. l. j. ver. seq. eo. ti. ⁊ Ang. in. l. si per erro
rem. ff. de iurisdi. om. iudi. volens validam esse sententiam iudicis
dicentis se nolle procedere ex capite iurisdictionis ordinarie scdm̄
quā in veritate pōt. Sed ex capite delegate quam putat se habere
cum in veritate non habeat. cum enim adsit potestas procedēdi ⁊
voluntas lꝫ erret in specie iurisdictionis: valebit tñ qd̄ agit̄ qr prin
cipalis voluntas non deficit in genere potestatis sicut dicim⁹ in de
lictis q̄ regulariter procedunt a mēte. ff. de furtis. l. periurie. de sen.
excom. c. cū voluntate. in quib⁹ sufficit generalis animus delinquen
di. lꝫ deficiat ꝓpter errorē potestatis delinquēdi in eū in quē delin-
3 quitur. ff. de iu. l. eū qui. §. ij. † Tertio ex tex. sing. in. l. ij. §. j. ver. prom
de. ff. de iudi. vbi valet sñia iudicis ⁊ si ꝓcedat ex capite iurisdictio-
nis ordinarie quam in veritate non hꝫ: cū putet se habere neqꝫ ꝓ-
cesserit ex capite iurisdictionis prorogate quam habet in veritate.

[illegible] ad

4 †Quarto ad idē doctrina Bart.i.l.ij.§.si qs ita.ff.de verbo.obli.di-
cētis qd vbi ppter defectū in cā efficiente act⁹ nō vʒ vt valere potest
put in casu nro.de despō.impub.c.fi.ꝛ eo.ti.c.i.lib.vi.ita igit in pro
posito lʒ non valeat cōparitio vt fuit ꝯparitū per defectū in causa
efficiēte.s.ser.Matthei q est substitutus cōparuit de cā substitutio
ne non cōstet:tū valebit vt valere pōt respectu mādati per quod a
dño est procurator principaliter constitutus.Nō⁹ tū non refragā-
tibus in cōtrariū se veritas hʒ.Pro q: cū potuerit tanq̄ procura
tor principaliter constitut⁹ cōparere ꝛ huic non fuerit ei⁹ animus
ꝛ qd voluit adimplere nequiuit cum voluerit comparere vt substi
tutus cū de substōne nō cōstet.ꝛ sicut repugnat voluntati potestas
consequens est vt eius cōparitio nulla sit.de offi.de.c.cum super.C.
5 si quis alteri vel sibi.l.maiori cū si.† Scdo ad rationē tex.in.l.si is
ad quē.ff.de acqui.here.decidens aditionem hereditatis factam ex
capite incōgruo nullā esse.neq̄ vʒ sustētari ex capite ꝯgruo ex quo
6 fieri potuisset si hō voluisset.†Et ad idem tex.de conces. pben.c.ex
parte aculis.terminans collationē beneficii nullā fore si fiat ex ca-
7 pite inhabili ex quo fieri potuisset si cōparens voluisset.†Quarto
ad idem tex.in.l.antepe.ff.de eo q pro tu.ꝛ in.l.iij.§.sed ꝛ si quidem
tutor.ff.de iudi.sol.vbi tex.qd est stipulatiōe iudi.solui facta per eū
qui non est tutor nō tū vt tutorē:sed vt negotiorū gestorē vel alium
nō cōmittitur posito qd committi potuisset:qr ab eo interposita
fuisset vt a tutore.ꝛ sic nec alio ex capite habili sustentari eaʒ ex ha
8 bili sit.†Ultimo ad idem tex.in.l.si seruus cōmunium.§.seruus ca-
pi.ff.de stipu.seruo.vbi nulla est stipulatio scdo facta cū adiecto in
habili lʒ illa valuisset ꝛ si facta fuisset cū habili ꝛ sic cū inhabili nō
sustentatur.Ita igitur in proposito cōparitio ser Matthei nulla:
q: facta ex capite inhabili.s.substōne de qua non constat substitu-
ri non potest ex habili.s.ex mandato quo principaliter fuit procu-
9 rator constitutus.ꝛ hec est veritas per predicta.¶ †Quo ad secun-
dum breuiter dicendum qd hec suspensio termini.xxx.dierum sit a
municipali constitutione per pendentiā termini prefixi ad exami
nandos testes extra prouincias.Un̄ sequit qd quo ad productionē
testiū examinatorū infra prouinciam terminus idem currit adeo
vt nec post ipsos.xxx.dies illi produci possint.Hoc quidem proba-
tur ex tribus seu quatuor similibus.¶ Primo ex eo quod no.Ja.
bu.ꝛ Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiu.dicentes qd si in dilatione
prima ad probandum concessa fuit quis impeditus circa produ-
ctionē testium debet sibi restaurari dilatio scdo solū ad illos duos
producendos in quibus fuit impeditus in prima:nō aūt ad alios
sicut in scda dilatio concessa respectu particularis impedimēti cō
tingentis in prima moderatione capit restrictionem ex eo impedi
mento particulari:ita suspensio termini quo ad alios currētis in
dicta dilatione per hanc particularē causam.s.a pendentia dicte
dilationis ad examinandum testes extra prouinciales eosq̄ postea
producendos ad ipsam tantū restringit.ideo vt non aliorum pro-
ductio fieri possit.Scdo ex eo qd terminat Bar.ff.de ferijs.l.si vo-
lens.qd si habens dilationē dierū puta nouē ex impedimento sup
ueniente duorū vltimorū dʒ sibi cōcedi restauratio vel restō scda in
his tantū duobus.sicut ergo dilatio concedenda est respectu impe
dimenti contingentis circa particularitates temporis in prima re
stringit solum ad tempus q̄ abstulit impedimentū.ita in pposito
suspensio termini predicta facta solum ad vnam cām particularē
10 restringit ad illā nec trahi dʒ ad aliam. ¶ †Tertio ad idē qd dici
mus quod quāuis impedimentum superueniens in die vna aufe-
rat vtilitatem tpis totius.Nec extinguat omnem probibitaʒ dili-
gentiam circa id quod faciendū tpe prefigit fieri dʒ totius tpis no
ua reintegratio.vt.l.ꝛ ideo hesitatur.ff.de verb.ob.ꝛ in.c.si electio.
de elc.li.vi.Et qd not.in aut.ei qui.C.de tempo.appel.ꝛ in.c.ex rō-
ne eo.ti.tamen vbi impedimentum superueniēs dilatione penden
te aufert solū commoditatē partis temporis in quo supuenit.tunc
solū debet fieri restitutio seu reintegratio partis eius particularis
temporis cuius commoditas est ablata.de in inte.resti.c.i.de mino.
l.vlti.ꝛ.l.ab hostibus.§.sed quod simpliciter.ꝛ.l.sed ꝛ si per pretorē
§.fina.ꝛ in.l.necnon.§.si quis sepius.ff.ex qui.cau.ma.ꝛ.l.quod tempo-
re.C.de testa.mili.ita hec restō concessa ob certum particulare im-
pedimentum ad aliud restringitur etiaʒ secundum.Et per hec pri
mi scribentis dicta confirmo.

Consilium.ccccxvij.

1 ¶ Processus qualiter fiat contra absentem.Et nu.4.
2 Dilationes(maxime expectatoriæ)ꝛ alie regule que eaʒ ministerio
iudicis tribuuntur:possunt per iusdicentem moderari. Et nu.3.
5 Nuncio an credat:ꝛ an eius relatio possessionē iudicis requirat.
6 Libellus oblatus in cā in qua non erat necessitas offerri q̄uis mi
nus legitime:non vitiat iudicium seu processum.
7 Stipulatio min⁹ solēniter interposita in actu ad cui⁹ validitateʒ
non erat eius interpositio necessaria:ipsum actum non vitiat.
8 Nuncius curie iuratus an citare possit sine spāli mādato iudicis.
9 Processus cum fit summarie ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura iudi
cij:quecunq̄ iudiciaria solennitas a iure ciuili mere introducta re
missa intelligitur.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

Diligenter perscrutatis singulis mihi trans-
missis prolixo consilio celeberri-
mi doctoris dñi Angeli de are. In te presenti vt poto-
ro breuiter procedā.dationi igit insolutum quā ad sui
iuris pbationē producit Lanfrancus contra illos aduocatos plu
1 ra obijciuntur.†Et primo defectus solennitatis requisite a muni-
cipali constitutione valēte qd cū cōtra absentē procedit debeat pro
singulis viginti miliaribus vna dies pro termino cōpetitorio sta-
tui qd quidē etiā iuri cōmuni conforme est quo in itinere faciēdo
viginti milia passus in dies singulos peragēda sunt.ff.si quis cau.
l.j.de ver.si.l.in itinere.Sed ad hoc respondet primo quod ipsa cō
stitutio idē hoc statuat quod ius cōe quo vtimur.igit sm iuris cō-
munis regulas interpretationē recipere dʒ atq̄ intelligentiā.C.de
nora.hij.de consue.c.cū dilectus.de cle.nō resi.ad audientiā.ꝛ.c.cuʒ
2 dilectus cū si.†Sed contra dilationes maxie expectatorie ꝛ alie re-
gule que cū ministerio iudicis tribuuntur possunt p iusdicentē mo
derari.ff.de iudi.l.nōnunquā.xxij.q.iij.c.de illicita.ꝛ plene conclu-
ditur per gl.in.c.cū sit romana de appel.ꝛ in.c.indultū.de reg.iur.
in.vi.ꝛ in.l.ij.ff.de re iudi.vbi ego hoc plenissime declaraui.igit ꝛc.
3 †Hoc aūt maxime verū est in casu pposito quo in cā dationis in so
lutū ipsa municipalis cōstitutio procedi vult summarie ꝛ de pla-
no sine strepitu ꝛ figura iudicij ꝛc.Cū enim isto modo procedimus
specialiter iusdicenti necessitatē imponit vt dilationum materiam
amputet ꝛ litē quanto potest faciat breuiorē vt est expressum in cle.
4 sepe.§.i.de ver.sig.† Scdo per id qd videmus qd ꝛ quāuis de iure
communi cū in absente pcedit iudex inquirere debeat vbi sit.ꝛ
pōt dare dilationē scdm distātiā loci in quo manet vt est expressum
in aut.de exhi.reis.§.si vero etiā quidē iure.tū si nō faciat hoc iu-
dex ppterea pcessus reddit nullus q: d.§.nō ponit ordinē necessi-
tatis sed poti⁹ curialitatis.Preterea illa inquisitio ibi fit.fit solū
vt iudex sciat quātā dilationē dare dʒ quā tamē dare est in eius ar-
bitrio vt ibi no.Si ergo vult dare dilationē arbitrio suo pōt si ta
men dedit dilationē nimis breuē parti quam ex hoc ledi contingit
potest de iur.canonico reperi alia.extra de dila.c.j.Hec sunt forma
lia verba dñi Bart.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dāno infec.Cuius ofs
etiā refert ꝛ sequit do.Ant de bu.dicēs illud fore valde notabile in
c.cām q.extra de dolo ꝛ cōtu.¶ Obijcitur scdo defectus obseruātie
alteri⁹ municipalis cōstitutiōis volētis qd cū cōtra absentē pcedi-
tur fieri debeat citatio in loco solite habitationis ꝛ in regno nouo
ꝛ super scalas ꝛ ad pedes scalarū.itēq̄ vt fiant ipse citationes ꝛ re
latiōes iudice sedēte pro tribunali.ad hoc respōdet ipsi cōstitutio-
ni locū nō fore in hac datiōis in solutū in qua municipalis consti
tutio specifice dicit procedendi esse summarie simplr ꝛc.Cū eñi in
causis ita pcedendū est vnica citatio sine expssione peremptorie suffi
cit.est.neq̄ etiā reqrit iusdicētē aliquo in actu litis pro tribunali
sedere.vt ambo hec expressa sunt in dicta cle.sepe.ver.sntiam autem
diffinitiuā.ꝛ scdm et pbat in.l.ij.§.potestate.ff. quis or.in bon.pos.
sunt.Imo plus dicimus qd in causis in quib⁹ ordinaria iudicij so-
lēnitate seruata pcedit relatio nūcij sessionē iudicis pro tribuna-
li nec partis presentia reqrit vt primū terminat Bar.l.extraua.
ad reprimendā.in verbo de plano ꝛ in.l.si finita.§.iulian⁹.ff.de dā.
infe.ꝛ.l.miles.§.sexaginta.ff.de adul.Idē terminat ipse in.l.heo-
pōpus.ff.de dote ple.Nec scdo pōt respōderi qd cū nūcius retulerit
se recisse oia sibi iniuncta per iusdicentē.Qui quidem mādauit ci-
tationē fieri debere in ipsis quatuor locis igit eo modo citatio fa-
5 cta censet.†Credit eñi nūcio de citatiōe facta per officiū suū solito
legaliter exercere.vt plene ꝯcludit p gl.de app.c.cuʒ parati.lxxxvij.
di.propofuisti.ꝛ.iiij.q.iii.§.inter testes.ꝛ.l.magis puto.§.ne tamen.
ff.de re.eorū.l.j.§.ꝛ sane.ff.de offi.pref.vrb.ꝛ qd plene not.C.de accu-
sa.l.ea quidē.ff.de custo.reo.l.omnes.plene not.bar.in extraua.ad re
primendā in glo.in verbo per nūciū.ꝛ.l.palatinus.C.de colla.fun.
fisci.lib.xi.Et Spe.vbi etiam Joan.and.in addi.in ti.de citatione
§.sequit.v.sʒ nūq̄ credet.ꝛ p Host.in summa sua in titulo de dolo
sub rubrica de ꝯtumacia.§.qualiter.ver.quid si absens.ꝛ p Jo.an.
in addi.in tit.de contu.§.cōtumax.in addi.que incipit.hic sequun
tur verba ꝛc.qd no.gl.in.c.venerabilibus.§.scius.super verbo in iu
dicio.de senten.exco.lib.vi.¶ Tertio ēt pōt rñderi qd ꝛ posito qd
ipsa citatio cōmissa fieri prout mādat premissa constō ita facta nō
fuisset:sʒ defectiue.tū ex quo cū ea solennitate non reqrebat fieri vt
pdixi.igit ei⁹ illegitimitas pcessum nō vitiat.Hoc qdē pmo pbat
6 autoritate glo.ord.in.l.viiij.in fine magne glo.ff.si cer.pe.† dicens
libellum oblatum in cā in qua non erat necessitas auferri quāuis
minus legitime nō vitiaret ipsum processum seu iudiciuʒ.ꝛ illam
sulam gl.seqtur do.Bar.in extraua.ad reprimēdā.in gl. sup verbo
iudicij moetinus.ex tex.ad propositū optimo in.l.vnica.§.j.C.de rei
7 vxo.acti.ꝛ.l.si stipulator.§.si.ff.de verb.obli.†vbi pʒ stipōnē min⁹ so
lēniter interpositā in actu ad cui⁹ validitatē nō erat eius interposi
tio necessaria ipsum actū nō vitiare.Ad idem tex.l.cū tabule.ff.de
his q.vt indig.ꝛ sula glo.in.l.q testamēto.§.p ꝯnū.ff.de test.vbi pʒ
solēnitatē testiū superfluaʒ in actu aliquo obseruatā q̄uis minus
legitime actum ipsum nō reddere vitiosum.¶ Tertio opponitur
ipsas citationes p nunciū factas nullas extitisse:eo q: nō processis

cõmissio iudicis cuius rei examinande gratia duo discutiẽda sunt
Primũ an nuncius citare possit sine iurisdicentis cõmissionẽ. Scdm
an posito qd ipsa cõmissio necessaria sit citationẽ precessisse presu-
8 matur. ¶ †Circa primũ dicit prima opi. qd nõ. in. c. qm cõtra. de p
ba. generalem nuntiũ curie ꝛ iuratũ citare posse sine spali mãdato iu
dicis Cy. aũt in. l. neminẽ. C. de exhi. reis. contra tenuit p illum text.
do. bal. in. l. si qs inuitos. C. de testi. distinxit qd aut loquimur in ci-
tatione reali. i. captura psone: ꝛ tunc requirit cõmissio. casus est in
d. l. neminem. aut in verbali: ꝛ tũc aut citatio illa requirit cause co-
gnitionẽ ꝛ iudicis motũ. vt est cũ fit citatio eius qui in ius vocari
non põt sine venia. ꝛ idẽ vbicũqꝫ enim cãe cognitio desideratur: ibi
desiderat iurisdicens. bene non est facultas eius in simplici nũcio. ff.
de re iu. l. vbicunqꝫ cause. ꝛ. l. omnia queciiqꝫ. ff. de offic. procon. l. ne
quicqꝫ. §. vbi decretum. Aut non requirit cause cognitionẽ: ꝛ tunc
verum dicit Inno. Ego dico omni casu iudicis commissionem re
quiri: qr tex. est expressus in. l. cum clericus. §. memorati aũt. ꝛ. l. om
nes. C. de epis. ꝛ cle. ibi dũ dicit ex eius qui regit prouinciã fuerint
sententiali interlocutione conuenti ꝛc. Quinimo et notanter dicit
bar. in. l. 4. C. de iure do. impe. per illũ text. qd non valet snia genera-
lis p iudicẽ data nuncio vt citet oẽs volentes agere intendentes debi
tores nisi ipsa debitorum noia fuerint singulariter noiata. ¶ Quo
ad scdm an presumi debeat cõmissio quo ad validitatẽ citationis
vt sic censeat recte iudiciũ institutũ Gui. de suza. in. l. ad peremptoꝛ
rium. ff. de iudi. quẽ refert do. Ant. in. c. 1. eo. ti. tꝫ qd sic. arg. l. sciẽ-
dum cũ si. ff. de ver. ob. postmodũ vero ipse do. Anto. ibidem refert
Bar. in. d. l. sciendũ. tenere cõtrarium per. l. quẽadmodum. §. qr pupillo. ff.
de pupil. ipm aũt hoc dicẽtẽ nõ reperio in lec. mea. Bald. aũt in. l. i.
ff. de in ius voca. remittit ad Cy. in. d. l. neminẽ. vbi nihil de hoc di-
cit. Ego dico snia de recenti lata ꝛ a qua est appellatũ cõmissionẽ
nõ presumi precessisse: qd hmõi solẽnitas extrinseca est: ergo inter-
uenisse non presumit. per. d. §. quia pupillo. quãuis antẽ requirat
cõmissionem precedere. Item nec illa presumatur: tamen hec in p-
posito casu non refragantur ex duobus. ¶ Primo qr huiusmodi
solennitas precedentis cõmissionis est a iure ciuili introducta. vt
patet in. d. §. memorati autem. ꝛ in. d. l. omnes. id autẽ notissimum
9 est† qd cum proceditur summarie ꝛ de plano sine strepitu ꝛ figura
iudicij quecunqꝫ iudiciaria solennitas a iure ciuili mere introdu-
cta intelligit fore remissa. vt. d. cle. sepe. Secundo qr ꝛ presupposito
quod in huiusmodi casu foret ꝯmissio necessaria: nihilominus in
eodem interuenisse presumitur. ex quo enim ex sentẽtia dationi in
solutũ per lapsum decem dierũ apparenter transiue in rem iudica
tam merito pro rectitudine processus presumimr sine sit lata in pre-
sentem siue in absentem contumacẽ vere vel ficte. ¶ Et hoc primo
probat text. optimus in. c. bone extra de elec. lꝫ enim papa assignet
vnam causam quare p snia presumebat vt qr lata erat super noto
rio. nihilominus assignat ꝛ aliam. s. qr ob iudiciariã autoritatem
omnia presumunt rite gesta. vñ lꝫ vna cessat. s. notorietatis: sufficit
aliam existere. s. iudiciariam solennitatem. vt dispositio illius. c. ve-
rificetur. insti. de nup. §. affinitatis cũ si. ¶ Secundo allego tex. me-
liorem qui sit in iure in. c. cum inter nos. de re iudica. dum dicit ve-
ritate gestorũ sermonibus preualente que presumitur rite per om-
nia celebrata ex quo sententia nulla prouocatione suspensa in rem
transiuit iudicatam.

Consilium. cccclxxxxviij.

1 Cardinales non includunt sub generalissima ꝛ latissima con
cessione imponendi charitatiuum subsidium. Et nu. 4.
2 Cardinales sancte romane ecclesie illo culmine singularis excelle-
tie ꝛ prerogatiue potiuntur: quo gaudent amplissima cetus sena-
toria apud culmẽ imperiale.
3 Imperator sicut non erubescit se in ordine senatorũ cõnumerari: ita
nec erubescere dꝫ papa se cõnumerari inter cardinales.
5 Legati qui non sunt de latere ꝛ q vice pape funguntur potentius
quã delegati aduersus exẽptos p apostolicam sedem (vt sunt cardi
nales) nullam obtinere potestatem vigore mandati generalis.
6 Dispositio etiã penalis seu reuocatoria priuilegiorũ alias cõcesso-
rum quantũcunqꝫ generalissima non includit sancte romane ec-
clesie cardinales nisi de ipsis mentio specialis fiat.
7 Cardinales pars corporis pape esse dicuntur.
8 Ecclesiam non est verisimile velle quenquam in suũ ipsius preiudi-
cium priuilegiare.
9 Romanam ecclesiam constituunt papa ꝛ cardinales.
10 Cardinalium collegium dicitur ipsius Romane ecclesie gremiũ.
11 Cardinalatus dignitas quacunqꝫ alia mundi preter papatum in
ter ecclesiasticos maior ꝛ preminentior est.
12 Dispositio loquens de simplicibus non trahitur ad personas ha
bentes in se mixturam qualitatem: maxime si vna qualitas sit di-
gnior ꝛ potentior quam alia cuius virtute fuisse persona sub gene
ralitate dispositionis inclusa. Et nu. 13.
14 Priuilegium si est concessum alicui dispensandi cũ adultero ꝛ cũ
incestuoso. an dispensare possit cum eo in quo est vtraqꝫ qualitas.
15 Derogatio gñalis priuilegiorũ facta per principem non extendit
ad derogandum priuilegio in corpore iuris clauso.
16 Decuriones non alij erant quam reipublice consiliarij.
17 Cardinales in locũ decurionũ successerũt: cũ sint consiliarij pape
pro regimine vniuersalis ecclesie dirigẽ. ꝛc.
18 Clausula gñalis derogatoria non extendit ad derogandum his
quibus non est verisimile principem fuisse derogaturum in specie
Et nu. 19. ꝛ. 20.
21 Exceptio in quibusdam inducit regule confirmationem in alijs
non exceptis. Adde nu. 22.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 In casu quo querit † nunquid reuerendissimus
pater dñs cardinalis sancti Petri san-
cte romane ecclesie cardinalis ac perpetuo administra-
tor ecclesie aniliẽsis onerari possit charitatiuo subsidio
impendẽdo p rata sua per sedẽ apostolicã imposito clero regnorũ
castelle ꝛ legionis ad supplicationẽ inuictissimi eorundẽ regis hoc
debentis conuertere in recuperatiõe regni grauiter occupati per
infideles. Et quidẽ dicendũ arbitror qd nõ ex duobus capitibus.
Primũ erit qr ipse sub literis cõcessionis hmõi subsidij nõ cõpre-
henditur. Scdm qr p clausulas derogatorias positas indulto con-
cessionis hmõi non censet derogatũ priuilegio cõcesso collegio do
minorũ cardinaliũ quo exẽpti sunt a quibuscunqꝫ collectis exem-
ptionibus aut subsidijs etiã ab apostolica sede vel eius autoritate
2 imponendis. Primũ vero caput deducit multipliciter. † Primo
sic. sancte romane ecclesie cardinales illo culmine singularis excel-
lentie ꝛ prerogatiue potiuntur quo gaudẽt amplissima cet⁹ senato-
ria apud culmẽ imperiale. hic est tex. xcvi. dist. in. c. cõstantinus ver.
viris etiã. vñ dicimus qr prout imperiũ ita ꝛ ecclesia habet senatũ.
quare etiã insurgit qd quẽadmodũ certe senatus põt ad famã re-
stituere ꝛ infamiam abolere. vt. l. i. §. de qua. ff. de postu. Ita etiam
collegiũ cardinaliũ iuxta sententiã Inno. de re iudi. cũ te. ꝛ archi.
ij. q. iij. §. hinc colligit. alr incipit hinc clericorum. Hinc etiam dici
mus qr ꝛ sicut nõ erubescat imperator se in ordine senatorũ cõnume
3 rari. vt. l. senatorũ. C. de dignitatibus. lib. xij. † ita nec erubescere de-
bet papa se cõnumerari inter cardinales vt eleganter inquit Ar-
chi. xxij. dist. in. c. sacrosanc. Nunc igitur ad propositũ casum ha-
beo apertissimam positionẽ extraordinarij muneris prout est hoc
4 de quo queritur. † ꝛ nullus negare potest senatores grauari non
posse ꝛ cõmuniter nec sub generali impositione huiusmodi inclu
dantur. ꝛ maxime si ipsa ordinaria munera sordida fuerint. hic est
casus. C. de dignita. l. senatorũ. li. duodecimo. C. de excu. munerum. l.
maximarum. lib. x. Ex quo ergo ita est sequitur quod qua ratione
in extraordinario munere per imperatorẽ imposito senator non i-
ncluditur pariter ꝛ isto p imposito per papã nõ includit cardinalis.
¶ Scdo probatur sic. ex generalissima quantũcunqꝫ iurisdictiõe
nedum delegato: sed ordinario collata senatorũ ordinis viro nil
potest penitus demandare sed si quid mandatum est imperatorio
iudicio ꝛ scientie est seruandum. Iste est text. notabilis. C. de digni
ta. l. nemo. lib. xij. ibi dum dicit. si quid enim senatoria predictus di
gnitate fuerit forte mandandũ papali est iudicio reseruãdum ꝛc.
Sic est pari rõne dicendũ in ea gñalissima iurisdictiõe cõcessa per
apostolicã sedẽ executoribus huius charitatiui subsidij nil posse p
eos mãdari prefato dño cardinali: sed si quid sibi est forte mandã
dum papali est iudicio reseruãdũ per casum expressum in. d. l. prefe
5 ctus. † Cũ etiã videamus legatos q non sunt de latere ꝛ q vice pape
funguntur potentius quã delegati aduersus exẽptos per apostolicã
sedẽ vt sunt cardinales nullã obtinere ptãtẽ vigore mandati gene-
ralis. vt cõcludit glo. de offi. lega. c. i. Spec. in titulo delegato. §. su-
per. v. sꝫ nũquid legat⁹. ꝛ est casus. de verb. sig. c. i. li. vi. xvi. q. i. in. c. si
6 vt not. de elec. si abbatẽ. lib. vi. ꝛ. c. in graue de offi. de. ¶ † Tertio de-
ducitur si dispositio etiã penalis seu reuocatoria priuilegiorũ alr
cõcessorũ quãtũcunqꝫ gñalissima nõ includit sancte romane eccle
cardinales nisi de ipsis fuerit mẽtio spãlis. Hic est cõclo Joã. mo.
quã ibidẽ sequit Jo. an. in nouella p illũ tex. in. c. vno. de scisma. li.
vi. vbi etiã dicũt olim declaratum fuisse circa reuocatoriam Boni
facij. viij. de qua in. c. si. de pben. in. vi. in eadẽ nõ includi cardinales
quã reuocationẽ habuerãt in qbusdã ecclesijs canonicatus sub ex
pectatiõe pben. Et no. etiã hoc de sen. exco. in. c. qr piculosum. li. vi.
de elec. c. nemo. deinceps. Ac huius rõ qr quãto ipsi sunt viciniores
pape tãto min⁹ psumit p papã eis pena aut preiudiciũ inferri. vici
7 niores enĩ esse nõ possent qm̃ sint † pars eius corporis sui. esse dicunt. vi.
q. i. si qs cũ militib⁹. C. ad. l. iul. maie. l. quisqꝫ. ꝛ not. glo. de offi. le. c.
excõicatis. in gl. Dñr et romane eccle spãles. lxxix. di. in. c. si quis ex
epis. Sed hmõi dispositio penalis est qm̃ dat executoribus potesta
tem sub censura ecclesiastica compellendi. reuocat etiã priuilegia
alias concessa: inquantum per ea grauaretur preiudiciũ exactiõi
huiusmodi subsidij. igit consequẽs est vt nõ includat in huiusmo-
di indulto romane ecclesie cardinales. ¶ Quarta ratio sumitur i
extrauagã. Inno. tertij quam de verbo ad verbũ ponunt Hostie. ꝛ
Joã. an. in not. in. c. ad liberandum. de iude. ibi. idem pontifex. im-
ponens platis extraordinariũ munus soluendũ in subsidiũ terre
sancte dũ primum circa oẽs clericos tam subditos qm̃ platos dispo
suisset subiungit proxime sic. nos aũt ꝛ fratres nostri sancte roma
ne ecclesie

ne ecclesie cardinales pecuniariã decimã psoluem⁹ ⁊c. Vñ manife-
ste datur intelligi in precedenti ordinatione: vbi quo ad oẽs prela-
tos de subsidio soluẽdo gñaliter disposuerat cardinales inclusos mi-
nime extitisse. alias enim vt qd circa eos spãliter prouidisset si sub
8 generalitate ipsos cẽsuisset inclusos. ¶ †Quinta rõ sumitur ex tex.
no. in. c. cũ instantia. cũ gl. sua sup verbo. qđ non credimus. de censi-
bus. vbi expssum est nunq̃ censeri aut verisimile fore romanã eccle
siam voluisse quẽq̃ in suiipsius preiudiciũ pprius priuilegiare. Sed
si diceremus sua dicta in positione subsidii persoluendi includi ro
mane ecclesie cardinales: qui dignitates aut bñficia obtinerẽt in re
gnis illis: certe tũc priuilegiasset regem aduersus seipsaz: vt proxi-
me demonstrabitur: qz psonas ipsas a solutione exemptas solutio
nis oneri subiecisset igit ⁊c. Quod aũt ex eo casu contra seipsaz ali
9 quã priuilegiasset romana ecclesia demonstrat. †Romanam eccle-
10 siam cõstituunt papa ⁊ cardinales: vt ex se notũ est †vñ cardinaliũ
collegiũ de ipsos romane ecclesie gremium. xxiii. distin. c. in nomine
dñi. circa mediũ ibi. eligatur aũt de ipsis ecclesie gremio ⁊c. Et vt
notabiliter dicunt Hosti. ⁊ Jo. an. in. c. ad liberãdum. Et plenius
in ca. antiqua. de priuile. adeo ipsum collegiũ cardinaliuz est pape
vnitum qđ cum ipso dicitur vnum corpus. ⁊ in. d. §. si quis cũ mili-
tibus. ⁊ d. l. quisquis. Et adeo hoc verũ est qđ lz omnes sibi imedia
te subiecti sint presbyteri cardinales ab his vt spãlib⁹ mẽbris suis
non exigit fidelitatem sicut nec exigit a seipso vt sit inter dantẽ ⁊ re
cipientem differentia de insti. c. fin. cum concordan. ¶ Sexta ratio
sic deducitur. in indulto subsidii hmõi papa mãdat hoc exigi a pa
triarchis: archiepis: episcopis: abbatibus: prioribus: ⁊ demum gene
raliter ab aliis ecclesiis cathedralium collegiataruz ac monasterio
rum prelatis capitulis ⁊ conuentibus ceterisq̃ personis exemptis
⁊c. modo omissis aliis multis que possent allegari tex. est de rescri.
in. c. sedis pape dispositionem per viam rescripti emananteẓ expri
mentem specialiter personas minoris gradus demum clausulã ge
neralem subiicientem alios quoscunq̃ ⁊c. non censeri includere per
sonas maioris grad⁹ expressas specialiter lz minoris vel paris. Ad
idem de procura. c. qui ad agendum lib. vi. ⁊ eo. ti. c. c. non potest. ff.
de fun. instruc. l. vlti. in. §. cui dulcia. ff. de penu lega. l. nam quod li-
quide. §. fi. ff. si quis cautio. l. sed ⁊ si quis. §. quesitum. cum ibi not.
Cum ergo specifice ante clausulam generalem papa expresserit pa-
triarchas archiepiscopos. epos. ⁊ abbates ⁊c. Itẽ collegia capitu
la ⁊ conuentus ecclesiarum ⁊ monasteriorũ ipsorũ expressorum. igi
tur consequens est vt excludantur cardinales aut cardinaliũ cet⁹
11 quĩ ⁊ cardinalatus dignitas quacunq̃ alia mundi preter papatuz
inter ecclesiasticas maior ⁊ preeminentior est vt notabiliter dicunt
Host. ⁊ Jo. an. in. c. dilectus. el primo. de prebẽ. pariter quoq̃ ⁊ col-
legium cardinalium summum ⁊ excellẽs est vt super omnia alia q
vnicum a deo cum papa adeo vt cum ipso sit vnum ⁊ ideẓ. vt patet
qui filii sint legitimi. c. per venerabilem. §. rationibus. versi. sunt au
tem. Quem tex. ad hoc allegant Hostien. ⁊ Jo. an. in. d. c. ad liberã-
dam. Et hec sola ratio nõ sufficeret ad declarationem prefate du-
bitationis. Illud autem minime refragatur qđ dicitur. s. hoc onus
imponi domino cardinali vt administratori ecclesie aulesii. nõ au
tem vt Romane ecclesie cardinali. Considerandum enim in perso-
na pfati reuerendissimi patris fore admixtam duplicem qualitatẽ
s. cardinalatus ⁊ administrationis ecclesie predicte. Quãquã ergo
in prefato indulto hmõi subsidii mentio habeat de psona admini
stratorum ecclesiarũ cathedraliuz ppter gñalem clausulam in ipso
expressam: nõ tñ sub ipsa gñalitate includet psona hñs nudam ad
ministrationẽ sed aliaz qualitatem illi admixtam: puta cardinala
12 tum. †Hoc primo probat iur. theorica volens disponẽtem loquen-
tem de simplicibus non trahi ad personas habentes in se mixturã
qualitatũ maxime si vna qualitas sit dignior ⁊ potentior quã alta
cuius virtute fuisset persona sub gñalitate dispositiõis inclusa. de
leg. i. l. titie textores. de leg. iii. hoc legatũ. ⁊ l. legatis seruis. §. si vnus
ff. de edul. l. vim passam. §. prescriptiones. ⁊ l. mariti lenocinium. §.
fi. ff. de sta. ho. ⁊ de testi. l. queritur. iiii. q. iii. in. c. testes. §. item herma-
13 phroditus. ¶ †Ceterũ qđ principũ concessa priuilegia respectum
habentia ad psonas quibus inheret qualitas vna non extendãtur
ad illas quib⁹ iheret qualitatũ mixtura est apta determinatio do.
14 Ant. in. c. fi. clerici. §. de adulteriis. de iudi. †volẽtes eum cui conces-
sum est priuilegium dispensandi cũ adultero ⁊ cũ incestuoso dispẽ
sare non posse cum eo in quo est vtraq̃ qualitas. Sed quid plura.
hec administratio cõcessa est cardinali in subsidium dignitatis car
dinalatus ⁊ vt eo cõmodius in cardinalatus permanẽs dignitate
vacare possit in agendis vniuersalis ecclesie. Vñ vt potiatur quãtũ
ad ipsam administrationẽ sibi concessam ppter cardinalatum pri
uilegio sue exceptionis attendenda est cardinalatus qualitas pro-
pter quã sibi iniuncta est administratio non autem cõsiderandum
est administrationis officiũ simplr de per se. ad hoc argumentum
opti. ff. de excusa. tut. l. tutor. §. que tutoribus. Preterea qz cardina-
les equiparauimus senatoribus dicendum est qđ quemadmodum
senatores eo priuilegio gaudent vt pretextu pprie suie quam in di
uersis locis vel prouinciis possident nõ excludantur sub impositio
ne extraordinarii muneris. vt. d. l. senatorũ. etiã si munus ipsum nõ

sit vtile nec sordiduz vt ibi. ⁊ eo. titu. l. diuersi iudices. vbi est etiam
hoc aperte pariter dicendũ quod nec cardinales qu[illegible]cunq̃ in di-
uersis locis ⁊ prouinciis possideant non intelligantur inclusi sub
generali impositione hmõi extraordinarii muneris. Et hoc de ca
pite pmo. ¶ Quo vero ad scđm caput dicendũ est ex ipsis gñali-
bus clericis derogatoriis non intelligi derogatũ priuilegio exem-
ptionis huiusmodi supra narrato concesso psonis ⁊ collegio car
15 dinaliũ. Hoc autẽ pluri rõne probatur. ¶ †Prima qz generalis
derogatio priuilegiorũ facta per principẽ nõ extendit ad derogan
dum priuilegio in corpore iuris clauso. hec est glo. ordi. ff. de indi. li.
beros absens. in pncin. C. vbi de crimine agi oportet auten. qua in p
uincia. ⁊ in auten. vt omnes obediant iudicib⁹ prouinciarũ. col. v.
in glo. super verbo ex priuilegio. sed hmõi priuilegium quod cardi
nalis grauari non possit extraordinario munere ad instar senato-
ris cuius ipse priuilegiis vtit vt predixi clausum est corpore iur. qz
d. l. senatorum. vt. d. l. diuersis. igitur ⁊c. ¶ Scđa ratio sumitur ex
tex. iudicio meo ad propositũ singulari in. l. decurionib⁹. C. de silen
tiariis lib. xii. qui scđm intellectum glo. prime formaliter nostrã de
terminat. q. dicit enim qđ per qualecũq̃ rescriptũ generales clau-
sulas non obstantiũ habens nõ censetur derogatũ priuilegiis con
cessis vniuersitati seu collegio decurionum. ⁊ consequenter conces-
sis collegio alicui gratia publice vtilitatis fuisse cõcessa: ⁊ propter
16 labores quos patiebantur circa reipublice gubernationem. †Nõ
enim aliud erant decuriones quam reipublice cõsiliarii vt not. gl.
in rubrica. C. de decurio. lib. decimo. ⁊ in. l. sed si ex dolo. §. sed an mu
nicipes. ff. de dolo. ⁊ in. l. pup. illius. §. decuriões. ff. de verb. significa.
⁊ in. l. nulli. ff. quod cuiusq̃ vniuersitatis nomine. Ecce igitur in
dicta. l. decurionibus iuxta dictum scđm intellectũ glos. casum pe-
regrinum hoc determinãtem qz per rescriptum speciale quãtum-
cunq̃ generales clausulas habens vt patet in text. ibi generalita-
te pragmatica ⁊c. non censentur sublata priuilegia alicui collegio
seu collegiatis personis gratia vtilitatis publice concessa: licet le-
gem eãdẽ scđm primum glo. intellectũ allegauerit do. Bald. a quo
ipsam ordici in prima constitutione codicis. in. §. quibus. ⁊ l. non
plures. C. de sacrosan. eccle. Cũ igit priuilegiũ exemptionis huius-
modi personis ⁊ cetui cardinaliuz concessum censeat absq̃ dubio
fuisse largitũ gratia publice vtilitatis. s. vt intendantur vacare fer
uentius vniuersali ecclesie dirigende. atq̃ ipsi quodammodo suc-
17 cedũt loco decurionũ †cũ sint cõsiliarii pape pro regimine vniuer-
salis ecclesie dirigẽde vt patet de elec. in. c. fundamenta ibi dũ dicit.
decet namq̃ ipsi Romano pontifici libera per fratres suos sancte
romane ecclesie Cardinales preuenire cõsilia ⁊c. igit est cõsequẽs vt
ipsi cardinaliuz priuilegio per huiusmodi generales derogatorias
clausulas nõ censeat preiudicatũ. ¶ Tertia rõ hec qz videm⁹ priui-
legium emptionis huiusmodi cõcessum cardinalibus concessum
fuisse ipsis alias plurimũ priuilegiatis nedũ a summis pontificib⁹
sed etiam ab imperatoribus. vt. d. c. cõstantinus. Unde succedit sin-
gulare dictum Cy. in. l. vnica. C. quando imperator inter pupillas
vel viduas. decidentis per illam. l. quod per indultum alicui con-
cessum habẽs clausulas derogatorias etiã cum illis verbis. s. etiam
si de eius oporteret facere specialẽ mentionẽ nunquã intelligitur
sublatũ priuilegiũ cõcessum persone alias priuilegiate nisi de pri-
uilegio eius persone seu collegii fiat in ipso indulto expressa men-
tio. sed hoc non accedit qz indulto regis fiat mentio. specifica de
18 hmõi priuilegio cardinaliũ. igit ⁊c. ¶ †Quarta rõ sumit ex theo-
rica Archi. ⁊ Joan. an. in not. in. c. ei cui. de prebẽ. in. vi. dicentium
ar. c. ii. de deci. in. vi. ⁊ l. obligatiõe. ff. de pigno. cũ concor. generalem
clausulam derogatoriã nõ extendi ad derogãdum his quibus nõ
est verisimile principem fuisse derogaturũ in spẽ. Sed non est veri
simile summũ pontificem velle in specie derogare priuilegiis con-
cessis in vtilitatẽ membrorũ immediatorum sedis apostolice vt est
expressum in. d. c. cũ instantia. in verbo qđ nõ credimus. de censi. ⁊c.
19 ¶ †Quinta rõ hec est qz clausule derogatorie censentur indultis
apposite ad ipsius gratie seu indulti roborationem omnimodam
vt est ex se notũ. Clausule autẽ apposite ad roborationẽ ⁊ executio-
nẽ gre nõ censet ipsam grãm dilatare ad ea ad q̃ nõ extendunt ver-
ba in quib⁹ stat concessio gre. Iste est text. notabilis de preben. cle.
pria. sed in hmõi gra rei cõcessa de ipo nẽdo subsidiũ ⁊c. non inclu-
dunt romane ecclesie cardinales. vt est in pria parte dubitationis
20 late pbatũ. igit ⁊c. ¶ †Ultima rõ hec est. s. etiaz si ponere velimus
dubitationẽ an per indultũ hmõi regium derogatũ censeat priui-
legio exemptionis cardinaliũ. tunc glos. habemus. xxv. q. ii. in sum-
ma. que tradit theoricam singularem. s. qđ cum dubitatur an per
priuilegiũ scđm derogatũ sit prio semp censendum est primum fir
mum existere. Cum igitur priuilegiũ exemptionis cardinaliuz prius
sit tempore indulto regio. igit ẽt si dubium foret an derogatum sit
iudicandum ⁊ non fuisse derogatũ. Et hec specialia dixisse volui
in hoc scđo dubio omissis generalib⁹ q̃ circa derogatoriaz clausu
lam late ponit Jo. an. in. c. i. de excel. plato. lib. vi. Inn. ⁊ alii in ple-
21 risq̃ locis. †Diuerit forte quisquam aduersus pmissa cetum cardi
nalium quãuis exẽptũ includi sub vbis generalib⁹ indulti dicti sub
sidii: eo qz papa ab eadem generalitate excludit solũ ordines men-

dicantiū exēptos.ergo ꝯñs est vt includere voluisse censeatur alios
quoscūqȝ ordines seu cetus exēptos ex eo qḋ cōiter dicimus qḋ exē
ptio in quibusdā inducit regule cōfirmationē in aliis nō exceptis
22 †Sed rñ- deo qḋ quāuis exceptione aliquorū inducat in aliis regu
le ꝯfirmatio tñ ex eadē nō inducit gñalis dispositionis extensio ad
ea q̄ aliās in sui gñalitate nō includebant ꝑut in casu ṗmisso vt su
pra ꝓbatū est nō includit in dicta gñalitate cardinaliū cetus aut
persona.hec eīm est theorica tex.valde no.ꝙ mulcū ad hec ibi no.
Bar.in.l.gñali.§.vxori.ff.de vsufruc.legato. Preterea dicit tex.sin-
gularis in.l.n iii quod liquide.§.fi.ff.de penu lega.qḋ natura casus
excepti est declarare quid includatur sub generalitate regule. Vñ
si testator legat omnem penum preter vinum quod forte habet in-
telligitur solum legare penum qḋ Rome hȝ ⁊ non alibi. Igitur i
ꝓposito ex quo papa vult ad dictū subsidiū teneri exemptos ⁊ nō
exēptos preter ordines mendicantiū non sunt exēpti.vt notū est.in
telligitur voluisse teneri ad subsidiū omnes alios ordines atqȝ ce
teros exemptos:inferiores tamen ad instar ordinum mendicantiū
qui inferiores sunt non autem cetum cardinaliū qui in vrbe supre
mitatem inter ceteros ⁊ collega obtinēt.vt cōcludunt Host. ⁊ Io.
an.in.d.c.ad liberandum.

Consilium.cccc.ix.

1 Sententie annullationem petens:quid probare debeat.
2 Electionem nullam declarari petens:necesse est cuȝ probare plene
⁊ specialiter sua interesse.
3 Papa si q̄d facit ꝯtra ꝯstitutionē respicientē generalē statū eccle
sie nō sustinēdus est nisi faciat ex magna causa ⁊ aliis nota: ⁊ sic ne
cesse est illam exprimi ⁊ probari:quia alias iusta non presumitur.
4 Beneficia duo possidēs incompatibilia si vno spolietur:restitutio
nem repetere non potest.
5 Beneficiatus si quis est ipso iure vel per sñiam hoīs q̄ transiuit in
rem iudicatam:si patet eū ius non habere in beneficio: potest ⁊ dȝ
ordinarius possessionem cui de facto incūbebat etiam eo nō voca-
to ⁊ sine alia cause cognitione sibi auferre.Et no.6.7.
8 Desinente causa propter quaȝ competit actio vel desinit interesse
propter quod quis agit:desinit etiam actio ipso iure competere.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In premissa consultatione qua queritur nū-
quid ad instantiā Gisberti pro-
bantis se possessorem declarari debeat sñia lata in fauo-
rem electi nulla etiā posito qḋ eius possessio vitiosa ⁊ di
scolorata videat q: adepta ꝓtextu ꝓuisiōis papalis nulle de nulli
tate constaret ex actis nisi aliter de legitimo titulo possessionis do
ceat presupposito qḋ eius possessio vitiosa ⁊ discolorata videat q:
adepta pretextu prouisiōis papalis nulle:eo q: facta fuit infra tri
1 mestre electionis. †Dicendū arbitror qḋ ad hoc vt ipse Gisbert⁹
obtinere possit declarari sñiam nullā debet de suo interesse plene
docere.alias hoc obtinere non potest. Istud autem ꝓbatur multipli
ci similitudine. Primo p illud qḋ determinat Inn. de accusa.sup
his gl.ordi.in.c.vt archa.in verbo loqui. de electio.lib.vi.dicentis
2 †qḋ ad hoc vt quis obtinere possit declarari electionem nullaȝ rō
ne forme nō seruate necesse est eū ꝓbare plene ⁊ spāliter sua īteresse.
vt q: sit talis ad quem electio pertinet.alias aūt nullitatis hmōi de
clarationē nō obtinet. Scdo ꝓbaf ex.l.posthumus.§.si quis ex his
ff.de inoff.test.vbi expressum est repelli quem ex effectu obtinēde re
scissionis testamēti velut inofficiosi nisi sua plene interesse ꝓbauerit.
Tertio demonstraf p id qḋ cōcludit do. Ant.de reindi.c.cū sup.di
cens qḋ quatenus intēdit qs obtinere cassationē sñie necesse est euȝ
ꝓbare plene sua interesse.alias aūt excludif ab obtētu arg.de test.c.
veniens.el tertio. Qua eñ rōne nō admittif qs ad obtinendā sen-
tentiā rescindi velut iniquā nisi de eius interesse plene docuerit.ff.
de ap.recip.l.nō solent.de ele.c.cū inter.p.seniorē cū si. Pari quoqȝ
rōne nō admittef ad obtinendā cassari sñiam vitio nullitatis nisi
de eius interesse plene constiterit.nō eniȝ video rōnē diuersitatis.⁊
si dicaf eum docere plene de suo interesse posito qḋ male doceat de
sua possessione.dico hoc non fore verū.cōsidero eñ ipsam possessio
nē fore notorie vitiosam ⁊ discoloratam eo q: adeptā pretextu ꝓui
sionis papalis nulle eo q: facta fuit infra tēpus ad eligendū induls
tū capitulo infra qḋ p papā ꝓuisionē fieri ꝓhibet decretū basilien.
synodi.succedit igif tex.valde ad ꝓpositū sing.l.c.videre.xxxv.q.vi.
vbi inquit sic nam qḋ contra interdictū ⁊ ordinē ecclesie factum est
ratum non haberi tam diuine quam humane legis ꝓclamat auto
3 ritas ⁊c. †Qḋ si dicatur possibile est qḋ papa ex iusta causa dero-
gauerit decreto concilii ⁊ prouiderit infra tempus electionis vt ex
iusta causa potuit. Rñdeo qḋ quāuis regulariter presumendus sit
pro facto pape ⁊ vt ipse semp moueaf ex iusta causa tamē hoc verū
est nisi vbi ipse aliquid facit contra constitutionem respicientē ge
neralem statum ecclesie.vt est hec de electionibus.tunc eñ nō est su
stinendus nisi faciat ex cā magna ⁊ aliis nota.⁊ sic necesse est illam
probari exprimi q: alias nō presumitur. Istud est singulare dictū
Inno.in.c.preterea.de dila.dum dicit qḋ vbi alicui ex aliqua iusta
causa licitum est a regulari iure recedere nō sufficit causam subesse
nisi illa per eum cui hoc de iure competit exprimaf quod quidē di
ctum ad concludendū idem fore in papa quādo rescribit aliquid
contra ius concernēs vniuersalē statū ecclesie allegat Dietr.in cōsi-
liis suis ordine meo ꝯsi.cclxxxvii. Stante igif hac ꝓuisione ex qua
se in possessiōe fore dicit nulla sequitur qḋ eius possessio discolora-
ta ⁊ vitiosa sit propter decretū de electionib⁹ basilien.concilii in se
4 continens clausulam irritantē.vt.§.d.ixi. †Tertio ad idē ꝓbabiliter
ad propositum decisio rote in antiquis ordine meo.xx.dicens nota
biliter quod vbi aliquis tenuit duo bñficia incompatibilia vltra
tēpus statutum in decretali execrabilis.⁊ vno illorū bñficiorum est
spoliatus:non debet restitui:q: cum appareat qḋ de iure cōmuni
talia beneficia non possunt teneri non est restō facienda nec articu
lus admittendus super restōne.argu.de resti.spo.c.ad decimas lib.
vi. Et licet quis ad dispensationem talia beneficia incompatibilia
teneret:tamē illud est ex accidenti ⁊ de gr̄a speciali.quod in dubio
non debet attendi nec ad illud haberi consideratio.allegat in arg.
ff.de vino le.l.si vinum legauerit. Ita igif in proposito debet cense-
ri ista possessio discolorata ⁊ vitiosa attento qḋ est acquisita respe-
ctu ꝓuisionis que iure cōi nulla est.⁊ licet aliqua esse possit ex cau-
sa speciali: tñ q: hoc venit ex accidenti non est in presumptione nec
in cōsideratione per dictam decisionē rote ad hoc propositum not.
Quia ergo ex premissis constat hunc possessorem nullum ius pe-
nitus in ipsa ecclesia quam possidet obtinere: ꝯñs est vt iudex ad
hoc deputatus possessionem ab eo etiam ad hoc nō vocato et sine
alia cause cognitiōe valeat auferre.hoc patet ex singulari dicto In
nocen.et Host.in.c.accepta.de resti.spo. Archidi.in.c.ordinarii. de
5 officio ordi.lib.vi.qui omnes ponunt hanc conclusionem †scilicet
quod quotiescunqȝ quis dicitur beneficiatus ipso iure vel per sen
tentiam hominis que transiuit in rem iudicatam patet ius non
habere in beneficio potest et debet ordinarius possessionem cui de
facto incumbebat etiam eo non vocato et sine alia cause cognitio-
ne sibi auferre.⁊ hui⁹ est ratio quia in hoc exequitur officium suū.
Unde alia vocatio non est necessaria.argu. de insti.c.ex frequenti-
bus. de pac.c.accepimus.⁊.c.cum cleri. Stat ergo ex premissis du-
6 plex conclusio. †Prima quod posito quod constet de prouisio-
ne Gisberti:per hoc tamen non constat plene de suo interesse:ad
quod probandum necesse est probare ipsam prouisionem esse fa-
ctam infra trimestre et ex causa liceat papam hoc tempore peruc-
nisse quoniam hoc non presumitur nisi probetur per supradicta.
Secunda quod quāuis constet de possessione:tamen ex quo illa di
scolorata ⁊ vitiosa est:statim in posse ⁊ debito iudicis est eum etiaȝ
non vocatum possessione priuare.⁊ incontinenti ne diu in sue ani-
me preiudicium intrusionis delicto permanet. quare sequitur qḋ
huiusmodi possessio penes eum mansura momēto per supradicta
non constituit dictum Gisbertum legitimum actorem ad obtinē-
dum declarationem nullitatis dicte sue sententie. tex.enim not.est
C.de bo.que libe.l.cum non solum.§.fi.quod ius alterius momen-
taneum ipsum penes quem momento dare habet contradictorem
legitimum non constitui⁹ pariter nec actorem.ad hec.ff. de doli ex-
cep.l.dolo.de re.iur.dolo.li.vi.cum si.⁊ hoc est primum fundamen-
7 tum ad excludendum Gisbertum predictum. †Secūdum vero
fundamentum capitur ex decisione ad propositum notabili in an-
tiquis decisionibus decisione ordine meo. cccvii. concludente ille
qui reo possidenti lite pēdente mortuo in beneficio super quos lis
pendebat de facto est surrogatus ⁊ in possessione intrusus contra
actorem beneficium petentem obiectus dare non potest velut pre-
tendēs sua interesse.⁊ huius est rō quia talis surrogatus nō habet
fundamentum alicuius colorate possessionis vel detentatiōis.imo
etiam detentatio vel possessio est affecta ⁊ adeo nulla qḋ carere de-
bet omnibus iuris adminiculis propter iur.decretum irritās po-
situm in.c.fin.contra quos.vt lite pendente li.vi. Ita igitur in pro-
posito cuȝ prouisio Gisberti ⁊ eiusdem possessio respectu prouisio
nis predicte quesite adeo nulle sint qḋ carere debent omnibus iur.
adminiculis propter prefectum decretum irritans basilien.conci-
lium igitur consequens est vt eius prouisionis atqȝ possessionis re
spectu constitui nō possit legitimus contradictor aut aduersari⁹
Gisbertus ipse aduersus ipsum legitime electum. ⁊ decisio illa ad
propositū est valde notabilis.⁊ hec sufficiant in casu presenti. Qui
bus est istud addendum qḋ cum ipse velut agens obtinere velit de
clarationē nullitatis sñie eo solo respectu q: dicit sua interesse rōne
possessionis.igitur est ꝯñs vt ex quo desinit possidere.⁊ sic sua desinit
interesse:ꝯñter desinit sibi facultas petendi nullitatis declaratio-
8 nem. †hoc quidem probat notissima iur.regula volens quod vbi
desinit causa propter quam competit actio:vel desinit interesse pro
pter quod quis agit desinit etiam actio ipso iure competere. dicit
tex.ff.de exhiben.l.tigni.§.fi.ff.de furt.l.si quis vxori.§.vlti. et plene
materiam examinat Bar.ff.si quis cau.l.qui autem.§.illud.⁊ Bal.
C.mandati.l.ad comparandas.

Consilium.cccc.

1 Commendare idem est quod deponere.
2 Usura quid sit.
3 Mutui natura que sit.
4 Usura quare non sit recipienda a mutuario.

Depono apud

5 Depono apud te decē sp̄cie eadem mihi reddēda: cum hoc pacto
qđ quousq̧ depositum durat tu mihi certum quid des singulis an
nis: an valida sit promissio.
6 Obligatus ad id ad qđ scit se quis non teneri: donare velle censet.
7 Depositi natura que sit.
8 Deponens an in recompensationem beneficij recipere possit par
tem lucri quod depositarius sentit ex vsu ꝛ negotiatione pecunia
rum depositarum. Et nu. me. 10.
9 Bñficiū recipiēs iure nature ad remūerationē ꝛ antidora obligat.
11 Mutuans pecuniam ad negotiandum hoc pacto quod capitale
sit saluum ꝛ quod lucrum quod inde venit diuidatur: vsurarius est.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

Summarius questionis casus talis est. Ex
ordinatiōe confratrie ciuiū
ꝛ mercatorum ciuitatis bebanēs. rector seu prior dicte
confratrie ꝛ hospitalis sibi annexi pecunias ad confra
triam seu hospitale ptinētes inter confratres dicte confratrie dūta
xat distribuere pōt in cōmendam licitā ipsarū pecuniarū admini
strationē cū hoc qđ ex consensu ipsorū confratrū pōt ipse prior ipo
nere singulis annis cōfratribus qbus sunt pecunie cōmēdate vnū
solidū pro libra quālibet predictarum pecuniarum. Querit igit nun
quid hoc licite fieri possit absq̧ labe vsurarie prauitatis. Pro hu
ius quidē decisione primo videndū in quē contractū incidit hmōi
pecuniarū traditio quē prior cōfratribus fecit. Et quidē duo sunt
casus. Prim⁹ qn aliquā ipse pecunie simplr cōmendant fratri vel cū
pacto vt eedē nedum in gñe sed in specie reddūcant ad ipsi⁹ cōmen
1 dantis nutū: ꝛ tunc est hoc propriū depositum: †qm̄ cōmendare nō
aliud q̄ deponere est. ff. deposi. l. lucius. la prima. de verb. sig. cōmen
dare. ꝛ no. de elec. c. nemo deinceps. li. vj. de accu. c. si cōstituerit. Et
hoc permaxime qz ad deponētis nutum idē in spē reddi dz. ff. si cer.
pe. l. ij. in prin. Nūc aūt querit hoc casu an vsurā sapiat quā possit
prior depositario imponere onus soluēdi solidū vnum pro libra de
positarum pecuniarū. ꝛ hoc ex ordinatiōe ipsius cōfratrie in quā
depositarius ipse consensit. Dicendum qđ quāq̄ contra naturam
depositi atq̧ equitatem sit desiderare lucrū pecunie cui bñficium
in custodienda pecunia deponenti facit atq̧ onus depositionis as
sumpsit vt dicit tex. ad hoc no. in d. l. luci⁹. la prima. in fi. hoc tamē
2 vsurā non sapit. †Quod quidē rōne manifestat. qm̄ vsura lucrum
est ex mutuo vero vel ficto pollicitatione debitū vel exactum fm̄ de
scriptionē Jo. an. de reg. iur. peccatum. lib. vj. in mercu. ꝛ concludit
ff. si cer. pe. l. rogasti. in §. si tibi. de vsu. c. consuluit. ꝛ c. conquestus. de
pig. c. illo vos. de emp. ꝛ ven. c. ad nostram. xiiij. q. iij. c. j. ꝛ not. Host.
in summa sua in ti. de vsu. § quid sit vsura. ꝛ Inno. de vsur. c. j. Sed
in ppositis terminis ex dicta pecunie traditione non insurgit con
tractus mutui verus aut fictus vt prime demonstrat: igitur ob id
3 vsura cōmitti nō dz. qđ aūt ɔtract⁹ mutui nō insurgat ptz: †qz na
tura mutui est vt idē qualitate reddat in gñe nō aūt i spē. vt in l. cū
quid. ff. si cer. pe. l. ij. § appellata. qđ in ppositis terminis non est: qz
cū idē in spē sit reddendum per ɔñs remanet dñiū apud deponētē
4 ff. de po. l. iij. § rei. †Scđo idē pbat qz vna ex rōnibus quare vsu
ram a mutuante capi phibitū est iuxta sniam do. Bal. ff. de rei vē.
l. si nauis. ꝛ in c. de vsur. pter alias quas ponit Inno. in rub. de vsur.
illa est qz trāstulit mutuās dñium pecunie mutuate in mutuariū.
Qui tunc recipiēdo vsurā recipit fructū ex re aliena in recōpēsatio
nem tpis quo mutuū durat qnoiū verū est irrationabile cū ꝛ ipm
tps sit cōe oibus aīantibus ꝛ iō nō est redimendū ab aliquo simpli
citer ꝛ p se sumptū nec est in cōmercio sicut nec aer nec mare vt in l.
ij. ff. de re. diui. ꝛ no. Inno. de vsur. c. in ciuitate. Aut vbi pecunie do
miniū nō trāsfert vt si accōmodo tibi pecuniā eandē spē reddendā
gra ostentationis ꝛ vt inde ditior appareas ꝛ sic ex ea aliqđ cōmo
dū recipias pmissa est aliqua recōpensatio etiā p viā pacti vt etiā
theologos hoc tenere asserit do. Bal. in d. l. si nauis. allegans etiā
hoc tenere gl. ordi. de vsur. c. cōquestus. in fi. ꝛ huius est rō: qz tunc
lucrū sentio ex re q̄ durat mea qđ nō ē illicitū. Accedat ad hoc tex.
ff. cōmodati. l. sicut mihi vr. § si. cum. l. sequen. Ita igitur in ppoli
to cū hic vere pecunie deposito pōt depositari⁹ aliqđ cōmodū sen
tire qz illā pañ pducere ad ostentationē vt inde ditior appeat non
absurde putat licitū qđ tūc ipsa cōfratria ex hmōi pecunia q̄ sua
durat in recōpēsationē ꝛ p viā pacti fructū aliquē sentiat. Ter
tio sufficit eo seclūso qđ hmōi traditio in mutui ɔctū nō icidat de
positariū ipm voluntariū polliceri certā solonē. est enī casus apt⁹ in
d. l. luci⁹. i. a. iuncta gl. in vbo ɔuenit. ꝛ in l. publica. § j. ꝛ in l. qnt⁹
ff. deposi. qđ licita atq̧ valida de iur. est pmissio recōpēsatiōis quā
facio ob pcedentē cāz lz illa ad inducendā recōpēsationē nō sit suf
5 ficiens vt ē casus in d. l. lucius iuncta glo. pe. † Si depono apud te
decē spē eadē mihi reddēda cū hoc qđ quousq̧ depositum durat tu
mihi certū qd des singulis annis valida est pmissio. quāq̄ enim ɔ
naturā ɔctus ꝛ eqtatē sit ab eo desiderare lucrū q deponēti bñficiū
custodiende pecunie ipedit tñ ex quo ita ɔuenit est lex ɔctus obser
uanda vt ibi dicit notabilissimus tex. q determinat istā questionē.
6 †Et huius est rō qz obligans ad id ad qđ scit se quid non teneri
censet donare velle. ff. de cōdi. inde. l. j. ff. de reg. iur. l. cuius p errorē.

7 cū si. Et hec de primo casu. Scđs quidē casus est cū tradit dict⁹
prior seu rector pecunias in commendā hoc etiā subiūcto. s. ꝛ dilict
tam negociationē ꝛ sic tacite acto qđ tantundē in genere reddi va
leat. Et tūc dicendū q quāq̄ hoc et contra naturā depositi cuius
ppriū est idē in specie reddi vt pdixi tamen pp̄ter ppriā significa
tionē verbi cōmēdare qđ nō aliud est quā deponere vt dixi: tradi
tio hec in pactū inducie vt est expressum in d. l. luci⁹. ꝛ l. de sponsali
tiorū. § j. ff. deposi. Et plene no. ff. si cer. pe. l. certi ɔditio. § si. cum. l.
seq. que incipit qđ si ab initio egredit tamen hoc casu depositū ex⁹
notissimos terminos in duabus. Primū qz tali casu trāsit dñiū in
depositariū. ff. de ca. l. an nauē sanfelli. vbi est tex. Cui⁹ contrariū in
deposito est cū maneat apud deponentem dñiū vt d. l. licet. § rei.
Scđo qz tantūdē in gñe non in specie reddi debet qđ est scđz natu
rā mutui ꝛ cōtra naturā depositi. vt d. l. j. Cū igit hoc casu deposi
tio mutationis naturā assumat igit de ea vt de cōtractu mutui iu
dicādū est cū eius vnus cōtract⁹ naturā assumit. ff. de prescrip. ver.
l. naturalis. § sed si facto. ff. deposi. l. j. § si quis seruum. ff. si mensor
fal. mo. dix. l. j. § hec actio. Cum igit quicquid rei mutuate accedit
vsura sit. d. l. rogasti. § si tibi. xiiij. q. iij. c. plerisq̧. ita ɔñs est ex
predictis vt quicquid accedere debet deposito facto modo pdicto
qđ quidem naturā mutui capit vsura ꝛ lucrū illicitū censeat. quo
niā eo casu cum translatū fuerit deposite pecunie dominiū in depo
sitariū merito deponens recipiēdo factā vsure illum recipit ex re
aliena in recōpēsationē tpōris quo depositū durat. quorū vtrūq̧
est irrationabile vt pdixi cū de mutuo locat⁹ sum. ꝛ no. d. Bald. in
8 d. l. si nauis. ꝛ Ioan. an. d. c. in ciuitate. † Et si dicat qđ respicit in re
cōpensationē bñficij qđ sentit depositari⁹ ex vsu ꝛ negociatione pe
9 cuniarū. Rñdeo dupl̄r. † Prio qđ quāq̄ is q bñficiū recipit sit iu
re nature ad remunerationem ꝛ antidora obligat⁹. vt l. sed ꝛ si lo
ge. § cōsuluit. ff. de peti. here. ff. de condi. inde. de testa. c. cū in officijs
tñ remuneratio seu recōpensatio isti⁹ bñficij nō est taxata a iure na
turali nec ab aliqua rōne intellect⁹ quapropter deducere volunta
tem ipsi⁹ remunerationis ad necessitatē ꝛ obligationē informē nō
est scđm eas iusticia naturalis: nec ex debito iusticie: lz sit ex debito
amicicie ex quo non inducat remuneratiōis necessitas sz spōtanea
voluntas. ꝛ hec sunt verba beati Thome q̄ refert do. Bal. in dicta
rubrica. C. de vsu. ꝛ p hoc glo. sing. xiiij. q. iij. c. si feneraueris. dicens
obligationē ad antidora in pactū non posse deduci. igit nō valere
hanc cōuentionē. s. mutuo tibi cētū cū hoc qđ tu mihi ēt mutare de
10 beas cū opus fuerit. †Secundo rñdeo argumē. pmissum procedere
vbi deponit pecunia negociāda cū piculo. at vbi solū periculo de
positarij atq̧ negotiantis vt in pposito casu tunc lucri qđ esse de
beat deponentis cōuētio nō est licita. de hoc do primo gl. or. xiiij. q.
iij. c. plerisq̧. q sic formalr dici vr qđ si aliqs det pecuniam negotia
tori vt inde emat merces. ꝛ vt det sibi ptē lucri qđ illud sit licitū q
nō ɔcedo si periculū spectat ad recipiētē pecuniā. vt si sit inter eos
cōtract⁹ mutui sed si per illa verba societatē cōtrahūt ꝛ periculū
spectat ad vtrūq̧ tūc licitū est. tūc enī vn⁹ socius dat pecunā ꝛ alt⁹
supplet laborem q dee l in pecunia. ff. pro socio. l. v. ꝛc. Ecce igitur
suiam glo. non aliud cōsiderātis ad dicēdū an huiusmdi cōuētio
sit illicita qđ periculū sit cōe vel solū ipsi⁹ pecunie negotiantis. Se
cūdo allego expressam doctrinā d. bal. in d. l. j. C. pro socio. in. ix. q.
11 qui sic formalr dicit. †Nono quero quid de his qui pecuniam mu
tuant ad negotiādū hoc pacto qđ capitale sit saluū ꝛ qđ lucrū qđ
inde venit illud certo mō diuidat. Rñdeo iste contract⁹ sapit vsu
rarā prauitatē. non enī est ista societas neq̧ ex forma cōtract⁹ neq̧
ex natura. Ex forma contractus nō qz est cōtractus mutui. Ex na
tura nō qz est cōtra naturā societatis qđ vn⁹ habeat caput saluū ꝛ
alius caput fractum. ff. pro so. l. mutius. ꝛ l. si non fuerint. et ideo
id qđ dicitur extra de dona. inter viruz. c. per vestras. s. licitum fore
dare pecuniā ad negociandū alteri ad licitā partē lucri debet intel
ligi qñ pecunia dat ad partē lucri ꝛ dāni qz tūc cōtract⁹ est licitus
alias non ꝛc. Hec igit snia glo. ꝛ do. Bal. determinat proposita. q.
Ad hoc etiā accedat qđ not. Bar. ff. ad. l. fal. l. diuus. Ex his er
go concluditur ordinationem premissam si fiat per viam primi ca
sus suprapositi fm̄ quem prouidebat antiqua ꝛ prima ipsius con
fratrie ordinatio fore licitā per ea que circa ipsum primum casum
dicta sunt. Si vero fiat iuxta formam secundi casus supra narrati
secundum quam prouidet secunda ꝛ superior ordinatio ipsius cō
fratrie erit illicita per ea que circa ipsum casum dicta sunt nisi fiat
ordinatio eius effectus scilicet quod deponat dictus prior pecu
niam confratrie ad negotiandum de qua quidem confratria habe
re debeat certam partem lucri scilicet mediam aut tertiam ꝛc. pa
riter quoq̧ damni. ꝛ tunc per premissa erit licitissima ordinatio et
pura ab omni vsuraria labe. Nec arbitretur quisquam ordinatio
nem predictam si non fiat modo premisso excusari a labe vsure: eo
quia lucrum quod depositi ratione percipitur in pios vsus paup
perum erogetur quoniam vsure conuersio in rem ipsam vsuram
ipsam non reddit licitam. de vsur. c. super eod. vbi est casus. et hec
sufficiant.

Consilia domini Ludouici Pontani de vrbe que dispersa sunt
Sequuntur reperta expliciunt feliciter.

¶ Incipiunt cōsilia dispersa excellentissimi vtriusqȝ iuris monar
che dñi Ludouici ⁊c. de quibus idē dñs Ludo. non retinuerat co
piam ⁊ ea ita recollecta Perusii sunt conscripta ⁊ exemplata.

Consilium.cccci.

1 ¶ Appellatio ab interlocutoria vt valeat decem requirunt: que
sunt vide ibidem.
2 Appellationi ab interlocutoria quam constat legitime ⁊ probabi
liter interpositam: an iudex deferre teneatur.
3 Appellationi an videatur detulisse iudex a quo sub his verbis ad
mitto si ⁊ inquantum de iure teneor.
4 Verborum: si ⁊ inquantum: vis que sit.
5 Sententia (maxime interlocutoria) valet si sibi adiiciat conditio
de presenti intrinseca id est tangens ipsam rem de qua agitur.
6 Sntia sub cōditione plata tunc hz effectū: cū est cōditio adimpleta.
7 Per delationē iudicis a quo tota iurisdictio in iudicē ad quē trās
funditur ita qd de illa cā iudex a quo vlterius se intromittere nō pōt
(etiā de consensu partiū) nisi iudex superior ad eandē illā remiserit.
8 Potestas creādi tutores penes decuriones est: si officium magi
stratus: penes quem tutoris creandi facultas alias existebat: vacat.
9 Decurionum que fuerit olim potestas.
10 Deficiente eo ad quem deuolui solent appellationum cause: ad quē
appellandum sit.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

VT declarationem. accipiat propo
sita consultatio pmit
tendum id quod no. Archi. ii. q. vi. non ita. cuius verba
1 refert dñs Ant. in c. vt debitus. extra de appel. † dicens
in appellatione ab interlocutoria requiri decem quorum altero de
ficiente nō vz appellatio. ¶ Primo igitur causa grauaminis illa
ti vel cōminati extra de appel. c. cum cessante. ¶ Secundo qd sit cā
legitima. vt in d. c. vt debitus. ⁊ c. cum speciale. e. ti. ¶ Tertio qd sit
vera eo. ti. c. interposita. ¶ Quarto qd sit expressa coram iudice. de
quo in c. vt debitus. ⁊ c. cum causam. e. ti. de app. ¶ Quinto qd non
sit admissa petitio vel exceptio. de appel. c. dilecto. ¶ Sexto qd fiat
in scrip. eo. ti. c. cordi. lib. vi. licet hoc dubitauerint gl. in r. cinst. l. i. in
fi. de appel. ⁊ in l. ii. ff. de appel. recipien. Quartum veritatem discu
sit Bar. ff. eo. ti. l. eius qui. ¶ Septimo qd ideo appelletur: quia nō
fuit admissa petitio vel exceptio vt in d. c. dilecto. ¶ Octauo quod
petātur apostoli. vt in d. c. cordi. ⁊ in cle. quis eo. tit. ¶ Nono quod
si appellatus hoc petierit veniant partes instructe cū singulis mu
nimentis ad causam faciendam vt in d. c. cordi. ¶ Decimo qd fiat
infra. x. dies de confir. vti. vel inuti. c. bone. de re iudi. c. cū inter. nec
quidem est necesse ipsius appellationis formam seu validitatez qd
appellans se offert etiam verbaliter probaturus id propter qd a iu
dice non admissum appellauit: licet idem necessariū sit quo ad ei⁹
appellationis iustificationem faciendam coram iudice ad quē. vt est
expressum in c. interposita. extra de appella. vbi hanc conclusionez
post lōgam discussionem tradidit d. Anto. in secūda oppositione.
2 ¶ † Quibus premissis est necessario videndū nunquid appellatio
ni ab interlocutoria quā constat legitime ⁊ probabiliter interpositā iu
dex ipse teneat deferre. In qua quidē breuiter dicendūz qd sic: imo
et nō dilatione punit. hoc est expressum de appel. c. de priore. ii. q. vi.
in canone decreto. Est etiā tex. C. de appel. l. consultibus. l. qm iudices
⁊ l. iudicibus. Que quidē iura non solū procedunt in appellatiōe a
diffinitiua: sed in appellatiōe ab interlocutoria: qd esse verū euidē
ter pbat ex text. in c. cordi. in prin. de appel. li. vi. ⁊ in l. sciendum. ff.
de appel. recip. li. vi. vbi est expressum qd cū ad interlocutoria appel
lat iudex si illi deferre non vult cām in scriptis quare nō defert ma
nifestare dz. Dicat ergo mihi quis quare est necessaria cā quare iu
dex dicte appellationis non defert in scriptis exprimi nisi vt sciat
an ipse pbabiliter moueat ad nō deferēdū an vero pbabiliter qm
si inique puniendus sit sm form. in dicte l. qm iudices. certe nullaz
aliam nisi prime certā dictam video rōnem quare p iudicē necesse
sit exprimi in scriptis cām quare moueat ad non deferendū tm pro
cessus secut⁹ post appellationē interpositā irritabit si iudex ad quē
pnūciauerit bñ appellatū. de appel. c. non solū. lib. vi. Ad qd plene
no. p Bar. in l. cum qui. ff. de appel. reci. ⁊ in l. intra vtile. ff. de mino.
Preterea p hac snia vi text. apertus in aut. vt nulli iudi. in. §. illas
vero. qui indefinite in qualibet appellatione loquēs sic formaliter
dicit. Illas vero que scdm leges offerunt appellationes. ⁊ suscipere
volumus oīno iudices ⁊c. Ceterum nec est omittendūz qd determi
nat glo. in c. vt debitus palle. sup verbo ex rōnabili cā. ⁊ in c. ad ro
manā. ii. q. vi. Quartum sniam sequit Archi. in d. c. cordi. in gl. sup
verbo reuerentia sic dilatum. Et d. Anto. in d. c. vt debitus. qui lo
quentes in appellatione ab interlocutoria concludūt per c. sacro ed
ti. de sen. exco. qd nedū vbi est certū appellationem ipsam fore pba
bilē iudex ipse deferre tenet. Sed et vbi dubitat an pbabiliter sit i
terposita ob reuerētiā superioris deferre dz. quinimo dicit Specu. ti.
de app. §. nūc dicam⁹. ⁊a. qd si iudex a quo existimet nō deferendūz
appellatiōi poterit appellās petere. vt i hoc cū sapiētib⁹ deliberet
qd si denegat hoc ipsum ptē grauat. ⁊ iustā concedit appellādi cām.
3 ¶ † His itaqȝ discussis superest videndum an iudex a quo appel
lationi ab interlocutoria ei⁹ interposite deferens in illa cōi forma
scilicet admitto vel defero si ⁊ inquantū de iure teneor detulisse cē
4 seatur. † Et quidem sciendū qd virt⁹ illorum verborūz si ⁊ inquan
tum possum seu teneor ⁊c. variis in materiis examinatur. Aliquan
do enim sub predicta verborum forma interponit decretū seu ei⁹
iudicis autoritas. ⁊ tunc an valeat ipsius decreti interpositio dicē
dū vt p Bar. ff. de auto. tuto. l. ⁊ si conditionalis. ff. de le. pstan. l. cūz
propter. ⁊ per Bar. in l. i. qm ad mi. Aliquando vero hmōi verba
proferunt p iudicē in admissionē exceptionū libelli seu appellatiōis
receptione. ⁊ tūc ipsa admissio valeat. ⁊ quid sit verbox effect⁹ dicē
dū vt p Bal. in l. edita. i repetitio. sua. C. de edēdo. ⁊ habet glo. in c.
cum contingat in verbo nihilominus. de offi. dele. Aliqñ vero hmōi
verba proferunt extraiudicialiter p ptē: tunc aliqñ circa electionem
vt puta dicēdo. eligo vel postulo put de iur. fieri dz. ⁊ de hoc dicen
dū vt in c. i. de postu. prela. Aliqñ proferunt circa admissionē alicu
ius vocē collegialē. vt puta admittimus te ad collegium quatenus
de iure ⁊c. tunc dicēdū vt in c. cūz romana. extra de elec. Aliqñ pfe
rūtur circa prestitā satisdationem. puta satisdo si vel quatenus de
iure debeo. ⁊ de hoc dicendū vt in l. pto. §. si controuersia. ff. de dā.
infec. Aliqñ proferunt circa alienatio dem q de re sit. puta alieno si
⁊ inquantum de iure possum. ⁊ tūc dicēdū plene p do. Bal. in c. i.
§. hoc quoqȝ. de succes. feudi. in vsi. feu. Aliqñ proferunt p ipsum ap
pellantē. puta appello quatenus de iure possum ⁊c. Et tūc dicēdū
p do. Bal. in l. si clericus in fi. C. de epis. au. Qui ad qōnē illam deci
dendā allegat. l. libertas testō. ff. de manu. test. Aliqñ vba eadez po
nunt p ipsos qd statuentes dubitātes an vigore ptātis eorū id consti
tuere possint. puta statuimus si ⁊ in quātum de iure possumus ⁊c.
Et de hoc dicendū vt per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa.
¶ Nūc vero quo ad casum ppositū substantialiter loquendo dico
qd iudex a quo rndēs appellanti p hec verba defero seu admitto si ⁊
inquantū de iur. teneor ptulit circa delationē sniaz interlocutoriā
5 adiecta sibi conditione de pñti vt prime demōstrabit. † Certū est aūt
sniam maxime interlocutoriā valere si sibi adiciat cōditio de pñti
intrinseca idest tangēs ipsam rē de qua agit. Hic est casus quez sibi
summe not. bar. in l. cū iudex. C. de sen. ⁊ in l. a diuo pio. §. in vendi
tione. ff. de re iudi. Ergo seqnt qd valuit delatio illius iudicis de
fero si de iur. teneor. Hec eīn est conditio p verba tēporis pñtis ⁊ in
trinseca. qe tangēs formalr ipsam delationē q qrit p iudicem fieri.
6 † Ceterū est aūt qꝫ snia sub conditione plata tūc hz effectū cū est cōdi
tio adimpleta: vt no. glo. sup verbo statim. in l. i. §. biduūz. ff. qñ ap.
sit. Cū itaqȝ ipsa interlocutoria de qua qrit sup delatione plata sta
tim impleta fuit. vez qe ex quo vt psupponit appellatio est quo ad
conditionē sibi adiectā pbabilr ⁊ legitie interposita iudex ipse de iu
re illi deferre teneat vt. s. plene declaraui. Igit est consequens qꝫ eadē snia
stati effectū habuerit. ⁊ sic qꝫ iudex illi appellationi statim detulisse
7 intelligat. † Vn̄ superest qꝫ ex q detulit vlterior eius processus post dela
tionē irrit⁹ iudicet: cū deferendo a se iurisdictionē abdicauerit. de
appel. c. cū appellationib⁹ friuolis. li. vi. ⁊ in d. c. cātra vtile sm intelle
ctū bar. quinimo ē cōis conclusio in d. c. cū appellatiōib⁹. ⁊ in d. c. inter
posita. §. ille deniqȝ. quā firmant dñi mei in eox decisiōib⁹. declinū.
vt p delationē iudicis cōmis in tm trāsfundit tota iurisdictio in iu
dicē ad quē qd de illa cā vlteri⁹ se nō pt intromittere iudex a q et de
cōsensu ptiū: nisi iudex supior ad eādē illā remiserit p. d. c. cū appel
latiōib⁹ friuolis. ⁊ hec quo ad pmū cōsultatiōis dubiū dicta suffi
8 ciant. ¶ † Quo ad scdz nūqd vacāte iudice appellatiōis interponi
poterit appellano ad potes ciuitatis tāquā in hoc dños. ¶ Bre
uiter dicendū qd Bar. in l. ii. ff. ad municipales. tenuit qd sic per. l.
vbi absunt. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. vbi pz penes decuriones fo
re ptātē creādi tutores cū vacat magistrat⁹ officiū penes quē tuto
ris creandi facultas als existebat. Scdo allegat. l. primā. §. si qs in
appellatione. ff. de ap. vbi patet ad cōsules ciuitatis a snia iudicis
inferiores appellari. Ergo cōtr ad potes q hodie locū consulū tenēt
istā sniam sequit d. bal. in l. ii. C. qñ fisc⁹ vel puat⁹. dicēs de hoc esse
tex. singularē in aut. vt nulli iudi. in. §. ⁊ hoc pueniat. in ver. primari
bus ciuitati. Sz ipse idē in c. i. si de inuestitura inter dñm et vasal
lum lis oriat. arg. illi⁹ text. in ver. hoc populo. dicit appellari debe
re ad populū ciuitatis. Ipse idē in l. i. ff. de offi. cōsul. dicit hoc fal
sum videri qe vt no. Inn. in c. cū accessissent. extra de constitutioni
bus: deficientib⁹ et rectorib⁹ ciuitatis penes vniuersitatē eiusdē nō
est exercitiū iurisdictiōis. Ergo aduertēdū censeo qm dicta lex vbi
9 absunt nihil facit ad ppositū. † Illa eīn loquitur in decurionibus
quorū quidē olim cū vsus eorū aderat ptās erat puidere in singu
lis necessariis ciuitati vt puideat ei⁹ terre generale conciliū: vt no.
gl. in l. nulli. ff. qd cuiusqȝ vniuer. ⁊ in l. sz si ex dolo. v. de dolo autez
ff. de dolo. ⁊ in rubrica. C. de decurio. lib. x. ⁊ in rub. C. de silenti. lib.
xii. ⁊ pbatur in l. pupillus. §. decuriones. ff. de ver. sign. Huiusmo
di autem non sunt ipsi priores quibus hodie ciuitates vtunt. Ha
bent enī illi potestatem limitatā quā eis nō licet transgredi. ⁊ ita
pariter respondet ad dictū. §. si qs in appellationi. Nec ēt aliquid
refragat text. in d. §. ⁊ hoc peruenit. qm ille non solū ciuitatū prima
tib⁹ sed etiā earundem epis cōmunicā potestatem dat arcēdi negli
gētis iudicū tātummodo circa ea q sunt volūtarie iurisdictionis.

Ad ter.

10 Unde tex. ille nihil ad ppositũ. †Unde puto qd deficiẽte eo ad quẽ
deuolui solent appellationũ cãe ad primũ superiorẽ: ꝛ sic ad ipsi⁹
ciuitatis gñale ↄsiliũ appellandum est. Hoc qdẽ pbat tex. in. c. si ie
cau. ꝛ in. c. si a subdelegato. de offi. deleg. li. vi. vbi est expressum qd ex
eo impedimẽto iuris vel facti in iudice ad quẽ erat appellandũ ad
primũ superiorẽ deuoluit appellatio. ꝛ ita firmat Bar. in. d. §. si qs
in appellatione. accedat ad hoc qd no. Inno. de fo. ↄpe. in. c. i. ꝫ ex in
scepto. dicẽs pro regula qd deficiente rectore in aliquo municipio
ad illius proximum superiorẽ deuoluitur iurisdictio. ꝛ hec in pre
misso consultationis articulo dicta sufficiant.

Consilium. cccccij.

1 Promittens id in quo efficaciter alius erat debitor: ꝫ incerti
tudo ipsius debiti nõ demonstret validus est promissorius ↄtus.
2 Arbitratore contractus non arbitrante: quando cõtractus rema
neat inualidus. Et nu. 3. 4.

Omnipotentis dei postulato suffragio. In casu proposite ↄsulta
1 tionis vr prima fronte dicendũ †ↄtrũ de quo queritur
ex nõ arbitratu Alberti in quẽ remissa fuit declaratio
debiti nullũ penitus remansisse: qd qdẽ ea rõne pbat: qꝛ incertitudo
ei⁹ rei q pmittit pmissori ↄtractus nullus iudicat. ff. de ver. ob. l.
triticũ. ꝛ l. ita stipulatus. cũ ibi plene not. ꝛ l. q isulã. ff. de eo qd cer.
lo. l. si. ads. iij. §. si qs insulam. ff. de vsur. l. qd in stipulatione. ꝛ l. tutor
2 §. si. ff. de iure do. l. cũ post. §. gener. cũ si. †Quãdo hic succedit regula
volens qd in arbitriũ tertij reponat declaratio eius qd est substã
tiale ↄtus eo nõ arbitrante ↄtractus irritus reddit neqꝫ ab ipsi⁹
arbitratoris psona recedit. ff. de ver. obli. l. si quis arbitrator. cum. l.
seq. C. de ↄtrahen. emp. l. fin. ff. loca. l. si merces. insti. de empt. ꝛ ven. §.
3 ptium. ꝛ insti. de loca. §. ꝛ que. s. dximus. †His tñ non refragan
tibus in ↄtrarium sẽ hꝫ veritas. ea enim que supra dicta sunt locũ
sibi vendicãt quo quis ad id se velle teneri pmittit ad quod alius
antea nũqꝫ certitudinaliter fuerat obligatus: qm tunc si pmissũ
incertum est neqꝫ ex precedẽtibus aliquo modo posset declarari p
missorius ↄtractus est irritus: vt puta: pmitto tibi triticũ seu fun
dum vel quãtitatẽ nulla fundi tritici seu quãtitatis facta certa de
monstratione. ꝛ ita est text. in. d. l. triticum. ꝛ d. §. gener. ꝛ d. l. qd in
stipulatione. cũ alijs allegatis. Unde si forma ↄtractus fuisset talis
pmitto tibi id qd titius declarauit. certe tunc eo nõ arbitrante ↄ
ctus fuit cũ tunc deficiat certitudo pmissi qd est ipsius ↄtract⁹ sub
stanciale: vt. s. pbatum est per. d. l. si qs arbi. cum si. At vbi quis pro
mittit id in quo pri⁹ ali⁹ efficaciter erat debitor: licet ex forma sue
promissionis ipsius debiti certitudo non demõstret: tñ validus est
pmissorius ↄtractus: qꝛ sufficit debitũ quo ad hoc scdm promisso
rem declarari habita relatione ad pmissionẽ seu debitorẽ primũ.
iste est casus q hoc determinat p expressum. ff. de nouatio. l. sr. in. §.
vlti. ff. de accepti. l. ꝛ per iusiur. §. q ita stipu. Accordat enim insti. de
fideius. §. si fideiussor. ꝛ ff. eod. ti. l. stipulatus. §. adhiberi. Unde si ita
pmissio ↄcepta sit. pmitto tibi omne id qd dꝫ vel in futurũ debebit
titius quãuis generalitas pmissionis pariat incertitudinem debi
ti: tamẽ ipsa pmissio est efficax ex quo debiti declaratio seu certitu
do resultare potest ex relatiõe q fit ad obligationem primi debito
ris. s. titij. Ita igit in pposito iudicãda est ipsius Bartholomei p
missio valida sub hac verborũ forma ↄcepta. tibi Petro promitto
omne id qd dꝫ Ant. ꝛ qd debeat stetur declarationi Alberti nec di
cendum qd Alberto nõ declarante ↄtractus ruat: vt dixi ꝫ nõ de
claret debitũ ex arbitramento Alberti. Tunc satis est qd declaret
mediantibus ↄtractibus celebratis inter Pe. ꝛ Anto. vt. d. l. fin. §.
vlti. vbi est casus expressus: vñ tunc in arbitrium ipsius Alberti re
peritur posita declaratio eius quod nõ est substantiale ipsius ↄtra
4 ctus. †ꝛ ideo succedit regula volens quod nõ arbitrante eo in quẽ
contractus substantia nõ fuit collata: sed quedam qualitas seu ait
quod accedẽs ↄtractus firmus manet: vt probat in. l. si in emptio
ne. in prin. ꝛ l. domum. in princ. ꝛ l. sine re. cum. l. seq. ff. de ↄtrahen.
empt. ꝛ no. Bar. in. d. l. si quis arbitratu. ꝛ per hec ↄfirmo ea q ple
ne ꝛ subtiliter dicta sunt per proximum celeberrimum allegantẽ.

Consilium. cccccij.

1 Substitutio breuiloqua filijs primi matrimonij facta: an mu
tuum inter eos fideicommissum includat.
2 Clausula vni capitulo testamenti specialiter adiecta ad aliud refer
ri non debet.
3 Clausula precedens facilius sequentia quam sequens precedentia
determinat.
4 Clausula sequens nunqꝫ ad ea precedentia porrigitur: in quib⁹ de
per se prouisio specialis facta est.
5 Substitutio reciproca facta similiter per verbũ cõmune substituo:
includit tantum directam vulgarem: non autem fideicõmissariaꝫ.
6 Substitutio cõi verbo ↄcepta an ad fideicommissum trahatur.
7 Causa que fauorem respicit legatarij: an legatum cui adijcitur re
stringat.
8 Cessante causa dilationis in vltima voluntate adiecta: ipsa quoqꝫ
dilatio cessat.
9 Proprietarij morte vsusfructus in fructuarij persona non finitur.
10 Uendens rem in qua aliquod ius habet: non autem totum aliena
re videtur solum respectu iuris quod habet non pleno iure.
11 Uerba presentis temporis futurum non includunt.
12 De futuris non est determinata veritas.
13 Usufructus venditus ex natura sui cũ reuertit ad vsum proprieta
tis ipse venditor de euictione non tenetur.
14 Euictio rei vbi eiusdem rei qualitate contingit: alienans de euic
tione non tenetur.

Omnipotentis dei postulato suffragio. Diligenter inspectis testa
mẽto ser Uiuiani atqꝫ instrũ diuisionis ac. nõ cũ simul
redditis per claros viros iur. doc. do. Ioã. de tuo. ꝛc. do.
1 Bñdictũ de aretio. †Circa primũ ppositẽ cõsultationis articu
lum in quo queritur an breuiloqua substõ facta per ipsum ser Uiui
anũ filijs suis primi matrimonij mutuũ inter eos fideicommis
sum cõtineat. Uidet prĩa frõte dicẽdũ qd sic: cũ illud demonstrare
videat alia prima post hanc sequẽs substitutio p eundẽ facta filijs
scdi matrimonij in qua eos nõ solũ reciproce directe: sꝫ et recipro
ce p fideicommissum substituit. Ea cũ est iuris regula vt ex vicinis
scripturis ea testatoris verba declaratione accipiant q varias in se
cõtinent significatiões: vt est hoc verbũ substituo: qd cõe indicat
ꝛ sic aptũ ad inclusionem directe fideicõmissarieqꝫ substõis. ff. de
her. inst. l. q non militabat. §. lucio. ꝛ l. cũ in testõ. §. si. de lega. i. l. q fi
lijs. ꝛ l. si seruus plurium. §. fin. de lega. iij. l. mũnis. ff. de test. he
redes palam. §. sed si notam. His tñ non refragãtibus arbitror
ego hanc substõnẽ fuisse locũ directã vulgarẽ. Primo nãqꝫ cõside
ro ipm testõrẽ fecisse duos substõnũ gradus. ꝛ quidem eos in sepa
ratis rõnib⁹. In primo nãqꝫ substituit simplr ad inuicẽ dñm An
dreã Mercũ Ludouicũ ꝛ ser Ioãnem primi mrĩmonij filios: in se
cundo vero Siluestrum: Francũ ꝛ Leonardũ filios mrĩmonij scdi
2 substituit inuicẽ vulgariter ꝛ pupillariter p fideicõmissum. †Certu⁹
est clã fideicõmissi apposita sit specifice intra separatũ scde substõnis
caplm illi solũ adiecta ↄñs est dicere: vt nõ referatur ad substõnis
gradũ seu caplm primũ. hec eñ est doctrina iuriscõsulti: vt clausu
la vni caplo testamẽti specialr adiecta ad aliud referri non debeat.
ff. de libe. ꝛ post. l. iij. in. §. filius. ꝛ quidẽ id maxie suadet: qꝛ eadẽ clã
adijcit substõnis caplo posteriori. ꝛ certum est qd vult iuriscõsult⁹.
3 †qd facili⁹ precedens clã determinat sequentia quã sequens deter
minat precedentia. ff. de leg. iij. l. si quisqꝫ. ff. qñ dies leg. ced. l. filium.
In qbus apparet qꝫ precedens clã maioris est efficacie ad determi
nationem sequentiũ quã sequẽs ad determinationẽ precedentiũ: ꝛ
ita. l. si illas no. Bartol. ibi in. l. anie. in princi. ff. de condi. ꝛ demon.
Scdo moueor qꝛ quãuis ibi vnus esset substõnis gradus caplm
vel eiusdẽ oratio vnica clausula fideicõmissi adiecta filijs scdi mrĩ
monij facile videret repetita in filijs primi. Tamen vbi substõnis
sunt diuersi gradus seu orationes vt in pposito non est dicendũ qꝫ
ipsi fideicõmisso clausula apposita in gradu vno censeat repetita
in gradu alio seu ad illũ relata. Hoc quidẽ pbat ex tex. qd proposi
tũ notabili. l. ab oibus. §. cũ qdã. de leg. i. vbi pꝫ qd quãuis regula
riter cõditio apposita in instõne vnius vt videat repetita in lega
to eiusdẽ qd fit ab eodẽ instõnis gradu: tñ nunqꝫ videt repetita in
4 legato qd fit a gradu diuerso ꝛ separato. †Tertio moueor: quia
sequens clausula nunqꝫ porrigit ad ea precedẽtia in quibus de per
se est facta prouisio spãlis. ff. de vul. ꝛ pup. l. coheredi. §. qui patron.
ff. de ali. lega. l. alimenta. ꝛ l. stipulationes cõmodissime. ff. de postul.
l. i. §. eum qui. ff. ex qui. cau. ma. l. sed ꝛ si per pretorẽ. §. deinde igit est
ↄñs fideicõmissi clausula adiecta substõni posteriori facte inter fi
lios scdi mrĩmonij non intelligit relata ad separatam substõnẽ: de
qua spãliter ꝓuisum fuit inter filios primi. Facile eñ potuisset te
stator si reciproco fideicõmisso filios primi grauare voluisset in eo
rum substitutione id exprimere quẽadmodũ expressit in substitu
tione filiorũ scdi. Igit cũ nõ expresserit voluisse videtur. C. de cad.
tol. l. vnica. §. sin autẽ ad deficientiũ. extra de deci. c. ad audientiam.
viij. di. c. si consuetudinẽ. ꝛ. c. que contẽpta. Unde superest vt hoc ca
su dicamus veram esse sniam Bart. in. l. lucius. ff. de vulg. ꝛ pupi. et
5 Bal. in. l. iam hoc iure. ver. sed si aliter. ff. eod. ti. †dicentium substitu
tionẽ reciprocam factã similiter per verbũ cõe substituo: vt in casu
pposito: includeret tñ directã vulgarẽ: non autẽ fideicõmissariaꝫ.
quorũ quidẽ snia pbatur in. d. §. sꝫ si aliter. ibi dũ dicit in vulgareꝫ
6 tantũmodo casum factã videri substitutionẽ. Scdo probat ex
eo qd not. glo. ordi. ꝛ si. in. l. verbis ciuilibus. ff. de vul. ꝛ pupil. que
per. l. filiam. C. de here. insti. ꝛ l. gallus. §. quedam recte. ff. de libe. et
posthu. firmat quamlibet dubiam substitutionem interpretari de
bere directam. Nec huic snie refragatur text. l. scenola. ff. ad trebel.
l. cum quis. §. scia. ff. de lega. iij. vbi est expressum substitutionẽ com
muni verbo conceptam ad fideicommissum trahi: quoniã respon
det qd ibi ideo est: qꝛ facta fuit in codicillis quibus notissimuꝫ est
hereditatem directo dari non posse. Nec etiã refragatur. l. qui plu
res. ff. de vul. ꝛ pupil. que loquens de substitutione reciproca dicit
inuicem in omnem casum singulos substitutos videri: quoniam
illa verba in omnem casum supplentur sic scilicet directe vul
garis que duos in se casus comprehendit: scilicet voluntatis et

7 impotentie vt est notũ. ¶ †Scdo p plena ↄsultationis declaratio ne videndum occurrit nunquid vsusfructus portioni dñi Andree relictis fratribus eiusdẽ vtrinq3 coniunctis ea rõne q2 dicit se testa tor cõsiderasse qd dictus dñs Andreas durãtibus eius bñficijs nõ īdiget vsufructu portionis sibi cõtingẽtis in paterna hereditate eius dñi Andree morte finiat. ⁊ quidẽ dicendum est qd sic. ¶ Primo moneor q2 ↄuis cã que fauorẽ respicit legatarij legatũ cui illa adijcitur non restringat. vt in. l. libertis. la prima in prin. ff. de alimẽ. leg. l. cũ hi. §. si vni. ff. de trãsac. ⁊ qd plene no. in. l. donationes. §. spõs. ff. de dona. ⁊ in. l. si mulier. C. de in. do. Tñ cã adiecta legato q̃ p se sit r assumpta fauorẽ nõ respicit legatarij sed grauamẽ alterius vt est hec de qua in ppositio vt in primo declarabitur legatũ limitat ⁊ restringit adeo vt non vltra extendat quã se extẽdat ipsa causam. Hic est tex. ff. de leg. ij. l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. ad trebel. l. epistolã. in prin. ⁊ plene no. Bar. in. d. l. si libertis: cũ itaq3 in pposito cã quare relinquebat pr fratrib9 dñi Andree vsumfructum portionis eiusdem eodem priuando ipsum dñm illa sit q2 ppter reddit9 bñficiorum non indigebat ipse dñs vsufructu portiõis sue in hereditate paterna. ⁊ cã hec nõ extendat vltra vitã eius q2 morte vacãt bñficia. ⁊ sic nec verificatur in ser Joãne eius dñi herede cũ in illuʒ bñficium non transferant. Igit est ↄñs vt hoc relictum vsufruct9 morte dñi Andree finiat cum causa quare relictus est eiusdẽ obitu expiret. Nec est hoc nouum quod relictum vsusfructus ppter causam sibi adiectam restingatur. Hoc etiam demonstrat tex. in. l. si habitatio ver. sed si relictis. ff. de vsu ⁊ habi. vbi patet quod si reliquatur vsusfructus domus habitandi causa. sola habitatio legata cẽseatur. ⁊ sic generalitas relicti vsusfructus ex cã specifica restringit solam ad cõmoditatem habitationis. ¶ Secundo moneor q2 vbicũq3 causa quare testator relinquit cum persona honorati finit cẽseatur etiam finiri relictum cui cã est adiecta adeo vt in eius heredẽ nõ faciat transitum. Hoc probat primo tex. no. ff. de annu. lega. l. liberto. in. §. pater. ibi enim fratri maiori legauerat testator vsumfructum predictorum relictorum minori in tps adulte etatis ipsi9 minoris. Ex ea causa q2 apud eum maiorem quasi tutorem minoris relictum testator predictoruʒ custodiã esse quoad perueniret ipse minor ad adultum etatẽ. ⁊ sic in recõpensatione oneris sm verũ intellectũ voluit testator esse maiores fructus predictorum pupilli. Decidit ibidẽ iurisↄsultus quod si infra pupillarẽ etatẽ moriatur maior. ⁊ sic finiat in eo cã oneris tutelaris propter quam legatus vsusfructus in factum finiet etiã ipsius legatum adeo vt nec in psonaʒ heredis trãsferat. Scdo probat ex tex. notabili in. l. pr filie. ff. de vsufru. leg. vbi patet qd legatũ seruitutis eundi que alias est seruitus realis ⁊ transitoria cẽsetur esse personale cũ tacita causa q̃ ipsi legato adhereret psonã ipsius legatarij nõ egredit: puta legauit testator filie ius itineris per domos hereditarias paternas. Istud auteʒ legatum istã tacitã habebat cãm annexam. s. q2 filia est: ⁊ igit nõ honestũ: q2 ipsa p domos psnas incedat. decidit iurisconsultus quod si filia cum non sit conueniẽs extraneũ ire p domos heredis ⁊ eius secreta videre finiet etiã ⁊ legatum seruitutis. Sic itaq3 in pposito cum causa quare vsusfructus portionis dñi Andree relict9 fratribus illam. s. q2 illis satis hʒ ex beneficijs finiat in persona nec ingrediatur personam heredis. Cõsequens est ipsum quoq3 relictũ vsusfructus finiri. ¶ Tertio moneor quia testator voluit in tantũ differri vsumfructũ portiõis sue abesse a do. Andrea ⁊ esse penes eius germanos inquantum a domino Andrea abesset necessitas viuẽdi ex patrimonio ⁊ adesset facultas viuendi ex reddita bñficiorũ: sed huius dilationis cã cessat p obitum domini Andree cum eo tunc quo ad eum vacent bñficia in heredẽ nõ facientia transitum. Igit

8 tũc expirat dilatio vsusfructus pcipiendi. †Ea enim notissima regula est cessante cã dilationis in vltia volũtate adiecta ipsa quoq3 dilatio cessat. ff. de acqui. here. l. si quis ita heres. ff. ad trebe. l. ⁊ filia §. alfino. ⁊. l. seius saturnin9. Fallit tñ hoc in casu. l. vxori vsusfructũ ville. ff. de vsufru. ⁊. l. iij. ⁊. l. j. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ p hoc limitat regula. l. iij. in fi. C. de vsufru. ⁊. l. vsusfructus ab initio. in. §. reo. ff. e. l. si. §.

9 finauit. C. ad tertu. ⁊. l. ij. C. de bo. mater. †vbi pʒ morte proprietarij vsusfructus in fructuarij psona nõ fieri. Cũ illud verum nisi in cã relicti vsusfruct9 morte ipsi9 proprietarij finiatur per supradicta. ¶ Tertio principaliter videndum occurrit: nũquid bonorũ portiõis dñi Andree q̃ inter eius germanos vtrinq3 cõiunctos apud quos erat solũ dicte portiõis vsusfructus diuersa sunt videant inter se ipsi fratres alter alteri nõ solum dedisse vsumfructũ: sed etiã de facto proprietatem: qm̃ si sic esset ipse ser Joannes vendicans vt heres ex testamẽto domini Andree bona q̃ ad do. Andreã detinebat penes eius fratres existentia illa remoueret. s. quem de euictiõe tenet actio eundem agentem repellit exceptio. ius enim supueniẽs ipsi dño Andree quo ad ptem p se traditam fratribus confirmare haberet ius ipsorum fratrum. non autẽ infringere. ff. de rei vendi. l. si a titio. ff. de ac. emp. l. si quis alienã. ff. de vsuca. l. cum vir predium ff. de euic. l. vendicantẽ. eum si. ⁊ quidẽ arbitror dicendum esse quod non. Considero enĩ qd tpe diuisiones oẽs hi fratres habebãt dicte portionis vsumfructũ: nõ autẽ pprietatẽ. Itẽ considero qd ex eadeʒ diuisione dicte portionis bona fuerunt inter vos vicissim similiter

10 tradita. †Unñ pro hñda huius passus vitate occurrit videre illud s. alienans rẽ in qua aliqd ius hʒ: nõ autẽ totũ: videt alienare soluʒ respectu iuris qd hʒ nõ vero pleno iure: ⁊ qdẽ ego post spe. ⁊ Bal. in rub. C. de ↄhẽ. emp. vxor ista distinctiõe. qd aut quis alienat rem ipsam p mediũ tituli lucratiui. puta ex legato vel donatiõe ⁊ tunc indistincte vr transferre solummõ respectu iuris qd hʒ. de leg. j. l. si domũ. §. fi. ⁊. l. qd in rerum. §. si vsumfructũ. ff. de vsufruc. le. l. sticho. cum ibi notatis. C. de le. l. vxor patrui. cũ ibi notatis. de dona. c. pastoralis. ff. de edili. edi. l. ad res donatas. ver. alienat per medium tituli onerosi. puta venditionis seu diuisionis: ⁊ tũc aut is in quem alienat res habebat notitiam de iure rei alienãde: ⁊ videt alienasse solũ respectu iuris qd hʒ. ff. de cõtrahẽ. emp. l. qui tabernas. ⁊. l. cuʒ venderes. sm verũ intellectũ. aut non habet notitiam de iure rei: ⁊ tunc dicit tex. singularis in. l. ex pdijs. C. de euic. qd videt alienare iure pprio ⁊ libero. Unñ sequit qd alienator sciens ius rei existentis nõ libere nec eũ certificãs in quẽ alienatũ est teneat ad interesse vt. l. j. §. j. ⁊. l. iulianus. in prin. ff. de act. emp. Si autem nesciebat nõ tenetur ad interesse: sed tenet si vẽdidit tñ de pretio restituere quãtum minus fuisset emptorus si sciuisset rem liberã nõ esse: vt. d. l. j. §. j. ⁊ ita intelligitur. l. qd ad seruitutes. ff. de eui. ¶ Ex his itaq3 ad propositũ reductũ apparet qd cum alienatio bonorum sepe dicte portionis fuerit facta titulo oneroso diuisionis inter dictos fratres scientes ius qd in eis habebat qd erãt solũ respectu vsusfruct9 ⁊ non proprietatis videret solũ quo ad ius dicti vsusfruct9 alienasse

11 se non autẽ aliquo modo respectu proprietatis. ¶ †Quarto videndum occurrit an idem ser Joannes agens tanquam heres ex testamento dñi Andree vt faciat se declarari dñm respectu bonorum sepe dicte portionis per fratres possessoriũ excludatur dicta exceptione quẽ de euictione tenet actio ⁊c. ⁊ quidẽ clare dicendũ est qd non: quoniã vt supra cõclusum est ipsorũ bonorũ proprietas nõ videt inter eos ex dicta diuisione alienata: ⁊ sic eius respectu nõ põt de euic. teneri: vt est expssum. ff. de euic. l. si pregnans. ibi enim dicit euicto partu non põt de euic. conueniri q2 partus alienatus nõ est igit ⁊c. Ceterũ qd nec videat pprietas titulo dicte diuisionis alienata ea diuisionis verba manifestissime demonstrant cũ oĩbus iurib9 pertinentib9 ⁊ spectantib9 ad eos ⁊c. Notãdũ enĩ qd illa sunt verba participij presentis tpis. ⁊ sic nõ includunt pprietatẽ que in dictis reb9 postmodũ futuro tpe ex testamẽto ppositi supuenit ad

12 ser Joãnẽ †Uerba enĩ pñtis tpis futurũ nõ includũt. ff. de ver. obl. l. si stipulatus fuerim. §. cũ stipulamur. ⁊. l. si a colono. ff. de aur. ⁊ ar. le. l. si ita. Non enim scire poterat ipse Joã. ad se dictã pprietatem peruenturã: q2 de futuris non est determinata veritas: ergo nõ est cẽsendus illã ex diuisiõe alienare. ff. de ↄtrahẽ. emp. l. in lege. ibi duʒ dicit neminẽ enĩ vẽdere nec excipere qd nõ scit ⁊c. ¶ Ultimo vidẽdũ occurrit an idem ser Joã. vẽdicare volẽs vt heres. d. An. sepe dcãs res respectu iuris vsufr. tanq̃ finiti per obitũ dñi And. vt supra pbaui dicta exceptione repellat. s. q2 eundẽ de euic. tʒ. ⁊ quideʒ breui-

13 ter dicẽdũ qd nõ. †Primo q2 qua rõne cũ vsusfructus vẽditus ex natura sui reuertit ad dñm pprietatis vendeũ. ipse vẽditor de euictione nõ tenet: vt est casus apert9 in. l. necessario. §. fi. ff. de pericu. ⁊ commo. rei ven. Eadẽ certe cũ vsusfructus ex qualitate sui q̃ demõstratur ppter adiectionem cause relicto eius factã vt in scdo dubio declarani morte pprietarij finitus ad eius heredẽ reuertit ipse heres non dʒ de euictione teneri cõsequẽter nec dicta exceptiõe repelli. vt d. l. ita ipsam deducendo vr huius qõnis casus. Scdo moneor qd vsusfructus dictarũ rerũ tpe alienationis spectabat ad diuidẽtes ex relicto paterno. Unñ tãq̃ ad eos ex dicto titulo legitime spectãs potuit iure valido ex eodẽ inter eos alienari. nunc autẽ per dictum ser Joannẽ querit euinci ex iure nouiter supueniẽte eo. s. q2 vsusfructus finitus est: ⁊ q2 ipse heres est pprietarij. Unñ est ↄñs vt sibi non refraget exceptio alienationis alias per eũ facte qm̃ ⁊ si p illam videat renunciasse iuri vsusfruct9 qd tpe alienationis habebat respectu cause relicti q̃ tunc inerat: non tamẽ excludit quominus eũ recuperare possit respectu iuris de presenti supueniẽtis nouiter. extra de renuncia. in. c. cum inter. p. vbi hoc est expressum. Ad ideʒ. ff. de bonis li. l. si patronus nõ aluerit. Ad hoc allego in generalitate sui tex. valde notabilẽ. ff. de euic. l. lucius. ibi: dum dicit futuros enĩ casus euictionis post contractã vẽditionẽ superueniẽtis ad vendi-

14 torẽ non pertinere ⁊c. ¶ †Ultimo moneor ex sñia glo. ordinarie et si. in fi. in. l. si familie. C. fami. er. dicentis qd vbi euictio rei ex eiusdẽ rei qualitate contingit nũq̃ alienãs de euictione tenet: que sñia etiã probat in. l. si qs domũ. §. huic subiungit. ff. ad. l. ex mille. et. l. si seruus. in prin. ff. de euic. ⁊. l. nomen. ff. de here. vel actio. ven. Sed in pposito casu ipsius vsusfructus euictio ex eiusdẽ qualitate resultat. que demonstratur ppter causam eius relicto adiectã vt in scdo dubij declaratione est luculenter ostensum: igit ⁊c. ⁊ hec in proposita consultatione dicta sufficiant. In alijs acquiescens prefatis cõsi. quibus aliquo addito me subscripsi ⁊c.

Consilium. ccccciiij.

1 ¶ Questio ex primo compromisso nondum finita: potest iterum ex illa questione compromitti. Et nu. 4.

2 Oratioñ loquenti de actu aliquo iterabili satisfit per explicatio-

nem

dem istius actus. ꝛ nu. 2.
5 Tempus vnum loco alterius surrogatum: illius naturam sapit in cuius locum surrogatur.
6 Statutum volens questiones compromitti debere: non extenditur ad casum quo petitur compromissum fieri super re in qua lata est sententia transitum faciens in rem iudicatam.
7 Transigi nõ potest super eo a quo est lata sententia que transitum fecit in rem iudicatam.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In casu pposite cõsultationis videt pma frõte dicẽdũ fore vigore statuti de q̃ in thematе qõnẽ hãc iter zanobiũ ꝛ antoniũ de vno cõpromittenda fore ex q̃ pmo ex compromisso finem non accepit istud q̃dem primum probat ex eo q in terminis no. do. bal i. l. fideicõmissa. §. si qs decẽ. de lega. iij.
1 † dicẽs qd cũ p pmũ cõpromissum non satisfit statuto volũtate qõnes cõpromitti: puta qꝛ illo ipe finitũ est vel laudũ nõ secutũ dz iteꝝ qd cõpromitti: qꝛ adhuc vẽdicat sibi locũ
2 statuti rõ. q̃ est cõpromiss. litis finẽ accipiant. † Nec refragat text. l. bones. §. h sermone. ff. de ver. sig. l. in fũnionũ. ff. q ꝛ a qui. l. dotis promissio. ꝛ l. si spõsalib⁹. ff. de iure do. l. soci⁹ p filia. ꝟ. qd si salua. ff. p socio. l. inter socꝝ. §. fi. ff. de pac. dota. l. cũ pr. §. pr certã. ff. de leg. ij. Que oĩa iura volũt orõni loquẽti de actu aliq̃ iterabili satisfieri p explicationẽ istius actus. Primo adeo vt nec oratio extendat ad explicationẽ eiusdem scõm qm rñdet q p dictoꝝ iuriũ terminatio locũ non hz in verbis legis vel cõstõnis verbi quotiens habet locũ rõ locũ hz ꝛ ipsa lex. qd fortius verũ est et si loquatur per verba de notatiua certi nũeri: vt est expssum. ff. de eden. l. si qs ex argentariis
3 ver. fi. l. veluti. §. hoc vero. † Ceterũ nec per explicationẽ primi actus qui nõ habet effectũ vt accidit in pposito casu intelligitur satisfieri de orõne loquendi de actu iterabili: ꝛ ita limitatur supra posita. Hoc est expressum de cõdi. ꝛ demõ. l. hec conditio. la grande. ff. vt in pos. leg. l. si is a quo. in. §. fi. ff. quorum legatorum. l. i. l. is a quo §. si anpe. ff. de no. ope. nũ. l. pretor ait. ver. ꝛ si satisdatum. ff. q satisd. cog. l. si ab arbitro. Ipsius enim cõstõnis verba intelligenda sunt cũ effectu. ff. ne quis eum qui. l. si per aliũ. §. docere. ff. qd cuiusq; iur. l. i. §. hec autẽ verba. Qui canonizatus est in tractatu de penitentiis. de cle. non resi. c. relatum. Alia est limitatio dat predictis iuribus per gl. ordinariã. ff. de condi. ꝛ demõ. l. hoc gen⁹. Cum itaq; in proposito statutũ velit qõnes compromittendas esse vt eo celerius
4 finẽ accipiant. ꝛ cõir ex predictis dicendũ † qd si per cõpromissũ primum non est ipsa qd terminata debeat ipsius cõpromissi actus geminari. Ad hoc accedat theorica domini Bal. in. l. iunitus. ad fi. C. de pos. dicentis verbũ qd põt referri ad plures actus: tunc referri ad actũ primũ qñ prius hz effectum fm intentionem loquentis. Sed quando ita nõ est: tunc ipsa verba intelligunt etiam de actu vlteriori per. d. l. hec conditio. ¶ His tamẽ nõ refragantibus in pposito casu contrariũ veri⁹ existimo. s. vt cã ipsa de vno cõpromittenda nõ sit. Considero em qd presupponit appellationẽ de qua in themate propter lapsum tpis a cõstõne prefixi desertã fore. igitur sniam pro zanobio platã transiuisse in rẽ iudicatã: ꝛ qdẽ recte: vt no. Jo. an. in ti. de app. §. nũc breuiter. in addi. que incipit. ibi non
5 fuit proprie prorogatio ꝛc. † Tps a cõstõne prorogatum ad terminãdã cãm appellationis loco tpis ad idẽ statuti a iure cõi est eius nature cuius est tps a iure cõi prefixum: ad qd tex. in. l. contractus. ibi dum dicit biennium pro quinquẽnio. C. de nõ nu. pec. ꝛ. l. supernacua. C. de tẽp. in integ. resti. Que probãt qd tps vnũ loco alterius surrogatũ illi⁹ naturã sapit in cui⁹ locũ surrogat. igitur ex vtroq;
6 in casu nro pariter desertio inducitur in rẽ iudicatã. † Stat ergo doctrina domini Bar. in. l. post rem. ff. de transactio. ꝛ in. l. eleganter. ff. de cõditio. indebi. dicentis statuta volentia questiones compromitti debere nõ extẽdi ad causam quo petit cõpromissum fieri super re in qua lata est snia transitũ faciens in rẽ iudicatã. Et hoc verbũ esse duplici ratõe monstrat. Prima qꝛ cõpromissum habet instar transactionis: vt in autẽ. si vero ꝯtigerit. ꝛ in autẽ. vnde sumi-
7 tur. C. de iudi. † Sed sup eo a quo lata est snia que trãsitũ fecit in rẽ iudicatã nõ põt trãsigi: vt in. d. l. post rem. d. l. eleganter. ꝛ. l. si causa cognita. C. de transa. nisi sit ipsi snie renũciatum: vt not. do. Bal. in l. si diuersa. C. e. ti. Ergo sequitur qd pariter nequid. compromitti. Preterea de hoc est casus de arbi. c. expositũ. Cuius intellectum examinat Jo. an. in addi. in ti. de arbi. vbi expressum est cõpromissum nõ fieri sup re in qua pronũciatuꝫ extitit ꝛ pronunciatio transiuit in rẽ iudicatã. Scdo qꝛ cũ iã decisa sit qd ex re iudicata que p veritate hẽtur. ff. de regu. iu. l. res iudicata. igitur qd esse desinit. ꝛ sic nec statuti verba verificant. vbi em incipit eẽ certitudo: ibi desinit esse qd. ff. de carbonia. l. quod labeo. C. de fur. l. ancille. ff. de le. iij. ille aut ille. §. cũ in verbis. Et ad hoc qd dicit. d. bal. in. d. l. ancille. ꝛ in. l. ij. C. de legi. Preterea sicut gñali principis indulto cause vel lites legitime finite iterum non suscitantur. C. de transa. l. casus. C. senten. rescin. non pos. l. impetrata. de resti. spo. c. audita. Sic nec generali statuto cause re iudicata terminate compromisso debẽt nouiter suscitari. Et hec in proposita consultatione dicta sufficiant.

Consilium. ccccc.

1 ¶ Testis q ex indicio dixit se nihil scire an possit cogi testificari.
2 Testis deponens super eo de quo cum alias interrogatus esset dixit se nescire an stetur eius dicto. ꝛ nu. 3.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ † Cum testis extra iudi-
1 cium vel corã iudice ex figurã iudicij dicit se nõ interfuisse negotio: vl se nescire aut nõ recordari. in forma tñ iudicij postea pductus põt cogi ad depositionẽ veritatis ꝛ eius depositioni stabit. Hoc primo pbat ex tex. quẽ do. Bal. reddit singularẽ in. c. j. §. si autẽ a dño. quid sit inuestitura. ꝛ in. c. j. §. notandũ. de no. feu. de vsi. feu. vbi pꝫ q ille qui dicit se nescire: tñ cogit veritatẽ dicere. ergo valet eius testimoniũ. alioquin frustra cogeret. Scdo pbat ex eo qd no. gl. ordi. ꝛ fi. in. c. cum causã q̃ inter archiepũ. extra de testi. quã ꝯfirmat Spec. in ti. de testi. §. j. ve. qd si idem testes. ꝛ ꝟ. seq. ꝛ. d. Bald. in. l. nullũ. C. de testi. dicens stari dicto testi. Scdo in forma iudicij aliud primo dixisset. Tertio hoc pbat qd not. Bar. in. l. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de dã. infec. Ange. in. l. quidã tabulariũ. ff. de fur. qui sequentes. qd not. Jac. de are. in. l. ij. §. qd obseruari. C. de iur. calũ. ꝛ gl. ij. in. c. cum causã q̃ inter econom. extra de
2 testi. † dicunt stari dicto testis deponẽtis sup eo sup quo cũ alias interrogatus esset dixit se nescire: aut nõ recordari. Et huius põt ee rõ: qꝛ eius cuius haberi prẽdebat ignorãtiã vel obliuionẽ hodie pbabiliter pretendere põt sciam vel reminiscentiam deducitur. ff. de carbon. edic. l. iij. in. §. dicit aũt. ff. de acqui. pos. l. pegre. in princi. C. de vete. iur. enuc. l. ij. in. §. si quẽ autẽ. ad hoc accedat qd not. do. Bald.
3 in. l. de tutela. C. de in inte. resti. in titulo gñali. † An aũt conclusionẽ verã esse dicãt dñi mei in suis deci. decisione. xxxiij. nisi cum testis post iuramẽtuꝫ examinatus super certo articulo dicens se nescire post aliquos dies reuertens deponat ꝯtrã eius testimonio. tunc em ei nõ credit. tũ propter longum interuallum. tũ qꝛ psumitur subornatus ꝛ informatus. tũ et qꝛ varius in sua depositione reperitur. iiij. qd. iij. in. c. si testes. §. item quid false vel varie. Item limitatur ista ꝯclõ: nisi p eo qd primo dixerat aliqua psumptio laboraret: tunc em nõ stabitur dicto eius. Scdo qd est ꝯtrã pmo hoc probat. de pba. c. p tuas. de psum. c. litteras. Aliqñ vero testes ꝯtrium eius qd in iudicio dixit post publicationẽ dicit extra iudicium: ꝛ tunc ex locundo dicto dictũ eius primum nõ infringitur. Ad hoc. c. sicut. extra de testi. ꝛ qd not. Legiste in. l. si quis in gradu. si quis moriens. ff. ad silleia. ꝛ in. l. generaliter. C. de non nu. pe. Aliquando autem ꝯtrium eius qd deposuerunt in iudicio vno deponunt in alio vel in eodẽ ex interuallo: ꝛ tunc quid iuris dicendũ: vt per Bar. ff. de fal. l. eos plenissime per do. Ant. de test. c. cum in tua. aliquando in eo quod dixerunt in instantia vna est incontinenti variatio vel ꝯdictio in eadem: vt est casus noster in quo testis ipse pductus primo dixerit se scire vnum postea incontinenti se scire idem: et tunc aut dictũ scdm a primo variũ est extortũ ab eo p torturã ꝛ ipsi scdo stat nedum si incontinenti: sed etiã si ex interuallo variet vel ꝯtret. Iste est tex. sing. fm intellectũ Bar. in. l. si postulauerit. §. sed si negauerit. ff. de adulte. Aut variat vel ꝯtrat icõtinenti absq; tortura: ꝛ tũc aut ei⁹ qd scdo variando vel ꝯtrando dicit pbabilẽ reddit cam vel rõnẽ: ꝛ tũc stabitur dicto scdo: qꝛ cessat subornatiõis presumptio. ꝛ hec est glo. in auten. de testi. in. §. qꝛ vero. ꝛ in. c. fi. de iuretur. lib. vj. Pro quo casus est. de testi. cogen. c. preterea. Quem ita intelligit. d. l. eos. ff. de fal. Aut incontinenti testis in eo qd primo dixit varius vel ꝯtrius nõ reddit sui scdi dicti qd a primo est variũ casum pbabilem ex quo colligat eius iusta correctio: vt accidit in proposito casu: ꝛ tunc falsarius iudicatur: nec ei fides adhibetur. hic est text. de testi. l. nullũ. ff. eo. ti. l. qui falsa vel varia. ꝛ in. d. §. itẽ qui falsa. igitur mentio tũc patri ꝯ quã deposuit ad interesse tenetur. Est enim generalis regula ex falsi crimine duplex iudiciũ oriat. Unum quidẽ publicum. Aliud vero priuatũ ad interesse patris competens aduersus quem falsum est commissum. vt est expressum. ff. de fal. l. qui nomine. §. j. ꝛ ita in proposito casu dico.

Consilium. cccccj.

1 ¶ Militi iuris ignorantia prodest in damno vitando.
2 Ignorantia iuris excusat quem a pena confiscationis bonorum a lege imposita veritas nuptias contrahenti.
3 Miles ignarus iuris presumitur.
4 Ignorantia iuris inducit in muliere excusationẽ a pena incestus.
5 Nuptias veritas cũ ꝯtrahens non euitat penã: ꝛ si alias pp̃ter iuris ignorantiã: (puta qꝛ rusticus vel filius) excusaretur: qꝛ propter clandestinitatem cessat psumptio ignorãtie. ꝛ scientia in eo presumitur.
6 Minor etas seu sexus mulieris non excusat quominus si manus violentas in clericum iniiciant sententiam excommunicationis latam a canone si quis suadente incurrant.
7 Negatio mulieris negantis se nuptias incestas contraxisse: an prosit viro qui tamen contrarium confessus est.
8 Furi de cuius furto ꝯstat nõ opitulat dcm dñi cui res subtracta est dicẽtis eũ qui fur ẽ non esse furem: qꝛ sua voluntate rem accepit.
9 Matrimonium an probatur in foro conscientie per viri cõfessionem: ꝛ quid si vnus stat pro matrimonio: alius cõtra. ꝛ nume. 10.
11 Judicare de occultis ecclesie datum non est.

12 Impetratio facta per excōicatos occultos an valida sit. ⁊ nu.13.
14 Sede vacante capitulū nō succedit in his iurisdictiōibus qui episcopo competunt non vt episcopo: ⁊ sic non ex iurisdictione naturaliter episcopali sed alio iure accidentali

Omnipotentis Dei postulato suffragio. ¶ In re pñti breuiter et substantialiter procedendo circa primū cōsultationis articulū dicēdū vr prima fronte dictū militē nō incidisse in excōicationē quā ɔhentibus vetitas nuptias infligit. cle. vna.
1 de cōsan. ⁊ affi. † Primo q: in milite hēmus expssum φ iuris ignorantia sibi prodest in damno vitando. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. i. C. de iure delib. l. fi. ergo in vitanda excōicatione: q̄ plurimū est damno-
2 sa. Scđo q: videmus † φ iur. ignorantia excusat quē a pena confiscationis bonorum a lege imposita vetitas nuptias cōtrahenti: vt est snīa glo. de dona. inter vir. ⁊ vxo. c. ⁊ si necesse. De quo tñ plenius per Bar. in l. fi. C. de condi. sine cā. ⁊ Bal. in rub. ff. sol. ma. ⁊ qđ plene no. in l. qui cōtra. ⁊ l. si qs incesti. ⁊ incestas. C. de incest. nup. Tertio q: videmus φ iuris ignorantia militē excusat in simili casu. s. a pena per legē imposita ascribenti sibi quid in alterius testō: vt est casus in l. quod adhibitū. C. de his qui sibi ascribunt. vbi est text.
3 no. φ in milite iuris ignorantia adesse presumitur. Nec obstat quod iste miles antiquas militū cerimonias non compleuit: q: etiā hodie sine dictis cerimoniis militātes priuilegiis militibus cōcessis gaudēt fm snīam. d. Bal. in l. illa. ad fi. C. qui. mo. re ɔ. obl. ⁊ phant iura notissima. C. text. l. i. ff. de bo. pos. ex testō mili. ⁊ l. reperta. de testa. mili. Ultimo istud pbat snīa glo. i. q. iiij. ignorantia. xxxviij. dis. ignorantia. ⁊ qđ hr de regu. iur. ignorantia lib. vi. vbi per l. regula. in. §. si filius. ff. de iur. ⁊ fac. igno. Cōcluditur militi ex iuris ignorantia subueniri in his in qbus tractat de damno vitando. pari quoqs ratione hanc mulierē que etiā tēpore clādestini matrimonii ɔcti minor erat videt in penā excōicationis nō incidisse. Primo per l.
4 si adulteriū cū incestu. §. i. ff. de adulte. † vbi est expressum ignorātia iuris ciuilis induci in muliere maiore nedū minorē excusationem a pena incestus. Scđo per l. regule. ver. videm⁹. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ l. i. in fi. ff. de edē. vbi mulieri nedū maiori: sed etiam minori iuris ignorātiā in se esse dicēti succurrit: vbi de damno vitando tractat. Tertio ad idē tex. in l. qui supra. C. de incest. nupt. vbi expressum est ppter iuris ignorātiā minori faueri: ita qđ nō incurrit penā a lege
5 impositā incestas nuptias ɔhenti. ¶ His tñ nō refragantibus cuz quibus pñt multa filia allegari ɔtrū veri⁹ existimo. Et primo moueor ex casu ad ppositum nr̄m singulari iudicio meo: in l. i. C. de interdic. matrimo. vbi fm lec. glo. cōiter approbatā a doctoribus ibi. ⁊ in d. l. contra. per l. fi. ff. de ritu nup. est expssum qđ ille qui alias a pena ɔhentiū vetitas nuptias ppter iuris ignorantiā esset excusatus: vt est rusticus ⁊ filiꝰ: si habit eas clam: vt in proposito casu penā nō euitat: ⁊ huius est rō vt dicit gl. notabiliter. q: ppter clandestinitatē ꝓsumit in eo adesse scia iuris: ⁊ cessat ꝓsumptio ignorantie
6 eiusdem. Unde tex. ille formalr istā qōnē determinat. † Secūdo moueor ex. c. pueris. c. ꝗuis. c. primi. c. mulieres. et. c. de monialibus. de sen. exc. vbi in fili iste casus etiā deciditur: qm̄ in eis est expressum φ minor etas seu muliebris sexus mulierē se nō excusat quominus si manus violentas in clericū iniiciant snīam excōicationis incurrant latā a canone: si quis suadente. Ita igitur in proposito dicēdum in hoc milite ⁊ muliere. maxime si in gradu phibito iure diuino iuncti. no. in. c. litteras. de rest. spo. Cuius ignorātia apud hoīes damnabilis est: vt in l. venia. C. de in ius vo. ⁊ in. d. c. ignorantia. i. q. iiij. nuptias ɔtrxerint. φ in snīam excōicationis late p dcām cle. inciderint. istud aūt in muliere maxime verū est: q: in ea dat regula qđ iuris ignorātia in dāno vitādo nūq̄ sibi pdest nisi vbi iure hoc spāliter repit expressum. C. de iur. ⁊ fac. igno. l. ne passim. At in proposito casu eaz excusari iure cautū nō reperio. Ceterū est in milite. Alii qñ reperio qđ eū ab incursu in pena ignorantia iuris nō excusat: q: nō euitat penā illā q̄ p legē iponit heredi si inuētariū nō ɔficiat: vt est expssum in aut. de her. ⁊ fal. in. §. q: vo duplex. Et hoc de primo.
7 ¶ † Quo ad scđm breuiter credo qđ negocio mulieris qua dicit se dictū matrimoniū nō ɔtrxisse: cuius ɔtrū ɔstat p testes ⁊ cōfessionez dicti militis ei militi in nihilo pficiat. Istud quidē verū esse pbo. Primo ex eo qđ in fili determinat notabilr Bar. in l. inter ods. §. rōne. ff. de fur.
8 † Cuius snīam sequitur. d. Bal. in l. trāsigere. C. de transa. dicens furi de cuius furto cōstat nō opitulari dcm̄ dñi cui res subtracta est: dicētis eū q fur dr furē nō esse: q: sua voluntate rem accepit. Et huiꝰ est rō duplex. Prima q: ex eo qđ furtū factum est q̄ritur ius reipublice ad declarādū incidisse in penā furis. Ūn reipublice talis cōfessio dñi obesse non pōt nisi alia indicia cōcurrāt sicut nec cōfessio serui ⁊ filii: ex quorū facto queritur patri a dño eius nocet nisi alia appareāt indicia: vt l. quero. in fi. ff. de edil. edi. Secūdo q: per hunc modū de facili semper posset delinquēs euadere: qđ esset iniquū. Ita igit in pposito cū ex matrimonio in gradu phibito ɔcto. de quo constat per testes fuit quesitū reipublice eius declarādi ɔhentes incidisse in penas. igit est cōsequēs vt dictum mulieris negātis se mrīmoniū ɔtrxisse militi nō ꝓsit ad pene euitationez: nec vtilitati reipublice noceat cui⁹ interest delicta nō remanere impunita: qm̄ aliter dicendo faciliter daret via euitādi penā impositā ɔhenti illicitū mrīmoniū. Scđo ad idez rō decisionis. c. sup eo. de eo qui cogno. consang. vxo. sue. vbi ideo cōfessioni amborū cōiugū dirimenda: ita igitur in proposito ideo non stabit dcō mulieris: q: si
9 staretur facile reperiret via ad euitandaz dictā penam. † Scđo ad idē decisio. c. continebat. de despō. impu. ⁊. c. si quis acceperit. xxxiii. q. i. vbi dcō mariti asserentis matrimoniū carnali copula ɔsummatum si cū eo concurrat aliqua ꝓsumptio statur: nec in aliquo curat dictū mulieris ɔtrū asserētis: ita in pposito stabit cōfessioni militis asserētis mrīmoniū ɔctū cū quo cōcurrūt dcā testiū: nec in aliquo
10 opitulabitur negocio mulieris. † Sed aduertendum q: vbi solū ad probandū mrīmoniū esset dictū eius qui se dicit maritū. Et ex contrario eēt dcm̄ mulieris negantis: tūc dcm̄ viri putarē nō sufficere ad mrīmoniū clādestinū probandum. Primo q: de hoc est tex. fm lec. cōem in. c. i. de clandesti. despō. vbi est expssum qđ dicto solius viri muliere contrahente nō stat: ita vt per illud pbetur mrīmoniuz clandestinū. Scđo q: ex contradictōe mulea amboz. s. tā viri quā mulieris hoc eccle sit occultū. s. an mrīmonū sit ɔctū. Igit est ɔñs vt ipsa de hmōi occulto mrīmonio iudicare non possit per. c. de clā-
11 desti. despō. vbi hoc est expssum. † Ecclesie enim non est datum iudicare de occultis. xxxii. q. v. cū si. ⁊ hec locū habēt in foro contētioso. In penitentiali vero crederet dicto solius viri aduersus se: q: nemo est presumendus immemor sue salutis: ⁊ consequenter qđ cū mēdacio veniet ad confitēdū. i. q. vii. sancim⁹. de homi. c. significasti. el. ii. Ad hoc optime qđ no. glo. ordi. in clemen. i. in verbo nō habita. de de priuileg. ⁊ in. c. placuit. de peni. dist. vi. ⁊ Jo. and. in. c. sicut. de senten. excom. vbi concluditur stari in foro penitentiali dicenti se habere licentiam a proprio presbytero vt alteri possit confiteri: vel dicenti se ab excōicationis sententia absolutum: ⁊ hec rōne predicta
12 sufficiant. Et hec sufficiant quo ad secūdum ⁊ quartum. † An impetratio hec facta per excōicatos occultos valida censeatur: vt nō insistamus in superfluis breuiter est dicendum qđ non. Ista enim est sententia Joan. an. in. c. fin. de procurato. ⁊ plenius in. c. i. de rescrip. in. vi. do. Anto. in. c. ad probandum. extra de re iudica. ⁊ communis omnium in dictis locis: licet Hostien. aliter visus fuerit tenere: vt refert Joan. and. in dicto. c. fina. Nec refragatur tex. in. qđ. vi. in. §. tria. c. ad probandum. l. barbarius. ff. de offic. pretoris. in l. fi. C. de senten. cum simili. que videntur directe quod gesta ab excommunicato seu alias inhabili occulte ratione communis erroris tolerantur. prout etiam not. de elec. nihil. de rescrip. c. suscitata. et. c. cum dilecta. quoniam illa iura loquuntur in his que gerūtur ratione publici officii. sed in his que geruntur iure priuato: vt est in proposito casu literas impetrare: ⁊ similia nō est differētia inter publice ⁊ occulte excōmunicatum: vt singlr terminat Inno. de consue. c. cū dilectus. Nec etiā ob. qđ no. Inno. de sen. exc. c. si vere. dicēs occultū excōmunicatum in aliqua dignitate tolleratū in dignitate seu in ecclesie fauorem literas impetrare posse. Quoniā rñdeo qđ ibi est ex eo: q: tunc ipsa dignitas hoc facere videtur nō persona excommunicata. arg. vii. q. iii. nōne. de offi. deleg. c. cum olim abbas
13 ff. de adop. l. si cōsul. cū si. ⁊ hoc de tertio. ¶ † Quo ad quintum: posito qđ miles excōicatus fuisset. mulier autem non valeat impetratio dispensationis de contrahendo matrimonio inter eos non obstante gradu: que quidem facta presupponitur per ambo. Breuiter dicendum videtur esse actus indiuiduus: merito ergo tūc succedit regula volēs qđ vbi ad explicationez actus indiuidui persona inhabilis alibi administraretur actus ipse totaliter ruit: et nulla ex parte sustenetur. de offi. deleg. cū semper. ⁊ in. d. c. ad probandū. ff. de arbi. l. pedius. als l. parui. in. §. fi. in. d. c. fin. de pcur. ff. de aqua quoti. ⁊ esti. l. i. §. itē queritur. ⁊. §. trebatius. Hoc aūt intelligendū vbi habilis inhabilē alias scienter admisit: qm̄ si ignoranter act⁹ ipse sustenetur ppter personā habilē. ita dicit not. Inno. in. c. illa. de elec. ponēs rōnē diuersitatis. s. q: qm̄ ignoranter admittit inhabilis habilis videt velle agere meliori modo quo pōt. ar. ff. de testa. mili. l. iiij. ⁊ ideo tūc nō immuetur potestas habilis ppter inquisitionem inhabilis. Sed quando admittit inhabilis: sciēter videt velle habilis quicq̄ facere. Sed qđ actus vim sumat pariter ab oībus: ⁊ ideo actus ruit ⁊ repugnat ptās ⁊ volūtas adinuicē: vt in. d. c. cum sup. ⁊ ita intelligitur qđ habet in. c. cū vintoniēsis. ⁊ in. c. massana. de elec. etiā intelligendū qđ no. Jo. an. in regula qđ alicui. de regu. iur. lib. vi. in mer. ⁊ in addi. Spe. in ti. de requisitione concilii. §. i. in addi. que incipit. vt aliquod preambulū. ⁊ in tit. de snīa. in. §. iuxta. ver. qd si ex duobus. ⁊ primo hoc dicto Inn. videt recte intuenti casus in. d. c. fi. extra de pcurato. His tamen nō refragātibus contrariū existimo fore verius: q: vt ex se patet iste actus impetrādi debet diuiduus iudicari. Quilibet enī de per se separatim impetrare potuisset. Unde ɔñs est vt admixtio inhabilis cū habilis dispensatione inualidare non debeat. ⁊ ad hoc pbandū allego casum trium legum hoc dubium decidentiū. s. l. i. in ver. quidem. ff. qđ falso tutore. vbi ꝓstatio autoritatis reddita non fuit inutilis ex eo q: tutor falsus ⁊ sic inhabilis admixtus fuerit tutori vero. Secūdo tex. l. si spōsus. in. §. si maritus. ff. de dona. inter virum. ⁊ vbi in persona habili ad donationem recipiendam. Tertio l. liberis. §. si dno. ff.

de liber agn

ꝛc liberali cū vbi venditio vitiosa in personam alterius sibi cōiun
ctis carentibus qualitate vitiū imprimēte. ꝛ hec de quīto. ¶ Quo
ad vltimū in quo queritur an mandatum de suspēdendo directo
Episcopo gerundinensi potuerit executioni mandari per. R. D.
Car. sancti Sixti ecclesie gerūdinen. administratorē: ꝛ consequenter
an p eūdē subdelegatio potuerat fieri. Breuiter dicēdū qd nō: qꝛ lꝫ
administrator succedat in ordinaria iurisdictiōe epi. vt in. c. is cui.
de elec. li. vi. non tn̄ succedit in his que ad eūdē verū esse ꝓbat ex duo
bus. Prio qꝛ licet cōis regula tradat. c. sede vacāte succedere in ptā
te iurisdictionali epi. nihilominus nō succedit in his que ad epm
pertinēt ex iurisdictiōe delegata maxime ab homine. vt firmat Jo.
an. de heret. in. c. ad abolendam. Secundo ad idem text. singu. fm
4 lec. do. An. extra de for. cōpe. in. c. verū. † dicens sede vacante. capitu
lum non succedere in his iurisdictionibus que epo competunt. nō
tanq̄ epo. ꝛ sic non ex iurisdictione naturaliter epali. sed altero iu
re accidentali ꝓ qua lec. optime facit qd Inno. no. extra de elec. c.
cum in cūctis. ad fi. dicens capitulū non supplere negligentias epi
in cōpetentibus eidē ex iure accidētali: lꝫ aīs suppleret eo negligē
te in his que ad eum pertinerent ex naturali sua iurisdictione. fi
cut ergo capitulū qd sede vacāte succedit in potestate iurisdictio
nali epi nō succedit in his que ad epm pertinent iure accidentali:
puta qꝛ ex delegata iurisdictione vel alias. ita etiam non succedit
ex paritate rationis hic administrator. Et hec de vltimo pro presen
ti consultatione dicta sufficiant.

Consilium. cccccvij.

1 ¶ Obligatus ad decem staria annua frumenti si pro eis obliga
uit ꝛ propter moram pretium creuit an bona sint obligata pro au
gmento.
2 Pignus obligatum pro quantitate principaliter in obligatione
deducta non censetur obligatum pro eo quod ipsi quantitati que
principaliter in obligatione deuenit accessorio iure venit vel pro
eo quo ipsa obligatio augmentum recipit.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
In casu proposite consul
1 tationis † breuiter dicendum bona hypothecata nō fo
re dicto Martino respectu incremēti estimatiōis gra
ni qd contigisse presupponitur propter ipsius Jo. moram. in gra
ni solutione commissam. quod quidem primo demonstratur: quia
Jo. ipse vt ex instrumenti verbis apparet obligauit bona sua pro
solutione solummodo stariorum. xxiij. ergo sequitur qd non pro
incremento plurime estimationis eiusdem que ob moram in solnē
do contingit. cum ad illam non dicatur in cōtractu conductionis
obligatus. sed ex eius negligentia non soluendo. dicit text. expssus
ff. de in litem iuran. in. l. j. Secūdo obligauit ipse Joānes bona sua
solummodo pro annua pensione videlicet in verbis instrumenti
dicentibus. ꝛ obliga. pro predictis ꝛc. Tunc ergo casum habemus
expressum qd accessoria obligatio fideiussoris ad id se obligātis qd
primo in obligatione deuenit non augmentatur ex eo qd argumē
tetur in principali obligatione propter moram seu contumaciam.
Hoc est expressum. ff. de fideius. l. fi. ꝛ. l. fideiussores magistratuū. in
in prin. ꝛ. §. pro aurelio. ff. ad muni. l. libertus. §. fi. ꝛ qd plene no. in
l. quero. in princip. ff. loca. ꝛ. l. in centum capue. ff. de eo quod cer. lo.
et in. l. ij. §. fin. ff. qui satisda. cog. Pari ergo ratione accessoria obli
gatio pignoris id solum respiciens qd principaliter in prouisione
affictus venit augmentata non cēsetur eo qd ex postfacto ipsa an
nui victus solutio propter moram creditoris credēdo soluerit bo
na enim est argumētatio de obligatione accessoria fideiussoris ad
accessoriam obligationem pignoris. vt no. glo. in. l. eius qui ꝓuin
ciam. in verbo neq̄ pignora teneri. ff. si cer. pe. l. si qs ꝓ eo. §. si num
mus. ff. de fideius. loquentem in obligatione fideicommissaria extē
2 dētē ad obligationem accessoriam pignoris. ¶ † Vltimo videtur que
stio ista determinata ex casu. l. pignoribus. C. de vsur. que lect. cum
glo. volentis qꝫ illa declaret legem per retentionē. C. eo. titu. vult ex
presse qd pignus obligatum ꝓ quantitate principaliter in obliga
tionem deducta non censetur obligatū pro eo qd ipsi quantitati
que principaliter in obligatione deuenit accessorio iure venit: vel
pro eo in quo ipsa obligatio augmentum recipit. ꝛ ita etiam vide
tur probare a contrario sensu. l. grege. §. fi. ff. de pig. ꝛ ita in proposi
to casu dico.

Consilium. cccccviij.

1 ¶ Statutum qd villa negligens in capiendo malefactorem pos
sit habere regressum contra bona fratrum delinquentis qualiter
intelligi debeat.
2 Verba illa: lego vel mutuo centū super tali fundo: inducūt ipsius
fundi tacitam hypothecam.
3 Constitutiones ex se aliquid vltra ius commune operantes ad ius
commune reducende sunt.
4 Ciuitas nulla preter fiscum de iure communi in bonis sui debito
ris tacitam hypothecam habet.
5 Alterum pro alterius facto teneri non conuenit.

Omnipotentis dei postulato suf
1 fragio. Presens consultatio duo habet quesita. † Primo nunquid
Senen. cōstō volēs villā ex eo penā soluētē: qꝛ negligēs fuit capien
do delinquētē regressuꝫ hr̄e posse sup bonis ipsius delinquētis fra
trū eius fratrū aut filioꝝ: intelligat ipsis villis in predictorū bonis pro
restauratiōe pene solute cōcedere hypothecā. Et in hoc prima frō
2 te videdū vt qd sic. † Primo per tex. notabilem in. l. codicil. §. institu
tio. ff. de leg. ij. vbi est expressum qd verba illa. lego vel mutuo centū
super tali fundo inducūt ipsi⁹ fundi tacitā hypothecā. ꝛ ita istum
tex. no. Bar. in. l. fundū. ff. de annuis leg. Ita igit in ꝓposito constō
illa dicēs qd possit villa soluēs habere recursuꝫ sup bonis ꝛc. cēset
illa bona pro soluta pena tacite obligare. Scdo ad idē videt text.
in. l. fi. C. qui rescin. aut obliga. pos. vbi est expressum qd per hec ver
ba. s. pro mutuata pecunia ꝓmitto tibi satisfacere p rerū mearum
exactionē videtur res ipse pignori cōstitute. Ita igit in proposito
per statuti verba. s. qd ipsa villa possit ob solutā penam restaurari
exigendi bona ipsius delinquētis cōcedere videt eidē ville ipsorū
3 bonorum obligationē. † ¶ His tamē nō refragantib⁹ in ꝓposito
casu cōtrarium verius existimo. Cōsiderādū em ipsa statuta inquā
tū possibile est ad ius cōe reducenda fore maxime vbi ex se aliquid
vltra ius cōe operantur. extra de consue. c. cū dilectus. C. de nox. l.
ij. C. de iure delib. l. fi. §. in computatione. in gl. ff. de mune. ꝛ ho. l. gra
datim. §. sed si lege. C. de inof. test. l. si quando. cum si. Sed cum in ꝓ
posito casu cōstitutio ipsa vltra ius cōe plurimū operetur vt proxi
me demōstrabitur: igitur reduci debet ad ius cōe quo ad hoc. s. vt
ipsa villa delinquētis bonis seu cōsanguineorū ei⁹ tacitā hypothe
4 cam non habeat: † vt de iure cōi nulla ciuitas preter fiscū in bonis
sui debitoris tacitā habeat hypothecā. vt ꝯcludit gl. cōiter appro
bata in. l. certum. C. ex quib. cau. pig. vel hypo. tacite contrahatur
ar. l. fisc. ff. ad munici. ꝛ. l. eum qui vectigal. ff. de verbo. sig. qd autem
vltra ius cōe constitutio operet manifestissime demonstrat: qꝛ de
hoc iure cōi hec villa que id penā soluit: qꝛ negligēs fuit i capiēdo
delinquētē regressum nō habet aduersus ipm delinquētē vel ei⁹ bo
na ꝓ soluti recuperatiōe. Hoc quidē primo probat ex eo casu ad ꝓ
positū notabili in. l. mācipiū. C. de ser. fugi. vbi est casus notabilis
scdm lec. primā glo. fi. qd iudex penā soluēs eo qꝛ negligens fuit in
reperiendo seruū rōne apprehense fuge delinquentē pene ꝓsecutio
nem per se solute nō habet aduersus eum cuius occasione soluit. et
hoc cū pena per eū soluta ipm delinquētē nō liberat: nec id ꝯtinet
qd in delinquentis obligatione versabat. secus vbi delinquētē libe
raret: atq̄ id cōtineret qd versabatur in obligatione: quoniā tūc
qd soluit ab eo repeteret cuius soluit occasione. Hic est casus not.
C. de exacto. tribu. l. missi opinatores. lib. x. Scdo probatur ex regu
la generali que habet ex respectu ei⁹ qd qs ex suo solūmodo facto
seu ꝓpria negligētia: aut ex sua solūmodo persona soluit: non aūt
alteri⁹ nō pōt aduersus tertiū actionē intentare: nec etiā ei cui sol
uit cōpellere vt aduersus tertiū sibi cedat actionē. hoc ita pꝫ. ff. de
admi. tut. l. si plures. in fi. la. ij. ff. de tute. ꝛ ra. distra. l. j. §. nunc tracte
mus. ff. cōmoda. l. vnde querit. ꝛ no. Cy. C. de duo. reis. in. l. j. in. iij. q.
prin. ꝛ Bar. in. l. modestinus. in. iij. q. C. de solu. Cū igit dicta villa
penam soluerit ex sua ꝓpria negligētia quā adhibuit circa delin
quentē capturā. Igitur est consequēs vt ꝓ ea soluta recuperanda
aduersus delinquentē vel eius consanguineos eiusve bona actio
5 nem nō habeat. † In hoc ergo primo cōstō ista vltra ius cōe opera
tur cum ipsi ville pro sui pene recuperatiōe actionem cōcedat ad
uersus ipsum delinquētē sed eius teneri cōsanguineos qd perdāt
nedum contra ius ciuile sed etiam naturale. cum alterum pro alte
rius facto teneri non conuenit. C. vt nullus ex vica. l. j. lib. xj. et in
auth. vt nulli in. §. quoniam vero. ꝛ quod de huius statuti plene di
xi. in. l. si filio. la. ij. ff. so. ma. Operabitur ergo cōstitutio ista hoc. s. vt
aduersus delinquentes eorumq̄ cōsanguineos cōpetit ville pro so
luta pene recuperatiōe actio vna personalis. s. ex statuto aduersus
delinquentem ꝛ cōsanguineos que nedū personā sed etiā fundum
id est ipsorū bona sequat licet regulariter cōtra sit. nō vna cū perso
nali actione etiā hypothecaria cōpetat. ne nimis ius videat offen
dere. ꝛ igitur iudex qui ipsi ville soluēti penam bona delinquentis
cōsanguineorūq̄ hypothecauit. vt iuste ita fecit: cum neq̄ ius cōe
neq̄ particulare huic hypothece suffraget. vt. s. late dicta demon
strant. ꝛ hoc de primo. ¶ Quo ad scdm in quo queritur an homi
nes ipsius cōmunitatis seu ville in eiusdē causa testificari possint
Breuiter sciēdū qōnē hanc vulgarem pluribus in locis poni. Et
primo per Spe. in ti. de teste. §. j. ver. sed nunquid in cā vniuersita
tis. extra de testi. c. sup eis. ꝓ canonistas. ꝛ. c. veniens. el. ij. in fi. extra
de iureiur. ꝛ. c. Christ⁹. ad fi. xiiij. q. ij. sup prudētia ꝓ legistas. ff. de re.
diui. l. in tm̄. §. diuersitatis. ff. de in ius vocan. l. sed si hac. §. qui ma
numittetur. ff. quod cuiusq̄ vniuersitatis. l. ij. ꝛ per Cynuꝫ ꝛ alios
C. de testi. l. parentes. ꝛ breuis conclusio est quod aut res super qua
agitatur causa affert commodum vniuersitati seu communitati
vt vniuersis: ꝛ tunc possunt id: qꝛ qd vniuersitatis ꝛc. xij. q. qui ma
numittitur. Aut commodum affert ipsis de communitate seu vni
uersitate vt singulis: ꝛ tunc nō possunt ex generalitate. l. omnibus
C. de testi. ꝛ. l. nullus idoneus. ff. eo. tit. cum simi. ꝛ hec in proposita
consultatione dicta sufficiant ꝛc.

Consilium cccccix.

1 Contractus cũ inter conuenientes ponitur effectus vnius cõtract⁹ inserit vero verbũ per qḋ significat alius tunc dicitur cõtractus ille celebratus cuius effectus est positus: nõ autẽ ille que alia contrahentium verba inducerent. Exemplum ponit nu. 2. 4. 5. 6.

3 Locator fundi si colono propter sterilitatem pẽsionem anni dimiserit vsusq̧ fuerit verbo donatiõis: nihilomin⁹ nõ iudicat remissio pẽsionis vsq̧ ad tps sterilitatis ꝓpter ipsi⁹ remissiõis qualitatẽ

7 Verba in aliquo cõtractu posita nõ cõuenientia nature eiusdẽ atq̧ qualitatis illa semper impropriãtur ex equitate ſm ipsi⁹ cõtract⁹ qualitatem atq̧ naturam: et ita intellectum recipiũt. et nu. 10. et 11.

8 Verbi restituo interpretatio.

9 Verba duo circa eadẽ rem adiecta: quorũ quodlibet per se significat cõtractum diuerse nature: tũc verbũ importans contractũ magis plenum et potentius attrahit ad se verbum importans contractum minoris efficacie et illius virtutem reseruat.

12 Contractus a iure prohibitus ratione vtilitatis publice principaliter iuramento firmari non potest.

13 Donatio ipsarũ rerũ mobiliũ ex quo nõ valet quo ad ipas res an valeat saltem respectu estimationis earundem. et nu. 14.

15 Interpretatio plenior fit in vltimis volũtatib⁹ quã in cõtractib⁹.

16 Actiones an inter mobilia computentur. et nu. 18.

17 Actio competens ad rem mobilem prescribitur triẽnio prout ipsa res triennio vsucapitur: competens vero ad rem immobilem decẽ vel. xx. annis vt res immobilis vsucapitur.

19 Cessatio inhabilitatis an inducat reconualidationem vltime voluntatis antea an inhabili facte.

20 Manumissio nulla respectu persone minoris etatis propter inhabilitatis cessionem non reconualidatur.

21 Concessio per principem facta mulier eo qꝫ inhabili propter defectum etatis: non recõualescit ex eo solo quia inhabilitas cessat: vt quia maior etas superuenit.

22 Tractu temporis non firmatur quod ab initio non valuit.

23 Verba illa facio traditionem et exhibitionem cessionem etc. oĩm bonorum meorum mobilium et immobilium et actionum an probẽt aperte a donãte traditionem esse factam et cessionem actionis: et consequenter promissionem in hoc impletam.

24 Verba instrumenti dicentia: talis nomine donationis donatariũ inuestiuit etc. probant ipsum donatarium fuisse presentem. eo qꝫ inuestitura significat actum in presentem factum.

25 Instrumento statur donec probetur oppositum.

26 Exhibere ille solus dicitur qui rei presentia prestat.

Omnipotentis Dei postulato suffragio. Circa ꝓpositã consultationem in qua primo queritur an hmõi cõuentio quã maritus dicit se facere filij Joannis Rotti restõnem et donationem omnium bonorum suorũ presentiũ et futurorum sit contractus donationis vel in aliam speciẽ cõuentionis censeatur incidere. Dicendum quod cõtractus donationis sit. hoc quidem

1 probatur primo: †qꝫ cũ inter conuenientes ponitur effectus vnius cõtractus. inserit vero verbũ per qḋ significatur alius. tunc dicitur ꝯtractus ille celebrat⁹ cui⁹ effect⁹ est positus. nõ aũt ille quẽ alia cõtrahẽtiũ verba inducerẽt. Ista doctrina ꝓbat pͥmo ex tex. in. l. insulaꝫ ff. de pscri. ver. vbi dicit quod si insulã vẽdidi vt aliã insulam reficeres quãuis vsus in verbo p qḋ hmõi cõuẽtio significet ꝯct⁹ vẽditionis. Tñ qꝫ ipsa ꝯuẽtio hꝫ in se effectũ ꝯctus innoĩati do vt facias.

2 Igit iudicabit innoĩatus: nõ aũt vẽditio. †Scdo ꝓbat ex tex. l. si rẽ §. si cũ vnũ. ff. e. ti. vbi pꝫ qḋ si ego cõcessi tibi ad tps vsum bois mei vt mihi concederes vsum tui ꝗuis vsus fuerim verbo cõmodo. tñ nõ iudicabit iste cõtract⁹ cõmodati. sed ſm verba cõtrahẽtiũ ꝯct⁹ innominat⁹ do vt des: eo qꝫ cõuẽtio ipsi⁹ innoĩati contract⁹ effectũ

3 atq̧ substãtiã hꝫ. †Tertio ꝓbat ex. l. si vno verbo. sed et si verbo. ff. loca. vbi si locator fundi colono ꝓpter sterilitatẽ pensionem anni dimiserit vsusq̧ fuerit verbo donationis nihilominus nõ iudicat remissio pensionis vsq̧ ad tps sterilitatis propter ipsius remissio-

4 nis qualitatem. Quarto probatur ex tex. no. in. l. lucius. ff. de dona. vbi pꝫ qḋ si quis habitationẽ domus alteri cõcesserit quãdiu habitare voluerit vsusq̧ fuerit verbo cõmodo. nihilominus nõ iudicabitur cõtractus ille cõtractus nominatus alterõ cõcedentis verbo. sꝫ ĩcariũ ꝓpter ipsi⁹ ꝯuẽtiõis qualitatẽ et effectũ cuilibet pꝫ cõcessionẽ vsus nõ esse determinatã pacto vel re in natura ꝓut requirit ipsum comodatũ. et ita tex. illum not. do. Bal. in. l. ij. C. commo.

5 †Quinto probatur ex tex. in. l. vbi ita donat. ff. de dona. cã mor. vbi pꝫ quod si tibi dono cã dotis funduꝫ: ita qḋ donationẽ reuocare non possim censetur donatio ipsa inter viuos: eo qꝫ eius donationis qualitas que cõsistit in irreuocabilitate in cõuentione designatur quamuis cõtrahens vsus fuerit verbo donationis cã mortis.

6 †Sexto probatur ex doctrina do. Bal. referentis Nico. de mata. in rubrica. C. de iure emphi. ad fi. quod qñ ponitur inter conuenientes nomẽ vni⁹ cõtract⁹ et effect⁹ alteri⁹ iudicãdus est cõtract⁹ cui⁹ effect⁹ est posit⁹. et nomẽ oppositũ correspondens effectui hꝫ ꝓ non apposito arg. dicte. l. si vno. et. l. sed et si possessori. §. idem si iurauero. ff. de iureiu. Ita igitur in proposito cũ hmõi cõuentio. Marioti hꝫ in se effectũ et qualitatẽ donationis vt patet ibi dũ dicit. facio donationẽ oĩm bonorũ meorũ cũ aliud donare non possit quã id qḋ ꝓpriũ ei⁹ est cui donat. ff. de don. l. an edib⁹. §. donari. Et qḋ iste mariotus donet ꝓpria pꝫ qꝫ vtit verbo meũ: suũ aũt id ꝓprie dr cuius hꝫ dñiũ. et. l. quintus. §. argẽto. et. l. scribit quintus. ff. de au. et argen. le. Igit est ꝯñs vt iudicet ꝯct⁹ hic donationis nõ obstãti h⁹ verbis illius facio restõnẽ ex qb⁹ posset hic ꝯct⁹ icidere in aliã conuẽtionis

7 spẽm †Scdo principaliter ꝓbat qꝫ cũ verba i aliquo cõtractu sunt posita nõ cõuenientia nature eiusdẽ atq̧ qualitati: illa semper impropriant ex eqtate ſm ipsi⁹ ꝯctus qualitatẽ atq̧ naturã. et ita itellectũ recipiũt. Ita est tex. ff. si cer. pe. l. si tibi pecuniã. ff. locati. l. in. l.

8 et. l. si vno. ꝑal. et qḋ in glo. vtrinsq̧ no. et. d. §. sed si rerũ. †Igitur est ꝯñs vt vbũ illud restituo nõ ꝯueniẽs ꝗlitati seu nature ꝯct⁹ donatiõis q est celebratus nõ imutet ipsũ donatiõis ꝯctũ sed impropriet vt reducat ad ipsi⁹ donationis naturã seu ꝗlitatẽ. Et sic itelligant vba illa: facio restõnẽ. i. donationẽ. cũ et alias verbuꝫ hoc restituo exponat p iuriscõsultũ pro do. in. l. si plures. ff. de vt et vi ar. in. l. verbum reddendi. ff. de ver. sig. l. cũ quidã. de le. ij. l. heres meus in prin. de le. iij. vel exponat facio restõnẽ. i. ꝑditionẽ: cum verbum restituo pro perditione seu destructione a legislatoribus positũ reperiatur. vt in. l. pretor ait in prin. ff. de no. oper. nun. et. l. j. ff. qḋ vi aut clam. cum si. Hec est expositio ꝯueniens: qꝫ et qui donat maxime in excessiua ꝗtitate dr perdere. et ꝯñr se destruere. ff. de dona. l. filiusfa.

9 heredi. †Tertio probat qꝫ quõcũq̧ circa eandẽ rẽm super qua ꝯhitur adijciunt duo verba: quorũ quodlibet p se significat ꝯctũ diuerse nature: tũc verbũ importans ꝯctũ magis pleniũ et potentius attrahit ad se verbũ importans ꝯctũ minoris efficacie et illius virtutẽ reseruat. Hic est casus valde no. in. l. nõ solũ. §. fi. ff. de vsuca. vbi pꝫ si qs eadẽ rẽ cõducat et ĩcario rogat. et sic circa eã rem dicat se facere ꝯctus duos repugnãtes nature. vt qꝫ per eorũ vnum quis possidet per aliũ vero determinet tũc ꝯctus cõductionis magis plenus ꝓpter mercedis solutionẽ et magis potens qꝫ non ad nutum reuocabilis attrahit ad se verbũ importãs ꝯctum precarij minus pleniũ minusq̧ potentẽ eneruatq̧ virtutẽ eius. Et ad hoc illũ text. specifice no. Bar. in. l. si qs ante. ff. de acq. pos. Ita igit in proposito ꝯctus donationis magis potens magisq̧ plenus vt pꝫ ex his verbis dono oĩa hoa mea etc. Attrahit ad se verbũ illud facio restitutionẽ qḋ qdẽ importat cõuẽtionẽ restitutiuam minus plenam minusq̧ potẽtẽ. qḋ pꝫ. Cũ nõ sunt verba tot numero denotãtia ꝓpriã restitutionẽ. quot illa sunt que denotãt propriã donationem vt qꝫ

10 ex illis verbis meabor. igitur etc. †Tertio probatur: †qꝫ quotiescunq̧ stat in cõuentione ꝯhentiũ ꝯctus vnus in sui esse perfectus si ei post modũ: adijciuntur verba quẽ possunt cadere in nouũ cõtractũ ex huiusmodi additamento nouus ꝯctus non inducitur: sed trahuntur ea verba ad vnitatẽ atq̧ identitatẽ ꝯctus principalis. Et ꝯñr vnũ eundẽq̧ ꝯctum causant: non aũt diuersum. Hic est tex. valde notab. in. l. j. §. si rogauero. ver. qḋ si rem. et ver. si tibi mandauero. ff. deposi. Ita igitur in proposito cũ in huiusmodi cõuẽtione in alio stet ꝯctus donationis perfectus vt patet in illis verbis facio donationẽ omnium bonorum meorum igitur est ꝯñs vt verbum illud restitutionẽ qꝫ põt inducere alterius conuentionis speciem non inducat sed trahatur ad ꝯctũ donationis in sui esse perfectum atq̧ vnum et idem cum eo sit. Considerandum enim qḋ illud verbum restituo pluries repetitũ ab ipso donatore qui mer-

11 cator idiota erat fuit grosso modo prolatum. †Unde eius simplicitas in grosso modo verba proferendo ipsi ꝯctui donationis vel alio factas in forenses que idem constitutio valida est vt. l. j. C. non licere habita. metrop. li. x. et in. c. si. per locũ a spãli. de immu. eccle. lib. vi. et in. l. quorum. ff. de pigno. Adeo vt nec ex huiusmodi donatione naturalis obligatio orta fuerit qḋ volunt notata per Bar. in. l. cum lex. ff. de fideius. Cuius dicta per modernos examinantur in. c. cum contingat de iureiu. et in. l. non dubium. C. de legi. probat ex causa notabili insti. de inuti stipu. §. ideꝫ iur. in verbo protinus. et in. l. j. §. si id qḋ. ff. de actio. et obli. vbi patet ex eo contractu ex quo res ea promittitur cuius is cui facta est commissio non habet commercium: vt est id proposito casu non oriri naturalem obligationem. Et ita text. illos ponderat Bart. in. l. j. de noua. etc. Secundo probatur magis in specie ex casu notabili in. l. j. in fi. C. nõ licere habita. vbi patet reddi debere rem illam que municipali constitutione vel legali in homines alterius territorij alienare prohibita est et si in eundem alienata fuerit ex contractu ergo sequitur naturalẽ obligationem non ortam quoniam si orta fuisset soluti repetitio impedita fuisset. ff. de actio. et obli. l. naturales. Ceterum hoc subiũgo cum alienationis contractum iuramento non firmari qḋ manifestissime demonstratur qꝫ alienatio huiusmodi in forenses prohibita est rõne vtilitatis publice principali. scꝫ vt facilius imponi

12 possint onera ꝓ republica atq̧ ea imposita exigi. †Clarũ est autem ꝯctũ a iure ꝓhibitũ rõne vtilitatis publice principaliter. i. iuramẽto firmare non posse. de fo. compe. c. si diligenti. ad fi. ff. de pa. l. iuris gentium. §. si paciscar. in fin. l. quemadmodum. et. l. ij. in gloss. C. de agri. et censi. lib. xj. et plene no. Bar. in vulgata. l. si quis pro eo. et. l. fetus etc.

13 scius. et ang. de iureiu. c. cū contingat. et hec de scdo. ¶ † Quo ad ter-
tiū in quo querit̄. An ex quo nō valet donatio ipsarum rerū mo-
biliū quo ad ipsas res valeat saltē respectu estimationis earundē.
dicēdū q̄ pass⁹ iste pulcher est et dubitabil. et qd̄ vr̄ p̄ria fronte qd̄
sic p̄ casum ad hoc iudicio meo valde notabilē i. l. fi. ¶. tali. fm̄ intelle
ctū gl. sup verbo mulcet. C. de litigi. vbi est expssū donationē rei li-
tigiose. et sic tal' cuius pēdēt lite. nō ē cōmerciū rōne interdicte alie
nationis. vt est expssum. i. l. i. §. fi. ff. q̄ res pigno. q̄uis nullā respectu
ipsi⁹ rei tn̄ validā fore respectu estimatiōis eiusdē quā dicta lex do-
beri vult donatario si rei sibi donate qualitatē ignorauerit. Ita
igit̄ in p̄posito dicēdū q̄ q̄uis nulla sit donatio facta hmōi consan
guineis quo ad ipsas res eo q̄ cōmerciū i ipsa re nō habēt p̄pter in
terdictā in eos alienationē: tn̄ erit valida respectu estimationis ea-
rūdē tā q̄ p̄sumant ignorare statutū p̄hibitiuū alienationis eo q̄
forēses. vt est in iure notissimū. ¶ His tn̄ nō refragātibus in pro-
posito casu vnū veri⁹ existio. Primo q̄ vbi rei alienatio etiā a titulo
p̄hibet in tertiū fieri rōne vtilitatis publice principalr̄ put est in
casu p̄posito. vt supra deduxi: tūc nulla est ipa donatio nedū quo
ad rē: sed et vt nō succedat obligatio in estimationē. Iste est textus
valde notabil' in. l. i. i ¶bo et quācūq3 estimatiōe. C. de contr. iud. ¶. re-
rū. i. loco qs iurisdicēdi p̄sidet p̄posituri p̄hibere i ips3 iurisdictiōe
donatio vel alienatio alia rōne vtilitatis publice p̄ncipalr̄. s. ne stu
dio cōtrahēdi amicitias vel inimicitias captat: p̄pter qd̄ iustitia per
uertat̄ et ne a studio iustitie reddende distrahant̄. ar. ff. de re. mili. l.
milites agrū. et dicto casu ipsa donatio nulla nedū quo ad rem: s3
vt teneat̄ donator ad estimationē. Uñ tex. ille vr̄ hēre hmōi qōnis
14 casum. † Scdo istud idē deducitur ex regulari doctrina glo. quam
approbat bar. et cōiter ocs in. l. multū interest. in ¶bo stiplonem. ff.
de ¶. ob. dicēte q̄ doctrina posita p̄ iurisconsultū i. l. filiusfa. in. §. si q̄
alicui. ff. de leg. i. et. l. fideicōmissi. §. si seruo. de leg. iii. volens qd̄ cum
mihi qd̄ legat̄ cui nō habeo cōmerciū p̄pter defectū persone. non
tn̄ concludēt ad delictū vel secte diuersitatē: qd̄ legatū nullū sit et q̄
ad estimationē si testator mihi legauit ignorans inter persone defe-
ctū: si ¶o sciēs validū quoad estimationē locū nō hz i contractibus p. d.
l. multū interest. ¶ Si eni mihi p̄mittit̄ ipsa p̄missio nulla cui⁹ rei i
p̄ticulari cōmerciū nō habeo. vt est in casu p̄posito siue scienter: si
ue ignoranter p̄mittat̄ ipsa p̄missio nulla est. vt in re. et i estiatiōe: et
15 diuersitatis rō est: † q̄ i vltimis voluntatib⁹ plenior interpretatio sit
q̄ in contractib⁹. de reg. iur. l. in testa. extra de dona. c. cū dilecti. cum si.
ergo gl. or. et cōis sn̄ia in. l. multū. hāc dubitationē decidunt in ter-
minis. Nō ob. tex. in. d. l. fi. q̄ ibi loquit̄ cū donatio nulla reddit̄ in
odiū ipsius donātis rē in lite positā et fauorē tertii priuati. s. sup di
cta litigātis: qm̄ tūc estimatio debet̄. vt ibi. Sec⁹ vbi ipsius rei dō-
natio in odiū ipsius rei donātis non est principalr̄ annullata: sed
p̄ncipalr̄ in fauorē reipublice. vt i casu p̄posito: q̄ tūc estimatio nō
est debita p̄pter sn̄iam glo. in. d. l. multū. p̄ tex. i. d. l. i. C. de contr. iud.
Et ex his apparet nō refragar' not. do. Bal. in. l. cū q̄s. C. qui dele.
q̄s. et gl. quā allegat i. c. i. de relig. domi. li. x. Secto loquit̄ q̄n expres
sum actū fuit vt si valere nō posset dōatio in re valeret i estimatio-
ne: q̄n si sec⁹ intelligeret̄ falsum foret p̄ supradicta. et hic de tertio
16 ¶ † Quo ad quartā i q̄ q̄rit̄ an valeat dc̄a dōatio respectu actio
nis cesse ad duo milia et sic ad rē mobilē. Breuiter in hoc vidēdum
occurrit an actiōes inter mobilia cōputent̄. et qdā p̄ gl. in. l. fi. C. in q.
cau. in inte. resti. nō est neces. cōputare vt ipsas actiōes inter mobi-
lia. ar. l. an p̄tor. §. i. ff. de iure delib. Sed text. in. l. vnica. §. exactio. de
re. uxo. et in. l. ii. §. mobiles. C. q̄n et q. quar. ps debet̄. li. x. videtur illas
cōputare inter mobilia. alibi no. tex. in. l. q̄ tuberonis. §. i peculio. ff.
de pecu. et l. i. a diuo pio. §. in vēditione. ff. de re iud. vr̄ easdē ponere
tanq̄ tertiā spēm de p̄ se. gl. i. l. vinctiū. ff. de ¶b. sig. De hoc dubitat
gl. s3 i. l. i. C. si aduer. trāsac. et in aut. de nō alie. §. hoc ergo distinguit
q̄ aut competit actio ad rē mobilē: et tunc inter immobilia cōputat̄:
aut ad rē imobilē: et tūc inter mobilia cōputat̄. ad qd̄ text. insti. de
17 vsuc. l. i. ver. et iō. † vbi vult actionē cōpetentē ad rē mobilē p̄scribi
triēnio prout ipsa res triennio vsucapit̄. cōpetent̄ ¶o ad rē immo
bilē. x. vel. xx. ann. vt vsucapit̄ res imobilis. ipse monet et nō deter-
minat clare i ti. de fruc. et inter. §. i. ¶. ii. q̄rit̄. et ¶si. qd̄ si debeo. Ego
dico q̄ aut volum⁹ considerare actionē respectu sui⁹ ipsi⁹. et tūc illa
nō ē mobil': neq3 imobil' essentialr̄: q̄ ē res corporal' q̄ tāgi vr̄ palpari
si p̄t. vt insti. de re corpo. §. icorpales. Et q̄ ēt certo loco n̄ claudit̄ neq3
determinat̄. l. fi. C. de p̄scri. lō. tē. et. l. fideicōmis. §. tractatū. ff. de iud.
l. vxorē. §. legauerat. de le. iii. l. corruptionē. C. de vsufru. Et ita loqui
tur tex. l. d. §. i vēditiōe. et l. d. §. i peculio. Aut volumus considerare il-
lā respectu ei⁹ ad qd̄ cōpetit: et tūc ē mobilis aut mobile put ē res
illa ad quā dat̄. et ita loquūtur vltie gl. quas seq̄t̄ Dy. et bart. in. l.
18 p̄t. ff. de auto. tut. et alii in. l. iubemus. la. ii. C. de sac. sanc. ec. † Illas
tn̄ sic limitauit Lapus in ei⁹ allegatiōibus. allegatione. xx. dicens
illā dictionē p̄cedere in his actionib⁹ q̄ competūt ad certā spēm: q̄n
si cōpetant ad q̄titatē in genere put est in casu p̄posito tūc considera
ta p̄ respectū ad id ad qd̄ cōpetūt nō cōputabunt̄ inter mobilia: sed
facient tertiam speciem: quod p̄bat: quia ipsa actio de p̄ se nō est
res mobilis essentialiter: q̄ nec tāgi nec palpari pōt vt. d. §. incor-
porales. Nec etiā ipsum gen⁹ ad qd̄ competit essentialiter mobile
vel imobile cū eni intellectu consistāt nō i tactu. Tāge eni si potes ge
nus hūanū vel gen⁹ pecunie aut sermoꝝ. Et h̄ ē singulare ¶bū nec
memini ab alio doc. dictū. Cū3 itaq3 in p̄posito cōstō ipa p̄hibeat
in nō suppositū iurisdictiōi sue alienare actiones igit̄ erit consn̄o vt
intelligat̄ prohibuisse eas vt facientes tertiā spēm de p̄ se p̄ p̄dicta.
Et consn̄r hāc de q̄ q̄rit̄ qd̄ competit ad certā q̄titatē in gn̄e et sic ē talis
q̄ fm̄ opi. Lapi nō uenit appellatione mobiliū vr̄ imobiliū: s3 ter
tia spēs est de p̄ se cōsiderata. cū eni statutū gn̄alr̄ actiōes alienare
p̄hibeat gn̄alr̄ ē itelligēdū. ff. de le. p̄stā. l. i. §. gn̄alr̄. ff. de testa. mil. l. in
fraudē. §. fi. de maio. et obe. c. solite. cū si. et consn̄r vt includat eas actio
nes q̄ tertiā spēm bonorū de p̄ se faciāt q̄ et decisio verificat̄ ex ver-
bo iura. in eadē cōstōne posito. vbi p3 cū constitutionē p̄hibuisse et iu
riū alienationē in gn̄e. et sic ei⁹ iur. qd̄ ad hāc q̄ntitatē pertinebat
Nec ē dicēdū qd̄ ipa cōstō p̄ūtāda sit post verbū iura. et consn̄r quod il-
lud sit substātiuū ¶bi imobilia: imo p̄ūctari d3 post ¶bū immobi-
lia. et sic illud verbū iura stet p̄ semetipsum. Hoc aūt verū esse probo
ad termiationē ex gl. sing. in. c. i. in ¶bo clhesi. de tēp. or. li. vi. dāris eo
certinā qd̄ ver. si lr̄a legis vno mō p̄ūcteret̄ decidit casū3 de q̄ dubitat̄
Si vero alio mō decidit p̄ūctari d3 illo mō fm̄ quē decisionē induc
cit et si sum⁹ in penitētiali materia ad h̄ vt nullū ¶bū stet sine vir-
te opatiua. arg. de priuile. si papa. lib. vi. de leg. i. si q̄s. ¶ Et hoc vbi
idētitas rōnis ē inter casum d cui⁹ decisiōe dubitat̄ et illū q̄ est cla-
re decis⁹ vt ē in casu p̄posito p̄ dcā i. ii. articlō. circa fi. Et hec d q̄r-
19 to. ¶ † Quo ad q̄ntū in q̄ q̄rit̄ an ipa alienatio recōualeret̄ p̄pter cō
stitutionē subsequētē p̄ quā habilitati sunt ipsi forēses ad acqren-
dū bona in ciuitate. ¶ Breuit̄ omissis iurib⁹ q̄ tāgūt an cessatio i
habilitatis inducat recōualidationē vltie volūtatis antea ab ihabili
fcē q̄ ifinita sunt. Capiam⁹ q̄ dicisionē ex iurib⁹ q̄ loquūt̄ in contra
b⁹. s. an illi nullit̄ celebrati inter p̄sonas inhabiles prout in p̄posito
recōualescāt solū p̄p subsequētē cessationē ihabilitatis. Et in h̄ ca-
su considerādū qd̄ aliq̄n cessat inhabilitas nō ex noua cōstōne seu p̄ri
uilegio suprueniētib⁹ p̄p lapsum tp̄is cui⁹ p̄sistētia ihabilitatē idu-
cebat: et tūc illa sola cessatio ihabilitatis nō īducit act⁹ recōualescē-
tiā: s3 nou⁹ consensus⁹ reqrit̄ ad illā idnedā. Et in duob⁹ casib⁹ reperio
sufficere tacitū q̄ inducit̄ ex taciturnitate cū lapsu qnquenii. Hoc
qdē p̄mo p̄bat̄ in. l. si qs in senatorio. i. l. si qs tutor. ¶. q ¶bo. et h̄ in
l. eos. ff. de ritu nup. i. l. in fi. C. si rec. pui. l. i. et si consn̄. C. de nup. l. c. i. §. nec
mr̄imoniū de desp̄ō. ipu. li. vi. et in. c. ad id. qd̄. ex de sp̄ō. et i. c. litas de
desp̄ō. ipu. In qb⁹ p3 mr̄imoniū seu sp̄ōsalia: igit̄ nulla: q̄ inter
ihabiles contracta p̄p defectū etatis vr̄ p̄manentiā cōiugationis legal' ca
ihabilitate cessate vt puta q̄ supueniat legitia etas vel dissoluatur
cōiugatio nō ipso iur̄ recōualescūt: s3 necesse est ostēdere p̄ signa aliq̄
vr̄ ¶ba qd̄ contrahētes ipsi post inhabilitatis cessationē in eadē volūtate
20 perseuerauerunt. † Scdo p̄bat̄ ex eo in. d. l. i. C. de contr. in. et in fi. C.
si maior fact⁹ fuit decre. vbi est expssū3 qd̄ alienatio fcā illi q̄ fuit in-
loco iuri reddēdo nō cēset̄ cōualescet̄ eo ipso qd̄ supuenit ihabilita
tis cessatio: puta qd̄ minor etati deficit vel ipse officij: sed necesse est
ostēdet̄ de ratihabitiōe ¶bis vr̄ signis: vr̄ de taciturnitate qnquē-
nali post lapsum ipse officij seu minoris etatis. ad idem. l. si minor.
ff. de seruis expor. ¶. manumissio nulla p̄pter respectū persone mi-
noris etatis nō cēset̄ recōualidata ob hoc qd̄ cesset inhabilitas: pu
21 ta q̄ deficit minor etas. ff. Ad idem. c. si eo tp̄e descriptis. li. vi. † vbi
cōcessio p̄ principē facta nulliter eo q̄ ihabili p̄pter defectū etatis
nō recōualescit ex eo solo q̄ inhabilitas cesset. vt q̄ supuenit ma-
ior etas. Aliq̄n ¶o essent p̄sone vel rei inhabilitas p̄pter supioris
cōstitutionē vel factū nouiter superueniētē. et tūc ex eo solo qd̄ iha-
bilitas cessat nō cēset̄ actus reconualidus nulliter añ cessionem in
habilitatis gestus. Hoc primo probat tex. in. l. inter stipulantē. §.
factū. et in. l. cōtinu⁹. §. cū quis. ff. de ¶b. ob. et inst. de inuti. stipu. §. idē
iuris. vbi est expressum quod stipulatio ab initio nulla p̄pter ha-
bilitatis rei ab initio in ea cōducte cuius nō est cōmercium nō re-
cōualescit p̄pter cessationē inhabilitatis supueniētis ex eō supioris
puta eius autoritate sacra esse desierit vel publica. Scdo p̄batur
q̄ de ēē et d natura cōstōnis ē futura respicet̄ nō aūt p̄terita. et sic non
robur in p̄teritis gestis elicet̄ si nulla sunt. C. de legi. l. leges. de consti.
l. fi. C. de decurio. l. diuc. cū si. Alteri⁹ p̄bat̄ ea cōclō ex eadē nouissi-
ma forma argumētādi q̄ hz contrariorū eadē esse disciplinā. Sed constō
supueniens nō intelligit̄ actū validare: q̄ tūc cum fuit gestus erat
validus v3 ex gn̄alitate. d. l. leges. et d. c. fi. Et i terminis decidit do.
Bal. in. l. si mr̄e. C. de suis. et legit. p. l. si postea. §. ff. vnde liberi. igit̄
ecōtrario nec actū ab initio nullū intelligitur recōualidare. Ulte-
rius probatur eadē conclō ex tex. ad propositum notabili in. l. conti-
nuus. §. cū quis. ff. de verbo. ob. dū ad cōsiderandā validitatem vel
inualiditatē contractus sic formaliter dicit nō fm̄ futuri temporis ius
sed factū preteritū estimari d3 stipulō et c. Est enim in contractibus ea no
tissima regula vt id tp̄s spectet̄ quo contrahimus. ff. de regu. iur. l. nō oē.
ff. de stipula. seruo. l. fi. de ¶bo. obli. l. filiusfa. Ultimo probatur eadē
conclusio ex regula. l. ab initio. et. l. ab initio. ff. de reg. iur. et. c. nō firma
tur eo. tit. li. vi. l. obligari. §. tutor. ff. de aut. tuto. insti. de auto. tuto.
22 §. tutor. † In quibus dicitur tractu temporis non firmari quod ab
23 initio non valuit. et hec de quinto. † Quo ad sextum in quo queri
tur an per illa verba facio traditionē et exhibitionē3 cessionem et c.

olim bonorum meorum mobilium et immobilium et actionum. probatur aperte a
donante traditionem esse factam et cessionem actionis. et similiter promissio
nem in hoc impletam. Breuiter dicendum quod quantum ad translationem actio
nis per cessionem di impleuisse promissionem: quia operatur cessio in iuribus
incorporalibus ut est actio: quod operatur traditio in ipsis corpora-
libus. ut no. glo. in l. fi. ff. qui fiscus. vel prima. in l. ad eum. ff. de dona.
et patet in l. iij. §. dare. ff. de vsufruc. et in l. quot. ff. de serui. titu. ge. ut
n. libenter actionis cessione me promisisse sufficit tex. me credere cum
aduersus quem credo meum creditorem esse. ff. de heredi. vel actio.
ven. l. si nomen. vbi est expressum. Quo vero ad res corporales puta
mobiles vel immobiles quod dependet ex hoc. s. an per illa verba facio
traditionem etc. probetur res ipse quas donans tradite et quidem quod ista re-
periuntur posita per bar. in l. predia. ff. de acqui. pos. per Bald. in rubri-
ca. C. de contrahen. empt. per Ang. in l. quedam mulier. ff. de rei ven. per
Spe. in tit. de empt. et ven. §. i. v. sed quid si in instro. et per Jo. an. in
addi. in eo. §. in addi. que incipit. querit Odof. super. l. si seruum etc. per
do. Anto. in d. c. ij. de consue. Breuis autem conclusio est quod aut res
fuit in presentia. et tunc probatur tradita. ff. de acqui. pos. l. cum in eo. §. si vendi-
torem. Aut in absentia: quia tunc non probatur tradita. sed inducit ea ver-
ba licentiam ingrediendi propria autoritate. ut in d. l. predia. et l. ij. ff.
de acquiren. pos. Stat ergo discutere quid in casu dubio. s. cum non
stat de presentia vel absentia. et tunc presumatur presentia rerum. et consequenter presum
ptiue sit probata traditio. et quidem prima fronte videtur dicendum quod
non: quia probatio presentie debet esse liquida quia presentia est de substan
tia rei. ad hoc. ff. de publi. l. quodcunque. §. a pupillo. Et quod not.
in l. j. C. de fide instru. lib. x. et videtur expressum in l. ij. C. de sta. et ima.
quam ad hoc allegat Oldra. et Jo. an. in locis inferius allegandis.
Hoc tamen non refragante in proposito casu veritas sic habet in
contrarium. et moueor primo ex autoritate do. Oldra. in similibus termi
nis in consiliis suis. consi. ccxix. Cuius verba refert Joan. an. in di-
cta additione incipiente. Querit. Odofre. do. Bal. qui etiam cum
2 ; tacet in rubrica. C. de contrahen. emp. † dicentis quod verba instru-
menti dicentia talis nomine donationis donatarium inuestiuit etc.
probant ipsum donatarium fuisse presentem: eo quia inuestitura
designat actum in presenti in presentem factum. Ex qua ratione
verba que presupponunt stipulationem. et sic ius probant ipsius
furis in transitum solennitatem. s. presentiam vtriusque persone cum
sine non potest stipulatio perfici. ff. de verb. obli. l. sciendum. et l. ri-
tia. §. idem respondit. et l. ij. insti. de inuti. stipu. l. si scriptum. inst. de
fideius. §. fi. C. de contrahen. emp. et commit. l. j. Alia pariter verba
que supponunt inuestituram. et sic factum includunt eius intrinse-
cam solennitatem et veritatem. et sic presentiam personarum non aliter hu-
iusmodi inuestitura fiat ex communi consuetudine. Ita igitur in
proposito cum dicat donator se facere exhibitionem etc. illo codem tempore
25 quo ad traditionem. † Ex quibus quidem exhibitio probatur quia stat
instro donec probetur oppositum. C. de prob. l. cum scribus. cum si merito
dicamus ut censeatur etiam probata ipsarum rerum exhibitarum presentia que
26 est ipsius exhibitionis intrinseca solennitas. † Cum ille solum exhibere di
catur qui rei presentiam prestat. ff. de ver. sig. l. si. ff. ad exhi. l. ij. ff. de tab.
exhi. l. locum. §. quid sit. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. ait pretor. Et sicut ex quo
presumitur per predicta presentia probata intelligetur per predi
cta verba instrumenti traditio et probatio. Et hec conclusio proce
dit in rebus immobilibus que tempore ipsius donationis erant
penes ipsum donatorem: quo autem ad bona postea acquisita non
potest per illa probari realis traditio: quia cum illa donationis tempore certa
ta fuerunt omnino tam ratione quote quam ratione loci. igitur impossibile fuit
illa tradi vel accipi. ff. de acqui. pos. l. locus certus. Nec est dicendum
sine traditione illorum ius translatum esse in hos donatarios trans-
latum esse ex generali societate inter eos et donantem contracta: quia quamuis ex
ea transferat sine traditione ius presentium. ut l. j. §. in societate. ff. pro so
cio. Non tamen ius futurorum. ut l. j. §. in societatem. la picola. ff. co. ti. Ex his
ergo quo ad hoc concluditur impletionem presentis contractus quo ad tradi-
tionem rerum que tempore donationis penes donantem erant tamen ex contractu socie-
tatis tamen ex verbis instrumenti supra ponderatis probatam esse. Quo vero ad
bona si qua probatum fuerit eum in futurum acquisiuisse impletionem
quo ad traditionem non esse probatam.

Consilium. ccccx.

1 Nunquid in penis inspiciatur an eius petentis intersit. et nu. 2. 8.
3 Usure quando sint exigibiles. et nu. 7.
4 Usura largo modo pena dicitur. et nu. 5.
9 Pene conuentionales vsque ad quam quantitatem ascendere pos-
sint. et quando possint exigi. ibidem.
10 Pene ille sole exigi possunt que competenti moderatione proferun-
tur: verbis legem imponentes: non rebus.
11 Pene promissor scienter vltra quam id quod vere interest promittens: potest
ad id efficaciter conueniri: sibique imputatur cur in se tamen se obligauerit.
13 Pena quando censeatur adiecta in fraudem vsurarum. et quid de penis
adiectis in vltima voluntate. 14.
15 Temporis dinumeratio in vltima voluntate non facit vsuram presu-
mi propter nobilem iuris presumptionem: que est: ut quis in tanta ex
tremitate positus immemor non censeatur salutis eterne.
16 Pena si facto adijciatur: an adiecta censeatur in fraudem.
17 Pena si adijcitur contractui societatis: censetur valido iure adiecta: nec
presumitur fraus vsuraria.
18 Usura an censeatur si pro pecunia commodato data ad pompam
quid certum dari conueniat.
19 Res et pena an simul peti possint: an agens debeat eorum altero es
se contentus.
20 Clausula rato manente pacto etc. quam vim habeat.
21 Penarum alia legalis alia consuetudinaria.
22 Promittens factum alienum non obligatur. fallit quinque modis
ibidem.
23 Dannum ex male gesto vel omissione vnius alteri inferri non debet.
24 Promissio facti alieni cum iuramento roborata valet.
25 Amittere aliquam rem ille dicitur qui nullam ei rei prosequende actionem habet.
26 Eiectus vi de possessione perinde habetur ac si possideret: cum eius
recuperandi habeat facultatem.
27 Adeptus non dicitur possessionem ille qui ita nactus est ut eam retinere non possit.
28 Contrahentium voluntas semper intentioni iuris communis se adaptare censetur.
29 Verba actus qui geritur quamuis habeant alias a iure communi insitam limi-
tantemque significationem tamen cum eadem proferuntur inter eos qui neces-
situdine sanguinis iuncti sunt: charitas necessitudinis efficit: ut am
pliorem recipiant significationem: et preter consuetum modum ex-
ponantur.
30 Bona que plus incommodi quam commodi afferunt proprie bona non dicuntur.
Bonorum namque appellatio a beando (secundum iurisconsultum) dicta est eo
quod beatos homines faciant.
31 Dos cum ideo detur ut succurrat oneribus matrimonij: igitur datum
in dotem matrimonij oneribus non succurrens dos non dici debet.

Omnipotentis Dei postulato suffragio.
Quo ad primum consultatio
nis articulum in quo queritur nunquid propter inobseruan
tiam promissorum supra contentorum dicte partes incurrerint
in penam quatuor milium florenorum. Dicendum materiam hanc petitionis
penarum in iure vtilem ac subtilem fore. et igitur plene attingendam per quedam
1 particularia membra. † Quorum primum sit hoc: scilicet nunquid in penis inspi-
ciatur an eius petentis intersit. Et quidem cum contractum est alteri quam ipsi qui
pactus seu stipulatus est penam an ut tunc illa petatur inspiciatur an ipsius contrahen
tis intersit. plene no. in l. ij. §. item in factis. ff. de v. ob. et in l. aduersus. et
l. arbiter intra certum. ff. de arbi. et l. stipulo ista. §. alteri. ff. de v. obli.
Nec hoc nunc examino: quia non pertinet ad nostrum propositum. alias vero
2 contineatur ipsi penam stipulanti seu paciscenti. † Et ob hoc illa petitur an
tunc ut petitio effectum habeat debeat ipsius petentis interesse.
Dicendum quod aut agitur ad exactionem pene promisse per pactum ve-
stitum. Et tunc Bal. et Ang. in d. §. alteri. dicunt quod aut id quod in prima
obligatione continetur concernit odium per iudicium tertij: et tunc
pena promissa non est exigibilis nisi agentis intersit. Iste est casus
in l. seruus. ca. j. responso. et in. §. legis precedentis dictam. ff. de ser.
expo. Aut id quod venit in prima obligatione continet fauorem
alterius et tunc pena adiecta quamuis per pactum vestitum est exigibi
lis etiam si agentis non intersit nisi ratione affectionis. Casus est
in d. l. seruus in responso si. Pe. vero cuius dictum impugnat Bar.
in d. §. alteri. dicit distingui debere prout distinguimus in vsuris
3 per pactum promissis. † Videamus ergo que distinctio in vsuris ad
hibetur. Et certe ista. s. quod aut vsure promittuntur per pactum
vestitum coherentia contractus bonefidei. et tunc ille sunt exigibi-
les. Casus est in l. lucius depositi. ff. de vsuris. l. cum quidam. §. ex lo
cato. C. de pac. inter emptorem. l. initio. Aut promittuntur per pa-
ctum adherens contractui stricti iuris: et tunc regulariter non sunt
exigibiles. Casus est in l. iij. C. de vsuris. Fallit quadrupliciter. Pri
mo si sint promisse ciuitati de vsuris. l. etiam. Secundo si sint promis
se ratione pecunie nautice. l. periculi in fin. ff. de nauti. feno. Tertio
nisi sint adiecte mutuo quod tamen non consistat in pecunia nu-
merata. C. de vsuris. l. frumenti. Quarto nisi per pactum sint adie-
cte contractui stricti iuris. Ille tamen qui similitudinem habet cum contractu
bonefidei. Tex. est singularis secundum intellectum gloss. ibi in l. titius. ff.
4 de prescrip. ver. † Et licet pro hac similitudine Petri faciat quia vsu-
ra largo modo pena dicitur. ut l. que fine. ff. de neg. gest. et l. lecta. ff. si cer.
pet. tamen ipsa non est bona: quia text. in d. l. seruus ea loquitur cum pena
est edita per pactum adherens contractui venditionis quem constat esse bo
nefidei: et tunc non vult illam semper deberi: sed cum premissa distinctione
5 Bal. et Ang. quos in hoc sequor. † Aliquando vero loquimur de exactione
pene aliunde ortum trahentis quam ex pacto vestito. et tunc dicendum quod
aliquando adijcitur ipsa pena ratione contumacie seu ratione contemptus:
aliquando ratione ipsius interesse: aliquando in fraudem vsurarum. Pri-
mo casu dicendum quod aut illa pena est legalis. et tunc aut refertur ad
interesse petentis: et sufficit non solum interesse certitudinaliter. sed
etiam interesse ratione speciei. Casus est notabilis in l. locum. §.
condemnatio. ff. de tabulis exhiben. Aut non refertur ad interesse
partis. et tunc aut queritur de pena fisco ratione ipsius contuma
cie: et tali casu illa non committitur nisi eius aduersus quem vel par-
tem commissa fuit contumacia intersit. Iste est casus in l. ex que-
cunque in fi. ff. si quis in ius voca. non ierit. Ibi enim iurisconsultus
dicit multam que regulariter fisco applicatur ut in lege multa-

n.m

rum.C.de modo multarum.parti contumaci per iudicem impo
ni non posse si ipsius litigātis nō interest citatū in contumacia
fuisse. Itē de eodē est casus fm vnū intellectū i.c.i.de do.ꝛ contu.li.
Aut loquimur de pena applicāda parti.ꝛ tali casu licz illa nō cō
mittit̄ si partis litigātis nō interfuerit citatum fuisse in cōtuma
cia. Ista est gl.or.de do.ꝛ cōtu.c.fi.ꝛ co.ti.c.i.lib.vi. decidens penā
legalē expēsaꝝ a cōtumace ꝑ litigātē nō exigi cū eius non interest
qḋ citat⁹ in cōtumacia fuerit. Aut loquimur in pena ꝯuētionali
ꝛ tūc rōa est vt nō inspiciat̄ an intersit. Casus est in.d.§.alteri.ꝛ in
l.cū pena.ꝛ.l.nō distinguem⁹.in prin.ff.de arb. Fallit si hoc qḋ par
tis nō itersit causet̄ a fco iudicis vel arbitri.qꝛ tūc ipsa pure nō
committit̄. Casus est sing.ff.de arbi.l.arbiter.calendis. Ibi enim
est expssum qḋ pure cōpromissa citatio cōtumace in cōparēdo nō
exigit̄ ex eo casu quo nō intersit partis ipsum citatū comparere
eo qꝛ arbiter mortuus erat vel infirmus.ꝛ cōsequenter nihil tunc
in lite pcedi potuisset.ꝛ ꝑ hec sit expedita pma pars hui⁹ mēbri.
6 ¶ †Capio ergo aliā.s.cū pena adijcitur ratione interesse. An tūc
inspiciat̄ an ipsius petentis intersit.ꝛ quaten⁹.ꝛ in hoc breuiter
dicēdū qḋ sic.casus est in.l.ij.§.fi.ff.qui sat.cog.iuncta.l.fi.ff.si quis
in ius vo.nō ie. Ibi eñ dicit̄ qḋ pena adiecta casu quo cōuētus in
iudicio nō sistat qḋ succedit loco interesse nō cōmittit̄ nisi quāte
nus intersit ꝛ hoc est verū cū ipse penā pmittēs nō cert⁹ est quātū
interesse possit agentis casu quo non sit statutum in iudicio qꝛ
si certus est.ꝛ sic sciēter penā vltra cōmittat.ad illā agit̄ etiā vltra
quā intersit. Casus est in.l.sed ꝛ si quis.§.fi.ff.si quis cau. Itē pro
batur istud membrū in.l.si quis a socio.cū seq.ff.p soc.in.l.prędia
ff.de actio.emp.ꝛ.l.apud celsum.§.labeo.ff.de do.exce.l.i.rescriptū
§.si pacto.ff.de pac. Aduertendū tñ qꝛ eo ipso qḋ pena loco inter
esse adiecta est vident̄ partes cōfiteri tantū esse interesse in obser
uando qḋ promittit̄ quanta est pena.ꝛ ideo nō est necesse cū pena
petit̄ eaten⁹ interesse pbetur. Casus est insti.eo.§.fi.ꝛ.l.si penā.ꝛ.l.
continu⁹.§.pe.ff.de ver.ob.ff.de pręto.stip.l.fi. qḋ est verū nisi hoc
pure adiecta sit ꝯtcui mutui.qꝛ tūc ꝛ si promittat quis qḋ si diem
nō redierit vult tñ soluere noīe pene ad cui⁹ quātitatē ꝯtitet̄ ascē
dere interesse mutuātis cū ea tūc censeat̄ hic pure adiecta i frau
dē vsuraꝝ: vt.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.ꝛ.l.eatenus.§.fi.ff.de con
sti.pec.merito.ꝛ fraudulēta cēset̄ ipa cōfessio ꝗtūcunqꝫ emanans
inter prohibitos veritate carere psumat̄: vt.l.cū quis decedens.§.
titia.de le.iij.ꝛ.l.o testiū.ff.de proba.ꝛ ita determinat Bal.ꝛ recte
7 in.d.§.si tibi. ¶ †Capio partem tertiam .s.quod cum illa adiecta
est in fraudem vsurarum ꝛ certe illa isto casu est peti.prohibita.
sicut eniz olim peti prohibebatur quatenus excedebat legitimas
vsuras.vt in.l.cum allegas.ff.de vsu.ꝛ in.l.iulianus.§.idem papi.
ff.de acti.empt. Ita ꝛ hodie prohibetur peti totaliter cum vsure
totaliter sunt prohibite ad hoc vt quod habetur.ff.de vsu.l.penā
8 j.e.l.cū stipulati sumus. ¶ †Est ꝛ vltimū mēbrum.qū tñ dubitat̄
an pena adiecta sit loco interesse an ad cōtumaciam puniendam
an in regula bona fides.de reg.iur.lib.vi.in mercu.determinat in
dubio semp adiectā cēseri loco interesse.all'.tex.optimū in.l.si duo
ff.si qs cau.qḋ est mēti tenendum:qꝛ nō reperit̄ alibi.ꝛ p hoc ma
net declarata gloss.xxv.q.ij.§.item si ecclesie.ꝛ in.c.dilecti.de arb.ꝛ
que plene no.canoniste in.c.suam de penis. Inquātum tñ dixi in
penis legalibus applicandis parti cum punit̄ contumacia consi
derari interesse intelligendū secus esse si puniatur delictuz aliud
quoniā tunc in petēte in interesse consideretur: vt in.l.in his cui⁹
interest.j.de fur.ꝛ pcedunt in foro ꝯpali. qꝛ in penitētiali nunqꝫ
ad penas obligatio censet̄ cōmitti cū eius cui illi de iure debētur
non interest: vt no.glo.fin.quam semper solitus est allegare Bal.
xij.q.ij.fraternitas.ꝛ per hoc si expeditum primū principale mem
9 brum materie. ¶ †Capio secundum .s. vsqꝫ ad quā quantitatem
ipse pena ascēdere possit. Et quidē in legali determinatum est qḋ
nulla reperitur qḋ ascendat vltra quadruplū eius qḋ est debitū.
vt insti.de actio.§.oēs. In cōuētionali vero remanet dubitatio ꝛ re
perio opiniões quatuor. Primā gl.in.l.i.C.de sen.q̄ p eo.s. qꝛ aut
illa opponit̄ p nola simplicia.h̄ ē nō multiplicatiua seu quotita
tiua.ꝛ tali casu pōt ascēdere in isinitū. Casum all'.d.§.alteri.dū di
cit inspiciēdū fore q̄ sit quātitas pene.q̄ qdē relatiua dictio nō re
fert ꝗtitatē sꝫ substātiā.q.d. qḋ quātacūqꝫ sit ꝗtitas penalis ea
possit exigi. Aut pena apponit̄ p nola quotitatiua ꝛ tūc illa non
pōt quadruplū excedere. Ad hoc.l.si decē in pn.de euic.ꝛ.l.fi.ad fi.
C.de spō. Et ista ē opi.vt̄ seq gl.hic dū tāgēs istū passuz remittit
ad no.i.d.l.vnica. Sed hāc opi.iprobāt vltramō. dicētes qḋ scḋm
hoc tex.i.d.l.v̄.ꝛ cū scim⁹. dicēs illas solas penas exigi q̄ ꝯpetenti
moderatione pferunt̄.vbi legē iponētes ꝛ nō reb⁹ contra.c.com
missa de ele.lib.vi.ꝛ.l.ij.C.ōia de le. Vñ dicunt qḋ lꝫ pena legalis
regit̄ nō excedat quadruplū vt.ē.dixi: tñ cōuentionalis nō pōt ex
cedere scḋm partiū volūtatē.ꝛ ad hoc tex.in.d.§.alteri. Sed certe
hoc oīno est cōtra casum in.d.ver.sed cum scimus dicente illa esse
penas exigibiles que sunt cum competenti moderamine plate ꝛ
sic arbitrio boni viri ergo nō ad liberam partiū voluntatem. Vn
de tertia opiñ.fuit Barto. dicentis quod aut pena adijcitur cō
tractui cōtinentis in se certū ꝛ tali casu siue adijciat̄ per nomina
simplicia siue quotitatiua pōt tāta esse ꝗta esse vult partiū volū
tas per istū tex.fm intellectū gl.aut pena adijcit̄ per relationē
ad incertū puta sub pena dupli eius qḋ res valet vel sub pena du
pli eius quod interest.ꝛ tunc pena nō pōt duplū excedere.ne alr̄
dicēdo magis excederet quam partes ipse forte cogitarēt. Et ad
hoc tex.in.d.l.i.§.fi. Sed certe nec ista opi.est bona: qꝛ primum
eius membrū videt̄ ꝯtra casum in.d.l.cū alle.ꝛ cōtra casum in.d.
§.idē papi.vbi penā quadrupli seu dupli ad relatam quātitatem
etiā lex ipa improbat quaten⁹ excedit vsuras licitas. Itē videt̄ ꝯ
casum.in.d.v̄.sed cū scimus.vt.s.ꝯ vltramōtanos inductū. Scḋz
vero membrū videt̄ licz nō verū. Non eñ ob.tex.in.d.l.i.qꝛ ibi dū
dicit penā debere cū cōpetenti moderatiōe pferri. Et dum de nō
excessu dupliciter loquitur de obligatiōe interesse nō aūt de obli
gatione pene. Vñ quarta fuit opi.modernorū dicētiū qḋ aut ipsa
pena adijcit̄ quantitatis dationi.ꝛ tunc non debet excedere legi
timum modū vsuraꝝ. Ita pꝫ in.d.l.cū allegas.ꝛ.d.§. idem papi.
Aut adijcitur dationi speciei seu facto.ꝛ tunc non debet excede
re quadruplum.ꝛ hoc per tex.in.d.§.alteri in verbo que sit quāti
tas stipulationis.non est verisimile iurisconsultū voluisse dictio
nem que referri ad substantiam.sed ad ipsius pene quantitatem
hoc modo scilicet vt quadruplū excedat ipsa pena censeat̄ illegi
tima ꝛ hoc argunt ex dictione que posita sine copula.ꝛ aduersa
tur precedentibus in iure ꝛ in facto.vt.l.ij.§.sed ꝛ fortius.ff.ne
quis eum qui.ꝛ.l.qui vsumfructum.j.de verb.ob. Cum ergo.s̄.di
xerit non inspici ad pene exactionē an intersit stipulantis dū sub
erit sed inspicit que sit quantitas stipulationis debet intelligi iu
riscōsultū dicere inspiciendum esse qḋ quātitas non excedat qua
druplum.alr̄ eñ precedentibus in iure non aduersaretur cū sicut
nō inspicatur an intersit sic nec inspiceretur quāta sit ipsa ꝗtitas
ꝛ sic in vtroqꝫ casu foret iur.identitas. Preterea ad hoc tex.in.d.
l.fi.C.de spon.volens penā de qua ibi ex conuentione contrahen
tium non posse quadruplum excedere. Ad idē etiam tex.in.d.l.si
dictum.in prin.ff.de euic.vbi iuriscōsult⁹ cū dicit inter ꝯtrahētes
cōuenire posse vt euictione sequuta certa pena debeatur emptori
nō sine ministerio ibidē nō excessit penā quadrupli. quasi tacite
velit qḋ vltra non possit excedere. Mihi vero videt̄ qḋ aut pena
admittit̄ rōne contemptus.ꝛ tali casu dicendum quod cū nō re
periatur expressum quāta debeat esse ipsa quātitas in iudicis ar
bitrio stet declarare. Au pena a ꝯtrahētib⁹ adiecta legitima censeat̄
vel nō.ꝛ ad hoc tex.in.d.ver.cū scimus.dum dicit eas solas penas
exigi que cōpetēti moderatione proferunt̄.cū ergo cōpetens mo
deratio non reperiatur a iure determinata: merito dicēdum qḋ
iudicis succedit arbitriuz: vt.l.i.an si.ff.de iure delib.ꝛ in.c.de cau
sis.de offi.deleg. Item ad hoc iste tex.dicens inspiciendum fore
que sit stipulationis penalis quātitas: qḋ intelligo nō apte ne in
ppria cū iudex sit.ergo a iudice. Si tamē ipsa pena non excederet
duplū tūc videt̄ determinatū illa fore semp exigibile. Casus est.ff.
de euic.l.sciendū. Aut loquimur de pena que adijcitur loco inter
esse.ꝛ tūc dico qḋ aūt adijcit̄ ꝯtcui hñti certitudinē quantitatis
ad quā ipsa pena referri possit.ꝛ tali casu nō pt de mēte iur.exce
dere duplū. Hoc aūt verū esse pbo: qꝛ si hoc casu id qḋ interest du
plum quātitatis principalis nō pōt excedere: vt in.d.l.i.ver.cum
sancim⁹.ergo pari ratione nec pena loco interesse surrogata.arg.
ff.si quis cau.l.si eum.§.qui iniuriarū.ff.si qs test.li.l.i.§.hec autem
actio.de baptis.c.maiores.vt.l.it.penden.c.ecclesia. cum simi. Aut
adijcitur pena contractui continenti quid incertū.ꝛ tali casu di
cendum quod interesse verum nō potest excedere: quod patet qꝛ
si cum petitur interesse descendens ex contractu quid incertū cō
tinentis iudex ex sua subtilitate debet verum interesse cōsiderare
ꝛ in eodem condemnare.ꝛ non vltra.vt.d.l.i.versi.in alijs.ꝛ in.l.i.
§.fi.secundum intellectum glo.ff.qui satis.cog. Ergo sequitur qḋ
idem videndum vt ipsa pure loco interesse adiecta eo ipso tamen
quod hoc casu interesse est determinatum per adiectionem pene
tantū illud esse psumitur quāta est pena.ꝛ ideo nō est opus agen
10 tem alr̄ pbare: vt.d.l.fi.de pro.stip.ꝛ.d.§.fi.insti.e.tit. †Dico tamē
qḋ si pene pmissor vltra sciēter quā id qḋ vere interest promittat
pōt ad id efficaciter conueniri sibiqꝫ imputatur cur in tñ se obli
gauerit.ꝛ ita est casus singularis scḋm verū intellectū in.d.l.sed
ꝛ si quis.§.fi.ff.si quis cau. Et ita intelligo.d.l.si dictuz.ꝛ.d.l.fi.cū
11 alijs allegatis. †Vnus tamen est casus in quo ipsa pena conuētio
nalis etiā loco interesse adiecta. Aliquādo transire potest vsqꝫ ad
quadruplum.s.si adiecta fuerit obligationi iurate. Hoc aūt verū
esse probo ex casu sing.in.l.si quis maior.C.de transac. vbi pꝫ qḋ
tunc iuramentum hoc operetur vt cōtraueniēs infamiam incur
rat in penam incidat.cōuenta obseruet.ꝛ ex cōtractu percepta re
stituat.ergo sequit̄ qḋ pena illa saltem corroboratiōe ꝛ approba
tione ppter iuramenti adiectionē legalis est: qꝛ si lex ita nō sta
tuisset agēs altero obtentus esse deberet.s. vel pene exactiōe vel ex
ceptiōis oppositiōe ex cōuentione pueniente: vt.l.rescriptum.§.si
pacto.ff.de pac.l.cum proponas.C.de trāsac.ꝛ.l.apud celsum.§.la
beo.ff.de doli exce. Certū autem est penas legales vsqꝫ ad quadru
12 plum terminatas esse vt in.§.omnes.insti.de acti. †Preterea di

eo isto casu talē penā pati posse ēt si nō interfit agētis: qm̄ si pena adiecta rōne ꝯceptus bōis pati pt ēt si nō interfit. vt. d. §. alteri. et d. l. cū pena. ergo ⁊ multomagis pati pt cū ꝯtēnit diuīa maiestas. multo enī magis est diuinā ꝙ̄ ḡpalem offendere maiestatē. vt in. c. vergētis. de here. C. e. ti. l. manicheos. Et p hec sit expedita scda principalis pars mēbri materie. Ex quibus in ꝓposito casu ꝯcludit penā ꝯuentā eo ꝙ accedēte obligatiōi iurate peti posse p magnificā dūm ꝑfectā ēt si nō interfit eius conuentā esse vel interfit ⁊ pe
13 navsqꝫ ad quadruplū trāsiuerit. ¶ †Capio tertiā que est an qn̄ ceseat adiecta pena in fraudē vsurarū. Quā quidem materiā ponit Aug. hic ⁊ Bal. latius olbꝰ in. d. c. cū allegas. ⁊ Archi. xiiij. q. iiij. cū deuotissimā. Nos aūt v. tatē conabimur hincinde colligere. vnde dicēdū qd aut pena adijcit datiōi ꝗtitatis aut dationi facti aut datiōi spēi. Pzio casu dōm ꝙ aut adijcit datiōi ꝗtitatis ꝑcedentis ex ꝯ. tu mutui. ⁊ tunc due sunt opi. Pzima glo. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. dicentis semp censeri adiecta in fraudē vsurarū nec distingui debere an mutuans solitus fuerit fenerare vel non. Et hoc ea rōne q: impossibile est re obligarī vt mutuariū ī plus obligare ꝙ̄ ipse percepit. C. de nō nu. pec. l. vtemus. §. fi. ff. de pac. l. si tibi decē milia. Et hāc opi. vr̄ sequi Bal. in. d. l. cū allegas. Secūda fuit opi. gl. l. i. penā. ff. de vsu. dicētis ḡnaliter l ol ꝯtu ex quo venit ꝗtitatis datio cum pena adijcit distingui debere cōsuetus fuit. an nō fuit fenerari. ⁊ ꝯ̄r vr̄ velle hoc considerari in ꝯtu mutui. Et hanc opi. vr̄ firmare Arch. l. c. cū deuotissimā. Pzia tn̄ puto veriorē per tex. xiiij. q. iiij. plerūqꝫ. vbi canō nō distinguens inter ꝯsuetū vel nō ꝯsuetū fenerari dicit qdcūqꝫ nomē iponas pecunie accedēti sorti mutuate vsura est. Aut adijcit datio alterius ꝗtitatis ⁊ tūc aut ꝗtitatē cōtinet excessiuā ⁊ presumitur adiecta in fraudem vsurarum. Ad hoc. d. l. cum allegas. ⁊ d. §. idē pap. Aut non continet quātitatem excessiuā. ⁊ tūc aut ꝯtens cōsueuit fenerari ⁊ presumitur adiecta in fraudem vsurarum. ex consuetudine enim fenerandi ꝯtum feneratitium arguimus. de pig. c. illo nos. in fi. probabilibus enim argumētis quis fenerator esse probatur. de vsu. c. cū in diocesi. Aut non consueuit fenerari. ⁊ tunc nō in locum seu fraudem vsurarū pena adiecta presumitur. Casus est. ff. de pe. here. l. verum. ⁊ hec sibi locū vendicant quādo datio quantitatis principalis ⁊ adiectio pene respicit eandem personā. Quid enī si ꝑmissio ꝗtitatis principalis cōferret in ꝑsonā vnā. pena vo in aliā. puta ꝑmittis mihi decē. ⁊ si illā non dederis mihi recipiēti noīe Titij ꝑmittis. x. noīe pene. Dicit tn̄ notabiliter bar. in. l. qres. §. qui stipulat. ff. de sol. penā nō censeri adiectam in fraudem vsurarum per illum text. quoniā datio quātitatis penalis alteri fienda hoc ca'u quo ad ipsum stipulatorem censetur continere factū: vt in. l. liber homo. §. decem. ff. de verbo. ob. Sed certe hoc dictum videtur dubium eo q: ꝑm hoc dare via fraudibus. semper etenim pena vt nunꝗ̄ presumeretur adiecta in fraudem vsurarū conferretur in personam alterius. Unde inanis debet ipsa ꝑmissio in qua fit fraus per interpositionem persone. C. de nupt. l. hac edictali. Ibi dum dicit. omnium circūscriptione ⁊c. Et qd plene no. in. l. fraus. ff. de legi. ⁊ in. l. non dubiū. C. eo. ti. ⁊ de ꝑuil. c. quanto. Et ideo dicēdum etiam isto casu presumi adiectam in fraudē vsurarꝫ ꝑm predictam distinctionem: nisi ꝑius stipulātis interfit penaꝫ tertio stipulari. qm̄ tūc assistentia interesse facit cessare presumptionē fraudis. Et ita est casus in. d. l. liber homo. §. decem.
14 ⁊ hec similiter locū vendicāt in penis ꝯuentionalibus. †Quid aūt in penis adiectis in vltima voluntate dicit bal. in. d. l. cū allegas. qd aut pena adijcit cū temporis dinumeratiōe: vt puta lego titio. x. ⁊ singulis mensibꝰ qbꝰ heres morosus soluendo fuerit in heo eū dare tantū. Et tali casu ista pene adiectio in fraudem vsurarū fieri censetur: vt in. l. iiij. §. fi. de an. leg. Aut adijcit sine tpis dinumeratione ⁊ tali casu valida est adiectio nec in fraudem vsurarū fieri credit. C. de his ꝙ pe. no. l. i. insti. de leg. §. fi. Sꝫ certe primū
15 eiꝰ mēbrū nō est verū. Primo q: dinumeratio temporū in vltima volūtate nō facit vsurā presumi ꝑpter notabilē iuris ꝑsumptionem ꝙ est vt qs in tāta extremitate positꝰ immemor nō ꝑsumatur salutis eterne. C. ad. l. ful. revoc. l. fi. i. q. vij. sancimus. Scdo q: tex. in d. l. iiij. §. fi. vr̄ hre casum ꝯ. Dicit enī si hēs grauet singulis mensibꝰ quid legatario dare quousqꝫ legitimo soluerit relictū vꝫ sed iuris relictū nō valet eatenꝰ quatenꝰ legitimū modū vsurarū locutus est. Sed pene censeat relictū in fraudē vsurarū factū. alias enī sequeretur quod dictio illa sit posita sine dictione. ⁊ non diuersificaret casum sequentem a precedentibus in iure contra dictam legem secundam. §. sed ⁊ fortius. ⁊ dicta lege qui vsumfructum.
16 ¶ †Uenio ad membrum scdm̄. s. qd cū adijcit pena facto. in quo quidē dicēdum ꝙ aut factū in obligatiōe pricipaliter deducitur ⁊ tūc pena adiecta nō censet in fraudē vsurarum duplici ratione Pzio p tex. in. d. l. sed ⁊ si qs. §. fi. iūcta glo. ⁊ in. d. glo. l. fi. l. de preto. stip. ⁊ d. l. ꝯtinuus. §. pe. ⁊ d. §. fi. insti. eo. Scdo q: cum obligationibus facti ex omni cōsuetudine adijciat ipsa pena si ꝑsumeremus semp vsurarū fraudē esset cōsuetudo frustratoria: quod nō est dicendū. Et hoc ēt tenuit glo. in. d. §. idē pap. ⁊ in. d. l. cū allegas. Et hoc est verum nisi obligatio primeua quātitatis iur. nouationis transfusa fuisset in obligatione facti. quoniā tunc ꝯ cōsueto fenerari censeretur ꝯmissa fraus de ꝯtu ad ꝯtū. ar. op. i. de pig. c. illo nos. Aut pena adijcit factō vericti ꝯsequutiue ad donationē quātitatis. vt puta mutuo tibi. x. p qbꝰ ꝑmittis ⁊ dare pignus. ⁊ si nō dederis ꝑmittis tn̄ noīe pene. ⁊ tūc fuerūt opiniōes. prima Dy. quā sequit Jo. an. in ti. de obli. ⁊ so. §. ante oīa. in additiōe que in apit omittere non debuisset omittere dicentis maxime per ꝯsuetum fenerari censet adiecta in fraudem vsurarum: eo q: totū hoc factū cū adiectiōe pene nō fit nisi ꝑpter dationē ꝗtitatis. ergo adiecta facto quēadmodū ⁊ ꝗtitati i fraudē adiecta ꝑsumit. ar. ff. si qs testō li. l. i. §. hec actio. Scda fuit opi. But. in. d. l. cum allegas quā sequit Bar. in. d. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. dicēs qd refert an pactū adiectū datiōi ꝗtitatis ꝯtineat augmētū obligationis. puta p. x. ꝙ tibi mutuaui ꝑmittis. xi. ⁊ tunc nō valet: vt ibidem. ⁊ d. l. hactenus. §. fi. ⁊ d. l. cum vltra. ⁊. l. si tibi. x. Aut vo continuat securitatē creditoris. puta p decē mutuatis ꝑmittis dare pignus vel fideiussorem. ⁊ tūc valet: vt. l. qui autem. §. i. ff. de cōsti. pec. Sed certe hec opi. nō tollit quominus ipsa pure adiecta facto annexo dationi videat adiecta in fraudem vsurarū. Unde tertia opi. fuit Bar. in. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demon. dicentis qd talis obligatio facti cū adiectione pene adijcit ipsi dationi ꝗtitatis incontinenti. ⁊ tunc locū habeat opinio prima. Aut ex interuallo: ⁊ tūc valeat nec cēseatur adiectum in fraudem vsurarum. ar. l. quāuis. que alias incipit. calippus. cū ibi no. ff. de sol. ⁊ l. item. ff. de pig. act. Sed hoc non plꝫ Bal. in. d. l. cum allegas. q: ēt si ex interuallo adijciatur. non tamen vitatur presumptio dicte fraudis. ar. C. ad velle. l. si mulier. Unde distinguit ipse ⁊ recte iudicio meo qd aut adijcitur per non consuetum fenerari. Aut per cōsuetū. Pzimo casu valeat nec presumatur fraus. Secundo sic hoc quidem esse verum manifesto ex casu. l. ꝑdia. ff. de act. emp. Ibi enim venditor dationi precij consistentis in quantitate adiecti obligationē facti. puta qd emptor pro eo Romam accederet penamqꝫ adiecit. ⁊ q: nō erat solitus fenerare presumitur illa adiecta loco interesse
17 nō aūt vsure. †Preterea si adijcitur pena ꝯtui societatis illa censetur valido iure adiecta nec presumitur fraus vsuraria: vt. l. si qs ꝯ socio. ⁊ tamen societatis ꝯtus in se factū continet ⁊ dationem ꝙ redditionem rationis in qua veniunt hec duo: vt. d. l. cum seruus. ⁊ in. l. si ita fuerit seruus duobus. §. questio. ff. de manu. testa. Secundū autē mēbrum verū esse ꝓbo ex casu. d. c. illo nos. in fi. extra de pig. vbi fraus vsuraria presumitur in ꝯtente fenerari consueto. Aliqn̄ vero pena adijcitur dationi spēi. ⁊ tūc cōcludit hic Aug. qd quatenus illa excedit legitimum interesse presumit adiecta in fraudem vsurarum. ar. eorum que no. glo. in. d. l. cum allegas. ⁊ d. l. penam. Quatenus vero continet verum interesse non. ⁊ ille est casus in dicta lege iulius. ff. de actio. empt. Sed circa primum eius membrum non videtur verum eo quia eadem ratione deberamus dicere qd vbi pena est adiecta obligatiōi facti quatenus excedit interesse verū presumitur adiecta in fraudem vsurarꝫ ⁊ tamen supra simpliciter cōclusum est qd in adiectione pene nō ꝑsumitur fraus aliqua: vt etiam probatur. ff. de verb. ob. l. si penā. l. ꝑmis. C. de transac. puto aduertēdū: q: vbi nō potest cadere subiectum ibi nō pōt cadere qualitas. ff. si cer. pet. l. cius qui. ver. post aditam. C. de condi. ob. cau. l. i. de ecc. edif. c. ad audientiam. cum concor. ibi in glo. sed in simplici datione spēi nō pōt cadere subiectum vsure. vt improbabiliter. ergo nō qualitas fraudis vsurarie. Qd non cadat subiectū vsure patet q: ad esse illius necesse est: vt in eum aliquid vltra ꝙ̄ datū fit reddēdum est trāsferatur rei da-
18 te vsus ⁊ dñium. alis non est vsura. †Unū si pro pecunia commodato data ad pompā cōueniat qd certum dari illa nō vsura censet sed vsus remuneratio vt concludit gloss. ordina. de vsu. c. conquestus. ⁊. xiiij. q. iij. in summa. Unde dico ꝙ si quid excedens legitimū interesse reperiat pene adiecta dationi spēi nō presumit fraus vsuraria. sed qd debitor voluerit in ampliorem penaꝫ incidere ꝙ̄ fuit interesse quo casu si sciēter hoc voluit ad illō vltra ēt obligat: vt in. d. l. sed ⁊ si quis. §. fi. ⁊ per hec sit expedita tertia pars princi
16 palis materie. ¶ †Capio vltimā que est an res ⁊ pena simul peti possint an agēs debeat corū altero esse cōtentus. Hanc questionē plene tractarūt Pe. ⁊ Cy. in. l. cum ꝓponas. C. de trāsac. ⁊ Joan. an. in. d. c. bona fides in mercu. Ego aūt ꝑ veritate cōcludo sic qd aut loquimur in pena contumacie seu contemptus. ⁊ tunc aut loquimur in pena legali aut in pena cōuētionali. Primo casu aut illa imponitur ꝑ contumacia particulari. ⁊ tūc illa pōt exigi nec pro hoc tollitur exactio ipsius rei in iudiciū deducte. Ad hoc lex sancimus. C. de iudi. aut. ⁊ qui iurat. C. de bo. auto. iu. pos. c. tue. ⁊ c. qm̄ frequēter. §. qd si sup ve lit. non contest. iuncta. l. satisqꝫ. ff. de in ius voc. Aut est contumacia totalis ⁊ tali casu aut pure ꝙ pro illa imponitur exigitur ab eo qui tenetur ad rei prestationē. ⁊ refertur dicta pure ad interesse. Aut exigitur ab alio. Primo casu denegatur petitio rei. scdo ꝯceditur. Casus est sing. in. l. locum. §. cōdēnatio. ff. de tabu. exhib. Si aūt pena cōtumacie seu ꝯtēptus sit conuentionalis. ⁊ tunc si est pena contumacie particularis pōt peti vtrunqꝫ: vt. l. si quis rem. iūcta glo. ff. de arbi. Si autē fit pena contumaci:

[Handwritten marginal note, left margin:] ... tenuit anch. cōs ... in. l. ⁊. c. ... cat. aut sequitur ... his ... noie. ... meis ad d. cons. 93.

ra contumacie respicientis totalitatem contractus: et tunc dz agēs
e.s contentus altero.ff.de arbi.l.celsus. Aut loquimur pena que
succedit loco interesse.et pōt peti vtrūqz vt.l.traiectitie.in prīci.ff.
de actio.et oblig. Aut apponit loco interesse totalis et agēs debet
esse contentus altero nisi quatenus interesse penā excederet.qm̄
illud vltra peti pōt. Ad hoc.d.l.rescriptū.§.si pacto.et.d.l.pdia.et
20 d.l.si quis a lócio.et.d.l.apud celsum.§.labeo.† Et hoc nisi apposi
ta sit clausula rato manente pacto.qm̄ tūc pōt vtrūqz peti:vt.l.q
fidem.ff.de transac.et.d.l.cū pponas. Aut loquimur in aliis pena
legatis.et vtrūqz peti pōt vt.l.ii pro fure.§.i.ff.de cōdi.fur.et.l.si pecu
21 niam.C.de re iudi.cū si.et hec in laicis et clericis.† No.qd̄ quedā est
pena legalis et huiusmodi petende clerici sunt capaces.xvi.q.i.sta
tuimus.et.d.§.item si ecclesie. Quedam est pena cōsuetudinaria:et
idem de ob.et.d.c.dilectus. Quedā est pena que apponit rōne cō
tumacie vel cōtemptus:et idē casus est de arb.c.dilecti.qd̄ est verū
nisi in illo interius ipsius clerici agentis qd̄ cōtumacia commissa
fuerit qm̄ tūc pena ex ea nō petit. Et iste est casus singularis in.d.
c.i.de do.et cōtu. Quedā vero est pena adiecta loco interesse:et istā
petit clericus:vt no.glos.in.d.c.dilecti.et in.d.§.item si nō vsi vltra
quam sua interit ne videat ad lucrū tpale anxius et cū aliena sa
cra ditari velle.de pe.c.suam. ¶ Quo ad scḋm in quo querit nū
quid pper accessum et inquisitionē ipsius dñe in castro hac.dcā
donatio reuocata intelligit atqz redisse ad ipsum donatorem et
eius heredes. Prīa fronte vdm gt qd̄ nō:qz est dubiū qd̄ isti con
trahētes magnifico dño Frācisco pmisserūt factū alienū.s.qd dña
22 illa nūqz intrabit et morā trahet in dicto castro.† Certū est aūt re
gulariter neminē obligari factū alienū pmittētez.vt.l.stipulatio
ista.in prin.et.l.inter stipulantem.ff.de v.ob.et insti.de inuti.stipu.
§.si qs aliū. Habet hoc qnqz fallētias:quarū nulla vificat in ppo
sito casu. Prima nisi qs se pmittat facturū et curaturū qd̄ talis fa
ciet et c.qm̄ tūc obligat:qz magis vr̄ obligare se ad factū ppriū vt
d.l.si quis aliū.et.l.i.§.i.et.l.si ita stipulatus fuero te sisti.§.possum
ff.de ver.ob.et.l.si.in.si.ff.si ex pe. Scḋo fallit in stipulationib' pre
torijs. Et ratio:qz lz simpliciter promittat tn̄ subintelligitur illa
clausula se facturū et curaturū et c.ff.de ver.ob.l.quoties quis. Fal
lit tertio qñ precedit actus de cuius natura est vt quis de facto al
terius obligatus sit.ff.de act.emp.l.emptorem.§.qui aūt.ff.de euic.
l.habere licere.et.d.l.inter stipulantē.fm vnā lec. Fallit quarto vbi
promittit qs factū alienū nō vt psone sed rei in cōtractu deducte.
Casus est de euic.l.si ita qs.C.de edi.l.act.l.iij. Fallit quinto qñ ob
seruantiam eius ad qd̄ ego teneor pmitto aliū pro me facturū.va
let enī promissio qz intelligor tacite ita pmittere.s.curabo qd̄ ille
dabit vel faciet. Casus est in.in.l.qui aūt.ver.sed et si quis iuncta
glos.in verbo certā psonā.ff.de cōsti.pec. Scḋo idē vr̄ pbari posse
arguendo de virtute voluntatib' ad contractus ex tex.valde no.
in.l.pater familias.testamento.duos.ff.de here.insti vbi est expres
sum nullam esse voluntatem testatoris solum ad actū verbalē pro
cedentis qua ex malefacto seu neglectu vnius ex coheredib' vult
aliū coheredē hereditate priuatū fore. Et hoc qz ius naturale est:
23 vt ex male gesto vel omissione vnius alteri damnū nō inferat.† Si
tamen ex vnius culpa testator pcesserit ad actū facti.s.ad oīuz he
redum actualem cancellationē.erit enī tunc valida cancellatio:vt
cancellauerat.ad si.ff.de his que in testa.delen. Ita igit in ppofi
to inualida videt esse hec cōuētio per quā ex gesto personā tertiā
s.ipsam dñam vult ipse donator donatarios priuari iure ex dona
24 tione puenīente. ¶ † His tn̄ non refragantib' in contrarium se
haberet veritas:eo qz pmissio facti alieni iuramēto roborata va
lida est qm̄ licet nō valeat vt pmissio simplex p predicta.tn̄ valet
eo modo quo valere pōt et cōsequenter facit ad iuramentū subin
telligi clausulā illā.s.facturū et curaturū et c. Hoc aūt p̄so probat
ex.l.cū pater.§.filius marcē.de le.ij. vbi pbatur iuramentum ha
bere vim clausule illius.si non valet qd̄ ago vt ago et c. Scḋo qz de
hoc casus est expressus iunctis gloss.suis in.c.ex literis.el.ij.et.c.si
cut ex literis.de spon.vbi pz pmissorem facti alieni cū iuramēto
obligari ea rōne:qz iuramentū hoc inducit.s.vt tacite pmisisse in
telligatur se acturū et curaturū. Est etiam hec cōclusio glo.xxii.q.
iij. Ex quib' cōcludit dictos donatarios ad penā irritationis cō
tractus astrictos fore:qz iuramenti virtute tacite pmisisse intelli
guntur se acturos et curaturos ipsam dñam nō ingressurā castrū
ipsum neqz ibidē pmansuram. et sic factū propriū. Et hec de scḋo.
¶ Quo ad tertium in quo querit an cōsiderata pditione bonoꝝ
que ipse magnificus dñs prefectus habebat in regno sicilie possit
habere recursum ad quartam partem donatorū bonorū pro eius
percipiendis alimentis. Breuiter dicēdum videt qd̄ nō. Primo
qz ipsa facultas recursus ad quartā partē cōditionalis est.s. si cō
tigerit ipsum perdidisse bona que hz in regno pdicto.et sic indefi
nita est hec oratio. Que vniuersali equipollet.ff.de ver.sig.l.in vsu.
suris.ff.de pig.actio.l.si necessarias.§. si annua.ff.de re.du.l.si is q
ducenta.§.verum.ff.de leg.ij.l.si plurib'.et.l.si ita. Et qd̄ plene no.
glo.de elec.c.vt circa.li.vi.super verbo aliorū. Oportet igitur hāc
vniuersalem conditionem vniuersaliter verificari pro habēda fa
cultate predicta cū oporteat cōditionem impleri a forma totali

ff.de cōdi.et demon.l.meuius.et.l.cui fundus.et.l.qui heredi.nedū
in vltimis voluntatib':sed etiam in cōtractibus.ff.de cōtrahen.
emp.l.fistulas.§.qui fundū.ff.si quis cautio.l.si seruus.§.si plurā
ff.de in ius voc.vt caut.l.si adeo vt etiam si minimū quid deficiat
cōditio impleta nō intelligit:vt no.glos.et.de qua sentum tacit.d.
Bal.in.l.res bona fide.ff.de contrahen.emp.volens rōne predicta
qd̄ si vendat res sub ea cōditione qd̄ si die statuta soluta nō sit pe
cunia inepta sit:dicit conditio non impleta etiam si nūmus vnus
solutioni defecerit. Cum igit non oīa bona pfectus ipse pdiderit:
qm̄ castrum Canusii apud eum remāserit. Igitur stante non im
plemento cōditionis facultas hec sibi denegabit. Scḋo qz licet ci
uitatem Rauenne perdiderit tamen eandem ex post recuperauit.
non aūt sufficit implementū eius qd̄ in cōtractu deuenit factum
fuisse nisi factum duret.ff.de fideius.l.stipulatus eo opus.ff.de ar
bi.l.inter castellianum.fm vnam lec.ff.de sol.l.qui sic soluit.ff.de
in rem verso.l.si pro parte.§.versum.ff.de diuor.l.iij.ff.de ritu nu.
l.plerisqz.ff.de dona.inter vir.et vxo.l.vir mulieri.§.si.qd̄ etiam vi
detur verum fore in implemēto cōditionis que impleta nō dicit
nisi impleta duret.vt patet de insti.et substi.l.reprehendenda. Ibi
enim fuit relictum vxori sub cōditione si a tuc diuertet.et tamen
decidit qd̄ si post diuortium redit ad maritū.et sic nō duret im
plementum non habet vxor legatū nisi eo qz ad itio turpis erat.et
cōsequenter nō implenda.licet contra videat tex.in.l.si quis here
dem.C.eod.ti. Tertio qz verba illa si perderet et c.sunt cum effectu
intelligenda.s.et pditio duraret:vt in genere pbatur.ff.qd̄ quisqz
iur.l.j.§.hec aūt verba.ff.si quis eum qui.l.si per alium.§.docert.
de ele.nō resi.c.relatū.et in specie.ff.de verb.obli.l.et ideo excitat qd̄
no.glos.magna.in.l.marcellus.ff.loc.ver.itez qz modo durat cura
tio et c. Quarto qz et licet de facto perdiderit tūc rei vendicationē
habet ad eorū recuperationem. Unde perdidisse nō dicitur.qd̄ ex
25 tribus patet.† Primo ex tex.dicente illū rem amisisse videri qui
nullum eius rei prosequende actionē habet.ff.de ver.sig.l.labeo.§.
26 rei amisse.† Scḋo ex tex.dicente vi. de possessiōe eiectū perinde ha
beri ac si possederit cū eius recuperandi habeat facultatem.ff.de
acqui.pos.l.si quis vi.ff.de in inte.resti.l.nemo.ff.de re.iu.l.bonis.
27 ff.de ver.sig.l.bonorū.§.in bonis.et.l.id apud. ¶ † Tertio ex tex.di
cente qd̄ non videt possessionem adeptus is qui ita nactus est.vt
eam retinere non possit.ff.de acqui.pos.l.non videt. Ad idem vi
detur.ff.de vsuca.l.sequit.§.iur.in potestate. ¶ His tamen non re
fragantibus cōtrariam partem arbitror equiorem primo qz sem
per in stipulationib' ceterisqz cōtractibus id potissime sequimur
qd̄ actum esse censet inter ambas partes nedū expresse sed etiam
tacite.ff.de reg.iu.l.semper.in stipulationib'.cū glos.sua. extra de
cens.c.quanto.cū si. Unde dicerem cōtrahentium voluntatē magis
scḋm verba debere spectari.ff.de ver.sig.l.in cōuentionib'. Cū igit
inter partes conuenerit qd̄ perditis bonis regni ipse magnific'
prefectus recursum haberet ad quartam partem vt posset se susti
tare alimenta percipiendo. Ideo cōns est vt si ea intima que nō p
didit vel que recuperauit sibi ad sustentationem in nibilo pro
28 ciunt.pariter quoqz recursum habere debeat.† Censet enim volū
tas ipsorū cōtrahentium semp se adaptare intentioni iuris cōis
ff.de pac.dot.l.ij.ff.de dā.infect.l.damni.ver.et qd̄ in stipulatione.
ff.loc.l.quero.§.inter locatorem.ff.sol.ma.l.diuortio. in.§.si fund'
qui est penultimus.ff.de leg.i.l.si leg.ser.not.ff.vt leg.nor. ca.l.j.§.si
qui sub cōditione.ff.de pig.act.l.si pignus. Hec aūt iuris cōis in
tentio est ne liberalitate inops factus etiam in alimentis pericli
tetur. Dicit tex.ad ppositum optimus.de re iud.l.ne liberalitate
29 continuat cū si.l.heeden. ¶ † Scḋo idem pbatur: qz cōiūis verba
actus qui gerit habeat altus a iure cōi insitā limitatāqz significa
tionem.tn̄ cū eadē pferunt inter eos qui necessitudine sanguini
tatis iuncti sunt:vt in pposito casu charitas necessitudinis cōni
cit:vt ampliorem recipiant significationē et vltra se pter cōsuetuz
modum exponant. Hic est tex.valde nota.ff.de lib.leg.l.aurelius.
§.titius.ff.de doli excep.l.pater.§.i.de leg.i.l.si seruus plurium.§.
fin.de lega.iij.l.nummus.ff.de lib.et posthu.l.titius.§. lucius .C.de
posthu.here.insti.l.si. Primum tamen allego pro magis vigenti.
Est igitur cōns qd̄ posito qd̄ fm iuris rigorē per prima dicta idē
prefectus qui nō oīa perdidit et in expeditis aliqua recuperauit
non possit admitti ad facultatē recursus.tamen fm iuris equita
tem ipsa cōtrahentiū necessitudo ea verba cōtractus.s.si bona pre
dicta pderet et c.interpretari suadeat.s.ex quib' possit considerata
sui qualitate alimenta pcipere.nō enī ea cōtractus verba ita ama
re intelligenda sunt:sed ciuiliter et cū quodam temperamento ex
30 retur.ff.de serui.l.si cui.cū si. ¶ † Quod et tertio pbat vlterius:qz
vt in themate presupponit ex his bonis non perditis et que recu
perauit maius sibi resultat onus impense quam vtilitas aliqua.
Certum est aūt tex.nostrū ad ppositum notabiliter dicere ppria
bona dici non posse que plus cōmodi quā cōmodi hñt.ff. de ver.
sig.l.ppria. Et huius est ratio:qz bonorū appellatione a beando
dicta est:qz beatos hoies faciūt. Dicit iuriscōsultus.ff.de verbo.si
gni.l.bonorum.in principio. ¶ Quare eorum qui plus onerosos
sumptus afferunt quam ipsorum sit valor vel redditus non vals

legislator cōsiderationē haberi.C.ð an.ꝛ trib.l.mediterranee.li.x.
ꝛ in auē.de pa.§.illud etiā.col.in. Vñ nemo putabit absurde di-
ctū si censeamus ea vba Zetus mentionē faciētia de bonis que
prefect⁹ ipse hꝫ in regno p̄dicto includere solūmodo ea ex quib⁹
cōmoditas pōt pcipi.que ola sunt pdita.nō aūt ea ex quibus ma-
iori incōmoditas affert.vt sunt hec que obtinet de pñti.ea cū nō
propria bona dicūt.ꝛ sic sic gñs vt nō impleat censeatur cōditio
ipsius cōtractus formaliter ꝛ pfecte cum omnia pdita sint ex qui
bus incommoditas resultabat.¶ Quarto eandē conclusionē po
tenter adiuuat decisio text.nota.in.c.si tibi concessio.de pben.lib.
vi.dicentis qð ad effectū:vt per adeptionem beneficij scði habe-
tis curam animarū vocet primū similes qualitates nō dicor ego
scðm beneficium habere ex quo absqꝫ mei culpa fructus nō perci
pio.licet nō quo ad alios effectus.aliter non enī dico plenam sed
vacuam possessionem ingressus etiam rei cuius fructus non per-
cipio.ff.de vsur.l.si stipulatus.in prin. Ita igit in proposito ad ef-
fectum vt ego caream facultate recursus pro habenda sustētatio
ne nō dicor habere bona regni ad que recuperāda habeo actionē
que tñ mihi magis incommoditatis afferunt ꝛ ex quib⁹ fructus
non percipio.¶ Quinto vt ex ipsius cōtractꝫ serie deducit lucu
lenter de his bonis que habebat prefectus in regno si perderent
intellexerūt cōtrahētes que cōmoditatem substentationis affer-
rent.vt patet qꝛ in eum casum pditionis voluit donans solū pro
pter sustentationem habere recursum ad donata bona. Cū ergo
hec que nō pdidit atqꝫ recuperauit sustentationē sibi nō causat.
31 †Igitur bona nō dicant nec verbis Zetus includunt sicut in simi
li dicim⁹ qꝛ cū dos ideo det vt succurrat onerib⁹ mrimonij.ff.de
iur.do.l.dotis fructus.C.eo.ti.l.qū onerib⁹.cū si. Igit dos illud qꝛ
in dotē datū est nō ppriē dicet si onerib⁹ mrimonij nō succurrat.
Dicit text.no.ad ppositum.ff.de iur.do.l.j.si pater mulieris.in si.
ibi qꝛ nisi matrimonij onerib⁹ seruiat dos nulla est. Preterea cū
ad effectum suscipiende sustentationis alimentorū considerat an
quis plura possideat an vero pauca nō attendimus qualitatē eo-
rum que possident seu qñtitatem redditū qui ex his pcipiūtur.
posset enī res esse magni pretij ꝛ ex ea minimus redditus percipi
ꝛ quasi nullus. Vñ tūc ad cōsiderationē facultatis quo ad alimē-
ta percipiēdi dicet quodammodo modicum seu nihil possidere.
Iste est text.sing.de cess.bo.l.qui bonis suis cessit. Ita igit in pro-
posito qñuis prefectus aliqua eorum que habebat in regno possi
deat etiaꝫ magni pcij:nihilominus qꝛ ea ad sustentationē sibi nō
proficiūt.imo oneris sunt censebimus eū minimū qd ꝛ quodam
modo nihil possidere.ꝛ sic sibi facultas recursus aderit iuxta for
mam Zetus ad redditus bonorū donatorū. Vñ tex.d.l.est in ppo
to singulari notatu dign⁹.cū ipsa bona que tenet sibi sint ppter
sumptus onerosa ꝛ nullius cōmoditatis qd ad sustentationē. Igi
tur gñs est vt diligentia quā in his custodiēdis adhibet sibi non
debeat esse dānosa quominus facultas recurs⁹ p̄dicti cludat. Ad
hoc tex.formalis.C.de palu.ꝛ allu.ibi dū dicit.ne doleant diligen
tes operam suaꝫ exhibuisse nec diligentiam suam sibi damnosam
intelligant ꝛc.ꝛ hec in proposita consultatione dicta sufficiāt ꝛc.

Consilium.ccccxi.

1 ¶ Quarta an debeatur episcopo de fideicommisso relicto ab-
batisse consanguinee.
2 Quarta parochiali ecclesie debita de relictis p eius parochianuꝫ
non detrahitur cum quid singulari persone puta eius cōsangui-
neo vel alteri extraneo relinquit.

Omnipotentis dei postulato suffragio.
¶ Quo ad primū cōsul-
1 tationis articulū. †In quo requirit an dicta dña abba
tissa heres pro medietate teneat p eadem ad quartaꝫ
ecclesie cathedrali. Prima frōte dicendū vr qð non duplici rōne.
2 †Primo qꝛ videmus in simili quartā ecclesie parochiali debitaꝫ
de relictis p eius parochianū nō detrahi cū quid relinquit singu
lari persone.puta eius cōsanguineo vel alteri extraneo.vt no.glo.
ordi.de sepul.c.ij.pari ergo ratione nec detrahit quarta debita ec
clesie cathedrali.Et est casus de ver.sig.c.ex parte. Scða qꝛ habet
expressum qð ex relicto particulariter facto plato ab eius consan
guineo vel alteri prelationem aut administrationē ecclesie nō ha-
bentis quocūqꝫ eps quarte detractionem sibi oppositam nō pōt
petere neqꝫ etiam ipsa cathedralis ecclesie. Casus est de test.c.re-
quisisti. Cum igit ipsa dña abbatissa instituta fuerit heres p di-
midia ab eius consanguinea.igitur nō est detrahibilis quarta p
predicta. In cōtrarium tñ se habet veritas. qm̄ premissa loquunt
vbi ipsa abbatissa instituta nō foret de restituendo grauata post
mortem. Ut in casu pposito.vbi enī ille cui relinquit eius psona
consideratur quarte detractionem non patit:sed si grauat de re-
stituendo alteri qui detractionem patiat. Certe tūc ꝛ ipsa detra-
ctionem pati debet.qꝛ inspicit is qui vltimo capere dꝫ id qð reli-
ctū est.nō aūt interposita persona. Et hoc manifestissime pbatur
ex tex.bart.ll.f.l.cogi.§.is qui solidū.ff.ad treb.l.cū ei qui.ff. de le.
ij.ff.ad.l.fal.l.cum dotem.ff.de inoff.test.l.papi.l.meminisse.si quis
ali.test.pro.hi.l.j.§.sed si legatum.ff.de excu.tu.l.legatarius.ff.de cō-
di.ꝛ demō.l.auia.in.§.titio.ꝛ tex.melius pbans aliquo aliō est in
l.iij.§.item si quis.ff.de lega.pstan. Et hoc quo ad primū.¶ Quo
ad scðm in quo querit nūquid monasteriū institutū pro alia me
diate cuius vsusfructus ptinet ad viuentē abbatissam debeat pa
ti detractionē quarte canonice ipsi epo debite. Breuiter dicendū
qð sic.casus est de testa.c.officij.x.q.i.decernimus.ꝛ.c. de his.ꝛ qui
dem hec quarta epo debita de dimidia pprietate in qua monaste
rium est heres de pñti detraheretur de pñti ad instar eius qð dici
mus de falcidia quā heres pōt detrahere.de leg.que quidē legata
in pñti debita quo ad quartam partē ipso iure restat de pñti.ff.
ad.l.fal.l.lineā margaritarum.ꝛ.l.plautius.cū si. Et hec sufficiāt
quo ad scðm.¶ Tertium vero ex premissis decisum patet ꝛc.

Consilium.ccccxij.

1 ¶ Donare mortis causa nō potest filius patris non accedente
consensu sub cuius potestate est.
2 Dictio dūtaxat omnium aliorum casuum preter eos quos inclu
dit est exclusiua.
3 Filiusfamilias an ea aduentitia quorū parens vsumfructum non
habet alienare possit preter eius permissionem.
4 Filiusfamilias testamenti factionem hñs in castrensi seu quasi pe
culio mortis causa donare potest absqꝫ patris consensu.
5 Filius ꝛ filia qui nō sub patris sed aui sunt potestate:solo patris
consensu mortis causa donare non possunt:sed ꝛ aui cōsensus re
quiritur. Adde nu.6.
7 Pater filium qui nō in sua sed auita est potestate:auo inuito of-
ferre potest religioni:sed non econtrario.
8 Spiritu dei acta sub lege seculi non sunt.
9 Infans decedens maternam hereditatem qñuis nō aditam in pa
trem transmittit.ꝛ qñuis olim pater iure paterno ipsam occupa-
ret hodierno tamen die accipit vt heres:cū filius in potestate ho
dierno die heredem abintestato habere possit.
10 Interueniens nō necessarie auctoritatis actuꝫ super quo illa inter
ponitur non vitiat.
11 Periurij crimen quamuis ecclesiastici sit:tamen iudex secularis
de illo cognoscere potest:ꝛ per viam iurisdictionis punitur.
12 Statutum extrauagans.i.qð non reperit in volumine statutorū
alleganti non prodest.
13 Decretales epistole sanctorum patrum que non habentur in co
dice decretorum non obligant.
14 Lex tacito omnium consensu per dissuetudinem abrogatur.
15 Consuetudo constitutioni contraria si probatur eam obseruatā
esse tanto tempore in cuius cōtrarium memoria non existat vali-
da censetur.

Omnipotentis dei postulato
suffragio.¶ Quo ad primum ppositē cōsultationis arti-
culū in quo querit an nulla extiterit mortis causa donatio facta
per dictum dñm Tortolam ppter defectū cōsensus aui in cuius
potestate fuisse psupponitur. Dicēdum qð sic.est enim iur. notis-
1 sima regula †descendentem mortis causa donare nō posse regula
riter patris non accedente cōsensu sub cuius est ptāte.ff.de dona.
causa mor.l.tam his.§.filius.ꝛ adeo quidē hec patris pmissio ne-
cessaria est:vt nō sufficiat generalis cōsensus paternus:sed necessa
rium sit vt specifice pmittat eū mortis cā donare.text.est no.ff.de
don.l.filiusfa.ver.sed cū meminisse oportebit. Fallit enī hoc primo
in castrensi peculio vel quasi. Illorū enī peculiorū bona ꝛ inter vi
uos ꝛ cā mortis donare possunt paterno nō accedente cōsensu cū
in ijsdē testamenti habeant factionem. Ita est expressum in.d.l.fi
liusfa.in si. Fallit scðo in aduētitijs in quib⁹ patri nō querit vsus-
fruct⁹.qm̄ in his filio cōcedere:lꝫ sub parētis sit ptāte quo volue-
rit modo deponere.ꝛ cōsequenter mortis cā donare vt est expres-
sum in auē.vt liceat matri ꝛ auie.§.senonius igit licentiā.in si.qð
quidem pbat text.in.l.si.§.filius aūt familias in his dūtaxat casi-
bus in quib⁹ vsusfructus parenti querit nō licere filijs circa volū
tatem parentū in quorū sunt ptāte dñium rei ad eos ptinētis alie
2 nare.C.de bo.que libe. †Patet igit ex ea dictiōe taxatiua dūtaxat
que oim aliorū casuum pter eos quos icludit est exclusiua:vt.l.iij.
§.cū titio.ff.de adi.le.de cā pos.ꝛ ppriē.c.cū ecclesia.de ver.si.in cle.
3 exiui de paradiso.ver.cū aūt natura.cū si. †Filiusfa.ea aduentitia.
quorū parens vsumfructū nō hꝫ alienare posse pter eius pmissio
nem. Nec refragat qð dici posset qui non pōt testari non pōt mor
tis cā donare:vt pro regula ponit iurisconsultus.ff.de iu.ꝛ fa. dist.
l.j.§.vnde querit.in si. Sed filiusfa.non pōt in aduentitijs quam-
uis illorum parenti vsumfructum nō querat testari.vt concludit
cōis glos.ꝛ doc.opi.ꝛ est casus in.§.pe.C.de testa.iuncta.l.fin.circa
prin.C.de bo.que li.ꝛc. Quoniam rñdeo regulaꝫ illam pcedere in
eo qui nullo casu testari potest vt est pupill⁹ de quo loquitur ibi
4 tex. Aut in eo qui aliquo casu testari potest †vt est filiusf.testamen
ti factionem habens in castrensi vel quasi peculio regula ipsa nō
procedit.quoniam hic mortis causa donare potest:vt dicta.l.tam
5 his. in fine. et dicta lege filius. in fine. ¶ †Ubi vero potest
filius seu filia qui non sub patris sed aui est potestate : tunc
vt causa

vt causa mortis donare possit patris cōsensus nō sufficit: sed aui⁹
requirif. Hoc quidē pbaf. Primo ex tex. l. filiusfa. ducit vxorem. ff.
de acq. he. vbi est expssum iura fortū volentia filiumfa. hereditatem
adire nō posse sine patris iussu locū habere cum sub ipsius patris
est ptāte qm si sub aui acquirif cōsensus auitus. alias vero heredi-
tas illegitime adita dr. Scdo pbaf ex tex. l. filiū habeo. ff. ad mace-
do. vbi est expressum iura volentia filiumfa. mutuantē sine patris
consensu in cuius est potestate excludi exceptionem macedoniani.
Si vero cū patris consensu efficaciter posse repetere intelligi debo-
re nisi ipse filius sit sub potestate aui. qm tunc ipsius requiritur vt
efficax comp:tat repetitio nec sufficiat cōsensus patris. Et rationes
ponit ibi litera: qr cū pater alterius potestati subiectus sit habilis
ipse nō sit mutuū recipere. Ita vt eius efficax detur repetitio ita nec
alium habilē efficere pōt ex regula volente neminem dare posse qd
non hz. Tertio idem probatur ex tex. inst. de adop. ver. sed ex cōtra
rio. vbi est expressum. l. volentem filiumfa. dare se in alterius ado-
ptionem requirere debere cōsensum patris. ff. de adop. l. i. pcedere
nisi adoptare se faciens sit sub ptāte aui: qm tunc nō patris cōsen-
sus: sed auitus requirer. Ita igitur in proposito casu cū3 donat
causa mortis nepotis que est in aui potestate auitus cōsensus requi
ritur nec paternus sufficit. cum ēm ipse p se solum habilis non fo-
ret ad causa mortis donandum si sub alterius esset potestate. Ita
nec alium habilem potest facere vt. d. l. filium habeo in ratione sui.
6 Nec huic cōclusioni refragaf tex. in. l. oratione. §. i. ff. de ritu nup. vo
lens in nuptijs nepotis vxorē ducētis nō sufficere cōsensum aui s3
etiam requiri cōsensū patris. qm ille casus specialitatem continet.
& rō est ne pater posset cōgi nec qd inuitus heredez hz natū ex filio
suo quē habere nollet. rō aūt ista ponif per tex. not. in. l. in bello. §.
medio tpe. ff. de capti. Que corroboraf ex tex. l. si nepotem. ff. de ritu
nup. dicente cōsensum aui in nuptijs sufficere cu3 nepos ex filio in
vxorem capit neptem ex altero filio. Et huius est ratio: qr dici pōt
ipsius nepotis patrem inuitū habere heredē ex filio suo natū quē
nollet. qm ius sanguinis facit cum presumi velle. argumento. ff. de
7 dona. inter vir. l. si seruum cōio. cum si. † Nec etiam refragaf quam
eleganter terminat Inn. in. c. si quis tonsuratus. de regulis. dicens
patrem: filium qui nō in sua sed auita est potestate auo inuito of-
ferre posse religioni. licet non econtra. & sic sufficiat in hac paternus
consensus nec curaf auita cōtradictio. qd etiam sequif argu. in. c.
addidistis. xx. q. i. Respondeo ēm qd ea determinatio in spirituali-
bus loquif in quibus naturale ius positiuo pcferf quo quidem
8 est introducta patria vel auita potestas ad hoc quod dicim⁹. s. † ea
que spiritu dei aguntur sub lege seculi nō fore de reg. c. l3. xix. q. ii. due
sunt. Et hec quo ad primum dicta sufficiant. ❡ Quo ad scdm in
quo querif an dictus Io. potuerit noie filiī qui infans decessit he
reditate materna nō adita hereditatē matris dicti īfantis acquire
re. Et breuiter casus est quod sic in. l. si infanti. ver. sed & si hoc pa-
9 rens. C. de in. deli. † Ubi est expressum infantem decedentem mater
nam hereditatē quis nō aditā in patrē transmittere & quis olim
pater iure paterno ipsam occuparet. hodierno tn die accipit vt he
res cū filius in potestate hodierno die heredem ab intestato habe-
re possit vt l aut. de hered. ab intesta. §. si quis igitur. & l. iii. C. de bo.
que libe. cum si. Adire igitur potuit ipse pater hereditatem sui in
fantis in qua reperief materna adeo vt nec necessarius si fuerit ius
sus Angeli patris sui iure hodierno considerato quo ad aduenti
tiam hereditatem filius adire potest iussu patris nō interueniente
siue cōtradicentis siue ignorantis vt primū probatur ex text. l. fi. §.
finalis recusante. C. de bo. que libe. Scdo cōcludit glos. in. l. fi. ff. quis
or. in bo. posse. serue. & in. l. i. C. qui admit. Ceterum nec ipsa aditio
10 vitiatur. l3 interuenerit autoritatis patris nō tn necessario. † inter
uentus eni non necessarie autoritatis actum super quo illa inter-
ponif non vitiat. ff. qd falso tu. auto. l. i. §. sed pomponius. Nec re
fragatur text. in. l. qui in aliena §. si is qui putabat. ff. de acqui. he.
vbi patet hereditatis aditionē factam per libertum iussu alterius
precedente quem putabat necessarium. cum sub illius ptāte se esse
crederet ex iussu nō necessarij interuenientis irritam reputari. qm
ibi loquitur cum ex alterius nō necessario iussu adiens acquirere
intēdebat ei cuius iussu adibat. tunc enim nec sibi nec illi querit.
At in casu pposito filius quamuis adiens hereditatem autorita-
te patris ipsi patri non vult acquirere. Uult ergo acquirere sibi:
qr pōt & censef velle. ar. l. & magis. ff. de sol. Unde casus sunt diuer
11 si. Et hoc quo ad scdm. ❡ † Quo ad tertium in quo querif an vi-
gore statuti Gaietani potuerit per ipsum Joannem Nicolaus ac-
cusari ad penam pecuniariam. Breuiter dicendū qd sic. qm crimē
periurij non est adeo mere ecclesiasticum quo minus iudex secula-
ris possit de illo cognoscere & per viam iurisdictionis punire vt
est expressum. C. de transac. l. si quis maior. ff. de iureiu. l. duo patro
ni. §. fi. xxii. q. v. in. c. rex debet. & plene not. Jo. an. in nouel. de foro
compe. c. fi. lib. vi. Et no. co. tit. c. cum sit generale in antiquis. licite
ergo accusat dictus Jo. ipsum Nicolaum de periurio coram iudi
ce seculari vt puniat sm constitutionē laicalem. cū non impleuerit
dotis solutionē vt iuramento pmisit per mortē etem dicte Totte-
le eiusdem dos non reuertitur ad dotantem: sed ad dotate liberos
scdm vulgarē consuetudinē quā hodie conseruat cōis opi. de qua.
in. l. dos a patre. C. so. m. & l. illam. C. de colla. & l. post dotē. ff. so. ma.
Ubi ego plenissime dixi. & hoc quo ad tertium. ❡ Quo ad quartū
in quo queritur nunquid dictum priuilegium imperatoris vali-
dum censeatur si non probetur ad eum accessisse cōcors consensus
populi Gaietani. Breuiter dicendum qd nō: eo qr imperator priuile
gio suo ita voluit effectum adijcere si ipse concors & sensus accede-
ret. licitum aūt sibi fuit beneficio per se concesso modū quem vole-
bat seu conditionem adijcere. ff. de re. iu. l. neratius. Cum igif pba-
tum non fuit eam cōditionem potestatiuā impletā fore que cū pri-
mum potuit impleri debuit. vt. l. hec conditio. la pico la. ff. de cōdi. &
demon. Igif cōis est vt defecerit ipsius priuilegij dispositio per no-
tissima iura. Est aūt notandum dictum imperatorem voluisse pbari
concordē consensum populi Gaietani. vnde non sufficit pbari ma
iorem partem ipsius populi assensisse. Quamuis eū gloss. or. in. c.
non pōt de re iud. voluerit verbum hoc cōcorditer verificari etiam
in consensu maioris partis ar. l. qd maior. ff. ad munici. & l. aliud. §.
refertur. cum si. ff. de re. iu. tamen in contrarium est veritas: qr imo
requiritur neminē discrepare vt no. glo. or. in. c. cupientes. §. ad hec
in verbo concorditer. eo. ti. Et illam verā esse dicens pro ea allego
tex. optimum de elec. c. in causis. vbi papa hec duo. s. concorditer. vel
maioris partis consensu vt diuersa ponit. Et hec quo ad quartū.
12 ❡ † Quo ad vltimum in quo querif nunquid hoc statutum extra-
uagans. i. qd non reperif in volumine statutorum. qd etiam nec p-
batur vnquā fuisse publicatū allegantī. Breuiter dicendum qd nō.
❡ Primo qr ea constitutio que nō reperif posita in codice vbi ha-
bentur descripte oēs approbate cōstitūtiones censef non approbata.
& consequente non obseruanda. Ad hoc tex. nota. xix. dist. si roma-
13 norum dū dicit † ideo decretales epistolas aliquas priscorū ponti-
ficum romanorū nō obseruandas qr in codice canonū nō habenf
descripte. Ad hoc scdo accedat text. opti. in. l. matriculā. ad finē. C.
de agen. in reb⁹. li. xij. vbi patet in simili non descriptū in li. in quo
describuntur omnes qui stipendia a republica percipiant stipen-
dium pcipere non debere quasi censeaf eius stipendiū nō approba
tum ex quo non est inter approbata relatū. & hoc etiā no. glos. C. de
offi. magist. mil. l. eos. ❡ Scdo qr et posito qd & hec constō reperta
fuisset in aliarum volumine tn qr vt ex scptz iuri communi disso-
na est. iudex sm ipsam non iudicabit. sed primo superiorem cōsulet
super ea. de fi. instru. c. pastoralis. in fi. vbi hoc est expressum. ❡ Ter
tio qr presupponif hanc constitutionem per abusum: & cōtrariam
consuetudinem abolitam. Quis ēm constitutiones tunc instituanf
cum pmulgatur. tn tunc cōfirmanf cum minoribus vtentium ap
probanf. sicut eū moribus vtentiū in cōtrariū nōnulle leges abro-
gate sunt hodie. ita & moribus vtentium ipse confirmantur. Dicit
14 tex. formalis. iiij. di. §. leges. † & hoc est qd dicit tacito oīm consensu
legem per dissuetudinem abrogari. ff. de legi. l. de quib⁹. ff. de interr.
act. l. i. §. interrogatorus. & in aut. qui mo. natu. effi. sui. §. vlt. si quidē
cum si. & hoc dicit glos. l. censetur. sed consuetudine nō habetur. C.
de iud. l. rem non nouam. Ceterū & qr hec consuetudo aduersus cō
stitutionem obseruatā rōnabilis est. & non contra ius cōe imo sm
ius sufficiet si habuerit pgressum annorum decem: quāuis nō qua
draginta. vt no. glos. or. de consue. c. fi. li. vi. super verbo. & xij. di. c. cō-
suetudo. Nec refragatur. de priuil. c. accedentibus. & c. si de terra. cū
15 ibi notatis. qr alio casu loquunf si bene aduertaf. † Porro si pro-
batur hanc consuetudinem cōstitutioni contrariam obseruatā
fore tanto tpe in cuius contrarium memoria nō existat. indubitan
ter dicimus ipsam consuetudinem validā atq3 obseruandā etiam
si in ea non interuenerint que requiruntur ad cōsuetudinē legitime
introducendam. Hoc quidem primo probaf: qr actus multiplicati
vna cum lapsu tanti temporis succedunt loco cōstituti iuridice. ad
idem de verb. sig. c. sup quibusdam. §. preterea. Scdo probaf qr qua
rōne ad limitandam psumptionem tanti tpis in cuius cōtrarium
memoria non existit: non requiruntur ea que ius vult interuenire ad
prescriptionem legitime causandā. vt est tex. not. de pscript. c. i. li. vi.
& est expressum in. d. §. preterea iuncta. l. nunq3 in vsucapionibus. ff.
de vsuca. Similiter ad legitimandam consuetudinem introductā
per lapsum tanti tpis nō sunt necessaria ea que alias requirit ius
ad legitime introducendam consuetudinem que plene traduntur
in. l. de quibus. ff. de lega. & l. i. & ij. C. que sit lon. consue. & eo. titu. c. fi.
& hoc ad vltimum.

Consilium. ccccxiij.

1 ❡ Donatio quando causa mortis facta censeatur.
2 Donatio causa mortis ad esse sui requirit presentiam persone.
3 Notarius tanquam publica persona facultatem habet alteri sti-
pulandi.

❡ Omnipotentis dei postulato suffragio.

IN casu proposite cōsultationis breuiter dōm hāc donationem bonorum dotaliū factā per ti-
tiam sorori sue sub conditiōe si decederet sine liberis vel
cū liberis infra pupillarē etatē decedentibus fore dona-
1 tionem cā mortis. † Qd qdē ex eo manifestaf: qr vbicūq3 in donatio
ne fit mētio mortis p modū cāe finalis. vt i pposito hic est dāt mors

inducat ad donationem qd in dubio presumit.vt.l.seia.in prin.ff.
de dona.causa mor.tunc semp ea censet danatio cā mortis.casus est
ff.de dote prele.l.seia.τ plene concludit.ff.so.ma.l.que dotis.C.de iu
re do.l.ij.C.de dona .causa mor.l.fina.C.de pa.l.fi.ff.de doli except.l.
2 apud celsum.§.iulianus.†tunc igit stat cōclusio qd aut eadem do
natio facta fuit absenti vel non stipulanti per eam mulierem que
pōt testari.τ tunc licet nō valeat iure donationis cā mort.cum illa
adesse sui requirat presentiam persone.vt.l.inter mortis.ff.de dona.
causa mort. Item τ stipulationem fm iura antiqua vt ptz in. d.l.
seia.τ in.l.ij.C.de do.cau.mor.l.si cui.lz hodierno die concluserit gl.
in.l.cum pater.§.mevia.ff.de le.ij.sufficere pactū nudum.arg.l.si qs
argentum. Quod an verū sit plene discussi in repetitis meis in .l.
j.ff.de dona.cau.mor.tā valet iure fideicommissi.vt.ff. de leg.ij.l. mi
les ad sororem.in prin.τ.l.cum pater.§.donationis. Et concludit
Bar.in.d.l.ff.de dona.cau.mor.Et plene not.post glos.C.eo.titu.l.j.
Et hoc si affuerit numerus testiū saltem quinqꝫ qui ad solemnita
tem fideicōmissi τ dona.cau.mor.requirit alias cū nec valeret iu
re dona.causa mor.nec iure fideicōmissi.C.de fideicō.l. τ in episto
la.C.de codicil.l.fi.ad fi.C.de dona.cau.mor.l.fi. Aut fit psenti et sti
pulanti τ tūc non est dubium donationem ipsam mort.cau.vale
re.vt.l.si cui.τ.d.l.vt heredibus.cum fi.τ igit mortua donāte dona
tio ipsa non aliter revocata hz effectum. qr censet donatrix causa
mortis velle magis habere eum cui donat quā heredem suuz.ff. de
3 dona.cau.mor.l.j.†Idez erit τ si notarius intervenerit qui ipsi do
natarie fuerit stipulatus.tunc eidem donatarie queret cū notari⁹
tanqꝫ publica psona facultatem habeat alteri stipulādi.ff. rem pu.
salvam fo.l.ij.ff.de adop.l.non aliter.ff.de magist.cōve.l.j.§. exigere.
ff.de vsur.l.caius.τ plene concludit insti.de inuti. stip.§.si quis alij
insti.ff.de satisd.§.si vero aliqs.p Inno.de cōver. coniug.c.dudum
per.d.Ant.in procmio decre.τ no.de vsur.c.quāqꝫ.li.vi.per Bart.ff.
de ver.obl.l.stipulatio ista.§.si stipuler per Bal.C.p quas perso.no.
acqui.l.j.τ in.l.j.§. huius studij.ff.de in.τ iu. ¶Ceterū τ si in ea do
natiōe adiecta fuerit clausula p quam pmittat donatrix ipsam do
nationem nō revocare.τ tūc qūvis sit facta mentio mortis. nihilomi
nus erit donatio inter vivos.vt est expressum.ff.de dona.cau.mor.l.
vbi donat.Et igit qūr p mediaz personā ipsius notarij stipulātis
vel donatarie pñtis τ convenientis etiaz nudo pacto ipsa donatio
sorori facta pfecta censebit.vt primum ptz.ff. de dona.l.etiā p inter
positam.τ.l.absenti.cū fi. Scdm.in.d.l.si qs argentū.Et ex his con
cludit dictā donationē sorori factā iure effectum debere sortiri τc.

Consilium.cccccxiiij.

1 ¶Quarta an debeatur episcopo de relictis factis per testatorem
sue diocesis ecclesijs aliene diocesis.τ quid de relictis ecclesie exem
pte numero.2.3.4.
5 Clerici in proprium episcopum seu archiepm conspirantes aut in
eundem convicia seu iniurias loquentes: qua pena plectendi sint.

¶Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 IN questione qua queritur †an de relictis factis ecclesijs in dioceri mas
sañ.per testatorem subiectum epo Cathaneñ. idem Ca
thaneñ.epo quarta canonica debeat. Breviter dicendū
qd nō. Primo qr hec quarta canonica petitur ab ecclesijs quibus
relinquit ratiōe iuris episcopalis τ cōionis quā epūs ipse hz in ec
clesijs suis.vt no. Inn.de sepul.c.requisisti.de offi.ord.c. conqueren
te.sed nemini venit in dubiū nullū ius epale nullāqꝫ cōionem epm
Cathaneñ.habere in ecclesijs archiepiscopat⁹ Massaneñ. igit τc.
¶Scdo qr hec quarta canonica de lege iurisdictionis est non aūt
diocesana.vt no. Inn.in.c.j.de sta.mo.sed nulli dubium nullā iuris
dictionem cathaneñ.epm habere in ecclesijs massaneñ. archiepat⁹.
igitur nec perceptione quarte canonice vtetur in relictis factis eis
2 dem.¶†Tertio qr eadem quarta debita est epo propter onus epi
scopale qd sibi incumbit in his que ad officium epale pertinent.vt
eū preest passioni τ oneri.ita τ preesse dz consolationi. de sepul. c.j.
Est eū cōgruum vt hi qui de ecclesiarū reformatione atqꝫ repara
tione solicitudinem gerunt ex earundem rebus subsidiū habeant.
xvi.q.vi.c.de lapsis. Sed certuz est epo cathaneñ. nullum onus inci
bere neqꝫ cura respectu ecclesiarū que sunt in dioce. massañ. igitur
nec quartā detrahat de relictis eis factis.adēpto eū onere ppter
qd causat commodū adēptū quoqꝫ censet ipsum commodum.ff.
3 de adimē.le.l.alūne.§.seia.cum fi.¶†Quarto qr si de relictis factis
ecclesie exempte epo in cuius dioce.illa est quartam canonicam nō
percipit.vt plene no. Io.an.de testa.c.officij.de sepul.c.certificari. et
c.in nostra.reprehendens opi. Host. tenentis Zerum in summa.de
sepul.§.a quibus.Et probat per tex.cle.dudūz.de sepul.que loquēs
in prelatis quorum appellatione comprehendunt epi eos excludit
a qualibet canonica portione percipiēda de relictis factis his lo
cis exemptis de quib⁹ preter ea que eis vt curatis debet.ergo mul
tomagis ipsi epo quarta debebit de relictis factis per suum subio
4 cum ecclesijs extra suam dioce.sitis. ¶†Ultimo hanc opinionem
tenet Inno.expresse in casu nostro in.c.officij.extra. de testa. Ioan.
an.in.c.certificari.de sepul.d. Bald.in.l.si quis ad declinandam .C.
de epis.et cle. Pe.et Abb.in.c.requisisti.de testa.et Fede.de senis.la

tius omnib⁹ in opere suorū cōsiliorū consil. xcvj. τ hec quo ad pri
5 mum.¶†Quo ad scdm in quo querit qua pena plectēdi sunt cle
rici in pprium epm seu archiepm cōspirantes aut in eundē iniu
rias seu cōvicia loquentes. Breviter dicendū qd subeunt penaz infa
mie τ a gradu clericali dñt eijci ac curie tradi seculari si sunt incor
rigibiles. Ita est expressum.ij.q.iij.c.clericus qui epm.xj.q.j.c.si
quis sacerdotū.τ.c. coniurationum.cum plurib⁹ sequentib⁹ vsqꝫ
ad.c.si que cause.τ hec quo ad secundum τc.

Consilium.cccccxv.

1 ¶Donatio causa mortis quaz facit filia vt validetur paterna
licentia requiritur.
2 Filius patri in cuius potestate est potest eius accedente consensu
mortis causa donare.non obstante qd nemo ad suum cōmodum
autoritatem imponere possit.

¶Omnipotentis dei postulato suffragio.

IN questione qua queritur nunquid dicta dña Tortola donare potue
rit causa mortis Nicolao patri sibi in dicta donatione
autorāti. Breviter sciendum qd gloss.τ Bart.in.l.j.de
1 auto.tuto.determinant qd non.ea ratione: †quia ad validandam
donationem causa.quam facit filia paterna requirit licentia.ff.
de dona.causa mort.l.tam is.cum fi. Sed nemo ad suum commo
dum pōt autoritatez imponere vt.d.l.j.cum fi. Igitur nec poterit
pater illam interponere,vt sibi donet Ang.vero in.l.j.§.in filij.ff.
ad trebel.τ in suo particulari cōsilio incipiente.factū tale est dña
Regia τc. Contra determinat τ recte iudicio meo per casum.l.j.ver.
eque ex diverso.C.de imponenda lucra. descriptio.vbi dicitur qd
si descendens suas confert facultates in ascendentes.s.patrem aut
in voluntate postrema qd cessat onus descriptionis τc. constat fi
lium in potestate positū in postrema volūtate non posse relinque
re que nō sunt castrēse vel nō quasi peculij nisi per donationē cau
sa mortis cum testari nō possit etiā patre cōsentiente vt in.l.seniū.
τ.l.pe.C.qui testa.face.pos.cum fi.Ergo oportet illud intelligi per
2 viam donatiōis cā mortis.τ sic patet †qd filius patri in cuius po
testate est: potest eius accedente cōsensu mortis causa donare.
¶Non obstant tex.d.l.j.qr ille loquit in autoritate quam nō pōt
quis interponere ad cōmodū suimet. Questio aūt nostra loquitur
in cōsensu.τ aliud est autoritas.aliud consensus cū sint diversissi
ma vt ptz ex his que no. Inn.de cōsue.c.cum cōsuetudinis.τ gloss.
in.c.dudū.de reb.eccle.non alie.lib.vj. Quod aūt possit consentire
quis sibimet τ ad sui vtilitatē eo casu quo res nō pōt explicari si
ne cōsensu suo est casus de offi.dele.c.cum in iure.τ ita in pposita
questione videt mihi: lz illam multo latius discusserim referendo
omnium opi.in.l.si filius.ff.de dona.in lectu.mea τc.

Consilium.cccccxvj.

1 ¶Uxor domina relicta toto tempore vite sue donec caste vixerit
quid habere debeat instituto filio mortuo qui habeat substitutuz
extraneum. Adde nu.3.8.
2 Copulativa dictio τ inter compatibilia adinvicem apposita re
solvitur in alternativam vel.
4 Consuetudo a iure communi exorbitans: de vno casu ad alium ex
tendi non debet.
5 Consuetudo est tacita quedam civium conventio.
6 Mutatio persone mutationem qualitatis inducit in re ipsa que
ad personam aliam transmittit: cum inter personas nō est ratio
nis identitas.
7 Verbum vnū τ idem diversam interpretationem accipit propter
variationem qualitatis persone cui illud adijcitur.
9 Dictiones donec: dum: quoad: τ similes: in vltimis voluntatibus
relictum annuum faciunt.
10 Substitutio facta filie preterite a primo gradu: an conservet per
aut.ex causa.
11 Testamentum impugnans nō est dignus ex eo aliquid consequi.
12 Edictum pretoris rupto testamento per cōtratabulas cōservans
legata in eodem certis personis nō intelligit conservare illis eisdē
si testamentum impugnant.

¶Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 IN casu proposite consultationis in quo primo queritur †an domina Frācisca vxor relic
ta domina τ vsufructuaria omnium bonorū Mariot
ti testatoris mariti sui instituto per eundū Ioanne ba
ptista filio suo post mortem dicti filij heredis instituti τ stante do
mino Petro sibi substituto habere debeat vsumfructum dictorū
bonorum.an vero solummodo possit consequi alimenta . Brevi
ter dicendum quod fm opi.Dy.τ Iacob.de are.quem refert Cyn.
in.l.j.C.si secundo nup.τ Bart.in.l.titia.§.fin.ff.de lega.ij. Bald.in
l.fi.C.de indicta vidui.τ Ioannes an.in addi.Specu.in titu.qui fi.
sint legi.§.in hoc titulo.in addi.que incipit. huiusqꝫ Albertus ga
leotti τc.de iur.commum dictorum verborum vigore ipsa vxor fa
cultatem habet eligendi an proprietatem velit plenam an vero
vsumfructum tantum : quia non possit quis esse dominus τ vsu
fructuarius simul : vt in lege vti frui . ff . si vsusfructus petatur

Igitur

2 †Igitur est consequens vt dictio illa copulatiua ⁊ inter cōpatibi-
lia adiūctē opposita resoluat̄ in alternatiuam vel. ff. de vsufruc. le.
l. si titio fundus. C. de codic. l. fi. generali vero consuetudine que ini-
tium habet Bononie in curia vulgari. ⁊ per totā seruatur Italiā
liberis existentibus debet ipsa vxor solū alimenta pcipere vt no. gl.
in. d. l. i. C. si secundo nup. ⁊ hec est consuetudo rationalis: quia filio
superstite atq; patris herede non dz ipse filius habere portionē
legitimam in proprietate tm̄ neq; etiam pater ita sibi pōt assigna-
re. Sed habere dz ꝓprietatem vna cū vsufructu. vt concludit̄ cōiter
in. l. omnium. ff. de vsufru. ⁊ in. l. vxori. la vltima. ff. de vsufru. leg. ⁊ est
expressum in auten. nouissima. in fin. C. de inoffic. testa. ⁊ in autē. de
trien. ⁊ semis. §. prohibemus. cum aūt hereditas deuenit ad substi-
tutum ipsius filij quid habere debeat tunc vxor. Bart. mouet que
stionem in. d. l. titia. §. fin. ⁊ in. l. ⁊ si contra. ff. de vulg. ⁊ pup. et in. l. si
ita scriptum. ff. de manumis. test. B il. et Bart. sequēs in. d. l. fi. C. de
3 indic. viduita. †Uera aūt eorum cōclusio paucis per me additis est
hec. Quia aut loquimur in substitutione vulgari. ⁊ tunc vxor lega-
taria habebit plenum vsumfructum in sua vita. Hoc aūt probat̄
primo: q2 a substituto a quo tacite intelliguntur legata repetita vt
l. licet imperator. cum fi. de leg. i. vigore habere cepit ipsuz vxoris re-
lictum. non aūt ab ipso filio qui heres nō fuit. ergo sequit̄ qd̄ cōsue
tudo priuilegiata filiorum: q2 in totū fauorem illa verba dn̄am et
vsufructuariam ⁊c. ad vxorem directa resoluit in simplex relictum
alimentorum personam filij nō egredit̄ ⁊ ad substitutū non trāsit
q2 qd̄ heredi primo in priuilegium concedit̄ eius personā nō egre-
ditur. ⁊ in substitutū non transit. ita expressum de leg. prestan. l. sed
⁊ si mortis. versi. item si quis. ¶ Secūdo q2 fauor filij trahēs huius
modi verba ad significationē impropriam trahi non debet ad per
sonam vulgaris substituti. ¶ Tertio quia q̄uis cōsuetudo exten-
datur de vno casu ad alium sibi similem in his que a iure cōmuni
nō reperiuntur manifeste decisa vt. l. de quib9. ver. sed si qua. ff. de le.
4 †Tamen consuetudo a iure cōmuni exorbitans put est hec vt su-
pra dixi. de vno casu ad alium nō debet extendi. ff. solu. ma. l. si vero.
§. viro. ff. de legi. l. qd̄ vero. de re. iur. que a iur. lib. vi. ⁊ est expressum
de deci. c. cum contingat. de capel. mo. c. cum dilectus. de offi. ar. c. di
lecto. de pscrip. c. audito. ⁊ ita intelligit̄ qd̄ not. in. c. fi. de cōsue. ⁊ in
l. ij. ⁊. ij. que sit longa cōsue. Accedant ad hoc que no. Bar. in. l. post
dotem. ff. sol. ma. ⁊ Bal. in. l. fi. C. cōia vtriusq; iudicij. dum loquun-
5 tur de consue. posita per glos. in. l. dos a patre. C. sol. ma. † est eni con
suetudo tacita quedam ciuium conuentio. ff. de legi. l. sed ea. sed ex
pressa conuentio ad vnam personam directa ad aliam nō extendit̄
vt. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. ergo multominus tacita.
¶ Quarto q2 illa certa ratio que dispositionem aliquā inducit in
instituto nō concludit in vulgari substituto. tunc nec etiam in eo-
dem ipsa dispositio verificabit̄. Ita est expressum. ff. de lega. i. l. licet
imperator. §. vel quid si certa. Sed ratio cōsuetudinis impropria
tiua dictorum verborum cū est institutus filius que estan ipsius si
lij fauore non concludit in extraneo substituto vulgari: igitur ⁊c.
6 ¶ †Quinto q2 mutatio persone mutationem qualitatis inducit
in re ipsa que ad personam aliam transmittat̄ cū inter personas
non est rationis identitas. ff. de acqui. here. l. paulus. ff. de publ. l.
licitatio. §. fi. de iure patro. c. i. lib. vi. C. de imponen. luc. prescrip. l. i.
lib. x. cum si. Unde consequenter facta mutatione rerum in quib9
est vxor relicta domina ⁊ vsufructuaria de persona filij ad personā
vulgaris substituti debet etiam qualitas ipsius interpretationis
variari cum inter personas ipsas non concurrit rationis identi-
7 tas vt supra dixi. ¶ Sexto q2 videmus qd̄ vnius eiusdemq; verbi
interpretatio varietatem censetur accipere propter variationem
qualitatis persone cui illud adijcitur. Hoc est exp̄ssum. ff. de cōdi.
⁊ demon. l. pater seuerinam. §. conditionum verba. ff. de annu. leg.
l. seruus post decem. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. centurio. Et quod plene
no. de testa. c. si pater. lib. vi. C. de impub. l. precib9. Unde non est ab-
surdum si ea verba que propter qualitatem filiationis in psona in
stituti habebant interpretationem relicti alimentorum ꝓpter va-
riatam qualitatem persone in substituto in quo non est illationis
qualitas: sed extraneitatis accipiant interpretationem diuersam
8 que includat relictum vsusfructus. †Aut loquimur in substituto
pupillari. ⁊ tunc aduertendum q2 aut est relictum annuum vtpu-
ta relinquo vxorem meam dn̄am ⁊ vsufructuariam donec caste et
honeste vixerit ⁊c. ⁊ tunc pro primo anno relictum fit purum pro
sequentibus vero conditionale. ff. de annu. le. l. si in singulos. Igi-
tur pro ipsis annis sequentibus incipit deberi ab ipso substituto
pupillari vt. l. si fundum sub cōditione. l. si pater. ⁊. l. seruo alieno.
§. si ab impubere. de le. i. Et sic cū substitutus est extraneus mulier
debet habere vsumfructum pleno per plene dicta in membro pro
ximo. Preterea cum sit annuum legatum in principio cuiuslibet
anni debet inspici conditio personarum. ff. de annu. leg. l. cum ant
non est legatum annuum tantum vt puta q2 dixi relinquo vxorē
meam dn̄am ⁊ vsufructuariam tm̄. Et tunc dicendum qd̄ habere
debet tantūmodo alimenta eo q2 cū filius institutus patri successe
rit. ⁊ sic in persona filij relictum vxoris locum habere ceperit vigo
rem. Igitur est consequens vt in plus non teneat̄ substitutus pu-
pillaris quaz ipse filius teneret̄. vt. l. qui fundum. §. qui filios. in fi.
ff. ad. l. fal. Cum enim substitutus succedit expresse pupillari nunq̄
relicta ab instituto tacite videretur substituto repetita. sed ea de-
bet substitutus tanq̄ heres impuberis. vt. l. i. §. interdum. ⁊. l. in ra-
tione. §. qd̄ vulgo. ff. ad. l. fal. Et igitur succedit regula volēs succes-
sione heredis non variari qualitatem obligationis. ff. de condi. et
9 demonst. l. cum fundus. ⁊. l. ij. §. ex his verbis. ff. de verb. obli. ¶ †Ex
his ergo concluditur qd̄ cum relictū hoc vxoris sit annuum. vt pa
tet ex illis verbis dicentibus. relinquo vxorem meam dominam et
vsufructuariam toto tempore vite sue donec caste ⁊ honeste vixerit
⁊c. que dictio donec vel dum seu quo ad. ⁊ similes in vltimis volun
tatibus relictum annuum faciunt vt. l. legatum. ff. de annu. lega. l. si
quis ita. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊. l. qui concubinam. §. vxori. de leg. iij.
Igitur est consequens ex relata sententia Barto. vt ipsa mater la-
psum vsumfructum debeat habere ex quo censet̄ annuum relictū
hoc si testator solum dixerit toto tempore vite sue volo eam esse do
minam ⁊ vsufructuariam ⁊c. q2 hec verba quot annis vixerit re-
lictū annuum faciunt. vt. l. nec semel. versi. sed ⁊ si quot annis. et. §.
nouissime. ff. quando dies leg. ced. ⁊. l. defuncta. in fi. ff. de vsufruc. ⁊
hec de primo. ¶ Quo ad secūdum in quo querit̄ an preterito dicte
Ioanne a gradu primo institutorum inducat irritationem testa-
menti quamuis eadem non preterea fuerit in gradu scd̄o: quia pu
pillariter substituta. Breuiter dicenduz qd̄ sic: quia quamuis insti
tutio sibi in gradu primo inducit illius gradus irritationem quā
uis in sequentibus gradibus fuerit substitutus vt est expressum de
vulg. ⁊ pup. l. ex facto. §. lucius. ff. de here. insti. l. si filius instituatur.
10 ff. ad trebell. l. ita tamen. §. qui rogatus. †Sed stat dubitatio num-
quid per auten. ex causa. C. de lib. prete. si ipsa filia nullum testamen
tum dicat conseruetur substitutio facta de ea et dicto Petro. vide
tur dicendum quod aut substitutio facta de ea fuit vulgaris. et il-
la cōseruatur ⁊ ex substitutiōe succedit. vt est casus notabilis in. d.
l. si filius. ⁊. d. §. lucius. ⁊ huius est ratio: q2 vulgaris substitutio cen
setur habere non solum caput illud si heres esse noluerit: sed etiaz
illud scilicet si heres esse non poterit propter nullitatem institutio
nis contingentem ex preteritione filij. vt est expressum in. l. ij. §. fin.
de libe. ⁊ posthu. ⁊ patet. in. l. cum proponas. §. C. de heredi. insti. et
l. si perfecta. titulum. ff. eod. titu. Aut substitutio facta de ea fuit pu-
pillaris. ⁊ tunc illa filie preterite irritum dicendi salua non manet.
quoniam. d. auten. ex causa. dicens ex preteritione vitiari solum in
stitutionem. cetera vero firma manere locum nō habet in his que
relicta sunt preterito testamenta impugnanti vt not. gloss. or. in. l.
maximum vitium. C. de lib. prete. et firmat Marti. sil. vt refert Cy.
in. d. aut. ex cā. ⁊ est communis opi. que primo probatur ex regula
11 †dicente qd̄ testm̄ impugnans non est dignus ex eo aliquid conse
qui. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. meminisse. ff. de acqui. here. l.
quesitum. cum fi. ¶ Secundo per text. op ti. in. l. filium. §. omnibus
12 ff. de leg. prestan. vbi patet †quod edictum pretoris rupto testamen
to per cōtratabulas conseruans legata in eodem certis psonis nō
intelligitur conseruare illis eisdem si testm̄ impugnant. ¶ Tertio
ad idem tex. in. l. si non solus. §. i. ⁊. l. quidam titium. ff. si quis omis.
cau. testa. vbi qui potest hereditatem adire ex testamēto si omittit:
⁊ sic voluntatem testatoris infringit non conseruant̄ legata illius
tituli non consequent̄ autoritate quāuis alias cōseruarent̄. Substi
tutio vero pupillaris facta de psona dicti dn̄i Petri bene conser-
uatur p. d. aut. ex causa. vt firmat glos. ordi. quam sequitur cōis opi.
post Bar. ibi. in. l. i. §. substituere. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ hec de propo-
sita consultatione dicta sufficiant.

Consilium. cccccxvij.

1 ¶ Maritus in indotatam vxorem alere teneatur ⁊ maritali affe
ctione tractare. ⁊ nu. 3.
2 Matrimonia non dotibus sed affectu contrahuntur.
4 Maritus an ratione dotis promisse non solute emolumētum ali-
quod vltra dotem petere possit. ⁊ nu. 5. 8. Et quid si dos sit promis-
sa in pecunia. 11. 12.
6 Pactum propter qd̄ se obligat maritus dotem recipiens aliquid
annuuz vel menstruum dandum vxori vt inde se alat: validum est.
7 Interesse contingentes propter moram in subeundo dotem pro-
missam vtroq; iure peti potest.
9 Uxor si marito dotem promiserit ⁊ dotis vsuras: dicēdum est sine
dubio vsuras peti posse: quia non est illa donatio: cum pro oneri-
bus matrimonij petantur.
10 Obligatio ad interesse an succedit in obligationibus dandi.
13 Soluere si mihi tenearis ad diē certam: ⁊ quia non soluisti ab alio
sub vsuris accipi: repetere possum a te debitore moroso vsuras lo-
co interesse.
14 Silentium temporis decennalis in persona mariti circa petitio-
nem vsurarum. ⁊. interesse dotis non solute: inducat remissionem
tacitam.
15 Diuturnitas temporis ad presomptionem non sufficiens in petē
do debitum an solā tacitam eius donationem inducat.
16 Maritus si p totū tp̄s durantis matrimonij tacet: q2 nō petit vsu-
ras seu interesse dotis sibi non solute ipsum silentiū cōtinuū indu-

est tacitam ipsarum usurarum seu interesse remissionem.
17 Transactio inter virum ⁊ vxorem super alimentis prestitis vxori an valeat. Adde nu.23.
18 Transactio facta super re indubia ⁊ lite cuius finis erat certissimus nulla est. Adde nu.19.
20 Vexatio que alicui iniuste infertur an licite pecunia redimi possit.
21 Transactio in iure dupliciter accipitur.
22 Sermo idem si duas habet significationes: illa est accipienda per quam actus sit validus. illa vero fugienda per quam perit.
24 Iuramentum qn̄ habeat vim clausule si non valet quod ago vt ago valeat vt valere potest.
25 Iudicium qn̄ habeat vim clausule si non valet quod ago vt ago ⁊c.
26 Donatio p̄ vxorem viro facta nulla est: nisi vir econuerso mulieri donet quia tunc reciprocatio donationis validitatem vtriusq; inducit. ⁊ nu.27. Quatenus hoc sit verum nu.28.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposite consultationis circa celeberrimorum doctorum cōsilia q̄ mihi ostēsa sunt duo pro p̄fecta eius decisione p̄ prius examinanda sunt.
1 ¶ † Primum an maritus indotatā vxorem alere teneat ⁊ maritali affectione tractare. ⁊ breuiter sciendū istam questionem tractari per Cy. ⁊ alios in.l.qd̄ in vxorē.C.de nego.gest. ⁊ p̄ gloss. et doc.in.l.si cum dotem.§.finaūt in seruissimo.ff.so.ma.per.d.Bald. in l.de diuisione.ff.sol.ma.allegantem glos.quam dicit hoc ponere.in aut.de non eligendo scdo nubentes.ad fi.quam tñ ego nunq̄ reperi. ⁊ in.l.pro oneribus.C.de iu.do.p̄ Innoc.in.c.p̄ nostras.de dona.inter vi. ⁊ Spe.in.ti.qui fi.sint le.§.nunc dicamus de vxoris alimentis qui.l.§.aliquando.§.principalis est. Ego autem dictis omnium collectis atq; aliquib⁹ aliis additis sic dico qd̄ aut est indotata eo q: dos non fuit promissa: ⁊ tunc maritus eam apud se stantem nō repellere sed alimentare cogitur ac maritali affectione tractare. vt in.§.quoniā.in aut.qui.mo.na.effi.le. ⁊ in aut.de nup. ⁊ in.§.si quis
2 enim. † Non enī dotibus sed affectu matrimonia contrahunt. C.de repu.l.si.enim fi. Ad hec tex.optimus in.l.pe.ff.vt in pos.leg. dicens tali casu etiam post mortem mariti hanc vxorē nondū nuptam ali debere ex bonis eiusdem ad instar filie. Ad idem etiam optime.l.ꝙ nulla.ff.de religio. vbi text.dicit in simili qd̄ si nulla dos sit: maritus tñ tenet ad sumptus funeris vxori cōtribuere: vt illud nō sepelitur nec infamia eius videat qd̄ vxor insepulta sit. Ita igit in proposito vxorem quā ipse maritus indotatā accepit alere dz ne eius iniuria esse videat si fame pereat. aut est indotata: q: dos non tradita sed tñ p̄missa. ⁊ tunc maritus si vult eam nō alere sed repellere pōt. Casus.C.ad velleia.l.si. Nō enī cogitur vxorem indotatā habere. dicit tex.ff.de dona.ob cau.l.si donaturus.§.i. Sinaūt non repellit sed in seruitio mariti est ei comparando vt dz.ff.de ope.libert.l.sicut. tunc dz sibi alimenta p̄stare etiam vltra dotis quantitatē si dos non sufficiat. ar.d.l.qd̄ si nulla. ⁊ q: onus impensarum debet ex quo p̄cipit commodum seruitii. hoc enī equitati sue decet vt nobis seruientibus alimenta impēdamus.ff.cōmodati.l.in reb⁹.§.possunt.ff.de edil.edi.l.serui.§.quas impensas.ff.de vsufru.l.sed et si quid.§.sufficienter. ⁊ idem est si nō sit in mariti seruitio ex ipsi⁹ mariti culpa. puta p̄pter insupportabilem eius seruitiā q̄ casu licita est ab eo separatio vt in.c.literas.ad fin.de resti.spo. Sufficit enim quod nō stet per eam quominus seruiat ad hoc vt alimenta percipiat argumentum.ff.de cōtrahen.emp.l.labeo scribit mihi bibliothecam et expressum in.l.mio.ff.de alimen.leg. aut non est in seruitio viri mulier sua culpa. puta q: maritus eam secum non vult ex quo dotē p̄missam non soluit ⁊ tūc ad alimēta p̄stāda maritum nō pōt compellere quia frustra sibi debitum fieri petit qui qd̄ alteri debet nō impendit.ff.de edi.edic.l.ediles.ad fin.ff.de actio.emp.l.iulianus.§.offerri. ⁊ l.qui pendentem. aut neutrius culpa intercedente seorsum habitat ⁊ sibi non seruit. ⁊ tunc loquit text.in.d.§.finaūt in seruissimo. Volens qd̄ secundum dotis redditus alimentanda est. in hoc enim dos dat vt ei in matrimonii oneribus deseruiat que cōsistūt circa vxoris alimentationem et etiam liberorum.ff.de iure dot.l.si is qui.§.ibi dos. ⁊ l.dotis fructus.ff.pro soc.l.actione.§.fin.cum.l.seq.ff.fami.erc.l.si maritus. ⁊ l.si filia.§.hoc amplius.C.de iur.do.l.pro oneribus. ⁊ ff.de castrē.pec.l.dotem filio. Sinaūt redditus dotis non sufficiunt: tunc si mulier pōt se aliunde alere bene est. Sin autem non officii maritalis est supplere. vt no.glos.in.d.§.finaūt in seruissimo. ⁊ probatur in.d.l.pe.vt in possessionem le. ⁊ d.l.qd̄ si nulla. ¶ Ex his ergo concluditur hunc maritum qui vxoris opera et seruitio vsus fuerit omni tēpore matrimonii repetitionem alimentorum ipsi p̄stitorum habere non potuisse: quamuis sibi dos soluta non fuerit. licet quidam moderniores ad p̄dicta nō aduertentes
3 isto casu concludunt qd̄ aut fuit p̄testatus de repetendo † ⁊ tūc nō est dubium eum repetere posse tanq̄ p̄stita sint alimenta ab illo qui non tenet ex quo dos soluta nō est fm eos. qd̄ tñ est pessime dictum: cū imo teneat impensis seruitii cā per supradicta aut p̄stita sunt mulieri infirme ⁊ excludit repetitio: q: censent p̄stita ex pietate quadam ⁊ affectione maritali. vt est expressum in.d.l.qd̄ in vxorem. aut p̄stita sunt ipsi sane: ⁊ tunc facultatem repetēdi competere si sunt in notabili estimatione et quantitate: tum quia ipse ad ea p̄standa non tenet fm eos ⁊ male vt dixi: tum q: in magnis inter coniuges donatio nō p̄sumitur.ff.de dona.inter vi.l.virum.cum si. Nec est mirū hanc distinctionē fieri inter mulierē egrotā ⁊ sanam cum maior pietas vno casu versetur quam reliquo. ⁊ alibi etiam legislator hac distinctione vtatur vt patet ex.l.sempronius.ff.pro de reli.iuncta.l.i.§.sed Cyn.C.de lati.liber. Sed certe isto etiam vltimo casu repetitione excluditur: quia vt pluries supra dixi. naturali ratione inducit vt ad eum onus alimentandi p̄tineat qui opera ei⁹ vtitur quem alimentat vt.d.§.possunt.cum si.allegatis. et hec quo
4 ad primum dicta sufficiant. ¶ † Scdo videndum nūquid ratione dotis p̄misse non solute maritus ipse emolumētum aliquod vltra dotem petere possit. ⁊ quidem dicēdum questionē istā reperiri positam per Bart.in.l.insulam.§.vsuras.ff.sol.mat. ⁊ in.l.at qui natura.§.nō tantum.ff.de neg.gest.per Bal.in aut.ei qui iurat.C.de bo.aut.iudi.pos. ⁊ in.l.fin.§.preterea.C.de iu.do. ⁊ tandem Ange.in.l.diuortio.in prin.ff.so.ma. ⁊ eundem Ang.in.l.tiria.ff.de sol. ⁊ etiam tractatur in.l.vnica.§.sinaūt supersederit. ⁊ §.similiq; modo.C.de remis.actio.per Inn. ⁊ Io.an.i.c.salubriter.de vsur. ⁊ Host.in summa.de vsur.§.in aliquo.ver.quid in conuerso casu in quibus etiam ponitur quid ēcontra. Ego presupposita mora in dotis solutione commissa qui alias nō est casus dubius. dico sic qd̄ aut iste marit⁹ est negociator ⁊ peti pōt per eandē vltra dotē interesse cessantis ex eo q: dos soluta sibi non est ⁊ sic cū illa lucrari negociando nō potuit. istud primō probari pōt ex.l.ii.alias.iii.in.§.fin.ff.de eo quod cer.lo. ⁊ l.socius qui in eo.ff.pro socio. Ex quibus patet in consueto negociari moram passo in receptione sibi debiti haberi considerationem lucri cessantis. quod plene declarat Bart.in.l.vnica.C.de sen.que pro eo. ⁊ plenius ⁊ perfectius declaraui ego in.l.si constan-
5 te.§.quo.ff.sol.ma.in lectura mea. ¶ † Scdo probo per casum apertum ad hoc in.l.fin.§.preterea.C.de iu.do.ibi dum dicit questum ciuilium annorum ⁊c. vbi patet qd̄ mora cōmissa in soluendo dotem que cōsistebat in ciuilibus annonis hoc est in redditibus qui percipiuntur ex publico maritus pōt vltra dotem ciuilis annone questum hoc est illud qd̄ lucrari potuisset ex dote si sine mora sui soluta fuisset. Non enī aliud est questus aliud cōquestus. Aut maritus nō est consuetus negociari ⁊ tunc pōt petere vltra dotem interesse qd̄ pretendit rōne damni qd̄ sentit: eo quia prestat alimenta ex proprio vbi soluta dote p̄stitisset ex eadem ⁊ valida est hoc casu petitio vsurarum q: ille vt interesse petuntur. ⁊ loco interesse succedūt. Et etiam isto casu valida esset conuentio per quā cōuenit maritus ⁊ vxor dotem promissam sibi nō soluens aliquid debet pro alimentis. Vtriusq; aūt cōclusionis veritas primo probat sic: correlatiuorum eadem est dispositio.C.de indi.vidui.ad legem iuliam.cum si.
6 † Sed pactum propter qd̄ se obligat maritus dotem recipiens ad aliquid annuū vel menstruū dādū vxori vt inde se alat est validum vt.l.ex annuo. ⁊ l.si mulier aliquando sit stipulata.ff.de dona.inter vi. ergo econtra validū esse dz pactū per qd̄ vxor promissam dotem non soluens ad quid dandū astringit vt ex eo maritus possit alimentare. non enī ad alimentationē tenetur ex quo penes eum dos promissa nō est vt supra dixi. Preterea cum penes vxorem adhuc sit dos: ergo penes eam dz esse onus alimentationis vbi enī dos est ibi sunt matrimonii onera vt.d.l.i.s q fluctum.§.ibi dos. ¶ Scdo probatur q: video qd̄ cum maritus dotis fructus non percipit in effectum mulieris valida est conuentio vt vxor se suosq; alat.ff.de pac.do.l.iiii.in fi.ff.de do.inter vi.l.si pro vxore.§.fi.ff.de doli.excep.l.si.in prin. Igitur dicendum in casu proposito ex quo diuersitatis ratio inter hec reddi non pōt.s.vt mulieris valeat conuentio per quam maritus dote non recepta vxorem obligat ad quid sibi dandum qd̄ in ipsius alimenta cōuertat. tunc etiā ⁊ valida sit conuentio per quā pars vxoris morosa in dote soluēda se astringit vt aliquid vsurarū noīe dandū marito q matrimoniū supportauit onera: dū tñ vsure cōuerse nō excedāt interesse qd̄ p̄tendit maritus interesse hoc.s.q: supportat onera matrimonii ex proprio vbi soluta dote supportasset ex eadē cum fm dotē mensurari debeat supporta-
7 tio onerū vt.d.§.finaūt in seruissimo.cū si. ¶ † Sed interesse contingens p̄pter morā in soluēdo dotē p̄missam vtroq; iure peti vt p̄z in.l.stipulatiōes nō diuidunt.§.celsus.ff.de verb.obli. ⁊ l.si quis ab alio.§.fi.ff.de re iu. Et no.glo.in.c.cōquestus.de vsur. ⁊ vtroq; iure in obligationē deduci vt.l.si.ff.de pro.stip.insti.de verb.ob. non solum ergo est ꝯuē vt valida sit hec p̄missio vsurarū mensurata cum
8 interesse mariti resultāte ex dote nō recepta. † Iste enī vsure nō petuntur tūc vt lucrū sed vt ipsius mariti interesse: ergo vtroq; iure licite peti poterūt vt no.gl.in.d.c.cōquestus. ⁊ in.l.cūctos populos.C.de sum.tri. ⁊ d.l.socius qui in eo.l.curarit.C.de act.empt. ⁊ l.fi.C.de vsu.l.iulianus.§.ex vēdito. ⁊ §.possessionē.ff.de act.emp. Nec enim attendendū est.qd̄ cōuentionis verba vel vsurarū solutione mreferantur. cū illa iuxta qualitatem cōtractus ex intentione cōtrahentium sunt impropriāda ⁊ referēda ad interesse ex qualitate enī contractus accipiunt v̄ba ꝯ p̄priā significationē.ff.loc.l.si vno.in prin.ff.si cer.pe.lo.pe.l.si tibi pecuniā.ff.de p̄scri.ver.l.insulā.cū si. Preterea alibi dicit eleganter tex.sicut causam enī in originē promisse

pecunie

pecunie.non aũt iudici prẽtem preualere placuit.ff.de dona.l.quid
id quod.ff.de fideiuſ.l.tutor datus.C.ad macedo.l.ſi filius.la prima.
Sic ergo in propoſito nõ titulus iudicij qui eſt ab vxore petitur vſu
re dot.non ſolu.ſed cauſa ⁊ origo petitionis que eſt intereſſe priua
ti mariti cõtingens ex non dotis ſolutione debet eſſe in conſidera
tione ⁊ preualẽtia.puta ⁊ ſi ſolueretur per vxorem vt vſura ⁊ ſic ve
ex capite indebiti.Tamen dꝫ qđ ſolutum eſt conuerti in ſolutionẽ
intereſſe vt ſic cenſeatur ſolutũ fuiſſe ex capite debiti. Ad hoc tex.
notabilis.ff.de condi.inde.l.eleganter.§.ſi poſt.ff.de tranſact.et.l.
9 poſt rem.verſi.vſqꝫ adeo.¶ †Tertio hoc apertiſſime demonſtrant
verba iuriſcõſulti.in.l.ſi quis ꝓ vxore.§.ſi vxor.ff.de dona.inter vi.
ſic formaliter dicens.§.ſi vxor viro dotem ꝓmiſerit ⁊ dotis vſuras.
Dicendum eſt ſine dubio peti vſuras poſſe.qꝛ non eſt iſta donatio
cum pro oneribus petantur matrimonij ⁊c.vnde notandum elegan
ter qđ iuriſcõſultus vbi vult hãc ꝓmiſſionem vſurarũ nõ cauſare
titulum lucratiuũ prout eſt titulus donatiõis ſeu titulus vere vſu
re quã iuriſcõſultus lucrum appellat ⁊ dulcedinẽ.vt habetur tex.no
tabilis in.l.ait pretor.§.ſi quis in fraudem credito. Sed accuſare ti
tulum onerosum ꝓpter onera matrimonij que ſupportauit mari
tus ⁊ ꝓpter quẽ ſupportat dote non ſoluta intereſſe mariti cauſatur
in hoc:qꝛ ſupportauerit illa ex proprio vbi facta ſolutione ſuppor
10 taſſet ex dote.¶ †Concluſioni premiſſe põt ea ratio refragari:quia
non eſt dubium qđ pars vxoris dotem ꝓmittens tenetur ad illã dã
dam vt patet in.l.dotale prediũ.§.dotale.ff.de fund.dot. Sed in
obligationibus dandi non ſuccedit obligatio ad intereſſe vt.l.vbi
aũt non apparet.l.ſi ſeruum.in fi.ff.de ver.obli.igitur ⁊c. Sed rñdeo
verum eſſe in obligationib⁹ dandi nõ ſuccedere poſt morã obliga
tionem ad intereſſe extinctiuam obligationis dandi prout accidit
in obligationibus facti.vt in.d.§.celſus.⁊.d.l.ſi quis ab alio.in fin.
Sed bene ſuccedit obligatio ad intereſſe argumẽtum obligatiõis
que conſiſtebat in dando pretium ꝓmiſſum dato in ipſo emptore
perceptione fructuum ex re vendita ſuccedit obligatio ad vſuras
que vtroqꝫ iure peti poſſunt intereſſe vt pꝫ in.d.l.ij.C.de vſu.et in
l.fructus.⁊.l.curabit.C.de act.emp.⁊.d.§.ex vendito. Et not.in.d.
c.conqueſtus.cauſatur aũt illud intereſſe in perſonã venditoris rõne
fructuum pceptorum per emptorem ex re vẽdita pretio nõ ſoluto.
non enĩ fuit iuſtum qđ re ſimul ⁊ pretio gauderet. Ita igitur in pro
poſito hoc intereſſe in marito cauſatur.Multo magis eo qꝛ ipſe one
ra matrimonij ſupportauerit de proprio que ſupportaſſet ex dotis
redditibus ſi illam percepiſſet.⁊ qꝛ vxor gauiſa eſt fructibus fun
11 di dotalis et alimentatione percepta ex bonis mariti. ¶ †Et ſi di
cas ipſa ratio non concludit cum ipſa dos eſt in pecunia promiſſa.
tunc enĩ fructus ex ea mulier non recipit.tum qꝛ ex pecunia non
poteſt pecunia gratiari vt in.c.ſicut hi.xlvij.di.⁊ not. Jo.an. in re
gu.pactum de reg.iur.lib.vi.in.ſi.q.in mercuria.Tum quia non eſt
muliebre officium negotiari vt.l.pe.ff.de eden. Reſpondeo qđ tunc
ſaltem remanet intereſſe mariti alia ratione.ſcilicet quia ſuppor
tauit onera matrimonij ex propria ſi ſupportare potuiſſet ex dotis
redditibus que ſibi ſoluta foret illam deponendo ad honeſtã par
tem lucri penes mercatores quod iure canonico licitum eſt.vt eſt
text.in.c.per noſtras.de dona.inter vi.de quo valde gaudet Bart.
12 in.l.omnes.ff.ad.l.falci.†Preterea video qđ ſi quis pro emendo la
pidem vel tignum ⁊ res ex quibus naturaliter non percipitur fru
ctus aliquis cauſa ſoluendi pretium ſub vſuris pecuniã accipiat
⁊ recepto pretio ſit in mora tradendi tenetur ipſe venditor ad vſu
ras tanqꝫ intereſſe. Textus eſt notabilis in.l.lucius titius.cum.l.
ſeq.iuncta gl.in verbo materiam ⁊ in verbo intercedente.ff.de act.
emp.quem valde commendat.d.Bald.in.l.vſuras.C.de vſu. Illud
autem intereſſe in perſona emptoris non poteſt iſto caſu ex alio re
ſultare:niſi quia ſi ſciuiſſet venditorem ita moroſum in rei tradi
tione non recepiſſet pecuniam mutuo cum onere vſurarum.quam
ideo recipit vt ipſe celeriter ſoluendo celeriter traditionem conſe
queretur. Ita igitur in propoſito cũ dos eſt in pecunia poteſt cau
ſari intereſſe mariti ex tarditate ſolutiõis hoc modo:qꝛ ad domũ
tranſduxerit vxorem ⁊ ſupportauit matrimonij onera.qđ non ita
celeriter feciſſet niſi qꝛ ſperabat celeritate tranſductiõis ⁊ ſuppor
tationis onerum celeritatem ſolutionis dotis conſequi. Preterea
pone dote exiſtente in pecunia ⁊ vxore moroſa in ea ſoluenda ma
ritum poſt tranſductionem vxoris vt ſupportare poſſet onera ma
trimonij recepiſſe pecuniam mutuo ſub fenore.nonne cum hoc fe
cerit propter alimentande vxoris onus.petere poterit vltra dotẽ
vſuras per ſe ſolutas ob pecuniam ob dictam cauſam acceptam?
certe ſic:qꝛ intereſt ſua dare tarde ſolutam fuiſſe pecuniã atqꝫ mu
tuo fenori pro ſupportatione oneris matrimonialis eam accepiſ
13 ſe.†Ad hoc qđ notabiliter dicit Inno.de vſur.c.ſi. volens quod ſi
mihi ſoluere tenearis ad idem certum.⁊ qꝛ non ſoluiſti ab alio ſub
vſuris accepi.repetere poſſum a te debitore moroſo vſuras loco in
tereſſe.arg.de fideiuſ.c.peruenerit.⁊.c.conſtitutus. Ita igitur pari
14 ter in propoſito caſu dicendum in perſona mariti. ¶ †Scđo tamẽ
qđ predicte concluſioni refragatur conſiliũ.d.Bal.quod refert in
ſuo conſilio excellentiſſimus olim doctor et preceptor meus domi.
Dionyſius de peruſio.Cuius viri memoriam propter eius ſummã
bonitatem ac conſcientiam eminentiſſimi diligo.dicentis ſilentiũ
tem doris decennalis in pſona mariti circa petitionem vſurarum
l.intereſſe dotis non ſolute indicare remiſſionem tacitam allegan
tis tex.ad hoc ſcđm eum ſingularem in.l.cum quidam.§.diuus.ff.
de vſur.ourn dicit creditorem parum iuſte preteritas vſuras pete
re quas eum remiſiſſe interuallum tpis indicat. Et quas cenſen
dus eſt ideo ſe putaſſe nolle petere vt gratior debitori exiſteret. Sꝫ
certe ſalua reuerentia tanti viri ipſe non bene neqꝫ intelligenter lo
quitur. Dictus.§.loquitur in vſuris que veniunt vt merum lucrũ
et ſic titulum cauſat lucratiuum.per.d.l.ait pretor.§.ſi vero poſſim.
Nos autem loquimur in vſuris que debentur tanquam intereſſe
propter ſupportata onera matrimonij dote nondum ſoluta.et ſic
cauſantibus titulum lucratiuum cum pretendente titulum onero
15 ſum.vt.l.fin.C.de iure deli.⁊.l.ſi.C.de codicil.†Preterea dum quer
tur an ſola temporis diuturnitas ad preſcriptionem non ſufficiẽs
in petendo debitum tacitam eius donationem inducat. Dicendũ
eſt quod non. Caſus eſt in.l.libertis quos.§.manumiſ.ff.de ali.leg.
Fallit tribus caſibus. Primo in dubio odioſo ſeu lucro penali vt
vſurario.vt.d.l.cum quidam.§.diuus.Secũdo in lucro dotis quã
vir lucratur propter diſſolutionem matrimonij contingentem cul
pa mulieris.vt eſt caſus notabilis in.l.cum poſt in princi.ff.de iure
do.Tertio qñ concurrunt hec tria.ſcilicet ius ſanguinis.diutur
nitas temporis.⁊ multiplicata copulatio rationis.vt in.l.procu
ra.ff.de proba.Quam ad hoc allegat gloſſ.in.d.l.libertis.⁊ in.l.que
16 dotis.ff.ſol.ma.vbi de materia plene dixi.†Unum tamen dico qꝫ ſi
vir per totum tempus durantis matrimonij tacet:quia non petit
vſuras ſeu intereſſe dotis ſibi non ſolute ipſum ſilentiũ cõtinuum
inducit tunc tacitam ipſarum vſurarum ſeu intereſſe remiſſionẽ.
Iſte eſt tex.ſingularis iuncta glo.in verbo vſuras in.l.vir vſura.ff.
de dona inter vir.que ad hoc ꝓbandum allegat text. optimum in
l.cũ oportet.§.ſinaũt res.C.de bo.que libe. Et miror quod illa.l.ad
hoc incognita fuerit.d.Bal.⁊ preceptori meo. ¶ Ex his igitur pli
re ⁊ notabiliter dictis cõcluditur a marito paſſo moram in dotis
ſolutione poſſe peti vſuras ipſius dotis non ſolute correſpondens
quantitati ſui intereſſe cum tunc litere tanqꝫ intereſſe petitur per
17 ſupradicta.¶ †Uno ad tertium in quo queritur an heredib⁹ mu
lieris ꝓmortue dotem repetentibus a marito obſtet exceptio trãſa
ctionis vel pacti per dictam vxorem cum marito facti per quam
marito ſuo remiſit quantitatem florenorũ.dccc.ipſi pro dote ſolu
tam. Aduertendũ qꝛ ſi hanc conuentionẽ inter coniuges dicere vo
lumus fuiſſe veram tranſactionem certe illa erit duplici ratione.
¶ Prima qꝛ fuit ipſa tranſactio per quã dicta dos marito remiſ
ſa fuit facta occaſione litis mote ſuper re clariſſima.ſ.ſuper repeti
tione alimẽtorum vxori pſtitorũ q̃ repeti non poterant.vt.ſ.concluſi.
18 ¶ †Nõ eſt aũt dubiũ tranſactionẽ factã ſuper re indubia.⁊ lite cu
ius finis erat certiſſimus vt in ꝓpoſito caſu nullam eſſe.vt.l.elegan
ter.§.ſi poſt.ff.de condi.inde.⁊.l.j.⁊.l.poſt rem.ff.de tranſa.⁊.l.ſi cau
ſa cognita.C.eo.ti. ¶ Scđo qꝛ cum dictus maritus ſciret dicta ali
menta per eum non poſſe repeti per ſuperius dicta. Igitur litẽ ſu
per hoc mouens cenſetur calũnioſe mouiſſe.vt propter eum ad hanc
19 tranſactionem deueniretur. †Certũ eſt qđ qñ dolus cõmittitur in calũ
nioſe litigando vel fingitur lis eſſe vt ad tranſactionẽ deueniatur ipſa
tranſactio nulla eſt.vt eſt expſſum in.l.cũ hi.§.ſi cũ lis.ff.de tranſa.
⁊.l.in ſum.verſi.ſin aũt euidens.ff.de cõdi.inde. ſm intellectũ Jaco.
but.⁊ Bar.ad illũ tex.quẽ ponunt ibi.⁊ in.l.ſub ꝓtextu.C.de trãſa.
20 ⁊ quem etiam ponit gloſ.in.l.ij.C.eo.ti.†Illud aũt qđ dicitur licitũ
fore pecunia redimere vexationẽ que ſibi de facto ⁊ iniuſte infertur.
vt plene concludit gloſ.in.c.dilectus.el.j.de ſimo.⁊ videtur probari in
l.ſi reus.§.non tamen.ff.de ali.iudi.⁊ in.l.illud.§.quid tñ.ff.de tribu.
debet intelligi cum id fit per viam pacti ſimplicis non autem per
viam vere tranſactionis licet hoc caſu etiã ſit dubium qꝛ videtur
poſſe ſoluens repetere per conditionem ob turpem cauſam cum
datũ fuerit illi vt quid faceret quod gratis facere tenebatur.ff.de
condi.ob cau.l.ſi. Si vero volumus iſtam nõ fuiſſe tranſactionem
propriam:ſed quoddam pactum ſtipulatione vallatum per quod
21 fuit a lite receſſum. †Et tũc eſt primo videndũ an verba cõtractus
poſſint huic intellectui adaptari dũ in eo tranſactionẽ factã fuiſſe
narratur. Et breuiter dicendum qđ ſic.qꝛ tranſactio in iure accipi
tur dupliciter. Primo ſtricte ⁊ proprie.⁊ iſta eſt illa que ſit ſuper re
dubia ⁊ lite incerta aliquo dato vel retento.vt pꝫ in.l.j.de tranſa.
⁊.l.tranſactio.C.eo.ti.Secũdo large.⁊ tũc tranſactio eſt nomen ge
nerale includẽs in ſe omnem actum per quem a lite receditur. Ita
eſt expreſſum in.l.ſi.ff.de iureiur. ⁊ not. gloſſ.in.l.j.§.conuentionis.
in verbo tranſigendi.ff.de pac. Que iura ad hoc allegat Bart. in
l.iuris gentium.in prin.ff.eod.tit.⁊ alij in rubrica.C.de re.permu.et
in.l.ſine apud acta.C.de tranſac. Ad probandum qđ tranſactio eſt
contractus innominatus quaſi non habeat ꝓpriũ eleganſqꝫ no
men ſibi a iure impoſitum.Cum igitur accipiatur illud verbũ tranſa
ctio in cõtractu poſitum ſtricte ⁊ ꝓprie ipſe cõtractus foret nullus
per ſupradicta.Si vero accipiatur large pro pacto propter qđ a lite
receditur cenſebitur fore contractus validus.vt.j.dicendum. Igitur eſt
22 cõſequẽs vt capiam⁹ ſignificationẽ largã nõ aũt ſtrictã. †E notiſs

enim idem sermo duas hʒ significationes illa est capiẽda per quã
actus sit validus.alla vero fugiẽda per quam perit.ff.de regu. iur.l.
quoties idem sermo.ff.de ver.ob.l.quoties.ff.de reb.dub.l. quoties.
de ver.o.sig.c.abbate.cũ si. Ad hoc qd no.Jac.bnt.z Bal.in.l.i.C.de
pac.vbi volunt verbum remisit appositũ in instrumẽto per qd in
ducitur exclusio iuris futuri referri ad pactũ:nõ aũt simpliceʒ re
nunciationẽ:qr tunc actus nullus esset:cũ regulariter nulla sit sim
23 plex renunciatio iur.de futuro.† Presupposito igit qd ista cõuen
tio coniugalis fuerit pactũ stipulatione vestitũ per qd vxor libera
uit maritũ a redditione centũ que sibi pro dote soluit ꝑpter cau
sam hãc:qr maritus sibi alimẽta prestitit que ipse sibi reddere tene
batur.Videmus an huiusmodi conuentio valida sit.Breuiter di
cendũ qd non:qr cũ liberatio debiti sit ex causa erronea ex qua pu
tat liberãs se obligari ei quẽ liberat prout fuit hec:qr liberauit ꝑ
pter alimenta a marito recepta ad que reddẽda se putabat teneri:
tunc si fiat liberatio illa per simplex pactũ nedũ nulla est ipso iure.
Si vero transeat ta liberatoria cõuentio in cõtractum nominatũ
scʒ stipulationis:tũc est nulla ope replicationis doli vt primo est
casus notabilis in.l.si cum te.ff.de pact. Et de secundo terminatio
Bar.ibidẽ:lʒ forte isto casu liberatio nõ sit inualida replicationis
ope sed ipso iure nulla dotis fauore eo qr deceptio contingens in
personã mulieris circa dotis liberationẽ marito facit illam nullam
reddat ipso iure.vt est casus sin.scdm vnũ intellectũ in.l.si cũ dotẽ
§.si mulier soluto.ff.so.ma.Secus vero si fiat liberatio ꝑpter cau
sam erroneã:propter quã tñ nõ putatur teneri:z que etiã nõ consi
derata fuisset alias liberaturus:qr tũc error cause liberationẽ nul
lam non reddit:vt expressum scdm verũ intellectũ in.l. in summa.
§.ad quoqʒ.z.l.damus.ff.de cõdi.inde.z ibi plene no.in.ij.glo.Cum
igitur liberauit mulier ipsum maritum ex causa erronea illa.s.qr
putabat se ad alimẽta sibi prestita teneri.Igitur est consequens vt
ipsa liberatio effectũ nõ habeat nec est curandũ qd ipsa liberatio
effectũ non habeat nec est curandũ qd ipsa causa erronea fuerit er
rore iuris:qr quẽadmodũ in damno vitando nõ nocet error facti
etiam proprij vt.l.sed si me putẽ.in prin.ff.de condi.indebi.Ita nec
etiam in dãnu vitando nocet error iuris vt.l.iuris error.ff. de iur.
z fac.igno.z qd plene no.d.l.cũ quis.C.de iur.z fac.igno. z in.l.j.ff.
de condi.inde.in glo.z in muliere in specie patet in.l.quãuis.§.in
24 terdũ.ff.ad velle.¶ Huic tñ cõclusioni vnũ solũ videt refragari.s.
id qd no.Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.z in.l.j.§.si quis ita.ff.
de verbo.oblig.dicens allegando tex.notabilem in.l.cum pater.§.
filijs matrem.de leg.ij.Iuramentum habere virtutem illius clau
sule nõ valet qd ago vt ago:valeat vt valere potest.igit quãuis nõ
valeat hec remissio dotis facta marito vt trãsactio neqʒ vt pactuʒ
liberatoriũ propter causam erroneã per supradicta valeat saltẽ vt
simplex donatio que morte vxoris recipit confirmationem.donare
enim põt vxor marito dotem in casu quo eam marito predecedere
contingat.quoniã tũc vxoris morte donatio confirmatur vt est ex
pressum in.l.j.in prin.ff.de do.p.releg.z in.l.ij.ff.de pac.dota.Sed ex
te respondeo hoc non refragari:qr ille.§.loquit cum adijcitur iu
ramentũ actui in quo est defectus solẽnitatis nõ aũt quãdo adijci
tur actui q nõ põt valere ex defectu substãtie vel deficiẽtis cõsensus
quia tũc non facit actum valere vt valere põt sed standũ est regule.l.
si ego.ff.si cer.pe.volẽtis vnã cõuentionis speciẽ nõ posse trãsire in
25 aliã ex seipsa.Hoc aũt esse verum probat dupliciter.† Primo qr si
iudicium cuius instar habet iuramentũ vt.l.qui iurasse.in si.cũ si.
ff.de iureiurã.nõ habet vim clausule si nõ valet qd ago.vt agu ꝛc.
vt est casus notabilis in.l.fun.C.de repudi.heredi.ergo pari rõne
nec iuramentũ.Secundo qr licet iuramentum suppleat defectum
solẽnitatis nõ tñ supplet defectũ substãtialitatis.vnde licet validet
cõtractũ minoris nõ obstãte defectu solẽnitatis.nõ tamen valida
bit cõtractum infantis vel furiosi.eo qr deficit cõsensus qui est de
substantia obligationis vt.l.obligationũ substantia.ff.de actio.et
obliga.Et ita cõcluditur in aut.sacramẽta.C.si aduer.ven.z in.c.j.
§.itẽ sacramẽta.de pace iura.firmã.in vsi.feu.Unde dicamus quod
huiusmodi liberatoria cõuentio que non valet vt agit propter de
fectũ inepte exceptionis per supradicta nõ valet vt valere põtvt in
l.an inutilis.in princi.secundum veram literam.ff.de accep.z quod
no.in.l.si vnus.§.si acceptilatio.ff.de pac.z sufficiant quo ad quan
titatẽ centũ p vxorẽ remissorũ ob causam alimẽtorũ in quib' puta
26 hat se teneri marito.† Quo vero ad quãtitatẽ octuaginta dicte do
tis solute quã ipsa marito remittit eo quia maritus etiam remit
tit sibi octoginta nouem in quibus ipsa sibi erat debitrix. Videt
prima fronte dicendũ illã cõuentionẽ ex parte mariti esse validaʒ.
qr quãuis pactũ per quod maritus remittit vxori constãte matri
monio portionẽ dotis ꝑmisse nulla sit tanqʒ habens instar dona
tionis.lʒ secus si id paciscat ante nuptias vt de primo est glo.ordi.in
l.si pater.§.mulier.super verbo pacta sit.ff.de pac.dota.z de secũdo
text.in ea.l.i.§.i.in si.scdm veram lecturam.Tñ illud fallit nisi vxor
econuerso aliquid sibi remiserit.vt in casu ꝑposito.quia tunc rõne
mutue remissionis hincinde remissio vtraqʒ erit valida.vt not. gl.
fina.ad text.relata in.l.si constante.versi.sed si econuerso.in verbo
firmat.C.de dona.ante nup.Ex parte vero mulieris dicta remissio
27 etiam valida videt.quia instar donationis habens.† quia qd dici
tur donationem per vxorem viro factam nullã esse ꝑcedit nisi vir
econuerso mulieri donet.quoniam tunc reciprocatio donationis
validitatem vtriusqʒ inducit vt est casus notabilis in.l.qd autem.
§.si vir z vxor.ff.de dona.inter vi.z in.l.si mulier dotis.ff.de pact.do
ta.Notant Pet.et Bald.in.l.si pater puelle.C.de inoffic. testamen.
28 ¶ † In contrarium facit qr quod dicitur donationes mutuas in
ter coniuges validas fore ꝑcedit vbi causa z quantitas vnius do
nationis est correspondens alteri.quatenus enim non est correspõ
dens eatenus est nulla. Casus est notabilis recte intuenti in.l. ex
annuo.in princi.ff.de dona.inter virum.Sed causa vtriusqʒ dona
tionis non est correspondens neqʒ par quantitas.vt proxime de
ducitur igitur ꝛc.Quod autem non sit quantitas correspondens
patet quia vxor marito debebat ex dotis residuo.lxx.ad q. lxx. ma
ritus vxorem non poterat conuenire matrimonio constante quia
iura erat exceptione ne conueniret vltra quam facere posset.l.ex di
uersa.versi.item si mulier.solu.matri.z.l.cum post.§.j.ff.de admi. tu
to.Item z quia si solutum esset matrimonium agere non posset.l.
si socer.§.lucius.et.l.nupta.§.j.soluto matrimo.z.l.si donaturus.in
fin.ff.de condi.ob cau.Item z quia soluisset potuisset repetere solu
to matrimonio quia obligationem hanc ad.lxx.vna cum.xix.etiaʒ
per vxorem debitis maritus vxori remisit. Maritus autem vxori
debebat.lxxx.vltra centum.de quibus.s.dictum est que soluto ma
trimonio poterat efficaciter repetere cum presupponatur maritũ
esse soluendo vt si dicatur hanc remissionem quamuis inualidam
in vita tamen confirmari morte mulieris .per.d.l.ij.de pac.dota. et
d.l.j.de dote prele.l.cum hic status.z.l. papinianus. ff. de donatio.
inter vi.z.l.donationes quas parẽtes.C.eodem titulo.Respondeo
hoc esse verum maxime quia excessus quantitatis donationis est
ex parte remissionis mariti in florenis.xix.non autem ex parte re
missionis vxoris que isto casu valet quia non habens in se causam
erroneam prout remissio de centum supradicta valet dico propter
superuenientem confirmationem morte vxoris.Nec refragatur sta
tutum volens contractus non insinuatos officiali gabelle nullos
esse ipso iure:qr non extendit ipsa constitutio generaliter loquens
ad contractus iuratos z sic aliqua cõfirmatione vltra semetipsos
confirmatos prout est in casu ꝑposito.Hoc quidem primo probo
ex eo qd firmat gloss.singu.in.c.cum non deceat.in verbo effectus.
de elec.lib.vi. determinans in simili clausulam derogatoriam con
stitutionem generaliter non extendi ad constitutiones ipsas iura
tas adeo vt nec illis intelligatur derogare.Secundo per id qd no.
gloss.singu.in cle.dudum.§. verum.super verbo pacta.de sepul. de
terminans constitutionem derogantem generaliter pactis seu con
tractibus non intelligi derogare contractibus cõfirmatis aliqua
alia confirmatione vltra semetipsos. Et huius est ratio:qr diffici
lius tollitur duplici robore confirmatum quam quod vnode treu.
z pace.c.j.cum similibus.Cum igitur huiusmodi remissio.de. lxxx.
habet duplicem confirmationem.s.superius propter superuenien
tem mortem vxoris.Item z propter iuramentum qd secundum ve
ritatem validat donationem inter coniuges Igitur dicendum vt
ad hanc ipsa constitutio.Cortonen.non extendatur.Ex quibus cõ
cluditur respectu centum ipsis heredibus vxoris superesse petitio
nem et illa soluta fuisset probare possunt per hoc instrumentum
compositionis inter coniuges.vt plene deduxerunt clari docto .d.
Abbas siculus.et dominus Salustius in eorum consilijs quibus
in hoc non addo.respectu vero octoginta ipsos a repetitione ex
clusos esse.ꝛc.

Consilium.cccccxviij.

1 ¶ Cessio actionis qua fit titulo liberalis donationis valida est:
cum rei sue quilibet sit moderator z arbiter.
2 Cessio que titulo donationis fit non presumitur simulata seu do
losa.Et hoc maxime verum est cum ipsa donatio sit loco pio et in
piam causam.nu.3.
4 Cessio ecclesie facta an infringantur ex eo quod sit facta in poten
tiorem.z nu.5.

¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

In casu proposito breuiter dicendum quod iste
Rannes ecclesie sancti Augustini pro
cius fabrica ex causa pure donatio. cedere potest actio
nem quam habet aduersus hospitale maius Senense
pro tribus modijs grani.z.xx.flore.annuatim prestandis.C.man.l.
1 per diuersas.ad finem.† vbi est casus validam esse cessionem actio
nis que sit titulo liberalis donationis:quia rei sue quilibet est mo
derator z arbiter.de sepult.c.de his.C.man.in re mandãta.ff.si quis
2 a parente fuerit manumiss.l.non vsqʒ adeo.† Nec ea cessio que titu
lo donationis sit presumitur simulata seu dolosa.vt in.d.l. per di
uersos.ad fin. vbi enim aliud extrinsecus non datur dolum seu si
mulationem alleganti incumbit probatio.ff. de proba.l. quoties.
§.qui dolo.C.de dolo.l.dolum.de le.ij.l.cum ita.§.species.cum simi.
3 † Statur enim instrumento in dubio si non probatur id simulate
confectum.C.de probatio.l.cum precibus.et hoc maxime verum est
cum ipsa donatio fit loco pio.z in piam causam. vt in ꝑposito ca
su.Maxime

su. Maxima cũ eſt tũc ratio que ꝑ religiõe ſeu pia cauſa facit. vt
4 at tex. ff. de relig. l. ſunt pſone. † Nec eſt dicẽdũ dictã ceſſionẽ ex his
iurib⁹ non ſubſiſtere. qꝛ facta fuit per laicum eccleſie. ⁊ ſic vꝫ facta
ceſſio in potentiorẽ. quo caſu dicit lex qꝺ pdit ius ſuũ potentiori
cedens ⁊ potentioꝛ ſe immiſcens punit iudicis officio. C. ne liceat
5 poten. l. ij. ⁊ fi. ⁊ extra de aliena. iudi. c. ũ. ¶ † Quia videtur non eſſe
verũ particularem eccleſiã iudicari laico potentiorem niſi habeat
poteſtatẽ ſuper eum contra quem fit ceſſio. vt no. Inn. ⁊ Hoſt. in
d. c. ij. de alie. iudi. ⁊ ſeqnit Spec. in ti. de ceſſi. actio. §. ſciendũ. ver.
ex proxime dictis. ⁊ d. c. ij. nõ reprobaẽ ceſſio ex eo ſolo qꝺ fieret in
eccleſiã ſed quia in fraudẽ ⁊ ſimulate fiebat. vt ibi dicitur. Et hũc
intellectum ſequuntur Inno. ⁊ Hoſt. ibi ⁊ Spe. in. d. ver. ex proxi
me. et in ver. ex premiſſis. in eo. §. ceterum. Aduertendum quod et
hic cedit vnus loco pio contra alium pariter pium quo caſu in-
dubie debet ceſſio valida iudicari. Spec. in. d. ver. ex proxime. Et
hec ſufficiant.

Conſilium. cccc xix.

1 ¶ Productio inſtrumẽtoꝝ nõ data eoꝝ copia aduerſario nec
termino ſibi ad opponendũ ſtatuto: an valida ſit quo ad ſimpli-
cem productionem que fit iudici: cum ⁊ illa valida eſſet etiam ſi
facta foret aduerſario abſente ⁊ non citato. ⁊ nu. 2. ⁊ 3.
4 Verba ſola facti veritate inſpecta ⁊c. quid importent. Item an
ſola procedat iudex ſine figura iudicij ⁊c. nu. 5.

¶ Omnipotentis dei poſtulato ſuffragio.

1 In caſu ꝑpoſite cõſultationis † breuiter dicẽdũ
exiſtimo qꝺ dicta ꝑductio inſtrumen-
torum facta per ipſum Sannobiũ nõ data eorũ copia
Lapo nec termino ſibi ad opponẽdum ſtatuto valida
eſt quo ad ſimplicẽ ꝑductionem q̃ fit iudici. cũ ⁊ illa valida eſſet
etiã ſi facta foret aduerſario abſente ⁊ non citato. vt cõcludit do.
Bal. in. l. ſi qñ. in finali queſtione. C. de teſti. ⁊ in. l. fi. C. qui admi.
titulo. arg. l. miles. §. ſexaginta. ff. de adul. Quo ãñt ad effectum q
reſultare dꝫ ex hac productione. i. preiudiciũ probationis contra
2 partẽ dico ipſam ꝑductionẽ eſſe nullã ex duobus. ¶ † Primo qꝛ
paria eſſe videnẽ aduerſariũ abſentẽ eſſe tpe productionis inſtru
mẽtorũ vel pſentẽ ⁊ ſibi denegari copiã ⁊ terminũ ad ꝯtradicẽdũ
Sed inſtrumẽtorum ꝑductio eo abſente facta ſibi non parat pre
iudiciũ aliqꝺ probationis vt eſt caſus notabilis in. c. charte. iij. q.
ix. quem ad hoc ponderat. ꝺ. Bal. in. d. l. ſi quando. ⁊. d. l. ſi igitur.
Idẽ dicẽdũ ⁊ cum parte ꝯtra quã fit productio denegatur copia
3 ⁊ terminus ad cõtradicendum. ¶ Scdo ad hoc me mouet caſus
ad propoſitum valde notabilis in. l. fin. C. de fide inſtru. vbi eſt ex-
preſſum qꝺ fides ꝑbatiõis iam impoſita per iudicẽ inſtrumento
quod erat poſtmodũ penitus euacuatur ſi poſtea parti volẽti ad
uerſus illud opponere exceptionem preiudicialẽ eius copia dene
gatur. ⁊ ſic etiã facultas cõtradicendi. igitur multo magis ab ini
tio inſtrumẽtũ vires ꝑbatiõis dicẽ nõ habere cũ ei⁹ copia atqꝫ
facultas ꝯ opponẽdi parti denegatur. facilius enĩ quid ab initio
impedit q̃ ex poſtfacto tollatur. ff. de ſponſa. l. furoꝛ. ff. de his qui
ſui ſui vel alie. iur. l. patre furioſo. de iureiu. c. quẽadmodum. Et
ita pũctualiter ꝑ illã. l. in terminis noſtris decidit Bar. in extra.
ad reprimendam. in glo. ſuper verbo de plano. Cuius ṽba forma
lia ſunt hec. ⁊ ſi aliqs habet terminũ ad producẽdũ aliquid corã
iudice hoc de plano fieri potuerit. per. d. l. miles. §. ſexaginta. Se-
cus ſi habet terminũ ad ꝑbandũ. qꝛ per hoc ſolũ qꝺ exhibeãtur
inſtrumẽta corã iudice nõ ſit ꝑbatio niſi parti deẽ copia ⁊ termi-
nus ad opponẽdũ. ⁊ ſic qꝺ productum eſt approbeẽ vel reprobeẽ.
hoc eſt ei imponetur fides vel nõ. C. de fide inſtru. l. fi. ⁊c. Hec ſunt
eius formalia verba. lꝫ errouee ꝑ. d. l. ſi. alleget. l. i. in eo. tit. Nec pre
miſſe cõcluſioni refragatur cõſtitutio volens in oĩbus cauſis ciui
libus ꝑcedi ſummarie ⁊ de plano ſola facti veritate inſpecta ⁊c.
qꝛ per illa verba nõ cẽſetur parti ſublata eius legitima defenſio
⁊ facultas opponẽdi. vt eſt expreſſum in cle. ſepe. in ver. nõ ſic tñ de
verbo. ſigni. dum dicit nõ ſic tamen iudex litem abbreuiet quin ꝑ
4 bationes legitime ⁊ defenſiones neceſſarie admittantur. † Ea enĩ
verba ſola facti veritate inſpecta ⁊c. hoc importãt vt dilationes
a iure requiſite ad probationẽ faciẽdã abbreuiari poſſint. nõ aũt
totaliter omitti. Item omitti poterit ſolẽnitas libelli. vt lit. cõte.
vt ſingulariter determinãt dñi mei de rota in eorũ deciſi. deciſio.
cccc xxxv. ⁊. cccc x. allegantes dictũ Jo. monachi in. c. ſi. de here. li.
5 vi. ſup verbo figura dicẽtis † qꝺ vigore illius ſolius verbi. ſ. proce
dat iudex ſine figura iudicij ⁊c. Põt iudex incipere ab articulis
quib⁹ ꝑbatis ſtatim procedere poterit ad ſententiã. ergo multo
fortius idẽ debet ſcdm eos ꝑ illa verba facti veritate inſpecta. Et
ſic concludatur dictam productionem inſtrumentorum quo ad
fidem probationis faciendam nullam eſſe ⁊c.

Conſilium. cccc xx.

1 ¶ Vſura an ſit vniformis preſtatio pro cẽtenario: ⁊ an ſufficiat
vſurario in foro conſcientie remiſſas maxime ſi ſolutꝰ iurauit ſo
luta ſibi eſſe ex iuſta cauſa. ⁊ nu. 8.
2 Miles pecuniã accipiens in dubio in cauſam: vt circa militaria
expenderet accepiſſe preſumitur.
3 Commodati natura eſt vt ſit gratuitum.
4 Vſure eſt quicquid mutuate ſorti accedit.
5 Vſura. Si do tibi pecuniã ad negociandum cum pacto quod de
contingente lucro facias mihi partem talem vna cum principali
ſorte reddenda que periculo tuo ſit: talis contractus illicitus et
qꝫ vſurarius iudicatur. Et nu. 7. 8.
6 Societas natura eſt vt pars lucri atqꝫ damni communis ſit.
9 Teſtatoris ſimplex aſſertio non preiudicat veritati in perſona
heredum.
10 Confeſſio repugnans veritati ipſi confitenti non obeſt: atqꝫ inua
lida iudicatur.
11 Cõfeſſio emanans in fauorẽ eius q a iure reperiẽ ꝑhibitus ex cer-
tã cauſa qd capere ꝑut ex cauſa vſure: que confeſſio aſſerit illum
ex alia cauſa cepiſſe quam ex ea qua erat prohibit⁹: ſimulata cenſe
tur: ⁊ in fraudem legis facta.
12 Fraus ⁊ ſimulatio ex nimijs atqꝫ inuſitatis cautelis preſumitur.
13 Confeſſio ſimulata iuramento non roboratur in preiudiciũ teſta
toris. ⁊ conſequenter nec heredis.
14 Liberatio a facultate petendi pecunias in vſuram ſolutas facta
per Sempronium ipſi Titio: an preiudicet eius heredibus.
15 Iuramentum habere iſtius clauſule veritatem: ſi non valet quod
ago vt ago valere poteſt.

¶ Omnipotentis dei poſtulato ſuffragio.

1 Circa † ꝑpoſitã conſultationẽ due ſunt difficul
tates. Prima nũqd dicta vniformis ꝑſta
tio octo ꝑ centenario facta ꝑ Seiũm ⁊ ſempꝛoniũ nõ
pecuniã eis aſſignatã ꝑ Titiũ vſurã inducat in ipſius
Titij pſona. Et quidẽ ꝑſuppo nẽdo terminos fortiores dicendũ
qꝺ ſi hec magna quantitas pecunie ipſis Seio ⁊ ſempꝛonio abſqꝫ
adiectione cauſe data eſt nũc cũ nõ ꝑſumaẽ eiuſdẽ facta donatio
per. l. cum de indebito. ff. de proba. ⁊. c. ſup hoc. extra de renũ. Igiẽ
concludit gl. ord. i. ff. ſi cer. peta. l. cũ quid cenſeri. datã fuiſſe ex cau-
ſa mutui. ceterum ⁊ ſi data cenſeaẽ ex cauſa depoſiti. nihilominus
ex quo datur vtenda ad nutũ ipſius depoſitarij cauſa depoſiti: in
cauſã quodãmodo mutui conuertiẽ. ff. depoſiti. l. lucius. ex. l. dies
ſpõſalioꝝ. §. i. ff. locati. l. in nauẽ ſaufelli. ff. ſi cer. pe. l. certi cõdictio.
§. fin. cũ. l. ſeq. ⁊ igitur tunc eſt obligatus ipſe depoſitarius ad red
dendũ eandẽ quantitatẽ in genere: non autem in ſpecie. vt. d. l. lu-
cius. ⁊. d. l. dies ſponſaliorum. ⁊. d. l. in naue. ſicut etiam obligatur
ipſe mutuo recipiens. vt. l. mutuũ. ⁊. l. cũ qd. ff. ſi certũ peta. ⁊ ideo
etiam tunc periculũ caſus fortuiti ipſum depoſitarium cõcernit
eo ipſo qꝺ pecunia in genere depoſita vti cepit. vt. l. certi cõdictio
§. ſi. cum. l. ſeq. ex eo quia tũc obligatus eſt ad tantũdem reddendã
in genere generaliſſime quod quidem perire non poteſt vt. l. in ra
tione. §. incerto. ff. ad. l. fal. Qua ratione idẽ etiã contingit in mu-
tuo in quo caſus fortuit⁹ nõ liberat debitorẽ. vt. l. incẽdiũ. cum ſi.
C. ſi cer. pe. ⁊ quidem quãuis ſit ea pecunia ipſis mercatorib⁹ ſim-
pliciter data. tamen in dubio in cauſam mercandi ac negociãdi
2 accepiſſe ꝑſumuntur. † ⁊ hoc ex tex. ſing. in. l. ſi. verſi. vlti. C. ad ma-
cedo. dicente in ſimili militem pecuniam accipientem in dubio in
cauſam vt circa militaria expẽderet accepiſſe preſumi. ⁊ ita exten-
dunt illum tex. doc. ibi ⁊ Bald. C. eo. tit. l. macedo. Quod quidem
etiam ex eo manifeſtatur. qꝛ poſt ipſius pecunie dationẽ apparet
ipſos accipientes eandem in negotiationẽ cõuertiſſe. ex hac etenĩ
ſequenti ꝯuerſiõe intelligendũ eſt eos ſic ab initio accepiſſe vt in
id conuerterent in quod conuerterunt. dicit tex. nota. ff. ad mace
3 do. l. ſi tutius. §. quãqꝫ. ver. ſed ſi ab initio. † Ceterũ ſi dicamus eã
pecuniam datam eſſe in commodatũ ad pompã ſcꝫ vt recipiẽtes
ditiores apparerent quia ⁊ ad hoc ipſa pecunia cõmodari poteſt
vt in. l. ſed mihi videtur. §. fin. cum. ſeq. ff. commoda. tũc dico quod
eo ipſo quod conuenit vt quid certuꝫ pro cõmodata pecunia deẽ
tũc deſinit illa eſſe cõmodata atqꝫ tranſit in cõtractum innomi-
natum. cõmodo vt des. qꝛ de commodati natura eſt vt ſit gratui-
tum vt determinat tex. nota. in. l. ſi rem tibi. §. ſi vnum. ff. commo. ⁊
idem ſi nõ ſit facta expreſſa cõuentio de certo dãdo. ſed eo animo
⁊ intentione quis commodet vt eius reſpectũ quid certum conſe
quatur. Ad hoc tex. notabilis in. l. ſi tibi pollicẽda. in ſi. reſponſo.
ff. de reſcrip. ver. ⁊ per hoc dico male dixiſſe glo. de vſur. c. conque-
ſtus. quam ſequitur do. Bald. in. l. ſingularia. ff. ſi cer. peta. ⁊ in. l. ſi
nauis. ff. de rei vendi. dicentem licitam eſſe cõuentionem per quaꝫ
paciſciẽ cõmodatarius pecunie de certa pecunia cõmodati dãda
ſed nec in propoſito caſu dicendũ eſt hoc eſſe cõmodatum alia ra-
tione: quia vt ex ꝑpoſito caſu apparet non ſunt obligati ipſi reci
pientes ad eandem in ſpecie pecuniam reddendam: ſed tantũdeꝫ
in genere quo caſu cõmodatum eſſe deſinit cum contra naturã cõ
modati hoc ſit. ⁊ igitur tunc tranſitur in innominatũ cõtractuꝫ.
cõcedo vt des tantũdem in genere ⁊c. oriturqꝫ preſcriptis verbis
actio vt eſt expreſſum in. l. i. ff. de preſcrip. ṽbis. iuncta. l. ij. ff. ſi cer.
4 pe. ¶ † Hoc igiẽ ꝑ firmo ꝑſuppoſito quod hec pecuniarũ datio
induxerit cõtractuꝫ mutui ſeu depoſiti in genere quodãmodo in
mutuum cõuertitur per ſupradicta. Dico hãc vniformẽ ꝑſtatio
nem criminẽ vſure inducere. quod quidem ea generalitate probetur

qui habet qd quicquid mutuate sorti accedit vel i genere deposi
ti: vsura e. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi extra de vsur. c. consuluit. xiiii.
q. iii. c. si feneraueris. et c. putant quidam. et c. vsura. et intantum hoc ve
rum est qd et si velit creditor in se suscipere periculum mutuate pe
cunie ad qd tn de iure nō tenet. vt. d. l. incendium. et supra dixi. vo
litque in compensationem suscepti periculi paciscí vt qd sibi vltra
sortē detur. nihilominus hoc nō licet. Est enim a iure improbata di
cta conuentio vt vsuram sapiēs. casus est expssus de vsuris in c. naui
ganti. in primo responso. Nec pmisse cōclusioni refragat qd in li
bris ipsorum mercatorum appareat scriptum fore eam vniformē
prestationem Titio factam esse in causa discretionis et prouisionis
dictarum pecuniarum per Titium assignatarū. qm qōcunque no
5 mine ei qd vltra sortem datur accedit vsura est. † Preterea et si di
catur licitum fore mercatori pecuniam assignare qui ex ea nego
tietur certamque partem lucri det. per. c. per vestras. extra de dona.
inter vi. vbi de hoc videtur casus. Respondeo considerari debere
verba litere. dicto. c. per vestras. ibi dum dicit. de parte honesti lu
cri et c. Unde videndū pro illius litere declaratione quomodo tūc
lucrum honestum dicatur. In quo declarādo primo succedit gl.
ad propositum singu. in. d. c. plerique. xiiii. q. iii. sup verbo negotia
toribus. dicens qd si do tibi pecuniam ad negociādum cū pacto
qd de cōtingente lucro facias mihi partem talem vna cum prin
cipali sorte reddenda que periculo tuo sit qd talis cōtractus illici
tus atque vsurarius iudicatur. Aut enim dicere volumus hoc esse
mutuum et tunc non est dubium illud lucrum sorte ea salua ma
nente habenti accedere vsuram generare. vt. d. c. si feneraueris. cū
aliis allegatis. Aut volumus dicere contractum hunc esse societa
tem. et tūc etiam illicitus est: quia natura societatis illa est vt par
tes lucri ad damnum sint equales. insti. pro socio. §. et quidem si
6 nihil. ff. eo. titu. l. si non fuerunt. † Et ideo si inter socios cōueniat
vt nullam partem damni alter sentiat: lucrum vero commune sit
non aliter ea conuentio valebit quam si tanti sit opera quanti dā
num. est text. secundum lectu. Azo. et gloss. in. l. si nō fuerint ver. ita
coiri. ff. pro socio. et insti. eo. ti. in. §. de illa ver. adeo. cui etiam sic de
bet intelligi. Aliter enim esset ipsa conuentio contra naturam so
cietatis que est vt pars lucri atque damni communis sit. vt. d. §. et qui
dem si nihil. et. d. l. si non fuerint. in prin. est enim contra societatis
naturam quod vnus habeat caput saluum alius caput fractū. ff.
pro socio. l. mutius. et igitur inualida esset ipsa conuentio tanquā
cōtra naturam contractus facta. ff. de precario. l. cum precario. co.
ti. c. si. Illam autem lec. Azo. et Accur. dicit Hostien. tanqz tutiorē
animabus tenendam esse in sum. de vsuris. §. an aliquo. ver. qd si
7 periculum. Et idem etiam do. Anto. in c. si. extra de vsur. ¶ † Se
cundo principaliter premissa declaratio ad tex. illum dat Bal. in
l. i. C. pro socio. dicendum sic formaliter. illi qui mutuant pecuniā
ad negotiādum hoc pacto qd capitale sit saluum et si quod lucrū
interuenia illud diuidatur. faciunt contractum sapientē vsura
riam prauitatem. et igit quicquid percipit de lucro excetuat sortē
non cū est ista societas neque ex forma contractus neque ex natura.
Ex forma nō; qi est cōtractus mutui. ex natura nō: qi cōtra natu
ram societatis est qd vnus caput saluum habeat alius fractum. ff.
pro socio. l. mutius. et ideo id qd legitur et no. extra de dona. inter
vi. c. per vestras. debet intelligi quando pecunia datur ad partem
lucri et damni quia tunc contractus est licitus ratione dubij euē
tus. cum plerumque non contingit lucrū: sed incidatur in damnū.
Et igitur tūc ratio huius incertitudinis causabit tolerantiā cō
tractus et ab eo vsuram excludet. Ad hoc extra. de vsur. c. nauigā
ti. et c. in ciuitate. C. eo. tit. l. si ea lege. et. l. si ea pactione. Cū igitur in
proposito casu ipse titius pecuniā assignās noluerit sentire partē
dāni qd cōtingere potuisset sed capitale saluū manere atque lucrum
certū et vniforme. Igit et cōsequēs vt ipsum cōtractū vsurariū cen
seamus ex premissis. Qd aūt voluerit capitale saluū manere neque
partē dāni subire ex eo manifestatur: qi iure presumitur intētio
contrahentis conformis forme nature cōtractus dicit tex. notabi
lis in. l. diuortio. §. si fundus qui alias est lex. ff. solu. matri. et in. l. si
pignus. ff. de pig. actio. vbi etiam idē probatur. Sed nature cōtra
ctus mutui vel depositi in genere ea est vt damnum non respiciat
8 mutuo dantem vel deponentē per supradicta. igit et c. ¶ † Tertio
principaliter illum cōtractum vsurariū esse potissime indicat cer
ta vniformisque prestatio ibi sorti continuo accedens quoniā si ea
summa Titio data fuisset vt pars cōtingentis lucri non durasset
premissa vniformis prestatio: sed variata extitisset. qm variunt ex
loco tpe ac personis ipsorū mercatorū lucra nec cōiter stāt vnifor
mia. dicit tex. ff. de eo qd certo loco. l. i. et eoque in arbitrio. ad idem. ff.
ad. l. fal. l. pretia rerum. ¶ Ex his igit quo ad primum cōcluditur
hunc contractum ex vniformi prestatione facta vsurarium cēseri.
9 ¶ † Quo ad scdm in quo querit an huiusmodi cōfessio Sempro
nij qua facit in articulo mortis cōstitutus has pecunias Titio
solutas noie vniformis prestatiōis licite atque iuste solutas eiusque
iuramēto solidata ipsius Sempronij heredibus nocere habeat
¶ Breuiter dicendū videt prima fronte qd sic. Primo quia quā
uis simplex assertio testatoris non preiudicet veritati in persona
heredis: tn iurata prout fuit in casu pposito semp preiudiciū affert
cū necesse habeant heredes testatoris religioni stare. aliogn muni
mine fruent his que relicta sunt. ff. de leg. iii. l. cum quis decedens. §.
codicillis. C. de proba. aut. qd obtinet. Secundo qi non presumit
ipse Sempronius in extremo vite momēto cōstitutum voluisse fo
re immemor salutis eterne. et sic iurasse id licitum fore qd vere erat
illicitum. C. ad. l. iuliā repetun. l. sancimus. canonizata. i. q. vii. san
cimus. extra de presum. c. literas. Hiis tn non refragantibus veri
10 tas se habet in contrarium ex his. † Primo qi cōfessio repugnās
veritati iure ipsi confitenti non obest atque inualida iudicatur. ff.
de interroga. actio. l. confessionibus. per quā hāc doctrinā tradi
dit glo. in. l. vnica. C. de confes. Et hoc est qd dicit tex. veritatem iu
ris non vitiari errore gestorum. ff. de offi. pres. l. illicitas. §. veritas.
Sed vt ex dictis in primo consultationis articulo est luculenter
ostensum iuris variam istam vniformem protestationem censet vsu
11 ram. igitur et c. ¶ † Secundo qi cōfessio emanans in fauorem eius
quia iure reperitur prohibitus ex certa causa quid capere pront
ex causa vsure. que quidē cōfessio asserit illum ex alia causa cepisse
quā ex ea qua erat prohibit⁹ simulata censetur et in fraudē legis
facta. casus est de lega. iii. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de proba.
l. qui testamētum. sed ita est in proposito quia emanauit confessio
qua asseritur hūc Titium nō accepisse ex illicito capite vsure sed
12 ex illicito capite lucri. igit et c. † Tertio qi ex nimijs atque inusitatis
cautelis fraus simulatioque presupponit. vt no. glo. ordi. in. l. septi
ma. ff. de condi. institu. quam cōtra senatores not. domi. Bal. in. l.
etiam. C. de execu. rei iudi. sed in huiusmodi confessione apparent
nimie inusitateque cautele et c. Qd aūt nimie inusitateque apparēt
ex eo apparet quia extorsit Titius hāc cōfessionem a Sempronio
non ex alio tempore quam eo quo erat in extremo vite momento
constitutionis non ex alio quam ex eo: scilicet vt esset presumptio
qd dicto tempore non esset immemor salutis sue et sic mendacium
diceret. Item ponitur in eadem confessione qd ex dictis pecuniis
per titium datis fuerūt Sempronius et eius pater locupletari et in
bonis augmentati vt daretur p hoc intelligi qd licita erat pars
lucri assignata Titio quasi nullum damnū ex negociatione pecu
nie cōtigisset. Tertio apponitur in eadem qd idem Sempronius
liberat et absoluit ipsum Titium a quibuscunque pecuniarū quā
titatibus sibi solutis. quod quidem etiam nimium et inusitatum
est. ad quid enim opus erat liberatione si iure licito solutum erat
certe non video. Ultimo considerandum dictam confessiōem fa
ctam fuisse in extremo mortis articulo. et sic eo tēpore quo plerūque
languor corporis mortis inducit exilium. C. de test. l. hac consultis
sima. §. at cum humana. et in aut. de trien. et semis. §. illud. ff. de test.
l. in aduersa. Nec refragantur verba tabellionis dicentis de men
tis sanitate. quoniam ea mentis sanitatem non probant ea ratio
ne: quia non pertinet ad tabelliones iudicare mentis sanitatem
sed solū ea scribere que ipse rogatus a partib⁹ dici audiuit. Qua
ratione hoc concludunt Jacobus de belui. et Bald. in. l. ii. ff. de te
sta. et tangit idem Bald. in. l. sanum. C. de trāsactio. et si dicatur ea
verba mentis sanitatem probare tāquam prolata ad ipsum Ti
tium. Respondeo quod qua leuitate ac presumpto mentis exilio
inductus est ad fatendum eam vniformem prestationem licitam
fore et non vsuram sapere: eisdemque rationibus inductum cēsetur
ad ea verba que per sanitatem sue mētis asserit. argumentum opti.
ff. de condi. indebi. l. fin. §. idem quesiit. iuncta ratione Bartol. ibi
dem. ff. de nouatio. l. doli. versic. diuersum. Nec refragatur text. di
cte autent. ete quod obtinet. quoniam illa loquitur in confessione
in qua non adest simulationibus presumptio. vt est hec. vt supius
13 extitit declaratum. † quoniam simulata confessio iuramento non
roboratur in preiudicium testatoris. et consequenter nec heredis.
vt no. glo. ordi. in. l. emptione. C. plus valere quod agitur. et ita il
lam auten. clare limitat Bart. in. l. aurelius. §. quidam ita. ff. de li
be. lega. et in. d. l. cum quis decedens. §. titia. de lega. iii. Nec etiam
credo dictam aut. loqui in ea cōfessione quam apparet falsam esse
ex iur. veritate contraria prout est hec vt ex dictis in primo dubio
est luculenter ostensum quoniam tunc si heredes non contraueni
re dicuntur confessioni: sed ipsa confessio falsa propter iur. noto
riam veritatem in contrarium existentem ipsa sibi impedimento
nō est quominus ei stetur argu. ff. de itine. actu. priuato. l. veteres.
in fi. ibi dum dicit impune ei ius fieret quia ipse sibi impedimen
to sit et c. Nec premisse conclusioni refragantur ea verba confessio
nis dum dicunt sponte et ex certa scientia nullo iure vel facti erro
re inductus et c. Quia respōdeo quod quamuis dubium sit: an ea
verba probent certam scientiam et non errorem de quo per Bar.
in. l. si dari. ff. de ver. obli. per. d. Bald. in. l. vnica. C. de confes. et ple
niusque alibi per eundem in. l. mater. C. de rei vendicatio. nihilomi
nus in casu pposito dico ea dubitatione seclusa quod cū notorie
vt ex supradictis apparet ea confessio qua asserit Sempronius
eam vniformē prestationē licitam extitisse iur. errorem cōtineat.
Igit cōsequēter quo errore ductus est ad asserendū licitū fuisse di
ctam vniformem prestationem eodem quoque ductus fuisse censet
ad appositionē dictorū verborū. argumētum opti. ex text. d. §. idē

quesiit

14 quesiit.sancta rõne Bar.ad eũ.& hec de scdo. ¶ †Quo ad tertiuz
in quo querit an liberatio a facultate repetendi dictas pecunias
in vsuram solutas facta per dictũ semproniũ ipsi Titio preiudi
cet eius heredib⁹.Et quidẽ breuiter dicẽdum qđ sic ex determina
tione cõi quam faciũt.doc.post Jo.an.& Dy.in regula peccatum
de reg.iu.li.vi.quam etiã sequit Archi.in.cã.de vsu.li.vi.Hostiẽ.
in sum.de vsur.§.que pure.versi.qđ si fenerator.& versi.dicendum
Tamen Fede.de senis latius omnib⁹ in cõsilijs suis cõsilio.xvij.&
cõsilio.xxij.Et etiã ipse Jo.an.in addi.Spe.in rub.de.§.j.in addi.
pila.Quoꝝ oĩm est cõclusio qđ etiã in foro cõsciẽtie sufficiat vsura
rio remissio sibi facta ab his qui debẽt vsuras recipere etiã si rea
lis non interueniat restitutio:qꝛ etiã in maiorib⁹ criminib⁹ vide
mus.vt puta furti violẽtie vel rapine vel furtiua vel rapta apud
furẽ seu raptorẽ remanẽte de volũtate dñi purgari vitiũ furti seu
violentie sine aliqua restitutione.ff.de vsucap.l.si fur.ff.de condi.
fur.l.si vi manifestus.§.vnde celsus.ff.de pcario.l.certe.§.iulianus
Quoꝝ decisionẽ intelligo verã quo ad hoc vt tutus aduersus re
mittẽtem et eius heredẽ quo vero ad cõꝫ minime. Ille eñ erronea
vsura ab vsurario exigit vt cõuertat in opus piũ cũ sibi redigi nõ
vult illã soluens.ad hoc tex.iudicio meo sing.in aut.alex. vsus.&
in aut.vnde sumitur.C.de aleato.¶ His tñ non refragãtib⁹ in ca
su pposito veritas se habet in cõtrarium.Aduertendũ eñ qđ ea
liberatio seu remissio nõ fuit facta ex causa vera. scꝫ quia sciebat
liberans se posse repetere.& tñ noluit remittere.sed ex causa erro
nea ex qua putabat liberans se obligari ei queꝫ liberabat.qm pu
tauit Sempronius se obligatum fuisse ad illam vniformẽꝫ presta
tionẽ tanꝗ licitã.tunc ergo succedit doctrina tex.not.in.l.si cum
te.de pac.volẽtis qđ cũ liberatio debiti fit ex causa erronea ex qua
putabat se liberãs obligari ei quã liberat.tũc si fiat liberatio illa
per simplex pactũ nulla est ipso iure vt.d.l.si cũ te.Si vero trãseat
in contractuꝫ nominatũ.l.stipulationis tũc est nulla ope replica
tionis doli.vt ibidẽ dicit Bar.secus vero si fiat liberatio propter
causam erroneã ppter quã tñ non puto me teneri.& qua etiã nõ
cõsiderata fuissẽꝫ alias liberaturus.quoniã tũc error cause libera
tionem nullam reddit.vt est expressum secundum verũ intellectũ
in.l.in summa.§.id quod.&.l.damnum.& ibi plene no.in.ij.glo.ff.
de condi.indebi.Nec est curandũ qđ ipsa causa erronea fuerit erro
re iuris.quia quemadmodũ in dãno vitando non nocet error fa
cti etiam ppriũ.vt.l.sed & si me putem.in prin.ff.de cõdi.indebi.ita
nec in eodem nocet error iuris.vt.l.error.&.l.iur.ff.de iuris & fac.
igno.&.l.quãuis.§.iuterdũꝫ.ff.ad velle.& qđ plene no.in.l.cũ quis
15 C.de iur.& fac.igno.& in.l.j.ff.de cõdi.inde.in glo.¶ †Huic tamen
conclusioni vnum solum videtur refragari.s. quod no.Bar.in.l.
si quis maior.C.de trã.in.l.si qs p co.ff.de fideius.& in.l.j.§. si quis
ita.ff.de verbo.obl.dicens allegando text.notabilẽ in.l.cum pr.§.
filij matrem.de lega.ij.iuramentũ habere ipsius clausule virtuteꝫ
si non valet qđ ago vt ago valeat vt valere põt.Et igitur quãuis
non valeat hec remissio seu liberatio vt ex causa adiecta scilicet
fuit dicta pecunia vniformiter soluta iuste & licite non valeat vt
ex causa qꝛ põt valere scꝫ qꝛ põt vsus soluẽs eas licite vsurario re
mittere.Sed certe respondeo hoc non refragari.

Consilium.cccccxi.

1 ¶ Appellari an possit a papali sententia ad conciliũ generale.
Et nu.4.5.6.
2 Appellari an possit ab imperatorio sententia.
3 Archiepũs maior est epĩs singulis puincie sue:habetqꝫ in eosdem
ordinariam iurisdictionem.
7 Papa alijs cõmittere debet causam suorum specialiũ clericorũ:
ne ipse suspectus habeatur vt in eorũ fauorem pro ipsis:vel odio
contra ipsos pronunciet.& nu.8.
9 Appellatio extraiudicialis & iudicialis per appellationẽ appel-
lato intimari debet.

¶ In christi nomine amen.

1 Circa †propositã etiã cõsultationẽ queritur.An
sacrum conciliũ admittere debeat appella
tionẽ interpositam a papali sententia.Breuiter dicen
dum est primo presupponendũ esse quod cõmunis regula
sit a papali sententia non posse appellari.dicit text.ix. quest.vlti.
in.c.ipsi sunt canones.& in.c.cuncta per mundum.tamẽ illa fallit
cum papa suã sententiã promulgat ex alterius relatione put in
proposito casu promulgauit ex relatione vni⁹ cardinalis. tũc eñ
potius puocat aduersum errorem seu imperitiam relatio quam
2 aduersus sniam Romani põtificis.†De hac autẽ limitatione do
casum in terminis sic scilicet a sentẽtia imperatoris nõ põt appel
lari.vt in.l.j.ff.a qui.appel.non lꝫ.& in gl.in.c.qm.x.di.hoc firmãs
per.c.si duobus.ad fin.de appel.& tñ certũ est qđ a sententia impe
ratoris pnunciãtis iuxta alterius relationẽ.puta psidis prouin
cie licite põt appellari.quoniã tunc potius pnocatur aduersus
hũc calũniã seu errorẽ relationis ꝙ aduersus ipsius imperatoris
autoritatem.hic est casus in terminis ad propositũ valde notabi
lis in.l.j.in prin.ff.qñ appel.sit. Illa autẽ lex de verbo ad verbum
canonizat.ij.q.vj.hidnum.in ver.si quidẽ.Hoc ergo presupposito
pro verissimo dico clare sacrũ cõciliũ hãc appellatiõnẽ debere ad
3 mittere.Jstud quidẽꝫ pbo ex pluribus.¶ †Primo similitudine
optima tali.s.archiepũs maior est epĩs singulis puincie sue habet
qꝫ in eosdẽ ordinaria iurisdictionẽ.ix.q.vlt.l.c.p er singulas.cũ seq.
vi.q.iiij.scito te.de offi.ord.c.pastoralis.cũ si.& tñ de ipso archiepo
appellat ad cõciliũ puinciale qđ quidẽ epĩ prouinciales faciũt.&
cui interest ipse archiepũs tanquã caput.Hic est tex.expressus scdꝫ
lec.glo.xviij.dist.in.c.multi.ij.q.vi.c.omnis expressus.& not.glos.de
appel.c.a collatione.lib.vi.ad idem.ff.qñ app.sit.l.j.§. solent. Ita
igitur in pposito cõmunis papa sit maior singulis epĩs vrbis facien
tibus conciliũ generale.tñ ab eius sentẽtia legitime pnocat in ca
su psupposito ad cõciliũ gñale : cui ipse preest tanquã caput. Et
eñ maior totius orbis.i.vniuersalis ecclesia in qua concludit pa
pa ipso orbe.i.ipso papa per se tantum cõsiderata.xciij. dist.in.c.le
gitimus.¶ Scdo idem probatur in.c.veniã.&.c.sniam. xxxv.q.ix.
de in inte.resti.c.cũ ex literis de re iud.c.cũ olim.Jn qb⁹ dicit tex.
sententiã Romani põtificis in melius cõmutari:qm iustitia pri
ma lata nõ extitit.sed nullibi ipsa reformatio melius fieri potest
qua vbi est ipsa ecclesia vniuersalis p generalem cõciliũ represen
tata.Jn qua etiã p legatos iterest ipse papa.vt prime demonstra
4 bit.igitur & illud autẽ esse verũ patet ex duob⁹. ¶ †Primo qꝛ facie
lius velatus error inuestigat multis ꝙ a paucis. & sic facilius in
cõcilio generali ꝙ per solũ papã dicit tex.xx.dist.de quib⁹.ad ideꝫ
tex.de offi.l.prudentiam.C.de fideicõmiss.l.fin.C. de inge.& manu.
l.iij.¶ Secundo qꝛ videmus ipsum papã in rebus arduis de qui
bus apud ipm est dubitatio generale concilium cõgregare & illi⁹
iudicio se subijcere.Hic est tex.expressus.l.distinctione.de co.xevi.
dist.in canone bene quidem.xxxv.q.v.in.c.ad sedem.Itẽ & eundeꝫ
dum potentiori remedio vult aditum claudere ad illicita perpe
trãda requirere iuxta sui scriptũ depositionẽ generalis cõcilij vel
synodi subscriptionem.dicit tex.xxxv.q.ix.qđ quis. ¶ Item eun
dem dum contra delinquẽtes nõ habeat qđ vltra faciat per scripꝫ
pro fortiori potentiorisqꝫ remedio ecclesiam cõgregare aduersus
5 eosdem.dicit tex.singularis.xj.q.iij.precipue ad fi.¶ †Tertia prin
cipaliter qꝛ presupponitur ipsum papam appellationeꝫ hãc a se
interpositam cassasse quod quidem honestum non videtur.Tuꝫ
quia hoc casu ex relatione alterius pronũciauerit licite ab eo po
tuerit appellari per supradicta. Et sic appellationẽ hanc que de
fensio est.vt dicit tex.de exceptio.c.cum inter.parti tollere nõ po
tuit.quia non est principis tante potestatis qđ defensioneꝫ oppres
so valeat auferre dicit tex.de re iudi.in cle.pastoralis.circa fi.Tum
quia ex ore Romani pontificis rectissima debet exire sententia ꝙ
contra iustitiam nulli pareat:& reddit vnicuiqꝫ quod est suũ.di
cit tex.de priuile.c.quod ex ore.in prĩc.quare videtur quod nullo
modo foret honestum hunc abbatem suam appellationem apud
sacrum concilium prosequentem ad Romanam curiam remitte
re qꝛ vt docet experientia cõsueuit modernus põtifex Romanus
volũtatem eius etiã iniquam velle adimplere. Vnde ex quo ap
pellationem cassauit.hanc appellãteꝫ potius in suo iure subuer
6 teret quaꝫ foueret. ¶ †Aduertat igitur sancta synodus quã ini
que faciet si in tali casu hanc appellationem prosequentem & per
papam iniuste cassatam ad papam qui propter premissa suspect⁹
est iudex remiserit.Scit bene sacra synod⁹ nihil periculosius quã
coram suspecto iudice litigare.dicit text.iij.q.v.c.quia suspecti.C.
de iudi.l.apertissimi.Scit etiam sancta synodus qđ neqꝫ vniuer
salis ecclesia neqꝫ apostolica sedes vnquã ex certa sciẽtia cõsueuit
causam remittere per suspectos iudices terminandã.dicit tex.for
malis.de excep.c.cum inter.Transgrederetur autẽ hanc in dicto
tex.relatam consuetudinem si ad papam per premissa suspectuꝫ
7 causam hanc remitteret terminandam.¶ †Aduertat sacra syno
dus gl.notabiliter dicẽtem quod papa alijs cõmittere debet cau
sam suorum specialium clericorũ ne ipse suspectus habeatur in
eodem vel in eorũ fauorem pronunciet vt odio cõtra ipsos.dicit
8 gl.ordina.ij.q.v.nullam.¶ †Aduertat etiã eadẽ qđ papa ne suspe
ctus habeatur circa factũ propriũ alteri causam denegat quãuis
ipse in eodẽ potest iudicare dicit glo.de confir.vti.vel inutili.c. cũ
dilecta.de iudi.c.cum venissent.argu.ff.de offi.proconsul.l.ne quis
gnam.iij.q.vij.nos si incompetẽter.Si ergo papa de honestate ne
suspectus dici possit in hoc negotio attento qđ appellationẽ cas
sauit.qꝛ non obstante cassatione abbas se sacro concilio incorpo
rãs apud idẽ illã prosequi nitit causam hanc alteri cõmittere ter
minandã si ipsa remitteret ad eundẽ per supradicta. cõsequẽs est
vt sacrum concilium ad ipsum non remittat.Sed ex quo per pre
dicta constat ꝙ de papa ad synodũ potuerit legitime appellari
synod⁹ ipsa alr deleget terminãdam.cũ debeat circuitus euitari.
tex.de rescrip.cle.auditor.ff.de cõdu.inde.l. oñs testamẽto.& hoc de
9 primo.¶ †Quo ad scdm breuissime dicẽdum est ꝙ cõmunis appellatio
extraiudicialis & iudicialis p appellantẽ appellato debeat intima
ri.vt primũ p3 de elec.c.de.causam.Scdm expressum de appel.cle.j.
tñ hoc pcedit vbi appellatus appellationẽ ignorat. vbi vero illi⁹
habet notitiã vt cõtingit in casu proposito vt cõstat ex predictis
p eundeꝫ nec tũc est intimatio necessario.Jta concludit.gl. pprie

in terminis nostris per vulgaria iura in.d.c.e.in ver.ignoranti.de
appel.et miror qd hic fiat dubium.

Consilium.cccccxxij.

1 Sixtus papa accusatus a quodam particulari de crimine in
cõspectu vniuersalis synodi se purgauit. Sic fecerunt et Leo. Da
masus Petrus apostolus. Gregorius. Et quibus ex causis moti
fuerint ad purgationẽ faciendam.nu.2.3.4.5.
3 Obedientia melior victima:qr per victimam aliena caro:per obe
dientiam vero propria mactatur.
6 Damnat seipsum qui potestate carens nõ amore iusticie:sed odij
liuore:seu vlciscendi libidine inductus in aliũ vt hereticum ana
thematis sententiam dictat.
7 Aduersitas que bonis et iustis obijcitur probatio virtutis est:nõ
iudicium rationis.
8 Permittit plerunqꝫ diuina prouidẽtia multos diuersi erroris he
reticos esse:vt cũ iterrogãt nos ea que nescimus sic discutiamus
pigritiam et diuinas scripturas pre manibus capiamus.
9 Synodus sic agere debet vt mũde sint manus eius a sanguine Ro
mani pontificis sua potestate abuti volentis.
10 Culpas si impune dimittitis qui preest dñico debitori nõ medio
criter deum offendit qr debita celestis regis et dñi sua presumptio
ne resoluit:ea enim que in nos cõmittuntur facile dimittere possu
mus:ea vero que in dominum sunt commissa cum magna discre
tione:nec tamen sine penitentia possumus relaxare.
11 Ecclesia nulli inijcere debet laqueum occasionemqꝫ peccandi.
12 Iura frustra condita essent:si non essent qui debite executioni de
mandarent.
13 Mandata illa Romani põtificis que recipi sine manifesta eccle
sie decoloratione non possunt:magnopere precauenda minimeqꝫ
executioni demandanda sunt.

Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Beatissimus pater †Sixt⁹ cũ a quo
dam basso noie
terminaret et iniuste persecutionem pateret apud san
ctam synodum congregatam magna cum negotij exa
minatione suam purgauit innocentiam.dicit tex.ij.q.v.manda
stis. Sanctissimus papa Leo cum quidam iniqui aduersus eum
grãdia crimina confinxissent non erubuit se in cõspectu vniuersa
lis synodi exp negare.dicit tex.ij.q.v.audita. Damasus quoqꝫ san
ctissimus et romanus pontifex.cũ a subditis foret de adulterio in
famatus cũ episcopis.xlij.sui purgationẽ exegit vt Hieronymus
in libro virorum illustriũ attestare refert Gratianus.ij.q.vij.nos
si incompetenter.§.item Hieronymus. Petrus apostolus et si po
testatem regendi accepisset:tamẽ idem apostolorũ primus queri
moniе contra eum a fidelibus facte cum ad gentes intrasset non
ex potestate officij quo posset dicere oues pastorẽ suũ nõ accusent
nec reprehendãt:sed ex humilitatis dispẽsatione respondẽs ratio
nẽ reddidit.dicit tex.ij.q.vij.petrus Beatissimus quoqꝫ Gregori⁹
papa de scipso dicit. Si qs nos redarguere voluerit:vel extra au
toritatem nos facere contenderit.veniat ad sedẽ apostolicam ibi
ante confessionem beati Petri apostoli mecũ iuste decertet.qua
tenus vnus ex nobis suscipite suã sentẽtiam.habeť ista litera.ij.q.
vij.in.c.si qs super. Ad ipsam vero faciendã purgationẽ eos ex
2 multiplici causa motos arbitror. †Primo vt ostẽderẽt sui hu
militatem effugerẽtqꝫ superbiã.scientes.nihil fore qd in põtifica
li ceruice refulgeat humilitate splendidius.dicit tex.c.di.contra mo
rem.humilitas vero sursum.superbia in inferiora demergit.dicit
tex.decima di.qm. Unde lucifer dũ de se superbiendo presumpsit
ex paradiso deiectus est in infernũ.dicit text.de penitẽ.di.ij.§.qui
vero reprobi. Nabuchodonosor dum in corde suo superbiẽdo di
ceret.nõne hec est Babylon quam ego condidi et c. Statim muta
uit deus rõnabilem eius mentem et immutauit eũ in formam be
stialitatis.vt ab hominibus fugiens cum bestijs viueret.dicit tex.
xxiij.q.v.§.hinc notandũ. Secundũ vt bona obedientie demon
3 strarent inobedientie peccatum vitare volentes:† scientes melio
rem fore obedientiam victima qr per victimã aliena caro per obe
dientiã vero voluntas propria mactatur.viij.q.i.sciendũ.de maio
ri.et obedien.c.illud.peccatum quoqꝫ ariolandi est non obedire et
scelus idololatrie nolle acquiescere. Unde profecto peccatũ paga
nitatis incurrit quisquis dũ christianũ se esse asserit ecclesie man
datis obedire cõtemnit.lxxxi.distin.si qui sunt. Tertio ne vide
rentur velut nocentes iudiciũ subterfugere scientes qd quẽadmo
dũ qui innocẽs est vt absoluatur querit. Ita qui nocẽs est de sua
iustitia diffisus iudiciũ subterfugit.de presum.c.nullus. Quar
to vt sue matris ecclesie eos monentis volũtatẽ impleant.loquiť
enim alibi romanus pontifex de scipso sic. Sicut filius venit face
re voluntatem patris.sic nos implere voluntatẽ matri nostre que
est ecclesia.xij.distinctiõe.c.nõ decet. Quinto ne si matris et sue
superioris ecclesie mandata cõtẽnerent eiusdẽ inimici fore arbitra
rentur dicẽte Hormisda papa. Expediens esse subiectos aut ꝓpria
voluntate obedire prelatorum mandatis vt illis cõtrarios se illo
rum inimicos esse cognoscãt.l.di.in.c.si quis diaconus. Sexto

vt vnitatem vniuersalis ecclesie conseruarent.et se a corpore mysti
co ecclesie nõ diuiderent.nihil enim formidare debet fidelis chri
stianus quã separari a corpore christi qd est ecclesia.xi.q.iij.nihil
Ceterum alienus ille et prophanus hostis est nec habere põt deũ
patrem cum vniuersalis ecclesie non seruat vnitatem.xxiiij.q.i.c.
alienus. Septimo quia expedit vt si mala fama in lucem ꝓdie
rit de pontifice ne ex ea infirmorũ corda percutiantur ne vitupe
retur pontificas ministerium:ne ve ex dignitate suscepti põtifica
tus existens securior in peccata licẽtius prolabať qd se purgatio
ni exponat vt etiam a suspiciõe criminum liberetur.ij.q.v.si mala
4 fama. †Octauo quia recognoscebant in morum reformatione
ecclesie fore subiectos qd nedum constante concilium hac declarã
tis autoritate probatur quinimo idẽ antiquorum romanorũ põ
tificum inferiora documenta demonstrant. Primum enim legi
mus beatissimum Gregorium cũ Alexandrinus patriarcha ipsũ
vniuersalem pontificem nominaret talem loquendi vsum tolera
re non valentem patriarcham commonuisse vt a talibus verbis ab
stineret que vnitatẽ inflabant:vulnerabant charitatem:qd si per
seueraret sancte hoc ecclesie diceret.habeť paragraphus eius commonitio
nis.xcix.distinctio.c.ecce. Unde pariter insurgit in abusiuum sub
latione iudicium ecclesie precullisse. Nam inscribitur Hilarium pa
pam cum quandam edidisset cõstitutionem corrigẽtem excessus
reformationemqꝫ morum in ecclesia incẽdentem ad tunc congre
gatam synodum dixisse qd vt deinceps poterit illa tenacius custo
diri sancte synodi sententiam et propriam subscriptionem accõ
modaretur vt synodali iudicio adiu⁹ clauderetur illicitus habe
tur tex.iste.xxv.questiõe.ij.in.c.quod quis. Ecce igitur luculẽtes
illum in ecclesie reformatione synodi congregate iudicium vt su
premũ orbis tribunal recognouisse.pariter quoqꝫ Symmachus
papa in synodo residẽs cum de validitate cuiusdã scripture qua
cautum erat vt si romanum pontificem hoc ex seculo migrare cõ
tingeret non sine prefecti pretoris vrbis Rome consultatione cu
iusquam noua celebraretur electio questio referretur in mediũ il
lam voluit sancta in synodo perlegi vt cuius esset vigoris posset
cognosci dicens id agere ne ipsum in posterum disputare contin
geret:cum sacrum posset conciliũ iudicare.habetur tex.iste.xcvi.
distinctione.c.bene quidem. Ecce ergo vbi romanus pontifex se
disputaturum dicit sanctam synodum profitetur iudicare sup eo
quod abusum continet et diminutionem ecclesiastice libertatis.
5 †Ultra hec comperimus Nicolaum papam cum Lotharium
regem admoneret vt sue cõcubine dudum ab eo repudiate quia
excommunicare declinaret subiunxit dicens.quod si id nõ ageret
precaueret ne hoc sancte ecclesie diceret. habetur tex.iste.ij.q.iij.
c.precipue. Unde manifeste cognouit in suis excessibus incorrigi
biliter persistentem tribunali ecclesie vniuersalis.vt supreme fore
subiectum. Postremo ipse gloriosus Gregorius quatuor illa con
cilia in quibus velut in quadrato lapide sancte fidei scriptura in
surgit:et cuiuslibet vite atqꝫ communis actionis norma id est re
formatiua regula existit.tota se dicit deuotione cõplecti integer
rima approbatione custodire.habeť tex.iste.v.distinctiõe sicut san
cti.hic autem modernus pontifex huius sacre synodi cum citatis
ac monentis suppositus se de cetero hic ad conciliares actus ꝓ
cesserit quod nõ aliud esse dignoscitur quã nouo quodã quesito
6 colore synodum anathematizare† nõ aduertens quod seipsum dã
nat qui potestate carens non amore iustitie:sed odij liuore seu vl
ciscendi libidine inductus in aliũ vt hereticum anathematis sen
tentiam dictat.xxi.di.in tantum.c.temerarium. Unquã certe nec
visum nec relatum fuit beatissimum apostolum Petrum qui cũ
claues accepit:ecclesiam sanctam significauit.xxiiij.q.i.quod cũqꝫ
in ecclesia que sine macula et ruga peccati deo autore seruať ana
thema dictasse immemor fuit qd Constantinopolis patriarcha
anathematizaret sanctum Calcedonium concilium ad quod agẽ
dum potestate carebat greci episcopi profectiõe in scriptis facta
in vnum conuenientes ab eo discedere licite iudicare fuerunt di
cit tex.singula.xvi.q.vltima.in.c.sane. Expedit igitur ipsam synodum
ita agere:vt cum magis ac magis per incrementum temporum
huiusqꝫ potestas ecclesie creuerit suis in diebus nec illa minuatur
sed cumuletur magis:nec amplietur.dicit tex.de consecra. distin
ctio.i.in.c.vasa.nempe iudicaretur absurdum si ius suum negli
gere videretur:quando quidem alios omnes in sua iustitia cõfo
uet.dicit tex.de supplen.negligen.prela.in.c.licet.non debet huius
7 modi aduersa timere que sibi opponuntur. †reminisci etenim debet
qd aduersitas que bonis viris vel notis obijcitur probatio virtu
tis est:nõ iudiciũ rationis. Quis enim nesciat quã prosperũ fuit qd
beatus apostolus Paulus predicaturus ad Italiã veniebat et tñ
veniẽs naufragiũ pertulit:sed enim nauis cordis in maris fluctib⁹
8 integra stetit.dicit tex.vij.q.i.in.c.aduersitas †permittit plerũqꝫ
diuina prouidentia multos diuersi erroris hereticos esse:vt cũ in
terrogant nos ea que nescimus sic discutiam⁹ pigritiã et diuinas
scripturas pre manib⁹ capiamus.forũ enim nostre mẽtis ad acumẽ
nõ põt peruenire veritatis nisi hoc alterius limia pauitatis.isti
sunt pulchri.tex.xxiiij.q.vlt.c.si qd lei.ideo.vij.q.i.§.sz est et aliud.

Ita in

Ita in pposito permittit oipotens deus ipm Romanuz pontifi
cem multa moliri in diminutioné autoritatis & potestatis ecclesie
vt excutientes a nobis sumnum negligentie illã declaremus robo
ris atqz applicemus. Scit sancta synodus multos plerũqz ob
id infestare prelatos suos vt eos perdant & pprie voluntatis pla
cita adimpleãt. Non ppterea tamé in quãtũ vires suppetũt a re
cta ratione recedere debeat sciétes quod beati qui psecutioné pa
9 tiunt ppter iustitiã. xlix. distinc. in. c. scimus. † Dispẽsatio quidem
celestis seminis ipsi synodo est commissa. ve igitur si nõ sparserit.
ve si tacuerit. pende quoqz sicut nõ leue discrimen incumbit pon
tificib⁹ silvisse quod congruit. ita eis nõ mediocre periculũ est qui
cum debeãt parere despiciãt. dicit text. xlviij. di. c. dispensatio. ops
sancta synodus ita agere vt mũde sint manus ei⁹ a sanguine Ro
mani pontificis sua potestate abuti volẽtis. quod vt ita agat ne
cesse est vt nõ subterfugiat quominus sibi annunciet omne consi
liũ dei. mũde enim non essent si illi dei consilium non annunciasse,
sent quia cum increpare delinquentem noluerint illum procul
dubio tacendo occidũt. dicit tex. xliij. di. i. c. ephesis. caueat sibi sen
tentiam tex. in. c. inferior: ini. lxxxvj. dist. sic dicentis inferiorum ora
dinatum culpe ad nullos magis referẽde sunt quã ad desides negli
gentes pastores qui multã sepe nutriunt pestilentiam dum auste
10 riorem dissimulant adhibere medicinã. † Porro si is qui preest
dominicos debitores culpas impune dimittat non mediocriter deli
offendit: quia debita celestis regis & domini sua presumptione re
soluit. ea namqz que in nobis cõmittũtur facile dimittere possu
mus. ea vero que in dominum sunt cõmissa cum magna discretiõe
nec tñ sine penitentia possum⁹ relaxare. dicit tex. xxiij. di. iiij. in. c. si
is a platis est. Ceterũ taciturnitas a bono inpsicie mortale peccatũ
efficiũ nil. sit quod plato subditisqz magis efficiat quã plati a bo
no taciturnitas. xl. distin. si papa. Unde silentes platos per pphe
tam dñs increpat dicés in Esaia. Canes muti nõ valentes latrare:
hinc rursus querit dicens in Ezechiele. Non ascẽdistis ex aduerso
sonec posuistis vos murum pro domo Israhel vt staretis in prelio
in die domini. Ex aduerso quippe ascẽdere est pro defensione gre
gis voce libera huiusmodi potestatibus Zric. & in die dñi in prelio
stare est prauis decertantibus est iustitie amore resistere. dicit tex.
xliij. dist. in. c. sit rector. Plura quoqz ex capite demõstrantur huic
tempore attentandi dissolutionem parendum nõ fore. Primuz qz
si illa sortiretur effectũ ludibrio foret ecclesie autoritas Romanis
pontificibus in ecclesia non rõne regendi si tyrannide vtẽdi occa
sio preberetur cum si synodus congregata eius excessus corripera
illam sua autoritate cõfisus ipse dissoluere et omnia postmodũ pro
11 sua libera voluntate disponens. † Illud autem palam est ecclesiaz
nulli iniicere debere laqueum occasionemqz peccandi. xxxij. q. i. de
viduis. de resti. spo. c. laterã. Iustum est autem vt in eum insurgat
ecclesia que est ius ipsam iudicem constituntam ac etiam simul &
partes. claudit cura debet esse precipua ne sua decreta ludibrio fiãt.
atqz elusoria. de electio. commissa. §. porro. de iudi. l. si pretor. ff. ne
12 quid in loco publi. l. frater. † nihil enim aut parum foret iura con
dere si nõ sit qui tenoatur & debite executioni demãdet. ff. de orig.
iur. l. i. §. post originem. de elec. c. vbi periculum. §. preterea de sta. re
gu. c. vnico §. & quoniam pariter quoqz vacuaretur ecclesie in hoc
concilio representare populo christiano facta solennis sponsio re
formationis cum tamẽ & si in quolibet illusio atqz variatio repro
ba censeatur precipue tamẽ reprobare in ecclesia que dei & iustitie
cultrix esse debet vt primum de renun. c. cum illusio secundum de
aliena. feu. c. i. §. sed diuersum. in vsi. feudo. Et si nihil sit quod lucee
refulgeat quã recta fides in principe. C. de sum. tri. in epistola. in
ter claras. multo magis in ecclesia que precipue in suis actib⁹ nul
lam debet fraudẽ adhibere. dicit tex. de do. c. per tuas. Decolorare
tur quoqz ecclesie vigor scandalizaretur eius plebs vniuersa si in
choate reformationis opus ante ipsius synodi dissolutionem cõ
13 summari pmissuz imperfectũ multa ex parte dimitteret. ¶ † Cla
rum est autem illa mandata Romani pontificis magnopere ꝑpe
nenda & executioni nullatenus demãdãda q recipi sine manifesta
ecclesie decoloratione nõ possunt. dicit tex. in. c. & si ssla. i. q. vij. pla
ne. dicit. Romanus pontifex se equanimiter sustinere si platus in
ferior ei⁹ mãdatũ nõ duxerit exequẽdum qz sine scãdalo ꝑticulari
ecclesie effectuz sortiri non põt. de preben. c. cuz teneamur. Et alibi
pulchre dicit sic: qñ aliqua tue fraternitati dirigimus que animũ
tuum exasperare videnẽ turbari non debes sed qualitaté negotii
pro quo tibi scribit diligenter considerans aut mandatũ nostrũ
reuerenter adimpleas aut per literas tuas quare adimplere non
possis rõnabilé cãm pretẽdas: qz patiẽter sustinebimus si nõ fece
ris qd prauã nobis fuerit insinuatione suggestum &c. Habetẽ text.
iste de rescrip. c. si qñ. si igit nec executioni mandaẽ preceptũ sum
mi põtificis ex quo scãdalizari potest particularis ecclesia: multo
magis nec illud ex quo scandalizari põt vniuersalis ecclia: multo
no. p Ian. de sen. excõ. c. inquisitioni. ¶ Postremo decreto in solẽ
ni sessione publico firmatum est hac durante synodo aliã papali
autoritate indici aut stabili re non posse. ¶ Preterea autoritate
ipsorum grecorum aduentum ad latinorum portũ per cõciliũ no

minandum platos nec querere nec tentare recessuz. Ipse aũt sum
mus pontifex nedũ iure lz spãli pollicitatiõe ad ipa decreta astri
ctus esse cognoscatur. Ubi succedit text. notabilis sic in pposito di
cens. s. postqz ecclesie n. ta intercedentiũ Zeiũ fuerit autoritate fir
mata nullatenus adhuc discedẽdi libera põtifex vel si vult pmit
tatur habere licentiam. xxv. q. ii. in. c. postqz. Laus deo &c.

Consilium. ccccxxiij.

1 ¶ Papa publicis criminib⁹ irretitus an debeat correctioni se
subiicere: & si non vult se subiicere an possit deponi.
2 Peccata latentia in hoc seculo vindictam non habet ideo dei iu
dicio reseruantur.
3 Marcellino papa de idolatrie crimine accusato: sacra synodus
de ipso iudicare noluit: & quare. nu. 4.
5 Papa (vel alius) si sit hereticus: si correctioni se submittit: nõ de
ponitur. Et qd papa hereticus synodo iudicari possit. nu. 7. 8.
6 Negans deum coactus sed sermone tantuz corde vero adorans he
reticus non est: tamen mortaliter peccat. qr nulla debet cõditione
ad hoc induci vt christum ore neget.
9 Canonum violatores spiritussancti blasphematores censentur.
10 Papa quando ab vniuersali ecclesia iudicari non possit.
11 Uerba illa dic ecclesie &c. quomõ intelligenda & interpretanda sint.
12 Oratio vna cadẽqz diuerso iure censeri variosqz modo exponi
non debet.
13 Papa omni euangelice doctrine subiectus est.
14 Potestas superiorum quãuis in subditos seuiat crudelitate tyrãni
ca vituperari non meret a subditis: quo minus aut iustam depositionem
de eo factam ei parere debeant: quoniaz ante tps sententie
non licet subditis a suo superiore discedere.
15 Serui si nimia seuitia vel intollerabili iniuria tractent iniustũ est
vt eis iustum deprecantibus auxilium denegetur: & igit iudicantis
officio dominum compelli a se ipsis illorũ dominium abdicare.
16 Rebellans viuens & diligere atqz agere bona recusans: magis dia
boli qz Christi membrum esse ostenditur: & potius infidelis quã
fidelis esse monstratur.
17 Abdicare si quis tenetur a se ius aliqd quod est penes eũ: si mo
nitus abdicare non vult: pro abdicante habetur.
18 Uulnera ferro secanda sunt que fomenta non sentiunt medicine.
¶ Omnipotentis dei postulato suffragio.

1 Questio discutienda est. † nunquid aduersus pa
pam incorrigibiliter criminib⁹ publicis hereticam: ex
quib⁹ vniuersa scandalizat ecclesia per sanctã synoduz
gñalẽ ad depositioné pcedi põt. Et videtur esse vt qd nõ. qd primo
deducit sic. Ceterũ est qz multo ex crimine pape magis scãdalizari
potest ecclesia qz ex eius heresi. Nil enim magis abhominabile esse
potest populo xpiano qz fidẽ christi in membris quẽri si illa in ca
pite ecclesie non reperiatur. lxi. di. in. c. miranduz. Et alibi dicit
tex. sic. Scãdalũ populo dei est tales psonas sup se positas habere
quas vltra modum viciosas esse constat. i. distin. in. c. de his. Sz ad
uersus papã de crimine heresis accusatũ nõ videt cõcilium posse p
cedere vt prox inc demonstrabitur. igitur &c. Istud autem demõ
stratur. primo ex tex. in. §. hinc etiam. xvij. distin. vbi cũ apud syno
dũ cõgregatã Simmachus papa foret de heresi accusat⁹ patres
ibidẽ residentes dixerunt Simmachus quãtũ ad homines respi
cit sit immunis & liber cuius cãm totã dei iudicio reseruamus &c.
Non est aũt dubium quicquid diuino examini relinquitur huma
no iudicio iudicari nõ potest dicit tex. xxiij. distin. quorũdam. So
lutio. Symmachus papa ibidez fuit per synodũ absolutus nõ ex
iurisdictionis defectu seu carẽtia: sed quia de calũniosa accusatio
ne synodo constituit. vt ibidez no. glo. & sequitur Arch. quod ex
ea efficaciter demõstrat quia prius quam de calũniosa accusatio
ne synodo cõstituisset interloquẽdo eademqz synodus ordinaue
rat vt prius ad suã dignitatẽ qua prius spoliatus extiterat resti
tueretur postmodum vero veniret ad cãm & accusantiuz ppositio
nib⁹ responderet. dicit tex. ij. quest. vij. cap. nos si incompetenter.
2 ver. ac Symmachus. † Et si dicatur quomodo est qd eadem syno
dus ipsius Symmachi cãm dei iudicio reseruauit. Et sic videtur fa
teri se sup papã iurisdictiõe carere. Respõdeo hoc ideo qr quãuis
nulla tunc cõstarent crimina notoria & ecclesiaz scandalizantia
aduersus Symmachum tñ poterat ipse occulto crimine irretiri.
Cum igit non habeant in hoc seculo latentia peccata vindictaz
dicit tex. xxxij. quest. v. in. c. ex christiana. igitur illa dei iudicio re
seruant. inde est quod dicit text. de sentib⁹ cũ & voluntatibus qr oc
culta iudicat deus. eadẽ causa & questio. Quod autẽ ide dicimus
qd ecclesia militãs non iudicat de occultis. xxxij. di. erubescant. ij.
quest. ij. cõsuluisti. ¶ Secũdo idem videt pbari. xxi. di. in. c. nũc aũt.
3 vbi refert qd cum Marcellinus eps vrbis Rome sancte synodo
delatus esset de hisis crimine. eo qr a paganis compulsus eorum
templũ ingressus grana thuris super prunas imposuit sacrificiũ
idolorum noluit de ipso sancta synodus iudicare dicẽs pape. tuo
ore iudica causam tuam nõ nostro iudicio prima sedes non iudi
4 cabitur a quoquam &c. Solutio duplex est. ¶ Prima quia ideo

synodus non processit quia culpam suam nō probationez metu:
sed facili fuit professione confessus: quinimo et ex sententia quā in
seipso dictauit apparet quaz quidem ibidē refert Archi. vt a pa-
patu deponeretur rogauit vltroneus. vnde succedit pulcherrim⁹
tex. ii. q. v. in. c. presentium. qui de quodā pro quo sacerdotio asseri
bendo parētes pecuniā dederūt sicut formaliter dicit licet sancti
canones deponēdū hunc esse testantur: tamē quia culpam istam
coactus cōmisit: et quia ab eodē ordine vt deponeret rogauit vl-
troneus ex consideratione discretionis: que mater est omniū vir-
tutū magis quā ex rigore canonū misericordie viscera adhibēdo
ipsum in eodem ordine manere fraternitati tue cōsulimus et c. cū
eo enim mitius agit qui cōmissus facinus vltronea pfessione fa-
tetur. l. di. presbyterum. z. xv. q. vlti. si quis presbyter. et c. qui admise-
rit. xxiiii. di. c. si. vnde alibi papa cū eo qui ad sedem apostolicaz ve
niens vltro peccatū cōfessus est quo impediebat exercitiū ponti-
5 ficalis officii: facile dispensauit dicit. lvi. di. qe simpliciter. ¶ †Se-
cunda solutio. ideo non pcessit synodus: quia paratus erat Mar
cellinus corrigi: imo correctioni se submisit: licet enī papa sit here
ticus vel alius quis si paratus est corrigi: non deponit. de hereti. c.
ad abolendam xxiiii. q. iii. in canone dicit apostolus. xvii. di. nec li
cuit. in glo. si. xxiiii. q. i. Dec fides potest adiici et solutio tertia. scili-
cet quod ideo non debebat synodus ipsuz corrigere: quia coact⁹
6 fecit. succedit enim tunc text. †dicens non esse parem causam eius
qui victus suppliciis sermone negat christuz ex corde adorat atqz
eius qui spōte negat. dicit tex. de penitē. di. i. §. pōt fieri. Unus enī
vere hereticus est alius vero solum mortaliter peccat quoniā nul
la debet conditione ad hoc induci vt christū ore neget. xxii. q. i. pri-
mum. Unde quis absoluta coactio in hoc totaliter a peccato ex
cuset: vt est expressum. l. di. in. c. presbyteros. tamē cōditionalis sci-
licet propter vite cōseruationem nō excusat quominus saltē mor
taliter peccet. ita concludit gloss. in. d. §. potest fieri. et clarius in. c.
non solum abneget christū. xi. q. iii. Cū igitur vt ex premissis appa
ret non incidisset ob hoc ipse Marcellinus in heresim sed solum
in mortale peccatū quo parat⁹ erat corrigi. igit sancta illa syno-
7 dus aduersus eū nullatenus pcedere debuit. †Si enim papa he-
reticus sit qd synodus in eū potestatē habeat vindicte publice ex-
ercēde patet. xl. di. si papa. no. glos. xix. di. Anastasius. Archi. in. c.
in fidei. de heret. libro. vi. et huius est ratio: quia papa hereticus
eo eo qd hereticus est nedū inferior est synodo: sed minor quoli-
bet catholico. dicit gloss. xxiiii. q. i. in. c. achatius. §. si ergo. ¶ Ter-
tio eadē cōclusio probari vr ex text. in. c. aliorū. et in. c. facta. ix. q. iii.
duz dicit qd facta subditorū iudicant a papa: pape vero nō nisi a
deo iudicant. ipse enim sedis Romane presulem suo sine questiōe
reseruauit arbitrio: ex quib⁹ tex. concludit glos. in. c. si quis pecu-
nia. lxxix. di. qd si de crimine in papaz obiecto disceptetur: ipse nō
est cogēdus stare iudicio alicuius: imo excipere potest: dñs est qui
me iudicat. Ad idē cōcurrere vr text. Anacle. pape in. c. adiectio-
ne. ca. di. dicētis electionē sum. pōtifi. sibi dñm reseruasse. Solu. du
8 plex. ¶ †Prima: quia et si dicātur facta pōtificū summorū solius
dei iudicio iudicari: nō tamē per hoc excludit iurisdictio ecclesie
vniuersalis in papā. que quidē per hoc generale cōciliū represen-
tatur: et hoc duplici ostēditur similitudine. Prima est tex. in. c. fu
turam. xii. q. i. vbi et si tex. de correctione clericorū loquens sic di-
cat. Uos a nemine diiudecari potestis: quia dei solius iudicio re
seruamini et c. Et tamen non est dubium qd ipsi clerici pontificis
subiiciūtur iudicio. ¶ Secundo similitudo colligit ex tex. Ana-
cleti pape in. c. electionez. lxxix. di. ii. qd. vii. in. c. accusa. vi. questio.
i. c. oues. dum dicit electionez summorum pontificum ve sacerdo-
tum sibi dominus reseruauit et c. Nihilominus certuz est sacerdo
tum electionem cum illa mereātur etiā pontificis iudicio reserua
ri. pari ergo rōne dicēdum qd et si iura dicant Romani pontificis
facta solius dei iudicio reseruari: nihilominus nō excludatur iu-
risdictio ecclesie per consiliuz representate in corripiendo incorri
gibilem papaz et notorium ecclesie scandalizatorem. qd enim agit
ecclesia dei inspiratione censet agere: et instinctu ac suggestiōe spi
tus sancti. et sic dei iudicio factum dicit dicit text. viii. di. qui con-
tempta. l. di. c. si ille. et c. si quis diaconus. de conse. dist. ii. c. liquide.
9 Une dicit text. †canonum violatores censeri spiritus sancti bla-
sphematores. xxv. q. i. violatores. ¶ Solutio secunda colligitur ex
verbis Innocē. pape in. c. nemo. ix. qd. iii. dicentis formaliter sic.
Nemo iudicabit primam sedem iustitiaz temperare desiderātem
neqz enim ab Augusto neqz ab omni clero neqz a regibus neqz a
10 populo iudicabitur et c. ¶ †Ex quibus verbis apertissime demō
stratur tūc primam sedem a toto clero et sic a tota ecclesia iudica-
ri non posse cum iustitiam seruare desiderat vel illam si rigorosa
sic temperare cum virtutum matre discretione: tunc ergo secun-
dum tex. in dicto cap. nemo. verificantur iura preallegata dicētia
prime sedis facta solius dei iudicio reseruari. et ille textus est val-
de notabilis declarās iura premissa que vulgo generaliter allegā
tur. at vbi prima sedes id agit per qd nō iustitiam facit non iure
vigorem discrete tēperat sed p qd Romanus pōtifex existēs incor
rigibilis notorie ecclesiā scādalizat. tūc potest eius detestandum
factum per ecclesiaz iudicari vt inferius demonstrabitur. eternus
enim manet Petri priuilegium quatenus ex prima equitate ma
tura discretione ab eodem emanat iudicium. dicit text. xxiiii. qd. i.
in. c. manet. Quarto videtur premissa sententia comprobari ex de
terminatione Hostien. quam sequitur Ioā. an. in. c. proposuit. de
conces. prebē. dicētis quod papa intantum habet potestatem sub
ipsius: vt pro facto vel dicto non potest ab alio accusari vel cōdē-
nari nisi inuoluatur crimine heresis. xl. distin. si papa. potest tamē
si iacet in peccato ammoneri iuxta regulam euangelicam. si pecca-
uerit et c. de qua. ii. qd. i. si peccauerit tam publice quam occulte iux
xta qualitatem peccati. quia non est exemptus a regula euangeli-
ca. nō tamē alteri parti illius regule subiicitur in qua dicitur qd
si nō audierit dic ecclesie et c. quia excepta causa heresis non potest
iudicari etiam si imperator et totus clerus et populus conueniret
11 in. d. c. nemo. et. d. c. aliorū. †Unde que ad papam secundum eum
exponunt verba illa. dic ecclesie triumphāti. i. celesti vt oret pro eo.
hec sunt dictorū doctorum verba. Solutio duplex datur. ¶ Pri-
ma quia falsa est illa expositio Hosti. qd primū probatur ex textu
Hieronymi in capitulo omnibus. xxii. q. i. et in. c. sed illud. xlv. di.
melius tamen in. d. c. omnibus. dicentis verba illa. dic ecclesie. in-
telligi de ecclesia militanti. que est fidelium collectio. quam eccle-
siam si quis corrigentem corripientemqz cōtempserit habendus
esse debeat tanquam ethnicus et publicanus. ¶ Secūdo probatur
ex tex. Gelasii pape in capitulo qpropter. ii. q. vii. et Nicolai pape
in c. precipue. x. qd. i. vbi similis ad dictum verbum fit per eos ex-
positio. ¶ Tertio ex cap. nouit. de iudi. et capitulo quemadmo-
duz. de iureiuran. vbi etiam pariter exponunt verba predicta. Si
igitur quo ad alios fideles peccantes intelliguntur referri verba
illa ad ecclesiam militantem: cur tam varie eadem referemus ad
deum vel ad ecclesiam triumphantem in persona pape cum indi
stincta atqz indefinita fuerit locutio domini non magis alios fi-
deles concernens quam papam. imo vt ex euāngelio apparet in
12 Petrum specialiter directa. †Non est autem dubium vnam eam-
demqz orationem non debere diuerso iure censeri variosqz modo
exponi. ff. de vulga. et pupil. l. iam hoc iure. C. de testamen. mili. l.
in testamento. ff. de vsucap. l. cum qui edes. de deci. c. cum in tua.
de priuile. c. quia circa. xii. q. ii. c. cognouimus. cum similibus. non-
ne dominus discipulis omnibus loquens inter quos erat et Pe-
trus dixit. Si quis verum scandalizauerit vnum ex pusillis istis
minimis expedit vt suspendatur in collo eius mola asinaria et de
13 mergatur in profundū maris et c. ¶ †Cum ergo sit summus pon-
tifex subiectus premisse regule euangelice. quoniam omni euange-
lice doctrine subiicius vt est expressum. xxv. q. i. sunt quidam. necces-
se est pro verificatione verbi domini qd in papam scandalizatorē
non populi: sed vniuersalis ecclesie aliquis habeat iurisdictionē
et potestatem executiuam doctrine christi ac cum nullum priuatū
superiorē papa in terris noscatur habere. de electio. c. lz. xxiii. dist.
c. in nomine domini. cum similibus. necesse est vt pro ipso notorio
crimine scandaloso cum incorrigibilis est: Ecclesiam habeat cuz
et dominus ad Petrum loquens illa verba dic Ecclesie Petrum
vniuersali ecclesie subiecerit hoc in casu. ¶ Secunda solutio vt est
dictum Hosti. verbum intelligatur cum peccatum occultū est vel
cum eo non scandalizatur ecclesia ac cum peccatum est publicuz.
et inde ecclesia scandalizatur: tota regula euangelica habet in eo
locum. vt si ammonitum non vult desistere dicatur toti ecclesie in
cōcilio representate a qua corripi poterit vt infra subiicietur. ita
dicit gloss. singularis. xl. distin. cap. si papa. quam omnes sciunt et
Constantien. concilium canonizat. ¶ Ultimo eadem conclusio
probari videtur ex tex. xxiii. questione quinta. neqz enim. qui Au
gustini est et sic dicit. Nec tyrannice factionis peruersitas laudabi
lis erit si regia clementia tyrannos subditos tractet. nec vitupera
tur ordo regie potestatis si rex credulitatem tyrannicaz seruat et c.
¶ Cuz ergo nullū crimen magis subditos scandalizās esse pos-
sit quam cum papa in omnes suas crudelitate tyrannica seuit: ma-
xime cum non obseruet doctrinam beati Petri apostoli dicētis.
Estote non vt dominantes in clero: sed forma facti gregis ex aio.
que verba ponuntur. xcv. di. c. esto subiectus. xvi. q. i. c. predicator. et
ex eo crimine dicat Augustinus eius potestatem non debere vitu
perari. igitur consequens est vt ex accusatione non possit tāquaz
14 criminosus notari. †Solutio. verum est superioris potestas quā-
uis in subditos seuiat crudelitate tyrannica vituperari nō mere-
tur per subditos. quominus ante iustam depositionem de eo fa-
ctam per eos parari debeat quoniam ante tempus sententie non
licet subditis a superiore discedere. viii. q. iiii. nonne. nisi in casibus
notatis. ii. qd. vii. sacerdotes. xix. distin. Anastasius. de prescrip. ca.
cum non liceat. per Ioan. an. in nouella. Quinimo nec ex tyranni
ca seuitia in subditos exercitata debet ita seipsum princeps vitu-
perare: vt veniam petat a subditis et hoc ne dum nimiū seruetur
humilitas regendi frangatur autoritas. dicit tex. notabilis. lxxxvi.
distin. capi. quando necessitas. sed si princeps ob tyrannidem seu
scandalosum modum regendi sibi commissos superiori defertur
a quo princeps monitus non resipiscat in sua perseuerans inso-
lentia

lentia.tūc iure vituperiū patit.q: ordine iudiciario bñficio regi-
minis pōt ⁊ d₃ exui.iste est primus casus notabilis in.c.i.§.quiq₃
aduocatiua.de pa.te.in vi.fen.q tex.alias est in.c.si clericus.de cle-
rico violatore pacis.codē li.q tex.formaliter dicit sic.quicunq₃ ad
uocatiuā suā vel aliud quodlibet bñficiū inordinate tractauerit
⁊ a domino suo monitus non resipuerit in sua perseuerās insolē
15 tia ordine iudiciario beneficio fiat exut⁹ ⁊c. ¶ † Ad idē ocurrit si
mile eius quod dicimus in seruis in quib⁹ expressum est q̄ ⁊ si ni-
mia seuitia vel intollerabili iniuria tractētur a dominis iniustū
est vt eis instū deprecantib⁹ auxiliū denegetur: ⁊ igitur iusdicen-
tis officio dñm cōpelli a seipis illorū dominiū abdicare.ff. de his
qui sunt sui vel alie.iur.l.ij.§.dominorū.insti.codē titu.§.domino
rū. Ita igitur in proposito si pastor pastorum ecclesiā scandalose
regens inordinate tractās p ecclesiā₃ monitus nō resipiscat imo in
sua pseuerat insolentia regēdi officio pōt ⁊ debet exui.tum si ipse
Ecclesiā₃ nō honorat ipm salubriter amonentē.nec tunc merebi-
tur ab ecclesia honorari.ita vt toleret ipsu₃ scādalose regētē atq₃
incorrigibilē.argumē.eius quod dicit orator Domitius ⁊ refert
Hieronym⁹ in epistola ad Neapolitanum sic inquiēs. Cur ergo
te habeā vt principē cū tu me nō habeas vt senatorem. referūtur
hec v̄ba.⁊ etiā p̄dicta epistola hieronymi i epistola.esto subiect⁹.
xcv.distin. ¶ Est igitur veritas papa suis criminib⁹ notorie eccle
siā scandalizātibus.ac etiā in ordīe regentē vt se corrigat manētē
incorrigibilē posse apud ecclesiā accusari atq₃ p illā deiudari pa-
patu. Et q̄uis hāc cōclusionem rñsiones facte ad obiecta demō-
strent. nihilominus eadem demonstratur vlterius.⁊ primo sic.pa-
pa stans in crimine notorio scandalizante totam Ecclesiam desi
stere volēs incidit in suspicionē heresis.hoc primo ꝓbatur ex tex.
16 in.c.nullus.quod est.c.fin.xxxviij.dist.sic dicente. † qui enim rebel-
liter viuit ⁊ discere atq₃ agere bōa recusat magis diaboli q̄ Chri
sti membrum esse ostēditur.⁊ potius infidelis quā fidelis esse mō-
stratur. ¶ Scdo tex.c.si qui sunt.lxxx.distin.⁊ in.c.sciendū.viij. q.
j.vbi di peccatū ariolandi esse nō obedire ⁊ scelus idolatrie nol-
le acquiescere ac peccatū paganitatis incurrere quēlibet ou₃ chri
stianū se asserit ecclesie mandatis parere contemnentē. Tertio p-
batur ex tex.ad pre positū notabili in.c.grauem.quod est.c.fin. de
peni.vbi formaliter dicitur.cum quis ptinaciter ecclesie parere te
muit claues ei cōmissas cōtēnēdo talis ex pertinacia nō caret scru-
pulo heretice prauitatis.⁊ hec sunt v̄ba domini dicētis q̄ si eccle-
siā corrigentē corripientemq₃ cōtempserit sit tibi tāq̄ ethnicus.i.
infidelis ⁊ publicanus:vt illa v̄ba exponūtur p Hieronymū quē
refert Gratianus in dicto cap.omnib⁹ ⁊ dicto capi. sed illud ⁊c.
si igitur papa ꝓpter eius peccata notoria ecclesiā scādalizās corri
pientē atq₃ corrigentē cōtēnit ecclesiā infra suspicionē incidit he
resis p premissa.ob quam vocari potest vt responsurus veniat de
fide quā habet in autoritate ecclesie.q̄ si subterfugiat potest excō-
municatiōis sententia innodari.quam si per annum animo sustī-
neat pertinaci:pōt vt hereticus cōdēnari atq₃ cōsequenter depo-
ni a papatu.hic est casus in capi.cum contumacia.de here.lib.vj.
in antiquis.⁊ iste esset vnus modus procedendi. ¶ Scdo probat
sic.si ex eo q̄ quis manet episcopus particularis ecclesie periculu₃
est destructionis ecclesie vel magni scādali ⁊ periculi in spirituali
b⁹ ⁊ tēporalibus cōpelli pōt per superiorem ipsi ecclesie cedere rō
ne publice vtilitatis que suo p̄uato prefertur hoc est quod nota-
biliter dicit Innocē.in ca.nisi cum pridem.in glo.super ver.mali-
tiā.de renūcia.§.argu.§.pro graui eiusdem ca.muto igitur maio-
ri ratione si ex eo q̄ quis manet papa periculum est destructiōis
vniuersalis ecclesie vel magni periculi ⁊ scandali compelli potest
ipsam ecclesiam papatui renunciare.quoniam nō est dubium sa-
lutem vniuersalis ecclesie multomagis attendēdam quam salutē
particularis.dicit text.de postulatio.p̄lato.capi.bone.ibi.quod si
monit⁹ papa et iure per ecclesiam compulsus vt cedat de facto ce-
dere nolit.habetur pro cedente iur.interpretatiōe quo declarato
17 ad electionem alterius procedi potest. † ⁊ hoc luce clarius ego de-
monstro ratione tali.qui tenetur ex debito ad abdicandum a se
ius aliquod quod est penes eum si monitus abdicare nō vult ha
betur pro abdicante.⁊ perinde proceditur ac si abdicasset.hec ea
dem doctrina ex duplici iuris determinatione probatur. ¶ Pri-
mo ex causa notabili in.l.sancimus.§. cum autem.C.ad treb.vbi
est expressum eum qui hereditatem a se abdicare ⁊ alteri restitue-
re habet mandato legis vel testatoris restituere monitu₃.sed hoc
facere recusantem haberi legis interpretatiōe p restituēte ac piu
de procedit ac si restituta foret.Secundo ex causa notabil.secūdā
lecturam glossatoris ⁊ communem in.l.in omnib⁹.la prima.ff.de
preto.stipula.⁊ in.l.damni la prima.§.fina.ff.de dam. infec. in. l.i.
in fine.⁊.l.ij.ff.de insti.⁊ in.l.C.de actio.⁊ obligationib⁹. In quib⁹
est expressum procuratorem qui actionem pro domino celebrata₃
vel ex re domini quesitam a se abdicare.⁊ per via₃ cessiōis in do
minium transferre habet vt cedat monitum ⁊ recusantē iuris in
terpretatione reputari cedētem.⁊ pinde haberi ac si cessisset.⁊ iste
est primus modus procedēdi secūdo expeditior. ¶ Tertio demō
stratur ex eo quod oportet nos euāgelica meminisse mādati q̄ ab
ipsa veritate precipitur.vt si nos oculos an pes aut dextere scāda
lizauerit manus vel membrū aliud a compage corporis auferat:
quia melius est his seculo carere membris quam cum illis in eter
na ire supplicia.Superfluo enī₃ extra ecclesiā posito resistim⁹ si ab
his qui intus sunt vulnera abjciēda prorsus pestifera sacerdota
li vigore patientia est que sibimet peccatis aliorum parcendo non
cōsuluit.iste est tex.valde notabilis ita declarans predictum euan
gelicū verbu₃.xxiiij.q.iij.cap.illud sane.Si igitur ratio naturalis
dictat membrū incurabile totius corporis infectiuū p salute cor
poris amputādum pariter quoq₃ dictare debet ciuilis ratio mē-
brum incurabile quod est totius corporis ecclesie mystice infecti-
uum amputandū fore ne reliquum corpus inficiatur aut scādali
zetur.⁊ cōsequenter papā qui ⁊ si pars ecclesie sit precipua tamen
⁊ membrum est de corpore ipsi⁹ ecclesie.vt not.gl.ordina.in. c.oee.
sup ver.hoc esse.xciij.dist.hoc etiam suadet ratio diuine scripture
approbantis assecurationem Caiphe principis sacerdotum dicē
tis.Expedit vt vnus homo moriatur p populo ⁊ non tota gens
18 pereat. ¶ † Ex quibus verbis colligitur q̄ si erat expediens chri-
stum innocētem pro populo mori ne tota gens periret etia₃ expe
dit q̄ papa notorius criminosus ecclesiā scandalizans et incorri-
gibilis moriatur ciuiliter papa ⁊ nō tota ecclesia pereat. cum et si
fuerit papa positus ad gubernationem proculorum:nō tamē esse
debet ruina illorum.dicit tex.xj.q.iij.c.ita corporis.imo tot morti-
bus dignus quot ad subditos suos perditionis exempla trāsmit
tit.dicit tex.ca.cau.⁊.q.i.c.precipue.sicut enī laudabile ⁊ discretu₃
est reuerentia₃ ⁊ honorē exhibere prioribus:ita rectitudinis ⁊ dei
timoris est q̄ in eis sunt que indigeāt correptione nulla dissimu-
latione postponere ne totum corpus morb⁹ inuadat si lāguor nō
fuerint curat⁹ in capite.dicit tex.ij.q.vij.sicut inquit.hāc cōclusio
nem corroborat tex.in ca.i.in canonibus.xvj.q.i.⁊ in dicto capi.sed
illō.dicēs sic similiter ⁊ illi errores debēt fieri ab ecclia q ecclē am
monitiōe nō corriguntur dicēte domino.Auferte malū ex vobis ⁊c.
ferro enī₃ secanda sunt vulnera que fomenta nō sentiunt medici
ne.Ad idem.lxxxij.distin.ca.quia aliquanti.j.qōne.i.reperiuntur.
¶ Quarto manifestatur ipsa cōclusio.q: si papa ideo q: positus
vt extirpet vitia:virtutes inserat corrigat excessus moresq₃ refor
met.vt dicit tex.in proe.de.verb.quia etiam zacharīā rege₃ Frācie
regno priuare potuit.eo quia ex sua regiminis dissolutiōe regno
vniuerso scandala parabātur.vt dicit tex.apertus cum gloss. sua.
xv.qō.iij.in cap.alius.pari quoq₃ ratione vniuersalis synodus ad
hoc posita vt vitia extirpet virtutes inserat corrigat excessus mo-
resq₃ reformet. In quibus omnibus potestatem habet nedu₃ su-
pra membra ecclesie sed etiam supra caput hoc est Romanu₃ pon
tificem vt ex antiquis iurib⁹ proximis allegationibus deductis.
⁊ etiam ex Constantiē.concilio declaratum extitit.papam depo
nere poterit.cuius incorrigibilibus criminibus scandaloso regi-
mine perturbatur ecclesia.⁊ hec in presenti questione dicta suffi-
ciant prout ad meram iustitiam pertinet ea omnia subjiciens san
cte matris ecclesie determinationi.

Sermo vtriusq₃ iuris monarche

domini Ludouici Pontani de Roma:editus et recitatus per
eundem in die sancti Thome in cetu patrum vniuersalē ecclesiā
in Basilea representantium.

21 Ecclesia vniuersalis que luci cōparatur: primo pace lucere debet.
22 Bellum geri debet vt pax acquiratur.
23 Ecclesia vnitate lucere debet.
24 Christus ecclesiam suam super vno edificauit dum dixit Petro: Pasce oues meas ⁊c.
25 Doctores ecclesie lumina dicuntur.
26 Doctorum proprietates decem.
27 Ueritas prius tacendo dicuntur: postea loquendo predicatur.
28 Thome de Aquino laus vsqꝫ ad finem sermonis.
29 Uirginitas dei templum dicitur.
30 Humilitatis tres gradus.
31 Obedientie laus.

Vos estis lux mūdi

¶ Pro hui⁹ thematis declaratiōe cō
1 plicē lucē cōperio pncipalr. † Primā
quidē lucē vniuersalis eccle[illegible] facūdissi
mo Cypriano sic attestāte. Spiritus
vo sanct⁹ nō de mēsura dedit: sꝫ sup cre
dētes tot⁹ infundit. Nā si dies omni
b⁹ equaliter nascit: ⁊ si sol sup oēs pa
ri ⁊ equali luce diffundit: quāto ma
gis christ⁹ sol dies verus i ecclesia sua lumē pari equalitate largit
de cōse. dist. iiii. c. nec quicquā. ¶ Secundo vero alibi sic dicit. quo
modo multi radij solis sunt: sed robur vnū tenaci radice funda
tū: ⁊ qꝫmodo de fonte vno riui quāplurimi defluūt ⁊ numerositas
licet diffusa videatur exundātis copie largitate: vnitas tamen ser
uatur in origine. Sic ⁊ ecclesia dei luce perfusa per totum orbem
radios suos porrigit. Unum tamē est qd vbiqꝫ diffunditur. xxiiii.
q. i. in c. loquitur. Nec immerito lux vniuersali ecclesie ascribi po
test: ipsa enim in se Romanam habet ecclesiam que quidē specia
liter luci comparatur: Stephano papa hoc attestāte. xix. distinctio.
enimuero. dum dicit in speculum ⁊ exemplum Romanum ponti
ficem qui luci celesti comparatur: Nicolao papa ita inquiēte. xxi.
distinc. in tantum. dum dicit Dioscorum Alexādrinum antistitē
idcirco inter cetera potissimum sine vlla restitutione damnatū
quia lingua eius transeunte super terram ausus est ponere os in
celum id est in leonem magne Rome papam excommunicatio
2 nis sententiam dictauit. † Eadem in se continet sancte Romane
ecclesie reuerendissimos dominos Cardinales: quibus etiam hu
cem possumus attribuere: ipsi etenim vices tenent apostolorum vt
proxime demonstrabitur: quibus Jesus christus domin⁹ noster
dicit. Uos estis sal terre et lumen mundi. vt refert Gratianus ex
Hieronymo. xxiiii. q. i. in c. quoniam vetus. quibus etiam idem di
xit. Sint lucerne ardentes in manib⁹ vestris. de peni. distinc. i. qui
sanctus. de quib⁹ etiam dicit Paulus. Apostoli sunt lux in dño
3 de peni. dist. iiii. hanc societatē. † Cardinales autē vices apostolor
4 tenere manifestissime demōstraē. † Ipsi enim apostoli tripliciter
possunt considerari. Primo vt christo principaliter astiterūt an
te eius ascensionem: quo quidem statu omnes pares fuerunt: nec
Petrus eis preeminebat: omnes enim erant simplices sacerdotes. tex. est
de peni. distin. i. ecōtra. ⁊ §. quidem penitet. dum dicit Petrū Jo
annē ⁊ ceteros apostolos viuente domino sacerdotes. fuerunt enī
ordinati sacerdotes a christo dum eis dixit. Hoc facite in meā cō
memorationem: vel sic cum dictū eis fuit: Ite baptisate ⁊c. vt no
tat glos. ordi. super ver. pari. xxi. dist. in nouo. licet Paulus ⁊ Bar
nabas ex spiritus sancti precepto ad gentes missi ad euangelium
predicandum in sacerdotes ⁊ episcopos ab apostolis aliis fuerint
ordinati. lxxx. di. in canone. qd dic. Christus enim viuens inter ho
mines solus premissam in ecclesia habuit potestatem. dicit tex. xx
iiii. q. i. legatur idem inter nos viuens prior sacerdotum fuit. xxiii.
q. vii. cum a iudeis ipse viuens verus ⁊ solus pastor omnium ⁊ pon
tifex assistebat. lvi. distin. dominus noster. xv. di. sancta Romana.
¶ Notandum tamē qd cum esset suarum ouium pastor: quas ver
bo ⁊ exemplo pascebat: tamen quantum ad officiorum distribu
tionem his qui hodie in ecclesia presunt cura imminebat. Unde
quidam prelati quidam subsistitui nūcupātur qui in populo illo
pastorale officium gerebant. mystica⁹ enim ⁊ visibili vnctione nec
in regem nec in sacerdotem vnctus erat qui solo due psone in po
pulo illo prelature nomen sibi vendicabāt. dicit textus formalis
ii. q. vii. testes. §. his ita. Scdo vt astiterunt Petro tanqꝫ prio pasto
ri ante apostolorum diuisionem ⁊ separationem ab ipso. Jn quo
quidem statu petrus preerat. Jn nouo enim testamento post chri
stum dominū a Petro sacerdotalis cepit ordo ipsiusqꝫ pricipio
in Christi ecclesia pontificat⁹ est traditus. xxi. distinc. in nouo per
illa vba. pasce oues meas de elect. significasti. ⁊ de maio. ⁊ obe. soli
te. viii. q. i. in scripturis. l. dist. c. considerandum. in glo. ⁊ c. fidelis.
5 † Ceterum ⁊ ipsi apostoli ipsum eorum principem esse voluerunt
vt ⁊ reliquis omnibus preesset: ⁊ cephas: id est caput ⁊ principiū
teneret apostolatus: eandemqꝫ formam suis successorib⁹ ⁊ reliqs
episcopis tenendam tradiderunt. vt dicto. c. in nouo. xxii. distin
ctione. sacrosancta. iii. questiōe sexta. dudum. Jn hoc quidem du
plici statu cardinales apostolos representāt: i. hoc qd assistūt pa
6 pe qui est xpi vicari⁹ ⁊ Petri successor. † Tertio vt ex precepto xpi
postea a Petro separati per mundū se pdicantes diuiserunt. Jn
quo quidē statu apostolorum vices gerūt episcopi. vt dicto. c. in
nouo. xii. q. i. c. videntes. lxviii. di. quorū vices. de cōse. dist. v. manus.
⁊ hoc notauit Paulus apostolus dicē. s. alios dedit apostolos.
alios pastores. alios doctores. alios prophetas ⁊c. cui⁹ vba refert
tex. de here. c. cum ex iniuncto. ⁊ c. si tibi in vno. Distinguit enī sta
tū episcopalē cui i[illegible]bit cura animarū particulariter a statu apo
stolico ad quē spectat regimē ⁊ ordinatio totius ecclesie regulari
7 ter. † Fuerunt enī oēs apostoli epi qd patet. ex tex. c. loquit. xxiiii. q.
i. ⁊ d. c. in nouo dicēte. Hoc erāt vtiqꝫ ceteri apostoli qd Petrus
fuit pari consortio prediti honoris ⁊ potestatis. sic ergo Petrus
episcop⁹ fuit. vt d. c. in nouo. Jgit ⁊ apostoli ipsi qui pari honore
8 ⁊ ptāte pditi. † Episcopi enī grece latine supintēdētes dicunt di
cit tex. xxi. distin. clericos. viii. q. i. episcopatus. iure ergo vocabant
tur ipsi qui vnā cū Petro vniuersali ecclesie supintēdebāt. Nec ro
etiā appellabāt sacerdotes: qui vniuersali ecclesie sacramēta mini
9 strabāt. † Nec olim aliud erat eps quā ⁊ presbyter. quinimo et ipsi
presbyteri epi appellabant. Unā Paulus in epla dicit. oibus san
ctis qui sunt philippis cū epis. i. presbyteris ⁊c. refert Gratian⁹. x
xciii. distin. legimus. Postqꝫ autē vnusquisqꝫ ad se trahere conaba
batur ecclesiam xpi. quia sic scissuram patiebatur in toto orbe de
cretū est vt schismatiz seminia tollerentur vt vnus ceteris prepo
neretur quē episcopum nominarent in excellentiori gradu colla
10 tum † Noscant ergo epi se magis consuetudine qꝫ dominica veri
tate ceteris psbyteris esse maiores. dicit tex. notabilis. xcv. distinc.
olim. nec quisquā mirari debet ipsos apostolos secūdū tres stat⁹
cōsideratos sm quorū quemlibet per varios moderne ecclesie or
dines reputari intelligātur. Cum ⁊ videamus clarissimum Gre
gorii dicentē se[illegible] eū statum in quo apostoli propriorum re
nūciationē fecerūt monachos pprie renūciantes apostolorū vi
11 ces tenere dicit tex. sing. xvi. q. i. ex auctoritate. † Jtē quia videm⁹ et
ipsos simplices sacerdotes prout in eis decreta parochie potesta
tē ligandi. habet atqꝫ soluendi vices tenere apostolorū quib⁹ do
minus hāc tribuit potestatē propter quod Cyprianus papa apo
stolos. i. presbyteros exponit. hoc est expressum. xciii. distin. in ca
none dominus noster. teneat enī sacerdotes vices apostolorū quo
ad sacramētorū dispensationem dicit tex. xi. q. iii. sic. qua etiam
ratione ipsi simplices sacerdotes dicātur vicarii xpi qui solus pri
mariam ligādi atqꝫ soluendi potestatem accipit. tex. nota. de pe
niten. distin. ii. §. inter hec vetus. i. ii. §. his auctoritatibus. prout ta
mē ipsi potestatē regulariter non habēt. consignare frontem perū
gere ⁊ paraclitū dare spiritum. quod solis episcopis deberi lectio
actuum apostolorum demonstrat. xxi. di. cleros de sacra vnc. c. i. et
fi. Representant vices. lxxii. discipulorum quos apostoli elegerūt
videntes messem fore multam operarios paucos. xx. dist. in nouo.
Et per eosdē elegit ipsos dñs. xxi. di. decreti. Jtem videmus conci
lium legitime cōgregatū apostolorū dño vice tenere dicit tex. fi. q.
iiii. si quis presbyter. vbi cōciliū Tribun. loquens dicit cum dñs
dicat discipulis suis quorum vices nō indigni in sancta gerimus
12 ecclesia. † ¶ Ex his autē luculentissime demōstratur nō recte dixis
se Archi. in c. vbi periculum. de elec. libr. vi. referentem ex chronica
Martini qua cardinales initium habuisse tpe Pontiani pape ⁊
marcelli q fuit anno. cciii. in vrbe Romana cōstitutos ppter has
pessima ⁊ sepulturas mortuorū. nec etiā recte dixisse Oldra. in cōsi
lio suo cōsi. lxii. tenentem qd cum Constantinus donationē Syl
uestro fecit non erant cardinales: quia nulla de eis mentio fit. sed
tū de romane Ecclesie clericis vt demonstrat ex tex. xcv. dist. Con
stantinus. Sed postea cū fecit gnālem synodū Syluester iā fuisse
cardinales vt demonstrat tex. eiusdem. §. qd. iiii. presul. xcii. distin.
a subdiacono. Si enim intellexerint de cardinalibus. i. romane ec
clesie cōsiliariis ⁊ pape coadiutoribus in exercitiōe pōtificalis of
ficii illi semper fuerūt. licet non sub cardinalium nomine. sed sub
alio vocabulo. Primo enim tempore veteris testamenti vocaban
tur sacerdotes leuitici. hoc quidē monstratur in Deuterono. cū
dicitur. Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudicium esse prosperis
ris recurre ad sacerdotes leuitici generis ⁊ ad iudicem qui fue
rit illo tempore. ipsi enim iudicabunt tibi iudicii veritatē. Sunt
autem dicit papa sacerdotes leuitici generis qui nobis iure leui
tico in executione sacerdotalis officii coadiutores existūt: qui ve
ro super eo sacerdos siue iudex existit ille est cui dominus inquit
in Petro. quodcunqꝫ ligaueris ⁊c. Hic est tex. singularis qui si.
13 sint legi. per vniuersalē. §. rationibus. † Jn nouo autem testamen
to priusquam Cardinalium nomine baptizati extitissent compe
rio eos primum vocatos simpliciter consiliarios. ita eos in per
sona Theodorici viri eloquentissimi quem eius consiliarium di
cit beatissimus Gregorius idem appellat. in capitulo ecclesiastic
cis. xii. q. ita etiam eosdem nuncupat Pelagius papa. in capitulo
in parochia. xvi. questio. i. Jta etiam eosdem appellatos compe
rio in concilio Meldēsi. cuius canon refertur. i. qd. vii. conuenien
tibus. Ipsis autē pape cōsiliarii hodie vocant sancte romane Ec
clesie

clesie cardinales.vt demonstratur de electio.fundamēta.libro.vi.
dum dicit.Decet nāq3 ipsi romano pontifici per fratres suos san
cte Romane ecclesie cardinales qui sibi in executiōe sacerdotalis
14 officij coadiutores consistunt libera prouenire cōsilia.tc. ¶ †Igi
tur aūt nouissime cardinales nūcupati:qꝛ dignitas ipsa cardina
latus solū i romana ecclesia cōperitur que est caput τ cardo alia
rum.xvi.q.i.§.i.C.de summa trini.l.inter claros.xxij.distin.sacro
sancta.vnde eleganter dicit Arch.xxij.distin.omnes.qđ ꝗuis de
dignitatibus per romanā ecclesiā3 institutis possit episcopus cū
suo capellano in sua ecclesia constituere dignitatem.de cōsue.cu3
olim.de cōsti.cum accessissent.cardinalatū tamē nō poterit insti
tuere sine autoritate romane sedis cū non sit per romanā ecclesiā
ordinatā cardinalatus dignitatē in alijs ecclesijs fore qua3 in ea
dem.sicut enim ostium per cardinē regit sic ecclesia per istos.hec
not.gl.de offi.archipresbyteri.c.ij.τ Archidia.in.d.c.sacrosancta.
Olim autem in quacunq3 ecclesia principales sacerdotes seu epi
scopos cardinales dicebāt.i.principales.hoc demōstratur.xxi.q.
i.relatio.vij.q.i.pastoralis.lxxi.distin.fraternitatē.in fin.xxiiij.dist.
presbyteri.Non ergo dedignētur alij vniuersalis ecclesie celeberri
mi gradus ecclesiastici romane ecclesie cardinales fore sibi prela
tos.hāc etiā prelationē plus existere inferiora demōstrāt.¶ Pri
mū quia quoru3 est prior institutio seu ordinatio prior debet esse
prelatio.xviij.dist.c.verum.τ c.placuit.ccij.distic.dominus noster
de maio.τ obedien.c.i.Sed cardinaltus prior fuit institutio.vt su
periora demonstrant.Secundo qꝛ quanto quis dignioribꝰ preest
atq3 cure oneris maiores tanto ipse quoq3 dignior est.Primū di
cit tex.in aut.de defen.ciui.§.nos igitur. de pen.dist.i.principium
not.gl.concordā.de rescrip.statutum.lib.vi.super ver.canonicis.
Scdm dicit tex.notabiliter.ix.q.iij.per singulas.dum dicit igitur
placuit metropolitanū episcopos precedere quamuis ipse cū eis
eiusdem sit ordinis:qꝛ curam sollicitudinisq3 totius prouincie su
scipit.vbi episcopus solū ciuitatis vnius tc.Sed romane ecclesie
cardinales ꝑsunt cure vniuersalis ecclesie.dicit tex.de postulatio.
prelato.c.bone.Episcopi vero ceteriq3 eminentiores eiusdē ordi
nis Christi vicarij eo i loco particulari cuius onerose cure ꝑsunt.
dicit tex.xxxiij.q.v.mulier.ij.q.vij.accusat.xxv.dist.in nouo.de pe
ni.de.si quis suadēte.vij.q.i.sicut vir.cum τ ipse Christus verus ex
titit pontifex.l.vi.distin.dominus.xv.dist.sancta.τ quia Petrꝰ vi
ces christi tenet in terris dicitur τ ipsi Petri vicarij.Unde Pe
tri vicarius episcopus loquēs sic dicit. Ipsa nanq3 romana eccle
sia que prima est ita reliquis vices suas credidit largiendas.vt in
parte3 vocenť sollicitudinis nō in plenitudine potestatis.ij.q.vi.
decreto.τ c.qui se scit.ij.q.vij.c.in sancta.iij. q.vi.multū stupeo.de
auť.τ vsu pal.c.ad honorē.¶ Tertio qꝛ episcopis romane ecclesie
cardinalibus concessum est culmē illud singularis potentie atq3
precellentie habere quo amplissimꝰ senatus patritiiq3 ordinabā
tur.dicit tex.xcvi.distin.Constantinus.S3 patritiatus dignitate
nulla maior post imperium reperitur.C.de consul.l.nemini.li.xij.
Ergo pariter inter dignitates ecclesiasticas nulla maior cardina
latu debet comparari.Unde non immerito dicūt Host.τ Io.an.
in.c.dilectus.l.i.de prebē.nullā dignitatē ecclesiasticam post papa
tum maiorē cardinalatu existere.Ipsi enī cardinales vna cū Pa
15 pa iudicant totum orbem vt.d.§.rationibꝰ.†Ipsi quoq3 romane
ecclesie cōsultores dicuntur pars corporis pape.C.ad.l.iul.maie.l.
quisquis.vi.q.i.si quis.cū si.not.glo.de offi.leg.c.exodicatis.Unde
cū ad prouincias regendas mittunť dicunť legati de latere.τ vl
tra tex.notos apparet ex canone Gregorij ita eos nominātis.ij.
q.vi.decreto.ita etiā appellanť in cōsilio Sardicēsi vt demōstrat
canon eius quē refert Gratianus.ij.q.vi.si episcopꝰ accusatꝰ.qua
ratione determinat singulariter Host.τ Ioā.an.in.c.antiqua.de
16 priuile.†presbyteros τ diaconos cardinales non astringi pape ꝑ
stare iuramentū obediētie.quia l3 papa tāq3 vicarius christi sit ca
put vniuersalis ecclesie.xxiiij.q.i.rogamus.τ singuli fideles eiꝰ mē
bra generalia.Est tamen speciale caput cardinaliū.τ ipsi eiꝰ spe
cialia membra.vt p3 quia dicūtur romane ecclesie filij spirituales
17 lxxix.distin.si quis ex episcopis.†Dicuntur ipsius romane ecclesie
gremiu3.xxiiij.distin.in nomine domini.quod corpꝰ adeo est vni
tum.qđ ab ipsis spiritualibus mēbris Papa fidelitatē nō exigit.
sicut nec a seipso vt sit inter dantē τ recipientē3 differētia.de insti
18 tu.c.si.†Ipsi cardinales Papā eligūt.vt nota sunt iura in.c.vbi
periculum.de elec.libro.vi.si ergo qui imperatorē eligunt propter
eligendi tantū principem habitam potestatem precipua dignita
te pollere dicunť.dicit tex.de ele.venerabilē.quāto potiꝰ hi singu
lari dignitate splendere cēsentur quibus facultas est Romanum
pōtificem eligendi.Ex ipsorum cardinaliū gremio papa eligitur
lxxix.di.oportebit.τ c.nullus.τ vt dementium cardinalium fiat
depositio concilium cōgregat tanq3 pro re ardua.de ele.nō resi.c.
ex gestis.licet hoc de necessitate nō sit de schismā.c. vnico.libro.vi.
Sine eorum consilio ardua gesta per Papam cessari sunt soli
ta.vt no.Ioā.mo.τ Ioan.an.de here.super eo.libro.vi.Et Archi.
referens hanc opinionem fuisse Laurētij.xxv.q.v.sunt quidā. Et
quia ipsi in ecclesia vicem senatus obtineāt.xvi.q.i.Ecclesia habet
senatum.quē quidem canone de cardinalibus loqui interpretať
Inn.de re iu.di.cū in te.Igitur eleganter dixit Archi.xxij.dist.sa
crosanta qđ erubescere non d3.Papa a se inter cardiales ꝯnume
rare cū τ iperator in senatorū numero se cōnumeraret.dicit tex.no
19 tabilis.C.de dignitati.l.ius senatorum.libro.xij.¶ †Utuntur ipsi
suppellectitijs veste candida ad vite mundiciem denotandā.cā
dor quippe mundiciem denotať.Item vite innocentia3 τ purita
tem.dicit tex.de conse.dist.iiij.In pilei colore rutilātis purpurei
sanguinis ad denotandū eos arctari vita3 exponere pro christia
ni sanguinis augendi posteritate.hoc enī denotat purpureꝰ san
guineusq3 color vt Isidorum refert dicere Gratianus.xxx.qđ.v.fe
mine.Ex his ergo liquide manifestatur verum dixisse tex.Augu
stinum referens.ij.q.vij.quāq3 ita inquientē.Quāquā secundū vo
cabula q̄ vsus obtinuit episcopatus sit maior presbyterio. Augu
stinus tamen episcopus Hieronymo presbytero cardinali minor
est tc.Quāuis enī ordine maior fuerit Augustinꝰ:quia episcopa
tus ordo singulis alijs maior est.xxxij.dist.omnium.propter quod
papā se appellat episcopum vt traditur in proe.vi.lib.tamen Hie
ronymus Augustino fuit maior ratione dignioris administra
tionis.Cum romane τ vniuersalis ecclesie preesset administratio
ni.hec autem simul compatiuntur alium alio maiorē esse ordine
Alium vero maiorem administratione τ dignitate.Hoc quidem
patet in Petro q licet ceteris apostolis par fuerit ordine:tamen
nihilom maior fuit administratione τ dignitate.ij.q.vij.puto.patet
etiam in archipresbytero et archidiacono.licet enim archipresby
ter maior ordine sit:quia presbyter.archidiaconꝰ minor:qꝛ diaco
nus.de etate τ qualita.c.i.tamen ratione maioris administratio
nis quā habet Archidiaconus archipresbyter sciat se isti subesse.
de offi.archipresby.c.i.xxv.distinct.perlectis.Idem demonstratur
in patriarcha archiepiscopo τ episcopo quāuis enī omnium idē
sit ordo.dicit tex.xxi.dist.cleros.tamē ratione maioris dignioris q3
administrationis archiepūs patriarche:episcopi archiepiscopo ꝑ
feruntur.vt.d.c.cleros.τ.d.c.per singulas.hoc quidem.sc3 respectu
ordinis ratione.ipsi enī summi dicunť sacerdotes.de cōse.distin.v.
de his atq3 etiā scdm locum in ecclesia tenere.xl.distin.ante omnia.
Quarto qꝛ ex maiori decore ornatuū maioritas apparet dignita
tum.dicit tex.notabilis.de priuile.c.vt apostolice.libro sexto.S3
maiori quotidiano ornatu episcopi vtuntur romane ecclesie Car
dinales vt docet experientia.igitur superest ergo vt vtamur vbis
legis bene a zenone.C.de quadri.prescrip.quibus alludit.c.i.de of
ficio lega.lib.vi.sic dicentibus.non immerito statuimus vt qui die
noctuq3 quotidianis curis pro toto terrarū orbe laborāt dignam
habeant sue prerogatiue fortunā Unde nec immerito refert Ioā.
mo.c.vnico.de maio.τ obedi.lib.vj.τ alij sequūtur de maiorita.et
obed.c.ijsde3.de cap.mo.c.dilectus.papā respondisse cardinales
in eorū titularis ecclesijs ius obtinere episcopale.plura de cardi
nalibus no.Hostien.τ Ioan.andr.de iude.c.ad liberādam plura
ipse Host.de peni.τ remis.c.cum ex eo.plura glossatores de schisma.
c.vnico.lib.vi.multa traduntur de elect.c.ecclesia.τ.d.c.fundamē
ta.τ.d.c.vbi periculū.Ea autē in presenti nō interfero causa breui
20 tatis.†Eadem in se continet patriarchas quiqui de3 quatuor exi
stentes euāgelistarū quatuor in dei ecclesia vices tenent.dicit text.
in decl.de elec.c.scriptū.Ipsi aūt euangeliste dicūtur mūdi cardi
nes qꝛ per euāgelia quatuor incessabili turba dicimus qđ τ p or
bem terraru3 illum instruentes predicamus τ agimus.τ dicit tex.
formaliter.lxxv.dist.huius dicitur τ ipsi lux fore damaso papa di
cēte.qui vero modo sub gratia spiritus sancti sunt toto mundo
euāgelio corruscante lucidiores esse videtur.x.q.i.hāc cōsuetudinē.
Cōplectitur eadē archiepiscopos ceterosq3 sacerdotes quos sal et
terre lumē mūdi dicebat beatus Petrꝰ.dicit tex.xciij. distin.sacer
dotes eiusdem vniuersalis ecclesie caput est.post dicit tex.referēs
aposto.de sacra vnc.c.vno.de voto.c.i.lib.vi.i. q.i. vt euidenter.ipse
autem est lux vera.vt patet.xxiiij.q.i.non satis.xlix.dist.hinc etenī.
de peni.dist.i.resuscitatus de here.c.ex iniuncto.demonstratur no
tabiliter.xxi.dist.cleros dum formaliter dicitur quādo legēdū est
euangelium accenduntur luminaria nō ad effugandas tenebras
cum sol.in eodē3 tēpore rutilet.sed ad signum letitie monstrādum
τ vt sub similitudine luminis corporalis illa lux demōstratur de
21 qua in euāgelio legitur.erat autē lux vera tc.¶ †Luceat ergo vni
uersalis ecclesia primū pace vt pax fidelium labijs predicta cū ani
mi voluntate concordet.dicit tex.xciij.dist.diaconi.Qui enim pa
cem quā singulis predicamus summoniti studio seruare debemꝰ
inuicem τ in omnes.dicit tex.iij.qōne.vi.hoc quippe.in fine.Hoc
est quod nos monet dominus noster Iesus Christus du3 vltimo
eius testamēto nobis pacē dedit atq3 reliquit dicēs.Pacem meā
do vobis.pacem meā relinquo vobis.cuius verba habentur.xxiij.
q.i.nisi bella.hoc est qđ idem dixit apostolis inquiens.Sal et pa
cem habete in vobis.ciij.distin.sit rector.hoc est qđ nos docet apo
stolus cuius verba declarantur.xi.questione.iij. inter verba di
cens.Si fieri potest quod ex vobis est cum omnibus hominibus
pacem habentes victurus cum omnibus pacem habeamus hoc
difficile esse prospiciens premisit si fieri potest subiungēs ad fieri

posse cum dicit qd ex vobis est ⁊c. hec est pax illa que per angelum
christo sole nostro nascente extitit decantata dicentem. Gloria in
excelsis deo: et in terra pax hominibus bone voluntatis. de cōse.
dist. v. c. de hymnis pace ⁊ concordia gaudet altissimus ⁊ per eam
mirū in modū gloriat. dicit tex. notabilis. ix. q. iij. archiepiscop⁹.
Beatos in euangelio dixit dñs esse pacificos. qm filij dei vocabun-
tur. O quā vtilis est pax p temporali salute mortalium hominū.
Unde pacem habere debet esse cōtinue voluntatis bellū nūq̄ nisi
22 necessitas. †Non enī pax queritur vt bellum exerceatur. sed bellū
geritur vt pax acquiratur. Hoc enī formaliter dicit tex. notabilis
Augustinum referens. xxiij. q. j. noli. Estote memores verborum Cy
priani dicentis. Neq enim deū habere peccatū poterit qui cū fra
tre pacē nō habet sed zeli discordiam. xc. distinctio. neq ad Caium
nomine in nō pacificos cōnumeratur. Sic liberi⁹ papa qui cōtra
pacē Ecclesie sunt. Si dignitatē aut cingulū humilitatem habeāt
nudētur eis. Si aūt priuati si quidē nobiles suarū substantiarum
proscriptionē patiātur. Si ignobiles non solū in corpore verberē
tur. sed exilio perpetuo castigētur. xxiij. q. j. q contra pacē. Ponite
pacē inter homines ⁊ virtutes gladium inter homines ⁊ vitia vt
imitatores sitis verbi veritatis diuine dicentis. Non veni pacem
mittere in terrā. sed gladium quod ita declaratū refert Gratian⁹
xxiij. q. ij. interfectores. memores estote illi⁹ Sallustij dicētis. pace
⁊ concordia parue res crescūt: discordia vero maxime dilabūtur
23 qd refert de re iudi. c. apostolice. lib. vi. ¶ †Luceat etiā ipsa ecclesia
vnitate. tota enī ecclesia per generale cōciliū representata vnum cor
pus est in Christo. vnde dicit tex. Cum enī omnes sumus vnum in
christo nil contrarium diuersitas personarum format vbi efficaciam
prosperitate charitas atq vnitas fidei representat. vij. questione. j.
Et alibi Augustinus pulchre sic. Unum estote diligentes vnam
fidem tenētes vnā spem ⁊ indiuiduā charitatē. Ista etiā verba re-
feruntur. de cōse. distin. ij. q: passus. Iustum etenī cēsetur ⁊ dignū
quorum vnū est corpus vnus ad bene operandū debet esse anim⁹
dicit tex. notabilis. xxi. questiōe vlti. de nuptiis. ¶ Audite quantū
in vnitate ⁊ pace gaudeat. quas affluentes promissiones faciat il-
lam diligentibus per os prophete pulcherrime loquens sic: Dies
planctus ⁊ ieiuniorū quos hactenus habuistis sciatis etiā ego co
gitaui vt benefaciam Hierusalem. i. ecclesie in letitiam ⁊ gaudium
volo esse conuertendos. Ita dūtaxat si vnitatē diligatis ⁊ pacem.
ita formaliter refertur. lxxvi. dist. ieiunium. Nōne dominus noster
iesus Christus pro ecclesie vnitate cōseruanda rogauit dicēs. Nō
ergo pro his tñ: sed etiam pro his qui per verbum eorum sunt cre
dituri in me vt vnū sint ⁊c. Referūtur formaliter hec verba. xxxv.
q. vlt. fraternitatis. Nōne per os prophete inquit. quā bonū ⁊ quam
iocundū est habitare fratres in vnū. Illi vero nō habitāt i vnū q
fratrum desolatio subtrahūt. Aut quod deterius est fratrib⁹ in-
sidias seu laqueos ponūt. referūtur hec verba. i. q. i. nulli dubiū. xi.
q. i. dilectissimis. Attēdite queso patres quare dicat Gratian⁹ cō-
cilium appellari. Et quidem ex cōmuni intentione eo qd in vnum
dirigat omnes mētis intuitum. Unde qui sibimet in recto dissen
tiunt nō agunt conciliū: quia sentiūt in vnum. xv. distin. canones
in fine. Legit apud Platonem. Ciuitas illa perfectissime ordina-
ta in qua quisq non proprios sed cōmunes sciat affectus. dicit tex.
notabilis. viij. distin. differt. Nō habeo nouum nec reprehensibile
iudicio sed singulorum nota quandoq diuidantur in partes. sed
graue est quādo nō ex iudicij rectitudine sed ex solo fauore proue
nit ista diuisio. dicit tex. nota. viij. q. i. nec nouū. Attendite qd non
nisi congregatis in vnū. dictū est per xpm. accipite spiritū sanctum
nec nisi super congregatos in vnū dies per penthecostes descēdit.
vnde dominus dicturus qdcunq petieritis premisit. si duo ex vo-
bis cōsenserint super terrā de oī re ⁊c. Item vbicunq duo aut tres
cōgregati fuerint in nomine meo ibi in medio eorum ego sum. ni
mirum cūctis ostendens non multitudini: sed vnanimitati depre
catiū plurimū tribui. verba sunt formalia litere. xxiij. q. j. alien⁹.
⁊ c. audiuimus. j. q. i. cum scriptura. x. dist. de quibus ipa vnitas est
24 que diuine veritati placet. †Super vnum enim xps ecclesiam edifi
cat: dum ad Petrum loquitur. pasce oues meas ⁊c. Et quamuis
omnibus apostolis post resurrectionem parē potestatem tribuat
dicēs. Sicut misit me pater: ita ⁊ ego mitto vos tamē ab vnitate
Petri exordium proficiscitur vt ecclesia xpi vna mōstretur. xxiiij.
q. i. loquitur. Et alibi. Ideo vero duo a principio facti sunt vir et
mulier. nec duo viri: nec due mulieres. sed primū vir. deinde ex eo
mulier. quia vitam naturam volens hominem cōstituere deus ab
vno principio creature hoc incipiens multarum disparitū natu-
rarū eripuit facultatē. vt ex Ambrosio refert Gratianus. xxxiij. qd
ne vlti. Nec illud. Teneamus ergo patres vnitatē preter illam enī
que miracula facit nihil est. j. q. i. teneamus. Simus factores verbi
nō auditores. Si quis est auditor verbi ⁊ nō factor ille similis est
viro qui cōsiderat vultū natiuitatis sue in speculo. Cōsiderauit
enī istam recedens vero statim oblitus est qualis fuerit ex Hec bea
to Iaco. pulchre refert Gratianus. de pen. di. i. Si enī in. iij. colū.
Si vnum erimus tūc nobis spiritus sanctus vocatus assistet. In
diuisus enī spiritus sanct⁹ mentiū scissuras fugiēs nō habitat. di-
cit tex. xxiiij. q. j. audiuimus. tūc assistit cum iniquam mentē non
habuimus. Aut circa vana cogitantē spiritu sancto per psalmi-
stam dicētem: non sedi in cōcilio vanitatis. ⁊ cū iniqua gente non
introibo. refertur. xxiiij. q. iij. cum quibus. Tūc assistet cum nō co
gitabimus impia dicente spiritu per prophetam. Colligationes
impietatis dissolue: nō cōgrego. refertur. xv. q. iij. auctoritatē. Tūc
assistit cū animi vitiis aut passionibus nō deseruiūt. Audi Hie
ronymum pulchre dicētē. Deus aūt qui vidit in abscōdito prospi-
ciens animos vitiis aut passionibus deseruientes. ⁊ in corde se nō
diligi ab eorum mente discedit relinquēs domum cordis eorū va
cuam. refert Gratianus. xi. q. iij. audi. Quos ergo christus a se eie
cit nunquā putandū est spiritum xpi facere sibi templum. Hec pul
chre ex Gregorio refert Gratianus. i. q. i. qui studet. Tunc assistit
cum nō fictiōe aliqua sed prima virtute negotia dirigētur. Scri-
ptum est enī. Spiritus sanctus fictū fugit. de conse. distin. iiij. quo
modo. ⁊ c. ostenditur. i. q. i. per Esaiam. cum similibus. neq venit
spiritus sanct⁹ a criminosis aduocatus. i. qd. i. sacrosancta. Neq
etiam vocatus a diuisis. Odit enim deus diuisos. ⁊ quotiescunq
in noīe eius fuerint congregati detestatur eorum fetorem claudēs
nares suas. dicit pulchre tex. i. q. i. odit. Oportet igit primū domū
dei ecclesiam vnitate animorū accōpaginari. quo facto habitator
spiritus sanctus itroducit. Ex augustino refert Gratianus. xxij.
q. ij. moyses. Cū autē spiritus sanctus cordi nostro infusus fuerit
tūc cor nostrum fidele ad prudentiam ⁊ constantiam dilatabitur
dicit tex. de cōse. dist. v. c. omnes. ¶ Luceat ita vniuersalis ecclesia
vt in his qui ad catholicam fidē reduci querunt morā nō admittat.
Semper eniz in ea cauēdū est ne qd absit longa dilatio retro pos
sit redire volentiū animos reuocare. dicit tex. no. de cōse. di. iiij. ne
qd absit. Et alibi. Cauendum est nedum adhuc tps ad prehēdum
redemptionis infidelium mysterium queritur interueniente pau
lulum mora inueniri non valeat qd redimātur. dicit tex. no. v. di.
baptizari. Attendite qd dicat canō vnius cōcilij Bracharēs. Ca
uete ne differatis errantes ad gregem reuocare ne forte si sine gra
tia reductiōis de hac vita decesserit ab illis per diuinū tribunal
illorū perditio requiratur quorū mora diuisione factū est qd a re
ductionis gratia se subtraxerint. Ita hūc notabilē canonē refert
25 Gratianus. i. q. i. in canone. placuit. dist. ij. †Accedat ad ipsius ec-
clesie lucē lux doctorū quorū ordinem dicit papa quasi precipuū i
ecclesia. de here. c. cum ex iniuncto. Literatis enim viris noscit dei
ecclesia plurimū indigere. de preb. c. de multa. de elec. cū ex eo. lib.
vi. ¶ Eos aūt fore primū demonstrat de reli. ⁊ vene. sanc. c. i. li. vi.
qui in doctorū persona loquēs sic bellissime dicit. per ipsos preter
doctores quasi luminosas ardentes cādelas super cādelabrū po
sitas vniuersum corpus orbis errorū tenebris profugatis velut sy
dus irradiat matutinum. ¶ Scđo tex. de magist. ⁊ super specula.
in persona commēdē sic loquens. Doctores enim velut splēdor ful-
gent firmamenti. ⁊ velut stelle sunt in eternitates perpetuas permān-
suri. cum plurimos valeant edocere. vt ver. dūce veritatis. ¶ Ter
tio notatur tex. distin. ij. multi. qui doctores appellat solis radios.
¶ Quarto tex. i. q. vij. § quis dein. vbi virtuosi prout doctores ve-
26 lut luminaria splendere dicantur. †Est autem ipsorum docere de
bentium proprium vt primo tempus obseruent tacendi: postea ve
27 ro loquendi. †Ueritas enim prius tacendo discatur: postea loquē
do predicatur. dicit notabilis tex. Salomonem referens. xxxvi. di
stin. ecce. Unde Hieronymus ad rusticum monachum. Multo
tempore disce que postea doceas. Refert notāter Gratianus. xvi.
q. i. sic viue. ⁊ alibi Gelasius papa. Ante placet vt habeas sancto-
rum contubernium. nec ipse te doceas nec absq doctore ingredia
ris viam qua nunquam ingressus es. xvi. qd. i. si clericatus. xxxviij.
di. relatum. ¶ Secundo vt sit discretus in silentio vtilis in verbo
ne aut tacēda proferat aut proferēda reticescat. dicit tex. no. xliij.
distin. si recto. ¶ Tertium ne non intelligentibus secreta myste
ria sua predicatione reuelet. quod eniz ita docet que ab auditori
bus nō valeat intelligi. non ad eorū vtilitatem sed ad sui ostenta
tionē facit. dicit tex. xliij. dist. pariter. ¶ Quarto opz eū q docet ⁊
instruit animas rudes talem esse: vt pro ingenio discentiū semet-
ipsum possit aptare. verba ordinem pro audientis capacitate di-
rigere dicit tex. no. viij. q. j. opz. ¶ Quinto vt cū humilitate omni
doctrina tradat arrogantiam fugiens. de maio. ⁊ obedie. c. humi
lis. hoc enim propriū hz doctrina arrogantiū. vt humiliter nesciāt
proferre que docent. ⁊ recte que sapiunt etiam recte ministrare nō
possint. dicit tex. no. xlvi. di. hoc hz proprium. ¶ Sextū que corri-
gant nō que delectant edoceant. in precipitium enī suos mergūt
auditores quibus non salutaria que corrigant. sed que illos dele
ctant erronea predicant. de quibus ait propheta. hi sunt fontes si
ne aqua. ⁊ nebule turbinibus agitate quibus caligo tenebrarū re
seruatur. dicit tex. not. ij. q. vij. secuti. de peni. dist. ij. §. si enī inquit.
in. iiij. colum. ¶ Septimo vt sue doctrine verba ob auditorū sub
sannationē prosequi nō omittat. Dicit enī tex. no. sic. Scimus aūt
multos ob id infestare doctores suos vt eos perdāt. ⁊ propterea volū
tatis placita adimpleant. non propterea tamē doctores inquātū
vires suppetūt a recta doctrina ⁊ bona intētione recedere debēt
scientes

scientes qd beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiaz
xliii.dist.sciamus.¶ Octauo quando omnium discipulorum est obsti
nata malitia.nec prodest ex doctrina doctus tunc corpore ab eis
recedat.vt illorum nequitia in deterius proficiat.et doctor quidem
fructum amittat quem de aliorum profectu posset inuenire.dicit tex.
no.vii.q.i.aduersitas.in fi.et.c.ibi adunati.¶ Nono vt imperitos
in prima op.obstinatos prudenter eludant.non autem omnino nihil
respondeat.Nam omnino nihil respondere auditorum tamvtile
non videtur.ne forte nos existiment penuria responsionis declina
re certamen.et fides eorum ledatur non intelligentium doctorum pro
positum.dicit tex.no.xliii.di.in mandatis.in fi.¶ Ultimum vt de
sua doctrina deo gratias agat.ac illis per quos est eruditus.non
autem proprio ingenio scientiam se dicat acquisiuisse.Si quis eniz
doctus eruditus in lege dni pot alios erudire non dz sue assigna
re prudentie ingeniove qd possidet.sed gratias agat primum deo
qui cuncta largitur deinde sacerdotibus eius ac ministris a qui
bus est doctus.Si enim non egerit gratias sed scientiam dei sibi ven
dicauerit in penuria maledicet.qd si intelligens largitorem deum et
his agens gratias per quos est eruditus se humiliauerit in horreum
dei intulerit cibos.hoc est scripture alimenta ecclesie populus mi
nistrauerit statim aperientur super eum catharacte celi.et effundet
super eum pluuia spiritualis.et mandabit nubibus suis vt pluant
super eum imbrem.et abundantia rerum omnium perfruet.hoc ex Hie
28 ronymo pulchre refert Gratianus.xvi.q.i.reuertimini.† Inter
hos ecclesie doctores gloriosus extitit beatus Thomas cuius celebri
tatem hodierna die dignissime veneramur hic perfectissime partes
illas omnes quas in doctore necessarias proxime demonstraui in
seipso amplexus extitit.vt mirum in modum eius diuina opera
manifestant.que quidem miro ordine mira orationis facilitate
conscripsit.Et quidem breuissima in etate.Cum eniz omnipotens
deus per eius clarissimi doctoris organum nostre fidei necessaria
declarauit eundem e medio humane vite surripiens ciuem super
ne ciuitatis effecerit.O mirum in gloriosum Thomam collatum be
neficium vt tamdiu degeret in humanis quamdiu in illuminando o
bi erat necessarius.Postea vero ad celestia pabula vocaretur.oc
currit tex.pulcherrimus Augustini ad propositum sic inquientis
Maximum beneficium est qd deus bonis impartitur cum eos qui
bene agunt ex medio humanitatis ad celestia loca trahit antequam
ex bono mutentur in malum antequam superueniens malitia mutet
intellectum.refert Gratianus formaliter de pen.dist.iiii.si ex bo
no.Hic quidem vna simul et virginitate et humilitate resplenduit
maximum munus fuit hoc litera nostra formaliter attestante vir
ginitatem cum humilitate admiramur.xxx.distin.hec scripsimus.
29 † virginitas ipsa dei templum ab Ambrosio dicitur.xxxii.q.v.to
lerabilius.qui eam habet etiaz fortitudinem.habere comprobatur
dicit enim tex.virginitas virtus est animi comitemque secum hz for
titudinem.xxxii.q.v.ita ne.Hec virginitas est illa que suaderi pot
imperari autem non.dicit tex.xxxii.q.i.integritas.Hec virginitas il
la est que existens in maria fefellit principem mundi.vt ex Ambro
sio refert Gratianus.xxxii.q.ii.pudor.ipsam virginitatez seruare
magnorum est.xxxii.q.vii.nuptie.audi quid pulchrum dicit Hie
ronymus.Quomodo absque ceteris operibus sola virginitas non
saluat.sic omnia opera absque virginitate sunt imperfecta. ii.q.v.
hoc solum.Licet noster imperator dicat solam castitatem suffici
entem fore deo animas presentare.in.§.sancimus.in auten.de leno
nibus.Item Hieronymus de virginitate dicit Ideo plus aliis
amat virgines Christus:quia Christo sponte tribuit qd sibi non
fuerat imperatum.maioris est enim gratie offerre quod non debes
quam reddere qd teneris.Ita ex eodem refert Gratianus.xxxii.
30 q.v.qui sciat.† Quid tandem de humilitate dicemus Huius qui
dem tres sunt gradus.¶ Primus subdere se maiori et non pre
ferre se equali.et hec dicitur humilitas sufficiens:et necessaria.ar.
xxiii.di.constantinopolitana.in fi.¶ Scdo subdere se equali non
preferre se minori.Hec quidem dicitur humilitas abundans.
¶ Tertio subdere se minori.et hec superabundans.De humilita
tis efficacia diabolus ad Macharium vt legitur in vitis patruz
dixit Jeiunas interdum:et ego nunquam vllo cibo reficior:tu sepe vi
gilas me nunquam sopor oppressit.humilitas tua sola me vincit: hu
militatem enim angelus negligens et de ipso superbiendo presu
mens ex celo cecidit.et in diabolum est conuersus.de pen.di.ii.qd
vero.et.c.principium.Ambrosius dicit qd humilitas est clauis que
aperit regnum celorum:et reserat mysterium scripturarum. Gregori⁹
Qui sine humilitate virtutes congregat quasi in ventum puluerem
iactat.beatus Bernardus dicit.Humilitas est virtus qua homo
verissima cognitione sibi vilescat.et post multa Gloriosa res est
humilitas qua ipsa quoque superbia palliare appetit ne vilescat.
facit.viii.q.i.in scripturis.in fine.Ho. omnia de humilitate, nota
biliter ponit glo.de reli.do.c.i.¶ Ceterum glo.super ver.psalte
rii.Uide humilitatez meam et c.sic dicit.Nemo viuificat nisi per hu
militatem que est caput virtutum omnium.Hoc refert Archi.xxiii.
di.qui episcopus.Unde pontificali ceruice nil splendidius lucet
quam humilitas.dicit tex.c.di.que contra morem.Hanc potissi
mum nos docuit dominus noster Jesus christus qui humiliter
atque patienter plura pertulit a iudeis:vt nos humilitatis et pa
tientie doceret exemplum.dicit tex.xciii.di.dominus noster. alibi
diuina veritas sic dicit.Discite a me humilitatez:quia mitis sum et
humilis corde.refert Gratianus.ii.q.vi.qui se scit.et alibi in euan
gelio inquit Beati misericordes beati mites quia ipsi misericordiaz
consequuntur.refert Gratianus.xxiii.q.iiii.hec autem.Ita alibi hu
militatem docens dicit.Non veni ministrari sed ministrare.qui
maior est vestrum sit minister vester.xi.q.iii.nullius prim as.xciii.di.
31 dyaconi sunt.† Postremo iste sanctus doctor vt eius legenda de
monstrat fuit virtute obedientie mirifice illustratus.per obedien
tie vero meritum homo bene conditus augetur in melius. Ecce
pulchrum tex.s.aliquando autem per obedientiam debet bonuz
qd agitur permitti.neque enim mala in paradiso arbor extitit quam
deus homini ne contingeret interdixit.sed vt melius per obedien
tie meritum homo bene conditus cresceret dignum fuerat vt etiam
a bono prohiberetur.quatenus tanto verius qd ageret virtus es
set quanto et a bono cessans auctori suo se subditum et humilem exhi
beret.Hoc ex Augustino refert Gratianus.xi.q.iii.qd ergo. Ali
bi obedientia victimis iure preponitur.de maio.et obed.c.illud.
Et ratio quia per victimas aliena caro per obedientiam vero pro
pria voluntas mactatur qd omnibus magis est ex Gregorio Gra
tianus.viii.q.i.sciendum.Alibi eterna mercede defraudatur qui
superioribus potestatibus fidem et reuerentiam exhibere contem
nit.xxiii.q.v.et si quid apud.et.§.ipsis autem.qd immediate prece
dit.Hic ergo preclarissimus doctor tot virtutib⁹ insignitus qua
tuor ecclesie doctoribus meritus est equari veneratione. Ex quo
in dubio eis in sanctitate equalis fuit.Dicit enim text.notabilis
sic.Dignum est vt eorum equalis sit veneratio et festiuitas quorum
equalis fuit virtus et sanctitas.Ex beato Ambrosio refert Gra
tianus.lxxvi.distinctio.scire.Hunc ergo gloriosum patrem vene
remus in secula qui nobis necessaria ministrabit documenta.
ad laudem dei.Amen.

¶ Consilia frugifera profundissimi viri domini Ludouici Ro
mani:optatas beneficiorum:ceteraque in practica versantes mate
rias latissime complectentia expliciunt feliciter.

Registrum.

A B C a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.
D K et x sunt terniones:reliqui quaterniones.